

कन्नड-मराठी शब्दकोश

आंतरभारती : पुष्प तिसरे

कन्नड-मराठी शब्दकोश

सं पा द क

श्री. पुंडलीकजी कातगडे

© १९६९, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ

पहिली आवृत्ती : १९६९

प्रकाशक :

अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ
सचिवालय, मुंबई ३२

मुद्रक :

वि. पु. भागवत

मौज प्रिंटिंग ब्यूरो, खटाववाडी, मुंबई ४

निवेदन

भारत हे बहुभाषी राष्ट्र आहे. कमीजास्त प्रमाणात लेखनिविष्ट व लोकांच्या दैनंदिन व्यवहारात वापरल्या जाणाऱ्या कमीत कमी १६ ते २२ भाषा भारतात आहेत. भारतीय १४ भाषा भारताच्या संविधानातील अनुसूचित मान्य केलेल्या आहेत. हिंदी, उर्दू, बंगाली, पंजाबी, काश्मिरी, सिंधी, असामी, उडिया, गुजराती, मराठी, तेलगु, कानडी, तामीळ व मल्याळम् या तर संभराज्यमान्य भाषा आहेतच; त्याशिवाय भोजपुरी, मैथिली, राजस्थानी, कोकणी, डुलू, नेपाळी इत्यादी भारतीय भाषाही लेखनिविष्ट भाषा म्हणून समजल्या जातात. शिवाय उपभाषा किंवा बोलीभाषा म्हणून परिगणन केल्यास त्यांची संख्या २०० ते २५० च्या दरम्यान उपलब्ध होते.

भारताची राष्ट्रीय एकात्मता ही पश्चिमी देशांतील एकराष्ट्र व एकभाषा अशा समीकरणाची नाही. अपवादात्मक स्विट्झर्लंड, कॅनडा इत्यादी छोटी राष्ट्रे सोडल्यास बाकीच्या पश्चिमी राष्ट्रांची एकात्मता ही भाषिक एकात्मतेशी समांतर आहे. उदयाला आलेल्या व वाढीस लागलेल्या वा महुनीय परिणतपदास पोहोचलेल्या जगातील राष्ट्रांत भारत हेच एक राष्ट्र एकात्मक असून त्याच्यातील प्रत्येक एकभाषिक प्रदेश युरोपातील मोठ्या प्रगत राष्ट्राएवढा आहे. येथे वैविध्यपूर्ण, वैचित्र्यपूर्ण व साहित्यसंपन्न अशा १२ तरी भाषा आहेत.

या सर्व भारतीय भाषांच्या व साहित्याच्या देवघेवीची प्रक्रिया व सांस्कृतिक व वैचारिक विनिमयाची प्रक्रिया संस्कृत भाषेच्या द्वारे व धर्माच्या द्वारेच आजपर्यंत झाली आहे. इंग्रजी राज्य झाल्यानंतरच्या काळात पश्चिमी संस्कृतीच्या, पश्चिमी ज्ञानाच्या व पश्चिमी आधुनिक शिक्षणाच्या द्वारा विचार व भावना यांचे संवादित्व या भारतीय भाषांमध्ये निर्माण होऊ लागले आहे. स्वातंत्र्याच्या आंदोलनाने व राजकीय एकात्मतेमुळे या भाषांचे वैचारिक संबंध अधिक निकटचे बनले आहेत.

परंतु, या भाषांचा भाषिक सीमाप्रदेश सोडल्यास अन्योन्यसंबंध आवश्यक तितका प्रभावी स्वरूपात निर्माण होत नाही. वैचारिक, भावनात्मक व सांस्कृतिक मूल्यांची देवघेव, परंपरागत धर्म व इंग्लिश भाषा यांच्या द्वारेच राखली जात आहे. हिंदी, गुजराती, मराठी, बंगाली, पंजाबी, असामी, उडिया, नेपाळी, काश्मिरी व उर्दू यांच्यामध्ये त्या इंडो-आर्यन भाषा असल्यामुळे बरेच सादृश्य आहे. म्हणून त्यांत शब्दांची व कल्पनांची देवघेव आपोआप जितकी होते त्यापेक्षा दक्षिणेकडील तेलगु, तामीळ, मल्याळम् व कानडी या द्रविडी भाषा व वर उल्लेखिलेल्या इंडो-आर्यन भाषा यांच्यामध्ये त्या मानाने फारच कमी देवघेव होते. ही परस्पर देवघेव विपुल प्रमाणात होणे आपल्या सांस्कृतिक प्रगतीचा वेग वाढविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक आहेच. परंतु त्याहीपेक्षा भारताची राष्ट्रीय एकात्मता दृढ व अमेद्य बनविण्याकरिता अधिक आवश्यक आहे.

याकरिता महत्वाचा उपाय म्हणजे प्रत्येक प्रादेशिक मातृभाषा बोलणाऱ्या लोकसमूहामध्ये लगतच्या किंवा दूरच्या भारतीय प्रदेशांच्या भाषा उत्तम रीतीने अवगत केलेले, त्यापैकी एक किंवा अनेक भाषा उत्कृष्ट रीतीने लिहू व बोलू शकणारे आणि त्याचप्रमाणे त्या त्या अन्यप्रदेशीय भाषांतील प्रथितयश लेखांचे, ग्रंथांचे व ग्रंथकारांचे साहित्य स्वतःच्या प्रादेशिक मातृभाषेत चांगल्या रीतीने, भावार्थ न गमावता, भाषांतरित व रूपांतरित करण्यास समर्थ झालेले सुशिक्षित निर्माण होण्याची मोठी निकड आहे.

ही निकड भागविण्याची पहिली पायरी म्हणून महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने आंतरभारतीय योजना आखली आहे. या योजनेप्रमाणे मराठी सुशिक्षित मनुष्यास उर्दू, बंगाली, कानडी, गुजराती इत्यादी इंडो-आर्यन व द्रविडी भाषा स्वप्रयत्नाने शिकता याव्यात म्हणून प्रत्येक भाषेचा द्विभाषिक कोश (दोन्ही प्रकारे म्हणजे उर्दू-मराठी आणि मराठी-उर्दू असे), भाषा प्रवेश आणि वाचनपाठमाला अशी चार पुस्तके प्रकाशित करण्याचे ठरविले आहे. आतापर्यंत या आंतर-भारतीय योजनेत गुजराती-मराठी शब्दकोश, उर्दू-मराठी शब्दकोश, गुजराती भाषाप्रवेश ही पुस्तके प्रसिद्ध आहेत.

याच आतंभारतीय योजनेपैकी, संकलक-संपादक श्री. पुंडलीकजी कातगडे, वेळगाव यांनी रचलेला कन्नड-मराठी शब्दकोश छापून वाचकांच्या हाती देण्यात आम्हास समाधान वाटत आहे. अन्य भाषांप्रमाणेच कन्नडचाही भाषाप्रवेश व वाचनपाठमाला मराठी वाचकांच्या हाती देण्यास लवकर संधी मिळेल अशी कार्यवाही आम्ही करित आहोत. या कोशाच्या संपादनाचे काम श्री. पुंडलीकजी कातगडे यांनी आस्थेने केले त्याबद्दल त्यांचे आम्ही हार्दिक आभार मानतो. त्याचप्रमाणे मौज मुद्रणालयाचे व्यवस्थापक श्री. वि. पु. भागवत यांनी छपाईचे काम काळजीपूर्वक करून दिल्याबद्दल त्यांचे आम्ही ऋणी आहोत.

लक्ष्मणशास्त्री जोशी

अध्यक्ष

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ.

सचिवालय, मुंबई - ३२

गांधीजयंति

२ ऑक्टोबर १९६९

प्रस्तावना

‘संस्कृत’ देववाणी आहे. आणि देववाणीतच वेद प्रथम प्रगट झाले. जगांतील सर्व भाषापेक्षां वेद हेच आदिवाङ्मय म्हणून सर्वांनी मान्य केलेले आहे. अर्थात या भाषेमध्ये कोशकल्पना प्रथम आली असली तर त्यांत आश्चर्य मानण्याचे कांहीच कारण नाही ? शब्द संग्रहित करण्याचा विचार या वेदग्रंथांतील ‘निर्वंदु’ मध्ये दिसून येतो. मराठीमध्येहि अशा तऱ्हेने प्रथम ‘निर्वंदु’ सदृश ग्रंथ तयार झाले. मात्र त्यांना ‘निर्वंदु’ असे न म्हणतां ‘कोश’ अशीच संज्ञा वापरलेली आढळते. आजच्या प्रगत कोश-कल्पनेप्रमाणे या शब्दसंग्रह करण्याच्या पुस्तिकांना ‘शब्दांच्या यादी’च म्हणावे लागेल. उदाहरणार्थ, शिवाजीमहाराजांनी करविलेल्या ‘राज्यव्यवहार कोश’ हा ग्रंथ देखील ‘शासनोपयोगी शब्दांची जाणीवपूर्वक शब्दमाला’ एवढाच त्याचा मर्यादित अर्थ आहे.

मराठी भाषा ही संस्कृतोद्भव भाषा असल्यामुळे तिचा संसार संस्कृत भाषेच्या अनुषंगाने व अनुकरणानेच होणे स्वाभाविक आहे. मराठीतील शब्दकोशाची कल्पना अकराबाराव्या शतकापेक्षां जुनी नाही. तरीसुद्धा इतिहाससंशोधकांच्या चिकाटीच्या प्रयत्नाने आणि मराठीच्या अभ्यासकांनी जे कांहीं लहान मोठे शब्दसंग्रह उजेडांत आणिले आहेत, त्यावरून मराठी शब्दसंग्रहकारांची कल्पना संस्कृत भाषेतील ‘निर्वंदु’ लेखकापेक्षां किंवा पाश्चात्यदेशीय ग्रीक शब्दयादीपेक्षां मुळीच वेगळी दिसत नाही. सामान्यतः सर्व देशांत कोशनिर्मितीची कारणे एकाच प्रकारची आढळतात. केवळ कालमानपरिस्थितीप्रमाणे व गरजेप्रमाणे जो फरक दिसेल तेवढाच. वेद हे भारतीय आर्यांचे धर्मग्रंथ ठरल्यामुळे धार्मिक विचारानु-रोधाने व धार्मिक दृष्टीनेच संस्कृतांतील ‘निर्वंदु’ अर्थात शब्दमाला तयार झाल्या. ग्रीसमध्ये आपल्या रामायण-महाभारत-प्रमाणे ऐतिहासिक महाकाव्ये म्हणून मान्यता पावलेले ‘इलियड व ओडेसी’ हे ज्ञानग्रंथ असल्यामुळे, त्यांच्या शब्दयाद्या (ग्लॉसरीज) ऐतिहासिक दृष्टीने तयार झाल्या, त्याचप्रमाणे आपल्या मराठीत देखील ‘महानुभावीय वाङ्मय’ आणि ‘ज्ञानेश्वरी’ हेच सांप्रदायिक वाङ्मय प्रथम आल्यामुळे या वाङ्मयाच्या आधारेनेच शब्दमालिका, तयार झालेल्या आढळतात. आणि त्याची वाढहि त्याच दिशेने झालेली आहे.

हेमाद्रीच्या रघुवंशटीकेत कांहीं ठिकाणी संस्कृत शब्दांना मराठी पर्यायशब्द दिलेले आहेत. त्यावरून संस्कृत वाङ्मयांतील ज्ञान मराठी बहुजनसमाजापर्यंत पोहोचवावे, हा त्यामागील हेतु स्पष्टच दिसतो. याच संस्कृत पंडिताने शककाल-प्रमाणे बाराव्या शतकाच्या उत्तरार्धात संस्कृत-मराठी-कोश केला. द्विभाषिक कोशाची सुरवात या कालापासून समजण्यास हरकत नसावी. यापूर्वीचे शब्दकोश हे बहुधा संस्कृत भाषेतच असल्यामुळे त्यांचा कल शब्दांचे अर्थ सांगण्याकडेच असे. म्हणून ते कधी एकार्थक तर कधी नानार्थ प्रतिपादक असत. यादवकाळी म्हणजे साधारणतः बाराव्या तेराव्या शतकांत संस्कृत-मराठी-कोश अगर मराठी-मराठी-कोश जे तयार झाले त्यांचे स्वरूपहि प्रायः असेच नानार्थदर्शक आहे.

यानंतर मात्र कोशाचे-विशेषतः मराठी कोशाचे-स्वरूप आस्तेआस्ते बदलतच गेले. मराठी जनतेचा विदेशी संस्कृत-तीर्थां संवर्ष निर्माण झाला. महाराष्ट्राला मुसलमानांनी मुकाबला करावा लागला. याचा परिणाम ओढानेच वाङ्मयावर झाला. यादव कालोत्तर यावनी शब्दांचा-व्यवहारांत रूढ होत चाललेल्या व्यापार व जमाखर्चविषयक शब्दांचा-अर्थ देणारा एक पद्यमय कोशहि आढळतो. यानंतर शिवशर्हीत छत्रपतींच्या प्रेरणेने ‘राज्यव्यवहारकोश’ निर्माण झाला. या कोशांत मराठीपेक्षां फारशी शब्दांना संस्कृत प्रतिशब्द देण्याकडेच विशेष कल दिसून येतो. या कोशासंबंधी शासनविभागांतील मराठीचे स्वरूप—महाराष्ट्र शासन भाषाविभाग पृ. ११ वर म्हटले आहे की, “सदरहु कोश हा मराठीतील नसला तरी, मराठीसाठी केलेला पहिला प्रशासन कोश होय. हे त्याचे ऐतिहासिक महत्त्व मान्यच केले पाहिजे.” मराठीच्या शुद्धीकरणाचा एक प्रयत्न, या दृष्टीने याचे महत्त्व कदाचित् यामुळे कोणास कमी अधिक वाटले तरी, मराठी शब्दकोशाच्या अभिवृद्धीच्या

दृष्टीने विचार करतां, निजामाच्या दरबारीं असलेले पेशव्यांचे वकील व मुत्सद्दी गोविंदराव काळे यांनीं युरोपीय लष्कराची परिभाषा लिहून ठेविली ती अधिक मोलाची वाटते. बळावत जाणाऱ्या परकीय सत्तेचें बळ सैन्याच्या शिस्तींत आहे हें ओळखून त्याची लष्करी परिभाषा टिपून घेणारा काळे मुत्सद्दी तर खराच, पण या त्याच्या कृतीनें कोशरचनेंतील एक वेगळी दृष्टी, एक वेगळा उद्देश दिसून येण्यासारखा आहे.

या मराठ्यांच्या काळापूर्वी कोश लिहिण्यांत शब्दांचे अर्थ देणें, अन्य भाषेंतील ज्ञान आपल्या भाषेंत आणणें, संघर्षानें किंवा दळणवळणानें येणाऱ्या व्यवहार व व्यापार विषयक शब्दांचा संग्रह करणें, ऐवढाच हेतु असे; पण मराठी सत्तेनंतर त्याला राजकीय स्वरूप येऊं लागलें. धर्माची जागा राजकारणानें घेतली. हें वरील दोन्ही प्रयत्नांवरून उघड होण्यास हरकत नाही.

यानंतर मराठ्यांचा धर्म, वंश, संस्कृति, आणि लौकिक ध्येयदृष्टी या सर्वच बाबतींत भारतीय आर्यांचा वेगळ्या असलेल्या लोकांशीं संबंध आला. यांपैकीं डच, फ्रेंच, पोर्तुगीज आणि इंग्रज लोकांनीं काहीं प्रांतांत आपल्या वसाहती स्थापल्या, व्यापारउदीम करतां करतां संरक्षणाच्या मिषाखाली सैन्यें उभारलीं, आणि येथील सरंजामशाही शासनाला मदत देतां देतां राजकारणांत हात घातला, आणि पुढें इंग्रजांनीं येथें राज्यच केलें. हें करीत असतां, इंग्रज-पोर्तुगीजांनीं भारतीय वाङ्मयाची ओळख करून घेतली, धर्मप्रचारासाठीं येथील पंडितांच्या साहाय्यानें देशी वाङ्मय भाषांतरानें, आणि शब्दकोश-व्याकरण यांनीं समृद्ध केलें आणि आपला धर्मप्रसारहि केला. यापैकी वाङ्मयातील 'कोश' शाखेपुरताच येथे विचार करावयाचा आहे.

इंग्रजी अमदानींतील ज्या इंग्रज अधिकाऱ्यांनीं मराठींत कोशरचना केली किंवा करण्याचा प्रयत्न केला, ते सर्व अधिकारी लष्करी पेचाचे किंवा लष्कराशीं संबंधित खात्यांत कामकरणारे आहेत. ही माणसें—पुढें त्यांची वाङ्मयीन कामगिरी लक्षांत घेऊन—शिक्षणक्षेत्रांत किंवा शासनांत आली तरी त्यांचा पहिला वापर लष्करांतीलच आहे. इ. स. १७ व्या शतकांत काहीं पोर्तुगीज पंडित धर्मप्रचाराकांनीं कोकणी—पोर्तुगीज अथवा पोर्तुगीज-कन्नड-कोकणी कोश केले असले तर त्यांचा वापर महाराष्ट्रांत फारसा नाही. इंग्रज पंडितांनीं जी कोशरचना केली त्याचें स्वरूप वेगळ्या प्रकारचें आहे. हेस्टिंगच्या खटल्याच्या प्रसंगानें जी शब्दांची विस्तृत यादी अठराव्या शतकांत प्रसिद्ध झाली, ती शब्दमाला म्हणजे एक छोटासा शब्दकोशच आहे. (स. १७८८). यानंतर इंग्रजांचें राज्य वाढूं लागलें. त्यांचा संबंध सामान्य जनतेच्या दैनंदिन व्यवहारापर्यंत पोचूं लागला आणि राजकर्त्यांना शब्दकोशाची आवश्यकता तीव्रतेनें जाणवूं लागली. म्हणून मराठी-इंग्रजी कोश तयार करण्यासाठीं त्या काळीं पाऊणलाख रुपये खर्चण्याची तयारी ठेवून तशी योजनाहि आखली गेली.

ईस्ट इंडिया कंपनीचे नोकरच पुढें हिंदुस्थानचे राज्यकर्ते होणार आहेत व येथे राज्य करावयाचें तर येथील लोकांची भाषा समजून घेतली पाहिजे हें कंपनीच्या बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्सना वेलस्लीनें कळविलें. एवढेंच नव्हे तर ता. ४ मे १८०० च्या श्रीरंगपट्टण येथील लडाईच्या विजयदिवशीं त्यानें कलकत्ता येथें फोर्ट विल्यम कॉलेज स्थापलें. या कॉलेजमध्ये अरबी, फारशी, संस्कृत, बंगाली, मराठी, तेलगु, तामील, कन्नडादि अनेक भाषांचा अभ्यास चालू केला. डॉ. वुल्यम कॅरे हा मराठीचा कोशकार याच कॉलेजांत प्राध्यापक होता. त्यांचा A Dictionary of Maratha Language हा कोश १८१० सालीं प्रसिद्ध झाला. या कोशांत मराठीसाठीं मोडी लिपी वापरलेली आहे. आजच्या मराठी लोकांच्या बोलण्यांतून गेलेले बरेच मराठी शब्द या कोशांत आढळतात. पुढे या कोशाचा उपयोग करून व्हॅन्स केनेडी यानें १८२४ सालीं आपला कोश तयार केला.

मध्यंतरी कलकत्त्याप्रमाणे मुंबई येथेंहि डॉ. ड्रमंड यानें १८०८ सालीं एक व्याकरण ग्रंथ तयार केला. त्यांत गुजराती मराठी, आणि इंग्रजी भाषांतील व्याकरण विषयाचें सोदाहरण विवेचन केलें असून, त्यांतच एक लहानसा शब्दकोश, भारतांतील वर्ण-जाती-दर्शक तक्ता व वंशशास्त्राची त्रुटित माहितीहि दिली आहे. कॅ. हॅचिन्सन या लष्करी अधिकाऱ्याने देखील एक योजना केली होती. असाच प्रयत्न कॅ. केपनेंहि केला होता, पण त्यांच्या प्रयत्नाला यावें तसें यश आलें नाही.

केनेडीच्या आठ हजार शब्दांच्या कोशांत कॅ. कोकनें तयार करविलेला मराठी-हिंदुस्थानी-कोश आणि मराठींत तयार केलेल्या अमरकोशाची यादी, या सर्वांचा उपयोग केलेला आहे. तरी सुद्धा हा कोश जुजबी कामचलाऊ वाटतो. मराठी भाषेच्या अभ्यासकांना त्याच्या जुनेपणामुळे जो उपयोग होईल तेवढाच. त्यामुळे मोठ्या शब्दसंख्येचा व शब्दार्थाच्या विविध

वेगवेगळ्या छटा दाखविणारे शब्द देणारा कोश होईल तर बरें, असे वाटू लागलें. त्या दृष्टीनें मोल्स्वर्थनें १८२१ सालीं कोशाची जुळवाजुळव आरंभिली, व स. १८३१ सालीं त्यानें आपला मराठी-इंग्रजी-कोश छापून प्रसिद्ध केला. याच सुमारास शास्त्रीमंडळींनी तयार केलेला महाराष्ट्र भाषेचा कोश १८२९ मध्ये सुबई-शिक्षा-मंडळीच्या शिला छापखान्यात छापला गेला. हा कोश एकभाषिक कोश आहे. या कोशांत 'अं' या स्वराचा अंतर्भाव 'अ' या अक्षराखालीच केला असून, 'क्ष' व 'ज्ञ' हीं जोडाक्षरे स्वतंत्र वर्णरूप मानली आहेत. याशिवाय, या कोशांत प्रांथिक व प्रांतिक मराठी बोली-भाषेतील शब्दांचा वापरहि केलेला आहे. त्यामुळें हे दोन्ही शब्दकोश जनतेला उपयुक्त ठरले. यानंतर याच वाटचालीनें प्रगती करीत करीत 'हंसकोश', 'रत्नकोश', 'मराठी भाषेचा नवीन कोश', 'मराठी शब्दरत्नाकर', 'सरस्वती कोश' आणि ज्ञानकोशाच्या संपादक मंडळींनीं केलेला 'महाराष्ट्र शब्दकोश' असे अनेक कोशग्रंथ झाले आहेत.

मोल्स्वर्थच्या द्विभाषिक कोशानंतर, 'वाचा पदमजीचा कोश', 'कॅडीचा कोश' अशी अधिकाधिक शब्दभरणा असलेली कोशरचना झाली. शब्दसंख्याहि ६० हजारापर्यंत वाढली. पण या सर्व प्रयत्नावर ताण करणारा प्रो. एन्. बी. रानडे यांनीं १८ वर्षे खपून सुमारे २००० पृष्ठांचा इंग्लिश-मराठी कोश तयार केला. त्यांत वाङ्मय, शास्त्र, कायदा, वैद्यक, व्यापार, स्थापत्य, पदार्थ-विज्ञान, व रसायनशास्त्र वगैरे विविध विषयांतील पारिभाषिक शब्दहि दिलेले आहेत. द्विभाषिक कोशांच्या इतिहासाकडे पाहतां, प्रा. मा. त्र्यं. पटवर्धन यांचा फारशी-मराठी कोश, श्री. वा. गो. आपटेकृत 'बंगाली-मराठी कोश' आणि श्री. पुंडलीकजी कातगडे (प्रस्तुत संपादक) यांचा 'हिंदी-मराठी कोश', श्री. य. न. केळकर यांचा ऐतिहासिक फारसी-मराठी कोश असे कितीतरी कोशवाङ्मय प्रसिद्ध झाले आहे.

महाराष्ट्राच्या सीमेवर असणाऱ्या सर्व भाषांचे कोश होणे ही मराठीची गरज आहे. त्या दृष्टीनें श्री. ना. मो. सप्रे यांनीं 'मराठी-कन्नड कोश' लिहिला असून त्याला 'मराठी व कन्नड भाषेचें परिज्ञान' म्हटलें आहे. त्यांत देवनागरी लिपि देऊन तिच्याखाली कन्नड लिपि दिली आहे. या ग्रंथाचा आणखी एक विशेष असा आहे कीं, 'त्यांत प्रथम मराठी व त्याच्यापुढें तद्वाचिक कन्नड शब्द, दोन्ही देवनागरी लिपीमध्ये दिले आहेत' कन्नडप्रमाणेंच गुजरातीहि मराठीची शेजार भाषा असूनहि 'गुजराती-मराठी' अगर 'मराठी-गुजराती' असा नांव घेण्यासारखा शब्दकोश झाला नव्हता याचें नवल वाटतें. वास्तविक सुबईसारखें शहर, गुजराती धनिक समाजानें आपलेस केलें, गुजरात आणि महाराष्ट्र यांचा ऐतिहासिक संबंध, बडोद्यासारखें संपन्न आणि प्रगत संस्थान पाठीशीं असूनहि, गुजराती-मराठी भाषांतील हा खजिना कोणीहि उघडा केला नाहीं; याचें एक कारण कदाचित् असेंहि असू शकेल कीं, गुजराती वाङ्मयाचा इतर भाषांवर प्रभाव पांडील असें प्रांतिक जुनें गुजराती साहित्य विशेष नसावें, किंवा केवळ व्यापाराकडेच गुजरातची दृष्टी असल्यामुळें, गुजरातीसाहित्यिकांचें लक्ष या गोष्टीकडे गेलें नसावें.

आतां यानंतरचा मोठा शब्दकोश म्हणजे भारताच्या शासनानें स्वीकारलेल्या चौदाहि भाषारत्नांचा हार गुंफण्याचा प्रयत्न होय. याचा एक लहान प्रकार म्हणून मराठी शब्दांशीं समानार्थक अन्य भाषेतील शब्द त्या त्या भाषेच्या रकान्यांतून देण्याचा प्रयत्न या पूर्वी झालेला आहे. पण तो मोलाचा असला तरी सर्वांना सहज हाताळण्यासारखा होणार नाहीं, आणि तितकी आवश्यकता वा तितका उपयोगहि सामान्य वाचकाला नेहमीं असतोच असें नाहीं. या क्षेत्रातील यापेक्षां सुलभ उपाय म्हणजे या चौदाहि भाषांचे मराठींत द्वैभाषिक कोश तयार करणें हाच आहे, आणि तें काम महाराष्ट्र राज्याच्या संस्कृति आणि साहित्य मंडळानें आपल्या अंगावर घेऊन नेटानें चालविलें आहे.

त्यापैकी 'कन्नड-मराठी शब्दकोश' आज वाचकापुढें या ग्रंथाचे रूपानें येत आहे. या सर्व कोशांची रचना देवनागरी लिपींत झालेली असल्यामुळें, कन्नड न येणाऱ्या मराठी वाङ्मयाच्या अभ्यासकांला त्याचा अतिशय उपयोग होण्यासारखा आहे. कन्नड शिक्कं इच्छिणाऱ्यांना तर त्याचा उपयोग आहेच आहे. किंबहुना या कोशांत देवनागरी लिपी वापरल्यानें त्यास अखिल भारतीय महत्त्व प्राप्त होणार आहे. देवनागरीशीं समान लिपी असणाऱ्याहिंदी, गुजराती, आदि भाषकांनाहि याचा उपयोग होण्यासारखा आहे. म्हणजे भारताच्या तीन चतुर्थ्यां इतक्या जनतेच्या डोळ्यांपुढें आंतरभारतीच्या स्वरूपाचा हा कोश झालेला आहे. साहजिकच भारताच्या एकात्मतेच्या वाढीला या कोशानें फार मोठा हातभार लागणार आहे.

या कन्नड-मराठी शब्दकोशांमध्ये मूळ कन्नड शब्द, देवनागरी व कन्नड या दोन्ही लिपीमध्ये दिला असल्यामुळे मराठी शिकू इच्छिणाऱ्या कन्नड बंधूनांहि त्याचा उपयोग झाल्याशिवाय राहणार नाही. हा कन्नड-मराठी शब्दकोश लिहीत असतांना, घरांतील सर्वच लहानथोर स्त्री-पुरुषांची, एवढेच नव्हे, तर आजूबाजूच्या शेजारी-पाजारी परिचितांचीहि मदत मला झालेली आहे. कन्नड शब्दाला एकादा दुर्मिळ मराठी शब्द हुडकून काढीत असतांना हे सर्वच संबंधी लोक आपापली बुद्धि चालवीत असत. तो सर्व इतिहास मनोरंजक असला तरी, त्याची नोंद विस्ताराने करण्याचें हें स्थळ नव्हे. पण त्या सर्वांचे आभार मानणें हा एक कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा भाग आहे. हा शब्दकोश संपादनाच्या कामीं मी ज्यांना लेखनासाठीं गुंतविलें होतें, त्यांच्यापैकीं माझे स्नेही श्री कृष्णाजी बाबुराब मराठे यांची मदत, केवळ लेखनाच्या बाबतींतच नव्हे, तर शब्दांचे विविध अर्थ निश्चित करण्यांत व योग्य प्रतिशब्द निवडण्यांत आणि त्यांतील बारीकसारीक छटा व्यक्त करण्यांत, मला पुष्कळच झालेली आहे. त्यांच्या मदतीशिवाय हा शब्दकोश अनेक दृष्टींनीं अपुरा राहिला असता. म्हणून त्यांचे आभार मानणे व त्यांच्याविषयींची कृतज्ञता व्यक्त करणें मी माझे कर्तव्य समजतों. मराठी भाषेवरील त्यांचा ताबा व अधिकार कांहीं विशेष आहे. या शब्दकोशासाठीं मी निवडलेल्या सर्वच सहकाऱ्यांचा मी आभारी आहे. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळानें ही संधी मला दिली याबद्दल त्या मंडळाचाहि मी ऋणी आहे, एवढें नमूद करून मी ही प्रस्तावना येथेंच संपवितों.

गांधीजयंति
२ ऑक्टोबर १९६९ }

पुंडलीकजी कातगडे

कन्नड-मराठी-शब्दकोश वापरण्याच्या दृष्टीने कांहीं आवश्यक माहिती

हा कन्नड-मराठी शब्दकोश हाताळणारा कन्नडलिपि जाणत आहे असे सामान्यतः गृहीत धरून, कन्नड लिपीतील स्वर व व्यंजने आणि स्वरचिन्हे या शब्द-कोशाच्या प्ररंभी देण्याचे विचारपूर्वक टाळले आहे. तथापि कांहीं आवश्यक सामान्य माहिती येथे देत आहे.

मराठीप्रमाणे अक्षरांची बाराखडी कन्नडमध्ये नाही. कन्नडभाषेत बाराखडीऐवजी चौदाखडी आहे. कन्नडमध्ये तिला 'बळ्ळी' असे म्हणतात. कन्नड स्वरलिपीत उच्चारणाच्या दृष्टीने दोन वेगळे स्वर कल्पिलेले आहेत. मराठीतील 'ऐ-ओ' ची चिन्हे कन्नड भाषेतील ऱ्हस्व आणि दीर्घ 'ऐ-ओ' च्या स्वरोच्चाराचे काम भागवितात. तरीसुद्धा कन्नड भाषेच्या अभ्यासांत ही स्वरोच्चाराची अडचण मराठी भाषकांना राहू नये म्हणून, या कोशापुरती मराठीत कन्नडमधील चौदाखडीची सोय दोन वेगळे दीर्घ स्वर अधिक कल्पून केली आहे. प्रचलित देवनागरी लिपीतील 'ऐ-ओ' कन्नड भाषेतील ऱ्हस्व स्वर मानून, त्यांच्या दीर्घोच्चार स्वरासाठी 'अं-ऑ' असे नवे स्वर येथे उपयोजिले आहेत. एकदां ही स्वरचिन्हे स्वीकारल्यावर 'कन्नड बळ्ळी' म्हणजे चौदाखडी कशी लिहीली जाईल हे कोणाच्याहि ध्यानांत येईल. कन्नडभाषेच्या उच्चारभेदाने या ऱ्हस्व व दीर्घ स्वरांचे लेखन करण्याची सोय देवनागरीलिपीत नाही. पण हे वैगुण्य मानण्याचे कारण नाही. खुद्द कन्नड भाषेत तरी 'अ' व 'आ' यांच्या उच्चाराने सर्व भेद दाखविण्याची चिन्हे कोठे आहेत? 'गत जीवन' आणि 'जीवनाची गत' या शब्दांतील 'गत'चे उच्चार, किंवा 'गवत' या शब्दांत जे 'अ'चे वेगवेगळे उच्चार आहेत, ते व्यक्त करण्याची वेगळी चिन्हे कन्नडलिपीमध्येहि नाहीत.

कन्नडमधील जोडाक्षर लेखनपद्धति, मराठीतील जोडाक्षर लेखनपद्धतीपेक्षा वेगळी आहे. मराठीतील जोडाक्षरलेखन, मग ते आडवे अगर उभे कसेहि असो, उच्चारानुवर्ती असते. कन्नड लिपीमधील जोडाक्षर लिहिण्याची पद्धति प्रायः उभी म्हणजे एकाखाली दुसरे अक्षर जोडून लिहिण्याची आहे. पण तीसुद्धा पूर्ण उच्चारानुवर्ती नाही. याप्रमाणे कन्नड जोडाक्षरलेखन हे अगदी भिन्न असल्याने, ते समजून घेतले

पाहिजे. कन्नड जोडाक्षरलेखनांत विशेष लक्षांत ठेवण्यासारखी बाब ही आहे की, जे अक्षर जोडावयाचे तेच पूर्ण लिहून ज्याला ते जोडावयाचे ते अर्धे म्हणजे व्यंजनांत लिहिलेले असते. या अगदी भिन्न उच्चारलेखनाचा प्रभाव साध्या कोशाचेनेतहि दिसून येतो. 'ऱ्हद', 'ऱ्हद', आणि 'ऱ्हय' असे अनेक शब्द अक्षर लिहू प्रमाणे त्या त्या योग्य जागी न येता, त्याचे संकलनक्रम एका 'ह' या अक्षराखालीच कोशांत सामावलेले आहेत. अर्थात तसाच क्रम आम्ही या 'कन्नड मराठी-शब्दकोशा'तहि घेतला आहे

मराठी लिपि तीनमजली आहे. तर कन्नड लिपि दुमजली आहे. स्वरचिन्हे, अनुनासिक (व अनुस्वार) ही मराठीप्रमाणे अक्षराच्या वर किंवा खाली जोडली जात नसून ती व्यंजनाच्या पुढे म्हणजे लेखनाच्या ओळीत लिहिण्याचा प्रघात कन्नडलिपीमध्ये आहे.

मराठी व कन्नड दोन्ही भाषांमधील व्याकरणांतील नामविचार जवळजवळ सारखाच आहे. म्हणून त्याविषयी येथे अधिक ऊहापोह केलेला नाही. दोन्ही भाषांतील नामांच्या पोटभेदांमध्येहि म्हणण्यासारखा फरक नाही. नामविचार म्हणजे मुख्यतः 'लिंगविचार' व 'विभक्ति-विचार' यांचाच विचार होय. पण शब्दकोशाच्या क्षेत्रामध्ये यांचा किंवा संवीप्रकरणाचा ऊहापोह करण्याची आवश्यकता नाही.

या शब्दकोशांत वापरलेली संक्षिप्त चिन्हे (अॅब्रिव्हिएशन्स) खालीलप्रमाणे आहेत.

अ. दे.....	दुसऱ्या भाषेतून आलेला शब्द.
ना.....	नाम.
वि.....	विशेषण.
धा.....	धातु.
अ.....	अव्यय.
क्रि.....	क्रियापदाचे सिद्ध रूप.
क.....	कन्नड.
सं.....	संस्कृत.
प्र.....	प्रत्यय.

अ (अ) (सं) ना. - वर्णमालेतील पहिले मूलाक्षर; विष्णु; वायु; अंतःपर; नकारात्मक उपपद; ब्रह्मा; महेश.
अं (अं) (सं) अ. - शब्दाच्या शेवटी लागणारे अव्यय.
अंश् (अंश्) (सं) धा. तुकडा करणे; भाग पाडणे.
अंश (स) (अंश् अंश) (सं) ना. - भाग; तुकडा; गणितांतील एक संकेत; अक्षांश; वारसदार.
अंशक (अंश्क) (सं) ना. - भागीदार; संबंधिक; भाग; तुकडा; सौर मासांतील एक दिवस.
अंशमापक (अंश्मापक) (सं) ना. - द्रव पदार्थ मापण्याचे साधन; कोनमापक.
अंशांक (अंश्कांक) (सं) ना. - भागांतील उपभाग; पोटभाग.
अंशि (अंशि) (सं) ना. - अंशातील उरलेला भाग; स्थिति.
अंशु (अंशु) (सं) ना. - किरण; प्रकाश; बिंदु; शेवट; अत्यंत लहान भाग; सूर्य; तेजोमंडल.
अंशुक (अंशुक) (सं) ना. - रेशमी वस्त्र; मलमल; पान; प्रकाशाचे कोमल किरण.
अंशुमत् (मंत) (अंशुमत्) (सं) वि. - चकाकणारे; कांतिमय; तेजस्वी; सूर्यवंशीय राजाचे नाव.
अंशुमति (अंशुमति) (सं) ना. - यमुना नदी.
अंशुमत्फला (अंशुमत्फला) (सं) ना. - केळ; केळ्यांचा घड; लोंगर.
अंशुल (अंशुल) (सं) वि. - चकाकणारे; तेजस्वी. (सं) ना. - चाणक्याचे नाव.
अंसल (अंसल) (सं) वि. - बलशाली; घट्टमुट्ट; घडधाकट. (सं) ना. - शक्तिमान भुज असलेला; मनगटांत जोर असलेला.
अंह, अंहस् (अंहस् अंहस्) (सं) धा. - निघणे; जाणे; पोहोचणे; बोलणे; प्रकाशणे; पाठविणे. (सं) ना. - पाप; ताप; उपद्रव.
अंहति (अंहति) (सं) ना. - वर; संकट; गंडांतर; विपत्ति; देणगी.
अंहिति (अंहिति) (सं) ना. - वर; दान.
अः (अः) (सं) अ. - आश्चर्यबोधक अव्यय; आनंदसूचक अव्यय.
अक (अक) (सं) ना. - दुःख; कष्ट; कळ; सुखाभाव; पाप; प्रत्यय.
अकच (अकच) (सं) वि. - केशविहीन; खल्वाट; टकल्या.
अकट (अकट) (सं) अ. - अरेरे.
अकंटक (अकंटक) (सं) वि. - निष्कंटक; निरुपद्रवी; निर्वेध.

अकर (अकर) (सं) वि. - थोटा; कातरलेला; बेका.
अकरण (अकरण) (सं) ना. - उद्योगशून्य; अवयवहीन; निरुद्योग.
अकर्म (अकर्म) (सं) वि. - आलशी; निरुद्योगी; दुष्ट; अयोग्य. (सं) ना. - अपराध; दुष्कृत्य.
अकल (अकल) (सं) वि. - पूर्ण; संबंध;
अकल्क (अकल्क) (सं) ना. - दैवशक्ति; महासागराच्या पाण्याचा सांठा.
अकल्का (अकल्का) (सं) वि. - शुद्ध; पवित्र (सं) ना. - चंद्रप्रकाश; चांदणे
अकल्प (अकल्प) (सं) वि. - अनियंत्रित; अशक्त; अतुलनीय.
अकल्मष (अकल्मष) (सं) वि. - निर्दोष, घाण नसलेले; स्वच्छ; निष्कलंक.
अकलंक (अकलंक) (सं) वि. - निष्कलंक; निर्दोष; निष्पाप.
अकलत्र (अकलत्र) (सं) ना. - ब्रह्मचारी; अविवाहित; विधुर;
अकांड (अकांड) (सं) वि. - आपोभाप बंद; अकस्मात बंद; विन बुडाचा;
अकार्य (अकार्य) (सं) वि. - न करण्यासारखे. (सं) ना. - दुष्कर्म; अकाम; वाईट काम.
अकाल (अकाल) (सं) वि. - कालाला न शोभणारे; विपरीत.
अकिंचन (अकिंचन) (सं) वि. - दरिद्री; दुर्दैवी; हातांत काहीं नसलेला.
अकिंचित्कर (अकिंचित्कर) (सं) वि. - मुग्ध; निरुपयुक्त.
अकुटिल (अकुटिल) (सं) वि. - वाकडा नसलेला; सरळ; प्रामाणिक; निष्कपट.
अकुतः (अकुतः) (सं) अ. - सर्वत्र अभाव — भय (अकुतः) (सं) वि. - निर्भय, कोटूनहि भय नसलेला.
अकुप्य (अकुप्य) (सं) ना. - चांदी; सोने.
अकूपार (अकूपार) (सं) ना. - कासव; कूर्मराज; समुद्र; सूर्य.
अकृत (अकृत) (सं) वि. - न केलेले; अपूर्ण; अकल्पित; स्वाभाविक; असिद्ध; स्वयंभु; कपटरहित.
अकृष्ट (अकृष्ट) (सं) वि. - न नांगरलेले; पड; न ओढलेले.
अक (का) अकृ (कृ) (सं) ना. - वडील बहीण.
अकृज (अकृज) (क) ना. - आश्चर्यकारक वस्तु; मात्सर्य; असंतोष.
अकडि (डे) अकृ (कृ) (क) ना. - दोन पिकांमधील पाट; चाकोरी. नांगराने पडलेली ओळ; संकट; वजनमापातील कपट.

अक़दाम (अक़दाम) (क) ना. — जपमाल; रुद्राक्षाची माल; अकर (अक़द) (क) ना. — अक्षर; प्रीति.
 अकरिके (अक़द) (क) ना. — प्रीति; एक वनस्पति.
 अकरिग (अक़द) (क) ना. — अक्षरज्ञ; पंडित.
 — बेळ (अक़द) (क) ना. — पडजमीन.
 अकरु (अक़द) (क) ना. — प्रीति.
 अकरे (अक़द) (क) ना. — लहान मुलांना प्रेमाने दिलेला घोट.
 — गुदकु (गुदकु) घोट.
 अक़वे (अक़द) (क) ना. — प्रयोजन; अजीर्ण.
 अक़स (अक़द) (क) ना. — अनेुराग; ईर्ष्या; राग.
 अक़लिसु (अक़द) (क) धा. — जांभई देणें; मुकेनें व्याकुळ होणें; चूळ भरणें.
 अक़ले (अक़द) (क) ना. — झुरळ.
 अक़ाजि (अक़द) (क) ना. — जैन सन्यासिनी.
 अक़ाडु (अक़द) (क) धा. — तुडविणें; फेकणें; वाहणें; ओसरणें; बलहीन होणें; कांतिहीन होणें.
 अक़ारु (अक़द) (क) धा. — रडून रडून कंठ सुकणें; कंठ दाटून येणें.
 अक़ि (अक़द) (क) ना. — तांदूळ; भातांतील धान्य.
 — कुचु (अक़द) (क) ना. — भाताची पेज; भातावरील पाणी; कांजी.
 अक़िसु (अक़द) (क) धा. — वितळविणें; पचविणें.
 अक़ु (अक़द) (क) धा. — वश करून घेणें; नियंत्रण धरणें; आलिंगणें; पकडणें; वितळविणें.
 अक़ुड (अक़द) (क) वि. — उत्साही; बळवंत; सत्वशाली; आतुर; विश्वास; राबणारा.
 अक़डिसु (अक़द) (क) धा. — संकोचणें; उतरणें; कलाक्षय होणें.
 अक़लिसु (अक़द) (क) धा. — ‘अक़लिसु’ पहा. मागें सरणें; पाऊल मागें घेणें.
 अक़ुरलि (अक़द) (क) ना. — भय; घाबरेपणा; घाबरटपणा.
 अक़े (अक़द) (क) ना. — आक्रंदन; रडारड;
 (क) अ — होऊ दे !
 अक़त (अक़द) (सं) वि. — लुप्त; निश्चळ.
 अक़म (अक़द) (सं) वि. — क्रमहीन; आडवातिडवा; विसंगत.
 (सं) ना. — अव्यवस्था; औचित्यभंग; अन्याय; वाक्यदोष; अनियमितपणा.
 अक़ोड (अक़द) (सं) ना. — एक कवचीचें फळ; अक़ोडाचे झाड.
 अक़ोव (अक़द) (सं) ना. — राग नसलेला; शांति.
 अक़लीव (अक़द) (सं) ना. — पौरुष नसलेला; नपूंसक, वंद.

अक़लेश (अक़द) (सं) वि. — दुःखहीन; तापहीन.
 (सं) ना. — तापनिवारण; विघ्नविनाश.
 अक़ (अक़द) (सं) ना. — गाडी; गाडीचा कणा; अक्षरेखा; गर्भसूत्र, डाळ; फांसा; दूत, साप; विव्याचें झाड; गरुड; डोळा; मणि.
 अक़मणे (णि) (अक़द) (सं) ना. — जपमालेतील मणि.
 अक़त (अक़द) (सं) वि. — क्षत नसलेलें; संपूर्ण; संपर्क नसलेलें.
 (सं) ना. — मंत्राक्षता; मंगलसमयी लावण्याचा तिलक.
 अक़ते (अक़द) (सं) ना. — कुकु लावलेले तांदूळ; पुरुषसंपर्क नसलेली स्त्री.
 अक़य (य्य) (अक़द) (सं) वि. — नाश न होणारें; रिकामें न होणारें.
 (सं) ना. — संवत्सरमालेतील शेवटचे वर्ष.
 — पात्रे (अक़द) (सं) ना. — कधीहि रिकामें न होणारें भांडें. सिद्धस्थाली.
 — वट (अक़द) (सं) ना. — गयाक्षेत्रांतील प्राचीन वटवृक्ष.
 अक़र (अक़द) (सं) वि. — नाश न होणारें; न बदलणारें; विषम.
 (सं) ना. — परब्रह्म; लिपी चिन्ह; अकारापासूनची सर्व अक्षरें; पाणी; आकाश; धर्म.
 अक़ांति (अक़द) (सं) ना. — तिरस्कार; असहनशीलता; मात्सर्य.
 अक़ांश (अक़द) (सं) ना. — भूमध्याच्या वर्तुळाशीं समांतर असा भूगोलवर काढलेला वर्तुळाचा भाग. विषुववृत्ताशीं समांतर वर्तुळ.
 अक़ार (अक़द) (सं) वि. — स्वभावसिद्ध; अकृत्रिम.
 (सं) ना. — मीठ; लवण.
 अक्षि (अक़द) (सं) ना. — डोळा; दोन भाग दाखविणारा संकेत
 — गत (अक़द) (सं) वि. — डोळ्याला दिसणारें; दृष्टिसमारचें; आजकालचें.
 अक्षिकर्ण (अक़द) (सं) ना. — सर्प; कानाचें काम करणारा डोळा.
 अक्षीण (अक़द) (सं) वि. — दरिद्री न होणारा; पूर्ण; अक्षय्य.
 अक्षीव (अक़द) (सं) वि. — मस्ती न येणारा.
 अक्षुण्ण (अक़द) (सं) वि. — न फुटलेलें, न तुटलेलें; असाधारण.
 अक्षुद्र (अक़द) (सं) वि. — लहान नसलेलें; विशाल; मोठें; बलाढ्य.
 अक्षुभित (अक़द) (सं) वि. — चलबिचल न होणारें; उद्रेक न पावणारें; क्षोभ न होणारें.
 अक्षूण (अक़द) (सं) वि. — कमी न होणारें; तुटवडा न पडणारें.
 अक्षेत्र (अक़द) (सं) ना. — पडीक; न नांगरलेली भूमि.

अक्षोट (अक्ष०१४) (सं) ना. — अक्रोड फळ; अक्रोडाचें झाड.

अक्षोभ्य (अक्ष०१५) (सं) वि. — अचल; उद्रेक न पावणारें,
उत्तेजित न होणारें; दृढ; अभंग.

अक्षौहिणी (अक्ष०१६) (सं) ना. — सैन्याची संख्या;
अक्षौहिणी.

अखंडन (अख०१७) (सं) ना. — समय; संपूर्ण वस्तु;
अविस्मरणीय गोष्ट; शाश्वत तत्त्व.

अखंडभाग्य (अख०१८) (सं) ना. — संपूर्ण श्रीमंती;
गर्भश्रीमंती; अखंड सौभाग्य.

अखंडमंडल (अख०१९) (सं) ना. — चक्राधिपत्य; संपूर्ण
राज्याधिकार.

अखर्व (अख०२०) (सं) वि. — संपूर्ण; मोठें; पुष्कळ.

अखल्य (अख०२१) (सं) वि. — मित्रा; काळाला अनुसरून नसलेले.

अखाड (अख०२२) (क) ना. — कुस्तीचा आखाडा; रंगस्थळ,
रंगभूमि; व्यासपीठ; आळशाचा अड्डा.

अखात (अख०२३) (सं) वि. — न उकरलेले; पुरून ठेवलेले.
(सं) ना. — नैसर्गिक जलाशय; आखात.

अग (अग०) (सं) वि. — टाकलेले.

(सं) ना. — वेट; दगड; झाड.

अगचाटलु (अग०२४) (क) ना. — अडचण; कठिण प्रसंग.

अगचु (अग०२५) (क) धा. — टकलणें; ओढणें; हिसकणें.

अगजा(जाते) (अग०२६) (सं) ना. — पार्वती.

अगड (अग०२७) (क) अ. — अनिर्वधपणें.

(क) वि. — शूर; जाणता; दुष्ट; मारका; वेल्गामी; कुणासहि न
मानणारा; संस्कारविहीन.

अगडु (अग०२८) (क) वि. — दुष्ट; क्रूर; क्षुद्र; हीन.

—तन (—डन) (क) ना. — क्रूरपणा; दुष्टपणा; क्षुद्रता.

—मोरे (—मो०२९) (क) ना. — क्रूरमुख; कपाळाळा आठ्या
वातलेला चेहरा.

अगणि (अग०३०) (क) ना. — अडणा; कडी; कुलूप; बंधन.

अगण्य (अग०३१) (सं) वि. — मोजतां न येणारे; अमुख्य; गौण;
कमी प्रतीतें.

अगत (अग०३२) (क) ना. — उकरणी; जमीनखुदाई.

अगति (अग०३३) (सं) ना. — कष्ट; नरक; दिशाभूल.

अगते (अग०३४) (क) ना. — जमिनीची उकरणी.

अगद (अग०३५) (सं) ना. — रोग; दुखणें; आजार; गंडांतर.

अगदंकार (अग०३६) (सं) ना. — वैद्य; रोगाचा नाश
करणारा; रोग न होऊं देणारा.

अगदि (अग०३७) (क) अ. — पूरा; एकंदरीत; वट्ट.

अगधर (अग०३८) (सं) ना. — गोवर्धन पर्वत उचलून धरणारा;
कृष्ण.

अगपडु (अग०३९) (क) धा. — वश होणें; आधीन होणें.

अगपे (अग०४०) (क) ना. — लाकूड; सालीची तयार केलेली वस्तु;
भूस; कोंडा.

अगभेंदि (अग०४१) (सं) ना. — पर्वत फोडणारा इंद्र; वीज;
अशनिपात; लाकूडफोड्या; कुदळ.

अगम (अग०४२) (सं) ना. — गतिनिरोध; खरडी; गतिरोधक.

अगम्य (अग०४३) (सं) वि. — न समजणारे; न पोंचणारें;
हाताला न येणारे; न पटणारे.

अगम्यागमन (अग०४४) (सं) ना. — न जावें तेथें जाणें;
व्यभिचार.

—गामी (—ग०४५) (सं) ना. — व्यभिचारी; परदारागमनी.

अगर (अग०४६) (क) ना. — जहाजाचा मागचा भाग.

अगरणे (अग०४७) (क) ना. — दुदैव; आरोप ठेवणें.

अगरिपु (अग०४८) (सं) ना. — पर्वतशत्रु; इंद्र.

अगरु (अग०४९) (क) ना. — डोक्यावरील टेंगुळ; आवाळु.

अगरु (अग०५०) (क) ना. — चंदन.

—गंध (—ग०५१) (सं) ना. — चंदनाचें गंध

अगळ (अग०५२) (क) धा. — दूर करणें; दूर होणें; विस्तारणें;
वेगळें होणें; नाहीसें होणें; मरणें.

अगल (अग०५३) (क) वि. — पुरेसें; अधळपधळ;

(क) ना. — रुंदी; अडणा.

अगलिके (अग०५४) (क) ना. — वेगळीक; दूर जाणें; वियोग.

अगलिचु (अग०५५) (क) धा. — वेगळे करणें; रुंद करणें; दूर
करणें.

अगलित्तु (अग०५६) (क) वि. — रुंद; विशाल; दीर्घ.

अगलिसु (अग०५७) (क) धा. — वेगळे करणें; दूर करणें;

कामावरून काढणें; विलग करणें.

अगलु (अग०५८) (क) धा. — दूर होणें; विस्तारणें.

(क) वि. — विस्तृत; रुंद.

(क) ना. — दिवस.

अगलुविके (अग०५९) (क) ना. — वियोग; विप्रयोग; मोकळीक.

अगलुचु (अग०६०) (क) धा. — दूर करणें; वेगळे होणें; विलग
करणें.

अगलुके (अग०६१) (क) ना. — खड्डा; डबरा; भोंक; 'अगलुविके'
पहा.

अगलुते (अग०६२) (क) ना. — खड्डा, खळगा; डबरा.

अगवडु (अग०६३) (क) धा. — अडकून पडणें; सांपडणें.

अगवैरी (अग०६४) (सं) ना. — पर्वतशत्रु; इंद्र.

अगस (अग०६५) (क) ना. — परीट; घोबी.

अगसगिति (अग०६६) (क) ना. — परटीण; घोबीण; रजकपत्ति.

अगसति (सिति) (अग०६७) (क) ना. — परटीण;

अगसाल (अगसाल) (क) ना. — 'अकसालिग' पहा, सोनार
अगसाले (अगसाले) (क) ना. — अकसाला; पाकगृह; स्वयंपाक-
घर; सोनारशाळा.

अगसिंग (अगसिंग) (क) ना. — धोब्याचा गोतावळा.

अगसुते (अगसुते) (सं) ना. — पर्वतकन्या; पार्वती.

अगसुतेश (अगसुतेश) (सं) ना. — ईश्वर; पार्वतीपति.

अगसे (गिसे) (अगसे [गिसे]) (क) ना. — वेस; गावाबाहेर
जाण्याचा महादरवाजा.

अगसे (अगसे) (क) ना. — गळित धान्य, तेलबी; जवस.

अगस्ति (अगस्ति) (सं) ना. — अगस्तिऋषि; कुंभजन्मा; एक
नक्षत्र.

अगस्थ (अगस्थ) (सं) ना. — मित्रावरुणांना उर्वशीपासून
झालेला मुलगा; एक ज्ञानी मुनि.

अगळ (अगळ) (क) धा. — हलणें; निसटणें; उकरणें; खोदणें.

अगळ (अगळ) (क) ना. — किल्ल्याचा तट.

अगळत (अगळत) (क) वि. — रंद.

(क) ना. — खंदक, कोटाभोवतीचा खोल खड्डा.

अगळि (अगळि) (क) ना. — अडणा; अर्गळ; कडी; बंद करण्याचें
साधन.

अगळु (अगळु) (क) ना. — शिजलेला तांदूळ. शीत.

(क) धा. — उकरणें; दातातें चावणें.

अगळुत (ळिते) (अगळुत [ळिते]) (क) ना. — किल्ल्याच्या
भोवतालचा खंदक.

अगळते (अगळते) (क) ना. —

अगळति (अगळति) (क) ना. —

अगाढ (अगाढ) (सं) वि. — विरल; सुलभ; सोपें.

अगाध (अगाध) (सं) वि. — खोल; तळ न लागणारे.
(सं) ना. — खोल खंदक; गुहा.

अगाधजल (अगाधजल) (सं) ना. — सरोवर; तळ न
लागण्याइतकें खोल पाणी.

अगाधिप (अगाधिप) (सं) ना. — पर्वतराज; मेरुपर्वत.

अगार (अगार) (सं) ना. — घर, स्थान, वासस्थळ; जागा.

अगि (अगि) (क) धा. — उकरणें; खोदणें; खड्डा काढणें; रवंथ
करणें; हलविणें; दळणें; आनंदविणें; मिणें.

(क) ना. — लहान रोप; साल; मोड; कोंब.

अगटिगे (टिगे) (अगटिगे [टिगे]) (क) ना. — शेगडी; शेकोटी.

अगिणि (अगिणि) (क) ना. — पाणी;

अगिनि (अगिनि) (क) ना. — अग्नि; निखारा, विस्तव; इंगळ.

अगिर (अगिर) (सं) ना. — स्वर्ग.

अगिल् (ळु) (अगिल् [ळु]) (क) ना. सुवास; सुगंध; सुगंधी
द्रव्य.

अगिविलि (अगिविलि) (क) वि. गंधहीन; वासरहित.

अगु (अगु) (क) धा. — उकरणें; वाढविणें;

अगुचु (अगुचु) (क) धा. — घट्ट धरून ठेवणें, दाबून धरणें.

अगुदले (अगुदले) (क) ना. — विस्तीर्णता; भरीवपणा;

बाहुल्य.

अगुर (अगुर) (क) धा. — उकरणें, खणणें; खोदणें.

अगुरू (अगुरू) (क) वि. — संकीर्ण, लहान; सोपे, लघु.

अगुर्वु (अगुर्वु) (क) ना. — भीति; भयंकर आकृति.

अगुर्विसु (अगुर्विसु) (क) धा. — भिवविणें; भेडसावणें;
वेडावणें.

अगुलु (अगुलु) (क) धा. — हलविणें; थरथरविणें, कापविणें.

अगुवु (अगुवु) (क) ना. — दाक्षिण्य; उपकार; आश्रय;
आधार.

अगुसु (अगुसु) (क) धा. — 'अगुचु' पहा.

अगुळ (अगुळ) (क) धा. — उकरणें; खोदणें; पाण्यांत बुडणें.

अगुळी (अगुळी) (क) ना. — अडणा; अर्गळा.

अगुळ (अगुळ) (क) ना. — शिजवलेला तांदूळ; भाताची मूद,
एकप्रकारची औषधी वनस्पति.

अगुळिसु (अगुळिसु) (क) धा. — उकरविणें, खोदविणें.

अगुळुचु (अगुळुचु) (क) धा. — बुडविणें; पाण्यात बुडविणें.

अगूढ (अगूढ) (सं) वि. — अनाकलनीय; स्पष्ट

अगृह (अगृह) (सं) ना. — संन्यासी, अनिकेत; वेधर.

अगे (अगे) (क) अ. — क्रियाविशेषणात्मक प्रत्यय.

अगेडि (अगेडि) (क) ना. — खड्डे काढण्याची जागा.

अगेद्र (अगेद्र) (सं) ना. — श्रेष्ठ पर्वतांपैकी एक

अगेद्रजे (अगेद्रजे) (सं) ना. — पर्वतराजकन्या, पार्वती.

अगो (गो) (अगो [गो]) (क) अ. — दूरची वस्तु निर्देशिणारे
उद्गारवाचक अव्यय.

अगोचर (अगोचर) (सं) वि. — डोळ्याला न दिसणारें;

दृष्टीपलीकडचें; उठून न दिसणारें.

(सं) ना. — इंद्रियांना अगम्य वस्तु; ब्रह्म.

अग्ग (अग्ग) (क) वि. — स्वर्ग, स्वरत; कमी किमतीचे;

अग्र; प्रथम; सर्वांत पुढचे.

अग्गरणे (अग्गरणे) (क) ना. — दोरी; बांधण्याचे साधन;
काढणी; सुतळी.

अग्गल (अग्गल) (क) ना. — रंवी; विशालता; आविषय.

अग्गलिसु (अग्गलिसु) (क) धा. — विस्तार पावणें; वाढणें.

अग्गवणि (अग्गवणि) (क) ना. — तीर्थ; पाणी.

अग्गळिके (अग्गळिके) (क) ना. — अडणा; अडसर; कडी;

अहंकार, ताठा.

अग्गळु (अग्गळु) (क) ना. — अहंकार; भरंवसा; आविषय.

अगळे (अगळे) (क) ना. — महाबळी; सामर्थ्यवान पुरुष.
 अगळाडि (अगळाडि) (क) ना. — निर्लेज स्त्री; निलाजरी.
 —कार (—कार) (क) ना. — गारुडी; जादूगार; इंद्रजाल
 करणारा; कपटी मनुष्य.
 अगिग (अगिग) (क) ना. — अग्नि; निखारा.
 अगिगा (अगिग) (क) ना. — पुढारी; राजा; निरुपयोगी
 मनुष्य; निकामी.
 अगिटिके (अगिटिके) (क) ना. — शेकोटी; आगटी; रोगडी.
 अगिटिके (अगिटिके) (क) ना. — ‘अगिटिके’ पहा.
 अगिगि (अगिगि) (क) ना. — जलाशय.
 अगिसु (अगिसु) (क) धा. — तरुं लावणें; रोपणें.
 अग्न्यस्त्र (अग्न्यस्त्र) (सं) ना. — तोफ; बंदुक; अनलास्त्र.
 अग्न्यायि (अग्न्यायि) (सं) ना. — अग्न्यस्त्र; त्रेतायुग.
 अग्निकण (अग्निकण) (सं) ना. — किटाण; ठिणगी; स्फुलिंग.
 अग्निकार्य (अग्निकार्य) (सं) ना. — यज्ञासाठी अग्नि पेटवून तो
 तूप घालून पाजळणें.
 अग्निकाष्ठ (अग्निकाष्ठ) (सं) ना. — सरपण; जळण; समिधा;
 लाकूड.
 अग्निकोण (अग्निकोण) (सं) ना. — आग्नेय दिशा.
 अग्निज (अग्निज) (सं) ना. — अग्नीतून उत्पन्न झालेला; प्रमुख.
 अग्निज्वाले (अग्निज्वाले) (सं) ना. — जाल; पेट; अग्नि
 ओकणारा वृक्ष; तांबड्या फुलाचें झाड.
 अग्नितारे (अग्नितारे) (सं) ना. — कृत्तिका नक्षत्र.
 अग्निदीपन (अग्निदीपन) (सं) ना. — पचनशक्ति; पचनाची
 वाढ.
 अग्निदेवे (अग्निदेवे) (सं) ना. — कृत्तिका नक्षत्र.
 अग्निनयन (अग्निनयन) (सं) ना. — अग्निप्रमाणें डोळे
 असलेला; शूर.
 अग्निनेत्र (अग्निनेत्र) (सं) ना. — ईश्वर, शंकर.
 अग्निपक्षी (अग्निपक्षी) (सं) ना. — लांब पाय, मान आणि
 अग्निसारखी लाल चोंच असलेला पक्षी.
 अग्निपरीक्षे (अग्निपरीक्षे) (सं) ना. — कठीण प्रसंग, अग्निदिव्य.
 अग्निफल (अग्निफल) (सं) ना. — वज्र; माणिक; हिरा.
 अग्निबाध (अग्निबाध) (सं) ना. — जळणे तोडणें; लाकूडफाटा
 तोडणें
 अग्निभू (अग्निभू) (सं) ना. — अग्नीतून उत्पन्न झालेला प्रमुख;
 स्कंद.
 अग्निमथन (अग्निमथन) (सं) ना. — लाकडावर लाकूड वाखून
 अग्नि उत्पन्न करणें.
 अग्निमंथ (अग्निमंथ) (सं) ना. — लाकडांच्या वर्षणानें अग्नि
 पेटविणें.

अग्निमांघ (अग्निमांघ) (सं) ना. पचनशक्तिहीनता;
 खाछेले न पचणें.
 अग्निरक्षणे (अग्निरक्षणे) (सं) ना. — अग्निहोत्र.
 अग्निवर्ण (अग्निवर्ण) (सं) ना. — सूर्यवंशातील शेवटचा राजा.
 अग्निवीर्य (अग्निवीर्य) (सं) ना. — रुद्र.
 अग्निवेश्य (अग्निवेश्य) (सं) ना. — द्रोण व द्रुपद यांचा
 अस्त्रविद्येतील गुरू. द्रोणाचा काका.
 अग्निशिख (अग्निशिख) (सं) ना. — अग्नीच्या ज्वाळा; जाल.
 अग्निशिखे (अग्निशिखे) (सं) ना. — एक झाड; दिवा; बाण; सुवर्ण.
 अग्निष्टोम (अग्निष्टोम) (सं) ना. — एका यज्ञाचें नांव;
 अग्निदीपन स्तोत्र.
 अग्निसख (अग्निसख) (सं) ना. — अग्नीचा मित्र; वायु.
 अग्निसाक्षिक (अग्निसाक्षिक) (सं) ना. — अग्निसमक्ष चाललेला
 (विवाह).
 अग्निस्तंभन (अग्निस्तंभन) (सं) ना. — मंत्रानें अग्नि शांत करणें.
 अग्निहोत्र (अग्निहोत्र) (सं) ना. — अग्निदेवतेला अर्पण केलेले
 अर्घ्य.
 अग्निहोत्री (अग्निहोत्री) (सं) ना. — यज्ञांतील अग्नि जोपास-
 णारा; यज्ञकुंडाला जपणारा; अग्निहोत्र करणारा.
 अग्न्युत्पात (अग्न्युत्पात) (सं) ना. — धूमकेतु.
 अग्र (अग्र) (क) ना. — तोंड येणें, ओठावर उठणारे फोड.
 (सं) ना. — शेवट; शिखर; पुढचा भाग; गावचें प्रवेशद्वार; स्तुति.
 अग्रग (अग्रग) (सं) ना. — पुढारी; मार्गदर्शक; नेता.
 अग्रगामी (अग्रगामी) (सं) ना. — पुढें जाणारा; पुढारी.
 अग्रज (जन्म) (अग्रज [जन्म]) (सं) ना. — आधीं जन्मलेला,
 आण्णा; ब्राह्मण; विष्णु.
 अग्रजाते (अग्रजाते) (सं) ना. — आधीं जन्मलेली, अक्का.
 अग्रजे (अग्रजे) (सं) ना. — अक्का; पार्वती.
 अग्रजेश (अग्रजेश) (सं) ना. — पार्वतीपति; शिव; अक्काचा
 नवरा; भावोजी.
 अग्रणि (णी) (अग्रणि [णी]) (सं) ना. — अक्षय; न संपणारे;
 वाढ; पुढारी; नायक.
 अग्रतःसर (अग्रतःसर) (सं) वि. — पुढें जाणारा, नेता; नायक
 मुखें.
 अग्रतनूज (अग्रतनूज) (सं) ना. — पहिला मुलगा; आण्णा;
 अग्रतांबूल (अग्रतांबूल) (सं) ना. — सर्वप्रथम अक्षता
 मिळणें; सभेंत मिळणारें पहिलें मानाचें पान.
 अग्रदूत (अग्रदूत) (सं) ना. — सर्वप्रथम सेवक; विश्वासु
 सेवक.
 अग्रपूजे (अग्रपूजे) (सं) ना. — विशिष्ट पूजा; सभेतील पहिला
 मान; मर्यादा; गौरव.

अग्रफल (अग, फल) (सं) ना. - प्रथमफल; पहिला मुलगा.
 अग्रबल (अग, बल) (सं) ना. - बिनीवरील सैन्य; आघाडीची सेना, पहिली रांग
 अग्रमांस (अग, मांस) (सं) ना. - हृदय.
 अग्रवरं (अग, वरं) (अ.) क - शेवटपर्यंत; शेज्यापर्यंत;
 अग्रसाले (अग, साले) (सं) ना. - देवस्थानांतील स्वयंपाकघर.
 अग्रस्थ (अग, स्थ) (सं) ना. - सभापति; नायक; मुख्यस्थ
 अग्रहस्त (अग, हस्त) (सं) ना. - हाताचीं बोटे; हत्तीच्या सोडेचा शेवटचा भाग.
 अग्रहार (अग, हार) (सं) ना. - ब्राह्मणाचें वासस्थान;
 ब्राह्मणपुरी; ब्राह्मणगल्ली.
 अग्रहारिक (अग, हारिक) (सं) ना. - ब्राह्मणपुरींत राहणारा.
 अग्राम्य (अग, म्य) (सं) वि. - खेडूत नसलेला, ग्रामवासी नसलेला; सुधारलेला.
 अग्राम्यवचनवृत्ति (अग, म्यवचनवृत्ति) (सं) ना. - प्राचीन काव्यलक्षणामधील एक लक्षण.
 अग्रासन (अग, सन) (सं) ना - मुख्यपीठ; स्वामीची गादी.
 अग्रासीन (अग, सीन) (सं) ना - सभापति; श्रेष्ठ जागीं बसलेला
 अग्राह्य (अग, ह्य) (सं) वि. - अस्वीकार्य, धारणातीत;
 अग्रिम (अग, म) (सं) वि. - प्रथम; मुख्य, उत्तम.
 अग्रिय (अग, य) (सं) वि. - जास्तीचें; प्रथमचें.
 (सं) ना. अण्णा; वडील बंधु.
 अग्रेसर (अग, र) (सं) ना. - महाप्रभु; सर्वश्रेष्ठ मनुष्य.
 अग्रेसर (अग, र) (सं) ना - पुढे जाणारा; नायक;
 पुरुषोत्तम; सर्वोत्तम.
 अग्रोदक (अग, दक) (सं) ना. - मूर्तिपूजेचें पाणी.
 अग्र्य (अग, य) (सं) वि. - उत्तम; प्रथम; अर्थपूर्वक.
 अघ (अघ) (सं) नां. - पाप; दोष; प्रमाद; दुःख; व्यसन;
 संकट; घाण.
 अघट (अघ, ट) (सं) वि. - पुष्कळ; अतिशय; आश्चर्यकारक; अचिंत्य.
 अघटन (अघ, टन) (सं) ना. - असंभव; असंभाव्य गोष्ट; न घडण्यासारखी कठीण गोष्ट; अशक्य घटना.
 अघटमान (अघ, टमान) (सं) ना. - न जुळणारी गोष्ट;
 विसंगत वाणी; असंभाव्य गोष्ट.
 अघटित (अघ, टित) (सं) वि. - कधी न घडलेली; कधी न साधलेली; आश्चर्यकारक
 (सं) ना. अपूर्व कृति; आश्चर्यकारक घटना.
 अघन (अघ, न) (सं) ना. - लहान, कोवळे, मृदु.
 अघमर्षण (अघ, मर्षण) (सं) वि. - पापहारक, शापविमोचक मंत्र; अधमर्षणमंत्र; या मंत्राचा वेदातील एक ऋषि.

अघरिपु (अघ, रिपु) (सं) ना. - अघासुराचा शत्रु; कृष्ण.
 अघ्न्ये (अघ्न्ये) (सं) ना - अघ्न्य स्त्री; गाय; बैल; ब्रह्मदेव.
 अं (अं) (क) अ. - द्वितीया विभक्ति प्रत्यय. जनावराला बोलवण्याचा आवाज.
 अंक (अंक) (सं) ना. - आकडा; वाकडा; बांक; मांडी, पंख; संज्ञा, चिन्ह; दोष; कलंक, जड बोजा, अडचण; नाटकाचा भाग; मृत्यु.
 अंककार (अंककार) (सं) ना. - प्रभावी मनुष्य; प्रमुख सेवक; नायक;
 अंककारि (अंककारि) (सं) ना. - नायिका; मुख्यसेविका.
 अंकण (अंकण) (क) ना. - खण; दोन खांबांतील अंतर; दोन रेषांतील स्थळ;
 अंकत्रिणेत्र (अंकत्रिणेत्र) (सं) ना. - शूर; शिव.
 अंकन (अंकन) (सं) ना. - खूण; चिन्हकरण; मुद्रा मारणें; मुद्रा परिचय चिन्हे.
 अंकपालि (अंकपालि) (सं) ना. - आलिंगन; मिठी
 अंकपाश (अंकपाश) (सं) ना. - गणितातील अंकचमत्कार. गणितातील कोडे; कूट; अंकसंभ्रम.
 अंकमाले (अंकमाले) (सं) ना. - अंकसमूह; विरुदावली; मणिमाला;
 अंकपीठ (अंकपीठ) (सं) ना. - मांडी; जंघा.
 अंकमुख (अंकमुख) (सं) ना. - नाटकाचा आरंभ; पुढील घटनेची प्रस्तावना.
 अंकलि (अंकलि) (क) ना. - वृक्षविशेष; अकोल.
 अंकलिपि (अंकलिपि) (सं) ना. - मूलाक्षर चिन्ह; मूळलिपि; अक्षरांची ओळख करून देणारी पुस्तिका.
 अंकवणे (अंकवणे) (क) ना. - शोभिवंत मणि; शोभिवंत पीठ.
 अंकवरे (अंकवरे) (क) ना. - रणवाद्य; रणालगी; रणभेरी.
 अंकवातु (अंकवातु) (क) ना. - सुंदर भाषण; गोडशब्द; सुभाषित; सूक्ति.
 अंकित (अंकित) (सं) वि. - चिन्हित; संख्या घातलेले. (सं) ना. - चिन्ह; सही; आधीनता; शब्दार्पण.
 अंकिसु (अंकिसु) (क) धा. - खून करणें; निरखणें; टक लावून पाहणें; गौरवदृष्टीनें पाहणें.
 अंकुर (अंकुर) (सं) ना. - कोंब; मोड; डोळा (बटाटा, ऊस वगैरेचा). रक्त; पाणी; घर; पुटकुळी; मुगारा पित्त उठणें.
 अंकुरित (अंकुरित) (सं) ना. - कोंब फुटलेलें; मोडाचे; अंकुरलेलें.

अंकुरिसु (अ०क०रु०सु) (क) धा. - उत्पन्न होणें; मोड येणें; डोळा फुटणें; कोंब फुटणें

अंकुश (स) (अ०क०श [स]) (स) ना. - माहुताच्या हातांतील आयुध. हत्तीला आटोक्यांत ठेवण्याचे हत्यार.

— चारण (—अ०क०रु०) (स) ना. - अंकुश चालविणे.

अंकुशचारणि (अ०क०श०अ०रु०) (स) ना. - माहुत.

अंके (अ०क०) (क) ना. - परवानगी; आधीनता; अधिकार; पकड; अनुज्ञा; विनंती; विश्वास; आसरा; अंकसरख्या.

अंकोठ (अ०क००००) (स) ना. - अंकोल वनस्पति

अकोणि (अ०क०००००) (क) ना. - शक्ति; अधिकार; इच्छा; अभिप्राय.

अंकोल (अ०क०००००) (स) ना. - वनस्पति विशेष.

अंकोलिका (अ०क००००००) (स) ना. - आलिंगन; मिठी.

अंकोलु (ले) (अ०क००००००) [०] (क) ना. - एक झाड; एकजातीचा काटा.

अंग (अ०ग) (क) ना. - रीति; मार्ग.

(स) ना. - भाग; अवयव; पूरकशास्त्र; कवितेची ओळ;

देह; नाटकातील असुख्य पात्रे. मन; ज्ञान; अंगदेश; बंगाल.

अंगचित्त (अ०ग०अ०चि०) (स) ना. - हृदयाची हाक; इच्छित वस्तु.

अंगचेंष्ट्रे (अ०ग०अ०चि०) (स) ना. - देहाचे चलनवलन; चाळे;

भ्रमंग; भुवई हलविणें.

अंगज (अ०गज) (स) ना. - देहापासून उपजलेले; केस; पुत्र;

प्रेम; रोग; रक्त; पाणी; धाम; कामदेव; पंचेद्विधें.

— जनक (—अ०ज०न०क०) (स) ना. - कामपिता; विष्णु;

अंगजन्म (अ०गज०ज०न्म०) (स) ना. - काम, मदन; पुत्र; रक्त.

अंगजन्मांतक (अ०गज०ज०न्म०अ०त०क०) (स) ना. - शिव; मदनाला मारणारा.

अंगज वैरी (अ०गज०वै०री०) (स) ना. - मदनशत्रु शिव.

अंगजात (अ०गज०जा०त०) (स) ना. - पुत्र; मन्मथ काम.

अंगजांतक (अ०गज०जा०त०अ०क०) (स) ना. - मदनाला जाळणारा; शंकर.

अंगजारि (अ०गज०जा०रि०) (स) ना. शिव; मदनरिपु.

अंगडि (अ०गज०डि०) (क) ना. - दुकान; क्रयविक्रयस्थान. बाजारपेठ.

अंगडिकार (अ०गज०डि०कार०) (क) ना. - दुकानदार; दुकान मालक.

अंगण (अ०गज०ण०) (क) ना. - अंगण; घरापुढील मोकळी जागा; घराचा पुढचा भाग.

अंगत (अ०गज०त०) (क) वि. - उताणा; जमीनीला पाठलावून पडलेला.

अंगत्त (अ०गज०त्त०) (क) वि. - 'अंगत' पहा.

अंगद (अ०गज०द०) (स) ना. - वालीपुत्र; दंड; रड्डा; रड्ड्याचा वरचा भाग.

अंगदाढ्य (अ०गज०दा०ढ्य०) - (स) ना. शरीरबल; देहाचा बटपणा.

अंगना (ने) (अ०गज०ना०[ने]) (स) ना. - स्त्री; पत्नि; कलत्र; सुंदरी.

अंगनाजीवि (अ०गज०ना०जी०वि०) (स) ना. - पत्नीच्या उत्पन्नावर जगणारा; भायेंच्याश्रमावर जगणारा.

अंगन्यास (अ०गज०ना०न्या०स०) (स) ना. - हावभाव; शरीराचें चलनवलन.

अंगभव (अ०गज०अ०भव०) (स) ना. - मन्मथ; मदन; काम.

अंगभेद (अ०गज०अ०भे०द०) (स) ना. अवयव; शरीराचा भाग.

अंगमणि (अ०गज०अ०म०णि०) (स) ना. - लग्नप्रसंगी किंवा पहिलट- करणीला दिलेला अहेर; स्त्रीधन.

अंगमर्द (अ०गज०अ०म०र्द०) (स) ना. - अंग मर्दन करणारा; सेवक, अंग रगडणारा.

अंगमर्दी (अ०गज०अ०म०र्द०) (स) ना. मालिश करणारा.

अंगयष्टि (अ०गज०अ०य०ष्टि०) (स) ना. - शरीर; अंगकाठी; सडपातळ देह;

अंगरसु (अ०गज०अ०रु०सु०) (क) धा. - मिळणें; जवळ येणें; प्रवेश करणें; एकत्र येणें.

अंगर (अ०गज०र०) (क) ना. - अग्नि; निखारा; अंगार; राख.

अंगरक्ष (क्षक) (अ०गज०अ०रु०क्ष०[क्ष०]) (स) ना. - देहरक्षण; कवच; चिलखत.

अंगरक्षे (अ०गज०अ०रु०क्ष०) (स) ना. - देहरक्षण; कवच; मंत्र.

अंगराग(रंग) (अ०गज०अ०रा०ग०[र०ग०]) (स) ना. - स्नानानंतर अंगाला लावावयाचें सुगंधी द्रव्य; उडी.

अंगराज (अ०गज०अ०रा०ज०) (स) ना. - अंगदेशाचा राजा; कर्ण.

अंगरुह (अ०गज०अ०रु०ह०) (स) ना. - रोमांच; अंगावरील केस; रोम.

अंगल् (अ०गज०अ०ल्) (क) धा. - शोक; करणें; दुःखानें रडणें; स्फुंदणें.

(क) ना. - शोक; विलाप.

अंगल (अ०गज०अ०ल्) (क) वि. - पातळ; रुंद.

अंगलाचु (अ०गज०अ०ला०चु०) (क) धा. - दैन्यवाणें मागणें; पदर पसरणें.

अंगलाशु (अ०गज०अ०ला०शु०) (क) ना. - लोभी मनुष्य; दुःखीजीव.

अंगवट्टि (अ०गज०अ०व०ट्टि०) (क) ना. - शरीरसौष्टव; अंगलट; देहरचना.

अंगवडि (अ०गज०अ०व०डि०) (क) ना. - रिकीब; रिकाब; स्वाराची पाय ठेवण्याची जागा.

अंगवणे (अ०गज०अ०व०णे०) (क) ना. - शक्ति; सामर्थ्य; अधिकार; इच्छा; अभिप्राय.

अंगवस्त्र (अंगवस्त्रं) (सं) ना. - स्नानानंतर अंग पुसण्याचा पंचा; अंगावरील उपकरणें; रखेली.

अंगविकल (अंगविकल) (सं) वि. - कुरूप; विद्रुप; गलितगात्र.

अंगविकार (अंगविकार) (सं) ना. - विद्रूपता; मूर्छा; देहविकार.

अंगविक्षेप (अंगविक्षेप) (सं) ना. - अवयवांचें चलनवलन; नाच; अभिनय.

अंगविसु (अंगविसु) (क) धा. - देणें; सांधणें; एकत्रित होणें. गोळा होणें; मिसळणें.

अंगवैकल्य (अंगवैकल्य) (सं) ना. - गलितांग; अवयवविकृति.

अंगसंग (अंगसंग) (सं) ना. - देहसंपर्क; भेट; मीलन.

अंगसंयोग (अंगसंयोग) (सं) ना. - अवयवाची सुस्थिति; मीलन; शरीरस्वास्थ्य.

अंगसंस्कार (अंगसंस्कार) (सं) ना. - देहशुंगार; जामानिमा; स्नान; अनुलेपन; नट्यापट्टा.

अंगसावक (अंगसावक) (सं) ना. - व्यायाम वेणारा; तालीमबाज; पेहेलवान.

अंगहीन (अंगहीन) (सं) वि. - अवयवहीन; कामदेव.

अंगहीनते (अंगहीनते) (सं) ना. - अवयवहीनता; पांगुपळणा.

अंगळ (अंगळ) (क) ना. - टाळू; तोंडातील जिमेच्या वरचा भाग.

अंगळु (अंगळु) (क) ना. - टाळू 'अंगळ' पहा.

अंगात (अंगात) (क) वि. - 'अंगत' पहा.

अंगाधिप (अंगाधिप) (सं) ना. - अंगदेशाचा राजा, कर्ण.

अंगार (अंगार) (सं) ना. - निखारा; विस्तव. रक्षा, राख; कोळसा.

अंगारक (अंगारक) (सं) ना. - मंगळ ग्रह; अग्निसारखे लाल रंगाचे ग्रह.

—वार (—वार) (सं) ना. - मंगळवार

अंगारधनिके (अंगारधनिके) (सं) ना. - शेकोटी; शेगडी; प्रवासी चूल.

अंगारवलि (अंगारवलि) (सं) ना. - एका जातीची वेली.

अंगाल (लु) (अंगाल) (क) ना. - पायाचा तळवा;

अंगि (अंगि) (सं) ना. - अवयव असणारा; देहधारी.

(क) ना. - सदरा; बगलबंदी; कुडता; शर्ट.

अंगिरस (अंगिरस) (सं) ना. - एका ऋषीचें नाव.

अंगीकरण (अंगीकरण) (सं) ना. - स्वीकार; अंगिकार;

शब्दान.

अंगीकारिसु (अंगीकारिसु) (क) धा. - स्वीकारणें; अनुमती देणें; कबूल करणें.

अंगीकार (अंगीकार) (सं) ना. - स्वीकार; कबुली; संमति.

अंगु (अंगु) (क) ना. - भीड; दाक्षिण्य; उपकार; आश्रय; आधार.

अंगुट (अंगुट) (क) ना. - अंगठा; पादत्राणाचा अंगठा.

अंगुल (अंगुल) (सं) ना. - बोट; चाणक्य ऋषीचें नाव; अंगुष्ठमात्र; बोटमाप.

अंगुलि (अंगुलि) (सं) ना. - 'अंगुल' पहा

अंगुलित्राण (अंगुलित्राण) (सं) ना. - बोटाचे कवच; बाण सोडतांना वापरण्याचें अंगुलित्राण. बोटावरील टोपण.

अंगुलिदर्शन (अंगुलिदर्शन) (सं) ना. - बोट दाखवणें; अंगुलि निर्देश.

अंगुलिग्रहरण (अंगुलिग्रहरण) (सं) ना. - बोट दाखवणें.

अंगुलिसुद्धे (अंगुलिसुद्धे) (सं) ना. - करपल्लवी; मोहोर; ठसा.

अंगुलिमोदन (अंगुलिमोदन) (सं) ना. - बोटें मोडणें; शाप देणे.

अंगुलिसंदेश (अंगुलिसंदेश) (सं) ना. - बोंटानें दिलेले हुकूम; बोटाची आज्ञा.

अंगुलीय (क) (अंगुलीय) [क] (सं) ना. - बोट चावणें.

अंगुष्ठ (अंगुष्ठ) (सं) ना. - 'अंगुट' पहा

अंगुस (अंगुस) (क) ना. - 'अंकुश' पहा.

अंगुळ (अंगुळ) (क) ना. - अंगण; टाळू; तोंडांतील तालुस्थान.

अंगुलि (अंगुलि) (क) ना. - बोट; एक जातीचा रोग.

अंगुलीयक (अंगुलीयक) (क) ना. - 'अंगुर' पहा.

अंगुळे (अंगुळे) (क) ना. - एक जातीचा रोग; हाताचे बोट.

अंगूर (अंगूर) (सं) ना. - द्राक्ष.

अंगूष (अंगूष) (सं) ना. - वेगानें जाणें; बाण.

अंगेय (अंगेय) (क) ना. - तळहात.

अंगेतसु (अंगेतसु) (क) धा. - एकत्रित करणें; आज्ञा धरणें.

अंगोद्धव (अंगोद्धव) (सं) ना. - देहापासून उपजणारा; मदन, काम.

अंगोपांग (अंगोपांग) (सं) ना. - देह आणि अवयव.

अंगोरा (अंगोरा) (अ. दे.) ना. - एक जातीची मेंढी.

अंग्राणे (अंग्राणे) (क) ना. - दूषण; शुद्ध; अंगोरा मेंढी.

अंगवणे (अंगवणे) (क) ना. - इच्छा; अपेक्षा; मागणी.

अंग्रि (अंग्रि) (सं) ना. - काल; पाद; मूळ; कवितेची ओळ.

पाय.

अंग्रिज (अंग्रिज) (सं) ना. - नीच कुळांत जन्मलेला; शूद्र.

अंग्रितल (अंग्रितल) (सं) ना. - पायाचा तळ.

अंग्रित्राण (अंग्रित्राण) (सं) ना. - पादरक्षा; पायतन;

चप्पल; वहाण; खडावा.

अंघ्रिप (अंघ्रिप) (सं) ना. - पादप; पायानें पिणारें; झाड.

अंघ्रिवलय (अंघ्रिवलय) (सं) ना. - पायाचा घेर;

बोड्याच्या खुराचा घेर.

अचक्षु (अचक्षु) (सं) ना. - अंधळा; निरुपयोगी डोळा;

फुटका डोळा.

अचंचल (अचंचल) (सं) वि. - स्थिर; निश्चल.

अचंड (अचंड) (सं) वि. - मृदुस्वभावी; साधु; निराग्रही;

हट्ट न करणारा.

अचंडि (अचंडि) (सं) ना. - गरीबवृत्ति; गरीब गाय.

अचतुर (अचतुर) (सं) वि. - मड; धडु; अडाणी; चातुर्य

नसलेला; भोळसर.

अचपल (अचपल) (सं) वि. - मंद; हट्ट; सुस्त.

- ते (—ड) (सं) ना. - स्थैर्य; ठामपणा.

अचर (अचर) (सं) वि. - न हलणारे; स्थावर; स्थिर; अचल.

अचल (अचल) (सं) वि. - स्थिर; अचंचल.

(सं) ना. - पर्वत; भूमि; मुक्ति; महायोगी; अरण्यवासी.

—ते (अचलड) (सं) ना. - स्थिरता; ठामपणा.

अचलरिपु (अचलरिपु) (सं) ना. - पर्वतशत्रु; इंद्र.

अचलि (अचलि) (सं) ना. - भूमि; स्थिरवस्तु; अचलता.

अचलित (अचलित) (सं) वि. - हट्ट; निश्चल; न हलणारे.

अचलेंद्र (अचलेंद्र) (सं) ना. - पर्वतराज; हिमालय; मेरुपर्वत.

अचातुर्य (अचातुर्य) (सं) ना. - धडुपणा; चुकीच्या मार्गांन

चाललेलें काम; बुद्दुपणा.

अचित्य (अचित्य) (सं) वि. - मनाला न झेपणारें; विचारांत न

सांढणारें; चिंतन करतां न येण्याजोगे.

अचित (अचित) (सं) वि. - निश्चित.

अचिर (अचिर) (सं) वि. - अस्थिर, क्षणिक; दीर्घकाळ न टिकणारे.

चंचल.

अचिरद्युति (अचिरद्युति) (सं) ना. - चपला; वीज; तडित्.

वियुत.

अचिरांशु (अचिरांशु) (सं) ना. - 'अचिरद्युति' पहा.

अचिरप्रभा (अचिरप्रभा) (सं) ना. - वीज; वियुत.

अचुंबित (अचुंबित) (सं) वि. - न चुंबलेलें; असंबंधित;

अस्पष्ट; साजूक.

अचैत (अचैत) (सं) वि. - वेशुद्ध; वेखबर; निश्चेष्ट.

अचैतन (अचैतन) (सं) वि. - निर्जीव; जड; वेशुद्ध;

शक्तिहीन; चैतन्यहीन; निश्चेष्ट.

अचैतन्य (अचैतन्य) (सं) ना. - चेतनाहीनत्व; अज्ञान;

वेशुद्धि; जाड्य; शक्तिहीनता.

अचोद्य (अचोद्य) (सं) वि. - सौजन्यशून्य; सामान्य.

(सं) ना. - सामान्य विषय.

अचच (अचच) (क) वि. - शुद्ध; निव्वळ; निर्मळ; निश्चित; न

समजणारे.

अचचक (अचचक) (क) ना. - सलगी; मैत्री; खंडणी; करभार.

अचचकिक (अचचकिक) (क) ना. - स्वच्छ केलेले तांदूळ; सडीक

तांदूळ; धुतलेले तांदूळ.

अचचग (अचचग) (क) ना. - मानसिक गोंधळ, संभ्रम; गडबड.

अचचगन्नड (अचचगन्नड) (क) ना. - शुद्ध कन्नड; सुगम कानडी.

अचचड (अचचड) (क) ना. - पांघरूण; दुपटें; उत्तरीय.

अचचते (अचचते) (क) ना. - अक्षता; विवाहप्रसंगी योजलेल्या

अक्षता.

अचचय (अचचय) (क) वि. - अक्षय्य; अविनाशी.

—कोळ (—चैचय) (क) ना. - अक्षय. बाण.

अचचर (अचचर) (क) ना. - अक्षर.

अचचरसि (अचचरसि) (क) ना. - देवता स्त्री; अप्सरा.

अचचरि (अचचरि) (क) ना. - आश्चर्य, अचंबा; साजूकता;

अप्सरा.

अचचळि (अचचळि) (क) धा. - नष्ट होणें; नाश पावणें; निर्मूल

होणें.

अचचळि (अचचळि) (क) ना. - सशक्त मनुष्य; धडाकडा.

अचचळिके (अचचळिके) (क) ना. - धडधाकटपणा; धडीकट्टी.

अचचळु (अचचळु) (क) ना. - शूर; धडाकडा; समर्थ;

घटमुट मनुष्य.

अचचि (अचचि) (क) ना. - भाकरी (बालकाच्या तोंडी असलेला

शब्द) पापा, भाकी; आई; स्तन.

अचचिके (अचचिके) (क) ना. - 'अचचक' पहा प्रेम; संपत्ति.

अचचिग (अचचिग) (क) ना. - 'अचचग' पहा प्रियकर; ठणका;

वेदना; पीडा.

अचचु (अचचु) (क) ना. - हट्टता; मुद्रण; मुद्रा; निर्दिष्टता.

अचचुक (अचचुक) (क) ना. - प्रेम; सलगी; आकृति; रूप.

अचचुकट्टु (अचचुकट्टु) (क) ना. - उत्तम व्यवस्था; सुव्यवस्था;

तजवीज.

अचचुकट (अचचुकट) (क) ना. - मुद्रणालय,

अचचुगुलि (अचचुगुलि) (क) वि. - उपयुक्त; मनाजोगा; पसंत.

अचचुत (अचचुत) (सं) ना. - अच्युत; विष्णु.

अचचुबीग (अचचुबीग) (क) ना. - कुलपाची जोडी.

अचचुबेल (अचचुबेल) (क) ना. - गुळांची ढेप; रवा.

अचचुमेचु (अचचुमेचु) (क) ना. - अतिस्नेह; अत्यंत प्रेम.

अचचुळ (अचचुळ) (क) ना. - सलगी; मैत्री; संगती.

अचचुवणिग (अचचुवणिग) (क) ना. - सरकारास विपुल कर

देणारा जमीनदार.

अचचुवळिग (अचचुवळिग)

अच्युत्तायत (अच्युत्तायत) (क) ना. - रक्षक; पहारेकरी; सेवक; नोकर.

अच्ये (अच्ये) (क) ना. - गोंदण; अगावरील गोंदण.

अच्येर (अच्येर) (क) ना. - अच्छेर; अर्धाशेर.

अच्छ (अच्छ) (सं) वि. - स्वच्छ; स्फटिक; पातळ; अस्वल.

अच्छमल्ल (अच्छमल्ल) (सं) ना. - पांढरें अस्वल.

अच्छमल्लिके (अच्छमल्लिके) (सं) ना. - मोगरीचें फूल;

कोथिविरीचे रोप.

अच्छस्फटिक (अच्छस्फटिक) (सं) ना. - पारदर्शक स्फटिक.

अच्छिद्र (अच्छिद्र) (सं) वि. - छिद्र नसलेलें; निर्दोष; नवा; भोक नसलेलें.

अच्छिन्न (अच्छिन्न) (सं) वि. - संपूर्ण; संबंध; न कातरलेलें.

अच्छोटन (अच्छोटन) (सं) ना. - शिकार, मृगया.

अच्छोद (अच्छोद) (सं) ना. - शुद्ध पाणी.

अच्युत (अच्युत) (सं) वि. - न ढळणारे; नष्ट न होणारे; च्युति नसलेले.

(सं) ना. - विष्णु.

अच्युतक (अच्युतक) (सं) ना. - एका वृत्ताचें नाव.

अच्युताग्रज (अच्युताग्रज) (सं) ना. - कृष्णाचा वडील भाऊ; बलराम; इंद्र.

अज (अज) (सं) वि. - जन्म नसलेले; न जन्मणारे.

(सं) ना. - अनादि पुरुष; ब्रह्म; ब्रह्मा; विष्णु;

शिव; मदन; सप्तर्षीतील एक ऋषि; समय; सूर्य;

पाऊस; दशरथपिता; नायक.

अजकल्प (अजकल्प) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाची एक कालगणना.

अजकव (अजकव) (सं) ना. - शिवाचा बाण; शिकार.

अजकु (अजकु) (क) धा. - भिणें; धाबरणें.

अजग (अजग) (सं) ना. एक प्रकारचा साप; एक कवि; एक भक्त.

अजगजांतर (अजगजांतर) (सं) ना. - शेळी व हत्ती

यामधील तफावत, जमीन अस्मानाचें अंतर.

अजगण (अजगण) (सं) ना. - द्राविड छंदात येणारा ब्रह्म गण.

अजगण (अजगण) (क) ना. - महादेव; शिव; भक्तनाम.

अजगंधिके (अजगंधिके) (सं) ना. - तुळस; तुळशीचें झाड.

अजगलस्तन (अजगलस्तन) (सं) ना. - शेळीच्या गळ्याखाली लोंबणारे थान; अजागलस्तन; निरुपयोगी वस्तु.

अजगव(गाव) (अजगव [गाव]) (सं) ना. - शिवाचा बाण; पिनाक.

अजगवपाणि (अजगवपाणि) (सं) ना. - शिव; 'पिनाक' धनु हाती वेणारा शंकर.

अजजटि (अजजटि) (सं) ना. - जटाधारी; दवना. पुदीना.

अजस्व (अजस्व) (सं) ना. - ब्राह्मी स्थिति.

अजध्वनि (अजध्वनि) (सं) ना. - अजासारखा ध्वनि; बें बें.

अजन (अजन) (सं) वि. - निर्जन; माणसातून उठलेला; क्षुद्र; पामर.

अजननि (अजननि) (सं) ना. - मातृहीन मनुष्य.

अजनि (अजनि) (सं) ना. - मार्ग; वाट; रस्ता.

अजनिमु (अजनिमु) (क) धा. - तिरस्कारणें; हंगविणें.

अजन्य (अजन्य) (सं) वि. - अपशकुनकारक; उत्पन्न होऊ नये असा.

(सं) ना. - अनर्थसूचक भूकंपादि उपद्रव.

अजप (अजप) (सं) ना. - अपटिक ब्राह्मण; अशुद्धवाणीचा ब्राह्मण.

अजपे (अजपे) (सं) ना. - मनुष्याचा सहज श्वासोच्छवास; हंसमंत्र.

अजप्रास (अजप्रास) (सं) ना. - प्रासामधील एक प्रास.

अजमायिसु (अजमायिसु) (अ. दे) धा. - कल्पना करणें; अजमावणें; अंदाज घेणें.

अजमासु (अजमासु) (अ. दे.) अ. - सुमारें; अंदाजें; थोडे कमी अधिक.

(अ. दे) ना. - सरासरी; अंदाज;

सरासरी हिशोब.

अजमीद (अजमीद) (सं) ना. - अजमीर; शहराचें नाव;

अजामीळ; युधिष्ठिराचें नांव.

अजमेद (अजमेद) (सं) ना. - औषधी वनस्पति; अजवान; ओवा.

अजमेदिक (अजमेदिक) (सं) ना. - औषधी वनस्पति; अजवान; ओवा.

अजंभ (अजंभ) (सं) वि. - बोतरा; दात नसलेला;

(सं) ना. - वेडूक; सूर्य; दात न आलेला पुत्र.

अजय (अजय) (सं) ना. - पराजय; अपजय; पराजित मनुष्य.

अजय्य (अजय्य) (सं) वि. - अजेय; अजिक्य.

(सं) ना. - विष्णु.

अजर (अजर) (सं) ना. - एक झाड; गुळवेळ; जरा नसलेला; देव.

अजरामर (अजरामर) (सं) वि. - वृद्धावस्था व मरण नसलेला.

(सं) ना. - देवता; परमेश्वर.

अजर्य (अजर्य) (सं) वि. - पचन न होणारे; न कुजणारे; न पचणारे.

(सं) ना. - मित्रत्व; सख्य.

अजश्रृंगि (अजश्रृंगि) (सं) ना. - मेंढीचे शिंग; एक औषधी वनस्पति; मुरडशिंग

अजस्र (अजस्र) (सं) वि. — आदि, मध्य व अंतरहित; महान् ;
आति मोठे.

अजहे (अजहे) (सं) ना. — एक जातीची वेल; खाजकुलती—
कुयली.

अजागर (अजागर) (सं) वि. — निद्रित; मूर्छित; वेशुद्ध; वेखबर.

अजागरूक (अजागरूक) (सं) ना. — शुद्धि नसलेला मनुष्य.

अजागरूकते (अजागरूकते) (सं) ना. — वेशुद्धि; मूर्छना;

असावधान; दुर्लक्ष.

अजागलस्तन (अजागलस्तन) (सं) ना. — 'अजगलस्तन' पहा

अजाग्रते (अजाग्रते) (सं) ना. — असावधानता; निश्चेष्टता;

मूर्छा; वेखबरी.

अजाजीव (अजाजीव) (सं) ना. — धनगर, मेंढपाळ; मेंढ्या

पालून उपजीवन करणारा.

अजाडय (अजाडय) (सं) ना. — निरोगीपणा; आरोग्य.

अजाण (अजाण) (क) ना. — अज्ञान; नेणता; मूर्ख; धडुवा.

अजाड (अजाड) (सं) ना. — ब्रह्मांड; भूमि; विश्व; जगत्

अजात (अजात) (सं) वि. — अजन्मा; नसलेला.

(सं) ना. — शिव, भक्त.

अजातशत्रु (अजातशत्रु) (सं) ना. — वैरी नसलेला; दयाळु;

सात्त्विक; गरीब; युधिष्ठिर.

अजानेय (अजानेय) (सं) ना. — जातिवत घोडा;

अजामिल (अजामिल) (सं) ना. — 'अजमीद' पहा.

कृष्णभक्ताचें नांव.

अजि (अजि) (क) वि. — गिजबीज; खाडाखोड; चित्खाट.

— गिजि (— गिजि) (क) ना. — बख्खाळ पूड.

अजिंक्य (अजिंक्य) (सं) वि. — अजेय; न जिंकता येणारा.

अजित (अजित) (सं) ना. — विष्णु; शिव; न जिंकलेला; जैन;

तीर्थंकर.

अजितृ (अजितृ) (सं) ना. — नायक; चालक.

अजिन (अजिन) (सं) ना. — कातडे; चर्म; चामडे.

अजिनपत्रें (अजिनपत्रें) (सं) ना. — वटवाघुळ; चर्मपंखी.

अजिर (अजिर) (सं) वि. — शीघ्र; चलाख.

(सं) ना. — ज्ञानेन्द्रिय; वायु; शरीर; बेडूक; अंगण.

अजिवान (अजिवान) (सं) ना. — ओवा; अजमोदा.

अजिह्वा (अजिह्वा) (सं) वि. — सरळ; समीप; जवळचा.

अजिह्वा (अजिह्वा) (सं) ना. — बाण; उपनिवेश; समीपगमन.

अजिह्वा (अजिह्वा) (सं) ना. — बेडूक

अजीगर्त (अजीगर्त) (सं) ना. — वेदकालीन ऋषि.

अजीर्णाश (अजीर्णाश) (सं) ना. — किंचित् अपचन; न

विरघळलेला भाग.

अजीवनि (अजीवनि) (सं) ना. — मरण; मृत्यु; शाप.

अजुर (अजुर) (सं) ना. — वृक्षविशेष; नीळीचे झाड.

अजे (अजे) (सं) ना. — मूल प्रकृति; माया; ब्रह्म; शेळी.

अजेय (अजेय) (अजेय) (सं) वि. — अजिंक्य;
अपराजित.

अज्ज (अज्ज) (अज्ज) (क) ना. — अनुकूल समय; योग्य
वेळ; शुभशकुन; आर्य; म्हातारा; आजोबा.

अज्जग (अज्जग) (क) ना. — मिळकत; प्राप्ति; अर्जन.

अज्जि (अज्जि) (क) ना. — आर्य स्त्री; वृद्धा; अजी, आजी.

अज्जिगे (अज्जिगे) (क) ना. — एक जातीचे सुवासिक फूल;
मोगरी.

अज्जु (अज्जु) (क) ना. — सलग्नी राहणे; स्नेहभेट.

अज्जुके (अज्जुके) (क) ना. — देवदासी.

अज्जुगे (अज्जुगे) (क) ना. — मालतीपुष्प; जायफळ.

अज्जते (अज्जते) (सं) ना. — अज्ञान; मूर्खपणा; बुद्धिहीनता.

अज्ञानकृत (अज्ञानकृत) (सं) वि. — अजाणतां केलेले;
नकळत झालेले.

अज्ञानि (अज्ञानि) (सं) वि. — निर्बुद्ध; धडु; ठोंब्या.

(सं) ना. — मूर्ख; विनडोक.

अज्ञेय (अज्ञेय) (सं) वि. — न समजण्यासारखे; गूढ; अगाध.

(सं) ना. — परतत्व; श्रेष्ठतत्व.

अंचडि (अंचडि) (क) ना. — पांघरूण; गोघडी; कापड.

अंचन (अंचन) (सं) ना. — गमन; गणितातील भाग; बांक;
वाकविणे.

अंचल (अंचल) (सं) ना. — पदर; कापडाचा शेवटचा भाग;
कांठ.

अंचित (अंचित) (सं) वि. — गत; वाकलेला; स्पष्ट; स्वच्छ;
चकाकणारा.

अंचु (अंचु) (क) धा. — वेळ साधणें; संधि साधणें; शाकारणें;
कौले लावणें.

(क) ना. — कांठ; घारी.

अंचुबट्टे (अंचुबट्टे) (क) ना. — लंगोट; परकर.

अंचे (अंचे) (क) ना. — टपाल; पत्र.

अंचेकटे (अंचेकटे) (क) ना. — टपाल कचेरी; पोष्ट ऑफीस.

अंचेदार (अंचेदार) (क) ना. — टपालाधिकारी; पोष्ट मास्तर.

अंचेयाळु (अंचेयाळु) (क) ना. — पत्रे वाटणारा; पोष्टमन.

अंजन (अंजन) (सं) ना. — लेप; रात्र; जाळ; दिग्गज; पश्चिम

वा नैर्ऋत्य दिशेचा हत्ती; खंदक; स्वच्छ करणें; स्वच्छता.

अंजनक्रिये (अंजनक्रिये) (सं) ना. — विलेपन; लेप

लावण्याचें काम; चोळणें.

अंजना (अंजना) (सं) ना. — अंजनी देवी; हनुमंत
माता; उत्तर दिशेची हत्तीण.

अंजनाद्रि (अंजनाद्रि) (सं) ना. - तिरुपतीजवळील एक बेंद; हंपी जवळचे बेंद; कळकीचे बेंद.

अंजनि (अंजनि) (सं) ना. - वेळूची गुंफा; वेणुकुंज.

अंजलि (अंजलि) (अंजलि) (सं) ना. - ओंजळ; शीर;

हाताचा खोलाट तळवा; पसा.

अंजलिपुट (अंजलिपुट) (सं) ना. - 'अंजलि' पहा.

अंजलिबंध (अंजलिबंध) (सं) ना. - कपाळा हात लावून केलेला नमस्कार.

अंजस (अंजस) (सं) वि. - योग्य; समंजस; सरळ; प्रामाणिक.

अंजि (अंजि) (क) ना. - सरकी काढलेला कापूस; पेळ.

अंजिके (अंजिके) (क) ना. - भय; भीति; घाबरेपणा; काळजी.

अंजिसु (अंजिसु) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें.

अंजीर (अंजीर) (सं) ना. - अंजीर फळ.

अंजु (अंजु) (क) धा. - भिणें; घाबरणें.

(क) ना. - भय, घडकी; घबराट.

अंजुकुलि (अंजुकुलि) (क) वि. - मित्रा; धैर्यहीन; नपुंसक.

अंजुगुलि (अंजुगुलि) (क) वि. - मित्रा; धैर्यहीन; नपुंसक.

अंजुलि (अंजुलि) (अंजुलि) (क) ना. - ओंजळ; पसा

अंजुळि (अंजुळि) (क) ना. - झारीची तोटी.

अंजूर (अंजूर) (क) ना. - अंजीर फळ

अट (अट) (सं) ना. - संचार; सहस; फिरती; नड; अट; शर्त.

(क) ना. - खेळ; लंपडाव; नजरबंदीची विद्या;

बाधा; हरकत; काठी; कोंब; विलंब; वेळ

अटकायिसु (अटकायिसु) (क) धा. - आडवें घेणें; हरकत घेणें; अटकविणें; अडकणें.

अटकिसु (अटकिसु) (क) धा. - अडकणें; गुंतणें. गुंतविणें.

अटतटि (अटतटि) (क) ना. - हरकत; अडचण; तारांबळ

अटन (अटन) (सं) ना. - फिरती; भ्रमंती; झोका; डोल; हलणें

अटनि (अटनि) (सं) ना. - बाणाचें टोक; धनुष्याची दोरी; ज्या; मूस; अटणी.

अटमट (अटमट) (क) ना. - फसवणूक; लबाडी; ठगी; हातचलाखी.

—इसु (—इसु) (क) धा. - फसविणें; ठकविणें.

अटमटिग (अटमटिग) (क) ना. - जादुगार; गारुडी; हातचलाखी करणारा.

अटसुव (अटसुव) (अटसुव) (क) ना. - अडळसा; अडळशाचें झाड.

अटवट (अटवट) (क) ना. - 'अटमट' पहा.

अटवणे (अटवणे) (अ. दे) ना. - आठवण; कारभार; खंडणी; गणित.

अटवि (अटवि) (सं) ना. अरण्य; जंगल; वन; रान.

अटविक (अटविक) (क) ना. - जादुगार; बहुरूपी; वेषधारी; सांगाडा.

अटवीचर (अटवीचर) (सं) ना. - वनचारी; गिरिजन; वेरड; वंजारी.

अटव्यवि (अटव्यवि) (सं) ना. - रानमेंढी. (अवि-मेंढी)

अटाण (अटाण) (क) ना. - अठाण नामक कर्नाटकी राग; कानडा रागाचा एक प्रकार; अडाणा.

अटिग (अटिग) (क) वि. - खेळ करणारा; खेळिया; खेळाडू; खेळवणारा.

अटिसु (अटिसु) (क) धा. - खेळणें; फिरणें; अटविणें.

अटे (अटे) (क) ना. - खेळ.

अटोप (पु) (बु) (अटोप) (अ. दे.) ना. - पकड; आवर पकड; सिद्धता.

अट्ट (अट्ट) (क) वि. - पड; पडीक; नापीक.

अट्टकवल् (अट्टकवल्) (अट्टकवल्) (क) ना. जवळची शाखा.

अट्टट्टि (अट्टट्टि) (क) ना. - बातमीदार; माहिती देणारा; निरोप्या; फरीष्टा.

अट्टट्टिके (अट्टट्टिके) (क) ना. - पाठलाग; माग; पीडा.

अट्टिणे (अट्टिणे) (क) ना. - उंच गोपूर.

अट्टतेंगु (अट्टतेंगु) (क) ना. - सुका नारळ गुडगुडे.

अट्टपडि (अट्टपडि) (क) ना. - लाठी; लांब काठी.

अट्टवणे (अट्टवणे) (क) ना. - पुस्तक ठेवण्याचे तिकाटणें; ग्रंथासन.

अट्टवे (अट्टवे) (क) ना. - अष्टमी; अमावास्या किंवा पूर्णिमा या तिथीपासून आठवा दिवस.

अट्टाहास (अट्टाहास) (सं) ना - खिदळणें; खोकळणें; आक्रोश प्रौढी. आरास करणें.

अट्टळ (अट्टळ) (क) ना. - अडचण; गोंधळ; मंडळ.

अट्टळे (अट्टळे) (क) ना. - राजवाड्याचा एक भाग; कोट; गच्ची; माळवद; धावे; छातीइतक्या उंचीची भिंत.

अट्टाल (लक) (अट्टाल) (सं) ना. - माडीचा एक भाग; राजवाडा; बुरुज.

अट्टास (अट्टास) (क) ना. - अट्टहास; उत्साहातिरेक; हास्य.

अट्टे (अट्टे) (क) ना. - वाडी; कोठी.

अट्टिगालिग (अट्टिगालिग) (क) ना. - परीट; घोवी.

अट्टिसु (अट्टिसु) (क) धा. - अटविणें; वळवणें; ताब्यांत ठेवणें शिजवणें शिजवून घट्ट करणें.

अट्टु (अट्टु) (क) ना. - सामीप्य; बांधव; जमवून घेणें.

(क) धा. पाठविणें; पाठलाग करणे; पळविणे; ढकलणे; अटविणें.

अट्टुंबळि (अट्टुंबळि) (क) ना. - ग्रंथासन; जेवण करण्यासाठी वापरावयाचे तिकाटणें; अडणी.

अट्टलि (अट्टलि) (क) ना-त्रास; पीडा; शिकारीचा मृग;
लोकसमूह; गर्दी.
अट्टे (अट्टे) (क) वि-वाकलेले
(क) ना-धड; शिरावाचून देह; पायतनाचा तळ; रुंद; सार;
वाकलेली कांठी; जळू.
अट्टोळि (अट्टोळि) (क) ना-माळवद; मजला; माळा; उतरती
माळी.
अट्टये (अट्टये) (क) ना-फिरती; उडगणी; भटकंती.
अट्टु (अट्टु) (क) ना-चिखल; पाणसळ जमीन; दलदल.
अठाणा (अठाणा) (क) ना-अडाणा; 'अठाण' पहा.
अड (अड) (क) वि-अडवा; अडवातिडवा; वेडावाकडा.
(क) ना-विरोध; उशीर; विलंब; क्षुद्र; दाब; ठेका.
अडक (अडक) (क) ना-ठासभरती; भरमाप; मर्यादा; लपणें;
संग्रह; संक्षेप; लपण्याचें ठिकाण.
अडकल (लु) (अडकल [लु]) (क) धा-एकावर एक ठेवणें;
शीग लावणें; चवड उभारणें.
(क) ना-उतरंड; चवड; चळत.
—कोणे (—कोणे) (क) ना-अडगळीची खोली.
अडकिल् (अडकिल्) (क) ना-‘अडकल्’ पहा.
अडकु (अडकु) (क) धा-गच्च भरणें; दाबून खुपसणें; कोंवणें;
शीग लावणें; चळत रचणें; मिसळणें; मावणें; निग्रह करणें;
रास करणें; उतरणें.
अडके (डिके) (अडके [डिके]) (क) ना-सुपारी; विड्यातील
सुपारी; सुपारीबाग. इच्छा; आशा. आकांक्षा.
अडकोत्तु } (अडकोत्तु) (क) ना-अडकित्ता.
अडकत्तरी } (अडकत्तरी) (क) ना-अडकित्ता.
अडग (अडग) (क) ना-लपडाव; अट्टस्य होणें; अंतर्धानता.
अडगल्लु (अडगल्लु) (क) ना-ऐरण.
अडगणिसु (गणिसु) (अडगणिसु [गणिसु]) (क) धा-
अडचणीत येणें; अडणें; नडणें.
अडगिसु (अडगिसु) (क) धा-नष्ट होणें; लपविणें; नियंत्रण
करणें; संक्षेपणें; झांकणें.
अडगु (अडगु) (क) धा-लपणें; दृष्टिआड होणें; आड होणें;
नाहीसें होणें; वाकणें.
(क) ना-‘अडग’ पहा. मांस; कंड; रहस्य; मथितार्थ.
अडगुचुचुगे (अडगुचुचुगे) (क) ना-मास भाजण्याचे
साधन.
अडगे (अडगे) (क) ना-स्वयंपाक; जेवण, भोजन.
अडगेडे (अडगेडे) (क) धा-अडवा पडणें; साष्टांग नमस्कार
घालणें.

अडंगारत्त (अडंगारत्त) (क) ना-किल्यात राहणारा;
किल्लेदार; गडकरी.
अडंगिसु (अडंगिसु) (क) धा-लपविणें.
अडंगु (अडंगु) (क) धा-‘अडगु’ पहा.
अडचणे (अडचणे) (अ. दे.) ना-तुटवडा; वाण; अभाव;
अडचण; संकट; खोळंबा.
अडचु (अडचु) (क) धा-धरणें; खुपसणें; झांकणें.
अडतर (अडतर) (क) ना-व्यसन; निरूपयोगिता; विषाद;
निस्तेज; अडणा; अडकांठी.
अडनडे (अडनडे) (क) ना-अनाडी; अडाणी; अडमुठा.
—तन (—तन) (क) ना-अडाणीपणा; अडमुठेपण.
अडप (अडप) (क) ना-चंची; न्हाव्याची धोकटी; विड्याची
पट्टी; पानपट्टी; पिशवी.
अडपवळ (ळळ) (अडपवळ [ळळ]) (क) ना-न्हावी; विडा
देणारा नोकर, कंचुकी.
अडपु (अडपु) (क) ना-हडप; कुत्र्याची दूत; कुत्र्याचा
चर्मरोग, आश्रय.
अडबडिसु (अडबडिसु) (क) धा-गडबडणें; हटावणे; एकदम
सरणें.
अडबळ (वळ) (अडबळ [वळ]) (क) ना-स्वयंपाकी;
आचारी; मांसपाचक.
अडबे (अडबे) (क) ना-क्रौर्य; क्रूरपणा.
अडयाळ (अडयाळ) (क) ना-कला; खूण; ओळख.
अडर् (डुर्) (अडर् [डुर्]) (क) धा-चढणें; वाढणें;
चिकटणें; वर पडणें.
अडरासु (अडरासु) (क) धा-आशा दाखवणें; घाई करणें.
अडरिसु (अडरिसु) (क) धा-दाबणें; चिकटविणें; चढविणें.
अडरु (अडरु) (क) धा-‘अडर्’ पहा.
—इके (—इके) (क) ना-चढ.
अडर्विसु (अडर्विसु) (क) धा-आणून देणें; पोंचविणें; गोळा
करणें.
अडर्चु (अडर्चु) (क) धा-सिद्ध होणें; वर चढणें; घालणें.
अडर्पु (अडर्पु) (क) ना-विश्वास; श्रद्धा; रास; समह;
प्रतिबिंब; राख; तळ.
अडलु (अडलु) (क) धा-हलविणें; थरकापणें; मिणें
(क) ना-भीति; थरकाप; दिशाभूल.
अडवट्ट (अडवट्ट) (क) वि-वाकडातिकडा; कुरूप.
अडवि (अडवि) (क) ना-अरण्य; जंगल; वन; अटवी; रान.
—किचु (—किचु) (क) ना-वणवा
—ताण (—ताण) (क) ना-वनप्रदेश;
—पालागु (—पालागु) (क) ना-दिशाभूल, निर्वासित.

अडवु (अडवु) (क) ना - अडचण; परिपूर्णता; संतोष;

अडकांठी; धोड

अडसरणे (अडसरणे) (क) ना - अडकाठी; अडचण; वाण.

अडसल } (अडसल)

अडसल बडसल } (अडसल बडसल) (क) वि. - अर्थेकचें;

कच्चे. अर्थवट शिजलेलें, असह्य वागणुकीचा.

अडसले (साल) (अडसल [साल]) (क) ना - अडसलशाचें झाड.

अडसु (अडसु) (क) धा - डकवणें; उत्पन्न होणें; बडवणें; चिकटणें.

अडहडिसु (अडहडिसु) (क) धा - वर पडणें; घट्ट पकडणें; गडबडणें; दट होणें; गडबड करणें.

अडहाय (अडहाय) (क) धा - अडवे येणें; बंद पडणें; विलंबणें.

अडहु (अडहु) (क) ना - 'अडवु' पहा.

अडाडि (अडाडि) (क) ना - गडबड; धाई; त्वरा.

(क) वि - धाईचा; गडबडीचा.

अडायिसु (अडायिसु) (क) धा - थांबविणें; अडविणें; विरोधणें.

अडायुध (अडायुध) (क) ना - एक तऱ्हेचें खड्ग.

अडायुडि (अडायुडि) (क) वि - गडबड्या; धाईतला.

(क) ना - धाई; गोंधळ; मांडण; बंड.

अडि (अडि) (क) ना - पाप; पाऊल; कवितेतील चरण; तळ; वूड.

(क) वि - पिकलेले; पाडास आलेले. मुक्त; नीच; व्यर्थ.

अडिकिल (अडिकिल) (क) ना - रास; (क) धा. एकावर एक ठेवणें; शीग रचणें.

अडिकेडु (अडिकेडु) (क) धा - हातपाय गाळणें; धीर सोडणें; मिणें; स्वच्छ होणें.

अडिग (अडिग) (क) ना. - सापाचें बीळ; सपेरा; सापाला खेळवणारा गारुडी; पाय असलेला.

अडिगडिगे (अडिगडिगे) (क) अ. - वारंवार; पावलोंपावलीं; सारखें.

अडिगडु (अडिगडु) (क) ना. - लाकूड; जळण; पाया; आधार.

अडिगंडु (अडिगंडु) (क) ना. - तळची राड; महावृक्ष; वड.

अडिगलु (अडिगलु) (क) ना. - लोहाराची ऐरण; पायाचा दगड.

अडिगिडु (अडिगिडु) (क) धा. - 'अडिकेडु' पहा.

अडिगे (अडिगे) (क) ना. - स्वयंपाक; जेवण; भोजन; स्वयंपाकाची वस्तु.

अडिगेडु (अडिगेडु) (क) धा. - मुळासकट उपटणें; 'अडिकेडु' पहा.

अडिगेडे (अडिगेडे) (क) धा. - अडवे पडणें; खाली पडणें.

अडिगेयव (अडिगेयव) (क) ना. - 'आंधसिक' पहा.

अडिगे (अडिगे) (क) धा. - पराजित करणें; कमीपणा देणें; खाली घालणें.

(क) ना. - पराजय; पीछेहाट; मार्गे पाऊल; तळहात.

अडिदावरे (अडिदावरे) (क) ना. - पदकमल.

अडिदास (अडिदास) (क) ना. - पादसेवक; भक्त.

अडिनेल (अडिनेल) (क) ना. - पाताळलोक.

अडिपाय (अडिपाय) (क) ना. - पाया; आधार.

अडिमुट्ट (अडिमुट्ट) (क) अ. - मुळासकट; खालपर्यंत; शेवटपर्यंत.

अडिमे (अडिमे) (क) ना. - सेवकवृत्ति; नीचता.

अडिय (अडिय) (क) ना. - शूद्र; सेवक.

अडिरज (अडिरज) (क) ना. - पायधूल; चरणरज.

अडिव (अडिव) (क) ना. - जन्म; उत्पत्ति; अस्तित्व.

अडिवज्र (अडिवज्र) (क) ना. - कृतकमणि.

अडिवणल (लु) (अडिवणल [लु]) (क) ना. - तळची राड; चिखल.

अडिवि (वे) (अडिवि [वे]) (क) ना. - अरण्य; वन; जंगल.

अडिसु (अडिसु) (क) धा. - स्वयंपाक करणें. रांधणें, शिजविणें.

अडिडुडिमाडु (अडिडुडिमाडु) (क) धा. - वस्त्रगाळ पूड करणें; पीठ करणें; तुडवणें.

अडु (अडु) (क) धा. - स्वयंपाक करणें; शिजवणें; रांधणें; पिकणें; भोजन बनविणें.

(क) ना. - आव्हानाचा शब्द; फळ मऊ होणें.

अडुकु (अडुकु) (क) धा. - लपणें; ठासून भरणें.

अडुकळ (गुळ) (अडुकळ [गुळ]) (क) ना. - माडी; माळवद; अन्न; प्रभृती, इत्यादि.

अडुगळु (अडुगळु) (क) ना. - इंधन; जळण; वाडा.

अडुगायि (अडुगायि) (क) ना. - गरम लोणचे.

अडुगूलजि (अडुगूलजि) (क) ना. - म्हातारी; वृद्ध स्वयंपाकीण.

अडुगे (अडुगे) (क) ना. - स्वयंपाक; पाक; भोजनवस्तु.

अडुमडके (अडुमडके) (क) ना. - कुकर. स्वयंपाकाचे भांडें; पाकपात्र.

अडुपाय (अडुपाय) (क) ना. - वेगळी वाट; वेगळा रस्ता.

अडुर (अडुर) (क) धा. - थांबवणें; तटविणें; व्यापणें; मापणें.

अडुवळ (अडुवळ) (क) ना. - आचारी, बल्लव; स्वयंपाकी; महाराज.

अडुसु (अडुसु) (क) ना. - चिखल; राड; पंक; गडद पाणी.

- अडे (अडे) (क) अ. - 'रे, अरे', वाचक शब्द
(क) ना. - स्थळ; दुकान; एक प्रकारची अंबोळी;
घावन. वस्त्राचा कांठ.
(क) धा. - भरणे; पूर्ण करणे; जमविणे; तटविणे; मान्य
करणे.
—हाकु (—हाकु) (क) धा. - अडी घालणे; उवेवर पिकवणे,
उबविणे.
अडेयुडुगु (अडेयुडुगु) (क) धा. - स्थळ सोडणे.
अडेवोत्तु (अडेवोत्तु) (क) धा. - अर्धवट अंगावर घेणे.
अड्ड (अड्ड) (क) वि. - पुष्कळ; आडवे; वाढावू.
(क) ना. - विरोध; हरकत.
अड्डकट्टु (अड्डकट्टु) (क) धा. - थांबविणे; हरकत घेणे;
अडचण उत्पन्न करणे; विरोधणे
(क) ना. - निर्वध.
अड्डकते (अड्डकते) (क) ना. - उपकथा; उपाख्यान; आडकथा.
अड्डकल्लु (अड्डकल्लु) (क) ना. - जाते; चक्री.
अड्डकसवु (अड्डकसवु) (क) ना. - जोडधंदा; उपधंदा.
अड्डकसु (अड्डकसु) (क) ना. - काखेतील मूल; कमरेवरील
मूल; कडेवरचे पोर; कुक्कुवाळ.
अड्डगिसु (अड्डगिसु) (क) धा. - पकडणे; धरणे; हरकत घेणे.
अड्डके (अड्डके) (क) धा. - हरकत करणे; विरोध करणे;
डावीकडून उजवीकडे मोजलेले अंक.
—हाकु (—हाकु) (क) धा. आडकाठी घालणे; अडथळा
आणणे.
अड्डचाट्टु (अड्डचाट्टु) (क) ना. - पडदा; लाट; अडोसा.
अड्डण (अड्डण) (क) ना. - ढाल; सणाचे जेवण.
अड्डणिगे (अड्डणिगे) (क) ना. - तिपाई; तिबई; अडणी;
तिकाटणे.
अड्डताकु (अड्डताकु) (क) धा. - आडवा येणे; हरकत घेणे.
अड्डतिड्डु (अड्डतिड्डु) (क) वि. - आडवातिडवा; तेढा;
वाकडातिकडा.
—आडल (—आडल) (क) ना. - विरोधी; प्रतिस्पर्धी.
अड्डतोडरु (अड्डतोडरु) (क) धा. - पीडा देणे; आड येणे;
मध्ये येणे; आडवा पडणे; तटविणे.
अड्डदरेसु (अड्डदरेसु) (क) धा. - हरकत करणे; मध्ये येणे;
तटविणे; थांबविणे;
अड्डदोड्डण (अड्डदोड्डण) (क) ना. - ढालाईत पायदळ.
अड्डनाम (अड्डनाम) (क) ना. - आडनाव; उपनाम; कुलनाम.
अड्डनुडि (अड्डनुडि) (क) ना. - दुष्ट भाषण; विरुद्ध भाषण;
आवाच्य भाषा.
अड्डने (अड्डने) (क) अ. - पलीकडे; तिकडे; पैल; पार.

- अड्डमोरे (अड्डमोरे) (क) ना. - दुर्मुख; वाकडे तोंड;
असमाधानी समय.
अड्डयिसु (अड्डयिसु) (अड्डयिसु [अड्डयिसु]) (क) धा. - 'अड्डगिसु'
पहा.
—ह (—ह) (क) ना. - हरकत; प्रतिबंध; विलंब.
अड्डुरि (अड्डुरि) (क) धा. - थांबविणे; तटविणे
अड्डलु (अड्डलु) (क) ना. - अडचण; रंदा; संकट; त्रास.
अड्डवरि (अड्डवरि) (क) धा. - आडवे जाणे; कुमार्गाने जाणे;
आडमार्ग धरणे.
(क) ना. - कुमार्ग; पायवाट.
अड्डवार (अड्डवार) (क) ना. - सुट्टीचा दिवस; आडवार;
नेमलेल्या दिवसाखेरीजचा दिवस; अयोग्य दिवस.
अड्डसालु (अड्डसालु) (क) ना. - आडवी ओळ.
अड्डसुळि (अड्डसुळि) (क) धा. - आडवे जाणे; अपशकुन करणे
(क) ना. - दुश्चिन्ह; अपशकुन.
अड्डहादि (अड्डहादि) (क) ना. - पायवाट; आडमार्ग; कुमार्ग.
दुर्वर्तन; बदचाल.
अड्डादिड्डि (अड्डादिड्डि) (क) ना. - 'अड्डतिड्डु' पहा.
अड्डि (अड्डि) (क) ना. - आडकाठी; विरोध; विलंब. हरकत
अड्डिके (अड्डिके) (क) ना. - गळ्यातील दागिना, कंठामरण.
अड्डिगे (अड्डिगे) (क) ना. - लाडू; भोजन; स्वयंपाक.
अड्डे (अड्डे) (क) ना. - तुळई; कावड, दांडीच्या दोन्ही टोकांला
ओझे टांगून नेण्याची कांब.
अड्डोक्लु (अड्डोक्लु) (क) ना. - नवीन मनुष्य; नवा रयत.
अड्डल (अड्डल) (क) ना. - पडवळाचा वेल.
अड्डिगे (अड्डिगे) (क) ना. - उथळ बुद्धी; शिस्तर; पसरट टोपली;
परडी.
अण (अण) (क) अ. - दिग्वाचक प्रत्यय.
अणक (अणक) [क] ना. - सामीप्य; दृढबंध; स्थैर्य; हास्य;
थट्टा; पीडा; त्रास; सुलभता; सौंदर्य.
—इसु (—इसु) (क) धा. - हंगविणे; थट्टा करणे; पाणउतार
करणे; अपमान करणे.
अणकु (अणकु) (क) धा. - लपणे; दडणे; छपणे; दबणे;
वाकणे.
अणकुवे (अणकुवे) (क) ना. - नम्रता; सभ्यता; नीति.
अणगिसु (अणगिसु) (क) धा. - कमी करणे; चेष्टा करणे;
अपमान करणे; हंगविणे; लपविणे.
अणगु (अणगु) (क) धा. - 'अणकु' पहा
अणचि (अणचि) (क) ना. - ताळ; मेळ; धरबंद; शिस्त;
नियमबद्धता.
अणचु (अणचु) (क) धा. - नम्र होणे, लीन होणे.

अणजि (णंजे) (ळंजे) (अणळ [ण०ळ] [अ०ळ]) (क) ना. — कुत्र्याची छत्री; अळंबी; पावसाळ्यांत उत्पन्न होणारी एक वनस्पती; भुई फोड.

अणदिगे (अणदिगी) (क) ना. — पाण्याचा कुजा; माठ; गळंतिका.
अणं (अण०) (क) अ. — थोडें सुद्धा; किंचित हि.

(क) वि. — अतिसूक्ष्म; शुद्ध; तिरस्करणीय.

अणल् (ळ) (अणल् [ळ]) (क) ना. — तोंडांतला खालचा भाग; खार; चाननी.

अणले (अणली) (क) ना. — वनस्पति-विशेष.

अणसु (अणसु) (क) ना. — समूह; थवा; कळप; मूठ.

अणि (अणि) (सं) ना. — नेडें; रथाच्या खांब्याचा निमूळता भाग; सीमा; मर्यादा; योग्यता.

(क) ना. — समुच्चय; विनय; सौंदर्य; नियमितपणा; क्रम; सैन्याची रांग.

अणिकट्टु (अणिकट्टु) (क) ना. — पीळ; पीळ घालण्याचा खांब.

अणिकल्लु (अणिकल्लु) (क) ना. — गोफणगुंडा; गोफणीचा दगड.

अणिकार (अणिकार) (क) ना. — तयारी.

अणिकूसु (अणिकूसु) (क) ना. — अर्भक; बाळ; लाडका

मुलगा; प्रथम संतती; पहिलटकरीण.

अणिग (अणिग) (क) ना. — ऋणको; कर्जदार.

अणिगे (अणिगे) (क) ना. — फणी; आज्ञा; परवानगी.

अणिपाडु (अणिपाडु) (क) ना. — रहस्य; मथितार्थ; मर्म.

अणिमा (अणिमा) (सं) ना. — अष्टसिद्धिपैकी एक; बारकावा; अतिसूक्ष्मता.

अणियरं (अणियरं) (क) वि. — श्रेष्ठ; वडील; अतिशय.

(क) अ. — नाजूकपणानें; विनयेंकरून.

(क) ना. — योग्यता; मोठेपणा; विनय.

अणियु (अणियु) (क) धा. — मारणे; आपटणे.

अणिल्लु (अणिल्लु) (क) ना. — खार; चाननी.

अणु (अणु) (सं) ना. — कण; रेणु; अतिसूक्ष्म वस्तु.

— रेणु (— रेणु) (क) ना. — सूक्ष्मकण.

— वाद (— वाद) (सं) ना. — विज्ञानातील अणुतत्त्वविचार.

अणुग (अणुग) (क) ना. — लहान मूल; अर्भक; पुत्र.

— इगि (— इगि) (क) ना. — लाडकी लेकर; पुत्री; कन्या.

अणुगिनव (अणुगिनव) (क) ना. — विदूषक; खुषमस्कच्या; गोड्डी; हसविणारे पात्र.

अणुगिरिवोष् (अणुगिरिवोष्) (क) धा. — मागणें; तिबणें.

अणुगु (अणुगु) (अणुगु) (क) धा. — करकचून बांधणें; रगडणें;
अणुकु (अणुकु) (अणुकु) (क) धा. — मऊ करणें; बुकलणें; जमीनदोस्त
(अणुकु) करणें; खंगणें. — पाणउतार करणें;
अपमानित होणें; नष्ट करणें.

(क) ना. — प्रीति.

अणुजीवि (अणुजीवि) (सं) ना. — अमीबा; विविधरूपी; सतत रूप बदलणारे.

अणुव (अणुव) (क) ना. — हनुमान; मोठा जबडा असलेला.

अणुव्रत (अणुव्रत, व्र) (सं) ना. — लहान व्रत.

अणे (अणे) (क) धा. — बडविणें; थप्पड देणें; जमवून घेणें; शिवणें; स्पर्शणें; धार लावणें; आळिगणें; फिरवणें; ठोकून टोक करणें.

अणे कट्टु (अणे कट्टु) (क) ना. — सेतु; धरण; भराव; मोठा बांध.

अणैडु (अणैडु) (क) धा. — लेप देणें; सारविणें; माखणें.

अणोरणीयान् (अणोरणीयान्) (सं) वि. — सूक्ष्मातिसूक्ष्म.

अणके (अणके) (क) ना. — लेपन; मलम; लेपनक्रिया; सारवण; माखण; उटी.

अंतरळे (अंतरळे) (क) ना. — एक प्रकारचे फळ; वृक्षविशेष. रिठा.

अंतरिके (अंतरिके) (क) ना. — पायाला चिकटणारे गवत; कुत्रेगवत.

अंतरिसु (अंतरिसु) (क) धा. — वाफ होऊन जाणें; चिकटणें; बिलगणें; गळी पडणें; कवटाळणें.

अंटिसु (अंटिसु) (क) धा. — जुळून घेणें; लावणें, चिकटविणें.

अंडु (अंडु) (क) धा. — लावणें; जमविणें, आळिगणें, पाठी लागणें; संसर्गणें.

(क) ना. — ढिक; गोद; चिकटरस; संबंध; संसर्ग; कलम; अशुद्धता.

अंडुक (अंडुक) (क) ना. — चिवट मनुष्य; लेचट; चिकटा.

अंडुकल्लु (अंडुकल्लु) (क) ना. — लोहचुंबक; स्पर्शमणि.

अंडुरोग (अंडुरोग) (क) ना. — स्पर्शजन्य रोग; सांसर्ग रोग.

अंड (अंड) (सं) ना. — अंडें; दीर्घवर्तुळाकार वस्तु; ब्रह्मांड; कस्तुरी मृगाचा नाभीकोष; शिवनाम.

— आशय (— आशय) (सं) ना. — बीजकोष; पुरुषरेत स्थान.

अंडज (अंडज) (सं) ना. — पक्षी; मासा; साप; पाल; ब्रह्म; अंड्यातून जन्मलेले.

अंडजा (अंडजा) (सं) ना. — कस्तुरी.

अंडले (अंडले) (क) धा. — करकचून बांधणें; जवळ ठेवणें; दुखविणें. अडचण उत्पन्न करणें; वाईट वागवणें उडगणें.

(क) ना. — पीडा, त्रास, बळजोरी, जबरदस्ती.

अंडिगे (अंडिगे) (क) ना. — बोजा; गाठोडें; मोट.

अंडिसु (अंडिसु) (क) धा. — जवळ करणें; बसवून घेणें; आश्रय देणें; आधारदेणें; हातदेणें; लावून घेणें.

अंडीर (अ०३९०) (सं) ना. — पूर्ण वादीचा मनुष्य; धिप्पाड; दांडोबा; लढे भारती.
 अंडु (अ०३९०) (क) ना. — नितंब; ढुंगण; आश्रय; आधार.
 —कोळ(ळु) (—क०३९ [अ०३९]) (क) धा. — शिरणें; खुसणें; खुपसणें; चिकटून राहाणें.
 अंडे (अ०३९) (क) ना. — कोळवें; पोकळ बांबूचें भांडें; समीपता; आधार; आश्रय.
 अंडेय (अ०३९००) (क) ना. — हंडा; पातेले.
 अण्ण (अ०३९) (क) ना. — वडील भाऊ; अग्रज; बुद्धिमान् मनुष्य.
 अण्णा (अ०३९) (क) ना. — पूर्व, मोळसट; अर्धवट मनुष्य; यब्बड.
 अण्णु (अ०३९) (क) ना. — स्त्री; मुलगी.
 अण्णु (अ०३९) (क) ना. — प्रीति; बंधुता; लेपन द्रव्य; उटी.
 अण्णे (अ०३९) (क) वि. — उत्तम; परिशुद्ध; कोळवे; पोकळ बांबूचें भांडें.
 —कल्लु (—क०३९) (क) ना. — ओली सुकी; सुईदोरा (खेळारंमीचा निर्णय).
 अण्णेवाल् (अ०३९ ०००) (क) ना. — निर्मेल दूध; अकडी दूध; धारोष्ण.
 अण्णित (अ०३९ ००) (क) ना. — बांधव्य; मित्रत्व; बंधुता; स्नेह.
 अण्मु (अ०३९) (क) धा. — समर्थ होणें.
 (क) ना. — पौरुष; शक्ति; सामर्थ्य.
 अतः(तस्) (अ०३९ [अ०३९]) (सं) अ. — अर्थात्; म्हणूनच; त्यासाठी; त्यामुळे.
 अतःपरम् (अ०३९ ०००) (सं) अ. — नंतर; त्यानंतर; यापुढें.
 अतट (अ०३९) (सं) वि. — तीर नसलेले; अंतिम; शेवटचें.
 अतथ्य (अ०३९) (सं) ना. — अर्थशून्यत्व; असत्य; तात्पर्यहीनता.
 अतद्गुण (अ०३९ ००) (सं) वि. — तो गुण नसलेला; पदरचें; हातचे घातलेले; साहित्यांतील एक अलंकार.
 अतन(तु) (अ०३९ [अ०३९]) (सं) ना. — काम; शरीर नसलेला.
 अतनुजित (अ०३९ ०००) (सं) ना. — शंकर; काम जिंकणारा; शिव.
 अतंत्र (अ०३९ ००) (सं) ना. — तंत्रात न अडकणारा; निरुपयोगी मनुष्य.
 अतंद्र (अ०३९ ००) (सं) ना. — निरालस्य; जाग्रत मनुष्य.
 अतन्वरिपुत्र (अ०३९ ०००) (सं) ना. — शिवपुत्र; वीरभद्र.
 अतर्क(वर्थ) (अ०३९ [अ०३९]) (सं) वि. — तर्कबद्ध नसलेला; निष्कारण; भव्य; अजिक्य.
 अतर्कित— (अ०३९ ००) (सं) वि. — तर्क न केलेले; निरीक्षणा पलीकडील; तर्कातीत.
 —संभव (—अ०३९) (सं) वि. — अकस्मात् झालेली गोष्ट; आकस्मिक; काकतालीय.

अतल (अ०३९) (सं) वि. — बिनबुडाचें; अगाध; (सं) ना. सप्ततलापैकी एक; शिव.
 —स्पर्शी (—अ०३९) (सं) वि. — पाताळस्पर्शी.
 अतसी (अ०३९) (सं) ना. — जवस धान्य; अळशी.
 अति (अ०३९) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; अमाप; विशेष; श्रेष्ठ; विशिष्ट.
 अतिकथ(था) (अ०३९ [अ०३९]) (सं) ना. — अतिशयोक्ति; परंपरा-पद्धति; निरर्थक गप्पा.
 अतिकर्म (अ०३९ ००) (सं) ना. — दुष्ट कृति; कुकर्म; नीच कृत्य.
 अतिकाय (अ०३९ ००) (सं) ना. — राक्षसदेही; भीमदेह; वज्रदेही; असामान्य शरीर असलेला मनुष्य.
 अतिक्रमण (अ०३९ ००) (सं) ना. — मुख्यगिरी; मर्यादात्याग; कर्तव्यच्युति; अपराध; शिरजोरी.
 अतिक्रमिषु (अ०३९ ००) (क) धा. — चढून जाणें; आक्रमणें; अपमान करणें; मर्यादा ओलांडणें; दुखविणें; सोडणें; विरोधणें; निसटणें; अलक्षिणें; असंबद्ध होणें.
 अतिगंध (अ०३९ ००) (सं) ना. — अतिसुवास; गंधक.
 अतिगळे (अ०३९) (क) धा. — अलक्षिणें; तिरस्कारणें; नाकारणें; निसटणें.
 अतिग्राहक (अ०३९ ००) (सं) वि. — चलाखबुद्धीचा; तरतरीत; कुशल; शीघ्रसंवेदक; तलख.
 अतिचर (अ०३९ ००) (सं) वि. — सारखा बदलणारा; क्रांतिकारी. (सं) ना. — क्रांतिकार; क्रांतिकारक.
 अतिचरा (अ०३९ ००) (सं) ना. — एक प्रकारचे कमळ; स्थूलपद्म.
 अतिचरण (अ०३९ ००) (सं) ना. — अत्यासक्ति; अतिश्रम; शक्तिबाहेरचे श्रम.
 अतिचार (अ०३९ ००) (सं) ना. — ग्रहाची गति; प्रमाद; अतिक्रम.
 अतिजव (अ०३९ ००) (सं) ना. — असाधारण वेग.
 अतिजात (अ०३९ ००) (सं) वि. — वेधर; अनिकेत.
 अतिजन (अ०३९ ००) (सं) ना. — पूर्वजानुपुरस्सर; अग्रेसर; पुढारी; नेता. पूर्वजाच्या पुढें जाणारा.
 अतितरा (अ०३९ ००) (सं) अ. — आधिक्य दर्शक प्रत्यय; अमर्याद; जनस्तोम.
 अतिदेश (अ०३९ ००) (सं) ना. — स्थलांतर; देशांतर; दुसराच संबंध जोडणें.
 अतिद्वय (अ०३९ ००) (सं) वि. — अजोड; वेजोड; अनुपम; अद्वितीय; अतुल्य.
 अतिधणु (अ०३९ ००) (सं) वि. — अवाच्यासवा; फाजील; भलत्या उड्या मारणारा; शक्तीबासेरच्या गोष्टी करणारा; थापाड्या.
 अतिधन्वा (अ०३९ ००) (सं) ना. — श्रेष्ठ धनुर्धर.
 अतिनय (अ०३९ ००) (सं) ना. — सुबलक औदार्य, नम्रता; विनय;

अतिनिश्चय (अतिनिश्चय) (सं) ना. — प्रतिज्ञा; निःसंशय निर्णय.
अतिपवन (अतिपवन) (सं) ना. — प्रमाद; डळमळ; झोक-तोल
सुटणें.

अतिपत्र (अतिपत्र) (सं) ना. — सागाचें झाड.

अतिपार्थ (अतिपार्थ) (सं) ना. — राजमार्ग; उत्तम रस्ता.

अतिपरिचय (अतिपरिचय) (सं) ना. — अतिसलगी; दाट
मैत्री; जिवश्चकंडश्चत्व. आतपणा; लडिवाळपणा.

अतिपरिचय (अतिपरिचय) (सं) ना. — श्रेष्ठ सेवा; भक्ति;
सश्रद्ध सेवा.

अतिपाति (अतिपाति) (सं) ना. — वेगवान्; वेगाने चालणारा;
जलदगति.

— पात्यम् (—पात्यम्) (सं) ना. — चालटकल; दिरंगाई;
पुढें पुढें टाकणें; अळटळ; टाळाटाळ.

अतिपीडन (अतिपीडन) (सं) ना. — ओरड; ओरडून सांगणें;
त्रास.

अतिप्रच्छन्न (अतिप्रच्छन्न) (सं) वि. — रूढ; गुप्त; अनाकलनीय.

अतिप्रबंध (अतिप्रबंध) (सं). वि. — दामटणारा; रेड्या;

न कचरतां रेटणारा.

अतिप्रसंग (अतिप्रसंग) (सं) ना. — उपद्रव्याप; फाजीलपणा;
अमर्यादा. विनयभंग; अनर्थ; फाजील सलगी. अपवादात्मक
गोष्ट; ओबडधोबडपणा.

अतिप्रसक्ति (अतिप्रसक्ति) (सं) ना. — 'अतिप्रसंग' पहा.

अतिप्रौढ (अतिप्रौढ) (सं) ना. — विवाहकालमर्यादातीत कन्या.

अविवाहित प्रौढा.

अतिबल (अतिबल) (सं) ना. — महावीर; अतुल बलशाली.

अतिबाल (अतिबाल) (सं) वि. — पोरकट; अशानी; अजाण.

अतिभव (अतिभव) (सं) वि. — जयशील; यशस्वी; श्रेष्ठ.

अतिमति (अतिमति) (सं) ना. — हट्ट; मस्ती; धुंदी घमंड; गर्व.

अतिममर्थ (अतिममर्थ) (सं) ना. — अतिमानव; असामान्य
व्यक्ति; अतिमानुष.

अतिमानुष (अतिमानुष) (सं) ना. — अवतारी पुरुष.

अतिमाय (अतिमाय) (सं) ना. — विरक्त; मायातीत; साधू.

अतिमुक्त (अतिमुक्त) (सं) वि. — स्वतंत्र; मुक्तश्रेष्ठ.

(सं) ना. — एक प्रकारची वेळ.

अतिमुक्ति (अतिमुक्ति) (सं) ना. — परम मोक्ष

अतिरहस (अतिरहस) (सं) ना. — मर्यादातीत वेग; शर्याचा
वेग.

अतिरथ (अतिरथ) (सं) ना. — रथांतील एकाकी योद्धा.

अतिराज (अतिराज) (सं) ना. — नीतिमान राजा; सद्गती राजा.

अतिरिक्त (अतिरिक्त) (सं) वि. — असमान; मर्यादातीत; असीम;
शिवाय.

अतिरुच (अतिरुच) (सं) ना. — सुंदर स्त्री, लावण्यवती;
अप्सरा.

अतिरुढ (अतिरुढ) (सं) वि. — अतिपरिचित; नेहमींच्या
वापरातलें; नित्योपयोगी; सामान्यज्ञात.

अतिरुक्ष (अतिरुक्ष) (सं) वि. — वाळलेले; ओबडधोबाड;
निर्जीव.

अतिरेंक (अतिरेंक) (सं) वि. — पुष्कळ; श्रेष्ठ; प्रमुख.

अतिलंघी (अतिलंघी) (सं) वि. — चुका करणारा; प्रमाद
करणारा.

अतिवर्ति (अतिवर्ति) (सं) वि. — अधिक प्रसंगी; अंतेवासी.
(सं) ना. — परम मित्र; निकट स्नेही.

अतिवाक्य (अतिवाक्य) (सं) ना. — असाधारण भाषण;
शिवीगाळ; टोमणा; विसंगत भाषण; निंदा.

अतिवाद (अतिवाद) (सं) ना. — कठोर भाषण, अपमानकारक
बोलणें.

अतिवास (अतिवास) (सं) ना. — श्राद्धाच्या आदल्या दिवसाचा
उपवास.

अतिवाहन (अतिवाहन) (सं) ना. — अतिश्रम; सहनशक्ति;
पाठवणी; निसटणें; सुटका.

अतिविषे (अतिविषे) (सं) ना. — अत्यंत विषारी वनस्पती;
अतिविष औषधी; अत्यंतकडु पदार्थ.

अतिवृत्ति (अतिवृत्ति) (सं) ना. — अतिशयोक्ति; वेफाट विधान.

अतिवेल (अतिवेल) (सं) वि. — अवेळचें; अप्रस्तुतचें; अनिर्बंध;
मर्यादातीत.

अतिव्यक्त (अतिव्यक्त) (सं) वि. — अत्यंत स्पष्ट; उठून दिसणारे;
डोळ्यांत भरणारे.

अतिव्याप्ति (अतिव्याप्ति) (सं) ना. — अतिविस्तृतता,
अलक्ष्यावर लक्षणाची व्याप्ति, फाजील समावेश.

अतिवृष्टि (अतिवृष्टि) (सं) ना. — संततधार पाऊस; अमर्याद
पर्जन्य.

अतिशयि (अतिशयि) (सं) वि. — श्रेष्ठ; मर्यादातीत; सीमापार.

अतिशूद्र (अतिशूद्र) (सं) ना. — हरिजन; अस्पृष्ट.

अतिष्ठ (अतिष्ठ) (सं) वि. — कुत्रापेक्षांहि पलीकडचा; लाचार;
अगतिक; दीन.

अतिसक्ति (अतिसक्ति) (सं) ना. — जवळचा संबंध; निकट
आतपणा; जवळचें नातें.

अतिसंधान (अतिसंधान) (सं) ना. — फसवणूक वंचना; कपटतंत्र.

अतिसर (अतिसर) (सं) ना. — नेता; पुढारी; पार पडणारा.

अतिसर्ग (अतिसर्ग) (सं) ना. — दान; परधार्जिणता; सोडवणूक,
सुटका.

अतिसर्जन (अतिसर्जन) (सं) ना. — औदार्य; वरदान.

अतिसार (अ३३०४०) (सं) ना. — पोटा झाडण्याचा रोग. संग्रहणी.
 अतीत (अ३३१३) (सं) वि. — हातचा गेलेला, निसटलेला; श्रेष्ठ;
 जास्तीचा; विस्मृत; मृत.
 — काळ (—३३७) (सं) ना. — सूतकाळ; गतकाळ;
 अतीन्द्रिय (अ३३१००,०००) (सं) वि. — अगोचर, इंद्रियांना
 आकलन न होणारे; मन.
 अतीव (अ३३१२) (सं) वि. — पुष्कळ, अतिशय; फार; मुबलक.
 अतुकु (अ३३०८०) (क) धा. — देवविणें; मानणें; कबूल करणें;
 कालोचित वागणें.
 अतुल (अ३३०७) (सं) वि. असम; अनुपम; विनजोड.
 अनुषार (अ३३०३०४०) (सं) वि. — थंड नसलेले; अशीत.
 — कर (—३३०४) (सं) ना. — सूर्य.
 अनुष्टि, अतृप्ति (अ३३०३०, अ३३०३०) (सं) ना. — असमाधानी;
 वखवख; हाव; लोभ.
 अत्त (न) (ण) (अ३३ [७] [७]) (क) अ. — तिकडे; त्या
 दिशेकडे; त्या बाजूला.
 अत्तपर (अ३३०३०४) (क) ना. — रणवाद्य; वाद्यविशेष.
 अत्तल (अ३३०४) (क) अ. — विशेषत्वे; फारकरून; अतिशयतः
 अत्तलग (अ३३०४०) (क) ना. — दुःख, टणका; सूज; वृद्धि;
 कळवळा.
 अत्ति (अ३३०) (क) ना. — वृक्षविशेष; वड.
 अत्तिगे (अ३३०१) (क) ना. — वहिनी; नणंद; नवऱ्याची बहीण.
 अत्ते (अ३३०) (क) ना. — सासू; अत्या; वडीलाची बहीण;
 पत्नीची आई.
 अत्तु, अत्त (अ३३०, अ३३०) (सं) ना. — सूर्य; वारा; वायु.
 अत्यग्नि (अ३३०१०) (सं) ना. — पचनक्रिया
 अत्यंकुश (अ३३००८०४) (सं) वि. — बंधनातीत; पकडतां न येणारा.
 अत्यंतिक (अ३३००३३) (सं) वि. — निकटचा; अतिदूरचा;
 तीव्रगतिमान्,
 अत्यय (अ३३०००) (सं) ना. — विगाश; मरण; सुटका; दुर्गुण;
 संकट; विपत्ति; शिक्षा.
 अत्यर्थ (अ३३०४०) (सं) ना. — विपुलता; बाहुल्य; अतिस्थूलता.
 अत्यवस्थे (अ३३०२००) (सं) ना. — मरणसमय; अंतकाळ;
 शेवटची घटका. आसन्नमरणता.
 अत्याकार (अ३३०३०४०) (सं) ना. — तिरस्कार; निंदा; स्थूल देह.
 अत्याशे (अ३३०३०) (सं) ना. — अतिशय आशा; हांव; वखवख.
 अत्याश्रम (अ३३०३०, २०) (सं) ना. — संन्यास; संन्यासी.
 अत्यासन्न (अ३३०३०४०) (सं) वि. — मरणोन्मुख; अंतकालीन;
 अगदीं जवळचा.
 अत्याहित (अ३३०३०४) (सं) ना. — महाविपत्ति; अतिसाहस;
 संकटसंमुखता, आपत्तीला तोंड देण्याचा गुण.

अत्युपध (अ३३०३०४) (सं) वि. — विश्वासपात्र; कसोटीस
 उतरलेला; तावूनसुलाखून निघालेला; उत्तीर्ण.
 अत्युक्ति (अ३३०३०) (सं) ना. — काव्यांतील एक अलंकार;
 अतिशयोक्ति; लांबट वाढविलेले चव्हाट.
 अत्र (अ३३०) (सं) अ. — या लोकीं; इह.
 अत्रप (अ३३०, ३०) (सं) वि. — निर्लज्ज; आज्ञाहीन; घटनाबाह्य.
 — आत्मिके (—अ३३०३०) (सं) ना. — निर्लज्ज स्त्री; निलाजरी.
 अत्रि (अ३३०) (सं) ना. — वैदिक कालांतील एक ऋषि; गोत्रनाम.
 — ज (—३३०) (सं) ना. — चंद्र.
 अथ (अ३३०) (सं) अ. — यानंतर; असें; येथें; आता; आणि.
 (सं) ना. — संपूर्णता; संशय.
 अथर्व (अ३३०४०) (सं) ना. — अथर्वण वेद; अग्निपूजक आचार्य.
 अदकु (अ३३०४०) (क) धा. — टकलणें; किंवचणें; मुरगळणें;
 तुडविणें; ठेचले जाणें.
 अदके (कके) (अ३३०४० [३३०]) (क) अ. — त्यासाठीं; म्हणून;
 त्याकरतां.
 अदक्षिण (अ३३०३३०) (सं) ना. — मूर्ख मनुष्य; बावळा; कुशल;
 ज्ञानी.
 (सं) वि. — अनुपकारक; असह्य.
 अदद (अ३३०३३) (क) ना. — शूर; पराक्रमी; धीट.
 अदद (दुतन) (अ३३०३३ [३३०३३]) (क) ना. — वीर्य, पराक्रम;
 अहंकार; गर्व; धीटपणा.
 अदत्त (अ३३०३३) (सं) वि. — अन्यायानें दिलेला.
 (क) ना. — अविवाहित स्त्री.
 अदत्तपूर्वा (अ३३०३३०४०) (सं) वि. — प्रथम वाङ्मनिश्चय
 झालेली.
 अदन (अ३३०३३) (सं) ना. — खाद्य; खाण्याची क्रिया.
 अदन्ने (अदें) (अ३३०३३ [अ३३३३]) (क) अ. — तेंच.
 अदपु (अ३३०३३) (क) धा. — मुरगळणें; मोडणें; किंवचणें.
 अदबु (अ३३०३३) (अदेल) ना. आदब; गौरव; मर्यादा; मान.
 अदभ्र (अ३३०३३) (सं) वि. — पुष्कळ; बहुत; अतिशय; अधिक.
 अदय (अ३३०३३) (सं) वि. — निर्दय; करुणाहीन; कठोर.
 अदरु (अ३३०३३) (क) धा. — हलविणें; भिणें; थरकापणें.
 (क) ना. — मीति; थरकाप.
 — गुंडिगे (—अ३३०३३३) (क) ना. — बुळेपणा; नेमळट वृत्ति.
 मेंघळेपणा.
 — बेने (—अ३३३३) (क) ना. — अधीगवात.
 अदचु (अ३३०३३) (क) धा. — भिवविणें; हरविणें; खालीं रेटणें;
 गरजणें.
 अदर्श (अ३३०३३) (सं) ना. — असामान्य; प्रतिबिंब; लोप; न
 दिसणें.

अदवळलु (अदवळलु) (क) ना. - व्यथा; चिंता; उद्वेग; संताप.
 अदायाद (अदायाद) (सं) वि. - वारसा हक्क नसलेला.
 अदावाति (अदावति) (अ. दे.) ना. - स्पर्धा; वैर; विरोध.
 अदिति (अदिती) (सं) ना. - कश्यप ऋषीची पत्नि; देवमाता;
 भूमि; गाय; माषण.
 अदर (अदर) (क) वि. - त्याचा-ची-चे.
 अदरिंद (अदरिंद) (क) अ. - त्यामुळे; त्यापासून.
 अदिरु (अदिरु) (क) धा. - 'आदर' पहा.
 अदिर्गुति (अदिर्गुति) (क) ना. - लताविशेष; माधवी वेली.
 अदिर्गु (अदिर्गु) (क) धा. - हलविणें; भिवविणें.
 (क) ना. - थरकाप, भीति.
 अदिर्मुत्ते (अदिर्मुत्ते) (क) ना. - एकप्रकारचें फुलझाड;
 वासंतिक वेलि.
 अदीपन (अदीपन) (सं) ना. - अग्निमांध, अपचन.
 अदु (अदु) (क) ना. - तें.
 अदुकुळि (अदुकुळि) (क) ना. - संतोष; सुख; आनंद;
 समाधान
 अदुबुत (अदुबुत) (क) वि. - अद्भुत; आश्चर्यकारक.
 अदुमु (अदुमु) (क) धा. - दावून धरणें; घट्ट दावून धरणें;
 करकचून बांधणें.
 अदुरु (अदुरु) (क) ना. - 'अदर' पहा.
 अदुहु (अदुहु) (क) धा. - संशय घेणें; संशयग्रस्त होणें.
 अदश (अदश) (क) वि. - अंधळा; दृष्टि नसलेला.
 अदश्य (अदश्य) (सं) वि. - डोळ्यांना न दिसणारें; गुप्त.
 -शक्ति (—शक्ति) (सं) ना. - दैविकशक्ति, सृष्टिसामर्थ्य.
 अदराणि (अदराणि) (क) ना. - सोनारी ऐरण.
 अद (अद) (क) ना. - अर्थ.
 अदराणि (अदराणि) (क) ना. - अधेला; सापिका; अल्प
 किंमतीचें नाणें, रुका.
 अदरिसु (अदरिसु) (क) धा. - भिवविणें; थरकाप उत्पन्न करणें;
 कापविणें.
 अदु (अदु) (क) धा. - बुडणें; उतरणें; भिजत घालणें;
 भिजविणें; भिवविणें.
 अद्य (अद्य) (सं) अ. - सध्या; आतां; आज; सद्यः; यावेळीं.
 अद्यतन (अद्यतन) (सं) वि. - आजचे; चालूघडीचें;
 आजकालचे.
 अद्यापि (अद्यापि) (सं) अ. - आतांसुद्धा; आजसुद्धा; सद्यः.
 अद्रव्य (अद्रव्य) (सं) ना. - निरुपयोगी वस्तु; कुशिष्य.
 अद्रि (अद्रि) (सं) ना. - पर्वत; बेट; टेकडी; शिला; वीज;
 महावृक्ष; सूर्य; पालवी; लोकसमूह.
 -कन्या (—कन्या) (सं) ना. - पार्वती.

अद्वय (अद्वय) (सं) वि. - अजोड; अद्वितीय
 (सं) ना. - विद्यापति; ऐक्य; अभेद; प्रामुख्य; मुख्य खूण.
 अद्वान (अद्वान) (क) ना. - संकट; पीडा; तापत्रय.
 अद्यस्(धः) (अद्यस्[धः]) (सं) अ. - खाली; खालचे.
 अवःकरिसु (अवःकरिसु) (सं) धा. - विकारणें; अपमानित
 करणें; छी-थू करणें; निंदा करणें.
 अवःकृत (अवःकृत) (सं) वि. - विकारलेले; निंदित;
 अपमानित.
 अवट (अवट) (सं) ना. - शूर; बलाढ्य मनुष्य.
 अवटु (अवटु) (क) ना. - सामर्थ्य; शौर्य.
 अवम (अवम) (सं) वि. - हीन; नीच; वाईट.
 (सं) ना. - नीच मनुष्य.
 -अवम (—अवम) (सं) ना. - पापी; अत्यंत पापी; धटिंगण.
 अवमर्ण (अवमर्ण) (सं) ना. - कर्जदार; ऋणको.
 अवघर (अवघर) (सं) ना. - खालचा ओंठ.
 (सं) वि. - नीच; हीन; सामान्य प्रतीचा.
 -ते (—ते) (सं) ना. - नीचता; हीनपणा.
 अवघरपान (अवघरपान) (सं) ना. - चुंबन; सुका; पापा.
 अवघे (अवघे) (सं) ना. - विधवा; गतभर्तृका.
 अधि (अधि) (सं) वि. - वर; बाजूला, श्रेष्ठ.
 अधिकमास (अधिकमास) (सं) ना. - धोंड महिना; तेरावा
 महिना.
 अधिकरण (अधिकरण) (सं) ना. - आधार; वडीलपणा; सरकार;
 विषय.
 अधिकारिसु (अधिकारिसु) (सं) धा. - सत्ता गाजवणें; वडीलपणा
 चालवणें; लक्ष ठेवणें.
 अधिकाम (अधिकाम) (सं) वि. - अशांत; कामुक;
 प्रबळ वासना असलेला; इच्छाशक्तवान.
 अधिकृत (अधिकृत) (सं) वि. - नेमलेला; वडीलपणाचा;
 अधिकार प्राप्त झालेला.
 अधिकोत्तर (अधिकोत्तर) (सं) वि. - अतिश्रेष्ठ; कमीअधिक.
 अधिक्षिप्त (अधिक्षिप्त) (सं) वि. - तिरस्कृत; अपमानित.
 अधिक्षेप (अधिक्षेप) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; त्याग;
 असहकार.
 अधिगत (अधिगत) (सं) वि. - पाठ केलेले; शिकलेले;
 मिळवलेले; आक्रमित.
 अधिगमन (अधिगमन) (सं) ना. - वडीलपण, मालकी;
 अभ्यास; ज्ञान; लाभ; आवड; समेट, स्वीकार; धनसंपादन.
 अधिजिह्व (अधिजिह्व) (सं) ना. - साप; जिभेवरील सूज;
 तोंड येणें.
 अधिज्यधन्वन (अधिज्यधन्वन) (सं) ना. - शरसज वीर.

अधित्यके (अधिङ्कुचै) (सं) ना. — पर्वताचा शिरोभाग.
 अधिदेवते (अधिदेवते) (सं) ना. — मुख्य दैवत.
 अधिनाथ (अधिनाथ) (सं) ना. — श्रेष्ठ मालक; सुवास.
 अधिनायक (अधिनायक) (सं) ना. — मालक, शास्ता.
 अधिप (पति) (अधिप [पति]) (सं) ना. — राजा, नायक;
 स्वामी; मालक.
 अधिरथ (अधिरथ) (सं) ना. — सारथी, कर्णाचा पालकपिता.
 अधिराज (अधिराज) (सं) ना. — चक्रवर्ती; श्रेष्ठराजा.
 — च्व (— च्व) (सं) ना. — चक्रवर्ती पद.
 अधिरूढ (अधिरूढ) (सं) वि. — चढलेले; लागलेले;
 जवळ असलेले.
 अधिरोह (अधिरोह) (सं) ना. — वरचढणें. स्वार होणें.
 अधिरोहिणि (अधिरोहिणि) (सं) ना. — शिडी; जिना; सार,
 चढ.
 अधिवास (अधिवास) (सं) ना. — घर; राहण्याचे ठिकाण;
 बसतिस्थल.
 अधिवासन (अधिवासन) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्य;
 देवताप्रतिष्ठापना.
 अधिविन्ने (अधिविन्ने) (सं) ना. — सवत असलेली; सापत्न.
 अधिवेत्तु (अधिवेत्तु) (सं) ना. — प्रथम पत्नीचा त्याग करणारा.
 अधिवेदन (अधिवेदन) (सं) ना. — द्वितीय पत्नी करणारा.
 अधिष्ठी (अधिष्ठी) (सं) ना. आणि वि. — श्रेष्ठ; देखणा; तेजस्वी;
 दिव्य शोभा.
 अधिष्ठान (अधिष्ठान) (सं) ना. — आधार; पाया, स्थान;
 अधिकार; शक्ति; हातोटी; राज्य; सरकार.
 अधीत (अधीत) (सं) वि. — शिकलेला; पढीक.
 (सं) ना. — अभ्यास; स्मरण.
 अधीन (अधीन) (सं) वि. — आश्रित, वश झालेला;
 जमवून घेतलेला.
 अधीर (अधीर) (सं) वि. — मित्रा; भोळा; अस्थिर.
 अधीवास (अधीवास) (सं) ना. — लांब कोट; झगा; कफनी;
 पायबोळ वस्त्र.
 अधीश (अधीश) (सं) ना. — प्रमुख; मालक;
 अधुना (अधुना) (सं) अ. — आतां; सांप्रत.
 अधोक्षज (अधोक्षज) (सं) ना. — अतींद्रिय ज्ञान असलेला;
 विष्णु; कृष्ण.
 अधोगति (अधोगति) (सं) ना. — हीन स्थिति; अवनति.
 अधोलोक (अधोलोक) (सं) ना. — पाताळ.
 अध्ययन (अध्ययन) (सं) ना. — अभ्यास; शिक्षण.
 अध्यवसाय (अध्यवसाय) (सं) ना. — प्रयत्न; साहस; निश्चय;
 निर्णय; बौद्धिकज्ञान.

अध्यापन (अध्यापन) (सं) ना. — शिकविणें; पाठ देणे;
 अध्यारोपण (अध्यारोपण) (सं) ना. — आरोप; आरोप
 लादणे; गौरव; वीपेरणी.
 अध्यास (अध्यास) (सं) ना. — गैरसमज; आसन; स्थान;
 विपरीतज्ञान.
 अध्याहार (अध्याहार) (सं) ना. — वाद; नवकल्पना; गुप्तस्फोट.
 लोप.
 अध्याहृत (अध्याहृत) (सं) वि. — उषडकीला आणलेले; गुप्त
 अध्रुव (अध्रुव) (सं) वि. — अस्थिर; अशाश्वत; क्षणभंगुर.
 अध्व (ध्वन्) (अध्व [ध्वन्]) (सं) ना. — मार्ग; रस्ता;
 अंतर; प्रयाण; प्रवास; आकाश; वातावरण; उद्देश, पद्धति.
 अध्वर (अध्वर) (सं) ना. — यज्ञ; सोमयज्ञ.
 अध्वर्यु (अध्वर्यु) (सं) ना. — यज्ञपुरोहित. यजुर्वेदांतील
 क्रिया करणारा पुरोहित; नेता; मुखंड.
 अध्वान (अध्वान) (सं) ना. — पायवाट; अरुंदरस्ता; हीनस्वर;
 अरण्य; दुर्दैव; कष्ट; प्रयास; काल.
 अन (अन) (सं) ना. — नकारार्थी उपसर्ग; नाही.
 अनक (का) (अनक [का]) (क) अ. — पर्यंत; इतक्यांत.
 अनकटुंभुभि (अनकटुंभुभि) (सं) ना. — ढोल; नगारा;
 चर्मवाद्य.
 अनक्षर (अनक्षर) (सं) वि. — नाश नसलेला; अबोल; मूक;
 शिविगाळ; निंदा; अर्वाच्य भाषण.
 अनघ (अनघ) (सं) वि. — निष्पाप; निर्दोष प्रमादरहित;
 अचूक; परिशुद्ध, हरिहर; सुरक्षित; ठणका नसलेले; अदुःख.
 अनंग (अनंग) (सं) ना. — देहरहित; काम; मदन.
 — रंग (— रंग) (सं) ना. — कामशास्त्रावरील एक ग्रंथ.
 अनङ्ग (अनङ्ग) (सं) ना. — खोंड; पाडा; चुळी
 अनत (अनत) (सं) वि. — अशरण; न वाकलेला, अनम्र;
 अवश.
 अनतिशय (अनतिशय) (सं) वि. — लहान; बारीक; अल्प;
 थिटे.
 अनधिकारी (अनधिकारी) (सं) ना. — अधिकार नसलेला;
 अनिबद्ध; उपरा; उपटसुंभ.
 अनधीत (अनधीत) (सं) वि. — अपढीक; अशिक्षित; न
 शिकलेला; न वाचलेला.
 अननुकूल (अननुकूल) (सं) वि. — अनुकूल नसलेला;
 अडचणीचा.
 अनंत (अनंत) (सं) वि. — अंत नसलेला; अविनाशी;
 शाश्वत; स्थिर.
 (सं) ना. — आदिशेष; वासुकी; तीर्थकर; विष्णु; कृष्ण;
 शंकर; आकाश; वातावरण; भूमि.

अनंतरम् (अन०ड००) (सं) वि. - नंतर; त्यावर; त्यानंतर.
अनंतशयन (अन०ड०ड००) (सं) ना. - शेषशायी विष्णु.
अनन्य (अन०न०) (सं) वि. - अद्वितीय, एकजीव झालेला.

केवल.

—गति (—ग०) (सं) ना. - अन्य मार्ग नसलेला. एकनिष्ठ.
अनन्वय (अन०न०य०) (सं) ना. - काव्यांतील एक अलंकार;
कोणाशी न जुळणारा; एकांडा शिलेदार.

अनपत्य (अन०प०त०) (सं) ना. - निपुत्रिक; निर्वेश.

अनपेक्षे (अन०पे०क्षे) (सं) ना. - अपेक्षा नसलेला; निरिच्छ;
अहेतु.

अनपेत (अन०पे०त०) (सं) वि. - दुरावलेला; अविरही; विश्वस्त;
एकत्रित.

अनन्यास (अन०न०या०स०) (सं) ना. - सवय सुटलेली; आळस;
अंगचोरपणा.

अनभिज्ञ (अन०भि०ज्ञ०) (सं) वि. - अज्ञ; निर्बुद्ध; मूर्ख.

अनय (अन०य०) (सं) ना. - दुर्वर्तन. वाईटरीति; अन्याय; सूड;
अव्यवस्था; अनिष्टता; दुर्दैव; विपत्ति. राधेचा पति.

अनगल (अन०ग०ल०) (सं) वि. - बेबंद; स्वैर; हट्टी; मनमानी;
अडणा नसलेले.

अनर्घ (अन०र्घ०) (सं) वि. - अमूल्य; अधिक किमतीचा; श्रेष्ठ.

अनर्थ (अन०र्थ०) (सं) वि. - अर्थशून्य; निरुपयोगी; दुर्दैवी;
दुःखी.

(सं) ना. - अविवेक; अज्ञान. संकट.

अनर्पित (अन०र्प०) (सं) वि. - अर्पण न केलेला.

अनर्ह (अन०र्ह०) (सं) वि. - अयोग्य; अनुचित,

अनज (अन०ज०) (सं) ना. - अग्नि; अग्निदेवता; जठराग्नि;
पचनशक्ति.

—नेत्र (—ने०) (सं) ना. - शंकर; शिव.

अनवकाश (अन०व०का०श०) (सं) वि. - धन नसलेला; भरीव;

अवकाश नसलेला; आंत जागा नसलेला.

(सं) ना. - अवकाळ; अयोग्य वेळ; दुर्दैव; वाईटवेळ;
आपत्ति.

अनवच्छिन्न (अन०व०च्छि०न्न०) (सं) वि. - अखंड; अमर्याद;
अटूट, न तुटलेले.

अनवद्य (अन०व०द्य०) (सं) वि. - निर्दोष; निर्मळ; उत्तम;
कलंकरहित.

अनवधान (अन०व०धा०न०) (सं) ना. - दुर्लक्ष; प्रमाद;

असावधानता; अज्ञापति.

अनवधि (अन०व०धि०) (सं) वि. - अमर्याद; अपार.

अनवरत (अन०व०र०त०) (सं) अ. - -नित्य; सतत; केव्हाहि;
अविलंब

अनवस्थित (अन०व०स्थि०त०) (सं) वि. - चंचल; अशाश्वत.

अनवस्थे (अन०व०स्थे०) (सं) ना. - दुवरस्था; दुस्थिति; दुर्दैव.

अनशन (अन०श्न०) (सं) ना. - उपवास; निराहार; रोजा; फाक्या.

अनसूये (अन०स०सू०ये०) (सं) ना. - अमात्सर्य; अत्रिपरिनि.

अनहित (अन०हि०त०) (सं) ना. - अडचण; नुकसान; हानी;
अननुकूलता.

अनाकार (अन०आ०का०र०) (सं) वि. - निराकृति; कुरूप; आकारहीन;
बेटव.

अनाकुल (अन०आ०कु०ल०) (सं) अ. - अनायास; एकमताने;
निश्चितपणे.

(सं) वि. स्थिर; शांत; नियमित; अनिर्बद्ध.

अनागत (अन०आ०ग०त०) (सं) वि. - भावी; भविष्यकालीन;
न कळलेले; न आलेले.

अनागार (अन०आ०गा०र०) (सं) वि. - अनिकेतन; निराश्रित; वेधर;
गृहविहीन.

अनाचार (अन०आ०चा०र०) (सं) ना. - दुर्वर्तन; कुमार्गगमन;
ध्येयशून्य जीवन; अनीति.

अनात्म (अन०आ०त्मा०) (सं) ना. - आत्महीन; विरुद्धात्मा
—इक (—इ०) (सं) ना. - मर्त्य.

अनाथे (अन०आ०थे०) (सं) ना. - विधवा; दुर्दैवी स्त्री; गतधवा.

अनादर (अन०आ०द०र०) (सं) ना. - तिरस्कार; अमान्यता;
अस्वीकृति.

अनादि (अन०आ०दि०) (सं) वि. - निरारंभ; शाश्वत.
(सं) ना. - स्वर्ग.

अनादृत (अन०आ०द०रु०त०) (सं) वि. - तिरस्कृत; अस्वीकृत; आदर
नसलेला.

अनाद्यनंत (अन०आ०द्य०न०अ०न०त०) (सं) वि. - आदि व अंत नसलेले;
शाश्वत; त्रिकालाबाधित.

अनानस (अन०आ०न०स०) (सं) ना. - अननस; फळविशेष.

अनास (अन०आ०स०) (सं) ना. - परदेशी; आईबाप नसलेला;
नातेवाईक नसलेला.

अनामक (अन०आ०म०क०) (सं) ना. - निनावी; नाव नसलेला;
अप्रसिद्ध; नामशून्य.

अनामधेय (अन०आ०म०धे०य०) (सं) वि. - नाव नसलेला;
अस्तित्व नसलेला; कुप्रसिद्ध.

अनामय (अन०आ०म०य०) (सं) वि. - रोगरहित; निरोगी; शुद्ध;
सुंदर; शिव.

अनामिक (अन०आ०मि०क०) (सं) ना. - नीच; पापी; अप्रसिद्ध;
अस्पृष्ट; चांडाल

अनामिके (अन०आ०मि०के०) (सं) ना. - करांगुलि; करंगली;
चांडालिणी.

अनायक (अनायक) (सं) वि. — अव्यवस्थित; निर्नायक;
गोधठाचें; मालक नसलेलें.

अनायत (अनायत) (सं) वि. — अविस्तृत; प्रतिबंधरहित;
मनःपूत वागणारा.

(सं) ना. — आक्रमण; गैरवर्तन, पाप.

अनायस (यास) (अनायस [यास]) (सं) अ. — सहज.

श्रमाशिवाय; हलकेंच, सुलमरीतीनें; वेतानें; हल्लवारपणें.

अनारत (अनारत) (सं) वि. — अविलंबित; शाश्वत;

त्रिकालाबाधित; न संपणारें.

अनार्य (अनार्य) (सं) वि. — हीन; वाईट; अयोग्य; नीच;
आर्य नसलेला.

अनावरण (अनावरण) (सं) ना. — उद्घाटन; आवरण
नसलेला; उघडा; आच्छादन नसलेला.

अनावृष्टि (अनावृष्टि) (सं) ना. — अवर्षण; पर्जन्याभाव;
कोरडा पावसाळा.

अनाहत (अनाहत) (सं) वि. — नवीन; अभेद्य; मार न
खालेला; जखम न झालेला; अखंडित; न थांबणारा.

अनाहुत (अनाहुत) (सं) ना. — हानी; नाश; अकल्याण;
आपत्ति; दुर्दैव; संकट.

अनाहूत (अनाहूत) (सं) वि. — अनियंत्रित; आंगतुक;
न बोलावलेला.

अनिच्छे (अनिच्छे) (सं) ना. — अनिच्छा; निरीच्छता.

अनितु (तु) (अनितु [तु]) (क) वि. — इतकें; एवढें.

अनित्य (अनित्य) (सं) वि. — अस्थिर; क्षणिक; खरे नसलेलें.

अनिद्य (अनिद्य) (सं) वि. — निर्दोष; निष्पाप; निर्दण्पास
अयोग्य.

अनिबरु (अनिबरु) (सं) ना. — इतकें सर्वजण; सर्व.

अनिमित्त (अनिमित्त) (सं) वि. — अकारण; निराधार;
निरुद्देश; अहेतुक.

अनिमिष (अनिमिष) (सं) ना. — देवता, विष्णु; मीन, मत्स्य
मासा.

—आश्रय (—आश्रय) (सं) ना. — स्वर्ग; समुद्र.

—दृष्टि (—दृष्टि) (सं) ना. — पापणी न मिटातां पाहणें;
एकटक नजर; रोखलेली दृष्टी.

—ध्वज (—ध्वज) (सं) ना. — मीनध्वज; मत्स्य चिन्ह
असलेलें निशाण, कामदेव.

अनियत (अनियत) (सं) वि. — नियमित नसलेला; पकडीत न
सापडणारा.

अनियोग (अनियोग) (सं) वि. — निरूपयोगी; कामाला न येणारें.

अनिरुद्ध (अनिरुद्ध) (सं) वि. — स्वैर; अविलंबित, अप्रतिहत.
(सं) ना. — मन्मथपुत्र.

अनिर्जित (अनिर्जित) (सं) वि. — अपराजित; अजेय;

पराजय न झालेला.

अनिर्दिष्ट (अनिर्दिष्ट) (सं) वि. — अपरिचित; अज्ञात; अविदित;
माहीत नसलेला.

अनिर्देश (अनिर्देश) (सं) ना. — अस्पष्टता; संदिग्धता.

अनिल (अनिल) (सं) ना. — वायुदेव; वारा.

—ज (—ज) (सं) ना. — वायुपुत्र, हनुमंत; भीमसेन.

अनिल बांधव (अनिलबांधव) (सं) ना. — अग्निदेव.

अनिल विश्लेषक (अनिलविश्लेषक) (सं) ना. — वाय्यावर सत्ता
गाजवण्याचें मांत्रिक साधन.

अनिवार (य) (अनिवार [य]) (सं) ना. — अमर्याद; अचूक;
प्रतिकारासंभव; निवारण करण्यास कठीण काम.

अनिश (अनिश) (सं) अ. — सदाकदा; केव्हांहि; कोणत्याहि
वेळीं; वेळींअवेळीं.

अनीक (अनीक) (सं) ना. — सैन्य; समूह; मेळा.

अनीति (अनीति) (सं) ना. — दुर्वर्तन; गैरवर्तन.

अनीतु (अनीतु) (सं) ना. — लगाम; वेसन; संयम.

अनीप्सित (अनीप्सित) (सं) वि. — अवांचित; न इच्छिलेले;
न मागितलेलें; नको असलेलें.

अनीश (अनीश) (सं) ना. — असमर्थ; मालकी नसलेला.

अनीश्वरवाद (अनीश्वरवाद) (सं) ना. — नास्तिकवाद;
चार्वाकमत.

अनु (अनु) (सं) अ. — लागलीच; भूतकाळांतील; सह; बरोबर.
(सं) ना. — योग्यता; शक्ति; न्याय्य कार्य; सिद्धता;

लाम.

—केडु (—केडु) (क) वि. — योग्य, रम्य; स्वच्छ; सुंदर;
मनोहर.

(क) ना. — रीतिहीनता.

अनुकंप (वे) (अनुकंप [वे]) (सं) ना. — दया; सहायभूति;
करुणा; कोमलता; मऊपणा.

अनुकरिसु (अनुकरिसु) (क) धा. — अनुकरण करणें;
पावलावर पाऊल ठेवून जाणें.

अनुकाल (अनुकाल) (सं) वि. — उचित; कालानुरूप.
(सं) ना. — समयोचितता; औचित्य.
(सं) अ. — केव्हांहि.

अनुकीर्तने (अनुकीर्तने) (सं) ना. — प्रसिद्धि; प्रचार; प्रसार.

अनुकूल (अनुकूल) (सं) वि. — दयाळु; एखादी गोष्ट मानणारा.
(सं) ना. — सहाय्य; कळ, सहमत.

अनुक्त (अनुक्त) (सं) वि. — अनिर्दिष्ट; अकथित;
न सांगितलेलें

अनुक्रमण (अनुक्रमण) (सं) ना. — अनुसरण; प्रवाहपतितता.

अनुक्रमणिके (अनुक्रमणिका) (सं) ना. — प्रवाहपतित वृत्ति;
रीति; विषयसूचि; प्रकरणसूचि; क्रम, परंपरा; औळ.
अनुक्रोश (अनुक्रोश) (सं) ना. — दया, करुणा; कोमलता.
अनुग (अनुग) (सं) ना. — अनुचर; सेवक; वंशज; प्रेम; पति.
अनुगडिसु (अनुगडिसु) (क) धा. — सांपडणें; बडविणें; मारणें
अनुगत (अनुगत) (सं) वि. — साथीदार; अनुचर; अनुसरणारा.
अनुगमन (अनुगमन) (सं) ना. — सतीजाणें; अनुचरण;
सहगमन.
अनुगामी (अनुगामी) (सं) ना. — जोडीदार; सांगाती;
सहप्रवासी; अनुयायी.
अनुगाल (अनुगाल) (क) अ. — सदोदित; केव्हांहि.
अनुगुण (अनुगुण) (सं) वि. — समानशील; जुळणारा; अनुकूल.
अनुग्र (अनुग्र) (सं) ना. — दया; उपकार; सहकार; साहाय्य;
कृपा; प्रसाद; उपदेश.
—इसु (—असु) (क) धा. — दया दाखविणें; कृपा करणें;
उपकार करणें.
अनुचर (अनुचर) (सं) ना. — नोकर, सेवक; सांगाती.
अनुचित (अनुचित) (सं) वि. — अयोग्य; चुकीचा; वावणें;
अशिष्ट; विलक्षण; गुणहीन; वापरांत नसलेला.
अनुज (अनुज) (सं) ना. — पाठचा भाऊ, लहान भाऊ.
अनुजात (ते) ((अनुजात [डी]) (सं) ना. — लहान बहीण.
अनुजीवि (अनुजीवि) (सं) ना. — आश्रित; हुज्या; दास.
अनुज्ञे (अनुज्ञे) (सं) ना. — मान्यता, परवानगी; संमती;
आज्ञा.
अनुताप (अनुताप) (सं) ना. — पश्चात्ताप; दुःख; कष्ट, संताप
अनुत्कट (अनुत्कट) (सं) ना. — संक्षेप; संग्रह; परिमित;
अनतिशय.
अनुत्तम (अनुत्तम) (सं) वि. — चांगलें; हलकें; कमीप्रतीचें;
हिणकस.
अनुदात्त (अनुदात्त) (सं) वि. — गंभीर, वेदांतील स्वरांपैकीं
एक; उदात्त स्वरूप नसलेला.
अनुदिन (अनुदिन) (सं) अ. — नित्य; दररोज; सदा.
अनुधावन (अनुधावन) (सं) ना. — पाठलाग; फिरती;
चौकशी; शोध.
अनुनय (अनुनय) (सं) ना. — नम्रभाव, स्नेह; प्रेम; विनय;
प्रार्थना; वळण; शिस्त; बरोबर नेणें.
अनुनासिक (अनुनासिक) (सं) ना. — वर्णमालेच्या व्यंजन-
वर्गीतील पाचवें अक्षर. नाकांतून उच्चारलें जाणारें अक्षर.
अनुपत्य (अनुपत्य) (सं) ना. — दारिद्र्य; गरिबी.
अनुपद (अनुपद) (सं) अ. — पावलोपावली; वरचेवर; पदोपदी.
अनुपदीन (अनुपदीन) (सं) ना. — पाडुका; खडावा; पादत्राण.

अनुपपत्ति (अनुपपत्ति) (सं) ना. — अपजय; काथ्याकूट;
निरुपादन; असंभव.
अनुपपन्न (अनुपपन्न) (सं) वि. — न जन्मलेलें; असिद्ध;
पोकळ; कंगाल; अनाकलनीय.
अनुपम (अनुपम) (सं) वि. — अजोड; असामान्य; अतुल्य;
निरुपम.
अनुपल्लवि (अनुपल्लवि) (सं) ना. — संगीतमान्य चाल.
अनुपान (अनुपान) (सं) ना. — पथ्य; औषधाबरोबर
ध्यावयाचा द्रव. औषधाचा उतारा; भोजन.
अनुप्रास (अनुप्रास) (सं) ना. — शब्दालंकाराचा एक प्रकार;
कवितेतील अक्षरावृत्तीने होणारा अलंकार.
अनुबद्ध (अनुबद्ध) (सं) वि. — संबद्ध; जुळलेलें;
जडलेलें; चिकटलेले.
अनुबंध (अनुबंध) (सं) ना. — संबंध; उरांग; अनुषंगिक
भाग; परिशिष्ट; परिणाम.
—इ (—अ) (सं) ना. — आत; संबंधिक; नातेवाईक.
सोयरेघायरे.
अनुवर (अनुवर) (सं) ना. — बलात्कार; पाठिंबा; दडपण.
अनुबिंध (अनुबिंध) (सं) ना. — प्रतिबिंब; प्रतिकृति.
—इसु (—असु) (क) धा. — नकलणें; उतरणें; प्रतिकृति
करणें; बघून लिहून काढणे.
अनुभव (अनुभव) (सं) ना. — प्रचिती; स्वतः मिळविलेलें ज्ञान.
साक्षात्कार; दृष्टांत; दाखला; आस्वाद.
अनुभाव (अनुभाव) (सं) ना. — आत्मानुभव; परमात्मज्ञान.
मनोभाव व्यक्त करणारे अंगविक्षेप; अधिकार; गौरव;
आविर्भाव.
अनुभूति (अनुभूति) (सं) ना. — प्रत्यक्षज्ञान; साक्षात्कार;
प्रत्यय; गौरव.
अनुभोग (अनुभोग) (सं) ना. — सुखदुःखाची प्रचीति; भोग;
आपत्ति.
—इसु (—असु) (क) धा. — अनुभवणें; भोगणें.
अनुमत (अनुमत) (सं) वि. — संमत; कबूल केलेले; मान्य
केलेलें.
(सं) ना. — कबुली; परवानगी; अभिप्राय; मान्यता; मत;
निवाडा; संमती; फैसला; शेरा.
अनुमति (अनुमति) (सं) ना. — कबुली; पसंती; परवानगी;
अनुज्ञा; चतुर्दशीयुक्त पूर्णिमा तिथी.
अनुमरण (अनुमरण) (सं) ना. — सहगमन; चितारोहण;
सती जाणें.
अनुमान (अनुमान) (सं) ना. — संशय; तर्क; शंका; अटकळ;
अंदाज; कल्पना.

—इसु (—असु) (क) धा. — तर्क करणें; अटकल बांधणें.
अंदाजणें.
अनुमिति (अनुमिति) (सं) ना. — तर्क; तर्कज्ञान; निर्णय.
अनुमेय (अनुमेय) (सं) वि. — तर्क्य; अंदाज करण्यायोग्य;
अटकल बांधण्याजोगें; कल्पना करण्यास योग्य.
अनुमोदन (अनुमोदन) (सं) ना. — पाठिंबा; दुजोरा; पसंती;
मान्यता; प्रशंसा.
अनुयायि (अनुयायी) (सं) ना. — नोकर; साथी; शिष्य;
शार्पीर्द; हुजऱ्या; विशिष्ट पंथ अनुसरणारा.
अनुयोग (अनुयोग) (सं) ना. — परीक्षेतील प्रश्न.
अनुरक्ति (अनुरक्ति) } (सं) ना. — प्रीति; भक्ति; आसक्ति;
अनुरति (अनुरति) } आवड; इच्छा; निष्ठा; स्नेह; ममता.
अनुराग (अनुराग) }
अनुरागि (अनुरागि) (सं) ना. — प्रेमी; प्रणयी; आसक्त;
ममताळु; स्नेहाळु.
अनुराध (धा) (धे) (अनुराध [दा]) [दं] (सं) ना. —
नक्षत्राचें नाव; कृष्णपत्नि.
अनुरूप (अनुरूप) (सं) वि. — जुळणारें; शोभणारें, सयुक्तिक;
यथायोग्य; साजणारें.
(सं) वि. — साम्य असलेले.
अनुरोध (अनुरोध) (सं) ना. — बलात्कार; जबरदस्ती;
हुकमत; वर्षस्व; कल; रोख; धोरण; दिशा.
अनुलाप (अनुलाप) (सं) ना. — द्विरक्ति; दुवारकथन.
— इसु (—असु) (क) धा. — द्विरक्ति करणें; वारंवार सांगणें.
अनुलेपन (अनुलेपन) (सं) ना. — लेप; माखणें; उटी; मलम.
— इसु (—असु) (क) धा. — माखणें; लेप देणें; मलमपट्टी
करणें; लावणें; फासणें.
अनुलोम (अनुलोम) (सं) वि. — क्रमानुसारी; अन्वय.
वारिष्ठ जातीचा पुरुष व कनिष्ठ स्त्री यांची संतती.
अनुवर (अनुवर) (सं) ना. — युद्ध; संग्राम; लढाई.
अनुवर्तन (अनुवर्तन) (सं) ना. — अनुसरण; अवलंबन; सेवा;
चाकरी; परिणाम; मागून जाणें; अनुकरण.
अनुवर्ति (अनुवर्ति) (सं) ना. — अनुयायी; आज्ञांकित; अंगभूत;
उपयोगास येणारा; कामाचा.
अनुवश (अनुवश) (सं) ना. — अंकित राहणें; अनुयायी.
अनुवलि (अनुवलि) (क) धा. — नीच स्थितीला येणें; आधार
सुटणें; आश्रय गमावणें; कंगाल होणें.
अनुवागु (अनुवागु) (क) धा. — सिद्ध होणें; तयार होणें.
अनुवाद (अनुवाद) (सं) ना. — भाषांतर; निंदा.
अनुविसु (अनुविसु) (क) धा. — विनंती करणें; नम्रतेनें मागणें;
संपादन.

अनुवृत्ति (अनुवृत्ति) (सं) ना. — अनुकरण; क्रम; मालिका;
रांग; सुश्रूषा; साहचर्य; नकल; संमति.
अनुशय (अनुशय) (सं) ना. — पश्चात्ताप; विषाद; उद्वेग;
कोप.
अनुशासन (अनुशासन) (सं) ना. — नियमन; परवानगी;
अनुज्ञा; मार्गदर्शन; सहा.
अनुषंग (अनुषंग) (अनुषंग [अनुषंग]) (सं) ना. — जवळचा
संबंध; आलिंगन; कोमलता; अवश्य परिणाम.
अनुष्टुप् (अनुष्टुप्) (सं) ना. — कवितेंतील एक छंद.
अनुष्ठान (अनुष्ठान) (सं) ना. — आचरण; विधिपूर्वक धर्मकृत्य;
महत्कार्य; अवघड काम; संपादणी.
अनुसंधान (अनुसंधान) (सं) ना. — जोडणी; योजना;
मांडणी; अवधान; ध्यान; हेतु; लागाबांधा; धोरण; जम.
अनुसरण (अनुसरण) (सं) ना. — अनुकरण; अंगिकार;
स्वीकार; नकल करणें; मागोमाग जाणें.
— इसु (—असु) (क) धा. — अनुकरण करणें; मताचा
स्वीकार करणें.
अनुसार (अनुसार) (सं) अ. — त्याचप्रमाणें; अस्तु;
मागोवावेत.
अनुसारिणी (अनुसारिणी) (सं) ना. — बरोबर येणारी;
तंबोऱ्यांची दुसरी तार.
अनुस्वार (अनुस्वार) (सं) ना. — वर्णमालेंतील शिरोबिंदु (—)
चिन्ह.
अनूचान (अनूचान) (सं) वि. — सद्धर्तनी; अभ्यासासक्त;
परंपरेला धरून चालणारा; सनातनी.
अनून (अनून) (सं) वि. सनातनी. — संपूर्ण; भरगच्च; तुडुंब;
उणेपणा नसलेलें.
अनूरु (अनूरु) (सं) ना. — अरुण; सूर्यसारथी; उषःकाल;
संध्याकाळ.
अनुत् (अनुत्) (सं) ना. — असत्य; खोटें; कपट; फसवणूक;
अबद्ध शेती.
अने (अने) (क) अ. — विशेषणाला क्रियाविशेषण बनवितांना
लागणारा प्रत्यय.
अनेय (अनेय) (क) अ. — विशेषण करतांना लावण्याचा प्रत्यय.
अनेक (अनेक) (सं) वि. — एकाहून अधिक.
अनेकप (अनेकप) (सं) ना. — अनेक वेळा पाणी पिणारा,
हत्ती; द्वीप.
अनोक्त (अनोक्त) (सं) ना. — झाड; वृक्ष; घर सुटलेला;
वानप्रस्थ.
अंत (अंत) (सं) ना. — शेवट; मरण; मृत्यु.
अंतक (अंतक) (सं) ना. — यम; मृत्युदेव.

अंतर (स्) (तः) (७०ड० [स्] [डः]) (सं) अ. - आंतील;
अंतःकरणांतील.

अंतःकरण (७०डःक०र०) (सं) ना. - अंतःकरण; मन; कसणा;
कळकळ; सहानुभूति; प्रेम; जिह्वाळा.

अंतःकलह (७०डःक०ल०ह) (सं) ना. - आपसांतील भांडण;
गृहकलह; आपापस्यांतील वितुष्ट.

अंतःपट (७०डःक०प०ट) (सं) ना. - अंतर्पट; विवाहप्रसंगी
वधुवरामध्ये आडवे धरलेले वस्त्र.

अंतःपुर (७०डःक०प०र) (सं) ना. - राणीवसा; स्त्रिया राहाण्याचे
स्थान.

अंतःप्रक्षेपण (७०डःक०प्र०क्ष०प०ण) (सं) ना. - टोचणे;
सुई मारणे; पिचकारी.

अंतःस्थ (७०डःक०स्थ) (सं) ना. - मन; अंतर्वास;

अंतःपार (७०डःक०प०र) (सं) ना. - ठांठिकाणा; शेवटचे व
पलीकडचे.

अंतःप (७०डःक०प) (क) वि. - असें असें; असे असलेले;
याप्रमाणे असलेले.

अंतर (७०ड०र) (सं) ना. आंतील भाग; प्रेम; आपलेपणा;
आतत्त्व.

अंतरात्म (७०ड०र०अ०त्म) (सं) ना. - मन; जीवात्मा.

अंतराय (७०ड०र०अ०य) (सं) ना. - आडकाठी; विरोध; हरकत;
वितुष्ट.

अंतराल (७०ड०र०अ०ल) (सं) ना. - आकाश, गगन; नभ. मधला
भाग, पोकळी.

अंतरिक्ष (७०ड०र०अ०क्ष) (सं) ना. - आकाश; गगन.

अंतरित (७०ड०र०अ०रि०त) (सं) वि. - दूर केलेले; सोडलेले; त्यक्त.

अंतरिम् (७०ड०र०अ०रि०म्) (क) अ. - त्यामुळे; 'अंतर' शब्दाच्या
तृतीयेचे एकवचन.

अंतरिन्द्रिय (७०ड०र०अ०रि०न्द्रि०य) (सं) ना. - मन; बुद्धि; अहंकार;
चित्त; आंतील इंद्रिय.

अंतरिस् (७०ड०र०अ०रि०स्) (क) धा. - दूर होणे; विरह होणे;
विलंब करणे.

अंतरीप (७०ड०र०अ०रि०प) (सं) ना. - मध्य; मध्यबिंदु; केंद्रस्थान.

अंतरीय (७०ड०र०अ०रि०य) (सं) ना. - लावून घेण्याचे वस्त्र;
पंचा; उपवस्त्र.

अंतर्गत (७०ड०र०अ०रि०ग०त) (सं) वि. - आंतील; गुप्त; संलग्न.

अंतर्गृह (७०ड०र०अ०रि०ग०रु०ह) (सं) ना. - माजघर, तळघर. गर्भागार;
घराचा आंतील भाग.

अंतर्गोलक (७०ड०र०अ०रि०ग०ल०क) (सं) ना. - आंतील बाजूस वळलेला
गोल; पुढाकार गोलक.

अंतर्दाहक (७०ड०र०अ०रि०द०ह०क) (सं) वि. - मनांतल्या मनांत
जळणारा; जळकळणारा; मन दुबळें करणारा.

(सं) ना. - मात्सर्य; मत्सर.

अंतर्धान (७०ड०र०अ०रि०द०ह०न) (सं) ना. - गुप्तपणा; अदृश्यता;
नाहीसें होणे.

अंतर्भाव (७०ड०र०अ०रि०द०ह०व) (सं) ना. - समावेश; सहजीवन; मन;
अभिप्राय.

अंतर्भूत (७०ड०र०अ०रि०द०ह०भू०त) (सं) वि. - समाविष्ट; अंतर्गत;
आंतील.

अंतर्मुख (७०ड०र०अ०रि०द०ह०मु०ख) (सं) वि. - ध्यानस्थ, आत्मानुकूलदृष्टि
असलेला; आत्मानात्म विवेकी.

अंतर्ध (७०ड०र०अ०रि०द०ह०ध) (सं) ना. - अंतरीचा; आंतील विचार,
अंतःसूत्र.

अंतर्धामि (७०ड०र०अ०रि०द०ह०ध०मि) (सं) ना. - परमात्मा; विश्वात्म्याचा
अंश.

अंतर्वति (७०ड०र०अ०रि०द०ह०व०ति) (सं) ना. - गर्भिणी; गरोदर; दिवस
अंतर्वत्ति (७०ड०र०अ०रि०द०ह०व०त्ति) (सं) ना. - गेलेली.

अंतर्वास (सन) (७०ड०र०अ०रि०द०ह०व०स) (सं) ना. - माजघर;
मलवस्त्र; लावून घेण्याचे वस्त्र.

अंतर्हित (७०ड०र०अ०रि०द०ह०हि०त) (सं) वि. - अंतर्गत; गुप्त; निक्षेपित;
झाकलेले; दडवलेले.

अंतर्वरम् (७०ड०र०अ०रि०द०ह०व०र०म्) (क) अ. - शेवटपर्यंत; अखेर पावेतो;
तड लागेपर्यंत.

अंतर्वर (७०ड०र०अ०रि०द०ह०व०र) (क) ना. - अंतःपुर; राणीवसा; स्त्रिया
राहाण्याचे स्थान.

अंतस्ताप (७०ड०र०अ०रि०द०ह०त०पा) (सं) ना. - पोटांतील आग; मनस्ताप;
पीडा; दुःख.

अंतस्तु (७०ड०र०अ०रि०द०ह०त०स्तु) (सं) ना. - माळा; माडी; मजला; योग्यता;
प्रगति.

अंतह (७०ड०र०अ०रि०द०ह०ह) (क) अ. - याप्रमाणे; याप्रकारे; असले.

अंतिक (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०क) (सं) अ. - जवळ; नजिक; आसपास;
(सं) ना. - संबंधिक; आत; नातेवाईक.

अंतिम (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०न्ति०म) (सं) वि. शेवटचा; अखेरचा.

अंतिके (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०न्तिके) (क) अ. - असें; या प्रकारे; याप्रमाणे,

अंतु (ते) (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०न्तु) (क) अ. - असें; याप्रमाणे.

अंतुद (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०न्तु०द) (क) अ. - 'अणु' पहा.

(क) वि. - एवढे; इतकें.

अंते (वो) वोल् (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०न्ते) (क) अ. - 'अंतु'
पहा.

अंतैवासि (७०ड०र०अ०रि०द०ह०अ०न्तै०वा०सि) (सं) ना. - हरिजन; शिष्य; शागीर्द;
अनुयायी.

अंत्य (अ० ड्य) (सं) वि. - शेवटचा; अखेरचा; नीच.

(सं) ना. - मरण; मृत्यु.

अंत्यज (अ० ड्यज) (सं) ना. - चांडाल; अस्पृष्ट; हरिजन.

अंत्र (अ० डं) (सं) ना. - आंतडे; अंतःकरण; प्रेम; ममता.

अंद (अ० दं) (क) ना. - चांगलेपणा; सौंदर्य; तेज; रूप;

झळाळी; ओप.

—अेरु (—अेरु) (क) धा. - सुंदर होणे; चांगले होणे;
ओप चढणे.

अंदण (ळ) (अ० दण [अं]) (क) ना. - पालखी; मेणा;

आच्छादित डोली.

अंदि (दु) ने (अ० दि [दु] गी) (क) ना. - साखळी; तोडा;

पैजण; चाळ; वाळा.

अंदुक (अ० दुक) (सं) ना. - पैजण; धुंगुरु; चाळ.

अंधक (अ० दक) (सं) ना. - आंधळा; राक्षसाचें नांव.

—जित (—अंध) (सं) ना. - शिव.

अंधकार (अ० दकठ) (सं) ना. - काळोख; अंधार; रात्र;

दिशाभूल.

अन्न (अ० न्न) (सं) ना. - आहारपदार्थ; विष्णु; सूर्य; पाणी.

—कंटक (—अ० कंटक) (सं) ना. - दुसऱ्याच्या पोटावर पाय
देणारा.

—च्युति (—अ० च्युति) (सं) ना. - उपजीवनातील संकट.

—छत्र (—अ० छत्र) (सं) ना. - पापपरिहारार्थ फुकट अन्न
मिळणारे घर; सदावर्त; मुक्त अन्नसंतर्पणगृह.

अन्नक्क (अ० न्नक्क) (क) अ. - पर्यंत; पावेतो; वेरी.

अन्नगत (अ० न्नगत) (सं) वि. - आहारसंबंधी.

अन्नदात (अ० न्नदात) (सं) ना. - अन्नदाता; यजमान; मालक.

अन्नप (अ० न्नप) (क) वि. - असला; याप्रकारचा;

अन्नपूर्ण (अ० न्नपूर्ण) (सं) ना. - पार्वती.

अन्नप्राशन (अ० न्नप्राशन) (सं) ना. - उद्यावण; मुलाला प्रथम

अन्न भरवण्याचा विधी.

अन्नय (न्नय) (अ० न्नय [न्नय]) (क) ना. - अन्याय;

न्यायाभाव.

अन्नर (अ० न्नर) (क) वि. - अशा प्रकारचें; असें; असलें.

(क) ना. - प्रियकर; लाडका; प्रेमाचें माणूस.

अन्नसत्र (अ० न्नसत्र) (सं) ना. - 'अन्नछत्र' पहा.

अन्नल (अ० न्नल) (क) ना. - असली स्त्री.

—मनदल (—अ० मनदल) (क) ना. - मनाजोगी स्त्री;
पाहिजे तशी स्त्री.

अन्नाधीन (अ० न्नधीन) (सं) वि. - अन्नावर अवलंबून असणारे

अन्नान्नगति (अ० न्नन्नगति) (सं) ना. - घोर दारिद्र्य;

अतिदुःस्थिति; कंगालपणा; विपन्नावस्था.

अन्नार्थि (अ० न्नार्थि) (सं) वि. - भोजनाकांक्षी; मुकेला;

अन्नासाठीं आलेला; अन्नासाठीं हपापलेला. पोटाथी;

पंक्तिपठाण. (सं) ना. - भिक्षेकरी; भिकारी; भीक मागणारा.

अन्न (अ० न्न) (क) धा. - म्हणणें; बोलणें; निवेदनें.

(क) अ. - द्वितीया विभक्तीचा प्रत्यय.

—इसु (—अ० इसु) (क) धा. - बोलाविणें;

म्हणविणें; अनुभवाला आणणें; कबूल करविणें

अन्ने (अ० न्न) (क) ना. - असली स्त्री.

—मनद (—अ० मनद) (क) ना. - मनपसंत स्त्री; प्रेयसी;

सुंदर स्त्री.

अन्नेगं (अ० न्नगं) (क) अ. - आतांपर्यंत; इतक्यांत; एवढ्यांत.

अन्नेवरं (वरं) (अ० न्नवरं [वरं]) (क) अ. - तेथपर्यंत;

त्यावेळेपर्यंत. तों पावेतो.

अन्नोदक (अ० न्नोदक) (सं) ना. - अन्न व पाणी; योगक्षेम; पोटागी.

अन्य (अ० न्य) (सं) वि. - दुसरा; द्वितीय; शिवाय.

अन्यकामिनी (अ० न्यकामिनी) (सं) ना. - दुसऱ्याची पत्नि; पर स्त्री.

अन्यचक्र (अ० न्यचक्र) (सं) ना. - शत्रुसैन्य; परक्याचे सैन्य;

परचक्र; परक्याचा हल्ला.

अन्यतम (अ० न्यतम) (सं) वि. - अनेकांपैकी एक; कित्येक

वस्तूंपैकी एक.

अन्यतर (अ० न्यतर) (सं) वि. - दोन्हीपैकी एक; दोहोंतून एक.

अन्यत्र (अ० न्यत्र) (सं) अ. - दुसरीकडे; कोठेंतरी; परत्र.

अन्यथा (अ० न्यथा) (सं) अ. - चुकून; दुसऱ्या रीतीने; व्यर्थ.

—ज्ञान (—अ० ज्ञान) (सं) ना. - गैरसमज; विरुद्ध ज्ञान;

विपरीत ज्ञान.

अन्यपुष्ट (अ० न्यपुष्ट) (सं) ना. - दुसऱ्यावर पोसलेला;

अन्यभृत (अ० न्यभृत) (सं) ना. - दुसऱ्यावर पोसलेला;

कोकीळ; इतरांनी पोषण केलेला; परान्नभोजी.

अन्यादश (अ० न्यदश) (सं) वि. - असाधारण; अद्वितीय;

अजोड.

अन्यून (अ० न्यून) (सं) वि. - न्यून नसलेले; संपूर्ण; उणेपणा

नसलेले.

अन्योक्ति (अ० न्योक्ति) (सं) ना. - काव्यातील एक अलंकार;

अप्रस्तुत प्रशंसालंकार; दुसऱ्याचें म्हणणें.

अन्योन्य (अ० न्योन्य) (सं) अ. - परस्पर; एकमेक.

—आश्रय (—अ० आश्रय) (सं) ना. - परस्परावलंबन.

—भाव (—अ० भाव) (सं) ना. - परस्परामधील प्रेमभावना.

—सल्लाप (—अ० सल्लाप) (सं) ना. - प्रेमालाप; प्रेमवार्ता.

—स्नेह (—अ० स्नेह) (सं) ना. - गाढ प्रेम; दाट मैत्री.

अन्वय (अ० न्यय) (सं) ना. - परंपरा; कुल; वंश; संबंध;

काव्यातील पदसंबंध जोडणी; सार; रहस्य.

अन्वयिसु (अन्वयिसु) (क) धा. - संबंध जोड़णें; मिलाफ होणें; समर्थ होणें.

अन्वर्थ (अन्वर्थ) (सं) वि. - अर्थानुसार; अर्थयोग्य.

—नाम (—नाम) (सं) ना. - सार्थनाम; अर्थात्ता जुळणारे नांव.

अन्वित (अन्वित) (सं) वि. - स्पष्ट; जमलेला.

अन्वेषण (अन्वेषण) (सं) ना. - शोध; तपास; चौकशी.

अप् (अप्) (सं) ना. - पाणी; जल.

अप (अप) (सं) वि. - विरुद्ध; वाईट; चुकीचा.

(सं) ना. - निषेध; उपसर्ग.

अपकर्ष (अपकर्ष) (सं) ना. - अवनती; हानि; नुकसान; मागें ओढणें; हीनता.

अपकार (अपकार) (सं) ना. - द्रोह; वाईट करणें.

—इ (—अ) (सं) ना. - द्रोही; नुकसान करणारा.

अपकीर्ति (अपकीर्ति) (सं) ना. - अकीर्ति; कुप्रसिद्धि; दुर्लौकिक; दुष्कीर्ति.

अपकृति (कृत्य) (अपकृति [कृति]) (सं) ना. - कुकर्म; अपकार; कृतघ्नता; दुष्कर्म; विषाड.

अपक्रम (अपक्रम) (सं) ना. - पीछेहाट; मागें पाऊल; कच; क्रमविरुद्ध; युद्ध; भांडण; अवमान.

अपख्याति (अपख्याति) (सं) ना. - दुष्कीर्ति; कुप्रसिद्धि, दुर्लौकिक.

अपगत (अपगत) (सं) वि. - गमावलेले; सोडलेले; गळलेले; निसटलेले; त्यक्त.

अपगति (अपगति) (सं) ना. - दुःस्थिति; दुरवस्था; नरक; निरयगति.

अपगम (अपगम) (सं) ना. - पीछेहाट; कच; मरण.

अपघन (अपघन) (सं) ना. - देहावयव; शरीर; काया.

अपघात (अपघात) (सं) ना. - दुर्धर प्रसंग; अनर्थ; घोरसंक्रांत; अकालमरण; खून.

अपचय (अपचय) (सं) ना. - क्षीणता; ऱ्हास; अवनति; संग्रह; साठा.

अपचरित (अपचरित) (सं) ना. - प्रमाद, दुराचार; दुष्कृत्य.

अपचार (अपचार) (सं) ना. - अपराध; गुन्हा; अयोग्य वर्तन; वाममार्ग; कमीपणा; प्रमाद.

अपचिति (अपचिति) (सं) ना. - मानमर्यादा हानी; नष्टचर्य; विध्वंस; दिवाळें; प्रायश्चित्त; खर्च.

अपज्ञान (अपज्ञान) (सं) ना. - गैरसमज; मिथ्यारोप.

अपत्तिक (अपत्तिक) (सं) ना. - पत्ति नसलेला; विधुर.

अपत्य (त्यक) (अपत्य [त्यक]) (सं) ना. - संतान; पुत्र; वंशज.

अपत्रपे (अपत्रपे) (सं) ना. - निर्लज्जता; निलाजरेपणा; मर्यादाहीनता; आशाहीनता.

अपथ्य (अपथ्य) (सं) वि. - अयोग्य; अहितकर; असंबद्ध; कुपथ्य; संबंध नसलेले.

अपदगामि (अपदगामि) (सं) ना. - सर्प; पोटावर सरपटणारा प्राणी; जाऊ नये तेथें जाणारा.

अपदान (अपदान) (सं) ना. - सत्कार्य; औदार्य; सद्दर्शन; पूर्वचरित्र.

अपदांतर (अपदांतर) (सं) वि. - जवळचा; दूर नसलेला. पावलावरचा.

अपदूर (अपदूर) (क) ना. - चहाडी; अपमान; निंदा; असत्य; खोटें.

अपदेसे (अपदेसे) (सं) ना. - दुःस्थिति; हीनस्थिति; दुरवस्था.

अपदेश (अपदेश) (सं) ना. - चिन्ह; ओळख; कीर्ति; स्थान; मिष; सोंग; सबब.

अपद्वार (अपद्वार) (सं) ना. - शेजान्याचा दरवाजा; बाजूचें द्वार; चोरवाट; चोरदार.

अपधैर्य (अपधैर्य) (सं) ना. - भिन्नेपणा; नपुंसकत्व; अविश्वास.

अपध्यान (अपध्यान) (सं) ना. - वाईट विचार; दुश्चिंतन.

अपध्वंस (अपध्वंस) (सं) ना. - अवनति; अधोगति.

अपध्वंसि (अपध्वंसि) (सं) वि. - अवनतीला कारण असलेले; उतरत्या कलेचा; अवनत.

अपध्वस्त (अपध्वस्त) (सं) वि. - उध्वस्त; वेचिराख; दशदिशांनीं नाश पावलेला.

अपनंविक्के (ने) { अपनंविक्के [नं] } (क) ना. - अविश्वास; अपनंबुगे { अपनंबुगे } संशय; गैरसमज.

अपनिंदे (अपनिंदे) (क) ना. - अपमान; अकीर्ति; शिवांगाल.

अपनीत (अपनीत) (सं) वि. - काढून टाकलेले; गमावलेले, गेलेले, हरण केलेले.

अपनोद (अपनोद) (सं) ना. - परिहार; त्याग; गमावणूक.

अपप्रयोग (अपप्रयोग) (सं) ना. - अशुद्ध प्रयोग; चुकीचा उपयोग; गैरवापर;

अपमृति (त्यु) (अपमृति [मृति]) (सं) ना. आकस्मिक मरण; अकाल मरण; दुर्मृत्यु.

अपयशस्सु (अपयशस्सु) (क) ना. - अपकीर्ति; दुर्नाम; कुप्रसिद्धि; दुर्लौकिक.

अपयान (अपयान) (सं) ना. - कच; पीछेहाट; अवनति.

अपर (अपर) (सं) वि. - त्यानंतरचे; बाकी असलेले; मागील; खालचे.

(सं) ना. - पश्चिम; भविष्य; हत्तीचा मागील भाग.

अपरक्रिये (अप०र०क्रि०) (सं) ना. — उत्तरक्रिया; मृताचा उत्तरविधि, और्ध्वदैहिक.

अपरक्त (अप०र०क्त) (सं) वि. — विटलेलें; मलीन; रंग गेलेलें; कोमेजलेलें.

अपरंजि (अप०र०जि) (सं) ना. — चोख सोने; शुद्ध सुवर्ण.

अपरपक्ष (अप०र०पक्ष) (सं) ना. — कृष्णपक्ष; विरोधी पक्ष.

अपरभाग (अप०र०भाग) (सं) ना. — मागील भाग.

अपररात्रि (अप०र०रात्रि) (सं) ना. — रात्रीचा उत्तरभाग; अपरात्र.

अपर (वारिधि) वारिधि (अप०र०वारिधि) (सं) ना. = पश्चिम समुद्र.

अपराजित (अप०राजित) (सं) वि. — अपजय नाही असा, पराभव न झालेला.

(सं) ना. — विष्णु; शिव.

अपराजिते (अप०राजिते) (सं) ना. — दुर्गादेवी. चामुंडी,

अपराध (अप०राध) (सं) वि. — चूक केलेले; लक्ष्य चुकलेलें.

अपरांत (अप०रांत) (सं) वि. पश्चिमेकडील सीमाप्रांत;

कोंकणभाग.

अपराणह (अप०राणह) (सं) ना. — दिवसाचा उत्तरभाग.

अपरिच्छिन्न (अप०रिच्छिन्न) (सं) वि. — सतत; निरंतर; अतृट.

अपरिमित (अप०रिमित) (सं) वि. — अमर्याद, अमाप; असीम; सर्वोपरी.

अपरूप (अप०रूप) (सं) वि. — दुर्लभ; वापरांत नसलेला;

केव्हातरी दिखणारा; विवृतरूप; विलक्षण; अनुपम.

अपरोक्ष (अप०रोक्ष) (सं) वि. — प्रत्यक्ष; दृष्टिसमीरचे.

— ज्ञान (— ज्ञान) (सं) ना. — आत्मज्ञान; मोक्षज्ञान.

अपर्णा (गें) (अप०र्णा [गें]) (सं) ना. — पार्वतीदेवी.

अप (व) लग्न (अप [व] लग्न) (सं) वि. — सुदूर; अंतरा-अंतरावरचें.

अपलाप (अप०लाप) (सं) ना. — सत्यगोपन; उडवाउडवीचे बोलणें; टोमणा; अज्ञान प्रदर्शन.

— इसु (— इसु) (क) धा. — तिस्कारणें; टोमणा मारणें.

अपवर्ग (अप०वर्ग) (सं) ना. — मोक्ष; दान; देणगी; अपमान; वर.

अपवर्तन (अप०वर्तन) (सं) ना. — दुर्वर्तन; पीछेहाट; कच.

अपवर्तिसु (अप०वर्तिसु) (क) धा. — फिरविणें; मागे खेचणें; भाग पाडणें; गमावणें.

अपवाद (अप०वाद) (सं) ना. — कलंक; दोष; निंदा; तिरस्कार; आरोप; आज्ञा.

अपवारण (अप०वारण) (सं) ना. — झांकण; आच्छादन; दादरा; लपवा लपवी.

अपच्यय (अप०च्यय) (सं) ना. — भलता खर्च; अकारण खर्च; उधळपट्टी.

अपसद (अप०सद) (सं) ना. — चांडाल; नीच मनुष्य; हलका.

अपसरण { अप०सरण } (सं) ना. — पळ; टाळाटाळ; आळ;

अपसरण { अप०सरण } बालट; पीछेहाट.

अपसर्प (अप०सर्प) (सं) ना. — गुप्तचर; हेर; शत्रूकडील गुप्त बातमी काढणारा.

अपसव्य (अप०सव्य) (सं) ना. — दक्षिण; उजवी बाजू.

अपसाक्ष्य (अप०साक्ष्य) (सं) ना. — खोटी साक्ष; आंधळे डोळे.

अपसिद्धांत (अप०सिद्धांत) (सं) ना. — चुकीचा निर्णय; चूक तत्त्व प्रातिपादन; चूक तत्वज्ञान.

अपस्नान (अप०स्नान) (सं) ना. — उत्तरक्रियेनंतरचें स्थान. और्ध्वदैहिक स्नान.

अपस्मार (अप०स्मार) (सं) ना. — मूर्छा; फेरें; विस्मरण; मूर्च्छनारोग.

अपस्वर (अप०स्वर) (सं) ना. — वेसर; विरोधी वचन. खो घालणें.

अपहत (अप०हत) (सं) वि. — त्यक्त; नष्ट; दूर.

अपहरण (हार) (अप०हरण [हार]) (सं) ना. — चोरी; लूट; नागवणूक; नाडणूक; स्वाहाकार.

अपहरिसु (अप०हरिसु) (क) धा. — चोरी करणें; अपहार करणें; उपटून टाकणें. हरण करणें; लांबविणें. लंपास करणें.

अपहारतृथ्य (अप०हारतृथ्य) (सं) ना. — युद्धविरामाची सूचना देणारे वाद्य.

अपहास (स्य) (अप०हास [स्य]) (सं) ना. — निंदा; उपहास; चेष्टा; पोरकटपणा; ढिंगल.

अपन्हव (न्हुवि) (अप०न्हव [न्हुवि]) (सं) ना. — झाकण; काव्यांतील एक अलंकार; नकार.

अपांसुले (अप०पांसुले) (सं) ना. — निर्मला; पतिव्रता; परिशुद्ध स्त्री.

अपाकृत (अप०कृत) (सं) वि. — तिरस्कृत; हकललेलें; रंद.

अपांग (अप०पांग) (सं) ना. — अंगहीन; अपंग; कटाक्ष; दृष्टिक्षेप; काणाडोळा.

अपात्यय (अप०पात्यय) (सं) ना. — ज्ञानाकडे डोळेझांक; ज्ञान दृष्टिआड करणें.

अपात्र (अप०पात्र) (सं) वि. — अयोग्य; अपुरे; अपूर्ण.

अपादान (अप०पादान) (सं) ना. — दूरीकरण; वियोग; पंचमी विभक्तीचा अर्थ.

अपान (अप०पान) (सं) ना. — पंचप्राणांतील एक प्राण.

अपामार्ग (अप०मार्ग) (सं) ना. — आवाडा वनस्पति; बायकांच्या केशांचीं अंग्रे; मोक्ष; मुक्ति.

अपाय (अप०पाय) (सं) ना. — हानी; दुःख; ठणका; अकल्याण; मरण.

अपार (अपार) (सं) वि. - विशाल; पुष्कल; अमर्याद; पार नसलेलें.

अपार्थ (अपार्थ) (सं) वि. - निरर्थक; असत्य; विपरीत अर्थाचे.

अपावृत (अपावृत) (सं) वि. - उघडे; उघडलेलें; खुलें; आवरण काढलेलें.

अपाश्रय (अपाश्रय) (सं) ना. - आश्रयहीन; कुंपण; काटे.

अपासंग (अपासंग) (सं) ना. - दडपण.

अपि (अपि) (सं) अ. - समीप; तथापि.

अपि (पि) ने (अपि [पि] ने) (क) ना. - आनंद; मिलाप; एक जूट.

अपिधान (अपिधान) (सं) ना. - झाकण; आवरण; दादरा.

अपुत्र (अपुत्र) (सं) वि. - निपुत्रिक; निर्बंश; कुपुत्र.

अपूप (अपूप) (सं) ना. - मांडा; धारणा; अंबोळी; धिरडें; पकान; गोड खाद्य; अनरसा.

अपेक्षे (अपेक्षे) (सं) ना. - इच्छा; आकांक्षा.

—इसु (—असु) (क) धा. - इच्छिणें; अपेक्षा करणें; वांछिणें.

अपेत (अपेत) (सं) वि. - सुटका झालेलें; गमावलेलें; नाश पावलेलें.

अपेय (अपेय) (सं) वि. - न पिण्यासारखें; पिण्याला निषिद्ध.

—पान (—अपान) (सं) ना. - निषिद्ध पेय पिणें.

अपोलो (अपोलो) (अ. दे.) ना. - ग्रीकाची सूर्यदेवता; सुंदर पुरुष.

अपोह (अपोह) (सं) ना. - संशयनिवारण.

अप्य (अप्य) (क) ना. - पिता, वडील; बाप.

अप्यट (अप्यट) (क) वि. - शुद्ध; निर्मळ; निर्भेळ; कोरे.

अप्यणे (अप्यणे) (क) ना. - आज्ञा; हुकूम; निरोप.

अप्यंत (अप्यंत) (क) ना. - संभावित, शिष्ट सभ्य.

अप्यंते (अप्यंते) (क) अ. - शक्य तेवढें; असेल तितकें; असें

अप्ययिसु (अप्ययिसु) (क) धा. - आलिंगणे; मिठी मारणें; गळ्यांत गळा घालणें.

अप्यरि (अप्यरि) सु (अप्यरि [अ] सु) (क) ना. - आपटी;

कुस्करा; झटका. (क) धा. हापटणें; उचलून आपटी देणें.

अप्यतपि (अप्यतपि) (क) अ. - चुकूनमाकून; रानमाळीं.

अप्यु (अप्यु) (अप्यु [अप्यु] ने) (क) ना. - आलिंगन;

आठीमिठी.

—इसु (—असु) (क) धा. - आलिंगणे; मिठी मारणें;

आठीमिठी घालणें.

अप्युगेय (अप्युगेय) (क) धा. - अंगीकरणें; आलिंगणें.

अप्येसु (अप्येसु) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी मारणे.

अप्रकाश (अप्रकाश) (सं) ना. - अप्रसिद्धी; काळोख.

अप्रकाशित (अप्रकाशित) (सं) वि. - अप्रसिद्ध.

अप्रगल्भ (अप्रगल्भ) (सं) वि. - अज्ञान; अप्रौढ; अपक्व.

अप्रति (अप्रति) (अप्रति [अप्रति]) (सं) वि. - अजोड; अद्वितीय; अनुपम.

अप्रतिभ (अप्रतिभ) (सं) वि. - प्रतिभा नसलेला; भ्यालेला; भयभीत; दूरदृष्टी नसलेला.

अप्रतिरथ (अप्रतिरथ) (सं) ना. - शूर; योद्धा.

अप्रतिष्ठे (अप्रतिष्ठे) (सं) ना. - अपकीर्ति; अपमान; हीनशुण.

अप्रतीति (अप्रतीति) (सं) ना. - कुप्रसिद्धि; दुर्लौकिक;

अनुभवशून्यता.

अप्रधान (अप्रधान) (सं) वि. - गौण; अप्रमुख.

अप्रबुद्ध (अप्रबुद्ध) (सं) वि. - सुलू; अज्ञान; मूढ.

अप्रयोजक (अप्रयोजक) (सं) वि. - निरुपयुक्त; निरर्थक; अकारण.

अप्रलंब (अप्रलंब) (सं) वि. - चपल; तीव्रगतीचा; चंचल.

अप्रस्तुत (अप्रस्तुत) (सं) वि. - असंबद्ध; अमुख्य; वेगळा; बाहेरचा; अयोग्य; अप्रासंगिक; अप्राकृत.

अप्राकृत (अप्राकृत) (सं) वि. - प्राकृत नसलेले; असामान्य; अप्रासंगिक.

अप्रामाणिक (अप्रामाणिक) (सं) वि. - प्रामाणिक नसलेला; अविश्वास; भरंवडा ठेवण्यास अपात्र.

अप्रिय (अप्रिय) (सं) वि. - प्रेम नसलेला; मनाला न येणारा तिरस्कृत; नापसंत.

(सं) ना. - वैरी; शत्रु.

अप्सरस् (अप्सरस्) (सं) ना. - देवता स्त्री; अप्सरा; सूर्यलोकीची नर्तकी.

अफल (अफल) (सं) वि. - निष्फल; नापीक; पडीक; माळ.

अफीसु (अफीसु) (अ. दे.) ना. - अफू; एक अमली पदार्थ.

अवद्ध (अवद्ध) (सं) वि. - चुकलेलें; मूर्खपणाचें; अनिर्बद्ध; खोटें; अपप्रचाराचें; विसंगत.

अवाध (अवाध) (सं) वि. - स्वतंत्र; स्वैर; मोकाट; अनिर्बंध.

अवुज (अवुज) (क) ना. - अब्ज; कमळ.

अवुदि (अवुदि) (क) ना. - समुद्र; अविध.

अवुध (अवुध) (अवुध [अवुध]) { मूर्ख; अजाण; अज्ञानी.

अवोध (अवोध) (सं) ना. {

अब्जिनि (अब्जिनि) (सं) ना. - कमलिनी; कमलसरोवर.

अब्जासन (अब्जासन) (सं) ना. - ब्रह्मा; विष्णु.

अब्जासने (अब्जासने) (सं) ना. - लक्ष्मी; कमलासना.

अब्जोदर (अब्जोदर) (सं) ना. - विष्णु.

अब्जोद्भव (अब्जोद्भव) (सं) ना. - ब्रह्मा.

अब्द (अब्द) (सं) ना. - दग; संवत्सर; वर्ष.

—वाहन (—वाहन) (सं) ना. — शिव.
 —सार (—सार) (सं) ना. — कापूर; कर्पूर.
 अब्धि (अब्धि) (सं) ना. — समुद्र; शुद्धज्ञान; नेति.
 —ज (—ज) (सं) ना. — चंद्र; रत्न.
 —सार (—सार) (सं) ना. — मोती.
 अब्धिनवनीत (अब्धिनवनीत) (सं) ना. — चंद्र.
 अब्धिप (अब्धि) (सं) ना. — वरुण देव; पर्जन्यदेवता.
 अब्धिषयन (अब्धिषयन) } (सं) ना. — विष्णु.
 —(शायी) (—शायी) }
 अब्धर (अब्धर) (क) ना. — उच्चध्वनि, आरडाओरडा; शंख,
 गोंधळ, बोंब.
 —इसु (—इसु) (क) धा. — शंख मारणें; गोंधळ माजविणें;
 आरडाओड करणें.
 अब्धि (अब्धि) (क) ना. — जलपात; प्रपात; धबधबा; पाणलोट.
 अब्धे (अब्धि) (क) ना. — आई; माता; माय; अंबा.
 अब्रह्मण्य (अब्धुळ्ळुळुळु) (सं) अ. — पापकृति.
 अभक्त (अब्धुळु) (सं) ना. — अश्रद्धा नसलेला; अश्रद्धा; अभाविक.
 —इ (—इ) (सं) ना. — अविश्वास; अश्रद्धा.
 अभंगुर (अब्धंगुर) (सं) वि. — शाश्वत; अविनाशी; स्थिर;
 नाश नसलेला.
 अभय (अब्धय) (सं) ना. — निर्भय; सुरक्षिततावचन; संरक्षण.
 —हस्त (—हस्त) (सं) ना. — आशिर्वाद; संरक्षण.
 —प्रद (—प्रद) (सं) वि. — अभय देणारा.
 संरक्षण देणारा.
 अभव (अब्धव) (सं) ना. — अजन्मा; शिव; रुद्र; दुर्दैवी; जैन
 नसलेला.
 अभाजन (अब्धाजन) (सं) वि. — अपात्र; अयोग्य.
 अभि (अब्धि) (सं) अ. — वर; आजुबाजूला; समोर; पुढें; कडे;
 करितां; अधिक.
 अभिख्या (ख्ये) (अब्धिख्या [अब्धि]) (सं) ना. — नांव; प्रसिद्धि.
 कीर्ति.
 अभिगमन (अब्धिगमन) (सं) ना. — जवळ जाणें; सामोरे होणें.
 स्वागत.
 अभिघात (अब्धिघात) (सं) ना. — मार; चोप; हानी; जखम;
 विघ्न.
 —इ (—इ) (सं) ना. — घातक; द्वेषी; पेव.
 अभिघार (अब्धिघार) (सं) ना. — तूप; अन्नशुद्धि; घृत.
 अभिचर (अब्धिचर) (सं) ना. — सेवक; चाकर. नोकर.
 अभिचार (अब्धिचार) (सं) ना. — अन्याय; अविश्वास दर्शन;
 इंद्रजाल; जारणमारण; चेटुक; करणी.
 —इ (—इ) (सं) ना. — जादूगार; गारुडी.

अभिजन (अब्धिजन) (सं) ना. — वंश; जाति; पक्ष.
 अभिजात (अब्धिजात) (सं) वि. — कुलीन; संपन्न; श्रेष्ठ; मधुर;
 सुंदर; पंडित; विद्वान्; परिशुद्ध.
 अभिजित् (अब्धिजित् [अब्धि]) (सं) ना. — शुभ नक्षत्र;
 मध्यान्ह; चंद्रपति.
 —सुहूर्त (—सुहूर्त) (सं) ना. — शुभसमय; सुवेळ;
 शकुन; मध्यान्हीचा सुहूर्त.
 अभिज्ञ (अब्धिज्ञ) (सं) ना. — पंडित; ज्ञानी; सुजाण.
 अभिज्ञान (अब्धिज्ञान) (सं) ना. — जाणीव; स्मरण; खूण;
 अनुभव; गर्ह.
 अभिधान (अब्धिधान) (सं) ना. — नांव; भाषण; शब्द; अर्थ;
 निघंटु; कीर्ति; प्रकाश.
 अभिधे (अब्धिधे) (सं) ना. — ध्वनि; नाद; शब्दशक्ति; शक्यार्थ.
 अभिधेय (अब्धिधेय) (सं) ना. — नाम; नांव.
 अभिनव (अब्धिनव) (सं) वि. — नवीन; नूतन.
 अभिनिवेश (अब्धिनिवेश) (सं) ना. — निश्चय; ममता; प्रीति;
 जुळवणूक; समावेश.
 अभिनीत (अब्धिनीत) (सं) वि. — अलंकृत; समीपगत.
 अभिन्न (अब्धिन्न) (सं) वि. — समान; एकरूप; व्यत्यास नसलेले.
 अभिप्राय (अब्धिप्राय) (सं) ना. — भाव; उद्देश; ज्ञान; ध्येय. मत.
 अभिभव (अब्धिभव) (सं) ना. — पराभव; अपमान; अयश;
 तिरस्कार, अभिवृद्धि; उन्नति; विकास.
 अभिभावि (अब्धिभावि) (सं) ना. — जयशालित्व; गौरव; आदर.
 अभिभू (अब्धिभू) (सं) धा. — पराजित होणें; हीन स्थितीला
 जाणें; दिवाळे निघणें.
 (सं) ना. — काशीराजाची कन्या.
 अभिभूत (अब्धिभूत) (सं) वि. — पराजित; अपमानित; हीन.
 अभिमत (अब्धिमत) (सं) ना. — संमती; कबुली; पसंती;
 आशा; आशय.
 अभिमंत्रण (अब्धिमंत्रण) (सं) ना. — आमंत्रण; स्वागत;
 कृपायाचना.
 अभियोग (अब्धियोग) (सं) ना. — हल्ला; आक्रमण; चढाई.
 भांडण; निंदा; दुरुत्तर; अपसिद्धांत.
 —इ (—इ) (सं) ना. — हल्लेखोर; चढाई करणारा.
 अभिरक्षण (अब्धिरक्षण) (सं) ना. — संरक्षण.
 अभिरंजक (अब्धिरंजक) (सं) ना. — परम सौंदर्य; कांति.
 अभिरंजने (अब्धिरंजने) (सं) ना. — भलाई; चांगलेपणा; संतोष.
 अभिराम (अब्धिराम) (सं) वि. — सुंदर; मनोहर; आल्हादक.
 (सं) ना. — सौख्य; आल्हाद.
 अभिरुचि (अब्धिरुचि) (सं) ना. — इच्छा; आसक्ति; रुचि;
 प्रकाश; आशा.

અભિરૂપ (અભિરૂપ) (સં) વિ. - શોભેલા; સાજેલા; મનોહર;
(સં) ના. - વિદ્વાન; નકલ; પ્રતિકૃતિ.
અભિલષિત (અભિલષિત) (સં) વિ. - ઇચ્છિત; માગિતલેલા.
(સં) ના. - ઇચ્છા; આકાંક્ષા. વાસના.
અભિલાષ (અભિલાષ) (સં) ના. - ઇચ્છા; આશા; લોભ; પ્રીતિ.
અભિવંચિસુ (અભિવંચિસુ) (ક) ધા. - ફસવિળે. ઠકવિળે
અભિવંદન (ને) (અભિવંદન [ન]) (સં) ના. નમસ્કાર,
સન્માન; આદર.
અભિવર્ણિસુ (અભિવર્ણિસુ) (સં) ધા. - વિવેચન કરળે; ઉત્તમ
વર્ણન કરળે.
અભિવાદ (વન) (અભિવાદ [વન]) (સં) ના. - નમસ્કાર;
પ્રણિપાત; નમન; પાઠિંચા.
અભિવાદ્ય (અભિવાદ્ય) (સં) વિ. - વંદનીય; નમસ્કારહ; પૂજ્ય.
અભિવ્યક્ત (અભિવ્યક્ત) (સં) વિ. - સ્પષ્ટ, ખુલાસેવાર.
—ઈ (—ઈ) (સં) ના. - સ્પષ્ટતા; ખુલાસા.
અભિશાપ (અભિશાપ) (સં) ના. - દુઃશાપ; આલ; ડપકા; આરોપ
તલતલ્લાટ.
અભિષંગ (અભિષંગ) (સં) ના. - શાપ; પરાજય; શપથ;
એકય; તિરસ્કાર; નિંદા.
અભિષવ (અભિષવ) (સં) ના. - અભિષેક; શુદ્ધિકરણ; યજ્ઞસ્નાન;
ધાર્મિક સ્નાન; સોમરસ કાઢળે.
અભિષિત (અભિષિત) (સં) વિ. - અભિષેક જાલેલા; સંસ્કાર-
પૂર્વક સ્થાપલેલા.
અભિષેચન (અભિષેચન) (સં) ના. - અભિષેક; સંસ્કાર.
અભિશ્રંગ (અભિશ્રંગ) સં ના. - અતિપ્રેમ; શ્રેષ્ઠતા.
અભિષ્પંદ (સ્પંદ) (અભિષ્પંદ [સ્પંદ]) (સં) ના. - ગલતી;
શિરપળે; જ્ઞા; વર્ષાવ.
અભિસંધિ (અભિસંધિ) (સં) ના. - મિલાપ; જમ; મેલ; ફસવળૂક;
અભિસર (રળ) (અભિસર [રળ]) (સં) ના. - વાતાહત; પીલેહાટ.
અભિસાર (અભિસાર) (પ્રિયકર; પ્રેમાને, જવલ
જાળે.
અભિસારિકે (અભિસારિકે) (સં) ના. - સંકેતસ્થાંત્રી પ્રિયાકહે
જાણારી સ્ત્રી.
અભિહતિ (અભિહતિ) (સં) ના. - માર; ધક્કા; જલમ; તડાલા;
ચપેટા; થપ્પડ.
અભિહાર (અભિહાર) (સં) ના. - હલ્લા; યુદ્ધસિદ્ધતા; શ્રમ;
થકવા; પ્રયત્ન.
અભિહિત (અભિહિત) (સં) વિ. - નિરોપિત; કથિત; સાંગિતલેલે;
સ્પષ્ટ કેલેલે.
અભિ (મીક) (અભિ [મીક]) (સં) વિ. - પ્રિય; કામુક; નિર્મય;
નિંદર.

અમીક્ષણ (અમીક્ષણ) (સ) વિ. - પ્રતિમુલાવલોકન; ત્યાકહે;
પાહળે; દષ્ટીક્ષેપળ.
અમીક્ષણ (અમીક્ષણ) (સં) અ. - વારંવાર; પુનઃપુનઃ સદાકદા.
અમીગિસત (અમીગિસત) (સં) વિ. - ઇચ્છિત; અપેક્ષિત; માગિ-
તલેલે; યાચિત.
અમીર (અમીર) (સં) ના. - ગૌઝી; ગૌઝ; વૈદુ; ગવઝી; અહીર.
અમીર (અમીર) (સં) વિ. - ધીટ; ધીરાચા; ધટિંગળ; દાંઢગા;
ઘટ્ટમુટ્ટ.
અમીષ્ટ (અમીષ્ટ) (સં) વિ. - અપેક્ષિત; ઇચ્છિત; ઇપ્સિત; સ્વીકાર્ય;
સ્વીકૃત.
(સં) ના. - ઇચ્છા, અપેક્ષા; આશા; પ્રેમ.
અમૂત (અમૂત) (સં) વિ. - અરિત્વશૂન્ય; અસત્ય.
—પૂર્વ (—પૂર્વ) (સં) વિ. - પૂર્વી ન જાલેલા; પૂર્વી
ન ઘડલેલા.
અમેદ (અમેદ) (સં) ના. - મેદમાવશૂન્યત્વ; એકરૂપતા;
સારસ્ત્રેપળા.
અમેદ (અમેદ) (સં) વિ. - ન ફોડતાં યેળારે; અવિસ્મરળીય.
અમ્યંગ (અમ્યંગ) (સં) ના. - તૈલસ્નાન; માલિશ; મર્દન;
અમંજન (અમંજન) (સં) ના. - તૈલસ્નાન; માલિશ; મર્દન;
ઉટળે લાવળે.
અમ્યંતર (અમ્યંતર) (સં) વિ. - આંતીલ; સલગીચેં; સંવર્ષકારક.
અમ્યર્ચન (અમ્યર્ચન) (સં) ના. - આદરસત્કાર; પૂજા; સત્કાર.
અમ્યર્હિત (અમ્યર્હિત) (સં) વિ. - અતિગૌરવિત; માન્ય.
અમ્યવહાર (અમ્યવહાર) (સં) ના. - પોટાપુરતે જાળે; વર્ણિત;
તતુનિર્વાહાર્ય સેવન; દેહધારણેસાઠી જાળે.
અમ્યસ્ત (અમ્યસ્ત) (સં) વિ. - પઠિત; તોંડપાઠ; પરિચિત;
મિલૂન કેલેલે.
અમ્યાકુલ (અમ્યાકુલ) (સં) વિ. - અત્યંત જડ; અમર્યાદ;
થકલેલા.
અમ્યાગત (અમ્યાગત) (સં) ના. - અતિથિ; પાહુળા; અનિમંત્રિત.
આગાંતુક; આગંતુક.
(સં) વિ. - જવલ આલેલા; આલેલા.
અમ્યુત્યાન (અમ્યુત્યાન) (સં) ના. - સાદર સ્વાગત; ઉઠૂન
સામોરે જાળે; તાજીમ દેળે; જડી તાજીમ.
અમ્યુદય (અમ્યુદય) (સં) ના. - અમિત્વદિ; આનેદ; સુલ; પ્રગતિ.
અમ્ર (અમ્ર) (સં) ના. - મેઘ; દગ; આકાશ; વાતાવરણ; ઢોલા.
અમ્રક (અમ્રક) (સં) ના. - દગડ; અમ્રક (વટ્ટ પારા).
અમ્રકેશ (અમ્રકેશ) (સં) ના. - શિવ. મુરક્યા કેસાચા.
અમ્રકષ (અમ્રકષ) (સં) વિ. - ગગનચુંવી, આકાશાલા
મિડળારે.
અમ્રકષ (અમ્રકષ) (સં) વિ. - ગગનચુંવી, આકાશાલા
મિડળારે.

अध्याग (अध्याग) (सं) ना. - पक्षी; विहंगम; गगनविहारी.
 अध्यामणि (अध्यामणि) (सं) ना. - सूर्य; प्रभाकर; भास्कर.
 अध्यामातंग (अध्यामातंग) (सं) ना. - ऐरावत; पांडरा
 हत्ती; इंद्राचा हत्ती.
 अध्यामु (अध्यामु) (सं) ना. ऐरावती; हत्तीण; पांडरी हत्तीण,
 इंद्राची हत्तीण.
 अम (सु) कु (अम [सु] क) (क) धा. - दडपणे; जोरानें
 दाबणे; जोरानें टकलणे.
 अमटी (मी) (अमटी [मी]) (क) ना. - आमटी; सांवारे;
 कालवण; कौरव्याशी; व्यंजन पदार्थ; तोंडी लावणे.
 अमत (अमत्) (सं) ना. - रोग; आळस; मरण; वेळ.
 अमत्र (अमत्) (सं) ना. - अर्घ्य; अर्घ्यपात्र; पात्र.
 अमत्सर (अमत्सर) (सं) वि. - उदार; पोटदुःखी नसलेले.
 अदुष्ट.
 अमंद (अमंद) (सं) वि. - सशक्त, चपल, मोठे; महत्त्वपूर्ण;
 जास्तीचें.
 अमर (रु) (अमर [रु]) (क) धा. - जमवून घेणे; मिसळणे;
 पाहणे; मान्य करणे; धावून जाणे; एकत्रित करणे; गोळा
 करणे.
 अमर (अमर) (सं) ना. - देवता; चिरंजीव; मरण नसलेला;
 सेने; चांदी.
 अमरकुज (अमरकुज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; देवदार;
 अतिविस्तीर्ण वृक्ष; देवदार.
 अमरकोश (अमरकोश) (सं) ना. - अमरसिंहानें लिहिलेला
 संस्कृत कोश; निघंटु.
 अमरगंगे (अमरगंगे) (सं) ना. - स्वर्गंगा; देवगंगा नदी.
 अमरगुरु (अमरगुरु) (सं) ना. - बृहस्पति; देवगुरु.
 अमरत्व (अमरत्व) (सं) ना. - देवत्व; मुक्ति; अमरपट्टा.
 अमरधेनु (अमरधेनु) (सं) ना. - कामधेनु; कल्पद्रुहा;
 इच्छा तृप्त करणारी गाय.
 अमरनागेंद्र (अमरनागेंद्र) (सं) ना. - ऐरावत.
 अमरपति } (अमरपति) (सं) ना. - देवेंद्र; देवांचा राजा; इंद्र.
 अमरेंद्र } (अमरेंद्र) (सं) ना. - देवेंद्र; देवांचा राजा; इंद्र.
 अमरमुनि (अमरमुनि) (सं) ना. - नारद; देवकृषि.
 अमराचल (अमराचल) (सं) ना. - देवगिरी; मेरुपर्वत.
 अमरारि (अमरारि) (सं) ना. - देवशत्रु; राक्षस; असुर.
 अमरावति (अमरावति) (सं) ना. - देवलेक; इंद्राची राजधानी.
 अमरी (अमरी) (सं) ना. - देवता; स्त्री.
 अमरिके (अमरिके) (क) ना. - आलिंगन; मिलाप; योग्यता.
 अमरिसु (अमरिसु) (क) धा. - मिळविणे; संपादणे; गोळा
 करणे; पसरविणे.

अमर्चु (अमर्चु) (क) धा. - करकचून बांधणे; आवळणे;
 कावणे; दडपणे; रेटणे.
 अमर्त्य (अमर्त्य) (सं) ना. - अमर देवता; न मरणारे.
 अमर्त्यमार्ग (अमर्त्यमार्ग) (सं) ना. - देवतांचा मार्ग;
 आकाश; नभ.
 अमर्त्यपु (अमर्त्यपु) (क) धा. - दहालिंगन देणे; मिठी
 मारणे; आटिमिटी घालणे.
 अमर्त्यु (अमर्त्यु) (क) ना. - अमृत; अमरसुधा; संजीवनी;
 दूध; मोक्ष.
 अमर्त्युगदिर (अमर्त्युगदिर) (क) ना. - अमृतकिरण; चंद्र.
 अमर्त्युणि (अमर्त्युणि) (क) ना. - अमृतप्राशिनी देवता.
 अमर्त्युवेणू (अमर्त्युवेणू) (क) ना. - मोक्षगंगा; पार्वती.
 अमर्ष (वर्षण) (अमर्ष [वर्षण]) (सं) ना. - क्रोध; कोप; राग;
 पोटदुखी, हट्ट.
 अमल (अमल) (सं) वि. - निर्मल; शुद्ध; स्वच्छ; पांढरे.
 चक्रचक्रित; तेजस्वी.
 अमलिन (अमलिन) (सं) वि. - अचूक; सारखे; जमणारे.
 अमलु (अमलु) (क) ना. - धुकें; कैफ; निशा; गुंगी; मादक
 पदार्थ.
 अमळ (अमळ) (क) ना. - जोर; दुसरा; जोडीदार; साथीदार.
 अमळ (अमळ) (क) ना. - आवळेजावळे; आश्विनी देवता.
 अमळदलेवकि (अमळदलेवकि) (क) ना. - दोन डोक्याचा
 प्राणी; द्विशिर.
 अमळवकि (अमळवकि) (क) ना. चक्रवाक् पक्षी; वाघूळ.
 अमा (अमा) (सं) अ. - एकत्र; जवळचा; सन्निध.
 अमात्य (अमात्य) (सं) ना. - मंत्री; प्रधान; समीपस्थ; जवळ
 असलेला.
 अमानतु (अमानतु) (अ. दे) ना. - ठेव; विश्वासानें ठेवलेली
 वस्तु; ओलीस ठेवलेली वस्तु.
 अमानस्य (अमानस्य) (सं) ना. - दुःख, ठणका; कळ.
 अमान्य (अमान्य) (सं) वि. - मान्य नसलेले, नाकबूल;
 नापसंत.
 अमावसु (अमावसु) (सं) ना. - उर्वशी पुरुरवा यांचा पुत्र;
 विजय.
 अमावास्ये (अमावास्ये) (सं) ना. - कृष्णपक्षाची शेवटची
 तिथी; अमोशा; आवस.
 अमित (अमित) (सं) वि. - पुष्कळ; विपुल; अमर्याद; अमाप;
 न बांधलेले; न मापलेले; न मोजलेले.
 अमितगति (अमितगति) (सं) वि. - अमर्याद गति असलेला;
 मनोजव; वायुवेगी.
 (सं) ना. - एक जैन कथाकार.

अमीक्षे (अमीक्षे) (सं) ना. कटवलेलें लोणी; तूप.
 अमीर (अमीर) (अ. दे.) ना. - सरदार; मोठा मनुष्य; श्रीमंत.
 अमुक्त (अमुक्त) (सं) वि. - परतंत्र; मोकळा नसलेला, आधीन.
 अमुत्र (अमुत्र) (सं) अ. - परलोकी; स्वर्ग.
 अमूर्त (अमूर्त) (सं) वि. - डोळ्यांना न दिसणारे; निराकार.
 अमृतकर (किरण) (अमृतकर [कर]) (सं) ना. - चंद्र.
 अमृततरंगिणि (अमृततरंगिणी) (सं) ना. - चांदणें;
 चंद्रप्रकाश; चंद्रिका.
 अमृतांगने (अमृतानगनी) (सं) ना. - मोक्षांगना; पार्वती.
 अमृतांध (अमृतान्ध) (सं) ना. - अमृत भक्षिणारी देवता.
 अमृतान्न (अमृतान्न) (सं) ना. - अमृताहारी देवता;
 अमृताशनि.
 अमृतांशु (अमृतान्शु) (सं) ना. - चंद्र; सुधाकर.
 अमे (अमे) (क) अ. - कन्नड निषेधार्थक प्रत्यय.
 अमेध्य (अमेध्य) (सं) ना. - मल; दुर्गंधि; ठार मारण्याला
 अयोग्य.
 अमेय (अमेय) (सं) ना. - अमाप; मोजतां न येणारे.
 अमोघ (अमोघ) (सं) वि. - व्यर्थ न गेलेले; सुफलित;
 यशस्वी; अचूक.
 अमौल्य (मौलिक) (अमौल्य) (अमौलिक) (सं) वि. -
 किंमतवान; अमूल्य; किमती.
 अंपक (अंपक) (सं.) ना. - पाठवणी; निरोप समारंभ,
 बोळवण.
 अंब (अंब) (सं.) ना. - बाप; वडील; डोळा.
 अंबक (अंबक) (सं) ना. - डोळा; तांबे; वडील.
 अंबर (अंबर) (सं.) ना. - वस्त्र; वातावरण; आकाश; कापूस.
 अंबरमणि (अंबरमणि) (सं) ना. - सूर्य; दिवाकर; भास्कर;
 गगनमणि.
 अंबरीष (अंबरिष) (सं) ना. सूर्य; दिनेश, सूर्यवंशी; राजा;
 शिव; विष्णु; युद्ध.
 अंबल (अंबल) (सं.) ना. - चावडी; कचेरी; सार्वजनिक
 बैठकीचें ठिकाण; अड्डा.
 अंबा (अंबा) (सं) ना. - आई; दुर्गा; काशीराजाची कन्या;
 हंबरणें.
 अंबाकांत (अंबाकांत) (सं) ना. - दुर्गापति; शंकर.
 अंबारी (अंबारी) (क) ना. - हत्तीवरील आसन; हौदा; चौकी.
 अंबालिके (अंबालिके) (सं) ना. - विचित्रवीर्याची पति.
 काशीराजाची तृतीय पुत्री.
 अंबि (अंबि) (क) ना. डोण; होडी; नाव.
 अंबिग (अंबिग) (क) ना. - नावाडी; होडी चालवणारा.
 वरहे मारणारा.

अंबिका (अंबिका) (सं) ना. - आई; दुर्गादेवी; पार्वती; काशी
 राजाची दुसरी मुलगी.
 अंबिकारमण (अंबिकारमण) (सं) ना. - शंकर; शिव.
 अंबिरिविडु (अंबिरिविडु) (क) धा. - धार धरणें; तीरासारखी
 उडी मारणें; धार ओतणें.
 अंबिल (अंबिल) (सं) ना. - गंजी; लापशी; अंबिल.
 अंबु (अंबु) (सं) ना. - पाणी; बाण; वाळवण; फाडणूक; देणगी.
 अंबुचर (अंबुचर) (सं) ना. - जलचर प्राणी.
 अंबुवाह (अंबुवाह) (सं) ना. - टग; जलद; मेघ.
 अंबुगार (अंबुगार) (सं) ना. - धनुर्धर; धनुर्विद्या प्रवीण.
 अंबुज (अंबुज) (सं) ना. - कमल; ब्रह्मदेव.
 अंबुजांबक (अंबुजांबक) (सं) ना. - कमलासारखे डोळे
 असलेला; विष्णु; कमलनेत्र.
 अंबुजारि (अंबुजारि) (सं) ना. - कमलवैरी; चंद्र.
 अंबुजासन (अंबुजासन) (सं) ना. - कमल ज्याचें आसन
 आहे असा; ब्रह्मदेव.
 अंबुजोदर (अंबुजोदर) (सं) ना. - विष्णु; पद्मनाभ;
 कमलनामी.
 अंबुद (अंबुद) (सं) ना. - जलद; मेघ; आकाश.
 अंबुदरथ (अंबुदरथ) (सं) ना. - इंद्र; मेघारूढ इंद्र.
 अंबुधर (अंबुधर) (सं) ना. - टग; मेघ.
 अंबुधि (निधि) (अंबुधि [रुधि]) (सं) ना. - समुद्र; सागर;
 पाण्याचा साठा.
 अंबुरुह (अंबुरुह) (सं) ना. - कमळ; जलज; सरोरुह.
 अंबुवीडु (अंबुवीडु) (क) ना. - माता; तुणीर; बाणकोष्ठ
 अंबे (बा) (अंबे [बा]) (क) ना. - आई; आजी; पार्वती.
 अंबेगालु (अंबेगालु) (क) धा. - रांगणे; गुडवे व हात
 टेकून सरकणें.
 अंबेरु (अंबेरु) (क) ना. - बाणानें झालेली जखम.
 अंभ (भस्) (अंभ [भस्]) (सं) ना. - पाणी; जल; नीर.
 अंभोज (अंभोज) (सं) ना. - कमल; जलज.
 अंभोद (अंभोद) (सं) ना. - मेघ; पाऊस देणारा.
 अंभोधि (निधि) (अंभोधि [रुधि]) (सं) ना. - समुद्र; सागर.
 अम्म (अम्म) (क) ना. - मातापिता.
 अम्मु (अम्मु) (क) धा. - समर्थ होणें; धैर्य धरणें, अनुमति
 देणें; इच्छणें; दिलासा देणें; आश्वासणें.
 अम्लान (अम्लान) (सं) वि. - ताजे; स्वच्छ; न कोमेजलेले;
 निर्माल्य न झालेले; सतेज.
 अय (अय) (सं) वि. - जाणारे, हलणारे.
 (सं) ना. - सुदैव; पूर्वजन्माचें सौभाग्य; सत्कर्म;
 पूर्वसुकृत.

अयत्नं (अय्यत्तुं) (सं) अ. - अनायासें; सहज; प्रयत्नावांचून
अयन (अय्यन्नं) (सं) ना. - गमन; आगमन; मार्ग; स्थळ;

दृश्य; डोळा; उद्देश, लक्ष्य.

अयस् (अय्यस्) (सं) ना. - लोखंड; पोखाद.

अयस्कांत (अय्यस्कांत) (सं) ना. - लोहचुंबक; परिस.

अयाचित (अय्यचित्) (सं) वि. - अप्रामाणिक; न मागितलेलें;

अयुक्त (अय्युक्त) (सं) वि. - अयोग्य; न जुंजलेलें. न जोडलेलें.

अयुत (अय्युत) (सं) वि. - दहा हजार; दशसहस्र; एकरूप न
झालेलें; न जोडलेलें.

अयोनिजे (अय्योनिजे) (सं) ना. - स्त्रीगर्भांतून न जन्मलेली;

स्वयंप्रभु; सीतादेवी.

अयोमय (अय्योमय) (सं) वि. - लोखंडाचे; लोहमय;

केवळ लोखंडी.

अयोमुख (अय्योमुख) (सं) ना. - बाण; पहार. लोखंडी

आयुध.

अयक्किल (अय्यक्किल) (क) ना. - मेघ; हिम; धुकें.

अय्किलवेट्ट (अय्यक्किलवेट्ट) (क) ना. - हिमालय; हिमाचल.

अय्किल् कुवरि (अय्यक्किल्कुवरि) (क) ना. - पार्वती, हिमालय
कन्या.

अय्तरु (अय्यत्तुरु) (क) धा. - येणें; बाकी.

अय्दु (अय्यदु) (क) धा. - मरणें; जाणें; मिळणें; सारखें करणें.

(क) ना. - संख्या; पांच.

अय्दिस्सु (अय्यदिस्सु) (क) धा. - जमणें; सारखें करणें.

अय्दे (अय्यदे) (क) अ. - चांगल्या रीतीनें; उत्तम प्रकारें.

(क) ना. - सौभाग्यवती; सुमंगला; पति असलेली.

अय्देमिनुगु (अय्यदेमिनुगु) (क) ना. - मांगल्य;

ताळतंत्र.

अय्मोगु (अय्यमोगु) (क) ना. - पंचमुखी शिव; पंचानन.

अय्यरु (अय्यरु) (क) वि. - पंचजन

अय्य (अय्य) (क) ना. - आर्य; पिता; विद्यागुरु; मालक.

अय्यतन (अय्यतन) (क) ना. - मालकी; स्वामित्व;

जंगमोपनयन; बालजंगमदीक्षाविधि.

अय्यु (अय्यु) (क) ना. - भीति; गलबा; कालबा; गडबड.

अय्यवर् (अय्यवर्) (क) ना. - पांच जण.

अय्यवाय् (अय्यवाय्) (क) ना. - सिंह.

अय्यसले (अय्यसले) (क) अ. - नाही का? बहादूर; बापरे;

वाहवा.

अय्यसु (अय्यसु) (क) वि. - इतकें.

अर (अर) (क) ना. - कानस; तांदूळ रोळून खडा काढणे;

‘अरस’चे संक्षिप्त रूप;

(सं) ना. - चाकाचा अरा; पाय; यम; अर्ध दुष्काळ.

अरक (अरक) (क) ना. - रोळा; तांदळांतील पाण्यात राहिलेले
खडे. ‘अर’ पहा.

अरकुडि (अरकूडि) (क) ना. - राजघराणें; राजवंश.

अरके (अरकै) (क) ना. - अर्धा भाग; तुकडा; भाग; फाक;

हुडकणें; शोध.

अरगिळि (अरगिळि) (क) ना. - श्रेष्ठ जातीचा पोपट; राघू.

अरगील् (अरगिळ) (क) ना. - चाकाचा दाता;

अरगु (अरगु) (क) धा. - जीर्ण होणे; वितळणें.

(क) ना. - लाख; ठसा; लाक्षा; मुद्रा.

अरगुलि (अरगुलि) (क) ना. - धर्मद्रोही; शिकारी.

अरगुवर (अरगुवर) (क) ना. - राजकुमार; राजपुत्र; धर्मवीर;

युधिष्ठिर.

अरचु (अरचु) (क) धा. - ओरडणें; शेख करणें; चोळणे;

वासणें.

अरजस् (अरजस्) (सं) ना. - देवयानी; विटाळ न गेलेली स्त्री.

अरण (अरण) (क) ना. - अहेर; लग्नकार्यातील मानपान;

वस्त्राभरण.

अरणि (अरणि) (सं) ना. - यज्ञातील समिधा; अश्वत्थाचे लाकूड;

यज्ञाग्नि उत्पन्न करण्याचें पिंपळाचें लाकूड.

अरणे (अरणि) (क) ना. - सरडा; नागीण; विषजंतु.

अरण्यक (अरण्यक) (सं) ना. - अरण्यांत लिहिलेलें धर्मग्रंथ;

आरण्यक.

अरण्यानि (अरण्यानि) (सं) ना. - घनदाट जंगल; विशाल वन.

अरत (अरत) (सं) वि. - अप्रिय; प्रीति नसलेले; लक्ष नसलेले.

(सं) ना. - दळण; खलन.

अरति (अरति) (सं) ना. - दुःख; अतृप्ति; उदासीनता; कंटाळा;

अप्रीति.

अरदळ (दाळ) (अरदळ [दाळ]) (क) ना. - हरताळ; पिवडी.

अरनारि (अरनारि) (सं) ना. - अर्धांगरीग; एका बाजूचा पक्षाघात.

अरबु (अरबु) (क) ना. - दुष्काळ; अभाव; महागाई; टंचाई;

वाण.

अरमगळ (अरमगळ) (क) ना. - राजपुत्री; राजकुमारी.

अरमणि (अरमणि) (क) ना. - सिंहासन; राजपीठ.

अरमने (अरमने) (क) ना. - राजघट; राजवाडा; राजभवन.

अरमे (अरमे) (क) वि. - अर्ध; अल्पस्वल्प.

(क) ना. - पाया; चुंबन; लाड; प्रेम; गोंजरणें,

माया करणें.

अरळ (ळु) (अरळ [ळु]) (क) ना. - फुल; पुष्प;

(क) धा. - उमलणें; विकसनें.

अरळुपंदर (अरळुपंदर) (क) ना. - पुष्पमंडप; फुलांनी

श्रृंगारलेला मांडव; सुशोभित मंडप.

अरळविल्ल (अरळविल्ल) (क) ना. - पुष्पबाण, कामदेव.
अरवटि (ट्टि) ने (अरवळी [ळी]) (क) ना. - पाणपोई;
सराई; धर्मशाळा.

अरवरिसु (अरवळी) (क) धा. - अर्धवट करणें; मध्येंच
सोडणें; विलंब न लावणें.

अरवळिय (अरवळी) (क) वि. - धर्मनिष्ठ; नीतिमान;
धर्मपरायण.

अरविंद (अरविंद) (सं) ना. - कमळ.

अरवे (अरवे) (क) ना. - अजीर्ण; अपचन.

अरवेडति (अरवेडति) (क) ना. - राणी; राजपत्नि.

अरवेडिर् (अरवेडिर्) (क) ना. - राजपत्नी; राण्या;
राजपत्यागार. 'अरवेडति' याचे अनेकवचन.

अरसि (सिति) (अरसि [सि]) (क) ना. - राणी; राजपत्नी.

अरसु (अरसु) (क) धा. - हुडकणें; शोधणें; निवडणें.
(क) ना. - राजा.

अरसंचे (अरसंचे) (क) ना. - राजहंस पक्षी.

अरळ (ळ) (अरळ [ळ]) (क) धा. - उमलणें; विकास पावणें.

अरळि (अरळि) (क) ना. - पिंपळ; अश्वत्थ.

अरळे (अरळे) (क) ना. - कापूस; पेळू; कांब; अश्वत्थ.

अरळले (अरळले) (क) ना. - लहान मुलाच्या कपळावर
घालण्याचा दागिना; बिंदी; बाळलेणें; अग्रफुल.

अराजक (अराजक) (सं) वि. - वेवंदशाही; बजबजपुरी;
अंदाबुंदी; गोथळ.

अराति (अराति) (सं) ना. - शत्रु; वैरी.

अराल (अराल) (सं) वि. - बांकडे; बांकदार; वाकलेलें; दाट.

अरि (अरि) (सं) ना. - वैरी; पेव.

(क) ना. - नेत्ररोग; धान्याची रास.

(क) धा. - कातरणें; तुकडे करणें; नाश करणें;

वाटणें; पूड करणें; समजणें.

अरिके (त) (बु) (अरिके [ड] [ळ]) (क) ना. समज; विनंति;
समजावणी. ज्ञान.

अरिकेकार (अरिकेकार) (क) ना. - ज्ञानी; समजदार; जाणकार.

अरिगालि (अरिगालि) (क) ना. - कर्तनचक्र; गोलकवेत;
कापण्याचे चाक.

अरिगे (अरिगे) (क) ना. - रांजण; माठ; ढाल; डेरा.

अरिचु (अरिचु) (क) धा. - 'अरचु' पहा.

अरिटण (अरिटण) (क) ना. - रिठा; रिंगे.

अरिदु (अरिदु) (क) ना. - असाध्य; गहन; कष्टसाध्य.

(क) अ. - कळूनसवरून; जाणूनसवरून; उघड्या डोळ्यांनीं
पाहून; समजून उमजून; जोरांनीं; दडपून; जबरदस्तीनें.

अरिंदम (जय) (अरिंदम [जय]) (सं) ना. - विजयशाली;
शत्रूंना जिंकणारा.

अरिपद (अरिपद) (सं) ना. - असंबद्ध पद.

अरिपु (अरिपु) (सं) ना. - मित्र, स्नेही.

(क) धा. - समजून घेणें; ज्ञात करून घेणें.

(क) ना. - ज्ञान; समजून; जाणीव.

अरिमे (अरिमे) (क) ना. - समजून; ज्ञान; जाणीव.

अरियमे (मिके) (अरियमे [मिके]) (क) ना. - अज्ञान;
मूर्खता; अजाणपण; वेसमजूनदारपणा

अरिल् (अरिल्) (क) ना. - नक्षत्र.

—बट्टे (—बट्टे) (क) ना. - नक्षत्रमार्ग; तारकापथ.

अरिवरी (अरिवरी) (सं) ना. - शत्रुसेना; विरोधक; प्रतिपक्षी.

अरिषड्ग (अरिषड्ग) (सं) ना. - कामक्रोधादि षड्विपु.

अरिविलि (अरिविलि) (क) वि. - अज्ञानी; अजाण.

(क) ना. - अज्ञान; नेणतेपण; वेसमजून.

अरिवे (अरिवे) (क) ना. - वस्त्र; रोग; माठ.

अरिवोरळु (अरिवोरळु) (क) ना. - मर्माघात; तडा;
भेद; फूट.

अरिष्ट (अरिष्ट) (सं) ना. - दुर्दैव; संकट; ताप; शाप; कावळा;
दैत्यांचें नांव.

अरिष्टांश (अरिष्टांश) (सं) ना. - अशुभ नक्षत्र चरण.

अरिसमास (अरिसमास) (क) ना. - मिश्रभाषीय शब्दांचा
समास; कन्नड संस्कृत शब्दजुळणी; आर्य-अनार्य शब्दांचा
समास.

अरिसिण (न) (अरिसिण [न]) (क) ना. - पिवळा रंग; हळकुंड;
हळद.

अरु (अरु) (क) धा. - चीर पडणें; दडपणें; रगडणें; पिसणें;
खलणें, कुटणें.

(क) ना. - सहाचा पर्याय; काठ; कड; शेवट; शेडा.

अरुग (अरुग) (क) ना. - अर्हत्. जैनयति; बुद्ध.

अरुचि (अरुचि) (सं) ना. - कांतिहीनता; वेचव; वेरंग.

अरुज (अरुज) (सं) ना. - आरोग्य; निरोगीपणा; स्वातंत्र्य;
रावणाचा देहरक्षक.

अरुण (अरुण) (सं) ना. - सूर्यसारथि; तांबडारंग; धूळ; किरण;
सोनें.

अरुणसारथि (अरुणसारथि) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर.

अरुणांबु (अरुणांबु) (सं) ना. - लालपाणी; रक्त;

अरुत (अरुत) (क) वि. - वाटलेले; खललेले; उखळांत
रुबलेले; दाबलेले; कुटलेले.

अरुंतुद (अरुंतुद) (सं) ना. - राहु; ठणकणारी जखम;
कर्कशता.

अरुंधति (अरु००००००) (सं) ना. - वसिष्ठपति; सप्तर्षीतील एक नक्षत्र.
 अरुधु (अरु००००) (क) धा. - समजावणें; शिकविणें; पटवून देणें.
 अरुमे (अरु००००) (क) ना. - भीति; प्रेम; पोरकटपणा; पोराटकी.
 अरुमोग (अरु०००००) (क) ना. - प्रमुख; शिवपुत्र.
 अरुवगे (अरु०००००) (क) ना. - षड्रिपु.
 अरुविरुमे (अरु००००००) (क) ना. - अज्ञान; मूर्खता.
 अरुहु (अरु०००००) (क) धा. - समजावणें; पटवून देणें.
 (क) ना. - ज्ञान; प्रज्ञा.
 अरुळ (अरु००००) (क) ना. - प्रसाद; कृपा.
 अरे (अ००) (क) धा. - विभागणें, घासणें; पूड करणें; रगडणे.
 (क) वि. - अर्ध; 'अर्' पहा.
 (अ.दे.) अ. - उद्गारवाचक अव्यय. अरेरे.
 अरेगेलसि (अ००००००) (क) ना. - अर्धवट काम करणारा;
 कामचुकार; आळशी; कामाला बुद्धि मारणारा.
 अरेडिंगलु (अ०००००००) (क) ना. - पंथरवडा; पक्ष.
 अरेडिट्टि (अ०००००००) (क) ना. - अर्धा उघडलेला डोळा;
 अधोन्मीलित दृष्टि.
 अर (र) नेले (अ०० [०] लीं) (क) ना. - पेंढार; खोगीर-
 भरती; पिछाडी; सैन्याचा मागील भाग.
 अरे नोट (अ०० लीं०००) (क) ना. - 'कडेगण्' पहा.
 अरेपोरिक (अ०००००००) (क) ना. अर्धपूरिता; अर्धव्याप्ति.
 अरेबर (अ०००००) (क) वि. - कांहीं; कित्येक; पुरेसे.
 अरेमरुळु (अ००००००००) (क) वि. - अर्धवट; वेडपट; भोळसर;
 भोगळ; अज्ञानी.
 अरेमेय (अ०००००००) (क) ना. - अर्धांग; अर्धदेह; पक्षाघात.
 अरेमेयवण (अ००००००००००) (क) ना. - अर्धनारी नटेश्वर;
 शिव.
 अरेयदु (अ००००००००) (क) धा. - मारून पळविणें; पाठलाग
 करणें.
 अरेवरिसु (अ०००००००) (क) धा. - अपूर्ण सोडणें; हात सोडणें;
 तिरस्कार करणें; अर्धवार टाकणे.
 अरेवानिस (अ०००००००) (क) ना. - नरसिंह.
 अरेवेणमेय (अ००००००००००) (क) ना. - अर्धनारीनटेश्वर.
 अरेवेरे (अ००००००) (क) ना. - अर्धचंद्र; चंद्रकोर.
 अरेसीकारि (अ००००००००) (क) धा. - अर्धवट जळणें; भाजणें;
 पोळणें; चटका बसणें.
 अरोचक (अ०००००००) (क) वि. - अरुचकर; अमंगळ; न
 आवडणारे; घाण.
 अर्क (अ०००) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र; किरण; सार; रहस्य;
 स्फटिक; तांबे; आश्चर्य; कल्पवृक्ष; रुई.

अर्कज (अ००००) (सं) ना. - शनि; यम; कर्ण; सुग्रीव.
 अर्कपर्ण (अ०००००००) (सं) ना. - रुईचें पान.
 अर्कवार (अ०००००००) (सं) ना. - रविवार; आदित्यवार.
 अर्कौश्म (अ०००००००) (सं) ना. - स्फटिक; सूर्यकांत;
 अर्के (अ०००) (क) ना. - विलाप; रोदन; रड; पश्चात्ताप;
 कापूस.
 अर्गल (अ०००००) (सं) ना. - अडणा; आडकांठी; अडचण;
 विलंब; बाधा.
 अर्गल (अ०००००) (क) ना. - एक जैन कवि; अमिष्टुद्धि; गर्व;
 अहंकार; अभिमान.
 अर्ध (अ०००) (सं) ना. - किंमत; देणगी; मौल्य; महागाई.
 अर्ध्य (अ००००) (सं) वि. - अमूल्य.
 (सं) ना. - पूजाद्रव्य; पूजाजल.
 अर्ध्यापाद्य (अ०००००००००) (सं) ना. - (सं) ना. - अतिथीची
 पाद्यपूजा; धार्मिक विधियुक्त सत्कार.
 अर्चक (अ०००००) (सं) ना. - पुजारी; पूजा करणारा; भटजी.
 अर्चन (ने) (अ०००० [०]) (सं) ना. - पूजा; अर्चा.
 अर्चनीय (अ००००००००) (सं) वि. - पूज्य; पूजनीय.
 अर्चि (अ०००) (सं) ना. - प्रकाश; जाल; कांति; ज्योत; ज्वाला.
 अर्चे (अ०००) (सं) ना. - पूजा; मूर्ति.
 अर्जन (ने) (अ००००० [०]) (सं) ना. - संपादन; मिळकत;
 प्राप्ति; उत्पन्न.
 अर्जि (अ००००) (क) ना. - विनंती; प्रार्थना; मागणी पत्र; अर्ज.
 अर्जित (अ०००००) (सं) वि. - संपादित; मिळविलेलें; गोळा
 केलेले.
 अर्जिसु (अ००००००) (क) धा. - संपादणें; मिळवणें; प्रार्थना
 करणें; विनंति करणें.
 अर्जुन (अ००००००) (सं) वि. - पांढरें.
 (सं) ना. - अर्जुनवृक्ष. मत्ति; सोने, रुपें; पांढवापैकी एक बंधु.
 अर्ण (अ००००) (सं) वि. - वेगवान; गतिमान; चालता.
 (सं) ना. - पाणी.
 अर्णव (अ००००००) (सं) ना. - महासागर; समुद्र; चालता.
 —जात (—जळ) (सं) ना. - चंद्र.
 अर्ति (अ००००) (क) ना. - प्रीति; इच्छा; सुख; विनोद; बाणाचे
 टोक; माप.
 (सं) ना. - दुःख; ठणका; पीडा.
 अर्तिकार (अ०००००००) (क) ना. - विलाप; विनोद; विदूषक;
 वीट; गोडी.
 अर्तिग (अ०००००) (क) ना. - संकटग्रस्त मनुष्य; व्यापारी.
 अर्थदक् (श) (अ००००००० [०]) (सं) ना. - न्यायाधीश;
 न्यायविद; न्यायशास्त्री.

अर्थनाथ (अर्थनाथ) (सं) ना. - कुबेर.
 —सख (—सख) (सं) ना. - शिव.
 अर्थन्यास (अर्थन्यास) (सं) ना. - ठेव; ठेवलेले गाठोडे;
 साहित्यातील एक पद्धति.
 अर्थवंत (अर्थवंत) (क) ना. - श्रीमंत; धनिक.
 अर्थव्यक्ति (अर्थव्यक्ति) (सं) ना. - स्पष्टार्थ; खुलासा;
 विशदीकरण.
 अर्थागम (अर्थागम) (सं) ना. - लक्ष्मी येणे; सुदैव; दैव
 फलफलणे.
 अर्थात् (अर्थात्) (सं) अ. - म्हणून; म्हणजे; प्रसंगानुकूल;
 ओघानेंच.
 अर्थानुरूप (अर्थानुरूप) (सं) वि. - अर्थाला शोभणारे;
 अर्थाला जुळणारे; अर्थयोग्य.
 अर्थान्तर (अर्थान्तर) (सं) ना. - 'अर्थन्यास' पहा.
 अर्थालंकार (अर्थालंकार) (सं) ना. - साहित्यांतील एक
 अलंकार.
 अर्थि (अर्थि) (सं) ना. - प्रार्थना करणारा; याचक; भिक्षुक;
 नोकर; चाकर; कामाठी; गडी.
 अर्दन (ने) (अर्दन [न]) (सं) ना. - गोंधळ; रागाला आणणे,
 चिडवणे; नाशिणे; विध्वंस करणे; याचना; मागणी.
 अर्धनारीश्वर (अर्धनारीश्वर) (सं) ना. - अर्धनारीनटेश्वर;
 शिव.
 अर्धांग (अर्धांग) (सं) ना. - अर्धांगवात; अर्धतनु. पक्षाघात.
 अर्धावलिक (अर्धावलिक) (सं) ना. - एक प्रकारचे अस्त्र,
 अर्धदु (अर्धदु) (सं) ना. - अर्धचंद्र; चंद्रकोर.
 अर्पु (अर्पु) (क) धा. - आलिंगणे; मिठी मारणे.
 अर्पण (अर्पण) (सं) ना. - दान; देणगी; समर्पण.
 अर्बि (अर्बि) (क) धा. - झरणें; पाणी वाहणें; ओघ येणें;
 क्षिरपणें.
 अर्बिसु (अर्बिसु) (क) धा. - ओरडणें; हाक मारणें; बोंबलणें;
 गर्जणें.
 अर्बु (अर्बु) (क) धा. - हाक मारणें; ओरडणें; बोंबलणें
 (क) ना. - हाक; बोंब; ओरड; सुंदर वस्तु.
 अर्बुद (अर्बुद) (सं) ना. - दशकोटी; साप; दातदुखी; टोचणी.
 अर्भक (अर्भक) (सं) ना. - लहान मूल; वासरुं; पिछें.
 अर्य (अर्य) (सं) ना. - वैश्य; कोमटी.
 अर्यम (अर्यम) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर.
 अर्याणि (अर्याणि) (सं) ना. - वैश्य स्त्री.
 अरै (र्या) (अरै [र्या]) (सं) ना. - वैश्य व्यवहार करणारी;
 वाणि स्त्री; व्यापार करणारी.
 अर्व (अर्व) (सं) ना. - घोडा; नीच; हीन जाति.

अर्वत् (अर्वत्) (सं) वि. - नीच; हीन; निकृष्ट प्रतीचा.
 अर्वती (अर्वती) (सं) ना. - घोडी.
 अर्वाच (च) (अर्वाच [च]) (सं) वि. - आतांचा; चालू;
 वर्तमान; जवळचा.
 अर्वि (अर्वि) (सं) न. - झरा; पर्वतातून वाहणारी नदी;
 गिरिनिर्झर.
 अर्विसु (अर्विसु) (क) धा. - पसरविणें; वादविणें; विस्तारणें.
 अर्श (अर्श) (सं) ना. - मूळव्याधी.
 अर्ह (अर्ह) (सं) वि. - योग्य; किंमतीचा.
 (सं) ना. - चंद्र; जैन तीर्थंकर.
 अर्हत् (अर्हत्) (सं) वि. - पात्र; योग्य.
 (सं) ना. - जैनयति; बुद्ध.
 अर्हत्ते (णे) (अर्हत्ते [ह]) (सं) ना. - योग्यता.
 अर्हत्, अर्हत्त (अर्हत्त, अर्हत्त) (सं) ना. - बुद्ध;
 योग्य मनुष्य; ज्ञानी.
 अर्हित (अर्हित) (सं) वि. - गौरवित; मान्य.
 अल् (लु) (अल् [लु]) (क) अ. - धातूला जोडण्याचा
 भावार्थी प्रत्यय.
 अल (ला) (अल [ल]) (क) अ. - नव्हे का? अवय. अलल.
 अलक (अलक) (सं) ना. - डोक्याचे केस, अगोळ; जावळ;
 चौल; झुलपे.
 अलकनंदा (अलकनंदा) (सं) ना. - गंगेची शाखा; उपगंगा.
 अलका (अलका) (सं) ना. - कुबेराची राजधानी.
 अलक्त (अलक्त) (सं) ना. - अळिता; लाक्षारस; तांबडारंग;
 रक्तवर्ध.
 अलक्षण (अलक्षण) (सं) ना. - अवलक्षण; हीनता. अपशकुन.
 अलक्षित (अलक्षित) (सं) वि. - उपेक्षित; दुर्लक्ष झालेले;
 लक्ष न गेलेले; महत्त्वहीन.
 अलक्षिसु (अलक्षिसु) (सं) धा. - उपेक्षिणें; अवमानणें;
 दुर्लक्षिणें; महत्त्व न देणें.
 अलगणिसु (अलगणिसु) (सं) ना. - उपेक्षा; कंटाळा; तिरस्कार.
 अलगु (अलगु) (क) ना. - भाता, म्यान;
 (क) वि. - मोठें; भव्य.
 अलगुकणे (अलगुकणे) (क) ना. - भात्यांतील बाण; तीक्ष्ण
 बाण.
 अलगो (अलगो) (क) ना. - टिमकी; चर्मवाद्य; दिमडी.
 अलगु (अलगु) (सं) वि. - मोठें; भरीव; जड; सशक्त.
 अलंकरिसु (अलंकरिसु) (क) धा. - शृंगारणें; सजविणें.
 अलंकृत (अलंकृत) (सं) वि. - शृंगारलेले; सुशोभित केलेले.
 अलंघ्य (अलंघ्य) (सं) वि. - न ओलांडण्याजोगें.
 अलघु (अलघु) (क) धा. - हलविणें; गदगदविणें.

अलतगे (अलडगी) (क) ना. - 'अलक्त' पहा.

अलपु (वु) (अलपु [वे]) (क) ना. - भ्रम; थकवा; अडचण; पीडा.

अलबु (अलबा) (क) धा. - भिजवणें; धुणें; विसळणें; खळबळणें.

अलंपु (अलंप्) (क) ना. - वैभव, आधिक्य; सुख; संतोष; अलंका; सौंदर्य; माधुरी.

अलर (रु) (अलर [रु]) (क) धा. - विकास होणें; वाढणें; भरभराटणें.

(क) ना. - फुल; पुष्प; पाकळी; कापूस.

अलरंब (बु) (अलरंभ [बा]) (क) ना. - कुसुमचाय; मदन; काम.

अलरिच (अलरिच) (क) ना. - पुष्पोद्भव; ब्रह्मदेव.

अलरिके (अलरिच) (क) ना. - भरभराट; उन्नति; विकास.

अलरिचु (सु) (अलरिचु [सु]) (क) धा. - विकास करणें; भरभराटीला आणणें; प्रसार करणें.

अलरुणि (अलरुणि) (क) ना. - भ्रमर; भुंगा; मधमाशी;

अलरु (अलरु) (सं) ना. - पिसाळलेलें कुत्रें.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - कमलनेत्र; विष्णु.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - कुसुमबाण; काम.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - कुसुमबाण; मदन; पुष्पधनु.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - प्रफुल्ल कमल; विकसित प्रभ.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - फुलपाखरूं; भ्रमर; भुंगा.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - पुष्पशय्या;

फुलांनीं शृंगारलेली गादी, पलंग.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - पराग.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - नाभिकमळ, प्रघनाभ; विष्णु.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - विष्णु.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - मोठे, विस्तीर्ण; बलाढ्य.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) धा. आशा करणे; इच्छणें;

मागणें; विनवणें; प्रार्थना करणें.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. आशा; मार; धका; पकड.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - आलस्य; आळस; चुकारपणा;

धडपणा; दमछाट; थकवा; दमणूक.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) ना. - थकवा; दमणूक; धडपणा.

अलरुणि (अलरुणि [रु]) (क) धा. दमणें; भ्रमणें; कंटाळणें

अलसुंगार (अलसुंगार) (क) ना. - आळशी.

अला (अला) (क) अ. - नव्हे का? आश्चर्य.

अलि (लि) (अलि [लि]) - (सं) ना. - भ्रमर; मधमाशी; विंचू.

अलि (लि) क (अलि [लि]) (सं) ना. - कपाळ; निढळ;

मालप्रदेश.

अलिकाक्ष (अलिकाक्ष) (सं) ना. - मालावर नेत्र असणारा; शंकर माललोचन.

अलिरेहण्याय (अलिरेहण्याय) (सं) ना. - स्वाभाविक वैर;

उपजत शत्रुत्व; हाडवैर.

अलिकुंतल (अलिकुंतल) भ्रमरासारखे केस असलेली स्त्री.

अलिनि (लिनि) (अलि [लि]) (सं) ना. - भ्रमरी; मोहोळ; मधमाशांचा थवा.

अलिंद (दक) (अलिंद [दक]) (सं) ना. - महाद्वार; पटांगण;

देहुडी; पुढची पडवी; महाद्वारावरील गोपूर.

अलीक (अलीक) (सं) वि. - असत्य; खोटे; अयथार्थ.

अलकु (गु) (अलकु [गु]) (क) धा. - हलणें; थरथरणें;

गदगदणें; स्फुरणें.

अलुगिसु (अलुगिसु) (क) धा. - हलविणें; गदगदविणें;

स्फुरविणें.

अलुबु (लुबु) (अलुबा [लुबा]) (क) धा. - विसळणें; धुणें;

खळबळणें; हलविणें.

अले (अलि) (क) धा. हलणें; फिरविणें; गुंडाळणें; तोडणें; चावणें;

दुखविणें.

(क) ना. - लाट; अडचण; पीडा; संकट.

अलेगै (अलिगै) (क) धा. - पीडा देणें; गांजणें; सताविणें.

अलेत (प) अलि [प] (क) ना. - दळण; खुसळ; भ्रमंती;

फिरती.

अलोक (अलोक) (सं) ना. - परलोक.

अलु (अलु) (क) धा - हलविणें; फिरविणें.

अलु (अलु) (क) अ. - नव्हे कां?

अलु (अलु) (सं) वि. - थोडे; लहान, क्षुद्र; तुच्छ; नगण्य;

खुजा; गिड्डा.

अलपतनु (अलपतनु) (सं) ना. - सडपातळ बांधा; शेलाटी शरीर;

किरकोळ देह.

अलप्राण (अलप्राण) (सं) ना. - मृदुव्यंजन.

अलपमति (अलपमति) (सं) वि. - धडु; बुद्धिहीन. अदूरदर्शी;

दुष्ट; हलक्याबुद्धीच्या.

अलपवृष्टि (अलपवृष्टि) (सं) ना. - सामान्य पाऊस; पावसाची

सुरसुर; शिरवें; झुमझुम.

अल्पायुष्य (अल्पायुष्य) (सं) ना. - लहान वयांत आलेलें

मरण, अल्पजीवन.

अल (अल) (क) अ. - नव्हे; निषेधार्थक अव्यय.
 (क) ना. - आलें; अदरक; ओली सुंठ.
 अलगळे (अलगळे) (क) धा. - निराकरण करणें; धिःकारणें;
 तिरस्कारणें.
 अलगि (णिगे) (अल गी [ली]) (क) ना. - हास्यविनोद, हसें
 पिकणें; हास्याची उकळी; हसेंच हसें.
 अलम (अलम) (क) ना - ईश्वरनाम; वीरशैव; शिवशरणश्रेष्ठ.
 अलर (अलर) (क) ना. - प्रेमी लोकांचा विरह; स्नेहाचा
 विरह; ताटातूट.
 अलरि (अलरि) (क) ना. - पीडा; दुःख; कष्ट; अडचण.
 अलवर् (अलवर्) (क) अ. - निष्कारण, अकस्मात.
 अलवल्लणिगे (अलवल्लणी) (क) ना. - हास्य; विनोदन.
 अलळि (अलळि) (क) ना - 'अल्लणि' पहा.
 अलळिकालेग (अलळिकालेग) (क) ना. - छुटपुटीची लढाई.
 अलळिवोगु (अलळिवोगु) (क) धा. - फाडणें; तुकडे करणें.
 अल्लिद (अल्लिद) (क) वि. - तेथील, तेथचा; तेथें राहणारा.
 अल्लिगारिग (अल्लिगारिग) (क) ना. - परीट; घोबी; रजक
 अल्लु (अल्लु) (क) धा. - जोडणें; शिवणें; सांधणें.
 (क) ना. - लडबडणी; थरकाप; डोल, झोका.
 अल्लोल (अल्लोल) (सं) वि. - चंचल; तरंगयुक्त.
 —कल्लोल (—कल्लोल) (सं) ना. - कोलाहल; तरंगलहरी.
 अव (अव) (सं) वि. - वाईट, दूर, खाली या अर्थाचा उपसर्ग.
 अवकर्णिसु (अवकर्णिसु) (क) धा. - ऐकणें; ध्यान देणें;
 लक्ष देणें.
 अवकाश (अवकाश) (सं) ना. - स्थळ, बाजू; संदर्भ; अवधि;
 पुरसत; मोकळी जागा.
 अवकीर्ण (अवकीर्ण) (सं) वि. - विस्कळित; अस्ताव्यस्त,
 विखरित; फेकलेले; टाकलेले.
 अवकुं (सुं) ठन (अवकुं [ठन] ठन) (सं.) ना - आच्छादन;
 पांघरुण; घुसमट घेणें; वस्त्राचा लपेट; मुसकट घेणें.
 अवकृपे (अवकृपे) (सं) ना - असंतोष; अपकार.
 अवकृष्ट (अवकृष्ट) (सं) वि. - अवमानित; पदच्युत; खाली
 ओढलेले; स्थानभ्रष्ट.
 अवकेंशि (अवकेंशि) (सं) ना. - फळ न देणारे झाड; नापीक
 जमीन; वांझ; वांझोटें झाड.
 अवगड (अवगड) (अ.दे.) ना. - कठिण प्रसंग; विपत्ति; अड-
 चण; अपघात; साहस.
 अवगणित (अवगणित) (सं) वि. - तिरस्कृत; धिःकारित;
 अवमानित.
 अवगत (अवगत) (सं) वि. - ज्ञात; हस्तगत; अंतर्गत; माहीत
 झालेले; समजलेले.

अवगति (अवगति) (सं) ना. - ज्ञान; दुर्गति; दुर्दशा; दुःस्थिति.
 अवगविसु (अवगविसु) (क) धा. - भरणें; स्वीकारणें; लाटणें;
 अपहरण करणें; लुबाडणें.
 अवगाहिसु (अवगाहिसु) (क) धा. - स्नान करणें; बुडणें; अंधोळ
 करणें.
 अवगाह (न) (अवगाह [न]) (सं) ना. - स्नान; बुडी; ज्ञान;
 समज; ग्रह; डुबकी.
 अवगाहिसु (अवगाहिसु) (क) धा. - बुडी मारणें; समजून
 घेणें; उतरणें.
 अवग्रह (अवग्रह) (सं) ना. - वियोग; हरकत; विलंब; दुराग्रह;
 अडचण; दुष्काळ. 'ऽ' चिन्ह.
 —चिन्ह (—चिन्ह) (सं) ना. - ऽ अशी 'अ' कारदर्शक खूण.
 अवघटन (अवघटन) (सं) ना. - संघटण; मिलाफ.
 अवघटन (अवघटन) (सं) ना. - वाढ; विकास; ताण; कुच-
 बणा; कोंडमारा.
 अवघात (अवघात) (सं) ना. - अपघात; दुखणें; कळ; अडचण.
 अवचर (अवचर) (सं) ना. - तिरस्कारणें; असह्य करणें; न
 रुचणें; मन विटणें.
 अव (वु) चु (अव [वु] चु) (क) धा. - लपविणें; आड करणें;
 घट्ट मिठी मारणें; आलिंगन देणें.
 अवचूर्णित (अवचूर्णित) (सं) वि. - उधळलेले; ओंजळी-
 तून गळलेले.
 अवच्छन्न (अवच्छन्न) (सं) वि. - झाकलेले; दृष्टिआड केलेले;
 भरलेले; लपविलेले.
 अवच्छिन्न (अवच्छिन्न) (सं) वि. - मोडलेले; मिसळलेले; भर-
 लेले; तोडलेले.
 अवच्छेदक (अवच्छेदक) (सं) वि. - विभक्त; नाहीसें होणारें.
 अवज्ञे (अवज्ञे) (सं) ना. - तिरस्कार; अवमान; दुर्लक्षितता;
 अपमान.
 अवतंस (अवतंस) (सं) ना. - फुलांची माळ; शिरोभूषण;
 किरीट; कर्णभूषण; श्रेष्ठ.
 अवतरण (अवतरण) (सं) ना. - भाषांतर; उतारा; टिपणी;
 उद्धृत वचन; चिन्ह; उतरण्याची क्रिया.
 —चिन्ह (—चिन्ह) (सं) ना. - उतारा दर्शक चिन्ह.
 अवतार (अवतार) (सं) ना. - देवतेचा प्राणिरूपानें जन्म;
 अधःपतन; अवडंबर.
 अवतारण (अवतारण) (सं) ना. - राक्षसाचें निवासस्थळ.
 अवतारिके (अवतारिके) (सं) ना. प्रस्तावना; आरंभ; प्रास्ताविक
 शब्द.
 अवतीर्ण (अवतीर्ण) (सं) वि. - उद्धृत; खाली उतरलेले.
 अवते (अवते) (क.) ना. - दुर्दशा; अवस्था; दुःस्थिति.

अवदशे (अवदशे) (सं) ना. — दुर्दैव; दुःस्थिति; दुःस्थिति.
 अवदात (अवदात) (सं) वि. — शुद्ध; पांढरें; पिवळें; मनोहर.
 अवदान (अवदान) (सं) ना. — पवित्र कार्य; पवित्र साधना;
 महत्कार्य; तुकडा; भाग.
 अवद्य (अवद्य) (सं) वि. — हीन; वाईट; असमर्पक; वर्णनास
 अयोग्य.
 अवधरिसु (अवधरिसु) (क) धा. — कान देणें; ऐकणें; लक्ष
 देणें; विचार करणें; आलोचना करणें.
 अवधान (अवधान) (सं) ना. — लक्ष; चित्त; ग्रहण करणें.
 अवधारण (अवधारण) (सं) ना. — निश्चय; आघात; श्रद्धावचन.
 अवधारू (अवधारू) (सं) ना. — अवधान; ध्यान; लक्ष.
 अवधारिसु (अवधारिसु) (क) धा. — ध्यान देणें; चित्त लावणें;
 लक्ष देणें.
 अवधि (अवधि) (सं) ना. — लक्ष, संदर्भ; निर्णय; मिति; दुर्दैव;
 विरहकाल; हंगाम; विश्रांति. वैपुल्य.
 अवधीरण (णा) (अवधीरण [ळण]) (सं) ना. — तिरस्कार;
 निंदा; अपमान.
 अवधीरिसु (अवधीरिसु) (क) धा. — तिरस्कार करणें; अपमान
 करणें.
 अवधूत (अवधूत) (सं) ना. — विरक्त; संसारत्यागी; निरंजन.
 अवध्य (अवध्य) (सं) वि. — मारतां न येण्यासारखा; अलंघनीय;
 अनतिक्रम्य.
 अवन (अवन) (सं) ना. — संरक्षण; पालन, संगोपन; पोषण.
 अवनत (अवनत) (सं) वि. — वाकलेले; नमस्कृत; वाकविलेले;
 अपमानित.
 अवनति (अवनति) (सं) ना. — नीचपणा; अभोगति; नमस्कार;
 हीनदशा.
 अवनद्ध (अवनद्ध [वद्ध]) (सं) वि. — नमस्कृत; वाकलेलें;
 विनम्र; लीन.
 अवनि (नी) (अवनि [नी]) (सं) ना. — भूमि; नदी; तळ; बूड.
 अवनिजे (जाते) (अवनिजे [जाते]) (सं) ना. — भूमिकन्या; सीता.
 अवनीजे (जाते) (अवनीजे [जाते]) (सं) ना. — भूमिकन्या; सीता.
 अवनिरुह (अवनिरुह) (सं) ना. — झाड; वृक्ष.
 अवनिसुर (अवनिसुर) (सं) ना. — भूदेव; ब्राह्मण.
 अवनिमित्त (अवनिमित्त) (सं) ना. — चुकीची सूचना;
 बदसल्ला; अपशकुन.
 अवनु (अवनु) (क) ना. — तो.
 अवन्ति (ती) (अवन्ति [ती]) (सं) ना. — उज्जयिनी शहर;
 उज्जैनी.
 अवध्य (अवध्य) (सं) वि. — बांझ; नापीक; व्यर्थ; दुष्ट; अवांच्य.
 अवभृत् (थ) (अवभृत् [थ]) (सं) ना. — यज्ञांतील अंतिमस्नान.

अवबोध (अवबोध) (सं) ना. — पूर्वसूचना; जागृति; सिद्धता;
 ज्ञान; न्याय; निर्णय.
 अवमर्द (अवमर्द) (सं) ना. — तुडवातुडव; हेळसांड; नाश;
 अपमान.
 अवयवि (अवयवि) (सं) ना. — देही; देहधारी; एक अभंग
 संपूर्ण वस्तु.
 अवर (अवर) (सं) वि. — नीच; खालचा; कनिष्ठ; नंतरचा;
 मागील.
 अवरज (अवरज) (सं) ना. — लहान भाऊ; अनुज; कनिष्ठ बंधु.
 अवरत (अवरत) (सं) वि. — आवरलेला; धरलेला.
 अवरि (अवरि) (क) ना. — बाल; पावटा; एक कडधान्य.
 अवरिष्ठ (अवरिष्ठ) (सं) वि. — लहान; नीच; कनिष्ठ.
 अवरु (अवरु) (क) धा. — नखानें ओरबाडणें; ओचकारणें;
 चिमटणें.
 (क) ना. — ते 'अवनु'चे अनेकवचन.
 अवरोध (अवरोध) (सं) ना. — हरकत; विलंब; अंतःपुर;
 राणीनिवास.
 अवरोह (हण) (अवरोह [हण]) (सं) ना. — उतार;
 संगीतातील स्वरांचा उतारक्रम. वरचढण.
 अवर्गीय (अवर्गीय) (सं) वि. — वर्गीकरण करतां न येणारे.
 —व्यंजन (—व्यंजन) (सं) ना. — य र ल व ही व्यंजनें.
 अवज्य (अवज्य) (सं) वि. — न वगळण्याजोगें; अत्याज्य.
 सोडतां न येण्यासारखें.
 अवर्षण (अवर्षण) (सं) ना. — दुष्काळ; अनावृष्टि; पावसाचा
 अभाव.
 अवलक्ष (अवलक्ष) (सं) ना. — पांढरा रंग.
 अवलग्न (अवलग्न) (सं) वि. लोंबणारा.
 (सं) ना. — कंबर; मध्य, काटे.
 अवलंब (वन) (अवलंब [वन]) (सं) ना. — आश्रय, आधार,
 पायाखालची जमीन, अनुसरण; लोंबकळ, वोळंबा, मिलाफ.
 अवलंबित (अवलंबित) (सं) वि. — आश्रित; विसंबून
 राहिलेला;
 अवलिस (अवलिस) (सं) वि. — लेपलेलें; माखलेलें; मस्त;
 अहंकारी; गर्विष्ठ.
 अवलीन (अवलीन) (सं) वि. — अकुंचित; खराब; नष्ट;
 वाळलेला.
 अवलु (अवलु) (क) ना. — एक प्रकारचा मासा; पोहे.
 अवलेप (अवलेप) (सं) ना. — गर्व; दर्प; अहंकार; एकोपा.
 अवलोक (कन) (अवलोक [कन]) (सं) ना. — दृष्टिक्षेप.
 अवलोकिसु (अवलोकिसु) (क) धा. — पाहणें; परीक्षणें;
 निरीक्षण.

अवलोक (अवलो०क) (सं) ना. - हीन. हीनधातु; दुष्ट.
 अवशिष्ट (अवशिष्ट) (सं) वि. - उरलेला; सोडलेला; राहिलेला;
 शेष; शिल्लकी.
 अवश्य (अवश्य) (सं) वि. - पाहिजे असलेला; अगत्याचा;
 जरूरीचा, निश्चित; आधीन.
 अवष्टंभ (अवष्टंभ) (सं) ना. - आश्रय; घनता; गर्व; खांब;
 आत्मविश्वास; घट्टपणा; काठिण्य.
 अवसन्न (अवसन्न) (सं) वि. - संपलेला, गहाळ;
 अवसर (अवसर) (सं) ना. - संदर्भ; वेग; गडबड; अवकाश;
 आतुरता; अपेक्षा.
 अवसादन (अवसादन) (सं) ना. - अंत; शेवट; मुक्तता; मरण;
 विराम; सीमा; मर्यादा.
 अवसान (अवसान) (सं) वि. - संपलेलें; शेवटास पोचलेलें;
 अंत गाठलेलें.
 अवसीत (अवसीत) (सं) ना. - धान्यसंग्रह; कोठा.
 अवसे (अवसे) (क) ना. - अमावास्या.
 अवस्कंद (अवस्कंद) (सं) ना. - हल्ला; चढाई; आक्रमण;
 झंझावात; धवधवा.
 अवस्थे (अवस्थे) (सं) ना. - स्थिति; कष्ट; अडचण; दुर्दैव.
 अवहित्य (अवहित्य) (सं) वि. - आंतल्या गाठीचा; मनोभाव
 गूढ राखणारा; आत्मप्रौढी नसलेला; अनहंकारी.
 अवहेल (लन) (अवहेल [लन]) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा;
 मानहानी.
 अवळ (अवळ) (क) ना. - तिची.
 अवळी जवळी (अवळी जवळी) (क) ना. - जोड; जुळें.
 अवळु (अवळु) (क) ना. - ती.
 अवाक् (च) (अवाक् [च]) (सं) वि. - मूक; वाचाहीन;
 तोंड नसलेला; दक्षिण दिशेचा; नीच.
 अवाचीन (अवाचीन) (सं) वि. - दक्षिणेचा.
 अवाच्य (अवाच्य) (सं) वि. - अपमानकारक; नीच; न
 सांगण्याजोगें; न उच्चारण्याजोगें.
 अवांतर (अवांतर) (सं) ना. - माध्यमिक; मधला; अपाय;
 विघ्न; गंडांतर.
 अवार्थ (अवार्थ) (सं) वि. - अनिवार; न वारण्याजोगें;
 काढून टाकतां न घेण्यासारखें.
 अवास (अवास) (सं) वि. - वेघर; नम्र; दिगंबर.
 अवि (अवि) (क) धा. - लपणें; आड होणें; घेरणें; वेढा घालणें.
 (सं) ना. - शेळी; मेंढी; रवि; डेकूण; वात; पर्वत; कांबळे;
 मित; उंदीर; वज्र; वीज.
 अविकट (ल) (अविकट [ल] [ध]) (सं) वि. - अमांश;
 नसलेला; अयंग; निर्दोष; नियमित.

अविचल (लित) (अविचल [लित]) (सं) वि. - स्थिर;
 अचंचल; न हलणारा.
 अविचार (अविचार) (सं) वि. - अविवेकी; वेअकली.
 (सं) ना. - गैरसमज; कुकल्पना.
 अवि (वु) चु (अवि [वु] [चु]) (क) धा. - झाकून ठेवणें;
 लपवणें; आड करणें. आडोसा घेणें.
 अविच्छिन्न (अविच्छिन्न) (सं) वि. - अमंग; अखंड; पूर्ण;
 सतत; न तुटलेला.
 अविच्छेद (अविच्छेद) (सं) ना. - अमंगत्व; अखंडता.
 अवितथ (अवितथ) (सं) ना. - सुफल; सत्य; सार्थक; व्यर्थ न
 होणारे.
 अविद्ये (अविद्ये) (सं) ना. - माया; अज्ञान; प्रकृति.
 अविधेय (अविधेय) (सं) ना. - न सांगण्याजोगें; निरुद्देश;
 आज्ञा मान्य न करणारा.
 अविनय (अविनय) (सं) ना. - विनयहीनता; गर्विष्ठपणा;
 अहंकार; मस्ती; हुंमपणा.
 अविना (ना) ण (अविना [ना] ण) (क) ना. - अभिज्ञान,
 ओळख; अभिप्राय; ध्येय; वेध; लक्ष; गळ.
 अविनीत (अविनीत) (सं) वि. - विनयहीन; दुर्वर्तनी; दुष्ट.
 अविनेय (अविनेय) (सं) वि. - न सुधारण्याजोगा; सरळ न
 होण्यासारखा.
 अविभक्त (अविभक्त) (सं) वि. - एकत्र; संबंध; संपूर्ण; भान न
 झालेला.
 अविमुक्त (अविमुक्त) (सं) वि. - परतंत्र, मोकळा न झालेला.
 अविरत (अविरत) (सं) वि. - निरंतर; अविलंबित; अनवसरिता.
 अविरल (ल) (अविरल [ध]) (सं) वि. - दाट; विलग नसलेला;
 दडपलेला; सामान्य; लागून असलेला.
 अविलंब (वन) (अविलंब [वन]) (सं) ना. - तातडी; घाई,
 जलदी; तीव्रता; शीघ्रता.
 अविवक्षित (अविवक्षित) (सं) वि. - अनिर्दिष्ट; अप्रसिद्ध; अकल्पित.
 अपरिचित; अचितित.
 अविवाहि (हित) (अविवाहि [हित]) (सं) ना. - लग्न न
 झालेला; ब्रह्मचारी.
 अविवेक (अविवेक) (सं) वि. - विचार नसलेला; अज्ञानी.
 (सं) ना. - मूर्खपणा; विचारहीनता.
 अविहित (अविहित) (सं) वि. - अकथित; अयोग्य.
 अवुडु (वुडु) (अवुडु [वुडु]) (क) धा. - हिसकावणें;
 दडपणें; चावणें; टकलणें.
 अवुडु (वुडु) (अवुडु [वुडु]) (क) धा. - ओदणें;
 कुस्करणें; चेंगरणें; चुरगळणें.
 (क) ना. - अधरोष्ठ; खालचा ओठ; अधर.

—कच्चु (—कच्चु) (क) धा. — ओठ चावणें; राग दाखवणें; क्रुद्ध होणें.
 अवुतण, औतण (अवुतण, औतण) (क) ना. — आमंत्रण; पाचारण; आवतण; निमंत्रण; सत्कार; मेजवानी. बोलावणी.
 अवैक्षण (अवैक्षण) (सं) ना. — टक; निरीक्षण; एकाग्रदृष्टि; लक्षपूर्वक पाहणे.
 अवैद्य (अवैद्य) (सं) वि. — अगाध; अथांग; अज्ञेय; अनाकलनीय.
 अवैदिक (अवैदिक) (सं) ना. — वैदिक धर्माशी संबंध नसलेला; वेदविद्या न समजणारा; अडाणी.
 अव्यक्त (अव्यक्त) (सं) वि. — अस्पष्ट; उघड नसलेले; अज्ञेय. (सं) ना. परमात्मा; सोने.
 अव्यय (अव्यय) (सं) वि. — अविकारी; अविनाशी. (सं) ना. — स्वर्ग; विभक्ति प्रत्यय न लागणारा.
 अव्यवच्छिन्न (अव्यवच्छिन्न) (सं) वि. — अखंड; तडा न गेलेलें; एकसारखे; सल्ला.
 अव्यवहित (अव्यवहित) (सं) वि. — ‘अव्यवच्छिन्न’ पहा.
 अव्याकुल (अव्याकुल) (सं) वि. — निर्भय; निश्चित; शांत.
 अव्यापार (अव्यापार) (सं) ना. — असंबद्ध काम; नसता उद्योग; नसती उठाटेव.
 अव्यापारेषु व्यापार (अव्यापारेषु व्यापार) (सं) ना. — भलती गोष्ट; विकतश्राद्ध; उठाटेव;
 अव्याप्ति (अव्याप्ति) (सं) ना. अपुरी व्याख्या; लक्ष्यार्थाचा भाग लक्षणेंत न सामावणे असा दोष.
 अव्य (अव्य) (क) ना. — माता; आई; अंबा, जननी.
 अव्वलिसु (अव्वलिसु) (क) धा. — उडी मारणें; झेंप घेणे; उल्लंघन करणें; टप खाणें; उशी घेणें.
 अशन (अशन) (सं) ना. — अन्न; खाद्य; आहार, जेवण; खाना; भोजन.
 अशनपणि (अशनपणि) (सं) ना. — सुगंधि वनस्पति; मर्वा.
 अशनार्थि (अशनार्थि) (सं) वि. — अन्नार्थी; मुकालु; अधाशी; हावरा; अतृप्त; पोटाथी.
 अशनि (अशनि) (सं) ना. — वीज; वज्र; खड्ग.
 अशरीर (अशरीर) (सं) ना. — आकाश; देह नसलेला; कामदेव.
 अशरीरवाणि (अशरीरवाणि) (सं) ना. — आकाशवाणी; अश्रणी; अशरीरिणी; देववाणी; रेडिओ.
 अशास्त्रीय (अशास्त्रीय) (सं) वि. — शास्त्रविरोधी; शास्त्राला धरून नसलेला.
 अशिक्षित (अशिक्षित) (सं) वि. — अज्ञान; मूर्ख; अविद्य; न शिकलेला; अनधीत.
 अशिर (अशिर) (सं) वि. — अग्नि; सूर्य; वारा; राक्षस; रत्न.

अशिव (अशिव) (सं) वि. — अमंगल; अपवित्र; अमद्र.
 अशील (अशील) (सं) वि. — दुर्वर्तनी; नीतिभ्रष्ट.
 अशुचि (अशुचि) (सं) वि. — अशुद्ध; कश्मल, वाण; ओवळे; चुकीचा.
 अशुभ (अशुभ) (सं) वि. — अमंगल; वाईट; दुर्दैव; अपशकुनी.
 अशेष (अशेष) (सं) वि. — पूर्ण; सर्व; वेवाक.
 अशोक (अशोक) (सं) वि. — शोकविरहित; अशोकवृक्ष; अशोकराजा; देवता; सुर.
 अशोमे (अशोमे) (सं) ना. — शोभाहीनता; कांतिहीनता; तेजाभाव; निस्तेजता.
 अशौच (अशौच) (सं) ना. — विटाळ; ओवळें; सुतक; वाण.
 अश्म (अश्म) (सं) ना. — दग; दगड.
 अश्मगर्भ (अश्मगर्भ) (सं) ना. — पांच; मरकत; पंच.
 अश्मकारक (अश्मकारक) (सं) ना. — पाथरवट; गवंडी.
 अश्रद्धे (अश्रद्धे) (सं) ना. — तिरस्कार; निरिच्छता; अविश्वास; असद्भाव.
 अश्रांत (अश्रांत) (सं) वि. — न दमलेला; अविरत; विराम न घेतलेला; वापरांत नसलेला.
 अश्राव्य (अश्राव्य) (सं) वि. — न ऐकण्याजोगे; श्रवणास अयोग्य.
 अश्रु (अश्रु) (सं) ना. — आसु; डोळ्यातील पाणी; नेत्रबिंदु.
 अश्रुत (अश्रुत) (सं) वि. — न ऐकलेले, शास्त्रज्ञानहीन.
 अश्लील (अश्लील) (सं) वि. — नीतिवाह्य; असभ्य; अनैतिक.
 अश्व (अश्व) (सं) वि. — घोडा.
 अश्वभा (अश्वभा) (सं) ना. — वीज; अशनि.
 अश्वजनि (अश्वजनि) (सं) ना. — चाबुक; कोरडा; चंबाटा; फटका.
 अश्वत्थ (अश्वत्थ) (सं) ना. — पिंपळ.
 अश्वत्थाम (अश्वत्थाम) (सं) ना. — द्रोणाचार्याचा पुत्र.
 अश्वमुख (अश्वमुख) (सं) ना. — घोड्याचें तोंड असलेला किन्नर; घोडेमुख; तुंबड.
 अश्वमेध (अश्वमेध) (सं) ना. — अश्वमेध यज्ञ.
 अश्वशाले (अश्वशाले) (सं) ना. — घोडशाला; पागा.
 अश्वसीन (अश्वसीन) (सं) ना. — तक्षक पुत्र.
 अश्वारोह (अश्वारोह) (सं) ना. — घोडेस्वार; राऊत.
 अश्वारोहण (अश्वारोहण) (सं) ना. — घोड्यावर स्वार होणें.
 अश्विनि (अश्विनि) (सं) ना. — एक नक्षत्र; अश्विनि देवता.
 अष्ट (अष्ट) (अष्ट) (सं) वि. — आठाचा समूह; अष्टदल, आठळे; धावे.
 अष्टकरि (अष्टकरि) (सं) ना. — अष्ट दिग्गज; आठ दिशांचे हत्ती.

अष्टदिक् (अष्टदिक्) (सं) ना - दिशोपदिशा; आठ दिशा.
अष्टपद (अष्टपद) (सं) ना - विंचु; कोळी; आठ पायांचा
प्राणी; कैलास; सोने; बालक.

अष्ट मंगल (अष्टमंगल) (सं) ना - सुलक्षणी श्वेताश्व;
पंचकल्याणी घोडा; अष्टौप्रहर ज्याला मंगल आहेत असा.
अष्टमद (अष्टमद) (सं) ना - आठ प्रकारचे मद; गर्वाची
आठस्थाने; अहंकाराष्टक.

अष्टमि (अष्टमि) (सं) ना - शुक्ल वा कृष्ण पक्षांतील आठवी
तिथि.

अष्टमूर्ति (अष्टमूर्ति) (सं) (ना.) ईश्वराचे अष्टावतार.
ईश्वराच्या अवताराचीं नांवे.

अष्टवसु (अष्टवसु) (सं) ना. - आठ प्रकारची संपत्ति.
अष्टशौभे (अष्टशौभे) (सं) ना - आठ प्रकारचे अलंकार;
अष्टालंकार.

अष्टसिद्धि (अष्टसिद्धि) (सं) न. - आठ प्रकारची सिद्धि.

अष्टांग (अष्टांग) (सं) ना. - देहाचे आठ अवयव; देवगुरु;
वीरशैव गुरु; लिंगादि आठ अंगे.

अष्टांग प्रणाम (अष्टांगप्रणाम) (सं) ना - साष्टांग
नमस्कार.

अष्टादश (अष्टादश) (सं) ना - अठरा.

अष्टादश पुराण (अष्टादशपुराण) (सं) ना - अठरा पुराणे
अष्टावक्र (अष्टावक्र) (सं) ना - अष्टावक्र नामक ब्राह्मण;
एक उपगीता.

अष्टावरण (अष्टावरण) (सं) ना. - आत्माची आठ आवरणे;
वीर शैव धार्मिक विधान.

अस (अस) (क) ना. - योग्यता; आज्ञा; बल; शक्ति; सामर्थ्य.
असंशय (असंशय) (सं) अ. निःशक; निभ्रांत; निःसंशय.
असंस्कार (असंस्कार) (सं) ना. - संस्कारहीनता;
असंहत (असंहत) (सं) वि. - वेगळें; विस्कळित; एकजीव
न झालेले; अस्ताव्यस्त.

असकळि (असकळि) (क) घा. - अतिक्रमण करणे; आटोक्याबाहेर
जाणे; हातांतून निसटणे; परांगदा होणे.

असकृत (असकृत) (सं) अ. - वारंवार; न सोडतां; अव्याहत.
असक्त (असक्त) (सं) वि. - न गुंतलेला; प्रेम नसलेला; आवड
नसलेला; आसत्तिरहित; अनासक्त.

असग (असग) (सं) ना. - परीट, घोडी; रजक; एक कन्नड कवि.

असंकीर्ण (असंकीर्ण) (सं) वि. - अमिश्र; शुद्ध;

असंख्य (असंख्य) (सं) वि. - अगणित; अमोज; पुष्कळ; फार

असंगत (असंगत) (सं) वि. - विसंगत; असंबंधित; अजोड;
अविनाशी.

असडि (असडि) (क) ना. - मूर्ख स्त्री.

असड्ड (असड्ड) (क) ना. - मूर्खता; वेड; पागलपणा.

असड्डे (असड्डे) (क) ना. - अश्रद्धा; तिरस्कार; अलक्ष.

असत् (असत्) (सं) वि. - नसलेले; खरे नसलेले.

(सं) ना. - प्रमाद; चूक; खोटे; दुष्टत्व.

असति (असति) (सं) ना. - दुर्वर्तनी स्त्री; वाईट चालीची स्त्री.

असड्डल (असड्डल) (क) वि. - असाध्य; अव्यवहार्य; अशक्य;
असदृश.

असदाख्याति (असदाख्याति) (सं) ना. - अपप्रचार; जैनधर्म-
परिभाषा; कविसमय; काव्यालंकार.

असदृश (असदृश) (सं) वि. - अजोड; अतुल्य; श्रेष्ठ.

असनि (असनि) (सं) ना. - 'अशनि' पहा.

असंतुष्टि (तौष) (सं) ना. - (असंतुष्टि [तौष])
तृप्तिहीनता; असमाधानता; कंटाळा.

असम्य (असम्य) (सं) वि. - अयोग्य; नीच; अश्लील; निकृष्ट;
रांगडा; समाजबाह्य.

असम (असम) (सं) वि. - समानताहीन; वाकडातिकडा.

असमंजस (असमंजस) (सं) वि. - गोंधळलेला; बावळट;
समज नसलेला.

असमनयन (असमनयन) (सं) वि. - विषमनेत्र; त्रिनेत्र;
शिव; एकाक्ष; कावळा.

असमर्थ (असमर्थ) (सं) वि. - सामर्थ्यहीन; अशक्त; भित्रा;
बावळा; नपुंसक.

असमशर (असमशर) (सं) ना. - विषमशस्त्र; काम; मन्मथ.

असमाधान (असमाधान) (सं) ना. - अतृप्ति; गडबड;
शांतिहीनता, असंतोष.

असमास (असमास) (सं) वि. - न संपलेले; छाडका भाऊ;
प्रियबन्धु.

असमीप्याकारि (असमीप्याकारि) (सं) ना. - पूर्वयोजनरहित
राबणारा; मागचा पुढचा विचार न करणारा.

असंबद्ध (बंघ) (असंबद्ध [बंघ]) न जमणारे; संबंघ
नसलेले; न जुळणारे.

असंभाव्य (असंभाव्य) (सं) वि. - अशक्य; असाध्य; न
कळणारे; अज्ञेय; असंभवनीय.

असंभूत (असंभूत) (सं) वि. - न झालेले; न जन्मलेले;
स्वयंभू.

असंमत (असंमत) (सं) वि. - विरुद्ध; नाकबूल; अमान्य.

असंमति (असंमति) (सं) ना. - नामंजुरी; अमान्यता;
नाकबुली.

असवर (स) (असवर [स]) (क) ना. - घाई; त्वरा; तातडी;
गडबड.

अस(सु)वलि (अस [सु] वलि) (क) घा. - कंटाळणे; मरणे.

असहन (असहन्) (सं) ना. - मात्सर्य; वैर; द्वेष; पोटदुखी.
असहाय (असहाय) (सं) वि. - मदत नसलेले; सहायहीन;
निराश्रित; अनाथ; पोरका.

असह्य (असह्य) (सं) वि. - गर्हणीय; असहनीय, दुःसह;
विलक्षण.

असाकल्य (असाकल्य) (सं) ना. - अपूर्णता.

असादृश्य (असादृश्य) (सं) ना. - असमता; अनुपमेय.

असाधारण (असाधारण) (सं) वि. - विलक्षण; जास्तीचा;
गौरवाचा; अलौकिक.

असार (असार) (सं) वि. - निःसत्व; तात्पर्यहीन; पोकळ;
असमर्पक.

असि (असि) (सं) ना. - खड्ग; तरवार.

(क) धा. - कांपणें; हलणें, वापरणें.

(क) वि. - गरीब, पातळ; वाळलेला.

असित (असित) (सं) वि. - काळे; नीलवर्णी.

(सं) वि. - असित ऋषि.

असितकंदर } (असितकंदर) } (सं) ना. - काळ्या केसाचा
असित गळ } (असितगळ) }

असितरसे (असितरसे) (सं) ना. - काळी जमीन; ओलसर पिकाऊ
जमीन (रसा = भूमि)

असितानन (असितानन) (सं) ना. - काळतोंडे माकड; पिंगळ.

असितांबर (असितांबर) (सं) ना. - बलराम.

असिताहि (असिताहि) (सं) ना. - कृष्णसर्प; कालिया, कालिंग;
कृष्ण.

असिदु (असिदु) (क) वि. - पातळ, रोड; बारीक; कोमल.

असिधारा (र) (असिधारा [र]) (सं) ना. - तरवारीची धार;
म्यान;

—व्रत (—व्रत) (सं) ना. - कठिण काम.

असिधेनुके (असिधेनुके) (सं) ना. - तलवार; खड्ग.

असिनडु (असिनडु) (क) ना. - सिंहकटि; बारीक कमर.

असिपत्र (असिपत्र) (सं) ना. - तरवारीचें पातें.

असिपत्रव्रत (असिपत्रव्रत, व्रत) (सं) ना. - असिधाराव्रत;
स्त्रीपुरुषांनी संगम निवारणार्थ नागवी तरवार मध्ये ठेवून
एकासनावर झोपणें; ब्रह्मचर्यव्रत.

असियवेरळु (असियवेरळु) (क) ना. - बारीक लांब अंगुलि;
मधले बोट. (वेरळ = बोट; असिय = लांब, बारीक)

असियलु (असियलु) (क) ना. - एकशिबडी; सडपातळ स्त्री;
कोमलांगा.

असी (असी) (सं) ना. - गंगेची उपनदी.

असु (असु) (सं) ना. - प्राण; जीव; गडबड; तीव्रता.

असुकुडि (असुकुडि) (क) धा. - प्राण घेणें; जीव घेणें.

असुके (ने) (असुके [ने]) (क) ना. - अशोक वृक्ष.

असुकोळ } (असुकोळ) } (क) धा. - प्राण घेणें; ठार मारणें;
असुगोळ } (असुगोळ) }

वश होणें

असुगावळु (असुगावळु) (क) ना. - प्राणरक्षण; अंगरक्षण.

असु (सु) दोरे (असु [सु] द्योरे) (क) धा. - प्राण सोडणें;
मरणें; अखेरचा श्वास घेणें.

असुंबु (असुंबु) (क) धा. - चालू ठेवणें; टकलणें; दोरीला
पीळ देणें.

(क) ना. थकवा; कंटाळा;

असुर (असुर) (सं) ना. - देवता; राक्षस; सूर्य.

असुरगुरु (असुरगुरु) (सं) ना. - शुक्राचार्य; राक्षसाचा गुरु

असुररिपु (असुररिपु) (सं) ना. - राक्षसाचा शत्रु; विष्णु; शिव.

असुरि (रे) (असुरि [रे]) (सं) ना. - राक्षसी; कर्कशा; कैदाशीण.

असुलाभ (असुलाभ) (सं) ना. - प्राणलाभ, बचाव;

शिरसलामती.

असुवळि (डगु) (असुवळि [डगु]) (क) धा. - जीव जाणें;
प्राण हरणें.

असुकल्लु (असुकल्लु) (क) ना. - धारेचा दगड; सहाण;
निसाण.

असुहृत् (दु) (असुहृत् [दु]) (सं) ना. - शत्रु; अमित्र;
वैरी.

असूये (असूये) (सं) ना. - मत्सर, द्वेष, पोटदुखी; असूया.

असुक असूक (सं) ना. रक्त; न ओवलेले.

अस्खलित (अस्खलित) (सं) वि. - न चांचरणारें, न निसरणारें;
ठाम; स्थिर.

अस्त (अस्त) (सं) वि. - मावळलेंलें; बुडलेलें; न दिसेसें.

अस्तगिरी (अस्तगिरी) (सं) ना. - पश्चिम पर्वत; मावळतीचा
पर्वत.

अस्तराग (अस्तराग) (सं) ना. - सूर्यास्ताच्या वेळी आकाशांत
दिसणारा लाल रंग;

अस्तविषु (अस्तविषु) (क) धा. - बुडणे; अदृश्य होणें.

अस्तव्यस्त (अस्तव्यस्त) (सं) वि. - अव्यवस्थित; विखुरलेलें.

अस्ति (अस्ति) (सं) ना. - अस्तित्व; वर्तमान; संपत्ति.

अस्तित्व (अस्तित्व) (सं) ना. - वास्तव्य; ठिकाणा; असणेपणा.

अस्तिवार (अस्तिवार) (अ. दे) ना. - पाया; तळ; धर;

आधार.

अस्तु (अस्तु) (सं) अ. - ठीक; असों; बरें तर.

अस्तोक (अस्तोक) (सं) वि. - पुष्कळ; अतिशय; अस्वल्प.

अस्त्र (अस्त्र) (सं) ना. - अभिमंत्रित आयुध; बाण; शस्त्र.

अस्त्रि (अस्त्रि) (सं) ना. - मिल; बाण वापरणारा.

अस्त्रजीव (अस्त्रजीव) (सं) ना. - योद्धा; सैनिक; अस्त्रविद्येवर जगणारा.

अस्थि (अस्थि) (सं) ना. - हाड; हड्डक.

—पंजर (—पंजर) (सं) ना. - हाडांचा सांगाडा; सांपळा.

अस्थिगत (अस्थिगत) (सं) वि. - हाडात भिनलेले; हाडीज्वर.

अस्थिर (अस्थिर) (सं) वि. - चंचल, खरे नसलेले, बदलतें.

अस्निग्ध (अस्निग्ध) (सं) वि. - चिकट नसलेला; गुळगुळीत नसलेला. खडबडीत; कठोर, कर्कश.

अस्पृश्य (अस्पृश्य) (सं) वि. - स्पर्श करण्याला अयोग्य; हरिजन.

अस्पष्ट (अस्पष्ट) (सं) वि. - मोघम; गुळमुळीत; जीम अडखळत बोलणारा; अस्फुट; दुर्बोध.

अस्फुट (अस्फुट) (सं) वि. - स्पष्ट न केलेले; गूढ; गुप्त; न समजलेले.

अस्मत् (दीय) (अस्मत् [दीय]) (सं) ना. - आपला; संबंधी.

अस्त्र (अस्त्र) (सं) ना. - डोक्याचे केंस. डोळ्यांतील पाणी; रक्त.

अस्त्रप (अस्त्रप) (सं) ना. - रक्तपिपासु; राक्षस.

अस्वस्थ (अस्वस्थ) (सं) वि. - अशांत; असुरक्षित; आरोग्यहीन; रोगी.

अस्वाभाविक (अस्वाभाविक) (सं) वि. - कृत्रिम; बनावट.

अस्वारस्य (अस्वारस्य) (सं) वि. - नीरस; वेचव, सपक; अरक्षिक.

अस्वार्थ (अस्वार्थ) (सं) ना. - निःस्वार्थ; मतलब नसलेला. अहेतु.

अस्वास्थ्य (अस्वास्थ्य) (सं) ना. - अशांति; अनारोग्य; रोगिपणा.

अह (अह) (सं) वि. - होणारा; असलेला; प्राप्य.

अहगे (अहगे) (क) अ. - असें; याप्रमाणें.

अहंकार (कृति) (अहंकार [कृति]) (सं) ना. - मीपणा; ताठा;

मस्ती; मद; गर्व; अहंता; आत्मप्रौढी; दुरभिमान.

अहन् (अहन्) (सं) ना. - दिवस; सूर्योदयापासून सूर्यास्तापर्यंतचा अवधि.

अहंतव्य (अहंतव्य) (सं) वि. - मारण्यास अयोग्य;

अहन्यहनि (अहन्यहनि) (सं) अ. - नित्य; दिवसानुदिवस; अहोरात्र.

अहमहमिके (अहमहमिके) (सं) ना. - ईर्ष्या; चडाओढ; चुरस; स्पर्धा; अहंकार; मीपणा.

अहर (स) (अहर [स]) (सं) ना. - 'अहन्' पहा.

अहर्निश (अहर्निश) (सं) (अ) - अहोरात्र; रात्रंदिन; लगातार.

अहर्षति (अहर्षति) (सं) ना. - सूर्य; दिनेश्वर; दिनकर.

अहलेकार (अहलेकार) (क) ना. - सार्वजनिक सेवक;

अधिकारी; सरकारी अधिकारी.

अहल्ये (अहल्ये) (सं) ना. - गौतम पत्नी.

अहस्कर (अहस्कर) (सं) ना. - सूर्य; दिनकर; प्रभाकर.

अहार्य (अहार्य) (सं) वि. - हरण करतां न येण्याजोगी.

अहि (अहि) (सं) ना. - सर्प; नाग; राहु; वृत्रासुर; सूर्य; प्रामाणिक.

अहिंसे (अहिंसे) (सं) ना. - हिंसाभाव; म. गांधीच्या अकरा व्रतांपैकी एक.

अहिकटक (अहिकटक) (सं) ना. - सर्पभूषण; शिव; सर्पसमूह.

अहिकांत (अहिकांत) (सं) ना. - वासुकी; नागप्रमुख.

अहिकुंडल (अहिकुंडल) (सं) ना. - सर्पाकृति कर्णभूषणें वापरणारा; सर्पकुंडल; शंकर.

अहिच्छत्र (अहिच्छत्र) (सं) वि. - उत्तर पांचाल खंडांतील रामनगर.

अहित (अहित) (सं) वि. - अकल्याणकारी; अरोचक; अमित्र; वैरी.

अहितत्त्व (अहितत्त्व) (सं) ना. - शत्रुत्व; नाग तत्त्वज्ञान.

अहितुंडिक (अहितुंडिक) (सं) ना. गारुडी; साप खेळवणारा; सपेरा.

अहितबल (अहितबल) (सं) ना. - शत्रुसेना; विरोधीसैन्य.

अहिधर (अहिधर) (सं) ना. - नागधारी शिव.

अहिनकुल (अहिनकुल) (सं) ना. - हाडवैरी; उपजत शत्रुत्व; सर्प मुंगुस यांच्या स्वभावाप्रमाणें वैर.

अहिप (अहिप) (सं) ना. - आदिशेष; नागकुलपूर्वज.

अहिपकंकण (अहिपकंकण) (सं) ना. - शिव.

अहिपुर (अहिपुर) (सं) ना. - नागपूर.

अहिभुक् (अहिभुक्) (सं) ना. - सर्पभक्षक; मुंगुस; गरुड.

अहिभूषण (अहिभूषण) (सं) ना. - नागालंकार; शिव.

अहिमकर (अहिमकर) (सं) ना. - भास्कर; सूर्य.

अहिमहिले (अहिमहिले) (सं) ना. - नागकन्या.

अहुहु (अहुहु) (क) अ. - होय; असेंच.

अहेतु (अहेतु) (सं) अ. - अकारण; सहज; निरुद्देश.

अहोरात्र (अहोरात्र) (सं) ना. - रात्रंदिवस.

अन्ह (अन्ह) (सं) ना. - 'अहन्' पहा.

अळ (अळ) (क) धा. - बुडणें; रडणें; विलाप करणें; आक्रोश करणें.

अळबुकु (अळबुकु) (क) वि. - रड्या, रडका, रडवा.

अळ (ल) क (अळ [ल] क) (क) ना. - एक माप; लेखनांतील रेव; अंगुळिमाप.

अळकापुर (अळकापुर) (सं) ना. - कुबेराची राजधानी.

अळगे (अळगे) (क) ना. - धान्य मापण्याचें पात्र.

अळंके (अळंके) (क) ना. - विघ्न; स्वाधीनता; वशता; आधीनता.

अळते (अळते) (क) ना. - प्रमाण; माप; मोजणी.

अळबळ (अळबळ) (क) ना. - सामर्थ्य; माहात्म्य; मोठेपणा; श्रेष्ठता.

अळर(रु) (अळरु) [रु] (क) धा. - भिणें; घाबरणें; नाश होणें.
(क) ना. भीति; घबराट; घाबरेपणा.

अळरिसु (अळरिसु) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें; रडविणें.

अळरुं (अळरुं) (क) ना. - भय; घाबरगुंडी;

अळल (लु) (अळल [लु]) } दुःख; ठणका; चिंता, व्याकुलता;

अळलिके (अळलिके) } तळमळ; संताप; पोटादुखी;
व्यसन.

अळलि (अळलि) (क) ना. - खार; चाननी;

अळल्लु (अळल्लु) (क) धा. - रडविणें; दुःख देणें.

अळवडु (अळवडु) (क) धा. - हातीं सापडणें; पकडींत सांपडणें;
समरसणें; साध्य होणें; मिळवणें.

अळवडिके (अळवडिके) (क) ना. - जुळवणूक; हस्तगत; मुठीत येणें.

अळवळि (अळवळि) (क) धा. - निसटणें; क्षीण होणें; मूर्छित होणें; समावेशणें.

अळवि (वु) (अळवि [वु]) (क) ना. शक्ति; बल; पराक्रम; युद्ध;
माप.

अळवे (अळवे) (क) ना. - भरती; पाणी चढणें; पाण्याची वाढ.

अळस (अळस) (क) ना. - आळशीपणा; गोंधळ; दिरंगाई;
वेळकाढूपण.

अळसगामिनि (अळसगामिनि) (सं) ना. - धीरे धीरे चालणारी;
गजगामिनी; हळु हळु जाणारी; मंदगति.

अळि (अळि) (क) धा. - मरणें; नाश होणें; संपणें; सोडविणें.
(क) वि. - वाईट; नष्ट.

अळिक (अळिक) (सं) ना. - कपाळ; भालप्रदेश; नशीब; तकदीर.

अळिगळ (अळिगळ) (क) ना. - क्षुद्रकाव्य.

अळिगळिग (अळिगळिग) (क) ना. - दुष्ट कवि; कवडा.

अळिगण (अळिगण) (क) ना. - वाईट दृष्टि, दूषित दृष्टि

अळिगाल (अळिगाल) (क) ना. - अकाल; अंतकाळ; मरण.

अळिगोपर (अळिगोपर) (क) ना. - क्षुद्र जातीचा वैदु

अळिजस (अळिजस) (क) ना. - अपकीर्ति; दुष्कीर्ति.

अळिदुळि (अळिदुळि) (क) धा. - संकटातून वाचणें; मरून उरणें;
थोडक्यांत वाचणें.

अळिपु (अळिपु) (क) ना. - दुराशा; वाद; भीक;

(क) धा. - आशा करणें; नाश करणें; पुसणें.

अळिय (अळिय) (क) ना. जावई.

(क) वि. - व्यर्थ, हीन.

अळिवेदेय (अळिवेदेय) (क) वि. - मित्रा; नपूंसक.

अळिरक्कस (अळिरक्कस) (क) ना. - क्षुद्र राक्षस.

अळिवाड (अळिवाड) (क) ना. - उध्वस्त गाव; वेचिराख गाव.

अळिलु (अळिलु) (क) ना. - खार.

अळिवु (अळिवु) (क) ना. - नाश; मरण; सत्यानाश; विध्वंस;
दिवाळें.

अळिवेण (अळिवेण) (क) ना. - दुराचारिणी; दुर्वर्तिनी.

अळिवेदेय (अळिवेदेय) (क) ना. - काम, मदन.

अळिसु (अळिसु) (क) धा. - नाश करणें; रडविणें; पुसणें.

अळिक (अळिक) (क) धा. - खोटें करणें; पुसणें.

अळुकु (ळुकु) (अळुकु [ळुकु]) (क) धा. - भिणें; घाबरणें;
नाश पावणें; थरकांप होणें.

(क) ना. - भय; घबराट; घाबरेपणा.

अळुकि (अळुकि) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें; पुसून
टाकणें.

अळुगु (अळुगु) (क) धा. - प्रेम करणें; गोंजारणें; माया करणें.

अळुपु (अळुपु) (क) धा. - दुराशा करणें; दिशाभूल करणें;
हरकत घेणें; अडविणें; अडचण करणें.

अळुंब (अळुंब) (क) वि. - अधिक; अतिशय; उत्तम.

(क) ना. - अधिक्य; विपुलता; बाहुल्य.

अळुर (अळुर) (क) धा. - व्यापणें; आवरणें; भिवविणें.

अळुरिके (अळुरिके) } (क) ना. - भीति; घाबरेपणा.

अळुरे (अळुरे) } (क) ना. - भीति; घाबरेपणा.

अळे (अळे) (क) ना. - मोजमाप; मापणी; झाकण.

अळेलु (अळेलु) (क) ना. - खार.

अळकज (अळकज) (क) ना. - पोटादुखी; मत्सर; प्रीति; अन्याय;
'अकज' पहा.

अळकने (अळकने) (क) अ. - लागलीच, ताबडतोब; आतांच्या
आत्ता.

अळकमे (अळकमे) (क) ना. - अजीर्ण; भीति; घाबरेपणा.

अळकर (अळकर) (क) ना. - प्रीति 'अकरे' पहा

अळकाडु (अळकाडु) (क) धा. - हलणें; हलविणें; पूर्णनाश
होणें.

अळिकवेळुकु (अळिकवेळुकु) (क) धा. - नाश होणें; तळमळणें;

अळकु (अळकु) (क) धा. - घाबरणें; जीर्ण होणें; च्हास होणें;
मागें घेणें.

अळकुरु (अळकुरु) (क) धा. - भिणें; घाबरणें.

अळके (अळके) (क) ना. - भीति, रडारडा; आलिंगन; आठीमिठी.

अळिगतळिगे (अळिगतळिगे) (क) अ. - चुकूनमाकून; तळतळून.

अळगु (अळगु) (क) धा. - छय होणें; क्षीण होणें; नाश होणें;
पुसून जाणें.

अळगे (अळ्गे) (क) ना. - स्वयंपाक.

अळित(गे) (अळ्गे [गै]) (क) ना. - प्रीति; संतोष; आशा; विश्वास.

अळदु (अळ्दु) (क) धा. - बुडविणें; जळणें; जाळणें; नाश होणें; मरणें.

अळपु (अळ्पु) (क) ना. - आळिगन; अठिसिठी.

अळवु (अळ्वु) (क) धा. - जाळून राख करणें; पूर्ण जाळणें.

अळिरि (अळ्ळीरि) (क) धा. - थरकाप करणें; भयभीत करणें, थरथरणें.

अळलु (अळ्लु) (क) धा. - हलविणें.

(क) ना. - लाही.

अळळूम (अळळूम) (क) ना. - खार. 'अळलि' पहा.

अळळे (अळ्ळे) (क) ना. - बलहीन; कोमल; हलणारा; कापूस

अळळेकुत्तु (अळ्ळे कुत्तु) (क) ना. - पक्षशूल, उसण.

अळळेकोंबु (अळ्ळे कोंबु) (क) ना. - गाडगे; माठ; मडकें.

अळळेकोवु (अळ्ळे कोवु) (क) ना. - हीनता; दुर्बलता.

अळळजोळतन (अळ्ळे जोळतन) (क) ना. - झोले जाणारी देहस्थिति; गलितगात्रता.

अळळेदे (अळ्ळे दे) (क) ना. - भीति; धडधड; घाबरेपणा.

अळळेविळळ्यागु (अळ्ळे विळळ्यागु) (क) धा. - अतिश्रम करणें; दमणें; थकणें; दमून शेण होणें.

अळळेरु (अळ्ळे रु) (क) ना. उसासा; धाप.

आ

आ (अ) (क) ना. - कन्नड मूळाक्षरांतील दुसरें अक्षर.

(क) अ. - आश्चर्य व दुःख व्यक्त करणारें प्रशार्थक अव्यय.

(सं) अ. - पर्यंत; समोवतीं; असेतो; अत्यंत;

आकंठ (अकंठ) (सं) अ. कंठापर्यंत; कांठोकांठ.

आकंपन (अकंपन) (सं) ना. - कंप; धक्का; झोले खात चाळणे; झुकांडी.

आकर (अकर) (सं) ना. - आगर; खाण; मूलस्थान; समूह.

आकरण (णे) (अकरणे [णे]) (सं) ना. - हाक; स्पर्धा; हड्ड; हिशोब.

आकरिसु (अकरिसु) (क) ना. - मान्यता; अंगीकार; स्वीकार; आकारणी.

आकर्ण(णित) (अकरणे [णित]) (अकरणे [णित]) (सं) अ. - कानापर्यंत; कानभरून.

आकर्णक परीक्षायंत्र (अकरणे [णित] परीक्षायंत्र) (सं) ना. - हृदय फुफुस वगैरेमधील ध्वनि ऐकण्याचें वैद्यकीय साधन.

आकर्णन (अकरणे [णित]) (सं) ना. - ध्यान; शिक्षण; पाठ.

—इसु (—इसु) (क) धा. - कान देऊन ऐकणें; लक्षपूर्वक ऐकणें; ध्यान देणें.

आकर्ष (अकरणे [णित]) (सं) ना. - आकर्षण; ओढा; बाण.

आकर्षक (अकरणे [णित]) (सं) वि. - मनोहर; चुंबक; चित्तवेधक; लक्षवेधक.

आकर्षणीय (अकरणे [णित]) (सं) वि. - 'आकर्षक' पहा.

आकर्षिसु (अकरणे [णित]) (क) धा. - ओढणें; आकर्षणें; लक्ष वेधणें; मन खेचणें.

आकलन (अकलन) (सं) ना. - समज; ज्ञान; बंधन; मिळवणी

आकलित (अकलित) (सं) वि. - जोडलेले; संबद्ध.

आकल्प (अकल्प) (सं) अ. - कल्पापर्यंत.

(सं) ना. - आभरण; शृंगार.

आकस्मिक (अकस्मिक) (सं) अ. अकस्मात; न समजतां; अकारण; एकाएकीं.

आकळ (ळु) (अकळ [ळु]) (क) ना. - गाय; गाईचा कळप.

आकळिसु (अकळिसु) (क) धा. तोंड उघडणे; जांभई देणें; कंटाळा झाडणें; आळस झाडणें.

—इके (—इके) (क) ना. - जांभई.

आकांक्षा (क्षे) (अकळ [ळु]) (अकळ [ळु]) (सं) ना. - इच्छा; वासना; मागणी.

आकार (अकार) (सं) ना. - रूप; वेष; ओळख; संज्ञा; निमंत्रण; बोलावणें; आकारणी.

आकारण (अकारण) (सं) ना. - आमंत्रण; बोलावणें.

आकाशगंगे (अकाशगंगे) (सं) ना. - देवगंगानदी; नक्षत्रांचा पट्टा.

आकाशगामि (अकाशगामि) (सं) ना. - गगनविहारी; देवता.

आकाशगुडु (अकाशगुडु) (क) ना. - आकाशदीप.

आकाशबिल्लु (अकाशबिल्लु) (क) ना. - सुरचाप; इंद्रधनुष्य.

आकाशवाणि (अकाशवाणि) (सं) ना. - हवेतून ऐकू येणारा ध्वनि; अश्रणी; अशरीरी वाणी; रेडियो.

आकाशराज (अकाशराज) (सं) ना. - पद्मावतीदेवीचा बाप; एक राजा.

आकीर्ण (अ०००००) (सं) वि. - काठोकांठ; तुडुब भरलेलें; दाट;
गर्भगळित; खचलेलें; गुंडाळलेलें.

आकुंचन (अ००००००) (सं) ना. - संकोच; आवरणें; आकसणी.

आकुल (अ००००) (सं) वि. - पूर्ण; भरलेलें; एकत्रित; व्यथित;
गडबडलेला.

आकुलिसु (अ०००००) (क) धा. - 'आकलिसु' पहा.

आकूत (अ००००) (सं) ना. - चेष्टा; वासना; उद्देश; संज्ञा.

आकृति (अ००००) (सं) ना. - आकार; रूप.

आकृष्ट (अ००००) (सं) वि. - ओढलेला; खेचलेला;

आखडलेला; आवरलेला.

आक्रेवाळ (अ०००००) (क) वि. - धीट; शूर; बलशाली;
पराक्रमी.

आक्रेकर (अ०००००) (सं) ना. - 'ओरेगण' पहा.

आक्रंद (इन) (अ००००० [०००]) (सं) ना. - शोक; रड; युद्ध;
हांक; बलात्कार; बंधु; राजा; प्रतिबंधक; अडकांठी.

आक्रमिसु (अ००००००) (क) धा. - आक्रमणें; घेरणें; वेढणें;
आवरणें, व्यापणें.

आक्रांत (अ०००००) (सं) वि. - आवरलेलें; संपादित; पराजित;
समाविष्ट; जोडलेलें; मिळविलेलें; व्यापलेलें.

आक्रीड (अ०००००) (सं) ना. - विनोद; क्रीडा; क्रीडांगण;
विहारोद्यान.

आक्रोश (अ०००००) (सं) ना. - भीति; गर्जना; कोप; वासना;
घडपड; क्रोध.

आक्षपणं (अ००००००) (सं) ना. - उपवास; उपासानें केलेली
शुद्धि.

आक्षिप्त (अ०००००) (सं) वि. - फेकलेलें; तिरस्कृत; हीन;
घुसडलेलें.

आक्षेप (अ०००००) (सं) ना. - इच्छा; प्राप्ति; शाप; शिवी;
थरकाप; संशय; टोमणा; एक काव्यालंकार; अडकांठी; हरकत.

आक्षोभ (अ०००००) (सं) ना. - भावावेश; भाववशता.

आखंडल (अ०००००) (सं) ना. - इंद्र; विस्मरण; विनाश;
दिवाळें.

आखात (अ००००) (सं) वि. - उघडलेलें; जमिनीत शिरलेला
पाण्याचा लोंढा; नैसर्गिक जलाशय; आखात; खोदलेलें.

आखु (अ०००) (सं) ना. - उंदीर; घूस

—द्विष, -भुक् (—द्विष-भुक्) (सं.) ना. - मांजर; मार्जार
मूषकशत्रु.

—वाहन (—वाहन) (सं) ना. - मूषकवाहन; गणपति;
गजानन.

आखेट (टक) (अ०००० [०००]) (सं) ना. - पाठलाग; शिकार;
शिकारी; भय; भीति.

आख्य (ख्या) (अ००० [०००]) (सं) ना. - नांव; प्रसिद्धी;
लौकिक; विवरण.

आख्यात (अ००००) (सं) वि. - प्रसिद्ध; मोजलेला; क्रियापद.

आख्याति (अ००००) (सं) ना. - प्रसिद्धी, नावलौकिक.

आख्यान (अ००००) (सं) ना. - कथन; कथा; निरूपण.

आख्यायिके (अ००००००) (सं) ना. - दंतकथा; लहान गोष्ट;
लोकवार्ता; किंवदंती; परंपरेने सांगितलेली गोष्ट; ऐकलेली कथा.

आग (अ००) (क) अ. - त्या प्रसंगी; नंतर; पश्चात; त्यानंतर;
मग.

आगस् (अ०००) (सं) ना. - अपराध; पाप; चूक; प्रमाद.

आगड (अ०००) (क) ना. - खेळ; विनोद; चेष्टा; मस्करि.

—कार — (अ०००) (क) ना. - त्रास देणारा; पीडा देणारा.

आगडिन (अ००००) (क) वि. - अकालीन; अप्रासंगिक;

विसंगत; अनाहूत.

आगडे (अ०००) (क) अ. - लागलीच; लौकर; ताबडतोब; शीघ्र.

आगत (अ०००) (सं) वि. - आलेला; जोडलेला; स्पष्ट; ओघानें
आलेला.

अगति (अ०००) (सं) ना. - आगमन; आदाय; गृहप्रवेश;

नफा; फायदा; मिळकत.

आगतुक (अ००००००) (सं) ना. - न सांगतां आलेला; अतिथि;
पाहुणा; न बोलावलेला; अनामंत्रित.

आगम (अ००००) (सं) ना. - आगमन; ज्ञान; शास्त्र; वेद; शिव;
शक्ति; पूजातंत्र; पार्वती; आगमप्रत्यय.

आगमज्ञ (अ००००००) (सं) ना. - ज्ञानी; शास्त्री; वेदशास्त्रसंपन्न.

आगमन (अ०००००) (सं) ना. - येणें; ज्ञान; 'आगति' पहा.

आगमातीत (अ०००००००) (सं) वि. - शास्त्रापलीकडील.

(सं) ना. - शिवादि देवता.

आगर (अ०००) (सं) ना. - 'आकर' पहा; वासस्थळ; तळ;
मळा; खाण.

आगर्भ (अ००००) (सं) वि. - जन्मापासूनचे; परंपरागत.

पिढ्याअनुपिढ्या चालत आलेला.

—श्रीमंत— (अ०००००) (सं) ना. - श्रीमंतावरीं जन्मलेला.

आगस (अ०००) (क) ना. - आकाश; अवकाश; सूर्य.

आगस्ती (अ००००) (सं) ना. - दक्षिण; अगस्ति ऋषि.

आगस्त्य (अ००००) (सं) ना. - दक्षिण दिशेचे; दाक्षिणात्य.

आगळु (अ००००) (क) अ. - केव्हाहि; कोणत्याहि वेळीं;
कधीहि.

आगमि (मिक) (अ०००० [०००]) (सं) वि. - पुढें येणारें;
पुढील; मावी; भविष्यकालीन.

आगार (अ०००) (सं) ना. - आश्रय; जमीन; तळ; सांठा.

आगिके (अ०००) (क) ना. - होणारें; भवितव्यता; प्रासंगिकता.

आगिसु (अगिसु) (क) धा. - करुन संपविणें; पुनः उत्पन्न करणें; खोदून काढणें; उकरणें.
 आगु (अगु) (क) धा. - होणें; संभवणें; अस्तित्वांत येणें; वाढणें; प्रवेश मिळणें; सिद्ध होणें; निर्णयाला येणें.
 आगुलिके (अगुलिके) (क) ना. - श्रम; त्रास; जांभई; डुलकी; दीर्घ निश्वास.
 आग्नेय (अग्नेय) (सं) ना. - अग्निसंबंधी; पूर्व आणि दक्षिण यांमधील उपदिशा.
 आग्नेयास्त्र (अग्नेयास्त्र) (सं) ना. - अग्नि ओकणारे अस्त्र; अग्निबाण.
 आग्रह (अग्रह) (सं) ना. - बल; हट्ट; दडपेगिरी; दाब; क्रोध; आवेश.
 आग्रवर्ष (अग्रवर्ष) (सं) ना. - संवर्ष; बाचाबाच, भांडण, वादविवाद; तंटा; तोंडातोंडी.
 आघाट (अघाट) (सं) ना. - सीमा; मर्यादा; पानांचा बिंडा; पुडकें; गट्टा.
 आघात (अघात) (सं) ना. - मार; तडाखा; चपेटा; गुद्दा; धक्का.
 आघ्राण (अघ्राण) (सं) ना. - वास; हुंगणें; अवघ्राण; वास घेणें.
 आघ्राणिसु (अघ्राणिसु) (क) धा. - वास घेणें; वास घेऊन पाहणें; वासना धरणें; अवघ्राण करणें.
 आंके (अंक) (क) ना. - आश्रय; आधार; पक्कड.
 आंकेगोळ (अंकगोळ) (क) धा. - धरणें; इन्कार करणें; विरोध करणें; नाकबूल करणें; नाकारणें.
 आंगिर(रस) (अंगिर [रस]) (सं) ना. - देवांचा गुरु, बृहस्पति; अंगिरस ऋषि.
 आंगिक (अंगिक) (सं) वि. - दैहिक; अवयवासंबंधी; मूळचेंच.
 आंगोळगु (अंगोळगु) (क) ना. - गोष्ठद; गाईचें पाऊल.
 पोवा; बासरी; सुरली; गाईच्या गळ्याखालची पोळी.
 आचंद्रतार(रक) (अचंद्र, तार) (अचंद्र, तार) (सं) अ. - यावच्चंद्रदिवाकरौ; चिरकाल; त्रिकालबाधित; शाश्वत.
 आचंद्रार्क (अचंद्रार्क) (सं) अ. - यावच्चंद्रदिवाकरौ, निरंतर; शाश्वत.
 आचमन (अचमन) (सं) ना. - मंत्रविधिपूर्वक ग्रहण केलेले जल; (हे तीन वेळां करतात)
 आचय (अचय) (सं) ना. - संग्रह; साठा; निधि.
 आचरण (अचरण) (सं) ना. - वर्तन; वागणूक; अनुसरण; रूढी.
 आचार (अचार) (सं) ना. - सद्गर्तन; रूढी.
 आचार्य (अचार्य) (सं) ना. - सद्गर्तनी मनुष्य; धर्मगुरु; उपाध्याय; पुरोहित; विद्वान.

आचार्याणि (आचार्याणि) (सं) ना. - आचार्यांची पत्नि;
 आचार्ये (आचार्ये) (सं) ना. - उपाध्यायिनी; पुरोहिता; सद्गर्तनी स्त्री.
 आचु (अचु) (क) धा. - मागणें; याचना करणें; विनवणें; प्रार्थिणें.
 आच्छाद(दन) (आच्छाद [दन]) (सं) ना. - झांकण; प्रावरण; विस्मरण; मुस्कट मारणें; लपवालपवी.
 आच्छेद (आच्छेद) (सं) ना. - भाग; खंड; छेद; कातरण; परिच्छेद.
 आच्य (अच्य) (सं) वि. - बाकलेलें, नम्र, नत, विनम्र.
 आजन्म (अजन्म) (सं) अ. - आजीव; जन्मापासून; जीवित असंतो; आमरण; आजन्ममरण.
 आजस (अजस) (सं) अ. - केव्हाहि; कधीहि; सतत; अजस.
 आजानुवाहु (आजानुवाहु) (सं) ना. - गुडग्यापयेंत लांब हात असलेला मनुष्य.
 आजानेय (आजानेय) (सं) ना. - कुलीन; कुलवंत; वराणदाज.
 आजि (अजि) (सं) ना. - स्पर्धा; युद्ध; रण; समरस्थळ.
 --रंग (अरंग) (सं) ना. - युद्धभूमि; समरांगण.
 आजीव (अजिव) (सं) अ. - 'आजन्म' पहा. जीवनोपाय; जैनमिश्रु.
 आजीवक (अजिवक) (सं) ना. - जैन वा बौद्ध मिश्रुक; मिश्रु.
 आज्ञासि (अज्ञासि) (सं) ना. - आज्ञा; परवानगी; मोकळीक; निरोप; अनुज्ञा.
 आज्ञा (अज्ञा) (सं) ना. - शपथ; कबुली; पुरस्कार. शासन; हुकूम.
 --भंग (अभंग) (सं) ना. - अविनय; शासनोच्छेद; कायदेभंग; नियमतोड.
 --धारक (अधारक) (सं) ना. - आज्ञेप्रमाणे चालणारा; नम्र सेवक; हुकूम पाळणारा.
 आज्ञापना (ने) (अज्ञापना) [ने] (सं) नां. - परवानगी; निरोपदान; पाठवणी; टाटा.
 आज्य (अज्य) (सं) ना. - तूप; घृत; अन्नशुद्धि.
 आजनेय (अजनेय) (सं) ना. - अंजनिपुत्र; हनुमंत; मारुति.
 आट (अट) (क) ना. - क्रीडा; खेळ; नाटक; नृत्य; जादू; चेष्टा; थट्टा.
 आटगुलि (अटगुलि) } (क) वि. - खेळिया; क्रीडाप्रिय;
 आटंगुलि (अटंगुलि) } खेळकर.

आटविक (७४०८) (सं) ना. - अरण्यवासी; वनौकस; जंगली माणूस.

(क) ना. - नट; आरंभक; जादुगार;

गमत्या.

आटर् (७४०९) (क) धा. - वर पडणे; भार घालणे.

आटलिक (७४१०) (क) ना. - नट; धूर्त मनुष्य; जादुगार.

आटलु (७४११) (क) ना. - चाल; हेलकावा; झोका; तोल.

आटदळरुत्त (७४१२) (क) अ. - घाईच्या बतावणीने; गडबडीच्या मिषाने.

आटंदु (७४१३) (क) अ. - वर पडून; भार घालून.

आटाळि (७४१४) (क) ना. - 'आटगुळि' पहा.

आटि (७४१५) (क) ना. - नट; खेळाडू; जादुगार.

आटिके (७४१६) (क) ना. - खेळ; खेळणे; खेळवस्तु.

आटिसु (७४१७) (क) धा. - मागणे; इच्छिणे; अपेक्षिणे.

वासना धरणे.

आटोप (७४१८) (सं) ना. - अहंकार; दंभ; प्रौढी; संभ्रम.

आडंबर; अधिकार; वश.

आडंगि (७४१९) (क) ना. - अर्धोगिनी; पत्नि; भार्या; बायको.

आडंबर (७४२०) (सं) ना. - गर्व; मस्ती; देखावा; गर्जना;

अभ्र; क्रोध; विकार; संतोष; विनोद; रणवाद्य; हत्तीचे पिछं.

आडळ (ळि) त (७४२१) (क) ना. - माप; अधिकार;

व्यवस्था; राज्यकारभार; शासन.

आडिंग (७४२२) (क) ना. - व्रती; नट; भटक्या; विदूषक.

आडिर (७४२३) (क) ना. - अडचण; प्रसंग; हरकत; आडकाठी.

आडी (७४२४) (क) ना. - अंदरासुराचा मुलगा, हंसपक्षी.

आडु (७४२५) (क) धा. - खेळणे; उडी मारणे; आक्षेप घेणे;

बोलणे; फसविणे; थापा मारणे.

(क) ना. शेळी; वकरी.

आडुगुहु (७४२६) (क) ना. - आरपार; भोंक; रंभ;

दोन्हीकडे तोंड असलेले बीळ.

आडुगुळि (७४२७) (क) ना. - खेळांत वेळ गमविणारा;

व्यसनी; लहरी.

आडुबोल (७४२८) (क) ना. - क्रीडांगण; विहारस्थळ;

मैदान; परिचित ठिकाण.

आडुसोगे (७४२९) (क) ना. - 'अटरुप' पहा. अड्डळसा.

आड्य (७४३०) (सं) वि. - श्रीमंत; भरलेले; गर्विष्ठ; मानी.

आणक (७४३१) (सं) वि. - हीन; नीच; हलके; कमी प्रतीचे.

आणति (७४३२) (क) ना. - 'आज्ञति' पहा.

आणव (७४३३) (सं) वि. - सूक्ष्म; अति लहान; इवलेसे.

आणि (७४३४) (क) वि. - श्रेष्ठ; किंमती; मूल्यवान.

(सं.) ना. - खड्गधार.

—सुत्तु— (७४३५) (क) ना. - किंमती मोती.

आणिकार (७४३६) (क) ना. - रत्नपारखी; सराफ; जव्हेरी; रत्नव्यापारी.

आणिसु (७४३७) (क) धा. - उन्हवणे; ऊन देणे; उन्हांत वाळवणे.

आणे (७४३८) (क) ना. - आज्ञा; शपथ; प्रतिबंध.

आंड (७४३९) (सं) ना. - अंडज; पक्षी; प्राणी; ब्रह्म.

आणव (७४४०) (सं) ना. - राज्य करणारा; शास्ता; शासक.

आणम (ळमक) (७४४१) (क) ना. - मालक; प्रभु; यजमान.

आतंक (७४४२) (सं) ना. - विलंब; रोग; भीति; घंटानाद; दूत; साथ.

आतत (७४४३) (सं) वि. - विस्तृत, लांबरुंद; अतिव्याप्ति; ताणलेले.

आततायि (७४४४) (सं) ना. - खुनी; अपराधी; चोर; अविवेकी; पातकी.

आतप (७४४५) (सं) ना. - ऊन; सूर्यप्रकाश; ज्वाळा; उष्णता; ताप; संकट.

आतपत्र (त्रक) (सं) ना. - (७४४६) छत्र; छत्री.

आतपवारण (७४४७) (सं) ना. - छत्री; छत्र.

आतपन (७४४८) (सं) ना. - शिव.

आतर (७४४९) (सं) ना. - नदी ओलांडण्याचे भाडे; उतारा; नोर; नावाड्याची मजुरी; गळबताचे भाडे.

आतिथ्येय (७४५०) (सं) ना. - अतिथिसत्कार; पाहुणचार; आतिथ्य; आदारातिथ्य.

आतु (७४५१) (सं) ना. - आधार. नावेत चढण्यासाठी केलेला लाकडी धक्का, आखात.

(क) अ. - आधारून; मिळूनमिसळून.

आतुर (७४५२) (सं) वि. - रोगपीडित; उतावळा; घाईत असलेला; तीव्र इच्छा करणारा; मोहवश.

आतुरिय (७४५३) (क) ना. - उतावळी; घाई; त्वरा; गडबड.

आतुष्टि (७४५४) (सं) ना. - पूर्णतृप्ति; संतोष; समाधान.

आतौद्य (७४५५) (सं) ना. - पोवा; मुरली; वेणु; वाद्य.

आत्त (७४५६) (सं) वि. - प्राप्त; स्वीकृत; संपादित; प्रवाहित; निवडलेला.

आत्तगंध (७४५७) (सं) वि. - पराजित; आक्रमित; अवघात; हुंगलेले; मस्ती उतरलेले.

आत्तगर्व (७४५८) (सं) वि. - अपमानित; तिरस्कृत; पाण उतार केलेला; फजीत पावलेला.

आत्तदंड (७४५९) (सं) वि. - राजदंडधारी.

आत्तमनस्क (अट्टमनस्क) (सं) वि. - आनंदोन्मत्त;
 अत्यानंदानं देहमान हरपलेला; वैभान.
 आत्म (अट्ट) (सं) ना. - जीव; प्राण; स्वभाव; समजूत; ज्ञान;
 मत; उःसाह; रूप; आकृति.
 आत्मार्पण (अट्टमार्पण) (सं) ना. - स्वतःचें बलिदान;
 सर्वस्वदान; देहाहुति; आत्माहुति; देह वाहणें.
 आत्मि (रम) क (अट्टि [ट्ट] ङ) (सं) वि. - आपलें; स्वतःचें;
 स्वतःविषयक; आपुलकीचें.
 आत्मीय (अट्टीय) (सं) वि. - स्वतःसंबंधी.
 आत्रेय (अट्टीय) (सं) ना. - अत्रिकुलोत्पन्न; अत्रिपुत्र; दत्त.
 आत्रेयि (अट्टीय) (सं) ना. - अत्रिपत्नि; अनसूया; रजस्वला.
 आथर्वण (अट्टवर्ण) (सं) ना. - चतुर्थवेदासंबंधी; जादुगार.
 अथर्ववेद.
 आद (दो) डे (अद [दो] डी) (क) अ. - म्हणून; परंतु.
 आदं (अदं) (क) अ. - मुख्यतः; विशेषेकरून; अधिकत्वानें.
 आदर (रणे) (अदर [रणे]) (सं) ना. - मान; मर्यादा; सन्मान.
 —इसु (—असु) (क) धा. - मानणें; मर्यादणें; सन्मान
 करणें; आदरणें; सत्कारणें.
 आदरातिथ्य (अदरातिथ्य) (सं) ना. - पाहुणचार;
 अतिथिसत्कार;
 आदरिक- (अदरिच) (सं) ना. - मदतगार; संकटसहाय्यक.
 आदर्पिसु (अदरिपिसु) (क) धा. - गर्वहरण करणें; मस्ती
 जिरवणें; दुखविणें.
 आदर्श (अदर्श) (सं) ना. - ध्येय; आरसा; दर्पण; नमुना.
 —वादी (—वादि) (सं) ना. - ध्येयवादी; ध्येयनिष्ठ.
 आदले (अदली) (क) ना. - ती बाजू; तो पक्ष; तिकडे; कपाळ.
 आझय (अझय) (सं) ना. - उत्पन्न; लाभ; फायदा; मिळकत.
 आदि (अदि) (सं) ना. - मूळ, प्रारंभ, मुख्य कारण.
 (सं) वि. - प्रारंभीचा; प्रमुख, मुख्य.
 —पुरुष (—पुरुष) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.
 आदिकारण (अदिकारण) (सं) ना. - मूळ कारण; मुख्य कारण.
 आदिकेशव (अदिकेशव) (सं) ना. - विष्णु; कनकदास कवीची
 इष्ट देवता.
 आदिगर्भेश्वर (अदिगर्भेश्वर) (सं) ना. - गर्भश्रीमंत; जन्मधनिक
 आदितेय (अदितीय) (सं) ना. - अदिपुत्र; देव.
 आदित्य (अदिट्ट) (सं) ना. - अदितीची संतती; देव; सूर्य.
 आदिशक्ति (अदिशक्ति) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा; माया.
 आदिष्ट (अदिष्ट) (सं) वि. - आज्ञापित; कथित; दिग्दर्शित.
 आदुणिग (अदुणिग) (क) ना. - फुकट जेवणारा; फुकटखाऊ;
 पंक्तिपठाण; मिश्रक; कृपण.
 आदेय (अदीय) (सं) वि. - देण्यायोग्य; स्वीकरणीय.

आदेश (अदीश) (सं) ना. - बातमी; निरोप; आज्ञा; सांगावा;
 समाचार; दाखवणी; सूचना; बदली अक्षर.
 —वादी (—वादि) (सं) ना. - उपदेशक; भविष्यवादी;
 ज्योतिषी; निरोप्या.
 आहत (अदुड) (सं) ना. - आदर केलेलें; स्वीकृत; गौरवित.
 आद्य (अदुड) (सं) वि. - सुरवातीचा; प्रथम; पुरातन; पूर्वज;
 श्रेष्ठ.
 —कवि (—कवि) (सं) ना. - वाल्मिकी; ब्रह्मदेव; मूळकवि.
 आद्योत (अदीयुड) (सं) ना. - प्रकाश; उजेड; सोंग; नसता
 आव; वाळला मोठेपणा.
 आधान (अदुडल) (सं) ना. - आश्रय; ठेव; आचरण;
 जबाबदारी; जिम्मेदारी; खात्री.
 आधार (अदुडल) (सं) ना. - आश्रय; साह्य; पाठिंबा; प्रमाण;
 पाया; परिशुद्धि; अधिष्ठान.
 आधारपीठ (अदुडलपीठ) (सं) ना. - पाया; टेका; धीर;
 खांबाचा चबुतरा; उखळी.
 आधि (अधि) (सं) ना. - मनोव्यथा; चिंता; हृद्रोग.
 आधिक्य (अधिक्य) (सं) ना. - आधिकाता; उन्नती; श्रेष्ठता.
 आधिदैविक (अधिदैविक) (सं) वि. - देवता संबंधी.
 आधिपत्य (अधिपत्य) (सं) ना. - मालकी; अधिकार; राज्य.
 आधिभौतिक (अधिभौतिक) (सं) वि. - पांचभौतिक; प्राकृतिक;
 त्रिविधतापाविषयी; पंचमहाभूतासंबंधी.
 आधीन (अधीन) (सं) वि. - वश्य; ताब्यांत आलेले; हस्तगत;
 सत्तेखालील.
 आधुनिक (अधुनिक) (सं) वि. - वर्तमान; चालू काळचें;
 अर्वाचीन.
 आधूत (अधूत) (सं) वि. - हलविलेलें; स्थानांतरित.
 आधृत (अधृत) (सं) वि. - आधारलेलें, उचलून धरलेलें;
 अनुमोदित.
 आधेय (अदीय) (सं) ना. - स्थापलेला; आश्रित; व्यापलेला;
 भरलेला.
 आधोरण (अदीरण) (सं) ना. - माहूत; हत्तीहाक्या; हत्ती
 चालविणारा.
 अध्यात्म (अध्यात्म) (सं) ना. - आत्मज्ञान; परमात्मज्ञान.
 अध्यापक (अध्यापक) (सं) ना. - शिक्षक, गुरुजी.
 आन् (नु) (अन् [नु]) (क) धा. - सहन करणें; जमविणें;
 अवलंबणें; थांबणें; संपविणें; लेवणें; सामोरे जाणें.
 (क) ना. - मी.
 आनक (अनक) (सं) ना. - ढोल; भेरी.
 आनकदुंदुभि (अनकदुंदुभि) (सं) ना. - कृष्णपिता;
 वसुदेव; रणवाद्य; भेरी.

आनत (अनड) (सं) वि. - वाकलेलें; अडवें पडलेलें; नम्र; विनम्र.

—इ (—अ) (सं) ना. - नमस्कार; दंडवत.

आनद (अनद) (सं) ना. - चर्मवाद्य; भेरी; नगारा.

आनन (अनन) (सं) ना. - मुख; तोंड; वदन.

आनंद (अनंद) (सं) ना. - संतोष; सुख.

—मय (—मय) (सं) ना. - परब्रह्म; अतिसंतोष;

आनंदपूर्ण.

आनंदकर (अनंदकर) (सं) वि. - संतोषकारक, प्रमुदित;

आनंददायक.

आनंदजल (अनंदजल) (सं) ना. - आनंदाश्रु.

आनंदवाष्प (अनंदवाष्प) (सं) ना. - आनंदाश्रु.

आनंदतुंदिल (अनंदतुंदिल) (सं) वि. - हर्षोन्मत्त; आनंदानें पोटा भरलेला; आनंदानें देहभान हरपलेला.

आनंदपरवश (अनंदपरवश) (सं) ना. - आनंदोन्मत्त;

हर्षोत्कट मनुष्य.

आनंदाश्रु (अनंदाश्रु) (सं) ना. - 'आनंदजल' पहा.

आनय (अनय) (सं) ना. - आणणे; घेऊन येणे.

आनयन (अनयन) (सं) ना. - आणणे; घेऊन येणे.

आनिके (अनिके) (क) ना. - आधार; ओझे उचलण्याचें साधन; तरफ.

आनिल (अनिल) (सं) ना. - वायुसुत हनुमंत; भीम.

आनिसु (अनिसु) (क) धा. - निजविणें; वाकविणें; रग जिरविणें.

आनुकूल्य (आनुकूल्य) (सं) ना. - अनुकूलता; कृपा; अनुग्रह.

आनुगुण्य (आनुगुण्य) (सं) ना. - अनुरूपता; साम्य;

समानगुण.

आनुपूर्वि (आनुपूर्वि) (सं) ना. - क्रम; शिस्त; सुसंगति;

एकापुढें एक.

आनुषंगिक (आनुषंगिक) (सं) वि. - संबंधित; अनिवार्य;

अत्यवश्य; गौण.

आनेगुडुपु (आनेगुडुपु) (क) ना. - हत्तीचा कळप.

आनेगोले (आनेगोले) (क) ना. - हत्तीचें मरण; भयंकर खून.

आनेगोळ्ळी (आनेगोळ्ळी) (क) ना. - हत्तींना धरण्यासाठी

केलेला मोठा खुड्डा.

आनेमोग (आनेमोग) (क) ना. - गजानन; गजमुख; गणपति.

आनेय (आनेय) (क) ना. - जाळे; वंचना. फसवेगिरी; कपट.

आनेत्र (आनेत्र) (सं) वि. - जवळचा, दृष्टीसमोरचा;

दृष्टिपथातला; समीपस्थ.

आंत (आंत) (क) वि. - ठेवलेला; रचलेला.

आंतर (आंतर) (सं) वि. - आंतील; गुप्त.

आंतर्य (आंतर्य) (सं) ना. - मन; रहस्य; अंतरंग.

आंतिका (आंतिका) (सं) ना. - सर्वांत वडील बहीण.

आंतु (आंतु) (क) अ. - स्वीकारून; मान्य करून.

आंदेग (आंदेग) (क) ना. - घुबड. दिवाभीत.

आंदोल (लन) (आंदोल [लन]) (सं) ना. - पालखी;

शोपाळा; जीक; पाळणा; मेणा; डोली; चळवळ.

आंदोलक (आंदोलक) (सं) ना. - लंबक; एका बाजूकडून

दुसऱ्या बाजूकडे हलणारी लोंबती वस्तु.

आंदोलिक (के) (आंदोलिक) (आंदोलिक) (सं) ना. - डोली;

पालखी; मेणा.

आंधसिक (आंधसिक) (सं) ना. - आचारी, रांधरी; स्वयंपाकी.

आंध्र (आंध्र) (सं) ना. - तेलंगण, तेलगुप्रदेश.

आन्विक्षिक (आन्विक्षिक) (सं) ना. - तर्कशास्त्राचें एक तत्त्व;

राजनीतीचा एक प्रकार.

आप (आप) (सं) ना. - पाणी; धार्मिक उत्सव.

(क) वि. - शक्य, सशक्त; समर्थ.

आपगा (गे) (आपगा [गे]) (सं) ना. - नदी; ओता; पाण्याचा

प्रवाह.

आपडे (आपडे) (क) अ. - शक्य तर, साध्य झाल्यास.

आपण (आपण) (सं) ना. - दुकान; पेठ; बाजार; मंडई.

आपणिक (आपणिक) (सं) ना. - दुकानदार; व्यापारी; वर्तक.

आपत्त (त्तु) (आपत्त [त्तु]) (सं) ना. - संकट; विघ्न; दुःख;

ठणका; कळ.

आपत्ति (आपत्ति) (सं) ना. - विघ्न; दुःखणें; सहायशून्यता; मरण.

आपद (दे) (आपद [दे]) (सं) ना. - दुर्दैव; संकट.

आपद्रत (आपद्रत) (सं) वि. - संकटग्रस्त; दुर्दैवी; संकटांतील.

आपद्धर्म (आपद्धर्म) (सं) ना. - प्रासंगिक नीति; तात्कालिक

धर्म; आपत्कालचा धर्म.

आपन (आपन) (सं) ना. - शिवाशिव; मिळकत; स्थानांतराचे

कारण.

आपनितु (आपनितु) (क) वि. - शक्य तेवढें; मिळेल तेवढें;

होईल तितकें.

आपन्न (आपन्न) (सं) वि. - संपन्न; मिळवलेलें; आक्रमित;

संकटग्रस्त.

आपन्नसत्त्वं (आपन्नसत्त्वं) (सं) ना. - गर्भिणी; गरोदरी.

आपस् (पः) (आपस् [पः]) (सं) ना. - पाणी; जल; उदक.

आपस्तंभ (आपस्तंभ) (सं) ना. - कृष्ण यज्ञवेदीय ऋषि;

आपस्तंभ ऋषि.

आपात (आपात) (सं) वि. - संभाव्य; त्याज्य; क्षेपणीय.

आपाततः (आपाततः) (सं) अ. - आद्यंत; आरंभापासून

अखेरपर्यंत; लक्षपूर्वक; अंतर्ब्राह्म परीक्षण; मधूनमधून.

आपाद (आपाद) (सं) अ. - पायापासून; पायापर्यंत.

(सं) ना. - संकटग्रस्तता; दुःखकारण होणें.

आपादन (ने) (अपादन [न]) (सं) ना. - दोषारोपण; मृत्यु; आरोप; आक्षेप.

आपादित (अपादित) (सं) वि. - दोषी; आरोपी; प्रमादी.

आपान (अपाण) (सं) ना. - निशाबाजांचा गट; गुत्ता;

अतिपान

आपाळित (अपाळित) (सं) वि. - व्याप्त; संयमित.

आपीड (अपीड) (सं) ना. - मस्तकाभरण; दडपण.

आपीन (अपीन) (सं) वि. - वाढलेले; पुष्ट; लढ.

आपु (अपु) (क) ना. - गवत; गजघास; आकाश; उशी;

आश्रय; रक्षण; संयम; लगाम.

आपूर (अपूर) (सं) वि. - भरणारे; उत्तुं जाणारे; वयांत आलेला; परिपूर्ण; शिरलेले.

आपूर्ण (रित) (अपूर्ण [रित]) (सं) वि. - भरलेले; कांठेकांठ; ओतप्रोत; तुडुंब.

आपृत (अपृत) (सं) वि. - आवरलेले; कामाचें; बाईचें.

आपेय (अपेय) (सं) वि. - पानीय; पेय; पिण्यायोग्य.

आपोशन (अपोशन) (सं) ना. - भोजनपूर्व व भोजनोत्तर स्वाहाकारानें ध्यावयाचें आचमन.

आप्त (अप्त) (सं) वि. - विश्वसनीय; बांधव; नातलग; जवळचें.

आप्ति (अप्ति) (सं) ना. - लाभ; मिळकत; स्पर्श; दान; योग्यता; औचित्य; मुक्ति; तृप्ति.

आप्य (अप्य) (सं) वि. - लभ्य; प्राप्य; जुळण्यासारखें.

आप्यायन (अप्यायन) (सं) ना. - तृप्ति; समाधान; ऐश्वर्य; वृद्धि; तृप्ति; अपहार; अभिलाष.

आप्यायमान (अप्यायमान) (सं) वि. - समानकारक; संतोषदायक; तृप्तिकर.

आप्ल (प्ला) व (अप्ल [प्ला] व) (सं) ना. - स्नान; आंघोळ; बुडी; डुबकी.

आप्लवन्न (अप्लवन्न) (सं) ना. - सोडमुंजा.

आवास (अवास) (क) ना. - आभास.

(क) वि. - हास्यास्पद; हेय; तिरस्करणीय.

आविक (अविक) (सं) वि. - वार्षिक; वर्षांतिक.

आम (अम) (सं) वि. - समान; जुळणारा.

(सं) ना. - प्रकाश; प्रतिबिंब.

आभरण (अभरण) (सं) ना. - अलंकार; दागिना; लेणें; भूषण.

आभार्य (अभार्य) (सं) ना. - 'आभरण' पहा.

आभाव (अभाव) (सं) ना. - आस्तित्व, स्थिति; रीति.

आभाषण (अभाषण) (सं) ना. - हाक; पाचारण; हळी; -ला उद्देशून बोलणें.

आभा (अभा) (सं) ना. - छाया; समानता; अवास्तवता; शान; प्रकाश; रूप.

आभिचार (अभिचार) (सं) ना. - जारणमारण; मद; कैफ; गुंगी; वेडेपणा; हातीं घेतलेलें कार्य.

आभिचारक (अभिचारक) (सं) ना. - मांत्रिक; जादूटोणा करणारा.

आभीक्ष्ण्य (अभीक्ष्ण्य) (सं) ना. - पुनरुच्चारण; ताठचाल; शोकें न जातां चालणें.

आभीर (अभीर) (सं) ना. - अहीर; गवळी; गुराखी; गोळवेदू.

—पल्लि (—पल्लि) (सं) ना. - गौळवाडा; गवळी गल्ली.

आभील (अभील) (सं) वि. - भयंकर; कष्टकारक; भयानक.

—शील (—शील) (सं) ना. - उग्रस्वभावी; क्रोधी.

आभे (भा) (अभे [भा]) (सं) ना. - कांति; प्रकाश; रंग प्रतिबिंब; साम्य; सादृश्य; उपमा.

आभोग (अभोग) (सं) ना. - भोग; पूर्णता; नागफणी; फडा; प्रयत्न; बाक; वेरा.

आभ्यंतर (अभ्यंतर) (सं) वि. - मधील; आंतील.

आम (व) (अम [व]) (क) ना. - आम्ही.

आमन (अमन) (सं) वि. - अयुक्त; ओलें; घाण.

आमनस्य (अमनस्य) (सं) ना. - दुःख; ठणका.

आमय (अमय) (सं) ना. - दुःखणें; रोग; अस्वस्थता.

आमरण (आमरण) (अमरण) (अमरण) (सं) अ. - मरेतो; जीवमान असे पर्यंत.

आमर्दन (अमर्दन) (सं) ना. - कुस्करा; दडपण; मालिश.

आमर्ष (अमर्ष) (सं) ना. - कोप; क्रोध; अशांति; मत्सर.

आमलक (अमलक) (सं) ना. - आवळा; आवळ्याचें झाड.

आमशंके (अमशंके) (सं) ना. - अतिसाररोग; आमांश; संग्रहणी.

आमात्य (अमात्य) (सं) ना. - मंत्री; सल्लागार; सेनापति; मित्रसल्ला; 'अमात्य' पहा.

आमिक्षे (अमिक्षे) (सं) ना. - विरजण; जोरण; दहिलावण.

आमिलित (अमिलित) (सं) वि. - मिसळलेले; मिश्रित; बरोबर असलेले; आनुषंगिक.

आमिष (अमिष) (सं) ना. - आशा दाखवणारे मांस; लाळूच; प्रलोभन; आशा; लाच; इच्छा; मोहक वस्तु.

आमिषाशि (अमिषाशि) (सं) ना. - मांसाशन करणारा प्राणी; लालचावलेला मनुष्य; लाचलाऊ.

आमुक्त (अमुक्त) (सं) वि. - शिथिल, परित्यक्त; सोडलेला.

आमुत्रिक (अमुत्रिक) (सं) वि. - परलोक संबंधी; पारलौकिक.

आमुष्मिक (अमुष्मिक) (सं) वि. - 'आमुत्रिक' पहा.

आमुष्यायण (अमुष्यायण) (सं) ना. - कुलीन; सत्कुलोत्पन्न; वराणदाज.

आमूलं (अमूल००) (सं) अ. - मूलापासून; मूलापर्यंत;
पूर्णपणें; संपूर्णतया.
आमूलाग्र (अमूल०००) (सं) अ. - आग्रतः; पायापासून
शेंडीपर्यंत; मुळामासून शेंड्यापर्यंत; आरंभापासून अंतापर्यंत.
आमे (वे) (अमे [नै]) (क) ना. - कूर्म, कासव; हत्ती.
आमोद (अमोद) (सं) ना. - संतोष; सुवास, सुख.
—इसु (—इसु) (क) धा. - आनंदणें; संतोषविणें.
आम्नाय (अम्नाय) (सं) ना. - वेद; श्रुति; कुलचार; शील;
सदाचार; सद्गर्तन.
आम्र (अम्र) (सं) ना. - आंबा.
—कूट (—कूट) (सं) ना. - एक पर्वत.
—वन (—वन) (सं) ना. आमराई; आंब्याचें वन.
आम्नेडित (अम्नेडित) (सं) ना. - द्विरुक्त; दोनदां सांगणें;
द्विरुक्ति.
आम्ल (म्लिका) (अम्ल [म्लिका]) (सं) ना. - चिंच; चिंचवृक्ष;
तिंतिणी, आंबटपणा.
आम्लजनक (अम्ल जनक) (सं) ना. - आंबटपणा उत्पन्न
करणारा वायु; प्राणवायु.
आयु (यु) (अयु [यु]) (क) धा. - मिसळणें; हुडकणें;
निवडणें.
—के (—के) (क) ना. - निवडणूक; चुनावणी; निवड.
आय (अय) (सं) ना. - लाभ; उत्पत्ति; संपादन; मिळकत.
(क) ना. - मर्म; रहस्य; विवर; माप; सिद्धता; विशालता;
एकांत; सामर्थ्य; ब्रह्म; सत्य.
आयकट्टु (अयकट्टु) (क) ना. - अनुकूलता; योग्यता; लोभ;
योग्यस्थळ; 'आस्तिवार' पहा.
आयगार (अयगार) (क) ना. - व्यवस्थित काम करणारा;
जन्मभूसेवक; कंजूस; चिक्कू.
आयत (अयत) (सं) वि. - विस्तृत; लांब; गुंडाळलेलें;
अंतस्थ; औरसचौरस.
(सं) ना. - काटकोनचौकोन; सौंदर्य, योग्य रीत; इष्ट लिंग दीक्षा.
आयतन (अयतन) (सं) ना. - स्थान; घर; आश्रय; विराम-
स्थळ; यज्ञशाला; देवस्थान.
आयताक्ष (तांबक) (अयताक्ष) (अयताक्ष) (सं) ना. -
विशालनेत्र; मोठ्या डोळ्याचा; टप्पुच्या डोळ्याचा.
आयति (अयति) (सं) ना. - विस्तार; गौरव; वैभव; उन्नति;
पराक्रम; भविष्यत्काल.
आयतिके (अयतिके) (सं) ना. - श्रेष्ठता; वैभव; अनुकूल स्थिति.
आयत्त (अयत्त) (सं) वि. - प्राप्त; वशीभूत; सिद्ध; आधीन;
आश्रित.
आयत्ति (अयत्ति) (सं) ना. - सामर्थ्य; सीमा; बांध; रुंदी; हद्द.

आयस (अयस) (सं) ना. - श्रम; थकवा; कष्ट; दमणूक; थकावट.
(सं) वि. - लोखंडी; पोलादी.
आयान (अयान) (सं) ना. - आगमन; अनाहुत येणें.
आयाम (अयाम) (सं) ना. - विस्तार; लांबी; ऐसपैसपणा.
आयास (अयास) (सं) ना. - श्रम; मेहनत; दगदग; 'आयस'
पहा.
आयि, (यु) (अयि [यु]) (क) धा. - निवडणें; हुडकणें.
आयिके (अयिके) (क) ना. - निवडणूक; शोध; निवड.
आयिल (अयिल) (सं) ना. - दुर्वर्तन; 'वाहनार्थी' प्रत्यय;
(जसें घोळायिल = बोडेस्वार)
आयुस् (अयुस्) (अयुस् [अयुस्]) (सं) ना. - जीवन; संसार;
प्रपंच; हयात; जीवमान.
आयुकुलि (अयुकुलि) (क) ना. - भिक्षुक; याचक; भिक्षा;
याचना; निवड; लाभ.
आयुग (अयुग) (क) ना. - तलवारीची मूठ; आवड; नियोग;
संगति.
आयुध (अयुध) (सं) ना. - शस्त्र; अस्त्र; हत्यार.
आयुधिक (अयुधिक) शूर सैनिक.
आयुरारोग्य (अयुरारोग्य) (सं) ना. दीर्घायुष्य;
निरोगीजीवन.
आयुरेखे (अयुरेखे) (सं) ना. - आयुष्यरेखा; हातावरील
आयुष्यदर्शक रेखा.
आयुर्दाय (अयुर्दाय) (सं) ना. - आयुष्य; जीवनकाल;
जीवित मर्यादा; जीवनधन.
आयुर्वेद (अयुर्वेद) (सं) ना. - भारतीय वैद्यकशास्त्र; एक
उपवेद.
—इ (—इ) (सं) ना. - देशी वैद्य; आयुर्वेदाचार्य.
आयुष्कर्म (अयुष्कर्म) (सं) ना. जावळ; चौल; धौर.
आयुष्मत् (अयुष्मत्) (सं) ना. - दीर्घायुषी; पुत्र; चिरंजीव.
आयुस्सु (अयुस्सु) (क) ना. - आयुष्य; जीवन.
आयुग (अयुग) (सं) ना. - विनियोग; समावेश; समर्पण;
सुपूरता.
आयोधन (अयोधन) (सं) ना. युद्ध; रण; कंदन.
आर (अर) (सं) वि. - गाडीचा तुंबा; पाटा; पितळ.
आरक्त (अरक्त) (सं) वि. - ताम्र; तांबेधातूप्रमाणें लाल.
आरक्ष (अरक्ष) (सं) ना. - संरक्षण; पालन; लालन.
आरज (अरज) (सं) ना. - संकोच; इच्छा; अपेक्षा; स्फूर्ति.
आरट (अरट) (सं) ना. - नट; अभिनय करणारा.
आरडु (अरडु) (क) धा. - ओरडणें; बोलणें; शंख करणें.
आरडि (अरडि) (क) ना. - भ्रमर; वरदी; वैर; मधमाशी;
अपवाद; अडचण; प्रकाशाचा बहिरंग.

आरडिवेदे (अ०३३३) (क) ना. - मदनबाण; कामधनु; ज्या;
मौर्वी; तीर.

आरडिगोळु (अ०३३३) (क) धा. - मधुरवृत्ति धारण
करणे; मधुप होणे.

आरण्य (पयक) (अ०३३३ [३३३]) (सं) वि. - जंगली;
जंगलसंवंधी; (सं) ना. वनमानव; मृग, ऋषींनी वनांत
सांगितलेले तत्वज्ञान; दर्शन.

आरत (अ०३३) (सं) वि. - शांति मिळालेला; संतुष्ट; अभ्य,
विलंबित; संपलेला. - तृष्णा. (सं) ना. काम; आशा; तहान.

आरति (अ०३३) (सं) ना. - विलंब; नीरांजन; मंगलदीप;
कुरवंडी; आरती.

आरवु (अ०३३) (क) ना. - साहसी; आडवांड; जंगली.

आरव्य (अ०३३) (सं) वि. - आरंभलेले; सुरवात केलेले.

आरंभ (बु) (अ०३३ [३३]) (क) ना. - शेती; शेतकी.

आरंभगार (अ०३३ [३३]) (क) ना. - शेतकरी; शेतांत रावणारा.

आरय (यि) (अ०३३ [३३]) (क) धा. - उरकणे; अन्वेषणे;
पाहणे; पोसणे.

आरयक (अ०३३) (क) ना. - सेवा; संरक्षण; पालनपोषण.

आरयिसु (अ०३३) (क) धा. - विचारणे; पाहणी करणे;
इच्छिणे; लक्ष देणे; अमिलाषा धरणे.

आरव (अ०३३) (सं) ना. - शंख; गर्जना; हाक; गप्पा.

आरवार (अ०३३) (सं) ना. - बोंब; गोंधळ; गलबला.

आरडाओरडा.

आरवे (अ०३३) (क) ना. - आराम; उद्यान; मळा.

आराजित (अ०३३) (सं) वि. - शृंगारलेले; शोभिवंत
केलेले; सुशोभित; प्रकाशित.

आराजिसु (अ०३३) (क) धा. - प्रकाशणे; शोभणे; शृंगारणे;
दाखविणे.

आराट (अ०३३) (क) ना. - देवाचा अभिषेक; आरडाओरड;
कण्हणे.

आरात् (अ०३३) (सं) अ. - दूर; समीप.

आराति (अ०३३) (सं) ना. - पेव; वैरी; हरकत; बाधा.

आरातीय (अ०३३) (सं) वि. - प्राचीन; पूर्वकालीन;
वैन्यासवंधी.

आरात्रिक (अ०३३) (सं) वि. - 'आरति' पहा.

आराधन (ने) (अ०३३ [३३]) (सं) ना. - पूजा; प्रार्थना;
उपासना; भजन, संतोष.

—इसु (—अ०३३) (क) ना. - पूजा करणे; प्रार्थिणे;
संतोषविणे; मर्जीधरणे.

आराम (अ०३३) (सं) ना. - विश्रांति; आनंद; विनोदस्थळ;
क्रीडाभुवन; घरापुढील बाग; स्वास्थ्य.

आरालिक (अ०३३) (सं) ना. - 'बाणसिक' पहा.

आराव (अ०३३) (सं) ना. - ओरड; किंवाळी; किंकाळी.

आर् (अ०३३) (क) धा. - ओरड करणे; गर्जणे; वाळणे; विझणे;
भरणे; बुडणे; समर्थ होणे.

(क) ना. - बैलजोडी; खोंडाची जोडी; कोण; जुंपलेले बैल.

(क) अ. - सांडोसांड; समर्थ होण्यासारखे.

आरिसु (अ०३३) (क) धा. - हुडकणे; शांत करणे; वाळवणे;
मालवणे; तृप्त करणे; निवडणे.

आरु (अ०३३) (क) धा. - समर्थ होणे; वाळणे; ओरडून बोलावणे;
हांक देणे.

(क) ना. - एक झाड; डुक्कर; नदी; सहा (संख्या); कोण ?

आरुणि (अ०३३) (सं) ना. - उदालक.

आरुड (अ०३३) (सं) वि. - स्वार झालेला; चढलेला.

(सं) ना. - मुक्त; विरक्त.

आरे (अ०३३) (क) ना. - काटा; लहान झाड; समर्थ होणे.

आरेकार (अ०३३) (क) ना. - पालक; आश्रयदाता; संगोपक;
पालनकर्ता; रक्षक.

आरेदे (अ०३३) (क) ना. - भीति; भय.

आरैसु (अ०३३) (क) धा. - हुडकणे; शोधणे; विचार करणे.
निवडणे.

आरोगण (णे) (अ०३३ [३३]) (क) ना. - जेवण; भोजन;
खानपान; फराळ.

आरोगिसु (अ०३३) (क) धा. - जेवणे; सेवन करणे;
स्वीकारणे.

आरोप (पणे) (अ०३३ [३३]) (सं) ना. - प्रमाद; दोष;
आरोप; बाणाला दोरी लावणे.

आरोपिसु (अ०३३) (क) धा. - दोष देणे; छाती वर काढणे;
तक्रार करणे.

आरोहिसु (अ०३३) (क) धा. - चढणे; वर जाणे; स्वार
होणे.

आर्ग (अ०३३) (क) अ. - कोणाला ? कुणाप्रमाणे.

आर्चिसु (अ०३३) (क) धा. - रडविणे; रडण्याला कारण
होणे; चिडविणे; चिरडीला आणणे; पूजा करणे.

आर्म (अ०३३) (क) धा. - मोठ्याने हाक मारणे; पुकारणे;
निवडणे; निवडणे; चिरडीला आणणे.

(क) ना. - समाधान; तृप्ति.

आर्चिक (अ०३३) (सं) ना. - ऋषिपुत्र.

आर्जन (ने) (अ०३३ [३३]) प्राप्ति; मिळकत; जोड; संपादन;
ऋजुता; सरळपणा; नम्रता; निष्कपटत्व.

आर्जित (अ०३३) (सं) वि. - प्राप्त; मिळवलेले; लब्ध.

आर्णव (अ०३३) (सं) ना. - समुद्र, समुद्रासंबंधी.

आर्त (अर्त) (सं) वि. - दुःखित; संकटग्रस्त; पीडित; बद्ध; दुर्दैवी.

(क) वि. - समर्थ; अपेक्षित.

आर्तते (अर्तते) (सं) ना. - दुःख; पीडा; इच्छा; वासना; आशा; आकांक्षा; डोहाळे.

आर्तव (अर्तव) (सं) ना. - रजोदर्शन, रेत, विटाळ; प्रदर; ऋतुमानाला धरून.

आर्तस्वर (अर्तस्वर) (सं) ना. - दुःखाची हाक; किंकाळी; कण्हणें; किंकाळी.

आर्ति (अर्ति) (सं) ना. - कष्ट; दुःख; डोहाळे; ओकारी; बाणाचें टोंक; नीरांजन.

आर्तु (अर्तु) (क) अ. - पराक्रमानें; सामर्थ्यपूर्वक; डोळ्याला डोळा मिडून; समोरासमोर; प्रत्यक्ष.

आर्दिसु (अर्दिसु) (क) धा. मिणें; गर्जणें; ओरडणें; किंकाळणें.

आर्दु (अर्दु) (क) अ. - ओरडून; गर्जन; बुडून.

आर्द्र (अर्द्र) (सं) वि. - मऊ; थंड; ओला; मिजलेला; हिरवाकच्चा; दमट.

आर्द्रक (अर्द्रक) (सं) ना. - आलें; ओली सुंठ.

आर्द्रा (अर्द्रा) (सं) ना. - पावसाचें ६ वें नक्षत्र.

आर्पु (अर्पु) (क) ना. - सामर्थ्य; साहस; बल; शक्ति.

आर्पुळि (गुंडु) (अर्पुळि [गुंडु]) (क) धा. - दुबळें होणें; शक्तिहीन होणें; रोडणें; कृश होणें.

आर्षटि (डि) सु (अर्षटिसु) (अर्षटिसु) (क) धा. हाक मारणें; ओरडणें; गर्जणें; हळी देणें.

आर्षु (अर्षु) (क) ना. - हाकाटी; ओरड; शंखध्वनि; गर्जना.

आर्षटे (अर्षटे) (सं) ना. - हाकाटी; ओरड; गर्जना.

आर्ष (अर्ष) (सं) ना. - सुख; आश्रय; आधार.

आर्ष (अर्ष) (सं) ना. - स्वामी; मालक; यजमान; श्रेष्ठ;

सत्कुलोपन्न; आर्यसंतती; सूर्य; गौरव; मित्र.

आर्षक (अर्षक) (सं) ना. - सर्पराज; महाशेष.

आर्षभट (अर्षभट) (सं) ना. - बीजगणित प्रस्थापक.

आर्षाणि (अर्षाणि) (सं) ना. - आर्यस्त्री; पार्वती.

आर्षावर्त (अर्षावर्त) (सं) ना. - आर्यांचें वसतिस्थान;

हिमालय व विंध्य यांमधील प्रदेश; भारत देश.

आर्षा (अर्षा) (अर्षा [अर्षा]) (सं) ना. - सामान्य स्त्री;

आजी.

आर्षश्रृंग (अर्षश्रृंग) (सं) ना. - बकासुराचा वंशज; राक्षस.

आर्ष (अर्ष) (अर्ष [अर्ष]) (सं) वि. ऋषिविषयक; हिंदु

विवाहपद्धति; सनातनी लग्नपद्धति.

आर्षभ्य (अर्षभ्य) (सं) ना. - तरुण खोंड; घुळी; पोळ; वळ.

आर्ह (अर्ह) त (अर्ह [अर्ह]) (सं) ना. - मातृसंबंधिक; आईकडील नातेवाईक; जैनधर्मगुरू.

आल् (अल्) (क) धा. - कान देणें; ऐकणें; हाक मारणें.

—इडु (—अल्) (क) धा. - हाक देणें.

आल (अल) (क) ना. - वट; वड; न्यग्रोध; रक्तकमल; गुळवेल; विंचवाची नांगी.

आलच (अलच) (सं) ना. - 'आलान' पहा.

आलंब (बने) (अलंब [बने]) (सं) ना. - आश्रय; आधार; सहाय; आदिकारण; सामीप्य.

आलंबनविभाव (अलंबनविभाव) (सं) ना. - रसनिर्मितीचीं साधनें.

आलंबित (अलंबित) (सं) वि. - संरक्षित; आधारित; लोंबतें; लोंबकळतें; अवलंबून असलेलें.

आलंबिसु (अलंबिसु) (क) धा. - आश्रय मिळणें; आधारणें; लोंबकळणें; अवलंबून राहाणें.

आलंभ (भन) (अलंभ [भन]) (सं) ना. - यज्ञांतील पशुबळी; स्पर्श; खून; हत्या.

आलय (अलय) (सं) ना. - आश्रम, घर; मंदिर; निवास; वसतिस्थान.

आलसु (अलसु) (क) धा. - लक्षपूर्वक ऐकणें; मन लावणें.

आलवट (अलवट) (सं) ना. - पंखा; विझणा; व्यंजन; वारा वेण्याचें साधन.

आलवाल (अलवाल) (सं) ना. - अळें; कोडाळें;

झाडाभोवतीचा खड्डा.

आलस (अलस) (सं) ना. - आळशी मनुष्य; मखळ.

आलस्य (अलस्य) (सं) ना. - आळस; अंगचोरी; कंटाळा;

घडपण; मखळपणा.

आलान (अलान) (सं) ना. - गजस्तंभ.

आलाप (पना) (अलाप [पना]) (सं) ना. - भाषण; उद्गार;

संभाषण; तान; लंकेर.

आलावर्त (अलावर्त) (सं) ना. - 'आलवट' पहा.

आलास्य (अलास्य) (सं) ना. - मगर; सुसर; नक्र.

आलि (अलि) (सं) ना. - सखी; बुबुळ; मैत्रिण; सेतु;

बुबुळांतील बाहुली; दृष्टि; विंचु; ओळ; समूह; चट;

—कळु (—अलि) (क) ना. - गारा.

आलिग (अलिग) (सं) ना. - अठीमिठी; कवटाळणें; आलिगन; भेट.

आलिगिसु (अलिगिसु) (क) धा. - आलिगन देणें; मिठी मारणें; कवटाळणें; भेटणें; आठिमिठी घालणें.

आलिग्य (अलिग्य) (सं) वि. - आलिगनाह; कवटाळण्यायोग्य.

आलिंद (अलिंद) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य.

आलिखल (अलिखल) (सं) ना. - 'अलिख' पहा. बाहेरचा दरवाजा.

(क) ना. - 'आलिखल' पहा.

आलिख (अलिख) (क) धा. - 'आलिख' पहा-ध्यान देणें; चित्त ठेवणें.

आलिख (अलिख) (सं) वि. - चाटलेलें; सोललेलें; चर्वण केलेलें.

(सं) ना. - धनुष्याला बाण लावण्याचा क्रम.

आलिख (अलिख) (सं) वि. - विटाळलेलें; पृष्ठ झालेलें.

आलिख (अलिख) (क) ना. - हाक मारणें; हाळी देणें; गर्जन करणें.

आलिख (लुक) (अलिख [लुक]) (सं) ना. - लहान पात्र; भांडें; महाशेष.

आलिख (अलिख) (क) ना. - कानाचें पाळें; गुन्हाळ; गारा.

आलिख (अलिख) (सं) वि. - लेखनीय; चित्रणीय.

(सं) ना. - लेख; चित्र; आलेखन; लिखाण.

आलिख (अलिख) (सं) ना. - दोष; आरोप; लेप; मलम.

आलिख (अलिख) (सं) ना. - निरीक्षण; दर्शन; कांति; दृष्टि; उजेड; प्रकाश.

आलिख (अलिख) (क) धा. - टक लावणें; लक्ष लावून पाहाणें; न्याहाळणें.

आलिख (अलिख) (ने) (अलिख [ने]) (सं) ना. - विचार; योजना.

—इसु (—असु) (क) धा. - विचार करणें; योजणें.

आलिख (अलिख) (सं) ना. - चिंतन; मनन; विसाण; शिक्षण; उकरण.

आलिख (अलिख) (सं) वि. - कंपित; चंचल; थरथरणारे; पीळदार; स्थिर; नको असलेलें; करुणास्पर्द; कळवळीचें.

आव (अव) (क) अ. - कोणते? काय?

आवग (गं) (अवग [गं]) (क) अ. - केव्हांहि; अधिकचा; पुढेंपुढें; अधीरतेने.

आवगे (अवगं) (क) ना. - कासव; कुंभारशाळा; कुंभाराचा आवा.

आवपन (अवपन) (सं) ना. - जरूरीचें काम; पेरणी; पेरणीचें साधन. 'कूरिगे' पहा.

आवर (रण) (अवर [रण]) (सं) ना. - झांकण; विस्मृति; गुंडाळा; चाक; कंप; पांवरुण.

आवरि (अवरी) (क) ना. - पाण्यांतील कासव. 'उगि' पहा.

आवरिके, आवरे (अवरीक, अवरी) (क) ना. - आवण्याचा वेळ; कडवे वाल; पावटे; आळसंदी; चवळी; कवच; प्रावर्ण.

आवरे (अवरी) (क) ना. 'आवरिके' पहा.

आवरिसु (अवरीसु) (क) धा. - झाकणें; भरणें; आड करणें; व्यापार करणें.

आवर्जिसु (अवर्जिसु) (क) धा. - वाकविणें; घट्ट बांधणें; करकचून बांधणें.

आवर्त (अवर्त) (सं) ना. - सुरळी; गुंडाळी; भोवरा; पाण्याची ओढ; डोह.

आवर्तन (अवर्तन) (सं) ना. - पुनरागमन; वेढा; घुसळण; ओढ; डोह.

आवल् (अवल्) (क) ना. - रक्तकमल; मैना; नायटिंगेल पक्षी.

आवलि (लिके) (अवलि [लिके]) (सं) ना. - ओळ; रांग; समूह; क्रम; आवळी जावळी.

आवलिक (अवलि) (सं) ना. - एक प्रकारचा जोड बाण.

आवलित (अवलि) (सं) वि. फिरवलेला; प्रेम केलेला; आलिंगिलेला.

आवलि (लिय) (अवलि [लिय]) (क) अ. - कोठेंहि; कोणत्याहि स्थळीं.

आवश्यक (अवश्यक) (सं) वि. - जरूरीचें; पाहिजेच असलेलें; निकडीचें; नडीचे.

आवसथ (अवसथ) (सं) ना. - वसति; निवास; विश्राम; राहण्याचें ठिकाण; विश्रांतिस्थान; व्रत.

आवसित (अवसित) (सं) ना. - धान्यसंग्रह; धान्य.

आवसथ्य (अवसथ्य) (सं) ना. - अग्निकुंड; अग्न्याधान; यज्ञीय; अग्निस्थळ.

आवह (अवह) (सं) वि. - वाहून आणणारा; संपादणारा; नामाला लागणारा प्रत्यय, जसे भयावह.

आवाप (अवाप) (सं) ना. - पेरणी; खळगा; आळें 'आलवाल' पहा.

आवार (अवार) (सं) ना. - वेष्टण; सामीप्य; अंगण; गावकुसू; आसपासची जागा; कांपाउंड.

आवारित (अवारित) (सं) वि. - झाकलेलें; जुळविलेलें; गुंडाळलेलें.

आवास (अवास) (सं) ना. - घर; वस्ती; निवास.

आवाहन (अवाहन) (सं) ना. - निमंत्रण; देवतांना समंत्र पाचारण; बोलावणें.

आवि (अवि) (क) ना. - पाण्याची वाफ; हवा; उष्णता; कुंभाराचा आवा; भट्टी.

आविक (अविक) (सं) ना. - लोकरी पांवरुण; कांबळे; धाबळी; प्रावरण.

आविद्ध (अविद्ध) (सं) वि. - बद्ध; गोंदलेलें; टोचलेलें; त्रस्त; कोरलेलें; कोरीव; शोकांतिका; दुःखांतिका.

आविर्भ (भौ) व (अविर्भ [भौ] व) (सं) ना. - उत्पत्ति; निर्मिती; प्रतीति; चव्हाट्यावर येणें.

आविर्भवसु (अवर्ध्मसु) (क) धा. — उपजणें; प्रगटणें; प्रकाशांत येणें; उघड होणें; चव्हाट्यावर येणें.
 आविर्भूत (अवर्ध्मभूत) (सं) वि. — प्रत्यक्ष; दृष्टोत्पत्तीस आलेलें. समजलेलें; प्रचीतीस आलेलें.
 आविल (अविल) (सं) वि. — अमंगल, अनिर्मल; समाविष्ट; भरलेलें.
 आविष्कार (अविष्कार) (सं) ना. — प्रगटन; अवतार; प्रत्यंतर; प्रत्यक्षानुभव; शोध.
 आविष्कृत (अविष्कृत) (सं) ना. — निर्मित; अवतरित; प्रगटित.
 आविष्ट (अविष्ट) (सं) वि. — प्रविष्ट; मिसळलेले; आवेशपूर्ण;
 आवु (अवु) (क) ना. — गाय; आम्ही.
 आवुक (अवुक) (क) ना. — जनक; पिता.
 आवुगे (अवुगे) (क) ना. — ‘आवि’ पहा.
 आवुति (अवुति) (क) ना. — आहुति; एक आयुध.
 आवुदु (अवुदु) (क) ना. — कोणतें ?
 आवृत (अवृत) (सं) वि. — आवरलेले; झाकलेले; वेरलेले गुंडाळलेले; जुळविलेले; व्याप्त; गुरफटलेले.
 आवृति (अवृति) (सं) ना. — एक आयुध; झाकणी; आवरण.
 आवृत्त (अवृत्त) (सं) वि. — वाकविलेले; गुंडाळलेले; फिरविलेले.
 आवृत्ति (अवृत्ति) (सं) ना. — पाळी; बारी; माधार; लपेट.
 आवृष्टि (अवृष्टि) (सं) ना. — पाऊस; वर्षाव; वर्षा.
 आवे (अवे) (क) ना. — कासव; धूर, कुंभाराचा आवा.
 आवेग (अवेग) (सं) ना. — गडबड; घाई; उद्वेग.
 आवेश(शन) (अवेश [शन]) (सं) ना. — समावेश; प्रवेश; संभ्रम; संचार; विकारवशता; गर्व; स्फूर्ति; उत्साह.
 आवेशिक (अवेशिक) (सं) ना. अतिथिक; गृहागत; पाहुणा; संदर्श.
 आवेष (अवेश) (सं) ना. — प्रवेश; समाविष्टता.
 आवेष्टन (अवेश्मन) (सं) ना. — झांकण; टोपण; धुंगट; सुसकुट; सुसुक; लपेट; वेढा; आड.
 आवोलिसु (अवलिसु) (क) धा. — ‘आकलिसु’ पहा.
 आवोडु (अवोडु) (क) धा. — वागणें; ओढणें.
 आव्यान (अव्यान) (सं) वि. — झाकलेला; बंद केलेला.
 आशंसन (अशंसन) (सं) ना. — इच्छा; आकांक्षा; स्पष्टोक्ति, डांगोरा; डंगरी; दौडी; साद.
 आशंसे (अशंसी) (सं) ना. — वासना; इच्छा; मागणें; प्रगटना.
 आशंके (अशंके) (सं) ना. — गैरसमज; संशय; अविश्वास; शंका.
 आशय (अशय) (सं) ना. — अभिप्राय; आधार; इच्छा; वासना; विश्रुतिस्थळ; उद्देश; भाव; पाणी; संपत्ति; वड; ऐश्वर्य; कृपणता; लोभी.

आशा (शे) (अशा [शे]) (सं) ना. — अपेक्षा; दिशा; गज.
 — वारण (— वारण) (सं) ना. — अष्ट दिग्गज.
 आशापाश (अशापाश) (सं) ना. — मोहजाल; विषयरज्जु; संसारिक इच्छा; आशारूप जाळें.
 आशाभंग (अशाभंग) (सं) ना. — निराशा; हिरमोड; अपेक्षाभंग.
 आशांबर (अशांबर) (सं) ना. — दिग्बर; नम्र; संन्यासी; परित्यागी; अवधूत.
 आशासन (अशासन) (सं) ना. — मंगल आशिर्वाद; सदिच्छा; सद्भाव.
 आशित (अशित) (सं) वि. — खाल्लेले; पचविलेले.
 आशी (अशी) (सं) ना. — विषारी सर्पाची जात.
 आशीर्वचन } (अशैर्वचन) (सं) ना. — ‘आशासन’ पहा.
 आशीर्वाद } (अशैर्वाद)
 आशीविष (अशैविष) (सं) ना. — विषदंत; विषारी सर्प.
 — हावु (— वारण) (क) ना. — सर्प; विषारी जातीचा सर्प.
 आशु (अशु) (सं) अ. — शीघ्र; लागलीच; लौकर; ताबडतोब.
 (सं) ना. एक प्रकारचें मात (धान्य).
 आशुकवि (अशुकवि) (सं) ना. — शीघ्रकवि; स्फूर्तीने ताबडतोब काव्य रचणारा.
 आशुग (गति) (अशुग [गति]) (सं) वि. — जलद चालणारा.
 (सं) ना. — वायु; बाण; सूर्य.
 आशुतोष (अशुतोष) (सं) वि. — शीघ्रसंतुष्ट; त्वरित समाधान होणारा; अल्पसंतोषी.
 आशुक्षणि (अशुक्षणि) (सं) ना. — अग्नि; वायु; ज्वाळा.
 आशौच (अशौच) (सं) ना. — अशुद्धता; सुतक.
 आइम (अइम) (सं) वि. — दगडी, दगडाचे.
 आश्रम (अश्रम) (सं) ना. — घर; वास; स्थान; पर्णकुटी; चार प्रकारचे आश्रम (ब्रह्मचर्य, गृहस्थ, वानप्रस्थ, संन्यास)
 आश्रय (अश्रय) (सं) ना. — आधार देणें; मदत; सहाय्य.
 — इसु (— वसु) (क) धा. — आधार देणें; मदत करणें.
 आश्रयाश (अश्रयाश) (सं) वि. — आश्रित भक्षक; नरभक्षक.
 (सं) ना. — अग्नि.
 आश्रयि (अश्रयि) (सं) वि. — आधारित; शरणार्थी; आश्रयप्राप्त झालेला.
 आश्रव (अश्रव) (सं) ना. — ओढा; झरा; नाश; कंटाळा; प्रमाद; अडचण; अभिवचन.
 आश्रित (अश्रित) (सं) वि. — सुरक्षित; आधारित; अवलंबित.
 — राज्य (— राज्य) (सं) ना. — सामंतराज्य; मांडलिक राज्य; चिमुकलें राज्य.
 आश्रुत (अश्रुत) ऐकलेला; कबूल केलेले; अभिवचन मिळवलेले.

आश्लेष (७३^{१६}) (सं) ना. - अठिमिठी; आलिंगन; एक नक्षत्र.
आश्व (७३^३) (सं) वि. - बोड्यासंबंधी.

आश्वयुज (७३^{३०००}) (सं) ना. - आश्विन महिना; दसव्याच्या सणाचा महिना.

आश्वलायन (७३^{७०००}) (सं) ना. - विश्वामित्राचा पुत्र; सूत्रकर्ता; आश्वलायन ब्राह्मण.

आश्वस (सन) (७३^{३०} [३०]) (सं) ना. - श्वासोच्छवास; अध्याय; परिच्छेद; अभिवचन; शब्ददान; धीर; वचन; प्रतिज्ञा.

आश्वसिषु (७३^{३०}) (क) धा. - श्वास घेणे; उत्तेजन देणे; वचन देणे; अभिवचन देणे; प्रतिज्ञा करणे.

आश्विनेय (७३^{१०००}) (सं) ना. - आश्विनीकुमार; देववैद्य; नकुल-सहदेव.

आश्वीन (७३^{१०}) (सं) वि. - बोड्यासंबंधी; दिवसभराची बोड्यावरील रपेट; एका महिन्याचें नांव. आश्विन महिना.

आषाढ (७३^{०६}) (सं) ना. - एक महिना; मुंजाचा हातांतील दंड; मलयपर्वत; जलसिंचन. आषाढ महिना.

आषाढभूति (७३^{०६००}) (सं) ना. वंचक; कपटी मनुष्य; विशिष्टनाम. असत्यवादी.

आस (७३) (सं) ना. - बाण; आसन; त्याग; फेक.

आसक्त (७३^३) (सं) वि. - मग्न; रत; उत्कट आशा असणारा; लंपट; लोभी; अनुरक्त; शाश्वत.

आसक्ति (क्तते) (७३^३ [३^३]) (सं) ना. - तीव्र वासना; प्रयत्नपरायणता; प्रीति, अनुराग; मोह; लंपटता.

आसंग (७३^{००}) (सं) ना. - समरसता; संबंधिकता.

आसड (७३^{०६}) (क) ना. - 'आषाढ' पहा

आसत्तु (७३^{०३}) (क) अ. - श्रमपूर्वक; कंटाळेपर्यंत; कष्ट घेऊन; प्रयत्नतः.

आसन (७३^०) (सं) ना. - ठिकाण; बैठक; योगासन; तटस्थता; तिन्हाईतपणा; स्थिरता.

आसनोपकरण (७३^{००००००००}) (सं) ना. - बैठक; जाजम; बसकूर; बसण्याचा कपडा.

आसन्न (७३^{००}) (सं) वि. - समीप; जवळचा; जवळ असलेला.

आसन्नभव्य (७३^{००००००}) (सं) ना. - सायुज्यता, सांसारिकता.

आसर (रु) (७३^{००} [००]) (क) धा. - जळणे; थकणे
(क) ना. - आयास; श्रम; आग.

आसर (रे) (७३^{००} [००]) (क) ना. - 'आश्रय' पहा.

आसर्गळे (७३^{००००}) (क) धा. - थकणे; श्रमपरिहार करणे; दमणे.

आसव (७३^{००}) (सं) ना. - मद्य; औषधी पेय. अरिष्ट; अर्क.

आसाद (दन) (७३^{००} [००]) (सं) ना. - प्रासाद; कार्यसमाप्ति; चढ; रचना; मांडणी.

आसादित (७३^{००}) (सं) वि. - जवळ बसलेला; संपादित; मिळवलेला; प्राप्त.

आसार (७३^{००}) (सं) ना. - आडवळे पाऊस; पाऊस झड; राजसैन्य; पेव झांकणे. आहार-पुरवठा.

आसीन (७३^{००}) (सं) ना. - बसलेला; आसनस्थ.

आसु (७३^०) (क) धा. - वरून सोडणे; उतरवणे; रुंद करणे.
(क) ना. - शालवृक्ष.

आसुकरं (७३^{००००}) (सं) अ. - अतीव; अतिशय;
(सं.) ना. अत्यवस्थता; भयंकर स्थिति;

आसुति (७३^{००}) (सं) ना. - यज्ञांतील सोमरस पिणे.

आसुर (७३^{००}) (सं) ना. - वैपुल्य; वाढ; श्रेष्ठता; हृष्टीपणा; आवेश; बळ; पीडा; कष्ट; एक विवाहपद्धति.

आसे (७३^०) (क) ना. - आशा; इच्छा; दिशा.

—गार (—०००) (क) वि. - आशाभूत; हावरा; खादाड.

आसेचन (७३^{०००}) (सं) ना. - वर्षाव; शिंपण; सिंचन; ओतणे

आसेदन (७३^{०००}) (सं) ना. - कार्यारंभ; व्यापार; स्त्रीसंयोग.

आस्कंदन (७३^{००००}) (सं) ना. - युद्ध; रणकंदन.

आस्तर (रण) (७३^{००} [००]) (सं) ना. - अंथरूण; हांतरी; बैठक; चटई; शय्या; गादी.

आस्ति (७३^०) (सं) ना. - संपत्ति; अस्तित्व, स्थावर मिळकत.

आस्तिक (७३^०) (सं) ना. - देववादी; देवावर विश्वास ठेवणारा, श्रीमंत, ऐपतदार, सुखवस्तु.

आस्तिक्य (७३^०) (सं) ना. - अस्तिकभाव; विश्वास; श्रद्धा.

आस्तिमित (७३^{०००}) (सं) वि. - कोमल; रास्त; योग्य; सुंदर;

स्थिर; संतुष्ट. आस्तिवार (क.) ना. अनुकूलता; योग्यता; लोभ.

आस्तीक (७३^०) (सं) ना. सर्पयज्ञ थांबवणारा ऋषि.

आस्था (स्थे) (७३^{००}) (सं) ना. - प्रबल अपेक्षा; सभा; उत्साह; प्रयत्न; कळकळ; उत्कंठा.

आस्थान (७३^{००}) (सं) ना. - स्थळ; राजसभा; केंद्र.

आस्थानिक (७३^{०००}) (सं) ना. - राजसभेतील सदस्य.

आस्थान कवि (७३^{०००}) (सं) ना. - राजकवि.

आस्थायिका [के] (७३^{००००००} [००]) (सं) ना. - राजसभा; दरबार;

आस्थित (७३^{००}) (सं) वि. - थांबलेले; नियोजित; निवासित; स्थापित; प्रतिष्ठित.

आस्पद (७३^{००}) (सं) ना. - अवकाश; आश्रय; उन्नति; संदर्भ; स्थळ; जागा.

आस्फालन (७३^{०००}) (सं) ना. - आदळ-आपट;

आपटाआपटी; दंडथोपटणी.

आस्फुरण (७३^{०००}) (सं) ना. - झेप घेणारा; प्रकाश देणारा स्फूर्तिकर.

आस्फोट (टन) (अस्फोट [४३८]) (सं) ना. — मांडी थोपटणे;
छद्म मारणे; ठोसा; हैराण दशा; नित्राण स्थिति.

आस्य (अस्य) (सं) ना. — मुख; चेहरा; तोंड; आशिया खंड.

• आस्यपत्र (अस्यपत्र) (सं) ना. — कमल; रक्तकमल.

आस्याब्ज (अस्याब्ज) (सं) ना. — मुखकमल.

आस्ये (अस्ये) (सं) ना. — आसन; गादी; कमलवदना; आश्रय;
बैठक.

आस्यैदु (अस्यैदु) (सं) ना. — मुखचंद्र; वदनचंद्र.

आश्रव (अश्रव) (सं) ना. — प्रवाह; दुःख; ठणका; कळ; दुखणे.

आस्वाद (दन) (अस्वाद [८८]) (सं) ना. — रुचि, रस,
उपभोग; चोखंदळता.

आहत (अहत) (सं) वि. — बडविलेला; समजलेला.

(सं) ना. — चर्मवाद्य. नवीन कपडा.

आहति (अहति) (सं) ना. — टोला; ठोसा; मार; दणका; धक्का.

आहर [रण] (अहर [रण]) (सं) ना. — वाहणे; उपनयन; चोरी;
अपहरण.

— इसु (— इसु) (क) धा. चोरणे; ओढून नेणे; हिसकाविणे.

आवह (अवह) (सं) ना. — युद्ध; लढाई. बलिदान; यज्ञ.

आहवंगोडु (अहवंगोडु) (क) धा. — काळाआ आमंत्रण
देणे; स्पर्धा करणे; चढाओढ करणे; आवाहन देणे.

आहवनीय (अहवनीय) (सं) वि. — यज्ञयोग्य अग्नि.

आहवि (अहवि) (सं) ना. — सैनिक; सेनानी; योद्धा.

आहा (अहा) (क) अ. — भावबोधक उद्गार; आश्चर्यदर्शक
उद्गार; अहाहा; धन्यधन्य; शाबास.

आहाव (अहाव) (सं) ना. — जनावरासाठी केलेला पाणवठा;
सांडपाण्याचा खळगा.

आहिक (अहिक) (सं) वि. दैनिक; पाणिनीचे नांव.

आहित (अहित) (सं) वि. — ठेवलेले; स्थापित; निश्चित; पुरलेले;
वैय्यासंबंधी.

आहितुंडिक (अहितुंडिक) (सं) ना. — गारुडी; नागाला
खेळवणारा. सपेरा.

आहु (अहु) (सं) धा. बोलावणे; हळी मारणे; हाक देणे.

(सं) ना. — तांदुळ; मात; क्षण; परिमाण.

आहुक (अहुक) (सं) ना. — उग्रसेनाचा पिता.

आहुत (अहुत) (सं) वि. — समर्पित; बलि दिलेला.

आहुत (अहुत) (सं) ना. — आतिथ्य; मानवाला दिलेला वर.

आहुति (अहुति) (सं) ना. — देवतेला अर्पिलेले हवन;

यज्ञांतील घृतसमर्पण.

आहूति (अहूति) (सं) ना. — हाक; हळी; आमंत्रण; निमंत्रण.

आहत (अहत) (सं) वि. — आणलेले; दिलेले; शिकलेले;
गोळा केलेले.

आहो (अहो) (सं) अ. — आश्चर्यबोधक उद्गार.

(सं) ना. — विचार; संदेह.

आन्हिक (अन्हिक) (सं) वि. — दैनिक; रोजचे; प्रात्याहिक; नित्य.

(सं) ना. — नित्यकर्म, ब्रह्मकर्म; उपासना.

आह्वय (अह्वय) (सं) ना. — नांव; हाक; भांडण; स्पर्धा;
कलह. हळी.

आह्वानिसु (अह्वानिसु) (क) धा. — आवाहन देणे; युद्धाची
आरोळी मारणे; सामन्यासाठी हाक देणे; हळी मारणे.

आळ (अळ) (क) धा. — रक्षण करणे, बुडणे; अधिकार
चालवणे; धरणे; संपादणे; ताब्यांत ठेवणे; राज्य करणे.

(क) ना. — दूत; बातमीदार; योद्धा; सैनिक;
नोकर; सेवक.

आळ (अळ) (क) ना. — खळगा; खोलपणा; दैन्य; गडी; मजूर.

आळजाळ (अळजाळ) (क) ना. — भिन्नभिन्न; वेगवेगळा;
प्रकारप्रकारचा.

आळति (अळति) (क) ना. — संगीत; गायन.

आळवाळ (अळवाळ) (क) ना. — आळे; कट्टा; पार.

आळं (अळं) (क) अ. — व्यर्थ; जास्तीचे; अधिकचे.

आळंबर (अळंबर) (क) ना. — अवडंबर; दंभ; ढोंग; कोरडा
डौल; ऐट.

आळबु (बे) (अळबु [४३]) (क) ना. — कुत्र्याची छत्री;
'अनजी' पहा.

आळपिसु (अळपिसु) (क) धा. — सामोरे जाणे; विरोध करणे.

अळवाडु (अळवाडु) (क) धा. — निंदणे; कमी लेखणे;

पाण उतार करणे; हंगविणे; टोचून बोलणे; मनाला लागेल
असे बोलणे;

आळाप (अळाप) (क) ना. — आलाप; संभाषण; दुःख; तान.

आळि (अळि) (क) ना. — 'आले' पहा. युक्ति; वैचना; अपमान;
कठोरता; घराणे; साधित नामाचा प्रत्यय.

आळिकार (अळिकार) (क) ना. — वंशस्थ; घराण्याचा;
वंशज; उत्तराधिकारी.

आळिके (अळिके) { (क) धा. — राज्यकारभार; अधिकार; मालकी
आळिके (अळिके) }

आळिगोळ (अळिगोळ) (क) धा. — विरोध करणे; निंदणे;
टोचून बोलणे; पाणउतारा करणे;

आळिदाळि (अळिदाळि) (क) ना. — आरडाओरड; गोंधळ
गडबड; धांदल; गोगाट; गलबला.

आळिनेरिके (अळिनेरिके) (क) ना. — लपंडाव; कपट;
फसवेगिरी.

आळिंदति (अळिंदति) (क) ना. — खार; चाननी.

आळिपोगु (अळिपोगु) (क) धा. — बुडून जाणे; नाशपावणे.

आळु (अ०) (क) धा. - संपादणें; राज्य करणें; बुडणें; व्यवस्था करणें; रचणें.

(क) ना. - सेवक; शिपाई; दूत; नोकर; कृल.

आळुतन } (अ०) (क) ना. - राजेपणा; अधिकार; शौर्य;
आळतन } (अ०) (क) ना. - राजेपणा; अधिकार; शौर्य;

पराक्रम; सेवा; शासनाधिकार.

आळुमट्ट (अ०) (क) ना. - पुरुषभर उंची; पुरुषभर खोली.

आळुवेरि } (अ०) (क) ना. - खंदकयुक्त किल्ल्याचा तट.
आळुवेरी } (अ०) (क) ना. - खंदकयुक्त किल्ल्याचा तट.

आळके (अ०) (क) ना. - सरकार; अधिकार; कारभार; शासन.

आळद (ळम) (अ०) (क) ना. - मालक; आण्णा; यजमान.

आळवल्ले (अ०) (क) ना. - मनुष्यशक्ति, मानवीशक्ति

आळवेस (अ०) (क) ना. - सेवावृत्ति; चाकरी;

स्वयंसेवा.

आळवेलि (अ०) (क) ना. - कुंपण; कूड, संरक्षणार्थ घातलेली भित; पुरुषभर उंचीची वई.

इ

इ (अ) (क) ना. - कन्नड तिसरें मूळाक्षर; स्त्रीलिंगी रूपाचा साधित प्रत्यय.

इं (इन्) (अ०) (क) वि. - गोड; रुचकर; स्वादिष्ट (क) अ. - आतां; यानंतर; जुन्या कानडीतील एक प्रत्यय.

इके (अ०) (क) ना. - भाववाचकनामाचा प्रत्यय.

इको (गो) (अ०) (क) अ. - तें पहा; असें पहा;

असा विचार कर.

इकट्ट (अ०) (क) ना. - स्थळसंकोच; अडचण; संकट;

इकडे आड तिकडे विहीर; कोंडी; पेचप्रसंग; समस्या.

इकडि (अ०) (क) धा. - दुभागणें; द्विखंडणें.

(क) ना. - दोन्ही भाग.

इकडे (अ०) (क) ना. - दोन्ही बाजू; दोन्ही पक्ष; उभयपक्ष.

इकरिसु (अ०) (क) धा. - मारणें; ठार करणें; विखरणें; विशद करणें; दोषांत वाटणें; सरसर असा शब्द करणें; उधळणें.

इकळ (अ०) (क) ना. - मोठा चिमटा; सांडस; धोटा.

— सुत्तिगे (—) (क) ना. - गावी; पक्कड; मोठा चिमटा.

इक्कु (अ०) (क) धा. - चोपणें; ठार करणें; ठेवणें; घालणें;

झाकणें; पुसणें; त्याग करणें; दान करणें; ठोकणें; बडविणें.

इक्कुळ (ळ) (अ०) (क) ना. - 'इकळ' पहा.

इक्कुळिगे (अ०) (क) ना. - एक जातीचें गवत.

इक्कूवे (हडगु) (अ०) (क) ना. - दुहेरी नाव; दोन डोणीचें जहाज.

इक्के (अ०) (क) ना. - निवास; आश्रय; गुहा; भूमि; गोठा;

वसतिस्थान; घर; आश्रम.

इक्केके (अ०) (क) ना. - दाटण; समूह; गर्दी; खेचखेच.

इक्केदाण (अ०) (क) ना. - राहण्याचे ठिकाण; वासस्थळ;

निवास; गुहा; गोठा.

इक्केल (अ०) (क) ना. - दोन्ही बाजू; उभय पक्ष.

इक्के हक्के (अ०) (क) ना. - परिस्थिति.

इक्केरि (अ०) (क) ना. - सुवर्ण नाणें; विदनूर राज्याची राजधानी.

इक्को (अ०) (क) अ. - 'इको' पहा.

इक्कु (अ०) (क) ना. - ऊस; कोदंड.

— चाप (—) (क) ना. - मदन; काम; कामबाण.

इक्कुवळ (अ०) (क) ना. - सूर्यवंशीय राजाचें नांव; वैवस्वत मनुचा पुत्र. दूध भोपळा.

इक्कु (अ०) (क) ना. - वाळविणें; थंड पडणें.

(क) ना. - कोंभ; रोप; दाताची कवळी.

इक्कु (अ०) (क) ना. - खिस्त मंदीर; चर्च.

इक्कुडिग (अ०) (क) ना. - डंबेल्स; व्यायामाचें एक उपकरण.

इक्कु (अ०) (क) वि. - थोडें; अल्प; आवळून बांधलेलें; करकचून बांधलेलें.

इक्कु (अ०) (क) अ. - पुल्लिंगी प्रत्यय.

इक्कु (अ०) (क) वि. - विभक्त; स्वतंत्र; एकांत;

इक्कु (ळ) (अ०) (क) वि. - क्षीरसागर, दुग्धसागर.

इक्कुवळ (अ०) (क) ना. - क्षीराब्धीकन्या; लक्ष्मी.

इक्कु (अ०) (क) ना. - शीत किरण; चंद्र किरण; चांदणें.

इक्कु (अ०) (क) ना. - चंद्र

इक्कु (अ०) (क) ना. - चकोरपक्षी; चांदणें पिऊन जगणारा पक्षी.

इंगलीक (अ०) (क) ना. - इंगलीक; लालरंग; हंसपाद.

इंग (गा) ङ (अ० [ग] ५) (क) ना. — अग्नि; निखारा;

इंगळाचें झाड; जखम भरून काढणारी औषधी वनस्पति.

इंगळगण (अ० [ग] ५) (क) ना. — रक्तलोचन; लाल

डोळ्याचा शिव.

इंगित (अ० [ग] ५) (सं) ना. — रहस्य; सारांश; मर्म; अभिप्राय;
अंगचेष्टा.

इंगितज्ञ (अ० [ग] ५) (सं) ना. — मर्मज्ञ, रहस्य जाणणारा.

इंगिसु (अ० [ग] ५) (क) धा. — निवडणें; स्मरणें; धूर करणें.

इंगु (अ० [ग] ५) (क) धा. — मोकळें होणें; रितें होणें; निवणें; जिरणें;
वाळणें; कमी होणें; पत दाबणें.

(क) ना. — हिंग.

इंगुदि (अ० [ग] ५) (सं) ना. — जखम भरून काढणाऱ्या
वनस्पतीचें नांव.

इंगुहचु (अ० [ग] ५) (क) धा. — फसविणें; मोहविणें;

तोडाला पानें पुसणें; थाप मारणें; एकचरणी गीत गाणें.

इंगोले (अ० [ग] ५) (क) ना. — ऊस; इक्षु.

इंगोस्त्रिह (अ० [ग] ५) (क) ना. — इक्षुबाण; काम; मदन.

इंग्रेजी (अ० [ग] ५) (अ. दे) ना. — इंग्रजी भाषा.

इच्चक (अ० [ग] ५) (क) वि. — तोंडपूजक; मुखस्तुति करणारा;

इच्चगे (अ० [ग] ५) (क) वि. — दुसऱ्याचे म्हणणें मान्य करणारा;

नम्र; विषेय.

इच्चट (अ० [ग] ५) (क) ना. — अड्डलचोर; दोन्हीपक्षाचा;

उभयपक्षाचा; सामान्य.

इच्छिडि (अ० [ग] ५) (क) वि. — दोसती.

इच्चे (अ० [ग] ५) (क) ना. — इच्छा; वासना; अपेक्षा; आशा; मनीषा.

इच्चेग (गार) (अ० [ग] ५) (क) ना. — काम; कामुक;

वासनासक्त.

इच्चेगार्ति (अ० [ग] ५) (क) ना. — रति; मदनिका; प्रिया.

इच्छानुसार (अ० [ग] ५) (सं) वि. — मनःपूत; इच्छेला

धरून; मनसोक्त.

इच्छावति (अ० [ग] ५) (सं) ना. — लोकांना आपल्यामागें
लावून घेणारी.

इज्जल (अ० [ग] ५) (क) ना. — शाई; कोळसा.

इज्जोडु (ते) (अ० [ग] ५) (क) वि. — विजोड;

इज्जते (अ० [ग] ५) परस्पर न जुळणारे; विसंगत.

इज्य (अ० [ग] ५) (सं) ना. — देवगुरु; बृहस्पति; जोड.

इज्ये (अ० [ग] ५) (सं) ना. — यज्ञ; आराधना; पूजाई दान;

बृहस्पति.

इंचर (ल) (अ० [ग] ५) (क) ना. — मधुरस्वर; गोड आवाज.

इंचे (अ० [ग] ५) (क) ना. — हिंसा; खून; पीडा; अडचण; कात्री;

समस्या; दुर्धर प्रसंग.

इटकु (अ० [ग] ५) (क) ना. — अभाव; न्यून; कमीपणा; अडचण.

इट्णि (अ० [ग] ५) (क) धा. — गोळा करणे; एकत्रित करणे.

(क) ना. — समूह; सर्व; अखिलत्व; पूर्णता.

इट्णे (ल) (अ० [ग] ५) (क) ना. — समूह; हरकत; विलंब;

सांधा; जोड; मदत.

इट्टि (अ० [ग] ५) (क) ना. — खड्ड; बरची; यष्टि; यज्ञ; टोकाचे
आयुध.

इट्टिगे (अ० [ग] ५) (क) ना. — वीट; एक यज्ञ.

इट्टियरु (अ० [ग] ५) (क) ना. — बर्चीधारी योद्धा; इटेकरी.

इट्टे (टे) डे (अ० [ग] ५) (क) ना. — संधी; एकी; ओतप्रोतता;
तुटुबपणा.

इट्ट (ल) (अ० [ग] ५) (सं) ना. — आहार पदार्थ; एक देवता.

इट्टकु (अ० [ग] ५) (क) धा. — घट्ट धरणे; हिसकणे; चिवडणे;

मारणे; धक्काबुक्की करणें.

(क) ना. — अडचण; अभाव; न्यून.

इट्टरु (अ० [ग] ५) (क) ना. — अडचण; उंचवटा.

इट्टा (डे) (अ० [ग] ५) (सं) ना. — भूमि; स्वर्ग; गाय; एक
नाडी.

इट्टि (अ० [ग] ५) (क) धा. — भरणें; खुपसणें; कोंबणें; मिळून जाणें.

(क) वि. — पूर्ण भरलेलें; संपूर्ण; पूरा.

इट्टिकिरि (अ० [ग] ५) (क) धा. — दाट होणें; भरून येणें; समृद्ध
होणे.

इट्टि (अ० [ग] ५) (क) ना. — बाक; कमान.

इट्टु (अ० [ग] ५) (क) धा. — ठेवणे; बडविणे, उचलून फेकणें; भोजन
घालणें; सोडवून ठेवणें.

इट्टु (डु) कु (अ० [ग] ५) (क) धा. — 'इट्टकु' पहा.

इट्टुगु (अ० [ग] ५) (क) धा. — व्यापणें; भरणें; पसरविणें.

इट्टुगायि (अ० [ग] ५) (क) ना. — देवापुढें ठेवलेला नारळ.

इट्टुगंडु (अ० [ग] ५) (क) ना. — ठेव; न्यास. ठेवलेलें धन;
पुरन ठेविलेले धन.

इट्टुपु (अ० [ग] ५) (क) ना. — रास; भोक; खळगा; फूट.

इट्टुसुडु (अ० [ग] ५) (क) ना. — अरुंद वाट; बांद;

पायवाट, वाकडातिकडा रस्ता.

इट्टुसुडुकने (अ० [ग] ५) (क) अ. — विस्मृत्य; विसरून.

इट्टुवु (अ० [ग] ५) (क) ना. — ठेव; न्यास; गहाण वस्तु; राशि.

इट्टि (णि) चि (अ० [ग] ५) (क) ना. — शिडी; खार; घोण.

इट्टि (अ० [ग] ५) (क) ना. — बैलाचें वशिष्ट.

इट्टुकु (अ० [ग] ५) (क) धा. — टोकावणें; वाकून पाहणें.

इट्टे (अ० [ग] ५) (क) ना. — तुकडा; पुष्पमाला; रास.

इतर (अ० [ग] ५) (क) वि. — वेगळे; नीच; वाईट. अन्य; सटरफटर.

इतरत्र (अ० [ग] ५) (सं) अ. — अन्यत्र; दुसरीकडे.

इतरैतर (अडरैडर) (सं) ना.—परस्पर; अन्योन्य.

इतरैद्युः (अडरैद्युः) (सं) ना.—उद्यां, आणखी एक दिवस, अन्यदिन

इति (अडि) (सं) अ.—असैं; याप्रमाणें; अखेरीस.

इत्त (ड) (डि) (अडुळ [ड] ड) (क) ना.—दोन्ही तीर; दोन्ही बाजू; ही बाजू; उभय पक्ष.

इत्तंड (अडुळ) (क) ना.—शृंगापत्ति; अडचण; संकट; दोन्ही डगरी.

इत्तर (त्तर) (अडुठ [डुठ]) (क) ना.—दोन्ही रस्ते, दोन्ही ओळी; दोन्ही गल्ली.

इत्तिग (अडुठ) (क) ना.—‘इत्त’ पहा.

इत्तु (अडुठ) (क) अ.—दित्यावर; देऊन; भूतकाळाचा प्रत्यय.

इत्थं (अडुठ) (सं) अ.—असैं, या प्रकारें.

इत्थर्थ (अडुठ) (सं) ना.—निर्णय; तात्पर्य; सारांश.

इदको (अडुठ) (क) अ.—‘इको’ पहा.

इदानीं (अडुठ) (सं) अ.—आतां; सद्यः; यापुढें.

इदिर् (अडिठ) (क) अ.—‘एदुर्’ पहा.

—इडु (—अडु) (क) धा.—स्पर्धा लावणें; बारीकसारीक पाहणें; ताडून पाहणें.

इदिरिलि (अडिठि) (क) ना.—एकसारखा; असमान; एकुलता एक.

इदिरिसु (चुं) (अडिठि [अडिठि]) (क) धा.—अडकवणे;

थोपविणें; विरोध करणें; थांबून धरणें; हरकत घेणें.

इदिरुत्तर (अडिठि [अडिठि]) (क) ना.—निराकरण; तोंडावर सांगणें; हमरीतुमरीवर येणें; समोरासमोर बोलणें.

इदेसे (अडिठि) (क) ना.—दोन्ही दिशा, दोन्ही टोकें.

इद्ध (अडुठ [अडुठ]) (सं) वि.—उज्ज्वल, पेटणारे.

(सं) ना.—शोणी, गोवरी; लाकूड; यज्ञकाष्ठ; प्रकाश; आश्चर्य, निर्मलता.

इन (अडि) (सं) ना.—पति; नवरा; मालक; सूर्य.

इनं (अडिठ) (क) अ.—पर्यंत; पावेतो.

इनकुल (अडिठुल) (सं) ना.—सूर्यवंश.

इनरिपु (अडिठु) (सं) ना.—राहु; केतु; सूर्यवैरी.

इनसुत (अडिठुड) (सं) ना.—सूर्यपुत्र, कर्ण.

इनि (अडि) (क) वि.—गोड; रुचकर; मधुर; मनोहर.

इनितु (तु) सु (अडिठु [अडिठु] सु) (क) वि.—एवढें; इतकें; थोडें; अल्प.

इनितुड (अडिठुडु) (क) अ.—एवढेंच, इतकेंच, एवढ्यावर.

इनिडु (अडिठु) (क) वि.—‘इनि’ पहा.

इनिडुकु (अडिठुकु) (क) ना.—सुवास; मधुरवास.

इनिवर् (रु) (अडिठु [अडिठु]) (क) ना.—एवढें सर्व; एवढे लोक.

इनि (ने) य (अडि [अडि] य) (क) ना.—पति; वल्गुम; प्रियसखा; प्रेम; नवरा.

इनियळ् (छु) (अडिठु [अडिठु]) (क) ना.—प्रिया; कांता; प्रियपात्र.

इनिवण् (अडिठुळ) (क) ना.—गोड फळ; पक्व मधुरफळ.

इनिवातु (अडिठुडु) (क) ना.—मधुर बोल; सुभाषित; लाडीगोडी; प्रेमालाप.

इनिविरि (अडिठु) (क) ना.—कल्याण; संतोष; सुख; गोडी. (क) धा.—फोडणें; अलग करणें; विरह होणें.

इनिविरिडु (अडिठुडु) (क) वि.—विशाल; एवढें मोठें.

इनिविल् (अडिठुळ) (क) ना.—बाण; इक्षुचाप.

इनिविल् (अडिठुळ) (क) ना.—इक्षुचाप; मदन; काम;

इनिसु (अडिठु) (क) वि.—‘इनितु’ पहा.

इंत (अडिठ) (क) अ.—अधिक्यार्थी प्रत्यय.

इंतह (अडिठळ) (क) वि.—असैं; या प्रकारचें; असलें.

इंतु (अडिठु) (क) अ.—कसें? म्हणजे.

इंतुड (अडिठुडु) (क) अ.—इतकें होतांच; एवढें होऊन; याप्रमाणें; असैं.

इंद (दं) (अडिठु [अडिठु]) (क) अ.—पर्यंत; अधिकारार्थी प्रत्यय.

इंदगि (अडिठु) (सं) ना.—इंद्रजित्

इंदाल (अडिठुळ) (क) वि.—मागून चढाई करणारा.

इंदिंदिर (अडिठुडु) (क) ना.—सुंगा, भ्रमर.

इंदिर (अडिठु) (सं) ना.—इंद्र; देवस्वामी; देवांचा राजा.

इंदिरविल् (अडिठुडुळ) (सं) ना.—इंद्रधनुष्य; पर्जन्यधनु.

इंदिरा (रि) (अडिठु [अडिठु]) (सं) ना.—महालक्ष्मी;

ऐश्वर्यशालिनी.

इंदिराज (अडिठुडुळ) (सं) ना.—रामाचें आयुध.

—अस्त्र (—अडु) (सं) ना.—काम; कमल; पुष्पबाण.

इंदिरापति (अडिठुडुळ) लक्ष्मीपति; विष्णु.

इंदीवर (अडिठुडु) (सं) ना.—नील कमल.

इंदीवरेक्षणे (अडिठुडुडुळ) (सं) ना.—नील कमलाक्षी.

इंदु (अडिठु) (सं) ना.—चंद्र; शशी.

(क) अ.—आज; यावेळीं.

इंदुकळे (अडिठुडुळ) (सं) ना.—चंद्रकला; चंद्रप्रकाश.

इंदुकांत (अडिठुडुडुळ) (सं) ना.—चंद्रकांतमणि; अमृतशिला.

इंदुचूड (जूट) (अडिठुडुडुळ [अडिठुडुडु]) (सं) ना.—चंद्रमौली; शिव.

इंदुज (जि) (अडिठुडु [अडिठुडु]) (सं) ना.—चंद्रपुत्र; बुध.

इंदुजनक (अडिठुडुडुळ) (सं) ना.—चंद्रपिता; समुद्र; अत्रिऋषि.

इंदुधर (अ०दुधर) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शकर.
 इंदुपुत्र (अ०दुधुत्र) (सं) ना. - 'इंदुज' पहा.
 इंदुमणि (अ०दुधुमणि) (सं) ना. - चंद्रकांत मणि; स्फटिक;
 पांढरा दगड.
 इंदुमंडल (अ०दुधुमंडल) (सं) ना. - चंद्रबिंब; चंद्रमंडल.
 इंदुमति (अ०दुधुमति) (सं) ना. - पूर्णिमा; पूर्णचंद्र; अज-
 राजाची पत्नि.
 इंदुमुखी (अ०दुधुमुखी) (सं) ना. - चंद्रमुखी, चंद्रानना.
 इंदुरेखे (अ०दुधुरेखे) (सं) ना. - चंद्ररेखा; शुक्लपक्षीच्या
 प्रारंभीची चंद्रकोर.
 इंदुवार (अ०दुधुवार) (सं) ना. - सोमवार; चंद्रवासर.
 इंदुहास (अ०दुधुहास) (सं) ना. - चंद्रहास.
 इंदुपल (अ०दुधुपल) (सं) ना. - चंद्रकांत; (उपल = मणि)
 इंदोवर (अ०दुधुवर) (क) ना. - कट्ट मधुर; रुचकर; गोड.
 इंदोळे (अ०दुधुळे) (क) ना. - भ्रमर; भुंगा.
 इंद्र (अ०दुधु) (सं) ना. - पूर्वदिशेचा स्वामी; राजकुमार, मालक.
 (सं) वि. - अत्युत्तम; श्रेष्ठ.
 इंद्रकील (अ०दुधुकील) (सं) ना. - एक पर्वत.
 इंद्रकोश (अ०दुधुकोश) (सं) ना. - चंद्रशिला; कट्टा; आवार.
 इंद्रगोप (अ०दुधुगोप) (सं) ना. - गांडुळ, काडू; सोमकिडा,
 गोम.
 इंद्रचाप (अ०दुधुचाप) (सं) ना. - इंद्रधनुष्य; पर्जन्यबाण.
 इंद्रज (अ०दुधुज) (सं) ना. - इंद्रपुत्र; अर्जुन; जयंत.
 इंद्रजाल (अ०दुधुजाल) (सं) ना. - जादूटोणा, षड्यंत्र,
 फसवाफसवी; फसवणूक; कपट.
 इंद्रजित (तु) (अ०दुधुजित [तु]) (सं) ना. - इंद्राला
 जिकणारा; रावणपुत्र.
 इंद्रदिक (अ०दुधुदिक) (सं) ना. - पूर्वदिशा; उदय.
 इंद्रद्युम्न (अ०दुधुद्युम्न) (सं) ना. - भरतपुत्र; पांडवाचा
 हितैषी ऋषि.
 इंद्रधनु (अ०दुधुधनु) (सं) ना. - 'इंद्रचाप' पहा.
 इंद्रनील (अ०दुधुनील) (सं) ना. - नीलरत्न; नीळ; निळ्या
 रंगाचें रत्न.
 इंद्रप्रस्थ (अ०दुधुप्रस्थ) (सं) ना. - पांडवांची राजधानी.
 इंद्रमणि (अ०दुधुमणि) (सं) ना. - 'इंद्रनील' पहा.
 इंद्रलोक (अ०दुधुलोक) (सं) ना. - स्वर्ग; देवलोक.
 इंद्रवर्म (अ०दुधुवर्म) (सं) ना. - पांडवस्नेही राजा.
 इंद्रवारण (अ०दुधुवारण) (सं) ना. - ऐरावत; सात सौडांचा
 हत्ती.
 इंद्रसेन (अ०दुधुसेन) (सं) ना. - नळराजाचा पुत्र.
 इंद्रसेने (अ०दुधुसेने) (सं) ना. - नळराजाची कन्या.

इंद्राणि (अ०दुधुणि) (सं) ना. - इंद्रपत्नि; शची देवी; वृक्ष
 विशेष; रति; भारती; दुर्गा; किरण; पंचेद्रियें.
 इंद्रानुज (अ०दुधुनुज) (सं) ना. - उर्षेद्र; विष्णु; कृष्ण.
 इंद्रायुध (अ०दुधुयुध) (सं) ना. - वज्र; इंद्राचे धनुष्य;
 एक जातीचा घोडा.
 इंद्रारि (अ०दुधुारि) (सं) ना. - वृत्रासुर.
 इंद्रावरज (अ०दुधुवरज) (सं) ना. - 'इंद्रानुज' पहा.
 इंद्रियग्राम (अ०दुधुग्राम) (सं) ना. - अवयवसंघ.
 इंद्रियनिग्रह (अ०दुधुनिग्रह) (सं) ना. - संयम;
 वासनानिरोध; इंद्रियें ताब्यांत ठेवणें.
 इंद्रे (अ०दुधु) (सं) ना. - इंद्राणि; शचीदेवी.
 इंद्रेंभ (अ०दुधु) (सं) ना. - ऐरावत; गजेंद्र; पुंडरीक; कमल.
 इंधन (अ०दुधु) (सं) ना. - सरपण; जळण; जळाऊ लाकूड;
 जाळ.
 इक्ष्म (अ०दुधु) (क) ना. - अशा प्रकारचें; असें असें.
 इक्षर (अ०दुधु) (क) वि. - असलें; अशा प्रकारचें.
 इक्षु (अ०दुधु) (क) वि. - असलें; याप्रकारचें.
 इक्षु (अ०दुधु) (क) अ. - नेतर; आतां; आणखीन; यापुढें.
 इक्षुणिसु (अ०दुधुणिसु) (क) ना. - रुचकर भोजन; गोडघोड;
 पक्वान्न.
 इक्षेगं (अ०दुधुगं) (क) अ. - इतक्यात; येथपर्यंत.
 इक्षेवरं (वरं) (अ०दुधुवरं [वरं]) (क) अ. - आतांपर्यंत;
 येथवर.
 इप्प (अ०दुधु) (क) वि. - इह, या लोकीचा; मर्त्यलोकीचा.
 इप्पुदु (अ०दुधुदु) (क) ना. - अस्तित्व, हयात.
 इप्पे (अ०दुधु) (क) धा. - राहणें; असणें.
 इब्बगे (अ०दुधुगे) (क) ना. - दोन्ही प्रकार; द्रोह करणें.
 इब्बदि (अ०दुधुदि) (क) ना. - दोन्ही बाजू; दोन्ही तट; उभय
 किनारे.
 इब्बनि (जि) (अ०दुधुनि [जि]) (क) ना. - धुकें; हिम.
 इभ (अ०दुधु) (सं) ना. - हत्ती; गज; ऐरावत.
 इभगति (गमने) (अ०दुधुगति) [गमने] (सं) ना. - गजगामिनी;
 गजगति; मंदगति.
 इभपुर (नगर) (अ०दुधुपुर [नगर]) (सं) ना. - हस्तिनापूर.
 इभमुख (वक्त्र) (अ०दुधुमुख [वक्त्र]) (सं) ना. - गजानन;
 गजवदन, गणपति
 इभवाहन (अ०दुधुवाहन) (सं) ना. - इंद्र; ऐरावताला ताब्यांत
 ठेवणारा.
 इभवैरि (अ०दुधुवैरि) (सं) ना. - सिंह; हत्तीचा शत्रु.
 इभहस्त (अ०दुधुहस्त) (सं) ना. - सोंड.
 इभी (अ०दुधु) (सं) ना. - हत्तीण.

इभ्य (अभ्य) (सं) वि. - श्रीमंत; संपत्तिमान; भजांतलक्ष्मी
असलेला; गर्भश्रीमंत.

इमरिसु (अमरिसु) (क) धा. - निवडणें; दावणें; जिरवणें;
वाळवणें.

इमरु (अमरु) (क) धा. - दावणें; वाळणें; तापणें; वाटणें;
धूमणें; धुमसणें.

इमारतु (अमारतु) (अ. दे) ना. - प्रासाद; वाडा, इमला.

इमे (अमे) (क) ना. - पापणी.

इंपु (अंपु) (क) ना. - माधुरी, गोडी, रम्यता; सौंदर्य; शोभा.

इंपुडरु (अंपुडरु) (क) धा. - शोभा वाढविणें; सुशोभित
करणें.

इंपुपडे (अंपुपडे) (क) धा. - गोड होणे; मनोहर बनणें.

इंपेसे (अंपेसे) (क) धा. - मनोहरता व्यक्त करणें; सौंदर्य
प्रगट करणें.

इंब (अंब) (क) ना. - विस्तार; रुंदी; अवयव; मऊ फळ.

इंबट्टबरु (अंबट्टबरु) (क) धा. - मान्य करणें; कबूल
करणें; सहमत होणें.

इंबळ (अंबळ) (क) ना. - जमीन; भूमि.

इंबळिके (अंबळिके) (क) अ. - यानंतर.

इंबागु (अंबागु) (क) धा. - रुंद होणें; आश्रय देणें; साह्य
करणें.

इंबडिसु (अंबडिसु) (क) धा. - विस्तार पावणें; रुंदावणें.

इंबु (अंबु) (क) ना. - घर; निवास; आश्रय; विस्तार; स्थिति.

इंबेळसु (क) (अंबेळसु) (क) ना. - सुपीकता, उत्तम पीक.

इम्मडि (अम्मडि) (क) ना. - दुप्पट.

इम्म (म्मे) ने (अम्म [म्मे] ने) (क) अ. - मधुरपणें;

गोडीगुलबीने.

इम्मावु (अम्मावु) (क) ना. - गोड आंबा; रसाल आंबा.

इम्मिगिळु (अम्मिगिळु) (क) वि. - दुप्पट; आधिक्य.

इम्मिदळ (अम्मिदळ) (क) ना. - सुंदर स्त्री.

इम्सु (अम्सु) (क) ना. - माधुरी; सुरुची; गोडी.

इम्मे (अम्मे) (क) अ. - दोनदा; दुबार; दुवक्त.

इम्मेय (अम्मेय) (क) ना. - दोन्ही अंगे.

इम्मेयगणिके (अम्मेयगणिके) (क) ना. - शरीराची दोन्ही
अंगां दिसणें.

इम्मेयजोडु (अम्मेयजोडु) (क) ना. - दुहेरी कवच.

इयत् (अयत्) (सं) वि. - एवढें; याप्रतीचें.

इर (अर) (क) धा. - असणें; उरणें; पाय मागें घेणें; विलंब
करणें (क) ना. - एक आदेश.

—इरु (अरु) (क) धा. - विलंब करणें; थांबवणें;

अस्तित्व राखणें.

इरकु (अरकु) (क) ना. - अडचण; कोंडी.

—इसु (असु) (क) धा. अडचणींत आणणें; कात्रीत
पकडणें.

इरके (अरके) (क) ना. - 'इरके' पहा.

इरचलु (अरचलु) (क) ना. - बारीक पाऊस; बुरबुर; पावसाचे
तुषार.

इरळ (अरळ) (क) धा. - जिवंत असणें; जीवित राहणें.

इरवंति (तिगे) (अरवंति [तिगे]) (क) ना. - पुष्पविशेष.

इरवु (अरवु) (क) ना. - अस्तित्व; स्थिति; आधार; रीति.

इरा (अरा) (सं) ना. - भूमि; माषण; वाग्देवि; वाणी; आहार;
सराई.

—इश (अश) (सं) ना. - विष्णु; गणेश; वागीश.

—चर (अचर) (सं) ना. गारांचा पाऊस; शिलावृष्टि.

—वंत (अवंत) (क) ना. - महासागर.

इरि (अरि) (क) धा. - टोचणे; मारणें; खून करणें; अंगावर जाणे.

इरिकुळि (अरिकुळि) (क) वि. - मारका; अंगावर जाणारा.

इरिके (अरिके) (क) ना. - सुरळी, सर्पचें वेटोळें.

इरिंकु (अरिंकु) (क) धा. - मारणें; अंगावर जाणें; उसकटणें.

इरिचलु (सलु) (अरिचलु [सलु]) (क) ना. - पावसाचे
शितोडे; बुरबुर.

इरित (अरित) (क) ना. - राहणें; अस्तित्व.

इरिविट्ट (अरिविट्ट) (क) ना. - सेवा, नोकरी; चाकरी.

इरिविडु (अरिविडु) (क) धा. - धार धरणें; ओतणें.

इरिसिलु (अरिसिलु) (क) ना. - वन्य पशु धरण्याचा खड्डा;

सापळा; हत्ती, वाघ यांना धरण्याचें ठिकाण.

इरिसु (अरिसु) (क) धा. - ठेवणें, ठार मारविणें.

इरु (अरु) (क) धा. - राहणें; जगणें; आसरा घेणें.

इरुकु (रंकु) (अरुकु [रंकु]) (क) धा. - दावून धरणें;

पिळणें; करकचून बांधणें.

(क) ना. - संकट; अडचण;

कोंडी, गंडांतर.

इरुपे (रुपे) (अरुपे [रुंसे]) (क) ना. - मुंगी; पिंपीलिका.

इरुवु (रुवु) (अरुवु [रुंसे]) (क) ना. खड्डा; 'इरिसिलु' पहा.

इरुवे (अरुवे) (क) ना. - समूह; दाटण; गर्दी.

इरुवंतिगे (अरुवंतिगे) (क) ना. - 'इरवंति' पहा.

इरुवार (अरुवार) (क) ना. - दुप्पट; दोन्ही भाग; पिकाचा
चतुर्थांश, चौथाई.

(क) अ. - पुनः; दुबारा.

इरुसलु (अरुसलु) (क) ना. - 'इरिचलु' पहा.

इरुळ (अरुळ) (क) ना. - रात्र.

इरुदु (अरुदु) (क) ना. - अस्तित्व; वास; राहणें; वास्तव्य.

इरुहे (अरुह्ये) (क) ना. — 'इरुपे' पहा.

इकेंदु (अकेंदु) (क) ना. — विकट स्थिति; संकटावस्था.

इकिंसु (अकिंसु) (क) धा. — मारणें; खून करणें; दावणें; पिळणें.

इकुं (अकुं) (क) धा. — दावणें; पिळणें; कांडणें; चिमटणें; मारणें. (क) ना. — खून; नाश.

इकें (अकें) (क) ना. निवास; भूमि; पक्षी.

इकिंडि (अकिंडि) (क) धा. — चोपणें; मारणें; खेचणें; ओढणें.

इरुं (अरुं) (क) धा. — 'इरिसु' पहा.

इतंड (अतंड) (क) ना. — 'इतंड' पहा.

इतर (अतर) (क) ना. — 'इतर' पहा.

इतें (अतें) (क) ना. — दोन्ही प्रकार; उभय पद्धति; दोरीति.

इपुं (अपुं) (क) ना. — रस; गोडी; अस्तित्व.

इपुं कुंदु (अपुं कुंदु) (क) धा. दावणें; वाळणें; रसहीन होणें; सुकणें.

इपोंडु (अपोंडु) 'इपुं कुंदु' पहा.

इबल (अबल) (क) ना. — दोन्ही पक्षांचें सैन्य.

इर्म (इर्म) (अर्म [अर्म]) (क) ना. — जखम; क्षौर; हजामत.

इर्मकार (अर्मकार) (क) ना. — हजाम; नापिक; कारागीर.

इर्म (अर्म) (क) ना. — सौंदर्य; इच्छा; चांगुलपणा; मनोहारिता.

(क) अ — दोनदां; दुबारा; दोन वेळां.

इर्वर (अर्वर) (क) वि. — दोवे.

इल् (ल) (अल् [ल]) (क) ना. — घर; स्थळ; वास; आश्रय

इला (अला) (सं) ना. — भूमि; जमीन; पशु; शब्द.

— अधिप (—अधिप) (सं) ना. — राजा; भूमिपाल.

— पुत्री (—पुत्री) (सं) ना. — सीता.

इलाम्बुत् (अलाम्बुत्) (सं) ना. — राजा; पर्वत.

इलाम्बुत् (अलाम्बुत्) (सं) ना. — प्राचीन प्रसिद्ध भूखंड.

इलि (अलि) (क) अ. — येथील; येथलें.

(क) ना. — उंदीर; मूषक.

इलिंदर (अलिंदर) (क) ना. — गणपति; मूषकवाहन.

इलिपाषाण (अलिपाषाण) (क) ना. — शंखपाषाण; उंदराचें विष.

इलिमिचि (अलिमिचि) (क) ना. — लिंबवृक्ष; सांखळी; जंजीर, शृंखला.

इलिल (अलि) (सं) ना. — भरतपिता.

इल (अल) (क) अ. — निषेधात्मक अव्यय; नाही (क्रियापद).

इल (ला) ण (अल [ल] ण) (क) ना. — धूर; शाई; काजळ; अंधार; कोष्टी; विणकर.

इलमें (वे) (अलमें [लें]) (क) ना. — अभाव; नास्तित्व; अनुपस्थिति.

(क) अ. — अथवा.

इल्वल (अल्वल) (सं) ना. — वातापी राक्षसाचा भाऊ; आतापी.

इशारे (अशारे) (अ. दे) ना. — सूचना; इपारा; सल्ला.

इशा (षा) रे (अशा [षा] री) (अ. दे) ना. — खूण; निशाणी; पूर्वसूचना.

इशी (षी) के (अशी [षी] कै) (सं) ना. — रंगान्याचा कुंचला; बाण.

इषु (अषु) (सं) ना. — बाण; अस्त्र.

— आसन (—आसन) (सं) ना. — शरासन; भाता; शरपंजर.

इषुधि (अषुधि) (सं) ना. — भाता; बाणांचा साठा; शरसंग्रह.

इष्ट (अषु) (सं) वि. — इच्छित; वांछित.

(सं) ना. — इच्छा; वासना; प्रेम; कामना; पति.

इष्टके (अषुके) (सं) ना. — वीट.

इष्टगंध (अषुगंध) (सं) वि. — सुगंध; सुवासिक.

इष्टदेवते (अषुदेवते) (सं) ना. — कुलदेवता; पावणारी देवता.

इष्टमित्र (अषुमित्र) (सं) ना. — सखेसोयरे; मित्रपरिवार;

सोबती; परिचित; मित्र.

इष्टरु (अषुरु) (सं) ना. — आत; आवडतीं माणसें; मित्रगण.

इष्टलिंग (अषुलिंग) (सं) ना. — वीर शैवाची लिंगमूर्ती.

इष्टव (अषुव) (सं) ना. — उपद्रव; पीडा; त्रास; दुःख.

इष्टसिद्धि (अषुसिद्धि) (सं) ना. — कार्याची सिद्धि;

प्रयत्नाचें फळ.

इष्टानिष्ट (अषुनिष्ट) (सं) ना. — आवडनिवड; रुचिररुचि;

हिताहित; पसंती — नापसंती; शुभाशुभ.

इष्टापत्ति (अषुपत्ति) (सं) ना. — उद्देशसाधना; इच्छिलेलें संकट.

इष्टापूर्ति (अषुपूर्ति) (सं) ना. — 'इष्टापत्ति' पहा;

इच्छासिद्धी; एक धार्मिक कृत्य; इच्छापूर्ति.

इष्टार्थ (अषुार्थ) (सं) ना. — मनोवांछा; इच्छित वस्तु;

हेतुसिद्धि.

इष्टि (अषु) (सं) ना. — यज्ञ; इच्छा; आमंत्रण; आज्ञा; गडबड.

इष्टु (अषु) (क) वि. — थोडें; इतकें; अल्प; परिमाण.

(क) ना. — अस्त्र; बाण.

इष्टे (अषु) (सं) ना. — प्रिया; प्राणेश्वरी; दयिता.

इष्टम (अषु) (अषु [अषु]) (सं) ना. — वसंतकाल; काम.

इष्टवास (अषुवास) (अषु [अषु]) (सं) ना. — भाता, शरासन.

इष्टबु (अषुबु) (क) ना. — इसब; चर्मरोग.

इ (ई) सिकोळ (अ [अ] सिकोळ) (क) धा. — काढून घेणें; उपटणें; हिसकावणें; मागून घेणें.

इसु (असु) (क) धा. — बाण मारणें; बाण सोडणें.

(क) अ — धातूचा प्रेरणार्थी प्रत्यय.

इसुगे (असुगें) (क) ना. बाणमार; बाणफेक.

इसुवेस (असुवैस) (क) ना. — आशापित कार्य; निरोपित काम; सोपवलेलें काम; सांगकाम.

इह (अळ) (सं) वि. — इहलोकीचें; पार्थिव; अस्तित्व.

इहलोक (अळलोक) (सं) वि. — हा लोक; भूलोक; मर्त्यलोक.

इहगे (हंगे) (अळगें [ळंगें]) (क) अ. — असें; या पद्धतीनें (सं) ना. — जीवित्व; अस्तित्व.

इहत्र (अळडु) (सं) अ. — या लोकीं; येथील; इकडे.

इहुदु (अळदु) (क) अ. — राहू दे तर.

इहेनु (अळैनु) (क) अ. — राहीन; राहतों; जगतों.

इळ (अळ) (क) धा. — ओढणें; फरफटणें; दरदर ओढणें.

इळ (लु) कळु (अळ [ळ] कळु) (क) ना. — उतार; घसरगुंडी; पाणी.

इळानाडि (अळानाडि) (सं) ना. — इळा नामक नाडी; नागपुरी.

इळि (अळ) (क) धा. खाली उतरणें; रोडणें; वाळणें.

(क) ना. — हीनता; संपूर्णता; विळी.

इळिकेय (अळिकेय) (क) धा. — तिरस्कार करणें; अवमानणें; पाणउतारा करणें.

इळिकेपडे (अळिकेपडे) (क) ना. — तिरस्कार; अपमान;

पाणउतारा; धिक्कार.

इळि (ळि) के (अळ [ळ] कै) (क) ना. — क्षीणता; हीनता; दैन्य; गरिबी; अपमान; मानहानि.

इळित (अळड) (क) ना. — अशक्तपणा, उतार.

इळिदु (अळदु) (क) अ. — खाली येऊन.

(क) वि. — क्षीण; दीन.

(क) ना. — दुःख, दुस्थिति.

इळिमुळगु (अळमुळगु) (क) धा. — पूर्ण बुडणें; नाश पावणे.

इळिपु (सु) (अळपु [सु]) (क) धा. — खाली ओढणें; निदणें; अपमानित करणें.

अळिदु (अळदु) (क) धा. — 'इळिपु' पहा.

इळिहोत्तु (अळळोत्तु) (क) ना. — अपराण्ह; उतरत्या उन्हाचा समय; दोनप्रहरपासून सायंकाळपर्यंतचा काळ.

इळु (अळु) (क) धा. — दोचणें.

इळे (अळ) (सं) ना. — इळा नाडी; भूमि.

— आणम (— अण्णु) (सं) ना. — स्वामी; मालक; भूपति.

इळकल (अळकल) (क) ना. — 'इळुळ' पहा.

इळकुळिगोळ (अळकुळिगोळ) (क) धा. — ओढणें; फरफटणें.

इळदुवरि (अळदुवरि) (क) ना. — चिरफाड; ओढाताण.

इ

ई (ई) (क) ना. — कन्नड मूळाक्षर मालेतील ४ थें अक्षर.

समीपदर्शक सर्वनाम हा, ही, हे, कामदेव; दुःख; राग; विवेक; आव्हान.

(क) धा. — देणें; ठेवणें; विणें.

(सं) धा. — जाणें; प्रकाशणें; इच्छिणें; खाणें; मागणें;

गर्भधारण करणें.

ईयु (ईयु) (क) धा. — 'ई' पहा.

ई (ई) (क) वि. — गोड, रुचकर.

ईके (ईकै) (क) ना. — ही स्त्री.

ईक्षक (ईक्षक) (सं) ना. — प्रेक्षक; टेहळ्या; परीक्षक;

तपासणारा; निरीक्षक.

ईक्षण (ईक्षण) (सं) ना. — पाणी; डोळा; दृश्य.

(क) अ. — आतांच; या क्षणीं.

ईक्षणिक (ईक्षणिक) (सं) ना. — भविष्यवादी; ज्योतिषी; अदृष्ट सांगणारा.

ईक्षणिके (ईक्षणिके) (सं) ना. — भविष्य सांगणारी; ज्योतिषी स्त्री.

ईक्षित (ईक्षित) (सं) वि. — पाहिलेलें; गृहीत; समजलेलें; उघड झालेलें.

ईक्षिसु (ईक्षिसु) (क) धा. — पाहणें; परीक्षणें; विचार करणें.

ईसे (क्ष) (ईसे [क्ष]) (सं) ना. — विचार; समजूत; दृश्य; डोळा; उद्देश; लक्ष; वेध्य.

ईक्ष्य (ईक्ष्य) (सं) वि. — लक्ष्य; प्रेक्षणीय; वेध्य.

ईग (गडु) (ईग (गडु)) (क) अ. — यावेळीं; आतां; आज.

ईगडी (ळि) (न) (ईगडी [ळ]) (ल) (क) वि. — आतांचें; या घटकेचें; वर्तमानकालीन.

ईगळ (ईगळ) (क) अ. — 'ईगे' पहा.

ईगे (ईग) (क) अ. — लागलीच; ताबडतोब.

ईगो (गिगे) (ईग [गिग]) (क) अ. — याकाळी; यावेळीं; आतां.

ईगडळ (ईगडळ) (क) ना. — 'ईगडळ' पहा; क्षीरसागर; दुग्धसमुद्र.

ईचर (ईचर) (क) ना. — मधुरध्वनी; सुस्वर; गोड आवाज.

ईचल् (लु) (ईचल् [लु]) (क) ना. — ताडवृक्ष; शिंदीचे झाड; गांधीलमाशी.

ईचु(सु); ईचु (ऊँऊ [सु]); (ऊँऊ) (क) वि. - कोमजलेले; शिळे; बासे; वाळलेले; झडलेले. (क) ना. - दांडा; नांगराची मूठ; गाडीचा अग्रभाग.

ईचुवोगु (ऊँऊऊगु) (क) धा. - रसहीन होणे; वाळणे; बावणे; कोमेजणे.

ईचे (ऊँई) (क) अ. - इकडे; या बाजूला; याकाळीं; सांप्रत; हल्लीं.

ईउ (ऊँऊ) (क) धा. - पोहणे; तरणे; तरंगणे; अनुभवणे.

—गायि (—गायि) } (क) ना. - पोहणे शिकतांना

—बुरुडे (—बुरुडे) } वापरावयाचा भोपळा; सांगड.

ईटि (ऊँई) (क) ना. - बरची; टोकदार आयुध.

ईटु (ऊँई) (क) वि. - 'इष्ट' पहा.

ईडागु (ऊँडागु) (क) धा. - कारणीभूत होणे; पुरवठा होणे.

ईडाडु (ऊँडाडु) (क) धा. - भिरकावणे; फिरवून फेकणे;

गोफण मारणे; विसकळणे; रेलचेल होणे; पुरेसे होणे.

ईडि (ऊँई) (क) ना. - गोवरी; शेणी.

ईडित (ऊँईड) (सं) वि. - गौरवित, वर्णित; प्रशंसित.

ईडिरि (ऊँईडि) (क) धा. टोसा देणे; घाव घालणे; वेगाने पुढे जाणे; जोराने ओढणे.

ईडु (ऊँई) (क) ना. - जोड; लक्ष्य; गडीलावणी; वैरण;

बंदुकीची दारू; छेरे वगैरे; शक्ति; ऐश्वर्य; योग्यता.

—गार (—गार) (क) वि. - बलिष्ठ; शक्तिमान्; खेळांतील म्होरक्या.

ईडुजोडु (पाडु) (ऊँडुऊडुऊडु [पाडु]) (क) ना. - योग्य जोडीदार; तुल्यबल; अनुरूप जोड.

ईडे (ऊँई) (सं) ना. - स्तुति; वर्णन; शिफारस; गौरव;

वाखाणणी.

ईडेरिसु (ऊँईरिसु) (क) धा. - संपविणे; शेवटास नेणे; समाप्त करणे; पुरविणे.

ईडेह (ऊँईह) (क) धा. - सफल होणे; शिवणे; पोहोचणे.

ईटिसु (ऊँईटिसु) (क) धा. - बसविणे; चिकटविणे; अडकविणे.

ईटु (ऊँई) (क) धा. - पिणे; सेवन करणे.

ईत (ऊँई) (क) ना. - हा मनुष्य; वीत; जन्म; बाळंतपण.

—गळ (—गळ) (क) ना. - हीं माणसें.

ईति, इतिबाधे (ऊँई, ऊँईबाधे) (क) ना. - दुष्काळ.

टोळघाड वगैरेसुळे होणारे नुकसान; परराज्यापासून होणारा त्रास.

ईतु (ऊँई) (क) अ. - संशयार्थी नपुंसकलिंगी प्रत्यय.

ईदले (ऊँईल) (क) अ. - इकडे; या बाजूस.

ईदकता (ऊँईदकता) (सं) वि. - या प्रकारची उन्नति; ईयत्ता; सारखेपणा.

ईदुष (ष) (ऊँदुष [दुष]) (सं) वि. - या प्रकारचे; असे.

ईदोरेतु (ऊँदोरेतु) (क) अ. - या प्रकारे; अशा रीतीने.

ईन् (नु) (ऊँन् [नु]) (क) धा. - डोक्यावर देणे; चढविणे;

भार घालणे; घाव घालणे; आड घालणे; झांकणे.

ईपि (ऊँई) (क) ना. - माशाची घाण; मासळीची दुर्गंधी;

ऊं; चिळस; उवाळिया.

ईप्सित (ऊँप्सित) (सं) वि. - इच्छित; वांछित.

(सं) ना. - इच्छा; आकांक्षा; वासना.

ईप्सितार्थ (ऊँप्सितार्थ) (सं) ना. - मनोवासना; इच्छित वस्तु.

इप्से (प्सा) (ऊँप्से [प्सा]) (सं) ना. - आशा; इच्छा; वासना; कामना.

ईवु (ऊँवु) (क) ना. - अभाव; भेद; दोष.

ईयिसु (ऊँयिसु) (क) धा. - मिसळणे; जोडणे; प्रसवणे; विणे.

ईर (ऊँईर) (क) वि. - दोन.

(क) धा. - ओढणे; फरपटणे.

ईर (ऊँईर) (क) ना. - थंडी; हिम.

ईरडि (ऊँईरडि) (क) ना. - द्विपाद; मनुष्य; पंक्ति.

ईरण (ऊँईरण) (सं) ना. - उचलून धरणे; पीळ; पाठिंबा; कारभार.

ईरणगे (ऊँईरणगे) (क) ना. - फणी; विंचरून उवा काढणे.

ईरिण (ऊँईरिण) (सं) ना. - अरण्य; नापीक जमीन; वैरण.

ईरित (ऊँईरित) (सं) वि. - कथित; प्रेषित; प्रक्षित; चोपलेले.

ईरु (ऊँईरु) (क) धा. - ओढणे; लेंचणे; हिसकणे.

ईरुळिळ (ऊँईरुळिळ) (क) ना. - कांदा; कंदर्प

ईरुहणिगे (ऊँईरुहणिगे) (क) ना. - उवा काढण्याची फणी.

ईरेंलु (ऊँईरेंलु) (क) वि. - चौदा (संख्या).

ईमन (ऊँईमन) (क) ना. - जलम; ठेच; क्षत; व्रण; ताप.

ईम (ऊँईम) (क) ना. - 'ईम' पहा.

ईयें (ऊँईयें) (क) ना. - भटकंती; भ्रमंती.

ईर्षा (र्षा) लु (ऊँईर्षा [ईर्षा] लु) (सं) वि. - ईर्ष्याज; मत्सरी; स्पर्धालु; डोक्यांत ऊ असलेली स्त्री.

ईर्षे (र्षे) (ऊँईर्षे [ईर्षे]) (सं) ना. - मात्सर्य, पोटादुखी, स्पर्धा.

ईलागु (ऊँईलागु) (क) धा. - साधु होणे, दिवसांत असणे. (बाळंतपणापूर्वी)

—इसु (—इसु) (क) धा. - 'ओगिसु' पहा.

ईलि (लि) (ऊँई [ई]) (सं) ना - विळी.

ईलिक (का) (ऊँईलिक [का]) (क) ना. - 'इळिगे' पहा.

ईलु (ऊँईलु) (क) ना - साधु होणे, ओढा, लग्न, मीलन, ऋणानुबंध, आपुलकी.

ईवरु (ईव०रु) (क) अ. — आतांपर्यंत, थोडे पुढे.
 ईवोत्तु (ईव०त्तु) (क) अ. — आज, यावेळीं.
 ईश (ईश) (सं) ना. — मालक, स्वामी, शिव, ईश्वर.
 ईशान (ईशान) (सं) ना. — शिव, अष्ट दिक्पालांपैकी एक;
 सूर्य; शमी, आपटा यासारखी सोन झाडे.
 ईशानी (ईशानी) (सं) ना. — पार्वती, दुर्गा.
 ईशान्य (ईशान्य) (सं) ना. — उत्तर व पूर्व यामधील उपदिशा;
 शिव.
 ईशावास्य (ईशावास्य) (सं) ना. — दशोपनिषदांपैकी एक
 उपनिषद्; ईशोपनिषद्.
 ईशितव्य (ईशितव्य) (सं) वि. — पूजार्ह; अनुशासनीय.
 ईशित्य (ईशित्य) (सं) ना. — स्वामी; यजमान; अनुशास्ता.
 ईशित्व (ईशित्व) (सं) ना. — स्वामित्व; यजमानकी; अनुशासन.
 ईश्वरसत्ता (ईश्वरसत्ता) (सं) ना. — देवालय; देवघर;
 देवस्थान.
 ईश्वरि (ईश्वरि) (सं) ना. — पार्वती; शिवभवानी; मालकीण;
 यजमानीण; विपन्न वनस्पति; ईश्वरमुळी.
 ईषण (ईषण) (सं) ना. — अपेक्षा; वासना; शोध.
 — त्रय (—३,०३) (सं) ना. — सति-सुत-संपत्ति या तिहींची
 वासना.

ईषत् (ईषत्) (सं) वि. — स्वल्प; थोडे; लहान; अंतर.
 ईषा (ईषा) (सं) ना. — पोहणे; तरंगणे; नांगराचा
 दिंड.
 ईस (ईस) (सं) ना. — ईश्वर; देव.
 ईसिकोळ (ईसिकोळ) (क) धा. — 'इसिकोळ' पहा
 ईसु (ईसु) (क) धा. — विणें; जोडणें; पोहणें.
 (क) ना. — नांगराचा तुंबा.
 (क) वि. — एवढें; इतकें.
 ईह (ईह) (क) वि. मीलित; मिफाफ झालेले; मिसळलेले.
 ईहा (ईहा) (सं) ना. — इच्छा; चेष्टा; उद्योग.
 ईहामृग (ईहामृग) (सं) ना. — लांडगा; मृगजळ; रुपकभेद.
 ईहित (ईहित) (सं) वि. — अपेक्षित; शोधित; संपादित.
 ईहे (ईहे) (सं) ना. — प्रयत्न; आशा; थक्का; इच्छा; स्पृहा.
 ईळ (ईळ) (क) धा. — फाटणें; तडकणें; अपहार
 करणें; उपटणें.
 कोळळु (—ईळळु) (क) धा. — हिसकणें; जवरीनें काढून
 घेणें; अपहरण करणें.
 ईळि (ईळि) (क) ना. अन्न, समूह, कान, निशाणी, ईश.
 ईळिगे (ईळिगे) (क) ना. विळी, पाटाला बसवलेली विळी.
 ईळे (ईळे) (क) ना. नारिंग, संत्रें, ईडलिबु.

उ

उ (उ) (क) ना. कन्नड मूळाक्षरमालेतील ५ वे अक्षर; जुन्या
 उ (उ) कानडीतील व्यंजनांत नामाला नवकन्नडमध्ये
 लागणारा प्रत्यय.
 उकड (उकड) (क) अ. समुच्चयवाचक अव्यय, आणि रूपांतर
 करतांना येणारे अंत्याक्षर.
 उक (उक) (क) अ. शब्दाचे धातुसाधित करण्याचा एक प्रत्यय.
 उकड (उकड) (क) वि. उत्कट, जास्तीचा; फाजील;
 अधिकचा; श्रेष्ठ.
 (क) ना. शहराभोवतीचा तट; देवडी; पहारेकऱ्याची चौकी;
 नाका; जकातनाका; डोण; पाणी ओढण्याच्या दोरीचा फास.
 उकंद (उकंद) (क) वि. अधिक, पुष्कळ, दृढ.
 (क) ना. वाव; सड; वैपुल्य; उदंडता; दांडी.
 उकलिसु (उकलिसु) (क) धा. हातचें जाणें, मिणें, भयभीत
 होणें.
 उकलु (उकलु) (क) ना. विश्रांतिस्थल; व्यवस्था; वेळ.
 उकळिके (उकळिके) (क) ना. आतुरतेनें पाहणें; व्याकुळ-
 दृष्टि; वियोग; भीति; लाट; विषाद; वासना; कमंडलु.

उकि (उकि) व. (उकि [उकि] व) (क) ना. फसवणूक, प्रमाद,
 कुत्सितपणा.
 उक्कु (उक्कु) (उक्कु [उक्कु]) (क) धा. उतूं येणें, वाढणें,
 चिरणें; पिणें; फुगणें.
 (क) ना. मस्ती; तापवलेले लोखंड; ठोकीव लोखंड; बुडबुडा,
 फेस.
 उक्कडिसु (उक्कडिसु) (क) धा. अधिकार गमावणें, शक्ति
 घालवणें.
 उक्कुल (उक्कुल) (क) ना उन्नति, भरभराट, उत्कर्ष, गर्व,
 अहंभाव, ताठा.
 उक्के (उक्के) (क) ना. नांगरणी; बाकी; इत्यादि; शेष.
 उक्केहोडे (उक्केहोडे) (क) धा. नांगरणें; मारणें; राहणें.
 उक्केव (उक्केव) (क) ना. उत्सव; समारंभ; सण; उत्साह.
 उक्केरु (उक्केरु) (क) धा. अधिक होणें; वरचढ होणें.
 (क) ना. भरती; वाढ.
 उक्त्त (उक्त्त) (सं) वि. बोललेले; कथित; सांगितलेले.
 उक्त्ति (उक्त्ति) (सं) ना. गोष्ट; भाषण; शब्द; सुभाषित, वचन.

उक्तिचिद (७०८, ९८) (सं) ना. कथेकरी, गोष्ठीवेल्हाळ;
वैय्याकरणी; गोष्ठी सांगणारा.

उक्ष (७०९) (सं) ना. बैल; वृषभ. खोंड.

उक्षग (गमन) ७०९ [गमन] (सं) ना. नंदीवाहन; शंकर.

उक्षण (७०९) (सं) ना. प्रोक्षण; शिपडणी; शितोडा; शिपण.

उक्षतर (७०९) (सं) ना. बलाढ्य बैल, वळ, पोळ.

उक्षध्वज (७०९) (सं) ना. वृषभ; केतु; शंकर.

उखे (७०९) (सं) ना. पात्र; मडकें; भांडें.

उग (७०९) (क) ना पुष्टिगी धातुसाधिताचा प्रत्यय.

उगड (७०९) (क) वि. - 'उत्कट' पहा.

उगड (डणे) (७०९) (क) ना. - स्तुतिपाठ; तोच
तोच स्तुतिपाठ.

उगम (७०९) (सं) ना. - जन्म, मूल, आदी, आरंभ.

उगरिसु (७०९) (क) धा. - उद्गारणे, उसासा देणे, दीर्घ
श्रास सोडणे.

उगाडि (७०९) (क) ना. - वर्षप्रतिपदा, गुढीपाडवा.

उगाभोग (७०९) (सं) ना. भाट; एक गवई.

उगि (७०९) (क) धा - तडकणे; फाटणे; चिरणे; बडवणे, जखम
करणे; आत टकलणे; ओतणे; पडणे; चूर करणे; अपहार
करणे; प्रवेश करविणे.

(क) ना. - कासव, हवा.

उगिपद (७०९) (क) ना. - अपहरण; लूट; धाड; लूटमार.

उगिगि (बिगि) (७०९) (क) धा - फोडणे; मेदणे;
चिरणे.

उगिबंडि (७०९) (क) ना. - आगगाडी; इंजिन.

उगिसु (७०९) (क) धा. - फेकणे, ओतणे; शिरणे;
बिघडवणे; सैल करणे.

उगु (७०९) (क) धा. - ओतणे; सोडणे; फेकणे; पडणे; थुंकणे;
चाळू लागणे.

उगुरु (७०९) (क) ना. - सोलण्याचें साधन; सांगाडा.

उगुरिसु (७०९) (क) धा. - नखानें फाडणे; संपवणे,
शेवटास लावणे; नखानें उकरणे.

उगुरुबेच्चगे (७०९) (क) अ. - कोमटपणानें;
शीतोष्णतेन.

उगुळ (७०९) (क) धा. - थुंकणे; ओकारी काढणे; छीथु
करणे; तिरस्कारणे.

(क) ना. - लाळ; थुंकी; मुखरस.

उगे (७०९) (क) अ. - चिरून; बाहेर पडून; ओतून.

उगा (७०९) (क) ना. - भांड्याच्या तोंडाला बांधलेली
शिकाळी; तोतरा.

उगाड (७०९) (क) ना. - उत्कट; पीडा; अडचण; संकट.

उगाडणे (७०९) (क) ना. - उद्घोषणा; स्तुति; गर्जेना;
ओरड.

उगाडिसु (७०९) (क) धा. - जयजयकार करणे; घोषणा
करणे; पुकारून सांगणे; 'उत्कटिसु' पहा.

उगाग (७०९) (क) ना. - उद्गार; अभिप्राय; मत.

उगु (७०९) (क) धा. - पाणी शिपडणे; अडखळत बोलणे.
(क) ना. - तोतरेपणा; बोबडे बोल.

उग्र (७०९) (सं) वि. - भयंकर; भीषण; क्रूर; उष्ण; तिखट;
रागीट; तीव्र.

उग्रगंधे (७०९) (सं) ना. - ओवा; अजवान; 'बजी'
नामक वनस्पति (गंडमाळेवरील औषध); चाफा.

उग्रधन्व (७०९) (सं) ना. - इंद्र; उग्र धनुष्य हातीं
ठेवणारा.

उग्रलोचन (७०९) (सं) ना. - शिव; अंगारनेत्र.

उग्रशासन (७०९) (सं) ना. - कठीण शिक्ष; दडपशाही;
सक्तमजुरी; क्रूर कायदा.

उग्रश्रव (७०९) (सं) ना. - शीघ्रबुद्धि; रोमहर्ष मुनि.

उग्रसेन (७०९) (सं) ना. - कंसपिता.

उग्राण (७०९) (क) ना. - वसुली करणारा; सामान संग्रह
करण्याची जबाबदारी; कोठार; खजिना; कोठी.

उग्राणते (७०९) (क) ना. - अधिकोत्पत्ति; उठाव.

उग्राणि (७०९) (क) ना. - वसुली करणारा; सेवक;
तळवार; हरकाम्या.

उग्राणिसु (७०९) (क) धा. - अतिशय होणे; अमाप
होणे; वसूल करणे.

उग्रान्वय (७०९) (सं) ना. - उग्रसेनाचा वंश; भयंकर
वंश.

उग्राहि (७०९) (सं) ना. - काळसर्प; निशाचर; भयंकर
उघे (७०९) (सं) अ. - वाहवा ! मलें !

उंकी (७०९) (क) ना. - पांजणी; सुताला खळ चढविण्याची
क्रिया.

उंकि (७०९) (क) धा. - परीक्षणे; लक्षपूर्वक पाहणे;
निरीक्षणे; पांजणी करणे.

उंगुट (७०९) (क) ना. - अंगुष्ठ; पायाचा अंगठा.

उंगुरु (७०९) (क) ना. - अंगठी; बोटांतील दागिना;
अंगुलीयक,

उंगुरकूदळु (७०९) (क) ना. - कुरळकेस.

उंगुरबेरळु (७०९) (क) ना. - अनामिका;
करांगुलीजवळचे बोट.

उचायिसु (७०९) (क) धा. - ओलांडणे, पार पडणे;
निसटणे; वेळ काढणे. निभावून नेणे.

उचित (७७३३) (सं.) वि. — योग्य; धर्मार्थ; संभावित; समृद्ध;
किरकोळ; वहिवाटीचे; अनुकूल.

उचितज्ञ (७७३३३) (सं.) ना. — औचित्य जाणणारा; विवेकी;
समजूतदार; जाणता; जाणकार.

उच्च (७७३३) (सं.) वि. — श्रेष्ठ; उंच; उन्नत; गंभीर; वरच्या
दर्जाचा.

उच्चंड (७७३३०३) (सं.) वि. — तीव्र; प्रचंड; उद्धट; बेताल;
अविवेकी.

उच्चत् (७७३३०) (सं.) वि. — वर उडणारा; भरारी मारणारा.

उच्चय (७७३३००) (सं.) ना. — संग्रह; पुंजी; रास; निरी; लाट.

उच्चरण (७७३३०००) (सं.) ना. — उच्चार.

(सं.) धा. — बाहेर जाणें; वर जाणें; चढणें.

उच्चरित (७७३३०३) (सं.) वि. — दूर गेलेला; वर उडालेला;
उच्चारलेला; बोललेला.

उच्चरिसु (७७३३०३०) (क) धा. — सांगणें; बोलणें; म्हणणें;
उच्चारणें.

उच्चल (७७३३००) (सं.) ना. — मन; गृहीत गोष्ट; समजूत.

उच्चलत् (७७३३०००) (सं.) वि. — वर उडणारा, चढणारा.

उच्चलित ७७३३०३ (सं.) वि. — उकळी फुटलेला, विभक्त,
वर उडालेला, दूर गेलेला

उच्चालि(लि)सु ७७३३०३ [७] स० (क) धा. — लिहिणें, बाहेर
पडणें, वर चढणें, उकळणे, विभक्त होणें, घुसणें, पार पडणें,
निसटणें, तुकडे तुकडे होणें.

उच्चादन(ने) (७७३३०३०३) [३] (सं.) ना. हकालपट्टी,
उन्मूलन, झाडलेट, भूतबाधा परिहार.

उच्चापति (७७३३०३०३) (क) ना. — किरकोळ कर्ज; सामानांची
उधारी; हात उसने.

उच्चार (७७३३०३) (सं.) ना. — 'उच्चरण' पहा.

उच्चालिसु (७७३३०३०३) (क) धा. 'उच्चलिसु' पहा.

उच्चावच (७७३३०३०३) (सं.) ना. — असंबद्ध प्रलाप;

अचावचा; अविवेकी भाषण; कमजास्त.

उच्चावचक्रीडे (७७३३०३०३०३) (सं.) ना. — तोल काठी,
झुकदांडी; जीक.

उच्चासन (७७३३०३०३) (सं.) ना. — उंचावरील बैठक; गादी;
वेदिका; देवपीठ.

उच्चु (७७३३०३) (क) धा. — ओढणें; बाहेर काढणें; सोडवणें;
दिलेकरणें; प्रवेशणें; तोंड उघडणें; बाणासारखे उडणें.

उच्चुंड (चुल) (७७३३०३०३ [३३०३]) (सं.) ना. — ध्वजाच्या
टोकावरीला टोपण; 'उच्चल' पहा.

उच्चैसु (७७३३०३०३) (सं.) वि. — वरचा; उन्नत.

(सं.) अ. — जोरानें; ओरडून; बलेंच.

उच्चैःश्रव (७७३३०३०३) (सं.) ना. — लेबकणी; प्रखरश्रुति;
इंद्राश्रव.

उच्चैःश्रोष (ध्वनि) (७७३३०३०३ [३३०३]) (सं.) ना. —
श्रोषणा; उद्श्रोष; नारा; पुकार.

उच्चैस्तर (७७३३०३०३) (सं.) वि. — वरिष्ठ; असाधारण;
अत्युच्च; दैवी.

उच्छादन (७७३३०३०३) (सं.) ना. — उत्पादन; सुगंधलेपन;
उटणे माखन.

उच्छिष्ट (७७३३०३०३) (सं.) ना. — उष्ट्रे; भोजनावशेष.

उच्छीर्षक (७७३३०३०३) (सं.) ना. — उशी; गिरदी; उसें.

उच्छृंखल (७७३३०३०३०३) (सं.) वि. — मोकळा; स्वैर; स्वतंत्र.

उच्छोषण (७७३३०३०३०३) (सं.) ना. — वाळवण.

उच्छ्रय (७७३३०३०३) (सं.) ना. — उन्नति; उदय; उर्जितावस्था;
उंची.

उच्छ्रित (७७३३०३०३) (सं.) वि. — उन्नत; उदित; माजलेला; अधिक.

उच्छ्रास (७७३३०३०३) (सं.) ना. — निःश्वास; श्वसन.

उजाडू (७७३३०३०३) (अ. दे.) ना. — निर्जन प्रदेश; उद्ध्वस्त
खेडें.

उज्जनि (७७३३०३०३) (सं.) वि. — जन्मलेलें; संपादित; निर्गत.

उज्जयिनि (७७३३०३०३०३) (सं.) ना. — विक्रमराजाची राजधानी;
अवंति.

उज्जवणे (७७३३०३०३) (क) ना. — उद्यापन; समारोप; सोडवणूक;
कन्यादान.

उज्जल (७७३३०३०३) (क) वि. — उज्ज्वल; चकाकणारे; शांत.

उज्जालिके (७७३३०३०३०३) (क) ना. — प्रकाश; उजाळा; चकाकी;
तेज.

उज्जासन (७७३३०३०३०३) (क) ना. — खून; ठार मारणें.

उज्जीविसु (७७३३०३०३०३) (क) धा. — जगविणें; जीवदान देणें

उज्जु (७७३३०३०३) (क) धा. — चोळणें; झिजणें.

—कोरडु (—कौरडु) (क) ना. — रंधा; तासणी; उजवट.

उज्जुग (७७३३०३०३) (क) ना. — उद्योग; काम; श्रम.

उज्जुगंबलि (७७३३०३०३०३०३) (क) ना. — ज्यावर कपडे पसरून
इल्ली केली जाते ते कांबळ्याचें आसन.

उज्जुगिसु (७७३३०३०३०३०३) (क) ना. — काम करणें; कामांत गुंतणें.

उज्जुविके (७७३३०३०३०३०३) (क) ना. — चोळणें; वासणें; मालीश

उज्जुंभित (७७३३०३०३०३०३०३) (सं.) वि. — उमललेलें; विकसित;
उघडलेले; वाढलेले; विस्तृत; तोंड वासलेले.

उज्ज्वल (७७३३०३०३) (सं.) वि. — प्रकाशमय; शांत; स्वच्छ;
शोभिवंत

—इसु (—असु) (क) धा. — प्रकाशणें, स्वच्छ करणें.

—ते (—डै) (क) ना. — शांति; शोभा; प्रकाश; तेज.

उज्ज्वलन (उज्ज्वलन) (सं) ना. — अग्नि; धग; प्रकाश.
 उज्ज्वलित (उज्ज्वलिङ) (सं) वि. — स्वच्छ केलेले; धगधगीत.
 उज्झित (उज्झिङ) (सं) वि. — त्यक्त; टाकलेले.
 उंछवृत्ति (उंछवृत्ति) (सं) ना. — बलुता; आयाजीवी; उर्वरित
 धान्य संकलन वृत्ति.
 उट (उठ) (सं) ना. — पाला पाचोळा; गवत; कडबा; घास.
 उटज (उठज) (सं) ना. — पर्णकुटी; झोपडी; पर्णशाला;
 खोपट; पाला पाचोळ्याचें घर.
 उट्टर (उठ्ठर) (क) ना. — स्त्रियांच्या नेसणाची कमरगाठ.
 उट्टि (उठ्ठि) (क) ना. — दुर्वचन; शिबिगाळ; शिके; पोळे;
 मोहोळ.
 उठावुठि (उठावुठि) (अ. दे) ना. — लागलीच; ताबडतोब;
 तीव्रवानें
 उड (उड) (क) ना. — घोरपड; नेसण्याचें वस्त्र; कंबर, ओटी;
 पदर.
 उडळ (उडळ) (क) ना. — 'उडि' पहा; पोषाख; पेहराव.
 उडाळ (उडाळ) (क) ना. — भटक्या; खुशालचेंडू; वात्रट;
 आळशी; उडाणटप्पू.
 उडि (उडि) (क) धा. — कातरणें; पळून जाणें; कुस्करणें;
 खुपसणें; ठेचणें; तुकडे करणें; फिरविणें.
 (क) ना. — कमर; पोट; ओटी; नितंब; कटि; तुकडा;
 चकमक.
 उडिकूसु (उडिकूसु) (क) ना. — कमरेवरील मूल; तान्हे बाळ.
 उडिके (उडिके) (क) ना. कोम; पुनर्विवाह.
 उडिगे (उडिगे) (क) ना. वस्त्रप्रावर्ण; अंगावरील वस्त्र.
 उडिदार (उडिदार) (क) ना. — कडदोरा; कमरेला बांधलेला
 गोप; दोरा.
 उडिदोवळु (उडिदोवळु) (क) ना. — कमरे भोवतीं
 बांधण्याचें कातडें; चर्म.
 उडिनूळ (उडिनूळ) (क.) ना. — 'उडिदार' पहा.
 उडिल् (उडिल्) (उडिल्) [उडिल्] (क.) ना. — कमर; पोषाख;
 पेहराव.
 उडिसु (उडिसु) (क) धा. — नेसविणें; कपडे घालणें; कातरणें;
 तुकडे करणें.
 उडु (उडु) (सं) ना. — नक्षत्र; पाणी.
 (क) धा. — कपडे घालणें; नेसणें.
 (क) ना. — सरडा; कमर.
 उडुक (उडुक) (क) ना. — कमरेभोवती गुंडाळण्याचें वस्त्र.
 उडुगु (उडुगु) (क) धा. — संकोचणें; लहान होणें; घडी
 घालणें; वाकविणें; उतरवणें; झाडणें; विलंबणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — झाडविणें, स्वच्छ करणें.

उडुगे तोडुगे (उडुगे-तोडुगे) (क) ना. — वस्त्राभरण;
 अलंकार; दागदागिने; 'उडिगे' पहा.
 उडुगो (गो) रे (उडुगो [गो] री) (क) ना. — अहेर;
 डाग, तप्तमुद्रा.
 उडुते (उडुते) (क) ना. — 'इणिवि' पहा.
 उडुदेव (राज) (उडुदेव) [उडुदेव] (सं) ना. — चंद्र.
 उडुप (पति) (उडुप) [उडुप] (सं) ना. — चंद्र
 उडुपखंड (उडुपखंड) (सं) ना. — अर्धचंद्र.
 उडुपखंडशिखंड (उडुपखंडशिखंड) (सं) ना. — शिव;
 चंद्रमौली.
 उडुपजुट (उडुपजुट) (सं) ना. — चंद्रशेखर, शंकर.
 उडुपु (उडुपु) (क) ना. — 'उडुगे तोडुगे' पहा.
 उडुरु (उडुरु) (क) ना. — बैलाची डरकाळी; हंबारव.
 उडुलु (उडुलु) (क) ना. — 'उडिलु' पहा.
 उडुवर (उडुवर) (सं) ना. — चंद्र; नक्षत्रपति.
 उडुवे (उडुवे) (क) ना. — अरण्य; काटेरी प्रदेश.
 उडे (उडे) (क) ना. — अंगावरील वस्त्र.
 उडेमणि (उडेमणि) (क) ना. — कमरपट्टा; रत्नखचित मेखला;
 रत्नजडित कंबरपट्टा.
 उड्डीन (उड्डीन) (सं) ना. — उड्डाण; भरारी; झेप; गगनविहार.
 उण् (ण्णु) (उण्णु [ण्णु]) (क) धा. — खाणें; जेवणें;
 अनुभवणें; भोगणें; सहन करणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — खावविणें; जेवविणें; भरविणें.
 (क) ना. भोजन; फराळ; खाणेपिणें; जेवण.
 उणि (उणि) (क) ना. — खानपान; अन्न; भरणपोषण.
 उणुगु (उणुगु) (क) ना. — खाद्य.
 उंडु (उंडु) (क) अ. — होकारार्थी अव्यय.
 (क) क्रि. — आहे.
 उंडलिगे (उंडलिगे) (क) ना. — तांदळाची आंबोळी;
 धिरडें; घाबन.
 उंडाडि (डिग) (उंडाडि [डिग]) (क) ना. — उडाणटप्पू;
 खाऊन फिरणारा; खुशालचेंडू. 'उडाळ' पहा.
 उंडिग (उंडिग) (क) ना. — एकांडा; सडेसोट; उंडगा; उडाणटप्पू.
 उंडिगे (उंडिगे) (क) ना. — मुद्रा; मोहोर; छाप; ठसा;
 परवाना; प्रवेशपत्र.
 उण्णवळियदु (उण्णवळियदु) (क) अ — पुष्कळ; अतिशय;
 उन्मुळून; मुळासकट उपटून.
 उणिण (उणिण) (क) ना. — भोजन; गोचीड; गोमाशी; तांब.
 उण्णे (णी) (उण्णे [णी]) (क) ना. — मेंदीची लोकर.
 उण्मु (उण्मु) (क) धा. — होणें; असणें; जन्मणें; चढणें;
 मारणें; फुगणें. सुचणें.

उत् (७७) (सं) अ. - वर; पुढें; बाहेर; अधिक; श्रेष्ठ.

उत (७७) (सं) अ. - अथवा; किंवा; विकल्पानें.

(सं) ना. - संशय; भीति.

उतर्य (७७) (सं) ना. - अंगिरस ऋषीचा पुत्र.

उताहों (७७) (सं) अ. - 'उत' पहा.

उक (७७) (सं) वि. - चंचल मनस्क; हावरा; आतुर.

उक्कच (७७) (सं) ना. - ताठ केस; ऊर्ध्वकेश.

उक्कट (७७) (सं) वि. - प्रमुख; श्रेष्ठ; उद्धट; कठिण;

खुळा; आतुर; कष्टप्रद; गंडस्थळांतून वाहणारा रस.

उक्कटिसु (७७) (क) धा. - अतिक्रमण करणें;

उद्बोधणें.

उक्कठिल (७७) (सं) वि. - इच्छिणारा; वासना

ठेवणारा; आशाळभूत; उत्सुक; धाधावलेला; अशीरा.

उक्कंठे (ठा) (७७) (सं) ना. - उत्कटना; आतुरता.

हवापी.

उक्कर (७७) (सं) ना. - समूह; रास; संग्रह; वैपुल्य;

बाहुल्य; आधिक्य.

उक्कर्ष (७७) (सं) ना. - श्रेष्ठता; संतोष; उन्नति;

भरभराट; अधिकता.

उक्कल (७७) (सं) ना. - उडीसा देशाचें प्राचीन नांव.

उक्कलिका (के) (७७) (सं) ना. - विरह; चिंता;

भीति; कुतूहल.

उक्कीर्ण (७७) (सं) वि. - संग्रहित; अस्ताव्यस्त; कोरीव;

भोक पाडलेलें.

उक्कुण (७७) (सं) ना. - डेकूण; ऊं; लिख; चिळस.

उक्कुत्त (७७) (सं) वि. - कोरीव; कातीव; कातरलेलें.

उक्कुष्ट (७७) (सं) वि. - श्रेष्ठ; उत्तम; चांगले; उन्नत.

उक्कोच (७७) (सं) ना. - लाच; मनोति; हातओल.

उक्कम(मण) (७७) (सं) ना. - अतिक्रमण;

उल्लंघन; क्रमवाह्यवर्तन; दिशाभूल; निर्गमन; उन्नति.

—इसु (—इसु) (क) धा. - पार होणें; दाटणें; उल्लंघणें.

उक्कांति (७७) (सं) ना. - 'उक्कम' पहा.

उक्कोश (७७) (सं) ना. - घोषणा; ओरड; पक्षविशेष.

उक्क्षेप (७७) (सं) ना. - फेक; मिरकाट; विखरण; त्याग.

उक्खात (७७) (सं) वि. - उकरलेलें; उखणलेलें;

उपटलेलें; पदच्युत; स्थानभ्रष्ट.

उत्त(त्ता) (७७) (क) अ. - वर्तमान काळाचा कृदंत

प्रत्यय.

उत्तस (७७) (सं) ना. - किरीटांतील रत्न; कर्णभूषण;

कानांतील दागिना.

(सं) वि. - श्रेष्ठ.

उत्तंड (७७) (सं) ना. - सरीसारखा गळ्यांतील दागिना;

फास; पति.

उत्तस (७७) (सं) वि. - तापलेला; रागावलेला; क्रुद्ध;

संतत.

(सं) ना. - वाळलेले मांस; शिरोभूषण.

उत्तमर्ण (७७) (सं) ना. - सावकार; कर्ज देणारा;

धनको.

उत्तमश्लोक (७७) (सं) ना. - पुण्यपुरुष;

कीर्तिमान; सत्कीर्त युधिष्ठिर; नळ; बगैरे पुण्यचरित.

(सं) वि. - पूज्य; स्तवनीय; अर्हणीय.

उत्तमांग (७७) (सं) ना. - डोकें; शिर; श्रेष्ठ अवयव.

उत्तमाधम (७७) (सं) वि. - श्रेष्ठकनिष्ठ; उच्चनीच;

लहानथोर; बराबर.

उत्तमिके (७७) (सं) ना. - चांगुलपणा; श्रेष्ठपणा.

उत्तमे (७७) (सं) ना. - सुंदरा; सुलक्षणा; सुशोभा;

शोभना.

उत्तमौज (७७) (सं) ना. - पांडवाकडील एक राजा.

उत्तरक्रिये (७७) (सं) ना. - और्ध्वदैहिक; प्रेतसंस्कार;

मरणोत्तर विधी.

उत्तरकुरु (७७) (सं) ना. - मेरु पर्वताच्या उत्तरेकडील

एकदेश; उत्तर ध्रुवाजवळील प्रदेश.

उत्तरकोडु (७७) (क) धा. - जाब देणें; उत्तर देणें;

उलट बोलणें; तोंडावर बोलणें

उत्तरंग (७७) (सं) ना. - लाटांचें तांडव; लाटांचा

झिंगाणा; कल्लोळ; जलकल्लोळ.

उत्तरच्छद (७७) (सं) ना. - उपरणें; प्रावरण; वरचें

पांघरूण.

उत्तरण (७७) (सं) ना. - सुटका; निसट; उतारण; पैल-

गाठणें; पैलपार; पर तीरीं जाणें.

उत्तरदिक्वर (७७) (सं) ना. - उत्तर दिशेचा राजा;

कुबेर.

उत्तरपक्ष (७७) (सं) ना. - प्रतिवादी; विरोधीपक्ष;

कृष्णपक्ष; खंडगपक्ष (वादांतील).

उत्तरपूजे (७७) (सं) ना. - विसर्जन विधी;

मानखंडणा; पूजेतील शेवटचा भाग.

उत्तरमीमांसे (७७) (सं) ना. - सहावें (षड्)

दर्शन; वेदांत; बादरायणांची ब्रह्मसूत्रें.

उत्तरवयस्सु (७७) (सं) ना. - उतारवय;

म्हातारण; वृद्धत्व.

उत्तरवादि (७७) (सं) ना. - प्रतिवादी; जबाबदार.

उत्तरवाचित्त (७७) (सं) ना. - जबाबदारी.

उत्तरसाधक (७७७७७७७७) (सं) ना. - सहाय्यक; मदतगार.
उत्तरा (७७७७७) (सं) ना. - विराटराजाची मुलगी. एक
नक्षत्र.

उत्तराधिकारी (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - वारस; मरणोत्तर
स्वामित्वाधिकारी.

उत्तराभिमुख (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उत्तर दिशेला
तोंड असलेला; उत्तरेकडे जाणारा.

उत्तरायण (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - मकरवृत्तापासून
कर्कवृत्तापर्यंतचा सूर्यगतीचा काळ; एक अयन; उत्तरेला जाणं.

उत्तरायि (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उपकार स्मरण;
दूरचा मनुष्य; परका.

उत्तराशापति (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उत्तरदिशेचा स्वामी;
कुवेर.

उत्तरासंग (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उत्तरवस्त्र; प्रावरण;
अंगावरील दुसरे वस्त्र.

उत्तरिगे (७७७७७७७७७७) (क) ना. - 'उत्तरासंग' पहा.

उत्तरिसु (७७७७७७७७७७) (क) धा. - उत्तर देणं; पारहोणं; सोडून
देणं; निसटणं.

उत्तरीय (यक) (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - 'उत्तरासंग'
पहा.

उत्तरे (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - 'उत्तरा' पहा.

उत्तरेद्युः (७७७७७७७७७७) (सं) अ. - उद्यां; दुसऱ्या दिवशीं.

उत्तरोत्तर (७७७७७७७७७७) (सं) अ. - पुढें पुढें; प्रगतिपर;
अधिकाधिक.

(सं) ना. - जय; सुख.

उत्तल् (७७७७७७७७७७) (क) अ. - येथेंच; दूर नव्हे की जवळ नव्हे
अशा ठिकाणीं. नातिदूर; न अतिसमीप.

उत्तवलिके (७७७७७७७७७७) (क) ना. - प्रयत्न; युक्ति; योजना;
आराखडा.

उत्तान (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उताणा; उथळ; वर उचलेलें;
उघडलेलें.

उत्तानक (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - कुस्तीतील पट; आयुध
चालवण्यांतील डाव; पंक्ति; ओळ; आवृत्ति; वंश; वराणें;
नृत्य-लय; संगति; लहर.

उत्तानपाद (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - ध्रुवपिता;
मृगनक्षत्रांतील एक तारा.

उत्तानशय (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उताणे निद्रासन; अर्भक.

उत्तानित (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - तोंड वर करून झोपणारा;
वरतोंड्या; एकजीव झालेला.

उत्तार (रण) ७७७७७७७७७७ (सं) ना. - सुरक्षितता; परतफेड;
युक्तभूदान; उच्चस्वर; विस्तार; गमावणूक; हरण.

उत्तारक (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - नावाडी; नाविक; नाव; डोण;
होडी.

उत्ताल (ळ) (७७७७७७७७७७) [७] (सं) वि. - बलाढ्य; शक्तिमान्;
चपळ; उंच; मोठें; वेगवान्; वर उचललेला.

उत्तीर्ण (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - पारपडलेला; निसटलेला;
सुरक्षित; उतराई; ऋणमुक्त; पुढें गेलेला.

उत्तु ७७७७७ (क) धा. - पेरणें; जुळणें; सारखें होणें; सोडणें;
नांगर मारणें.

उत्तुंग (७७७७७७७७७७) (सं.) वि. - उंच; श्रेष्ठ; उन्नत; लांब; उच्च.

उत्तुत्ते (त्ति) (७७७७७७७७७७) [७] (क) ना. - खारीक; खजूर;

तत्तेजक (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - प्रोत्साहक; हुरूप देणारा; चेव
आणणारा.

उत्तेजन (७७७७७७७७७७) (सं.) ना. - चेतना; क्षोभ; प्रोत्साहन;
उत्साह; उत्साह.

उत्तेजित (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उत्तेजित; प्रोत्साहित; हुरूपी.

उत्तोलनदंड (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - तरफ;
तरफदांडी.

उत्थ (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - पुढें येणारा; वर चढणारा; प्रगत;
डोकें वर काढणारा.

उत्थान (७७७७७७७७७७) (सं) नां. - उन्नति; अभ्युदय; दीर्घ प्रयत्न;
गृहकृत्य; रामबाण औषध; अंगण; पुस्तक; संतोष; युद्धप्रयाण

उत्थानद्वादशि (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - कार्तिक शुद्ध
द्वादशी; वामन द्वादशी.

उत्थापन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - प्रतिष्ठा; उठाव; विसर्जन.

उत्थिन (७७७७७७७७७७) (सं) वि. - उठलेलें; थांबलेलें; वाढलेलें;
स्थापित; यत्न केलेलें.

उत्पतन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उडी मारणें; उड्डाण; उडी; झेप.

उत्पत्ति (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - उत्पादन; लाभ; प्रयोजन;
मिळकत; जन्म.

उत्पथ (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - दुर्गम; प्रमाद; हवा; आकाश.

उत्पल (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - नील कमळ; ईदीवर; कमळ;
चंद्रकमळ.

उत्पलमित्र (सख) (७७७७७७७७७७) [७७] (सं) ना. - चंद्र.

उत्पलासाश्म (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - चंद्रकांत मणि.

उत्पवन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - शुद्धिकरण; सोवळेओवळें;
सोवळें.

उत्पाटन (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - नाश; उखनन; उच्चाटन.

उत्पात (तक) (७७७७७७७७७७) [७७] (सं) ना. - अवलक्षण; गंडांतर;
अपशकुन; कुदर्शन.

उत्पादक यंत्र (७७७७७७७७७७) (सं) ना. - एंजिन;
उत्पादनशक्ति देणारें यंत्र,

उत्पाद (दन) (७७७७) [दंन] (सं) ना. —उत्पत्ति; जन्म; पुढें आणणें.

—इसु (—७७७) (क) धा. —उत्पन्न करणें; सिद्ध करणें; तयार करणें; बनवणें.

उत्पिंज (जल) (७७७७) [जल] (सं) ना. —अव्यवस्था; अडचण; संकट.

उत्पिहित (७७७७) (सं) वि. —झांकलेले; झाकणाचे.

उत्पुलक (७७७७) (सं) वि. —आनंदित; रोमहर्षक;

उत्पास (७७७७) (सं) ना. —अडाहास; उकळी; अतिदूर नेणें.

उत्प्रेक्ष (क्षे) (क्षण) (७७७७) [क्षे] [क्षे] (सं) ना. — ऊर्ध्वदृष्टि; परीक्षण; चलन; तर्क; विचार; कल्पना.

उत्प्रेक्षा (क्षे) ७७७७ [क्षे] (सं) ना. —एक अर्थालंकार 'उत्प्रेक्ष' पहा.

उत्प्रेखत् (७७७७) (सं) वि. —तरंगणारे, तरणारे.

उत्प्लवन (७७७७) (सं) ना. —उडाण; उडी; वर तरंगणें.

उत्फुल (फल) (७७७७) [फल] (सं) वि. —ब्रीद; फाटलेले; पूर्ण उलगाडलेले; उमललेले.

उत्स (७७७७) (सं) ना. —पर्वतातील झरा; नदी; कारंजा.

उत्संग (७७७७) (सं) ना. —मांडी; डोंगराचा उतार; ओटी.

उत्सर्ग (जैन) (७७७७) [जैन] (सं) ना. —त्याग; दान; अर्पण; प्रोक्षण; अर्क काढणारा; प्रस्तावना; पाणी घालणें; शासन.

—इसु (—७७७) (क) धा. —सैल सोडणें; टाकणें; दिलें करणें.

उत्सर्पण (७७७७) (सं) ना. —फुगवटा; फूग; हांजीहांजी; प्रयाण; निसरण; गमन.

उत्सव (७७७७) (सं) ना. —समारंभ; मंगलकार्य; सण; संतोष; जत्रा.

उत्स (त्सा) ह (७७७७) [ह] (सं) ना. —प्रयत्न; उल्हास; संतोष; शक्ति; शौर्य; चकाट्या; गप्पा; निरर्थक बडबड.

उत्सादन (७७७७) (सं) ना. —निर्मूलन; बडतर्फी; नाश; पोषण; गंधलेपन; स्वच्छता; नांगरट; झाडलेट; टवळाटवळ

उत्सारक (७७७७) (सं) वि. —बाहेर घालवणारा; दूर पाठवणारा; निवारणारा; मारक.

(सं) वि. —द्वारपालक, देवडीवाला.

उत्सारित (७७७७) (सं) वि. —निवारित; प्रेषित; बहिष्कृत; सुटका झालेला.

उत्साहि (७७७७) (सं) ना. —हुरूपी; उत्तेजक; प्रोत्साहक.

उत्सिक्त (७७७७) (सं) वि. —उद्धत; वाढलेला; उत्कमित; मर्यादा ओलांडलेला.

उत्सुक (७७७७) (सं) ना. —हुरूप असलेला; उत्कृष्टित; आतुर; त्वरित; आशाळभूत; दुःखी.

उत्सुकते (७७७७) (सं) ना. —उत्साह; आतुरता; हुरूप; उल्हास.

उत्सृष्ट (७७७७) (सं) वि. —फेकलेला; टाकलेला; त्यक्त.

उत्सृष्ट (७७७७) (सं) ना. —अहंकार; क्रोध; मस्ती; हट्ट; प्रोक्षण.

उत्सृष्ट (७७७७) (सं) ना. —उंची; लहपणा; जाडी;

चांगुलपणा; कार्य; लाभ; देह; खून.

उद (७७७) (सं) अ. —वर; वरच्या बाजूला; असें; दूर.

उद (दक) (७७७) [दक] (सं) ना. —पाणी; जल.

उदक (दंत्) (७७७) [दंत्] (सं) अ. —वरील;

उत्तरेकडील.

उदके (७७७) (सं) ना. —विटाळशी; रजस्वला.

उदगयन (७७७७) (सं) ना. —'उत्तरायण' पहा.

उदग्र (७७७७) (सं) वि. —उंच; पुढारलेले; भयंकर; बलाढय; उत्तेजित; श्रेष्ठ.

उदज (७७७७) (सं) ना. —कमल; जलज; जलांत वाढणारे.

उदंच (७७७७) (सं) वि. —भरभराटलेला; उद्दिष्ट साधणारा.

उदंचन (७७७७) (सं) ना. —माठ; बादली; झांकण;

पांघरूण.

उदंचित (७७७७) (सं) वि. —वर उचललेला; वर फेकलेला;

उदधि (७७७७) (सं) ना. —समुद्र; सागर; जलाशय.

उदंत (७७७७) (सं) ना. —बुद्धिकौशल्य; बातमी; खबर;

'उ'कारांत; उद्योग करुग पोट भरणारा मनुष्य; श्रमजीवी.

उदन्वत् (७७७७) (सं) ना. —समुद्र; सागर.

उदपान (७७७७) (सं) ना. —विहीर; कूप; पाणपोई; आड.

उदय (७७७७) (सं) ना. —जन्म; उत्पत्ति; लाभ; पूर्वगिरी;

प्रकाश; उडी; उत्पत्ति; मूर्तस्वरूप; उद्गमन.

—राग (—७७७) (सं) ना. —उदयकाळी गावयाची

रागिणी; उदय राग; रक्तवर्ण.

उदयन (७७७७) (सं) ना. —चंद्रवंशीय राजा.

उदयाचल (७७७७) (सं) ना. —उदयाद्रि; पूर्वेकडचा

पर्वत; उदयगिरी.

उदयादित्य (७७७७) (सं) ना. —सूर्य; एका राजाचें नांव; उगवता सूर्य.

उदयिसु (७७७७) (क) धा. —जन्मणें; उपजणें; दिसणें; प्रगटणें.

उदर (७७७७) (सं) ना. —पोट; गर्भ; जठर.

—निर्वाह (—७७७७) (सं) ना. —उपजीवन; पोटभरणें; उदरभरण.

—शिखि (—श्री) (सं) ना. —जडराशि.
 —शूले (—शूल) (सं) ना. —पोटदुखी.
 उदरार्थि (उदराधर) (सं) ना. —पोटार्थी; खादाड; पोटभरु.
 उदरावर्त (उदरावर्त) (सं) ना. —बैंबी; नाभी.
 उदरि (उदर) (सं) ना. —मोठ्या पोटाची स्त्री; दोंदील स्त्री.
 —कृशोदरि (—कृशोदर) (सं) ना. —कोमलांगी; पातळ पोटाची; भकाळ पोटाची स्त्री.
 उदरू (उदरू) (क) धा. —अलग होणे; विस्कटणे; झडणे; खाली पडणे.
 उदर्श (उदर्श) (सं) ना. —भविष्यफल.
 उदश्रु (उदश्रु) (सं) ना. —उचंबळीने आलेले अश्रु; हुंदका.
 उदवासित (उदवासित) (सं) ना. —घर; निवास; आश्रय.
 उदवास [उदवास] (सं) ना. —समुद्र; जलचर.
 उदधित् (उदधित्) (सं) ना. —जलमिश्रित ताक; लस्सी; मट्ठा.
 उदस्त (उदस्त) (सं) वि. —फेकलेले; हिसकलेले; मागून घेतलेले.
 उदात्त (उदात्त) (सं) वि. श्रेष्ठ; गंभीर; प्रख्यात; कुलीन; उदार; दानी.
 (सं) ना. —एक काव्यालंकार; तीव्र ध्वनि.
 उदात्तचरित (उदात्तचरित) (सं) वि. —कुलवंत; कुलीन; महामना; चारित्र्यवान्; पुण्याचरणी.
 उदान (उदान) (सं) ना. —उदानवायु; कंठांतून निघणारा वायु; घाप; ढेंकर.
 उदार (उदार) (सं) वि. —गंभीर; प्रामाणिक; उत्तम दानी; त्यागी.
 उदारि (उदारि) (सं) ना. —मोठ्या मनाचा; त्यागी.
 उदास (उदास) (सं) ना. —तटस्थता; अनास्था.
 उदासीन (उदासीन) (सं) वि. कंटाळलेला; विरक्त; तटस्थ.
 —ते (—ते) (सं) वि. —आलस्य; अनासक्ति; विराग.
 उदास्थित (उदास्थित) (सं) ना. —व्यवस्थापक; द्वारपाल; हेर; बातमीदार.
 उदाहरण (उदाहरण) (सं) ना. कथन; आदर्श; दृष्टान्त; प्रसंग.
 —इसु (—इसु) (क) धा. —दृष्टान्तानें सांगणे; विवरण करणे; आदर्श ठेवणे.
 उदाहृत (उदाहृत) (सं) वि. —कथित; विवेचित; नामामिहित; समजावलेले.
 उदित (उदित) (सं) वि. —सांगितलेले; जन्मलेले; बद्ध; वर्धमान्; अंकुरित.
 उदितोदित (उदितोदित) (सं) वि. —वर्धणु; फोफावणारे; अधिकाधिक वाढलेले.

उदिरु (र) (उदिरु [र]) (क) धा. —खाली पडणे; पडणे; झडणे; अलग होणे; विस्कटणे.
 उदिरिसु (सु) (उदिरिसु [सु]) (क) धा. —खाली पाडणे; उतरविणे; फेकणे; झडविणे.
 उदिसु (उदिसु) (क) धा. —जन्मणे; उगवविणे; अभिवृद्धि करविणे.
 उदीचि (ची) (उदीचि [ची]) (सं) ना. —उत्तर दिशा.
 उदीचीन (उदीचीन) (सं) ना. —उत्तरदेशीय; औत्तरीय.
 उदीच्य (उदीच्य) (सं) वि. —उत्तरेचा; उत्तरदेशसंबंधी.
 उदीरण (उदीरण) (सं) वि. —पुढे ढकललेला; पुढें लोटलेला. (सं) ना. —कथन; भाषण; बोल.
 उदीर्ण (उदीर्ण) (सं) वि. —वाढलेला; मोठा; उदार; भरीव; वर सरकलेला; वडील; मस्त; महात्मा.
 उदु (उदु) (क) ना. —दोहो बाजूचे वगळून मधला. (क) अ. —तृतीय पुरुषी नपुंसकलिङ्गी प्रत्यय; कृदंत भाववाचकनाम प्रत्यय; 'लागलीच' या अर्थी शब्दयोगी अव्यय.
 उदुगारिसु (उदुगारिसु) (क) धा. —उद्गारणे; सांगणे; ओकणे; सोडणे.
 उदुभव (उदुभव) (क) ना. —उद्भव; उपज; निर्मिति.
 —इसु (—इसु) (क) धा. —उपजविणे; निर्मिणे; दिसणे.
 उदुंबर (उदुंबर) (सं) ना. —औदुंबर; उंबरवृक्ष; तांबे; उंबरा.
 —मशक (—मशक) (सं) ना. —उंबरातील किडा.
 उदुरु (उदुरु) (क) धा. —'उदिरु' पहा.
 उधोउधो (उधोउधो) (सं) अ. —उदो उदो ! देवीच्या नांवाचा जयजयकार.
 उद्गंध (उद्गंध) (सं) वि. —सुवासिक; सुगंधित; दरवळणारा.
 उद्गत (उद्गत) (सं) वि. —वर गेलेला; जबाबदारी घेतलेला; विडा उचलेला; शिरोधृत.
 उद्गम (उद्गम) (सं) ना. —उत्पत्ति; मूल; जबाबदारी; फूल; कन्या.
 —मंजरी (—मंजरी) (सं) ना. —पुष्पगुच्छ.
 —सार (—सार) (सं) ना. —मध; पराग.
 उद्गमन (उद्गमन) (सं) ना. —उन्नति; भरभराट; बढती; वाढ; अभिवृद्धि; विरह.
 उद्गमनीय (उद्गमनीय) (सं) वि. —वर जाण्यायोग्य; सोवळ्याचा पंचा.
 उद्गमिसु (उद्गमिसु) (क) धा. —वर चढणे, उठणे; भरभराटणे; वाढणे.
 उद्गलित (उद्गलित) (सं) वि. —पडल्यासारखा; गळलेला; थकलेला.

उद्गातृ (उद्गातृ) (सं) ना. — यज्ञपुरोहितः; सामगायकः ऋत्विजः
उद्गार (उद्गार) (सं) ना. — बोलः; बोलून दाखवणें; थुकी;

वांती; ओक; अभिप्राय.

उद्गीर्ण (रण) (उद्गीर्ण [रण]) (सं) ना. — मतप्रदर्शनः;

वमनः; वांती; बहिष्कार.

उद्ग्रंथ (उद्ग्रंथ) (सं) ना. — जाडा ग्रंथ; आशयधन पुस्तक.

उद्ग्रीव (उद्ग्रीव) (सं) ना. — मानः; गळा; लिखाण; पत्र;

हस्ताक्षर.

उद्ग (उद्ग) (सं) ना. — शक्ति; श्रेष्ठता; आनंद; आदर्श; धनता.

उद्घट (उद्घट) (सं) ना. — मोटें भाडें; एक पात्र.

उद्घटन (उद्घटन) (सं) ना. उघडणूक; विवेचन; सोडवणूक;

विमोचन.

उद्घटन (उद्घटन) (सं) ना. — मारामारी; लढालट्टी; मारपीट.

उद्घीट (उद्घीट) (सं) ना. — जकतकडा; पहाराघर.

उद्घीटक (उद्घीटक) (सं) ना. — उघड करणारा; विहीरींत

सोडलेला दोर; वागर; किल्ली.

उद्गात (उद्गात) (सं) ना. — मार; आयुध; आरंभ; प्रकरण;

परिच्छेद; नाकानें प्राणवायु घेणें.

उद्गसि (उद्गसि) (सं) ना. — उत्तम खड्ग; चांगली तरवार.

उद्घृष्ट (उद्घृष्ट) (सं) वि. — घासलेले; घासून गुळगुळीत
केलेले; उज्जळ; उगाळलेले.

उद्घोषण (उद्घोषण) (सं) ना. — ओरडून सांगणें; ओरड;
गर्जना.

—इसु (—इसु) (क) धा. — ओरडणें; गर्जणें.

उद्ग (उद्ग) (क) वि. — उर्ध्व; उंच; दीर्घ; खोलवर.

उद्गंश (उद्गंश) (सं) ना. — टेकून; डांस; मच्छर; मशक;
चावून गांभीं उठणारा किडा.

उद्गंड (उद्गंड) (सं) वि. — वरं उचललेलें; भयंकर; तीक्ष्ण
शिंगाचा.

(सं) ना. — घैर्य; गर्व; अहंभाव; उद्धटपणा; साष्टांग नमस्कार.

उद्गंडते (उद्गंडते) (सं) ना. — घनता; श्रेष्ठपणा; अहंभाव.

उद्गंसारु (उद्गंसारु) (क) धा. — वर उडणें; गगनविहार
करणें; झेंप घेणें; मरारणें.

उद्गमि (दिमे) (उद्गमि [दिमे]) (सं) ना. — उद्योग; व्यवहार.

उद्गमिसु (उद्गमिसु) (क) धा. — उद्योग करणें; कामधंदा
करणें.

उद्गरि (दिदि) (उद्गरि [दिदि]) (क) ना. — हातउघनवट;

अर्थव्यवहार; जोडीदार; बरोबरीचा मनुष्य.

उद्गान (उद्गान) (सं) वि. — विशाल; धन; उद्दाम.

(सं) ना. — चूल; शेगडी.

उद्गानि (उद्गानि) (सं) वि. — अतिशय विशेष; दाता; उदारहस्त.

उद्दाम (उद्दाम) (सं) वि. — उन्मत्त; मनःपूत; मस्त; मोठा;
उत्तम; विशिष्ट.

उद्दालक (उद्दालक) (सं) ना. — ऋषिनाम; घौम्यऋषीचा
शिष्य; आरुणी; मधविशेष.

उद्दिने (उद्दिने) (क) ना. — गाडीच्या पुढच्या भागाचें जाड
लाकूड.

उद्दिश्य (उद्दिश्य) (सं) ना. — उद्देश्य; लक्ष्य; निशाण.

(सं) अ. — करितां; साठीं; स्तव; कारणें.

उद्दिष्ट (उद्दिष्ट) (सं) वि. — विवक्षित; निर्दिष्ट; उद्दिष्टित.

उद्दीप (पन) (उद्दीप [पन]) (सं) ना. — पेट; चेतना; भडका;
प्रज्वलन.

उद्दीप्त (पित) (उद्दीप्त [पित]) (सं) वि. — प्रज्वलित; कांतियुक्त;
प्रकाशित; स्वच्छ केलेले.

उद्दु (उद्दु) (क) धा. — घासणें; उजळणें; स्वच्छ करणें.

(क) ना. — उडीद.

उद्दुस्तुतन (उद्दुस्तुतन) (क) ना. — उद्धटपणा; कपट;
फसवणूक; ओबडधोबडपणा.

उद्दस (उद्दस) (सं) वि. — गर्विष्ठ; मस्तीचा; अहंकारी;
धमंडखोर.

उद्देश (उद्देश) (सं) ना. — निशाण; लक्ष्य; कारण; आशा;
अपेक्षा; दिशा; निवास; प्रगटन.

—इसु (—इसु) (क) धा. — मतलबानें सांगणें; सहेतुक
करणें; हेतुपुरस्सर वागणें.

उद्योल (उद्योल) (सं) वि. — चकाकणारे; चमकणारे
कांतियुक्त.

उद्धट (त) (उद्धट [त]) (सं) वि. — गर्विष्ठ; अहंकारी.

(क) ना. — मस्ती; औद्धत्य.

उद्धति (उद्धति) (सं) ना. — उन्नति; अहंकार; मस्ती; मार;
कंपन.

उद्धर (रण) (उद्धर [रण]) (सं) ना. — उन्नति; उन्नयन, उद्धार;
पालन; सुटका; नाश; प्रवाहन; पाठिंबा.

—इसु (—इसु) (क) धा. वर उचलणें; ओरडून सांगणें;
घोषित करणें.

उद्धरणि, (णे) (उद्धरणि [णे]) (सं) ना. — पळी; अर्ध्या;
तीर्थाची झारी; स्तुवा.

उद्धव (उद्धव) (सं) ना. — कृष्णाचा मंत्री; आनंद; उत्साह;
सण.

उद्धार (उद्धार) (सं) ना. — उन्नति; वाढ; भरभराट; उत्कर्ष.

उद्धारक (उद्धारक) (सं) ना. — उद्धार करणारा; सहाय्यक.

उद्भुर (उद्भुर) (सं) वि. — जुवापासून सुटलेला; विलंबित;
उत्साहित; बंधमुक्त; मोठा; स्थिर.

उद्धूत (७७५७) (सं) वि. -- उचललेला; हलविलेला;
गुंडाळलेला; उंच.

उद्धूल (लन) (७७५७) (७७) (सं) ना. शिंपणी; प्रोक्षण;
झड; पानझड; फुलझड.

उद्धूलित (७७५७) (सं) वि. -- प्रोक्षित; झडलेले;
कोमेजलेले; निर्मात्य झालेले.

उद्धूत (७७५७) (सं) वि. -- उद्धरलेले; सावरलेले; उचलून
घरलेले; निवडलेले; उचडलेले.

उद्धूल (७७५७) (सं) वि. -- अत्यंत बलिष्ठ; शक्तिशाली.

उद्धाहु (७७५७) (सं) वि. -- हात वर केलेला; हात
उभारून.

उद्धुद्ध (७७५७) (सं) वि. -- जागृत; समजावलेला; विकसित;
उमललेला.

उद्धोवन (ने) (७७५७) (सं) ना. -- उद्धोवन; जागृत;
बलवंताचा हितोपदेश.

उद्धव (७७५७) (सं) ना. -- जन्म; उत्पत्ति, प्रतीति.

उद्धाव (७७५७) (सं) ना. -- प्रदर्शन; संतती.

उद्धास (७७५७) (सं) ना. -- चकाकी; कांती; चांगुलपणा;
किरण; बोट.

उद्धिज (ज) (७७५७) (सं) ना. -- वनसरति; वृक्षलता
वगैरे.

—कोटि (७७५७) (सं) ना. -- वनसरतीवर्ग.

उद्धिद (७७५७) (सं) वि. कोंब फुटलेला; फुटून बाहेर येणारा;
अंकुरलेला.

उद्धिन्न (७७५७) (सं) वि. -- उचडलेले; अंकुरित; विभक्त;
आमंत्रित; आहुति दिलेला; बाहेर आलेला.

उद्धेद (दन) (७७५७) (सं) ना. -- मोडफुटी; अंकुरण;
अंकुरदर्शन; कोंब फुटलेला.

उद्धम (७७५७) (सं) ना. -- भ्रमंती; धावपळ; चळवळ;
मनस्ताप; पश्चात्ताप; आतुरता.

—इसु (७७५७) (क) धा. -- गडबड करणे; बावरणे; भ्रमणे.

उद्धमि (७७५७) (सं) वि. -- विव्हळ; खुळा; भ्रमिष्ठ;
दिशाभूल झालेला.

उद्यत् (७७५७) (सं) वि. -- शोमणारा; वर येणारा; जन्मणारा;
वर चढणारा.

उद्यत (७७५७) (सं) वि. -- गुंतलेला; वर उचललेला; सिद्ध;
प्रयत्नशील; चपळ.

उद्यम (७७५७) (सं) ना. -- परिश्रम; उद्योग; काम; वाढ;
भरभराट.

उद्यमि (७७५७) (सं) ना. -- प्रयत्नशील; साहसी कार्यकर्ता;
उद्योगी.

उद्यान (वन) (७७५७) (सं) ना. -- मळा; विवाहस्थळ
सहल.

उद्यापन (ने) (७७५७) (सं) ना. -- समारोप; समाप्ति;
सोडवणूक; विधि उरकणे; निर्णय घेणे.

उद्युक्त (७७५७) (सं) वि. -- सिद्ध; उत्तेजित; अतिचपळ;
गुंतलेला; मग्न.

उद्योगस्थ (७७५७) (सं) ना. -- कामसु; नोकर; सेवक.

उद्ग (७७५७) (सं) ना. -- पाणमांजर; पाणकुत्रे; ऊद.

उद्भिक्त (७७५७) (सं) वि. -- उत्तेजित; अधिक; निश्चल;
कोपलेला.

उद्देक (७७५७) (सं) ना. -- धीटपणा; उद्धटपणा; अतिशयता;
भोग; सुक्ति; पुरोगमन.

—इसु (७७५७) (क) धा. -- रागाला आणणे; चिडविणे.

उद्धत्ते (तेन) (७७५७) (सं) ना. -- सुगंधलेपन;
गंधमाखन; बटती; वाढ.

उद्धर्तनालय (७७५७) (सं) ना. -- स्नानगृह;
न्हाणीघर; अंबोळीचे ठिकाण.

उद्धह (७७५७) (सं) ना. -- आनंद; संतोष; विवाह; लग्न;
सप्तवायुमार्गांपैकी एक मार्ग.

उद्धहन (७७५७) (सं) ना. -- संरक्षण; विवाह; सांभाळ;
ओझेकऱ्याचा धंदा; कामाठी; हमाली.

उद्धाह (७७५७) (सं) ना. विवाह; आदरातिथ्य.

उद्धाहन (७७५७) (सं) ना. -- विवाह; आदरातिथ्य.

उद्धाहन (७७५७) (सं) ना. -- वर चढविण्याचे साधन;
विवाह.

उद्धाहिक (७७५७) (सं) वि. -- वैवाहिक; लग्नसंबंधी.

उद्धाहिसु (७७५७) (क) धा. -- लग्न करणे; विवाहित
होणे.

उद्धिग्न (७७५७) (सं) वि. -- खिन्न; दुःखित; हळहळीचे.

उद्धृत्त (७७५७) (सं) वि. -- माजलेला; मस्त; उद्धट; गुंड;
अप्रामाणिक; लबाड.

उद्धृत्ती (७७५७) (सं) ना. -- हट्टीपणा; मस्ती; गुंडगिरी.

उद्धेग (७७५७) (सं) ना. -- भीति; तळमळ; दुःख; गडबड;

उत्तेजन; चळवळ; आंदोलन; पश्चात्ताप; मनस्ताप

उद्धेगिसु (७७५७) (क) धा. -- वेगाने जाणे; वाई करणे.

उद्धेजिसु (७७५७) (क) धा. -- भिवविणे; थरकापवणे;

भावना दुखविणे; भीति दाखविणे.

उद्धेल (७७५७) (सं) ना. -- महापूर; मर्यादोलंघन.

उन्निह (७७५७) (क) वि. -- इतके; एवढे; तेवढे;

एवढेतेवढ्यामधील परिमाण; मित.

उंतु (७७५७) (क) अ. -- असे; मध्यममार्गी; सुवर्णमध्य घेतां.

उंते (७००ड) (क) अ. — अकारण; विनाकारण; उगीचच्या उगीच; अहेतुतः.

उंदल् (७००दल्) (क) ना. — संग्रह; रास; समूह; टोळके.

उंदु (७००दु) (क) अ. — आज; यावेळीं; क्षणभरानें.

उन्नत (७००नुड) (सं) वि. — उंच; श्रेष्ठ; उंचावलेलें; शेकारलेलें; मोठें.

उन्नतछाय (७००नुडछाय) (सं) ना. — मोठा आवाज असलेला; पहाडी आवाजाचा; कंठीक; दाट सावलीचा.

उन्नतानत (७००नुडानत) (सं) वि. — उंचसखल असलेला; सपाटीचा; सपाट प्रदेशावरील.

उन्नति (७००नुडि) (सं) ना. — भरभराट; बढती; वाढ, गरुडपत्नि; वैपुल्य; भरीवपणा.

उन्नतिके (७००नुडिके) (सं) ना. — श्रेष्ठता; धनता; उंची.

उन्नतोन्नत (७००नुडोनुडत) (सं) वि. — उंचच उंच; अति श्रेष्ठ; अत्युच्च.

उन्नद (७००नुद) (सं) वि. — करकचून बांधलेलें; सुजलेलें; गर्वांनं फुगलेलें; वाढलेले; ताढर.

उन्नमित (७००नुडित) (सं) मि. — उचललेलें, वाढविलेले.

उन्नय (यन) (७००नुय [युन]) (सं) ना. — उर्ध्वगमन; भरभराट; वाढ; चढविणें.

उन्नर (७००नुर) (क) ना. असले लोक.

उन्नाळ (७००नुअळ) (सं) वि. — लांब धाट्याचें; लांब देठाचें.

उन्नाद्रि (७००नुअद्रि) (सं) वि. — जाग्रत; विकसित; उमललेलें; झोप उडालेलें.

उन्नासि (७००नुअसि) (क) धा. — समजून घेणें; पर्यालोचन करणें.

उन्नांग (७००नुअंग) (क) अ. — आतांच; आतांपर्यंत; त्यावेळीं; तोपर्यंत.

उन्नाय (७००नुअय) (सं) वि. — अनुमानित; इच्छित; अपेक्षित; आशा केलेलें.

उन्मत्त (७००नुअत्त) (सं) वि. — मस्त; अविचारी; अहंकारपूर्ण; वेडा; उद्रेकित.

(सं) ना. — मोहाचे झाड; मदमस्त मनुष्य.

उन्म (न्मा) द (७००नु [न्मा]) (सं) ना. — मस्ती; अहंकार; वेड; कैफ; गुंगी; धुंदी; अविवेक.

उन्मन (नस्) (७००नुन [नस्]) (सं) वि. — वासना असलेला; आतुर; पश्चात्तत; तळमळलेला.

उन्माथ (७००नुअथ) (सं) वि. — भीतीनें कांपणारा; घातकी.

(सं) ना. — जालें; वंचना; अडचण; संकट; कुंचला; बाणाचें टोक.

उन्मान (७००नुअन) (सं) ना. — तोल; माप; परिमाण.

उन्मिषित (७००नुअड) (सं) वि. — विकसित; उमललेलें; उकललेलें; मोकळें केलेलें.

उन्मीलन (७००नुअलन) (सं) ना. — उघडणूक; विकसन; विमोचन; जागरूकता; डोळे उघडणें.

उन्मीलित (७००नुअलित) (सं) वि. — विकसित; विमुक्त; उकललेलें; उमललेलें.

उन्मुक्ति (७००नुअक्ति) (सं) ना. — सुटका; सोडवणूक.

उन्मुख (७००नुअमुख) (सं) ना. — राजशालक; नीरध्वजाचा मेहुणा.

(सं) वि. — वर तोंड करून फिरणारा; मस्तीचा; जवळचा; सिद्ध; वाट पाहणारा.

उन्मूलन (७००नुअमूलन) (सं) ना. — निर्मूलन; मुळासकट उपटणें.

उन्मेषण (७००नुअमेषण) (सं) ना. — विकसन; जाग्रण; डोळाउघडण.

उप (७००नुअ) (सं) वि. — जवळचा; शेजारचा; किचिन्मात्र; थोडें; सहित.

उपकंठ (७००नुअकंठ) (सं) ना. — शेजार; सामीप्य; खेड्यालगतचा प्रदेश; वस्त्र्याची वरची बाजू.

उपकथे (७००नुअकथे) (सं) ना. — जोडकथा; मुख्यकथेला पोषक अशी दुसरी कथा; पार्श्वकथा.

उपकरण (७००नुअकरण) (सं) ना. — साधन; साहित्य; सामग्री.

उपकरिसु (७००नुअकरिसु) (क) धा. — साहा करणें; मदत करणें.

उपकार (कृति) (७००नुअकार [कृति]) (सं) ना. — साहा; हितप्रयोजन; पाठिंबा.

उपकारिके (७००नुअकारिके) (सं) ना. उपकारकर्त्री; राजगृह; सरदारगृह.

उपकुर्वाण (७००नुअकुर्वाण) (सं) ना. — सोडमुंजा; ब्रह्मचर्य आश्रमानंतर गृहस्थाश्रम स्वीकारणारा.

उपकुल्ये (७००नुअकुल्ये) (सं) ना. — कालवा; चर; पाट; चरांडी.

उपक्रम (७००नुअक्रम) (सं) ना. — प्रारंभ; सुरवात; प्रस्थान; कार्यारंभ.

उपक्रमि (७००नुअक्रमि) (सं) ना. — आरंभ करणारा; सुरवात करणारा; प्रारंभक.

उपक्रोश (७००नुअक्रोश) (सं) ना. — निंदा; शिविगाळ; अपशब्द; कडवच; उद्देग.

उपक्षम (७००नुअक्षम) (सं) ना. — सहनशीलता; तितिक्षा; दम खाणें.

उपख्यात (७००नुअख्यात) (सं) वि. — प्रसिद्ध; विख्यात; नजरेपुढें असलेला.

उपगत (७००नुअगत) (सं) वि. — जवळ आलेला; पोहोचलेला; प्राप्त; मान्य; अभिवचन दिलेला; जवळ गेलेला.

उपगम (मन) (७७७७७) [७७७] (सं) ना. — आगमन;
निर्गति; उपवेशन; संपादन; संमती.
उपगिरी (७७७७७) (सं) ना. — पर्वताजवळची टेकडी; पर्वताचा
आसमंत भाग.
उपगूहन (७७७७७७) (सं) ना. — लघाळपी; झाकण;
आलिगन; आश्रय.
उपगृह (७७७७७) (सं) ना. — घरांतील खोली; दालन; ओवरी.
उपग्रह (७७७७७) (सं) ना. — मोठ्या ग्रहाभोवती फिरणारा
लहान ग्रह; उपचंद्र; अनुग्रह; कैदी; पकड.
उपग्रहण (७७७७७७) (सं) ना. — अटक; कैद; वेदाभ्यास.
उपग्राम (७७७७७७) (सं) ना. — शहराजवळील खेडे; वाडी.
उपग्राह्य (७७७७७७) (सं) वि. — स्वीकार्य; पूज्य; पूजनीय.
उपघ्न (७७७७७) (सं) ना. — आश्रय; आधार; निवास.
उपघात (७७७७७७) (सं) ना. — जखम; ठोसा; मार; नाश; घात.
उपचय (७७७७७७) (सं) ना. — संचय; संकलन; रास; वाढ;
पालनपोषण.
उपचरण (चार) (७७७७७७ [७७७]) (सं) ना. — उपवेशन;
उपगमन; साह्य; सेवा; सत्कार; आतिथ्य; गौरव; शुश्रूषा;
परिचर्या.
उपचर्ये (७७७७७७७) (सं) ना. — ‘उपचरण’ पहा.
उपचरिसु (७७७७७७७) (क) धा. — गौरवणें; सेवाकरणें;
सत्कारणें; वाट पाहाणें; दया दाखवणें; विनय दाखवणें.
उपचित (७७७७७७) (सं) वि. — संग्रहित; गोळा केलेले;
वाटलेले; एकत्रित झालेले.
उपजिह्वे (७७७७७७) (सं) ना. — द्विजिह्व; सर्प.
उपजीवक (७७७७७७७) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या जिवार
जगणारा.
उपजीवि (७७७७७७) (सं) ना. — सेवक; आश्रित; जगणारा.
— सु (— ७७) (क) धा. — जगणें; जिवंत राहणें; कुटुंब
चालविणें; उद्योग करून पोट भरणें.
उपजोष (षण) (७७७७७७७ [७७७]) (सं) ना. — विलास;
प्रीति; वृत्ति; मौन.
(सं) अ. — मौनानें; शांतपणें; नित्य; सतत.
उपज्ञ (७७७७७) (सं) वि. — स्वतंत्र विचार करणारा; स्वयंज्ञानी.
— ते (— ७७) (सं) ना. — स्वतंत्र विचार शक्ति; प्रतिभा.
उपटळ (७७७७७) (क) ना. — पीडा; अडचण; संकट; उपद्रव.
उपतंड (७७७७७७) (क) ना. — टोळके; लहान टोळी; समूह.
उपताप (७७७७७७) (सं) ना. — मरण; जखम; दुखणें; रोग;
पीडा; त्रास; आपत्ति.
उपत्यक (के) (७७७७७७ [७७]) (सं) ना. — पर्वताच्या पायथ्याचा
प्रदेश; कुमरी; पालापाचोळा.

उपदंश (७७७७७७) (सं) ना. — गरमी; महारोग; आंत्ररोग;
कोमेजणारा पदार्थ; उत्तेजक पेय.
उपदान (नक) (७७७७७७ [७७७]) (सं) ना. — संभावना; लच;
मनोती; वहाणा; पाटुका; खडावा.
उपदिश्यमान (७७७७७७७७७) (सं) वि. — दाखविणारे;
उपदेश देणारा.
उपदृष्ट (७७७७७७) (सं) ना. — उदाहरण; दृष्टोत्पत्तीस
आलेले.
उपदे (७७७७७) (सं) ना. — पादत्राण, संभावना, देणगी, दान.
उपद्रव (७७७७७, [७७७]) (सं) ना. — अडचण; पीडा;
त्रास; कष्ट; विपत्ति; हिंसा; दुःख; जाच; काट.
उपद्वीप (७७७७७७७) (सं) ना. — लहान द्वीप, बेट.
उपद्वयाप (७७७७७७७) (सं) ना. — नसती कटकट; उसाभर;
विकतश्राद्ध; रिकामा उद्योग; उठाठेव.
उपधान (७७७७७७) (सं) ना. — उशी; तक्या; विशेषता;
वैशिष्ट्य; व्यक्तित्व; धार्मिक आचार; अत्युत्तमता.
— ईय (— ७७७) (क) ना. — उशी; गिरदी.
उपधि (७७७७७) (सं) ना. — फसवणूक; कपट; भय; धवराट;
शक्तिमानता; चाक.
उपधृति (७७७७७७) (सं) ना. — कांती; शोभा; प्रकाश; किरण.
उपधे (७७७७७) (सं) ना. — प्रामाणिकपणाची कसोटी;
उपांत्य अक्षर.
उपध्मान (७७७७७७७) (सं) ना. — ओठ; ओष्ठ.
— ईय (— ७७७) (सं) वि. — ओष्ठ्यवर्ग; पवर्ग.
उपनगर (७७७७७७७) (सं) ना. — शहराजवळील खेडे; वाडी.
उपनत (७७७७७७) (सं) वि. — नम्र; नमस्कृत; वाकलेले;
अवलंबित; स्वयंभु; संभवसिद्ध.
उपनदि (७७७७७७) (सं) ना. — लहान नदी; नदीची शाखा;
मिळणारी नदी; नदीचा ओघ.
उपनंदन (७७७७७७७) (सं) ना. — उद्यान; बाग; आराम
मळा; वृंदावन; चमन.
उपनयन (७७७७७७७) (सं) ना. — मुंज; मौजीबंधन; व्रतबंध;
गुरुगृही गमन; उपनेत्र; चष्मा; चाळिसी.
उपनाम (७७७७७७७) (सं) ना. — टोपणनाव; आडनाव;
कुलनाम; गोत्रनाम; संक्षिप्त नांव.
उपनिधि (७७७७७७) (सं) ना. — ठेव; गंगाजळी; विश्वस्त मंडळ;
विश्वासानें ठेवणें.
उपनिषत् (तु) (७७७७७७७) [७७७] (सं) ना. — सत्यज्ञान;
रहस्य; मय्य मंदिर; उपनिषद्ग्रंथ; वेदांतग्रंथ; गूढज्ञान.
उपनीत (७७७७७७७) (सं) वि. — जवळ आणलेला; मौजीबंधन
झालेला; मुंज्या.

उपनिष्कर (७७७७७७) (सं) ना. — राजमार्ग; हमरस्ता;
मुख्यपथ; आमरस्ता.

उपनेत्र (७७७७७७) (सं) ना. — चष्मा; चाळशी; 'कन्नडक'
पहा; आरशी.

उपन्यास (७७७७७७) (सं) ना. — भाषण; सूचना; विवरण;
ठेव; शासन; नियम; सबब सांगणें; परिचय करून घेणें;
सुभाषित.

उपपत्ति ७७७७७७ (सं) ना. — जार; धगड; यार; मिद; राखा;
व्यभिचारी.

उपपत्ति (७७७७७७) (सं) ना. — उत्पत्ति; जन्म; साह्य; मिळकत;
वेतन; मजुरी; लाभ; उदाहरण; योग्यता; संभव.

उपपत्ति (७७७७७७) (सं) ना. — जारिणी; व्यभिचारिणी;
रखेली; अंगवस्त्र.

उपपद (७७७७७७) (सं) ना. — जोडशब्द; पदवी; विरुद;
प्रशस्ति; मूळ शब्दाचा अर्थ फिरविणारा जोडशब्द.

उपपन्न (७७७७७७) (सं) वि. — परिणत; प्राप्त; संपादित; सिद्ध;
योग्य; सुक्त; पुरेसा; उधृत; जन्मलेला; मिसळलेला.

उपपातक (७७७७७७) (सं) ना. — पंचमहापातकाबरोबरच
सांगितलेले इतर पाप.

उपपादन (७७७७७७) (सं) ना. — सिद्धता; निश्चय; परीक्षा;
विवेचन; प्रतिपादन; रुजवात; मांडणी.

—इसु — (७७७७) (क) धा. — सिद्धकरणें; रुजू करणें.

उपपादित (७७७७७७) (सं) वि. — सिद्ध केलेला; प्रस्थापित;
ठरविलेला.

उपपुराण (७७७७७७) (सं) ना. — जोडपुराण; मुख्य
पुराणाशी संबद्ध असें दुसरें पुराण; जुनी कथा.

उपप्लव (७७७७७७) (सं) ना. — पीडा; संकट; अडचण; दुदैव;
ग्रहण; उल्कापात; हल्ला; अंगावर धावून जाणें.

उपबर्ह (हूँण) (७७७७७७) (सं) ना. — उशी; गिरदी;
तक्या; 'उपधान' पहा.

उपभक्ति (७७७७७७) (सं) ना. — भक्तीची व्रते व नियम.

उपभाग (७७७७७७) (सं) ना. — लहान भाग; समीपत्व.

उपभोग (७७७७७७) (सं) ना. — सुखानुभव; सुख; उपभोग;
आनंद.

उपम (मा) (मान) (७७७७७७) (सं) ना. —
साम्य; दृष्टांत; उदाहरणार्थ घेतलेली प्रतिमा; दाखला; सादर्य;
लहानमाप.

उपमर्द (ईन) (७७७७७७) (सं) ना. — तंटाबखेडा;
तिरस्कार; चिमटा; दुःख; जखम.

उपमात्र (ते) (७७७७७७) (सं) ना. — सावत्र आई;
दाई; अंगावर पाजणारी स्त्री; शालनकर्त्री.

उपमित (७७७७७७) (सं) वि. — दृष्टांत; उदाहृत; तुलित.

उपमिसु (७७७७७७) (क) धा. — तुलना करणें; ताडून पाहणें;
मापून पाहणें.

उपमेय (७७७७७७) (सं) ना. — तुलनीय वस्तु; दृष्टान्ताह
पदार्थ.

उपयम (याम) (७७७७७७) (सं) ना. — लग्न;
विवाह.

उपयुक्त (७७७७७७) (सं) वि. — उपयोगी; कामाला येणारा;
संबंधी.

उपरक्त (७७७७७७) (सं) वि. — कत्तल झालेला; ग्रहण लागलेला;
वायाळ; रंगीत.

(सं) ना. — ग्रहण लागलेला सूर्य वा चंद्र; ग्रस्तसूर्य; ग्रस्तचंद्र.

उपरत (७७७७७७) (सं) वि. — सक्त, विलंबित; थांबलेले.

उपरति (७७७७७७) (सं) ना. — स्तंभन; समारोप; निधन; मृत्यु;
निवृत्ति; वैराग्य; समाप्ति; अवकाश; प्रेम.

उपरम (मण) (७७७७७७) (सं) ना. — 'उपरति' पहा.

उपराग (७७७७७७) (सं) ना. — सूर्यग्रहण; चंद्रग्रहण.

उपरि (७७७७७७) (सं) अ. — वर; यानंतर; मग; एवढें होतांच.

उपरिम (७७७७७७) (सं) ना. — उच्चस्थान; वरची जागा.

उपरिलोक (७७७७७७) (सं) ना. — स्वर्गलोक; परलोक.

उपरोंचि (७७७७७७) (सं) ना. — झाकण; पांघरूण; रहस्य.

उपरोंध (७७७७७७) (सं) ना. — अवरोध; विलंब; विरोध;
खंडण; पीडा.

—इसु — (७७७७) (क) धा. — थांबणें; हरकत घेणें; विलंब
करणें.

उपल (७७७७७७) (सं) ना. — दगड; वस्तुविभाजन.

उपलक्षण (७७७७७७) (सं) ना. — निरीक्षण; पाहणी; लक्षण
तृतीया.

उपलक्ष्य (७७७७७७) (सं) ना. — निशाण; संधान; वेध्य;
आदर्श.

उपलक्षित (७७७७७७) (सं) वि. — ओघळलेले; संधान
बांधलेले; झिरपलेले.

उपलब्ध (७७७७७७) (सं) वि. — प्राप्त; परिचित; सांपडलेले;
जमलेले; समजलेले.

(सं) ना. — ज्ञान; प्राप्ति; लाभ.

उपलंभ (७७७७७७) (सं) ना. — जोड; समजूत; गणना;
मोजणी.

उपलालन (ने) (७७७७७७) (सं) ना. — लाड; कौतुक;
आलिंगन; चुंबन; पापा; प्रशंसा.

उपलालिसु (७७७७७७) (क) धा. — प्रेम करणें; पापा घेणें;
लाड करणें; आलिंगणें; चुंबणें; प्रशंसणें; गौरवणें.

उपले (७७७) (सं) ना. - खडीसाखर; गुळीसाखर;

गाडगीसाखर.

उपलेपन (७७७) (सं) ना. - पांघरूण; प्रावरण; मलम.

उपवन (७७७) (सं) ना. - उद्यान; बाग; आराम; तोफ;

नगरोद्यान.

उपवनोपकरण (७७७) (सं) ना. - बागवगीचाचें

साधन.

उपवर्तन (७७७) (सं) ना. - बागेभोवतीचा प्रदेश;

देशविभाग; राज्य.

उपवस्त (७७७) (सं) ना. - निराहार; उपोषण; उपास;

अन्नत्याग.

उपवास (७७७) (सं) ना. - 'उपवस्त' पहा. सानिध्य;

जवळ राहणें.

उपवाह्य (७७७) (सं) ना. - राजहत्ती; ऐरावत; रथ;

वाहन.

उपविष्ट (७७७) (सं) ना. - बसलेला; प्रविष्ट; राहणारा.

उपवीत (७७७) (सं) ना. - जानवें; यज्ञोपवीत.

उपवृत्ति (७७७) (सं) ना. - उपजीवनाचें गौण साधन;

जीवनोपयोगी चिह्नरक्ताम.

उपवेद (७७७) (सं) ना. - गौण वेद.

उपवेश (शन) (७७७) (सं) ना. - बैठक; एकाग्रता

उपवेशित (७७७) (सं) वि. - वेढलेले; वस्त्रभूषित;

पोषाख केलेले; गुंडाळलेले.

उपशम (मन) (७७७) (सं) ना. - समाधान;

शांति; उतार; विलोभन; स्वास्थ्य; इंद्रियनिग्रह; आशा लावणें.

उपशल्य (७७७) (सं) ना. - गावकुसु; गावाबाहेरील

मैदान.

उपशाखे (७७७) (सं) ना. - कोवळा मोड; फांदी; अंकुर;

गाभा; लहान विभाग.

उपशांत (७७७) (सं) वि. - शमलेले; थंड झालेले;

समाधान पावलेले.

उपशांति (७७७) (सं) ना. - तृप्ति; 'उपशम' पहा.

उपश्रुत (७७७) (सं) वि. - ऐकलेले; अभिवचन दिलेले;

शब्द दिलेले.

उपसंख्यान (७७७) (सं) ना. - उपवस्त्र; मांडवस्त्र.

उपसंहारिषु (७७७) (सं) धा. - संपविणें; मागें

खेचणें; वाहून नेणें; नाश करणें; आवरणें.

उपसंहार (७७७) (सं) ना. - पीछेहाट; समारोप; नाश;

वेणीबंधन; बुचडा; गुंडाळी.

उपसन्न (७७७) (सं) वि. - सामील; अनुरूप; जवळ

आलेले; जुळणारे; ठेपलेले.

उपसंपन्न (७७७) (सं) वि. - मिळवलेले; प्राप्त;

संपादित.

उपसर (७७७) (सं) ना. - जवळ येणारा; कळी फुटण्याचा

काल; फळणूक; फलशोभन काल.

उपसर्ग (७७७) (सं) ना. - सादर्य; एकत्रीकरण; पीडा;

दुर्दैव; अपशकुन; असह्यता; उपद्रव; शब्दाचें उपपद.

उपसर्जन (७७७) (सं) ना. - अडचण; आडकाठी;

पीडा; आदेश; संबंध; हिंसा; शुभाशुभ; शकुन; त्याग.

उपसर्प [पंण] (७७७) (सं) ना. - सानिध्य;

अनुकरण 'अपसर्प' पहा.

उपसाक्षि [क्ष्य] (७७७) (सं) ना. - सहाय्यक;

साक्षीदार; अल्पसाक्ष.

उपसुंद (७७७) (सं) ना. - सुंद राक्षसाचा भाऊ.

उपस्कर (७७७) (सं) ना. - उपकरण; संगता; पूर्ति; हंगाम.

उपस्थ (७७७) (सं) वि. - समीप; जवळचा.

(सं) ना. - सारथ्यानें बसावयाची जागा.

उपस्थित (७७७) (सं) वि. - समोर आलेला; हजर; जवळचा;

आंत शिरलेला; सामोरा आलेला.

उपस्पर्शन (७७७) (सं) ना. - स्नान; शिवाशिव;

सोवळें.

उपहति (७७७) (सं) ना. - खून; नाश; हानि; अडचण;

उपद्रव.

उपहसित (७७७) (सं) वि. - हास्यास्पद; फजित;

अपमानित; हंगवलेले.

उपहार (७७७) (सं) ना. - देणगी; बलिदान; कीर्ति;

पूजा; नास्ता.

उपहास (७७७) (सं) वि. - तिरस्कार; हंगवणी; टोमणा;

थट्टामस्करी; तिरस्कारदर्शक हास्य.

उपांशु (७७७) (सं) अ. - गूढत्वानें; सारांशानें; गुप्तरीत्या;

खाजगी; हलक्या आवाजांत.

उपाकरण (७७७) (सं) ना. - जवळ बोलावणें; जवळ करणें.

उपाकर्म (७७७) (सं) ना. - सिद्धता; श्रावणी; जानवें

बालण्याचा समारंभ; वेदाध्ययनारंभ.

उपाकृत (७७७) (सं) वि. - जवळ आणिलेला; देवताबली;

वैश्वदेव; काकबली.

उपाख्यान (७७७) (सं) ना. - 'उपकथा' पहा.

उपागम (७७७) (सं) ना. - संभव; जवळ येणें; सानिध्य;

कबुली; मान्यता; अभिवचन.

उपाग्र (७७७) (सं) वि. - नीच; हीन; उपान्त्य.

उपांग (७७७) (सं) ना. - लहान अवयव; उपसाहित्य;

पुरवणी; उपभाग; परिशिष्ट.

उपात्त (उपात्त) (सं) वि. - स्वीकृत; प्राप्त; संपन्न; दूरीकृत; पूर्ण नेलेलें; दूरंतरित.

उपात्यय (उपात्यय) (सं) ना. - सीमोल्लंघन; विस्मरण; तिरस्कार; मर्यादातिक्रमण.

उपादान (उपादान) (सं) ना. - काढून लावणें; मिश्रा; घटक. — कारण (—कारण) (सं) ना. - घटकद्रव्य; समवायीकरण.

उपादेय (उपादेय) (सं) वि. - अंगीकारार्ह; स्वीकरणीय; उत्तम, उपयुक्त.

उपाधि (उपाधि) (सं) ना. - ब्रीद; हाकेचा शब्द; फसवणूक; ठक; विघ्न.

—वंत (—वंत) (सं) वि. - गौरवित; पदवीधर;

उद्योगनिरत, अंगभर काम असलेला.

उपाध्याय { (उपाध्याय) (सं) ना. - पुरोहित; गुरु; शिक्षक;

उपाध्य { (उपाध्य) - उपदेशक.

उपाध्यायिनि (उपाध्यायिनि) (सं) ना. - गुरुपत्नी; शिक्षिका.

उपाध्यायि (उपाध्यायि) (सं) ना. - पौरोहित्य करणारी स्त्री.

उपानत् (ति) [ह्] (उपानत्) [त्] [ळ] (सं) ना. वाहणा; पादुका; पादत्राण; पायताण; जोडा; खडावा.

उपांत (त्य) उपांत [त्] (सं) वि. - जवळचे; काठचें;

अंत्याक्षराच्या जवळचें अक्षर; दृष्टिकोण.

उपाय (उपाय) (सं) ना. - सुलभ साधन; तंत्रविधान; मार्ग;

योजना; घटनातंत्र; जवळयेणें-आणणें.

उपायन (उपायन) (सं) ना. - देणगी; पारितोषिक; कार्य; निर्वाह; साभिध्य.

उपाज्जन (उपाज्जन) (सं) ना. - मिळकत; प्राप्ति; संपादना.

उपाजिसु (उपाजिसु) (क) धा. - मिळविणें; संपादणें; प्राप्त करून घेणें.

उपाखंड (उपाखंड) (सं) वि. - जवळचे; जास्त; वाढलेले; चढलेलें.

उपाखंभ (भन) (उपाखंभ [भं]) प्राप्ति; मिळकत; तिरस्कार; निंदा.

उपाश्रय (उपाश्रय) (सं) ना. - आधार; आश्रय; श्रद्धा; विश्वास; उशी; टेकण; तक्क्या; लोड.

उपासंग (उपासंग) (सं) ना. - माता; म्यान.

(सं) वि. - समीप; जवळचा.

उपासन (ने) (उपासन [न]) (सं) ना. - पूजा; सेवा;

आराधना; धनुर्विद्या; धनुर्विद्याभ्यास.

उपासित (उपासित) (सं) वि. - पूजित; सेवित; पुष्पाच्छादित;

उपास्ति (उपास्ति) (सं) ना. - ध्यान; पूजा; सेवा; सुश्रूषा.

उपाहार (उपाहार) (सं) ना. - नास्ता; अल्पाहार; फराळ; फलाहार; थोडें खाणेंपिणें.

उपाहित (उपाहित) (सं) वि. - जवळ ठेवलेलें; सामील; एकत्रित; गाळ साचलेलें शेत; उत्का.

उपे (पे) क्षा (उपे [पे] च्छु) (सं) ना. - तिरस्कार;

अनासक्ति; अनादर; दुर्लक्ष; अश्रद्धा; 'असहे' पहा.

उपेक्षिसु (उपेक्षिसु) (क) धा. - तिरस्कारणें; माजणें;

वेपर्वा वागणें; दुर्लक्षिणें.

उपेत (उपेत) (सं) वि. - मिसळलेले; संबंधी; जवळ केलेलें;

उपेद (उपेद) (सं) ना. - इंद्राचा धाकटा भाऊ; कृष्ण; विष्णु; राजा.

उपोद्धात (उपोद्धात) (सं) ना. - प्रारंभ; उदाहरण;

आदर्श; विवरण; प्रस्तावना; पीठिका; भजन.

उपोषण (प्य) (उपोषण [प्य]) (सं) ना. - उपास; उपवास; निराहार.

उस (उस) (सं) वि. - पेरलेलें; बीं टाकलेलें.

उसा उसा (सं) ना. - पेरणी; पेरा; बीं फेक; पेरें.

उप्ती (उप्ती) (सं) ना. - 'उता' पहा.

उप्ते (उप्ते) ना. - रात्र; पेरणी.

उप्पड (उप्पड) (क) ना. - वस्त्र; खारवलेले कच्चे फळ;

खारवलेला भाजीपाला; लोणचीं.

उप्पयण (उप्पयण) (क) ना. - प्रवास थांबवणें; प्रयाण पुढें

टाकणें; प्रयाण पुढें लोटणें.

उप्पर (उप्पर) (क) वि. - वरचा; उच्च; उंचावरील.

उप्प (रि) (सु) (उप्प [रि] [सु]) (क) धा. - हसणें;

वरजाणें; उडणें; उचलून बांधणें; वाढणें; पांघरून घेणें;

उठविणें; विस्तारणें.

उप्परपट्ट (उप्परपट्ट) (क) ना. - वरचे पांघरून; वरचा कपडा.

उप्परवोखु (उप्परवोखु) (क) ना. - वरचा पदर; वरचें पांघरून.

उप्परिगे (उप्परिगे) (क) ना. - माडी; माळा; राजवाडा;

प्रासाद; सौध; 'करुमाड' पहा.

उप्पलिंग (उप्पलिंग) (क) ना. - गवंडी; मीठ करणारा; मासे धरणारा; कोळी.

उप्पवड (उप्पवड) (क) ना. - उदयराम; प्रबोधनगीत; भुपाळी.

उप्पवडिसु (उप्पवडिसु) (क) धा. - 'उठविणें; अंथरणा-

वरून उठणें; जागे होणें; जागृत होणें.

उप्पळ (उप्पळ) (क) ना. - 'उत्पल' पहा. विशाल होणें.

उप्पार (उप्पार) (क) ना. - गवंडी; लिपणारा; गिलावा

करणारा.

उप्पारांत (उप्पारांत) (क) ना. - नीरांजन, मंगलदीप; खळे

करतेवेळीं होणारी आरती; गवंड्याची पत्ति.

उप्पु (उप्पु) (क) ना. — मीठ; लवण; प्रीति; ममता; पापा; एक खेळ; दोमणा. 'कुडकुडीत मिठाचा खडा' हा खेळ.
 उप्पुकार (उप्पुकार) (क) ना. — तिखटमीठ लावणें; पदरचें घालणें; वाढवून सांगणें.
 उप्पुमा (उप्पुमा) (क) ना. — उप्पीठ; फोडणीच्या पिठाचें खाद्य.
 उप्पट्टे (उप्पट्टे) (क) ना. — गर्व; शौर्य; धैर्य; शक्ति; सौंदर्य; सन्नति; आधिक्य; अवाढव्यता; आरडाओरड.
 उप्पडि (डिग) (उप्पडि) [डिग] (क) ना. — आधिक्य; वैपुल्य; सूज.
 उप्पण (उप्पण) (क) ना. — आयुधविशेष; तरवार; स्पष्टता; दाटण.
 उप्पर (उप्पर) (क) ना. — आधिक्य; सूज; वैपुल्य; आवासणें.
 उप्परिसु (उप्परिसु) (क) धा. — आनंदणें; वाढणें; फुगणें; अधिक होणें.
 उप्परलु (उप्परलु) (क) ना. — माताचे फोल; तूस; झडलेले केस; गुंतवळ; लोकर.
 उप्परस (उप्परस) (क) ना. — उर्वश्वास; कष्ट; संकट; अडचण; मात्सर्य.
 उप्परळ (ळिके) (उप्परळ) [ळिके] (क) ना. — वांती; ओकारी; उलटी; वमन.
 उप्परित (उप्परित) (क) ना. — जोराचा तडाखा; 'इरित' पहा.
 उप्परु (उप्परु) (क) धा. — उठणें; उंचावणें; आनंदणें; मोठे होणें; गर्व करणें; अधिक होणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — पीळ घालणें; आनंदणें.
 उप्पे (उप्पे) (क) ना. — उष्णता; जाळ; पाऊस.
 उप्पेग (उप्पेग) (क) ना. — उद्वेग; हळहळ; दुःख; आतुरता; भीति.
 उप्पेमने (उप्पेमने) (क) ना. — परीटाचे कपडे वाळवण्याची जागा.
 उप्पेहाकु (उप्पेहाकु) (क) धा. — उष्ण श्वास सोडणें; आंच देणें; वाळविणें; कपडा सुकवणें.
 उभय (उभय) (सं) वि. — दोन्ही.
 उभयसंकट (उभयसंकट) (सं) ना. — दोन्ही बाजूंनी अडचण; इकडे आड तिकडे विहीर; श्रृंगापत्ति.
 उभयकर्म (उभयकर्म) (सं) वि. — इहपर कामें चांगली असलेला.
 उभयकवि (उभयकवि) (सं) ना. — कन्नड संस्कृत भाषांतून काव्यें रचणारा.

उभयानुमत (उभयानुमत) (क) वि. — दोन्ही पक्षी मान्य असलेला.
 उमरु (उमरु) (क) ना. — उकाडा; उष्मा; गरमा.
 उमा (उमा) (सं) ना. — पार्वती; गौरी; दुर्गा.
 उमि (मिमि) उमि [मि] (क) ना. — माताचा कोंडा; तूस.
 उंबळि (उंबळि) (क) ना. — देणगी; दान; करमुक्त भूदान.
 उम्मत (च) उम्मु [उम्मु] (क) वि. — उन्मत्त; मस्त; गर्विष्ठ, अहंकारी; धोतरा; एक वनस्पति.
 उम्मद (उम्मद) (क) ना. — उन्माद; गर्वातिरेक; ताठा; आढ्यता; अहंकार; दर्प.
 उम्मगे (उम्मगे) (क) अ. — निमूटपणें; उगाच.
 उम्मय (उम्मय) (क) ना. — 'ओगमै' पहा.
 उम्मलु (उम्मलु) (क) ना. — कफ; श्लेष्मा; घाप; दमछाट; व्याजस्तुति.
 उम्मळ (ळिके) (उम्मळ) [ळिके] (क) ना. — तळमळ; हळहळ; आयास; संकट; दुःख.
 उम्मळिसु (उम्मळिसु) (क) धा. — तळमळणें; दुःखी होणें; व्यथित होणें.
 उम्मिगे (उम्मिगे) (क) ना. — गव्हाचा हुरडा, शितनी.
 उम्मु (उम्मु) (क) धा. — वर येणें; बाहेर फुटणें; फुगणें.
 (क) ना. — उत्पत्ति; अन्न; सादय.
 उय् (उय्) (क) धा. — शिवी देणें; निभावून नेणें.
 (क) ना. — सुकलेले दाणें; चोथा; 'उमि' पहा.
 उय्यल (ले) (उय्यल) [ले] (क) धा. — उठणें; उय्याले (उय्याले) झुलता झोपाळा.
 उर (रस्) (उर) [रस्] (सं) ना. — धैर्य; शौर्य; छाती.
 उरकल (उरकल) (क) ना. — जळण; सरपण; वाडा.
 उरग (उरग) (सं) ना. — साप; सर्प.
 उरदु (रुदु) (उरदु) [रुदु] (क) वि. — खडबडीत; गोलाकार गुंडाळलेले.
 उरटणि (उरटणि) (क) ना. — वधुवरांचा परस्परामधील सत्कार.
 उरदे (उरदे) (क) ना. — फास; गळफास.
 उररीकृत (उररीकृत) (सं) वि. — वचनबद्ध; मान्य केलेले; अंगीकृत; विस्तारलेले; रुंद.
 उरल (उरल) (क) ना. — फास; गळफास; जाळे; फसवणूक.
 उरवणिगे (उरवणिगे) (क) ना. — शंखध्वनि; बोंब; मोठ्याने हाक मारणें; अहंकार; गर्व.
 उरवणें (उरवणें) (क) ना. — आतुरता; गडबड; वेग; क्रोध; प्रभाव; धीटपणा.
 उरस् (उरस्) (सं) ना. — छाती; हृदय.
 उरसिज (उरसिज) (सं) ना. — स्तन; थान; उरोज.

उरस्य (७०००) (सं) वि. — शासन संमत; कुलवंत.

उरस्क (७०००) (सं) वि. — छातीचा; सहृदय; हार्दिक.

उरःसूत्रिके (७००००००, ००) (सं) ना. — छातीवरील मोत्याचें पेंडें; मुक्ताहार; हिऱ्याचा हार.

उरलि (७०००) (क) ना. — समूह; रास; गोटी; लड्डू; गोळी.

उरि (७००) (क) धा. — जाळ होणें; पेटणें; प्रकाशित होणें; कळवळणें; जळणें.

(क) ना. — अग्नि; ज्वाळा; कळकळ.

उरिगण (७०००००) (क) ना. — अंगारनयन; अग्निनेत्र; शिव.

उरिगेय्य (७००००००) (क) ना. — मस्मासुर; हातीं अग्नि असलेला.

उरिगेस (७०००००) (क) ना. — ताम्रकेश; तांबूस केस असलेला.

उरिनंजु (७००००००) (क) ना. — शीतज्वरबाधा; पडसें; सरदी.

उरिनालमे (७००००००) (क) ना. — अग्निशिखा; ज्वाळा.

उरिपु (७०००) (क) ना. — जळजळ; भगभग; लाहीलाही.

काहिली; तगमग; तलखी.

उरिमातु (७००००००) (क) ना. — कठोर भाषण; मत्सरी बोलणें; टोमणा; टोचून बोलणें.

उरिमारि (७००००००) (क) ना. — दुर्गादेवी; उग्रमुद्रा.

उरिसु (७००००) (क) धा. — पेटणें; जळणें; सहन करणें.

उरिसिनि (७०००००) (क) ना. — अतिविकारी मनुष्य.

उरु (७०००) (सं) वि. — मोठा; श्रेष्ठ; अमूल्य; उत्तम; प्रख्यात; विस्तृत.

उरुकु (७००००) (क) धा. — स्थिरावणें; थांबणें; हालचाल थांबणें.

—इसु (—असु) (क) धा. — विकारी होणें; वाकडेतिकडे करणें.

उरुगु (७००००) (क) ना. — क्रोध; कोप; आवेश.

उरुगुणि (७००००००) (क) ना. — वधुवरांचें सत्कारगीत.

उरुदु (७००००) (क) नि. — ओबडधोबड; खडबडीत; असंस्कृत.

उरुदु (७००००) (क) धा. — रक्षिणें; वळणें; लोळणें;

(क) ना. — बिनबुडाचें मांडें.

उरुडिसु (७००००००) (क) धा. — वापरणें; निभावणें; चालवणें.

उरुतर (७०००००) (सं) वि. — फार मोठें; श्रेष्ठ; विशाल.

उरु [रं] बु (७०० [०००] ००) (क) धा. — अंगावर पडणें; धावून जाणें; हल्ला करणें.

(क) ना. — बलात्कार; आवेश; क्रोध.

उरुवे (७००००) (क) ना. — वैपुल्य; आधिक्य; राशि; बलात्कार; भयंकरता.

उरुमिके [मिगे] (७००००० [००००]) (क) ना. — अतिशयता; बाहुल्य.

उरुथ्य (७०००००) (सं) ना. — जातिवंत घोडा.

उरुलु (७००००) (क) ना. — दोराचा फास.

उरुलुबले (७००००००) (क) ना. — जाळें, फास.

उरुव (७००००) (क) वि. — श्रेष्ठ; अधिक; जास्त; बलवान.

उरुवणिसु (७००००००) (क) धा. — रागावणें; आतुर होणें.

उरुवलु (७०००००) (क) ना. — जळण; मोठा वाडा; राजगृह; सरपण.

उरुवु (७००००) (क) ना. — रास; समूह; शोभा; मोठेपण.

उरुदु (७००००) (क) धा. — पेटवणें; आग लावणें; फुंकणें.

(क) ना. — पेट; आग.

उरुळ [ळु] (७०००० [००]) (क) धा. — वळणें; लवंडणें; झडणें; फिरणें.

उरुळि (७००००) (क) ना. — कोंडी; गाडीचें चाक; लाडू; मूद, सुवर्णपात्र; मैना; साळुंकी.

—इसु (—असु) (क) धा. — पाडणें; लवंडविणें.

उरुळुक (७००००००) (क) ना. — लाटणें; मंत्रांतील सुताचा वेडा.

उरे (७०००) (क) अ. — वैपुल्यानें; संपूर्णतया; पुरेपूर.

उरोज (७०००००) (सं) ना. — स्तन; थान;

उरोरुह (७००००००) (सं) ना. — थान; स्तन.

उरुं (७००००) (क) धा. — उरूं जाणें; मस्तीला येणें; सुजणें.

(क) ना. — अहंकार; उद्धटपणा; धिटाई; शौर्य.

उरुंके (७०००००) (क) ना. — विरोध; निरोध; सामना.

उरुं (७००००) (क) धा. — ओढणें; टोचणें; भेद पाडणें; सैल होणें. 'उरुं' पहा.

उरुं (७००००) (क) धा. — जोडणें; 'अडर' पहा.

उरुं (७००००) (क) धा. — घासणें; स्वच्छ करणें; उजळणें.

(क) ना. — उडीद.

उरुं (७००००) (क) ना. — चढाई; 'उबर' पहा.

उरुं (७००००) (क) धा. — सुजणें; वाढणें; फुगणें; अधिक होणें.

(क) ना. — संतोष; गर्व.

उरुं (७००००) (क) ना. — वैपुल्य; बाहुल्य; पुष्कळ; आधिक्य;

उरुं (७००००) (क) वि. — श्रेष्ठ; बहुत; पुष्कळ 'उरुं' पहा.

उरुं (७००००) (क) धा. — सुपीक जमीन; पीक असलेली भूमि.

उरुं (७००००) (क) धा. — सुजणें; वाढणें; अधिक होणें.

एक छंद.

उरुं (७००००००) (सं) ना. — राजा; भूपति; भूमिपाल;

जमीनमालक.

उरुं (७००००) (क) धा. — सुजणें; वाढणें; अधिक होणें.

उरुं (७००००) (क) धा. — तापणें; गरम होणें.

उलक (क) (७००० [००]) (क) ना. — उत्का; चांदणी; तारा.

उलकु (७७८५) (क) धा. - विस्कटणें; वर उठणें; निवणें; वाटणें;
स्फुरणें; भीतीनें कापणें; चिंता करणे.

उलि (७७९) (क) धा. - बोलणें; कुजबुजणें; हाक मारणें;
उच्चारणें.

(क) ना. - शब्द; आवाज; ध्वनि.

उलिप (७७९८) (क) ना. - वाल; शब्द; ध्वनि; केका.

उलुकु (७७८५) (क) धा. - 'उलकु' पहा.

उलुपु (७७८५) (क) ना. - शब्द; हाक; ध्वनि.

उलुवु (७७८५) (क) ना. - चाहुल; शोध; चलन; सूचना.

उलूक (७७८५) (सं) ना. - धुवड; दिवामीत.

उलूखल (७७८५) (सं) ना. - उलळ; खड्डा.

उलूपि (७७८५) (सं) ना. - नागकन्या.

उल्क (ल्का) ७७८५ [७८५] (सं) ना. - नक्षत्र; कांति; तारा.

—पात [—७८५] (सं) ना. - नक्षत्रपात; तुटता तारा.

उल्वण (७७८५) (सं) वि. - बलिष्ठ; श्रेष्ठ; दाट.

(सं) ना. - मोठेपणा; आधिक्य.

उल्मुक (७७८५) (सं) ना. - जळते लाकूड; पेटती गोवरी.

उलंघन [ने] (७७८५) [८५] अतिक्रमण; पैलपार पोचणें;
दुर्लक्ष.

उल्लास (७७८५) (सं) ना. - विनोद; सुख; संतोष;
हाव; आशा.

उल्लसत (७७८५) (सं) वि. - चकाकणारे; ललललणारे;
नाचणारे.

उल्लसन (७७८५) (सं) ना. - विनोद; हास्य; भलती उडी.

उल्लसित (७७८५) (सं) वि. - उमललेले; संतोषित.

उल्लाघ (७७८५) (सं) वि. - चतुर; कुशल; शुद्ध; संतुष्ट;
रोगमुक्त.

उल्लाप (७७८५) (सं) ना. - ओरड; शंखध्वनि; वाकडे
बोलणें; ध्वनिसूचना.

उल्लार (७७८५) (क) ना. - मऊ आसन; झरोका; साणें.

उल्लि (७७८५) (क) अ. - मध्यस्थळीं; मधोमध; मध्यावर.

उल्लुटे (उन) (७७८५) [७८५] (सं) ना. - तेढें;
बोलणें; दोचून बोलणें.

उल्लुळित (७७८५) (सं) वि. - हलणारे; डोलणारे;
हेलकावणारे.

उल्लेख (खन) (७७८५) [७८५] (सं) ना. - लिखाण; विवरण;

रेषओढ; उच्चार; वांती; एक अर्थालंकार; खड्डा; चित्रण.

उल्लोच (७७८५) (सं) ना. - जांभई; राहुटी.

उल्लोल (७७८५) (सं) ना. - मोठी लाट; पर्वतप्राय लाट;

जोराचा हेलकावा.

उल्वण (७७८५) (सं) ना. - 'उल्वण' पहा.

उल्लुदक (७७८५) (क) ना. - गरम पाणी.

उव (७७८५) (क) अ. - वर्तमानकालीन व भविष्यकाळाची
विशेषणें बनवण्याचा एक प्रत्यय.

उवनु (७७८५) (क) ना. - मध्यवर्ती होणारा.

उवळु (७७८५) (क) ना. - मध्यवर्तिनी.

उशन(नस्) (७७८५) [८५] (सं) ना. - शुक्रग्रह, शुक्राचार्य.

उशीर् (७७८५) (सं) ना. - वाळा.

उश्वास ७७८५ (सं) ना. - श्वास बाहेर सोडलेला; उसासा.

उष(षा)(षस्) (७७८५) [८५] (सं) ना. - प्रातःकाल,
पहाट; सकाळ; अरुणोदय.

उषण (७७८५) (सं) ना. - सुंठ; मिरें.

उषर्बुद (७७८५) (सं) ना. - अग्नि; दाह; चटका.

उषा (७७८५) (सं) ना. - प्रातःकाल; मिठागर; स्वयंपाकाचें
भडें; बाणासुरकन्या; अनिरुद्धपति.

उषापति (७७८५) (सं) ना. - उषेचा नवरा; अनिरुद्ध.

उषित (७७८५) (सं) वि. - जळलेले; जमीनदोस्त; वेगवान.

उष्ट (७७८५) (सं) वि. - प्रकाशणारे; कांतिमान्; राहिलेला.

उष्ट्र (७७८५) (सं) ना. - उंट.

उष्ट्रपक्षी (७७८५) (सं) ना. - शहामृग.

उष्ण (७७८५) (सं) ना. - ऊन; उष्मा; गरमाई; जलधारा;
वेगवान प्रवाह.

उष्णजलधारे (७७८५) (सं) ना. - पाणी तापवण्याचा
बंब; 'गरम झरा';

उष्णरश्मि (७७८५) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; रवि.

उष्णीष (७७८५) (सं) ना. - रुमाल; मुंडासे; शिरोवस्त्र;
शिरोभूषण.

उष्णोदक (७७८५) (सं) ना. - ऊन पाणी; कढत पाणी.

उष्म (ष्मन्) (ष्मे) ७७८५ [८५] (सं) ना. -
उकाडा; तलखी; उकाडा; तगमग; उन्हाळा.

उस (सि) कने ७७८५ [८५] (क) अ. - अप्रस्तुत; गुपचिप; न
दिसतां.

उस (सु) बु ७७८५ [८५] (सं) ना. - वाळु; विकास; उमलण.

उसिर, (रु) (७७८५) [८५] (क) धा. - सांगणे; उद्गारणें.

(क) ना. - श्वास; प्राण; उसासा.

—आडु—(७७८५) (क) धा. - श्वास घेणें.

उसुरु (७७८५) (क) धा; ना. - 'उसिर' पहा.

उसुगुडु (७७८५) (क) धा. - मान डोलवणें; होकार देणें.

उसुळि (७७८५) (क) ना. - उसळ; मिजाण्याची उसळ; दुगज्या.

उस्त (७७८५) (क) ना. - प्रकाश; किरण.

उहु (७७८५) (क) अ. - संवेदनात्मक वा निषेधात्मक उद्गार
अव्यय.

उळ (७७) (क) धा. — राहणें; नांगर हांकणें.

(क) अ. — चांगल्या प्रकारें; आंत.

उळि (७७) (क) धा. — सोडणें; लपणें; लपवून ठेवणें; वाढणें; अधिक होणें; पार होणे.

(क) ना. — सुटकेचा दिवस; पटाशी; सुताराचें हत्यार.

उळिंग (७७) (क) ना. — शकुंतपक्षी; शकुन देणारा पक्षी.

उळु (७७) (क) धा. — नांगर हाकणें; जुंपणें; राहणें.

(क) ना. — नांगरट; वसती; लाभ; श्रीमंती.

उळुकलु (७७) (क) ना. — शेष; शिलक; शिलें.

उळुकु (७७) (क) धा. — हलविणें; शीर धरणें;

आंखडणें.

उळुगु (७७) (क) धा. — आळिगणें; गोंजारणें; प्रेम करणें; माया करणें.

उळुगिसु (७७) (क) धा. — आळिगणें; गोंजारविणे.

उळुहु (७७) (क) धा. — रक्षण करणें; वाचविणें.

उळुकु (७७) (क) धा. — प्रकाशविणें; चकाकविणें.

उळुकुमुळुकु (७७) (क) धा. — बुडणें; आड होणें; आडोसा घेणें.

उळके (७७) (क) ना. — 'उकके' पहा.

उळमे (७७) (क) ना. — प्रेम; स्नेह; अनुराग; माया; ममता.

उळुडिमे (७७) (क) ना. — चांगला कपडा; सुवसन; खूण; लिपिसंकेत; मुद्रा मारणें.

उळदु (७७) (क) ना. — 'उर्दु' पहा.

उळमे (७७) (क) ना. — वसती; श्रीमंती.

उळवु (७७) (क) ना. — चकाकी; जाणीव; समजूत; समजशक्ति.

उळळ (७७) (क) वि. — असणारा; जवळ असणारा; श्रीमंत.

उळळंजिसु (७७) (क) धा. — भीति उत्पन्न करणें; भिवविणें.

उळळवेवरं (७७) (क) अ. — असेतों; असे पर्यंत.

उळळलर (७७) (क) धा. — अर्धविकसित होणें; अंतर्विकास पावणें.

(क) ना. — अधोन्मीलित पुष्प; स्मित हास्य.

उळळव (७७) (क) ना. — श्रीमंत; धनिक.

उळिळ (७७) (क) ना. — कांदा; कंदर्प.

उळळुडे (७७) (क) ना. — अंतर्वेष्ट.

उळळुळुकु (७७) (क) धा. — मिणें; धीर सोडणें.

उळळोळ (७७) (क) ना. — वडवा; वणवा; वडवाग्रि.

ऊ

ऊ (७७) (क) ना. — वर्णमालेंतील ६ वें अक्षर.

ऊके (७७) (क) ना. — ही, ती व ही यामधील; पांजणी.

ऊगाडु (७७) (क) धा. — लोंबणें; लोंबकळणे; हळी मारणें.

ऊच (७७) (अ. दे) वि. — उच्च; उंच; श्रेष्ठ; उच्च प्रतीचा.

ऊचनीच (७७) (अ. दे) वि. — उच्चनीच; उंचनीच.

ऊजु (७७) (क) धा. — वितंडवाद घालणें; वाचाबाची करणें.

ऊट (७७) (क) ना. — जेवण; आहार; भोजन; भक्षण.

ऊटले (७७) (क) ना. — ढोंग; अहंकार; गर्व; मस्ती.

ऊटि (७७) (क) ना. — कारंजें; चिलीम; झरा; पाझर.

ऊड (७७) (क) ना. — उडाल; भटक्या; किंवडा; बहिरा.

ऊडिकोळु (७७) (क) धा. — भिरकावणें; फेकणें; विखुरणें.

ऊडिसु (७७) (क) धा. — भरवणें; घास घालणें; जेवू घालणें.

ऊडु (७७) (क) धा. — जेवणें; लेपणें; भरवणें; लावणें; मिसळणें; कालवणें; साह्य करणें; जूं घेणें.

ऊड (७७) (सं) वि. — विवाहित; सरळ केलेला; उशीराचा; विलंबाचा.

ऊडे (७७) (सं) ना. — प्रौढा स्त्री, वधु.

ऊणेय (७७) (क) ना. — कमतरता; अभाव; न्यूनता; हीनता.

ऊत (७७) (सं) ना. — हा; घट्टपणा; भरीवपणा; फुंक; निग्रह; मनोदादर्य.

ऊति (७७) (क) ना. — वेग; युति; साहस्य.

ऊतु (७७) (क) ना. — आधार; तरफ; 'आनिके' पहा.

ऊदलु (७७) (क) ना. — सूज; फुगवटा; फुगारा.

ऊदि (७७) (क) ना. — श्यामवर्ण; उदाच्या रंगाचा.

ऊदिसु (७७) (क) धा. — फुगवणें; वारा घालणें; पीळ देणें.

ऊडु (७७) (क) धा. — वारा भरणें; श्वास सोडणें; फुंकून वाद्य वाजविणें.

(क) ना. — फुगवटा; उदकाडी; उदबत्ती.

—किवि (—७७) (क) धा. — चहाडी करणें; वाममार्गांत भर देणें.

ऊन (ऊन) (सं) वि. - कमीपणा असलेला; अपंग; हीन; दोषी.

(सं) ना. - न्यूनता; अभाव.

ऊनते (ऊनते) (सं) ना. - अभाव; कमीपणा; न्यूनता; अडचण; दोष.

ऊबळ (ऊबळ) (क) अ. - भर देऊन; फुगवून.

ऊबु (ऊबु) (क) धा. - फुंकणे; दळणे.

(क) ना. - कुसळ गवत; कुसवळ; कुसळ.

ऊम (ऊम) (क) ना. - सुका; मित्र.

ऊमे (ऊमे) (क) ना. - सुकी.

ऊर (र) (ऊर) [रु] (क) ना. - ग्राम; शहर; गांव.

ऊरव्य (ऊरव्य) (सं) ना. - वैश्य; मांडीशी संबंध असलेला.

ऊरिके (ऊरिके) (क) ना. - पुरण्याचें साधन; खांब; रोवण्याचें साधन; गाडणें.

ऊरिसु (ऊरिसु) (क) धा. - वाकविणें; बांधणें; चालविणें; दाखविणें; वाढविणें.

ऊरु (ऊरु) (क) धा. - लावणें; चालणें; टोचणें; बोचणें.

(क) ना. - गांव; खेडें; प्रांत.

ऊरुकोलु (ऊरुकोलु) (क) ना. - यष्टि; हातकाठी; आधार; अनाथाचा आश्रय.

ऊरुग (ऊरुग) (क) ना. - खेडवळ; ग्रामसेवक; तळवार.

ऊरुज (ऊरुज) (सं) ना. - क्षत्रिय; वैश्य.

ऊरुनरि (ऊरुनरि) (क) ना. - कुतंत्री; कावेबाज; दुरालोचक; उपद्रव्यापी.

ऊरुगर्व (ऊरुगर्व) (सं) ना. - पायाचा खालचा भाग; पाऊलमाप.

ऊरुबळि (ऊरुबळि) (क) ना. - गावाला दिलेली योग्य देणगी.

ऊर्ज (ऊर्ज) (सं) ना. - शक्ति; बळ; प्रयत्न; आधिक्य; कार्तिकमास.

ऊर्जस्वळ (ऊर्जस्वळ) (सं) वि. - बलशाली; शक्तिमान्; प्रबल.

ऊर्जस्वि (ऊर्जस्वि) (सं) ना. - 'ऊर्जस्वळ' पहा.

ऊर्जित (ऊर्जित) (सं) वि. - प्रसिद्ध; श्रेष्ठ; प्रगत; पुष्कळ; वहिवाटीत असलेला.

ऊर्ण (ऊर्ण) (सं) ना. - लोकर; ऊन.

ऊर्णनाभ (ऊर्णनाभ) (सं) ना. - कोळी; कोळ्याचें जाळें; जाळें घालणारा.

ऊर्णा (ऊर्णा) (ऊर्णा) [ऊर्णा] (सं) ना. - कपाळावरील भाग्यरेषा; चक्रवर्तिचिन्ह.

ऊर्णाय (ऊर्णाय) (सं) ना. - मेंढी; लोकर असलेला प्राणी.

ऊर्णायु (ऊर्णायु) (सं) ना. - कांबळें; लेंकरीचें वस्त्र; शाल; धाबळी.

ऊर्ध्व (ऊर्ध्व) (सं) वि. - लांब; वरचा; उंचीचा; उंच; उन्नत.

ऊर्मि (ऊर्मि) (ऊर्मि) [ऊर्मि] (सं) ना. - लाट; लहरी; प्रवाह; निरी; भूक; ताप; नख.

ऊर्मिले (ऊर्मिले) (सं) ना. - लक्ष्मणपति.

ऊर्व (ऊर्व) (सं) ना. - वडवाभि; दावानळ.

ऊर्वशि (ऊर्वशि) (सं) ना. - एक अप्सरा; देवलोकची नर्तकी; पुरुरव्याची पत्नि.

ऊषर (ऊषर) (सं) ना. - खारजमीन; नापीक भूमि.

ऊष्म (ऊष्म) (ऊष्म) [ऊष्म] (सं) ना. - उकाडा; गरमा; उष्ण हवा; तगमग; तळखी.

ऊसरवळिळ (ऊसरवळिळ) (क) ना. - विषारी प्राणी; सरडा.

ऊह (हा) (हे) (ऊह) [ऊह] [ऊह] (सं) ना. - तर्क; अनुमान; वरवरचा विचार; कल्पना; ऊहापोह; चलन.

ऊहाकार (ऊहाकार) (सं) वि. - तर्कवादी; तार्किक; प्रतिभावान; कल्पनाशक्ति असलेला.

ऊहापोहे (ऊहापोहे) (सं) ना. - तर्कवितर्क; साधकबाधक विचार; चर्चा.

ऊहित (ऊहित) (सं) वि. - अपेक्षित; आकांक्षित; तर्कात येणारें.

ऊहिनि (नी) (ऊहिनि) [ऊहिनि] (सं) ना. - समूह; मेळा; जमाव.

ऊहिसु (ऊहिसु) (क) धा. - तर्क करणें; कल्पना करणें; विचार करणें; चिंतणें; अपेक्षा बाळगणें.

ऊळ (ऊळ) (क) धा. - हाक मारणें; हळी मारणें; ओरडणें; भुंकणें; कोव्हेकुई करणें.

ऊळमे (वे) (ऊळमे) [ऊळमे] (क) ना. - मोठ्या आवाजानें केलेली ओरड; कालवा करणें; कोव्हेकुई.

ऊळिग (गतन) (ऊळिग) [ऊळिग] (क) ना. - काम; सेवा; परिचर्या; बोळगी; बोळगण.

ऊळिडु (ऊळिडु) (क) धा. - हाक मारणें; ओरडणें; कोव्हाप्रमाणें ओरडणें.

ऊळ (ऊळ) (क) धा. - ओरडणें; गाडणें; पुरणें.

क

क (अं) वर्णमालेतील ७ वे अक्षर.

कक् (ककु) (अंक् [ककु]) (सं) ना. - ऋग्वेदांतील मंत्र; कक्षा;
ऋग्वेद.

कक्य (अंक्) (सं) ना. - संपत्ति; स्थावर जंगम मिळकत.

कक्ष (अंक्) (सं) ना. - अस्वल; चंद्रवंशीय राजा; नक्षत्र;
विचार.

— पति (— षठि) (सं) ना. - जाबुवंत; चंद्र.

ऋग्वेद (अंक्) (सं) ना. - चार वेदांपैकी प्रथमवेद.

ऋग्वेदि (अंक्) (सं) ना. - ऋग्वेदसांप्रदायी.

ऋचे (अंक्) (सं) ना. - वेदमंत्र; स्तोत्र; देवतास्तुतिपर मंत्र,

ऋच्छे (अंक्) (सं) ना. - इच्छा; अपेक्षा.

ऋजु (अंक्) (सं) अ. - सरळपणें; आपलेपणानें.

(सं) वि. - प्रामाणिक; सरळ; न्याय्य; साधा; अकृत्रिम,
मान्य असलेला.

ऋण (अंक्) (सं) ना. - कर्ज; उपकार; आश्रय; आधार.

ऋणत्रय (अंक्) (सं) ना. - देव-ऋषि-पितृ

यासंबंधीचें कर्तव्य.

ऋणमुक्त (अंक्) (सं) वि. - उऋण; कर्जातून मोकळा
झालेला.

ऋणविमोचने (अंक्) (सं) ना. - कर्जफेड;
कर्जातून झालेली मोकळीक.

ऋणानुबंध (अंक्) (सं) ना. - पूर्वजन्मीचें नातें;
घरोबा; योगायोग; प्राक्तन; ईश्वरीसूत्र; इष्टानिष्ट फल
देणारा पूर्वसंबंध.

ऋणि (अंक्) (सं) ना. - कर्ज घेणारा; उपकार स्वीकारणारा.

ऋत (अंक्) (सं) वि. - सरळ; नित्य; प्रामाणिक; उदित; गत.

(सं) ना. - सद्धर्तन; योग्य वर्तणूक; प्रियभाषण; सूर्य, चंद्र;
हंस; पाणी; काळोख.

ऋति (अंक्) (सं) ना. - मार्ग; गति; अभिवृद्धि; आवड;
शिविगाळ.

ऋतु (अंक्) (सं) ना. - दोन महिन्यांचा कालविभाग;
हंगाम; मोसम; रजोदर्शन काळ; मासिक विटाळाचा काळ.

ऋतुपर्ण (अंक्) (सं) ना. - अयोध्येचा एक राजा;
नलराजाचा आश्रयदाता.

ऋतुमति (अंक्) (सं) ना. - न्हाणवली; विटाळशी;
रजोदर्शन झालेली.

ऋतुराज (अंक्) (सं) ना. - ऋतूमधील श्रेष्ठ ऋतु; वसंत.

ऋतुशांति (अंक्) (सं) ना. - गर्भाधानविधि; फलशोभन.

ऋतुसंहार (अंक्) (सं) ना. - कालिदास कवीचे एक
काव्य, यांत सर्व ऋतूंचें वर्णन आहे.

ऋतुस्नान (अंक्) (सं) ना. - ऋतुकालानंतरचें स्नान;
विटाळशीचें चौथ्या दिवसाचें स्नान.

ऋत्विक् (ज) (अंक्) (सं) ना. - यज्ञपुरोहित; यज्ञांत
भाग घेणारा.

ऋद्ध (अंक्) (सं) वि. - वाढलेला; भरभराटलेला.

ऋद्ध (अंक्) (सं) ना. - संपत्ति; शिजलेले धान्य; धान्य
संग्रह; सिद्धांत.

ऋक्षु (अंक्) (सं) ना. - देवतांश; स्वर्ग; ब्रह्मदेवाचा मानसपुत्र.

ऋक्षुक्ष (अंक्) (सं) ना. - स्वर्ग; इंद्र.

ऋश्य (अंक्) (सं) ना. - पादरे ठिपके असलेला हरिण.

ऋश्यकेतु (अंक्) (सं) ना. - प्रद्युम्नपुत्र; अनिरुद्ध.

ऋषभ (अंक्) (सं) ना. - वृषभ; बैल; एक मुनि; पांड्य
देशीय पर्वत; सप्तस्वरांतील दुसरा स्वर; आदितीर्थकर.

— ध्वज (— ऋष्य) (सं) ना. - शिव.

— वाहन (— ऋष्य) (सं) ना. - शंकर; शिव.

ऋषिक (अंक्) (सं) ना. - कांबोज प्रदेशाजवळचा एक देश.

ऋषिकुल्या (अंक्) (सं) ना. - कलिंगदेशांतील एक नदी.

ऋष्टि (अंक्) (सं) ना. - खड्ड; माला.

ऋष्य (प्यक) (अंक्) (सं) ना. - 'ऋश्य' पहा.

ऋष्यसूक (अंक्) (सं) ना. - एक पर्वत.

ऋष्यश्रृंग (अंक्) (सं) ना. - एक ब्रह्मर्षि, दशरथासाठीं
पुत्रकामेष्टि करणारा ऋषि.

ऋष्यश्रृंगाश्रम (अंक्) (सं) ना. - भागलपूर
जिल्ह्यांतील कोशीनदीवरील एक आश्रम.

अ

अ (अं) (सं) ना. - कन्नड मूलाक्षरमालेतील ८ वे अक्षर.

अं (अं) (क) अ. - संबोधनार्थी अव्यय; प्रथमपुरुषी प्रत्यय.

अकरे (अं) (सं) ना. - क्षेत्रमापनांतील एक भाग; ४९४०
चौरस गज (यार्ड).

अक्क (अं) (क) ना. - अर्क; एक प्रकारची वनस्पति; एकाकी;
एकटा.

अक्कचर (अं) (क) ना. - एकाकी चालणारा; एकांडा;
एकलकोडा.

अेककं (२८०) (क) ना. - अंकशास्त्रातील पहिलें पद; एकांडा;
'एकला चलोरे'.

अेकटि(टे) (२८० [३]) (क) ना. - एकांत; रहस्य;

एकांडेपणा; एक बाजू; आपल्यापुरती दृष्टि.

—करे (—ठठ) (क) धा. - एकांतासाठी बोलवून नेणें;
बाजूला बोलावून नेणें.

अेकटिंग (२८० [३]) (क) वि. - श्रेष्ठ; उदार; गंभीर; मोठा;
महत्वाचा; आश्चर्यकारक; भरीव.

अेककटे (२८० [३]) (क) ना. - 'अेककटि' पहा; मोठेपणा;
श्रेष्ठता; गौरव; आश्रय; आश्चर्य.

अेकड(वड) (२८० [३]) (क) ना. - पादत्राण; पायतण;
चप्पल; जोते.

अेकताळ (२८० [३]) (क) ना. - ठेका; बारा मात्रेचा एक
ताल.

अेकताळि (२८० [३]) (क) ना. - हास्य; चेष्टा; हशा; कुचेष्टा.

अेककतुळ (२८० [३]) (क) ना. - शौर्य; सारखेपणा; पूर्णबल;
आवेश; आश्चर्य.

अेकभाग (२८० [३]) (क) ना. - एक भाग; एक ओळ; एकच
ओळ.

अेकरिसु (२८० [३]) (क) धा. - निंदा करणें; टोचून बोलणें;
कुचेष्टा करणें; टिंगल करणें.

अेकल (२८० [३]) (क) ना. - मस्तीला आलेला प्राणी; रानडुक्कर.
(क) वि. - मोठा; फुगलेला.

अेककवड (२८० [३]) (क) ना. - शिकारीच्या वेळीं वापरावयाचें
पायतण.

अेकसक (२८० [३]) (क) ना. - अव्यवस्था; गोंधळ; संशय;
चेष्टा; टिंगल; तमाशा.

अेकसक्रे (२८० [३]) (क) ना. - हट्टी स्त्री; दुर्बुद्ध स्त्री.

अेकसर (२८० [३]) (क) ना. - एकसर; एकदाणी; मोत्याची
एकावली; एकपदरी माळ.

अेकळे (२८० [३]) (क) ना. - एक कुमी.

—जिरले (—ठठ) (क) वि. - विपुल; पुष्कळ.

अेकवळि (२८० [३]) (क) ना. - एकावळी; एकदाणी; एकसर.

अेककु (२८० [३]) (क) धा. - विभागणें; कापसाची घसडी बांधणें;
दूर करणें; लोकर पिंजणें; चवड्यावर उभे राहणें; उमलणें;
वर येणें.

(क) ना. - प्रवाह; कापूस-पिंजणी.

अेकके (२८० [३]) (क) ना. - 'अेकक' पहा; प्रख्याति; श्रेष्ठता;
मेळा; समूह; अतिबळ.

अेकके (२८० [३]) (क) अ. - वरचेवर; वारंवार; एकावर एक;
एकेकटा; एका ओळीनें; आतुरतेनें; ईर्ष्येनें.

अेकैवारुवारि (२८० [३]) (क) अ. - एका झेपेंत; एका
ओळींत.

अेगचु (२८० [३]) (क) धा. - उपहास करणें; कुचेष्टा करणें;
विनोद करणें.

अेगचिंग (२८० [३]) (क) ना. - विदूषक; विनोद करणारा;
गमत्या; गोड्डी.

अेगरिके (२८० [३]) (क) ना. - उड्डाण; आकांक्षा; इच्छा;
भरारी.

अेगरिसु (२८० [३]) (क) धा. - वर उडवणें; हंसविणें; दूर
करणें; दूर नेणें.

(क) ना. - खर्चवेच; नाश; झीज; उड्डाण; प्रहसन.

अेगरु (२८० [३]) (क) धा. - वर चढणें; अंगठ्यावर उभे राहणें;
मदत करणें; रंद करणें.

अेगलु(अेगे) (२८० [३]) (क) अ. - खालवर; मागेंपुढें.
(क) ना. - झाडांची ओळ; फांदी; कोंब.

अेगा (२८० [३]) (क) वि. - पडीक; ओसाड; मूर्ख; धडु; असभ्य;
घड्या; कठोर; ग्रामीण; मूढ.

—तन (—ठठ) (क) ना. - मूर्खपणा; असभ्यता;
अडाणीपणा.

अेगल (२८० [३]) (क) वि. - अधिक; विपुल; पुष्कळ; भरपूर;
पुरेसें.

अेगु (२८० [३]) (क) ना. - लाज; लजा; मर्यादा; अपमान;
कमीपणा; अडाणीपणा.

अेगुळि (२८० [३]) (क) ना. - नीरस भाषण; कठोर; ग्रामीण.

अेगे (२८० [३]) (क) अ. ना. - 'अेगल' पहा.

अेकलु (२८० [३]) (क) ना. - कोंब; फांदी; अंकुर.

अेगि (२८० [३]) (क) वि. - अपंग; अजाण; मूढ; मूर्ख; मोळा;
खोटा; फसव्या; लबाड.

अेचर(रु) (२८० [३]) (क) धा. - जागे होणें; शुद्धीवर
येणें.

(क) ना. - जागृति; जाग; पहारा.

अेचु (२८० [३]) (क) अ. - अंतर भेद करून; भूतकालदर्शक
अव्यय.

(क) धा. - वाढविणें; सुशोभित करणें; समपातळींत आणणें.

अेज (२८० [३]) (क) ना. - भोंक; छिद्र; सुईचें नेडें; रत्नाला वेज
पाडण्याचें हत्यार.

अेजलु(लु) (२८० [३]) (क) ना. - उच्छिष्ट; उष्टें; अशुद्ध;
विटाळ; धाण; शुंकी.

अेटकु (२८० [३]) (क) धा. - हाताला येणें; शिवणें; स्पर्शणें;
पुरेसें होणें; अंगठ्यावर उभे राहणें.

अेदु (२८० [३]) (क) धा. - मिळविणें; संपादनें; मस्तीनें चालणें;

आटोऱ्यांत असणें; ओसा देणें; हाताला येणें; मारणें; तडाखा देणें.

अंड (अड) (क) ना. - वामभाग; डावी बाजू; कमी प्रतीचें, जमीन; जागा.

अंडगलिसु (अडगलिसु) (क) धा. - पार होणें; ऐकून घेणें; पैलपार होणें; ओलांडणें.

अंडचु (अडचु) (क) धा. - बोलतांना लागणें; तोतरे बोलणें; बोबडें बोलणें; डाव्या हातानें काम करणें.

(क) ना. - विन्न; विलंब.

अंडताकु (अडताकु) (क) धा. - खेडे घालणें; येरझारा करणें; भटकणें.

अंडति (अडति) (क) ना. - मध्यम वयाची स्त्री; निरुपयोगी स्त्री; वेडी; हिजडा.

अंडप (अडप) (क) धा. - वेडपा; डावखुरा.

अंडपु (हु) (अडपु [हु]) (क) धा. - पायांत पाय घालणें; चाट मारणें; ठेंच लागणें.

अंडुवु (अडुवु) 'अडपु' पहा.

अंडर (रु) (अडर [रु]) (क) धा. - दुष्टपणा करणें; फसविणें.

(क) ना. - अडचण; - दुःख; हरकत;

प्रतिबंध; दरिद्र; कष्ट; दुष्टपणा; अकल्याण.

अंडराळि (अडराळि) (क) ना. - वैर; वैरी; अडचण करणारा.

अंडव (अडव) (क) ना. - 'अडप' पहा; पौरुषहीन; नपुंसक; हिजडा.

अंडवरिसु (अडवर्सु) (क) धा. - विलंबकरणें; लुकीचें बोलणें; शोका देणें.

अंडि (अडि) (क) धा. - कुटणे; मारणें; बडविणें; चेंचणें.

अंडुवु (अडुवु) (क) धा. - 'अडपु' पहा.

अंडे (अडि) (क) ना. - स्थळ; अंतर; मध्य; पत्रावळ; भोजनाचे पान; वैपुल्य; मूलस्थान; बक्षीस; अवकाश.

—अरि (—अरि) (क) धा. - स्थानमान जाणणें; प्रसंगाचें ज्ञान करून घेणें.

—आडु (—अडु) (क) धा. - फिरणें; लोंबणें; शोका घेणें.

—कटु (—कटु) (क) धा. - अडविणें; भेदणें; फोडणें.

अंडेग (अडिग) (क) वि. - पौरुषहीन; नीच; निरुपयोगी.

अंडेयुडुगु (अडेयुडुगु) (क) धा. - जागा सोडणें; अवसर देणें; संपणें; अखेर पावणें; सरणें.

अंडेयेडे (अडेयेडे) (क) अ. - कोठेंहि; कोणत्याहि स्थळीं.

अंडेवर (अडेवर) (क) धा. - मवेच विसरणें; वारंवार विस्मरण होणें.

अंडेवरि (अडेवरि) (क) धा. - जागा सोडणें; अवकाश देणें; कातरणें.

अंडेवलि (अडेवलि) (क) ना. - दिग्बलि; दिशादिशांना दिलेला बळी.

अंडेवाय् (अडेवाय्) (क) धा. - मध्येच येणें; आड येणें; विरोधणें; अचानक उद्भवणें; अकस्मात येणें.

अंडेविडु (अडेविडु) (क) धा. - आक्रमणें; मर्यादा ओलांडणें; अवकाश देणें.

अंडेवु (वो) गु (अडेवु [वो] गु) (क) धा. - जवळ येणें; मधें पडणें; आडकाठी करणें; गोता घालणें.

अंडेवेरसु (अडेवेरसु) (क) धा. - थांबणें; विरोध करणें; खोडून काढणें; प्रत्युत्तर देणें.

अंडेसेळे (अडेसेळे) (क) ना. - प्रवाहाची ओढ; वाहतूक.

अंडेहगलु (अडेहगलु) (क) ना. - सकाळीं नऊपर्यंतचा सुमार; रामपार; सूर्योदयानंतरचा पहिला प्रहर.

अंडेहोत्तु (अडेहोत्तु) (क) ना. - भलता वेळ; नाही तो वेळ; अवकाळ; संध्यासमय.

अंडु (अडु) (क) वि. - सुंदर; मनोहर; फसव्या; लबाड; ठीक; नीतीचें; खूळ.

अंडुतन (अडुतन) (क) ना. - धडपणा; खुळचटपणा; कपट.

अंडुसु (अडुसु) (क) धा. - हंगविणें; चढविणें; तिरस्कारणें; फसविणें.

अंडु (अडु) (क) ना. - आळस; लबाडी; मूर्खपणा.

अण् (अण्) (क) धा. - मोजणें; आलोचणें.

(क) ना. - आठ (आठ या अर्थी समासांत येणारें रूप)

अणिके (अणिके) (क) ना. - गणती; आलोचना; अभिप्राय.

—कोळ (—कोळ) (क) धा. - आलोचना करणें; सल्ला देणें; मत सांगणें.

अणिसु (अणिसु) (क) धा. - मोजणें; विचार करणें; अभिप्राय बनविणें.

अणे (अणि) (क) ना. - जोडीदार; मित्र; सारखेपणा; साम्य; जुळणारा; संबध.

—आडु (—अडु) (क) धा. - जोडीनें खेळणें; सर्पयुग्माचें खेळणें.

अणेगार (अणेगार) (क) ना. - 'अणे' पहा.

अणेगोण (गोण) (अणेगोण [गोण]) (क) ना. - साम्य शोधन; ब्रह्म.

अणेगंडु (अणेगंडु) (क) ना. - वेणी; जटा.

अणेगोडु (अणेगोडु) (क) धा. - हरकत घेणें; अडचण उत्पन्न करणें; संकट आणणें.

अणेवकि (अणेवकि) (क) ना. - चक्रवाक् पक्षी; जोडीनें रहाणारे पक्षी.

अंटडि (अंटडि) (क) ना. - विंचु; शरभ.

—परिज (—पेरिज) (सं) ना. — शरभवेष्टधारी वीरभद्र.
अंतिर्दे (अंतिर्दे) (क) ना. — धैर्य; छातीठोकपणा; मस्ती.
अण्णु (अण्णु) (क) धा. — मोजणें; योजना करणें; आलोचना करणें.

अण्णे (अण्णे) (क) ना. — तेल; तिलेल.

—केंपु (—केंपु) (क) ना. — तांबूस रंग; करडा वर्ण.

अण्णदेसे (अण्णदेसे) (क) ना. — अष्टदिशा

—पेण (—पेण) (क) ना. — अष्ट दिगंगना.

अण्णम (अण्णम) (क) ना. — आठजण; अष्टदिवपाल.

अण्णमेय्य (अण्णमेय्य) (क) ना. — अष्टमूर्ति शिव; अष्टांग शिव.

अत्त (अत्त) (क) अ. — कोठे ?; काय ?; कोणीकडे ?.

अत्तण (अत्तण) (क) वि. — कोणत्या बाजूचें; कोठील.

(‘अण’ हा दिग्वाचक प्रत्यय लागून झालेले ‘एत्त’चें रूप)

अत्तर (अत्तर) (क) वि. — उच्च; उत्तम; श्रेष्ठ.

अत्तानुं (अत्तानुं) (क) अ. — कसेंहि करून; कोठेंतरी;

कोणत्याहि बाजूनें.

अत्तिके (अत्तिके) (क) ना. — वर उचल; उठाव; चढाव;

उंचीकरण; आरोह.

अत्तिकोळ (ळ) (ळळ) (अत्तिकोळ [ळ] [ळ]) (क) धा. —

वर उचलणें; वर ओढून घेणें; आलिंगणें; मिठी मारणें.

अत्तिकट्ट (अत्तिकट्ट) (क) धा. — पाठराखण करणें, संरक्षिणें;

इरेस घालणें; बैराळा प्रोत्साहन देणें.

अत्तिबरे (अत्तिबरे) (क) धा. — नकल करणें; उतारा घेणें;

अवतरण करणें.

अत्तिहाकु (अत्तिहाकु) (क) धा. — चोरणें; अपहार करणें;

लुबाडणें.

अत्तिहिडि (अत्तिहिडि) (क) धा. — वर धरणें; वर चढविणें;

पाठिंबा देणें; उंचावणें; वाहवा करणें; पीळ भरणें; मान्य

करणें; स्पर्धा करणें.

अत्तिहोगु (अत्तिहोगु) (क) धा. — वर पडणें; कांठाकांठानें

जाणें.

अत्तु (अत्तु) (क) धा. — वर नेणें; वाटणें; लुळणें; दोष देणें;

मिसळणें; सांगणें; चोरी करणें; समजावणें; वाढवणें.

(क) ना. — बैल; पोळ; नंदी; घुळी.

अत्तुगडे (अत्तुगडे) (क) ना. — प्रयत्न; उभाय; उद्धार; बरी

वेळ; दैव.

अत्तुवळि (अत्तुवळि) (क) ना. — अपहार; उचल; चोरी; मिसळ.

अत्तुवळिके (विके) (अत्तुवळिके [विके]) (क) ना. — ‘अत्तुवळि’

पहा.

अत्तोदु (अत्तोदु) (क) ना. — चर्वितचर्वण; मनन; चिंतन;

विचारपूर्वक अभ्यास.

अत्त (अत्त) (क) ना. — यत्न; खटपट; प्रयत्न.

अदरिसु (अदरिसु) (क) धा. — विरोध करणें; आड येणें;

छातीठोक राहणें; स्पर्धेला उभे राहणें.

अदरु (अदरु) (क) अ. — समोरासमोर; प्रत्यक्ष; तांडावर;

समक्ष.

अदुराळि (अदुराळि) (क) ना. — वैरी; शत्रु; प्रतिस्पर्धी.

अ (इ) दुरिसु (अ [इ] दुरिसु) (क) ना. — ‘अदरिसु’ पहा

अ (इ) दुरु (अ [इ] दुरु) (क) अ. — ‘अदरु’ पहा.

अदुरुकोळळु (अदुरुकोळळु) (क) धा. — विनवणीनें मन

वळवणें; विरोधणें.

अदुरुचु (अदुरुचु) (क) धा. — विरोधणें; वैर करणें; स्पर्धा

करणें; जिद्द मारणें.

अदे (दे) (अदे [दे]) (क) ना. — हृदय; धैर्य; तरवारीची मूठ;

दया; दुःख; व्यथा; प्रीति; ध्यान.

—अदिरु (—अदिरु) (क) धा. — धैर्य धरणें; छाती करणें.

—कदडु (कदडु) (क) धा. — धीर सोडणें; कळेनासें होणें;

विमनस्क होणें; गर्भगलित होणें.

—करगु (करगु) (क) धा. — मन विरवळणें; दया येणें.

—किचु (किचु) (क) ना. — पोटादुखी; मात्सर्य.

—बडे (—बडे) (क) धा. — भिणें; हातपाय गाळणें; छाति

बडविणें.

अदेगार (अदेगार) (क) वि. — धीराचा; साहसी; खंबीर.

—इके (—इके) (क) ना. — धाडस; धीटपणा;

छातिठोकपणा.

अदेगाति (ति) (अदेगाति [ति]) (क) ना. — धाडसी स्त्री;

धीट स्त्री.

अदु (अदु) (क) धा. — भिजवणें; बुडविणें.

अन (अन) (क) धा. — म्हणणें; सांगणें; बोलणें; नांव ठेवणें.

(क) अ. — उभे राहून.

(क) ना. — तेज; चकाकी; शुद्धता; नय.

अन (अन) (क) ना. — उचार; मत; चकाकी; समजूतदारपणा.

अनतु (—तु) (अनतु [तु]) (क) ना. — ममत्व; माझेपणा.

अनसु (सु) (अनसु [सु]) (क) वि. — किती; थोडकें;

पुष्कळ; चांगलें.

अनितु (—तु) (अनितु [तु]) (क) वि. — किती; केवढें.

अनिप्प (अनिप्प) (क) वि. — मोजण्यासारखे; असें; असलें;

प्रणतीय.

अनिबर (अनिबर) (क) ना. — कितीजण; ‘अनितु’ पहा.

अनिसु (अनिसु) (क) धा. — सांगविणें; अनुमवाला येणें;

नावांला कारणीभूत होणें; शब्दाचा धनी होणें; मोजणें; गणणें.

(क) ना. — गणना; मोजणी; गणती.

अेनु (नु) (अनु [नु]) (क) धा. ना. - 'अेनु;' पहा.
 अेनेवर्तु (अेनेवर्तु) (क) धा. - मनाला येणें; आवडणें; इच्छा
 तृत होणें.
 अेंतुड (अेंतुड) (क) अ. - कसें; किती.
 अेन्न (अें) (अेनु [अें]) (क) वि. - कसला; मला; माझा;
 मजविषयीं.
 अेन्नळ (अेन्नळ) (क) वि. - कसली; कोणत्या प्रकारची.
 (क) अ. - काहीं नाहीं.
 अेन्ने (अेन्ने) (अेनु [अें]) (क) अ. - केव्हां; कधीं;
 कधींहि.
 अेन्नेवरं (अेन्नेवरं) (क) अ. - कोठवर; कोठपर्यंत; केव्हांपर्यंत.
 अेन्नोदिगं (अेन्नोदिगं) (क) ना. - आत; जोडीदार;
 माझा सखा.
 अेवड (अेवड) (क) वि. - अज्ञानी; खुळचट; भोळा; बोबडा.
 —इसु (अेवड) (क) धा. - बोबडे बोलणें; धडुपण
 दाखवणें; भोळेपणानें; वागणें.
 —उन (अेवड) (क) ना. - भोळेपण; अज्ञान; धडुपणा.
 —तवड (अेवड) (क) ना. - वेडेचार; गडबड; वाकडे
 तिकडे; खुळचटपणा.
 अेवडि (अेवडि) (क) ना. - खुळी स्त्री; धडु स्त्री; भोळी.
 अेवडट्टु (अेवडट्टु) (क) धा. - संपविणें; पाठिंबा देणें; पाठलाग
 करणें; हद्दीबाहेर पिटाळणें; तडीपार करणें.
 अेवडिसु (अेवडिसु) (क) धा. - उठविणें; जागें करणें; उंच स्थानीं
 नेणें; अपहार करणें; चोरणें; जीवदान देणें; दूर घालविणें.
 अेवडु (अेवडु) (क) धा. - उपडणें; उचलणें; उचकणें; पाठिंबा
 देणें; दुखवणें; अटविणें; पळवणें; पिटाळणें.
 अे (अे) (क) ना. - मी.
 (क) क्रि. - मी आहें.
 अेम (अेम) (क) अ. - ठीक; बरें तर; होउं घा.
 अेमलु (अेमलु) (अेमलु [अें]) (क) वि. - आमचें; आपलें.
 अेबुकेय् (अेबुकेय्) (क) धा. - संमति देणें; कबुली देणें;
 सांगितल्याप्रमाणें वागणें; बोलण्याप्रमाणें चालणें.
 अेबुविके (अेबुविके) (क) ना. - आशय; म्हणणें; मतिताथं.
 अेमलु (अेमलु) (क) वि. - 'अेमलु' पहा.
 अेमव (अेमव) (अेमव [अें]) (क) ना. - आप्त;
 नातेवाईक; संबंधी; सोयरा.
 अेम्मे (अेम्मे) (क) ना. - म्हैस; महिषी.
 अेमिके (अेमिके) (क) ना. - कुडी; स्त्रियांचें कर्णभूषण; हाड.
 अेमे (अेमे) (क) ना. - पापणी; पापणीचें केश.
 अेवेय् (अेवेय्) (क) अ. - द्वितीय पुरुषी एकवचनी प्रत्यय.
 अेरतर (अेरतर) (अेरतर [अें]) (क) धा. - येणें; जवळ येणें.

अेरट्टु (अेरट्टु) (क) धा. - नाहीसें होणें; मरणें 'अेरट्टु' पहा.
 अेरट्टुणु (अेरट्टुणु) (क) धा. - अधिक होऊन वर येणें;
 उतूं येणें; काठोकाठ भरून वहाणें.
 अेरदे (अेरदे) (क) अ. - पूर्णतया; चांगल्या प्रकारें; भरपूर.
 अेरयमि (अेरयमि) (अेरयमि [अें]) (क) ना. - साळ;
 साळिंद्र.
 अेर (अेर) (क) ना. - मागणी; हातउसनवट; लोखंडी कणा;
 आंस.
 अेरक (अेरक) (क) ना. - मिश्रधातु; नाहणी; न्हाणें; मोल;
 आकार; भाग; नमस्कार; प्रेम; उष्णता.
 अेरकंवेत्त (अेरकंवेत्त) (क) वि. - तत; तापलेले; आकारित;
 परस्परमिळून गेलेले.
 अेरकिरु (अेरकिरु) (क) धा. - (डाक दिल्याप्रमाणें) एकसंध
 होणें; एकरूप करणें.
 अेरकिलु (अेरकिलु) (क) ना. - माळी; छप्पर.
 अेर (अेर) के (अेर [अें]) (क) ना. - हातोपा; बाही; अस्तनी.
 अेरगिवि (अेरगिवि) (क) ना. - चहाडी ऐकणारा कान; कानाचें
 पाळें; हलका कान; कथलाचा कान.
 अेरगु (अेरगु) (क) धा. - वाकणें; नमणें; नमस्कार करणें;
 उतरणें; गळाटणें; दळणें; मारणें; वर पडणें; वारा घालणें.
 इच्छेप्रमाणें करणें.
 अेरनु (अेरनु) (क) धा. - फेंकणें; चिमटणें; शिंपडणें; रुंदकरणें
 पेरणें; पखरणें; उधळणें.
 अेरडु (अेरडु) (क) ना. - दोन; भेद; कपट; फसवणूक.
 अेरडेणिसु (अेरडेणिसु) (क) धा. - नीचपणा करणें; ब्रूह करणें;
 वाईट करणें; अकल्याण इच्छिणें; भेदभाव करणें.
 अेरणे (अेरणे) (क) ना. - माळशेणी; वासराचे शेण; नागराणी.
 अेरति (अेरति) (क) ना. - रति; यजमानाणी; घरधनीन.
 अेरपु (अेरपु) (क) ना. - हातउसने; उसनवार.
 अेरल् (अेरल्) (क) ना. - खेळ; नाच; वायु; वेणी; 'अेरल्'
 पहा.
 अेरले (अेरले) (क) ना. - हरीण; कृष्णमृग; कुरंग.
 अेरव (अेरव) (क) वि. - रानवट; रानटी मनुष्य; कर्जदार;
 ऋणको; उसनवार आणणारा.
 अेरवणिग (अेरवणिग) (क) ना. - ऋणको; कर्ज काढणारा
 'अेरव' पहा.
 अेरवलु (अेरवलु) (क) ना. - कर्ज; ऋण; दाब; शत्रुत्व;
 अभाव; इच्छित वस्तु; अपाय; हानी; तिरस्कार; प्रेमहीनता;
 दूरचें नातें.
 अेरविग (अेरविग) (क) ना. - 'अेरवणिग' पहा.
 अेरवु (अेरवु) (क) ना. - 'अेरवलु' पहा.

अर्वेट्टु (अ०००००००) (क) ना. - उंच स्थळ; टेकडी; वेट.
 अरळ (अ००००) (क) वि. - समासामधें 'अरडु' चे 'अरळ' होतें. दोन.
 —नालगे (—नालगे) (क) ना. - द्विजिह्व; सर्प.
 —नालगेवळ (नालगेवळ) (क) ना. - बोलण्यांत बोलणें नसलेला; द्विजिह्व; दुतोड्या.
 —मातु (—मातु) (क.) ना. - दुतोडेपणा; अवचनिक.
 अरळे (अ०००) (क) ना. - 'अरेले' पहा.
 अरु (अ०००) (क) ना. - समग्रता, पूर्णता.
 अरुमेय (अ०००००००) (क) ना. - म्हैस; रेडा.
 —नाडु (नाडु) (क) ना. - म्हैसूरप्रदेश.
 अरे (अ००) (क) धा. - मार्गणें; नेणें; दान करणें; प्रार्थिणें; वितळणें; ओतणें.
 (क) ना. - पक्षाचा आकार; मालकी; काळी जमीन; आहार; कांत; मंग; कीटक.
 —त (—ड) (क) ना. - प्रार्थना; मागणी; यजमानकी; युवावस्था; विवाहाचें वय.
 अरेय (अ००००) (क) ना. - मालक; पति; प्रियकर; स्वामी.
 अरेवट्टु (अ०००००००) (क) ना. - आश्रयस्थान; घर; आधार; निवास; निवारा; धर्मशाळा.
 अरेवालु (अ००००००) (क) ना. - तापवलेलें दूध.
 अरेहुळु (अ००००००) (क) ना. - मृतकीटक; कंदीरंगाचा किडा.
 अर्के (अ०००) (क) ना. - अर्काचें झाड; मांदार.
 अर्दु (अ०००) (क) धा. - मिजवणें; ओले करणें.
 (क) अ. - उडून; निघून; चालते होऊन.
 अर्दे (अ०००) (क) ना. - 'अदे' पहा.
 अर्देगोळ (अ०००००००) (क) धा. - धैर्य करणें; हृदयंगम होणें; समजून घेणें; ध्यानांत घेणें.
 अर्देपतु (अ०००००००) (क) धा. - मनाला लागणें; मनावर घेणें; संयम करणें.
 अर्देयाणम (अ००००००००) (क) ना. - हृदयेश्वर; प्राणप्रिय; प्रियरमण.
 अर्देवलाके (अ०००००००) (क) अ. - भांबावून; गडबडून; धावे दणाणून; घाबरून; धैर्य सोडून.
 अर्देवळळ (अ०००००००) (क) ना. - व्यथा; चिंता; दुखणें; ठणका; धागधुग.
 अर्देवारिवट्टु (अ०००००००००) (क) ना. - छाती फोडून घेणें; वेमान होणें; तोंडचें पाणी पळणें; पूर्वसूचना मिळणें; शकुन होणें.
 अर्बु (अ००००) (क) धा. - 'अर्बु' पहा.

अर्विसु (अ०००००) (क) धा. - 'अर्विसु' पहा; जागे करणें; चोरणें.
 अेल (ला) (अ०० [ला]) (क) अ. - उद्गारवाचक अव्यय; अरेच्या; संबोधनात्मक अव्यय.
 अेलक (लक) (अ००० [लु]) (क) ना. - हिमप्रदेशांतील एक कूर जातीचा मृग.
 अेलग (अ०००) (क) ना. - 'अेलक' पहा.
 अेलगे (अ०००) (क) अ. - स्त्रीलिंगी संबोधन अगे; अये.
 अेलरु (अ०००) (क) ना. - वारा; उच्छवास; वायु.
 —णि (—ळ) (क) ना. - वातमक्षक; सर्प.
 —पक्रेग (—पक्रेग) (क) ना. - उपेंद्र; शेषशायी विष्णु.
 —पक्रेपगेय (—पक्रेपगेय) (क) ना. - मुंगूस; गरुड.
 अेलर (अ०००) (क) ना. - 'अेलरु' पहा.
 अेलरुगेळ्य (अ०००००००) (क) ना. - वायुमित्र; अग्नि.
 अेलचुं (अ०००००) (क) धा. - हवा भरणें; पीळ देवविणें; चेतना उत्पन्न करणें; पुगविणें; स्फूर्ति देणें.
 अेलवट्टे (अ०००००००) (क) ना. - आकाशमार्ग; दिग्वज्र.
 —ग (—ग) (क) ना. - आकाशगामी; देवता.
 —पावु (पावु) (क) ना. - आकाशगामी सर्प.
 अेलव (अ०००) (क) ना. - शालवृक्ष; झाड; भूरुह.
 अेलवु (वु) (अ००० [वु]) (क) ना. - हाड; अस्थि.
 अेल (ले) वो अ० [ले] वी (क) अ. - संबोधनात्मक अव्यय.
 अेलला (अ०००) (क) अ. - अय्यो; बाप; मले; अबब.
 अेलु (अ०००) (क) ना. - हाड; अस्थि.
 अेले (अ००) (क) अ. - संबोधक अव्यय; अरे; हे.
 (क) ना. - झाडाचें पान; विडा; तांबूलपत्र; चाकू वस्तरा वगैरेचे पातें. 'अलगु' पहा.
 —कत्तरी (—कत्तरी) (क) ना. - जावळाच्या विधीतील दर्म कापण्याची क्रिया; चौलकर्मविधी.
 अेलेतल (अ०००००) (क) क्रि. - कोंब येणें; पालवी फुटणें.
 अेल (अ००) (क) वि. - सर्व; समग्र; संपूर्ण; असेल तेवढें.
 अेल्लागळ (अ००००००) (क) अ. - केव्हाहि; कोणत्याहि वेळी.
 अेल्लियण (अ००००००) (क) ना. - कोठचा; कोठूनचा.
 अेल्लिट्रं (अ०००००) (क) ना. - कोण; कोण्यागावचा; कोठील.
 अेल्लियातुं (अ००००००००) (क) अ. - कोठेहि; कोणीकडचाहि
 अेल्ले (अ०००) (क) ना. - मर्यादा; मिति; सीमाप्रांत.
 अेल्लेकट्टु (अ०००००००) (क) वि. - लहान; खुजा; खुरटा; वामनमूर्त.
 अेल्लु (अ०००) (क) ना. - 'अेल' पहा.
 अेवे (अ००) (क) ना. - 'अमे' पहा.

—इकदं (—अचुदं) (क) ना. —डोळे झाकलेली देवता; ध्यानस्थ देवता.

—बिडु (—बिडु) (क) धा. —डोळे झाकणें.

अस (अस) (क) ना. —झाकण; आवरण.

असकद (असकद) (क) वि. —प्रख्यात; कीर्तिमान.

असक (असक) (क) ना. —कार्य; सामर्थ्य; बल; कीर्ति; रचना; चकाकी; तेज; कांती; चांगुलपणा; आनंद; रीति; रूप; प्रभाव; आकार; दैव; सौंग; दोंग.

असकंगिडु (असकंगिडु) (क) धा. —कांतीहीन होणें; निस्तेज होणें; विरूप होणें.

असगु (असगु) (क) धा. —उद्योग करणें; आरंभणें; ध्वनि ऐकणें; वारा घालणें; प्रयत्न करणें; दाखविणें.

(क) ना. —प्रारंभ; सुरवात.

असडि (असडि) (क) ना. —खेंकडा; कर्कटक,

असर (र) (असर [र]) (क) ना. —उकळी; द्रव; रस; निवळ.

असवु (असवु) (क) ना. —सौंदर्य; कांती; शोभा.

असळ (ळ) (असळ [ळ]) (क) ना. —दळ; पाकळी.

—इसु (—असु) (क) धा. —पाकळी फुटणें; पानें फुटणें.

—कणु (—कणु) (क) ना. —कमलचेत.

—कुरूप (—कुरूप) (क) ना. —पाकळ्यांचा समूह.

—पसे (—अस) (क) ना. —पुष्पशय्या.

असिगे (असिगे) (क) ना. —‘इसुगे’ पहा.

असे (अस) (क) धा. —मारणें; बाण सोडणें; हलणें; चांगलें दिवणें; प्रकाशणें; उठून दिवणें.

(क) ना. —फेक; मिरकट; मार; ठोसा; मिरकाव.

असु (असु) (क) धा. —फेकणें; ‘इसु’ पहा.

असेगे (असिगे) (क) ना. —फेक; शोभा; मार; मिरकाव.

अहगे (हंगे) (अहगे [हंगे]) (क) अ. —असें; कोणत्याहि रीतीनें.

अळ (अळ) (क) ना. —तिल; तीळ.

(क) वि. —नाजूक; कोवळा; विनयी; लहान; सात.

अळ (ळक) (अळ [ळक]) (क) वि. —लहान; कोवळा; विनयी; अशक्त.

(क) ना. —सभ्यता; दुर्बलता; हलकेपणा; पातळपणा.

—नगे (—अस) (क) ना. —गालांतल्या गालांत हसणें; स्मित.

—नीर (—अस) (क) ना. —शाहाळ्याचें पाणी.

अळग (अळग) (क) ना. —मेंढीची जात; एडका.

अळदु (अळदु) (क) धा. अ. —‘अदु’ पहा.

अळगु (अळगु) (क) वि. —कोमल; कोवळा; झुलता; डोलणारा.

अळमे (अळमे) (क) ना. —कोवळेपणा; बाल्य.

अळर (अळर) (क) ना. —भय; भीति; घसका. ‘अळर’ पहा.

अळळ (ळ) (अळळ [ळ]) (क) ना. —लेंबणें; तरंगणें.

अळळु (अळळु) (क) धा. —लेंबवणें; तरंगवणें; टांगणें; झोका देणें.

अळवु (अळवु) (क) धा. —झोका देणें; हलविणें; क्रम लावणें; विलंब लावणें.

(क) ना. —बालग्रह; अकडी; व्यवस्था; क्रम.

अळवे (अळवे) (क) ना. —बाल्य; कोवळेपणा.

अळसु (अळसु) (क) धा. —इच्छिणें; आकांक्षा धरणें; ओढविणें; व्यापणें; आनंदणें.

अळे (अळे) (क) धा. —ओढणें; हिसकावणें; आकर्षणें.

(क) वि. —कोवळे; लहान; नाजूक.

(क) ना. —एक पंक्ति; रांग; दोरा; भूमि; ‘इला’ पहा.

अळेकुळि (अळेकुळि) (क) ना. —ओढ; अरक्षण; ओढणारा.

अळेत (अळेड) (क) ना. —‘अळेकुळि’ पहा.

अळेतट (अळेडळ) (क) ना. —हिसका; ओढ; बळजोरी.

ओढाताण.

अळेतरू (अळेडरू) (क) धा. —ओढून आणणें; भीड घालून बोलावणें.

अळेदाट (अळेदाळ) (क) ना. —हिसकाहिसकी; ओढाताण; स्पर्धा.

अळेदेर (अळेदेर) (क) ना. —भूमि हाच रथ म्हणणारा शिव.

अळेवरेय (अळेवरेय) (क) ना. —लहानपणा; कोवळीक; पोरवय; अर्भकवयी.

अळकर (र) (अळकर [र]) (क) धा. —जागे होणें; सावध होणें; संधि पाहात राहणें; डोळा ठेवून बसणें; टपून बसणें.

अळतर (अळतर) (क) धा. —जवळ येणें; उठून येणें; आदर करणें; सामोरे जाणें.

अळतर (अळतर) (क) ना. —उन्नति; श्रेष्ठता; अभ्युदय; वाढ; उंची.

अळतु (अळतु) (क) ना. —बैल; खोंड; वृषभ.

अळयांगु (अळयांगु) (क) धा. —उठून जाणें.

अळिबसु (अळिबसु) (क) धा. —उठविणें.

अळवु (अळवु) (क) धा. —‘अळवु’ पहा.

अळवडु (अळवडु) (क) धा. —पळविणें; पिटाळणें; पाठलाग करणें.

अळळु (अळळु) (क) ना. —तीळ; गळित धान्य.

अळळुनीरू (अळळुनीरू) (क) ना. —तिलांजली विधि; निराशा.

—बिडु (—बिडु) (क) धा. —आशा सोडणें; प्राणाची पर्वा न करणें; तिलांजली देणें.

—कोडु (—कोडु) (क) धा. —ऋणमुक्त होणें; कर्ज वारणें.

अं

अं (७) (क) ना. - कन्नड वर्णमालेतील १२ वें अक्षर

अंम (७०) (क) ना. - कोणते; कसले; काय.

अंक (७३) (क) वि. - अद्वितीय; एकमेव; एकुलता; एकटा; असमान; एक; दोहोंपैकी एक.

—क (—३) (क) वि. - एकाकी; दुसऱ्याच्या सहाय्यावाचूनचे.

अंककाल (७३७७) (सं) ना. - एक वेळ; एक काल.

अंककुंडल (७३७०७७) (सं) ना. - एक कुंडल असलेला; बलराम.

अंकगुरु (७३७०००) (सं) ना. - एका गुरुचे चेले; सहाय्यायी; वर्गबंधु.

अंकग्राहि (७३७०,७७) (सं) ना. - एकदाच सांगून समजून घेणारा; तैलबुद्धि; शीघ्रबुद्धि; आग्रही; एकच धरून बसणारा.

अंकग्रीव (७३७,७७) (सं) ना. - एककंठ; एकमुखी मागणी; एकसूर; एक आवाज.

अंकचक्र (७३७३७) (सं) ना. - एकछवी राज्य; सूर्याचा एकचक्र रथ; बकासुराच्या तावडीत सापडलेले शहर.

अंकचक्रवर्ति (७३७३७,७७) (सं) ना. - सम्राट; बादशाह.

अंकचक्राधिपति (७३७३७,७७) (सं) ना. - चक्रवर्ति सम्राट.

अंकचर (७३७३७) (सं) ना. - एका पायावर चालणारा; एकटाच फिरणारा; भूचर; मिळून चालणारा.

अंकच्छत्र (७३७३७,७७) (सं) ना. - साम्राज्याचा कारभार; एकछत्री राज्य.

अंकच्छत्रि (७३७३७,७७) (सं) ना. - सम्राट; साम्राज्य.

अंकच्छाय (७३७३७,७७) (सं) वि. - दाट छाया; छायाच छाया; काळोख; गर्द; दाट; छायाळ.

अंकजाति (७३७३७) (सं) ना. - एकदाच जन्मणारा; एकाच रीतिरिवाजाचा; शूद्र.

अंकतर (७३७३७) (सं) ना. - ते नाहीतर हे; दोन्हीपैकी एक.

अंकतान (७३७३७) (सं) ना. - एकचित्त; एक ध्येय; एक राग; एक स्थान; गाईलेले गीत; तद्रत; एकमत.

अंकताल (७३७३७) (सं) ना. - चार मात्रेचा ताल; गायन वादन आणि नर्तन यांतील सुसंगती.

अंकते (७३७३) (सं) ना. - एकत्व; ऐक्य; एकपणा.

अंकत्र (७३७३) (सं) अ. - एकीकडे; एका बाजूस;

एकंदरीत; एकपक्षी; एकदृष्टीने विचार करतां.

अंकदंत (७३७००३) (सं) ना. - गणपति; (कुमारस्वामीनी गणपतीचा दुसरा दात उपटला अशी कथा आहे).

अंकदल (७३७००) (सं) ना. - एक पानवेल; सरस्वती वेल.

अंकदा (७३७०) (सं) अ. - एके वेळी; कोण्या एका काळी; त्यावेळी.

अंकदश(श) (७३७०,७७) (सं) ना. - उत्तम दृष्टीचा; एकाक्ष; कावळा; शिव.

अंकदेश (७३७०७) (सं) ना. - एक भाग; एक तुकडा.

—तद्भव (—३७७०) (सं) ना. - समासांतील एकपद तद्भव असलेला समास.

अंकदेश (७३७०७) (सं) ना. - एकाच देशाचे; समदेशी; एककल्ली; एकांगी.

अंकदेशीय (७३७०७,७७) (सं) वि. - एकाच देशासंबंधी; एका भागाच्या जवळचा.

अंकदेह (७३७०७) (सं) ना. - मित्र; जिवश्चकंठश्च; बुधग्रह.

अंकपतिके (७३७३७) (सं) ना. - एकच पति असलेली स्त्री; परम पतिव्रता.

अंकपत्न (७३७३७) (सं) ना. - एकच बायको असलेला; अव्यभिचारी; दुसरे लग्न न करणारा.

अंकपत्नि (७३७३७) (सं) ना. - 'एकपत्न' पहा.

अंकपत्नीव्रत (७३७३७,७७) (सं) ना. - एक भार्याव्रत; आयुष्यांत एकाच स्त्रीशी विवाहित राहण्याचें व्रत.

अंकपद (७३७३७) (सं) ना. - एक पाय असलेला; एक समय; कवितेतील एक चरण; एकच पाद.

अंकपाठि (७३७३७) (सं) ना. - एकदाच वाचून वा ऐकून ध्यानांत ठेवणारा; अंकग्राही.

अंकपादगति (७३७३७,७७) (सं) ना. - लंगडा; लंगडी; एकाच पायावर जाणारा.

अंकपादशायि (७३७३७,७७) (सं) ना. - एकाच पायावर राहून झोपणारा; बगळा.

अंकपिंगळ (७३७००७) (सं) ना. - उमाशापाने डोळे पिंगळे (पिवळे) झालेला; कुवेर; पीतनयन.

अंकभुक्त (७३७३७) (सं) ना. - दिवसांतून एकदाच जेवणारा.

अंकमत (७३७३७) (सं) ना. - मतैक्य; एक अभिप्राय.

अंकमात्र (७३७३७) (सं) अ. - एकच एक; एकटाच; सहोदर; एकाच आईच्या पोटाचे.

अंकयष्टि (७३७३७) (सं) ना. - एकावळी; एकदाणी. 'एकसर' पहा.

अंकरस (७३७३७) (सं) ना. - शृंगाररस; एक प्रकारची मधुरता.

अंकरूप (पु) (७३७३७,७७) (सं) ना. - एकाच प्रकारची वेषभूषा; ऐक्य; अविभक्त; समरूप.

अंकलडि (७३७३७) (क) ना. - एकदाणी; एकसर.

अंकलिङ्गदेव (अंकलिङ्गदेव) (सं) ना. - कुबेर; यक्षराज;
शंकर.
अंकवचन (अंकवचन) (सं) ना. - एक गणन सांगणारा शब्द.
—इ (—इ) (सं) ना. - सत्यवादी; एकवचनी.
अंकवाक्यते (अंकवाक्यते) (सं) ना. - ऐक्य; परस्पर जुळणारे
विचार.
अंकशेष (अंकशेष) (सं) ना. - बाकी एक राहणारे; समाप्तांतील
एक भेद.
अंकस्थ (अंकस्थ) (सं) वि. - मिळून राहणारा; एकत्र राहणारा;
एकलकोंडा.
अंकसंघिग्राहि (अंकसंघिग्राहि) (सं) ना. - 'एकपाठि' पहा.
अंकसार (अंकसार) (सं) ना. - एकलङ्क; एकसर; एकदाणी.
अंकस्थानि (अंकस्थानि) (सं) ना. - एकाच ठिकाणचे; एकाच
स्थळाशी संबंध असलेले.
—इय (—इय) (क) वि. - एकाच गांवी जन्मलेला.
अंकहस्त (अंकहस्त) (सं) ना. - सिद्धहस्त; अप्रतिम; कलाकुशल;
एकच हात असलेला.
अंकाकि (किन्) (अंकाकि [किन्]) (सं) ना. - एकटाच;
एकलकोंडा.
अंकाकिनि (नी) (अंकाकिनि [नी]) (सं) ना. - एकाकी स्त्री;
एकलकोंडी
अंकाक्षि (अंकाक्षि) (सं) ना. - कावळी; शिव; 'एकाक्ष' पहा.
अंकाग्र (अंकाग्र) (सं) वि. - एकच टोक असलेला; एकाच
ठिकाणी दृष्टि स्थिर ठेवणारा.
अंकाग्रचित्त (अंकाग्रचित्त) (सं) वि. - एकाच ठिकाणी मन
लावणारा; एकलक्ष.
अंकांगि (अंकांगि) (सं) ना. - एकांडा, अविवाहित; एकाकी.
अंकांगिनि (अंकांगिनि) (सं) ना. - एकटी, अविवाहित स्त्री.
अंकांग्रि (अंकांग्रि) (सं) ना. - एक पाय असलेला; लंगडा.
अंकांक (अंकांक) (सं) ना. - एकांकिका; नाटिका; एक अंकी
नाटक.
अंकाधिपति (अंकाधिपति) (सं) ना. - सम्राट; चक्रवर्ती.
अंकाधिपत्य (अंकाधिपत्य) (सं) ना. - एकशासन; चक्रवर्तित्व.
अंकांत (अंकांत) (सं) वि. - एक ध्येय; एकाच टोकाचा.
(सं) ना. - गुप्त स्थळ; गुजगोष्ठ; रहस्य; मर्यादातिक्रमण;
खुळेपणा.
अंकायन (अंकायन) (सं) ना. - अधिकृत; एकच विषय;
एकमत.
अंकार्थ (अंकार्थ) (सं) ना. - एकच प्रयोजन; एकलक्ष.
अंकावलि (अंकावलि) (सं) ना. - मोत्याची एकदाणी; एक
पदर; एक काव्यालंकार.

अंकाश्रय (अंकाश्रय) (सं) ना. - अनन्य शरणागति; एकश्रद्ध;
एक भाव; एकनिष्ठा.
अंकाह (हन्) (अंकाह [हन्]) (सं) ना. - एक दिवस,
दिवसाचा अवधि.
अंकीनि (अंकीनि) (सं) ना. - निर्भयता; सत्यवादित्व; प्रामाणिक-
पणा; एकमुखता; निष्कपट.
अंकीभविषु (अंकीभविषु) (क) धा. - एक होणे; संकलित
होणे; मिसळून जाणे.
अंकीभाव (अंकीभाव) (सं) ना. - एकता; संस्था; एकी.
अंकी (अंकी) (क) ना. - धाप; उचकी; बोबडेपणा. 'उरगु' पहा.
अंकीक (अंकीक) (सं) ना. - एकवाक; सत्यवादित्व,
एकवचनीयता.
अंकीदर (अंकीदर) (सं) ना. - सहोदर; बंधु.
अंकीदरि (अंकीदरि) (सं) ना. - अक्का; बहीण; ताई.
अंकीदेश (अंकीदेश) (सं) ना. - एकध्येय; एक साधना.
अंग (अंग) (क) अ. - केव्हाहि; खात्रीने; प्रतिशेवर.
अंगळ (अंगळ) { (अंगळ [अंगळ]) (क) अ. - नित्य; सदोदित;
अंगळ { (अंगळ) अष्टौप्रहर; सदाकदा.
अंगु (अंगु) (क) धा. - धापा टाकणे; उचकी येणे; शिजविणे;
तापविणे; साध्य करून घेणे.
अंगुवुदु (अंगुवुदु) (क) अ. - काय करावे?
अंगैवं (अंगैवं) (अंगैवं [अंगैवं]) (क) अ. - काय करू या?
मी काय करतो आहे?
अंगोळ (अंगोळ) (क) धा. - मान्य करणे; कबूल करणे; प्रीति
करणे; माया करणे; गोंजारणे.
(क) ना. - संभावना; इनाम; पारितोषिक; बहुमान; अहेर.
अंड (अंड) (क) ना. - मार; तडाखा; ठोसा; धक्का; तीर.
अंड (अंड) (अंड [अंड]) (क) ना. - मेंढी; एडका; रानमेंढी;
किंवडा
अंडि (अंडि) (क) ना. - 'असडी' पहा.
अंडिसु (अंडिसु) (क) धा. - उपहास करणे; हसविणे; तिरस्कारणे;
वाईट करणे; गांजणे; दोचून बोलणे; पूड करणे.
अण् (अण्) (अण् [अण्]) (क) ना. - पदर; शेवट; शेडा; उंचवटा.
अण (अण) (सं) ना. - हरिण; कृष्णमृग; काळवीट.
अणधर (अणधर) (सं) ना. - हरिणांक; चंद्र.
अणधरधर (अणधरधर) (सं) ना. - चंद्रमौली; मालचंद्र; शंकर.
अणरिपु (अणरिपु) (सं) ना. - मृगशत्रू; मुंग्र; सिंह.
अणलांछन (अणलांछन) (सं) ना. - चंद्र.
अणवाहन (अणवाहन) (सं) ना. - वायुदेव.
अणाक्षि (अणाक्षि) (सं) ना. - मृगनयना.
अंगांक (अंगांक) (सं) ना. - 'अणलांछन' पहा.

अंगाजिन (अंगजिन) (सं) ना. — मृगाजिन; हरिणाचें कातडें.

अंगाधिनाथ (अंगधिनाथ) (सं) ना. — शिव.

अंगाधिनाथक (अंगधिनाथक) (सं) ना. — शंकर; शिव.

अणि (अणि) (सं) ना. — मृगी; हरिणी; शिडी; निसण.

अणु (अणु) (क) ना. — शेष; पदर; शेषट; भाता; म्यान.

अंगवार (अंगवार) (क) ना. — समवयस्क; जोडीदार.

अंत (अंत) (क) ना. — मोट; भात कुटण्याचें साधन; पहार.

अंतत (अंतत) (सं) ना. — हें; असें.

अंतदेशीय (अंतदेशीय) (सं) वि. — मूलदेशवासी.

अंतर (अंतर) (सं) ना. — काय; कोणते; कोणीहि.

अंतरि (अंतरि) (सं) अ. — आतां; आतांच; यावेळीं.

अतादृश्य (अतादृश्य) (सं) वि. — असलें; या प्रकारचें.

अतावत् (अतावत्) (सं) वि. — एवढें; इतकें; मोठें; या

मापाचें.

अंतु (अंतु) (सं) ना. — 'अंतर' पहा.

अंतु (अंतु) (क) धा. — प्रयत्न करणें; साहस करणें; फुगवणें; तरंगणें.

(क) ना. — सालु; सालु; सालिद्र.

अंतुपंदि (अंतुपंदि) (क) ना. — रानडुक्कर.

अंतोरे (अंतोरे) (क) अ. — हें बरोबर होईल कां? अनुपम.

—तु (—तु) (क) अ. — कोणत्याहि प्रकारें; कसें बरें होईल?

अंथे (अंथे) (सं) ना. — अभ्युदय; प्रगती; वाढ; भरभराट.

अंथ (अंथ) (अंथ) (क) ना. — काय; कशासाठी; किती; कसें.

अंथानु (अंथानु) (क) अ. — काहींतरी.

अंथः (अंथः) (अंथः) (सं) ना. — पाप; दोष; अपराध.

अंथिके (अंथिके) (क) ना. — गणती; कांहीं; काय म्हणतां म्हणतां क्षण.

अंथचं (अंथचं) (क) अ. — हें काय भूषण आहे?

अंथंड (अंथंड) (क) अ. — काय विचार! काय धन!

तालमाल.

अंथंडु (अंथंडु) (क) अ. — कोण अपमान!

अंथज (अंथज) (क) ना. — इंद्रगोप; गांडुळ.

अंथडि (अंथडि) (क) अ. — कशाचेंहि विरोधीपणें.

अंथ (अंथ) (क) धा. — चढाई करणें; विरोध करणें; वाढणें; चढणें; योग्य होणें; समर्थ होणें; चकाकणें; प्रकाशणें; निवडणें.

(क) ना. — दुःखें; जखम; मार; धाव.

अंथका (अंथका) (क) ना. — गांठ नसलेले गवत; लव्हाळें.

अंथंड (अंथंड) (सं) ना. — एरंडाचें झाड;

अंथदेगे (अंथदेगे) (क) धा. — ओढणें; वर चढणें.

अंथळ (अंथळ) (क) ना. — पीठ; आसन; गादी; पाट.

अंथळिकु (अंथळिकु) (क) धा. — आसन देणें; पाट मांडणें; बसकूर घालणें.

अंथळ (अंथळ) (क) ना. — चढण; स्वार होणें; राग; चीड; हल्ला; वर पडणें; चढाई.

अंथळि (अंथळि) (क) ना. — चांगला स्वार; हल्ला करणारा; आक्रमक; चढाई करणारा.

अंथ (अंथ) (क) ना. — उंच प्रदेश; उंच बांध; चढाव; तलाव; उंचवटा.

अंथरि (अंथरि) (क) धा. — जखम करणें; भोसकणें; (क) ना. — नदीतीर.

अंथरिहोगु (अंथरिहोगु) (क) धा. — अंगावर जाणें; हल्ला करणें; चढाई करणें.

अंथळित (अंथळित) (क) ना. — उंचसखल जमीन; सागराची भरती—ओहोटी; बरेंवाईट; चढउतार; भाग्याभाग्य.

अंथ (अंथ) (क) धा. — 'अंथ' पहा.

(क) ना. — उन्नति; प्रगति; अभ्युदय; भरभराट; मस्ती; अहंकार.

अंथजव्वने (अंथजव्वने) (क) ना. — प्रौढ स्त्री; प्रौढा.

अंथळ (अंथळ) (क) ना. — अभ्युदय; उन्नति; वरचढ.

अंथरें (अंथरें) (क) ना. — फुगवलेली छाती; जखम झालेली छाती.

अंथंडु (अंथंडु) (क) धा. — सिद्ध होणें; व्यवस्थित होणें; जखम होणें; व्यवस्था करणें.

अंथंड (अंथंड) (अंथंड) (क) ना. — व्यवस्था; सिद्धता; रचना.

अंथंडु (अंथंडु) (क) ना. — 'अंथंड' पहा.

अंथसे (अंथसे) (क) धा. — जखम होणें; दुःख होणें.

अंथसे (अंथसे) युद्धकार्य; समरसिद्धता.

अंथळि (अंथळि) (क) ना. — वेलदोडा; वेलची; पानपट्टी; पान.

अंथळ (अंथळ) (सं) ना. — 'अंथळि' पहा.

अंथळां (अंथळां) (क) ना. — लिलाव, उचट; उचल.

अंथळपत्र (अंथळपत्र) (सं) ना. — सर्पराज; नागेंद्र; शेष.

अंथ (अंथ) (क) ना. — मात्सर्य; हेवा.

—इसु (—इसु) (क) धा. — द्वेष करणें; मत्सर करणें.

अंथ (अंथ) (सं) अ. — अशा प्रकारें; असेंच.

(सं) ना. — असें.

अंथच (अंथच) (सं) अ. — असेंच; एकंदरीत.

अंथळते (अंथळते) (क) अ. — काय कारण! कोण दुरवस्था!

अंथिसु (अंथिसु) (क) धा. — हेवा करणें; द्वेष करणें.

अंथुदु (अंथुदु) (क) अ. — काय करावें? कशासाठी हवें? काय कारणें.

अवें (अँवें) (क) अ. — 'अँवुदु' पहा.

अँवेंळवें (अँवेंळ्वें) (क) अ. — काय सांगू? काय सांगावें?

अँवण (अँवण) (सं) ना. — इच्छा; आशा; लोखंडी बाण; शोध.

— त्रय (—अँव, अँव) (सं) ना. — सुत; पति; संपत्ति या तीन इच्छा.

अँसाडु (अँसाडु) (क) धा. — फेकणें; पखरणें; उधळणें.

अँसु (अँसु) (क) वि. — किती.

अँळ (अँळ) (अँळ [अँळ]) (क) धा. — सावध होणें; वर येणें;

उन्नत होणें; सिद्ध होणें; तयार राहणें.

(क) वि. — सात (संख्या).

अँळगे (अँळगे) (अँळगे [अँळगे]) (सं) ना. — अभिवृद्धि; भरभराट;

उन्नति; उत्तम स्थिति.

अँळिद (अँळिद) (क) ना. तिरस्कार; तुच्छता; ओरबड; टोमणा; निंदा.

अँळिदिके (अँळिदिके) (क) ना. — अपमान; तिरस्कार; निंदा.

अँळिसु (अँळिसु) (क) धा. — उठविणें; फुगविणें; स्थानभ्रष्ट करणें; पदच्युत करणें; तिरस्कारणें; सुसकुट मारणें; तोंडावरून पांघरूण वेणें; 'अँडिसु' पहा.

अँळगेवाडिव (अँळगेवाडिव) (क) ना. — पाडवा; शुक्लपक्षीय प्रतिपदा.

अँळवर (अँळवर) } (क) ना. — सातजण.

अँळवर (अँळवर) }

अँ

अँ (अँ) (क) ना. — कन्नडवर्णमालेतील १० वें अक्षर.

(क) अ. — संबोधक अव्यय.

अँककंठ्य (अँककंठ्य) (सं) ना. — एकसूर; 'क' वर्ग.

अँकमत्य (अँकमत्य) (सं) ना. — एकमनस्कता; ऐक्य; एकता; एकामिप्राय.

अँकागारिक (अँकागारिक) (सं) ना. — निर्जन घरांत घुसणारा.

— कळळ (—अँकळ) (क) ना. — चोर; दरवडेखोर.

अँकाड्य (अँकाड्य) (सं) ना. — एकाग्रता; एकचित्त; एक ध्येय.

अँकात्म्य (अँकात्म्य) (सं) ना. — तद्रूपता; एकात्मता.

अँकांतिक (अँकांतिक) (सं) वि. — एकांतसंबंधी; एकटा; बलिष्ठ; एकपति; एकध्येय.

अँकिल (अँकिल) (क) ना. — हिम; बर्फ; धुकें; थंडी.

अँकिल्वेट (अँकिल्वेट) (अँकिल्वेट [अँकिल्वेट]) (क) ना. — हिमाद्रि;

हिमालय.

अँकिल्वेटुणि (अँकिल्वेटुणि [अँकिल्वेटुणि]) (क) ना. —

हिमालयकन्या; पार्वती.

अँक्य (अँक्य) (सं) ना. — एकता; एकमत्य; एकरूपता; अभेद.

— आगु (—अँक्य) (क) धा. — एक होणें; समरस होणें; मरणें.

— भाव (—अँक्य) (सं) ना. — एकात्मता; एकरूपता.

अँक्षव (अँक्षव) (सं) वि. — उसापासून झालेलें; गूल; साखर.

अँक्षवाक (अँक्षवाक) (सं) वि. — इक्ष्वाकुवंशातील.

अँगण्य (अँगण्य) (क) ना. — (अशोक; अरविंद; चूत;

नवमलिका व नीलोत्पल) हे पंचबाण; मदन; काम.

अँगळ (अँगळ) (क) ना. — पंचकंठ; शिव.

अँगरुळ (अँगरुळ) (क) ना. — उपाध्याय; अय्या.

अँगोरळ (अँगोरळ) (क) ना. — पंचकंठ; शिव.

अँगोल (अँगोल) (क) ना. — 'अँगण्य' पहा.

अँच्छिक (अँच्छिक) (सं) वि. — इच्छावर्ती; आपोआप आलेलें; वैकल्पिक.

अँडविड (अँडविड) (क) ना. — कुबेरासंबंधी

अँडूक (अँडूक) (क) ना. — शृंगार; सजावट; शोभा.

अँण (अँण) (सं) ना. — हरिण; 'अँण' पहा.

अँण्य (अँण्य) (सं) वि. — हरिणीसंबंधी.

अँतर् (अँतर्) (अँतर् [अँतर्]) (क) धा. — येणें; जवळ येणें.

अँतर्य (अँतर्य) (सं) ना. — उपनिषदांपैकी एक उपनिषद.

अँतिह्य (अँतिह्य) (सं) ना. — चरित्र; इतिहास; परंपरेचा वृत्तान्त.

अँदने (अँदने) (क) वि. — पांचवे.

(क) अ. — खरखरमुंड्या वृत्तीने

अँदलेय (अँदलेय) (क) अ. — पंचकंठ शिव.

(क) धा. — जाणें; कडे जाणें; सरकणें.

अँदु (अँदु) (क) वि. — पांच.

अँदे (अँदे) (क) अ. — उत्तम रीतीने; पुरेपुर.

(क) ना. — सुवासिनी; सुमंगला; सौभाग्यवती.

अँनु (अँनु) (अ. दे.) वि. — प्रमुख.

अँनुवाळि (अँनुवाळि) (क) ना. — सौभाग्याभरण.

अँनीरु (अँनीरु) (क) ना. — रजस्वलीचे पांचव्या दिवशीचे

स्नान; विटाळशीचे शुद्धिस्नान.

अँगुद (अँगुद) (सं) ना. — इंगुदी वृक्षसंबंधी.

अँदव (अँदव) (सं) ना. — चंद्रासंबंधी; चंद्रकला

— कले (—अँदव) (सं) ना. — चंद्रकला; मृगशीर्षनक्षत्र.

अँदा (अँदा) अ. दे. अ. — नेतर; त्यानंतर.

अँद्र (१००८) (सं) वि. - इंद्रासंबंधी.

(सं) ना. - ज्येष्ठानक्षत्र.

—जाल (—जाल) (सं) ना. - मायाविद्या; जादू; इंद्रजाल.

—जालिक (—जालिक) (सं) ना. - जादूगार; कपटी; फसव्या.

—धनु (—धनु) (सं) ना. - रामाचें धनुष्य; इंद्रचाप.

—शर (—शर) इंद्रधनुष्य.

अँद्रलुसिक (१००८, १०१८) (सं) ना. - टकल पडलेला; खळाट; रोगानें केस गळलेला.

अँद्रि (१००८) (सं) ना. - जयंत; वाली; अर्जुन; कावळा; पूर्वदिशा.

अँद्रिय (यक) (१००८, १०१८) (सं) वि. - इंद्रियासंबंधी.

अँबु (१००८) (क) ना. - न्यूनता; लोप; दोष; वाग.

अँमोग (१००८) (क) ना. - पंचमुखी शिव.

अँयंब (१००८) (क) ना. - पंचबाण; काम.

अँरण (१००८) (क) ना. - सैंधव; लवण; मीठ; खारट; सौळ; मचूळ; लिखट.

अँर (रै) दाळि (१०८ [८] १०९) (क) ना. - मंगलसूत्र.

अँरावण (१००८) (सं) ना. - ऐरावत; पूर्वेचा दिग्गज; नाग-जातीय एक राक्षस; अहिरावण.

अँरावत (१००८) (सं) ना. - इंद्राचा सातसोंडेचा हत्ती.

अँरावति (१००८) (सं) ना. - इंद्राची हत्तीण; वीज; दग; नारिंगाचे झाड; इरावती नदीविषयीचें.

अँरीय (१००८) (सं) ना. - दारु; शराब; मद्य; सोमरस.

अँरे (१०८) (क) ना. - 'ऐदे' पहा.

अँरेदाळि (१०८) (क) ना. - सौभाग्यवती; मंगलसूत्र;

गळ्यांतील काळ्या मण्यांचा पोत.

अँव (वं) डि (१०८ [८] १०९) (क) वि. - पाचपट; पंचगुण; पाच वेळा.

अँल (१०८) (सं) ना. - बुद्धपुत्र; चंद्रवंशी पुरुरव राजा.

अँलविल (१०८) (सं) ना. - कुवेर; विश्रवस् ऋषीचा पुत्र.

अँलेंय (१०८) (सं) ना. - सुवास; सुगंध.

अँवजि (१०८) (अ. दे.) अ. - बदल; करिता; ऐवजीं.

अँवजु (१०८) (अ. दे.) ना. - संपत्ती; धन; मालमत्ता.

—दार (—दार) (अ. दे.) ना. - धनवान्; श्रीमंत.

अँवाय् (१०८) (क) ना. - पंचानन; सिंह.

—सिंग (—सिंग) (क) ना. - सिंह.

अँशानी (१०८) (सं) ना. - शिवस्थान; ईशान्यदिशेसंबंधी.

अँशर्य (१०८) (सं) ना. - धन; श्री; अष्टविध संपत्ति; शक्ति; बल; विभूती; श्रेष्ठता.

—वंत (—वंत) (सं) ना. - श्रीमान्; संपन्न; धनवान्.

अँषमः (मस्) (१०८ [८] १०९) (सं) अ. - चालू वर्षी; वर्तमानकालीं.

अँसर (रल) (१०८ [८] १०९) (क) ना. - पंचबाण; काम; पांच पदरी हार.

अँसे (सले) (१०८ [८] १०९) (क) अ. - होय ना? नव्हे का? एवढेंच ना?

अँसिरि (१०८) (क) ना. - ऐश्वर्य; संपत्ति; धन.

अँसु (१०८) (क) वि. - एवढें; झाले.

अँहिक (१०८) (सं) वि. - लौकिक; या लोकींचें.

ओ

ओ (०) (क) ना. - कन्नड वर्णमालेंतील ११ वें अक्षर.

ओकरिके (०८) (क) ना. - 'ओंगडिके' पहा.

ओक (०८) (क) वि. - एक; बाहेर पडलेलें; 'उगु' धातूचें भूतभूतकाली विशेषण; झोडपलेलें; मळलेलें; ओतलेलें; फेकलेलें.

ओकट्टु (०८) (क) ना. - नियमानुसार वर्तन; एकटा; एकट्ट; ऐक्य; एकमत.

ओकडे (०८) (क) ना. - एक बाजू; एकांग; एक कड.

ओकण (०८) (क) ना. - डेकूण; मत्कुण; ऊं.

ओकणिके (०८) (क) ना. - मळणी.

ओकणे (०८) (क) ना. - व्याख्यान; लेखनरीति; शैली; म्हणणें; विवरण.

—इसु (—इसु) (क) धा. - सांगणें; विवरणें, वृत्तांत देणें.

ओकण (०८) (क) ना. - एकाक्ष; शिव; शुक्राचार्य; कावळा.

ओकतन (०८) (क) ना. - आतव्य; फेक; झोडपणी.

ओकंदि (०८) वर्षांचे वीत; वर्षवणी वीत; एक वत्सा.

ओकर (०८) (क) ना. - एक कड; एक बाजू; वक्र; एक हाताचा मनुष्य.

ओकरणे (०८) (क) ना. - पुष्करणी; तळें; सरोवर.

ओकरिसु (०८) (क) धा. - ओकणें; वांती होणें; उलटी येणें; थुंकणें; खाकरून थुंकणें; निवृत्त होणें.

ओकरु (०८) (क) धा. - हसणें; वर उडणें; उडी मारणें.

ओकळ (०८) (क) ना. - घर; निवास; रयत; शेतकरी; प्रजा; भक्त; मळणी.

—माडु (—मोडु) (क) धा. — रास करणें; घर करणें; भाड्यानें राहणें.
 ओक्कळ (ळु) (ळुळुळ [ळु]) (क) ना. — कुडंब; कुणबी; शेती-पेशाचा.
 ओक्कळगित्ति (ळुळुळुळु) (क) ना. — शेतकऱ्याची पत्नि; मजूर स्त्री.
 ओक्कळतन } (ळुळुळुळु) (क) ना. — शेती; शेतकाम.
 ओक्कळतन } (ळुळुळुळु) (क) ना. — शेती; शेतकाम.
 ओक्कळलुगु (ळुळुळुळु) (क) धा. — घर करून राहणें; अभिवृद्धि पावणें; विव्हाड करून राहणें.
 ओक्कळलिकु (ळुळुळुळु) (क) धा. — आपटणें; बडविणें; नाश पावणें; विध्वंसणें.
 ओक्कळलिग (ळुळुळुळु) (क) ना. — शेतकरी; रयत; कुणबी.
 — इति (—ळु) (क) ना. — शेतकरीण; कुळंबीण; शेती करणारी स्त्री.
 ओक्कळविकु (ळुळुळुळु) (क) धा. — ‘ओक्कळिकु’ पहा.
 ओक्कळ (ळुळुळु) (क) ना. — वीस पायलीचे माप; मण; मुडा.
 ओक्कळ (ळुळुळु) (क) ना. — एकपाद; चतुर्थांश; लंगडा; वाचणें एकपद तर सांगणें तिप्पट (ओदु ओक्कळ बुद्धि मुक्कळ.)
 ओक्कळे (ळुळुळु) (क) ना. — धान्य निवडणें; धान्य वेगळें करणें.
 ओक्कळ (ळु) (ळुळुळु [ळु]) (क) ना. — धान्यनिवड; ‘ओक्कळे’ पहा.
 ओक्कु (ळुळुळु) (क) अ. — ओतवून; ‘उगु’ धातूचें सूतवृद्धत.
 (क) धा. — धान्य गोळा करणें; बैलाकडून धान्य तुडविणें; फेकणें; उधळणें; नाश करणें.
 (क) ना. — शकुन; शुभाशुभ लक्षण.
 ओक्कुडिते (ळुळुळुळु) (क) ना. — घोट; ओंजळ.
 ओक्कुद (ळुळुळुळु) (क) ना. — उष्ट्रें; प्रसाद; मुक्त; जंगमाला वाढलेली भिक्षा.
 ओक्कुळिसु (ळुळुळुळु) (क) धा. — ठेकर देणें; लेंबकळणें; बोलून दाखवणें; समाधानाचा निःश्वास सोडणें; तृतीचा उमाळ घेणें.
 ओक्केय (ळुळुळुळु) (क) ना. — एक हाती; एकांडेपणा; एकाकी शौर्य.
 ओगडु (ळुळुळु) (क) ना. — समस्या; प्रहेलिका; उखाणा; कूट; गूढ गोष्ट.
 ओगटे (ळुळुळु) (क) ना. — उखाण्यानें वेतलेले नांव; प्रहेलिका.
 ओगडिके (ळुळुळु) (क) ना. — ओकारी; वांती; उलटी.
 ओगडु (ळुळुळु) (क) धा. — वांती करणें; ओकारी देणें.

(क) ना. — वांती; वमन; ओकारी; उलटी.
 ओग(मे)त (ळुळु [ळु] ड) (क) ना. — फेक; हिसकावून घेणें; अपयश; हानी; मरण.
 ओग(मे)तन (ळुळु [ळु] डळ) (क) ना. — आसत्त्व; नातें; सोयरीक; दंपतीजीवन; संसार.
 ओगानि (ळुळुळु) (क) ना. — आंबटगोड; गोण; पोतें; सनक; अंबाडी; ताग.
 ओगर् (ळु) (ळुळु [ळु]) (क) ना. — कडूपणा; मीठ; माथुर्य-हीन रुचि.
 ओगरे (ळुळुळु) (क) ना. — समानता; योग्यता; साम्य; बरोबरी.
 ओगसुग (ळुळुळुळु) (क) वि. — अतिशय; आश्चर्यकारक, (क) ना. — सोवळें करणारा; बुद्धिवंत.
 ओगु (ळुळु) (क) धा. — ओतणें; फेकणें; खालीं उतरवणें; ओझें लादणें; प्रवेश करविणें.
 ओगुमिने (ळुळुळुळु) (क) वि. — पुष्कळ; अतिशय, (क) अ. — उत्तम रीतीनें
 ओगे (ळुळु) (क) धा. — उपजणें; पुढें येणें; कारण होणें; उठणें; दाखवणें; घडी घालणें.
 ओगेतर (ळु) (ळुळुळु [ळु]) (क) धा. — जन्मणें; उपजणें; दाखवणें; सोवळ्यानें येणें; मारणें.
 ओगडु (ळुळुळुळु) (क) ना. — ‘ओक्कडु’ पहा.
 ओगर् (ळुळुळु) (क) ना. — रास; समूह; समाज.
 ओगरणे (ळुळुळुळु) (क) ना. — फोडणी; खमंगता.
 ओगरिसु (ळुळुळुळु) (क) धा. — फोडणी देणें; खमंग करणें; चमचमीत करणें; तिखटमीठ लावून बोलणें.
 ओगिसु (ळुळुळुळु) (क) धा. — साधूची दीक्षा देणें; वाकविणें; मान्य होण्याजोगें करणें; जमणें; सलग्गी करणें; एकत्र होणें.
 ओगु (ळुळुळु) (क) धा. — एक होणें; मनाला येणें; जमवून घेणें; अनुसरणें; एकत्रित होणें.
 (क) ना. — रास; समूह; सुसंगति.
 ओगोडे (ळुळुळुळु) (क) ना. — एकछत्री राज्य, एकछत्राधिपत्य.
 ओकि (ळुळुळु) (क) ना. — कडें; सोन्याची वाकी; बंदी.
 ओच् (ळुळु) (क) वि. — एक; एक संख्येचा निर्देश.
 ओच्च (ळुळुळु) (क) वि. — सुप्रसिद्ध; कडुर; हाडाचा.
 ओच्चत (ळुळुळु ड) (क) ना. — समानता; समरसता; मान्यता; संतोष; समाधानवृत्ति मनोहरता; बांधीवपणा; सुसूत्रता.
 ओच्चतकोळु (ळुळुळु डळुळुळु) (क) धा. — एकदम उचलणें; एकाएकी उचलून घेणें; एकदम अंत्राळी करणें.
 ओच्च (चो) तु (ळुळुळु [ळुळु] डळु) (क) ना. — एक वेळ; दिवसाचा अर्धा भाग; पारोग.

ओच्चय (ओच्चय) (क) ना. — तिरस्कार; अपमान; निंदा; अनौचित्य; हास्य.

ओच्चर (ओच्चर) (क) ना. — एकसर; एकदाणी; एकावली; एकसर; एककंठ.

ओच्चि (ओच्चि) (क) ना. — अयोग्य वेळ; अवेळ; एक.

ओच्चु (ओच्चु) (क) धा. — निर्मूल होणे; निर्नाम होणे.

ओच्चे (च्चे) रे (ओच्चु [ओच्चु] री) (क) ना. — ओंजळ, पसा, कुडचा.

ओच्चैरेगण (ओच्चैरेगण) (क) ना. — सुंदर नेत्र, सुलोचन.

ओच्चर (ओच्चर) (क) ना. — वज्र; झरा; कारंजा; उमळ; उद्रेक; चिलीम; गुडगुडी.

ओच्चज (ओच्चज) (क) ना. — कर; खंडणी; करभार; देणगी.

ओच्चजे (ओच्चजे) (क) ना. — समूह; संघ; रास; श्रेणि; आधिक्य; अतिशयता; विस्मरण; शौर्य; विस्कटाविस्कट.

— किडु (— किडु) (क) धा. — गौरव गमावणे; विसरणे; दुर्बल होणे; निस्तेज होणे; कोमेजणे.

ओच्चण (ओच्चण) (क) ना. — समूह; संघ; गर्दी; विरोध; स्पर्धा.

ओच्चयिसु (ओच्चयिसु) (क) ना. — गोळा करणे; एक होणे; रास करणे; स्पर्धा करणे; जिकणे; ढकलणे; विरोधणे; झाडणे; बाहेर निघणे.

ओच्चलु (ओच्चलु) (क) ना. — 'ओच्चजे' पहा.

ओच्चरे (ओच्चरे) (क) अ. — एकंदरीत; सारांश; मुख्यतः; मुख्यत्वे; थोडक्यांत म्हणजे.

ओच्चि (ओच्चि) (क) वि. — हड्डी; स्वेच्छाचारी.

(क) ना. — मूर्ख स्त्री.

ओच्चिल् (ओच्चिल्) (ओच्चिल् [ओच्चिल्]) (क) ना. — ओंजळ; 'ओच्चजे' पहा.

ओच्चिसु (ओच्चिसु) (क) धा. — रास करविणे; गोळा करविणे; ओतणे; बांध घालणे.

(क) ना. — रास; प्रतिज्ञा; बांध.

ओच्चु (ओच्चु) (क) धा. ना. — 'ओच्चिसु' पहा.

ओच्चुकिच्चु (ओच्चुकिच्चु) (क) ना. — खांडव; भडका, स्मशानाग्नि.

ओच्चि(ओच्चि) (ओच्चि [ओच्चि]) (क) धा. — भोक पडणे; फट पडणे; भेग पडणे.

(क) ना. — भोक; रंध्र; भेग; चीर; फट.

ओच्च (ओच्च) (क) अ. — लागलीच; ताबडतोब; बरोबर; सह; मिळूनमिसळून.

ओच्चकु (ओच्चकु) (क) ना. — भेग; फट; फूट; तूट; विस्मृति; भग्नता.

ओच्चगविसु (ओच्चगविसु) (क) धा. — एकत्रित करणे; जमविणे; गोळा करणे; भागविणे; संभाळणे; एकदम गर्दी करणे.

ओच्चगुडु (ओच्चगुडु) (क) धा. — एक होणे; मिसळणे; आवडणे.

— इसु (— इसु) (क) धा. — एक होणे; भागविणे; साध्य करणे.

ओच्चगोडु (ओच्चगोडु) (क) धा. — फेकणे; भिरकाटणे; विसकटणे.

ओच्चगोळ (ओच्चगोळ [ओच्चगोळ]) (क) धा. — जोडीदार होणे; जमवून घेणे; हातमिळवणी करणे.

ओच्चतन (ओच्चतन) (क) ना. — मित्रत्व; स्नेह; आसक्त.

ओच्चति (ओच्चति) (क) ना. — यजमानीण; मालकीण; मालकाची बायको; पति.

ओच्चन (ओच्चन) (क) ना. — खेळ; सोबत; संगत; मैथुन.

ओच्चनाट (ओच्चनाट) (क) ना. — सहजीवन; सहक्रीडा; संग; व्यवहार; उपयुक्तता.

ओच्चनाडि (ओच्चनाडि) (क) ना. — स्नेही; मैत्रीण; सहेली; सोबतीण.

ओच्चनाडु (ओच्चनाडु) (क) धा. — सहक्रीडा करणे; प्रेमाने वागणे; स्नेहाने राहणे; लाडिगोडी लावणे; गोंजारणे.

ओच्चने (ओच्चने) (क) अ. — लागलीच; ताबडतोब; मिळून; सह;

ओच्चनोडने (ओच्चनोडने) (क) अ. — वारंवार; लागलीच.

बोलतां बोलतां; जोडीने; मिळून मिसळून.

ओच्चबडि (ओच्चबडि) (क) धा. — मोडणे; एकदम नाश करणे.

ओच्च (ओच्च) बडिके (ओच्च [ओच्च] बडिके) (क) ना. — संमती; तह; अंगीकार; एकी; सल्ला;

ओच्च (ओच्च) बडु (ओच्च [ओच्च] बडु) (क) धा. — कबूल करणे; तृप्त करणे; मान्यता; देणे; सहमत होणे.

ओच्चमे (ओच्चमे) (क) ना. — वस्तु; आभरण; संपत्ति.

ओच्चवि (ओच्चवि) (ओच्चवि [ओच्चवि]) (क) ना. — शरीर; देह; यष्टि.

ओच्चर (ओच्चर) (क) धा. — मान्य करणे; मिळणे; गुंतणे;

आरंभणे; पोचणे. मुक्त होणे; घासणे.

ओच्चरु (ओच्चरु) (ओच्चरु [ओच्चरु]) रचणे; प्रयत्न करणे; सुडसणे; पत्करणे; काम हातीं घेणे.

ओच्चरिसु (ओच्चरिसु) (क) धा. — 'ओच्चरिचु' पहा.

ओच्चपु (ओच्चपु) (क) धा. — उत्पन्न होणे; उपजणे; येणे.

ओच्चलु (ओच्चलु) (क) ना. — देह; शरीर; पोटा; मुख्य भाग.

(क) अ. — पोटा बांधून; कंजूपणे.

ओच्चलिच (ओच्चलिच) (क) ना. — देहज, काम.

ओच्चलु (ओच्चलु) (क) ना. — 'ओच्चलु' पहा.

ओच्चलुगोळ (ओच्चलुगोळ) (क) धा. — देह धारण करणे; जन्म घेणे; अवतरणे.

ओच्चलुरि (ओच्चलुरि) (क) ना. — पोटादुखी; जठराग्नि; द्वेष.

ओच्चवरे (ओच्चवरे) (क) अ. — सोबतीने येताना.

ओडवे (ओडवे) (क) ना. - वस्तु; अलंकार; 'ओडवे' पहा.

ओडवेगेडु (ओडवेगेडु) (क) ना. - संपत्तीचा नाश; वस्तुहानी; धनविनाश.

ओडवेरसु (ओडवेरसु) (क) अ. - मिळून; एकत्र येऊन.

(क) धा. - एकत्र येणे; मिळवून घेणे; जमवून घेणे.

ओडवेरे (ओडवेरे) (क) धा. - सोबत होणे; जमवून घेणे; एकत्रित होणे.

ओडवेळे (ओडवेळे) (क) धा. - मिळून वाढणे; सोबतीने राहणे; बरोबरीने वाढणे.

ओड (डे) सु (ओड [डे] सु) (क) धा. - फोडणे; फाडणे; फोडण्याला कारण होणे; तुकडे करणे; भेद पाडणे.

ओडसीळु (ओडसीळु) (क) धा. - पूडपूड करणे; ठासणे.

ओडहाय (ओडहाय) (क) धा. - शीघ्र वाकणे; सटकणे; येऊन जाणे.

ओडहुडु (ओडहुडु) (क) ना. - सहोदरत्व; दिवस पाळण्या इतके नाते; सुतक पाळण्यासारखे नाते; निकटत्व.

ओडे (ओडे) (क) अ. - संबोधनार्थी अव्यय.

(क) ना. - वडीलकी; आधीनत्व पुढारीपण; स्वामित्व; तापवलेले दूध.

(क) धा. - नाश होणे; चूर होणे; विरघळणे; तोंडाळपणा करणे; थडाथडा बोलणे; अधिकार चालवणे.

ओडेक (ओडेक) (क) ना. - फूट; तोंडाळपणा.

ओडेगलसु (ओडेगलसु) (क) धा. - मिसळणे; कालविणे; 'ओडेवेरसु' पहा.

ओडेगाति (ओडेगाति) (क) ना. - मालकीण; यजमानाण; स्वामिनी.

ओडेतन (ओडेतन) (क) ना. - मालकी; यजमानत्व; धनीपणा; स्वामित्व.

ओडेति (ओडेति) (क) ना. - मालकी मिरवणारी स्त्री. स्वामिनी.

ओडेतुळि (ओडेतुळि) (क) धा. - मोडेपर्यंत तुडवणे; दमवणे; मार्गे रेटणे; खाली दाबणे; पाणउतारा करणे.

ओडेसुरि (ओडेसुरि) (क) धा. - जखम करणे; फोडणे; चिरणे.

ओडेय (ओडेय) (क) ना. - स्वामी; नायक; पुढारी; राजा.

—ति (—ति) (क) ना. - राणी; नायिका; मालकीण; स्वामिनी.

ओडेसु (ओडेसु) (क) धा. - भेदणे; चिरणे; भेद पाडणे.

ओडु (ओडु) (क) ना. - रास; सैन्य; प्रतिज्ञा; द्यूतसाहित्य; गवंडी; पुढारी; घरधनी.

ओडुण (ओडुण) (ओडुण [ओडुण]) (क) ना. - 'ओडु' पहा.

ओडुसुरि (ओडुसुरि) (क) धा. - 'ओडेसुरि' पहा.

ओडुयिसु (ओडुयिसु) (क) धा. - मिळून विरोध करणे;

जिकणे; पराजय करणे; प्रतिरोध करणे.

ओडुव (ओडुव) (क) ना. - लेखनशैली; शैलीसौंदर्य; सैन्य; प्रतिज्ञा.

ओडुवणे (ओडुवणे) (क) ना. - ओळ; पंक्ति; रांग; सिद्धता; तयारी; 'ओडुण' पहा.

ओडुि (ओडुि) (क) अ. - पदर पसरून; गयावया करून; सामोरे जाऊन.

(क) ना. - चौकडा; चौकडी.

ओडुिके (ओडुिके) (क) धा. - रास करणे; गोळा करणे; ठेवणे.

ओडुि (ओडुि) (क) धा. - पदर पसरणे; तोंड वेगाडून मागणे; पुढे सरकणे; एकत्र होणे; रांगेत राहणे; विरोध करणे.

(क) ना. - सैन्य; प्रतिज्ञा; गांभीर्य; विस्मय; आश्चर्य; गुणाकारासाठी दिलेली संख्या.

ओडुिगोल् (ओडुिगोल्) (क) धा. - गोळा होणे; जमणे.

ओडुिगल् (ओडुिगल्) (क) ना. - मार्गातील धोंड; दगड;

ओडुिक्कु (ओडुिक्कु) (क) ना. - गाडा; सील; कीलक.

ओडुिवलगे (ओडुिवलगे) (क) ना. - रणवाद्य; भेरी; ढोल;

दुंदुभी; रणालगी; रणहलगी.

ओडुिवेरे (ओडुिवेरे) (क) धा. - सैन्य जमवणे; सैन्याची

पहाणी करणे; सैन्यात भरती करणे;

ओडुिेसु (ओडुिेसु) (क) धा. - 'ओडुयिसु' पहा.

ओडुिेलाग (ओडुिेलाग) (क) ना. - राजसभा; अधिवेशन;

दरबार.

ओडुिेयाण (ओडुिेयाण) (क) ना. - कमरपट्टा; मेखला; गोप.

'कांचीदाम' पहा.

ओणकु (ओणकु) (क) वि. - दुर्बळ; सुका; वाळविलेला.

ओण (ओण) (क) कृश; रोडलेला; किडकिडीत.

ओणकुलु (ओणकुलु) (क) (ओणकुलु)

ओणगु (ओणगु) (क) धा. - दुर्बळ होणे; रोडणे; सुकणे;

वाळणे; किडकिडीत होणे.

ओणमारे (ओणमारे) (क) ना. - चिंतित मुख; सुकलेला

चेहरा; निस्तेज मुद्रा; सपकचर्या; उतरलेले तोंड.

ओणहेम्मे (ओणहेम्मे) (क) ना. - दुरभिमान; दिखाऊ

मोठेपणा; दंभ; दिमाख.

ओणर (ओणर) (क) धा. - समजणे; आलोचिणे; वाटणे;

मोजणे; गणणे.

ऑटि (टे) (ऑटि [ऑटि]) (क) ना. - उंट; सांड; एकटा, एकाकी;

कानांतील दागिना; कर्णफुल.

ऑटिंग (ऑटिंग) (क) ना. - एकाकी; एकांडा; सोबती

नसलेला; एक्का.

ओंदु(डु) (७०७७ [डु]) (क) ना. — चिखलाचा दीग; बांध; उंचस्थळ.

ओत् (७७) (क) वि. — समासांतील एक वाचक 'त' बदल येणारा आदेश.

ओत्तड (ट) (७७७ [७]) (क) ना. — एक बाजू, दडपण; दबाव; विरोध; भीती; बागुलबुवा; बुजगावणें; मेडसावणी.

ओत्तट्टु (७७७७) (क) अ. — एका बाजूला; संबंध तोडून.

ओत्तंड (७७७७) (क) ना. — एक समूह; गट; वर्ग.

ओत्तंब (बर) (७७७७ [७७]) (क) ना. — बलात्कार; जबरदस्ती; शिरजोरी. हुंघणणा; अडदांडता.

ओत्तर (७७७) (क) ना. — दबाव; दडपण; वेग; विवेकहीनता; विसाडवाई; 'ओत्तड' पहा.

ओत्तरिसु (७७७७) (क) धा. — गडबड करणें; बाजूला सारणें, दाट होणें; निसटणें; मर्यादा ओलांडणें; 'अळवळि' पहा.

ओत्ताट (७७७७) (क) ना. — दबाव; विरोध; प्रतिकार; 'ओत्तड' पहा.

ओत्ताय (७७७७) (क) ना. — बळजोरी; जबरदस्ती; बलात्कार. 'ओत्तंब' पहा.

ओत्तसर (७७७७) (क) ना. — साहाय्य; मदत; पाठिंबा; पुष्टि; दुजोरा; जवळीक.

ओत्तासे (७७७७) (क) ना. — साहाय्य; सहानुभूति; पाठिंबा; लांच.

ओत्ति (७७) (क) अ. — दाबून; आवळून; चुरमडून; चुरडून. (क) ना. — सरडा; पाल.

ओत्तिगे (७७७) (क) अ. — जवळ; एकंदरीत; समीप. (क) ना. — समीपता; पुस्तक; वही.

ओत्तलु (७७७) (क) अ. — 'ओत्ते' पहा.

ओत्तिविडि (७७७७) (क) धा. — घट्ट धरणें; दाबून धरणें; आवळून धरणें; करकचून आवळणें.

ओत्तु (७७७) (क) धा. — आवळणें; बलात्कार करणें; टकलणें; राज्य करणें; जिकणें; उलंघणें; लेपणें; फासणें; माखणें; आंत घुसणें.

(क) ना. — दाटपणा; रास; सामीप्य; आखात; पूर; आधार; माप; राज्यकारभार; एकाखाली एक अक्षर—लेखन.

ओत्तुकागद } (७७७७७) (क) ना. — टीपकागद; ओत्तुकरडु } (७७७७७) (क) ना. — टीपकागद;

ब्लॉटिंगपेपर; धारणा; पकड; वर्णांच्या द्विताची खूण; आकलन.

ओत्तुगा (७७७७) (क) ना. — दाबयंत्र; दबाव; दडपण.

ओत्तुविके (७७७७) (क) ना. — दबाव; दडपण; रेतारेटी.

ओत्तुह (७७७७) (क) ना. — दबाव; दडपण; घासणी; पुसणी. 'ओत्तुग' पहा.

ओत्ते (७७) (क) ना. — रांडरोटी; आडकाठी; तारण; गहाण.

(क) अ. — आग्रह पूर्वक; जोरानें.

ओत्तेगोंबळ } (७७७७७) (क) ना. — तारण ठेवून ओत्तेगोंडळ } (७७७७७) (क) ना. — तारण ठेवून

वेणारी; वेष्ट्या.

ओदगु (७७७) (क) धा. — अनुकूल होणें; सिद्ध होणें; उपयोगी पडणें; मदत करणें; मिळविणें.

(क) ना. — आधिक्य; मिळकत.

—इसु— (७७७) (क) धा. — गोळा करणें; कमावणें; अनुकूल करून देणें; प्राप्त करविणें.

ओदडु (७७७) (क) ना. — ओठ; ओष्ठ; लब.

ओदर (रु) (७७७ [७७]) (क) धा. — हळी मारणें; मोठ्याने बोलावणें; हाक मारणें; थरकापणें; थरथरणें; कंप भरणें.

ओदबु (७७७) (क) धा. — 'ओदगु' पहा.

(क) ना. — अनुकूलता; सिद्धता; मदत; पुष्टि.

ओदविद (७७७७) (क) वि. — उत्पन्न झालेलें; प्राप्त; मिळालेलें; मिळविलेलें.

ओदविसु (७७७७) (क) धा. — 'ओदगिसु' पहा.

ओदे (७७) (क) धा. — लाथ मारणें; पाय झाडणें.

(क) ना. — मागचे पाय बांधणें, लाथ.

ओदेव (७७७) (क) ना. — गाईचे मागचे पाय बांधण्याची दोरी.

ओदे (७७) (क) वि. — आर्द्र; ओले; भिजलेलें; कच्चे.

(क) ना. — ओल; दमटपणा; ओलेपणा; पाऊस; आर्द्रता.

ओन (नि) के (७७ [७] कै) (क) ना. — सुसळ; लाट.

ओनकेवा (पा) डु (७७७७ [७७] डु) } (क) ना. — घाणा ओनकेहाडु (७७७७७) }

घालतांना म्हणावयाचे गाणें; कांडतांना म्हणावयाचे गाणें; कुटतां वेळचें गाणें.

ओन (ने) पु (७७ [७]) डु (क) ना. — मोह पाडणारे हावभाव; नाट्य; अभिनय.

ओनपुगार (७७७७७) (क) ना. — नट; अभिनय करणारा.

ओनपुगाति (७७७७७) (क) ना. — नटी; अभिनय करणारी.

ओनल (लु) (७७७ [७७]) (घ) धा. — अनिवार रागावणें; क्रोधानें मडकावणें; डोळे फिरविणें; डोळे लाल करणें.

(क) ना. — अतिक्रोध; तीव्र संताप; अनिवार राग.

ओनलि (७७७) (क) ना. — चाळण; गाळणी.

ओने (७७) (क) धा. — चाळण घालणें; निवडणें; पाखडणें; लांबत ठेवणें; टांगणें.

ओंदरि (७७७) (क) ना. — 'ओनलि' पहा.

ओंदु (७७७) (क) वि. — प्रथम संख्या; एक;

(क) धा. — जुळणें; आवडणें; घालणें; मिसळणें.

—आगु (—अगु) (क) धा. —एकवटणें.
 —गूडु (—गूडु) (क) धा. —सोबती बनणें; साथ देणें; एक होणें.
 —तन (—डल) (क) ना. —ऐक्य; एकवटपणा; एकी.
 ओंदिग (अ०दिग) (क) ना. —सोबती; आत; जमवून घेतलेला.
 ओंदिसु (अ०दिसु) (क) धा. —घालणें; एकत्रित होणें; जमवून घेणें; एक होणें.
 ओप्प (अ०प्प) (क) ना. —लेपन; प्रकाश; तेज; चकाकी; सौंदर्य; चमक; छाप; कांती; अभिनय.
 ओप्पकेडिसु (अ०प्पकेडिसु) (क) धा. —कुरूप करणें; विद्रूप करणें; फूट पाडणें; दुही निर्माण करणें.
 ओप्पचि (चि) (अ०प्पचि [३]) (क) वि. —अल्पस्वल्प; अतिथोडें.
 ओप्पणि (अ०प्पणि) (क) वि. —‘ओप्पचि’ पहा.
 ओप्पंद (अ०प्पंद) (क) ना. —तहनामा; संधि; एकमत; मान्यता; कबुली; वारसदार.
 ओप्पंबडे (अ०प्पंबडे) (क) धा. —मान्य करणें; सुंदर होणें; चकाकणें; जुळणें.
 ओप्पयिसु (अ०प्पयिसु) (क) धा. —मान्य होण्यासारखें करणें; उजाळा देणें; ओप देणें; विनवणें; कबूल करवणें.
 ओप्पिके (ने) (अ०प्पिके [१]) (क) ना. —संमती; मान्यता; समेट; अनुमति.
 ओप्पु (अ०प्पु) (क) धा. —संमती देणें; होकार देणें; मान्य करणें; सुंदर दिसणें; जमवून घेणें; एकी करणें.
 (क) ना. —चांगुलपणा; ओप; चकाकी; कांती.
 ओप्पुगे (अ०प्पुगे) (क) ना. —मान्यता; कबुली; संमती; उत्तमता.
 ओप्पुबजर (अ०प्पुबजर) (क) ना. —पाजळलेलें शस्त्र, धार लावलेलें वज्र.
 ओब्ब (अ०ब्ब) (क) ना. —एकटा; एकाकी; एकांडा.
 ओब्बट्टू (अ०ब्बट्टू) (क) ना. —पोळी; आंबोळी; गोडखाद्य.
 ओब्बट्टिग (अ०ब्बट्टिग) (क) ना. —एकटा; एकाकी.
 ओब्बुळि (अ०ब्बुळि) (क) ना. —रास; समूह; एकवटता; एकत्रीकरण.
 ओब्बुळिगडु (अ०ब्बुळिगडु) (क) धा. —एकवटणें; एकत्र येणें.
 ओब्बुळिसु (अ०ब्बुळिसु) (क) धा. —रास होणें; रास करणें; एक होणें; एकीकडे येणें.
 ओब्बे (अ०ब्बे) (क) ना. —शिजवलेली वस्तु; वापरलेले जिन्नस; (छुडप; दाट झाडी; माता; छप्पर; मोटली; भारा; मोळी; जुडी.)
 ओब्बवर् (अ०ब्बवर्) (क) ना. —नऊ माणसें, ‘ओब्ब’ ऐवजी ‘ओब्ब’ आदेश होतो.

ओम्मत (अ०म्मत) (क) ना. —एकमत; एक निर्णय; एक अल्प विचार.
 ओम्मन (अ०म्मन) (क) ना. —एकमत; एकमन.
 ओम्मु (अ०म्मु) (क) धा. —शिरणें; जुळणें; अनुमति देणें; कबूल करणें.
 (क) ना. —मान्यता; कबुली; सहमत.
 ओम्मे (अ०म्मे) (क) अ. —एकदाच; एकावेळी; एकाकाळीं.
 ओम्मे (अ०म्मे) (क) ना. —एकदेह; एकांडेपणा; विक्षिप्तपणा; धीटपणा; शौर्य.
 ओम्मोग (अ०म्मोग) (क) ना. —एक मुख; एक मत; एक वाजू.
 ओय् (यु) (अ०यु [यु]) (क) धा. —निभावून नेणें; अपहार करणें; स्पर्श करणें; वाहून नेणें.
 ओय्कने (अ०य्कने) (क) अ. —सरळपणें; निश्चळत्वं; नीट.
 ओय्यगे (ने) (अ०य्यगे [१]) (क) अ. —सावकाशीनें; क्रमानें; स्पष्टपणें; विचारपूर्वक
 ओय्याने (अ०य्याने) (क) अ. —जपून; सावकाश; विचारपूर्वक
 ओय्यनागु (अ०य्यनागु) (क) धा. —निस्तेज होणें; कळा घालवणें; कोमेजणें
 ओय्य (य्या) र (अ०य्य [य्य] र) (क) ना. —‘ओनपु’ पहा. सौंदर्य; शोभा; सोंग; विलास.
 ओय्यारगाति (अ०य्यारगाति) (क) ना. —सौंदर्याभिमाना
 —गिति (अ०गिति) (क) ना. —सौंदर्याभिमाना
 ओय्यारि (अ०य्यारि) (क) ना. —सौंदर्याभिमाना
 नटी; नटपट्टा करणारी; विलासिनी.
 ओय्याळि (अ०य्याळि) (क) ना. —घोडदौड; लाकडी घोड्यांची मिरवणूक; घोड्याच्या सोंगाची मिरवणूक.
 ओर (अ०र) (क) वि. —एक या अर्थी ‘ओर’चा ‘ओर’ आदेश.
 ओर (रु) गु (अ०रु [रु] गु) (क) धा. —वाकणें; पडणें; निजणें; झोप घेणें; आडवें होणें; वामकुक्षी करणें; पेंगणें; विश्रांति घेणे.
 ओरट्टु (डुतन) (अ०रट्टु [डुतन]) (क) वि. —मजवूत, घट्ट, खडबडीत; ओबडधोबड.
 (क) ना. —मजवूती; घट्टपणा; मस्ती; तडाखा; खडबडीतपणा.
 ओरत (अ०रत) (क) ना. —घासणी; चोळणें; मालिश; मसाज; मर्दन,
 ओरते (अ०रते) (क) ना. —गुडगुडी; झरा; पाझर; स्नाव.
 ओरल्लु (अ०रल्लु [ल्लु]) (क) धा. —हाक मारणें; बोंबलणें; कण्हणें; प्रेम करणें; लागू असणें; किंचाळणें.
 (क) ना. —मैत्री; आतपणा; हाक; कुणबाऊगीत.
 ओरल्लु (अ०रल्लु) (क) धा. —किंचाळत्यासारखें ओरडणें; दुखविणें; रडविणें.

ओरवु (७०८) (क) ना. — 'ओरते' पहा. पाण्याचा पाझर; निचरा; निझर.

ओखारि (७७७०) (क) ना. — एक प्रकारची कुदळ; खोरे.

ओरसु (७०८०) (क) धा. — वासणें; स्पर्शणें; भरडणें; पुसणें; धान्यावरील फोल काढणें; टरफल काढणें; सोलणें.

ओरळ (छ) (७०८ [७०]) (क) ना. — 'ओरळ' पहा.

ओरे (७०८) (क) धा. — सांगणें; वासणें; ताडून पाहणें; स्पर्शणें; जमणें; ओतणें; प्रवेशणें.

(क) ना. — म्यान; भाता; साम्य; सारखेपणा.

— इडु (— ७८०) (क) धा. — गुणपरीक्षा करणें; पारखणें; ताडून पहाणें.

— कट्टु (— ८००) (क) धा. — विरोधणें; वजन करणें; गुण ओळखणें; किंमत करणें; रंग ओळखणें; आजमावणें.

— गार (— १००) (क) ना. — रंगपारखी; जाणकार.

— गिडु (— १००) (क) ना. — समस्थान; समतोल; हीनता, पराजय, जातीसाम्य.

ओरित (७०८) (क) ना. — 'ओरत' पहा; निरोप; म्हणणें.

ओरिदोरे (७०८०८) (क) ना. — साम्य; समानता; जुळणी.

ओरियागु (७०८०८०) (क) धा. — विसरणें; प्रवेश करणें, आडवें होणें; आटोक्यांत राहाणें.

ओकाळ (७०८०) (क) ना. — एक वेळ; एक काळ,

ओकुडिते (७०८०८०) (क) ना. — एक घोट; एक ओंजळ; एक पसा.

ओकेसु (७०८०८) (क) धा. — आळिणें; धरणें; वाहणें; घट्ट पकडणें; मिठी मारणें.

ओगु (गु) (७०८ [१००]) (क) धा. — सरळ होणें; कबूल होणें; जमवून घेणें; हात मिळविणें.

(क) ना. अतिपरिचय; समूह; गट; ओळ; रास.

ओगुडिसु (७०८०८०) (क) धा. — एका ठिकाणी रास करणें. कलणें; झोले जाणें; 'ओरियागु' पहा.

ओगुडिसु (७०८०८०) (क) धा. — संधान बांधणें; एकत्रित करणें; कबूल करविणें.

ओगोडे (७०८०८) (क) धा. — संधांतून फुटणें; दूर सरणें; बाजूला होणें.

(क) ना. — एक लत्र.

ओचर (७०८०) (क) ना. — एकावळी; एकदाणी; एकसर; एकसूर.

ओचरे (७०८०) } (क) ना. — एक ओंजळ; पसा; अंजलि.

ओरुत्त (७०८०) (क) धा. — बोकणा; कवळ; एक तोंडभर घास.

ओपिंडि (७०८०) (क) ना. — हातभर; ओंजळभरती; एकमूठ. ओपिंडिगोळ (७०८०८०) (क) ना. — पिंड; आहार; वासभर अन्न.

ओपु (७०८) (क) धा. — कबूल करणें; संमती देणें; टिकणें.

(क) ना. — शक्ति; दृढालिंगन; टिकाव; जाडेभरडेपणा; स्थैर्य.

ओव (व) (७०८ [१०]) (क) ना. — एकटा; एक मनुष्य; एकजण.

ओवुळि (७०८०) (क) ना. — एकटी; रास; एकवटपणा.

'ओवुळि' पहा.

ओमे (७०८) (क) अ. — एकदा; एका वेळीं.

ओमेय (७०८०८) (क) ना. — एकटाच; एकदेह; एकांगवीर; असहाय्य; शूर; बलशाली; पुरुषार्थ गाजविणारा.

ओमोदु (ले) (७०८०८ [१०]) (क) अ. — सर्वांआधी; पहाटे; प्रथमारेभी; मूळारंभी.

ओवांग (७०८०) (क) ना. — एकभाग; एकवाजू; अर्धा-सापिका; दुगाणी (दोन पै किंमतीचें नाणें)

ओळ (७०८) (क) धा. — संतोषणें; इच्छिणें; प्रेम करणें; नकोसा होणें; तिरस्कारणें.

(क) अ. — सारखें; जणुं; म्हणून; एतावता.

ओल (लवु) (७० [१०]) (क) ना. — प्रीति; नम्रता; दया; ओढा; उपरणें; कापडाचा तुकडा.

ओलके (७०८) (क) ना. — 'ओनके' पहा.

ओलगार (७०८०) (क) ना. — प्रियकर; सजण.

ओलगाति (७०८०) (क) ना. — प्रिया; प्रेयसी.

ओलगट्टु (७०८०) (क) धा. — सामोरे जाणें; स्वागत करणें.

ओलणिने (७०८०) (क) ना. — घाणा; चरक; पिळण्याचें साधन.

ओल (ले) त (७० [१०] ड) (क) ना. — प्रेम; प्रीति; नम्रता; विनय.

ओलपु (७०८) (क) ना. — 'ओलवु' पहा.

ओलपुगार (७०८०) (क) ना. — छानछोक करणारा;

ऐटबाज; विलासी; खुशाल चेंडू.

ओलपुगाति (७०८०) (क) ना. — नटपट्टा करणारी;

शृंगारसाज करणारी; विलासिनी.

ओलवंदु (७०८०) (क) अ. — संतोषकरून; आनंदपावून.

ओलवर् (रु) (७०८ [१०]) (क) धा. — संतोषणें; आनंदणें.

ओलवर (७०८) (क) ना. — आनंद; संतोष; पक्षपात.

ओलहु (७०८) (क) धा. — झुलणें; मार्गेपुढें झुकणें; झोकाळणें. (क) ना. — संतोष; आनंद.

ओलि (७०) (क) धा. — प्रसन्न होणें; दया दाखवणें; आनंदणें; कलणें; योग्य असणें.

ओलिसु (७०८) (क) धा. — वाकविणें; पसंत करणें; प्रेम करणें; पसंत पडणें.

ओलिपु (७७३) (क) ना. - पसंती; प्रीति; आनंद.
 ओलिमे (७७३) (क) ना. - प्रीति; 'ओलिपु' पहा.
 ओलु (७७३) (क) धा. - 'ओल्' पहा.
 ओले (७७३) (क) ना. - विस्तव; चूल; शोगडी; नम्रता; शब्द;
 एटदारगति; पाहणी; निरीक्षण; अमिस्थान.
 ओलेत (७७३) (क) ना. - 'ओलत' पहा.
 ओलेदाट (७७३) (क) ना. - परस्पर प्रेम; स्नेहभाव.
 ओल्लणिगे (७७३) (क) ना. - 'ओलणिगे' पहा.
 ओलमे (७७३) (क) ना. - 'ओलिमे' पहा.
 ओल्लदे (७७३) (क) अ. - नकोसें होऊन; तिरस्कारून; अमान्य करून.
 ओल्ले (७७३) (क) अ. - धीरेधीरे; सावकाश; 'नको ? कबूल नाही ?' या अर्थी प्रश्नार्थक अव्यय.
 ओवज (७७३) (क) ना. - ओज; गुरु; हुरुप.
 ओसगु (७७३) (क) धा. - प्रयत्न करणे; चोळणे; वासणे;
 उगाळणे; अडचण उत्पन्न करणे.
 ओसगे (७७३) (क) ना. - संतोष; आनंदी प्रसंग, शुभवार्ता;
 समाराधना; बातमी; भाषण.
 ओसगेव (प) रे (७७३) [स] ठी (क) ना. - मंगलवाद्य
 (परे-वाद्य) परवानगी; समाचार; बातमी.
 ओसडि (डु) (७७३) [डु] (क) ना. - दांताची हिरडी.
 ओसर (रु) (७७३) [रु] (क) धा. - पाझरणे; खवणे;
 थेंबाथेंबाने ओतणे; ठिक्कणे.
 (क) ना. - पाणी जिरपण्याचें ठिकाण; ओतण्याची क्रिया; ओतणे.
 ओसगळ (असगळ) (स) ना. - चंद्रकांत मणी; स्फटिक.
 ओसे (७७३) (क) धा. - प्रसन्न होणे; आनंदणे; संतोषणे; प्रेम
 करणे; संमती घेणे; कबूल करणे; मंगल करणे.
 ओसेगे (७७३) (क) ना. - पारितोषिक; वर; देणगी.
 ओळ (७७३) (क) अ. - आंत; तेथें; ठीक; म्हणजे; उत्तम;
 छान.
 (क) धा. - राहणे; असणे.
 (क) वि. - उत्तम; ठीक; चांगले.
 ओळक (के) यु (७७३) [के] य् (क) धा. - आधीन करून
 घेणे; समाविष्ट करणे; आत घेणे.
 (क) ना. - तळहात.
 ओळकर्यु } (७७३) (क) अ. - स्वीकारून; वश करून
 ओळकर्यु } (७७३) घेऊन.
 ओळकर्यु (७७३) (क) ना. - बेट; द्वीप; द्वीपकल्प.
 ओळक्यु (७७३) (क) धा. - अंतर्भूत होणे; 'ओळक्यु'
 पहा.
 ओळकै (७७३) (क) ना. - गुप्त मार्ग; चोरवाट.

ओळकोळु (७७३) (क) धा. - आंत घेणे; समाविष्ट करणे;
 मावणे; समरस करून घेणे; गृहीत धरणे.
 ओळकोटे (७७३) (क) ना. - किल्ल्याच्या अंतर्भाग.
 ओळगागु (७७३) (क) धा. - आधीन होणे; ऋणांत
 सापडणे; आटोक्यांत येणे; पकडीत येणे.
 ओळगु (७७३) (क) ना. - अंतर्भाग; रहस्य; मर्म; मध्य;
 गर्भागार.
 ओळगुडि (७७३) (क) ना. - मंदिराचें गर्भागार; माजघर;
 झोपडीचा आंतील भाग.
 ओळगुदोरु (७७३) (क) धा. - अंतरंग प्रगट करणे;
 रहस्य-स्फोट करणे.
 ओळगुमाडु (७७३) (क) धा. - आपल्या बाजूला
 वळवून घेणे; आपलेसे करणे; वश करून घेणे.
 ओळगे (७७३) (क) ना. - 'ओळगु' पहा.
 ओळगै (७७३) (क) धा. - 'ओळगुमाडु' पहा; प्रेम करणे;
 वाहवा करणे.
 (क) ना. - डेर; गुप्तचार; दुसऱ्याचें इंगित
 जाणणारा.
 ओळगोळु (७७३) (क) धा. - 'ओळकोळु' पहा.
 ओळतु (७७३) (क) अ. - होय; ठीक; बरें.
 ओळतोडि (७७३) (क) ना. - अंतःकलह; भाऊबंदकी;
 दायादी; घरगुती भांडण.
 ओळदु (७७३) (क) ना. - 'ओळगु' पहा.
 ओळदेगे (७७३) (क) धा. - मागे; सरणे; हटणे; पाय मागे
 घेणे; कच खाणे; उलट फिरणे.
 ओळपडु (७७३) (क) धा. - आधीन होणे; अधिकारावर
 येणे.
 ओळपुगु (७७३) (क) धा. - आंत शिरणे; आंत जाणे.
 ओळमातु (७७३) (क) ना. - गुजगोष्ट; कानगोष्ट;
 रहस्य; मर्म; गुप्तगोष्ट.
 ओळमुख (७७३) (क) ना. - अंतर्मुखता; आत्मनिरीक्षण;
 अंतर्ज्ञान.
 ओळमुचक (७७३) } (क) ना. - लाजाळूचें झाड.
 ओळमुचगु (७७३) }
 ओळरु (रु) (७७३) [रु] (क) धा. - ओरडणे; किंचाळणे;
 हाक मारणे; 'ओरल्' पहा.
 (क) अ. - आहत; असतील.
 ओळले (७७३) (क) ना. - शंख; शिंप; बोंडले.
 ओळवणो (७७३) (क) ना. - अंतःशत्रु; गृहशत्रु; अस्तनीतील
 निखारा; षड्रिपु.

ओळवरटे (७५२०४) (क) ना. — खलवत; गुप्त विचार;
कारस्थान; कट; कपट.

ओळवु (७५२) (क) अ. — आहत; असतील.

(क) ना. — आधीनता; अंतर्भाग; गुप्त रहस्य; मर्म.

ओळसरि (७५२०) } (क) धा. — मागें हटणें; पराजय होणें;

ओळसार (७५२०८) } निष्फळ होणें.

ओळसंचु (७५२०४३) (क) ना. — खलवत; गुप्तविचार;
कारस्थान; कपट; कट.

ओळसोरु (७५२०९०) (क) धा. — धीर धरणें; हिऱ्या करणें.

ओळहु (७५२०) (क) ना. — अर्क; डबोलें; मिळकत; वश करून
घेणें; छाप पाडणें; सत्य; चांगुलपणा; श्रेष्ठता; शोभा.

ओळहौगु (७५२०९०) (क) धा. आंत शिरणें; प्रवेशणें; घुसणें.

ओळहोरगु (७५२०९०) (क) धा. — अंतर्बाह्यता; खुल्लखुल्ला;
उघडाउघडी; उघडे गुपित.

ओळगर (७५२०८) (क) ना. — आंतील भाग; बाग; मळा.

ओळाय (७५२०३) (क) ना. — माजघर; मध्यस्थल.

ओळि (ळि) तु (७५ [५] ७३) (क) ना. — कल्याण; मंगल.

— केडक (— ८८८८) (क) ना. — बरेंवाईट.

ओळहु (७५२०) (क) ना. — ‘ओळहु’ पहा.

ओळकु (७५२) (क) धा. — सरणें; वाहविणें.

(क) ना. — प्रवाह; लोंढा; पूर.

ओळगन्नड (७५२०८) (क) ना. — मधुर कन्नड; कन्नड
बालभाषा,

ओळगन्न (७५२०४) (क) ना. — शुभकार्य; अंतःपूर.

ओळगु (७५२) (क) धा. — ‘ओगु’ पहा.

ओळगोने (७५२०८) (क) ना. — गोड शेवट; सुखपर्यवसान.

ओळजस (७५२०८) (क) ना. — सत्कीर्ति; सुयश.

ओळतन (७५२०८) (क) ना. — चांगुलपणा; संभावितपणा.

ओळदळे (७५२०८) (क) ना. — सुधारणें; सुंदर होणें.

ओळदुडिगे (७५२०८) (क) ना. — चांगला पोषाख; शुभालंकार.

ओळोदोडे (७५२०८) (क) ना. — मांडी; मांडीचा भाग; रंभोर;
केळीच्या सोटासारखी मांडी.

ओळदोरे (७५२०८) (क) ना. — मोठा प्रवाह; लोंढा.

ओळनाडु (७५२०८) (क) ना. — चांगला देश; सुसंस्कृत देश.

ओळनुडि (७५२०८) (क) ना. — सुभाषित; सत्य; विवेकवाणी;
अमृतवाणी.

— कार (— ८०८) (क) ना. — सुभाषितकार; श्रेष्ठ कवि;
साहित्यिक.

ओळनुडिदोर (रु) (७५२०८ [८०]) (क) धा. — चांगली
भाषा वापरणे; उत्तम साहित्य निर्मिणे.

ओळनेरवु (७५२०८) (क) ना. — उत्तम साहित्य; सहानुभूति.

ओळपु (७५२०८) (क) ना. — चांगुलपणा; शोभा; शैली; अभिवृद्धि.

ओळपुदि (७५२०८) (क) धा. — व्यापणें; पसरविणें; वाढविणें.

ओळमातु (७५२०८) (क) ना. — ‘ओळनुडी’ पहा.

ओळवरलु (७५२०८) (क) ना. — अनव्यर्थरत्न; अमूल्य माणिक.

ओळवेळगु (७५२०८) (क) ना. — उत्तम प्रकाश; सुकीर्ति; नांव.

ओळवेट (७५२०८) (क) ना. — श्रृंगारसमय; मीलनवेळा.

ओळळारु (ळु) (७५२०८ [८०]) (क) ना. — सुपुष्प; सुगंधी
फूल.

ओळळाल (ळु) (७५२०८ [८०]) (क) ना. — चांगला नोकर, मन्त्र
सेवक; शूर सुंदर पुरुष; शक्तिमान मनुष्य.

ओळळितु (७५२०८ [८०]) (क) वि. — उत्तम; चकाक-
णारे; दिपवणारे.

ओळळिद (७५२०८) (क) ना. — सम्य; सहृदय.

ओळळिह (७५२०८) (क) ना. — श्रेष्ठ; संभावित.

ओळळिसु (७५२०८ [८०]) (क) ना. — रुचकर आहार; पक्वान्न;
गोडघोड; पूर्णान्न; सारणयुक्त पक्वान्न.

ओळळु (७५२०८) (क) ना. — म्हातारा कोल्हा.

ओळळे (७५२०८) (क) ना. — चांगुलपणा; पाणसाप; वेरुळा.

ओळळेतन (७५२०८) (क) ना. — सम्यता; चांगुलपणा; नीति;
विनय.

ओळळेदे (७५२०८) (क) ना. — सहृदयता; औदार्य; सहानुभूति.

ओळळेदेय (७५२०८ [८०]) (क) वि. — सद्य; उदार; सहृदय.

ओळळोसगे (७५२०८ [८०]) (क) ना. — संतोष; समाचार; स्त्कार्य;
शुभवार्ता; शुभाशीर्वाद.

ओळळोज (७५२०८) (क) ना. — सद्गुरु; गुरुजी; शिक्षक.

ओळळोप (७५२०८) (क) ना. — प्रिया सती; दयिता.

ओ

ओ (ॐ) (क) ना. - कन्नड वर्णमालेतील १२ वे अक्षर; संबोधन; संबोधन; प्रत्युत्तर ध्वनि.

(क) अ. - प्रथमसूचक अव्यय; विकल्पदर्शक अव्यय.

(क) धा. प्रेम करणें; आशा करणें; संतोषणें; जमवून घेणें; मैत्री करणें; स्मरण देणें.

ओक (कस्) (ॐ [कस्]) (स) ना. - घर; आश्रय; वास; आनंद; पक्षी; शूद्र; 'ओक' वृक्ष.

ओकरि (के) (ॐ [कस्]) (क) ना. - वांती; उलटी; ओकारी.

ओकरु (ॐ [कस्]) (क) धा. - ओकणें; ओकारी काढणें; उलटी होणें;

ओकलौकस (ॐ [कस्]) (स) ना. - अंतर्ग्रह; चिमणी.

ओक (कु) लि (ॐ [कस्]) (क) ना. - मंगलकार्यातील रंगखेळ; सणांत उडवलेला रंग; रंगशिंपड; गुलालक्रीडा.

ओग (ॐ) (अ. दे) ना. - ओघ; प्रवाह; भर; वेग; समूह; रास.

ओगटे (ॐ) (क) ना. - 'ओगट' पहा.

ओगडिसु (ॐ [कस्]) (क) धा. - वर उचलणें; ओकारी देणें; ओकारी घेणें; ओकारी काढणें

ओगल्य (ॐ [कस्]) (क) ना. - अपशब्द; अशुभवचन; संकट; लोम; कृपणात; कंजूपणा; कासावीस; सुव्यवस्था.

ओगर (ॐ) (क) ना. - अन्न; आहार; खाणेंपिणें; खाद्य.

ओव (ॐ) (स) ना. - 'ओग' पहा; प्रवाह; वेग; समूह.

ओकार (ॐ [कस्]) (स) ना. - प्रणवाक्षर; बीजाक्षर; बीजमंत्र.

ओज (ॐ) (क) ना. - गुरु; आचार्य; कार्यकर्ता; आकाश; कलावंत; सुतार; कौशल्य; कुंभार; सोनार; तेज; कळा; काठी.

ओजवाडु (ॐ [कस्]) (क) ना. - ग्रामदेवतेला बळी समर्पण करतांना म्हणावयाचें गाणें; डफावरील गाणें.

ओजस् (ॐ [कस्]) (स) ना. - बल; पौरुष; हिंमत; प्रकाश; सौंदर्य; कांती; स्पष्टार्थ; आधार; प्रगटपणा.

ओजायिल (ॐ [कस्]) (क) ना. - अधिकारी; वडिलधारा; औचित्य; अविद्वत पुरुष.

ओजिसु (ॐ [कस्]) (क) धा. व्यवस्था लावणें; जोपासणें.

ओजविणें; ओप चढविणें.

ओजे (ॐ) (क) ना. - ओळ; पंक्ति; क्रम; रास; संस्था; नियमितपणा; औचित्य; योग्यता; सदमिप्राय.

—केडू (गेडू) (—कैडू [गैडू]) (क) धा. अस्ताव्यस्त होणें; रीत सोडणें; मर्यादा उल्लंघणें.

—कोळ (—कैळ [कैळ]) (क) धा. - नम्र होणें; कमीपणा स्वीकारणें.

—तप्पु (—डप्पु) (क) धा. - आडमार्गांला जाणें; रीत सोडणें.

—पिडी (विडी) (—पिडी [विडी]) (क) धा. - नियमानें चालणें; सन्मार्ग धरणें.

—पेरु (वेरु) (—पेरु [वेरु]) (क) धा. नियमाला अनुसरणें; औचित्य साधणें; स्थानमान पाहून चालणें.

ओट (ॐ) (क) ना. दौड; धावस्पर्धा; शर्यत; वेग; प्रवाह; स्पर्धा; ओट धान्य.

ओटि (ॐ) (क) ना. फट, भोक; फुंकणी; बांबूची नळी; ओटंबा; कोय; बी.

ओड (ॐ) (क) ना. डोण; होडके, होडगे.

ओडु (ॐ) (क) धा. - पळणें; वेगानें जाणें; पाय मार्गें घेणें; हुंगणाला पाय लावणें.

(क) ना. - गंगाळ; फळाची साल; तरफल; पलायन; कवटी; डोक्याची कवची; ढाल; साल.

ओडाट (ॐ [कस्]) (क) ना. - पळापळी; येरझारा; यडताकपडी; यातायात.

ओडुकुळि (ॐ [कस्]) (क) ना. - पळणारा; यशस्वी स्पर्धक; हेजीब; गांवोगांवीं टपाल पोचविणारा; रनर.

ओडे (ॐ) (क) ना. - डेरा; कणगी; धान्य साठवण्याचें मातीचें भांडें.

ओणि (ॐ) (क) ना. - गल्ली; ओळ; पंक्ति; बोळ; लागूनच्या घरांची ओळ; शरणागति.

ओत (ॐ) (क) वि. - विणलेलें; शिवलेलें.

(क) ना. - वीण; धागा; ताणा.

ओतप्रोत (ॐ [कस्]) (स) वि. - आडवा उभा; पुष्कळ; भरपूर.

ओति (ॐ) (क) ना. - सरडा; पाल.

ओतिकाट (ॐ [कस्]) (क) ना. - 'ओति' पहा.

ओतु (ॐ) (क) अ. - प्रीति करून; पाठिंबा देऊन.

(क) ना. - वाचन; अभ्यास; वेदपठण; संपादित वस्तु;

रानमांजर; मार्जार.

ओदन (ॐ) (स) ना. - अन्न; ब्रह्म; अशन; 'ओगर' पहा.

ओदाळि (ॐ [कस्]) (क) ना. - वाचनप्रेमी; पुस्तकांतला किडा; पाठक; पंडित.

ओडु (ॐ) (क) धा. - शिकणें; अभ्यासणें; सांगणें; वाचून दाखविणें; वाचणें; ऐकविणें.

(क) ना. - विद्या; अभ्यास; वाचन; पठन.

—इसु (— ७८०) (क) धा. — शिकविणें; अभ्यास करणें; भक्तीनें अर्पणें.

—गार (— १००) (क) ना. — पंडित; विद्वान; ज्ञानी; अभ्यासक; वाचक; वाचून दाखविणारा; ऐकविणारा. ओप (६८०) (क) ना. — रक्षणकर्ता; पालक; संरक्षक; प्रेमी; प्रियकर; पति; स्वामी.

ओपळ (६८०) (क) ना. — नातलग; प्रेमी; दयिता; प्रियतमा; प्रेमप्राप्त; 'ओ' चे वर्तमानकालवाचक साधित.

ओपादि (६८०) (क) अ. — असें; म्हणून; सारखें; त्याप्रमाणें.

ओविराय (काल) (६८०) (क) ना. — अति प्राचीन राजाचा काल; अतिप्राचीन कालवाचक पर्याय शब्द.

ओम (६८०) (सं) ना. — दया; कृपा; साह्य; उपकार; एक सुगंधी द्रव्य; यज्ञीय आहुति देणारा; होता; अवकाश; आकाश.

ओर (६८०) (क) वि. — समासामध्ये 'ओदु' शब्दाऐवजी होणारा आदेश.

ओरगित्ति (६८०) (क) ना. — जाऊ; भावजय.

ओरगे (६८०) (क) ना. — समवयस्कता; समानता; सादृश्य; जोड; वारगी; एक वयाचा.

ओरडि (६८०) (क) ना. — उतार; कमीअधिक; तराजू; ताजवा; तागडीचे पारडें; 'पासंग' पहा.

ओरण (६८०) (क) ना. — ओळ; पंक्ति; शिस्त; व्यवस्था; भंगी.

ओरणिसु (६८०) (क) धा. — व्यवस्थित ठेवणें; ओळीनें लावणें; रचणें; अनुक्रमानें लावणें.

ओरंद (६८०) (क) ना. — एक रीत; सादृश्य; सौंदर्य; समानता.

ओरगे (६८०) (क) ना. — 'ओरगे' पहा.

ओरु (६८०) (क) धा. — आलोचणें; विचार करणें; समजून घेणें; लढणें; चौकशी करणें; ('होर' पासून साधित); अंदाजणें.

ओरे (६८०) (क) ना. — उतार; बाक; दुष्टपणा; प्रमाद; जमिनी-पासून वर भिंतीला लावलेला तांबडा रंगपट्टा.

—आगु (— ७८०) (क) धा. वाममार्गानें जाणें; दुष्ट होणें. आडमार्ग धरणें.

ओरेगणु (६८०) (क) ना. — वक्रदृष्टि; प्रेमार्द्र दृष्टि; दुष्ट दृष्टि; काणदृष्टीनें पाहणें.

ओरेगार (६८०) (क) ना. — रंगारी; चित्तारी; रंगकाम करणारा.

ओरेगोरे (६८०) (क) वि. — वाकडातिकडा; आडवातिडवा.

ओरेचप्पर (६८०) (क) ना. — छपराचें पालें

ओरियागु (६८०) (क) धा. — 'ओरे आगु' पहा

ओरोमें (६८०) (क) अ. — एखादे वेळीं; एकेकदां; केव्हां केव्हां.

ओरोवे (६८०) (क) वि. — एकेकदा; एकदाच; कोणीएक.

ओरुडिसु (६८०) (क) धा. — एका बाजूला गोळा करणें; रास करणें; ढीग करणें.

ओल् (६८०) (क) अ. — म्हणे; असें; मित्रत्वानें. (क) ना. — जलक्रीडा; प्रेम; मैत्री; स्नान; राजस्वागत.

ओलगु (६८०) (क) ना. — सेवा 'ऊळिग' पहा. राजसभा; दरबार; वाद्यवादन.

—आत (— ७८०) (क) ना. — स्वामिनिष्ठा दर्शविण्याची इच्छा; श्रद्धापूर्वक अभिवादन.

ओलगंगोडु (६८०) (क) ना. — राजसभाधिवेशन; दरबार भरविणें; स्वागतवाद्य.

ओलगशाले (६८०) (क) ना. — राजसभागृह; दरबारगृह.

ओलगिकार (६८०) (क) ना. — सेवक; अनुयायी; अनुचर; साह्य.

ओलगिसु (६८०) } सेवा करणें; अनुकरण
ओलवि [इ] सु (६८०) } करणें; राजनिष्ठा व्यक्त करणें; बोलल्याप्रमाणें वागणें; अनुसरणें; मिळणें; समाविष्ट होणें; मन जिंकणें.

ओलाट (६८०) (क) ना. — मैत्री; स्नेह; प्रेमलीला; चित्त-चांचल्य, नम्रता.

ओलाडु (६८०) (क) धा. — प्रेम करणें; वाकणें; पाण्यांत पोहून स्नान करणे; संतोषणें; उतूं जाणें; पुशारकी मारणें; गर्व करणे; आनंदानें फुगणें.

ओलिडु (६८०) (क) धा. — आतिथ्य करणें; स्वागत करणे; सामोरे जाणें.

ओलु (६८०) (क) ना. — वाकविणें; ताडणें; ओळखणें; अंदाजणें. (क) ना. — जबाबदारी; प्रतिज्ञा; आतिथ्य;

भद्रता; क्षेम; 'अडबु' पहा

ओलगार (६८०) (क) ना. — जबाबदार; जमीनदार; जोखमदार; उत्तरदायी; उत्तरवादी.

ओले (६८०) (क) ना. — पत्र; 'ताडपत्रावरील लेख; सवाष्णीच्या म्हणजे सुवासिनीच्या कानांतील आभरणें; ताडाचें साल;

बैलगाडीवरील सवारी; गाडीचा टप; छत.

ओलेगा(का)र (६८०) (क) ना. — टपाल पोहचविणारा वार्ताहर; हिशेबनीस; ग्रामसेवक; रनर.

ओलेडाट (६८०) (क) ना. — 'ओलाट' पहा.

ओलेभाग्य (६८०) (क) ना. — सौभाग्य; मांगल्य; अहोभाग्य; सौभाग्यालंकार; मंगलाभरणें; मंगलसूत्र.

ओलेमर (६८०) (क) ना. — तालवृक्ष; ताडवृक्ष.

ओव (६८०) (क) ना. — 'ओम' पहा; 'ओप' पहा; एकटा; परमात्मा; रक्षक.

ओवदे (६८०) (क) अ. — प्रेम न करतां; रागानें; रक्षण न करतां.

ओवरि (ओवरी) (क) ना. - देववर; पडवी; माजवर; सोपा.
 ओवु (ओवु) (क) धा. - रक्षण करणें; उपचार करणें; प्रेम करणें;
 लक्ष देणें; गौरवणें; मान्यता देणें; माया करणें; कुरवाळणें.
 ओवधि (धी) (ओवधि [धी]) (सं) ना. - एकदाच फल देणारी
 वनस्पति; मोहाचें झाड; बांडगूल; भांडुर्गी; ऋण.
 ओवधीश (ओवधीश) (सं) ना. - वनस्पतींचा स्वामी; चंद्र.
 ओवधिप्रस्थ (ओवधिप्रस्थ) (सं) ना. - हिमालयाजवळील प्रसिद्ध
 शहर.
 ओष्ठ (ओष्ठ) (सं) ना. - ओठ; लब.
 —पल्लव (—पल्लव) (सं) ना. - लाल ओठ; ओठाची पाकळी.
 —पान (—पान) (सं) ना. - चुंबन; पापा; सुका.
 ओष्ठपुट (ओष्ठपुट) (सं) ना. - ओठाची पावळी; पाकळी.
 ओष्ठपुष्प (ओष्ठपुष्प) (सं) ना. - ओठाप्रमाणें लाल फूल;
 बंधुक; जास्वंद; दासाली.
 ओष्ठय (ओष्ठय) (सं) वि. - ओठासंबंधी; ओठापासून निघणारे.

‘उ ऊ पवर्ग’ आदि अक्षरें.
 ओसर (ओसर) (क) ना. - नम्रता; उतार; ओझ्यानें वांकणें.
 ओसरिके (ओसरिके) (क) ना. - कल; झुकाव; वळण; रोख; ओढा.
 ओसरिसु (ओसरिसु) (क) धा. - एका वाजूस जाणें; विसरणें;
 हवाली करणें; सोडणें; निसरविणें; वजन करविणें; हटणें;
 अपमान करणें; कांकू करणें.
 ओसु (ओसु) (क) वि. - सर्व; सगळें संबंध; पूर्ण.
 ओसुग (गर) } (ओसुग [गर]) (क) अ. - साठी; कारणें;
 ओस्कर } (ओस्कर) करितां; उद्देशानें
 ओहिल (ल) (ओहिल [ल]) (क) वि. - मानवी; पार्थिव; ऐहिक
 ओहो (ओहो) (क) अ. - ओ हो! आश्चर्य; आनंद; गौरव
 इत्यादि व्यक्त करणारा उद्गार.
 ओळ (ओळ) (क) ना. - निघोन; संभोग; मैथुन; भाग; फोड;
 अंश; चूर; तुकडा; फट; भेग; रतिसुख; वापर; भोगवटा.
 ओळि (ओळि) (क) ना. - ‘ओणि’ पहा.

औ

औ (औ) (क) ना. - कन्नड वर्णमालेतील १३ वें अक्षर.
 औकु (औकु) (औकु [औकु]) (क) धा. - दाबणें; पिळणें;
 मर्दन करणें; ‘अदुसु’ पहा.
 औक्ष (क्षक) (औक्ष [क्षक]) (सं) ना. - बैजांची छुंड; बैलांची
 जांगळ.
 औघ (औघ) (सं) ना. - ओघ; रास; पूर; लोंढा; समूह.
 औचिति (त्य) (औचिति [त्य]) (सं) ना. - योग्यता;
 संतोष; आनंददायक वस्तु; उचिता.
 औचु (औचु) (क) धा. - ‘अवचु’ पहा.
 औजस (औजस) (सं) ना. - चकाकी; तेज; कांती; सुवर्ण;
 उत्साह; शौर्य.
 औडल (औडल) (सं) ना. - एरंड; एरंडाचें झाड
 औडु (औडु) (औडु [औडु]) (क) ना. - ओठ; घुटका.
 —कच्छु (—कच्छु) (क) धा. - ओठ चावणें; क्रोधाविष्कार
 करणें; रागानें दातओठ खाणें.
 औडुंबर (औडुंबर) (सं) ना. - ‘उडुंबर’ पहा.
 औतप (औतप) (सं) ना. - जैनांचें मौनव्रत; मौनव्रताचें तप.
 औत्कंठ्य (औत्कंठ्य) (सं) ना. - उत्कंठा; उत्साह; आतुरता;
 व्यसन.
 औत्तरेय (औत्तरेय) (सं) वि. - उत्तरापुत्र परीक्षिती; उत्तर
 दिशेचा; मागूनचा.
 औत्तानपादि (औत्तानपादि) (सं) ना. - उत्तानपादपुत्र; ध्रुव;

ध्रुवतारा.
 औत्संगिक (औत्संगिक) (सं) वि. - मांडीपासून जन्मलेला;
 वैश्य; मांडीवर खेळणारे बालक.
 औत्सर्गिक (औत्सर्गिक) (सं) वि. - उत्सर्गयोग्य; त्याज्य;
 स्वभाविक; सामान्य.
 औत्सुक्य (औत्सुक्य) (सं) ना. - उत्सुकता; संभ्रम; आसक्ति;
 प्रेम; चिंता; कळकळ; आकांक्षा; हाव; मीति.
 औदानिक (औदानिक) (सं) ना. - आचारी; बल्लव; बबर्जी;
 आहार पदार्थ करणारा मनुष्य; स्वयंपाकी; महाराज.
 औदय (औदय) (सं) वि. - उदरांतील; पोटाचें; पोटासंबंधी.
 औदार्य (औदार्य) (सं) ना. - उदारपणा; दातृत्व; थोरमन;
 महती.
 औदासीन्य (औदासीन्य) (सं) ना. - उदासीनता; मंदपणा;
 दिलाई; दुर्लक्ष; बेफिकिरी; वेपरवाही.
 औदास्य (औदास्य) (सं) ना. - उदासता; वैराग्य; अनासक्ति;
 अप्रीति; बेफिकिरी; वेपरवाही.
 औदुंबर (औदुंबर) (सं) ना. - ‘उडुंबर’ पहा.
 औद्धत्य (औद्धत्य) (सं) ना. - उद्धटपणा; मस्ती; अविनय;
 बेछूट वृत्ति; अविवेकता; अविधेयता.
 औद्वाहिक (औद्वाहिक) (सं) वि. - लग्नांतील आहेर; लग्नखर्च.
 औन्नत्य (औन्नत्य) (सं) ना. - उन्नति; मोठेपणा; हट्ट; उंची;
 आडमुठेपणा.

औपकार्य (औपकार्य) (सं) ना. — पालपट; गुडार; विडार.
 औपचारिक (औपचारिक) (सं) वि. — उपचारासंबंधी; वरपांगी;
 सामान्य; गौण.
 औपचर्य (औपचर्य) (सं) ना. — खोटा उपदेश; अर्धसत्य.
 औपचर्य (औपचर्य) (सं) वि. — कट्टी; मानगडीचे; दोंगी.
 औपचर्य (औपचर्य) (सं) ना. — रथचक्र; रथांग.
 औपपत्तिक (औपपत्तिक) (सं) वि. — सिद्ध; हस्तगत; योग्य;
 सुलभसाध्य; तात्त्विक; उचित.
 औपम्य (औपम्य) (सं) ना. — साम्य; सारखेपणा; उपमात्व;
 जोड; तुलना; तुल्यता.
 औपयिक (औपयिक) (सं) वि. — योग्य उपचार करण्यासारखे;
 उपायक्षम.
 औपरोधिक (औपरोधिक) (सं) वि. — संबंधी; निष्पन्न.
 (सं) ना. — दया; करुणा; विरोध.
 औपल (औपल) (सं) ना. — दगडी; दगडविषयक.
 औपवस्त (औपवस्त) (सं) ना. — उपवास; निराहार; लंघन;
 उपोषण.

क (क) (क) ना. — कन्नड व्यंजन मालेतील प्रथमाक्षर.
 कं (कं) (क) ना. — ब्रह्मदेव; सूर्य; जीव; डोकें; पाणी; संतोष;
 आत्मा; यम; अग्नि; विष्णु; मोर; दक्षप्रजापति; काल; धन;
 शब्द; आजार; कामदेव; राजा; पति; डबोलें; ऐवज; गरुड;
 मन; देह; दग; खीळ; प्रकार.
 कंस (कंस) (सं) ना. — पितळ; कंस-चिन्ह; कांसे; तांबट;
 पानदान; कंस राक्षस.
 —अरि, अगति (—कं, कं०) (सं) ना. — कृष्ण.
 —ताल (कं) (—कं० [कं]) (सं) ना. — झांज; घाट.
 कंसाळ (कंसाळ) (सं) ना. — झांज; घंटा; घांट.
 कंसाळक (कंसाळक) (सं) ना. — सोनार; सुवर्णकार.
 ककुजल (ककुजल) (सं) ना. — चातक पक्षी.
 ककुत् (ककुत्) (सं) ना. — वशिंड.
 ककुत्थ (ककुत्थ) (सं) ना. — ककुदंशातील राजा
 शशादाचा इंद्रस्वरूपी. बैलावरील स्वार.
 ककुत्थज (ककुत्थज) (सं) ना. — ककुदंशातील राजा;
 राम; ककुद धराण्याचा वंशज.
 ककुद् (ककुद्) (ककुद् [ककुद्]) (सं) ना. — वशिंड; प्रधान;
 खड्ग; आकाश; शिंग; पोळ; पालापाचोळा; छत्रचामरादि
 राजचिन्हें.

औषवाह्य (औषवाह्य) (सं) ना. — मेणा; राजरथ; ऐरावत;
 राजहत्ती; श्रेष्ठ वाहन.
 औषसंख्यानिक (औषसंख्यानिक) (सं) वि. — परिशिष्ट; पुरवणी.
 औपासन (ने) (औपासन [ने]) (सं) ना. — अग्निपूजा;
 गृहस्थाचें नित्यकर्म.
 औरस (औरस) (सं) ना. — वडील; शासनसंमत पुत्र; धर्मपती-
 पासूनची संतती; वडील पत्नीचे संतान; शासनसंमत वंश.
 और्ध्वदैहिक (और्ध्वदैहिक) (सं) ना. — उत्तरक्रिया; शवसंस्कार.
 और्व (और्व) (सं) ना. — वैद्य; भृगुवंशातील एक ऋषि.
 और्वअग्नि (और्वअग्नि) (सं) ना. — वडवानल.
 और्वानिल (और्वानिल) (सं) ना. — झंझावात; वावटळ.
 औलक्य (औलक्य) (सं) वि. — बुबडाच्या थव्यासंबंधी.
 और्ध्व (और्ध्व) (सं) राजनीति; शुक्रनीति.
 औषध (औषध) (सं) ना. — दारू; मादक द्रव्य; चिकित्सा;
 वनस्पती; चंद्र; वैद्य; सुळी.
 औटूक (औटूक) (सं) ना. — उंटाचा तांडा; उंटासंबंधी.
 औष्ठ्य (औष्ठ्य) (सं) वि. — ओठासंबंधी; 'ओष्ठ्य' पहा.

क

ककुद्गत् (ककुद्गत्) (सं) ना. — बैल; वृषभ.
 ककुभू (ककुभू) (ककुभू [ककुभू]) (सं) ना. — दिशा; प्रदेश; श्रेष्ठ
 तरवार; आकाश; तंबोऱ्याच्या भोपळ्याचें कातडें; अर्जुन वृक्ष;
 तंबोऱ्याचा भोपळा; चतुर्थीश वर्तुळ; सौंदर्य; चंपकमाला;
 कुड्याचें फूल; कातळ; पर्वत शिखराचा दगड; चांगुलपणा.
 ककु (ककु) लते (ककु [ककु] लते) (क) ना. — काकलूत; काकुलत;
 व्याकुलता; प्रीति; दया; चिंता; संकट; आशा; चापल्य; संदेश;
 अपेक्षा.
 ककूट (ककूट) (सं) ना. — ककूट पक्षी.
 कके (कके) (अ. दे) ना. — कोकोचें झाड.
 कक (कक) (क) ना. — काका, चुलता.
 ककड (ककड) (क) ना. — काकडा; हिलाल; दिवटी.
 ककडे (ककडे) (क) ना. — बरची; खड्ग; भोसकण्याचे शस्त्र.
 ककंडु (ककंडु) (क) ना. — बाण; शर.
 ककर (ककर) (क) ना. — ककर पक्षी; एकबाण; पायांतील
 घागरी; नुपूर.
 ककरि (ककरि) (क) ना. — वाकडेपणा; वक्रता; दुष्टपणा;
 दुर्बुद्धि.
 ककस (ककस) (क) ना. — आयास; वीट; कठीणपणा; ठणका;
 क्रौर्य.

—गार (— गार) (क) ना. — क्रूर मनुष्य; कसाई; हिंसक;
खादीक; कटक,

ककसु (ककसु) (क) ना. — पायखाना; शेतखाना; संडास,

ककिसु (ककिसु) (क) धा. — ओकारी करवणें; बाहेर पाडणें;
वांती करविणें; बाहेर हाकलणें; उलटी करविणें; वमन करविणें.
कक्कु (कक्कु) (क) धा. — वांती करणें; ओकणें;

(क) ना. — शस्त्राचें टोक; करवताचा दाता;

असंभ्यता; राकटपणा; हुंबपणा; बोलण्यातील कठोरपणा.

कक्कुदरि (कक्कुदरि) (क) ना. — दतुरायुध; दाते असलेले शस्त्र;
करवती तरवार.

कक्कुल (कक्कुल) (सं) ना. — बकुल वृक्ष.

कक्कुला (लि) ते (कक्कुला [७] डी) (क) ना. — 'कक्कुलते'
पहा.

कक्कुलतेगार (कक्कुलतेगार) (क) वि. — प्रेमळ; दयाळु; काक-
ळूत करणारा.

कक्कोलि (क) (कक्कोलि [७] [७]) (सं) ना. — सुवासिक द्रव्य;
कंकोळ; कापूरचिनी.

कक्ष (कक्ष) (सं) ना. — कंकोळ; छातीवरील पदर; कोना; खोली;
दार; दलदल; विरोध; मनगट; नक्षत्र; राणीचें अंतःपूर; हत्तीला
बांधण्याची चामड्याची दोरी; मिणी; पाप; जंगल; पक्ष;
एक रोग; लपण्याची जागा; गुप्तस्थान; वेल; गवत.

कक्षप (कक्षप) (सं) ना. — कासव.

कक्षपट (कक्षपट) (सं) ना. — काचा; कासोटा; लंगोटा.

कक्षपाल (लिके) (कक्षपाल [७] [७]) (सं) ना. — बगलथैली;
झोळी; हातथैली.

कक्षशाय (यु) (कक्षशाय [७] [७]) (सं) ना. — कुत्रा; श्वान;
शूनक.

कक्षांतर (कक्षांतर) (सं) ना. — मंत्रागार; खलबतखाना.

कक्षा, कक्षपट (कक्षा, कक्षपट) (सं) ना. — चड्डी; लंगोटा;
कासोट्याचें कापड.

कक्षावैक्षक (कक्षावैक्षक) (सं) ना. — राणीवशावरील

अधिकारी; कंचुकी; अंतःपुराचा कारभारी; राजोद्यानपालक;
जार; खाजगी कारभारी; द्वारपाल; राजकवि; नट; खेळिया;
नर्तक; रंगारी; भावना.

कक्षि (कक्षि) (सं) ना. — भांडण; तंटा; वाद; पक्ष; तट.

—गार (— गार) (सं) ना. — तंटेखोर; वादीप्रतिवादी.

कक्षे (कक्षे) (सं) ना. — 'कक्ष' पहा.

कक्षेसु (कक्षेसु) (सं) ना. — बाणविशेष; कवडीक नांवाचा
बाण.

कक्ष्ये (क्ष्या) (कक्ष्ये [७] [७]) (सं) ना. — खोली; अंतःपूर;
विभाग; उन्नति; प्रगति; जलाशय; होद.

कग्ग (कग्ग) (क) ना. — नापीक जमीन; नीरस भाषण;

गुळमुळित बोलणें; पीळ नसलेलें भाषण.

कग्गडु (कग्गडु) (क) ना. — सोडातां न येणारी गांठ; निर्गांठ;

ब्रह्मगांठ; बैलगांठ; अनिवार्य बंधन.

कग्गत्तले (कग्गत्तले) (क) ना. — किरी काळोख; घनदाट अंधार.

कग्गने (कग्गने) (क) अ. — विशेषकरून; बहुतकरून;
अधिकत्वे.

(क) ना. — काळोखी; काळेपणा.

कग्गल्लु (कग्गल्लु) (क) ना. — काळा पत्थर; कठीण दगड.

कग्गवि (कग्गवि) (क) ना. — काळोखी गुहा.

कग्गाडु (कग्गाडु) (क) ना. — दाट जंगल; घोर वन; निबिड अरण्य.

कग्गायि (कग्गायि) (क) ना. — कच्चें फळ; अपक्व फळ.

कग्गार (कग्गार) (क) ना. — अतिवृष्टि; नको होण्याइतका
पाऊस; अमर्याद पर्जन्य.

कग्गाल (कग्गाल) (क) ना. — दुष्काळ; अनावृष्टि; दुर्दिन;
अवकाळ.

कग्गु (कग्गु) (क) ना. — प्रमाद; रसहीनता; असंस्कृतता;
निःसत्त्व; कच्चें; बरड.

कग्गोले (कग्गोले) (क) ना. — क्रूर हत्या; जालें; फास; यमपाश;
मृत्युपाश.

कंक (कंक) (सं) ना. — धार; नारायण पक्षी; गिधाड; ब्राह्मण.

वेषधारी युधिष्ठिर; कंकभट; यम; आम्रविशेष.

कंकशाय (कंकशाय) (सं) ना. — कुत्रा; शुनि; शुनक.

कंकट (टक) (कंकट [७] [७]) (सं) ना. — कवच; चर्म;

पांघरुण; अंकुश.

कंकण (कंकण) (सं) ना. — बांगडी; कडें; काकण; अश्रुबिंदु.

—ग्रहण (— ग्राहण) (सं) ना. — कंकणाकार ग्रहण.

कंकणतोडु (कंकणतोडु) (क) धा. — कंकण बांधणें; विडा
उचलणें; प्रतिज्ञा करणें; शपथ घेणें.

कंकणबद्ध (कंकणबद्ध) (सं) वि. — वचनबद्ध; प्रतिज्ञाबद्ध;
कार्यप्रमुख.

कंकत (तिके) (कंकत [७] [७]) (सं) ना. — कंगवा; फणी; कंगई.

कंकनरि (कंकनरि) (क) ना. — लांडग्याप्रमाणें दिसणारा

कंकजातीचा कोल्हा.

कंकपत्र (कंकपत्र) (सं) ना. — एक प्रकारचा बाण.

कंकमाले (कंकमाले) (सं) ना. — वाद्यविशेष.

कंकर (कंकर) (क) ना. — 'कग्गल्लु' पहा. वाळू; पातळ ताक.

कंकरि (कंकरि) (क) ना. — चावूक; चबाटा; खडी.

कंकरिके } (कंकरिके) }
कंकणिका } (कंकणिका) } (क) ना. — मनगटी; किंकिणी;

मनगटावरील अलंकार; वागरपट्टा.

कंकरिगोल (कं०क०ग०ग०) (क) ना. — मोठा चिमटा; साणस;
तासणी; मोठा चाबूक.

कंकशाय (क०क०श०य०) (सं) ना. — कुत्रा; श्वान; शुनि.

कंकळ (क०क०) (क) ना. — 'कंकण' पहा. बांगडी; काकण;
सलकडी; गोट; कडें.

कंकाल (क०) (क०क०ल० [५]) (सं) ना. — अस्थिपंजर.

— धर (—५०) (सं) ना. — अस्थि वाहणारा शिव.

कंकालिय (क०क०ल०य०) (सं) वि. — देह.

कंकालमालि (क०क०ल०म०ल०) (सं) ना. — शिव; कंकाली.

कंकि (क०क०) (क) ना. — बुरखुंड; धान्य काढून घेतल्यानंतरचें
कणीस; धाट; रोड स्त्री.

कंकुल (क०क०ल०) (क) ना. — कावळा; काक; काख; बगल.

कंकेल (क०) (क०क०ल० [५]) (सं) ना. — अशोकवृक्ष.

कंगने (क०ग०ने) (क) अ. — 'कंगने' पहा. अतिशयोक्तीनें.

कंगडे (क०ग०डे) (क) ना. — काणा डोळा; तिरवा डोळा; अपांग.

कंगळ (गाल) (क०ग०ल०) [ग०ल०] (क) वि. — अंध; दृष्टिहीन.

कंगारु (क०ग०रु) (क) ना. — कुरुपता; असंतुष्टता; कांगारू.

कंगाल (क०ग०ल०) (अ. दे.) वि. — दरिद्री; गरीब; परदेशी;
अनाथ; धनहीन.

कंगालु (क०ग०ल०) (अ. दे.) ना. — दारिद्र्य; गरीबी; भिक्षुकी.

कंगु (क०ग०) (क) ना. — आश्चर्य; ढोंग; कोप; राग; सुपारी;

सुवास; राळें; पोफळें; नाराजी; अवृत्ति.

— आगु (—५ग०) (क) धा. — नाराज होणें; रागावणें; त्रासणें;
कोपणें.

कंगेडु (क०ग०डु) (क) धा. — अंध होणें; डोळे दिपणें;

दिशामूल होणें; वावरणें; भेदणें.

कंगोलिसु (क०ग०ल०सु) (क) धा. — शोभिवंत होणें; प्रकाशणें;

चांगलें दिसणें; चकाकणें; काजळ घालणें; मनोहर होणें.

कच (क०) (सं) ना. — केस; केशभार; वृहस्पतिपुत्र; शुक्राचार्य
शिष्य; दग; बांधणी; अलंकाराची बिरडी; फासा; फोडणीचा
आवाज; हाक.

कचप (क०क०प) (सं) ना. — दात; पान.

कचपक्ष (क०क०प०क्ष) (सं) ना. — शोभिवंत केलेले केस; सावरलेले
केस; दाट केस.

कचपु (क०क०पु) (सं) ना. — पानावर वाढलेले अन्न; सार;

सांवार; शेवटचा भात.

कचबंध (क०क०ब०ध) (सं) ना. — वेणी; बुचडा; खोपा.

कचभर (क०क०भ०र) (सं) ना. — 'कचपक्ष' पहा.

कचमाल (क०क०म०ल०) (सं) ना. — धुराचीं वलयें; गोल होत

जाणारा धूर.

कचूर (क०क०च०र) (क) ना. — खजूर; खजूरे.

कचेंरी (क०क०री) (अ. दे.) ना. — चावडी; कार्यालय; सार्वजनिक
कार्याचें घर; ऑफिस.

कच्च (क०क०) (सं) ना. — 'कक्ष' पहा, लंगोट; कासोटा. काचा.

कच्चट (क०क०ट) (अ. दे.) ना. — 'कक्षापट' पहा. कौपीन;
लंगोटा; लंगोटी; काष्टा.

कच्चड (क०क०ड) (अ. दे.) ना. — कचरा; घाण.

कच्चडि (क०क०डि) (क) ना. — चटणी; कढण; ठेचा.

कचने (क०क०ने) (क) अ. — कचकन; एकदम; झटकन.

कचर (क०क०र) (सं) वि. — घाण; वाईट; दुष्ट; अविवेकी; कचरा;
नाटाळ.

कचरि (क०क०रि) (क) ना. — भजी; ठेचा; पाकविशेष.

कचलि (क०क०लि) (क) ना. — पवित्रक; सरो; वाकी.

कचा (क०क०) (अ. दे.) ना. — अर्धाकच्चा; हिरवा; प्रमादी.

कचाट (क०क०ट) (क) ना. — भांडण; कलह; चावाचावी; झगडा.

कच्चिरि (क०क०च०रि) (क) धा. — जोडणें; मांडी घालणें; वाळवणें;
उन्हें देणें.

कच्चु (क०क०चु) (क) धा. — दातीं धरणें; धुवून स्वच्छ करणें;
चावणें; जोडणें; निर्देशणें.

(क) ना. — चावा; दंतव्रण; चावल्याची खूण;

कच्च; धुवणाचें पाणी.

कच्चुगालि (क०क०चु०ग०ल०) (क) ना. — दंतुर चाक.

कच्चे (क०क०चे) (क) ना. — 'कच्च' पहा; दुटांगी नेसण; गाई-
म्हशीचें जननेंद्रिय; निरण.

कच्चप (क०क०च०प) (सं) ना. — कासव; कुवेराच्या नवसिद्धीपैकीं
एक; महविद्या.

कज (क०क०) (क) ना. — कार्य; काम; काज; कजा; उद्योग.

कजळ (क०) (क०क०ल० [५]) (सं) ना. — काजळ; अंजन; शाई.

कजाय (क०क०ज०य०) (क) ना. — भाकरी; रोटी; गोड खाद्य.

कजि (क०क०जि) (क) ना. — खरज; खाज; चर्मरोग.

कंचडि (क०क०डि) (क) ना. — 'कासि' पहा. कुस्तीची चड्डी.

कंचरे (क०क०च०रे) (क) ना. — 'कासि' पहा.

कंचि (क०क०चि) (क) ना. — एक प्रकारच्या आंबट लिंबाचें झाड;
कांची क्षेत्र.

कंचिग (क०क०चि०ग) (क) ना. — दैत्य; राक्षस; दानव,

कंचिनि (क०क०चि०नि) (क) ना. — नर्वकी; वेश्या.

कंचु (क०क०चु) (क) ना. — कांसें; मिश्रधातु.

— गार (—ग०र) (क) ना. — कासार.

कंचुक (क०क०चु०क) (सं) ना. — चोळी; कवच; बंडी; कात;

नागफणी.

कंचुकि (क०क०चु०कि) (सं) ना. — अंतःपुर सेवक; कवचधारी;

नागसाप.

कंज]

कंज (कंज) (सं) ना. - कमल.

कंजगर्भ (कंजगर्भ) (सं) ना. - पद्मनाभ; विष्णु; ब्रह्मदेव;

कमलनाभी; कमलजन्म.

कंजगुण (कंजगुण) (सं) ना. - कमलनाल; कमलाचें देठ.

कंजन (कंजन) (सं) ना. - कामदेव; कांदा; कंदर्प; पक्षी.

कंजनाभ (कंजनाभ) (सं) ना. - 'कंजगर्भ' पहा.

कंजबाण (कंजबाण) (सं) ना. - मदन; मन्मथ.

कंजर (कंजर) (सं) ना. - पोट; ब्रह्म; सूर्य; हत्ती; कंजार नामक भटकी जात.

कंजलोचन (कंजलोचन) (सं) ना. - कमलनेत्र; विष्णु.

कंजवैरी (कंजवैरी) (सं) ना. - चंद्र; कमलशत्रु.

कंजसख (कंजसख) (सं) ना. - कमलमित्र; सूर्य.

कंजसदने (सदने) (कंजसद [सदने]) (सं) ना. - कमलालया;

लक्ष्मी; कमलांत घर करणारी लक्ष्मी.

कंजात (कंजात) (सं) ना. - नीरज; पाण्यांत जन्मलेलें कमल;

चंद्र; तारकासुर.

कंजास (कंजास) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; रवि.

कंजारि (कंजारि) (सं) ना. - चंद्र.

कंजासन (कंजासन) (सं) ना. - कमलासन; ब्रह्मदेव.

कंजोदर (कंजोदर) (सं) ना. - विष्णु.

कट् (कट्) (क) ना. - एक प्रकारचा आवाज; 'कापणें' या

अर्थी 'कट्' असा देणारा आदेश.

कट (कट) (सं) ना. - चौकट; कड; बाजू; कोपरा, चटई; दोरी;

गाल; गंडस्थळ; प्रेत; बाण; पद्धति; कर; फाळा; सारा; स्मशान;

अति.

कटक (कटक) (सं) ना. - सैन्य; समुद्र; राजधानी; अतिशयता;

समूह; दात; दाढ; सीठ; क्षार; बाणाचें टोक; उष्णता; वेट;

नितंब; दुंगाण; अभिनय प्रकार; कंकण.

कटकटे (कटकटी) (क) ना. - कटांजन; कठडा; कटकट; त्रास.

पीडा.

कटकरिसु (कटकरिसु) (क) धा. - मोडणें; फोडणें; कटकरणें.

कटकरोहिणि (कटकरोहिणि) (सं) ना. - तापावरील वनस्पति;

कटकि (कटकि) (सं) वेट; पर्वत.

(क) ना. - निंदा; स्तुति; व्याजस्तुति; व्यंग भाषण; रागाचें

बोलणें; टोमणा; कानपिचक्या.

कटकु (कटकु) (क) ना. - 'कटक' पहा; रत्नकुंडल; वाळवणी.

कटकोल (कटकोल) (अ. दे) ना. - विकदाणी; थुंकण्याचें भांडें.

कटकट (कटकट) (सं) ना. - अभि; सुवर्ण; विनायक; गणपति.

कटवापि (कटवापि) (क) ना. - जिवणीचा कोपरा.

कटाक्ष (कटाक्ष) (सं) ना. - काणा डोळा; दृश्य; डोळा; दया;

ध्येय; उद्देश; दृष्टिक्षेप; आदर; श्रृंगारदृष्टि; सहानुभूति.

कटाक्षिसु (कटाक्षिसु) (क) धा. - दृष्टिक्षेप करणें; आदरणें;

सहानुभूति दाखविणें.

कटाभि (कटाभि) (सं) ना. - गवत; कड; अग्नि.

कटांजन (कटांजन) (सं) ना. - लोखंडी अगर लाकडी कठडा;

'कटकटे' पहा.

कटार (कटार) (क) ना. - कटई; काहील; कटाह.

कटारि (कटारि) (क) ना. - कटयार.

कटांबु (कटांबु) (अ. दे) ना. - कातरण; कातरणी.

कटाह (कटाह) (कटाह) (सं) ना. - 'कटार' पहा. चपटे

पात्र; वाडगा; अर्धगोल विहीर; वेट; टेकडी; फुटकें कौल.

कटि (कटि) (सं) ना. - कमर; कंबर; नितंब.

---प्रमाण (---प्रमाण) (सं) अ. - कमरेपर्यंत.

कटिबंध (कटिबंध) (सं) ना. - कडदोरा; कमरपट्टा; उडयाण;

भूप्रदेश; मेखला; कांची; उष्णशीत हे कटिबंध.

कटिल्लक (कटिल्लक) (सं) ना. - कारलें.

कटिसूत्र (कटिसूत्र) (सं) ना. - 'कटिबंध' पहा.

कटीर (कटीर) (सं) ना. - 'कटि' पहा.

कटु (कटु) (सं) ना. - कडु; तिखट; अयोग्याकृति; निंदा;

चांफा.

---वर (---वर) (सं) वि. - तीक्ष्ण; विषयी; तुरट; दुर्वासनी;

जळजळीत; वेडक; मांडूक.

कटुक (कटुक) (क) वि. - दुष्ट; पोषाणहृदयी; खुनी; हत्यारि.

(सं) वि. - तिखट; तीक्ष्ण; असह्य; असंतुष्ट; कडु.

कटुकते (कटुकटी) (क) ना. - कठोरपणा; ओबडधोबडपणा;

हुंबपणा; दुष्टपणा; कटुता.

कटुकु (कटुकु) (क) वि. - थोंडें; लव; स्वल्प; पातळ;

शेवटचें.

कटुर (कटुर) (सं) ना. - कठोर; क्रूर; तीक्ष्ण.

कटूक्ति (कटूक्ति) (सं) ना. - कठोर भाषण; टोचून बोलणें;

लागत बोलणें.

कटे (कटे) (क) धा. - घुसळणें; मंथन करणें.

कटोर (कटोर) (सं) ना. - मातीचें भांडें; ततराणी; तत्राणी;

रांजण; डेरा; हरवी.

कट्ट कट्टके (कट्ट, कट्टके) (क) अ. - अंती; शेवटीं.

कट्टो (कट्टो) (क) अ. - बुकणा होऊन; जहालपणें;

जळजळीत रीतीनें.

कट्टारि (कट्टारि) (क) ना. - महदाश्चर्य; अपूर्वता; चमत्कार.

कट्टड (कट्टड) (क) ना. - इमारत; बांधलेला इमला.

कट्टडवि (कट्टडवि) (क) ना. - घोर अरण्य; निबिड वन;

दाट जंगल.

कट्टण (कट्टण) (क) ना. - इमारत.

कट्टणक (कट्टणक) (क) ना. - अतिहास्य; सौंदर्य; प्राबल्य.

कट्टणि (कट्टणि) (क) ना. - चिलीम; सुंदरी.

कट्टप्पणे (कट्टप्पणे) (क) ना. - कडक हुकूम; सुग्रीवाज्ञा;

अटळ हुकूम; अमिवचन.

कट्टसु (कट्टसु) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी मारणें;

गळामिठी घालणें.

कट्टरण्य (कट्टरण्य) (क) ना. - 'कट्टडवि' पहा.

कट्टरिके (कट्टरिके) (क) ना. - कीर्ति; प्रसिद्धि; प्रख्याति;

नांवलौकिक.

कट्टळ (ळ) (कट्टळ) [ळ] (क) ना. - बद्धस्थिति; वेढा; वेरा.

कट्टवालि (कट्टवालि) (क) ना. - दुष्ट स्त्री; मारकी गाय.

कट्टळवि (कट्टळवि) (क) ना. - प्रबल शक्ति; तुमुल युद्ध.

कट्टळे (ळे) (कट्टळे) [ळे] (क) ना. - मोठी लाट; सोनेचांदी

तोलण्याचें वजन; दगड; नियम; क्रम; पद्धति; मट्टा; लस्सी;

गोड ताक; अटळ हुकूम.

कट्टास्ते (कट्टास्ते) (क) ना. - 'कट्टप्पणे' पहा.

कट्टाडिसु (कट्टाडिसु) (क) धा. - खांद्यावर घेऊन खेळवणें;

गोंजारुण खेळवणें.

कट्टाणि (कट्टाणि) (क) ना. - अमूल्य वस्तु; रत्नहार; मोतीपंडा.

कट्टाणे (कट्टाणे) (क) ना. - 'कट्टप्पणे' पहा. अमिवचन.

कट्टाय (कट्टाय) (क) ना. - दृढ सामर्थ्य; कठिण नियम.

महाप्रतिज्ञा; स्थैर्य; निष्कर्ष; निर्णय; मार्मिक साहस.

कट्टासरू (कट्टासरू) (क) ना. - दमछाट; अत्यायास; शीण;

थकवा; तहान; पवित्र आश्रय.

कट्टासुर (कट्टासुर) (क) ना. - अतिकौर्य; अमर्याद क्रोध.

कट्टाळ (ळ) (कट्टाळ) [ळ] (क) ना. वि. - धैर्यशाली; बलिष्ठ;

शूर; समर्थ सैन्य; सैनिक.

—तन (—तन) (क) ना. - अतिबल; सामर्थ्य; प्राबल्य; प्रस्थ.

कट्टिदिर् (रू) (कट्टिदिर्) [रू] (क) अ. - अगदीं तोंडासमोर.

कट्टिरूवे (कट्टिरूवे) (क) ना. - काडसुंगी; सुंगळा; चावणारी

सुंगी; काळी मोठी सुंगी.

कट्टु (कट्टु) (क) धा. - बांधणें; आवळून गुंडाळणें; उत्पन्न

करणें; रचणें; जुंणें; शपथ घेणें; न येईलसें करणें.

(क) ना. - नियम; विलंब; किनारा; शेवट; बांध;

रूप; रीति; आकार; बंधन; पेज; कट; पेंडी; भारा.

कट्टुक (कट्टुक) (क) ना. - बंधारा; बांधणारा; खोटेपणा;

लबाडी; असत्य.

कट्टुकडि (कट्टुकडि) (क) धा. - नियम मोडणें; उल्लंघणें;

व्याकुलणें; प्रतिज्ञा भंगणें; व्रत मोडणें.

कट्टुकते (कट्टुकते) (क) ना. - कल्पित कथा; भाकडकथा;

दंतकथा; आख्यायिका; किंवदंती.

कट्टुकोडुगे (कट्टुकोडुगे) (क) ना. - इनाम जमीन; जुडी जमीन.

कट्टुग्र (कट्टुग्र) (क) वि. - अतिभयंकर; वज्रकठिण;

अतिटणक.

कट्टुजुरिगे (कट्टुजुरिगे) (क) ना. - कमरेला बांधण्याची

तरवार.

कट्टुत्तर (कट्टुत्तर) (क) ना. - 'कट्टप्पणे' पहा.

कट्टुद (कट्टुद) (क) वि. - अतिदीर्घ; फार लांब; सन्नत;

लांबच लांब.

कट्टुपट्टि (कट्टुपट्टि) (क) ना. - जखमेवरील पट्टी; मलमपट्टी;

बॅडेज; जखम बांधणें.

कट्टुपाडु (कट्टुपाडु) [पाडु] (क) ना. - नेमनियम;

व्रतवैकल्य; मर्यादा.

कट्टुपास (कट्टुपास) (क) ना. - निर्जळ उपवास; निराहार;

उपोषण; कडकडीत उपास.

कट्टुबीळु (कट्टुबीळु) (क) धा. - आधीन होणें; बांधून घेणें;

मान देणें; ऋणी राहणें; उपकारबद्ध होणें.

कट्टुव्वस (कट्टुव्वस) (क) ना. - उर्ध्वश्वास; धाप; श्वासरोग;

दमा; घूर.

कट्टुव्वेग (कट्टुव्वेग) (क) ना. - अत्यातुरता; उत्कंठा; कटु

उद्योग; अव्यापारेषु व्यापार.

कट्टुलुहु (कट्टुलुहु) (क) ना. - ओरड; गोंगाट; गलबला;

गोंधळ; कालवा; मोठा आवाज.

कट्टुवडे (कट्टुवडे) (क) धा. - बंधनांत सांपडणें; इन्द्रियनिग्रह

करणें; मनोनिग्रह करणें.

कट्टुवास (कट्टुवास) (क) ना. - बासन; पांघरूण; आवरण.

कट्टुशब्द (कट्टुशब्द) (क) ना. - सांकेतिक भाषा; खुणेची

बोली; गुप्तभाषा; परबल; परबलीची भाषा.

कट्टुह (कट्टुह) (क) ना. - बंधन; बांधणूक; नियम.

कट्टुळिण (कट्टुळिण) (क) ना. - कठीण सेवा; न सोडतां येणारें

काम; टाळतां न येण्याजोगें काम.

कट्टे (कट्टे) (क) ना. - कट्टा; सोपा; ओसरी; तलाव; गाठोडें;

'अणेकट्टु' पहा.

कट्टेसक (कट्टेसक) (क) ना. - महत्त्वाचें काम; कल्याण; सोंग;

विलास; डौल; चैन; आडंबर.

कट्टेसुगे (कट्टेसुगे) (क) ना. - शरवृष्टि; बाणांचा पाऊस;

बाणांचा प्रबल प्रयोग.

कट्टेकांत (कट्टेकांत) (क) ना. - अतिरहस्य; मेतकूट;

इंगित; गौप्य; नीरव एकांत.

कट्टेळगे (कट्टेळगे) (क) ना. - अमर्याद प्रगती; पराकोटीची

प्रगती.

कटोडे (कटोड्ये) (क) धा. - शब्दावाहेर जाणें; नियम उल्लंघणें;
सभा उधळणें; पक्ष तोडणें; फूटपाडणें; गट मोडणें.
कटोरलिके (कटोर्लुकि) (क) ना. - असह्य ठणका; अति
ओरडणें.
कटोरले (कटोर्ले) (क) ना. - अतिप्रेम; ममता; असीम
माया; अलोट प्रीति.
कटले (कटले) (क) ना. - 'कटले' पहा.
कठ (कठ) (सं) ना. - वैशंपायनशिष्य कठमुनि; कठोपनिषद्
यजुर्वेदशाखा.
कठारि (कठारि) (क) ना. - कठ्यार; तरवार; बरची.
कठिंजर (कठिंजर) (सं) ना. - 'काम कस्तुरि' पहा. परिमळ
द्रव्य; कचोरा.
कठिन (कठिन) (सं) वि. - बट्ट; अडचणीचा; न सुटणारा; घन.
--हृदय (हृदय) (सं) ना. - निर्दय.
कठिनि (कठिनि) (सं) ना. - करांगुलि; सीमाचिन्ह; खड्ड.
कठोर (कठोर) (सं) वि. - निष्ठुर; क्रूर; निर्दय; कठिण; पुरा;
भरपूर.
कड (कड) (सं) वि. - मूक; मूर्ख; अज्ञानी; असंस्कृत; वरट.
(क) ना. - ओळ; कर्तव्य; जागृति.
कडकळ (कडकळ) (क) ना. किल्ल्याची चोरवाट; दाणागोटा;
कडधान्य.
कडगा (कडगा) (क) ना. - 'कटक' पहा.
कडगार (कडगार) (क) ना. - ऋणको; कर्जदार.
कड (डं) गु (कड [डं] गु) (क) धा. - उस्ताहित होणें;
उमाळा येणें; भरून येणें; भावनावश होणें.
(क) ना. - लहान खड्डा; कालवा; पाट; इच्छा; आकांक्षा.
कड (डे) गोल् (कड [डे] गोल्) (क) ना. - रवी; मंथा;
घुसळकाठी; अरणि.
कडंगार (कर) (कडंगार [कर]) (क) ना. - डाळीचा साठा;
भुस्ता; होट्ट; वाळका चारा; चारा खाणारे जनावर.
कडंगारत (कडंगारत) (क) ना. - खास सेवक; खास
कामगार.
कडंगु (कडंगु) (क) धा. - 'कडगु' पहा. त्वरा करणें;
आतुरता दाखवणें; कळकळ दाखवणें; प्रयत्न करणें.
कडज (कडज) (क) ना. - गांधीलमाशी; कणगी; धान्यसंग्रह;
गंधोली.
कडजीरिगे (कडजीरिगे) (क) ना. - 'कडज' पहा.
कडत (कडत) (क) ना. - धाव; चावा; तुकडेतोड; कपड्यावर
लिहिलेलें पुस्तक; पाखोडी.
कडदु (कडदु) (क) ना. एकदम उतार; वरटपणा; कठोरपणा;
घट्टपणा.

कडदाळ (कडदाळ) (क) ना. - बलिष्ठ; दणकट; दांडगेश्वर;
पोलादी मनुष्य; दांडगोवा; दणकट नोकर.
कडदुगार (कडदुगार) (क) वि. - धैर्यशाली; छातीवान; बलिष्ठ.
कडदुक्ष (कडदुक्ष) (क) ना. - 'कडज' पहा.
कडदुरु (रुते) (कडदु [रुते]) (क) ना. - 'कडजीरिगे'
पहा.
कडव (व) (कडव [व]) (क) ना. - एक जातीचा हरिण,
काळवीट,
कडवु (डुवु) (कडवु [डुवु]) (क) ना. - कडवू; कानोला;
पुराणाची करंजी.
कडमे (डिमे) (कडमे [डिमे]) (क) वि. - थोडें; अल्प;
एवढेसे; इवलें.
कडपरीय (कडपरीय) (क) ना. - धान्याहारी मृग.
कडबळ (कडबळ) (क) ना. - काकणासारखीं वलयें असलेला
साप.
कडय (कडय) (क) ना. - कडें; वलय; 'कटक' पहा.
कडळ (ळु) (कडळ [ळु]) (क) ना. - समुद्र; गाडीचा धक्का
टाळण्यासाठीं रोवलेला वळणावरील दगड; प्रवाहात वर
आलेला दगड; खडप; उबडा पडलेला खडक.
कडलणुग (कडलणुग) (क) ना. - सागरोद्भव चंद्र.
कडलणुगि (कडलणुगि) (क) ना. - सागरसंभवा; लक्ष्मी.
कडलाण्म (कडलाण्म) (क) ना. - समुद्रदेवता; वरुण.
कडलिडु (कडलिडु) (क) धा. - प्रयत्न करणें; दमछाट करणें;
श्रम करणें; प्रवाहाबरोबर जाणें.
कडलुरि (कडलुरि) (क) ना. - बडवाग्नि; औवाग्नि.
कडलिरि (कडलिरि) (क) ना. - 'कडलुरि' पहा.
कडव (कडव) (क) ना. - कडव; ताल; काळवीट; हरीण; एक
वनस्पति; अड्डसा.
कडवर (कडवर) (क) ना. - वासना; निधि; सोने; आर्तध्वनि;
चिन्ह; द्रव्य; किंवाळी.
कडवस (कडवस) (क) ना. - त्वचा; चर्म; कृष्णाजिन;
मृगाजिन; व्याघ्रांबर.
कडवळ [ळ] (कडवळ [ळ]) (क) ना. - देव; देवता.
कडवाल (कडवाल) (क) ना. - 'कडव' पहा. कडव; ताल.
कडवु (कडवु) (क) ना. - उतार; प्रवाहापलीकडे जाण्याचा मार्ग.
कडवे (कडवे) (क) ना. - 'कडव' पहा.
कडसिगे (कडसिगे) (क) ना. - वृक्षविशेष.
कडसु (कडसु) (क) ना. - पुढवंत गाय, म्हैस; पहिल्या विताची
गाय, म्हैस.
कडह (कडह) (क) ना. - मंथन; घुसळण.
(सं) ना. - फुलझाड.

कडाणि (कडाण) (क) ना. - कुणी; गाडीचें चाक निसटूं नये म्हणून कण्यांत घातलेली खील.

कडाय (कडाय) (क) ना. - कढई; काहील. 'कटाह' पहा.

कडाविसु (कडायसु) (क) धा. - 'कट्' असा आवाज करणें; चाबकानें मारणें; मोठा आवाज करणें; वावटळीप्रमाणें वाहणें; तोंडीं येईल तशी शिवीगाळ करणें; घर बांधणें; खिल्याप्रमाणें जाम ठोकणें.

कडार (कडार) (सं) वि. - माजलेला; मस्त; अविवेकी.

(सं) ना. - अरुणवर्ण; तांबूस रंग; सेवक.

कडारि (कडारि) (क) ना. - यज्ञदीक्षित; होता; यज्ञ करणारा; मेंढा; एडका; टकरीचा मेंढा.

कडाविगे (वुगे) (कडाली [वुली]) (क) ना. - पादुका; खडाव; लाकडी पादत्राण.

कडावु (कडावु) (क) ना. - खडाव; पादुका.

कडि (डिल्) (कडि [डिल्]) (क) धा. - दात खाणें; खड्डा काढणें; उपटणें; माखणें; गुळगुळीत करणें; अंगावरून हात फिरवणें; चावणें; कातरणें; तुकडा पाडणें; कुरतडणें.

(क) ना. - फाकी; तुकडा; लड; भाग.

कडिक (ग) (कडि [ग]) (क) वि. - चावरा; चावणारा; कुरतडणारा.

कडिकु (कडिकु) (क) ना. - तुकडा; भाग; ओडका.

कडिकंड (कडिकंड) (क) वि. - कुटलेले; चुरचूर झालेले.

कडिके (कडिके) (क) ना. - धान्य; धान्यसंग्रह 'कडज' पहा.

कडिगे (कडिगे) (क) ना. - 'कुजे' पहा.

कडित (कडित) (क) ना. - ठोसा; तडाखा; 'कडत' पहा.

—कार (—कार) (क) ना. - मारणारा; मारका.

कडितले (कडितले) (क) ना. - खड्डा; चावडी; ढाल; हलगी; डफ; साहस.

कडिटु (कडिटु) (क) वि. - एकदम उतार; कडा असलेले; 'कडडु' पहा. घट्ट; तीक्ष्ण; शक्तिमान; क्रूर; दाट; निबिड.

कडिपु (डुपु) (कडिपु [डुपु]) (क) ना. - वेग; गर्व; दर्प; बळ; सामर्थ्य; पराक्रम; साहस; आशा.

कडिमे (डुमे) (कडिमे [डुमे]) (क) ना. - 'कडमे' पहा.

कडिय (कडिय) (क) वि. - घट्ट; बलिष्ठ; न तुटण्यासारखे.

कडियण (याण) (कडियण [याण]) (क) ना. - लगाम.

कडियाल (डिय्याल) (क) ना. - शंखिणी; काटेरी लगाम;

चोरपुष्प; खोगीर; जीन; थडी.

कडिल् (कडिल्) (क) अ. - घसमुसळपणानें; जोरावरीनें; खटकन.

कडिवण (वाण) (कडिवण [वाण]) (क) ना. - 'कडियण' पहा.

कडु (कडु) (क) वि. - कटु; पुष्कळ; अधिक; स्थिर; बलिष्ठ; दुष्ट; उंच; कडवट; कर्कश; कठिण; चपल; आवेशपूर्ण; उद्देश-पूर्वक; एकाच ठिकाणी जाणारे मार्ग.

कडुकंगेडु (कडुकंगेडु) (क) धा. - दिशाभूल होणें; भ्रमणें; भिणें.

कडुकय (केय) (कडुकय [केय]) (क) धा. - गडबड करणें; वेग वाढविणें; शीघ्र करणें; समर्थ होणें.

कडुकरुणि (कडुकरुणि) (क) ना. - अतिदयाशीलत्व;

वृषालुपणा.

कडुकार्पण्य (कडुकार्पण्य) (क) ना. - फारकंजुषपणा; कवडी-चुंबकता; अतिलोभ; अतिदारिद्र्य.

कडुकापु (कडुकापु) (क) ना. - जागता पहारा; खडा पहारा.

कडुकावळु (कडुकावळु) (क) ना. - जागरूक संरक्षण.

कडुकावु (कडुकावु) (क) ना. - अत्युष्णता; कडक पहारा; शेक.

कडुकु (कडुकु) (क) ना. - भाग; तुकडा; शव; प्रेत; कबंध; मुंड; धड; बुंधा; कर्णकुंडल; 'कटक' पहा.

कडुकूरद (कडुकूरद) (क) वि. - विशेष आसक्ति नसलेला; अधिक पराक्रमी नसलेला.

कडुकोप (कडुकोप) (क) ना. - अतिक्रोध; अत्युग्रता; अतिराग; शीघ्र कोप.

कडुग (कडुग) (क) ना. - खड्डा; तलवार.

कडुगक्कस (कडुगक्कस) (क) ना. - कटुकर्कशता; अतिक्रौर्य; अति ओबडधोबडपणा; असंस्कारिता.

कडुगज (कडुगज) (क) ना. - महान कार्य.

कडुगडिग (कडुगडिग) (क) वि. - क्रूर; हिंस; खुनी; हिंसक.

कडुगंडु (कडुगंडु) (क) ना. - सोडतां न येणारी गाठ; पक्की गांठ; निरगांठ.

कडुगत्तले (कडुगत्तले) (क) ना. - दाट अंधार; अमावास्याचा अंधार.

कडुगंदि (कडुगंदि) (क) ना. - वत्सला; वासरावर प्रेम करणारी गाय.

कडुगंपु (कडुगंपु) (क) ना. - अति सुगंध; परिमळ; सुवास; दर्प.

कडुगर्पु (कडुगर्पु) (क) ना. - काळाकुट्ट. अंधार; अधःकार; काळोख.

कडुगलि (कडुगलि) (क) ना. - अतिशूर; महावीर; सुधीर.

कडुगळतले (कडुगळतले) (क) ना. - दाट काळोख; अमावास्याची मध्यरात्र.

कडुगायि (कडुगायि) (क) धा. - अति कोपणें; तापणें; संतापणें; अति रागावणें; रागानें पेटणें.

कडुगायु (कडुगायु) (क) ना. - अतिकोप; संताप;
अत्युष्णता.

कडुगासि (कडुगासि) (क) ना. - अतिश्रम; अत्यायास.
कडुगु (कडुगु) (क) धा. - उकळणें; तापणें; रागाला येणें;
निर्दय होणें; खंबीर होणें.

(क) ना. - उत्साह; दुरुप; पराक्रम; साहस;
आवेश; गर्व; इच्छा.

कडुगोडुग (कडुगोडुग) (क) वि. - अकल्याण झालेला;
पजीत पावलेला.

कडुतचक (कडुतचक) (सं) ना. - 'कडुदचक' पहा.
कडुदचक (कडुदचक) (क) ना. - धाई; त्वरा; गडबड.
कडुपु (कडुपु) (क) ना. - शौर्य; मस्ती; उत्साह; दर्प;
काळाभोर रंग.

कडुबेसगे (कडुबेसगे) (क) ना. - अति उष्णता; वदतपणा.
कडुमे (कडुमे) (क) ना. - 'कडिमे' पहा.
कडुविल (कडुविल) (क) वि. - तीक्ष्ण बाणधारी; धनुर्विद्या-
निष्णात.

कडुसोंदि (कडुसोंदि) (क) वि. - शीलभ्रष्ट; दुराचारी;
दुर्वर्तनी.

कडुडु (कडुडु) (क) ना. - 'कडिय' पहा.
कडुडुकार (कडुडुकार) (क) वि. - बलिष्ठ; पराक्रमी.
कडे (कडे) (क) धा. - मोडणें; तुकडा पाडणें; गमावणें; अडकणें;
घुसळणें; उलंघणें; पडणें; बुडणें; पार होणें.
(क) ना. - अंत्य; शेवट; मरण; टोक; पक्ष;
दिशा; मर्यादा; कड; बाजू.

कडेगण (कडेगण) (कडेगण [कडेगण]) (क) ना. - कटाक्ष;
डोळ्याचा कोपरा; अपांग.

कडेगणिसु (कडेगणिसु) (क) धा. - तिरस्कार करणें; अवाच्य
बोलणें; दुर्लक्षिणें; निराकरण करणें; तुच्छतेनें पाहणें; संपविणें.

कडेगणचु (कडेगणचु) (क) धा. - 'कडेगणिसु' पहा.
कडेगंदि (कडेगंदि) (क) ना. - शेवटचें वीत झालेली गाय;
अत्यवस गाय; दूध आटत चाललेले जनावर; दूध बंद
होणारें जनावर.

कडेगाल (कडेगाल) (क) ना. - मरणकाल; शेवटचा क्षण;
प्रलयकाल.

कडेगोलु (कडेगोलु) (क) ना. - रवी; मंथनदंड; मंथा;
घुसळकांठी; घुसळ दांडी.

कडेचलु (कडेचलु) (क) ना. - तोडण्याचें साधन.
कडेचु (कडेचु) (क) धा. - तिरस्कारणें; 'कडेगणिसु' पहा.
वाकड्या डोळ्यानीं पहाणें.

कडेप (ह) (कडेप [ह]) (क) ना. - घुसळण; मंथन.

कडेय (कडेय) (क) ना. - काकण; कडे.

(क) वि. - शेवटचें; अखेरचें.

कडेवगळ (कडेवगळ [कडेवगळ]) (क) ना. - संध्याकाल;
सायंकाल; तिसरा प्रहर; सूर्यास्तापूर्वीचा प्रहर.

कडेवडु (कडेवडु) (क) धा. - संपवणें; शेवट होणें; हातावेगळें
होणें.

कडेसिल्लु (कडेसिल्लु) (क) धा. - मागें राहणें; रेंगाळणें;
मागें हटणें; विलंब होणें.

कडेहाय (कडेहाय [कडेहाय]) (क) धा. - पार होणें;
निसटणें; उत्तीर्ण होणें; संकटांतून सुक्त होणें; दुसरें टोक
गांठणें.

कडेहोल्लु (कडेहोल्लु) (क) धा. - पार होणें; निसटणें; उत्तीर्ण
होणें; 'कडेहाय' पहा.

कडु (कडु) (क) ना. - दड्ड; गावडा; ग्रामीण; मूढ; धैर्य;
मात्सर्य; वैर; हत्ती पकडण्याचा खड्डा; वाळलेले गवत.

कडुण (कडुण) (कडुण [कडुण]) (क) ना. - वेणी; बुचडा;
बांधलेले केस.

कडुवार (कडुवार) (क) ना. - गदायुद्ध.

कडुय (कडुय) (क) ना. - सामर्थ्य; जबरदस्ती; निर्बध;
अवश्य कर्तव्य; पिळणूक.

—गार (—गार) (क) ना. - दुसऱ्याच्या हक्कावर गदा
आणणारा.

कड्डि (कड्डि) (क) ना. - बारीक चिवा; लहान काठी; दुष्ट स्त्री.

कड्डे (कड्डे) (क) ना. - धीराची स्त्री; अव्यस्थित स्त्री.

कण (कण) (कण [कण]) (क) ना. - नेत्र; डोळा;
मोरपिसावरील डोळा; नखाखालील पोकळी; सुईचें नेडें;
भोक; छिद्र; दृष्टि.

कणपापे (कणपापे) (क) ना. - 'कणपापे' पहा.

कण (कण) (सं) ना. - धान्यकण; ठिणगी; तुकडा; चूर; बिंदु.

(क) ना. - अंगण; खण; खेळ; तळवे; मळणीची जागा;
युद्धरंग; आखाडा; हौदा; खोली; बाण; क्षण; निमिष.

कणक (कणक) (क) ना. - कणीक.

कण (ण) कणपडि (कण [कण] कणपडि) (क) ना. - वायुल;
धुबडाच्या जातीचा पक्षी; किलबिला.

कणकालु (कणकालु) (क) ना. - पिंदरी; जंघा; मांडी.

कणगिल (कणगिल [कणगिल]) (क) ना. - सुवासिक फुलझाड;
कण्हेर.

कणज (कणज) (क) ना. - 'कडज' पहा.

कणय (कणय) (सं) ना. - आयुधविशेष; बरची; लोहरतंतम;
जंघाशस्त्र.

कणव (कणव) (क) ना. - पांढऱ्या खुराचा घोडा.

कणभक्षक (कणभक्षक) (सं) ना. — कणादमुनि; जलाशय; हौद; खोल जलकुंड.

कणय (कणय) (क) ना. — वापरल्या कपड्याचें गांठोडें; 'कणय' पहा.

कणसु (कणसु) (क) ना. — शोभा; मनोहर दृश्य; सौंदर्यदर्शनानें देहभान हरणें.

कणा (काणा) (कण [काणा]) (क) अ. — पाहिलें काय ? नव्हे काय ?

कणाद (कणद) (सं) ना. — परमाणुवादाचा जनक; कणादकृष्ण वैशेषिक दर्शनकार.

कणि (कणि) (क) ना. — खाण; खनि; भविष्यकथन; शकुन; उत्पत्तिस्थान; गांठोडें; पेंडी; चर्मवाच; दगडी चीप.

कणिका (के) (कणिका [कणि]) (सं) ना. — धान्य काढल्यानंतरचे कणीस; बुरखुंडा; तुकडा; चूर; ठिणगी; अणु; बिंदु.

कणिकाल (कणिकाल) (क) ना. — पिंदरी; गुढग्यापासून खालचा पाय.

कणिकु (कणिकु) (क) ना. — 'कणिका' पहा.

कणिगाति (नि) (कणिकाति [कणि]) (क) ना. — शकुनसांगणारी; कोरवेंजी; भविष्यवादिनी.

कणितले (कणितले) (क) ना. — गंडस्थल; गाऱ्याचा वरचा भाग.

कणिमे (वे) (कणिके [कणि]) (क) ना. — दरी; वेटांतील पायवाट; पांद; पाण्यांतील पायउतार.

कणिरे (किले) (कणिके [कणि]) (क) ना. — कोवळा बांबूचा कोंब; रोप.

कणिका (कणिका) (क) ना. — माताची लोंब; लोंगर; धान्यकणीस.

कणे (कणि) (क) ना. — बाण; शर; काठी; 'कणय' पहा.

कणेगरे (कणिके [कणि]) (क) धा. — बाणाचा पाऊस पाडणें; बाणावर बाण सोडणें; खल न पडता बाण टाकणें.

कणय (कणय) (क) ना. — कहाणी; कथा; आरंभ; मळणी; संघर्ष; तंटा; भांडण.

कणकट्टु (कणकट्टु) (क) धा. — हात चलाखी करणें; फसविणें; नकळत काम साधणें.

(क) ना. — इंद्रजाल; कपट; जादू;

मायाविद्या.

कणगडे (कणगडे) (क) ना. — कटाक्ष; 'कडेगणु' पहा.

कणगदिरु (कणगदिरु) (क) ना. — डोळ्यांतील तेज; नेत्रशोभा; नेत्रसौंदर्य; डोळ्याचें पाणी.

कणगावुद (कणगावुद) (क) ना. — निरीक्षण; प्रतीक्षा; पहाणी.

कणिगचु (कणिगचु) (क) ना. — दुसरे डोळे; खुपणी; डोळ्यांची खूण; मत्सर.

कणिगसुर (कणिगसुर) (क) ना. — पोटा दुखी; पोटांत गोळा

येणें; पंक्ति भेद; डोळेदुखी; दृष्टिदोष; मत्सर.

कणिगडु (डु) (कणिगडु, कणिगडु) (क) धा. — दिशाभूल होणें; कळनासे होणें; श्रमणें; कष्ट करणें; आयास घेणें.

कणगोने (कणगोने) (क) ना. — कटाक्ष; 'कडेगणु' पहा.

कणचु (कणचु) (क) धा. — दाखवणें; पाहणें.

कणजवु (कणजवु) (क) ना. — अहंकारदृष्टि; डोळे वठारणें; डोळ्यांतील गर्व.

कंट (कंट) (क) ना. — ताडपत्रावर लिहिण्याची लोखंडी लेखणी; दामण; कंठ; गळा; भांड्यावरील खूण; मान; ध्वनि.

कंटक (कंटक) (सं) ना. — काटा; बाधा; पीडा; विघ्न;

अडचण; पेच; हिंसा; युद्ध; जन्म; कुंडलीतील अशुभस्थान.

कंटक हुम (कंटकहुम) (क) ना. — काटेरी झाड; बाधळ; बरुचें झाड;

कंटकभक्षक (कंटकभक्षक) (क) ना. — उंट; उष्ट्र.

कंटकि (कंटकि) (क) ना. — समाज कंटक; घातकी; पीडाकारी; काटेरी.

कंटणे (ले) (कंटणे [कंट]) (क) ना. — पीळेहाट; भीति; अवनति; दुरवस्था.

कंटणिसु (कंटणिसु) (क) धा. — दयावणें; भिवविणें; कंटाळणें; थकून मुदा होणें.

कंटळिसु (कंटळिसु) (क) धा. — 'कंटणिसु' पहा.

कंटि (ठि) (कंटि) (क) ना. — कंठी; गळेसर; काटेरी झाडाचें रोप; टापी.

कंटिके (कंटिके) (क) ना. — गळ्यांतील अलंकार; कंठिका; एकावळी.

कंटिसु (कंटिसु) (क) धा. — सरळ करणें; त्रास देणें; लाकूड लावणें.

कंठ (कंठ) (सं) ना. — गळा; मान; कंठध्वनि; नाद; किनारा; काट; तीर.

(क) वि. — समीप; जवळ; 'कट' पहा.

—नीलक (—नीलक) (क) ना. — हिलाल; मशाल.

—नीडक (नीडक) (क) ना. — गरुड.

कंटगे (कंटगे) (सं) ना. — 'कठगे' पहा.

कंटपाठ (कंटपाठ) (सं) ना. — तोंडपाठ; मुखोद्गत.

कंटशोष (षण) (कंटशोष [कंट]) (सं) ना. — घसा फाटेपर्यंत ओरड; निरर्थक भाषण.

कंठार (कंठार) (सं) ना. — नौका; कुदळ; उंट; युद्ध.

कंठिके (कंठिके) (क) ना. — 'कंठि' पहा.

कंठीरव (कंठीरव) (सं) ना. — सिंह; मदोन्मत्त हत्ति; पारवा; कवूतर.

कंड (कंड) (क) ना. — खंड; मांस; तुकडा; चूर.

कंडणे (ने) (कंडळ [हं]) (क) ना. - एकी; अंधुक दृष्टि;
सत्य; योग्य; अंतिम निर्णय; तह; तहनामा.
कंडपट (कंडळड) (सं) ना. - अंतरपाट; अंतःपट; पडदा.
कंडरणे (कंडळण) (क) ना. - घाव; टोला; शिल्पाकृति; खोद-
काम; कौरीव काम.
कंडरिसु (कंडळरिसु) (क) धा. - तासणें; कोरणें; तुकडा पाडणें.
कंडि (कंडळ) (क) ना. पायवाट; मळवाट; वेस; स्थिति; रंभ्र;
भोंक; तोंड; उद्घाटण; मोरी; वजनाचा दगड.
कंडिके (कंडळिके) (क) ना. - तुकडा; धोव्यांतील सूतकांडी;
बुंधा; पेर; कांड.
कंडित (कंडळित) (क) अ. - स्पष्ट; निश्चितपणें; वस्तुतः;
दृढतापूर्वक; खरोखर.
(क) वि. - तुकडा पाडलेलें; खंडित.
कंडिवले (वले) (कंडळिवले [नं]) (क) ना. - श्वापद
पकडण्याचें जालें; मृगफांस.
कंडिसु (कंडळिसु) (क) धा. - दर ठरवणें; भाव ठरवणें.
कंडू (कंडळ) (क) ना. - भाग; तुकडा.
(क) अ. - पाहून; पहा बरें !
कंडुग (कंडळुग) (क) ना. - धान्याचें माप; गंज; कोळगें;
पंचपात्र.
कंडूति (कंडळुति) (क) ना. - खाज; कोरडी खरूज; क्षीणता;
चिंता; रोडपणा.
कंडूयन (कंडळुयन) (सं) ना. - 'कंडूति' पहा.
कंडेय (कंडळुय) (क) वि. - आधीन; विशाल.
(क) ना. - खड्ग; आयुध.
कंडेयसिरी (कंडळुयसिरी) (क) ना. - खड्ग; श्री; पराक्रम.
कंडेरे (कंडळेर) (क) ना. 'कंडूति' पहा.
कणजिटलि (कणजळि) (क) ना. - रांजणवाडी; अंधुरली.
कण (कणळ) (क) ना. - कृष्ण; कन्हैया.
कणण्य (कणळ्य) (क) वि. - कृष्णाप्रमाणें राहणारा; कृष्णोपम
(क) ना. - शिवशरण; 'नेमिनाथ' काव्याचा
लेखक; एक जैन कवि.
कणमणि (कणमणि) (कणळमणि [कणळ]) (क) वि. सुंदर;
हितकारी; प्रियदर्शन; दृष्टिहर.
कणरिके (कणळरिके) (क) ना. - डोळ्यानें केलेली खूण;
नेत्रपल्लवी; डोळेवटारणी.
कणलर (कणळलर) (क) ना. - पुष्पनेत्र; कमलनेत्र.
कणळते (वु) (कणळते [वु]) (क) ना. - दृष्टिपथावरील
वस्तुजात; नेत्रसामर्थ्य.
कणारि (कणळारि) (क) अ. - डोळामर; डोळ्यासमोर; प्रत्यक्ष.
(क) ना. - दोर; दावें; 'कडिवले' पहा.

कणिलि (कणळिलि) (क) ना. - अंधळा धृतराष्ट्र; अंधळेपणा.
कणिवले (कणळिवले) (क) ना. - 'कडिवले' पहा; दोरीचें जालें.
कणिरु (कणळिरु) (क) ना. - अश्रु; अश्रुबिंदु.
कणु (कणळु) (क) ना. - 'कण' पहा.
—इडु (—कणळु) (क) धा. - नजर देणें; डोळा ठेवणें; मन
लावणें; अपेक्षिणें.
—कूरु (—कणळु) (क) धा. - डोळे झाकणें; पेंगणें.
—कोरइसु (—कणळेरिसु) (क) धा. - डोळे दिपविणें;
झगझगाट करणें; शोभविणें; चकाकणें; 'कंगोलिसु' पहा.
कणेंजलु (कणळेंजलु) (क) ना. - दृष्ट; दृष्टिदोष.
कणले (कणळले) (क) ना. - 'कणळते' पहा; लक्ष.
कणवे (कणळवे) (क) ना. - पापणीचे केस.
कणुतणि } (कणळुतणि) (क) अ. - डोळे
कणतणि, कणदणी } (कणळतणि, कणळदणी)
मरून; डोळ्याचें समाधान होईतों; आनंद वाटण्याजोगें.
कणुतेरवु } (कणळुतेरवु) (क) ना. - डोळ्याची उघड; निद्रा;
कणतेरवु } (कणळतेरवु)
विश्रांति; पेंग; डोळे मिटून विश्रांति.
कणुबीज (कणळुबीज) (क) ना. - 'डोळे येणें' या
रोगावरील औषधी बी.
कंदेरे (कणंदेरे) (कणळंदेरे [कणळंदेरे]) (क) धा. - डोळा उघडणें;
लक्षपूर्वक पाहणें; निहाळणें; जागृत होणें; भान राखणें;
अहंकार सोडणें.
कणदोलु (कणळदोलु) (क) ना. - डोळ्याचीं बुबुळें फिरवणें;
भिरिभिरि पाहणें; चौफेर दृष्टिक्षेप.
कणवडिग (कणळवडिग) (क) ना. - जादुगार; नजरबंदी करणारा;
भुरळ पाडणारा.
कणवरि (कणळवरि) (क) ना. - विवेक; जागृति; डोळे उघडणें.
कणवापे (कणळवापे) (क) ना. - बुबुळ; डोळ्यातील बाहुली.
कणबील (कणळबील) (क) ना. - मोराचे पंख; मोरपीस; पापणीचे
केस.
कणवेट (कणळवेट) (क) ना. - दृष्टिमीलन; प्रेमाकांक्षा; डोळा
मारणें; डोळा घालणें.
कणबोल (कणळबोल) (क) ना. - दृष्टिक्षेपांतील प्रदेश; दृष्टिपथ;
दृष्टिगोचरस्थळ.
कणमरळ (लर) (कणळमरळ [लर]) (क) ना. - नेत्रकमल;
नयनकंज.
कणमणे (कणळमणे) (क) ना. - 'कणमणि' पहा.
कणमुच्चिके } (कणळमुच्चिके) (क) ना. - लपंडाव; अंधळी
कणमुच्चणिके } (कणळमुच्चणिके)
कोशिबीर; पापणी. 'एसे' पहा.

कम्भुदु (कम्भुदु) (क) अ. —डोळ्यासमोर; प्रत्यक्ष; पहातरी
कणव (कणव) (सं) ना. —कण्वऋषि; शकुंतलेचा पिता.

—सुता (—सुता) (सं) ना. —शकुंतला.

कणवापे (कणवापे) (सं) ना. —‘कण्वापे’ पहा.

कणसुळुकु (कणसुळुकु) (क) ना. —चिपडें; डोळ्यांची घाण.

कणसोलु (कणसोलु) (क) ना. —डोळ्याचा ताण; दृष्टिपराजय;

नेत्रानंद.

कत (कत) (क) ना. —कारण; निमित्त; कृत; कृत्रिमता.

कतक (कतक) (क) ना. —कृतक; कृत्रिम; कपट; फसवेगिरी.

(सं) ना. —पाणी शुद्ध करणारी वनस्पति.

कतकतने (कतकतने) (क) ना. —रक्ताची सळसळ;

शिजण्याची खदखद.

कतम(मत्) (कतम) [मत्] (सं) वि. —कितवा ?

कतर(रत्) (कतठ) [रत्] (सं) ना. —दोहोपैकी कोणतें ?

कतमाल (कतमाल) (सं) ना. —अग्नि.

कति (कति) (सं) वि. —किती.

(क) ना. —क्रोध.

कतिगोळ (कतिगोळ) (क) धा. —‘खतिगोळ’ पहा.

कतिपय (कतिपय) (सं) वि. —कित्येक; काहीं.

कते (कते) (क) ना. —कथा; चरित्र; निवेदन; प्रसंग; अवस्था.

कत्तरी (कत्तरी) (क) ना. —कातरी; कात्री; कातरण्याचें साधन;

गुणिलें चिन्ह.

—इसु (—इसु) (क) धा. —कातरणें; तुकडे करणें; भाग करणें.

कत्तरीवाणि (कत्तरीवाणि) (क) ना. —कट्टीक, लागट बोलणें;
टोमण्यानें बोलणें; कट्टत पाणि; नौकाग्र; नौकामुख; नावेचा
पुढचा भाग.

कत्तल्लु (कत्तल्लु) [लु] (क) ना. —अंधार; काळोल; दाट
धुके; अंतराल; रात्र; काळेपणा; अज्ञान.

कत्तल्लिसु (कत्तल्लिसु) (क) धा. —काळोल करणें; प्रकाशाचा
प्रतिबंध करणें.

कत्तले (कत्तले) (क) ना. —‘कत्तल्लु’ पहा.

कत्तलेगवि (कत्तलेगवि) (क) धा. —मुसकुट मारणें,
डोक्यावरून पांवरून घेणें; नेणतेपण घेणें; मूर्ख होणें.

(क) ना. —गाढ अंधार; गुहेतील अंधार.

कत्तलेमणि (कत्तलेमणि) (क) ना. —अंधारांत प्रकाश देणारा
चंद्र; तमोहर चंद्र.

कत्तळ (कत्तळ) (अ. दे.) ना. —हिंसा; खून; कत्तल.

कत्ति (कत्ति) (क) ना. —खड्ग; कट्यार; कातरी; चाकू; वस्तरा.

कत्तिगे (कत्तिगे) (क) ना. —कृत्तिका नक्षत्र; कातरी; कात्री.

कत्तिसु (कत्तिसु) (क) धा. —जाळ करणें; पेटवणें; उजेड करणें.

कत्तु (कत्तु) (क) धा. —पेटविणें; जाळ करणें; हाक मारणें;
ज्वाळा वाढविणें; झगझगणें; उजेडच उजेड होणें.

कत्तुपेन (कत्तुपेन) (क) ना. —भांडण; तंटा; भानगड.

(क) ना. —गळा; मान; लिखाण; पत्र; अक्षर; हस्ताक्षर.

कत्तु (कत्तु) रि (कत्तु [कत्तु] ०) (क) ना. —कस्तुरी,
मृगनाभिगंध.

कत्तुरिमिग (कत्तुरिमिग) (क) ना. —कस्तुरिमृग, कस्तुरि
देणारा मृग.

कत्तेकिरुव (कत्तेकिरुव) (क) ना. —गाढव, कुत्रे, खाणारा व
हसत्याप्रमाणें ओरडणारा हिंस्र प्राणी.

कत्थन (कत्थन) (सं) ना. —प्रशंसा; आत्मस्तुति; विपरीत
प्रशंसा.

कथम् (कथम्) (सं) अ. —कसे ? कोणत्या प्रकारें.

कथक (कथक) (सं) ना. —कथा सांगणारा; पुराणिक; एक नृत्य-
पद्धति.

कथकलि (कथकलि) (अ. दे) ना. —केरळदेशीय नृत्य; कथा
वा प्रसंग; अभिनयानें व्यक्त करण्याची पद्धति.

कथन (कथन) (सं) ना. —निवेदन; विवरण; सांगणें.

कथा (कथा) (सं) ना. —गोष्ट; भाषण; सांगणें.

—नायक (—नायक) (सं) ना. —नाटकांतील व कथेंतील
मुख्य पात्र.

—प्राण (—प्राण) (सं) ना. —नट.

कथांतर (कथांतर) (सं) ना. —उपाख्यान; उपकथा;

कथासंभाषणांतील भाग; पोटकथा; कथेंतील कथा.

कथानक (कथानक) (सं) ना. —कथाप्रसंग; कथावस्तु;

कथाकथन; आख्यान.

कथाप्रसंग (कथाप्रसंग) (सं) ना. —कथासंभाषणाची
जोडणी; चर्चा; गप्पीदासी तिखटमीठ लावून सांगितलेला
प्रसंग; गोष्टीवेव्हाळपणा; पदरचे घादून सांगितलेली कथा.

कथाभित्ति (कथाभित्ति) (सं) ना. —कथावस्तु.

कथालाप (कथालाप) (सं) ना. —वार्तालाप; विवरण; आशय.

कथिक (कथिक) (सं) ना. —‘कथक’ पहा.

कथित (कथित) (सं) वि. —सांगितलेलें; विवेचिलेलें.

कथिसु } (कथिसु) (क) धा. —सांगणें; विवेचन करणें;
कथायिसु } (कथायिसु) विवरणें.

कथे (था) (कथे [कथे]) (सं) ना. —गोष्ट; चरित्र; भाषण; प्रसंग;
वर्णन.

कद् (कद्) (सं) वि. —वाईट; कु; अल्प; निरुपयोगी;
निरुपयुक्ततादर्शक उपसर्ग.

कद (कद) (सं) ना. —मूढता; कळ; दुःख; ठणका; रड; हाक;
खून; व्रण.

(क) ना. - कडी; दरवाजाची उबडझाप करण्याचे साधन; दरवाजा.
 —अग्नि (—अग्नि) (क) ना. - थोडा अग्नि; धुगधुगी; धग; टिंगणी.
 कडक (कडक) (क) वि. - चोर; कपटी.
 (सं) ना. - चांदणें; छप्पर; विस्तार; जांभई; राहुटी.
 कडकदपु (कडकदपु) (क) ना. - कंपन; कुडकुडणें; थरथर; हलणेंडोलणें.
 कडक (क) दिसु (कडक [कड] ढिसु) (क) धा. - कंप पावणें; थरथरणें; धंडीनें कुडकुडणें; अट्टाहास करणें; गळगळणें; हातवारें करीत हसणें.
 कडडु (कडडु) (क) धा. - राड होणें; मिसळणें; हलविणें; क्षुब्ध करणें; क्रम चुकविणें; कलागत लावणें; गोंधळ माजविणें.
 (क) ना. - राड; गोंधळ; पाठकोर कागद.
 कलह; अडचण; क्षोभ; वावर; अशुद्ध प्रत; निरूपयोगी काम; नाश.
 कडडेळ (कडडेळ) (क) धा. - राड होणें; भांडणें; आदळ आपट करणें.
 कडध्व (कडध्व) (सं) ना. - दुर्भाग; वाईट वाट; खडकाळ रस्ता.
 कदन (कदन) (सं) ना. - तंढा; लढाई; कत्तल.
 कदनकलि (कदनकलि) (क) ना. - शूर सैनिक; योद्धा; रणवीर.
 कदन्न (कदन्न) (सं) ना. - वाईट अन्न; निसत्त्व आहार; हलके खाद्य.
 कद (क) पु (कद [कद] लु) (क) ना. - साय; गाल; नाजूक गाल.
 कदंब (कदंब) (कदंब [कदंब]) (सं) ना. - कदंब वृक्ष; तालतरु; मोहरीचें झाड; समूह; दल; दहीभात; दहीबडा.
 कडर (कडर) (सं) ना. - करवत; अंकुश; चरख्याची चाती; गुणाची पारख; धाक.
 कदरु (कदरु) (क) धा. - 'कदडु' पहा.
 (क) ना. - सूत गुंडाळण्याची चाती; किरण; कांती.
 कडुर्थ (कडुर्थ) (सं) ना. - नीच कार्य; क्षुद्र मागणी; कुमार्गानें मिळालेलें धन.
 कडुर्थन (ने) (कडुर्थन [ने]) (सं) ना. - पीडा; त्रास; गांजणूक; तिरस्कार; निंदा; पाणउतारा; हाल; डोकावणें.
 कडुर्थ (कडुर्थ) (सं) वि. - कृपण; लोभी; कंजूस; चिक्कू; क्षुद्रमनस्क.
 कडल (लक) (कडल [लक]) (सं) ना. - केळीचें झाड.
 कडलि (ली) (कडलि [ली]) (सं) ना. - केळीचें झाड; बावटा; मंदिर; ध्वज; समूह; शिव; आकाश; हत्ती; हरिणविशेष;

काळोख; मध्यारण्य.
 कदलिके (कदलिके) (क) ना. - वेग; हुरूप; गडबड; चलनवलन.
 कडलिसु (कडलिसु) (क) धा. - चाळ करणें; हलविणें; अदलाबदल करणें; मिसळणें.
 कडलु (कडलु) (क) धा. - हलविणें; चालविणें; लोंबकळणें; टांगणें; जागा सोडणें; 'कदडु' पहा.
 —आडु (—आडु) (क) धा. - हलणें; डोलणें.
 कडले (कडले) (क) ना. - समूह; समाज; जमात; एकूण.
 कडवु (हु) (कडवु [हु]) (क) ना. - 'कद' पहा.
 कडलि (कडलि) (क) ना. - 'कदलि' पहा.
 कडा (कडा) (सं) अ. - केव्हां; कोणत्या वेळीं.
 कडाचन (कडाचन) (सं) अ. - केव्हांतरी; केव्हां केव्हां; यदाकदाचित्; केव्हांहि.
 कडाचित् (कडाचित्) (सं) अ. - कधीतरी; एखादेवेळीं; चुकून; न जाणो.
 कडापि (कडापि) (सं) अ. - केव्हांहि; कोणत्याहि वेळीं; कधीहि.
 कदालिक (कदालिक) (सं) ना. - 'कदलि' पहा.
 कदि (कदि) (क) धा. - चोरी करणें; अपहार करणें; लांबविणें.
 कदिन (कदिन) (क) ना. - तोफ; बंदुक; खेळांतील वस्तु; खेळणें.
 कदिर् (रु) (कदिर् [रु]) (क) ना. - किरण; कांती; चरख्याची चाती; कदर; धान्याचें कणीस.
 कडु (हुँ) कु (कडु) [कु] (क) धा. - चावून तुकडा पाडणें; दाबणें; 'कदडु' पहा.
 कडुपु (कडुपु) (क) ना. समूह; समाज; लोक.
 कडुवु (कडुवु) (क) धा. - बलात्कार करणें; जबरदस्ती करणें; अडचण उत्पन्न करणें; पांघरूण घालणें; घेरा देणें; आवरणें.
 कडुवु (कडुवु) (क) ना. - प्रसंग; संभव. ताव; काव. तप्तलाल.
 कडुण (कडुण) (सं) वि. - कोमट; ईषदुष्ण; उन; किंचित् तापलेलें; शेकलेलें; बोट न भाजण्याइतकें उन.
 कडकु (कडकु) (क) धा. - 'कडुकु' पहा.
 कडे (कडे) (क) धा. - मिळणें; एक होणें; शिरणें; जोडीदार होणें; साथ देणें; संकुचित होणें; दबणें; दाबलें जाणें.
 कडवणि (कडवणि) (क) ना. - रोमांच; अंगावरील कांटा.
 कडळिग (कडळिग) (क) ना. - कोष्टी समाजातील एक पोटजात; विणकरसंघ.
 कडिकार (कडिकार) (क) वि. - धीट; शूर; प्रेमी; पारितोषिक जिंकणारा.
 कदेयिसु (कदेयिसु) (क) धा. - प्रेम करणें; वासना ठेवणें; शिबी देवविणें.

कदु (कंदु) (सं) ना. — पिंगलवर्ण; सापांची आई; काश्यप पत्नी; एकग्रह; कंदीरंग.
 कदुकु (कंदुकु) (क) धा. — 'कदुकु' पहा.
 कदुद (कंदुद) (क) वि. — मर्यादा सोडून बोलणारा; गप्पीदास; हलकीभाषा वापरणारा; नीच; खुशालचेंडू; अंगमेहनत न करणारा.
 कन (कंन) (क) ना. — स्वप्न 'कनसु' पहा.
 कनक (कंनक) (सं) ना. — सुवर्ण; चकाकणारी धातु; धोतरा.
 कनकगिरि (कंनकगिरि) (सं) ना. — मेरुपर्वत; कांचनाद्रि; सुवर्ण पर्वत; कनकाचल.
 कनक् (कंनक्) (सं) वि. — चकाकणारे; प्रकाशणारे; अमृत्यु; प्रेम करणारा.
 कनकदास (कंनकदास) (क) ना. — एक प्रसिद्ध वैष्णव भक्त, 'मोहन तरंगिणी', 'नळचरित्र' या काव्यांचा कर्ता.
 कनकाक्ष (कंनकक्ष) (सं) ना. — हिरण्याक्ष राक्षस.
 कनकारविंद (कंनकारविंद) (सं) ना. — सुवर्णकमळ; सोनकमळ.
 कनर् (रु) (कंनर् [रु]) (क) ना. — कच्चे फळ; अपक्व फळ; वेचव फळ; दुर्गंध येणारे फळ; तुरट रुचीचें फळ.
 कनल् (ळु) (कंनल् [ळु]) (क) धा. — रागाला येणें; मडकून जाणें; रागावणें; अंगावर जाणें.
 (क) ना. — राग; कोप क्रोध; चीड.
 कनल्के (लिके) (कंनल्के [लिके]) (क) ना. — कोप; क्रोध; जलन; जळण.
 कनवनिप (कंनवनिप) (क) वि. — भयंकर; भयोत्पादक.
 कनवरिसु (कंनवरिसु) (क) धा. — स्वप्नात बडबडणें; स्वप्न पाहणें; एकाचेंच ध्यान धरणें.
 कनसु (कंनसु) (क) ना. — स्वप्न; दिवसाचे व्यवहार स्वप्नात पाहणें.
 कानंबरी (कंनंबरी) (क) धा. — 'कनकरिसु' पहा.
 कनि (कंन) (क) ना. — 'कणि' पहा.
 (क) धा. — चकाकणें; प्रकाशणें.
 कनिकर (कंनिकर) (क) ना. — दया; करुणा; सहानुभूति; दुःख; व्यथा; प्रीति, ध्यान; 'मरुक' पहा.
 कनिष्क (कंनष्क) (सं) ना. — बौद्धमत प्रचारक; यवनसम्राट; प्राचीन राजा.
 कनिष्ठ (कंनष्क) (सं) वि. — शेवटचा; लहान; कोवळा; नीच.
 कनिष्ठिका (के) (कंनष्किका [के]) (सं) ना. — करांगळी; हाताचें रबीत लहान बोट.
 कनीनिका (के) (कंनष्किका [के]) (सं) ना. — बुबुळ; डोळ्यांतील बाहुली.

कनीय (यस्) (कंनष्क [यस्]) (सं) वि. — लहान; शेवटचा; तळचा; कमी प्रतीचा; खालचा.
 कनीयान् (यांस) (कंनष्कान् [यांस]) (सं) वि. — 'कनीयस्' पहा.
 कंत (कंन) (क) वि. — अगाध; खोल; हप्ता; ठराविक काळानें दिलेला पैसा.
 कंति (कंन) (क) ना. — संन्यासिनी; योगिनी; भगवी बल्हे नेसणारी; एक जैन कवयित्री; व्यालेलें जनावर; बत्स.
 कंतु (कंन) (सं) ना. — मन्मथ; मदन, सुखजीवी; हप्ता.
 (क) धा. — बुडणें; दिसेनासा होणें.
 कंतुक (कंनक) (क) ना. — खेळांतील चेंडू.
 कंतुपित (कंनकपित) (सं) ना. — मन्मथपिता; विष्णु; कृष्ण.
 कंतुवैरि (हर) (कंनकवैरि [हर]) (सं) ना. — मदनांतक शिव.
 कंते (कंन) (क) ना. — पांघरूण; कंथा; वाकळ; ओझे; बोजा; कोरड्या गप्पा; वाळलें पुराण; फाटका कपडा; पेंडी; निरुप-युक्तता.
 कंतेपुराण (कंनकपुराण) (क) ना. — वांगीपुराण; एरंडाचें गुन्हाळ; निरुपयोगी गप्पा.
 कंतेबिसाडु (कंनकबिसाडु) (क) धा. — पांघरूण काढणें; मरणें.
 कंथा (थे) (कंनक [थे]) (क) ना. — वाकळ; गोघडी; पासोडी; पांघरूण; भित.
 कंद (कंन) (सं) ना. — आकाश; दग; कंदमुलें.
 (क) ना. — चिरंजीव; मुलगा; पुत्र; कंठ.
 कंदक (कंनक) (क) ना. — खंदक; कोटा भोवतीचा खोल खड्डा.
 कंदनाडि (कंनकनाडि) (सं) ना. — सुषुम्ना नाडी.
 कंदमूल (कंनकमूल) (सं) ना. — कंदमुलें.
 कंदर (कंनक) (सं) ना. — गुहा; अरुंद खोल पायवाट.
 कंदरि (रे) (कंनक [रे]) (सं) ना. — 'कंदर' पहा.
 कंदर्प (कंनक) (सं) ना. — मन्मथ; काम.
 —जनक (—कंनक) (सं) ना. — 'कंतपित' पहा.
 —रिपु (—कंनक) (सं) ना. — 'कंतुवैरि' पहा.
 कंदल् (कंनक) (क) ना. — तत्राणी; पाण्याचा माठ; कुजा; मोघा.
 कंदल (कंनक) (क) ना. — सुवर्ण; युद्ध; मत्स्यविशेष.
 कंदलि (कंनक) (क) ना. — निशाण; हरिणविशेष; केळीचे झाड; काटेरो झाड; एक आयुध.
 कंदवाहन (कंनकवाहन) (सं) ना. — मेघावरून जाणारा; इंद्र.
 कंदवि (कंनक) (सं) ना. — 'कंदलि' पहा.
 कंदळ (ल) (कंनक [ल]) (सं) ना. — खांदा; धाट; गड्डा; कपोल; 'कदपु' पहा.

कंदलित (क०द०ल०ड) (सं) वि. - अंकुरित; कोंव आलेले; मोड आलेले; मोलका फुटलेले.

कंदाचार (क०दा०आ०र) (अ. दे) ना. - सैन्य; दल.

कंदाय (क०दा०य) (अ. दे) ना. - कर; फाळा; चावडी;

ज्योतिषशास्त्रांतील चातुर्मास.

कंदि (क०दि) (क) ना. - व्यालेली गाय; वासरू; पिंगट रंग.

कंदिके (क०दि०के) (क) ना. - निस्तेजता; रोडकेपणा; मळलता;

कांतिहीनता, कोमेजणी.

कंदु (क०दु) (क) धा. - कोमेजणें; वाळणें; मळणें; निस्तेज होणें.

(क) ना. - कलंक; गालबोट; लासें; डाग; वासरू;

केळीचा मोना; अडचण; तवा; रंगविशेष; जात्याचें वरचें पेड.

—इसु (—इ०सु) (क) धा. - कोमेजणें; मळल होणें.

—कदु (—क०दु) (क) ना. - अडचण; दुःख; कळा; वाद.

कंदुक (क०दु०क) (सं) ना. - चेंडू; खेळाची वस्तु; खेळणें.

कंदुगार (क०दु०गा०र) (क) ना. - दृष्टिदोष असलेला मनुष्य.

कंदुगोरल (क०दु०ग०र०ल) (क) ना. - नीलकंठ; शिव.

कंध (क०दु) (सं) ना. - दग; आकाश; कंठ; गळा.

कंधर (क०दु०र) (सं) ना. - कंठ; गळा; मान; खांदा; पयोद; मेघ.

—बंध (—ब०दु) (सं) ना. - खांदा.

कंधरा (रे) (क०दु०रा [रं]) (सं) ना. - मान; गळा पयोदा; मानिनी.

कंधि (क०दि) (सं) ना. - मान; गळा.

कन्न (क०न) (क) ना. - भगदाड; चोरट्यांनी पाडलेली खिंड; कान; कपोल.

—कळ (—क०ळ) (क) ना. - दरोडा; चोरी.

कन्नगतरी (क०न०ग०त०री) (क) ना. - कानकुरणें; कानकोरणें.

—गार (—ग०र) (क) ना. - चोर; दरोडेखोर.

कन्नड (क०न०ड) (क) ना. - कन्नड भाषा; कन्नड जन्मभूमि; कन्नड मातृभूमि.

कन्नडक (क०न०ड०क) (क) ना. - उपनेत्र; चष्मा; चाळशी.

कन्नडवक्कि (क०न०ड०व०क्कि) (क) ना. - पोपट; शिकवलेले बोलणारा पक्षी.

कन्नडि (क०न०डि) (क) ना. - आरसा; दर्पण; आयना; प्रतिबिंब दिसणारी काच.

कन्नडिग (क०न०डि०ग) (क) ना. - कन्नड मातृभाषा असणारा.

—इति (—इ०डि) (क) ना. - कन्नड स्त्री.

कन्नडिसु (क०न०डि०सु) (क) धा. - कन्नडभाषेत भाषांतरित करणें; दर्शविणें; स्थिर करणें; दिसलेसें करणें.

कन्नवड (क०न०व०ड) (क) ना. - मितभर आरसा.

कन्नवुर (क०न०व०र) (क) ना. - कर्णभूषण.

कन्नि (न्य) के (क०न०कि [क०न०कि]) (क) ना. - कन्या; मुलगी कुमारी; पुत्री; कुवार.

कन्ने (क०न०) (क) ना. - कन्यका; कन्या.

—तन (—ड०न) (क) ना. - मुलीचें नातें; कोवळीक;

नाजूकपणा; कुवारपण.

कन्नेमाड (क०न०म०ड) (क) ना. - अंतःपुर; माळीवरील अंतःपुर.

कन्नेवेण (क०न०व०ण) (क) ना. - कुमारी; लग्न न झालेली मुलगी.

कन्यका (के) (क०न०का [क०]) (सं) ना. - कुवारी; कुमारी.

कन्यसा (से) (क०न०सा [स०]) (सं) ना. - करंगळि; कनिष्ठिका;

कन्या (क०न०) (सं) ना. - लग्न न झालेली; कुवार; कन्यारास; दुर्गा.

कन्याकुमारी (क०न०कु०मा०री) (सं) ना. - पार्वतीची तपोभूमि; कन्याकुमारी; भूशिर; दुर्गा.

कन्याकुब्ज (क०न०कु०ब्ज) (सं) ना. - कनोज; कनोजदेश

कन्यादान (क०न०दा०न) (सं) ना. - विवाहातील कन्यादान विधी.

कन्यापरिणते (क०न०प०रि०ण०ते) (सं) ना. - बुद्धिवान् मुलगी; विकसित बुद्धिमती.

कन्यार्थी (क०न०र०थी) (सं) ना. - उपवधू; विवाहेच्छु वर.

कन्यावरण (क०न०व०र०ण) (सं) ना. - वाङ्मनश्चय; कन्येला वरणें; कन्येची पसंती.

कन्याव्रत (क०न०व०र०त) (सं) ना. - आजीव ब्रह्मचारिणी राहण्याच्या प्रतिज्ञेचा विधी.

कन्याशुल्क (क०न०शु०ल्क) (सं) ना. - वरदक्षिणा; हुंडा.

कन्ये (क०न०) (सं) ना. - 'कन्या' पहा.

कपट (क०प०ट) (सं) ना. - फसवणूक; वंचना; असत्यभाषण; छद्म; कावा; लुचेगिरी.

कपटकृत्य (क०प०ट०क०र०त०य) (सं) ना. - फसवणूक; लबाडी; लुचेगिरी.

कपटपट्ट (क०प०ट०प०ट्ट) (सं) वि. - कपट करण्यात कुशल;

शकुनिमामा, गळेकापू.

कपटवेष (क०प०ट०व०ष) (सं) ना. - सोंग; छद्मवेष;

फसवणूकीसाठी घेतलेले रूप; भूमिगत होण्यासाठीचें रूप.

कपटशबर (क०प०ट०श०बर) (सं) ना. - अर्जुनाचें सामर्थ्य प्रगट करण्यासाठी मिळवेंपांत युद्ध करणारा शंकर.

कपटहृदय (क०प०ट०ह०र०द०य) (सं) वि. - पोटांत कपट असलेला.

कपटि (टिक) (क०प०टि [टि०]) (सं) वि. - मायावी; फसव्या;

कपटे (क०प०टे) (क) ना. - कपडा; कापड; 'कर्पट' पहा.

कपर्द (क०८८) (सं) ना. — कवडी; शिवाभरण; गंगेच्या पाण्यानें मिजलेल्या शंकराच्या जटा; पाळी; खेप; बारी.

कपर्दि (क०८९) (सं) ना. — जटाजूट शिव; कवडी.

कपलि (क०९०) [क०९१] (क) ना. — कपाली; कापालिक; मोट; पाट; मळा; पखाल.

कपाट (वाट) (क०९२) [क०९३] (सं) ना. — दार; दरवाजा; कवाड.

कपायि (क०९४) (सं) ना. — मूर्तीला नेसवण्याचें वस्त्र; कापड.

कपाल (क०९५) (सं) ना. — कवटी; भिक्षापात्र; करटी; परटी; खापर; झांकण.

— धर, भृत् — (—८०, ८१) (सं) ना. — शिव; शंकर.

— मोक्ष — (—८२, ८३) (सं) ना. — डोके फुटणें; नाश; मृत्यु.

कपालि (क०९६) (सं) ना. — शिव; शंकर.

कपालिनी (क०९७) (सं) ना. — शृङ्गापासून ब्राह्मणीला झालेली कन्या; नीच जातीची स्त्री; दुर्गा.

कपि (क०९८) (सं) ना. — माकड; हुण्या; सुग्रीव.

— केतु — (—८४, ८५) (सं) ना. — अर्जुन.

कपिजल (क०९९) (सं) ना. — पक्षी; कपिजल ऋषि; कवडा; तित्तिर; चातक.

कपित्थ (क०१००) (सं) ना. — कवठाचे झाड; कवठ; वेलाचें झाड; वेलफळ.

कपिध्वज (क०१०१) (सं) ना. — 'कपिकेतु' पहा.

कपिनी (क०१०२) (सं) ना. — एका ओढ्याचें नांव.

कपिमुष्टि (क०१०३) (सं) ना. — माकडाची पकड; न सुटणारी पकड; आग्रह; हटवाद; हट्टीपणा.

कपिल (क०१०४) (सं) ना. — सांख्यमुनि; पिंगट रंग.

— वस्तु — (—८६, ८७) (सं) ना. — बुद्धाची जन्मभूमि.

कपिले (क०१०५) (सं) ना. — कंदी रंगाची गाय; अग्नेय दिशेची हत्तीण; कामधेनु; ओढ्याचें नांव; वृक्षविशेष.

कपिवृषभ (क०१०६) (सं) ना. — कपिश्रेष्ठ; वाली; सुग्रीव; हनुमंत.

कपिश (क०१०७) (सं) ना. — गेरूचा रंग; कावेचा रंग; हुमंजी; माकडाच्या देहाचा वर्ण.

कर्पींद्र (क०१०८) (सं) ना. — सुग्रीव; राम.

कपोत (क०१०९) (सं) ना. — पारवा; कबूतर.

— पालि — (—८८, ८९) (सं) ना. — पक्षासाठी लावण्याचें जाळें.

कपोतांजन (क०११०) (सं) ना. — सुरमा काजळ.

कपोल (क०१११) (सं) ना. — गाल; कपाल; कानशील.

कप्प (क०११२) (क) ना. — खंडणी; प्रतिज्ञेचें कंकण; व्रतबंधन कंकण; कर.

कप्पड (क०११३) (क) ना. — 'कर्पट' पहा. कापड; कपडा.

कप्पर (रे) (क०११४) [क०११५] (क) ना. — काहील; मोठी कढई.

कप्पल (ल) (क०११६) [क०११७] (क) ना. — होडी; जहाज; फुलांचा गुच्छ; ताटवा; वेढ; फूड; केळ.

कप्पि (क०११८) (क) ना. — पडघम, रहाट; पुली.

कप्पु (क०११९) (क) धा. — उकरणें; खडबडणें; खड्डा काटणें; खोदणें;

(क) ना. — हत्ती धरण्याचा खड्डा; काळा रंग; काकण; पताका; निशाण.

कप्पुर (क०१२०) (क) ना. — कापूर; कपूर; सुगंधि द्रव्य; कापराचें झाड.

कफ (क०१२१) (सं) ना. — श्लेष्मा; खाकरा; बडका; आयुर्वेदीय त्रिदोषांपैकी एक.

कवककन (क०१२२) (क) अ. — 'कवकन' पहा.

कवट (क०१२३) (क) ना. — कपट; फसवणूक; वाघूळ; पाकोळी.

कबंध (क०१२४) (सं) ना. — पाणी; दग; धड; सुंड; राहू; धूमकेतु; एक राक्षस.

कवरि (री) (क०१२५) (सं) ना. बुचडा; केशभार; केसाचा झुवका, वेणी; जटा.

कवल (ल) (क०१२६) (सं) ना. — कवळ; घास; ग्रास.

कवळ (क०१२७) (क) ना. — शिकारी; व्याध; नकार; मित्रा; नपूंसक शबर.

कवळिसु (क०१२८) (क) धा. — मिळणें; खाणें; गिळणें; स्वाहाकरणें.

कवळ (क०१२९) (क) ना. — काव्य; कविता; रसमय साहित्य; सुरस साहित्य.

कवळदंगने (क०१३०) (क) ना. — काव्याधीन देवता; काव्य; कन्या; सरस्वती.

कवळारे (क०१३१) (सं) ना. — नारायणीय पक्षी; बगळ्याच्या जातीचा एक पक्षी.

कव्वि (क०१३२) (क) ना. — लगाम. 'कव्विवाण' पहा.

कव्विग (क०१३३) (क) ना. — कवि; पद्यकार, काव्य रचणारा.

कव्विण (क०१३४) (क) ना. — काळे लोखंड; लोह.

कव्विल (क०१३५) (क) ना. — मिळ; व्याध; पारधी; खेडुत.

कव्विलिग (क०१३६) (क) ना. — कोळी; नावाडी; फसव्या; वंचक; सोनेचांदी वाळूनें घासणें; अंभी; अंबी.

कव्विलित (क०१३७) (क) ना. — जाडुगारीण; वंचना करणारी; नावाडीण; अंभीनि; अंबिनी.

कव्वु (क०१३८) (क) ना. — इक्षु; ऊस; गोड रसाचे घाट.

कव्वुन (क०१३९) (क) ना. — लोखंड; लोह; पोलाद; 'कर्बुन' पहा.

कव्वुविल्ल (कव्वुविल्ल) (क) ना. - मन्मथ; मदन.
 कव्वोणे (कव्वोणे) (क) ना. - कृष्णमेघ; काळ्यारंगाचे दग.
 कमठ (कमठ) (सं) ना. - कूर्म; पाण्यात राहणारा; कमंडलु;
 संन्याशाचें जलपात्र.
 कमंडल (लु) (कमंडल [लु]) (सं) ना. - तुंबा; संन्यासी,
 ऋषीमुनीचें जलपात्र; अंजीर वृक्ष.
 कमंडलविडि (कमंडलविडि) (क) धा. - कमंडल धारण करणें;
 संन्यासी होणें; मिश्रदीक्षा वेणें.
 कमन (कमन) (सं) वि. - चांगले; सुंदर; मनोहर; कामुक.
 (सं) ना. - अशोकवृक्ष.
 कमनच्छद (कमनच्छद) (सं) ना. - सुंदर पक्षी; देखण्या
 पंखांचा पक्षी. कंक पक्षी, कौच; बगला.
 कमनीय (कमनीय) (सं) वि. - चांगले; सुंदर; मनपसंत;
 इष्ट; आल्हादक; आवडीचा.
 कमरु (कमरु) (क) धा. - कोमेजणें; निस्तेजणें; ढील पडणें;
 सैल करणें; कमी होणें; क्षीण होणें; बारीक होणें.
 (क) ना. - निरिच्छा; वासनाहीनता.
 कमल (कमल) (सं) ना. फूल; तांबें; अग्नि; सारसपक्षी; पाणी.
 —खंड (—खंड) (सं) ना. - कमल गुच्छ; पुष्करणी;
 पद्माकर, सरोवर.
 —गर्भ (—गर्भ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.
 —जांड (—जांड) (सं) ना. - ब्रह्मांड.
 —नाभ (—नाभ) (सं) ना. - पद्मनाभ; विष्णु.
 —बांधव (—बांधव) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र.
 कमला (कमला) (सं) ना. लक्ष्मी; उत्तम स्त्री.
 कमलाकुमार (कमलाकुमार) (सं) ना. - मन्मथ; मदन;
 कामदेव.
 कमलाक्ष (कमलाक्ष) (सं) ना. - विष्णु.
 कमलास (कमलास) (सं) ना. - सूर्य.
 कमलांबक (कमलांबक) (सं) ना. - विष्णु; कमललोचन.
 कमलारि (कमलारि) (सं) ना. - चंद्र.
 कमलालये (कमलालये) (सं) ना. - लक्ष्मी.
 कमलासन (कमलासन) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; पद्मासन.
 कमलिनि (नी) (कमलिनि [नी]) (सं) ना. - कमल; पद्म;
 पुष्करणी; सरोवर; कमलखंड.
 कमले (कमले) (सं) ना. - लक्ष्मी.
 कमलेश (कमलेश) (सं) ना. - विष्णु; कमलपति.
 कमलोदर (कमलोदर) (सं) ना. - विष्णु; मृगांक; चंद्र.
 कमलोद्भव (कमलोद्भव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.
 कमल (कमल) (क) ना. - कमल; तावर.
 कंप (पन) (कंप [पन]) (सं) ना. - कापणें; लटपट; थरथर;

थरकाप; दलदलीची जागा; आयुधविशेष.
 कंपगाति (कंपगाति) (क) ना. - सुगंधा; सुगंधिनी; सुवासिक
 अंगाची स्त्री.
 कंपण (कंपण) (क) ना. - एक आयुध; विजयनगरचा एक
 राजा; जिल्हा; देशविभाग.
 कंपणिग (कंपणिग) (क) ना. - पाहारेकरी; द्वारपाल;
 देवडीवाला; नोकर.
 कंपल (लु) (कंपल [लु]) (क) ना. - बैल वा गाय यांच्या
 गळ्यांतील पोळी.
 कंपायमान (कंपायमान) (सं) वि. - थरथरणारा;
 हलणारा; कापणारा.
 कंपाडग (कंपाडग) (क) ना. - सागवान; सागाचें लाकूड.
 कंपिलि (कंपिलि) (सं) ना. - ग्रामनाम.
 कंपु (कंपु) (क) ना. - गोडी; सुवास; माधुर्य; परिमळ;
 आमोद; रुचि; सुगंध.
 कंपुगु (कंपुगु) (क) धा. - परिमळणें; दरवळणें; सुवास
 पसरविणें.
 कंपुबीर (कंपुबीर) (क) धा. - सुगंधणें; दरवळणें; परिमळणें.
 कंपुवडे (पडे) (कंपुवडे [पडे]) (क) धा. - सुगंधित होणें;
 सुवासित होणें.
 कंपुवोडे (कंपुवोडे) (क) धा. - सुगंध पसरविणें; सुवासित
 होणें.
 कंप्र (कंप्र) (सं) वि. - चालणारा; थरथरणारा; कापणारा.
 कंप (कंप) (क) ना. - स्तंभ; खांब; आधार; खंटे.
 कंपच्चु (कंपच्चु) (क) ना. - भोके पाडलेली तार ओढण्याची
 लोखंडी सोनारपट्टी.
 कंपनि (कंपनि) (क) ना. - अश्रुबिंदु.
 —करे (गरे) (—करे [गरे]) (क) धा. - अश्रु टाळणें;
 डोळ्यांत पाणी आणणें; रडणें.
 —तुंबु (—तुंबु) (क) धा. - डोळे भरून येणें;
 भावनातिरेकानें डोळ्यांत पाणी साठणें; डोळे डबडबणें.
 —तु (तु) (—तु [तु]) (क) धा. - अश्रु वाहणें;
 डोळ्यांतून पाणी काढणें.
 —तोडे (वोडे) (—तोडे [वोडे]) (क) धा. - डोळे पुसणें.
 कंपल (कंपल) (सं) ना. - कांबळें; लोकरीचें जाडेंभरडें वस्त्र;
 हरिणविशेष; आसन; विष्णु; शिव.
 कंपल (कंपल) (क) ना. - रेड्यांची पळण्याची शर्यत; शेतीच्या
 प्रारंभीचा उत्सव; अवडंबर; रोजमुरा; पोळाचा सण.
 कंपार (कंपार) (क) ना. - लोहार; घिसाडी.
 कंबि (कंबि) (क) ना. - शलाका; सलाकी; सळी; चिवा;
 चिवाटा; वस्त्राचा कांठ; तार; नाकाचें हाड; पेरूचें झाड.

कंबिकार (कंबीकड) (क) वि.—काठीला बांधून ओझें वाहणारा.

कंबिकीळु (कंबीकैरु) (क) धा.—पाय काढणें; पळून जाणें; जागा सोडणें; स्थलत्याग करणें.

कंबिग (कंबीग) (क) ना.—लाठीबंध; सोटांबहादर; कंचुकी; देवडीवाला; पहारेकरी; द्वारपाल.

कंबु (कंबु) (सं) ना.—शंख; बांगडी; कंकण; वाद्यविशेष; हत्ती; पाणी; गळा; 'मका' धान्य.

कंबुकंठ (कंबुकंठ) (सं) वि.—शंखाप्रमाणें कंठ असलेला.

कंबुकंठि (कंबुकंठि) (सं) वि.—शंखाप्रमाणें कंठ असलेली.

कंबुग्रीव (कंबुग्रीव) (सं) वि.—'कंबुकंठ' पहा.

कंबोज (कंबोज) (सं) ना.—उत्तरभारतांतील वायव्य प्रांत. शंखजाति; हत्तीविशेष.

कंब (कंब) (क) ना.—'कंब' पहा.

कम्म (कम्म) (क) ना.—कर्म; काम; आमोद; सुवास; माधुर्य.

कम्मगे (कम्मगे) (क) अ.—खमंगणें; हवेहवेसें वाटून; सुवासिकतेनें; मधुरत्वे.

कम्मट (कम्मट) (क) ना.—कर्मठ; टांकसाळ; सोनारशाळा.

कम्मटि (कम्मटि) (क) ना.—नाणी पाडणारा; टांकसाळीत काम करणारा.

कम्मने (कम्मने) (क) अ.—'कम्मगे' पहा.

कम्मर (कम्मर) (क) ना.—लोहार; बिसाडी.

कम्मरि (कम्मरि) (क) ना.—जळप्रपात; धबधबा; झडा; कडा; तट; लोहारकाम; बिसाड्याचा धंदा.

कम्मंगळले (कम्मंगळले) (क) ना.—आविमोहोर तांदुळ; सुवासिक तांदुळ; गंधशाल.

कम्मंगोळ (कम्मंगोळ) (क) ना.—उसाचें कांडें; पेरे;

ऊस; इक्षुबाण; मदन.

कम्मंगोळविळ (कम्मंगोळविळ) (क) ना.—मदन; काम.

कम्मर (कम्मर) (क) ना.—'कम्मर' पहा; रंगारी.

—साले (—साले) (क) ना.—लोहारशाळा.

कम्मि (कम्मि) (अ. दे.) वि.—कमी; थोडे; स्वल्प; हीन; नीच.

कम्मितु (कम्मितु) (क) ना.—दरवळ; परिमळ; सुगंधी वातावरण.

कम्मु (कम्मु) (क) ना.—मनोहरता; सौंदर्य.

कम्म (कम्म) (क) वि.—मनोहर; सुंदर.

(क) ना.—भोगापेक्षा; कामुकता; श्रृंगार; शोभा;

कडवटपणा; रवि.

कम् (कम्) (क) ना.—हात; हातोपा; रड्डा; अस्तनी.

कम्कम् (कम्कम्) (क) धा.—श्रृंगारणें; थाटमाट करणें; कड्ड होणें.

कय (कय) (सं) ना.—अगाध जलाशय; तळे; पाण्याच्या सांठवणाचें भाडे.

कयमे (कयमे) (क) ना.—भात; तांदूळ; लामण दिवा.

कयगुण्णु (कयगुण्णु) (क) धा.—अधिक होणें; पार होणें; हाताबाहेर जाणें; अतिक्रमण करणें; हात धुणें; आरंभणें.

कयगे (कयगे) (क) धा.—श्रृंगारणें; अलंकारणें; सुशोभित करणें.

कयगुळि (कयगुळि) (क) धा.—हाताबाहेर जाणें; अतिक्रमण करणें; मर्यादेबाहेर जाणें; निसटणें; हातांतून गळणें.

कयग्यायि (कयग्यायि) (क) धा.—दिरंगाई करणें; सहन करणें; समाधानानें घेणें.

कयगोडु (कयगोडु) (क) धा.—कामाला लागणें; फसवणूक करणें; साह्य करणें.

कयगोळु (कयगोळु) [कयगोळु] (क) धा. आरंभणें; गुंतणें; स्वीकारणें; कवूल करणें; मान्य करणें.

कयतु (कयतु) (क) अ.—कडवटपणा स्वीकारून; फटकून; तुरटपणें.

कयदु (कयदु) (क) अ.—(क) अ.—संपवून; कैद करून.

(क) ना. कैदी; बंधन; तुरुंगवास; आयुध.

कयपरे (कयपरे) (क) ना.—टाळी.

—गुदु (—गुदु) (क) धा.—टाळी वाजवणें.

कयपे (कयपे) (क) ना.—कडवटपणा; खारटपणा.

कयपेसर् (कयपेसर्) (क) ना.—दुर्लौकिक; अपकीर्ति; बदनाम; नको ते नांव.

कयमरे (कयमरे) (क) धा.—आश्चर्य करणें; आश्चर्यचकित होणें.

(क) ना.—आश्चर्य; विस्मय; नवल.

कयवर् (कयवर्) (क) धा.—हाताला येणें; फळ मिळणें; यश येणें; कार्यारंभ करणें.

कयवार (कयवार) (क) ना.—वर्णन; स्तुती; पाठिंबा; कुस्ती; कड; कैवार.

कयवारि (कयवारि) (क) ना.—सहाय्यक; संरक्षक; सहाय्य देणारा; पाठिंबा देणारा.

कयवोल (कयवोल) (क) ना.—लहानसा मळा; गादे बांधण्याची मोकळी जागा; कृत्रिम क्षेत्र.

करं (करं) (क) अ.—पूर्णपणें; अतिशयत्वेकरून, अधिक्यानें; चांगल्या रीतीनें.

कर (कर) (सं) ना.—हात; हत्तीची सोंड; फाळा; खंडणी; किरण; कांती; गारा; ओले; नक्षत्र; बलता; जकात.

करक (करक) (सं) ना.—जलपात्र; गारा; कर्मडळ; वातीवरील कोळी; कोळसा; जळून काळवंडलेली वस्तु; शाई.

करकंकणन्याय (करकंकणन्याय) (सं) ना. — उषड गोष्ठ;
वस्तुस्थिति; स्पष्ट दिसणारी गोष्ठ; हस्तामलक न्याय.
करकडे (करकडे) (क) अ. — अगदी शेवटी; कोपन्यांत.
करकन्न (करकन्न) (क) ना. — करपलेलें अन्न; लागलेला भात;
धुरकटलेलें अन्न.
करकर (करकर) (क) ना. — उष्णांशु; सूर्य; उग्र किरणाचा सूर्य;
करकर आवाज.
करकरे (करकरे) (क) ना. — कटकट; नित्यपीडा; चिंता; अडचण.
— इसु (— इसु) (क) धा. — चिंता करणें; अडचण
करणें; संकटाला कारण होणें.
करकांभस् (करकांभस्) (सं) ना. — नारळ; श्रीफळ;
नारिकेल.
करकु (करकु) (क) ना. — 'करक' पहा.
करग (करग) (क) ना. — जलपात्र; गारा; 'करक' पहा.
करगत (करगत) (सं) वि. — हातीं आलेलें; पकडीत सापडलेलें;
हस्तगत झालेलें.
करगस (करगस) (क) ना. — करवत; कंकच.
करगु (करगु) (क) धा. — पाणी होणें; द्रवणें; जीण होणें;
विरणें; विरघळणें; रोडणें; कमी होणें; दया येणें; मवाळणें;
मऊ होणें; व्यथा उत्पन्न होणें.
— इसु (— इसु) (क) धा. — विरघळविणें; जिरविणें.
करग्रह (हण) (करग्रह) (कळ) (सं) ना. — पाणीग्रहण;
विवाह; हातमिळवणी; हातपकड.
करंग (करंग) (सं) ना. — करंडक; संदूक; लहान पेटी;
डोकीवरील पाटी; बुट्टी; दुरडी; बगलथैली; पिशवी.
करंगु (करंगु) (क) धा. — वितळणें; काळे पडणें; पाणी होणें.
करजात (करजात) (सं) नख; करज.
करट (करट) (करट) (कळ) (सं) ना. — कावळा; काक; हत्तीचा
कपोल; करवंटी; करटी; पंचतंत्रांतील कोल्ह्याचें नांव.
करटि (करटि) (सं) ना. — हत्ती; कठीण कवचीचीं फळें.
करड (करड) (क) ना. — वाळलेलें गवत.
करडि (करडि) (क) ना. — अस्वल; मल्लूक; भरड; असडी तांदुळ.
करडिगे (करडिगे) (क) ना. — 'करक' पहा; सपुट.
करडु (करडु) (क) धा. — 'कदडु' पहा.
करडे (करडे) (क) ना. — चर्मवाद्य; ढोल; करडी ढोल.
करण (करण) (सं) ना. — इंद्रिय; उपकरण; साधनसामग्री;
क्रिया; देह; क्षेत्र; लिखाण; व्यापार; भूमि; कायस्थ; वैश्य;
वैश्याला शुद्धीपासून झालेली संतति.
करणत्रय (करणत्रय) (सं) ना. — काया वाचा मन हीं
त्रिविध इंद्रियें.
करणशाला (करणशाला) (सं) ना. — पाठशाला; चावडी.

करणिक (करणिक) (सं) ना. — कारकून; हिशोबनीस; ज्योतिषी;
गणिती.
करणीय (करणीय) (सं) वि. — कर्तव्य; करण्यायोग्य.
करंड (करंड) (करंड) (कळ) (सं) ना. — करंडा; पेटी; सपुट;
काटेरी झाड.
करंडकवाहिनी (नि) (करंडकवाहिनी) (कळ) (सं) ना. — पान
देणारी दासी; पानदान आणणारी स्त्री.
करंब (करंब) (क) ना. — 'कदंब' पहा.
करतन (करतन) (क) ना. — क्रोध; चीड.
करतल (करतल) (करतल) (कळ) (सं) ना. — हाताचा तळवा.
करतलामलक (करतलामलक) (सं) ना. — तळहातावरील
आवळा; सुलभ व निश्चित कार्य; सुसाध्य काम; स्वतःसिद्ध गोष्ट.
करदंड (करदंड) (सं) ना. — हातातील दंड; लाठी; हातकाठी;
कमळ; काटेरी झाड.
करपत्र (करपत्र) (सं) ना. — करवत; हस्तपत्रिका; जाहिरात;
जाहीर निवेदन.
करपलव (करपलव) (सं) ना. — हातानें केलेली खूण; पालवी-
प्रमाणें असलेला हात.
करपात्रे (करपात्रे) (सं) ना. — वाटी; दांडा असलेले भांडें.
करपुट (करपुट) (सं) ना. — हाताचा तळवा; झाकलेली मूठ,
तळहात.
करवाल (करवाल) (करवाल) (कळ) (क) ना. — खड्ग; तरवार;
करवाल.
करभ (करभ) (सं) ना. — हत्तीचें पिळें; उंटाचें पिळें; तळवा;
मणगट; मणिबंध.
करभोर (करभोर) (सं) ना. — हत्तीच्या सोडेप्रमाणें मांडी
असलेली सुंदर स्त्री.
करमे (करमे) (क) अ. — 'करं' पहा.
कररुह (कररुह) (सं) ना. — 'करजात' पहा.
करवल्य (करवल्य) (सं) ना. — बांगडी; काकण; मल्लविद्येंतील
डाव; दांडपट्ट्याचे हात.
करवाल (करवाल) (करवाल) (कळ) (सं) ना. — खड्ग; कृपाण; तरवार.
करवीर (करवीर) (सं) ना. — कण्हेर; कोल्हापूर; कृपाणविशेष;
शृंगालाची राजधानी.
करशीकर (करशीकर) (सं) ना. — हत्तीच्या सोडेंतून फुकारलेलें
पाणी; फवारा.
करह (करह) (क) ना. — आवाहन; आमंत्रण; हाक; बोलावणी;
दूध तापवणें.
कराग्र (कराग्र) (सं) ना. — हाताचें टोंक; हत्तीच्या सोडेंचें
टोंक.
करांगुलि (करांगुलि) (सं) ना. — हाताचीं बोटे.

कराट (कराट) (सं) ना. — 'करंडक' पहा.
 कराने (कराणे) (क) ना. — दूधदुभतें.
 करामरण (कराभरण) (सं) ना. — कंकण; काकण; हस्तालंकार.
 करामति (करावळी) (अ. दे) ना. — प्रभाव; कर्तृत्व; करामत;
 कारभार; कार्यकुशलता.
 कराल (क) (कराल [क]) (सं) वि. — मोठे; भयंकर; विरुप;
 विक्राल; काळे.
 (सं) ना. — जनक वंशातील एक ज्ञानी राजा.
 करालंबन (करालंबन) (सं) ना. — साह्य; मदत; आधार;
 पाठिंबा.
 करालि (कराली) (सं) ना. — दुर्गा; शिवशक्ति.
 कराबलंबन (कराबलंबन) (सं) ना. — 'करालंबन' पहा.
 कराबळि (कराबळी) (क) ना. — समुद्रकिनारा; सागरतीर.
 करावु (करावु) (क) धा. — धार काढणे; दूध काढणे; गाई
 म्हशी पिळणे.
 करासि (करासि) (क) ना. — तीक्ष्ण खड्ग.
 कराळमुख (कराळमुख) (सं) ना. — भयंकर मुख; राक्षसाचें
 नांव.
 करास्फोट (करास्फोट) (सं) ना. — छडू; शडू; आम्हान.
 करि (क) (सं) ना. — हत्ती; आठ संख्या.
 (क) ना. — काळोख; शाई; कोळसा.
 (क) धा. — तळणे; काळे होणे.
 करि (रिं) कु (क) [००] क) (क) धा. — जळून काळवंडणे
 पोळणे; चटका बसणे.
 (क) ना. — कोळसा; शाई; वातीचा कोळी.
 करिगाल (करिगाल) (क) ना. — कुलक्षणी वेळ; कुसमय.
 करिगालि (करिगाली) (क) ना. — कुलक्षणा; घरबुडवी; कुलटा.
 करिगोरल (करिगोरल) (क) ना. — नीलकंठ; शिव.
 करिघटे (करिघटे) (सं) ना. — हत्तीचा कळप; हत्तीचा तांडा.
 करिचर्मधारि (करिचर्मधारि) (सं) ना. — हत्तीचे चामडे
 पांघरपारा; शिव.
 करिचर्मावर (करिचर्मावर) (सं) ना. — शिव.
 करिचु (कु) (करिचु [कु]) (क) धा. — धरून ठेवणे; पकडणे.
 करिणि (णी) (करिणि [णी]) (सं) ना. — हत्तीण.
 करिदिंगळु (करिदिंगळु) (क) ना. — कृष्ण पक्ष;
 वैष्णवेन्तरचा अमावास्यायेतचा काळ; अमावास्या.
 करिदिंगळु (करिदिंगळु) (क) ना. — ग्रहणादिकाच्या पर्वकाळाचा
 दुसरा दिवस; अशुभ दिवस.
 करिदु (पु) (करिदु [पु]) (क) ना. — काळारंग; काळेपणा;
 काळोख.

करिपौत (करिपौत) (सं) ना. — करभ; हत्तीचे पिळू.
 करिमकर (करिमकर) (सं) ना. — सागरीराक्षस; लोककथेतील
 समुद्रराक्षस.
 करिमणि (करिमणि) (क) ना. — मंगळसूत्र; करमरा मणि;
 काळेमणी.
 करिमुख (करिमुख) (सं) ना. — गजानन; गणपति.
 करिमुखि (रिकु) (करिमुखि [रिकु]) (क) धा. — जळणे; खाक
 होणे; पेटणे; तमाखू ओढून संपविणे.
 करियाळि (करियाळि) (क) ना. — डोळ्यातील बुबुळाचा
 काळाभाग.
 करि(री)र (करि [री]र) (क) ना. — माठ; हत्तीच्या दातांचे
 मूळ; वंशांकुर; कळकाचा कोंब; नेपतीचे काटेरी झाड.
 करिरिपु (करिरिपु) (सं) ना. — सिंह.
 करिवदन (करिवदन) (सं) ना. — गजवदन; गणपति.
 करिवरि (करिवरि) (क) धा. — जळून खाक होणे; काळे होणे.
 करिशावक (करिशावक) (सं) ना. — करभ; हत्तीचे पिळू.
 करिण्णु (करिण्णु) (सं) वि. — कार्येच्छु; कार्यप्रेमी; कृतिशील.
 करिस (करिस) (क) ना. — वाळलेपणा; रोडकेपणा; कृशता;
 क्षीणत्व; काश्य.
 करिसु (करिसु) (क) धा. — वाळविणे; सुकविणे; रोडावणे;
 कुशकरणे.
 करिस्कंध (करिस्कंध) (सं) ना. — 'करिघटे' पहा.
 गजदल; हत्तीसेना.
 करीरक (करीरक) (सं) ना. — लढाई; भांडण; तंटा.
 करीरि (करीरि) (सं) ना. — 'करीरक' पहा.
 करीष (करीष) (क) ना. — शेणी; गोवरी; उपल.
 करु (करु) (क) वि. — उंच; सशक्त; खुणेचा; मोठा.
 (क) ना. — वत्स; वासरु; पुतळा; कळप; ठसा; टेकडी;
 मोठेपणा; सामर्थ्य.
 (क) धा. — नेम धरणे; विचार करणे; स्तुतिकरणे;
 आकारणे; कटिबद्ध होणे; प्रतिज्ञा करणे.
 करुकु (करुकु) (क) ना. — काळोख; शाई; कोळसा.
 करुगाहि (करुगाहि) (क) ना. — गुराखी; गोवळा; गौळी.
 करुण (करुण) (सं) ना. — दया; कळवळा; तपस्वी; दुःख;
 काव्यांतील नवरसपैकी एक रस.
 करुणाकर (करुणाकर) (सं) ना. — दयाशील; दयावंत; कोमल
 हृदयाचा.
 करुणानिधी (करुणानिधी) (सं) ना. — दयासागर.
 करुणाब्धि (करुणाब्धि) (सं) ना. — दयासागर.
 करुणांबु (करुणांबु) (सं) ना. — दयेनें आलेले अश्रु.
 करुणालवाल (करुणालवाल) (सं) वि. — दयावंत;

करुणाशील; भावनाप्रधान.

करुणि (करुणळ) (सं) वि. - दयाशील; करुणाकर.

करुणिसु (करुणळसु) (क) धा. - दया दाखवणें; कृपा करणें; अनुग्रह करणें; प्रीति करणें.

करुणे (णा) (करुण्ण [ळण]) (सं) ना. - दया; कळकळ; सहृदयता; भावनाप्रधानता.

करुत्तु (करुण्डु) (क) अ. - मत्सर करून; पोटातिडकीनें; हेतुत; उद्देशपूर्वक.

—इरि (—उ०) (क) धा. - नेम धरून मारणें; उद्देश बाळगणें; ध्येय राखणें.

करुनाडु (करुणुण्डु) (क) ना. - उंच प्रदेश; कन्नड प्रदेश; कन्नडमाता.

करुणु (करुणु) (क) ना. - असहनशीलता; मात्सर्य; तिरस्कार.

करुव (करुव) (क) ना. - पोटातिडकीचा मनुष्य; मत्सरी मनुष्य.

करुवु (करुवु) (क) धा. - पोटादुखी करणें; मत्सर करणें; दावा धरणें; डंख धरणें; सूडवृत्ति बाळगणें.

(क) ना - मत्सर; पोटांतील आग; जळफळाट; दावा; डंख.

—तन (—डन) (क) ना. - मात्सर्य; दावा; डंख; सूडवृत्ति.

करुमाड (करुमुण्ड) (क) ना. - तळघर; मजला; उंच घर; सौध 'उप्परिगे' पहा.

करुंबु (करुवुण्डु) (क) ना. - 'करुबु पहा.

करुविट्ट (करुवुण्डु) (क) वि. - ठसा उठवलेले; लाख मिसळलेले; लाक्षामिश्रित; ओतीव; ओतलेलें.

करुविडु (करुवुण्डु) (क) धा - ठसा उठवणें; ओतणें; ओतवणें.

करुहु (करुहु) (क) ना - 'करुपु' किंवा 'करुबु' पहा.

करुळ (करुळ) (क) ना - प्रीति; वात्सल्य; आप्तपणा; नातें.

करुणा; दुःख; व्यथा; ध्यान.

करुळत्तरि (करुण्णुण्डु) (क) ना - विश्वासघात; बंधुद्वेष; कृतघ्नता.

करुळिवुचु (करुण्णुण्डु) (क) धा - पोटांत काढवणें; तळमळणें; कसेतरी होणें; मळमळणें.

(क) ना - तळमळ; कळकळ; कालवाकालव.

करुळोरेत (करुण्णुण्डु) (क) ना. - द्रोह; द्वेष; मळमळ.

करे (करे) (क) धा - हाक मारणें; हळी देणें; बोलावणें;

लिहविणें; ओतविणें; धारा काढणें; वर्षाव करणें; उतरविणें; लपणें; दृष्टिआड होणें; अश्रु गाळणें; आमंत्रण देणें.

(क) ना - काठ; डाग; कलंक; अपकीर्ति; ठसा; शेवट; पदर; दोष; प्रमाद; गुरांची जांगळ; अद्दर; तप्त मुद्रा.

करेकळहु (करेकळहु) (क) धा - बोलावणें; सांगून पाठविणें; कळविणें; पाचारणें.

करेगणमु (करेगणमु) (क) धा - मर्यादा ओलांडणें; भरून सांडणें; उलंघणें; अतिक्रमण करणें; पार होणें; उतू जाणें.

करेगाळि (करेगाळि) (क) ना - भूमीकडून समुद्राकडे वाहणारे वारे; मल्लयी वारे; मोसमी वारे.

करेगोरल (करेगोरल) (क) ना - नीलकंठ; शिव.

करेयिसु (करेयिसु) (क) धा. - आमंत्रणें; बोलावणें; दूध

करेसु (करेसु) काढणें; धारा पिळणें.

करेह (करेह) (क) ना. - हाक; निमंत्रण; धार; दूध; दुभती गाय.

करेणु (करेणु) (सं) ना - हत्ती.

करोटि (करोटि) (क) ना - बुट्टी; पाटी; करंडी; पात्र.

करोड (करोड) (अ. दे.) ना - कोट (संख्या); शतलक्ष; कोटी.

—पति (—पति) (क) ना - कोट्याधीश; नवकोट नारायण.

कर्क (कर्क) (कर्क [कर्क]) (सं) वि. ओबडधोबड, घट्ट;

कर्कटक, कर्कटक (कर्कटक, कर्कटक) कठिण बलिष्ठ (सं) ना -

खेकडा; कुलीन; कर्करास; कोड; पांढरेपण; चर्मरोग; अग्नि;

पांढराघोडा; चांगुलपणा.

कर्क (कर्क) डे (कर्क [कर्क]) (सं) ना. - आयुधविशेष;

कर्कटिका (कर्कटिका) (कर्कटिका) एक शस्त्र.

कर्कधु (कर्कधु) (सं) ना. - भोवरीचा वेल.

कर्कमीन (कर्कमीन) (सं) ना. - एक जातीचा मासा;

खेकड्याच्या किंवा विंचवाच्या आकाराचा मासा.

कर्कर (कर्कर) (सं) वि. - घट्ट; खडबडीत.

(सं) ना. - एक जातीचा हंसपक्षी.

कर्कवृत्त (कर्कवृत्त) (सं) ना. - विषुववृत्ताच्या उत्तरेकडील

२२½ अंशापर्यंतचे कल्पित वर्तुळ.

कर्केश (कर्केश) (सं) वि. - उग्र; भयंकर; घट्ट; भरीव; कठिण;

उद्धट; निर्दय; खडबडीत.

कर्कशयौवन (कर्कशयौवन) (सं) ना. - गद्धेपंचविशी;

उन्मादक तारुण्य.

कर्काटक (कर्काटक) (सं) ना. - कर्कमहिना; एक सौरमास.

कर्कोटक (कर्कोटक) (सं) ना. - एक रत्न; चांदी.

कर्कोट (कर्कोट) (कर्कोट [कर्कोट]) (सं) ना. - अनंत; वासुकी;

पद्म; महापद्म; तक्षक; शंखपाल; कर्कोटक; पुलिंद; या अष्ट

संपांपैकी एक साप.

कर्कोटकि (कर्कोटकि) (सं) ना. - कारले; करटुली.

कर्गु (कर्गु) (क) धा. - वितळणें; विरघळणें.

(क) ना. - काळा डाग; 'करगु' पहा.

कर्चरे (कर्चरे) (क) ना. - देहाचा एक भाग.

कर्चु (कर्चु) (क) धा. - चावणें; धुणें; प्रक्षालणें.

(क) ना. - चावा; दंश; धाव; प्रक्षालन.

कर्ण (कर्ण) (सं) ना. - कान; ऐकण्याचे इंद्रिय; सुकाणु;

कुंतीचा प्रथम पुत्र; त्रिकोणातील काटकोनासमोरील भुजा;
मृदंगाची शाई.
कर्णकठोर (कर्णकठोर) (सं) वि. - कर्कश; असह्य; कान
किटवणारे.
कर्णकुंडल (कर्णकुंडल) (सं) ना. - कानांतील दागिना.
कर्णभूषण.
कर्णक्षेत्र (कर्णक्षेत्र) (सं) ना. - कानांत कायम होणारा
आवाज.
कर्णगत (कर्णगत) (सं) वि. - कानावर आलेले; षट्कर्णी
झालेले; समजलेले; विदित.
कर्णगोचर (कर्णगोचर) (सं) वि. - कानाला ऐकू येणारे;
कर्णपथांत येणारे.
कर्णज (जात) (कर्णज) (सं) ना. - कर्णपुत्र; वृषसेन.
कर्णजप (जाप) (कर्णजप) (सं) वि. - चहाडखोर;
चुगलखोर; पदरचे सांगणारा; आरोप करणारा.
कर्णजित (कर्णजित) (सं) ना. - कर्णाळा जिंकणारा; अर्जुन.
कर्णताल (कर्णताल) (सं) ना. - कानाची फडफड; कानाचा
आवाज.
कर्णधार (रक) (कर्णधार) (सं) ना. - सुकाणु धरणारा;
सूत्रधार; पुढारी; नायक; जहाज चालवणारा.
कर्णपरंपरे (कर्णपरंपरे) (सं) ना. - कर्णोपकर्णी पसरणारी
वातमी; किंवदंती.
कर्णपूर (कर्णपूर) (सं) ना. - अशोकवृक्ष; कानातील दागिना;
कानपूर.
कर्णपोटि (कर्णपोटि) (सं) ना. - उच्चासन; जाड उंच गादी;
उच्च सभास्थान; उंचावरील व्यासपीठ.
कर्णमूल (कर्णमूल) (सं) ना. - कानशील; कानाचा
आरंभीचा भाग.
कर्णवेष्टन (कर्णवेष्टन) (सं) ना. - कानांतील आभरण.
कर्णशूल (कर्णशूल) (सं) ना. - कानदुखी; कानांतील ठणका.
कर्णसंभव (कर्णसंभव) (सं) ना. - कानापासून उत्पन्न
झालेला; कर्णपुत्र वृषसेन.
कर्णसू (सूचु) (कर्णसू) (सं) ना. - 'कर्णसंभव' पहा.
कर्णाकर्णि (कर्णाकर्णि) (सं) ना. - 'कर्ण-
परंपरे' पहा.
कर्णाट (कर्णाट) (क) ना. - कर्नाटक; कन्नड भाषा; कन्नड
प्रांत; कन्नड जनता.
कर्णारि (कर्णारि) (सं) ना. - कर्णशत्रु, अर्जुन.
कर्णालंकार (कर्णालंकार) (सं) ना. - कानांतील दागिना.
कर्णावतंस (कर्णावतंस) (सं) ना. - कर्णभूषण; श्रुतिसुभगता;
श्रवणमधुरता.

कर्णि (कर्णि) (सं) ना. - कर्णपुत्र वृषसेन; सुकाणू असलेले
जहाज; नांगराचा भाग; हिशेबतपासनीस; गुमास्ता; मुनशी;
कारकून; कुलकर्णी.
कर्णिक (कर्णिक) (सं) ना. - 'कर्णिक' पहा. शानभोग.
कर्णिके (का) (कर्णिके) (सं) ना. - हत्तीच्या सोडेचे
टोक; कर्णभूषण; कमलाचा बीजकोष; एक तीर्थ; मधले बोट;
शेंडेफळ.
कर्णिकार (कर्णिकार) (सं) ना. - कण्हेरी; एक फुलझाड.
कर्णजप (कर्णजप) (सं) ना. - 'कर्णजप' पहा.
कर्णद्विज (कर्णद्विज) (सं) ना. - कान; ऐकण्याचे इंद्रिय.
कर्णोपकर्ण (कर्णाकर्णि) (सं) ना. -
'कर्णपरंपरे' पहा.
कर्त (कर्त) (सं) ना. - कार्यकर्ता; काम करणारा; यजमान;
स्वामी; राजा; व्यवहारात आणणारा.
कर्तन (कर्तन) (सं) ना. - कातरण; छेदन; कापणी.
कर्तरि (री) (कर्तरि) (सं) ना. - कातरी; कातरण्याचे
साधन; वस्तरा; चाकू.
—प्रयोग (—प्रयोग) (सं) ना. - कर्त्यानुसारी क्रियापदाची
वाक्यरचना.
कर्तले (कर्तले) (क) ना. - 'कर्तले' पहा;
कर्तार (कर्तार) (सं) वि. - कर्ता; करणारा; सष्टा.
कर्तु (कर्तु) (सं) ना. - 'कर्तार' पहा.
कर्तृक (कर्तृक) (सं) वि. - कर्तृत्ववान; कर्ता.
कर्त्री (कर्त्री) (सं) ना. - करणारी; स्वामिनी; राणी; कातरी;
चाकू.
कर्त्रिके (कर्त्रिके) (सं) ना. - लहान कातरी; वस्तरा; शिका-
ऱ्याचा सुरा.
कर्द (कर्द) (कर्द) (सं) ना. - राड; चिखल; पंक.
कर्दम (कर्दम) (सं) ना. - चिखल; राड; पाप; मांस;
कर्दमकृषि; पंकिल.
कर्दमजात (कर्दमजात) (सं) ना. - पंकज; कमळ; हीन
कुळांतला; हीनयातीचा.
कर्दु (कर्दु) कु (कर्दु) (क) धा. - खुपणे; चावणे;
काठीने चोपणे.
कर्निके (कर्निके) (क) ना. - देठ; नाळ; तुकडा; भाग.
कर्पट (कर्पट) (सं) ना. - कापड; कपडा; जुने वस्त्र;
फाटके कापड.
कर्पर (कर्पर) (सं) ना. - बुट्टी; मडके; शिजवणे; काहील.
कर्प (पर्) स (कर्प) (सं) ना. - कापूस; कपाशी.
कर्पु (कर्पु) (क) ना. - काळपणा; डाग; कलंक; हत्ती धरण्याचा
खड्डा; जाळे.

कर्पु (कृ) र (कृष्ण [कृष्ण] ठ) (सं) ना. — कापूर; जाळण्याचें सुगंधी द्रव्य.
 —आरति (—उठठि) (सं) ना. — कापराची ओवाळणी; कुरवंडी.
 कर्पो (बों) ने (कृष्ण [कृष्ण] ण) (क) ना. — काळा धूर; कृष्णमेघ.
 कर्बुविल (कृष्ण [कृष्ण] क) ना. — लोखंडाचा बाण असलेला राम.
 कर्बु (बों) न (कृष्ण [कृष्ण] ल) (क) ना. लोह; लोखंड 'कविण' पहा.
 कर्बु (बों) र (कृष्ण [कृष्ण] ठ) (सं) ना. — रंगीवेरंगी मिश्ररंगी सोने; राक्षस.
 कर्बुरित (कृष्ण [कृष्ण] ठ) (सं) वि. — रंगीवेरंगी; मिश्ररंगी.
 कर्म (कर्म) (सं) ना. — कर्तव्य; करण्यासारखें काम; कामाचें फळ; पूर्वजन्मीचें पाप; दुष्परिणाम; व्याकरणांतील कर्म; धार्मिक विधि.
 —अंत (—उठठ) (सं) ना. — मशागत केलेली जमीन; धान्यसंग्रह.
 —कर (कर्म) (सं) ना. — मजूर; श्रमिक; कूली.
 —कांड (कर्म) (सं) ना. यज्ञयाग सांगणारा वेदाचा भाग.
 कर्मकार (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — कार्यकर्ता. 'कम्मर' पहा. शिल्पी.
 कर्मकीलक (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. घोबी; परीट; रजक.
 कर्मक्षम (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. — कार्यक्षम; कार्याला योग्य.
 कर्मठ (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. — कर्ममार्गी; कर्मावर निष्ठा ठेवणारा; कट्टर आचारवंत; कार्यनिपुण; श्रद्धालु; आचारालाच धर्म मानणारा.
 कर्मडु (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — अगाध डोह; पावसाच्या पाण्याचें साचलेलें सरोवर; काळा डोह.
 कर्मणि (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — काळा मणी; कर्मानुसारी वाक्य-रचना; पगार; वेतन; भाडे.
 कर्मण्य (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — कलाकौशल्य; कार्यनिपुणता; चळवळ; व्यापार.
 —कर्मण्या (—कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — मजूरी; रोजमुरा.
 कर्मनिरत (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. — कार्यमग्न; कर्मरत; कृतिव्यग्र.
 कर्मनीति (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — कार्य उरकण्याची पद्धति.
 कर्मपद (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — कर्त्याची क्रिया निर्दिष्ट करणारा शब्द. कार्यक्षेत्र.
 कर्मपरिपाक (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — कर्मविपाक; पूर्व कर्म-फल सिद्धांत.
 कर्मफल (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — पूर्वजन्मीच्या पापपुण्यानुसार मिळणारें फळ; कार्याचा परिणाम; प्रारब्ध.

कर्मभोग (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — पूर्वाजित पापपुण्याची फलानुभूति; संचितानुसार येणारी स्थिति.
 कर्ममार्ग (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — धार्मिक विधिविधान.
 कर्मशाले (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — लोहारशाळा; उद्योगमंदिर; कार्यभवन.
 कर्मशील (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. कर्तव्यदक्ष; सततोद्योगी.
 कर्मसचिव (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — कार्यनिर्वाहक; न्यायाधीश; कार्यमंत्री; प्रतिनिधि.
 कर्मसाक्षि (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — सर्वसाक्षी; सूर्य; ईश्वर.
 कर्माधीन (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. — कर्मानुरूप; प्रारब्धानुसार आलेले.
 कर्मायुक्त (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. — 'कर्माधीन' पहा.
 कर्मिष्ठ (कर्म [कर्म] ठ) (सं) वि. — कार्यमग्न; कार्यचतुर; पापी.
 कर्मैद्रिय (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — हातपाय वगैरे कार्य करणारे अवयव.
 कर्मोड } (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — काळे ढग; निळे
 कर्मगिळ } (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — काळे आकाश.
 कर्मणे (कर्म [कर्म] ठ) (क) अ. — काळेकुट्ट; काळेभोर.
 कर्मेट (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — जिल्ह्याचें मुख्य ठिकाण; मध्यवर्ती शहर.
 कर्मरेगोळ (कर्म [कर्म] ठ) (क) धा. — समोवती बांधणें; घेरणें; वेढा देणें; आक्रमणें; झाकणें.
 कर्बुविल (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — लोहबाण मारणारा राम.
 कर्मेटु (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — काळा पर्वत; निलगिरी; अंजनात्रि.
 कर्मेलगु (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — काळोख; काळेकिरण.
 कर्मोणे (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — काळाधूर 'कर्मोणे' पहा.
 कर्मोन्नु } (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — लोह; खत.
 कर्मोन्नु } (कर्म [कर्म] ठ) (क) ना. — लोह; खत.
 कर्म(वण) (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — ओढ; हिंसा; झीज; नांगर; कुळवणी; शेतकरी; रयत; वासावीस; दान; कृशता; रोडकेपण; सोळा माषांचें वजन.
 कर्मक (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — शेतकरी; नांगर चालवणारा.
 कल् (कर्म) (क) धा. — शिकणें; अभ्यास करणें; मोजणें; धरणें; ध्वनि काढणें; नेणें; जाणें; विचार करणें; जाणणें; हलविणें; पकडणें.
 (क) ना. — धोंडा; विद्या.
 कल (कर्म) (सं) ना. — अव्यक्त मधुरध्वनि; कोमलस्वर; रात्र; पात्र; मडकें; चिंता; व्यथा; सोने; संगीतलय; चतुर्थांश भाग.
 कलकंड (कर्म [कर्म] ठ) (सं) ना. — मधुरध्वनि; कोकिल; भ्रमर.

कलकंठि (कलकंठ) (सं) ना. - पारवा; हंसी; कोकिळा; भ्रमरी.

कलकल (कलकल) (सं) ना. - कलकलाट; गोगाट; कोलाहल;
गोंधळ.

कलकूजिका (गिका) } (कलकूजिका [कूजिका]) (सं) ना. -
कलतूलिका } (कलकूजिका)

विलासिनी; कामुकी; क्रीडासक्ति; स्वेच्छाचारिणी.

कलनाद, (कलनाद) (सं) ना. - मधुरध्वनि; 'इंचल' पहा.

कलहंस (कलहंस) (सं) ना. - राजहंस; पाय व चौंच लाल
पण अंग पांढरे असलेला पक्षी.

कलकु (कलकु) (सं) ना. - मिसळणें; 'कदडु' पहा.

कलगच्छु (कलगच्छु) (क) ना. - तांदळाचें धुवण, चुन्याचा
गिलावा; गिरावा.

कलंक (कलंक) (सं) ना. - डाग; दोष; पाप; अपकीर्ति; धब्बा.

कलंकष (षी) (कलंकष [क्षी]) (सं) ना. - सिंहाचें दांपत्य.

कलंकु (कलंकु) (क) धा. - 'कदडु' पहा.

कलंकित (कलंकित) (सं) वि. - दोषी; अपवित्र; कलंक लागलेले.

कलत्र (कलत्र) (सं) ना. - कुटुंब; पत्नी; गृहलक्ष्मी.

कलधौत (कलधौत) (सं) ना. - चिन्ह; चांदी.

कलप (कलप) (सं) ना. - कळप; समूह; तांडा.

कलपु (कलपु) (अ. दे.) ना. - केस काळे दिसण्याकरितां
लावलेला रंग.

कलभ (कलभ) (सं) ना. - शरभ; करभ; हत्तीचें पिल्लू.

कलम (कलम) (सं) ना. - लेखणी; झिजके नाणें; मात;

तांदूळ; नापीक जमीन. 'कळम' पहा.

कलमल (कलमल) (क) ना. - 'कळवळ' पहा.

कलन (कलन) (सं) ना. - संकलन; जोडणी.

कलंदिका (कलंदिका) (सं) ना. - नैपुण्य; कौशल्य.

कलंब (कलंब) (सं) ना. - बाण; कदंब; पाणी.

कलंबासन (कलंबासन) (क) ना. - बाणांचा भाता; बिल्ह.

कलंबि (कलंबि) (क) ना. - कढई; काहील.

कलंबुट (कलंबुट) (सं) ना. - लोणी; नवनीत; ताजे लोणी.

कलरव (कलरव) (सं) ना. - 'कलनाद' पहा.

कलल (कलल) (सं) ना. - गर्भकोष; गर्भावरील आवरण.

कललगर्भ (कललगर्भ) (सं) ना. - स्वप्नांतील गर्भधारणा.

कलविक (ग) (कलविक [ग]) (सं) ना. - पक्षी; चिमणी.

कलवे (कलवे) (क) ना. - पाणकमल; जलज.

कलवेरके (कलवेरके) (क) ना. - मिसळ; विसाण; मिश्रण.

कलश (कलश) (सं) ना. - कळशी; गाडणें; गडवा; धान्याचें

माप; चौवीस शेर; देवाल्याचा कळस; शिखर; घागर.

—ज (—ज) (सं) ना. - अगस्ती; कुंभज; भारद्वाज.

कलशकुचे (कलशकुचे) (सं) ना. - तरुणी.

कलस (कलस) (क) ना. - कळस.

कलसु (कलसु) (क) धा. - मिसळणें; कालविणें; एकत्रित
करणें; जोडणें.

कलसुमें लोगर (कलसुमें लोगर) (क) ना. - मसालेमात;
दहीमात; बुत्ति.

कलह (कलह) (सं) ना. - भांडण; तंदा; वैमनस्य; झगडा.

कलहप्रिय (कलहप्रिय) (सं) वि. - भांडखोर; तंटलबाज;
भांडकुदळ.

(सं) ना. - नारद.

कलहंतारिते (कलहंतारिते) (सं) ना. - प्रियकराशी भांडून
वेगळी झालेली.

कलहार (कलहार) (सं) ना. - युद्ध; भांडण.

कलहाशन (कलहाशन) (सं) ना. - नारद; भांडणावर जगणारा.

कला (कला) (सं) ना. - कुशल विद्या; शिल्प; कारागिरी;

रसविद्या; संगीत; चित्र; साहित्य इ० कला; डाग; कलंक;

चूक; वेळचें परिमाण; तुकडा; त्याग; काळेपणा.

कलाकैलि (कलाकैलि) (सं) ना. - विलास; विनोद.

कलाजीवि (कलाजीवि) (सं) ना. - कलावंत.

कलाघर (कलाघर) (सं) ना. - चंद्र; कलाकांत.

कलाकौशल्य (कलाकौशल्य) (सं) ना. - हस्तलाभ; हस्तचातुर्य;

कलाद (दक) (कलाद [दक]) (सं) ना. - सोनार;

कलाघरघर (कलाघरघर) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शिव.

कलानिधि (कलानिधि) (सं) ना. - चंद्र.

कलांतर (कलांतर) (सं) ना. - व्याज; लाभ.

कलाप (कलाप) (सं) ना. - कळप; समूह; मोरपिसारा;

मेखळा; अलंकार; चंद्र; भांडण.

कलापक (कलापक) (सं) ना. - समस्यापूर्ति; कवितेचे चार

चरण एकत्र करून अर्थपूर्ण करण्याची रीति.

कलापकलधार (कलापकलधार) (सं) ना. - चंद्रकला धारण

करणारा शंकर; चंद्रमौली.

कलापि (कलापि) (सं) ना. - पिसारा असलेला; मोर.

कलापिनी (कलापिनी) (सं) ना. - रात्र; चंद्र.

कलाबतु (कलाबतु) (अ. दे) ना. - जरतारी काम.

जरीबुट्टीचें काम; जर; जरीचे वस्त्र.

कलापंडित (कलापंडित) (सं) ना. - कलाविशानी; कलावंत.

कलायि (कलायि) (अ. दे) ना. - कलहई.

कलावक्त्र (कलावक्त्र) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; सोळा मुखें असलेला
ब्रह्मा.

कलावति (ती) (कलावति [ती]) (सं) ना. - दुर्गादेवी.

कलावंत (कलावंत) (सं) ना. - कलाजीवी; कलाविद;

कलाकार; नटराज.

कलावति (कलाव०३) (सं) ना. - कलावंतीण; वेश्या; राख;
रांड; वेसवा; दुर्गा.

कलाविद (कलावि०) (सं) ना. - 'कलावंत' पहा.

कलाहीन (कलाही०) (सं) वि. - कला कमी असलेला चंद्र;
कलागुण नसलेला; निस्तेज.

कलि (कलि) (सं) ना. - चतुर्थयुग; कलियुग; कलिपुरुष; युद्ध;
भांडण; तालवृक्ष; दारिद्र्यलक्ष्मी.

(क) वि. - शूर; धीट; भांडखोर,

(क) धा. - अभ्यास करणें; वहिवाट पाडणें.

कलिका (के) (कलिका [क]) (सं) ना. - कळी; मुकुल; गाल;
न उमललेलें फूल.

कलिके (कलिके) (क) ना. - शिक्षण; अभ्यास; चातुर्य; समज;
कोवळे फळ; भांडण.

कलिंग (कलि०ग) (सं) ना. - 'ओडिसा' प्रांत; एका देशाचें
प्राचीन नांव.

कलिज (कलि०ज) (सं) ना. - चटई; गवताचें आसन; दर्भासन;
पडदा; तोंडावरील आवरण.

कलिजक (कलि०जक) (क) ना. - कणगी; धान्यसंग्रह.

कलिज (कलिज) (क) ना. - मूत्रपिंड.

कलित (कलि०ड) (सं) वि. - शिकलेलें; पठित; समजलेलें; एकत्रित
केलेंलें; पिकलेले; पक्व.

(क) ना. - शिक्षण; विद्या.

कलितन (कलि०डन) (क) ना. - शूरपणा; धीटपणा.

कलिनाशन (कलि०नश०न) (सं) ना. - कलिपरिहार; कलियुगांतील
कष्टांचा नाश.

कलिंद (कलि०ड) (सं) ना. - यमुना नदीचे उगमस्थान.

—जे (—जै) (क) ना. - यमुना नदी.

कलिमन (कलि०मन) (क) ना. - धैर्यशील, धीर; दृढ मनाचा
मनुष्य.

कलियुग (कलि०युग) (सं) ना. - चतुर्थ युग.

कलिल (कलि०) (सं) वि. - मिसळलेलें; मिश्रित; एकजीव
झालेलें; भरलेलें; मिळून राहाणारे.

(सं) ना. - तळमळ, कळोळ.

कलु (कलु) (क) ना. - दगड; धोंडा; पत्थर.

कलुकु (कलु०कु) (क) धा. - 'कदडु' पहा.

कलुकुटिग (कलु०कु०डिग) } (क) ना. - पाथरवट; वडारी;
कलुगुटिग (कलु०गु०डिग) } शिपी; एकपक्षी.

कलगौटे (कलु०गौ०टे) (क) ना. - दगडी किल्ला; किल्ल्याचा
तट; गड; दुर्ग; कोटाचा सौध.

कलुडु (कलु०डु) (क) धा. - कळकळणें; कळकणें; 'कदडु'
पहा.

कलुष (कलु०ष) (सं) ना. - डाग; कलंक; राड; धाण; चिखल;
पाप; चगळ; संभाजीचा कलुषामंत्री.

कलुहु (हे) (कलु०हु [हु]) (क) वि. - अशुद्ध; गढळ; दूषित.
कले (कलि) (सं) ना. - 'कल' पहा. भाग; चातुर्य; नैपुण्य;

प्रकाश; कांती; मनोहरता; चांगुलपणा.

(क) धा. - एक होणें; समाविष्ट होणें; मिसळणें.

(क) ना. - जलमेची खूण; खण; उणीव; अभाव; ध्वनि; गोंधळ.

कलेवर (कलि०वर) (सं) ना. - देह; शरीर.

कलिक (कलि०) (सं) ना. - कलियुगांतील विष्णूचा दहावा अवतार;
कल्मष; राड; नीच पुरुष.

कलके (कलि०) (क) ना. - शिक्षण; विद्या.

कलमानिस (कलु०मानिस) (क) वि. - पाषाणहृदयी; कठोर
अंतःकरणाचा; 'कटुक' पहा.

कल्प (कलि०) (सं) ना. - प्रलय; जगाचा अंतकाळ; ब्रह्मदेवाच्या
कालगणनेतील परिणाम; वेदांगांतील एक नियम.

—अंत (—अ०ड) (सं) ना. - विश्वविनाश; जलप्रलय.

कल्पक (कलि०क) (सं) ना. - प्रतिभाशाली कल्पनाशक्ति
असलेला; आदर्श; ध्येयभूतवस्तु; अनुकरणीय वस्तु.

कल्पकुज (कलि०कुज) (सं) ना. - कल्पद्रुम; कल्पवृक्ष; कामतरु;
देवतरु; इच्छा पुरविणारा वृक्ष.

कल्पन (ना) (कलि०न [न]) (सं) ना. - कातरण्याची क्रिया;
शकल; युक्ति; अनुमान; तरंग; भांडणी; विचारलहरी.

कल्पनाकथे (कलि०नकथे) (सं) ना. - कादंबरी; जुळवलेली गोष्ट.

कल्पनी (कलि०नी) (सं) ना. - कैची; कात्री; कातर.

कल्पने (कलि०ने) (सं) ना. - स्थिरता; नियम; क्रिया; सौंदर्य;
शोध; भावना; मनांतील माडे; कथारचना; युक्ति; आकांक्षा;

सृष्टिरचना; रीति.

कल्पभूज (जात) (कलि०भूज) } [कलु०ड] (सं) ना. - कल्पवृक्ष
कल्पभूरुह (कलि०भूरुह) }

कल्पलते (कलि०लते) (सं) ना. - कल्पवृक्षासारखी वेळी.

कल्पाग्नि (कलि०ग्नि) (सं) ना. - प्रलयाग्नि; जगविनाशक अग्नि.

कल्पाग्निप (कलि०ग्नि०प) (सं) ना. - कल्पवृक्ष

कल्पांत (कलि०अंत) (सं) ना. - विश्वविनाशाचा अंत्यसमय.

कल्पादि (कलि०दि) (सं) ना. - प्रथम सृष्टिकार्य.

कल्पाद्र (कलि०द्र) (सं) ना. - कल्पांतकाळाची मेघवृष्टि.

कल्पावनीज (कलि०वनीज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष.

कल्पि (लिपक) (कलि० [लि०क]) (सं) ना. - कला; ललितविद्या;
शिक्षण.

कल्पित (कलि०ड) (सं) वि. - कल्पना केलेले; कृत्रिम; संशोधित;
व्यवस्थित.

(सं) ना. - विचारभावना; शस्त्रसिद्ध युद्धगज

कल्पिसरि (कॅल्पीसॅरि) (क) ना. - वटवृक्ष; वड.

कल्पिसु (कॅल्पीसु) (क) धा. - कल्पना करणें; व्यवस्था लावणें;
शोध करणें; अस्तित्वांत येणें; निर्मिणें; मांडणें; योजना करणें.

कल्बाणि (कॅल्बाणि) (क) धा. 'कल्पिसु' पहा.

कल्मष (कॅल्मष) (सं) ना. - राड; चिखल; घाण; कलंक; पाप.

कल्माष (कॅल्माष) (सं) ना. - राखीरंग; धूसरवर्ण.

—कंठ (—कॅन्ठ) (सं) ना. - शिव.

—इ (—इ) (सं) ना. - यमुनानदी.

कल्य (कॅल्) (सं) वि. - सिद्ध; सायुध; सशस्त्र; चांगला.

(सं) ना. - निरोगी; उपकाल; प्रातःकाल; काल;

आदला दिवस; मादक आसव; बहिरा; किंवडा; परस्पर बंधन;
मुका; चतुर निर्देशन.

कल्याण (कॅल्याण) (सं) ना. - शुभमंगल; विवाह; क्षेम; सुदैव.

मान्यता; सोनें; चिन्ह; संतोष.

कल्याणि (कॅल्याणि) (सं) वि. - संतोषकारक; दैववान; अनुग्रही;

शुभकारक; (सं.) ना. सरस्वती; पार्वती; लक्ष्मी.

कल्लरे (कॅल्ले) (क) ना. - दगडाचा ढीग; दगडाचा डोंगर; दगड
वाहणारी गाडी.

कल्लि (कॅल्लि) (सं) ना. - अंगी; बंडी; कुडते; मुसकी; वाकळ;

विणलेली पिशवी; करलें.

कल्ल (कॅल्) (सं) ना. - बहिरा; किंवडा; मुरबाड; नापीक जमीन.

कल्लिगूळ (कॅल्लिगूळ) (क) ना. - पाथेय; शिवोरी; बांधून

घेतलेले अन्न; बरोबर घेतलेलें जेवण.

कल्लात्त (कॅल्लात्त) (क) ना. - विद्वान; पंडित; आचार्य.

कल्लियोगर (कॅल्लियोगर) (क) ना. - 'कल्लिगूळ' पहा.

कल्लुकुटिक (कॅल्लुकुटिक) (क) ना. - गवंडी; वडुर; दगडकाम

करणारा; पाथरवट.

कल्लणिसु (कॅल्लाणिसु) (क) ना. - ध्वनि; आवाज; हाक; हळी.

कल्लुहाकु (कॅल्लुहाकु) (क) धा. - दगड फेकणें; काम विघडवणें;

घोंड उभी करणें; हरकत घेणें; नष्ट होणें; उध्वस्त होणें.

कल्लेदे (कॅल्लेदे) (क) वि. - निर्दय; पाषाणहृदयी; नीच अंतःकरणी.

—य (—य) (क) वि. - करुणाहीन; निष्ठुर.

कल्लोल (कॅल्लोल) (सं) ना. - तरंग; लाट; वैरी; संतोष;

अडचण; पीडा.

कल्लोलमाले (कॅल्लोलमाले) (सं) ना. - तरंगावली.

कल्लोलिनि (नी) (कॅल्लोलिनि) (सं) ना. - नदी; ओढा;

प्रवाह; झरा.

कल्लेस (कॅल्लेस) (क) ना. - शिल्पकला; गंवडीकाम; कोरकाम.

कल्लहार (कॅल्लहार) (सं) ना. - सुवासिक रक्तकमल; सुवर्णकमल;
श्वेतकमल.

कव (कॅव) (क) ना. - क्रम; ओळ; रीति; पद्धति; सुव्यवस्था.

(सं) ना. - स्तुती; विवरण; रचना; वर्ण रंजना; चित्रलेखन.
कवक्कने (कॅवक्कने) (क) अ. - वसकन; खस्कन (ओरडून
अंगावर जाणें).

कवच (कॅवच) (सं) ना. - पांघरूण; झाकण; चर्म; कातडें;

अंगत्राण; मंत्रविधान; कुडा; कुटजलता; चिखलत.

कवचहर (कॅवचहर) (सं) वि. - वयस्क; वयस्कर; वृद्ध.

वचचु (कॅवचु) (क) धा. - वरखाली करणें; येरझान्या घालणें.

कवड (कॅवड) (क) ना. - कपट; फसवणूक; वंचना.

—गंटक (—गॅन्टक) (क) ना. - महाकपट; राहू.

कवडी (कॅवडी) (क) ना. - कपर्दिका; कवडी; एक नाणें;

पगडी खेळण्याचे साधन.

कवडिके (कॅवडिके) (क) ना. - धोतराचा काठ; बाण; कपट

करणारा; कवडी.

कवडु (कॅवडु) (क) ना. - कपट; फसवणूक; वंचना; माया;

धोतराचा काठ; वास.

कवडुबिज्जे (कॅवडुबिज्जे) (क) ना. - कपटविद्या; फसवेगिरी;

मायाविद्या.

कवणे (कॅवणे) (क) ना. - गोफण.

कवते (कॅवते) (क) ना. - अपहरण; नागवणूक; मनाला लगाम

घालणें; संयम; मनोनिग्रह; विभाग.

कवन (कॅवन) (सं) ना. - पद्य; काव्य; भेदबुद्धि; विलाप; शोक.

कवर् (रु) (कॅवर् [रु]) (क) धा. - अपहरण करणें;

नागविणें; उपटणें; चिरून टाकणें; 'कमरू' पहा.

(क) ना. - रथाचा एक भाग; फांदी; शाखा.

कवरिडु (कॅवरिडु) (क) धा. - हिसकावून घेणें; बुचाडणें.

कवर (रा) री (कॅवर [रा] [री]) (सं) ना. - मिश्रण

मिसळलेले; भर.

—भार (—भॅर) (सं) ना. - वेणी; बुचडा; कबरी.

कवर्ते (कॅवर्ते) (क) ना. - 'कवते' पहा.

कवल् (लु) (कॅवल् [लु]) (क) धा. - शाखा फुटणें; चिरणें;

कोंब येणें. (क) ना. - शाखा; कोंब; विभक्त स्थिति.

कवल (कॅवल) (सं) ना. - वास; विडा; मिठी; आलिंगन.

कवलित (कॅवलित) (सं) वि. - खाल्लेलें; मुरलेलें; आवरलेले;

पकडलेलें; आलिंगलेलें.

कवलोडे (कॅवलोडे) (क) धा. - हलणें; फाटणें; दूर होणें;

विभक्त होणें.

कवलंबु (कॅवलंबु) (क) धा. - अर्धचंद्राकृति बाण.

कवलिरि (कॅवलिरि) (क) धा. - टोचणें; खुपसणें; तुकडे पाडणें.

कवले (विले) (कॅवले [विले]) (क) ना. - कपिला गाय; नंदीबैल.

कवलोत्तु (कॅवलोत्तु) (क) ना. - झाडाचा बुंधा; बुडखा;

खोड.

कव्यलगाणे (कव्यलगाणे) (क) ना. — 'कव्यलगाणे' पहा.
 कव्यलगाणे (कव्यलगाणे) (क) ना. — लहान लहान चरी
 असलेला पाट.
 कव्यलगाणे (कव्यलगाणे) (क) ना. — आडवाट; पायवाट;
 पाऊलवाट.
 कव्यलगाणे (कव्यलगाणे) (क) धा. — कोंब आणणे;
 मोड आणविणे.
 कवळ (कवळ) (क) ना. — 'कवळ' पहा.
 कवळिळ (कवळिळ) (क) ना. — मूर्खा; बेभानता; वेगुद्धि;
 करवंद; एक फळ.
 कवळिणे (कवळिणे) (क) ना. — कपाल; कपालिका; भिक्षापात्र;
 थाळी; डोक्यावरील पाटी; पंचपात्र; पानाचा पुडा; सांवेजोड.
 कवाट (कवाट) (क) ना. — कवाड; कपाट; दरवाजा.
 कवाटशलाके (कवाटशलाके) (सं) ना. — चिमणी; खील;
 खिटी.
 कवाड (कवाड) (क) ना. — जनावराचा तांडा; 'कपाट' पहा.
 गोशाला; कोंडवाडा.
 कवाडगिर्जा (कवाडगिर्जा) (क) ना. — गुराखीण; गोवळीका;
 गवळण.
 कवाडिग (कवाडिग) (क) ना. — गोवळा; गुराखी.
 कवायित्तु (कवायित्तु) (अ. दे) ना. — कवाईत; कवायत;
 युद्धकलेचें शिक्षण.
 कवि (कवि) (सं) धा. — तोंडावरून पांघरून घेणे; चढाई करणे;
 पसरणे; धावून जाणे; गुंडाळणे; भरणे; झाकणे.
 (सं) ना. — शुक्र; शुक्राचार्य; पाणी; हल्ला; घेरा; हत्ती;
 कविता रचणारा.
 (क) ना. — विचारवंत; चतुर; पाणकौबडा; वाल्मिकी; ब्रह्म;
 सूर्य; लगाम.
 कविक (कवि) (कवि) (क) ना. — 'कडियाण' पहा.
 कविचु (कविचु) (क) धा. — खालवर करणे; आवरणे; झाकणे;
 घर जाईलसे करणे; किवचणे.
 कविजळ (कविजळ) (क) ना. — 'कपिजळ' पहा.
 कविता (कविता) (कविता) (सं) ना. — कविकृति; काव्य.
 कविपुंगव (कविपुंगव) (सं) ना. — कविराज; कविश्रेष्ठ.
 कविमार्ग (कविमार्ग) (सं) ना. — काव्य करण्याची रीति;
 उत्तर देण्याची पद्धति.
 कविराजमार्ग (कविराजमार्ग) (सं) ना. — कन्नडमधील
 नृपतुंग कवीचा 'कन्नड लक्षण ग्रंथ.'
 कविल् (कवि) (कवि) (क) ना. — कपिल वर्ण; तांबडारंग.
 कविले (कवि) (कवि) (क) ना. — 'कपिले' पहा.
 कविल्लकासे (कविल्लकासे) (क) ना. — तांबड्या रंगाची वस्तु.

कविसमय (कविसमय) (सं) ना. — काव्यसमय; काव्यघोरण;
 संकेत; कवींच्या विशिष्ट समजुती; परंपरेनें चाललेली
 काव्यपद्धत; वळण.
 कविहृदय (कविहृदय) (सं) ना. — कविमानस; काव्यमर्म.
 कवींद्र (कवींद्र) (सं) ना. — कविश्रेष्ठ; गरुड; राजहंस.
 कवुं (कवुं) (क) ना. — 'कंकुळ' पहा. कंकोळ.
 कवुंगु (कवुंगु) (कवुंगु) (क) ना. — क्रमुक;
 पोफळ; सुपारी.
 कवुचु (कवुचु) (क) धा. — 'कविचु' पहा.
 कवुदि (कवुदि) (क) ना. — कंथा; वाकळ, विंध्याचें दुपटें.
 कवुधर्म (कवुधर्म) (क) ना. — दुर्वर्तन; अधर्म; अनीति;
 वाईट वागणूक; कुचाळा.
 कवुरिडु (कवुरिडु) (क) धा. — दुर्गंधी माजवणे; घाण पसरवणे.
 कवुरु (कवुरु) (क) ना. — दुर्गंधी; जळका वास.
 कवुरेळु (कवुरेळु) (क) धा. — दुर्गंध पसरणे; घाण सुटणे.
 कवुळु (कवुळु) (क) ना. — गाल; कपोल; थोवाड.
 कवुळुडे (कवुळुडे) (क) ना. — उशी; तक्या; गिरदी; उसें.
 कवे (कवे) (क) ना. — 'कवळ' पहा.
 कवेकेडु (कवेकेडु) (क) ना. — जादू; कपट; खेळ; माया.
 कवेर (कवेर) (सं) ना. — कावेरीचा पिता.
 कवोष्ण (कवोष्ण) (सं) ना. — कोमट; ईषदुष्ण; बोट
 राहण्याइतपत ऊन.
 कव्य (कव्य) (सं) ना. — पितरांना देण्याचे पिंड; वगैरे.
 कव्वरे (कव्वरे) (क) ना. — भ्रमण; भ्रम; उन्माद; धाबरेपणा.
 कव्वल् (कव्वल्) (क) ना. — दर्प; उग्रवास.
 कशा (कशा) (कशा) (क) ना. — चाबूक; फटका; चाट;
 चिमटा; चपाटी.
 कशिपु (कशिपु) (सं) ना. — आहार; वस्त्रप्रावरण; अन्नवस्त्राचें
 साधन; उसें; उशी.
 कशेरु (कशेरु) (कशेरु) (क) ना. — पाठीचा कणा; काश गवत.
 कशेरु (कशेरु) (कशेरु) (क) ना. — पाठीचा कणा; काश गवत.
 कश्चित् (कश्चित्) (कश्चित्) (सं) ना. — कोणी एक; एकटाच;
 कोणीहि.
 कश्मल (कश्मल) (सं) ना. — घाण;; विटाळ; भय; मूर्खा.
 कश्य (कश्य) (सं) वि. — चाबकाचा मार खाण्यायोग्य; चाबकानें
 मारण्यायोग्य
 (सं) ना. — घोड्याची कंबर; सोमरस; अमृत.
 काश्यप (काश्यप) (सं) ना. — दिती अदिती यांचा पति; एक
 ऋषी; कासव; कच्छप; मासा; हरिण.
 — नंदन (— नंदन) (सं) ना. — अरुण; गरुड.
 कष (कष) (सं) धा. — घासणे; रगडणे.

(सं.) ना. - निकष; कसोटी; कस लावण्याचे साधन.
 कषण (कळ००) (सं.) ना. - घर्षण; कसवटी; रगडणें.
 कषाय (कळ००००) (सं) ना. - काढा; औषधपद्धति; भावातिरेक;
 भगवा; गेरवा; क्लेश.
 कषायांबर (कळ००००००००) (सं.) ना. - भगवें वस्त्र; संन्याशाची
 छाटी.
 कषायित (कळ००००००) (सं) वि. - भगवें; हुसुंजी; तांबूस;
 रंगाचें.
 कष्ट (कळ००) (सं) ना. - देहश्रम; अडचण; दुःख; पाप; चूक;
 प्रमाद; नीच; हीन; अंत्य.
 कष्टाल (कळ००००००००) (सं.) वि. - सतत श्रम करणारा;
 अथक कष्टणारा; विसावा न घेतां राबणारा.
 कस (कळ०) (क) ना. - निरुपयोगी वस्तु; धूळ; केरकचरा;
 अंगावरील सज्ज; अशांतता; आयास.
 कसकळ (कळ००००००००) (क) ना. - झाडणी; सालुता;
 केरसुणी; सालोती; फडा.
 कसकसे (कळ००००) (क) ना. - खसखस; मसाल्यातील एक वस्तु.
 कसरिके (कळ००००) (क) ना. - कंटाळा; अभाव; उणीव; संशय;
 तंत्र; कपट; कसमल; कूज.
 कसरु (कळ०००) (क) ना. - अपहास्य; धूळ; कूज; अडचण;
 कच्चेपणा; अपक्वता; उणीव; चलनांतील अंतर; कसर; कूस;
 अभाव.
 कसवर (कळ००००) (क) ना. - 'कडवर' पहा.
 कसवु (कळ००००००००) (क) ना. - शक्ति; बळ; जोम; त्राण;
 सामर्थ्य.
 कासविसी (कळ०००००) (क) ना. - कासावीस; संकट; ताप; दुखणें;
 कळ; ठणका.
 कसारिके (कळ००००००) (क) ना. - 'कसरिके' पहा.
 कसि (कळ०) (क) धा. - घसरणें; पडणें; जमिनीवर लोळणें;
 हिसकणें; अपहार करणें; निसत्त्व होणें; येणें; बुरबुरू येणें;
 'ओसरु' पहा; (क) ना. - अपक्व फळ; संस्कार; बारीक
 पाऊस
 कसिक (कळ०००) (क) वि. - हिसकणारा; अपहरण करणारा.
 कसित (कळ०००) (क) वि. - हटलेला; बाजूला झालेला; गत.
 कसीदे (कळ००००) (क) ना. - सुईने काढलेला कशीदा.
 कसुगायि (कळ००००००००) (क) ना. - 'कग्गायि' पहा.
 कसुवु (कळ००००) (क) ना. - 'कसवु' पहा.
 कसूति (कळ००००) (क) ना. - 'कसीदे' पहा.
 कसे (कळ०) (क) ना. - 'कशा' पहा; चाट; अंगरस. कपटजाल;
 दोरी; बंद; चाबूक.
 कसेरु (कळ००००००) (क) ना. - 'कशेरु' पहा.

कस्तु (कळ०००) (अ. दे.) ना. - कष्ट; खस्ता; किंकाळी;
 उद्धटपणा; जखम.
 कस्तूरी (रिका) (कळ०००००० [०००]) (सं) ना. - मृगनाभीतून
 येणारे सुगंधी द्रव्य.
 कस्तूरीमृग (कळ००००००००) (सं) ना. - कस्तुरी देणारा हरीण.
 कस्मात् (कळ०००००) (सं) अ. - कशापासून; कोठून; कशामुळे.
 कस्वर (कळ००००) (सं) वि. - चंचल; विलोल; जाणारे.
 (सं) ना. - संपत्ति; द्रव्य; वस्तु; विश्वात्म; नित्य;
 परमात्म; अक्षय; अनंत्य.
 कहला (कळ०००० [०००]) (सं) ना. - शिंगांचा आवाज.
 कहळे (कळ००००) (क) ना. - शिंग; तुतुरी; तुतारी.
 कहळेकार (कळ००००००) (क) ना. - शिंग्या; शिंग फुंकणारा;
 तुतारी मारणारा; तुतुरी वाजविणारा.
 कहि (कळ०) (क) ना. - कडू रस.
 कहिकु (कळ००००) (क) धा. - कडू होणें; न रुचणें, नावडणें;
 कटू होणें.
 कहिपु (कळ००००) (क) ना. - कडुता; कडवटपणा; कटुत्व.
 कहौद (कळ००००००) (सं) ना. - अष्टावक्राच्या पित्याचें नांव.
 कलहार (कळ००००) (सं) ना. - कलहार; कमळ.
 कळ (कळ०) (क) धा. - चोरणें; अपहार करणें.
 (क.) ना. चोर; भामटा; लुच्चा.
 कळ (कळ०) (क) वि. - 'कळ' पहा
 (सं) वि. - नीच; खल; आखाडा; खळे; मूक.
 कळकंठ (कळ०००००) (सं) ना. - मधुरध्वनि; कोकिल.
 कळकळिके (कळ००००००) (क) ना. - दुःखस्थिति; मनस्ताप.
 असंतोष; चिंता.
 कळकुळ (कळ०००००) (क) धा. - भिणें; गर्भगळित होणें.
 (क) ना. - घाबरगुंडी; गाळण; घाबरेपणा.
 कळंक (कु) (कळ०००० [०००]) (क) ना. - 'कलंक' पहा.
 कळचु (कळ००००) (क) धा. - निसरून पडणें; निसरणें; झडणें;
 वेणें; वादविणें; हलविणें; सैल करणें; घालविणें. छाटून लावणें.
 (क) ना. - गोंधळ; दाणादाण; गाळण; त्रेधातिरपीट.
 कळचूर्य (कळ०००००००) (क) ना. - दक्षिणेतील कळचुरी राजघराणें.
 कळत्र (कळ००००) (सं) ना. - पत्नि; बायको; कलत्र.
 कळतु (कळ००००) (क) ना. - 'कळ' पहा; खण; युद्धरंग; रणभूमि;
 कुस्तीचा आखाडा.
 कळपे (कळ०००) (क) ना. - नापीक भूमि; सुरवाड माळ; निरुप-
 युक्तता; निकामीपणा; निकसता; वैयर्थ्य.
 कळम (मे) (कळ०००० [०००]) (क) ना. - मात; तांदूळ; 'कळवे'
 पहा.
 कळमश्री (कळ०००००००) (सं) ना. - धान्यलक्ष्मी; माताच्या

पिकांची कांती; प्रकाश.

कळंब (कळंब) (क) ना. - बाण-‘कळंब’ पहा.

कळर (रु) (कळर [रु]) (क) धा. - बोलणें; त्रास देणें; पीडणें.

कळल (लु) (कळल [लु]) (क) धा. - गरीब होणें; लहान होणें; रोडणें; निराश होणें; निसरणें; पडणें; घाबरणें; फेकणें; सैल होणें.

(क) ना. - दही; ताक; रोडकेपणा; पैजण; चाळ; वाळा.

कळलिसु (लु) (कळलिसु [लु]) (क) धा. ‘कळचु’ पहा.

कळलु (कळलु) (क) धा. - सैल होणें; काढून टाकणें; चाकू उघडणें.

(क) ना. - उसाची वाडी; कळकाचा कोंब.

कळले (कळले) (क) ना. - क्षीणता; कोमलता; गरीबी; काटेरी शाड.

कळलुचु (कळलुचु) (क) धा. - ‘कळचु’ पहा. पाठवणें; दूर करणें; खेचणें; ओढणें.

कळव (म) ठ (कळव [म] थ) (क) ना. - दुखणें; जखम; खरूज, चिंता.

कळवळिके (कळवळिके) (क) ना. - दुःख; जखम; गर्दी; विलाप; प्रलाप.

कळवळिंग (कळवळिंग) (क) ना. - रडका; विलापी; चोर; कपटी; गारुडी.

कळविगे (कळविगे) (क) ना. - केवड्यासारखें एक फूल; शेंडीदार फूल.

कळवु (कळवु) (क) ना. - प्रवाहातील पायउतार; चोरी; चोरटेपणा.

कळवे (कळवे) (क) ना. - ‘कळम’ पहा. तिरस्कार; पाया; सडके फळ; गुळगुळीत नाणें.

—कोळ (—कळ) (क) ना. - तांदळाचा भात.

कळश (स) (कळश [स]) (क) ना. - ‘कलश’ पहा.

कळसिगे (कळसिगे) (क) ना. - धान्य मोजण्याचें भांडें; कळशी.

कळसु (कळसु) (क) धा. - पाठविणें; निरोप देणें; कमी करणें; संकटातून सुटणे.

कळहु (कळहु) (क) धा. - पाठविणें; ‘दूरजा’ म्हणून सांगणे; चोरी करणें.

कळह (कळह) (क) ना. - दूरीकरण; कमी करणें; चालढकल; पुढें ढकलणें. दूर करणें.

कळकुळ (कळकुळ) (क) वि. - व्याकुळ; चिंताकुल; काळजीचा; चिंताग्रस्त.

कळगम (कळगम) (सं) ना. - वृद्धि; आधिक्य; पीक.

कळभाव (कळभाव) (सं) ना. - प्रेमकला रीति; प्रणयसारणी; निस्तेजता; कांतिहीनता.

कळाविद (कळाविद) (सं) ना. - कलापंडित; कलानिपुण;

कलाजीवी; कलावंत.

कळास (कळास) (क) ना. - एकूण; सर्व; संबंध; पोतें; थैली; समारोप; शेवट.

(क) वि. - खलास; समाप्त; रास केलेले.

कळि (कळि) (क) धा. - पिकणें; पक्क होणें; तड लावणें; शेवट गांठणें; मरणें; दूर जाणें; काढून टाकणें; भेदणें; विसरणें.

(क) ना. - महदंतर; वियोग; आंब; आंबील;

खाटी.

कळिके (का) (कळिके [का]) (क) ना. - मुकुल; ज्वाळा; चंद्रकळा

कळिंग (कळिंग) (सं) ना. - कळिंग देश; गारुडी; फसव्या; ठक; दुष्ट; पक्षीविशेष.

कळिपु (कळिपु) (क) धा. - ‘कळिसु’ ‘कळिहु’ पहा.

कळिले (कळिले) (क) ना. - बांबूचा कोंब; वंशांकुर.

कळिवण (कळिवण) (क) ना. - पक्व फळ,

कळिवरि (कळिवरि) (क) धा. - उल्लेखणें; ओलांडणें; पुरून उरणें; अधिक होणें.

कळिवु (कळिवु) (क) धा. - समारोप करणें; शेवट करणें; काढणें; गमावणें.

कळिवू (कळिवू) (क) ना. - कोमेजलेलें फूल. ‘कळिपु’ पहा.

कळिसु (कळिसु) (क) धा. - ‘कळिपु’ पहा. पाठविणें; धाडणें.

कळिह (कळिह) (क) ना. - मर्यादातिक्रमण; तडीपार घालविणें.

कळु (कळु) (क) धा. - चोरी करणें; फसविणें; खोटें सांगणें.

(क) ना. - नदीपार होण्याचें ठिकाण; अंकुश;

शूल; आधिक्य.

कळुपु (वु) (कळुपु [वु]) (क) धा. - ‘कळिसु’ पहा.

कळे (कळे) (क) धा. - घालविणें; गमावणें; फेकणें; पाठविणें; कमी करणें; उधळणें; नाकारणें; पर होणें; खर्चणें; उरवणें; नाश करणें; दिवा मालवणें.

(क) ना. - तण; शेतांतील गवत.

(सं) ना. - कळा; कांती; प्रकाश; किरण; विद्या.

—एळु (—एळु) (क) धा. - तेज वाढणें.

—कुंयुं दु (कुंयुं दु) (क) धा. - निस्तेज होणें.

—केडु (केडु) (क) धा. - कोमेजणें, काळवंडणे, कारवेजणें.

कळेदुकोळ (कळेदुकोळ) (क) धा. - निवारणें; काढून वेणें; हिसकावून वेणें; कष्ट देणें.

कळेवर (कळेवर) (सं) ना. - देह; शरीर; प्रेत; कलेवर.

कळकने (कळकने) (क) अ. - अकस्मात्; एकदम; झटकन; फकन.

कळकले (कळकुळ) (क) ना. - अंधार; काळोख.
 कळकु (कळकु) (क) धा. - ओकणें. 'ओगडिसु' पहा.
 कळग (कळग) (क) ना. - काळें होणें. 'कडगु' पहा.
 कळगुडि (कळगुडि) (क) धा. - दारू पिणें; मद्य पिणें.
 —क (—क) (क) वि. - दारुड्या; मद्यपी; दारुबाज.
 कळतले (कळतले) (क) ना. - काळोख; रात्र; निशा; अंधकार.
 कळते (कळते) (क) ना. - गाढव; गर्दभ; 'कत्ते' पहा.
 कळदिरि (कळदिरि) (क) ना. - भटकणें; भिक्षा मागत फिरणें;
 गटागटानें फिरणें.
 कळ (कळ) (क) ना. - चोर; तस्कर; लुकार; डाकू; अंगचोर.
 कळकागद (कळकागद) (अ. दे.) ना. - खोटे दस्तैवज; खोटा
 कागद; बनावट सही.
 कळकिंडि (कळकिंडि) (क) ना. - चोरखिंडी; गुप्त मार्ग; भुयार.
 कळगंडु (कळगंडु) (क) ना. - गुप्तधन; पुरून ठेविलेलें धन.
 कळने (कळने) (क) अ. - 'कळकने' पहा.
 कळवाळ (कळवाळ) (क) ना. - कलाल; दारू विकणारा;
 गुत्तेदार.
 कळवेष (कळवेष) (क) ना. - गुप्तवेशधारी; तोतया.
 कळहोक्कहादि (कळहोक्कहादि) (क) ना. - संशयास्पद स्थिति;
 भयोत्पादक प्रकार.
 कळिळ (कळिळ) (क) ना. - शेराचे झाड; चिकाचें झाड; कळी;
 दुष्ट मनुष्य; चोरटी.
 कळुळ (कळुळ) (क) ना. - मधु; आसव; ताडी; शिंदी.
 कळेमळे (कळेमळे) (क) ना. - काळ्यामाळ्या; स्वतःभोवती
 गिरक्या घेत घेत चालण्याचा खेळ.
 का (का) (क) धा. - पालन करणें; रक्षण करणें; निरीक्षण करणें;
 जोपासणें.
 (क) ना. - कावकाव; जंगल; अरण्य.
 (सं) वि. - कुलित; वाईट; हीन; निरुपयोगी.
 कांसीय (कांसीय) (सं) ना. - काशाचें; कासेधातूचें.
 कांस्य (कांस्य) (सं) ना. - कांसि; मिश्रलोह. 'कंचु' पहा.
 कांस्यताले (कांस्यताले) (सं) ना. - काशाची झांज; ताळ.
 कांस्यतोरण (कांस्यतोरण) (सं) ना. - काशाची घंतामाळ.
 काक (काक) (सं) ना. - कावळा; उद्धट मनुष्य; घाणपाणी;
 सांडपाणी; बिघाड; कडू; तुरट.
 —जात, पुष्ट (—जात, पुष्ट) (सं) ना. - कोकीळ.
 —दंत (—दंत) (सं) ना. - असंभाव्य चिकित्सा.
 —निद्रे (—निद्रे) (सं) ना. - कावळ्याची झोप; सावध
 झोप.
 काकतालीय न्याय (काकतालीय न्याय) (सं) ना. -

कावळा बसतांच फांदी मोडणें; यदृच्छाप्रसंग; आकस्मिक
 घटना.
 काकतुंड (काकतुंड) (सं) ना. - कावळ्याचें मुख; एक राक्षस;
 एक वनस्पति.
 काकपक्ष (काकपक्ष) (सं) ना. - लहान मुलांची कानावरील
 केसांची झुलपें; केशसंभार.
 काकपद (काकपद) (सं) ना. - लेखनात उपयोजलेलें काकचिन्ह;
 (१). हंसपादचिन्ह.
 काकपिंड (काकपिंड) (सं) ना. - मृताकरता दिलेला पिंड.
 काकबलि (काकबलि) (सं) ना. - कागबळ; जेवण्यापूर्वी
 कावळ्याला दिलेलें अन्न.
 काकबळसु (काकबळसु) (क) धा. - दोषालोचन करणें;
 दोष समजून घेणें; दैन्य दाखविणें; विनम्र होणें; कुमार्गानें
 जाणें.
 काकबुद्धि (काकबुद्धि) (सं) ना. - दुर्बुद्धि; वाईट विचार;
 दुसऱ्याचें अनिष्ट चिंतन.
 काकभाजन (काकभाजन) (सं) ना. - काकबळी; काकपिंड.
 काकभीरु (काकभीरु) (सं) ना. - धुबट; धूक.
 काकंबि (काकंबि) (सं) ना. - काकवी; निवलेली राब; चिकी.
 काकारुक (रुक) (काकारुक [रुक]) (सं) वि. - भित्रा;
 नेभळा; नपुंसक; ठक; असत्य; गरीब; नम्र; दिगंबर.
 काकल (काकल) (सं) ना. - कंठाभरण; मोराचें अनुकरण
 करणारा पक्षी; किरकावळा; भारद्वाज.
 काकलि (ली) (काकलि [ली]) (सं) ना. - मधुरध्वनि; गान;
 गुंजवेल; कोकिलरव; एक वाद्य.
 काकलिपि (काकलिपि) (सं) ना. - दुर्बोध अक्षर; वाईट अक्षर;
 कावळ्याच्या पायाची आकृती घेणारी वाकडी अक्षरें.
 काकबंध्या (काकबंध्या) (सं) ना. - एकाच कन्येनंतर पुनः
 गर्भवती न होणारी स्त्री.
 काका (काका) (अ. दे.) ना. - काका; चुलता; वडिलांचा भाऊ.
 (क) ना. - विंचवाची नांगी; सालपट; लाल लाख;
 काताचें झाड; खुळेपणाची निंदा; चाहडी.
 काकाक्षिगोलकन्याय (काकाक्षिगोलकन्याय) (सं) ना. -
 कावळ्याची दोन्हीकडे दृष्टि ठेवण्याची रीति; दोन्हीकडे लागू
 पडणारा शब्द; दोन्ही डगरीवर हात ठेवणारा पक्ष.
 काकारि (काकारि) (सं) ना. - कावळ्याचा शत्रु; धुबड;
 काकासुराचा वध करणारा राम.
 काकासुर (काकासुर) (सं) ना. - रामाच्या बाणाला बळी
 पडलेला राक्षस.
 काकि (की) (काकि [की]) (सं) ना. - कावळी; काकू; काकी;
 आत्या; आत.

काक्किणि(णी) (काक्किणि[ली]) (सं) ना. - कवडी; दोन गुंजा वजन; विलक्षण शक्तीचें रत्न; भूतयोनि.
 काकु (काकु) (सं) ना. - भयोद्रेकाचा ध्वनि; गद्गद स्वर; कुटिल भाषा; कोपरखळी; दुर्गंधी; असभ्यता; जीभ.
 (क) वि. - तीक्ष्ण; पाजळलेला; कड्ड; तुरट.
 काकुत्स्थ (काकुत्स्थ) (सं) ना. - ककुत्स्थाचा वंशज; राम.
 काकुनुडि (काकुनुडि) (क) ना. - दुर्वचन; वाईट बोलणें; क्षुद्र भाषण.
 काकुमति (काकुमति) (सं) ना. - दुर्बुद्धि; अहितचिंतन; दुर्विचार.
 काकुमनुज (काकुमनुज) (सं) ना. - कापुरुष; क्षुद्र; नीच.
 काकोर (काकोर) (सं) ना. - नाग; शेष; साप.
 —शायि (—शायि) (सं) ना. - विष्णु; शेषशायि.
 काकोल (काकोल) (सं) ना. - डोमकावळा; विषभेद; सर्प;
 कुंभार; रानडुकर; साळु; साळ.
 काकोलधर (काकोलधर) (सं) ना. - नागेश; शंकर; सर्पधर.
 काग (काग) (सं) ना. - कावळा; काक.
 कागज (कागज) (अ. दे.) ना. - कागद.
 कागिणि (कागिणि) (क) ना. - कवडी; कपर्दिन.
 कागिनेले (कागिनेले) (क) ना. - कनकदास कवीच्या उपास्य देवतेचे - आदिकेशवाचे - गांव.
 कागु(कागु) (कागु[कागु]) (क) ना. - काळा रंग; काळे कापड; काळा पोषाख.
 कांगर (कांगर) (अ. दे.) ना. - कांगारु; एक आस्ट्रेलियातील प्राणी.
 कागुणित (कागुणित) (सं) ना. - चांदीची अक्षरे.
 कागे (कागे) (क) ना. - कावळा.
 कांके (कांके) (क) ना. - उष्णता; आंच.
 कांक्षा(क्षे) (कांक्षा[क्षे]) (सं) ना. - इच्छा; आकांक्षा; अपेक्षा.
 कांक्षि (कांक्षि) (सं) वि. - इच्छुक; कामना असणारा.
 कांक्षिणी (कांक्षिणी) (सं) ना. - आकांक्षा बाळगणारी.
 काच (काच) (सं) ना. - आरसा; काच; नेत्ररोग; शंख; नख.
 काचभाजक (काचभाजक) (सं) ना. - काचपात्र; काचेचें भांडें.
 कातु (कातु) (क) ना. - कात; एका झाडाचा चीक.
 काजवार (काजवार) (क) ना. - रानम्हेंस; गवी.
 कातु (कातु) (क) ना. - काजूची बी; कात; काच; आरसा.
 कांच (कांच) (क) ना. - 'काजु' पहा.
 कांचन (कांचन) (सं) ना. - सोने; सुवर्ण; नागचाफा;
 सोनचाफा; पिवळा धोतरा; एक वनस्पति.
 कांचनमाले (कांचनमाले) (सं) ना. - एक छांदस वृत्त.

कांचनी(नि) (कांचनी[नी]) (सं) ना. - हळद; हरिद्र.
 कांचाळ (कांचाळ) (क) ना. - शिसवी लाकूड; एक जंगली लाकूड.
 कांचि(ची) (कांचि[ची]) (सं) ना. - स्त्रियांचा कमरपट्टा; मेखला.
 कांचीधाम (कांचीधाम) (सं) ना. - मेखला; कमर, कटी.
 कांचीपद (कांचीपद) (सं) ना. - कटि; कमर; जघन; नितंब.
 कांचीबंधन (कांचीबंधन) (सं) ना. - मेखलाबंधन; पट्टा बांधून तयार; कटिबद्धता; सिद्धता.
 कांजु (कांजु) (क) ना. - कंदीरंग; तांबूसवर्ण.
 —कण्णु (—कण्णु) (क) ना. - धारे डोळे; मांजरे डोळे; चमकदार निळसर हिरवे डोळे.
 काट (काट) (क) ना. - त्रास; आडकाठी; आडचण; उपद्रव; पीडा; टोला.
 काटक (काटक) (क) ना. - शिकारी; उपद्रव; पीडक; रानटी जात.
 काटकायि (काटकायि) (क) ना. - हल्ला; सूर्य; घेरा; वेढा; लूट; नागवणूक; अपहार.
 काटकोन (काटकोन) (सं) ना. - नव्वद अंशाचा कोन; कोपरा.
 काटि (काटि) (क) ना. - अंबील; पेज; गवारेडा; खाटी.
 काटु (काटु) (क) ना. - जंगली; असंस्कृत; अशिक्षित; मूढ; अडाणी.
 काटे (काटे) (क) ना. - आगळ; मद्य; 'कटि' पहा.
 काठिन्य (काठिन्य) (सं) ना. - कठिणता; क्रूरपणा; धीटपणा; उर्मटपणा.
 काडवे (काडवे) (क) ना. - 'कडवे' पहा.
 काडाडि (काडाडि) (क) ना. - वनचर; शबर; हरिण शिकारी; पारधी.
 काडि (काडि) (क) ना. - शबरी; पारधीण.
 काडिके (काडिके) (क) ना. - उपद्रव; पीडा; त्रास; कष्ट; अडचण.
 काडिग (काडिग) (क) ना. - पीडक; त्रास देणारा.
 काडिगे (काडिगे) (क) ना. - काजळ; सुरमा.
 काडु (काडु) (क) धा. - उपद्रव देणें; पीडणें.
 (क) ना. - अरण्य; असभ्यता; पीडा; नाश; हरकत; अनागरिक.
 काडुकिचु (काडुकिचु) (क) ना. - दावाग्रि; वणवा; वडवानल.
 काडुकोण (काडुकोण) (क) ना. - गवा; रानरेडा.
 काडुह (काडुह) (क) ना. - उपद्रव; त्रास.
 काडेम्मे (काडेम्मे) (क) ना. - रानम्हेंस; गवी; पैसा.

काण् (कळ) (क) धा. - पाहणें; निरीक्षणें; प्रत्यक्ष होणें.

(क) वि. - निरीक्षक.

—किडु (—कळु) (क) धा. - वाट चुकणें; आडमार्ग धरणें.

—कोळ (—कळ) (क) धा. - दृष्टिसमोरचा मार्ग धरणें.

—बट्टे (—कळु) (क) ना. - दृष्टिपथ; दिसण्यासारखा रस्ता.

काण (कळ) (क) वि. - अंधळा; तिरवा; तिरळा; बुरसत्या बुद्धीचा.

काणा (कळ) (क) अ. - पाहिले कां? नव्हे कां?

काणि (कळ) (क) ना. - पासंग; देणगी; वर; दुग्गाणि; दमडी; पैसा; पुंजी; मिळकत; वारसा.

—कट्टु (—कळु) (क) धा. - पासंग लावणें; समतोल करणें.

काणि (ण)के (कळ [कळ]) (क) ना. - दृष्टि; उपायन; देवाला वाहिलेली वस्तु.

काणिकेपरद (कळकळ) (क) ना. - देणगी देण्यायोग्य वस्तूचा व्यापारी.

काणिसु (कळसु) (क) धा. - पाहणें; दाखवणें; समजून घेणें; मनाला पटवून घेणें; ध्यानांत येणें.

काणु (कळ) (क) धा. - पाहणें; निरीक्षण करणें; डोळ्यापुढें धरणें; दाखविणें; दिसणें; तपासणें.

काणुविके (कळकळ) (क) ना. - दृष्टि; नजर; संदर्शन; तपासणी.

काणुह (कळकळ) (क) ना. - नजर; समज; दर्शन.

काणूक (कळकळ) (क) ना. - पाणकोंबडा; कावळा.

काणके (कळकळ) (क) ना. - 'काणिके' पहा.

कांड (कळकळ) (सं) ना. - बुंधा; बुडला; बाण; ग्रंथभाग; जन-समूह; नीच; निंदा; लट; वेग; घोडा; भारा; मेळा; सुगी; हंगाम; चिखल; पांडित्य; अनुकूल समय; आकाश; मीलन.

कांडज (कळकळ) (सं) ना. - कांडोत्पन्न; कमल.

कांडधि (कळकळ) (सं) ना. - समुद्र; सागर.

कांडपट (कळकळ) (सं) ना. - लाट; पडदा; अंतःपट; तंबूच्या बाजूनी बांधलेलें कापड; कनात.

कांडपृष्ठ (कळकळ) (सं) ना. - पाठीवरून ओझे नेणारा सैनिक.

कांडव (कळकळ) (सं) ना. - खांडववन; सरस्वती व दृषद्वती या नद्याकाठचें घोर वन.

कांडवत (वत) (कळकळ [कळकळ]) (सं) ना. - धनुर्धारी; बाण फेकणारा सैनिक

कांडवप्रस्त (कळकळ) (सं) ना. - इंद्रप्रस्थ; जुने दिल्ली शहर.

कांडेर (कळकळ) (सं) ना. - सशस्त्र सैनिक.

काणमे (कळकळ) (क) ना. - डोळ्यावर येणें; स्वच्छ दर्शन;

पराक्रम; भीमकाय; वज्रदेही.

कात (कळकळ) (क) वि. - लागास आलेले; फळास आलेले; संरक्षित; उकरलेले; उल्लास.

कातर (कळकळ) (सं) वि. - मित्रा; भ्यालेला; इच्छा असलेला.

(सं) ना. - नेमळटपणा, मित्रेपणा; कळवळा; आतुरता.

—इसु (—कळकळ) (क) धा. - आतुरणें; धावरणें; धावरे होणें.

—ते (—कळकळ) (क) ना. - कळवळा; गडबड; धावरेपणा; भय; तळमळ.

कातळ (कळकळ) (क) ना. - 'कातर' पहा; चिंता; भय; कळवळा.

काति (कळकळ) (क) ना. - राग; क्रोध; काथ्याची दोरी; वळलेले चव्हाट.

—गोळ (—कळकळ) (क) धा. - रागाला येणें; चिडणें; अंगावर येणें.

(क) ना. - शेवंतीचे फूल; गर्व; दंभ; कोरडा अभिमान; पोकळ ताटा; लक्ष्मी; संपत्ति.

कातु (कळकळ) (क) अ. - फळ धरून; लागास येऊन.

कातुकोळ (कळकळ) (क) धा. - फळ येणें; लागास येणें.

कात्यायन (कळकळ) (सं) ना. - पाणिनीच्या सूत्रावर वार्तिके लिहिणारा वररुचि मुनि.

कात्यायनि (नी) (कळकळ) (सं) ना. - उमा; दुर्गा; मध्यमवयाची विधवा; याज्ञवल्क्य ऋषिपति.

—पुत्र (—कळकळ) (सं) ना. - गणपति; षण्मुख.

कादंब (कळकळ) (सं) ना. - शिंदी, हंस, बाण, ऊस, कुळव, कदंबवंशीय.

कादंबरी (रि) (कळकळ) (सं) ना. - शिंदी, मादकद्रव्य, चोर, बाणकवीचा ग्रंथ, कादंबरीप्रमाणें लिहिलेलें कथासाहित्य. प्रदीर्घ कथा.

कादंबिनि (नी) (कळकळ) (सं) ना. - मेघ; मेघमाला; दग; मळम.

कादल् (कळकळ) (क) ना. - प्रेम; प्रीति; संतोष. समाधान. (क) अ. - प्रेम करून.

कादल (कळकळ) (क) ना. - रक्षक; पालनकर्ता; प्रेम करणारा; संतोष देणारा; प्रिय सखा; मित्र.

कादले (कळकळ) (क) ना. - प्रिया; प्रियतमा; सखि.

कादलमे (कळकळ) (क) ना. - प्रीति; संतोष; मैत्री; स्नेह.

कादि (कळकळ) (क) ना. - जाडेभरडें कापड; खादी.

कादिगे (कळकळ) (क) ना. - खंदक; किल्ल्याभोवतीचा खोल खड्डा.

काटु (कळकळ) (क) धा. - युद्ध करणें, भांडणें.

- आट (—७४) (क) ना.—युद्ध. मारामारी.
 —आडु (—७४) (क) धा.—भांडण करणें; युद्ध करणें.
 (क) अ.—तापून; निरीक्षणोत्तर; राखून; रागारागानें.
 कादुह (कादुह) (क) ना.—भांडण; तंटा; मारामारी.
 काद्वेय (काद्वेय) (सं) ना.—कद्रूचा मुलगा; सर्प.
 कान (नु) (काल [नु]) (अ. दे) ना.—अरण्य; वन; दाट जंगल.
 कानक (कालक) (सं) वि.—सुवर्णाचें, सोन्यासंबंधीं.
 कानन (कालन) (सं) ना.—अरण्य; वन.
 काननचर (कालनचर) (सं) ना.—वनचर; जंगली मनुष्य; वेरड; शिकारी.
 काननकुसुम (कालनकुसुम) (सं) ना.—रानफूल; असंगाशी संग; अगम्यगमन; नको त्या ठिकाणीं जन्म काढणारा.
 काननवल्लरि (कालनवल्लरि) (सं) ना.—वनवेल; कनकलता; पुन्नागवृक्ष.
 कानीन (कालीन) (सं) ना.—कुमारीपासून जन्मलेला; कर्ण; व्यास; येशू ख्रिस्त.
 कानुकडि (कानुकडि) (क) धा.—मोठें काम केल्यासारखें दाखविणें; अतिवर्तन करणें.
 कानुनु (कानुनु) (अ. दे.) ना.—कायदा; निधी; नियम.
 काने (काले) (अ. दे.) ना.—खाना; खोली; विभाग.
 कांत (कांड) (सं) वि.—सुंदर; मनोहर; प्रिय; तेजस्वी; प्रकाशमय; वांछित.
 (सं) ना.—मालक; पति; स्वामी; धर; चंद्र; केशरी रंग; लोह; अनर्ध्व रत्न; षण्मुख.
 —आयस् लोह (—आयस्, लोह) (सं) ना.—लोहचुंबक.
 कांतपक्षी (कांडपक्षी) (सं) ना.—मोर; मयूर.
 कांता (ते) (कांडा [डी]) (सं) ना.—मालकीण; सुंदरा; प्रिया; पति; प्रियंगुलता; टपोर वेलदोडा; भूमि.
 —अंघ्रिदोहद (अंघ्रिदोहद) (सं) ना.—अशोक.
 कांतार (कांडार) (सं) ना.—कानन; जंगल; कठिण मार्ग; एक जातीचा ऊस.
 कांति (कांडी) (सं) ना.—सौंदर्य; शोभा; प्रकाश; चकाकी; इच्छा.
 —कुंदु (—कांडु) (क) धा.—निस्तेज होणें; कोमेजणें.
 —स्वभ (स्वभ) (सं) ना.—सागरांतील दीपस्वभ.
 कांदिशीक (कांडिशीक) (सं) वि.—पळपुट्या; अस्थिर; युद्ध-पराडमुख; गर्भगळित; भ्यालेला.
 कान्मिग (कान्मिग) (क) ना.—वनहरिण; रानमृग.
 कान्यकुब्ज (कान्यकुब्ज) (सं) ना.—कनोज शहर.

- कापटिक (कापटिक) (सं) ना.—फसव्या; लुच्चा; खुपमस्क्या; तोंड पूजेपणा करणारा.
 कापट्य (कापट्य) (सं) ना.—कपटीपणा; फसवेगिरी; वंचना; अप्रामाणिक.
 कापाटिक (कापाटिक) (क) ना.—कपट; माया; जादू.
 कापथ (कापथ) (सं) ना.—दुमार्ग; चुकीचा रस्ता; नीच मार्ग; आडरस्ता.
 कापाडु (कापाडु) (क) धा.—पालन करणें; रक्षण करणें. जोपासणें.
 कापाल (कापाल) (सं) वि.—मिक्षापात्र; बुडी; करंडा.
 कापालि (कापालि) (सं) ना.—शिव.
 कापालिक (कापालिक) (सं) ना.—शैवपंथ; कापालिक पंथ.
 कापिडु (कापिडु) (क) धा.—रक्षण करणें; पाहरा करणें; पालन करणें; जपून ठेवणें; जोपासणें. 'कापाडु' पहा.
 कापि (कापि) (अ. दे) ना.—नक्कल; प्रत; प्रतिलेख; किता; सोम.
 कापिशायन (कापिशायन) (सं) ना.—मद्य; दारू; सोमरस.
 कापु (कापु) (क) ना.—रक्षण; पाहरा; जतन; जोपासना; तीट; गालबोट; षष्ठीपूजन.
 —वळ (—वळ) (क) ना.—पाहरेकरी; आरक्षक.
 कापिरिसु (कापिरिसु) (क) धा.—रक्षण करणें; पाहरा करणें.
 कापुत्र (कापुत्र) (सं) ना.—अविवेकी चिरंजीव.
 कापुरुष (कापुरुष) (सं) ना.—वाईट मनुष्य; क्षुद्र; मित्रा.
 कापेय (कापेय) माकडचेष्टा; ताडीमाडी; हीन प्रतीचें मादक पेय.
 कापोत (कापोत) (सं) ना.—पारवा रंग; राखीवर्ण; काळसर पांढरा रंग; काजळ; सुरमा.
 कापोतांजन (कापोतांजन) (सं) ना.—नेत्रांजन; सुरमा; काजळ.
 काब (काब) (क) वि.—दर्शनी; भासित; मुलविणारे.
 काबळते (काबळते) (क) ना.—संभ्रम; गडबड; घाबरेपणा; भ्रांति; दिशाभूल.
 काबा (काबा) (अ. दे.) ना.—मक्केतील मुसलमानांचें पवित्र देवालय.
 काव्य (काव्य) (क) ना.—काव्य; ऊस.
 काम (काम) (सं) ना.—इच्छा; वासना; मन्मथ; प्रेम; एक पुरुषार्थ; प्रपंच; सुखोपभोग; षड्विपुलैकी एक.
 कामकर (कामकर) (सं) ना.—गर्भ; मस्ती; कापुस पिंजण्याचा बाण; अहंकार; गांभीर्य.
 कामकार (कामकार) (सं) ना.—सांगकाम्या; इच्छेप्रमाणें वागणारा; स्वैर; मनमानी.

कामकस्त्रि (कामकस्त्रि) (सं) ना. - सुगंधी वनस्पति.
कामकूट (कामकूट) (सं) ना. - व्यभिचार; वेद्या; नर्तन.
कामकैलि (कामकैलि) (सं) ना. - स्त्रीपुरुषसंभोग.
कामगामी (कामगामी) (सं) ना. - स्वैरवर्तनी.
कामगार (कामगार) (अ. दे.) ना. - कार्यकर्ता; मजूर.
कामगारि (कामगारि) (अ. दे.) ना. - उद्योग; व्यापार;
कामगिरी.

कामचार (कामचार) (सं) ना. - स्वैर वर्तन; दुर्वर्तन.
कामचारि (कामचारि) (सं) वि. - स्वैरवर्तनी; दुर्वर्तन करणारा.
कामचारिणि (कामचारिणि) (सं) ना. - स्वैरिणी.
कामज (कामज) (सं) ना. - कामपुत्र; अनिरुद्ध.
कामजनक (कामजनक) (सं) ना. - कामपिता; विष्णु; कृष्ण.
कामज्वर (कामज्वर) (सं) ना. - विरहताप; प्रेमज्वर.
कामंजि (कामंजि) (क) ना. - ताक; मट्टा; लस्सी; पीयूष;
गवत.

कामाणि (कामाणि) (क) ना. - कावीळ; कामीण; पिवळे
दिसण्याचा रोग.

कामतंत्र (कामतंत्र) (सं) ना. - प्रेमकला; गृहस्थधर्मशास्त्र
कामद (कामद) (सं) वि. - इच्छादानी; इच्छा पुरविणारा.
कामदहन (कामदहन) (सं) ना. - होळीत होणारें मदनाचें
दहन; वासनात्याग.

कामदुह (घ) (कामदुह [४]) (सं) ना. - कामधेनु; बुहुदुधी
गाय.

कामधेनु (कामधेनु) (सं) ना. - देवगाय; सुरभि; इच्छित
देणारी गाय.

कामध्वंसि (कामध्वंसि) (सं) ना. - कामनाशन शिव.
कामना (ने) (कामना [१]) (सं) ना. - इच्छा; वासना.
कामंदक (कामंदक) (सं) ना. - रतिशास्त्र लेखक ऋषि.
कामपत्नि (कामपत्नि) (कामपत्नि [३]) (सं) ना. - मदनाची
बायको, रति.

कामपाल (कामपाल) (सं) ना. - पुत्राप्रमाणें कामाचें संगोपन
करणारा; बळराम; बळभद्र; मधुप्रिय.

कामबाण (कामबाण) (सं) ना. - अशोक; अरविंद; चूतबाण;
आंब्याचा मोहोर; नवमल्लिका; नीलकमल इत्यादि कामदेवाचे
बाण; कामप्रेरणा.

कामभक्ष (कामभक्ष) (सं) ना. - मनसोक्त खाणारा.

कामरिपु (कामरिपु) (सं) ना. - शिव; कामारि.

कामरूप (कामरूप) (सं) ना. - आसामप्रांत; बहुरूप्याचे सोंग;
इच्छारूप; नरकामराचें राज्य.

कामरूपि (कामरूपि) (सं) ना. - बहुरूपी; इच्छित सोंगाड्या;
इच्छानट; एक राक्षस.

कामल (कामल) (सं) वि. - कामुक; वासना बाळगणारा.

कामवाद (कामवाद) (सं) ना. - विनोदी गप्पा; मनोरंजन.

कामशास्त्र (कामशास्त्र) (सं) ना. - स्त्रीपुरुषसंबंधाचें शास्त्र.

प्रेमकलातंत्र; कोकशास्त्र; रतिरहस्यशास्त्र.

कामहर (कामहर) (सं) ना. - कामशत्रु; शिव.

कामळी (कामळी) (क) ना. - एक जातीचा पक्षी.

कामाक्षि (क्षी) (कामाक्षि [३]) (सं) ना. - दुर्गा; कांचीची

कामाक्षी देवत; सुनेत्रा; सुलोचना.

कामांग (कामांग) (सं) ना. - मद्य; मादक पेय.

कामाटि (कामाटि) (अ. दे) ना. - मजूर; कामकरी; कामाठी.

कामातुर (कामातुर) (सं) वि. - कामपीडित; उल्लू; प्रेमातुर.

कामांतक (कामांतक) (सं) ना. - शंकर; शिव.

कामांध (धक) (कामांध [४]) (सं) वि. - प्रेमांध; कामानें

अंध झालेला; कामनिर्लेज; प्रेमासुलें विवेक सुटलेला.

कामार्त (कामार्त) (सं) वि. - प्रेममूढ; कामपीडित.

कामास्त्र (कामास्त्र) (सं) ना. - कामायुध; मदनबाण; स्त्रियांचें
दृष्टिसूचन.

कामि (कामि) (सं) वि. - विट; कामोत्तेजक; वासनासक्त.

कामित (कामित) (सं) वि. - इच्छित; वासना केलेले.

(सं) ना. - इच्छा; वासना.

कामितार्थ (कामितार्थ) (सं) ना. - इच्छित वस्तु; अभीप्सित
लाभ.

कामिनि (नी) (कामिनि [२]) (सं) ना. - प्रिया; पत्नि; सुंदरी.

कामिले (कामिले) (क) ना. - कावीळ; 'कामणी.' पहा.

कामिसु (कामिसु) (क) धा. - वासना धरणें; इच्छा करणें;
मागणें.

कामुक (कामुक) (सं) वि. - 'कामि' पहा.

कांबल (कांबल) (सं) वि. घोंगडी; कांबलें पांवरणारा; घोंगडी
संबंधी.

कांभोज (कांभोज) (सं) ना. - अफगाणिस्तान देश.

कांभोधि (कांभोधि) (सं) ना. - संगीतातील एक राग.

काम्य (काम्य) (सं) वि. - इच्छा करण्यायोग्य; सुंदर, मनोहर;
ऐच्छिक.

—मरण (मरण) (सं) ना. - इच्छामरण; आत्महत्या.

काम्यार्थ (काम्यार्थ) (सं) ना. - इप्सितार्थ; इच्छित वस्तु.

काय् (काय्) (क) धा. - फळ घेणें; रक्षिणें; रागावणें;

पहारा देणें; तापणें.

(क) ना. - कच्चे फळ.

काय (काय) (सं) ना. - देह; शरीर; झाडाचा बुंधा; संघ;

बाजार; राजधानी; वस्ती; घर; चिन्ह; स्वभाव; करांगुळी;

ओळखीची खूण; प्राजापत्य विवाहपद्धति.

कायक (कायक) (सं) ना. — देहासंबंधी उद्योग; शारीरश्रम.

कायकल्प (कायकल्प) (सं) ना. — वृद्धावस्थेत तारुण्य देणारी एक आयुर्वेदिक पद्धति.

कायज (जात) (कायज [जड]) (सं) ना. — देहापासून जन्मलेले; मदन; काम.

— पिता (पिता) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.

— अंतक (अंतक) (सं) ना. — शिव; कायजारि.

कायभव (कायभव) (सं) ना. — मदन; काम.

— रिपु (रिपु) (सं) ना. — शिव.

कायमान (कायमान) (क) ना. — मंडप; छप्पर; देहाचें माप; मांडव; एक पुरुष माप.

कायले (कायले) (अ. दे.) ना. — 'कायिले' पहा.

कायस्थ (कायस्थ) (सं) ना. — लेखक; गुमास्ता; कायस्थ जात;

सुंदर स्त्रीची इच्छा करणारा.

कायि (कायि) (क) धा. — तापणें; रागावणें; लाल होणें.

(क) ना. — अपक्व फळ; कैरी; कच्चे फळ.

कायिका (कायिका) (सं) ना. — 'कायक' पहा.

कायिले (कायिले) (अ. दे) ना. — तरवली; काहिली;

उकडहंडी; तगमग.

(क) ना. — रोग; जाड्य.

कायु (कायु) (क) धा. — निरीक्षणें 'कापाडु' पहा.

कायु (कायु) (क) ना. — क्रोध; उष्णता; रक्षण; पराक्रम.

— आरु (आरु) (क) धा. — राग शांत होणें.

— ओरु (ओरु) (क) धा. — राग वाढणें; क्रोध चढणें.

— कोळ (कोळ) (क) धा. — रागावणें.

— पेर (पेरु) (पेरु [पेरु]) (क) धा. — रागावणें;

दातओठ खाणें; क्रोधाविष्कार करणें.

कायपेरु (कायपेरु) (क) धा. — फलभार येणें; फळ लगडणें; तापणें.

कार (कार) (क) ना. — काळेपणा; अंधार; काळोख; कृष्णमेघ; पावसाचे दग.

(क) धा. ओकणें; ओकारी देणें; चावणें; खाणें.

— इडु (इडु) (क) धा. — काळे होणें.

— इरळ (इरळ) (क) ना. — काळोखी रात्र; पावसाळी काळोखी रात्र.

— एळु (एळु) (क) ना. — चर्मावरील काळा डाग; पद्म;

तिलक.

— ओडल (ओडल) (क) ना. — कृष्ण; काळा देह.

— मिंचु (मिंचु) (क) ना. — मेघांतील वीज.

— मुगिल (मुगिल) (क) ना. — पावसाळ्यातील दग.

मोडु (मोडु) (क) ना. — पावसाचे काळे मेघ.

कार (कार) (क) ना. — तीक्ष्णसंचि; तिखट; खारट; मीठ; क्रोध; कडू.

(सं) वि. — करणारा; निभाऊन नेणारा; ग्रंथलेखक.

(सं) ना. — क्रिया; कृतिवाचक प्रत्यय; धार्मिक उग्रता;

अधिकार; बळ; कर; पति; स्वामी; प्रभु; निश्चय;

हिमराशी; शब्दध्वनि.

कारक (कारक) (सं) ना. — उत्पन्न करणारा; कर्ताकरविता;

मालक; जळाऊ लाकूड; रजा; सुट्टी; उधळपणा; विभक्तिप्रत्यय.

कारकून (कारकून) (अ. दे) ना. — लिहिणारा; लेखक;

गुमास्ता; कर्णिक.

कारखाने (कारखाने) (अ. दे) ना. — उद्योगधंदा; कारखाना;

उद्योगभवन; उद्योगमंदिर.

कारगृह (कारगृह) (सं) ना. — कारा; कैदखाना; बंदिशाळा;

तुरंग.

कारगे (कारगे) (क) ना. — असंतोष; कळमळ; असमाधान.

कारंजि (कारंजि) (क) ना. — पाण्याचा कारंजा; उटी; फवाऱ्याचें साधन.

कारण पुरुष (कारणपुरुष) (सं) ना. — महापुरुष; मूलमानव;

सृष्टीत उत्पन्न झालेला पहिला पुरुष; आदिमानव; देवता;

असाधारण कार्यकर्ता; महात्मा.

कारणबीळु (कारणबीळु) (क) धा. — हवेसे वाटणें;

आवश्यकता उत्पन्न होणें; गरज भासणें.

कारणभूत (कारणभूत) (सं) वि. — आधारभूत; प्रयोजन;

मूळ झालेले.

कारणसूचि (कारणसूचि) (सं) ना. — अवतार; अवतारी पुरुष.

कारणांत (कारणांत) (सं) अ. — कारण नसतां; विनाकारण; आकस्मिकपणें.

कारणांतर (कारणांतर) (सं) ना. — अन्यकारण; दुसरा हेतु.

कारणिक (कारणिक) (सं) ना. — संशोधक; निरीक्षक; परीक्षक;

समारंभ; उत्सव; व्यवस्थापक; निभावणी.

कारणे (कारणे) (क) ना. — जमिनीपासून भिंतीच्या किनारांची

रंगपट्टी; मृत्युसंकट; यातना; दुखणें; रंगाची किनार.

कारंड (डव) (कारंड [डव]) (सं) ना. — एक जातीचे भात;

हंस; 'कादंब' पहा.

कारभार (कारभार) (अ. दे) ना. — उद्योग; कामगिरी;

अधिकार; व्यवस्था; व्यापार; उठाटेव.

कारभारि (कारभारि) (अ. दे.) ना. — कारभार करणारा;

शासक; अधिकारी; मोठ्या संस्थेचा व्यवस्थापक; संस्थानाचा

दिवाण; उठाटेव करणारा; गडबड्या.

कारवि (करव) (क) ना. - खारवें; कापसाचे जाड कापड;
पालपट.

कारागार (करागर) (सं) ना. - कारागृह; तुरुंग; जेल.

कारागीर (करागीर) (अ. दे.) ना. - कामामधें निपुण;
कलावंत.

कारागृह (करागृह) (सं) ना. - 'कारागार' पहा.

कारावर (करावर) (सं) ना. - कातडें कमावण्याच्या

कामावरील हीन जातीचा मनुष्य. हीनयाति; नीचजन्मा.

कारि (कर) (क) ना. - आखात; खाडी; काटेरी झाड; हंगामा-
संबंधी; पावसाळी हंगाम.

(सं) ना. - कलाविद; यंत्रज्ञ; रुंदी.

(सं) वि. - करणारा; कारणीभूत.

कारिके (करिके) (सं) ना. - कार्यकर्ती; नटी; उद्योग; व्यापार;
व्याख्यान; कला; टिपण.

कारिणि (णी) (करिणि) (सं) ना. - कार्यकर्ती.

कारीष (करिष) (सं) ना. - गोवण्यांचा ढीग; हुडवा.

कारु (करु) (क) धा. - पाऊस ओतणें; ओकणें; वर्षा करणें.

(क) ना. - डाग; अंधार; पाऊस; वांती; शूलाचें टोक; घर;
विज्ञान; कलाविद.

—कत्तले (करुले) (क) ना. - काळोखी रात्र; अमावास्याची
रात्र.

—हुणिवे (करुवे) (क) ना. - ज्येष्ठांतील पूर्णिमा.

कारुक (करुक) (सं) ना. - शिपी; तासकाम करणारा;

यंत्रविशारद.

कारुकृत्य (करुकृत्य) (सं) ना. - शिपीकाम; शिवणकला;

खोदकाम करणारा.

कारुणिक (करुणिक) (सं) वि. - मृदु अंतःकरणचा;

करुणामय; कोमल हृदयाचा.

कारुण्य (करुण्य) (सं) ना. - दया; करुणा.

कारुण्यनिधि (करुण्यनिधि) (सं) ना. - दयासागर;

करुणाशील; ईश्वर.

कारुह (करुह) (क) ना. - वांती; ओकारी.

कारूप (करूप) (सं) ना. - विरूप; बिहार प्रांताचें प्राचीन
नांव.

कारे (करे) (क) ना. - एक झाड; बंधन; करार; कारागृह;

जखम; दुखणें; सोन्याची कंठी; जमिनीतिल भेग; टीक; टिक्का.

कार्कश्य (करकश्य) (सं) ना. - कर्कशता; काठिण्य; कठोरता;

पाषाणहृदय.

कार्खाने (करखाने) (अ. दे.) ना. - गिरणी; हस्तकौशल्य.

'कारखाने' पहा.

कार्गल (करगल) (क) ना. - पावसाळा; वर्षाऋतु.

कार्तवीर्य (करवीर्य) (सं) ना. - सहस्रार्जुन; कृतवीर्याचा
मुलगा.

कार्तस्वर (करतस्वर) (सं) ना. - सुवर्ण; सोने.

कार्तांतिक (करतांतिक) (सं) ना. - भविष्यवादी; भाग्य
वर्तविणारा.

कार्तिक (की) (करतिक) (सं) ना. - एक चांद्रमास;
कार्तिक महिना.

कार्तिकेय (करतिकेय) (सं) ना. - बुध; रणदेवता;
षण्मुखस्वामी.

कार्पट (करपट) (सं) ना. - वादी; अर्जदार; फाटका कपडा;
लाख.

कार्षण्य (कर्षण्य) (सं) ना. - कृपणता; कंजुषपणा; दैन्य;
दारिद्र्य; दया; कळकळ; पीडा; उपद्रव; दुःख.

कार्षण्यदोर (कर्षण्यदोर) (क) धा. - दैन्य दाखविणें;
नम्रता व्यक्त करणें; पदर पसरून मागणें; तोंड वेगाडणें.

कार्पास (करपास) (सं) ना. - कापूस; सुताचे कापड.

कार्पासि (करपासि) (सं) ना. - कपाशीचें झाड.

कार्बोने (करबोने) (क) ना. - काळा धूर; धुराचा लोंढा.

कार्बोन्सु (करबोन्सु) (क) ना. - काळे लोखंड; लोह.

कार्मेण (करमेण) (सं) ना. - कार्याचा समारोप करणारा;
पीडाकारक मंत्रविद्या.

कार्मिक (की) (करमिक) (सं) ना. - कार्यकर्ता; कशिदा;
भरतकाम; जीगकाम; जरीकाम.

कार्मुक (करमुक) (सं) ना. - घनुष्य; बांबू; कार्यकर्ता.

कार्मुगिल् (लु) (करमुगिल्) (क) ना. - काळे
पावसाळी ढग.

कार्मोड (करमोड) (क) ना. - पाऊसकाळचे ढग.

कार्य (कर्य) (सं) ना. - काम; कर्तव्य; उद्योग.

—कर्ता (करता) (सं) ना. - काम करणारा; उद्योग करणारा

—दक्ष (करदक्ष) (सं) वि. - कामकुशल; कार्यदर्शी; चिटणीस;

कामात वाकबगार.

—पुट (करपुट) (सं) वि. - अयोग्य; आळशी.

कार्यकारिणीसभा (कर्यकारिणीसभा) (सं) ना. - सभेच्या
निर्णयाप्रमाणें कार्य करणारी समिति.

कार्यवाहिक (कर्यवाहिक) (सं) ना. - चिटणीस; कार्यवाह;
जबाबदारीने काम रेटणारा.

कार्य्य (कर्य्य) (सं) ना. - दारिद्र्य; गरिबी; कृशता; बारीकपणा.

कार्ष (कर्ष) (सं) ना. - रयत; शेतकरी; कृषिक; करदा.

कार्षिक (कर्षिक) (सं) ना. - कवडीकिंमतीचें नाणें; कार्षापण.

काण्व्य (करव्य) (सं) ना. - काळेपणा; अंधार.

काण्वर्या (करव्यर्या) (सं) ना. - कृष्णपुत्र; प्रद्युम्न.

काल् (काल्) (क) ना. - कालवा; पाय; पाद; पाटा.

काल (काल) (सं) ना. - समय; वेळ; यम; संवत्सर; संगीतांतील तालप्रमाण.

कालकर्म (कालकर्म) (सं) ना. - मरण; मृत्यु; अंतकाल.

कालकाल (कालकाल) (सं) ना. - यमाचा काळ; शिव.

कालकंठ (कालकंठ) (सं) ना. - शिव; नीलकंठ; चिमणी.

कालकंधर (कालकंधर) (सं) ना. - नीलकंठ; शिव; चिमणी.

कालकूट (कालकूट) (सं) ना. - हलाहल; महाविष.

कालक्षेप (कालक्षेप) (सं) ना. - कालहरण; कालापव्यय;

वेळ घालवणे.

कालगणने (कालगणने) (सं) ना. - महत्त्वाच्या घटनेपासूनची कालाची मोजणी; खगोलशास्त्र; ज्योतिषशास्त्र.

कालगति (कालगति) (सं) ना. - कालमान; परिस्थिति; कालहरण.

कालचक्र (कालचक्र) (सं) ना. - नशिबाचा फेरा; दैवगति.

कालघटकाचे आवर्तन; कालरहाटी; कालाचे रहाट गाडणे; चक्रनेमिक्रम.

कालजित् (तु) (कालजित् [डु]) (सं) ना. - काळाला जिंकणारा; शिव; राम.

कालज्ञानि (कालज्ञानि) (सं) ना. - भविष्य जाणणारा; त्रिकालदर्शी; कालज्ञ; ज्योतिषी.

कालत्रय (कालत्रय) (सं) ना. - भूत-वर्तमान-भविष्य हे तीन काळ; सकाळ-दुपार-सायंकाळ असे तीन समय.

कालदर्शि (कालदर्शि) (सं) ना. - कालधर्म प्रतिपादणारा; समयज्ञ; भविष्यज्ञानी.

कालदूत (कालदूत) (सं) ना. - यमाचे दूत; मरणाची सूचना.

कालधर्म (कालधर्म) (सं) ना. - यमधर्म; समयानुसार नीति; मरण.

कालनेमि (कालनेमि) (सं) ना. - एक राक्षस; मारीचपुत्र.

कालंदुगे (कालंदुगे) (क) ना. - पायातील तोडा; कडे; पायातील आभरण.

कालपक्व (कालपक्व) (क) वि. - पक्षकार; अनुकूलता; अनुभव.

कालपुरुष (कालपुरुष) (सं) ना. - यमदूत; यम; भयंकर पुरुष.

कालपृष्ठ (कालपृष्ठ) (सं) ना. - कर्णाचा एक बाण.

कालबल (कालबल) (सं) ना. - 'कालाबु' पहा.

कालभेद (कालभेद) (सं) ना. - ऋतुमान; भिन्नभिन्न काल.

कालभैरव (कालभैरव) (सं) ना. - मृत्यु आणणारा भैरव.

कालरुद्र.

कालमान (कालमान) (सं) ना. - काळाचे माप; काळानुसार.

कालमुख (कालमुख) (सं) ना. - काळतोड्या; कावळा; काळामेघ.

कालमेघ (कालमेघ) (सं) ना. - प्रलयकालीन मेघ; काळाढग.

कालयवन (कालयवन) (सं) ना. - एक राक्षस.

कालरात्रि (कालरात्रि) (सं) ना. - भयंकर रात्र; प्रलयकालीन रात्र; दुर्गा; यमाची बहिण; यमी; कार्तिकी अमावास्या.

कालवश (कालवश) (सं) वि. - कालाधीन; मरणाधीन; समयाधीन.

कालवन्धि (कालवन्धि) (सं) ना. - प्रलयाग्नि; कालाग्नि.

कालव्यापि (कालव्यापि) (सं) वि. - स्थिर; सार्वत्रिक; सार्वकालीन.

कालहति (कालहति) (सं) ना. - काळाचा तडाखा; मरणाघात; कालानुक्रम; कालस्थिति.

कालहरण (कालहरण) (सं) ना. - काळ काढणे; विलंब; प्रलयरात्र; कालापव्यय.

कालाग्नि (कालाग्नि) (सं) ना. - प्रलयकाळचा अग्नि.

कालाडु (कालाडु) (क) धा. - पायाने तुडविणे; रागाला आणणे; छडू मारून आव्हान देणे; पायाने खोडी काढणे; लाथाडणे.

कालातिक्रम (कालातिक्रम) (सं) ना. - नियमित कालाचे उलंघन.

कालाधीन (कालाधीन) (सं) ना. - मरण; कालवशता.

कालानुकाल (कालानुकाल) (सं) अ. - कालानुसार; कोणत्याही काळी; कालाला धरून.

कालानुकूलते (कालानुकूलते) (सं) ना. - कालानुकूल समय; शुभकाल; योग्यवेळ.

कालांतक (कालांतक) (सं) ना. - काळाचाहि काळ; शिव.

कालांतर (कालांतर) (सं) ना. - अन्यकाल; अर्धविराम; कालविभाग; दुसरी वेळ.

कालाप (कालाप) (सं) ना. - बाहुटा; पताका; डोक्याचे केस.

कालायस (कालायस) (सं) ना. - लोह; काळी धातु; लोखंड.

कालावधि (कालावधि) (सं) ना. - नियमित वेळ; कालविभाग; वर्षाखेर; वर्षाना शेवट; सवत्सरांत.

कालास (कालास) (सं) ना. - ध्वज; निशाण.

कालाहि (कालाहि) (सं) ना. - कालवर्ष; भयंकर विषारी साप.

कालाळु (कालाळु) (क) ना. - पायदळ; पदाति; पादचारी; सहाय्यक नोकर; मदतनीस.

कालि (ली) (कालि [ली]) (सं) ना. - दुर्गा; काळारंग.

कालिक (कालिक) (सं) वि. - कालासंबंधी; ऋतुमानानुसार.

कालिका (के) (कालिका [के]) (सं) ना. - दुर्गा; काळा डाग;

मांड्याचा कळक; दगामुळे येणारा काळोख; मेघच्छाया.

कालिकु (कालिकु) (सं) धा. - पुढे जाणे; पुढे चालणे; आरंभणे; पाऊल उचलणे; पुढे सरकणे.

कालिंगमर्दन (कालींगमर्दन) (सं) ना. — कालियामर्दन
करणारा कृष्ण.

कालिदास (कालिदास) (सं) ना. — सुप्रसिद्ध संस्कृत कवि;
मेघदूत; शाकुंतल वगैरे काव्यग्रंथांचा कर्ता.

कालिंदी (दी) (कालिंदी [दी]) (सं) ना. — यमुना नदी.
— वैरी (नैरि) (सं) ना. — बलराम.

— सोडर (सोडर) (सं) ना. — यमधर्म.

कालिमे (कालिमे) (सं) ना. — कालिमा; तीट; गालबोट; कलंक.

कालिय (कालिय) (सं) ना. — यमुनेतील कालिंग सर्प.

— मर्दन (मर्दन) (सं) ना. — कृष्ण.

कालिवे (कालिवे) (सं) ना. — कालवा; ओढा.

कालीन (कालीन) (सं) वि. — कालानुसार; समयानुरूप;
ऋतुक्रमानें.

कालु (कालु) (क) ना. — पाय; चरण; चतुर्थांश.

— आडिसु (आडिसु) (क) धा. — फिरविणें; पदयात्रा
करणें.

— इडु (इडु) (क) धा. — प्रवेशणें; आरंभणें; गुंतणें;
पाऊल ठेविणें.

— कट्टु (कट्टु) (क) धा. — पाया पडणें; दैन्य सांगणें;
विवाह करणें; पाय बांधणें; चतुर्भुज करणें.

— कडग (कडग) नुपुर; वाळा; पायाचें आभरण.

— कुप्पस (कुप्पस) (क) ना. — विजार; पायजमा;
पायमोजा.

— कृष्णि (कृष्णि) (क) ना. — जनावराच्या पायाचें दावें;
पायबंद; दावण.

— तेगे (तेगे) (क) धा. — पाय काढणें; पळून जाणें;
हटणें; पोबारा करणें.

— मरे (मरे) (क) ना. — चप्पल; पायतन; पादत्राण;
पैजार; वहाण.

— बट्टे (बट्टे) (क) ना. — पायवाट; पाऊलवाट.

— पोळे (पोळे) (क) ना. — प्रवाहातील पायउतार.

कालुप्य (कालुप्य) (सं) ना. — कल्मष; पाप; कुजलेली वस्तु;
अनैक्य.

कालूर (रु) (कालूर [रु]) (क) धा. — पाय ठेवणें; पदार्पण
करणें.

(क) ना. — खेडे; लहान गांव; वाडी; लहान वस्ती.

काळेले (काळेले) (क) धा. — सावकाश चालणें; काळ कंठणें;
व्यर्थ काळ काढणें.

कालोचित (कालोचित) (सं) वि. — कालानुसार; समयाला
योग्य.

कालोरग (कालोरग) (सं) ना. — काळसर्प; काळा नाग.

काळकापु (वु) (काळकापु [वु]) (क) ना. — पादत्राण; वहाण;
चप्पल; सैनिक; रक्षक.

काळगोड (काळगोड) (क) धा. — पायातील शक्ति कमी होणें;
पाय लटपटणें; भिणें; घाबरणें; गळाटणें.

काळगोड (काळगोड) (क) वि. — पाय ठेवलेलें; वाहनस्थ.

काळदळ (काळदळ) (क) ना. — पायदळ; पदाति; सैनिक;
पायाचा तळवा.

काळदोरे (काळदोरे) (क) ना. — उथळ प्रवाह; पाण्याचा पाट;
ओढा; लहान प्रवाह.

काळनडे (काळनडे) (क) ना. — पदयात्रा; पायी प्रवास; पायचाल.

काळमणे (काळमणे) (क) ना. — लहान वाट; पायवाट; आसन.

काळ्य (काळ्य) (सं) वि. — कालोचित; कालयोग्य; कालानुरूप;
शुभ.

(सं) ना. — प्रकाश; अरुणोदय.

काळवोरे (काळवोरे) (क) ना. — पायाला झेपण्यातकें ओढें;
मोट; डोक्यावर वाहण्याइतपत बोजा.

काव (काव) (क) ना. — संरक्षक; त्राता; पालनकर्ता.

कावचि (कावचि) (सं) ना. — कवचधारी सैनिक; चिलखती सैन्य.

कावडि (कावडि) (क) ना. — कावड; पर्याहार; धान्यसंग्रह;
वाट.

कावण (कावण) (क) ना. — मंडप; छप्पर; माचाड; माची.

कावर (कावर) (क) ना. — क्रोध; मस्ती; उद्रेक; कपट; हट्ट;
गवत राखणें; कुरण राखणें.

कावल (कावल) (क) ना. — रक्षण; पाहरा; उष्णता;
कुरणाची राखण.

कावल (कावल) (क) ना. — पाहरा; अंगरक्षण; पाठिंबा;
सैन्यरक्षण.

कावलि (कावलि) (क) ना. — लोखंडी तवा; मोठा तवा म्हणून
वापरलेला पत्रा.

कावळ (कावळ) (क) ना. — अंधार; धुके; गोंधळ; अभ्र.

कावि (कावि) (क) ना. — गेरूचा रंग; भगवा; तांबूस केशरी वर्ण.

— कळ (कळ) (क) ना. — गेरू; हुमज; काव.

— बट्टे (बट्टे) (क) ना. — भगवी वस्त्रें; संन्याशाचीं वस्त्रें; छाटि.

कावु (कावु) (क) ना. — आंच; नाळ; काडे; तुकडा; काठी;
पोलादी आयुधे ठेवण्याचे आसन; म्यान.

कावुगोळ (कावुगोळ) (क) धा. — पीळ घरणें; रागावणें;
चिडणें; वसकून अंगावर येणें.

कावुर (कावुर) (क) ना. — 'कावर' पहा.

कावुळ (कावुळ) (क) 'कावळ' पहा.

कावे (कावे) (क) ना. — घोडदौड; घोड्यावरील रपेट; चौफेर

घोडा सोडणें.

कावेरि (कावेरी) (सं) ना. - कवेर मुनीची कन्या; कावेरी नदी.

कावेरु (कावेरु) (क) धा. - उद्वेगणें; रामावणें; चिडणें.

काव्य (काव्य) (सं) वि. - ऋषितुल्य; हुरुषी; भविष्यसूचक.

(सं) ना. - कवन; पद्य; कविभाव; साहित्य;

शुक; कल्याण; गुरु.

काव्यकर्तृ (काव्यकर्तृ) (सं) ना. - कवि; कवन करणारा; पद्यकार.

काश (श) (काश [श]) (सं) ना. - प्रकाशन; प्रकटन; प्रभा; काशगवत; दृष्टि; चकाकी; कांती.

काशि (शी) (काशी [शी]) (सं) ना. - वाराणसी; कांती; प्रगटण.

काशीराज (काशीराज) (सं) ना. - एक राजा; अनुशास्वाचा बाप; धन्वंतरी.

काश्मीर (काश्मीर) (सं) ना. - प्राचीन भारताचा एक भाग; कुंकुम; केशर; रक्तपुष्प.

काश्यप (काश्यप) (सं) ना. - भूमि; अरुण; गरुड; दिती अदितीचा पति; कण्वऋषि; शिल्पशास्त्रकार.

काषाय (काषाय) (सं) ना. - भगवें वस्त्र; अर्क; एकपेय.

काषायांबर (काषायांबर) (सं) ना. - काषायवसन; सन्याश्याचीं वस्त्रें; छाटि; कफनी.

काषायघारी (काषायघारी) (सं) ना. - संन्यासी; भगवी वस्त्रे वापरणारा.

काष्ठ (काष्ठ) (सं) ना. - काडी; लाकूड; सरपण; मूर्ख; कुशता; गरीबी; पातळपणा; रोडपण; पाचर.

काष्ठतक्ष (काष्ठतक्ष) (सं) ना. - सुतार; लाकूड तासणारा.

काष्ठव्यसन (काष्ठव्यसन) (सं) ना. - निरुपयोगी कामांत गुंतणें; व्यर्थ दुःख.

काष्ठे (काष्ठे) (सं) ना. - दिशा; स्थळ; दृष्टि; स्वच्छता; स्पष्टता; अनुकूलता; विकास; उन्मीलन.

कास (कास) (क) ना. - प्रकाश; चकाकी; विकास; चांगुलपणा; खोकला; उर्ध्वश्वास.

कासदार (कासदार) (अ. दे.) ना. - खासदार; मोतदार; घोडेवाला.

कासगि (कासगि) (अ. दे.) वि. - खासगी; स्वतःचें; आपलें; वैयक्तिक.

कासट (कासट) (क) ना. - 'कवडे' पहा.

कासर (कासर) (सं) ना. - गवा; रानरेडा; रानम्हैस.

कासरि (री) (कासरि [री]) (सं) ना. - म्हैस; महिषी.

कासाय (कासाय) (क) ना. - 'काषाय' पहा.

कासार (कासार) (सं) ना. - सरोवर; तळें; जलाशय; पाण्याचा संचय.

कासि (कासि) (सं) ना. - कास; काचा; कौपीन; लंगोट; चड्डि; 'कचडि' पहा.

कासित (कासित) (सं) वि. - पाठविलेले; दूर टाकलेले; फेकलेले.

कासु (कासु) (क) धा. - तापविणें; ऊन करणें; शिजवणें; उकळणें; वितळणें; जाळणें; रागाला आणणें.

(क) ना. - तांब्याचे नाणें; दमडी; एक आयुध.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. - नुकसान भरून देणें; न्यून भरून काढणें; भरपाई करून देणें.

—कोसरु (कोसरु) (क) धा. - मापावर घालणें; मोजून देणें.

—कळ (कळ) (क) वि. - कृपण; कंजूस; चिकू; मखल.

कासू (कासू) (कासू [कासू]) (सं) ना. - एक आयुध; अस्पष्ट भाषण; प्रकाश; कांती; भक्ति.

कासे (कासे) (क) ना. - 'कासि' पहा.

कास्तार (कास्तार) (क) ना. - 'कासदार' पहा.

काहक (काहक) (क) वि. - संरक्षक; पालक; निरीक्षक; पोषक.

काहल (काहल) (क) ना. - सुताची लडी; मांजर; पंचमहावाद्ये; कावळा.

काहले (काहले) (क) ना. - तुतारी; शिंग; 'कहले' पहा.

काहि (काहि) (क) ना. - रक्षक; पालक.

काहु (काहु) (क) ना. - रक्षण; उष्णता; प्रतिपालन.

काहुर (काहुर) (क) ना. - आतुरता; गडबड; जंगलीपणा; संभ्रम.

काहेरु (काहेरु) (क) ना. - उष्णतावाद; उकाडा; तलखी; तगमग.

काहोनल (काहोनल) (क) ना. - जंगलांतील खोत; आकास्मिक येणारा पूर; वेढा.

काळ (काळ) (क) ना. - बीज; धान्य; उपद्रव; अनिष्ट; पाप.

काळ (काळ) (सं) ना. - काल; काळे; कोळी; यम.

—उरग (उरग) (सं) ना. - काळा साप; कालिंग.

—कत्तले (कत्तले) (सं) ना. - प्रलयकालीन अंधार.

—रात्रि (रात्रि) (सं) ना. - काळीकुट्ट रात्र; काळरात्र.

—हस्त (हस्त) (सं) ना. - यमाचा हस्त; मृत्यू.

काळ(ले)ग (काळ(ले)ग) (क) ना. - युद्ध; भांडण.

काळगंगोड (काळगंगोड) (क) धा. - युद्धाचें आव्हान देणें; युद्धाला उभें राहणें; आव्हान देणें.

काळ गरु (काळगरु) (क) ना. - काळे गंध; रक्तचंदन; कृष्णगरु.

काळ गवलगे (काळगवलगे) (क) ना. - रणहलगी; रणवाद्य; दुटुंभी; ढाल.

काळज (काळज) (अ. दे) ना. - काळीज; गोरोचन; यकृत; काळजाचें मांस.

काळजी (काळजि) (अ. दे.) ना. - जागृति; लक्ष; निरीक्षण; दाक्षिण्य.
 काळंजी (काळंजि) (क) ना. - पिकदाणी; उष्टें टाकण्याचें भाडें; अत्तरदाणी; गुलाबदाणी; पंखा; पितळेचें भाडें.
 काळमुख (काळमुखा) (सं) ना. - नीच मनुष्य; निर्दय मनुष्य; एकपंथ.
 काळस (काळस) (सं) ना. - कवितेचें ध्येय; काव्याचें चांगलें लक्षण; औचित्य.
 काळने (काळने) (क) अ. - काळें होऊन; गाढ होऊन; बळेंच; पूर्णपणें.
 काळसंते (काळसंती) (क) ना. - काळाबाजार; चोरव्यवहार.
 काळागु (काळागा) (क) धा. - कणसांत दाणा भरणें; वाईट वाटणें.
 काळांजि (काळांजि) (क) ना. - 'काळंजि' पहा.
 काळामुख (काळामुखा) (क) ना. - 'काळमुख' पहा.
 काळास (काळास) (क) ना. - बावटा; निशाण; औचित्य; तंतोतंतपणा.
 काळि (काळि) (सं) ना. - दुर्गा; काळी स्त्री.
 (क) ना. - कळवळ; कातर; संभ्रम; गडबड.
 काळिक (काळिक) (क) ना. - अंजन; कोळी; कोळिष्टक; सुरमा; काजळ.
 काळिके (काळिके) (क) ना. - कालिका देवी.
 (सं) ना. - दोष; काळेपणा.
 काळिंग (काळिंग) (सं.) ना. - कृष्णसर्प; कालिया; महासर्प.
 काळिवरि (रिमे) (काळिवरी [रिमे]) (सं) ना. - काठिण्य; कठोरपणा; दोष; असंस्कृति.
 काळु (काळु) (क) ना. - नाश; अकल्याण; पशु; काळेपणा; धान्य; उपद्रव.
 —किच्चु (किच्चु) (क) ना. - दावाशि; वणवा.
 —क्रेडे (गेडे) (क्रेडे [गेडे]) (क) धा. - निंदा करणें; दोष लावणें; आरोप करणें.
 —केलस (केलस) (क) ना. - दुष्कृत्य; वाईट काम.
 —नुडि (नुडि) (क) धा. - दुर्वचन करणें; खोटें बोलणें.
 —मरे (मरे) (क) ना. नीचवृत्ति; दुर्मति; दुष्ट बुद्धि.
 —मार्ग (मार्ग) (क) ना. - वाईट रस्ता;
 आडरस्ता; दुर्माग; भलता मार्ग.
 —मूळ (मूळ) (क) वि. - असंस्कृत; हीन; वाईट; बुद्धिहीन.
 काळुग (काळुग) (क) ना. - धान्याचा व्यापारी; धान्यव्यापारी.
 काळे (काळे) (क) ना. - वाद्यविशेष; शिंग; 'कहळे' पहा.
 काळेग (काळेग) (क) ना. - युद्ध; कलह; रणकंदन; कापाकापी.

काळोडे (काळोडे) (क) धा. - दोष देणें; घसरणें; निंदा करणें; शिवीगाळ करणें; बीज होणें; कारणीभूत होणें.
 काळोरग (काळोरग) (क) ना. - काळसर्प; कृष्णसर्प.
 कल्कोण (काळोकोण) (क) ना. - माजलेला रेडा; जंगली रेडा.
 काळिगच्छु (काळिगच्छु) (क) ना. - दावाशि; वणवा.
 काळगेडे (काळगेडे) (क) ना. - दोष देणें; निंदा करणें; शिवी देणें.
 काळगैत (काळगैत) (क) ना. - दुष्कृत्य; कुकर्म; अनैतिक कर्म.
 काळपुर (काळपुर) (क) ना. - जंगलांतील प्रवाह; वनस्रोत.
 काळिमग (काळिमग) (क) ना. - वनहरीण; मृग; कुरंग; हरिणाचें पिछु.
 काळवुर (काळवुर) (क) ना. - 'काळपुर' पहा.
 किं (किं) (सं) ना. - काय ? कोणते ? दोहोपैकी कोणते ?
 किंवदंति (किंवदंति) (सं) ना. - ऐकीव बातमी; वदंति; अनधिकृत अहवाल; आख्यायिका; गटारगप्पा; बाजारगप्पा; आफवा; आवई.
 किंशार (किंशार) (क) ना. - जकात; बाण; नारायणपक्षी; बकपक्षी; वनस्पति.
 किंशुक (किंशुक) (सं) ना. - पळसाचें झाड; बंधुकवृक्ष.
 किंकीदिव (किंकीदिव) (सं) ना. - नीलकंठ पक्षी; मैना; गप्पीदास; थापाड्या.
 किंकिरि (किंकिरि) (क) धा. - दाटण होणें; खेचून भरणें; दाट होणें; कोंबणें.
 (क) ना. - दाटण; दबाव; समूह; गट.
 किंकिरिगिरि (किंकिरिगिरि) (क) धा. - ठासून भरणें; कोंबणें; दाट वाटणें; घनदाट होणें.
 किंकिरिसु (किंकिरिसु) (क) धा. - ठासून भरणें, कोंबणें, जवळ-जवळ बांधणें.
 किंक्कुड (किंक्कुड) (क) धा. - ओरडणें; हळी मारणें; घासणें.
 किंगगु (किंगगु) (क) ना. लहान गाठोडें; मोळी; पोतडें; बोचके.
 किंगगणु (किंगगणु) (क) ना. - बारीक डोळे; लहान डोळे.
 किंगळ (किंगळ) (क) वि - हीन; कोवळा; किंमत नसलेला; क्षुद्र; कवडीकिंमतीचा.
 किंगगुंड (किंगगुंड) (क) ना. - 'किंगगु' पहा.
 किंगगळि (किंगगळि) (क) ना. - वाऱ्याची झुळुक; वारा; वायुलहरी; शिकारप्रकार.
 किंकर (किंकर) (सं) ना. - सेवक; चाकर; कुली; नोकर.
 किंकरते (किंकरते) (सं) ना. - नोकरीचाकरी; सेवा; मागणी; न्यूनता; अभाव; कमीपणा.
 किंकरे (किंकरे) (सं) ना. - सेविका; शेतकरीण.

किंकल (किं०क०ल) - (सं) ना. - समूह; संकीर्णता; साठा;
कोकिळा; गट.

किंकिणि (किं०किं०णि) (सं) ना. - चाल; घागरी; मंजुळ आवाज;
बुंगुर; घागरीपट्टा; माजपट्टा; मासपट्टा.

किंकिर (किं०किं०र) (सं) ना. - बोडा; अश्व; कोकिल; काळी मोठी
मधमाशी; मन्मथ; काम.

किंकिरात (किं०किं०रात) (सं) ना. - अशोकवृक्ष; कोरांटक; पांदरी
कोय.

किंकिरि (किं०किं०रि) (क) धा. - 'किंकिरी' पहा.

— पोगु (किं०किं०गु) (क) धा. - उद्रेक होणे; कळकणे;
एकत्र होणे; मिसळणे.

किंकिल (किं०किं०ल) (सं) ना. - 'किंकल' पहा.

किंकुवांगते (किं०किं०वांगते) (सं) ना. - असहाय परिस्थिति;
दिगमूढता. 'पुढे-काय' चिंता.

किंकोळे (किं०किं०ळे) (क) ना. - हिंसा; अडचण; संकट;
आपत्ति; पेच; कोंडी.

किंचडि (चडि) (किं०चडि [चडि]) (क) ना. - खिचडी;
डाळमिश्रित भात; दुग्गी; गव्हाची खीर.

किंचिकिल् (लु) (किं०चिकिल् [लु]) (क) ना. - खिंकाळणे;
माकडाचे किंचकणे.

किंचु (किं०चु) (क) ना. - अग्नि; निखारा; आगडोंब.

किंचन (किं०चन) (सं) ना. - कांहीं तरी; अल्प.

किंचित् (किं०चित्) (सं) वि. - स्वल्प; कांहींतरी; तिळभर;
कणमात्र.

किंचुलक (किं०चुलक) (सं) ना. - हळू चालणारा किडा पोटांने
सरपटणारा प्राणी; काडू; गांढूळ; उरग.

किंचल्क (जल्क) (किं०चल्क [जल्क]) (सं) ना. - कमलांतील
केसर; बिसर्तु.

किंक्क (किं०क्क) (सं) ना. - खिडकी; रंध्र; साणे; भोंक.

किंकि (किं०कि) (सं) ना. - वनहरिण; रानडुकर.

किंकिकि (किं०किं०कि) (सं) ना. - खिडकी. 'विंडो वातायनो खिडकी
गवाक्षो भोंक भित्तिचे -' मुलाचा गमतीकोश.

किंकि (किं०कि) (क) ना. - कश्मल; फुटक्या भांड्याचा डाक;
चाकी; गंज; शेणखत.

किंकि (किं०कि) (क) ना. - देहदडपण; शारीर शिक्षा.

किंकि (किं०कि) (क) धा. - शिवणे; पोहोचणे; स्पर्धा करणे;
हाताला येणे; लाभ होणे; प्राप्त होणे; जवळ येणे.

(क.) वि. घुसडलेले; कोंबलेले.

किंड (किं०ड) (क) ना. - अवनत मनुष्य; नुकसानीत आलेला.

किंडि (किं०डि) (क) ना. - किंटाण; स्फुलिंग; ठिणगी; किंटाळ.

किंडिकिडियागु (किं०डि०किं०डि०यागु) (क) धा. - चिडणे;

अतिक्रोध करणे; संतापणे.

किंडिकिडियागु (किं०डि०किं०डि०यागु) (क) धा. - 'किंडिकिडियागु'
पहा.

किंडिगण (किं०डि०गण) (क) ना. - रागाने लाल झालेले डोळे.

किंडिगणि (किं०डि०गणि) (क) ना. - क्रुद्ध नेत्र; शंकर; अग्निनेत्र.

किंडिगरे (किं०डि०गरे) (क) धा. - मत्सर करणे; द्वेष करणे; अंगार
ओकणे; सूडाने जळणे.

किंडिगेदरु (किं०डि०गेदरु) (क) धा. - दिसेल त्याच्या अंगावर
जाणे; आग पालवणे; ठिणग्या उडविणे.

किंडिगेडि (किं०डि०गेडि) (क) ना. - अग्नीप्रमाणे वाईट करणारा;
अविवेकी; आडमुठा; दुष्ट.

किंडिवीळ (किं०डि०वीळ) (क) धा. - ठिणगी पडणे; भांडणे;

ठिणग्या उडवणे; वसवस करणे; भांडणाला मूळ होणे.

किंडिसू (किं०डि०सू) (क) धा. - आगीच्या ठिणग्या ओतणे;
अतिक्रोध करणे.

किंडिसु (किं०डि०सु) (क) धा. - वाईट करणे; वाटोळें करणे; नाश
करणे.

किंडु (किं०डु) (क) धा. - वाईट होणे; विषडणे; नाश होणे;
वाटोळें होणे; निरुपयोगी होणे; दृष्टिआड होणे.

किंडुक (किं०डुक) (क) ना. - वाईट मनुष्य; दुर्मनुष्य; किंडक्या
मनाचा मनुष्य.

किंडुगज (किं०डु०गज) (क) ना. - दुष्कृत्य; वाईट काम;
अपकार्य.

किण (किं०ण) (सं) ना. - घट्टा; दड्ड; भोवरी.

किणि (किं०णि) (क) ना. - चाहूल; दातातील घाण.

किंडि (किं०डि) (क) ना. - खिंड; रंध्र; खिडकी.

किंत् (किं०त्) (क) वि. - लहान; कोवळे; लांडे या अर्थी समासात
येणारा आदेश.

किंतम (किं०डं०म) (क) ना. - कृत्रिमता; कपट; फसवणूक;
फसव्या.

किंतव (किं०डं०व) (सं) ना. - वंचक; जुगार; चोर; सुगंधी द्रव्य;
मादक पदार्थाचे झाड.

किंताब (किं०डं०ब) (अ. दे) ना. - पुस्तक; पदवी; मोठी वही.

किंतड (किं०डं०ड) (क) ना. - जुगुप्सा; असहायता; वैराग्य;
असत्य; किंलस; घृणा; क्रोध.

किंतडि (किं०डं०डि) (क) ना. - संन्यासी; तपस्वी; योगी;
एकांतवासी; यात्री; प्रवासी.

किंतळे (किं०डं०ळे) (क) ना. - 'किंतु' पहा; संत्री.

किंत्ता (किं०डं०त्ता) (अ. दे) ना. - अनुकरण; समय; पाळी; वरची
ओळ; नमुना.

किंत्ताट (किं०डं०त्ताट) (क) ना. - भांडण; उच्छ्वाटण.

कित्तानारु (किंठुल्लु) (क) ना. - दुर्गंधी; नर्ककुंड;

सांडपाण्याचा साठा; ताग; अंबाडा.

कित्तीळे (किंठुल्लु) (क) ना. - नारिंग; संत्रे; फाक; पाकळी;

पिवळा व तांबडा मिळून होणारा रंग.

कित्त (किंठुल्लु) (क) ना. - लहान; खुजा; लांडा.

(क) अ. - उपटून; वर उचलून; खणून; निर्मूल करून.

— ईळे (किंठुल्लु) (क) ना. - संत्रे; नारिंग.

कित्तेसळ (किंठुल्लु) (क) ना. - फुलाची पाकळी; दळ; लहान पाकळी.

किन् (किंठुल्लु) (क) अ. - खालील; समासामधे 'केळगु' या शब्दाचा 'किन्' किंवा 'किळ' असा आदेश होतो.

किनारे (किंठुल्लु) (अ. दे.) ना. - किनारा; कांठ; शेवट; पदर; बाज.

किनिसु (किंठुल्लु) (क) धा. - क्रोधाळा येणें; रागावणें; चिडणें.

(क) ना. - कोप; चीड; क्रोध.

किंतु (किंठुल्लु) (सं) अ. - पण; परंतु.

किंदुर (किंठुल्लु) (सं) ना. - द्रौपदीस्वयंवरासाठी ठेवलेला धनुष्यबाण.

किन्न (किंठुल्लु) (सं) वि. - खिन्न; कोमेजलेलें; म्लान; नीरस.

किन्नर (किंठुल्लु) (सं) ना. - मानवाचा भास निर्माण करणारी योनी; अश्वदेही मनुष्य; कुबेराची प्रजा.

— पति (संठि) (सं) ना. - कुबेर; किन्नराचा राजा.

किन्नरि (किंठुल्लु) (सं) ना. - किन्नरजातीची स्त्री; किन्नरी; वाद्यविशेष; एकतारी.

किन्नरेश (श्वर) (किंठुल्लु) (सं) ना. - कुबेर.

किपायति (किंठुल्लु) (अ. दे.) ना. - किपायत; लाभ; शिल्लक; फायदा.

किप्परी (किंठुल्लु) (क) धा. - उठणें; उडी मारणें; अभिवृद्धि होणें; एकत्रित करणें.

किप्पोटे (किंठुल्लु) (क) ना. - ओटी; पोटाच्या खालचा भाग.

किब्बटे (किंठुल्लु) (क) ना. - खालचा रस्ता; लहान वाट; पायवाट.

किब्बदि (रि) (किंठुल्लु) (क) ना. - खालचा भाग; जवळचा भाग.

किब्बसिरु (सुरू) (किंठुल्लु) (सं) ना. - पोटाखालचा भाग; खालचें पोटा.

किब्बि (व्वे) (किंठुल्लु) (क) ना. - द्वीपाचा उतार; तळ्याचा काठ.

किब्बोट्टु (किंठुल्लु) (क) ना. - करांगुळी; करंगळी.

किब्बोट्टे (किंठुल्लु) (क) ना. - 'किप्पोटे' पहा.

किमिचु (किंठुल्लु) (क) धा. - चिरडणें; हिसकावून घेणें; चुरडणें; चोळामोळा करणे.

किमु (मुत) (किंठुल्लु) (सं) अ. - आणखी जास्त ते काय? दोहोपैकी एक.

किमुळ (किंठुल्लु) (क) ना. - कुस्करलेलें; संकुचित झालेलें.

किमुळु (किंठुल्लु) (क) धा. - 'किमिचु' पहा.

किंपाक (किंठुल्लु) (सं) वि. - अपक्व; बालिश; पोरकट; मूर्ख.

किंपुरुष (किंठुल्लु) (सं) ना. - किन्नर.

किंमत(तु) (किंठुल्लु) (अ. दे.) ना. - किंमत; मूल्य; दाम.

किंमिर (किंठुल्लु) (क) ना. - बकासुराचा लहान भाऊ; किर्मिर राक्षस; भिन्न जातीचा वर्णसंकर.

— वैरी (संठुल्लु) (क) ना. - भीम; किंमिराचा वध करणारा.

किर् (किंठुल्लु) (क) धा. - झाकणें; आवरणें; रस्ता रोखणें; कुंपण घालणें; मौन धरणें.

(क) ना. - लहान; खालचा; तळचा.

किर (किंठुल्लु) (सं) ना. - डुकर; रानडुकर.

किरकुळ (किंठुल्लु) (क) वि. - लहानसहान; क्षुद्र; किरकोळ.

किरचु (किंठुल्लु) (क) धा. - ओरडणें; किंकाळणें; घट्ट आवळून धरणें.

(क) ना. - ओरड; किंकाळी.

किरण (किंठुल्लु) (सं) ना. - प्रकाश; प्रकाशशलाका; कांती; प्रकाश रेखा.

किरण वि किरणकारक (किंठुल्लु) (सं) ना. - उष्णतांतर करण्याचें साधन; तापवण्याचें साधन.

किरब (बु) (किंठुल्लु) (क) ना. - कोल्हाच्या जातीचा प्राणी; चित्ता.

किरय (किंठुल्लु) (क) ना. - किंमत; मूल्य; भाडें.

किरमंजि (किंठुल्लु) (क) ना. - किरमिजी.

किराणि (किंठुल्लु) (अ. दे.) ना. - मसल्याचें सामान; मीठ वगैरे आहार पदार्थ; किरणामाल.

किरात (किंठुल्लु) (सं) ना. - व्याध; शबर; शिकारी; खुजा; खुरटा; लहान.

(क) ना. - बेरड जमात; बेरड कुल.

किराय (किंठुल्लु) (अ. दे.) ना. - किंमत; भाडें; कुली; करकर आवाज. 'किरय' पहा.

किरि (किंठुल्लु) (क) धा. - भादरणें; क्षौर करणें; दांत काढणें.

(क) वि. - कोवळे; लहान; छोटे.

(क) ना. - प्रवाह; दोऱ्याची गुंडी; डुकर.

किरदु (किंठुल्लु) (क) अ. - उघडून; उकलून; सोडून.

(क) वि. लहान; लांडें; किरटें.

किरिगे (किंठुल्लु) (क) ना. - ओंजळ; शीर; अंजली.

किरिचु (कि०छं) (क) धा. — किंचाळणें; गाढवासारखें ओरडणें; शंख मारणें; बोंबलणें.

(क) ना. — गर्भमध्वनि; ओरड; आरडाओरड; गोंगाट.

—आट (उ०छं) (क) ना. — वाटेल तशी ओरडाओरड; गोंगाट.

किरिनालमे (कि०न०ल०मे) (क) ना. — पडजीम.

किरिनुडि (कि०नु०डि) (क) ना. — झुलक गोष्ट; सामान्यबाब; हीन वचन.

किरिबीळ (कि०बि०ळ) (क) धा. — कमी होणें; न्यूनता येणें; लांडें पडणें; थिटें पडणें.

किरीट (कि०री०ट) (सं) ना. — सुकुट; राज शिरोभूषण.

किरीटि (कि०री०टि) (क) ना. — अजुन; इंद्राकडून मिळवलेला अमृत्यु किरीट वापरणारा.

किरु (कि०रु) (क) वि. — लहान; थिटें; लांडे; कोमल.

(क) धा. — आडवें येणें.

—ईचल (उ०छं) (क) ना. — जंगली ताडवृक्ष.

—कुणि (कु०णि) (क) ना. भोक; रंघ; करांगुळी; बिचके; खड्डा.

—कुळ (कु०ङ) (क) वि. — सामान्य; अत्य; क्षुद्र.

(क) ना. उपद्रव; हिंसा; त्रास; पीडा; नीच जात.

—गणे (ग०णे) (क) ना. — परकर, क्रियांचें अंतवस्त्र.

—पनि (प०नि) (क) ना. — थेंब; बिंदु; बूंद.

—प (व) रय (—प [प] र०य) (क) ना. — लहान वय, बालवय, कोंवळें वय.

—पेंडिर् (प०डिर्) (क) वि. — कोवळ्या वयाची; लहान वयाची.

किरु कुणिके (कि०रु०कु०णिके) (क) ना. — करंगळी; अनामिका.

किरुब (कि०रु०ब) (क) ना. — चित्ता; कोल्ह्याच्या जातीचा प्राणी.

किरुवेलर् (कि०रु०वेल०र्) (क) ना. — वातलहरी; झुलक; वायु तरंग.

किरुळ (कि०रु०ळ) (क) वि. — अत्य; कोंवळें; बाल; मूल.

किर्तु (कि०र्तु) (क) ना. — उपसलेली तलवार; उघडलेला चाकू.

किर्दि, (कीर्दि) (कि०दि [कि०दि]) (अ. दे.) ना. — जमाखर्चाची वही.

किर्ने (कि०र्ने) (क) अ. — 'किर्' असा आवाज करीत.

किल (कि०ल) (सं) अ. — निश्चयपूर्वक; अर्थात; असे म्हणतात कीं.

(सं) ना. किलकिलाट; किलबिल; खेळ.

किलकिंचित (कि०कि०चि०ड) (क) ना. — प्रिय खेळ; प्रेयसीची प्रेमचेष्टा; केली; चाळा.

किलकिल (ला) (कि०कि०ल [ला]) (सं) ना. — आनंदध्वनि, पक्ष्यांचा आनंदरव; किलबिलाट.

किलाट (कि०ला०ट) (क) ना. — आटीव दूध, खवा, खसखस.

किलास (कि०ला०स) (सं) ना. — तारुण्यपीठिका; मोडी; यौवन पुटकुळी; शिवें; तोंडावर येणारी तारुण्याची पुटकुळी.

किलि (कि०लि) (क) धा. — हसणे खिदळणें; आनंदानें गाणें.

किलिग (कि०लि०ग) (क) ना. — क्षौरिक; कारागीर; न्हावी; हजाम.

किल्ल (लं) डु (कि०ल [ल०] डु) (क) ना. — गंज; दोष; जंग; विष.

किल्लिब (कि०लि०ब) (सं) ना. — पाप; दोष; घाण; विष; कल्मष; प्रमाद; अपराध.

किल्ले (कि०लि०ले) (अ. दे) ना. — किल्ला; दुर्ग; गड.

—दार (दा०र) (अ. दे) ना. — गडकरी; किल्ल्याचा मालक.

किव (वु) चु (कि०व [वु] चु) (क) धा. — चुरगळणें; पिळणें; चुरडणें; किवचणें.

किव (वु) डु (कि०व [वु] डु) (क) वि. — किवडा; बहिरा;

मंदकर्ण; कानाला ऐकू न येणारा.

किवि (कि०वि) (क) ना. — कान; श्रवणेंद्रिय; कर्ण.

—आरे (आ०रे) (क) अ. — कानांत पोहोचवयात; ऐकू जाईलसे.

—ओले (ओ०ले) (क) ना. — कर्णभूषणें; कानांतील दागिना.

—तेरे (ते०रे) (क) धा. — लक्ष देणें; ऐकणें; ध्यान देणें.

—तुडिमे } (तु०डि०मे) (क) ना. — कानातील दागिना; कर्णभूषण.

—तोडुवु (तो०डु०वु) (क) धा. कान टोचणें.

किविवु (पु) गु (कि०वि०वु [पु] गु) (क) धा. — कानात शिरणें; ऐकू येणें.

किविवेंट (कि०वि०वें०ट) (क) ना. — आसक्ति; परस्परान्ची प्रेमवार्ता ऐकून होणारा संतोष.

किवुडुतन (कि०वु०डु०तन) (क) ना. — किवंडेपणा; बहिरपणा; अलक्ष; दुर्लक्ष; कानाडोळा.

—आगु (आ०गु) (क) धा. — तिरस्कारणें; न ऐकणें; दुर्लक्षणें; कानाडोळा करणें.

—केळ (के०ळ) (क) धा. — ऐकून न ऐकलेसें करणें; अलक्षणें; दुर्लक्षणें; मनावर न घेणें.

किवुळ (ळु) (कि०वु०ळ [ळु]) (क) धा. — चिरडणें; चुरगळणे हिसकणें; हिसकावणें.

किवुकैळ (कि०वु०कै०ळ) (क) धा. — अलक्षणें; न ऐकणें; मनावर न घेणें.

किशोरक (कि०शो०रक) (सं) ना. — पिंछू; शिंगरू; शरभ; पोर; पेटा; बालक.

किर्किध (कि०कि०धि०) (सं) वि. — एकत्रित; मिश्रित; एकसंध; दडपलेले; 'इहणि' पहा.

किर्किधे (कि०कि०धि०) (सं) ना. — वाली सुग्रीवांची राजधानी.

हल्लीच्या हंपीच्या जवळचा प्रदेश.

किष्कु (किंळु) (क) वि. - वाईट; क्रूर.

(क) ना. - वीत; बारा अंगळें मापाची जागा.

किस (किं) (क) वि. - वाकडतिकडे; वक्र; उघडलेलें.

—(वा) बाय ([वा] वाळय्) (क) ना. - उघडे तोंड;
नृसिंह देव.

—बायदास (वाळय् दास) (क) ना. - प्रल्हाद.

किसकने (किंळु) (क) अ. - लागलीच; एकदम; मोठ्याने
शिकून.

किसलय (किंळु) (सं) ना. - कोंब; अंकुर; पालवी; मोळकें.

किसि (किं) (क) धा. - उघडणें; विकसित होणें; रंद करणें.

(क) वि. 'किसिदु'चे समासात येणारे रूप.

किसिदु (किंळु) (क) वि. - उघडलेलें; रंदावलेलें

(क) अ. सताड उघडें, रंद करून.

किसु (किंळु) (क) ना. - ताम्रवर्ण.

—कण (किंळु) (क) ना. - नेत्रविस्फार; डोळे वटारणें;
क्रुद्धनेत्र.

—कळ (किंळु) (क) ना. - तांबडा दगड; माणिक; रत्न.

—कुळ (किंळु) (क) ना. - पीडा; न्यून.

—संजे (सं) (क) ना. - अरुण; संध्याराग; तांबुस रंग

किसुर (रु) (किंळु) (क) ना. - तिरस्कार; तिडकारा;

क्रोध; असह्यता; वाईट दृष्टि; मांडण; कलह.

किसे (किं) (क) ना. - खिशा; पिशवी; हातपिशवी;

—कळळ (किंळु) (क) ना. - खिसेकापू.

किळ (किंळु) (क) वि. - खालचा; नीच; हीन; क्षुद्र; तुच्छ;

'किन्' पहा.

किळिर् (किंळु) (क) धा. - रागावणें; खिंकाळणें.

किळिरु (किंळु) (क) धा. - 'किचिकिळ' पहा.

किळिंदले (किंळु) (क) ना. - नम्रता; विनय.

किळु (किंळु) (क) धा. - हीन होणें; खाली उतरणें; निनांम

होणें; खुजा होणें; लहानपण पतकरणें.

किळु (किंळु) (क) अ. - उपद्रव; उकरून.

किळवाळ (ळु) (किंळु) (क) ना. - हीन जीवन;

कठ्यार.

किळवाळ (किंळु) (क) ना. - नागवी तरवारधारी;

राजाचे अंगरक्षक.

की (किं) (क) धा. - पू होणें; पू भरणें; जखम पिकणें.

कीकस (किंळु) (क) ना. - हाड; अस्थि.

कीचक (किंळु) (सं) ना. - विराटाचा सेनापति; वंशी; पावा;

मुरली.

कीचु (किंळु) (क) ना. - उंदीर, पक्षी वगैरेंचा चिरचिराट;

क्रौंच पक्षी; (क) धा. 'कीसु' पहा.

कीट (टक) (किंळु) (सं) ना. - कृमिकीटक; जीवजीवाणु;

तिरस्काराचा शब्द; क्षुद्र साम्य.

—तन (डल) (क) ना. - पीडा; कटकट; काट; त्रास.

कीटले (किंळु) (क) ना. - अडचण; उपद्रव; पीडा; चेष्टा.

कीटालय (किंळु) (सं) ना. - न्हाणीघर; स्नानगृह.

कीटु (किंळु) (क) वि. - एवढे थोडें; इतकें अल्प.

(क) ना. - तिरस्कार; अलक्ष; असहनशीलता; अनादर.

कीडि (किंळु) (क) ना. - कृमिकीटक; जीवजंतु.

कीण (किंळु) (क) ना. - मात्सर्य; विचार; आलोचना.

कीत (किंळु) (क) ना. - पू झालेली जखम; कुजलेली जखम.

कीतु (किंळु) (क) अ. - पू भरून; कुजून.

(क) ना. - मांस किंवा फळ यांचा तुकडा.

कीन (किंळु) (क) ना. - न्यून; अभाव; लांडेपणा; कमीपणा.

कीनाश (किंळु) (सं) वि. - दरिद्री; गरीब; लोभी; लहान;

लुब्ध. (सं) ना. - मांसाहारी; नोकर; रोगी; योद्धा; यम;

मृत्यु; माकड.

कीनाशनगर (किंळु) (सं) ना. - यमलोक; शैमिनी.

कीनाशनाश (किंळु) (सं) ना. - यमाचा नाश करणारा;

मृत्युहर; शंकर.

कीनि (किंळु) (क) धा. - उघडणें; दात काढणें.

(क) वि. - उघडे; दात पडलेले; बोंतरा.

कीनिके (किंळु) (क) ना. - दात खाणें; क्रोधाविष्कार; क्रोध.

कीर (किंळु) (सं) ना. - पोपट; मांस.

(क) ना. - मुंगूस; दूध; क्षीर.

कीरार (किंळु) (क) ना. - क्षीरसागर; दुग्धसंचय; दुग्धकेंद्र;

रक्त; पाणी; नागफणी.

कीरु (किंळु) (क) धा. - चिडणें; ओरडणें; क्रोधानें लाल होणें;

टोकरणें; रेबोच्या ओढणें; पुसणें.

(क) ना. - जेवण वाढलेलें ताट; खीर.

कीरुति (किंळु) (अ. दे) ना. - कीर्ति; यश; वर्णन; नावलौकिक.

कीरे (किंळु) (क) ना. - भाजीपाला; शाकभाजी.

कीर्ण (किंळु) (सं) वि. - विस्तारित; पसरलेले; विस्तृत;

व्याप्त; फेकलेलें; गुप्त; लपलेले.

कीर्दी (किंळु) (अ. दे.) ना. - किर्दि' पहा.

कीर्तनगेय (किंळु) (क) ना. - कीर्तन; वर्णन;

कथानिवेदन.

कीर्तनकार (किंळु) (सं) ना. - कथेकरी; भाट.

कीर्तिमुख (किंळु) (सं) ना. - शिंगावरील टोपण;

अलंकार; वस्त्र.

कीर्तिवत (कै०३८८०३) (सं) वि. — कीर्तिवान्; नामांकित; यशवत.
 कीर्तिसु (कै०३८८०३) (क) धा. — वाखाणणें; स्तुति करणें; वर्णन करणें; रंगविणें.
 कीर्य (कै०३८८०३) (सं) वि. — फेकलेले; प्रसरित; टाकलेले.
 कील (लक) (कै०३८८०३) (सं) ना. — खीळ; कडी; अडणा; बिजागरें; खुंटी; पर्वत; लाख; पशुबांधण्याचा खुंटा; संवत्सरनाम; अग्निज्वाला; इंद्रकीलपर्वत.
 कीलन (कै०३८८०३) (सं) ना. — तंत्र; विधान; अडथळा; खीळ.
 कीलार (कै०३८८०३) (क) ना. — 'कीरार' पहा.
 कीलारि (कै०३८८०३) (सं) ना. — दुग्धमंदिर; दुधाचा व्यापारी; गवळी; भय्या.
 कीलाल (कै०३८८०३) (सं) ना. — 'कीरार' पहा. कृपणपणा; खोगीर; ज्वाला; अमृत; पशु; रक्त.
 कीलि (कै०३८८०३) (क) ना. — कुलूप; टाळ; कडी; संरक्षण; कल्याण-साधन; किल्ली.
 कीलिग (कै०३८८०३) (क) ना. — कडीत अडकविण्याची खीळ.
 कीलित (कै०३८८०३) (सं) वि. — संरक्षित; बंदिस्त; कुलूप लावलेले; दाबून घातलेले; आवळलेले. बडवलेले.
 कीलिसु (कै०३८८०३) (क) धा. — बांधणें; आवळणें; टोचणें; आत घालणें; स्थिर करणें; राखणें; रक्षण करणें.
 कीलु (कै०३८८०३) (क) ना. — कुलूप; खुंटी; रहस्य; मूलकारण; मिळकत; सोपा; कट्टा. ओटा; विचाररहस्य.
 — कूट (कै०३८८०३) (क) ना. — सांधणूक; मिसळणी; मिळवणी.
 — गो (कै०३८८०३) वे (कै०३८८०३) धी (कै०३८८०३) धी (क) ना. — कळसूत्री बाहुले.
 कीले (कै०३८८०३) (क) ना. — जाल; ज्वाला.
 कीलोळिसु (कै०३८८०३) (क) धा. — कुलूप लावणें; राखणें; संरक्षणें.
 कीलदेगे (कै०३८८०३) (क) धा. — सोडणें; मुक्त करणें; कुलूप काढणें; उघडणें; अडकाठी दूर करणें.
 कीव (वु) (कै०३८८०३) (क) ना. — पू; जखमेतील घाण; त्रणातील द्रव.
 कीश (कै०३८८०३) (सं) वि. — नागडा; नम्र.
 (सं) ना. — माकड; सूर्य; पक्षी; कपिसेना.
 कीसर (कै०३८८०३) (क) ना. — गोधळ; गोंगाट; कानठळी; डोकेउटी.
 कीसु (कै०३८८०३) (क) धा. — उपडणें; घासणें; पातळ करणें; ओढणें; उकरणें; उकरून रंद करणें.
 (क) ना. — कर्णपत्र; क्रौंच पक्षी.
 कीसुळि (कै०३८८०३) (क) ना. — रंधा; सामता; भोक पाडण्याचे साधन; डील.

कीळ (कै०३८८०३) (क) धा. — उपटणें; ओढणें; वर उचलणें; समूह उपटणें; नागविणें.
 (क) ना. — वासरु; हीनता; क्षुद्रपणा; पडवी; चंद्रशाळा; आवार; हीन सोने; अधम; लगाम.
 कीळ (कै०३८८०३) (क) वि. — हीन; वाईट; अडाणी (भाषा).
 कीळाळ (कै०३८८०३) (क) ना. — नीच मनुष्य; सामान्य जन; कमी दर्जाचा मनुष्य.
 कीळिसु (कै०३८८०३) (क) धा. — उपटणें; उखडणें; कोवणें; घट्ट बांधणें.
 कीळिल् (कै०३८८०३) (क) ना. — घरांतील नोकर राहाण्याची जागा; देवडी.
 कीळु (कै०३८८०३) (क) ना. — वासरु; रेडकू; कोकरु.
 (क) धा. — 'कीळ' पहा.
 — आगु (कै०३८८०३) (क) धा. — क्षुद्र हीन अल्प होणें.
 — आय (कै०३८८०३) (क) ना. — देहाचा खालचा भाग.
 — गोरव (कै०३८८०३) (क) ना. — भिक्षुक; भटक्या.
 कीळे (कै०३८८०३) (क) ना. — पाताळ; तळलोक.
 कीळेसळ (कै०३८८०३) (क) ना. — तळपाकळी; दळ; शेंडा; टिकरी; कुडी.
 कीळगळ (कै०३८८०३) (क) वि. — सामान्य; अधम; प्रेत.
 कीळव (ब) ळी (कै०३८८०३) (क) ना. — दुर्भाग; कुवंश; खुरटा वेल.
 कीळमानिस (कै०३८८०३) (क) वि. — हीनकुलात जन्मलेला; अधम.
 कीळवातु (कै०३८८०३) (क) ना. — हीन वचन; शिवी; दुर्वच; अभद्र भाषा; दुरुत्तर.
 कीळवाळु (कै०३८८०३) (क) ना. — हीन जीवन; गरीबीचे जीवित; दुर्वर्तन.
 कीळनुडि (कै०३८८०३) (क) ना. — नीच भाषण; दुरुत्तर; टाकून बोलणें. 'कीळवातु' पहा.
 कु (कु) (सं) वि. — वाईट; हीन; नष्ट; 'वाईट' या अर्थी नामापूर्वी येणारा उपसर्ग.
 कुकुभ (कु०३८८०३) (सं) ना. — तीव्र निशा चढवणारे मद्य.
 कुकिल् (कु) (कु०३८८०३) (क) ना. — कुहु कुहु; कोकिलध्वनि.
 — इडु (कु०३८८०३) (क) धा. कुहु करणें; कोकिलेचा आवाज काढणें.
 कुकील (कु०३८८०३) (सं) ना. — पर्वत; वेद; द्वीप.
 कुकुर (कु०३८८०३) (सं) ना. — देवशुनि; देवलोकीचा कुत्रा; यदुवंशीय राजा; दशार्ण नावाचा देश.
 कुकूल (कु०३८८०३) (सं) वि. — अत्युत्कृष्ट; श्रेष्ठ; धूमावृत; पठार; सपाटीचा प्रदेश.

कुकटि (कुकुटि) (क) ना. — कलिंग; पक्षी; भारद्वाज;
सोनकावळा.

कुकडि (कुकुडि) (क) ना. — सुताची कुकडी; गुंडी; पांजणी.
कुकुरिसु (कुकुडिसु) (क) धा. — कुस्करणें; बसविणें; कोंबणें;
आपटणें; नाश करणें.

कुकि (कुकु) (क) ना. — मुसकी; मुखाडकी; मुखबंधन.
कुकिसु (कुकुसु) (क) धा. — टोचणें; धुणें; प्रकाशणें;
बुद्धिगोचर करणें.

कुकु (कुकु) (क) धा. — टपली मारणें; तडाखा देणें;
आग्रहपूर्वक सांगणें; मिचकणें; मिचकावणें; दिपणें; टोचणें;
वस्त्र चुबकणें; हलविणें.

कुकुकुट (कुकुकुट) (क) ना. — लांडोर; बगळा; रानकोंबडा.
(सं) ना. — कोंबडा.

कुकुकुटासन (कुकुकुटासन) (सं) ना. — योगांतील एक आसन.

कुकुकुभ (कुकुकुभ) (सं) ना. — रानकोंबडा.

कुकुर (कुकु) (सं) ना. — कुत्रा; एक देश; भाजीपाल्याचा
दर्प.

कुकुरिसु (कुकुडिसु) (क) धा. — कुस्करणें; मुदडणें; कुटणें;
आदळणें; जमिनीवर आपटणें. 'कुकुरिसु' पहा.

कुकुकुळ (कुकुकुळ) (क) धा. — सतावणें; अतित्रास देणें; अंत
पाहणें; परीक्षा पहाणें; कसाला लावणें.

कुक्के (कुकु) (क) ना. — बुट्टी; टोपली.

कुक्षि (कुकु) (सं) ना. — पोटा; काल; कुशी; कूस.

— वामकुक्षि (वामकुक्षि) (सं) ना. — भोजनोत्तर डुलकी;
भोजनोत्तर थोडें आडवे होणें.

कुगुरु (कुकुगुरु) (क) ना. — पेंग; डुलकी.

कुगुह (कुकुगुह) (सं) ना. — वाईट घर; उद्धत पत्नीचा संसार.

कुगु (कुकुगु) (क) धा. — कमी होणें; वाकणें; संकुचित होणें;
विनीत होणें; लपणें; कृश होणें; खचणें.

— इसु (इसु) (क) धा. — बारीक करणें; संकुचित करणें;
मुदडणें; चुरमडणें; पाचोळा करणें.

कुग्रह (कुकुगुह) (सं) ना. — अनिष्ट वेळ; वाईट नक्षत्र; प्रतिकूल
समय; अशुभग्रह; अशुभ काल.

कुग्राम (कुकुगुग्राम) (सं) ना. — लहान खेडें; शोषडपट्टि.

कुंकुम (कुकुंकुम) (सं) ना. — कुंकु; कुंकूम केशर;

सुवासिनीच्या कपाळावरील कुंकवाची टिकली.

कुंकुमांक (कुकुंकुमांक) (सं) ना. — कुंकुमतिलक; कपाळा-
वरील कुंकु; कुंकवाचा टिळा.

कुंकुमांकिते (कुकुंकुमांकिते) (सं) ना. — सौभाग्यवती;

सुवासिनी; सुमंगला; पतिव्रता; सधवा.

कुंकुव (कुकुंकुव) (क) ना. — 'कुंकुम' पहा.

कुंके (कुंकु) (क) ना. — खांदा, पाठ.

कुंग (कुंकुग) (क) ना. — कोळी; जाळीवापरणारे; बेस्तरजात.

कुंगु (कुंकुगु) (क) ना. — मौन; स्तब्धता; अबोलपणा.

कुच (कुंकु) (सं) ना. — स्तन; थान; मांसग्रंथी.

— मुख (मुख) (सं) ना. स्तनाग्र, थानाचा बोंडी;

चुचुक.

कुचर (कुंकुचर) (सं) ना. — दुर्वर्तन; बदचाल; मंदगति; अनीति;
दुराचार.

कुचंदन (कुंकुचंदन) (सं) ना. — रक्तचंदन; तांबडे गंध; रक्त
चंदनाचा टिळा.

कुचलु (कुंकुचलु) (क) वि. — शिजवलेलें; रांधलेलें, उकडलेलें.

कुचाग्र (कुंकुचाग्र) (सं) ना. — 'कुचमुख' पहा.

कुचालि (कुंकुचालि) (सं) ना. — दुर्वर्तन; निंदा; चेष्टा; दुराचार;
अनीति.

कुचित्त (कुंकुचित्त) (सं) ना. — दुर्विचार; अहितचिंतन.

कुचुगुडु (कुंकुचुगुडु) (क) धा. — कुजबुजणें; कानगोष्ट करणें;
हलक्या आवाजांनें कानांत बोलणें.

कुचेल (कुंकुचेल) (सं) ना. — सुदाम; फाटके वस्त्र.

कुचेष्टे (कुंकुचेष्टे) (सं) ना. — निंदा; दुष्कृति; थट्टा; टवाळी;
उपहास; विडंबन; मस्करी.

कुचोंघ (कुंकुचोंघ) (सं) ना. — परिहास; अपहास; कुकल्पना;
कुटिल वृत्ति; दुर्वर्तन.

कुच्च (कुंकुच्च) (क) वि. — अंध; डोळ्याच्या खाचा झालेला;
आंधळा.

कुच्चलक्कि (कुंकुच्चलक्कि) (क) ना. — उकडे तांदूळ.

कुच्चलु (कुंकुच्चलु) (क) अ. — शिजवून; उकडून; रांधून.

(क) ना. — शिजवण; उकडण; रांधवण.

कुच्चिपुडि (कुंकुच्चिपुडि) (क) ना. — नृत्यविशेष; नर्तनप्रकार.
नृत्यपद्धति.

कुच्चित (कुंकुच्चित) (क) वि. — कुत्सित; वाईट; हीन; शिजवलेलें;
रांधलेलें.

कुच्चु (कुंकुच्चु) (क) धा. — शिजवणें; उकडणें; रांधणें; वाफ देणें.
(क) ना. — कुंकुला; झाडणी; ब्रश.

(सं) ना. — मत्स्यविशेष; मासळीचा प्रकार.

कुज (कुंकुज) (सं) ना. — भूरुह; भूमीत जन्मलेले; चंद्र; मंगळ;
क्षितिज; भौम; मित्रा; किरात; हीन कुळी जन्मलेला.

कुजन (कुंकुजन) (सं) ना. — दुष्ट मनुष्य; दुर्जन; नीच मनुष्य.

कुजनते (कुंकुजनते) (सं) ना. — दुर्जनता; वाईटपणा; दुष्टता; द्वेष.

कुजवार (कुंकुजवार) (सं) ना. — भौमवासर; मंगळवार.

कुजात (कुंकुजात) (सं) ना. — 'कुज' पहा. क्षितिज.

कुजे (कुंकुजे) (सं) ना. — हीन स्त्री; दुष्ट स्त्री; वेळी; हीन कुलजा.

कुज्जे (कुंज्जु) (क) ना - फणस; फणसाचें झाड.

कुंच (कुं००३) (क) ना. - रंगाचा कुंचला; चवरी; चामर; ब्रश.

कुंचक (कुं००३८) (क) वि. - वाकलेले; वाकडे झालेले;

मुदडलेले; चुरडलेले; चुरमडलेले

कुंचदिग (कुं००३४०) (क) ना. - शूद्र; वृषल; तूरडाळ करणारी.

कुंचवडिग (कुं००३४०) (क) ना. - झाडणीनें माशा मारणारा.

कुंचिका (के) (कुं००३८० [८]) (सं) ना. - वचनबद्धता;

गुंतलेला हात; 'कसिले' पहा.

कुंचि (चिने) (कुं००३ [४०]) (क) ना. - कुंची; लांब दोपरे;

घुगी; अर्भकाचे दोपडे.

कुंचित (कुं००३३) (सं) वि. - दुमडलेले; वाकलेले; दिपलेला;

आकुंचित; आखुड; संकुचित; आकसलेले.

कुंचु (कुं००३३) (क) धा. - 'कुंगु' पहा.

कुंज (कुं००३) (सं) ना. - लतामंडप; गुंफा; लतागृह; जवडा;

हत्तीचा दात.

कुंजर (कुं००३०) (सं) ना. - हत्ती; गजासुर.

—कर (८०) (सं) ना. - हत्तीची सोंड.

कुंजरारि (कुं००३००) (सं) ना. - सिंह; मृगेंद्र.

कुंजराशन (कुं००३००३) (सं) ना. - अश्वत्थवृक्ष.

कुंजल (कुं००३०) (क) ना. - गंजी; अंबील; पेज.

कुंजु (कुं००३३) (क) धा. - हसणें; उडणें; उडी मारणें;

हास्याची उकळी येणें; आनंदित होणें.

कुट (कुं०३) (क) ना. - जलपात्र; पाण्याचें भांडें; घर; मंदीर;

झाड; दगड फोडण्याचा हातोडा; सुतकी.

कुटक (कुं०३८) (सं) ना. - दाता; पिणारा; लाकडी नांगर;

घुसळखांब.

कुटकु (कुं०३८) (क) धा. - कोंबणें; चावणें; चावा घेणें.

(क) ना. - खुटखूट आवाज.

कुटंक (कुं०३०८) (क) ना. - माळा; माडी; छप्पर; माची.

कुटज (कुं०३३) (सं) ना. - कुड्याचे झाड.

कुटहारिका (कुं०३८००८०) (सं) ना. - दासी; नोकरीण.

कुटि (टी) (कुं०३ [४१]) (सं) ना. - झोपडी; पुष्पगुच्छ.

कुटिक (ग) (कुं०३८ [०]) (क) ना. - कुटणारा; फोडणारा.

कुटिर (कुं०३०) (सं) ना. - झोपडी; लोटी वस्ती; वाडी; टोला.

कुटिल (कुं०३०) (सं) वि. - वाकडें; वाकलेले; अप्रामाणिक;

अनासक्त; नकली; अविश्वासी.

(सं) ना. - फसवणूक; हातचलाखी; अन्याय.

कुटिलते (कुं०३०३) (सं) ना. - वाकडेपणा; बाक; फसवेगिरी;

अप्रामाणिकपणा; अन्याय.

कुटिलांग (कुं०३०००) (सं) ना. - लबाडीचें साधन; युक्ति;

अप्रामाणिक मार्ग; दुर्वर्तन; दुराचार.

कुटिलाशय (कुं०३०००००) (सं) वि. - लफंग्या; अप्रामाणिक;

फसवणुकीचा विचार असलेला.

कुटिले (कुं०३०) (सं) ना. - फसवी; चेटकी; दुर्वर्तनी स्त्री.

कुटीर (कुं०३१०) (सं) ना. - लहान घर; झोपडी; छप्पर;

आश्रम; मंदिर; 'कुटि' पहा.

कुटुकु (कुं०३०८) (क) धा. - चावणें; ठोकणें; गिळणें; बडवणें;

बोटाचें दाखवणें; खूण करणें; चपाट्या मारणें.

(क) ना. - घोट; घास; गुदक.

कुटुकिसु (कुं०३०८०) (क) धा. - घोट घेणें; गिळणें; चावणें;

चर्वण करणें.

कुटुंगक (कुं०३०००८) (क) ना. - वेलीचा मंडप; कुंज; गुंफा.

कुटुंब (कुं०३०००) (सं) ना. - संसार; प्रपंच; घरणें; गोतावळा;

पत्ति; खटलें; परिवार; समायिक कुटुंब.

कुटुंबव्याघृत (कुं०३०००००००००००) (सं) वि. - मोठा कुटुंब-

परिवार असलेला; सामायिक कुटुंबांतील.

कुटुंबस्थ (कुं०३००००००) (सं) वि. - गृहस्थ; प्रापंचिक; घरांत

राहणारा; विवाहित;

कुटुंबि (विक) (कुं०३०००० [४३]) (सं) ना. - मालक; घरधनी;

यजमान.

कुटुंबिनि (नी) (कुं०३००००० [२१]) (सं) ना. - मालकीण;

गृहिणी; घरधनीण; नातेवाईक.

कुटुक (कुं०३०८) (सं) वि. - जाते दळणारा; दळ्या.

कुटुण (कुं०३०००) (सं) ना. - कुटण्याचें साधन; मुसळ; पहार.

कुटुणि (कुं०३०००) (सं) ना. - 'कुटिनि' पहा. कुंठीण.

कुटुणि (कुं०३००००) (क) ना. - उखळ, वगैरे कुटण्याचें साधन.

कुटान (कुं०३०००) (सं) ना. - कातरकाम; कात्रण; कातरण;

दळण; वाहूक.

कुटार (कुं०३०००) (सं) ना. - पर्वत; स्त्रीपुरुषसंयोग; लेकरीचें

वस्त्र; कांबळे; बहिष्कार; निषेध.

कुटिजात (कुं०३००००) (सं) ना. - वनदेवता.

कुटित (कुं०३०००) (सं) वि. - पूड केलेलें; कुटलेलें; ठेचलेलें;

चोपडलेलें; दळलेलें; तिरस्कृत.

कुटिनि (कुं०३०००) (सं) ना. - कुंठण; कुंठिणी; परस्त्री पुरुषसंबंध

जोडणारी स्त्री; व्यभिचाराला प्रेरणा देणारी स्त्री. 'कुटुणि' पहा.

कुटिम (कुं०३००००) (सं) ना. - पाया; पायाभरणी.

कुटिहारिका (कुं०३००००००) (सं) ना. - दासी; स्त्री नोकर.

कुटु (कुं०३०००) (क) धा. - मारणें; चोप देणें; पूड करणें; ठेचणें;

(क) ना. - मार; कूट; पूड; पोतदुखी.

कुटुह (कुं०३००००) (क) ना. - कुटण्याची क्रिया; कुटणें.

कुटे (कुं०३०००) (क) ना. - सुतारपक्षी; झाड खाणारे कृमि; राख;

समूह.

कुट्मल (कुड्मल) (सं) ना. - मुकुर; अंकुर.

कुठ (कुठ) (सं) ना. - झाड; वृक्ष.

कुठार (रि) (कुठार [ठ]) (सं) ना. - कुन्हाड; फरशी;

परशु; लाकूड तोडण्याचें साधन.

कुठारधर (कुठारधर) (सं). ना. - परशुराम.

कुठारिक (कुठारिक) (सं) ना. - विनाशक; विध्वंसक; लाकुड-
तोड्या; परशुराम.

कुठार (कुठार) (सं) ना. - झाड; जहाजाचा निमूळता भाग.

कुड (कुड) (क) ना. - लाखेची कांडी; नांगराचा फाळ; सरकी
काटण्याची सळी.

कुडते (कुडते) (क) ना. - पान; पिण्याची क्रिया; पसा; षष्ठांश
भाग; चुळका; कुडचा. 'कुडिते' पहा.

कुडि (कुडि) (क) धा. - पिणें; प्राशन करणें; गिळणें.

(क) ना. - परात; शेवट; हरण; अंत; कोंब; शिंग;
वेलीचा शेंडा; कोयती; घराणें; वंश; कुडंब; दीपज्योत;
चाबकाची वादी; खेडें; खेडवळ; शूद्र.

कुडि-क (कुडि-क) (क) ना. - पिणारा; दारुबाज; दारुडा.

—कण्णु (—कण्णु) (क) ना. - डोळ्याचा कोपरा;
अपांग; कटाक्ष.

—कर्पु (कर्पु) (क) ना. - स्तनाग्राचा काळेपणा;
स्तनाच्या बोंडाचा काळेपणा.

—त (ड) (क) ना. - मद्यपान; दारु पिणें.

—नालगे (—नालगे) (क) ना. - जिभेचें टोक; ज्वालेचें
टोक.

कुडिके (कुडिके) (क) ना. - मातीचें लहान भांडें; मद्यपी स्त्री.

कुडिते (कुडिते) (क) ना. - पसा, चुळका; कुडचा; 'कुडते'
पहा.

कुडिन (कुडिन) (क) ना. - नांगराचें लाकूड.

कुडिय (कुडिय) (क) ना. - शेतकरी; शूद्र; पंच; डोंगरी;
गिरिजन प्रस्तावक; आरंभक; कृषिक.

कुडिलु (कुडिलु) (क) ना. - पल्लव; कोंब; मोड; पालवी.

कुडिसु (कुडिसु) (क) धा. - वाकविणें; वाकडे करणें; देवविणें;
पान करविणें; पिकविणें; पिवविणें; पाजणें;

कुडु (कुडु) (क) धा. - देणें; दान करणें.

(क) वि. - वाकलेलें; वक्र; दुष्ट; घट; खाचगळग्याचे.

(क) ना. - देणगी; तडाखा; मार.

—कोल् (कोल्) (क) ना. - कुन्हाड; आयुध; कोयता.

—पुर्वु (पुर्वु) (क) ना. - भुवई; वक्रभू; भुकुटि.

—पेरे (पेरे) (क) ना. - चंद्रकोर.

कुट्मल (कुट्मल) (सं) ना. - मुकुर; 'कुट्मल' पहा.

कुड्य (कुड्य) (सं) ना. - भित्त; आडकाठी.

कुड्याधार (कुड्याधार) (सं) ना. - भिंतीला दिलेला टेका;

दगडाचा आधार; जोड भित्त.

कुणप (कुणप) (सं) ना. - शव; प्रेत; मर्दे.

कुणपाशन (कुणपाशन) (सं) ना. - प्रेत भक्षक; राक्षस; पिशाच.

कुणि (कुणि) (क) धा. - नाचणें; खेळ करणें; निंदणें; बागडणें;
उड्या मारणें.

(क) ना. - खड्डा; खळगा; पाण्याचा साठा; फाटके वस्त्र;
गुणवंत; बाण.

कुणिक (कुणिक) (क) ना. - लंगडा; पांगळा; लुळा; फेंगडा.

कुणिके (कुणिके) (क) ना. - दोरीची गांठ; बोट; खड्डा; कोंडी;

सुरगाठ; अंगठी; संग्रह; कोन; नाच; लालशंख; पाषाण.

कुणिल् (कुणिल्) (कुणिल् [७]) (क) ना. - काठी; लाठी; सोटा.

कुणित (तह) (कुणित [डळ]) (क) ना. - नृत्य; नाचणें;
बागडणें; नर्तन.

कुणुकु (कुणुकु) (क) धा. - मुसळाचा धाव घालणें; कांडणें;
नाचणें.

कुंट (कुंट) (क) ना. - लंगडा; पांगळा; लुळा; खुजा; क्षुद्र;
कुब्ज.

कुंटणगिति (कुंटणगिति) (क) ना. - कुंटिणी; कुट्टिणी;

जार जारिणी मध्यस्थ; कुंठीण.

कुंटणि (कुंटणि) (क) ना. - 'कुंटलगिति' पहा.

कुंटणिग (कुंटणिग) (क) ना. - कुंटणकाम करणारा; दवणा.

कुंटि (कुंटि) (क) ना. - जमीन साफ सपाट करण्याचें अवजार;
कुळव; लंगडी स्त्री; संकेतस्थळ.

कुंटिलगिति (कुंटिलगिति) (क) ना. - कुट्टिनी, कुंटिणी.

कुंटु (कुंटु) (क) धा. - लंगडणें; दुडक्या चालीनें जाणें.

(क) ना. - लंगडी चाल.

—आट (आट) (क) ना. - लंगडीचा खेळ.

—नेव (नेव) (क) ना. - खोटी सबब; खोटे विधान;
लबाडी.

—सुद्दी (सुद्दी) गटारगप्प; ऐकीव बातमी; निराधार
बातमी; बाजारगप्प; अनधिकृत वार्ता.

कुंटे (कुंटे) (क) ना. - लंगडणारे; कापड गुंडाळण्याचें मागा-
वरील लाकूड; खळगा; तळें.

कुंठ (कुंठ) (सं) वि. - मंद; मोड; मूर्ख; अशक्त; आळशी;
असमर्थ; मदांध.

कुंठित (कुंठित) (सं) वि. - मोड; बोथट; आडवलेलें;
थांबलेलें.

(सं) ना. - मूर्ख; अज्ञान; अशानी.

कुंड (कुंड) (सं) ना. - खळगा; पाण्याचा साठा; तळे; पात्र;
पाण्याचा गंज; व्यभिचारी पुत्र; पाण्याचा बांध.

—(अग्नि) कुंड (कुंडा) (सं) ना. —आहुति देण्याचें
अग्निस्थळ; वेदी.
कुंडगोलक (कुंडगोलक) (सं) ना. —व्यभिचारोत्पन्न
संतती.
कुंडरिके (कुंडरिके) (क) ना. —आरामखुर्ची; परिस्तोम;
फिरती खुर्ची.
कुंडल (कुंडल) (सं) ना. —कानांतील दागिना; कर्णभूषण;
कंसचिन्ह; कानांतील मुदी; वलय.
कुंडलि (कुंडलि) वेदोळे घातलेला साप; कुंडल वापरणारा;
जन्मग्रहपत्रिका; जन्मकुंडली.
कुंडलित (कुंडलित) (सं) वि. —सुरळी झालेलें; वर्तुळाकार;
गोल.
कुंडलीश्वर कुंडल (कुंडलीश्वरकुंडल) (सं) ना. —सर्प
भूषण; शिव.
कुंडलिनि (कुंडलिनि) (सं) ना. —हृदयांतील योग शक्तीचें केंद्र.
कुंडलीशशयन (कुंडलीशशयन) (सं) ना. —शेषशायी;
विष्णु.
कुंडि (डिके) (कुंडि [डिके]) (सं) ना. —कमंडलु; जलपात्र;
डुंगण; गांड.
कुंडिका (कुंडिका) (क) ना. —नितंब; डुंगण; गांड.
कुंडिज (कुंडिज) (सं) ना. —कौंडिण्य ऋषि.
कुंडिन (कुंडिन) (सं) ना. —धृतराष्ट्रपुत्र; भीष्मक राजाची
राजधानी; विदर्भाची राजधानी.
कुंडे (कुंडे) (क) ना. —कमरेचा मागील भाग; पृष्ठ; मांड्याचा
तळ; डुंगण.
कुंडोदर (कुंडोदर) (सं) ना. —नरवली मागणारे भूत.
कुण्म (कुण्म) (क) धा. —वाकणें; वक्र होणें; बाकणें.
कुत्तनि (कुत्तनि) (अ. दे.) ना. —रेशमी वस्त्र; खुतनीचे कापड;
दुकूल.
कुत्तत्र (कुत्तत्र) (सं) ना. —वाईट विचार; दुरालोचना; कुमति.
कुत्तर्क (कुत्तर्क) (सं) ना. —विसंगतवाद; वितंडवाद;
गैरविचार; वाकडा न्याय; हटवाद.
कुत्तप (कुत्तप) (सं) ना. —अपराध; सायंकाळ; यज्ञदर्भ; कुश;
हीनतप; पसा; श्राद्धाला योग्यकाळ; कोमटपणा.
कुत्तापि (कुत्तापि) (सं) ना. —दुराशेनें पळाडलेला मनुष्य.
कुत्तुक (कुत्तुक) (सं) ना. —कौतुक; आदरता; कुतूहल; उत्साह;
संतोष.
कुत्तुप (कुत्तुप) (सं) ना. —‘कुतप’ पहा. तेलाचा बुदला.
कुत्तुबि (कुत्तुबि) (अ. दे.) ना. —मुस्लीमांचा खुतबा सण.
कुत्तुहल (कुत्तुहल) (सं) ना. —‘कुतुक’ पहा.
कुत्तुली (कुत्तुली) (सं) ना. —जीमूत पर्वत,

कुत्त (कुत्त) (क) ना. —दोष, रोग; संकट; आपत्ति; न्यून;
अडचण; प्रमाद; अनारोग्य; दुखणें; आजार; अभाव.
कुत्तरि (कुत्तरि) (क) ना. —गंज; गवताची बणवी; ढीग.
कुत्तरु (कुत्तरु) (कुत्तरु [कुत्तरु]) (क) ना. —‘कुत्तरि’ पहा.
कुत्तिगे (कुत्तिगे) (क) ना. —गळा; कंठ.
—कोडु (कुत्तिगे) (क) धा. —बलिदान करणें; दुसऱ्याला
अडचणीत धरणें.
—कोय् (कुत्तिगे) (क) धा. —विश्वासघात करणें; गळा
कापणें.
—कोरक (कुत्तिगे) (क) वि. —विश्वासघाती; केसानें गळा
कापणारा.
कुत्तु (कुत्तु) (क) धा. —मारणें; भोसकणें; ढकलणें; फेकणें.
खड्ड्यांत घालणें; वाकविणें.
(क) वि. —लहान; कोवळे; कोमल.
कुत्तुर (कुत्तुर) (क) ना. —‘कुत्तरि’ पहा.
कुत्तसिर् (कुत्तसिर्) (क) ना. —थांबून थांबून
येणारा निश्वास.
कुत्ते (कुत्ते) (क) ना. —रोगी स्त्री; आजारी स्त्री.
कुत्तेसरु (कुत्तेसरु) (क) ना. —मंदाग्रीवर शिजवणें; शिजवण.
कुत्तित (कुत्तित) (सं) वि. —वाईट; हीन; नष्ट; निंद्य; तुच्छ,
निरुपयुक्त; शुद्र; अपक्व.
कुत्थे (कुत्थे) (क) ना. —रंगवलेलें चित्र; चित्रांकित कापड;
रंगकाम.
कुदुकल { (कुदुकल) (क) ना. —‘कुचल’ पहा.
कुदपल { (कुदपल)
कुदरु (कुदरु) (कुदरु [कुदरु]) (क) धा. —वठणीवरयेणें;
आटोक्यात आणणें; ताळ्यावर आणणें; वळणावर आणणें.
(क) ना. —खोलगत जमीन; दिसल भूमि; ओढा; ओढ्यातील वेद.
—इसु (इसु) (क) ना. —सुधारणें; वठणीला आणणें;
ताळ्यावर आणणें.
कुदरीन (कुदरीन) (सं) ना. —दृष्ट; अपायकारक दृष्टि; वाईट
नजर, व्युत्पत्ति, पद्धति.
कुदि (कुदि) (क) धा. —उकळणें; तळमळणें; मनस्ताप मिळणें;
कष्टी होणें.
(क) ना. —उकळी; क्रोध; तडफड; उष्णता; ताप; रक्ताची
सळसळ.
कुदिकोल् (कुदिकोल्) (क) धा. —कष्टी होणें; तळमळणें.
कुदिप (ह) (कुदिप [ह]) (क) ना. —शिजवण; कामताप;
मनस्ताप; पोततिडिक; अमर्याद संकट; हृद्रोग.
कुदिर् (ह) (कुदिर् [ह]) (क) ना. —धान्याची कोठी;
‘कुत्तरि’ पहा.

कुदकु (कुदुकु) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; अमिद्विद्धि होणें; पळणें; प्रकाशांत येणें; चकाकणें; चमकणें.

(क) ना - कुक्कुटचाल; उड्डाण.

कुदुगुलि (कुदुगुलि) (क) वि. - त्वरा करणारा; आतुर.

कुदुर (रु) (कुदुदु [रु]) (क) धा. - व्यवस्था होणें; आजारातून उठणें; स्थिर होणें; शांत होणें; हाताशीं येणें; यशस्वी होणें; सुधारणें; पुढें चालणें; भरभराटणें; कबूल करणें; योग्यता पावणें; सत्यनिर्णयाजवळ जाणें.

(क) ना. - निर्णय; सौंदर्य; क्रमबद्धता; अनारोग्य; पूर्णता; कुटुंब; धान्याची पूड होऊ नये म्हणून उखळात घातलेला फडक्याचा बोळा; हातचिमणी; सुवकता; व्यवस्थितपणा.

कुदुरे (कुदुदु) (क) ना. - अश्व; तट्टु; बंदुकीचा घोडा; बुद्धिबळाचा घोडा.

कुदुरेयोदु (कुदुदुयोदु) (क) ना. - वरवर केलेलें वाचन; पुढें पाठ मागें सपाट असें वाचन.

कुदष्टि (कुदुष्टि) (सं) ना. - तीक्ष्ण नजर; वाईटदृष्टि. वाईट हेतु.

कुदे (कुदु) (सं) ना. - बंधन; सुरगाठ; दोरीची गाठ; बोचके; गळपट्टीची गुंडी.

कुदाल (कुदुदाल) (क) ना. - कुदळ; पर्वतशिखर; टेकडी.

कुधर, कुध (कुदुधर, कुदुध) - (सं) ना. - पर्वत; भूधर; टेकडी; उंचवटा.

कुनसु (कुनसु) (क) ना. - सुड; मत्सर; दीर्घद्वेष.

कुनि (कुन) (क) धा. - वाकणें; मुरडणें; वाकविणें.

(क) ना. - उतार; उतरती जमीन; वक्रभूमि; 'कुणि' पहा; हातमळा; कोपरा; जमिनीचा तुकडा.

कुनिकिल् (कुनिकिल्) (क) ना. - पोते; हातपिशवी; बाक; वक्रता.

कुनिष्ठ (कुनिकुष्ठ) (सं) ना. - दुष्टपणा; मदांधता; मस्ती; धमंड.

कुनिसु (कुनिसु) (क) धा. - दुखविणें; त्रास देणें.

कुनुगु (कुनुगु) (क) धा. - ठेचणें; वाकणें; नम्र होणें; पाय मागें घेणें; दुमडणें.

कुंत (कुनुड) (सं) ना. - बर्ची; हिंसात्मक आयुध; ईट हत्यार.

कुंतल (कुनुडल) (सं) ना. - केशपाश; चंद्रहासाचे राज्य; डोक्याच्या पुढच्या भागाचे केश.

कुंतलहस्त (कुनुडलहस्त) (सं) ना. - वेणी; बांधलेले केश; बुचडा.

कुंति (सी) (कुनुडि [ती]) (सं) ना. - पांडवमाता; कुंती; भोजाची मानसकन्या.

—कुमार (कुनुदु) (सं) ना. - पांडव.

कुंद (कुनुद) (सं) ना. - मोगन्याचें फूल; विष्णु; सुदर्शन.

कुंदक (कुनुदक) (क) ना. - अभाव; न्यूनता; उणीव; कमीपणा.

कुंदण (न) (कुनुदण [न]) (क) ना. - कोंदण; चोख सोन्याच्या खात्रीचा ठसा.

कुंदम (कुनुदम) (सं) ना. - मांजर; मार्जार.

कुंदि (कुनुदि) (क) ना. - खोलगट जमीन; उतरणीची भूमि.

कुंदिसु (कुनुदिसु) (क) धा. - पाणउतार करणें; संकोचणें; वाकविणें; विनय दाखविणें.

कुंदिलि (कुनुदिलि) (क) ना. - हरिणाची एक जात; न्यूनभाव; निर्मळपणा; स्वच्छपणा.

कुंदु (कुनुदु) (क) धा. - कमी होणें; संकोचणे; क्षीण होणें; पातळ होणें; कोमेजणें; सुकणे; निस्तेज होणें.

(क) ना. - न्यूनता; अभाव;

(सं) ना. - उंदीर; मूषक.

कुंदुह (कुनुदुह) (क) ना. - अपहार; निस्तेजता.

कुन्नगै (कुनुदुगै) (क) ना. - थोटा हात; सुंडा हात; तुटका हात.

कुन्नि (कुनुदु) (क) ना. - पिल्लु; कुत्र्याचें पिल्लु; विक्षित बुद्धीचा; एक वेळी.

कुपथ (कुनुदुथ) (सं) ना. - दुर्माण; दुर्वर्तन; वाईट रस्ता; दुराचार.

कुपित (कुनुदुड) (सं) वि. - क्रुद्ध; चिडलेला.

(सं) ना. - राग; क्रोध; मनोविकार.

कुपिंद (कुनुदुड) (सं) ना. - विणकर; कोष्टी.

कुपूय (कुनुदुय) (सं) वि. - तिरस्करणीय; हीन; तुच्छ.

कुप्टे (डिने) (कुनुदुडि [डिने]) (क) ना. - आगटी; शेकोटी; सोनारमट्टी; शेंगडी; अंगार फुलवण्याचें मडकें.

कुप्टरिगे (कुनुदुडिगे) (क) ना. - 'कुप्टे' पहा.

कुप्टरिसु (कुनुदुडिसु) (क) धा. - उडणें; अमिद्विद्धि करणें; उचलून फेकणें; उडी मारणें; वर चढविणें; प्रकाशांत येणें; चकाकणें.

कुप्टस (कुनुदुडस) (क) ना. - चोळी; स्तन; स्तनाग्र; पोलके.

कुप्टलिसु (कुनुदुडलिसु) (क) धा. उडणें; उडी मारणें; रास करणें.

(क) ना. अग्नि, गरमपाणी, वगैरे मुळें येणारे भाजके फोड.

कुप्पि (ने) (कुनुदुडि [ने]) (अ. दे) ना. - कुपी; करंडा; वाटी.

कुप्पिसु (कुनुदुडिसु) (क) धा. - दोन्ही पायांन उडी मारणें.

दुडकी उडी मारणें.

कुप्पु (कुनुदुडु) (क) धा - एकत्रित करणें; गोळा करणें; रास करणें; उडणें; एकावर एक चढणें; रचणें.

(क) ना. - एक रोग; उतरंड; चळत; चवड; एकावार एक रचणें.

कुप्पे (कुप्पे) (क) ना. - रास; समूह; 'अडकल' पहा. गाईर;
शेणखताचा खड्डा.

—कूडिसु (कूडिसु) (क) धा. - शेणी रचणें; हुडवा
करणें.

कुप्प्य (कुप्प्य) (सं) ना. - हीन धातु; सोने, चांदीखेरीज इतर
धातु.

कुब्बस (कुब्बस) (क) ना. - 'कुप्पस' पहा.

कुबुज (कुब्बाज) (सं) वि. - कुब्ज; वक्र; वाकडे; कुबडे;
खुजट; गिड्डा.

कुबुवि (बु) (कुब्बावि [बु]) (क) ना. - किंचाळी; ओरड;
बोंब; आरडाओरड; बोंबाबोंब.

कुबेर (कुब्बेर) (सं) ना. - ईशान्यदेवता; शिवाचा कोशपाल;
धनपाल.

कुब्ज (कुब्ज) (सं) वि. - 'कुबुज' पहा.

कुभृत (कुब्भृत) (सं) ना. - पर्वत; टेकडी.

कुमति (कुम्भति) (सं) ना. - दुर्बुद्धि; दुराचार; दुर्वर्तन.

कुमन (कुम्भन) (सं) ना. - दुर्मति; कुबुद्धि.

कुमंत्र (कुम्भंठ) (सं) ना. - वाईट आलोचना; दुर्विचार;
कुयोजना; अयुक्ति; बदसल्ला; दुर्मार्ग.

कुमंत्रि (कुम्भंठि) (सं) वि. - बद सल्लागार; दुष्कार्य प्रवर्तक;
दुर्विचार सुचवणारा; कुयोजना सुचविणारा.

कुमरि (कुम्भरि) (क) ना. - जंगलातील झाडे तोडून लागवडीस
आणलेली जमीन; शेत.

कुमाये (कुम्भाये) (सं) ना. - कुतंत्र; कुयोजना; कुमार्ग.

कुमारगुरु (कुम्भारगुरु) (सं) ना. - शिव.

कुमारराम (कुम्भारराम) (सं) ना. - विजयनगरकालातील
एक वीर.

कुमारवाल्मिकि (कुम्भारवाल्मीकि) (सं) ना. - रामायण
लेखक कन्नडकवि.

कुमारव्यास (कुम्भारव्यास) (सं) ना. - दशपर्व भारत
लिहिणारा कन्नडकवि.

कुमारस्वामी (कुम्भारस्वामी) (सं) ना. - कार्तिकेय; षण्मुख
स्वामी.

कुमार्ग (कुम्भार्ग) (सं) ना. - कुपंथ, दुर्मार्ग; दुर्वर्तन;
वाईटचाल.

कुमुद (कुम्भुद) (क) धा. - उडी मारणें; उठणें; कोंबडीचा
खेळ खेळणें.

(क) ना. - दुर्वासना; दुरिच्छा; दुर्गंध; धाण

कुमुद (कुम्भुद) (सं) ना. - कमळ; कापूर; चंद्र; दिग्गज;
झाड; पिंगटरंग; पाणी; लोकानंद.

कुमुदिनि (कुम्भुदिनि) (सं) ना. - कमलिनी; पुष्करणी.

—कांत (कुम्भंठ) (सं) ना. - चंद्र.

कुमुद्वत् (कुम्भुद्वत्) (सं) ना. - कमल सरोवर.

कुमुद्वति (ती) (कुम्भुद्वति [ती]) (सं) ना. - एक नदी;
पुष्करणी; नागकन्या; कुशपति; संगीतातील दुसऱ्या श्रुतीचे
नांव.

कुमोदक (कुम्भोदक) (सं) ना. - विष्णु.

कुपटे (कुम्भंठि) (क) ना. - आगटी; शेंगडी.

कुंपणि (कुम्भंठि) (अ.दे.) ना. ईस्ट इंडिया कंपनी.

कुंब (कुम्भ) (सं) ना. - कुंभ; मातीची वागर; हत्तीचे
गंडस्थळ.

कुंबतल (कुम्भतल) (सं) ना. - हत्तीचे गंडस्थळ; कुंभस्थळ.

कुंबर (बार) (कुम्भर [बार]) (सं) ना. - कुंभार; कुंभकार;
कुलाल.

कुंबळ (कुम्भळ) (क) ना. - भोपळा; कोहळा; कुम्भांड.

कुंबु (कुम्भु) (क) ना. - जीर्णता; बिघाड; कूज; सडण; वाक;
नमस्कार; नम्रता.

—इडु (कुम्भु) (क) धा. - नमस्कार करणें; वंदणें.

कुंभे (कुम्भे) (क) ना. - भिंतीवरील कुंभी; नियम; पेंडी; भारा.

कुंभ (कुम्भ) (सं) ना. - वागर; जळपात्र; गंडस्थळ; कुंभरास;

झाड (कुंभा); प्राणायामांतील एक विभाग; उपपत्ति.

कुंभक (कुम्भक) (सं) ना. - प्राणायाम; श्वासनिरोध.

कुंभकर्ण (कुम्भकर्ण) (सं) ना. - रावणाचा धाकटा भाऊ;
राक्षस.

कुंभकूच (कुम्भकूच) (सं) ना. - कुंभाकारस्तन; पुष्टस्तन.

कुंभज (कुम्भज) (सं) ना. - कुंभोत्पन्न; अगस्तित; ब्रोणाचार्य.

कुंभमंडूक (कुम्भमंडूक) (सं) वि. - कूपमंडूक; व्यवहार-
शून्य; संकुचित विचारी.

कुंभवाद्य (कुम्भवाद्य) (सं) ना. - मृदंग; घटवाद्य.

कुंभस्थळ (कुम्भस्थळ) (सं) ना. - 'कुंबतल' पहा.

कुंभा (कुम्भा) (सं) ना. - वेष्ट्या; रखेली; ठेवलेली बाई.

कुंभांड (कुम्भांड) (सं) ना. - एक ऋषि; राक्षस जात.

कुंभि (कुम्भि) (सं) ना. - हत्ती; गाडगें; धान्यसंग्रहाचें पात्र;
एक वनस्पति; सुसर; उतरंड.

कुंभिका (कुम्भिका) (सं) ना. - वेष्ट्या; कळशी; लहान वागर.

कुंभिनि (नी) (कुम्भिनि [नी]) (सं) ना. - भूमि; जमीन.

कुंभिल (कुम्भिल) (सं) ना. - चोर; दरबडेखोर; अंगचोर;

मेहुणा; शालक; दिवस पूर्ण होण्यापूर्वी जन्मलेले मूल.

कुंभीक (कुम्भीक) (सं) ना. - पुंनाग वृक्ष; नागकेशर.

कुंभीनस (कुम्भीनस) (सं) ना. - सर्पविशेष; नाग.

कुंभीपाक (कुम्भीपाक) (सं) ना. - नरकविशेष; कुंभीपाक
नरक.

कुंभीर (कुं०३१०) (सं) ना. — सुसर; नक्र; मगर.
कुंभीलक (कुं०३१०८) (सं) ना. — चोर; दरोडेखोर;
घरफोड्या.

कुंभोदय (कुं०३१०९८००) (सं) ना. — 'कुंभज' पहा.
कुय् (गुडु) (कुं०३१० [गुडु]) (क) ना. — दैन्यानें मागणें;
तोंड वेगाडणें; याचना करणें; भीक मागणें.

कुम्मटु (कुं०३१०९८००) (क) ना. — 'कुमुटु' पहा.
कुम्मु (कुं०३१०९८००) (क) धा. — कांडणें; कुटणें.
कुय् (कुं०३१०९८००) (क) धा. — कापणें; कातरणें; फाडणें; चिरणें.
कुयक (कुं०३१०९८००) (क) वि. — नीच; ठक; फसव्या; दांभिक; वंचक,
कुयंत्र (कुं०३१०९८००) (सं) ना. — वाईट साधन; दुर्विचार; कुतंत्र.
कुयंत्रक (कुं०३१०९८००) (सं) ना. — बदसल्लागर; कुविचार
देणारा.

कुयि (कुं०३१०९८००) (क) धा. — कापणें; फाडणें; चिरणें; कातरणें.
कुयिल (कुं०३१०९८०० [७०]) (क) ना. — कापणी; चीरफाड.
कुयुक्ति (कुं०३१०९८००) (सं) ना. — कुयोजना; बदसल्ला; वाईट
युक्ति.

कुयिसु (कुं०३१०९८००) (क) धा. — 'कुय्' पहा.
कुय्यु (कुं०३१०९८००) (क) धा. — 'कुय्' पहा.
(क) ना. — लाकूड; जळण; काठी; सोदा; पदार्थ; दुष्ट;
सरोवर; खूर.

कुर (कुं०३१०) (क) ना. — फोड; करट; कोळगे; गेळा; खूर.
कुर (रं) कर (कुं०३१० [रं] कर) (सं) ना. — बक पक्षी.
कुरग (कुं०३१०) (क) ना. — मृग; ऐरण.
कुरंग (गक) (गम) (कुं०३१० [गं] [गं०]) (सं) ना. — हरिण.
कुरंगी (कुं०३१०) (सं) ना. — हरिणी; मृगी.
कुरचिल (कुं०३१०) (सं) ना. — खेकडा; कर्कट.
कुरट (कुं०३१०) (सं) ना. — चांभार; चर्मकार.
कुरटिके (कुं०३१०) } (सं) ना. — कोरांटीचे फूल; पिवळी कोरांटी
कुरंटक (कुं०३१०) }
कुरर (कुं०३१०) (सं) ना. — पक्षी विशेष; चिमणी.
कुरल् (कुं०३१०) (क) धा. — ओरडणें; किंकाळी फोडणें; बोंबलणें.
कुरवक (कुं०३१०) (सं) ना. — लाल कोरांटी.
कुरळ (रुळ) (कुं०३१० [रुळ]) (क) ना. — कुरळे केस.
कुराण (कुं०३१०) (अ. दे) ना. — इस्लाम धर्मग्रंथ; कुराण.
कुरि (कुं०३१०) (क) धा. — विचार करणें; उद्देशणें; उगवणें; मनांत
बिंबणें; पटणें.

(क) ना. — लक्ष्य; ध्येय; मेघ; मेंढी.

— तन (डंल) (क) ना. — अजाणपण; नेणीव; धडपणा.
कुरितु (कुं०३१०) (क) अ. — उद्देशन; हेतुत; अधिकारानें;
करितां; साठीं.

कुरिदरि (री) (कुं०३१० [०९]) (क) धा. — बोकड फाडणें;
फाडून चिंध्या करणें; टरकावणें.

कुरिपु (हु) (कुं०३१० [हु]) (क) ना. — लक्षण; खूण; गुण.
कुरु (कुं०३१०) (क) वि. — लहान; कोवळें; कोमल.
(क) ना. — करट; व्रण; कुरुवंश.

कुरुकुल (कुं०३१०) (सं) ना. — कुरुवंश; कौरव संतति.
कुरुक्षेत्र (कुं०३१० [कुं०३१०]) (सं) ना. — कौरव पांडवांची युद्धभूमी.
कुरुगणि (कुं०३१०) (क) ना. — अवनति; दुर्दिन; वाईट
दिवस; हीनावस्था; दुर्दैव.

कुरुचु (कुं०३१०) (क) वि. — कोवळे; कुरळे; लहान.
(क) ना. — दौशव; बाळपणा; कुरळकेस.

कुरुजात (कुं०३१०) (सं) ना. — धृतराष्ट्रचें वंशज.
कुरुजातु (कुं०३१०) (सं) ना. — प्राचीन काळचे एक नाणें.
कुरुज (कुं०३१०) (क) ना. — माळा; मजला; बुरुज; मंडप; माची.
कुरुजे (कुं०३१०) (क) ना. — काटेरी झाड; आच्छादन;
पांघरण; बाणांचा माता.

कुरुटिके (कुं०३१०) (सं) ना. — खुरटी; अजशृंगी.

कुरुड (हु) (कुं०३१० [हु]) (क) ना. — अंध; अंधळा;
अंधळेपणा.

कुरुदारि (कुं०३१०) (क) ना. — लहान मार्ग; बोळ; बंदररस्ता.
पायवाद; पांद; पाजल वाट.

कुरुनायक (कुं०३१०) (सं) ना. — कौरवप्रमुख; दुर्योधन.
कुरुपिडु (कुं०३१०) (क) धा. — ओळखणें; विचार करणें.
कुरुपु (कुं०३१०) (क) ना. — खूण; सूचना; अभिप्राय; उद्देश;
ध्येय.

कुरुपे (कुं०३१०) (क) ना. — कृपा; दया; खुरपे.

कुरु (रं) व (कुं०३१० [रं] व) (क) ना. — धनगर; मेंढपाळ;
कोल्हाच्या जातीचा प्राणी; चित्ता.

कुरुवे (कुं०३१०) (क) ना. — शाहाळे; शाहाळ्यांतील पाणी.

कुरुव (कुं०३१०) (क) ना. — द्वीप; बेट; चित्ता.

कुरुवक (कुं०३१०) (क) ना. — 'कुरुवक' पहा.

कुरुवु (हु) (कुं०३१० [हु]) (क) ना. — 'कुरिपु' पहा.

कुरुळ (कुं०३१०) (क) ना. — केस; केशभार; कुरळे केस; पघळ
तोंडाचें मडकें.

— इडु (जळ) (क) धा. — वेणी घालणें; बुचडा बांधणें;
केस सावरणे.

कुरुळे (कुं०३१०) (क) ना. — रंद तोंडाचें गाडणें.

कुरुळचु (कुं०३१०) (क) धा. — शस्त्राचे हात चालवणें; शस्त्र
चालविणें.

कुरंद (कुं०३१०) (क) ना. — तांबडा निसणा; धारेंचा दगड;
माणिक रत्न; मत्स्य; डोळ्याच्या पांढऱ्या भागावरील ठिपका.

कुरुंब (कुरुंब) (क) ना. - किलेदार; किल्याचा पहारेकरी;
गडकरी; धनगर.

कुरुंब (कुरुंब) (क) ना. - हड्ड; खुळेपणा; मूर्खता; दुराग्रह.

कुरुविंद (कुरुविंद) (सं) ना. - माणिक; सैंधव; पादेलोण;
आरसा.

कुरुप (कुरुप) (सं) ना. - विरूप; वाईट रूप; अंधपणा.

कुरुपि (कुरुपि) (सं) वि. - अंधळा; विरूपी; विद्रूपी.

कुरुव (कुरुव) (क) ना. - 'कुरुव' पहा.

कुरे (कुरे) (क) ना. - चोख चांदी; शुद्ध रुपें; कुत्रीचा ध्वनि.

कुरक (कुरक) (क) ना. - कुत्र्याचें पिल्ल.

कुरुकट (कुरुकट) (सं) ना. - कोंबडा; त्याग; आवर्जन.

कुरुंर (कुरुंर) (सं) ना. - श्वान; कुत्रा.

कुरुं (कुरुं) (क) धा. - संकोचणें; वाकणें; लाजणें; विनय
दाखवणें; लाजाळू होणें.

(क) ना. - विनय; ओळख; पत्ता; शोधन; कुबड; लाज.

कुर्विके (कुर्विके) (सं) ना. - खसखस; चित्रांचा कुंचला; किल्ली;
चावी; फूल; सुई; दुष्ट स्त्री; बांबू.

कुर्विंगे (कुर्विंगे) (क) ना. - गवत काढण्याचें साधन; खुरपें;
कोयती.

कुर्णि (कुर्णि) (क) ना. - काळेपणा.

कुर्पास (सक) (कुर्पास [सक]) (सं) ना. - 'कुप्पस' पहा.

कुर्व (कुर्व) (क) ना. - 'कुरुव' पहा.

कुर्वाण (कुर्वाण) (सं) ना. - कृति; कोडें; गूढ; शिखर.

कुल (कुल) (सं) ना. - समूह; शिखर; लोक; रास; जात; घराणें;
पक्षप्रमुखता; उन्नति; घर; स्थळ.

—केडु (केडु) (क) धा. - कुलाचा बडा लावणें.

—केडि (केडि) (क) वि. - कुलकलंक; कुलांगार.

कुलक (कुलक) (सं) ना. - एक पद्यरचना; कुलसंबंधी; कुलीन.

कुलकरणि (कुलकरणि) (सं) ना. - जननमरणाची नोंद
करणारा; ग्रामव्यवस्थापनेचा हिशेब ठेवणारा; शानभोग;
शानभाग; कारकून.

कुलकलंक (कुलकलंक) (सं) वि. कुलनाशक; नीच; घरबुडव्या;
कुलकंटक.

कुलकायक (कुलकायक) (सं) ना. - जातिउद्योग; कुलाचार;
कुलाचें संरक्षण करणारा.

कुलकु (कुलकु) (क) धा. - 'कुलकु' पहा.

कुलक्षय (कुलक्षय) (सं) ना. - वंशहत्या; वंशनाश; कुलक्षय.

कुलगिरि (कुलगिरि) (सं) ना. - सप्तगिरीपैकी एक; कुलाचल;

कुलात्रि.

कुलगुरु (कुलगुरु) (सं) ना. - कुलपुरोहित; आचार्य;
जातिगुरु.

कुलगृह (कुलगृह) (सं) ना. - योग्य स्थळ; सासर.

कुलगोत्र (कुलगोत्र) (सं) ना. - वंश; घराणें; जातीयता.

कुलटे (टा) (कुलटे [टा]) (सं) ना. - दुर्वर्तनी स्त्री; नीच स्त्री;
अपवित्र स्त्री.

कुलतिलक (कुलतिलक) (सं) ना. - कुलातील श्रेष्ठ पुरुष;
कुलभूषण.

कुलदीपक (कुलदीपक) (सं) ना. - कुल उजळणारा; वंशाला
नावलौकिक मिळवून देणारा.

कुलदैवते (कुलदैवते) (सं) ना. - आराध्यदैवत; घराण्याचें
दैवत.

कुलदेश (कुलदेश) (सं) ना. - जन्मभूमि.

कुलधन (कुलधन) (सं) ना. - वारसा संपत्ति; पैतृक धन.

कुलधर्म (कुलधर्म) (सं) ना. - कुलाचार; वंशरूढी.

कुलनग (कुलनग) (सं) ना. - 'कुलगिरी' पहा. कुलपर्वत.

कुलनारि (कुलनारि) (सं) ना. - कुलीना; कुलीन स्त्री; पतिव्रता.

कुलनाशक (कुलनाशक) (सं) वि. - 'कुलकलंक' पहा.

कुलपति (कुलपति) (सं) ना. - घराण्यांतील प्रमुख;

विश्वविद्यालयाचा अधिपति.

कुलपालिके (कुलपालिके) (सं) ना. - 'कुलनारि' पहा.

कुलपांसुल (कुलपांसुल) (सं) ना. - कुलनाशिनी.

कुलबालिका (कुलबालिका) (सं) ना. - 'कुलपालिके' पहा.

कुलभ्रष्ट (कुलभ्रष्ट) (सं) ना. - कुलपांसुल' पहा.

कुलमद (कुलमद) (सं) ना. - वंश, जातीचा अहंकार.

कुलवधु (कुलवधु) (सं) ना. - 'कुलबालिका' पहा.

कुलविवर (कुलविवर) (सं) ना. - जातिभेद; कुलभेद.

कुलवृद्ध (कुलवृद्ध) (सं) ना. - कुलांतील वडील; कुटुंब
प्रमुख.

कुलश्रेष्ठि (कुलश्रेष्ठि) (सं) ना. - 'कुलवृद्ध' पहा.

कुलसंकर (कुलसंकर) (सं) ना. - जातीजातीचें मिश्रण;
वर्णसंकर; मिश्रजाति.

कुलसंबंध (कुलसंबंध) (सं) ना. - नातें; सोयरीक; आप्तस्व.

कुलसंभव (कुलसंभव) (सं) ना. - कुलीन; कुलपुत्र.

कुलस्त्री (कुलस्त्री) (सं) ना. - 'कुलनारी' पहा.

कुलस्थ (कुलस्थ) (सं) वि. - कुलीन; सत्कुलोत्पन्न.

कुलहीन (कुलहीन) (सं) ना. - अकुलीन; दुष्कुलांत जन्मलेला.

कुलाचार (कुलाचार) (सं) ना. - कुलरूढी; कुलांत पडलेली
चालरीत.

कुलातिक्रमण (कुलातिक्रमण) (सं) ना. - कुलधर्मव्यसन.

कुलाचार त्याग; कुलाचार सोडणारा.

कुलांतक (कुलांतक) (सं) वि. - घरमोड्या; कुलविघातक;
कुलनाशक.

कुलाय (कुलाय) (क) ना. — पश्याचें घरटें; कुत्री; लहान मुलाचें टोपरें; लहान मुलांची कुंची; टोपडें.

कुलाल (कुलाल) (सं) ना. — कुंभार; मातीचीं भांडीं करणारा.

— चक्र (चक्र) (सं) ना. — गाडगें मडकें करण्याचें चाक.

कुलालि (कुलालि) (सं) ना. — कुंभारीण; कुंभार पत्नी.

कुलि (कुलि) (सं) वि. — मारणारा; बिघडवणारा; नाश करणारा; मारक.

कुलिक (कुलिक) (सं) ना. — कुलीन; कुलीन सर्प; जातिवंत साप.

कुलित (कुलित) (सं) ना. — संग्रहित; गोळा केलेले; टीग केलेले; संपादित.

कुलिश (कुलिश) (सं) ना. — वीज; वज्र.

— धर, धारी (— धर, धारी) (सं) ना. — इंद्र; वज्र

वापरणारा; हातीं वज्र बाळगणारा.

कुलीन (कुलीन) (सं) वि. — चांगल्या कुलांत जन्मलेला; सभ्य; सन्माननीय.

कुलीने (कुलीने) (सं) ना. — कुलीना; सत्कुलांत जन्मलेली स्त्री.

कुलीर (कुलीर) (सं) ना. — खेकडा; कर्कटक.

कुल (कुल) कु (कुल) [कुल] (क) धा. — हलविणें; आंदोलणें; झोका देणें.

(क) ना. — आंदोलन; ठासून भरण्याची क्रिया; झोका.

— गाति (गाति) (क) ना. — अभिनेत्री; नटी; सोंगाडी.

कुलमे (कुलमे) (कुलमे) [कुलमे] (क) ना. — चूल; शेगडी; माता; चुलाणें.

कुलेंद्र (कुलेंद्र) } (सं) वि. — 'कुलीन' पहा.

कुलोद्धार (कुलोद्धार) }

कुल्य (कुल्य) (सं) वि. — सत्कुलासंबंधी; कुलाचारसंबंधी.

(सं) ना. — कालवा; खड्डा; पाट; लहान प्रवाह; अरण्य;

अस्थि; हाड.

कुल्ये (कुल्ये) (सं) ना. — कुलीना; लक्ष्मी; कालवा; खंदक.

कुवर (कुवर) (सं) ना. — कुमार; पुत्र; कुंभार; पडदा; यमराज;

मुसकट.

कुवरि (कुवरि) (सं) ना. — कन्या; कुमारी; पुत्री.

कुवल्य (कुवल्य) (सं) ना. — भूमेडळ.

(सं) वि. कोवळे; कोमळ.

कुवल्यधरि (कुवल्यधरि) (सं) ना. — राजा; सरोवर.

कुवले (कुवले) (सं) ना. — सुधन्वाच्या बहीणीचें नांव.

कुवाक् (कुवाक्) (सं) ना. — गाळी; शिवी;

दुरुत्तर; दुर्वचन; अपशब्द; गाली.

कुवाद (कुवाद) (सं) ना. — हठवाद; विषयांतर करून बोलणें;

विसंगत चर्चा; रीत सोडून केलेली चर्चा.

कुवि (कुवि) (क) धा. हाक मारणें; हळी देणें; ओरडून बोलावणें.

कुविंद (कुविंद) (सं) ना. — विणकर; देवांग; कोष्टी.

कुवेणि (कुवेणि) (सं) मासे भरलेली पाटी.

कुवेर (कुवेर) (सं) ना. — कुवेर; शिवाचा भांडारी; कोशपाल.

कुवे (कुवे) (सं) ना. — इरलें; गोरप; गोरफ.

कुश (कुश) (सं) ना. — रामपुत्र; दर्भ; गवत; पाणी; कुशखंड.

कुशज (कुशज) (सं) ना. — कमल; कुसुद; नीरज.

कुशब्द (कुशब्द) (सं) ना. — अपशब्द; शिवी; गाळी; दुर्वचन; अपप्रयोग.

कुशल (कुशल) (सं) वि. — तेजस्वी; तरल बुद्धीचा; जाणता; समपातळी; सद्गुणी; सौख्य; योग.

— कले (कले) (सं) ना. — ललित कला.

कुशलगार (कुशलगार) (क) वि. — चतुर; बुद्धिमान.

कुशलगार्ति (कुशलगार्ति) (क) ना. — जाणती; चतुर स्त्री.

कुशलप्रश्न (कुशलप्रश्न) (सं) ना. — क्षेमसमाचार; क्षेम-चौकशी.

कुशलव (कुशलव) (सं) ना. — रामाचे पुत्र.

कुशस्थळ (कुशस्थळ) (सं) ना. — कान्यकुब्ज.

कुशाग्रमति (कुशाग्रमति) (सं) वि. — सूक्ष्म बुद्धीचा; बुद्धिमान.

कुशाल (कुशाल) (अ.दे) वि. — सुखसंपन्न; विनोदी; चेष्टेखोर.

कुशासन (कुशासन) (सं) ना. — दर्भासन; गैर कारभार;

वाईट राज्यकारभार.

कुशि (कुशि) (कुशि) (सं) ना. लोहशलाका; नांगर; संतोष; उल्हास; खुशी.

कुशिक (कुशिक) (सं) ना. — नांगराची ओळ; गळिताचें धान्य; विश्वामित्राचा पिता, किंवा पितामह.

कुशिर (कुशिर) (सं) ना. — 'कुशिक' पहा.

कुशीगौतमि (कुशीगौतमि) (सं) ना. — बुद्धशिष्या; बुद्धाची शिष्या.

कुशीलव (कुशीलव) (सं) ना. — नर्तक; नट; नाचणारा.

कुशल (कुशल) (सं) ना. — धान्याचें कणीस.

कुशे (कुशे) (सं) ना. — दर्भ; विप्र; पाणी; लग्नाम; ओंडका.

कुशेशय (कुशेशय) (सं) ना. — कमलासन विष्णु.

कुष्कि (कुष्कि) (क) ना. — पावसाच्या पाण्यावर पीक देणारी जमीन; कोरडवाहू जमीन; खुष्की चमीन.

कुष्ठ (कुष्ठ) (सं) ना. — कोड; महारोग; एक वेळ.

कुष्मांडक (कुष्मांडक) (सं) ना. — सावे; राळे; धान्य; कोहळा.

कुसकु (कुसकु) (क) ना. — मार; चोप; ठेच,

कुसंग (कुसंग) (सं) ना. - वाईट संगती; दुष्ट मैत्री; कुसंगत.
कुसंधि (कुसंधि) (सं) ना. - एकी; लहान फट; ग्रहनक्षत्रांच्या
विरोधाचा काळ; दुर्दिन.

कुसमय (कुसमय) (सं) ना. - वाईट करार; वाईट वेळ,
नियम; दुर्दैव.

कुसि (कुसि) (क) धा. - संकोचणें; वाकणें; खालीं दुमडणें;
निसटून पडणें; कमी होणें; घसरणें; बुडणें.

(क) ना. - बाक; बुडी; मोडतोड.

—गोरल (गोरल) (क) ना. - आखड मान; गिड्डीमान.

कुसीद (दिक्) (कुसीद [दिक्]) (क) ना. - व्याजावर

जगणारा; सावकार; व्याजवट्टा; उद्धत, मनुष्य.

कुसु (सुं) कु (कुसु [सुं] कु) (क) धा. - मारणें; चोपणें;
बडवणें; घसरणें; ठेचणें; चुबकून धुणें; डोळे दिपणें.

कुसुकुरु (कुसुकुरु) (क) ना. - रहस्यस्थळ; एकांतस्थळ;
एकांतवास.

कुसुबु (कुसुबु) (क) धा. - कापड तुडवून बुडवून धुणें;
चुबकणें; घासून चोळून धुणें; बिघडविणें.

कुसुबे (कुसुबे) (क) ना. - कुसुबा-गळित धान्य; तेलबी;
कुसुबा.

कुसुम (कुसुम) (सं) ना. - फूल; प्रदर; स्त्रीरोग.

कुसुमधन्व (न्वा) (कुसुमधन्व [न्वा]) (सं) ना. - पुष्प-
बाण; काम; मदन.

कुसुमबाण (कुसुमबाण) (सं) ना. - काम; मदन; मन्मथ.

कुसुममंजरी (कुसुममंजरी) (सं) ना. - फुलांचा गुच्छ;
फुलांचा तुरा; फुलांचा झेला; मंजिरी.

कुसुम-रस (कुसुमरस) (सं) ना. - मकरंद; मध.

कुसुममाले (कुसुममाले) (सं) ना. - फुलमाला; पुष्पमाला.

कुसुमवति (ती) (कुसुमवति [ती]) (सं) ना. - फुलवेल;
मासिक पाळी असणारी; रजस्वला.

कुसुमविशाल (कुसुमविशाल) (सं) ना. - काम; मदन;
पुष्पबाण.

कुसुमशर (कुसुमशर) (सं) ना. - मन्मथ 'कुसुम बाण'
पहा.

कुसुमषट्पदि (कुसुमषट्पदि) (सं) ना. - पद्याचा षट्पदी
प्रकार (१०-१२ मात्रायुक्त)

कुसुमसंकोचक (कुसुमसंकोचक) (सं) ना. - फूल
बावण; फुलाचा लाजाळूपणा; कोमेजणी; निस्तेजता.

कुसुम सायक (कुसुमसायक) (सं) ना. - 'कुसुम बाण'
पहा.

कुसुमाकर (कुसुमाकर) (सं) ना. - फुलांचा ताटवा; वसंत
ऋतु.

कुसुमांघ्रि (कुसुमांघ्रि) (सं) ना. - फुलझाड; एक
वृत्त.

कुसुमांजलि (कुसुमांजलि) (सं) ना. - फुलांची ओंजळ;
नटी सूत्रधारांनी श्रोतृसन्मानार्थ नांदीने केलेले पूजन; रंग-
देवतेचें पूजन.

कुसुमायुध (कुसुमायुध) (सं) ना. - काम; कुसुम हेंच
आयुध असलेला मदन.

कुसुमाल (कुसुमाल) (सं) वि. - चोर; लबाड; लुच्चा.

कुसुमास्त्र (कुसुमास्त्र) (सं) ना. - मन्मथ 'कुसुमायुध'
पहा.

कुसुमित (कुसुमित) (सं) वि. - फुललेली; फुलारलेली.

कुसुसु (कुसुसु) (क) धा. - 'कुसुसु' पहा.

कुसुमे (कुसुमे) (क) ना. - 'कुसुबे' पहा.

कुसुमेषु (कुसुमेषु) (सं) ना. - 'कुसुम बाण' पहा.

कुसुमा (मो) पचय (कुसुमा [मो] पचय) (सं) ना. -
फुलांची गुंफण; वेणी; फुलखुडा; बुचडा.

कुसुंबरि (कुसुंबरि) (क) ना. - कोशिबीर; कोथिबीर.

कुसुबे (कुसुबे) (क) ना. - 'कुसुबे' पहा.

कुसुंभ (कुसुंभ) (सं) ना. 'कुसुबे' पहा. केशरीरंग;
कुसुबी वर्ण.

कुसुरि (रु) (कुसुरि [रु]) (क) ना. - शाकभाजी; फळभाजी;
अपराध; फुलाच्या तळवटीचा मऊ भाग; वृंत; चातुर्य;
कलाकुसरीचें आभरण; लहानपण.

कुसुरिगायि (कुसुरिगायि) (क) ना. - कोवळें फळ; अपक्व.
फळ.

कुसुरिदरि (कुसुरिदरि) (क) धा. - अंग मऊ करणें; हाड
नरम करणें; ठेचणें; मर्दन करणें; अंग रगडणें.

कुसुरु (कुसुरु) (क) ना. - 'कुसुरि' पहा.

कुसुबु (कुसुबु) (क) ना. - सनक; ताग; वाक; अंबाडी.

कुसूल (कुसूल) (क) ना. - धान्याचें तूस; धूस; रवा;
धान्याचा कोंडा; भुस्सा.

कुसुति (कुसुति) (सं) ना. - दुर्वर्तन; आडमार्ग; वाईट चाल;
दुराचार.

कुस्ति (कुस्ति) का ना. - मल्लयुद्ध; तुमुल युद्ध; हातवाई.

कुस्तिक्कण (ळ) (कुस्तिक्कण [ळ]) (क) ना. - कुस्तीचा हौदा;
आखाडा; कुस्तीचें मैदान; कुस्तीचा खण.

कुस्तुभ (कुस्तुभ) (सं) ना. - कौस्तुभधारी विष्णु; महासागर.

कुस्तुंबरि (कुस्तुंबरि) (सं) ना. - कोशिबीर. कोथिबीर.

कुस्वर (कुस्वर) (सं) ना. - वेसूर; कर्कश आवाज; अपप्रचार;
बदसूर.

कुह (कुह) (सं) ना. - कुबेर; संपत्तीचा मालक.

कुहक (कुळक) (सं) वि. - वंचक; कहटी; फसव्या.

(सं) ना. - बाईट विचार; फसवणूक; ठकवाजी; वंचना.

—स्वन (र) (सुन [र]) (सं) ना. - कोंबडा; कुक्कुट.

कुहकि (कुळकि) (सं) वि. - वंचिका; कपटी.

कुहन (कुळन) (सं) ना. - उंदीर; साप; मृत्तिकापात्र;

काचेचें भांडें.

कुहना (ने) (कुळना [न]) (सं) ना. - मात्सर्य; मत्सर;

दुराग्रह; फसवणूक; दिखाऊ धर्माचरण; दंभ.

कूहर (कुळहर) (सं) गुहा; कंदर; भगदाड; खड्डा; विवर;

कानाचें भोक.

कूहळ (कुळळ) (क) ना. - विड्याच्या पानाची शाखा.

कूहु (हु) (कुळहु [हु]) (सं) ना. - अमावास्या;

कोकिलध्वनि.

कुहु - कंठ (मुख) (कुळ - कंठ [मुख]) (सं) ना. -

कोकीळ.

—रव (शब्द) (रु [रुळ]) (सं) ना. - कोकिलेचा ध्वनि.

कु (कू) ङ (कु [कु] ङ) (सं) ना - वंश; जमीन करणारे कूळ;

श्रीमंताचा नोकर; कर वसूल करणारा.

(क) ना - लोखंडी सळी; नांगराचा फाळ; कुळवाचा दात;

गडबड; धाबरेपणा.

कुळवाडि (कुळवाडि) (अ. दे.) ना. - वाडी; इनामी खेडें.

कुळमंदिर (कुळमंदिरी) (सं) ना. - माहेर; मायघर; पितृगृह.

कुळंबित (कुळंबित) (सं) वि. - जमिनीपर्यंत लोंबकळणारे.

कुळांत (कुळ्ळांत) (सं) ना. - कुलनाश; निर्वेश.

कुळि (कुळि) (क) ना. - खड्डा; पाण्याचा साठा; कोलाहल.

(क) धा. - उकरणे; खोदणे.

—कोळ (कुळ) (क) धा. - छिद्र पडणें; भोक पडणें

कुळिक (कुळिक) (क) ना. - विषारी साप.

कुळिके (कुळिके) (क) ना. - 'कुणिके' पहा.

कुळिर् (कुळिर्) (क) धा. - वाकणें; वश होणें; गार पडणें; थंड

होणे; बसून राहणें.

(क) ना - थंडी; हींव; धुंकें; बर्फ.

—कल्लु (कुळु) (क) ना. - चंद्रकांत मणी.

—वेहु (कुळु) (क) ना. - हिमालय.

कुळिल् (कुळिल्) (क) ना. - झाडावरून उडी मारण्याचा

आनंद.

कुळिस (श) (कुळिस [श]) (क) ना. - वज्रायुध; वीज पडणें;

विद्युत्पात.

कुळीर (कुळीर) (सं) ना. - हिरडी; 'एडे' पहा.

कुळु (कुळु) (क) धा. - बसणें; मांडी ठोकणें; स्थिर होणें.

(क) ना. - कूड; तड्या; पडदी.

कुळुपे (कुळुपे) (क) ना. - तळें; जलसंचय.

कुळुवाडि (कुळुवाडि) (अ. दे.) ना. - 'कुळवाडी' पहा.

जमीनीचे कूळ.

कुळगु (कुळगु) (क) धा. - चुरमडणें; दुमडणें; कोमेजणें;

कुस्करणें.

कुळतडि (कुळतडि) (क) ना. - पाऊलवाट; संकुचित पदन्यास;

जवळजवळ पावले टाकणें.

कुळळ (कुळळ) (क) वि. - कुब्ज; कुबडा; गिड्डा; लहान; क्षुद्र.

कुळिळ (कुळिळ) (क) धा. - बसणें; बसून राहणें.

—इसु (—इसु) (क) धा. - बसविणें; मनःपूर्वक स्वागत करणें.

कुळिळह (कुळिळह) (क) ना. - बैठक; धरणें धरणें; हड्ड; आग्रह.

कुळु (कुळु) (क) ना. - माळशेणी; 'वेरणें' पहा.

—वान (वान) (क) धा. - शेणीचा हुडा.

कू (कू) (क) ना. - हाक; हरळी; कुक्कुटरव; आखणें; बांग.

कूक (ग) णि (कूक [ग] णि) (क) ना. - कानांतील मळ; पिंजूर.

कूकंब (कूकंब) (क) ना. - सूकाणू; कर्णधार.

कूकलु (कूकलु) (क) ना. - हाक; ओरड; एक जातीचा पक्षी.

कूकिरि (कूकिरि) (क) धा. - 'आर्बेटिसु' पहा.

कूकु (कूकु) (क) धा. - हाक मारणें; ओरडणें; हरळी मारणें.

कूकुद (कूकुद) (क) ना. - सालेकृत कन्यादान करणारा.

कूकुव (कूकुव) (क) ना. - 'कूकंब' पहा.

कूगटे (कूगटे) (क) ना. - रिठ्याचे झाड; 'कुकाणें' पहा.

कूगु (कूगु) (क) धा. - गरजणें; ओरडणें.

—इडु (—इडु) (क) धा. - ओरडणें; हरळी देणें;

हाक देणें.

कूकु (कूकु) (क) धा. - चढणें; अंगावर जाणें;

(क) ना. - उत्सर्पण; आक्रमण; हल्ला.

कूकु (चै) (कूकु [चै]) (क) ना. - कासव; वराह; डुकर;

खिरी; चिमणी; खुरटें झाड; वहाळाच्या आधाराचा

मितीतील खांब.

कूज (कूज) (क) ना. - कूजा; पाणी थंड करण्याचें मृत्तिकापात्र.

(सं) ना. - कलकलरव; कूहुध्वनी.

कूजत् (कूजत्) (सं) वि. - 'कुहू' ध्वनि करणारा.

कूजन (जित) (कूजत् [जित]) (सं) ना. कुहुध्वनि; कलरव.

कूट (कूट) (क) ना. - मिसळ; विसाण; चव्हाटा.

(सं) ना. - समूह; रास; शिखर; स्थैर्य; ब्रह्म; वंचना; कपट,

नांगर; चिमूट; योग; संघ; संधि; कवटी; गुती; हरिण

पकडण्याचें जाळें.

कूटक (कूटक) (सं) ना. - नांगर; समूह; पद्धत; कपटजाल;

उन्नति; तंत्र प्रामुख्य.

कूटकुलि (कूळकुळी) (क) ना. - भोळसट, अर्धवट मनुष्य;
व्यर्थ काळक्रमण करणारा.

कूटपालक (कूळपालक) (क) ना. - पित्तजनित ताप.

कूटमान (कूळमान) (क) ना. - संगीतातील वृंदवादन; खोटे
वजनमाप.

कूटयंत्र (कूळयंत्र) (सं) ना. - सापळा; जालें

कूटयुद्ध (कूळयुद्ध) (सं) ना. - कपटनीतियुद्ध; गनिमी
काव्याची लढाई.

कूटर (कूळटर) (सं) ना. - निरुपद्रवी प्राणी; दुर्बल; अजागळ.

कूटस्वर्ण (कूळस्वर्ण) (सं) ना. - गिलीटाचें सोने; मुलामा
दिलेलें सोने.

कूटसाक्ष्य (कूळसाक्ष्य) (क) ना. - खोटी साक्ष.

कूट (कूळ) (क) ना. - आमटी; फोडी घालून केलेले सांबारें.

कूटोपाय (कूळोपाय) (सं) ना. - कपटव्यूह; जादूटोणा;
जारणमारण.

कूड (कूळ) (क) अ. - सह; बरोबर; तसेंच.

—इरिसु (असु) (क) धा. - बरोबर राखणें; जोडीला
ठेवणें.

कूडल् (कूळल्) (क) ना. - संगम; जोड.

(क) वि. - युत; अन्वित; सहित; सह.

कूडलसंगम (कूळलसंगम) (क) ना. - कृष्णा मलप्रसा
संगमस्थान. (वसवेश्वरांचें आराध्यदैवत शिवलिंग येथें आहे.)

कूडलसंगमेश्वर (कूळलसंगमेश्वर) (क) ना. -

कूडलसंगमावरील शिवलिंग.

कूड (कूळ) (क) धा. - मिसळणें; एकत्र करणें; साध्य होणें;
कामाला लागणें; भेटणें; झुलवून घेणें; भोगणें; योग्य होणें;
शक्य होणें; आक्रमणें; मिठी मारणें; एकजीव होणें.

(क) ना. - संमेलन; संघटन; जोडीदारी.

—इसु (असु) (क) धा. - जमविणें; संग्रह करणें;
साठवणें.

—हाकु (काकु) (क) धा. - एकत्र करणें; रास घालणें.

कूडकोडि (कूळकोडि) (क) ना. - जोडणारा दुवा.

कूडदले (कूळदले) (क) ना. - यश; अभिवृद्धि; वाढ; अभ्युदय.

कूडे (कूळडे) (क) अ. - लागलीच; एकदम; ताबडतोब; बरोबर;
जोडीने.

कूड (कूळ) (क) धा. - लाडणें; वाकडेतिकडे चालणें;
विकृत वागणें.

(क) ना. - विकृत गति.

कूणिका (के) (कूळिका [कै]) (सं) ना. - जनावरांची शिंगें;
वीणा; तंबोऱ्याचा दांडा.

कूणित (कूळणित) (सं) वि. - आच्छादित; झांकलेलें.

कूतु (कूळु) (क) अ. - प्रेम करून; बसून.

(क) धा. - उडणें; हसणें.

(क) ना. - नाच; खेळ; उडी.

कूतकोळु (कूळुकूळु) (क) धा. - बसून घेणें; विश्रांति
घेणें; बसणें; ठाण मांडणें; ठिय्या मारणें.

कूंदल् (कूळल्) (क) ना. - केस; रोम; कुंतल.

कूंदल (कु) (कूळल्) (क) ना. - केस; रोम; कुंतल.

कून् (कूळन्) (क) धा. - वाकणें; संकोचणें; नमस्कार करणें.

(क) ना. - खूण; गुण; कुबड; परिचय.

कून (कूळन्) (क) ना. - खूण; कट; संकेत; रक्त

कूनि (कूळन्) (क) ना. - तेव्हाचे मृत्तिकापात्र; कुब्जा.

कूनिमु (कूळन्मु) (क) धा. - खूण करणें; संकेत करणें; ओळख
पटविणें.

कूनु (कूळन्) (क) ना. - शोधन; पत्ता; ओळख.

कूप (कूळप्) (सं) ना. - विहीर; कुआ; खळगा; तळें.

—मंडूक (मंडूक) (सं) वि. - बाह्यजगाबद्दल अज्ञानी;
आकुंचित दृष्टि असलेला.

—यंत्र (यंत्र) (सं) ना. - रहाटगाडगें; रहाट.

(क) ना. - प्रियकर; दोन भुवयांमधील स्थान.

कूपक (कूळप्क) (सं) ना. - गुहा; विवर; कंदर; डोह;
पाण्यांतील खांब; खळगत.

कूपस्तंभ (कूळप्स्तंभ) (सं) ना. - 'कूकंब' पहा.

कूपार (कूळप्पार) (सं) ना. - समुद्र; महासागर.

कूबर (कूळप्बर) (सं) ना. - जू; कुबडा.

कूर (कूळप्) (क) धा. - प्रीति करणें; स्नेह राखणें; गोंजारणें;
जमवून घेणें; मांडी ठोकून बसणें.

—अलगु (अलगु) (क) ना. - तीक्ष्ण बाण.

—असि (असि) (क) ना. - तीक्ष्ण खड्ग.

—इके (अके) (क) धा. - निमूळते होणें; टोकदार होणें.

—केयु (कैयु) (क) धा. - धार लावणें; सहाणेला
लावणें; पाजळणें.

कूर (कूळप्) (क) वि. - क्रूर; निर्दय; असह्य; उग्र; धारदार;
तप्त; अरोचक.

(क) ना. - अन्न; भात.

कूरहु (कूळप्हु) (क) ना. - खड्ग; तलवार; कट्यार.

कूरिंग (कूळप्रिंग) (क) ना. - हरिणी; मृगी.

कूरानु (कूळप्पानु) (क) ना. - पेज; आटवल.

कूरिके (कूळप्के) (क) ना. - तीक्ष्णता; धारदारपणा; प्रखरता.

कूरिगे (कूळप्गे) (क) ना. - धान्य पेरण्याचें साधन; चाडें.

कूरितु (कूळप्तु) (कूळप्तु) (क) वि. - तीक्ष्ण; प्रखर;
धारदार.

कूरिद (कूरिद) (क) वि. - तीक्ष्ण धारेचें.

(क) ना. - शूर; प्रेमवीर.

कूरिलि (कूरिलि) (क) वि. - बोधत; धार नखलेलें; मोंड; मंड.

कूरिसु (कूरिसु) (क) धा. - धार लावणें; प्रेम करावयास लावणें.

कूरु (कूरु) (क) धा. - पेंगणें; झोपणें; डुलकी घेणें; वामकुक्षी करणें.

कूरे (कूरु) (क) अ. - प्रेम करुन; स्वागतपूर्वक; पेंगतांना.

(क) ना. - उवा; लिका.

कूर्माणेवले (कूर्माणेवले) (क) ना. - तीक्ष्ण बाणांची वृष्टि.

कूर्गोल (कूर्गोल) (क) धा. - प्रखर होणें; तीक्ष्ण होणें.

कूर्गोल (कूर्गोल) (क) ना. - तीक्ष्ण बाण.

कूर्च (कूर्च) (सं) ना. - कूर्चा; कुंचला; भुवयांच्यामधील स्थळ व त्यावरील केश; दादीमिशी; कपट; दर्भ; डोके.

—शीर्ष (शीर्ष) (सं) ना. - नारळ; नारिकेल.

कूर्चिके(चक) (कूर्चिके) [चक] (सं) ना. - कुंचला; चित्र काढण्याचे कलम; ब्रश.

कूर्तळ (कूर्तळ) (क) ना. - प्रिया; प्रेयसी.

कूर्तु (कूर्तु) (क) अ. - प्रखरणें; प्रेमानें; निश्चयेंकरुन; साठी; करितां.

कूर्दन (कूर्दन) (क) ना. - उड्डाण; उड्या; गमजा; टिऱ्या बडवणें.

कूर्दसि (कूर्दसि) (क) ना. - तीक्ष्ण खड्ग.

कूर्दाडे (कूर्दाडे) (क) ना. - अणकुचीदार दात.

कूर्दाल (कूर्दाल) (क) ना. - कुदळ.

कूर्प (कूर्प) (क) ना. - प्रियकर; दोन भुवयांमधील स्थळ; बांबूचें झाकण; गुप्तेद्रियांवरील केश.

कूर्पवळ (कूर्पवळ) (क) ना. - 'कूर्तळ' पहा.

कूर्पार (कूर्पार) (सं) ना. - कोपर, दोपर; खूर.

कूर्पास (कूर्पास) (सं) ना. - 'कुप्पस' पहा. चोळी; काचोळी.

कूर्पु (कूर्पु) (क) ना. - काठिण्य; प्रीति; स्नेह; शौर्य; वेड; नाश; तीक्ष्णता; हानी.

कूर्म (कूर्म) (सं) ना. - कासव; विष्णूचा द्वितीय अवतार; कूर्मावतार.

कूर्मपुराण (कूर्मपुराण) (सं) ना. - कूर्मावतारासंबंधीचें पुराण.

कूर्मासन (कूर्मासन) (सं) ना. - एक योगासन.

कूर्मि (कूर्मि) (क) ना. - प्रेम; स्नेह; लाड; प्रीति; मोह.

—कडल (कडल) (क) ना. - प्रेमसागर; अपार माया.

कूर् (कूर्) (क) ना. - सापळा, जालें; पळेदार जालें.

कूल (कूल) (सं) ना. - तट; किनारा; रास; टेकडी.

कूलकष (कूलकष) (सं) वि. - तीर कापत जाणारा (प्रवाह); आद्यंत विचार; समग्र; सूक्ष्म विवरणात्मक.

(सं) ना. - नदी; समुद्र; पूर्णत्व.

कूलदेश (कूलदेश) (सं) ना. - किनारपट्टी; किनाऱ्यावरील प्रदेश; किनारा.

कूलि (कूलि) (क) ना. - मजूर; कामाठी; मजूरी; रोजसुरा; कामाचा धान्य मोबदला; श्रम; कष्ट.

—कार, (कांति) (कार) [कार] (क) ना. - स्त्रीपुरुष मजूर.

कूलिसु (कूलिसु) (क) धा. - पाडविणें; नाश करणें.

कूलु (कूलु) (क) धा. - खाली पडणें; विध्वंस होणें; नष्ट होणें; पाणउतार होणें; अपमानानें मान वाकणें.

(क) ना. - तळ्याचा पायउतार; घाटाचा उतार; पायऱ्या; सोप्याच्या पायऱ्या.

कूव (कूव) (क) ना. - विहीर; 'कूकू' पहा.

कूवकंब (कूवकंब) (क) ना. - कूपस्तंभ; ध्वजस्तंभ; शिडाचा खांब.

कूवर (कूवर) (सं) ना. - रथाचा एक भाग; गाडीची दांडी; कणा.

कूवरी (कूवरी) (सं) ना. - गाडीची सवारी; गाडीचा बुरखा; अच्छादन.

कूवे (कूवे) (क) ना. - तवकील; धातु वितळविण्याची मूस.

कूष्मांड (कूष्मांड) (सं) ना. - कोहाळा; भोपळा.

कूसु (कूसु) (क) ना. - शिशु; बालक; पोर; कुमारी.

कूळ(ळु) (कूळ[ळु]) (क) ना. - अन्न; शिजविलेला भात.

कूळ (कूळ) (अ. दे.) ना. - खूळ; वेड; मोंडपणा; मूर्खत्व; क्रूरता.

कूळि (कूळि) (क) ना. - खोंड; वळु; धुळी; सड; जोंधळा, तूर वगैरे कापल्यावर जमिनीवर राहणारे धाट; मासे पकडण्याचें जालें; नीच स्त्री; नीच पुरुष.

(क) अ. - व्यर्थ; निरर्थक.

कूळे (कूळे) (क) ना. - 'कूळि' पहा.

कूळुदिकोळ (कूळुदिकोळ) (क) ना. - चिंतावस्था; चिंता-व्यग्रता; आहारचिंता; आधी; मनस्ताप.

कूळबडिक (कूळबडिक) (क) ना. - खादाड; खा खा करणारा; पोटरायण; पोटरुजारी.

कूळवटे (कूळवटे) (क) ना. - अन्नवस्त्र; अंबळी कंबलीची कूळी; पोटावारी नोकरी.

कूक (कूक) (सं) ना. - नरडें; गळा; आवाजी; कंठ.

कूकर (कूकर) (सं) ना. - एक पक्षी; पंचप्राणापैकी एक;

डोळ्याची उघडझाप; निमिषोन्मेष; तित्तिर; कवडा.

कूकलास (कूकलास) (सं) ना. - सरडा.

कृकाटिके (कृ० क० ४३८) (सं) ना. —डोक्याचा मागील भाग; मानगूट.
 कृकुवाकु (कृ० क० ४३९) (सं) ना. —कोंबडा; मोर; कंठांतून आवाज काढणारा पक्षी.
 कृच्छ्र (कृ० ४४०) (सं) ना. —विपत्ति; संकट; कष्ट; आयास; ठणका; दुखणे; अपाय; कठीण व्रत; दुष्कृत्य.
 कृत् (कृ० ४४१) (सं) ना. —कातरण; घडण; साधन; 'कृत्' प्रत्यय.
 कृत (कृ० ४४२) (सं) वि. —कृत्रिम; केलेले; करविलेले; सभ्य; उत्कृष्ट; योग्य.
 (सं) ना. —कार्य; काम; कृतयुग; यमधर्म; सभ्य मनुष्य; उपकार; फल; रचना.
 कृतक (कृ० ४४३) (सं) वि. —कृत्रिम; अस्वाभाविक; नकली; बनावट; असत्य.
 कृतकरूप (कृ० ४४४) (सं) ना. —कपटवेश; असाधुवेश; अतिमानुषवेश; रीतिनीति.
 कृतकर्म (कृ० ४४५) (सं) ना. —कृतकृत्यता; कृतार्थता; निपुणता; चतुरता; केलेले पाप.
 कृतकाचल (कृ० ४४६) (सं) ना. —कृत्रिम पर्वत; हातून होऊन गेलेले.
 कृतकि (कृ० ४४७) (सं) ना. —कपटी स्त्री; चेटकी.
 कृतकृत्य (कृ० ४४८) (सं) ना. —'कृतकर्म' पहा.
 (सं) वि. —तृप्त; शांत; चतुर.
 कृतक्षण (कृ० ४४९) (सं) ना. —वेळेवर काम करणारा; वेळ पाहून काम करणारा.
 कृतघ्न (कृ० ४५०) (सं) ना. —उपकार न जाणणारा; उपकाराची फेड अपकाराने करणारा.
 कृतघ्नते (त्व) (कृ० ४५१) (सं) ना. —नीचपणा; ब्रोह; कृतघ्नता.
 कृतज्ञ (कृ० ४५२) (सं) ना. —उपकाराचे स्मरण करणारा; प्रत्युपकारी.
 कृतज्ञते (त्व) (कृ० ४५३) (सं) ना. —उपकारशीलता; उपकारस्मरण.
 कृतधी (कृ० ४५४) (सं) ना. —विद्वान्; पंडित; शास्त्राध्ययन केलेला मनुष्य; सुसंस्कृत; बुद्धिमंत.
 कृतपुंख (कृ० ४५५) (सं) वि. —धनुर्विद्या निपुण.
 कृतमुख (कृ० ४५६) (सं) वि. —यशाची किळी जाणणारा; चतुर.
 कृतयुग (कृ० ४५७) (सं) ना. —सत्ययुग; चार युगांपैकी पहिले.
 कृतलक्षण (कृ० ४५८) (सं) ना. —सद्वर्तनाने प्रसिद्ध झालेला; सद्वर्तनाने पुढे आलेला.

कृतवर्म (कृ० ४५९) (सं) ना. —रहस्यज्ञ; चतुर; राजाचे नाव.
 कृतवीर्य (कृ० ४६०) (सं) वि. —अर्जुनाचा. (कार्तवीर्य)
 बाप; वीरत्व संपादलेला.
 कृतसापत्तिके (कृ० ४६१) (सं) ना. —सवत असलेली स्त्री.
 कृतस्वर (कृ० ४६२) (सं) ना. —सोने; ध्वनिपूर्ण कंपस्वर.
 कृतहस्त (कृ० ४६३) (सं) ना. —'कृतपुंख' पहा.
 कृताकृत (कृ० ४६४) (सं) वि. —केलेले न केलेले. योग्यायोग्य.
 कृतांजलि (कृ० ४६५) (सं) ना. —सन्मानपूर्वक हात जोडणे; नमस्कार.
 कृतांत (तक) (कृ० ४६६) (सं) ना. —यम; लक्ष्य; सिद्धांत; ध्येय; पापकर्म; कार्यपूर्ति; कार्याचा परिणाम.
 —मर्दन (क) (कृ० ४६७) (सं) ना. —यमांतक; शिव.
 कृताभिषेक (कृ० ४६८) (सं) ना. —अभिषेक झालेला; अभिषिक्त.
 कृतार्थ (कृ० ४६९) (सं) वि. —मिळवता येईल तितके मिळवणारा; ध्येय गांठलेला; जयशाली; धन्य.
 कृतार्थते (त्व) (कृ० ४७०) (सं) ना. —धन्यता; ध्येय-सिद्धी.
 कृतास्त्र (कृ० ४७१) (सं) वि. —अश्वविद्या पारंगत; वीरपुरुष.
 कृति (कृ० ४७२) (सं) ना. —कार्य; कर्तृत्व; रचना; कवन; ग्रंथ.
 (सं) वि. —विद्वान्; चतुर; पंडित; 'कृतार्थ' पहा.
 कृतिपति (कृ० ४७३) (सं) ना. —कार्यकर्ता; काम उरकणारा; कार्यानायक.
 कृत्त (कृ० ४७४) (सं) वि. —कापलेले; चिरलेले; विभाग पाडलेले; फाडलेले.
 कृत्ति (कृ० ४७५) (सं) ना. —चर्म; कातडे; वृक्षविशेष; मुजपत्र.
 कृत्तिकृतवस्त्र (कृ० ४७६) (सं) ना. —चर्म पांघरणारा; शिव.
 कृत्तिका (कृ० ४७७) (सं) ना. —एक नक्षत्र; वाहन; गाडी.
 कृत्तिधर (कृ० ४७८) (सं) ना. —शिव; 'कृत्तिवास' पहा.
 कृत्तिवास (कृ० ४७९) (सं) ना. —चर्मधारी शिव.
 कृत्य (कृ० ४८०) (सं) ना. —करण्यायोग्य काम; उद्योग; कर्तव्य; ब्रोही देवता; दुष्टशक्ति.
 कृत्ये (कृ० ४८१) (सं) ना. —मायाविद्या; कृत्या; कुलटा.
 कृत्रिम (कृ० ४८२) (सं) वि. —'कृतक' पहा. दत्तकपुत्र.
 कृत्स्न (कृ० ४८३) (सं) वि. —संपूर्ण; पुरा; सगळा; अखंड.
 कृदंत (कृ० ४८४) (सं) ना. —'कृत्' प्रत्ययांत शब्द.
 कृदर (कृ० ४८५) (सं) ना. —धान्याचा साठा; कोठी; कोठार; कणगी.
 कृतन (कृ० ४८६) (सं) ना. —काटणी; कटावणी; तोडप; तोड.
 कृप (कृ० ४८७) (सं) ना. —द्रोणाचार्याचा मेहुणा कृपाचार्य.

कृपण (कृष्ण) (सं) वि. - लोभी; कंजुष; दीन; गरीब; मूर्ख; क्षुद्र; दयापात्र.

कृपा (कृष्ण) (सं) ना. - दया; अनुग्रह.

—कटाक्ष, दृष्टि. (कृष्ण, दृष्टि) (सं) ना. - हितदृष्टि; दयादृष्टि; अनुग्रह.

कृपाकर (कृष्णकर) (सं) वि. - दयावंत; करुणाशील; दयालु; प्रेमल.

कृपांग (कृष्णंग) (सं) वि. - दया हेच अंग झालेला; महादयालु; दयाशील.

कृपाजलधि (कृष्णजलधि) (सं) ना. - दयासागर; दयानिधी.

कृपाण (कृष्णण) (सं) ना. - खड्ग; तलवार; कट्यार.

कृपानिधि (कृष्णनिधि) (सं) ना. - दयासागर; करुणासमुद्र.

कृपार्णव (कृष्णार्णव) (सं) ना. - दयासमुद्र; करुणासागर.

कृपालु (कृष्णालु) (सं) वि. - दयालु; करुणावंत.

कृपावलोकन (कृष्णवलोकन) (सं) वि. - दयादृष्टि; करुणा कटाक्ष.

कृपाहीन (कृष्णहीन) (सं) वि. - निर्दय; निष्ठुर; नीच.

कृपि (पी) (कृष्ण [पी]) (सं) ना. - कृपाचार्यांची छहान बहीण.

—पुत्र (पुत्र) (सं) ना. - अश्वत्थामा.

—पति (पति) (सं) ना. - द्रोणाचार्य.

कृपीट (कृष्णपीट) (सं) ना. - 'कंचु' पहा. सौध; जळण; पाणी; ढेरपोट.

—योनी (योनी) (सं) ना. - अग्नि; निखारा.

कृपे (कृष्ण) (सं) ना. - दया; अनुग्रह; करुणा; कोमलता; हितैषी.

—पडे (पडे) (क) धा. - उपकार करणे; अनुग्रह करणे.

—पेरु (पेरु) (क) धा. - दया दाखवणे.

—वेरसु (वेरसु) (क) अ. - सदयतेने; सकरुणत्वे.

कृमि (कृष्ण) (सं) ना. - जीव; कीटक; किडा.

—पर्वत (पर्वत) (सं) ना. - वारुळ.

—फल (फल) (क) ना. - उंबर; वडफळ.

—ला (ला) (सं) ना. - सफळ स्त्री.

कृमिघ्न (कृष्णघ्न) (सं) वि. - कृमिनाशक; कीटसंहारक.

कृवि (कृष्ण) (सं) ना. - माग; विणण्याचें साधन.

कृश (कृष्ण) (सं) वि. - किडकिडीत; रोडका; क्षीण; सडपातळ.

—अंग (अंग) (सं) ना. - दुबळा देह; शेलाट काठी.

—उदरि (उदरि) (सं) ना. - पातळ पोटाची स्त्री; सुंदरी.

कृशानु (कृष्णानु) (सं) ना. - अग्नि; विस्तव; प्रज्वलित होणारी जडवस्तु; चित्रमूल.

—रेतस् (रेतस्) (सं) ना. - शिव.

कृशाश्व (कृष्णश्व) (सं) ना. - दक्षप्रजापतीचा जावई; एक ऋषि.

कृशाश्वि (कृष्णश्वि) (सं) ना. - नर्तक; नट; अभिनेता; कृशाश्वचा शिष्य; अभिनयशास्त्रलेखक.

कृशीकरण (कृष्णशीकरण) (सं) ना. - वात झडून रोडावणे; फोपसेपण जाणे.

कृशोदरी (कृष्णोदरी) (सं) ना. - कोमलंगी.

कृषि (कृष्ण) (सं) ना. - शेतकी; शेतकरी पेशा; आरंभ.

कृषिक (कृष्णिक) (सं) ना. - शेतकरी; रयत.

कृषिका (गा) र (कृष्णिका [गा]र) (सं) ना. - 'कृषिक' पहा.

कृषीवल (कृष्णवल) (सं) ना. - 'कृषिक' पहा.

कृष्ट (कृष्ण) (सं) वि. - उरलेले; उर्वरित; ओढलेले; वाहून नेलेले; उखडलेले.

कृष्टि (कृष्ण) (सं) ना. - बुद्धिमंत; ओढाताण; उखणी.

कृष्ण (कृष्ण) (सं) ना. - आकर्षण; कपट; वसुदेवपुत्र;

वेदव्यास; अर्जुन; कावळा; कौकीळ; काळा मनुष्य; इंद्र;

अग्नि; पाणी; आकाश; किरीट; जालें; कृष्णपक्ष.

कृष्णकर्म (कृष्णकर्म) (सं) ना. - दुष्कृति; पापकर्म; हिंसा.

कृष्णकाश (कृष्णकाश) (सं) ना. - कृष्ण कावळा.

कृष्णते (कृष्णते) (सं) ना. - काळारंग; काळेपणा; फसवणूक; कपट.

कृष्णद्वैपायन (कृष्णद्वैपायन) (सं) ना. - व्यासऋषि.

कृष्णपक्ष (कृष्णपक्ष) (सं) ना. - काळोखी पंधरवडा.

कृष्णपक्षि (कृष्णपक्षि) (सं) ना. - पक्षीविशेष; गुलामांच्या

व्यापारासाठी पळवून आणलेला निग्रो.

कृष्णभेदि (कृष्णभेदि) (सं) ना. - एक औषधी वनस्पती;

कटुरोहिणी.

कृष्णमुख (कृष्णमुख) (सं) वि. - काळतोंड्या; काळ्या

तोंडाचें माकड; पिंगलक; रोंडा जळलेलें.

कृष्णमृत्तिके (कृष्णमृत्तिके) (सं) ना. - काळी माती; कस्तुरी.

कृष्णले (कृष्णले) (सं) ना. - गुंज.

कृष्णवक्त्र (कृष्णवक्त्र) (सं) ना. - 'कृष्ण मुख' पहा. लांब

शेपटीचा माकड.

कृष्णवर्ण (कृष्णवर्ण) (सं) ना. - काळा रंग; राहू; शूद्र.

कृष्णवर्त्म (कृष्णवर्त्म) (सं) ना. - अग्नि; राहू; व्यभिचारी;

दुर्वर्तनी; आडमार्गाने जाणारा.

कृष्णवेणि (कृष्णवेणि) (सं) ना. - काळी वेणी असलेली;

कृष्णानदी.

कृष्णसख (कृष्णसख) (सं) ना. - अर्जुन; मध्यमपांडव.

कृष्णसर्प (कृष्णसर्प) (सं) ना. - काळ्यासर्प; काळासाप.

कृष्णसार (कृष्णसार) (सं) ना. - कृष्णसारंग; काळवीट.

कृष्णसारथि (कृष्णसारथि) (सं) वि. - अर्जुन; कृष्ण ज्याचा सारथी आहे असा.

कृष्णहृदय (कृष्णहृदय) (सं) वि. - वंचक; कपटी; कलंकित;
दुष्ट; हीनमनस्क.

कृष्णागर (कृष्णागर) (सं) ना. - श्रीगंध; रक्तचंदन; चंदन.

कृष्णांक (कृष्णांक) (सं) ना. - काळी खूण; कृष्णस्मृति;
कृष्णाचें नांव.

कृष्णांगि (कृष्णांगि) (सं) ना. - श्यामला; काली; यमुना;
दुर्गा.

कृष्णाजिन (कृष्णाजिन) (सं) ना. - काळविटाचें कातडें.

कृष्णी (कृष्णी) (सं) ना. - काळीरात्र; काळ रात्र.

कृष्णे (ष्णा) (कृष्णे [ष्णा]) (सं) ना. - द्रौपदी; दुर्गा; कालिंदि;
यमुना; मिरीचा कोंब; अग्निजिह्वा.

कृष्य (कृष्य) (सं) वि. - नांगरण्यायोग्य (जमीन.)
(सं) ना. - नांगरलेली जमीन.

कृषर (कृषर) (सं) ना. - खिचडी; सैंपाक; स्वयंपाक.

कलस (कलस) (कलस [कलस]) (सं) वि. - निश्चित; सिद्ध;
परिणामकारक; निपुण; शुद्ध; नियोजित.

(सं) ना. - किंमत; मूल्य; वेतन.

कैकर (कैकर) (क) ना. - कलिंगडें; कलिंगडाचा वेल.

—नोट (नोट) (क) ना. - स्थिरदृष्टि; एकटक; क्रोधदृष्टि;
क्रुद्ध नजर.

कैकरिसु (कैकरिसु) (क) धा. - लाल होणें; भीतीनें पाहणें;
रागेजणें; क्रोधानें पाहणें.

कैकस (कैकस) (क) ना. - अपमान; शिवी; खुदाई.
(क) अ. - अपमानित होऊन.

कैकळ (कैकळ) (क) वि. - भयंकर; भीतिप्रद.

—इसु (इसु) (क) धा. - भीतीनें कापणें; थरकाप होणें.

कैककु (कैककु) (क) ना. - जनावरें वळविण्याचा आवाज.

कैके (कैके) (क) ना. - कानशील; कपोल; कानफट; 'कटपु'
पहा.

कै (कै) (क) वि. - लाल; तांबडे.

कैक (कैक) (क) ना. - लाल रंग; लालिमा.

कैकण (गण) (कैकण [गण]) (क) ना. - लाल डोळे;
रक्ताक्ष.

कैकण (गण) (कैकण [गण]) (क) ना. - कोकिल; लाल
डोळे असलेला; रक्ताक्ष.

कैकरुणे (कैकरुणे) (क) ना. - लाल रंगाचा बाण; मेढरुं; मेढीचें
पिंङ्गु; लाल कोकरुं; करडू.

कैकलु (गलु) (कैकलु [गलु]) (क) ना. - लाल रंग; तांबडा
रंग; ताम्रवर्ण; एक जातीचा मासा.

कैकणवकि (कैकणवकि) (क) ना. - कोकिल.

कैकणु (कैकणु) (क) ना. - 'कैकण' पहा.

कैगदिर (कैगदिर) (क) ना. - सूर्य; रक्तकिरण.

कैगरिगोल (कैगरिगोल) (क) ना. - लाल पिसाचा बाण.

कैगलिसु (कैगलिसु) (क) धा. - लाल होणें; लाली येणें.

कैगळवे (कैगळवे) (क) ना. - बत्ती; लाल कळम; तांबडा
तांदूळ, मंगलाक्षता.

कैगडि (कैगडि) (क) ना. - अश्रुकिरण; स्फुलिंग; ठिणगी.

कैगुडि (कैगुडि) (क) ना. - ध्वजा; बावटा; मृगशावक;
पोवळें; लाल पालवी.

कैगेंड (कैगेंड) (क) ना. - निखारा; विस्तव.

कैगोल (कैगोल) (क) ना. - लाल किरणाचा सूर्य; भास्कर.

कैचने (कैचने) (क) वि. - लाल; रक्तवर्णी; तांबडा.

कैचल (लु) (कैचल [लु]) (क) ना. - आचळ; जनावराच्या
स्तनाजवळील भाग.

कैचु (कैचु) (क) धा. - तंतुवाद्य वाजविणें; पानें जोडणें.
(क) ना. - खोड; दर्प; लालरंग; मस्ती; धैर्य.

कैचुकट्टु (गट्टु) (कैचुकट्टु [गट्टु]) (क) ना. - घट्ट होणें;
स्थिरावणें; मर्यादा ओलांडणें.

कैचुबीळ (कैचुबीळ) (क) धा. - ताडून राहणें; गर्वानें
चालणें.

कैचुमन (कैचुमन) (क) ना. - मनाची दृढता; हिंमत;
मनोदार्ढ्य.

कैचुदे (कैचुदे) (क) ना. - धैर्यशाली हृदय; निर्भीक मन.

कैचुदेय (कैचुदेय) (क) वि. - धीर; वीर.

कैच (कैच) (क) ना. - गोरा मनुष्य; पिंगट केस; लाल
नेत्राचा; अनार्य; असंस्कृत मनुष्य.

कैचगे (ने) (कैचगे [ने]) (क) अ. - रागावून; क्रोधाविष्ट
होऊन; लाल होऊन.

कैचळिलु (कैचळिलु) (क) ना. - तांबुस खार.

कैचि (कैचि) (क) ना. - ताम्रवर्णी स्त्री; अनार्या; असंस्कृत स्त्री.

कैचु (कैचु) (क) ना. - लाली; रक्तिमा; तांबडे फुटणें.

कैजग (जिग) (कैजग [जिग]) (क) ना. - जाळ; मोठी
लाल सुंगी.

कैजर (कैजर) (क) ना. - 'कैचु' पहा.

कैजिगे (कैजिगे) (क) ना. - 'कुसुवे' पहा.

कैजुगे (कैजुगे) (क) ना. - 'कैजग' पहा; किंदळ;

किंजळवृक्ष.

कैट्ट (कैट्ट) (क) वि. - वाईट; नाश पावलेले; विषडलेले.

कैट्टेणिसु (कैट्टेणिसु) (क) धा. - वाईट चितणें; नाश करणें;
विध्वंसणें.

कैडकि (कैडकि) (क) ना. - वाईट काम करणारी; दुराचारिणी;
अविवेक; दुष्टता; क्षुद्रता.

केडकु (कैडकु) (क) ना. - वाईट काम; दुष्कर्म; हानो; अपाय; नाश; दुर्वर्तन.

केडपु(डु) (कैडपु [डु]ळ) (क) धा. - खाली पडणे; जमीनदोस्त करणे; फेकणे; खाली वाकविणे; टोचणे; अंतर्भेद करणे.

केडिक (कैडिक) (क) वि. - निंदकर्मा; दुराचारी; नाश करणारा; वाईट करणारा.

केडिके (कैडिके) (क) ना. - दुर्वर्तनी स्त्री; नाशिनी; विघडवणारी.

केडिसु (कैडिसु) (क) धा. - नाश करणे; नाहीसे करणे; अकल्याण करणे; वाटणे.

केडु (कैडु) (क) धा. - नाश होणे; बरबाद होणे; सुकणे; निवणे; थंडावणे; वाईट होणे; खोडणे; निर्मूल करणे; दम खाले; हीन स्थितीला जाणे.

केडुकु (कैडुकु) (क) ना. - 'केडकु' पहा.

केडुक(कि) (कैडुक [कि]) (क) ना. - केडिके' पहा.

केडुनुडि (कैडुनुडि) (क) ना. - अपशब्द; शिवी; विसंगत बोलणे; पाणउतारा; शाप.

केडुह (कैडुह) (क) ना. - नाश; हानी; स्थानांतर; अदर्शन; विनाश.

केडे (कैडे) (क) धा. - पडणे; पाडणे; तोल जाणे; घसरून पडणे; लोटणे; बुडणे; विचार न करता पाडणे.

केडेनुडि (कैडेनुडि) (क) धा. - अविचाराने बोलणे; चुकीचे विधान करणे; टोचून बोलणे; निंदणे; घसरणे; अपशब्द वापरणे.

(क) ना. - टोचणे; कुचके बोल; निंदा; शिवी; अपशब्द; अविचार; शाप; पहाट.

केडेनुकु (कैडेनुकु) (क) धा. - जमीनदोस्त करणे; पुरा निजविणे; भुईसपाट करणे.

केडेबडि (कैडेबडि) (क) धा. - पाझन पुढे
केडेहोडे (य) (कैडेहोडे [य]) जाणे; पडेंपर्यंत मारणे; जमिनीवर लोळवणे.

केडेहाय (कैडेहाय) (क) धा. - पडेल असे अंगावर जाणे; पाझन पुढे जाणे; धडक हल्ला करणे; धडक देणे.

केड्डा (कैड्डा) (क) ना. - रानटी हत्तींना पकडण्याचे रान.

केणकु (कैणकु) (क) धा. - रागाला आणणे; तंत्र्याला कारण होणे; स्पर्धा करणे; आव्हान देणे.

केणकाट (कैणकाट) (क) ना. - आव्हान; चीड; क्रोध.

केंड (कैड) (क) ना. - निखारा; अंगार; अतिक्रोध.

केंडलिसु (कैडलिसु) (क) धा. - फाडणे; विभागणे.

केंडविसु (कैडविसु) (क) धा. - आग सावरणे; पेटविणे; ज्वाळ करणे; अग्नी एकत्र करणे.

केत्तने (कैडुलै) (क) ना. - खोदकाम; खुदाई; शिल्पकाम; कोरकाम; कोंदणकाम; कंप.

केत्तिगे (कैडुगै) (क) ना. - कोंदणकाम.

केत्तिसु (कैडुसु) (क) धा. - खोदणे; दिसणे; कोंदण घालणे; रत्न जडवणे.

केत्तु (कैडु) (क) धा. - थरथरणे; कापणे; स्पंदन पावणे;

जुळणे; जुळविणे; कवच काढणे; तासून चिचोळे करणे;

गुळगुळीत करणे; मोह होणे; ठसा उठविणे; खोदकाम करणे; कोरणे; सांत्वन पावणे.

केदकु (कैडकु) (क) धा. - खाजविणे; हलविणे; कालविणे; खोदणे; जमीन पोकळ करणे.

केदरु (रु) (कैडरु [रु]) (क) धा. - विस्कटणे; ओतणे; फेकणे; विस्तारणे; विखरणे.

(क) ना. - अग्नीचा पेट; मंदाग्नि; धुमसणारा अग्नी.

केदगूदल (कैडगूदल) (क) ना. - विस्कटलेले केस; पसरलेल्या झिजा; खाजवलेले डोके.

केददले (कैडदल) (क) ना. - खाजवलेले डोके; झिजा; सुटलेले डोके.

केदमीसे (कैडमीसे) (क) ना. - कुचल्यासारख्या मिशा; मिशीचे जंजाळ; झंझाट.

केने (कैने) (क) धा. - घोड्यासारखे खेकाळणे, लाजविणे.

(क) ना. - दुधावरील साय; तुपावरील तवंग; मनोहारिता; सौंदर्य; शोभा; घोड्याचे खेकाळणे; स्वच्छता; रम्यता; स्तुति.

केनेगंजि (कैनेगंजि) (क) ना. - तांदळाची गंजी; कांजी.

केनेगट्टु (कैनेगट्टु) (क) ना. - साईचे विरजण.

केनेरि (कैनेरि) (अ. दे.) ना. - गाणारा पक्षी; कॅनेरी पक्षी.

केनेवाल् (कैनेवाल्) (क) ना. - साईचे दूध; निरसे दूध; अकडी दूध.

केंदले (लेग) (कैडले [लेग]) (क) ना. - पिंगट केसाचा; वर्तक.

केंदळ (कैडळ) (क) ना. - लालतळरा; लाल पाकळी;

हरिणशावक; लालपान; पालवी.

केंदळिर् (रु) (कैडळिर् [रु]) (क) ना. - पालवी; शावक.

केंदारे (कैडारे [रु]) (क) ना. - मंदिर; देवालय.

केंदावरे (पूरे) (कैडारे [रु]) (क) ना. - लाल कमल.

केंदाळि (कैडारे) (क) ना. - तांबूस नारळ.

केंदु (कैडु) (क) ना. - लालरंग.

(क) धा. - वर वाकणे.

केंदुटि (कैडुटि) (क) ना. - लाल ओठ.

केंदूळ (कैडूळ) (क) ना. - तांबडी माती; वावटळीतील धूळ.

केसं (कैसुं०) (क) अ. - बहुतकरुन; सामान्यतः; विशेषकरुन.

(क) वि. लाल; तांबडें.

केसालगे (कैसुं०ली) (क) ना. - लाल जीम.

केसरीर (कैसुं०र) (क) ना. - लाल पाणी; रक्त.

केसे (कैसुं०) (क) ना. - कपोत. 'कदपु' पहा.

केसेत्तरु (कैसुं०त्तरु) (क) ना. मिश्र रक्त; लालसर काळे रक्त.

केसेरिदले (कैसुं०रिदले) (क) ना. - रक्तकमळ; लालकमळ.

केसेल (कैसुं०ल) (क) ना. - लाल जमीन; मसारी भूमि; नापीक जमीन; तांबडी माती.

केप्पु (कैसुं०प्पु) (क) ना. - किंवडेपणा; बहिरेपणा; काळेपणा.

केव्वारे (कैसुं०व्वारे) (क) ना. - पक्षीविशेष.

केव्वे (कैसुं०व्वे) (क) ना. - लालपणा; पिंगटता; साल; बोतरें तोंड.

कें (कैसुं०) (क) ना. - साय. लाली.

केंजेळु (कैसुं०जेळु) (क) ना. - लाल विंचु; विंचवाच्या आकाराची गांधड; वृश्चिक.

केंपु (कैसुं०पु) (क) ना. - लाल रंग; पिंगटता; ताम्रवर्ण.

केंवट्टे (कैसुं०वट्टे) (क) ना. - लाल वस्त्रे; लाल रस्ता.

केंवरल् (कैसुं०वरल्) (क) ना. माणिक; लाल; रत्न.

केंवलगे (कैसुं०वलगे) (क) ना. - लाल ढाल; लाल शस्त्र.

केंववल (कैसुं०ववल) (क) ना. - पोवळें; विद्रुम.

केंवळयिगे (कैसुं०वळयिगे) (क) ना. - लाल निशाण; रक्तध्वज.

केंवारे (कैसुं०वारे) (क) ना. - संध्यारंग; सूर्यास्ताची लाली; मावळतीचा रंग.

केंविसिल् (कैसुं०विसिल्) (क) ना. - तांबडें उन्ह; अरुणोदय; संध्यारंग.

केंवुलु (कैसुं०वुलु) (क) ना. - इंद्रगोप; काडू; गांडूळ; आमिष.

केंवूत (कैसुं०वूत) (क) ना. - मोराचें अनुकरण करणारा पक्षी; किरकावळा; भारद्वाज.

केंवेरल् (कैसुं०वेरल्) (क) ना. - लाल अंगुली; मेंदी लावलेलीं बोटे; पालवीसारखें बोट; रंगविलेलें बोट.

केंवेळगु (कैसुं०वेळगु) (क) ना. - संध्याप्रकाश; पहाट; लालकांती.

केंवोगर् (कैसुं०वोगर्) (क) ना. - 'केवेळगु' पहा.

केंवोगे (कैसुं०वोगे) (क) ना. - लाल धूर.

केंवोत (कैसुं०वोत) (क) ना. - 'केंबूत' पहा.

केंवोनल् (कैसुं०वोनल्) (क) ना. लाल प्रकाश; लाल झरा; लाल प्रवाह.

केंवोरु (कैसुं०वोरु) (क) धा. - लाल होणें; रागावणें; लाली धारण करणें.

केंवोळपु (कैसुं०वोळपु) (क) ना. - लालकांती; अरुणराग.

केम्मगे (ने) (कैसुं०गे [ने]) (क) अ. - मुकाट्यानें; कारण नसता; निष्कारण.

केम्मट्टि (कैसुं०ट्टि) (क) ना. - लाल माती.

केम्मीनु (कैसुं०मीनु) (क) ना. - लाल रंगाचा मासा.

केम्मुह (कैसुं०मुह) (क) ना. - खोंकळा; खोंक.

केम्मोरे (कैसुं०मोरे) (क) ना. - लाल तोंडाचें माकड; क्रुद्ध सुख.

केय् (कैसुं०य) (क) धा. - करणें; सहकारी होणें; मदत देणें.

(क) ना. हात; मुंडाहात; सोंड; फांदी;

काठी; खांब; मूठ; किल्ली; लहानपण; उपकरण.

केय्कट्टु (कैसुं०य्कट्टु) (क) धा. - हात बांधणें; हातांचें स्वस्तिक करणें.

केय्करण (कैसुं०य्करण) (क) ना. - सुलभ औषधयोजना;

सहजसाध्य औषध.

केय्कट्ट (कैसुं०य्कट्ट) (क) ना. - शेतकाम; शरीरकष्ट; रोजमुरा.

केय्कळि (कैसुं०य्कळि) (क) धा. - हाता बाहेर जाणें; मर्यादे-बाहेर जाणें; आयोक्त्यात न राहाणें.

केय्कागद (कैसुं०य्कागद) (क) धा. - करपत्रिका; लहान पत्रक; करारपत्र; पुढा; हातकागद.

केय्काल्कट्टिकोळु (कैसुं०य्काल्कट्टिकोळु) (क) धा. -

हातापाया पडून मागणें; दीनवाणे प्रार्थिणें; गयावया करणें.

केय्काल्के (ने) डु (कैसुं०य्काल्के [ने] डु) (क) धा. - दिडमूड होणें; अंधारी येणें; कांहीं कळनासे होणें.

केय्काल्बीळु (कैसुं०य्काल्बीळु) (क) धा. पदर पसरून मागणें; अनन्यगतिक होउन प्रार्थणें; हातापाया पडणें; गयावया करणें.

केय्काल्होगु (कैसुं०य्काल्होगु) (क) धा. - छाती फुटणें; धैर्य सुटणें; गर्भगळित होणें; तोंडचें पाणी पळणें.

केय्कालुपडे (कैसुं०य्कालुपडे) (क) धा. - धैर्य येणें; कार्या-मिसुल होणें.

केय्काल्गा (कैसुं०य्काल्गा) (क) ना. - हातघाई; मलयुद्ध; मूठभेड.

केय्कुंचिके (कैसुं०य्कुंचिके) (क) ना. - लहान कुंची.

केय्कुडिते (कैसुं०य्कुडिते) (क) ना. - ओंजळ; पसा.

केय्कूलि (कैसुं०य्कूलि) (क) ना. - रोजमुरा; दैनिकश्रम; शरीराची राबणूक; शारीरिक कष्ट.

केय्केलस (कैसुं०य्केलस) (क) ना. - हस्तव्यवसाय; हस्तकला; हातकाम; यांत्रिक उद्योग.

केय्कोडलि (कैसुं०य्कोडलि) (क) ना. - लहान कुन्हाड; फरशी; हातकुन्हाड.

केय्कोडलिग (कैसुं०य्कोडलिग) (क) ना. - परशुराम.

केय्कोडु (कैसुं०य्कोडु) (क) धा - साह्य करणें; फसविणें; हातावर तुरी देणें.

केयकोळ (कैय्योळ) (क) धा. - आरंभणें; स्वीकारणें; धरणें; ठरविणें; निश्चय करणें.

केयकोळिसु (कैय्योळिसु) (क) धा. - आपलासा करणें; स्वीकारणें; स्वीकाराहं करणें.

केयकोळह (कैय्योळह) (क) धा. - आरंभणें; हातीं घेणें.

केयको (गो)ळ (कैय्योळ [गोळ]) (क) ना. - हातांत धरण्याची काठी; हातकाठी; उपजीवनाची वस्तु; म्हातारपणची संतती.

केयकोळ (कैय्योळ) (क) ना. - श्रृंखला; वेडी; हातकडी.

केयगड (कड) (कैय्योळ) (क) ना. - हातउसनवट; मदत.

केयगडे (कैय्योळ) (क) धा. - हात तोडणें; हातानें तोडणें.

केयगटु (कैय्योळगटु) (क) ना. - गुप्तधन; लपवलेला ठेवा; किरकोळ रक्कम; कल्पित गोष्ट; पदरचें घालणें.

केयगंड (कैय्योळगंड) (क) वि. - अनुभवी; रुढ; अनुभवाचा.

—केलसु (कैलसु) (क) ना. - अनुभूति; अनुभवाचें काम.

केयगुणसु (कैय्योळगुणसु) (क) धा. - मर्यादेबाहेर जाणें;

आटोक्यांतून जाणें; अतिक्रमण करणें.

केयगुत्ति (कैय्योळगुत्ति [गुत्ति]) (क) ना. - चिमुकली तलवार; लांडी तलवार; गुत्ती.

केयगडक (कि) (कैय्योळक [कि]) (क) ना. - भुरग्या चोन्या करणारी स्त्री.

केयगडक (ग) (कैय्योळक [ग]) (क) ना. - भुरग्या चोर; लिसे कापु.

केयगळि (कैय्योळ) (क) धा. - अतिक्रमण करणें; पकड दिली होणें; मर्यादा ओलांडणें. 'असुवळि' पहा.

केयगळिके (कैय्योळकै) (क) ना. - हातानें दिलेली देणगी; उपायन; अल्प देणगी.

केयगाय (कैय्योळगाय) (क) धा. - संरक्षण करणें; शांत राहणें; सहन करीत राहणें; हात आवरणें.

केयगुक् (कैय्योळगुक्) (क) ना. - बाळघास; मदतगार; सेवक; परिचारक; करपुटयुग्म.

केयगुडिते (कैय्योळगुडिते) (क) ना. - ओंजळ; पसा; अंजलि.

केयगुड (गोडु) (कैय्योळगुड [गोडु]) (क) धा. - 'केयकोळ' पहा.

केयगुंदु (कैय्योळगुंदु) (क) धा. - हात टेकणें; नामोहरम करणें; हात चालेनासा होणें; उपाय थकणें.

केयगुडु (कैय्योळगुडु) (क) धा. - फळाळा येणें; लागास येणें; लाभ होणें; आकांक्षा पूर्ण होणें.

केयगेय (कैय्योळगेय) (क) धा. - श्रृंगारणें; कारणीभूत होणें; कारण करणें.

केयचळक (कैय्योळक) (क) ना. - हात चळाखी; हस्त कौशल्य; दिडमूढता.

केयजोडिसु (कैय्योळजोडिसु) (क) धा. - हात जोडणें; विनंती करणें; प्रार्थणें.

केयत (कैय्योळ) (क) ना. - काम करण्याची हातोटी; हस्तकौशल्य.

केयतडु (कैय्योळडु) (क) धा. - टाळी वाजवणें; संकेत करणें; खुणावणें.

केयतपु (कैय्योळतपु) (क) धा. - हात आवरणें; संयम करणें; हातून चूक होणें; हात सोडणें.

केयदावरे (कैय्योळदावरे) (क) ना. - करकमल.

केयदाळ (कैय्योळदाळ) (क) वि. - अप्रामाणिक; लुचा; फसव्या.

केयदि (कैय्योळदि) (क) ना. - श्रृंगार; शोभा; सजावट.

केयदीविगे (कैय्योळदीविगे) (क) ना. - हातचिमणी; करदीपिका.

केयदु (कैय्योळदु) (क) ना. - आयुध; शस्त्र; अस्त्र.

केयदुकार (कैय्योळदुकार) (क) ना. - योद्धा; सैनिक; लढवय्या.

—तन (तन) (क) ना. - धनुर्विद्यानिपुणता.

केयदुडुकु (कैय्योळदुडुकु) (क) ना. - चाचपड; शोध; गडबड.

केयदेगे (कैय्योळदेगे) (क) धा. - मार्गे पाऊल घेणें; पाठीमार्गे हटणें; मार्गे सरणें; हात मार्गे घेणें.

केयदोडिते (कैय्योळदोडिते) (क) ना. - मुक्त हस्तें केलेलें दान.

केयदोडिसु (कैय्योळदोडिसु) (क) ना. - मुष्टियुद्ध; ठोसाठोसी; गुदागुद्दी; गुदलपेंडी.

केयदोरु (कैय्योळदोरु) (क) धा. - सामर्थ्य प्रगट करणें; इंगा दाखवणें; साहस करणें; फसवणें; कपट करणें; शक्तिप्रदर्शन करणें

केयनीडु (कैय्योळनीडु) (क) धा. - साह्य करणें; हात देणें; आधार देणें.

केयनीरु (कैय्योळनीरु) (क) ना. - पाणीग्रहणाच्या वेळीं वधुवरांनी केलेले अर्घ्यप्रदान.

केयनेरवु (कैय्योळनेरवु) (क) ना. - सहाय्य; अनुकूलता.

केयनेय (कैय्योळनेय) (क) ना. - हाताखालचा नोकर; दुय्यम मदतगार; पडचाकर.

केयपरे (कैय्योळपरे) (क) ना. - टाळी; करताळ; करध्वनी.

केयपरेगटु (कैय्योळपरेगटु) (क) ना. - टाळी वाजवणें; पुष्टि देणें.

केयपडि (कैय्योळपडि) (क) ना. - आधार; बाणाचा मधला भाग; हातचा आरसा; आधार ग्रंथ; मूठ; हत्या; पक्कड; हातकाठी.

केयपोडे (कैय्योळपोडे) (क) ना. - हाताचा खालचा भाग; बाणपुच्छ.

केरपोयल्लु (कैय्योप्पोयल्लु) (क) ना. - टाळी; हातपिटणें.

‘केरतड्डु’ पहा.

केरबदल्लु (कैय्योबदल्लु) (क) ना. - कर्ज; ऋण; हातउसनवट.

केरिबड्डु (कैय्योबिड्डु) (क) धा. - हात सोडणें; साह्य

रोखणें; मदत थांबवणें; आधार काढून घेणें; मदत टाळणें.

केरमरे (कैय्योमरे) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; अचंबा;

विस्मरण; एक नृत्यविधान.

केरमाड्डु (कैय्योमाड्डु) (क) धा. - दाखविणें; शस्त्र चालविणें;

खुणेनें व्यवहार करणें; अंगावर जाणें.

केरिमगु (कैय्योमिगु) (क) धा. - ‘केर्याळि’ पहा.

केरमीरु (कैय्योमीरु) (क) धा. - हाताबाहेर जाणें;

सामर्थ्याबाहेर जाणें; मर्यादा ओलांडणें.

केरमुट्टु (कैय्योमुट्टु) (क) ना. - हस्तसाधन; स्वयंस्फूर्त काम.

केरमुरि (कैय्योमुरि) (क) धा. - हात मोडणें; निरुपाय होणें;

मदत हुकणें.

केरमे (कैय्योमे) (क) ना. - करणी; कार्य.

केरवोय् (कैय्योवोय्) (क) ना. - हाताची टाळी; करपिटणी;

करपुटयुग्म.

केर्योयल्लु (कैय्योप्पोयल्लु) (क) ना. - टाळी; ‘केर्यरे’

पहा.

केर्यळवि (कैय्योळवि) (क) ना. - पकड; स्वशक्ति; सिद्धी;

साध्यता.

केर्याडिसु (कैय्योडिसु) (क) धा. हात फिरविणें; राबणें;

उदारता दाखवणें; गोंजारणें; प्रेमानें पाजवणें.

केर्यान् (कैय्योन्) (क) धा. - धरणें; आधार देणें; मदत

पोचविणें; धीर देणें.

केर्यांतु (कैय्योंतु) (क) अ. सिद्ध होऊन; अंगीकरून;

प्रथमारंभीं.

केर्यारे (कैय्योरे) (क) अ. - पुरेसें होईतो; हात लावून.

केर्यासे (कैय्योसे) (क) ना. - लाचलुचपत; लांज.

केरियि (कैय्योयि) (क) धा. - शेत करणें; जमीन साफ करणें.

(क) ना. - जमीन; गादा; शेत; आधार; पात्र.

केरियड्डु (कैय्योड्डु) (क) धा. - आरंभणें; हात घालणें; गुंतणें;

अधिक प्रसंग करणें.

केर्यूरु (कैय्योरु) (क) धा. - थकून बसणें; जमिनीला हात

टेकणें; लाचार बनणें; निरुपाय होणें.

केर्योड्डु (कैय्योड्डु) (क) धा. - ओंजळ पसरणें; हात पसरून

मागणें; भीक मागणें.

केरवट्ट (ट्टि) (कैय्योवट्ट [ट्टि]) (क) ना. - हातरुमाल; करवस्त्र;

(वट्टि=पट्टि).

केरवर् (रु) (कैय्योवर् [रु]) (क) धा. - हाताला येणें;

सांपडणें; प्राप्त होणें; फळ मिळवणें, हातीं येणें.

(क) अ. - हाती येऊन; प्राप्त होऊन.

केरवरे (कैय्योरे) (क) ना. - हस्तवाद्य; ढोल; टाळी.

—कु (गु) ट्टु (रु [गु] [ट्टु]) (क) धा. - टाळी

वाजविणें; हातांचा आवाज करणें.

केरवश (कैय्योवश) (क) ना. - हातपकड; अडकणी.

केरवाड (कैय्योवाड) (क) अ. - हाताशीं; हातावर.

(क) ना. तंत्र; हस्तकौशल्य; हातकाम.

केरवार (कैय्योवर) (क) ना. - पक्षपात; अभिमान; साह्य;

कड; बाजू.

केरिचल (कैय्योचल) (क) ना. - सोंडेवरील सुरकुत्या; वळ्या;

सोंडेचा शेवट; पुट.

केरवोल (कैय्योवल) (क) ना. - हातानें नांगरलेलें शेत; गादा.

केरसत्ते (कैय्योसत्ते) (क) ना. - हातानें केलेली खूण; संकेत.

केरसार (कैय्योसार) (क) धा. - प्राप्त करणें; मिळणें; जवळ

येणें; सापडणें.

केरसाल (कैय्योसाल) (क) ना. - हातउसनवट; तोंडी कर्ज.

केरसूरिगे (कैय्योसूरिगे) (क) ना. - सुरी; चाकू; खंजीर.

केरसुरे (कैय्योसुरे) (क) ना. - लट; लुबाडणी; लुबाडणूक.

केरसोडर (कैय्योसोडर) (क) ना. - करदीप; कयपंजी;

पणती.

केर (कैर) (क) ना. - पादत्राण; जोडा; वहाण.

केरक (कैरक) (क) ना. - खाजवणारा; जुनी मांडणे उकरणारा.

केरकल्लु (कैरकल्लु) (क) वि. - काळवंडलेले; करपलेले;

तळाला लागलेलें; फाटले तुटलेलें; उरलेलें.

केरकु (कैरकु) (क) धा. - खरडणें; खाजवणें; वासणें.

केरट्टु (कु) (कैरट्टु [ट्टु]) (क) ना. - ‘केर’ पहा.

केरळ (ळु) (कैरळ [ळु]) (क) धा. - रागावणें; चिडणें;

क्रोधाविष्ट होणें; हळी मारणें; दुखणें वाढणें.

केरळ्लु (कैरळ्लु) (क) धा. - आरडाओरड करणें; गोंधळ

माजवणें; रागाला आणणें; रागावणें; रागेजणें.

केरे (कैरे) (क) धा. - नखानें खाजवणें; उकरणें; ओरवाडणें;

खरडून काढणें; हजामत करवणें.

(क) ना. - जलाशय; गार्देचा कळप; तळ्याचा बांध.

केरु (कैरु) (क) ना. - ‘केरु’ पहा.

केरु (कैरु) (क) ना. - झाडाची फांदी; झाडाचा कोंब; अंकुर.

केरु (कैरु) (क) वि. - कांहीं; कितीतरी; लहान.

(क) ना. - बाजू; गल्ली; जवळची ओळ; आजुबाजू.

केरुदं (कैरुदं) (क) ना. - एकपक्ष घेऊन राहाणारा; जवळ

राहणारा.

केलनागु (कैलनागु) (क) धा. — बाजूला सरणें;

त्या बाजूला जाणें; वाट सोडणें.

केलनीर् (कैलनीर्) (क) ना. — हाताला येणारे पाणी;

खोल नसलेले पाणी; विपुल पाणी.

केलंदेगे (कैलंदेगे) } (क) धा. — बाजूला सरणें;

केलंदोलगु (कैलंदोलगु) } वाट सोडणें.

केलपाय् (कैलपाय्) (क) धा. — एका बाजूला होणें; दूर होणें.

केलवर् (कैलवर्) } (क) वि. — काहीं; कित्येक.

केलंबर (कैलंबर) } (क) वि. — काहीं; कित्येक.

केलबल (कैलबल) (क) ना. — उजवी अथवा डावी बाजू; दोन्ही बाजू; उभय तट.

केलवणि (कैलवणि) (क) ना. — कोंदणांतील रत्न.

केलसार् (रु) (कैलसार् [रु]) (क) धा. — बाजूला सरणें; दूर होणें; आंत येणें; वियोग होणें.

केलसिडि (कैलसिडि) (क) धा. — 'केलसार्' पहा.

केलचु (कैलचु) (क) ना. — सहाय्य; मदत; आधार; कुमक.

केलस (कैलस) (क) ना. — उद्योग; काम; उद्यम; कार्य; कृति; कृत्य; उपयोग; नियोजन; अनुकूलता; कर्तव्य.

केलसबर (बीळु) (कैलसबर [बीळु]) (क) धा. — उपयोग होणें, उपयोगी पडणें; कामाला येणें.

केलसगळ (कैलसगळ) (क) वि. आळशी; अंगचोर; चुकारतडु.

केलसि (कैलसि) (क) ना. — कामगार; कार्यकर्ता; न्हावी; कारागीर.

केले (कैले) (क) ना. — उद्धोष; ओरड; उत्साही घोषणा; बडबड; असंनद भाषण; आरवणें; क्रोध; तोंडीं येईल तें बोलणें.

केल (कैल) (क) ना. — दोरीचा तुकडा; दोरखंडाचा तुकडा; चाळण.

केलपिसु (कैलपिसु) (क) धा. — चिडणें; त्रास होणें; दुखविणें; रागावणें.

केले (कैले) (क) ना. — उचकी; आयुध; थरकाप; तुटून पडलेला भाग; हुडहुडी; कापरे; तुकडा.

केलेगेडे (केडे) (कैलेगेडे [केडे]) (क) धा. — चूरचूर करून फेकणें; बुकणा करणें.

केस (कैस) (क) ना. — एक वनस्पति; रोपू; एक पालेभाजी; आळू.

केसर् (रु) (कैसर् [रु]) (क) ना. — राड; चिखल; ओली माती; कलेक; दोष; मिश्रत टाकलेली माती.

केसरंक (कैसरंक) (क) ना. — जेठी; मल; योद्धा.

केसर्मल्लिगे (कैसर्मल्लिगे) (क) ना. — कमल; पंकज.

केसरकंब (कैसरकंब) (क) ना. — स्थिर नसणारी गोष्ट; वाय्यावरची वरात; अनिश्चित निर्णय; दोलायमान स्थिति; नाजूक परिस्थिति, चंचल अवस्था.

केसु (कैसु) (क) ना. — 'केस' पहा.

केळ (ळगु) (कैळ [ळगु]) (क) अ. — समीप; शेजारील.

(क) ना. — नीच स्थिति; खालचा भाग; बंड; खड्डा; हीन स्थिति.

केळगणगेवर् (कैळगणगेवर्) (क) धा. — उतरणें; अवनतीला जाणें; हीनस्थितीला पोचणें; कंगाल होणें.

केळगिचिगेम् (कैळगिचिगेम्) (क) धा. — दुर्लक्षिणें; अलक्ष करणें; तिरस्कारणें.

केळगिळिसु (कैळगिळिसु) (क) धा. — मार्गें हटविणें; अपमान करणें; खालीं ठेवणें; कामाचा भार कमी करणें; पाणउतार करणें.

केळदि (कैळदि) (क) ना. — सखि; संगति; मैत्रिण; जोडीदारीण; इक्रेरि राजाची राजधानी.

केळमने (नेल्) (कैळमने [नेल्]) (क) ना. — पाताळ; अधोलोक; तळघर; माजघर.

केळर् (कैळर्) (क) धा. — उमलणें; विकसणें; उठणें; दिसणें; गर्वानें फुगणें; वाढणें; विस्तार होणें; गर्जणें; हळी मारणें; वाद घालणें; चिडणें; रागाला येणें.

—इसु (असु) (क) धा. — फुगवणें; बनवणें, खोटी स्तुति करणें; चढवणें; हरबऱ्याच्या झाडावर चढवणें.

केळर्दु (कैळर्दु) (क) अ. — रागावून; चिडून; छाती बडवून.

केळव (कैळव) (क) वि. — वृद्ध; म्हातारा; निराधार; लंगडा; अंगहीन.

केळवाडि (कैळवाडि) (क) ना. — उसाचा एक प्रकार; एक जातीचा वेळु.

केळे (कैळे) (क) ना. — मित्रत्व; मैत्री; आकर्षण; मित्र; एकी; सहकार.

—तन (डन) (क) ना. — मित्रत्व; मैत्री.

केळेय (कैळेय) (क) ना. — जिवाचा मित्र; पतिपत्नि; सप्तपदीनें झालेला जिवलग.

के (कै) (क) धा. — आडवें होणें; झोपणें; विश्रांति घेणें; ओतणें; सुस्त क्रिया, निधान क्रिया करणें.

केकट (कैकट) (क) ना. — वांझोटी, बंध्या, मुरबाड जमीन; वाळवंट; नापीक भूमि; खडबडीत जमीन.

केकय (कैकय) (क) ना. — एक सूर्यवंशी राजा; केकय राज्य; मळा; केकयीचा बाप.

कैकर (कैकर) (क) वि. — काणा; तिरळा; चकणा; उत्तम पुरुष; कटाक्ष; अपांग.

कैकरावलोवन (कैकरावलोवन) (सं) ना. — प्रेमकटाक्ष; प्रेमदृष्टि; डोळेमोड; डोळा मारणें; डोळा घालणें.

कैकरिके (कैकरिके) (क) ना. — खाकर; बडका.

केंकरिसु (कै०क०सु) (क) धा. — खाकरुन थुंकरें; केकाटणें;

मोराप्रमाणें ओरडणें; तिरस्कारानें आठ्या घालणें.

केंका (कै०का [कै]) (सं) ना. — मयूर; मोर.

केंकारव (कै०का०रव) (सं) ना. — मोराचा आवाज; टाहो.

केंकावल (कै०का०वल) (सं) ना. — 'केंका' पहा.

केंकि (कै०कि [कै]) (सं) ना. — मोर; मयूर

केंके (कु) गु (कै०के [कु][गु]) (क) ना. — मोराचा टाहो;

घनरव; मेघांचा गडगडाट.

केंडाळि (कै०डा०ळि) (क) वि. — अकल्याण करणारा; दुष्ट; पीडक.

केंडि (डिग) (कै०डि [डिग]) (क) वि. — 'केंडाळि' पहा.

केंडु (कै०डु) (क) ना. — वाईटपणा; नाश; अकल्याण; उपद्रव;

हानी; नष्टचर्य; बाधा; दुष्कृत्य; गंडांतर.

केंडिलि (कै०डि०लि) (क) वि. — त्रास नसलेला; निरुपद्रवी.

— वस्तु (वस्तु) (क) ना. — सनातन वस्तु; ब्रह्म; देवता;

अविनाशी तत्व; नित्यवस्तु

केंडुग (कै०डु०ग) (क) ना. — 'केंडि' पहा.

केंण (कै०ण) (क) ना. — मात्सर्य; पोटादुखी; सूड; असंतोष;

हट्ट; दुराशा; दाक्षिण्य; क्रोध; विकार; विचार; योजना.

'कीण' पहा.

केंणि (कै०णि) (क) ना. — आड; कोंबडी; खेळ; उद्योग;

बाजारातील जिन्नसावरील कर.

केंणिग (कै०णि०ग) (क) ना. — उद्योगी मनुष्य; सुखवस्तु.

केंणिकार (कै०णि०का०र) (क) वि. — जाणकार, जाणीता; बुद्धिवंत;

व्यापारी; श्रेष्ठी.

केंणिकोळ (कै०णि०को०ळ) (क) धा. — स्वीकारणें; एकत्रित होणें;

कामांत गुंतणें.

केंणिका (कै०णि०का [कै]) (क) ना. — गुडार; पालपट;

तात्पुरती वस्ती; अल्पकाळची वस्ती.

केंत (कै०ड) (सं) ना. — वस्ती; वसतिस्थान; घर; निवास;

अस्तित्व; मानस; उद्देश; इच्छा.

केंतक (कै०ड०क) (सं) ना. — एक वनस्पती; केवडा; ध्वज;

डोक्यांतील दागिना.

केंतकि (की) (कै०ड०कि [कै]) (सं) ना. — केवडा. 'केंतक' पहा.

केंतन (कै०ड०न) (सं) ना. — सरडा; आमंत्रण; बोलवणें; स्थळ;

दृश्य; तेज; ओज; घर; बावटा; ध्वज; ध्वजचिन्ह.

केंतु (कै०डु) (सं) ना. — ध्वज; पताका; केतुग्रह; किरण; तेज;

देवविमान; शिबिका; मेणा; आजार; वैरी.

केंतुदंड (कै०डु०दंड) (सं) ना. — निशाणाची काठी; ध्वजस्तंभ.

केंतुपट (कै०डु०पट) (सं) ना. — ध्वजा; पताका; बावट्याचें कापड.

केंतुमाल (कै०डु०माल) (सं) ना. — पुराणप्रसिद्ध भूखंड;

एक राजा; एक नदी.

केंदगि (गे) (कै०दगि [गै]) (क) ना. — 'केंतकि' पहा.

केंद्वार (कै०द्वार) (सं) ना. — जमीन; गादा; उपवन; मळा;

मंदिर; देवालय; झाड; देह; रागविशेष; एक पर्वत; यात्रा स्थळ.

— नाथ (नथ) (सं) ना. — शिवाचें एक रूप;

बद्रिकेदारेश्वर.

केंन (कै०न) (सं) अ. — कशामुळें; कोणत्या कारणानें.

केंनार (कै०नार) (सं) ना. — कानशील; गालाचा वरचा भाग.

केंनिपात (क) (कै०नि०पात [कै]) (सं) ना. — कुदळ; कर्ण;

सुकाणु.

केंपु (कै०पु) (अ. दे) ना. — बंदुकीचा केप; बंदुकीच्या धोड्या-

वरील तांब्याची दास्युक्त टोपी; बंदुकीची खेळांतील

दास्युक्त कागदी चकती.

केंम (कै०म) (अ. दे) ना. — क्षेम; खुशाली; आहे त्यांतील

समाधान.

केंयूर (कै०यूर) (सं) ना. — भुजाभरण; तोळबंदी; वाकी;

बाजबंद.

केंर (रु) (कै०र [रु]) (क) धा. — धान्य बडवून भुसकट काटणें;

रेंदा काटणें.

(क) ना. — विव्हा; गोडंबी.

केंरळ (कै०रळ) (सं) ना. — केरळप्रदेश; मल्याळम् देश;

क्षत्रियांतील एक भेद.

केंरि (कै०रि) (क) ना. — गल्ली; आळी.

— कोळ (कै०कोळ) (क) धा. — एक मार्ग धरणें; रस्ता

सुधारणें.

केंरे (कै०रे) (क) ना. — एक साप; निर्विष साप; गोडंबी.

केंलक (कै०लक) (सं) ना. — नर्तक; नट.

केंलि (ली) (कै०लि [ली]) (सं) ना. — खेळ; क्रीडा; आनंद;

संतोष; विनोद; विहार.

केंलिक (कै०लि०क) (सं) ना. — अशोकवृक्ष.

केंलिका (कै०लि०का [कै]) (सं) ना. — 'केंलि' पहा.

केंलिगृह (कै०लि०गृह) (सं) ना. — क्रीडामंदिर; विहारस्थळ;

क्रीडामवन.

केंलिक्लि (कै०लि०क्लि) (सं) ना. — विदूषक; गुड्डि; खुषमस्कन्या;

नर्मसचिव; नायकाचा अंतरंगतील स्नेही.

केंलिकुंचिका (कै०लि०कु०चिका) (सं) ना. — बायकोची लहान

बहीण; लहान मेव्हणी.

केंलिनिकेतन (कै०लि०निकेतन) (सं) ना. — विहारगृह; केलिसद्य;

क्रीडामंदिर.

केंलिवन (कै०लि०वन) (सं) ना. — 'केंलि' पहा.

केंव (कै०व) (क) ना. — अहंकार; गर्व; उद्धटपणा.

कैवण (कै०व०) (क) ना. — क्षेत्रण; फेंक; सांध; कौंदण;
शिरकाव; प्रवेश.
कैवणिसु (कै०व०सु) (क) धा. — ओवणें; जुळवणें; व्यवस्थित
लावणें; ठेवणें; कौंदणांत बसविणें.
कैवल (लं) (कै०व०[७०]) (सं) अ. — मात्र; संपूर्णतः;
निखालस; बिलकूल; सुळींच; हुवेहुव.
(सं) वि. — सत्य; निश्चित; शुद्ध; पवित्र; निर्मल; हुवेहुव;
निव्वळ.
(सं) ना. — दैविकज्ञान; कैवल्य; मोक्ष; निर्वाण.
कैवलज्ञान (कै०व०ज्ज्ञान) (सं) ना. — निर्मलज्ञान; सत्यज्ञान;
देवविषयकज्ञान.
कैवलि (कै०व०लि) (सं) ना. — जैन योगी; सिद्ध पुरुष; अर्हत्;
महंत.
कैश (कै०श) (सं) ना. — सुगंध; केस.
— कर्म (कै०श) (सं) ना. — केस विंचरणें.
— ग्रहण (ग०व०) (सं) ना. — झिंज्या ओढणें.
— पक्ष (पक्ष) (सं) ना. — केशभार.
— पाश (पाश) (सं) ना. — वेणी; बुचडा.
— बंधन (ब०धन) (सं) ना. — कबरी; बुचडा.
— मार्जन (मार्जन) (सं) ना. — फणी; बंगवा.
— संहार (स०हार) (सं) ना. — केस बांधणें; केश बंधन;
वेणी घालणें.
कैशकर्तार (कै०शकर्तार) (सं) ना. केस किंवा लोकर कापण्याची
कातर.
कैशव (कै०शव) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण; पाण्यांतील प्रेत.
कैशवेश (कै०शवेश) (सं) ना. — वेणी; बुचडा.
कैशहस्त (कै०शहस्त) (सं) ना. — केशसंभार; कबरी.
कैशकेशि (कै०शकेशि) (सं) ना. — झिंजा पकडून झालेलें भांडण;
झोवाझोबी.
कैशि (कै०शि) (सं) ना. — केसळ मनुष्य; दैत्य; केशिराज;
'शब्दमणिदर्पण' ग्रंथाचा कर्ता; १२ वा रुद्र—सिंह.
— निषूदन } (न०व०दल) (सं) ना. — केशिराजाचा
— मथन, हर } (म०धन, हर) (सं) ना. — केशिराजाचा
वध करणारा; कृष्ण.
कैशिनि (कै०शिनि) (सं) ना. — रावण-कुंभकर्णाची आई.
कैस् (कै०स्) (क) वि. — लाल; तांबडे; तांबडे तांदूळ; मंगलक्षता.
— अडि (अडि) (क) ना. — लाल तळवा.
— उरि (उरि) (क) ना. — निखारा; लाल इंगळ.
कैस (कै०स) (क) ना. — 'केश' पहा.
कैसर (शर) (कै०सर [७०]) (सं) ना. — सिंहाची आयाळ;
फुलांतील तंतु; कुंकुमकेशर; बकुल; पुन्नाग वृक्ष.

— अचल (अ०चल) (सं) ना. — मेरुपर्वत.
कैसरि (कै०सरि) (सं) वि. — अत्युत्तम; प्रमुख; वर्गीय.
(सं) ना. — सिंह; घोष; पुन्नाग वृक्ष; हनुमंताचा बाप.
— द्विप (द्विप) (सं) ना. — सिंहशत्रु; शरभ; हत्ती.
— सुत (सुत) (सं) ना. — हनुमंत.
कैसोडल (कै०सोडल) (क) ना. — मंगळग्रह; गोरा मनुष्य.
कैळ (ळ) (कै० [७०]) (क) धा. — कान देणें; ऐकणें;
लालनपालन करणें; भिक्षा मागणें; हक्कानें मागणें.
— इके (इके) (क) ना. — लालन; प्रश्न; श्रवण.
— इसु (इसु) (क) धा. — ऐकविणें; समजावणें.
कैलि (कै०लि) (सं) ना. कैलि; खेळ; केळें; विनोद.
(क) ना. — ओळ; पंक्ति; पाळी; समूह.
कैलिकागृह (कै०लिकागृह) (सं) ना. — क्रीडाघर; नाटकगृह;
विश्रांतिभवन.
कैलुह (कै०लुह) (क) ना. — प्रश्न; विचारणा.
कै (कै) (क) धा. — करणें; श्रृंगारणें; साह्य करणें.
(क) ना. — 'कैय' पहा. कोष; शाखा; सोंड; जमीन; हवि;
गादा; हात; श्रृंगार; कटुता; घुसळरवि.
कैकये (कै०कये) (क) ना. — कैकयी; भरताची आई.
कैकसे (कै०कसे) (सं) ना. — 'कैशिन' पहा.
कैकादेवि (कै०कादेवि) (सं) ना. — दशरथपति; कैकयी.
कैकुसु (गुसु) (कै०कुसु [गुसु]) (क) ना. — अंगालांध्या-
वरील मूल; कडेवरील मूल; लहान मूल; अर्भक.
कैकू (गु) लु (कै०कू [गु]) (क) ना. — स्वतः केलेला
सैंपाक; वास; आपल्या हातानें केलेला स्वयंपाक.
कैके (कै०कै) (सं) ना. — कैकयी; कैकादेवि.
कैकेय (कै०कैय) (सं) ना. — कैकय देशाचा राजकुमार.
कैकोडु (कै०कोडु) (क) धा. — मदत देणें; सहकार देणें; हात
देणें; उडविणें; हातावर तुरी देणें.
कैकोळ (ळ) (कै०कोळ [७०]) (क) धा. — आरंभणें;
अंगीकारणें.
कैगट्टि (कै०गट्टि) (क) ना. — श्रीगंध; चंदन.
कैगंब (कै०गंब) (क) ना. — खांबाचा हात; रस्तासूचक खांब;
मार्गदर्शक स्तंभ.
कैगंबि (कै०गंबि) (क) ना. — हातकाटी; कटांजनाची सळई;
आधारकांठी.
कैगळु (कै०गळु) (क) ना. — दगडफेकीइतके अंतर; हातांतील
दगड; थोडे दूर अंतर; (क) वि. — आज्ञाधारक.
कैगळि (कै०गळि) (क) धा. — हाताबाहेर जाणें; अतिक्रमण करणें;
शक्तिपलीकडे जाणें.
कैगाणिके (कै०गाणिके) (क) ना. — नजराणा; उपायन.

कैगाय (यु) (कैगाय [यु]) (क) धा. रक्षण करणें;
जपून राहणें; बेतानें वागणें.
कैगुदिके (गे) (कैगुदिके [गै]) (क) ना. ठोसा; हातकाठी;
सोटा; टोणा.
कैगुदरे (कैगुदरे) (क) वि. — हातात बसलेले; हातचा मळ;
संघर्षातील; रोजच्या वडिवार्तातील; रुळलेले.
(क) ना. — मदतीचा घोडा; बुद्धिबळांतील घोडा;
खेळातील घोडा.
कैगुदु (कैगुदु) (क) धा. — शक्तिहीन होणें; मार्गे पडणें;
पराजित होणें.
कैगुड (कैगुड) (क) धा. — हाताला येणें; पकडीत सापडणें;
अनुकूल होणें; फलीभूत होणें; सिद्धि पावणें.
कैगुड (कैगुड) (क) धा. पराजित होणें; मार्गे पडणें; हटणें.
कैगुडे (कैगुडे) (क) ना. आधीनता; परवशता.
कैगुय (गे) (कैगुय [गै]) (क) धा. — श्रृंगारणें; अलंकारणें;
पकडून देणें.
कैगुड (कैगुड) (क) धा. 'कैगुड' पहा.
कैगुणु (कैगुणु) (क) धा. हस्तभूषण होणें; स्वाधीन
होणें.
कैगुवे (कैगुवे) (क) ना. हातचें बाहुलें; करपुतळी; सांगेल
तसें वागणारा; खेळांतील बाहुली.
कैगुरे (कैगुरे) (क) अ. त्याचप्रमाणें; त्यासमान.
कैगुले (कैगुले) (क) ना. आपला पैसा गुंतवणें; स्वतःच्या
हातानें ठार करणें.
कैगुळ (ळु) (कैगुळ [ळु]) (क) धा. तयार होणें;
स्वीकारणें; कबूल करणें; मान्यता देणें.
कैगुलिनव (कैगुलिनव) (क) ना. कंचुकी; झनान्यावरील
रक्षक; नाटक शालेचा रखवालदार; अंतर्गृहाचा रक्षक.
कैकय (कैकय) (सं) ना. किंकरता; सेवकत्व; सेवा.
कैकळक (कैकळक) (क) ना. हस्त लाघव; हात चलाखी;
जादुगिरी; चापत्य.
कैकभ (कैकभ) (सं) ना. मधुराक्षसाचा लहान भाऊ.
— अरि (७०) (सं) ना. कैकभाचा शत्रु; विष्णु; कृष्ण.
कैत (कैत) (क) वि. कृत; केलेले.
(क) ना. कार्य; करणी; कर्तृत्व.
कैतव (कैतव) (सं) ना. फसवणूक; वंचना; कपट; जादुगिरी.
कैतवक (कैतवक) (क) ना. 'कैकळक' पहा.
कैतु (कैतु) (क) ना. हस्तकलंक.
कैदव (कैदव) (क) ना. 'कैतव' पहा.
कैदारक (कैदारक) (सं) वि. केदारसंबंधी.
(सं) ना. — शेतगाद्यांचा समूह.

कैदाळ (कैदाळ) (क) ना. करताळ; हातानें धरलेला ठेका;
जक्कणाचार्याचें गाव.
कैदि (कैदि) (अ. दे.) ना. बंदिवान; अटक झालेला; तुरुंगांत
पडलेला.
कैदीपिका (कैदीपिका) (क) ना. हातदिवा; लामणदिवा;
हातातून नेण्यासारखा दिवा; कंरील.
कैदु (कैदु) (क) ना. आयुध; शस्त्र; हत्यार.
— कार (७०) (क) ना. योद्धा; वीर; भट; सैनिक.
कैदुडु (कैदुडु) (क) ना. घाईनें काम करणें; कार्याला
हात घालणें; शरीर श्रम.
(क) ना. — गडबड; भांडण; विरोध; हट्ट.
कैदेने (कैदेने) (क) धा. — संबंध सोडणें; पाऊल मार्गे घेणें;
मदत बंद करणें; पाठिंबा काढून घेणें.
कैदोसळ (कैदोसळ) (क) ना. — भांडणाचे विचार; द्वंद्वयुद्ध;
मल्लयुद्ध; भांडखोरी.
— गार (७०) (क) ना. — पेहेलवान; मल्ल; कुस्तिगीर.
कैदोड (कैदोड) (क) ना. लहान मळा; घरापुढील बाग.
कैदोरिके (कैदोरिके) (क) ना. पराक्रम; फसवणूक;
जादुगिरी; कृतघ्नता.
कैनीडु (कैनीडु) (क) धा. साह्य होणें; हात देणें; मदत
करणें; भिक्षा वाटणें.
कैनीरु (कैनीरु) (क) धा. 'केयूनीरु' पहा.
कैने (कैने) (क) ना. दासी; परिचारिका; घास; कवळ.
कैनेगहू (कैनेगहू) (क) धा. हात वर उचलणें; घोषणा
करणें; मारामारीला तयार होणें; मारामारीला उभे राहाणें.
कैनेरवु (कैनेरवु) (क) ना. सहाय्य; अनुकूलता.
कैनेरे (कैनेरे) (क) धा. मदतीला उभे राहाणें; आधार
देणें.
(क) ना. साह्य; मदत; अनुकूलता; आधार.
कैपरे (कैपरे) (क) ना. टाळी, 'कैदाळ' पहा.
कैपावड (कैपावड) (क) ना. — करवस्त्र; हातरुमाल; सोडणें;
हातपुसणें.
कैपिडि (कैपिडि) (क) धा. — हात देणें; आश्रय देणें;
(क) ना. — हातचा आरसा; अर्थदर्शिका; हातकाठी;
अल्पसाधन.
कैपे (कैपे) (क) वि. — तुरट; कडु.
कैपोडे (कैपोडे) (क) धा. हातानें मारणें; चपराक देणें;
थोबाडीत मारणें.
(क) ना. बाणाचा मागील भाग; चामड्याचा हातमोजा.
— कटु (७०) (क) धा. — तिरंदाजाच्या हाताची
चामड्याची पट्टी बांधणें; हातमोजा घालणें.

कैफियत्तु (कै०फ़िय०त्तु) (अ-दे) ना. — निवेदन; म्हणणे;
लेखी जवानी; हकीगत; वर्णन.
कैवळे (कै०व०ळे) (क) ना. — कंकण; काकण; बांगडी; प्रतिशकंकण;
आम्हान; पिंजराचा तोडा.
कैमंचिके (कै०म०च०के) (क) ना. — नाटिका; लघुखेळ.
कैमरे (कै०म०रे) (क) धा. — आश्चर्यचकित होणे; तादात्म्य
पावणे; आळशी होणे; गाफील राहणे; बेसावध असणे.
कैमसक (कै०म०स०क) (क) ना. — रड्यातील शक्ति; बाहुसामर्थ्य;
कर्तृत्वशक्ति; हातबळ.
कैमसुक (कु) (कै०म०स०क [कु]) (क) ना. — हस्तमालिन्य;
शिजूत मारणारे विष.
कैमाट (कै०म०ा०) (क) ना. — हातखूण; कपट; हावभाव;
हातचलाखी.
कैमाड (कै०म०ा०ड) (क) धा. — अंगावर जाणे; मांडणांत सामील
होणे; शस्त्र चालविणे; किंमत ठरविणे; हाताने खुणावणे;
अभिनय करणे; बोलावणे.
कैमाराट (कै०म०ा०ा०) (क) ना. — हातविक्री; फुटकर व्यापार;
किरकोळ विक्री; इकडे घेऊन इकडे विकणे.
कैमारु (कै०म०ा०रु) (क) ना. — हातविक्री करणे; उदीम करणे;
छोटा व्यापार करणे.
(क) ना. — वाव; दिनमान सांगण्याची खेडवळ रीति; हातविक्री.
कैमिगु (कै०म०ि०गु) (क) धा. शक्तिबाहेर जाणे; अंगाबाहेर जाणे;
अतिक्रमण करणे; अति होणे; चमकणे.
कैमिंचु (कै०म०ि०चु) (क) धा. मर्यादेबाहेर जाणे; अंगाबाहेर
जाणे.
कैमीरु (कै०म०ि०रु) (क) धा. हाताबाहेर जाणे; असाध्य होणे;
मर्यादा ओलांडणे.
कैमुगि (कै०म०ु०गि) (क) धा. शरण जाणे; काम सोडणे;
नमस्कार करणे; हात जोडणे.
कैमुंचु (कै०म०ु०चु) (क) धा. चढून जाणे; हात वर उचलणे;
अंगावर हात टाकणे; हात पुढे करणे.
कैमुत्तिकन्याय (कै०म०ु०ति०क०न्या०य) (सं) ना. मोठ्या वस्तूत
लहान वस्तूचा अंतर्भाव; गाडीबरोबर नळ्याची यात्रा.
कैमुरि (रिके) (कै०म०ुरि [रिके]) (क) ना. 'कैबल' पहा.
कैमे (कै०मे) (क) ना. — काम; शेती; 'गैमे' पहा. कृति 'कैमे'
पहा.
कैयळवि (कै०य०ळ०वि) (क) ना. — सुसाध्यता; हातचे काम;
सहज साधणारे काम.
कैयान (नु) (कै०य०ान [नु]) (क) ना. — स्वीकार; आधार;
धीर; धैर्य.
कैयारे (कै०य०ारे) (क) ना. — 'कैय्यारे' पहा.

कैयासे (कै०य०ा०से) (क) ना. — 'कैय्यासे' पहा.
कैयाळु (कै०य०ा०ळु) (क) ना. — दास; घरचा नोकर; सेवक.
कैयिक्कु (कै०य०ि०क्कु) (क) धा. — हात घालणे; गुंतणे; समाविष्ट
होणे; आरंभणे; पराजित होणे.
कैयूरु (कै०य०ूरु) (क) धा. — हात टेकणे; थकून बसणे;
असाध्य होणे; लाचार होणे; 'कैयूरु' पहा.
कैयेडे (कै०य०े०डे) (क) ना. — हात उचलून दिलेली वस्तु;
दक्षिणा; बाजूला ठेवलेला पैसा; न्यास.
(क) अ. — हातावर्षा; हातावर.
कैयोळिरु (कै०य०ो०ळि०रु) (क) धा. — आधीन होऊन राहणे;
सांगितल्याप्रमाणे चालणे; नतमस्तक चालणे.
कैरव (कै०र०व) (सं) ना. — कमल; कुमुद; श्वेतकमल.
— बांधव, मित्र (बा००००००, मि०००) (सं) ना. — चंद्र.
कैरवि (कै०र०वि) (सं) ना. — चांदणे.
कैराटि (टण) (कै०रा०टि [टण]) (क) ना. — हातरहाट;
चरखा; पाणी काढण्याचा रहाट.
कैवर (रु) (कै०व०र [रु]) (क) धा. — हाताला येणे; सांपडणे;
मिळणे; अनुकूल होणे; हात पोचणे.
कैवर्त (कै०व०र्त) (सं) ना. — नावाडी; कोळी; भिस्ति; बेस्तर
जात.
कैवर्तकीज (कै०व०र्त०की०ज) (सं) ना. — बेस्तर जातींत
जन्मलेला.
कैवर्तिके (कै०व०र्ति०के) (सं) ना. — हातदिवा; हातबत्ती.
कैवर्तिसु (कै०व०र्ति०सु) (क) धा. — हाताला येणे; आधीन होणे;
कबूल करणे; अस्ताव्यस्त फेकणे; गमावणे.
कैवल्य (कै०व०ल्य) (सं) ना. — मोक्ष; मुक्ति.
— लक्ष्मी (ल०क्ष्मी) (सं) ना. — मोक्षश्री.
कैवार (कै०वा०र) (क) ना. — प्रशंसा; गुणगान; वर्तुळ काढण्याचे
उपकरण; कंपास; आयुध.
कैवीसु (कै०वी०सु) (क) धा. — हात चोळणे; हात चोळत बसणे;
हातबारे करणे; निराश होणे.
कैवुगु (कै०व०गु) (क) धा. — हाताला येणे; पोहोचणे; प्राप्त
होणे.
कैवोडे (कै०व०ो०डे) (क) ना. — 'कैपोडे' पहा.
कैवोल (कै०व०ो०ल) (क) ना. — 'कैदोट' पहा.
कैशिक (कै०श०िक) (सं) ना. — केशसंभार; प्रेम; कल; संगीतांतील
कोमल निषाद स्वर.
कैशिकि (की) (कै०श०िकि [की]) (सं) ना. — संस्कृत नाटकांतील
गंभीर शैली.
कैशोर (कै०श०ोर) (सं) ना. — बाल्य; बाळपण; कौमार्य.
कैश्य (कै०श्य) (सं) वि. — केशराशि; केशसंबंधी; केशाळ.

कैसागु (कैसागु) (क) धा. — श्रीमती थाटांत राहणें;
खर्चिकपणें वावरणें.
कैसार (कैसाण) (क) धा. — जवळ येणें; हातांत सांपडणें;
शिरणें; जमवून घेणें.
कैसेरे (कैसैरे) (क) ना. — बेदिवान; कैदी; तुरुंगातील नोकर.
— आगु (अगु) (क) धा. — तुरुंगांत पडणें; कैद होणें.
कैसोडरु (कैसोडरु) (क) ना. — हातचिमणी; पणती; लामण-
दिवा.
कहचु (कहचु) (क) धा. — आरंभणें; रागावणें
कैहोडे (कैहोडे) (क) धा. — टाळी वाजवणें; तिरस्कार
दाखविणें.
कैहोडेदुनगु (कैहोडेदुनगु) (क) धा. — तिरस्कारानें हसणें;
अट्टहासाने करणें.
को (को) (क) अ. — सुटलो! काय रे! रे! दाखविण्याची रीति.
कोकर (कोकरु) (क) ना. — असह्यता; बोंब; शेल; प्रतिकार;
प्रत्युत्तर.
कोकरिसु (कोकरिसु) (क) धा. — भिवविणें; शिवी देणें;
रागाला आणणें; अपमान करणें; निंदणें; शेल करणें; हाक
मारणें; वाकणें; वाकविणें; नेसणें; उपद्रव देणें; प्रतिकार करणें;
डोळ्यावर कातडें ओढणें.
कोकरे (कोकरे) (क) ना. — बकपक्षी; बगळा; एक वनस्पति.
कोकि (कोकि) (क) ना. — काठी; दुष्टपणा; हट्ट; कपट; पान
नसलेला खुंट.
— मनुष्य (मनुष्य) (क) ना. — हट्टाग्रही; हट्टी मनुष्य;
जिद्दी मनुष्य.
कोकि (कोकि) (क) ना. — दुष्टपणा; बाकदारपणा; वक्रता; आयुध;
उसाचा चरक; कडीकोडा. 'कोकि' पहा.
कोक्कु (कोक्कु) (क) ना. — पक्षाची चोच; कुक्कुर पक्षी.
कोक्केमातु (कोक्केमातु) (क) ना. — हट्टाची भाषा; एकदा
स्वीकारलेली गोष्ट; हट्ट; जिद्द.
कोक्केमगु (कोक्केमगु) (क) ना. — बाकदार नाक; गरुडनाक;
पोपटान्या चोचीसारखें नाक.
कोग (कोग) (क) ना. — वक्रता; वाकडेपणा; बाकदारपणा;
गर्जना; कर्कश ध्वनि.
कोगु (गिग) (कोगु) (क) ना. — कानकोरणी.
कोंक (कोंक) (क) ना. — गोड्डा; विदूषक; बहुरूपी.
कोंकण (कोंकण) (क) ना. — पश्चिम सागरतीर प्रदेश; अरबी
समुद्राच्या किनाऱ्याचा प्रदेश.
— स्थ (स्थ) (क) ना. — कोकणरहिवासी; कोंकणचा ब्राह्मण.
कोंकगा (कोंकगा) (क) ना. — रेणुकादेवी; यल्लमादेवी.
— सुत, पुत्र (सुत, पुत्र) (क) ना. — परशुराम.

कोंकळ (ळु) (कोंकळ [ळु]) (क) ना. — 'बगळ' पहा; पक्ष;
पुटकळी.
कोंकि (कोंकि) (क) ना. — कोयंडा; स्तनाचें बोंड; साखळी-कडी
अडकवण्याचा कोडा; टोमणा; टोचणी; बांक.
कोंकु (कोंकु) (क) धा. वाकणें; वाकडेतिकडे होणें; संकोचणें;
मोडणें; सहन न होणें.
(क) ना. — गुरुत्व; असत्य; कपट; खवचटपणा; लागट बोल.
(क) वि. — वक्र; कुटिल; वाकडे.
— जान (जान) (क) धा. — वाकडे होणें.
— इडु (इडु) (क) धा. — वाकडे चालणें; वाकडे तोडणें.
— उगुरु (उगुरु) (क) ना. — वळलेली नखें; हिंस
पशुचीं नखें.
— कुरुळ (कुरुळ) (क) ना. — कुरळे केस.
— कोरते (कोरते) (क) ना. — अडीअडचण; न्यूनातिरेक;
रुमजास्त.
— नुडि (नुडि) (क) ना. — हंगवणी; टोमणा; टोचणी.
— बिल (बिल) (क) ना. — धनुर्धारी राम.
कोंकुरुगळते (कोंकुरुगळते) (क) ना. — खेंचर.
कोंकुळ (कोंकुळ) (क) ना. — 'बगळ' पहा.
कोंग (कोंग) (क) ना. — माकडचेष्टा करणारा; गोड्डा;
बहुरूपी; मूढ; केरळ रहिवासी; खुषमस्कन्या.
कोंगरि (कोंगरि) (क) वि. — वक्र; कुबडा; पोक आलेला;
विकारी; (क) ना. — शिविगाळ; खवचट बोल.
कोंगु (कोंगु) (क) धा. — वाकडे होणें; शत्रुत्व करणें.
(क) ना. — वक्रता; वाकडेपणा; केरळदेशीय; केरळी घोडा;
माकडचेष्टा; सैरावरा धावपळ; सुपारी; कुर्घोडीचा खेळ.
कोंगे (कोंगे) (क) ना. — झाडाची फांदी; कोंब; टापी.
कोचि (कोचि) (क) अ. — कातरन; प्रशंसन; अहंकारानें; तुकडे
तुकडे करून.
(क) ना. — कोचीन प्रांत; मलबार किनाऱ्याचा प्रदेश.
कोचिके (कोचिके) (क) ना. — अहंकारी भाषा; ताख्याचें
बोलणें; आत्मप्रीदी; तुकडतोड.
कोचु (कोचु) (क) धा. — तुकडे पाडणें; कातरणें; चूरचूर
करणें; चन्हाट वळणें; गप्पा मारणें; गर्व वाहणें; अहंकार
मिरवणें; आत्मस्तुति करणें.
(क) ना. — कातर; सुरी; कुंचला; कात्री.
कोचे (कोचे) (क) ना. — चिखल; राड; कर्दम; पंक;
गाईर.
कोजे (कोजे) (क) ना. — चिकणमाती; आव्याची माती.
कोजे (कोजे) (अ. दे.) ना. — खोळा पुरुष; शिखंडी;
नपुंसक; हिजडा.

कोंच (कों०००) (क) ना. — कोंच पक्षी; करकोचा; लहानपण; अल्पता; थोडकेपणा; थोडकेपणा.
 (क) वि. — सामान्य; अल्प; थोडे; कमीप्रतीचे.
 कोंचिगे (कों००००) (क) वि. — थोडे; अल्प.
 कोंचे (कों००००) (क) ना. — कोंच; आवरण; पाण्याचा पाट; नितंब; हुंगण; प्राकार; आवार; शाळा; दीप; पर्वत; वाळूचा ढीग.
 कोट (कों००००) (क) ना. — कुष्ठरोग; कुष्टी; कोड.
 कोटडि (कों००००) (क) ना. — खोली; खोपट; कोठडी.
 कोट(डा)र (कों००००[०००]) (अ. दे.) ना. — झोपडी; लहान घर; खोली.
 कोट्टगार (कों००००००) (क) ना. — कोष्टागार; कोठार; सामान ठेवण्याची कोठडी.
 कोट्ट(ट्टि)गे (कों०००००[०००]) (क) ना. — गोठा; गोदून; गवाण.
 कोट्टाज (कों०००००) (क) ना. — देणगी; करभार; सेतसारा; 'पोगदि' पहा; खंडणी; 'उंबळि' पहा.
 कोट्टण (कों०००००) (क) ना. — हातसडीचे तांदूळ.
 —कु(गु)ट्टु (कों०००००[०००]) (क) धा. — मात सडून तांदूळ करणे.
 कोट्टणगिति (कों०००००००) (क) ना. — हातसडी तांदुळ करणारी; मात कुटणारी.
 कोट्टवळ (कों००००००) (क) ना. — किलेदार; किल्याचा रखवालदार.
 कोट्टस (कों०००००) (क) ना. — भाजलेले मांस; भाजलेली मासळी.
 कोट्टार (कों०००००) (क) ना. — कोठार; कोठी; अंबारखाना.
 कोट्टारि (कों०००००) (क) ना. — कोठारी; कोठारावरील अंमलदार; कोष्टाधिकारी.
 कोट्टि (कों०००००) (क) वि. — खोटा; असंस्कृत; नीच; कठोर; वांड; (क) ना. — बाळंतघर; किरीट; अंतःपूर; कोय; बाठ; पेय; पानक; कोठी.
 कोट्टिग (कों०००००) (क) ना. — टिटवी; विखरित पिसांची शोपटी; विस्कळित शोपटाचा पक्षी.
 कोट्टिगे (कों०००००) (क) ना. — राजकोठी; राजाचे राहण्याचे ठिकाण; 'कोट्टगे' पहा.
 कोट्टु (कों०००००) (क) अ. — देऊन; दिल्यांतर.
 (क) ना. — शेवट; घर; किरीट; सुवर्णलंकार; शंडी; शिखर; कोय.
 कोट्टुक (ग) (कों०००००[००]) (क) ना. — टिटवी.
 कोट्टुह (कों०००००) (क) ना. — 'कुट्टुह' पहा.
 कोड (कों००००) (क) ना. — धार; घडा; मध; कोडगुमांत.
 (क) वि. — कोवळे; लहान; अल्पवयी.
 —कूसु (कों००००) (क) ना. — अर्मक; कन्या.

कोडकु (कों००००) (क) वि. — वाकडातिकडा.
 कोडके (डंके) (कों००००[०००]) (क) ना. — कान; श्रवण; कर्णभूषण.
 कोडग (कों००००) (क) ना. — दारिद्र्य; अडचण; न्यूनता; गरिबी; अभाव; कोडगदेशीय.
 कोड (डि) ने (कों००००[००]) (क) ना. — दान; देणगी; 'उंबळि' पहा.
 कोडचि (कों००००) (क) ना. — काटेरी फुलझाड.
 कोडचु (कों००००) (क) धा. — कानांतील मळ काढणे; भांड्याचे आंतील भाग घासणे; कान कोरणे.
 कोडत (कों००००) (क) धा. — टोचणे; वेज पाडणे; पोळ करणे; कापणे; कोरणे; दुःखाला कारण होणे.
 (क) ना. — शीत; थंडी; करटाचे दुखणे; चर्मरोग; कुत्र्याचा पट्टा.
 कोडति (कों००००) (क) ना. — लाकडी चिमटा; टोकणी; लाकडाचा तुंबा; मत्स्यविशेष.
 कोडपु (हु) (वु) (कों००००[००]) (क) धा. — झाडणे; अस्ताव्यस्त टाकणे; विखरणे; झाडणे.
 कोडमे(डंवे) (कों००००[०००]) (क) ना. — मासे धरण्याची बुडी; जाळे; 'कळि' पहा.
 कोडलि (कों००००) (क) ना. — फरशी; कुन्हाड; परशु.
 —राम (कों००००) (क) ना. — जमदग्निपुत्र परशुराम.
 कोडव (कों००००) (क) ना. — 'कोडवु' राज्यातील राक्षसी.
 कोडवणिग (कों००००००) (क) ना. — द्रोण; अगस्ती.
 कोडवु (कों००००) (क) ना. — कोडगु प्रांत; कोडगु भाषा.
 कोडसिगे (कों०००००) (क) ना. — वृक्षविशेष; कुडा; कुटज.
 कोडहु (कों००००) (क) ना. — दान; देणगी.
 कोडि (कों००००) (क) ना. — शक्ति; जाडी; दाढ्य; भाद्रपदमास.
 कोडिगे (कों००००) (क) ना. — देण्याची क्रिया. 'उंबळि' पहा.
 कोडु (कों००००) (क) धा. — देणे; दुसऱ्याला पोचविणे; अर्पणे.
 (क) ना. — व्यवहार; पोटीगी; रांडरोटी.
 —इके (ने) (कों००००[००]) (क) ना. — दान; देणगी.
 कोडुगूसु (कों०००००००) (क) ना. — अर्मक; कन्या.
 कोडे (कों००००) (क) धा. — उकरणे; पोळ करणे; मुसमुशीत करणे; नखाने सोलणे; जखम होणे; दुखणे होणे.
 (क) अ. — देत नाही.
 (क) ना. — छत्री; आतपत्र; छत्र.
 कोडेर (कों००००) (क) ना. — दूध नासणे; दूध फाटणे.
 कोडु (कों००००) (क) ना. — इंद्रधनुष्य; नापीक भूमि; 'कोरडु' शब्दाचा अपभ्रंश; मरुभूमि; (क) वि. अंधळा.
 कोण (कों००००) (क) ना. — गार; तलाव; ध्वन्यनुकारी शब्द; अनुकरणात्मक शब्द.

कोणकु (कोणकु) (क) धा. - उडणें; हंसणें; चौखूर उडळणें; अडविणें.
 कोणगु (कोणगु) (क) ना. - गुराचा पाय; पाण्याचा गंज; खूरपुट; गेळ.
 कोणत (कोणत) (क) ना. - लोड; करेला; गदा, लोढणा.
 कोणबिगे (बिगे) (कोणबिगे [बिगे]) (क) ना. - भाकरी थापट-प्याची लाकडी परात; हरिवाण.
 कोणसु (कोणसु) (क) ना. - मृगशावक; हरिणबाळ.
 कोण्ड (कोण्ड) (क) ना. - कोडता; मुद्रर; ठोकणी.
 कोण्ड (कोण्ड) (क) ना. - पर्वत; डोंगर; टेकडी; तळें; खड्डा.
 कोण्डमारु (कोण्डमारु) (क) धा. - खरेदीच्या किमतीलाच विकणें; नफा न घेतां विकणें.
 कोण्डाट (कोण्डाट) (क) ना. - प्रशंसा; स्तोत्र; गुणवर्णन; स्तुति.
 कोण्डाडु (कोण्डाडु) (क) धा. - प्रशंसिणें; प्रसिद्धी देणें; नांवाजणें; गुणवर्णन करणें.
 कोण्डि (डे) (कोण्डि [डे]) (क) ना. - चहाडी; निंदा; विंचवाची नांगी; खुटी; आकडा; कोयडा.
 कोण्डिसु (कोण्डिसु) (क) धा. - चहाडी करणें; निंदणें; बदनाम करणें; अपप्रचार करणें.
 कोण्डिकोने (कोण्डिकोने) (क) धा. - 'कोण्डाडु' पहा.
 कोण्डे (कोण्डे) (क) ना. - गोंडा; झालर; कुंचला; निंदा; चहाडी.
 —कार (कार) (क) ना. - निंदक; चहाडखोर.
 —गित्ति (गित्ति) (क) ना. - चहाटळ स्त्री; चहाडखोर स्त्री.
 कोण्डेग (य) (कोण्डेग [य]) (क) ना. - अपमान; चहाडी; निंदा; (क) वि. दुष्ट; नीच; चहाडखोर; निंदक.
 कोण्डेगार (कोण्डेगार) (क) वि. - निंदक; चहाडखोर.
 कोण्डेतन (कोण्डेतन) (क) ना. - दुष्टावा; दुष्टपणा.
 कोण्डोय (कोण्डोय) (क) धा. - अपहार करणें; पळवणें; घेऊन जाणें; छोट मारणें.
 कोण्डणि (कोण्डणि) (क) ना. - समूह; रास; टोळी; संग्रह; थवा.
 कोण्डुवरि (कोण्डुवरि) (क) ना. - कोथिंबीर; धण्याची वनस्पति.
 कोण्डल (ळ) (कोण्डल [ळ]) (क) ना. - किल्याचा वरचा भाग; गदी; मोर्चा; बुरूज.
 कोण्डळि (कोण्डळि) (क) ना. - 'कोण्डणि' पहा. कावळ्याचा समूह; थवा; वेस्तरसमूह.
 कोण्टि (कोण्टि) (क) अ. - टोचून; कापून; खरडून; दडपून.
 (क) ना. - मांजर; कस्तुरीमांजार; ऊद; रान मांजर.
 कोण्टु (कोण्टु) (क) धा. - चावणें; अंगावर धावणें; कातरणें.
 (क) ना. - कुंचला; जुडगा; घोस.

कोदलु (कोदलु) (क) ना. - बोवडेपण; चोचरेपण.
 कोनबु (कोनबु) (क) वि. - दाट; दाबून ठेवलेलें.
 कोनर (र) (कोनर [र]) (क) धा. - अंकुर फुटणें; अंकुरणें; डोंकें वर काढणें; डोकावणें.
 (क) ना. - कोंब; पालवी; कमल देठ.
 —अंरु (अंरु) (क) धा. - पालवी फुटणें; पालवणें; अंकुरणें; वृद्धि पावणें; कोंब येणें.
 कोने (कोने) (क) धा. - कामात वाढ होणें; वृद्धि पावणें.
 (क) ना. - अंत; अवधान; शेवट; मरण; मुक्ति;
 अंकुर; घर; झाडाचे अळे; पालें; अग्र; उन्नति.
 —काणिसु (काणिसु) (क) धा. - संपविणें; शेवट लावणें; ठार मारणें.
 —काणु (काणु) (क) धा. - संपणें; मरणें.
 —कोडंके (कोडंके) (क) ना. - कानाचा शेवट.
 —परे (परे) (क) धा. - गालांतल्या गालांत हसणें.
 —वरंगम (वरंगम) (क) अ. - शेवटपर्यंत; संपेतो.
 कोंत (कोंत) (क) ना. - गदा; मुद्रर; करेला; बरची; ईट.
 —कैय (कैय) (क) वि. - गदाधारी; शस्त्रसज्ज; सायुध.
 कोंति (कोंति) (क) ना. - कुंतीदेवी.
 कोप्प (ल्) (कोप्प [ल्]) (क) ना. - झोपडी; खोपट; लहान खेडें.
 कोप्पर (कोप्पर) (क) ना. - भुजकिरीट; भुजकवच; काहील; कटई; खापर; खर्पर; मार.
 कोप्परिगे (कोप्परिगे) (क) ना. - कटई; काहील; पसरट तोंडाचें मोठें भांडें; पंचपात्र; मोठे कोळणें.
 कोप्पुरिसु (कोप्पुरिसु) (क) धा. - मारणें; नाश करणें; वश करून घेणें.
 कोप्पलु (कोप्पलु) (क) ना. - 'कोप्प' पहा.
 कोप्पु (कोप्पु) (क) ना. - धनुष्यकोटी बाणाचें टोक; भिकवाळी; वेणीतील अलंकार; मूद.
 कोप्पे (कोप्पे) (क) ना. - रास; समूह; इरलें; गोरफ.
 कोब्ब (कोब्ब) (क) ना. - ट मनुष्य; धड्डा; असभ्य; नीच मनुष्य; मूर्ख; 'अंगा' पहा.
 कोब्बट्टु (कोब्बट्टु) (क) ना. - करड; भाताची भरड; कोंडा; भूस; असंस्कृत मनुष्य; अडाणी.
 कोब्ब (ब) रि (कोब्ब [ब] रि) (क) ना. - खोबरें; ओलें खोबरें.
 कोब्बिग (कोब्बिग) (क) वि. गविष्ठ; मस्तवाल.
 कोब्बिल (कोब्बिल) (क) ना. - 'कोब्ब' पहा.
 कोब्बु(बुं) (कोब्बु [बुं]) (क) धा. - माजणें; मस्तीला येणें; गर्व करणें; जाड होणें फुगणें; मेद वाढणें.
 (क) ना. - गर्व; अहंकार.

—अह (अह) (क) धा. —मस्तीला येणें; उद्धट होणें; वाढणें.
 कोमर (कोमर) (क) ना. —कुमार; कुवर.
 कोमे (कोमे) (क) धा. —जळण्याला सुरवात होणें; तळमळणें;
 जळफळट करणें.
 कोंपे (कोपे) (क) ना. —लहान खेडे; वाडी; काटेरी झाड.
 कोंब (कोब) (क) ना. —स्वीकारणारा; गिऱ्हाईक.
 कोंबु (कोबु) (क) ना. —जनावराचें शिंग; दापी; फांदी;
 फुकून वाजवण्याचें वाद्य; शिंग; आश्रय; संकेतस्थळ.
 —कोळ (कु) (कोळ) [कु] (क) धा. —आश्रय मिळणें;
 लणें; आड होणें.
 कोंबे (कोबे) (क) अ. —काढून घेऊन; हिसकावून.
 (क) ना. —फांदी; दापी; शाखा.
 कोय (रयु) (कोय) [यु] (क) धा. —कापणें; तुकडे करणें;
 कातरणें; फळ कापणें.
 (क) ना. —कापणी; चिरफाड; चिरणी.
 कोयक (कोय) (क) ना. —कपटी; फसव्या; 'कुहक' पहा.
 कोयक (कोय) (क) ना. —कापणारा; कातरणारा; फसव्या;
 क्षुद्र मनुष्य.
 कुत्तिले कोयक (कुत्तिले कोय) (क) वि. —गळेकापू;
 विश्वासघातकी.
 कोयत (इत) (कोय) [इत] (क) ना. —कापणी; कातरणी.
 कोयतर (कोय) (क) धा. —कापून आणणें; छाटणें.
 कोयल (इल) (कोय) [इल] (क) ना. —कापणी;
 कटावणी; चिरणी.
 —काल (काल) (क) ना. —कापणीचा हंगाम; सुगी.
 कोर (कोर) (क) ना. —कुरकूर; मांजराचा आनंदोद्गार;
 ध्वन्यनुकारी शब्द; लाभ; उपयोग; प्राप्ति; अनुकूलता; खूर;
 पशूचा पाय.
 कोरकल (कोरकल) (क) ना. —पाण्यातून जाणारी पायवाट;
 जलपात; खाचवळग्याचा रस्ता; सांदर; बोळ.
 कोरग (कोरग) (क) ना. —वाजंत्री; सनईवादक; फुकून वाद्य
 वाजवणारा.
 कोरगणे (कोरगणे) (क) ना. —दुःख; दुखणें; ठणका; कळ.
 कोर (रं) गु (कोर) [रं] (क) धा. —रोडणें; क्षीण होणें.
 (क) ना. —दुःख; दुखणें; ताप; क्षीणता;
 रोडकेपणा; रसहीनता.
 कोरच (कोरच) (क) ना. —कोखंजी जात; शकुन सांगणारी
 जमात; शिकार उठवणारे हाके.
 कोरचु (कोरचु) (क) धा. —निंदा करणें; टोचून बोलणें;
 वाकडे लावणें; पाणउतार करणें.
 (क) ना. —अपशब्द; शिवीगाळ; लागट बोलणें; निंदा; दोमणा.

—आड (आड) (क) धा. —निंदणें; शिवी देणें; अपप्रचार
 करणें; लावालावी करणें.
 कोरडु (दिगे) (कोरडु) [दिगे] (क) ना. —कोय; बाट; बी.
 'कोप्प' पहा.
 कोरडु (कोरडु) (क) ना. —झाडाचा तुकडा; धुंधा; खोड;
 ओडका.
 कोरडे (कोरडे) (अ. दे.) ना. —चाबूक; कमचा; कोरडा;
 आसड; चंत्राटा (कडकलक्ष्मीवाला वापरतो तसला चाबूक).
 कोरंडु (दे) (कोरंडु) [दिगे] (क) ना. —कोय; बाट; बी.
 कोरते (कोरते) (क) ना. —न्यूनता; कमीपणा; उणीव; अभाव.
 कोरप (कोरप) (क) ना. —खरारा; तासणी; साधु; इरलें; कसप.
 कोरम (कोरम) (क) ना. —'कोरच' पहा.
 कोरळ (कु) (कोरळ) [कु] (क) ना. —कंठ; गळा; ध्वनी;
 मान.
 —चु (चु) (क) धा. —हाकारणें; ओरडणें; गरजणें;
 हरळी देणें; आक्रोशणें.
 कोरवजि (कोरवजि) (क) ना. —'कोरच' पहा. शकुन
 सांगणारी 'कोरच' स्त्री.
 —कोरळ (कु) (कोरळ) [कु] (क) ना. —'कोरळ' पहा.
 कोरे (कोरे) (क) धा. —बोलणें करणें; ठरवणें; कातरणें;
 डरकाळी फोडणें; पिरपिर करणें; टोकदार वस्तूनें टोचणें.
 (क) ना. धान्य; वस्त्र.
 —कल (कल) (क) ना. —'कोरकल' पहा.
 —त (त) (क) ना. —बोलणे करणें; ठराव; तुकडा.
 कोचु (कोचु) (क) धा. —ठेचून बारीक करणें; कुटणें;
 कातरून बारीक चूर करणें; पूड करणें.
 कोडु (कोडु) (क) धा. —मस्तीला येणें; अंहुकार करणें;
 ताठर होणें; जाड होणें; फुगणें; माजाला येणें.
 (क) ना. —मस्ती; अंहुकार; गर्व; माज. 'कोबु' पहा.
 कोडु (कोडु) (क) धा. —'कोडु' पहा.
 कोळ (कोळ) (क) धा. —ठार मारणें; प्राण घेणें; नाश करणें.
 (क) ना. —काठी; लाठी.
 —मे (मे) (क) ना. —खून; घात; हत्या; हिंसा.
 कोलव (कोलव) (क) ना. —विणकर; देवांग कोष्टी; पट्टीकार;
 पट्टे विणणारा.
 कोलिके (कोलिके) (क) ना. —जमणें; साम्य; सारखेपणा;
 सादश्य; कोंडी.
 कोलिमे (कोलिमे) } (क) ना. —'कुलुमे' पहा.
 कोलुमे (कोलुमे) }
 कोले (कोले) (क) ना. —खून; हत्या; मरण; हिंसा; वेवारशी
 प्रेत; कोंडी; पिशाच.

—कडिक (कडिक) (क) वि. — घातक्या; खूनी; क्रूर.

—कार (गार) (कार [गार]) (क) ना. — हिंसक; खूनी मनुष्य.

केडुक (कैडुक) (क) वि. — प्राणघातक; हिंसाचारी.

कोलेग (कैलग) (क) वि. — खूनी; हिंसक.

कोलुगि (कैलुगि) (क) ना. — डोंबरी; कोल्हाटी; डोंब.

कोलुगिगि (कैलुगिगि) (क) ना. — डोंबरीण; बहुरूपिणी.

कोलुगिगे (कैलुगिगे) (क) ना. — खेळ; विनोद; प्रयोग; हात-चलाखी.

कोलार (कैलार) (क) ना. — सवारीची गाडी; खटारा;

सामान भरलेली छकडी.

कोलि (कैलि) (क) ना. — वाकडेपणा, कमानदारपणा; आखात; उपसागर.

कोल्लु (कैल्लु) (क) धा. — 'कोल्' पहा.

कोले (कैले) (क) ना. — 'कोलि' पहा; वक्रता; वाकदारपणा.

कोसगु (कैसगु) (क) ना. — कण्हेर; कमळ.

कोसरिके (कैसरिके) (क) ना. — आशा; अभिलाषा; आधिक्य; विस्तार; वर्णन; गोष्टळ; कांगावा; समूळ नाश; निपट.

कोसरू (कैसरू) (क) धा. — विस्तार पावणे; वाढणे; अधिक होणे; हाकारणे; वर्णणे; मर्यादेबाहेर जाणे; निपटणे; अत्याशा करणे; उपटून काढणे.

(क) ना. — आतुरता; कामुकता; आधिक्य.

कोसाकुलि (कैसाकुलि) (क) धा. — निंदणे; जबरदस्ती करणे; फरफटणे; अतिप्रसंग करणे.

(क) धा. — अडचण; दुःख; दुखणे.

कोसे (कैसे) (क) ना. — घोडा उधळण्याचा प्रकार.

(क) धा. — हिंसकावणे; हिंसकावून घेणे.

कोळ (कैळ) (क) धा. — काढून घेणे; स्वीकारणे; धरणे; मनाला येणे; रुचणे; पसंत पडणे; अतिक्रमणे; ओढणे; जयशाली होणे; संमती देणे.

—इसु (असु) (क) धा. — काढून घेणे; हिंसकावणे.

कोळ (कैळ) (क) ना. — तटाक; पुष्करणी; निश्चित स्थान; संकेतस्थळ.

कोळकटे (कैळकटे) (क) वि. — कुजलेले; वाण झालेले; सडलेले.

कोळकु (कैळकु) (क) ना. — घाण; राड; सडकेपणा.

कोळके (कैळके) (क) ना. — भाताचे तिसरे पीक.

कोळगगु (कैळगगु) (क) ना. — गुराच्या पायाचे खूर; गेळ; कर्णभूषण; शिरस्त्राण; धान्यमापाचे परिमाण; लोखंडी मोठे भांडे; कुंची.

कोळगाहि (कैळगाहि) (क) ना. — तटाकरक्षक.

कोळगुळ (कैळगुळ) (क) ना. — युद्ध; रणकंदन.

कोळचि (कैळचि) (क) ना. — घाण; राड; कुचकेपणा.

कोळर (कैळर) (क) ना. — वाळा; करकोचा; बगळा.

कोळरवकि (कैळरवकि) (क) ना. — पाण कोंबडा; बकपक्षी.

कोळलु (कैळलु) (क) ना. — वेणु; मुरली; पावा.

कोळवके (कैळवके) (क) ना. — वृक्षविशेष.

कोळवि (कैळवि) (क) ना. — कोळवे; नळी; पावा.

कोळवेर (कैळवेर) (क) ना. — 'कोळर' पहा.

कोळहे (कैळहे) (क) ना. — 'कोळ' पहा.

कोळायि (कैळायि) (क) ना. — नळ; नळी.

कोळि (कैळि) (क) ना. — मूठ; पकड.

कोळिके (कैळिके) (क) ना. — सांद; कोण; पकड. 'कोळके' पहा.

कोळिसु (कैळिसु) (क) धा. — कुजवणे; देवविणे; पकडून देणे; धरण्याला अनुकूल करणे.

कोळु (कैळु) (क) धा. — 'कोळ' पहा.

कोळुकोडे (कैळुकोडे) (क) ना. — क्रयविक्रय; देवाणघेवाण; साटेलोटे.

कोळुगिडि (कैळुगिडि) (क) ना. — वणवा; पसरणारा अग्नि.

कोळुगुळ (कैळुगुळ) (क) ना. — युद्ध; रणरंग.

कोळुह (कैळुह) (क) ना. — धरपकड; पकडापकडी.

कोळे } (कैळे)
कोळेसकद } (कैळेसकद) (क) ना. — निरुपयोगी संस्कृत भाषा.

कोळुगुदि (कैळुगुदि) (क) ना. — वृथा चिंता; निरर्थक काळजी; अकारण दुरहूर; व्यर्थ चिंता.

कोळपु (कैळपु) (क) ना. — 'कोप्पु' पहा; मूद; वेणीतील दागिना.

कोळळ (कैळळ) (क) ना. — खड्डा; खळगा; गर्ता; ओढा; गुहा.

कोळिळ (कैळिळ) (क) ना. — जळते लाकूड; विश्रांति; आराम.

कोळ्लु (कैळ्लु) (क) ना. — 'कोळ' पहा.

कोळळे (कैळळे) (क) ना. — लूट; जाळपोळ; अतिलाभ; डच्चू.

—होडे (कैळळे) (क) धा. — नागवणे; लुबाडणे;

मनमाने वागणे.

को (कै) (क) धा. — ओवणे; कोंढण घालणे; फुले माळणे.

कोक (कैक) (सं) ना. — चक्रवाक; लांडगा; वेडूक; रवजूर; वडील बहीण; ताई; रतिशास्त्रलेखक; देवपारवळ.

—बुध (बुध) (सं) ना. — सूर्य; कामशास्त्राचा लेखक.

कोकनद (कैकनद) (सं) ना. — चंद्रकमळ; कमळाचे पान; लक्ष्मीपति विष्णु.

—वैरी (वैरी) (सं) ना. — चंद्र.

कोकशास्त्र (कैकशास्त्र) (सं) ना. — कोकपंडिताचे कामशास्त्र.

कोकि (की) (कौ००० [००]) (सं) ना. — चक्रवाकी.

कोकिल (कौ०००७) (सं) ना. — कोयल; कोकिला.

—आवास (७०००) (सं) ना. — कोकिलेचें घरटे; आम्रतर.

कोगिल (कौ०००७) (क) ना. — 'कोकिल' पहा.

कोंगिर (कौ००००) (अ-दे) ना. — खोगीर; जीन;

घोड्यावरील बैठक.

—भरति (७०००) (क) ना. — खोगीरभरती; बाजारबुणगे.

कोंकणा (णे) (कौ०००००० [००]) (सं) ना. — रेणुका;

यलमादेवि.

—सुत (०००) (सं) ना. — परशुराम.

कोंच (कौ००००) (सं) ना. — क्रमबद्ध बांक; संकोच; जातिभेद; देशभेद.

कोंचु (कौ००००) (अ-दे) ना. — बोडागाडी; टांगा; बग्गी; हास्य; भंपकपणा.

कोंजागर (कौ००००००) (सं) ना. — देवी जागर; देवीव्रतांतील जागरण.

—कोट (कौ००००) (क) ना. — शैत्य; एक प्रकारचा पक्षी; खोटेपणा; गोष्टजातीय मनुष्य. खेडे.

(सं) ना. — दाढी; किल्ली; झोपडी; वक्रता; वाकडेपणा.

कोट्यनुकोटि (कौ००००००००००००) (सं) अ. — कोटीच्याकोटी; अनेक कोटी संख्या.

कोटर (कौ०००००) (सं) ना. — ढोळी; झाडातील पोकळी; समूह.

कोटरा (कौ०००००) (सं) ना. — बलिराजाची पत्नी.

कोटरि (री) (वि) (कौ००००० [०००]) (सं) ना. — दुर्गा; नय स्त्री.

कोटले (कौ०००००) (क) ना. — अडचण; पीडा; उपद्रव; किटाळ; दुःख.

—इग (०००) (क) वि. — पीडक; उपद्रवी.

कोटलेगोळ (कौ००००००००००००) (क) धा. — अडचणीत सांपडणें.

कोटलेपडु (कौ००००००००००) (क) धा. — अडचणीत येणें; दुःखी होणें.

कोटि (टी) (कौ०००० [०००]) (क) ना. — कोठी; घर; शेवट; खज्ज; बाणाचे टोक; श्रेष्ठ; उत्तम; शतलक्ष; वृक्षविशेष; सूपण; वादातील पूर्व पक्ष; राज्य; काटकोनाचा भुज; पक्षोपपक्ष; सौंदर्य; आभरण; चांगुलपणा; उत्साह; उत्साह; कलह; युद्ध; गुहाविभाग; शाखा.

—पाल (०००) (क) ना. — कवडीचुंबक श्रीमंत.

कोटिक (कौ०००००) (सं) ना. — शिखर; शेवट; शिंग.

कोटिकटले (कौ००००००००००) (सं) अ. — बहुसंख्येनें; अगणित.

कोटिपात्र (कौ००००००००) (सं) ना. — जहाजाचे सुकाणु;

जहाजाचे मुख; अरित्र; कर्ण; वल्हे.

कोटीर (कौ००००००) (सं) ना. — किरिट; मुकुट; शिरस्त्राण.

कोटे (कौ००००) (क) ना. — किल्ल्याचा तट; कोट; दुर्ग; गड; किल्ला; पुरप्राकार.

—कल्लु (कौ००००) (क) ना. — भिंतीचे चिरे; दगड.

—कावल (कौ००००) (क) ना. — किल्ल्याचे रक्षक सैन्य.

—तेने (कौ००००) (क) ना. — किल्ल्याचा दुर्ग; बुरुज.

कोटेश्वर (कौ००००००००) (सं) ना. — शिव.

कोटार (कौ००००००००) (सं) ना. — चोरवस्ती; चोरघर; स्वेच्छाचार.

कोट्यंतर (कौ००००००००००) (सं) ना. — अनेक कोटी; कोट्यवधि.

कोठि (कौ००००) (अ. दे.) ना. — कोठार; धान्यसंग्रह; मोटें जहाज; कणगी.

कोडगल्लु (कौ००००००००) (क) ना. — पर्वतशिखर; पर्वतपठार.

कोडग (कौ०००००) (क) ना. — माकड; हुण्या.

कोडंगि (कौ००००००) (क) ना. — विदूषक; खुषमस्कन्या.

कोडि (कौ००००) (क) ना. — निशाण; ओत; सांड; अभाव; कमीपणा; कला; उत्साह; धैर्य; भूमीचा शेवट; पाणी; मार्ग.

—परि (कौ००००) (क) ना. — जास्तीचें पाणी वाहणें; भरून वाहणें.

कोडिगळे (कौ०००००००) (क) धा. — पूड करणें; दुर्लक्षिणें;

निराकरण करणें; न्यून दाखवणें; कमीपणा उघडकीस आणणें.

कोडिगणिसु (कौ००००००००००००) (क) धा. — न्यून दाखवणें; दोष; दाखविणें; चूक दाखवणें.

कोडिडु (कौ००००००) (क) धा. — श्रेष्ठ होणें; अत्युत्तम होणें.

कोडु (कौ०००००) (क) धा. — थंड होणें; शीतल होणें; झाडणें; भिणें; संकोच वाटणें.

(क) ना. — मय; शैत्य; पर्वतशिखर; गोलवस्तु; दान; खुंदी; शंग; शिंग.

—कल्लु (कौ००००) (क) ना. — पर्वत शिखर.

—मुरि (कौ००००) (क) धा. — शिंगे मोडणें; मुखमंग करणें; मस्ती उतरवणें.

कोडुवीस (कौ००००००००) (क) ना. — कर; बैलावरील कर.

कोडुगवणे (कौ०००००००००) (क) ना. — जोड गोफण.

कोडुकै (नै) (कौ०००००००० [०००]) (क) ना. — उदार हस्त; दानी; दान देणारा हात.

कोडेरु (कौ०००००००) (क) ना. — शिंगाचा आघात; अतिशैत्य; थंडी.

कोडे (कौ००००) (क) ना. — थंड हवा; उन्हाळा; उन्हाळी भातपीक.

कोण (कौ००००) (क) ना. — रेडा; महिष; सैरभ.

(सं.) ना. — मंगळ ग्रह; कोपरा; कोन; कंपासाचा मध्यबिंदु; नगान्याची टिपरी; तंतुवाद्य वाजवण्याची काडी; खड्गधारी; सुदूर; धड्ड; महामूर्ख.

—कुण (कुण) (क) ना.—ढेकूण.

कोंणप (कोंणप) (सं) ना.—यमधर्म; निमूति नामक दिक्पाळ;

पिशाच; भीष्म.

कोंणि (कोंणि) (क) ना.—चर्मवाद्य वाजवण्याची टिपरी.

लाकडाचा ओंडका.

कोंणे (कोंणे) (क) ना.—कोठडी; स्वयंपाकघर; कंपासाचे टोक;

उतरण्याची पायरी.

कोंटे (कोंटे) (क) ना.—‘कोटे’ पहा.

कोत (कोत) (क) ना.—निलगिरीवासी जात; गिरिजन;

वन्यजात; कमी करणे.

कोतलु (कोतलु) (क) ना.—उणीव; बाकी; प्राप्ति; हीन;

अडीअडचण; शिळक.

—संबळ (संबळ) (क) ना.—जास्तीच्या कामाचें वेतन;

जास्तीचा पगार.

कोति (कोति) (क) ना.—‘कोडग’ पहा. विदूषक.

कोतु (कोतु) (क) ना.—‘कोडु’ पहा. बाकी; उरवणी;

कामचलावूपणा; करार; नियम; भाडेंपत्रक.

कोदंड (कोदंड) (सं) ना.—धनुष्यबाण; कोलदांडा; सुवई.

—पाणि (पाणि) (सं) ना.—शरधनुर्धर; राम.

कोडु (कोडु) (क) अ.—ओवून; विणून; घालवून.

कोद्रव (कोद्रव) (सं) ना.—कद्रु; नाचणी खाऊन जगणारे.

कोद्रवीण (कोद्रवीण) (सं) ना.—नाचणीचे शेत.

कोद्रहरि (कोद्रहरि) (सं) ना.—नाचणीचे गवत.

कोद्रकटि (कोद्रकटि) (सं) ना.—आंबा; आंब्याचें झाड.

कोन (कोन) (सं) ना.—कोपरा; सांद; दृष्टिकोण; दृष्टिपथ.

कोनेरु (कोनेरु) (क) ना.—सभोवार पायरी असलेले तळे;

पुष्करणी.

कोप (कोप) (सं) ना.—क्रोध; चीड.

—अग्नि (अग्नि) (सं) ना.—क्रोधानल; अतिराग; जळफळाट.

—आटोप (आटोप) (सं) ना.—रागानें केलेली बडबड;

रौद्रावेश.

कोपोंद्रेक (कोपोंद्रेक) (सं) ना.—असीम राग.

कोपने (कोपने) (क) ना.—रागीट स्त्री. चिडखोर स्त्री.

कोपि (कोपि) (सं) वि.—रागीट; कोपनशील;

क्रुद्धस्वभावी; चिडखोर.

कोपु (कोपु) (क) ना.—भाववेश, भावभंग, नाट्याभिनय.

कोमटि (टिग) (कोमटि) (क) ना.—वैश्य व्यापारी;

कृपण; कंजूस.

कोमले (ले) (कोमले) (सं) ना.—कोमलांगी; सुंदरी;

विपुल केश असलेली स्त्री; केशिनी.

कोमु (कोमु) (अ. दे) ना.—जात; पोटजात; वर्ण.

—वारु (वारु) (क) अ.—जात्यनुसार; जातीला साजेल

असें.

कोयष्टिक (कोयष्टिक) (सं) ना.—टिटवी; फुटीरशेपटीचा

पक्षी.

कोयंड (कोयंड) (क) ना.—कोदंड; धनुष्यबाण.

कोयल् (विल्) (इल्) (कोयल्) [३७] [३७] (सं)

ना.—देवालय.

कोयल (कोयल) (अ. दे.) ना.—कोकिल.

कोर् (रु) (कोर्) [३७] (क) धा.—इच्छिणें; वाटणी करणें;

ओढणें.

—इके (३७) (क) ना.—आकांक्षा; इच्छा; वाटणी;

भागीदारी.

कोर (कोर) (क) ना.—कुमार; कुवर.

कोरक (कोरक) (सं) ना.—सुकुल; कळी; कमलपराग; सुगंधी

द्रव्य; उपवर कन्या.

कोरकित (कोरकित) (सं) ना.—कळी सुटलेलें झाड.

कोरके (कोरके) (क) ना.—पसरट तोंडाचें भाडें; आकांक्षा.

इच्छा.

कोरंगि (कोरंगि) (क) ना.—वेलची, बारीक वेलदोडा.

कोरडि (कोरडि) (क) वि.—पोकळ; मोकळे; अशाश्वत.

(क) ना.—हुंडा; इसारा; विषार; वीर्य; हिंसा; न्यूनता; रीति.

—ग (ग) (क) ना.—वीर; हिंसक.

कोरडि (कोरडि) (अ. दे.) ना.—कमची; चाबूक; आसुड;

फटका.

कोरदाडे (कोरदाडे) (क) ना.—क्रूरदंष्ट्रा; तीक्ष्णदात; सुळे;

टोकदार दात.

कोरयिसु (कोरयिसु) (क) धा.—डोळ्यात सलणें; खुपणें;

कचकचणें; तिंवणें; डोळे चोळणें.

कोरंबु (कोरंबु) (क) ना.—कवच; वस्त्र; आवरण.

कोरि (कोरि) (क) अ.—इच्छा करून; अपेक्षून; समभाग करून.

(क) ना. फाटकें कांबळें; वस्त्र; चिंधी.

कोरु (कोरु) (क) धा.—‘कोर’ पहा.

कोरु (कोरु) (क) ना.—जर; कलाबुत; एक प्रांत.

कोरि (कोरि) (क) वि.—वाकडे; वक्र; क्रूर; धारदार; निमुळते;

आश्रययुक्त.

(क) ना.—कातरण.

—दाडे, हल्लु (—दाडे, हल्लु) (क) ना.—सुळेदात; सुळे.

कोरु (कोरु) (अ. दे) ना.—न्यायालय; न्यायमंदिर; कोर्ट.

कोल् (कोल्) (क) ना.—त्राण; किरण; काठी; दंडा; आगटी;

अग्निकुंड; एक काठी माप; अधिकार; मोठेपणा; विस्तार.

—करे (करे) (क) ना.—शरदृष्टि; बाणांचा वर्षाव.

—तुस (डुस) (क) ना. — काठीच्या टोकावरून भाजलेले मांस.
 —बले (बल) (क) ना. — एक प्रकारचें जाले.
 —मळे (मळ) (क) ना. — बाणवृष्टि.
 कोल (कौल) (क) ना. — आभरण; तोंडावरील पदर; गोषा; श्रृंगार; सार्वजनिक मिरवणूक; डुकर.
 कोलदल (कौलदल) (क) ना. — एक परिमळ द्रव्य.
 कोलाट (कौललट) (क) ना. — बाणयुद्ध; नाच; टिपरीचा खेळ.
 कोलार (कौललर) (क) ना. — हीन जातीचा घोडा; तडू;
 कर्नाटकांतील सोन्याच्या खाणीचें एक शहर.
 कोलाहल (कौललहल) (सं) ना. — गोंधळ; गडबड; ओरड;
 संभ्रम; हवालादीलपणा.
 कोलि (कौलि) (क) ना. — खून; कोठडी; जोधळ्याचा सड.
 कोलु (कौलु) (क) ना. — ‘कोल्’ पहा.
 —अरगु (अरगु) (क) ना. — लाखेची कांडी.
 —अलबु (अलबु) (क) ना. — चिवा; देवनळ; बरू.
 —संपने (संपने) (क) ना. — सोनचाफा.
 —कुडरे (कुडरे) (क) ना. — काठीचा घोडा.
 कोलुकार (कौलुकार) (क) ना. — सनदी; रक्षक; दंडधारी;
 पाहरेकरी.
 कोले (कौले) (क) ना. — काळेमिरें; बारीक मिरें; ‘कोलि’ पहा.
 कोव (कौव) (क) वि. — ओवणारा; मडकी भाजणारा.
 (क) ना. — कुंभार.
 कोवण (कौवण) (क) ना. — कौपीन; लंगोटी; कच्छी.
 कोवरि (कौवरि) (क) ना. — संभ्रम; गडबड; दिशाभूल.
 कोवळ (कौवळ) (क) वि. — कोमल.
 कोवळे (कौवळे) (क) ना. — कुवलय; कमळ; कोमल.
 कोवि (कौवि) (क) ना. — बंदूक; पिस्तूल; गोळी घालण्याचें साधन.
 कोविद (कौविद) (सं) ना. — विद्वान; पंडित; ज्ञानी; समजदार;
 निपुण; बुद्धिमान; चतुर; चाणाक्ष.
 कोविदत्व (कौविदत्व) (सं) ना. — नैपुण्य; बुद्धि चातुर्य;
 बुद्धिमत्ता; पांडित्य; विद्वत्ता.
 कोविदार (कौविदार) (सं) ना. — कांचनवृक्ष; शिसवीचें झाड.
 कोवु (को) (कौवु [कौव]) (क) धा. — ओवणें; उपद्रून काढणें;
 अस्ताव्यस्त फेकणें; मडकी भाजणें.
 (क) ना. — ओवणी; ओत; आखात.
 कोवे (कौवे) (क) ना. — आटणी; मूस; लहान मुलांचा रोग;
 खवा; पेढा; वासरू.
 कोश (कौश) (सं) ना. — पिशवी; पिण्याचें भांडें; पेयपात्र;
 भांडार; संग्रहस्थान; कोठी; कळी; निधी; द्रव्यागार; सोनेचांदी.

—कारक (कारक) (सं) ना. — रेशीम किडा.
 —गृह (गृह) (सं) ना. — खजिना; जामदारखाना; तिजोरी.
 —हीन (हीन) (सं) वि. — दरिद्री; गरीब.
 कोशातकि (कौशातकि) (सं) ना. — व्यापार; वर्तक; उदीम;
 उद्योग; काकडी.
 कोशि (कौशि) (सं) ना. — कवच; झाकणी; साल; एक नदी.
 कोष (कौष) (सं) ना. — कोश; भांडार.
 कोष्ठ (कौष्ठ) (सं) ना. — विभाग; कणगी; धान्यसंग्रह;
 वृक्षविशेष; कुष्ठरोग; रकाना; कोष्ठक.
 कोष्ठक (कौष्ठक) (सं) ना. — विवरणपूर्वक लिहिलेली यादी;
 रकान्यांत भरलेली माहिती; आवारभित; तट.
 कोष्ठगार (कौष्ठगार) (सं) ना. — संग्रहालय; खजिना;
 रांजण; कणगी.
 कोष्ण (कौष्ण) (सं) वि. — कोमट; सोमळ.
 कोस्कर } (कौस्कर) (क) अ. — करिता; साठी.
 कोसर } (कौसर) (क) अ. — करिता; साठी.
 कोसल (कौसल) (सं) ना. — अयोध्याप्रदेश; सरयूतीर प्रदेश.
 कोसु (कौसु) (क) वि. — सरळ नसलेला; वाकडातिकडा.
 (क) ना. — कोबीचा गड्डा; कोस; दोन मैल; कोश.
 —कण (कौकण) (क) वि. — तिरवा; वाकड्या दृष्टीचा;
 चकणा; काकट्टि.
 कोसुंवरि (कौसुंवरि) (क) ना. — कोशिबीर; पचडी.
 कोहल (कौहल) (सं) ना. — संगीतवाद्य; कटुमद्य.
 कोहळ (कौहळ) (क) वि. — कोवळें; कोमळ.
 कोहळि (कौहळि) (क) ना. — कोवळी; मादक पेय; मद्य.
 कोहळे (कौहळे) (क) ना. — पिशवी; आवरण; कात मॅग;
 कवच; लखोटा.
 कोहु (कौहु) (क) ना. — पंक्ति; ओळ; ओवणें;
 ओवलेली माळ.
 कोळ (कौळ) (क) ना. — खड्डा; नागवणूक; भक्ष; शिकार;
 चावा; पकड; अंत्य प्रदेश.
 —ओडवे (ओडवे) (क) ना. — लुटीतील माळ.
 —कोळ (कौळ) (क) धा. — लुटणें; नाश करणें.
 —पिडि (पिडि) (क) ना. — जबरदस्ती करणें; तुरुंगात टाकणें.
 (क) धा. ‘कोडु’ पहा.
 कोळ (कौळ) (क) ना. — कार्यारंभ; हाती घेणें; प्रारंभ; बेडी;
 बंधन; साखळी.
 कोळाहळिके (कौळाहळिके) (क) ना. — ‘कोलाहल’ पहा.
 कोळि (कौळि) (क) ना. — कोंबडी; पायाला बांधण्याचें शस्त्र;
 एक नेत्ररोग.
 —कट्ट (कौकट्ट) (क) धा. — कोंबडछुंज लावणें.

—काळिग (क००८१) (क) ना. — कोंबड्यांची झुंज.
 कोळ (क००९५) (क) धा. — ‘कोडु’ पहा. लुटणें.
 (क) ना. — मर्यादा; गौरव.
 कोळे (क००९६) (क) ना. — नेत्रपुट; ओहळांतील फूल; कफ;
 रानहुक्कर; खाडीचा फाटा; कण्हेर; आंबट पदार्थांचें पाणी;
 कोळ; गोज.
 कोळगे (क००९७) (क) ना. — पेटी; संदूक.
 कोळगेसर (क००९८) (क) ना. — थंडगार चिखल.
 कोळगोळ (क००९९) (क) धा. — वैर आवरणें; शत्रुत्व सहन
 करणें; शांत होणें.
 कोळदांड (क०१००) (क) धा. — वेगानें निसटून जाणें;
 निसटणें; पार होणें.
 कोळपडु (क०१०१) (क) धा. — लुटले जाणें; अस्ताव्यस्त होणें.
 कोळिमग (क०१०२) (क) ना. — क्रूरमृग; काळवीट.
 कोळमोग (क०१०३) (क) ना. — आठ्या पडलेला चेहरा;
 भ्रान्त मनुष्य; चिंताक्रांत चेहरा.
 कोळमोग (क०१०४) (क) धा. — बळी पडणें; भक्ष्य होणें.
 कौक्षेय (क०१०५) (सं) वि. — कुक्षीमधें राहणार; कुशीचा;
 पाडेचा; जवळ असलेला.
 कौक्षेयक (क०१०६) (सं) ना. — पोटांत असलेला; तरवार;
 खड्ग.
 कौकुल (क०१०७) (क) ना. — ‘कंकुलु’ पहा.
 कौगु (क०१०८) (क) ना. — सुपारी; क्रमुक; पुगीफल; रोठा;
 पांढरी सुपारी; पोफळ.
 कौट (टि) (क०१०९) (सं) वि. — स्वतंत्र राहणारा;
 आपल्या घरी राहणारा; कुटुंबविषयक; अप्रामाणिक; जाळ्यांत
 सापडलेला.
 —साक्षी (क०११०) (सं) ना. — खोटी साक्ष देणारा.
 कौटवि (क०१११) (सं) ना. — नग्न स्त्री.
 कौटिक (क०११२) (सं) ना. — उपजीविकेसाठी मांस विकणारा;
 शिकारी; फासेपारधी; अप्रामाणिक मनुष्य.
 कौटिल्य (क०११३) (सं) ना. कुटिलता; वाकडेपणा; ठकबाजी;
 फसवणूक; चंद्रगुप्ताचा मंत्री; आर्य चाणक्य; प्राचीन
 अर्थशास्त्रज्ञ; वाक; कमान.
 कौणप (क०११४) (सं) ना. — स्त्रीभक्षक राक्षस; लाव.
 —इंत (क०११५) (क) ना. — भीष्म.
 कौडिन्य (क०११६) (सं) ना. — एक ऋषि; वैय्याकरणी.
 कौतूहल (क०११७) (सं) ना. — अत्यातुरता; उत्सुकता;
 कुतूहल.
 (सं) वि. — आश्चर्यजनक; विस्मयकारक.
 कौदि (क०११८) (क) ना. — वाकळें; कंथा; पासोडी; पोते.

कौंति (क०११९) (सं) ना. — एक सुवासिक द्रव्य.
 कौंतेय (क०१२०) (सं) ना. — कुंतीपुत्र, पांडव.
 कौंद (क०१२१) (सं) वि. — कुंदपुष्पासंबंधी.
 कौप (क०१२२) (सं) ना. — कौपीन; लंगोटी.
 कौपीन (क०१२३) (सं) ना. — ‘कौप’ पहा.
 कौबेर (क०१२४) (सं) वि. — कुबेरविषयक.
 कौबेरि (क०१२५) (सं) ना. — उत्तरदिशा; कुबेराची दिशा.
 कौमार (क०१२६) (सं) ना. — सोळा वर्षांपर्यंतचे कुमार वय;
 बाल्य; षण्मुखशक्ति.
 कौमारिक (क०१२७) (सं) ना. — केवळ मुलीचाच बाप;
 दक्षप्रजापति.
 कौमारिकेय (क०१२८) (सं) ना. — अविवाहित पुत्र;
 कर्ण.
 कौमुद (क०१२९) (सं) ना. — कार्तिक महिना.
 कौमुदि (क०१३०) (सं) ना. — चांदणें; चंद्रिका; कार्तिकी
 पौर्णिमा; शीतप्रकाश; विषयविवरण; व्याकरणग्रंथांचे नांव.
 कौमोदकि (क०१३१) (सं) ना. — विष्णूच्या हातांतील गदा.
 कौरव्य (क०१३२) (सं) ना. — कुरु संतती; कुरुवंशीय राजा.
 कौरवारि (क०१३३) (सं) ना. — पांडव; कौरवशत्रु.
 कौर (क०१३४) (क) ना. — दुर्वासना; दुराशा.
 कौर्म (क०१३५) (सं) ना. — कूर्मविषयक; कासवासंबंधी.
 कौल (लि) (क०१३६) (सं) ना. — सरळ वारसदार;
 सत्कुलोत्पन्न; शक्तिपूजक.
 कौलटि (क०१३७) (सं) ना. — दुर्वर्तनी स्त्री; व्यभिचारिणी;
 कुलटा.
 कौलटिनेय (क०१३८) (सं) ना. — व्यभिचारिणी पुत्र;
 कुलटेचा मुलगा.
 कौलिक (क०१३९) (सं) ना. — कुलाचार चालविणारा; वारसदार;
 विणकर.
 कौलीन (क०१४०) (सं) ना. — कुलीन; खबर; माहिती; रोगी;
 काला; प्राण्यांचें द्रव्यद्रुह; झुंज; शक्ति; उपासना.
 कौलु (क०१४१) (क) ना. — समेट; प्रवासामध्ये बैन्याला दिलेलें
 संरक्षण; झाडाचा कोंब; फांदी; ‘कवल’ पहा.
 कौलेय (क) (क०१४२) (सं) ना. — सत्कुलोत्पन्न; शिकार;
 शिकारी कुत्रा.
 कौल्य (क०१४३) (सं) वि. — सत्कुलज; उच्चजन्मा.
 कौवरे (क०१४४) (क) ना. — संभ्रम; गडबड; भ्रांती; गोंधळ.
 कौवे (बे) र (क०१४५) (सं) वि. — कुबेरविषयक.
 कौशल (ल्य) (क०१४६) (सं) ना. — कुशलपणा; नैपुण्य;
 संतोष; सुख.
 कौशलिक (क०१४७) (सं) ना. — लांच; मनोती.

कौशलिका (क०श०ल०क०) (सं) ना. - देणगी; दान; अभिनंदन;
मित्राचें आरोग्यचिंतन; मित्रक्षेम.

कौशावि (क०श०व०) (सं) ना. - प्राचीन राजधानीचें एक
शहर.

कौशिक (क०श०क०) (सं) ना. - इंद्र; कुशिकाच्या वंशांत
जन्मलेला; विश्वामित्र; गारुडी; साप धरणारा; गुग्गुळ; सर्पमुख;
धुवड.

—अरि-अराति (अ०, अ०अ०) (सं) ना. - धुवड.

—प्रिय (प्र०य०) (सं) ना. - रामचंद्र.

कौशिके (क०श०क०) (सं) ना. - पाणी पिण्याचें भांडे;
शुंभनिशुंभाना ठार मारणारी.

कौशेय (क०श०य०) (सं) ना. - कोशापासून जन्मणारे; रेशीम;
पतंग; फुलपाखरू.

कौशल्येय (क०श०ल०य०) (सं) ना. - कौशलेय; कौसल्यापुत्र राम.

कौसाल (क०श०ल०) (क) ना. - कास्याचे टाळ; झांज.

कौसिक (क०श०क०) (सं) ना. - मोगरा; गुग्गुळ.

कौसीय (क०श०य०) (सं) ना. - उद्धटपणा; रानटीपणा.

कौसुम (क०श०सु०) (सं) वि. - फुलांनी खचलेले; पुष्पविषयक.

कौसुतिक (क०श०सु०क०) (सं) ना. - कपटविद्यानिपुण; जादूगार;
फसवणूक.

कौस्तुभ (क०श०सु०भ०) (सं) ना. - विष्णूच्या कंठांतील हार.

कौलिक (क०श०ल०क०) (सं) वि. - वंचक; फसव्या; कपटी.

कौलुडे (क०श०ल०ड०) (क) ना. - उशी; कमलाचा बीजकोश.

क्रकच (क०श०क०च०) (सं) ना. - लाकूड कापण्याचें साधन; करवत.

—पाद (पा०द०) (सं) ना. - चुकचुकणारा प्राणी; पाल.

क्रकर (क०श०क०र०) (सं) ना. - पारवळ; करवत; गरीब; दीन; रोप.

क्रतु (क०श०तु०) (सं) ना. - यज्ञयाग; सप्तर्षींतील एक ऋषि.

—ध्वंसि (ध्व०सि०) (सं) ना. - यज्ञाचा नाश करणारा;

दक्षाच्या यज्ञाचा नाश करणारा; शिव.

क्रतुपुरुष (क०श०तु०पु०रु०ष०) (सं) ना. - विष्णु.

क्रथ (क०श०थ०) (सं) ना. - यादवांतील एक पोटजात.

क्रथन (क०श०थ०न०) (सं) ना. - हिंसा; खून.

क्रंदन (क०श०द०न०) (सं) ना. - रडारड; आक्रोश; आक्रंदन;
ओरड.

क्रमण (क०श०म०ण०) (सं) ना. - वर्तन; मुक्ति; प्रगति.

क्रमागत (क०श०म०ा०ग०त०) (सं) ना. - परंपरा; रुढी; कुलरीत.

क्रमिक (क०श०म०िक०) (सं) वि. - क्रमसंबंधी.

—पुस्तक (पु०स्त०क०) (सं) ना. - पाठ्यपुस्तक.

क्रमिसु (क०श०म०िसु०) (क) भा. - चालणें; पुढें सरकणें; पार होणें;
निसटणें.

क्रमुक (क०श०म०ुक०) (सं) ना. - 'कौंगु' पहा. सुपारी.

क्रमेलक (क०श०म०ेल०क०) (सं) ना. - उष्ट्र; उंट.

क्रय (क०श०य०) (सं) ना. - किंमत; मूल्य.

—विक्रय (वि०क्र०य०) (सं) ना. - व्यापार; खरेदीविक्री.

—शासन (शा०स०न०) (सं) ना. - व्यापारविषयक करार;
व्यापारी नियम.

क्रथिक (क०श०थ०िक०) (सं) ना. - गिःहाईक; ग्राहक; विकत घेणारा.

क्रय्य (क०श०य०य०) (सं) वि. - घेण्यास योग्य; विक्रीचा माल;
विक्रेय.

क्रय्य (क०श०य०य०) (सं) ना. - कच्चे मांस; श्वापद; पिशाच्च; राक्षस;
मांसभक्षण.

क्रव्याड (क०श०व०य०ड०) (सं) ना. - मांसभक्षक; क्रूर प्राणी; राक्षस.

क्रांत (क०श०ा०न०) (सं) वि. - होऊन गेलेले; संपलेले.

—दर्शो (दर्०शो०) (सं) ना. - भविष्यवादी; भूतकालज्ञ.

क्रायक (क०श०य०क०) (सं) ना. - ग्राहक; गिःहाईक; खरेदीदार.

क्रांतिवृत्त (क०श०ा०ति०वृ०त्त०) (सं) ना. - सूर्यगतीतील दक्षिणोत्तर
गमनमार्ग; ग्रहांचा चलनमार्ग; कर्कवृत्त; मकरवृत्त.

क्रिमि (क०श०मि०) (सं) ना. - कृमी; कीड; कीटक; लाव.

—घ्न (घ्न०) (सं) ना. - कृमीनाशक.

क्रिमिज (क०श०मि०ज०) (सं) ना. - रेशीम.

क्रिया (क्रि०या०) (सं) ना. - कार्य; काम; कष्ट;
चळवळ; कलामिश्रता; तत्त्वव्यवहार; श्राद्ध; साहित्यकृति;
पूजा; क्रियापद; पिंडप्रदान; औषधोपचार; वेग; भांडणांतील
साक्ष; शोध.

—अन्वित (अ०न्वि०त०) (सं) वि. - कार्यमग्न; कामांत गढलेला.

—अभ्युपगम (अ०भ्यु०प०ग०म०) (सं) ना. - एकी; स्वीकारपत्र;
कवूलायत.

—द्वेषि (द्वि०पे०शि०) (सं) ना. - खोटा साक्षीदार.

क्रियाकार (क्रि०या०का०र०) (सं) ना. - करार; एकी; समेट.

क्रियाखंडन (क्रि०या०ख०ण्ड०न०) (सं) ना. - आक्षेप; विरोध;
निरोध; तुकडेतोड; चूरचूर.

क्रियापद (क्रि०या०प०द०) (सं) ना. - व्याकरणांतील क्रियादर्शक
शब्द वा पद.

क्रियांग (क्रि०या०ा०ग०) (सं) ना. - नाट्यांतील प्रवेशनिर्गम;
नटाचे पोषाख, पेहराव; अभिनयवस्त्रधारण.

क्रियाफल (क्रि०या०फ०ल०) (सं) ना. - क्रियेचा परिणाम; कर्म.

क्रियावंत (क्रि०या०व०न्त०) (सं) ना. - सत्यवादी; कार्यकर्ता;
प्रचारक.

क्रियालेंप (क्रि०या०लें०प०) (सं) ना. - अध्याहृत क्रियापद;
कर्तव्यच्युति.

क्रियासमभिहार (क्रि०या०स०म०भि०हार०) (सं) ना. - तेंच तेंच
काम करणारा; क्रियावाचक पदाची दुरुस्ती.

क्रिस्तशक (०, १०, २०) (अ-दे) ना. - इसवीसन; ख्रिस्ताच्या जन्मदिनापासूनची कालगणना.

क्रौंकार (०, १०, २०) (सं) ना. - हंसाचा कलकलाट.

क्रीडाकुलि (०, १०, २०) (क) ना. - विहार सरोवर; जलमंदीर; विलास; प्रेम.

क्रीडागृह (०, १०, २०) (सं) ना. - विनोदगृह; केलिगृह; रहस्यस्थान.

क्रीडानारि (०, १०, २०) (सं) ना. - वेद्या; विधवा; मुरळी.

क्रीडामयूर (०, १०, २०) (सं) ना. - खेळांतील मोर.

क्रीडारथ (०, १०, २०) (सं) ना. - विरामाकडे जावयाचा रथ.

क्रीडावन (०, १०, २०) (सं) ना. - विहार; उपवन; विहारोद्यान.

क्रीडाशैल (०, १०, २०) (सं) ना. - क्रीडेसाठी केलेला डोंगर.

क्रीडिसु (०, १०, २०) (क) धा. - रमविणें; खेळविणें; मनोरंजन करणें.

क्रीत (०, १०, २०) (सं) वि. - आईबापापासून पैसे देऊन घेतलेला; विकत घेतलेला.

क्रीतानुशय (०, १०, २०) (सं) ना. - विकत घेतलेली वस्तु परत करणें.

क्रुंच (०, १०, २०) (सं) ना. - क्रौंचपक्षी.

क्रुद्ध (०, १०, २०) (सं) वि. - कोपित; चिडलेला.

क्रुपे (०, १०, २०) (क) ना. - कृपा; दया.

क्रुष्ट (०, १०, २०) (क) वि. - बोलावलेला; हाक मारलेला.

(सं) ना. - आमंत्रण; बोलावणें; ओरड.

क्रैणि (०, १०, २०) (सं) ना. - व्यापार; व्यवहार; 'केणि' पहा.

क्रैतव्य (०, १०, २०) (सं) वि. - विकत घेण्यास योग्य.

क्रैत् (०, १०, २०) (सं) ना. - गि-हाईक; ग्राहक; विकत घेणारा.

क्रैय (०, १०, २०) (सं) वि. - विकत घेण्यास योग्य.

क्रौड (०, १०, २०) (सं) ना. - छाती; हृदय; शनिग्रह; वराह; विष्णूचा अवतार; रानडुकर; मस्तखोर.

—रूपि (०, १०, २०) (सं) ना. - वराहावतारी विष्णु.

क्रौडीकरण (०, १०, २०) (सं) ना. - संक्षेप; स्वीकार; कबुली; गळामिठी.

क्रौडीकरिसु (०, १०, २०) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी मारणें; संक्षेप करणें.

क्रौधन (०, १०, २०) (सं) वि. - रागीट; क्रुद्ध; कोपाविष्ट. (सं) ना. - एक संवत्सर.

क्रौधवश (०, १०, २०) (सं) वि. - कोपिष्टपणा; रागीटपणा.

क्रौधि (०, १०, २०) (सं) ना. - रागावलेला मनुष्य; क्रुद्ध मनुष्य.

क्रौश (०, १०, २०) (सं) ना. - कोस; दोन मैल अंतर; हरळी; ओरड; प्रसंग; दिव्य; आक्रोश.

क्रौष्ट (०, १०, २०) (सं) ना. - ओरड; हाक; कोल्हा; कोल्हेकुई.

क्रौंच (०, १०, २०) (सं) ना. - क्रौंचपक्षी; हिमालयातील एक भाग; एक प्राचीन भूखंड.

—दारण (०, १०, २०) (सं) ना. - क्रौंचपर्वत फोडणारा; षण्मुख; क्रौंचशत्रु.

क्रौर्य (०, १०, २०) (सं) ना. - क्रूरता; उग्रता; ओबडधोबडपणा; भयंकरता.

कलम (०, १०, २०) (सं) ना. - थकवा; झीज; हताशपणा; विकल्ता; खिन्नता.

कलांत (०, १०, २०) (सं) वि. - थकलेला; कोमेजलेला; वाळलेला; रोडलेला.

कलांति (०, १०, २०) (सं) ना. - थकवा; म्लानता; दुर्बलता; झीज. क्लिन्न (०, १०, २०) (सं) वि. - थकित; खिन्न; ओलसर; भिजलेला.

क्लिशित (०, १०, २०) (सं) वि. - क्लेश पावलेला; गळलेला; वापरलेला.

क्लिष्ट (०, १०, २०) (सं) वि. - श्रम घेतलेला; कठिण; दुखावलेला; अपमानित; विरुद्ध; असंबद्ध; त्रस्त.

क्लीब (०, १०, २०) (सं) ना. - नपूसक; हीन; नीच; कृपण.

क्लुप्त (०, १०, २०) (सं) वि. - माहीत असलेला; शांत; निश्चित झालेला.

क्लेद (०, १०, २०) (सं) वि. - कच्चा; ओला; शांत; तप्त.

क्लेरियानेद (०, १०, २०) (अ. दे.) ना. - तोंडाने फुंकून वाजविण्याचें वाद्य; सनई; मुरली.

क्लेश (०, १०, २०) (सं) ना. - दुःख; ताप; कष्ट.

—पडु (०, १०, २०) (क) धा. - श्रम घेणें; दुःख करणें.

क्लेव्य (०, १०, २०) (सं) ना. - नपूसकता; मित्रेपणा; धांदलपणा; शक्तिहीनता.

क्व (०, १०, २०) (सं) अ. - कोठें.

क्वचित् (०, १०, २०) (सं) अ. - केव्हांतरी; कुठेंतरी; तुरळक; चुकूनमाकून; अति विरळा; हात उचलून.

—प्रयोग (०, १०, २०) (सं) ना. - आकस्मिक उपयोग; प्रसंगानुसार.

क्वण (०, १०, २०) (सं) ना. - ध्वनि; स्वर; शब्द.

क्वणत् (०, १०, २०) (सं) वि. - ध्वनित; आवाज करणारा; हाक मारणारा; शब्द करणारा.

क्वणत्क्वण (०, १०, २०) (सं) ना. - किणकिणणारी कंकरें, काकणांचा आवाज.

क्वणित (०, १०, २०) (सं) वि. - आवाज केलेला; शब्दोच्चारित.

क्वणन (०, १०, २०) (सं) ना. - किंकिणीचा आवाज; किणकिण.

वकथित (कुं०३६) (सं) वि. - शिजलेले; कढलेले.

क्वाण (कुं०३७) (सं) ना. - ध्वनि; शब्द.

क्वाथ (कुं०३८) (सं) ना. - काढा.

क्षण (कुं०३९) (सं) ना. निमिष; शीघ्र; कलाविभाग; विश्रांति;
विराम; संधि; प्रसंग; व्याप्ति; उद्योग; सण व्यापार; हर्ष;
श्रृंगार; मद्य.

—गभस्ति, द्युति (-गभस्ति, -द्युति) (सं) ना. - क्षणभर
चमकणारी; वीज; क्षणरुचि; क्षणलक्षण.

—इ (इ) (सं) ना. - पाणी देणारा; भविष्यवादी; ज्योतिषी.

—दा, दे (दा, -दे) (सं) ना. - विश्रांतिसमय; रात्र.

क्षणन (कुं०४०) (सं) ना. - हिंसा; जखम.

क्षणप्रमे (लक्षणे) (कुं०४१, ४२ [७३३]) (सं) ना. - वीज;
विद्युत.

क्षणमंगुर (कुं०४२, ४३) (सं) वि. - अशाश्वत; क्षणिक.

क्षणार्ध (कुं०४४) (सं) ना. - निमिष; अर्धक्षण.

क्षणिक (कुं०४५) (सं) वि. - क्षणासंबंधी; अशाश्वत; चंचल.

क्षणिके (कुं०४६) (सं) ना. - क्षणद्युति, वीज.

क्षत (कुं०४७) (सं) वि. - फुटलेले; जखम झालेले; चावलेले;
मार लागलेले.

क्षतव्रत (कुं०४८) (सं) ना. - व्रतभंग करणारा; व्रत मोडणार.

क्षति (कुं०४९) (सं) ना. - जखम; मार; घाय; घाव; हानी.

क्षतृ (कुं०५०) (सं) ना. - द्वारपाल; सारथी; जातिसंकरानें
जन्मलेला; कातरणारा.

क्षत्र (कुं०५१) (सं) ना. - क्षत्रिय; हिंसेपाखून रक्षण करणारा;
चार वर्णांतील एक लढाऊ वर्ण.

क्षत्रदेव (कुं०५२) (सं) ना. - शिखंडीपुत्र.

क्षत्रधर्म (कुं०५३) (सं) ना. - क्षत्रियाचा धर्म; युद्ध.

क्षत्रिया (कुं०५४) (सं) ना. - वीरनारी; क्षत्रिय स्त्री; युद्ध
करणारी स्त्री.

क्षत्रियाणि (कुं०५५) (सं) ना. - क्षत्राणि; क्षत्रियपति.

क्षपण (णक) कुं०५६ [५७] (सं) ना. - उपवास; नाश; बुद्ध
संन्यासी; जैनयति; विक्रम राजाचा दरबारी कवि.

क्षपा (पे) (कुं०५७ [५८]) (सं) ना. - रात्र; रजनी.

—कर, नाथ (कर, नाथ) (सं) ना. - चंद्र.

क्षपित (कुं०५९) (सं) ना. - पाठविलेला; फेकलेला.

क्षम (कुं०६०) (सं) वि. - योग्य; समर्थ; सहनशील; धीराचा;
धैर्यशील; दयार्द्र.

क्षमते (कुं०६१) (सं) ना. - योग्यता; समर्थता.

क्षमा (क्षमे) (कुं०६२ [६३]) (सं) ना. - भूमि; सहनशीलता;
शान्ति.

—प, पति (प, पति) (सं) ना. - भूमिपालक राजा.

—पण(णे) (पण [६४]) मान्यता; झालेली चूक विसरून जाणे.

—रह (रह) (सं) ना. - वृक्षवेली.

क्षमि (कुं०६३) (सं) ना. - साहसी; बलशाली; क्षमा करणारा.

क्षमिसु (कुं०६४) (क) धा. - क्षमा करणे; चूक विसरणे;
अपमान गिळणे; सहन करणे.

क्षय (कुं०६५) (सं) ना. - झीज; रोडपणा; क्षीणता; हानी; एक
रोग; एक संवत्सर; प्रलय; घर; भूमि; यमाचा मंत्री.

—इसु (इसु) (क) धा. - कमी होणे; क्षिजणे.

क्षयकर (कुं०६६) (सं) ना. - क्षयी किरणांचा; चंद्र.

क्षयपक्ष (कुं०६७) (सं) वि. - कृष्णपक्ष; कळोखी पंधरवडा.

क्षर (कुं०६८) (सं) वि. - नाश पावणारा; क्षीण होणारा; नष्ट.

क्षरण (णे) (कुं०६९ [७०]) (सं) ना. - रोडपणा; गळती.

क्षरि (कुं०७०) (सं) ना. - पावसाळा; वर्षाऋतु.

क्षव (वथु) (कुं०७१ [७२]) (सं) ना. - खोकला; शिंक; कफ;
मोहरी; सर्प.

क्षळ (कुं०७३) (सं) ना. - 'ळ' कार; संस्कृत 'ल्' काराबद्दल
येणारा 'ळ' कार.

क्षत्र (कुं०७४) (सं) ना. - क्षत्रियधर्मासंबंधी; पराक्रम; पौरुष;
शौर्य; छातीठोकपणा.

क्षांत (कुं०७५) (सं) वि. - सहनशील; समाधानी.

क्षांति (कुं०७६) (सं) ना. - समाधान; सहनशीलता.

क्षाम (कुं०७७) (सं) ना. - दुष्काळ.

(सं.) वि. - गरीब पातळ; नष्ट.

क्षारक (कुं०७८) (सं) ना. - कळी; कळा; न उमललेले फूल.

क्षारांशुधि (कुं०७९ [८०]) (सं) ना. - ससुर.

क्षाल (लन) (कुं०८० [८१]) (सं) ना. - धुणे; प्रक्षालन.

क्षालित (कुं०८१) (सं) ना. - धूत; धुतलेले.

क्षित (कुं०८२) (सं) वि. - नष्ट झालेले; क्षीण झालेले; लहान;
कापलेले.

क्षिति (कुं०८३) (सं) ना. - भूमि; घर; निवास; क्षीणता; नाश.

—ज (ज) (सं) ना. - क्षितिज; आकाश भूमीला

टेकल्याप्रमाणे जेथें वाटतें तें स्थळ; वृक्षवेली वगैरे, मूरह.

—घर (घर) (सं) ना. - पर्वत.

क्षितिवधु (कुं०८४) (सं) ना. - भूदेवी; भूलक्ष्मी.

क्षिस (कुं०८५) (सं) वि. - शिजलेले; फेकलेले; तिरस्कृत;
पाठविलेले.

क्षिप्र (कुं०८६) (सं) अ. - तीव्र; लागलीच; लौकर; तत्क्षणीच; शीघ्र.

क्षीण (कुं०८७) (सं) वि. - अशक्त; क्षिजलेला; दुर्बल; नित्राण.

—इसु (इसु) (क) धा. - क्षीण होणे; क्षिजणे.

क्षीव (कुं०८८) (सं) वि. - मत्त; माजलेला; क्षिगलेला; निशा
चढलेला.

क्षीर (क्षीरं) (सं) ना. - दूध; पाणी; आकाश; दग; अमृत.

—अगार (अगारं) (सं) ना. - दुग्धालय; दूधघर.

—ज (ज) (सं) ना. - ताक; लेणी.

—दोहन (दोहनं) (सं) ना. - धारा पिळणें; दूध काढणें.

क्षीरनीरन्याय (क्षीरनीरन्यायः) (सं) ना. - दूधपाणी वेगळे करण्याचें सामर्थ्य; न्यायशास्त्रांतील एक न्यायदृष्टांत.

क्षीरस (क्षीरसं) (सं) ना. खवा; खव्याचे जिन्नस.

क्षीराब्धिजाते } (क्षीराब्धिजाते) (सं) ना. - सागरोत्पन्न लक्ष्मी.

क्षीरोदधि (क्षीरोदधिः) (सं) ना. - दुग्धसागर.

—तनय (तनयः) (सं) ना. - चंद्र.

—जव (जवः) (सं) ना. - चंद्र.

क्षीव (क्षीवः) (सं) वि. - झिंगलेला; उन्नत. 'क्षीव' पहा.

क्षुण्ण (क्षुण्णः) (सं) वि. - पूड झालेले; ठेचलेले; तुडवलेले; अनुसरित; मुरलेले; निपुण.

क्षुत् (क्षुत्) (सं) ना. - भूक; क्षुधा.

—बाधे (बाधे) (सं) ना. - संकट; मुकेने कळंगणे; पोटांत कावळे उठणें.

क्षुत (क्षुतः) (सं) ना. - शिक.

क्षुद्र (क्षुद्रः) (सं) वि. - लहान; नीच; खुजा; गरीब; तुच्छ; हीन; गिड्डा.

(सं) वि. - मध; बुदबुद; गोळी; आंबोण; मुंगी; प्रमाद; कौर्य; चहाडी; ऊन्ह; तुंबी.

—गार (गारः) (सं) ना. - निंदक; चहाडखोर.

क्षुद्रत् (क्षुद्रत्) (सं) वि. - मुकेला; क्षुधापीडित.

क्षुधा (क्षुधा) (सं) ना. भूक.

क्षुधाते (क्षुधाते) (सं) ना. - क्षुधातुर; मुकेने व्याकुळलेला; कळंजलेला.

क्षुब्ध } (क्षुब्धः) (सं) वि. - तळमळणारा; क्षोभ पावलेला; कंपित.

क्षुर (क्षुरः) (सं) ना. - वस्तरा; क्षौर; प्राण्याचे सूर.

क्षुरिका (क्षुरिका) (सं) ना. - कट्यार; सुरी; वस्तरा.

क्षेत्र (क्षेत्रः) (सं) ना. - जमीन; शेत; पत्ति; मातृस्थळ; पुण्यक्षेत्र; शरीर; प्रदेश.

—ज (ज) (सं) ना. - पुत्र; मुलगा.

—ज्ञ (ज्ञः) (सं) ना. - अनुभविक; आत्मज्ञानी; चतुर.

—पाल (पालः) (सं) ना. - शेतारक्षक; भैरव; साप.

—फळ (फळः) (सं) ना. - चौरसमाप; लांबी व रुंदी यांच्या गुणाकारानें येणारी मोजणी; कार्याकार्य परिणाम.

क्षेत्राजीव (क्षेत्राजीवः) (सं) ना. - शेतीवर उपजीवन करणारा; शेतकरी; क्षेत्री.

क्षेत्रिक (क्षेत्रिकः) (सं) ना. - शेतकरी; शेतांत काम करणारा; पति; नवरा.

क्षेप (क्षेपः) (सं) ना. - फेक; हिसका; विखरण; चलनवलन; पतन; कालक्रमण; मुक्ति; विलंब; अपमान; गर्व; तिरस्कार; उद्धटपणा.

क्षेपक (क्षेपकः) (सं) ना. - फेकणारा; टकळणारा; विखुरणारा.

क्षेपणि (क्षेपणिः) (सं) ना. - सुकाणु.

क्षेपिष्ठ (क्षेपिष्ठः) (सं) ना. - वेगवान; अतिचपळ.

क्षैरेयि (क्षैरेयिः) (सं) ना. - खीर; दुधातील वस्तु.

क्षोड (क्षोडः) (सं) ना. - हत्ती बांधण्याचा खांब; गजस्तंभ; 'आलान'.

क्षोणि (क्षोणिः) (सं) ना. - भूमि; जमीन; मोठी संख्या; खर्व.

—जे (जे) (सं) ना. - सीतादेवी.

—पत्ति, भुक् (पत्ति, भुक्) (सं) ना. - राजा.

क्षोणीध्र (क्षोणीध्रः) (सं) ना. - आदिशेष; पृथ्वीचा भार घेणारा; आदिकूर्म; पर्वत.

क्षोड (क्षोडः) (सं) ना. - पूड; धूळ; धुरळा; तळमळ; वर्षण; कर्तन; पीठ; वाटणें; घोटणें.

क्षोभ (क्षोभः) (सं) ना. - चलनवलन; आंदोलन; कंपन; उद्योग; कलकल.

क्षोभण (क्षोभणः) (सं) ना. - 'क्षोभ' पहा.

क्षोभित (क्षोभितः) (सं) वि. - 'क्षुब्ध' पहा.

क्षोम (क्षोमः) (सं) ना. - रेशमी वस्त्र; पीतांबर; पैठणी.

क्षौद्र (क्षौद्रः) (सं) ना. - मध; चाफा; पाणी; पूड.

क्षौम (क्षौमः) (सं) ना. - 'क्षोम' पहा.

क्षौर (क्षौरः) (सं) ना. - हजामत; बोडंती; केस कापणें.

—क, इक (क, इक) (सं) ना. - न्हावी; हजाम.

क्षुण्ण (क्षुण्णः) (सं) वि. - धार लावलेले; सहाणलेले.

क्ष्मा (क्ष्मा) (सं) ना. - भूमि.

—ज (ज) (सं) ना. - झाडवेली वगैरे.

—जे (जे) (सं) ना. - सीतादेवी.

—धर (धरः) (सं) ना. - पर्वत; राजा.

क्ष्मे (क्ष्मे) (सं) ना. - भूमि.

श्वेड (श्वेडः) (सं) ना. - विष; गरळ.

श्वेडन (श्वेडनः) (सं) ना. - गुणगुण; गुंगार; फूत्कार.

श्वेडित (श्वेडितः) (सं) ना. - सिंहगर्जना.

क्ष्वेला (क्ष्वेला) (सं) ना. - विनोद; पोरकटपणा;
खुळचटपणा; खूळ.

क्ष्वेळ (क्ष्वेळ) (सं) ना. - विष; 'क्ष्वेड' पहा.
क्ष्वेळगळ (क्ष्वेळगळ) (सं) ना. - विषकंठ; नीलकंठ; शिव.

ख

ख (ख) (सं) ना. - 'क' वर्गातील दुसरें अक्षर; आकाश;
इंद्रिय; मन; ब्रह्म; स्वर्ग; खून; माप; बुद्धि; क्षेत्र; यति;
संन्यासी; शून्यस्थळ; कलियुग; 'वे'चा पादा.
खग (खग) (सं) ना. - पक्षी; विमान; वण; देवता; सूर्य; पदंग;
मंदिर; घर.
—ईश्वर (खड्डु) (सं) ना. - गरूड; पक्षीराज.
—गति (गति) (सं) ना. - पक्षाची झेप; पक्षांचें उडणें.
—त्व (खु) (सं) ना. - गगनविहार.
खगम (खगम) (सं) ना. - भारतकालांतील एक ब्राह्मण.
खगोल (खगोल) (सं) ना. - आकाश; नभोमंडल;
आकाशांतील ग्रहगोल; नाक्षत्रशास्त्र; ज्योतिषशास्त्र.
खंकर (खंकर) (सं) ना. - जटा; वेणी; केशकलाप.
खंकरि (खंकरि) (सं) ना. - केशकलाप.
खचर (खचर) (सं) ना. - गगनविहारी; पक्षी; सूर्य; गंधर्व;
'खग' पहा.
—अंगने } (खंगनी) (सं) ना. - देवता स्त्री; गंधर्व; स्त्री.
—अत्रले } (अत्रली)
खचित (खचित) (सं) वि. - निश्चित; उपटून काढलेले; दान
करविलेले; कोदणांत बसविलेले; जडित.
खल (खल) (सं) ना. - पळी; मधाचें पोळें; मोहोळ; लाकडाची
पळी.
खजक (खजक) (सं) ना. - छत; वितान.
खजाने (खजाने) (अ. दे) ना. - कोश; संग्रहस्थान; भांडार;
तिजोरी.
खजांचि (खजांचि) (अ. दे) ना. - खजिनदार; कोशाधिकारी;
कोट्याधीश.
खंज (खंज) (सं) ना. - लंगडा; पांगळा; लुला.
खंजन (रीट) (खंजन [रीट]) (सं) ना. - काळी चिमणी;
परटीणपक्षी.
—अक्षी (अक्षी) (सं) ना. - सुनेत्रा.
खंजरी (खंजरी) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य; डफरी; टिमकी.
खट (खट) (सं) वि. - कार्यव्यावृत्त; प्रयत्नशील.
(सं) ना. - कोरडी विहीर; गवत; कफ; कुऱ्हाड; नांगर.
खटकटाहक (खटकटाहक) (सं) ना. - पिकदाणी; तस्त;
थुंकण्याचें भाडें.

खटपटि (खटपटि) (अ. दे) ना. - प्रयत्न; साहस.
खटिके (खटिके) (सं) ना. - सीमादर्शक खड्ड.
खटिक (खटिक) (सं) ना. - खाटीक; खून करणारा; कसाब.
खट्ट (खट्ट) (सं) ना. - मंच; पलंग; झोंपाळा; व्यासपीठ;
पाळणा; 'उज्याल' पहा.
खट्टांग (खट्टांग) (सं) ना. - शिवहस्तांतील हाडाची गदा;
पलंगाच्या पायाच्या आकाराची गदा; पाटी; दुरडी; यतीच्या
डोक्यावरील छत्राची दांडी.
—धर (धर) शिव.
खट्टा (खट्टा) (सं) ना. - माचा; पलंग; अंथरुण; खाट.
खड (खड) (सं) ना. - कढी; गवत; विभाग; मोड; खड्ड.
खडाखडि (खडाखडि) (सं) ना. - खड्डयुद्ध; सडेतोड बोल;
फटकळ भाषण.
खड्ड (खड्ड) (सं) ना. - तलवार; खड्डमृग; गंडक; गेंडा.
खड्डपिधान (खड्डपिधान) (सं) ना. - तरवारीचें म्यान.
खड्डफल (खड्डफल) (सं) ना. - तरवारीची धार; तरवारीचें
पाणी.
खड्डमृग (खड्डमृग) (सं) ना. - नाकावर शिंग असलेला
गंडक; गेंडा.
खड्डहस्त (खड्डहस्त) (सं) ना. - भैरव; योद्धा.
खडाखडि (खडाखडि) (सं) ना. - तरवारीचें युद्ध.
खड्डि (खड्डि) (सं) ना. - खड्डधारी; गेंडा.
खणत्कर (खणत्कर) (सं) ना. - खणखणाट; तरवारीवर तरवार
आपटून होणारा आवाज.
खणिगट्ट (खणिगट्ट) (क) धा. - खणखणाट करणें.
खणि (खणि) (खणि [खणि]) (क) ना. - खणखणाट.
खंड (खंड) (सं) ना. - तुकडा; अंश; विभाग; विस्तीर्णभूभाग;
रहस्य; अर्धचंद्र; खडीसाखर.
खंडन (ने) (खंडन [ने]) (सं) ना. - तुकडा; भाग; पूड;
विरोध; विधान खोडणें.
खंडपरशु (खंडपरशु) (सं) ना. - परशुराम; परशुराक्षसाला
मारणारा; गणपति.
खंडमाणिक्य (खंडमाणिक्य) (सं) ना. - लाल कमळ;
माणिक रत्न.

खंडरिसु (खंडरिसु) (क) धा. - खंडन करणें; तुकडे पाडणें;
तोडणें; खड्डा खणणें; भोक पाडणें.

खंडशशधर (खंडशशधर) (सं) ना. - अर्धचंद्र.

खंडशशि (खंडशशि) (सं) ना. - चंद्रकोर; अर्धचंद्र.

—धर, शेखर (धर, शैखर) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शिव.

खंडि (खंडि) (अ. दे.) ना. - खिंड; किल्ल्याची पायवाट;

वीस मणांचें वजनमाप.

खंडिक (खंडिक) (सं) ना. - भुइमूग; शेंगा.

खंडित (खंडित) (क) अ. - 'कडित' पहा; निश्चित; भाग
पडलेले.

खंडिसु (खंडिसु) (क) धा. - फोडणें; मोडणें; बोलणें; खोडणें;

भाषा उलटवणें; पराजय करणें. 'खंडरिसु' पहा.

खंडेय (खंडेय) (सं) ना. - आयुध; खड्ग; तलवार.

खंडोबा (खंडोबा) (सं) ना. - महाराष्ट्रांतील शिवस्वरूपी
देवता.

खतमाल (खतमाल) (सं) ना. - टग; धूर.

खतं (खतं) (अ. दे.) ना. - समाप्ति; शेवट.

खतावणि (खतावणि) (अ. दे.) ना. - खातेवही.

खति (खति) (क) ना. - 'कति' पहा. उपकरण.

—गोळ (गोळ) (क) धा. - रागावणें; कोपणें; क्रोध करणें.

खतिलक (खतिलक) (सं) ना. - सूर्य.

खत्र (खत्र) (अ. दे.) ना. - एक संगीत वाद्य.

खदिर (खदिर) (सं) ना. - खैराचें झाड; काताचें झाड.

खदिरतांबूल (खदिरतांबूल) (सं) ना. - कात वातलेला
विडा.

खद्योत (खद्योत) (सं) ना. - काजवा; सूर्य; भ्रमर.

खनक (खनक) (सं) ना. - उकरणारा; खाणींत काम करणारा;
घूस; उंदीर; विदुरमित्र.

खनन (खनन) (सं) ना. - खुदाई; पुरणें; खणणें; उकरण.

खनि (खनि) (सं) ना. - खाण; धातु; निधि; विपुल संग्रह;
स्थान.

खनिज (खनिज) (सं) ना. - खाणींत मिळणारे लोहादि धातु.

खनित्र (खनित्र) (सं) ना. - कुदळ; खणण्याचें साधन; पिकास;
खोरें.

खपुर (खपुर) (सं) ना. - सुपारीचें झाड; त्रिपुर; मुख; वस्त्र;
कोपरा; अपमान; मिठार माती.

खप्रवाह (खप्रवाह) (सं) ना. - देवगंगा नदी; दुग्धपथ.

—जूट (जूट) (सं) ना. - जटेंत गंगा ठेवणारा शिव.

खय (खय) (सं) ना. - दाक्षिण्य; खोड; निरुपयुक्त वस्तु;
नीचता; हीनता.

खर (खर) (सं) वि. - घट्ट; ओवडधोवड; उग्र; तीक्ष्ण.

(सं) ना. - वस्तरा; गाढव; एक राक्षस; रावणाचा सावत्र

भाऊ; क्षार; क्रूर; एक संवत्सर; काटेरी झाड.

—दंड (दंड) (सं) ना. - कमळ; नाळ.

—नाड (नाड) (सं) ना. - शिंगरू.

—प्रिय (प्रिय) (सं) ना. - पारवा; कबूतर; पारवळ.

—नाल (नाल) (सं) ना. - कमळ.

—स्वरा (स्वरा) (सं) ना. - रानजाई.

खरकर (खरकर) (सं) ना. - चंडकिरण; सूर्य.

खरणसु (स) (खरणसु [स]) (सं) वि. - टोकदार नाक
असलेला.

खरवैरी (खरवैरी) (सं) ना. - खर राक्षसाला मारणारा राम.

खरशाण (खरशाण) (सं) ना. - तीक्ष्ण करवत; जातें.

खरसार (खरसार) (सं) ना. - भजें; माइनमूळ.

खरारि (रांतक) (खरारि [रांतक]) (सं) ना. - 'खरवैरि'
पहा.

खरा (रे) (खरा [र]) (अ. दे.) ना. - सत्य; वस्तुस्थिति;
खरेपणा.

खरुं (खरुं) (अ-दे) ना. - खर्चवेच; व्यय.

खर्जुर (जूर) (खर्जुर [जूर]) (सं) ना. - चांदी; रुपें;
पक्व खारीक; खजूर.

खर्पर (खर्पर) (सं) खापर; खापरी; कवटी; देशनाम; टग;
कासवाची पाठ; मिश्रपात्र; छत्री; चोर.

—धर (धर) (सं) ना. - संन्यासी; शिव.

खर्व (खर्व) (सं) ना. - टेंगु; बुटका; कोंदट; दहा अब्ज संख्या
—शाक (शाक) (सं) ना. - टेंगणा; गिड्डा; खुजा; खोल्याट.

खर्वट (ड) (खर्वट [ड]) (सं) ना. - वेट; खेडें.

खल (खल) (सं) ना. - दुष्ट; नीच; हीन; व्यभिचारी; युद्ध;
अंगण; रंगभूमि; स्थळ; चिखल.

—उक्ति (उक्ति) (सं) ना. - शिवी; अपशब्द; दुष्टवाणी.

खलकरण (खलकरण) (सं) ना. - खळ्यांतील काम;

खळ्यांतील धान्य; मळणी; तुडवण.

खलति (खलति) (सं) ना. - खळाट; टक्कल.

खलतिक (खलतिक) (सं) ना. - टक्कल; पर्वत.

खलन्याय (खलन्याय) (सं) ना. - चूकनिर्णय; दुरुपदेश;
बदसल्ला.

खलपु (खलपु) (क) ना. - भंगी.

खलिनि (खलिनि) (सं) ना. - खळ्यांतील धान्य.

खलीकरण (खलीकरण) (सं) ना. - हिचकाहिसकी; ठेचाठेच;
जखम; दुखणें.

खालिन (लीन) (खलिनि [लीन]) (सं) ना. - लोखंडी कांब;
लगाम.

खलु (खलु) (सं) अ. - निश्चयैकरुन; खरोखर; न चुकतां; होय ना ?

(सं) ना. - प्रार्थना; विचारणा; तनखा; विरोध; बहिष्कार; कारण; अभ्यर्थना; वाक्यालंकारपूरण.

खलुज (खलुज) (सं) ना. - काळोख; अंधार; कलंक; प्रमाद; काळोखी.

खलुरिके (खलुरिके) (सं) ना. - व्यायामशाळा; तालीम;

आखाडा; सैनिकांचे कवायत मैदान; रणांगण; युद्धभूमि.

खलेंवालि (खलेंवालि) (अ. दे) ना. - मलखांब; खेळातील मर्यादा खांब.

खल्या (खल्या) (सं) ना. - मऊ मातीचा ढीग.

खल्वार (खल्वार) (सं) - 'खलति' पहा.

खवखविसु (खवखविसु) (क) धा. - जाळणें; इच्छिणें;

अत्यातुर होणें; खातांना मचमच करणें.

खसूचि (खसूचि) (सं) ना. - दिग्दर्शन; आकाशाकडे तोंड करून पाहणें; संभ्रम; भ्रांति.

खसखस (खसखस) (सं) ना. - खसखस.

—रस (रस) (सं) अफू.

खल (खल) (सं) ना. - 'खल' पहा.

खळिलेने (खळिलेने) (क) अ. - बळेबळे; जोर करून; उद्वटपणें; गर्जून.

खळग (खळग) (सं) ना. - खड्ग; तलवार; तलवारीची धार; गेंड्याची मादी.

खाट (टि) (टी) (टीका) (खाळ) [ख] [ख] [ख] (सं) ना. - तिरडी; शवयान; प्रेतविमान; शववाहन.

खाड (खाड) (सं) ना. - 'खड्ग' पहा.

खाडाखाडि (खाडाखाडि) (सं) ना. - खड्गयुद्ध; तुमुलयुद्ध.

खाडि (खाडि) (सं) ना. - प्रवाहाचा ओत; आखात.

खाण (खाण) (सं) ना. - गवत; चारा; ऊस.

खांडव (खांडव) (सं) ना. - अर्जुनाने जाळलेले खांडववन.

खात (खात) (सं) वि. - उकरलेले; तळें; सरोवर; खळगा; ऋणको; कर्जदार.

खातक (खातक) (सं) ना. - खड्डा; उकरणारा.

खाक (खाक) (सं) ना. - खाकरा; घसा-सफाई; खाकरणे.

खाति (खाति) (सं) ना. - 'खाति' पहा; उकरण.

खाते (ता) (खाते) [ख] (सं) ना. - पुष्करणी; दैनिक सेवा; हिशोब; खातेवही; हिशोबवही-खातावणी.

खात्र (खात्र) (सं) ना. - कुदळ; उकरण; जंगल, भय; खिंडार भगदाड; सुत; दोरी.

खाद (दन) (खाद [दल]) (सं) ना. - आहारसेवन; खाणें; दात ओढणें.

खाद्य (खाद्य) (सं) ना. - खाण्याचा पदार्थ; फराळाचें सामान.

खादि (खादि) (अ. दे.) ना. - खादी कापड; हातसुत;

हातविणीचें कापड.

खादित (खादित) (सं) वि. - खाल्लेले; पचविलेले; गिळलेले.

खान (खान) (सं) ना. - उकरण; जखम.

(अ. दे.) ना. - सरदार; अमीर; मुसलमानी पदवी.

—उदक (उदक) (सं) ना. - नारळाचें झाड.

खानक (खानक) (सं) वि. - उकरणारा; खळगा काढणारा.

खानि (खानि) (अ. दे) ना. - खाना; रकाना; कोठी; लहान भाग; चौकट; लहान घर.

(सं) ना. - खाण.

खानिल (खानिल) (सं) ना. - दरबडेखोर; घरफोड्या.

खाने (खाने) (अ. दे) ना. - घर; वासस्थळ; पेढीचा कप्पा.

खानेसुमारि (खानेसुमारि) (अ. दे) ना. - जनगणना; शिरगणती.

खामखा (खामखा) (अ. दे) अ. - निश्चितपणें; खात्रीने; अवश्य (हिंदी) खामखाह; खचित; नक्की.

खारिगे (खारिगे) (अ. दे.) ना. - खारीक; खुदाई; उकरण्याची क्रिया.

खार्वा (खार्वा) (सं) ना. - त्रेतायुग.

खालि (खालि) (अ. दे) ना. - मोकळा वेळ; रिकामपण; निरुपयुक्तता.

खासगि (खासगि) (अ. दे) वि. - स्वतःचें; वैयक्तिक; रहस्यमय.

खासा (खासा) (अ. दे) वि. - स्वतःचें; आपले.

खिकृत (खिकृत) (सं) ना. - बाणाचा सूई SS असा आवाज.

खिखिर (खिखिर) (सं) ना. - (सं) ना. - कोल्हा; पलंगाचा पाय.

खिजमत (खिजमत) (अ. दे) ना. - सेवा; चाकरी; सुश्रूषा; परिचर्या.

खिदिर (खिदिर) (सं) ना. - चंद्र; दारिद्र्य; अनाथ; मिश्रुक;

खिन्न (खिन्न) (सं) वि. - दुःखित; चिंतातुर; व्यथित; अपमानित.

खिल (खिल) (सं) वि. - व्यर्थ; निरुपयोगी; शून्य; फाटलेले; उरलेले; मुक्त; मोकळे.

(सं) ना. - मरुभूमि; नापीक जमीन.

—क्षेत्र (क्षेत्र) (सं) ना. - पड जमीन; पडीक शेत.

खुद्द (खुद्द) (खाद्द [दुद्द]) (अ. दे) अ. - स्वतः, जातीने.

खुर (खुर) (सं) ना. - पशूचा पाय; पलंगाचा पाय; सुगंधी द्रव्य; कोळगें, वस्तरा.

—आघात (आघात) (सं) ना. - लत्ता; लथ; दुगाण्या.

खुरणस (खुरणस) (सं) ना. - फताडें नाक.

खुरपुट (खुरपुट) (सं) ना. - खुर; गेळ.
 खुरली (खुरली) (अ. दे.) ना. - सैनिकी कार्यक्रम.
 खुराक (खुराक) (अ. दे.) ना. - खुराक; पक्वान्न; शक्ति
 वर्धक खाद्य.
 खुराल (लि)क (खुराल [लि]क) (सं) ना. - लोखंडी शस्त्र;
 उशी.
 खुनीसु (खुनीसु) (अ. दे.) ना. - नमस्कार; वंदना;
 प्रणाम.
 खुलासे (खुलासे) (अ. दे.) ना. - निर्णय; मुक्ति; मुटका;
 स्वतंत्रता; विशदीकरण.
 खुल (खुल) (सं) वि. - क्षुलक; क्षुद्र; लहान; दुष्ट.
 --तन (डल) (क) ना. - दुष्टता; हीनता.
 (सं) ना. - आवरता; अशांति; रोष; क्रोध.
 --तात (डाड) (सं) ना. - काका; चुलता.
 खुला (खुला) (अ. दे.) वि. - मोकळा; खुला; उघडा.
 खून (खून) (अ. दे.) ना. - खून; चिन्ह; रक्त.
 खूनि (खूनि) (अ. दे.) ना. - खून करणारा; हत्यारी.
 खेचर (खेचर) (सं) ना. - 'खेग' पहा.
 --अहि (अहि) (सं) ना. - राहू.
 खेट (टक) (खेट [टक]) (सं) ना. - श्लेष्मा; कफ; लाळ;
 खेडे; ढाल; अडणा; शिकार; वाईट; दुष्ट; पुष्टी; दुजोरा.
 खेटितान (नन) (खेटितान [नन]) (सं) ना. - वैतालिक;
 भाट; स्तुतिपाठक; गाणे म्हणत राजाला जाग आणणारा.
 खेड (खेड) (क) वि - भयभीत.
 (क) ना. - खेडे; ग्राम.
 --तन (डल) (क) ना. - धावरेपणा; भय; खेडवळपणा;
 उमळ.
 खेडाकुळि (खेडाकुळि) (क) ना. - मळा; सखल जमीन.
 खेडेय (खेडेय) (क) ना. - उतार; चर्म; चामडे; अडणा;
 फळी.
 खेड्य (खेड्य) (अ. दे.) ना. - हत्ती पकडण्याचा खड्डा.

खेद (खेद) (सं) ना. - दुःख; चिंता; दुःखणे; व्यथा; चिवा;
 वेळ; विष.
 --गोळ (गोळ) (क) धा. - खेद होणे; दुःखणे; दुःखवणे.
 खेपु (खेपु) (अ. दे.) ना. - खेप; येरझारी; हेल्पटा; एक वेळ;
 एक पाळी.
 खेय (खेय) (सं) वि. - किल्ल्याभोवतीचा खेदक; अडणा.
 खेल (लन) (खेल [लन]) (सं) ना. - खेळ; विनोद; फेक;
 उधळपट्टी.
 खेलमेलन (खेलमेलन) (सं) ना. - बरोबरीच्याशी झालेला
 खेळ; तुल्यबलींचा खेळ.
 खेले (ला) (खेल [ला]) (सं) ना. - खेळ; विनोद.
 खेळ (खेळ) (सं) ना. - खेळाडू; विरोधी; मिडू; मल्याळी मनुष्य.
 खैर (खैर) (अ. दे.) ना. - खैर! ठीक! बरें तर! नमस्कार.
 खोजा (खोजा) (अ. दे.) ना. - मुसलमानांतील एक जात.
 खोड (डर)ल (खोड [डर]ल) (सं) ना. - लंगडा; पांगळा.
 खोडि (खोडि) (क) वि. - वाईट; नीच; निरुपयुक्त.
 --तन (डल) (क) ना. - वाईटपणा; नीचता; निरुपयोगिता.
 खोडु (खोडु) (क) ना. - कुलक्षण; अडचण; नीचगुण.
 खोलि (खोलि) (सं) ना. - खोली; कमरा; म्यान.
 ख्यात (ख्यात) (सं) वि. विख्यात; प्रसिद्ध; नावाजलेला;
 माहीत झालेला.
 --क (क) (सं) वि. - नाव मिळवलेला; प्रसिद्ध असलेला.
 --गहण (गहण) (सं) ना. - थोरांची निंदा; थोराविषयी
 अपप्रचार; कुप्रसिद्धी; परमदुष्टता.
 --यश (यश) (सं) ना. - कीर्तिमान; अतिप्रसिद्ध.
 ख्याति (ख्याति) (सं) ना. - प्रसिद्धि; नाव लौकिक; यश; प्रशंसा;
 गौरव; पदवी; कथासंदर्भ; ज्ञान; वस्तुविवेक.
 ख्यापनं (ख्यापनं) (सं) ना. - प्रशंसा; प्रशस्ति; मानपत्र;
 प्रशस्तिपत्रक; मिरवणूक.
 ख्येय (ख्येय) (सं) ना. - दिग्दर्शन; निवेदन;
 व्याकरणांतील आख्येय; विधेय.

ग

ग (ग) (सं) ना. - कवगीतील तिसरें अक्षर.
 (सं) वि. - चालू, प्रवेशणारे; संबंधित; संबंध जोडणारे.
 (सं) ना. - संगीतातील गांधार स्वर; गंधर्व; गणेश; संगीत.
 गंहर (गंहर) (क) वि. - खोल; अगाध; कृत्रिम; बनावट.
 (सं) ना. - गुहा; यौवन; गवसणी.
 गकने (गकने) (क) अ. - एकदम; झटकन; त्वरित; शीघ्र.

गकें (गकें) (क) ना. - बकपक्षी.
 --पाडु (पाडु) (क) अ. - अकस्मात्; एकदम; अचानक.
 गगन (गगन) (सं) ना. - आकाश; वातावरण; शून्य; स्वर्ग;
 सूर्य.
 --अंगने (अंगने) (सं) ना. - अप्सरा.
 --उल्लुमुक (उल्लुमुक) (सं) ना. - मंगळग्रह.

- कुसुम (कुसुम) (सं) ना. — असंभाव्य गोष्ट; असाध्य विचार; काल्पनिक घटना.
- गति (गति) (सं) ना. — देवता; ग्रह; पक्षी; विमान.
- चर (चर) (सं) ना. — पक्षी; सूर्य; देवता; ग्रह; गंधर्व.
- चरि (चरि) (सं) ना. — गंधर्व स्त्री; खेचरी.
- ध्वज (ध्वज) (सं) ना. — दग; सूर्य.
- गगनगंगे (गगनगंगे) (सं) ना. — देवगंगानदी; स्वर्गगा.
- गगनचाप (गगनचाप) (सं) ना. — इंद्रधनुष्य.
- गगनदरळ (गगनदरळ) (क) ना. — 'गगनकुसुम' पहा.
- गगनमणि (गगनमणि) (सं) ना. — सूर्य प्रभाकर.
- गगनलक्ष्मी (गगनलक्ष्मी) (सं) ना. — आकाशलक्ष्मी.
- गगनलते (गगनलते) (सं) ना. — केवळ कल्पनाविलास; असंभव गोष्ट.
- गगनसिंधु (गगनसिंधु) (सं) ना. — आकाशगंगा.
- गगनस्थलीरमे (गगनस्थलीरमे) (सं) ना. — 'गगनलक्ष्मी' पहा.
- गगनांगण (गगनांगण) (सं) ना. — आकाशप्रदेश.
- गगनाध्वग (गगनाध्वग) (सं) ना. — सूर्य; चंद्र; ग्रह; नक्षत्र; देवता; विमान; पक्षी.
- गगनांबुधि (गगनांबुधि) (सं) ना. — आकाश-सागर.
- गगनारविंद (गगनारविंद) (सं) ना. — 'गगनकुसुम' पहा.
- गग्गर (गग्गर) (सं) ना. — पायांतील पैजण; घागरी.
- गग्गायि (गग्गायि) (क) ना. — कोवळें फळ; 'कग्गायि' पहा; मिडी; तोर.
- गंग (गंग) (क) ना. — दक्षिणेंतील एक राजघराणें.
- गंगडिकार (गंगडिकार) (क) ना. — शूद्र; हीनयाति;
- गंगवाडी शूद्र.
- गंगसागर (गंगसागर) (सं) ना. — एक प्रकारची दारू.
- गंगळ (गंगळ) (क) ना. — घंगाळ; थाळी; ताटवाटी.
- गंगाभृत् (गंगाभृत्) (सं) ना. — शिव; हिंदी महासागर.
- गंगाल (गंगाल) (सं) ना. — भोजनपात्र.
- गंगे (गंगे) (सं) ना. — गंगानदी.
- गंगेसु (क) ना. — खेळांतील बैल.
- गंगेदोगलु (गंगेदोगलु) (क) ना. — गाईच्या मानेखालील पोळी; गायीच्या मानेखाली लोळणारे कातडे.
- गंगेवाळुकसम (गंगेवाळुकसम) (सं) वि. — असंभाव्य; अशक्य.
- गंगोत्रि (गंगोत्रि) (सं) ना. — गंगेचे उगमस्थान; गंगेचें यात्रास्थळ.
- गंगोल (गंगोल) (सं) ना. — गोमेध रत्न.
- गच्छु (गच्छु) (क) ना. — चुनागच्च; गार; गिलाव्याची माती.

- गच्छ (गच्छ) (सं) ना. — झाड; गणितांतील साखळी रीती.
- गज (गज) (सं) ना. — हत्ती; राक्षस; सुग्रीव सैनिक; शकुनीचा नातलग; वारकाठी; आडव्या आकड्याचा संकेत; एक झाड.
- गजकवळ (गजकवळ) (सं) ना. — हत्तीचा आहार; वेलफळ; अश्वत्थ वृक्ष; झाडाची साल.
- गजकर्ण (गजकर्ण) (क) ना. — खरुज; दद्रु; खाजवून झालेला व्रण.
- (सं) ना. — शिव.
- गजग (गजग) (क) ना. — प्राचीन कन्नड महाकवि; गजगा; सागरगोटा.
- गजगमन { (गजगमन) (सं) ना. — हत्तीप्रमाणें मंद डौलदार
- गजगति { (गजगति) (सं) ना. — हत्तीप्रमाणें मंद डौलदार चाल; इंद्र; मंदगामी स्त्री; मदगमना स्त्री.
- गजगमने (गजगमने) (सं) ना. — गजगामिनी; मदगमना स्त्री.
- गजगलिसु (गजगलिसु) (क) धा. — चकाकणें; प्रकाशणें; प्रज्वलित करणें.
- गजचर्मधारि (गजचर्मधारि) (सं) ना. — हत्तीचें कातडें पांघरणारा शिव.
- गज(जा)जीव (गज [जा] जीव) (सं) ना. — सेवक; माहुत.
- गजते (गजते) (सं) ना. — हत्तीचा कळप.
- गजदंत (गजदंत) (सं) ना. — गणपति; हस्तिदंत
- गजदान (गजदान) (सं) ना. — हत्तीचे दान; हत्तीचा मदसाव.
- गजदानव (गजदानव) (सं) ना. — गजासुर.
- गजदुळि (गजदुळि) (सं) ना. — हत्तीचें बळ असणारा.
- गजनि (गजनि) (सं) ना. — विपुल भातपिकी जमीन.
- गजनिमीलिके (का) (गजनिमीलिके [का]) (सं) ना. — अल्पनिद्रा; हुलकी; जागृत; झोप.
- गजपति (गजपति) (सं) ना. — राजबिरुद; राजाचा हत्ति.
- गजपुर (गजपुर) (सं) ना. — हस्तिनापूर; पांडवांची राजधानी.
- गजबंधन (नि) (गजबंधन [नि]) (सं) ना. — हत्ती बांधण्याची जागा; हत्तीखाना.
- गजबिंदु (गजबिंदु) (सं) ना. — अंगावरील शिवें; हत्तीच्या पाठीवरील ठिपके; पद्मकला.
- गजभक्षक (गजभक्षक) (सं) ना. — 'गजकवळ' पहा.
- गजमुख (गजमुख) (सं) ना. — गणपति; गजानन.
- गजरगळे (गजरगळे) (क) ना. — चकाक्या; गप्पासप्पा.
- गजराज (गजराज) (सं) ना. — ऐरावत; मोठा हत्ती.
- गजरु (गजरु) (क) धा. — गर्जना करणें; शिवीगाळ करणें; भिवविणें.
- (क) ना. — गर्जना; भीति.
- गजवदन (गजवदन) (सं) ना. — गणपति; गजानन.

गजलक्ष्मि (गजलक्ष्मी) (सं) ना. - अपारसंपत्ति; गजांतलक्ष्मी.
 गजत्रि (गजत्रि) (सं) ना. - गजारि; सिंह; गजारसुरशत्रु; शिव.
 गजहस्त (गजहस्त) (सं) ना. - हत्तीची सोंड.
 गजांतलक्ष्मि (गजलक्ष्मी) (सं) ना. - दारी हत्ती झुलत
 राहण्याएवढी संपत्ति.
 गजाराति (गजाराति) (सं) ना. - सिंह.
 गजासुर (गजासुर) (सं) ना. - 'गजदानव' पहा.
 गजारूढ (रोह) (गजारूढ) (सं) ना. - हत्तीस्वार;
 माहूत; हत्तीवर आरोहण करणारा.
 गजालु (गजालु) (क) ना. - गोंधळ; गडबड; व्यर्थ गप्पा;
 ओरड; गायिका.
 गजुग (जग) (गजुग) (क) ना. - मुलांच्या खेळातील
 वस्तु; गजगा; नेत्ररोग; सारा.
 गजे (गजे) (क) ना. - गदा; मुद्रल.
 गजोत्कर (गजोत्कर) (सं) ना. - हत्तीचा कळप.
 गज्जे (गज्जे) (क) ना. - धुंगुर; चाल; खुळखुळा.
 गंज (गंज) (सं) ना. - मांडार; ओंजळ खजिना; दारूचा
 गुत्ता; खाण; कणगी; तिरस्कार; द्वेष.
 गंजणि (लि) (गंजणि) (क) ना. - कुसवळ गवत;
 गांजणगवत; कांटे.
 गंजन (गंजन) (क) ना. - अपमानाचा बळी; अपमान;
 अपयश; पराजय; तिरस्कार.
 गंजळ (ल) (गंजळ) (क) ना. - गांजणगवत; पशूचें मूत्र.
 गंजा (गंजा) (क) ना. - झोपडी; बिन्हाड; पाणी पिण्याचें
 भांडें.
 गंजी (गंजी) (क) ना. - गंजी; गव्हातांदळाचें गोडवणी.
 गंजिका (गंजिका) (सं) ना. - धर्मशाळा; पथिकाश्रम; गुत्ता.
 गट (गट) (सं) ना. - घट; घागर; मृत्तिकापात्र; गटगट असा
 आवाज.
 गट (गट) (क) ना. - घाट; पर्वतावलि; टेकड्यांची रांग.
 गटणे (गटणे) (क) ना. - मार; चोप; आपटी; दडबंघन;
 आवळून करकचीत बंधन.
 गट्टि (गट्टि) (क) वि. - बलिष्ठ; चपल; बल; घन; दड.
 (क) ना. - खडबडीतपणा; घनीबंधन; शक्ति; योग्यता;
 स्थिरता; घनता; कर्कशपणा; चापल्य; सुगंध; विनयशीलता;
 सौंदर्य.
 गट्टिग (गट्टिग) (क) ना. - बलवंत; साहसी; धारिष्टवान.
 गट्टितन (गट्टितन) (क) ना. - बुद्धिमानता; चातुर्य; धैर्य;
 साहस; कौशल्य.
 गट्टिवक्ति, (किति) (गट्टिवक्ति) (क) ना. - सुगंधी
 द्रव्यलेपन करणारी स्त्री.

गट्टिसु (गट्टिसु) (क) धा. - प्रयत्न करणें; ठासून सांगणें;
 घट्ट करणें; चोपणें; मारणें.
 गट्टु (गट्टु) (क) ना. - घाट; धका; सागरतीर; नदीकिनारा.
 गड (गड) (क) अ. - 'गळ' उपसर्गात्मक अव्यय; नव्हे का ?
 पाहिलेंस का ? सहज खरोखर; घाईनें; तीव्रतेनें.
 (क) ना. - किल्ला; दुर्ग; गड; सीमा; निश्चितता.
 (सं) ना. - लाट; तरंग; पडदा; कुंपन; विघ्न;
 खंदक; एक सोनेरी मासा.
 गडगडे (गडगडे) (क) ना. - पाणी ओढण्याचा गडगडा; चाक;
 रहाट.
 गडचु (सु) { (गडचु) (सु) (क) ना. - घट्टपणा;
 गडसु { (गडसु) कठीणता; जाडी;
 ओबडधोडपणा; कर्कशता; भार; ओझें.
 गडण (गडण) (सं) ना. - समूह; रास; ढीग.
 —इसु (इसु) (क) धा. - शिरणें; एकत्रित होणें;
 रास करणें; जुळवून घेणें; सिद्ध होणें; संबंध येणें.
 गडणे (गडणे) (क) ना. - गायन; उद्देश; अर्थ; काल; गाणें;
 पाहण्यायोग्य; निरीक्षणीय; चिंता; मोजणी.
 —गोल् (गोल्) (क) धा. - लक्ष देणें; दृष्टोत्पत्तीस येणें;
 दिसणें.
 गडड (डु) (गडड) (क) वि. - दाट; जाड; बंड; स्थूल.
 (क) ना. - ध्वनि; खोली; अतिशयता; आधिक्य.
 गडपु (गडपु) (सं-दे) ना. - गडप; लपवाळपवी; दृष्टिआड.
 गडबड (गडबड) (क) ना. - घाई; गोंधळ; घाबरेपणा;
 अस्थिरता; चांचल्य.
 गडयंत (गडयंत) (क) ना. - दग; मेघ.
 गडव (गडव) (क) ना. - हुप्या; कोडगा; नरवानर.
 गडसु (गडसु) (क) ना. - पौरुष; स्थूलता; लठ्ठपणा.
 गडह (गडह) (क) ना. - दाराचा खालचा भाग; उमरठा.
 गडा (गडा) (क) अ. - पाहिलेंस का ? होय ना ? नव्हे का ?
 गडाइसु (गडाइसु) (क) धा. - गाडणें; रोवणें; पुरणें;
 घडविणें.
 (क) ना. - सीमादगड; बांधाचा दगड.
 गडारि (गडारि) (क) ना. - लोखंडी कांब; पहार.
 गडावणे (गडावणे) (क) ना. - गडगडाट; शंख; गोंधळ;
 संभ्रम; मोठा आवाज.
 गडि (गडि) (क) ना. - मर्यादा; सीमा; मिति; अवधि; लहान
 किल्ला; अडचण; खांब; कोल्हेकुई; राष्ट्राची सीमा; सरहद्द,
 वास; गळति; घडि; प्रटिका.
 गडि (ड) ने (गडि) (क) ना. - घटका; घागर; जलपात्र;
 कुंभ; मडके; घट.

गडिविडि (गडिविडि) (क) ना. — गडबड; घाई; चापल्य;
 घाबरेपणा; अधीरता.
 गडियर (गडियर) (क) घड्याळ; घटिका यंत्र; कालदर्शक यंत्र.
 गडु (गडु) (क) ना. समय; करार; नियमित; अवधि; मर्यादा.
 (सं) ना. प्रक्षित साहित्य; शल्य; शूल; पाण्याचें भांडें; गड्ड;
 कुबड.
 गडुक (गडुक) (सं) ना. — पाण्याचें भांडें; गडवा; हाताची नखें.
 गडुतर (गडुतर) (क) वि. जड; स्थूल; धड धाकट; लह; मस्त.
 गडुल (र) (गडुल [र]) (क) वि. — कुबड्या; वाकलेला; कुबड
 असलेला.
 (क) ना. — मेंढी; शेळी.
 गडुसरि (गडुसरि) (क) वि. — स्थूलकाय; गलेलह; फोपसा;
 डेव्या.
 गडुसु (गडुसु) (क) वि. — खडबडीत; ओबडधोबड;
 कर्कश; कठीण.
 (क) ना. — सुताची गुडी; सुताची गाठ; घसडी.
 गडे (गडे) (क) ना. — चिवा; वेळु; लोखंडी कांब; तारतम्य;
 समता; गडगडा.
 गडेकर (गडेकर) (क) ना. — हत्तीवरील निशाण धरणाऱा;
 नाविक; डोंब.
 गडगडे (गडगडे) (क) ना. — गडगडा; रहाट; चाक.
 गडु (गडु) (क) ना. — दाढी; दाढीचे केस.
 गडुरिका (के) (गडुरिका [र]) (क) ना. — मेंढी; शेळी;
 प्रवाह; पाट; अजागति; विचार न करतां मेंढीप्रमाणें मागून
 जाणें.
 गडु (गडु) (क) ना. — कंदमूल; विरजण; सोपा; रवि; कानाचा;
 गड्डा; कर्णमूल; द्वीप; मध्य; नदीतीर; १० दस्ते कागद.
 — कट्टु (कट्टु) (क) धा. — घट्ट होणें; विरजणें.
 गण (गण) (सं) ना. — समूह; रास; पक्ष; वाजू; धर्मपंथ;
 गुणगुण; छांदस मात्रावर्तन; संख्या; मांडी; जंघा; सैन्यविभाग;
 अक्षौहिणीचा भाग; ओवा; अजवान; प्रजा; जनस्तोम;
 गणपति; सोबती; सहयात्री; वाजारबुणगे.
 गणकार (गणकार) (क) ना. — गणती करणारा; भीमसेन.
 गणपीठक (गणपीठक) (क) ना. — हृदय; हृदयस्पंदन.
 गणक (गणक) (सं) ना. — जोशी; ज्योतिषी; गणितज्ञ;
 हिशोबनीस;
 गणकी (गणकी) (सं) ना. — ज्योतिष्याची पत्नि; ज्योतिषीण.
 गणकयंत्र (गणकयंत्र) (सं) ना. — गणित करणारें यंत्र.
 गणजिले (गणजिले) (क) ना. — वारेफोड्या; गोवर; देवीरोगाचा
 प्रकार.
 गणजे (गणजे) (सं) ना. — हरिण; गंधर्व; शरभ.

गणति (न) (ने) गणति [ले] (सं) ना. — मोजमाप; हिशोब;
 परिगणना; आलोचन.
 गणदेवते (गणदेवते) (सं) ना. — शंकराचे गण; उपदेवता;
 गणदेवता.
 गणद्वय (गणद्वय) (सं) ना. — सार्वजनिक संपत्ति.
 गणनातीत (गणनातीत) (सं) वि. — असंख्य; अगणित;
 अमोज.
 गणनायिका (गणनायिका) (सं) ना. — दुर्गादेवी.
 गणनीय (गणनीय) (सं) वि. — मोजतां येण्याजोगें; परिमित;
 सन्मान्य; वंद्य; पूजनीय.
 गणराज्य (गणराज्य) (सं) ना. — प्रजातंत्रराज्य; लोकशाही;
 प्रजेच्या तंत्रानें चालणारें राज्य.
 गणरात्र (गणरात्र) (सं) अ. — अनेक रात्रीपर्यंत; रात्रानुरात्र.
 गणरूप (गणरूप) (सं) ना. — ‘एवके’ पहा, अर्काचें झाड;
 रुईचें झाड.
 गणलु (गणलु) (क) ना. — चिवा; बोटाचे पेर; कांड; उसाचा
 डोळा.
 गणाचल (गणाचल) (सं) ना. — कैलासपर्वत.
 गणाधिक { (गणाधिक) (सं) ना. — गणपति; शिव;
 गणाधीश्वर { (गणाधीश्वर) (सं) ना. — गणपति; शिव;
 संघनायक.
 गणि (गणि) (क) ना. — खाण; खनि.
 (सं) ना. — मोजणी; हिशोब; गट असलेला; संघ असलेला.
 गणिका (के) (गणिका [र]) (सं) ना. — वेष्ट्या; विधवा; हत्तीण;
 हत्तीचें पिल्हें; एक प्रकारचें फूल; देवदासी; नर्तकी.
 गणिसु (गणिसु) (क) धा. — मोजणें; हिशोब करणें; मानणें;
 मनावर घेणें; आदरणें.
 गणे (गणे) डोंबारी ज्यावर चढतो तो वेळु; नाव चालवण्याचा
 चिवा.
 — गार (गार) (क) ना. — डोंबारी; नाविक;
 गणेर (गणेर) (क) ना. — कर्णिकार; कण्हेर; वेष्ट्या; कुंठिणी;
 दासी; घास; कवळ.
 गंडल (लु) (गंडल [लु]) (क) ना. — गळा; नरडें; कंठनाल;
 ध्वनि.
 गंडि (गंडि) (क) ना. — गाठ; कुंडल; प्राणी; रुद्र; ब्रह्म.
 गंडिके (गंडिके) (क) ना. — गांठ; गुंता; गुतवळ.
 गंडु (गंडु) (क) ना. — गांठ; ग्रंथि; बंधन; मोट; द्रव्य; संपत्ति;
 भांडवल; शरीराचा सांधा; गंडमाल; गुल्म हेगाची गांठ;
 संबंध.
 — इक्कु (इक्कु) (क) धा. — गाठ मारणें; तुरंगांत घालणें;
 बंधनांत टाकणें; जमविणें; सोंयरीक करणें.

- कोयक (कौय्यु) (क) ना. — व्यापारांतील भांडवलच खाणारा.
- बीलु (बीलु) (क) धा. — गाठ पडणें; मैत्री जडणें; संबंध येणें; पीडेप्रमाणें मागें लागणें.
- मोरे (मोरे) (क) ना. — आख्या पडलेला चेहरा; दुर्मुखलेली चर्या.
- लगामु (लगामु) (क) धा. — काटेरी लगाम; (तुंड कुदरिगे गट लगामु)
- हाकु (हाकु) (क) धा. — पैसा साठविणें; गुंतवणें; पैसा खाणें; संबंध आणणें.
- गंटे (गंटे) (क) ना. — घंटा; समय; वेळ.
- कायक (कायक) (क) ना. — घंटा वाजवून पोट भरणारा जंगम वर्ग.
- गंड (गंड) (क) ना. — पति; मालक; थजमान; वांड; शूर.
- (सं) ना. — गंडांतर; ग्रहपीडा; गंडस्थल; करट; ग्रहकटक; संधि; जखम.
- गर्व (गर्व) (क) ना. — दुरभिमान; खोटा अभिमान; दुराग्रह.
- मस्तर (मस्तर) (क) ना. — अतिद्वेष.
- वसन (वसन) (क) ना. — उत्तम वस्त्र; तलम कापड.
- गंडक (गंडक) (क) ना. — 'खड्गमृग' पहा.
- गंडकी (की) (गंडकी [की]) (सं) ना. — गंगेची उपनदी; गंडकी नदी.
- शिले (शिले) (सं) ना. — शाळीग्राम; गंडकी नदीतील शिला.
- गंड (हु) गाडि (गंड [हु] गाडि) (क) ना. — पौरुष; वेषभूषण; वीरत्व.
- गंड भेंड (गंड भेंड) (सं) ना. दोन डोक्यांचा पक्षी; म्हैसूर राज्याचें ध्वजचिन्ह.
- गंडमाले (गंडमाले) (सं) ना. — गंडमाला; गुल्म.
- गंडवुत (गंडवुत) (क) ना. — हरिणविशेष; हरिणांचा कळप.
- गंडशैल (गंडशैल) (क) ना. — पर्वतावरून गडगडत आलेला दगड.
- गंडसु (गंडसु) (क) ना. — पुरुष; पुत्ररत्न.
- गंडस्थल (गंडस्थल) (सं) ना. — करट; हत्तीचें गंडस्थल.
- गंडुडि (गंडुडि) (क) ना. — अव्यवस्था; अवांतर; सटरफटर; अन्यायाचें भांडण; विंतडन; उकरून भांडण.
- गंडाडि (गंडाडि) (क) ना. — साहसी वीर; आपत्तींशी क्षगडणारा; सत्त्वधीर.
- गंडांतर (गंडांतर) (सं) ना. — विपत्ति; संकट; भीति.
- गंडि (गंडि) (क) ना. — जकात घेणारा कारकून; किल्ल्याची चोरवाट; भूयारी रस्ता;

- गंडिंग (गंडिंग) (क) वि. — समर्थ; साहसी; शूर.
- गंडीर (गंडीर) (क) ना. — वीर; नायक; शौर्यशाली.
- गंडु (गंडु) (क) ना. — बल; पौरुष; मोठेपणा; सामर्थ्य; धीयता; वीर पुरुष.
- गंडुगालि (गंडुगालि) (क) ना. — वीर; बलशाली मनुष्य.
- गंडुगच्चे (गंडुगच्चे) (क) ना. — वीरानें घालण्याचा कासोटा; पचंग; काचा.
- गंडुगाडि (गंडुगाडि) (क) ना. — वीरवेश; वीराचें चलनवलन; शूराची हालचाल; वीरावेश.
- गंडुगिडु (गंडुगिडु) (क) धा. — शक्ति घालविणें; पौरुषहीन होणें.
- गंडुकैलस (गंडुकैलस) (क) ना. — साहस; धीट वर्तन; पौरुष.
- गंडुगोडलि (गंडुगोडलि) (क) ना. — परशु; फरशी; हात-कुऱ्हाड; परशुरामाचे आयुध.
- गंडुगोळ (गंडुगोळ) (क) धा. — धैर्य धरणें; साहस करणें.
- गंडुडे (गंडुडे) (क) ना. — वीरवेष; कवच; पुरुषी पेहराव.
- गंडुदोरे (गंडुदोरे) (क) धा. — धीर सोडणें; दुर्बल होणें; पौरुषहीन होणें.
- (क) ना. — नद; (सिंधु; ब्रह्मपुत्रा वगैरे नद.)
- गंडुस (गंडुस) (क) ना. — दीर.
- गंडसूळे (गंडसूळे) (क) ना. — चतुर वेदया.
- गंडू (गंडू) (सं) ना. — उशी; गाठ; मिळकत; तेल.
- गंडूपद (गंडूपद) (सं) ना. — काडू; आमिष; गांठळ.
- गंडूष (गे) (गंडूष [गे]) (सं) ना. चूळ; पाण्याचा घोट.
- गण (गण) (क) ना. — माताचा गादा.
- गणु (गणु) (क) ना. — एक लहान माप; बोटाचें पेर; घाटाचें पेर; कांड.
- गण्य (गण्य) (सं) वि. — मान्य; मोजण्यायोग्य; गौरवास्पद; गणनीय.
- गत (गट) (सं) वि. — होऊन गेलेले; घालविलेलें; संपलेलें; दूर गेलेले; नियुक्त; न दिसणाऱ्या; अवस्थेला पोचलेलें.
- (सं) ना. — वेग; स्थिति; अवस्था; घटना; गति; चाल.
- गतक (गटक) (सं) वि. — कुतक; कृत्रिम; फसव्या; घातक.
- गतकांति (गटकांति) (सं) वि. — कांतिहीन; वैभवहीन.
- गतगोष्टि (गटगोष्टि) (सं) ना. — झाल्यागेल्या गोष्टी; झालेला प्रकार.
- गत तेजस (गट तेजस) (सं) ना. — 'गतकांति' पहा.
- गतप्रत्यागत (गटप्रत्यागत) (सं) ना. — आले गेले; आद्यंत; अस्थिर वृत्ति; सतारीची गत; अनुलोम प्रतिलोम.
- गतप्राण (गटप्राण) (सं) ना. — मृत्यु; मरण; समीपता.
- गतवर्ष (गटवर्ष) (सं) ना. — गेले वर्ष; गुदस्ता.

गताक्ष (गडाक्ष) (सं) वि. — अंधळा; डोळे गेलेला.

गतागत (गडागत) (सं) ना. — आलेगेलेले; ये-जा; परंपरा; ग्रहगतीची अव्यवस्था.

गतानुगतिक (गडानुगतिक) (सं) ना. — मागीलप्रमाणें; पुढें चालवणारा; अनुकरण; एखाद्याचें अनुसरण.

गताब्द (गडाब्द) (सं) — 'गतवर्ष' पहा.

गतायु (गडायु) (सं) वि. — वृद्ध; म्हातारा; दिवस झालेला.

गतार्तव (गडातव) (सं) वि. — विटाळ गेलेली; वांझ.

गतार्थ (गडाथ) (सं) वि. — निराश झालेला; निर्धन.

गतासु (गडासु) (सं) वि. — गतप्राण; मृत.

गति (गडि) (सं) ना. — चलन; बरोवाईट स्थिति; अवस्था; अभिवृद्धि; मार्ग; प्रगति; मोक्ष; पाप; उपाय; नर्तनगति; आश्रय; समजून; यात्रा; वेग; मिरवणूक; सुख; ग्रहगति; क्रांति.

— किडु (किडु) (ठिडु [ठिडु]) (क) धा. — हीन स्थितीला येणें; निराधार होणें; दुःखी होणें.

— की (के) डिसु (ठी [ठी] डिसु) (क) धा. — नाश करणें.

— के (गे) डि (ठी [ठी] डि) (क) वि. — दुर्दैवी; दरिद्रि; हीनगति; अगतिक.

— कोडु (कोडु) (क) धा. — पुढें चालविणें; चालू लागणें.

— पडे (पडे) (क) धा. — चालविणें; सुखी होणें; मोक्ष मिळविणें.

— भंग (भंग) (सं) ना. — दिशाभूल; तालभंग; वाट चुकणें; दिडमूढता.

गतिबंधन (गडिबंधन) (सं) ना. — वेगावरील ताबा.

गतिलाघव (गडिलाघव) (सं) ना. — मंदचाल; नाजूक चाल.

गतिसु (गडिसु) (क) धा. — घालविणें; जाणें; मरणें; कालक्षेप करणें.

गतिस्तंभ (गडिस्तंभ) (सं) ना. — गतिरोध; वेगनिरोध; वाट रोकणें; गतिस्तंभन.

गत्तु (गडु) (अ-दे) ना. — गत; संगीतांतील लय; धोरण; रीत; नृत्यपद्धति.

— गार (गार) (क) ना. — कालानुवर्ती; उपाय जाणणारा; युक्तिवाज; ठक.

— गारिके (गारिके) (क) ना. — समयानुसंधान; योग्य उपायानें कार्यसिद्धि.

गत्यंतर (गडुंतर) (सं) ना. — भिन्न उपाय; अन्य युक्ति; दुसरा मार्ग; वेगळा आश्रय.

गत्वर (गडुवर) (सं) ना. — नाश; अधिक्षेप; फेक; हानी; नुकसान; तोटा.

गद (गड) (सं) ना. — रोग; वचन; वाक्य; विष; थरकाप; कापरें; एक यादव.

गदक (गडक) (क) ना. — कपट; कृतक; फसवणूक.

गदकि (गडकि) (क) कपटी; फसव्या; वंचक.

गदगदिसु (गडगदिसु) (क) धा. — गदगद आवाज करणें; कांणें; कापरें भरणें; दुःखोद्धार काढणें.

गद (हु) गु (गड [गड] गु) (क) ना. — गदगदशहर; येथील वीर नारायणाच्या देवळांत कुमारव्यासानें वीर भारत लिहिल्याचें सांगतात.

— ग (ग) (क) ना. — पशुमूत्राची दुर्गंधी; शेळ्यामेंढ्यांचा उग्र दर्प; मिरची किंवा तंबाखु जळल्याचा खाट; दुर्गंधी; गंज; जंग;

गदडु (गडडु) } औषधी द्रव्याचा दर्प; केरवचरा.

(क) धा. — कळकणें; घाण करणें.

गदरु (गडरु) (क) धा. गर्जणें; भिवविणें; किंचाळणें; घोषणा करणें.

(क) ना. — हरळी; हळळी; हाक; घोषणा.

— इसु (इसु) (क) धा. — 'ओरडणें; किंचाळणें; भिवविणें;

गदा (गडा) (सं) ना. — गदा; सुदुर; एक आयुध.

गदाग्रज (गडाग्रज) (सं) ना. — गदाचा म्हणजे गदाधराचा भाऊ; श्रीकृष्ण.

गदादंड (गडादंड) (सं) ना. — भीमाची गदा, जायफळ; पत्री

गदाधर (गडाधर) (सं) ना. — श्रीकृष्ण.

गदांबर (गडांबर) (सं) ना. — टग; मेघ.

गदि (गडि) (सं) ना. — गदाधारी विष्णु; रोगी; रुग्ण.

गदित (गडित) (सं) वि. — बोललेलें; शब्दांकित फेलेलें;

आश्वासलेलें.

गदु (गडु) (गडु [गडु]) (क) ना. — सूज; फूग; गांढ; दान.

गदगोल (गडगोल) (क) धा. — गदा पेलणें; गदा उगारणें.

गदोकर (गडोकर) (सं) ना. — अरिष्ट; व्याधी; दुखणें.

गदद (गडद) (सं) वि. — दुःखानें भारावलेला; कंपित स्वराचा.

— कंठ (कंठ) (सं) ना. — दुःखध्वनि, कंपितस्वर.

गद (गड) (क) ना. — दाढी; दाढीचे केस; हनुवटी; चिवुक.

गदण (गडण) (क) ना. — कमी किंमतीचें तांब्याचें नाणें; सोन्याचे लहान नाणें.

गदरिसु (गडरिसु) (क) धा. — वाघसिंहाप्रमाणें ओरडणें;

डरकाळी फोडणें; सुजणें; गोवर येणें; गर्जना करणें.

गदल (गडल) (क) ना. — गोंधळ, संभ्रम; कोलाहल; उसाभर; अस्पष्ट उच्चध्वनि.

गदि (हु) ने (गडु [गडु] ग) (क) ना. — सिंहासन; पाट; कडा; चौथरा; गादी; पीठ; समाधि.

गदे (गड) (क) ना. — भावशेत, गादा; जमीन; क्षेत्र.

गद्य (गड्य) (सं) ना. — बोलीभाषेतील साहित्य.

—साहित्य (सालिङ्ग) (सं) ना. — कथाकादंबरी वगैरेंचें लेखन.

गद्यपद्यात्मक (गद्यपद्यात्मक) (सं) ना. — चंपू; नाटक; प्रबंध वगैरे गद्यपद्य साहित्य.

गद्याण (न) (गद्याण [न]) (सं) ना. — 'गद्गण' पहा.

गन (गन) (क) वि. — घन; घट्ट; भरीव; मोठे दग, 'घन' पहा.

गनह (गनह) (सं) ना. — शिव; ब्राह्मण; महात्म्य.

गनि (गन) (क) ना. — खाण; खनि.

गनीम (गनीम) (अ. दे) ना. — वैरी; सार्वत्रिक शत्रु.

गने (गन) (क) धा. — गर्जना करणें; ओरडणें.

गंति (गंति) (क) ना. — ग्रंथि; गाठ; आवाळु; 'गड्डे' पहा.

गंतु (गंतु) (सं) ना. — गंतु; जाणारा; यात्रिक; पथिक;

वाटसरु; हालचाल; नर्तन; पथ; मार्ग; हास्यविनोद.

'कुलित' पहा.

गंतुकाम (गंतुकाम) (सं) ना. — जाण्याची इच्छा करणारा.

गंतु (गंतु) (सं) ना. — 'गंतु' पहा.

गंत्री (गंत्री) (सं) ना. — बैलजोडी; स्त्रीसंयोग; फेक.

गंद (गंद) (अ. दे) ना. — गंध; सुवास; चंदनवृक्ष; एक

जातीचा दगड; स्वभाव; अहंकार; गर्व; स्वत्व.

गंदकचुरि (गंदकचुरि) (सं) ना. — गंध आणि कस्तुरी;

सुगंधी द्रव्य.

गंदर (गंदर) (क) ना. — गंधर्व; एक देवजाति.

गंदरगिविय (गंदरगिविय) (क) ना. — गानलुब्ध शिव;

गंधर्वांचें गाणें.

गंदा (दी) (दें) (गंदा [दी] [दें]) (अ. दे) वि. — घाण;

कुजलेंलें; दुर्गंधित.

गंदि (गंदि) (क) ना. — पित्त; मांस; वायुयुक्ता; ब्रह्म.

गंदिग (गंदिग) (क) ना. — कुंठिणी; सुगंधी द्रव्यें विक्रणारा;

गंधी.

गंदिगे (गंदिगे) (क) ना. — औषधी दुकान.

गंधक (गंधक) (सं) ना. — गंधक द्रव्य.

—धृति (द्रावक) (धृति [द्रावक]) (सं) ना. —

तेजाव; गंधकाल

गंधकरसायन (गंधकरसायन) (सं) ना. — रक्तशुद्धीवर

गंधक मिश्रितऔषध.

गंधका (कालि) (गंधका [कालि]) (सं) ना. — व्यासमाता;

सत्यवती.

गंधद्वीप (हस्ति) (गंधद्वीप [हस्ति]) (सं) ना. — उत्तम

जातीचा हत्ती.

गंधन (गंधन) (सं) ना. — अविश्रांत परिश्रम; हट्ट; साधना;

प्रगटण.

गंधनकुल (गंधनकुल) (सं) ना. — सुंगुस; ऊदमांजर; चिचुंद्री.

गंधनालि (लिका) (गंधनालि [लिका]) (सं) ना. — नाक;

नासिका; घ्राणेंद्रिय.

गंधमादन (गंधमादन) (सं) ना. — गंधक; मेरुपर्वताजवळील

सुगंधी पर्वत; मलयपर्वत.

—मादनी (मादनी) (सं) ना. — उच्च प्रतीचें मद्य.

—मादिनि (मादिनि) (सं) ना. — अगरु; चंदन.

गंधमार्जाल (र) (गंधमार्जाल [र]) (सं) ना. — ऊद; सुगंध.

सोडणारें मांजर.

गंधमाल्य (गंधमाल्य) (सं) ना. — सुवासिक फुलमाल;

सुगंधी द्रव्य व फुलें यांनीं केलेली सत्कारपूजा.

गंधमूषिके (गंधमूषिके) (सं) ना. — चुचुंद्री.

गंधर्वविवाह (गंधर्वविवाह) (सं) ना. — हिंदुविवाह-

पद्धतीतील एक प्रकार; प्रेमविवाह.

गंधर्ववेद (गंधर्ववेद) (सं) ना. — सामवेद; संगीतशास्त्र;

भरतशास्त्र.

गंधवति (गंधवति) (सं) ना. — भूमि; मोगरीची एक जात;

व्यासमाता; वायुवरुणांचे शहर; मद्य; सुगंधी द्रव्य; गंधक.

गंधवह (वाह) (गंधवह [वाह]) (सं) ना. — वारा; सुगंध;

दरवळणारा वायु.

गंधवहे (गंधवहे) (सं) ना. — वास घेणारें इंद्रिय; नाक;

घ्राणेंद्रिय.

गंधसिंधूर (गंधसिंधूर) (सं) ना. — माजलेला हत्ती;

मदस्त्राव होणारा हत्ती.

गंधहारिका (गंधहारिका) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्यें करून

गंधकारिका (गंधकारिका) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्यें करून

देणारी दासी.

गंधाक्षते (गंधाक्षते) (सं) ना. — मंगलाक्षता.

गंधापण (गंधापण) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्याची पेठ.

गंधालि (गंधालि) (सं) ना. — गांधीलमाशी. 'कडज' पहा.

दरवळणारा सुवास.

—गर्भ (गर्भ) (सं) ना. — बारीक वेलदोडा.

गंधि (गंधि) (सं) ना. — सुगंधी द्रव्याचा व्यापारी; सुवास

धारण करणारा.

गंधिक (गंधिक) (सं) ना. — अत्तर विकणारा; गंधक.

गञ्ज, (कञ्ज) (गञ्ज, [कञ्ज]) (क) ना. — फसवणूक; वंचना;

कपट; चोरी; दरवडा; दरोडा.

—गतक (गतक) (क) ना. — फसवणूक.

—गरुविके (गरुविके) (क) ना. — खोटा बडेजाव; कोरडा

अहंकार; दंभ.

- गन्धदंक (गन्धदं०) (क) ना. — मानवी युद्ध; कपटी मनुष्य; वंचक.
- गप्चिप् (गप्चि०) (अ. दे) ना. — स्तब्धता; मौन.
- गप्पने (गप्प०) (क) अ. — अकस्मात्; झटकन; एकदम.
- गबकने (गबक०) (क) अ. — 'गप्पने' पहा. एकदम; एका क्षपाख्यांत.
- गब्ब (गब्ब०) (क) ना. — गर्भ; गर्व; गर्भवती; पोटाचा आतील भाग; अहंकार; मस्ती; अभिमान; खोटी प्रतिष्ठा; दंभ.
- आगु (अगु०) (क) धा. — पोटा वाढणें; गर्भधारण करणें.
- गबबरिसु (गबब०) (क) धा. — व्यापणें; पसरणें; खोंदणें; खड्डा खणणें.
- गब्बि (गब्ब०) (क) ना. — गर्व करणारा; मस्ती करणारा; अहंकारी; हट्टी; अनावर मनुष्य.
- गब्बिल (गब्ब०) (क) ना. — 'कणकप्पडि' पहा.
- गब्बु (गब्ब०) (क) ना. — दुर्गंधी; मस्ती; जळकावास; अहंकार.
- गभस्ति (गभस्ति०) (सं) ना. — कांती; सूर्य; चंद्र; सूर्य किरण; अग्निपत्ति स्वाहा; स्वधा.
- गभस्तिकर (मत्) (गभस्ति०) (सं) ना. — सूर्य; पाताळ लोक.
- गभीर (गभीर०) (सं) वि. — खोल; गंभीर; रहस्यमय; एकांडा; एकाकी स्वभावाचा; पूर्ण.
- आत्म (अत्त०) (सं) ना. — परमात्मा.
- गम (गम०) (सं) वि. — जाणारा; चलित.
- (सं) ना. — उड्डण; आतुरता; अविवेक; पुढची चाल; धमधमाट; सुवास; मार्ग.
- गमा (मि) क (का) (गम० [मि] क [का]) (सं) ना. — स्वरकंपन वेग; रीति; त्वरा; संगीतांतील एक गत; श्रम; थक्का.
- गमकि (गमकि०) (सं) ना. — रागयुक्त काव्यगायन; चीज; गायन.
- गमन (गमन०) (सं) ना. — जाणें; संचार; दृष्टि; लक्ष; कंपन; वासना; मिळकत.
- गमनागमन (गमनागमन०) (सं) ना. — ये—जा; येरझार; यडताकपट्टी.
- गमनिसु (गमनिसु०) (क) धा. — जाणें; चालू लागणें; यात्रा करणें; लक्ष देणें; गणणें.
- गमनीय (गमनीय०) (सं) वि. — जाणण्यास योग्य; ध्यान देण्यास योग्य; गण्य; गणनीय; लंघनीय; आचारणीय.
- गमित (गमित०) (सं) वि. — गत; गेलेलें; प्रेषित; पाठविलेलें; आणविलेले.
- गमिसु (गमिसु०) (क) धा. — जाणेंयेणें; अंदाज चालविणें; विचारांत घेणें.
- गंपु (गंपु०) (क) ना. — परिमळ; सुवास.

- गम्म (गम्म०) (क) ना. — वाम; धर्म; उकाडा; उष्णता.
- गम्मने (गम्म०) (क) अ. — एकदम; अकस्मात्; लागलीच तीव्रतेने.
- गम्मु (गम्मु०) (क) धा. — विस्कटणें; विचकणें; अस्ताव्यस्त करणें.
- गम्य (गम्य०) (सं) वि. — जाणण्यायोग्य; समजण्यासारखें; स्वीकार्य; मान्य; प्राप्य; मिळविण्याजोगे; पटण्यासारखें.
- गय (ये) (गय० [य०]) (सं) ना. — गयाक्षेत्र; बुद्धगया; एक गंधर्व; एका राक्षसाचें नांव.
- गयावळ (गयावळ०) (सं) ना. — गयेतील क्षेत्रभिक्षुक; गयावळ; अव्यवस्थित ब्राह्मण; गवाळया; भोंगळ ब्राह्मण.
- गय्याळ (गय्याळ०) (क) वि. — निरुपयोगी; दुबळा; बडबड्या; वाचाळ.
- गय्याळि (गय्याळ०) (क) ना. — बडबडी स्त्री; लोचट स्त्री; मोंड बाई; हट्टी बाई.
- गर (गर०) (सं) ना. — विष; वाईट करण्याची शक्ति; मद्य; प्रोक्षण; शिडकावा; सडा; शिंपडणूक.
- (क) ना. — घरघर; ग्रह; नक्षत्र; पिशाच; भूत.
- गरकु (गरकु०) (क) ना. — विषमता; खळगा; भूस; ओबधोबड; कठिण.
- गरकुं (गरकुं०) (गं० [गरकुं]) (अ. दे) ना. — निमग्नता; तल्लीनता.
- गरगरिके (गरगरिके०) (क) ना. — सौंदर्य; चांगुलपणा; आनंद; घरघर; ठक; अहंकार; गर्व; नियमबद्धता 'अचुकट्ट' पहा.
- गरगस (गरगस०) (क) ना. — 'करगस' पहा.
- गरडि (गरडि०) (क) ना. — व्यायाम; तालीम; व्यायामशाळा.
- साधक (साधक०) (क) ना. — व्यायाम करणारा; तालीमबाज; व्यायामपटु.
- गरण (गरण०) (क) ना. — ग्रहण; स्वीकार; हात.
- गरति (गरति०) (क) ना. — पतिव्रता; कुलीन स्त्री; मानिनी; गृहस्था.
- गरल (गरल०) (सं) ना. — विष; नंज; अपुण्या दिवसाच्या बाळंतपणामुळें येणारा रोग.
- कंठ, ग्रीव (कंठ, ग्रीव०) (सं) ना. — नीलकंठ; शिव.
- गरलधर (गरलधर०) (सं) ना. — शिव; विषधर.
- गरलपूर (गरलपूर०) (क) ना. — सर्प; विषारी साप.
- गरलभुक् (गरलभुक्०) } (सं) ना. — विष सेवन करणारा;
- गरलाशन (गरलाशन०) } विष पचवणारा शिव.
- गरवट (गरवट०) (क) ना. — ग्रहपट; कुंडली; जातक; जन्म पत्रिका.
- गरवटिगे (गरवटिगे०) (क) ना. — यज्ञशाळा; पहारा; चौकीदारी; राखणदारी; राखण.

गरवल (गरवल) (क) ना. - ग्रहवल; ग्रहनक्षत्राचा योगायोग.
गरवु (गरवु) (क) धा. - ओढणे; आकर्षणे; आपल्याकडे
खेचणे; वाकविणे.

गरवट्टिमे (गरवट्टिमे) (क) ना. - अद्भुतता; प्रचंडता.

गरळ (गरळ) (क) ना. - 'गरल' पहा.

गरास (गरास) (क) ना. - ग्रास; घास; कवळ; पकड.

गरि (गरी) (क) ना. - पक्ष्याची पिसें; पिसारा; पक्षाचे शेंपूट;
तुरा; गवत; पाळा; बाणाचा मागील भाग.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. कंवर कसणे; सुधारणे.

—केडरु (केडरु) (क) धा. पिसारा उभारणे; पसरणे.

गरिके (गरीके) (क) ना. - एक जातीचे गवत.

गरिगणवकि (गरिगणवकि) (क) ना. - मोर; डोळे असलेल्या
पिसान्याचा मोर.

गरिग (गरीग) (क) ना. - बाण; मोर.

गरिमुनि (गरिमुनि) (क) वि. - दृढ; घट्ट; बळकट.

गरिम (मा) (मे) (गरिमा [मा] मे) (सं) ना. - मोठेपणा;
महात्म्य; श्रेष्ठता; जडपणा; स्थूलता; योग्यता.

गरिष्ठ (गरीष्ठ) (सं) वि. - थोर; श्रेष्ठ; जड; वजनदार;
गौरवित; मस्त; अहंकारी.

गरिय (यस्) (गरिय [यस्]) (सं) वि. - जड; मोठे;
वजनदार.

गरुडध्वज (गरुडध्वज) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.

गरुडपाताळ (गरुडपाताळ) (सं) ना. - गरुड; पाताळगड.

गरुडपुराण (गरुडपुराण) (सं) ना. - संकट विनाशार्थ
वाचावयाचे पुराण.

गरुडवाहन (गरुडवाहन) (सं) ना. - विष्णु.

गरुडवाहिनि (गरुडवाहिनि) (सं) ना. - सैन्याची विलक्षण

गरुडव्यूह (गरुडव्यूह) रचना.

गरुडहरि (गरुडहरि) (सं) ना. - ग्रीक पुराणांतील एक प्राणी;
गिघाड.

गरुडाग्रज (गरुडाग्रज) (सं) ना. - गरुडाचा वडील भाऊ;
अरुण.

गरुडांक (गरुडांक) (सं) ना. - गरुडध्वज; विष्णु; कृष्ण.

गरुडि (गरुडि) (क) ना. - 'गरडि' पहा; चावडी; जमीन;
भित; गुहा.

—गैमे (गैमे) (क) ना. - कुस्ती; व्यायाम.

—साधने (साधने) (क) ना. - शरीरसौष्टव.

गरुत् (गरुत्) (सं) ना. - पंख; पीस; पक्ष.

गरुत्मत (गरुत्मत) (सं) ना. - गरुड; बाण; सूर्य; चंद्र.

गरुत्मत (गरुत्मत) (सं) ना. - 'गरुत्' पहा; सूर्य; पक्षी.

गरुल (गरुल) (सं) ना. - गरुड.

गरुव (गरुव) (सं) ना. - 'गरिम' पहा; योग्यता; थोर पुरुष;
पूज्य व्यक्ति; गर्व; मस्ती; अहंकार.

गरुवलि (गरुवलि) (क) ना. - हवा; वारा.

गरुवायि (विके) (गरुवायि [विके]) (क) ना. - गंभीरगमन;
गजगति; पायघड्या; विजयोन्माद; अहंकार; गरीमा; गांभीर्य
मुनि; ब्रह्मदेवाचा मुलगा.

गर्ग (गर्ग) (सं) ना. - यदुकुलपुरोहित; गर्गऋषि; गजग्याचा
वेल; पाडा; खोड; कृमि.

गर्गर (गर्गर) (सं) ना. - पाण्याचा डोह; एक संगीत वाद्य;
रवि; मंथा.

गर्घर (गर्घर) (सं) ना. - वरघर; घागर; वाळा; धुंगुर.

गर्जित (गर्जित) (सं) वि. - घोषित; पुकारलेले.

(सं) ना. - भयंकर ध्वनि; हत्तीचा ध्वनि; चीत्कार; विजेचा
कडकडाट; मेघगर्जना.

गर्जिसु (गर्जिसु) (क) धा. - घोषणा देणे; गर्जना करणे;
ओरडणे.

गर्त (गर्त) (सं) ना. - तळे; ओढा; खड्डा; उच्चासन;
सिंहासन; न्यायपीठ; युद्धावरील आसन; एक रोग;
बुद्धिबळपटावरील एक घर.

—आश्रय (आश्रय) (सं) ना. - बिळात राहणारा प्राणी.

गर्तिका (गर्तिका) (सं) ना. - हातमाग; विणकराचा भाग.

गर्दभ (गर्दभ) (सं) ना. - गाढव; रासभ.

गर्दु (गु) मे (गर्दु [गु] मे) (क) ना. - आसन; पीठ;
सिंहासन; व्यासपीठ.

गर्दे (गर्दे) (क) ना. - गादी; क्षेत्र.

गर्धन (ने) (गर्धन [ने]) (क) ना. - अत्याशा करणारा;
लोभी; कृपण; कंजूस; चिक्कु.

गर्भ (गर्भ) (क) ना. - गर्व; मस्ती; अहंकार; गर्भ; गर्भिणी;
गर्भवास; पोटाशी; दिवस गेलेली स्त्री.

गर्भु (गर्भु) (क) ना. - तीव्र दुराशा; गाम; गर्भ. 'कोळे'
पहा.

गर्भ (गर्भ) (सं) ना. - गर्भकोश; पोटांतील अर्भक; गर्भिणी;
आंतील भाग; मधोमध; अग्नि; आहार; गरा.

—करगु (करगु) (क) धा. - पोटाचे पडणे.

—गुडि (गुडि) (क) ना. - गर्भागार; मंदिराचा आंतील
भाग; अंतर्मंदिर.

गर्भधरिसु (गर्भधरिसु) (क) धा. - दिवस जाणे;
गर्भधारणा होणे.

गर्भक (गर्भक) (सं) ना. - वेणीतील फूल.

गर्भगृह (गर्भगृह) (सं) ना. - माजघर; अंतर्गृह; ओसरी;
सोपा.

गर्भधारण (गर्भधारण) (सं) ना. - गाम्भण; दिवस जाणें; गर्भवती होणें.

गर्भनृत्य (गर्भनृत्य) (सं) ना. - गरबा; रास; नृत्यप्रकार; नाचण्यांतील पदन्यास.

गर्भपदि (गर्भपदि) (सं) ना. - गोगलगाय; पिकळी.

गर्भपात (गर्भपात) (सं) ना. - गर्भ गळणें; पोटाचें पडणें; अकालप्रसूति.

गर्भमोचन (गर्भमोचन) (सं) ना. - बाळंतपण; हळजण; प्रसूति.

गर्भवति (गर्भवति) (सं) ना. - गर्भिणी; गरोदर; दिवस गेलेली.

गर्भवास (गर्भवास) (सं) ना. - गर्भावस्था; माजघर.

गर्भश्रीमंत (गर्भश्रीमंत) (सं) वि. - परंपरागत श्रीमंत; जन्मश्रीमंत.

गर्भसंस्कार (गर्भसंस्कार) (सं) ना. - गर्भाधान; गर्भिणीच्या सहाव्या अगर आठव्या महिन्यांत करावयाचे धार्मिक विधी.

गर्भस्त्राव (गर्भस्त्राव) (सं) ना. - 'गर्भपात' पहा.

गर्भांगार (गर्भांगार) (सं) ना. - सोपा; माजघर; अंतर्गृह.

गर्भांगने (गर्भांगने) (सं) ना. - गर्भिणी; गरोदरी.

गर्भादान (गर्भादान) (सं) ना. - ऋतुशांति; गर्भधारणा संस्कार.

गर्भाशय (गर्भाशय) (सं) ना. - गर्भकोश.

गर्भिणि (गर्भिणि) (सं) ना. - गर्भवति; गरोदर स्त्री.

गर्भित (गर्भित) (सं) वि. - सुत; भरलेले; गूढार्थक.

गर्भकृत (गर्भकृत) (सं) वि. - सुत; समाविष्ट; अंतर्भूत.

गर्भकरिसु (गर्भकरिसु) (क) धा. - एकत्रित करणें; लपवून ठेवणें; आड करणें; अंतर्धान करणें.

गर्व (गर्व) (सं) ना. - मस्ती; अहंकार; दर्प; पोटादुखी; अभिमान; ताठा; बडेजाव.

—इसु (असु) (क) धा. - गर्व करणें; मस्ती करणें; दाखविणें.

गर्वाट (गर्वाट) (सं) ना. - पहारेकरी; चौकीदार; राखणा; राखणदार; रक्षक.

गर्वित (गर्वित) (सं) वि. - मस्त; माजलेला; फुगलेला; चढेल.

गर्विष्ठ (गर्विष्ठ) (सं) वि. - अहंकारी; मस्तीचा; घमेंडखोर; अभिमानी.

गर्वु (गर्वु) (क) ना. - 'गर्व' पहा.

गर्वोद्धत (गर्वोद्धत) (सं) वि. - गर्वानें फुगलेला; मस्तवाल; अतिगर्विष्ठ.

गर्शक (गर्शक) (सं) ना. - वाटोळी वाटी; गुंडी; गोलभाडें.

गर्हण (गर्हण) (सं) ना. - निंदा; शिवीगाळ.

गर्हा (हें) (गर्हा) (सं) ना. - निंदा; अपमान; तिरस्कार; शिवीगाळ.

गर्ह्य (गर्ह्य) (सं) ना. - निंद्य; हीन; तुच्छ.

—वाढी (वाढी) (सं) ना. - नीच भाषण करणारा; वाईट चालीचा; अपशब्द उच्चारणारा.

गळ (गळ) (सं) ना. - गळा; नरडे; आवाज; गळति; गडबड; गळगळ असा आवाज.

गळकंडूति (गळकंडूति) (सं) ना. - घशाची खवखव; घशाची खाज.

गळकंदल (गळकंदल) (सं) ना. - शंखश्रीव; भरदार मानेचा.

गळकंबल (गळकंबल) (सं) ना. - गायबैलाच्या गळ्याखालची पोळी; गाईच्या गळ्याभोवती गुंडाळलेली शाल; कापड.

गळन (गळन) (सं) ना. - गळती; स्वलन; पात.

गळति (तिके) (गळति) (सं) ना. - पाण्याचें लहान मांडें; अभिषेकपात्र.

गळवे (मे) (गळवे) (क) ना. - गडबड; गोंधळ; कोलाहल; धोंदल.

गळहस्त (गळहस्त) (सं) ना. - तळहाती हनुवटी घेणें; गळ्याला हात घालणें; कुस्तीतील एक डाव.

गळित (गळित) (सं) वि. - गळलेले; घालविलेले; पक्व झालेले; पडलेले; सत्त्वहीन; जीर्ण.

गळितक (गळितक) (सं) ना. - एक प्रकारचें नर्तन; नृत्यविशेष; एक तऱ्हेचा नाच; नर्तनांतील पदन्यास.

गळहु (गळहु) (क) ना. - घुंगुरांचा नाद.

गळोद्देश (गळोद्देश) (सं) ना. - गळा; नरडे.

गळभ (गळभ) (सं) वि. - घैरेशाली; साहसी; प्रगल्भ; वयांत आलेला.

गळ्ये (गळ्ये) (गळ्ये) (सं) ना. - गोंगाट; ओरडा.

गळ (गळ) (क) ना. - पति; गाल; दाराची कडी; दरवाजा; कपोल. —गुलि (गुलि) (क) ना. - गालावरील खळी; खळी पडणारा गाल.

गळणे (गळणे) (क) ना. - अडचण; ताप; संकट; गळगळ असा आवाज; पीडा; आयास; दमणूक; उपद्रव.

गळि (गळि) (अ. दे) ना. - बोळ; लहानवाट; बीदी; आळी.

गळिसु (गळिसु) (क) धा. - पीडा देणें; कष्ट करणें; दमविणें; हलविणें; ढकलणें; लोटणें; खालवर करणें.

गळु (गळु) (क) ना. - फाशी; फाशीचा खांब.

गळे (गळे) (क) ना. - वाळवलेला गोळा; कोय.

गळे (गळे) (अ. दे.) ना. - गळ्या; पैशाची पेटी.

गव (गव) (सं) ना. - गाय; बैल; पशु.

गवड (गवड) (क) ना. - गौड; पाटील; ग्रामाधिकारी; ग्रामीण.

गवन (गवन) (क) ना. - गमन; लक्ष; जागृति; जागर; काम चालू राखणें; जाणीव; ज्ञान.

गवनि (गव०) (सं) ना. - आवरण; झांकण; पांवरुण.
 गवय (गव०) (सं) ना. - रानबैल; रामाच्या कपिसैन्याचा मुख्य.
 गवयि (गव०) (अ. वे) ना. - संगीतज्ञ; गायक; उस्ताद.
 गवरिग (गव०) (क) ना. - बुरुड; 'मेदार' पहा.
 गवल (गव०) (सं) ना. - रेड्याचें शिंग; रानरेडा; गवा.
 गवलाग (गव०) (सं) ना. = धृतराष्ट्राचा सारथि; संजयपिता.
 गवसणि (गव०) (क) ना. - पांवरुण; आवरण; पोतें;
 गवसणिक्के (गव०) (क) ना. - आडोसा; पिशवी.
 गवळि (गळि) (गव०) (क) ना. - गोपालक; गुराखी;
 गोपाळ; दहीदूध विकणारा; दूधदुभते विकून पोत भरणारा.
 गवळिति (गव०) (क) ना. - गवळण; गोपालिनी.
 गवाक्ष (गव०) (सं) ना. - खिडकी; सहाणें; बैलाचा डोळा.
 गवास्पद (गव०) (सं) ना. - गोशाळा; गोठा; गोधन;
 गाईम्हशी बांधण्याचें ठिकाण.
 गवि (गव०) (क) धा. - गुंडाळणें; आवरण घालणें; गाठ सोडणें;
 रुंद करणें; पुढें ढकलणें.
 (क) ना. - गुहा; गव्हर; बीळ; झाकणी; विस्तार; रुंदी.
 गविसु (गव०) (क) धा. - लक्षदेणें; ध्यानांत येणें.
 गवीन (गव०) (सं) वि. - गाईसंबंधी; पशूसंबंधी.
 गवुजल (गव०) (क) ना. - परटीण पक्षी; 'खंजन' पहा.
 गवुडी (गव०) (गव०) (क) ना. - दासी; पाटीलकी
 करणारी. सेविका, पाटलीण; शेतकरीण.
 गवुडगिति (गव०) (क) ना. - पाटलाची पत्नि; पाटलीण.
 गवुडिति (गव०) (क) ना. - दासी; पाटीलकी
 करणारी. सेविका, पाटलीण; शेतकरीण.
 गवुर (गव०) (गव०) (क) ना. - जोराची हाक; हरळी,
 पाखरें उठवणें; युद्धाचें आवाहन;
 —कहळे (गव०) (क) ना. - युद्धाचें आवाहन.
 —उगि (गव०) (क) धा. - मोठा आवाज करणें; दूरध्वनीची
 हाक मारणें पुकारणें.
 गवुळि (गळि) (गव०) (क) ना. - पाल.
 गवेद्र (गव०) (सं) ना. - मोठा बैल; पुंगव; श्रेष्ठ वृषभ.
 गवेक्षित (गव०) (सं) वि. - चौकशीत पडलेलें; विचार
 चालू असलेलें.
 गव्य (गव०) (सं) वि. - गाईसंबंधी; गोरस; गोरसासंबंधी; पंचगव्य
 गव्यूत (गव०) (सं) ना. - दोन कोसाचें अंतर;
 कुरणाची राखण; दसऱ्याला दिलेले धान्यतरु, गवती सोने,
 शमी.
 गव्वर (गव०) (क) ना. - गव्हर; साणें; बीळ; खिडकी.
 गसण (गव०) (क) ना. - वर्षण; मांडण; वासाधीस.
 गसणे (गव०) (क) ना. - अडचण; संकट; वासाधीस; तंटा;
 आपत्ति; चिंता; वृद्धि.

—कोळ (गव०) (क) धा. - चिंताक्रांत होणें; आतुर
 होणें.
 गसि (गव०) (क) ना. - चिखल; बांध; बांधारा; मेर.
 गह (गव०) (क) ना. - हास्यध्वनि.
 —गहिके (गव०) (क) ना. - हसहसाट; पोत धरधरून
 हसणें; खो खो हास्य; हास्यकहणे.
 —गहिसु (गव०) (क) धा. - खिदळणें; सातमजली
 हसणें; तिरस्कारानें हसणें; पोत धरून हंसणें.
 गहन (गव०) (क) ना. - दोषैक दृष्टि; अडचणीचे भाषण;
 टोचून बोलणें.
 (सं) वि. - आश्चर्यजनक; अगाध; खोल; दुर्बोध; कठीण
 गति; प्रवेश दुःसाध्य.
 (सं) ना. - अरण्य; मर्म; रहस्य.
 गव्हर (गव०) (सं) वि. - खोल; अगाध; गहन; कृत्रिम;
 कपटी.
 (सं) ना. - अरण्य; गुहा; न ओळखतां येण्याजोगा उखाणा;
 प्रहेलिका; अहित; कलंक; अंधकार; तमालवृक्ष; काळोख.
 गव्हरी (गव०) (गव०) (सं) ना. - भूमि; जमीन; पृथ्वी.
 गळ (गव०) (सं) ना. - 'गल' पहा; गळा; नरडें; चिवा; सूज;
 गळगळ असा आवाज.
 (क) अ. - पाहिलें कां? नव्हे का ?
 —तोडिगे (गव०) (क) ना. - कंठाभरण; सरी; कंठी
 वगैरे सारखा गळ्यांतील दागिना.
 गळगळने (गव०) (क) अ. - वाईवाईने; तीव्रतेने,
 गगळाळ (गव०) (क) ना. - गळाला अडकणारा मासा;
 मासे धरण्याचें साधन.
 गळगे (गव०) (क) ना. - बांबूची केलेली कणगी.
 गळग्रास (गव०) (सं) ना. - सुसर; मगर.
 गळत् (गव०) (सं) वि. - पडणारे; गळणारे.
 गळध्वनि (गव०) (सं) ना. - रति कूजित; कंठातून येणारा
 आवाज.
 गळतिगे (गव०) (क) ना. - अंतर्गृह खोली; ओवरी;
 'गळतिगे' पहा.
 गळपु (गव०) (क) धा - गप्पा मारणें; व्यर्थ
 बोलणें; फुसकें बोलणें; असत्य भाषण करणें.
 गळरव (गव०) (सं) ना. - 'गळध्वनि' पहा.
 गळले (गव०) (क) ना. - गालगुंड; गंडमाळा रोग; सांघेसूज.
 गळह (गव०) (क) वि. - वाचाल; बडबड्या; असत्यभाषी; गप्पिष्ट.
 गाळि (गव०) (क) धा. - पक्व होणें; पिकणें; घालविणें.
 गळिगे (गव०) (क) ना. - घटका; चोवीस निमिषांचा अवधि;
 कापडाची घडी; घडी घातलेला कपडा; मोट; मोटली.

गळिगेवट्टल (गळिगेवट्टल) (क) ना. - घटकापात्र; वाळूचें
घड्याळ.

गळित (गळित) (क) वि. - गमावलेलें; पक्क; पिकलेलें; कुजलेलें.
(सं) वि. - गत; हरवलेलें.

गळियसु (गळियसु) (क) धा. - संपादन करणें; स्पर्शणें;
गळिसु (गळिसु) (क) धा. - संपादन करणें; स्पर्शणें;

मिळणें; जमविणें; संभवणें; सिद्ध होणें; आस्तित्वांत येणें.

गळिपु (गळिपु) (क) धा. - व्यर्थ गप्पा मारणें; कोरड्या गप्पा
मारणें; चकाच्या पिटणें.

गळे (गळे) (क) ना. - चिवाच्याची काठी; शेतकीचें साधन; रवि;
डोंबारकाठी; डोंबान्याची खेळकाठी.

गळेकार (गळेकार) (क) ना. - बुरड; बांबूचें काम करणारा.

गळेवळि (गळेवळि) (क) वि. - पंखाच्या आकाराचें बाहुभूषण
वापरणारा; दंडावरील पंखालंकार.

गळ्ळे (गळ्ळे) (क) ना. - लदगा; लदा.

गा (गा) (क) अ. - बोलणें शिकण्यावेळचा बालकाचा ध्वनि.

गागल (गागल) (क) ना. - गोंधळ; संभ्रम; उसाभर; गडबड.

गांगेय (गांगेय) (सं) ना. - भीष्म; कार्तिकेय; सुवर्ण
रुपे.

गाचार (गाचार) (क) ना. - गृहाचार; ग्रहांची पीडा; त्रास;
आपत्ति.

गाजु (गाजु) (क) ना. - कांच; आरसा; जायफळ; गैरिक.

गांज (जा) (गांज [ज]) (क) ना. - गांजा; मांग.

गाट (गाट) (क) वि. - गाढ; दाट; अतिशय; फार मोठें;
खडबडीत; घट्ट; त्रस्त.

(क) ना. - त्रास; खाट; खोकला उत्पन्न करणारी धूळ.

गाटळिसु (गाटळिसु) (क) धा. - त्रास देणें; पीडा देणें;
अडचण उत्पन्न करणें. आडकाठी आणणें.

गाड (गाड) (क) वि. - गाढ; घट्ट; दृढ; अतिशय; खरोखर.

गाडि (गाडि) (क) ना. - गांभीर्य; सौंदर्य; मनोहरता; शोभा;
भरलेली गाडी; चाकाचा अरा; छकडी.

—पडे, —पेरु (पडे, पेरु) (क) धा. - गंभीर होणें;
शोभिवंत होणें. नटणें; सुंदर दिसणें.

गाडिकाति (गाडिकाति) (क) ना. - विलासिनी; गाडी हाकणारी
सुंदरी; नटपट्टा करणारी; अभिनेत्री.

गाडिकार (गाडिकार) (क) वि. - विलासी; सौंदर्योपासक; गाडी
हाकणारा.

गाडिके (गाडिके) (क) ना. चांगुलपणा; शोभा; अतिशयता;
आधिक्य; मोठेपणा; डौल.

गाडिग (गार) (गाडिग [गार]) (क) ना. - जाडुगार; गारडी;
हाकणारा; मांत्रिक; वंचक.

गाडिगाति (गाडिगाति) (क) ना. - मायावती; मंत्रतंत्र करणारी;
'गाडिकाति' पहा.

गाडिगतन (गाडिगतन) (क) ना. - विलास; डौल; शोभा;
नटपट्टा.

गाडिसु (गाडिसु) (क) धा. - घट्ट होणें; आवेशपूर्ण होणें;
उत्तेजित होणें; मर्यादातिक्रमण करणें; आतुर होणें; बद्ध होणें.

गाढ (गाढ) (सं) वि. - बुडलेले; खुपसलेले; लपलेले; अंतर्भूत;
घट्ट बांधलेले; निबद्ध; खोऱ; अगाध; निविड; उद्देशपूर्ण
उत्तेजित; अधिक दाट; घन; बळकट; सांद्र.

गाढांधकार (गाढांधकार) (सं) ना. - निविड अंधकार;
अतिनिमिर; मिट्ट काळोख.

गाढाविल (गाढाविल) (क) वि. - बलिष्ठ; आतुर; गाढालिंगन
देणारा.

गाढालिंगन (गाढालिंगन) (सं) ना. - दृढालिंगन; आदिमिद्धि
गाढोक्ति (गाढोक्ति) (सं) ना. - निष्ठुर वचन; सडेतोड बोलणें.

गाण (गाण) (क) ना. - गान; संगीत; गवईपणा; गायकी;
घाणा; चरक; मासे धरण्याचा गळ; ग्रहण.

गाणर् (गाणर्) (क) ना. - गायक; गवई.

गाणपत्य (गाणपत्य) (सं) ना. - गणपतीचे उपासक.

गाणि (गाणि) (क) ना. - गायिका; संगीतज्ञ स्त्री.

गाणिक्य (गाणिक्य) (सं) ना. - वेद्यावृंद; गाणिकासमूह.

गाणिग (गाणिग) (क) ना. - पांढऱ्या शेंपटीचा कलिंग पक्षी.

गांडि (गांडि) (क) ना. - गांठ; गाठोडें; डबोलें; मोटली;
पुडकें.

गांडिव (डीव) (गांडिव [डीव]) (सं) ना. - अर्जुनाचें
धनुष्य.

गांडि (डी) वि (गांडि [डी] २) (सं) ना. - गांडीवधर;
अर्जुन.

गांडु (गांडु) (सं) ना. - दणकट; गदा; टोणपा; बुद्धीहीन;
प्रचंडगदा

गाण्प (गाण्प) (क) ना. - घड्ड; मूर्ख; 'अेग' पहा

गाण्णु (ण्णु) (गाण्णु [ण्णु]) (क) ना. - जंगलीपणा;
गांवढळपणा; मूर्खता; धड्डता; अज्ञान.

गात (गात) (क) ना. - घात. 'पट्ट' पहा.

गातु (गातु) (सं) ना. - गाणारी; गायिका; गवयित्री;
नरकोकीळ.

गातृ (गातृ) (सं) ना. - गाणारा; संगीतज्ञ; गंधर्व.

गात्र (गात्र) (सं) वि. - शरीरधारी; देही.

(सं) ना. - अवयव; देह; अंग; हत्तीचा पुढचा पाय; जाडी;
लक्ष्मणा.

—माजनी (माजनी) (सं) ना. - पंचा; टोंवेल; अंग पुसणें.

गात्ररक्तकि (ग०३०८८८) (सं) ना. - रक्तचंदन; तांबडे गंध.
 गात्रविशेष (ग०३०८८८८) (सं) ना. - अवयवांचा परस्पर
 संबंध; अवयवांचा समीप संबंध.
 गात्रानुलेपन (ग०३०८८८८) (सं) ना. - अंगाला लावण्याचे
 उटणें; सुगंधी द्रव्य.
 गात्रावरण (ग०३०८८८८) (सं) ना. - ढाल; 'हरिवाण' पहा;
 डफ; फळी; फळा; मृदंग; चर्मवाद्य; 'अड्डण' पहा.
 गात्री (ग०३०८८८) (सं) ना. - गायिका; गंधर्व स्त्री.
 गाथ (ग०३०८८८) (सं) ना. - गायक; गाणारा; संगीत; पुराणिक;
 कवि.
 गाथ (थि) क (ग०३०८८८) (सं) ना. - 'गाथ' पहा.
 गाथिका (ग०३०८८८) (सं) ना. - गीत; श्लोक; पद्य; काव्य;
 कहाणी.
 गाथे (था) (ग०३०८८८) (सं) ना. - गायन; गतिबद्ध संगीत;
 गण्य; माकडकथा; पवाडा; श्लोक; पद्यसंग्रह.
 —कार (ग०३०८८८) (सं) ना. - कवि; पद्यकार; काव्य करणारा.
 गादरि (ग०३०८८८) (क) ना. - गांधड; पिताचे गांधी; माराचे वळ;
 माराची सूज; वण.
 गादि (ग०३०८८८) (क) ना. - तक्रया; लोड; गादी; उशी.
 गादिने (ग०३०८८८) (क) ना. - खंदक; खाण; 'अगळु' पहा.
 गादु (ग०३०८८८) (क) ना. - कुरण; गवताचा गादा.
 गादे (ग०३०८८८) (क) ना. - गाथा; म्हण; लोकोक्ति; परंप्रित कथा;
 जाति; प्रदेश.
 —गार (ग०३०८८८) (क) ना. - म्हण सांगणारा; लोकोक्तिकार.
 गाध (ग०३०८८८) (सं) वि. - उथळ.
 (सं) ना. - भुसभुशीत जमीन; संनिवेश; लाभाची आशा;
 इच्छा; तळ.
 गाधि (ग०३०८८८) (सं) ना. - विश्वामित्राचा पिता.
 —ज, - नंदन (ज, न०३०८८८) (सं) ना. - विश्वामित्र.
 —पुर, - नगर (ज०३०८८८) (सं) ना. - कनोज शहर.
 गाधेय (ग०३०८८८) (सं) ना. - गाधिपुत्र; विश्वामित्र.
 गान (ग०३०८८८) (सं) ना. - गायन; संगीत; गाणें.
 (सं) वि. - गहन; कठिण.
 गांदिनी (ग०३०८८८) (सं) ना. - काशीराजाची मुलगी; अक्रूराची
 आई; गंगा.
 —सुत (ग०३०८८८) (सं) ना. - भीष्म; कार्तिकेय; अक्रूर.
 गांधर्व (ग०३०८८८) (सं) ना. - गंधर्वसंबंधित; एक उपपद;
 संगीत.
 —भवन (ग०३०८८८) (सं) ना. - संगीतशाळा; गायनशाळा.
 गांधर्वविवाह (ग०३०८८८) (सं) ना. - प्रेमविवाह;
 'गंधर्व विवाह' पहा.

गांधार (ग०३०८८८) (सं) ना. - संगीतांतील तिसरा स्वर;
 गांधारदेश; सिंधूच्या तीरावरील प्रांत.
 गांधारि (ग०३०८८८) (सं) ना. - धृतराष्ट्रपत्नि; कौरवमाता.
 गाबरि (ग०३०८८८) (क) ना. - गडबड; भीति; भय.
 गामि (ग०३०८८८) (सं) ना. - जाणारा; हाकणारा; पहारेकरी;
 स्वारी.
 गामिनि (नी) (ग०३०८८८ [२१]) (सं) ना. - जाणारी;
 चालणारी.
 गांप (ग०३०८८८) (क) ना. - 'गाण्प' पहा.
 गांपु (ग०३०८८८) (क) ना. - 'गाण्पु' पहा.
 गांभीर्य (ग०३०८८८) (सं) ना. - गंभीरपणा; भारदस्तपणा;
 गौरव; आचारशीलता.
 गाय (ग०३०८८८) (क) ना. - घाय; घाव; जखम; ठेच; खरचटा;
 कंपन; क्षत; व्रण; अंगावरील डाग; ताप.
 —काणिसु (ग०३०८८८) (क) धा. - जखम करणें; चोपणें.
 —पडे (ग०३०८८८) (क) धा. - जखम होणें; मार खाणें.
 गायक (ग०३०८८८) (सं) ना. - संगीतज्ञ; गवई; गाणारा.
 गायत्रि (ग०३०८८८) (सं) ना. - गायत्री मंत्र; गायत्री देवता;
 सूर्य; एक छंद.
 गायनि (ग०३०८८८) (सं) ना. - गाणारी; गायिका.
 गारण (ग०३०८८८) (क) ना. - चहाडी; अपप्रचार; निंदा;
 'दूर' पहा.
 गारणे (ग०३०८८८) (क) ना. - 'कारणे' पहा.
 गारिगे (ग०३०८८८) (क) ना. - घारघा; गोड वडा; खड्डा; खंदक.
 गारिसु (ग०३०८८८) (क) धा. - तळणें; भाजणें; उकडणें.
 गारु (ग०३०८८८) (क) ना. - कोरडी खरज; कंड; वाळली खाज;
 अपराध; छळणूक.
 (क) वि. - घड; खडबडीत; आवेशयुक्त; वाळलेले; पीळ
 नसलेले.
 —केडे (ग०३०८८८) (क) धा. - मनसोक्त वागणें; स्वैर राहणें;
 नाश करणें; वाळविणें; निंदणें; शिवी देणे; उपहास करणें.
 —नुडि (ग०३०८८८) (क) ना. - कठोर भाषा; उपहास; निंदा.
 —बडि (ग०३०८८८) (क) धा. - वाळणें; नासणें; नाश करणें.
 गारुड (ग०३०८८८) (सं) वि. - गरुडासंबंधी.
 (सं) ना. - विष-परिहारक मंत्र; मायाविद्या; जादूचा खेळ;
 पाच; पाचू.
 —कर्म (ग०३०८८८) (क) ना. - इंद्रजालविद्या; मायाविद्या.
 —मणि (ग०३०८८८) (क) ना. - पाच; मरकत; एक रत्न.
 गारुडि (डी) (ग०३०८८८ [२१]) (सं) ना. - मायाविद्या करणारा;
 जादुगार; इंद्रजाल करणारा.
 गारुत्मत (ग०३०८८८) (सं) ना. - मरकत; पाच; गारुडमणि.

गावडु (गवडु) (क) धा. — लड होणें; वाळणें; सुकणें; थंड होणें; निवणें.

गारे (गारें) (सं) ना. — गच्चै; गिलावा; चुन्यारांदा; विब्याचें झाड.

— गार (गार) (सं) ना. — गिलावा करणारा.

गार्थ (गार्थ) (सं) ना. — गर्गक्षीचा वंशज.

गार्थि (गार्थि) (गार्थि [गार्थि]) (सं) ना. — विदुषी; याज्ञवल्क्य ऋषीची पत्नि.

गार्भ (गार्भ) (सं) ना. — गाढव; रासभ.

गार्हपत्य (गार्हपत्य) (सं) नां. — अग्निहोत्र; यज्ञार्थ सिद्ध केलेला अग्नि.

गार्हस्थ्य (गार्हस्थ्य) (सं) ना. — गृहस्थधर्म; गृहस्थाश्रम; गृहासंबंधी.

गाल (गाल) (सं) वि. — ओतलेले; मिळणारा; वाहणारा; प्रवाही.

(सं) ना. — गाळणी; चाळणी.

— इसु (असु) (क) धा. — गाळणें; शोधणें; चाळणें.

गालव (गालव) (सं) ना. — एक प्राचीन ऋषि; विश्वामित्राचा पुत्र; विश्वामित्राचा शिष्य; लोघवृक्ष.

गालि (गालि) (क) ना. — गाडीचे चाक; रथचक्र; रथांग; शून्य.

गालित (गालित) (सं) वि. — गाळलेलें; स्थानांतर पावलेलें; पडलेलें; ओझ्याखालीं दडपलेलें.

गालु (गालु) (क) ना. — आक्रमण; नाश; संकट; अव्यवस्था; गडबड; वाई; गोंधळ; कुंथणें; कण्ठणें.

गाव (गाव) (क) ना. — ग्राम; खेडें; वसति.

गावटि (गावटि) (अ. दे) ना. — गावठी; गावरान; सरकारशीं संबंध नसलेले; सारसवृक्ष.

गावणिग (गावणिग) (क) ना. — गांवढळ; जंगली; नीच स्थितीला गेलेला मनुष्य.

गावद (गावद) (क) ना. — गव्युत; बारा मैलाचें अंतर.

गावदि (गावदि) (क) वि. — मूढ; धडु; दूरदृष्टि.

गावर (गावर) (क) ना. — मोठा आवाज; हूल; शब्द; शंकार; हाक; चाहूल; 'आर्भटे' पहा.

गावल्लणि (गावल्लणि) (सं) ना. — धृतराष्ट्रमेत्री; संजय.

गावसिंग (गावसिंग) (क) ना. — ग्रामसिंह; कुत्रा; कुक्कुर

गावळि (गावळि) (क) ना. — शब्द; गोंधळ; अभ्र; 'गावर' पहा.

गावळिग (गावळिग) (क) ना. — गर्जना करणारा; आवाज देणारा; ओरडणारा.

गाविल (गाविल) (क) वि. — ग्रामीण; मूढ; खेडुत; खेडवळ; गांवचा वडीलधारा; ग्राममुख्यस्थ.

गावुद (गवुद) (क) ना. — 'गवद' पहा.

गावुळि (गवुळि) (क) ना. — समूह; रास; गट.

गावुंड (गवुंड) (क) ना. — पाटील; गौड.

गासि (गवसि) (क) ना. — अडचण; पीडा; त्रास; उपद्रव; आयास; दमणूक; हानि.

(अ. दे) ना. — गाशा; आसनावरील वस्त्र; चादर; पलंगापोस.

गाह (गवह) (सं) ना. — बुडी; डुबकी; स्नान; लपणें; अंतरंग; गाभा; नोकर.

गाहक (गवहक) (सं) ना. — खोल बुडणारा; पाणबुड्या; इंगितज्ञ; रहस्यज्ञ.

गाहगतक (गवहगतक) (क) ना. — वंचना; कपट; असत्य; फसवणूक; लबाडी.

गाहु (गवहु) (क) ना. — ठकपणा; असत्यता; वंचना; फसवेगिरी.

गाहे (दे) (गवह [दे]) (क) ना. — गाथा; आर्याछंदापैकी एक प्रकार; म्हण; लोकोक्ति; सुभाषित; वाक्प्रचार.

गाल (गवह) (क) ना. — मळ; अडेतडे; 'वडिश' पहा.

गालक (गवहक) (क) वि. — योग्य; संभावित; जाणता; नाशकारक; घातक; उधळ्या; वाऱ्यावर वस्तु सोडणारा.

(क) ना. — चाळण; गाळणी.

गालि (गवह) (क) ना. — पिशाच; भूत मूर्छा; उन्मादवायु;

प्राणवायु; पोकळपणा; दुष्टशक्ति; हवेचें आंदोलन; हलकपणा.

गालिक (गवहक) (क) ना. — पिशाच; भूत; दुष्ट शक्ति; हवेत संचरणारा; खेचर; आकाशविहारी; गगनगामी.

गालिंगड (गवहगड) (क) ना. — वाऱ्याची मोट; निरुपयोगी वस्तु.

गालिंगोपुर (गवहगोपुर) (क) स्वप्नांतील घर; खोटा विचार; निर्णयात्मक विचार;

— कट्टु (—कट्टु) (क) ना. — इच्छा करणें; आलोचणें; हवेंत किल्ले बांधणें.

गालिचील (गवहचिल) (क) ना. — बारा कुंकून होणारें कागदी फुगे; बारा भरून झालेले रबरी फुगे.

गालितेरु (गवहडेरु) (क) ना. — हवेंत उडणारा रथ; विमान.

गालिवट्टे ((गवहवट्टे)) (क) ना. — वायुमार्ग; आकाश; हवेशीर स्थळ.

— ग (ग) (क) ना. — हवेंत उडणारा प्राणी; हवेंत उडणारें यंत्र; विमान; ग्रह; नक्षत्र.

गालिवडि (गवहवडि) (क) धा. — भूत लागणें; पिशाचबाधा होणें; मूर्छा येणें.

गालिसोडर (गवहसोडर) (क) ना. — निष्फळ अशा; हवेंतील दिवा.

गाळिवातु (गाळिवातु) (क) ना. — कणोंपकर्णी आलेली गोष्ट.
 निराधार बातमी; बाजारगप्प; शिवीगाळ; गटार गप्प
 गाळिसु (गाळिसु) (क) धा. — गाळणें; चाळणें; शोधणें;
 वारा देणें; झाडणें; पाखडणें; जकात चुकवणें.
 गालु (गाळु) (क) ना. — कष्ट; विपत्ति; नाश; गोंधळ; मस्त स्त्री.
 (क) वि. — अल्प; नीच.
 गालुक (गाळुक) (क) ना. — गाळणी; चाळण; चाळण्याचें
 साधन; चिमूट; चिमटा; आकडा.
 गालुगोरव (गाळुगोरव) (क) ना. — क्षुद्र; तपस्वी; सामान्य
 योगी.
 गालुदोतु (गाळुदोतु) (क) ना. — दासी; हीन जातीची
 दासी; हीन कुलांतील स्त्री.
 गिज (गिज) (क) ना. — अस्पृष्टता; किचकटता; गिजविज;
 बोवडेपणा.
 गिजटि (गिजटि) (क) ना. — गुंज; तांबड्या रंगाचें धान्य;
 गिजवायि (गिजवायि) (क) ना. — बोवडे बोल; तोतरेपणा;
 अज्ञान.
 गिबिजि (गिबिजि) (क) ना. — बोवडेपणा; अस्पृष्टता.
 गिजिह (गिजिह) (क) ना. — चिखल; राड; गाईर; गार.
 गिजुगार (गिजुगार) (क) ना. — गिजगिज आवाज करणारा
 पक्षी; परटीणपक्षी; 'खंजन' पहा.
 गिंचलु (गिंचलु) (क) ना. — एक जातीचा पक्षी.
 गिंजु (गिंजु) (क) ना. — फळाच्या डेखाकडील भाग; कडवट
 माधुरी; बियांनी भरलेलें; हंदा.
 गिजकु (गिजकु) (क) ना. — नारळांतील सुकें खोबरें; खोबऱ्याची
 वाटी.
 गिटिसु (गिटिसु) (क) धा. — फायदा होणें; मिळविणें; जमवून
 घेणें; स्पर्शणें; शिवणें.
 गिटु (गिटु) (क) धा. — कोंबणें; लाभ होणें; जाड होणें; प्राप्त
 करून घेणें.
 गिड (डु) ग (गिड [डु] ग) (क) ना. — शिकारी पक्षी; शिक्रा;
 ससाणा.
 गिडी (गिडी) (क) धा. — तोंडांत कोंबणें; गणगण खाणें; तोंडांत
 बोळा कोंबणें; आवळणें; घट्ट करणें; दाबणें.
 (क) ना. — बडबड; डौराचा आवाज.
 गिडिग (डुग) (गिडिग [डुग]) (क) ना. — 'गिडग' पहा.
 गिडिबिडि (गिडिबिडि) (क) ना. — डमरूप्रमाणें असलेलें वाद्य;
 कुडबुडें; एकसारखी बडबड.
 गिडु (गिडु) (क) ना. — झाड; तरू; रोग.
 गिडुग (गिडुग) (क) ना. — श्येन; गिडाडाच्या जातीचा पक्षी.
 गिडु (गिडु) (क) ना. — लहान; गिडु; वामनमूर्त; टेंगु; खुजा.

गिणि (गिणि) (क) ना. — राघू; पोपट; हिरवा पक्षी; कीर; शुक्र;
 खुंटी; गुणगुण; मृदुध्वनि.
 गिंट (गिंट) (क) ना. — जोडधाग्याचे सूत. पीळदार दुहेरी
 सुताचें कापड.
 गिडि (गिडि) (क) ना. — लहान गड्ड; लहान तोंडाचें भांडें.
 गिडु (गिडु) (क) धा. — नखानें चिमटणें; चिमटा घेणें; जोरानें
 चुरडणें.
 गिण्ण (गिण्ण) ल (गिण्ण [ल]) (क) ना. — लहान वाटी;
 द्रोण. 'गिडी' पहा.
 गिण्णु (गिण्णु) (क) ना. — खसखस; गाठ; सांध; पेन्याची गांठ.
 गिर् (ह) (गिर् [ह]) (क) धा. — विचार करणें; ऊहापोह
 करणें; कल्पना करणें; आलोचणें; गिरगिरणें; वाटणें; बारीक
 आवाज करणें.
 (क) ना. — गोष्ट; सरस्वति; वाणी.
 गिर (गिर) (क) ना. — गिरकी; ध्येय दृष्टि; कुजवूज; अपस्मार;
 चौथा भाग; चतुर्थीश; वाणी; फेवरें.
 गिरके (गिरके) (क) ना. — सरकी काढण्याचें यंत्र; जीन; तकळी;
 चाती; चक्र; फेरी.
 गिरकु (गिरकु) (क) धा. कोंबणें; दडपणें; दाटी करणें.
 (क) ना. — ताठपणा; दाटपणा; सान्द्रता.
 गिरगे (गिरगे) (क) न. — पद; खालचा भाग; चौथा भाग;
 पद्यचरण; मूळ 'पद' पहा.
 गिरगि (गिरगि) (अ. दे) ना. — हस्तकौशल्यच्या वस्तु तयार
 करण्याचें यंत्र; यंत्रशाळा; कारखाना.
 गिरस्त (गिरस्त) (अ. दे) ना. गृहस्थ; सभ्य मनुष्य; घर करून
 राहणारा.
 गिरा (गिरा) (सं) ना. — भाषा; भाषण; ध्वनि; गोष्ट; वाणी
 वचन.
 गिराकि (गिराकि) (अ. दे) ना. — ग्राहक; गिऱ्हाईक; क्रायक.
 गिरागति (गिरागति) (अ. दे) ना. — ग्रहगति; घराण्याची
 स्थिति; योगक्षेम; अनैतिक संतति; अनिर्बंध प्रजा; चकाट्या.
 गिराचार (गिराचार) (क) ना. — गृहाचार; दुर्दर्शा; पीडा;
 ग्रहापासून होणारे बरेवाईट परिणाम.
 गिरि (गिरि) (सं) ना. — पर्वत; आठाचा संकेत; जागृति; गाडा;
 नेत्ररोग; संन्यासी; पदवी; चेंडू; घूस; उंदीर; मटकावणी;
 गिळणूक.
 (क) ना. — गिरगिर फिरणें; गिरकी; गिरगिरमाथा.
 आपल्याभोवती फिरण्याचा खेळ; काळ्यामाळ्या.
 गिरिकंटक (गिरिकंटक) (सं) ना. — वज्र.
 — की (ठी) (सं) ना. — इंद्र.

गिरिकंदर (गि०क०द०) (सं) ना. — पर्वता वरील गुहा; घळ;
‘कोरकल’ पहा.
गिरिके (गि०क०) (क) ना. — केरा; गुंडाळी; गिरगिरमाथा.
(सं) ना. — उंदीर; चिचुंद्री; उपरिचर वसूची
पत्नि; बृहद्रथाची आई.
गिरिगटि (टे) (गि०ग०टि [डि]) (क) ना. — गिरगिरमाथा; खेळ;
काळ्यामाळ्या.
गिरिज (गि०ज) (सं) ना. — गिरिजन; तांबडी माती; लोखंड.
गिरिजा (जे) (गि०ज० [डि]) (सं) ना. — पार्वती; पर्वतकन्या.
गिरिजाता (ते) (गि०ज०ता [डि])
— कांत (क००ड) (सं) ना. — शिव; परमेश्वर; गिरीजेश.
गिरिजेंद्र (गि०ज०द०) (सं) ना. — पार्वतीपति; शंकर.
गिरिदुर्ग (गि०दु०ग०) (सं) ना. — डोंगरी किल्ला; गड.
गिरिधन्व (गि०ध०न्व) (सं) ना. — पर्वत देव धनुष्य वापरणारा
शिव.
गिरिधर (गि०ध०र) (सं) ना. — गोवर्धनपर्वत धरणारा कृष्ण;
कूर्मावतारी पाठीवर पर्वत घेणारा विष्णु.
गिरिभिद्र (गि०भि०द्र) (सं) ना. — पर्वत फोंडणारा; इंद्र.
गिरिमल्लिके (गि०म०ल्लिके) (सं) ना. — कुटज; कुडा; मोगरा;
‘विचकिल’ पहा.
गिरिराज (गि०रा०ज) (सं) ना. — हिमालय; मेरू.
गिरिरिपु (गि०रि०पु) (सं) ना. — पर्वतशत्रु इंद्र.
गिरिश (गि०श) (सं) ना. — कैलासपर्वतावर शयन करणारा; शिव.
गिरिशृंग (गि०शृ०ग) (सं) ना. — पर्वतशिखर.
गिरिस (गि०स) (क) ना. — ‘गिरिश’ पहा.
गिरिसानु (गि०सा०नु) (सं) ना. — पर्वतावरील प्रदेश; पठार;
पर्वतशिखर; ‘खेट’ पहा.
गिरिसार (गि०सा०र) (सं) ना. — लोखंड; खडू
गिरिसुत (गि०सु०त) (सं) ना. — पर्वत पुत्र; मैनाक पर्वत.
गिरिसुता (ते) (गि०सु०ता [डि]) (सं) ना. — पर्वतकन्या;
पार्वती; शक्ति; गिरिनदी.
गिरिश (श्वर) (गि०श [श्रु०र]) (सं) ना. — कैलासपर्वताचा
स्वामी; शिव.
गिर (गि०) (क) वि. — फिरणारा; गिरगिर आवाज करणारा.
(क) धा. — विचार करणे; भावणे; योजणे.
गिरुगटे (गि०ग०टि) (क) ना. — ‘गिरिगटि’ पहा.
गिरुगडि (गि०ग०डि) (क) ना. — गिरगिर; गिरकी; भ्रमर; भुंगा.
गिरे (रा) (गि० [रा]) (सं) ना. — भाषा; गोष्ट; म्हणणे
गिरांट (गि०रा०ंट) (क) ना. — करडी वाद्याचा आवाज; कर्कशध्वनि.
गिल (गि०) (सं) वि. — गिलणारा.
(क) ना. — गिलगिल ध्वनि. किलकिलाट,

गिलकु (गि०कु) (क) ना. — घुंगुराचा ध्वनि; वाळ्याचा
आवाज; मौजेचे गप्पाष्टक.
गिलग्राह (गि०ग०ग्राह) (सं) ना. — सुसर; मगर; ‘गिडुग’ पहा.
गिल (ळ) न (गि० [ळ]) (सं) ना. — गिलणूक; मटकावणी;
घांस; कवळ; गुडगुडीतरणा.
गिलाय (यि) (गि०ला०य [यि]) (अ. दे) ना. — गिलावा;
लिंपण; गारा; मातीचा थर; सारवण.
गिलि (गि०) (क) ना. — विटी; गिल्ली; चिनी; भय; भीति; संशय.
गिलिके (गि०क०) (क) ना. — लाकडी खेळणे; किरकिरा.
गिलित (गि०डि) (सं) वि. — गिललेले; खालेले.
गिष्णु (गि०ष्णु) (सं) ना. — गायक; संगीतज्ञ; सामगायक.
गिलि (गि०) (क) ना. — पोपट; शुक्र; राघू; बोलणारा पक्षी.
गी, (गी:) (गि० [गी]) (सं) ना. — भाषा; वाणी; गिरा.
— पति (ळडि) (सं) ना. — सुरगुरु; बृहस्पति.
गीकार (गि०का०र) (क) ना. — हत्तीचा चित्कार.
गीचु (गि०चु) (क) धा. — रेबोट्या ओढणे; अस्ताव्यस्त
लिहिणे; ओढणे; नांगर चालवणे; खूण करणे.
(क) ना. — नांगराचा तास; फराटा; खापा; कच्च.
गीज (जु) ग (गि०ज [जु]) (क) ना. — लांबट वर करणारा
पक्षी; किरकिरा पक्षी; कवडा.
गीज (डु) (गि०ज [डु]) (क) धा. ओळ काढणे; रेव मारणे;
रेखणे.
(क) ना. — रेव, ओळ; रेघा.
गीण (गि०ण) (क) वि. — वाखाणलेला; नावाजलेले; गौरवित;
गिलित; गिललेले; गिलित.
गीतक्रम (गि०डि [गि०]) (सं) ना. — स्तुति; वाखाणणी; क्रमबद्ध
कवन.
गीतगोविंद (गि०डि [गि०]) (सं) ना. — एक संस्कृत काव्य;
जयदेवकवीचे कृष्णस्तुतिपर भक्तिगीत.
गीतप्रिय (गि०डि [गि०]) (सं) वि. — गानलोलुप; शिव.
गीति (गि०डि) (सं) ना. — कवन; चुटका; स्फुट पद्य;
गीतक; आर्याछंद.
गीते (गि०डि) (सं) ना. — पद; कवन; भगवद्गीता.
गीथे (गि०डि) (सं) ना. — पद; कवन; गीत; गायन.
गीबु (गि०बु) (क) ना. — घर; झोपडी; निवास; चिकाचें दूध.
गीर् (गि०) (सं) ना. — भाषा; वाणी; गिरा.
गीर्अंचु (गि०अ०चु) (क) ना. — लहान काठाचा पंचा.
गीर् गंव (गि०अ० गं०) (सं) ना. — गंधावर ओळीने लावलेल्या
अक्षता.
गीर् गुंफन (गि०अ० गं० गुं०) (सं) ना. — गेष्टीतून गोष्ट सांगणे;
गेष्टीची लांबण लावणे; अन्योन्य पदविन्यास; ओज.

गीरू (गीरू) (क) ना. — लाट; नागराटीचा तास; फराटा;
बोचकारा; वण; वळ.
गीरंडे (गीरंडे) (क) ना. — किरं आवाज करणारा किडा;
पतंग; टोळ; शिल्ली.
गीर्ण (गीर्ण) (सं) वि. — गिळलेले; खाहेले; वाखाणलेले.
गीर्वाण (गीर्वाण) (सं) ना. — देवता; देव; संस्कृत भाषा;
देववाणी.
गीर्वाणनाथ (गीर्वाणनाथ) (सं) ना. — इंद्र; अर्हत; जैनस्वामी.
गीर्वाणभाषे (वाणी) (गीर्वाणभाषे [वाणी]) (सं) ना.
— संस्कृतभाषा.
गीर्वाणि (गीर्वाणि) (सं) ना. — सरस्वति देवि; देवतास्त्री.
गीर्वाण (गीर्वाण) (सं) ना. — ब्रह्मपति; सुरगुरु.
गीळ (गीळ) (क) धा. — गर्जणे; हाकारणे; विनंती करणे;
किंचाळणे; आशा धरणे; हाक मारणे.
(क) ना. — गर्जना; चीत्कार; अत्याशा.
— इड्ड (इड्ड) (क) धा. — गर्जणे; चीत्कार करणे.
गीळ (गीळ) (क) वि. — हीन; नीच; खालच्या दर्जाचा.
(क) ना. — अपमान; अभाव.
— माड्ड (माड्ड) (क) धा. — अपमान करणे; खाली ओढणे;
तिरस्कारणे; फाडणे; दुभंगणे.
गुक्क (गुक्क) (क) धा. — तोतरे बोलणे; बोबडे बोलणे;
दमछाट होणे; डरकाळी फोडणे; दुखण्याचा सुस्कारा टाकणे;
हवळणे; छाती बडवून घेणे.
(क) ना. — कवळ; घास; घोट; घुटका.
गुगारि (गुगारि) (क) ना. — उसळ; घुगऱ्या, रोमांच; वात;
घट्टा; चाहूल; घुंगरु; अपक्व धान्य; चामडी जाड होणे.
— कड्ड (कड्ड) (क) ना. — भीति; थंडीने अंगावर काटा
येणे; चर्मवृद्धि; रोमांच.
गुग्गळ (गुग्गळ) (गुग्गळ [गुग्गळ]) (सं) ना. — एक सुगंधी धूप
द्रव्य; गुग्गुळ; कौशिकवृक्ष; ऊद; प्रसाद.
गुग्गे (गुग्गे) (क) ना. — कानांतील मळ. 'कूकणि' पहा.
गुंगाड (गुंगाड) (गुंगाड [गुंगाड]) (अ. दे.) ना. — डास; घुंगरटे;
गुंगाणि (गुंगाणि) (गुंगाणि) चिलट; क्षुद्रकाम; निरुपयोगी वस्तु.
गुंगि (गुंगि) (क) ना. — गुंगु आवाज; भ्रमर; मधमाशी.
— डुळ (डुळ) (क) ना. — गुंगा; द्विरेफ; नीलकंठ; परमारोग.
गुंगु (गुंगु) (क) ना. — माताचें तूस; माताचे फोल; तन्मयता;
उन्माद; भ्रम; अत्याशा.
गुंगुरु (गुंगुरु) (क) ना. — कुरळे केस; भ्रमर; मच्छर.
— कूदळ (कूदळ) (क) ना. — कुरळे केस.
गुच्छु (गुच्छु) (सं) ना. — तुरा; गोटा; गुच्छ; मोत्याचा सर;
लड; मोत्याचा वेडा; मोहनमाळ.

गुच्छक (गुच्छक) (सं) ना. — 'गुच्छु' पहा;
गुच्छक (गुच्छक) (सं) ना. — फुलांचा गोटा; झुबका; गेंद; घोस.
गुच्छपत्र (गुच्छपत्र) (सं) ना. — तालवृक्ष.
गुजरणे (गुजरणे) (अ. दे.) ना. दिनक्रम; डायरी; कालहरण;
कालक्षेप; कालयापन; गांठ; साठवलेले धन.
गुजरि (गुजरि) (अ. दे.) ना. — तात्कालिक सामान; भाजी-
बाजार; संध्याकाळचा बाजार; सार्वजनिकता.
गुजुगुड (गुजुगुड) (क) धा. — कानगोष्ट करणे; गुजुगुड
बोलणे; कुजबुजणे; तोतरे बोलणे; कानांत हल्ले बोलणे.
गुजुरु (गुजुरु) (क) वि. — लहान; धाकटा; खालचा; क्षुद्र;
गिड्डा; कुब्ज; 'कुळ' पहा.
गुज (गुज) (क) वि. — 'कुळ' पहा.
गुजगे (गुजगे) (गुजगे [गुजगे]) (क) ना. — सुवासिक फूल;
शेवंती.
गुजर (गुजर) (क) ना. — गुर्जर; गुजराथी; गुजरात
गुजारि (गुजारि) (क) ना. — 'कुळ' पहा.
गुजु (गुजु) (क) ना. खुजेपणा; गिड्डेपणा; आखुडता;
लहानपण; अरंदता; टेंगूपणा.
गुजुगुरुळ (गुजुगुरुळ) (क) ना. — शिस्त; ठेव; संभ्रम;
लांडे केस; आखूड केस.
गुजुगोरुळ (गुजुगोरुळ) (क) ना. — बसकी मान; आखूड
मान; गिड्डि मान.
गुजुगोळ (गुजुगोळ) (क) धा. — दुमडणे; झाकणे;
सुदडणे; संकुचित होणे.
गुंछ (गुंछ) (क) ना. कुंचला; 'कुच' पहा.
गुंज (गुंज) (क) ना. — लतासमूह; वेळी; गुंज; भांडार;
कोठार; दारूचा गुता.
गुंजत् (गुंजत्) (सं) ना. — झंकारनाद; गुई असा आवाज.
गुंजा (गुंजा) (सं) ना. — गुंज
गुंजाभरण (गुंजाभरण) (सं) ना. — गुंजांचा दागिना;
गुंजमाळ.
गुंजारव (गुंजारव) (सं) ना. — मर्मररव; भ्रमरध्वनी.
गुंजि (गुंजि) (गुंजि [गुंजि]) (क) ना. — गुंज; गुंजभार वजन.
गुंजु (गुंजु) (क) धा. — ओढणे; ताणणे; आकुंचित होणे.
(क) ना. — गुंज; वस्त्रावरील गुंज; अडचण; कात; काथ्या;
गाठ; घाण; नारळाची शेंडी; निरुपयोगी वस्तु; जांघळ्याचें
गोंड; झिमझिम पाऊस; शिरवा.
गुटिकसु (गुटिकसु) (क) धा. — गटागट पिणे.
गुटकु (गुटकु) (क) ना. — पेयाचा घोट; घुटका.
गुटिके (का) (गुटिके [का]) (सं) ना. — गोळी; लाडू; गोळा;
मात्रा; गोंटी.

गुडकु (गुडकु) (क) ना. — 'गुडकु' पहा. 'ओकुडिते' पहा. ठसका.

—नीरकुडि (नीरकुडि) (क) धा. — बुडणें; संकटांत सांपडणें.

—नीरकुडिसु (—नीरकुडिसु) (क) धा. — बुडविणें; संकटांत घालणें; हत्याराला धार लावणे.

गुडुरु (गुडुरु) (क) धा. — मोठ्या आवाजांत बोलावणें; ओरडणें; डरकाळी फोडणें; डुरकी देणें; घुमणें.

—हाकु (—हाकु) (क) धा. — बोगव्या आवाजांत बोलावणें; डुरकी फोडणें.

गुट्टि (ट्टे) (गुट्टि [ट्टे]) (क) ना. — गुटी; घोट; बाळगुटी; उंचवटा; टेकडी.

गुट्टु (गुट्टु) (क) ना. — गूढ; रहस्य; गुप्त गोष्ट; सारांश.

गुड (गुड) (सं) ना. — गूढ; लाडू; चेंदू.

—पान (गुड) (सं) ना. — गूळपाणी; गुळवणी.

गुडसलु (गुडसलु) (क) ना. — छप्पर; मांडव; छावणी; झोपडी; खोपट; मंडप; रसानें भरलेली गुंडी; गार.

गुडसु (गुडसु) (क) धा. — जोडणें; एकत्रित करणें.

(क) ना. — खडबडीतपणा; बाक; वक्रता; स्वरचिन्हाची खूण.

गुडाकु (गुडाकु) (क) ना. सुगंधी तमाखु; सुगंधी द्रव्यमिश्रित तंबाखु; गोड पदार्थ; मोदक.

गुडाकेश (गुडाकेश) (सं) ना. — पार्थ; अर्जुन; निद्रा जिंकणारा (गुडाका=निद्रा; आळस).

गुडाण (गुडाण) (क) ना. — काहील; हंडा; मोठें जलपात्र.

गुडार (गुडार) (क) ना. — डेरा; तंडु; पालट.

गुडि (गुडि) (क) ना. — झोपडी; देवालय; मंडप; बावटा; ध्वज; मंडल; ध्येय; घोस; बड.

नाडगुडि (नाडगुडि) (क) ना. — राष्ट्रध्वज.

गुडिगुडु (गुडिगुडु) (क) धा. — सूर्यचंद्राभोवती खळे पडणें; ध्वज उभारणें; रोमांचित होणें; अत्यानेद होणें; उत्साहित होणें.

गुडिगार (गुडिगार) (क) ना. — लाकूड; लाकडी खेळणी करणारा; चित्रकार; रंगारी; लाकडी कोरकाम करणारा; हस्तकौशल्याचें काम करणारा.

गुडिगुडार (गुडिगुडार) (क) ना. — चिमुकलें घर; हुमदार हवेली; अव्यवस्थित वसति.

गुडिरि (गुडिरि) (क) धा. — मर्यादेबाहेर वाडणें; अतिशय होणें;

गुडिल् (लु) (गुडिल् [लु]) (क) ना. — 'गुडिसलु' पहा; वैपुल्य; आधिक्य; समूह; पुष्कळता.

गुडिलिरि (गुडिलिरि) (क) धा. — अधिक होणें; अति होणे; मर्यादेबाहेर जाणें.

गुडिलु (सिलु) (गुडिलु [सिलु]) (क) ना. — छप्पर; लहान घर; कुटीर; झोपडी.

गुडिसु (गुडिसु) (क) धा. — स्वच्छ करणें; केर काढणें; झाडणें; लोटणें; अवतरणचिन्ह करणें; घालणें.

गुडुगु (गुडुगु) (क) धा. — गर्जना करणें; विजेचा कडकडाट होणें; श्वास रोखून धरणें.

(क) ना. — मेघांचा गडगडाट; विजेचा कडकडाट.

—आडु (आडु) (क) धा. — दम धरून पळणें; गर्जना करणें; ओरडणें.

गुडगुडि (गुडगुडि) (क) ना. — तंबाकु ओढण्याचें साधन; हुका; चिलीम; कोळवे.

गुडगुडिसु (गुडगुडिसु) (क) धा. — गुडगुडणें; गुडगुड-ध्वनि करणें; गर्जना करणें.

गुडुवन (गुडुवन) (क) ना. — 'गुडाण' पहा. काहिल; कटई.

गुडे (गुडे) (क) ना. — चेंदू

गुडु (गुडु) (क) ना. — कुब्ज; गिड्डा, टेंगू; लहानवयाचा विद्यार्थी; शिष्य; बाळपण. टेकडी; रास.

गुडु (डु) (गुडु [डु]) (क) ना. — रास; समूह; वट; एकूण; कनीनिका; बुबूळ. डोळ्यातील बाहुली.

गुडु (गुडु) (क) ना. — 'गुडु' पहा. कनीनिका; अंडें; खुजेपणा; एका जातीचें भात; कापडाचा तुकडा.

गुड (गुड) (क) ना. — गिड्डा; कुब्ज; पर्वत; मुलगा; शिष्य; विद्यार्थी.

गुडलु (गुडलु) (क) ना. — 'गुडिसलु' पहा.

गुण (गुण) (सं) ना. — धारा; सूत; बाणाची दोरी; मोर्बी; क्षेम; सुत्सहीपणा; राजकारण; रोगाचा उतार; स्वभावप्रौढता; संपत्ति; त्रिगुण; षडस; पंचेद्रिय; आस्वाद; सद्गर्तन; योग्यता; मोठेपणा; बुद्धि; ज्ञान; सत्त्व; शक्ति; गौरव; साधुत्व; त्याग; नीति; नियति; परमात्मा; योगीश्वर; सोबळें; आचारी; गुणाकर; काव्यगुण; रक्षण; तुकडा; युद्ध; दूर्वा; तीनचा संकेत दान.

—वंत (वंत) (सं) वि. — गुणवान; गुणी; सुलक्षणी; नीतिमान.

गुणकरुणोळ (गुणकरुणोळ) (क) धा. — प्रेम करणें; ममत्व दाखविणें.

गुणक (गुणक) (क) ना. — गुणिलें चिन्ह; गुणण्याची संख्या; झांगट वाजवण्याची टिपरी.

गुणकथन (गुणकथन) (क) ना. — प्रशंसा; स्तुति; कीर्तन.

गुणकु (गुणकु) (क) ना. — 'कोत' पहा; लहान दांडू; टिपरी.

गुणकृत (गुणकृत) (सं) ना. — सूत गुंडाळण्याची चाती.

गुणगण (गुणगण) (सं) ना. — गुणसमूह; सद्गुण; योग्यता.

- गुणग्रहण (गुणगृहण) (सं) ना. - रसग्रहण; साहित्यांतील गोडी चाखणे; साहित्यगुण ओळखणे.
- गुणग्राहि (गुणग्राही) (सं) वि. - गुणज्ञ; गुण जाणणारा; गुणाची चहा करणारा.
- गुणज्ञ (गुणज्ञ) (सं) ना. - विद्वान; गुणाढ्य; गुण जाणणारा.
- गुणणे (गुणणे) (क) ना. - नाटकशाळा; नाटकगृह; रंगभूमि.
- गुणत्रय (गुणत्रय) (सं) ना. - सत्त्व, रज, तम या त्रिविध गुणांचा समूह.
- गुणत्व (गुणत्व) (सं) ना. - गुणाकार; परावलंबन; आधीनता; सद्गुण; गुणवत्ता.
- गुणदोष (गुणदोष) (सं) ना. - बरेवाईट गुण.
- गुणधर्म (गुणधर्म) (सं) ना. - स्वभाव; नीति; कर्तृत्व; कर्म; नियति.
- गुणन (गुणन) (सं) ना. - गुणाकार; पट करणे.
- गुणनंदि (गुणनंदि) (सं) ना. - छंदःशास्त्राचा कर्ता; एक कविनाम.
- गुणनाम (गुणनाम) (सं) ना. - स्वभावानुरूप नांव; अन्वर्थक नांव.
- गुणनिधि (गुणनिधि) (सं) ना. - गुणसागर.
- गुणनिलय (गुणनिलय) (सं) ना. - कोळी; सद्गुणाचे माहेरघर.
- गुणपृष्ठ (गुणपृष्ठ) (सं) ना. - कोळी.
- गुणपण (गुणपण) (क) ना. - गुण हीच संपत्ति असणारा.
- गुणमणि (गुणमणि) (सं) ना. - सद्गुणशाली; गुणरत्न.
- गुणमूलि (गुणमूलि) (सं) ना. - रताळें; चिन्नं.
- गुणलयलि (गुणलयलि) (सं) ना. - डेरा; तंबु.
- गुणवत् (गुणवत्) (सं) ना. - गुणी; सद्गुणी; श्रेष्ठ; पूर्णत्वाला पोचलेला.
- गुणवति (गुणवति) (सं) ना. - गुणवान स्त्री; गुणिला; सून भरलेली चाती.
- गुणवाचि (गुणवाचि) (सं) ना. - गुणवाचक विशेषण.
- गुणवृक्ष (गुणवृक्ष) (सं) ना. - होडी बांधण्याचा खांब; शिडाचा खांब.
- गुणाग्रणि (गुणाग्रणि) (सं) वि. - गुणाढ्य; श्रेष्ठ गुणी; (सं) ना. कामधेनु; सुरभि.
- गुणांक (गुणांक) (म) वि. - सद्गुणानें प्रसिद्धी पावलेला; गुणातिशयी.
- गुणातिशय (गुणातिशय) (सं) ना. - उत्तम गुणसंपत्ति; सदाचार; सच्छीलत्व.
- गुणारि (गुणारि) (सं) ना. - पाटील-कुलकर्णी यांचे साहाय्यक अधिकारी.
- गुणि (गुणि) (सं) ना. - गुणवंत; प्रत्यंचा जोडलेलें धनुष्य;

मोर्वीयुक्त धनुष्य.

—कण्णु (कण्णु) (क) ना. - खाच; खळगा; चाबकाची वादी.

(क) ना. - डोळ्याची खाच; खोल डोळे.

—गुल्लु (गुल्लु) (क) ना. - बसके गाल; खोलघाट गाल.

—गुणिके (गुणिके) (क) ना. - नाच; नृत्य; लहान काठी; कणीस; मात्रा; गोळी.

गुणित (गुणित) (सं) वि. - गुणाकार केलेले; मोजलेलें.

गुणोत्कर्ष (गुणोत्कर्ष) (सं) ना. - गुणवैपुल्य; गुणाढ्यता.

गुणोदय (गुणोदय) (सं) ना. - गुणविकास 'गुणोत्कर्ष' पहा; गुणांची वाढ.

गुंड (गुंड) (क) ना. - गोल; वर्तुळ; नोकर; असत्यता;

मलिन स्त्री; लुटारू; त्रास देणारा; केतेबजे करणारा.

गुंडांतर (गुंडांतर) (सं) ना. - पाया; आधार; घर;

पायांत घातलेली दगडांची भर.

गुंडि (गुंडि) (क) ना. - क्षय. 'गुणि' पहा.

गुंडिगे (गुंडिगे) (क) ना. - हृदय; धैर्य; छातीठोकपणा;

कमंडळ; जलपात्र.

गुंडितु (गुंडितु) (क) ना. - अगाधता; खोली; गंभीरता;

तळ न लागणें.

गुंडियुष्पक (गुंडियुष्पक) (क) ना. - वृक्षविशेष.

गुंडु (गुंडु) (क) ना. - गोल वस्तु; गोल; वर्तुळ; बंदुकीची

गोळी; वाटोळा दगड; गोलगोटा; रास; समूह; श्रेणि; तांडा.

गुंडाडिसु (गुंडाडिसु) (क) धा. - साफ करणें; गुळगुळित

करणें; सलगी दाखवणें; अनुकरण करणें.

गुंडिक्कु (गुंडिक्कु) (क) धा. - दगडानें ठेचणें; गोळी घालविणें.

गुंडुवले (गुंडुवले) (क) ना. - जाळें; गोलजाळें.

गुण्णु (गुण्णु) (क) ना. - गांभीर्य; खोली; रास; रहस्य;

पूर्णता; वैपुल्य; पवित्रता.

गुण्य (गुण्य) (सं) ना. - गुणण्यासारखें; गुणले जाण्यासारखे;

पाठ करावयाची संख्या.

गुत्त, (त्तक) (गुत्त [त्तक]) (क) ना. - समीपता; जवळीक;

घट्टपणा; गुप्तता; रहस्यपूर्णता; उघडपणा; प्रगटपणा.

गुत्तने (गुत्तने) (क) अ. - लगत; जवळ; निबिड; समीप;

न सोडतां; न गडबडतां.

गुत्ति (गुत्ति) (क) ना. - फुलाचा वा फळाचा घोस; घड; कांटा;

भित; प्रकाश; पायखाना; 'ककसु' पहा; आडपडदा.

—गै (गै) (क) धा. - झाकणें; आडपडदा करणें.

गुत्तिगे (गुत्तिगे) (अ. दे.) ना. - मक्ता; उत्कें; ठराव; गुत्ता.

गुत्तु (गुत्तु) (क) ना. - खण; लक्षण; स्नान; आग्रह. एकी;

गुद (गुद) (सं) ना. - मलद्वार; गांड; बोचा; अपानद्वार.

गुदि (गुदि) (क) धा. - उडणें; पायाचा आवाज करणें; तुडवणें; पाया पडणें.

(क) ना. - नारळीवर चढतांना पायाला बांधावयाची दोरी; कुंचला; समूह.

गुदिगे (गुदिगे) (क) ना. - सोय; लाठी; सुदल; गदा.

गुदरिसु (गुदरिसु) (क) धा. - टकलणें; पुढें सरकविणें; डोक्यानें रेटणें.

गुदलि (गुदलि) (क) ना. - कुदळ; पिकास; हातोडा.

गुदु (गुदु) (क) धा. - ठोसा देणें; मारणें.

(क) ना. - गुदा; ठोसा; मार; बीळ; रंघ; गुहा.

गुनि (गुनि) (क) ना. - जोषळ्याचें गोंड; माताचें फोल.

गुन (गुन) (क) ना. - टेकडी; डोंगर; लहानपण; धीट मनुष्य

गुन्नाने (गुन्नाने) (क) ना. - लहान हत्ती; शरभ; हत्तीचें पिल्लें.

गुन्ने (गुन्ने) (अ.दे) ना. - गुन्हा; अपराध; पायदळ; सैन्य.

गुपित (गुपित) (सं) वि. - गुप्त; निहित; झाकलेलें; रहस्यमय.

(सं) ना. - रहस्य; गामा; मर्म; इंगित.

गुप्त (गुप्त) (सं) वि. - आड झालेलें; सुप्त; न दिसलेलें;

सुरक्षित ठेवलेलें; रहस्यमय.

—गुप् (गुप्) (क) धा. - लपणें; राखणें; आड होणें.

गुप्तकुल (गुप्तकुल) (सं) ना. - गुप्तवंश; मगध देशाचा राजवंश; गुप्तराजाचे घराणें.

गुप्तांग (गुप्तांग) (सं) ना. - शकुंतपक्षी; कुयलीचा वेल; गुह्यद्विय; दुष्माण; दूषपक्षी.

गुप्ति (गुप्ति) (सं) ना. - गुप्ती; लपणूक; दृष्टिआडपणा; गुप्त वस्तु; ठेव; बीळ; छिद्र.

गुप्पु (गुप्पु) (क) धा. - सुस्कट मारणें; डोक्यावरून पांघरणें; झांकून राहाणें; आड होऊन राहाणें; 'कुप्परिसु' पहा. लपणें; खोळ घेणें.

गुप्पे (गुप्पे) (क) ना. - रास; समूह; ढीग.

—गोल् (गोल्) (क) धा. - रास करणें; ढीग रचणें.

गुप्पु (गुप्पु) (क) धा. खोळ घेणें; बुरखा घेणें; आपादमस्तक झाकून घेणें; वेष्टांतर करणें.

(क) ना. - लट; जाडी; वात; पोटाची फुग; फुगवटी; ढगांचा जमाव.

गुप्पुचि, गुप्पुचि (गुप्पुचि; गुप्पुचि) (क) ना. - चिमणी; लहान गुप्पुचि (छ) (गुप्पुचि [छ]) पक्षी; चिमणी.

गुप्पुचिसु (गुप्पुचिसु) (क) धा. - कवूतराप्रमाणें घुमणें; पक्ष्याचा आवाज करणें.

गुप्पु (गुप्पु) (क) ना. - घुमट; अर्ध-गोलाकार शिखर; गोलाकार गोपूर; कमान; गोमतेश्वराची मूर्ति; वावटळ; कागदाचा दिवा; घुमटेश्वर मूर्ति.

गुमानि (ने) (गुमानि [ने]) (अ.दे.) ना. - संशय; अनमान; दाक्षिण्य; लक्ष्य; अहंकार.

गुमास्त (गुमास्त) (अ.दे) ना. - हिशोबनीस; कर्णिक;

कुलकर्णी; लेखक; कारकून.

गुमि (गुमि) (क) ना. - रास; ढीग; समूह; वाढवलेले; वाढावा.

गुमित (गुमित) (सं) ना. - वार्ता; बाजारगप्प; शुभवार्ता;

ऐकीव गोष्ट; 'ओसगे' पहा.

गुंपन (गुंपन) (क) ना. - गुंफणें; गुंफा; रास; ढीग.

(क) धा. - रास घालणें; व्यवस्था करणें; माल गुंफणें.

गुंपिसु (गुंपिसु) (क) धा. - संकोचणें; लाजणें; मागें घेणें; रास करणें.

गुंपु (गुंपु) (क) ना. - ढीग; रास; मजूर; गांभीर्य. 'गुंपु' पहा.

गुंफ (फन) (गुंफ [फन]) (सं) ना. - ओवणी; बांधणी; लेखनशैली; वाक्यरचना; टाका घालणें.

गुंफित (गुंफित) (सं) वि. - व्यवस्थित; सुरक्षित; सुलिखित; जुळवून टाका घातलेलें.

गुंभ (गुंभ) (क) वि. - गुप्त; रहस्यमय; अगम्य;

अनाकलनीय; संरक्षित; मुग्ध; मूक; अडलेली.

गुंभ (गुंभ) (क) ना. - कुंभ; घागर; पात्र; चाकाचा गड्डा; तुंबा; नर्तकी; नृत्यविशेष.

गुंभ (गुंभ) (क) ना. - बुजगावणें; बागुलबुवा.

गुंभट (गुंभट) (सं) ना. - 'गुंभट' पहा. कुंभाकार गोपूर; मनोरा; डेरा; मन्मथ.

गुंभान (गुंभान) (क) ना. - घुमेपणा; मुलाचा खेळ; लपडाव.

—गुंभान (गुंभान) (क) वि. - अवोल; मूक; घुम्मा; आतल्या गाठीचा; खालमुंड्या; आपल्याशी विचार करणारा.

गुंभाने (गुंभाने) (क) अ. - लागलीच; झटकन; एकदम; खड न देतां; मुकाटपणें; मुक्यानें.

गुंभिम (गुंभिम) (क) ना. - जलाशय; रास; ढीग.

—मने (मने) (क) ना. - लंगरखाना; सैनिकांचें भोजनगृह.

गुंभु (गुंभु) (क) धा. - 'कुंभु' पहा. कुटण्याचा आवाज करणें; मारणें; गुदा घालणें; सुरळी करणें; एकत्रिणें; शब्द करीत पोहणें.

—इक्कु, इड्डु (इक्कु [इड्डु]) (क) धा. - प्रतिध्वनि करणें; प्रतिसाद घालणें; व्यापणें; पसरणें.

गुंभे (गुंभे) (क) ना. - समूह; ढीग; झुवका; गुच्छ; 'बंबल्' पहा.

गुरगुरायिसु (गुरगुरायिसु) (क) धा. - गुरगुरणें; रागानें अंगावर जाणें; अंगावर जाण्याची तयारी दाखविणें.

गुरजे (गुरुज) (क) ना. - 'कुरुजु' पहा.
 गुर (ल) गंजि (गुरु [ल] गुरुज) (क) ना. - गुंज; गुंजांचा वेळ.
 गुरण (गुरुण) (सं) ना. - दमणूक; थकवा; उबळ; उचल.
 गुरव (गुरुव) (सं) ना. - भयंकर दृश्य; मारपीट.
 गुराणि (गुरुण) (क) ना. - ढाल; 'अड्डण' पहा.
 गुरि (गुरु) (क) ना. - लक्ष्य; खूण; दृष्टि; ध्येय; उद्देश.
 गुरिकार (गुरुकार) (क) ना. - यजमान; मालक; नायक; पुढारी; धनुर्धारी; अचूक वेध घेणारा; मार्गदर्शक.
 गुरियाळ (गुरुयाळ) (क) ना. - मुर्छाचा एक खेळ.
 गुरु (गुरु) (सं) वि. - मोठे; जड; धन; गौरवास्पद.
 (सं) ना. - बृहस्पति; उपदेशक; कुलपुरोहित; आईबाप; शिक्षक. गुरुजी; उपाध्याय; वडीलधारा; दीर्घअक्षर; द्रोणाचार्य; गुरुग्रह.
 गुरुकुं (गुरुकुं) (क) ना. - गुरगुर; झोपेतील घोर.
 (क) धा. - घोरणे; डुरकी मारणे; गुरकी देणे.
 गुरुकुलवास (गुरुकुलवास) (सं) ना. - प्राचीन विद्याव्यासंगपद्धति; अभ्यासासाठी गुरुघरी राहणे.
 गुरुकुलवासी (गुरुकुलवासी) (सं) ना. - अंतेवासी; शिष्य; विद्यार्थी; छात्र.
 गुरुगुट्ट (गुरुगुट्ट) (क) धा. - विरोध करणे; कोघाने बोलणे; असमाधान व्यक्त करणे; असंतोष दाखविणे.
 गुरुगारिसु (गुरुगारिसु) (क) धा. - डुरकणे; रागावणे; गुरगुरणे; असमाधान दाखवणे.
 गुरुतत्त्व (गुरुतत्त्व) (सं) ना. - गुरुजींचा विज्ञाना; आसन; गुरुपति.
 गुरुतु (गुरुतु) (क) ना. - परिचय; माहिती; ओळख; स्नेह; लक्षण; कलंक; लांछन; मुद्रा.
 गुरुत्व (गुरुत्व) (सं) ना. - वडीलपणा; मोठेपणा; गौरव; घनत्व; वजन; पृथ्वीचे आकर्षण; गुरुची खूण(-). जडपणा; गुरुस्थान.
 गुरुदक्षिणे (गुरुदक्षिणे) (सं) ना. - विद्यार्जनसमाप्तीनंतर गुरुजींना अर्पण केलेली मानवंदना.
 गुरुद्रोह (गुरुद्रोह) (सं) ना. - गुरुचा विश्वासघात; गुरुचा द्वेष; विरोध.
 गुरुपूजे (गुरुपूजे) (सं) ना. - गुरुची पूजा; गुरुवंदन; कुलदेवतेची आराधना; थोरांची सेवा; कार्यांरंभीची बृहस्पती - पूजा.
 गुरुखु (गुरुखु) (क) ना. - 'गुरुव' पहा.
 गुरुमंत्र (गुरुमंत्र) (सं) ना. - गुरुपदेश; गुरुचे मार्गदर्शन; प्रबलशक्तीचा मंत्र; ओंकारमंत्र; रहस्य; सल्लामसलत

गुरुरंभा (गुरुगुरुंभा) (सं) ना. - रानकेळ; चवई.
 गुरुलिंगजंगम (गुरुलिंगजंगम) (सं) ना. - वीर शैवांची त्रिविध आराध्यस्थाने (गुरु + लिंग + जंगम.)
 गुरुस्फूर्ति (गुरुस्फूर्ति) (सं) ना. - गुरुची इच्छा; मोठेपणा; घनता.
 गुरुहस्त (गुरुहस्त) (सं) ना. - गुरुपदेशाधीन राहणारा; वीरशैव.
 गुरुळे (गुरुळे) (क) ना. - फोड; गांधड; करट; पायाचे लहान बोट.
 गुरुगुळ (गुरुगुळ) (क) ना. - 'गुरुगुळ' पहा. धूप; उद; सुगंधी धूप.
 गुजैर (गुरुजैर) (सं) ना. - गुजरात; गुजराथ; गुर्जरप्रांतीय मनुष्य.
 गुर्दु (गुरुदु) (क) ना. - 'गुर्दु' पहा.
 गुर्दु (गुरुदु) (क) ना. - 'गुरुव' पहा.
 गुर्वि (वी) (गुरुवि [वि]) (सं) ना. - गर्भिणी स्त्री; धबल्या } पोटाची स्त्री; शेताणी; ढेरपोटी.
 गुर्विणी } (गुरुविणी)
 गुर्वु (गुरुवु) (क) ना. - आश्चर्य; विस्मय; भीति.
 (क) वि. भयानक; भयंकर.
 गुर्वे (गुरुवे) (क) ना. - सालपट; फोल; वल्कल.
 गुल (गुरु) (क) ना. - गुंज; गूळ.
 गुलगंजी (गुलगंजी) (क) ना. - 'गुरगंजी' पहा. गुंज; गुंजाचा वेळ.
 गुलिके (का) (गुरुलिके [का]) (क) ना. - बंदुकीची गोळी; तोफेचा गोळा; गुटिका; गोळी.
 गुलाबि (गुरुलाबि) (क) ना. - गुलाबाचे झाड; गुलाब; गुलाबीरंग; पाटलवेळीचा रंग.
 गुलाम (गुरुलाम) (अ. दे) ना. - दास; सेवक; विकत घेतलेला मनुष्य; गुजराती दुबळा.
 गुलालि (गुरुलालि) (क) ना. - पाटलरंग; लालरंग.
 गुलुंठ (गुरुलुंठ) (सं) ना. - पुष्पगुच्छ; तुरा; झुवका.
 गुलुम (गुरुलुम) (क) ना. - गुलम; पोटातील गाठीचा रोग; प्लीहा रोग; पाणथरी; किल्ला; सैन्यविभाग; वनस्पति.
 गुल्फ (गुरुल्फ) (सं) ना. - घोटा.
 गुल्म (गुरुल्म) (क) ना. - 'गुलुम' पहा.
 गुलु (गुरुलु) (क) ना. - गोंधळ; गडबड; उसाभर; जुंवन; पापा; मुद्रा; कलंक; खूण; ओळख; परिचय.
 गुह (गुरुह) (सं) ना. - कार्तिकेयस्वामी; षण्मुख; शरयू नदीपार करणारा रामाचा नाविक; नावाडी; कोळी.
 गुहजनक (गुरुहजनक) (सं) ना. - षण्मुख पिता; शिव.

गुहा (गुहा) (सं) ना. - गृह; कंधर; बीळ.
 गुहिल (गुहिल) (सं) ना. - केकारव; केका; मोराचा टाहो.
 गुह्य (गुह्य) (सं) वि. - रहस्यपूर्ण; गुप्त; अनाकलनीय; अगम्य;
 सूक्ष्म.
 (सं) ना. - गुह्यत्रिय; कौपीन; लंगोटी.
 गुह्यक (गुह्यक) (सं) ना. - कुबेरसेवक; कुबेर; धनपति.
 गुळ (गुळ) (क) ना. - गूळ; गुड; साखर; फळांतील गर;
 झूळ; पाखर; शलाका; सळई; गुळवेल; अनुकरणाचा आवाज.
 गुळि (गुळि) (क) ना. - खड्डा; सरोवर; स्वभाव वाचक तद्धित
 प्रत्यय; (जसे आटगुळि = खेळकर.)
 गुळिद (गुळिद) (क) वि. - खाचखळग्याचा; खोल.
 गुळच्छ (गुळच्छ) (क) ना. - पुष्पगुच्छाचा शेंडा.
 गुळे (गुळे) (क) ना. - समूह; स्थानांतर; वळसा; वाकण.
 —तेगे (डैगै) (क) ना. - परागंदा कुटुंब; निर्वासित; गुढें;
 देशत्याग केलेला समाज.
 गुळ्य (गुळ्य) (क) ना. - स्थानांतर; परांगदेपणा; चंबुगवाळें
 उचललेले; गुढे; गुढार; गाशा गुंडाळलेले.
 गुळू (गुळू) (क) ना. - 'गुरुळे' पहा. पाण्याचा बुडबुडा;
 बुदबुद.
 गुळैनरि (गुळैनरि) (क) ना. - एक जातीचा कोव्हा.
 गुळैय (गुळैय) (क) वि. - गोल; वर्तुळाकार.
 गू (गू) (क) ना. - घूत्कार; धुबडाचें ओरडणें; घूं घू ध्वनि;
 चतुर्थी विभक्तीचें कारक; देखील; हिं.
 गूक (गूक) (क) ना. - घूत्कार; कोवळा फणस.
 गूग (गूग) (क) ना. - 'गुंगु' पहा. भूस; टरफल; 'ऊमि'
 पहा.
 गूगे (गूगे) (क) ना. - बुबड; कौशिक; दिवाभीत; उलूक;
 पेचक.
 गूट (गूट) (क) ना. - खुंटी; खुंटा.
 —बडि (बडि) (क) धा. - खुंटी मारणें; टोला देणे; खील
 घालणें; अडकाठी देणें; पायांत पाय घालणें.
 गूडार (गूडार) (क) ना. - 'गुडार' पहा.
 गूडिसु (गूडिसु) (क) धा. - जमविणें; स्वच्छ करणें.
 गूडु (गूडु) (क) ना. - पक्ष्याचें घरटें; नीड; वसति; वंचक;
 अस्थिपंजर देह; कापलेल्या पिकाची रास; बणवी.
 गूडुपेरु (गूडुपेरु) (क) धा. - आश्रय देणें; आधार देणें.
 गूडुपोगु (गूडुपोगु) (क) धा. - भीतीनें लपणें; घरांत
 घुसणें.
 गूडुसेर (गूडुसेर) (क) धा. - 'गुडुपोगु' पहा.
 गूडे (गूडे) (क) ना. - दुरडी; गंगाल; वेलीविशेष; मुलगी.

गूड (गूड) (सं) वि. - गुप्त; रहस्यमय; अगम्य; अनाकलनीय;
 न दिसणारे; अंतरंगांत दडलेले.
 —चर (छंठ) (सं) ना. - गुप्तचर; हेर; चित्रगुप्त.
 गूढते (गूढते) (सं) ना. - रहस्य; अज्ञान; अगम्यता.
 गूढप (पा) द (गूढप [गूढ] द) (सं) ना. - साप; पोटांनें
 सरपटणारा प्राणी.
 गूढसाक्षि (गूढसाक्षि) (सं) ना. - गुप्त बातमी देणारा
 साक्षीदार; माफीचा साक्षीदार.
 गूढांग (गूढांग) (सं) ना. - कासव; कर्म; गुह्यांग; गुप्तेंद्रिय
 गूण (गूण) (क) ना. - 'गूडु' पहा. कोनाडा; कमान.
 गूंट (गूंट) (क) ना. - खुंटा; खुंटी; पाचर; खील.
 गूदे (गूदे) (क) ना. - टोमटो; गुरुद्वार; गांड.
 गूनु (गूनु) (क) ना. - 'कूनु' पहा; कुबडी पाठ; कुबड.
 गूबे (गूबे) (क) ना. - बुबड; उलूक; पेचक; 'गूगे' पहा.
 —कण्णु (कण्णु) (क) ना. - गरगर फिरणारा डोळा;
 चंचल नेत्र.
 —बाळु (बाळु) (क) ना. - घूक जीवन; अंधारातील
 जगणें; एकांत जीवन; प्रसिद्धिपराङ्मुखता; आळशी जीवन.
 गूरु (गूरु) (क) ना. - दीर्घ श्वास; सूज; गुरुगुरुश्वास.
 गूरू (गूरू) (क) धा. - खोकणें; शिंगाने किंवा हातानें जमीन
 उकरणें.
 (क) ना. - दमा; सूज; कफश्वास.
 —आडु (आडु) (क) धा. - जमीन उकरणे; ओढून कोंबणें.
 गूर्णीसु (गूर्णीसु) (क) धा. - बोरणें; जांभई देणें.
 (सं) ना. - घूर्णा; जांभई.
 गूर्मिसु (गूर्मिसु) (क) धा. - गर्जना करणें; धडधडणें; मोठा
 आवाज करणें; पडसाद देणें; डरकाळणें; तुतारी फुंकणें.
 गूव (गूव) (क) ना. - कपोत; पारवळ; एक सुगंधी द्रव्य.
 गूवाक (गूवाक) (क) ना. - पोकळ सुपारीचें झाड; पूरा;
 कपुंग.
 गूहन (गूहन) (सं) ना. - लपणूक; आड होणें; अपलाप;
 अपन्हति.
 गूळ (गूळ) (क) ना. - 'गूड' पहा.
 गूळि (गूळि) (क) ना. - बैल; खोंड; वळ; वृषभ; मासे
 धरण्याची बुद्धि.
 गूळिनाचि (गूळिनाचि) (क) ना. - केसाळ मोठ्या डोक्याच्या
 कुत्र्याची जात; भांडण उकरून काढणारा.
 गूळैय (गूळैय) (क) ना. - 'गुळ्य' पहा.
 गूंजन (गूंजन) (सं) ना. - लसूण.
 गूंधु (गूंधु) (सं) वि. - आशाळभूत; दुराशा बाळगणारा.
 गूध्र (गूध्र) (सं) ना. - मिधाड; लोभी; आशाळभूत.

गृधराज (गुधराज) (सं) ना. - जटायु; गरुड; गिधाड.

गृष्टि (गुष्टि) (सं) ना. - पहिल्या वीताचे जनावर.

गृहकन्यका (गुहकन्यका) (सं) ना. - ब्रह्मीवेल; कोरफड;

लोळसर; कुमारी.

गृहद्रुम (गुहद्रुम) (सं) ना. - चिवा; बांबू; सागवान.

गृहस्थाश्रम (गुहस्थाश्रम) (सं) ना. - गार्हस्थ्य; चार

आश्रमांपैकी दुसरा; कौटुंबिक जीवन.

गृहस्थिके (गुहस्थिके) (सं) ना. - गृहस्थधर्माचें कर्तव्य;

सद्वर्तन; संभावितपणा; सभ्यता; सुचरित.

गृहाराम (गुहाराम) (सं) ना. - उपवन; घरापुढील बाग.

गृहावग्रहणि (गुहावग्रहणि) (सं) ना. - घराचा उंबरा; कट्टा;

सोपा; ओसरी.

गृहि (गुहि) (सं) ना. - गृहस्थ; कुटुंबवत्सल; कौटुंबिक जीवन

घालविणारा.

गृहिणि (गुहि) (गुहिणी [ली]) (सं) ना. - पत्नि; यजमानीण;

भाय्या.

गृहीत (गुहीत) (सं) वि. - विदित; समजलेले; उमगलेले;

स्वीकृत.

गृहीतदिक् (गुहीतदिक्) (सं) वि. - पळणारे; सरकरणारे;

वाट फुटेल तिकडे जाणारे; दिङ्मूढ.

गृहोपकरण (गुहोपकरण) (सं) ना. - कुटुंबाला लागणारी

वस्तु; जीवितसाधन.

गृह्य (गुह्य) (सं) वि. - कौटुंबिक; गृहासक्त; 'इत्याद' पहा.

—सूत्र (गुह्यसूत्र) (सं) ना. - गृहधर्मी सूत्रे; नियम.

गेगे (गीगी) (क) वि. - लहान; छोटा; चिमुकला.

गेजे (गीजे) (क) ना. - नूपुर; खुंगुर; पैजण; धागऱ्या; गवत.

—गार (गार) (क) ना. - खुंगुर करणारी जात; शूद्राची

उपजात.

गेडप (ह) (गीडप [ड]) (क) ना. - पोपटपंची; राघूचे बोल;

राघूची हाक.

गेडे (गीडे) (क) धा. - पांचट बोलणें; विनबुडाचें बोलणें;

निराधार विधान.

(क) ना. - सहवास; संपर्क; सहभाव; सरळपणा; पंख.

—कोळ (गोळ) (गीळ [गीळ]) (क) धा. -

स्नेहकरणे; सांगवणें; बरोबरीनें प्रवास करणें; सहयात्री

होणें.

गेडेवक्कि (गीडेवक्कि) (क) ना. - जोडीनें राहणारे पक्षी;

चक्रवाक.

गेडे (गीडे) (क) ना. - कंद; गड्डा; मूळ; रताळु.

गेडेहरड (गीडेहरड) (क) धा. - मुळासकट उपटणें; निर्मूल

करणें; समूळ नाहीसें करणें.

गेणति (गीणति) (क) ना. - मैत्रीण; सांगातीण; जोडीदारीण;

सखि; यजमानीण; अंगातोडावरील तीळ; ठिका.

गेगे (गीगी) (क) धा. - गेडे' पहा.

गेगेगाति (गीगीगाति) (क) ना. - 'गेणति' पहा.

गेगेगार (गीगीगार) (क) ना. - मित्र; सखा; स्नेही; सोबती.

गेट (गीट) (क) ना. - दूर राहणारा; दूरस्थ.

गेटु (गीटु) (क) ना. - अंतर; आकाश; व्यत्यास; सुटका;

मुक्ति; दूर दूर असणाऱ्या गाठी; धक्का; दिशा.

गेडेमीन् (गीडेमीन्) (क) ना. - एक प्रचंड मासा.

गेत्तु (गीत्तु) (क) अ. - समजून उमजून; जाणून बुजून;

आलोचना करून; विचारपूर्वक; पद्धतशीरपणें.

गेडि (गीडि) (क) धा. - जिंकणें; विजयी होणें; मिळवणें.

गेडळ (लि) (गीडळ [ली]) (क) ना. - पांढरी मुंगी;

गेजळ (लि) (गीजळ [ली]) (क) ना. - नाशकारक मुंगीच्या जातीचा

किडा.

गेबर (गीबर) (क) धा. - खाजविणें; नखानें ओरबडणें;

गेय (ग्यु) (गीय [ग्यु]) (क) धा. - श्रम करणें; उरणें;

तयार ठेवणें; सिद्ध करणें.

गेरत (गीरत) (क) ना. - श्रम; काम; उद्योग.

गेरमे (गीरमे) (क) ना. - परिश्रम; शारीरश्रम; कृति;

शिल्पक; उरवणी.

गेरसे (गीरसे) (क) ना. - सूप; बुडी; धान्य स्वच्छ करण्याची दुरडी.

गेरे (गीरे) (क) धा. - खाजणें; निपटून घेणें; खाजवणें; सावडणें.

(क) ना. - रेखा; शोभा; अदृष्ट; गर.

गेरु (गीरु) (क) धा. - वाकविणें; मनोरंजन करणें; खेळविणें;

भोगणें; अनुभवविणें.

गेल् (ह) (गील् [ली]) (क) धा. - जिंकणें; जय

मिळविणें; लाभ होणें; पोहोचणें; लेपणें.

(क) ना. - जय; झाडाची पारंबी; खांदी; फांदी.

गेल् (गील्) (क) ना. - विजय; जयोत्साह; विजयोन्माद;

अहंकार; सुख; आल्हाद; गर्व; हरष; उत्साह.

गेलुडिन् (गीलुडिन्) (क) वि. - कल्याणकारक; सद्वर्तनी;

सदाचारी.

गेलुवु (गीलुवु) (क) ना. - जय; सुख; संतोष; विजय.

गेलि (गीलि) (क) धा. - यशस्वी होणें; विजयी होणें.

गेलिडु (ह) (गीलिडु [ली]) (क) अ. - विजयानें; जिंकून;

जय पावून.

गेलुगे (हो) (गीलुगे [ली]) (क) ना. - जय.

(क) अ. - विजय असो.

गेलुगेय (गीलुगेय) (क) धा. - इष्टार्थ साधणें; इच्छा फळा

येणें; कृतार्थ होणें; संतोषाला कारण होणें.

गेलुमोग (गैलुमोग) (क) ना. — आनंदी मुद्रा; विजयानंद मुद्रा; उत्साह; हसतमुख.

गेलुवु (लुहु) (गैलुवु [लुहु]) (क) ना. — विजय; विजयानंद.

गेल् (गैल्) (क) ना. विजय; यश; उत्साह; गर्व 'गेल्' पहा.

— गोल् (गैल्) (क) धा. — जयशाली होणे.

— सेसे (सैसै) (क) ना. — मंगलाक्षता; जयशाली मंगलाक्षता.

— वेण् (वैण्) (क) ना. — जयलक्ष्मी; विजयवधु.

गेल्लु (गैल्लु) (क) ना. — 'गेलुवु' पहा.

गेळे (गैळे) (क) ना. — स्नेह; सहवास; संघ; 'ओडनाट'

— तन (डन) (क) ना. — स्नेह; मैत्री; प्रेम; नातें.

— ति (डि) (क) ना. — सखि; मैत्रिण; यजमानीण.

गेळेय (गैळेय) (क) ना. — स्नेही; मित्र; सांगाती; सहचर.

गे (गै) (क) धा. — सिद्ध करणे; उरविणे; 'गेय्' पहा. श्रम करणे; कष्ट करणे.

गेण् (गैण्) (क) ना. — वीत; नऊ इंच माप; ऊ; लांब तलवार; खड्ग; सुरी.

गेणि (गैणि) (क) ना. — लावणी; सारा; कुळाचा खंड; लागण.

गेणु (गैणु) (क) ना. — 'गेण्' पहा.

— हाकु (काकु) (क) धा. — वीत घालणे; वितीनें माप घेणे; आंतल्या आंत जमवून घेणे.

गेंडामृग (गैण्डामृग) (क) ना. — खड्गमृग; गेंडा.

गेंडु (गैण्डु) (क) ना. — चेंडूफळी; क्रिकेट बॅटचा खेळ.

गेंडुक (गैण्डुक) (क) ना. — गेंडा.

गेन (गैण) (क) ना. — ज्ञान; आलोचना; समजूत; मोजणी.

गेनिके (गैणिके) (क) ना. — ज्ञान; आलोचना; समजूत; मोजणी.

गेवे (गैवे) (क) ना. — दुखण्याची सूज; फूग; फुगीरपणा.

गेय (गैय) (सं) ना. — गाण्यास योग्य; गानीय.

(सं) ना. — गाणे; संगीत; वृत्त.

गेयु (गैयु) (क) धा. — श्रमणे; राबणे; मिळवणे; 'उलु' पहा.

गेरु (गैरु) (क) धा. — धान्य पाखडणे; धान्याला वारा देणे; निवडणे.

(क) ना. — बिबा; मल्लातक; बिब्याचे बी; गोडंबी; बिबटीचे झाड.

गेरे (गैरे) (क) ना. — तापपुरते आवरण; कुंपण; वई.

गेलि (गैलि) (अ. दे.) ना. — अपहास्य; चेष्टा; परिहास; टोचून बोलणे; 'अणक' पहा.

गेह (गैह) (सं) ना. — घर; वास; स्थान; वस्ती; ठिकाण. 'बीडु' पहा.

गेहिनि (नी) (गैहिनि [हि]) (सं) ना. — पत्नि; वरधनीण; भार्या.

गेहेनर्दि (गैहेनर्दि) (सं) ना. — बायकांत बडबडणारा; गेहेशूर (गैहेशूर) (सं) उत्तरकुमार; नथेतून तीर मारणारा; घागरगडचा सुभेदार; घरांतला शूर.

गेहोपवन (गैहोपवन) (सं) ना. — अंगणातील बाग; उपवन.

गे (गै) (क) धा. — करणे; जोडणे; 'गेय्' पहा.

गैरिक (गैरिक) (सं) ना. — तांबूसपणा; तांबडमाती; सोने; लोह; काव.

गैरु (गैरु) (अ. दे.) ना. — गैर; चुक; गैरवर्तन; प्रमाद; दुर्वर्तन.

गैरुहजर (गैरुहजर) (अ. दे.) ना. वि. — गैरहजर; अनुपस्थित; टाळाटाळ; टाळणूक.

गैरेय (गैरेय) (सं.) ना. — शिलाजित; गिरिपुष्पक.

गोग्गु (गैगगु) (क) ना. — लहान मुलांना भिवविण्यासाठी केलेला विकृत चेहरा; तोंड ताणून जीभ बाहेर काढलेला नारसिंह बावा.

(क) वि. — स्तब्ध; निश्चल; अवाक्.

गोंके (गैगके) (क) ना. — मान; गळा; मुंडी.

गोंगे (गैगगे) (क) ना. — रास; ढींग; समूह; बोस; गुच्छ.

गोजगु (गैगजगु) (क) धा. — बोबडे बोलणे; अस्पष्ट बोलणे; लुडवे बोलणे.

गोज्ज (जि)गे (गैज्ज [जि]गे) (क) ना. — शेवंती 'गुजिगे' पहा.

गोज्जलु (गैज्जलु) (क) ना. — राड; चिखल; गार; गाईर.

गोज्जु (गैज्जु) (क) ना. — सांबारें; सार; आंबट कडवट रुचि; वांगे, आवे वगैरेचा रस; डांगर; तोंडी लावणे; कारत्याचें पंचामृत.

गोज्जुगे (गैज्जुगे) (क) ना. — 'गोज्जगे' पहा.

गोज्जे (गैज्जे) (क) ना. — राड; किचकिच; चिखल; गार; गाईर.

गोंचल् (लु) (गैगचल् [लु]) (क) ना. — फुलाचा गुच्छ; ताटवा; फुलवाग; 'गुछं' पहा.

गोंचल्मिचु (गैगचल्मिचु) (क) ना. — विजेची लकाकी; विद्युत्पुंज.

गोंचि (चे) (गैगचि [चे]) (क) ना. — 'गोंचल्' पहा; समूह; प्रतिमा; खेळाचें सामान; पुतळी; बुबूळ.

गोटरु (गैगटरु) खड्डा; बीळ; भगदाड; पश्यांचा आवाज; नाच. 'कुणि' पहा; 'कुळि' पहा.

गोट्ट (गैगट्ट) (क) ना. — वासरांना आहार घालण्याची नळी; आंब्याची कोय.

गोट्टि (गैगट्टि) (क) ना. — विद्वत्सभा; समूह; सहवास; गोठा; कोठडी; गोशाळा; घोडी.

गोट्टिगाणरु (गोट्टिगाणरु) (क) ना. - मेळा; गायकांचा फड; मैफळ; गायकवृंद.
 गोष्टिगे (गोट्टिगे) (क) ना. - अश्विनी; घोडी.
 गोष्टु (गोट्टु) (क) ना. - आडकाठी; दुष्टपणा; असंस्कृतता; फसवणूक; लुचेगिरी; उखाणा; कोडे; प्रहेलिका; वक्रता.
 (क) वि. - दुर्लभ; दुःसाध्य; कठिण; अवाचनीय; नीरस, वाळलेले.
 गोडगु (गोट्टगु) (क) ना. - चावा; लचका; त्रास; पोकळपणा; पेव; बीळ; भगदाड.
 गोडचि (गोट्टचि) (क) ना. - डोळे; मोतिबिंदु; एक वनस्पति. निर्गुडी.
 गोडरु (गोट्टरु) (क) धा. - डुरकणें; डरांव डरांव करणें; पक्षाप्रमाणें घुमणें; पक्षाप्रमाणें गुटगुंकरित पिंगा घालणें.
 गोडलु (गोट्टलु) (क) ना. - भूस; साल; टरफल; कचरा.
 गोडवे (गोट्टवे) (क) ना. - संबंध; संपर्क; विचार; आलोचना; उषाभर; भानगड; आलिंगन; मिठी.
 —विडु (विडु) (क) धा. - संबंध टाळणें; समीप न जाणें; असहकार करणें.
 गोड्ड (गोट्टु) (क) ना. - अडचण; फटकळपणा; निंदा; चेष्टा; मस्करी; नाश.
 गोड्डि (डु) (गोट्टु [डु]) (क) वि. - वांझ; निःफल; निःसार.
 गोड्डाट (गोट्टाट) (क) ना. - त्रास; भगभग; एक विफल खेळ; चेंडूचा खेळ.
 गोगण (गोट्टगण) (क) ना. - गोंगणा; नाकात बोलणारा; चहाडखोर; लावालावी करणारा.
 गोगणु (गोट्टगणु) (क) धा. - गुणगुणणें; कानांत सांगणें; चहाडी करणें; गोंगणे बोलणें; नाकवूल करणें; वेडावणें.
 गोगणु (गोट्टगणु) साखळीचा दुवा; दोरीचें जाळें; काड्यांचें जाळें; मोत्याची कुडी.
 गोमे (गेय) (गोट्ट [गोट्ट]) (क) ना. - बाणाच्या दोरीचा भाग.
 गोटि (गोट्टि) (क) ना. - समूह; गुच्छ; ढीग; कणीस; घोस; घड.
 गोट्टु (गोट्टु) (क) ना. - दिशा; अवस्था; दशा.
 गोट्टारण्य (गोट्टारण्य) (क) ना. - गोट्टवन; एक निर्जन अरण्य.
 गोट्टे (डेय) (गोट्टे [डेय]) (क) ना. - गुच्छ; समूह; रास; ढीग; घोस; घड.
 गोत्तु (गोट्टु) (क) ना. - ओळख; परिचय; ज्ञान; समजूत; नियम; निबंधन; आज्ञा; ध्येय; निश्चित स्थळ; आश्रय.

—गोट्टु (गोट्टु) (क) धा. - वेकार होणें; व्यर्थ काल काढणें; आळशी होणें; ध्येयहून्य होणें; निरोप देणें.
 —गार (गोट्ट) (क) ना. - परिचित गृहस्थ; मुख्य मनुष्य; देवता.
 गोद (गोट्ट) (क) ना. - गुदगुद; जाडगंजी; दाट लापशी; विरजण; मंदू.
 गोदकु (गोट्टकु) (क) ना. - राड; चिखल; गार; गिलाव्याची माती.
 गोदळे (गोट्टळे) (क) ना. - मत्स्यविशेष.
 गोद (गोट्ट) (क) ना. - वृक्षविशेष; काळा मोठा सुंगळा.
 गोनग (गोट्टग) (क) ना. - एक पक्षी. 'गोणग' पहा.
 गोने (गोट्टे) (क) ना. - फळांचा घड; कणीस; घोस; शिखर; अंत; शेवट; समुदाय.
 —गार (गोट्ट) (क) ना. - केळी विकणारा.
 गोंतु (गोट्टु) (क) ना. - जनावरांचें मूत 'गोंत' पहा. 'गेजळ' पहा.
 गोतरु (रिडु) (गोट्टु [रिडु]) (क) धा. - किंचाळणें; ओरडणें; हाक मारणें; हरळी देणें; जुंपणे.
 गोंदण (गि) (गोट्टण [गि]) (क) ना. - समूह; रास; ढीग; ओळ; मेघ; सभा; गोंधळ्याची कथा.
 —इसु (गोट्टु) (क) धा. - जमणें; एकत्रित होणें; एकत्र येणें.
 गोंदल (ल) (गोट्टल [ल]) (क) ना. - गोंधळ; गरबा; गोंधळकथा; उषाभर; समूह.
 गोंदि (गोट्टि) (क) ना. - सांद; फट; एकी; 'इटकु' पहा.
 गोंदे (गोट्टे) (क) ना. - नंदी; वृषभ; बैल; बसव; पुंगव; टकरीचा बैल.
 गोप्पे (गोट्टे) (क) ना. - पपईचें झाड; फणसाचें झाड; फिरंगीचें झाड.
 गोब्बर (गोट्टु) (क) ना. - खत; केरकचरा; निरुपयोगी वस्तु; 'कोटले' पहा.
 गोब्बु (गोट्टु) (क) ना. - खेळ; विनोद; नाच; नृत्य; घाण; 'कोब्बु' पहा. चरबी; मंद; 'नेण' पहा.
 गोब्बुलि (गोट्टुलि) (क) ना. - बुडबुडा; बुदबुद; पांढरी बामळ; 'बोब्बुलि' पहा.
 गोंवे (गोट्टे) (क) ना. - बाहुली; खेळाचें सामान; रास; समूह.
 गोरगु (गु) (गोट्टगु [गु]) (क) ना. - गोरव; इरले; पानछत्री.
 गोरव (गोट्टव) (क) ना. - शैवभिक्षु; संन्यासी; गुरव; तपस्वी; शिव.
 गोरवंक (गोट्टवंक) (क) ना. - मैना; साळुंकी; एकपक्षी.

गोरवि (गोरव) (क) ना. — मशालीचें झाड; मशवाळ; वृक्षविशेष.
 गोरविति (गोरवति) (क) ना. — शैवभक्तीण; पार्वती.
 गोरसु (गोरसु) (क) ना. — खूर; प्राण्याची अशक्तता.
 गोरे (गोर) (क) ना. — ध्वनि; आवाज; शब्द; डरकाळी; पशूचें ओरडणें.
 गोलसु (गोलसु) (क) ना. — साखळी; दुवा; एक आभरण.
 गोले (गोल) (क) ना. — छुबका; घड; कणीस; बाणाचें टोक.
 'गोने' पहा.
 गोळ (गळ) (गळ [गळ]) (क) ना. — गोपाळ; गवळी; गुराखी; दहीदूध विकणारा.
 गोळति (गळति) (क) ना. — गवळण; दहीदूध विकणारी.
 गोळवाळिंग (गळवाळिंग) (क) ना. — 'गोळ' पहा.
 गोळलि (गळलि) (क) ना. — भूस; भातावरील फोलकट; कोंडा; टरफल; चिंचेचें फोलकट.
 गो (गो) (सं) ना. — गाय; बैल; किरण; मरीचि; स्वर्ग; देवलोक; वीज; वज्र; बाण; भूमि; भूलोक; दिशा; स्थान; शिग; इंद्रिय; पर्वत; माता; जल; डोळा; गोष्ट; सरस्वती; वाणी; केस; कुक्षी; पोटा; वृक्ष; लाट; पक्षी; तीर.
 गोकिल (गोकिल) (सं) ना. — सोटा; मुसळ; कोळपा; टोणपा.
 गोकुल (गोकुल) (सं) ना. — पशूचा कळप; गोठा; श्रीकृष्णाचें बालपण जेथे गेले ते गोकुल; गोकुल.
 गोकुल (गोकुल) (सं) ना. — गोलरुचा वेल; सराटा.
 गोगरे (गोगरी) (क) धा. — वेडकीप्रमाणें ओरडणें; दीनवाणें मागणें; डरांव डरांव करणें; टुरटुरणें.
 गोग्रह (गुण) (गोग्रह [गुण]) (सं) ना. — विराटाच्या गाईचें गंधर्वानीं केलेले अपहरण.
 गोघ्रास (गोघ्रास) (सं) ना. — गाईसाठीं घास; गाईचा नैवेद्य; गाईला घास घालण्याचा धार्मिक विधि.
 गोगिसु (गोगिसु) (क) धा. — ओकारी देणें; ओकणें; वांती होणें.
 गोघृत (गोघृत) (सं) ना. — गाईचे तूप; पावसाचें पाणी.
 गोचर (गोचर) (सं) ना. — गायरान; कुरण; गुरचराई; इंद्रियांना आकलन होणारा विषय; पक्कड; शक्ति; प्रभाव.
 —इसु (असु) (क) धा. — दृष्टीस पडणें; समजणें; आकलन होणें; ठाम दिसणें.
 गोचर्म (वसन) (गोचर्म [वसन]) (सं) ना. — शिव.
 गोचारक (गोचारक) (सं) ना. — गोपाळ; गुराखी; गोवळा.
 गोचु (गोचु) (क) धा. — हिसकावून घेणे; दीग करणें; स्वच्छ करणें.

गोजाति (गोजाति) (सं) ना. — पशुजाति; पशुस्वभाव; उद्धटपणा.
 गोजि (गोजि) (क) ना. — उसाभर; भानगड; अडचण; संबंध; संकट; गुंज.
 गोति (गोति) (क) ना. — अडचण; पीडा; त्रास; अभाव.
 गोडु (गोडु) (क) ना. — कोपरा; कोन; काठ; किनार; धारी; निशा; पदर; बाजू; पक्ष; समावेश; मिश्रण; वांझ; निव्वरता; बोटा; 'गोपटु' पहा.
 गोडु (गोडु) (क) ना. — विहीर किंवा नदीतील गाळ; कांठ; किनार.
 गोडुंब (गोडुंब) (सं) ना. — कलिंगडे; टरवूज.
 गोडे (गोडे) (क) ना. — मित; तट; कूड; कनात.
 गोण (गु) (गोण [गु]) (क) ना. — मान; गळा; नरडें; अन्ननलिका.
 —सुरि (सुरि) (क) ना. — मुंडी मुरगळणें; कष्ट देणें; गळा दाबणें; ठार मारणें; नुकसान करणें; गळा दाबणें.
 —मोळगु (मोळगु) (क) ना. — कंठध्वनि; गळा; आवाज.
 गोणगोरु (गोणगोरु) (क) धा. — गळा कापणें; अकल्याण करणें; विश्वासघात करणें.
 गोणि (गोणि) (गोणि [गोणि]) (सं) ना. — पोते; पिशवी; गोणपाट; कनात; फाटके कपडे; माप.
 गोंडु (गोणगुं) (क) ना. — कोपरा; कोठी; खोली. 'गोंडु' पहा.
 गोंड (गोणगुं) (सं) ना. — गोंड जात; आदिवासी जन.
 गोत (गोत) (क) ना. — खत; अयश; हानी; निष्फळ प्रयाण; झोक; तोल.
 गोतम (गोतम) (सं) ना. — एक ऋषीचे नाव; अहिल्येचा पति; गौतम.
 गोतमी (गोतमी) (सं) ना. — अहिल्यादेवि.
 —गुत्र (गुत्र) (सं) ना. — शतानंदब्रह्मि.
 गोत्र (गोत्र) (सं) ना. — गोठा; पशुसमूह; जाति; पक्ष; संतति; वंश; कुलपर्वत; देश; क्षेत्र; ज्ञान; अरण्य; संपत्ति; अमिवृद्ध; भविष्यज्ञान.
 गोत्रभिद् (गोत्रभिद्) (सं) ना. — इंद्र; वज्रायुध.
 गोत्रवधे (गोत्रवधे) (सं) ना. — कुलक्षय; कुलनाश.
 गोत्रस्वलन (गोत्रस्वलन) (सं) ना. — मलत्या नावाची हाक.
 गोत्राग्र (गोत्राग्र) (सं) ना. — पर्वत; शिखर.
 गोत्रारि (गोत्रारि) (सं) ना. — कुलपर्वताचा शत्रु; इंद्र.
 —गुत्र (गुत्र) (सं) ना. — अर्जुन.
 गोत्रे (गोत्रे) (सं) ना. — गाईचा कळप; भूमि.
 गोत्रैकपालक (गोत्रैकपालक) (सं) ना. — गिरिधारी कृष्ण; महासागर.

गौदण (गौदण) (क) ना.—गोठा; गवानी; गवांदी;
गोडलि (लु) (ले) (गौदलि [लु] ली) (क) ना.—‘गौदण’
पहा.

गौदान (गौदान) (सं) ना.—गायदान; समावर्तन संस्कार;
जावळ; चौलकर्म.

गौदामु (गौदामु) (क) ना.—(Godown) या इंग्रजी
शब्दाचा अपभ्रंश; गुदाम; वखार; धान्यकोठार; उग्राण;
कणगी.

गौदारण (गौदारण) (सं) ना.—नांगर; कुदळ; पिकास.

गौदावरि (गौदावरि) (सं) ना.—गोदावरी नदी.

गौदि (दुवे) (गौदि [दुवे]) (क) ना.—गहू; धान्यविशेष;
गोधूम.

गौदुह (दोह) (गौदुह [दोह]) (सं) ना.—गाईची
गौदोहन (गौदोहन) (सं) धार काढणे; दूध
काढणारा गवळी; मध्यान्ह काळ.

गौदु (गौदु) (क) ना.—व्यायामशाळा; शक्तिमंदिर;
आखाडा; तालीम.

गौदे (गौदे) (क) ना.—झाडाची गाठ; मूळ; आखाडा;
गोदानदी; गोदावरी नदी.

गौवन (गौवन) (सं) ना.—गाय हीच संपत्ति; गाईचा
कळप.

गौधि (धिके) (गौधि [धिके]) (सं) ना.—सरडा; बोरपड.

गौधूम (गौधूम) (सं) ना.—गहू; एक धान्य.

गौधूमवर्ण (गौधूमवर्ण) (सं) ना.—गव्हाळी साप;
गव्हाळी रंग.

गौधुलि (ली) (गौधुलि [ली]) (सं) ना.—गाईच्या
पावलांनी उघळलेली धूळ; संध्यासमय; संधिप्रकाश.

गौधे (धि) (गौधे [धि]) (सं) ना.—घोरपड; धनुर्धारीने
डाव्या दंडावर बांधलेली चमरक्षा.

गौध्र (धर) (गौध्र [धर]) (सं) ना.—पर्वत; डोंगर.

गौनालि (गौनालि) (क) ना.—कंठ; मान; गळा; नरडें.

गौनिकाय (गौनिकाय) (सं) ना.—गाईचा कळप; पशूचा
समूह.

गौंद (गौंद) (क) ना.—डिंक; सरस; चिकटविण्याचें साधन.

गौंदे (गौंदे) (क) ना.—बसव; वृषभ; बैल; शिंगाचें जनावर.

गौप (गौप) (सं) ना.—पशुपालक; गुराखी; गोस्वामी सूर्य;
राजा; कृष्ण; हिमाचल; सौरभ; विष्णु; इंद्र; चंद्र;

वाताधिकारी; मेरु; सुपर्ण; गरुड.

गौपति (गौपति) (सं) ना.—शिवराजाचा नातु.

गौपध्वज (गौपध्वज) (सं) ना.—वृषभध्वज; शिव.

गौपन (गौपन) (सं) ना.—रक्षण; लपवणूक; लापन; संग्रह.

गौपवाहन (गौपवाहन) (सं) ना.—ऐरावत; इंद्र; हंस;
गरुड; नदी; शिव; सूर्य; विष्णु.

गौपस्त्री (गौपस्त्री) (सं) ना.—गवळण; गोपवधु; गोलकामिनी.

गौपायित (गौपायित) (सं) वि.—लपवलेला; आड झालेला;
न दिसणारा.

गौपाल (लक) (गौपाल [लक]) (सं) ना.—गवळी; गोप;
कृष्ण.

गौपि (पी) (गौपि [पी]) (सं) ना.—गवळण; यशोदा.

गौपित (गौपित) (सं) वि.—लपविलेला; झाकलेला; सुरक्षित;
राखून ठेवलेला.

गौपु (गौपु) (सं) ना.—गोफ; आभरण; गळ्यांतील दागिना.

गौपुर (गौपुर) (सं) ना.—शिखर; मंदीरावरील कळस;
बुमट; शहराचें महाद्वार; वेस.

गौप्य (गौप्य) (सं) वि.—गुप्त; अंतर्हित; रहस्यमय; रक्षणीय;
आकलनीय; जागरणीय.

(सं) ना.—दासीपुत्र; सवतीपुत्र.

गौप्यक (गौप्यक) (सं) ना.—सेवक; नोकर.

गौमनालि (गौमनालि) (क) ना.—‘गोनालि’ पहा.

गौमय (गौमय) (सं) ना.—शेण; पशुविष्टा.

गौम (गौम) (सं) ना.—घोण; पैसाकिडा; इंद्रगोप.

गौमंत (गौमंत) (सं) ना.—द्वारकेजवळील एक पर्वत.

गौमांतक (गौमांतक) (सं) ना.—गोवें; भारताचा एक
अविभाज्य भाग.

गौमिनि (नी) (गौमिनि [नी]) (सं) ना.—लक्ष्मी.

गौमाय (गौमाय) (सं) ना.—गोमय; कोल्हा; गंधर्व.

गौमु (गौमु) (क) ना.—अडीअडचण; दंभ; ढोंग; सोंग;
बुधा अहंकार.

गौमुख (गौमुख) (सं) ना.—गाईचें तोंड असलेला; यक्ष
जाति; सुसर; एक वाद्य; गंगोत्री; यात्रास्थळ.

—व्याघ्र (व्याघ्र) (सं) ना.—दुष्टहृदयी; वरून गरीब
दिसणारा पण अंतरी लबाड.

गौमेद (दिक) (गौमेद [दिक]) (सं) ना.—गोमेदरत्न;
वैडूर्य; नवरत्नापैकी एक.

गौमेध (गौमेध) (सं) ना.—पशूची आहुति असणारा यज्ञ.

गौमेधिक (गौमेधिक) (सं) ना.—‘गौमेद’ पहा.

गौर (रु) (गौर [रु]) (क) धा.—ओढून कौबणें; मासे
मारणें; जाळे टाकणें.

गौरटे (गौरटे) (न) ना.—कोरटी; एक फुलझाड.

गौरध (गौरध) (सं) ना.—मगध देशातील पर्वत.

गौरस (गौरस) (सं) ना.—दूध; गाईच्या दुधापासून झालेले
पदार्थ.

गोराटके (गोराटके) (सं) ना. - मैना; पोपटाचें पिल्ल.
 गोरि (गोरा) (क) ना. - मृगादिकांना बेभान करणारे गाणें;
 ओढ; आकर्षण; एकत्रिकरण; एक प्रकारची शिकार.
 (अ. दे) ना. - शवसमाधि; थडगें; स्मशान.
 गोरिगोलिसु (गोरागोलिसु) (क) धा. - समाधि घेणें;
 ठार मारणें; नाश करणें.
 (क) ना. - आकर्षण; ओढ; मोह; वशीकरण; शिकारी हरीण;
 शिकार आणणारे हरिण.
 गोरिकल्लु (गोराकल्लु) (सं) ना. - थडगें; समाधीच्य दगड.
 गोरु (गोरा) (क) धा. - रास करणें; गोळा करणें; पाखडणें;
 धान्याला बारा देणें; विचरणें; छुटणें; परजणें; जखम करणें;
 जमीन सारखी करणें; ओढून आणणें; आडकाठी बाजूस करणें.
 (क) ना. - कष्ट; अडचण; पीडा.
 —मणे (मणे) (क) ना. - जमीन सारखी करण्याची फळी.
 हेंडोरा. 'कोरडु' पहा.
 गोरे (गोरा) (क) ना. जहाजावरील झाडणी; मासे धरण्याची
 बुट्टी; लाकडांनें बाजुला सारलेला गूळ; कापड.
 गोरोच (चन) (गोराच) [चन] (सं) ना. - शरीरातील
 लाखी रंगाचे औषधी द्रव्य; अष्टगंध; एक पिवळे सुगंधी द्रव्य.
 गोर्कल्लु (गोराकल्लु) (क) ना. - दडीचा दगड; वेशीपुढील
 दगड.
 गोर्धे (गोराधे) (सं) ना. - मेंदू; 'गोद' पहा.
 गोल (गोरा) (सं) ना. - वर्तुळ; वर्तुळाकार वस्तु; वाटोळी वस्तु;
 गाईची मान; विधवा पुत्र; अनौरस संतती.
 गोलक (गोराक) (सं) ना. - 'गोल' पहा; नांगर.
 गोलपट (गोरापट) (सं) ना. - पृथ्वीचा गोल; ग्लोब.
 गोलांगु (गू) ल (गोरांगु) (सं) ना. - गाईप्रमाणें लांब
 (गोरांगु) शेपटीचा माकड; पिंगलीक.
 गोली (गोरा) (क) ना. - मुलांच्या खेळातील एक वस्तु;
 गोटी; बंदुकीची गोळी; मुद्रा करण्याची लाख; दगड; सील.
 गोलु (गोरा) (सं) ना. - गोटी; वर्तुळ; ग्लोब.
 गोले (गोरा) (सं) ना. - तांबडा शंख; पाषाण.
 गोव (गोरा) (क) ना. - 'गोप' पहा
 गोवत्साद (गोरावत्साद) (सं) ना. - लांडगा; वासरे खाणारा
 प्राणी.
 गोवर्धन (गोरावर्धन) (सं) ना. - वृंदावनांतील एक पर्वत.
 —घर (घारी) (घर) [घारी] (सं) ना. - श्रीकृष्ण.
 गोवळ (गोरावळ) (क) ना. - गोपाळ; गुराखी.
 गोवाहन (गोरावाहन) (सं) ना. - नंदीश्वर; शंकर.
 गोविंद (गोराविंद) (सं) ना. - गाईचा मालक कृष्ण;
 इंद्रियावर ताबा मिळवणारा; विष्णु; बृहस्पति.

गोवि (गोरावि) (क) ना. - वेणु; बासरी; मुरली; पावा.
 गोविंद (गोराविंद) (सं) ना. - गोमय; गाईचें शेण.
 गोवु (गोरावु) (क) ना. - गाय; गोधन.
 गोवृंद (गोरावृंद) (सं) ना. - गाईचा कळप; गोकुळ; गोठा.
 गोवे (गोरावे) (क) ना. - गोमंतक; गोवाप्रांत.
 गोवज (गोरावज) (सं) ना. - गोकुळ, 'गोवृंद' पहा.
 गोशाले (गोराशाले) (सं) ना. - गोशाळा; गोठा; गुरे
 बांधण्याची जागा; 'कोष्टिगे' पहा; गुरघर.
 गोष्टि (गोराष्टि) (अ. दे) ना. - शब्द; कथा; वार्तालाप.
 गोष्ट (गोराष्टु) (सं) ना. - गोशाळा; 'गोष्ट' पहा.
 गोष्टपति (गोराष्टुपति) (सं) ना. गोळाचा मुख्य; गोपालक.
 गोष्टध (गोराष्टुध) (सं) ना. - गवानीतील कुत्रा; स्वतःछा नाही
 नि दुसऱ्याला नाही ही वृत्ति.
 गोष्टि (गोराष्टि) (सं) ना. - सभा; बोलणेंचालणें; संभाषण;
 चर्चा; समाज; गोठा; कोटी.
 गोष्पद (गोराष्टुपद) (सं) ना. - गाईच्या पावलाएवढे संजाव;
 डोक्यावरील शेंडीचा घेरा; गाईचे पाऊल.
 गोष्वारे (गोराष्टुवारे) (अ. दे) ना. - तपशिलावरून काढलेला
 सारांश; अभिप्राय; तात्पर्य; सक्षित उतारा; टांचण; निष्कर्ष;
 संक्षेप.
 गोस (गोरास) (क) ना. - खेळें; समावेश; 'गोष्ट' पहा.
 गोसणे (गोरासणे) (अ. दे) ना. - घोषणा; जाहीरात; डांगोरा.
 डंका.
 गोसर्ग (गोरासर्ग) (सं) ना. - गुरें सोडण्याची वेळ; उदयकाळ.
 गोसायि (वि) (गोरासायि) [वि] (सं) ना. - गोस्वामी; बैरागी;
 संन्यासी; विरक्त; पशुपति.
 गोसुंबे (गोरासुंबे) (क) ना. - सरडा.
 गोस्तन (गोरास्तन) (सं) ना. - अचळ; गाईचें स्तन; सड; कास;
 पुष्पगुच्छ; चारपदरी फुलांचा हार.
 गोस्तनि (नी) (गोरास्तन) [नी] (सं) ना. - द्राक्षें; द्राक्षांचा घोस;
 चौपदरी हार.
 गोस्वामि (गोरास्वामि) (सं) ना. - गोपालक; गोवर्धन.
 गोहत्या (गोराहत्या) (सं) ना. - गाईच्या हत्येचे महापाप;
 संन्यास; गौरव पदवी; इंद्रियवासनाचें दमन करणारा संन्यासी;
 गोदुर (गोरादुर) (क) ना. - गोपुर' पहा.
 गोळ (लु) (गोराळ) [लु] (क) ना. - हाक; विलाप; रड; दुःख;
 पाप; संकट; विवळणें; कण्हणें; गोल; गोंधळ; अनवस्था.
 गोळ (गोराळ) (क) ना. - घोळ; गिजबीज; घाबरेपणा; गडबड;
 गोळ, अस्ताव्यस्तता. वाकडेतिकडेपणा.
 गोळाडु (ळिडु) (गोराळडु) [ळिडु] (क) धा. - दीणवाणें
 ओरडणें; कोमेजणें; घैर्यांनें राज्य चालविणें.

गोळारळ (इल) (गोळारळ [७७]) (क) ना. - बोडेस्वार;
राऊत; अश्वत्थ; पिंपळ.

गोळामोळि (गोळामोळि) (क) ना. - कोलाहल; उसाभर;
गोंधळ; गडबड.

गोळि (गोळि) (क) ना. - 'गोलि' पहा; एक वनस्पति; घोळी.
— इसु (असु) (क) धा. - तुपांत तळणें; तुपावर परतणें;
भाजणें; घासणें; उगाळणें; कालविणें.

गोळमुरिगोळ (गोळमुरिगोळ) (क) धा. - सुंडी मुरगळणें;
गळा दाबणें; ठार करणें.

गौ (गौ) (सं) ना. - गाय; बैल.

गौड (गौड) (क) ना. - प्रदेश; जातिविशेष; ताक; संगीतांतील
एक राग; गांवचा प्रमुख; पाटील.

गौडमार्ग (रीति) (गौडमार्ग [०९७]) (सं) ना. -
गौडीरीति (गौडीरीति) काव्यातील एक शैली.

गौडा (गौडा) (सं) ना. - कमलबीज.

गौडि (गौडि) (क) ना. - गौडपति; पाटलीण; गुळापासून झालेले;
एक प्रकारची दारू.

गौडीशरीति (गौडीशरीति) (सं) ना. - काव्यशैली भेद.

गौण (गौण) (सं) ना. - अमुख्य, दुय्यम, प्रतिनिधी.
(सं) वि. गुणांसंबंधी; लाक्षणिक; अलंकारिक.

— पक्ष (पक्ष) (सं) ना. - अमुख्य सिद्धांत.

गौतम (गौतम) (सं) ना. - गोतम कुळात जन्मलेला;
मेधातिथि; नचिकेताचा पिता; शतानंदमुनि; बुद्ध; भारद्वाज;
अहल्यापति.

गौतमि (गौतमि) (सं) ना. - एक नदी; राक्षसी; द्रोणपति;
गोरोचन; दुर्गा; कुशी; गोदावरी.

गौर (गौर) (सं) वि. - पांढरे; पिवळसर; लालसर; कुंकुम
केशरी; चकाकणारे; तेजस्वी.

(क) ना. - पांढरी मोहरी; चंद्र; शुद्धात्मा.

गौरव (गौरव) (सं) ना. - गुरुत्व; भार; मोठेपणा; घनता;
आदर; मान; प्रमुखता; श्रेष्ठता; वडीलकी.

गौरांगप्रभु (गौरांगप्रभु) (सं) ना. - चैतन्य स्वामी;
कृष्णभक्त.

गौरिका (गौरिका) (सं) ना. - मैना; राधूचें पिल्लू; पोपट.

गौरी (गौरी) (सं) ना. - पार्वती; गौरीदेवी; पिवळा रंग;
निर्मल; शुद्ध; सोवळी; अष्टवर्षा; घास; कवळ.

गौरीकांत (गौरीकांत) (सं) ना. - गौरीपति; शिव.

गाळ (गाळ) (क) ना. - एक देश; संगीतांतील एक राग; गौड.

गोळि (गोळि) (क) ना. - पाल; गवळण.

ज्ञान (ज्ञान) (अ-दे) ना. - ज्ञान; समजूत; बुद्धिमानता.

ज्ञापक (ज्ञापक) (अ-दे) ना. - ज्ञापक; ज्ञप्ति; आठवण.

ग्रथन (ग्रथन) (सं) ना. - बांधणूक; ओवणी; वीण; रचना.

ग्रथित (ग्रथित) (सं) वि. बांधलेलें; रचलेलें; ओवलेलें.

ग्रंथि (ग्रंथि) (सं) ना. - गाठ; पोतडें; गड्डा; देहांतील
रसग्रंथी.

ग्रंथिक (ग्रंथिक) (सं) वि. - ग्रंथासंबंधी; ग्रंथवाचन केलेला;
गुंफलेला; वांती झालेला.

ग्रसन (ग्रसन) (सं) ना. - गिळणें; स्वाहा; मटकाव; पक्कड;
कवळ; घोट.

ग्रस्त (ग्रस्त) (सं) वि. - पकडलेले; खाल्लेले; ग्रासलेले; अस्पष्ट.

ग्रह (ग्रह) (सं) ना. - सूर्यचंद्रादि ग्रह; भूतपिशाच; स्वीकार;
मान्यता; युद्धसिद्धता.

ग्रहचार (ग्रहचार) (सं) ना. - ग्रहगतीनें मिळणारे लाभालाभ.

ग्रहचिंतक (ग्रहचिंतक) (सं) ना. - ज्योतिषी; जातक सांगणारा.

ग्रहपति (ग्रहपति) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र; गुरु.

ग्रहणि (ग्रहणि) (सं) ना. - अतिसार; संग्रहणी; लहान मुलांचा
एक रोग.

ग्रहद्रुम (ग्रहद्रुम) (सं) ना. - पांढरीचें झाड; लहान झाड.

— फल (फल) (सं) ना. - पांढरीचीं फळे.

ग्रहराज (ग्रहराज) (सं) ना. - 'ग्रहपति' पहा.

ग्रहशांति (ग्रहशांति) (सं) ना. - पीडाकर ग्रहांची शांति.

ग्रहसंगम (ग्रहसंगम) (सं) ना. - ग्रहांची युति.

ग्रहिके (ग्रहिके) (सं) ना. - समजूत; स्वीकार; ग्रहीत गोष्ट.

ग्रहिसु (ग्रहिसु) (क) धा. - समजून घेणें; स्वीकारणें; ग्रहीत
धरणें.

ग्राम (ग्राम) (सं) ना. - खेडें; जनांग; देश; संकुल; समूह;
रागभेद; भोग; रेतस; इंद्रिय; समुद्र; किरण; शब्द; ध्वनि; भूत.

— कंटक (कंटक) (सं) ना. - उपद्रव्याधी; खेड्यांत मांडणें
लावणारा.

ग्रामणि (ग्रामणि) (सं) ना. - कौशिक; ग्राममुख्यस्थ;
व्यभिचारिणी.

(सं) वि. - उत्तम; श्रेष्ठ.

ग्रामते (ग्रामते) (क) ना. - खेड्यांचा समूह.

ग्रामरुह (ग्रामरुह) एरंडाचें झाड.

ग्रामशार्दूल (ग्रामशार्दूल) (सं) ना. - ग्रामसिंह; कुत्रा;
कुक्कुर; श्वान.

ग्रामांतिक (ग्रामांतिक) (सं) ना. - खेड्याचा आसमंत प्रदेश.

ग्रामीण (ग्रामीण) (सं) वि. - गांवढळ; अनागरिक; हुंब;
असंस्कृत.

ग्रामीणे (ग्रामीणे) (सं) ना. - नीळ; निळारंग.

ग्राम्य (ग्राम्य) (सं) वि. - खेडूत; खेडवळ; असंस्कृत;
असभ्य; अश्लील; जनपदरीति.

ग्राव (ग्रा, ळ) (सं) ना. — दगड; पर्वत; आकाश; अभ्र; दग;
धीटपणा; धैर्य.
ग्रावाळ (ग्रा, ळाळ) (सं) वि. — दगड; कांतमणि; स्फटिक.
ग्रास (ग्रा, ळ) (सं) ना. — घास; घोट; आहार; कवळ.
ग्राह (ग्रा, ळ) (सं) ना. — मगर; सुसर; पाणहत्ती; नक्र; ग्रहण;
संयमन; पकड.
ग्राहक (ग्रा, ळक) (सं) ना. — स्वीकारणारा; घेणारा; गिन्हईक.
— यंत्र (ग्रा, ळक) (सं) ना. — फोटो काढण्याचे यंत्र;
कॅमेरा.
— शक्ति (ग्रा, ळक) (सं) ना. — आकलनशक्ति; ग्रहणशक्ति.
ग्राहि (ग्रा, ळ) (सं) ना. — परिशीलन; परिग्रहण; समजूत;
स्वीकार; मूर्छा; देव्य; झंझावात; सोसाटा.
ग्राह्य (ग्रा, ळ्य) (सं) वि. — स्वीकार्य; स्वीकरणीय; योग्य;
ग्रहण करण्यासारखे.
ग्रीव (वा) (वे) (ग्री, ळ [वा] ळी) (सं) ना. — मान; गळा;
कंठ; मुंडी.

ग्रीष्म (ग्री, ळ्म) (सं) ना. — उष्णऋतु; उन्हाळा; उकाडा; तगमग.
(सं) वि. — उष्ण; ऊन; तापलेले.
— राज (ग्री, ळ्म) (सं) ना. — वसंतऋतु; उन्हाळा.
ग्रैवेय (यक) (ग्री, ळ्म [यक]) (सं) ना. — कंठाभरण;
गळ्यातील हार; हत्तीच्या मानेभोवतीचा पट्टा.
ग्लपन (ग्ल, ळन) (सं) ना. — निस्तेजता; ग्लानि; सुस्ती; खिन्नता;
मांच.
ग्लह (ग्ल, ळ) (सं) ना. — स्पर्धा; पण; चढाओढ; मुष्टियुद्ध;
झूत; सोंगऱ्याचा खेळ.
ग्लान (ग्ल, ळ) (सं) वि. — दमलेला; थकलेला; वापरलेला;
कोमेजलेला.
(सं) ना. — अशक्तपणा; वापर; थकवा.
ग्लानि (ग्ल, ळ) (सं) ना. — आयास; थकवा; श्रम; दमणूक;
हानी; वीर्यनाश; असंतुष्टता; दुःख; भीती; चिंता; तळमळ;
आतुरता; वापर; दुखणे.
ग्लौ (ग्ल, ळ) (सं) ना. — चंद्र; शशी.

घ

घ (झ) (सं) ना. — क वर्गातील चौथे व्यंजन.
घट (झ, ळ) (सं) ना. — देह; मातीचे भांडे; वागर; घडा;
समावेश; संग्रह; ऐनरंग; हत्तीचा कळप; काठ; शेवट; पदर;
घटक.
(सं) वि. — मिसळण्यासारखे; जुळते; जुळणारे.
घटक (झ, ळक) (सं) ना. — मिसळणारा; जोडीदार; सवंगडी;
सैन्याचा मालक; बलवंत; धैर्यधर; समावेश; अवयव.
घटन (ना) (ने) (झ, ळन [न] ळी) (सं) ना. — प्रसंग; संनिवेश,
प्रयत्न; साधन; नियम; शासन; प्रक्रिया; संभाव्यता; भवितव्यता.
— बद्ध (झ, ळन) (सं) वि. — शासनसंबद्ध; नियमबद्ध.
घटनावलि (झ, ळनवलि) (सं) ना. — नियमावलि; प्रसंग;
परंपरा; संघ-संस्थांचे नियम.
घटयोगि (झ, ळनयोगि) (सं) ना. — घटांत जन्मलेला; द्रोण;
अमस्ति.
घटवाद्य (झ, ळनवाद्य) (सं) ना. — मृदंगासारखे वाद्य; गाडग्याचे
तोंडावर चामडे लावून केलेले वाद्य.
घटसर्प (झ, ळनसर्प) (सं) ना. — एक रोग; भयंकर सर्प;
सर्प रोग.
घटि (टी) } (झ, ळ [टी]) (सं) ना. — घटका; २४
घटिका (के) } (झ, ळक [के]) मिनिटांचा अवधि; वेळ; बिंदगा;
जलपात्र; गाडगे; झांगट; तास; पंचवाद्यांपैकी एक.

घटिकाशत (झ, ळकशत) (सं) ना. — घटकाभरांत १०० पद्ये
रचणारा कवि.
घटित (झ, ळक) (सं) वि. — मिश्रित; समाविष्ट; चालू होऊन
गेलेले; संभूत.
घटियिसु } (झ, ळनयिसु) (क) धा. — होणे; जन्मणे; जमविणे;
घटिसु } (झ, ळनयिसु) मिसळणे.
घटियंत्र (झ, ळनयिसु) (सं) ना. — गडगडा; रहाट; विहिरीतून
पाणी काढण्याचे चाक; घड्याळ; रहाटगाडगे.
घटे (दा) (झ, ळ [दा]) (सं) ना. — गांधड; रास; गजदल;
हत्तीचा कळप; प्रयत्न; साहस.
घटोत्कच (झ, ळनउत्कच) (सं) ना. — भीम-हिडंबा पुत्र.
घटोद्भव (झ, ळनउद्भव) (सं) ना. — द्रोण; अगस्ति.
घट्ट (झ, ळ) (सं) ना. — घाट; नदीतीरावरील वाट; पर्वतावलि;
माळी; स्पर्श; धक्का; आदळआपट; आस्फालन; तळ.
घट्टण (णे) } (झ, ळनण [णे]) (सं) ना. — स्पर्श; मिश्रण;
घट्टन (ना) } (झ, ळनण [ने]) मीलन; वर्षण; चलन; झगडा;
मार; घाव; जखम; घाव.
घट्टाघट्टी (झ, ळनघट्टाघट्टी) (सं) ना. — मारामारी; मारपीट.
घट्टि (झ, ळ) (सं) ना. — बलशाली, कठिन, भरीव वस्तु;
लोखंडी सळी.

घट्टित (घट्टित्) (सं) वि. - जवरदस्तीनें जोडलेलें; ठोकलेलें; हलविलेलें; मारलेलें.

घट्टिवलित (घट्टिवलित्) (सं) ना. - उदकाडी; गंध उगळणारी.

घट्टिसु (घट्टिसु) (क) धा. - ठोकणें; मारणें; घडी घालणें; समर्थ होणें.

घडियार (ळ) (घडियार [ङ]) (अ. दे.) ना. - वेलायंत्र; घड्याळ.

घंटा (घंटा) (सं) ना. - घणघणणारे वाद्य; कालावधि; तास; लोखंडी लेखणी.

—मणि (मणि) (सं) ना. - घंटा वाजवण्याचा ठोका; टिपरी.

—रव (रव) (सं) ना. - घंटेचा आवाज; घणघण.

घंटाकर्ण (घंटाकर्ण) (सं) ना. - शिवगण; कार्तिकेयाचा गण.

घंटापथ (घंटापथ) (सं) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता; प्रमुखपथ.

घंठिके (घंठिके) (सं) ना. - लहान घंटा; घुंगुर; पेंजण; किंकिणी.

घन (घन) (सं) वि. - मोठा; श्रेष्ठ; भरीव; भक्कम; तृतीच संख्या तीनदा घेऊन केलेला गुणाकार; गौरवित.

(सं) ना. - वजनदार वस्तु; मुद्गर; बल; गड्डा; ढग; देह; वन; वेदपठणरीति; पाणी; मोह; नृत्यविधान; रणकंदन; खून; योगी; वनवास; मेघ.

—पथ (पथ) (सं) ना. - आकाश; गगन.

—पाठी (पाठी) (सं) ना. वैदिक; घनपाठ म्हणणारा.

घनपुष्प (घनपुष्प) (सं) ना. - मेघपुष्प; पाणी.

घनदीप्ति (घनदीप्ति) (सं) ना. - वीज; दगांतील प्रकाश.

घनमहिम (घनमहिम) (सं) ना. - अपार शक्तिशाली देवता; अनंतमहिमा असणारी देवता.

घनरव (घनरव) (सं) ना. - गडगाडाट; विजेचा कडकडाट; वीज.

घनरस (घनरस) (सं) ना. - पाणी; काढा; द्रवपदार्थ; कापूर.

घनश्याम (घनश्याम) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; राम; दगाचा रंग असलेला.

घनसमय (घनसमय) (सं) ना. - वर्षावस्तु; पावसाळा.

घनसार (घनसार) (सं) ना. - कापूर; पाणी; गारा; बर्फ.

घनाघन (घनाघन) (सं) ना. - जलद; पाऊस; पाणी देणारा ढग; मस्तीला आलेला हत्ती; दुष्ट; क्रूर; देवेंद्र; संबंध, ऐक्य; समूह; ऐरावत.

घनिसु (घनिसु) (क) धा. - वट्ट होणें; सांद्र होणें; भरीव होणें; भक्कम होणें.

घनीभूत (घनीभूत) (सं) वि. - घट्ट झालेले; भरीव; घनघोर; दाट.

घनोपल (घनोपल) (सं) ना. - 'अलिकल्लु' पहा. गारा; ओले.

घरट्ट (घरट्ट) (सं) ना. - जातें; दळण्याचें साधन.

—इसु (इसु) (क) ना. - दळणें; फिरवणें; पूड करणें; पीठ करणें.

घर्घर (घर्घर) (सं) ना. - घरघर; डुकराचें ओरडणें; कर्कशध्वनि.

घर्घरिके (घर्घरिके) (सं) ना. - घंटामाळ; घंटातरंग; घर्घर.

घर्म (घर्म) (सं) ना. - घाम; उकाडा; 'गम्म' पहा. ऊन; ताप; उष्णता.

—अंबुकण (अंबुकण) (सं) ना. - घामाचे थेंब; घर्मबिंदु.

घर्मोत्तर (घर्मोत्तर) (सं) ना. - तीव्र उकाडा.

घर्षण (घर्षण) (सं) ना. - घासणें; उजेड; शांत होणें.

घसणे (घसणे) (क) ना. - अंतक; चिंता; संकट; घर्षण; मांडण; वादावादी; चर्चा.

घालिले (घालिले) (क) अ. - लौकर; शीघ्र; त्वरया; आवाज करीत.

घाट (घाट) (अ. दे.) ना. - 'घट्ट' पहा.

घात (घात) (सं) ना. - पेरें; मार; गुणाकार; मरण; हानी; नोकर.

घातक (घातक) (सं) वि. - घात करणारा; खुनी; कपटी.

घातलिके (घातलिके) (क) ना. - वाईट करण्याची वृत्ति; दुरुद्देश.

घातालि (घातालि) (क) वि. - खुनी; हिंसक; द्रोही; वाईट चिंतणारा.

घाति (घाति) (सं) ना. - मार; हानी; मरण; घात; गुणाकार; पक्षी धरण्याचें जाळें; अनादि कर्मवासना.

घातुक (घातुक) (सं) वि. - खुनी; कपटी; विध्वंसक; द्रोही.

घास (घास) (क) ना. - कवळ; आहार; गवत; घास.

घासि (घासि) (सं) ना. - हिंसा; दमणूक; श्रम; दुखणें; वापर; फसवणूक; कष्ट; आयास; मार; नाश.

घीकार (घीकार) (सं) ना. - हत्तीचा चीत्कार.

घुणाक्षरन्याय (घुणाक्षरन्याय) (सं) ना. - सहज बडणारी गोष्ट; असंकल्पित घटना.

घूक (घूक) (सं) ना. - कौशिक; घुबड; दिवाभीत; उलूक.

घूर्णन (घूर्णन) (सं) ना. - चलनवलन; कंपन; वेधन; प्रदक्षिणा.

—इसु (इसु) (क) धा. - विस्तारणें; कंप येणें; हलणें; फिरणें; गुंडाळणें; गर्जना करणें; पाहणें; क्रूस बदलणें.

घृणि (घृणि) (सं) ना. - उष्णता; किरण; कांती; प्रकाश;

ज्वाला; तेज; असंतोष; तिरस्कार; जुगुप्सा; कोमल द्रव्य.

घृणा (घृणा) (सं) ना. - दया; सद्भावना; जुगुप्सा; कीव; निंदा.

घृत (घृत) (सं) ना. - तूप; पाणी; मध; अमृत; जलसिंचन.

घृष्टि (घृष्टि) (सं) ना. - दलण; घर्षण; मर्दन; खलन.
 घोट (टक) (घो०१७ [७३]) (सं) ना. - घोडा; अश्व.
 घोशयिल (घो०१७०००७) (क) ना. - घोडेस्वार; राऊत;
 'गोलाइल' पहा.
 घोण(णे) (घो०१७० [७३]) (सं) ना. - नाक; घुणा; घ्राण;
 नासिका.
 घोर (घो०१७) (सं) वि. - भयंकर; क्रूर; बलिष्ठ; शिव.
 —मूर्ति (मो०३८) (सं) ना. - भैरव.
 घोष (घो०१७३) (सं) ना. - जोराची हाक; गर्जना; घोषणा;
 डांगोरा; नदीतीरावरील गौळवाडा; खेडे; गलबा; कोलाहल; हूल.

—इसु (अ०३०) (क) धा. - घोषणा करणे; स्पष्ट सांगणे;
 सांगून टाकणे.
 घोषणे (घो०१७३) (सं) ना. - निवेदन; प्रगटण; डांगोरा;
 म्हणणे.
 घोळ (घो०१७३) (क) ना. - घोडा; 'बोट' पहा. भानगड.
 घ्राण (घो०१७०) (सं) ना. - श्वास; परिमळ; नाक; नासिका.
 —इसु (अ०३०) (क) धा. - वास घेणे; हुंगणे.
 घ्राणीय (घो०१७००००००) (सं) वि. - वास घेण्यायोग्य; हुंगण्यायोग्य.
 घ्राणेंद्रिय (घो०१७००००००००) (सं) ना. - नासिका; नाक.
 घ्रात (घो०१७०) (सं) वि. - वास घेतलेले; हुंगलेले.

ड

ड (ड) (सं) ना. - क वर्गातील पांचवे व्यंजन; कवर्गीय अनुनासिक; या अक्षराने आरंभ होणारा शब्द नाही.

च

च (च) (सं) ना. - 'च' वर्गातील पहिले व्यंजन; चंद्र; कासव;
 चोर; निश्चय.
 (सं) अ. - आणि व आणखी.
 चक्रमक (च०३३३) (क) ना. - चक्राकी; कांती; प्रकाश; ओप;
 लकाकी; चमक.
 चक्रचकित (च०३३३३) (क) वि. - चक्राकणारे तेजस्वी; घासून
 स्वच्छ केलेले; लकलकीत.
 चक्रडा (च०३३३) (अ. दे) ना. - लकडी; शकट; बैलगाडी;
 बोटी; लुका; फळ काढण्याचा आकडा.
 चक्रमकि (च०३३३३) (क) ना. - अग्निप्रस्तर चक्रमक; ठिणगी
 पडणारी गार; गरमगरम चर्चा; चुरशीची चढाओढ; स्पर्धा.
 चक्रलगुळि (च०३३३३३) (क) ना. - गुदगुल्या; आनंदाची
 उकळी; सुखकर स्पर्श.
 चकार (च०३३३) (सं) ना. - 'च' नामक शब्द; कोणता हि
 उच्चारशब्द.
 चकास (च०३३३) (सं) वि. - विकसित; चक्राकणारे; स्पष्टीकृत.
 चकित (च०३३३) (सं) वि. - आश्चर्यावह; भयभीत; कंपित;
 भ्यालेला.
 चकिल (च०३३३) (सं) वि. - चक्राकणारा; लकाकणारा; तेजस्वी.
 चको (को) त (च०३३३ [३३३३] ड) (क) ना. - राजगिन्याचे
 साल; चाकवताची भाजी; गोड लिंबू.
 चकोर (क) (च०३३३ [३३]) (सं) ना. - चकोरपक्षी;

चंद्रकिरणावर जमणारा पक्षी; चांदण्यात फिरणारा पक्षी.
 चकोरि (री) } (च०३३३३३ [३३]) (सं) ना. चकोर मादी.
 चकोरिका(के) } (च०३३३३३ [३३])
 चक्र (च०३३) (सं) ना. - चक्र.
 (सं) वि. - चक्राकणारे; चोख; घटक; सहाचा संकेत.
 —चौक (च०३३) (क) ना. - चौरस; हमचौक; चौथरा.
 चक्रडि (च०३३३) (क) ना. - बैलगाडी; लकडी; शकट.
 चक्रने (च०३३३) (क) अ. - लागलीच; ताबडतोब; अकरूमात;
 एकदम; झटकन; लौकर.
 चक्रंद (च०३३३) (क) ना. - विलास; विनोद; गप्पा; वेळ
 काढण्यासाठी पिटलेल्या चक्राच्या; संतोष; तृप्ति.
 चक्ररिसु (च०३३३३३) (क) धा. - मेंढीचे में मे; बें बें करणे.
 चक्रलगुळि (च०३३३३३) (क) ना. - 'चक्रलगुळि' पहा.
 गुदगुल्या.
 चक्रळ (च०३३३) (क) ना. - चर्म; साल; वेत—वेळुपासून केलेली
 चटई; बाजले; बाजा.
 चक्रळि (च०३३३) (क) ना. - चकती; साल; दाबाने आलेला
 चपटेपणा; आवरण; कात; मेंग.
 चक्रुबंदि (च०३३३३३३३) (अ)-दे ना. - चक्रबंदी; स्थळाची
 चतुःसीमा.
 चक्रुलि (च०३३३) (क) ना. - चकली; घटकली; सहा कडा
 असलेली वस्तु; चक्रुली; तळलेला खाद्यपदार्थ.

चक्रे (चेक्रे) (अँक्रे [अँक्रे]) (क) ना. - लाकडाची ठकलें;
शक्ती; दलपी.

चक्रौत (अँक्रे १६) (क) ना. - राजगिरा; चक्रोपक्षी.

चक्रदंत (अँक्रे, ८०६) (सं) ना. - दंतुरचाक; दाते असलेले
चाक.

चक्रधार (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - चक्रधारी विष्णु; कृष्ण; कुलाल;
कुंभार.

चक्रधारा (रे) (अँक्रे, ८०८ [८०]) (सं) ना. - चक्राची धाव;
चक्रायुधाची धार; चक्राची बाहेरील धारदार बाजू.

चक्रपाणि (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - हाती चक्र धरणारा;
'चक्रधर' पहा.

चक्रबद्धी (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - चक्रवाढव्याज.

चक्रवाक (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - दंपतीपक्षी; चक्रवाकपक्षी.

चक्रवाल (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - लोकालोक पर्वत; पृथ्वीमोवती
कल्पिलेली पर्वतांची ओळ.

चक्रवाल (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - मंडल; उंच पठार.

चक्रवृद्धि (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - चक्रवाढव्याज.

चक्रव्यूह (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - चक्राकार सैन्यरचना विशेष.

चक्रसन्ने (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - ब्रेक; चक्रगति थांबवण्याचें यंत्र;
खरडी; गतिरोधक.

चक्रांग (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - चक्रवाक; रथ; हंस; एक स्थूल-
काय प्राणी.

चक्रांगि (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - हंसी; चकोरी.

चक्रादि (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - नदीचें वळण; ओढ्याचें वळण;
प्रवाहांतील मोवरा.

चक्रायुध (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - चक्र हेच आयुध
वापरणारा; विष्णु; कृष्ण; चक्रपाणी.

चक्रि (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - चक्रधारी; विष्णु; कृष्ण; कुंभार; सर्प;
चक्रवाक; गाढव; चक्रवर्ति राजा.

चक्रिपति (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - खेचर; वाजितर.

चक्रिकावर्ति (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - वंचक; कपटी.

चक्रीवत् (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - गाढव; खर.

चक्रेश (श्वर) (अँक्रे, ८०८ [८०८]) (सं) ना. - सावभौम;
चक्रवर्ति; विष्णु.

चकिल (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - चिंचेचें झाड; फराळ; चष्कली;
चकली; कोरडा फराळ.

चक्षण (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - दिसणारा; समजून येणारा;
उत्तेजक पेय; समजूत; गोष्ट; म्हणणें; नांव; हाक.

चक्षु (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - डोळा; बृहस्पति; शिक्षक;
अध्यात्मज्ञान देणारा; दृष्टि; दृश्य.

—विषय (२०८००) (सं) वि. - दृष्टिपथांत येणारा.

चक्षुश्रव (वस्) (अँक्रे, ८०८ [८०८]) (सं) ना. - सर्प;
नेत्र हेच कान आहेत ज्याला असा साप.

चक्षुष्य (अँक्रे, ८०८) (सं) वि. - मनोहर; सुंदर; प्रेक्षणीय.

चग (गा) चे (अँक्रे [८०८] अँक्रे) (क) ना. - तगरीचें झाड;
वृक्षविशेष.

चं, (चेम्) (चेन्) (अँक्रे [८०८] अँक्रे) (क) वि. - तांबडा
लाल.

चंरुसत् (अँक्रे, ८०८) (सं) वि. - अति चकाकणारे; झळकणारे;
दैदीप्यमान.

चंक्रमण (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - गति; येरझारा; पुढें
चालणें; बौद्ध यतीचें आत्मनिरीक्षण; पुनःपुनः पाहून चूक
शोधणें.

चंगणगिलु (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - 'चेंगण गिलु' पहा.

चंगदिर (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - 'चेंगदिर' पहा.

चंगाने (अँक्रे, ८०८) (क) अ. - लागलीच; त्वरित; झटकन.

चंगलवे (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - 'चेंगलवे' पहा.

चंगळे (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - चांगुणादेवी; चांगळादेवी;
शिराळशेटची पत्नि.

चंगु (अँक्रे, ८०८) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; अमिष्टद्धि होणें;
वर चढणें; प्रकाशांत येणें; चकाकणें; 'चेंगु' पहा.

(क) ना. - उडी; टणाटणा उडी.

(क) वि. - वक्र; वाकडा.

चंगाट (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - थयथयाट; नाचणाणें; हसं-
खिदळ.

चंगूलि (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - रोजमजुरी; रोजमजूर.

चचकार (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - संगीतामध्ये पायानें धरलेला
ताल; तालयुक्त पदन्यास.

चचचर (अँक्रे, ८०८) (क) अ. - सत्वर; लागलीच; ताबडतोब;
हुषारीने.

चचु (अँक्रे, ८०८) (क) धा. - ठेचणें; कुटणें; मारणें; चोप देणें;
चेंचणें; धान्य पाखडणें; आसडणें; वेचणें; कोचणें.

चंच (अँक्रे, ८०८) (क) ना. - शबर; वेरड; पारधी.

चंचत् (अँक्रे, ८०८) (सं) वि. - चकाकणारा; प्रकाशणारा;
थरथरणारा; कापणारा; उड्या मारणारा; चंचल.

—रूप (८०८) (सं) ना. - अस्थिर प्रतिबिंब; हलतें बिंब.

चंचर (रि) (अँक्रे, ८०८) (सं) ना. - भ्रमर; मधमाशी; काळी
मधमाशी.

चंचल (अँक्रे, ८०८) (सं) वि. - हलणारी; अस्थिर.

(सं) ना. - वीज; रानमैना; हवा; व्यभिचारिणी.

—अपांग (८०८) (सं) ना. - अस्थिर दृष्टि.

—नेत्र (८०८) (सं) ना. - चंचलाक्षी.

चंचले (छं०छं०) (सं) ना. - लक्ष्मीदेवी; संपत्ति; वीज; चंचल स्वभावी स्त्री.

चंचि (छं०छं०) (क) ना. - पानसुपारी ठेवण्याची पिशवी. शबरी; 'संचि' पहा.

चंचिति (छं०छं०) (क) ना. - शबरी; मिल्लीण.

चंचु (छं०छं०) (सं) ना. - चोंच; पक्षाचें नाक; शबरालय; लाल एरंड.

(सं) वि. - जाणता; प्रसिद्ध; यथासांग; सशास्त्र.

—घात (छं०छं०) (सं) ना. - चोचीचा टोचा; चोच मारणें.

चंचुपुट (छं०छं०) (सं) ना. - मिटलेली चोच; झाकलेली चोंच.

चंचुर (छं०छं०) (सं) वि. - निपुण; कुशल; चतुर; मनोहर.

चट (छं०छं०) (क) ना. - चटचट शब्द; आसक्ति; चाळा; दुरभ्यास; खोड; रुढी; नाद; व्यसन.

चटक (छं०छं०) (सं) ना. - चिमणी; चिमणा.

चटकश्राद्ध (छं०छं०) (सं) ना. - एक श्राद्धविधि; पिंडाविना श्राद्ध.

चटकायिसु (छं०छं०) (क) धा. - चटकन कापणें; थोडक्यांत उडवून देणें.

चटके (छं०छं०) (सं) ना. - चिमणी; चिमणीचें पिल्ल.

चटकने (छं०छं०) (क) अ. - झटकन; त्वरित; लौकर; लागलीच.

चटलने (छं०छं०) (क) अ. - 'चटकने' पहा.

चटवटिके (छं०छं०) (क) ना. - तीव्रता; चतुरता; चापल्य; कार्यकलाप; चळवळ.

चटाकु (छं०छं०) (क) ना. - छटाक; पाच तोळे वजन.

चटिके (गे) (छं०छं०) (क) ना. - रुंद तोंडाचें गाडगे; चट्टि; मोघा.

चटुल (छं०छं०) (सं) वि. - हलणारे; कापणारे; चंचल; अस्थिर; कचे; सुंदर; विनयशील; क्रूर.

चटुलते (लिते) (छं०छं०) (सं) ना. - थरकाप; आंदोलन; तीक्ष्णता.

चटुवटिके (छं०छं०) (क) ना. - 'चटवटिके' पहा.

चट्टक्ति (छं०छं०) (सं) ना. - मुखस्तुति; तोंडपुजेपणा; लाळघोटेपणा.

चट्टरिसु (छं०छं०) (क) ना. - फसविणें; वंचना करणें; विश्वासघात करणें; काळजाला हात घालणें.

चट्ट (छं०छं०) (क) ना. - छात्र; विद्यार्थी; अनुयायी; गाळून किंवा पाखडून काढलेला कचरा; पठार; सपाट प्रदेश; चोखपणा; गाडीची चौकट; पलंग; खुर्ची; चित्राची चौकट; तिरडी; युक्ति; व्यवस्था; नियम.

(क) वि. - स्वच्छ; साफ.

चट्टने (छं०छं०) (क) अ. - लागलीच; एकदम; झटकन.

चट्टि (छं०छं०) मातीचें मांडें; मोघा; पारडें; षट्टि.

चट्टिरि (छं०छं०) (क) धा. - उठी लावणें; लेपणें.

चट्टु (छं०छं०) (क) ना. - सपाट जमीन; चपटेपणा; छकडीची आंतील बैठक; छत; वितान; अशुद्धता; नाश; खून; कठीणता; पालखीचें छत; बिघाड; टरफलाचें बी; घाणेरडेपणा.

—आगु (छं०छं०) (क) धा. - चपटें करणें; नाश होणें; मरणें.

—बडि (छं०छं०) (क) धा. - नासणें; मागें खेचणें; पातळ करणें.

चट्टेकार (छं०छं०) (क) ना. - चट्टीपट्टी करणारा; युरोपियन पेहराव करणारा; मिश्र रक्तानें जन्मलेला; खुषमस्कऱ्या.

चट्टण (टिन) (छं०छं०) (क) ना. - सांबारें; तिखट चटणी; ठेचा; चटका; कूट.

—माडु (छं०छं०) (क) धा. - मारून मऊ करणें; नाश करणें; ठार करणें.

चडति (छं०छं०) (अ. दे.) ना. - रस्त्याची चढती; चढण; आधिक्य.

चडाय (छं०छं०) (क) ना. - चढ; आधिक्य; मगरमिठी; घट्टपणा.

चडायिसु (छं०छं०) (क) धा. - आवळणें; घट्ट बांधणें; चढणें; वर नेणें; अनुकरण करणें; चाबकानें मारणें.

चडावु (छं०छं०) (अ. दे.) ना. - चढ; टेकडी; भूमीचा उंच भाग; भाववाद; दुराग्रह; दुरहंकार; पादुका; चढाव; पायतण.

चडाळ (छं०छं०) (क) ना. - आधिक्य; करकोचा; चढ; उन्नति.

—इसु (छं०छं०) (क) ना. - आवळणें; वाढविणें; जुळवून घट्ट बांधणें; अधिक होणें.

चडि (छं०छं०) (क) ना. - पायरी; सोपान; जिना; छडी; जोड; बांबू.

चडे (सेडे) (छं०छं०) (क) वि. - एकाकीगमन; (क) धा. चिड्डन जाणें; चिडणें.

चड्डि (छं०छं०) (क) ना. - विजार; कौपीन; चोळणा; पाटलेण.

चण (छं०छं०) (सं) वि. - निपुण; प्रख्यात; माहीतगार;

(सं) ना. नैपुण्यदर्शक प्रत्यय; निमिष; क्षण; कण्हणें.

चणक (छं०छं०) (क) ना. - चड्डी; चोळणा; मांडचोळणा.

चंड (छं०छं०) (सं) वि. - तीक्ष्ण; उग्र; क्रूर; गरम; हात पोळणारे; चकाकणारे; उद्विक्त; रागीट; भयंकर; चपळ; हुषार; तीव्रगति; अत्याचारी; अविवेकी; दुष्ट; त्रासदायक; उकरलेला.

(क) ना. - यमाचा दूत; दैत्याचें नांव; चिचेचें झाड; उष्णता; कोप; शिवषण्मुख.

—मुंडा (छं०छं०) (सं) ना. - दुर्गा.

—दीघिति (छं०छं०) (सं) ना. - सूर्य.

चंडकर (छंडकर) (सं) ना. - सूर्यकिरण; प्रखर किरण;
जकात.
चंडकीर्ति (छंडकीर्ति) (सं) ना. - शिवगणातील एक.
चंडकोदंड (छंडकोदंड) (सं) ना. - प्रबल धनुष्य; भयंकर
बाण; जड धनुष्य वापरणारा; शिव.
चंडकौशिक (छंडकौशिक) (सं) ना. - विश्वामित्र.
चंडने (छंडने) (सं) ना. - उद्रेक; रौद्रता.
चंडमृग (छंडमृग) (सं) ना. - बलाढ्य हिंस्र पशु.
चंडरुचि (छंडरुचि) (सं) ना. - चंडासुर; सूर्य.
चंडवाळ (छंडवाळ) (क) ना. - व्यापारातील संचकार;
इसारा; अगाऊ दिलेला पैसा.
चंडविक्रम (छंडविक्रम) भीम पराक्रम; परशुराम.
चंडातक (छंडातक) (सं) ना. - लांब पोलकें; जाकीट;
काचोळी.
चंडाल (छंडाल) (सं) ना. - महार; चांडाल; दुर्वतनी; शूद्र
व ब्राह्मणी याची संतती.
चंडि (छंडि) (सं) ना. - दुर्गा; काली; हट्टी स्त्री; चिडखोर स्त्री;
क्रोध; हट्ट; गुहा.
चंडिके (का) (छंडिके [क]) (सं) ना. - दुर्गा; काली.
(क) ना. - शेंडी; केस; बुचडा; जटा; काथ्या
चंडिकारमण (छंडिकारमण) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.
चंडिकोळ (गोळ) (छंडिकोळ [गोळ]) (क) धा. - हट्ट
धरणें; रागावणें; आग्रह धरणें.
चंडिम (छंडिम) (सं) ना. - विकार; क्रोध; हिंसा; उष्णता;
ऊव.
चंडिल (छंडिल) (सं) ना. - रुद्र; क्षौरिक; न्हावी; कारागीर.
चंडिसु (छंडिसु) (क) धा. - रागाळा येणें; शेंडी पकडणें; हट्ट
धरणें.
चंडु (छंडु) (क) ना. - चेंडु; खेळांतील वस्तु; गडगडणारी
वस्तु; गर्दन; मान.
चंडेश (श्वर) (छंडेश [छंडु]) (सं) ना. शिव.
चंडे (डा) (छंडे [डा]) (सं) ना. - विकारवश स्त्री; दुर्गा;
एक प्रकारचे पान; शेवट; अंत.
चंडोल (छंडोल) (सं) ना. - पक्षिविशेष; चंडोल; राममैना
चण (छंडु) (क) ना. - चोळणा; विजार; लंगोट. 'चंडु'
पहा.
चतुः (स) (र) (छंडु : [स] र) (सं) वि. - चार; चौक.
चतुःपट्ट (छंडुःपट्ट) (सं) ना. - चौपाट; चौक; चौगुण;
चौकोनी कापड.
चतुःपद (पाद) (छंडुःपद [पाद]) (सं) ना. - चार पायांचा
प्राणी; पशु.

चतुःशाले (छंडुःशाले) (सं) ना. - चौक.
चतुःषष्टि (छंडुःषष्टि) (सं) ना. - चौसष्ट संख्या; चौसष्ट कला.
चतुर (छंडुः) (सं) वि. - चार; चारीचा पाटा.
चतुर (छंडुः) (सं) वि. - निपुण; जाण; दक्ष; मनोहर.
(सं) ना. - नैपुण्य; मनोहरता; हत्तीखाना.
चतुरंग (छंडुः) (सं) ना. - चौरंग खेळ; बुद्धिबळाचा खेळ.
(हत्ती; उंट; घोडा; प्यादे) हीं चार अंगे.
—बल (बल) (सं) ना. - गज; अश्व; रथ; आणि पदाति
ही सैन्याची चार अंगें; चतुरंग सैन्य.
चतुरतर (छंडुः) (सं) वि. - अतिचतुर; विशेष निपुण.
चतुरंत (छंडुः) (सं) ना. - चहुबाजूनें बंदिस्त भूमि; मळा;
पालखी.
चतुरश्र (स) (छंडुः) [स] (सं) ना. - चौकोन; चौरस;
सर्वांगसुंदरता; संगीतातील लय; चारमात्रांचा ताल.
चतुरानन (छंडुः) (सं) ना. - चार मुखें असलेला
ब्रह्मदेव; कवि.
चतुरांतर (छंडुः) (सं) ना. - यज्ञवेदी.
चतुरपाय (छंडुः) (सं) ना. - साम, दाम, दंड, आणि
भेद असे चार उपाय; योग्य प्रयत्न.
चतुर्गति (छंडुः) (सं) ना. - कासव; जैनधर्मातील चार
गति.
चतुर्थ (छंडुः) (सं) वि. - चौथा; तुरीय.
चतुर्थाश्रम (छंडुः) (सं) ना. - ब्रह्मचर्य; गृहस्थ;
वानप्रस्थ आणि संन्यास या चार आश्रमांपैकी चौथा आश्रम;
संन्यास.
चतुर्थी (छंडुः) (क) ना. - चवथी तिथि.
चतुर्दश (छंडुः) (सं) ना. - ऐरावत; इंद्राचा हत्ती; चार
दात असलेला.
चतुर्दश (छंडुः) (सं) वि. - चौदावा; चौदा सुवर्ने;
चौदा लोक; चौदा विद्या.
चतुर्दश (श्री) (छंडुः) [श्री] (सं) ना. - चौदावी तिथि.
चतुर्बल (छंडुः) (सं) ना. - 'चतुरंग' पहा.
चतुर्भद्र (छंडुः) (सं) ना. - धर्मार्थकाममोक्ष हे चार
पुरुषार्थ; चार प्रकारची इच्छा; एषणा.
चतुर्भुज (छंडुः) (सं) ना. - चार हातांचा विष्णु;
विवाहबद्धता; सामर्थ्य.
चतुर्मुख (वक्त्र) (छंडुः) [वक्त्र] (सं) ना. -
'चतुरानन' पहा.
चतुर्थ्युग (छंडुः) (सं) ना. - कृत, त्रेता, द्वापार आणि
कलि हीं चार युगें.
चतुर्वर्ग (छंडुः) (सं) ना. - चार पुरुषार्थ; चार वर्ग.

चतुर्वर्ण (चंडावर्ण) (सं) ना. — ब्राह्मण; क्षत्रिय; वैश्य
आणि शूद्र हे चार वर्ण.

चतुर्विंशति (चंडावर्ण) (सं) ना. — चोवीस.

चतुर्विध (चंडावर्ण) (सं) वि. — चार प्रकारचे; चहु बाजूचा.

चतुर्वेद (चंडावर्ण) (सं) ना. — ऋक्सामयजु व अथर्व हे
चार वेद.

चतुश्चाल (चंडावर्ण) (सं) ना. — वाटी; चौसोपी घर.

चतुष्क (चंडावर्ण) (सं) ना. — चौक; चौकडी; चव्हाटा.

चतुष्पदि (चंडावर्ण) (सं) ना. — पशु; कविता; चार चरणांचे
पद्य.

चतुष्टय (चंडावर्ण) (सं) ना. — चौकडी; चौकडा.

चतुष्पाद (चंडावर्ण) (सं) ना. — पशु; पद्य; कविता.

चतुःसीमे (चंडावर्ण) (सं) ना. — चकबंदी; चार दिशेकडील
मर्यादा.

चत्तरि (रिगे) (चंडावर्ण) (अ. दे.) ना. — छत्र; छत्री;
आतपत्र.

चत्ताण (चंडावर्ण) (क) ना. — पद्यजाति; गानप्रकार.

चत्तु (चंडावर्ण) (क) ना. — छत; वितान; आवरण; झाकण.

चत्र (चंडावर्ण) (क) ना. — छत्र; अन्नछत्र; धर्मार्थ वासप्राप्ताची
व्यवस्था.

चत्रिगे (चंडावर्ण) (क) ना. — 'चत्तरि' पहा.

चत्वर (चंडावर्ण) (सं) ना. — यज्ञभूमि; अंगण.

चत्वार (रि) (चंडावर्ण) (सं) ना. — चाराचा पाटा.

चद्र (चंडावर्ण) (क) ना. — चतुर; चौक; विस्तीर्ण स्थळ.

चद्रु (चंडावर्ण) (क) धा. — अस्ताव्यस्त होणे; दूर जाणे;
विस्तारणे; फेकणे; विखुरणे.

(क) ना. — चातुर्य; समजूत; अव्यवस्था; विस्कट.

चद्रिसु (चंडावर्ण) (क) धा. — वाढविणे; दूर करणे; रुंद करणे;
फेकणे; विखुरणे.

चद्रि (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्र; कापूर; हत्ती; सर्प.

चद्रु (रु) (चंडावर्ण) (क) ना. — नैपुण्य; जाणतेपण;
कौशल्य; जाणकारीपणा.

चद्रु (चंडावर्ण) (क) वि. — चतुर; कुशल; निपुण.

चद्रुंग (चंडावर्ण) (क) ना. — 'चतुरंग' पहा.

चद्रुरे (चंडावर्ण) (क) ना. — ज्ञानी स्त्री; हुषार स्त्री; समजदार
स्त्री.

चद्र (चंडावर्ण) (अ-दे) ना. — चादर; पांघरूण; प्रावरण.

चन् (चंडावर्ण) (क) ना. — तांबडेपणा; चांगुलपणा; स्वच्छता;
नीटनेटकेपणा; सौंदर्य.

चन (चंडावर्ण) (सं) अ. — केव्हाहि; तरीसुद्धा; 'चन' अव्ययात्मक
प्रत्यय. जसे कदाचन, किंचन वगैरे.

चंद्र (चंडावर्ण) (क) ना. — चंद्र; छंद; गुणधर्म; स्वभाव;

इष्ट गोष्ट; लहर चेंदूर; सौंदर्य; थाट; मनोहरता; आकार;

रीति; औचित्य; योग्यता; लावण्य.

चंद्रण (ल) (ळ) (चंडावर्ण) (क) ना. — चंदन; श्रीगंध

चंदनाचें झाड; देवी; ऐतिहासिक स्त्री.

चंद्रन (चंडावर्ण) (सं) ना. — 'चंदण' पहा.

— अक्षता (चंडावर्ण) (सं) ना. — गंगाक्षता.

चंद्रनाचल (चंडावर्ण) (सं) ना. — मलयपर्वत; सह्यागिरीचा
एक भाग.

चंद्रनावति (चंडावर्ण) (सं) ना. — कुलिंद राजाची राजधानी.

चंद्रनोपल (चंडावर्ण) (सं) ना. — सहाण.

चंद्र (चंडावर्ण) (अ-दे) ना. — चंद्र.

चंद्रबुर (चंडावर्ण) (क) ना. — चंद्रपूर; चंद्रलोक.

चंदि (चंडावर्ण) (क) ना. — आवार; भित्त; अर्धभित्त; पोवळें.

चंदिर (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्र; शशी; कुंकु; तांबडी वस्तु.

चंदु (चंडावर्ण) (क) ना. — चंद्र; दिनांक; तारीख; तिथि; मिति.

चंद्रक (चंडावर्ण) मोरपिसावरचा डोळा; हाताच्या बोटाचे नख;

चंद्राकार वर्तुळ; कंस () चिन्ह.

चंद्रकांत (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्रकांतमणि;

अमृतशिला; दुग्धमणि; स्फटिक; चंद्र.

चंद्रकांति (चंडावर्ण) (सं) ना. — चांदणे; कौमुदी; ज्योत्स्ना.

चंद्रकावि (चंडावर्ण) (क) ना. — एक प्रकारचा तांबडा रंग;
तांबडें लुगडें.

चंद्रकि (चंडावर्ण) (सं) ना. — मोर; मयूर.

चंद्रगुप्त (चंडावर्ण) (सं) ना. — मौर्य सम्राट; चंद्रगुप्त.

चंद्रचूड (शेखर) (चंडावर्ण) (सं) ना. — शंकर;
शिव.

चंद्रज (चंडावर्ण) (सं) ना. — बुध; बुधग्रह.

चंद्रज्योति (चंडावर्ण) (सं) ना. — चांदणे; चंद्रप्रकाश;

चंद्रज्योत (दारुकाम); शुक्लपक्ष.

चंद्रतिलक (चंडावर्ण) (सं) ना. — कपाळावरील मंगल
टिळा; सौभाग्यतिलक.

चंद्रदार (चंडावर्ण) (सं) ना. — नक्षत्र; चंद्रपत्नि.

चंद्रनखि (चंडावर्ण) (सं) ना. — रावणाची बहीण.

चंद्रप्रभ (चंडावर्ण) (सं) ना. — एक जैन तीर्थंकर.

चंद्रभागा (चंडावर्ण) (सं) ना. — पंजाबकाश्मीरकडील एक
नदी; पंढरपुराजवळील नदी.

चंद्रम (मसु) (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्रमा; चंद्र;
शशी.

चंद्रमंडल (चंडावर्ण) (सं) ना. — चंद्रबिंब; चंद्राकार.

चंद्रमति (चंडावर्ण) (सं) ना. — हरिश्चंद्रपत्नि; तारामति.

चंद्रमौलि (चंद्रमौलि) (सं) ना. - 'चंद्रचूड' पहा.
 चंद्रलेखे (चंद्रलेखे) (सं) ना. - चंद्रकला; चंद्ररेखा.
 चंद्रवंश (चंद्रवंश) (सं) ना. - चंद्राचा वंश; सोमवंश;
 यादव व कौरव पांडव यांचे कुल.
 चंद्रवदना (ने) (चंद्रवदना [नं]) (सं) ना. - सुंदरानना;
 चंद्रमुखी स्त्री; सुंदरा.
 चंद्रशाले (चंद्रशाले) (सं) ना. - गच्ची; माडी.
 चंद्रशिले (चंद्रशिले) (सं) ना. - चंद्रकांत मणि; अमृतशिला;
 दुग्धमणि.
 चंद्रहार (चंद्रहार) (सं) ना. - गळ्यातील दागिना.
 चंद्रहास (चंद्रहास) (सं) ना. - कुंतल देशाचा राजा;
 चंद्राला लाजविणारें सौंदर्य असलेला.
 चंद्रांगद (चंद्रांगद) (सं) ना. - इंद्रसेन राजाचा पुत्र.
 चंद्राचूड (चंद्राचूड) (सं) ना. - 'चंद्रचूड' पहा.
 चंद्रावप (चंद्रावप) (सं) ना. - चंद्रिका; कौमुदी; चांदणें.
 चंद्रात्मज (चंद्रात्मज) (सं) ना. - चंद्रपुत्र; बुध.
 चंद्रापीड (चंद्रापीड) (सं) ना. - शिव; तारापीडाचा पुत्र;
 कादंबरीचा प्रियकर.
 चंद्राभरण (चंद्राभरण) (सं) ना. - चंद्रालंकार शिव.
 चंद्रावलि (चंद्रावलि) (सं) ना. - राधेच्या वडील बहिणीचें
 नांव.
 चंद्राश्म (चंद्राश्म) (सं) ना. - 'चंद्रशिला' पहा.
 चंद्रि (चंद्रि) (सं) वि. - लकाकणारा; चकाकणारा.
 (सं) ना. - चंद्रपुत्र बुध; कपाळावर पांढरा ठिपका असलेली
 गाय; न्हैस; पितळी वाटी.
 चंद्रिके (चंद्रिके) (सं) ना. - चांदणें; ज्योत्स्ना; चंद्रप्रकाश;
 चाक्री; मुद्रा.
 चंद्रे (चंद्रे) (क) ना. - छत असलेली मोकळी पडवी; राहुटी.
 चन्न (चन्न) (क) वि. - सुंदर; चांगलें.
 चन्न (चन्न) (क) ना. - चांगलेपणा; सुंदर पुरुष; श्रेष्ठपणा,
 'चेन्न' पहा.
 चन्नग (चन्नग) (क) ना. - 'चेन्नग' पहा.
 चन्नंग (चन्नंग) (क) ना. - मुरूचे झाड; सरळ उंच वाढणारे
 झाड.
 चन्नंगि (चन्नंगि) (क) ना. - चणी; मसूर.
 चन्ने (चन्ने) (क) ना. - 'चेन्ने' पहा.
 चन्नेमणे (चन्नेमणे) (क) ना. - मसूरानी खेळावयाचा खेळ;
 मुलींचा एक खेळ.
 चप (चप) (क) ना. - वेळु; सळी.
 चपटे (चपटे) (चपटे [चपटे]) (क) धा. - जमीन चोपणें;
 बडवून साफ करणें; चोपून गुळगुळीत करणें.

—मृगु (मृगु) (क) ना. - बसके नाक; नकटे नाक.
 चपल (चपल) (सं) वि. - हुषार; चंचल; क्षणिक; अस्थिर;
 तरतरीत; उद्धट; अशिक्षित.
 (सं) ना. - आशा; आकांक्षा; चप्पल; पादरक्षा.
 चपला (ले) (चपला [ले]) (सं) ना. - विद्युत; वीज; भाग्य;
 संपत्ति; लक्ष्मी; आशा; चंचल स्त्री; व्यभिचारिणी; जीम.
 चपलत्व (ते) (चपलत्व [ते]) (क) ना. - चपळाई;
 चपलतन (चपलतन) (चपलतन [ते]) चापत्य; चंचलता; अस्थैर्य.
 चपाटि (चपाटि) (क) ना. - सपाटी; गिजवीज; चापट; थप्पड;
 तुडवण; लूट.
 चपाति (चपाति) (अ-दे) ना. - चपाती; गव्हाची पोळी; रोटी;
 दशमी.
 चपायिसु (चपायिसु) (क) धा. - चोरी करणें; छापणें;
 लावणें; पत्ते पिसणें.
 चपेटे (चपेटे) (सं) ना. - तळहाताची थप्पड; चापट;
 वाघ किंवा मांजर यांच्या पंजाचा तडाखा.
 चप्पडि (चप्पडि) (क) ना. - वंचना; फसवणूक; ठकबाजी.
 —हाकु (हाकु) (क) धा. - व्यत्यय आणणें; धोंड घालणें;
 हरकत घेणें.
 चप्पटे (चप्पटे) (क) ना. - टाळी; चपेटा.
 चप्पन्न (चप्पन्न) (अ-दे) ना. - छप्पन्न.
 —देश (देश) (क) ना. - छप्पन्न प्रमुख राष्ट्रे; जगत्.
 चप्पर (चप्पर) (क) ना. - झोपडी; छप्पर; मांडव; मंडप; वरचें
 आवरण; छावणी.
 चप्परणे (चप्परणे) (क) ना. - पोपटाचा ध्वनि; पक्षांची
 किलबिल; पवर्गी शब्द; मोह; प्राण्यांना दिलेले प्रोत्साहन.
 चप्परिग (चप्परिग) (क) ना. - एक प्रकारचे गवत.
 चप्परिसु (चप्परिसु) (क) धा. - पाठ थोपटणें; लडू मारणें;
 दंड थोपटणें; प्रोत्साहन देणें; तोंडानें चपचप असा आवाज करणें.
 चप्पलि (चप्पलि) (अ. दे) ना. - वहाणा; पायतण; जोडा.
 चप्पलिसु (चप्पलिसु) (क) धा. - टाळी वाजविणें; दंड थोपटणें.
 चप्प (प्पा) ले (चप्प [प्पा] ले) (क) ना. - टाळी; करताडन;
 उत्तेजक शब्द.
 चप्पे (चप्पे) (क) वि. - वेचव; सालपट; टसा; छाप; मुद्रा;
 कमरेचे मागील खळगत.
 चबक (कु) (चबक [कु]) (अ. दे) ना. - चाबूक; कोरडा;
 कमची; वेत.
 चमकिसु (चमकिसु) (अ. दे) ना. - तेजःपुंज करणें; ओप
 देणें; चकचकीत करणें.
 चमकु (चमकु) (अ. दे) ना. - चकाकी; लकाकी; दीप्ति;
 कांती.

चमटिगे (चंमूळींगी) (क) ना. - कातळ्याचा पट्टा; चामड्याचा कमरपट्टा.

चमत्करिसु (चंमूळुंरिसु) (क) धा. - विस्मय वाटणें; आश्चर्य वाटणें; हातचलाखी दाखवणें.

चमत्कार (कृति) (चंमूळुंरु [डुंळी]) (सं) ना. - चातुर्य; आश्चर्य; झळक; मनोहरता; विनोदी खेळ; माया विद्या.

चमर (चंमूरु) (सं) ना. - तिबेटी याक बैल; झुबकेदार शोपटीचा बैल; एक दैत्य; लांगंगावन; चवरी; चामर.

चमररुह (चंमूरुंरुळ) (सं) ना. - चामर.

चवरि (री) (चंमूरु [०९]) (सं) ना. वनगाय; याकमादी; चवरी; चौरी; गंगावन.

चमस (चंमूस) (सं) ना. - ऋषभ देवाचा पुत्र; सोमरस पिण्याचें पात्र; एक गोड खाद्य.

चमु (मू) (चंमू [मूळ]) (सं) ना. - सैन्य विभाग; सेना.

चमूष (पति) (चंमूष [मूळी]) (सं) ना. - सेनापति; सेनाध्यक्ष.

चमूर (चंमूरु) (सं) ना. - पुंडरीक; कमळ; वाघ; चित्ता.

चमरु (चंमूरु) (सं) ना. - एक जातीचा मृग;

सांबर.

चंप (चंमू) (सं) ना. - एक फुलझाड; चंपक.

चंपक (चंमूक) (सं) ना. - चाफा; चाफ्याचें फूल.

चंपकमाले (चंमूकंमूळी) (सं) ना. - चाफ्याच्या फुलांची माल; चंद्रहासपत्ति.

चंपका (चंमूकं) (सं) ना. - हंसध्वजाची राजधानी.

चंपु (चंमू) (सं) ना. - गद्यपद्यात्मक काव्य.

चंपे (चंमू) (सं) ना. - सुगंध; सुवास; परिमळ.

चंक्क (कवरे) (चंमूक [चंमू]) (क) ना. - एक चर्मवाद्य; संबळ; ढोल.

चंवार (चंमूवरु) (क) ना. - मसाल्याचे साहित्य; चांभार; चर्मकार.

चंबु (चंमू) (क) ना. - तांब्या; जलपात्र; तांब्याचें वा पितळेचें भांडें; गड्ड.

चंबुकुटिग (चंमूकूळींग) (क) ना. - तांबट; चिवाडी.

चंबोन् (चंमूळोन्) (क) ना. - तांबे; ताम्र 'चंबोन्' पहा.

चम्म (चंमू) (क) ना. - चर्म, कातडे.

चम्मचे (चंमूळी) (क) ना. - चमचा, डाव.

चम्मटिगे (चंमूळींगी) (सं) ना. - 'चमटिगे' पहा.

चम्मलि (ळिके) (चंमूळी [चंमू]) (सं) ना. - केतु राहु ग्रह; एक प्रचंड मासा.

चम्मळिगे (चंमूळींगी) (क) ना. - चप्पल; पायतन; पादत्राण.

चय (चंमू) (सं) ना. - समूह; रास; दीग; संघ.

चयन (चंमू) (सं) ना. - संचय; गुंप; वेच; गोळा केलेले; एकत्रीकरण; संग्रह.

कुसुमचयन (कुसुमचंमू) (सं) ना. - माळ; गुच्छ.

चर (चंरु) (सं) वि. - चालणारा; जाणारा; हलणारा;

संचलणारा; चरणारा.

(सं) ना. - चारक; सेवक; दूत; गुप्तचर.

चरक (चंरुक) (अ. दे.) ना. - सूत काढण्याचा रहाट; चरखा.

(सं) ना. - गुप्तचर; मंत्रवादी; भिक्षु; खाऊन फिरणारा;

'चरक' ग्रंथाचा लेखक.

चरकि (चंरुकि) (क) ना. - लहान चरक; घाणा.

चरट (चंरुटी) (क) ना. - भुस्सा; नीरस; निरुपयोगी वस्तु;

टरफल; निःसत्त्व पदार्थ.

चरण (चंरण) (सं) ना. - खाद्य; चारणी; सरणें; हालचाल;

पाय; वेदांतील एक शाखा.

—सेवक (की) (नैवर्त [क]) (सं) ना. - दासदासी;

पदसंवाहक; मर्दन करणारे सेवक.

चरणकमल (चंरणकंमूळ) (सं) ना. - पदकमल; पद्मपद.

चरणतल (चंरणतळ) (सं) ना. - पायाचा तळवा.

चरणयुग (गुल) (चंरणयुग [गुल]) (सं) ना. - पायांची जोडी; पदयुगम.

चरणवात्मिक (चंरणवात्मीक) (सं) ना. - हत्तीरोग झालेला पाय.

चरणायुध (चंरणयुध) (सं) ना. - तरवार; झुंजार कोंबडा; गाढव.

चरपु (चंरुपु) (सं) ना. - गणपतीला समर्पण केलेला नैवेद्य.

चरबि (चंरुबि) (अ. दे.) ना. - चरबी; मांदा; मेद.

चरम (चंरुम) (सं) वि. - अंतिम; शेवटचा; नीच; अवमान कालीन; शाश्वत.

(सं) ना. - पाठ; पृष्ठ.

—अंग (अंग) (सं) ना. - मोक्षप्राप्तीच्या पूर्वीचा देह.

चरथिसु (चंरुथिसु) (क) धा. - चारणें; हलविणें; चालविणें; स्थलांतर करणें.

चरंति (चंरुंति) (सं) ना. - जंगम; ब्रह्मचारिणी; अस्थिर फिरस्ता.

चरलिंग (चंरुलिंग) (सं) ना. - वीरशैवस्वामी;

चरजंगम (चंरुजंगम) (सं) ना. - जंगम; भ्रमंती.

चरविगे (चंरुविगी) (क) ना. - चरवी; कासंडी; मोठ्या तोंडाचा गुंड.

चराचर (चंराचरु) (सं) ना. - स्थावरजंगम; स्थिरचर; चलाचल.

चरादाय (चंरादाय) (सं) ना. - बेवारशी वस्तूपासून सरकारांत येणारा पैसा; लाचेचा पैसा; लाच.

चरायि (ಚರಾಯಿ) (क) ना. - गवतचारा वगैरेसाठी मालकाला दिलेला पैसा; चारणीचा फाळा.

चरास्ति (ಚರಾಸ್ತಿ) (अ. दे) ना. - पैसा; सोने, मोती, रत्ने वगैरे धन.

चरि (ಚರಿ) (सं) ना. - जाणारा; संचारी; आचरण.

चरिगे (ಚರಿಗೆ) (क) ना. - सुगीच्या पूर्वी केलेले शेतजेवण; चर्या; चलन; आचरण; जैनभोजन; सूर्यास्तापूर्वी होणारी जैनमुनीची पाद्यपूजा; तांब्या; जलपात्र; भात शिजवण्याचे भांडे.

चरिगेवोगु (ಚರಿಗೆವೊಗು) (क) धा. - प्रयाणास निघणे; फिरणे.

चरित (ಚರಿತ) (सं) ना. - चरित्र; वर्तन; स्वभाव; इतिहास; बखर; साहस कृत्य; संगीत काव्य; छंदोबद्ध पद्य.

चरिताथे (ಚರಿತಾಥೆ) (सं) ना. - उपजीवन; कृतकृत्यता; कर्तव्यपूर्ति; साफल्य; उद्देशसमाप्ति; सिद्धी; लाभालाभ.

चरित्र (ಚರಿತ್ರ) (सं) ना. - इतिहास; 'चरित' पहा.

—क (गा) र (ठ) [गठ] णं (सं) ना. - बखरकार; इतिहास-लेखक.

चरिसु (इसु) (ಚರಿಸು [ಇಸು]) (क) धा. - जाणे; हलणे;

फिरणे; चालविणे; जमवून घेणे; हातीं घेणे; आचरणे; पाहणे; जमविणे.

चरिणु (ಚರಿಣು) (सं) वि. - चंचल; चपल; अस्थिर; आंदोलित.

चरु (ಚರು) (सं) ना. - यज्ञांतील आहुति; हविष्य; अन्नपात्र; बलिदानाची वस्तु.

चरुपु (ಚರುಪು) (क) ना. - 'चरपु' पहा.

चरुट (ಚರುಟ) (क) ना. - मांसान्न; गोड खाद्य.

चर्च (ಚರ್ಚ) (अ. दे) ना. - खिस्तमंदीर इगर्जा; गिरिजा; सूर्य.

चर्चरि (ಚರ್ಚರಿ) (सं) ना. - एक वाद्य; चुरशीची चढाओढ; संगीतविशेष; श्लोक पठण; खेळांतील गोंगाट; तोंडपुजेपण; सण; कुरळे केस.

चर्चिके (ಚರ್ಚಿಕೆ) (सं) ना. - सुगंधलेप; उटणे; उजळणी; पुनराभ्यास; प्रतिबिंब; झाकण.

चर्चित (ಚರ್चित) (सं) वि. - चर्चा केलेले; विचार केलेले; वादविलेले; चोपडलेले.

चर्पट (ಚರ್ಪಟ) (सं) ना. - तळहात.

चर्चु (ಚರ್ಚು) (क) धा. - संगोपन करणे; ठेचणे; कुटणे; (अ. दे.) ना. - खिस्तमंदीर.

चर्चे (ಚರ್ಚೆ) (सं) ना. - सुगंधिद्रव्यलेपन; आलोचना; विचार; मनन; चिंता; चामुंडी; दंगा; शोध; वाद; उक्ति; व्रत; चेष्टा; प्रतिमा; बुदबुद; पोरकटपणा.

चर्म (ಚರ್ಮ) (सं) ना. - कातडे ढाल; शस्त्र; 'गुराणि' पहा.

—कार (ಕಾರ) (सं) ना. - चांभार; कातडकाम करणारा.

—गत (ಗತ) (सं) वि. - अंगाला चिकटलेले.

—कर्पट (ಕರ್ಪಟ) (सं) ना. - पोते; बुदल.

—चक्षु (ಚಕ್ಷು) (सं) ना. - भौतिक दृष्टि; बाह्य दृष्टि.

चर्मण (ಚರ್ಮಣ) (सं) वि. - हजरजबाबी; बिरबल;

प्रत्युत्पन्नमति; वाग्मी.

चर्मसेवक } (ಚರ್ಮಸೇವಕ) (क) ना. - भाता; लोहाराचा
चर्मसेविके } (ಚರ್ಮಸೇವಿಕೆ) भाता; फुंकणी.

चर्मयष्टिके (ಚರ್ಮಯಷ್ಟಿಕೆ) (क) ना. - चाबूक; कमची; कोरडा;

चर्मरत्न (ಚರ್ಮರತ್ನ) (सं) ना. - उत्तम ढाल; 'गुराणि' पहा.

चर्मि (ಚರ್ಮಿ) (सं) ना. - ढालधारी सैनिक; ढालईत; शिर-च्छेद करणारा.

चर्य (ಚರ್ಯ) (सं) ना. चर्या; वागणूक; वृत्ती; आचरण;

रूढी; जैनमुनीचे भोजन.

चर्वण (ಚರ್ವಣ) (सं) ना. चर्चा; ओढाताण; समारोप.

चर्वित (ಚರ್ವित) (सं) वि. गत; दातांनी चाबून तोडलेले.

—चर्वण (ಚರ್ವಣ) (सं) ना. - उधळणूक; पिष्टपेष्टण.

गाडलेलेच गाणे; बोललेले बोलणे.

चर्वितक (ಚರ್ವितಕ) (सं) ना. - ओढाताण; भक्षण; कृतकार्य.

चल (ಚಲ) (सं) वि. - हलणारा; चंचल; कंपित; भ्रमित; अस्थिर; उठणारा.

(क) ना. - छळ; हेकेलोरपणा; निग्रही स्वभाव; हट्टी.

—वादी (ವಾದಿ) (सं) वि. - हट्टवादी; आपला हट्ट

न सोडणारा;

महाराची पोतजात.

चलक (ಚಲಕ) (सं) ना. - हस्त लावव; हातचलाखी; नजरबंदी;

गारुडी; जादुगार.

चल(लं) कु } (ಚಲ [ಲಂ] ಕು) (क) धा. - फेकणे; हातातून
चलंगु } (ಚಲಂಗು) निसटणे; हिसकावणे; हात फिरवणे.

चलत् (ಚಲತ್) (सं) वि. - हलणारे; चालणारा; कापणारा; वापरांत असलेला.

—चित्र (ಚಿತ್ರ) (सं) ना. - चित्रपट; सिनेमा; बोलपट.

चलत्व (ಚಲತ್ವ) (सं) ना. - फिरती; गतिमानता; अस्थिरता.

चलवि (ಚಲವಿ) (क) ना. - कौबड्याच्या मांसाचे निवालेले पदार्थ.

चलनक (ಚಲನಕ) (सं) ना. - चोळी; स्त्रियांचे कपडे.

चलाकु (ಖಿ) (ಚಲಾಕು [ಖಿ]) (अ. दे) ना. - चापल्य;

चुणचुणीतपणा; 'चलक' पहा.

चलायिसु (ಚಲಾಯಿಸು) (क) धा. - चालविणे; संपविणे;

सांगितल्याप्रमाणे करणे; प्रयोग करणे; यथासंग करणे.

चलावणे (ಚಲಾವಣೆ) (क) वि. - वर्तन; आचरण; चाल;

वापर; नाण्याची अदलाबदल; चलनविनिमय. पद्धती;

चलि (ಚಲಿ) (सं) वि. - जाणारी; गतिमान; चालणारी.

—पुमन्चलि (ಪುಮ್ನ ಚಲಿ) (सं) वि. - पुरुषाच्या मागे लागणारी.

चलि (ಚಲಿ) (क) धा. - खुरटणें; खुजे होणें; दमणें; शिपडणें; थंड होणें.

चलित (ಚಲಿತ) (सं) वि. - गत; गतिमान; चालविलेला; निघालेला; डुलणारा; डोलणारा.

चलुवु (ಚಲುವು) (क) ना. - 'चेलक' पहा.

चलों (ಚಲಂ) (क) वि. - सुंदर; उत्तम; चांगलें; मनोहर.

चल (ಚಲ) (क) ना. - विनोद; आत्मानंद; हास्य; हर्ष; सुख; सरस.

—आट (ಆಟ) (क) ना. - विनोद; खेल; रंगखेळी.

—गाति (ಗಾತಿ) (क) ना. - रसिका; विनोदिनी; आश्चर्यवती; पिटाळी; पळवणूक.

—वत्तर (ವತ್ತರ) (क) ना. - विदूषक; हंसत टोमणे मारणारा.

चलण (ಚಲಣ) (क) ना. - चड्डी; विजार; पायजमा.

चलपिल्लि (ಚಲಪಿಲ್ಲ) (क) ना. - अव्यवस्थितपणा; अस्ताव्यस्तता; वाट फुटेल तिकडे गमन.

चलि (ಚಲಿ) (क) ना. - आरसा; आयना; दर्पण; आदर्श; 'जलि' पहा.

चलु (ಚಲು) (क) धा. फेकणें; निघणें; खाऊन फिरणें; तुडवून बाहेर निघणें.

चलु(तन) (ಚಲು[ತನ]) (क) ना. - वांडपणा; अपहास्य; निंदा; हलकी वागणूक.

चलु (ಚलु) (क) ना. - सौंदर्य; मनोहारिता; चांगुलपणा; तेज.

चले (ಚಲೆ) (क) ना. - लांबी; दातृत्व; दानीपणा.

चेल्लेग (ಚಲ್ಲೆಗ) (क) ना. - तीव्र दृष्टि; दूरदृष्टि; विशाल नेत्र.

चवकि (ಚವಕಿ) (क) ना. - चतुष्टिका; चौकी; लाक्षागृह; पोलीसचौकी; यल्लमा देवीच्या भक्तांचे एक तंतुवाद्य.

चवडिके (ಚವಡಿ) (क) ना. - चौक; चावडी; चवरी.

चवर (ಚವರ) (क) ना. - 'चमरि' पहा; चोर; चोरी; चोरकर्म.

चव (ಚವ) (क) ना. - 'चमरि' पहा.

चवल (ಚवल) (क) ना. - चौलकर्म; जावळ; क्षौर; चर्म; दोन आण्याचें नाणें.

चवलंब (ಚवलಂಬ) (क) ना. - डोळ्याची पापणी.

चवि (ಚವಿ) (क) ना. - कांती; छबी; झळाळी; प्रकाश.

चवुकळि (ಚವುಕಳಿ) (क) ना. - चौक; चौकोन; चौकडा.

चवुकि (ಚವುಕಿ) (क) ना. - चामुंडी; क्रूर देवी; कलिका.

चवुरि (लि) (ಚವುರಿ [ಲಿ]) (क) ना. - चवरि; केसाळ घोडा; केसाची डोक्यातील चवरीग; गंगावन; केसांचें शिरोभूषण.

चषक (ಚಷಕ) (सं) ना. - पानपात्र; मद्याचा प्याला.

चहड (डि) (ಚಹಡ [ಡಿ]) (क) ना. - चहाडी; अपप्रचार.

चहा (ಚಹಾ) (क) ना. चहाची पूड; चहापेय. (चहा चीनातून भारतांत आला.)

चळक (ಚಳಕ) (क) ना. - वेग; चमत्कार; तीव्रता; सामर्थ्य; जबरदस्ती; शिडकावा; शिपडणी; प्रोक्षण; सांघेघरणें.

—नीरु (ನೀರು) (क) ना. - प्रोक्षणाचें पाणी; मार्जनाचें जल.

चळ (ಚಳ) (क) ना. - 'चल' पहा. चपलता; खाज; चकाकी.

चळगति (ಚಳಗತಿ) (सं) ना. - चपलगति; वेग; तीव्रता; चुणचुणीतपणा.

चळचमत्कृति (ಚಳಚಮತ್ಕೃತಿ) (सं) ना. - अत्यंत विस्मयकारक वेग; अतिशीघ्र गति.

चळत् (ಚಳತ್) (सं) वि. - 'चलत्' पहा.

चळते (ಚಳತೆ) (सं) ना. - चांचल्य; कंपन; थरकाप; डोल; वेग.

चळवळिके (ಚಳವಳಿಕೆ) (क) ना. - चळवळ; चमत्कार; क्रांती; गडबड.

चळय (ಚಳಯ) (क) ना. - पाण्याचा शिडकावा; फवारा; शिपडणी.

चळवळ (ಚಳವಳ) (अ.दे.) ना. - चलनवलन; क्रांतीकारक आंदोलन; अशांति; योजना; कार्यकलाप.

चळि (ಚಳಿ) (सं) धा. - चालणें; दमणें; अडचणीत येणें; कंटाळा येणें; मूर्छित होणें; निस्तेज होणें; तळहातास जखम होणें; न निभावणें; शक्तिहीन होणें.

(क) धा. - घोंस लगडणें.

(क) ना. - शीत; थंडी; धुकें; हिम; गारवा.

चळिकदिर् (ಚಳಿಕದಿರ್) (क) ना. - शीत कर; शीतलकिरण; चंद्रकिरण.

चळिकदिर (ಚಳಿಕದಿರ) (क) ना. - शीत किरण चंद्र.

चळिकदिरकल् (ಚಳಿಕದಿರಕಲ್) (क) ना. - चंद्रकांतमणि; स्फटिक; दुग्धमणि.

चळिके (ಚಳಿಕೆ) (क) ना. - फुलांचें कंकण.

चळिवु (ಚಳಿವು) (क) अ. - थंडी वाजून; दमून; कुरूपणें; दात कुचकामी झाल्यानें; कुडचाभर.

चळिवेटु (ಚಳಿವೆಟ್ಟು) (क) ना. - हिमपर्वत, बर्फाचा डोंगर.

चळिवेटुगि (ಚಳಿವೆಟ್ಟುಗಿ) (क) ना. - हिमनगकन्या; पार्वती.

चळिवेटुलिय (ಚಳಿವೆಟ್ಟುಲಿಯ) (क) ना. - शिव; हिमालयाचा जावई.

चळिय (यु) (ಚಳಿಯ [ಯು]) (क) ना. - कूज; लकाकी; फवारा; शिपडणूक.

चलिसु (७५५) (क) धा. - दमविणें; हंगवणें; निंदा करणें;
पुढें चालविणें, 'छलिसु' पहा.

चळे, (कोडु) (७५९ [७५५]) (क) धा. - पाणी शिंपडणें,
सडा घालणें; पसरणें; भरून राहणें; गाळणें.

चळु (७५५) (क) ना. - वाकणारा वेत; लहान सलाकी; शलाका.

चळुगुरु (७५५ गुरु) (क) ना. - लांब चांगली नलें.

चळुहणु (७५५ हणु) (क) ना. - लोणच्याच्या उपयोगी
फळ.

—तिनिसु (७५५) (क) धा. - पुरेपुरें करणें; उडाणटप्पूपा
करणें.

चा (७५) (क) ना. - बैल हाकण्याचा उद्गार; चहाचें पान.

चाक (७५८) (क) ना. - वेग; चापल्य; हुशारी; चोखपणा; चक्र.

चाकचक्यते (७५८ चक्यते) (क) ना. - अतिचपलता; उत्तम
कार्यक्रम; चकाकी.

चाकर (७५८) (अ. दे) ना. - सेवक कार्यकर्ता; नोकर;
कामकरी.

चाकरि (७५८) (अ. दे) ना. - सेवा; नोकरी; काम; अधिकार;
हुदा.

चाक्रिक (७५८) (क) वि. - स्तुतिपाठक; खुषमस्कन्या;
तोंडपूजक.

चाक्षुष (७५८) (सं) वि. डोळ्यासंबंधी; डोळ्याला
दिसणारा; दृष्टिसमोरचा.

चाग (७५८) (क) ना. त्याग; दान; सुटका; मुक्ति; वितरण;
हिरवा रंग.

चागि (७५८) (क) वि. त्यागी; दानी.

चा (चां) गु (७५८ गु) (क) अ. भले! बापु! भले रे
भले.

चाबु (७५८) (क) धा. - पुढे ढकलणें; विस्तारणें; रुंद करणें;
उताणें झोपणें; लांब करणें.

(क) ना. - देह; बाण; किरीट.

चांचल्य (७५८ चल्य) (सं) ना. - चंचलपणा; हेलकावा;
अस्थिरता; चलन.

चाटक (७५८) (सं) ना. - मंत्रवाद; मायाविद्या; जादू.

चाट (७५८) (क) ना. - चावूक; कमची; कोरडा; चामड्याची
वादी.

चाटु (७५८) (सं) वि. - प्रिय; कुशल; स्तुति करणारा; जादू
करणारा; चतुरोक्ति; तोंडपूजे भाषण; गौरवानें बोलणें.

(क) ना. - आश्रय; आधार.

—चन (७५८) (क) ना. - फसवणूक; चातुरी; चमत्कार.

चाडि (७५८) (क) ना. - चहाडी; निंदा; आक्षेप; दुस्तर.

—ग (गार) (८ [८००]) (क) वि. - चहाडखोर; निंदक.

चाण (७५८) (क) ना. - छत्री; उळी; पटाशी.

चाणक्य (७५८ क्य) (सं) ना. - विष्णुगुप्त; कौटिल्य; चंद्रगुप्ताचा
मंत्री.

चाणूर (७५८) (सं) ना. - कृष्णबलरामांशी युद्ध करणारां
जेठी; कंसाचा आश्रित मल्ल.

चांडाल (७५८) (सं) ना. - महार; चांडाळ; घाण पदार्थ
खाणारा.

चात (७५८) (सं) ना. - एक राक्षस; सूत कातण्याची चाती; कदर.

चातक (७५८) (सं) ना. - याचक; चातकपक्षी; मेघांतील
जलपानावर जगणारा पक्षी.

चातुर (७५८) (सं) वि. - चातुर्याचे; चारीशी संबंध असलेले

चातुरंग (७५८) (सं) वि. - चतुरंग सैन्याशी संबंधित.

चातुरिय (७५८) (सं) ना. चातुर्य; नैपुण्य; जाणतेपणा.

चातुर्दंत (७५८) (सं) ना. - ऐरावत; चार दातांचा हत्ती.
(सं) वि. - हत्तीविषयक; ऐरावती.

चातुर्वैल (७५८) (सं) ना. - 'चातुरंग' पहा.

चातुर्मास (७५८) (सं) ना. - चार महिने आचारण्याचें
व्रत; आषाढ एकादशी ते कार्तिक एकादशीपर्यंतचा काळ.

चातुरमास्य (७५८) (सं) ना. - चार महिने
आचरण्याचें व्रत.

चातुर्य (७५८) (सं) ना. - चतुरपणा; कौशल्य; नैपुण्य;
जाणतेपणा.

चातुर्वर्ग (७५८) (सं) वि. - चारवर्गासंबंधी.

चातुर्वर्ण्य (७५८) (सं) वि. - चारवर्णासंबंधी.

चातुर्वर्ण्यम् (७५८) (सं) वि. - चार वेदविषयक.

चादगे (७५८) (क) ना. - 'चातक' पहा.

चांदणि (७५८) (अ-दे) ना. - चंद्रप्रकाश;
चांदणें.

चांदस (७५८) (क) वि. - छंद्राविषयी; वेदानुयायी ब्राह्मण;
वैदिक.

चांद्र (७५८) (सं) वि. - चंद्रासंबंधीचें.

चांद्रमस (७५८) (सं) ना. - अमृतशिला;

चंद्रकांत; चंद्रकला.

चांद्रमास (७५८) (सं) ना. - चंद्रगतीवरून केलेली
कालगणना; चैत्रवैशाखादि बारा महिने.

चांद्रमान (७५८) (सं) ना. - चंद्रगतीनुसार केलेली
कालगणना.

चांद्रायण (७५८) (सं) ना. - चंद्रगतीवर आधारलेलें
व्रत.

(सं) वि. - चंद्रगतीसंबंधी.

चाप (चाप) (सं) ना. - धनुष्य; धनुराशी; इंद्रधनुष्य; मुद्रण.
 चापखाने (चापखाने) (अ-दे) ना. - मुद्रणालय; छापखाना.
 चापट्ये (चापट्ये) (क) वि. - वंचक; जार; ठग; भटक्या;
 फटिंग.
 चापमाक्षिका (चापमाक्षिका) (क) ना. - द्राक्षे; मध.
 चापल (ल्य) (चापल [ल्य]) (सं) ना. - चपळाई;
 चुणचुणीतपणा; थरकाप; लवलव; आकांक्षा.
 चापलते (ता) (चापलते [ता]) (सं) ना. - चपलता; धनुष्य;
 आत्मा; माता.
 चापु (चापु) (क) ना. - मृदंगावरील थाप; चर्मवाद्य वाजविणें;
 मुद्रा; ताल; नियम; चापटी.
 चामर (चामर) (सं) ना. चवरी; कुंचा; चवरीच्या केसांचा
 पंखा; राजमयीदा चिन्ह; झाडणी.
 —गिति (गिति) (क) ना. - चवरी ढाळणारी.
 चामीरक (चामीरक) (सं) ना. - चामीर देशांत जन्मणारे सोने.
 चामुंडि (चामुंडि) (सं) ना. - दुर्गा; पार्वती; सोवळी;
 विधवा.
 चांपैयिक (चांपैयिक) (सं) ना. - चाप्याचें झाड;
 नागकेशर; सोने.
 चाये (चाये) (क) ना. - छाया; सावली; आश्रय; अनुकरण.
 चार (चार) (सं) वि. - जाणारा; चलविचल होणारा.
 (सं) ना. - सेवक; गमन; हेर; गुप्तचर; तुरुंग;
 बधनें; कांबळें; रेघ; कृत्रिम विष.
 चारक (चारक) (सं) ना. - 'चार' पहा; पुढारी.
 चारचक्षु (चारचक्षु) (सं) ना. - राजा; हेर हेच ज्याचे नेत्र
 आहेत असा.
 चारण (चारण) (सं) ना. - देवगायक भाट; राजवंशावळ
 सांगणारा; स्तुतिपाठक; संचारी; भटकणारा; योगी.
 चारटे (चारटे) (क) ना. - असंख्य पायांचा एक क्रीट.
 वनस्पतिविशेष; सुसळाचे वेढणें; वेढें.
 चारि (चारि) (सं) वि. - करणारा; जाणारा; चालवणारा;
 (सं) ना. - नृत्यपद्धति; नर्तनाचा पदव्यास.
 (क) ना. - युक्ति; उपाय; ध्येय.
 —परि (परि) (क) धा. - युक्तीनें साधणें; उपायानें पुढें
 सरकरणें.
 चारित्र (चारित्र) (सं) ना. - वर्तन; कृत्य; आचार; इतिहास;
 धर्म; विसर्जन.
 चारिसु (चारिसु) (क) धा. - वाटणें; खलणें; वासणें; घोटणें;
 मर्दन करणे.
 चारु (चारु) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर; हितकर.
 (सं) ना. रस; सार; बृहस्पति.

—करण (करण) (सं) ना. - पुढें देणें; झीज.
 चारुक्शर (चारुक्शर) (सं) ना. - नागकेशर; कोरट; कारलें.
 चारुवटेय (चारुवटेय) (क) ना. - नीच; जार; कपटी; ठग;
 फसविणारा.
 चार्चिक्य (चार्चिक्य) (सं) ना. - उटीलेप; सुगंधी द्रव्याचें
 मर्दन.
 चार्मण (चार्मण) (सं) ना. - चामड्याचें झाकण.
 चार्वाक (चार्वाक) (सं) ना. - एक भौतिकवादी; नास्तिक;
 चार्वाककृषि.
 चालन (चालन) (सं) ना. - चालना; आंदोलन; स्थलांतर;
 टिलाई.
 चालनि (नी) (चालनि [नी]) (सं) ना. - चालण; गाळणी.
 चालिसु (चालिसु) (क) धा. - चालविणें; हलविणें; चालणें;
 गाळणें.
 चालु (चालु) (क) ना. - वर्तन; रीति; व्यवहार; बोड्याची
 चाल.
 चावटि (चावटि) (क) ना. - चाबूक; कोरडा; आसूड; फटका;
 कमची.
 चावटेय (चावटेय) (क) ना. - ठक; फसव्या; जार; चाबूक
 मारणारा.
 चावडि (चावडि) (क) ना. - चौकी; मंडप; स्थान; कचेरी;
 सभागृह; लोकसमूह; चावडी; न्यायालय; पडवी; घरापुढील
 अंगण.
 चावणि (चावणि) (क) ना. - छावणी; पुढील छप्पर; माळा;
 सैन्यतळ.
 चावल (चावल) (क) ना. - चपलता; चुणचुणीतपणा.
 —इसु (इसु) (क) धा. - निराकरणें; काढून टाकणें; हाकलून
 लावणें; पिटाळणें.
 चाक्ष (चाक्ष) (सं) ना. - तासपक्षी; निळापक्षी; 'खंजरीट' पहा.
 चाळ (चाळ) (सं) ना. - राहू; कोंडा; दुर्दैवाचा काळ;
 विपत्काळ; चाळ; घरांची ओळ.
 चाळक (चाळक) (सं) वि. - उपद्रव्यापी; नाही तो उद्योग
 करणारा; चेष्टा करणारा.
 चाळयिसु (विसु) (चाळयिसु [विसु]) (क) धा. - इकडे
 तिकडे फिरणें; चाळ करणें; विस्तारणें.
 चाळि (चाळि) (क) ना. - वर्तन; रूढी; चाल; रीति; अभ्यास;
 चट; गुण; खोड.
 चाळिसु (चाळिसु) (क) धा. - पराजित होणें; उत्तेजित होणें;
 चाळवणें; ओढणें; थट्टा करणें; निंदणें; आंदोलणें.
 चाळीसु (चाळीसु) (अ. दे) ना. - चष्मा; चाळशी; दृष्टिदोष;
 आरशी; 'कन्नडक', पहा

चालैय (चालैय) (क) ना. - उडत उडत जाणें; दत्त म्हणून पुढें येणें; गतिभाव.

चिः (चिः) (क) अ. - तिरस्कारदर्शक अव्यय; छीः थूः वौरे जुगुप्सा शब्द.

चिकणी (चिकणी) (क) ना. - सार; घनता; भरीवपणा; चिकणी सुपारी; कोवळी सुपारी.

चिकित्से (चिकित्से) (सं) ना. - उपचार; योगक्षेम; सूक्ष्मविचार.

चिकित्सक (चिकित्सक) (सं) ना. - वैद्य; उपचार करणारा; विचारक.

—बुद्धि (बुद्धि) (सं) ना. - सूक्ष्मबुद्धि; दूरवर विचार करणारा; सूक्ष्ममति.

चिकीर्षे (चिकीर्षे) (चिकीर्षे [चिकीर्षे]) (सं) ना. - काम करण्याची इच्छा; कार्याकांक्षा; युक्ति; औत्सुक्य.

चिकुर (चिकुर) (सं) वि. - चंचल; अविचारणीय; फाजील; उद्धट.

(सं) ना. केशपाश; कुरळे; मांगेपुढें न पाहतां केलेली परपीडा.

चिक (चिक) (क) ना. - बाळपण; लहानपण; जाळें.

चिकट (चिकट) (क) ना. - डास; चिकाटी.

चिकण (चिकण) (सं) वि. - विनयशील; गुळगुळीत; दाट; सांद्र; निसरणारे; मृदु; वड.

चिके (चिके) (चिके [चिके]) (क) ना. - नक्षत्र; चांदणी; तारका; टिळा; टिपका; खूण; सुपारी; उंदीर.

चिगरि (चिगरि) (चिगरि [चिगरि]) (क) ना. - मृग; हरिण. सांबर; हरिणबाळ; शावक.

चिगरु (चिगरु) (चिगरु [चिगरु]) (क) धा. - कोंब येणें; अंकुरणें; फुटणें; पालवी फुटणें.

(क) ना. - कोंब; मोड; मोळका; पालवी.

चिग (चिग) (चिग [चिग]) (क) ना. - चिंच; चिकी; जिमळी; तिळाचा लाडू.

चिगि (चिगि) (क) धा. - पालवणें; अंकुरणें; हसू येणें; उडी मारणें; उडणें.

चिगिर् (चिगिर्) (क) ना. - तीव्रता; वेग; चापल्य.

चिगिल् (चिगिल्) (चिगिल् [चिगिल्]) (क) ना. - अडथळा; आडकाठी; चिकाटी.

चिगिसु (चिगिसु) (क) ना. - अंकुरणें; कोंब येणें; मोड फुटणें; उडविणें.

चिगुरोडे (चिगुरोडे) (क) धा. - पान फुटणें; मोळका येणें; कोंब फुटणें; एकत्रित ठेवणें.

चिचक्षु (चिचक्षु) (सं) ना. - अंतर्दृष्टि; मनःचक्षु; अंतर्ज्ञानी.

चिच्छक्ति (चिच्छक्ति) (सं) ना. - मनःशक्ति; ज्ञानसामर्थ्य; आत्मबळ; चैतन्य.

चिते (चिते) (क) ना. - सरोवर; तळें; विहीर; चिता; 'उदपान' पहा.

चित (चित) (क) वि. - लहान; तोकडे; लाडे; चिमुकले.

—कोळगु (कोळगु) (सं) ना. - गायबैल इत्यादीचे मागील खूर; चिमणी.

चितकि (चितकि) (क) ना. - टीप; शिवण.

—इसु (इसु) (क) धा. - टकलणें; छोटणें; तुडवणें.

चितके (चितके) (क) ना. - चिमूट; चिटकी; धान्य मापण्याचें उपकरण; चुटकी.

चितकु (चितकु) (क) ना. - चाळीस फेऱ्याची सुताची लडी; बोटांचा आवाज.

—मुरि (मुरि) (क) धा. - बोटे मोडणें; शाप देणें; तळतळणें.

चितिल् (चितिल्) (क) ना. - चिटचित असा आवाज; किडी; ठिणग्या उडतांना होणारी किणकीट.

चित्ने (चित्ने) (क) अ. - किंचाळून; एकदम; केकाटून.

चित्ति (चित्ति) (क) अ. - एक जातीचें गवत; पायली; चार शेर; पणती; लहानसें पत्र.

चिदु (चिदु) (क) वि. - लहान; कोवळें; कोमल. (क) ना. - जुगुप्सा; कंटाळा.

—आने (आने) (क) ना. - शरम; हत्तीचें पिल्लें.

—इलि (इलि) (क) ना. लहान उंदीर.

—ऊळिंग (ऊळिंग) (क) ना. - सामान्य सेवा; झुलक काम.

चिट्टे (चिट्टे) (अ-दे) ना. - पतंग; फुलपांखरुं; चिपटे.

चिट्ट (चिट्ट) (क) ना. - मशागत केलेली जमीन; लागवड जमीन.

चिणि (चिणि) (चिणि [चिणि]) (क) ना. - चिनी; विटी; गिळी; विटीदांडू; चिनीटोला.

चिण (चिण) (क) ना. - अर्भक; लहान मूल; प्रियबाळ; लाडका.

चित् (चित्) (सं) अ. - खरोखर; तसेंच; कनिष्ठ मिश्रु; केवळ; निदानीचे.

(सं) ना. - ज्ञान; चेतना; सामर्थ्य; बुद्धि; आत्मा; हृदय; व्यवस्था; अडणा.

चित (चित) (सं) वि. - मिश्रित; एकत्रित; लक्ष असलेले; विवेचित.

चिता (चिता) (चिता [चिता]) (सं) ना. - अग्नि; जाळ; सरण; चिता.

—अनल (अनल) (सं) ना. - चितेची आग; संताप.

चिताभस्म (चिताभस्म) (सं) ना. - प्रेताची राख; चितेची राख —धारी (धारी) (सं) ना. - शंकर.

चिति (चिति) (सं) ना. - प्रेतासाठीं केलेला अग्नि; रास; दीग; ध्यान; भूमितीतिल आकृति; यज्ञवेदी.

चिक्कले (ಚಿಕ್ಕಲೆ) (सं) ना. - दैवीज्ञान; चैतन्यांश; जीवनकळा; जीव.
 चिक्कार (ಚಿಕ್ಕಾರ) (सं) ना. - किंचाळी; ओरड; देहभान हरपून ओरडणें; 'चीक्कार' पहा.
 चिक्कत (ತಿ) (ಚಿಕ್ಕತ) (सं) ना. - 'चिक्कार' पहा.
 चित्त (ಚಿತ್ತ) (सं) वि. - इच्छित; विचारित; परिशीलन केलेले. (सं) ना. - मन; हृदय; विचार; उद्देश; ध्येय.
 - इसु (ಇಸು) (क) धा. - विचारणें; लक्ष देणें.
 चित्तज (जन्म) (ಚಿತ್ತಜ) (सं) ना. - मदन; ममन्थ; काम.
 चित्तजारि (ಚಿತ್ತಜಾರಿ) (सं) ना. - मदनारि; शंकर.
 चित्तभव (ಚಿತ್ತಭವ) (सं) ना. - काम; मन्मथ.
 - रिपु, - हर (ರಿಪು-ಹರ) (सं) ना. - मदनशत्रु; शंकर.
 चित्तभेद (ಚಿತ್ತಭೇದ) (सं) ना. - मन; कलंक; कलुषितपणा; असमदृष्टि; मनोविरोध.
 चित्तभ्रमे (ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆ) (सं) ना. - भ्रांति; भोळसटपणा; गोंधळ, चंचलता.
 चित्तमोदन (ಚಿತ್ತಮೋದನ) (सं) ना. - मनोरंजन; संतोष; पूर्वसूचन; दृष्टांत; होत्या गोष्टीचा सुगावा.
 चित्तर (ಚಿತ್ತರ) (क) ना. - चित्र; प्रतिकृति; प्रतिबिंब; तस्बीर; प्रतिमा.
 चित्तवंत (ಚಿತ್ತವಂತ) (सं) ना. - आस सेवक; गुप्तहेर; विचारशील; लक्षपूर्वक पाहणारा.
 चित्तविभ्रम (ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮ) (सं) ना. - मनोविकार; मनांतील गोंधळ.
 चित्तविमोहन (ಚಿತ್ತವಿಮೋಹನ) (सं) ना. - 'चित्त विभ्रम' पहा.
 चित्तवृत्ति (ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ) (सं) ना. - मनःप्रकृति; बळ; मनोधर्म; आलोचना; राग; रीति; अंतर्मुखदृष्टि.
 चित्तसमुन्नति (ಚಿತ್ತಸಮುನ್ನತಿ) (सं) ना. - अहंकार; गर्व; उद्धटपणा; मीपणा.
 चित्तस्फुरण (ಚಿತ್ತಸ್ಫುರಣ) (सं) ना. - साक्षात्कार; अचानक ज्ञानप्राप्ति; ज्ञानोदय.
 चित्तागार (ಚಿತ್ತಾಗಾರ) (सं) ना. - चित्रगृह; फोटो स्टूडियो; चित्रसमूह; चित्रागार.
 चित्ताभोग (ಚಿತ್ತಾಭೋಗ) (सं) ना. - सुखदुःखाविषयीची जागरूकता.
 चित्तर (ಚಿತ್ತರ) (सं) ना. - 'चित्तर' पहा.
 चित्तरिग (ಚಿತ್ತರಿಗ) (सं) ना. - चित्रकार; रेखाशिल्पी.
 चित्तिनि } (ಚಿತ್ತಿನಿ) (सं) ना. - रूपवती; (शंखिनी, पद्मिनी,
 चित्तिनि } (ಚಿತ್ತಿನಿ) (सं) ना. - रूपवती; (शंखिनी, पद्मिनी,
 हस्तिनी, चित्तिनी) यांपैकी एक सुंदर स्त्री. चित्रिणी.

चितु (ಚಿತ್ತು) (क) ना. - कला; सुधारणा; चूकदुरुस्ती.
 (सं) ना. - 'चित्' पहा.
 चित्ते (ಚಿತ್ತೆ) (सं) ना. - कामिनी; इच्छा करणारी.
 चित्प्रकाश (ಚಿತ್ತಪ್ರಕಾಶ) (सं) ना. - ज्ञानप्रकाश; प्रतिभा; प्रसिद्ध पुरुष; पुरुषोत्तम; विश्व.
 चित्र (ಚಿತ್ರ) (सं) वि. - विचित्र; विविधरंगी; शुभ्र; रमणीय; भद्र.
 (सं) ना. - प्रतिकृति; नकाशा; तस्बीर; टिळा; साधन; लोक;
 चित्रक (ಚಿತ್ರಕ) (सं) ना. - चित्रकार; तिलक; पुंड्र; टिळा; एक वनस्पति.
 चित्रकाय (ಚಿತ್ರಕಾಯ) (सं) ना. - बाध; विबळ्या; चित्ता.
 चित्रकुटि (ಚಿತ್ರಕುಟಿ) (सं) ना. - गूढागार; डेरा; गुणराशी; गुढार.
 चित्रकूट (ಚಿತ್ರಕೂಟ) (सं) ना. - एक पर्वत.
 चित्रगुप्त (ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ) (सं) ना. - यमदरबारांतील मृत्युनोद करणारा कारकून; मुनीम.
 चित्रग्रीव (ಚಿತ್ರಗ್ರೀವ) (सं) ना. - पारवा; रंगीबेरंगी मानेचा पक्षी; पंचतंत्रांतील एक पक्षी.
 चित्रतर (ಚಿತ್ರತರ) (सं) वि. - विलक्षण; आश्चर्याबह; अद्भुत.
 चित्रपुंख (ಚಿತ್ರಪುಂಖ) (सं) ना. - बाण; शर.
 चित्रपट (ಚಿತ್ರಪಟ) (सं) ना. - चित्रे काढलेला पट.
 चित्रभानु (ಚಿತ್ರಭಾನು) (सं) ना. - विचित्र किरणांचा सूर्य; एक संवत्सराचें नांव; अग्नि.
 चित्रमूल (ಚಿತ್ರಮೂಲ) (सं) ना. - एक वनस्पति; पर्वत.
 चित्ररथ (ಚಿತ್ರರಥ) (सं) ना. - गंधर्वराज; सूर्य; अग्नि; काश्यप-ऋषिपुत्र.
 चित्रलेखे (ಚಿತ್ರಲೇಖೆ) (सं) ना. - प्रतिमा; तस्बीर; अप्सरा; बाणाच्या मंत्र्याची कन्या; चित्र.
 चित्रवधे (ಚಿತ್ರವಧೆ) (सं) ना. - चित्रहिंसा; खांडोळी.
 चित्रविचित्र (ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ) (सं) वि. - विविधरूपी; रंगीबेरंगी; रमणीय.
 चित्रविहग (ಚಿತ್ರವಿಹಗ) (सं) ना. - भ्रमर; भृंग; मधमाशी; 'अलरुणि' पहा.
 चित्रशिखंडि (ಚಿತ್ರಶಿಖಂಡಿ) (सं) ना. - सप्तऋषि; रंगीबेरंगी छटा असलेला.
 चित्रसेन (ಚಿತ್ರಸೇನ) (सं) ना. - 'चित्ररथ' पहा.
 चित्रहिंसे (ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ) (सं) ना. - 'चित्रवधे' पहा.
 चित्रांग (ಚಿತ್ರಾಂಗ) (सं) ना. - अग्नि; ठिपके असलेला हरिण; एका घोड्याचें नांव.
 - जात (ಜಾತ) (सं) वि. - रंगीबेरंगी अंग असलेला.
 चित्रांगद (ಚಿತ್ರಾಂಗದ) (सं) ना. - शंतनु; सत्यवतीचा पुत्र; गंधर्व.

चित्रांगदे (ಚಿತ್ರಾಂಗದೇ) (सं) ना. - चित्रविचित्र बांगड्या
भरलेली स्त्री; ब्रह्मवाहनाची माता.

चित्रांगि (ಚಿತ್ರಾಂಗಿ) (सं) ना. - स्त्री; बाईमागूस.

चित्राक्ष (ಚಿತ್ರಾಕ್ಷ) (सं) ना. - फोडणीचा भात.

चित्रावह (ಚಿತ್ರಾವಹ) (सं) वि. - आश्चर्यकारक; सोज्वळ;
चमत्कारिक.

चित्राश्व (ಚಿತ್ರಾಶ್ವ) (सं) ना. - सावित्रीचा पति; सत्यवान.

चित्राहुति (ಚಿತ್ರಾहुति) (सं) ना. - भोजनारंभी दिलेलें हविष्य.

चित्रि (ಚಿತ್ರಿ) (सं) ना. - चित्रकार; 'चित्रक' पहा.

चित्रिणि (ಚಿತ್ರಿಣಿ) (सं) ना. - अतिसुंदर स्त्री.

चित्रे (ಚಿತ್ರೆ) (सं) ना. - चित्रानक्षत्र; वालुक; काकडी.

चिदकु (ಚಿದಕು) (क) धा. - सडणें; कांडणें; कौडा काटणें.

(क) ना. - सडलेले धान्य; कांडलेलें धान्य.

चिदक्षि (ಚಿದಕ್ಷಿ) (सं) ना. - ज्ञाननेत्र; विचक्षु; ज्ञानदृष्टि.

चिदंबर (ಚಿದಂಬರ) (सं) ना. - अलित ज्ञानस्वरूप; परमात्मा;
एकक्षेत्र.

चिदानंद (ಚಿದಾನಂದ) (सं) ना. - सात्त्विक आनंद.

—मूर्ति (ಮೂರ್ತಿ) (सं) ना. - शिव; परमात्मा.

चिद्वगनरूप (ಚಿದ್ವಗನರೂಪ) (सं) ना. - शिव; परमात्मा.

चिद्धन (ಚಿದ್ಧನ) (सं) ना. - परमात्मा; ज्ञानमय ईश्वर.

चिद्रूप (ಚಿದ್ರುಪ) (सं) ना. - कृष्ण; ज्ञान हेच रूप असलेला
परमात्मा.

(सं) वि. - निपुण; जाणता; सन्मानस.

चिन (ಚಿನ) (क) वि. - लहान; कोवळें; तुकडा; अंश.

—कडि (ಕಡಿ) (क) वि. - लहान; चिमुकले.

(क) धा. - चूर करणें; चूर्ण करणें; पूड करणें.

चिनायि (ಚಿನಾಯಿ) (क) ना. - चिनी; चीन देशांतून आलेला.

चिनि (ಚಿನಿ) (क) ना. - चिनी वस्तु; रंगविशेष.

चिनिवार (ಲ) (ಚಿನಿವಾರ [७]) (क) ना. - सोनार;

सोन्याचांदीच्या वस्तु करणारा; रत्नपारखी; जवाहिऱ्या.

चिनुकु (ಚಿನುಕು) (क) धा. - तिखटमीठ लावून वाळविणें;
पाणी शिपडणें.

चिनुमय (ಚಿನುಮಯ) (सं) वि. - चिन्मय; मनोरूप;

हृदयगम्य; ज्ञानमय परमात्मा.

चिंतन (ಚಿಂತನ) (सं) ना. - योजना; आलोचना; मनन;
जाणीव.

चिंता (ಚಿಂತಾ) (सं) ना. - आलोचना; दुःखविचार; आतुरता;
कळकळ.

—अग्नि (ಅಗ್ನಿ) (सं) ना. - काळजी; प्रखर चिंता.

चिंताक (ಕು) (ಚಿಂತಾಕ [८]) (क) ना. - सोने तोलण्याचा
ताजवा; गळातील सोन्याची सरी.

चिंताभर (ಚಿಂತಾಭರ) (सं) ना. - असह्य दुःखावेग;

चिंतारत्नमणि (ಚಿಂತಾರತ್ನಮಣಿ) (सं) ना. - इच्छित
फल देणारें रत्न.

चिंतामणि (ಚಿಂತಾಮಣಿ) (सं) ना. - चिंतारत्न; स्वर्गीय
चिंतामणि.

चिंतारति (ಚಿಂತಾರತಿ) (सं) ना. - चिंतामयता; सतत चिंताकुलता.

चिंतालु (ಚಿಂತಾಲು) (क) ना. - सोने तोलण्याचा तराजू.

चिंतित (ಚಿಂತಿತ) (सं) वि. - आलोचित; विचार केलेलें; मनन
केलेलें; योजलेलें.

चिंतिसु (ಚಿಂತಿಸು) (क) धा. - चिंतन करणें; विचार करणें;
मरगळणें; दुःख करणें.

चिंत्य { (ಚಿಂತ್ಯ) (सं) वि. - विचारणीय;

चिंतनीय { (ಚಿಂತನೀಯ) विचाराह.

चिंदि (ಚಿಂದಿ) (क) ना. - फाटके कापड; कपड्याचा तुकडा.

चिन्न (ಚಿನ್ನ) (क) ना. - सुवर्ण; सोने; ओळख; परिचय;

(क) वि. हिस्कावून घेतलेलें; छिन्नाभिन्न.

—परद (ಪರದ) (क) ना. - सोन्याचांदीचा व्यापारी; सराफ;
'चिनिवार' पहा.

चिन्नि (ಚಿನ್ನ) (क) ना. - तुरीचे फोल; गोळी; चूण; खेळाचें
सामान; लहान मुलगी; चीनदेशसंबंधी.

चिन्निधान (ಚಿನ್ನಧಾನ) (क) ना. ज्ञानविधी; ज्ञानभांडार;
परमात्मा.

चिन्ने (ಚಿನ್ನ) (क) ना. - खूण; कला; चिन्ह.

चिन्निवार (ಚಿನ್ನಿವಾರ) (सं) ना. - 'चिनिवार' पहा.

चिन्मय (ಚಿನ್ಮಯ) (सं) ना. - 'चिनुमय' पहा; परमात्मा.

चिह्न (ಚಿಹ್ನ) (सं) ना. - परिचय; ओळख; कला लक्षण.

चिपिटक (ಚಿಪಿಟಕ) (क) ना. - पोहे; चापटलेले धान्य.

चिप्प (ಚಿಪ್ಪ) (क) ना. - शिल्प विद्या; स्थापत्य; खोदकाम;
मूर्तिकला; हस्तकौशल्याचें ज्ञान.

चिप्पिग (ಚಿप्ಪಿಗ) (क) ना. - शिल्पी; मूर्तिकला-स्थापत्य;
विशारद; दर्जी; शिंपी.

चिप्पु (ಚಿಪ್ಪು) (क) ना. - कासवाची पाठ; नारळाची कवटी;
करवंटी; करटी; केळ्याचें साल; डोक्यावरील बुट्टी; मांसखंड;
कुकडी; सुताचा गुंडा; मोत्याचें कवच; शिंप.

चिबुक (ಚಿಬುಕ) (क) ना. - चिंचोळी हनुवटी; ओठाचा
तळभाग; गाल.

चिब्रलि (ಚಿಬ್ರಲಿ) (क) ना. - शिपतर; बांबूचें तबक; करंडा.

चिबु (ಚಿಬು) (क) ना. - शिवें; चर्मरीग.

चिमटि (ಚಿಮಿಟಿ) (क) ना. - चिमटा; सांडस; चिमूट; चिमूटमूर
वस्तु.

चिमणि (ಚಿಮಣಿ) (क) ना. - धुराडें; गिरणीची चिमणी.

चिमकु (किमु) (चिमुकु [किमु]) (क) धा. - पाणी शिंपडणें;
परिसिंचन करणें.

चिमुट (चिमुटी) (क) ना. - 'चिमटी' पहा.

चिमुटिने (चिमुटीने) (क) ना. - शस्त्रक्रियेतील चिमटा; श्रवण.

चिमुटु (बुटु) (चिमुटी [बुटी]) (क) ना. - डोळा उडविणें;
चिमटणें; ओरबडा; चिमकोडा.

चिंपिंग (चिंपिंग) (क) ना. - शिंपी; दर्जी; शिलाई करणारा.

चिम्मु (चिम्मु) (क) धा. - टकलणें; विखुरणें; अस्ताव्यस्त
फेळणें; उडणें; उडी मारणें; पळणें; हेलकावे खणें; वाहणें;
फिरवणें.

चिम्पुरि (चिम्पुरी) (क) ना. - हात मागें घेऊन बांधणें; पृष्ठ
हस्तबंधन.

चिर (चिर) (सं) वि. - स्थिर; चिरकाल टिकणारें; शाश्वत;
लावण्यमय.

चिरक्रिय (चिरक्रिय) (सं) ना. - विलंबित क्रिया; धिमे सतत काम.

चिरजीवि (चिरजीवि) (सं.) वि. - दीर्घजीवि; अविनाशी;

चिरकालीन.

(सं) ना. - चिरंजीव.

चिरंजीवि (चिरंजीवि) (सं) ना. - दीर्घकाल जगणारा पुत्र;
बालक; पुत्र.

चिरते (चिरते) (क) ना. - 'चिट्टे' पहा.

चिरंतन (चिरंतन) (सं) वि. - अति प्राचीन; कायम टिकणारे.

चिरंती (चिरंती) (सं) ना. - कायम पितृगृही राहणारी युवती.

चिरात (चिरात) (सं) अ. - फार दिवसांपासून; पूर्वीपासून.

चिरातीत (चिरातीत) (सं.) वि. - पुरातन; पुराणकाळचें.

चिरायु (चिरायु) (सं) वि. - दीर्घायुषी; चिरजीवि; कावळा.

चिरिचु (चिरिचु) (क) धा. - किंचाळणें; दात काढणें; खिदळणें.

चिर्चु (चिर्चु) (क) ना. - 'चिरते' पहा.

चिलक (चिलक) (क) ना. - कडी; दरवाजाचा कोयंडा; आडणा;
खिडी; एक मूत्ररोग.

चिलमे (लुमे) (चिलमे [लुमे]) (क) ना. - कारंजा; झरा;
गुडगुडी; चिलीम; 'ऊटे' पहा.

चिल (चिल) (क) ना. - वृक्षविशेष; पाणी शुद्ध करण्याच्या
निवळीचें झाड; रहाटांतील कदर लावण्याची जागा.

चिलतन (चिलतन) (क) ना. - क्षुद्रता; अल्पता; किरकोळ;
अडचण; हरकत.

चिल्ले (चिल्ले) (क) ना. - अल्पता; अंश; मोड; खुर्दा; चिल्लर;
व्याज; क्षुद्रता.

चिल्लाण (चिल्लाण) (क) ना. - कट्यार; तलवार; खड्ग.

चिल्लु (चिल्लु) (क) ना. - कदर लावण्याचे लाकडी कान;
बालकाचा पापा.

चिल्ले (चिल्ले) (क) वि. - निरुपयुक्त; व्यर्थ; पोचट; पोकळ; पीळ
नसलेले; मांडखोर.

(क) ना. - नीच स्त्री.

चिवुडु (बुडु) (चिवुटी [बुटी]) (क) ना. - 'चिमुट' पहा.

चिवुडग (चिवुटीग) (क) ना. - पंच; कागदांना भोकें पाडणारें
यंत्र.

चिवुटगतरी (चिवुटीगतरी) (क) ना. - तार कापणारी कातरी;
धातूचे पत्रें कापण्याची कात्री.

चिवुरु (चिवुरु) (क) धा. - बोचकारणें; नखानें ओरवाडणें;
'केरे' पहा.

चिळले (चिळले) (क) ना. - पिळु; बचा; चिलीपिली.

ची (ची) (क) अ. - छी थू; तिरस्कारदर्शक अव्यय.

चीकु (चीकु) (क) ना. - लहानपण; लाकडाचा लहान तुकडा;
गुळगुळीतपणा; कोरड.

चीकुरुवायि (चीकुरुवायि) (क) ना. - हिंडबा; बाहुली;
भावली.

चीटि (टु) (चीटि [टु]) (क) ना. - कागदाचा कपटा; चिट्टी;
पुडके; पुडी.

चीणांबर (चीणांबर) (क) ना. - चीनांबर. रेशमीवस्त्र; चिनी
कापड; कपडा; पट.

चीता (चीता) (क) ना. - चित्ता; विबळ्या वाघ; मृग; श्वापद.

चीत्कार (चीत्कार) (सं) ना. - ओरड; किंचाळी; 'किर'
आवाज.

चीनि (चीनि) (क) ना. - पिटीसाखर; रेशमी वस्त्र; चिनी कापड;
कापूर.

चीपरि (चीपरि) (क) धा. - केर काढणें; 'गुडिसु' पहा.

चीपु (चीपु) (क) धा. - चोखणें; शोषणें; जिमेनें चाटणें;
स्तनपान करणें.

(क) ना. - आडणा; चीप; पाचर; विणकराची सूत ओढण्याची
आडवी दांडी.

चीर् (रु) (चीर् [रु]) (क) धा. - मोठ्यानें ओरडणें; किंचाळी
मारणें; कोकळणें; टाहो फोडणें.

चीर (चीर) (सं) ना. - तागाचें कापड; फाटका कपडा;
बुद्धसंन्यास्याची छाटी; साडी; लुगडें; चिंधी; पोतें.

चीरवटि (चीरवटि) (सं) ना. - शिल्पीश्रेष्ठ; देवशिल्पी;
विश्वकर्मा.

चीरण (चीरण) (क) ना. - चिरणें; लहान छत्री.

चीरु (चीरु) (क) धा. - ओरबडणें; नखानें जखम करणें;
ओरडणें; थरथर कापणें.

चीखु (चीखु) (क) ना. - रिकामी ओरड; कोरड्या
चकाट्या.

चीर्णिके (चीर्णिके) (सं) ना. — तासण्याचें काम; कोरकाम;
कोरोव काम करणारा शिल्पी.

चील (चील) (क) ना. — चंची; तट्ट; गोणपाट; तरट.

चीलमुंडे (चीलमुंडे) (क) ना. — एक घटका; चतुर्थांश;
गांठीचें मूळ; घोटा.

चीलाय (चीलाय) (क) ना. — कटारीचे टोक.

चीलाळ (चीलाळ) (क) ना. — लहान बालक; चिलार; चिलय.

चीवर (चीवर) (सं) ना. — संन्याशाचें वस्त्र; 'चीर' पहा.

चीळ (चीळ) (क) धा. — ओरडणें; किचाळणें; कोकळणें.

— इड्ड (इड्ड) (क) धा. — ओरडणें; सादवणें; दवंडी पिठणें.

चुका (काणि) (चुका [का] णी) (क) ना. — सुकाणु; नावेची

चुक्काण (चुक्काण) दिशा बदलण्याचें साधन.

चुकि (के) (चुकि [के]) (क) ना. — 'चिकि' पहा.

चुक्के (चुक्के) (क) ना. — शुक्राचार्य; शुक्र.

(क) वि. — अल्प; नीच; आंबट.

चुक्र (चुक्र) (क) ना. — आंबट फळाचें झाड.

चुंगडि (चुंगडि) (क) ना. — चिल्लर; बुंघा; क्षुद्र.

चुंगु (चुंगु) (क) ना. — धोतराचा काठ; पदराचा काठ;

केसाचें अग्र; विस्तार; वाढ; व्यापारी कसर.

चुचु (चु) (चुचु [चु] (क) धा. — कोंबणें; रुजणें;

प्रवेश करविणें; घुसडणें; जाळणें; भाजणें; भोक पाडणें;

ठसविणें; बिंबविणें; चहाडी करणें; उपदेश करणें.

(क) ना. — लहानपणा; पुष्पगुच्छ.

चुंच (चु) (चुंच [चु] (क) ना. — चोंच; पक्षाचें नाक;

कुरळे केस.

चुंचिलि (चुंचिलि) (क) ना. — चुंचुद्रि.

चुंचु (चुंचु) (क) वि. — सुप्रसिद्ध; श्रृंगारित; माहीत झालेले.

(क) ना. — कंदीरंग; मृगविशेष.

चुट (टु) क (कु) (चुट [टु] क [कु]) (क) ना. — लहान;

कोवळा; संक्षिप्त; क्षणिक; अल्पकालिक; स्फुटकविता; लघुगीत.

चुनायिसु (चुनायिसु) (अ. दे.) धा. — निवडणें; निवड

करणें; पसंत करणें; वेचणें; मत देऊन निवडणें.

चुनावणे (चुनावणे) (अ. दे.) ना. — निवड; पसंती;

निर्धारण.

चुन्न (चुन्न) (क) ना. — निंदा; शिवी; अपमान; क्षुद्रता;

तिरस्कार; शाप; आक्रोश.

— आड्ड (आड्ड) (क) धा. — निंदणें; अपमान करणें; शिवी

देणें; पाणउतार करणें.

— चुडि (चुडि) (क) ना. — निंद्य शब्द; शिवी; दुटप्पी भाषा.

चुडुक (चुडुक) (सं) ना. — हनुवटी; दाढी; हनुवटीचा

तळभाग.

चुडुकिरि (चुडुकिरि) (क) धा. — निघणें; प्रयाण करणें.

चुंबक (चुंबक) (सं) ना. — आकर्षण; लोहचुंबक;

आयसकांत; चुंबक; फसवणूक.

चुंबन (चुंबन) (क) ना. — मुका; अधरपान; पापा.

चुंबिसु (चुंबिसु) (क) धा. — मुका घेणें; चुंबन घेणें; पापा

घेणें; ओढून घेणें; आकर्षणें.

चुंबु (चुंबु) (क) धा. — मारणें; ओढणें; उडणें; उडी

मारणें; वाकणें; विनय दाखविणें; पार होणें; निसटणें.

चुय् (चुय्) (क) अ. — जळण्याच्या आवाजाचें अनुकरण

करून; फुरफुरून.

चुर्येने (चुर्येने) (क) अ. — 'चुई' असा आवाज होऊन.

चुरि (चुरि) (क) ना. — आड; विहीर; ओत; प्रवाह.

चुरुकु (चुरुकु) (क) ना. — चपलाई; चुणचुणीतपणा;

कुशाग्रता; तीव्रता; धारदारपणा; तल्लखपणा.

— तन (तन) (क) ना. — चुणुक; चपलता; प्रखरता.

चुर्चु (चुर्चु) (क) धा. — टोचणें 'चर्चु' पहा.

चुर्चुगोळि (चुर्चुगोळि) (क) ना. — हिलाल; दिवटी;

मशाल; जळतें लाकूड.

चुलक (चुलक) (सं) ना. — क्षुद्रता; दुर्वर्तन; वेतकाठीचा शेवट;

हाताचा शेवट.

चुलिके (चुलिके) (क) ना. — 'चुलक' पहा; लहान नाव; हातकाठी.

चुळि (चुळि) (क) ना. — आखूड चोच; लहान काठी.

चूचुक (चूचुक) (सं) ना. — स्तनाग्र; स्तनाची उमारी;

स्तनाचा तटटीतपणा; थानाचे बोंड; कुचाग्र.

चूटि (चूटि) (क) ना. — चुणचुणीतपणा; अनुभव; उपाय;

युक्ति; व्येय; साधन; योजना; त्वरा; तंत्र.

चूटुगार (चूटुगार) (क) वि. — उपाय जाणणारा; तंत्रज्ञ;

चतुर.

चूड (डा) (चूड [डा]) (सं) ना. — शेंडी; बुचडा; वेणी;

मोरतुरा.

— चंद्र (चंद्र) (सं) ना. — शिव.

चूडक (चूडक) (सं) ना. — केसांतील मणी; शिरोभूषण;

डोक्यावर घालण्याचा दागिना; घोळीची भाजी.

चूडाकर्म (चूडाकर्म) (सं) वि. — जावळ; एक क्षौरकर्म

विधि; चौल.

चूडामणि (चूडामणि) (सं) ना. — शिरोभूषण; वर्गश्रेष्ठ;

जातिश्रेष्ठ; अग्रसर; सुखंड.

चूडाल (चूडाल) (क) ना. — बांगडी; काकण; चूडा.

चूडे (चूडे) (क) ना. — 'चूड' पहा.

चूणि (चूणि) (क) ना. — आरंभ; आघाडी; अग्रभाग.

— कालिग (कालिग) (क) आघाडीवरील युद्ध; युद्धसंमुख.

चूत (चूड) (सं) ना. — आम्रवृक्ष; आंबा.

चूतक (चूडक) (सं) ना. — लहान विहीर; आम्रवृक्ष.

चूपु (चूडु) (क) ना. — धर; दृष्टि; डोळा; आकृति; प्रवाह; ओढ.

चूर्ण (चूण) (सं) ना. — पूड; सुरण; गड्डा.

चूर्णकुंतल (चूणकुंतल) (सं) ना. — कुरळे केस;

सुंगुसाच्या अंगावरील केस.

चूर्णि (चूणि) (सं) ना. — वितंडवाद; १०० कवड्यांची माळ.

चूर्णिके (चूणिके) (सं) ना. — सुलभ गद्य रचना.

चूळ (ल) (चूळ [ल]) (सं) ना. — डोक्यावरील केस;

तुऱ्याचा खुबका; गर्भ; गर्भाशय; पिंड; अग्र.

चूळाल (चूळाल) (सं) ना. — गर्भवती; गर्भिणी; गरोदर;

चूळि (चूळि) गाभण.

चूळिके (चूळिके) (सं) ना. — टाळू; डोकें; अग्रभाग; शेंडी;

हत्तीच्या कानाचा गड्डा; पर्वतशिखर; वृक्षाग्र.

चूळिकापैशाचि (चूळिकापैशाचि) (सं) ना. — एक प्राकृत

भाषा; पुस्त.

चूळय (चूळय) (क) ना. — मोत्याचा दागिना; डोक्यावरील

आभरण.

चेळि (चूळ) (क) ना. — आरंभ; आघाडी; 'चूणि' पहा.

चेकने (चूळने) (क) अ. — एकदम; झटकन; अकस्मात्.

चेकुसु (चूळसु) (क) धा. — विरोध करणें; आडवून धरणें;

थांबविणें; खोडून काढणें; खंडण करणें.

चेकु (चूळ) (क) ना. — घाणा; तेलघाणा; चरक; जाते; हुंडी;

चेक.

चें (चें) (चूं [चूं]) (क) वि. — लालरंगसूचक; आदेश;

सामासिक शब्दांत कवर्गापूर्वी होणारा आदेश.

चेंगणगिल् (लु) (चूंगणगिल् [लु]) (क) ना. — कल्हार;

सुगंधी कमळ.

चेंगदिर् (र) (चूंगदिर् [र]) (क) ना. — चंडकिरण; सूर्य;

मंगळ; चंद्र.

चेंगलवे (चूंगलवे) (क) ना. — लाल निखारा; लालबत्ती; इंगळ;

अंगार.

चेंगुडि (चूंगुडि) (क) ना. — तांबडे निशाण; लालबावटा;

प्रवाळ; पोवळे; विद्रुम.

चेंगु (चूंगु) (क) धा. — उडणें; पळणें; धूम टोकणें; 'चंगु'

पहा.

चेंगोरल् (चूंगोरल्) (क) ना. — गोड गळा; मधुरध्वनि.

चेचर (चूंचर) (क) अ. — सत्वर; तीव्र; वेगानें; लागलीच;

खात्रीनें; हुषारीनें.

चेचरिके (चूंचरिके) (क) ना. — चपलता; चतुरता; त्वरितता.

चेचरिग (चूंचरिग) (क) वि. — अविश्रांत श्रम करणारा;

उत्साह असणारा; उत्सुक; आतुरता असणारा.

चेचु (चूंचु) (क) धा. — ठेचणें; पूड करणें; झोडणें; मारणें.

चेंडके (चूंडके) (क) ना. — एक जातीचा कोरहा.

चेंडिके (चूंडिके) (क) ना. — शेंडी; शिखा; केस; मोरतुरा.

चेंडु (चूंडु) (क) ना. — कंदुक; चेंडू; गोलवस्तु.

चेद (डु) रु (चूंद [डु] रु) (क) धा. — विस्कटणें; पसरणें;

अस्ताव्यस्त करणें; दूर सारणें; फेकणें.

चेन् (चूंन्) (क) वि. — लाल; तांबूस; तांबड्या रंगाचें; 'चें' पहा

चेंद (चूंद) (क) ना. — सौंदर्य; चांगलेपणा; मोहकता.

चेंडकिर् (चूंडकिर्) (क) ना. — तांबडा मृग.

—तोंगल् (चूंगल्) (क) ना. — तांबड्या फुलांचा गुच्छ.

चेंदावरे (चूंदावरे) (क) ना. — रक्तकमल; तांबडें कमल.

चेंदिर (चूंदिर) (क) ना. — चंद्र; शशी.

चेंदुटि (चूंदुटि) (क) वि. — लालरंगी; रक्तवर्णी.

चेंदेंगु (गाय) (चूंदेंगु [गाय]) (क) ना. — तांबड्या

रंगाचे नारळाचें झाड.

चेन्न (चूंन्) (क) वि. — सुंदर; मनोहर; देखणें.

(क) ना. — चांगुलपणा; श्रेष्ठता; सुंदर पुरुष.

चेन्नपोंग (चूंन्पोंग) (क) वि. — अत्युत्साही; उपद्रवापी;

वांड; अतिधीट.

चेन्नंगि (चूंन्गि) (क) ना. — फुलझाड; धान्यविशेष; मसुर;

चणी.

चेन्नकि (चूंन्कि) (क) ना. — तांबडा तांबूळ; अक्षता.

चेन्नक्षि (चूंन्क्षि) (क) ना. — सुंदर नेत्र; सुलोचन.

चेन्नि (चूंन्) (क) ना. — सुंदरी; शोभिनी; स्वरूपिणी.

चेन्निग (चूंन्गि) (क) ना. — सुंदर; देखणा पुरुष.

चेन्नु (चूंन्नु) (क) अ. ठीक; क्षेम.

(क) ना. — मनोहारिता; लावण्य; शोभा.

चेन्ने (चूंन्ने) (क) ना. — 'चेन्नि' पहा; तांबड्या गुंजांनीं

खेळायचा खेळ.

चेन्नेगिलु (चूंन्नेगिलु) (क) ना. — तांबडे काटेरी झाड;

'नेगिलु' पहा.

चेन्नयिदले (चूंन्यिदले) (क) ना. — रक्तकमल; ताम्रकमल.

चेन्नोप्पे (चूंन्ोप्पे) (क) अ. — सुंदरतेनें; योग्यपणें; सुखरूपपणें.

चेम् (चें) (चूंन् [चूंन्]) (क) अ. — ताम्रवर्णसूचक आदेश.

चेंबवळ (चूंन्बवळ) (क) ना. — प्रवाळ; पोवळे; विद्रुम.

चेंबिसिल् (चूंन्बिसिल्) (क) ना. — संध्यारंग; मावळतीचे

किंवा उगवतीचे उन.

चेंबु (चूंन्बु) (क) ना. — तांब्याचें भांडें; चंबु; पाणी पिण्याचें

भांडें.

चेंवू (चें०५५०) (क) ना. - तांबडें फूल; कमल.

चेंवरेल् (लु) (चें०५०८० [७५]) (क) ना. - तांबडें बोट;

मेंदी लावलेले नख; तांबडा रंग लावलेले नख.

चेंबोन् (चें०५०९०८) (क) ना. - लाल झालेलें लोखंड; ततलोह; सोने.

चेंबोत (चें०५०९०८) (क) ना. - तांबडा पक्षी; भारद्वाज; किरकावळा; मेव.

चेय् (सेय्) (चें०५०९ [५०५०]) (क) अ. - ठीक! चांगले! योग्य.

(क) ना. - सरळपणा; स्वच्छता; मनोहरपणा; सौंदर्य.

चेरकु (चें०५०८५) (क) ना. - इक्षु; 'इंगोल' पहा.

चेल् (लु) (चें०५ [७५]) (क) धा. - ओतणें; अस्ताव्यस्त फेकणें; निसरून पडणें; गळणें.

चेलंकु (चें०५०८५) (क) धा. - शिंपडणें; पसरणें; वाढणें; फोफावणें.

चेलंगु (चें०५०८५) (क) धा. - हातातून जाणें; घालविणें; विसरणें.

चेलु (लु) (लु) चें५० [७५] ७५) (क) ना. - सौंदर्य; चांगुलपणा; मनोहारिता.

चेलुव (लु) (चें५०८ [७५]) (क) ना. - सुंदर पुरुष; रूपवान; सौम्य स्वरूप.

चेलुव (लु) (चें५०८ [७५]) (क) वि. - सुंदरी; रूपवती; स्फुर द्रुपिणी.

चेलु (चें५०) (क) ना. - विनोद; हास्य; हर्ष; सुख.

—आट (७५) (क) ना. - विनोद; स्वैरवर्तन.

—गाति (१०५) (क) वि. - विलासिनी; सोंगलाडी.

चेलु (चें५०) (क) धा. - 'चेल' पहा. उधळपट्टी करणें; लुटणें; लूट करणें.

चेले (चें५०) (क) ना. - लांबी; संदी; वाढ; आधिक्य.

—कण् (८८०) (क) ना. - आयताक्षि; विशालनेत्रा; विलासी नजर; कामुक दृष्टि.

चेल्बु (चें५०) (क) ना. - चांगुलपणा; सौंदर्य.

—आन (७८) (क) धा. - सुंदर होणें; चांगुलपणा मिळवणें.

—इडि (७८) (क) धा. - अतिसुंदर होणें.

—एने (७८) (क) अ. - छान! छान!

चेळु (चें५०) (क) वि. - पातळ; चापट; लांब.

चेळुगुरु (चें५० १०८५) (क) ना. - पातळ लांब नखें.

चेकितान (चें५०८०८) (क) ना. - पांडवपक्षीय राजा.

चेग (चें५०) (क) ना. - त्याग; तीव्रता; 'चाग' पहा.

चेगु (चें५०) (क) ना. - झाडाचा गाभा; सार; रहस्य; घट्टपणा; जाळे फिरवणें.

चट (टक) (चें५० [५८]) (सं) ना. - सेवक; दास; नायक-नायिकांचे संधान बांधण्यांत कुशल.

चेटि (टिके) (चें५० [५८]) (सं) ना. - सेविका; दासी; नायक-नायिकांची गाठ घालणारी स्त्री; कुंटिंग.

चेडे (चें५०) (क) ना. - पीडाशक्ति; मरिआई; मायाविद्या; इंद्रजाल; पीडाकारक मंत्रतंत्र; भूतप्रेतविद्या.

चेण (चें५०) (क) ना. - छत्री; पटाशी; उळी.

चेत (तस्) (चें५० [८०]) (सं) ना. - शक्ति; बळ; सामर्थ्य; मन.

चेतन (ना) (चें५० [८०]) (सं) वि. - सजीव; जिवंत; श्रेष्ठ; विशिष्ट; योजलेला.

(सं) ना. - विवेक; ज्ञान; शक्ति; भावना; समजूत; मन; आत्मा; क्षेत्रज्ञ; प्राणी; बळ; बोध; सामर्थ्य.

चेतनाचेतन (चें५०८०८५) (सं) ना. - जडाजड वस्तु; सजीव निर्जीव वस्तु.

चेतने (चें५०८५) (सं) ना. - बुद्धि; ज्ञान; प्रज्ञा; जाणीव.

चेतरण (णा) (णे) (चें५०८० [८०] ८०) (सं) ना. - विवेक; प्रज्ञा; शक्ति; जाग्रति; शांति; निभाव.

चेतरिसु (चें५०८५) (क) धा. - ज्ञान करून घेणें; बळ वाढविणें; जाग्रत होणें; भानावर येणें; ताळ्यावर येणें.

चेतस् (सु) (चें५०८५) (सं) ना. - आत्मा; ज्ञान; जाणीव; विवेक; मन; संबोध.

चेतस (से) (चें५०८५) (सं) ना. - आत्मज्ञानी; ज्ञानी.

चेतोजात (चें५०८०८५) (सं) ना. - मदन; काम.

चेतोहारि (चें५०८०८५) (सं) वि. - मोहक; मनोहर; चित्तहारक.

चेदिपति (चें५०८५) (सं) ना. - चेदी (जबलपूर) देशाचा राजा शिशुपाल.

चेरु (चें५०) (क) ना. - कडूरुचि; तुरटपणा; अपानवायु.

चेर (चें५०) (सं) ना. - केरळदेश; कोंग देश; या देशाचे निवासी.

चेल (चें५०) (सं) वि. - नीच; दुष्ट.

(क) ना. - कापड; पोषाख; शाल; वस्त्र; शिष्य.

चेंलांचल (चें५०८५) (सं) ना. - कपड्याचा काठ; वस्त्राचा पदर; कापडघडी.

चेलि (चें५०) (क) ना. - शिंपी; दर्जी; कपडे शिवणारा.

चेलिके (चें५०८५) (क) ना. - चोळी; कंचुकी; करतुरी.

चेष्टित (चें५०८५) (सं) वि. - आचरलेले; प्रयत्नपूर्वक केलेले; वेगवान.

(सं) ना. - वेग; क्रिया; कृति; प्रसंग; कार्य; वर्तन; आचार.

चेष्टिसु (चें५०८५) (क) धा. - जाणें; काम करणें; हलविणें; आसक्त होणें; वागणें; आचरणें; माकडचेष्टा करणें.

चंष्टे (छा) (छैः [छैः] (सं) ना. - चलनवलन; क्रिया;
 अंगविकार; हावभाव; विलास; परिहास; चेष्टा; थडा.
 चंष्टेगीड्ड (छैः [छैः] (क) धा. - भान हरणें; प्रज्ञाहीन होणें;
 चलनवलन थांबणें.
 —गार (गार) (क) वि. - विलासी; परिहासक; विदूषक;
 योजक; तंत्रज्ञ.
 चंळ (छैः [छैः] (क) ना. - विंचु; वृश्चिक.
 चैतन्य (छैः [छैः] (सं) ना. - आत्मा; जीव; शक्ति; सामर्थ्य;
 जाणीव; बोध; प्रज्ञा.
 —मय (मय) (सं) वि. - आत्ममय झालेला देव
 महापुरुष.
 चैत्य (छैः [छैः] (सं) ना. - बौद्ध देवालय; स्तूप; यज्ञस्थळ; बस्ती;
 स्वर्ग; मिथु; अर्हत.
 —आगार (आगार) (सं) ना. - जैन देवालय; बुद्ध देवालय.
 —द्रुम (द्रुम) (सं) ना. - अश्वत्थ; बोधिसत्त्ववृक्ष.
 चैत्याग्नि (छैः [छैः] (सं) ना. - चिताज्वाला; स्मशानाग्नि.
 चैत्र (छैः [छैः] (सं) ना. - चांद्रमासांतील पहिला महिना; वसंत
 ऋतूतील प्रथम मास.
 —दूति (दूति) (सं) ना. - वसंतदूति; कोकीळ.
 —रथ (रथ) (सं) ना. - कुबेराचें उद्यान.
 —सख (सख) (सं) ना. - मदन; काम.
 चैत्रानिल (छैः [छैः] (सं) ना. - चैत्रातील वारे; मंदानिल.
 चैत्रि (छैः [छैः] (सं) ना. - चैत्र महिना.
 चैद्य (छैः [छैः] (सं) ना. - चेदी (जबलपूर) चा राजा; शिशुपाल.
 चरंतन (छैः [छैः] (सं) वि. - चिरंतन टिकणारें; शाश्वत.
 चोक्क (छैः [छैः] (क) वि. - निर्मल; शुद्ध; चोख; सोज्वल.
 चोक्कट (छैः [छैः] (क) वि. - 'चोक्' पहा.
 —इके (इके) (क) ना. - मनोहरता; शुचिता; शुद्धता.
 चोक्कटतन (छैः [छैः] (क) ना. - शुचिता; शुद्धता;
 चोखपणा; व्यवस्था; 'ओरण' पहा.
 चोक्केय (छैः [छैः] (क) ना. - नैपुण्य; कुस्तिनैपुण्य; जलम;
 मार; उपाय.
 —तन (तन) (क) ना. - सामर्थ्य; बळ; तंत्रज्ञता; नैपुण्य.
 चोग (छैः [छैः] (क) वि. - दुष्ट; हड्डी; दुर्मार्गगामी; 'कोक'
 पहा.
 चोच्चल (छैः [छैः] (क) ना. - पहिलटकरीण;
 चोच्चिल् (छैः [छैः] (क) ना. - प्रथमगर्भवती; पहिलें अपत्य.
 —मग, मगलु (मग, मगलु) (क) ना. - प्रथम संतति.
 चोच्च (छैः [छैः] (क) वि. - स्वच्छ; साफ; चोख.
 चोंच (छैः [छैः] (क) ना. - थोटा; वाकड्या हाताचा.
 चोंचु (छैः [छैः] (क) ना. - चोंच; चंचु.

चोष्टि (छैः [छैः] (क) वि. - वक्र; वाकडें; आडवें; भोपडा;
 नारळाची शंडी; कुरूप स्त्री; कुब्जा.
 चोत्ति (छैः [छैः] (क) ना. - कुब्जा; अष्टवक्रा.
 चोर (छैः [छैः] (क) ना. - मकर; सुसर.
 चोल्लिपे (छैः [छैः] (क) ना. - सापाची कात; नागाची फणा.
 चोल्लेय (ह) (छैः [छैः] (क) ना. - स्त्रीच्या केसांचीं अंगें;
 बुचडा.
 चोक्ष (छैः [छैः] (सं) वि. - चोख; निर्मल; शुद्ध; रम्य; आनंदकर;
 सख; सखम; तीक्ष्ण.
 चोच (छैः [छैः] (क) ना. - त्वचा; चर्म; कातडें.
 चोजिग (छैः [छैः] (क) वि. - चोद्य; आश्चर्य कारक; संशयी;
 विस्मय कारक.
 चोदन (छैः [छैः] (सं) ना. - अधिकार; आग्रह; चावा;
 प्रेरणा; आज्ञा; बलिष्ठता; हुरूप; उत्साह.
 चोदिसु (छैः [छैः] (क) ना. - चालविणें; प्रेरणा देणें; उत्साह
 देणें.
 चोद्य (छैः [छैः] (सं) वि. - चोदना देणारें; आश्चर्यावह;
 विस्मयकारक; संशयी.
 चोपदार (छैः [छैः] (क) ना. - राजदंडधारी; भालदार.
 चोर (क) (छैः [छैः] (सं) ना. - चोर; दरबडेखोर; लुटारू.
 —दृष्टि (दृष्टि) (सं) ना. - चोरदृष्टि; चोरटी नजर.
 चोल (क) (छैः [छैः] (सं) ना. - चोळी; काचोळी; पोलका;
 अर्धांगी.
 चोषण (छैः [छैः] (सं) ना. - चोखणें; चाटण; शोषण;
 तोंडानें ओढणें.
 चोप्य (छैः [छैः] (सं) वि. - चोखण्यायोग्य; चाखण्याजोगें;
 चाटण्यासारखें.
 चोह (छैः [छैः] (क) ना. - वेष; सोंग; खोळ; आपादमस्तकावरण;
 योग.
 चोळ (छैः [छैः] (सं) ना. - दक्षिण भारतांतील एक प्रांत;
 चोळदेशीय लोक.
 चौ (छैः [छैः] (क) वि. - चार; चहु.
 चौक (छैः [छैः] (क) ना. - चतुष्क; चार कोनांची आकृति; चवहाटा.
 चौकट्ट (छैः [छैः] (क) ना. - चौकट; सांगाडा.
 चौकंड (छैः [छैः] (क) ना. - चार खंड; तुकडे.
 चौकळि (छैः [छैः] (क) ना. - चौपदरी; चौकोनी वस्त्र; चौकडा;
 चारांचा समूह.
 चौकि (छैः [छैः] (क) ना. - पहाऱ्याची जागा; देवडी; घराचें अंगण;
 —दार (दार) (क) ना. - पहारेकरी; प्रहरी.
 चौकादाय (छैः [छैः] (क) ना. - कडी; (सोंगठ्याच्या
 पटावरील); जकात.

चौकु (चौकु) (क) ना. - चार; चतुष्क; चौरस; चौसोपी.
 चौगाव (वे) (चौगाव [वे]) (क) ना. - चतुर्गाम; चार गांवाची वाडी.
 चौजंत (चौजंत) (क) ना. - चतुर्दंत; ऐरावत.
 चौड (चौड) (सं) वि. - चूडासंबंधी; क्षौरसंबंधी; चूडाकर्म; क्षौर
 चौति (चौति) (क) ना. - चतुर्थी; प्रत्येक पक्षाची चौथी तिथी.
 चौदंत (चौदंत) (क) ना. - 'चौजंत' पहा. चौट; चव्हाटा;
 चार रस्ते मिळणारे ठिकाण.
 चौपट (चौपट) (क) ना. - चारपट.
 चौपद (चौपद) (क) ना. - पशु; चतुष्पाद.
 चौपडि (चौपडि) (क) ना. - चार ओळींची पदरचना;
 सुभाषित; एकावळीसारखे पद्य.
 चौपळि (चौपळि) (क) ना. - चौसोपी; चावडी; जैनमंदिराचा
 सभामंडप.
 चौभुज (चौभुज) (क) (क) ना. - चतुर्भुज देवी.
 चौर (चौर) (सं) ना. - चोरटेपणासंबंधी; तस्करविषयक.
 (क) ना. - क्षौर; जावळ; आयुष्यकर्म; चौल.

चौरस (चौरस) (क) ना. - समभुज काटकोन चौकोन; ताल; लय.
 चौराशीति (चौराशीति) (सं) वि. - चौऱ्यांशी.
 चौरिके (चौरिके) (सं) ना. - तस्करता; चौर्य; चोरी.
 चौर्य (चौर्य) (सं) ना. - 'चौरिके' पहा.
 चाल (चाल) (सं) वि. - चवली; दोन आणे किंमतीचे नाणें;
 जावळासंबंधी.
 चौवट (चौवट) (क) ना. - 'चौपट' पहा. चतुष्पद.
 चौवेदि (चौवेदि) (क) ना. - चतुर्वेदी; चार वेद जाणणारा.
 चौषष्टि (चौषष्टि) (क) ना. - चतुष्टि; चौसष्ट कला.
 चौसोप्पे (चौसोप्पे) (क) ना. - चंद्रशाळा; भगवंतिका;
 चौक.
 च्यवन (च्यवन) (सं) वि. - चालणारे; बुडणारे; पडणारे.
 (सं) ना. - एक ऋषि.
 च्युत (च्युत) (सं) वि. - पडलेले; स्थानभ्रष्ट; गमावलेले; गत;
 नष्ट; अक्षर; सोडलेले अक्षर.
 च्युति (च्युति) (सं) ना. - पतन; नाश; हानी; झड; पानगळ;
 निसराड.

छ

छ (छ) (सं) ना. - 'च' वर्गातील दुसरे व्यंजन; भाग; अंश;
 तुकडा.
 छक्क (छक्क) (क) ना. - पटक; सहाचा संकेत 'चक'. पहा.
 छा (गल) } (छग [गल]) (सं) ना. - पालवा; अज; मेंढा;
 छगलक } (छगलक) निळा कपडा.
 छाटा (टे) (छटा) (सं) ना. - कांती; प्रकाश; छाया; समूह;
 रास; गट; चकाकी; आरंभ.
 —आभा (छाभा) (सं) ना. - वीज; विद्युत.
 —फल (छफल) (सं) ना. - सुपारीचे झाड.
 छडालिसु (छडालिसु) (क) धा. - प्रज्वलित करणें; उत्रेक येणें;
 आवेश येणें; रागाला येणें.
 छत्तीस (छत्तीस) (अ. दे.) वि. - छत्तीस संख्या.
 छत्र (छत्र) (सं) ना. छत्री, धर्मपत्र; धर्मशाला.
 छत्रक (छत्रक) (सं) ना. - छत्री; ध्वज; पताका.
 छत्रपति (छत्रपति) (सं) ना. - महाराजा; स्वतंत्र राजा.
 छत्रभंग (छत्रभंग) (सं) ना. - राजाचा अपमान; पदच्युति.
 छत्रवति (छत्रवति) (सं) ना. - द्रुपदराजानें वसवलेले शहर.
 छत्रि (छत्रि) (सं) ना. - क्षौरिक; छत्री वापरणारा.
 छत्रिक (छत्रिक) (सं) ना. - छत्रिवाहक; छत्रि घेतलेला.
 छत्रिका (छत्रिका) (सं) ना. - 'छत्र' पहा.

छत्वर (छत्वर) (सं) ना. - घर; धनुर्धारी.
 छद (छद) (सं) ना. - आछादन; पांघरूण; मुस्कट; पाय; कांती;
 प्रकाश; तरवारीची जखम.
 छदि (दिस) (छदि [दिस]) (सं) ना. - घराची माडी; रथाचा
 वरचा भाग.
 छद्य (छद्य) (सं) ना. - पांघरूण; कपट; फसवणूक; वेषांतर;
 अप्रामाणिकता.
 —तापस (छापस) (सं) ना. - कपटी; संन्यासी.
 —वेशि (वि) (वेशि [वि]) (सं) वि. - कपटवेषधारी;
 वेषांतर केलेला.
 छद्मि (छद्मि) (सं) वि. - ठक; वेषांतर केलेला; बंचक.
 छद्मने (छद्मने) (सं) ना. - कपट; फसवणूक; वेषांतर.
 छंद (छंद) (सं) ना. - मनोधर्म; आकार; संतोष; दृष्टि; चेहरा;
 सुख; मुद्रा; आनंद; उत्साह; प्रीति; आवड; उद्देश; मनःपूर्वक
 वर्तन; विलास; विनोद.
 छंदस (रसु) (छंदस [रसु]) (सं) ना. - छंदःशास्त्र;
 पद्यलक्षणशास्त्र; एक वेदांग; अभिलाषा; आकांक्षा.
 —भंग (छंग) पद्यनियमांचा भंग.
 छन्न (छन्न) (सं) वि. - झांकलेले; आवरण घातलेले; आड
 केलेले; लपवलेले; मुस्कट घेतलेले.

छमंड (छमंड) (सं) ना. — परदेशी; अनाथ; पोरका.

छल (छल) (सं) ना. — हट्ट; कपट; फसवणूक; खोटी सबब; दुष्टपणा.

— गाहक (गाहक) (सं) वि. — अत्यंत कपटी; असत्यांतच गढलेला.

— न (न) (सं) ना. — हट्टीपणा; फसवणूक.

छलगति (छलगति) (सं) ना. — वंचना; फसवणूक; फसगत.

छलवादि (छलवादि) (सं) ना. — वितंडवादी; हट्टी; खोटें बोलणारे.

छलिक (छलिक) (सं) ना. — एक नाट्य; नृत्यपद्धति.

छलि (छलि) (सं) वि. — दुष्ट; वंचक; अप्रामाणिक; छटारू.

छवि (छवि) (सं) ना. — कांती; प्रकाश; उजेड.

— पडे (पडे) (क) धा. — कांतिमान होणे; उजेडांत येणे.

छह (छह) (अ.दे) ना. — सहा.

छाग (छाग) (क) ना. — शेळी; मेंढी; अजा.

छागल (छागल) (सं) वि. — मेंढीविषयक; अजासंबंधी.

छागवाहन (छागवाहन) (सं) ना. — अग्नि; अजवाहन.

छात (छात) (सं) वि. — स्त्रीण; तुकडे केलेले.

छात्र (छात्र) (सं) ना. — शिष्य; अनुयायी; विद्यार्थी. 'चट्ट' पहा.

छाद (छाद) (छाद [दल]) (सं) ना. — पांघरूण; आवरण; आच्छादन; सुस्कट.

छादित (छादित) (सं) वि. झाकलेले; लपविलेले; पांघरूण घातलेले.

छांदस (छांदस) (सं) वि. — छंदासंबंधी; वैदिक; वेदविषयक.

छाया (छाया) (सं) ना. — सावली; प्रकाश; प्रतिबिंब; सूर्यपति;

चित्र; प्रतिमा; फोटो.

— चित्र (छिड्ड) (सं) ना. — प्रतिबिंब; दर्शन.

छायाग्रहण (छायाग्रहण) (सं) ना. — आरसा; चित्रकला; प्रतिबिंब.

छायातनय (छायातनय) (सं) ना. — सूर्यपुत्र; शनिदेव.

छायादर्शन (छायादर्शन) (सं) ना. — पूर्वसूचना; अगाऊ येणारी उमज; मार्गदर्शन.

छायाद्वितीय (छायाद्वितीय) (सं) ना. — एकाकी; एकांडा;

आपणच आपली छाया घेणारा; छायेपुरता राहणारा.

छायापति (छायापति) (सं) ना. — सूर्य; देव.

छायायंत्र (छायायंत्र) (सं) ना. — उनसावलीच्या साह्याने

वेळ सांगणारे यंत्र.

छिः (छिः) (सं) अ. — तिरस्कार दर्शक उद्गार.

छिक्कार (छिक्कार) (सं) ना. — एक प्रकारचा मुग; हरिण.

छित (छित) (सं) वि. — तोडलेले; क्षत पडलेले; पातळ झालेले; रोडलेले.

छिदिर (छिदिर) (सं) ना. — कुन्हाड; अग्नि; दोर; शब्द.

छिद्र (छिद्र) (सं) ना. — रंध्र; भोक; अडचण; प्रभाव.

— अन्वेषि (अन्वेषि) (सं) ना. — दोषैक दृष्टि; क्षुद्र नीतीचा.

छिद्रित } (छिद्रित) (सं) वि. — चूरचूर झालेले;

छिद्रीकृत } (छिद्रीकृत) कातरलेले;

तुकडे केलेले; तासलेले.

छिनरुह (छिनरुह) (सं) वि. — तोडले तरी कोंब फुटणारे.

छिन्न (छिन्न) (सं) वि. — कातरलेले; तुकडे केलेले.

— नासिक (नासिक) (सं) वि. — फाटक्या नाकाचा.

— संशय (संशय) (सं) वि. — संशय नाहीसा झालेला.

छुंछुंदरि (सी) (छुंछुंछुंछुं [०९]) (सं) ना. — चुंचुद्री;

रानमांजर; उद.

छुरिका (के) (छुंछुंछुं [०९]) (सं) ना. — लहान तरवार; सुरी.

छेक (छेक) (सं) ना. — जाणता, सज्ञान, नागरिक; दोन तीन अक्षरांचा अनुप्रास.

— अनुप्रास (अनुप्रास) (सं) ना. — यमक; पद्यांतील समानाक्षर योजना.

छेकोक्ति (छेकोक्ति) (सं) ना. — पद्यांतील एक अलंकार;

व्यंगभाषा; वक्रोक्ति.

छेद (छेद) (सं) ना. — भाग; तुकडा; चूर; तोडप; अपूर्णाकांतील रेघेच्या खालची संख्या.

छेदन (छेदन) (सं) ना. — कातरण; खच्चीकरण; तोडप; कटणी.

छेदि (दक) (छेदि [दक]) (सं) ना. — कापणारा; छेदणारा;

कातरणारा; सुतार.

छेदिसु (छेदिसु) (क) धा. — कातरणे; फोडणे; तुकडे पाडणे.

छेद्य (छेद्य) (सं) वि. — कापण्यायोग्य; छेद करण्याजोगे;

तुकडे पाडण्याछायक.

छेमंड (छेमंड) (सं) ना. — 'छमंड' पहा.

छेलक (छेलक) (सं) ना. — शेळी; मेंढी; बकरी.

छैदिक (छैदिक) (सं) ना. — वेत; वेळ; चिवा.

छोटिका (के) (छोटिका [०९]) (सं) ना. — चुटकी; बोटांचा आवाज.

ज

ज (झ) (सं) ना. — चवर्गातील तिसरे व्यंजन; 'जन्मलेल' या अर्थी नामाच्यापुढे जोडून येणारे अक्षर.

जकणि (जकळी) (क) ना. — यक्षिणी; जकिणी; स्त्रीपिशाचवाधा; शेजार.

जकाति (जक०३) (अ. दे) ना. — कर; फाळा; सारा; जकात.

जक (जक०) (क) ना. — 'चक्र' पहा; यक्ष; कुबेरप्रजा; देवजाति; अतिमानव; मानवाच्यावरची योनी.

जकरोळलि (जक०००००००) (क) ना. — गाडी; वाहन; रेडा.

— तैर (जै००) (क) ना. — महिषवाहन; यमधर्म.

जककण (जक०००) (क) ना. — जकणाचार्य; पुराणप्रसिद्ध शिल्पी.

जक (कि) णि (जक० [०३] क०) (क) ना. — यक्षिणी; 'जकणि' पहा.

जकलगुलि } (जक०००००००) (क) ना. — कुरवाळा; लाड; प्रेम;
जकलु } (जक०००००) गोंजारणें; हांजीहांजी; गुदगुलि.

जकवकि (जक०००००) (क) ना. — चक्रवाकपक्षी; रथांगपक्षी; हंसविशेष.

जकिगे (जक००००) (क) ना. — 'जकणि' पहा. यक्षिणी.

जकिसु (जक००००) (क) धा. — चालतांना हातवारे करणें; हीनता कबूल करणें; खालच्या पातळीवर येणें; मार्गें हटविणें; दडपून वाकविणें.

जकुलिसु (जिसु) (जक०००००० [०३००]) (क) धा. — गोंजारणें; हसविणें; विनोद करणें; संतोष होणें; खेळविणें; व्यापणें; निंदणें; हसूं करणें.

जगत् (जु) (जग० [००]) (सं) ना. — लोक; विश्व; प्रपंच; चकाकी.

(सं) वि. — चालक; पुढें जाणारा.

जगच्चक्षुस् (जग०००००००००) (सं) ना. — सूर्य; जगाचा डोळा.

जगज्जन (जग०००००) (सं) ना. — जनता; विश्वकुटुंब.

जगज्जननी (जग०००००००) (सं) ना. — लोकमाता; गंगादेवी; पार्वती.

जगज्ज्योति (जग०००००००००) (सं) ना. — सूर्य; प्रकाशदाता.

जगति (जग०००) (क) ना. — उंचस्थळ; उच्चासन; वेदिका; राजप्रजा; मुख्यमंत्री; निवास; ओझेकरी; मोटकरी.

जगती (जग०००) (सं) ना. — जगत्; भूमि; प्रपंच.

जगतीतल (जग००००००) (सं) ना. — जगत्; भूतल; विश्व.

जगतीवलय (जग०००००००००) (सं) ना. — मंडलाकार जग; भूमंडळ.

जगल्लत (तु) (जग०००००० [०००]) (सं) ना. — सृष्टिकर्ता; ब्रह्मदेव.

जगत्त्रय (जग००००००००) (सं) ना. — स्वर्ग; मृत्यु; पाताळ हे तीन लोक.

जगत्प्राण (जग००००००००) (सं) ना. — वायुदेव.

जगदंड (जग०००००) (सं) ना. — ब्रह्मांड; अंडाकार जगत्.

जगदंबे (जग०००००) (सं) ना. — जगन्माता; दुर्गा; गंगा.

जगदुदर (जग००००००) (सं) ना. — जगत् उदरांत असणारा विष्णु; कृष्ण.

जगद्वात्री (जग००००००००) (सं) ना. — दुर्गा; गंगा; लोकमाता.

जगन्मोहन (जग००००००००) (सं) ना. — अतिसुंदर वस्तु; काम; मदन.

जगपारू (जग००००००) (सं) ना. — वेश्या; व्यभिचारिणी; विधवा.

जगर (ल) (जग०० [००]) (क) ना. — चिलखत; लोहकवच; वंचना; फसवणूक.

जगलि (जग०००) (क) ना. — वेदिका; उमरा; घरापुढील कट्टा; पडवी; सोपा; लहान चावडी.

जगवर्ति (जग०००००) (सं) ना. — लोकसंचालक; विश्वसंरक्षक; आग.

जगळ (जग०००) (क) ना. — त्रास; मांडण; लढाई; वादविवाद.

— गंड (ग००००) (क) वि. — भांडखोर; तेंढेखोर.

— गाति (ग००००) (क) वि. — भांडण उकरून काढणारी; भांडकुदळ स्त्री.

जगुने (जग००००) (क) ना. — यमुना नदी; पवित्र नदी.

जगुळ (जग००००) (क) धा. — पडणें; खाली येणें; उतरणें; पतन होणें.

जगुळतर (जग००००००००) (क) धा. — निसटणें; दृष्टिआड होणें, जगाने (जग०००००) (क) अ. — एकदम; झटकन; झरकन.

जग्गु (जग००००) (क) धा. — ओढणें; हिसकावणें; वाकविणें; खड्डा खणणें; कोसळणें; वश होणें.

जग्ध (जग०००) (सं) वि. — खालिल्लें; होऊन गेलेल्लें; ओढलेल्लें.

जग्धि (जग०००) (सं) ना. — भोजन; स्वयंपाक; सहभोजन.

जघन (जग००००) (सं) ना. — ढुंगण; नितंब; ओटीपोट; स्त्रीकंबर; कटि.

जघन्य (जग०००००) (सं) वि. — अति प्राचीन; हीन; तुच्छ; खालच्या प्रतीचे.

(सं) ना. — शूद्र; अहंकार; स्त्रीपुरुषांचें गुप्तेंद्रिय.

— ज (झ) (सं) वि. — नीचकुलोत्पन्न; शूद्र; कनिष्ठ.

जंकणे (ज०००००) (क) ना. — ओढाताण; जबरदस्ती; दटावणी; उच्चध्वनि. 'अम्बर' पहा. दरडावणी.

जंकिसु (ज००००००) (क) धा. — निंदा करणें; मिववणें; अंगावर ओरडणें; खेसकणें; हंगवणें.

जंके (ज०कै) (क) ना. - गर्जना; हांक; ओरड; हरळी.
 जंगम (ज०ग०म) (सं) वि. - फिरणारा; गतिमान; चालता.
 (सं) ना. - शैवस्वामी.
 जंगल (ज०ग०ल) (क) ना. - जोडनाव; नौकायुग्म.
 (अ-दे.) ना. - वन, अरण्य, पडजमीन, रेंताड भूमि.
 जंगळ (ज०ग०ल) (क) वि. - गोळा केलेले; सैल झालेले.
 (क) ना. - कळप; समूह.
 जंगिसु (ज०ग०सु) (क) धा. - उहळवणें; उडी मारणें; उडणें;
 ओलांडणें.
 जंगु (ज०ग०) (क) ना. - जंगमाच्या पायांतील धुंगुर; भुज;
 खांदा; जड ओझे पाठीला बांधण्याची रीति.
 जंगुडि (ळी) (ज०ग०डि [ङ]) (क) ना. - समूह; गट; समाज.
 जंगे (ज०ग०) (क) ना. - जंवा; पिंदरी; पाऊल; चरण; पोदरी.
 जंघाल (ज०ग०ल) (सं) ना. - हळुहळु धावणारा; पायाच्या
 जोरावर पळणारा; हरणासारखा प्राणी.
 जंघे (धा) (ज०ग० [ङ]) (सं) ना. - मांडी; पायाचा खालचा
 भाग.
 जज (ज०ज) (क) ना. - योद्धा; सैनिक; कलि.
 जज्ज (ज०ज्ज) (अ.दे) ना. - न्यायाधीश; न्यायाधिकारी.
 जज्जरित (ज०ज्ज०रित) (क) वि. - सैल झालेला; फुटलेला; चूर
 झालेला, जर्जरित.
 जज्जार (ज०ज्ज०र) (क) ना. - अतिशूर; महावीर; धैर्यशाली;
 झुंजार; सैनिक; उद्धट.
 जज्जु (ज०ज्जु) (क) धा. - कुटणें; वाटणें; झेजणें; ठेचणें;
 पृष्ठ करणें. 'जुञ्जु' पहा.
 जंजड (ज०ज०ड) (सं) ना. - उपद्रव; त्रास; पीडा; कष्ट;
 अडचण; व्यथा; चिंता; जाड्य; विवंचना; योजना; समूह.
 जंजर (ज०ज०र) (सं) वि. - अतिशिथिल; पळपुटा; क्रम
 चुकलेला; क्रमभंग; ओळ चुकलेला.
 जंजालु (ज०ज०लु) (क) ना. - बंदुक; उपद्रव; गोळी
 घालण्याचें साधन. 'कोवि' पहा.
 जंझार (ज०ज०ज०र) (सं) वि. - झुंजार; वीर; धैर्यशाली.
 जंझावात (ज०ज०ज०वात) (सं) ना. - झंझावात; वावटळ;
 वादळ; सोंसाच्या बारा; पावसाचा बारा.
 —झंझावात (ज०ज०ज०वात) - 'जंझावात' पहा.
 जट (टा) (ज०ज० [ट]) (सं) ना. - केस; केशभार; गुंतलेले
 केस.
 जटकरिसु (ज०ज०क०रिसु) (क) धा. - देवविणें; पाठविणें; झाडणें;
 तिरस्कारणें; अवमानणें; अपमान करणें; शिडकारणें.
 जटका (ज०ज०क०) (अ. दे) ना. - बोडागाडी; टांगा; झटका.
 जटकायिसु (ज०ज०क०यिसु) (क) धा. - झटकणें; झाडणें;

हंगविणें; हिणवणें; तोंडावर बोलणें; तोडून बोलणें; फटकळपणें
 बोलणें.

जटमटिसु (ज०ज०म०टिसु) (क) धा. - संशय दाखवणें; प्रयत्न
 करणें; घडपडणें; साहस करणें.
 जटाजूट (ज०ज०ज०ट) (सं) ना. - जटा; बांधलेले केस; बुचडा.
 जटाघर (ज०ज०घर) (सं) ना. - शिव; संन्यासी.
 जटाबंध (ज०ज०ब०ध) (सं) ना. - बांधलेले केस; बुचडा.
 जटायु (ज०ज०यु) (सं) ना. - पक्षीराज; संपातीचा मुलगा.
 जटाल (ज०ज०ल) (सं) ना. - जटाभार असणारा शिव; वडाचें
 झाड; संन्यासी.
 जटि (ज०ज०) (सं) ना. - संन्यासी; शिव; पारंवी सुटलेला वृक्ष.
 जटिल (ज०ज०ल) (सं) वि. - गुंतागुंतीचें; अडचणीचें; गुतलेलें;
 उखाण्यासारखें असलेले; व्याप्त.
 (सं) ना. - संन्यासी; शिव.
 जटे (ज०ज०) (सं) ना. - जटा; झटका; तंतुमय मूळ; आयाळ;
 दाट केस; बट; आंब्याचे केसर.
 ज (जे) टि (ज [ज] टि) (क) ना. - जेठी; कुस्तिगीर;
 पेहेलवान; मल्ल; वडील; यजमान.
 —ग (ग) (क) ना. - कुस्तिगीर; तालीमबाज; व्यायामपट्ट;
 मल्ल.
 जठर (ज०ठर) (सं) ना. - पोटा.
 —अग्नि (अ०ग्नि) (सं) ना. - भूक; पाचकरस; पोटांतील
 आग.
 (सं) वि. - घट्ट; कठिण; जुना; निबर.
 जड (ज०ज०) (सं) वि. - मंद; सुस्त; मूढ; धड्डु; आळशी; निर्जीव;
 जड; मूक.
 (सं) ना. - चैतन्यहीनता; धुके; दव; पाणी; रोग; अस्वस्थता.
 —ज, जात (ज, ज०ज०) (सं) ना. - चिखलात जन्मलेले;
 पंक्ज; पाण्यात जन्मलेले.
 जडजगर्भ (ज०ज०ज०ग०र्भ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विष्णु.
 जडजभव (ज०ज०ज०भव) (सं) ना. - विष्णु; ब्रह्मदेव.
 जडजाप्त (ज०ज०ज०ज०प्त) (सं) ना. - सूर्य; कुमुदबंधव; कमलाचे
 नातेवाईक.
 जडजारी (ज०ज०ज०र) (सं) ना. - कमलवैरी; चंद्र.
 जडजंतु } (ज०ज०ज०ज०तु) (सं) ना. - मूक प्राणी; बुद्धिहीन
 जडजीवि } (ज०ज०ज०ज०जीवि) जीव; अज्ञानी प्राणी.
 जड (डि) त (ज०ज० [डि] त) (क) ना. - मार; चपाटी; दणका;
 प्रवेश; समावेश.
 जडतन } (ज०ज०ज०तन) (क) ना. - धडपणा; मूर्खपणा;
 जडते (त्व) } (ज०ज०ज०त [ड]) सुस्ती; थंडाई; शैत्य;
 बत्थडता; स्तंभ; निराशा; ओझें.

जडधर (जडधर) (सं) ना. - जलधर; मेघ; घन; दग.

जडधारे (जडधारे) (सं) ना. - जलधारा; पाऊस; पावसाची शोड.

जडधि (जडधि) (सं) ना. - जलधि; समुद्र.

जडधी (धाय) जडधि (जडधि) (सं) वि. - मंदमती; निर्बुद्ध; अज्ञ; अज्ञान.

जडपु (जडपु) (सं) ना. - कांती; प्रकाश; चकाकी; ओप; शिलई; दीति; विनय.

जडमति (जडमति) (मं) ना. - मंदबुद्धि; निर्बुद्धता.

जडाकरत्व (जडाकरत्व) (सं) ना. - महासागर; समुद्र.

जडाशय (जडाशय) (सं) ना. - जलाशय; समुद्र; मूर्खपणाचा अभिप्राय.

जडि (जडि) (क) धा. - भिन्नविधे; भीतीचे बोलणे; गर्जणे; निंदणे; दळणे; प्रकाशणे; वरचेवर विचारणे; चोपणे; मारणे; कांवेणे; कुस्करणे; खड्डा खणणे; संबंध येणे; मागून जाणे; अति होणे; ओतणे; झिजणे; बुडणे; सोडून देणे.

—त (ड) (क) ना. - मारझोड; चपराक; टोला; चोप; कुस्करा.

—मळे (मळे) (क) ना. - सतत पडणारा पाऊस.

जडिति (जडिति) (अ-दे) अ. - झटिति; लागलीच; ताबडतोब; लौकर.

जडिपु (जडिपु) (क) ना. - कुहुध्वनि; पोपटपंची; पक्षाचा आवाज; चाहूल; गोंधळ.

जडीभाव (जडीभाव) (सं) ना. - मूढता; मूर्खा; दिशाभूल.

जडे (जडे) (क) ना. - जटा; बट; केस; झिपरी; पारंबी.

जडज (जडज) (अ-दे) ना. - 'जज' पहा.

जडु (जडु) (क) ना. - सामीप्य; समावेश; मिश्रण; जोडाक्षर; द्विताक्षर; आग्रह; जबरदस्ती; खूळ; भूत; यडु.

जडु (जडु) (क) ना. - कलंक; घट्टा; डाग; वळ; तेलाची राड; रवडा; रोग. अस्वस्थता; अंगजडता; समोपता.

जट्टि (जट्टि) (अ-दे) ना. - समावेश; जोड; भागीदारी; मिळून असणे.

—हाक (हाक) (क) धा. - मिसळणे; एक होणे.

—गार (गार) (सं) ना. - सहकारी; भागीदार.

जडे (जडे) (अ-दे) ना. - झेंडा; बावटा; निशाण; ध्वज; गुडी.

जटन (जटन) (क) ना. - यत्न; युक्ति; जागृति; प्रयत्न.

जति (जति) (क) ना. - यति; योगी; व्रती; संन्यासी; ठेका; ताल; तालगति.

जतिगे (जतिगे) (क) ना. - साता; बैलाच्या खांद्यावर जू ठेवण्याची साती; पट्टा.

जतु (जतु) (जडु [जडु]) (सं) ना. - लाख; लाक्षा.

जतुरस (जडु [जडु]) (सं) ना. - लाक्षारस; अलक्तक; लाख.

जते (जडे) (क) ना. - जोडी; सहवास; स्नेह; संयोग; संभोग; संधि.

—गार (गार) (क) ना. - जोडीदार; मित्र.

—गाति (ति) (गति [ति]) (क) ना. - जोडीदारीण; सहचारिणी.

जत्त (जडु) (क) ना. - प्रयत्न; कार्य; कामकाज.

जत्तक (जडु) (क) ना. - असत्य; फसवणूक; वेपान्तर; दुष्टपणा; (क) वि. वचक; हिंसक.

जत्तण (जत्तण) (जडु [जडु]) (क) ना. - एक काव्य; विधान.

जत्तुर (जडु) (क) ना. - लंगोट; कौपीन.

जत्तव (जडु) (क) ना. - 'जत्तक' पहा.

जत्त (जडु) (क) ना. - मित्रत्व; सहचारित्व; समावेश; तंत्र; समता; गति.

जत्तळ (जडु) (क) ना. - बुडबुडा; बुडद.

जतु (जडु) (सं) ना. - गळ्याचे हाड; जवुद; हासळी.

जन (जडु) (सं) ना. - जन्माला आलेला प्राणी; मानव; व्यक्ति लोक.

जनक (जडु) (सं) ना. - पिता; विदेहाचा राजा; सीतादेवीचा बाप.

जनजनित (जडु) (सं) वि. - प्रसिद्ध; सर्वश्रुत; सर्वाना विदित; जगजाहीर.

जनते (जडु) (सं) ना. - समाज; जनगण; मानवसमाज.

जनन (जडु) (सं) ना. - उत्पत्ति; कुल; वंश; संतति; जन्म.

—पत्रिका (जडु) (सं) ना. - कुंडली; जातक; जन्मकालीन नाक्षत्र स्थितिपट.

जननाथ (पति) (जडु) (सं) ना. - लोकपति; राजा; मालक.

जननि (जडु) (सं) ना. - माता; आई; सुगंधी वनस्पति.

जनपद (जडु) (सं) ना. - देश; राज्य; जनांग; खेडें

जनप्रमोद (जडु) (सं) ना. - लोकसंतोष; कुसुद; कमल.

जनमेजय (जडु) (सं) ना. - परीक्षितिपुत्र; लोकभयाल कारणीभूत.

जनयित्य (जडु) (सं) ना. - जन्माला कारण झालेला; जन्मदाता; जनक; वडील; पिता.

जनयित्री (जडु) (सं) ना. - जन्मदात्री आई.

जनलोक (जडु) (सं) ना. - सतलोकपैकी एक.

जनवाद (वातें) (जडु) (सं) ना. - वर्तमान;

जनश्रुति (जडु) (सं) ना. - खबर; वार्ता; बातमी ऐकीव गोष्ट.

जनस्थान (जन्मस्थान) (सं) ना. - दंडकारण्याचा एक भाग;
औरंगाबादजवळील एक प्रदेश.

जनांग (जन्मांग) (सं) ना. - मानवकुल; जनसमाज; राष्ट्र.

जनांत (जन्मांत) (सं) ना. - निर्जन प्रदेश; भूमि; देश.

जनांतिक (जन्मांतिक) (सं) ना. - लोकांना समजण्यासाठी
केलेले नाटकांतील भाषण.

जनाईन (जन्माईन) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.

जनारात (जन्मारात) (सं) ना. - देश; राष्ट्र; जनांग.

जनालंबन } (जन्मालंबन) (सं) ना. - मनुष्यवस्ती;

जनाश्रय(वास) } (जन्माश्रय) [वास] घर; छप्पर; मंडप.

जनि (जन्म) (सं) ना. - जन्म; उत्पत्ति; संभव; स्त्री; सून; आई;
सृष्टि; जन्मदात्री.

(क) ना. - गरवारपण; वृष्टि; गळती.

जनित (जन्मित) (सं) वि. - जन्मलेला; उत्पन्न झालेला; संभूत.

जनिवार } (जन्मवार) (क) ना. - जानवे; यज्ञोपवीत.

जन्यिवर } (जन्मिवर) (क) ना. - जानवे; यज्ञोपवीत.

जनुम (जन्म) (क) ना. - जन्म; सृष्टि; उत्पत्ति; संभव.

जने (जन्म) (क) ना. - कणीस; अंड्यांतील बल्क; चिमणीचे
अंडे; गर्भ; रस; गोमूत्र; गर्भवती; वनस्पतीचा चीक; द्रव.

जनि (निधि) सु (जन्म) (सं) (सं) (क) धा. - उत्पन्न होणे;
आस्तित्वांत येणे; संभवणे; मान डोलवणे

जंत (जन्म) (क) ना. - दात; दादा; सुळे.

जंतकुं (गुं) टि (जन्मकुं) [गुं] (क) ना. - तिफणी;

फण असलेली पामर; कुरी; पेरणीचे उपकरण.

जंतु (जन्म) (सं) ना. - कीटक; जीवाणु; प्राणी.

जते (ति) (जन्म) (सं) (सं) ना. - शिडी; तुळी; बहाल; माळीचे
ओझे तोलण्यासाठी वापरलेले सोट.

जंतुग (जन्मग) (सं) वि. - वाकडेतिकडे चालणारा; झोके

खात चालणारा; झुकांड्या खाणारा.

जंतुघ्न (जन्मघ्न) (सं) वि. - कृमिनाशक; कृमिसंहारक.

जंत्र (जन्म) (क) ना. - यंत्र; ताईत.

जंत्रमंत्र (जन्ममंत्र) (सं) ना. - वेधशाळा; जारणमारण
विद्या.

जन्न (जन्म) (क) ना. - यज्ञयाग; होम; वेध; एक कन्नडकवि.

जन्नदार (वार) (जन्मदार) (सं) ना. - 'जनिवार' पहा.

जन्नाग (जन्माग) (सं) ना. जन्म नामक कन्नड कवि.

जन्निगे (जन्मिगे) (क) ना. - यज्ञोपयोगी वस्तु; नैवेद्य पदार्थ;

देवाला सोडलेली गाय; गोरस; देवाच्या नांवची वस्तु.

जन्म (जन्म) (सं) ना. - उत्पत्ति; जीवन; आयुष्य; जगण्याचा
काल; मूल, आरंभ.

—देश (जन्म) (सं) ना. - जन्मभूमि.

—पत्र (जन्म) (सं) ना. - जातक; कुंडली; जन्मकालीन ग्रहमान.

जन्मांत (जन्मांत) (सं) अ. - या जन्मी.

(सं) ना. - निर्वाण; मोक्ष; मृत्यु.

जन्मांतर (जन्मांतर) (सं) ना. - मागचा किंवा पुढचा जन्म;
परलोक.

जन्मि (जन्मि) (सं) ना. - प्राणी; जीवजंतु; कृमिकीटक.

जन्म्य (जन्म्य) (सं) वि. - जन्मण्यायोग्य; जन्मणारा; जन्मलेला.

(सं) ना. - जन्म; सृष्टि; उत्पत्ति; प्रसंगानुकूलता;

जन्मासंबंधी वर्दी; बातमी; वराचा स्नेही; युद्ध; द्वंद्व.

जन्मराग (जन्मराग) (सं) ना. - संगीतांतील रागाचे पोटराग.

जन्महतनये (जन्महतनये) (सं) ना. - जान्हवी; जन्मूची कन्या;
गंगानदी.

जप (जन्म) (सं) ना. - देवनामाचा उच्चार; ईशप्रार्थना.

जपमालिका (जन्ममालिका) (सं) ना. - जपाची माळ; रुद्रा-
क्षमाला; मणीसर; तुळशीमण्याची माळ.

जपानुष्ठान (जन्मानुष्ठान) (सं) ना. - जपतपसाधना; मंत्र-
जप; मंत्रावर्तन; प्रार्थना.

जपापुष्प (जन्मापुष्प) (सं) ना. - दासाळीचे फूल; जास्वंदीचे
फूल.

जपिसु (जन्मिसु) (क) धा. - जपणे; जप करणे; प्रार्थिणे; मंत्र-
पठण करणे; मंत्रजप पुरा करणे; जपसंख्या भरणे.

जपिसु (जन्मिसु) (क) धा. - शांतपणे न्याहाळणे; आटोक्यात
येईतों टपून राहणे.

जप्य (जन्म्य) (सं) वि. - जप करण्या योग्य; पठणीय.

जवबलु (जन्मबलु) (सं) ना. - निःसार; निःसत्त्व; नेमळटपणा;
दौर्बल्य; वार्धक्य.

जवबलु (जन्मबलु) (क) धा. - चोखणे; शोषून वेणे; आंत
ओढून वेणे; नागवणे; कुटविणे.

जवबु (जन्मबु) (क) धा. - शिवी देणे; निंदणे; पाणउतारा
करणे; चोखणे; दळणे.

(क) ना. - अशक्तपणा; निर्बलता; सत्त्वहीनता; मार्दव;
वार्धक्य; शिवीगाळ; भेद; उद्धटपणा; शैथिल्य; विलंब;

पोकळपणा; सरपण.

जम (जन्म) (सं) (क) ना. - यम; मृत्युपाश; मृत्यूचा जबडा.

जमखाने (जन्मखाने) (अ. दे.) ना. - अंतरण्याचे जाजम;

रेशमी कापड; दरी; पठार; गुडार.

जमदग्नि (जन्मदग्नि) (सं) ना. - प्राचीन ऋषि; परशुरामपिता.

जमा (मे) (जन्मा) (अ. दे.) ना. - जमा; सारांश;

वेरीज; एकूण.

जमीन (नु) (जन्मि) (अ. दे.) ना. - जमीन; धरणी;
क्षेत्र; विभाग; भूमि.

जमुने (जमुने) (क) ना. - यमुनानदी; जमुना.

जं (जों) प (जं [जं]) (क) ना. - रास; दीग; समुदाय; डुलकी; मध्यस्थ; पैग; वामकुक्षी; झोप.

जंपति (जंजं) (क) ना. - दांपत्य; दंपती; जायापति; पतिपत्नि.

जं(जों)पु (जं [जं]) (क) ना. - 'जंप' पहा.

जंवे(पताळ) (जंजं) (जंजं) (क) ना. - झंपा; पांच किंवा दहा मात्रांचा झंभा ताल.

जंव (जंजं) (क) ना. - दंभ; आडंबर; अवडंबर; अहंकार;

मस्ती; स्वतःलाच घेतलेला चावा; अतिशयोक्ति; अतिरंजितता; दिमाख; ऐट; खोटा डौल.

—गार (गार) (क) वि. - दंभ मिरवणारा; दोंगी;

स्तुतिपाठक; चारण; भाट.

—गाति (गति) (क) ना. - दोंगी स्त्री.

जंवर (जंजं) (क) ना. - काम; उद्योग; अंगीकार; पत्करा.

जंबाल (जंजं) (सं) ना. - राड; चिखल; बुरडी; पोहण्याचा भोपळा; असत्य; अंतर्गंगा; शेवाळ; कंजाळ; थापा.

जंवि (जंजं) (क) ना. - शमीचें झाड.

जंबिया (जंजं) (अ. दे.) ना. - एक आखुड तलवार.

जंबीर(भीर) (जंजं) (क) ना. - पपनस; बंपार; लिंबू.

जंबु(बू) (जंजं) (सं) ना. - जांभूळ; सुवास.

जंबु(बू)क (जंजं) (सं) ना. - वरुण; कोल्हा; शृगाल.

जंबुद्वीप (जंजं) (सं) ना. - प्राचीन भारत; हिंदुस्थानाचें प्राचीन नांव.

जंबुमालि (जंजं) (सं) ना. - एक राक्षस; प्रहस्तपुत्र.

जंबुनदि (जंजं) (सं) ना. - मेरुपर्वतातून उगम पावलेली एक नदी.

जंभ (जंजं) (सं) ना. - इंद्रानें मारलेला एक राक्षस; लिंबू; चावा; दाढ; सुळेदात; तोंड.

जम्मविसु (जंजं) (क) धा. - थरथर कापविणें; भिवविणें.

जम्मने (जंजं) (क) अ. - लागलीच; त्वरित; चटकन; एकदम.

जय (जंजं) (सं) ना. - विजय; शुभ; शौर्य; जयाची युक्ति; जयजयकार; एक संवत्सर.

—इसु (जंजं) (क) धा. - जिंकणें; विजय पावणें;

—शाली (जंजं) (सं) वि. - जय मिळवणारा;

—स्तंभ (जंजं) (सं) ना. - विजयस्मारक;

विजयस्मरणार्थ खांब.

जयबोष (जंजं) (सं) ना. - जयजयकार; विजयाची घोषणा.

जयत् (जंजं) (सं) वि. - जयशाली; विजयी.

जयद्वय (जंजं) (सं) ना. - कौरवपक्षीय राजा;

सिंधुदेशाचा राजा; महाराष्ट्रीय.

जयन (जंजं) (सं) ना. - जय; चिलखत; युद्धकवच.

—शालिका (क) (जंजं) (सं) ना. - शस्त्रागार; शस्त्रमांडार.

जयंत (जंजं) (सं) ना. - इंद्रपुत्र; धृतराष्ट्राचा एक मंत्री

जयंति (जंजं) (सं) ना. - जन्मतिथि; वाढदिवस;

जन्मदिनोत्सव; पताका; निशाण.

जयमान (जंजं) (सं) ना. - विजय; जयप्राप्ति.

जयलक्ष्मि, (श्री) (जंजं) (सं) ना. - विजया; विजयलक्ष्मी.

जयविजय (जंजं) (सं) ना. - बैकुंठाचे द्वारपाल.

जया (ये) (जंजं) (सं) ना. - दुर्गा; कालिदेवी; शक्ति.

जयि (यी) (जंजं) (सं) वि. - विजयी; जय मिळवलेला.

जयिनि (नी) (जंजं) (सं) ना. - विजयिनी; जय मिळवलेली स्त्री.

जय्य (जंजं) (सं) वि. - विजययोग; जयसाध्य.

जर (जंजं) (सं) ना. - जरा; वार्धक्य; म्हातारपण; जीर्णता; कृष्णाला जखम करणारा वेरड.

(क) ना. - ज्वर; ताप; पुरळ; जर.

जरगु (जंजं) (क) धा. - होणें; भरणें; मिरवणें; गमावणें; चकाकणें; निसरणें; पळून जाणें; निसटणें.

(क) ना. सोन्याची पूड; धान्यांतील केर; राड;

उतार; निसरडे; गडबडा लोळणें; सुटका; कृति.

—इसु (जंजं) (क) धा. - चालविणें; संपविणें; उतरविणें.

जरठ (जंजं) (सं) वि. - कठोर; क्रूर; घट्ट; वृद्ध; जीर्ण.

जरड (जंजं) (क) वि. - ओबडधोबड; घट्ट.

(क) ना. - क्रूर मनुष्य; क्रोधी मनुष्य.

जरडु (जंजं) (क) वि. - पोकळ; निसार; अल्प; क्षुद्र; निरुपयोगी; अप्रयोजक.

जरडे (डि) (जंजं) (क) ना. - चाळण; गाळणी; गाळण्याचें साधन.

जरण (जंजं) (सं) ना. - वृद्धावस्था; जीर्णता.

जरत् (रंत्) (जंजं) (सं) वि. - जुना; जीर्ण; कोमेजलेला; अस्थिर.

जरद्वय (जंजं) (सं) ना. - म्हातारा बैल; जुना बैल.

जरह (जंजं) (सं) ना. - जरा; तिरस्कार; निंदा.

जरा (जंजं) (सं) ना. - म्हातारपण; वार्धक्य.

जरायु (जंजं) (सं) ना. - गर्भकोष; गर्भिणी.

—ज (जंजं) (सं) ना. - गर्भकोषातून जन्मणारे जीव.

जरासंध (जंजं) (सं) ना. - मगध देशाचा राजा.

जरि (जंजं) (क) धा. - पडणें; पाय घसरणें; चिंता करणें; खड्डा खणणें; पाणउतारा करणें.

(क) ना. - खड्डा; प्रवाह; नदी; प्रपात; धबधबा; विषजंतु; शतपदी-जरतारी भृश.

जरिगल्लु (ज०ग०ल्लु) (क) ना. - सुवर्णखाणीचे दगड.

जरुतु (ज०रु०तु) (क) धा. - वायफळ गप्पा मारणें; रिकामे बडबडणें; वाचाळता करणें; अर्थशून्य बोलणें.

जरुहु (ज०रु०हु) (क) धा. - वाढविणें; वृद्धि पावविणें; नाश करणें.

जरे (ज०र०) (सं) ना. - 'जरा' पहा.

(क) धा. - हिणविणें; हंगवणें; टोचून बोलणें; निंदणें.

जरेह (ज०र०ह) (क) ना. - घसरगुंडी; आपलेच बोलणें अंगलट येणें.

जर्कु (ज०रु०कु) (क) धा. - दाबणें; दडपणें.

(क) ना. - 'कुडकु' पहा.

जर्जर (रित) (ज०रु०रु०[रु०ड]) (सं) वि. - शिथिल; जुनेंपुराणें; जीण; चोळामोळा झालेले; फुटलेले; जखम झालेले.

जर्जरिसु (ज०रु०रु०सु) (क) धा. - दुर्बल करणें; अटणें; अटविणें; भिवविणें; शक्तिहीन करणें.

जर्जर (ज०रु०रु०) (क) वि. - उद्धट; अहंकारी; 'जर्जर' पहा.

जर्हु (हु) (ज०रु०हु) (क) धा. - डोळ्याच्या खुणेनें सांगणें; डोळे वटारणें; शिबी देणें; निंदणें; अवमानणें; भिवविणें.

(क) ना. - भीति; अहंकार; उद्धटता; अवमान; निंदा.

जल (ज०ल) (सं) ना. - पाणी; जड मनुष्य; मंदमति.

—ज (ज०) (सं) ना. - कमळ; मासळी; चंद्र.

—मय (ज०मय) (सं) वि. - जलानें भरलेलें; पाणीपाणी झालेले.

जलक (ज०लक) (सं) ना. - स्नान; अंधोळ; वीरलता.

जलकन्ये (ज०लकन्ये) (सं) ना. - नागकन्या; नागस्त्री.

जलकरन (ज०लकरन) (सं) ना. - शंख; कमल; दग; आकाश; ताजे पाणी.

जलकाक (ज०लकाक) (सं) ना. - पाण्यांत बुडणारा कावळा; पाणबुडा; पाणडुवा पक्षी.

जलकने (ज०लकने) (क) अ. - लागलीच; झटकन; एकदम; स्वच्छपणें.

(क) ना. - निर्मलता; झळझळीतपणा; स्वच्छता; घाई.

जलक्रीडे (ज०लक्रीडे) (सं) ना. - पाण्यांतील विहार; खेळ; डुबणें; जलांतील विलास; जलक्रीडा.

जलगार (ज०लगार) (क) ना. - वंचक नावाडी; कचऱ्यांतून सोनेचांदी काढणारा; केर काढणारा, गारुडी; कोळी; मासे धरणारा.

जलगु (ज०लगु) (क) ना. - सोने; सोन्याच्या खाणींतील दगड.

जलग्रह (ज०लग्रह) (सं) ना. - मगर; सुसर; मोठा मासा.

जलचर (ज०लचर) (सं) ना. - पाण्यांत राहणारा प्राणी; नाव; जहाज.

जलजनित-विद्युत् (ज०लजनि०त-विद्यु०त्) (सं) ना. -

पाण्याच्या शक्तीवर उत्पन्न झालेली वीज; वारा आणि दग यांच्या घर्षणानें झालेली वीज.

जलजलिसु (ज०लजलिसु) (क) ना. - प्रज्वलित करणें; प्रकाशणें.

जलजज (ज०लजज) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; 'अलरिच' पहा.

जलजजांड (ज०लजजा०ड) (सं) ना. - ब्रह्मांड.

जलजनाभ (ज०लजनाभ) (सं) ना. - विष्णु; पद्मनाभ.

जलजासन (ज०लजासन) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

जलजीव (ज०लजीव) (सं) ना. - मासे धरणारा.

जलतरंग (ज०लतरंग) (सं) ना. - पाण्याची लाट; एक वाद्य

जलद (ज०लद) (सं) ना. - मेघ; दग; आकाश.

(अ. दे.) ना. - तीव्रता; वेग.

जलदागम (ज०लदागम) (सं) ना. - पावसाळा; पहिला पाऊस; वळीवाचे पाऊस.

जलदान (ज०लदान) (सं) ना. - तर्पण; पाणी सोडणें.

जलदुर्ग (ज०लदुर्ग) (सं) ना. - सभोवार खंदक किंवा पाणी असलेला किल्ला.

जलधर (ज०लधर) (सं) ना. - मेघ; दग; आकाश.

—मार्ग (ज०लधर) (सं) ना. - आभाळ; आकाश; सूर्य.

जलधि (निधि) (ज०लधि) (सं) ना. - पाण्याचा साठा; समुद्र; पावसाचें पाणी.

—जे (ज०) (क) ना. - लक्ष्मी.

—रशने (ज०लधि) (सं) ना. - भूमी; पृथ्वि.

जलंधर (ज०लंधर) (सं) ना. - जलंधर राक्षस; मेघ; दग.

जलपति (ज०लपति) (सं) ना. - वरुणदेव; महासागर.

जलपुष्प (ज०लपुष्प) (सं) ना. - मासा; समुद्रफूल.

जलपूरकनलिका (ज०लपूरकनलिका) (सं) ना. - पाण्याचा नळ; पाण्याची चावी.

जलप्रलय (ज०लप्रलय) (सं) ना. - जगाचा पाण्यांत बुडून विनाश; सर्वनाश.

जलग्राय (ज०लग्राय) (सं) ना. - डोह.

जलग्रिय (ज०लग्रिय) (सं) ना. - वैद्यार्थ रत्न.

जलफलकविमान (ज०लफलकविमान) (सं) ना. - नौका; जहाज.

जलभृत् (ज०लभृत्) (सं) ना. - मेघ; दग; जलधर.

जलमग्न (ज०लमग्न) (सं) ना. - पाण्यांत बुडलेलें; मजलेले.

(सं) ना. - कमल; जलचर वगैरे जलांतील वस्तु.

जलमुच् (ज०लमुच्) (सं) ना. - मेघ; दग.

जलराशि (ज०लराशि) (सं) ना. - समुद्र; सागर; डोह.

जलरुह (जलरुह) (सं) ना. - कमल; जलांत रुजणारे—
वाहणारे.

—मित्र (मित्र) (सं) ना. - सूर्य.

—रिपु (रिपु) (सं) ना. - चंद्र.

—अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - कमलनेत्र विष्णु; कृष्ण.

जलरुहोदर (जलरुहोदर) (सं) ना. - कमल ज्याच्या
उदरातून आले तो विष्णु; पद्मनाभ.

जलशयन (जलशयन) (सं) ना. - जलावर निजणारा; विष्णु;
नारायण.

जलशूक (जलशूक) (सं) ना. कमलकंद; शेवाळ; अंतर्गंगा.

जलसंधि (जलसंधि) (सं) ना. - दोन सागरांना जोडणारा
कालवा. सामुद्रबुद्धि.

जलहास (जलहास) (सं) ना. - जलफेस; सागरफेण; बुडबुडा;
फेस.

जलाकर (जलाकर) (सं) ना. - जलाशय; समुद्र; झरा; बुडबुडा;
चिलीम; गुडगुडी.

जलाधिप (जलाधिप) (सं) ना. - वरुणदेव.

जलांतनौके (जलांतनौके) (सं) ना. - पाणबुडी; जहाज;
मोटक

जलावतार (जलावतार) (सं) ना. - धक्का; गोदी; जहाज
लागण्याचा किनारा.

जलावर्त (जलावर्त) (सं) ना. - भोवरा; पाणवेरा; पाणचक्र.

जलाशय (जलाशय) (सं) ना. - सरोवर; पाण्याचा सांठा;
मासा. मंदमति; अशानी; वाला.

जलाह्वय (जलाह्वय) (सं) ना. - कमल.

जलिक (जलिक) (सं) वि. - वंचक; फसव्या; मायाकार.

जलगु (जलगु) (क) धा. - गळणें; गाळणें.

(क) ना. - राड; गाळ.

जलके (का) (जलके) (क) (सं) ना. - जळू; रक्तशोषण
करणारा जंतु; कांटी.

जलो (लो) के जलो (लो) [क] (सं) ना. - जलचर; मासा;
जलच घर असलेले.

जलोच्छ्वस (जलोच्छ्वस) (सं) ना. - पाणी बाहेर नेण्याचा
पाट; परिवाह; तळ्यातील मोरी.

जलोत्तरण (जलोत्तरण) (सं) ना. - जलतरण; पोहणें; पाणी
तोडून परतीरीं गमन.

जलोदर (जलोदर) (सं) ना. - उदररोग; पोटात पाणी
साठण्याचा रोग.

जलौक्ष (जलौक्ष) (सं) ना. - सरोवर; समुद्र; तटाक; जलाशय.

जल्प (जल्प) (सं) ना. - कथन; गोष्ट; चर्चा;
गप्पा; मुखस्तुति; खुशापत.

जल्पाक (जल्पाक) (सं) वि. - वावडी उडवणारा; गप्पिष्ट;
थापाड्या.

जल्पित (जल्पित) (सं) वि. - सांगितलेले; कथित.

(सं) ना. - शब्द; वचन.

जल्लि (जल्लि) (क) ना. - चाळणी; गाळणी
गाळण्याचे साधन.

जल्ले (जल्ले) (क) अ. - झटकन; लागलीच.

जल्लि (जल्लि) (क) ना. - कणगी; वेताची टोपली; हारा; घडीव
दगड; खडी; खोटेपणा.

(सं) ना. - गोंडा; चवरी; पुष्पमाला; झालर.

जल्लु (जल्लु) (क) ना. - शीड; नावेतील खांब; धांदोटी;
कपड्याचे किंवा पानाचे तुकडे.

जल्ले (जल्ले) (क) ना. - बांबूची बुडी; लोखंडी पाटी.

जव (जव) (क) ना. - यम; अंतक.

—केडिसु (केडिसु) (क) धा. - वेग थांबविणें; बलहीन करणें.

(सं) ना. - त्वरा; वेग; शक्ति; बल; स्थानांतर.

जवन (जवन) (क) ना. - यवनदेशीय; बेगवान घोडा;

यमसंबंधी; दवना.

जवनिके (जवनिके) (सं) ना. - यवनिक; पडदा; घोषा.

जवरके (जवरके) (क) ना. - यमरक्षा; कवच; चिलखत,
देहत्राण.

जवहुर (जवहुर) (क) ना. - यमलोक; यमपुरी.

जवळ (जवळ) (क) ना. - जोड; आवळे जावळें; जावळ.

जवळि (जवळि) (क) ना. - वस्त्राची जोडी; साडी; कापड.

—इसु (इसु) (क) धा. - एकत्रित होणें; समाविष्ट होणें.

—कालु (कालु) (क) ना. - पदयुग्म.

—मदळे (मदळे) (क) ना. - मृदंग; जोडचर्मवाद्य.

जवि (जवि) (क) ना. - घोड्याच्या शेपटीचे केस; सारंगीचा
तंतुगज.

जवुगु (जवुगु) (क) ना. - पाणथळ जमीन;

दलदलीचा प्रदेश; ओल; दलदल.

जवे (जवे) (क) ना. - सातु; जव; यव.

जवारि (जवारि) (क) वि. - देशी; देशावरी.

जवाहीर (जवाहीर) (अ. दे) ना. - मोती; रत्ने वगैरे

जडजवाहीर; कोदणांतील रत्नाचा दागिना.

जव्वन (जव्वन) (अ. दे.) ना. - यौवन; तारुण्य; वाढतें वय;

जौवन (जौवन) स्तन; कुच.

—इग (इग) (क) ना. - तरुण; वयात आलेला.

जव्वने (जव्वने) (क) ना. - युवती; तरुणी; लहान वयाची स्त्री.

जव्वाजि (जव्वाजि) (क) ना. - एक सुगंधी द्रव्य.

जस (जस) (क) ना. - यश; कीर्ति; प्रख्याति.

—वंत (युत) (वंठ [यूठ]) (क) वि. — कीर्तिमान; प्रसिद्ध पुरुष.

जस्र (जस्र) (सं) अ. — केव्हा केव्हा; अकस्मात्.

(सं) ना. — थकवा; कंटाळा; आयास.

जहागीरदार (जहागीरदार) (अ. दे) ना. — जहागीरदार; प्रांताधिकारी.

जहजु (जहजु) (अ. दे) ना. — जहाज; मोठी नाव.

जहलक्षण (जहलक्षण) (सं) ना. — शब्दावृत्तीतील लक्षणभेद; लक्षणेने व्याख्याचा अर्थ.

जहनु (जहनु) (सं) ना. — गंगेचा पिता जहनुषि.

—तनये (तनयी) (सं) ना. — जान्हवी; गंगानदी.

जळ (जळ) (क) ना. — पाणी; जड.

(क) ना. — झळ; उष्णता; उकाडा; स्वच्छता; कांति; प्रकाश.

जळकु (जळकु) (क) धा. — हलविणे; झोक देणे; थरथरणे; कापणे.

जळंब (जळंब) (क) ना. — पांघरुण; आवरण; झाकण;

आच्छादन; पंखा.

जळंवायत (जळंवायत) (क) ना. — चामर; पखा; भालदार.

जळरुह (जळरुह) (सं) ना. — कमल; 'तावरे' पहा.

जळु (जळु) (क) वि. — अयोग्य. अडचणीचे; खोटें; पोकळ;

जाग (जाग) (क) ना. — स्थळ; हिरवारंग; पाच; रतन; पन्नारतन; याग; यज्ञ; वेध.

—परल (परल) (क) ना. — पाचेच्या रंगाचा;

जागटे (जागटे) (क) ना. — झांगट; लोहवाद्य; तास; झणाणा; पूजेची वंटा.

जागर (जागर) (सं) ना. — जागृति; लक्ष; निद्रानाश; पहारा; कवच; पौरुष; बल; धैर्य.

जागरण (जागरण) (सं) ना. — जाग्रण; जागृति; जागरूकता; निद्रानाश.

जागरता (ते) (जागरता [ते]) (सं) ना. — जागृति; जागरूकता.

जागरि (जागरि) (सं) ना. — जागृत मनुष्य; गूळ.

जागरिणी (जागरिणी) (सं) ना. — जागृत स्त्री; न झोपलेली स्त्री.

जागरित (जागरित) (सं) वि. — जागृत; झोपून उठलेला.

जागरूक (जागरूक) (सं) वि. — जागा; जागृत; मागचापुढचा विचार करणारा; जाणीव असलेला.

—ते (ते) (सं) ना. — जाणीव; जागृति; विवेक; समजूत.

जागरे (ये) (ति) (जागरे [ये]) (सं) ना. — जाणीव; जागृति.

जागिसु (जागिसु) (क) धा. — जागणे; ताठ उभे राहणे; वाकविणे; वाहवा करणे; प्रोत्साहन देणे; देह ताठ करणे.

जागु (जागु) (क) अ. — भले ! वाहवा !

(क) ना. — मौन.

जागुड (जागुड) (क) ना. — कुंकुमकेशर; केशर.

जागु (ग्र) त (जागु [गु]) (सं) वि. — जागा झालेला; जाणीव झालेला; संभाळून चालणारा.

जागु (ग्र) ति (जागु [गु]) (सं) ना. — मान; विवेक; जागरूकता.

जाग्रत् (जाग्रत्) (सं) ना. — 'जागृत' पहा.

जाग्रते (जाग्रते) (सं) अ. — लागलीच; झटकन.

(सं) ना. — जागरूकता; जागृति.

जांगल (जांगल) (सं) ना. — जंगल; अरण्य; क्रूर; अनागरिक; हिंसक; निर्जल प्रदेश; रेंताड.

जांगुल (जांगुल) (सं) ना. — मायाविद्या; विषपरिहारविद्या; विष उतरवणारा; वैद्य.

जांगुलि (क) (जांगुलि [क]) (सं) ना. — वैद्य; गारुडी; सर्प खेळवणारा; जादुगार.

जांघिक (जांघिक) (सं) वि. — पळपुड्या; पायावर भरंवसा ठेवणारा; भीतीने पळणारा.

जाजि (जाजि) (क) ना. — मालतीपुष्प; जायफल; मोगन्याचे फूल.

जाजु (जाजु) (क) ना. — तांबडा दगड; काव; इंद्रजाल; मायाविद्या; जादू; गारुडी.

जाज्वल्यमान (जाज्वल्यमान) (सं) वि. — प्रज्वलित; प्रकाशमान; जळणारा; तेजःपुंज.

जाडर (जाडर) (सं) वि. — औदरीय; पोटासंबंधी.

—रस (रस) (सं) ना. — पित्त; पाचक रस.

जाडणे (जाडणे) (क) ना. — दान; वापर; हालचाल; फेक; सहनशीलता; मेंदी.

जाडि (जाडि) (क) ना. — अखंड प्रवाह; उकळी; झरा; ओढा; उमळी; क्रोध; बलात्कार; उष्णता; समूह; कांबळे; भर.

जाडिसु (जाडिसु) (क) धा. — झडणे; स्वच्छकरणे; हलविणे; फेकणे; पेटविणे; प्रोत्साहन देणे; टोचून बोलणे; तोंडावर सांगणे; केर काढणे.

जाडु (जाडु) (क) ना. — रीति उपयोग; वासरक्रम; पद्धति; शैली; ओळ; मार्ग; पंक्ति; सूचना; सुगावा; शोध.

जाडे (जाडे) (क) ना. — पावलाची खूण; गाडीच्या चाकाची खूण; सूचना; चाहुल; अंथरुण; कांबळे; चुणचुणीतपणा; अनुभव; चापत्य, वेग; उपाय; युक्ति; सुट्टी; विश्रांति; मध्यंतर; रजा.

जाड्य (जाड्य) (सं) ना. — मंदपणा; जडत्व; अस्वस्थता; रोग; आलस्य; रोग; थंडपणा; मूर्खपणा; सुस्ती; जडपणा.

जाण् (जण्) (क) ना. — चातुर्य; समजूत; शहाणपणा.
 — इमे (मे) (जमे [मे]) (क) ना. — समजूत; ज्ञान;
 शहाणपणा; चतुराई.
 — ओडेय (ओडेय) (क) ना. — ज्ञानी; तज्ञ.
 — किडु (केडु) (क) धा. — न समजणें; मति कुंठित होणें.
 — नुडि (नुडि) (क) ना. — चांगले बोलणें; विचारी भाषण.
 जाण (जण) (क) ना. — ज्ञाता; जाणकार.
 जाणि (णु) वे (जळि [जळ] ष) (क) ना. — ज्ञान; जाणीव;
 प्रतिपत्ति; प्रगल्भता.
 जात (जट) (सं) वि. — जन्मलेले; अस्तित्वात असलेले.
 (सं) ना. — समूह; पुत्र; सत्कुलीन.
 जातक (जटक) (सं) ना. — जन्मकुंडली; बुद्धदेवाची पूर्व
 जन्मकथा; जन्माला आलेला.
 जातकर्म (जटकर्म) (सं) ना. — नामकरण; बारसे; जन्मल्या
 बाळाचें संस्कार; पुत्रावण; जातक.
 जातरूप (जटरूप) (सं) ना. — सोने; जन्मलेल्या मुलाचें
 रूपरंग; नशावस्था; नश्रता.
 जातवेद (दस) (जटवेद [दस]) (सं) ना. — अग्नि.
 — मुनि (मुनि) (सं) ना. — बसवेश्वरांच्या गुरुचें नाव.
 जातसूतक } (जटसूतक) (सं) ना. — मिश्र रक्ताची संतति.
 जातशौच } (जटशौच) अशुद्ध जन्म.
 जाति (जटि) (सं) ना. — ब्राह्मणादि चतुर्वर्ण; जातकुळि;
 वडिलोपार्जित औद्योगिक संस्कार; कुळकसब; मालती-पुष्प;
 जायफळ; जन्म; गोत्र; आवळ्याचे झाड; उत्तम कूळ; समूह;
 विनय.
 — कर्म (कर्म) (सं) ना. — जातीचें कर्तव्य; जातीचें मुख्य
 कार्य.
 जाति (ती) कौश (जटि [ती] कौश) (सं) ना. — जायपत्री.
 जातिगार (जटिगार) (क) ना. — गुंड; खाऊन फिरणारा.
 फटिंग; 'उंडाडि' पहा.
 जातिफल (जटिफल) (सं) ना. — जायफळ.
 जातिभ्रष्ट (जटिभ्रष्ट) (सं) वि. — जातिबहिष्कृत; बाटगा;
 जातिबाह्य; नीतिहीन; निरुपयोगी.
 जातिवळ (जटिवळ) (क) ना. उद्योगी; अनुवंशिक धंदा करणारा.
 जातिवैर (जटिवैर) (सं) ना. — जातिद्वेष; जन्म शत्रुत्व.
 जातिवैरि (जटिवैरि) (सं) कुलकंटक; कुन्हाडीचा दांडा.
 (लक्षणा)
 जातिसंकर (जटिसंकर) (सं) ना. — जातिमिश्रण; कुलभ्रष्टता;
 जातीजातीचे एकीकरण.
 जातीय (जटिय) (सं) वि. — जातिसंबंधी; जातीला सोपवून
 दिलेले; जातवार; जातिप्राधान्य दिलेले.

जातु (जटु) (सं) अ. — केव्हा केव्हा; कधीतरी; कदाचित्;
 कथंचित्.
 जातुधान (जटुधान) (सं) ना. — राक्षस; पिशाच.
 जाते (जटि) (सं) ना. — मुलगी; कथा.
 जात्य (जटु) (सं) वि. — कुलीन; सत्कुळात जन्मलेला; योग्य.
 जात्यतीत (जटुतीत) (सं) वि. — जातिभेद न मानणारा;
 सत्कुल जन्माचा अभिमान धरणारा.
 जात्यंध (जटुंध) (सं) वि. — जातीच्या अभिमानानें
 पळाडलेला; दुरभिमानी.
 जात्रे (जटि) (क) ना. — यात्रा; उत्सव; देवाची मिरवणूक;
 सण; पवित्र देवदर्शन.
 जादि (जटि) (सं) ना. — मोगरा; मालती; जाति; जाई.
 जादु (जटु) (सं) ना. — काव; तांबडी माती; जायफळ.
 (अ. दे) ना. — इंद्रजाल; मायाविद्या; नजरबंदी.
 जान (जट) (क) ना. — जाण; ज्ञान; ध्यान; समजूत; योजना;
 चिंता; विचार; स्मृति.
 — इसु (इसु) (क) धा. — समजूत घेणें; योजना करणें;
 योजिणें; आठवणें; स्मरणें.
 जानकि (की) (जटकि [की]) (सं) ना. — जनककन्या; सीता.
 जानकीजानि (जटकिजानि) (सं) ना. — जानकीजीवन; राम;
 जानकीपति.
 जानपद (जटपद) (सं) वि. — जनपदासंबंधी; खेड्यासंबंधी.
 (सं) ना. — देश; खेडें; जनगण; जनता.
 जानि (जटि) (क) वि. — ज्ञानी; समजूतदार; आलोचक;
 विचारक. (सं) ना. — पत्नि; बायको.
 जानिसु (जटिसु) (क) धा. — ध्यान करणें; विचार करणें;
 स्मरणें; आठवणें; विवंचून पाहणें.
 जानु (जटु) (सं) ना. — गुडध्यापासून खालचा भाग; पिंढरी.
 — दन्न (मात्र) (दन्न [मात्र]) (सं) ना. — गुडध्या-
 पर्यंतचा भाग; जंघा.
 जापाळ (जटपाळ) (क) ना. — जेपाळ बी; मलसारक बी.
 जापु (जटपु) (क) ना. — लांबट पाऊल; मृदंगवादन; तालगति.
 जाप्य (जटप्य) (सं) ना. — आलस्य; अंगचोरपणा; सुस्ती.
 जाबाल (जटबाल) (सं) ना. — जाबालोपनिषत्; धनगर;
 अजाजीवन कंठणारा; सुखी.
 जाबालि (जटबालि) (सं) ना. — प्राचीन ऋषि; दशरथाचा गुरु.
 जाम (ब) (जटम [ब]) (सं) ना. — प्रशंसा; चाल; चलन;
 घटका; दिवसाचा आठवा भाग.
 जामदग्न्य (जटमदग्न्य) (सं) ना. — परशुराम; जगदग्रीचा पुत्र.
 जामात (नृ) (ता) (जटमात [नृ] [ता]) (सं) ना. —
 जावई; मुलीचा नवरा; कन्यापति.

जामि (मिनि) (जामि) [मिनि] (सं) ना. - पतिव्रता; कुलीना; गरती स्त्री.

जामीनु (जामिनु) (अ. दे.) ना. - मध्यस्थ; हमीदार; भद्रता; जबाबदारी.

जांबव (वत) जाम्बव [जाम्ब] (सं) ना. - अस्वलासारखा दिसणारा मानवाचा पूर्वज.

जांबवति (जाम्बवति) (सं) ना. - जांबवानाची कन्या; कृष्णपत्नि.

जांबवि (जांबु) जाम्बवि [जाम्बु] (सं) ना. - जांभळ; जंबीर.

जांबूनाद (जाम्बुनाद) (सं) ना. - जांबूनादीत सापडणारे सोने.

जायक (जाम्बुक) (सं) ना. - सुगंधीवृक्ष; चंदन.

जायमान (जाम्बमान) (सं) ना. - जन्म; जीवन; संसार; प्राप्ति.

जाया (जाम्बा) (सं) वि. - नष्ट झालेले.

(सं) ना. - हानी; नाश; अकल्याण; पत्नि.

जायाजीव (जाम्बाजीव) (सं) ना. - पत्निजीवि; नर्तक; नट.

जायापति (जाम्बापति) (सं) ना. - दंपती; जोडपे.

जायि (यिपत्रे) जाम्बा [याम्बा] (सं) ना. - जायफळ; जायपत्री; संगीत पद्धति; झरझरी वाद्य.

जायिल (जाम्बा) (क) ना. - न्हावी; कुक्कुर; कुत्रा; काळवीट; सारमेय.

जायु (जाम्बा) (सं) ना. - मद्य; दारु; रोगनिवारक औषध.

जाये (जाम्बा) (सं) ना. - पत्नि; घरधनीण; जाया.

जार (जाम्बा) (सं) ना. - व्यभिचारी; परस्त्रीलोलुप; पाय घसरणारा; व्यभिचारी.

जारिके (जाम्बा) (सं) ना. - निसरडे; व्यभिचार; पायचूक; निसरा.

जारिणि } (जाम्बा) (सं) ना. - व्यभिचारिणी; विधवा;

जारि(रे) } (जाम्बा [रि]) वेद्या.

जारु (जाम्बा) (क) धा. - दिसेनासा होणे; वाट चुकणे; पाय चुकणे; चुकून भलते बोलणे; प्रवाहाच्या उलट जाणे.

—इसु (जाम्बा) (क) धा. - खाली सरणे; दूर होणे; चालू करणे.

—केडहु (जाम्बा) (क) धा. - कडेलोट करणे; उतरणे; नकळत लोटणे; अशानांत लोटणे.

जाल (जाम्बा) (सं) ना. - जाळे; भिंतीतील जाळे; कपटजाल; झरोका; कोंडवाडा; समूह; अंकार; दड्डी; श्रृंगार; आकाश; इंद्रिय; गुरे सावलीला आणण्याची जागा; इंद्रजाल; आवरण; सुस्कट.

जालक (जाम्बा) (सं) ना. - गाळणी; गळंतिका; गळंती; फिट्टर; जाळे फेकणारा; कोळी; धीवर; विणलेले कापड; जगण्याची इच्छा करणारा; झरोका; साणे.

जालकरण (जाम्बाकरण) (सं) ना. - मच्छीमार; मासेमारीचा धंदा.

जालगार (जाम्बागार) (क) ना. - वंचक; फसविणारा; नावाडी; धीवर; कचऱ्यातून सोनेचांदी निवडणारा.

जालंधर (दर) जाम्बांधर [दर] (सं) ना. - खिडकी; जाळी; जाळीचे वातायन.

जालरि (जाम्बा) (क) ना. - झालर; श्रृंगारवस्त्र; जाळीचे काम.

जालि (जाम्बा) (सं) ना. - जाळेवाला; कोळी; धीवर.

(क) ना. - बाभळ; बर्वूरवृक्ष.

जालिक (जाम्बा) (सं) ना. - नावाडी; नाविक; मासे धरणारा; जादुगार; इंद्रजालिक; वंचक.

जालिका (के) (जाम्बा [के]) (सं) ना. - कवच; चिलखत; लोखंडी जाळे; ठक स्त्री, मंत्रतंत्र करणारी; जादुगारिणी.

जाल्म (जाम्बा) (क) वि. - नीच; वंचक; क्षुद्र; क्रूर; तुच्छ.

जाव (जाम्बा) (क) ना. - याम; प्रहर; तीन तास.

जावडि (जाम्बा) (क) वि. - अल्प; क्षुद्र; दुर्बल.

(क) ना. - गीत; स्त्रियाच्या हातापायाला लावण्याचा रंग; अळिता.

जावळ (जाम्बा) (क) वि. - सामान्य; सर्वसाधारण; मामुली; हीन; क्षुद्र.

जावळि (जाम्बा) (क) ना. - 'चावडि' पहा.

जाविगे (जाम्बा) (क) ना. - सरपण; जळणाचे लाकूड; विश्रांति; सुटी; काकडा; पोत; ठक; वंचक.

जाहिरात (जाम्बा) (अ. दे) ना. - प्रसिद्धी; प्रगटना; डांगोरा; दवंडी; परिपत्रक; प्रख्याति.

जान्हवि (वी) (जाम्बा [वी]) (सं) ना. - गंगानदी; जन्हुतनया. —धर (जाम्बा) (सं) ना. - गंगाधर; शिव.

जाल (जाम्बा) (क) वि. - पातळ; जाळीदार; झिरझिरीत.

जालक (जाम्बा) (सं) ना. - जाळे; मोके असलेले वस्त्र; समूह; कपट; (सं) वि. - उपद्रवापी; लफडेबाज; दुर्वर्तनी.

जालरिग (जाम्बा) (क) ना. - झालर; 'जालरि' पहा.

जालवणे (जाम्बा) (क) ना. - फसवणूक; नजरबंदी; मोह.

जालिगे (जाम्बा) (क) ना. - विणलेली पिशवी; भंठार; हमीणी; पैशाची पिशवी; वस्त्रप्रावरण.

जालिसु (जाम्बा) (क) धा. - गाळणे; हलवणे; गमावणे; घसरणे; हिणवणे; तुच्छ लेखणे.

जाळू (जाम्बा) (क) ना. - पोकळी; असत्य भाषण; दूरचा नातेवाईक; जाळे लावणारा.

—नुडि (नुडि) (क) ना. —पोकळ बोलणें; फोलभाषा; थाप जिहे (जिहे) ज्जुळ [ज्जुळ] (सं) ना. —जिह्वा; जीम; रसना. जिगटु (जिगटु) (क) ना. —डिंक; गोंद; खळ; चिकाटी.

(क) ना. —चिमटा वेणें; चिमटणें; बोचकरणें.

जिगणि (णे) लि (ज्जुळ) (क) ना. —‘जळूक’ पहा; जळू; रक्तपिपासु; दुर्नाम; बदलैकिक.

जिगळु (ज्जुळ) (क) ना. —कालवा; समानता; साम्य; युक्ति; उपाययोजना; संधि.

जिगि (ज्जुळ) (क) धा. —फाडणें; उडणें; उकरणें; खाणें; चकाकणें; अमित्रद्वि होणें; उडी मारणें.

जिगिल् (ज्जुळ) (क) धा. —चिकटणें; खेटून राहणें; अडचणीला कारण होणें; संकटांत सांपडणें; अडकून पडणें.

जिगीषा (ये) (ज्जुळ) (सं) ना. —विजयेच्छा; जिकण्याची इच्छा.

जिगीषु (ज्जुळ) (सं) वि. —जयाची इच्छा करणारा; विजयापेक्षा वाळगणारा.

जिगुळे (ज्जुळ) (क) ना. —‘जिगणिलि’ पहा; जळू.

जिघत्सु (ज्जुळ) (सं) वि. —भुकेलेला; क्षुधित.

जिघत्से (ज्जुळ) (सं) ना. —भूक; क्षुधा.

जिघांसु (ज्जुळ) (सं) वि. —घातक; मारण्याची इच्छा करणारा; वैरी.

जिके (ज्जुळ) (क) ना. —हरिण; कुरंग; मृग.

जिगि (ज्जुळ) (क) ना. —मस्ती; झिंग; निशा; अमल; भान हरणें; मासळी.

जिज्ञासु (ज्जुळ) (सं) वि. —जाणण्याची इच्छा करणारा; विचारक.

जिज्ञासे (ज्जुळ) (सं) ना. —समजण्याची इच्छा; विचाराची आकांक्षा; परीक्षा.

जिट (टि) (ज्जुळ) (क) ना. —टोळ; पतंग; फुलपांखळें; टिटवी; देवपक्षी; टोळधाड.

जिट्टि (ज्जुळ) (क) ना. —खिंड; दिंडीदरवाजा.

जिट्टु (ज्जुळ) (क) ना. —‘गसि’ पहा, चिखल; धडुपणा; असंस्कृतता; सुगंधी धूप; मूर्ख स्त्री; गोंद; डिंक.

जिण (णु) गु (ज्जुळ) (क) धा. —गळणें; ठिबकणें; पाझरणें; झिरपणें.

जिव (ज्जुळ) (सं) वि. —जिकलेला; जिकणारा.

(सं) ना. —विजयी; विजेता.

जित (ज्जुळ) (सं) वि. —जिकला गेलेला; आधीन झालेला; निश्चित; स्थिर; प्राप्त.

—पडिसु (ज्जुळ) (क) धा. —निश्चित करणें; स्मरण देणें; तोंडपाठ करणें; आठवण राहीलसें करणें.

—पडु (ज्जुळ) (क) धा. —मन ठाम करणें; निर्धार करणें; विद्वान होणें.

जितकाम (ज्जुळ) (सं) ना. —काम जिकणारा; शिव; यति; बुद्ध; जिन अर्हंत; विरक्त.

जितकामे (ज्जुळ) (सं) ना. —काम जिकलेली स्त्री; घरंदाज स्त्री; पतिव्रता; वरवधु.

जितकाशि (ज्जुळ) (सं) वि. —विजयानें मिरवणारा; पापावर जय मिळवलेला.

जितशत्रु (ज्जुळ) (सं) ना. —शत्रुवर विजय मिळवणारा; अजितसेनाचा पुत्र.

जिताक्ष (ज्जुळ) (सं) वि. —इंद्रिये जिकलेला; मनोनिग्रही; संयमी.

जितांतक (ज्जुळ) (सं) ना. —मृत्युंजय; कालांतक; शिव.

जितेंद्रिय (ज्जुळ) (सं) वि. —ज्यानें इंद्रिये जिकलीं आहेत असा; मनोनिग्रही; संयमी.

जित्य (ज्जुळ) (सं) वि. —जिकण्यासारखा; जयसाध्य; नांगराचा फाळ.

जित्वर (ज्जुळ) (सं) वि. —जयशाली; विजयी.

जिट्टु (ज्जुळ) (क) ना. —पण; हड्ड; सूड; उड्डें; तिरस्कार.

जिन (ज्जुळ) (सं) ना. —वीतराग; तीर्थंकर; बुद्ध; विष्णु; चोवीसचा संकेत; अर्हंत.

जिनगृह (ज्जुळ) (सं) ना. —जैनवस्ती; जैनमंदिर.

जिन (नु) गु ज्जुळ [ज्जुळ] (क) धा. —गुणगुणणें; व्यर्थ खंगणें; अल्पवृष्टि होणें; बुरबुरणें; वितळणें; झिरपणें; ओतणें.

जिनिगिसु (ज्जुळ) (क) धा. —वेग कमी करणें; मूर्छित होणें; निश्चेष्ट होणें; जळफळणें; बर्षाव करणें; वितळणें;

जिंदगी (ज्जुळ) (अ.दे.) ना. —जिनगानी; पुंजी; सर्वस्व; चीजवस्त; स्वत्व; जीवन.

जिंदाबाद (ज्जुळ) (अ.दे.) वि. —चिरंजीव; चिरायु होवो! आयुष्यमान.

जिप (पु) ण ज्जुळ (क) वि. —कृपण; लोभी; चिकट; चिकू; कंजुष; हात राखून खर्च करणारा.

जिबरु (ज्जुळ) (क) ना. —डोळ्याचें चिपडें; कसर; डोळ्याचें पिच.

जिट्टु (ज्जुळ) (क) ना. —चिकटपणा; ध्वनि; स्वर; नाद; चाहुल; आवाज.

जिर् (ज्जुळ) (क) धा. —भिणें; घाबरणें; हाय खाणें. (क) ना. —चिरचीर.

जिल्लें (रले) (रिले) ज्जुळ [रुळ] (क) ना. —पोरकिडे; गोम; झुरळ.

जिराफ़ (ज्जुळ) (क) ना. —चित्रोष्ट्र; लांब मानेचे जनावर; जिराफ़.

जिल्लि (जिल्लि) (क) ना. - लहान भोक; तडा; चीर; भेग.
 जिल्लु (जिल्लु) (क) ना. - झुणझुण; बधिरता; चर्मसंकोच; तंटा;
 गोंधळ.
 जिवुळि (जिवुळि) (ग) ना. - 'जवळी' पहा.
 जिण्णु (जिण्णु) (सं) वि. - विजयाकांक्षी; विजयी; जयेच्छु.
 (सं) ना. - जिन; इंद्र; अर्जुन; विष्णु; काम; सूर्य; शिव;
 शेषराज.
 जिण्णुचाप (जिण्णुचाप) (सं) ना. - इंद्रधनुष्य; पाऊस; मदन-
 बाण.
 जिहासे (जिहासे) (सं) ना. - त्यागाची इच्छा; वैराग्य; त्याग-
 बुद्धि; निवेद; कंटाळा.
 जिह्वा (जिह्वा) (सं) वि. - कुटिल; वक्र; वाकडे; मंद; मूर्ख;
 कपटी; अप्रामाणिक; लुच्चा; फसवा.
 जिह्वा (जिह्वा) (सं) ना. - वक्रगति; साप.
 जिह्वा (हे) (जिह्वा) [जिह्वा] (सं) ना. - जीभ; रसना.
 जिह्वाडंबर (जिह्वाडंबर) (सं) ना. - तोंडपाटीलकी;
 वाचाळता; वढाई; बंडल (लक्षणा).
 जीकळि (जीकळि) (क) ना. - झाडांना पाणी घालण्याची झारी.
 जीत (जीत) (क) ना. - जीवित; राबणूक; कुली पगार;
 रोजमजुरी.
 —गार (गार) (क) वि. - रोजमजूर; मजुरीने काम
 करणारा; श्रमजीवि; निदळाचा वाम गाळून जगणारा.
 जीन (जीन) (क) वि. जीर्ण; जुने; निष्प्रयोजक; कृपण; लोभी;
 क्षुद्र; दीन; गरीब.
 जीन (जु) (जीन [जु]) (अ-दे) ना. - घोड्याच्या पाठीवरील
 आसन; खोगीर.
 जीनगार (जीनगार) (क) ना. - बाहुल्या, खेळणीं,
 तयार करणारा; जिनगर.
 जीनशाले (जीनशाले) (सं) ना. - शस्त्रागार, युद्धसामग्री
 ठेवण्याचे ठिकाण.
 जीमूत (जीमूत) (सं) ना. - टग; मेघ; पर्वत; हत्ती; काळा
 डाग; देवनळ; एक राठ गवत; राक्षसाचे नांव.
 —लते (लते) (सं) ना. - विद्युत; वीज.
 —वाहन (वाहन) (सं) ना. - इंद्र; 'नागानंद' नाटकाचा
 कथानायक.
 जीय (जीय) (क) अ. - अय्या ! स्वामी ! वगैरेसारखे सन्मान-
 बोधक अव्यय.
 जीयेने (जीयेने) (क) अ. - जी जी करून; हांजी हांजी करून;
 दीनवाणें; गयावया करून.
 जीर (र) (जीर [र]) (क) धा. - किंचाळणें; ओरडणें; चिर्
 असा आवाज करणें.

जीर (जीर) (क) ना. - अतिवेग; खड्ग; तलवार.
 जीरके (गे) (जीरके [र]) (सं) ना. - जिरें; मसाल्याचा
 जिन्नस.
 जीर (जीर) (क) धा. - 'जीर' पहा.
 जीरंडे (जीरंडे) } (क) ना. - किरं ध्वनि करणारे किडे;
 जीरंडुंवि (जीरंडुंवि) }
 झिल्ली; टोळ; पतंग.
 जीरेळ (जीरेळ) (क) धा. - ओरडणें; किंचाळणें; शीळ घालणें.
 जीकोळवि (जीकोळवि) (क) वि. - पिचकारी; पाणी घालण्याची
 झारी.
 जीर्ण (जीर्ण) (सं) वि. - वितळलेलें; जुने; विरघळलेलें;
 झिजलेलें; शक्तिहीन; शिथिल; वाहून गेलेलें; कोमेजलेलें.
 अतिप्राचीन; नष्ट.
 —इसु (इसु) (क) धा. - पचविणें; पचन करणें; झिजवणें;
 जुनें होणें; वितळविणें.
 —कारि (कारि) (क) वि. - पचनक्रियेला साह्य करणारा.
 —कोश (कोश) (सं) ना. - जठर; पचनक्रियास्थान.
 —विजीर्ण (विजीर्ण) (सं) वि. - अतिजीर्ण; चिंध्या-
 चिंध्या झालेले; अतिशिथिल.
 जीर्ति (जीर्ति) (सं) ना. - पचन; वितळण्याची क्रिया.
 जीव (जीव) (सं) ना. - जीवन; हयात; आयुष्य; अस्तित्व;
 प्राणी; शारदा; घोडा; जीवात्मा; व्यक्ति; उद्योग; भाषा;
 जीवनाधार; बृहस्पति; बाणाचें फूल; मौर्वी; सत्त्व; रहस्य;
 प्रधान.
 —ई, ईयु (ई, ईयु) (क) धा. - जीव घालणें; प्रोत्साहन
 देणें; शिफारस करणें.
 —अेतु (अेतु) (क) धा. - जन्माला येणें.
 —क (क) (सं) ना. - दास; जिन; साधु; गारुडी;
 वनस्पतिविशेष.
 —कळे (कळे) (सं) ना. - सुखी जीवन.
 —कळळ (कळळ) (क) ना. - अंगचोर; चुकारतट्ट.
 —कोडु (कोडु) (क) धा. - प्राणार्पण करणें;
 प्रोत्साहन देणें.
 जीवगेळेय (जीवगेळेय) (क) ना. - जिगरदोस्त; जीवश्च
 कंठश्च; प्रिय मित्र.
 जीवत् (जीवत्) (सं) वि. - जिवंत; जीव असलेला; जिता.
 जीवतोंके (जीवतोंके) (सं) ना. - मुलेंबाळें जिवंत असलेली
 स्त्री; लेकरवाळी.
 जीवत्पति (जीवत्पति) (सं) ना. - सौभाग्यवति; सुमंगला;
 सधवा; 'अैदे' पहा.
 जीवचय (जीवचय) (सं) ना. - प्राणिजात; प्राणीसृष्टि.

जीवदान (जिवदान) (सं) ना. - प्राणरक्षण; प्राणार्पण;
प्राण वाचवर्ण.

जीवधन (जिवधन) (सं) वि. - प्राणाला धन मानणारा;
जीवसंपदा.

जीवधारण (जिवधारण) (सं) ना. - जीवन; निर्वाह;
प्राणधारणा; अस्तित्व.

जीवन (जिवन) (सं) ना. - पाणी; उद्योग; निर्वाह; वृत्ति;
अस्तित्व.

—वाह (वाह) (सं) ना. - मेघ; दग.

जीवनांश (जिवनांश) (सं) ना. - पोटासाठी मिळणारे धन.
पोटगी; उपजीविकेचे साधन; जीवननिर्वाह.

जीवनिधि (जिवनिधि) (सं) ना. - महासागर; पाण्याचा सांठा.
जीवनीय (जिवनीय) (सं) वि. - जीवनाधार; धारोण दूध.
जीवनोपाय (जिवनोपाय) (सं) ना. - जीवनोद्योग;

निर्वाहसाधन; वृत्ति.

जीवंत (जिवंत) (अ.दे) ना. - 'जीवत्' पहा.

जीवन्मुक्त (जिवन्मुक्त) (सं) वि. - जननमरणांतून मुक्त;
सिद्धपुरुष; मोक्षगामी.

जीवन्मुक्ति (जिवन्मुक्ति) (सं) ना. - जन्मफेन्यापासून सुटका;
सिद्धावस्था; सजीव मोक्षप्राप्ति.

जीवमान (जिवमान) (सं) ना. - ह्यात; जीवन; आयुर्मर्यादा;
आयुष्य; जीवित काळ.

जीवरत्न (जिवरत्न) (सं) ना. - जीवरूपी रत्न; प्राणीश्रेष्ठ.

जीवल (जिवल) (सं) ना. - ऋतुपर्णाचा सारथी.

जीवश (जिवश) व (जिवश [जिवश]) (सं) वि. - जिवंत असूनहि
मृताप्रमाणे असणारा; अस्थिरपंजर; जीवन्मृत.

जीवातु (जिवतु) (सं) ना. - प्राणरक्षण; जीवसत्त्व; संजीवनी.
जीवात्म (जिवतु) (जिवतु [जिवतु]) (सं) ना. - परमात्म्याचा
अंश; जीवात्मा.

जीवाळ (जिवतु) (क) ना. - जीवनकळा; सत्त्व; रहस्य; सार;
जिव्हाळें; वाद्यांतील ध्वनिसाधन. 'जीवल' पहा.

जीवि (जिवि) (सं) ना. - जीव असलेला; प्राणी.

—के (के) (सं) ना. - वृत्ति; जीवनोपाय; अस्तित्व; कुली;
मजूरी; निर्वाहव्यय.

—इसु (इसु) (क) धा. - जिवंत राहणें; प्राणधारण करणें.

जीविलेश (जिविलेश) (जिविलेश [जिविलेश]) (सं) ना. - पति; बल्लभ;
राजा; महाराज; जीवनाचा मालक.

जीवे (जा) (जिवे [जा]) (सं) ना. - हृदय; छाती; मौर्वी;
प्रत्येचा; बाण जोडण्याची रज्जु.

जुकुति (जुकुति) (अ.दे) ना. - युक्ति; योजना; उपाय; मार्ग

जुग (जुग) (अ.दे) ना. - युग; जोडीदार; सहचर; सहकारी.

जुगम (जुगम) (क) ना. - युग्म; जोडी; जोड; दोन.

जुगप्सा (जे) जुगप्सा (जे) (सं) ना. - तिरस्कार; कंटाळा;
असह्यता; निंदा; तुच्छता; हीनता.

जुगुम (जुगुम) (क) ना. - युग्म; 'जुगम' पहा.

जुगुल (जुगुल) (क) धा. - निवणें; निवून जाणें.

जुंजु (जुंजु) (क) ना. - पिसारा; झिमझिम; गुंजाचें कणीस;
कोंबड्याच्या डोक्यावरील फूल; लालफणी.

जुंजुरु (जुंजुरु) (क) ना. - कुरळे केस; पावसाची भुरभुर.

जुंजुळी (जुंजुळी) (क) वि. - तांबडे, लाल; रक्तवर्णी.

जुंजूटि (जुंजूटि) (क) ना. - संगीतातील एक राग; झिजोटी

जुंजूरि (जुंजूरि) (क) ना. - गुडगुडी; हुक्का; चिलीम.

जुट्टु (जुट्टु) (क) ना. - शिवा; शेंडी; मोरतुरा; कोंबडफणी.

—हिडि (हिडि) (क) धा. - शेंडी धरणें; कात्रीत पकडणें;

खोड्यांत पाडणें; खिडीत गाठणें.

जुणुगु (जुणुगु) (क) धा. - मार्गे खेचणें; सुरडणें; कुस्करणें.

जुद्ध (द) (जुद्ध [दुद्ध]) (क) ना. - युद्ध; रणकंदन; समर.

जुम्मु (जुम्मु) (क) ना. - हर्षामर्षाचा उद्रेक; रोमांच;

हातापायाला मुंग्या येणें; झुमजुम.

जुमेने (जुमेने) (क) अ. - अंगावर काटा आल्याने; शरीर
जुमजुमून.

जुरि (जुरि) (क) धा. - ओतणें; पाझरणें; गळणें.

(क) ना. - झुरका; दम; उठाव; ओढ.

जुरिके (जुरिके) (क) ना. - ओढ; झपाटा; धूम्रपान; दम;
झुरका

जुलुमे (जुलुमे) (अ. दे) ना. - जुलूम; जबरदस्ती; आग्रह;
निर्बध; अवश्य कर्तव्य; 'कड्याय' पहा.

जुष्ट (जुष्ट) (सं) वि. - पिकलेले; सेवा केलेले; उष्टें; सेवित.

जुहू (जुहू) (सं) ना. - तांबड्या लाकडाचें यज्ञपात्र. अर्धवर्तुळ;
मुंबईजवळील सुंदर सागरकाठचा भाग.

जुहराण (जुहराण) (सं) ना. - अग्नि; यज्ञपुरोहित; ऋत्विज
चंद्र.

जुगलिसु (जुगलिसु) (क) धा. - पेंगणें; झुकांडी देणें.

हेलकावणें; टांगणें; रुजणें; खाली मान घालून पुढें सरकणें.

जुगु (जुगु) (क) धा. - लोंबणें, लोंबकळणें; हलणें; रागावणें;

जूजु (जूजु) (क) ना. - झूत; सोंगट्याचा डाव; पद्य; जिद्द;
प्रतिज्ञा; हद्द.

जूट (जूट) (सं) ना. - जटा; बांधलेली शेंडी; शिवाची जटा;
बालकाचे बळ; चिकटपणा; त्राण.

(अ. दे) ना. - सनक; वाक; वाकाचे झाड; अंबाडी.

जूडि (जूडि) (अ.दे) ना. - सारामाफ इनाम जमीन; वतनी
जमीन.

जूति (जु००) (क) ना. — तीव्रता; चुणचुणीतपणा; चापल्य; चेतना; पादत्राण; जोडा; दूति; दूदि; दासी.
 जूदाळि (जु००००) (क) वि. — दूत खेळणारा; पण लावून खेळणारा; जुगारी.
 जूदु (जु०००) (क) ना. — दूत; जुगार; चुरशीचा खेळ; पैज; 'जूजु' पहा.
 जूपर (रु) } (जु०००० [रु]) (क) ना. — पावसाची झिमझिम;
 जूवरु } (जु०००) कोईवरील केसर.
 जूल (जूलु) (जु०० [जु०००]) (क) ना. — झूल; आयाळ;
 कपड्याचा चोळामोळा.
 जूळि (जु००) (क) ना. — झारी; तोटी असलेले पात्र.
 जूळ्य (जु००००) (क) ना. — कपाळाला लावलेले गंध.
 जुंमे (भण) (जु००० [भण]) (सं) ना. — जामई; जुंभा; विकास;
 तोंडाची उघड; जवडाउघड; विस्तार; वाट.
 जुंभित (जु००००) (सं) वि. — विकसित; हसित; उघडलेले;
 पसरलेले.
 जुंमे (भा) (जु०००) (भण) (सं) ना. — 'जुंमे' पहा.
 जंकिसु (जु००००) (क) ना. — गर्जणे; निंदणे; ओरडणे;
 किंचाळणे 'जंकिसु' पहा.
 जंगि (जु००) (क) ना. — युद्धसंबंधीचे, भांडखोरपणा; वेढा; घेरा.
 जेष्टि (टिग) (जु०००) (क) ना. — कुस्तिगीर; बलशाली;
 वडीलधारा; श्रेष्ठ पुरुष.
 जेकुं (जु०००) (क) धा. — बोचकारणे; ओरबाडणे; खाजविणे;
 चिमटा घेणे.
 जेगेय (जु००००) (क) धा. — धनुष्याचा टंकार करणे;
 टणत्कारणे.
 जेकरिसु (जु०००००) (क) धा. — झंकारणे; गुंजारव करणे;
 स्तुती करणे; शिफारस करणे; टंकार करणे.
 जेगरे (जु००००) (क) धा. — साखर पेरणे; गोड बोलणे; गोड
 खाणे; मधाचा वर्षाव करणे; मिष्टान्न जेवणे.
 जेड (जु००) (क) ना. — कोळ्याचें जालें; विणकर, कोष्टी.
 — बले (बु०) (क) ना. — कोळ्याचें जालें.
 जेडि (जु००) (क) ना. — गोपीचंदन; विभूति; शाडूमाती; धूर;
 काजळ; शाई; 'इळण' पहा.
 जेतव्य (जु००००) (सं) वि. जिकण्यायोग्य; जिकता येण्यासारखें.
 जेतार (जु००००) (सं) वि. — जेता; विजेता.
 जेन् (जु) (जु०००) (सं) ना. — मध; मकरंद; गोडपदार्थ;
 मधुरभाषण.
 जेनेय (जु००००) (क) ना. — मध; मकरंद.
 जेमन (जु००००) (सं) ना. — जेवण; भोजन; खाणेपिणे; आहार;
 खानपान.

जेय (जु०००) (सं) वि. — जिकले जाणारे; जिकण्यायोग्य; विजय
 मिळविण्याजोगें.
 जेरु (जु०००) (क) वि. — अशक्त; थकलेला; दुर्बल;
 'गोडे' पहा. (क) ना. — किला; तट; कूड.
 जेरुकिंडी (जु०००००) (क) ना. — झरोका; वातायन; गवाक्ष;
 जाळी.
 जेवडे (जु०००) (क) धा. — धनुष्याचा टणत्कार करणे; प्रत्यंचा
 छेडणे; 'जेगेय' पहा.
 जेवण (जु०००) (अ. वे) ना. — 'जेमन' पहा.
 जेवणिगे (जु००००) (क) ना. — माधुर्य; चव; सरसपणा.
 जेवोडे (जु००००) (क) धा. — 'जेवडे' पहा.
 जेष्टे (टि) (जु००००) (क) ना. — वडीलधारी स्त्री.
 जेष्ट (टि) (जु००००) (सं) ना. — ज्येष्ठमास; प्रमुख; ज्ञानी.
 जैत्र (जु०००) (सं) ना. — जिकलेलें; जयशाली; विजय.
 — यात्रे (जु००००) (क) ना. — विजयानें पुढची चाल;
 विजयचाल.
 — रथ (जु०००) (क) ना. — विजयरथ.
 जैन (जु०००) (सं) ना. — जैनपंथी; जैनसाधु; संसारविजेता.
 — आगम (जु००००) (सं) ना. — जैन तत्त्वशास्त्र; तत्त्वज्ञान.
 जैमिनीय (जु०००००) (सं) वि. — जैमिनीचे अनुयायी;
 पूर्वमीमांसक.
 जैमिनिभारत (जु०००००००) (क) ना. — लक्ष्मीश कवीनें
 लिहिलेलें भारतपुराण.
 जैवातुक (जु०००००) (सं) ना. — चंद्र; दीर्घायु; चिरंजीव; सृष्ट.
 जोंके (जु००००) (क) ना. — किरिट; वेणी; बुचडा; अंत्य.
 जोंगुळि (जु०००००) (क) ना. — मूर्छा; विस्मृति; देहभान;
 विसर; वेभानता.
 जोंडु (जु००००) (क) ना. — शेवाळ; जंजाळ; गंजाळ;
 बोडघास; पाचूचें झाड.
 जोते (जु०००) (क) ना. — जोडी; कूट; मैत्री.
 — कूड (जु००००) (क) धा. — मैत्री करणे.
 — कोळिसु (जु०००००) (क) धा. — सिद्ध ठेवणे; सज करणे;
 तयार राहणे.
 जोत्तु (जु०००) (जु०००० [जु०००]) (क) ना. — जोडलेली बैलजोडी;
 ओळ; समूह; जोडी.
 जोन्न (जु००००) (क) ना. — ज्योत्स्ना; चांदणे; चंद्रिका;
 चंद्रप्रकाश; कौमुदी.
 जोन्नवक्कि (जु००००००) (क) ना. — चांदण्यावर जगणारा पक्षी;
 चकोर.
 जोन्नो (जु००००) (क) ना. — द्रोण.
 जोन्नोडल (जु००००००) (क) ना. — चंद्र.

जोंप (जोंप) (क) वि. - पेंगणारा; झोपणारा.

(क) ना. - घोस; धड; कुंचला; रास; समूह; छप्पर; मंडप.

जोंपिसु (जोंपिसु) (क) धा. - घालवणें; थरथरणें; निघणें; उन्मत्त होणें; निशा चढणें; वेमान होणें; दिङ्मूढ होणें; धावरणें.

जोपु (जोंप) (क) ना. - वेमानता; निःचेष्टता; थरकाप; कंपन; झोप.

जोंपे (जोंप) (क) ना. - 'जोंप' पहा.

जोंबिसु (जोंबिसु) (क) धा. - वाकणें; झोक जाणें; तोल जाणें.

जोम्सु (जोंम्सु) (क) ना. - 'जोंपु' पहा. आलस्य; निद्रा.

जोलु (जोंलु) (क) ना. - लालरस; लाळ.

जोल्ये (जोंल्ये) (क) ना. - केसाची गाठ घातल्यावर राहणारा केसांचा शेषता; 'चोल्ये' पहा.

जोळु (जोंळु) (क) वि. - पोकाळ; निःसार; सत्वहीन; निष्प्रयोजक; निरुपयोगी.

जो (जों) (क) ना. - जो जो कार; अंगाई; बाळ शोपण्यासाठी केलेला जो जो.

जोकाळि (जोंकाळि) (क) ना. - झोकाळा; झोपाळा; फोपशा देहाचा.

जोकु (जोंकु) (क) ना. - झोक; तोल; बोलण्याची दब; बोलण्याचें तंत्र; शब्दछल; वेशभूषण; शिके; शिकाळें.

जोके (जोंके) (क) ना. - जागृति; हुषारी; चमत्कार; प्रौढता; क्रम; लक्ष; सौंदर्य; मनोहारिता; ऐक्य; अवडंबर.

जोग (जोंग) (क) ना. - योग; तप; ऐक्य; समावेश; उपाय; ध्यान; आत्मसंयमन; चित्तस्थैर्य; प्रार्थना.

जोगरिसु (जोंगरिसु) (क) धा. - उपचार करणें; मान हरणें; विस्मरणें; जो जो करणें; झोके देणें.

जोगि (जोंगि) (क) ना. - आत्मसंयमी; परमात्म चिंतन करणारा; बैरागी; योगी; तपस्वी.

जोगिनी (जोंगिनी) (क) ना. - योगिनी; तपस्विनि.

जोगु (जोंगु) (क) ना. - जलपात; धबधबा; प्रपात; शरावती नदीचा धबधबा; 'अरबि' पहा.

जोगुळ (जोंगुळ) (क) ना. - अंगाईगीत; पाळणागीत; दोलागीत.

जोड (जोंड) (क) ना. - जार; व्यभिचारी; नीच; उद्धट; पण्यांगना; जारिणी.

जोडि (जोंडि) (क) ना. - पाडुका; प्राणी; संभोग; सहचर; 'जोते' पहा.

जोडिके (डणे) (जोंडिके [डळे]) (क) ना. - एकत्रीकरण; मिश्रण; मिळवणी.

जोडिदार (जोंडिदार) (क) ना. - जुडीदार; दोन खेड्यांचा बतनदार.

जोडु (जोंडु) (क) ना. - पादरक्षा; पायतण; 'जोडि' पहा; साम्य; सारखेपणा.

जोडे (जोंडे) (क) ना. - व्यभिचारिणी; पण्यांगना; जारिणी.

जोति (जोंति) (क) ना. - दीप; प्रकाश; उजेड; ज्योति.

जोतिष (यिस) (जोंतिष [यिस]) (क) ना. - ज्योतिषी; ग्रहाचें गतिशास्त्र व शुभाशुभ फल जाणणारा.

जोतिष्क (जोंतिष्क) (क) ना. - 'जोतिष' पहा.

जोद (जोंद) (क) ना. - माहूत.

—काळेग (जोंग) (क) ना. - साठमारी; हत्तीछंज; योद्धा; वीर; सैनिक; कलि.

जोदक (जोंदक) (क) ना. - योद्धा; सैनिक; लढवऱ्या.

जोनि (जोंनि) (क) ना. - जलमयता; पाणीपाणी. वितळवणी. राव; काकवी.

जोनेग (जोंनेग) (क) ना. - यवन; तुर्क.

जो (जों) पडि (जों [जों] पडि) (क) ना. - लहान छप्पर; कुटी; झोपडी.

जोपान (जोंपान) (क) ना. - संरक्षण; जोपासना; ध्यान; सेवा; सुश्रूषा.

जोब (जोंब) (क) ना. - आळशी; उडगा; टोळभैरव; अंगचोर.

जोब (भ) द्र (जोंब [द्र] द्र) (क) ना. - 'चोंगु' पहा.

जोमाले (जोंमाले) (क) ना. - लोंबती माळ; माळेप्रमाणें लोंवणारी वस्तु.

जोयिस (जोंयिस) (क) ना. - 'जोतिष' पहा.

जोरु (जोंरु) (क) धा. - वाहणें; झिरपणें; उतरणें; गळणें. (क) ना. - वेग; तीव्रता; भार; अतिशयता; तृप्ति; संरक्षण; ओझे वाहणारा.

(अ. दे.) ना. - पत्नि.

—इसु (जोंसु) (क) धा. - गळणें; झिरपणें.

जोल् (जोंल्) (क) धा. - टांगणें; बलिष्ठ होणें; लोंबकळणें; वाकणें; शिथिल होणें.

—आडु (जोंडु) (क) धा. - लोंबणे.

—मुडि (जोंडि) (क) ना. - सोडलेली वेणी. मुक्तवेणी; मोकळे लोंबते केस.

जोळि (जोंळि) (क) ना. - झोळी; लहान पोतें; पिशवी; संयोग; संभोग; उद्योग; झोका; वळण; आधार; घसरगुडी.

जोळुळु (जोंळुळु) (क) ना. - मानेपर्यंत कापलेले केस.

जोवळेय (जोंवळेय) (क) ना. - वीर; समर्थ; पेहेलवान. (क) ना. - रणकंदन करणारा; कळी.

जोव (जोंव) (सं) अ. - गुपचुप; सुखानें; आनंदभरानें मौनपूर्वक; सुकट्याने.

(सं) ना. - सुख; संतोष; समाधान.

जोसे (जो०सै) (क) ना. — योषा; योषिता; युवती; स्त्री.
जोह (जो०ळ) (क) ना. — योग; वेधांतर; वेध; सोंग; दोंग.
जोहर (जो०ळर) (क) ना. — उत्सव; संभ्रम; समारंभ; खेळ;
विनोद; विलास; जोहुकूम; जी; जोहारमायबाप.
जोहार (जो०ळार) (अ. दे.) ना. — रजपूत स्त्रियांची चिता-
प्रवेश रुढी.
जोळ (जो०ळ) (क) ना. — ज्वारी; जोधळा; आहारधान्यविशेष;
‘जोडु’ पहा; ‘जोते’ पहा.
जोळवाळि (जो०ळवा०ळ) (क) ना. — अन्नाची जाग; दाक्षिण्य;
ऋण; उपकार; आश्रय; आधार; स्वामिमक्ति; स्नेह; भागी-
दारी; जोधळ्याचें पीक.
जोळि (जो०ळ) (क) ना. — साम्य; सारखेपणा; जोडी; सहचर.
जोळिगे (जो०ळी) (क) ना. — झोळी; पोतें; बगल थैली;
चौपदरी.
ज्ञ (ज्ञ) (सं) वि. — ज्ञानी; जाणता; तज्ञ; समजूतदार.
(सं) ना. — बुद्धिमान्; बुधग्रह; मंगळ; ब्रह्मदेव.
— ते (ज्ञ) (सं) ना. — समजूत; ज्ञान; जाणीव.
ज्ञसि (ज्ञ०सि) (सं) ना. — आठवण; स्मरण; ज्ञान; समजूत;
बुद्धि; शिक्षण.
ज्ञपित (ज्ञ०पि०) (सं) वि. — समजलेले; परिशीलन केलेले;
परीक्षित; तपासलेले; समजूत सांगितलेले.
ज्ञा (ज्ञा) (सं) धा. — समजणें; शिकणें; परीक्षणें; परिचय होणें;
अनुभवणें; सत्य जाणणें; सांगणें; शोधणें; जाणत करणें;
विचारून घेणें; मागणें.
ज्ञात (ज्ञा०त) (सं) वि. — ‘ज्ञापित’ पहा.
ज्ञाति (ज्ञा०ति) (सं) वि. — पितृवंशातील व्यक्ति; संबन्धिक;
नात्याचा; सगोत्री.
ज्ञातृ (ज्ञा०तृ) (सं) ना. — ज्ञानी; जाणता; समजूत; जाणीव.
ज्ञातेय (ज्ञा०ते०य) (सं) ना. — बांधव्य; संबंध; नातें; सोयरीक;
आतृपणा.
ज्ञान (ज्ञा०न) (सं) ना. — माहिती; अनुभव; ब्रह्मज्ञान; सत्यज्ञान.
— चक्षु (ज्ञा०क्षु) (सं) वि. — अंतर्ज्ञानी.
— धन (ज्ञा०न) (सं) वि. — विद्वान्; ब्रह्मज्ञानी.
— मार्ग (ज्ञा०मार्ग) (सं) ना. — पारमार्थिक विचार.
— वृद्ध (ज्ञा०वृद्ध) (सं) वि. — ज्ञानी; अनुभविक.
ज्ञानि (ज्ञा०नि) (सं) ना. — पंडित; विद्वान्; ब्रह्मज्ञानी.
ज्ञापक (ज्ञा०पक) (सं) वि. — स्मरण देणारा; आठवण देणारा.
(सं) ना. — स्मरण; आठवण.
ज्ञापिसु (ज्ञा०पिसु) (क) धा. — स्मरणें; आठवणें; अकल
शिकणें; समजणें.
ज्ञेय (ज्ञे०य) (सं) वि. — इंद्रियगोचर; समजण्यायोग्य; सोपे.

ज्या (ज्या) सं. ना. — मौर्वी; प्रत्यंचा; नारी; भूमि; पृथ्वि; माता.
— रव (रव) (सं) ना. — टण्टकार; धनुष्टकार.
— घात (घात) (सं) ना. — मौर्वीचा आघात.
ज्यानि (ज्या०नि) (सं) वि. — कोमेजलेले; म्हातारें; जुने.
ज्यामुडि (ज्या०मु०डि) (क) ना. — वाळयाचा पंखा.
ज्यायस् (ज्या०यस्) (सं) वि. — वडीलधारा; लाडका;
आवडता; उत्कृष्ट; वडील पुत्र.
ज्यायांस (ज्या०या०स) (सं) वि. — ‘ज्यायस्’ पहा.
ज्येष्ठ (ज्ये०ष्ठ) (सं) वि. — ‘ज्यायस्’ पहा, ज्येष्ठ महिना.
ज्येष्ठे (ज्ये०ष्ठे) (सं) ना. — वडील मुलगी; अक्का; ज्येष्ठ लक्ष्मी.
ज्योति (ज्यो०ति [र]) (सं) ना. — दीप्ति; ज्योत; प्रकाश;
उजड; दिवा; अग्नि; किरण; तारा; डोळा; नक्षत्र; सहृदयता.
— चक्र (ज्यो०चक्र) (सं) ना. — बारा राशींचें मंडळ.
— मंडल (ज्यो०मंडल) (सं) ना. — ग्रहमंडळ.
— लोक (ज्यो०लोक) (सं) ना. — तेजोबलय.
ज्योतिर्मय (ज्यो०तिर्मय) (सं) वि. — प्रकाशमय.
ज्योतिर्लते (ज्यो०तिर्लते) (सं) ना. — वीज; एक प्रकारची वेल.
ज्योतिष (ज्यो०तिष [र]) (सं) ना. — ‘ज्योयिस्’
(ज्यो०तिष्यु) ज्योतिषशास्त्र.
ज्योतिष्टोम (ज्यो०तिष्टोम) (सं) ना. — एक विशिष्ट यज्ञ;
याग.
ज्योतिष्मति (ज्यो०तिष्मति) (सं) ना. — चांदरात; चांदणीरात.
ज्योतिष्मंत (ज्यो०तिष्मंत) (सं) ना. — कुशद्वीपातील प्रियव्रत
राजाचा मुलगा.
ज्योत्स्ना (ज्यो०त्स्ना) (सं) ना. — चांदणें; चंद्रप्रकाश.
— प्रिय (ज्यो०प्रिय) (सं) ना. — चकोर; चंद्रप्रकाश.
— वृक्ष (ज्यो०वृक्ष) (सं) ना. — मेणबत्ति.
ज्वर (ज्वर) (सं) ना. — ताप; जाळ.
ज्वल (ज्वल) (ज्यो० [ल]) (सं) वि. — जळणारे; प्रकाशणारे;
(सं) ना. जाळ; अग्नि.
ज्वलन (ज्यो०लन) (सं) ना. — अग्नि; अग्निशिखा; प्रकाश.
— नेत्र (ज्यो०नेत्र) (सं) ना. — शिव.
ज्वलनाक्ष (ज्यो०लनाक्ष) (सं) ना. — शिव; ‘ज्वलन नेत्र’ पहा.
ज्वलनि (ज्यो०लनि) (सं) ना. — ‘ज्योतिष्मति’ पहा.
ज्वलित (ज्यो०लित) (सं) वि. — पेटविलेले; जळणारे; पेटणारे.
ज्वलितारिके (ज्यो०लितारिके) (सं) ना. — भित्तिचित्र; भिंतीवर
डकविलेले किंवा काढलेले चित्र.
ज्वलिसु (ज्यो०लिसु) (क) धा. — जळणें; प्रकाशणें; चकाकणें.
ज्वाला (ले) (ज्यो०ला [र]) (सं) ना. — जाळ; अग्नि; स्त्रीचें नांव;
नीलध्वजाची पत्नी.
— मुख (ज्यो०मुख) (सं) ना. — शिव.

ज्वालामुखि (ज्वालामुखी) (सं) ना. - अग्निपर्वत; आग ओकणारा पर्वत; पेटतापर्वत; भूगर्भातील उष्णता बाहेर पडण्याचें स्थान.

ज्वालि (ज्वाली) (सं) ना. - अग्नि; शिव.

ज्वालिकाविलोचन (ज्वालीकाविलोचन) (सं) ना. - अग्निनेत्र; सूर्य; शिव.

झ

झ (झ) (सं) नां. - च वर्गातील चौथें व्यंजन.

झगझगायमान (झगझगायमान) (सं) वि. - झगझगणारा; चकाकणारा; दीप्तिमान.

झगा (झगा) (अ. दे) ना. - पायघोळ अंगरखा; प्रकाश; ऊन; झळ.

झंकार (झंकार) (सं) ना. - मधमाशाचा गुंजारव; धनुष्याचा टणत्कार.

झंकिमु (झंकिमु) (क) धा. - गर्जणें; भिबविणें; घाबरविणें.

झंके (झंके) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; टोचणी.

झंझानिल (वात) (झंझानिल [वाड]) (सं) ना. झंझावात; वावटळ; वादळ.

झटिति (झटिति) (सं) अ. - लौकर; ताबडतोब; लागलीच.

झणत् (झणत्) (क) ना. - झणझणणारा धुंगुराचा आवाज.

—कार (कार) (सं) ना. - झंकार; झणझण करणारा.

—नघुर (नघुर) (सं) ना. - धुंगुर; पैजण.

झणर (र) (झणर [रु]) (सं) ना. - झणझणा; झणाणा.

झणु (झणु) (सं) अ. - धन्यधन्य! वाहवा! भलें!

झंपा (झंपा) (सं) ना. - पांचमात्रिक ताल; दशमात्रिक ताल.

झंपाळ (जंपाल) (झंपाळ [जंपाळ]) (क) ना. - आवरण; पांघरूण; दादरा; मुस्कट.

झरि (री) (झरि [री]) (सं) ना. - गिरिनदी; निर्झर; डोंगरावरून आलेला प्रवाह; शतपदी; गोम.

झर्झर (झर्झर) (सं) ना. - चर्मवाद्य; वेताची काठी.

झर्झरा (झर्झरा) (सं) ना. - वेश्या; विधवा.

झर्झरि (झर्झरि) (सं) ना. - शिव.

झळा (ले) (झळा [ली]) (सं) ना. - सूर्यप्रकाश; डोळे दिपवणारा प्रकाश; कन्या; मुलगी.

झळ (झळ) (सं) ना. - आप्रही; हट्टी; नीच जातीचा मनुष्य.

—कंठ (कंठ) (सं) ना. - पारवा; कबूतर.

—त्रि (त्रि) (सं) ना. - दोर; डोंब.

झळरि (झळरि) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य; कुरळे केस; मखर; तोरण; झांज; 'जालरि' पहा.

झळळि (झळळि) (सं) ना. - 'झळरि' पहा.

झळ्ळि (झळ्ळि) (सं) ना. - झालर; माळा; चवरी; ओळ; समूह.

झळ्ळिका (झळ्ळिका) (सं) ना. - स्निग्धता; अंगाला चोपडलेल्या उटीची स्निग्धता; प्रकाश.

झष (झष) (सं) ना. - मासा; मत्स्य.

—उदरि (उदरि) (सं) ना. - सत्यवती; व्यासमाता,

—कैतन, - ध्वज (कैतन-ध्वज) (सं) ना. - मीनकेतु; काम.

झषकैतनध्वसि (झषकैतनध्वसि) (सं) ना. - कामांतक; शिव; मदनसंहारक.

झळ (झळ) (सं) ना. - 'झळ' पहा.

झळप (झळप) (सं) ना. - चकाकी; प्रकाश; ज्वाळा.

—इसु (इसु) (सं) ना. - 'चकाकणें; मिरवणें; हलवणें.

झळंब (झळंब) (सं) ना. - 'जळबायत' पहा.

झाडने (झाडने) (अ. दे) ना. - झाडलोट; झाडझड.

झाडमालि (झाडमालि) (अ. दे) ना. - गावरस्ते झाडणारा; झाडूवाला.

झालिसु (झालिसु) (क) धा. - दूर ठेवणें; संबंध तोडणें; दुसरीकडे ठेवणें; गाळणें; चाळणें.

झालि (झालि) (सं) ना. - 'जीरंडे' पहा; जळू; एक यादववीर.

—कंठ (कंठ) (सं) ना. - पारवा; कबूतर.

—के (के) (सं) ना. - सूर्यप्रकाश; आवाज करणारा किडा; 'जीरंडे' पहा.

झेंकार (झेंकार) (सं) ना. - बाणाच्या दोरीचा टंकार; झंक्रति.

झेंपिसु (झेंपिसु) (क) धा. - पेंगणें; झोपणें; एकत्रित होणें.

झौलिक (झौलिक) (क) ना. - चंची; पानसुपारीचा बटवा.

ज (ज) (सं) ना. - च वर्गातील पांचवे व्यंजन; अनुनासिक.

ट

ट (ड) (सं) ना. — 'ट' वर्गातील पहिले व्यंजन.
 टक (डक) (क) वि. — ठक; बंचक; खोटारडा; लुचा.
 टक्कु (डकू) (क) ना. — फसवणूक; बंचना; असत्य; ठकपणा;
 शिलाईची टीप; टक.
 टक्कुवगे (डकूवगे) (क) ना. — फसवण्याची बुद्धि; लबाडी;
 खोटेपणा
 टगरू (डगरू) (क) ना. — ठगर; टकरीचा बकरा.
 टंक (डंक) (क) ना. — टेकडीचा उतार; छत्री; चलनी नाणें;
 पाय; ज्ञान; अभिमान; चांदी; पितळी भांडें; टांकी.
 —साले (साले) (क) ना. — टांकसाळ, नाणीं पाडण्याचें घर.
 टंकक (डंकक) (क) ना. — चांदीचें नाणें; टांकसाळ.
 टंकण (णकार) (डंकण [डंकण]) (क) ना. — कासार;
 बांगडीवाला.
 टंकार (डंकार) (क) ना. — 'टं' असा आवाज; धनुष्याचा
 टणत्कार; हांक; हरली.
 टंकाहति (डंकहति) (सं) ना. — पायाची लाथ; तुडवणूक;
 पदाघात; लत्ता प्रहार; दुगाणी.
 टंकृति (डंकृति) (सं) ना. — टणत्कार; छातीचे ठोके.
 टंके (डंकें) (क) ना. — नाणें; काटी; ठोसा; बुक्की.
 टपा (प्पा) लु (डंपा [डंपा] लु) (अ. दे) ना. — टपाल;
 पोष्ट; पत्र.
 टमाल (डमाल) (अ. दे) वि. — टवाळ; उडाल; कपटी.
 टर्किफोळि (डर्किफोळि) (अ. दे) ना. — टर्की कोंबडा.
 टवणे (डवणे) (क) धा. — हिशेब जमविणें.
 टव (वु) लि (डव [डव] वु) (क) ना. — फसवणूक; बंचना;
 ठकपणा.
 टाकण (डाकण) (अ. दे) ना. — तडू; शिंगरू; पेरुघोडा.
 टाकु (डाकु) (अ. दे) ना. — भित्त; आधार; लेखणी; टाक;
 टाकाचें टोक.
 टाटडाढण (डोटडाढण) (क) ना. — निर्विवाद गोष्ट; निःसंदिग्ध
 भाषण; कठोर भाषाशैली; निरर्थक शब्दयोजना.
 टावु (डोवु) (अ. दे) ना. — डाव; स्थळ; ठिकाण; जागा.
 टिकाणि (डिकाणि) (अ. दे) ना. — ठिकाणा; निवास; स्थान.
 टिकरिगळे (डिकरिगळे) (क) धा. — निंदा करणें; हीन लेखणें;
 घसरणें; तिरस्कार करणें.
 टिकि (डिकि) (क) ना. — रत्नखचित अंगठी; कुंडल; भिकवाळी;
 टिकली; टिळा.
 टिंगल् (डोंगल्) (अ. दे) ना. — पोरकटपणा; फालतुपणा;
 स्फुरण; खालच्या दर्जाचा विनोद.

टिटिभ (डिटिभ) (सं) ना. — टिटवी; देवपक्षी; लावी पक्षी; लाऊक.
 टिप्पण (णे) (डिप्पण [डिप्पण]) (अ. दे) ना. — संक्षिप्त लेखन; टीका.
 टिस (सि) लु (डिस [डिस] लु) (क) ना. — उपनदी; शाखा; कोंब;
 मोड.
 टीका (के) (डिका) [टिका] (सं) ना. — विमर्श; टिप्पण; अर्थ;
 व्याख्यान; विवरण.
 (क) ना. — कंठाभरण.
 टीकाकार (डिकाकार) (सं) ना. — व्याख्याता; विमर्शकार;
 विवेचनात्मक लेखन करणारा.
 टीकाराय (डिकारय) (सं) ना. — माध्वसंप्रदायी एक स्वामी.
 टीबक (टिबक) (डिबक [डिबक]) (क) ना. — तंबोऱ्याच्या
 तारांचा ध्वनि; तंबोऱ्याच्या लयीत होणारा नाच.
 टुम (मु) की (डुम [डुम] की) (क) ना. — चर्मवाद्य; टिमकी;
 डफ; दिमडी; डफरी.
 टुलिप् (डुलिप्) (अ. दे) ना. — टयूलिप नामक इंग्रजी फूल;
 घंटा; पुष्पक; घंटीचें फूल.
 टेके (डिके) (अ. दे) ना. — बावटा; ध्वज; आलिंगन; अटीमिठी;
 उशी; लोड; तड्या.
 टेक्किय (डिकिय) (क) ना. — ध्वज; बावटा.
 टेंटणिसु (डेंटणिसु) (क) धा. — रागाला येणें; रागावणें;
 उद्रेक होणें.
 टेप्पर (डिप्पर) (क) ना. — झेप; उडी; अभिवृद्धि; चकाकी;
 निर्मलता; सूरज; फुगोटा; पानाचा पुडा.
 टेप्परिसु (डिप्परिसु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; वाढणें;
 चकाकणें; पळणें.
 टेब्वरिसु (डिब्वरिसु) (क) धा. — उजळणें; प्रगटणें; कुठित
 करणें; निश्चेष्ट करणें; दिड्मूढ करणें; देहभान विसरणें.
 टोकलि (ळे) (डोकलि [डोकलि]) (क) ना. — झाडाची साल; खुराचे
 तासलेले तुकडे; बुडबुडा; वांस वस्तु; पोकळ बोलणें.
 टोंक (डोंक) (क) ना. — कटिभाग; कमर; माज; मध्यमा.
 टोंकायिसु (डोंकायिसु) (क) धा. — पांचरूप घालणें;
 हलूच चापटी मारणें; थापटणें; थोपटणें.
 टोंगे (डोंगे) (क) ना. — शाखा; पालवी; कोंब; 'टिसुलु' पहा;
 कमल.
 टोणप (डोणप) (क) ना. — दांडगा; हुप्या; त्रासदायक मनुष्य;
 दांडोबा; अडमुठा; टोणपा.
 टोणपे (डोणपे) (क) ना. — सोटा; लाठी; लड्ड काठी.
 टोणे (डोणे) (क) धा. — गिळणें; थुंकणें; थप्पड देणें; फोडणें;
 बंचिणें; फसविणें; चुकविणें; उकरणें.

टोणय (टोणय) (क) ना. - 'टोणय' पहा.

टोप्पर (टोप्पर) (क) ना. - टोपी; टोपरे; टोपडे; कुंची.

टोपि (टोपि) (क) ना. - शिरस्त्राण; टोपी.

—हाकु (हाकु) (क) धा. - फसवणे; वंचना करणे; टोपी घालणे.

टोळु (टोळु) (क) वि. - निरर्थक; व्यर्थ; असार; दम नसलेला.

टोळ्ळे (टोळ्ळे) (क) ना. - डोळ्याची खाच; डोळ्याची खोवण.

टोकु (टोकु) (क) ना. - हिरोब; ठोक; वट्ट हिरोब.

टोळि (टोळि) (अ.दे) ना. - ढीग; रास; पक्ष; टोळके; टोळी; कुल; जात.

ट्राम्बंडि (ट्राम्बंडि) (अ.दे) ना. - ट्रामगाडी; लोहरथ्या.

ठ

ठ (ठ) (सं) ना. - ठ वर्गाचे दुसरे व्यंजन.

ठक्क (ठक्क) (क) वि. - वंचक; ठक; खोयारडा.

ठक्कु (ठक्कु) (क) ना. - असत्य; फसवणूक; वंचना.

—इसु (इसु) (क) धा. - फसवणे; वंचिणे; आडमार्गाला लावणे.

ठक्के (ठक्के) (क) ना. - 'ठक्क' पहा.

ठणकार (ठणकार) (क) ना. - ठण्ठण असा आवाज; झंकार; झणत्कार.

ठमाळ (ठमाळ) (क) वि. - ठंडगा; भांडखोर; आळशी.

ठवणे (ठवणे) (क) धा. - जमविणे; तोंडमिळवणी करणे. 'ठवणे' पहा.

ठवुळि (ठवुळि) (क) ना. - टवाळी; कुचेष्टा; लुच्चेगिरी; फसवणूक.

ठसे (ठसे) (अ.दे) ना. - मुद्रा; ठसा; तिकीट; परवाना.

ठाकूर (ठाकूर) (अ.दे) ना. - गौरवाचे विरुद्ध; पदवी; देवमूर्ति; कृष्णमूर्ति; तस्कर; चोर.

ठाण (णे) (णय) (ठाण [हं] [हंय]) (क) ना. - स्थान;

ठाणे: विन्हाड; वसती; सैन्याचा तळ; पाहारा; चौकी.

ठाणेदार (ठाणेदार) (अ.दे) ना. - पहारेकरी; चौकीदार.

ठाधि (ये) (ठाधि [यं]) (अ.दे) ना. - संगीत वादन प्रकार; मंदताल; मध्यलय.

ठाव (वु) (ठाव [व]) (क) ना. - जागा; विन्हाड; स्थान; निवास.

—काणु (काणु) (क) धा. - आसरा मिळणे; गति लाभणे; ठाव लागणे; तळ सांपडणे.

ठावुडि (ठावुडि) (क) ना. - टोळी; टोळके.

ठिकाणी (ठिकाणी) (अ.दे) ना. - ठिकाण;

ठीक (कु) (ठीक [कु]) (अ.दे) अ. - योग्य ! बरे !

(अ; दे) ना. - चिन्ह; सोंग; वाळलेले आडेवर; डौल, मिजास; चैन.

ठीकठाक (ठीकठाक) (अ.दे) ना. - ठाकठीक; 'ठीक' पहा.

ठीवि (ठीवि) (अ.दे) ना. - गांभीर्य; संभ्रम; डौल; अवडंबर; दर्प प्रतिष्ठा; सोंगलाडा.

ठेवणाति (ठेवणाति) (अ.दे) ना. - ठेव; गहाण; तारण;

ठेवणि (ठेवणि) गुप्त; धन; निधान.

ठेवु (ठेवु) (अ.दे) ना. - ठेव; तारण; गहाण.

ठोळि (ठोळि) (क) ना. - वंचना; फसवणूक; ठकपणा; असत्यता.

—ग (ग) (क) वि. - वंचक; ठक; फसव्या; लुच्चा; खोयारडा

ड

ड (ड) (सं) ना. - ड वर्गातील तिसरे व्यंजन.

डकायति (डकायति) (अ.दे) ना. - डाका; दरोडा; लूट;

डोळ्यादेखतची चोरी.

डक्के (डक्के) (क) ना. - डग्गा; चर्मवाद्य; मृदंग; डमरू; डफ.

डगे (डगे) (अ.दे) ना. - फसवणूक; दगाफटका; विश्वासघात.

(क) ना. - ज्वर; ताप; जाळ; धग; सज्ज; उकाडा; भीति;

अपाय; पीडा; त्रास.

डंक (का) (डंक [क]) (अ.दे) ना. नौबत; नगारा; भेरी.

डंक (डंक) (क) ना. - टिपरी; तालकांठी.

डंगुर (डंगुर) (क) ना. - डांगोरा; दवंडी; घोषणा; प्रगटना.

—होय (होय) (क) धा. - दवंडी पिटणे; डांगोरा देणे.

डगे (डगे) (अ.दे) ना. - मुद्रल; गदा; वीट; बर्ची.

डब्बु (डब्बु) (क) अ. - खाली डोके घालून; वाकडेतिकडेपणे; पालथे होऊन.

(क) वि. - जाडी; पालथे; मोठे.

(क) ना. - हलगी; चर्मवाद्य.

(अ-दे) ना. - दंभ; अवडंबर; पोकळपणा; कोरडी ऐट.
 डब्बुगळिल्ल (डब्बुगळिल्ल) (क) ना. - शेर; निवडुंग; कळळी;
 काटेरी शेर.
 डब्बे (डब्बे) (क) ना. - डबा; सामानपेटी.
 डमर (डमर) (क) ना. दंगा; पीडा; विपत्ति; उपद्रव; मारामारी;
 कोलाहल; गंडातर; 'डामर' पहा.
 डमरु (रुक) (डमरु [रुक्]) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य;
 कुडबुडें; शिवहस्तांतील एक वाद्य; करडी; कोरण्याचें एक
 कर्मवाद्य.
 डमाण (र) (डमाण [र]) (क) ना. - ढोल; हुंदुभी; भेरी.
 डंब (डंब) (क) ना. - दंभ; व्यर्थ अहंकार; गर्व; अवडंबर;
 'जाम' पहा; कोरडी बटाई; कपट; फसवणूक.
 डंबक (डंबक) (क) वि. - दंभक; वंचक; गर्विष्ठ; कपटी;
 (क) ना. अवडंबर माजवणारा; वाद्य विशेष.
 डंबर (डंबर) (सं) ना. - अवडंबर; अहंकार; गर्व; ख्याती;
 प्रसिद्धि; घडण; साम्य; सारखेपणा.
 डंबु (डंबु) (क) ना. - पोकळ बटाई; कोरडे आडंबर;
 दिवाऊ ऐट.
 —क (क) (क) ना. - 'डंबक' पहा.
 डंभ (डंभ) (क) ना. दंभ; 'डंब' पहा.
 डवन (डवन) (सं) ना. - उड्डाण; गगनविहार; पालखी;
 वाहनाची भरधाव.
 —ऊव (ऊव) (क) ना. - गगनोड्डाण; भरारी.
 डबके (डबके) (क) ना. - पिकदाणी; थुकण्याचें भांडें;
 'काळजी' पहा.
 डवडविके (डवडविके) (क) ना. - धडधड; उरस्फोट; अत्याशा;
 हांव; छाती फुटणें.
 डवणे (डवणे) (क) ना. - डमरुसारखें चर्मवाद्य.
 डवळ (डवळ) (क) वि. - नीतिरीतिहीन; कुपथगामी; कुमाणी;
 क्रमचुकार.
 डवाल (डवाल) (क) ना. - शिपाई; पट्टेवाला; शिपायाचा
 पट्टा; हुदादर्शक फीत.
 डवि (वु) ने (डवि [वु]) (क) ना. - वेळू; बांबू; पोकळ, जाड
 वेळू; बुरडी; हारा.
 डवुडे (डवुडे) (क) ना. - एक चर्म वाद्य; डिडिम; दिमडी;
 डफ.
 डवुल (डवुल) (डवुल [डवुल]) (क) ना. - दिमाख; दंभ;
 नसती मिरवण; शिस्त.
 डळहु (डळहु) (क) ना. - अहंकार; गर्व.
 डाक (डाक) (क) ना. - एका राजाचें नांव; डाकरस.
 (अ. दे) ना. - टपाल; पत्र.

डाकिणी (नी) (डाकिणी [२९]) (क) ना. - राक्षसी; मांडखोर
 स्त्री; पिशाचिका.
 डाकु (डाकु) (अ. दे) ना. - दरबडेखोर; देवी; टपाल; देवी
 काढणें.
 डाडिम (डाडिम) (क) ना. - डाळिंब; दाडिम.
 डाणे (णि) (डाणे [णि]) (क) ना. - द्रोण; पळा; खाद्य पदार्थ;
 चारा; चंदी; खुराक.
 डाबु (डाबु) (क) ना. - आभरण; कमरपट्टा; 'ओड्याण'
 पहा. दाब; दड्या.
 डामर (डामर) (सं) ना. - भयंकर; अद्भुत; लग्या; दंगा;
 रोगादि विपत्ति; पीडा; क्षोभ; गोंधळ; आकस्मिक घटना;
 ताप; दुष्काळचें भय 'इतिबावे' पहा.
 डामरु (डामरु) (अ. दे) ना. - डांवर.
 डांबिक (ग) (डांबिक [ग]) (क) वि. - दामिक; वंचक; कपटी;
 ढोंगी; गर्विष्ठ; घमंडखोर.
 डालु (डालु) (क) ना. - ढाल; 'गुराणि' पहा.
 डालायित (डालायित) (क) ना. - ढालायित; ढालपट्ट.
 डावणि (णे) (डावणि [णे]) (क) ना. - दावण; गोठा;
 गोदन; दावें.
 डावर (डावर) (क) ना. - दाह; तलवळी; तहान; खोऱ्याचा
 पाठपुरावा; उपद्रव; आतुरता; पीडा; हाव. 'कोटले' पहा.
 'डामर' पहा.
 —इसु: (इसु) (क) धा. - जळणें; टाळणें; आवरणें;
 आतुर होणें; क्रोधानें ओरडणें; रागानें थरथरणें.
 डावरि (डावरि) (क) ना. - जलन; जाळ; दाह; धग; उष्णता;
 ताप; संकट.
 डावरिग (डावरिग) (क) ना. - क्रोधानें भडकणारा;
 जळफळणारा.
 डावुर (डावुर) (सं) ना. - 'डावर' पहा.
 डाबु (डाबु) (अ. दे) ना. - कुस्तीचा पेच; सूड; तंत्र; युक्ति.
 डाळ (ळि) (डाळ [ळि]) (क) ना. - प्रकाश; कांती; लवण्य;
 कळा; मनोहारिता; चकाकी; ठसठशीतपणा; उठून दिसणें;
 चमक; चवरा.
 डाळिसु (डाळिसु) (क) धा. - दळणें; झळकणें; चमकणें;
 सुंदर होणें.
 डाळिम (डाळिम) (क) ना. - डाळिंब; दाडिम.
 डिविक (डि) (डिविक [डि]) (अ. दे) ना. - ढकला ढकली;
 रेटारेटी.
 डिंगर (डिंगर) (सं) ना. - सेवक; दास; चीर; नीच; वंचक;
 भक्त; टोणपा; दांडगा; दुष्ट; 'दडिय' पहा.
 डिंगरिग (डिंगरिग) (क) ना. - सेवक; दास 'डिंगर' पहा.

डिडिम (डि०डि०) (सं) ना. - झांगट; ढोल; चर्मवाद्य; मृदंग; भेरी.

डिंडीर (डि०डि०) (सं) ना. - समुद्राचा फेस; बुडबुडा; समुद्रकिनाऱ्याचा फेस-किनाऱ्याचा प्रदेश.

डिबिक (डि०डि०) (सं) ना. - जरासंधाचा मंत्री;

डिंब (डि०डि०) (सं) ना. - दंगा; कोलहल; विपत्ति; संकट दुष्कालभय; अडें; गर्भस्थ शिशु; गोल.

डिंबु (डि०डि०) (क) ना. - जळता दिवा; लामण दिवा.

डिंभ (डि०डि०) (सं) ना. - अर्भक; नूतन बालक; पिछें; वासरुं; अजाण; मूढ; मतिमंद; निर्बुद्ध

डिंभक (डि०डि०) (सं) ना. - डिंभ' पहा.

डिळळ (डि०डि०) (क) ना. - भय; आतुरता; निरुत्साह; घाबरेपणा; भोळसरपणा.

—पोगु (डि०डि०) (क) धा. - भिणें; निरुत्साहणें.

डिळ्ळि (डि०डि०) (क) ना. - दिल्लीशहर.

डीन (डि०डि०) (सं) वि. - उड्डाण घेतलेला; भरारी मारलेला.

डुंडुभ (डि०डि०) (सं) ना. - पाणसाप; विरळा; वेल; नागवेल.

डुवरि (डि०डि०) (क) ना. - कुबड; कुब्ज; उंटाची मदार.

डुव्व (डि०डि०) (क) ना. - 'डुवरि' पहा.

डुरुकु (डि०डि०) (क) धा. - वाकणें; ओणवणें; वाकडा होणें; डुरकणें.

डुलि (डि०डि०) (क) ना. - कासवी; कुंभाराचा आवा.

डेंडणिसु (डि०डि०) (क) धा. - भीतीनें कापणें; तळमळणें; दिडमूढ होणें; दचकणें.

डेंकण (णि) (डि०डि०) (क) ना. - तटावरील ध्वजस्तंभाची जागा; तटावरील बुरुज; पडकोट. 'कोत्तल' पहा.

अंतरकोट; तोफाठेवण्याचा बुरुज 'बतैरि' पहा मोर्चाची जागा.

डेगे (डि०डि०) (क) ना. - शिकरा, ससाणा; शिकारी पक्षी 'गिडुग' पहा.

डेंरे (डि०डि०) (अ. दे) ना. - सैन्याचा तळ; गुडार; तंवू; तात्पुरती वसती.

डोकर (डि०डि०) (क) ना. - मार; सुका मार; तुडवातुडवी; सामना; कुस्ती.

—इसु (डि०डि०) (क) धा. - नरडें दावणें; श्रासोच्छास करणें.

डोके (डि०डि०) (क) ना. - शरीर; देह; पोटा; चेहरा.

डोगरु (डि०डि०) (क) ना. - पोकळपणा; फुसकेपणा; खड्डा.

डोगे (डि०डि०) (क) धा. - भोंक पाडणें; छिद्र करणें; उकरून खड्डा करणें; बळ दाखवणें.

डोगे (डि०डि०) (क) ना. - घनीकरण; विरजण.

डोंक (डि०डि०) (क) वि. - वाकडें; वक्र; कलंकित; अडीअडचणीचा.

डोंकणि (डि०डि०) (क) ना. - बर्ची; वीट; शस्त्र; लाठी; आयुध.

डोंकु (डि०डि०) (क) ना. - वाकडेपणा; वक्रता; कौटिल्य; वंचना; मान वाकणें; आधीनता; शरणचिठी.

—आगु (डि०डि०) (क) धा. - वाकणें; वाकडे होणें; शरण जाणें.

डोंगर (डि०डि०) (क) ना. - पर्वत; टेकडी; प्रपात; मोठी चिंच; गोरख चिंच; उंच बांधा; धरण.

डोंगुर (डि०डि०) (क) ना. - जंगल; पर्वत; अरण्य.

डोंगु (डि०डि०) (क) ना. - दंभ; गर्व; अहंकार; दोंग.

डोणग (डि०डि०) (क) ना. - 'डोणेय' पदा.

डोणे (डि०डि०) (क) ना. - कुंड; डोण; टाकें; बांधावरील डबकें; 'डोगरु' पहा. भाता; तूणीर; निरंग; मीठ.

—कणु (डि०डि०) (क) ना. - खोल डोळे; बारीक डोळे.

डोणेय (डि०डि०) (क) वि. - लट्ट; दांड्या; उडाणटप्पू; टोणपा; असंस्कृत.

डोंडोळे (डि०डि०) (क) ना. - फुलवेल; कमळ; एक वेळी.

डोण्णे (डि०डि०) (क) ना. - लाठी; सोटा; द्रोण;

डोंब (डि०डि०) (क) ना. - डोंबारी; दोरीवर नाच करणारे.

—गणे (डि०डि०) (क) ना. - डोंबारकाठी; सडपातळ उंच मनुष्य.

डोंबकागे (डि०डि०) (क) ना. - डोंमकावळा; अधाशी कावळा.

डोंबि (डि०डि०) (क) ना. - समूह; युग्म; कोलहल; टोळीतील भांडण.

डोंबु (डि०डि०) (क) ना. - दंभ; आडंबर; भगदाड; मोठे भोंक; डबकें.

डोळारि (डि०डि०) (अ. दे.) ना. - पलंग; माचा; डोलारा.

डोळ्ळास (डि०डि०) (क) ना. - युक्ति; तंत्र; फसवणूक; वंचना; विलक्षण रूप.

डोळ्ळु (डि०डि०) (क) ना. - चर्मवाद्य; भेरी; नगारा; ढोल.

—होटे (डि०डि०) (क) ना. - डेरपोट; डेरी.

डोंका (डि०डि०) (अ. दे.) ना. - धक्का; आपत्ति; संकट; तोटा; वंचना; धोका.

डोंकारि (डि०डि०) (क) वि. - ठक; फसव्या; वंचक; नकाशु टाळणारी; दोंगी; सांगलाडी.

डोणि (डि०डि०) (क) ना. - द्रोण; पानाची वाटी; नाव; होडी; सांगड.

डोम (डि०डि०) (सं) ना. - नीच जातीचा; डोंब.

डोर (डि०डि०) (क) ना. - दोर; चामड्याचीं कामें करणारा; चांभार.

डोरिय (डोरिय) (अ.दे) ना. — नवार; कापडपट्टी.
 डोरु (डोरु) (क) ना. — बीळ; भांडणतंटा; ठोसा; झाडाची
 ढोली; 'डोरु' पहा.
 डोरुगळे (डोरुगळे) (क) धा. — भोक पाडणें; छिद्र करणें;
 उकरणें; एकत्र करणें; मिसळणें.
 डोलायमान (डोलायमान) (सं) वि. — हलणारे; लोंबतें;
 संशयित.

डोळि (डोळि) (क) ना. — डोली; पालखी; मेणा; हातडोली;
 हातपलंग.
 डोलु (डोलु) (अ. दे.) ना. — ढोल; भेरी; डोल; शिधा;
 शिधावाटप.
 डोह (डोह [ठ]) (क) ना. — 'डोह' पहा. 'डोहरककय'
 नामक एक जंगम.
 डोडे (डोडे) (क) ना. — दिमडी; चर्मवाद्य; नगारा.

ट

ढ (ढ) (सं) ना. — ट वर्गातील चौथे व्यंजन.
 ढक्का (ढक्का) (क) ना. — मृदंग; डग्गा; चर्मवाद्य.
 ढक्कुळि (ढक्कुळि) (क) ना. — वंचना; कपट; अंगचोरपणा;
 आळस.
 ढगे (ढगे) (क) ना. — 'डगे' पहा.
 ढंबर (ढंबर) (सं) ना. — अवडंबर; ठेव.

ढाकु (ढाकु) (अ. दे.) ना. — विरोध; प्रतिहल्हा; निराकरण;
 खंडण.
 ढालु (ढालु) (अ. दे.) ना. — ढाल; 'ढालु' पहा.
 ढालु (ढालु) (क) ना. — चतुर; मार्ग; शैली; स्पष्टता;
 खुलासा.
 ढिकि (ढिकि) (क) ना. — 'डिकि' पहा.

ण

ण (ण) (सं) ना. ट वर्गातील पांचवे व्यंजन. या वर्णाने आरंभ होणारे कन्नड शब्द नाहीत.

त

त (त) (सं) ना. — त वर्गातील १ ले व्यंजन; कानडीतील एक
 कृदंत प्रत्यय.
 (सं) अ. — भूतकृदंताचा संस्कृत प्रत्यय.
 तकरारु (तकरारु) (अ. दे) ना. — आक्षेप; तकरार; आपत्ति;
 विरोध.
 तकायि (ति) (तकायि [२]) (अ. दे) ना. — सरकारी कर्ज;
 तगायि (तगायि) शेतीसाठी दिलेली हातउसनी
 रकम.
 तक्क (तक्क) (क) वि. — योग्य; सम; बांधीव; जुळणारे.
 (क) ना. — तागा; ठाण; समानता; सद्गृहस्थ; मित्र.
 — अंते (तिके) (तंड [३]) (क) अ. — योग्य रीतीने.
 — अनितु (तंड) (क) वि. — जेवढ्यास तेवढें.
 तक्कडि (तक्कडि) (क) ना. — तराजू; तागडी; कांटा; तोलकांटा.
 — काणु (तणु) (क) धा. — विषमता, योग्यता गमावणें;
 योग्यता कसाला लावून पाहणें.

तक्कायिसु (तक्कायिसु) (क) धा. — आलिंगणें; मिठी मारणें;
 तक्करसु (तक्करसु) गळा मिठी धालणे.
 तक्किसु (तक्किसु)
 तक्कविसु (तक्कविसु)
 तक्कळि (तक्कळि) (क) धा. — योग्यता कमी होणें; योग्यता
 गमावणें; सामर्थ्य नाहीसे होणें.
 तक्कळिसु (तक्कळिसु) (क) धा. — शिपडणें; चिमटणें; मान
 घालवून घेणें; 'चिसुकिस्' पहा.
 तक्कि (तक्कि) (क) ना. — वंचना; फसवणूक; दगा; विश्वासघात.
 तक्कु (तक्कु) (क) ना. — योग्यता; मोठेपणा; श्रेष्ठता; भरीवपणा;
 उन्नति; स्नेह; प्रीति; इच्छा; अहंकार; उत्साह.
 — ऊदु, दु (तणु, दु) (क) वि. — योग्य; समान.
 — मे (तणु) (क) ना. — स्नेह; योग्यता; गरिमा; मोठेपणा.
 — किडु (तणु) (क) धा. — योग्यता घालवून घेणें.
 तक्कुमें (तक्कुमें) (क) ना. — योग्यता; समानता; औचित्य.

तकै (डँकै) (क) ना. - आलिंगन; अठीमिठी; मित्रत्व; समूह; रास.

(अ. दे) ना. - तबक्या; उशी.

तकैरसु (कैरसु) (डँकैरसु [कैरसु]) (क) धा. - आलिंगन देणें; मिठी मारणें; समाधान पावणें; तृप्त होणें; शांत होणें; 'संतइसु' पहा.

तकौल (डँकौल) (क) ना. - एक प्रकारचें सुगंधी द्रव्य.

तक्ते (डँकै) (अ. दे) ना. - तक्ता; पत्रक.

तक्र (डँकै) (सं) ना. - लोणी काढलेलें ताक; चतुर्थांश पाणी असलेलें ताक.

तक्ष (डँकै) (सं) ना. - सुतार; कातरणारा; तासणारा; मन्मथाचा धाकटा भाऊ.

तक्षक (डँकै) (सं) ना. - कटूचा पुत्र; काठी.

तक्षण (डँकै) (क) अ. - तक्षण; ताबडतोब.

तक्षन (डँकै) (सं) ना. - शिल्पी; देवशिल्पी; विश्वकर्मा; चित्रा नक्षत्र.

तक्षशिला (डँकै) (सं) ना. - प्राचीन विद्यापीठाचे स्थान.

तक्षीर (डँकै) (अ. दे) ना. - फिर्दा; खटला; दावा; अपवाद; चहाडी; निंदा.

तग (डँकै) (क) ना. - अंत; विलंब; मध्यंतर; विश्रांति; कामाचा खंड.

तगडु (डँकै) (क) ना. - लोह; सीमेंटपत्रा; छपराचें साधन.

तगदु (डँकै) (क) अ. - एकंदरीत अयोग्य; तात्पर्य पाहतां अयोग्य.

तगर् (डँकै) (क) अ. - योग्य समजून; योग्य जाणून.

(क) धा. - विलंब होणें; हरकत घेणें, हातांत घेतलेलें काम थांबवणें.

(क) ना. - ठगर; टकरीचा बोकड.

तेर (डँकै) (क) ना. - ठगरवाहन; बोकडाला वाहन करणारा; अग्नि.

—पोणकें (डँकै) (क) ना. बोकडझुंज; ठगरांची टक्कर.

तगर (डँकै) (क) ना. - एक झाड; शिसे; तगरीचें फुलझाड.

तंगलु (डँकै) (क) धा. - संपर्क येणें; स्पर्श करणें; मारणें; चुंबणें; धासणें.

(क) अ. - योग्य होऊन; योग्यता पावून.

(क) ना. - वंचना; असत्य.

—गार (डँकै) (क) वि. - वंचक; फसव्या.

तगवे (डँकै) (क) ना. - प्रतिबंध; हरकत; संकट; अडचण; वेडेवाकडे;

तगदु (डँकै) (क) ना. - हरकत; अडचण; संबंध वाढणारी रेषा; अनुकरण; परंपरा; ओळ; पंक्ति; आवरण.

तगळु (डँकै) (क) धा. - भाजणें; जळणें; शिजणें; सोडणें; बंद करणें.

तगादे (डँकै) (अ. दे) ना. - तगादा; आग्रह; लकडा; पाठ पुरावा.

तगु (डँकै) (क) धा. - योग्य होणें; कबूल करणें; जुळणें; लायक होणें.

तगुसि (डँकै) (क) ना. - संकोच, झीज; घट.

तगुळ (ळु) (डँकै [ळु]) (क) धा. - जवळ येणें; मिसळणें; एकजीव होणें; हटणें; मागें रेटणें; तंटा करणें; समाविष्टणें; आरंभणें; अंगावर पडणें; पालथे पडणें; ढकलणें; सोडणें.

तगुळिसु (डँकै) (क) धा. - मागें रेटणें; मागे ढकलणें; मागे घेवविणें.

तगुळु (ळु) (डँकै [ळु]) (क) धा. - सोडणें; काढून टाकणें; समाविष्ट करणें; आरंभणें; उद्योगाला लावणें.

तगुळप (ळुपु) (डँकै [ळु]) (क) ना. - जम; सारखेपणा; साम्य; समावेश.

तगुळसुगुळ (डँकै) (क) धा. - जवळ येणें; उलटणें; थांबवणें.

तगे (डँकै) (क) धा. - हरकत घेणें; विलंब लावणें.

(क) ना. - हरकत; विलंब; आडकाठी; विरोध.

तगेतगेव (डँकै) (क) वि. - हरकत घेणारा; थांबवणारा; खंडण करणारा; प्रतिरोधक.

तगेमुगिल (डँकै) (क) ना. - आडवा येणारा मेघ; धनीभूत मेघमाला.

तगि (डँकै) (क) अ. - वाकून; ओणवून; लवून.

(क) ना. - जयंतीवृक्ष; एक धान्य; मुलेंचोरी; मुलें पळवणें.

तगु (डँकै) (क) धा. - वाकणें; उतरणें; कमी होणें; रोडणें; खालच्या थराला येणें; अवनति होणें; नम्र होणें; किंमत कमी होणें.

(क) ना. - हीनता; अवनति; विनाश; विकलता; महागाई; अडचण; अभाव; खड्डा; खळगा.

तङ् (डँकै) (क) अ. - क वर्गाचा अनुनासिकाशी संयोग होतांना ङकार होणें.

तंक (डँकै) (क) ना. - 'टंक' पहा.

तंगदिर् (रु) (डँकै [रु]) (क) ना. - शीतकरण; हिमकरण; थंड करणें.

तंगदिर (डँकै) (क) ना. - चंद्र; शीत किरण; चंद्रमा.

तंगदिर् कल्लु (डँकै) (क) ना. - चंद्रकांत; अमृत-शिला; दुग्धमणि; स्फटिक.

तंगदिर्वकि (डँकै) (क) ना. - चकोर.

तंगालि (डँकै) (क) ना. - थंड हवा.

तंगु (डँकै) (क) धा. - उतरणें; विन्हाड करणें; मुक्काम करणें; थांबणें.

तंगु (गू) लु (ड०गु [गू]ङ्ग) (क) ना. — शीत आहार;
शिलेपाके खाणे.

तंगे (गि) (ड०गि [गि]) (क) ना. — लहान बहीण; पाठची बहीण.

तंगोल (ड०गोल) (क) ना. — शांत सरोवर.

तच्चण (ड०चण) (क) अ. — तत्क्षणी; लागलीच; ताबडतोब.

तजवीज (ड०जवीज) (अ. दे.) ना. — व्यवस्था; उपचार; उपाय;
शोध; ठराव; प्रस्ताव.

तज्ज (ड०ज्ज) (सं) वि. — तज्जव; त्यापासून झालेलें; त्यामुळें झालेलें.

तज्ञ (ड०ज्ञ) (सं) ना. — ज्ञानी; विद्वान पंडित; अनुभविक;

खोल अभ्यास; माहीतगार; जाणकार.

तट (ड०ट) (सं) ना. — काठ; तीर; प्राणांतिकता; कड; शेवट;
अभाव; असमर्थता; असमग्रता; अडचण; असत्य; तांत्रिकता;
क्षेत्र; आकाश; उतरण.

तटकु (ड०टकु) (क) धा. — ठिबकणें; थेंबथेंबणें; थेंबथेंब पडणें.

(क) ना. — थेंब; ठिपका; थानाची बोंडी.

(क) वि. — थोडकें; अल्प; लहान.

— इक्कु (अटकु) (क) धा. — सारखें गळणें; ठिबकणें.

तटकने (ड०टकने) (क) अ. — थेंबथेंबणें; ठिबकून; लौकर;
लागलीच.

तटगट्टु (ड०टगट्टु) (क) धा. — थेंबाथेंबानें गळणें; संतत धार
धरणें; हातोड्यानें बडवणें; भटकणें.

तटस्थ (ड०टस्थ) (सं) वि. — बाजूला राहणारा; उदासीन; संबंध
नसलेला; तिन्हाइतवृत्तीचा; सहेतुक मौन पाळणारा.

तटस्थ-इके (ड०टस्थ-इके) (क) ना. — तटस्थता; मौन;
उदासीनता.

— ते (ड०) (सं) ना. — तटस्थता.

तटाक (ड०टका) (सं) ना. — तडाग; तीर्थ; सरोवर; तळे.

तटाय (यु) (ड०टाय [यु]) (क) धा. — पार होणें; तीर
गाठणें; पैलतीरी पोचणें.

तटाघिसु (ड०टगासु) (क) धा. — पार करणें; तड लावणें;
संपविणें.

तटि (टी) (ड०टि [टी]) (सं) ना. — 'तट' पहा.

तटित् (तु) (ड०टित् [तु]) (सं) ना. — विद्युत; वीज; तडित्.

तटिनि (नी) (ड०टिनि [नी]) (सं) ना. — नदी.

तटिल्लते (ड०टिल्लते) (सं) ना. — विद्युल्लता; वीज.

तट्ट (ड०ट्ट) (क) ना. — चपटेपणा; पातळपणा; सपाटी;
समपातळी.

तट्टने (ड०ट्टने) (क) अ. — लागलीच; अविलंबे करून.

तट्टिय (ड०ट्टिय) (क) वि. — चपटे; निरुत्साही; अशक्त; निर्बल.

तट्टि (ड०ट्टि) (क) अ. — बडवून; कुटून; ठोकून.

(क) ना. — आडोसा; वई; कूड; चटई; एक जालें; ताटी.

तट्टु (ड०ट्टु) (क) धा. — ठोक देणें; थापटणें; स्पर्शणें; जवळ
येणें; रस्त्यांत येणें; पाठ थोपटणें; टाळी वाजवणें; दार
ठोठावणें; मागें सारणें; वाजवणें.

(क) ना. — मार; स्पर्श; टाळी; दुदैवाचा टोला; पीडा; चपटी
वस्तु; समूह; पक्ष; दिशा; पोतें; तट्टु.

तट्टे (ड०ट्टे) (क) ना. — ताट; तवा; घाट; रुंदी; सपाटता.

तड (ड०ड) (क) धा. — विलंब लावणें; निरीक्षणें; सहन करणें.

(क) ना. — उशीर; विलंब; भ्रम; अडचण; टोला; भीती;
सावधपणा; अनुरूपता.

— केय (कैय) (क) धा. — आलिंगणें; अठीमिठी घालणें;
वाकडें पाऊल टाकणें; तोल जाणें; हुडकणें.

— मे (मै) (क) ना. — दिंडीदरवाजा; फाटक; मागीलदार.

तडकस (ड०डकस) (क) ना. — उपद्रव; अडचण; मार; जखम;
दुखणें.

तडकु (ड०डकु) (क) धा. — हुडकणें; निवडणें; हात फिरवणें;
चकणें पाहाणें; काणे पाहणें.

तडकबेलि (ड०डकबेलि) (क) ना. — उंचउडीची चौकट; उंच
उडीचें साधन.

तडगस (ड०डगस) (क) ना. — 'तडकस' पहा.

तडंगाल (ड०डंगाल) (क) ना. — कार्यहानी; कामातील व्यत्यय;
आडकांठी.

— होडे (होडे) (क) धा. — पायांत पाय घालणें; व्यत्यय
आणणें; काम बिघडणें; काम बिघडविणें.

तडप } (ड०डप) (क) ना. — विलंब; धिमेपणा.

तडेप } (ड०डेप) (अ. दे.) ना. तडफडाट; कपड्याची घडी.

तड (डे) पु (ड०ड) [ड०] (ड०) (क) ना. — अडचण; हरकत;
विलंब.

तडंबड (ड०डंबड) (क) ना. — वाबरेपणा; कासावीस; निराधार
शोध.

तडवरिसु (ड०डवरिसु) (क) धा. — अंगावरून हात फिरवणें;
उत्तेजन देणें; समाधान मानणें; झोला जाणें; चाचपडणें; बोबडे
बोलणें.

तडवु (ड०डवु) (क) धा. — थांबविणें; हरकत घेणें; विरोध करणें;
विलंब करणें; उत्तेजिणें; पायानें उकरणें.

तडवे (ड०डवे) (क) अ. — एकदां; एक वेळ; कारणानें; बाबतींत.

तडसलु (ड०डसलु) (क) ना. — प्रपात; धवधवा; 'जोगु' पहा.

तडाक (ग) (ड०डाक [ग]) (सं) ना. — 'तटाक' पहा.

तडि (ड०डि) (क) ना. — 'तटि' पहा.

(अ. दे.) ना. — खोगीर; बैठकीची गादी.

तडिके (ड०डिके) (क) ना. — 'तट्टि' पहा.

तडित् (ड०डित्) (सं) ना. — 'तटित्' पहा.

तडे (डँड) (क) धा. — 'तड' पहा.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. — थांववणें; हरकत घेणें;
बांध घालणें.

—कालु (कालु) (क) ना. — 'तडंगाल' पहा.

—केडे (कैडे) (क) धा. — तोंडवशी पडणें

—त (ड) (क) ना. — उशीर; विलंब; सहनशीलता.

तण् (डँण) (क) धा. — थंड होणें.

तणलु (डँणलु) (क) ना. — निखारा; इंगळ; विस्तव.

तणसु { (डँणसु) (क) ना. — थंडपणा; गारवा, जमिनीची

तणसु { (डँणसु) ओल; शीतलपणा.

तणि (डँणि) (क) धा. — तृप्ति पावणें; थंड वाटणें; शीतल होणें.

(क) ना. — लाज; लज्जा.

तणिगे (डँणिगे) (क) ना. — काठाचें उथळ मांडें; परात; थाळी.

तणिपु (डँणिपु) (क) धा. — तृप्ति पावणें; समाधान होणें;
थंडावणें.

(क) ना. — तृप्ति; समाधान; तर्पण.

तणिबु (डँणिबु) (क) ना. — तृप्ति, 'तणिपु' पहा.

तणिसु (डँणिसु) (क) धा. — तृप्ति पावणें; समाधान करणें;
निववणें; थंड करणें.

(क) ना. — तृप्ति; समाधान.

तणगदिर (डँणगदिर) (क) ना. — 'तंगदिर' पहा.

तणगदिर (डँणगदिर) } (क) ना. — चंद्रवंश; सोमवंश;
—अन्वय (अन्वय) }
यादवंश; पांडवंश.

तणगदिरवक्कि (डँणगदिरवक्कि) (क) ना. — चकोर पक्षी;
'तंगदिरवक्कि' पहा.

तणगदिराडि (डँणगदिराडि) (क) ना. — चकोर.

तणगल् (डँणगल्) (क) ना. — चंद्रप्रकाश; चांदणें; अमृतशिला;
दुग्धमणि.

तणजोडर (डँणजोडर) (क) ना. — नंदादीप; शांत दिवा;
मालवलेला दिवा.

तंटे (डँंटे) (क) ना. — संबंध; भांडण; मतभेद.

—आठ (डँंटे) (क) ना. — भांडखोरपणा; वांडपणा.

—गा (का) र (गा [का]र) (क) वि. — भांडखोर; उपद्रवी;
वाद करणारा.

तंड (डँंड) (क) ना. — समूह; पक्ष; दीग; समाज; दल; श्रेणि.

—उपतंड (उपतंड) (क) ना. — पक्षोपपक्ष; लहानमोठे
दीग.

तंडक (डँंडक) (क) ना. — सिद्धता; श्रृंगार; इंद्रजालिक;

जादुगार; कपट; झाडाचा बुंधा; काडें; पेर.

तंडकार (डँंडकार) (क) ना. — धनिक; कांडावरचा; तटस्थ.

तंडवाल (डँंडवाल) (क) ना. — बीड; पोलाद; मिश्रलोह.

तंडस (सि) (सु) (डँंडस [सि] [सु]) (क) ना. — चिमटा;
सांडस.

तंडु (डँंडु) (क) ना. — काठी; सोटा; मुद्रल; शिवाचा द्वारपाल;
सैन्य.

तंडुल (डँंडुल) (सं) ना. — तांदूळ; वनस्पति सत्व.

—प्रक्षाल (प्रक्षाल) (सं) ना. — तांदूळ-धुवण.

तंडुलीय (यक) { (डँंडुलीय) } (सं) ना. — तांदुळजा;
{ (डँंडुलीयक) } तांदुळीची भाजी.

तंडे (डँंडे) (क) ना. — साखळ्यावाळे; पैजण; लमाण स्त्रीसमूह.

तंडेल् (डँंडेल्) (क) ना. — तांडेल्; कतान.

तण्ण (णणगे) (डँण्ण [णणगे]) (क) अ. — शांतपणें; सुकाट्यानें;
आरोग्य कारकतेन, काम संपवून; दिवा मालवून—शांत करून.

तण्णस (सु) (डँण्णस [सु]) (क) वि. — शांत; थंड.

(क) ना. — शांतपणा; थंडावा; गारवा; थंडपणा.

तण्णितु (तु) (डँण्णितु [तु]) (क) ना. — शांति; गारपणा;
धिमपणा.

तण्णितुं (डँण्णितुं) (क) वि. — थंड झालेला; शांत झालेला.

तण्णिते (डँण्णिते) (क) वि. — थंड; शीतल; गार.

तण्णेरल् (लर्) (डँण्णेरल् [लर्]) (क) ना. — गार वारा;
थंड हवा; शीत वायु.

तण्णेळल् (डँण्णेळल्) (क) ना. — थंड सावली; शीतल छाया.

तण्णु (डँण्णु) } (क) ना. — गारवा; शीतलता.

तण्णु (डँण्णु) }

—पडे (डँंडे) (क) धा. — गारवा घेणें.

—बीरु (बीरु) (क) ना. — गारपाणी; गारवा.

तण्णनि (डँण्णनि) (क) ना. — गारपाणी; शीतलजल; पावसाचे
थेंब.

तण्णिसिल् (डँण्णिसिल्) (क) ना. — उतरलेलें ऊन्ह; माघांतील
ऊन्ह.

तण्णु (णु) लि (डँण्णु [णु]) (क) ना. — निवालेलें सांबारें.

तण्णु (णु) लिल् (डँण्णु [णु]) (क) ना. — थंड वाळु;
शीत पुष्प.

तण्णे (तंणे) लुगु (डँण्णे [लुगु]) (डँण्णे [लुगु]) (क) ना. — गार
चांदणें; शांत प्रकाश.

तण्णले (डँण्णले) (क) धा. — आवरणें; व्यापणें; गुंडाळणें;
लपेटणें.

तण्णण (डँण्णण) (क) ना. — वीणेचा सौम्य रव.

तल् (डँंड) (सं) ना. — तें हें.

ततः (डँंडः) (सं) वि. — विस्तृत; विस्तारलेलें; वाढलेलें;
ओढून आणलेलें. (क) ना. — तेंतुवाद्य.

ततस् (तः) (तड् [तः]) (सं) अ. - अर्थात्; त्यामुळे;
त्यासाठी; त्यानंतर.

तति (तडि) (सं) ना. - हंगाम; ओळ; समूह; ढीग; अधिकचा;
एक याग.

तत्काल (तड्काल) (सं) अ. - लागलीच; समयानुसार; जवळचा
काळ.

तत्क्षण (तड्क्षण) (सं) अ. - लागलीच; वेळेवर; समयानुकूल.

तत्त (तड्) (क) ना. - तथ्य; सत्य; यथार्थ; रहस्य; आशय;
आदर. (क) वि. - मिळवलेले; संबंधित.

तत्तकार (तड्कार) (क) ना. - सत्यसंध; सत्यसंधान;
सत्यवाद.

तत्तनंदन (तड्तनंदन) (सं) ना. - सहजप्राप्त पुत्र; औरस पुत्र.

तत्तर (तड्तर) (क) ना. - थरकाप; भीति; धमकी; पीछेहाट;
कळवळा; आतुरता; घाबरेपणा.

तत्तरि (तड्तरि) (क) धा. - कातरणे.

(क) ना. - कळवळा; आतुरता; कंप; घाबरटपणा.

तत्तरिसु (तड्तरिसु) (क) धा. - घाबरणे; थरथरणे; कापणे;
कळवळणे.

तत्तरिदरि (तड्तरिदरि) (क) धा. - तुकडे तुकडे करणे.

तत्तळ (तड्तळ) (क) ना. - भीति; कळकळ; घाबरेपणा; भय.

—अंकोळ (अंकोळ) (क) धा. - घाबरे होणे; हातपाय
गाळणे; भय वाटणे; तिरपिट होणे.

तत्ति (तड्ति) (क) ना. - अडे; गोल वस्तु; सौपा; आवर्तन;
प्रदक्षिणा.

तत्तु (तड्तु) (क) धा. - प्राप्त होणे; आस्तित्वात येणे; संभवणे.

तत्तु (तड्तु) (क) ना. - विपत्ति; संकट; नाश; दुर्दैव; विलंब.

तत्तुक (तड्तुक) (क) ना. - नाळ कापलेले मूल; अर्मक;
कोवळे मूल.

तत्त्व (तड्त्व) (सं) ना. - आविर्भाव; स्वरूप; निजस्थिति;
परमात्मा; सत्यसिद्धांत; चित्त.

—ज्ञ (ज्ञ) (सं) ना. - सत्यज्ञानी; साक्षात्कारी.

—ज्ञान (ज्ञान) (सं) ना. - ब्रह्मज्ञान; वास्तव जाणीव.

तत्त्वमसि (तड्त्वमसि) (सं) ना. - तूच तो परमात्मा आहेस
(तत् त्वं असि), अद्वैत वेदांताचे परमार्थ वाक्य.

तत्त्वालोक (तड्त्वालोक) (सं) ना. - तात्त्विक दृष्टि; सत्य
शोधनाची दृष्टि.

तत्पर (तड्पर) (सं) वि. - त्यांतच रमलेला; एकामधेच आसक्त;
एकनिष्ठ; त्यानंतरचे.

—ते (ता) (तड् [तः]) (सं) ना. - एकनिष्ठता; एकासक्ति.

तत्परं (तड्परं) (सं) अ. - त्यानंतर; त्याला लागून.

तत्परायण (तड्परायण) (सं) वि. - 'तत्पर' पहा.

तत्पुरुष (तड्पुरुष) (सं) ना. - परम पुरुष; परमात्मा;

शिवाचे एक मुख; राजपुरुष; एक संस्कृत समास.

तत्पूर्व (तड्पूर्व) (सं) अ. - प्राचीनकालीन; तत्पूर्वीचे;
पुरातन; मागील काळचे.

तत्र (तड्) (सं) अ. - तेथे; त्यांत; म्हणून; त्यानंतर.

तत्रापि (तड्त्रापि) (सं) अ. - तेथे सुद्धा; तथापि; असें असूनहि.

तत्सम (तड्त्सम) (सं) वि. - कन्नडमध्ये आलेले वापरातील
संस्कृत शब्द; त्या सारखे शब्द.

तथा (तड्था) (सं) अ. - त्याप्रमाणे; त्याच रीतीने; निश्चयेकरून.

तथागत (तड्थागत) (सं) ना. - त्या स्थितीत असलेला; बुद्ध
देव; निजस्वामी, गुरु.

तथास्तु (तड्थास्तु) (सं) अ. - ठीक! तसेच होवो. स्वीकार-
सूचक अव्यय.

तथ्य (तड्थ्य) (सं) ना. - सत्य; यथार्थ.

—मिथ्य (मिथ्य) (सं) ना. - सत्यासत्य.

तद् (तड्) (सं) ना. - 'तत्' पहा.

तदकु (तड्कु) (क) धा. - मारणे; धोपटणे; अंग मऊ करणे;
शरीर तिबणे.

तदगिणि (नि) (तड्गिणि [२]) (क) ना. - नृत्यांतील एक गति.

तदनंतर (तड्दनंतर) (सं) अ. - त्यानंतर; मग; एवढे
होतांच; एवढे झाल्यावर.

तदलु (तड्दलु) (क) ना. - काटेरी कुंपण; ताटी; स्थिरता;
स्थावृत्त; दिंडी; तडा.

तदा (तड्दा) (सं) ना. - नंतर; त्यावेळी; तेव्हा.

तदात्मते (तड्दात्मते) (सं) ना. - तादात्म्य; एकनिष्ठता;
एकासक्ति.

तदानीं (तड्दानीं) (सं) अ. - त्यावेळी; त्याकाळी; तेव्हा.

तदारभ्य (तड्दारभ्य) (सं) अ. - तेव्हापासून; त्याकाळापासून.

तदिगे (तड्दिगे) (क) ना. - तृतीया; पंधरवड्यांतील तिसरी तिथी.

तदीय (तड्दीय) (सं) वि. - त्यासंबंधी; त्याचे; तिचे.

तदुक् (तड्दुक्) (तड्दुक् [२]) (क) धा. - 'तदकु' पहा.

तदे (तड्दे) (क) धा. - हड्डी नरम करणे; नाश करणे; 'तगलु'
पहा.

तद्गत (तड्द्गत) (सं) वि. - त्यांतले; तत्पर; अंतस्थ; एकनिष्ठ;
एकासक्त; तद्गुण.

तद्गुण (तड्द्गुण) (सं) ना. - तो गुण असलेला; एक
काव्यालंकार.

तद्गु (तड्द्गु) (क) ना. - एक चर्मरोग; वाळली खरूज; घट्टा;
दड्डा.

तद्दिन (तड्दिन) (सं) अ. - त्या दिवशी; रोजरोज; (सं) ना.
श्राद्ध; मृताची उत्तरक्रिया.

तद्भव (डंद्भुव) (सं) वि. - त्यापासून उत्पन्न झालेलें; त्यांतून जन्मलेलें; संस्कृत शब्दांचें कानडी वापरांतील रूप.
 तद्भाव (डंद्भुव) (सं) ना. - त्याची स्थिति; तो गुण; सारांश; वस्तुस्वभाव; समानता.
 तद्यम (डंद्भुव) (सं) ना. - विनय; सभ्यता; मार्दव; शांतगुण.
 तद्भुत् (डंद्भुत्) (सं) अ. - त्याप्रमाणें; तसेच.
 तन् (डंन्) (सं) ना. - स्वतः; आपण.
 तनक (डंन्क) (क) अ. - पर्यंत; पावेतों; वेरी.
 तनतु (नत्तु) (डंन्ड [डंन्ड]) (क) ना. - आपलें; त्याचें
 तन्नतु (डंन्ड) स्वतःचें; स्वतःचें.
 तनय (डंन्य) (सं) ना. - पुत्र; कुमार; मुलगा.
 तनये (डंन्य) (सं) ना. - पुत्री; कन्या; मुलगी.
 तनि (डंन्) (क) वि. - लाल; पक्व; पूर्ण वाढीचा; समृद्ध; संपन्न; मनोहर; उज्ज्वल; केवल; बलिष्ठ.
 तनिगंध (पु) (डंन्गंध [डंन्]) (क) ना. - सुवास; मधुरवास.
 तनिगुड (डुं) (डंन्गुड [डंन्]) (क) ना. - गोड ऊस; रसदार ऊस.
 तनिगिडि (गेंड) (डंन्गिडि [गेंड]) (क) ना. - निखारा; प्रज्वलित इंगळ.
 तनिगुदि (डंन्गुदि) (क) वि. - पूर्णपक्व; पूर्ण शिजलेलें.
 तनिगुदर (डंन्गुदर) (क) धा. - विस्तारणें; वेसुमार वाढणें.
 तनियेरे (डंन्यैरे) (क) धा. - गारठण्या इतके मिजणें; अभिषेक करणें; मिजत घालणें.
 तनिरस (डंन्रस) (क) ना. - मधुरस; मध; अमृत.
 तनिव (प) ण (डंन्व [डंन्] ण) (क) ना. - पक्व फळ; कुजलेलें फळ; गोड फळ.
 तनिवा (पा) ल (डंन्वा [डंन्] ल) (क) ना. - निरस दूध; अकडी दूध; धारोष्ण दूध.
 तनिवे (वे) ल्गु (डंन्वे [डंन्] ल्गु) (क) ना. - पहाट; कांती; तेज.
 तनिसोबगु (डंन्सोबगु) (क) ना. - अति सौंदर्य; सुंदर मुखकांती; चांगुलपणा.
 तनिहरके (डंन्हरके) (क) ना. - शुभाकांक्षा; उत्तम वर.
 तनु (डंन्) (सं) वि. - लहान; कृश; छळकाटा; सूक्ष्म; कोवळा; थंड. (सं) ना. - देह; शरीर; चर्म; थंडपणा.
 —कंपु (डंन्कु) (क) ना. - अंगसुगंध.
 —केडु (डंन्कु) (क) धा. - अंगहीन होणें; आजारी पडणें.
 —भवे—जे (डंन्वे—जे) (सं) ना. - कन्या; कुमारी; मुलगी; पुत्री.
 तनुत्र (त्राण) (डंन्ड [डंन्ड]) (सं) ना. - कवच; चिलखत.
 तनुत्व (डंन्ड) (सं) ना. - लहानपणा; क्षुद्रता; थोटेकपण.

तनुपत्र (डंन्पत्र) (सं) ना. - 'इंगुदि' पहा; 'इंगुळ' पहा.
 तनुरुह (डंन्रुह) (सं) ना. - केस; रोम; रोमांच.
 तनू (डंन्) (सं) ना. - 'तनु' पहा.
 तनूकरण (डंन्करणा) (सं) ना. - लघुकरण; कृश होणें; मेद झडणें.
 तनूकृत (डंन्कृत) (सं) वि. - बारीक केलेला; कृश केलेला.
 तनूज (भव) (डंन्ज [डंन्]) (सं) ना. - पुत्र; कुमार; मुलगा.
 तनूदरि (री) (डंन्दरि [डंन्]) (सं) ना. - कृशोदरी; शुभांगी; कोमला.
 तनूनपात् (डंन्नपात्) (सं) ना. - औरसपुत्र; वारसदार; अग्नि.
 तनूरुह (डंन्रुह) (सं) ना. - 'तनुरुह' पहा.
 तंति (डंन्ति) (क) ना. - तार; तंत्री; सरि.
 —वाद्य (डंन्वाद्य) (सं) ना. - तंतुवाद्य; वीणा; तंबोरा.
 तंतु (डंन्तु) (सं) ना. - धागा; सूत; दोरा; पाळी; शिशु; तंत्र; पाण्यातील प्राणी; सुसर.
 —करण (डंन्करणा) (क) ना. - सूतकताई; दोरवळण.
 —गार (गार) (क) वि. - कपटी; वंचक; युक्तिवान.
 —नाभ (डंन्नाभ) (सं) ना. - कोळी; कोष्टी.
 —पट (डंन्पट) (सं) ना. - सुती वस्त्र; कापसाचें कापड.
 —वाय (डंन्वाय) (क) ना. - विणकर; कोष्टी; माग; विणाई.
 तंतुकीट (डंन्तुकीट) (सं) ना. - रेशीम किडा.
 तंतुर (डंन्तुर) (क) ना. - तंत्र; सुतीवस्त्र; कमळाचा देठ; युक्ति; कपट; वंचना.
 तंत्र (डंन्तंत्र) (सं) ना. - 'तंतुवाय' पहा. धार्मिक विधान; संगता; झांकण; परिधान; युक्ति; पद्धति; उपदेश; उपाय; श्रृंगार; रहस्यविद्या; इंद्रजाल; औषध; ठक; प्रतिज्ञा; शाप; शासन; सेना; क्रम; सत्यतत्त्व; जातिभेद; कुलभेद; परमार्थ; निश्चय.
 —गार (गार) (क) ना. - ठक; लुच्चा; युक्तिबाज; वंचक.
 तंत्राध्यक्ष (डंन्तंत्राध्यक्ष) (सं) ना. - पुरोहित; आचार्य; उपाध्याय.
 तंत्रि (त्री) (डंन्त्रि [डंन्त्रि]) (सं) ना. - धागा; सूत; पूजारी; उपाय योजणारा; सिद्धांत.
 तंदल् (डंन्दल्) (क) ना. - पाण्याचे थेंब; पाऊस; पावसाची सुरभूर; सर; वृष्टि.
 तंदूरिसु (डंन्दूरिसु) (क) धा. - चिता करणें; दुःख करणें.
 तंदे (डंन्दे) (क) ना. - तात; पिता; जनक; बाप; वडील.
 तंदेवादि (डंन्देवादि) (क) ना. - पित्याकडील नातेवाईक.
 तंदेविर (डंन्देविर) (क) ना. - 'तंदे'चे अनेकवचन, तंदेगळु (डंन्देगळु) वडीलधारी माणसें.

तंद्र (ड०द०) (सं) वि. — थकलेला; दमलेला; वापरलेला;
आळशी; सुस्त; मॅगळा.

तंद्रि (द्री) (ड०द० [८९]) (सं) ना. — थकवा; पॅग; डुलकी;
आयास; आसक्ति; वापर; मॅपकपणा.

तंद्रालु (ड०द०७७) (सं) वि. — सुस्त; पॅगणारा; आळशी;
झोपालु.

तंद्रन्नं (ड०द०७०) (सं) वि. — आपल्यासारख्या.

तंद्रळ (ड०द०७०) (क) ना. — सौभाग्यवति; परिण; स्वतःची स्त्री.

तन्द्रि (ड०द०) (क) वि. — आण; आणावे; 'तर'चा आज्ञार्थ.

तन्मध्य (ध्वे) (ड०द०७९ [८९]) (सं) अ. — त्यांत; इतक्यांत;
मध्येच यापूर्वी; मध्यंतरी.

तन्मय (ड०द०७०) (सं) वि. — तद्रूप; तकादार; आपल्या-
आपल्यांत; एकरूप.

तन्मात्र (ड०द०७०) (सं) ना. — तद्रूपता; मूलरूप; इंद्रियधर्म.

तन्निव (न्वी) (ड०द० [८९]) (सं) ना. — सडपातळ स्त्री;
कोमला; मनोहारिणी; वयांत आलेली बाला.

तप (पस्) (ड०द० [८९]) (सं) ना. — उष्णता; ग्रीष्म; जाल;
उन्हाळा; झळ; उष्मा; तपश्चर्या; देहदंडना; रवि; एक ग्रह.

तपःप्रभाव (ड०द० [८९]) (सं) ना. — तपःसामर्थ्य; तपाची
शक्ती.

तपन (ड०द०) (सं) ना. — सूर्य; जलन; ताप; नरकाचा एक
भाग; देव; मानसिक व्यथा; गरुडविरोधी दैत्य.

—सुत (ड०द०) (सं) ना. — कर्ण; सुग्रीव; यम; शनि.

तपनीय (ड०द० [८९]) (सं) वि. — तापवण्याला योग्य; सुवर्ण; सोने.

तपनी (ड०द० [८९]) (सं) ना. — गोदावरी नदी.

तपशीलु (ड०द० [८९]) (अ. दे) ना. — विवर; विस्तार; तपशील.

तपश्चर्य (ड०द० [८९]) (सं) ना. — तप; योग; ध्यान; देहदंडन.

तपसि (वसि) (ड०द० [८९]) (सं) ना. — तपस्वी; मुनी;

तप (व) सिग (ड०द० [८९]) योगी; ऋषि; दीनदरिद्री.

तपस्वि (स्विन) (ड०द० [८९]) (सं) ना. — 'तपसि' पहा.

तपस्विनि (नी) (ड०द० [८९]) (सं) ना. — तप करणारी.

तपस्सु (ड०द० [८९]) (क) ना. — 'तपस्' पहा.

तपात्यय (ड०द० [८९]) (सं) ना. — उन्हाळ्याचा शेवट आणि
पावसाळ्याचा प्रारंभ यांचा संधिकाल.

तपासु (सणे) (ड०द० [८९]) (अ. दे.) ना. — शोध;

हुडकर्णे; चौकशी; तलास; विचारपूस.

तपित (ड०द०) (सं) वि. — तापलेले; जळते; शिजलेले.

तपिसु (ड०द० [८९]) (क) धा. — जळणे; पोळणे; चिताग्रस्त होणे;

मनस्ताप करणे; तपश्चर्या करणे.

तपोधन (ड०द० [८९]) (सं) ना. — तप हेंच धन असणारा;

योगी; मुनी; ऋषि.

तपोनिधि (ड०द० [८९]) (सं) ना. — 'तपोधन' पहा.

तपोवन (ड०द० [८९]) (सं) ना. — तप करण्यास योग्य असे
एकांत वन.

तप्त (ड०द०) (सं) वि. — तापलेले; भाजलेले; जळते; शिजलेले.

तपल् (लु) (ड०द० [८९]) (क) अ. — चूक करून; नासवून;
बिघडवून.

(क) ना. — पालापाचोळा; समभूमी; सपाटी;

पायथ्याचा प्रदेश; पर्वतशिखर; साल.

तप्पु (ड०द०) (क) धा. — चूक करणे; बिघडवणे; घसरणे; च्युत
होणे; गमावणे; प्राप्त न होणे.

(क) ना. — च्युति; प्रमाद; दोष; घसरगुंडी;

गमावणूक; अनौचित्य; अडचण; वाकडेपणा; अपराध; पाप;
स्वलन; त्याग.

—इसु (ड०द०) (क) धा. — चुकविणे; बिघडवणे; साध्य न
होणे.

—गंडु (ड०द०) (क) ना. — चुकामूक; न सुटणारी गांठ;

नीति विरुद्ध वर्तन; बोलण्यातील चूक.

तप्पुदु (ड०द० [८९]) (क) क्रि. — आणले पाहिजे. ('तपु' धातूचे
रूप). संपले; नाश पावले.

तबक (ड०द०) (सं) ना. — समूह; ताटवा; ताट; पानसुपारीचे ताट.

तबला (ले) (ड०द० [८९]) (अ. दे) ना. — मृदंग; एक चर्मवाद्य.

तबवरिसु (ड०द० [८९]) (क) धा. — घाबरणे; आश्चर्यचकित होणे;
घाबरें होणे; घसरणे; लोळणे.

तब्व (बिब) लि (ड०द० [८९]) (क) ना. — परदेशी; पोरका;
अनाथ; नातेवाईक नसलेला; एकाकी.

ताबिबबु (ड०द० [८९]) (क) ना. — धमकी; भीति; भ्रम; गोंधळ;

गडबड; दिंडूदता; बेभानता.

—आगु (ड०द०) (क) धा. — भीति दाखविणे; भ्रम होणे;

वेमान करणे; भ्रमिष्ट करणे.

तब्वु (ड०द०) (क) धा. — आलिंगणे; मिठी मारणे.

(क) ना. — विश्वास; वेंग; वाव; मोळी.

तम् (ड०द०) (क) ना. — 'तप्' शब्दाचा 'प' वर्गापूर्वी होणारा
सामासिक आदेश.

तम (मस्) (मस्सु) (ड०द० [८९]) (सं) ना. —

अंधार; रात्र; अज्ञान; दोष; कलंक; पाप; राहुग्रह; तमोगुण.

—विडि (ड०द०) (क) धा. — अंधार होणे; रात्र होणे.

तम (ड०द०) (सं) प्र. — 'सर्वाधिक' वाचक संस्कृत प्रत्यय.

तमंग (ड०द० [८९]) (सं) ना. — वेदिका; माळी; नाट्यरंगभूमी.

तमक्षीर (ड०द० [८९]) (सं) ना. — आंग्याचे पन्हें; कैरीची कढी.

तमटे (तंमटे) (ड०द० [८९]) (क) ना. — हलगी;

टिमकी; चर्मवाद्य.

तमत (तमठ) (सं) वि. - इच्छित; इष्ट; आशाळभूत; भिकारी.
 तमतु (तु) (तमठु [तु]) (क) ना. - आपापलें; आपलें;
 तुमचें. 'तुमतु' पहा.
 तमन (तमन) (क) ना. - दमछाट; श्वासावरोध.
 तमंध (तमंध) (सं) ना. - अंधार; घोर तिमिर; घनांधकार.
 तमर् (तमर्) (क) ना. - आस; स्वकीय
 —ऊर् (तमर्) (क) ना. - आपलें गांव; माहेर घर.
 तमसा (तमसा) (सं) ना. - एक नदी.
 तमस्विनी (नि) (तमस्विनी [नि]) (सं) ना. - अंधार;
 काळोख.
 तमाकु (तमाकु) (अ-दे) ना. - तंबाखु; तमाखू.
 तमाम (तमाम) (अ-दे) ना. - सर्व; पूर्ण; पुरा.
 तमाल (तमाल) (सं) ना. - वृक्षविशेष; काळ्या सालीचें झाड;
 मसाल्याचें झाड.
 तमाशा (शे) (तमाशा [शे]) (अ-दे) ना. - मौज; नक्कल;
 विनोद; हास्य.
 तमालपत्र (तमालपत्र) (सं) ना. - तमालवृक्षाचें पान;
 कपाळावरील टिळा.
 तमालरेंखे (तमालरेंखे) (सं) ना. - 'तमाल पत्र' पहा.
 कपाळावरील लांबट टिळा.
 तमि (तमि) (सं) ना. - रात्र; अंधारी रात्र; अंधार.
 तमिख (स्रा) (स्रे) (तमिस्त्र [स्रा] स्त्री) (सं) ना. - निबिड
 अंधार; घनांधकार; तिमिर.
 तमिळ (तमिळ) (क) ना. - द्राविड; तामिळ देशाचा;
 तामिळभाषी.
 तमोगुण (तमोगुण) (सं) ना. - सत्त्व, रज, तम, या
 त्रिगुणांतील शेवटचा गुण. काळा.
 तमोघ्न (तमोघ्न) (सं) ना. - तमाचा नाश करणारा; अंधार
 हारक सूर्य; चंद्र; अग्नि.
 तमोपह (तमोपह) (सं) ना. - 'तमोघ्न' पहा.
 तमोमणि (तमोमणि) (सं) ना. - खद्योत; काजवा; चंद्र.
 तमोमय (तमोमय) (सं) वि. - अंधारमय; किर्त काळोख.
 तंपु (तंपु) (क) ना. - गारवा; शैत्य; ओल; शीतलता; शांति;
 तृप्ति; समाधान.
 —पडे (तंपु) (क) धा. - थंडावणें; गारवा येणें; मिजणें;
 शांत होणें; तृप्ति होणें.
 —टेर (रु) (तेर [रु]) (क) धा. - थंड होणें; समाधान
 करणें.
 तंबट (टे) (तंबट [टे]) (क) ना. - तुमकी; एक चर्मवाद्य.
 तंबल (बुल) (तंबल [बुल]) (क) ना. - तांबूल; विडा;
 पानसुपारी; बाळमुखात चावून घातलेला विडा.

तंबाक (कु) (तंबाक [कु]) (क) ना. - तंबाखु; एक उत्तेजक
 वनस्पति.

तंबिसु (तंबिसु) (क) धा. - थांबविणें; स्तंभित करणें; विलंब
 करणें; ओढून धरणें; आवरणें.

तंबिटु (तंबिटु) (क) ना. - तांदुळाच्या पिठाचे लाडू.

तंबु (तंबु) (अ. दे) ना. - राहुटी; डेरा; गुडार; तात्पुरती
 वसती.

तंबुलिग (तंबुलिग) (क) ना. - पानदान; विड्याचा डबा;
 विड्याचें तबक; पानसुपारी विकणारा; तांबोळी.

तंबुलि (तंबुलि) (क) ना. - चिंचेचें खार; चिंचेचें कालवण.

तंबेलगु (तंबेलगु) (क) ना. - थंड प्रकाश; चांदणें.

तंबेलग (तंबेलग) (क) ना. - शीत किरण; चंद्र.

तम्म (तम्म) (क) ना. - धाकटा भाऊ; लहान मुलगा.

(सं) ना. - स्वतःसंबंधी.

—तु-तु (तु [तु]) (क) वि. - आपले; स्वतःचे; तुमचे.

तम्मट (टे) (तम्मट [टे]) (क) ना. - टिमकी; एक चर्मवाद्य.

तम्मडि (तम्मडि) (क) ना. - पूजारी; अर्चक; पादसेवक;
 स्वतःचें मन.

तम्मव (तम्मव) (क) वि. - आपला ; तुमचा.

तर् (रु) (तर् [रु]) (क) धा. घेऊन येणें; विकत घेणें;
 मार्ग दाखविणें; प्राप्त करून घेणें.

तर (तर्) (क) धा. - फिरविणें; कापणें; थरारणें.

(क) ना. - प्रकार; विध; रीति; क्रम; पद्धति; ओळ; परंपरा;
 औचित्य; पाया; आधार.

(सं) वि. - 'तुलनेने अधिक' दर्शक प्रत्यय.

तरकलु (तरकलु) (क) ना. - खडबडीत जमीन; कठोरता;

काठिण्य; चढउतार; (क) वि. मस्तखोर; माजुरी; माजलेला.

तरकस (तरकस) (क) ना. - एक आयुध; तलवार; खड्ग.

तरकारि (तरकारि) (अ. दे) ना. - भाजी; फळभाजी.

तरक्षु (तरक्षु) (सं) ना. - चित्ता; वाघ; बिबळ्या वाघ;

तरवारीची सोनेरी मूठ.

तरगडे (तरगडे) (क) ना. - केरकचरा; निरुपयोगी वस्तु;

हानी; उणीव; अभाव; अपहार; लुबाडणूक.

तरगु (तरगु) (क) ना. - पाचोळा; बाळलेले पान. ओबडधोबड;

पणा; बुडवणी; हानी; अस्पृश्यता; अडत बट्टा; दलाली;

उत्तेजनपर द्रव्य; ऋणको.

तरं (तरं) (क) ना. - क्रम; योग्यता; सारखेपणा.

तरंग (तरंग) (सं) ना. - लाटा; लहर; वीचि; बोड्याची
 दुडकी चाल.

तरंगिणि (णी) (तरंगिणि [णी]) (सं) ना. - नदी; ओढा;
 लाटा असलेला प्रवाह.

तरंगित (ड००१८) (सं) वि. — लाटा असलेले; लहुरयुक्त;
चंचल; लंबकासारखे हलणारे.
तरजे (ड००३) (क) ना. — एक घोड्याचा दागिना.
तरट (ड०) (ड०३३ [६३३]) (क) वि. — डोक्याला केस नसलेला;
टकल पडलेला.
तरण (ड००४) (सं) ना. — नाव; होडगें; पैलपार; सुटका; त्राण;
बल; शक्ति; संरक्षण.
तरणि (ड००५) (सं) ना. — सूर्य; होडी; नाव; पुढारीपण; काटेरी
झाड; शेवंती; पोपट; राखु.
—कांत (ड००६) (सं) ना. — सूर्यकांत मणि; स्फटिक.
—ज (ड०) (सं) ना. — कर्ण; सुग्रीव; यम; शनि; वैवस्वत.
तरणीय (ड००७) (सं) वि. — पार होण्यास योग्य; परतीरी
जाण्यास सुलभ.
तरत (ड००८) (सं) वि. — तरंगणारा; वेगाने पळणारा; पार
होणारा; परतीरी पोचणारा.
तरतम (ड००९) (सं) वि. — थोडे अधिक; अल्पस्वल्प;
न्यूनाधिक.
—भाव (ड०१०) (सं) ना. — उच्चनीचभाव; तारतम्य.
तरतरिसु (ड०११) (क) धा. — थरथरणें; कंप होणें; वावरणें;
भय वाटणें; विलंब न होऊं देणें.
तरपण्य (ड०१२) (सं) ना. — नावाड्याला दिलेले पैसे; नावेचा
कर; नाविकाचें भाडें; अंबीकाला दिलेले पैसे.
तरपु (ड०१३) (क) ना. — कमी किमतीचे रत्न; पैलू पाडलेला
खडा.
तरबेतु (पेंतु) (ड०१४) (अ. दे) ना. — शिक्षण;
खाट; खोडाखोड.
तरमु (ड०१५) (अ. दे) ना. — सरकारी फाळा; तरम आकार;
सारा.
तरल (ड०१६) (सं) वि. — चंचल; हलणारा; झोके खाणारा;
हेलकावणारा; चपल; मनोहर; चकाकणारा; मिरवणारा.
(सं) ना. — प्रवाही; पुत्र; हारातील मध्य रत्न; मध्यमणी;
छंदःशास्त्रातील एक वृत्त.
—अक्षि (ड०१७) (सं) ना. — चंचलाक्षी; सुंदरी; कामिनी.
—त्व (ते) ड० (ड०) (सं) ना. — चकाकी; सौंदर्य; पोरकटपणा;
झोला.
तरलित (ड०१८) (सं) वि. — चलित; प्रकाशमान; चकचकीत;
हलते.
तरले (ड०१९) (सं) ना. — तांदळाची गंजी; माताची पेज; बाल.
(क) ना. — भांडण; तंटा; पीडा.
तरवार (रि) (ड०२०) (क) ना. — खड्ग; कट्यार;
पुष्कर.

तरस (ड०२१) (सं) ना. — तीव्रता; वेग; शक्ति; सामर्थ्य.
तरस (ड०२२) (सं) ना. — मांस; मांसाहार.
तरसु (ड०२३) (क) वि. — ओबडधोबड; खडबडीत; कठिण;
नापीक (जमीन); बिनपिकाऊ (जमीन).
तरस्वि (ड०२४) (सं) वि. — चपल; वेगवान; सामर्थ्यवान.
(सं) ना. — वेग; वायु; गरुड.
तरह (ड०२५) (अ. दे.) ना. — रीत; तन्हा; प्रकार; विष.
तरहर (ड०२६) (क) ना. — थांबणूक; संशयितता; मनःशांति;
समाधान.
—इसु (ड०२७) (क) धा. — टिकणें; शांत होणें; सहन करणें;
प्रस्थापणें.
—कोळु (ड०२८) (क) धा. — सहन करणें; 'तत्तरिसु'.
पहा.
तरहीन (ड०२९) (क) ना. — वाईटपणा; रीतिहीनता;
अनीतिमानता.
तरळ (ड०३०) (सं) ना. — 'तरल' पहा. माणिक्य; तुळसी.
—तन (ड०) (क) ना. — पोरकटपणा; बालभाव.
—ता (त्व) (ड० [ड०]) (सं) ना. — पोरकटपणा;
बालिशता.
तरळु (ड०३१) (क) ना. — पिकून वाळलेलें फळ; नारळ; श्रीफळ.
तरळे (ड०३२) (सं) ना. — मुलगी; लहान वयाची पोर; चंचल.
(क) ना. — तक्रार; चहाडी. 'तरले' पहा.
तरातुरि (ड०३३) (अ. दे.) ना. — अत्यातुर; वाई; आवश्यकता.
तरि (ड०) (सं) ना. — नाव; होडगी; जहाज; पाण्यातून पैल
जाण्याचें साधन; घोटा; लाळी.
(क) धा. — कापणें; तुकडे करणें; चिमटणें; मिसळणें; निश्चय
करणें.
(क) ना. — तुकडा; कण; वालु; निश्चय; आवड; साम्य;
सारखेपणा; सुंदरी; कोमला; वाळवंट; खांब; पडभूमि; सोटा.
तरिमिंडि (डे) (ड०३४) (क) ना. — युवती;
भरज्वानी; भर ज्वानी.
तरिसंडु (ड०३५) (क) अ. — निश्चयेंकरून; पूर्णपणें;
उत्तम रीतीने.
तरिसल (ड०३६) (क) धा. — निश्चय करणें; निर्णय घेणें;
माहीत करून घेणें.
तरिसल (ड०३७) (क) ना. — निर्णय; निश्चय; दृढसंकल्प;
प्रतिज्ञा.
तरिसलवु (ड०३८) (क) ना. — निष्कर्ष; सिद्धांत; निर्णय;
'तरिसल' पहा.
तरिसु (ड०३९) (क) धा. — पैल जाणें; पार होणें; तरंगणें;
पोहणें; आणविणें; जवळ आणणें.

तरिळ (ड०५) (क) ना. - पातळ; लहान; पातळ तुकडा;
चकती; कण.

तरिंचु (ड००५०) (क) धा. - आणविणें; जवळ करणें.

(क) ना. - कोरडी वाळू; तापलेली वाळू; वाळवंट.

तरु (ड०५) (सं) ना. - वृक्ष झाड.

(क) धा. - वेऊन येणें; जवळ नेणें; समाविष्ट करणें.

—ह (हु) (ळ [ळ०]) (क) ना. - आनयन; उपनिवेश.

—वळि (ळ०) (क) ना. - निमंत्रण.

तरुण (ड०५०) (सं) ना. - कोमल; नवा; मऊ; चांगला;
कोवळा; जवान.

तरुण (ड०५०) (सं) ना. - युवक; जवान; वयात आलेला.

तरुणशशि (ड०५०५०) (सं) ना. - बालचंद्र; अर्धचंद्र.

तरुणातप (ड०५०५०) (सं) ना. - कोवळें ऊन; सकाळचें
ऊन्ह.

तरुणि (ड०५०) (सं) ना. - युवति; वयात आलेली; जाणती;
म्हाणवली; पदर आलेली.

तरुणिम (मा) (ड०५०५० [५०]) (सं) ना. - यौवन;
तारुण्य.

तरुणुधर (ड०५०५०५०) (सं) ना. - भालचंद्र; शिव.

तरुखु (खु) (ड०५० [५०५०]) (क) धा. - हरकत घेणें;
थांबविणें; विलंब करणें; विरोध करणें.

तरुखुह (ड०५०५०) (सं) ना. - बांडगुळ; ऋणतरु; कलम; उपतरु.

तरुखते (ड०५०५०) (सं) ना. - झाड; वेळी.

तरुखलि (ड०५०५०) (क) ना. - बालक; मुलगा; मुलगी;

—तन (ड०५०) (क) ना. - पोरकटपणा; बालिशता; शैशव;
बालत्व; चांचल्य; पोरारकी.

तरुखारि (ड०५०५०५०) (क) अ. - क्रमानें; अनुक्रमें; त्यानंतर.

तरुखंड (ड०५०५०) (सं) ना. - बाग; राई; झाडी.

तरुखार (ड०५०५०) (सं) ना. - डिक; झाडाचा चीक; वृक्षरस.

तरुह (ड०५०५०) (क) ना. - उपनिवेश; आनयन; साम्य; सारखे-
पणा.

तरुहि (ड०५०५०) (क) वि. - स्वेच्छाचारी; क्षुद्र; दुर्बळ.

तरुखु (ड०५०५०) (क) धा. - 'तरुखु' पहा.

(क) ना. - मार्गदर्शक फलक; दिशा दाखवणारा हात.

तरे (रि) (ड०५० [५०]) (क) धा. - कातरणें; तुकडे करणें.

तर्क (ड०५०) (सं) ना. - वादविवाद; चर्चा; मीमांसा; तर्कशास्त्र;
ऊहापोह; विचार; संशय; जाणीव; हेतु; कारण; संपादित कर्म;
कृतकर्म.

तर्कयि (वि) सु (ड०५०५० [५०] ५०) (क) धा. - तर्क करणें;

ऊहापोह करणें; आलिंगणें; मिठी मारणें.

तर्कविद्ये (ड०५०५०) (सं) ना. - मीमांसादि शास्त्रें.

तर्किंग (ड०५०) (क) वि. - तार्किक; तर्कशास्त्रज्ञ; तर्कटी.

तर्के (ड०५०) (क) क्रि. - आणू दे; वेऊन येऊ दे.

(क) ना. - आलिंगन; मिठी.

तर्गु (ड०५०) (क) धा. - वाकणें; खड्डा खणणें; खाली येणें.

(क) ना. खड्डा; सरोवर; तळवटी; खालाटी.

तर्ज (जि) नि (ड०५० [५०] २) (सं) ना. - दर्शनांगुली;
अंगठ्याजवळील बोट.

तर्जिसु (ड०५० ५०) (क) धा. - भिवविणें; घाबरविणें; गर्जना
करणें; धाक दाखविणें.

तर्जित (ड०५० ५०) (सं) वि. - घाबरविलेलें; वेभान केलेलें;
भयभीत.

तर्जुमे (ड०५० ५०) (अ. दे) ना. - भाषांतर; परिवर्तन; अनुवाद.

तर्णक (ड०५० ५०) (सं) ना. - वासरु; गोवत्स.

तर्पण (ड०५० ५०) (सं) ना. - तृप्ति; पितृयज्ञ; तिलांजली; समा-
धान; जहाजावरील स्वयंपाकगृह.

तर्पिसु (ड०५० ५०) (क) धा. - तृप्ति होणें; समाधान होणें;
पितृयज्ञ करणें.

तर्बु (ड०५० ५०) (क) धा. - अलिंगणें; मिठी मारणें; थांबविणें.

(क) ना. - वाव; आलिंगन; वेढा.

तर्ष (षण) (ड०५० [५० ५०]) (सं) ना. - दाह; तोंडाची कोरड;
तहान; दगा; इच्छा; आकांक्षा.

तर्षित (ड०५० ५०) (सं) वि. - तहानेलेला; इच्छुक; वंचित;
आकांक्षी.

तल (ड०५०) (सं) ना. - तळ; बूड; तळहात; तळपाय; अंतर्भाग;
जमिनीतील भोंक; नेम; खड्डा; वृक्षविशेष; मूळ. नरकातील एक
भाग; कर; मुद्याची गोष्ट; मनगट; तरवारीची मूठ; सोटा;
आधार; आश्रय.

तलपु (ड०५०) (क) धा. - शिवणें; पोहोचणें; सारखे होणें;
शिरणें; समावेश करणें.

—इसु (—५०) (क) धा. - पोहोचविणें; जुळवून घेणें;
दान करणें.

तलबु (ड०५०) (क) ना. - पगार; वेतन; दुर्व्यसन; कैफ; तलफ;
आमंत्रण; आवाहन.

तलवार } (ड०५०) (क) ना. - खड्ग; कट्यार; चौकीदार;
पहारेकरी.

तलारि } (ड०५०)

तलाधार (ड०५० ५०) (सं) ना. - लोखंडी रळाखालील पट्ट्या;
आधारपाट; कडेपाटाची जंती; राफटर.

तलिन (ड०५०) (क) वि. - लहान; पातळ; खालचे; खालच्या
प्रतीचे; सूक्ष्म; अलग झालेले.

(क) ना. - अंथरुण; पलंग.

तले (डं) (क) ना. - डोकें; प्रमुख; सर्वश्रेष्ठ; पिढी;
एक पुरुष उंच माप.

—कट्टु (डंळु) (क) ना. - अक्षराचा वरील भाग; गहाण जमीन.

—करे (डं) (क) धा. - टाळणें; चुकवणें.

—कायि (डंळु) (क) धा. - रागावणें; कोपणें;
संरक्षणें; पालन करणें.

—केदरु (डंळु) (क) धा. - डोकें खाजवणें; विंचरणें;
पुनःपुनः विचार करणें; खोलवर विचार करणें.

—केळगु (डंळु) (क) अ. - अस्ताव्यस्त; उलटसुलट;
मागेपुढें; वरखालीं.

—कोडु (डंळु) (क) धा. - प्राण देण्यास तयार होणें;
बलिदान करणें; लक्ष देणें.

—तिरगु (डंळु) (क) धा. - रागावणें; कोपाविष्ट होणें;
क्रुद्ध होणें.

—तुगु (डंळु) (क) धा. - कबूल करणें; मान्य करणें.

—तोडवु (डंळु) (क) ना. - शिरोभूषण; डोक्यावरील
अलंकार.

—तोरु (डंळु) (क) धा. - उत्पन्न होणें; मोड फुटणें;
अंकुरणें; उठणें.

—पट्टि (डंळु) (क) ना. - डोक्याला बांधण्याचें कापड;
रूमाल; मंदील; फेटा; चौकटीचा वरचा भाग.

—बरेह (डंळु) (क) ना. - मथळा; शीर्षक; दैव.

—बागु (डंळु) (क) धा. - नमस्कार करणें; मान्यता देणें;
विनय दाखविणें; नमणें.

—बागुह (डंळु) (क) ना. - नम्रता; नमस्कार; संमति;
स्कार.

—बेसरु (डंळु) (क) ना. - असह्यता; कंटाळा; नकोसें
वाटणें; तिटकारा.

—मणे (डंळु) (क) ना. - सर्पाच्या डोक्यावरील मणी;
शिरोभूषण.

—होयक (डंळु) (क) वि. - आग्रही; धरलेला हट्ट न
सोडणारा; डोकें फोडणारा; खुनी.

—होंक (डंळु) (क) वि. - जिवाची पर्वा न करणारा;
हट्टी.

तलेगुत्तु (डंळु) (क) धा. - मान वाकणें; नमणें; शिर
लववणें.

तलेगोळ (डंळु) (क) धा. - प्राण घेणें; खून करणें;
संकटाला तोंड देणें.

तलेतिरुकु (डंळु) (क) वि. - माथेफिरु; डोकेंफिरु; हट्टी;
उन्मत्त; दुरहंकारी.

तलेदेरिगे (डंळु) (क) ना. - डोईपट्टी; यात्राकर;

लोकसंस्थेच्या प्रमाणात बसविलेला जनदंड; लोककर.

तलेमडु (डंळु) (क) धा. - टक्कर देणें; विरोधणें; दंड
थोपटणें; छडु मारणें.

तलेमारु (डंळु) (क) ना. - परंपरा; पिढ्यानुपिढी.

तलेमेरे (डंळु) (क) धा. - पुढारीपण स्वीकारणें; सर्वोपरी
होणें; स्वतःचें वैशिष्ट्य राखणें.

तलेयुत्तु (डंळु) (क) धा. - टाळणें; चुकविणें; निसटणें.

तलेवरि (डंळु) (क) धा. - अंकुशाचा मार खाऊन सुधारणें
वळणावर येणें; जुळवून घेणें; 'पळगु' पहा.

तलेविल् (डंळु) (क) ना. - धनुष्कोटी; बाणाचे फळ.

तलेवीसु (डंळु) (क) धा. - विरोध करणें; नाकबूल करणें;
निराकरण करणें; खंडन करणें.

तलेवीडु (डंळु) (क) ना. - मुख्य स्थळ; प्राकार; वाडा.

तलेवोरुळु (डंळु) (क) ना. - टपली; डोक्यावरील मार;
डोक्यावरील जखम; गोबा.

तलेवोरे (डंळु) (क) ना. - डोक्यावरून वाहून नेण्याइतकें
वजन; बोजा.

तलेंदरि (डंळु) (सं) ना. - पातळ पोटाची स्त्री; कुशोदरी;
कोमलंगी; सुंदरी.

तल्प (डंळु) (सं) ना. - शय्या; अंथरण; पलंग; माडी; पत्ति;
भार्या; कुलीन स्त्री; होडी; तराफा; पेव; वाहून आलेल्या
घाणीचा ढीग.

तल्ल (डंळु) (सं) ना. - तळें; पाणवठा; दलदल; चिखल.

तल्लज (डंळु) (सं) ना. - सुख; क्षेम; श्रेष्ठ; कमळ; सौंदर्य.

तल्लण (डंळु) (डंळु) (क) ना. - भय; घबराट; गडबड;
दुःख; चिंता; कळवळ; आतुरता.

—इसु (डंळु) (क) धा. - मिणें; घाबरणें; तळमळणें;
आतुर होणें.

तल्लीन (डंळु) (सं) वि. - तद्रूप; मग्न; तदाकार.

तव (डंळु) (सं) ना. - तुझें.

(क) ना. - आपलें; आपल्यापुरतें.

तवक (डंळु) (सं) ना. - प्रीति; इच्छा; अपेक्षा; आतुरता;
त्वरा.

—इसु (डंळु) (क) धा. - गडबड करणें; आतुर होणें.

—कंपेरु (डंळु) (क) धा. - आतुर होणें; औत्सुक्य दाखविणें;

तवकि (किंग) (डंळु) (क) वि. - आतुर; गडबड्या;
उत्सुक.

तव (वं) (ग) (डंळु) (सं) ना. - नाट्यरंग; रंगभूमि.
'इंद्रकोष' पहा.

तमंग (डंळु) (क) धा. - चंद्रशाला; आवार; सोपा.

तवचु (टु) (डॅवळु [डु]) (क) धा. - पाखडणें; फोल काढणें; स्वच्छ करणें.
 तवडु (तौडु) (डॅवळु [डु]) (क) ना. - कोंडा; भूस; भुसार.
 तवडोणे (डॅवळोणे) (क) ना. - अक्षय भाता; अविनाशी तुणीर; नित्य भरलेला बाणकोष.
 तवनिधि (डॅवळी) (सं) ना. - भांडार; अविनाशी संपत्ति; पुण्य.
 तवर् (रु) (डॅवळ [रु]) (क) ना. - जन्मभूमि; मातृभूमि; माहेर.
 —मने (मॅनॅ) (क) ना. - माहेर; माहेरघर; मायभूमि.
 तवराज (डॅवळ) (क) ना. - अमृत; अत्यंत गोड साखर.
 तवलाय (यि) (डॅवळाय [यि]) (क) ना. - तांबूल; विडा; पानपट्टी.
 तवसि (डॅवळी) (क) ना. - तपस्वी; ऋषि; मुनी.
 तवळिसु (डॅवळिसु) (क) धा. - कोमेजविणें; नाश करणें; झडणें; रोडणें.
 तवायि (डॅवळायि) (क) ना. - दंड; व्यापारांतील हानि; दुर्दैव; नाश; महाविपत्ति.
 तविर् (रु) (डॅवळ [रु]) (क) ना. - विराम; टाळाटाळ; त्याग; प्रयाण; न्यून्य; उणीव; गरीबी; 'तलेबोरे' पहा.
 तविसु (डॅवळिसु) (क) धा. - उतरविणें; कमी करणें; विझवणें; संपवणें; नाश करणें; घालविणें; टाळणें.
 तवु (डॅवळ) (क) धा. - क्षीण होणें; नाश होणें; कमी होणे; झिजणें.
 (क) ना. - क्षय; हानी; क्षीणता; कमतरता.
 —ने (नॅ) (क) ना. - अंत; मुक्ति; समारोप; नाश.
 —तले (तॅ) (क) ना. - थरथरतें शिर; केंप पावणारी मान.
 तवुळित (डॅवळित) (क) ना. - युद्धनीति; एक युद्धपद्धति.
 तवे (डॅवळ) (क) धा. - नाश करणें; क्षीण करणें; न शोभण्यासारखे होणें; अतृप्त राहणें. (क) ना. - तवा; झाकणी.
 (क) अ. - शिवाय; संपूर्णपणें; अतिशये करून; अमर्यादपणें; चांगल्या रीतीनें.
 तसकु (डॅवळकु) } (क) ना. - चोरी; चौर्य; वंचना;
 तसकलु (डॅवळकलु) } ठकबाजी; युक्तिप्रयुक्ति.
 तसवीर (डॅवळीर) (अ.दे) ना. - चित्र; चित्रपट; भावचित्र; प्रतिमा.
 तसकर (डॅवळर) (सं) ना. - चोर; भामटा; वंचक; निशाचर; दरोडेखोर.
 तसतीकु (डॅवळतीकु) } (अ.दे) ना. - देवालय, मशीद, वगैरेचे
 तसदीकु (डॅवळदीकु) } वर्षासन; तनखा; देणगी.

तह (डॅवळ) (क) वि. - जीर्ण; 'तरुह' पहा; 'तप्य' पहा.
 (क) ना. - आतुरता; गडबड; कष्ट; कळवळा.
 (अ.दे) ना. - समेट; एकी; करार; निर्णय.
 तहनामा (डॅवळनामा) (अ.दे) ना. - करारनामा; समेटपत्र.
 तहतह (डॅवळतह) (क) ना. - कळकळ; कष्ट; आतुरता.
 तहसीलु (डॅवळसीलु) (अ.दे) ना. - करवसुली; करवसुलीचें ठिकाण; तालुका.
 —दार (डॅवळर) (अ.दे) ना. - तालुकदार; मामलतदार; मामलेदार.
 तहि (डॅवळ) (क) ना. - संगति; जोडीदारी.
 —कार (डॅवळर) (क) ना. - नातेवाईक; सांगाती; मित्र.
 तळ (डॅवळ) (क) धा. - मिळणें; मिश्रणें; अल्लिगणें; संबंध येणें; दिसून येणें; आंत जाणें; पालवी फुटणें; अंगावर पडणें; अंगावर धावून जाणें; विरोध करणें; मार्गें हटणें; विलंब होणें;
 तळ (डॅवळ) (क) ना. - तळाखालचा भाग; तळहात; तळपाय; चकाकी; स्थळ.
 तळकु (डॅवळकु) (क) ना. - चकाकी; कांति; गुंतागुंत; चांगलेपणा.
 विज्ञान भाश्चर्य; विलास; शोभा; सौंदर्य.
 तळतंत्र (डॅवळतंत्र) (सं) ना. - अधिकारांतील सैन्य.
 तळप (पु) (डॅवळ [पु]) (क) ना. - प्रकाश; कांती; चकाकी.
 तळप (व) ट (डॅवळ [व] ट) (क) ना. - खुली जागा; मैदान; अरण्य; अस्ताव्यस्तता.
 तळम (व) ळ (डॅवळ [व] ळ) (क) ना. - चिंता; दुःख; धाबरेपणा; संताप; कळकळ; गोंधळ.
 —कुटु (डॅवळकुटु) (क) धा. - चिंता करणें; आश्चर्य करणें.
 —गु (गु) (क) ना. - कळवळ; शांति.
 तळर (रु) (डॅवळर [रु]) (क) धा. - हलणें; चळणें; आंदोलणें; निवणें; उडून जाणें; थरथरणें; कंपित होणें.
 (क) ना. - थरकाप; चलनवलन; हालचाल; बोबडे बोल.
 —अडि (अडि) (क) ना. - वाकडे पाऊल; ठेच.
 —चु (डॅवळ) (क) धा. - बाहेर पाठविणें; उडविणें; हाकालणें.
 —नडे (नडे) (क) ना. - कूच; वाकडे पाऊल; प्रमाद; ठेच; लहान पाऊल.
 —मुळि (मुळि) (क) ना. - बोबडे बोल; विषयांतर.
 तळल (डॅवळल) (क) धा. - पालवी फुटणें; मोहरणें; विकसनें; सहन करणें.
 (क) ना. - वाळलेलें फळ; पालवी; कोंब.
 तळव (वा)र (डॅवळ [वा]र) (क) ना. - नगररक्षक; पहारेकरी; ग्रामरक्षक; तराळ; बळतेदार.
 तळवे (वे) ळगु (डॅवळ [वे] ळगु) (क) ना. - आश्चर्य; तळमळ; धाबरेपणा; भय.

तळहदि (डॅडॅड) (क) ना. - पाया; पंचांग; 'अडिगट्टु' पहा.

तळहु (डु) (डॅडॅड [डु]) (क) धा. - हरकत घेणें; विलंब लावणें; उशीर करणें;

(क) ना. - हरकत; उशीर; विलंब.

तळहि (डॅडॅड) (क) ना. - 'तळहदि' पहा.

तळामळ (लक) (डॅडॅड [लक]) (सं) ना. - तळहातावरील आवळा; स्पष्टार्थ; क्रमप्राप्ति.

तळार (डॅडॅड) (क) ना. - 'तळवार' पहा.

तळि (डॅडॅड) (क) धा. - मोड येणें; पालवी फुटणें; शिंपडणें; फेकणें; हिसकणें; हरवणें; सारखें करणें; विस्तरणें; पाहणें; पेरणें; धारण करणें; प्रोक्षण करणें.

(क) ना. - कुल; वंश; सत्र; तीर्थक्षेत्र; कुंपण; टापी; कोंब; सैन्यविभाग; ठाणें.

तळिके (डॅडॅड) (क) ना. - अडचण; गुंतागुंत; ओळ; जोड; सहकार.

तळिगे (डॅडॅड) (क) ना. - चटई; ढाल; परात.

तळिर (डॅडॅड) (क) धा. - कोंब फुटणें; पालवी फुटणें.

(क) ना. - पालवी; प्रवाळ.

—अडि (लक) (क) ना. - निमूळता पाय

—अंडु (लक) (क) ना. - टोंकदार बाण.

—इडि (लक) (क) धा. - पालवी फुटणें; पालवीमय होणें.

—उडे (लक) (क) ना. - पालवी हे च वस्त्र; पर्णवसन.

—उव्यल् (लक) (क) ना. - पर्णवसन.

—कोंडु (लक) (क) ना. - शाखा; पालवी फुटलेली फांदी

—तु (लक) (क) धा. - पालवणें; पालवी फुटणें.

—तोरण (लक) (क) ना. - पालवीचें तोरण; पल्लवमाला.

—जोंप (लक) (क) ना. - पालवीचा झुबका.

—तुटि (लक) (क) ना. - पालवीसारखे पातळ ओठ.

—तुरुगु (गल्) (लक) (क) ना. - पालवीचा झुबका; पर्णसंभार.

—पट (लक) (क) ना. - पालवीची छत्री; गोरप; इरलें.

ताळिवांसे (वांसु) (डॅडॅड [वांसु]) (क) ना. - पर्णशय्या; पर्णमंच.

ताळिसु (डॅडॅड) (क) धा. - कुटणें; धान्याचा कोंडा काढणें; मारणें; शिंपडणें.

तळु (लु) (डॅडॅड [लु]) (क) धा. - विलंब करणें; घाबरे करणें.

(क) ना. - विलंब; हरकत; अवकाश; उशीर.

तळुकु (डॅडॅड) (क) धा. - मारणें; आळिगणें; मिठी मारणें;

(क) ना. - आळिगण; मिठी.

तळे (डॅडॅड) (क) धा. - जमणें; जमवून घेणें; धारण करणें; पकडणें; नेणें; आधार देणें; सहन करणें; स्वीकारणें; रूपाळा घेणें; मिळविणें; वस्त्र देणें.

(क) ना. - आळिगण; बंधन; छत्री; नियम; चौकट.

तळोइरि (डॅडॅड [तळोइरि]) (सं) ना. - 'तळोदरी' पहा.

तळकु (डॅडॅड) (क) धा. - लेपणें; लावून घेणें.

(क) ना. - आळिगण; मिठी; लेपन; चकाकी; कांती; अनुलेपन; भाव.

तळके (डॅडॅड) (क) ना. - आळिगण; मिठी.

—इसु (—लक) (क) धा. - आळिगणें; मिठी मारणें; चुंबन घेणें.

—हाकु (—लक) (क) धा. - ओळींत बांधणें; जोडीदार बनवणें.

तळकेरसु (डॅडॅड [तळकेरसु]) (क) धा. - आळिगणें; मिठी मारणें.

तळगु (डॅडॅड) (क) धा. - खालीं घसरणें; वाकणें; कमी होणें; खालावणें.

(क) ना. - दारिद्र्य; नीचपणा; हीनता; क्षय; क्षीणत्व; खळगा.

तळितरि (डॅडॅड) (क) धा. - अंगावर जाऊन मारणें; झोंबाझोंबी करणें.

तळपल् (डॅडॅड) (क) ना. - 'तप्पल्' पहा; पाला; पाचोळा; पायथ्याचा प्रदेश; खालाटी; उपत्यका.

तळवलु (डॅडॅड) 'तळपल्' पहा

तळपु (लु) (डॅडॅड [लु]) (क) धा. - आळिगणें; मिठी मारणें.

(क) ना. - आळिगण; मिठी.

तळपोय (डॅडॅड [तळपोय]) (क) धा. - हातघाईवर येणें; झोंबा-झोंबी करणें; ओतणें; आवळून धरून बडवणें.

तळवु (डॅडॅड) (क) धा. - वेळ घळविणें; विलंब करणें.

(क) ना. - विलंब; उशीर; हरकत; धिमेपणा.

तळवुडु (डॅडॅड [तळवुडु]) (क) वि. - समाविष्ट होण्याजोगें; जुळत्यासारखें.

तळळंक (डॅडॅड) (क) ना. - भय; चिंता; कळवळ; पेंच; गोंधळ; 'तळण' पहा.

—कोळ (लक) (क) धा. - भिणें; घाबरे होणें; गोंधळणें.

तळिळ (डॅडॅड) (क) ना. - भांडण; तंटा; उपद्रव; चहाडी; संबंध; संपर्क; आलोचना; उसाभर; 'गोडवे' पहा.

तळिळके (डॅडॅड) (क) ना. - भय; मीति.

तळळु (डॅडॅड) (क) धा. - टकलणें; दाबणें; लोटणें; काढून घेणें; फेकणें; सोडून देणें; पुढें टकलणें; गोळा करणें.

(क) ना. - अपहार; त्याग; टकल; चालटकल.

तळु (लु) पळि (डॅडॅड [लु] लळि) (क) ना. - बाजूला सारणें; दूरीकरण; लांबण; लांबवण; चालटकल.

तळिळकुकु (डॅङ्कु ङ्कु) (क) धा. - शोभिवंत होणें; विलास करणें; चांगले दिसणें.

ता (डा) (क) क्रि. - वे; वेऊन ये.

(सं) ना. - स्वतः तो; आपण; एक भाववाची प्रत्यय.

तां (डा०) (सं) ना. - तो ते.

ताकु (डाङ्कु) (क) धा. - मिसळणें; स्पर्शणें; संबंध येणें; टक्कर देणें; अंगावर जाणें.

(क) ना. - स्पर्श; हरकत; क्षेत्र; गादी; पीठ; संगीत स्वर संमेलन; 'तगल्' पहा.

ताकुळ } (डाङ्कुळ) (क) ना. - दुराराध्य; दुर्निवार; क्रौर्य;
तागुळ } (डाङ्गुळ) अतिरौद्र.

तागु (डाङ्गु) (क) धा. - मिसळणें; मागणें; उडणें; उडी मारणें; वाकणें; विनय दाखविणें; पार होणें. 'ताकु' पहा.

तागुडि (डाङ्गुडि) (क) ना. - लपून राहण्याचें स्थळ; गुप्त स्थळ; भूमिगतता; गायत्रपणा.

तागुळ (डाङ्गुळ) (क) ना. - क्रोध; चीड; उद्रेक; रौद्रता; अनावर कोप.

तांकु (डा०ङ्कु) (क) धा. - 'तागु' पहा.

तांगु (डा०ङ्गु) (क) धा. - आधार देणें; ठेवणें; टिकणें; सहन करणें.

ताजा (डाङ्जा) (अ-दे) वि. - नूतनतम; नवोनव; गरमागरम; ताजा; आत्ताचा.

ताट (डाङ्ग) (क) ना. - थाळा; तड्या; ताठरपणा; अविनय; घट्टपणा; भरीवपणा; सामर्थ्य; हड्ड; अहंकार; पक्कड.

ताटका (कि) (डाङ्गुका [क]) (सं) ना. - एक राक्षसी; मारीचाची आई.

—अंतक (अ०ङक) (सं) ना. - ताटकीला मारणारा; राम.

ताटकितन (डाङ्गुकिटन) (क) ना. - दुष्टपणा; वंचना; भामटेगिरी; भांडखोरपणा.

ताटं (डं) क (डाङ्गु [डं] क) (सं) ना. - स्त्रियांच्या कानांतील दागिना; तानवडे.

ताटि (डाङ्गि) (क) ना. - साल; वल्कल; चर्म; घट्टपणा.

ताटिसु (डाङ्गिसु) (क) धा. - बडवणें; संबंध आणणें; मारपीट करणें;

ताटु (डाङ्गु) (क) धा. - विरोधणें; स्पर्शणें; संबंध येणें; मारणें.

(क) ना. - हल्ला; मारामारी; छप्पर; छत; अस्थिपंजर; अहंकार; गर्व; डौल; थाट; वाटलेले पान.

—आडिसु (—अडिसु) (क) धा. - गुंतवणे.

—आडु (—अडु) (क) धा. - मारहाण करणें; झोके खाणें.

—इसु (अडु) (क) धा. - मारामारी करणें; हातघाईवर येणें.

—गार (गारु) (क) वि. - भांडखोर; कलहप्रिय.

ताड (डाङ्ग) (क) ना. - तालवृक्ष; बांध; एकप्रकारचें गवत; आवाज; ध्वनि; चाहुल.

ताडंक (डाङ्गंक) (क) ना. - 'ताटंक' पाहा.

ताडन (ने) (डाङ्गन (नं) (सं) ना. - मारपीट; चोर मार.

ताडनि (नी) (डाङ्गनी (नी) (सं) ना. - माराचें साधन; चावूक; कोरडा; कमचि.

ताडपत्र (डाङ्गपत्र) (सं) ना. - तालवृक्षाचें पान.

ताडिय (डाङ्गिय) (क) ना. - वात; फोपसेपणा; देहस्थूलता; जलचर.

ताडित (डाङ्गित) (सं) वि. - ठोकलेला; मारलेला; बडविलेला.

ताण (डाङ्ग) (क) ना. - स्थान; स्थळ; चावडी; ठाणें; आश्रय; वीत.

—बट्ट (बड्डु) (क) वि. - स्थानभ्रष्ट; दुर्वृत्त; नीच; हीन.

ताणंदर (डाङ्गणंदर) (क) ना. - स्थानांतर; अन्य ठिकाण.

ताणु (डाङ्गु) (क) ना. - स्थानु; खांब; शिव; प्रतान; सोटवृक्ष.

तांडु (डा०ङ्गु) (क) धा. - हसणें; पार होणें; उडी मारणें; नाचणें.

तांडव (डा०ङ्गव) (सं) ना. - एक नृत्य; शिवाचें नर्तन.

तात (डाङ्ग) (सं) ना. - पिता; आज्ञा; पूज्य; पूजनीय.

तात्कालिक (डाङ्गुलिक) (सं) वि. - लागलीच होणारे;

त्या काळाशी संबंधित.

तात्पर्य (डाङ्गुपर्य) (सं) ना. - अभिप्राय; सारांश; रहस्य;

तत्परता; एकनिष्ठता; एकासक्ति.

तात्पर्य (तिंक) (डाङ्गुपर्य [डिंक]) (सं) अ. -

तेवढ्यापुरतें; त्यासाठीच; नाममात्र.

तात्सार (डाङ्गुसार) (सं) ना. - तिरस्कार; निंदा; कंटाळा.

तादर्थ्य (डा०ङ्गुर्थ) (सं) अ. - साठी, पुरतें.

(सं) ना. - अर्थसंबंध; त्याच अर्थी.

तादात्म्य (डाङ्गुत्तम्य) (सं) ना. - तदाकारता; तल्लीनता;

समरसता; एकात्मता.

तादृश (डाङ्गुश) (सं) वि. - त्यासारखें; तादृक्; तसाच.

तान (डाङ्ग) (क) ना. - तो स्वतः; बोळणारा; बोळणारी व्यक्ति.

तान (डाङ्ग) (सं) ना. - कमलनाळ; संगीतांतील आलाप;

विस्तार; रुंदी; विशालता.

तांत (डा०ङ्ग) (सं) वि. - थकलेला; कंटाळलेला; कोमेजलेले;

'त' अंती असलेला शब्द.

तांत्रिक (डा०ङ्गुकि) (सं) वि. - तंत्रासंबंधी; विज्ञानशास्त्री;

तत्त्वज्ञ; शास्त्राप्रमाणें वागणारा; शिल्पी; कलाविध.

ताप (डाङ्ग) (क) वि. - लोंबतें; दांगलेलें; मारणारा; हिशेबांत

घेण्याजोगें.

ताप (डाङ्ग) (सं) ना. - उष्णता; जाळ; ऊन; दुःख; चिंता;

काळ; चटका; संकट.

तापणे (डापॅणें) (क) ना. — स्थापना; प्रतिष्ठापना; ज्वलन; थांबणे; स्थैर्य.

तापत्रय (डापॅट्रय) (सं) ना. — आधिदैविक; आधिभौतिक; आध्यात्मिक असा त्रिविध ताप.

तापमानयंत्र } (डापॅमानयंत्र) (सं) ना. — थर्मामीटर;

तापमापक } (डापॅमापक) तापनळी.

तापस (डापॅस) (सं) ना. — तपस्वी; तपासंबंधी.

तापसतह (डापॅसतह) (सं) ना. — इंदुदी वनस्पति; जटा बांधण्यासाठी उपयोगी तेल निवणारे झाड; 'तनुपत्र' पहा.

तापाळ (डापॅआळ) (क) ना. — खीळ; कडी; दडपण.

तापसि (सी) (डापॅसि [सि]) (सं) ना. — तपस्विनी; तप करणारी.

तापि (डापॅ) (सं) ना. — कोपिष्ठ; जमदग्नि.

तापिज (डापॅज) (सं) ना. — एका जातीचे झाड; करंजीचे झाड; करंज.

तापी (डापॅ) (सं) ना. — मध्यभारतातील एक नदी.

तापे (डापॅ) (अ.दे) ना. — नर्तकांचा मेळा; ताफा; थवा; नृत्यसंच.

ताबा (डापॅ) (अ.दे) ना. — आधार; वक्ष्यता; आश्रय.

ताम् (डापॅ) (सं) ना. — आपण.

तामरस (डापॅरस) (सं) ना. — कमल; सुवर्ण; सोने.

तामरे (वरे) (डापॅर [वरे]) (क) ना. — 'तद्दु' पहा.

तामस (डापॅस) (सं) वि. — तमासंबंधी; अंधारी; काळोखी.

(सं) ना. — नीच स्वभाव; अज्ञान; मंदबुद्धि; जडमति; अंधार; विलंब; राहूची प्रजा; रात्र.

— गार (गार) (क) वि. — आळशी; विलंब लावणारे.

— गेय (गेय) (क) धा. — विलंब लावणे; मस्ती दाखवणे.

तामसि (डापॅसि) (क) ना. — आळशी; अंधार; रात्र;

जडप्रकृति.

तामिस्र (डापॅसि) (सं) ना. — एक राक्षस; अज्ञान; महानर्क.

तांबूल (डापॅबूल) (सं) ना. — विड्याची पाने; विडा;

पानसुपारी.

तांबूलि (लिक) (डापॅबूलि [लिक]) (सं) ना. — विडा देणारा;

पानसुपारी देणारा; विड्याचे स्तवक.

तांबूलिंग (डापॅबूलिंग) (सं) ना. — तांबोळी; पानसुपारी

विकणारा.

तांबेलु (डापॅबेलु) (क) अ. — प्रसंगानुसार; अपूर्वपणे.

ताम्र (डापॅ) (सं) ना. — तांबे; तांब्याचा पत्रा; रंग;

अरुणप्रभा; कुष्ठरोग; रोगप्रकार.

ताम्रक (डापॅक) (सं) ना. — तांब्या; तांब्याचे जलपात्र; तांबे.

ताम्रकर्णि (डापॅकर्णि) (सं) ना. — एका हत्तिणीचे नांव.

ताम्रकंठु (डापॅकंठु) (सं) ना. — मयूरध्वजाचा पुत्र.

ताम्रचूड (डापॅचूड) (सं) ना. — तांबडा तुरा असलेला; कोंबडा.

ताम्रतुंड (डापॅतुंड) (सं) ना. — तांबडी चोच असलेला; पोपट.

ताम्रपर्णि (डापॅपर्णि) (सं) ना. — एक नदी; सीलोनमधील एक शहर; सीलोन.

ताम्रमुखी (डापॅमुखी) (सं) ना. — तांबड्या तोंडाचे माकड; रेडइंडियन.

ताम्राक्ष (डापॅआक्ष) (सं) ना. — तांबड्या डोळ्याची कोकिला. रागाचे डोळे; 'कंभूत' पहा.

ताम्राधरे (डापॅआधरे) (सं) ना. — सुंदरी; लाल ओठाची स्त्री; रक्तोष्ठा.

ताय् (यि) (डापॅय [यि]) (क) ना. — जन्मदात्री; जननी; अंबा.

तायि (य) त (डापॅय [यि]) (क) ना. — ताईत; ताविज; मंत्रयुक्त डाग; मंतरलेली राख.

तायगळ } (डापॅगळ) (क) ना. — आई; 'ताई' शब्दाचे

तायिवर } (डापॅयिवर) अनेकवचन.

तायमळळ (लु) (डापॅयमळळ [लु]) (क) ना. — जन्मभूमि; नंदी; समुद्रतळची वाळू.

तायवने (डापॅयवने) (क) ना. — माहेर; वासस्थळ; घराटे; आश्रय; गुहा; तळघर; प्रार्थना; विनंती.

तायिपडि (डापॅयिपडि) (क) ना. — हत्तीण; करमिणी.

तायवावि } (डापॅयवावि) (क) ना. — आईकडील नाते.

तायिवावि } (डापॅयिवावि)

तायवीडु (डापॅयवीडु) (क) ना. — माजघर; तळघर;

स्थिरस्थान. 'तायवने' पहा.

तायवेरु (डापॅयवेरु) (क) ना. — आधार; मूळ; सोटमूळ;

मातृमूल.

तार् (डापॅ) (क) धा. — वाळणे; थंड होणे; शोषणे; शुष्क होणे; गळणे; कोमेजणे; बुडणे; पातळ होणे.

(क) शकुन.

तार (डापॅ) (सं) ना. — एक तांब्याचे नाणे; पार होणे; सुटका; पोहणे; तरणे; उतार; तारस्वर; नदी; आकाश; मुक्ताफळ;

कपट; पर्वत; मास्ती; वारा; शुभ्रता; चांदणी; नक्षत्र; बुबूळ; एक राक्षस.

तारक (डापॅक) (सं) ना. — तारणारे; संरक्षक; नाविक; नक्षत्र; एक राक्षस.

— अरि (अरि) (सं) ना. — कार्तिकेय, षण्मुख.

— मंत्र (मंत्र) (सं) ना. — ॐ कार मंत्र.

तारका (के) (ठारका [कै]) (सं) ना. - नक्षत्र; नाव; होडी डोळ्यांतील बुबूळ.

—राज (ठारका) (सं) ना. - तारापति; चंद्र.

तारकामीन (ठारकांमिन) (सं) ना. - नक्षत्राकार मासा.

तारगे (ठारगे) (क) ना. - 'तारका' पहा; नक्षत्र; ग्रह.

—आणम (ठारगे) (उठगे [उं]) (क) ना. - नक्षत्रस्वामी; चंद्र;

—वट्टे (ठारगे) (क) ना. - आकाश; मानु; पोक्ळी; नक्षत्र; मार्ग.

तारडि (ठारडि) (क) ना. - वाळून हलके होण्याची स्थिति; कोरडेपणा; निस्तेजता.

तारण (ठारण) (सं) ना. - पैलपार; एकसंवत्सर; गहाण ठेवलेली वस्तु; जामीन.

तारतम्य (ठारतम्य) (सं) ना. - कमीजास्त; तरतमभाव; विपरीतता; विरुद्धपणा; व्यत्यास.

तारसु (ठारसु) (क) वा. - शीळ घालणे; उच्चस्वराने हाक मारणे; तान घेणे; आलाप काढणे; ओरडणे.

तारल् (ठारल्) (ठारल्) (क) ना. - काटे, प्रकाश; उःसाह; स्फुरण.

तारसि (ठारसि) (क) ना. - वीट; चिखलकाम.

तारहार (ठारहार) (सं) ना. - मोत्याचा पेंडा; सर; किंमती मोत्याची माळ.

तारा (ठारा) (सं) ना. - नक्षत्र; बालीची पत्ति.

ताराचल (ठाराचल) (सं) ना. - कैलास पर्वत; हिमालय; उदयगिरी.

ताराधिप (पति) (ठाराधिप) (सं) ना. - चंद्र; नक्षत्र स्वामी.

तारापथ (ठारापथ) (सं) ना. - गगन; आकाश.

ताराबल (ठाराबल) (सं) ना. - ग्रह-नक्षत्रांचा शुभाशुभ योग.

तारामंडल (ठारामंडल) (सं) ना. - नक्षत्रपुंज; तारकांचा समूह.

तारि (ठारि) (सं) ना. - शकुन; उतार; दृष्टि; कड.

तारिग (ठारिग) (क) ना. - वाळका टींग; सुकीरास.

तारिणि (णी) (ठारिणि [ठारिणि]) (सं) ना. - दुर्गा; पार्वती; नौका; बौद्धदेवता.

तारित (ठारित) (सं) वि. - रक्षित; जीवित; पार झालेला; पैल नेलेला.

तारु (ठारु) (क) धा. - धावाधाव करणे; अव्यवस्थितपणे, हलवणे; रोडणे; गरीब होणे; कृश होणे.

(क) ना. - कोरडेपणा; तार; रेशमी धागा; तात; शकुन;

तारने आलेली बातमी; जोडीदार.

—तडु-माडु (ठारु, -माडु) (क) ना. - असत्य; कपट; अव्यवस्था; वंचना

—उंबळि (ठारु) (क) ना. - भ्रम; संभ्रम; अव्यवस्था.

तारुण्य (ठारुण्य) (सं) ना. तरुणपण; यौवन; जवानी.

तार्कणे (ठार्कणे) (सं) ना. - प्रत्यक्ष प्रमाण; आत्मनिरीक्षण; स्वयंपरिशीलन; तारतम्य.

तार्कि (ठार्कि) (सं) ना. - तर्कशास्त्रज्ञ; (गौतम; कणाद; बृहस्पति वगैरे) तर्कशास्त्रप्रवर्तक.

तार्क्य (ठार्क्य) (सं) ना. - गरुड; अश्व.

—ध्वज (ठार्क्य) (सं) ना. - विष्णु; गरुडध्वज.

तार्गडु (ठार्गडु) (क) धा. - चहूकडून गोळा करणे; एकत्रित करणे.

तार्ण (ठार्ण) (सं) वि. - गवती; गवतकाडीचे; गवतापासून केलेले.

तार्मुटु (ठार्मुटु) (क) धा. - वाळविणे; केर काढणे; झाडणे; विरोध करणे;

तार्य (ठार्य) (सं) वि. - तारणीय; विजयाह.

(सं) ना. - नावेचा कर; जकात; सुटका; सुक्ति; मोक्कळीक.

ताल (ठाल) (सं) ना. - तालवृक्ष; टाळ; झांज; टाळी; ठेका; तलवारीची मूट; वीत; अडणा; अर्गल.

—पत्र (ठाल) (सं) ना. - ताडपत्र; तालवृक्षाची साल.

—मधु (ठाल) (सं) ना. - ताडी.

तालजिंघ (ठालजिंघ) (सं) ना. - लांबटांग्या; लंबू.

—ध्वज (ठालजिंघ) (सं) ना. - बलराम; भीष्म.

—वृंत (ठालजिंघ) (सं) ना. - पंखा; व्यजन.

तालव्य (ठालव्य) (सं) ना. - तालस्थानातून उच्चार होणारे वर्ण; चवर्गातील अक्षरे.

तालांक (ठालांक) (सं) ना. - ताडवृक्षाचे ध्वजचिन्ह ठेवणारे; बलराम; भीष्म.

तालि (ठालि) (क) ना. - लहान जलपात्र; थाली; गिंडी; पंचपात्री; तालवृक्ष; मंगलसूत्र.

तालीम (ठालीम) (अ.दे) ना. - अभ्यास; रुढी; व्यायाम; शिक्षण.

—खाने (ठालीम) (अ.दे) ना. - व्यायामशाळा; औपधी वनस्पतीचे बी.

तालु (लुक) { (ठालु [लुक]) (सं) ना. तालुका; अंगण; तालुगे { (ठालुगे) घराचा पुढील भाग; गाल; भाल.

तालुजिह्व (ठालुजिह्व) (सं) ना. - मगर; सुसर.

तावक (कीन) (ठालक [कीन]) (सं) वि. - संबंधिक; आत; नातेवाईक; आपापले.

तावड (ठालड) (क) ना. - कमलहार; पुष्पहार.

तावत् (तावत्) (सं) अ. — त्यावेळीं; तेवढें; तोंपर्यंत; कितीतरी;
त्याप्रमाणें.

तावरे (तावरे) (क) ना. — कमळ; तामरस.

— कण् (कण्) (क) ना. — कमळनेत्र.

— कण्ण (कण्ण) (क) ना. — रक्ताक्ष; विष्णु.

— पगेय (पगेय) (क) ना. — चंद्र.

— पसेय (पसेय) (क) ना. — कमलासन; ब्रह्मदेव.

— मनेयळ (मनेयळ) (क) ना. — लक्ष्मी; कमळांत
राहणारी.

तावु (तावु) (क) ना. — आपण; स्थळ; वसति; डेरा; कैप.

ताळ (ताळ) (क) धा. — जमविणें; धारण करणें; सहन करणें;
दमानें घेणें; खाली उतरणें; बुडणें; वश होणें; घसरणें;
मिळवणें.

ताळ (ताळ) (क) धा. — स्वीकारणें; स्वाधीन ठेवणें; अनुभवणें;
कष्ट घेणें; शांत होणें; निरीक्षणें; कंटाळा न येणें; उत्तमरीतीने
धारण करणें; क्षमा करणें; कौतुक वाटणें.

(क) ना. — तालवृक्ष; अडणा; कडी; खील; झाडाचा बुंधा;

कणीस; फुलांचा देठ; अवनति; तळ; बुडती; घसरगुंडी.

— उड्ड (उड्ड) (क) वि. — ताडमाड उंच.

— परि (परि) (क) ना. — झाडाचा बुंधा; खोड; सोट.

— पार (पार) (क) ना. — पाखे; छप्पर; पडवी.

— मे (मे) (क) ना. — सहनशीलता; शांति, सबूरी.

ताळ (ताळ) (क) ना. — वीत; झांज; टाळ; वजन; वजन मूट;
रथाचा खालचा भाग; अर्गळ; जीम; तालवृक्ष.

— गणने (गति) (गणने [गति]) (क) ना. — ताल; मात्र.

— घर (घर) (क) धा. — शब्दवेधी; ठेका धरणारा;

सम पकडणारा.

ताळवट्ट (ताळवट्ट) (सं) ना. — ताडपत्री पंखा; व्यजन.

ताळि (ताळि) (क) ना. — मांगल्य; मंगळसूत्र; केशकलाप.

ताळि (लि) का (ताळि [लि] का) (सं) ना. — वेळापत्रक;
कोष्टक.

ताळिके (ताळिके) (क) ना. — सहनशीलता; शांति; समाधान;
उपयोगिता; गांभीर्य; जीवन; संसार.

ताळि (लु) ने (ताळि [लु] ने) (क) ना. — टाळ; घसा; गळा.

ताळिद (ताळिद) (क) वि. — धारण केलेले; जमलेले.

(क) ना. — परतलेली भाजी; शिजवलेली भाजी; मसालेभाजी.

ताळिसु (ताळिसु) (क) धा. — वाचविणें; टिकविणें; घासणें;

परतणें; भाजणें; शिजविणें.

(क) ना. — तळभाग; बूड.

ताळु (ताळु) (क) धा. — सहन करणें; धारण करणें; बुडणें;
कोसळणें.

(क) ना. — देठ; बुंधा; भ्रम; विस्मरण;

अव्यवस्था; अडचण.

ताळे (ताळे) (क) ना. — ताळा; कबुली; मान्यता; संधान;

पत्रव्यवहार; भिन्न अभिप्रायांतील एकता; कथा.

— नोडु (नोडु) (क) धा. — जुळवून पाहाणें; ताडून
पाहणें; मेळ बसविणें; मेळ घालणें.

— बीळु (बीळु) (क) धा. — मेळ बसणें; जुळून येणें; हिशेब
करणें; आलोचन करणें.

ताळु तड्ड (ताळु तड्ड) (क) अ. — अस्ताव्यस्त होऊन;
विखरून; पगळपणें; पसरून; भिरकाटून.

ताळगे (ताळगे) (ताळगे [ताळगे]) (क) ना. — ‘ताळिगे’ पहा.

ताळड (ताळड) (क) वि. — धारण केलेला; जमवलेला; जुळलेला
(क) ना. — धारण करणारा.

ताळडु (ताळडु) (क) धा. — धारण करणें; जुळणें
(क) अ. — धारण करून; जुळवून.

ताळळु (ताळळु) (क) ना. — मसालेभाजी; उकडी भाजी;
फोडणीची भाजी.

ति (ति) (क) ना. — तीन; त्रि; स्त्रीवाचक कृतप्रत्यय.

तिक (तिक) (क) ना. — त्रिकूट; डुंगण; नितंब.

तिक (ग) डि (तिक [ग] डि) (क) ना. — त्रिकोण; ओळंबा;
समपातळी पाहण्याचें साधन.

तिक (तिक) (क) वि. — तीक्ष्ण; चपल; चुरचुरीत; बुद्धिमान.

तिकट (तिकट) (क) ना. — तीक्ष्णता; तिखटपणा; तिखट.

तिकलु (तिकलु) (क) ना. — मानसिक अस्वस्थता; वैचारिक
गोंधळ; संकटप्राप्ति.

— आट (आट) (क) ना. — पेचप्रसंग; भांडखोरी; विचाराची
सोडवणूक.

तिककु (तिककु) (क) धा. — घासणें; मर्दन करणें; अडचण
उत्पन्न करणें; कठोरपणें वागविणें.

— आट (आट) (क) ना. — घर्षण; मर्दन; भांडण; घासावीस;
संकट; विघ्न; पेच.

तिकत (तिकत) (सं) वि. — तुटलेला; धार लावलेले; पाजळलेले;
तीक्ष्ण.

(सं) ना. — कडूपणा; रुचि; तिखट; तुरट.

— क (क) (सं) ना. — तिखट; कडु; रोहिणी; कडू पडवळ.

तिग (तिग) (क) ना. — ‘तिक’ पहा.

तिगड (तिगड) (क) ना. — सोपट; साल; उसाचें वाडें.

तिगडु (तिगडु) (क) धा. — ‘तिकु’ पहा. थरथरणें; कापणें.
(क) ना. — साल; टरफल; (क) वि. अनाकलनीय; न
रुजणारे; दुस्वह.

तिगारि (तिगारि) (क) ना. — कुंभाराचें चाक.

तिगळ (तिगळ) (क) ना. - तामीळप्रांतीय; टकल्या; खल्वाट.
तिगुडु (डि) (तिगळ [डि]) (क) ना. - झाडाची साल; छकी.
तिगुरि (तिगुरि) (क) ना. - 'तिगुरी' पहा.
तिगुरू (तिगुरू) (क) ना. - वासणें; वास वेणें; लेपणें;
मर्दन करणें.

(क) ना. - एक सुगंधी द्रव्य.

तिगुण (तिगुण) (क) ना. - सत्त्व, रज, तम हे तीन गुण.
तिगुणि (तिगुणि) (क) ना. - त्रिगुणी; डेकूण; मत्कुण.
तिगालिग (तिगालिग) (क) ना. - तीनचाकी गाडी 'त्रिचक्र' पहा.

तिग्म (तिग्म) (सं) वि. - तीक्ष्ण; हुषार; गरम; धारदार; तिलक;
टोकदार; उत्तेजक; जळता.

—अंशु + (अंशु) प्रखर किरण असलेला; सूर्य; भास्कर.
—कर + (कर) प्रखर किरण असलेला; सूर्य; भास्कर.

तिंगळ (छु) (तिंगळ [छु]) (क) ना. - महिना; चंद्र; चांदणें.
—अण्ण (अण्ण) (क) ना. - चंद्रपुत्र; बुध.
—बेळुगु (बेळुगु) (क) ना. - चांदणें, चंद्रिका; कौमुदी.
—सूडिग (सूडिग) (क) ना. - चंद्रशेखर; शिव.

तिंगळिगे (तिंगळिगे) (क) ना. - गोपीचंदन; तिलक; गंध; टिळा.
तिजिल (तिजिल) (क) ना. - चंद्र; एक राक्षस.

तिट्ट (तिट्ट) (क) ना. - रास; समूह; परिमाण; गणना; माप;
चित्रग्रह; टेकडी; पद्धति.

—इड्ड (इड्ड) (क) धा. - अति चकाकणें; उठून दिसणें;
चित्रासारखे दिसणें.

तिट्टे (तिट्टे) (क) अ. - गर्कन फिरून; धाईधाईने;
भ्रमिष्ठपणें; वेगानें; गडबडीने.

तिट्टु (तिट्टु) (क) धा. - शिवी देणें; निंदा करणें; निर्भर्त्सना
करणें.

(क) ना. - चढाई; शिवीगाळ; वाऱ्यावरील गोष्ट; टोळ; पतंग.

तिट्टे (तिट्टे) (क) ना. - 'तिट्ट' पहा.

तिण(णि)कु (तिण [णि] कु) (क) धा. - दम धरून रेटणें;
तिणकु } उचकी लागणें; कष्ट होणें; साहस करणें.

तिण (तिण) (क) ना. - तृण; गवत.

तिणि (तिणि) (क) ना. - दडपण; दडबंघन; ठोरभर

तिंडि (तिंडि) (क) ना. - खानपान; खाऊ; परिपोषण; खाज;
कंडु.

—गार (गार) (क) ना. - खादाड; विकारी.

—पोक (त) (पोक [ड]) (क) ना. - पोटाथी;

आशाळभूत; खा खा करणारा; खादाड.

तिण्ण (तिण्ण) (क) ना. - घनता; सांद्रता; जाडपणा; भार;
गुरुत्व; श्रेष्ठता; दाटपणा; भरीवपणा.

—कोंबु (—कोंबु) (क) ना. - फांदी; मोठी दापी. मोठा
प्रवाह.

—आगु (आगु) (क) धा. - कठीण होणें; घट्ट होणें;

—ने (ने) (क) अ. - अतिशयत्वे; अधिकपणें.

तिण्णु (तिण्णु) (क) ना. - 'तिण्ण' पहा.

तित्तु(ऊ) (तित्तु [ऊ]) (क) ना. - चाळण; गाळणी.

तिति (तिति) (क) ना. - स्थिति; जीवन; नीतिरिति; अवस्था;

तिथि; मुहूर्त; दिन; काल.

तितिक्षा(से) (तितिक्षा [से]) (सं) ना. - सहनशीलता; 'ताळमे'
पहा.

तितिक्षु (तितिक्षु) (सं) ना. - सहनशीलता; शांत मनुष्य.

तित्ति (तित्ति) (क) ना. - पोतें; पिशवी; जठर; चर्मवाद्य; मात्याचें
वाद्य (पेटी); कातड्याची पिशवी.

तित्तिरि (तित्तिरि) (क) अ. - दडपून; कोंबून.

(क) ना. - तितीर पक्षीण.

—तुंबु (तुंबु) (क) धा. - ठासून भरणें; कोंबणें.

तिथि (तिथि) (सं) ना. - दिवस; श्राद्ध; चांद्रमानातील एक दिवस.

—क्षय (क्षय) (सं) ना. - तिथिलोप.

तिदि (तिदि) (क) ना. - माता; 'तिति' पहा.

तिदिक्कोळ (तिदिक्कोळ) (क) ना. - फुंकून वाजविण्य।चे वाद्य
सुरली; सनई वगैरे सारखे वाद्य.

तिट्टु (तिट्टु) (क) धा. - सारखें करणें; सुधारणें; व्यवस्थित
करणें; शिकविणें; दुरुस्त करणें; डागडुजी करणें.

(क) ना. - शिक्षण; सुधारणा; व्यवस्था.

—पडि, —पाट (पडि, —पाट) (क) ना. - खाडाखोड;
दुरुस्ती; डागडुजी; शुद्धि.

तिन् (तिन्) (तिन् [तिन्]) (क) धा. - खाणें; उकरणें; जेवण
करणें; चावणें; भोजन करणें; जखमेचा अनुभव घेणें; अपहार
करणें.

तिन (तिन) सु (तिन [तिन्]) (क) ना. - न्याहारी; खानपान;
खाद्य; नैवेद्य.

तिना (तिना) लि (तिना [लि]) (क) वि. - आशाळभूत; खादाड
पोटाथी; जिन्हालैत्य असलेला.

तिनिहि (तिनिहि) (क) ना. - 'तिनाळि' पहा.

तिनिसु (तिनिसु) (क) ना. - 'तिनिसु' पहा.

तिंतिळि (तिंतिळि) (क) ना. - चिंच, चिंचेचे झाड.

तिंतिणि (तिंतिणि) (तिंतिणि [तिंतिणि]) (क) ना. - चिंच; समह;
ओळ; घडण.

तिंतिणि (तिंतिणि) सु (तिंतिणि [तिंतिणि]) (क) धा. - एकत्र होणें; जबरदस्तीने
शिरणें.

तिंति (तिंति) णीक (तिंति [तिंति]) (क) 'तिंतिणि' पहा.

तिडुक (तिडुक) (क) ना. — 'तिडुक' पहा.

तिन्न (तिन्न) (क) वि. — उच्छिष्ट; उष्ट्र; खाऊन उरलेले.

तिपुर (तिपुर) (क) ना. — त्रिपुर; राक्षसाचें नांव; त्रिपुरासुराची तीन नगरें.

—अरि—अंतक (अरि [अरि]) (क) ना. — त्रिपुरे जाळणारा, त्रिपुराचा वध वरणारा, शिव.

तिपुरचगे (तिपुरचगे) (क) ना. — त्रिपुरारि शिव.

तिप्प (तिप्प) (क) ना. — गार; गार्डर; पेव; उकीरडा; केराचा ढीग.

तिप्पुळ (तिप्पुळ) (क) ना. — पक्षाच्या अंगावरील केस; पर; पिसारा; पीस.

तिव्व (तिव्व) (क) ना. — वेग; गडबड; तीव्रता.

तिव्वळि (तिव्वळि) (क) ना. — मान; स्मरण; ज्ञान; समजूत; बोध; जाणीव.

तिव्वु (तिव्वु) (क) ना. — बाणाची दोरी, मौर्वी; ज्या; भ्रमंती; फेरफटका.

तिमि (तिमि) (क) धा. — टोचणें; भोसकणें; खुपसणें.

(क) ना. — मोठा मासा; तिमीगिल जातीचा मासा.

तिमिगिल (तिमिगिल) (क) ना. — एक प्रकारचा मोठा मासा.

तिमित (तिमित) (क) वि. — स्तिमित; स्थिर; गप्प बसणारा; अवाक्.

तिमिर (रु) (तिमिर [रु]) (क) धा. — कातडें सोलून कमावणे; लेपणें; लावणें; गुंतवणें.

(क) ना. — सुगंधी द्रव्य; मस्ती; दर्प; खाद्य पदार्थ.

तिमिर (तिमिर) (सं) ना. — अंधार; धुकें; एक नेत्ररोग; अज्ञान; तमोगुण; दुःख; शोक; राहु; मूढ; कष्ट.

—रिपु—वैरे (रिपु, वैरे) (सं) ना. — सूर्य; ज्ञान.

तिंबु (तिंबु) (क) धा. — भरवणें; जेऊ घालणें; खावविणें; जेवविणें.

तिम्म (तिम्म) (क) ना. — तिरुमलेश्वर; तिमप्पा; माकड.

तिर (तिर) (क) वि. — स्थिर; अचल; न फिरणारा.

तिरक (तिरक) (क) ना. — भटक्या; फिरस्ता; भिक्षुक; तिलक.

तिर (रु) पे (तिर [रु] पे) (क) ना. — भ्रमंती; भटकंती; भिक्षा; वर्षासन.

तिरश्चीन (तिरश्चीन) (सं) वि. — आडवा; तिरवा; वाकडातिकडा. (सं) ना. — मादी पशु.

तिरु (रु) (तिरु [रु]) (सं) अ. — शिवाय; पर्यायानें; एकांती.

(सं) ना. — तिरस्कार; पडदा; झाकण.

तिरस्करण (तिरस्करण) (सं) ना. — तिरस्कार; घसरगुंडी; हिणवणूक; शाप; अनादर; शिवीगाळ.

तिरस्करिणि (णी) (तिरस्करिणि [णी]) (सं) ना. — लाट; पडदा; पांवरुण; झांकण; मायाविद्या.

—विद्या (विद्या) (सं) ना. — मायाविद्या; संमोहनाख;

मोहिनीमंत्र; वशीकरण,

तिरस्करिसु (तिरस्करिसु) (क) धा. — अपमान करणें; निंदा; करणें; तिरस्कारणें; खाली ओढणें; नीच स्थितीला नेणें.

—इके (इके) (क) ना. — अपमान; निंदा; शिवी; प्रत्याख्यान

तिरस्कृत (तिरस्कृत) (सं) वि. — अपमानित; निंदित; त्यक्त.

तिरि (तिरि) (क) धा. — भटकणें; हलणें; भिक्षा मागणें; तुकडे करणें; चिरणें; फुलें वेचणें; कापणें; वाकविणें; हिसकणें; बदलणें.

(क) ना. — बांक; मोडतोड; भिक्षाटन;

—क (क) (क) ना. — भिक्षेकरी; भटक्या.

—कूळ (कूळ) (क) ना. — कोरडी भिक्षा; भिक्षा; यज्ञप्रसाद.

—तिन् (तिन्) (क) धा. — भिक्षेवर उपजीविका करणें.

तिरिक्कल्लु (तिरिक्कल्लु) (क) ना. — गार; गारवी; गारा; छप्पा; वज्री.

तिरिक्के (तिरिक्के) (क) ना. — भिक्षाटण; भीक; भिक्षा; फिरती.

तिरिचु (तिरिचु) (क) धा. — पीळ घालणें; पिळणें; फिरगळणें; मोडणें; सूत गुंतवणें.

तिरिसुळि (तिरिसुळि) (क) ना. — त्रिशूलधारी; शिव; डोह; पाण्याचा सांठा.

तिरिपु (तिरिपु) (क) ना. — मोडतोड; गुंडाळी; फिरती; तिरुडु (तिरुडु) वेदा.

तिरु (तिरु) (क) ना. — मोडतोड; मौर्वी; प्रत्यंचा; फिरती; पीळ; विनिमय; मागणी; मंगलकर.

—पु (पु) (क) ना. — भटकण; भ्रमंती; फिरती; वळण; फेरा.

—वु (वु) (क) ना. — वक्रता; मौर्वी; पाणवठा.

—डु (डु) (क) ना. — फेरा; वक्रता.

तिरुक (तिरुक) (क) ना. — फिरस्ता; भिक्षेकरी; भिकारी.

—इ (इ) (क) ना. — भिक्षेकरीण; भिकारीण.

तिरुकुळी (तिरुकुळी) (क) ना. — भिक्षा मागत फिरणारा; चिरप्रवासी; घुमकड.

तिरुगणे (तिरुगणे) (क) ना. — मंगळसूत्र.

—मुडु (मुडु) (क) ना. — तलाव; तडाग; सरोवर.

तिरुगणिकील (तिरुगणिकील) (क) ना. — बिजागरें; खीळ.

तिरुगु (तिरुगु) (क) धा. — फिरविणें; हलविणें; वाकविणें.

—सुरुगु (सुरुगु) (क) अ. — आगेमागे; आरुनफिरून; मागेपुढें.

तिरुचूर्ण (तिरुचूर्ण) (सं) ना. — वैष्णवांचें मुद्रादान; तीट; गंध; अक्षति.

तिरुनाम (तिरुनाम) (सं) ना. - त्रिपुंड्र; कपाळावरील गंधाच्या तीन उभ्या रेखा.

तिरुनीर (तिरुनीर) (सं) ना. - पवित्र जल; तीर्थ.

तिरुपळि (तिरुपळि) (क) वि. - मंगळसूत्र असलेली.

— ओले (६०) (क) ना. - कर्णफूल; कर्णभूषण.

— हु (ळ) (क) ना. - कर्णफूल.

तिरुपु (हु) (तिरुपु) (ळ) (क) धा. - फिरणे; फिरविणे.

तिरुपे (तिरुपे) (क) ना. - भिक्षाटन; भ्रमंती.

तिरुंबु (तिरुंबु) (क) धा. - फिरविणे; फेरा घालणे; प्रदक्षिणा घालणे.

तिरुंबाय् (तिरुंबाय्) (क) ना. - बाणाची दोरी; मौर्वी; प्रत्यंचा.

तिरुविल् (तिरुविल्) (क) ना. - बाण; मौर्वी; प्रत्यंचा.

तिरुवु (तिरुवु) (क) ना. - फेरा; प्रदक्षिणा; मौर्वी.

तिरुवोय् (तिरुवोय्) (क) धा. - बाण लावणे; प्रत्यंचा चढविणे; धनुष्याला दोरी लावणे.

तिरुवोय्ल (तिरुवोय्ल) (क) ना. - टणत्कार; झंकार.

तिरुळ् (ळ) (तिरुळ्) (ळ) (क) ना. - सार; रहस्य; तत्व; गर; बल.

तिरे (तिरे) (क) ना. - भूमि; धात्री; धरणी.

तिरोधान (तिरोधान) (सं) ना. - झाकण; गुप्तता; खंडन; अंतर्धान.

तिरोहित (तिरोहित) (सं) वि. - गुप्त; सुप्त; लपलेला; मुजलेला; झाकलेला; (जलम) भरून आलेला.

तिरोहिसु (तिरोहिसु) (क) धा. - झाकणे; लपविणे; अंतर्धान पावणे; खंडन करणे.

तिरुं (तिरुं) (क) धा. - संपविणे; तड लावणे; शेवटास नेणे.

तिरुं (तिरुं) (क) धा. - दुरुस्त करणे; सरळ करणे; नीट करणे; सुधारणे.

— उंपोरि (उंपोरि) (क) ना. - साद करावयाचा बैल;

बळण लावण्याचा पोळ; वठणीवर आणण्याचे जनावर.

तिरुक् (तिरुक्) (सं) वि. - वाकडातिकडा; तिरकस.

— गामी (—गामी) (सं) ना. - खेकडा; दुष्ट मनुष्य;

वाकडे पाऊल टाकणारा पक्षी, पशु.

— लोक् (—लोक्) (सं) ना. - भूलोक; मृत्युलोक.

— पुष्प (—पुष्प) (सं) ना. - करंजवृक्षाचे फूल.

तिरिने (तिरिने) (क) अ. - गिर्कन; गिर्की मारून; चक्राकर फिरून.

तिल (तिल) (सं) ना. - तीळ; एक गळित धान्य; अंगावरील तीळ; लहानसा डाग; क्षुरक.

तिलक (तिलक) (सं) ना. - त्रिपुंड्र; टिळा; अभक्षण; एक घोड्याची जात; फुप्पुस; मूत्रकोश.

तिलघातक (तिलघातक) (सं) ना. - तेली; तेलारी.

तिलन्न (तिलन्न) (सं) ना. - तिळेल; तिळाचे तेल; गोडेल.

तिलंतुद (तिलंतुद) (सं) ना. - तेली; तेल काढणारा.

तिलपर्ण (तिलपर्ण) (सं) ना. - त्रिगंध; तपेंतेल; टपेंटाइन

तिलपर्णि (तिलपर्णि) (सं) ना. - रक्तचंदन; कुचंदन.

तिलभामिनि (नी) (तिलभामिनि [२९]) (सं) ना. - मालती; मोगरा; जातिपुष्प; जायफल; जायपत्र.

तिलप्राय (तिलप्राय) (सं) अ. - तिलमात्र; तिळाएवढेहि; खल्पसुद्धा; थोडेदेखील.

तिलशः (तिलशः) (सं) अ. - कणाकणाने भरून.

तिलोत्तमे (तिलोत्तमे) (सं) ना. - स्वर्गीय अप्सरा.

तिलोदक (तिलोदक) (सं) ना. - मृताच्या स्मरणार्थ केलेले तिल तर्पण; तिलांजलि.

तिलौदन (तिलौदन) (सं) ना. - तिळ-तांदुळ-तुपाची वाटी.

तिल्लान (ण) (तिल्लान [२९]) (सं) ना. - संगीतांतील तराणा; एक नृत्यविशेष.

तिल्व (तिल्व) (सं) ना. - लोघवृक्ष; हुरा; एक औषधी वनस्पति.

तिवदि (तिवदि) (क) ना. - त्रिपदी; तिवई; तिकाटणे; सर्वश कवीची त्रिपदि रचना.

तिवळि (तिवळि) (क) ना. - स्त्रीच्या पोटावरील तीन वळ्या; तिपदरी माळ.

तिवासि (तिवासि) (क) ना. - मऊ अंथरुण; गादी; जमखाना; लोड.

तिवि (तिवि) (क) धा. - दोचणे; भोषकणे; टोसा देणे; मारणे; ओढणे; गळ्यांतील पट्टा सैल करणे.

— त (ड) (क) ना. - दोचणी; आक्रमण.

तिवुडे (तिवुडे) (क) ना. - त्रिपुट; कवितेंतील एक छंद; दीपचंदी ठेका; विलंदी ताल.

तिष्ठिसु (तिष्ठिसु) (क) धा. - स्थिर करणे; थांबविणे; स्थापणे; प्रतिष्ठापणे.

तिष्ठे (तिष्ठे) (सं) ना. - विराम; स्थापना.

तिष्य (तिष्य) (सं) ना. - कलियुग; पौषमास.

तिष्यरक्षिते (तिष्यरक्षिते) (सं) ना. - अशोकराजाची पत्नि.

तिसर (तिसर) (क) ना. - त्रिसर; मोत्याचे तिपदरी पेंडे; एक राक्षस.

तिसुळ (तिसुळ) (क) ना. - त्रिशूल; तीन टोकांचे आयुध.

तिसुळि (तिसुळि) (क) ना. - त्रिशूलधारी शंकर; तिकाटणे; तिपाई; अडणी.

तिलि (तिलि) (क) धा. - समजून घेणे; पटणे; पटवून घेणे; समजणे; बुद्धि घेणे.

(क) ना. - स्वच्छ पाणी; कांजी; समज; ज्ञानप्रकाश; स्वच्छता.

—पु, - (वु), - (हु) (३) [३] [ळ] (क) धा. - समजावणे; स्वच्छ करणे; समाधान करणे.

(क) ना. - जाणीव; समजूत.

—सु (३) (क) धा. - सांगणे; माहिती देणे; समजूत सांगणे.

—कोळ (३) (क) ना. - स्वच्छ पाण्याचे सरोवर;

समजूत; ज्ञान; निर्मिति; पू.

—वळिके (३) (क) ना. - माहिती; ज्ञान; बुद्धिमत्ता; समजूत.

तिळिवेळ (३) (क) धा. - जाणीव देणे; माहिती देणे; खुलासा करणे.

ती (३) (क) धा. - गाळणे; भाजणे; पोळणे.

(क) ना. - अग्नि; निखारा; इंगळ.

तीक्ष्ण (३) (सं) वि. - धारदार; चुरचुरीत; चपळ; कटु; कठिण.

(सं) ना. - ऊब; तिखट; विष; युद्ध; लोखंड; त्वरा; तांबडा कांदा.

—अंशु, - रश्मि (३) (सं) ना. - सूर्य; उष्ण किरण असलेला.

—कंद (३) (सं) ना. - कांदा.

—गंध (३) (सं) ना. - मोहरी; प्रखर दर्प असलेली.

—तर (३) (सं) वि. - प्रखर; अधिक तीक्ष्ण.

—दंष्ट्र (३) (सं) ना. - वाव.

—पुष्प (३) (सं) ना. - लवंग.

—लोह (३) (सं) ना. - पोलाद.

तीक्ष्णोपाय (३) (सं) ना. - उग्र इलाज; जबरदस्ती.

तीट (३) (क) ना. - वाऱ्याचा झोत; सुधारणा; फुंकर; खाजकुलती.

ती (ती) टे (३) (३) [३] (क) ना. - खाज; हुरहूर; अत्यापेक्षा; चापल्य; कामुकता.

—गार (३) (क) ना. - भांडण लावणारा; चहाडखोर; कामुक.

तीव्र (३) (क) धा. - शुद्ध करणे; दळणे; फुंकरणे; स्पर्श करणे; ढकलणे; गळा दाबणे; घासणे; धार लावणे; व्यापणे; पीळ घालणे; सुरळी नीट करणे.

तीन् (३) (क) ना. - खाज; कामुकता; हुरहूर; अत्यापेक्षा.

तीनाळि } (३) (क) ना. - खादाड; खाबू; खावबा;

तीनिहाळि } (३) (क) पोटाथी.

तीनु (३) (क) ना. - कुंपणाचा खांब; खुंटा; खुंटी.

तीव्र (३) (क) ना. - लवंग; देवकुसुम; भरणी; माधुरी;

रुचि.

तीर (३) (क) धा. - संपविणे; शेवट लावणे; मरणे;

थांबविणे; विलंब करणे; मिरवणे; साध्य होणे; देणे; निश्चय करणे; परिणाम होणे; रोग नाहीसा होणे; त्यागणे; दिवाळे निघणे.

—अचुं (क) धा. - संपविणे; तड लावणे.

—पु (३) (क) ना. - ठराव; शेवट; परिणाम.

—मे (३) (क) ना. - समाप्ति; मुक्ति; पूर्ति; शेवट.

तीर (३) (सं) ना. - किनारा; बाजू; काठ; बाण; माहेर; चीड

तीरमे (३) (क) ना. - निर्णय; अनुभव; पूर्णता; विचार.

तीरके (३) (क) ना. - समाप्ति; समारोप; निर्णय; मध्यंतर; विश्रांति; मधली सुट्टी.

तीरकोळ } (३) (क) धा. - मरणे; संपणे.

तीरकोळ } (३) (क)

तीरित (३) (सं) वि. - निश्चित; प्रत्यक्ष; निर्णित; सुधारलेले; सारखे केलेले.

तीर (३) (क) धा. - 'तीर' पहा.

(क) ना. - निर्णय; ठराव; व्यवस्था; स्थापना; अंत;

बाण; कडे; सौंदर्य; मुक्तता; समाप्ति; समारोप.

—पडे, - पाटु (३) (क) ना. - विश्रांति; प्रसंग; संनिवेश; सुटका; सोडवणूक.

—मान (३) (क) ना. - निर्णय; निकाल; ठराव.

तीरे (३) (क) ना. - कृमिकीटक; किडा; जंतु.

तीरंगे (३) (क) ना. - समारोप; अंत; अवभूत.

तीर्ण (३) (सं) वि. - पार झालेले; तरंगलेले; वाहत गेलेले; निघालेले.

तीर्थ (३) (सं) ना. - पवित्र जल; पूज्य; गुह; मार्ग; सोपान;

नदीकाठ; पुण्यक्षेत्र; पवित्र वस्तु; नदी; तटाक; पवित्र शास्त्र;

दार्शनिक शिक्षण; सत्पात्रता; योग्यता; कुलीनता; ब्राह्मण;

राज्यमंत्री; मुनि; यति; विद्वान; पतिव्रता; पताका; बावटा; जिन.

—कर (३) (सं) ना. - जैन साधु; तीर्थंकर; अर्हंत;

—जळ (३) (सं) ना. - पादोदक; पवित्र स्थाळीचे पाणी;

तीर्थ यात्रा; पंशसा.

—रूप (३) (सं) ना. - पितृगौरव.

—स्वरूप (३) (सं) ना. - पित्याप्रमाणे; पूज्य

असलेले; गुरुजन; वडीलधारे.

तीर्ण (३) (क) ना. - तीर; मार; निर्धार; निर्णय.

तीर्माण (३) (सं) ना. - न्यायदान; समाप्ति.

तीर्वे (३) (क) ना. - कर; फाळा; खंड; दावणी.

तीव्र (३) (क) धा. - मरणे; मरविणे; ठेवणे; अधिक होणे;

भरून घेणे; विस्तार करणे. रुंदकरणे; पूर्ण होणे; दाट होणे;

उकरणे.

तीव्र (३९८) (सं) वि. - वेगवान्; लौकर; बलिष्ठ; भयानक; हिंसात्मक; उग्र; धारदार; ताळमेळ नसलेला; उष्ण; निष्ठुर; सहनशक्ति नसलेला; अतिचपळ; पुरोगामी.

—कोळ (३९९) (क) धा. - धारदार होणें; आतुर होणें; प्रखर होणें.

—त्व (ते) (३९९ [३]) (क) ना. - गडबड; दौड; आतुरता; तीव्रपणा.

तु (३९) (सं) अ. - परंतु; पण; तरी; किंतु.

तुक (क) डि (३९८ [३]) (क) ना. - तुकडा; चूर; खंड; विभाग; पक्ष; सैन्यविभाग.

तुकु (३९८) (क) धा. - उपसणें; कोंबणें; एकत्र करणें; गोळा करणें; वेढा घालणें; पांवरुण घेणें; मुरूकट मारणें.

(क) ना. - लोखंडावरील जंग; गंज, बुरशी.

तुक्त (तुकु) (३९८ [३९८]) (क) ना. - वत्स; बालक; अभक्त;

तुंग (३९०) (सं) वि. - उंच; उन्नत; श्रेष्ठ; प्रमुख; लांबट; दीर्घ; बलिष्ठ; विकारी.

(क) ना. - तुंगभद्रानदी; पर्वत; गिरी; बुधप्रह; नारळाचें झाड.

—शेखर (३९०) (सं) ना. - पर्वत.

—कुचे (३९०) (क) ना. - उन्नत स्तनाची तरुणी; पीनसानी; उरोजा.

तुंगभद्र (३९०) (सं) ना. - मंगलकर हत्ती.

तुंगभद्रा (द्रे) (३९०) (सं) ना. - कृष्णानदीची उपनदी; तुंगभद्रा.

तुंगा (३९०) (सं) ना. - तुंगभद्रा; गोड्या पाण्याची प्रसिद्ध नदी.

तुंगी (गी) (३९० [३९०]) (सं) ना. - रात्र; हळद.

—ईश (३९०) (सं) ना. - चंद्र; सूर्य; शिव; कृष्ण.

तुच्छ (३९०) (सं) वि. - शून्य; व्यर्थ;

लहान; निम्न; नगण्य; तिरस्करणीय; हीन. 'तेरु' पहा.

तुच्छीकरिसु (३९०) (क) धा. - निंदणें; तुच्छ लेखणें; हीन समजणें; घसरविणें.

तुंज (३९०) (सं) ना. - वज्रायुध.

तुटार (३९०) (क) वि. - तुटक; तुटलेले; खर्चलेले;

निष्प्रयोजक; संबंधहीन.

(क) ना. - तिरस्कार; निंदा; अविचारी.

तुटि (३९०) (क) ना. - ओठ; ओष्ठ; अधर.

तुट्टि (३९०) (क) ना. - महागाई; टंचाई; वाण; दुर्मिळता; घट; अनर्धता; बलहीनता; शक्तिक्षय.

—हसु (३९०) (क) धा. - बलहीन होणें; अशक्त होणें;

हानी होणें; क्षीण होणें; नाश होणें.

तुडि (३९०) (क) धा. - पांढी लागणें; चढून जाणें; पळविणें.

(क) ना. - चोरीची वस्तु; चोरीचा माल.

तुडिके (३९०) (क) ना. - अडी; फळागार; फळपिकवण.

तुडि (डु) ने (३९० [३९०]) (क) ना. - आभरण; दागिना; वापरण्याची वस्तु.

तुडिसु (३९०) (क) ना. - शृंगारणें; वापरणें; अंगावर घेणें; घालणें; धारण करणें.

तुडु (३९०) (क) ना. - गोळा करणें; धारण करणें; धनुष्याला वाण लावणें; शृंगारणें; चोरी करणें; लुटणें; हिसकावणें.

—तिन्नि (३९०) (क) वि. - चोरून खाणारा.

तुडुकु (३९०) (क) धा. - एकदम हात घालून घेणें; अंगावर बळजोरीने हुसकणें; हुडकणें; पळविणें; धारण करणें; जाणें;

—आडु (३९०) (क) धा. - हुडकणें; पळापळीचा खेळ करणें.

—इसु (३९०) (क) धा. - बलात्कारानें घेणें; लुटणें; लूट करणें; लूट करविणें.

तुडुकुगाय (३९०) (क) ना. - हातावरील जखम.

तुडुकुदुरे (३९०) (क) ना. - लगाम लावलेला; घोडा.

तुडुकुळि (३९०) (क) ना. - दरवडेखोर; लुटारू; घरफोड्या.

तुडुकुवेळगु (३९०) (क) ना. - जोडबत्ती; जोडदिव्या; द्विज्योति.

तुडु (ड) ग (३९० [३९०]) (क) ना. - चोर; दरवडेखोर; कपटी; वंचक; फसव्या.

तुडुगु (३९०) (क) ना. - दरोडा; चोरो; फसवणूक; चोरीचा माल.

तुडुगुणि (३९०) (क) ना. - चोरी करणारा; गुरेचोर; जनावर चोरणारा.

तुडुगे (३९०) (क) ना. - वस्त्रप्रावरण; आभरण; वापरावयाचा कपडा; अलंकार.

तुडुकु (३९०) (क) धा. - 'तुडुकु' पहा.

तुडुपु (३९०) (क) ना. - नाव चालविण्याचे वस्तू; लाकडी पळी; डाव; चमचा.

तुडुबु (३९०) (क) ना. - एक वाद्य; ढोल.

तुडुवे (३९०) (क) ना. - मधमात्री.

तुण (णु) कु (३९० [३९०]) (क) धा. - तुडविणें; तुडुव मरणें.

(क) ना. - तुकडा; चूर.

तुंड (३९०) (क) ना. - भांडखोर; दुर्गुणी; उपद्रवी; चेष्टेखोर; रावणारा; मेहनती.

—तन (३९०) (क) ना. - नीचपणा; चेंगटपणा; चालटकल; भांडखोरपणा.

तुंड (३९०) (क) ना. - चंचु; चोंच; नाभी; बेबी.

तुंडरसु (डु००ड००) (क) धा. — तोडणें; तुकडे तुकडे करणें.

(क) ना. — सामंत; पाळेगार; लहान मालक.

तुंडरिसु (डु००ड००) (क) धा. — कातरून तुकडे करणें.

— के (— कै) (क) ना. — बारीक कातरण.

तुंडि (डु००डि) (सं) ना. — 'तुंड' पहा.

तुंडिके } (डु००डिके)
तुंडिकेरि (शि) } (डु००डिके० [३]) (क) ना. — तोडलें;

बिबा; तोंडलीचा वेल.

तुंडिभ (डु००डिभ) (सं) ना. — मोठी बेंबी असलेला; ढेरपोट्या.

तुंडिल (र) (डु००डिल [०]) (सं) वि. — तुंदिल; ढेरपोट्या.

मोठी बेंबी असलेला; वाचाळ; निष्ठुर; निर्दय.

तुंडिसु (डु००डिसु) (क) धा. — तुकडे पाडणें; कातरणें.

तुंडु (डु००डु) (क) ना. — चूर; लव; खंड; खांडके; तुकडा;

चिंधी; नीचस्थिति; क्षुद्रता; अविवेक.

— किडी (— कैडे) (क) ना. — ठिणगी; स्फुलिंग.

— गेय (— गेय) (क) धा. — कातरणें; तुकडे करणें.

— दोरे (दोरे) (क) ना. — पाळेगार; सामंत. छोटा मालक.

तुति (डु००डि) (क) ना. — स्तुति; वाखाणणी; अहंकार; बढाई;
स्तोत्र; पूजा.

— इसु (— इसु) (क) धा. — वर्णन करणें; बढाई मारणें.

तुत (तू) रि (डु००डु [डु००] ०) (क) ना. — तुतारी; शिंग;
फुंकून वाजवण्याचे वाद्य.

तुततुदि (डु००डु०डु) (क) ना. — अंगदी शेंवटचें स्थान.

शेंवट; टोक.

तुतु (डु००डु०) (क) धा. — घास घेणें; गिलणें; खाणें; रवंथ
करणें.

(क) ना. — घास; आहार; कवळ; आहुति; चरु;

हविष्य.

— गोळ (उंगोळ) (गोळ [गु००गोळ]) (क) धा. — बकाणा
भरणें; तोंडभर खाणें; जेवणें.

तुत्ते (डु००डु०) (क) ना. — मोरचूद; दगड; फरशी; लादी.

तुत्थ (डु००डु०) (सं) ना. — 'तुत्ते' पहा.

तुद (दन) (डु००डु [डु००]) (क) ना. — दुखणें; ठणका; टोचणी;
चावा; मार; मुका मार.

तुदि (डु००डु) (क) ना. — अग्रभाग; वरचें टोक; कड; वरचा थर;
अंतिम थर; अतिशयता; हत्तीच्या सोडेचें टोक.

— केय (क) ना. — मनगट; हत्तीच्या सोडेचें टोक.

— कोडु (कोडु) (क) ना. — श्रृंगाग्र; शिखर; शिंगाचें टोक.

— नेले (नेले) (क) ना. — सर्वात वरचा मजला.

— बाल (बाल) (क) ना. — केसाचें अग्र; केसाचा शेंवटचा
भाग.

— मोदल (मोदल) (क) ना. — सूळारंभ; प्रारंभ; सुरुवात.

तुंतुरु (र) (डु००डु० [०]) (क) ना. — बारीक थेंब; तुषार;
थेंबथेंब; झिमझिम.

— पनि (पनि) (क) ना. — भुरभुर; झिमझिम; पाण्याचा
फवारा; प्रोक्षण; अवहेलना; ओकारी.

तुंद (डु००डु) (सं) ना. — ढेरपोट; मोठें पोट; दोंद.

तुंदि (डु००डु) (सं) ना. — मोठी बेंबी.

— क (क) (सं) वि. — तुंदिल; मोठी बेंबी असलेला.

तुंदिल (डु००डु) (सं) वि. — भरलेलें; कोंबलेलें.

(सं) ना. — ढेरपोट्या.

तुन्न (डु००डु) (सं) वि. — दुखविलेला; जखमी; पीडित;
भोसकलेला; घायाळ; चावलेला.

तुन्नवाय (डु००डु००) (सं) ना. — शिंपी; दर्जी; कपडे
शिवणारा.

तुप (पु) ट } (डु००डु [डु००]) (क) ना. — पक्षाचे पर; पक्षाच्या
तुपळ } (डु००डु०) अंगावरील मऊ केस; लव; पीस;
लोक.

तुपा (बा) क (की) (डु००डु [डु००]) (अ. दे.) ना. —
बंदूक; गोळी घालण्याचें साधन; 'केंवि' पहा.

तुपुळ (लु) (डु००डु [डु००]) (क) ना. — 'तुपट' पहा.

तुवु (डु००डु०) (क) धा. — कोरून देणें; खूण करणें; हुडकून
देणें; शोध करणें.

(क) ना. — हुडकणी; निर्दिष्टता; अंगुलीदर्शन; अंगुलीनिर्देश.

तुसुरु (डु००डु०) (क) ना. — चूर; तुकडा; कळ; तळ; बूड.

— आगु (आगु) (क) धा. — चुरचुर होणें; तुकडे होणें.

तुसुल (डु००डु०) (सं) ना. — गोंधळ; गडबड; भयंकरता;
कोलाहल; बिनबुडाचे भांडण.

— युद्ध (युद्ध) (सं) ना. — चुरशीचे युद्ध; हमरीतुमरीची
लढाई.

तुसुल (डु००डु०) (क) धा. — चेतविणें; जागे होणें; नवा जोम
येणें. 'चेतरिसु' पहा.

तुंब (बा) (डु००डु [डु००]) (क) अ. — पूर्णपणें; पुष्कळ; पुरें;
अखंडत्वेकरून.

(क) ना. — कोहाळा; काळा भोपळा.

तुंबर (डु००डु०) (क) ना. — एक पक्क फळ; एक शिवगण;
एका जातीचें पांढरें गवत.

तुंबि (डु००डु) (क) अ. — भरून; पूर्ण होऊन.

(क) ना. — भुंगा; भ्रमर; मधमाशी; तेरडा; एक

फुलझाड.

— कुरुळ (कुरुळ) (क) ना. — काळे कुरळे केस.

— हाडु (हाडु) (क) ना. — गुंजारव; झंकार; तुंबिध्वनि.

तुंबितुळकु (डु००००००००) (क) धा. - तुडुंब भरणें; कांठोकांठ भरणें; उस्ताहाला भरतें येणें.

तुंडु (डु०००००) (क) धा. - संपविणें; पूर्ण होणें; व्यापणें; वाढणें ठेचून भरणें. 'तुरुगु' पहा.

(क) ना. - देठ; गाडीच्या चाकाचा गड्डा; बेंबी; परिहार; जल-प्रणाली; फुलांच्या देठावरील फुगीर भाग; पाण्याची सांड; मोरी; कुटुंबवत्सल; शेतकरी; वस्ती.

—जव्वन (जव्वन) (क) ना. भरज्वानी; ऐनतारुण्य

—पेरे (पेरे) (क) ना. - पूर्णचंद्र; पुनवेचा चांद.

—परि (परि) (क) धा. - दुथडी वाहणें; उतूं येणें.

तुंडुर (डु०००००) (सं) ना. - गंधर्व; शिवगणांतील एक जात; तांडव; स्वर्गातील एक गवई.

तुंडुरु (डु०००००) (क) ना. - गावठी आंब्याचे झाड.

तुंडुरुगोळिळ (डु०००००००००) (क) ना. - ठिणगी उडणारे जळते लाकूड.

तुय (तुय) (डु०००० [डु००००]) (क) धा. मिजणें; मिजवणें; ओले करणें; ओलसर करणें.

तुयि (डु०००) (क) धा. - ओढणें; फरपटणें; विस्तार करणें; आशिर्वाद देणें; शुभेच्छा करणें.

तुय्यल् (लु) (डु००००० [लु]) (क) ना. - खीर; दुधांतील खीर; गव्हाची खीर; परमान्न.

तुर (डु००) (सं) ना. - त्वरा; वेग; गडबड; धाई.

तुरकि (डु०००) (अ. दे.) ना - घोड्याची एक चाल; धौरीतक चाल; जवळजवळ पाउल टाकून जाण्याची चाल; तुरुतुरु गति.

तुर (रं) ग (डु०० [रं] ग) (सं) ना. - अतिवेगानें चालणारा घोडा; सूर्याचे सात घोडे; सात (संख्या).

तुरंगम. (डु००००००)

—ई (ई) (सं) ना. - घोडी.

—दल (दल) (सं) ना. - अश्वसेना; घोडदल; राजत सैन्य.

तुरगगति (डु००००००) (सं) ना. - घोड्याची चाल; संगीतातील एकताल.

तुरग मुखलोह (डु००० मू०००००००) (सं) ना. - घोड्याचा लगाम.

तुरग मेघ (डु००० मू०००) (सं) ना. - अश्वमेधयज्ञ.

तुरगारूढ (डु०००००००) (सं) ना. - स्वार; राजत; घोडेस्वार.

तुरंग (डु००००) (अ. दे.); बंदीखाना; बंधन; कैद; तुरंग.

तुरं (रं) गि डु००० [रं] ग (सं) ना. - घोडेस्वार; राजत.

तुरंजि (डु००००) (सं) ना. - ईडलिंबू; मोठें लिंबू

तुरनस् (डु०००००) (सं) ना. - निरंकुश अधिकारी; एकतंत्री; मुखत्यार

तुरायि (डु०००००) (अ.दे) ना. - तुरा; मोत्याचा तुरा;

फुलतुरा; शिरपोची; शिरपेच.

तुराषट् (डु०००००० [रं]) (सं) ना. - इंद्र.

तुरि (डु००) (क) धा. - फळाचें टरफल काढणें; सोलणें.

(क) ना. - खाज; व्रणें; सूर्य; तुतारी; नारळाची शेंडी.

तुरित (डु०००) (क) अ. - त्वरित; वेगानें; शीघ्रतेनें.

तुरिप (ह) (डु००० [रं]) (क) धा. - बडबडणें; आतुर होणे.

(क) ना. - वेग; शीघ्रता.

तुरीय डु०००० (सं) वि. - चतुर्थ अवस्था

(सं) ना. - चतुर्थीश; आत्म्याची चौथी अवस्था; जीवशिवैक्य.

तुरीयातीत (डु०००००००००) (सं) ना. तुरीयावस्थेपलीकडील आत्मा; परमात्मा.

तुरु (डु०००) (क) ना. - गाय; गोधन; पशु; काटेरी झाड; कडीलिंबू; धावपळ.

—कुरु (कुरु) गाईचें वासरू; पशुधन.

—काहि (काहि) (क) ना. - गुराखी; गोवळा; गोपाळ; गोहळ.

—पळिळ (पळिळ) (क) ना. - गौळवाडा; गोकुळ.

—मंदे (मंदे) (क) ना. - कोंडवाडा; गोठा; गुरांचे विसाव्याचें स्थान.

—मिंडि (मिंडि) (क) ना. - वयांत आलेली मुलगी; पदर आलेली तरुणी.

—पिंडु (पिंडु) (क) ना. - गाईचा कळप; जांगळ; पशुसमूह.

—वळ (वळ) (क) ना. - गुराखी; गोप; गोहळ; गोवळा.

—हट्टी (हट्टी) (क) ना. - कोंडवाडा; गौळवाडा.

तुरुकार (डु००००००) (क) ना. - गुराखी; गोवळा; गोप.

तुरुक (डु००००) (क) ना. - यवन; म्लेच्छ तुर्कदेशीय.

तुरुकाण्य (डु००००००) (अ.दे) ना. - अरबी देश; तुर्कस्थान.

तुरु (रं) कु (डु००० [रं] कु) (क) धा. - कोंबणें; ठेचून-भरणें; दाबून घालणें; टोकणें; घुसडणें; जोरानें ओढणें.

तुरुग (गल) (डु०००० [गल]) (क) ना. - गुच्छ; समूह; गट; 'तोंगल' पहा.

तुरुगु (डु०००००) (क) धा. - चिकटून बसणें; दाटीवाटीनें बसणें. (क) ना. - दाटण; घोस; कुचला.

तुरुगेमे (डु००००००) (क) ना. - जाड साल; पापणीचे दाट केस.

—कण (कण) (क) ना. - केसाल पापणीचे डोळे; सुनेत्र.

तुरुगोळ (डु००००००) (क) धा. - दावणीला बांधणें.

(क) ना. गोप्रहण.

तुरुंगल (डु००००००) (क) ना. - 'तुरंग' पहा.

तुरुचि (चे) (डु०००० [रं]) (क) ना. - लाजाळूचें झाड; दुस्पर्श.

तुरु (रुं) बु (डारु [रुं] डु) (क) धा. — 'तुरुबु' पहा.
दान घालणें; अडकविणें; पेंडी बांधणें; भारा बांधणें.
फूल खोवणें.

तुरुवाळ (ळव) (डारुवाळ [ळु]) (क) ना. — पशुपति; गोधन
असलेला; पशुस्वामी.

तुरुबु (डारुबु) (क) धा. — भोक पाडणें; रिकामें करणें;
उकरणें; कोरणें; सोलणें; किसणें; खाजवणें.

तुरुमणि (डारुमळ) (क) ना. — किसणी; खोवणी.

तुलन (डालु) (सं) ना. — साम्य; साधर्म्य; सारखेपणा.
वजन; टांगणी.

तुलसि (सी) (डालु [सि]) (सं) ना. — तुलस; वैजयंती;
सब्जा; वृंदा.

तुला (डाला) (सं) ना. — तुल रास; तोळा; वजन; तागडी;
समानता; सारखेपणा; छाटी.

तुलापात्र (डालापात्र) (सं.) — पारडें; परडी.

तुलाभार (डालाभार) (सं) ना. — व्यक्तीच्या वजनाइतकें
वस्तू वजन करून त्या वस्तूचें दान.

तुलि (डाली) (सं) ना. — समानता; तागडी; जोडीदार; छाटी.

तुल्य (डालु) (सं) वि. — तुलनीय; वजन करण्यायोग्य.
साम्य असलेला; समान.

तुवर (डालुवर) (क) धा. — तूर; कड्डकाढा; दाढी नसलेला;
चोरवाट; चोरखिडी.

तुवरि (रिके) (डालु [रि]) (क) ना. — तूर; सुवासिक माती;
'तोगरे' पहा.

तुष (डालु) (सं) ना. — भूस; कोंडा; कुडा; 'उमि' पहा.

तुषाग्नि (डालुग्नि) (सं) ना. — झगरा; कोंड्याचा अग्नि;
तुसाचा विस्तव.

तुषार (डालुगार) (सं) ना. — हिम; धुकें; फवारा; सुरभूर; थंडी.
— अद्रि (डालु) (सं) ना. — दाट धुकें; हिमपर्वत; हिमालय.

तुषित (डालुड) (सं) ना. — उपदेवता; देवगण.

तुषोदक (डालुदक) (सं) ना. — तांदळाचे धुवण.

तुष्ट (डालु) (सं) वि. — तुत; समाधानी; आनंदी; संतुष्ट.

तुष्टि (डालु) (सं) ना. — तृप्ति; संतोष; आनंद; समाधान.

— पडिसु (डालु) (क) धा. — तृप्ति होणें; समाधान पावणें.

तुस (डालु) (क) वि. — थोडें; स्वल्प; ईषत्.

तुहिन (डालुहिन) (सं) ना. — धुकें; हिम; शीत; थंड; चांदणें;
कापूर.

— कर (डालु) (सं) ना. — चंद्र.

— षोणीघ्न (डालुघ्न) (सं) ना. — हिमालय; दाट धुकें.

— दीधिति (डालुधिति) (सं) ना. — धुक्याच्या कांतीचा चंद्र.

तुळ (डालु) (सं) ना. — 'तुला' पहा.

तुळि (डालु) (क) धा. — तुडवणें; पायानें दाबणें; मागें सरणें;
पुढें येण्यासारखें न करणें; पुरणें; झाकणें; रेटणें 'अदुमु' पहा.

तुळिकळ (डालुळ) (क) वि. — कोमेजलेलें; वाळलेलें;
निस्तेज झालेलें.

तुळित (डालुड) (क) ना. — वाळवण; रेटारेटी; दडपण; धर्षण;
ढकळाढकली.

तुळिल् (डालुळ) (क) ना. — वंदना; नमस्कार; सेवा; दास्य;
पराक्रम; शौर्य.

— आळ (डालु) (क) ना. — वीर; शूर; कलि; वीर सैनिक.

— गेय (डालु) (क) धा. — नमस्कार करणें; वंदणें; सेवा करणें.

तुळिप (ह) (डालुड) ([ळ]) (क) धा. — लक्षाप्रहार; लाथाळी;
तुडवणूक.

तुळु (डालु) (क) ना. — तुळु भाषिकांचा प्रदेश.

तुळुव (डालुव) (क) ना. — तुळु देशवासी; तुळु नागरीक.

तुळु (ळुं) कु (डालु [ळुं] कु) (क) धा. — बाहेर फेकणें;
हलविणें; भिरकटणें; मरून वाहणें; उतू जाणें; पसरणें;
जोडीला येणें; समान होणें.

(क) ना. — उकळी; बुडबुडा; फेस; लाट.

— आडु (डालु) (क) धा. — फेकणें; बाहेर भिरकाटणें; उतू
जाणें; चढाई करणें.

— इसु (डालु) (क) धा. — उतू जाणें; फेकणें; उलूंगणें;
ढकलणें; शिंपणें; शिंपडणें; जमविणें; रेटणें; दडपणें.

तुळुगत्ति (डालुगत्ति) (क) ना. — विळी; कड्यार.

तुळुकु (डालुकु) (क) धा. — हिंदकळणें; डुचमळणें; गौरवानें
चढाई करणें; उतू जाणें; जमविणें; बाण मारणें; शोभणें.

तुळु (डालु) (क) धा. — लोळणें; खिदळणें; उडी मारणें;
आनंदानें नाचणें.

तू (डालु) (क) ना. — पिपाणीचा आवाज; तुतारीची ललकारी;
'थू:' असा तिरस्कारदर्शक शब्द.

तूक (डालुक) (क) ना. — ओझें; भार; वजन; गौरव; प्रतिष्ठा;
किंमत; अधिकार; घनता; योग्यता.

तूक (ग) डिके (डालुक [ग] डिके) (क) ना. — पेंग; पेंगूळ;
आळस; हेलकावा; झुकांडी; पेंगेचा झुकावा.

तूक (ग) डिसु (डालुक [ग] डिसु) (क) धा. — झोपणें; निजणें;
डोळे मिटणें; लोंवणें; हलणें; हेलकावे खाणें.

तूकिरि (डालुकिरि) (क) धा. — उडी मारणें; नाचणें; बागडणें.
(क) ना. — नाच; उडणें; बागडणें.

तूकु (डालुकु) (क) ना. — गुणविमर्श; 'तूक' पहा.

तुगितोनेदाडु (डालुगितोनेदाडु) (क) धा. — लोंवकळणें;
वारंवार झोले जाणें; मनाला येणें; मान डोलवणें; मान्य करणें;
प्रेम करणें.

तूगु (तूगु) (क) धा. - वजन करणें; मान्य करणें; विवेचिणें; लोंबत राहणें.

(क) ना. - हेलकावा; झोका; डोल; पाळण्याचा झोका.

—कट्टु, - हाकु (कट्टु, - हाकु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें.

तूगुकोळ (तूगुकोळ) (क) ना. - तराजूची दांडी; दांडी; कपडे बाळत घालण्याची आडवी काठी.

तूगुंजोडर (तूगुंजोडर) (क) ना. - टांगतां दिवा; लामण दिवा.

तूगुंदले } (तूगुंदले)

तूगुदले } (तूगुदले) (क) ना. - कंप पावणारे डोकें; पेंगणारें डोकें.

तूगु (गुं) दीविगे (तूगु [गुं] दीविगे) (क) ना. - 'तूगुंजोडर' पहा.

तूगु (गुं) देने (तूगु [गुं] देने) (क) ना. - हलणारें कणीस; लोंबी.

तूगु (गुं) दोट्टिल् (तूगु [गुं] दोट्टिल्) (क) ना. - हलता पाळणा; हुंदका; हिंदोळा.

तूगुमंच } (तूगुमंच) (क) ना. - हलता पलंग; झोपाळा;

तूगुमणि } (तूगुमणि)

तूगुय्यले (तूगुय्यले) (क) ना. - झोकाळा; झोपाळा; दोरीचा झोका; झुला.

तूकु (तूकु) (क) धा. - 'तूगु' पहा.

—आडु (आडु) (क) ना. - झुकांडी; पेंग; झोका; डुलकी.

—आडिसु (आडिसु) (क) धा. - पेंगणें; डुलकी घेणें.

तूण (तूण) (क) धा. - हिंसा प्रवृत्ति; आवेश; उद्रेक; तिरस्कार; त्वरा; मार्दव; दडपण; कळोळ.

—अंकोळ (अंकोळ) (क) धा. - आवेश येणें; उद्रेक येणें.

तूणि (णीर) (तूणि [णीर]) (सं) ना. - माता; शरधि.

तूतु (तूतु) (क) ना. - अभाव; उणीव; कलंक; रंध्र; छिद्र.

तून (तून) (क) ना. - खांब; बाळलेलें झाड; सोट; केळीचा उभा सोट.

तूंतु (तूंतु) (क) धा. - कोंबणें; ठेचून भरणें; खुपसणें; प्रवेशणें.

(क) ना. - भोंक; रंध्र; 'तू तू' असा आवाज.

तूपर (तूपर) (क) ना. - लहान लहान थेंब; पावसाची सुरभूर; 'तुंतुरू' पहा; दांडगाईं करणारा; पुण्ड.

तूपिडि (रि) } (तूपिडि [रि]) (क) धा. - फुरें करून थुंकणें;

तूपु } (तूपु) पिचकारी मारणें; खुळखुळून थुंकणें, ओकणें.

तूबर (तूबर) (क) धा. - नपूसक; बिनशिगाचा पोळ; दाढी नसलेला पुरुष.

तूबु (तूबु) (क) ना. - गाडीच्या चाकाचा तुंबा; बेंबी; तळ्याचें पाणी जाणारा पाट; 'गुंभ' पहा.

तूरल (लु) (तूरल [लु]) (क) अ. - वाऱ्यावर टाकून; आकाशांत फेकून.

(क) ना. - वियोग; विरह; अंतर.

तूरिसु (तूरिसु) (क) धा. - हलविणें; उडविणें; प्रवेश करविणें; आंत शिरणें; खाजवणें; ओरवडणें.

तूरु (तूरु) (क) धा. - धान्याला वारा देणें; रान उठवणें; शिकार उठविणें; ओवणें; कोंबणें; झडणें; टोचणें; ठिबकणें; पळून जाणें; प्रवेशणें.

—किडी (किडी) (क) ना. - ठिणगी; अग्निपात; अशनिपात.

—इके (इके) (क) ना. - वारवणी; पाखडण; भरारी.

तूर्ण (तूर्ण) (सं) अ. - शीघ्र; लागलीच; वेगानें; त्वरित.

(क) ना. त्वरा; (क) वि. वेग; उत्सुक; आतुर; गडबड्या; घाई करणारा.

—ऊदित (ऊदित) (सं) वि. - घाईनें बोललेलें; वेगानें बोललेलें.

तूर्य (तूर्य) (सं) ना. - तुतारी; तुर्यावस्था.

—त्रय (त्रय) (सं) ना. - नृत्य, गीत आणि वाद्य या तीनहींचा मेळ.

तूल (तूल) (सं) ना. - कापूस.

तूलक (तूलक) (सं) ना. - कापूस; आकश.

तूलि (लिके) (तूलि [लिके]) (सं) ना. - रंगाचा कुंचला; कलम; ब्रश.

तूलिके (का) (तूलिके [का]) (सं) ना. - चित्रकाराचें कलम; गादी; फुलवात; निखारे फिरवण्याची लोहाराची शलाका.

तूवर (तूवर) (क) ना. - कड्ड; तुरट; बिनशिगाचा बैल.

नपूसक 'तूवर' पहा.

तूणीर (तूणीर) (सं) अ. - मौनयुक्त; मुकाट्यानें; निमूटपणें.

तूणीक (तूणीक) (सं) वि. - मूक; नीरव; मुकाट.

तूणीरुत (तूणीरुत) (सं) ना. - मौन; मौनी; स्तब्धता; मुग्धता.

(सं) अ. - मुकाट्यानें; निःशब्दपणें; निमूटपणें.

तूळ (लु) (तूळ [लु]) (क) धा. - पुढें ढकलणें; गमणें; चालणें; जाणें; मार्गें लागणें; दूर पळविणें; नाश करणें; पाय मार्गें घेणें; 'तूळलु' पहा.

तूळ (ल) (तूळ [ल]) (क) वि. - स्थूल; जाड.

(क) ना. - उत्साह; आवेश.

तूळिके (तूळिके) (क) ना. - 'तूळिका' पहा.

तूळिसु (तूळिसु) (क) धा. - पुढे ढकलणें; पुढें चालविणें; 'तूळलु' पहा.

तल्लु (తల్లు) (क) धा. — मागें सरणें; हटविणें; संद करणें; गांठ सोडणें; फाडून जाणें.

तृ (తృ) (सं) ना. — तृषा; तहान; तोंडाची कोरड; दाह; दगा.

तृण (తృణ) (सं) ना. — गवत; दर्म.

— कुटि (కూటి) (सं) ना. — कुटीर; कोपी; खोपट; छप्पर.

— ग्राही (గ్రాహి) (सं) ना. — गवताचा गंज; दुग्धमणी; एक रत्न; अबररत्न; तैल्सफटिक; रालेचा दगाड; शिलाराळ.

— द्रुम (ద్రుమ) (सं) ना. — राळवृक्ष; ताल; नारळी; पोफळी.

— राज (రాజ) (सं) ना. — तालवृक्ष.

तृणकृतक (తృణकृतక) (सं) ना. — गवत कापण्याचे साधन; कोयती; विळा.

तृणध्वज (తృణధ్వజ) (सं) ना. — बांबू; चिवा; तालवृक्ष.

तृणपुरुष (తృణపुरुష) (सं) ना. — बांबू; बुजगावणी;

गवताची मनुष्याकृति.

तृणप्राय (తృణప్రాయ) (सं) वि. — कस्पटासमान; क्षुल्लक; क्षुद्र; अत्यल्प; तिरस्करणीय.

तृणसंग्रहणी (తృణసంగ్రహణి) (सं) ना. — मांगोरें; 'जंतुगुटी' पहा.

तृणीकृत (తృణీకృత) (सं) वि. तिरस्कृत; कस्पटाप्रमाणें लेखलेला.

तृतीय (తృతీయ) (सं) वि. — तिसरें; तृतीयांश; चुना.

तृतीया (తృతీయా) (सं) ना. — तिसरी तिथी; तिसरी विभक्ती.

तृप्त (తృప్త) (सं) वि. — समाधान झालेला; संतुष्ट; पूर्णेंछ; आशापूरित.

तृप्ति (తృప్తి) (सं) ना. — संतोष; समाधान; शांति; मनसुराद.

— पडिसु (పడిసు) (क) धा. — शांति होणें; समाधान पावणें; मनसुराद होणें.

तृषित (తృషిత) (सं) वि. — तहानलेला; तोंडाला कोरड पडलेला; इच्छुक.

तृषे (తృషే) (सं) ना. — 'तृट्' पहा.

तृष्णक (తృష్ణక) (सं) वि. — आतुर; लालसित; तोंडाला कोरड पडलेला.

तृष्णा (తృష్ణ) (सं) ना. — आशा; इच्छा; अभिलाषा; आतुरता; तहान; तोंडकोरड.

तेकने (తేకనె) (क) अ. — अतिशयत्वानें; घट्ट; पटकन; अनपेक्षित; एकदम; अचानक.

तेकु (తేకు) (क) ना. — पशुप्रमाणें चाटणें; तरंगणें; तारणें; मूर्च्छित होणें; दिंभूद होणें; घाबरविणें.

तेक्रे (తేక్రె) (क) ना. आलिंगन; मिठी; पाठीवरील केस; सुरळी; सापाचें वेटोळें; 'तळके' पहा; 'इरिके' पहा.

— कटू (కట్టు) (क) धा. — आलिंगणें; कवटाळणें; कवळणें विळखा घालणें; मिठी मारणें.

— केडिसु (కేడిసు) (क) धा. — पगळणें; विलरणें; गोंधळ माजवणें.

— परि (పరి) (क) धा. — आलिंगणें; मिठी सोडवणें.

— (ह) परिगे (ప [ఁ]రిగె) (क) ना. — ढालाईत सैन्य; ढालधारी; अनेक ढाली.

तेगळ (తేగళ) (क) ना. — खांदा; हातोप्याचा वरचा भाग; 'जंगुडि' पहा.

तेगळे (తేగళే) (क) ना. — छाती; ऊर; हृदय; मस्ती; मद.

तेगसु (తేగసు) (क) धा. — काढविणें; हटणें; मागें रेटणें; ढकलणें; दूर नेणें; वाहेर ओढणें; दरवाजा उघडणें; सोलणें; टरफल काढणें.

तेगट्टु (తేగట్టు) (क) ना. — विकास; धारणा.

तेगळ (తేగళ) (क) धा. — निंदणें; शिवी देणें; दोष लावणें; पाणउतारा करणें; घासणें.

(क) ना. — निंदा; शिवीगाळ; दूषण.

— के (కే) (क) ना. — निंदा; दोष; शिवीगाळ.

तेगिसु (తేగిసు) (क) धा. — 'तेगसु' पहा. दमणें; दमविणें; संपणें; संपविणें; नाहीसे करणें.

तेगे (తేగె) (क) धा. — आपल्याकडे ओढणें; आकर्षणें; काढून देणें; वाहून नेणें; ओढून घेणें; चोरणें; नाहीसे करणें; धरणें; उलटणें; मालवणें; दिवा फुंकणें; बाण ओढणें; उचलणें; मागें खेचणें; मिळवणें; उघडणें; हातीं घेणें; आरंभणें; पायानें उकारणें; जीवन कंठणें; उपयोग करणें; चित्र काढणें; नेमणें; कशीदा काढणें; देवी काढणें; विचार करणें; प्रतिनिधित्व करणें; कमी करणें; दृष्टिआड करणें; मागें पाऊल घेणें; निर्मूलन करणें; तासणें; रंधा मारणें; घासणें; पळणें.

(क) ना. हाकलपट्टी; निर्मूलन; निर्दालन.

तेगेनेरे (తేగెనెరె) (क) धा. — पूर्णपणें ओढणें; पूर्ण फाडणें.

तेगेयिसु (తేగెయిసు) (क) धा. — 'तेगसु' पहा.

तेंक (కణ) } (तेंक [तेंक]) (क) ना. — दक्षिणदिशा.

तेंकळ (తణ్) } (तेंकळ [तेंकळ])

— पक्क, — (वंक) (పక్క, [వంక]) (क) ना. — दक्षिणभाग; उजवी बाजू; शेजारबाजू.

तेंकु (తేకు) (क) धा. — पोहणें; तरंगणें; मूर्च्छित होणें.

(क) ना. — दक्षिण दिशा.

तेंगळे (తేగళే) (सं) ना. — विशिष्टाद्वैती; रामानुज पंथी; त्रिपुंड्राखाली अडवी रेघ लावणारे.

तेंगु (తేగు) (क) ना. — नारळाचें झाड.

(क) धा. — पक्षाचें उतरून बसणें; 'दिगिसु' पहा.

तेंगुह (तेंगुह) (क) धा. - पक्षाचें उतरणें; पक्षाचे बसणें.

तेजिसु (तेजिसु) (क) धा. - त्याग करणें; सोडणें.

तेट्टु (तेट्टु) (तेट्टु [तेट्टु]) (क) धा. - उमलणें; पूर्ण उघडणें; कान देणें; लक्ष लावून ऐकणें.

तेणरु (तेणरु) (क) धा. - अस्वस्थतेचा आवाज काढणें; कण्हणें; इवळणें; 'मुल्लुकु' पहा.

तेट्टु (तेट्टु) (क) धा. - पाखडणें; ओसडणें; धान्य स्वच्छ करणें.

तेत्तवणें (तेट्टुवळ) (क) ना. - संबंध; साथ; जोडणी; योजना; रचना.

तेत्तिग (तेट्टुग) (क) ना. - सेवक; दास; संबंधी; स्नेही; मित्र.

तेत्तिसु (तेट्टुसु) (क) धा. - जवळ आणणें; खुपसणें; कोंदणांत घालणें; रस्ता श्रृंगारणें; नाकात दागिना घालणें; टोचणें; ओवणें; दोरीला बाण लावणें; प्रवेशणें; आंत शिरणें; 'केंवणिसु' पहा.

तेत्तीसु (तेट्टुसु) (अ-दे) ना. - तेत्तीस; तेहत्तीस.

तेत्तु (तेट्टु) (क) धा. - पीळ घालणें; जोडणें; वळणें; संबंध येणें; जमवून घेणें; स्नेह करणें.

(क) अ. - देऊन; दंड सहन करून.

तेने (तेने) (क) ना. - धान्याचें कणीस; किनाऱ्याचा बुरुज; शिखर; प्रासादाग्र; कपिशिर्ष; केवड्याचें कणीस.

तेप्प (तेप्पु) (क) ना. - नाव; होडी; प्लव; सांगड; उकीरडा; वाहात आलेला केरकचरा; 'हरिगोलु' पहा.

तेप्पगे (ने) (तेप्पुग [ने]) (क) अ. - सुकाऱ्यानें; मौनपूर्वक; सुखानें; चांगुलपणें; शांततेनें; थांबून; सुस्कारा सोडून.

तेप्पर (रु) (तेप्पु [रु]) (क) धा. - चेतविणें; जागृत तेप्परिसु (तेप्पुसु) करणें; जागे होणें; थापटणें; पीळ देणें; निवणें; अंगावरून हात फिरवणें; शुद्धीवर येणें; सावध होणें.

तेट्टु (तेट्टु) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; भरभराट होणें; चकाकणें.

तेमर (तेमरु) (क) धा. - घासणें; तासणें; लेपणें; तिबणें; नाश होणें; नासणें.

तेमळ (तेमळ) (क) धा. - वर उचलून बांधणें; 'तेरळ (लु)'; पहा.

तेमळट्टु (तेमळट्टु) (क) धा. - एकत्रित करणें; रास घालणें; संग्रह करणें.

(क) अ. - 'येरुगट्टि' पहा. ताणून बांधून; घट्ट गांठून.

तेनेल्ल (रु) (तेनेल्ल [रु]) (क) ना. - दक्षिणानिल; मंद वारा; थंड हवा.

तेय्य (तेय्य) (क) ना. - विश्राम; मध्यंतर; विलंब; उशीर.

तेय्यु (य्यु) (तेय्यु [य्यु]) (क) धा. - घासणें; घर्षण करणें; देह झिजविणें; थकविणें; कष्ट घेणें. 'तीडु' पहा.

तेर (तेर) (क) ना. - रीति; क्रम; विश्रांति; अवकाश; मध्यंतर; वर मजुरी; हुंडा; कन्याशुल्क; उतरंड; मार्ग.

तेरट्टु (तेरट्टु) (क) धा. - घासून गोल करणें; सुरळीत करणें; जमविणें; जोडणें.

तेरट्टु (तेरट्टु) (क) ना. - बधुवरांचा पोषाख; अस्तनी.

तेरपु (वु), (हु) (तेरपु [वु]) (क) ना. - उघाड; विश्रांति; अवकाश; मार्ग.

तेरवु (तेरवु) (क) ना. - हुडा; दान. 'तेर' पहा.

तेरंबोळे (तेरंबोळे) (क) धा. - झगझगणें; चकाकणें; झळकणें; प्रकाशणें.

तेरळ (लु) (तेरळ [लु]) (क) धा. - सरणें; हलणें; हलविणें; जाणें; कापणें; थरथरणें; सुरळी होणें; चुरगळणें; सुदा होणें.

तेरळिके (ळके) (तेरळिके [ळके]) (क) ना. - झोका; उन्नति; भरभराट; अभिवृद्धि; संचलन; दीग; श्रेणी; उतरंड.

तेरळु (तेरळु) (क) धा. - पळविणें; पाठविणें; मार्ग रेटणें; भरणें; खुपसणें; एकत्र करणें; गुंडाळणें.

तेरळे (तेरळे) (क) ना. - लाड; गुंडा; गुंडी; मूद.

—तेरळ (ळके) (क) ना. - रेशीम किडा.

तेरिगे (तेरिगे) (क) ना. - खंडणी; कर; ज्योतिष शास्त्रातील चार महिन्याचा अवधि; दानाची रक्कम.

तेरु (तेरु) (क) धा. - पैसे देणें; बलिदान करणें; उकरणें; खणणें; अर्पणें; पोहचविणें; परतफेड करणें.

—तेरु (तेरु) (क) ना. - दान; बलिदान; समर्पण.

तेरे (तेरे) (क) धा. - उघडणें; मुस्कट काढणें; उमलणें; गाठ सोडणें; लाट येणें; दृष्टिआड होणें; विसरणें; उघडकीस आणणें (क) ना. - मुस्कट; पडदा; तरंग; भंग; तोंडावरील सुरकुती; कलंक; डाग.

—तेय्यु (तेय्यु) (क) धा. - झाकणें; झाकण घालणें.

—पोयल्लु (पोयल्लु) (क) ना. - तरंगभंग; तरंगाघात; लाटांचा मार.

तेकें (तेकें) (क) ना. - परंपरा, 'तेकें' पहा.

तेप (प) र (तेप [प]) (क) धा. - मूर्च्छा उतरणें; मानावर येणें; शुद्धीवर येणें.

तेपु (तेपु) (क) ना. - विश्रांति; अवकाश; मध्यंतर; अंतर.

तेलु (लु) गु (तेलु [लु]) (क) ना. - तेलगु भाषिक.

तेल्लु (लु) (तेल्लु [लु]) (क) ना. - पोषाख; पारितोषिक.

देणगी; बहुमान; संभावना. वऱ्हाड; वरात; 'निम्बण' पहा.

तेल्लुसु (य्यु) (तेल्लुसु [य्यु]) (क) धा. - जाड होणें; दाट होणें; मंद होणें; बलिष्ठ होणें; अधिक होणें.

तेवडे (तेवडे) (क) ना. - बांध; उंचावरील जमीन.
 तेजःपुंज (तेजःपुंज) (सं) ना. - तेजोराशी; कांतिकंद.
 तेजन (तेजःपुंज) (सं) ना. - प्रकाश; ओप; झिलई; स्वच्छता;
 चिवा; बांबू.
 तेजोनिधी (तेजोनिधी) (सं) ना. - तेजाकर; सूर्य, तेजःपुंजता;
 कीर्तिशाली.
 तेजःपिंड (तेजःपिंड) (सं) ना. - सूर्य; कांतिमान.
 तेजस्सु (तेजस्सु) (सं) ना. - तेज; प्रकाश;
 तेजस्वि (स्विन्) (तेजस्वि [स्विन्]) (सं) वि. - चकाकी
 असणारा; कीर्तिशाली; प्रकाशमान, सत्त्वशाली; चकाकणारा.
 तेजि (तेजि) (सं) ना. - घोडा; अरबी घोडा; वेगवान; भाववाद.
 (सं) वि. - तीक्ष्ण; चपळ; तीव्र.
 तेजित (तेजित) (सं) वि. - धार लावलेले; पाजळलेले; पाणी;
 दिलेले; कीर्तिमान.
 तजोमय (तेजोमय) (सं) ना. - प्रकाशस्वरूप;
 अतिप्रकाश; सूर्य.
 तेजोमूर्ति (तेजोमूर्ति) (सं) ना. - सूर्य; तेजोरूप.
 तेति (तेति) (क) वि. - परिशुद्ध; निष्कलंक; स्वच्छ.
 तेनतेन (तेनतेन) (सं) अ. - वारंवार; पुनःपुनः; त्या त्या
 वेळी; क्रमाने; अनुक्रमे.
 तेनजात (तेनजात) (सं) ना. - गोलक; लहानपणी झालेले
 मूल; कुंड.
 तेपे (तेपे) (क) ना. - ठिगळ; तुकडेजोड; दुशी.
 तेम (मन) (तेम [मन]) (क) ना. - हिरवेपण; कच्चेपणा;
 ओलेपणा; धुकें.
 तेमान (तेमान) (क) ना. - झीज; आळस; कंटाळा;
 पीछेहाट; विलंब; चुकारतडपणा; परोपजीवी; धर्षणोपन्न झीज
 तेय (यु) (तेय [यु]) (क) धा. - दळणें; खलणें;
 तेयिसु (तेयिसु) वाटणें; उगाळणें; घासणें.
 तेर (तेर) (तेर [रु]) (क) ना. - रथ; गाडी.
 तेरसु (रेसु) (तेरसु [रुसु]) (क) धा. - एकत्रित होणें;
 एकत्र होणें; एकत्रणें; पाय मार्गे घेणें; अयशस्वी होणें.
 तेरस (तेरस) (क) ना. - त्रयोदशी; तेरसी.
 तेरसि (तेरसि) (क) ना. - त्रयोदशी; तेरावी तिथी.
 तेरिसु (तेरिसु) (क) धा. - शेवट करणें; तडीला जाणें; टोक
 गांठणें; संपविणें.
 तेरु (तेरु) (क) धा. - अंताला पोचणें; शेवटाला जाणें;
 परीक्षा उतरणें; इच्छित मिळणें.
 (क) ना. - रथ; गाडी; स्पंदन; शतांग.
 —कडे (कडे) (क) ना. - जय; सुटका; ध्येयपूर्ति.
 —तेगे (तेगे) (क) धा. - रथ ओढणें; रथ चालवणें;

तेल् (लु) (तेल् [लु]) (क) धा. - पाण्यावर हेलकावणें;
 तरणें; तरंगणें; पोहणें; सैल होणें; मूळित होणें; घसरणें;
 मागे हटणें; खाली जाणें; दिडमूढ होणें; खाली वेष्टुद्ध होणें.
 —कटु (कटु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें.
 तेल् (लु) वे (तेल् [लु] वे) (क) ना. - शिकें; शिकाळें.
 तेलिसु (तेलिसु) (क) धा. - 'तेल्' पहा.
 तेव (वन) (तु) (तेव [वन] तु) (क) ना. - 'तेम' पहा.
 तेवुळि (तेवुळि) (क) ना. - केस गळण्याचा रोग; केसाची
 गळती; टक्कलपडी.
 तेल (तेल्) (क) ना. - विंचु; वृश्चिक.
 तेलिद (तेलिद) (क) वि. - विश्वासाहं; विश्वासपात्र; श्रद्धेय;
 विश्वस्त.
 तेळदेर (तेळदेर) (क) ना. - भैरव; वृश्चिक वाहन.
 तेजस (तेजस) (सं) वि. - तेजःपुंज; कांतिमान; चकाकणारा.
 तेतिक्ष (तेतिक्ष) (सं) वि. - सहनशील; शांत; शांतिमय.
 तैत्तिरीय (तेतिरीय) (सं) ना. - कृष्णयजुर्वेदी; तैत्तिरीय
 ब्राह्मण; एक उपनिषद्.
 तैनाति (तेनाति) (अ. दे) ना. - जवळ असणारा सेवक;
 दास; फौज ठेवण्याची एक इंग्रजी पद्धति.
 तै (दै) य (तेय [दैय]) (क) ना. - दैत्य; राक्षस; भूत.
 तैल (तेल) (स) ना. - तेल; स्नेह; गळित धान्यरस.
 तैलकार (गार) (तेलकार [गार]) (सं) ना. - तेली;
 तैलक (तेलक) (सं) तेल काढणारा.
 तैलपणि (तेलपणि) (सं) ना. - रक्तचंदन.
 तैलफल (तेलफल) (सं) ना. - हिंग. 'इंगु' पहा.
 तैक्कु (तेक्कु) (क) ना. - टरफल; कोडा; एक प्रकारचे
 लोणचे; साल.
 तोगरु (तेगरु) (क) ना. - लालरंग; तरधान्य.
 तोगल् (लु) (तेगल् [लु]) (क) ना. - चामडें; कातडें;
 'तोगल' पहा.
 तोगलकि (तेगलकि) (क) ना. - वावुळ.
 तोगलवावलि (तेगलवावलि) (क) ना. - वावुळ.
 तोल्वावलि (तेल्वावलि) (क) ना. - वावुळ.
 तोगे (तेगे) (क) ना. - वरण; बिन तिखटाची आमटी;
 सपक सार.
 तोंकु (तेकु) (क) धा. - वापरणें; लोंबत ठेवणें;
 टांगणें; वाकणें.
 तोंगळ (तेगळ) (क) ना. - गुच्छ; तुरा; गेंद; टपोर फूल.
 —कुरळ (कुरळ) (क) ना. - दाट काळेकेस; कुंचला.
 —परजि (परजि) (क) ना. - शस्त्रागार; हत्यारखाना;
 खज्जागार.

तोंगले (डोंगलें) (क) ना. — कडदोडा; कटिसूत्र; गोफ; वेराज; संघटना.

तोंगु (डोंगु) (क) धा. — विणणें; लोंबत ठेवणें; तोल जाणें; तुडुवणें.

तोंगे (डोंगें) (क) ना. — गुच्छ; कुंचला; फांदी; शाखा; 'तोंगल' पहा.

तोडकु (डोंडकु) (क) धा. — थेंबणें; ठिबकणें; टपटप गळणें; पाझरणें.

(क) ना. — थेंब; बिंदु; ठिपका; गळती.

—इकु (अकु) (क) धा. — ठिबकणें; थेंब थेंब गळणें.

तोड्णे (ने) (डोंड्णे) (लें) (क) अ. — लौकर; लागलीच; झटकन.

तोड्णे (डोंड्णे) (क) ना. — हौद; पाण्याची टाकी; 'कोळायि' पहा; घराचें अंगण.

तोड्लि (लु) (डोंड्लि) (लु) (क) ना. — पाळणा; झोळी; नदीचें पात्र.

तोड्डु (डोंड्डु) (क) अ. — धारण करून; जुंप्न; आरंभून; आलिंगून.

(क) ना. — थेंब; बोट; अंगुलि; तिलक; घट्टा; पान फळांचा बहर; स्तनाचें बोंड; स्तनाची उभारी; 'चूचुक' पहा.

—इक्कु, —इडु (अकु, अडु) (क) धा. — थेंबाथेंबानें गळणें; ठिबकणें.

तोड्णे (डोंड्णे) (क) ना. — मधाचे मोकळें पोळें; मोहोळ; नारळाची शेंडी.

तोड (डोंड) (क) ना. — वापरण्याचे कपडे; अलंकार; अलंकरण; लेपन.

—अंकडु (अंकडु) (क) धा. — शृंगारणें; अलंकारणें; सजवणें; नटविणें.

—परिके (अंक) (क) ना. — शृंगार; शोभा; सजावट; आरास.

—ब्रेळगु (अंकगु) (क) ना. — अलंकाराची आभा; शृंगार; सौंदर्य.

तोडकलु (डोंडकलु) (क) ना. — भांडण; तंटा; गुंतप; गोता; अटक.

तोडकिसु (डोंडकिसु) (क) धा. — जुळवणें; गुंतवणें; कामाला जुंणें; घालणें; घालविणें; पोहोचविणें.

तोड (डं) कु (डोंड [डं] कु) (असु) (क) धा. — गांठी गांठी होणें; पकडला जाणें; वश होणें; अडचणींत येणें; भांडण काढणें; मागें घेणें; विपर्यास करणें; आरंभणें.

(क) ना. — अडचण; अटकाव; पीछेहाट; आरोप; संकट; एकी; कळवळ; वाचरेपणा.

—इसु (असु) (क) धा. — गुंतणें; अडकून पडणें; खुपसणें; अडकविणें.

तोडगु (डोंडगु) (क) धा. — आरंभणें; सुरू करणें; चालू करणें.

—इसु (असु) (क) धा. — कामाला लावणें; काम देणें; काम हातीं घेणें.

—ह (ळ) (क) ना. — गुंतण; गोवणूक; गोवा.

तोडचु (चु) (डोंडचु [डं] चु) (क) धा. — बाण लावणें; बाण जोडणें; बांधणें; आंत घेणें.

तोड (डं) वे (डोंड [डं] वे) (क) ना. — 'तोंगल' पहा.

तोडमे (मे) (डोंडमे [मे] कु) (क) ना. — दिंडीदरवाजा; खिंड.

तोडर (र) (डोंडर [र] कु) (क) धा. — समावेश करणें; एकवटणें; जुळते होणें; बंधनांत पडणें; वेढणें; जोडीदार होणें; निराकरण करणें; प्रवेशणें; भेटणें; दिसणें; अडकणें; अटक होणें.

(क) ना. — निराकरण; मिश्रण; साम्य; बंधन; विक्री; संबंध; गंडा; मानाची कंठी.

तोडरिसु (डोंडरिसु) (क) धा. — 'तोडचु' पहा. जोडणें; गुंतवणें; उगवणें; बंधन पावणें; आपलेसैं करणें.

तोड (डु) वु (डोंड [डु] वु) (क) ना. — पोषाख; कपडे; आभरण; बिरुदावलि; तळ; बूड; आरंभ.

तोडह (डोंडह) (क) ना. — लेपन; मर्दन; रंधणें; तासणी.

तोडहु (डोंडहु) (क) धा. — वेढणें; वेढा घालणें; 'तोडर' पहा.

(क) ना. — समावेश; साम्य; आभरण.

तोडिगे (डोंडिगे) (क) ना. — पोषाख; कपडे; अलंकार.

तोडिसु (डोंडिसु) (क) धा. — धारण करणें; शरसंधान करणें; शृंगार करणें; सामावून घेणें; जमविणें.

तोडु (डोंडु) (क) धा. — 'तुडु' पहा.

तोडुगे (डोंडुगे) (क) धा. — 'तुडु' पहा.

तोडुह (डोंडुह) (क) ना. — आभरण; कपडे; पोषाख; शृंगार; शोभा; सजावट.

तोडे (डोंडे) (क) धा. — लेपणें; घासणें; लावणें; लपविणें.

(क) ना. — मांडी; अंक

—इसु (असु) (क) धा. — लेपणें; लावणें.

—ह (ळ) (क) ना. — लेप; गिलावा 'तोडह' पहा.

तोणचि (से) (डोंणचि [से] कु) (क) ना. — गोचीड; गोमाशी.

तोणे (डोंणे) (क) धा. — शिरणें; साम्य पावणें; समीप येणें.

(क) ना. — समानता; साम्य; जोड; 'अणे' पहा.

तोंड (डोंड) (क) ना. — दास; सेवक; अंतेवासी.

तोंडिंग (तोंड०ड०ग) (क) गोम; झुरळ; मुखलोमी.

तोंडिंग (तोंड०ड०ग) (क) ना. — एक पक्षी.

तोंडिल् (लु) (तोंड०ड०ल् [लु]) (क) ना. — पुष्पगुच्छ; तुरा; फुलगोटा; फुलांचा पोशाख.

तोंडि (ड) ल (तोंड०डि [ड] ल) (क) ना. — डोक्यांतील मोत्याचा दागिना; बिंदी बिजवरा; गुच्छ; तुरा.

तोंडु (तोंड०डु) (क) धा. — वर्णन करणे; वाखाणणे; स्तवन करणे; खुशामत करणे.

(क) ना. — वाचाळता; पोपटपंची; पुंडाई;

उद्धटपणा; मदांभता; स्वैरवृत्ती; असंस्कृत वर्तन; अविवेक; दुष्टपणा; असभ्याचार.

—कडे (कडे) (क) धा. — अर्थहीन बडबडणे; पोपटपंची करणे.

—तन (डन) (क) ना. — पुंडाई; स्वैराचार.

—तोंळसु तोंडु (तोंड०सु तोंड०डु) (क) ना. — उद्धटपणा; मोंडपणा; क्रौर्य; दुष्टावा.

—दन (डन) (क) ना. — मारकट जनावर.

—मुंडे (मुंडे) (क) ना. — स्वैरिणी; विलासिनी.

तोंडे (ण्णे) (तोंड०डे [ण्णे]) (क) ना. — सरडा; उसाचे बाडे; तोंडलीचा वेल; एक वनस्पति.

तोत्तळ (तोंड०त्तळ) (क) ना. — तुडवणूक; तुडवण.

—तुळि (डुं) (क) धा. — ठेचणे; अस्ताव्यस्त तुडवणे.

तोत्तु (ळु) (तोंड०त्तु [ळु]) (क) ना. — दासी; सेविका; शेतकरीण; विधवा; कसबिणी; देवदासी; घास; दास्य.

—केलसु (कैलसु) (क) ना. — सेवा.

तोत्तिनमग (ळ) (तोंड०त्तिनमग [ळ]) (क) ना. — शिंदळीचा; रांडलेक; ठेवलेल्या बाईची संतती; दासीपुत्र.

तोत्तिर (तोंड०त्तिर) (क) ना. — 'तोत्तु'चे बहुवचन; दासीवृंद.

तोदल् (ळ) (लु) (तोंड०दल् [ळ] लु) (क) धा. — तोतरे बोलणे; उचकी येणे; लुडवे बोलणे; 'उगु' पहा.

(क) ना. — उचकी; अस्पष्ट भाषा; बोबडे बोल.

—आडु (अडु) (क) धा. — खोटें बोलणे; उचकी येणे.

—इसु (असु) (क) धा. — अस्पष्ट उच्चारणे; बोलतांना अडखळणे.

—नुडि, मातु (नुडि, मातु) (क) ना. — बोबडे बोल; बाळबोली; तोतरी भाषा.

तोने (तोंड०ने) (क) धा. — लोंबणे; टांगणे; ढेलकावे खाणे; उगवणे; रुजणे.

तोंतु (तोंड०तु) (क) धा. — वेदा घालणे; प्रदक्षिणा घालणे; किल्ली देणे; मुस्कट घेणे; अडकून पडणे; चढणे; तंटा लावणे.

तोंदरे (तोंड०दरे) (क) ना. — उपद्रव; पीडा; त्रास; अडचण; वक्रता; टंचाई; वाण.

तोन्नु (तोंड०न्नु) (क) ना. — पांढरें कोड; चर्मरोग.

तोप्पने (तोंड०प्पने) (क) अ. — टप्पिशी; एकदम; लागलीच; संपूर्णपणे.

तोप्पल (लु) (तोंड०प्पल [लु]) (क) ना. — पालपाचोळा; निरुपयोगी वस्तु; डोंगर उतरणीचा प्रदेश; डोंगरउतरण.

तोप्पे (तोंड०प्पे) (क) ना. — शेणाचा थापा; शेणाचा ढीग; पो.

तोम् (तोंड०म्) (क) ना. — 'तोंबतु' शब्दाचे समासातील रूप; आरंभिक; पूर्वीचा; मूळ; प्राचीन.

तोंबार (तोंड०बार) (क) ना. — रास; ढीग; धान्याची रास.

तोंबे (तोंड०बे) (क) ना. — कांति; चकाकी; समूह; ढीग; श्रेणी; रास; कणीस; हारा; पेटारा.

तोय (य्यु) (तोंड०य्यु [य्यु]) (क) धा. — मिजणे; मिजविणे; ओलावणे; मिजत घालणे.

—इसु (असु) (क) ना. — मिजविणे; ओले करणे.

तोरळे (तोंड०रळे) (क) ना. — गुस्मरोग; प्लीहा; पाणथरी.

तोरित (तोंड०रित) (क) ना. त्वरित; शीघ्र; लौकर.

तोरे (तोंड०रे) (क) धा. — स्तनांत दूध भरणे; पान्हा येणे; पिकणे; सोडणे; विसर्जणे; त्यागणे; टाकणे; नाकारणे.

(क.) ना. तीव्रता; वेग; गुहा; बीळ; ओढा; झरा.

—कणगिले (कणगिले) (क) ना. — कण्हेरीची एक जात.

—आणम (अणम) (क) ना. — समुद्र.

—बेंटे (बेंटे) (क) धा. — मासे पकडणे.

तोरेय (तोंड०रेय) (क) ना. — नावाडी; कोळी; जाळे टाकणारा; गवंडी.

तोलगु (लंगु) (तोंड०लंगु [लंगु]) (क) धा. — सोडून जाणे; अलग होणे; निवारण होणे; त्याग करणे.

—इसु (असु) (क) धा. — निवारणे; दूर सारणे; टकलणे.

तोलि (तोंड०लि) (क) ना. — भोक; छिद्र; रंध्र; लाकडाचे यज्ञ पात्र.

तोले (तोंड०ले) (क) ना. तुळई; बहाल; तागडी; समानता; योग्यता; गौरव; कीर्ति; तूळरास; एक तोळा; कृशता; स्त्रियाचें वस्त्र.

—तुंडु (तुंडु) (क) ना. — लडपणा; पोपसेपणा.

तोवरि (तोंड०वरि) (क) ना. — तूर; गव्हाची खीर; हुग्गी.

तोवरु (तोंड०वरु) (क) ना. — अर्क; कषाय; काढा; उग्रवास; दर्प; कडवटपणा; कडसर चव.

तोवल् (तोंड०वल्) (क) ना. — कातडे; चामडे; पालवी; कोवळे पान; बोबडे बोल; प्रमाद.

—इडु (अडु) (क) धा. — पालवी फुटणे; कोंब येणे; कोवळी पाने येणे.

तोवे (वे) (तोंड०वे [वे]) (क) ना. — 'तोरो' पहा.

तोंळगु (तोंड०ळगु) (क) धा. — चकाकणे; प्रकाशणे; झळकणे; प्रगट होणे.

(क) ना. कांती, प्रकाश, झळक.
 तोळचि (चे) (डोळ्ळ [ळ]) (क) ना. 'तुलसि' पहा.
 तोळप (डोळ्ळ) (क) वि. चकाकणारे; लकाकणारे; कांतिमान.
 तोळपु (डोळ्ळ) (क) ना. प्रकाश; कांती; शोभा; लकाकी;
 ओप; झिळई.
 तोळळ (ळ) (डोळ्ळ [ळ]) (क) धा. फिरणें; कष्ट करणें;
 —आट (ळ) (क) ना. फिरती; भ्रमण; भटकती; भोवाडा;
 फेरा; गिरकी; आपत्ति; कळकळ; 'तळण' पहा.
 तोळलि (डोळ्ळ) (क) अ. भ्रमण करून; गिरकी घेऊन;
 फिरून सवरून; कष्ट सहन करून.
 (क) ना. प्रदक्षिणा; आंदोलन; घाबरेपणा; भय.
 —बळलि (ळ) (क) अ. प्रवास करून; कष्ट करून; हिंसा
 करून.
 तोळवु (हु) (डोळ्ळ [ळ]) (क) ना. प्रकाश; कांति; चकाकी;
 ओप.
 तोळसु (डोळ्ळ) (क) धा. कांडणें; पाठीवर थाप मारणें; ठोसा
 देणें; भांडण होणें; स्वच्छ करणें.
 (क) ना. अडचण; हरकत; अडसर; शिळक; प्राप्ति; लाभ;
 भेट; मळमळ; संकट.
 —अळ (ळ) (क) ना. झोडपलेले धान्य; कांडण;
 तोळसु (डोळ्ळ) (क) धा. गुंडाळणें; फिरवणें; नांव वळवणें;
 (क) ना. गुंडाळी; फिरवण; परतवणी; डोळ्याची चाळवणी;
 बुबुळ गारागारविणें; कर्मविपाक.
 तोळे (डोळ्ळ) (क) धा. —स्वच्छ करणें; धुणें; घाण काढणें;
 भोक पाडणें; 'कर्चु' पहा.
 (क) ना. —भोक; छिद्र; फळाची पाकळी—फोड;
 फळ; विवरण; 'ईळे' पहा.
 तोळतळ (डोळ्ळ) (क) अ. —'तोत्तळ' पहा.
 तोळतु (डोळ्ळ) (क) ना. —'तोतु' पहा.
 तोळतुलि (डोळ्ळ) (क) धा. —मनसोक्त तुडवणें;
 (क) ना. —कोमेजणी; चुराडा; चुरगळा; ठेवणी;
 ठेचा; कुट्टा; बोटा.
 तोळपुट्ट (डोळ्ळ) (क) ना. —दासीपुत्र; लेकावळा;
 रांडलेक;
 तोळळे (डोळ्ळ) (क) ना. —पोकळपणा; छिद्रान्वितता; उणीव;
 अडचण; 'टोळू' पहा.
 तों (डोळ्ळ) (क) धा. —विश्वणें; ओले करणें; लोंबकळत ठेवणें;
 मिजून चिंब होणें.
 —माले (डोळ्ळ) (क) ना. —झोपाळा; पाळणा; जो जो.
 तोंक (डोळ्ळ) मूल; बाळ; संतती; वंश; पुत्र.
 तोंकक (डोळ्ळ) (सं) ना. —चातक; पावशा; पेटेंपहा.

तों (तों) कु (डोळ्ळ [डोळ्ळ] क) (क) धा. —विलंब लावणें;
 टिकणें; सहन करणें; उचकी येणें; मारणें; हिस्कावणें; पाणी
 ओतणें; 'तागु' पहा.
 तोंकुलि (डोळ्ळ) (क) ना. —बुडवणूक; निमंत्रण; हाक;
 कातडकमावणी; मिजवण.
 तोंके (डोळ्ळ) (क) ना. —लोंबती वस्तु; शेंपूट; मोरपिसारा;
 लेकुरवाळी स्त्री; लोंबता अलंकार.
 तोंचु (डोळ्ळ) (क) धा. —पटणें; समजूत येणें; दिसून येणें;
 सुचणें; दिसणें.
 —इके (डोळ्ळ) (क) ना. —समजूत; सुचणूक; गणना; मोजणी;
 मोजदाद.
 तोंजे (डोळ्ळ) (क) ना. —रीति; वर्तन; नीति.
 तोंटवळ (वाळ) (डोळ्ळ [ळ]) (क) ना. —मळेकरी;
 बागवान; शेतकरी.
 तोंटि (डोळ्ळ) (क) ना. —गपागप खाणें; मटकावणी; हातघाई;
 भांडण; झोंबाझोंबी; खेडवळ मजूर; झाडवाला; तोडगा; युक्ति.
 —गेय (डोळ्ळ) (क) धा. —हातघाईवर येणें; तोडगा शोवणें;
 युक्ति योजणें.
 —गार (गार) (क) वि. —भांडखोर; तंटलबाज; तंटेखोर;
 युक्तिवान.
 तोड (डोळ्ळ) (क) ना. —निलगिरी कडील आदिवासी; एक
 लोकसमाज; पांढरे उंदीर; घूस.
 तोडन (डोळ्ळ) (सं) ना. —विभाजन; फाडाफाड; मोडतोड;
 मनोव्यथा.
 तोडु (डोळ्ळ) (क) धा. —बाहेर जाणें; पुढें येणें; बाहेर
 पाठवणें; गरजेपुरतें बाहेर काढणें; ओतणें; सूत गुंडाळणें;
 उकरणें; बाण लावणें; उडी मारणें; सापडणें; समावेश करणे.
 (क) ना. —जोड; सारखेपणा; समानता; साम्य;
 युक्ति; उपाय; तोडगा; धारणा; संधि; संघ; ढीग; कूट.
 —गार (गार) (क) वि. —युक्तिवान; उपाय करणारा;
 तोड काढणारा.
 तोंडुंबीडु (डोळ्ळ [डोळ्ळ] क) (क) अ. —गुंनबिंदून;
 अडकूनबिडकून.
 तोंडुवोरळ (डोळ्ळ [डोळ्ळ] क) (क) ना. —जशास तसे; ठोशास
 ठोसा; सव्याज ठोसा; शेराला सव्याशेर.
 तोंट (डोळ्ळ) (क) ना. —मळा; बाग; जमीन.
 तोंघ (डोळ्ळ) (सं) वि. —मारले जाण्यायोग्य; वांघ.
 तोंप (पु) (डोळ्ळ [ळ]) (क) ना. —राई, झाडी; आवेबन;
 तोफ; बंदुक; अरण्य; बन; समूह.
 तोंपडे (डोळ्ळ) (क) ना. —ढकलाढकली; हकालपट्टी; रंधा.
 तोंपु (डोळ्ळ [ळ]) (क) ना. —'तोंप' पहा.

तोररि (तोररि) (क) ना. - तोररा.

तोरम (तोरम) (क) ना. स्तोम; बडेजाव; डोल; समूह.

तोरमर (तोरमर) (सं) ना. मुद्रर; वीट; बाण.

तोय (तोय) (सं) ना. पाणी; जल.

—मुच (मुच) (सं) ना. मेघ; दग.

—सूचक (सूचक) (सं) ना. वेडूक; मंडूक.

तोयज (तोयज) (सं) ना. नीरज; कमल.

—नाम (नाम) (सं) ना. - विष्णु.

—भव (भव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

—मित्र (मित्र) (सं) ना. - सूर्य.

तोयजाक्ष (तोयजाक्ष) (सं) ना. - कमलनेत्र; विष्णु.

तोयजारि (तोयजारि) (सं) ना. - चंद्र.

तोयद (तोयद) (सं) ना. - मेघ; दग; आकाश.

तोयधि (तोयधि) (सं) ना. - समुद्र; जलनिधी.

तोयु (तोयु) (सं) (क) धा. - ओले होणें; मिजणें.

—इसु (इसु) (क) धा. - मिजविणें; ओले करणें.

तोर (रु) (तोर [रु]) (क) धा. - दाखविणें; प्रदर्शणें.

—इके, - के (इके, के) (क) ना. - दृष्टि; दर्शन; आडंबर; शोभा.

—पु (पु) (क) वि. - स्थूल; जाड; मोठा; मरीच;
गौरवास्पद, उदार, कीर्तिशाली.

(क) धा - दाखवणें.

—कायि (कायि) (क) ना. - मोठे फळ; कचे फळ.

—कुरुळ (कुरुळ) (क) ना. - दाट लाव केस.

—पनि (पनि) (क) ना. - मोठमोठे थेंब.

—मुत्तु (मुत्तु) (क) ना. - किंमती मोती; मौल्यवान मोती.

—ह (ह) (क) ना. - विस्तार; मोठेपणा.

—हत्त (हत्त) (क) ना. आजानुबाहु; समर्थहस्त; रणधीर;
वीरबाहु.

—इह (इह) (क) ना. - उन्नति; वृद्धि; मोठे होणे.

तोरण (तोरण) (सं) ना. - तोरण; फरारि; फाटक; गळा;
घसा; मान.

तोरितु (तु) (तोरितु [तु]) (क) क्रि. - दिसलें.
(क) वि. - विशाल, मोठे.

तोरिदं (तोरिदं) (क) क्रि. - दाखविलें;

(क) वि. - स्थूलदेही; दग; फोपसा; अगडबग; बंग्या.

तोरिदुवु (तोरिदुवु) (क) क्रि. - दिवली; 'तोरितु' चें
बहुवचन.

तोरु (तोरु) (क) धा. - दिवणें; दाखविणें; स्पष्ट होणें;
समजणें.

(क) ना. - दृष्टि; समज; ज्ञान; समजूत.

तोरुवरु (तोरुवरु) (क) ना. - तर्जनी; अंगठ्याजवळचे
बोट; दर्शकांगुली.

तोरिचु (तोरिचु) (क) ना. - शिकार करण्यासाठी लावलेले
अमिष; शिकारबळी.

तोल (तोल) (क) ना. - चामडें; चर्म; मार्ग; रस्ता; वाट.

—बावलि (बावलि) (क) ना. - वाघूळ.

तोल (लन) (तोल [लन]) (सं) ना. - वजन; भार; ओझे;
सभ्य; एक तोळा वजन; तागडी; तराजू.

तोष (षण) (तोष [षण]) (सं) ना. - आनंद; तृप्ति;
समाधान.

तोषल (तोषल) (सं) ना. - मुसळ.

तोषित (तोषित) (सं) वि. - तृप्त; संतुष्ट; आनंदित.

तोषिप (तोषिप) (क) वि. - संतोषप्रद; तृप्तिदायक.

तोषिसु (तोषिसु) (क) धा. - आनंदित होणें; संतोष पावणें;
आनंदणें.

तोडहिके (तोडहिके) (क) ना. - वमन; वांती; ओकारी.

तोडु (तोडु) (क) ना. - राई; झाडी; वन; कुंपण; चहाडी;
फसवणूक; कपट; समूह; युक्ति, उपाय; तोडगा; पाठलाग;
गुप्त देहळणीचें स्थळ; शिकार; शिकार हेरणें.

तोळ (ळु) (तोळ [ळु]) (क) ना. - मुज; हातोपा; बाहु.

—कुट्टु (कुट्टु) (क) ना. - दंड थोपटणें.

—ती (ती) टे ([ती] टी) (क) ना. - बाहुस्फुरण;

मारामारीची खुमखुमी.

—पसुगे (पसुगे) (क) धा. - अलिंगनासाठी बाहु
पसरणें.

तोल (तोल) (क) ना. - वृक; लांडगा; अरण्यश्वान.

तोळे (तोळे) (क) ना. - पाकोळी; वाघुळ; डोळ्यांतील
बाहुली.

तोळबंदि (तोळबंदि) (क) ना. - सरी; बाहुभूषण;

—बळे (बळे) दंडावरील दागिना.

—सरिगे (सरिगे) (क) ना. -

—मोदल (मोदल) (क) ना. - बाहुमूल; काख.

—बेरसु (बेरसु) (क) ना. - आलिंगन; मिठी.

तौडु (तौडु) (क) ना. - फोलपट; चूण; होड; भुसा.

तौयंत्रिक (तौयंत्रिक) (सं) ना. - नृत्य, गीत आणि वाद्य
याची लय; सम.

तौल (तौल) (सं) ना. - तागडी; तराजू; काटा.

तौलिक (तौलिक) (सं) वि. - वजनासंबंधी; चित्रा संबंधी;
चित्रकार; रंगारी.

तौळव (तौळव) (सं) ना. - तुळु देशसंबंधी.

त्यक्त (त्यक्त) (सं) वि. - टाकलेला; फेकलेला; सोडलेला.

त्यज (जन) (ङुळ [जल]) (सं) ना. — त्याग; गमावणूक; क्षेपण; फेक.

त्यजिसु (ङुळसु) (क) धा. — सोडणें; विसर्जन करणें; घालवणें.

त्याग (ङुळग) (सं) ना. — विसर्जन; क्षेपण; विरह; दान; औदार्य; दर्शन.

त्यागि (गिन्) (ङुळगि [गिन्]) उदार; दानी; दाता; दानशूर.

त्याज्य (ङुळज्य) (सं) ना. — टाकण्यास योग्य; हीन;

तिरस्करणीय; टाकावू; त्यजनीय.

त्र (ङु) (सं) वि. — पालनकर्ता; त्राता; रक्षक; पहारेंकरी.

त्रपा (पे) (ङुळपा [पे]) (सं) ना. — लाज; लज्जा; व्रीडा.

त्रपु (ङुळपु) (सं) ना. — शिसें; जस्त.

त्रय (ङुळय) (सं) ना. — तीन; त्रिकुट; तीनीचा समुदाय.

त्रयी (ङुळयै) (सं) ना. — तिसरा; वेद.

त्रसन (ङुळसन) (सं) ना. — थरकाप; भय; चलन; अडचण; संकट; त्रास.

त्रसर (ङुळसर) (सं) ना. — विणकराचा धोटा.

त्रसरेणु (ङुळसरैणु) (सं) ना. — सूर्य किरणांत दिसणारे धूलिकण.

त्रस्त (ङुळस्त) (सं) वि. — त्रासलेला; गांजलेला; संकटग्रस्त; भयग्रस्त; घाबरलेला;

त्रस्तु (ङुळस्तु) (सं) वि. — भिन्ना; भीरू.

त्राण (ङुळण) (सं) ना. — संरक्षण; सांभाळ; पालन; आधार; साह्य; शक्ति.

त्राणि (ङुळणि) (सं) ना. — रक्षणकर्ता; पालक; बलशाली.

त्रात (त्य) (ङुळत [ङुळ]) रक्षक; पालनकर्ता.

त्रास (ङुळस) (सं) ना. — भय; गाळण; अडचण; हिंसा; कंटाळा; कळवळ; कळवळा.

त्राहि (ङुळहि) (सं) क्रि. — रक्षण कर; सुरक्षित ठेव.

त्रि (ङु) (सं) वि. — तीन

त्रिक (ङुळक) (सं) ना. — त्रिकुट; तीन चरणांचे एकार्थक पद्य; त्रिपदी; तिहीचा समुदाय; 'तिग' पहा.

त्रिकरण (ङुळकरण) (सं) ना. — मन व इंद्रियें यांचा समूह; वचन; बोल; काया-वाचा-मन.

— शुद्धि (ङुळद्धि) (सं) ना. — काया-वाचा-मन शुद्धता.

त्रिकाल (ङुळकाल) (सं) ना. सकाळ, दुपार व सायंकाळ हे तीन समय; वर्तमान, भूत, भविष्य हे तीन काळ.

— ज्ञ (ङुळज्ञ) (सं) ना. — ज्ञानी; ज्योतिषी.

त्रिकूट (ङुळकूट) (सं) ना. — रामायणकालीन एक पर्वत.

त्रिकोटि (ङुळकौटि) (सं) ना. — तीन शिखरें असलेला; तीन तट असलेला.

त्रिकोन (ङुळकौन) (सं) ना. — तीन कोन असलेली आकृती, तीन मुंजाची आकृति.

त्रिगर्त (ङुळगर्त) (सं) ना. — तीन बाजूला खड्डा असलेला पंजाबांतील एक भाग; प्राचीन त्रिगर्त देश.

त्रिगुण (ङुळगुण) (सं) ना. — सत्त्व, रज, तम हे तीन गुण.

त्रिगुणाकृत (ङुळगुणाकृत) (सं) ना. — तीन वेळ नांगरलेली जमीन.

त्रिचक्रक (ङुळचक्रक) (सं) ना. — तीन चाकी गाडी.

त्रिजग (गत) (ङुळगत [गत]) (सं) ना. — त्रिलोक;

स्वर्ग-मृत्यु-पाताळ हे तीन लोक; त्रिभुवन.

त्रिजगन्माते (ङुळजगन्माते) (सं) ना. — लक्ष्मी; पार्वती.

त्रिणयन (ङुळणयन) (सं) ना. — त्रिनेत्र; त्र्यंबक; शिव; शंकर.

त्रितत्त्वत्माक (ङुळतत्त्वत्माक) (सं) वि. — सत्त्व, रज, तम या तीन तत्त्वांनी युक्त.

त्रितय (ङुळतय) (सं) ना. — मुकुट; त्रिकूट.

— जात (ङुळजत) (सं) ना. — वैश्य.

त्रिदंड (ङुळदंड) (सं) ना. — एक प्रकारचा संन्यास.

त्रिदंडि (ङुळदंडि) (सं) वि. — तीन दंड धारण करणारा; कायावाचामनावर ताबा ठेवणारा तपस्वी; एक प्रकारचा संन्यासी.

त्रिदीश (ङुळदिश) (सं) ना. — देवता; तीस संख्या.

— दीर्घिके (ङुळदीर्घिके) (क) ना. — देवगंगा नदी; आकाशगंगा.

— पाल (ङुळपाल) (सं) ना. — इंद्र.

त्रिदशालय (ङुळदशालय) (सं) ना. — देवालय; देऊळ; स्वर्ग; मेरुपर्वत.

त्रिदशहार (ङुळदशहार) (सं) ना. — देवतांचा आहार; अमृत; सुधा.

त्रिदिव (ङुळदिव) (सं) ना. — स्वर्ग; तिसऱ्या वातावरणाचा भाग. — ईश (ङुळईश) (सं) ना. — इंद्र; सुर; देवता.

त्रिदोष (ङुळदोष) (सं) ना. — वात, पित्त, कफ हे तीन शरीर दोष; शरीरातील तीन दोषांचा बिघाड.

त्रिनयन (ङुळनयन) (सं) ना. — त्रिलोचन; शिव.

त्रिनाम (ङुळनाम) (सं) ना. — वैष्णवांच्या कपाळावरील तीन रेखी गंध; त्रिपुंड्र.

त्रिनामि (ङुळनामि) (सं) ना. — वैष्णवपंथी.

त्रिपताके (ङुळपताके) (सं) ना. — कपाळावरील तीन आडव्या रेखा; नृत्यभंगी; नाचांतील एक आविर्भाव.

त्रिपत्र (ङुळपत्र) (सं) ना. — बिस्वदळ, पळस.

त्रिपथ (ङुळपथ) (सं) ना. — स्वर्ग, मृत्यु, पाताळ हे तीन मार्ग.

— गा, गामिनि — (ङुळगामिनि) (सं) ना. — गंगानदी; त्रिलोकांत वाहणारी नदी.

त्रिप (व) दि (३, ३ [३] ३) (सं) ना. — तीन चरणांचें पद्य;
तिकाटणें; तिवई; अडणी.

त्रिपुट (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्रितालांतील पद्यजाति.

त्रिपुर (३, ३ [३]) (सं) ना. — आकाशांत राक्षसांनीं बांधलेलीं तीन गांवे.

— अरि (३) (सं) ना. — आकाशांतील तीन राक्षसी
शहरें जाळणारा शिव.

त्रिपुंड्र (३, ३ [३]) (सं) ना. — वैष्णवाच्या कपाळावरील
त्रिनाम.

त्रिफला (ले) (३, ३ [३]) (सं) ना. — हिरडा, बेहडा व
आवळांठी यांचे समभाग चूर्ण; एक सारक चूर्ण.

त्रिमंगि (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीन ठिकाणीं शरीर वाकवून उभे
राहाण्याची पद्धति.

त्रिभुवन (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्रिजग; त्रैलोक्य.

त्रिमत (३, ३ [३]) (सं) ना. — द्वैत, अद्वैत, व विशिष्टाद्वैत हीं तीन
मते.

त्रिमूर्ति (३, ३ [३]) (सं) ना. — दत्त; ब्रह्मा-विष्णु-महेश यांची
एकरूप मूर्ति. किंवा त्या तीन देवता.

त्रियंबक (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्र्यंबक; त्रिनेत्र; शिव.

त्रियामा (मे) (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्रिरात्र, तीन
शेंडी; त्रिजावळ.

त्रिरत्न (३, ३ [३]) (सं) ना. — बुद्ध-धर्म — संघ या तीनहीला शरण
जाण्याचें तत्त्व. सम्यक ज्ञान-सम्यक दर्शन-सम्यक चरित्र ही तीन
जैन तत्त्वे.

त्रिलिंग (३, ३ [३]) (सं) ना. — पुलिंग, स्त्रीलिंग व नपुंसकलिंग
ही तीन लिंगे.

त्रिलोचन (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्रिनेत्र; शिव.

त्रिवर्ग (३, ३ [३]) (सं) ना. — धर्म-अर्थ-काम; वृद्धि-क्षय-स्थान हे
तीन वर्ग.

त्रिवलि (३, ३ [३]) (सं) ना. — 'तिवलि' पहा.

त्रिविक्रम (३, ३ [३]) (सं) ना. — विष्णु; त्रिलोकांत पावलें
टाकणारा विष्णु; वामन; तीन पावलांत विश्व व्यापणारा.

त्रिविष्टप (३, ३ [३]) (सं) ना. — स्वर्ग; देवलोक.

त्रिवेणि (३, ३ [३]) (सं) ना. — गंगा, यमुना सरस्वति यांचें
संगमस्थान; प्रयागक्षेत्र.

त्रिशंकु (३, ३ [३]) (सं) ना. — स्वर्ग व मृत्युलोक यांत लोंबणारा
राजा; हरिश्चंद्राचा बाप.

त्रिशंकुस्वर्ग (३, ३ [३]) (सं) ना. — दोन बोटें स्वर्ग;
संशयग्रस्त.

त्रिशूल (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीन टोकांचें आयुध;
सापाचें वारूळ;

त्रिशूलि (लित) (३, ३ [३]) (सं) ना. — शंकर;
त्रिशूलधारी शिव.

त्रिसंध्या (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीन काळचे संध्यावेदन.

त्रिसर (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीनपदरी मोत्यांची माळ; त्रिपेडी
कंठा.

त्रिस्रोतस् (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्रिपथगा; गंगा.

त्रिहृदय (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीन वेळ नांगरलेले शेत;
'त्रिगुणाकृत' पहा.

त्रिहायणि (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीन वर्षांचें वासरं.

त्रुटि (३, ३ [३]) (सं) ना. — कातरण; मोडतोड; क्षण; दोन
निमिषांचा काल; वचनभंग; संशय; हानी; नाश; अवल्याण;
एक वनस्पति; लहान वेलदोडा; सडपातळपणा.

— त (३) (सं) वि. — तुटलेलें; मोडलेलें; जखम झालेलें.

त्रेतायुग (३, ३ [३]) (सं) ना. — चार युगांपैकीं दुसरें युग.

त्रै (३, ३ [३]) (सं) धा. — रक्षण करणें; उद्धरणें.

(सं) वि. — तीन शीरासंबंधी.

त्रैकालिक (३, ३ [३]) (सं) वि. — वर्तमान-भूत-भविष्यासंबंधी.

त्रैगुण्य (३, ३ [३]) (सं) वि. — सत्त्व-रज-तम या तीन
गुणासंबंधी.

त्रैजग (भुवन) (३, ३ [३]) (सं) ना. — त्रिलोक;
त्रिभुवन.

त्रैतनु (३, ३ [३]) (सं) ना. — अणिमा; लघिमा-गरिमा हे
अवस्थात्रय धारण करणारा; सूर्य.

त्रैमूर्ति (३, ३ [३]) (सं) ना. — ब्रह्माविष्णु महेश ही त्रिमूर्ति

त्रोटि (३, ३ [३]) (सं) ना. — चोंच; चंचु.

त्र्यंबक (३, ३ [३]) (सं) ना. — शिव; त्रिनयन.

त्वक् (क्) (३, ३ [३]) (सं) ना. — कातडें; साल; फोल.

त्वक्सार (३, ३ [३]) (सं) ना. — बांबू; चिवा; वंश; वेळू.

त्वक्धर (३, ३ [३]) (सं) ना. — चर्मधर; शिर.

त्वचिसार (३, ३ [३]) (सं) ना. — 'त्वक्सार' पहा.

त्वत् (३, ३ [३]) (सं) ना. — तुझें; तुझ्यापासूनचें.

त्वदीय (३, ३ [३]) (सं) वि. — तुझें; तुजसंबंधी.

त्वर (रा) (३, ३ [३]) (सं) ना. — तीव्रता; वेग;

शीघ्रता; वाई; गडबड.

त्वरित (३, ३ [३]) (सं) अ. — लौकर; शीघ्र; जलद; वाईनें.

त्वष्ट (३, ३ [३]) (सं) वि. — सोललेलें; पातळ केलेलें.

त्वष्टा (३, ३ [३]) (सं) ना. — सोटा, विश्वकर्मा; ब्रह्मदेव.

त्वादश (३, ३ [३]) (सं) वि. — तुझ्या सारखा; तुजसम.

त्विट् (वे) (३, ३ [३]) (सं) ना. — प्रकाश; कांती; उजेड;

अधिकार; वजन; सौंदर्य; आकांक्षा; रुढी; पद्धति; हिंसा;

क्रौर्य; भाषण.

त्विषांपति (त्विषांपति) (सं) ना. सूर्य; प्रकाशाचा स्वामी.

त्सरू (त्सरू) (सं) ना. - तरवार वगैरे आयुधाची मूठ; पोटांने सरपटणारा प्राणी.

थ

थ (थ) (सं) ना. - त-वर्गातील दुसरे अक्षर.

थट्ट (थट्ट) (क) धा. - रास; श्रेणी; सैन्य; मोहोर; मुद्रा; बहुसंख्या.

—गेडे } (—गडे) (क) धा. - दिसेल त्याचा खून करणे;
—केडहु } (केडहु) हुंडीचें निर्दालन करणे.

थट्टुरि (थट्टुरि) (क) धा. - मोठा जाळ करणे.

(क) ना. - मोठा जाळ; महाज्वाळा; वणवा.

थट्टसु (थट्टसु) (क) धा. - गोळा करणे; एकत्र करणे; आवरून वेणे.

थरथरने (थरथरने) (क) अ. - अनुकरण करून थरकापणे; थरथरून.

थळथळिसु (थळथळिसु) (क) धा. - चकाकणे; लकाकणे; प्रकाशणे. 'तळतळिसु' पहा.

थाट (थाट) (अ-दे) ना. - साम्य; अवडंबर; शोभा; डौल; धाटी; रागरीति; संगीत गायनपद्धति.

थापने (थापने) (क) ना. - स्थापना; अधिष्ठान; पायाभूमी.

थू: } (थू:) (सं) ना. - शुकण्याचा ध्वनि; तिरस्कार;

थूकार } (थूकार)

थै, थै (थै, थै) (क) अ. - नृत्यांतील अनुकरण शब्द.

द

द (द) (सं) ना. - त-वर्गातील तिसरे अक्षर; कानडीतील भूतकृदांताचा एक प्रत्यय.

(सं) वि. - दाता; देणारा; दान करणारा.

दंश (दंश) (सं) ना. - चावा; जखम; दात.

—क (दंशक) (सं) वि. - चावणारा; चावा घेणारा.

दंशक (दंशक) (सं) ना. - कुत्रा; गांधीलमाशी; लेणच्या-सारखा तोंडी लावण्याचा पदार्थ.

दंशन (दंशन) (सं) ना. - चावा; दंश; चिलखत; जीव; हत्तीची झुल; पेंग.

दंशि (दंशि) (सं) ना. - कवच; जाड आवरण; पांघरूण.

दंशित (दंशित) (सं) वि. - दंश झालेला; कवच घातलेला; पांघरूण घेतलेला.

दंष्ट्र (दंष्ट्र) (सं) ना. - दाढ; मोठा दांत.

दंष्ट्रि (दंष्ट्रि) (सं) ना. - सुळे दात असलेला हत्ती; रानडुकर वगैरेसारखे जनावर; सर्प.

दक (दक) (सं) ना. - जल; नीर; उदक.

दकड (दकड) (क) वि. - अस्ताव्यस्त; दड; दांडगा; धैर्यशाली; छातीवान.

—तन (दकन) (क) ना. - अव्यवस्था; सामर्थ्य; स्थिरता; धीरता.

दकडडि (दकडडि) (क) ना. - हेलपाटा; तुडवणूक; मारवाहित्व; ओझ.

दक्कळ (दक्कळ) (क) ना. - धैर्य; शौर्य.

दक्कने (दक्कने) (क) अ. - लागलीच; लौकर; झटकन; अविलंबे.

दक्कण (दक्कण) (क) ना. - दक्षिण; दक्षिण दिशा; दान.

दक्कु (दक्कु) (क) धा. - पचवणे; हातीं घेणे; स्वाधीन होणे; शिष्टक राहणे; आपलेसे होणे; जपून ठेवणे; उतरविणे; परत घेणे; अयोग्य होणे.

(क) ना. - आधीनता; वशता; संपत्ति; कांठी;

अडणा; शंकु; खील.

—को (गो) डु (को [गो] डु) (क) ना. - मालकीचे करणे; कायमचे देणे; उरविणे; झेपेलसे करणे.

—अंतले (अंतले) (क) ना. - बचाव; रक्षण; शीरसलामत.

दक्ष (दक्ष) (सं) ना. - दक्षब्रह्मा; कर्तव्यदक्ष; साहसी; निपुण;

कुशल; सत्वशील; तपस्वी; शक्ति; योग्यता; औचित्य.

—ता (ते) (डा [डै]) (सं) ना. - नैपुण्य; कौशल्य; साहस; सत्वशीलता; ज्ञान.

—पेर (रू) (पेर [रू]) (क) धा. - दक्षता घेणे.

दक्षकन्ये (दक्षकन्ये) (सं) ना. - पार्वती, उमा.

दक्षप्रजापति (दक्षप्रजापति) (सं) ना. - दक्ष नावाचा प्रजापति; पार्वतीचा बाप.

दक्षारि (दक्षारि) (सं) ना. - वीरभद्र; दक्ष ब्रह्मदेवाचा वैरो.

दक्षिण (दक्षिण) (सं) ना. - बल; निष्ठा; निष्कपट; विनयशाली; साहसी; भारताचा दक्षिण भाग; दख्खन; पन्निप्रेमी.

दणिवु (त) (दणिवु [ड]) (क) ना. — आयास; वृत्ति; कंठाळा; उबग; वापर; समाधान.

दणिसु (दणिसु) (क) धा. — दमणें; श्रम घेणें; अडचण होणें; वृत्ति होणें.

दणु (दणु) (क) अ. — धन्य; धणी ! ठीक ! वाहवा !

दणि (णु) वारिसु (दणु [णु] वाउंसु) (क) धा. — श्रम-परिहार करणें.

दंठि (दंठि) (क) ना. — वेष्ट्या; व्यभिचारिणी.

दंठु (दंठु) (क) ना. — कांड; पर्व; घाट; देठ; नाळ.

दंड (दंड) (सं) ना. — काठी; सोटा; मंथा; रवि; टिपरि;

वल्हे; मापकाठी; बाहु; अपमान; मांडी; शिक्षा; गर्व; अपकृत्य; उपद्राप; चार उपायांपैकीं एक दंडनीति; मृत्युदंड; फाशी; यम; व्यूह; सूर्याचा अनुचर.

दंडक (दंडक) (सं) ना. — एक पयजाति; चिवा; स्तंभ; झाड; दंडकारण्य; दंडधारी; कंचुकी.

दंडकारण्य (दंडकारण्य) (सं) ना. — दंडकराजाचें वन.

दंडधर (धारी) (दंडधर [दणु]) (क) ना. — यम; राजा; कंचुकी; कुंभार; रेखेचा पोर्टर.

दंडणे (दंडणे) (सं) ना. — दंडन; मार; शिक्षा; कष्ट.

दंडने (न) (दंडने [न]) (सं) ना. — नर्कयातना; अयोग्य दान; 'दंडणे' पहा. अयोग्य पारितोषिक.

दंडनाथ (दंडनाथ) (सं) ना. — सेनापति; न्यायाधीश; मामलेदार; कोतवाल.

दंडनायक (दंडनायक) (सं) ना. — सेनापति; सैन्याधिकारी.

दंडनीति (दंडनीति) (सं) ना. — युद्ध; रण; शिक्षेनें सन्मार्गाळा

आणण्याची पद्धति; चाणक्य; शुक्राचार्यांचे राजनैतिक ग्रंथ.

दंडपाणि (दंडपाणि) (सं) ना. — 'दंडधर' पहा.

दंडप्रणाम (दंडप्रणाम) (सं) ना. — दंडवत; साष्टांग नमस्कार; लोटांगण.

दंडयात्रा (त्रे) (दंडयात्रा [ड]) (सं) ना. — विजय-यात्रा; मिरवणूक; शत्रू जिंकण्यासाठीं केलेली चाल.

दंडविष्कंभ (दंडविष्कंभ) (सं) ना. — धारणा; घुसळखांब; ताकखांबा.

दंडाजीवक (दंडाजीवक) (सं) ना. — ब्रह्मचारी; संन्यासी; मिश्रुक; दंडधारी.

दंडाधिप (दंडाधिप) (सं) ना. — दंडनाथ' पहा.

दंडानन (दंडानन) (सं) ना. — काळा ऊस; वारे ऊस.

दंडासन (दंडासन) (सं) ना. — एक आसनपद्धति;

धनुष्यत्राण.

दंडाहुत (दंडाहुत) (सं) ना. — घुसळलेलें; ताक; तक्र ताक.

दंडि (दंडि) (सं) ना. — राजा; यम; कंचुकी; ब्रह्मचारी;

संन्यासी; सूर्याचा अनुचर; एक संस्कृत महाकवि; दोणपा; जैनांतील उपजाति; दांडगा; औदार्य; शक्ति; भांडण; कोप; क्रौर्य; तराजूचा दांडा; तासणी.

दंडिके (ने) (दंडिके [न]) (क) ना. — वीणा; प्रवाल; काठी; ओळ; श्रेणि; दोरी; पालखी; पालखीचा दांडा; पार्श्वभूमि; पाठ; पाट.

दंडिगेतकडि (दंडिगेतकडि) (सं) ना. — दांडीचा तराजू; तोलदांडी.

दंडित (दंडित) (सं) वि. — शिक्षा झालेला; दंड झालेला; नष्ट.

दंडिल (दंडिल) (सं) ना — क्षौरिक; न्हावी; नापित; नाविंद; दिवाकीर्ति.

दंडिव (दंडिव) (सं) ना. — पशु; मृग; जनावर.

दंडि (डे) सर (दंडि [डे] सर) (सं) ना. — चांचल्य; चापल्य; खेचाखेच; ओढाताण.

दंडिसु (दंडिसु) (क) धा. — शिक्षा करणें; दंड करणें; मारणें; वडवणें; कष्ट करणें; कष्ट देणें.

दंडु (दंडु) (क) ना. — दंड; काठी; सोटा; सैन्य; झाड; देठ.

— कडि (कडि) (क) धा. — झाड तोडणें; महत्कार्य करणें.

— कार, — गार (कार, — गार) (क) ना. — सैनिक; शिपाई.

दंडे (दंडे) (क) ना. — माळ; सर; पुष्पमाला; तीर; तट; व्यायामपद्धति; जोर; नमस्कार.

— कट्टु (कट्टु) (क) धा. — माळ करणें; हार गुंफणें; व्यूह रचणें; सैन्य रचना करणें.

दंडोर (दंडोर) (अ. दे.) ना. — दांडोरा; डांगोरा; दवंडी; सादवणी; प्रगटना; जाहिरात.

दण्णायक (दण्णायक) (क) ना. — दंडनायक; सेनापति; कोतवाल.

दत्त (दत्त) (सं) वि. — दिलेला; उचित; संपलेला; सुपूर्त केलेला; ठेवलेला.

(सं) ना. — वर; देणगी; दान; दत्तक द्यावयाचा पुत्र; दत्तात्रेय; वैश्यवर्णी; चारुदत्त.

दत्तापहार (दत्तापहार) (क) ना. — दिलेले परत घेणें.

दत्ति (दत्ति) (सं) ना. — दान; देणगी; संभावना; पारितोषिक; इनाम; पोषाख; वरस्थळ.

दत्तूर (दत्तूर) (क) ना. — धत्तूरपुष्प; धोतरा; सोने; कांचनवृक्ष.

ददरिसु (ददरिसु) (क) धा. — सूज येणें; फोड येणें.

ददु (ददु) (क) ना. — दद्रु; खरुज; खाज; करट; चर्मरोग; नायटा.

ददुध्न (ददुध्न) (सं) ना. — नायट्याचें औषध; खरजेचें औषध.

दधि (दधि) (सं) ना. - दही.

—ओदन (—ओदन) (सं) ना. - दहीभात; बुत्ति.

दधिफल (दधिफल) (सं) ना. - बेलफल; कवठाचे फळ.

दधिमंथ (दधिमंथ) (सं) ना. - घुसळलेले दही; ताक.

दधिमुख (दधिमुख) (सं) ना. - एक माकड; सर्प.

दधिसार (दधिसार) (सं) ना. - नवनीत; लोणी.

दधीचि (दधीचि) (सं) ना. - एक ऋषि; वृत्रासुराला मारण्यासाठी

स्वतःच्या अस्थि देणारा ऋषि; अथर्वमुनीचा पुत्र.

दन (दन) (क) ना. - संपत्ति; द्रव्य; गोधन; गाय.

दनि (दनि) (क) ना. - ध्वनि; स्वर; रव; शब्द; आवाज; चाहुल;
मालक; श्रीमंत.

—गेय (गेय) (क) धा. - आवाज करणे; हाक मारणे;
बांबूच्या आवाज येणे.

—कोडु (कोडु) (क) धा. - आवाज देणे; प्रतिध्वनि येणे;
मान्यता देणे.

—तोरा } (तोरा) (क) धा. - परिचय करून देणे; बोलणे.
—तोरिसु } (तोरिसु) (क) धा. - स्वर लावणे; होकार देणे;

—कडिसु (कडिसु) (क) धा. - स्वर लावणे; होकार देणे;
कबूल करणे; मान्यता देणे.

दनु (दनु) (सं) ना. - कश्यपऋषीची पत्नि; दानवमाता.

दनुज (दनुज) (सं) ना. - दबूची संतती; दानव; राक्षस.

—अंतक, (अरि) (अंतक, [अरि]) (सं) ना. - राक्षसांचा
शत्रु; विष्णु; शिव.

दंत (दंत) (सं) ना. - दांत; दशन; हत्तीचे सुळे; डुकराचे सुळे;
पर्वतकडा; शिखर; तरुमेद; वृत्तिशी. 'कोडुकल्लु' पहा.

दंतकते (थे) (दंतकते [थे]) (सं) ना. - कल्पित कथा;

बाजारगण्य; गटारवातमी; किंवदंती; ऐकीव बातमी.

दंतचूर्ण (दंतचूर्ण) (सं) ना. - दातवण; दातन; दंतमंजन;
राखुंडी.

दंतच्छद (दंतच्छद) (सं) ना. - दाताचे आवरण; दातावरील
घट्ट किटण; ओठ.

दंतधावन (दंतधावन) (सं) ना. - दात घासणे; दात स्वच्छ
करणे.

दंतपत्रक (दंतपत्रक) (सं) ना. - मोगरीचे फूल; कुंदाचे फूल.

दंतबीजक (दंतबीजक) (सं) ना. - डालिंब; दाडिम.

दंतमूल (दंतमूल) (सं) ना. - हत्तीचा दांत; दांताचे मूळ.

दंतवक्र (दंतवक्र) (सं) ना. - शिशुपालाचा धाकटा भाऊ;

एक राक्षस.

दंतवासस् (दंतवासस्) (सं) ना. - हिरडी; ओठ; अधरोष्ठ.

दंतायुध (दंतायुध) (सं) ना. - हत्ती; वराह; सर्प;

हिंस पशु.

दंतावल (दंतावल) (सं) ना. - गजामुर; हत्ती.

—अरि (अरि) (सं) ना. - गजामुराला मारणारा शिव.

दंति (दंति) (सं) ना. - लांब सुळे असलेला हत्ती.

दंतुर (दंतुर) (सं) वि. - पुढे दात आलेला; दंताडा; दातका;
सुळे दाताचा.

दंतुरित (दंतुरित) (सं) वि. - दात; 'दंतुर' पहा.

दंतुरा (रे) (दंतुरा [रे]) (सं) ना. - दंताडी; सुळ्या
दाताची.

दंत्य (दंत्य) (सं) ना. - 'त' वर्गातील अक्षरें; दंत्यवर्ण.

दंदले (दंदले) (क) ना. - धांदल; गडबड; कोरड्या गण्या;
पीडा; कंटाळा; 'गुल्लु' पहा.

दंदशूक (दंदशूक) (सं) ना. - सर्प; चावणारा साप.

दंदुग (दंदुग) (सं) ना. - कष्ट; उपद्रव; अडचण; संकट.

—अंकोळ (कोळ) (अंकोळ [कोळ]) (क) धा. - कष्ट
वेणे; संकटांत पडणे.

दष्प (दष्प) (क) ना. - दाटपणा; घनता; मोठेपणा; फोपसेपणा;
गर्व; अहंकार; स्थूलता.

दप्पक (दप्पक) (क) ना. - मदन; काम; दर्पक.

—पगेय (पगेय) (क) ना. - कामवैरी शिव; मदनंतक.

दफन (नु) (दफन [नु]) (अ-दे) ना. - प्रेतदहन; प्रेत पुरणे;
प्रेताला दिलेली माती; मूठमाती.

दफा (दफा) (अ-दे) ना. - वेळ; खेप; पाळी; सरती.

दफतर (दफतर) (अ-दे) ना. - पुस्तक; कचेरी; चावडी;

पुस्तकाचा रुमाल.

दबदबे (दबदबे) (क) ना. - धबधबा; जलप्रपात.

दबाण (दबाण) (क) ना. - एक प्रकारचा ढोल; परात; गंगाळ;
'हरिवाण' पहा.

दबायिसु (दबायिसु) (क) धा. - दावणे; खाली रेटणे;
मागे लोटणे.

दब्बु (दब्बु) (क) धा. - रेटणे; पुढे ढकलणे; संपविणे.

दब्बुळि (दब्बुळि) (क) ना. - धाबळी; सोबळ्याचें लोकरी वस्त्र.

दळे (दळे) (क) ना. - सळी; वेळु; चिवा; लोखंडी पेटी; वेळ;
चिवाटा; दर्भ; दूर्वा; हाताचा खालचा भाग.

दध्र (दध्र) (सं) वि. - स्वल्प; थोडे; चिसुकले; दुबळे; लहान;
अडचणीचे.

दम (मन) (दम [मन]) (सं) ना. - इन्द्रियनिग्रह; मन;

संयम; शिक्षा; दंड; निरोध; घर; दमयंतीचा भाऊ; एक ऋषि;
दीक्षित.

दमडि (दमडि) (क) ना. - पैसा, हुंडा पैसा, दबबू; पै;

चर्मवाद्य.

दमयंति (दमयंति) (सं) ना. - नळराजाची पत्नि; इंद्रिय निग्रही स्त्री.

दमित (दमित) (सं) वि. - संयमित; निग्रहीत.

दमुन (नस्) (दमून [नस्]) (सं) ना. - अग्नि; आग.

दमे (दमे) (सं) ना. - 'दम' पहा.

दंपति (ती) (दंपति [ती]) (सं) ना. - पतिपत्नि; जायापति; सतिपति; जंपती; पक्षी; चक्रवाक पक्षी.

दंब (दंब) (क) ना. - दंभ; गर्व; अहंकार; मस्ती; कोरडे अवडंबर; कपट; वंचना; पाप; असंस्कृतता; ईर्ष्या; माया; 'कुहक' पहा.

दंभ (दंभ) (सं) ना. - 'दंब' पहा.

दंभक (दंभक) (सं) ना. - दांभिक, 'दंब' पहा.

दंभोलि (लि) (दंभोलि [लि]) (सं) ना. - वज्रायुध; एक योगमुद्रा.

दम्भ (दम्भ) (क) ना. - धर्म; न्याय; नीति; देवासंबंधी आचार; देवकार्य; देवक.

दम्भय (दम्भय) (क) अ. - धर्मचर; धर्मान्या नावे केले काकश्रुती.

दम्भु (दम्भु) (क) ना. - दुःखाचा सुस्कारा; उचकी; शक्ति; बळ; उर्ध्वश्वास; संकट; मात्सर्य; उत्तेजन.

दम्भाणि (दम्भाणि) (क) ना. - धर्मार्थ पाणपोई; सराई; 'अरबट्टिगे' पहा.

दम्य (दम्य) (सं) वि. - संयमित; शिकण्यास योग्य; वयात आलेला; दमदार. (सं) ना. - खोंड; पाडा.

दय (ये) (दय [ये]) (सं) ना. - दया; करुणा; कृपा; प्रीति; अनुग्रह; कळकळ; रक्षण; कोमल अंतःकरण.

—आकर (अकर) (सं) ना. - दयानिधी; ईश्वर.

—आलु (अलु) (सं) वि. - दयाळु; कृपाळु.

—गेय (गेय) (क) धा. - अनुग्रह करणे; दया दाखवणे.

—पालिसु (पालिसु) (क) धा. - दया करणे; करुणा वाळणें; संरक्षणे; देणे.

—माडु (माडु) (क) धा. - दया दाखवणे; पुढे जाणे; पुढे येणे.

—वंत (वंत) (क) वि. - दयाळु; श्रीमंत.

—विडु (विडु) (क) धा. - दया दाखविणे; करुणा करणे; रक्षणे.

दयित (दयित) (सं) ना. - प्रिय; प्रियतम; पति; 'नल' पहा.

दयिता (ते) (दयिता [ते]) (सं) ना. पत्नि; प्रियतमा; प्रीतीची स्त्री.

दर (दर) (सं) वि. - ईषत्; स्वल्प; आखड; लांडा.

(सं) ना. - भय; भीति; दरी; गुहा; शंख; धारण; दर; किंमत.

दरकु (दरकु) (क) ना. - वाळली पाने; पाचोळा; काठिय; ओवडधोवडपणा; (क) वि. - डेरपोथ्या; असंस्कृत.

दरदुर (दरदुर) (क) ना. - संशय; भीति; आशंका; भय.

दरबार (दरबार) (अ. दे.) ना. - सरकार; सरकारी सभास्थान; दरबार.

दरमिलित (दरमिलित) (सं) वि. - अर्धवट लागलेले, अर्धवट मिसळलेले.

दरहसित (दरहसित) (सं) वि. - अर्धवट उमललेले; स्मित; खुदकन हास्य.

दरहास (दरहास) (सं) ना. - स्मित.

दरि (दरि) (सं) ना. - खड्डा; दोन टेकड्यांमधील खोळ; तळवटी; खालाटी; खण; खंदक; गुहा; पाचोळा; खिडकी; अरंद मारी; वेस; भगदाड.

द (दा) रित (द [दा] [रित]) (सं) वि. - फाटलेले; गुंतलेले; भयभीत.

दरिद्र (दरिद्र) (सं) ना. - गरीब; भिकारी; अकिंचन; आळशी; दुःखी; दुर्बल; असहाय.

—तन, ते (तन, [ते]) (सं) ना. - दारिद्र्य; गरिबी; कंगाल स्थिति.

दरुसन (दरुसन) (क) ना. - दर्शन; दृष्टि; दर्शनशास्त्र; तत्त्वज्ञान.

दरे (दरे) (क) ना. - धरा; भूमी; गुहा; दरा; धराभोवतीची मोकळी जागा; आवार.

दर्जे (दर्जे) (अ. दे.) ना. - दर्जा; पायरी; योग्यता; उन्नति.

दरुंर (दरुंर) (सं) ना. - वेडूक; मंडूक; डरांव डराव करणारा.

दर्प (दर्प) (सं) ना. - अहंकार; गर्व; वेग; गति.

दर्पक (पपग) (दर्पक [पपग]) (सं) ना. - मन्मथ; कामदेव. —अरि; आराति (अरि, [अराति]) (सं) ना. - शिव; कामध्वंसी.

दर्पण (दर्पण) (सं) ना. - आरसा; ऐना; पेट; जनन.

दर्भशयन (दर्भशयन) (सं) ना. - गवताची शय्या; यति; संन्यासी.

दर्भे (दर्भे) (सं) ना. - दर्भ; दूर्वा; गवत; कुश.

दर्भि (र्वी) (दर्भि [र्वी]) (सं) ना. - पळी; चमचा; डाव फणा; सापाची फडा; नागसर्प.

दर्वीपाकन्याय (दर्वीपाकन्याय) (सं) ना. - कृपण; कंजूष; चिकक; हस्तगत वस्तूचाहि उपयोग न करतां येणे.

दर्वीपात्र (दर्वीपात्र) (सं) ना. - चमचा; पळी; साखर वगैरे काढण्याचे साधन.
 दर्श (दर्श) (सं) ना. - दृष्टि; देखावा; बहाणा; प्रहणाचा आरंभ; पर्वाचा आरंभ.
 दर्शक (दर्शक) (सं) वि. - दाखवणारा; दिसणारा.
 (सं) ना. - प्रेक्षक; पाहणारा.
 दर्शन (दर्शन) (सं) ना. - 'दरसन' पहा.
 दर्शनिष्ठ (दर्शनिष्ठ) (अ. दे.) ना. - तत्काळ वठणारी हुंडी; देखतांच पैसे मिळणारा चेक.
 दर्शनीय (दर्शनीय) (सं) वि. - प्रेक्षणीय; पहाण्यास योग्य.
 दर्शि (दर्शि) (सं) ना. - पाहणारा; दाखवणारा; दिसणारा.
 -त (ड) (सं) वि. - दाखवलेला; पाहिलेला; दिसलेला.
 दळ (दळ) (सं) ना. - खात्रीने; खरोबर; सहज.
 दल (दल) (सं) ना. - सैन्य; समूह; मित्र; लोह; फुलाची पाकळी 'असळ' पहा.
 दलत (दलत) (सं) वि. - फुटणारे; चिरणारे; उमलणारे; तडा जाणारे; सुटणारे.
 दलन (दलन) (सं) ना. - फूट; चीरफाड; तडा; वर्षण; फट.
 दलाल (दलाल) (अ.दे) ना. अडता; व्यापारातील मध्यस्थ; एजेंट.
 दलालि (दलालि) (अ.दे) ना. - अडत; व्यापारातील मध्यस्थाची प्राप्ति; अडतीची मिळकत.
 दलित (दलित) (सं) वि. विकसित; चिरलेले; फरारी; तुडवलेले.
 दव (दव) (सं) ना. - त्रास; जाळ; झळ; दावाशि; संकट.
 दवड (दवड) (क) वि. - दुष्ट; कपटी; बंचक.
 दवथु (दवथु) (क) ना - जाळ; ज्वलन; उष्णता; ताप. संकट; उवर.
 दवदहन (दवदहन) (सं) ना. - दावानल
 दवन (दवन) (सं) ना. - दवना; सुवासिक पानाचे झाड; पाचू.
 दवस (दवस) (क) ना. - दाणागोटा; धान्य; पदार्थ.
 दवल (दवल) (क) वि. - धवल; पांढरें; स्वच्छ; सुंदर.
 दवळार (दवळार) (क) ना. - धवलागार; सौध; चुनेगळी घर;
 शुभ्र चिरेबंदी वाडा; एक मंगल रात्र.
 दवळारति (दवळारति) (सं) ना. - कर्पूरारति,
 दवाखाने (दवाखाने) (अ. दे.) ना. - औषधालय; रुग्णालय;
 शुश्रूषागृह.
 दवाशि (नल) (दवाशि [नल]) (सं) ना. - दावानल; वणवा;
 वनदहन; वडवाशि.
 दविष्ट (दविष्ट) (सं) वि. - अतिदूरचा; लांबचा; अत्यल्प;
 गौण.
 दवीयस् (दवीयस्) (सं) वि. - थोडे दूरचे; दीर्घ; स्वल्प.

दवुडु (दौडु) (दवुडु [दौडु]) (क) ना. - चढाई; लाठीहल्ला; तीव्र उपाय; शीघ्र युक्ति; त्वरित योजना.
 दव्वारिक (दव्वारिक) (क) ना. - द्वारपाल; देवडीबाला.
 दश (दश) (सं) ना. - दहा, दहाची संख्या; दहा अंक मोजणी.
 दशक (दशक) (सं) ना. - दसका; हातचा; दशमान गणती.
 दशकंठ (कंधर) (दशकंठ [कंधर]) दहा तोंडांचा रावण;
 दशप्रीव; उंच मानेचा
 दशकर्म (दशकर्म) (सं) ना. - गर्भाधान; पुंसवनादि दहा संस्कार.
 दशगुण (दशगुण) (सं) वि. - दसपट.
 दशग्रीव (दशग्रीव) (सं) ना. - 'दशकंठ' पहा.
 दशदान (दशदान) (सं) ना. - गो, भू, तिल वगैरे दहा प्रकारचे दान.
 दशदिक्कु (दशदिक्कु) (सं) ना. - दशदिशा.
 दशधा (दशधा) (सं) अ. - दहा प्रकारें; दहा तऱ्हांनीं; दशविध.
 दशन (दशन) (सं) ना. - चावा; दंश; दांत; दंत.
 दशनवट्टण (दशनवट्टण) (सं) ना. दांत खाणें; दांत चावणें.
 दशनच्छद (दशनच्छद) (सं) ना. - ओठ; अधर.
 दशबल (दशबल) (सं) ना. - दहा प्रकारची शक्ति असलेला बुद्ध.
 दशभुज (दशभुज) (सं) ना. - दहा हात असलेला शिव.
 दशम (दशम) (सं) वि. - दहावा.
 दशमांश (दशमांश) (सं) ना. - दशांश; दहावा हिस्सा; दहावा भाग.
 -नाथ्य (दशमांश) (सं) ना. - दहाच्या कोष्टकांत येणारें नाणें; नया पैसा.
 दशमि (दशमि) (सं) ना. - चांद्रमासाची दहावी तिथी.
 आसन्नमरण स्थिति.
 दशमुख (आसन्न) (दशमुख [दशमुख]) (सं) ना. - दहा तोंडांचा रावण.
 दशरथ (दशरथ) (सं) ना. - दाही दिशा रथ हाकणारा;
 रामचंद्राचा पिता.
 -नंदन (दशरथ) (सं) ना. - रामलक्ष्मणादि दशरथाचे पुत्र.
 दशशतकर (दशशतकर) (सं) ना. - सहस्रकर सूर्य.
 दशशिर (रस्) (दशशिर [रस्]) (सं) ना. - रावण; दहा शिरें असलेला.
 दशा (दशा) (सं) ना. - बत्ती; दिव्याची वात; वस्त्राच्या अखरचे ताण्याचे धागे; पदर; स्थिति; जीवनावस्था; खेळातील दहा; गंजीफातील दशशा.
 दशाकर्ष (दशाकर्ष) (सं) ना. - वात; दीप; दिवा.
 दशांग (दशांग) (सं) ना. - दहा अंगे; सुगंधी धूप.

दशार्ण(र्णव) (दश००० (०००) (सं) ना. — दक्षिण कोशल;
दक्षिण कोशलनिवासी.

दशावतार (दश०००००) (सं) ना. — मत्स्यकच्छादि विष्णूचे
दहा अवतार.

दशावत (दश००००) (सं) ना. — सुदैवी; भाग्यशाली; पुण्यवंत.
दशावस्थे (दश००००) (सं) ना. — मरणोन्मुख स्थिति; खंगण्याने
आलेली मरणस्थिति.

दशाश्व (दश०००) (सं) ना. — इक्ष्वाकुवंशातील दहावा राजा.
दशाहर (दश००००) (सं) ना. — दसरा; दहावा दिवस; दशहरा.
दशे(शा) (दश० (श०) (सं) धा. — कपड्याचा काठ; दिव्याची
बत्ती; विणलेले सुत; नवे वस्त्र; तारुण्य; युवावस्था; कर्मविश्राम;
ग्रहाचा माणसावरील परिणामकाल; मनोधर्म; मौर्वी; बाण;
सगा; पूर्व दिशा.

दश (दश०) (सं) वि. — दश केलेले; चावलेले; सापाचा चावा.
दसकु (दस०कु) (क) ना. — कोंडा; फोल; टरफळ; बारीक कोंडा
असलेले धान्य.

दसर (रे) (दस० [रं]) (क) ना. — 'दशाहर' पहा. विजया
दशमी, पाडव्यापासून दहा दिवसांचा उत्सव; नवरात्रोत्सव.
दससिर (दस०सिर) (क) ना. — रावण; दशशिर.
दसि (दसि) (क) ना. — टोकदार आयुध; झाडाचा शेंडा; पाचर;
शंकु; पायातला काटा.

दसिकु (दसि०कु) (क) ना. — दशक; दसका; हातचा; एक आयुध.
दसे (दसि) (क) ना. — दशा; स्थिति; अवस्था.

दस्कत (दस०कु) (अ. दे.) ना. — सही; स्वाक्षरी; अंकना;
अंगठा; निशाणी; मुद्रा; मान्यता; रज्जू.

दस्तावेज (दस००००) (अ. दे.) ना. — सरकारी कागदपत्र;
करारपत्र; दाखला.

दस्तु (दस०) (अ. दे.) ना. — चोवीस कागद.

दस्तूरि (दस०००) (अ. दे.) ना. — रीति; पद्धति; जकात;
कपड्यावरील कर, मनोती, खुशाली.

दस्यु (दस०यु) (सं) ना. — अनागरिक; चोर; शत्रु; दुष्ट; वंचक;
एक शिवी.

दह (हन) (दह० [हं]) (सं) ना. — जळण; आग; जाग;
उष्णता, पेट; जाळ.

— क्रिये (—हं०) (सं) ना. — देहदहन; चितादहनसंस्कार.

— इसु (—हं०) (क) धा. — जाळणे; पेटवणे; आग लावणे.

दहनोपल (दह००००) (सं) ना. — सूर्यकांत; चक्रमकीचा दगड.

दह्य (दह्ये) (सं) ना. — जळणारा; ज्वलनीय.

— मान (—हं०) (सं) वि. — जळता; पेटता; धगधगीत.

दळ (दळ) (क) वि. — रुंद; मोठा; प्रबळ; अदम्य.

दळ (दळ) (सं) ना. — 'दल' पहा. सैन्य; पान; पाकळी; तुकडी;

जाळी; दाटण; घट्टपणा; रस; वाद; किमया.

युद्ध; दडपण; देखावा; पाचोळा; दलाली.

दळत् (दळ०) (सं) वि. — कठीण; फुटणारा; फाटणारा.

दळालि (दळ०) (क) ना. — दलाली.

दळदळ (दळ०दळ) (क) ना. — बलात्कार; हल्ला; टोळधाड;
जळते लाकूड; लूट; चीरफाड.

दळदु (दळ०दु) (क) ना. — नाश; हानी; लूट; खून.

दळदुळ (दळ०दुळ) (क) ना. — दरवडा; लूट; चोराचा हल्ला,
'कोले' पहा.

दळदुळकार (दळ०दुळकार) (क) ना. — लुटारू; दरवडेलोर;
घरफोड्या.

दळदुळि (दळ०दुळि) (क) धा. — लुटणे; दरोडा घालणे; घरफोडी
करणे.

— ग (—गं) (क) ना. — 'दळदुळकार' पहा.

दळदुळिसु (दळ०दुळिसु) (क) धा. — अति आशा करणे; तोंडाला
पाणी सुटणे; आतुर होणे; तळमळणे.

दळन (दळ०) (सं) ना. — 'दळन' पहा.

दळमुखवळ (दळ०मुखवळ) (सं) ना. — प्रबल सेनानी.

दळवायि (दळ०वायि) (अ. दे.) ना. — सेनापति.

दळवुळकार (दळ०वुळकार) (क) ना. — 'दळदुळकार' पहा.

दळवेरू (दळ०वेरू) (क) धा. — प्रगती करणे. अभिवृद्धि होणे,
उत्साहित होणे; भरभराटणे; पुढे सरणे; कांतिमान होणे.

दळसर (दळ०सर) (क) ना. — जाडपणा; भरीवपणा; सद्गती.

दळिसु (दळ०सु) (क) अ. — भरभराटून; अभिवृद्ध होऊन.

(क) धा. — वाढणे; उन्नती होणे; पसरणे; वाढ होणे.

दळि (दळि) ना. — पान; कूड; गुरांचे पाय बांधणे; गुरांना
बांधण्याचा खुंटा; कुडाचे दार; कुंपणाची झाप; गुरांचा केस
गळण्याचा एक रोग.

दळिके (दळि०) (क) ना. — काठ; पदर; तीर, किनारा. 'दळि'
पहा.

दळि (ळि) ब (व) (दळि [०] ७ [ळ]) (क) ना. — सोवळे;
सोवळ्याचे वस्त्र; धौत वस्त्र; 'दणिव' पहा.

दळे (दळि) (क) ना. — 'दळि' पहा.

(क) धा. — मिळवणे; जमवणे; ठिगळ लावणे; जोडीने वाढणे;
जवळ जवळ राहणे; अधिक होणे; सांसारिक रोगाप्रमाणे
पसरणे; धारण करणे.

— इकु (इकु) (क) धा. — मिळून वाढणे.

— दळेदु (दळि०दु) (क) अ. — उत्तम रीतीने व्यापून.

दळगादिरु (दळ०गादिरु) (क) ना. — वाढत्या किरणांची प्रमा.

दळदळि (दळ०दळि) (क) ना. — साखळी; शृंखळा; वेडी;
बंधन.

दल्लिसु (दल्लिसु) (क) धा. — विस्तारणें; विशाल होणें; आवरणें;
झाकून टाकणें; गर्वानें मिरवणें; वाढवणें; व्यापणें; भीति दाखवणें.
दळुरि (दळुरि) (क) ना. — प्रबल अभि; दावानल; धगधगते
निखारे; भीषण आग.

दा (दा) (सं) धा. — देणें; कातरणें.

दक्षायणि (णी) (दाळ्ळायणी [ळी]) (सं) ना. — दक्षकन्या;
पार्वती.

— नाथ (नाथ) (सं) ना. — शिव; परमेश्वर.

दाक्षाय (दाळ्ळाय) (सं) ना. — रणांगण; युद्धभूमि; रणरंग;
गिधाड; यज्ञ.

दाक्षि (क्षी) (दाळ्ळी [क्षी]) (सं) ना. — दक्षब्रह्माची मुलगी,
पार्वती.

दाक्षिणात्य (दाळ्ळिणाड्य) (सं) ना. — दक्षिण देशवासी,
कर्नाटकी.

दाक्षिण्य (दाळ्ळिण्य) (सं) ना. — दक्षिण दिशेसंबंधी; दान;
संभावना; सम्यता; सरळपणा; औदार्य; विनय; योग्यता; स्वर्धा;
दयाशीलता; प्रामाणिकपणा; भीड.

— कार (गार) (कार [गार]) (क) ना. — भीड करणारा;
संकोच करणारा.

— वंत, — पर (वंड, [वंड]) (क) ना. — दुसऱ्याची
संभावना करणारा; उदार; संकोची स्वभावाचा; मन उघडे
न करणारा.

दाखलु (ले) (दाखलु [ले]) (अ. दे.) ना. — उपस्थिति;
दाखला; सरकारी कागदपत्र; पूर्वीचें उदाहरण; पूर्व दाखल्याचे
कागद.

— माडु (माडु) (क) धा. — अर्ज करणें; पुढें ठेवणें;
नमुना घेणें; सुपूर्त करणें; समाविष्ट करणें.

दागदूज (दागदूज) (अ. दे) ना. — व्यवस्था; दुरुस्ती;
सुधारणा.

दागम (दागम) (क) ना. — अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य.

दाव (दाव) (सं) ना. — दाह; तळवी; उकळी; जाळ; पोळणें.

दांगुडि (दांगुडि) (क) ना. — कोमल नाळ; वंशवृद्धि; पालवी;
कौब; टिकशी.

— इडु (इडु) (क) धा. — पुढें सरणें; संतानवृद्धि होणें.

— सु (सु) (क) धा. — वाढणें; पुढें सरणें; भरभराटणें.

दादि (दादि) (सं) ना. — तीव्र लेखन; सरळ वाचन; शास्त्र
नैपुण्य; घाई; बाजू; रीत; पंथरचना; धाटी; स्वर्धा; शयंत;
'ओट' पहा.

दादु (दादु) (क) धा. — पार होणें; अतिक्रमण करणें;
ओलांडणें; वेळ टळणें; मरणें; दूर जाणें.

(क) धा. — पैलपार; आडकांठी. संक्षेप; अपशकुन.

— इसु (इसु) (क) धा. — पार करणें; पुढें पाठविणें.

— कते (कते) (क) ना. — सारांशलेखन; संक्षेप; तात्पर्य.

— कालु (कालु) (क) ना. — लांब पाऊल; दूरदूर पाय;
टांग; कदम.

— हाकु (हाकु) (क) धा. — पुढें ढकलणें; पार पडणें;

— होलिगे (होलिगे) (क) ना. — घातदोरा; टीप; शिवण.

दाडि (दाडि) (अ. दे) ना. — दाढी; दाढीचे केस; हनुवटी.

दाडिम (दाडिम) (सं) ना. — डाळिंब; अनार.

दाडव (वे) (दाडव [वे]) (क) ना. — डाळिंब.

दाडे (दाडे) (क) ना. — दाढ; दंष्ट्र; सुळे दात; हस्तिदंत; लांब
दांत.

— ग (ग) (क) ना. — हत्ती; रानडुकर; वराह; हिंस पशु.

दाण (दाण) (क) ना. — धान्य; दाणामोटा; त्राण; सुरक्षा;
'दवस' पहा.

दाणा (णे) (दाणा [णे]) (क) ना. — जाडपणा; स्थूलपणा;
लाठी; टोणा; पळा.

दाणिडि (दाणिडि) (क) ना. — टोणा; सोटा; लाठी.

दांडु (दांडु) (क) धा. — पार होणें; उत्तीर्ण होणें; उलंघणें.

— इसु (इसु) (क) धा. — पार करणें; कल्याण करणें.

— कुडि (कुडि) (क) ना. — 'दांगुडि' पहा; पालवी; कौब.

दांडिंग (दांडिंग) (अ. दे) ना. — असंस्कृत मनुष्य; टोणपा;
धटिंगण; भीमकाय. 'दडिय' पहा.

दात (दात) (सं) वि. — कातरलेले; कापलेले.

(सं) ना. — दाता; हानी करणारा; यजमान; मालक

दातव्य (दातव्य) (सं) वि. — देण्यायोग्य; देय.

दातार (दातार) (क) ना. — देणारा; उदार; दानी.

दातु (दातु) (सं) ना. — 'दात' पहा.

— त्व (त्व) (सं) ना. — उदारता; औदार्य.

दात्यूह (दात्यूह) (सं) ना. — पाणकौबडा; पाण्यावर तरंगणारा
पक्षी; पाणकावळा.

दात्र (दात्र) (सं) ना. — कापण्याचे उपकरण; करवत; कुन्हाड.

दाद (दाद) (क) ना. — तात; वडील; वडीलकी.

(अ. दे.) ना. — काळजी, लक्ष.

दादि (दादि) (क) ना. — दाई; धात्री; सेविका; दानी; उपमाता;
आजी.

दान (दान) (सं) ना. — संभावना; वक्षीस; आहेर; पारितोषिक;
स्वातंत्र्य; लाच; उचित धन; बिदागी; देणगी; वर्षासन; भाग;

युक्ति; डाव; धर्मादाय; मद; गंडस्थलस्त्राव.

— गुण (गुण) (सं) ना. — औदार्य; मदस्त्राव.

— धर्म (धर्म) (सं) ना. — भिक्षा; सदळ हात.

दानपत्र]

—शील (३९७) (सं) वि. — उदार; दानी.
 दानपत्र (दा०प०त्र) (सं) ना. — दान दिल्याबद्दलचा लेख.
 देणगीचा कागद; वर्षासनाचा दाखला.
 दानपात्र (दा०प०त्र) (सं) ना. — दान देण्याला किंवा वेण्याला योग्य व्यक्ति अथवा संस्था.
 (सं) ना. — दानावर पाणी सोडण्याचे भांडे; झारी.
 दानव (दा०न०व) (सं) ना. — दनुसंतति, राक्षस.
 — अरि (७०) (सं) ना. — विष्णु; शिव; कृष्ण.
 दानशाले (दा०न०शाले) (सं) ना. — अन्नछत्र; चट्टी; धर्मछत्र; अन्नसत्र.
 दानशूर (दा०न०शूर) (सं) ना. — दानगुणामुळे प्रसिद्धी पावलेल कर्ण; उदार.
 दानि (दा०नि) (सं) ना. — दान देणारा; उदार; करंडक; अत्तरदाणी; गुलाबदाणी; अठळी; फणसवी.
 दांत (दा०००) (सं) वि. — निग्रही; मन स्वाधीन ठेवणारा; संथमी.
 दांती (दा००३९) (सं) ना. — मनोनिग्रही; आत्मसंयमी; संयमन; निग्रह; अधिकार; पकड.
 दांदले (दा००द०ले) (अ. दे.) ना. — धांदल; दंगल; गोंधळ, कोलाहल; गडबड.
 दापन (दा०प०न) (सं) ना. — दान, जबरदस्तीचे दान.
 दापु (दा०पु) (क) ना. — मोठे पाऊल; टांग; दांग.
 — हाक (दा०क) (क) धा. — टांग टाकून अंतर मोजणे; पावले मोजणे.
 दाम (मन) (दा०म [म०न]) (सं) ना. — दोरी; दाब; डांब; दावे; साखळी; सरपळी; पत्नि; पुष्पमाला; किण; प्रकाशरेखा; शलाका; झारोव्यातील किरण; कवडसा; कवडा.
 दामनि (नी) (दा०म०नि [२९]) (सं) ना. — दावे; दावण; विरडे.
 दामु (दा०म०) (अ. दे.) ना. — पैसा; धन; किंमत; नाणें.
 दामोदर (दा०मो०द०र) (सं) ना. — कृष्ण.
 दामिक (दा००३९) (सं) वि. — आत्मग्रीवी सांगणारा; दोगी; खोश्या प्रतिष्ठेचा,
 (सं) ना. — कपटी; वंचक; गर्विष्ठ; डौल करणारा.
 दाय (दा०य) (सं) ना. — भाग; हिस्सा; ओळ; वारसाधन; संपत्ति; बहुमान; पोषाख; संदर्भ; अनुकूल वेळ; लाभ; दान.
 — भाग (— दा०ग) (सं) ना. — मिळकतीमधील वांटणी; वांटा; हिस्सा.
 दायक (दा०य०क) (सं) ना. — दाता; दानी; देणारा.

दायवादि (दा०य०वादि) (सं) ना. — वाटणीचा हक्कदार; वाटेकरी; वारसदार; रक्तसंबंधी; आत; नातेवाइक.
 दायद (दा०य०द) (सं) ना. — धात्री 'दादि' पहा.
 दायि (दा०य०) (सं) ना. — धात्री 'दादि' पहा.
 दायिग (दा०य०ग) (क) ना. — 'दायवादी' पहा. भक्त; मुमुक्षु; धार्मिक वृत्तीचा मनुष्य; युक्ति सांगणारा.
 दायिनि (नी) (दा०य०नि [२९]) (सं) ना. — धात्री; दान करणारी; दानी स्त्री.
 दार (दा०र) (सं) ना. — पत्नि; कुटुंब; रंभ्र; भोक; चीर; तडा; दोरी; सूत.
 (क) ना. — द्वार; दरवाजा.
 दारक (दा०र०क) (सं) वि. — फाडणारा; जोडणारा.
 (सं) ना. — पुत्र; बालक.
 दारकर्म (दा०र०कर्म) (सं) ना. — विवाह; लग्न; बायको करण्याचें काम.
 दारगोंडे (दा०र०गोंडे) (क) ना. — कडदोरा; गोंडा; असलेलें कटिबंध.
 दारण (दा०र०ण) (सं) ना. — चीरफाड; तडा; फोडतोड.
 दा (धा) रणे (दा [धा] र०ण) (अ. दे.) ना. — धारण; दर; भाव; वस्तु किंमत.
 दारबंद (दा०र०ब०द) (क) ना. — दाराची चौकट; वळंबा; बांधेसूद; सूत.
 दारंद (दा०र०द) (सं) ना. — दारापासून झालेले; लाकडी.
 दारव (दा०र०व) (सं) वि. — दारापासून झालेले; लाकडी.
 दारवट (दा०र०व०ट) (क) ना. — राणीवास; झनाना; मागील दार; वेस
 दारि (दा०रि) (क) ना. — वाट; मार्ग; आस्पद; युक्ति; उपाय.
 — कटु (— क०टु) (क) धा. — मार्ग रोखणे; रस्ता आडवणे; निबंध घालणे.
 — कट्टागु (— क०ट्टागु) (क) धा. — उपाय न सुचणे; आडवेवेणे.
 — कार (— का०र) (क) ना. — वाटसरू; मार्गस्थ. पांथ; प्रवासी.
 — कोळ (— क०ळ) (क) धा. — मार्ग धरणे; वाटेला लागणे; युक्ति शोधणे.
 — ग (— ग०) (क) ना. — प्रवासी; पथिक.
 — होक (दा०ह०क) (क) ना. — अपरिचित; पांथस्थ; रस्त्याने जाणारा.
 — होयक (दा०ह०य०क) (क) ना. — वाटमान्या; छुटारू; रस्तालट करणारा.
 दारित (दा०रि०) (सं) वि. — फुटलेला; तडा गेलेला.

दारिद्र्य (दा०द्र०) (सं) ना. - गरीबी; निष्कांचन वृत्ति; निर्धनता; अकिंचनता; आळशीपणा.

दारु (दा०रु) (सं) ना. - लाकूड; वाळलेला ओंडका; ठोकळा; देवदार.

दारुक (दा०रुक) (सं) ना. - कृष्णाचा सारथी; रथ हाकणारा; वीर शैव आचार्यपैकी एक.

दारुकर्म (दा०रुकर्म) (सं) ना. - लाकूडकाम; झाडतोड.

दारुकर्मि (दा०रुकर्मि) (सं) ना. - सुतार; वर्धक; लाकूडकाम करणारा.

दारुण (दा०रुण) (सं) वि. - क्रूर; भयंकर; कठिण; कठोर.

(सं) ना. - हिंसा; क्रूर कृत्य; रौद्ररस.

दारुसर (दा०रुसर) (सं) ना. - श्रीगंध; देवदार; उंच झाड.

दारुहस्त (दा०रुहस्त) (सं) ना. - पांढरे लाकूड; पोळे; वस्त्रे; डाव; लाकडी पळी.

दारे (दा०रु) (क) ना. - धारा; द्रवाची धार; तरवारीचें पातें.

दारुधर्य (दा०रुधर्य) (सं) ना. - दृढता; घनता; घट्टपणा; भरीवत्व; सामर्थ्य.

दारुदृष्टि (दा०रुदृष्टि) (सं) ना. - खलबतखाना; मंत्रालय; आलोचना

गृह; एकांतस्थळ; समाधिस्थान; चिंतनगृह.

दारुदीर्घ (दा०रुदीर्घ) (सं) वि. - सर्पसंबंधी.

दाल (दा०ल) (क) ना. - जंगली पोळें.

(सं) ना. - डाळ; कवडी; दूत.

दालची नि (नि) (दा०लचीनि [२५]) (अ.दे) ना. - दालचिनी; मसाला पदार्थ.

दाव (दा०व) (सं) ना. - अरण; अटवी; वन; झाडी; घागरी; वुंगुर.

दावणि (दा०वणि) (क) ना. - गोदन; दावण; गवाण.

—होडे (दा०वणे) (क) धा. - दावणीला बांधणें; ओळींत येणें.

दावति (दा०वति) (क) ना. - श्रम; उद्योग; कष्ट; आयास,

प्रयत्न; जखम.

दावर (वुर) (दा०वर [२०]) (क) ना. - इच्छा; आकांक्षा;

तहान; आवश्यकता.

दावळि (दा०वळि) (क) ना. - धावळी; सोवळ्याचें वस्त्र; धूतवस्त्र,

दावे (दा०वे) (अ.दे) ना. दावा; हरकत; अधिकार; दोषारोप;

फिर्याद; दृढता; निश्चित विधान; अभियोग; उपपादन.

दावाहार (दा०वाहार) (अ.दे.) ना. - फिर्यादी; वादी; दोष लावणारा; चहाडी करणारा; अपमान करणारा.

दावाग्नि (दा०वाग्नि) (सं) ना. - वडवाग्नि; वणवा.

दावु (वे) (दा०वु [२१]) (क) ना. - 'दम' पहा. दुराग्रह.

दाश (दा०श) (सं) ना. - दास; कोळी; अंबिग; शकुन सांगणारा.

दाशरथि (दा०शरथि) (सं) ना. - दशरथाचे पुत्र; राम; लक्ष्मण;

भरत; शत्रुघ्न.

दाशराज (दा०शराज) (सं) ना. - सत्यवती व मत्स्यगंधा यांच्या पित्याचे नांव.

दाशाई (दा०शाई) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.

दाशीरक (दा०शीरक) (सं) ना. - माळवा; मालवदेशवासी.

दास (दा०स) (सं) ना. - सेवक; नोकर; गुलाम; भक्त; कोळी; शकुन सांगणारा; जालगार.

—अनुदास (—अनुदास) (क) ना. - पडचाकर;

अनुदास; भक्ताचा भक्त; अनन्य भक्त.

—त्व (—तु) (सं) ना. - सेवा; भक्ति; परिचर्या; मासेमारी.

दासकूट (दा०सकूट) (सं) ना. - हरिदास संघ; भक्तमंडळ.

दासण(वण) (दा०सण [वण]) दासाळीचे फूल; जास्वंद; बंधूकपुष्प; रुद्रपुष्प.

दासर (दा०सर) (क) ना. - अजगर; भक्ष्य गिळणारा साप.

दासि(सी) (दा०सि [सी]) (सं) ना. - सेविका; शेतकरीण; भक्तीण; 'तोत्तु' पहा; बटीक; कुळंबीण.

दासेय (दा०सेय) (सं) ना. - दासीपुत्र; कोळणीचा मुलगा; मत्स्यगंधा.

दासेर (रक) (दा०सेर [रक]) (सं) ना. - दासीपुत्र; रांडलेक; उंट; शकुन सांगणारा.

दासोग (गर) (दा०सोग [गर]) (सं) ना. - भक्तांनी वाटलेले अन्न; अन्नसत्र.

दासोह (हं) (दा०सोह [हं]) (सं) ना. - भक्तबुद्धीने घातलेलें अन्नछत्र; भिक्षावृत्ति; भक्ति; सेवाभाव.

दास्तान (दा०स्तान) (अ.दे) ना. - संग्रह; गंगाजळी; कोटार; गोदाम; वखार; जहाजावरील माल ठेवण्याची जागा.

दास्य (दा०स्य) (सं) ना. - सेवा; शकुन सांगणारा; भक्तिभाव; सेवावृत्ति.

दास्यण (दा०स्यण) (क) ना. - 'दासण' पहा.

दाह (दा०ह) (सं) ना. - चटका; छाही; जाळ; तोंडकोरड;

तहान; दगा; ताप; अग्नि; मरण; पीडा; इच्छा; लोभ;

अंत्याशा.

दाहक (दा०हक) (सं) वि. - तप्त; जाळणारे; तापदायक; चटका वसण्याजोगे.

दाहशान्ति (दा०हशान्ति) (सं) ना. - वृत्ति; इच्छापूर्ति; तहान भागणे; तृष्णाशमन. तात्पुरतें समाधान; आश्रयहीनता.

दाळ (दा०ळ) (सं) ना. - सांगण्याचा खेळ; 'दाल' पहा.

दाळि (दा०ळि) (क) ना. - हल्ला; वेढा; वेरा; चढाई; आक्रमण; युद्धप्रसंग; बाजारीगोघळ.

—इकु, -इडु (—इकु, -इडु) (क) धा. - अंगावर धावून जाणें; आक्रमण करणें; वेढा घालणें.

—गार (—गार) (क) वि. — आक्रमक; हल्ला करणारा; वेढा देणारा.
 दाळिगिच्छु (दाळिगिच्छु) (क) ना. — प्रज्वलित अग्नि; अनावर जाळ; दावानल; भडका; वणवा.
 दाळिब (दाळिब) (क) ना. — दाडिम; डाळिबाचें फळ.
 दिक्(श्) (दिक् [श्]) (सं) ना. — दिशा; मार्ग; सूचना.
 दिक्करि (गज) (दिक्कु [गज]) (सं) ना. — दिशापति हत्ती; पृथ्वी धारण करणारे आठ हत्ती.
 दिक्ने (दिक्ने) (क) अ. — अचानक; अकस्मात्; एकदम; अवचित; एकाएकी; चटकन; भयावह; दचकण्याजोगें.
 दिक्कापालु (दिक्कापालु) (क) ना. — वाट फुटेल तिकडे पलायन; कंगाल स्थिती; वाताहत.
 दिक्कु (दिक्कु) (क) ना. — आश्रय; आधार; रक्षण; गति; दिशा.
 —पालु (पालु) (क) ना. — वाताहत; निराधार स्थिति; अवदशा.
 —केडु (केडु) (क) धा. — निराधार होणें; लाचार होणें; अगतिक होणें; समजेनासें होणें.
 —तोरु (तोरु) (क) धा. — आश्रय देणें; वाट दाखवणें; पटवणें; हात देणें.
 दिक्कुंभि (दिक्कुंभि) (सं) ना. — दिग्गज.
 दिक्चक्र (दिक्चक्र) (सं) ना. — दिङ्मंडल; क्षितिज; विश्व; प्रपंच; होकायंत्र.
 दिक्कट (दिक्कट) (सं) ना. — क्षितिज; दिगंत; दिक्कोन;
 दिक्पति (पाल) (दिक्पति [पाल]) (सं) ना. — दिशांचे स्वामी; दिशांचे देव; इंद्र; अग्नि वगैरे देव.
 दिग्धि (दिग्धि) (सं) ना. — दहा दिशांचे दिक्पाल.
 दिग्गना (ने) (दिग्गना [ने]) (सं) ना. — दिग्धु; अष्ट दिशांच्या नायिका.
 दिगंत (दिगंत) (सं) ना. — (सं) ना. — दिक्कट' पहा.
 दिग्बर (दिग्बर) (सं) ना. — दिशा हेच वस्त्र वापरणारा; नग्न; नागवा; शिव; जैनयति; जिनधर्मी साधु.
 दिगिलु (दिगिलु) (क) ना. — मय; घाबरेपणा; भ्रांति.
 —गोळु (गोळु) (क) धा. — घाबरणे; घाबरे होणें; भ्रमिष्ट होणें.
 —बीळु (बीळु) (क) धा. — कोडें पडणें; गोंधळणें; न समजण्यासारखें होणें; दिङ्मूढ होणें; संकटांत सांपडणें.
 दिगिसु (दिगिसु) (क) धा. — खाली उतरवणें; जमिनीवर ठेवणें.
 दिगीश (दिगीश) (सं) ना. — दिग्देवता.
 दिगुतट (दिगुतट) (क) ना. — दिगंत; क्षितिज; 'दिक्कट'; पहा.
 दिगुबलि (दिगुबलि) (क) ना. — दिग्बळी; खून; दिशांना दिलेला बळी.

दिग्गज (दिग्गज) (सं) ना. — पृथ्वी धारण करणारे आठ हत्ती.
 दिग्गने (दिग्गने) (क) अ. — झटकन; एकदम; लागलीच; अकस्मात.
 दिग्दर्शन (दिग्दर्शन) (सं) ना. — मार्गदर्शन; थोडक्यांत सूचना; संक्षिप्त सूचना.
 दिग्देश (दिग्देश) (सं) ना. — सर्व दिशांकडील प्रदेश.
 दिग्ध (दिग्ध) (सं) वि. — लित; माखलेले; लेपलेले; गुंतलेले; वापरलेले.
 दिग्बंधन (दिग्बंधन) (सं) ना. — दिशाबंधन; एक मंत्रशक्ति; कोणत्याहि दिशेला हलतां येणार नाहीसें करणें.
 दिग्बलि (दिग्बलि) (सं) ना. — 'दिगुबलि' पहा; शेरणी; चरु; काकबळी.
 दिग्भ्रमण (दिग्भ्रमण) (सं) ना. — आश्रयासाठी फिरती; भ्रमंती; भटकंती; चकनेमिक्रम.
 दिग्भ्रमे (दिग्भ्रमे) (सं) ना. — दिङ्मूढता; दिशाभूल; वेढा; 'दिगिलु' पहा.
 दिग्धु (दिग्धु) (सं) ना. — दिग्गना.
 दिग्विजय (दिग्विजय) (सं) ना. — विश्वविजय; दिशाच्या शेवटपावेतों मिळवलेले यश; साम्राज्याचे प्राचीन लक्षण.
 दिंकिडु (दिंकिडु) (क) धा. — उड्या मारणें; खिदळणें; बागडणें; उसळी मारणें; मिरकटणें.
 दिं (दिं) कु (दिं [दिं] कु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; खिदळणें.
 दिंकुगोळ (दिंकुगोळ) (क) धा. — उडणें; भरारी मारणें; गगनविहार करणें.
 दिङ्मंडल (दिङ्मंडल) (सं) ना. — दिशावलय; दशदिशा; विश्व; प्रपंच.
 दिङ्मूढ (दिङ्मूढ) (सं) वि. — समजेनासा झालेला; भ्रमिष्ट; भ्रांत; वेगुद्ध; वेभान; वेखबर.
 —ते (—ते) (सं) ना. — वेभानता.
 दिट्ट (दिट्ट) (क) ना. — सत्य; खरोखर; खचित; उद्देशपूर्ण.
 —पुट (—पुट) (क) ना. — धैर्यशाली; धीट; नित्य.
 दिट्ट (दिट्ट) (क) वि. — मस्त; माजलेला; उद्धत; धैर्यशाली; बलिष्ठ; इष्ट; छातीवान; वेफिकीर; निर्भय; अनुमवाचे; दिसणारे.
 —तन (—तन) (क) ना. — धीटपणा; धैर्य; शौर्य.
 दिट्टिवारि (दिट्टिवारि) (क) ना. — अश्रू; हितशत्रूचा नाश; दृष्ट काढणें; दृष्टिक्षेप.
 दिट्टि (दिट्टि) (क) ना. — दृष्टि; नेत्रशक्ति; दृष्ट काढणें.
 —इसु (—इसु) (क) धा. — पाहणें; डोळ्याला डोळा लावणें; परीक्षा करणें; निरखणें.
 —केडु (—केडु) (क) धा. — दृष्टिमंद होणें.

- कोने (कौनै) (क) ना. —दृष्टिकोन.
 —कोलिसु (कौलिसु) (क) धा. —प्रत्यक्ष होणें; दिसणें;
 दृष्टीस पडणें; नजरेस येणें; पाहणें.
 —तेगे (ठैगै) (क) धा. —दृष्ट काढणें.
 —परिवरि (परिवरि) (क) ना. —दीर्घ दृष्टि; देहळणी;
 चौफेर नजर.
 दिट्टु (दिट्टु) (क) ना. —धीटपणा; धैर्य; पराक्रम; छातीठोकपणा;
 शौर्य; सामर्थ्य.
 दिट्टे (दिट्टे) (क) ना. —धैर्यशालिनी; उद्धट स्त्री.
 दिड (दिड) (क) वि. —निश्चित; दृढ; स्थिर; सत्य; घट्ट.
 दिडगु (दिडगु) (क) ना. —जलपात; धवधवा; उद्रेक; बोंब;
 आधिक्य; उच्चध्वनि.
 दिड्डी (दिड्डी) (क) ना. —दिंडी; लहान दार; उपद्वार; किल्ल्याचें
 गुप्त दार.
 —बागिलु (बागिलु) (क) ना. —खिंड; दिंडी.
 दिड्डु (दिड्डु) (क) ना. —टेकडी; डगर; उंचवटा; चढ.
 दिंड (दिंड) (क) वि. —कोमल तनु; कोवळा; लहान वयाचा;
 उद्धट; असंस्कृत; मुठाड.
 दिंडल (दिंडल) (क) ना. —एक वृक्षविशेष; जळाऊ लाकडाचें
 झाड.
 दिंडिंग (दिंडिंग) (क) ना. —घटिंगण; क्रूर; हिंसक; दिंडल वृक्ष;
 दांडगा.
 दिंडु (दिंडु) (क) ना. —झाडाचा बुंधा; ओडका, स्थूलता;
 जडपणा; अहंकार; लाकडाची मोळी; गवत; नांगराची मूठ;
 नांगरखुटी; केळीच्या कालाचा सोट; उत्सव.
 दिंडु-गेडे (दिंडु) (क) धा. —तुकडा पाडणें.
 —तरि, तरिसु (डरि-डरिसु) (क) धा. —शक्तिहीन होणें;
 अहंकार नष्ट होणें.
 —उरुलु (उरुलु) (क) धा. —झाडाच्या फांदीप्रमाणें
 कोसळणें; सपशेल आडवें होणें.
 —उरुलुचु (उरुलुचु) (क) धा. —विध्वंस करणें;
 —उरुलिसु (उरुलिसु) नष्ट करणें.
 —हाय, हायु (हाय-हायु) (क) धा. —नीट
 चाचपडणें.
 दिडे (दिडे) (क) ना. —उद्धट स्त्री; दुष्टा, धड; मोड स्त्री.
 दिडेय (दिडेय) (क) वि. —धीट; वीर; शूर; पराक्रमी.
 दिण्णे (दिण्णे) (क) ना. —टेकडी; डोंगर; उंचवटा;
 पडवी.
 दिति (दिति) (सं) ना. —दक्ष कन्या; कश्यप-पत्नि,
 —सुत-सनु (सुत, [सुतनु]) (सं) ना. —दैत्य; राक्षस;
 दितीचे पुत्र.

- दिदीवि (दिदीवि) (क) ना. —अन्न; आहार; खाद्य.
 दिद्युत् (दिद्युत्) (सं) वि. —दैदीप्यमान्; झळाळणारे.
 दिवीक्षु (दिवीक्षु) (सं) ना. —पाट लावणारा; परित्यक्तेशीं लग्न
 करणारा; द्वितीय विवाहेच्छु स्त्रीशीं लग्न करणारा.
 दिन (दिन) (सं) ना. —दिवस; प्रकाश.
 —ईश, कर (ईश, [ईश]) (सं) ना. —सूर्य; दिनमणी; भारकर.
 दिनचर्ये (दिनचर्ये) (सं) ना. —दिनक्रम; रोजचा व्यवहार;
 दैनंदिनी; वासरी.
 दिनदीप (दिनदीप) (सं) ना. —सूर्य.
 दिनमान (दिनमान) (सं) ना. —दिवसांची गणती; कालमान;
 दिवसगति.
 दिनवहि (दिनवहि) (अ.दे) ना. —कीर्द; प्रत्यही घडणाऱ्या
 व्यवहाराचे टिपण; रोजखर्चा; रोजःही.
 दिनंप्रति (दिनंप्रति) (सं) अ. —रोज; केव्हाहि; प्रत्यहीं;
 अनुदिन; नित्य.
 दिनसु (दिनसु) (क) ना. —खाद्यपदार्थ; सामान; दाणागोटा;
 जिनस.
 दिनागलु (दिनागलु) (क) अ. —रोजरोज; दिवसानुदिवस;
 'दिनंप्रति' पहा.
 दिनादि (दिनादि) (सं) ना. —प्रातःकाल; प्रकाश; प्रभात;
 उपःकाल.
 दिनांत (दिनांत) (सं) ना. —सायंकाळ; संध्यासमय; उपराह्ण;
 उतरता दिवस.
 दिन्ने (दिन्ने) (क) ना. —'दिण्णे' पहा.
 दिप्प (दिप्प) (क) ना. —जाड; लड; स्थूल.
 दिब्ब (दिब्ब) (क) वि. —दिव्य; श्रेष्ठ; उच्च; स्वर्गीय.
 (क) ना. —डगर; उंचवट्याचा प्रदेश; चढ.
 दिव्वण (दिव्वण) (क) ना. —मिरवणूक; लग्नाचे वऱ्हाड; समूह;
 बूच; वीणा; तंतुवाद्य.
 दिव्य (दिव्य) (क) वि. —दिव्य; देवलोकसंबंधी; स्वर्गीय;
 पवित्र; उत्तम; निर्मल; सत्य; प्रमाण.
 दिव्वि (दिव्वि) (क) ना. —रास; डबोलें; पुंजी; उंचवटा.
 दिमाकु (दिमाकु) (क) ना. —दिमाख; मेंदू; शिर; डोकें;
 दंभ; उद्धटपणा; दर्प; अट्टाहास; तोरा; भपका; सोंग; डोल;
 विलास; मिजास.
 दिमिकिट (दिमिकिट) (क) ना. —नृत्यगतीला अनुसरून केलेली
 शब्द रचना; नर्तनाचे बोल; नृत्यकथक.
 दिमिदिमि (दिमिदिमि) (क) ना. —'दिमिकिट' पहा. मृदंगाचे
 बोल. दिमिकिट घोम.
 दिंबु (दिंबु) (क) ना. —उशी; तक्रिया; गिर्दी; लोड; कमलाचा
 बीजकोष.

दिम्भगे (ने) ([नी]) (क) अ. — झटकन; जोरांत; लागलीच;
अचानक.

दिम्भि (दिम्भि) (क) ना. — उंचवटा; उंच प्रदेश; झाडाचा
सोट; तुळई; नाट.

दिम्भितु (दिम्भि तु) (क) वि. — वडील; श्रेष्ठ; जाड; बलवंत.

दिम्भित (दिम्भि तु) (क) ना. — श्रेष्ठ पुरुष; विद्वान; ज्ञानी;
ब्राह्मण; महात्मा.

दिम्भु (दिम्भु) (क) धा. — तुडवणे; टकलणे; पुढे सारणे.
(क) ना. उशी; गिरदी; तकिया.

दिळ् (दिळ्) (अ.दे.) ना. — हृदय; मन; अंतःकरण.

— खुष (खुष) (अ.दे.) ना. — मनःसंतोष; आत्मतुष्टि;
समाधान.

— गीर, गिरि (गीर, गीर) (अ.दे.) ना. — दुःख प्रदर्शन;
खेद प्रगटन; विषादव्यक्ति.

— डार (डार) (अ.दे.) ना. — उदार; थोर मनाचा.

दिलखा (वा) (दिलखा [वा]) (अ.दे.) ना. — तंतुवाद्य;
तंत्रीवाद्य.

दिलीप (दिलीप) (सं) ना. — एक सूर्यवंशीय राजा; रघुराजाचा
बाप.

दिव (दिव) (सं) ना. — स्वर्ग; प्रकाश; दिवस; अरण्य.

दिवंगत (दिवंगत) (सं) वि. — स्वर्गस्थ; स्वर्गवासी;

कैलासवासी; मृत.

दिवस (दिवस) (सं) ना. — दिन; वार; वासर.

— ईश (ईश) (सं) ना. — सूर्य.

— कळे (कळे) (क) धा. — दिवस कटणे; काळ काढणे; वेळ
घालविणे.

— मुख (मुख) (सं) ना. — प्रातःकाल; प्रभात; उपःकाल.

दिवस्वति (दिवस्वति) (सं) ना. — इंद्र; सूर्य; दिवसाचा स्वामी;
स्वर्गाचा राजा.

दिवा (दिवा) (सं) अ. — दिवसाउजेडी; उषड; उजेडांत.

— कर (कर) (सं) ना. — सूर्य; दिनकर; प्रभाकर.

दिवाण (न) (दिवाण [न]) (अ.दे) ना. — मंत्री; कारभारी,
न्यायाधीश.

— खाने (खाने) (अ.दे.) ना. — न्यायालय; दालन; प्रशस्त
खोली; पडवी; पटांगण.

दिवाणि (दिवाणि) (अ.दे.) ना. — देण्यावेण्याचा व्यवहार;
सार्वजनिक हक्कासंबंधी. मिळकती व्यवहारविषयक.

दिवानि (दिवाण) (अ.दे.) ना. — खुळेपणा; मतिभ्रम;
संभ्रम

दिवाना (णा) (दिवाण [णा]) (अ.दे) ना. — खुळा; वेडा;
मूर्ख कवि; तिरुमलेश्वर.

दिवांध (दिवांध) (सं) ना. — घुबड; घूक; दिवसाचे अंधत्व
येणारा पक्षी.

दिवाभीत (दिवाभीत) (सं) ना. — घुबड; चंद्र; चोर; नपूंसक;
भित्ता.

दिवामध्य (दिवामध्य) (सं) ना. — भरदिवस; मध्यान्ह;
दुपार.

दिवारान्नि (दिवारान्नि) (सं) ना. — अहोरात्र; दिनयामिनी;
दिनरात; रात्रंदिवस.

दिवाळी (दिवाळी) (क) ना. — दीपावली; दिवाळीचा सण;
कार्तिकमासतील प्रमुख सण; अवनति; दिवाळे; पडता काळ.
— खोर (— खोर) (क) वि. — उघळपट्टी करणारा; व्यर्थ
पैसा उडवणारा. दिवाळे काढणारा.

दिवि (दिवि) (सं) ना. — आकाश; स्वर्ग.

— ज (— ज) (सं) ना. — स्वर्गीय देवता.

दिविजपति (पाल) (दिविजपति [पाल]) (सं) ना. — इंद्र;
देवांचा स्वामी; मालक.

दिविजपद (दिविजपद) (सं) ना. — स्वर्ग; देवस्थान; देवाचे
वसतिस्थान.

दिविजपुर (दिविजपुर) (सं) ना. — अमरावती; इंद्राची
राजधानी.

दिविजांगने (दिविजांगने) (सं) ना. — अप्सरा; गंधर्व स्त्री.

दिविजापगे (दिविजापगे) (सं) ना. — देवगंगा; स्वर्गनदी;
आकाशगंगा.

दिविभाग (दिविभाग) (सं) ना. — अमरावती; इंद्राची
राजधानी.

दिवौकस (दिवौकस) (सं) ना. — स्वर्गीय देवता; स्वर्गात
राहणारे; देव.

दिव्य (दिव्य) (सं) वि. — श्रेष्ठ; सुंदर; मनोहर; स्वर्गीय.
(सं) ना. — चंदन; गोकुळ; 'दिव्य' पहा.

दिव्यगंध (दिव्यगंध) (सं) ना. — गंधक; मोठा वेलदोडा; चंदन.

दिश (श) (दिश [श]) (सं) धा. — दाखवणे

दिशा (दिशा) (सं) ना. — दिक्; दिशा.

दिश्य (दिश्य) (सं) वि. — दाखविले जाणारे; दाखवण्यायोग्य.
दर्शनीय.

(सं) ना. — क्षितिज; मृगजळ.

दिष्ट (दिष्ट) (सं) वि. — दाखवलेले; नियमित; कथित.

(क) ना. — नेमणूक; योजना; दैव; नियति; भाग्य; अदृष्ट;
आज्ञा; निरोप; ध्येय; गम्य; सांगावा.

दिष्टि (दिष्टि) (सं) ना. — नेमणूक; योजना; मार्गदर्शन; कथन;
परवानगी; नियम; सौभाग्य; सुदैव; अदृष्ट; संतोष; मांगल्य;
शोभा; दृष्टि; डोळा; निदर्शन; दृष्टिक्षेप; नजर; दृष्ट.

दिष्टांत (दिष्टा००ड) (सं) ना. - मरणकाळ; अंत्यसमय;

निर्दिष्ट दिवसाचा शेवट; दुर्दिन.

दिष्ट्या (दिष्ट्या) (सं) अ. - दैवामुलें; दैवयोगानें; देवकृपेनें.

दिळ (दिळ) (क) ना. - मधमाशी.

दी (दी) (सं) धा. क्षीण होणें; नाश होणें; मरणें.

दीकिडु (दी०किडु) (क) धा. - 'दिक्कुडु' पहा.

दीकुगोळ (दी०कुगोळ) (क) धा. - 'दिक्कुगोळ' पहा.

दीक्षक (दीक्षक) (सं) ना. - दीक्षा देणारा; दैनिक मार्गदर्शन.

दीक्षा (दीक्षा) (सं) ना. - व्रत; व्रतस्वीकार; कटिबद्धता;

धार्मिक संस्कार; श्रद्धाजीवन; नियमपालन.

दीक्षित (दीक्षित) (सं) वि. - सुसंस्कृत; नियमानुकूल; व्रतस्थ.

(सं) ना. - दीक्षा घेतलेला; यज्ञपुरोहित; अग्निहोत्र

चालविणारा;

दीक्षांत (दीक्षा००ड) (सं) ना. - यज्ञाचा शेवट; अवभृत्स्नान.

दीड (दीड) (क) ना. - चढ; उंचस्थळ; डोंगर; टेकडी; तट.

दीदिवि (दीदिवि) (सं) ना. - अन्न; स्वर्ग.

दीधिवि (दीधिवि) (क) ना. - प्रकाश; कांती; उजेड; किरण.

दीन (दीन) (सं) वि. - दरिद्री; दुःखित; विनयशाली; दुर्दैवी; हीन.

—ते, —भाव (डी, धाव) (सं) ना. - दैन्य; दीनता; नम्रता; विनय.

—ब्रंशु (ब००ड) (सं) ना. - गरीबांचा वाली; दीनांचे हित करणारा.

—वत्सल (व००ड) (सं) ना. - गरीबावर दया करणारा.

दीनार (दीनार) (सं) ना. - सोन्याचें नाणें; दागिना.

दीनोद्धार (दीनोद्धार) (सं) ना. - दरिद्री लोकांचा उद्धार; पतितपावनता; गरीबांची उन्नति.

दीप (दीप) (सं) ना. - प्रकाश; उजेड; दिवा; दीप.

—स्तेभ (दी००ड) (सं) ना. - समुद्रांतील मनोऱ्यावरील दिवा; सागरी दीपगृह; दीपमाळ.

दीपक (दीपक) (सं) वि. - प्रकाशमान; प्रकाशक; उत्तेजक; कुशल; चमत्कारिक; पाचक; शक्तिवर्धक.

(सं) ना. - दिवा; काम; केशरी रंग; काव्यांतील एक अर्थालंकार.

दीपन (दीपन) (सं) वि. - पचन करणारा; उत्तेजक; कांतीदायक; चेतना देणारा.

उद्दीपन (उद्दीपन) (सं) वि. - अति उत्तेजक; विशेष प्रकाश देणारा.

दीपाराधने (दीपाराधने) (सं) ना. - आरती; कुरबंडी; कार्तिक दीपोत्सव.

दीपावलि (दीपावलि) (सं) नां. दीपमाळ; दिवाळी; कार्तिक महिन्यांतील एक सण.

दीपिका (के) (दी००ड [के]) (सं) ना. - दिवा; ज्योती; प्रकाश साधन.

दीपिकांकुर (दी००ड००ड) (सं) ना. - दिव्याची कुडी;

दीपज्योति; उजेडाचें साधन.

दीपोत्सव (दी००ड००ड) (सं) ना. - रोशनाई; दिवे पाजळून नदींत सोडून करण्याचा उत्सव; दीपावली.

दीप्त (दीप्त) (सं) वि. - प्रज्वलित; झळाळणारा; प्रकाशणारा.

दीप्ताग्नि (दीप्ताग्नि) (सं) ना. - अगस्ति; प्रवळ जठराग्नि असलेला.

दीप्ति (दीप्ति) (सं) ना. - कांती; किरण; प्रकाश; चकाकी; दिवा; लाख.

दीर्घ (दीर्घ) (सं) ना. - लांब; गुरुअक्षर; गुरुत्वाचे चिन्ह. —ते (डी) (सं) ना. - लांबी.

दीर्घकंठ (दी००ड००ड) (सं) ना. - करकोचा उंट; जिराफ; वगैरेसारखा लांब मानेचा प्राणी.

दीर्घजिह्व (दी००ड००ड) (सं) ना. - लांब जीभ असणारा प्राणी; सर्प वेडूक वगैरे.

दीर्घदर्शि (दी००ड००ड) (सं) ना. - तत्त्वज्ञानी; ब्रह्मज्ञानी; धोरणी; व्यवहारज्ञ. दूरवर पहाणारा; दूरदृष्टी.

दीर्घदृष्टि (दी००ड००ड) (सं) ना. - दूरदृष्टि असलेला; धूर्त; द्रष्टा,

दीर्घनिद्रे } (दी००ड००ड) अति निद्रा; काळझोप; कुंभकर्णी

दीर्घशयन } (दी००ड००ड) झोप; मरण.

दीर्घयाम (दी००ड००ड) (सं) ना. - कंटाळवाणा काळ; उबग आणणारा समय.

दीर्घयाम (दी००ड००ड) (सं) ना. - कंटाळवाणा काळ; उबग आणणारा समय.

दीर्घसाहस (दी००ड००ड) (सं) ना. - प्राणार्पणाची तयारी, अति साहस.

दीर्घायु (दी००ड००ड) (सं) ना. - चिरंजीव; मार्कंडेय; सप्तचिरंजीव; अति आयुष्य असलेला.

दीर्घिका(के) (दी००ड००ड [के]) (सं) ना. - ओढा; नदी; प्रवाह, जलाशय; विहीर.

दीव (दीव) (क) ना. - दीप; वेट; देह; शिकारबळी; जंगली प्राण्यांना पकडून देणारा प्राणी; शिकारी प्राणी.

दीवगार (दी००ड००ड) (क) ना. - शिकारी प्राणी पालन करणारा; आमिष दाखवून शिकार करणारा.

दीवटि(टिंगे) (दी००ड००ड [के]) (क) ना. - हिलाल; मशाल; टेंभा.

—ग (—ग) (क) ना. - मशालजी; हिलालजी.

दीवस (दीवस) (क) ना. — धैर्य; पराक्रम.

दीवळिगे (दीवळीगे) (क) ना. — दिवाळी; दीपावली.

दीवि (दीवि) (क) ना. — द्वीप; बेट; सौंदर्य; निर्णय; क्रमबद्धता; लहान दिवा.

दीविगे (दीविगे) (क) ना. — 'दीपिका' पहा; प्रकाशसाधन.

दीवु (दीवु) (क) ना. — लहान द्वीप; 'कुदुरु' पहा.

दीह (दीह) (सं) ना. — 'दीव' पहा.

दु (दु) (क) अ. — भूतकृदन्ताचा अव्यय प्रत्यय.

दुःख (दुःख) (सं) ना. — दुःखणें; चिंता; व्यथा.

दुःखकर (दुःखकर) (सं) वि. — दुःख देणारे; चित्तेला कारण होणारे; कुलक्षणी हात; अपेशी हात.

दुःखार्त (दुःखार्त) (सं) वि. — दुःखपीडित; दुःखानें होरपळलेला.

दुःखि (दुःखि) (क) वि. — दुःखात असलेली, कधी.

दुःखित (दुःखित) (सं) वि. — दुःख झालेला, क्षीण.

दुकान (दु) (दुकाण [दु]) (अ. दे.) ना. — बजार; मंडई; क्रयविक्रय स्थान; पेठ; बाजार; हाट.

दुकूल (दुकूल) (सं) ना. — रेशमी वस्त्र; चीनांबर; पातळ; तलम कापड; क्षिरक्षितीत वस्त्र.

दुक्कुडि (दुक्कुडि) (क) ना. — लगाम; वेसण; 'कडियण' पहा.

दुग (दुग) (क) ना. — जोडी; युग्मक; दोन ओळीत अन्वय होणारी पद्यरचना.

दुगुड (दुगुड) (क) ना. — दुःख; चिंता; ठणका; व्यथा; कळवळा; प्रीती; दया; कळकळ; अभ्यास.

दुगुण (दुगुण) (क) वि. — दुष्पट.

दुगुल (दुगुल) (क) ना. — 'दुकूल' पहा.

दुग्ग (दुग्ग) (दुग्ग [दुग्ग]) (क) ना. — दुर्ग; किल्ला; किड्याचा पुढचा बुरूज. तटबंदी; 'युग्म' पहा.

दुग्गाणि (दुग्गाणि) (क) ना. — दोन दिडकीचे नाणें; ढबू पैसा; शिवराई.

दुग्गि (दुग्गि) (दुग्गि [दुग्गि]) (क) ना. — दुर्गा; पार्वती; महाकाली.

दुग्गु (दुग्गु) (क) ना. — कापलेले गवत; गवताचा भारा.

दुग्ध (दुग्ध) (सं) वि. — पिळलेलें; कातरलेले.

(सं) ना. — दूध; रस.

—अभिषेक (अभिषेक) (सं) ना. — दुधाची संततधार.

—अर्णव (अर्णव) (सं) ना. — क्षीरसागर; दुधाचा समुद्र.

दुग्धनि (दुग्धनि) (सं) ना. — शेर; कळी; पिळलेला रस;

दुग्धती गाय.

दुग्धे (दुग्धे) (सं) ना. — अनुमान; संशय; पोटदुखी; मत्सर; असूया.

दुष्ट (दुष्ट) (क) वि. — दुष्ट; वाईट; निरुपयोगी.

—गोरव (गोरव) (क) ना. — दुष्ट संन्यासी; कपटी गुरु; शिव; काम.

दुडि (दुडि) (क) धा. — काम करणें; श्रम करणें; संपादन.

(क) ना. — डमरू; चर्मवाद्य.

—त, —मे (त, मे) (क) ना. — श्रम; मजूरी; प्राप्ति; संपादन.

—सु (सु) (क) धा. — कामाला लावणें; श्रम करविणें.

दुडक (दु) (दुडक [दु]) (क) धा. — अविचारानें कामाला हात घालणें; एकदम काम आरंभणें.

(क) ना. — मागेंपुढें न पाहता केलेला कार्यारंभ; शीघ्रकोपी; अडाणी; उद्धटपणा; उडाळवृत्ति.

दुडुप्रवेश (दुडुप्रवेश, दुडुप्रवेश) (क) ना. — कार्याकार्य विवेक न करतां केलेली मार्गक्रमणा; एकदम धडक मारणारा; साहस.

दुडु (दुडु) (क) ना. — पैसा; ३ पैचे नाणें; गवा; रानरेडा.

दुडु (दुडु) (क) धा. — लोंबणें; हेलकावे खाणें; हलणें.

(क) ना. — हेरफेर; कमी अधिक.

—आडु (आडु) (क) धा. — हेलकावे खाणें; टांगणें; लोंबणें;

दुंडगे (दुंडगे) (क) अ. — चक्राकार होऊन; बांगडीप्रमाणें.

(क) वि. — गोल; खडबडीत.

(क) ना. — वर्तुळ; असंस्कृतता; समानता;

दुंडने (नेय) (दुंडने [नेय]) (क) वि. — गोल; खडबडीत; समान; चक्राकार.

दुंडिसु (दुंडिसु) (क) धा. — चक्राकार फिरणें; गुंडाळणें; प्रदक्षिणा घालविणें.

दुंडु (दुंडु) (क) धा. — ओबडधोबडपणा; गोलाई; चक्राकारता; एकरूप वस्तु.

दुडुभ (दुडुभ) (सं) ना. — दुतोंडें; विषहीन सर्प.

दुदु (दुदु) (क) ना. — फळांतील स्निग्ध रस.

दुदु (दुदु) (अ. दे.) ना. — अतिव्यय; धांदल; मनमानेल तसा धुरळा उडविणें; मोकाट; खर्चिक; अवडंबर मात्रविणारा; चंगीभंगी; छानछोक करणारा.

दुंदुभि (दुंदुभि) (सं) ना. — नगारा; डांगोरा; एक संवत्सर; एक राक्षस.

दुपट (दु) (दुपट [दु]) (क) ना. — दुपटें; दुहेरी कापड; वाकळ; गोघडी; पांघरूण. 'हच्चड' पहा.

दुप्पटु (दुप्पटु) (क) ना. — दुष्पट; दुग्गुण.

दुप्पिं (दुप्पिं) (क) ना. — अग्नि; चित्रांगद; सांबर.

दुबारि (दुबारि) (अ. दे.) ना. — दुष्पट; महागाई; वेसुमार किमत; संग्रहातील उणीव.

दुबासि (दुबासि) (क) ना. - दोन भाषा जाणणारा; दुभाषी;
एक भाषेतून दुसऱ्या भाषेत भाषांतर करणारा.
दुब्ब (दुब्ब) (क) ना. - पाठ; धव्या; फोपसा; दांडगा; दांडोबा.
दुब्बि (दुब्बि) (क) ना. - दांडगी; कुब्जा; मातीचे भांडे;
घव्बी.
दुब्बु (दुब्बु) (क) ना. - फोपसेपणा; ढेरपोट्या; तुंदिल.
दुमि (मि) कु दुमि [मि] क) (क) धा. - गिरकी मारणें;
गोलाकार उडणें; पायरीपायरीनें हसणें; खाली झेप घेणें;
खाली उडी मारणें; आवेशानें प्रवेश करणें.
दुमुगुदु (डु) (दुमुमुगुळी [डु]) (क) धा. - क्रोधानें
जळफळणें; खिचखिचणें.
दुसुदुसु (दुमुमुदुमु) (क) वि. - उग्र; गंभीर; रागाचा
फणकारा.
दुंण (दुंण) (क) ना. - मूळ; सुळी; उगम.
दुंबाल (दुंणाल) (क) ना. - अडचण; हरकत; पिरपीर;
पीडा; लग्न.
दुंबि (दुंण) (क) ना. - भ्रमर; सुंगा; तुंबी वृक्ष.
दुंबु (दुंण) (क) ना. - भुरभुरू पाऊस; क्षिमक्षिम; पावसाचे
तुषार.
दुम्भति (दुम्भुती) (क) ना. - दुर्मति; कुबुद्धि; दुष्ट मनुष्य.
दुम्भ(म्मान)न (दुम्भु[म्मान]न) (क) ना. - दुर्मन; चिंता;
ब्रोही; दुष्ट; संकट; अडचण.
दुम्भळ (दुम्भुळ) कळवळ; चिंता; दुर्मनस; व्यथा; 'तल्लण'
पहा.
दुयं(यं) (दुयं [यं]) (क) वि. - दुसऱ्या प्रतीचा;
डाव्या पक्षाचा; माध्यमिक.
दुस्(र) (दुस् [र]) (सं) वि. - वाईट; चांगले नसलेले;
निषेधाई.
दुर (दुर) (क) ना. - युद्ध; लढाई.
दुरक्ष (दुरक्ष) (सं) ना. - वाईट दृष्टि असलेला; द्यूत; स्पर्धा;
जिद्द; पैज; सोंगटीचा खेळ.
दुरंगि (दुरंग) (अ.दे) वि. - दोन रंगांचा; दोन बाजूंचा.
दुरंजि (दुरंज) (सं) ना. - सीताफळ.
दुरत्यय (दुरत्यय) (सं) वि. - दुर्लभ्य; दुर्गम; दुष्कमणीय.
दुरद (दुरद) (क) ना. - दुर्भाग; आडवाट; कापथ; खाता न
येण्याजोगे; अमश्या; द्विरद; हत्ती.
दुरदष्ट (दुरदष्ट) (क) ना. - दुर्दैव; दुर्भाग्य; पाप; हतभागी;
पापी; दुर्दैवी.
दुरन्वय (दुरन्वय) (सं) वि. - अननुकरणीय; अगम्य; न
समजण्याजोगे.
(सं) ना. - चुकीचा निर्णय; दुष्कुल; वाईट घराणें; दुर्वेश.

दुरंत (दुरंत) (सं) ना. - दुःख; जखम; ठणका; व्यथा;
विपत्ति.
(सं) वि. - आपत्तीत सापडलेला. दुःखात बुडलेला.
दुरबीनु (दुरबीनु) (अ. दे) ना. - दुर्बीण; दूरदर्शक यंत्र.
दुरभिप्राय (दुरभिप्राय) (सं) ना. - वाईट मत; दुरुद्देश;
अपप्रचार; कडवी विचारसरणी; कटु आलोचना.
दुरभिमान (दुरभिमान) (क) ना. - कोरडा अहंकार; जंम;
अयोग्य प्रतिष्ठा.
—इ (अ) (क) वि. - अहंकारी; गर्विष्ठ.
दुरभ्यास (दुरभ्यास) (सं) ना. - दुर्वर्तन; चट; बदचाल;
विनाशक चाल.
दुरवगम (दुरवगम) (सं) वि. - अनाकलनीय; कळण्यास
कठीण.
दुरवस्थे (दुरवस्थे) (सं) ना. - वाईट स्थिति; दुर्गति; हीन
स्थिति; व्यथा.
दुर (र) स्ति (दुर [र] स्ति) (अ. दे) ना. - डागडुजी;
सुधारणा; शुद्धि; जीणोद्धार; शोध.
दुरहंकार (दुरहंकार) (सं) ना. - अकारण गर्व; कोरडे
अवडंबर; जंम, मस्ती; उद्धटपणा.
दुराकृति (दुराकृति) (सं) वि. - कुरूपी; विद्रूप; विरूप; विक्राळ,
भयावह.
दुराक्रम (मण) (दुराक्रम [मण]) (सं) ना. - अन्यायाचे
आक्रमण; अकारण रोष.
दुराग्रह (दुराग्रह) (सं) ना. - हट्ट; निष्कारण बळजोरी;
हेका; हेकटपणा.
दुराचार (दुराचार) (सं) ना. - दुर्वर्तन; चुकीची वागणूक.
—इ (अ) (सं) वि. - दुर्वर्तनी; असभ्य; असंस्कृत; पापी.
दुरात्म (दुरात्म) (सं) ना. - दुष्ट; पापी; वंचक, वाईट मनुष्य.
दुराप (दुराप) (सं) वि. - दुष्प्राप्य; दुर्लभ; मिळविण्यासाठी
कठीण.
दुरायि (दुरायि) (अ.दे.) ना. - विरोध; खंडन; निराकरण;
प्रतिभटना.
दुरारोह (दुरारोह) (सं) ना. - चढण्यास कठीण;
(ताडमाडावर चढणें कठीण होते तसे कठीण.)
दुरालाप (दुरालाप) (सं) ना. - अपशब्द; शिवी; गाली; शाप.
दुरालोचने (दुरालोचने) (सं) ना. - दुर्विचार; अहित चिंतन;
दुरिच्छा; दुष्कामना.
दुराशय (दुराशय) (सं) ना. - पोटतिडिक; 'दुरभिप्राय'
पहा.
दुराशे (शा) (दुराशे [शा]) (सं) ना. - लोभ; अत्याकांक्षा;
दुरिच्छा.

दुरासद]

दुरासद (दु०रा०स०द) (सं) वि. - मित्रण्यास कठिण; हाता-
बाहेरचे; शक्तिबाहेरचे.
दुरिच्छे (दु०रि०च्छे) (सं) ना. - लाम; अति आशा. हावरेपणा.
दुरित (दु०रि०ड) (सं) ना. - शाप; संकट; नरकाला कारण होणारे
कृत्य; पाप.
— हर (—ह०र) (सं) ना. - संकटनाशन; ईश्वर.
दुरियाधेन (दु०रि०या०धेन) (क) ना. - दुर्योधन; कौरव राजा;
धृतराष्ट्रपुत्र.
दुरुक्त (दु०रु०क्त) (सं) वि. - दुर्माषित; चुकीचे बोलणे;
शापवचन; शापित.
दुरुक्ती (दु०रु०क्ती) (सं) ना. - चुकीची भाषा; दुर्माण; शिवी;
शाप; अपशब्द; बोद्ध नथे ते बोलणे.
दुरुगुदु (दु०रु०गु०दु) (क) धा. - वाईट दृष्टीने
डोळे बघणे.
दुरुदुंबि (दु०रु०दु०ंबि) (क) ना. - उडाणटप्पु; उडाळ;
चेष्टेखोर; दुष्ट; बदसल्ला देणारा; वंचक; हिंसक; भ्रमर;
मधमाशी; गांधीलमाशी.
दुरुवर (दु०रु०वर) (क) वि. - दुर्भर; असहनीय; न भरतां
वेण्यासारखे.
दुरुयश (दु०रु०य०श) (क) ना. - दुष्कीर्ति; अपयश; बदनाम;
दुर्लौकिक.
दुरुसु (दु०रु०सु) (क) वि. - अत्यातुर; बलिष्ठ; नित्य सिद्ध.
दुरुल (दु०रु०ल) (क) ना. - 'दुरुदुंबि' पहा.
दुरुळे (दु०रु०ळे) (क) ना. - दुष्टा; बदसल्ला देणारी; वंचकी.
दुरुह (दु०रु०ह) (सं) वि. - अकल्पनीय; अतर्क्य; अवचनीय.
दुरोडर (दु०रु०ड०र) (सं) ना. - झूत; सोंगट्याचा डाव; पण;
पगडी; सोंगटी; 'लेत्त' पहा.
दुर्ग (दु०र्ग) (सं) ना. - किल्ला; तट; किल्ल्याच्या तटाचा
बुरूज; दुर्गमता; एकी; अरण्य.
दुर्गति (दु०र्ग०ति) (सं) ना. - वाईट स्थिति; दारिद्र्य; नर्क;
हीनवस्था; अवकाळ; दुर्दशा.
दुर्गंध (दु०र्ग०ंध) (सं) ना. - घाण; कुवास; दुष्परिमल.
दुर्गम (दु०र्ग०म) (सं) वि. - अगम्य; कष्टसाध्य; असाध्य.
दुर्गा (गें) (दु०र्गा [गें]) (सं) ना. - महाकाली; पार्वती;
कित्यावरील देवडी.
दुर्गुण (दु०र्गु०ण) (सं) ना. - दुष्ट भाव; दुर्वर्तन; खोड.
दुर्वट (दु०र्व०ट) (सं) वि. - न होण्यासारखे; अवटित;
कष्टकारक; कठीण.
दुर्जन (दु०र्ज०न) (सं) ना. - दुष्ट मनुष्य; नीच मनुष्य; हिंसक.
दुर्जय (दु०र्ज०य) (सं) वि. - जिंकण्यास कठीण; अजेय;
अजिबय.

दुर्जात (दु०र्जा०त) (सं) वि. - दुष्कुलीन; कुवंशज; अशुभ
मूहर्तावर जन्मलेला; दुर्दैवी; दुःखी; हतभागी.
दुर्जीवन (दु०र्जी०वन) (सं) ना. - हीन जिणे; टेकीला आलेला
संसार; कष्टकर प्रपंच.
दुर्णय (दु०र्ण०य) (सं) ना. - अनय; दुर्वर्तन; अनीति;
वाकडे पाऊल.
दुर्दंशे (दु०र्द०शे) (सं) ना. - दुरवस्था; हीन स्थिती; अवनती;
विपत्ति; संकट.
दुर्दर्श (दु०र्द०र्श) (सं) वि. - न पाहण्याजोगें; कुरूप;
अदर्शनीय; असह्य; घृणास्पद; तिटकारा येण्यासारखे.
दुर्दात (दु०र्दा०त) (सं) वि. - असह्य; कळ्यात न राहणारे,
दुर्निग्रही.
दुर्दिन (दु०र्दि०न) (सं) ना. - वाईट काळ; अवदशा; दुःस्थिति;
पावसाळी दिवस; दगाळ दिवस.
दुर्दंसे (दु०र्द०से) (सं) ना. - नीच स्थिती; हीनवस्था; दुर्दशा.
दुर्दैव (दु०र्दै०व) (सं) ना. - दुर्भाग्य; हतभागीपणा; हीन
स्थिती; पुण्यहीनता.
दुर्धर (दु०र्ध०र) (सं) वि. - असह्य; काठीण; अपघाती;
दुराधर्ष; वश करून वेण्यास कठीण; धारण करण्यास
कठीण.
दुर्धर्ष (दु०र्ध०र्ष) (सं) वि. - 'दुर्धर' पहा.
दुर्नडे (दु०र्न०डे) (सं) ना. - दुर्वर्तन;
दुर्जीवन; दुर्माण.
दुर्निमित्त (दु०र्नि०मित्त) (सं) ना. - अपशकुन; अशुभ सूचना;
अयोग्य कारण.
दुर्निवार (दु०र्नि०वार) (सं) वि. - अनिवार्य; अटळ; असह्य;
दुर्लब्ध; झालेच पाहिजे असे.
दुर्नीत (दु०र्नी०त) (सं) वि. - अविनीत; अविवेकी; शीलहीन;
कुमार्गी.
दुर्नीति (दु०र्नी०ति) (सं) ना. - दुर्वर्तन; दुराचार; अयोग्य
वागणूक.
दुर्बगे (दु०र्ब०गे) (सं) ना. - दुर्भग; दुरालोचन; कुविचार.
दुर्बल (दु०र्ब०ल) (सं) ना. - दुबळे; नपुंसक; शक्तिहीन; क्षीण;
रोडलेला.
दुर्बीज (दु०र्बी०ज) (क) ना. - दुष्ट; हीन जन्म; कृमीकीटक;
जीवाणु.
दुर्बोधने (दु०र्बो०धने) (सं) ना. - दुरूपदेश; चहाडी;
बदसल्ला; दुकीचे विधान.
दुर्भग (दु०र्भ०ग) (सं) ना. - दुर्दैव; परित्यक्ता; नव्या दमानें
सोडलेली; नावडती.
दुर्भर (दु०र्भ०र) (सं) वि. - भरण्यास कठीण.

दुर्भव (दुर्भवं) (सं) ना. - कष्टी जीवन; दुःखी संसार;
कंगाल स्थिति; विपन्नावस्था; दारिद्र्य; हीनजन्म.
दुर्भावं (दुर्भवं) (सं) ना. - दुर्मन; विरुद्ध भावना; चुकीची
विचारसरणी.
दुर्भिक्ष (दुर्भिक्षं) (सं) ना. - असंतोषाचा काळ; दुष्काळ;
अन्नान्न दशा; नकारघटा; अवकाळ; अभावस्थिति.
दुर्भेद्य (दुर्भेद्यं) (सं) वि. - फोडतां न येण्यासारखें; असाध्य
प्रवेश; आंत शिरण्यास कठीण.
दुर्मति (दुर्मति) (सं) ना. - एक संवत्सर; मूर्ख; दुर्बुद्धि;
बुद्धिभ्रम
दुर्मद (दुर्मद) (सं) ना. - दंभ; कोरडा अहंकार;
उन्मत्तपणा; ढोंग; बडेजव.
दुर्मरण (दुर्मरण) (सं) ना. - अस्वाभाविक मरण; अकालीं
मरण; यातनामय मरण.
दुर्मार्ग (दुर्मार्ग) (सं) ना. - वाईटमार्ग; नीतिभ्रष्टता;
बदचाल; दुर्वर्तन.
दुर्मूल (दुर्मूल) (सं) ना. - अभद्रभाषी; फुटक्या तोंडाचा;
कुरूपता; क्रुद्ध; एका संवत्सराचें नांव.
दुर्मय (दुर्मय) (सं) ना. - अपकीर्ति; निंदा; दुर्नाम;
दुष्कीर्ति
दुर्लक्षण (दुर्लक्षण) (सं) ना. - दुश्चिन्ह; अपशकुन; अशुभ
सूचना; कुलक्षण; एक काव्यदोष.
दुर्लक्ष्य (दुर्लक्ष्य) (सं) वि. - लक्षांत न येणारे; अगणनीय;
अलक्ष्य; अयोग्य ध्येय; 'दुर्दर्श' पहा.
दुर्ललित (दुर्ललित) (सं) ना. - कुचेष्टा; दुर्वर्तन, पोरकटपणा.
दुर्लभ (दुर्लभ) (सं) वि. - असाध्य; सहज न मिळण्यासारखे;
श्रेष्ठ; उत्तम.
दुर्वचन (सं) (दुर्वचन [सं]) (सं) ना. - शिवी; शाप;
अपशब्द.
दुर्वाच्य (दुर्वाच्य) (सं) वि. - अनुचरणीय; सागतां न
येण्यासारखें
(सं) ना. - शिवीगाळ; अपशब्द.
दुर्वार (दुर्वार) (सं) ना. - दुर्निवार.
दुर्वार्ता (सं) (दुर्वार्ता [सं]) (सं) ना. - अशुभ बातमी;
वाईट खबर.
दुर्वास (सं) (दुर्वास [सं]) (सं) ना. - वाईट कपडे;
गैर पोषाख; नग्नता; एक ऋषी.
दुर्वासने (दुर्वासने) (सं) ना. - दुराशा; दुर्गंध; असदिच्छा.
दुर्विद्वध (दुर्विद्वध) (सं) ना. - अर्धवट ज्ञानी; पडितंमन्य,
मूर्ख.
दुर्विध (दुर्विध) (सं) ना. - दुर्नीति; खळ; नीच; गरीब.

दुर्विनीत (दुर्विनीत) (सं) वि. - माजलेला; मस्तीचा; उदाम;
उद्धट; आग्रही; आडमुठा. एक कन्नड कवि.
दुर्विपाक (दुर्विपाक) (सं) ना. - पापाचें फळ; अविवेकाचा
परिणाम; दुर्दैव; दैवदुर्विलास.
दुर्विलसित (दुर्विलसित) (सं) ना. - दुर्दैवाचा खेळ; दैवलीला;
दुर्दैव; दूरदृष्ट.
दुर्वृत्त (दुर्वृत्त) (सं) वि. - उद्धट; अविवेकी; अविचारी;
दुर्वर्तनी.
दुर्वृत्ति (दुर्वृत्ति) (सं) ना. - हीनकृति; दुर्वर्तन; दुष्कृत्य;
उद्धटपणा.
दुर्वेश (दुर्वेश) (सं) वि. - आत शिरतां न येण्याजोगें; कष्ट
प्रवेश; असाध्य शिरकाव.
दुर्व्यय (दुर्व्यय) (सं) ना. - उघळपट्टी; अमर्याद खर्च.
दुर्व्यसन (दुर्व्यसन) (सं) ना. - दुष्ट विचार; वाईट चट;
दुरुद्योग; कुमार्गगमन; खोडवृत्ति.
दुर्व्यापार (दुर्व्यापार) (सं) ना. - दुष्काम; हीनकृति.
दुव्यामोह (दुव्यामोह) (सं) ना. - अति कामुकता;
अतिदुष्ट मोह.
दुर्व्रय (दुर्व्रय) (क) ना. - 'दुर्व्यय' पहा.
दुलि (दुलि) (सं) ना. - हत्तीण.
दुवंगुल (दुवंगुल) (क) ना. - दोन बोटाचें माप; जोड बोट;
मलयुद्धातील एक डाव.
दुव्वाळि (दुव्वाळि) (क) ना. - पलायन; तोंड; चुकवून केलेलें
पलायन; पळ; पोबारा.
दुव्वाळिसु (दुव्वाळिसु) (क) धा. - पळ काढणें; घाईने
पळणें; पाठलाग करणें; सैरावैरा धावणें; पोबारा करणें.
दुश्चरित (दुश्चरित) (क) ना. - दुर्वर्तन; दुर्वर्तनी; दुर्वृत्त;
दुष्टजीवन; वाईट चरित्र.
दुश्चित्त (दुश्चित्त) (सं) वि. - लक्ष नसलेले; उद्विग्न; चिंतातुर;
दुःखित.
दुश्चिन्ह (दुश्चिन्ह) (सं) ना. - कुलक्षण; अपशकुन; अशुभ
सूचना.
दुश्चवन (दुश्चवन) (सं) ना. - इंद्र; देवेंद्र.
दुश्चेष्टित (दुश्चेष्टित) (सं) ना. - कुचेष्टा; दुर्विलास; अकल्याण.
दुश्चेष्टे (दुश्चेष्टे) (सं) ना. - नसता उपद्राव; अव्यापारेषु
व्यापार; कुचोद्यता; कुचोद्योग.
दुःशकुन (दुःशकुन) (सं) ना. - अशुभ लक्षण; अपशकुन;
अमंगल सूचना; दुश्चिन्ह.
दुःशले (दुःशले) (क) ना. - कौरवाची बहीण; जयद्रथपति.
दुःशासन (दुःशासन) (क) ना. - कौरवांचा भाऊ; दुराचरण;
अयोग्य राज्यकारभार.

दुःशील (दुःशील) (सं) वि. - दुर्वर्तनी; दुश्चरित.

(सं) ना. - दुर्वर्तन दुराचार.

दुःशीले (दुःशीले) (सं) ना. - दुराचारिणी; दुर्वर्तनी; क्रूर स्त्री.

दुष्कर (दुष्कर) (सं) वि. - कठिण; असाध्य, करण्यास कठीण.

दुष्कर्म (दुष्कर्म) (सं) ना. - दुष्कृति; वाईट काम; पापकर्म.

दुष्कर्मि (दुष्कर्मि) (सं) ना. - पापी; दुराचारी.

दुष्कवि (दुष्कवि) (सं) ना. - क्षुद्र काव्य करणारा; कुकवि; दुष्ट रचना करणारा.

दुष्काम (दुष्काम) (सं) ना. - असदिच्छा; दुराशा;

कामविकार.

दुष्काळ (दुष्काळ) (सं) ना. - कठिण प्रसंग; अवकाळ; अन्नान्न

दशा; दुस्समय.

दुष्कीर्ति (दुष्कीर्ति) (सं) ना. - अपकीर्ति; बदनाम; दुर्लौकिक.

दुष्कृत (त्य) (दुष्कृत) (सं) ना. - अपकार; दुष्कर्म;

वाईट काम.

दुष्ट (दुष्ट) (सं) वि. - वाईट; नष्ट; नाश करणारा.

(सं) ना. - पापी; सर्प; घोडा; हत्तीचा मदखाव.

दुष्परिणाम (दुष्परिणाम) (सं) ना. - दुर्गति; अधोगति;

दुष्फल.

दुष्फल (दुष्फल) (सं) ना. - वाईट फल; दुष्परिणाम; दुर्लभ.

दुष्प्रयत्न (दुष्प्रयत्न) (सं) ना. - चंद्रवंशीय राजा; शकुंतलेचा

पति.

दुसर (दुसर) (क) ना. - दुहेरी माल; दुपदरी हार; दुसरा

सर; द्विसर.

दुस्तम (दुस्तम) (सं) ना. - अंधार; काळोख; घनांधकार

दुस्तर (दुस्तर) (सं) वि. - पार होण्यास कठीण; असाध्य.

दुस्तु (दुस्तु) (अ. दे.) ना. - पोषाख; वस्त्रप्रावरण.

(अ. दे.) अ. - केवल; नीटनेटके.

दुस्संग (दुस्संग) (सं) ना. - कुसंगती; दुष्ट मैत्री; अयोग्य

स्नेही.

दुःसंभव (दुःसंभव) (सं) ना. - विपत्ति; संकट; गंडांतर;

दुर्घटना.

दुःसह (दुःसह) (सं) वि. - असह्य; असहनीय; दुर्भर.

दुःस्वभाव (दुःस्वभाव) (सं) वि. - दुर्गुण; वाईट मन;

दुर्विचार.

दुःसाध्य (दुःसाध्य) (सं) वि. - असाध्य; दुर्लभ; दुष्प्राप्य.

दुहत्त (दुहत्त) (सं) ना. - द्रिहस्त; करयुगुल.

दुहि (दुहि) (अ. दे.) ना. - भेदभाव; बेकी; दोन बाजू;

दुमत; वैर; मात्सर्य; भिन्न अभिप्राय.

दुहिता (ते) } (दुहिता) (सं) ना. - सुलगी; कन्या;

दुहितृ (तार) } (दुहितृ) (सं) तनुजा.

दू (दू) (सं) धा. - दुःख करणे; दुःखावणे; कष्ट होणे;

मनस्ताप होणे.

दू (दू) ड (दू) [दू] (क) धा. - एका पायाने उडत जाणे; दुडकी गती वेणे; हसणे; कोसळणे; लोबत ठेवणे; टांगणे.

दूड (दूड) (क) धा. - दूकलणे; तुडवणे; पुढेंसारणे; वेळ घालवणे; बहिष्कार घालणे; बाहेर घालवणे; विचार काढून टाकणे.

दूडगाडि (दूडगाडि) (क) ना. - बाबागाडी; दूकलगाडी.

दूत (दूत) (सं) ना. - निरोप्या; जासूद; रायभारी; हेजीव; 'ओलीकार' पहा.

दूति (ती) } (दूति) (सं) ना. - सेविका; दासी; सजणी; बातमी पोचविणारी; कुंठिण.

दूतिके (का) } (दूतिके) (सं)

दू (दू) त्य (दू) [दू] (सं) ना. - निरोप; सांगाबा; रायभार.

दूद (दूद) (दूद) (सं) ना. - दूत; जासूद; रायभारी.

दूदि (दूदि) (दूदि) (सं) ना. - दूति; रेशमाचा कोश; तुतीचें झाड.

दू (दूदु) (क) ना. - दूत्य; दूत; पण; स्पर्धा; निरोप.

दून (दून) (सं) वि. - अतिदुःखी; संकटग्रस्त.

(सं) ना. - आयास; श्रम; सोशिकता; सखता.

दूपिसु (दूपिसु) (क) धा. - धकणे; झिजणे; आभारणे.

दूमर (दूमर) (क) ना. - धूम्र; शिमशिम; भुरभूर.

दूर (दूर) (सं) वि. - लांब; हाताला न येणारे; जास्तीची भर; वरचा हात; अस्पृश्य.

दूरग (दूरग) (क) ना. - वस्त्र; पोषाख.

दूरदर्शक (दूरदर्शक) (सं) ना. - दूरचें दाखवणारे; दुर्बिण.

—यंत्र (यंत्र) (सं) ना. - दुर्बिण.

दूरदर्शन (दूरदर्शन) (सं) ना. - गिधाड; पंडित; विद्वान.

दूरदर्शि (दूरदर्शि) (सं) ना. - सुदूर पाहणारा; दीर्घदर्शी; धूर्त; तत्त्वज्ञानी; गिधाड.

दूरदृष्टि (दूरदृष्टि) (सं) ना. - युक्तायुक्त विवेचन; धूर्तपणा; दीर्घ दर्शिता; पूर्वसूचना; पूर्वविचार.

दूरध्वनियंत्र (दूरध्वनियंत्र) (सं) ना. - दूरकथनयंत्र; दूरश्रवणयंत्र; टेलिफोन.

दूरमाडु (दूरमाडु) (क) धा. - त्याग करणे; काढून टाकणे; सोडणे; बहिष्कार करणे; संबंध तोडणे.

दूरवागु (दूरवागु) (क) धा. - संबंध सोडणे; स्थानांतर करणे.

दूरस्थ (दूरस्थ) (सं) वि. - दूर राहणारा.

दूरिसु (दू०सु) (क) धा. — अपवादात्ता कारण होणें; निंदा करणें; वृद्धि पावणें; चिंतन करणें; दूर करणें.

दूरू (दू०रु) (क) धा. — निंदा करणें; अपमान करणें; शिवी देणें; चहाडी करणें.

(क) ना. — अपवाद; चहाडी; निंदा; अपमान.

दूर्त (दू०र्त) (क) ना. — धूर्त; कपटी; ठग; दीर्घ विचार करणारा.

दूर्वा (दू०र्वा) (सं) ना. — हरळी; हरियाळि; गवत; दूर्वा. दूर्वाकुर (दू०र्वाकुर) (सं) ना. — कोवळें गवत; गवताचे कोंब.

दूर्वास (दू०र्वास) (सं) ना. — दुर्वास ऋषि.

दूल (दू०ल) (क) ना. — तुळी; तुळई; बहाल; जंती.

दूलि (ली) का (दू०लि [ली]का) (सं) ना. — जांभळीचें झाड; नीळीचें झाड.

दूले (दू०ले) (सं) ना. — काम बाधा; संभोगेच्छा; कामुकता; खाज.

दूवाळिसु (दू०वाळिसु) (क) धा. — 'दुवाळिसु' पहा; पळणें; पळ काढणें.

दूवे (हे) (दू०वे [हे]) (क) ना. — धूम; धूर; राख; राखेचा टीग; दूर्वा.

दूषक (दू०षक) (सं) ना. — दोष देणारा; दूषण लावणारा; निंदक.

दूषणे (ण) (दू०षणे [ण]) (सं) ना. — निंदा; अपवाद; शिवीगाळ; दूषण नामक राक्षस.

दूषिके (दू०षिके) (सं) ना. — दृष्टिदोष; मंद दिसणें; मंददृष्टि.

दूषिसु (दू०षिसु) (क) धा. — निंदा करणें; शिवी देणें; शब्द लावणें; बोल देणें.

दूष्य (दू०ष्य) (सं) वि. — दूषणीय; दोष देण्यायोग्य; अपमानास्पद.

(सं) ना. — तंबू; डेरा; पाल; पालपट्टी.

दूस (दू०स) (क) ना. — कापड; कपडा.

दूसिंग (दू०सिंग) (क) ना. — कापड व्यापारी; कापडदुकानदार; जवळी.

दूसणे (दू०सणे) (क) ना. — दूषण; निंदा; शिवी.

दूसर् (रू) (दू०सर् [रू]) (क) ना. — निमित्त; कारण; सबब;

दूसर (दू०सर) (क) वि. — राखी; कंदी; धूसर; भुरें.

दूसिंगवसर (दू०सिंगवसर) (क) ना. — कापडदुकान; जवळी.

दूहति (त्ति) (दू०हति [त्ति]) (क) ना. — द्विहस्त; दोनी हातांनी पट्टा फिरवणारा; सव्यसाची.

दूळ (ळि) (ळु) (दू०ळ [ळु] [ळु]) (क) ना. — धूळ; माती; धुरळा; वाळू; रेती.

दूळिदूसरित (दू०ळिदूसरित) (क) वि. — धुळीनें माखलेले;

धुरळ्यानें घाण झालेले; मातकट; रंगानें चिताडलेले.

दूळिसु (दू०ळिसु) (क) धा. — मातीनें सारवणें; धुळीनें माखणें.

दूळुगेडिसु } (दू०ळुगेडिसु) (क) धा. — नाश करणें; फेकून
दूळेडिसु } (दू०ळेडिसु) देणें; मनसोक्त खर्च करणें.

दृक् (दृक्) (दृ०क्, [दृ०क्]) (सं) ना. — डोळा; दृष्टि.

दृक्श्रवण (दृ०क्श्रवण) (सं) ना. — चक्षुश्रवा; सर्प; डोळे हेंच ज्यांचे श्रवण आहेत असा.

दृक्सिद्धांत (दृ०क्सिद्धांत) (सं) ना. — प्रत्यक्ष प्रमाण; डोळ्याला स्पष्ट दिसणारा निर्णय; ज्योतिषावरील एक ग्रंथ.

दृग् (गु) (दृ०ग् [गु]) (क) ना. — 'दृक्' पहा.

—जल (जल) (सं) ना. — अश्रु; आसर्वें; डोळापाणी 'कंन' पहा.

दृग्गणित (दृ०ग्गणित) (सं) ना. — खगोल शास्त्राचें गणित; गृहगतिशास्त्र.

दृढ (दृ०ढ) (सं) वि. — घट्ट; बलिष्ठ; स्थिर; सत्य; निश्चित; पक्के; धन; अतिशय; विश्वसनीय.

—अंग (अंग) (सं) ना. — पुष्ट देह; वज्रदेह.

—चित्त (चित्त) (सं) ना. — स्थिर मन; घट्ट मन.

—ता, —ते (ता, ते) (सं) ना. — धनता; निश्चय; स्थैर्य; घट्टपणा.

—नीर, —फल (नीर, फल) (सं) ना. — नारळ; नारळीचें झाड.

—मूल (मूल) (सं) ना. — नारळीचें झाड; पक्के मूळ धरलेलें.

—प्रतिज्ञा (प्रतिज्ञा) (सं) ना. — दिलेलें वचन पाळणारा; विद्वान्; धनपाठी; अमिवचन

—मति (मति) (सं) ना. — धनपंडित; प्रकांडपंडित.

—मुष्टि (मुष्टि) (सं) ना. — घट्ट मूठ; पक्की पकड; खड्ग; तलवार; लोभी; कंजूस.

—व्रत (व्रत) (सं) ना. — व्रतनिष्ठा; घेतलेलें व्रत न मोडणारा.

दृढायतिके (दृ०ढायतिके) (सं) ना. — चमत्कार; आश्चर्य; विस्मय; मतिभ्रम; त्वरा; दाक्षिण्य; भीड.

दृढायु (दृ०ढायु) (सं) ना. — स्थिर जीवन; चिरंजीव; दीर्घायुषी; एक चंद्रवंशीय राजा.

दृढायुल (दृ०ढायुल) (सं) ना. — दृढनिश्चयी; बलशाली; ठामपणाबद्दल नांवलौकिक असलेला.

दृढिमे (दृ०ढिमे) (सं) ना. — ठामपणा; बालशालित्व; शक्तिसंपन्नता.

दृढिकरण (दृ०ढिकरण) (सं) ना. — धनीकरण; भरीवपणा; घट्टपणा; विषयाशीं एकजीव; विषय आत्मसात करणें.

—इसु (इसु) (क) धा. —पक्के करणें; निश्चित करणें;
बल संपादणें; घट्ट करणें.
दडीकृत (दुडुकेकुड) (सं) वि. —भरीव; घन; शक्तिसंपन्न.
दति (दुडु) (सं) ना. —भाता; पखाल; मासा; चर्म.
—हरि (हरी) (सं) ना. —कुत्रा; कुक्कुर; श्वान.
दस (दुडु) (सं) वि. —गर्विष्ठ; माजलेलें; अहंकारी.
दश (दुडु) (सं) ना. —दृष्टि; दृक्; डोळा; विचारा; समजूत.
दशद् (द) (दुडुड [दु]) (सं) ना. —दगड; फरशी;
असंस्कृत मनुष्य; हुंब; बंड
दश्य (दुडुडु) (सं) ना. —संनिवेश; दृष्टि.
(सं) वि. —दिसणारे; सुंदर; दाखवण्यायोग्य; मनोहर.
—काच्य (काच्यु) (सं) ना. —नाटक; रूपक.
—मान (मान) (सं) वि. —दिसणारे; दिसण्यासारखे.
दश्यादश्य (दुडुडुदुडुडु) (सं) वि. —दिसलें न दिसलें; पाहून
न पाहिल्यासारखें.
दषद् (द) (दुडुड [दु]) (सं) ना. —‘दशद्’
दषद्वति (ती) (दुडुडुडुडु [ती]) (सं) ना. —सरस्वतीला
मिळणारी एक नदी.
दष्ट (दुडुडु) (सं) वि. —पाहिलेलें; समजून आलेलें;
अनुभवलेले; परिशीलन केलेलें.
दष्टांत (दुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —अनुभवाला आलेली गोष्ट;
प्रचीति; उदाहरण; दाखला; एक काव्यालंकार.
दष्टार्थ (दुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —पाहिलेली वस्तु; पडताळा;
अनुभवाला आलेले फळ.
दष्टि (दुडुडुडु) (सं) ना. —नजर; डोळा; पाहणी; बुद्धि; विवेक;
ज्ञान.
—सु (सु) (क) धा. —पाहणें; परिशीलन करणें; लक्ष
देणें.
दष्टिकोन (दुडुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —पाहण्याची पद्धति; विचार
करण्याची रीति; रोख; विचारसरणी; मनोवृत्ति.
दष्टिगोचर (दुडुडुडुडुडुडुडु) (सं) वि. —डोळ्याला
दिसण्यासारखे; विचाराच्या कक्षेंत येण्याजोगें.
दष्टिदोष (दुडुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —डोळ्यांतील दोष;
पाहण्यातील दोष; चूकभूल.
दष्टिपथ (दुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —दष्टीचा टप्पा; नजरेचा पल्ला;
पाहण्याची पद्धति.
दष्टिविक्षेप (दुडुडुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —नजरफेक; पूर्ण
विचार; आलोचना; पूर्णदृष्टि.
दष्टिविष (दुडुडुडुडुडु) (सं) ना. —सर्प; पापी नजर; दूषित दृष्टि;
वाईट नजर.
देखता (देखी) (दुडुडुडु [दुडु]) (क) ना. = परस्परांची

परस्परांनी केलेली पाहणी. एकमेककृत चांचणी; स्पर्धा; ईषा;
लाज; अभिमान; दुःख.
देखाय (देखाय) (क) ना. —आत्मप्रतिष्ठा;
अवडंबर; दंभ; गौरव; शौर्य; मोठेपणा; अतिशयता.
देव्हे (देव्हे) (क) ना. —मोर; चोप; चिवा.
देव्व (देव्व) (क) ना. —भूत; पिशाच; सूक्ष्म शरीरातील जीव;
पीडाकार शक्ति; भयंकरता.
देसे (देसी) (क) ना. —दशा; दिशा; राग; अवस्था; गति; भाग्याचा
चढ उतार.
—केडिसु (केडिसु) (क) धा. —दिशाभूल करणें; हीन
स्थितीला नेणें.
—गार (गार) (सं) वि. —दैवशाली; सुदैवी; भाग्यवंत.
—वान, वंत (वान; वंड) (क) वि. —शुभ लक्षणी;
भाग्यशाली.
देसेंगु (देसींगु) (क) ना. —मूढ; अरुणराग; ‘देसराग’
संधिकाळचे दश्य.
देसेंगु (देसींगु) (क) ना. —दरवळणारा सुवास; आसमंतीचा
परिमळ.
देसेगेड (देसींगुडु) (क) धा. —दुर्दशा होणें; दिडमूढ होणें;
दिशाभूल होणें; वेष्टा होणें.
देसेबलि (देसीबलि) (क) ना. —दिग्बळी; दशदिशांना दिलेला
बळी; शेरणी.
देसेबिद्ध (देसीबिद्ध) (क) वि. —दिंगती पोचलेले; क्षितिजाला
भिडलेले; अवदशेच्या हाती सापडलेले; अवनत; विपन्न.
देकु (देकु) (क) धा. —कसेसे रांगणें; हीनावस्था येणें.
देखरेख (देखरेख) (अ. दे) ना. —पाहणी; देखभाल;
लक्ष.
देगुल (देगुल) (क) ना. —देवकुल; देवस्थान; देवालय;
मंदिर; पुजारी.
दे (दे) ड (दे [दे] डु) (क) ना. —नाळ; देठ; हुंधा;
दांडा; घाट.
देणे (देणे) (अ. दे.) ना. —कर्ज; ऋण; उसनवट.
—शर (शर) (अ. दे) ना. —कर्जदार; ऋणको.
देदीप्यमान (देदीप्यमान) (सं) वि. —चक/कणारा; दिव्य;
प्रज्वलित; कांतियुक्त; सगझगीत.
देव (देव) (सं) ना. —प्रकाश; प्रकाशमय वस्तु; ईश्वर; ब्रह्म;
वस्तु; प्रभु; राजा; देवता; इंद्र.
—त्व (त्व) (सं) ना. —देवपणा; प्रकाशमयता; मालकी.
देवक (देवक) (सं) ना. —देवकीचा पिता; उग्रसेनाचा लहान
भाऊ.
देवकणिश (देवकणिश) (सं) ना. —कच्चे कणीस,

देवकि (की) (देवकि [की]) (सं) ना. - कृष्णाची आई;

देवकाची कन्या.

—तनय—नंदन (तनय; तनय) (सं) ना. - देवकीपुत्र;
कृष्ण.

देवकुल (देवकुल) (सं) ना. - 'देगुल' पहा.

देवकुसुम (देवकुसुम) (सं) ना. - लवंग.

देवखात (देवखात) (सं) ना. - स्वयंभु सरोवर; नैसर्गिक तळें;
देवनिर्मित तडाग.

देवगंगा (गे) (देवगंगा [गी]) (सं) ना. - सुरगंगा;
आकाशगंगा.

देवगण (देवगण) (सं) ना. - देवतासमूह; नक्षत्रवृंद; सत्त्वगुणी
मनुष्य.

देवगंधर्व (देवगंधर्व) (सं) ना. - देवलोकीचा गायक.

देवडि (देवडि) (क) ना. - देहली; उंबरा; पूज्यपाद.

देवडिग (देवडिग) (क) ना. - देवसेवक; पूजारी; भक्त.

देवडिति (देवडिति) (क) ना. - देवता स्त्री; अप्सरा;
देवसेविका; भक्तीण; 'अचरि' पहा.

देवतरू (देवतरू) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; (मंदार;
अश्वत्थ; हरिचंदन; पारिजात; संतान असे पंचवृक्ष).

देवता (देवता) (सं) ना. - देवी;

—अंश (—अंश) (सं) ना. - देवशक्ति विभाग; अवतार;

देवतांना दिलेली आहुती; परमात्म्याचा अंशावतार.

देवतात्म (देवतात्म) (सं) ना. - सत्त्वगुणशाली; देवत्व
असलेला; महात्मा; दैवीशक्ति असलेला.

देवदत्त (देवदत्त) (सं) वि. - देवानें दिलेले; जातीचें;
जन्मजात.

(सं) ना. - अर्जुनाचा शंख.

देवदाय (देवदाय) (सं) ना. - वर्षासन; शिखर.

देवदारू (देवदारू) (सं) ना. - देवदार; देवद्वार.

देवदासि (देवदासि) (सं) ना. - देवाची सेवेकरीण; देवाचे
नांवाने व्रतस्थ राहणारी स्त्री; नर्तकी; परिचारिका; 'सूळे'
पहा.

देवदुंदुभि (देवदुंदुभि) (सं) ना. - नगरा; देवाची भेरी.

देवदूत (देवदूत) (सं) ना. - देवसेवक; प्रेषित.

देवदेव (देवदेव) (सं) ना. - देवाचा देव; शिव; विष्णु.

देवन (देवन) (सं) ना. - खेळ; छेला; विनोद; सौंदर्य; कांती;
श्रूत; क्रीडारंग; उद्यान; कमल; महत्त्वाकांक्षा; उद्योग; काम;

घोल; दुःख; चलन; लावी पक्षी.

देवनगरि (देवनगरि) (सं) ना. - अमरावती; देवनार; सुरपुर;
लक्ष्मीश कवीचें जन्मग्राम.

देवनट (देवनट) (सं) ना. - कडू दोडका,

देवनडि (देवनडि) (सं) ना. - आकाशगंगा; सुरनदी.

देवनागरि (देवनागरि) (सं) ना. - संस्कृत लिपी; गीर्वाण
लेखन चिन्हें

देवनाल (देवनाल) (सं) ना. - देवनळ; बांबू; चिवा.

देवपथ (देवपथ) (सं) ना. - स्वर्ग; जोतिमार्ग; आकाशमार्ग.

देवपुरोच (देवपुरोच) (सं) ना. - देवगुरु; बृहस्पति.

देवभूमि (देवभूमि) (सं) ना. - स्वर्ग; तीर्थक्षेत्र.

देवमातृक (देवमातृक) (सं) ना. - पावसावर पिकणारी
जमीन; जिराडत जमीन; देवकृपा झालेला; आईप्रमाणें
असणारा.

देवमार्ग (देवमार्ग) (सं) ना. - देवपथ; आकाशमार्ग;
स्वर्ग.

देगयज्ञ (देगयज्ञ) (सं) ना. - देवतांच्या संतोषासाठीं
करावयाचा याग; होमविधि.

देवयान (देवयान) (सं) ना. - देवतेचा रथ; आकाश;
देवांचा मार्ग;

देवयानि (देवयानि) (सं) ना. - शुक्राचार्यांची मुलगी;
ययातीची पत्नि.

देवयौनि (देवयौनि) (सं) ना. - देवापासून जन्मलेले; यक्ष;
गंधर्व; किन्नर; किंपुसप; पिशाच.

देवर (देवर) (क) ना. - दीर; देव्य; भावोजी; पतीचा भाऊ.

देवरथ (देवरथ) (सं) ना. - विमान; देवाचें वाहन.

देवराज (देवराज) (सं) ना. - देवेंद्र; देवांचा राजा.

देवरात (देवरात) (सं) ना. - परीक्षिती; अभिमन्यूचा मुलगा.

देवर्षि (देवर्षि) (सं) ना. - नारद; देवलोकीचा ऋषि.

देवल (देवल) (सं) ना. - देवांग ऋषि; वस्त्र
विणण्याची विद्या देणारा मुनि; देवपूजारी.

देवव्रत (देवव्रत) (सं) ना. - भीष्माचार्य.

देवस्व (देवस्व) (सं) ना. - देवसंपत्; दैविक भाग्य; देवाचा
खजिना.

देवांग (देवांग) (सं) ना. - कापड; रेशमी वस्त्र; देवांग
ऋषिकुलांतील विणकर समाज.

देवाज्ञे (देवाज्ञे) (सं) ना. - देवाकडून झालेली आज्ञा,
देवाचे बोलावणें; मृत्यु.

देवादाय (देवादाय) (सं) ना. - 'देवदाय' पहा.

देवाद्रि (देवाद्रि) (सं) ना. - मेरुपर्वत; देव ज्यावर राहतात
तो पर्वत.

देवाधिदेव (देवाधिदेव) (सं) ना. - 'देवदेव' पहा; महादेव.

देवाराधने (देवाराधने) (सं) ना. - देवपूजा; देवतार्चन.

देवि (देवि) (सं) ना. - दुर्गादेवी; महाकाली;

अंगावर उठणाऱ्या देवी; राणी; श्रेष्ठ स्त्री.

देवेंद्र (दै०वै०००) (सं) ना. — इंद्र; शचीपति.

देवोद्यान (दै०वै०००००) (सं) ना. — नंदनवन; देवतांचे उपवन.

देश (सं) (दै०श [३]) (सं) ना. — स्थळ; अवकाश; आश्रय; प्रदेश; सीमा.

—रूप (—रु०) (सं) ना. — देशाला अनुरूप; प्रांतीय.

—स्थ (—सु०) (सं) ना. — देशात राहणारा; कोकणाशिवाय अन्य विभागांत जन्मलेला; ब्राह्मणातील एक पोटभेद.

देशकालानुरूप (दै०श०क००००००) (सं) वि. — त्या त्या

देशाला आणि कालाला जमणारे; परिवर्तनशील.

देशद्रोह (दै०श०द्रो०ह) (सं) ना. — स्वतःच्या देशविषयी द्वेष.

देशद्रोहि (दै०श०द्रो०हि) (सं) ना. — देशाचे

अकल्याण करणारा; नीच; राष्ट्रद्वेषी; राष्ट्रविघातक.

देशबंधु (बांधव) (दै०श०ब०धु [०००००]) (सं) ना. —

देशाचा भाऊ; राष्ट्रमित्र; देशहितैषी; जनहितकर्ता.

देशभाषे (दै०श०भा०षे) (सं) ना. — देशाची भाषा; राष्ट्रभाषा; प्रांतभाषा.

देशभ्रष्ट (दै०श०भ्र०ष्ट) (सं) वि. — देशातून बाहेर गेलेला; परगंदा; देशत्यागी.

देशमुख (दै०श०मु०ख) (सं) ना. — राष्ट्रायक; एक प्रमुख अधिकारी.

(अ.दे) ना. — परगण्याचा मुख्य अधिकारी.

देशाचार (दै०श०आ०च०र) (सं) ना. — देशाची चालरीत; समाजनीति; रूढी.

देशाटन (दै०श०अ०टन) (सं) ना. — देशोदेशीचा प्रवास; देशांतरीचें भ्रमण; देशयात्रा.

देशांतर (दै०श०अ०त०र) (सं) ना. — अन्यदेश; परदेश; एक प्रदेशातून दुसऱ्या प्रांतांत जाणें.

—वास (०००) (सं) ना. — परदेशांत केलेली वसती.

देशाभिमान (दै०श०अ०भि०मान) (सं) ना. — जन्मभूमीविषयीची प्रीति; देशप्रेम; राष्ट्रभक्ति.

देशावर (दै०श०अ०वर) (सं) ना. — भिक्षाटन; गांवोगांव हिंडून मागितलेली भिक्षा.

देशि (दै०शे) (सं) वि. — देशरूढीचे; सामान्य जनाचे वापरातील; प्रांतीय; गावरान; जवारी.

देशिक (दै०शे०क) (सं) ना. — आचार्य; गुरु; उपदेशक; आपल्या गांवचा; देशबांधव; प्रयाणिक; अपरिचित; पांथ; परस्थलाचा; परस्थ.

देशिग (सिग) (दै०शे०ग [३०ग]) (क) ना. — अनाथ; निराधार; 'देशिक' पहा. 'तब्बलि' पहा.

देशीय (देश्य) (दै०शे०य [३०शे]) (सं) ना. — देशासंबंधी; राष्ट्रविषयी; प्रांतीय.

—भाषे (भा०षे) (सं) ना. — त्या त्या देशाची भाषा; प्रांतभाषा.

देसि (दै०सि) (क) ना. — चांगुलपणा; सौंदर्य; शोभा; प्रांतीय भाषेतील सौंदर्य; देशभाषा; गौरव.

देसिकीति (दै०सि०के०ति) (क) ना. — सुंदरी; अप्सरा; कामिनी.

देसिगार (दै०सि०ग०र) (क) वि. — कळाविद; कलाजीवी; कुशल; कलाकार.

देसिपडे (दै०सि०प०डे) (क) धा. — चांगलें होणें; सुंदर होणें.

देसे (दै०से) (क) ना. — 'देशि' पहा.

देह (दै०हे) (सं) ना. — शरीर; काया; ज्योतिषशास्त्रातील लग्नस्थान.

—ते (३) (क) ना. — शरीराविषयीचा आपलेपणा;

देहाविषयी ममत्व; ममकार.

—बिड्ड (बिड्ड) (क) धा. — मरणें; मरण येणें.

देहत्याग (दै०हे०आ०ग) (सं) ना. — देह ठेवणें; मरण; देहदान.

देहधारक (दै०हे०धा०र०क) (सं) ना. — शरीरधारणा; देहधारी; आत्मा; शरीरधारी; हाड.

देहधारि (दै०हे०धा०रि) (सं) ना. — 'देहधारक' पहा.

देहभृत (त) (दै०हे०भृ०त [३]) (सं) ना. — जीवात्मा.

देहलि (ली) (दै०हे०लि [३]) (सं) ना. — उंबरा, दिल्ली.

देहांत (दै०हे०अ०त) (सं) ना. — देहाचा शेवट; मरण; मृत्यु.

—शिक्षा (क्षे) (३०क्षे) (सं) ना. — फाशीची शिक्षा; मृत्युदंड.

देहार (दै०हे०र) (सं) ना. — दुर्गति; दुरवस्था.

देहि (दै०हे) (सं) क्रि. — दे. दया कर.

(सं) ना. — प्राणी; जीव; आत्मा; शरीरी.

दैतेय (दैत्य) (दै०ते०य [३०ते०य]) (सं) ना. — राक्षस; दितीचीं मुलें; असुर.

—अरि, —त्रैरि (३०; त्रै०) (सं) ना. — शिव; विष्णु.

—गुरु (गुरु) (सं) ना. — शुक्राचार्य.

दैत्यसेना (दै०ते०य०से०ना) (सं) ना. — राक्षस सैन्य; दक्षब्रह्माची कन्या.

दैर्नदिन (दै०न०दि०न) (सं) वि. — रोजचे; रोजरोज; दिसंदीस.

दैनास (दै०ना०स) (क) ना. — दीनता; दैन्य; दीनाशा; दीन याचना.

दैनिक (दै०ने०क) (सं) वि. — रोजचें; नित्याचें; दिवसाचें.

—पत्रिका (के) (३०ने०क [३]) (सं) ना. — दैनिक वर्तमानपत्र.

दैन्य (दै०ने०य) (सं) ना. — दीनता; विनय; मृदुता; गरीबीचें जीवन; गरीबीची भाषा; लाचारी; व्यथा; हीन भावना; हीन स्थिति; दीनवृत्ति.

दैर्घ्य (दै०र्घ्य) (सं) ना. — दीर्घता; लांबी.

दैव (दैव) (सं) ना. - देवासंबंधी; अदृष्ट; नशीब; भाग्य; भूत; श्रीमंती; वडीलधारे.
 दैवक (दैवक) (सं) ना. - नशीबासंबंधी; दैवाधीन.
 दैवगति (दैवगति) (सं) ना. - देवाची इच्छा; विधिलिखित; नशीब; ललाटलेख; कर्मगति; दैवाचा फेरा.
 दैवज्ञ (दैवज्ञ) (सं) ना. - भविष्य सांगणारा; सामुद्रिकवेत्ता; भाग्यज्ञानी; सोनार.
 दैवत (दैवत) (सं) वि. - देवासंबंधी; दैवाधीन.
 (सं) वि. - इष्ट देवता.
 दैवतंत्र (दैवतंत्र) (सं) ना. - नशीबाचा खेळ; विधिविलास; ब्रह्मलीला.
 दैववाणि (दैववाणि) (सं) ना. - अशरीरिणी; आकाशवाणी; देवाचा आदेश.
 दैवाधीन (दैवधीन) (सं) वि. - देवाच्या इच्छेनुसार; मरण; मृत्यु.
 दैविक (दैविक) (सं) वि. - नशीबासंबंधी; देवामुलें अस्तित्वात आलेले, देवाच्या इच्छेप्रमाणें चालणारा.
 दैहिक (दैहिक) (सं) वि. - देहाविषयीचें; शारीरिक; कायिक; तनूसंबंधी.
 —क्रिया (ये) (कं, यत् [यत्]) (सं) ना. - शरीराचें चलनवलन; स्वाभाविक कृत्य.
 दोगरु (दोगरु) (क) धा. - उकरणें; पोकळ करणें.
 (क) ना. - खड्डा; पोकळी; तोटा.
 दोटा (ठा) र (दोटा [ठा]र) (क) ना. - घट्ट मनाचा; दृढचित्त; स्थिरकाय; बलिष्ठ; दांडगा; समर्थ.
 —इसु (असु) (क) धा. - स्थिरावणें; गर्व करणें.
 —तन (अन) (क) ना. - दृढमनस्कता; दांडगेपणा; गर्व; अहंकार.
 दोड्ड (डुत्तु) (दोड्ड [डुत्तु]) (क) वि. - वडील; उन्नत; श्रेष्ठ; विशाल; घन; मुख्य; दांडगा.
 दोड्डस्त न (दोड्डस्त [न]) (क) ना. - वडीलपणा;
 दोड्डस्तिके (दोड्डस्तिके) श्रेष्ठता; विशालता;
 उन्नति; औदार्य; घनता; वडीलकी.
 दोड्डनिदे (दोड्डनिदे) (क) ना. - दीर्घ निद्रा; मरण; मृत्यु; काळशेष; घोर निद्रा.
 दोड्डाने (दोड्डाने) (क) ना. - मोठा हत्ती; महाहत्ती.
 दोड्डि (दोड्डि) (क) ना. - कोठी; गायरान; कोंडवाडा; जंगली हत्ती धरण्याचा खड्डा.
 दोड्डिले (दोड्डिले) (क) ना. - रुई; शेवरीचे फळ; कचे फळ.
 दोड्डेस (दोड्डेस) (क) ना. - नृत्य; नाच; नृत्यभंग; नाचातील अभिनय.

दोणे (दोणे) (क) ना. - बाणांचा भाता; तळें; सरोवर; मागावरील कापड गुंडाळण्याचें लाकूड.
 दोडे (दोडे) (क) वि. - घट्ट बांधलेलें; करकचून बांधलेलें; चुरमडलेलें; गोळा केलेलें.
 दोण्णे (दोण्णे) (क) ना. - सोद्या; लाठी; दंड; काटी.
 दोद्दे (दोद्दे) (क) ना. - ढीग; समूह; रास; असमर्थ; बलहीन; बोबडे बोल.
 दोद्देग (दोद्देग) (क) ना. - पक्षामधें सामावलेला; पक्षातील एक.
 दोंति (दोंति) (क) ना. - उतरंड; एकावर एक ठेवलेली भांडी; थप्पी; चळत. 'अडकल' पहा.
 दोंदण (दोंदण) (क) ना. - अस्पष्ट भाषा; तोतरे बोलणें; बोबडे बोल.
 दोंदि (दुंदि) (दोंदि [दुंदि]) (क) ना. - हिंजळ; दिवडी; पोत.
 दोंदुलि (दोंदुलि) (क) ना. - समूह; ढीग; संतोष; समाज.
 दोन्ने (दोन्ने) (क) ना. - द्रोण; पानाची वाटी.
 दोप्पने (दोप्पने) (क) अ. - धप्पकन.
 दोप्पलिसु (दोप्पलिसु) (क) धा. - आपटणें; बडविणें; धोपटणें; धाडकन पडणें.
 दोळु (दोळु) (क) धा. - 'दब्बु' पहा.
 दोंब (दोंब) (क) ना. - डोंब; डोंबरी; दोरीवरचा नाच करणारा.
 दोंबि (दोंबि) (क) ना. - कोलाहल; मारामारी; गोंधळ; पुंडांची टोळी; गुंडांचा तांडा.
 दों बिग (गार) (दोंबिग [गार]) (क) ना. - भांडखोर; भांडण काढणारा; गोंधळ माजवणारा.
 दोंबिदासरु (दोंबिदासरु) (क) ना. - दशावतारी नाटके करणारी एक जात; किर मुखोटा; किर्मोखोटा.
 दोम्मलु (दोम्मलु) (क) ना. - छाती; छातीठोकपणा; धैर्य.
 दोम्मलिसु (दोम्मलिसु) (क) धा. - आरडाओरडा करणें; ऐटीने फिरणें; धैर्य दाखवणें.
 दोरकु (दोरकु) (क) धा. - सापडणें; आधीन होणें; प्राप्त होणें.
 —इसु (असु) (क) धा. - मिळविणें; जुळविणें; प्राप्त करविणें; मिळण्यासारखे करणें.
 दोरगु (दोरगु) (क) ना. - अविनय; असंस्कृतता; असार; फोल.
 दोरे (दोरे) (क) धा. - प्राप्त होणें; स्वाधीन होणें; जवळ येणें.
 (कं, ना. - राजा; यजमान; मालक; नायक.
 —किडिसु (किडिसु) (क) धा. - अयोग्य होईलसें करणें.
 —कोळ (कोळ) (क) धा. - प्राप्त होणें; सांपडणें; अस्तित्वांत येणें.

दोलायमान (दोलायमान) (सं) वि. - हलणारा; झुलणारा;
लोबता; चंचल; अस्थिर.
दोलासेतु (दोलासेतु) (सं) ना. - झुलतां पूल; तरंगता पूल.
दोलि (लिका) (दोली [लिङ्ग]) (सं.) ना. - सेणा, पालखी;
डोली; अंदण.
दोले (दोली) (सं) ना. - 'दोलि' पहा. नीळीचे झाड;
जांभळीचे झाड.
दोष (दोष) (सं) ना. - प्रमाद; उणेपणा; अवगुण; न्यूनता;
अभाव; अकल्याण; राग; हानी; मोह; कलंक; डाग; पाप;
दुखणे; खाज; देहातील त्रिदोष; शिवी.
—कर (—कर) (सं) वि. - हानीकारक; नुकसानीचे.
—कारि (—कारि) (सं) वि. - पीडादायक; हिसक;
अकल्याणकृत.
—ग्राहि (—ग्राहि) (सं) वि. - दोषैकदृष्टि.
—ज्ञ (—ज्ञ) (सं) वि. - दोष जाणणारा; वैद्य; ज्ञानी.
—त्रय (—त्रय) (सं) ना. - कफवात पित्त हे त्रिदोष.
—भाजन (—भाजन) (सं) ना. - पापमूल; दोषकारण;
प्रमादी.
—हर (—हर) (सं) वि. - दोष नाहीसे करणारा; धुवून
काढणारा.
दोषा (दोषा) (सं) ना. - रात्र; सायंकाल; अंधार; काळोख.
दोषाकर (दोषाकर) (सं) ना. - चंद्र; शशी; काळे किरण
असणारा.
दोषि (दोषि) (सं) ना. - प्रमादी; पापी; अपराधी; चंद्र.
दोषैकदृक् (दोषैकदृक्) (सं) ना. - केवळ दोषच पहाणारा
दृष्टि; पुरोमागी असणारा; बिनीवर असणारा.
दोस (दोस) (सं) ना. - 'दोष' पहा.
दोस्त (दोस्त) (अ. दे) ना. - जोडीदार; सांगाती; मित्र;
सवंगडी.
दोस्ति (दोस्ति) (अ. दे) ना. - मित्रत्व; स्नेह; मैत्री.
दोह (दोह) (क) ना. - द्रोह; असूया; सड; द्वेष; प्रतिकार;
अहित चिंतन; दुरिच्छा; धारा काढणे.
दोहद (दोहद [क]) (सं) ना. - आशा; इच्छा;
डोहाळे.
—वति (—वति) (सं) ना. - डोहाळकरीण; गर्भिणी;
गर्भिणीची इच्छा; डोहाळे लागलेली स्त्री.
दोहन (दोहन) (सं) ना. - दूध काढणे; धारा पिळणे.
दोहायमान (दोहायमान) (सं) ना. - हलणारे; लोबणारे.
दौति (दौति) (अ. दे) ना. - दौत; शाईचे भांडे.
दौत्य (दौत्य) (सं) ना. - दूताचे काम; निरोप; रायभार;
सांगावा.

दौरात्म्य (दौरात्म्य) (सं) ना. - दुरात्म्याची स्थिति;
नीचपणा; खलत्व; दुष्टपणा.
दौर्जन्य (दौर्जन्य) (सं) ना. - दुर्जनता; दुष्टपणा; वाईटपणा.
दौर्बल्य (दौर्बल्य) (सं) ना. - अशक्तपणा; शक्तिहीनता;
असमर्थपणा.
दौर्भाग्य (दौर्भाग्य) (सं) ना. - अगतिकता; दारिद्र्य, दुरदृष्ट.
दौलत (तु) (दौलत [तु]) (अ.दे) भाग्य; श्रीमंती; ऐत;
विलास; अवडंबर,
दौवारिक (दौवारिक) (सं) ना. - पहारेकरी; द्वारपाल;
देवडीवाला; चौकीदार.
दौष्ट्य (दौष्ट्य) (सं) ना. - दुष्ट स्वभाव; पापकर्म; नीचता.
दौष्यंति (दौष्यंति) (सं) ना. - भरत; दुष्यंतपुत्र.
दौहित्र (दौहित्र) (सं) ना. - मुलीचा मुलगा; नातवंड;
दौहद (दौहद) (सं) ना. - शत्रुत्व; वैर; दुजाभाव; गर्भिणीचे
डोहाळे.
द्यु (द्यु) (सं) ना. - दिवस; आकाश; स्वर्ग.
द्युक् (द्युक्) (सं) ना. - घूक; घुबड.
द्युकारि (द्युकारि) (सं) ना. - कावळा.
द्युति (द्युति) (सं) ना. - कांती; प्रकाश; उजेड; ओप; लकाकी.
द्युनदि (दी) (द्युनदि [दी]) (सं) ना. - आकाशगंगा;
सुरनदी; स्वर्गनि.
द्युमणि (द्युमणि) (सं) ना. - आकाशरत्न; आकाशदीप; सूर्य.
द्युमुख (द्युमुख) (सं) ना. - दिनारंभ; सकाळ; प्रभात;
अरुणोदय.
द्युम्न (द्युम्न) (सं) ना. - संरक्ति; प्रकाश; अधिकार; सामर्थ्य.
धृष्टद्युम्न (धृष्टद्युम्न) (सं) ना. - समर्थ; द्रौपदीचा वडील
भाऊ.
द्युत (द्युत) (सं) ना. - जुगार; पगडी; सोंगटी; नरद.
—कारि (कारि) (सं) ना. - जुगारी; सोंगट्या खेळणारा.
द्यौ (द्यौ) (सं) ना. - स्वर्ग; आकाश.
द्यौत (द्यौत) (सं) ना. - प्रकाश; कांती; उजेड; ऊन्ह;
वैभव.
—खद्यौत (खद्यौत) (सं) ना. - काजवा; सूर्य.
द्यौतक (द्यौतक) (सं) वि. - उजेड असलेला; प्रकाशमय;
दाखवणारा.
(सं) ना. - सूचना; आदर्श; उदाहरण.
द्यौतन (द्यौतन) (सं) ना. - प्रकाश; चकाकी; कांती; प्रदर्शन;
ज्ञान; दृष्टि; विवरण; आदर्श.
द्यौतिरिंगण (द्यौतिरिंगण) (सं) ना. - काजवा.
द्रढिम (द्रढिम) (सं) ना. - घट्टपणा; दृढता; निश्चय; भार;
पक्कड; मिठी.

द्रमिड (द्रमिड) (सं) ना. - तमीळ देशाचा; द्रवीड.
द्रव (द्रव) (सं) ना. - तहान; प्रवाही पदार्थ; रस; वेग; प्रवाह.
—इसु (इसु) (क) धा. - पाणी सुटणे; वाहविणे; पाणी
सोडणे; वितळणे; द्रवणे; कळवळणे; पाझर फुटणे; दया घेणे;
'मरगु' पहा.
द्रवण (द्रवण) (सं) ना. - वितळणी; पाझर; विद्रव; प्रवाह.
द्रवविशिष्ट (द्रवविशिष्ट) (सं) ना. - द्रवाचे गुरुत्वमापक;
—गुरुत्वमापक (गुरुत्वमापक) हायड्रोमीटर.
द्रविड (द्रविड) (सं) ना. - 'द्रमिड' पहा.
द्रविण (द्रविण) (सं) ना. - द्रव्य; संपत्ति; सोने; शक्ति; सामर्थ्य.
द्रवीकरण (द्रवीकरण) (सं) ना. - घन पदार्थाला दिलेले
द्रवरूप; घातुवितळणी.
द्रव्य (द्रव्य) (सं) ना. - प्रवाही पदार्थ; वितळलेली वस्तु;
लाव; मद्य; अत्तर; सुगंधी पदार्थ; घन; संपत्ति; गुत्ता.
द्रव्यानुकूल्य (द्रव्यानुकूल्य) (सं) ना. - अर्थानुकूलता;
श्रीमंती.
द्रव्यार्जन (द्रव्यार्जन) (सं) ना. - धनसंपादन; पैशाचा संग्रह;
मिळकत.
द्रष्ट (द्रष्ट) (सं) ना. - डोळ्यांनी पाहणारा; शोधून काढणारा;
साक्ष्य.
द्रष्टार (द्रष्टार) (सं) ना. - शोधक; द्रष्टा; ऋषि; मंत्राचा
साक्षात्कारी मुनी.
द्रा (द्रा) (सं) धा. - झोप घेणे; फाडणे; दडपणे.
द्राक्षा (क्षे) (द्राक्षा [क्षे]) (सं) ना. - द्राक्षे; बेदाणा; मनुका.
—रस (—रस) (सं) ना. - द्राक्षार्क; द्राक्षाव.
द्राक्षापाक (द्राक्षापाक) (सं) ना. - मृदुमधुर काव्यशैली;
रसाल साहित्य.
द्राक्षाराम (द्राक्षाराम) (सं) ना. - द्राक्षीचा मळा; द्राक्षाचा
बाग.
द्राघिम (द्राघिम) (सं) ना. - रेखांशाची मोजणी; दक्षिणोत्तर
ध्रुवांतर
द्राघियस् (द्राघियस्) (सं) ना. - दीर्घतर; लांबीतील तरतम-
भाव.
द्राघिष्ट (द्राघिष्ट) (सं) वि. - दीर्घतम; सर्वात मोठे.
द्रामिल (द्रामिल) (सं) ना. - चाणक्याचें एक नांव.
द्राव (द्राव) (सं) ना. - रसरूप; प्रवाहरूप.
द्रावक (द्रावक) (सं) ना. - वितळलेला प्रवाह; वितळविणारा
पदार्थ; चद्रकांत; आम्ल; मेणबत्ती; चोर; चतुर मनुष्य; मन
द्रवविण्याचें साधन.
द्रावण (द्रावण) (सं) ना. - वितळण्याची क्रिया; शुद्ध करण्याची
क्रिया; गर्भाधान; शुद्धि.

द्राविके (द्रा०, २८) (सं) ना. — लालारस; लाळ; सुखरस; तोंडाला सुटलेलें पाणी; सुखरस; उष्टें.

द्राविड (द्रा०, २८) (सं) ना. — 'द्रविड' पहा; तमीळ; तेलंग; कर्नाटक; गुर्जर; महाराष्ट्र या देशांतील पंचद्रवीड ब्राह्मण.

— धरा (रे) (द्र०, २८) (सं) ना. — तामीळ देश; द्रविड देश.

द्राव्य (द्रा०, २८) (सं) ना. — वितळलेला पदार्थ; पन्हे; सरबत वगैरे पानक पदार्थ.

द्रुण (द्रु०, २८) (सं) ना. — विंचु; वृश्चिक; 'तैळ' पहा.

द्रुणि (द्रु०, २८) (सं) ना. — लक्ष्मी; विंचु; शतपदी; कासवी; मुसळाचें कडें-जानवें.

द्रुत (द्रु०, २८) (सं) वि. — वितळलेलें; पाणी दिलेलें; त्वरापूर्ण; घाईचें; वेगवान; (सं) ना. संगीतातील गतीची लय.

— गति (— ग०, २८) (सं) ना. — दौडचाल; संगीतातील लय.

द्रुतविलंबित (द्रु०, २८, २९, ३०, ३१) (सं) ना. — तीव्रमंद वेग असलेले; एक वृत्त; पद्यधाटी.

द्रुपद (द्रु०, २८) (सं) ना. — द्रौपदीचा पिता; बारा मात्रांचा एक ताल.

— जा, जे (— जा०, २८) (सं) ना. — द्रुपदकन्या; द्रौपदी.

द्रुम (द्रु०, २८) (सं) ना. — वृक्ष; झाड.

द्रुहिण (द्रु०, २८) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; शिव.

द्रोण (द्रो०, २८) (सं) ना. — द्रोणाचार्य; एक माप; डोमकावळा; होडी; नाव; द्रोण; वाटी; पर्वतप्रांत; वृक्षविशेष; सरोवर.

द्रोणि (द्रो०, २८) (सं) ना. — खंदक; दरी; प्राचीन देशविशेष.

द्रोह (द्रो०, २८) (सं) ना. — वैर; अभिशाप; तळतळाट; असूया; अपकार; अहित चिंतन; दंगा; बंड; 'दोह' पहा.

द्रोहि (द्रो०, २८) (सं) ना. — दुष्टावा करणारा; अहितचिंतक; कपटी; हिंसक; अपकारी.

द्रौणि (द्रौ०, २८) (सं) ना. — द्रोणपुत्र; अश्वत्थामा.

द्रौपदि (द्रौ०, २८) (सं) ना. — द्रुपदकन्या; पांडवपत्नि.

द्रंद्र (द्रु०, २८) (सं) ना. — जोडी; दोनची संख्या; युग्म; प्रिया-प्रियकरांचा कलह; युद्ध; हातघाई; संदेह; संशय; संभोग; मीलन; विवाद; जन्ममरण; टकलाटकली; द्विधा मन; स्पर्धा; एक समास; सुखदुःख; शीतोष्ण; गूढ.

द्रंद्रचर (द्रु०, २८) (सं) ना. — जोडीने राहणारे; चक्रवाक पक्षी.

द्रंद्रयुद्ध (द्रु०, २८) (सं) ना. — दोघांची हातघाई; दोघांची लढाई.

द्रंद्रातीत (द्रु०, २८) (सं) ना. — जन्ममरण; सुखदुःख अशा द्रंद्राच्या पलीकडील; अद्वैती.

द्रय (द्रु०, २८) (सं) ना. — जोडी; दोहोची गणती.

द्रादशकर (द्रा०, २८) (सं) ना. — बाराहात असलेला; षण्मुख; कार्तिकेय; सूर्य.

द्रादशि (शी) (द्रा०, २८) (सं) ना. — बारावी तिथी.

द्रापर (पार) (द्रा०, २८) (सं) ना. — युग कल्पनेतील तिसरें युग; सदभिमानी असुर; युद्ध; भांडण; संशय.

द्रामुषायण } (द्रा०, २८) (सं) ना. — आडवी भित.
द्रैमुषायण } (द्रा०, २८) (सं) ना. — दोन्ही घराण्याला वारस

— दत्तक (— द०, २८) (सं) ना. — दोन्ही घराण्याला वारस ठरणारी दत्तकपद्धति; मोघम; संदिग्ध.

द्वार (द्रा०, २८) (सं) ना. — दरवाजा; पुढचा दरवाजा; वेश; रीत; मार्ग; प्रवेश; मूलक.

द्वारकलश (द्रा०, २८) (सं) ना. — फाटक; आवाराचें दार; खांबावरील कलश; गोपुर; वागर; खड्डा.

द्वारदेश (द्रा०, २८) (सं) ना. — दरवाजा; दरवाजाजवळची जागा.

द्वारबंध (द्रा०, २८) (सं) ना. — चौकट; अडणा; खीळ; खिटी; चिमणी.

द्वारमंडप (द्रा०, २८) (सं) ना. — दारातील मांडव; कुंज; दरवाजावरील मंडप.

द्वारावति (द्रा०, २८) (सं) ना. — द्वारका; कृष्णाची राजधानी.

द्वारका (द्रा०, २८) (सं) ना. — द्वारपाल; पहारेकरी; चौकीदार.

द्वि (द्रि०, २८) (सं) ना. — दोन.

द्विक (द्रि०, २८) (सं) ना. — जोडी; युग्म; दोन चरणांच्या पदांचा

अन्वय होणारी पद्यरचना.

द्विककुद (द्रि०, २८) (सं) ना. — दोन मदार असणारा; उंट; दोन दिशा.

द्विकर्मक (द्रि०, २८) (सं) ना. — दोन कर्मांचे वाक्य.

द्विकवचि (द्रि०, २८) (सं) ना. — दोन कवचांचा प्राणी; कालव.

द्विगु (द्रि०, २८) (सं) ना. — एक समास; दोन गायींचा मालक.

द्विगुण (द्रि०, २८) (सं) ना. — दुप्पट; द्विविध.

द्विगुणित (द्रि०, २८) (सं) ना. — दोन वेळ गुणलेले; वर्ग.

द्विज (द्रि०, २८) (सं) ना. — ब्राह्मण; पक्षी; पाल; नक्षत्र; सर्प; दोनदा जन्मणारा.

— त्व (— त्रि०, २८) (सं) ना. — ब्राह्मणत्व.

— राज (— राज०, २८) (सं) ना. — चंद्र; गरुड; आदिशेष.

द्विजन्म (जात) (द्रि०, २८) (सं) ना. — 'द्विज' पहा. ब्राह्मणादि त्रिवर्ग. दोनदा जन्मणारा.

द्विजिव्ह (व्हा) (द्रि०, २८) (सं) ना. — सर्प; दोन जिभा असलेला; वचनभंग करणारा; दुतोंड्या; थापेबाज; गप्पिष्ट; बोलण्यांत बोलणें नसलेला.

द्विट् (द्विट्) (सं) ना. - वैरी; शत्रु; द्रोही; पेव.
 द्वितय (द्विट्) (सं) ना. - जोडी; युग्म; युति.
 द्वितीय (द्विट्) (सं) वि. - दुसरा.
 द्वितीया (द्विट्) (सं) ना. - दुसरी तिथी; दुसरी विभक्ति;
 कर्म विभक्ति; द्वितीया विभक्ति.
 द्वित्व (द्विट्) (सं) ना. - दुसरेपणा; द्वितीया; पतिपत्नी; जोडी;
 द्वित्ताक्षर.
 द्विदल (द्विट्) (सं) ना. - दोन दळांचें धान्य; दोन भाग
 असलेले.
 —धान्य (—द्विट्) (सं) ना. - कडधान्य, मोडधान्य;
 ज्याला मोड फुटतात ते धान्य.
 द्विधा (द्विट्) (सं) अ. - दोन प्रकारें; दोन्ही रीतीन; चलबिचल
 होऊन.
 द्विप (द्विट्) (सं) ना. - हत्ती; दोनदा पिणारा.
 —अरि (—द्विट्) (सं) ना. - सिंह; वाघ.
 द्विपद (द्विट्) (सं) ना. - दोन पायांचा प्राणी; दोन चरणांचे
 पक्ष; मनुष्य; देवता; राक्षस; पक्षी.
 द्विपदि (द्विट्) (सं) ना. - दोन चरणांचें पद्य.
 द्वि फलक विमान (द्विट्) (सं) ना. - जोडविमान.
 द्विभाषि (द्विट्) (सं) ना. - दुभाषी; दोन भाषा जाणणारा.
 द्विमातृक (द्विट्) (सं) ना. - दोन माता असलेला;
 गणपति; जरासंध.
 द्विमुख (द्विट्) (सं) ना. - दुतोंडें; भेरुंड; दोन मुखे
 असलेला सर्प.
 द्विरुद (द्विट्) (सं) ना. - दोन दात असलेला; हत्ती; रानडुकर.
 द्विरुक्ति (द्विट्) (सं) ना. - एकाच गोष्टीचें दोनदां कथन;
 दोनदां उच्चारलेला शब्द.
 द्विरूढा (द्विट्) (सं) ना. - दोनदा विवाह झालेली;
 पुनर्विवाहिता.
 द्विरेफ (द्विट्) (सं) ना. - भ्रमर; मधमाशी; भुंगा.
 द्विवचन (द्विट्) (सं) ना. - दोन गोष्टी; दोन संख्यादर्शक
 संस्कृत व्याकरणांतील द्विवचन.

द्विवेदि (द्विट्) (सं) ना. - दोन वेद जाणणारा.
 द्विशफ (द्विट्) (सं) ना. - द्विभागलेला खुर; जनावरांच्या
 पावलाचें गोल.
 द्विशिर (द्विट्) (सं) ना. - अग्नि; भेरुंडपक्षी.
 द्विषत् (द्विट्) (सं) वि. - वैरी; शत्रु; दुष्ट.
 द्विः, (द्विस्) (द्विट्) (सं) वि. - दोन; दोनदा.
 द्विसप्ताह (द्विट्) (सं) वि. - पंधरवडा; पक्ष; दोन
 सप्ताहांचा काळ.
 —क पत्र (द्विट्) (सं) ना. - पाक्षिक; दोन आठवड्यांनी
 प्रकाशित होणारे वृत्तपत्र.
 द्वि हृदय (द्विट्) (सं) ना. - वंचक; फसव्या.
 द्वि हृदये (द्विट्) (सं) ना. - गर्भिणी; अंतर्वर्तिन;
 दोन जीव असलेली; गरोदर.
 द्वीप (द्विट्) (सं) ना. - बेट; पाण्यानें वेढलेला भूभाग.
 —कल्प (द्विट्) (सं) ना. - तीन बाजूंनी पाणी असलेला
 भूभाग.
 द्वीपि (द्विट्) (सं) ना. - वाघ; विबळ्या; चित्ता.
 द्वेष (द्विट्) (सं) ना. - वैर; शत्रुत्व.
 —इसु (द्विट्) (क) धा. - वैर करणें; द्वेष करणें.
 द्वेषि (द्विट्) (सं) ना. - शत्रु; वैरी.
 द्वैत (द्विट्) (सं) ना. - जीवात्मा व परमात्मा हे भिन्न
 मानणारें सिद्धांत मत
 —वादि (द्विट्) (सं) ना. - माध्वसंप्रदायी.
 द्वैतवन (द्विट्) (सं) ना. - सरस्वतीनदीतीरावरील
 प्रदेश.
 द्वैध (द्विट्) (सं) वि. - दोन प्रकारें; दोन्ही बाजूंनी.
 द्वैधीभाव (द्विट्) (सं) ना. - मनाची द्विधावस्था; संमोह
 संशयी स्थिति; हें की तें अशी आंदोलित स्थिति.
 द्वैपायन (द्विट्) (सं) ना. - व्यास; बादरायण;
 वेदव्यास; द्वीपामध्ये राहणारा; द्वीपांत जन्मलेला.
 द्वैमातुर (द्विट्) (सं) ना. - गणपति; जरासंध.
 द्वैमातृक (द्विट्) (सं) ना. - 'द्विमातृक' पहा.

ध

ध (ध) (सं) ना. - त वर्गातील चौथें अक्षर; ठेवणारा या अर्थी
 एक संस्कृत प्रत्यय; ब्रह्म; सद्गुण; नीति; संपत्ति; पुंजी; मिलकत.
 धक्का (धक्का) (अ-दे) ना. - जखम; पीडा; तडाखा; ठोक;
 व्यथा; दुशी.

—मुक्कि (धक्का) (अ-दे) ना. - टकला टकली; मारामारी.
 धक्कु (धक्का) (क) ना. - लोहाराची ऍरण; 'अद्रणि' पहा.
 धक्के (का) (धक्का) (क) (अ-दे) ना. - जहाजे थांबण्याचे
 ठिकाण.

धग (गे) (दग) (री) (क) ना. — अग्नि; जाल; धग; तहान.
 धगधगिसु (दगदगिसु) (क) धा. — धगधगणें; पेटणें; जळणें;
 — प्रचलित करणें; पेटवणें.
 धट (दध) (सं) ना. — वजनाचा मोठा काटा; मोठा तराळ;
 ज्योतिषशास्त्राची 'तूला' रास.
 — क (च) (सं) ना. — वेचालीस गुंजा वजन.
 धटि (दध) (सं) ना. — दुर्गंध; लंगोटी; नेसण्याचें वस्त्र; शिव.
 धटिनि (नी) (दधेन) (ने) (सं) ना. — लहान पंचा; चड्डी;
 लंगोटी; तूलास.
 धण् (दधण) (क) ना. — 'धण्' असा धातूचा आवाज.
 धणि (दधे) (क) ना. — धनी; मालक; पैसेवाला; स्तुतीपर शब्द;
 गौरव शब्द.
 धणुधणु (दधणुदधणु) (क) ना. — धनधान्य, याचा पर्यायी
 शब्द.
 धत्तुर (रके) (दधु, र) (रके) (सं) ना. — घोतरा; कांचनवृक्ष;
 रुईचें झाड.
 धुत्तुर (दधु, र) (सं) ना. — धन (दधे) (सं) ना. — द्रव्य; संपत्ति; भाग्य; पैसा अडका;
 — आढ्य (अधु) (सं) वि. — श्रीमंत; संपत्तिमान.
 — केलि (केल) (सं) वि. — कुवेर; पैशाचे खेळ.
 — वंत (वंध) (सं) वि. — श्रीमान; सावकार; रंगारी.
 धनगाहि (दधगाहि) (क) ना. — सर्प; पुरलेल्या धनावरील नाग.
 धनजात (दधजात) (सं) ना. — स्थिरचर संपत्ति; स्थावरजंगम
 मिळकत; संपत्ति संभव.
 धनजय (दधजय) (सं) ना. — अर्जुन; पार्थ; अग्नि; कुवेर.
 — अनुज (अनुज) (सं) ना. — रावण;
 — अंबक (अंबक) (सं) ना. — अग्निनेत्र; शिव.
 धनद (दधद) (सं) ना. — धन देणारा; कुवेर; धनाधिपति;
 अग्नि.
 धनदायि (दधदायि) (सं) ना. = अग्नि.
 — प, -पत्ति, -पाल (प; पत्ति; -पाल) (सं) ना. — कुवेर;
 खजीनदार; खजांची.
 धनधव (दधधव) (सं) ना. — कुवेर; खजीनदार.
 धनपतिप्रिय (दधपतिप्रिय) (सं) ना. — कुवेरमित्र; शिव.
 धनपिशाचि } (दधपिशाचि)
 धनपिशाचक } (दधपिशाचक) (सं) ना. — अमर्याद;
 धनलोभी; दुराशी; आशाळभूत; धन राखणारा राक्षस.
 धनमद (दधमद) (सं) ना. — संपत्तीने येणारी मस्ती;
 पैशाचा ताटा.
 धनमूल (दधमूल) (सं) ना. — मूळ मांडवल; ऐन धन;
 असल मुद्दल.

धनहर (दधहर) (सं) ना. — वारसदार; चोर; सुगंधी द्रव्य.
 धनासि (दधनासि) (सं) ना. — धनाश्री; एक रागाचे नाव.
 धनि (दधे) (सं) ना. — श्रीमंत; मालक; यजमान; व्याजवट्टा
 करणारा.
 धनिक (दधेक) (सं) वि. — श्रीमंत; पैसेवाला; धनी.
 धनिष्ठा (दधेष्ठा) (दधेष्ठा [दधेष्ठा]) (सं) ना. — एक नक्षत्र;
 दक्षकन्या; श्रीमंत स्त्री.
 धनी (निका) (दधे [दधे]) (सं) ना. — वयांत आलेली स्त्री.
 धनु (धनु) } (दधनु [दधनु])
 धनुस (धनुस) } (दधनुस [दधनुस]) (सं) ना. — धनुष्य; कारक.
 — गुण (गुण) (सं) ना. — ज्या; मौर्वी.
 — द्रुम (द्रुम) (सं) ना. — वेळु; चिवा.
 धनुकांड (दधनुकांड) (सं) ना. — धनुष्यबाण.
 धनुरागम (दधनुरागम) (सं) ना. — शस्त्रविद्या; धनुर्वेद.
 धनुर्धर (धनी) (दधनुर्धर [दधनुर्धर]) (सं) ना. — धनुष्य
 हातीं घेणारा; तिरंदाज.
 धनुर्बाण (दधनुर्बाण) (सं) ना. — धनुष्यासह बाण असणारा.
 धनुर्माग (दधनुर्माग) (सं) ना. — धनुष्याप्रमाणें काढलेली
 रेषा; कमानी कंस.
 धनुर्मास (दधनुर्मास) (सं) ना. — सूर्य धनुराशीत येणारा
 महिना; मार्गशीर्ष; शुद्धरमास.
 धनुर्लते (दधनुर्लते) (सं) ना. — धनुष्याची वेल; वेळु.
 धनुर्वात (दधनुर्वात) (सं) ना. — धनुष्याप्रमाणें अंग वांकडें
 होणारा रोग.
 धनुर्विद्या (दधनुर्विद्या) (सं) ना. — धनुर्वेद; शस्त्रविद्या.
 धनुर्वेद (दधनुर्वेद) (सं) ना. — धनुष्यासंबंधीचें शास्त्र.
 धनुवट्ट (दधनुवट्ट) (क) ना. — मल्लविद्येतील एक डाव; पेच.
 धनुस (ध) (दधनुस [दधनुस]) (सं) ना. — कोदंड; धनुकली.
 धनुष्कोटि (दधनुष्कोटि) (सं) ना. — धनुष्याचीं दोन टोके;
 रामेश्वराजवळचें एक क्षेत्र.
 धन्य (दधे) (सं) वि. — कृतार्थ; कृतकृत्य; पुण्यवंत; भाग्यशाली;
 श्रीमंत; सुदैवी.
 — वाद (वाद) (सं) ना. — कृतार्थता; कृतकृत्यता;
 आभारप्रदर्शक शब्द.
 धन्व (दधे) (सं) ना. — धनुष्य; नापीक जमीन; मरुभूमि;
 बालुका प्रदेश.
 धन्वन् (धन्वा) (दधे [दधे]) (सं) ना. — धनुर्धारी; धनुर्विद्या-
 निपुण; वेद; प्रवहातील स्थिर भूमि.
 धन्वंतर (दधे [दधे]) (सं) ना. — वाव; चार हाताचें माप.
 धन्वंतरि (दधे [दधे]) (सं) ना. — देव वैद्य; आयुर्वेदाचा जनक.
 धन्विन् (धन्वी) (दधे [दधे]) (सं) ना. — तिरंदाज; धनुर्धर;

धमनि (नी) (धम्म [२९]) (सं) ना. - रक्तवाहिनी; नाडी;

मान, सुगंधी द्रव्य.

धम्म (म्मि) ल (धम्म [२९]) (सं) ना. - केस;

धम्मिल्ल (धम्म [२९]) वेणी; बुचडा.

धर (धरं) (सं) वि. - धारण करणारा; पांघरुण घेणारा; दूषित;

पकडलेला; स्वाधीन झालेला.

(सं) ना. - पर्वत; घसडी; कापसाचें गांठोडे; आठ वसूषैकी एक.

धरण (धरणं) (सं) ना. - धारणा; गुंतणूक; योगसाधन; गुण;

सूर्य; बंध; बंधारा; कड, किनारा.

धरणि (णी) (धरणि [२९]) (सं) ना. - भूमि; माती; पृथ्वी.

—ईश (ईशं) (सं) ना. - राजा; भूपति.

—ज—जात (ज; - जाठ (सं) ना. - द्रुम; झाड.

—जा, —जे (जा; - जे) (सं) ना. - सीता; जानकी.

—प, —पाल (प; - पाल) राजा; भूमिपति.

—सुता (ते) (सुता [२९]) (सं) ना. - सीतादेवी; जानकी.

—सुर (सुरं) (सं) ना. - ब्राह्मण; भूदेवता.

—धर—भूत (धरं, - भूत) (सं) ना. - विष्णु; पर्वत;

आदिशेष; महाराज.

धरणिपुत्र (धरणिपुत्रं) (सं) ना. - मंगळ; चंद्र; नरकासुर.

धरणी (धरणी) (सं) ना. - धरा; भूमि.

—तल (तलं) (सं) ना. - भूतल; भूमंडळ,

—रुह (रुहं) (सं) ना. - वृक्ष; झाडे.

धरणीवरेंद्र (धरणीवरेंद्रं) (सं) ना. - महाशेष; अनंत,

सेरुपर्वत; कासव; महाराज.

धरधुर (धरधुरं) (सं) ना. - आश्चर्य; अचंचा; आधिक्य; अती.

धरा (धरा) (सं) ना. - धरणी; पृथ्वी; भूमि; द्रोणवसूची पत्नि;

शरीर; नाडी; गर्भ; गर्भाशय; उन्हाळा.

धराधर (धराधरं) (सं) ना. - पर्वत; विष्णु; सर्प.

धरामर (धरामरं) (सं) ना. - ब्राह्मण; भूसुर; भूदेव.

धरारुह (धरारुहं) (सं) ना. - झाड; वृक्ष.

धरित्रि (त्री) (धरित्रि [२९]) (सं) ना. - धरणी; भूमि.

धरित्रिपाल (धरित्रिपालं) (सं) ना. - राजा; भूपाल.

धरिम (मा) (धरिम [२९]) (सं) ना. - तागडी; तराजूची

पारडी.

धरिसु (धरिसुं) (क) धा. - धारण करणे; वापरणे; सहन करणे;

वाहून नेणे; धरणे.

धरे (धरे) (सं) ना. - 'धरा' पहा.

धर्तूर (धर्तूरं) (सं) ना. - धर्तूर; धोत्रा.

धर्म (धर्म) (सं) ना. - जातीपंथांचा आचारविचार; नियम;

रुढी; रीति; नैतिक योग्यता; सुशीलता; सत्कृत्य. सत्समागम

कर्तव्य; न्याय; समता; निःपक्षपातीपणा; भक्ति; औचित्य;

प्रकृति; स्वभाव; श्रुतिस्मृतीतील आचारविचार; यज्ञयागादि कर्म; दानधर्म; प्रथम पुरुषार्थ; युधिष्ठिर; यम.

धर्मकर्तृ (र्तृ) (धर्मकर्तृ [२९]) (सं) ना. - धर्माचे नियम पालन करणारा; धर्मगुरु.

धर्मकार्य (धर्मकार्यं) (सं) ना. - परहिताची कृति;

परोपकार; धर्मार्थ संस्थेची स्थापना; अन्नछत्र; औषधालय.

धर्मकैतु (धर्मकैतुं) (सं) ना. - बुद्धदेव.

धर्मक्षेत्र (धर्मक्षेत्रं) (सं) ना. - पुण्यभूमि; कुरुक्षेत्र;

दिल्लीजवळची युद्धभूमि; कौरवपांडवांचे युद्धांगण.

धर्मचारिणि (णी) (धर्मचारिणि [२९]) (सं) ना. - धर्मपत्नि;

धर्मदारा.

धर्मज (नंदन) (धर्मज [२९]) (सं) ना. - युधिष्ठिर;

धर्मराज; प्रथम पांडव.

धर्मज्ञ (धर्मज्ञं) (सं) ना. - धर्माधर्म विवेक जाणणारा;

न्यायवंत; सद्गुणी; न्यायमूर्ति.

धर्मद्रोह (धर्मद्रोहं) (सं) ना. - धार्मिक आचाराचा विरोध.

धर्मनिष्ठा (धर्मनिष्ठं) (सं) ना. - धर्माचारासक्त; धर्मशील.

धर्मधारा (धर्मधारां) (सं) ना. - कन्यादान करण्याची एक

विवाह पद्धति.

धर्मपत्नि (धर्मपत्नी) (सं) ना. - शास्त्रपूत विवाहित वधु;

पत्नि.

धर्मराम (धर्मरामं) (सं) ना. - यम; युधिष्ठिर.

धर्मशाले (धर्मशाले) (क) ना. - धार्मिक शिक्षण संस्था;

पांथस्थासाठी बांधलेले घर.

धर्मशास्त्र (धर्मशास्त्रं) (सं) ना. - धार्मिक विधी सांगणारे

शास्त्र.

धर्मसंकट (धर्मसंकटं) (सं) ना. - उभय संकट; श्रृंगापत्ति;

द्विधा मनस्थिति; अनिर्णीत अवस्था.

धर्मांग (त्तम) (धर्मांग [२९]) (सं) ना. - धर्मिष्ठ.

धर्माधिकारि (धर्माधिकारि) (सं) ना. - मठ-देवालय

यावरील अधिकारी किंवा व्यवस्थापक.

धर्मासन (धर्मासनं) (सं) ना. - न्यायपीठ; न्यायालय;

न्यायासन.

धर्मि (धर्मि) (सं) ना. - धर्ममूर्ति; 'धर्मज्ञ' पहा.

धर्म (धर्म) (सं) ना. - धर्म; औषत्य; मस्ती.

धर्मणि (णी) (धर्मणि [२९]) (सं) ना. - अनीतिमान स्त्री;

दुराचारिणी; विधवा; उद्धता.

धव (धव) (सं) ना. - पत्ति; नवरा; मालक; भर्ता; यजमान;

त्राता; रक्षणकर्ता.

धवल (धवल) (सं) ना. - पांढरेपणा; शुद्धता; स्वच्छता;

सौंदर्य; कापूर.

धवलगिरि (धवलगिरी) (सं) ना. - हिमालय; हिमपर्वतशिखर.

धवलपक्ष (धवलपक्ष) (सं) ना. - शुक्लपक्ष; चंद्र असणारा पंघरवडा.

धवलगार (धवलगार) (सं) ना. - सौध; राजप्रासाद;

चंद्रकांत; चिरेबंदी घर; पांढऱ्या मर्मरी दगडांचें घर.

धवलित (धवलित) (सं) वि. - पांढरें; शुद्ध; सुंदर

धवलिम (मे) (धवलिम [मे]) (सं) ना. - पांढरा रंग; उजेड;

पांढरेपणा; प्रातःकाळ; फटफटीत प्रकाश.

धवले (धवल) (सं) ना. - टवळी गाय.

धवल (धवल) (सं) ना. - 'धवल' पहा.

धवलातपत्र (धवलपत्र) (सं) ना. - धवळारें; श्वेतछत्र;

चक्रवर्तीपदाची छत्री; अबदागीर.

धवित्र (धवित्र) (सं) ना. - मृगाजिनाचा पंखा.

धाटि (टी) (धाटि [टी]) (सं) ना. - रीत सरणी; पद्धति;

शैली; वेग; धाई; त्वरा.

धात (तार) (धात [तार]) (क) ना. - ब्रह्मदेव; विधाता;

सृष्टिकर्ता; संरक्षक.

धातु (धातु) (सं) ना. - मूलवस्तु; त्रिदोष; रक्त; मांस; अस्थि;

वीर्य; वगैरे सप्त धातु. पंचमहाभूतें; लोहादि धातु रूपरसादि

विषय; बल; शक्ति; क्रियापदाचें मूलरूप; एक संवत्सर; देव;

आत्मा; ज्ञानाचे अवयव.

—साम्य (—साम्य) (सं) ना. - आरोग्य.

धातु (धातु) (सं) ना. - ब्रह्मा; सृष्टिकर्ता; विधाता; विष्णु;

सप्तर्षि; आत्मा; उपपत्ति; विवाहितेचा उपपति.

धात्र (धात्र) (सं) ना. - 'धातु' पहा; चतुर्मुख; ब्रह्मदेव.

नियामक; सामान ठेवण्याचें भांडें.

धात्रि (त्री) (धात्रि [त्री]) (सं) ना. - दासी; भूमि; आजी;

रक्षण करणारी आई; आवळा; उपमाता.

धात्रिका (के) (धात्रिका [के]) (सं) ना. - 'धात्री' पहा.

धात्रीकल (धात्रीकल) (सं) ना. - आवळा; आमलक.

धान (धान) (सं) ना. - स्थापना; धारणा; संस्थापना

धान्य (धान्य) (सं) ना. - धनासंबंधीचें; ठेवण्यायोग्य;

आदरणीय; दाणा; 'दवस' पहा.

—राज (—राज) (सं) ना. - सातु; बाली

—वीर (—वीर) (सं) ना. - लांबट धान्य; लांबट दाणा.

धान्यक (धान्यक) (सं) ना. - धने; कोथिंबीर

धानुष्क (धानुष्क) (सं) ना. - तिरंदाज; धनुर्विद्या जाणणारा.

धानुष्य (धानुष्य) (सं) ना. - वेळु; वेत.

धाम (मन) (धाम [मन]) (सं) ना. - घर; वास; शरीर;

कांती; किरण; प्रकाशज्योति; मर्यादा; घट्टपणा; आधार;

बल; जन्म.

—केशि (—केशि) (सं) ना. - सूर्य.

धामनिधि (धामनिधि) (सं) ना. - किरणाकर; सूर्य.

धार (धार) (सं) वि. - धरणारा; धारण करणारा; वाहणारा.

(सं) ना. - वृष्टि; धुकें; अनारोग्य; भय.

धारक (धारक) (सं) वि. - आधारभूत; अवधारित; स्तंभ;

बुडबुडा; कारंजा.

धारण (धारण) (सं) ना. - धारणा; पत्कर; आदर; स्मरण;

सहनशीलता; रक्षण; श्वासनिरोध; मनोनिग्रह.

धारणे (धारणे) (सं) ना. - धारणा; आधार; किंमत; दर; भाव;

व्रताचे उद्यापन; 'धारण' पहा.

धारा (धार) (सं) ना. - प्रवाह; विवाहांतील मुख्य क्रिया;

कन्यादान; शस्त्राची धार; घोड्याची चाल; दानाचें पाणी सोडणें.

—मुहूर्त (—मुहूर्त) (सं) ना. - कन्यादानाचा

मंगल समय.

धारागृह (धारगृह) (सं) ना. - स्नानगृहांतील फवारा; वृष्टि;

जलवर्षाव.

धाराग्र (धारग्र) (सं) ना. - खड्याची धार; बाणाचें तीक्ष्ण

टोंक.

धारातीर्थ (धारतीर्थ) (सं) ना. - रणक्षेत्र; युद्धांतील

रक्तपाताचें मरण.

धारादत्त (धारदत्त) (सं) ना. - पाणी सोडून केलेले दान;

शास्त्रोक्त देणगी.

धाराधर (धारधर) मेघ; जलद; जलधारण करणारा.

धारासंपात (धारसंपात) (सं) ना. - संततधार पाऊस;

पावसाची झड; मुसळधार पाऊस; 'सोने' पहा.

धाराळ (धारळ) (सं) वि. - सढळ हातानें देणारा; उदार

हृदयी; विपुल; भरपूर.

—तन (—तन) (सं) ना. - औदार्य; दानशूरता.

धाराळि (धारळि) (सं) वि. - उदार हृदयाचा; दानी; मुक्त

हस्तानें देणारा.

धारि (धारि) (सं) ना. - धारण करणारा; आश्रयदाता; वाहक;

धारक; धरणारा.

धारिणि (णी) (धारिणि [णी]) (सं) ना. - धरणारी; धारण

करणारी; भूमि.

धारुणि (धारुणि) (सं) ना. - धरणी; भूमि; धरा.

धारे (रा) (धार [रा]) (सं) ना. - पाण्याचा प्रवाह; पाण्याची

धार; तरवारीच्या पात्याची धार; घोड्याचा.

धारेयेरे (धारयेरे) (क) धा. - कन्यादान करणें; विवाहांतील

मुख्य क्रिया विधीपूर्वक करणें.

धातैराष्ट्र (धारैराष्ट्र) (सं) ना. - कौरव; धृतराष्ट्रपुत्र;

हंसविशेष.

धार्मिक (ಧಾರ್ಮಿಕ) (सं) वि. — धर्मशास्त्र संमत; धर्मसंबंधी.
 धाष्टर्य (ಧಾಷ್ಟರ್ಯ) (सं) ना. — धीटपणा; औद्धत्य; मस्ती;
 धैर्य; मर्यादातिक्रम.
 धावक (ಧಾವಕ) (सं) वि. — वेगानें जाणारा.
 (सं) ना. — कपडे धुणारा; परीट; रजक; एक संस्कृत नाटककार.
 धावति (ಧಾವತಿ) (अ.दे) ना. — श्रम; कष्ट; थकवा; अंगमेहनत.
 धावन (ಧಾವನ) (सं) ना. धर्षण; रंघणूक; रांघण; सफाई;
 स्वच्छता; शोध; दौड; धाव; विरोध.
 धावत्य (ಧಾವತ್ಯ) (सं) ना. — पांढरेपणा; सौंदर्य; निर्मलपणा.
 धा (ಢಾ) ಢ (ಢಾ [ಢಾ] ಛ) (अ.दे) ना. — कल; ओढा; उंच
 निशान; कांती; शोभा.
 धा (दा) ढि (ढा [ढा] छ) (क) ना. — घाटी; चढाई; लूट;
 वेढा; लग्गा.
 धि (ಧಿ) (सं) ना. — समूह; रास; आधार; धारणा.
 धिक् (ಧಿಕ್) (सं) अ. — तिरस्कार सूचक शब्द; धिक्कारदर्शक
 अव्यय.
 धिक्करिसु (ಧಿಕ್ಕರಿಸು) (क) धा. — धिक्कारणें; पाय घसरणें;
 तिरस्कारणें; त्याग करणें; नाकबूल करणें.
 धिक्कार (ಧಿಕ್ಕಾರ) (सं) ना. — तिरस्कार; नाकबुली; असंमति;
 अधिक्षेप; दुर्लक्ष.
 धिक्कृत (ಧಿಕ್ಕೃತ) (सं) वि. — तिरस्कृत; अलक्षित; अमान्य;
 नाकबूल.
 धिक्षण (ಧಿಕ್ಷಣ) (सं) ना. — बृहस्पति; सुरगुरु.
 धिक्षणे (ಧಿಕ್ಷಣಿ) (सं) ना. — बुद्धि; ज्ञान; समजूत; जाणतेपणा.
 धी (ಧೀ) (सं) ना. — बुद्धि; ज्ञान; जाणीव; समज.
 धीमणि (ಧೀಮಣಿ) (सं) ना. — श्रेष्ठबुद्धि.
 धीमत् (मंत) (ಧೀಮತ್ [ಮಂತ್]) (सं) वि. — विवेकी;
 बुद्धिमान; जाणता; समजदार.
 धीमति (ಧೀಮತಿ) (सं) ना. — विवेकिनी; जाणती स्त्री.
 धीमन् (ಧೀಮನ್) (सं) ना. — 'धीमत्' पहा. बुद्धिवंत.
 धीर (ಧೀರ) (सं) ना. — शूर; बलशाली; धीर; दांडगा; पंडित;
 स्थिरबुद्धि; कलि.
 धीरोदात्त (ಧೀರೋದಾತ್ತ) (सं) ना. — धीरगंभीर; कथानायक;
 महापुरुष.
 धीवर (ಧೀವರ) (सं) ना. — विद्वान; पंडित; कोळी; नावाडी.
 धीवसि (ಧೀವಸಿ) (सं) ना. — शत्रु; बैरी.
 धीश (ಧೀಶ) (सं) ना. — बुद्धिस्वामी; विद्वान्; पंडित.
 धीसचिव (ಧೀಸಚಿವ) (सं) ना. — सारासार विचार सांगणारा
 मंत्री; केवल सहायकार.
 धुत (ಧುತ) (सं) वि. — थरथरणारा; कंपित; लटपटलेला. दयेनें
 पाघळलेला.

धुनि (ಧುನಿ) (सं) वि. — गर्जणारा; कंप पावणारा; ओरडणारा.
 (सं) ना. — कंपन; थरकाप; नदी.
 धुमुकु (ಧುಮುಕು) } (क) ना. — उत्साहानें आंत
 धुम्मिकु (ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕು) } शिरलेला; धुडुमदिशी उडी मारणें;
 मागचापुढचा विचार न करता ढकलणें.
 धुर (ಝ) (ಝ [ಝ]) (सं) ना. — पुढचा भाग; मुख्य भाग;
 जू; भारा; युद्ध; कापाकापी.
 धुरंधर (ಧುರಂಧರ) (सं) ना. — धुरा वाहणारा; जोखम घेणारा;
 कर्तव्यभार संभाळणारा; मुखंड; पुढारी; गाडीला जोडलेला
 बैल.
 धुरीण (ಧುರೀಣ) (सं) ना. — पुढारी; नायक; नेता; समर्थ;
 धुरंधर.
 —त्व, —ते, —तन (धु, — डै; — डल) (सं) ना. — पुढारीपण;
 नायकत्व; नेतेपण.
 धुरे (ಧುರೆ) (सं) ना. — ओझे; भार; धुरा; जू; जोखम.
 धुर्य (ಧುರ್ಯ) (सं) वि. — भार वाहण्यास योग्य; नेता
 बनलेला; पुढारी झालेला.
 धूत (ಧೂತ) (सं) वि. — लंगोट घातलेला; गमावलेला; शुद्ध;
 हरवलेला; धुतलेला; सोवळा.
 धूतादेवि (ಧೂತಾದೇವಿ) (सं) ना. — पतिव्रता; चारुदत्ताची पत्नि.
 धूप (ಧೂಪ) (सं) ना. — सुगंध द्रव्य, सुगंधी धूर, चंदन;
 धुपाचे झाड.
 धूपवति (ಧೂಪವತಿ) (सं) ना. — उदवत्ती; उदकाडी; अगरवत्ती.
 धूपयित (ಧೂಪಾಯಿತ) (सं) वि. — सुगंधित; धूप घातलेलें;
 जळणारे; वापरांत असलेले; इव्हळणारे.
 धूम (ಧೂಮ) (सं) ना. — धूर; धूम्र.
 धूमल (ಧೂಮಲ) (सं) ना. — धूसर; कंदी रंग; राखी रंग.
 धूमकेतु (ಧೂಮಕೇತು) (सं) ना. — अग्नि; एक नक्षत्र;
 उत्पातचिन्ह; शेंडे नक्षत्र
 धूमयोन (ಧೂಮಯೋನಿ) (सं) ना. — आकाश; आभाळ.
 धूमशकट (ಧೂಮಶಕಟ) (सं) ना. — अग्निरथ; रेलगाडी;
 आगगाडी.
 धूम्य (म्ये) (ಧೂಮ್ಯ [ಮ್ಯೇ]) (सं) ना. — धुराचा लोट;
 धूमराशी.
 धूम्र (ಧೂಮ್ರ) (सं) ना. — धूर; धूम; धूसर रंग; अंधार;
 अधुक्ता; प्रोक्षण; शिंपडणी; फवारा.
 पत्र (ಪತ್ರಿ) (सं) ना. — तमाखू
 धूम्रपायि (ಧೂಮ್ರಪಾಯಿ) (सं) ना. — धूम्रपानाचें साधन;
 गुडगुडी; चिलीम.
 धूर्जटि (टिन्) (ಧೂರ್ಜಟಿ [ಟಿन्]) (सं) ना. — शंकर;
 धूसरजटा असणारा.

धूर्त (धूर्तः) (सं) वि. - दूरदर्शी; वंचक; फसव्या; समर्थ;
बलशाली; युक्तिवाज; शठ.

धूलि (ली) (धूलि [ली]) (सं) ना. - धूल; माती; मातीचा
दिगारा; रजःकण.

—(दु) धूसरित (दु [धूसरित]) (सं) वि. - धूळीने
भरलेले; मळलेले; पूडपूड झालेले; धूळमय बनलेले.

धूलिध्वज (धूलिध्वज) (सं) ना. - वावटळ; झंझावात.

धूसर (धूसर) (सं) ना. - कंदी; राखी; धुरकट रंग; उंट; गाढव.

धूलि (धूलि) (सं) ना. - 'धूलि' पहा.

—त (ड) (सं) ना. - मातीच माती; धूळमय; ओवळे.

—इसु (असु) अंगभर धूळ माखणे; विध्वंस करणे;

—ओडिबसु (ओडिबसु) वाटेळ तसा खर्च करणे.

धूळीपट (धूळीपट) (सं) ना. - पतंग; पताका; हवेवर तरणारा;
दाणा; न्हास; उध्वस्तपणा.

धूळीपटल (धूळीपटल) (सं) ना. - वावटळ; 'धूलिध्वज'
पहा.

धृत (धृत) (सं) वि. - धारण केलेले; स्वीकारलेले; पेटलेले;
आदर केलेले.

धृतराष्ट्र (धृतराष्ट्र) (सं) ना. कौरवांचा पिता; गांधारीचा
पति; राष्ट्रपुढारी; हंस विशेष; एक गंधर्व.

धृति (धृति) (सं) ना. - दार्य; घट्टपणा; संतोष; निश्चलता;
दान; धारणा; प्रसन्नता; यत्न; एक ताल.

—केडु (केडु) (क) धा. - धीर खचणे; भिणे; चंचल होणे.

धृष्ट (धृष्ट) (सं) वि. - समर्थ; निर्लज्ज; आत्मप्रीटी सांगणारा
नायक; आपलेच स्तोम माजवणारा पुढारी.

धृष्टद्युम्न (धृष्टद्युम्न) (सं) ना. द्रुपदपुत्र; द्रौपदीचा भाऊ.

धेनु (धेनु) (सं) ना. - गाय; पुढवंत गाय; पहिल्या विताची
गाय.

धेनुक (धेनुक) (सं) ना. - बलरामाला मारण्यासाठी कंसाने
पाठविलेला राक्षस.

धेय (धेय) (सं) वि. - चढविला जाणारा; ठेवला जाणारा.

धेनुक (धेनुक) (सं) ना. - गोवृंद; गाईचा कळप;

धैर्य (धैर्य) (सं) ना. - धीटपणा; निर्भीकता; छातीठोकपणा;
घट्टपणा; सहनशीलता.

—वंत, -स्थ (वंत; - स्थ) (सं) नां. - निर्भय; पडा;
धैर्यशाली

धैवत (धैवत) (सं) ना. - संगीतातील सहावा स्वर; सहावा
सूर.

धोपपने (धोपपने) (क) अ. - धपदिशी; धपकन

धोका (के) (धोका) (कै) (अ.दे) ना. - फसवणूक; धका;
गंडांतर; वंचना; पीडा.

धोबि (धोबि) (अ.दे) ना. - परीट; रजक.

धोर (लु) (धोर [लु]) (अ.दे) ना. - नगरा; भेरी; दुंदुभी;
डांगोरा.

धोरण (ण) (धोरण [ण]) (सं) ना. - दीर्घ विचार; भावी
विचार; रीत; क्रम; राजनीति; शासनपद्धति; वाहन; गाडी;
रथ; घोड्याची चाल.

धोरणि (धोरणि) (सं) वि. - धोरण असलेला; दीर्घदृष्टि;
ध्येववादी; सत्प्रवृत्त; हत्तीवरून फिरणे; रथांतून फिरणे.

धोरणे (धोरणे) (सं) ना. - पुढील ध्येय; वर्तन; नीति; दीर्घ
दृष्टि.

धौत (धौत) (सं) वि. - धूत; धुतलेले; स्वच्छ, पांढरें; निर्मळ;
सफेत.

धौम्य (धौम्य) (सं) ना. - एक महाभारतीय ऋषि.

धौरेय (यक) (धौरेय [यक]) (सं) वि. - ओझे वाहण्यास
समर्थ; शक्तिशाली.

(सं) ना. - पुढारी; नेता; बैल; घोडा; नायक.

ध्मात (ध्मात) (सं) वि. - ध्वनित; फुंकलेला; फुंकून वाजविलेला.

ध्यान (ध्यान) (सं) ना. - चिंतना; गाढ विचार; योजना; तप;
मनन; एकचित्तता.

—इसु (असु) (क) धा. - ध्यान करणे; चिंतन करणे.

—पर (पर) (सं) वि. - ध्यानस्थ; चिंतनमग्न; एकाग्रचित्त.

ध्यानि (ध्यानि) (सं) ना. - ध्यान करणारा; तपस्वी; पुढील
विचार करणारा.

ध्येय (ध्येय) (सं) वि. - ध्यान करण्यायोग्य; चिंतनीय;
विचार करण्याजोगा.

(सं) ना. - ध्येय; गम्य; उद्देश्य; लक्ष्य; योग्याकांक्षा.

ध्रुव (ध्रुव) (सं) वि. - सिद्ध; अचंचल; घट्ट; स्थिर; शाश्वत;
चिरंतन; आकाश; खुंटी; रहस्य; महादेव; विष्णु; ध्रुव नक्षत्र;

भूगोलाचा उत्तर दक्षिण ध्रुवबिंदु; विजेच्या तारेची दोन टोके
ध्रुवनक्षत्र (ध्रुवनक्षत्र) (सं) ना. - ध्रुवांचे राज्य शासन;

उत्तर दिशा दाखविणारे ध्रुवनक्षत्र.

ध्रुवलोक (ध्रुवलोक) (सं) ना. - ध्रुवप्रदेश; ध्रुवराजाचे
राज्य.

ध्रुववृत्त (ध्रुववृत्त) (सं) ना. - भूगोलाच्या दक्षिणोत्तर
ध्रुव प्रदेशातील २३½ अंशातील वलयें.

ध्वंस (ध्वंस) (सं) ना. - नाश; हानि; अकल्याण.

ध्वंसि (ध्वंसि) (सं) ना. - नाश करणारा; विध्वंसक;
अकल्याण करणारा.

ध्वज (ध्वज) (सं) ना. - बावटा; पताका; निशाण; निशाणाची
काठी; खून; संज्ञा; सेना; पथिकाश्रम; सद्गृहस्थ; व्यापारी खून;
गर्व; दुरभिमान.

ध्वजपट (ध्वजपट) (सं) ना. - पताका; बावट्याचे कापड;
निशाण
ध्वजस्तंभ (ध्वजस्तंभ) (सं) ना. - निशाणाचा खांब.
ध्वजारोपण (ध्वजारोपण) (सं) ना. - ध्वज फडकवणे;
निशाण रोवणे; पताकारोहण.
ध्वजावरोहण (ध्वजावरोहण) (सं) ना. - ध्वज उतरवणे;
पताकावतरण; निशाण खाली काढणे.
ध्वजिनि (नी) (ध्वजिनि [२९]) (सं) ना. - सैन्य;
सेनाविभाग.
ध्वनत् (ध्वनत्) (सं) वि. - आवाज देत राहणारा; ललकारी
देणारा.
ध्वनि (ध्वनि) (सं) ना. - शब्द; नाद; आवाज; हाक. चाहूल;
व्यंग्यार्थ; सूचितार्थ.
ध्वनित (ध्वनित) (सं) वि. - समजलेले; कळलेले; उच्चारित;
तोंडातून बाहेर पडलेले.

(सं) ना. - गर्भितार्थ; सूचितार्थ; ध्वनि; व्यंग्यार्थ; उच्चारलेले
शब्द.
ध्वस्त (ध्वस्त) (सं) वि. - नष्ट; नाश पावलेले; नाश केलेले.
ध्वस्ति (ध्वस्ति) (सं) ना. - नाश केलेली वस्तु; नष्ट जिनस.
ध्वाक्ष (ध्वाक्ष) (सं) ना. - कावळा; बगळा; भिक्षेकरी; भिक्षुक;
अविवेक.
—आराति (७७७) (सं) ना. - 'धुवड'
—पुष्ट (७७७) (सं) ना. - कोकीळ.
ध्वाक्षध्वज (ध्वाक्षध्वज) (सं) ना. - कर्ण.
ध्वान (ध्वान) (सं) ना. - स्वर; ध्वनि; उच्चस्वर; पहाडी
आवाज; खडाशब्द; चाहुल;
ध्वांत (ध्वांत) (सं) वि. - आवरलेले; झाकलेले.
(सं) ना. - अंधार; काळोख; पांघरूण.
—अरि, —शत्रु (७७, - ७७७) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र;
नक्षत्र; पांढरा रंग.

न

न (न) (सं) ना. - 'त' वर्गाचे ५ वे व्यंजन; अनुनासिक;
नकारार्थी उपसर्ग.
(सं) वि. - पातळ; मोकळे; त्याच खुणेचे; अविभाज्य.
(क) ना. - गणेश; संपत्ति; समूह; युद्ध; मोर्ती.
(सं) अ. - नव्हे; नाही; नको.
नक (नक) (क) ना. - नाच.
नकलि (नकलि) (अ. दे) ना. - चेष्टा; पोरकटपणा; अनुकरण;
नकल; कृत्रिमता; कुचेष्टा; हास्य.
नकलु (नकलु) (अ. दे) - नकल; तर्जुमा; प्रत; अवतरण;
उतारा.
नकार (नकार) (क) ना. - नाकबुली; अमान्यता; तिरस्कार;
निराकरण; 'न' अक्षर.
नकाश (क्षे) (नकाश [८८]) (अ. दे) ना. - नकाशा; स्थूल
मानाची रूपरेषा; आराखडा; भूपट; आलेख; मानचित्र;
शिल्प; नकशीकाम.
नकुल (नकुल) (सं) ना. - मुंगूस; पांडवातील चौथा पुरुष. शिव.
नकु. (नकु.) (क) धा. - चाटणे; 'नगु' या कन्नड धातूचे
भूतकृदंत; हस्त.
नक्त (नक्त) (सं) ना. - रात्र; अंधार; प्रदोषकालीन जेवण;
रात्रीचा एकाहार; एकभुक्तव्रत.
नक्तक (नक्तक) (सं) ना. - घाण पोषाख; लक्तर; फाटकी वखें;
धांदोटी; चिंधी.

नक्तंचर (नक्तंचर) (सं) ना. - रात्रींचर; पिशाच; राक्षस;
चोर; धुवड; मांजर; निशाचर.
नक्तभोजन (नक्तभोजन) (सं) ना. - दिवसभर उपोषण
करून रात्री केलेले जेवण; एकभुक्तप्रदोष जेवण.
नक्तमुखा (खे) (नक्तमुखा [७७]) (सं) ना. - रात्रीचा
प्रारंभ; शामवेळ; सायंकाळ; संध्या.
नक्त (नक्त) (सं) ना. - मकर; मगर; सुसर; अंत; समारोप.
नक्तध्वज (नक्तध्वज) (सं) ना. - मकरकेतु; सुसरीचे चिन्ह
असलेली पताका; काम; प्रयुग्म; मीनकेतन.
नक्षत्र (नक्षत्र) (सं) ना. - तारका; तारा.
—ईश (७७) (सं) ना. - चंद्र.
—मंडल (७७) (सं) ना. - नक्षत्र लोक;
—माले (७७) (सं) ना. - सत्तावीस नक्षत्रांचा पुंज;
२७ मण्यांची माळ.
नक्षत्रचिन्ह (नक्षत्रचिन्ह) (सं) ना. - फुली; तारकांकन;
ताऱ्याची खूण; शेवंतीचे फूल.
नख (खर) (नख [७७]) (सं) ना. - नख; कखाग्र.
नखखनन (नखखनन) (सं) ना. - खाज.
नखपंजर (नखपंजर) (सं) ना. - नखांची पक्कड; नखांचा पंजा.
नखरा (नखरा) (अ. दे) ना. - मुरका; कोरडी ऐट.
नखरायुध (नखरायुध) (सं) ना. - हिंस्रपशु; नखच हत्यार
असणारे सिंहादिक प्राणी; लढाऊ कोंबडा.

नग (नंग) (सं) ना. — पर्वत; वृक्ष; अलंकार; अगति.

नगकुलिश (नंगकुलिश) (सं) ना. — नगावर सत्ता गाजवणारा इंद्र.

नगजाते (ता) (नंगजाते [डा]) (सं) ना. — पर्वतकन्या; पार्वती; गिरीनदी.

नगण (नंगण) (सं) ना. — तीन लघु अक्षरांचा गण.

नगदि (दु) (नंगदि [दु]) (अ. दे) ना. — रोख; रोखड; रोखीचा व्यवहार.

नगधर (नंगधर) (सं) ना. — गोवर्धनधारी; कृष्ण.

नगपति (नंगपति) (सं) ना. — हिमालय; पर्वतांचा स्वामी; नगाधिराज.

नगर (रि) (नंगर [रि]) (सं) ना. — शहर; पट्टण; अरण्या-जवळचे गांव.

नगवैरि (हर) (नंगवैरि [हर]) (सं) ना. — पर्वतशत्रु; इंद्र.

नगाधिप (नंगधिप) (सं) ना. — हिमालय; पर्वतराज.

नगाखाणा (नंगखाणा) (अ. दे) ना. — देवालयातील वाद्यस्थान; नखारखाना.

नगारि (नंगारि) (अ. दे) ना. — नगारा; भेरी; ढोल. चर्मवाद्य. (सं) ना. — इंद्र.

नगगेडि (नंगगेडि) (क) ना. — निर्लज्ज; निलाजरा.

नगगेडु (नंगगेडु) (क) वि. — हास्यास्पद; अपहास्य कारक; हास्यबळी.

नगौकस (नंगौकस) (सं) ना. — पर्वतच घर असणारा; श्वापद; रानटी मनुष्य.

नगु (नंगु) (नंगु [नंगु]) (क) धा. — ठेचून जाणें; चुरगळणें; चुरमडणें; मार खाणें.

नग्न (नंग्न) (सं) वि. — विवस्त्र; दिगंबर; सहजस्थितीतील (प्राणी).

(सं) ना. — संन्यासी; जैनमुनी; शिव.

— खड्ग (— खड्ग) (सं) ना. — म्यानातून काढलेली तरवार. पाजळलेली तरवार.

नग्निका (के) (नंग्निका [के]) (सं) ना. — नग्नस्त्री; लहान मुलगी.

नग्निकेत (नंग्निकेत) (सं) ना. — एक मुनी; अग्नि.

नग्नचण (नंग्नचण) (क) ना. — नर्तन; नृत्य.

नग्नचाणि (नंग्नचाणि) (क) ना. — नर्तकी; वेष्ट्या; नाचणारी; नृत्यांतील पदविन्यास.

नग्नचिके (नंग्नचिके) (क) ना. — विश्वास; श्रद्धा; 'नेच्चिके' पहा.

नग्नचु (नंग्नचु) (क) धा. — मान्यता देणें; कबुली देणें; विश्वास ठेवणें; अपेक्षिणें; आधारणें.

(क) ना. — मान्यता; कबुली. विश्वास.

— हके (— हके) (क) ना. — विश्वास; आधार; मान्यता.

— इसु (— इसु) (क) धा. — विश्वासणें; मानणें; मान्यता देणें.

नजराणा (णि) (नजराणा [णि]) (अ. दे.) ना. — बक्षीस; उपायन; पारितोषिक; बहुमान; उत्तेजन; जबरदस्तीने लादलेला कर.

नजर (रु) (नजर [रु]) (अ. दे.) ना. — दृष्टि; गौरवार्थ दिलेले बक्षीस; 'नजराणा' पहा.

नजातशत्रु (नजरातशत्रु) (सं) ना. — अजातशत्रु; युधिष्ठिर; रामचंद्र.

नजुगु (नजुगु) (क) धा. — कुस्करणें; मुद्दा होणें; मार बसणें; पूड होणें; नायनाट होणें; अस्ताव्यस्त होणें.

नजुगुजु (नजुगुजु) (क) ना. — दुर्दशा; खरपूस मार; चकाचूर; नायनाट.

नंजिडि (नंजिडि) (क) धा. — विष कालवणें; विष भरणें.

नंजु (नंजु) (क) धा. — कोमेजणें; उतरविणें.

(क) ना. — विषण्णता; कोमेजलेला पदार्थ; वाळलेली वस्तु; मेंदूचा वात; नंज.

नंजुगोरल (नंजुगोरल) (क) ना. — विषकंट; नीलकंट; शिव.

नंजुंडु (नंजुंडु) (क) ना. — विष पिणारा; शिव.

नट (नट) (सं) ना. — अभिनयकार; सोंगाड्या; नर्तक; शिव; ढोंगी.

नटन (ने) (नटन [ने]) (सं) ना. — अभिनय; सोंग; ढोंग; नर्तन.

नटराज (नटराज) (सं) ना. — नटश्रेष्ठ; शिवाचा तांडव-नृत्यावतार; शिव.

नटि (टी) (नटि [टी]) (सं) ना. — अभिनेत्री; नर्तिका; नाटकांत काम करणारी; सूत्रधार पत्नि; सोंगाडी.

नटिकेमुनि (नटिकेमुनि) (क) धा. — बोटे मोडणें; शाप देणें; तिरस्कार करणें.

नटिसु (नटिसु) (क) धा. — अभिनय करणें; सोंगाची बतावणी करणें; ढोंग करणें.

नट्ट (नट्ट) (क) ना. — नाट्य; नर्तन; नाच; विषप्रयोग. (क) अ. — मध्येंच; मध्यंतरी.

— नडु (— नडु) (क) अ. — मधोमध; केंद्रस्थानी; मध्यभागी; मधूनमधून.

नट्टगेडि (नट्टगेडि) (क) ना. — निराश्रित; भिक्षुक; भटक्या.

नट्टडवि (नट्टडवि) (क) ना. — अरण्यमध्य; घोरवन; भयंकर कानन; जंगल.

नट्टविग (नट्टविग) (क) ना. — नट; नर्तक; नृत्यशिक्षक.

नट्टिखलु (नट्टिखलु) (क) ना. — मध्यरात्र; ऐनरात्र.

नहु (नहुँ) (क) अ. - आंत शिरून; रून.

(क) ना. - मध्य; केंद्र; गवती मूल; तडा; अडचण; तडा; संकट.

नहुगार } (नहुँगार) (क) ना. - कुंदा खणणारा; हरळी
नहुव } (नहुँव) काढणारा; नृत्य शिकवणारा; नट;
नर्तक.

नहुगाति (विति) (नहुँगाति [वि]) (क) ना. - नदी;
नर्तकी; अभिनेत्री.

नडते (नडती) (क) ना. - आचरण; वर्तन; वागणूक; चर्चा; चाल;
शील.

नडपाडु (नडपाडू) (क) धा. - फिरणें; हलणें; हदरणें.

नडपु (नडपू) (क) धा. - चालविणें; फिरविणें; चालवूं देणें;
यथासांग करणें; पुरे करणें; रक्षण करणें; जोपासणें.

(क) ना. - आचरण; वर्तन.

नडवळि (नडवळी) (क) ना. - वर्तन; रीति; शील; चरित्र; मार्ग;
पद्धति; नियम; शिरस्ता.

नडवे (नडवी) (क) ना. - राजमार्ग; रस्ता.

नडसु (नडसू) (क) धा. - चालविणें; चालते करणें.

नडावळि (नडावळी) (क) ना. - 'नडवळि' पहा.

नडिगे (नडिगी) (क) ना. - गति; वेग; संचार; आचरण; चाल.

नडु (नडू) (क) धा. - आत घालणें; खुपसणें; रोवणें; रुजवणें;
मातीत घालणें.

(क) ना. - कंवर; देहमध्य; कटि; मध्यमा.

—इसु (—इसू) (क) धा. - लावणें.

—कटु, —पट्टि (—कटु—पट्टी) (क) ना. - कमरपट्टा;
कडदोरा; कंवरबंध.

नडुक (नडूक) (क) ना. - थरकाप; भीति; हादरा.

नडुगु (नडूगू) (क) धा. - कंष पावणें; हलणें; थरथरणें.

नडुनीरलिकैबिडु (नडुनीरलिकैबिडू) (क) धा. - अर्धवट
साध्य करून दूर होणें; अर्ध्यावर हात सोडणें; मध्येच आश्रय
तोडणें.

नडुवगल् (नडुवगळ) (क) ना. - मध्यान्ह; भरदिवस;
भरदुपार.

नडे (नडी) (क) धा. - जाणें; चालविणें; पार होणें; पैलतीर
गांठणें; सोडून जाणें; त्यागणें; निवारणें; होणें.

(क) ना. - शील; चालचलणूक.

(क) अ. - उत्तम रीतीनें; एवढेंच नव्हे तर.

नडेगालु (ल) (नडेगालू [ल]) (क) ना. - पादचारी;
पदयात्री; पायी. जाणारा.

नडेगेडु (नडेगीडू) (क) धा. - थांबणें; विलंब लावणें; गतिभंग
होणें.

नडेगेडिसु (नडेगीडूसू) (क) धा. - थांबविणें; गतिमंद करणें;
गतिरोध करणें.

नडेगोलिसु (नडेगीडूसू) (क) धा. - चालेलसें करणें; चालू
करणें.

नडेगोंटे (नडेगीडोन्टी) (क) ना. - सैन्याचा वेढा; वेढा घातलेले
सैन्य.

नडेगोलु (नडेगीडोलू) (क) ना. - फिरतांना घेतलेली
हातकाठी.

नडेतर् (नडेटर्) (क) धा. - चालत येणें; परंपरेनें येणें.

नडेबल्ल (नडेबल्लू) (क) वि. - शास्त्रार्थ जाणणारा; शास्त्रज्ञ;
विद्वान.

नडेबावि (नडेबावी) (क) ना. - वापी; विहीर; पायउताराची
विहीर.

नडेमाड (नडेमाडू) (क) ना. - विमान, आकाशयान;
देवरथ.

नडेवळि (नडेवळी) (क) ना. - हंसपक्षी.

नडेवळि (नडेवळी) (क) ना. - वर्तन; रीति; नीति.

नडेवेण (नडेवेणी) (क) वि. - दरिद्री; अत्यंत क्षीण झालेला;
हीनशील.

नंट (नॅट) (नंट [नॅट]) (क) ना. - संबंधिक; आत; बंधन;
व्याही.

नंटतन } (नंटतन) (क) ना. - बांधव्य; आतत्त्व; नातें.

नंटस्तिके } (नंटस्तिके)

नंटस्ति (नंटस्ती) (क) ना. - आतसंबंधी; नात्यांतील स्त्री,
रक्तसंबंधी.

नंटु (नंटू) (क) ना. - बांधव्य; नातें. मित्रत्व; परिचय;
मनोहारिता; सौंदर्य; लालित्य; माधुर्य.

—तन (तन) (क) ना. - अतत्त्व; नातें; मैत्री.

नण्णु (नण्णू) (क) ना. - मनोहारिता; शोभा; आतपण; प्रीति;
अनुराग.

नत (नॅट) (सं) वि. - वाकलेला; पडलेला; नमस्कार घातलेला;
चपटा.

—हट्ट (हट्टू) (सं) ना. - दुर्दैवी; दुर्भाग्यी.

नति (नॅटी) (सं) ना. - बाक; नमस्कार; वक्रता; ओणवेपणा;
आदर.

नत्तिग (नत्तिग) (क) ना. - शकुंतपक्षी; बगळा; 'उळिग'
पहा.

नत्तु (नॅट्टू) (क) धा. - बोबडे बोलणें; अस्पृष्ट बोलणें;
(क) ना. - नथ; मोती.

नत्त्व (नॅट्टू) (सं) ना. - 'न' अक्षर; अनुमान; तिरस्कार;
अभाव; अनिश्चय.

नद (नद) (सं) ना. — ध्वनि; गर्जना; नदी;
 नदि (दी) (नदि [दि]) (सं) ना. — प्रवाहिनी; जलवाहिनी;
 तटिनी.
 नदरु (नदरु) (अ. दे) ना. — नजर; नजराणा; देणगी; गृहीत
 गोष्ठ; सामान्य समजूत.
 नदिपु (नदिपु) (क) धा. — विज्ञविणें; थंड करणें; शांत करणें.
 नदीज (सुत) (नदिज [सुत]) (सं) ना. — गंगानदीचा पुत्र;
 भीष्माचार्य.
 नदीप (नदिप) (सं) ना. — समुद्र; वरुण.
 नदीमानुक (नदिमानुक) (सं) ना. — नदीच्या पाण्यावर
 पिकणारे शेत.
 नदीसेतु (नदिसेतु) (सं) ना. — नदीवरील पूल.
 नदुछु (नदुछु) (क) ना. — तिरस्कार; धिक्कार; आश्चर्य;
 विस्मय.
 —नगे (नगे) (क) ना. — उपहास; उपरोधक हास्य.
 नद्व (नद्व) (सं) वि. — वाकलेले; तोडलेले; घुसडलेले.
 नन् (नन्) (क) ना. — मी.
 ननंद (ननंद) (सं) ना. — नणंद; पतीची बहीण; जाऊ.
 नने (नने) (क) धा. — भिजवणें; ओले करणें; भिजणें.
 (क) ना. — कळी; न उमललेलें फूल; मुकुल.
 ननेकोनेयेरु (ननेकोनेयेरु) (क) धा. — पालवी फुटणें;
 कळ्याफुलांनी ओथंबणें; अत्यानंद होणें; डवरणें.
 ननेगणेय (ननेगणेय) (क) ना. — काम; मन्मथ; मदन.
 ननेयंब (विह) (ननेयंब [विह]) (क) ना. — मदन; काम.
 ननेपासु (ननेपासु) (क) ना. — पुष्पशय्या; फुलाचे
 अंथरुण.
 ननेसु (ननेसु) (क) धा. — ओलें करणें; भिजवणें.
 ननेह (ननेह) (क) ना. — ओल; ओलेपणा.
 नंद (नंद) (सं) ना. — आनंद; संतोष; नंदगोप; महानंदाचा
 पुत्र; नंदराजा.
 नंदन (नंदन) (सं) ना. — नंदगोपानें पाळलेला पोरगा.
 नंदक (नंदक) (सं) ना. — कुलरक्षक; आनंद देणारा;
 विष्णूचें खड्ग.
 नंदगोकुल (नंदगोकुल) (सं) ना. — नंदगोपाचें राज्य;
 लहान मुलांनीं भरलेले घर; गौळवाडा; गोठा.
 नंदन (नंदन) (सं) ना. — संतोष देणारा मुलगा; एक संवत्सर;
 इंद्राचे उपवन.
 नंदने (नंदने) (सं) ना. — संतोष देणारी कन्या.
 नंदा (नंदा) (सं) ना. — पार्वती; गौरी; एकादशी; षष्ठी.
 नंदादीप (नंदादीप) (सं) ना. — देवापुढें सतत तेवणारा
 दिवा.

नंदि (नंदि) (सं) ना. — शिवाचें वाहन; वृषभ; बसवेश्वर;
 शिवगण; एक वृक्ष; आनंद देणारा; शुभमंगल; हर्ष; एक
 छंदशास्त्रकार.
 नंदिकेश { (नंदिकेश)
 नंदिकेश्वर { (नंदिकेश्वर) (सं) ना. — नंदीनाथ; नंदीवाहन;
 शिव. नंदिकेश नामक नाट्यशास्त्रकार.
 नंदीश्वर (नंदीश्वर) (सं) ना. — नंदीचा स्वामी; शिव.
 नंदीग्राम (नंदीग्राम) (सं) ना. — अयोध्येजवळील एक
 गांव.
 नंदित (नंदित) (सं) वि. — आनंदित; वृत्त; हर्षित.
 नंदिध्वज (नंदिध्वज) (सं) ना. — शिव; वीरशैवांची
 धर्मपताका.
 नंदिनी (नंदिनी) (सं) ना. — कन्या; पार्वती; गंगा; बसिष्ठाची
 धेनु; आनंद देणारी.
 नंदिमंठप (नंदिमंठप) (सं) ना. — शिवालयांतील
 बसवेश्वर मंडप; गर्भ देवालयाची कमान; मंदिरातील
 गर्भकमान.
 नंदु (नंदु) (क) धा. — विज्ञणें; थंड होणें; शांत होणें;
 मालवणें.
 —इसु (इसु) (क) धा. — विज्ञविणें; दिसेनासें होणें;
 शांत करणें.
 नंदुराय (नंदुराय) (क) ना. — चामड्याचें नाणें वापरांत
 ठेवणारा राजा.
 नन्नि (नन्नि) (क) ना. — सत्य; प्रीति; विश्वास; प्रामाणिकता;
 वास्तवता; धिटाई.
 —कार (कार) (क) ना. — सत्यवादी; विश्वासूक; प्रामाणिक.
 नपुंसक (नपुंसक) (सं) ना. — पौरुषहीन; अजाण; तृतीय
 प्रकृति; भिन्ना; हिजडा.
 नस (सार) (नस [सार]) (क) ना. — नातु; नातवंड.
 नप्पु (नप्पु) (सं) ना. — नातू.
 नप्पु (प) (नप्पु [प]) (क) ना. — नपुंसक.
 नप्पे (नप्पे) (क) ना. — जखम; मार; झाडावरील खापा; खच;
 कच.
 नफा (नफा) (अ-दे) ना. — लाभ; बाकी; प्राप्ती.
 नभ (भस्) (नभ [भस्]) (सं) ना. — आकाश; आभाळ; ढग;
 पावसाळा; श्रावण.
 नभश्चर (नभश्चर) (सं) ना. — आकाशगामी; ढग; देवता.
 नभस्थ (नभस्थ) (सं) ना. — माद्रपदमास.
 नभोजन (नभोजन) (सं) ना. — आकाशांत राहणारी;
 आकाशांत जन्मलेली.
 नभोमणि (नभोमणि) (सं) ना. — सूर्य; आकाश, रत्न.

नभोमंडळ (नभोमंडळ) (सं) ना. - वातावरण; आकाश.
 नमः (मन) (नमः [मन]) (सं) ना. - नमस्कार; वंदन;
 वाक्ये.
 नमलु (नमलु) (क) धा. - रवंथ करणे; चघळणे; 'नेमलू' पहा.
 नमस्कार (नमस्कार) (सं) ना. - वंदन; नम्रता; लीनता.
 नमस्ते (नमस्ते) (सं) ना. - तुला नमस्कार; शिष्टाचा नमस्कार
 नमस्ये (नमस्ये) (सं) ना. - सेवा; अनुभव.
 नमित (नमित) (सं) ना. - वंदन केलेले; वाकलेले; वाकविलेले.
 नमिसु (नमिसु) (क) धा. - वंदन करणे; नमस्कार करणे;
 गौरव करणे; वांकवणे.
 नमुचि (नमुचि) (सं) ना. - इंद्राने मारलेला एक राक्षस.
 नमूदिसु (नमूदिसु) (अ.दे) धा. - दाखल करून घेणे;
 लिहून घेणे व ठसा उठविणे; सांगणे; विवरण करणे.
 नमूने (ना) (नमूने [नमूने]) (अ.दे) ना. - रीति; प्रकार;
 पद्धति; आदर्श.
 नमे (नमे) (क) धा. - गरीब होणे; दीन होणे; वाळणे; रोडणे;
 क्षीण होणे; चितिणे.
 नमेरु (नमेरु) (सं) ना. - सुरपुंनाग वृक्ष; मंदार; रुद्राक्ष;
 नागकेशर.
 नमोस्तु (नमोस्तु) (सं) ना. - नमस्कार असो; जैन यति;
 विनयशाली; शरण; संन्यासी.
 नमन (नमन) (सं) वि. - नम्र; विनयशील.
 नंबर (नंबर) (अ.दे) ना. - संख्या; अंक, समस्या; शासन
 विचार.
 नंबिकस्त (गस्त) (नंबिकस्त [नंबिकस्त]) (क) वि. - विश्वासार्ह;
 विश्वस्त; मध्यस्थ; विश्वास असलेले.
 नंबिके (गे) (नंबिके [नंबिके]) (क) ना. - विश्वास; भरंवसा; आश्रय
 नंबिसु (नंबिसु) (क) धा. - विश्वास ठेवणे; मान्यता देणे;
 मन वळणे; मध्यस्थी करणे.
 नंबुगे (नंबुगे) (क) ना. - विश्वास; भरंवसा.
 नंबु (नंबु) (क) धा. - विश्वास ठेवणे; आश्रय देणे; मन
 लावणे; भरंवसा करणे; आकांक्षा बाळगणे.
 नंबुळि (नंबुळि) (क) वि. - विश्वासूक; प्रामाणिक; भरंवसा
 करण्यायोग्य; मध्यस्थ.
 नंबूद्रि (दिरि) (नंबूद्रि [नंबूद्रि]) (अ.दे.) ना. - केरळदेशीय
 अद्वैत ब्राह्मण; शंकराचार्यांची जन्मजाति.
 नम्मावु (नम्मावु) (क) ना. - वनहरिण; बराह.
 नम्मु (नम्मु) (क) ना. - ओल; ओलावा; मिजवण; सार्द्रता.
 नम्र (नम्र) (सं) वि. - वाकलेला; खळगे पडलेला; बाकदार;
 विनीत; दीन; मर्यादशील.
 —ते (डि) (सं) ना. - विनय; खळगा.

नय (नय) गुळगुळीतपणा; स्नेह; वाहन; स्पर्श; नीतिशास्त्र;
 राजकारण; मृदुता; उपाय.
 —ञ (ञ) (सं) वि. - नीतिशास्त्रज्ञ; नीतिमान्; योजक;
 उपाय करणारा; मऊ अंतःकरणाचा; चतुर राजकारणी.
 नयन (नयन) (सं) ना. - वाहन; नेण्याचे साधन; स्पर्शन;
 मार्गदर्शन; डोळा.
 नयनकर्ण (नयनकर्ण) (सं) ना. - चक्षुश्रवा; सर्प;
 डोळ्यांनीच ऐकणारा.
 नयनच्छद (नयनच्छद) (सं) ना. - पापणी; नेत्राचे आवरण;
 डोळ्याची झापड.
 नयनजल (नयनजल) (सं) ना. - अश्रु; आंसू; नयनांबु;
 नेत्रवारि.
 नर (नर) (सं) ना. - अर्जुन; स्नायु; नाडी; एका ऋषीचे नांव;
 घोडा; खुंटा.
 नरक (नरक) (सं) ना. - यमलोकीचे शिक्षास्थान; मलमूत्रराशी;
 नरक राक्षस.
 —चतुर्दश (चतुर्दश) (सं) ना. - आश्विनातील
 कृष्णपक्षाची चौदावी तिथी.
 नरकवि (नरकवि) (सं) ना. - नवकवि; हलक्या प्रतीचा कवि.
 नरकासुर (नरकासुर) (सं) ना. - प्रागजोतिष शहरातील
 एक राक्षस.
 नरकु (रकु) (नरकु [नरकु]) (क) धा. - विव्हल होणे; कण्ठणे;
 इवळणे; ठेचणे; 'नगु' पहा.
 नरकुरि (नरकुरि) (क) ना. - अजागळ मनुष्य; गुंम; भित्रा;
 असहाय स्थितीत राहणारा; मेंढीचे जीवन जगणारा.
 नरकेशरि (नरकेशरि) (सं) ना. - पुरुषश्रेष्ठ; वीराधिवीर;
 पुरुषसिंह.
 नरडु (नरडु) (क) ना. - अविनय; औधत्य; असंस्कृतता.
 नरनाथ (पति) (नरनाथ [नरनाथ]) (सं) ना. - पालक; जनक;
 मालक; राजा; स्वामी.
 नरनारायण (नरनारायण) (सं) ना. - अर्जुन आणि कृष्ण;
 कृष्णार्जुनरूपी एक ऋषि; प्रयत्न आणि दैव यांचा संगम.
 नरनारि (नरनारि) (सं) ना. - स्त्रीपुरुष; अर्धनारीनटेश्वर,
 शिवरूप विशेष.
 नरपशु (नरपशु) (सं) ना. - पशुसारखे भटकणारा; अज्ञानी;
 असंस्कृत.
 नरपुंगव (नरपुंगव) (सं) ना. - श्रेष्ठपुरुष; निधड्या छातीचा
 मनुष्य.
 नरबलि (नरबलि) (सं) ना. - मनुष्याला बळी देण्याचा यज्ञ.
 नरभक्षक (नरभक्षक) (सं) ना. - माणसे खाणारे राक्षस; हिंस्र
 पशु.

—वृक्ष (—वृक्ष) (सं) ना.—माणसे खाणारी आफ्रिकेतील झाडे.
 नरभेध (नरभेध) (सं) ना.—मनुष्याला बळि देण्याचा यज्ञ.
 नरलु (लु) (नरलु [लु]) (क) धा.—विहल होणे; कण्हणे; कष्ट होणे; गळून जाणे; पिरंगणे.
 नरलोक (नरलोक) (सं) ना.—भूलोक; मृत्युलोक.
 नरवाहन (नरवाहन) (सं) ना.—एक दिक्पाल.
 नरविंध्य (नरविंध्य) (सं) ना.—अस्थिपंजर; हाडांचा सापळा.
 नरशार्ङ्गल (नरशार्ङ्गल) (सं) ना.—नरश्रेष्ठ; नरसिंह.
 नरसिंह (नरसिंह) (सं) ना.—सिंहाप्रमाणे बलिष्ठ; पुरुषश्रेष्ठ; विष्णूचा चौथा अवतार.
 नरहरि (नरहरि) (सं) ना.—नरसिंह
 नरि (नरि) (क) ना.—कोव्हा; शृगाल; बंचक; जंबुक; धूर्त.
 नरु (नरु) (क) वि.—कंपित; रुचकर.
 —कंपु (—कंपु) (क) ना.—सुवास; सुगंध, सुरुचि.
 —तंबुल (—तंबुल) (क) ना.—त्रयोदशगुणी विडा; धमधमणारा विडा.
 —सुय (—सुय) (क) ना.—सुवासिक उच्छ्वास.
 नरुगु (नरुगु) (क) ना.—राखीरंग; कंदीवर्ण.
 नरुजु (नरुजु) (क) ना.—लहान दगड; काळा पत्थर. न फुटणारा दगड.
 नरुलु (नरुलु) (क) धा.—कण्हणे; पिरंगणे; इवळणे.
 नरे (नरे) (क) ना.—पिकणे; पक होणे; वयात येणे; केस पांढरे होणे; वेळेवर येणे; योग्य मार्गावर येणे.
 (क) ना.—वार्धक्य; म्हातारपण; पांढरे केस.
 नरेद्र (नरेद्र) (नरेद्र [नरेद्र]) (क) ना.—राजा; पुरुषश्रेष्ठ.
 नरु (नरु) (क) धा.—विश्वास ठेवणे; मान्यता देणे, कबूल करणे.
 नरुतक (नरुतक) (सं) ना.—नाचणारा; नटनाच करणारा.
 नरुतकि (नरुतकि) (सं) नाचणारी; नटी; वेश्या.
 नरुतन (नरुतन) (सं) ना.—नाच; नृत्य.
 नरुतिसु (नरुतिसु) (क) धा.—नाचणे; नृत्य करणे; उड्या मारणे.
 नरुम (नरुम) (सं) ना.—परिहास; विनोद; खेळ; विलास.
 —करण (—करण) (सं) ना.—परिहास्य; विनोदाने होणारा संतोष; खेळातील आनंद.
 —सख (—सख) (सं) ना.—परिहास्यांत सामील होणारा.
 —सचिव (—सचिव) (सं) ना.—विदूषक; विनोद करणारा; नायकनायिकांचे संधान बांधणारा.
 नरुमदा (नरुमदा) (सं) ना.—मध्यभारतातील एक महान नदी.
 नल (नल) (क) वि.—चांगले; उत्तम; विनीत; प्रेमळ.
 (क) ना.—प्रीतिक्षेप; कुशल; कल्याण.

नल (नल) (सं) ना.—विदर्भ देशाचा राजा; रामाच्या सेवकांपैकी एक; एक संवत्सर.
 नलकूवर (नलकूवर) (सं) ना.—कुवेरपुत्र.
 नल (लु) गु (नल [लु] गु) (क) धा.—लहान होणे; कोमेजणे; खालावणे; गळाठणे; रोडणे; खाज सुटणे.
 (क) ना.—पीडा; कष्ट; रोडकेपणा.
 —इसु (—इसु) (क) धा.—पीडा देणे; अडचण येणे; रोडावणे; क्षीण होणे; पाणउतारा करणे; निरुत्साही करणे.
 नलवु (लु) नलवु [लु] (क) ना.—हर्ष; संतोष; आनंदोन्माद.
 नलवांतु (नलवांतु) (क) अ.—संतोषून; आनंद पावून.
 नलवेरु (नलवेरु) (क) धा.—हर्षाने फुगणे; अतिहर्ष होणे; हर्षोन्माद होणे.
 नलि (नलि) (क) धा.—संतोषणे; आनंद पावणे; नाचणे; नाचविणे.
 (क) ना.—संतोष; आनंद.
 नलिका (नलिका) (सं) ना.—नळी; नळ; पोकळ नळी.
 'कोळवि' पहा.
 नलिदाडु (नलिदाडु) (क) धा.—संतोषणे; आनंदाने नाचणे.
 नलिन (नलिन) (सं) ना.—कमल; कालकमल.
 —गर्भ (—गर्भ) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.
 —नाभ (—नाभ) (सं) ना.—विष्णु.
 —भव(संभव) (—भव [संभव]) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.
 —बांधव (मित्र) (—बांधव [मित्र]) (सं) ना.—सूर्य.
 —वैरि (—वैरि) (सं) ना.—चंद्र.
 नलिन (नी) (नलि [नलि]) (सं) ना.—कमलिनी; लाल कमल.
 —पति (—पति) (सं) ना.—सूर्य.
 नलि (लु) वु (नलि [लु] वु) (क) ना.—संतोष; आनंद; थयथयाट; उल्हास.
 नलगुडुकु (नलगुडुकु) (क) ना.—पाखरांनी पिलांना भरवलेला चारा; चिमणघास; गोडघास; गोड जेवण.
 नलमे (नलमे) (क) ना.—संतोष; शुभता; अभिवृद्धि; क्षेम; प्रीति; स्नेह; उद्वाण.
 —गार्ति (गार्ति) (क) ना.—प्रिया; दायिता; प्रेयसी.
 नल (नल) (क) ना.—दयित; रमण; प्रियकर; चांगुलपण, सौंदर्य; कल्याण.
 नलि (नलि) (अ. दे) ना.—नळी; पन्हळी; नळ.
 नले (नले) (क) ना.—प्रियतमा; दयिता; प्रीतिपात्र; प्रियकरीण.
 नल्व (नल्व) (क) वि.—संतोषणारा; नाचणारा उड्या मारणारा.
 नल्वरके (नल्वरके) (क) ना.—शुभाशिर्वाद; शुभ कामना; शुभेच्छा; खुशीचा आशिर्वाद; दुवा.

नव (नव) (सं) वि. - नवीन; नऊसंख्या; आधुनिक; कोवळे.

—क (क) (सं) ना. - नवाचा गट; नवीन; कोवळा.

—म (म) (सं) वि. - नववा; नऊ क्रमांकाचा.

—मी (मी) (सं) ना. - नववी तिथी.

—युवक (युवक) (सं) ना. - तरणाबांड; नवजवान;
तारुण्याने मुसमुसणारा.

—युवति (युवती) वयात आलेली तरुणी.

नवखंडपृथ्वी (नवखंडपृथ्वी) (सं) ना. - पृथ्वी; भारत;
नरभूमी; किंपुरुष; हरिवर्ष; भद्राश्व; उत्तर कुरु; सुवर्ण; दक्षिण
ध्रुववृत्त; 'केतुमाल' पहा.

नवग्रह (नवग्रह) (सं) ना. - आकाशातील नवग्रह.

—होम (होम) (सं) ना. - ग्रहवाधा निवारणार्थ यज्ञ.

नवणे (नवणे) (क) ना. - राळा.

नवतिका (नवतिका) (सं) ना. - नव्वद; रंगाचा कुंचला.

नवदल (नवदल) (सं) ना. - कमळाच्या नऊ पाकळ्या; नव्या
दमाचें सैन्य.

नवद्वार (नवद्वार) (सं) ना. - शरीरांतील नऊ दारें; रंघें.

नवधान्य } (नवधान्य) (सं) ना. - नऊ प्रकारचें धान्य
मिसळून दिलेले दान. भात; हरभरा; उडीद, मूग, तूर,
नवदान } (नवधान्य) कुळीथ, तीळ, पावटे, गहू या नऊ
धान्यांचें मिश्रण).

नवनिधि (नवनिधि) (सं) ना. - कुबेराची नवविध संपत्ति.

नवनीत (नवनीत) (सं) ना. - लोणी.

नवनीतचोर (नवनीतचोर) (सं) ना. - कृष्ण; मांजर.

नवमालिका (नवमालिका) (सं) ना. - जास्वंद; नवमल्लिका.

नवमासिनि (नवमासिनि) (सं) ना. - नऊ महिन्यांची गर्भिणी;
पूर्ण गरोदर.

नवयौवनि (नवयौवनि) (सं) ना. - नवयुवति;

नवरंग (नवरंग) (सं) ना. - मंदिराचें गर्भांगार; नंदीमंडप;
कोठार; सामानाची कोठी; खजिना; 'उग्राण' पहा.

नवरत्न (नवरत्न) (सं) ना. - नऊ प्रकारचीं रत्ने; विक्रम राजाच्या
सभेतील नऊ पंडित.

नवरस (नवरस) (सं) ना. - शृंगारवीरादि नऊ काव्यरस.

नवरंघ्र (नवरंघ्र) (सं) ना. - देहातील नऊ द्वारे.

नवरान्नि (नवरान्नि) (सं) ना. - आश्विन शुद्ध प्रतिपदेपासून
दसऱ्यापर्यंत होणारा शक्तिपूजनाचा उत्सव. दसऱ्याचा सण.

नवसागर (नवसागर) (सं) ना. - एकक्षार; कल्हणसांठी
याचा उपयोग होतो.

नवसिंग (नवसिंग) (क) वि. - गावचा उडाळ; गावगुंड;
परपीडक; हिंसक.

नवाञ्ज (नवाञ्ज) (क) ना. - नवीन तांदळाचा भात; नव भोजन

नवाब (नवाब) (अ-दे) ना. - मुस्लीम राजाची पदवी;

मुसलमान सामंत; पालेदार; सरदार.

नवायि (नवायि) (अ-दे) ना. - नवेपणा; असाधारण सौंदर्य;
वैभव; शोभा; नवी पद्धति.

नविर् (नविर्) (क) ना. - शरीरावरील केस.

—अेलु (अेलु) (क) ना. - रोमांच; अंगावरील काटा;

नवीन (नवीन) (सं) वि. - नवें; नूतन; अपरिचित.

नवुकरि (नवुकरि) (अ-दे) ना. - नौकरी; चाकरी; सेवा;
उद्योग.

नवुवत्त (नवुवत्त) (अ-दे) ना. - नगारा; डमरू; चर्मवाद्य.

नवुरु (नवुरु) (क) धा. - मुलायम पोषाख करणें; शरीराचे
चोचले करणें.

(क) वि. - मृदु; कोवळें; कोमल; ललित.

नवे (नवे) (क) धा. - 'नमे' पहा; क्षीण होणें; गरीब होणें.

(क) ना. - खाज; कंडू.

नव्य (नव्य) (सं) वि. - नवां; नूतन.

—काव्य (काव्य) (सं) ना. - नव कालानुसारं रचलेलें भाव
काव्य; भावगीत.

नशिसु (नशिसु) (क) धा. - नाश होणें; नष्ट होणें; क्षीण होणें.

नशीब (नशीब) (अ-दे) ना. - अदृष्ट; दैव.

नश्वर (नश्वर) (सं) ना. - नाश होणारे; नष्ट होणारे; चंचल.

नष्ट (नष्ट) (सं) ना. - हानी; उणीव; नुकसान; एक ज्योतिष
भेद; छंदशास्त्रीय गणना.

—अग्नि (अग्नि) (सं) ना. - विझलेली आग, कुलभ्रष्ट
ब्राह्मण, बाटगा, नीतिभ्रष्ट.

—इंद्रिय (इंद्रिय) (सं) ना. - अवयवहीन, नपुंसक.

—काल (काल) (सं) ना. - लंगडा, पाय गेलेला, वाईट
दिवस, अवकाळ, दुर्दिन.

—जातक (जातक) (सं) ना. - जन्मकाळचे ज्योतिष,
कुंडली, हीन जात पुत्र, रखेलीचा मुलगा, दासीपुत्र,
दाईचा मुलगा.

—पद (पद) (सं) वि. - गेलेली पदवी; गतप्रतिष्ठ;
स्थानच्युत; पदभ्रष्ट; दुर्दैवी.

नष्टचेत (नष्टचेत) (सं) वि. - चैतन्य घालवून
बसलेला. पौरुषहीन, नपुंसक.

नष्टेदु (नष्टेदु) (सं) ना. - चंद्रहीनत्व, काळोखी रात्र,
अमावास्या.

नसरि (नसरि) (अ. दे.) ना. - उत्तम प्रतीचा मध, मधमाशी.

नसि (सु) (नसि) (क) धा. - नाश पावणें, क्षीण होणें,
रोडावणें, कोमेजणें, खालीं उतरणें, कमी होणें, क्षिजणें,
निश्चल होणें.

नसि (स) (सु) (कु) (सं) [सं] [सं] (क) धा. - कोमेजणें;
जीर्ण होणें; खर्चणें.

(क) ना. - उषःकाल; अरुणोदय; झुंझुंझु.

नसु (सं) (क) वि. - थोडे; अल्प.

— तोरु (ठोरु) (क) धा. - थोडा भाग दिसणें; थोडें
अवलोकनांत येणें.

नसुगागु (सं) (क) धा. - सकाळ होणें; जवळ येणें.

नसुगुन्नि (सं) (क) ना. - कुयलीचा वेल; एक
खाजवेल.

नसुगेंपु (सं) (क) ना. - थोडा तांबूस रंग; फिका
तांबडा रंग.

नसुनगे (सं) (क) ना. - स्मित; अल्प हास्य; गालांतल्या
गालांत हसणें; खुदकन हसें.

नसुबिळिटु (सं) (क) ना. - राखी रंग.

नसुवातु (सं) (क) ना. - सित भाषण; मोजकें
बोलणें.

नसु सैरणे (सं) (क) ना. - थोडी सहनशीलता;
थोडें समाधान.

नसे (सं) (क) ना. - खाज; कंदू; तहान; कामातुरता;
भोगविलास.

— गार (गार) (क) ना. - उत्रेक करून घेणारा; काम.

नस्त (सं) (क) ना. - घ्राणेंद्रिय.

नस्य (सं) (क) ना. - तपकीर; नासिपुडी.

नहन (सं) (क) ना. - बांधणी; वापर; पेहेराव.

नहि (सं) (क) अ. - नाही; नव्हे; नको.

नहुष (सं) (क) ना. - ययातीपुत्र; चंद्रवंशीय राजा.

नळ (सं) (क) ना. - नळराजा; विदर्भ राजा.

नळनळिके (सं) (क) ना. - मार्दव; सौंदर्य; चांगुलपणा;
शोभा; कळकळ; कळवळा.

नळनळिसु (सं) (क) धा. - कळवळा येणें; दया येणें;
सुंदर दिसणें; शोभणें; कोवळें दिसणें.

नळपाक (सं) (क) ना. - स्वयंपाकातील एक रुचि,
मधुरान्न, पक्वान्न, जिलबी.

नळि (सं) (क) धा. - डोलणें, वाकणें,

(क) वि. - कोमल, रुंद, विस्तृत, अधिक.

नळितोळ (सं) (क) वि. - कोमल बाहु, आजानुबाहु,

नळिदोळ (सं) (क) वि. - लांब हात.

नळिगे (सं) (क) ना. - नळिका, नसराले.

नळिन (सं) (क) ना. - 'नळिन' पहा, कमल.

— अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - विष्णु.

— गर्भ, संभव (गर्भ-संभव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

— नाभ (नाभ) (सं) ना. - विष्णु.

— मित्र (मित्र) (सं) ना. - सूर्य.

— अरि (अरि) (सं) ना. - चंद्र.

नळिनि (सं) (क) ना. - कमल; सरोवर; तडाग; पुष्करणी.

नळळागु (सं) (क) धा. - 'नेगु' पहा. ठेचणें; वाकणें;
बुडणें.

ना (सं) (क) ना. - मी.

(सं) अ. - नाही; नव्हे; नको.

(सं) ना. - मनुष्य; 'नृ' शब्दाची प्रथमा.

नाक (सं) (क) ना. - आभाळ; स्वर्ग; देवलोक; वातावरण.

नाकि (किंग) (सं) ना. - स्वर्गांत राहणारा;
देव; अजितसेन; पंडित.

नाकु (सं) (क) ना. - सुंग्याचें वारूळ; स्वर्ग; चार संख्या.

नाखुष (सं) (क) वि. - असंतोषी, समाधान; हीनता.

नाग (सं) (क) ना. - आसामातील वन्यसमाज; गिरिजन; नट;
अग्नि; पाणी; मोती; शिसें; हत्ती.

— कंकण (कंकण) (सं) ना. - शिव.

— कन्या (न्ये) (सं) ना. - नागकन्या;

नागलोक सुंदरी; अर्धमानुष देवता.

— कुंडल (कुंडल) (सं) ना. - शिव.

— केसर (केसर) (सं) ना. - सुरवृक्ष; नागकेसरवृक्षाचें फुल.

— दंत (दंत) (सं) ना. - हस्तीदंत.

— ध्वज (ध्वज) (सं) ना. - सर्पचिन्ह असलेला ध्वज.

दुर्योधन.

— नागरी (नागरी) (सं) ना. - हस्तिनावती; हस्तिनापूर.

— पंचमी (पंचमी) (सं) ना. - श्रावणशुद्ध पंचमी;

सर्पाराधन सण.

— पाश (पाश) (सं) ना. - वरुणदेवाचे एक अस्त्र;

नवदोर, सुसकी.

— भूषण (भूषण) (सं) ना. - शिव.

नागण (सं) (क) वि. - चार डोळ्यांचा; उपनेत्र

लावणारा; चाळशी वापरणारा; चष्मेवाला.

नागर (सं) (क) ना. - नगरासंबंधी; शहरी विद्वान;

प्रतिबंध; हरकत; विलंब.

नागरंग (सं) (क) वि. - नारंगी; नारंग्याच्या रंगाचा.

नागरान्न (सं) (क) ना. - सर्पमणि.

नागराज (सं) (क) ना. - आदिशेष; ऐरावत.

नागरी (सं) (क) ना. - देवनागरी लिपी;

संस्कृत लिपी; चतुरशी.

नागरी (र) (क) (सं) ना. - नगराशीसंबंधी;

शिल्पी; संस्कृत; पुरुषजातीतील एक वर्ग; चोर.

नागरुक (नागरुक्) (क) ना. - नागरिक; शिल्पी; शिष्ट.
 नागलोक (नागलोक) (सं) ना. - पाताळ; सर्पलोक.
 नागवर्म (नागवर्म) (सं) ना. - अजितसेन पंडित;
 'छंदोबुधि' ग्रंथाचा लेखक; 'काव्यालोकन' कर्ता कन्नड कवि.
 नागवलि (ह्री) नागवलि [ली] (सं) ना. - पानवेल; विडथाचा
 पानवेल; विवाहांतील एक विधि; वधुवराना दिलेला विडा.
 -हचड (ळळुळ) (क) ना. - आहेर; विवाहाच्या शेवटी
 वराला दिलेली आभरणे.
 नागवास (नागवास) (सं) ना. - नाट्यगृह; नटसंच.
 नागवेणि (नागवेणि) (सं) ना. - वेणीचा शेपटा सोडणारी
 तरुणी; कामिनी.
 नागसंपणे (नागसंपणे) (सं) ना. - नागचाफा.
 नागसर (नागसर) (सं) ना. - पुंगीचा आवाज; वाजंत्री.
 नागशयन (शाधि) (नागशयन [शायी]) (सं) ना. -
 शेषशायी विष्णु.
 नागळ (नागळ) (क) ना. - चार कोळगी धान्य; चार कला;
 नागली धान्य; नाचणी.
 नागार्जुन (नागार्जुन) (सं) ना. - प्राचीन बौद्धपंडित,
 विज्ञानी.
 नागाशन (नागाशन) (सं) ना. - गरुड, गिधाड, सर्प खाणारा.
 नागिनि (नी) (नागिनि [नी]) (सं) ना. - नागीण; सर्पस्त्री; एक
 सुंदर स्त्री; नागरस्त्री.
 नागी (नागी) (सं) ना. - नागचाफा; सेनचाफा.
 नागेंद्र (नागेंद्र) (सं) ना. - आदिशेष; ऐरावत.
 नागोले (नागोले) (सं) ना. - 'नागवल्ली' पहा.
 नाचु (नाचु) (क) धा. - लाजणें; संकोच करणें; मुरकणें.
 (क) ना. - नाच; वर्तन.
 -इके (अक) (क) ना. - संकोच; लाज; मुरका; स्त्रीपुरुषांचे
 गुप्तांग; अभिनय.
 नाचिकेगोडि (नाचिकेगोडि) (क) वि. - निर्लज्ज; लजाहीन;
 नपुंसक; हिजडा.
 नाचिसु (नाचिसु) (क) धा. - लाजणें; लजा दाखवणें.
 नाज (झ) र (नाज [र]) (अ. दे) ना. - न्यायालयांतील
 अव्वल कारकून.
 नाजूक (कु) (नाजूक [कु]) (अ. दे) ना. - विनीत; सूक्ष्म;
 कोमल.
 नाट (टा) (नाट [टा]) (अ. दे) ना. - झाडाचें खोड; तुळी;
 तुळई.
 नाटक (नाटक) (सं) ना. - दृश्यकाव्य; नाट्यनृत्य; नाटकीय
 नाच.
 नाटार (नाटार) (सं) ना. - नटाचा मुलगा.

नाटि (नाटि) (क) ना. - संगीतातील एक राग; रोपाची लावणी.
 नाटिका (के) (नाटिका [के]) (सं) ना. - स्त्रीपात्रप्रधान
 नाटक; लहान नाटक; एकांकिका; उपरूपक; ब्रीजांकुर
 नाटु (नाटु) (क) धा. - जाणें; टोचणें; पार होणें; प्रवेश
 करणें; रोप लावणें; मनांत धरणें; रोवणें.
 -इसु (—इसु) (क) धा. - पार करणें; समावेश करणें;
 पटवणें; पटवून देणें; विश्वास उपजवणें.
 नाट्य (नाट्य) (सं) ना. - नर्तन; नाच; अभिनय; हावभाव.
 नृत्यगीत वाद्य संमेलन. नाटक प्रदर्शन; नाटक.
 -उक्ति (उक्ति) (सं) ना. - नाटकी बोलणें.
 -गाति (गाति) (क) ना. - नटी; नर्तकी; रखेली.
 -गार (गार) (क) ना. - नट; नर्तक.
 नाडडु (नाडडु) (क) ना. - परवा; 'नाडिडु' पहा.
 नाडव (नाडव) (क) ना. - देशी; उत्तर कानडांतील एक जात;
 पंथ.
 नाडाडि (डिग) (नाडाडि [डिग]) (क) ना. - देशोदेशी
 फिरणारा; खेडवळ; असंस्कृत; अजाण; सामान्य मनुष्य.
 नाडि (डी) (नाडि [डी]) (सं) ना. - शीर; नाळ; नळी; दंठ;
 बुंधा.
 नाडिके (नाडिके) (सं) ना. - नाडित्रण; भगंदर रोग; भगेंद्र;
 जखम; झांगट; घंटा.
 नाडिग (नाडिग) (क) ना. - ग्रामाधिकारी; स्थानिक; तद्देशीय;
 मठाच्या धर्माधिकार्याचा सहाय्यक.
 नाडिडु (डु) (नाडिडु [डु]) (क) ना. - परवाचा दिवस;
 आजपासून तिसरा दिवस.
 नाडिंदम (नाडिंदम) (क) ना. - सोनार; सुवर्णकार.
 नाडीजंघ (नाडीजंघ) (सं) ना. - करकोचा; उंच पायाचा
 पक्षी.
 नाडु (नाडु) (क) ना. - गाव; प्रांत; प्रदेश.
 (क) अ. - उत्तम रीतीनें.
 नाडे (नाडे) (क) अ. - भरपूर; विशेषपणें; अधिक करून;
 उत्तमरीत्या.
 नाण् (नाण्) (क) ना. - लजा; लाज; संकोच; मुरका.
 -गैसु (गैसु) (क) धा. - लाज वाटणें; लाजणें;
 अनमान करणें; कांकूं करणें.
 -चु (चु) (क) धा. - लाजणें; मुरकणें; संकोचणें.
 नाणक (नाणक) (सं) ना. - नाणे; चलनी नाणें; चलन.
 नाणिलि (नाणिलि) (क) वि. - निर्लज्ज; लाज सोडलेली.
 नांदि (डी) (नांदि [डी]) (क) ना. - 'नाटु' (क) धा. पहा.
 नाणुडि (नाणुडि) (क) ना. - प्रांतीय भाषा; म्हण;
 वाक्प्रचार; रूढभाषा.

नाणनुडि (न०ण०नुडि) (क) ना. — लजा दाखवणारी भाषा.
नाणमीसल् (लु) (न०ण०मी०सल् [७०]) (क) ना. — विशेष
लजा; अलंड लाज; अति ब्रीडा.

नाण्य (न०ण०) (क) ना. — सरकारी छापाचें नाणें.
नाण्यशाले (न०ण०शाले) (क) ना. — टांकसाळ; नाणी
पाडण्याचा कारखाना.

नात (न०ड) (क) ना. — वास; दुर्गंधी; चाहुल.

नाति (न०डि) (क) ना. — स्त्री; नायिका.

नाथ (न०ड) (सं) ना. — मालक; पति; यजमान; नाथसंप्रदाय;
शिव; स्वामी; संरक्षक.

नाथत्रय (न०ड०त्र०य) (सं) ना. — काशीविश्वेश्वर; काशीनाथ;
मंजुनाथ (कविश्वर) व जगन्नाथ (पुरीश्वर) हे तीन नाथ.

नाद (न०ड) (सं) ना. — शब्द; मधुरध्वनि; स्वरसंगीत; अनाहत
ध्वनि; चट; चाळा; भर.

नादब्रह्म (न०ड०ब्र०ह्म) (सं) ना. — नाद उत्पन्न करणारा;
ध्वनीची आदिदेवता.

नादमूर्ति (न०ड०मूर्ति) (सं) ना. — स्वतःच नाद बनणारा;
संगीताची अधिदेवता.

नादान (न०ड०न) (अ. दे) ना. — मूर्ख; निर्बुद्ध; अज्ञानी.

नाशनी (न०ड०नी) (अ. दे) ना. — मूर्खपणा; अज्ञान;
अज्ञाणता.

नाशर (न०ड०र) (अ. दे) ना. — निर्धन; गरीब; दरिद्री;
निराधार; दिवाळखोर; काखा वर केलेला.

नाशरी (न०ड०री) (अ. दे) ना. — निर्धनता; गरीबी; दरिद्र्य;
दिवाळें.

नाशिनि (न०डि०) (क) ना. — लहान भावजय.

ना (नां) दु (न० [न०] दु) (क) धा. — स्मरण करणें; ओले
करणें; शिकवणें; दाखवणें; सुधारणें; चमडें कमावणें.

(क) अ. — मिजवून; ओलें करून; मिजत ठेवून.

नादेय (न०डि०य) (सं) ना. — नदीचें पाणी; सैधव; लवण;
नदी तीराचा प्रदेश; अस्वीकार.

नादेयि (न०डि०यि) (सं) नारिंगाचें झाड; एक जातीचें फूड.

नानु (न०ण०) (क) धा. — ओले होणें; कच्चे होणें; मिजणें;
वितळणें.

(सं) ना. — मी.

नाना (न०ण०) (सं) वि. — हरत-हेचे; विविध.

— च्व (डु) (सं) ना. — विविधता; अनेकत्व; मित्रपणा.

नानार्थ (न०ण०न०र्थ) (सं) ना. — अनेक अर्थ; मित्रमित्र
उपयोग.

नानु (न०ण०) (क) धा. — दाखवणें; ओले होणें; कच्चे होणें.

(सं) ना. — अहंभावना; स्वार्थबुद्धि.

नानूस (न०ण०न०स) (क) वि. — चारशेहे; चतुःशत.

नांतरीयक (न०ण०त०री०य०क) (सं) वि. — अवश्रांत; अवकाश
नसलेले; व्यवधान नसलेले.

नांदी (न०ण०दि) (सं) ना. — मंगलकार्यारंभीची देवतापूजा;
स्तुती; नाटकारंभीची मंगल मागणी.

नांदीमुख (न०ण०दि०मुख) (सं) ना. — विवाहप्रारंभीचे
मंगलविधी.

नांडु (न०ण०दु) (क) धा. — नासणें; मर्दन करणें; कमावणें;
ओले करणें; मिजवणें; वितळविणें.

नापित (न०ण०डि) (सं) ना. — शौरिक; न्हावी; हजाम.

नाम (न०ण०) (सं) वि. — नमासबंधी; स्वर्गीय; आकाशगामी;
बैबी असलेला.

नाभि (न०ण०) (सं) ना. — बेंबी; चाकाचा गड्डा; तुंबा; कस्तुरी;
केंद्रस्थान; दूध देणारें जनावर; प्रमुख.

— ज (ळ) (सं) ना. — ब्रह्मदेव.

नाम (न०ण०) (सं) ना. — नाव; नामपद; कपाळाला लावलेला
नाम; नामाची वस्तु; स्वीकार; स्मरण; वंदना.

(क) अ. — होय ना ? नाही कां ?

— अंकित (७००००) (सं) वि. — प्रसिद्ध; प्रख्यात;

— हाकु (ळ०क) (क) धा. — वंचना करणें; फसविणें;
बदनाम होणें; नांवें ठेवणें.

नामकरण (न०ण०क०रण) (सं) ना. — अर्मकाचें नांव ठेवणें;
मुलाला पाळण्यांत घालणें.

नामदार (न०ण०द०र) (अ-दे) ना. — सन्मान्यतादर्शक पदवी.
प्रख्यात पुरुष.

नामदिग (न०ण०दि०ग) (क) ना. — न्हावी; कारागीर; नापित.

नामधारि (रिनु) (न०ण०द०रि०नु) (सं) वि. — नाव
धारण केलेला; नाव ठेवलेला; नावापुरतांच असलेला;

सर्वहीन; दुसऱ्याचे नावावर मिरवणारा.

नामधेय (न०ण०धे०य) (सं) ना. — नाम; ब्रीद; पदवी उपाधी.

नामनिर्देश (न०ण०नि०र्देश) (सं) ना. — नामोच्चार; अंगुलि-
निर्देश; बोटांनें दाबवणें.

नाममात्र (न०ण०म०त्र) (सं) ना. — केवळ नावापुरतें;
नामधारी.

नामर्द (न०ण०द) (अ-दे) ना. — मित्रा; पौरुषहीन; षट;
नपुंसक.

नामशेष (न०ण०शे०ष) (सं) वि. — नावापुरता उरलेला; पूर्ण
नाश पावलेला; विवंचित; जन्मतः मृत्यु पावलेला; मृतजन्म.

नामस्मरण (न०ण०स्म०रण) (सं) ना. — देवाचें नाव आठवणें;
नामजप; नाव घेणें.

नामावलि (न०ण०व०लि) (सं) ना. — नांवांची यादी; नाममाला.

नामि (नामि) (क) ना. — नवमी; नामवंत; प्रसिद्ध; अ आ खेरीज इतर स्वरांची संज्ञा.

नामिक (नामिक) (सं) वि. — नावलौकिक झालेला; पहिल्या तीन वर्णांमध्ये जन्मलेला; नामांकित.

नामे (नामे) (अ.दे) ना. — नांव; प्रसिद्धी; विचार; दैव; कागदपत्र; हस्ताक्षर.

नांब (नांब) (क) वि. — मिजलेला.

नांबु (नांबु) (क) ना. — आढशी मनुष्य; भोळा.

नाय (नाय) (सं) ना. — पुढारी; मार्गदर्शक; तंत्र; उपाय; युक्ति; मार्गदर्शन.

नायक (नायक) (सं) ना. — प्रमुख; पुढारी; मालक; स्वामी; सेनानी; पहारेकरी; कथानायक.

— रत्न (रत्न) (सं) ना. — हारांतील मध्यरत्न; श्रेष्ठ नायक.

नायकसानि (नायकसानि) (अ.दे) ना. — वेद्या; रखेली; नायकीण; नायकस्वामिनी.

नायका (कि) (के) (नायका [क] कै) (सं) ना. — पुढारीपण; मालकीण; स्वामिनी; कथानायिका; विभाव स्त्री सामग्री.

नायन (नायन) (सं) वि. — डोळ्यासंबंधी; दिसणारे; स्थिर; स्नेह नसलेले; चारित्र्य नसलेले.

(क) वि. — चारित्र्यहीन.

नायि (नायि) (क) ना. — कुत्रा; शुनक; श्वान; कुक्कुर 'सोणग' पहा.

नाथिंद (नाथिंद) (सं) ना. — श्वौरिक; नापित; हजाम; न्हावी; कारागीर.

नार (नार) (सं) ना. — पाणी; लोकसमूह.

— जीवनं (जीवनं) (क) ना. — सुवर्ण; सोने.

नारक (नारक) (सं) वि. — नरकासंबंधी; नरकयातना.

नारंग (नारंग) (अ. दे) ना. — नारिंग, नारिंगी रंग.

नारद (नारद) (सं) ना. — देवलोकीचा ऋषि; देवाधर्माचे ज्ञानदान करणारा; त्रिलोक संचारी देव; गंधर्व; मुनी.

— पुराण (पुराण) (सं) ना. — सनकऋषींनी नारदाला सांगितलेले पुराण.

नारसिंह (नारसिंह) (सं) ना. — नृसिंह अवताराची उग्रमूर्ति; अती कोपी.

नाराच (नाराच) (सं) ना. — लांब लोहबाण; निळा बाण; लेखणी.

नाराज (नाराज) (अ. दे) ना. — असंतोष; नाकबुली; समाधान.

नारायण (नारायण) (सं) ना. — पाण्यावर झोपणारा; विष्णूचा अवतार; एक प्राचीन ऋषि; उर्वशीचा बाप.

नारायणि (णी) (नारायणि [ली]) (सं) ना. — लक्ष्मीचा अवतार; दुर्गादेवी.

नारि (री) (नारि [री]) (सं) ना. — स्त्री; सति; स्त्रीजात;

(क) ना. — बाणाची दोरी; धनुष्याचा आत्मा; मौर्वी.

नारिकेल (ळ) (नारिकेल [ळ]) } (सं) ना. — नारळ.

नारि (लि) कैर (नारि [ळ] कैर) }

नारिकेलपाक (नारिकेलपाक) (सं) ना. — एक काव्यशैली; समजण्याला कठिण अशी लेखनशैली.

नारीदूषण (नारीदूषण) (सं) ना. — स्त्रीवैगुण्ये; प्रसिद्ध सहा नारी दोष.

नारीरत्न (नारीरत्न) (सं) ना. — स्त्रीचीं आभरणें; श्रेष्ठ स्त्री.

नारीहरि (नारीहरि) (सं) ना. — पिशाच; स्त्री मुखी सिंहरूप पिशाच; माकड; पुरुषमुखी सिंह.

नारु (नारु) (क) धा. — वास येणें; दुर्गंधी येणें; कुजलेली धाण येणें; मिजत ठेवणें.

(क) वि. — उड्या मारणारा; पीढदार; घट्टमुट्ट.

(क) ना. — नारु; दुर्गंधी; झाडांतून निघणारा ढिंक; कात.

नारुजगि (नारुजगि) (क) धा. — सावकाशीनें करणें;

संशयबुद्धीनें पुढें चालविणें; संपवणें; उपसंहार करणें;

आवरणें; शेवट करणें.

नाल् (नाल्) (क) ना. — चार अर्थी एक संज्ञा; कमलनाल; देठ; कालवा.

नाल (नाल्) (सं) ना. — कमळदेठ; बांबू; कालवा; पकड.

नाल(लि)ने (नाल् [लि] ने) (क) ना. — जीम; रसना; जिह्वा; सत्य; अग्नि.

नालंद (नाल्) (सं) ना. — प्राचीन काळचे विश्वविद्यालयाचें गांव.

नालीक (नालीक) (सं) ना. — लांब लोहबाण; नाराच.

नालीजंघ (नालीजंघ) (सं) ना. — उंच पायाचा पक्षी; करकोचा; बक.

नाल्देसे (नाल्देसे) (क) ना. — चार दिशा; चौमुख.

नाल्मोग (नाल्मोग) (क) ना. — चतुर्मुख ब्रह्मदेव.

नाल्दोळ (नाल्दोळ) (क) ना. — चतुर्मुख देवता; विष्णु.

नाल्वरु (नाल्वरु) (क) ना. — चौवेजण; चारचौवे; सामान्य.

नावलिग } (नावलिग) (क) ना. — 'नामदिग' पहा; श्वौरिक;

नावडिग } (नावडिग)

न्हावी.

नावाडिग (नावाडिग) (क) ना. — अंबिग; बेस्त; नावाडी;

खलाशी.

नाविक (नाविक) (सं) ना. — नौका चालवणारा; नावाडी.

नावे (नावे) (सं) ना. — नाव; होडी; नौका.

नाश (नाश) (सं) ना. — हानी; अंत; नष्टता; मरण; पलायन;

दृष्टिआड होणें.

—कर (कर) (सं) वि. —नुकसान करणारा. गैरफायद्याचा.
 नाशन (नाशन) (सं) ना. —हानी; मरण; विध्वंस.
 नाष्टिक (नाष्टिक) (सं) ना. —नाश पावलेल्या वस्तूचा मालक.
 नास्त्य (नास्त्य) (सं) ना. —आश्विनीकुमार; शाश्वत सत्य;
 आश्विनमास.
 नासा (नासा) (सं) ना. —नाविक; घ्राणेंद्रिय; दरवाजा;
 छावणी; हत्तीची सोड.
 नासापुट (नासापुट) (सं) ना. —नाकपुडी; नासिकारंघ्र.
 नासिक (का) (नासिक [का]) (सं) ना. —घ्राणेंद्रिय; नाक;
 नासिकक्षेत्र.
 नासिक्य (नासिक्य) (सं) वि. —नाकासंबंधी; ध्वनि;
 अनुनासिक वर्ण.
 नासीर (नासीर) (सं) ना. —सैन्याची आघाडी; सेनेचा
 अग्रभाग; सेनेची प्रमुख फळी.
 नास्त (स्ता) (नास्त [स्ता]) (अ-दे) ना. —उपहार;
 लघु आहार; अल्पाहार; अल्पोपहार.
 नास्ति (नास्ति) (सं) क्रि. —नाहीं; नको.
 नास्तिक (नास्तिक) (सं) ना. —आत्मा अथवा देव नाही असें
 म्हणणारा; अनीश्वरवादी; पुनर्जन्मावर विश्वास नसलेला;
 सांख्यांचा एक पंथ.
 नास्तिकते (नास्तिकते) (सं) ना. —निरीश्वरवाद; नास्तिक बुद्धी.
 नास्तिकालय (नास्तिकालय) (सं) ना. —चैत्यालय;
 निरीश्वरवाद; मंदीर; मठ; वस्ती; जैनमंदिर.
 नाळ (नाळ) (क) ना. —देश; प्रांत.
 नाळ (नाळ) (सं) ना. —बेंबी; नाभी; घंटा वाजवण्याचा
 ठोकळा; पाणी. 'देड' पहा.
 नाळवासगे (नाळवासगे) (क) ना. —सोंगट्याचा पट;
 झूत; जुगार.
 नाळि (नाळि) (क) ना. —नाडी; समुद्रधुनी; खाडी.
 नाळिकेर (नाळिकेर) (सं) ना. —नारळ; नारळाचें झाड.
 नाळकडिगळि (नाळकडिगळि) (क) ना. —हृदय करणें; तडीपार
 करणें.
 नाळनुडि (नाळनुडि) (क) ना. —म्हण; वाकप्रचार; बोली;
 रुढभाषा.
 नि (२) (सं) अ. —नकारार्थी उपसर्ग; (निरोग, निवात इत्यादि
 शब्दात दिसतो).
 निस् (२) (२० [२]) (सं) अ. —नकारार्थी; संस्कृत उपसर्ग
 निक्षेप (२ : ३९७) (सं) ना. —खर्च; विनियोग; पाठवणी.
 निःश्रयणि } (२ : ३९७) (सं) ना. —शिडी; सोपान;
 निःश्रेणि (णिका) } (२ : ३९७) (सं) ना. —वर चढण्याच्या पायऱ्या.

निःशंक (२ : ३०८) (सं) अ. —वैर्यानि; न भितां; निःसंशय;
 विश्वास ठेवून.
 निःशेष (२ : ३९७) (सं) अ. —वेवाक; शिल्पक न ठेवतां; बाकी
 काहीं न ठेवतां; पूर्णपणे.
 निःश्वास (२ : ३९७) (सं) ना. —उच्छ्वास; सुस्कारा; उसासा.
 निःश्रेयस (२ : ३९७) (सं) ना. —मोक्ष; स्वर्ग; मुक्ति.
 निःश्रसित (२ : ३९७) (सं) वि. —दम न धरलेला; अविश्रांत;
 निर्वात; उच्छ्वसित.
 निःसंग (२ : ३०८) (सं) वि. —अनासक्त; न मिसळणारा; अलिस;
 वेगळा राहणारा; दूर राहणारा.
 निःसंदेह (२ : ३०८) (सं) ना. —संशयातीत स्थिती; विश्वास;
 सत्य.
 निःसरण (२ : ३०८) (सं) ना. —दूरदूर सरकणें; अलगता;
 पृथक्ता; सांडपाण्याचा खड्डा; दरवाजा; अंतिम प्रयाण; मरण;
 मुक्ति; उपाय; चिंतन.
 निःसह (२ : ३०८) (सं) वि. —असह्य; असार; आतुर; शक्तिहीन;
 निरुत्साहित; थकलेले; गळलेले.
 निःसार (२ : ३०८) (सं) वि. —सत्त्वहीन; निरुपयुक्त; पोकळ;
 फुसकें; अरुचकर; मूल्यहीन.
 निःसारण (२ : ३०८) (सं) ना. —ढकलपट्टी; सांडपाण्याचा खड्डा.
 निःस्व (२ : ३९७) (सं) ना. —शिल्पक; बाकी; उच्छिष्ट; अधिक
 झालेले; उरलेले; शेष.
 निःस्त्राव (२ : ३९७) (सं) ना. —खर्च; व्यय; पेज; आटवल;
 भाताची कांजी.
 निकट (२ : ३९७) (सं) ना. —समीप; जवळ; लागूनचा; शेजारचा.
 निकर (कार) (२ : ३०८ [३०८]) (सं) ना. —समूह; सारणी; संदेह;
 रास; सार; रहस्य; योग्य वरदान; गौरव; पारितोषिक; वर्षासन;
 दक्षिणा.
 निकर्तन (२ : ३९७) (सं) ना. —तोडप; कापणी.
 निकर्ष (२ : ३९७) (सं) ना. —आधिक्य; अतिशयता; जवळीक;
 सामीप्य.
 निकर्षण (२ : ३९७) (सं) ना. —विराम; विश्रांतिस्थान; विसावा;
 उद्यान; क्रीडांगण; घरापुढील अंगण; पडजमीन; नापिक भूमी.
 निकष (२ : ३९७) (सं) ना. —सहाण; निकस; कसोटीचा दगड;
 निकषावरील सुवर्णरेषा.
 —उपल (—३९७) (सं) ना. —कसोटीचा दगड.
 निकषा (२ : ३९७) (सं) ना. —रावणाची आई.
 निकषात्मज (२ : ३९७) (सं) ना. —रावण; निकषेचा पुत्र.
 निका (२ : ३९७) (अ. दे) ना. —मुस्लीमांचा लग्नविधी.
 निकाम (२ : ३९७) (सं) अ. —अत्यधिक; अतिशय; यथेष्ट;
 वाटेल तेवढें; पाहिजे तितके.

(सं) ना. - इच्छा; आशा; आकांक्षा.
 निकाय (२०००५) (सं) ना. - समूह; गट; रास; वर्ग; गृह;
 वास्तव्य; परिचय; चिन्ह; देह; शरीर; ध्येय.
 निकाय (२०००५) (सं) ना. - घर; ठिकाण; वास्तव्य.
 निकार (२०००५) (सं) ना. - तिरस्कार; अपमान; निंदा; दुष्टपणा;
 हिंसा; विरोध; प्रतिकार; खंडण.
 निराकरण (२०००५) (सं) ना. - खून; संहार; निर्दालन;
 व्यथा; हिंसा.
 निकाश (स) (२०००५ [२]) (सं) ना. - समानता; तुलना; दृश्य;
 क्षितिज; सामीप्य; आधिक्य; दिखावा.
 निकाष (२०००५) (सं) ना. - उकरण; उत्खनन; धर्षण;
 निकुंज (२०००५) (सं) ना. - लता मंडप; लताकुंज; सौध; गुहा;
 कंदर; दोली; बीळ.
 निकुंभ (२०००५) (सं) ना. - कुंभकर्णाचा पुत्र; प्रल्हादपुत्र;
 शिवाचा दूत.
 निकुंभिनि (२०००५) (सं) ना. - भद्रकाळीचा अवतार.
 निकुरं (रं) व } (२०००५) (सं) ना. - समूह; ढीग; कूट.
 } (२०००५)
 निकृत (२०००५) (सं) वि. - वंचित; फसविलेला; तिरस्कृत;
 निंदित; अपमानित.
 निकृति (२०००५) (सं) ना. - वंचना; फसवणूक; तिरस्कार; निंदा.
 निकृतन (२०००५) (सं) ना. - तोडप; कापणी; कटणी.
 निकृष्ट (२०००५) (सं) वि. - लघु; नीच; हीन; दुष्ट; वाईट;
 अधम; हलक्या प्रतीचा.
 निकेतन (२०००५) (सं) ना. - निवास; भवन; घर.
 निक (२०००५) (क) ना. - निष्क; एक प्राचीन नाणें; चांदीचें नाणें;
 नि (न) कि (२ [२] ००५) (अ. दे) वि. - निर्दिष्ट; निश्चित;
 खंडित.
 (सं) ना. - संपूर्णतया.
 निकळिसु (२०००५) (क) धा. - ऐटीनें वाकणें; टेसांत वाकणें;
 नाटकी नमणें; नाटकीपणें डुलत चालणें.
 निक्वण (क्वाण) २०००५ [२०००५] (क) ना. - मंजुळरव;
 गोडध्वनि; मधुरस्वर.
 निक्षिप्त (२०००५) (सं) वि. - ठेवलेलें; फेकलेलें; तिरस्कृत;
 घसरलेलें.
 निक्षेप (२०००५) (सं) ना. - पुरून ठेवलेले धन; गाडलेली संपत्ति
 निधान; साठवलेले धन; निधि; सोने.
 निक्षुण्ण (२०००५) (सं) वि. - निश्चित; खात्रीचा; पुष्कळ काळ
 वापरलेलें; तुडवलेलें; पूड झालेला.
 निखात (२०००५) (सं) वि. - उकरलेलें; उकरून काढलेलें; खड्डा
 पडलेलें.

निखिल (२०००५) (सं) वि. - सर्व; संबंध; सकळ; निखालस; पूर्ण;
 भरपूर;
 निग (२०००५) (क) ना. - पाप; दुष्टपणा; अध; निंदकर्म; निष.
 (अ. दे.) ना. - जागृति; लक्ष्य; ध्यान; निगाह.
 निगड (ळ) (२०००५ [५]) (सं) ना. - हत्ती बांधण्याची साखळी.
 पाय बांधण्याची साखळी; वेडी; बंधन; 'कोळ' पहा.
 निगडित (२०००५) (सं) वि. - सांखळीनें बांधलेला; अटक
 झालेला; बद्ध; तुरुंगांत अडकलेला; जखडलेला; वेडी घातलेला.
 निगद (दन) (२०००५ [५]) (सं) ना. - स्पष्ट निवेदन; सडेतोड
 भाषण.
 निगदि (२०००५) (अ. दे) ना. - भांडण; वेतन; पगार; निर्णय.
 निगम (२०००५) (सं) ना. - वेद; पट्टण; शहर; पेठ; मार्ग;
 व्यापारी; वर्तक; प्रतिज्ञा.
 निगमगोचर (२०००५ [५]) (सं) ना. - वेदोपनिषदांनाच
 केवळ दिसणारा; परमेश्वर.
 निगमन (२०००५) (सं) ना. - निर्णय; अंत; उदाहरणावरून
 काढलेला निष्कर्ष; वेदवचनाचें अवतरण.
 निगमागम (२०००५) (सं) ना. - वेद; वेदांत; वेदांगें.
 निगमांत (२०००५) (सं) ना. - वेदांत; देव.
 निग (गा) र (२०००५ [५]) (क) ना. - मटकावणी; गिळंकृती;
 खाद्यपेय.
 निगरण (२०००५) (सं) ना. - गिळंकृती; घसा; यज्ञ; धूम.
 निगरिके (२०००५) (क) ना. - उपासन; खडा पाहारा; जवळीक;
 ध्यान.
 निगरु (२०००५) (क) धा. - नीट होणें; सरळ होणें; सुधारणें;
 सुंदर होणें; जवळ उभें राहणें; उठून उभें राहणें.
 निगर्व (२०००५) (सं) वि. - अनंहकारी; मस्ती नसलेला; ताठा
 नसलेला.
 निगर्वि (२०००५) (सं) ना. - विनयशाली; नम्र; निरभिमानी.
 निगळ (२०००५) (सं) ना. - वेडी; पायाळ बांधण्याची साखळी;
 पायबंध.
 निगार (२०००५) (सं) ना. - खादाडपणा; गिळंकृती; खानपान.
 निगाल (२०००५) (सं) ना. - घोड्याची मान; गिळण्याची क्रिया.
 निगालवत् (२०००५) (सं) ना. - लांब मानेचा घोडा.
 निगिनिगि (२०००५) (क) वि. - प्रज्वलित करणारा; जाळणारा;
 दाहक.
 निगीण (२०००५) (सं) वि. - गिळलेला; आडकरून ठेवलेला.
 निगुंबु (२०००५) (क) धा. - एकत्रित करणें; गोळा करणें;
 ढीग करणें.
 गिगुर (रु) (२०००५ [५]) (क) धा. - चाचपडणें; मोटें
 होणें; ताठ उभे राहणें; गर्व बाहणें; अहंकार करणें.

—इके (अई) (क) ना. — पाहारा; ध्यान; उपासना.
 —इसु (असु) (क) धा. — जवळ उभें करणें; विस्तारणें;
 फुगणें; अहंकार करणें; ताठ्यानें राहणें. 'निमिरिसु' पहा.
 निगुर्चु (अगुर्चु) (क) धा. — ताठ उभें राहणें; गर्व वाहणें;
 गर्वानें फुगणें; वाहणें.
 निगुळ (अगुळ) (क) धा. — चाचपडणें; मोठे होणें; उभें राहणें;
 गर्व करणें; ताठ्यानें राहणें.
 निगूळ (अगूळ) (सं) वि. — लपलेला; न समजलेला; डोळ्याला
 न दिसणारा; अव्यक्त; गुप्त; अंतर्हित; रहस्यपूर्ण; गंभीर.
 निगूहन (अगूहन) (सं) ना. — झांकण; आवरण; लपवणूक;
 छपवाछपवी.
 निगूह्य (अगूह्य) (सं) अ. — खंडन करून; शिक्षापात्र ठरून.
 निगार (अगार) (क) ना. — निग्रह; विलंब; अडचण; पीडा;
 निष्ठुरता.
 निगाव (अगाव) (क) ना. — गजदंत; हत्तीचे सुळे.
 निगु (अगु) (क) धा. — दाबून भरणें; कोंवणें; खेचाखेच होणें.
 निगोडि (गोडि) (अगोडि [गोडि]) (क) वि. — निर्लज;
 निलाजरा; अल्पात्मा; दुर्दैवी; दिडमूढ.
 निग्रंथन (अग्रंथन) (सं) ना. — खून; हिंसा; हत्या; वध;
 नाश.
 निग्रह (अग्रह) (सं) ना. — आवाका; स्वाधीनता; ताबा; खंडन;
 पीडा; हिंसा; शिक्षा; नाश; तिटकारा; बंधन; हरकत; विलंब.
 —इसु (असु) (क) धा. — दंडणें; शिक्षा करणें; पराजय
 करणें; विलंब करणें.
 निग्रहण (अग्रहण) (सं) ना. — पूर्ण समाधान; पुरा निश्चय;
 जबरदस्त पकड.
 निग्राह (अग्राह) (सं) ना. — शाप; दुरिच्छा; वासना; शापवाणी.
 निघ (अघ) (सं) ना. — चौरसाकृति; पाप; चेंडू; झाड.
 निवंदु (अवंदु) (सं) ना. — शब्दकोश; शब्दमांडार; शब्दार्थ-
 संग्रह.
 निवर्षण (अवर्षण) (सं) ना. — वर्षण; रंधा मारणें;
 रंधासफाई.
 निवस (अवस) (सं) ना. — आहार; खाद्य; खाण्याचे पदार्थ.
 निवात (अवात) (सं) ना. — प्रहार; मार; खून; पेट.
 निघ्न (अघ्न) (सं) ना. — आधीन; अंतर्गत; आज्ञाधारक;
 आविलंबित; गुणित.
 निचय (अचय) (सं) ना. — समूह; ढीग; गट.
 निचित (अचित) (सं) वि. — मरलेला; तुडुंब; व्यात; समाविष्ट;
 रचित; दृष्टिआड झालेला; लपलेला; गोळा केलेला.
 निचु (चो) ल (अचु [चो] ल) (सं) ना. — पांघरूण;
 मुसकट; आवरण.

निचुलक (अचुलक) (सं) ना. — कवच; आच्छादन; चोळी;
 काचोळी; 'रवके' पहा.
 निच्च (अच्च) (क) अ. — नित्य; सदा; रोज; केव्हाहि; स्थिर.
 निच्चट (अच्चट) (क) वि. — सरळ मनाचा; सीधा; नैसर्गिक;
 नय; विवस्त्र; नागडा; धीराचा, दृढचित्त.
 निच्चणिके (गे) (अच्चणिके [गे]) (क) ना. — शिडी; निसण;
 सोपान; जिना; निश्रणिका; पायरी; 'अंणि' पहा.
 निच्चय (अच्चय) (क) ना. — निश्चय; सत्य; खंडित; धीट.
 निच्चलू (अच्चलू) (क) अ. — नेहमी; नित्य; निश्चल.
 निच्चल (ळ) (अच्चल [ळ]) (क) वि. — निश्चल; न हलणारे;
 दृढ; स्पष्ट; सुगम; निर्मल.
 निच्चित (अच्चित) (क) वि. — निश्चित; योजना नसलेले.
 योजनाहीन; शांत मनाचा.
 निज (अज) (सं) वि. — सहज; अकृत्रिम; स्वाभाविक; सरळ.
 (सं) ना. — सत्य; स्वतः; आपण; उद्देशपूर्वक
 खचितता.
 निजकू (अजकू) (अ) ना. — बहुशः; प्रायः;
 'नून' पहा.
 निजगुण (अजगुण) (सं) ना. — स्वतः गुण; सत्यशील;
 निजगुण नामक एक शिवयोग्यांचा पंथ.
 निजधाम (अजधाम) (सं) ना. — स्वतःचें घर; अंतिमवास
 स्थळ; मुक्ति.
 निजमार्ग (अजमार्ग) (सं) ना. — सरळ मार्ग; योग्यरीति;
 नीति; मुक्तिमार्ग.
 निजरूप (अजरूप) (सं) ना. — आत्मस्वरूप; प्रगटता.
 —तोरु (अतोरु) (क) धा. — प्रगट होणें; उघड करणें.
 निजपेरु (अजपेरु) (क) धा. — सत्य प्रगट करणें; खरे बोलणें;
 सत्य होणें.
 निट् (अट्) (क) वि. — लांब.
 निटिल (अटिल) (सं) ना. — भाल; कपाळ; निटळ;
 —अक्ष, नेत्र (अक्ष-नेत्र) (सं) ना. — भालचंद्र; शिव;
 कपाळावर डोळा असलेला.
 निट्टे (अट्टे) (क) अ. — लागलीच; गर्जन; वळणावळणानें.
 निट्टिसु (अट्टिसु) (क) धा. — न्याहाळणें; लक्ष लावून
 पाहणें; टक लावणें; परीक्षा करणें; आतुरतेनें पाहणें; परिशीलन
 करणें.
 निट्टदे (अट्टदे) (क) ना. — अखंड सौभाग्यवती; वेद्या.
 निट्टसु (अट्टसु) (क) ना. — निरीक्षणें; टक लावून पाहणें;
 न्याहाळणें.
 निट्टालि (अट्टालि) (क) ना. — टपोर डोळा; विशाल नेत्र;
 दूरदृष्टीचे डोळे.

निट्टिसु (२६५५) (क) धा. — पाहणें; परीक्षणें; लक्ष लावून पाहणें.

निट्टु (२६५५) (क) ना. — दिशा; उतरंड; रचलेली चव्वड; एकावर एक चढविलेला ढीग.

निट्टुर (२६५५) (क) वि. — निष्ठुर; कठोर.

(क) ना. — कठोर भाषा; निर्दय बोल; असभ्यता; सुसकी.

निट्टुसिरू (२६५५) (क) ना. — सुस्कारा; उसासा; जांभई.

निट्टे (२६५५) (क) ना. — निष्ठा; एकचित्त; दृढभक्ति; नियमोपासन; जीवन; स्थिति; सुसंबद्ध आचरण.

निट्टेदे (२६५५) (क) ना. — 'निट्टेदे' पहा. म्हातारपणापर्यंत पति असलेली; आमरण सवाष्ण.

निट्टोडलु (२६५५) (क) ना. — ढोल्या; फोपसा; जाळ्या; गुबगुबीत देह.

निट्टोडल (२६५५) (क) ना. — ढेरपोट्या; लंबोदर; गणपती

निट्टोडट (२६५५) (क) ना. — पळण्याची शर्यत.

निडि (डु) } (२६५५) (क) वि. — दीर्घ; लांब; विस्तृत; रंद; उंच; पुष्कळ; अधिक.

निडिदु } (२६५५) (क) ना. — बुडबुडा; फेंस; मोती; उग्रवास; दर्प.

निडिदागि (२६५५) (क) अ. — सरळपणें; स्पष्टपणें; सुंदरतेनें.

निडिय (२६५५) (क) वि. — विस्तृत; लांब; रंद; उंच; पुष्कळ.

निडुगणे (२६५५) (क) ना. — लांबट बाण; मोठा शर; चिरा.

निडुनालगे (२६५५) (क) ना. — लांब जीभ, दीर्घ जिह्वा.

निडुवैरिगे (२६५५) (क) ना. — लाकडाला भोक पाडण्याचें साधन; सामता; डिल.

निडुवरि (२६५५) (क) धा. — लांब पाऊल टाकणें; वेगानें चालणें.

निडुवाय् (२६५५) (क) ना. — मोठा जबडा; उघडलेलें तोंड; कुत्र्याचें तोंड.

निडुसुय् (२६५५) (क) धा. — सुस्कारा टाकणें; निःश्वास टाकणें; दीर्घ निःश्वास सोडणे.

निटंब (२६५५) (सं) ना. — ढुंगण; उपत्यका; कटिपश्चाद्भाग; डोंगराचा उतार.

निटंबिनि (नी) (२६५५) (सं) ना. — सुंदरी; कोमला; कामिनी; कमरेखालील भरदार पार्श्वभाग असलेली स्त्री.

नितराम् (२६५५) (सं) अ. — पुष्कळ; पुरा; पूर्ण; सुतराम्; सदोदित.

नितळ (२६५५) (सं) ना. — पाताळांतील एक भाग.

नितांत (२६५५) (सं) अ. — पुष्कळ; विपुल; एकांत; सारांशानें.

नित्तर (२६५५) (क) ना. — सहनशीलता; निस्तार; शांतता; संरक्षण; कालक्षेप.

नित्तरिसु (२६५५) (क) धा. — सहन करणें; निस्तारणें; पार होणें; जय मिळवणें; वेळ मारून नेणें.

नित्य (२६५५) (सं) अ. — सदोदित; सदाकदा; केव्हाहि; शाश्वत; अनंत; अमर.

— ते (डी) (सं) ना. — अमरत्व; शाश्वती; अनंतता.

नित्यकर्म (२६५५) (सं) ना. — प्रातर्विधि; दिनकार्य; रोजचा कार्यक्रम.

नित्यवृत्त (२६५५) (सं) वि. — समाधानी; योगी; संन्यासी.

नित्यात्म (२६५५) (सं) ना. — परमात्मा; ईश्वर; परिशुद्ध आत्मा.

नित्राण (२६५५) (सं) ना. — अशक्तता; दौर्बल्य.

नित्राणि (२६५५) (सं) वि. — अशक्त; दुर्बलता.

निदर्शन (२६५५) (सं) ना. — उदाहरण; आदर्श; दृष्टांत;

सूचना; प्रात्यक्षिक; एक काव्यालंकार; निदर्शना.

निदाघ (२६५५) (सं) ना. — उन्हाळा; उकाडा; उष्णकाळ; उष्णता; घाम.

निदान (२६५५) (सं) ना. — रूपरेषा; मूल कारण; शेवट; अंत्य; शुद्धि; शुद्धिकरण; चौकट; बंदन.

— इमु (२६५५) (क) धा. — रोगपरीक्षा करणें; मूलकारण शोधून काढणें.

निदानिसु (२६५५) (क) धा. — विलंब करणें; वेळ घालवणें; समाधानानें राहणें.

निदिगालु (२६५५) (क) ना. — रास घातलेलें धान्य;

देवापुढें ठेवलेली धान्यरास; शिवामृत; पोत.

निदिध्यास (२६५५) (सं) ना. — एकचित्तानें केलेलें स्मरण; शिकलेलें पुनः संगणें; एकाकडेच लागलेली लय.

निदेश (२६५५) (सं) ना. — आज्ञा; परवानगी; शासन; नियम; सामोप्य; पात्र.

निहडि (२६५५) (क) वि. — आळशी; भित्रा; नपूंसक; अकार्यक्षम; अंगचोर.

निहे (२६५५) (क) ना. — निद्रा; झोप; शयन.

निद्रा (द्रे) (२६५५) (सं) ना. — झोप; नीज; ब्रह्मदेवी; ब्रह्मदेवाचें स्त्रीरूप.

निद्रालु (२६५५) (सं) वि. — झोपालु; अखंड तंद्रा; गुंगी.

निधन (२६५५) (सं) ना. — मृत्यु; अंत; शेवट; कुंडलीतील लग्नाला मारक स्थान (द्वितीय स्थान); वि. दरिद्री; निर्धन.

निधान (२६५५) (सं) ना. — पुरून ठेवलेले धन; संपत्ति;

'निक्षेप' आश्रय; विश्रांतिस्थळ; निवास.

निधि (२६५५) (सं) ना. — संपत्ति; ऐश्वर्य; निधान; मालक नसलेले धन; नवनिधि; आश्रय.

— ईश (— ऊठ) (सं) ना. — कुवेर; संपत्तीचा सर्वाधिकारी.

निधुवन (निधुवन) (सं) ना. - संभोग; सुरतक्रीडा; विलास;
रतिक्रीडा.

नितु (तु) (निनडु [डु]) (क) ना. - आपलें; तुमचें.

निनद (नाद) (निनद [नद]) (सं) ना. - स्वर; शब्द; ध्वनि;
चाहूल; आवाज.

निंदक (निनदक) (सं) वि. - निंदा करणारा; द्वेषानें जळणारा;
विद्वेधी; कुत्साखोर.

निंदनीय (निनदनीय) (सं) वि. - निंद्य; निंदाह.

निंदित (निनदित) (सं) वि. - निंदा केलेले; कुत्सित.

निदिद (निनदिद) (क) वि. - थांबलेले; अडकलेले; थांबविणारे;

निदिदिसु (निनदिदिसु) (क) धा. - निंदणे; तिरस्कारणें; शिवि देणें;
पाणउतार करणें.

निंदे (निनदे) (क) ना. - पाणउतार; कुत्सा; शिवी; दूषण.

निंद्य (निनद्य) (सं) वि. - दुष्ट; दूषणीय; निंदा करण्या योग्य.

निश्चतु (निनश्चतु) (क) ना. - आपलें; तुमचें.

निश्चुवं (निनश्चुवं) (क) ना. - तुझा; तुमचा.

निप (निनप) (सं) ना. - कदंब वृक्ष; कुंभा; पलायन; धोकंपट्टी;
तोंडपाठ; पाठांतर.

निपतन (निनपतन) (सं) ना. - पतन; क्षय; क्षीणता; खाली
पडणें.

—नेय (निननेय) (क) धा. - खाली ओढणें; पाय ओढणें.

निपतित (निनपतित) (सं) वि. - खाली पडलेला; अवनत;
उतरलेला.

निपत्ति (निनपत्ति) (सं) ना. - पतन; अवनती.

निपात (निनपात) (सं) ना. - हीन स्थिती; पतन; दिवालें;
नादारी.

निपुण (निनपुण) (सं) वि. - कुशल; जाणता; प्रवीण; दक्ष; समर्थ.

—ता, -त्त्व (निनता, -त्त्व) (सं) ना. - चातुर्य; कौशल्य;
जाणतेपण; प्रवीणता.

निष्पसर (निनष्पसर) (क) ना. - क्रूरता; निष्ठुरता; आतुरता;
गडबड; वेग; अभिनिवेश; प्रभाव; 'उरवणे' पहा.

निष्पाळेय (निनष्पाळेय) (क) ना. - समेटाचा अभाव;
विभाजन; हद्दपारी.

निष्पुर् (निनष्पुर्) (क) ना. - दीर्घज्वाला; भडका; भडाशि;
आगडोंब.

निष्पोसतु (निनष्पोसतु) (क) वि. - नूतनतम; ताजा.

निबद्ध (निनबद्ध) (सं) वि. - बांधलेला; मर्यादित; रचित.

निबंध (निनबंध) (सं) ना. - विचारांची सुसंगती; सर्वेक्षण
विचार; प्रणाली; प्रबंध रचना.

निबंधन (निनबंधन) (सं) ना. - रचना; नियम;
बंधन; चौकट.

निविड (निनविड) (सं) वि. - दाट; सांद्र.

—ते (—ड) (सं) ना. - दाटणी; भरीवपणा; सांद्रता.

निव्वण (निनव्वण) (क) ना. - वन्हाड; आतेष्टांची मिरवणूक;
लग्नाची वरात.

निव्वणिग (निनव्वणिग) (क) ना. - वरपक्ष; आतेष्ट; नातेवाईक;
स्नेहीसोबती.

निव्वर (निनव्वर) (क) वि. - निर्भर; परिपूर्ण; भरलेले; जड;
अधिक; सहज मोडणारे; सहज फुटणारे.

(क) ना. - त्वरा; वेग; आवेश.

निव्वेग (निनव्वेग) (क) वि. - शांत; सौम्य; मवाळ.

निव्वेरुगु (निनव्वेरुगु) (क) ना. - अति आश्चर्य; विलक्षण
दीर्घदृष्टि.

निम (निनम) (सं) वि. - समान; जुळणारा असा.

(सं) ना. - वंचना; प्रकाश; निमित्त; सबब; बहाणा.

निभृत (निनभृत) (सं) वि. - भरलेले; गुप्त; अदृश्य; आड
झालेले; निर्जन; एकांत; एकाग्र; दृढ; स्थिर; शिक्षित; रुढ.

निमग्न (निनमग्न) (सं) वि. - बुडलेले; गुंतलेले; तल्लीन;
अडकलेले.

निमज्जन (निनमज्जन) (सं) ना. - स्नान; पाण्यांतील बुडी;
आंधोल; डुवकी.

निमतु (तु) (निनमतु [डु]) (क) ना. - तुझें; तुमचें.

निमंत्रण (निनमंत्रण) (सं) ना. - आमंत्रण; बोलावणें; हाक;
सांगणें; श्राद्धभोजनाचे आमंत्रण.

निमि (निनमि) (सं) ना. - निमि राजा; दत्तपुत्र; पापणीची
उघडझाप; निमिषोन्मेध.

निमित्त (निनमित्त) (सं) ना. - कारण; सबब; उद्देश; ध्येय;
सूचना; शकुन; संकेत; बहाणा.

—गार (निनगार) (सं) ना. - शकुन सांगणारा; भविष्य.
वादी; प्रसंगाला कारण झालेला.

—स्थल (निनस्थल) (सं) ना. - पिंड टाकण्याचें स्थळ;
ठिकाण.

निमित्तकारण (निनमित्तकारण) (सं) ना. - पदार्थ; सामग्री;
उपादान; उत्पत्ति साधन; रचना.

निमिर् (रु) (निनमिर् [रु]) (क) धा. - पुढें ढकलणें;
विस्तारणें; सरळ होणें; जवळयेणें; ताठ होणें; फुगणें; दीर्घ होणें.

—के (—रु) (क) ना. - अहंकार; गर्व; प्रसार; सहवास;
सुधारणा.

—चु (रु) (क) धा. - सरळ होणें; प्रसार करणें; गर्व करणें;
फुगणें.

निमिष (निनमिष) (सं) ना. - पापणीच्या उघडझापेचा काळ;
उन्मिष; अल्पतमकाळ; अमृतरक्षक.

निमिषारण्य (२००००००) (सं) ना. - राजस्थानजवळील एक दाट अरण्य; घनदाट झाडीचें वन.

निमीलन (२००००) (सं) ना. - डोळेझाक; मृत्यु; मरण.

निमोष (२००००) (सं) ना. - 'निमिष' पहा.

निम्न (२०००) (सं) ना. - खड्डा; ओढा; फट.

निम्नगा (गे) (२००००० [१]) (सं) ना. - नदी; ओढा.

निम्नोन्नत (२००००००) (सं) वि. - चढउतार; उंचसखल; खालवर.

निंब (२०००) (सं) ना. - कडुलिंब.

निंबे (बू) (२००० [०००]) (अ.दे) ना. - लिंबू; लिंबाचें फळ.

निम्मळि (२००००) (क) ना. - आपण; पूज्यपाद आपण.

निम्मत्तु (२०००००) (क) ना. - तुझें; तुमचें.

निम्मळ (२००००) (क) वि. - निर्मळ; स्वच्छ; शांत; त्रास नसलेले.

निम्मुत्तु (२०००००) (क) ना. - तुमचें; आपलें.

निम्मुवं (२०००००) (क) ना. - आपला; तुमचा.

नियत (२००००) (सं) वि. - निश्चित; आधीन; स्वाधीन; आचारशील; विदित; धार्मिक आचरणाचा.

नियति (२००००) (सं) ना. - अदृष्ट; विधि; भाग्य; पूर्वकर्म; संयम; दैव; ठरलेली गोष्ट; सहनशीलता.

नियंत्र (२००००० [०]) (सं) ना. - शासक; चालक; रथवाहक; सारथी; स्वाधीन ठेवणारा.

नियंत्रक (२००००००) (सं) ना. - नियमन करणारा; चालक; सारथ्य करणारा.

नियंत्रण (२००००००) (सं) ना. - आधीनता; कक्षात ठेवणें; स्तंभन; विलंबन.

नियम(याम) (२००००० [००००]) (सं) ना. - समेट; निबंधन विधी; क्रम; प्रतिज्ञा; निश्चय; व्रत; संतोष.

—इसु (२०००) [क] धा. - कामाला लावणें; गुंतवणें; आधीन ठेवणें; विलंब लावणें; मान्यता देणें; हवाली करणें; ताबा देणें.

नियामक (२००००००) (सं) वि. - संचालक; चालविणारा; आज्ञा देणारा; नेमणारा; मार्गदर्शक; यजमान; निरीक्षक; देखरेख करणारा.

नियुक्त (२०००००) (सं) वि. - नेमलेला; वसवलेला; जोडलेला; समाविष्ट; जुळलेला; गुंतलेला.

नियुक्ति (२०००००) (सं) ना. - आज्ञा; परवानगी; नियोजन; अपवाद; संदर्शन; कार्यमग्नता.

नियुत (२०००००) (सं) वि. - नियोजित.

(सं.) ना. - मोठी संख्या; शतसहस्र; लक्ष.

नियुद्ध (२०००००) (सं) ना. - कुस्ती; दंड; तुमुल युद्ध;

बाहुयुद्ध; मुष्टियुद्ध.

नियोग (२०००००) (सं) ना. - नेमलेलें काम; नियोजित कर्म; मार्गदर्शन; विश्वस्तकार्य; कार्यप्रेरणा; आवश्यकता; ऋणभार; विनंती, मागणी; प्राचीन कुटुंबपद्धति; वंशवृद्धीची एक पद्धति; कर्तव्य; आज्ञा; विश्वास; मान्यता; प्रवेश.

नियोगि (२०००००) (सं) ना. - मंत्री; रायभारी; ब्राह्मणातील एक उपजाति; नेमलेला.

नियोगिसु (२००००००) (क) धा. - नेमणें; आज्ञा देणें; जबाबदारी स्वीकारणें; अंतर्भाव करणें; पोहोचविणें; हात घालणें; समावेशणें.

नियोजन (२००००००) (सं) ना. - नेमणूक; अंतर्भाव; जुळवणूक; आज्ञा; जबरदस्ती.

—इसु (अ.सं) (क) धा. - समावेशणें; ठेवणें; नियमन करणें.

निः (स्) (र) (२० [००] ०) (सं) अ. - नाही; नव्हे; नको; निश्चयार्थी उपसर्ग.

निरंश (२००००) (सं) वि. - विशेष; संबंध; पूरा; अंश हि न राहिलेला.

निरक्षर (२०००००) (सं) वि. - अक्षरज्ञान शून्य; अशिक्षित; हुंब; ढ.

—इ (०) (सं) ना. - लिहितां वाचतां न घेणारा.

निरंकुश (२०००००) (सं) वि. - स्वैराचारी; स्वतंत्र; सर्वाधिकारी.

—ते, -त्व (०, - ०) (सं) ना. - स्वैराचार; आधीन न राहणारा.

निरखु (२००००) (अ-दे) अ. - नेम मारल्याप्रमाणें; निश्चितपणें. (अ-दे) बाजारी दर.

निरंग (२००००) (सं) ना. - अंगहीन; निसहाय; काम.

निरभि (२००००) (सं) वि. - अग्निविरहित; अब्राह्मण; ब्राह्मणाशिवाय इतर वर्णांचा.

नि (नी) रज (२००० [२०००]) (सं) ना. - कमल; तावरें.

नि (नी) रजे (जा) (२ [२०] ०० [००]) (सं) वि. - निर्मल; परिशुद्ध; चारित्र्यवान; निष्कलंक.

निरंजन (२०००००) (सं) वि. - दोषरहित; उत्तम; सुंदर. (सं) ना. परमात्मा.

निरज्ञ (२००००) (सं) ना. - ज्ञानी; शाहणा; जाणता; निपुण.

निरत (२०००) (सं) वि. - गुंतलेला; तल्लीन; आसक्त; अनुरक्त; मग्न.

निरतिशय (२०००००) (सं) वि. - अत्युत्तम; श्रेष्ठ; अनुपम.

निरते (ति) (२००० [०]) (सं) ना. - चांगुलपणा; सौभाग्य;

सौंदर्य; मनोहारिता; लावण्य; योग्यता; निमग्नता.

निरन्त्यय (२०८३००) (सं) वि. - अविनाशी; पार न झालेला; मायारहित.
 निरंतर (२०८३००) (सं) अ. - केव्हाहि; सदोदित; नेहमी; अविश्रांत; अवसर न देतां.
 निरपराधि (२०८३००) (सं) वि. - अपराध न केलेला; ज्याची चूक नाही असा; वेगुनाह;
 निरपाय (२०८३००) (सं) वि. - अपाय नसलेले. अविनाशी; अक्षय.
 निरपेक्षे (२०८३००) (सं) ना. - अपेक्षा रहितता; आकांक्षा रहितता; आशा रहितता.
 निरभिमान (२०८३००) (सं) वि. - नम्र; विनीत; विनयी; अभिमानरहित.
 निरय (२०८३००) (सं) ना. - नरक; नर्क.
 निरगल (२०८३००) (सं) वि. - हरकत नसलेला; स्वतंत्र; आडकाठी नसलेला; स्वच्छंद; अनिर्बंध; अडणा नसलेला.
 निरर्थक (२०८३००) (सं) वि. - व्यर्थ; निरुपयोगी; सार्थकहीन; अजाण; अप्रबुद्ध; समज नसलेला.
 निरलस (२०८३००) (सं) वि. - आळस नसलेला; चळवळ्या.
 निरवद्य (२०८३००) (सं) वि. - दोषरहित; कलंकरहित; अचूक.
 निरवधि (धिक) (२०८३००) (सं) वि. - अवधी नसलेला; सवड नसलेला; अमर्याद; अपार; अनंत.
 निरवयल (२०८३००) (सं) वि. - निराकारण; निष्कल; कारण नसलेला, अमर्याद; असीम.
 निरवयव (२०८३००) (सं) वि. - अवयवशून्य; अशरीर.
 (सं) ना. देव्य; परिमाणु; काम; मदन.
 निरविसु (२०८३००) (क) धा. - सांगणें; विनंती करणें; समजावून देणें; निर्मिणें; उत्पन्न करणें.
 निरशन (२०८३००) (सं) वि. - उपवास; भोजन न केलेला; अन्नान्न; जेवण सोडलेला.
 —व्रत (२०८३००) (सं) ना. - उपोषण; उपवासव्रत.
 निरस (२०८३००) (सं) वि. - नीरस; रसहीन; वाळलेले; सपक; गौण; असुख्य.
 (सं) ना. - डाळिवफळ; दाडिम.
 निरसन (२०८३००) (सं) ना. - निरास; नाश; परिहार; निकाल; बहिष्कार; त्याग; सोडवणूक; फेक; शंका निवारण; नकार.
 निरस्त (२०८३००) (सं) वि. - अस्ताव्यस्त; तिरस्कृत; गमावलेले; घालवलेले; फेकलेले; टाकलेले; परिहार केलेले; त्यक्त.
 निरहंकार (२०८३००) (सं) वि. - गर्वहीन, अहंकाररहित.
 निरहंकारि (२०८३००) (सं) वि. - मस्ती नसलेला; नम्र; विनयशील; सदाचारी.

निराकरण (२०८३००) (सं) ना. - तिरस्कार; घसरगुंडी; अमान्यता; नकार; निरसन; अस्वीकार.
 निराकरिसु (२०८३००) (क) धा. - अमान्य करणें नाकबूल करणें; निराकरण करणें; निरसनणें; तिरस्कारणें.
 निराकांक्षे (२०८३००) (सं) ना. - निरिच्छता; आशा-रहितत्व; विरक्त भाव; निःसंशयता.
 निराकार (२०८३००) (सं) ना. - आकारशून्यता; दैवत.
 निराकुल (२०८३००) (सं) वि. - निश्चित; अनातुर; अव्याकुल; संतुष्ट; तृप्त; कोशविरहित; सहृदय.
 निराकृत (२०८३००) (सं) वि. - निराकरण केलेलें; तिरस्कृत; सोडवलेलें; व्यक्त; अमान्य; बहिष्कृत.
 निराकृति (२०८३००) (सं) ना. - तिरस्कार; त्याग; अमान्यता; क्षेपण.
 निरा (गस्) ग (२०८३००) (सं) वि. - निष्प्रेम; निष्पाप; अनासक्त; कामनारहित; निर्दोष; विरक्त.
 निराज (२०८३००) (अ.दे) ना. - कलाबत्ते कापड; जरीचें वस्त्र.
 निरांतक (२०८३००) (सं) वि. - निष्कंटक; त्रासहीन; निरगल; सुगम; सहज होणारे; दुःखहीन.
 निराधार (२०८३००) (सं) वि. - आधार नसलेले; आदि अंत नसलेले; खोटे; साह्य नसलेले.
 निराधारि (२०८३००) (सं) ना. - आश्रयहीन; परदेशी; दरिद्री; कंगाल; 'तब्बलि' पहा.
 निरामय (२०८३००) (सं) वि. - निरोगी; आरोग्यवान; शरीरस्वास्थ्य असलेला.
 निरामर्ष (२०८३००) (सं) वि. - मत्सरहीन, द्वेषरहित; क्रोधहीन.
 निरायास (२०८३००) (सं) वि. - सहज; अनायास; सुलभ; सोपे; अश्रम.
 निरालंब (२०८३००) (सं) वि. - निराधार; अनाश्रय; परदेशी.
 निरावरण (२०८३००) (सं) वि. - आवरण नसलेलें; उघडें; अनाच्छद; ममत्वशून्य; स्पष्ट; दरिद्री.
 निराशा (शे) (२०८३००) (सं) ना. - निराकांक्षा; हातपाय गळणें; उदासीनता; निरुत्साह; खिन्नता.
 निराश्रय (२०८३००) (सं) वि. - निराधार; बाडबिछाना गुंडाळलेला; निःसहाय; 'तब्बलि' पहा.
 निराहार (२०८३००) (सं) ना. - निराशन; उपोषण; उपास.
 निराळ (२०८३००) (क) वि. - गडबड नसलेले; घाई नसलेले; प्रशांत; निश्चित; अव्यक्त; आकाश.
 निरि (२०८३००) (क) ना. - घडी; निरी; चुरमी; ध्येय; गम्य; नीट-नेटकेपणा; सुव्यवस्था; क्रम; पद्धति; सौंदर्य; मनोहरता.

—ने (नं) (सं) ना. —व्यवस्थित क्रम; घडी; पद्धति; प्रदर्शन; देखावा.

—सु (सु) (क) धा. —प्रदर्शन करणें; विरचणें; स्थापणें; सिद्ध करणें; उत्तेजन देणें; उत्साहित करणें.

निरिग (निरिग) (क) ना. —गोडभाषा; मधुरवाणी; रसाल फळ; आम्रफळ.

निरिच्छे (निरिच्छे) (सं) ना. अनासक्ति; विरक्ति; असंमती; इच्छारहितता; निराकांक्षा.

निरिनिदिछु (निरिनिदिछु) (क) अ. —वाळलेली वस्तु मोडतांना होणारा आवाज.

निरिन्द्रिय (निरिन्द्रिय) (सं) वि. —इन्द्रियरहित; निरवयव. (सं) वि. —नपुंसक; पौरषहीन.

निरिक्षणे (निरिक्षणे) (सं) ना. —दूरदृष्टि; मोजणी; गणती; देखरेख.

निरिक्षा (क्षे) (निरिक्षा [क्षे]) (सं) ना. —प्रतीक्षा; आशाळभूत दृष्टि; पहारा; मोजणी.

निरिक्षिषु (निरिक्षिषु) (क) धा. —डोळ्यांत तेल घालून पाहणें; पहारा देणें; प्रतीक्षा करणें; वाट पाहणें.

निरिश्चर (निरिश्चर) (सं) वि. —नास्तिक.

—वाद (वाद) (सं) ना. —नास्तिकवाद; चार्वाकमत; 'देव नाही' असें म्हणणारा पक्ष; पाखंडीपणा; जैन; बौद्ध मत; सांख्यांचे अनीश्चरत्व.

निरिह (निरिह) (सं) वि. —निरिच्छ; निराकांक्ष; आशारहित.

निरु (निरु) (सं) वि. —व्यवस्थित; क्रमबद्ध; वर्गवारीने असलेले.

—इसु (इसु) (क) धा. —स्थापणें; जमिनीवर ठेवणें; क्रमबद्ध करणें; व्यवस्था करणें.

निरुकिषु (निरुकिषु) (क) धा. —वाट पहाणें; पुढें पहाणें; डोळ्यांला डोळा देणें; सूक्ष्म दृष्टीनें अवलोकणें; निरीक्षणें.

निरुक्त (निरुक्त) (सं) वि. —नीट उपटून काढलेले; स्पष्ट; विवरणयुक्त; वेदांग; यास्काचार्यांनी लिहिलेले वेदार्थविवेचन.

निरुक्ति (निरुक्ति) (सं) ना. व्युत्पत्ति; जन्मेतिहास.

निरुगे (निरुगे) (क) ना. —निरी; घडी; व्यवस्था; क्रम. (सं.) अ. —केव्हा हि; सदा; नेहमीं.

निरुत (निरुत) (सं) ना. —सत्य; वित्यवस्तु; न्याय; नीति.

निरुति (निरुति) (सं) ना. —नैऋत्येचा दिक्पाल.

निरुत्तर (निरुत्तर) (सं) वि. —उत्तर नसलेला; मौनशील; मूक; भ्रमिष्ठ; वेखबर; धाबारा; असमान.

निरुत्साह (हित) (निरुत्साह [हित]) (सं) वि. —उत्साह-हीन; हुरूप नसलेला; हात टेकलेला; आनंद हीन; निराश; निर्बुद्ध; मंद.

निरुद्ध (निरुद्ध) (सं) वि. —विलंबित; निराकृत; गतिहीन; विरोधित; सध.

निरुद्योग (निरुद्योग) (सं) ना. —रिकामपण; प्रयत्नहीनता; बेकारी; भिकारी.

निरुद्योगी (निरुद्योगी) (सं) ना. —कामधंदा नसलेला; बेकार; आळशी; भाबडा; भोळा; बावळा.

निरुपद्रव (निरुपद्रव) (सं) वि. —अडचणरहित; अहित नसलेला, कल्याणकारी; निपीडक.

निरुपद्रवि (निरुपद्रवि) (सं) ना. —उपद्रव न देणारा; अपाय न करणारा; शांतमनस्क.

निरुपम (निरुपम) (सं) वि. —उपमारहित; अजोड; साम्य नसलेला; अतिमहत्त्वाचा.

निरुपाधिक (निरुपाधिक) (सं) ना. —निश्चित; व्यथा नसलेला; स्वतंत्र; संतुष्ट; आनंदी जीवन.

निरुपाय (निरुपाय) (सं) ना. —नाइलाज; अनन्यगति; प्रसंगावधान; संकटारोहण; प्रसंगाला टक्कर देणारा; अपरिहार्यता.

निरुहण (निरुहण) (क) ना. —निर्वहन; जबाबदारपणा; उत्तरदायित्व; सातत्य.

निरुद्ध (निरुद्ध) (सं) वि. —सुप्रसिद्ध; कीर्तिमान; मान्य केलेले; अविवाहित.

निरुद्धि (निरुद्धि) (सं) ना. —प्रसिद्धि; स्थिरता; प्रख्याती; नामवंतता.

निरूप (निरूप) (सं) ना. —आज्ञा; निरोध; सांगावा.

निरूपण (णे) (निरूपण) [हं] (सं) ना. —स्पष्टीकरण; विवरण; दृष्टांत; तत्त्वविमर्श.

—इसु (इसु) (क) धा. —सांगणें; आज्ञा करणें; विवेचिणें; खुलासा देणें; स्पष्ट करणें.

निरे (निरे) (क) ना. —मारणें; नाहीसें करणें; खून करणें.

निरोग (निरोग) (सं) ना. आरोग्य; स्वस्थ जीवन; निरोगिता.

निरोध (निरोध) (सं) ना. —हरकत; प्रतिरोध; व्यथा; बलात्कार; अडचण; पीडा.

—इसु (इसु) (क) धा. —हरकत घेणें; विरोध करणें; खंडन करणें; निराकरण करणें.

निरोधन (निरोधन) (सं) ना. —तुरुंग; बंधन; जेल; अडकणी; अटकाव; खोळंबा.

निर्ग (निर्ग) (सं) ना. देश; भूमी; प्रदेश; वसतिस्थान.

निर्गत (निर्गत) (सं) वि. निघून गेलेला; चालता झालेला; भूमिगत; नाहीसा झालेला.

निर्गति (निर्गति) (सं) ना. —असहाय्यस्थिति; एकलकोंडेपणा; निराधार; दुरवस्था; दारिद्र्य; कंतालस्थिति; दुःखितावस्था.

निर्गतिक (२४६३८) (सं) वि.-परदेशी; दरिद्रि; अगतिक.

निर्गन्ध (२०६०८) (सं) वि.-वासहीन; सत्त्वरहित.

—कुसुम (कौसुम) (सं) ना. — कोमेजलेलें फूल;
निरूपयोगी वस्तु.

निर्गंधन (अश्वत्थ) (सं) ना. - खून; डोकेफोड; ठार;
सत्त्वहीनता; नपुंसकत्व.

निर्गम (मन) (नगहम [मह]) (सं) ना. - प्रस्थान; प्रयाण;
प्रवाह; दरवाजा; दार

निर्गुरु (२७८०५) (क) वि. - कोमलान्तःकरणी; कोवळ्या
मनाचा; मृदुहृदयाचा.

निर्गलित (२०६७३) (सं) वि.-पूर्ण क्षिरपलेला; गळलेला;
उघडलेला; सांडलेला; अतिपक्व; वृद्ध.

निर्गाङ्गिणे (२७६८१) (क) ना. - तळें; खंदक; खड्डा; उत्खनन;
'अगांति' पहा.

निर्गुण (२०७६७) (सं) वि.-गुणहीन; वाईट; मूर्ख; गुणरहित;
परमात्मा; असूत्र; दोरी नसलेले.

निर्गुणोपासने (निगुणोपासने) (सं)ना. - निर्गुण परमात्म्याची आराधना.

निर्ग्रन्थ (२७,६००) (सं) ना. - बौद्ध किंवा जैनयति; बैरागी;
द्रविदी; असहाय; मूर्ख; विरक्त.

निर्ग्रन्थि (२७५०६) (सं) ना.—गांठ नसलेला; सरळ;
अडचण नसलेला; पातळ; कोमल; विनीत; रोडकेपणा;
क्षीणता.

निर्घात (२४७६७) (सं) ना.-तडाखा; छडू; झंजावाताचा फटका; विजेचा कडकडाट.

निर्घृण (२५७६०) (सं) वि. - दयाहीन; कष्टाशून्य; कठोर;
क्रूर, निर्दय;

निघोष (षण) (२५७९६ [५७]) (सं) ना. - महाध्वनि;
गर्जना; दमडी.

निर्जन (२३६९) (सं) वि. - अलोक; वसती नसलेले; एकांत;
विध्वस्त.

निर्जर (रस्) (२३८० [०९]) (सं) ना. - देव; अजर; वृद्धत्व
नसणारे.

निर्जरेंद्र (१७८०) (सं) ना. - देवतांचा स्वामी; इंद्र.

निर्जल (२८५७) (सं) वि. - पाणी नसलेले; शुष्क; सुकलेले;
कोरडे वाळवंट.

निर्जित (२४६ ड) (सं) वि.-पराजित; जिंकलेला.

निर्जितमाय (२०७६ तम) (सं) ना. - विरागी; यति;
ज्याने माया जिकली आहे असा; परमेश्वर.

निर्जितञ्चक्र (२३६ डडड) (सं) ना. - विजयशाली; शत्रूना
जिंकणारा; अजातशत्रू

निर्जीव (निर्जिव) (सं) वि.- जीव नसलेला; अचेतन; स्थावर;
जड.

निर्झर (२०५५४) (सं) ना. - प्रवाह; झरा; गिरिनिदी; धबधबा.

નિર્ઝરિણિ (ળી) (નિરુપદિઠ [ઠી]) (સં) ના. - ઝરા; ઓહોલ;

निर्णय (१९७०) (सं) ना. — अंतिम शब्द; ठराव; निकाल;
निर्धार; परिणाम.

—इसु (असु) (क) धा. - ठराव करणें; निकाल देणें;
निर्धारणें; ठरविणें.

निर्णाम (निर्णय) (सं) ना. - निर्णाम; नामशेष; जन्मतः
मेलेले; नष्ट झालेले.

निर्णिक्त (२००८) (सं) वि.-शुद्ध केलेले; पवित्र केलेले;
धृत.

निर्णेत (२००१७) (सं) वि.-ठरविलेलें, माहिती नसलेलें;
निश्चित.

निर्णीति (२०६९७) (सं) ना.—स्पष्ट अभिप्राय; निर्णय;
मान्यता: कब्रली.

निर्णोजक (निर्णोजक) (सं) ना. - परीट; रजक; धोवी; धावक.
निर्दय (यि) (निर्दय [यि]) (सं) वि. - दयाहीन; कठोर:

निष्करुणः उग्र.

निर्दये (२८००) (सं) ना. - दयाहीनता; क्रौर्य; कटुत्व;
कठोरपणा; कठोर हृदयाची स्त्री; निष्करुण स्त्री.

निर्दाक्षिण्य (निर्दाक्षिण्य) (सं) वि. - दाक्षिण्यहीन; निर्भीड;
पक्षपातरहित; अभेद.

(सं) ना.—एक घाव दोन तुकड़े ही वृत्ति; निश्चलता; निर्भीडता.

निर्दाय (निर्दाय) (सं) वि.-वाटा असलेला; अखंड; पूर्ण.

निर्दिष्ट (२०६५) (सं) वि.-माहीत नसलेले; दाखविलेले;
आज्ञापित.

निर्दुष्ट (निर्दुष्ट) (सं) वि.-दुष्ट नसलेले; चांगले; स्वच्छ;
परिशुद्ध; अडचण नसलेले; सदाचारी; सद्गर्तनी; सुस्वभावी.

निर्देश (२८६९४) (सं) ना. - आज्ञा; उपदेश; निवेदन; दिग्दर्शन.

—इसु (—इसु) (क) धा. —दाखवणें; निवेदणें; सांगणें;
आज्ञापिणें; परवानगी देणें.

निर्देहि (निर्देहि) (सं) ना.-देह नसलेला; अनंग; काम;
मन्मथ.

निर्दोष (निर्मोक्ष) (सं) वि.- दोष नसलेला; शुद्ध; स्वच्छ;
अचक; उणीव नसलेला; निष्कलंक; पवित्र.

निर्दोषि (२८०९३) (सं) ना. - दोषराहित्य; शुद्धात्मा;
निरपराधी; देव; निष्पाप.

निर्द्रव (२८, ५९) (सं) वि. - द्रवहीन; हिरवेपणा नसलेला;
शुष्क.

निर्धन (निर्धन) (सं) वि. - दरिद्री; गरीब; धनहीन.
 निर्ध (धा) र (निर्ध [धन] र) (सं) ना. - मनाचा निश्चय;
 घट्टपणा; दृढता; ठराव; शेवटचा शब्द.
 निर्धूत (निर्धूत) (सं) वि. - धुतलेले; शुचिर्भूत; गमावलेले;
 बहिष्कृत.
 निर्धूम (निर्धूम) (सं) वि. - धूर नसलेले; निर्जन. (लक्षणा).
 निर्नाम (निर्नाम) (सं) ना. - नाश; विध्वंस; निर्णाम.
 निर्निमित्त (निर्निमित्त) (सं) अ. - कारण नसता; निष्कारण;
 स्वतःपुरते; अकस्मात्; स्वभावतः; अकृत्रिमपणे.
 निर्नेर (निर्नेर) (क) अ. - अकारण, 'निर्निमित्त' पहा.
 निर्बध (निर्बध) (सं) ना. - हरकत; प्रतिरोध; तुरंगा;
 बलात्कार; जबरदस्ती; हट्ट.
 -इसु (—असु) (क) धा. - बांधून घालणे; बलात्कार
 करणे; तुरंगांत टाकणे.
 निर्बल (निर्बल) (सं) वि. - बलहीन; निःशक्त; भिन्ना; नपुंसक.
 निर्बोध (निर्बोध) (निर्बोध [बोध]) (सं) वि. - हीनबुद्धि;
 मूर्ख; बालिश; अज्ञान.
 निर्भय (निर्भय) (सं) ना. - निडरता; धैर्य; सुशिक्षितता.
 निर्भर (निर्भर) (सं) वि. - ओझ्याने वाकलेले; ठेचून भरलेला;
 पूर्ण वाढलेला; अमर्याद; अतिशय; बलात्कार.
 निर्भ (निर्भ) (निर्भ [भर] र) (सं) वि. - अजन्मा; भावरहित
 परमात्मा; ईश्वर.
 (सं) ना. - अकुटुंबी; जैनेतर; सामान्य.
 निर्भाग्य (निर्भाग्य) (सं) ना. - भाग्यहीन; दुर्दैवी; अकिंचन;
 दुःखी.
 निर्भिन्न (निर्भिन्न) (सं) वि. - विभाग नसलेला; अखंड;
 उध्वस्त; नाश पावलेले.
 निर्भीती (निर्भीती) (सं) ना. - धैर्यशीलता; निर्भयता;
 निर्भीत (निर्भीत) (सं) वि. - धर्मशील; निर्भय.
 निर्भेद (निर्भेद) (सं) ना. - भेद नसलेले; अमिन्नता; एकरूपता; अमेद.
 निर्भद (निर्भद) (सं) वि. - विनयशील; मस्ती नसलेला;
 नम्र.
 निर्भम (निर्भम) (सं) वि. - ममत्वरहित; पक्षपातरहित;
 मीपणा नसलेले; निरहंकारी.
 निर्मरण (निर्मरण) (सं) ना. - अमर; देवता.
 निर्मल (निर्मल) (सं) वि. - स्वच्छ; शुद्ध; सुंदर; ललित.
 निर्मले (निर्मले) (निर्मले [ले]) (सं) ना. - पतिव्रता;
 सदाचारिणी; सुंदरी.
 निर्माण (निर्माण) (सं) ना. - उत्पत्ति; उत्खनन; सृष्टिरचना;
 अस्तित्व.

निर्मात (निर्मात) (निर्मात [त]) (सं) ना. - निर्माणारा;
 सृष्टिकर्ता; ईश्वर.
 निर्मानुष (निर्मानुष) (सं) वि. - निर्जन; एकांत.
 निर्माय (निर्माय) (सं) वि. - मायेत न गुरफटलेला; निर्मोह;
 परमस्वरूपी; सत्यस्वरूपी.
 निर्माल्य (निर्माल्य) (सं) ना. - शिळी फुले; देवावरील
 उतरलेली फुले; निस्पयोगित्व; शिळवड; कोमेजलेले; बांसे;
 शुद्धता; निर्मलता.
 निर्मित (निर्मित) (सं) वि. - निर्माण केलेले; विरचित;
 उत्पादित.
 निर्मिसु (निर्मिसु) (क) धा. - निर्मिणे; उत्पन्न करणे;
 उपजविणे; जन्माला घालणे.
 निर्मुक्त (निर्मुक्त) (सं) वि. - बंधनातून सुटलेला; स्वतंत्र
 झालेला; उघडा; बंधविमुक्त.
 निर्मूल (निर्मूल) (निर्मूल [मूल]) (सं) ना. - उच्चाटण;
 समूल विनाश; सर्वनाश.
 निर्मोक (निर्मोक) (सं) ना. - सापाची कांत; मंग.
 निर्यत् (निर्यत्) (सं) वि. - निघून जाणारा; विरही; वियोग
 पावणारा.
 निर्याण (निर्याण) (सं) (ना.) - दीर्घ प्रयाण; मृत्यु; निर्गमन;
 आशाकटाक्ष; पायबंध; वासराचे पाय बांधण्याची दोरी.
 निर्यात (निर्यात) (सं) वि. - गत; पाठविलेला; बहिष्कृत.
 -व्यापार (निर्यात) (सं) ना. - व्यापार; देशांतरीचा
 व्यवहार; परदेशी पाठवलेला माल.
 निर्यातन (निर्यातन) (सं) ना. - दान; वैर; सूड; 'मुय्य' पहा.
 निर्याम (निर्याम) (सं) ना. - नाविक; कप्तान.
 निर्यास (निर्यास) (सं) ना. - चीक; डिंक; रस.
 निर्लक्ष (निरलक्ष) (सं) ना. - अलक्ष; तिरस्कार; उपेक्षा.
 निर्लक्ष्य (निरलक्ष्य) (सं) ना. - ध्येयहीनता; उद्देशहीनता.
 निर्लज्ज (निरलज्ज) (सं) वि. - निलाजरा; बेशरम; उद्धट;
 अविनीत.
 निर्लेप (निरलेप) (सं) ना. - कलंकहीन; कशालाहि चिकटून न
 राहणारा; निर्मल; निर्दुष्ट.
 निर्लोभ (निरलोभ) (सं) ना. - निराशी; निःस्वार्थ; निरपेक्षी;
 निराकांक्षी.
 निर्वचने (निर्वचने) (सं) ना. - निष्कपटता; सत्यता;
 प्रामाणिकपणा.
 निर्वर्तन (निर्वर्तन) (सं) ना. - कार्यसांगता; उपजीवन;
 वृत्ति; निर्वाह.
 -इसु (असु) (क) धा. - करून मोकळे होणे; शेवट
 गाठणे; तडीस नेणे; समारोप करणे;

निर्वपण (२२५५०) (सं) ना. — पेरणी; दान; श्राद्ध; मृताची उत्तरक्रिया; यज्ञांतील अन्न.
 निर्वयलु (२२५५०७) (क) ना. — निराकारिता; लिंगैक्यता; समरसता; निर्वकाश.
 निर्वहण (२२५५०८) (सं) ना. — जवाबदारी; उत्तरदायित्व; कार्यवाहित्व; समाप्ति; पूर्णत्व; नाटकातील संधि; संधिप्रवेश.
 निर्वहिसु (२२५५०९) (क) धा. — करून संपविणें; भाग वेणें; काम अंगावर वेणें.
 निर्वण (२२५५१०) (सं) ना. — मोक्ष; निवृत्ति; कैवल्य; जीव-शिवैक्य; नम्रता; विसर्जन; हत्तीचे स्नान; सायंकाळ.
 निर्वा (वा) त (२२५५१० [३०] ड) (सं) वि. — वायुविरहित; निवान्याचे; वातावरणाशी विसंगत; पोकळी.
 निर्वातपात्रे (२२५५१० [३०] ड) (सं) ना. — काचे बाहेर उष्णता जाऊ नये म्हणून केलेले योजनापात्र; थर्मस भांडे.
 निर्वाद (२२५५१०) (सं) ना. — दोष; कलंक; अपराध; प्रमाद; वादाचा अभाव.
 निर्वाप (पण) (२२५५१० [३०] ड) (सं) ना. — उद्देश; विनाश; हिंसा; खून; शांतपणा; नावीन्य; शीतस्पर्श.
 निर्वासन (२२५५१०) (सं) ना. — गृहत्याग; स्थानांतर; हद्दपारी.
 निर्वाह (२२५५१०) (सं) ना. — पुरवठा; जीवनाधार; जीवनोपाय; आधार; उपाय; साधन.
 निर्वाहक (२२५५१०) (सं) ना. — पुरवठा करणारा; तड लावणारा.
 निर्विकल्प (२२५५१०) (सं) वि. — यथास्थित; विकल्परहित; भेदहीन; निःसंदेह.
 —समाधि (२२५५१०) (सं) ना. — त्रिपुटीशून्य तदाकारता; निर्विकार समाधी.
 निर्विकार (२२५५१०) (सं) वि. — विकारशून्य; शांत.
 (सं) ना. — भावशून्यता; यथास्थिति; उदासीन वृत्ति; परमात्मस्थिति. जननमरण रहितता.
 —चित्त (२२५५१०) (सं) ना. इन्द्रियचांचल्य न होणारा; विवेकी; शांत मनाचा.
 निर्विघ्न (२२५५१०) (सं) वि. — अडचण नसणारा; हरकत नसलेला; सुलभ; संकटहीन.
 निर्विण्ण (२२५५१०) (सं) वि. — नाकी नऊ आलेला, थकलेला; पराजित; दुःखित; कंटाळलेला; भयाकुल; दिड्मूढ; नम्र; कोमेजलेला.
 निर्विशेष (२२५५१०) (सं) वि. — कमजास्त नसलेला; अंतर नसलेला; समसमान; सारखा.
 निर्विवाद (२२५५१०) (सं) वि. — चर्चेला स्थान नसलेला. वादातीत; सुस्पष्ट; अबाधित; बिनतक्रार,

निर्विष (२२५५१०) (सं) वि. — विष नसलेले; जलहीन.
 निर्वृत (२२५५१०) (सं) वि. — संतुष्ट; तृप्त.
 निर्वृति (२२५५१०) (सं) ना. — सुख; संतोष; मुक्ति; शांति; समारोप; चिंतानिरास; अदृश्यता; मरण; नाश.
 निर्वृत्त (२२५५१०) (सं) वि. — समाप्त; संपलेले; शेवट लागलेले.
 निर्वैग (२२५५१०) (सं) वि. — गतिहीन; मंद; वैराग्यशील.
 निर्वेद (२२५५१०) (सं) ना. — विरक्ति; खेद; अपमान; व्यसन; पश्चात्ताप; औदासीन्य; विनय; दुःख.
 निर्वेश (२२५५१०) (सं) ना. — लाभ; प्राप्ति; वेतन; मजुरी; प्राप्तिफल; उपभोग; उपयोग; प्रतिदान; प्रायश्चित्त; निष्कृति; मूर्च्छा; प्रमार्जन; विवाह; उन्मादवायु.
 निर्व्यसन (२२५५१०) (सं) ना. — निश्चितता; दुरभ्यास नसलेले; एकोभाव; संकटमुक्त; ईश्वर.
 निर्व्यज (२२५५१०) (सं) वि. — अकारण; निर्निमित्त; सरळ; प्रामाणिक; अकृत्रिम.
 निर्व्यूह (२२५५१०) (सं) ना. — शिखर; शिरोग्रह; किरीट; शेंडी; शृंग; द्वार; पुढचा दरवाजा; खुंटी; अर्क; रचनारहितता.
 निर्वैतुक (२२५५१०) (सं) वि. — अकारण; अनिमित्त; स्वाभाविक.
 निरु (२२५५१०) (क) धा. — थांबवणें; गतिभंग होणें; सहन करणें; वाट पाहणें.
 —इसु (—असु) (क) धा. — थांबविणें; स्थिरविणें; आवरणें; विलंब लावणें; ओढून धरणें.
 निलय (२२५५१०) (सं) ना. — घर; बिन्हाड; वसती; राहण्याचे ठिकाण; निवास; वासस्थळ.
 निलवु (२२५५१०) (क) ना. — थांबणूक; स्थिति; स्थानमान; उंची; उन्नति; मनोधर्म; विश्रांति; घर; वासस्थळ.
 निलाम (२२५५१०) (अ.दे) ना. — लिलाव; उच्चट; सवाल.
 निलिप (२२५५१०) (सं) ना. — देवता; निरंकुरता.
 निलुकु (२२५५१०) (क) धा. — शिवणें; हाताला येणें; स्पर्शणें; वेळेला प्राप्त होणें; अनुकूल होणें; पोचण्याचा प्रयत्न करणें; मन लावणें; चवड्यावर उभे राहणें; हात देणें.
 निलुगडे (२२५५१०) (क) ना. — थांबा; तळ; स्टेशन; स्टँड; अड्डा.
 निलुगण्ण (२२५५१०) (क) ना. — देवता; स्थिरनेत्र.
 निलुगण्णडि (२२५५१०) (क) ना. — पुरुषभर उंचीचा आरसा; सहाफुटी ऐना.
 निलुंबु (२२५५१०) (क) ना. — ढीग घाळणें; रास करणें; एकत्र करणें; मिसळणें, उडी मारणें; अभिवृद्धि होणें.
 निलुवंगि (२२५५१०) (क) ना. — लांब अंगरखा; झगा; कफनी; छाटी.

निल्बु (२७७७) (क) ना. — दार; 'निल्बु' पहा.
 निलेनुडि (२७७७) (क) धा. — परिणामकारक सांगणें; पटवणें
 निर्धारणें बोलणें; घोषणा करणें;
 (क) ना. — प्रतिज्ञा; शाश्वत सत्य; सत्यवचन.
 निल्कडे (२७७७) (क) ना. — दरवाजाची चौकट; निर्णय;
 तळ; थांबा; अड्डा.
 निल्कु (२७७७) (क) धा. — शिवणें; हाताला येणें; मन लावणें;
 हात देणें; 'निल्कु' पहा.
 निल्लु (२७७७) (क) धा. — थांबणें; वाट पाहणें; गतिरोध होणें.
 निवचन (२७७७) (सं) ना. — निर्वचन; प्रवचन; विवरण;
 स्पष्टार्थ; खुलासा; निवेदन; उखाणा; व्याकरण; भाषानियम.
 निवड (२७७७) (अ.दे) ना. — निवडणूक पसंती; वेचा.
 — इसु (७७७) (क) धा. — स्पष्ट करणें; निवडणें; हुडकून
 काढणें; उघड होणें; शोधणें.
 निवरु (२७७७) (क) धा. — हातानें चोळणें; कातरणें; उकरणें;
 फासणें; बांधणें; गुळगुळीत करणें; शेवट लावणें; अंगावरून
 हात फिरविणें.
 निवर्तक (२७७७) (सं) ना. — मागे फिरणारा; संपविणारा;
 परत येणारा; फिरवणारा.
 निवर्तन (ने) (२७७७) (सं) ना. — माघार; पूर्वता;
 समारोप; तहकुबी; फिलाफिल; पश्चात्ताप; जमीनीचे
 २० साखळी माप.
 — इसु (७७७) (क) धा. — परत फिरणें; थांबविणें;
 भरून येणें; संपवणें.
 निवर्हण (२७७७) (सं) ना. — खून; नाश; मरण.
 निवसथ (२७७७) (सं) ना. — निवास; घर; वस्ती.
 निवसन (२७७७) (सं) ना. — घर; वासस्थळ; कपडे;
 वस्त्रधारण.
 निवह (२७७७) (सं) ना. — समूह; गट; लोक समूह; मेळा.
 निवलित (२७७७) (सं) वि. — संचलित; चालू; गतिमान;
 वक्र; दुष्ट; वक्रदृष्टि.
 निवात (२७७७) (सं) वि. — वारा नसलेले; निर्वात; निवाऱ्याचें
 — कवच (७७७) (सं) ना. हवाबंदआवरण; प्रह्लादाचा
 राक्षस वंश; अर्जुनाशी युद्ध करणारा राक्षस समाज.
 निवाप (२७७७) (सं) ना. — पितृतर्पण; पितृतिलांजली.
 निवारक (२७७७) (सं) ना. — गमावणारा; नाश करणारा;
 निराकरण करणारा.
 निवार (रण) (२७७७) (सं) ना. — निरोध; गमावणूक;
 खली; अटकाव; नियंत्रण; हकालपट्टी; दूरीकरण; दुरावा;
 चालढकल. निषेध.
 निवारित (२७७७) (सं) वि. — निषिद्ध; दूर लोटलेले; विलंबित.

निवारिसु (२७७७) (क) धा. — काढून लावणें; हाकलणें;
 गमावणें; हरकत घेणें; दूर सरणें.
 निवास (२७७७) (सं) ना. — वासस्थान; जमीन; घर; देश;
 आश्रय; आधार; प्रदेश.
 निवाळि (२७७७) (क) ना. — दृष्ट काढणें; बाधा निवारणार्थ
 उतारा काढणें.
 निवाळिसु (२७७७) (क) धा. — दृष्ट काढणें; उतारा काढणें;
 ओवाळून टाकणें; पाणउतार करणें.
 निविड (२७७७) (सं) वि. — निविड; दाट; सांद्र.
 निविष्ट (२७७७) (सं) वि. — मिसळलेले; समाविष्ट; जुळलेले;
 प्रविष्ट.
 निविसु (२७७७) (क) धा. — वेष घेणें; सोंग घेणें; वेषांतर
 करणें.
 निवीत (२७७७) (सं) ना. — माला; यज्ञोपवीत; जानवें.
 निवृत्त (२७७७) (सं) वि. — संपविलेले; आवरलेले; आवृत;
 परिवृत.
 निवृत्त (२७७७) (सं) वि. — परतलेला; फिरलेला; संपलेला;
 विश्रांति घेण्याची वृत्ति; सेवानिवृत्ति घेणारा.
 निवृत्ति (२७७७) (सं) ना. — विश्रांति; विरति; सुटका; मोक्ष;
 सेवानिवृत्ति.
 — मार्ग (२७७७) (सं) ना. — मोक्षमार्ग; ज्ञानमार्ग.
 निवेदक (२७७७) (सं) ना. — सांगणारा; समजावणारा; समर्पक
 निवेदन (२७७७) (सं) ना. — कथन; समर्पण; रुजवात.
 निवेद्य (२७७७) (सं) वि. — समजून सांगण्यासारखा; योग्य;
 अर्पणीय.
 निवेश (शन) (२७७७) (सं) ना. — गमन; घर; वासस्थळ;
 शिबिर; सैन्याचे ठाणें; विवाह.
 निव्वळ (२७७७) (अ.दे) ना. — पक्का; पूरा; अधिकचा;
 स्वतंत्र; केवळत्व.
 निशठ (२७७७) (सं) ना. — साधाभोळा सरळ मनुष्य; प्रामाणिक;
 विनयशील.
 निशा (२७७७) (सं) ना. — रात्र; अंधार; काळोख.
 (अ.दे) ना. — अमल; मस्ती; उन्माद.
 निशाकर (कांत) (२७७७) (सं) ना. — शशी;
 रात्री प्रकाशणारा.
 निशाचर (२७७७) (सं) ना. — रात्री फिरणारा; भूत; पिशाच;
 राक्षस; घोर; व्यभिचारी; घुबड.
 निशाट (टन) (२७७७) (सं) ना. — रात्रीचा संचार;
 निशाचरी.
 निशात (२७७७) (सं) वि. — तीक्ष्ण; पाजळलेला; धारदार;
 पाणी दिलेले.

निशादि (२७०८) (सं) ना. - रात्रीचा प्रारंभ काळ;

सूर्यास्त समय; संध्याकाळ.

निशान (२७०९) (सं) ना. - पाणी देणें; पाजळणी; धारलावणी;

सहाण लावणें; शाणोल्लेखन.

निशानि (ण) (२७१० [१०]) (अं. दे) ना. - बावटा; पताका;

ध्वज.

निशानाथ (घिप) (२७११ [११]) (सं) ना. - चंद्र; रात्रिपति.

निशांत (२७१० [१०]) (सं) ना. - रात्रीचा शेवटचा भाग;

अरुणोदय; प्रातःकाळ; प्रभात; राहण्याचें ठिकाण.

निशांघ (२७१० [१०]) (सं) ना. - रातांघळें; तिरवा; तिरळा.

निशि (२७११) (सं) अ. - रात्रौ; रात्रीच्या काळां.

(सं) ना. - रात्र; अंधार.

निशित (२७१२) (सं) वि. - धार लावलेला; घासलेला;

पाजळलेला. धारदार; टोंकदार; चिंचोळा.

निशीथ (२७१३) (सं) ना. - निद्रासमय; रात्रीची वेळ;

मध्यरात्र.

निशुभ (२७१० [१०]) (सं) ना. - पूड; धर्षण; शुभ राक्षसाचा

धाकटा भाऊ.

निशे (२७१४) (सं) ना. - रात्र; अंधार; अमल; उन्माद.

निश्चक्रवाहन (२७१५ [१५]) (सं) ना. - बर्फावरील

घसरगाडी.

निश्चय (२७१६) (सं) ना. - निर्धार; सिद्धांत; ठराव; निर्णय;

माहिती.

—इसु — (असु) (क) धा. - निर्धारणें; ठरविणें; निर्णय

वेणें; सिद्धांत मांडणें.

निश्चल (२७१७) (सं) वि. - स्थिर; अचल; गंभीर.

(सं) ना. - पर्वत; झाड.

निश्चल (२७१८ [१८]) (सं) वि. - स्थिर; न ढळणारे;

न हलणारे; अचल; गंभीर.

—ते (डै) (सं) ना. - स्थिरता; गांभीर्य.

निश्चित (२७१९) (सं) ना. - निर्धारित; निर्णित.

—अर्थ (अर्थ) (सं) ना. - निर्णय; निर्धार; साखरपुडा;

वाडनिश्चय.

निश्चित (२७२० [२०]) (सं) वि. - चितारहित; स्वस्थचित; शांत.

(सं) ना. - शांतवृत्त.

निश्चिते (२७२१ [२१]) (सं) ना. - आराम; तृप्ति; शांति; आतुरता;

चितारहितता.

निश्चिष्ट (२७२२ [२२]) (सं) वि. - चलनबलनहीन; अचपल;

चलवळसून्य, अचेतन; मूर्च्छित; वेशुद्ध;

निश्चिष्टे (२७२३ [२३]) (सं) ना. - मूर्छा; वेशुद्धि; जडत्व; अचेतनत्व;

निश्चकं (२७२४ [२४]) (सं) अ. - शांतपणानें; शंका न बाळगतां.

निश्चकं (२७२५ [२५]) (सं) ना. - निश्चकपणा; ठामपणा; विश्वास;

किंतुराहित्य.

निश्चब्द (२७२६ [२६]) (सं) ना. - नीरवता; मौन; शांतता; शांत.

वातावरण.

निश्वास (२७२७ [२७]) (सं) ना. - श्वास सोडणें; दीर्घ श्वास; सुस्कारा;

उच्छ्वास.

निषंग (२७२८ [२८]) (सं) ना. - माता; शरधि; तुणीर.

निषंगधि (२७२९ [२९]) (सं) ना. - आलिंगन; रथी; धनुर्धारी;

रथ

निषंगि (गिन्) (२७३० [३०]) (सं) ना. - पाठीवर माता

असलेला; तुणीरधारी; धनुर्धर; संबधिक; खड्गधारी.

निषण्ण (२७३१ [३१]) (सं) वि. - बसलेला; विश्रब्ध; विश्रांति

घेणारा; क्षीण; 'हीनाय' पहा.

निषत् (२७३२ [३२]) (सं) वि. - बसून राहणारा; सन्मानित.

निषद्य (२७३३ [३३]) (सं) ना. - लहान अथरूप; व्यापारपेठ; दुकान;

मंडई; बाजार.

निषद्वर (२७३४ [३४]) (सं) ना. - प्रेमदेवता; काम; मदन.

निषद्वरी (२७३५ [३५]) (सं) ना. - रात्र; रजनी; अंधार; काळोख.

निषघ (२७३६ [३६]) (सं) ना. - निषघ देश; प्राचीन नळराजाची

राजधानी.

निषाद (२७३७ [३७]) (सं) ना. - व्याध; शिकारी; पारधी;

संगीतातील निषाद स्वर; चांडाल.

निषादि (२७३८ [३८]) (सं) ना. - माहूत; हत्ती चालविणारा;

'मावटिंग' पहा.

निषिक्त (२७३९ [३९]) (सं) वि. - शिंपडलेले; व्यवस्थित शिंपलेले;

फवारा दिलेले. तुषारित.

निषिद्ध (२७४० [४०]) (सं) वि. - निषेध केलेले; उपटलेले; शास्त्रानें

निषेधलेला.

निषूदन (२७४१ [४१]) (सं) ना. - नाश; खून; खुनी; वैरी.

निषेक (२७४२ [४२]) (सं) ना. - संततधार; गर्भादान; गर्भाधान

विधि; फलशोभन.

निषेचन (२७४३ [४३]) (सं) ना. - शिंपणी; शिडकावा; फवारा;

अभिषेक; जलधारा.

निषेध (२७४४ [४४]) (सं) ना. - निराकरण; प्रतिरोध; विरोध; हरकत

विलंब; बहिष्कार;

—इसु (असु) (क) धा. - बहिष्कारणें; नकार देणें;

निराकरण करणें.

निषेवण (२७४५ [४५]) (सं) ना. - सेवा; भक्षण; पूजा; भक्ति

राखण.

निष्क (२७४६ [४६]) (सं) ना. - सोन्याचें नाणें; आठ तोळे वजनाचे

गळ्यांतील सोनहार.

निष्कपट (२२५०४) (सं) वि. - कपटरहित; झाकण नसलेले;
उधडे; सरळ; प्रामाणिक.

निष्कपटि (२२५०४) (सं) ना. - सरळ मनाचा मनुष्य; प्रांजळ
निष्करुणि (२२५०४) (सं) वि. - निर्दय; कठोर.

निष्कर्म (२२५०४) (सं) ना. - मंदत्व; जडता; बेकारी;
अलिप्तता.

निष्कर्ष (२२५०४) (सं) ना. - निश्चय; निर्णय; ठराव.

—इसु (२२५०४) (क) धा. - निश्चय करणे; ठरविणे; निर्णय
वेणे.

निकर्षा (२२५०४) (सं) ना. - निर्णय; निकाल;
ठराव; तात्पर्य.

निष्कल (२२५०४) (सं) वि. - अखंड; अविभक्त; एकजिनसी;
न तुटलेला.

निष्कलंक (२२५०४) (सं) वि. - कलंकरहित; स्वच्छ; सुंदर;
दोषरहित.

निष्कह (२२५०४) (सं) ना. - झाडाची दोली; गुहा; बीळ;
पोटरी.

निष्कटक (२२५०४) (सं) वि. - बिनकाटेरी; अवरोध;
सरळ; निरायास; सहज; प्रेमळ; कौतुकाचे.

—ते (—३) (सं) ना. - सुलभता; सरळपणा.

निष्कापट्य (२२५०४) (सं) ना. - कपटरहितता;
प्रांजळपणा; सरळता.

निष्काम (२२५०४) (सं) ना. - अनासक्ति; विरक्ति;
निःस्वार्थबुद्धि; निराकांक्षा.

निष्कारण (२२५०४) (सं) वि. - अकारण; निर्निमित्त;
पार्श्वभूमीहीन.

निष्कुट (२२५०४) (सं) ना. - झाडाची दोली; झाडाची पोकळी
घरापुढील बाग.

निष्कृति (२२५०४) (सं) ना. - बेकारी; सुटका; प्रायचित्त;
परिहार; परिहारकर्म.

निष्क्रमण (२२५०४) (सं) ना. - बहिर्गमन; प्रयाण; बाळाला
प्रथम देवदर्शन करविण्याचा संस्कार.

निक्रांत (२२५०४) (सं) वि. - बाहेर पडलेला; संस्कृत;
सुसंस्कारित; बाहेर निघालेला; सीमोलंघन करणारा.

निष्क्रिय (२२५०४) (सं) ना. - कामचुकार, आळशी;
निरुद्योगी.

निष्ठीवन (२२५०४) (सं) ना. - थुंकी; पिक; पिककारी; पीक.
निष्ठुर (२२५०४) (सं) वि. - कठोर; क्रूर; निर्दय; कडू

बोलणारा.

(सं) ना. - काठिन्य; कठोरता; क्रौर्य; दयाहीनता; दुर्मुखत्व;
असंस्कृतता.

—तन (—३) (सं) ना. - कठोरपणा; कटुवचन; क्रूरता.

निष्ठे (२२५०४) (सं) ना. - भक्ति; एकचित्ता;
स्थिति; नियमित आचारविचार; आसक्ति; धार्मिक श्रद्धा;
विश्वास.

निष्णात (२२५०४) (सं) वि. - विपुण; जागता; सुरलेला;
पारंगत; वृद्ध.

निष्पक्षपात (२२५०४) (सं) ना. - भेदभावरहितता;
अभेदत्व; समदृष्टि.

निष्पत्ति (२२५०४) (सं) ना. - रूपसिद्धि; व्युत्पत्ति; समारोप;
समाप्ति; निर्णय; सिद्धांत.

निष्पन्न (२२५०४) (सं) वि. - उत्पन्न झालेला; सिद्ध; निर्णित;
पूर्ण; शेवटास गेलेले.

निष्पंद (२२५०४) (सं) वि. - स्थिर; अविचलित; घट्ट.

निष्पाप (२२५०४) (सं) वि. - पापहीन; परिशुद्ध; पवित्र.

निष्पिष्ट (२२५०४) (सं) वि. - पूड झालेले; पिकलेला.

—गात्र (—३) (सं) ना. - गलितगात्र; क्षीणकाय;
शिथिल तनु.

निष्प्रयोजक (२२५०४) (सं) वि. - निरुपयोगी; अयोग्य;
अकार्यक्षम; मूर्ख; निरुद्योगी.

निष्फल (२२५०४) (सं) वि. - विफल; फलहीन; व्यर्थ;
निरुपयोगी.

निष्पंद (२२५०४) (सं) वि. - गळत राहणारा; झिरपणारा;
झरा; वाहता; ओतत राहणारा झरा.

निसद (२२५०४) (सं) ना. - निश्चय; सत्य; खरेपणा.

निसर्ग (२२५०४) (सं) ना. - स्वाभाविक; सहजसृष्टि; स्वयंभु;
आपोआप झालेला.

निसि (२२५०४) (क) धा. - चिमटणे; चिमटा काढणे, पिळणे.

निसूदन (२२५०४) (सं) ना. - ठार करणारा; खून करणारा;
नाश करणारा; नाश; वध; खून.

निस्तरण (२२५०४) (सं) ना. - प्रयाण; मुक्तता; परतीर गमन;
सुटका; सहनशीलता; जलतरण.

निस्तरिसु (२२५०४) (क) धा. - सहन करणे; पैलतीरी जाणे;
पोटांत घालणे.

निस्तुल (२२५०४) (सं) वि. - निरुपम; अजोड; असमान.

निस्तेज (जस) (२२५०४) (सं) वि. - कळाहीन;
वाळलेले; सुकलेले; काळवंडलेले.

निष्ठिश (२२५०४) (सं) वि. - क्रूर; कठोर.
(सं) ना. - खड्ग; तलवार.

—लता (—३) (सं) ना. - नागवी तलवार; खड्गलता.

निस्पृह (२२५०४) (सं) वि. - निराश; निरिच्छ; निःस्वार्थी.

—ते (—३) (सं) ना. - तृप्ति; स्वार्थत्याग; निरिच्छा.

निस्वन (स्वान) (२२५० [७५०]) (सं) ना. - ध्वनि; स्वर; शब्द.

निस्सत्त्व (२२५० [७५०]) (सं) वि. - सत्त्वहीन; असार; अशक्त; नेमळा.

निस्संशय (२२५० [७५०]) (सं) वि. - संशयातीत; निश्चित; खात्रीचा; निःसंदेह.

निस्संतान (२२५० [७५०]) (सं) वि. - निसंतान; निपुत्रिक; संतानहीनता; वांझ; निर्वंश.
(सं) वि. - वांझपण; निपुत्रिकता.

निस्सहाय (२२५० [७५०]) (सं) वि. - एकाकी; साह्यहीन; स्वतंत्र; एकांडा; निराधार.

निस्साण (ळ) (२२५० [७५०]) (सं) ना. - ढोल; नगारा; चर्मवाद्य.

निस्सार (२२५० [७५०]) (सं) वि. - निःसत्त्व; नेमळट; अर्थहीन; पोकळ; फुसका.

निस्सीम (२२५० [७५०]) (सं) वि. - अमर्याद; अनंत; असीम; देव.

निहिंसन (२२५० [७५०]) (सं) ना. - हत्त्या; वध; खून.

निहित (२२५० [७५०]) (सं) वि. - ठेवलेले; निक्षिप्त; न्यस्त;

उतरविलेला.

निहीन (२२५० [७५०]) (सं) वि. - तुच्छ; क्षुद्र; हीन; अल्प.

निळय (२२५० [७५०]) (सं) ना. - निलय; घर; वसती.

निळिप (२२५० [७५०]) (सं) ना. - देवता; निरंकुरता.

निळियपनिळय (२२५० [७५०]) (सं) ना. - देवतानिवास; स्वर्ग; देवलोक.

निळकु (२२५० [७५०]) (क) धा. - शिवणें; हाताला येणें; अनुकूल होणें; स्पर्शणें; हात देणें; वेळेवर मिळणें; मन लावणें.

नी (२२५० [७५०]) (सं) धा. - मार्गदर्शन करणें; पुढें घेऊन जाणें; वर्ग करणें.

(सं) ना. - पुढारी; मार्गदर्शक.

नी (२२५० [७५०]) (क) ना. - आपण; तू स्वतः.

नीकरिसु (२२५० [७५०]) (क) धा. - तिरस्कारणें; भिक्कारणें; घसरणें.

नीकाश (२२५० [७५०]) (सं) वि. - समान; धारखा.

नीगाडु (२२५० [७५०]) (क) धा. - गमावणें; त्याग करणें; सोडून देणें; झिडकारणें; आपला नव्हे असें म्हणणें.

नीगु (२२५० [७५०]) (क) धा. - सोडणें; गमावणें; निवारण करणें; झटकणें; पुढें ढकलणें; दृष्टिआड होणें; संपविणें.

—इसु (२२५० [७५०]) (क) धा. - संपविणें; अदृश्य होणें; शेवटास नेणें.

नीच (२२५० [७५०]) (सं) वि. - खालच्या दर्जाचें; वाईट; क्षुद्र; हीन; तुच्छ; अल्प; खोल.

नीच(चि) का (२२५० [७५०]) (सं) ना. - उत्तम गाय; पुष्कळ दूध देणारी गाय; दुधाळ गाय; बहुदुधी गाय.

नीचकि (किन्) (२२५० [७५०]) (सं) ना. - डोके; टाळू; शेवट; बैलाचे डोके; दुमत्या गाईचा मालक.

नीट (२२५० [७५०]) (क) वि. - लांब; निळा; जवळचा

नीटु (२२५० [७५०]) (क) ना. - सहवास; सरळपणा; अवक्रता; —गाति (—गाति) (क) ना. - सोंगळाडी; नटी; अभिनेत्री; साधीभोळी; मुरडणारी; मुरका मारणारी; सुंदरा.

नीड (२२५० [७५०]) (सं) ना. - पक्षाचें घरटें; निवास.

ज, -संभव (ज, -संभव) (सं) ना. - पक्षी; धरत्यांत उपजलेले पाखरूं.

नीडर (२२५० [७५०]) (क) ना. - वेशुद्धि; मूर्च्छा; माथेफिरूपणा.

नीडरदे (२२५० [७५०]) (क) अ. - विलंब न करतां; अतिशीघ्रपणें.

नीडु (२२५० [७५०]) (क) धा. - देणें; दान करणें; वाढणें; उपयोगी पडणें; लावणें; चाचपडणें; विस्तारणें.

(क) ना. - विलंब; अधिकचे माप; अनुकूलता.

नीडु (२२५० [७५०]) (क) अ. - उत्तम रीतीनें; अतिशयत्वे; अधिकपणें.

नीडोद्भव (२२५० [७५०]) (सं) ना. - नीडसंभव; पक्षी; चिमणी; पाखरूं; धरत्यांत जन्मलेले.

नीटिसु (२२५० [७५०]) (क) धा. - निरीक्षणें; न्याहाळणें; परीक्षा करणें; टक लावून पाहणें.

नीति (२२५० [७५०]) (सं) ना. - मार्गदर्शन; न्याय्यवर्तन; उत्तम पद्धति; शुकाचार्योनी लिहिलेला नीतिग्रंथ; सभ्यवर्तन; जाण; ज्ञान; तत्त्वज्ञान; धर्मशास्त्र; राजकारण; बाहुतुक; राज्यकारभाराचे धोरण.

—वंत (२२५० [७५०]) (सं) वि. - नीतीने वागणारा; सद्वर्तनी.

—शास्त्र (२२५० [७५०]) (सं) ना. - नीतिविषयक ग्रंथ.

नीन् (२२५० [७५०]) (क) ना. - तूं

नीप (२२५० [७५०]) (क) ना. - कंद वृक्ष; तालवृक्ष.

नीर (२२५० [७५०]) (क) ना. - पाणी; रत्न; सोन्यावरील कांती; कार्यनिर्वाहक शक्ति; आच; धमक; पीळ;

नीर (२२५० [७५०]) (सं) ना. - पाणी; जल; प्रियतम; नातेवाईक; रसिक; सुंदर.

—ता (ते) (—ता [७५०]) (सं) ना. - सौंदर्य; देखणेपणा; प्रीति.

नीरज (२२५० [७५०]) (सं) ना. - कमल; तावरे.

(सं) वि. - निर्मल; परिशुद्ध.

—मित्र-सख (—मित्र-सख) (सं) ना. - सूर्य.

नीरजशर (२२५० [७५०]) (सं) ना. - मन्मथ; काम.

नीरडसु (२९०८८०) (क) धा. - तहान लागणें; तोंड कोरडें होणें; पाण्याची इच्छा करणें.
 नीरड (डि) के (२९०८८ [८] ङ) (क) ना. - तहान; तृष्णा; गोल कापीव सुपारी; दाह.
 नीरद (२९०८८) (सं) ना. - तोंडाचे बोटके; दंतहीनता; दग; मेघ; आकाश; आकाशमार्ग.
 —रव (—०८) (सं) ना. - मेघगर्जना; विजेचा कडकडाट.
 नीरधर (२९०८८०) (सं) ना. - मेघ; दग; आकाश.
 नीरधि (२९०८८) (सं) ना. - जलधी; सागर; समुद्र.
 नीरंध्र (२९०८८०) (सं) वि. - छिद्र हीन; दाट; भरीव.
 नीरल (२९०८८) (क) ना. - जांभळें; जांभळीचे झाड; जांभळा रंग.
 नीरव (२९०८८) (सं) वि. - निःशब्द.
 —ते (—८) (सं) ना. - मौन; निःशब्दता.
 नीर (रें) रुह (२९०८ [०९] ०८८) (सं) ना. - कमल; नीरज.
 नीरस (२९०८८) (सं) वि. - रसहीन; निरस.
 नीरळके (२९०८८) (क) ना. - तहान; तृष्णा; पिपासा 'नीरडके' पहा.
 नीराजन (२९०८८८) (सं) ना. - दीप; आरती; निरांजन; शस्त्रपूजन.
 नीराट (२९०८८) (क) ना. - जलक्रीडा; पाण्यांतील खेळ.
 नीराजे (२९०८८) (सं) ना. - हिपोपोटामस; आफ्रिकेतील पाणहत्ती.
 नीरावरि (२९०८८०) (क) ना. - पाण्याची योजना; पाणी पुरवठा.
 नीरु (२९०८८) (सं) ना. - जल; क्रांति; झिलई.
 —कुडि (—८८८) (क) धा. - जलपालन करणें; पाणी पिणें; नाश करणें; नुकसान करून घेणें.
 —कुडिसु (८८८८८) (क) धा. - हानी करणें; अडचण उत्पन्न करणें.
 —कोडु, -विडु (८८८८८, -८८८८) (क) धा. - आशा सोडणें; पाणी सोडणें.
 —दारि (८८८८) (क) ना. - मूस; पाणी सोडण्याचे तोंड; -सरळ मार्ग; प्रेमनीति.
 नीरुप्पु (२९०८८८) (क) ना. - लोणचे; तोंडी लावणें; भंजन.
 नीरुळळे (२९०८८८) (क) ना. - कांदा; कंदर्प.
 नीरुवरि (२९०८८८) (क) ना. - प्रवाह; ओढा; झरा.
 नीरुप (२९०८८८) (सं) वि. - आकारहीन; विरूप.
 नीरे (२९०८८) (सं) ना. - प्रिया; सुंदरा; लावण्यवती; रसिक स्त्री.
 नीरेंज (२९०८८) (सं) ना. - कमल; तावरें; जलज.
 नीरेंरिसु (२९०८८८) (क) धा. - आनंद निर्माण करणें; संतोष पावणें; उत्तेजन देणें; दुरुप भरणें; उद्रेकणें.

नीरोळळे (२९०८८८) (क) ना. - पाणसांप; विरोळा;
 निर्विष साप.
 नीरोग (२९०८८८) (सं) ना. - आरोग्य; शरीरस्वास्थ्य.
 नीर्दाण (२९०८८८) (क) ना. - पाण्याचे सरोवर; तळे;
 पुष्करणी.
 नीर्दिरुगु (गुरि) (२९०८८८८ [८८८]) (क) ना. - पाण्याचा डोह; साठा.
 नीर्देंर (२९०८८८) (क) ना. - दग; मेघ; आकाश.
 नीर्वू (२९०८८८) (क) ना. - कमल; नीरज; तावरें.
 नील (२९०८८) (सं) ना. - निळा रंग; नीळ रत्न; रामसेनेतील कपिनायक; सावधान; आळस; निलगिरी.
 नीलकंठ (२९०८८८) (सं) ना. - शंकर; मयूर; मोर; चिमणी
 नीलगिरि (२९०८८८) (सं) ना. - एक पर्वत; नील पर्वत.
 नीलगोचर (२९०८८८८८) (सं) ना. - हंस; पाणपक्षी.
 नीलध्वज (केतु) (२९०८८८८ [८८८८]) (सं) ना. - माहीष्मती राजाचे नाव.
 नीलमणि (२९०८८८) (सं) ना. - नीळ; नीलरत्न.
 नीलमेघश्याम (२९०८८८८८८८८८) (सं) ना. - शिव; कृष्ण;
 मेघवर्ण कृष्ण.
 नीलाचल (२९०८८८) (सं) ना. - निलगिरी.
 नीलांग (२९०८८८) (सं) ना. - घनश्याम; विष्णु; कृष्ण;
 शनिदेव; मोर.
 नीलांजन (२९०८८८८) (सं) ना. - 'नीराजन' पहा.
 नीलांबर (२९०८८८८) सं. ना. - निळा पोषाख; बलराम;
 शनीश्वर.
 नीलांबरि (२९०८८८८) (सं) ना. - संगीतातील एक राग.
 नीलालके (२९०८८८) (सं) ना. - सुकेशा; नीलवर्णाचे केस असलेली.
 नीलाश्म (२९०८८८) (सं) ना. - नील रत्न.
 नीलिगिड (२९०८८८) (क) ना. - निळ्या रंगाला उपयुक्त वनस्पति
 नीलिम (मे) (२९०८८८ [८८८]) (सं) वि. - निळ्या रंगाचे, निळें; निळा रंग.
 नीलिकेष्टमातु (२९०८८८८८८८८८) (क) ना. - छोटी बातमी; कल्पित कथा; अफवा.
 नीलीराग (२९०८८८८) (सं) ना. - दृढसंबंध; स्थिरप्रीति;
 गाढ स्नेह; अचल आश्रय.
 नीलोत्पल (२९०८८८८८८) (सं) नील कमल.
 नीलोपल (२९०८८८८८) (सं) ना. - नीलाश्म; नीळ रत्न.
 नीवर (२९०८८८) (सं) ना. - व्यापार; विनिमय; संन्यासी; राग; पाणी.

नीवरा (रे) (२९८० [०]) (सं) ना. - नवोदा; वयात
आलेली तरुणी.

नीवाक (२९८०८) (सं) ना. - अकाल; दुर्भिक्ष; दुष्काल.

नीवार (२९८०८) (सं) ना. - जंगलातील धान्य; रानभात.

नीवि (वी) (२९८ [२९]) (सं) ना. - निरी; घडी; लुगड्याची
निरी; निरीच्या केळ्याची गांठ; भांडवल; जिद्द; हट्ट; प्रतिज्ञा.
नीवीबंध (२९८०८०८) (सं) ना. - लुगड्याच्या निरीची गांठ;
केळ्याची गांठ.

नीवु (२९८) (क) धा. - कातरणें; लेपणें; अंगावरून हात
फिरवणें; अंगाला लावणें; सोडणें; तिंबणें.

(सं) ना. - नुव्ही; आपण.

नीवृत्त (२९८०८) (सं) ना. - जनपद; देश; प्रांत; प्रदेश.

नीशार (२९८०८) (सं) ना. - गरम पांवरून; ऊबदार पांवरून;
वाकळ; कांबळें; मच्छरदाणी; गुडार, लाट.

नीसु (२९८०) (क) धा. - पार होणें; शेवट गांठणें, व्यवस्था
करणें; पुरविणें.

नीहार (२९८०८) (सं) ना. - हिम; धुकें; रुंदी; दव; प्रयाण,
वियोग.

नीळ (२९८) (क) धा. - लांब होणें; विस्तरणें; पाय पसरणें;
उंच होणें; निघणें.

(क) वि. - लांबट.

नीळ (२९८) (क) वि. - लांब; विस्तृत; रुंद; उंच

(सं) ना. - नीड; घरटें; पक्ष्याचें घर.

—ज (झ) (सं) ना. - नीडज; पाखरुं; घरट्यांत जन्मलेले.

नीळगळ (२९८०८) (क) ना. नीळकंठ; मोर; चिमणी; शिव.

नीळकरिसु (२९८०८०८) (क) धा. - लांब करणें; फुगवणें;
तिरस्कारणें.

नीळोळिगळ (२९८०८०८०८) (क) धा. - हलणें; डोलणें;
फिरणें; ओढणें; वाहणें.

नीळोळ (२९८०८०८) (क) धा. - हलणें; डोळा चुकवणें; दुर्लक्ष
होणें; फिरणें.

नीळते (ळु) (२९८ [२९]) (क) वि. - लांब; रुंद; विस्तृत;
विशाल; उंच; मोटें.

नुगि (२९८) (क) धा. - चिमटणें; पूड करणें; ठेचणें.

नुगिचु (२९८०८) (क) धा. - घसरणें; पार होणें; पाऊल चुकणें;
खलणें; उगळणें; हिसकणें; 'नुसळ' पहा.

नुगुळ (चु) (२९८०८ [२९]) (क) धा. - 'नुसळ' पहा;
घसरणें.

नुगु (२९८०८) (क) धा. - पुढें जाणें; घुसणें; बळानें शिरणें;
पूड करणें.

(क) ना. - पूड; चूर.

—नुरि (२९८) (क) ना. - पूडपूड; अतिपक्वता.

नुगे (२९८०) (क) अ. - पुढे जाऊन घुसून; चेंदामेंदा करून
(क) ना. - शेवगा.

नुंगु (२९८०८) (क) धा. - गिळणें; नाश करणें; अपहार करणें;
नाहीसें करणें.

नुंगुह (२९८०८०८) (क) ना. - गिळंकृति; अपहार; नाश.

नुचु (२९८०८) (क) ना. - धान्यकण; कणी; बारीक पूड;
अंबील लापशी; आहार; अन्न भाग 'बोन' पहा.

—नुरि-नूरु (२९८, २९८०) (क) ना. - वस्त्रगाळ
पूड; चूर; पीठ.

नुडि (२९८) (क) धा. - सांगणें; बोलणें.

(क) ना. - सांगावा; निरोप; शब्द; भाषा; वाक्य; गोष्ट.

नुडिक (ग) डु (२९८ [२९] ४०) (क) ना. - भाषेचे नियम;
व्याकरण; भाषेची जोडणी; व्याख्यान; लिखाण; भाषाशैली;
'ओकणें' पहा.

नुडिकार (२९८०८०८) (क) ना. - भाषाशास्त्रज्ञ; वाचाळ;
बोलका; वाद घालणारा; बोलभांड.

नुडित (२९८०) (क) ना. - गोष्ट; बोलणें; तोंडानें वाद्य
वाजवणारा; स्वप्नसार.

नुडितपु (२९८०८०८) (क) धा. - वचन मोडणारा; भाषादोष;
बोलण्यातील चूक.

नुडिवकि (२९८०८०८) (क) ना. - बोलका पक्षी; राघु; मैना.

नुडिवळि (२९८०८) (क) ना. - दिलेलें वचन; प्रतिज्ञा; भाषा.

नुडिवेण (णु) (२९८०८०८ [२९]) (क) ना. - भाषेची
अधिदेवता; सरस्वति; वाणी; वाग्देवता.

नुडिसु (२९८०८) (क) धा. - बोलविणें; शब्द काढणें; वाद्य
वाजविणें.

नुण (२९८०) (क) वि. - विनयशील; मृदुल; ललित; साफ;
चिकट, मऊ.

नुणु (२९८०८) (क) ना. - विनय, सरळपणा; स्निग्धता;
लालित्य; कोमलता; मऊपणा; 'नळनळिके' पहा.

नुणगदिर (२९८०८०८) (क) ना. - शीतकिरण; चंद्र.

नुणगदिरु (२९८०८०८) (क) ना. - मृदु किरणकांती.

नुणचर (२९८०८०८) (क) ना. - कोमलस्वर; गोड आवाज;
मधुरध्वनि; गोड गळा.

नुणु (२९८०८) (क) धा. - घसरणें; चुकविणें; पार होणें;
निसटणें.

नुणुगे (ने) (२९८०८ [२९]) (क) अ. - विनयानें; सरळपणें
पूर्णतेनें; निखालस; गुळगुळीतपणें.

नुणितु (२९८०८०८) (क) ना. - मृदुवस्तु; लालित्य; कोमलता;
गुळगुळीतपणा.

नुणिसु (नुणिसु) (क) धा. - मऊ करणें; सरळ करणें; झिलई देणें; ओप देणें; चकचकीत करणें; लकाकणें; तिंबणें; लेपणें.

नुण्दनि (नुण्दनि) (क) ना. - गोड गळा; मधुरध्वनि.

नुण्पड्ड (नुण्पड्ड) (क) धा. - कपाळाला टिळा लावणें; गालबोट लावणें.

नुण्पु (नुण्पु) (क) ना. - कोमलता; स्निग्धता; सरळपणा; मार्दव.

नुत (नुत) (सं) वि. - स्तुति केलेले; स्तवन केलेले; वाखाणलेले; वर्णिलेले.

नुति (नुति) (सं) ना. - स्तुति; स्तोत्र; गौरव; पूजा; वर्णन.

नुतिसु (नुतिसु) (क) धा. - गौरवणें; स्तुति करणें; पूजा करणें.

नुत्य (नुत्य) (सं) वि. - स्तुत्य; स्तुतिपात्र; पूजार्ह; पूजनीय; प्रार्थनीय.

नुपु (नुपु) (क) ना. - कोमलता; स्निग्धता; मार्दव; सरलत्व.

नुरि (नुरि) (क) धा. - पूड होणें; लहान होणे; ठेचले जाणें; अनुभव घेणें; कष्टणें; झिजणें; त्रास होणें; वासले जाणें.

—ह (—ळ) (क) ना. - अनुभव; प्रतीति; पुरावा.

नुरिके (नुरिके) (क) ना. - पुरावा; अनुभव; पूड.

नुरित (नुरित) (क) वि. - पूड झालेले; अनुभूत; प्रत्ययाला आलेले.

नुरिसु (नुरिसु) (क) धा. - पूड करणें; बारीक करणें; अनुभवणें; 'ईलागु' पहा.

नुरु (नुरु) (क) धा. - बाधा होणें; पीडित होणें.

नुरुकु (नुरुकु) (क) धा. - क्षीण करणें; झिजणें; खची होणें; रोडणें; कृश होणें.

नुरुगु (नुरुगु) (क) ना. - फेस; बुरबुरा; कोंडा; भूस.

नुरु (रि) पडि (नुरु [०] डडि) (क) ना. - साधुत्व; कामातील अनुभव; सर्वांशी मिसळून ठेवलेलें वर्तन; जुळते घेऊन वागण्याची रीत.

नुरुं (नुरुं) (क) धा. - पुढें जाणें; घुसणें; शिरणें; पूड करणें
नुचुं (रिचु, रुचु) (नुचुं [०] रुचुं) (क) धा. - पूड करणें; चूरचूर करणें.

(क) ना. - कण; चूर; पूड; लहान भाग.

नुलि (नुलि) (क) धा. - दोरीला पीळ घालणें; वळणें; फिरविणें पिळणें; घासणें; विणणें; तोडणें; मंथन करणें; घुसळणें (क) ना. - दोर; दोरी; दोरीचा पदर.

—के (—कै) (क) ना. - दोरी; पीळ; पेडन्नदल; वळणें; पासणी.

—मंच (—मंछ) (क) ना. - बाजले; बाज; नवार पलंग.

नुलिसु (नुलिसु) (क) धा. - दोर वळणें; दोरीला पीळ भरणें.

नुसि (नुसि) (क) धा. - हलकेंच घसरणें; निसटणें; पेचांतून पार पडणें.

(क) ना. - पोरकिडा; धान्यातील किडा; सरब; हुंगुरटें 'सोळिल्ल' पहा.

नुसुळ (नुसुळ) (नुसुळ [०] [०]) (क) धा. - पार होणें; घसरणें; निसटणें; पाऊल वाकडे पडणें; उडणें.

नूकाट (नूकाट) (क) ना. - 'डिक्कि' पाहा. एकमेकांच्या अंगावर जाणें; दकलादकली.

नूकु (नूकु) (नूकु [०] [०]) (क) धा. - दकलणें; खाली ओढणें; दाबणें; वेगानें फेकणें; हिसकणें, 'तळ्लु' पहा. संपणें. (क) ना. - दबाव; रेडारेटी.

—नुग्गलु (—नुग्गलु) (क) ना. - दाटण; गर्दी; लोकसमाज.

नुग्गु (नुग्गु) (क) धा. - कोंबणें; दाबून भरणें; खेचाखेच होणें.

नूगु (नूगु) (क) ना. - पूड; कण; चूर; धान्य खाणारा पक्षी.

नूत (नूत) (क) वि. - कातलेले; धागा काढलेले; विणलेले; सूत काढलेले.

(सं) वि. - गुंडाळलेले; गौरवित; वर्णित.

नू (नू) तन (—नू [०] तन) (सं) वि. - नवा; अलीकडचा; विचित्र.

—गार (—गार) (क) वि. - युक्ति सांगणारा; नावीन्य शोधणारा,

—मार्ग (—मार्ग) (सं) ना. - विचित्ररीति; नवपद्धति.

नून (नून) (सं) ना. - न्यून; उणीव.

नूनं (नूनं) (सं) अ. - निश्चयानें; बहुशः; प्रायः

नूपुर (नूपुर) (सं) ना. - पैजण; कालाभरण; पायातील कडी; 'नेवुर' पहा.

नूपिड्ड (नूपिड्ड) (क) धा. - कपाळाला टिळा लावणें. गालबोट लावणें; 'नुण्पिड्ड' पहा.

नूरेले (नूरेले) (क) ना. - शतपत्र; शंभर पाकळ्यांचे कमळ.

—नूळैय (—नूळैय) (क) ना. - सूर्य; कमलमित्र.

—पगेय (—पगेय) (क) ना. - चंद्र; कमलशत्रु.

नूल (नूल) (क) धा. - सूत कातणें; दोरी करणें.

(क) ना. - सूत; धागा.

नूलताड्ड (नूलताड्ड) (क) धा. - सूत गुंडाळणें.

(क) धा. - गुंडाळलेले सूत; सुतांचा गुंडा.

नूलिग (नूलिग) (क) धा. - सुतासारखा बारीक साप; हिरवा साप.

नूलुसंक (नूलुसंक) (क) ना. — नरक मार्गातील वैतरणी ओलांडण्यासाठी पितरांना दिलेला सुताचा आधार; सुताचा सेतू.
 नूलुहुणिवे (नूलुहुणिवे) (क) ना. — श्रावणी पौर्णिमा; यज्ञोपवीत धारण करावयाची पौर्णिमा.
 नूलेंणि (नूलेंणि) (क) ना. — दोराची शिडी; पाणकुत्रें पकडण्याचें जालें; गांठीगांठीचा दोर.
 नूल (नूल) (क) धा. — पार पडणें; घसरणें; निसटणें; वाकडें पाऊल पडणें; उडणें.
 (क) ना. — असत्य; खोटेपणा.
 नूलडु (नूलडु) (क) वि. — मोठे; अधिक; श्रेष्ठ; वडील.
 नु (नु) (सं) ना. — नर; मनुष्य.
 नुत्त (नुत्त) (नुत्त) (सं) ना. — नाच; ताल; लययुक्त नर्तन.
 नुप (पाल) (पति) (नुप) (सं) ना. — प्रजा पालक; राजा.
 नुशंस (नुशंस) (सं) वि. — घातक; द्रोही; क्रूर; घरमोडा.
 नुहरि (नुहरि) (सं) ना. — नरहरि; नारसिंह; नरसिंह.
 नेकु (नेकु) (क) धा. — चाटणे; जिभेने चाटणें; कमी होणें; खचणें; नाहीसें होणें; दृष्टिआड होणें.
 नेकने (नेकने) (क) अ. — उताणे; पोट वर करून.
 नेकु नेळिल् (नेकु नेळिल्) (क) अ. — गोघळानें; गडबडीनें.
 नेगबु (नेगबु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; बागडणें 'नेगे', पहा.
 नेगपु (हु) (नेगपु) (क) धा. — उपटणें, वर काढणें; साध्य करणें; साध्य होणें; ओतणें; उचलणें.
 नेगळ (ळु) (नेगळ) (क) धा. — करणें; उत्पन्न करणें; रचणें; गुंतणें; होणें; नांव होणें; मैदानांत येणें; बाहेर फुटणें; व्यक्त होणें; स्पष्ट होणें; संपणें; शेवट होणें.
 नेगळु (ळे) (नेगळु) (क) ना. — मगर; सुसर; शेवट; अंत.
 नेगळबु (नेगळबु) (क) धा. — उत्पन्न करणें; रचणें; गुंतणें; प्रशंसा करणें; स्तुति करणें; प्रसिद्धि देणें; हूल उठवणें; अफवा पसरवणें.
 नेगळते (नेगळते) (क) ना. — प्रसिद्धि; कीर्ति; प्रख्याति; वर्तन; कार्य; रचना; आकार.
 नेगे (नेगे) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; बागणें; वर उठणें; प्रकाशणें; अभिवृद्धि होणें; चकाकणें; स्वच्छ होणें.
 नेगे (वे) णिण (नेगे) (क) ना. — भावाच्या बायको-कडील नातला.
 नेगेत (नेगेत) (क) ना. — चकाकी; चोखपणा; उडी; उड्डाण; अभिवृद्धि; तेज.

नेग्ग (गिग) लु (नेग्ग) (क) ना. — एक काटेरी झाड; खाचखळगा.
 नेगेयु (नेगेयु) (क) धा. — उडणें; उपटणें; शुद्ध होणें.
 नेगु (नेगु) (क) धा. — ठेचले जाणें; वाकणें; नाश होणें; खड्डा पडणें; बुडणें.
 ने (न) चिचके (ने) (न) (क) ना. — विश्वास; श्रद्धा; मान्यता; कबुली.
 ने (न) च्चु (ने) (न) (क) धा. — विश्वास ठेवणें; श्रद्धा ठेवणें; मान्यता देणें.
 — इसु (— इसु) (क) धा. — विश्वासणें; कबुली देणें.
 नेट्टगे (ने) (नेट्टगे) (क) अ. — सरळपणें; सुंदरपणें; स्पष्टपणानें.
 नेट्टि (नेट्टि) (क) ना. — चांगुलपणा; सौंदर्य; पेरणी.
 नेडिडु (ने) (नेडिडु) (क) ना. — खांब; काठ; धारी; अधिकार; उद्योग; सैन्याचें ठाणें; पेरणी.
 ने (न) डु (ने) (न) (क) धा. — पुरणें; रोवणें; पेरणें, भूमीत गाडणें; आंत घालणें; घुसणें.
 ने (न) डे (ने) (न) (क) ना. — पायवाट; अंकुर; रुजणी.
 नेण (नेण) (क) ना. — चरवी; मेंदु; दाट रक्त; रक्तगाठ; गर्भ; अहंकार.
 ने (न) ट (ने) (न) (क) ना. — आत; बांधव; नातलग.
 ने (न) टस्तन (ने) (न) (क) ना. — नाते; आतव्य; लग्नाने निर्माण झालेलें नातें.
 ने (न) टु (ने) (न) (क) ना. — आतपणा; बांधव्य; नातें.
 नेत्त (नेत्त) (क) ना. — सोंगट्याचा खेळ; पण; पगडीखेळ; जुगार; द्यूत 'लेत्त' पहा.
 नेत्तरु (नेत्तरु) (क) ना. — रक्त; शोणित; 'केन्निर्' पहा.
 नेत्तरुनायि (नेत्तरुनायि) (क) ना. — वासावरून शोधणारे कुत्रें; शिकारी कुत्रें; मस्तीला आलेलें कुत्रें; गूढचार जातीचे कुत्रें.
 नेत्तवल्लगे (नेत्तवल्लगे) (क) ना. — द्यूतपट; सोंगट्याचा पट.
 नेत्ति (नेत्ति) (क) ना. — कपाळ; डोक्यावरचा भाग; शिखर.
 नेत्तिगळु (नेत्तिगळु) (क) ना. — कमानीचा मध्य दगड; कमान कळीचा दगड.
 नेनरु (नेनरु) (क) ना. — प्रेम; प्रीति.
 नेनवरिके (नेनवरिके) (क) ना. — आठवण; स्मरण; ध्यान.
 नेनवि (नेनवि) (क) वि. — शोधणारे; पांढरे करणारे; शुद्ध करणारे; गाळणारे.
 (क) ना. — स्मरण; आठवण.
 नेनवु (वु) (हु) (नेनवु) (क) ना. — ध्यान; विचार; आठवण; स्मृति.

नेन (ने) सु (नैऩ [नै] सु) (क) धा. — स्मरणें; आठवणें; मान्य करणें; ओले करणें; मिजवणें; कातडें कमावणें.
 नेने (नने) (नैऩ [नै]) (क) धा. — योजना करणें; विचार करणें; मिजवणें; ओले करणें.
 नेनेवरिके (नैऩवैऩै) (क) ना. — स्मृति, स्मरण; आठवण.
 नेनेवु (हु) (नैऩवु [हु]) (क) ना. — ध्यान; विचार; स्मृति.
 नेनेवेणिके (नैऩवैणै) (क) ना. — आशा; आकांक्षा; स्मरण; आठवण; मिजवण.
 नेपचून (नैऩपचून) (अ. दे) ना. — रोमन समुद्रदेवता; भारतीय वरुणदेवता; सूर्य मंडळातील केतु ग्रह.
 नेप (नैऩ) (क) ना. — कारण; उद्देश; निमित्त; सबब.
 नेप्पु (नैऩप्पु) (क) ना. — सुड; हड्ड; आठवण; स्मरण.
 नेप्पिगेनेप्पु (नैऩप्पिगेनेप्पु) (क) ना. — जशास तसें; ठोशास ठोसा; शठ प्रति शाठ्यम्.
 नेमरु (नैऩमरु) (क) धा. — रवंथ करणें; चवळणें; ओढणें.
 (क) ना. — रवंथ; चर्वण.
 नेम्मदि (नैऩम्दि) (क) ना. — सौख्य; क्षेम; निरुपद्रवता.
 नेम्मिसु (नैऩम्सु) (क) धा. — विश्वास ठेवणें; श्रद्धा ठेवणें; मान्यता देणें; चूक लादणें; अपवाद करणें.
 नेम्मु (नैऩम्मु) (क) धा. — नमस्कार करणें; आदरणें; अवलंबणें; आधारणें; आश्रय घेणें.
 नेय् (नैऩय्) (क) धा. — विणणें; कापड विणणें.
 (क) ना. — स्निग्ध पदार्थ; तूप; मऊ पदार्थ.
 — ने (नै) (क) ना. — विणाई; विणकर.
 नेन्दिल् (ले) (नैऩन्दिल् [ले]) (क) ना. — कमळ; कुवलय;
 — नल्ल, — नेळय (— नल्ल, — नैऩय्य) (क) ना. — चंद्र;
 कुमुदबंधु.
 — नेगेय (नैऩगेय) (क) ना. — सूर्य; कुमुदशत्रु.
 नेर (नैऩ) (क) वि. — समीप; जवळचा.
 (क) ना. — सामीप्य; साह्य; आधार; आश्रय; मर्म; रहस्य; संकेत; गूढता.
 नेरके (रिके) (नैऩके [रिके]) (क) ना. — कूड; धाट्याची पडदी; शिंद; सहाय्य.
 नेरते (नैऩते) (क) ना. — परिपूर्णता; भरगच्चपणा; भोग; फल; सुधारणा; उन्नति; जवळीक.
 नेरपु (नैऩपु) (क) धा. जमविणें; पूर्ण करणें; जोडणें; जवळ करणें.
 नेर (रे) मने (नैऩ [रे] मने) (क) ना. — शेजार; जवळचे घर.
 नेरळ (नैऩळ) (क) धा. — लोंबणें; लोंबत ठेवणें; झुकांडी खाणें; थकणें; पकड हिळी होणें; गळाठणें.
 (क) ना. — कळवळ; इवळणी; कण्हती.

नेरवणिगे (नैऩवैऩै) (क) ना. — परिपूर्णता; भरपूरता; चंगळ; चोखपणा; निर्भरता; मनोहरता.
 नेरवि (नैऩवि) (क) ना. — समूह; गट.
 नेरवु (नैऩवु) (क) ना. — सहाय्य; पाठिंबा; सिद्धी; समूह; पूर्णता.
 नेरवैरु (नैऩवैरु) (क) धा. — चालविणें; भकणें; पूर्ण होणें; जोडीदार बनणें; संपविणें.
 नेरहु (नैऩहु) (क) धा. — मिसळणें; आंत घालणें; समाविष्ट करणें; सहकारी होणें.
 (क) ना. साह्य; पाठिंबा; पूर्णता; सिद्धि.
 नेरळु (नैऩळु) (क) धा. — विव्दल होणें; कण्हणें; इवळणें; पिरंगणें.
 (क) ना. — छाया; समूह.
 नेरि (नैऩ) (क) ना. — सुव्यवस्था; शोभा; सौंदर्य; घडी; निरी; धन; लक्ष्मी; वैभव; ऐश्वर्य.
 नेरे (नैऩरे) (क) धा. — वयांत येणें; जाणता होणें; भरून येणें; उत्तं येणें; पूर्ण होणें; जुळणें; वाढणें; आंत शिरणें; लोंबणें.
 (क) अ. — जवळ; समीप; बाजूस.
 (क) ना. — पैलपार; उकळी; संभ्रम; समूह.
 नेरे (नैऩरे) (क) वि. — अधिक, पुष्कळ.
 — सु (सु) (क) धा. — गोळा करणें; एका बाजूला लावणें; जमविणें.
 — पु (पु) (क) ना. — पूर्तता; संग्रह; मार्गावर येणें.
 — वणिगे (वैऩै) (क) ना. — भाता; समूह, प्रातःकाळ; ऐन तास्य.
 — होरे (होरे) (क) ना. — आजूबाजू; डावा उजवा; जवळचा लागलेला; शेजारी.
 नेरेतेरे (नैऩतेरे) (क) ना. — म्हातारपणच्या सुरकुत्या; कातडीवरील चुरमी; घडी; आठी.
 नेरेदिगळ् (लु) (नैऩदिगळ् [लु]) (क) ना. — पूर्णचंद्र; पौर्णिमेचा चंद्र.
 नेरेविडि (नैऩविडि) (क) धा. निन्या करणें; घडी करणें.
 नेरेवे(वे)रे (नैऩवे [वेरे]) (क) ना. — पूर्णचंद्र
 नेरगिरिय (नैऩगिरिय) (क) ना. — आपल्यापेक्षा लहान भाऊ.
 नेरु (नैऩरु) (क) धा. — विश्वातणें; श्रद्धा ठेवणें; 'नेम्मु' पहा.
 नेल् (नैऩ) (क) ना. — कलम; 'कळवे' पहा.
 नेल (नैऩ) (क) ना. — तळ; वूड; भूमि; प्रदेश; जन्मस्थान.
 नेलकल (नैऩकल) (क) वि. — लोभी; कृपण; चिकू; कवडीचुंबक.
 नेलदेरे (नैऩदेरे) (क) ना. — भूपट्टी; सारा; जमिनीचा कर; फूट; चिर; भोक; रुंदी; भेग.
 नेलगट्टु (नैऩलगट्टु) (क) ना. — पाया; आधार; स्थापना.

नेलदेरेय (नेलदेरीय) (क) ना. - भूपति; राजा; जमिनीचा मालक.
 नेलनैदिले (नेलनैदीले) (क) ना. - डॅफोडिल; खडबुडा; एक प्रकारचें फूल; भूकमल; डेलिया.
 नेलमने (नेलमनै) (क) ना. - तळघर; भूगत गृह.
 नेलमाड (नेलमाळ) (क) ना. - माडीचें घर; माडी; माळा; अंतस्थ.
 नेलमुक्कु (नेलमुक्कु) (क) ना. - पिशाच; एक प्रकारचा साप.
 नेलवर (नेलवठ) (क) ना. - सत्य; खरेपणा; निश्चित विषय.
 नेल (ल) वु (नेल [ल] वु) (क) ना. - शिके, कावडीचे लोंबते पारडे.
 नेल (ले) सु नेल [ले] सु (क) धा. - राहणें; वसती करणें; पाय रोवणें; स्थिर उभें राहणें.
 नेलहिडि (नेलहिडि) (क) धा. - निराश होणें; बोलण्यांत मागें ओढणें; अंथरून धरणें; टाळणें.
 नेले (नेली) (क) ना. - वसति; स्थिरता; रहस्य; माप; तळ; थांबा; विश्राम; स्टेशन; पाया; आधार; ध्येय; आश्रय; गामीर्य; आत्मज्ञान.
 नेलेगट्टु (नेलीगट्टु) (क) ना. - आधार; पाया.
 नेलेगड्डु (नेलीगड्डु) (क) धा. - पदच्युत होणें; निराश्रित होणें; आधार तुटणें; स्थानभ्रष्ट होणें.
 नेलेगोळु (नेलीगोळु) (क) धा. - वसती करणें; राहणें; स्थिरावणें; निर्णय घेणें; पाय रोवणें; जोर चढणें.
 नेलेम (व) ने (नेलीम [व] ने) (क) ना. - माडीचे घर; उघड्या माडीचें घर; राजवाडा; सौध; उंच घर 'करुमाडु' पहा.
 नेलेमाडु (ड) (नेलीमाडु [ड]) (क) ना. - माडीचें घर; माडी; माळा; अंतस्थ.
 नेलेवीडु (नेलीवीडु) (क) ना. - वासस्थान; निवास; स्थिर ठिकाण.
 नेलेसु (नेलीसु) (क) धा. - स्थिरावणें; बिऱ्हाड करणें; वास्तव्य करणें.
 नेलि (नेली) (क) ना. - वृक्षविशेष; आवळीचें झाड.
 —चट्टु (चट्टु) (क) ना. आवळकाठी.
 नेलु (नेली) (क) ना. - मातण; पिंजर; मातगवत; भात.
 नेव (प) (नेव [प]) (क) ना. - कारण; सबब; निमित्त; खोटेपणा.
 नेवन (नेवस) (क) ना. - निमित्त; खोटेपणा.
 नेवरु (नेवस) (क) धा. - उचलणें; वर चढणें; घसरणें; खाऊन फस्त करणें; पार होणें; पाऊल चुकणें; कातरणें; उकरणें; 'नुसल' पहा. अंगावरून हात फिरवणें; 'सवर' पहा.

नेसे (नेसी) (क) धा. - उडणें; उपटणें; शुद्ध होणें 'नेगेयु' पहा.
 (क) ना. - पशुपक्षाचें मैथुन.
 ने (र) वळ (ने [र] वळ) (क) ना. - छाया; प्रतिबिंब; सावली.
 —कवि (कवि) (क) ना. - दाट छाया; छायेचा आनंद उपभोगणें.
 नेळगु (नेळगु) (क) धा. - लपून बसणें; वाकणें; क्षीण होणें; नाश होणें; बुडणें; खड्डा पडणें; 'नेगु' पहा.
 नेकार (नेयकार) (नेयकार [नेयकार]) (क) ना. - देवांग; कोष्टी; विणकर.
 नेकु (नेयकु) (क) वि. - गुणवंत; प्रामाणिक; विश्वासूक; नेकजात.
 नेगिलु (नेगिलु) (क) ना. - नांगर; हल; औत; लांगल
 नेगे (नेगी) (क) ना. - विणाई; विणकर; विणण्याचे सूत.
 नेजक (नेयजक) (सं) ना. - परीट; रजक; घोबी; कपडे धुणारा.
 नेजन (नेयजन) (सं) ना. - कपड्याची घडी; कापड धुणें; धुलाई; धुणें.
 नेजय (नेयजय) (सं) ना. - हातबर्ची; ईट.
 नेट्टु (नेयट्टु) (क) ना. - सरळता; जवळपणा; सामीप्य; सत्य.
 नेणु (नेयणु) (क) ना. - दोर; फास; जाळे.
 नेणगेय (नेयणगेय) (क) ना. - मृत्युपाश धारण करणारा.
 नेताडु (नेयताडु) (क) धा. - लोंबणें; लोंबकळणें; टांगणें.
 नेतार (नेयतार) (क) ना. - पुढारी; नेता; नायक; मार्गदर्शक; मालक; प्रसु; स्वामी; यजमान.
 नेति (नेयति) (सं) अ. - हें नव्हे; असें नव्हे; वेदांतांतील नकारदर्शक शब्द.
 (क) ना. - नियति; विधि; अट्ट; दैव; ललाटेष्टा.
 नेतिगळे (नेयतिगळे) (क) धा. - मर्यादा ओलांडणें; चाकोरी सोडून जाणें; तिरस्कारणें; त्याग करणें.
 नेतुहाकु (नेयतुहाकु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें.
 नेवृ (नेयवृ) (सं) ना. - 'नेतार' पहा.
 —व (व) (सं) ना. - पुढारीपण; नायकत्व; वडीलकी; मालकी.
 नेत्र (नेयत्र) (सं) ना. - मार्गदर्शन; डोळा; निभावणी; सांभाळ; बसल खांबाची दोरी; गोप; रेशमी वस्त्रप्रावरण; रथ वाहन; झाडाचे मूळ; दोली; वाहन; दोनीचा संकेत; नायक; नक्षत्र.
 —अंजन (—अंजन) (सं) ना. - डोळ्याचें कजळ; उपदेश; कानउघाडणी.
 —अंजु, अंभस (अंजु-अंभस) (सं) ना. - अश्रु; आसु; डोळ्यांतील पाणी.
 —उपम (उपम) (सं) ना. - बदाम.
 —कोष (कोष) (सं) ना. - बुबुळ; बाहुली; कनीनिका; कळी.

—गोचर (गोचर) (सं) ना. —डोळ्याला दिसणारे; दृष्टीचा टप्पा.

—योनि (योनि) (सं) ना. —इंद्र; चंद्र.

नेत्रच्छद (नेत्रच्छद) (सं) ना. —पापणी; झापड.

नेत्रत्रय (नेत्रत्रय) (सं) ना. —त्रिनेत्र; शिव.

नेत्रपत्रिके (नेत्रपत्रिके) (सं) ना. —कनीनिका; बुबूळ; डोळ्यांतील बाहुली.

नेदिष्ठ (नेदिष्ठ) (सं) ना. —अतिजवळ राहणारा; अंतिक; अंतेवासी.

नेपथ्य (नेपथ्य) (सं) ना. —वेष; रंगशाला; वेशभूषागृह; पडदा; पडद्याभाड.

नेपाल (नेपाल) (सं) ना. —हिमालयाच्या पायथ्याचा प्रदेश.

नेम (नेम) (क) ना. —नियम; व्रत.

—इसु (इसु) (क) धा. —कामाला लावणे; ओळखणे; माहीत करणे.

—क (—क) (क) ना. माहिती; पुरवठा; नेमणूक; नेमणारा अधिकारी. नियमावली.

—वंत (वंत) (क) वि. —नियमाप्रमाणे चालणारा; रीतभात जाणणारा.

नेमणूक (नेमणूक) (क) ना. —कामावरील रुजवात; माहिती.

नेमि (नेमि) (सं) ना. —चाक; चाकाचा दात; चाकाची भाव; लोखंडी पट्टी.

नेमिनाथ (नेमिनाथ) (सं) ना. —कन्नड कवि; श्रृंगाराचे वर्णन करणारा उद्दाम कवि.

नेय (नेय) (सं) वि. —नेण्यास योग्य; उचलून नेण्यायोग्य; काढून नेण्यासारखे.

नेयिगे (नेयिगे) (नेयिगे) (क) ना. —विणकर; विणलेले वस्त्र; विणार्ड; विणण्याचे सूत.

नेर् (नेर्) (क) धा. —मान्यता देणे; कबूल करणे; तुकडे करणे; कातरणे; मनाला येणे; होकार देणे; प्रेम करणे; तृप्ति होणे.

(क) वि. —सरळ; दीर्घ; सम; प्रामाणिक.

(क) ना. —आवड; एकी; व्यवस्था.

नेर (नेर) (क) ना. —सरळपणा; दीर्घता; साम्य; प्रामाणिकपणा; प्रमाद; अपराध; योग्यता; सुलभता.

नेरनेर (नेरनेर) (क) अ. —सप्रमाण; समोरासमोर;

नेरल (नेरल) (नेरल) (क) ना. —जांभूळ; जंबुफल.

नेरिल (नेरिल) (नेरिल) (क) ना. —सरळता; नीटपणा;

नेरितु (नेरितु) (नेरितु) (क) ना. —सरळता; नीटपणा; व्यवस्थितता.

नेरिद (नेरिद) (क) ना. —प्रामाणिक मनुष्य; निष्कपट कुशल ब्राह्मण.

नेरु (नेरु) (क) धा. —टांगणे; झोका देणे; टांगून ठेवणे.

नेर्गिरिय (नेर्गिरिय) (क) ना. —लहान भाऊ.

नेर्गोर्ल (नेर्गोर्ल) (क) ना. —लांबट बाण; सरळ उंच काठी; बर्ची.

नेर्पंडु (नेर्पंडु) (क) धा. —जमवून घेणे; समरस होणे; जवळ येणे; कट्टर होऊन राहणे; मताला चिकटून राहणे.

—इसु (—इसु) (क) धा. —जमवून घेणे; जुळवून घेणे; स्वच्छ करणे; सरळ करणे.

नेर्पु (नेर्पु) (क) ना. —सरळ रहाणी; नीट राहणी; कट्टरपणा; नियमबद्धता.

नेल् (नेल्) (नेल्) (क) धा. टांगणे; लोंबत ठेवणे; लोंबकळणे; आंदोलणे.

—इसु (इसु) (क) धा. —लोंबत ठेवणे; टांगून ठेवणे.

नेवण (नेवण) (क) ना. —माला; हार; दोर; शेवाळे; 'नेवळ' पहा.

नेवणिसु (नेवणिसु) (क) धा. —हार गुंफणे; माल करणे; कंठी जोडणे.

नेवरिसु (नेवरिसु) (क) धा. —हाताने कातरणे; अंगावर हात फिरवणे; सभ्यतेने वागणे; सरळ करणे.

नेव (वा) ळ (नेव) (क) ना. —कडदोरा; हार; माला; सर.

नेवुर (नेवुर) (क) ना. —नूपुर; पायातील साखळी; आभरण; तोडा.

नेसर (नेसर) (नेसर) (क) ना. —सूर्य; वेळ; सम (संगीतातील).

नेसरणुग (नेसरणुग) (क) ना. —कर्ण; सुग्रीव; शनि.

नेसरुग (नेसरुग) (नेसरुग) (क) ना. —सूर्यकांतमणि; स्फटिकमणि.

नेस्त (नेस्त) (क) ना. —प्रेम; अनुराग; मित्रत्व.

नेह (नेह) (क) ना. —स्नेह; मैत्री; प्रीति; अनुराग; 'नस्मे' पहा.

नेहगलह (नेहगलह) (क) ना. —प्रणयकलह; प्रेमाचे भांडण; मायेचा झगडा.

नैक (नैक) (सं) वि. —अनेक; पुष्कळ; कोणी एक.

नैकटु (नैकटु) (नैकटु) (क) वि. —नीरस; सपक; रसहीन.

नैकवृक्ष (नैकवृक्ष) (नैकवृक्ष) (सं) ना. —तेगाचे झाड; सागवान वृक्ष.

नैकवेष (नैकवेष) (नैकवेष) (सं) वि. —निकषासंबंधी; कसोटीचे. (क) ना. —कपटी; राक्षस.

नैचिके (नैचिके) (नैचिके) (क) ना. —उत्तम गाय; बैलाचे कपाळ.

नैच्य (नैच्य) (सं) ना. —नीचपणा; क्षुद्रपणा; हीन वृत्ति.

नैचयानुसंधान (नैचयानुसंधान) (सं) ना. — नीचमैत्री;
नीचपणा; क्षुद्रता; नीचता.
नैज (नैज) (सं) वि. — सत्य; सरळ; आपलें स्वतःचें.
नैदिगेल (नैदिगेल) (अ. दे.) ना. — एक गाणारा पक्षी;
नायदिगेल.
नैदिले (नैदिले) (क) ना. — कमल; कुवलय.
नैपथ्य (नैपथ्य) (सं) ना. — नेपथ्यासंबंधी; रंगभूषा;
नैपुण्य (नैपुण्य) (सं) ना. — निपुणता; जाणतेपणा; कौशल्य;
उगारलेला हात.
नैपद्य (नैपद्य) (सं) ना. — आभरण; अलंकार; साजश्रृंगार.
नैमित्तिक (नैमित्तिक) (सं) वि. — निमित्तसंबंधी; कारणपरत्वे
चालवलेले; अनित्य; शकुन सांगणारा; भविष्यवादी.
नैमिष (नैमिष) (सं) वि. — निमिषासंबंधी; दाट अरण्य.
नैमिषारण्य (नैमिषारण्य) (सं) ना. — राजस्थानजवळील
एक अरण्य; दाट झाडीचें वन.
नैयायिक (नैयायिक) (सं) ना. — तर्कतीर्थ; न्यायशास्त्री.
नैरस्य (नैरस्य) (सं) ना. — नीरसता; सपक्ता.
नैरुह्य (नैरुह्य) (सं) ना. — निरुह्यता पुत्र.
नैर्वृण्य (नैर्वृण्य) (सं) ना. — निर्वृण्यता; क्रूरता; निर्दयता.
नैर्मल्य (नैर्मल्य) (सं) ना. — निर्मल्यता; चोखपणा; पवित्रता;
स्वच्छता.
नैल्य (नैल्य) (सं) ना. — निळेपणा, निळारंग.
नैवेद्य (नैवेद्य) (सं) ना. — समर्पण; निवेदन; देणगी; बक्षीस,
कानउघाडणी; उपदेश; भोजन; गान्हाणें; नवस.
नैशाट (नैशाट) (सं) वि. — राक्षसी; राक्षसासंबंधी.
नैषध (नैषध) (सं) ना. — निषध देशासंबंधी, नळराज कथा.
नैषधीय (नैषधीय) (सं) ना. — नळचरित्रावरील एक
महाकाव्य; नळचरित्रात्मक.
नैषाद (नैषाद) (सं) वि. — निषादासंबंधी; एकलव्य.
नैष्कर्म्य (नैष्कर्म्य) (सं) ना. — उदासीनता; औदासीन्य;
निष्काम.
नैष्ठिक (नैष्ठिक) (सं) वि. — निष्ठेसंबंधी; नित्य; स्थिर;
अचंचल.
नैसर्गिक (नैसर्गिक) (सं) वि. — निसर्गासंबंधी; स्वाभाविक;
आपल्यापुरतें.
नोग (नोग) (क) ना. — जूं; जोखड; दास्य; सेवा.
नोचगो (ने) (नोचगो [नै]) (क) अ. — तृप्ति होण्यासारखें;
सुख होण्यायोग्य; शांती होण्याजोगे.
नोच्चितु (नोच्चि) (नोच्चितु [नोच्चितु]) (क) वि. — हलकें;
सहज; सफळ; अमोघ; नीच.
नोणे (नोणे) (क) धा. — गिळणे; खाणें.

नौदिसु (नौदिसु) (क) धा. — विज्ञवणें; जखम भरून घेणें;
शांत होणें.
नौदु (नौदु) (क) धा. — विज्ञणे; थंड होणें; मालवणें.
(क) अ. — कष्ट; करून; श्रमानें.
नोरडु (नोरडु) (क) ना. — वाग्यावर उडून जाणारे कीट;
निरुपयोगी वस्तु; क्षुद्र; नगण्य.
नोरडु (नोरडु) (क) वि. — वाढ खुटलेलें; राख झालेलें;
खुरटलेलें; क्षुद्र.
नोरे (नोरे) (क) ना. — पाण्यावरील बुडबुडा; फेस; वारेफोड.
नोरेहाल (नोरेहाल) (क) ना. — धारोष्ण दूध.
नोसलु (नोसलु) (क) ना. — कपाळ; भालप्रदेश.
— कण (कण) (क) ना. — भाल लोचन; शिव.
नोळ (नोळ) (क) ना. — माशी.
नोळले (नोळले) (क) ना. — नल्लिका; पाणसाप; विरोळा; शिंप.
नोळे (नोळे) (क) धा. — रांगणें; पोटांनें सरपटणें; गुडवे टेकून
सरकणें.
नो (नो) (सं) अ. — नव्हे; नाही.
— चेत् (चेत्) (सं) अ. — नाहीतर; नसेलतर; नव्हेतर.
(क) धा. — दुखवणें; जखम, होणें; व्यथा होणें.
— त (त) (क) ना. — दुखणें; जखम; व्यथा दुःख.
नोट (नोट) (क) ना. — दृष्टि; दृश्य; डोळा; ध्येय; उद्देश.
— क (क) (क) ना. — पाहणारा; प्रेक्षक; द्रष्टा.
— गार (गार) (क) ना. — टक लावणारा; ध्येयवादी; जाणता;
सराफ; डाक देणारा.
नोटबेट (नोटबेट) (क) ना. — प्रेमानें डोळा मारणें; नेत्र
संकेत; दृष्टिभेट; डोळ्याचें पारणें
नोडु (नोडु) (क) धा. — पाहणें; परिशीलन करणें.
— इके (इके) (क) ना. — पाहणी; जायति; रक्षण.
— इसु (इसु) (क) धा. — पहावयास लावणें; प्रेक्षणीय
होणें.
नोदन (नोदन) (सं) ना. — कालक्षेप; विलास; विनोद.
नोन् (नोन्) (क) धा. — व्रताचरण करणें; पुण्यकर्म करणें;
देवाला मागून घेणें.
नोनिसु (नोनिसु) (क) धा. — व्रत करविणें; नियमपालनांत
गुंतणें.
नोत (नोत) (क) वि. — व्रतस्थ; प्राणसंकटग्रस्त.
नोपि (पु) (नोपि [पु]) (क) ना. — व्रत; नियम;
पुण्यसाधना; भक्ति; तपश्चर्या.
नोय (यु) (नोय [यु]) (क) धा. — त्रास करून घेणें;
कष्ट करणें; दुखणें; जखम होणें.
— इसु (— इसु) (क) धा. — व्यथा होणें; कष्ट देणें; पीडणें.

नौह (नौह) (अ. दे.) ना. - गलबताचें भाडें.
 नौवु (नौवु) (क) ना. - दुःख; पीडा; हिंसा; वेदना; व्यथा;
 मार.
 नौहि (नौहि) (क) ना. - व्रत; नियम; तप.
 नौळ (नौळ) (क) धा. - पुढें सरकणें; पुढें चालणें; प्रगती
 कायम ठेवणें.
 नौ, (नौका) (के) (नौ, [नौका] कै) (क) ना. - नाव;
 जहाज; पैलतीरीं जाण्याचें साधन, वाहन.
 —स्कौटक (नौळ) (क) ना. - टारपेडो.
 नौकर (नौकर) (अ. दे.) ना. - नोकर; सेवक; अधिकारी;
 दास.
 नौकरि (नौकरि) (अ. दे.) ना. - नोकरि; काम; उद्योग; चाकरी.
 नौ (का) दंड (नौ [का] दंड) (सं) ना. - वल्हे; वल्ह्याची
 काठी.
 नौवत (नौवत) (अ. दे.) ना. - नगरा; डमरू; चर्मवाद्य.
 नौसज्ज (नौसज्ज [नौसज्ज]) (सं) ना. - नौकेवर
 सामानाची चढउतार करण्याची कप्पी.
 नुककृत (नुककृत) (सं) वि. - अपमानित; तिरस्कृत;
 अवमानित.
 न्यक्ष (न्यक्ष) (सं) वि. - नीच; हीन; तिरस्कृत; अपमानित.
 न्यग्रोध (न्यग्रोध) (सं) ना. - वड; वटवृक्ष; एक वांव माप.
 न्यंकु (न्यंकु) (सं) ना. - कुरंग; मृग; अंकुर.
 न्यंचित (न्यंचित) (सं) वि. - खाली ओढलेला; अपमानित;
 तिरस्कृत.
 न्यसन (न्यसन) (सं) ना. - ठेव; न्यास; उतार.

न्यस्त (न्यस्त) (सं) वि. - ठेवलेले; फेकलेले; स्वाधीन केलेले.
 न्याय (न्याय) (सं) ना. - विवाद; भांडण; तंटा;
 (सं) वि. - उचित; समजस; योगयुक्त;
 (सं) ना. - युक्ति; गौतमाचें न्यायशास्त्र; चौकट; संप्रदाय;
 सिद्धांत.
 —अन्याय (—अन्याय) (सं) ना. - चूक भूल.
 —अधीन (—अधीन) (सं) ना. - न्यायाधिप; न्याया-
 धिकारी. 'जजु' पहा.
 —व्रत (—व्रत) (सं) वि. - नीतीनें वागणारा; रीतीनें
 चालणारा.
 न्यायनिर्णय (न्यायनिर्णय) (सं) ना. - भांडणांचा निकाल;
 निवाडा.
 न्यायविधायक (न्यायविधायक) (सं) ना. - कायदा
 करणारा; न्याय देणारा.
 न्यायस्थान (न्यायस्थान) (सं) ना. - न्यायालय; पंचायत;
 राजसभा; न्याय देणारें स्थान.
 न्यायासन (न्यायासन) (सं) ना. - न्यायपीठ; न्यायाधिकाची
 बैठक.
 न्याय्य (न्याय्य) (सं) वि. - न्यायाला अनुसरून; योग्य;
 उचित; रास्त.
 न्यास् (न्यास्) (सं) ना. - ठेव; निक्षेप; स्थापना; पुरवठा;
 मुद्रा; ठसा; छाप; प्रवेष्ट.
 न्यून (न्यून) (सं) वि. - उणें; कमी; अडचणीचे; कमती.
 —ते (—ते) (सं) ना. - कमतरता; अभाव; उणीव;
 अडचण; क्षुद्रता.

प

प (प) (सं) ना. - प वर्गातील पहिले व्यंजन. 'व' ऐवजीं
 होणारा भविष्यकालीन आदेश. प्रेरणार्थी प्रत्यय.
 (सं) अ. - संस्कृत धातूचा लिगप्रत्यय. (उदा० 'पत'चा
 पपात) 'पालक' या अर्थी एक प्रत्यय. 'पिणारा' या अर्थी
 प्रत्यय.
 प (प) (क) ना. - नामाच्या शेवटीं येणारा कृत् प्रत्यय;
 संगीतांतील शुद्ध पंचम स्वर.
 पं (पं) (क) अ. - आहारार्थी कन्नड भाषेत येणारा आरंभीचा
 आदेश.
 पकपक (पकपक) (क) अ. - दिव्याची फडफड; खिदीखिदी
 हेंस.
 पकलि (लि) (पकलि [पकलि]) (क) ना. - पाकळी; फुलांचे दल.

पकालि (पकालि) (अ. दे.) ना. - पखाल; भिस्त; पाणी आणून
 ओतण्याची चामड्याची पिशवी.
 पकास (पकास) (क) ना. - प्रकाश; उजेड; कांती.
 पक (पक) (क) ना. - पक्ष; पंख; बाजू; शेजार; सामीप्य; पंथ;
 वाद्यविशेष; शुक्ल कृष्ण पक्ष; जात; कुल.
 पकडि (पकडि) (क) धा. - देहाची कूस; बाजू.
 —झेलुवु (—झेलुवु) (क) ना. - बरगडी; फासळी.
 पकण (पकण) (क) ना. - बरगडगल्ली; झोमडी; लहान खेडें.
 पकने (पकने) (क) अ. - एकदम; लागलीच; अकस्मात्.
 पकरके (पकरके) (क) ना. - जीन; झल; थडी; खोगीर;
 सुगंधी; रत्नगंधी; फुलांचे झाड. 'रेंचे' पहा.
 पकरे (पकरे) (क) ना. - कवच; जीन; झल.

पकले (पकळी) (क) ना. - एक भांडें; सरोवर; चिलीम; बुडबुडा; पाझर.

पकवाद्य (पकवाद्य) (क) ना. - एक चर्मवाद्य; पलवाज; पक्वास; संगीत साथीदार; गवयाचे साथी.

पक्का (पक्या) (क) वि. - पक्क; पूर्ण; चोख; बेबाक; बिन कसरीचा; धूर्त; जाणता; मुरलेळा; मुरब्बी.

—सेरु (—सैरु) (अ.दे) ना. - बंगाली शेर; ८० तोळे वजन.

पक्कागु (पक्यागु) (क) धा. - पुरवठा होणें; पुरेसे होणें; पुरणें; लायक बनणें; योग्य होणें; कारण होणें.

पक्कि (पकळी) (क) ना. - पक्षी; खग.

पक्कु (पकळु) (क) ना. - योग्यता; हक्क; सारखेपणा; स्थान; आस्पद; आधार; आश्रय.

—कोडु (—कौडु) (क) धा. - आश्रय देणें; आधारणें; पाठिंबा देणें.

पक्कुवणि (पकळुवळी) (क) ना. - जवळचा नातेवाईक; बांधव; बंधु.

पक्के (पकळी) (क) वि. - खाली पडलेला; ठेवून दिलेला; आश्रित. (क) ना. - घरटें; वासस्थळ; झोपडी; कोंडवाडा; दड्डी; गुहा; जवळचे स्थान; शेजार; निद्रा; पांघरूण.

पक्क (पकळी) (सं) वि. - पक्का; बेरकी; कावेबाज; लबाड; पूर्ण शिजलेले; पिकलेले; भरलेले; जीर्ण; शिजके; मरणाळा ठेपलेले.

—रस (रस) (सं) ना. - सराई; धर्मशाळा; दारू; कैफ आणणारा पदार्थ.

—वारि (वारि) (सं) ना. - अन्नाची गंजी; लापशी.

पक्कवान्न (पकळुवन्न) (सं) ना. - गोडघोड; मिष्टान्न; उत्तम आहार; गोड खाद्य.

पक्ष (पक्ष) (सं) ना. - बाजू; पंख; शेजार; साह्य; अनुवाद; राजहत्ती; विवरण; निरूपण; संकेत; सापेक्षता; देह; बाणाचे पीस; अर्ध वस्तु; दोहोचा संकेत; स्थिति; अवयव; भित; विरोध.

पक्षक (पक्षक) (सं) ना. - पक्षाचा, बाजूचा, दरवाजा.

पक्षति (पक्षति) (सं) ना. - पंखाचा तळभाग; पाडवा; प्रतिपदा.

पक्षदेव (पक्षदेव) (सं) ना. - पंख असलेले देव; यक्ष किन्नरादि देव.

पक्षपात (पक्षपात) (सं) ना. - भेदबुद्धि; अनुचराचें हित पाहण्याची दृष्टि; पाखगळ; पंख येणें; पक्ष पराजय.

पक्षभेद (पक्षभेद) (सं) ना. - पक्षपात; परस्पर पक्षविरोध; एकाला एक व दुसऱ्याला एक अशी कृती; पंक्तिप्रपंच.

पक्षवात (पक्षवात) (सं) ना. - अर्धगवायु; पक्षघात; पाश्र्ववायु.

पक्षांत (पक्षांत) (सं) ना. - पर्वकाळ; पर्वणी; अमावास्या; पौर्णिमा.

पक्षांतर (पक्षांतर) (सं) ना. - दुसरा पक्ष; अन्यपंथ.

पक्षि (पक्षि) (पक्षि [पक्षि]) (सं) ना. - पक्षी; पाखरू; बाण; गरूड.

—णी (णी) (सं) ना. - पक्षीण; मादीपक्षी; पौर्णिमा.

—राज (राज) (सं) ना. गरूड.

—रथ, -वाहन (रथ, -वाहन) (सं) ना. - गरूडारूढ विष्णु.

पक्षम (पक्षम) (सं) ना. - पंख; पंखाचे पर; कमलकेसर; बारीक सूत.

पक्षमल (पक्षमल) (सं) वि. - दाट पंख असलेला.

अक्षिपक्षमल (अक्षिपक्षमल) (सं) ना. - जाड पापणी असलेला डोळा.

पगडि (पगडि) (क) ना. - रुमाल; पागोटें; लांच; पागडी; मनोती; खुषीचें धनदान. दाक्षिण्य धन.

पगडे (पगडे) (क) ना. - सोंगटी; द्यूत; नरद; पगडी निजणें; कवडी; द्यूतातील दान.

—पट (पट) (क) ना. - सोंगटीचा पट.

पगदस्त (पगदस्त) (अ.दे) ना. - क्रमबद्धता; क्रमवार पद्धति. (अ.दे) अ. - व्यवस्थितपणें; निर्मयपणें.

पगरण (पगरण) (क) ना. - प्रकरण; चर्चा; विवरण; निरूपण; प्रसंगानुकूलता; परिचय; रूपक; हास्यास्पद विनोद; पाठ; अडचण; 'हगरण' पहा. विषय; वस्तु; भाग; अनुकूल समय; गप्पा; निंदा; गोंधळ.

पगरि (पगरी) (क) ना. - नाटकांतील उपकथा; उपप्रवेश; गोफण; 'कळणे' पहा.

पगळ (पगळ) (पगळ [पगळ]) (क) ना. - दिवस; दिवसा.

—अणम (—अणम) (क) ना. - सूर्य; दिनराज.

—अरेय (—अरेय) (क) ना. - भास्कर; सूर्य.

पगार (पगार) (अ.दे) ना. - वेतन; तनखा; वरमान.

पगिन (पगिन) (पगिन [पगिन]) (क) ना. - डिक; राळ; कात; वृक्षाचा चीक.

पगिल् (पगिल्) (सं) धा. - चिकटून राहणें; समाविष्ट करून घेणें; बलेश भोगणें; व्यापणें; रुंद करणें; दुःख करणें.

पगुरु (पगुरु) (क) ना. - हलकेपणा; लाघव; फसवणूक; वंचना.

पगे (पगे) (क) ना. - पेव; वैरी; शत्रु; विरोध; द्वेष; मत्सर.

पगेवडे (वाडि) (पगेवडे [वाडि]) (क) ना. - शत्रुसैन्य; वैरीसेना.

पंक (पंक) (सं) ना. - चिखल; राड; कर्दम; पाप.

पंकज (पंकज) (पंकज [पंकज]) (सं) ना. - कमल.

—गर्भ (—गर्भ) (सं) ना. —ब्रह्मदेव.

—नाथ (—नाथ) (सं) ना. —विष्णु.

पंकजाकर (पंकजकार) (सं) ना. —पुष्करणी; सरोवर.

पंकजाक्ष (पंकजाक्ष) (सं) ना. —विष्णु; कृष्ण.

पंकजात (पंकजात) (सं) ना. —कमल.

पंकजाप्त (पंकजाप्त) (सं) ना. —कमलमित्र; सूर्य.

पंकजारि (पंकजारि) (सं) ना. —चंद्र.

पंकजासन (पंकजासन) (सं) ना. —ब्रह्मदेव.

पंकजास्त्र (पंकजास्त्र) (सं) ना. —कमल हे शस्त्र वापरणारा;

मन्मथ; मदन.

पंकजिनि (नी) (पंकजिनि [२९]) (सं) ना. —कमलिनी;

सरोवर.

पंकजोदर (पंकजोदर) (सं) ना. —विष्णु; पद्मनाभ.

पंकरुह (पंकरुह) (सं) ना. —कमल.

पंकिल (पंकिल) (सं) वि. —चिखलानें भरलेलें; पापी; राडीचें.

पंकेरुह (पंकेरुह) (सं) ना. —कमल; पंकेज; पंकजात.

पंक्ति (पंक्ति) (सं) ना. —ओळ; चरण; पादुका; पाऊल; समूह;

गट; जेवणाची पंगत; दशमान; दशक.

पंक्तिग्रीव (पंक्तिग्रीव) (सं) ना. —दशमुख रावण.

पंक्तिदोषक (पंक्तिदोषक) (सं) ना. —दोषैक दृष्टि; धूर्त;

समूहवंचक.

पंक्तिभेद (पंक्तिभेद) (सं) ना. —पक्षभेद; पक्षपात; दुजामाव.

पंक्तिरथ (पंक्तिरथ) (सं) ना. —दशरथ.

पंग (लु) (पंग [७]) (क) ना. —शाखा; कोंब; पालवी.

पंगड (पंगड) (क) ना. —पक्ष; समूह; कुल; जाति.

—इग (अग) (क) वि. पक्षीय; जातीय; बाजूचा.

पंगु (पंगु) (सं) ना. —लंगडा; पांगळा; आश्रयहीन; विकलांग;

अरुण; संकोचवृत्ति; शनैश्चर.

पचगारिसु (पचगारिसु) (क) धा. —रागावणें; शिवी देणें;

निदिणें; हंगविणें; शिक्षा करणें; मर्मभेद करणें.

पचडि (पचडि) (क) ना. —तुकडे तुकडे करणें; कोच; कोचणी;

कोशिबीर; पचडी.

पचन (पचन) (सं) ना. —विरघळा; वितळण; शिजवण;

सैपाक; अग्नि.

पचार (पचार) (क) ना. —निंदा; मर्मभेद; टोमणा.

—इसु (असु) (क) धा. —निंदणे; हंगवणें; टोंचून बोलणें;

अपकाराची जाणीव देणें.

पच्च (पच्च) (क) ना. —अलंकार; आभरण; शृंगार;

पोषाखाची पेट; पाच; मरकत; पाचू.

(क) वि. —चूर केलेले; बोचलेले; कोचलेले.

पच्चगप्पुर (पच्चगप्पुर) (क) ना. —रसकापूर; कच्चा कापूर.

पच्चगार (पच्चगार) (क) ना. —शृंगारक; विदूषक; हसवणारा;

नटवणारा; गोड्डी; हास्यकार.

पच्चड (पच्चड) (क) ना. —पांवरुण; अलंकार; पासोडी; दुपेटा;

दुलई.

—इसु (असु) (क) धा. —अलंकारणें; शृंगारणें; पोषाख घालणें.

पच्चडि (पच्चडि) (क) ना. —पचडी; कोशिबीर.

पच्चपसि (पच्चपसि) (क) वि. —ओलाचिंब; पाणी गळणारा;

ठिबकता.

पच्चवडिसु (पच्चवडिसु) (क) धा. —पांवरणें; पांवरुण घेणें;

आवरण घालणें.

पच्चाल (यिल) (पच्चाल्यु [७]) (क) ना. —विदूषक;

शृंगारक; हास्यकार.

पच्चि (पच्चि) (क) ना. —भाग; अंश; पोटांतील अवयव.

पच्चिम (पच्चिम) (क) ना. —पश्चिम; मावळती; सूर्यास्ताची दिशा.

पच्चिस् (पच्चिस्) (अ.दे) ना. —पंचवीस.

पच्चु (पच्चु) (क) —धा. तुकडे करणें; विभागणें;

वाटणें; गुप्त ठेवणें; लावणें; जमविणें; जुळविणें.

—गे (गै) (क) ना. —तोडप; कोच; गूढालोचन; एकांत;

कानगोष्ट; संबंघ.

पच्चे (पच्चे) (क) ना. —अंकुर; कोंब; हिरवा रंग; अपक्वता;

गोंदण; कच्चेपण; पाच; अर्धवट; कपाळावरील टिळा.

—गाति (गाति) (क) ना. —गोंदणारी.

पच्चेकदिरु (पच्चेकदिरु) (क) ना. एक सुगंधी द्रव्य.

पच्चेले (पच्चेले) (क) ना. —हिरवे पान; ओलेपान.

पच्चेतोरण (पच्चेतोरण) (क) ना. —पानांचें तोरण.

पच्चेवरल् (पच्चेवरल्) (क) ना. —पाच; मरकत.

पच्चेपेण्णु (पच्चेपेण्णु) (क) ना. —वांझ; निपुत्रिक.

पज (पज) (क) ना. —शूद्र; देवपादोद्भव.

पजळ (पजळ) (क) ना. —प्रज्वलित; जळणारे; धूत, धुतलेले.

पजळ (पजळ) (सं) ना. —प्रकाश; अग्नि; चकाकी; धग;

जाळ; झळ.

—इसु (असु) (क) धा. —अग्नि चेतवणें; पेटवणें;

प्रकाशिणें.

पजे (पजे) (सं) ना. —पाऊल; पादुका; पावलाचें माप; पद्धति.

—तोरु (टोरु) (क) धा. —परिचय होणें; ओळखणें.

—पिडि (पिडि) (क) धा. —अनुसरणें; ओळखणें.

पंच (पंच) (सं) वि. —पाच संख्या; विस्तृत; रुंद.

(सं) ना. —मध्यस्थ; पंचायत; गावधुरीण, गावपंच.

पंचक (पंचक) (सं) ना. —पाचुंदा; पाचाचा गट; पंचोत्री;

मृगपंचक; पावसाची पाच नक्षत्रें; पंचकच्छ नेसण.

पंचकव्हे (पंचकव्हे) पंचकव्हे नेशन.
 पंचकजाय (पंचकजाय) (क) ना. - खोबरें, गूळ, डाळ,
 पोहे, तीळ यांच्या मिश्रणाचें खाद्य; पंचखाद्य. (खडीसाखर,
 खोबरें, खारीक, खिसमिस, खसखस हे ५ ख आदि पदार्थ)
 पंचकल्याण (पंचकल्याण) (सं) ना. - जैन संन्याशाच्या पांच
 अवस्था. (गर्भावतरण, जन्माभिषेक, परिनिष्क्रमण, केवल
 ज्ञान; निर्वाण)
 पंचकौन (पंचकौन) (सं) ना. - पंचभुज आकृति.
 पंचकौश (पंचकौश) (सं) ना. - आत्म्याची पाच आवरणें;
 (अन्न, प्राण, मन, विज्ञान आणि आनंद यांचे कोष)
 पंचकलेश (पंचकलेश) (सं) ना. - पांच प्रकारचें दुःख.
 (अपघ्ना, अस्मिता, राग, द्वेष आणि अभिनिवेश)
 पंचगव्य (पंचगव्य) (सं) ना. - देवाच्या अभिषेकासाठीं
 गाईच्या पांच पदार्थांचें मिश्रण (दूध, दही, तूप, मूत्र व
 शोण)
 पंचगौड (पंचगौड) (सं) ना. - बंगालमधील पांच गौड
 ब्राह्मण. (सारस्वत; कान्यकुब्ज; उत्कल; मैथिल; गौड)
 पंचतरु (पंचतरु) (सं) ना. - स्वर्गीय पांच पवित्र वृक्ष;
 (कल्प; मंदार; पारिजात; हरिचंद; संतान)
 पंचतंत्र (पंचतंत्र) (सं) ना. - पांच उपदेश कथांचा
 संस्कृत कथासंग्रह
 पंचत्व (ते) (पंचत्व [डें]) (सं) ना. - मृत्यु; मरण.
 पंचद्राविड (पंचद्राविड) (सं) ना. - कन्नड; तामिल; तेलग;
 मल्याळ; कोडगु अशा पंचद्रवीड भाषा; (महाराष्ट्र; गुजराथ;
 कन्नड; तमीळ; तेलंग हे पाच समाज)
 पंचधारे (पंचधारे) (क) ना. - घोड्याच्या पांच चाली; (दोन
 नेत्र, दोन नाकपुड्या आणि मुख अशातील पांच धारा)
 पंचनामे (मा) (पंचनामे [मा]) (अ. दे) ना. -
 पंचायतीचा निवाडा.
 पंचपांडव (पंचपांडव) (सं) ना. - पंडूची पाच मुलें (धर्म;
 भीम; अर्जुन; नकुल व सहदेव हे पांच पांडव.)
 पंचपात्रे (पंचपात्रे) (सं) ना. - रुंदतोडाचे भाडे; तीर्थवादी;
 पंचपाळें; पांच पात्रांचा समूह.
 पंचप्राण (पंचप्राण) (सं) ना. - पांच वायु (प्राण; अपान;
 व्यान; उदान आणि समान).
 पंचफल (पंचफल) (सं) ना. - पांच फले; (केळें; सिताफल;
 फणस; लिंबु; मोपळा)
 पंचबाण (पंचबाण) (सं) ना. - मदन; कामदेव; (पांच
 प्रकारचे बाण-अशोक; अरविंद; च्युत; कमल; नवमल्लिका)
 पंचभूत (पंचभूत) (सं) ना. - पृथ्वी; आप; तेज; वायु
 आणि आकाश ही पंचमहाभूतें

पंचभेद (पंचभेद) (सं) ना. - द्वैतसिद्धांतातील पांच भेद
 परमात्मा; जीवात्मा; यांनी होणारी पांच द्वंद्वें.
 पंचम (पंचम) (सं) ना. - वर्ण व्यवस्थेतील पांचवा वर्ण.
 चांडाल; महार; वगैरे.
 पंच महापातक (पंच महापातक) (सं) ना. - पांच महा पापें
 (ब्रह्महत्या; सुरापान; गुरुस्त्रीगमन; चौर्य; पातक्यांचा स्नेह).
 पंचमहायज्ञ (पंचमहायज्ञ) (सं) ना. - पांच महायज्ञ.
 (अध्यापन; ब्रह्मयज्ञ; पितृयज्ञ; देवयज्ञ; भूतयज्ञ).
 पंचमि (मी) (पंचमि [मि]) (सं) ना. - पांचवी तिथी;
 नागपंचमी; बुद्धिवळातील पांचवे स्थळ; प्यादे.
 पंचमुख (वदन) (पंचमुख [वदन]) (सं) ना. -
 परमेश्वर; शिव; सिंह; (सद्योजात; वामदेव; तत्पुरुष; अधोर;
 ईशान ही शंकराची पांचरूपे).
 पंचमुद्रे (पंचमुद्रे) (सं) ना. - वैष्णवांच्या पांच मुद्रा.
 (शंख; चक्र; गदा; पद्म व नारायण).
 पंचरात्र (पंचरात्र) (सं) ना. - वैष्णवाचें आगम शास्त्र.
 भास कवीचें नाटक.
 पंचलवण (पंचलवण) (सं) ना. - पांच प्रकारचे मीठ (कात;
 सैधव; समुद्र; विशाल; सौवर्चल).
 पंचलोह (पंचलोह) (सं) ना. - पंचधातु; (ताम्र; पितळ;
 जस्त; शिसें व लोह).
 पंचवटि (पंचवटि) (सं) ना. - गोदाकाठचें एक तीर्थस्थळ.
 पंचवर्ण (पंचवर्ण) (सं) ना. - पांच रंग; (पांढरा; तांबडा;
 निळा; पिवळा; व काळा)
 पंचवाद्य (पंचवाद्य) (सं) ना. - पांच प्रकारचें वाद्य; (शिंंग;
 ढोल; शंख; भेरी; झांगट).
 पंचविषय (पंचविषय) (सं) ना. - पांच इंद्रियांचे विषय;
 (रूप; रस; गंध; शब्द; स्पर्श).
 पंचविशिख (पंचविशिख) (सं) ना. - पंचबाण; मदन; कामदेव.
 पंचशिलीमुख (पंचशिलीमुख) (सं) ना. - पंचशर; मदन.
 पंचशाख (पंचशाख) (सं) ना. - हात; पंजा.
 पंचसूतक (पंचसूतक) (सं) ना. - पांच प्रकारचें सूतक;
 (जाति; जनन; उच्छिष्ट; प्रेत; रजस्).
 पंचाक्षरि (पंचाक्षरि) (सं) ना. - पांच अक्षरांचा महामंत्र;
 (नमःशिवायं)
 पंचाग्नि (पंचाग्नि) (सं) ना. - पांच अग्नि; (चार दिशांचे
 चार अग्नि व सूर्य)
 —तपस्सु (तपस्सु) (सं) ना. - पंचाग्नीत राहून केलेली
 तपश्चर्या.
 पंचांग (पंचांग) (सं) ना. - वार, तिथि, नक्षत्र,
 करण, आणि योग ही पांच अंगें सांगणारे ज्योतिषशास्त्र; सिंह.

पंचाचार (पञ्चाचार) (सं) ना. — वीर शैवांचे पांच पवित्र आचार; (सदाचार; शिव; लिंग; गण; भृत्य हे आचार)
 पंचानन (पञ्चानन) (सं) ना. — सिंह; शिव.
 पंचामृत (पञ्चामृत) (सं) ना. — मधुरा मिश्रण; (दूध, तूप, दही, मध व साखर यांचें मिश्रण.)
 पंचायत (ति) (पञ्चायत) [३] (सं) ना. — पंच;
 पांच महाजनकडून होणारा निर्णय.
 पंचारति (पञ्चारति) (सं) ना. — पांच वातींची आरती.
 पंचाल (पञ्चाल) (सं) ना. — द्रुपदराजा; द्रुपदाचा देश; सोनार.
 पंचावस्थे (पञ्चावस्थे) (सं) ना. — मानवी देहाच्या पांच अवस्था; (जागृति, स्वप्न, सुषुप्ति, तुरीय, उन्मनी.) या पांच मनोवस्था.
 पंचास्र (पञ्चास्र) (सं) ना. — पांच आयुषें असलेला काम; मन्मथ.
 पंचास्य (पञ्चास्य) (सं) ना. — शिव, सिंह
 पंचु (पञ्चु) (क) धा. — वाटणें; विभागून देणें.
 (क) ना. — ठक, वंचना, फसवणूक.
 पंचे (पञ्चे) (क) ना. — नेसण्याचें एक वस्त्र, पंचा.
 पंचेंद्रिय (पञ्चेंद्रिय) (सं) ना. — डोळा; कान; नाक;
 जीम व कातडें हीं पांच इंद्रियें.
 पंचेषु (पञ्चेषु) (सं) ना. — पंचबाण; मदन; काम.
 पंचोपचार (पञ्चोपचार) (सं) ना. — गंध, पुष्प, धूप, दीप व नैवेद्य हे पूजेचे पांच उपचार. पांच उपाय.
 पंजर (पंजर) (सं) ना. — पिंजरा; सापळा; सांगाडा; श्रापदाची तीक्ष्ण नळें; कलियुग.
 — शुक्र (शुक्र) (सं) ना. — पिंजऱ्यांतील पोपट.
 पंजा (पंजा) (अ.दे) ना. — बावराची पूजा मूर्ति; इस्लामी पंजा; हात.
 पंजाब (पंजाब) (अ.दे) ना. — सतलज; बिआस; रावी;
 चिनाब व झेलम या पांच नद्यांचा प्रदेश.
 पंजार (पंजार) (क) ना. — गोड खाद्य; पानरो.
 पंजि (जिके) (पंजि [३]) (सं) ना. — पेळू; सुताची गुंडी;
 पंचांग; लेखी आधार; नियतकालिक; पिंजलेल्या कापसाची सुरळी.
 पंजिकार (पंजिकार) (सं) ना. — लेखक; कर्णिक; करणिक;
 मुनशी.
 पंजु (पंजु) (क) ना. — दिवा; चिमणी; दिवडी; हिलाल;
 पल्लता; चूड.
 — कळ (कळ) (क) ना. — दरबडेखोर; डाकू.
 पंजे (पंजे) (क) वि. — दुर्बळ; अशक्त.
 (क) ना. — भिकारी; भिक्षेकरी.

— तन (तन) (क) ना. — दौर्बल्य; भीक; एक कन्नड साहित्यिक.
 पट (पट) (क) ना. — पडदा; मुस्कुट; पांघरुण; कापड;
 वाफ्याचा चर.
 (सं) ना. — कपडा; ध्वज; बाहुटा; वावडी; चित्रपट; नाटकाचा पडदा; छप्पर; माळी; झाकण; प्रदेश.
 पटकु (लुकु) (पटकु [३]) (क) ना. — स्फटिक; एक चकाकणारा खडा; फटका; तडाखा; विणकर.
 पटकार (पटकार) (सं) ना. — कोष्टी; विणकर; चित्रकार.
 पटकार (पटकार) (क) ना. — चिमटा; सांडस.
 पटकि (पटकि) (अ.दे) ना. — महामारी; वांती; कालरा;
 सांसर्गिक रोग.
 पटकुटि (गृह) (पटकुटि [३]) (सं) ना. — तंबू; पाल;
 गुडार; डेरा.
 पटच्चर (पटच्चर) (सं) ना. — चोर; स्तेन; भामटा; घडीचोर;
 डाकू.
 पटच्छद (पटच्छद) (सं) ना. — गुडूप पांघरुण; मुस्कुट; प्रावरण.
 पटल (क) (पटल [३]) (सं) ना. — समूह; गट; रात्र; झाकण;
 पडदा; आवरण; खाजगी गोष्ट; छप्पर; माळी; बुट्टी.
 पटवास (पटवास) (सं) ना. — तंबूतील राहणें; डेऱ्यांतील वसती; चोळी; बुक्का; सुगंधी द्रव्य; 'खके' पहा.
 पटवे (पटवे) (क) ना. — रेशमी वस्त्र; दुकूल.
 पटवेकार (पटवेकार) (क) ना. — विणकर; दागिने पटवणारा;
 दागिने गुंडवणारा.
 पटविद्दे (पटविद्दे) (क) ना. — चित्रलेखन; पटविद्या;
 रेखाकला; चित्रकला.
 पटस्तंभ (पटस्तंभ) (सं) ना. — जहाज; शीडाचा खांब;
 ध्वजस्तंभ.
 पटह (पटह) (सं) ना. — नगरा; ढोल; मेरी; रणवाद्य.
 पटाकि (पटाकि) (क) ना. — फटाका; फटाकडी.
 पटाटोप (पटाटोप) (सं) ना. — बुजगावणें; बागुलबुआ;
 कपड्याचें सोंग; अतिगडबड; विश्वप्रयत्न.
 पटायित (पटायित) (अ. दे) ना. — जाणता; कुशल; गत्र.
 पटालं (पटालं) (अ. दे) ना. — सैन्य; सेनाविभाग.
 पटि (पटि) (क) ना. — गोणपाट; पोते; तरट.
 पटिक (पटिक) (क) ना. — स्फटिक; एक चकाकणारा खडा.
 पटिष्ठ (पटिष्ठ) (सं) वि. — अतिकुशल; निपुण; समर्थ.
 पटीर (पटीर) (सं) ना. — गंध; आकाश; मेघ; ढग; चेंडू; कांत;
 पोष्ट; काम; उंची; खैर; खदिर.
 — जन्म (जन्म) (सं) ना. — चंदन.
 पटु (पटु) (सं) वि. — शूर; समर्थ; निपुण; दट; क्रूर; धारदार.

—उक्ति (उक्ति) (सं) ना. — शहाणपण; सुभाषित.

—तर (तर) (सं) ना. — अधिक समर्थ;

—स्व, ते (स्व, -ते) (सं) ना. — नैपुण्य; चातुर्य.

पटुक (पटुक) (क) ना. — पिकदाणी; थुंकण्याचे भाडे; तस्त;
स्फटिक.

पटोल (पटोल) (क) ना. — पडवळ; एक फळभाजी.

पट्ट (पट्ट) (सं) ना. — कापड; रेशमी वस्त्र; सिंहासन; गादी;
पीठ; अधिकारस्थान; देव; विधिलिखित; शिरस्त्राण; मुंडांस;
रुमाल; चव्हाटा; रात्रेपणा; हुकूमनामा; वाटा; घडी; सोवळे.
(क) वि. — झोपलेले; सुत; निजलेले; मृत; अनुभूत; युक्त.

पट्टण (पट्टण) (क) ना. — मोठे शहर.

—इरा (इरा) (क) ना. — शहरवासी; नागरिक;

पट्टरसु (पट्टरसु) (क) ना. — सिंहासनस्थ राजा;
राजेशाहीचे शासन.

पट्टरसि (पट्टरसि) (क) ना. — पट्टराणी; पट्टाभिषिक्त राणी.

पट्टमहिषि (पट्टमहिषि) (सं) ना. — राजपत्नी; पट्टराणी.

पट्टवणि (णे) (पट्टवणि) (क) ना. — सिंहासन; राजगादी;
राजपीठ.

पट्टवर्धन (पट्टवर्धन) (सं) ना. — राजा; राजहत्ती.

पट्टश (स) र (पट्टश) (र) (सं) ना. — मोठे सरोवर; तलाव.

पट्टशाला (पट्टशाला) (सं) ना. — सोपा; माजघर; चावडी;
सदर; पटांगण.

पट्टशालि (पट्टशालि) (सं) ना. — कोष्ट्यांची एक पोटजात;
विणकराची एक उपजात.

पट्टसाले (पट्टसाले) (क) ना. — पाठशाला; विद्यालय;
वाचनालय; शाळा.

पट्टस (पट्टस) (क) ना. — पटाशी; कुन्हाड; परशु;

पट्टलिगे (पट्टलिगे) (क) ना. — कूजा; रांजण; दुकूल; रेशमी
साडी.

पट्टले (पट्टले) (क) ना. — कमरपट्टा.

पट्टा (पट्टा) (अ. दे) ना. — कमरपट्टा; यंत्राच्या चाकावरील
पट्टा.

पट्टागि (पट्टागि) (क) अ. — तयार होऊन; कटिवंध होऊन;
पूर्णपणे; घट्टमुट्ट होऊन.

पट्टाभिषेक (पट्टाभिषेक) (सं) ना. — राज्याभिषेक; राज्या-
रोहण समारंभ.

पट्टावळि (पट्टावळि) (सं) ना. — रेशमी वस्त्रे.

पट्टी (पट्टी) (सं) ना. — तिक्ष्ण बाण; एक आयुध.

(क) ना. — रेखा; वस्त्र; लोहपट्टी; निरी; वडी; वर्गणी, कर;
डोईपट्टी; स्मरणार्थ टिप्पण; कमरेभोवतीचे वस्त्र, पानपट्टी;
गोठा; घर.

पट्टिका (के) (पट्टिका) (क) ना. — शासन; विरुद पट्टा;
स्मरणवही; विवरण.

पट्टिरिसु (पट्टिरिसु) (क) धा. — खाली उतरवणे; निजवणे; ठेवणे
पट्ट (पट्ट) (क) वि. — अनुभूत; 'पट्ट' पहा.

(क) ना. — हट्ट; निर्धार; कुस्तीतील डाव; ओळ; घडी.

पट्टे (पट्टे) (क) ना. — वस्त्र; कापड; झाडाची साल; रंगाचा पट्टा;
रेव; रेखा; कबूलायत; शेतसारा.

पट्टेगार (पट्टेगार) (क) ना. — रेशमी वस्त्रे विणणारा; विणकर;
कोष्टी;

पट्टेय (पट्टेय) (क) ना. — दांडपट्टा.

पट्टेशिरी (पट्टेशिरी) (क) ना. — रेशमीवस्त्र; दुकूल; 'पट्टलिगे'
पहा.

पठ (ठन) (पठ) (सं) ना. — वाचन; अभ्यास; मनन;
नकाशा; मानचित्र; चित्रपट.

पठनीय (पठनीय) (सं) वि. — वाचनीय; अवश्य वाचावेच
असे.

प (पा) ठय (प [पा] ठय) (सं) ना. — वाचनीय; अभ्यसनीय;
पठिसु (पठिसु) (क) धा. — वाचणे; पाठ करणे; शिकणे;
अभ्यास करणे.

पड (ड) गु (पड [ड] गु) (क) ना. — जहाज; नौका; पडाव;
होडी.

पडदे (पडदे) (क) ना. — पडदा; लाट; पांघरूण; मुस्कट.

पडप (पडप) (क) ना. — पेटी; करंडक; पानदान; पानाचा डबा;
चंची; क्षौरिकाची धोकटी; न्हाव्याची पिशवी.

पडपवळ (पडपवळ) (क) ना. — करंडक; वाहक; तबक हाती
घेणारा; हडप.

पड(डे)पु (पड [डे] पु) (क) ना. — पुण्याई; दाट परिचय;
आगमन; वेतन; पगार.

पडल् (पडल्) (क) ना. — वृद्धि; घाबरेपणा; आश्चर्य; कष्ट;
अडचण; संकट.

—इडु (इडु) (क) धा. — उघळणे; विस्कळणे;

गोंघळणे; कालवाकालव होणे; अडचणीत येणे.

—पडु (पडु) (क) धा. — विस्कळित होणे; उघळणे;
गोंघळणे; नमस्कार करणे.

पडलिगे (पडलिगे) (क) ना. — परडी; रेणुका; भक्तांच्या
हातातील बुट्टी; दोपली.

पडवळ (पडवळ) (क) ना. — प्रसाधन; सौंदर्यसाधक; नटवणारा.

पडविडु (पडविडु) (क) धा. — वाटणे; पसरणे; रंद होणे;
विस्तरणे.

पडसाले (पडसाले) (क) ना. — पट्टशाला; पडवी; चौकी;
चावडी.

पडि (पडि) (क) ना. - प्रतिनिधि; नीति; पद्धति; आदर्श; नकल; अडेसरी; दोन शेराचे माप; शिखाप्रमाण; दरवाजा; झाकणी; अडणा.

—इडु (अडु) (क) धा. - पुढें ठेवणें; जुळविणें; आदर्श होणें.

—कट्टु (कड्डु) (क) ना. - आदर्श; पर्याय; रुचि

पाहणारा; चाख्या.

पडिग (पडिग) (क) ना. - पिगदाणी; तस्त; थुंकण्याचें भांडें.

पडितळ (पडितळ) (क) ना. - सपाट जागा; विरोध; अंदाजी किंमत.

पडिनेळु (पडिनेळु) (क) ना. - प्रतिबिंब; पडलाया; फोटो.

पडिपाट (ल) (पडिपाट [ल]) (क) ना. - कष्ट; दुःख;

अडचण; पीडा; उपद्रव; ठणका; 'कोटले' पहा.

पडिपुच (पडिपुच) (क) ना. - संदेह; संशय; शंका.

पडिबल (पडिबल) (क) ना. - शत्रुसैन्य; सहाय्यक सैन्य; अन्य सेना.

पडिबलिसु (पडिबलिसु) (क) ना. - हरकत घेणें; थांबविणें; प्रतिरोध करणें; अडवणें.

पडिमोग (पडिमोग) (क) ना. - विरोध; निराकरण; खंडन; प्रतिहल्हा.

पडियचु (पडियचु) (क) ना. - मुद्रिका; साचा; ठसा; प्रतिकृति.

पडिय (या) र (पडिय [य] र) (क) ना. - पहारेकरी; चौकीदार; प्रहरी; देवडीवाला; प्रतिफल.

पडिलु (पडिलु) (क) ना. - पडजमीन; नापीक भूमि; मरुप्रदेश; वाळवंट.

पडिवडे (पडिवडे) (क) ना. - शत्रुसेना; 'पडिबल' पहा.

पडिवरिजु (पडिवरिजु) (क) ना. - प्रति आकृति; हुबेहुब सोंग; थेट प्रतिरूप.

पडिवळ (पडिवळ) (क) ना. - पहारेकरी; देवडीवाला.

पडिवाघे (पडिवाघे) (क) ना. - लगाम; दोन्हीकडे वादी असलेला लगाम.

पडिसण (पडिसण) (क) ना. - परीक्षण; अवलोकन; परीक्षा; प्रतीक्षा; प्रतीक्षण; निरीक्षण.

पडिसणि (पडिसणि) (क) ना. - आचारी; बलव; 'बाणसिंग' पहा. सैपाकी; स्वयंपाकी.

पडिहार (पडिहार) (क) ना. - प्रतिहारी; प्रहरी; पहारेकरी; चौकीदार.

पडु (पडु) (क) धा. - मिळवणें; प्राप्त करून घेणें; जुळवणें; सहन करणें; अनुभव घेणें; आडवें होणें; पडणें; मरणें; अस्त होणें; बुडणें; अदृश्य होणें.

(क) ना. - पश्चिम; प्रतीची दिशा.

—इसु (असु) (क) धा. - अनुभव घेवणें; निजवणें; विषडवणें.

पडुवण (लु) (पडुवण [लु]) (क) ना. - मावळती; पश्चिम; सूर्यास्ताची दिशा.

पडुसिले (पडुसिले) (क) ना. - फरशी; लादी.

पडे (पडे) (क) धा. - मिळवणें; प्राप्त करून घेणें; देवाजवळ मागणें; नशिवात असणें; अनुभवणें; सहन करणें; सोसणें डोक्यावर देणें; चढवणें; बाळतणें; जन्म देणें.

(क) ना. - बल; सैन्य; समूह.

—ओडेय (ओडेय) (क) ना. - सेनापति; सेनानी.

पडेमातु (पडेमातु) (क) ना. - वाग्धोरण; गोंधळानें तत पप होणें; आश्चर्य; वृत्तांत; बातमी.

पडेगिल (पडेगिल) (क) ना. - सैनिक; पायदळ; योद्धा.

पडेवळ (ळ) (पडेवळ [ळ]) (क) ना. - सेनाधिकारी; सेनानायक; सेनानी.

पडेपु (पु) (पडेपु [पु]) (क) ना. - लाभ; प्राप्ती; सारखेपणा; हुबेहुबपणा; जुळणी.

पडुळि (पडुळि) (क) ना. - कमल; 'कणगिले' पहा.

पडु (पडु) (क) ना. - यौवन; गळपंचविशी; तारुण्य; हंगाम; संभोगेच्छा.

पण (पण) (क) धा. - पिकणें; पक्व होणें; गमावणें; भरून येणें; रस भरणें; वयांत येणें; सज करणें; सिद्ध करणें; स्तुती करणें; विनिमय करणें.

(क) ना. - पक्व फळ; क्रयविक्रय; देवघेव; तयारी; सिद्धता.

पण (पण) (सं) वि. - कोमल; मृदु; कोवळें; नाजुक.

(सं) ना. - पैसा; द्रव्य; पगार; वेतन; नाणें; पणाची वस्तु; किंमत; मूल्य; क्रय; व्यापार; दुकान; मंडई; ठेव.

—अंगने (अंगने) (क) ना. - वेश्या; विधवा; रखेली.

—कट्टु (कड्डु) (क) धा. - पणाला लावणें; शकुन पक्षाचा आवाज ओळखणें.

—पेण, - स्त्री (पेण, [स्त्री]) (क) ना. - पण्यांगना. देहविक्रय करणारी स्त्री; पणाला लावलेली स्त्री; व्यभिचारिणी; विधवा.

पणकु (पणकु) (क) वि. - क्षुद्र; क्षुल्लक; भांडखोर; अजाण.

पणत (पणत) (क) ना. - कोठार; भाताचा तट्या; कणगी; खाण; वजन; समूह; रास; वसुली.

पणते (पणते) (क) ना. - पणती; वाटी; 'हणते' पहा.

पणन (पणन) (सं) ना. - व्यापार; क्रयविक्रय; ईर्ष्या; जिद्द.

पणव (पणव) (सं) ना. - प्रणव; ॐ कार मंत्र; दुंदुभी; ढोल; एक चर्मवाद्य.

पणाय (पणाय) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार.

पणि (पणि) (क) ना. — फणी अवलेला नाग; काठी; सोटा; होडी; नाव; पेठ; व्यापार स्थळ; दुकान; कृपण; दुष्ट फणी; फळी.

पणिगे (पणिगे) (क) ना. — कंगवा; फणी.

पणिवेंडु (पणिवेंडु) (क) ना. — चेंडुफळी; क्रिकेट खेळ.

पणित (पणित) (क) वि. — वर्णित; रंगवलेले; पणाला लावलेले.

पणिदर (पणिदर) (क) ना. — फणीधर; शिव.

पणे (पणे) (क) ना. — कपाळ; भाल; दगडाची खाण; गुहा; तराई; पायथा; पाचोळा.

पणेगट्टु (पणेगट्टु) (क) ना. — शिरस्त्राण; मुंडास; बिंदी; विजवरा; जनावराच्या कपाळावरील पदक; मथळा; शीर्षक.

पणेगण (पणेगण) (क) ना. — भाळलेचन; शिव.

पणेयेरिसु (पणेयेरिसु) (क) धा. — पाणी पाजणे; आयुध पाजळणे.

पंट (पंट) (क) ना. — जेवण; लगाटी; उलटीउडी; आहार 'लाग' पहा.

पंटिसु (पंटिसु) (क) धा. — जमिनीवर लोळणे; गलाटी मारणे; उलटी उडी मारणे. गलाटी घेणे.

पंटु (पंटु) (क) ना. — आत्मस्तुती; ढोंग; प्रौढी; शेखी.

पंटुबडि (पंटुबडि) (क) धा. — गप्पा मारणे; थापा देणे; कोरडी उषाभर करणे; प्रौढी मारणे.

पंड (डा) (पंड [डा]) (अ. दे) ना. — क्षेत्रपुरोहित; स्वयंसेवक.

(सं) ना. — नपुंसक; धंद; नेमळा.

पंडा (पंडा) (सं) ना. — ज्ञान; विद्या; समजूत; शास्त्रपारंगतता.

पंडित (पंडित) (सं) ना. — विद्वान; शास्त्रपारंगत; आयुर्वेदविशारद; शास्त्रज्ञ; शास्त्री.

पंडितवक्कि (पंडितवक्कि) (क) ना. — बोलका पक्षी; पोपट.

पंडितमन्य (पंडितमन्य) (सं) ना. — स्वतःला पंडित समजणारा; दुरभिमान; अस्पृश.

पंडितिके (के) (पंडितिके [के]) (क) ना. — पांडित्य; पंडितगिरी.

पणपणने (पणपणने) (क) अ. — कार्यसफलतेने; कार्यभाग साधल्याने. हळुहळु.

पणिके (पणिके) (क) ना. — साफसाई नीटनेटकेपणा; सिद्धता सज्जता; व्यवस्था; पारिपत्य; तिलक.

पणिद (पणिद) (क) वि. — सज्ज केलेले; सिद्ध केलेले; पाजळलेले; पक्व.

पण्यु (पण्यु) (क) धा. — सज्ज करणे; तयार ठेवणे; सिद्ध असणे; व्यवस्था लावणे.

(क) ना. — पक्व फळ; फळफळावळ.

पण्येय (पण्येय) (क) ना. — जमीन; रान; मैदान; क्षेत्र.

पण्ट (पण्ट) (क) वि. — पक्व; पिकलेले; फलीभूत; मार्गावर आलेले; सुसज्ज; सिद्ध.

पण्य (पण्य) (सं) ना. — दुकान; बाजार; क्रयविक्रय स्थान; विक्रीची वस्तु; वर्णविषय; स्तुत्य.

—अंगने (अंगने) (सं) ना. — देहविक्रय करणारी; वेव्या; रंडी

जीवि (जीवि) (सं) ना. — पैशावर जगणारा; वाणी; व्यापारी.

—जीविनि (नी) (जीविनि [नी]) (सं) ना. — पैशासाठी जगणारी; रखेली; रांड.

पण्यवीथि (थी) (पण्यवीथि [थी]) (क) ना. — दुकानाची ओळ पेठ; बाजार.

पत् (पत्) (सं) ना. — पाऊल; पाय; पद; पाद.

पत (पत) (क) ना. — पथ; मार्ग; वाट; रस्ता.

(सं) वि. — जाणारा; पडणारा; उतरणारा; चढणारा.

(सं) ना. — उड्डाण; आकांक्षा.

पतग (पतग) (सं) ना. — उडणारा पक्षी; पतंग.

पतंग (पतंग) (सं) ना. — दीपकीट; दिव्यावर झडप घालणारा किडा; सूर्य; वावडी; बाण.

पतंजलि (पतंजलि) (सं) ना. — योगशास्त्रावरील भाष्यकार; पाणिनीयसूत्रभाष्यकार.

पतत् (पतत्) (सं) वि. — पडणारा; उडणारा; नमस्कार घालणारा.

पतत्र (पतत्र) (सं) ना. — पंख; पक्ष.

पतत्रि (पतत्रि) (सं) ना. — पंख असणारा; पक्षी; बाण.

—इंद्र (इंद्र) (सं) ना. — पक्षीनायक; गरुड.

पतन (पतन) (सं) ना. — पडणे, अवनति; घसरगुंडी; हीनावस्था; विनाश.

पतय (स) (पतय [स]) (सं) ना. — चंद्र; पक्षी; टोळ; 'मिडित' पहा.

पताका (के) (पताका [के]) (सं) ना. — ध्वजधारी; निशाण; बावटा; नाटकातील सूचक स्थान; उपकथा.

—हस्त (हस्त) ध्वजधारी; मुद्रा; उठून दिसणारी खूण. व्यापारी शिक्का; व्यवहारचिन्ह.

पताकि (पताकि) (सं) ना. — सैन्य; निशाणाखाली गोळा झालेले लोक.

पति (पति) (सं) ना. — यजमान; रक्षक; नवरा; स्वामी; माल; मर्ता.

—त्व (त्व) (सं) ना. — नवरेपणा; स्वामीत्व; मालकी.

पतिकरण (पतिकरण) (सं) ना. — स्वीकार; मान्यता; कबुली; आदर; आवड; पत्कर,

पतिकरिसु (पठि०००) (क) धा. - पतकरणे; मान्य करणे; आदरणे; साह्य होणे; अनुग्रह करणे; प्रेम करणे; दया दाखवणे.

पतित (पठि०) (सं) वि. - पडलेला; खालच्या दर्जाला आलेला; धर्मभ्रष्ट.

(सं) ना. - पापी, नीतिहीन; तत्त्वच्युत.

पतितपावन (पठि००००) (सं) ना. - पतितांचा उद्धार करणारा; पाप्यांना हात देणारा; सत्पुरुष; ईश्वर.

पतिमे (पठि०) (क) ना. - प्रतिमा; पुतळा; बिंब; प्रतिबिंब; खेळातील वस्तु; बाहुली; 'बोंबे' पहा.

पतिव्रता (ते) (पठि०००० [०]) (सं) ना. - पति हाच देव समजून सेवा करणारी; सती; गर्ती.

पतिष्णु (पठि०००) (सं) ना. - उडण्याची इच्छा करणारा; खाली उतरणारा; अस्वस्थ.

पतिंवरे (रा) (पठि००० [०]) (सं) ना. - स्वयंवर करणारी; स्वतःच पति निवडणारी.

पत्तन (पठि०) (सं) ना. - पट्टण; नगर; मोठे शहर.

पत्तल (पठि०) (क) ना. - पातळ; तलम सुताचें लुगडें; कागदासारखी पातळ साडी.

पत्तलिके (पठि०००) (क) ना. - पत्रिका; कागद; पत्र; लिखाण; हस्ताक्षर; 'ओले' पहा.

पत्तळे (पठि००) (क) ना. - उच्छिष्ट; उष्टे.

पत्तार (पठि००) (क) ना. - सोनार; सुवर्णकार; पांचाल.

पत्तारि (पठि००) (क) ना. - शेतसारा, भूमाडें, भूपट्टी, शेतसारा वसुल करणारा; कुलकर्णी.

पत्ति (पठि०) (सं) ना. - पायदळ; पदाति; हत्ती; रथ; पाच पदाती व तीन घोडेस्वार यावरील अधिकारी.

(क) ना. - कापसाची गाठ; घसडी.

पत्तिग (पठि०) (क) ना. - वाटेकरी; भागीदार.

पत्तिगे (पठि०) (क) ना. - भागीदारी; हक्कदारी; वाटा. 'पसुगे' पहा.

पत्तु (पठि०) (क) धा. - चढणे; वर चढणे; गुंतणे; चिकटणे; जमवून घेणे; स्वीकारणे; धरणे.

(क) वि. - दहा; दशक; दशमान.

(क) ना. - स्नेह; परिचय; आत्मत्व; स्वीकार; सहमत; विश्वास.

पत्तुगे (पठि०) (क) ना. - नाते; सहमति; स्नेह; समावेश; निष्ठा; संबंध.

पत्तुविडु (पठि००००) (क) धा. - संबंध चुकविणे; अंतर पडणे; सहमत न होणे; तडा जाणे.

पत्तुवलि (पठि०००) (क) ना. - नाते; बांधव्य; घनाची फसवणूक; द्रव्यवचना; डह्या; लांच. 'कैयासे' पहा.

पत्ते (त्ता) (पठि० [००]) (अ. दे) ना. - शोध; ओळख; पत्ता; ठावठिकाणा; 'कुरुपु' पहा. सूचना; अभिप्राय; उद्देश.

पत्तेदार (पठि०००) (अ. दे) ना. - शोधक; गुप्तचर; हेर; पत्ता लावणारा;

पत्तेमारि (पठि००००) (क) ना. - मचवा; लहान होडी; फत्तेमारी.

पत्ति (त्ती) (पठि० [००]) (सं) ना. - लग्नाची स्त्री; भार्या.

पत्र (पठि०) (सं) ना. - वाहन; वर बसून जाण्याचे साधन. पान; पंख; कागद; खड्गधार; हस्ताक्षर; पिसारा.

—व्यवहार (पठि००००) (सं) ना. - पत्रोपत्री; चिठी चपाटी; कागद; पट्टी.

पत्रच्छेद (पठि००००) (सं) ना. - स्त्रियांचे अंगावरील गोंदण. पत्रवल्ली.

पत्रनाडि (डिके) (पठि००० [००]) (क) ना. - पानावरील रेषा; शिरा.

पत्रपुटिके (पठि००००) (सं) ना. - द्रोण; पर्णाची वाटी.

पत्रभंग (पठि००००) (सं) ना. - स्त्रीच्या अंगावरील गोंदण. पत्रवल्ली.

पत्ररथ (पठि०००) (सं) ना. - रथवाहक पक्षी.

पत्रांग (पठि०००) (सं) ना. - पतंग; पक्षी. भूर्जवृक्ष.

पत्रांगुलि (पठि००००) (सं) ना. - गंधलेपन; कपाळावरील टिळा.

पत्रांजन (पठि००००) (सं) ना. - शार्ङ्ग; मसीह; मशी.

पत्रावलि (पठि०००) (सं) ना. - पत्रावळ; पत्रांचा समूह.

पत्रि (पठि०) (सं) ना. - पक्षी; बाण; लेखक.

पत्रिके (का) (पठि०० [००]) (सं) ना. - लेख; पत्र; लिहिलेला कागद; नियतकालिक.

पत्रिंद्र (पठि००००) (सं) ना. - गरुड; पक्षिराज.

—वाहन (पठि०००) (सं) ना. - गरुडासन; विष्णु.

पथ (पठि०) (सं) ना. - मार्ग; वाट; कापड.

—वर्ति (पठि०) (सं) ना. - वाटसरू; पथिक; मार्गस्थ; वाटचाल करणारा.

पथकल्पना (पठि००००) (सं) ना. - इंद्रजाल; मायाविद्या.

पथदर्शन (पठि००००) (सं) ना. - मार्गदर्शन; दिग्दर्शन; उपाययोजना.

पथिक (पठि०) (सं) ना. - यात्रिक; यात्री; मार्गस्थ; वाटसरू.

—आलय (पठि०००) (सं) ना. - वसतिगृह; धर्मशाळा; वाटसरूचे आश्रयस्थान; सराई.

पथ्य (पठि०) (सं) वि. - योग्य; अनुकूल.

(सं) ना. - हितकर गोष्ट; उपदेश.

—आहार (आहार) (सं) ना. —आरोग्यकारक खाद्य; निरोगी खानपान; योग्य आहार.

—कर (कर) (क) वि. —हितकारक; आरोग्यकारक.

पद (पद) (सं) ना. —पाऊल; पाद; पादुका; वाक्य; शब्द; स्थळ; काळ; अवकाश; पदवी; प्रसंग; ब्रीद; जमीन; पथ; परिचय; कारण.

पदक (पदक) (सं) ना. —छातीवरील आमरण; ब्रीद; बिछा; स्त्रियांच्या कंठातील अलंकार.

+ प्राणपदक (प्राणपदक) (सं) वि. —प्राणप्रिय; जिवलग; हृदयालंकार; आत्मीयता; अतिप्रिय.

पदगति (पदगति) (सं) ना. —पदयात्रा; वाटचाल; ओळ; पंक्ति; शिस्त.

पद (दा) घात (पद [दा] घात) (सं) ना. —लाथ; लत्ताप्रहार; तुडवणूक.

पदच्युति (पदच्युति) (सं) ना. —स्थानभ्रष्टता; हीनस्थिति.

पदच्छेद (पदच्छेद) (सं) ना. —संस्कृत रचनेतील पदें सोडवणें. अन्वय छापणें.

पदन (पदन) (क) ना. —रीति; पद्धति; योग्य समय; समाचार; वार्ता; खबर; संगती; प्रसंग; 'हदन' पहा.

पदपाठ (पदपाठ) (सं) ना. —वेदांतील पदापदाचे पठण; पद, धन, क्रम, वगैरे पद्धतीतील वेदपठण.

पदपु (पु) (पदपु [पु]) (क) ना. —आशा; आकांक्षा; उत्सुकता; संभ्रम; प्रीति; अट्टहास; शोभा; संतोष; सौरभ; साजशृंगार.

—गाति (गाति) (क) ना. —विलासिनी; सुंदरी; कामिनी; प्रेमळा.

पदमस्तक (पदमस्तक) (सं) ना. —वावुळ; कर्णभूषण; पाकोळी; 'गविवल' पहा.

पदयुग (युग) (पदयुग [युग]) (सं) ना. —दोन्ही पावलें; जोड पाऊल; पादुका.

पदराट (पदराट) (क) ना. —बडबड; कोरड्या गप्पा; ओरड; घाई; गडबड.

पदराड (पदराड) (क) धा. —असंबद्ध बोलणें; बडबडणें; व्यंगानें बोलणें; टोचून बोलणें द्वार्थीभाषण करणें.

पदरु (पदरु) (क) ना. —स्तर; पदर; घडी; पापुद्रा; कात; मॅग; फट; सुटका; लुगड्याचा पदर; द्वार्थी बडबड; बोबडे बोल.

पदवि (वी) (पदवि [वि]) (सं) ना. —मार्ग; वाट; गौरवाचे स्थान; जमीन; उन्नति; मर्यादा; दर्जा; अधिकार; योग्यता; उत्तम स्थिती; संपत्ति.

—धर (धर) (सं) ना. —पदवीधर; विरुद्धांकित; नामांकित.

पदविन्यास (पदविन्यास) (सं) ना. —नृत्यांतील पवित्रा; एक नृत्य प्रकार; शब्दाची जडणघडण करण्याचे ज्ञान; तुडवणूक पदगति (पदगति) (सं) ना. —पायाची लाथ; तुडवण; पदाघात; लाथेचा मार.

पदपु (पदपु) (क) ना. —मनोहरता; सौंदर्य; 'पदपु' पहा. शोभा.

पदाति (पदाति) (सं) ना. —सैनिक; पायदळ; पथिक; वाटसरू. पदायुध (पदायुध) (सं) ना. —गाढव; झुंझ खेळणारा कोंबडा.

पदार्थ (पदार्थ) (सं) ना. —शब्दामुळे कळणारी वस्तु; आहाराचा जिन्नस; द्रव्य.

—विज्ञान (विज्ञान) (सं) ना. —भौतिक शास्त्र; सृष्टिवस्तुज्ञान.

पदि (पदि) (सं) ना. —पाय असलेला; मनुष्य; पशुपक्षी वगैरे; कविता; चरण असलेली पदरचना.

—पदिन् (पदिन्) (सं) ना. —दहा संख्या; दशमान.

प (ह) दिटे (प [ह] दिटी) (सं) ना. —प्रतिष्ठा; कीर्ति; अहंकार; गौरव; मोठेपणा.

पदिर् (पदिर्) (क) ना. —दहाजण; बहुवचनी नामापूर्वी होणारा आदेश.

पदिर् (पदिर्) (क) ना. —द्वार्थीभाषा; क्लेश. 'हदिर्' पहा.

पदिर्परे (पदिर्परे) (क) ना. —जोडवाद्य; मृदंग; पखवाज; पखवाज.

पदुगु (पदुगु) (क) धा. —वाकणें; लवणें; नमणें.

पदुम (पदुम) (क) ना. —पद्म; कमल.

पदुमालये (पदुमालये) (क) ना. —पद्मालया; कमलासना; लक्ष्मीदेवी.

पदुमे (पदुमे) (क) ना. —पद्मा; कमला; लक्ष्मी.

प (ह) दुळ (प [ह] दुळ) (क) ना. —क्षेम; सुरक्षितता; कल्याण; सुख; भाग्य; उन्नति; भद्रता; निरुपद्रवता; 'नेम्मदि' पहा.

—इग (इग) (क) ना. —सुखांत राहणारा; सुरक्षितता लाभणारा.

—इसु (इसु) (क) धा. —सुखानें राहणें; समाधान राहणें.

पदे (पदे) (क) ना. —सरदी; थंडी; पडसें; क्रम; पाळी; ओळ; पंक्ति.

(क) धा. —प्रीति करणें; लाड करणें; आशा करणें; प्रयत्न करणें; अपेक्षा करणें; स्पंदणें; स्फुरणें; डोळा लवणें; हलणें, 'अदिर्' पहा.

पदेपु (पदेपु) (क) ना. —सौंदर्य; शोभा; आशा; आकांक्षा. 'पदपु' पहा.

पदेपदे (पदेषुपदेषु) (सं) अ. — पावलोपावली; वारंवार; वरचेवर;
सतत; केव्हाहि.

पहु (हुँ) (हृत्पु [हृत्पु]) (क) ना. — मिधाड; गरुड; मर्यादा
सीमा; हृद; बांध.

पहुंदेर (पहुंदेर) (क) ना. — गरुडवाहन; विष्णु.

पद्धति (पद्धति) (सं) ना. — पाऊल; पावलाचा ठसा; रूढी;
रीति; वहिवाट; मार्ग; वर्तन; वळण; नियम; व्यूह; रचना;
वापर.

पद्म (पद्म) (सं) ना. — कमळ; पाणी; सरोवर; चंद्र; हत्तीच्या
अंगावरील माशाचा ठसा; नागफणीवरील चिन्ह; कातडीवरील
तीळ; शताब्ज; कुवेरनिधि.

— गर्भ, — ज (गर्भ, ज) (सं) ना. — ब्रह्मदेव.

— नाभ (नाभ) (सं) ना. — विष्णु.

— पत्र (पत्र) (सं) ना. — कमलदल; कमलाचें पान.

पद्मपाणि (पद्मपाणि) (सं) ना. — हातीं कमल वेणारा; विष्णु;
पार्वती; कमलासारखे हात असलेला—ली.

पद्मबंधु (मित्र) (पद्मबन्धु [बन्धु]) (सं) ना. — सूर्य;
कमलमित्र; कमलसखा.

पद्मभव (पद्मभव) (सं) ना. — ब्रह्मदेव.

पद्मराग (पद्मराग) (सं) ना. — तांबडा रंग; माणिक;
रक्तचंदन.

पद्मरिपु (पद्मरिपु) (सं) ना. — चंद्र; कमलशत्रु.

पद्मलोचन (पद्मलोचन) (सं) ना. — कमलनेत्र; विष्णु.

पद्मसद्य (पद्मसद्य) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; लक्ष्मी; सरोवर;
'कोळ' पहा.

पद्मा (द्यालय) (पद्मा [द्यालय]) (सं) ना. — लक्ष्मी.

पद्माकर (पद्माकर) (सं) ना. — सरोवर; पुष्करणी.

पद्माक्ष (पद्माक्ष) (सं) ना. — विष्णु.

पद्मासन (पद्मासन) (सं) ना. — एक योगासन; ब्रह्मदेव.

पद्मानन (पद्मानन) (सं) ना. — कमलवदन; चंद्रहास पुत्र.

पद्मावति (पद्मावति) (सं) ना. — श्रीनिवासपत्नि; सुईकमळ.

पद्मि (पद्मि) (सं) ना. — सर्प; हत्ती; विष्णु.

पद्मिनि (पद्मिनि) (सं) ना. — कमलिनी; सरोवर; कोमलंगा;
रूपवती स्त्री.

पद्मोदर (पद्मोदर) (सं) ना. — विष्णु.

पद्य (पद्य) (सं) ना. — पद; गाणें; कविता; कविरचना; शूद्र.

पद्ये (पद्ये) (सं) ना. — मार्ग; वाट; वस्त्र; पायवाट.

पन् (पन्) (क) वि. — दहा; समासातील दहा वाचक आदेश
(पन्निर; पन्युड्ड वगैरे) ओला; हिरवा; भिजलेला.

पनवु (पनवु) (क) ना. — संकेतस्थळ; गुप्तस्थळ; रहस्यस्थळ;
खलबतखाना.

पनस (पनस) (सं) ना. — फणस.

पनि (पनि) (क) धा. — ठिक्कणें; थेंबाथेंबानें गळणें; झिरपणें;
सतत धार लागणें.

(क) ना. — तुषार; पावसाची भुरभुर; बारीक पाऊस.

पनित (पनित) (क) वि. — पाझरलेले; गळलेले; ओले झालेले;
भिजलेले.

पनित्तु (पनित्तु) (क) अ. — गळण्यानें; भिजवून; ओले होवून.

पनिया (वा) र (पनिय [वा] र) (क) ना. — गोड खाद्य;
पानगे.

पने (पने) (क) ना. — सुळे दात; दात; ताडवृक्ष.

पंत (पणित) (पंत [पणित]) (क) ना. — हट्ट; जिद्द; स्पर्धा;
प्रतिज्ञा; पंथ; शपथ; कलह; भांडण; मार्ग; पक्ष; मत्सर.

— कट्टु (कट्टु) (क) धा. — जिद्द धरणें; पैज मारणें;

प्रतिज्ञा करणें; भांडणें; मत्सर करणें.

— पाडु (पाडु) (क) ना. — मत्सर; स्पर्धा; कलह;
चढाओढ.

पंति (पंति) (क) ना. — पंक्ति; ओळ; श्रेणि; पंगत; मळणीची
पात; 'हंती' पहा.

पंतुवरा (राव) लि { (पंतुवरापंथ) (क) ना. — संगीतांतील
(पंतुवरापंथ) (क) ना. — संगीतांतील

एक रागाचें नांव.

पंथ (थान) (पंथ [थान]) (सं) ना. — मार्ग; वाट; पक्षोपपक्ष;
अभिप्राय; वस्त्र.

पंद (पंद) (क) ना. — स्पंद; स्पंदन; स्फुरण; कंपन.

पंदर (ल) (पंदर [ल]) (क) ना. — छप्पर; मांडव; मंडप;
छत.

पंदले (पंदले) (क) ना. — रुंड; नुकतीच हजामत केलेले
डोकें; नुकतेच कापलेले डोकें 'हसि तेले' पहा.

पंदि (पंदि) (क) ना. — डुकर; सूकर; रानडुकर; श्वापद.

पंदे (पंदे) (क) वि. — मित्रा; हिजडा; नपूसक; हातून काहीं न
होणारा; डोक्याची कवटी.

पंथ (पंथ) (क) ना. — स्पर्धा; वरचढ; द्वंद; चढाओढ.

पन्न (पन्न) (क) वि. — जुळलेले; घसरलेले; बुडलेले.

(क) ना. — अहंकार; गर्व; दंभ; दोंग; प्रौढी; प्रतिष्ठा;

'विंक' पहा.

पन्नग (पन्नग) (सं) ना. — सर्प; नाग.

पन्नगभूषण (पन्नगभूषण) (सं) ना. — नागभूषणें वापरणारा
शिव.

पन्नगशयन (पन्नगशयन) (सं) ना. — शेषशायी; विष्णु.

पन्नगाभरण (पन्नगाभरण) (सं) ना. — शिव; परमेश्वर;
नागभूषण.

पन्नगारि (पन्नागारि) (सं) ना. — सर्पशत्रु; गरुड; मुंगुस; मोर.
 पन्नगारिके (पन्नागारिके) (सं) ना. — अहंकार; गर्व; दंभ; डौल.
 पन्नगारिध्वज (पन्नागारिध्वज) (सं) ना. — गरुडध्वज; विष्णु.
 पन्नगाशन (पन्नागशन) (सं) ना. — गरुड; मोर; मुंगुस.
 पन्नग (पन्नाग) (सं) ना. — पालखी; पलंग; पालखीवरील छत;
 पडदा; सर्प.
 पन्नत (पन्नात) (क) ना. — वीर; शूर.
 पन्नतिके (पन्नातिके) (क) ना. — शौर्य; सामर्थ्य; उन्नति; वैर्य;
 पराक्रम; गर्व.
 पन्नडे (पन्नाडे) (क) ना. — वनातील पाळापाचोळ्याचा दर्प;
 झाडाचा चीक; डिक; रक्त.
 पन्नि (पन्ना) (क) ना. — दंभ; कोरडा अहंकार; ऐट; चेहरा;
 हजामत
 पन्निछोसिर (पन्नाछोसिर) (क) ना. — बारा हजार; बीस हजार
 पन्नीरु (पन्नारु) (क) ना. — सुवासिक गारपाणी; गुलबपाणी.
 पन्ने (पन्ना) (क) ना. — कापूर; कपोल; साय.
 पन्नोरिले (पन्नाोरिले) (क) ना. — रुचकर मोठे जांभूळ; जंबुफल.
 पपि (पी) (पप्पि [पि]) (सं) ना. — चंद्र; सूर्य.
 पप्प (पप्प) (क) ना. — अहंकार; उद्धटपणा; मगरूरी; कोरडी
 प्रतिष्ठा. 'बिक' पहा.
 पप्परिके (पप्परिके) (क) ना. — असंस्कृतता; कोरडेपणा;
 रानवटपणा; अविनय.
 पप्पु (पप्पु) (क) ना. — बीजातील बी; बीचा गर; गीर.
 पप्पुरु (पप्पुरु) (क) ना. — शिकार उठाव; हाके घालणे;
 शिकारशोधन, सावज हेरणे.
 पंप (पंप) (क) ना. — कन्नड आदिकवि पंप.
 पंपा (पंपा) (मं) ना. — पंपासरोवराजवळील क्षेत्र.
 पंपु (पंपु) (अ. दे) ना. — मोठा नळ; बांबुची नाळ; नळिका.
 पंवल्लु (पंवल्लु [पु]) (क) ना. — इच्छा; आकांक्षा
 चिंता; अपेक्षा; निदिध्यास; ध्यान; 'हबलु' पहा.
 —इसु (असु) (क) धा. — आशा करणे; आतुरतेने
 इच्छिणे.
 पय (पय) (क) ना. — पद; पाऊल; पादुका.
 (सं) ना. — दूध; पाणी.
 पयण (पयण) (क) ना. — प्रयाण; फिरती; भ्रमंती; प्रवास.
 पयःपति (पयःपति) (सं.) ना. — वरुणदेव; पर्जन्यदेवता;
 जलस्वामी.
 पयश्चर (पयश्चर) (सं) ना. — जलचर; पाण्यात राहणारे प्राणी.
 पयस्विनी (पयस्विनी) (सं. ना.) — नदी; दुभते जनावर.
 पयिन् (पयिन्) (क) वि. — सामासिक शब्दात येणारा 'पयु'
 शब्दाचा सहस्रचाचक आदेश.

पयिन्छासिर (पयिन्छासिर) (क) वि. — दहा हजार;
 दशसहस्र.
 पयिर (पयिर) (क) ना. — पीक; कणीस; धान्याची लोंबी.
 पयोज (पयोज) (सं) ना. — कमल; जलज.
 पयोद (पयोद) (सं) — जलद; मेघ; दग.
 पयोधर (पयोधर) (सं.) ना. — जलधर; मेघ; कास; ओटी;
 एक प्रकारचा मासा.
 पयोधि (पयोधि) (सं) ना. — समुद्र; सागर.
 पयोभृत् (पयोभृत्) (सं) ना. — मेघ; दग.
 पयोराशि (पयोराशि) (सं) ना. — समुद्र; सागर.
 पयोरुह (पयोरुह) (सं) ना. — कमल; जलज.
 पयसर (पयसर) (क) ना. — उड्डाण; हानी; नष्टता; नाश;
 विलय; उडून जाणे.
 पर (पर) (सं) वि. — श्रेष्ठ; अन्य; परका; दूरचा; पलीकडिल;
 पुढचा; भविष्यकालीन; उत्तम; परम; तत्पर; मग्न; अधिक;
 मुख्य; अपरिचित.
 (सं) ना. — ब्रह्म; मोक्ष; संबंध; बैरी.
 —तर (डर) (सं) वि. — अधिक श्रेष्ठ.
 —ते, —त्व (डै-ड्यु) (सं) वि. — श्रेष्ठता; उद्देश.
 —त्र (ड्यु) (सं) ना. — मोक्ष; स्वर्ग; परलोक.
 परकालिसु (परकालिसु) (क) धा. — वाढणे; व्यापणे; पसरणे.
 परकलु (परकलु) (क) ना. — फाटकी चिंधी, लुत्तर; जुनेर;
 रोडकेपणा; कुशता.
 परकाय (परकाय) (सं) ना. — दुसऱ्याचा देह.
 —प्रवेश (—प्रवेश) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या देहात
 स्वप्राण शिरविणे; वशीकरण; परक्याचे मन जाणणे; मनकवडेपण.
 परकाल (परकाल) (सं) ना. — शत्रूचा काळ; अरिदम;
 म्हैसूरच्या राजगुरुचे ब्रीद.
 परकाले (परकाले) (क) ना. — लांब वस्त्र.
 परकीय (परकीय) (सं) वि. — परका; बाहेरचा; अपरिचित;
 माहीत नसलेला.
 परके (परके) (क) ना. — आशीर्वाद; कल्याणेच्छा; 'हरके'
 पहा.
 परगणा (परगणा) (अ. दे) ना. — खेड्यांचा समूह;
 तालुका.
 परचक्र (परचक्र) (सं) ना. — शत्रुसैन्य; परराज्य.
 परचु (परचु) (क) धा. — नखाने खाजवणे; चिमटणे; ओरबडणे.
 परच्छेद (परच्छेद) (सं) ना. — परेच्छा, दुसऱ्याचा अभिप्राय;
 (क) वि. आश्रित; पराधीन.
 परच्छदानुवर्ति (परच्छदानुवर्ति) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या
 कलाने वागणारा; परबुद्ध; स्वमतशून्य.

पराजित (परंजित) (सं) वि. — पराभूत; पराजय पावलेला
जिकलेला.
पर(रं)जु (परं [रं] जु) (क) धा. — चिमटणें; ओरबाडणें.
(क) ना. — खड्गधार; तरवारीची धार.
परंज (परंज) (क) ना. — तरवार; चरक; घाणा.
परंज्योति (परंज्योति) (सं) ना. — दिव्य ज्योति; दिव्य तेज;
परमात्मा.
परटे (परंटी) (क) ना. — टरफल; नारळाची करवंटी; परटी;
चिपाड; परळ; मिश्रावस्था; पाळी; आवार, गप्पा; 'करट'
पहा; करटी; प्रकार.
परडु (परंढु) (क) धा. — चाचपणें; पसरणें; विस्तारणें;
चोहीकडे फेकणें; पायानें उकरणें.
(क) ना. — वाढ; सोडवणूक.
परण (परंण) (क) ना. — अपहरण; प्राण; जीव.
परतंत्र (परंतंत्र) (सं) वि. — पराधीन; अस्वतंत्र; आश्रित.
— ते (ढं) (सं) ना. — पराधीनता; पारतंत्र्य; परकीय
शासन; परसत्ता.
परद (परंद) (क) ना. — व्यापारी; वाणी; वर्तक; शेट; वैद्य;
'हरद' पहा.
परदार (परंदार) (सं) ना. — परस्त्री;
— सोदर (सोदर) (सं) ना. — परस्त्री बहिणीप्रमाणें
मानणारा.
— सोदरते (सोदरते) (सं) ना. — परस्त्रीशी बंधुभावना.
परदु (परंदु) (क) ना. — व्यापार; विनिमय; वाणिज्य;
देवघेव; लेवादेवी; क्रयविक्रय. 'हरदु' पहा.
परदे (दा) (परंदा [दा]) (अ. दे) ना. — पडदा; आवरण;
मुस्कट; झाकण.
परदेशस्थ (परंदेशस्थ) (सं) ना. — परकीय; दुसऱ्या देशाचा.
परदेशि (परंदेशि) (सं) ना. — परदेशांत राहणारा; अनाथ;
बेवारसी; अगतिक; पोरका. 'तब्बलि' पहा.
परदैव (परंदैव) (सं) ना. — श्रेष्ठ दैव; इष्टदेवता.
परंतप (परंतप) (सं) ना. — शत्रुनाशन; अरिदम; अर्जुन;
वीर; शूर
परं (रंतु) (परं [रं] तु) (सं) अ. — तथापि; असें असून
सुद्धा; पण.
परंधाम (परंधाम) (सं) ना. — श्रेष्ठलोक; परलोक; कैवल्य;
परमेश्वर.
परपिंडि (परंपिंडि) (सं) ना. — परान्नावर जगणारा; सेवक.
परपु (परंपु) (क) धा. — वाढविणें; पसरविणें; विस्तार करणें.
परपुष्ट (परंपुष्ट) (क) ना. — परपुष्ट; कोकीळ; मिश्रक;
मिश्रकरी.

परपुरुष (परंपुरुष) (सं) ना. — परका पुरुष; परमपुरुष;
परमेश्वर.
परपुष्ट (परंपुष्ट) (सं) ना. — परभूत; कोकीळ; मिकारी.
परबल (परंबल) (सं) ना. — शत्रुसैन्य; दुसऱ्याची शक्ति.
परबोम्म (परंबोम्म) (सं) ना. — परब्रह्म; देवाधिदेव;
परमात्मा.
परब्रह्म (परंब्रह्म) (सं) ना. — परमात्मा; देवाधिदेव.
परभाग (परंभाग) (सं) ना. — श्रेष्ठता; उत्तमत्व; अतिशोभा;
मागचा भाग.
परभारे (परंभारे) (अ. दे) अ. — बाहेरच्या बाहेर; घराशीं
संबंध नसतां.
— जमाखर्च (जमाखर्च) (अ. दे) ना. — जमा;
शिल्लक व खर्च हीं समान ठेवण्याचा जमाखर्च; उधार दलाली
जमाखर्च.
परभूत (तु) (परंभूत [तु]) (सं) ना. — दुसऱ्याकडून
पोसलेला; कोकीळ.
परभूत (परंभूत) (सं) ना. — परपुष्ट; मिकारी; कोकीळ.
परभूतिके (परंभूतिके) (सं) ना. — मादी कोकीळ. वेष्ट्या;
गणिका.
परम (परंम) (सं) वि. उत्तम; श्रेष्ठ; उत्कृष्ट; परमात्मा.
— गति (गति) (सं) ना. — शेवटचें प्रयाण; अत्यावस्था;
मोक्ष.
— पद (पद) (सं) ना. — श्रेष्ठस्थान; मोक्ष; कैवल्य.
परमंडल (परंमंडल) (सं) ना. — शत्रुराज्य; दुसऱ्याचें
राज्य.
परमपुरुष (परंमपुरुष) (सं) ना. — परमात्मा; देवाधिदेव.
परमपुरुषार्थ (परंमपुरुषार्थ) (सं) ना. — मोक्ष;
पुरुषार्थापैकी श्रेष्ठ.
परमर्षि (परंमर्षि) (सं) ना. — परब्रह्म जाणणारा ऋषि;
ब्रह्मज्ञानी.
परमश्री (परंमश्री) (सं) ना. — श्रेष्ठ संपत्ति; मोक्ष; लक्ष्मी.
परमसुख (परंमसुख) (सं) ना. — नित्यानंद; मोक्ष.
परमहंस (परंमहंस) (सं) ना. — श्रेष्ठ; संन्यासी.
परमा (परंमा) (अ. दे) ना. — स्त्रीसंयोगाने होणारा रोग.
परमाणु (परंमाणु) (सं) ना. — अणुपेक्षा लहान भाग;
रेणु; अंश.
परमाणुमार्ग (परंमाणुमार्ग) (सं) ना. — वायुमार्ग;
आकाश.
परमात्म (परंमात्म) (सं) ना. — परमेश्वर.
परमानंद (परंमानंद) (सं) ना. — अत्यानंद; मोक्ष; सुख.
परमान्न (परंमान्न) (सं) ना. — पक्वान्न; पायस; खीर.

परमायु (परमोऽयुः) (सं) ना. — दीर्घायु; चिरजीवित्व.
 परमार्थ (परमार्थ) (सं) ना. — मोक्ष; सत्य; दैविकता; देव.
 परमावधि (परमोऽवधि) (सं) वि. — पुष्कळ; उमाप; अगणित;
 अतिशय; पराकाष्ठा.

(सं) ना. — चरमसीमा; सीमांत. कडेलोट.
 परमे (परमै) (क) ना. — भ्रमर; भुंगा; पक्षी; परमा; गुप्तरोग
 परमेश्वर (परमेश्वर) (सं) ना. — देवाधिदेव; सार्वभौम.
 परमेष्ठि (परमेश्ठी) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; शाळिग्राम मूर्ति;
 गरुड; अग्नि; जैनगुरु.
 परंपर (परंपर) (सं) अ. — एकामागून एक; ओळीनें.
 परंपरा (परंपरा) (सं) ना. — ओळ; पद्धति; व्यवस्था;
 जनांग; जखम; खून; घात; हिंसा.
 परंपरागत (परंपरागत) (सं) वि. — परंपरेनें आलेले;
 क्रमानें आलेले; वंशपरंपरेनें आलेले.
 परलू (परलू) (क) ना. — रत्न; खडा; मणी.
 परलोक (परलोका) (सं) ना. — स्वर्ग; देवराज्य.
 — प्रयाण-यान (परयाण, यान) (सं) वि. — मृत्यु;
 मरण; परलोकगमन.

परवश (परवश) (सं) वि. — पराधीन; परतंत्र; बेभान; बेखबर;
 मूर्च्छित.

— ता, — ते (डा, — डी) (सं) ना. — पराधीनता;
 परतंत्रता; अंकितता; मूर्छा; बेभानपणा.
 पर (रि) वे (पर [रि] वे) (क) ना. — काळजी; हरकत; विलंब;
 अपाय; जागृति; संपर्क; संबंध; उसाभर.
 परवि (हरवि) (पर [रि] वे) (क) ना. — डेरा; रांजण; माठ;
 मातीचा हंडा.

पर (रा) शक्ति (पर [रा] शक्ति) (सं) ना. — पार्वती; सोमेश्वरी.
 परश (परश) (सं) ना. परिस; स्पर्शमणी; लोखंडाचे सोने
 करणारा मणी.

परशु (परशु) (सं) ना. — हातकुऱ्हाड; फरशी.
 परशुधर (परशुधर) (सं) ना. — परशुराम; परशु धारण
 करणारा.

परशुराम (परशुराम) (सं) ना. — जमदग्नीक्षत्रीचा मुलगा;
 विष्णूचा अवतारी पुरुष.

परश्वध (परश्वध) (सं) ना. — कुऱ्हाड; फरशी; रणकंदनाचा
 परशु.

परसमय (परसमय) (सं) ना. — विधर्मीय सभा; परधर्म;
 परकीय विधान, घटना; विधर्मी तत्त्वज्ञान.

परसु (परसु) (क) घा. — आशिर्वाद देणें; सदिच्छा करणें;
 'परशु' पहा.

(क) ना. — परशु.

परसे (परसै) (क) ना. — उत्सव, यात्रादिकांतील गर्दी.
 परस्त्री (परस्त्री) (सं) ना. — दुसऱ्याची बायको.
 परस्पर (परस्पर) (सं) अ. — एकमेकाशी; आपापल्यांत;
 अन्योन्यामध्ये.
 परस्व (परस्व) (सं) ना. — दुसऱ्याची संपत्ति; परक्याचे धन;
 अन्याचे भाग्य.
 परस्वापहार (परस्वापहार) (सं) ना. — परधन लुबाडणें;
 दुसऱ्याची संपदा गिळणें.
 परहित (परहित) (सं) ना. — दुसऱ्याचे कल्याण साधणें;
 आणीकाचे हित पहाणें.
 परलिंग (परलिंग) (क) वि. जार; स्त्रीलपट; व्यभिचारी;
 बाईलवेडा.
 परा (पर) (सं) वि. — श्रेष्ठ; अलौकिक.
 पराक (परक) (सं) ना. — प्रायश्चित्ताचे एक व्रत; तरवार;
 आजार.
 पराकरण (परकरण) (सं) ना. — दूरीकरण; निर्मूलन;
 निराकरण.
 पराकाष्ठे (परकाष्ठे) (सं) ना. — परमावधि; अमाप,
 उन्नतावस्था.
 पराकु (परकु) (सं) ना. — जागृति; प्रशंसा; स्तुती; वर्णन;
 धन्यवाद; दान; लक्ष.
 पराक्रम (परक्रम) (सं) ना. — शौर्य; शक्ति; वीरत्व
 आक्रमण.
 पराक्रमी (परक्रमी) (सं) वि. — शूर; बलशाली; वीर.
 पराग (परग) (सं) ना. — फुलातील सुगंधी; धूल; धुके;
 अरुणराग; चंदन; सोने; ग्रहण; स्वातंत्र्य; उटी.
 परांग संस्कार (परंग संस्कार) (सं) ना. — एका झाडाचे
 दुसऱ्या झाडावरील कलम.
 पराङ्मुख (परङ्मुख) (सं) वि. — विन्मुख; मुख फिरवलेला;
 कच खालेला; मार्गे पाऊल घेतलेला.
 — ते (डी) (सं) ना. — पीछेहाट; विमुखता; जुगुप्सा;
 तोंडफिरवणी.
 पराचीन (परचीन) (सं) वि. — तोंड फिरवलेला; पाठ
 फिरवलेला; मार्गे हटलेला; अपमान करणारा; विमनस्क;
 हयगय करणारा.
 पराजय (परजय) (सं) वि. — पराभव; अपयश; हानी;
 नाश; गमावणूक.
 पराजित (परजित) (सं) वि. — पराभूत; नष्ट; धर्मबाह्य; शासन
 विरोधी.
 परात्पर (परत्पर) (सं) वि. — पवित्रतम; श्रेष्ठतम; (देव)

पराधीन (परधिन) (सं) वि. - परवश; परतंत्र; अस्वतंत्र; अंकित.

—ता (ते) (डा [डै]) (सं) ना. - अंकितता; परवशता.

परानसा (णसा) (परानसा [णसा]) (सं) ना. - वैद्यकीय उपचार; वैद्यकीय वृत्ति.

परान्न (परान्न) (सं) ना. - दुसऱ्याचें अन्न; भिक्षेचा आहार; मधुकरी.

परामभव (परामभव) (सं) ना. - पराजय; अपजय; तिरस्कार; विनाश; एक संवत्सर.

परामभूत (परामभूत) (सं) वि. - पराजित; विमुख; तोंड फिरवलेला; माघार घेतलेला.

परामभूति (परामभूति) (सं) वि. - परामभव; अपजय; साक्षात्कार; अति ऐश्वर्य.

परामरिके (परामरिके) (क) ना. - उपचार; आदर; आतिथ्य; परामर्ष; पालनपोषण; रक्षण.

परामरिसु (परामरिसु) (क) धा. - परामर्ष घेणें; आदरानें पाहणें.

परामर्श (परामर्श) (सं) ना. - परीक्षा; योगक्षेम; विचार; समजूत; युक्ति; उपाय; बडालकार; स्पर्श; फरपट; विमर्श.

परायण (परायण) (सं) वि. - आसक्त; मग्न (स्वार्थ-परायण = स्वार्थेक दृष्टि.)

परायत्त (परायत्त) (सं) वि. - परवश; पराधीन; परतंत्र.

परारि (परारि) (सं) ना. - गतवर्ष; गुदस्त; गेलेसाल; शत्रुजय; फरारी; पलायन.

परार्थ (परार्थ) (सं) ना. - दुसऱ्यासाठीं असलेलें जीवन; संपत्ती; मोक्ष; वेगळा अर्थ; कलेश; परहित; अन्यप्रयोजन.

परार्ध (परार्ध) (सं) ना. - अठरावी संख्यागणना; पूर्णाचा अर्ध; दुसऱ्याचा अर्धभाग.

परार्थ्य (परार्थ्य) (सं) वि. - अत्युत्तम.

परावर्तक (परावर्तक) (सं) ना. - किरणांना मागें फिरवणारा; अंतर्गोलक; प्रतिबिंबक.

परावर्तन (परावर्तन) (सं) ना. - पीछेहाट; पुनरावर्तन; फिरवण्याची क्रिया.

परावृत्त (परावृत्त) (सं) वि. - मागे फिरलेला; मागें पाऊल घेतलेला; पुनरागत; परतलेला; मुक्त; संग्रहित; बदललेला.

परावृत्ति (परावृत्ति) (सं) ना. - पीछेहाट; परत फिरणे; प्रतिक्रिया; पुनरावर्तन.

पराशर (पराशर) (सं) ना. - एक ऋषि; व्यासपिता; एक स्मृतिकर्ता.

पराश्रय (पराश्रय) (सं) ना. - दुसऱ्याचा आश्रय; पराधीनता; परसाहाय्य; अन्याधार.

पराश्रयित (पराश्रयित) (सं) वि. - परभृत; आश्रित; परावलंबी.

परास (परास) (सं) ना. - माहेर; मायघर.

परासन (परासन) (सं) ना. - खून; वध; हत्या.

परासु (परासु) (सं) वि. - निष्पाण; मृत; मेलेला.

परास्त (परास्त) (सं) वि. - दूर फेकलेला; बहिष्कृत; बाहेर टकललेला; हीनावस्थेला पोचलेला.

पराह (पराह) (सं) ना. - परवाचा दिवस; अन्य दिवस.

पराहन (पराहन) (सं) ना. - मधान्ह; अपराह; तिसरा प्रहर.

पराहत (पराहत) (सं) वि. - मागें घेतलेला; मागे रेटलेला.

परि (परि) (सं) अ. - भोवतीं; चांगल्या प्रकारें; अधिक या अर्थी उपसर्ग.

(क) धा. - फाडणें; कातरणें; उपटणें; पळून जाणें; गमावणें; नष्ट होणें.

(क) ना. - क्रम; रीत; पद्धति; नियम; अवस्था; रोग; स्थितिगति; शोष; बाकी; भूषण; अलंकार; सौंदर्य; शोभा; विश्रांति; संतोष; त्याग; आधिक्य; मुक्ति; ओघ.

—परि (परि) (सं) वि. - हरत-हेचा; अनेकविध.

—उ (उ) (क) ना. - चीरफाड; उड्डाण.

—सु (सु) (क) धा. - पुढें चालवणें; फाटेलें करणें.

परिकर (परिकर) (सं) ना. - आजूबाजू; उपकरण; साधन; गट; पूजासाधन; साहित्य सामग्री; परिवार; सेवकसंघ;

विवेक; पलंग; आसन; परकर; लेहंगा; एककाव्यालंकार.

परिकर्म (परिकर्म) (सं) ना. - शरीरशृंगार; नटपट्टा; देहशुद्धि; पूजा; गणित; विधान.

परिकलित (परिकलित) (सं) वि. - जमलेलें; भरलेलें; व्यात.

परिकलिसु (परिकलिसु) (क) धा. - अधिक होणें; व्यापणें; विस्तार पावणें.

परिकल्पित (परिकल्पित) (सं) वि. - पूर्वसूचित; निश्चित; वंचित; नियोजित; विभागलेलें; रूप दिलेलें; फसलेलें.

परिकार (परिकार) (क) ना. - बातमीदार; प्रेषित; निरोप्या; जासूद.

परिकर (परिकर) (अ-वे) ना. - परकर; लेंगा; फाक.

परिकाल (परिकाल) (क) ना. - पाट; कालवा; मोरी; झरा.

परिकिसु (परिकिसु) (क) धा. - परीक्षणें; नीट अवलोकन करणें; समजूत घेणें; शोधणें; कसाला लावणें; विवेक करणें.

परिके (परिके) (क) ना. - परीक्षा; समालोचना; शोध; झाडणी; केरसुणी; माशाचे कले; 'कोळ' पहा.

परिक्रम (मण) (परिक्रम [मण]) (सं) ना. - फेरा; एक लपेट; इकडेतिकडे भ्रमण; इतस्ततः रपेट; सहल.

परिक्षालन (ಪರಿಕ್ಷಾಲನ) (सं) नां. - शुद्धिकरण; स्पष्टिकरण; धावन; स्नान; आंघोळ; मार्जन; परिहार; पश्चात्ताप.
 परिक्षुब्ध (ಪರಿಕ್ಷುಬ್ಧ) (सं) वि. - प्रक्षुब्ध; क्रुद्ध; तळमळ लागलेला; अतिव्रत; गांजलेला; अशांत.
 परिखा (खे) (ಪರಿಖಾ [ख]) (सं) ना. - खंदक; चर; 'अगळ' पहा.
 परिख्याति (ಪರಿಖ್ಯಾತಿ) (सं) ना. - प्रसिद्धि; नावलौकिक.
 परिगणन (ಪರಿಗಣನ) (सं) ना. - गणना; समालोचना. समानतेची जाणीव.
 —इसु (असु) (क) धा. - मोजणें; समान मानणें; हिशोबात घेणें.
 परिगणित (ಪರಿಗಣಿತ) (सं) वि. - हिशोबी धरलेलें; गणना केलेलें; हीन संस्कृतीचा.
 परिगत (ಪರಿगत) (सं) वि. - ज्ञात; विस्तृत; वेढलेला; घेरलेला; कोंडलेला; विस्मृत; आत; अस्तित्वांत असलेलें.
 परिगलित (ಪರಿगलित) (सं) वि. - बुडलेला; अपमानित; कोलमडलेला; अदृश्य; वितळलेला.
 परिगर्हण (ಪರಿಗರ್ಹಣ) (सं) ना. - अपग्रचार; अतिनिंदा; निखंदन.
 परिगूढ (ಪರಿಗೂढ) (सं) वि. - अतिगूढ; अनाकलनीय; न कळणारें; ध्यानांत न येणारें.
 परिगृहीत (ಪರಿಗೃಹೀತ) (सं) वि. - स्वीकृत; मान्य; आलिंगन दिलेलें; घेरलेलें; उपकृत.
 (सं) ना. - मान्यता देणारा; आलिंगन; मिठी.
 परिगृह्या (ह्ये) (ಪರಿಗೃಹ್ಯಾ [ह्ये]) (सं) सा. - विवाहिता; परिणीता; पतीकडून स्वीकृत.
 परिगे (ಪರಿಗೆ) (क) ना. - टाल; 'अड्डण' पहा.
 परिगोलु (ಪರಿಗೋಲು) (क) ना. - नाव; होडी; 'हरिगोलु' पहा.
 परिग्रह (ಪರಿಗ್ರಹ) (सं) ना. - स्वीकार; कबुली; बलात्कार; घेरा; वेढा; दानस्वीकार; चतुःसीमा; दिग्बंधन; मिरवणूक; भूमि; पिछाडी; अभ्युदय; पाणीग्रहण; सेवक; अनुयायी; घरणें; ग्रहण.
 परिग्रहिसु (ಪರಿಗ್ರಹಿಸು) (क) धा. - स्वीकारणें; पाणीग्रहण करणें; हिसकणें; विवाहबद्ध होणें.
 परिगृहीतृ (ता) (ಪರಿಗೃಹೀತೃ [ता]) (सं) ना. - पाणी ग्रहण करणारा; पति.
 परिघ (ಪರಿघ) (सं) ना. - वर्तुळाचें बाह्यमाप; घेर; मंडळ; गदा; मुद्दल; अडणा; माप 'लाळविंडिगे' पहा.
 परिघपथ (ಪರಿಘಪಥ) (सं) ना. - कमानी दरवाजा; प्रवेशद्वार; मुख्य दरवाजा.

परिघात (तन) (ಪರಿಘಾತ [तन]) (सं) ना. - मार; खून; सुटका; गदा; मुद्दल; अडणा.
 परिचय (ಪರಿಚಯ) (सं) ना. - ओळख; समज; ज्ञान, माहिती; भक्ति; स्तोत्र; प्रशंसा; प्रीति; नवा अनुभव.
 परिचरा (चारक) (ಪರಿಚರಾ [चारक]) (सं) ना. - सेवक; अंगरक्षक; अनुचर; रुग्ण सुश्रूषक; उपचार; सेवा; रूढी; अभ्यास.
 परिचरिसु (ಪರಿಚರಿಸು) (क) धा. - सेवा करणें; अभ्यास करणें; सुश्रूषा करणें.
 परिचर्य (र्ये) (ಪರಿಚರ್ಯ [र्ये]) (सं) ना. - सेवा; आतिथ्य; पूजा; सुश्रूषा; 'ऊळिग' पहा.
 परिचार (ಪರಿಚಾರ) (सं) ना. - सेवा; सुश्रूषा; आतिथ्य; सहलीची जागा; उद्यान.
 —इके (अके) (क) ना. - सेविका; अंगरक्षिका; दासी. मोलकरीण.
 —क (क) (सं) ना. - सेवक; पूजक; नोकर; सुश्रूषक; सहवासी.
 परिचिति (ಪರಿचिति) (सं) ना. - परिचय; ओळख; ज्ञान; माहिती; भक्ति; प्रीति; प्रशंसा; स्तुती; प्रचीति; अनुभव.
 परिच्छद (ಪರಿच्छद) (सं) ना. - पांघरूण; परिवार; सहाय्य.
 परिच्छन्न (ಪರಿच्छन्न) (सं) वि. - झाकलेला; छपवलेला; घेरलेलें; वेढलेलें; झांकण असलेलें.
 परिच्छित्ति (ಪರಿच्छित्ति) (सं) ना. - सुस्पष्ट व्याख्या; सीमांत पूजन; विभाग; वियोग.
 परिच्छिन्न (ಪರಿच्छिन्न) (सं) वि. - तुकडे झालेले; कातरलेले; आवृत्त; मर्यादित; नियत.
 (क) अ. - खडाजंगी होऊन; एक घाव दोन तुकडे होऊन.
 परिच्छेद (ಪರಿच्छेद) (सं) ना. - विभाग; अध्याय; छेदक; कात्रण; सीमा; मर्यादा; निर्णय; निर्धार; ठराव; प्रस्ताव.
 —इसु (असु) (क) धा. - निर्णय घेणे; निर्धार करणें; फोड करणें; तुकडे पाडणें; कातरणें.
 परिच्युत (ಪರಿच्युत) (सं) वि. - खाली पडलेलें; घसरलेलें.
 परिजन (ಪರಿजन) (सं) ना. - भोवतीचें लोक; प्रभावळ; सेवक; परिवार; आत्मीय वर्ग.
 परिजु (ಪರಿಜು) (क) ना. - वेश; सोंग; 'पडिवरिजु' पहा.
 परिजे (ಪರಿजे) (क) ना. - देह; शरीर; अंग.
 परिटव (वणे) (ಪರಿಟव [वणे]) (क) ना. - सिद्धता; तयारी.
 —इसु (असु) (क) धा. - सिद्ध होणें; तयार होणें; सज असणें.
 परिणत (ಪರಿणत) (सं) वि. - पक्क; पिकलेलें; मुरलेलें; अनुभूत; निपुण; सुसंस्कृत; प्रौढ; अभिवृद्ध; नम्र; समर्थ; पंडित; विद्वत; बदलेला.

परिणति (परिणति) (सं) ना. — पक्वता; पांडित्य; सामर्थ्य; अनुभव; जाण; प्रौढता; सुसंस्कृति; नम्रता; वृद्धावस्था; रूपांतर; विकार.

परिणद्ध (परिणद्ध) (सं) वि. — बांधीव; वाकलेलें; रंद; विकट.

परिणमिसु (परिणमिसु) (क) धा. — पिकणें; पक्क होणें; मुरणें; अनुभव घेणें; म्हातारे होणें; वाकणें; शेवट पाहणें; विकारवश होणें; संभवणें; रूपांतर होणें; प्राप्त होणें; प्रौढ होणें.

परिणय (यन) (परिणय [यन]) (सं) ना. — विवाह; लग्न; चतुर्भुजत्व.

परिणाम (परिणाम) (सं) ना. — कार्याचे फळ; कामाचा शेवट; अंत; फलितांश; स्थित्यंतर; विकारवशता; नम्रता; विस्तार; क्षेम; संतोष; प्रेम; आरोग्य; वृद्धावस्था.

— वाद (वाद) (सं) ना. — विकासवाद; उत्क्रांति तत्व; डार्विन सिद्धांत.

परिणाय (परिणाय) (सं) ना. — वेढा; फेरा; बुद्धिवळांतील प्यादे हलविण्याचे नियम.

परिणाह (परिणाह) (सं) ना. — विशालता; विस्तार; रुंदी.

परिणीत (परिणीत) (सं) वि. — विवाहित; समाप्त.

परिणेत (ता) (परिणेत [ता]) (सं) ना. — विवाह करणारा; पति.

परित (तः) (परित [तः]) (सं) अ. — सभोवतीं; इतस्ततः; इकडे तिकडे; सभोवार.

परितपिसु (परितपिसु) (क) धा. — संकटात येणें; तळमळणें; पोटांत आग पडणें; जळफळणें.

परितरु (परितरु) } (क) धा. — धावून येणें; लगबगीनें येणें; 'दयितरु' पहा.

परिताप (परिताप) (सं) ना. — संकट; संताप; पोटादुखी; दुःख; उष्णता; भय; कंप.

परितोष (परितोष) (सं) ना. — आनंद; संतोष; वृत्ति; फुशारकी.

परित्यक्त (परित्यक्त) (सं) वि. — टाकलेलें; फेकलेलें; झिडकारलेलें.

परित्यक्ते (परित्यक्ते) (सं) ना. — पतीनें सोडलेली स्त्री; समाजवहिष्कृता.

परित्यजिसु (परित्यजिसु) (क) धा. — त्याग करणें; सोडणें; टाकणें; बाहेर घालविणें.

परित्याग (परित्याग) (सं) ना. — बहिष्कार; सोडचिठी; संबंध सोडणूक; गमावणूक.

परित्याज्य (परित्याज्य) (सं) वि. — त्यागण्यास योग्य; विरह होण्यास योग्य; सोडण्यासारखे.

परित्राण (परित्राण) (सं) ना. — संरक्षण; पालनपोषण; रक्षण-साधन.

परिदलित (परिदलित) (सं) वि. — विकसित; पूर्ण उमललेले; फुललेलें; झडलेले; गळलेलें; अगदीं खालचें.

परिदान (परिदान) (सं) ना. — अदलाबदल; विनिमय.

परिदेवन (ना) (परिदेवन [ना]) (सं) ना. — शोक; दुःख; परिताप; पीडा.

परिधान (परिधान) (सं) ना. — पोषाख; वस्त्र; नेसण; अंगावर लावून घेण्याचें वस्त्र.

परिधि (परिधि) (सं) ना. — प्रभावलय; तेजोमंडल; खळे; यज्ञाग्नी-भोवतीच्या समिधा; आखाडा; कुस्तीचें मैदान. 'पौळि' पहा. परिवेष; वृत्तिरेखा; घेर; आवार; भिंत; तट; प्राकार.

परिधावन (परिधावन) (सं) ना. — पलायन; घर्षण; खलन.

परिनिष्क्रमण (परिनिष्क्रमण) (सं) ना. — बुद्धाचा देहत्याग; निर्याण; मोक्ष.

परिपक्व (परिपक्व) (सं) वि. — पिकलेलें; पिकून गळलेलें. अनुभवपूर्ण; अतिवृद्ध.

परिपडु (परिपडु) (क) धा. — काढून टाकणें; प्रवाहानें कातरणें; धुणें; थांबणें; स्थिरावणें; संपणें; नाश होणें; पुरेसें होणें.

परिपंथि (परिपंथि) (सं) ना. — वाटेत आडवा येणारा; शत्रु; वैरी; विरोधक.

परिपरि (परिपरि) (क) वि. — नानाविध; हरत-देचे; विविध.

परिपाक (परिपाक) (सं) ना. — पूर्णता; पूर्णानुभव; पूर्णाहुति; शिजवण.

परिपाटि (लि) (परिपाटि [लि]) (सं) ना. — रीत; रूढी; क्रम; पद्धति; संगति; 'हृदन' पहा.

परिपाडु (डु) (परिपाडु [डु]) (क) ना. — साम्य; समानता.

परिपाल (लक) (परिपाल [लक]) (सं) ना. — संरक्षक; रक्षण-कर्ता; त्राता.

परिपालन (परिपालन) (सं) ना. — रक्षण; संरक्षण; जोपासना.

— इसु (इसु) (क) धा. — संरक्षिणें; पालनपोषण करणें; संगोपणें; 'सलपु' पहा.

परिपुष्ट (परिपुष्ट) (सं) वि. — पूर्ण वाढ झालेला; अभिवृद्धि पावलेला; माजलेला; अंगानें भरलेला.

परिपूर्ण (परिपूर्ण) (सं) वि. — भरलेला; तुटुंब; ओतप्रोत; संपूर्ण.

परिववणिके (परिववणिके) (क) ना. — परिभ्रमण; चक्रगति; गिरकी; प्रदक्षिणा; आवर्तन.

परिवोधिसु (परिवोधिसु) (क) धा. — समजून सांगणें; लक्ष देणें.

परिभव (परिभवं) (सं) ना. - पराभव; अपजय; तिरस्कार; अपमान.

परिभविषु (परिभविषु) (क) धा. - तिरस्कारणें; अनादर दाखवणें; अपमान करणें.

परिभाव (परिभावं) (सं) ना. - गंभीर आलोचना; खोल विचार.

परिभाविसु (परिभाविसु) (क) धा. - नीट विचार करणें;

खोल विचार करणें; भ्रम होणें; गैरसमज करून घेणें;

परिभाषा (पे) (परिभाषा [स्]) (सं) ना. - वाकसंकेत;

व्याख्या; शब्दाचे विशिष्टार्थ. शास्त्रीय संज्ञा; परिभाषा.

परिभ्रमण (णिका) (परिभ्रमण [लं]) (सं) ना. -

प्रदक्षिणा; गिरकी; निर्दिष्ट कक्षेंत फिरणें; आवर्तन.

परिमरि (परिमरि) (क) ना. - शृंगार; नट्यापट्टा; थाटमाट;

साजशोभा; अवडंबर

परिमल (ल) (परिमल [लं]) (सं) ना. - सुगंध; सुवास;

दरवळ; गोडी; रुचि; 'कंपु' पहा.

—इसु (असु) (क) धा. - दरवळणें; गंध पसरणें; सुवास फैलावणें.

परिमाण (परिमाणा) (सं) ना. - माप; वजन; मोजणी; सरासरी कल्पना; आकारनिर्देश; मोजमाप.

परिमाजने (परिमाजने) (सं) ना. - प्रक्षालन; धुणें; बहिष्करण; सारवण; निरसन; नेसण; शुद्धिकरण; धुलई.

दोषपरिमाजने (दोषपरिमाजने) (सं) ना. - कलंक-निर्धूलन; दोष निरसन; प्रमादपरिहार.

परिमित (परिमित) (सं) वि. - परिसीमित; सीमित; मर्यादित; पकडीत सापडलेले.

परिमिति (परिमिति) (सं) ना. - मोजमाप; वजन; आकार; प्रतीकाचे माप.

परिमिलित (परिमिलित) (सं) वि. - मिश्रलेले; समाविष्ट; मिश्रित; प्रविष्ट.

परिमुक्त (परिमुक्त) (सं) वि. - संपूर्णतया टाकलेले; सोडलेले; स्वतंत्र.

परिमुख (परिमुख) (सं) अ. - अवतीभवती; समोवार; द्वारा; सुखांतराणें.

परिस्नान (परिस्नान) (सं) वि. - अति कोमेजलेले; उमळून सुकलेले. गलित.

(सं) ना. - तांबडी कोरांटी.

परियटन (परियटन) (सं) ना. - पर्यटन; प्रवास; भ्रमंती; येरझारा; संचार.

परिय (या) ण (परिय [या] ण) (सं) ना. - गंगाळ; ताव्हण; ताट; परात. 'हरिवाण' पहा.

परियंक (परियंक) (क) ना. - पर्यंक; पलंग; माचा.

परियंत (परियंत) (क) अ. - पर्यंत; पावेतों; वेरी.

परियळ (परियळ) (क) ना. - धंगाळ; तामण; ताट.

परिरंभ (परिरंभ) (क) ना. - आलिंगन; आठिभिठी.

—इसु (असु) (क) धा. - आलिंगणें; मिठी मारणें; वेढणे.

परिव (प) इ (परिव [स्] ङ्ग) (क) ना. - शिरस्त्राण; रुमाल; फेटा; पागोटें; मुंडासें.

परिवडु (परिवडु) (क) धा. - अलंकारणें; शृंगारणें, सजवणें; सुशोभित करणें; नटणें; मिरवून घेणें.

परिवरिसु (परिवरिसु) (क) धा. - गुंडाळणें; वेष्टणें; लावून घेणें; परिवारांत घेणें.

परिवर्तकास्त्र (परिवर्तकास्त्र) (सं) ना. - अनेक बारी बंदुक; रिहवास्वर.

परिवर्तने (न) (परिवर्तने [लं]) (सं) ना. - मोबदला; विनिमय; बदलबदल; भाषांतर; स्थित्यंतर; पालट; क्रांति; अध्यायपारंभ

—इसु (असु) (क) धा. - व्यवस्था करणें; बदलणें;

भाषांतर करणें; क्रांति होणें; फिरवणें.

—शील (शैल) (सं) वि. - नेहमी बदलणारे; चिरगतिक; जगत.

परिवर्धक (परिवर्धक) (सं) वि. - पालनकर्ता; संरक्षक; पोशिदा; संगोपक.

परिवर्धनि (नी) (परिवर्धनि [लं]) (क) ना. - कन्नड षट्पदीचा एक प्रकार. (चरणाने ३ गण + गुरु संख्या)

परि(री)वाद (परि [री] वाद) (सं) ना. - चहाडी; दुर्भाषण; निंदा; दोषारोप; शिबी; अपवाद; अपवादन; वाद्यवादन.

परिवादिनि (नी) (परिवादिनि [लं]) (सं) ना. - वीणा, सतार.

परिविडि (परिविडि) (क) ना. - क्रम; रीत; अनुक्रम.

परिवार (परिवार) (सं) ना. - भोवतीचे लोक; आस्रेष्ट; नोकर-चाकर; अनुयायी; पैपाहुणा; सैन्यविभाग.

परिवृढ (परिवृढ) (सं) ना. - मालक; यजमान; राजा; प्रभु.

परिवृत्त (परिवृत्त) (सं) वि. - घेरलेला; वेढलेला; विवाहित; स्वीकृत.

परिवृत्त (परिवृत्त) (सं) ना. - गुंडाळलेले; गोल; वर्तुळाकार; बदललेले; विनिमय केलेले.

परिवृत्ति (परिवृत्ति) (सं) ना. - क्रांति; पुनरागमन; पीछेहाट; विनिमय; क्रयविक्रय; अंत; शेवट; प्रत्यय; परिस्थिति.

वसतिस्थान; एक अलंकर.

परिवेत्तृ(दक) (परिवेत्तृ [दक]) (सं) ना. - वडील भावाआधीं लग्न करून घेणारा लहान भाऊ.

परिवेदन (परिवेदन) (सं) ना. - वडील भावाआधीं लहान भावाचा झालेला विवाह; ज्ञान; सूक्ष्मज्ञान; लाभ; प्राप्ति;

विवेकपरिपूर्णता; गृह्याग्निसाधन; अग्न्याधार; विस्तार; कौशल्य; धोरण.

परिवेधि (सं००१६) आवरण; पांवरुण; झांकण; दादरा.

परिवेषण (सं००१६०) (सं) ना. — जेवणाची मार्गप्रतीक्षा; पान वाढणें; सामीप्य; वेष्टण; परीष; परिधि; कंकण; खळें.

परिवेष्ट (ष्टन) सं००१६० [सं००१६०] (सं) ना. — वर्तुळ; पांवरुण; परिधि; आच्छादन; वेढा; घेरा.

परिवेष्टिसु (सं००१६०) (क) धा. — गुंडाळणें; वेढणें; आच्छादणें; घेरणें; खळे करणें.

परिव्राजक (सं००१६०) (सं) ना. — संन्यासी; यति.

परिशिष्ट (सं००१६०) (सं) वि. — राहिलेले; बाकी; पुरवणी; शिलकी; क्षुद्र; टाकाऊ.

—वर्ग (सं०१६) (सं) ना. — असंस्कृत समाज.

परिशीलन (ने) (सं००१६० [सं०१६०]) (सं) ना. — सूक्ष्म परीक्षा; विवेचक दृष्टीनें पाहणी; चौकसज्ञान; समग्र दृष्टि.

परिशुद्ध (सं००१६०) (सं) वि. — अति पवित्र; अत्यंत निर्मल; निष्कलंक; निर्दोष.

परिशोधक (सं००१६०) (सं) वि. — शोध करणारा; हुडकणारा; पवित्र करणारा; स्वच्छता ठेवणारा; घाण काढणारा.

परिशोधने (सं००१६०) (सं) ना. — नवे शोध; सूक्ष्म परिशीलन; खोल विचार.

परिशोधिसु (सं००१६०) (क) धा. — परिशीलन करणें; सुधारणें; चाळून घेणें; दोष काढणें; गाळून स्वच्छ करणें.

परिशोभिसु (सं००१६०) (क) धा. — स्वच्छ करणें; घासणें; पुसणें; प्रकाशणें; चकाकणें; सुंदर होणें.

परिश्रम (सं००१६०) (सं) ना. — दीर्घ प्रयत्न; अति कष्ट; मेहनत.

परिश्रान्त (सं००१६०) (सं) वि. — फार दमलेला; अति कष्ट घेतलेला.

परिषत् (सु) (सं०१६० [सं०१६०]) (सं) ना. — सभा; महासभा; विद्वत्सभा; महाजन सभा.

परिषेक (सं०१६०) (सं) ना. — गुंडाळी; गुंडाळण्याची क्रिया.

परिषेचन (सं०१६०) (सं) ना. — परिसिंचन; परिसमूहन.

परिष्करण (सं०१६०) (सं) ना. — उजाळा; सुधारणा; स्वच्छता; अलंकार दुरुस्ती; सूक्ष्मावलोकन.

परिष्करिसु (सं०१६०) (क) धा. — सुधारणें; परीक्षण करणें; अलंकार करणें; पूर्ण करणें; स्वच्छ करणें.

परिष्कृत (सं०१६०) (सं) वि. — संस्कार केलेले; अलंकृत; समर्थन केलेले.

—सुदण (सं०१६०) (सं) ना. — दुरुस्त सुदण.

परिष्वंग (सं०१६०) (सं) ना. — आलिंगन; मिठी; कवटाळण.

परिसंख्या (सं०१६० [सं०१६०]) (सं) ना. — एक अलंकार; अतिसंख्यात्व; एकूणात; वट्टसंख्या.

परिसमाप्ति (सं०१६०) (सं) ना. — तड; समारोप; शेवट; अंत.

परिसर (सं०१६०) (सं) ना. — आजूबाजू; आसमंत; शेजार-पाजार; सीमा; जवळचा प्रदेश; दृश्य; विस्तार; विरह; मृत्यु; नियम.

—ण (सं०१६०) (सं) ना. — पलायन; सुटका; मोकळीक; निष्क्रमण; आच्छादन; अंथरुणपांवरुण.

परिसर्प (सं०१६० [सं०१६०]) (सं) ना. — आंदोलन; पूसतपास; अनुमान; वळसा; फेरा; विलोढता; चौकशी.

परिसंख्यान (सं०१६०) (सं) ना. — सरळ न्यायनिर्णय; योग्य सरासरी; एकूण संख्या.

परिस्फुट (सं०१६०) (सं) वि. — अतिस्पष्ट; पूर्ण वाढलेले. पूर्ण विकसित; विवरण; फोड.

परिस्फुरण (सं०१६०) (सं) ना. — कंपन; योग्यता; काठिण्य.

परिहर (सं०१६०) (सं) ना. — बहिष्कार; सोडवणूक; चुकारपणा; बचाव; चुणूक; आकस्मिक प्रयत्न.

—इसु (सं०१६०) (क) धा. — काढून टाकणें; निवारणें; फेकणें.

परिहार (सं०१६०) (सं) ना. — त्याग; सोडवणूक; निवारण; अनादर; तिरस्कार; प्रायश्चित्त; सामूहिक साह्य; धन; दंड.

—द्रव्य (सं०१६०) (सं) ना. — भूदंड; नुकसानभरपाई; मोबदला.

परिहार्य (सं०१६०) (सं) वि. — सोडण्यास योग्य; चुकवण्यास योग्य; टाळतां येण्या जोरें.

(सं) ना. — कंकण; काकण; बांगडी.

परिहास (सं०१६०) (सं) ना. — चेष्टा; विनोद; हास्य; मेळ.

परिहासक (सं०१६०) (सं) ना. — गमत्या; विदूषक; गोड्डी; चेष्टा करणारा; हसविणारा.

परिहृत (सं०१६०) (सं) वि. — अपहार केलेले; त्याग केलेले; बाहेर घातलेले; अस्वीकृत.

परीक्षक (सं०१६०) (सं) ना. — परिशीलन करणारा; विचार करून पाहणारा; न्यायाधीश; तपासनीस; विमर्शक.

परीक्षण (रीक्षा) (सं०१६० [सं०१६०]) (सं) ना. — कस; परिशीलन; विमर्शन; तपास; चूकभूलीचा विचार.

परीक्षित (सं०१६० [सं०१६०]) (सं) ना. — अभिमन्यु पुत्र; परीक्षिती.

परीत (सं०१६०) (सं) वि. — अपहृत; गुंडाळलेला; गमावलेला; समाप्त; मृत.

परीप्से (परिपेस्) (सं) ना. - मिळण्याची इच्छा; आतुरता;
गडबड; धाई.

परु (परु) (सं) ना. - गाठ; संधि; दुर्बल प्रसंग; स्वर्ग; पर्वत;
महासागर; (सं.) वि. मृदु; कोमल.

परुव (विणे) (परुविस [विणे]) (क) वि. - तयारी; विस्तार;
विशालता.

परुविसु (परुविसु) (क) धा. - विस्ताराने सांगणे;
विवरण करणे; सिद्ध करणे.

परुव (विणे) (परुविस [विणे]) (क) ना. - सिद्धता; विस्तार;
विवरण; विशालत्व.

परु (परुव) (क) ना. - गतवर्ष; गेले साल; गुदस्त; 'परु'
पहा.

परुद्वार (परुद्वार) (सं) ना. - बोंडा.

परुव (परुव) (क) ना. - पर्व; सण; उत्सव; क्रांतिकाल;
संक्रमणकाल; संक्रांत.

परुष (परुष) (सं) वि. - षट्; ओबडधोबड; निष्ठुर; कर्कश;
असंस्कृत; स्थूल. 'गडसु' पहा.

परुषि (परुषि) (क) वि. - गोड; रुचकर.

परुस (सकळु) (परुस [सकळु]) (क) ना. - स्पर्शमणि;
स्पर्शशिला; परीस.

परे (परि) (क) धा. - पसरविणे; अस्तान्वस्त करणे; जखम भरून
येणे; फाडणे; कातरणे; फेकून देणे.

(क) ना. - सापाची कात; चर्मवाद्य; टिमकी; हलगी;
डोळ्यावरील सारा; पातळ पांघरूण; निंदा.

—पु (पु) (क) ना. - वाढ; विस्तार.

परेत (परिपेट) (सं) वि. - मृत; प्रेत; मेलेला; वियोग पावलेला.
(सं) ना. - भूत; पिशाच.

परेगणु (परिगणु) (क) ना. - डोळ्याचा बुबुळावरील सारा;
बुबुळावरील कवडी.

—मर्तु —राज (परुव, -पुव) (सं) ना. - यमधर्म;
मृत्युदेव; भूमि.

—वास-वन (परुव, -वन) (सं) ना. - स्मशान; मसण;
मसणवट; रुद्रभूमि.

परेंद्यवि (द्युः) (परिपेद्यु [द्युः]) (सं) अ. - परवा; परवाचे
दिवशी; उद्या.

परोक्ष (परिपेक्ष) (सं) वि. - समोर नसणारे; डोळ्याला न
दिसणारे. गुप्त.

—ज्ञानी (परिपेक्ष) (सं) ना. - अदृष्ट जाणणारा; भविष्य
ज्ञानी; दूर दृष्टीचा.

परोपकार (परिपेकार) (सं) ना. - दुसऱ्याचे हित; इतरांना
केलेले साह्य.

परोपकारि (रिन्) (परिपेकार [रिन्]) (सं) ना. -
दुसऱ्याचे भले करणारा.

पर्चु (परुचु) (क) धा. - कुजबुजणे; गुणगुणणे; कानांत सांगणे.
पर्जन्य (परुजन्) (सं) ना. - आकाश; मेघ; वृष्टि; इंद्र.

—मापक (परुपक) (सं) ना. - पाऊस मापण्याचे साधन.

पर्ण (परुण) (सं) ना. - पान; पंख; विड्याचे पान; बाणाचे पीस.

—अद, अशन (अद, अशन) (सं) ना. - पान खाणे;
विडा खाणे.

—उटज, कुटि (—उटज, कुटि) (सं) ना. - झोपडी;
पानाचे छप्पर. कूड.

पर्णसि (परुणसि) (सं) ना. जलमंदिर; शीत हवेचे ठिकाण;

फळभाजी; कमर; श्रृंगार; अलंकार; परिमळ द्रव्य; उटणे.

पर्णि (परुणि) (सं) ना. - झाडपाला; वेळी; पानवेळ.

पर्दु (परुदु) (क) ना. - गिधाड; गरुड.

—तैर (तैर) गरुडवाहन; विष्णु.

पर्दुदेर (परुदुदेर) (क) ना. - गरुडावर बसणारा; विष्णु.

पर्प (परुप) (सं) ना. - कोवळे गवत; पांगुळ गाडा; बाबागाडी;
कुबडी.

पर्परिके (परुपरिके) (क) ना. - कर्कशता; असंस्कृतता; धीटपणा;
कठोरता.

पर्परीक (परुपरिक) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; जलाशय; सरोवर;
तलाव; 'कोळ' पहा.

पर्बु (परुबु) (क) धा. - वाढणे; पसरणे; रुंद होणे.

—ने (ने) (क) ना. - गाढ; विस्तार; प्रसार; रुंदी.

पर्यंक (परुपर्यंक) (सं) ना. - पलंग; माचा; पालखी; आसन;
अंथरूण; वीरासन.

—भोगि (परुभोगि) (सं) ना. - एक सर्प.

पर्यटन (रित) (परुपर्यटन [रित]) (सं) ना. - प्रवास;

प्रदक्षिणा; फिरती; प्रयाण; जलपर्यटन; समुद्रसंचार.

पर्यंत (तर) (परुपर्यंत [तर]) (सं) अ. - पावेतो; तों; वेरी.
(सं) ना. - सीमा; मर्यादा; क्षितिज; बाजू; अंत; शेवट.

'गडि' पहा.

पर्यय (परुपर्यय) (सं) ना. - बदली; पालट; पर्याय; आवर्तन;
समारोप; नाश; वेळेचा व्यय; नुकसान; अनियमितता; भ्रम;

कर्तव्यविस्मृति; विरोध.

पर्यवसान (परुपर्यवसान) (सं) ना. - शेवट; अंत; निर्णय;

परिणाम; समारोप.

पर्यवसायि (यिन्) (परुपर्यवसायि [यिन्]) (सं) वि. -
शेवट गाठणारा; कड लावणारा.

+ आनंद पर्यवसायि (अनंदपर्यवसायि) (सं) ना. -
सुखांतिका; आनंदाचा शेवट असलेले नाटक.

शोक पर्यवसायि (शोकपर्यवसायि) (सं) ना. -

दुःखांतिका; दुःखांत नाटक.

पर्यवसित (पर्यवसित) (सं) वि. - संपलेले; शेवट लागलेले;

नष्ट; गमावलेले; निश्चित.

पर्यष्टि (पर्यष्टि) (सं) ना. - आहार; खाद्य; खाद्यपेय.

पर्यवस्थे (स्था) (पर्यवस्थे [स्था]) (सं) ना. - विरोध;

नाकबुली; खंडन; विसंगती.

पर्याकुल (पर्याकुल) (सं) वि. - भ्यालेला; वेखबर; बेशुद्ध;

चंचल; व्याकुल; तळमळणारा.

(सं) ना. - गडबड; गोंधळ.

पर्याण (पर्याण) (सं) ना. - घोड्याचे जीन; खोगीर.

‘हल्लण’ पहा.

पर्याप्त (पर्याप्त) (सं) अ. - यथेष्ट; यथेच्छ; मनसोक्त;

आकंठ.

(सं) वि. - भरलेले; व्याप्त; मिळवलेले; समाधान पावलेले;

संतुष्ट.

पर्याप्ति (पर्याप्ति) (सं) ना. - प्राप्ति; लाभ; वृत्ति; समाधान;

अंत; शेवट; निर्णय; सामर्थ्य; योग्यता. ‘तणिवु’ पहा.

पर्याय (पर्याय) (सं) वि. - दुसरी बाजू; अन्य पक्षी;

उलट बाजूने; अप्रत्यक्ष.

(सं) ना. - पाळी; ओळ; क्रम; रीत.

(सं) अ. - बाहेरच्या बाहेर.

—शयन (शयन) (सं) ना. - पाळीप्रमाणे घेतलेली

निद्रा; पहारा.

पर्यालोचन (पर्यालोचन) (सं) ना. - सूक्ष्म विचार;

निश्चित ज्ञान; सत्यदर्शन; यथार्थता.

पर्याप्त (पर्याप्त) (सं) ना. - विनिमय; अदलाबदल;

विपर्याय; व्यत्यास; सार्वत्रिक प्रसार; मिरकाटणे.

पर्युत्सुक (पर्युत्सुक) (सं) वि. - आतुर; गोंधळाचे;

उत्साहपूर्ण; खिन्न; दुःखित.

पर्युपासन (ने) (पर्युपासन [ने]) (सं) ना. - सेवा;

अनुसरण; अनुष्ठान.

पर्युषित (पर्युषित) (सं) वि. - शिळे; उष्ट्रे; उच्छिष्ट.

पर्व (पर्व) (सं) ना. - सण; संभ्रमसमय; पुण्यकाळ; पर्वणी;

गाठोडे; लोखंडी सळी; अध्याय प्रकरण; काल; संक्रमण काल.

पर्वत (पर्वत) (सं) ना. - मोठा डोंगर; गिरी; अद्रि.

—अरि; रिपु (अरि, -रिपु) (सं) ना. - इंद्र; पर्वतशत्रु

—नाथ, -राज (नाथ, -राज) (सं) ना. - पर्वतश्रेष्ठ;

हिमालय; महागिरी.

पर्वलिसु (पर्वलिसु) (क) धा. - बाजूला जाणे; बाजूला होणे;

खाली उतरणे.

पर्वु (पर्वु) (क) धा. - पसरणे; वाढणे; रुंद होणे;

विस्तार पावणे; विस्कळणे.

पल् (पल्) (क) ना. - दंत; दात.

—परे (परे) (क) ना. - दात खाणे; दात वाजणे;

कटकट ध्वनि.

—मसे (मसे) (क) धा. - दात चावणे; दात खाणे;

क्रोधाविष्कार करणे.

—मोरे (मोरे) (क) धा. - तोंड वेगाडणे; तोंड पसरणे;

दीनपणे मागणे.

पल (लवु) (पल [लवु]) (क) वि. - अनेक; पुष्कळ; अधिक;

कांहीं, कित्येक

(क) ना. - मांस; गवत; तीन तोळ्याचे वजन.

पलगण (पलगण) (सं) ना. - ब्रह्मनेत्र; इंद्र.

पलगे (पलगे) (क) ना. - फलक; फळी; ढाल; ढोल; चर्मवाद्य;

खेळ. ‘गुरुणि’ पहा.

पलगंड (पलगंड) (क) ना. - राजा; गवंडी; तुरंग; दीर्घ कष्ट.

पलमे (मे) (पलमे [मे]) (क) अ. - कैकवेळी; कित्येकदा;

अनेक प्रसंगी.

पलल (पलल) (सं) ना. - मांस; राक्षस; राड; चिखल.

पलसु (नसु) (पलसु [नसु]) (क) ना. - फणसाचे झाड;

फणस.

पलांडु (पलांडु) (सं) ना. - कांदा, कंदर्प. ‘ईरुळि’ पहा.

पलायन (पलायन) (सं) ना. - पळ; धावन; धाव; यःपलाय;

युक्तीने निसटणे.

पलायित (पलायित) (सं) वि. - पळून गेलेला; पळविलेला;

स्थानभ्रष्ट.

पलाल (पलाल) (सं) ना. - वाललेले गवत; पिंजर; करड;

कोंडा; पोकळी

—दोहद (दोहद) (सं) ना. - आम्रवृक्ष.

पलास (पलास) (सं) ना. - पळस; किंशुकवृक्ष; पान; फूल;

हिरवा रंग.

पलित (पलित) (सं) वि. - वृद्ध; पिकलेला; पांढऱ्या केसाचा.

पल्लुगुण (पल्लुगुण) (क) ना. - फाल्गुन; अर्जुन; पार्थ.

पल्लु (पल्लु) (क) धा. - दुःख देणे; अपमानित करणे;

हल्लहल्लणे; कुंथणे; ‘हल्लु’ पहा. व्यथा होणे; दया येणे;

मन विरवळणे; ‘मरुगु’ पहा.

पल्यंक (पल्यंक) (सं) ना. - पर्यंक; पलंग.

पल्ययन (पल्ययन) (सं) ना. - खोगीर; पलाण; ‘हल्लण’

पहा.

पल्लविक (पल्लविक) (क) ना. - पालखी; शिबिका; तिरडी.

पल्लंग (पल्लंग) (क) ना. - माचा; पलंग; बाजले; बिलाना.

पलट (पल्लट) (क) ना. - पर्यस्त; अदलाबदल; क्रांति; व्यत्यास;
उलटापालट; अव्यवस्था.

—इसु (असु) (क) धा. - व्यवस्था करणें; बदल होणें.

पलटित (पल्लटित) (क) वि. - उलटलेला; व्यत्यासित; खाली
डोकें वर पाय झालेला.

पल्लण (पल्लण) (क) ना. - जीन; खोगीर; पालाण.

पल्लमरि (पल्लमरि) (क) ना. - हत्तीचें पिल्लें; शरभ.

पल्लव (पल्लव) (सं) ना. - पालवी; कोवळी पानें; मोड; नवांकुर;

लहानशाखा; पदर; एक राजवंश; सर्प; अलत्तरस; लाख;
शक्ति; कुसळ; कंकण; वाकी; प्रेम; विनोद; चांचल्य.

—अंकुर (अंकुर) (सं) ना. - आधार; शाखा; पांदा.

—अन्न (अन्न) (सं) ना. - काम; मदन; मन्मथ.

पल्लवक (पल्लवक) (सं) ना. - कासुक; उपपति; उपपत्नी;

अशोकवृक्ष; एक मासा; मंजिरी; नव पालवी; व्यभिचारी;
वित.

पल्लवपाणि (पल्लवपाणि) (सं) ना. - पालवीप्रमाणें हात
असलेला; निमूळते हात असलेला.

पल्लवाग्रे (पल्लवाग्रे) (क) ना. - पालवीप्रमाणें ओठ असलेली
तन्वंगी, सुंदरी.

पल्लवि (पल्लवि) (क) ना. - धृपद; ध्रुवपद; पालुपद; पालंवपद.

पल्लवित (पल्लवित) (सं) वि. - पालवी फुटलेले; मोड आलेले;
फुललेले.

पल्लविसु (पल्लविसु) (क) धा. - अंकुरणें; वाढणें; विगारणें; फुटणें.

पल्लि (ल्लि) (पल्लि [ल्लि]) (सं) ना. - खेडे; लहान गांव; घर.

(क) ना. - पाल; सरख्याच्या जातीचा प्राणी.

पल्लिलि (पल्लिलि) (क) ना. - बोटारा; दात नसलेला; सूर्य; कोष्टी
कांठी.

—वाय (वाय) (क) ना. - दांत नसलेलें तोंड.

पल्लल (पल्लल) (सं) ना. - जलाशय; सरोवर; तलाव;

पल्लिसु (पल्लिसु) (क) धा. - झोपणें; झोपविणें; निद्रा घेणें;
ओढणें; विचरणें; रेघ ओढणें; लुटणें.

पवण (ण) (पवण [ण]) (क) ना. - प्रयाण; माप; वजन;
निश्चित ज्ञान; विश्रान्ति; औचित्य; शक्ति; सामर्थ्य; विषय;
संमति.

पवणिगे (के) (पवणिगे [के]) (क) ना. - ओवणी; जमवणी;
जमणें; जोड.

पवणिसु (पवणिसु) (क) धा. - ओवणें; जमवणें; समाविष्ट
करणें; घालणें. 'तेत्तिसु' पहा.

पवणसरि (पवणसरि) (क) ना. - निश्चय; प्रमाण; विद्वान्;
विश्वास; श्रद्धा.

पव (पव) (सं) ना. - वारा; पवन; शुद्धि; चालण; शेणगोळा.

पवन (पवन) (सं) ना. - वारा; वायु; निवड; चालणी;
पाणी; कुंभाराचें चाक.

—नी (नी) (सं) ना. - झाडणी; झाडू; चवरी.

—अशन, -शुक् (अशन, -शुक्) (सं) ना. - साप.

—ज (ज) (सं) ना. - मारुति; भीम; अग्नि.

—पथ (पथ) (सं) ना. - आकाश; वातावरण.

—परि (परि) (सं) ना. - योगानुष्ठान; प्राणायाम.

—व्याधि (व्याधि) (सं) ना. - संधिवात; कृष्णमंत्रि; उद्धव.

पवमान (पवमान) (सं) ना. - हवा; वायु; पवित्र अग्नि;
वायुस्तुति; वाच्याचे गाणें; पवनस्तोत्र.

पवळ (पवळ) (क) ना. - प्रवाळ; पोवळे; विद्रुम.

पवाड (पवाड) (क) ना. - पोवाडा; प्रशंसा; स्तुति; अतिमानुष-
कृति; अद्भुत कार्य; आश्चर्य; अवडंबर; स्तोम.

पवि (पवि) (सं) ना. - इंद्रायुध; वज्र; वीज.

पवित्र (पवित्र) (सं) वि. - शुद्ध; निर्मळ; दोषरहित; पापमुक्त;

पुण्यकर; निष्कलंक; जानवें; दर्भांची अंगठी; मधले बोट;

मध; व्यायामातील पवित्रा; गाळणी; सोधने.

पवित्रक (पवित्रक) (सं) ना. - दर्भ; कापूस; दवणा.

पवित्रकर (पवित्रकर) (सं) वि. - पवित्र करणारा; निर्मळ
करणारा.

पवित्रतर (पवित्रतर) (सं) वि. - अधिक पवित्र; अति निर्मळ;

पवुड (पवुड) (क) वि. - प्रौढ; वाढलेला; वयात आलेला.

पवुळि, (पौळि) (पवुळि, [पौळि]) (क) वि. - आवार; प्राकार.
तट; सभोवतालची भित.

पव्वगे (ने) (पव्वगे [ने]) (क) अ. - अकस्मात्; झटकन्;
एकदम.

पवुसे (पवुसे) (क) ना. - तिलक; गोंदण; हातातोंडावरील
चित्र; मगर; 'मकरिके' पहा.

पव्वलिसु (पव्वलिसु) (क) धा. - अकस्मात येणें; दत्त म्हणून
उभे होणें; एकदम उद्धवणें; आगतुकपणें येणें.

पशु (पशु) (सं) ना. - गाय; पाळीव प्राणी; मृग; अजाण;
अज्ञानी; यज्ञपशु; शिवगण; इंद्रियविकार; पशुदेवता; समदृष्टि.

पशुकर्म (पशुकर्म) (सं) ना. - पशूप्रमाणें काम करणारा;

यज्ञ; पशुभोग.

पशुपति (पशुपति) (सं) ना. - गणप्रमुख; शिव; देवेंद्र; वसव;
नंदी; यति; विरक्त; संन्यासी; सिंह; गुराखी.

पशुराज (पशुराज) (सं) ना. - सिंह; पशूंचा राजा.

पश्चात् (पश्चात्) (सं) अ. - नंतर; त्यावर; तदनंतर; आणखी;
मागाहून.

—ताप (ताप) (सं) ना. - कृती घडल्यानंतर वाईट वाटून
घेणें; विषाद; दुःख; अनुताप.

पश्चिम (पश्चिम) (सं) ना. —प्रतीची; मावळती; मागलें;
शेवटचें; अस्त.

—अचल, -अद्रि (अचल, -अद्रि) अस्तगिरी; पश्चिम पर्वत.

पस (पस) (क) ना. —आशा; आकांक्षा; इच्छा.

पसदन (पसदन) (क) ना. —प्रसाधन; अलंकार; भूषण;
दागिना; वस्तु; चीजवस्त.

पसर (पसर) (क) ना. —प्रसर; प्रसार; दुकान; समूह; संभावना
प्रसिद्धि.

—इसु (इसु) (क) धा. —वाढणें; विस्तारणें; प्रसिद्ध होणें;
निघणें.

पसरु (पसरु) (क) धा. —हिरवे होणें; काढणें.

पसले (पसले) (क) ना. —गवत; हिरवळ.

पसार (य) (पसार [य]) (क) ना. —अनुग्रह; उपकार;
बहुमान; प्रसाद; कृपा; आज्ञा; वर; 'हसाद' पहा. मिठाईचे
दुकान. प्रसार.

पसायत (पसायत) (क) ना. —महसूलाधिकारी.

पसि (पसि) (क) धा. —भूक लागणें; आहार मागणें; आतुर
होणें; इच्छिणें.

(क) ना. —भूक; ओल; सांडपाणी; दलदल; हिरवे कच्चे; उंबरा;
प्रारंभस्थान; मूलस्थान; 'होसतिलु' पहा.

पसिमे (पसिमे) (क) ना. —ओल; उंबरा; नावीन्य.

प (ह) सिवु (प [ह] सिवु) (क) ना. —भूक; बुभुक्षा;
खाण्याची इच्छा.

पसु (पसु) (क) धा. —कातरणें; विभागणें; वाटून देणें.

(क) ना. —पशु; जनावर; मृग; वाटा; हक; भूक;
कोमलता; अर्भक; हकदारी; भागीदारी.

पसुगे (पसुगे) (क) ना. —विभाग; वाटणी; वाटा.

पसु (सु) बे (पसु [सु] बे) (क) ना. —पोते; मोठ्या
तोंडाची पिशवी; रंद तोंडाची पिशवी.

पसुवेवळ (पसुवेवळ) (क) ना. —व्यापारी; फेरीवाला;
खेडोपाडी फिरणारा व्यापारी.

पसुपु (पसुपु) (क) ना. —भूक; ओल; कोवळिक; हिरवा रंग

पसुळे (पसुळे) (क) ना. —मुलगा; शिशु; अर्भक; बाळ; पुत्र.

—तन (तन) (क) ना. —कौमार्य; शैशव; बाळपण;
कोमलता.

पसे (पसे) (क) ना. —भूक; मणि; चटई; अंथरुण, वधूवरासाठीं
घातलेली बैठक; कोरडे भाषण; काथ्याकूट; बडबड

पसेनिल (पसेनिल) (क) धा. —भूक लागणें; लग्न होणें. लग्नाला
तयार होणें.

पसेमणे (पसेमणे) (क) ना. —वधूवरांना एकत्र बसण्याचा
पाट; चौरंग; पलंग.

पहरे (पहरे) (क) ना. —प्रहर; पहारा; तीन्हीसांज.

पळ (पळ) (क) ना. —फळ; पिकलेले फळ; एक काळावधी.

पळक (पळक) (क) ना. —विजेची चमक; चकाकी; रुढी;
संप्रदाय; व्यवहार; चट; अभ्यास; शिक्षण; सिद्धता. 'मिनिकु'
पहा.

पळकिसु (पळकिसु) (क) धा. —चकाकणें; शोभणें; प्रकाशणें;
उत्तेजित होणें.

पळकु (पळकु) (क) ना. —स्फटिक; 'हरळ' पहा.

पळगु (पळगु) (क) धा. —साधु होणें; जुळवून घेणें; वापरात
येणें; व्यवस्था करणें; 'ईलागु' पहा.

पळ (ळ) चु (पळ [ळ] चु) (क) धा. —सहन करणें; मारणें;
प्रवेशणें; संबंध येणें; विरोधणें; हरकत घेणें; हल्ला करणें.

(क) ना. —हरकत; अडचण; विरोध, संघटना;

संबंध; मागसलेपण.

पळंचले (पळंचले) (क) धा. —बडबडणें; चोप देणें; अंगावर
चालून जाणें.

पळंचे (पळंचे) (क) अ. —तळपून; चमकून; चकचकितपणें

पळति (पळति) (क) ना. —पदाति; सैनिक; पायदळ.

पळदि (पळदि) (क) ना. —हळद; पिवळा रंग; कडी.

पळमे (पळमे) (क) ना. —जुनाटपणा; सनातनत्व; पुराण; जुना
इतिहास.

पळयि (वि) सु (पळयि [वि] सु) (क) धा. —प्रलापणें; दुःख
करणें; निरर्थक बडबडणें; एरंडाचे गुन्हाळ लावणें; 'गळपु'
पहा.

पळव (पळव) (क) ना. —प्रलाप, दुःख. वायफळ बोलणें.

पळवाड (पळवाड) (क) ना. —जुनाट खेडें.

पळवालु (पळवालु) (क) ना. —वेद.

पळवि (यि) ने (पळवि [यि] ने) (क) ना. —ध्वज, बावटा;
निशाण; गुढी.

पळवे (पळवे) (क) ना. —जुनें नातें.

पळसु (पळसु) (क) धा. —जुनें होणें; रुचि बिघडणें; निरुपयुक्त
होणें.

पळह (पळह) (क) ना. —ढोल; नगरा; चर्मवाद्य; 'पटह' पहा.

पळार (पळार) (क) ना. —फलाहार; फराळ; फळांचा आहार;
अस्पाहार; उपहार.

पळाळ (पळाळ) (क) ना. —कपट; फसवणूक; निष्फळता; दोष;
कीड; ठक; कूहक; बंचक.

पळि (पळि) (क) धा. —निंदा करणें; दोष देणें; शिवी देणें;
तिरस्कार करणें;

(क) ना. —निंदा; तिरस्कार; शिवीगाळ; घसरगुंडी;
समानता; सारखेपणा; वस्त्र; कपडे.

- पठिक (कु) (पठिक [कु]) (क) ना. - स्फटिक.
- पठिवु (पठिवु) (क) ना. - निंदा; दुर्लौकिक; बदनामी; टोचून बोलणे.
- पठिवावुगे (पठिवावुगे) (क) ना. - पादुका; खडावा; पादरक्षा; पादत्राण.
- पठिहत्त (पठिहत्त) (क) ना. - प्रतिनिधी; प्रतिपक्षी; विरोधी.
- पळ (पळ) (पळ [पळ]) (क) ना. - अरण्य; जंगल; वन; आच्छादन; माता; पांजरुण; केरकचरा; सज; अशांतता; दावाभि; 'कस' पहा.
- पळकु (पळकु) (क) ना. - स्फटिक.
- पळकु (पळकु) (क) धा. - रेटणे; दाबणे; ठासून मरणे; ढकलणे.
- पळवणे (पळवणे) (क) ना. - व्यर्थ अपेक्षा; दुराशा; दुर्गुण.
- पळ्ये (पळ्ये) (क) वि. - जुने; प्राचीन; मागील; (क) ना. - वृद्ध; वयस्क.
- पळके (पळके) (क) ना. - निवास; ठिकाण; जमीन; अंथरुण; बाजू; पक्षी.
- पळिग (पळिग) (क) ना. - फळ पिकविणे; अढी.
- पळचने (पळचने) (क) अ. - निश्चितपणे; विवेचून; स्पष्टतया.
- पळळ (पळळ) (क) ना. - डबकें; ओहोळ; लहान प्रवाह.
- पळळने (पळळने) (क) अ. - लागलीच; लौकर.
- पळित (पळित) (क) ना. - पान; पर्ण; कापूस.
- पळिळ (पळिळ) (पळिळ [पळिळ]) (क) ना. - खेडे; लहान गाव; कुग्राम.
- पांशु (सु) (पांशु [सु]) (सं) ना. - घाण; पाप; धूळ; कुजटपणा.
- पांशु (सु) ल (पांशु [सु]ल) (सं) वि. - धूळमय; पापी; कुजके.
- (क) ना. - लंपट; व्यभिचारी.
- पांशु (सु) ले (पांशु [सु]ले) (क) ना. - दुःशीला; व्यभिचारिणी; दुर्वर्तनी स्त्री.
- पाक (पाक) (सं) ना. - पक्वान्न; औषध; शिजलेले अन्न; परिणाम; पूर्णता; परिपक्वता; सिद्धौषध; एक दैत्य; बोकड; पाकिस्तान.
- पाकरिपु (पाकरिपु) (सं) ना. - पाकशासन; इंद्र; पाकराक्षस संहारणारा.
- पाकशाले (पाकशाले) (सं) ना. - स्वयंपाक घर; बल्लव शाळा.
- पाकशास्त्र (पाकशास्त्र) (सं) ना. - सैपाकपाणी; स्वयंपाकाचे शास्त्र.
- पाकीडु (पाकीडु) (अ-दे) ना. - पैसे ठेवण्याची पिशवी; हमीणी; लखोटा; कागदाचे पाकीट.

- पाकु (पाकु) (अ-दे) ना. - स्तुति; पक्वान्न; खाद्य; फराळ; पगडी; रमाल.
- पाकुळ (पाकुळ) (क) ना. - प्राकार; आवार; हजार.
- पाक्षिक (पाक्षिक) (सं) वि. - पंधरा दिवसाचे; द्विसप्ताह, शुक्ल व कृष्ण पक्षसंबंधी.
- पत्र (पत्र) (सं) ना. - पंधरा दिवसांनी निवणारे वृत्तपत्र; पाक्षिक.
- पाखंड (पाखंड) (सं) ना. - दुसन्या धर्माचा मनुष्य; नास्तिक; चार्वाक; बौद्ध; वेदविरुद्ध.
- पाग (पाग) (क) ना. - घोडदळ; अश्वसैन्य; घोड्याची पागा.
- पागड (पागड) (क) ना. - पादुका; खडावा; पादरक्षक.
- पागद (पागद) (क) ना. - प्राकृत भाषा; संस्कृतोत्पन्न अपभ्रष्ट भाषा.
- पागल (गार) (पागल [गार]) (क) ना. - प्राकार; आवार; अंगण; तट; किछा; कोट.
- पागुड (पागुड) (क) ना. - नेसण; वापरण्याचे वस्त्र; लावून घेण्याचे वस्त्र.
- पांक्त (पांक्त) (सं) वि. - पंक्तीचा; क्रमबद्ध; ओळीत असलेला; बारी; पाळी.
- पांगु (पांगु) (क) ना. - रीत; पद्धति; क्रम; मार्ग.
- पाचक (पाचक) (सं) ना. - स्वयंपाकी; आचारी; शिजवणारे; वितळविणारे; पचविणारे.
- पाचन (पाचन) (सं) ना. - जीर्णता; पचनक्रिया; प्रायश्चित्त; अग्नि; वितळण्याची क्रिया; आमटी.
- पाचल (पाचल) (सं) ना. - आचारी; बल्लव; सैपाकी; अग्नि; वायु.
- पाचि (पाचि) (क) ना. - शेवाळ; अंतर्मंगा.
- पांचजन्य (पांचजन्य) (सं) ना. - विष्णूच्या हातातील शंख; बाँब; शंखध्वनि.
- पांचमौलिक (पांचमौलिक) (सं) वि. - पंचमहाभूतांसंबंधी.
- पांचवार्षिक (पांचवार्षिक) (सं) वि. - पांच वर्षांचे; पाच वर्षासंबंधी.
- योजना (ने) (योजना [ने]) (सं) ना. - पांच वर्षांत होणाऱ्या कामाचा संकल्प.
- पांचाल (पांचाल) (सं) ना. - द्रुपद राजाचे राज्य; एकदेश.
- पांचालि (ली) (पांचालि [ली]) (सं) ना. - द्रुपदकन्या; द्रौपदी.
- पांचालिका (के) (पांचालिका [के]) (सं) ना. - करपुतळी; खेळाची वस्तु; खेळ.
- पाट (पाट) (क) ना. - गीत; रूढी; वर्तन; विस्तार; हंदा.
- पाटक (पाटक) (सं) ना. - फोडणारा; भागकरणारा; खेड्याचा

एक भाग; संगीतातील वाद्य; नदीकाठ; सागरतीर. भांडवळाचा नाश; पाण्याचा उतार; खेळातील दान.

पाटञ्चर (पाठञ्चर) (सं) ना. - चोर; दरवडेखोर; चोरी करणारा.

पाटन (पाठन) (सं) ना. - तडा; काठिण्य; आवेश; निष्ठुरता; झिरपणी.

पाटल (लि) (पाठल [ली]) (सं) ना. - गुलाब; तांबडा वर्ण.

पाटलिपुत्र (पाठलिपुत्र) (सं) ना. - मगध देशाची राजधानी; पाटणाशहर.

पाटव (पाठव) (सं) ना. - पटुत्व; कौशल्य; जाणतेपणा; नैपुण्य; बुद्धिमत्ता; चैतन्य; दुरुप; चुणचुणीतपणा; शस्त्रधार.

पाटि (पाठि) (क) ना. - क्रम; रुंदी; रीत; आकार; रूप; समानता; सारखेपणा; हरकत; विरोध; अवनती; विनाश; कामाचा संभार.

पाटित (पाठित) (सं) वि. - फोडलेले; दुमंगलेले; निवडलेले; शोधलेले.

पाटिसु (पाठिसु) (क) धा. - विस्तारणे; अधिक होणे; उपचार करणे; सेवा करणे; ओलांडणे; प्रवासाला निघणे

पाटु (पाठु) (क) ना. - स्थिति; गति; अवस्था; पतन; अवनति; अनुभव; गोणपाट.

पाठ (पाठ) (सं) ना. - वाचनाचा धडा; शिक्षण; गुरुमुखानें घेतलेले ज्ञान; अभ्यास; यत्न.

—क (ठ) (सं) ना. - प्रशंसक; शिक्षक.

—शाला (ले) (—पाठ [ली]) (सं) ना. - विद्यामंदिर; शाला; शिकण्याचें स्थान

पाठांतर (पाठान्तर) (सं) ना. - लेखांतर; पाठभेद; लेखनांतील अन्य लेख.

पाठीन (पाठिन) (सं) ना. - एक जातीचा मासा.

पाडग (पाठग) (क) ना. - पायदळ; पदाति; पायांतील तोडा; वीराच्या पायांतील कडे; साखळी.

पाडलि (पाठलि) (क) ना. - पाडळीचें झाड; तांबडारंग; पाटल. (क) धा. - विटणे; रंग जाणे; फिकुटणे; विरूप होणे; दुःस्थितीला पोहोचणे.

पाडि (पाठि) (क) ना. - खेडे; ग्राम; गवताचें रान; सेना; वसती; स्थान; घरटें; बीड.

पाडिव (पाठिव) (क) ना. - पाडवा; प्रतिपदा.

पाडु (पाठु) (क) धा. - गाणे.

(क) ना. - गीत; गायन; अवस्था; अनुभव; कष्ट; रीती; पद्धति; वर्तन; पद्य; सारखेपणा; समानता; सौंदर्य; पाड; पक्वता; पूर्वस्थिति.

पाड्य (ड्यमि) (पाठ्य [ड्यमि]) (क) वि. - प्रतिपदा; पाडवा.

पाणि (पाणि) (सं) ना. - हात; हस्त; कर.

—ग्रहण (पाणि) (सं) ना. - विवाह; लग्न.

पाणिनी (पाणिनी) (सं) ना. - एक संस्कृत व्याकरणकार; पाणिनी.

पाणिपट्ट (पाणिपट्ट) (क) ना. - पाणी पिण्याचें भांडें; लिंगासन; लिंगपीठ; शाळुंका; लिंगाची बैठक.

पांडित्य (पाण्डित्य) (सं) ना. - विद्वत्ता; शास्त्रज्ञान; शहाणपणा; नैपुण्य; पंडितगिरी.

पांडिवाळ (पाण्डिवाळ) (क) ना. - स्वच्छ करणारा; धुणारा.

पांडु (पाण्डु) (सं) ना. - पांढरा रंग; पिवळसर पांढरा रंग; पांढरा हत्ती.

पांडुर (पाण्डुर) (सं) वि. - पांढरें; पांडुरका.

पांडुरंग (पाण्डुरंग) (सं) ना. - पंढरीचा विठोबा; विठ्ठलमूर्ति.

पांड्य (पाण्ड्य) (क) ना. - दक्षिणेतील एक प्राचीन राज्य.

पाण्व (पाण्व) (क) ना. - जार; व्यभिचारी; 'सितंग' पहा.

पाण्वे (पाण्वे) (क) ना. - व्यभिचारिणी; जारिणी; 'सितंगे' पहा.

पात (पाठ) (सं) वि. - रक्षित; पालित.

(सं) ना. - पतन; नीचता; अवनति; गळती; झड; दोष; प्रमाद; अवगुण.

पातक (पाठक) (सं) ना. - पाप; दोष; पापिष्ट; अपराध; अपराधी.

पातकि (पाठकि) (सं) वि. - पापी; पापिष्ट; पाप करणारा.

पातर (पाठर) (क) ना. - पात्र; नट; नर्तन; नट्यापट्टा; योग्यता; योग्य पुरुष.

पातरगिति (पाठरगिति) (क) ना. - पाखरू; वेष्ट्या; नर्तकी; नटी; फुलपाखरू.

पातलि (पाठलि) (सं) ना. - पदार्थाची वरची वाजू. वरचा भाग. सळ.

पाताल (ळ) (पाठाल [ली]) (सं) ना. - नागलोक; भूलोकाखालील लोक.

पाताळगंगा (ते) (पाठालगंगा [ली]) (सं) ना. - पाताळांतील गंगा; सुत नदी.

पाति (ते) (पाठि [ली]) (क) ना. - अळें; कोंडाळें; वाफा; आळवार.

पातिव्रत्य (पाठिव्रत्य) (सं) ना. - पति हाच देव समजून केलेले आचरण.

पातु (पाठु) (सं) क्रि. - रक्षण करो; पा धातूचा तृतीय पुरुषी एकवचनी आज्ञार्थी प्रयोग.

पात्र (पाठ) (सं) ना. - योग्यता; योग्य व्यक्ति; वस्तू ठेवण्याचें भांडें; नदीच्या प्रवाहाचे विस्तारक्षेत्र; नाटकातील नट; भूमिका वठवणारा; वेशधारी.

पात्रते (पात्रते) (सं) ना. - योग्यता; जुलूणूक; जोडगीर.
 पात्रे (पात्रे) (क) ना. - पात्र; लोखंडाचे भांडे; मातीचे भांडे.
 पात्रेय (पात्रेय) (सं) वि. - पात्रासंबंधी; योग्य.
 (सं) ना. - यज्ञ; द्रव्य.
 पाथस् (थः) (पाथस् [थः]) (सं) ना. - पाणी; जल.
 पाथेय (पाथेय) (सं) ना. - शिबोरी; प्रवासार्थ घेतलेली खर्ची.
 पाथोद (पाथोद) (सं) ना. - वेष; पाणी देणें; आतिथ्य;
 आकाश; मेघ.
 पाथोनिधि (पाथोनिधि) (सं) ना. - समुद्र.
 पाथोरुह (पाथोरुह) (सं) ना. - कमल.
 पाद (पाद) (सं) ना. - पद; पाय; पाऊल; क.व्यपंक्ति; चरण;
 मूल.
 —कटक (कटक) (सं) ना. - पायदळ.
 —चारी (चारी) (सं) ना. - वाटसरू; पायी जाणारा;
 निरोप्या; प्रेषित; जासूद.
 —तल (तल) (सं) ना. - पायाचा तळवा.
 पादत्राण (पादत्राण) (सं) ना. - पादरक्षा; जोडा; पायतन;
 पायातील शक्ति.
 पादप (पादप) (सं) ना. - झाड; वेली; पादुका; खडावा;
 घडवंची; शिडी.
 पादपद्म (पादपद्म) (सं) ना. - चरणकमल; कमलोपम
 पाऊल.
 पादपूजे (पादपूजे) (सं) ना. - गुह्याच्या पावलाची पूजा.
 पादपूरण (पादपूरण) (सं) ना. - च वै तु हि
 सारखें पादपूरक शब्द; काव्यातील मात्रा जुळवण्यासाठी
 योजलेले निरर्थक शब्द.
 पादमूल (पादमूल) (सं) ना. - टाच; पायाचा घोटा;
 पायाचा मागील भाग.
 पादयुग्म (पादयुग्म) (सं) ना. - दोन्ही पाय; जोड पाय.
 पादर (पादर) (क) ना. - व्यभिचार पात्र; 'हादर' पहा.
 पादरक्षे (क्षा) पादरक्षे [क्षा] (सं) ना. - पादत्राण;
 पायतन.
 पादरि (पादरि) (क) ना. - पाटल वृक्ष; जारिणी; व्यभिचारिणी.
 पादरिग (पादरिग) (क) ना. - जारिणीशी संबंध ठेवणारा;
 जार; 'सितग' पहा.
 पादरोहि (पादरोहि) (सं) ना. - वड; वटवृक्ष.
 पादाक्रांत (पादाक्रांत) (सं) वि. - पायदळी घेतलेलें;
 हातीं आलेलें; आधीन झालेले; पराजित.
 पादात (पादात) (सं) ना. - पायदळ; सैन्य.
 पादाति (पादाति) (सं) ना. - निरोप्या; नोकर; पायदळ; सैन्य.

पादावर्त (पादावर्त) (सं) ना. - रहाटगाडगें; पायानें चालणारा
 रहाट; पायरहाट; पोहरा.
 पादि (पादि) (सं) ना. - मार्ग; वाट; रस्ता; पांद.
 पादुका (पादुका) (सं) ना. - खडावा; पावलाच्या आकाराचा
 टाक.
 पादोदक (पादोदक) (सं) ना. - तीर्थ; गुरुदेवांचे चरणतीर्थ;
 पाद प्रक्षालनाचें जल.
 पाद्य (पाद्य) (सं) ना. - पायाशीं संबंध असलेले; पादप्रक्षालन,
 चरण धुतलेले पाणी.
 पाद्री (पाद्री) (अ. दे) ना. - ख्रिस्तधर्मी/गुरु; ख्रिस्तमतो-
 पदेशक; ख्रिस्त धर्माधिकारी.
 पान (पान) (सं) ना. - पाणी; पेय; मादकपदार्थसेवन.
 पानक (पानक) (सं) ना. - पन्हें.
 पानगोष्टि (पानगोष्टि) (सं) ना. - दारुड्याचा पिठा; मादक
 पेय वेणान्यांचा तांडा; दारुगुत्ता.
 पानपात्र (पानपात्र) (सं) ना. - पेय वेण्याचें भांडें.
 पानसुपारि (पानसुपारि) (अ. दे) ना. - तांबूल; विडा.
 पानीय (पानीय) (सं) वि. - पानक; पिण्यायोग्य; पेय; पाणी.
 पांथ (पांथ) (सं) ना. - वाटसरू; मार्गस्थ; प्रवासी.
 पांथस्थ (पांथस्थ) (सं) ना. - प्रयाणिक; प्रवासी; वाटसरू;
 पाप (पाप) (सं) ना. - दुष्कर्म; दुष्टकृत्य; अनीति; हिंसा;
 द्रोह; खुलेपणा; दुष्ट मनुष्य.
 पापग्रह (पापग्रह) (सं) ना. - अकल्याण करणारा ग्रह.
 पापघ्न (पापघ्न) (सं) ना. - पापहारक; दुष्कर्मीयांचा नाश
 करणारा; पापक्षालनी वस्तु; तीळ.
 पापात्म (पापात्म) (सं) ना. - पापी मनाचा; दुर्बर्तनी; दुष्ट;
 नीच.
 पापिष्ठ (पापिष्ठ) (सं) वि. - दुष्कर्मा; पाप करणारा; दुष्कृत्यें
 करणारा.
 पापे (पापे) (क) ना. - लांडका; कौतुकाची वस्तु; बाहुली; पुत्र;
 कूस; 'हा हे' पहा.
 पाम (मा) (पाम [मा]) (सं) ना. - खरुज; कोरडी खाज;
 कंझ.
 पामर (पामर) (क) ना. - अज्ञ; असंस्कृत; अजाण; शेतकरी;
 ग्रामीण; किरात; मूर्ख.
 पामरि (पामरि) (क) ना. - ग्रामीण स्त्री; अशिक्षिता;
 शेतकरीण.
 पाय (यु) (पाय [यु]) (क) धा. - ओलांडणें; बाजूनें
 जाणें; उडणें; दाटणें; दाटून जाणें; उडी मारणें; चोपणें; पुढें
 सरणें; स्पर्शणें; वासणें; मिठी मारणें.
 पाय (पाय) (अ. दे) ना. - पाद; पाया; रीत; पद्धति.

पायक (पायक) (सं) ना. - नोकर; निरोप पोचवणारा;
सैन्यातील वीर; वेषधारी.
पायदळ (पायदळ) (क) ना. - पदाति; पादचारी; सैनिक;
पतिसेवा.
पायवट्ट (पायवट्ट) (क) ना. - पायांतील तोडा; पायांतील
धार्मिक कंकण.
पायवधारू (पायवधारू) (क) ना. - जागृति; जाग; स्पर्धा;
शर्यत; पाण्याची ओढ; वेग.
पायशुद्ध (पायशुद्ध) (सं) ना. - पायाशुद्ध; धर; स्थिर-
पादभूमि.
पायस (पायस) (सं) ना. - परमान्न; खीर; देवदार; धूप.
पायजमा } (पायजमा)
पायजाम } (पायजाम) (अ.दे) ना. - विजार, चोळणा.
पार (रु) (पा [रु]) (क) धा. - उडणें; निरीक्षणें; इच्छिणें;
मागणें; समोर पाहणें; जाणणें.
(क) ना. - निःसटण्याचें ठिकाण; उताराची जागा.
पार (पाठ) (सं) ना. - परतीर; पैलतीर; भाग; अंत; कार्य-
समाप्ति; सीमा; संरक्षण; संकटमुक्ति.
— काणिसु (काणिसु) (क) धा. - तड लावणें; पार
होणें; संपविणें; समारोप करणें.
— काणु (काणु) (क) धा. - शेवट गाठणें; तडीला
जाणें; तड लावणें; संपवणें.
— ग (गत) (ग [गठ]) (क) वि. - पार पडलेला;
तड गाठलेला; संपवलेला.
पारंगत (पाठंगत) (सं) ना. - पैल गेलेला; शेवट पाहिलेला;
प्रवीण; ज्ञानी; विद्वान्.
पारज (पाठज) (अ.दे) ना. - पारा; रसायन.
पारण (गे) (पाठण [गठ]) (सं) ना. - उपोषणानंतरचा आहार;
व्रतानंतरचें भोजन.
पारणि (पाठणि) (सं) ना. - आवळ्याचें झाड; आवळा;
आमलक.
पारतंय (पाठतंय) (सं) ना. - दुसऱ्याच्या सांगण्याप्रमाणें
वागणें; अधीनता; परावलेवन; अस्वातंत्र्य.
पारद (पाठद) (सं) ना. - पारा; रसायन.
पारदर (पाठदर) (सं) ना. - परदारासक्ति; व्यभिचार;
जारकर्म.
पारदर्शक (पाठदर्शक) (सं) ना. - पलीकडचे दाखवणारा;
पलीकडचे पाहणारा; आरपार दाखवणारे.
पारमार्थ (र्थिक) (पाठमार्थ [र्थिक]) (सं) वि. -
परमार्थसंबंधी; देवधर्मसाधनेसंबंधी; आध्यात्मिक; सत्य-
ज्ञानात्मक; मोक्षकारण; वास्तविक.

पारंपर्य (पाठंपर्य) (सं) वि. - परंपरेनें आलेलें;
अनुवंशिक; पिढ्यानुपिढ्या चालणारे; एकाकडून दुसऱ्याकडे
आलेलें.
पारलौकिक (पाठलौकिक) (सं) वि. - परलोकसंबंधी;
देवधर्माविषयी.
पारवश्य (पाठवश्य) (सं) ना. - परवशता; परतंत्रता; विस्मरण;
स्वत्वाचा विसर; मूर्च्छा.
पारशव (पाठशव) (सं) ना. - पोलाद; ब्राह्मण व शुद्र स्त्री
यांची संतती; मिश्रजातीय संतती. मिश्रवर्णीय संतति.
पारसि (सी) क (पाठसि [सी] क) (अ.दे) ना. - इराणी;
परशियाचा रहिवासी; इराण देश; मिश्रवर्णीय संतति.
पारागु (पाठगु) (क) धा. - अडचण टाळणें; परतीर गाठणें;
पार होणें; संरक्षित होणें; निभावणें; झेपणें.
पारायण (पाठायण) (सं) ना. - अभ्यास; पुनः पुन्हा पठण;
आद्यंत वाचन; पठणसमाप्ति; परतीरगमन.
पारावत (पाठवत) (सं) ना. - पारवळ; पारवा; कबूतर.
पारावार (पाठवार) (सं) ना. - समुद्र; जलधौ.
पारिजात (तक) (पाठजात [तक]) (सं) ना. - पारिजात वृक्ष;
देवलोकीचा पुष्पवृक्ष.
पारितोष (षक) (पाठितोष [षक]) (सं) ना. - वक्षीस;
बहुमान; इनाम; उपायन; संभावना; देणगी; मानाची वळे;
औचित्य.
पारत्रिक (पाठत्रिक) (सं) वि. - परलोकासंबंधी; मोक्षाविषयी;
सत्यज्ञानविषयक.
पारिपंथिक (पाठपंथिक) (सं) ना. - वाटमाऱ्या; लुटारु;
चांचेगिरी करणारा.
पारिपार्थक (पाठपार्थक) (सं) ना. - नाटकांतील
सूत्रधाराच्या आज्ञाजुची पात्रें.
पारिप्लव (पाठप्लव) (सं) वि. - हलणारा; दडी मारणारा;
लंबकाप्रमाणे झुलणारा; आंदोलणारा; लोंबकळणारा.
पारिभद्र (पाठभद्र) (सं) ना. - कडुलिंबाचें झाड; निंब.
पारिभाषिक (पाठभाषिक) (सं) वि. - परभाषेसंबंधी; विशिष्ट
शास्त्रार्थाचें; परिभाषा संकेतात्मक; शास्त्रीय.
पारिव (पाठिव) (सं) ना. - पारवा; कबूतर. पारवळ.
पारिवाण (ळ) (पाठवाण [ळ]) (क) ना. - कपोत; कवडा;
पाववा.
पारिषद (पाठिषद) (सं) ना. - परिषदेत असणारा; सभासद;
सभ्य; सभिक; राजाचा आस; राजसचीव.
पारिषद्य (पाठिषद्य) (सं) ना. - श्रोता; प्रेक्षक; सभिक.
पारिहार्य (पाठिहार्य) (सं) ना. - कंकण; काकण; धारणा;
अधीनता; नुकसान भरणे.

पारिहास्य (पारिहास्य) (सं) ना. - विनोद; चेष्टा; हास्य.
पारि (री) (पारि [०९]) (सं) ना. - हत्ती बांधण्याचा दोर;
पाण्याची टाकी; जलपात्र; पाणी पिण्याचे भांडे; मोदकाची
लाटी; पापडी.

पारीण (पारीण) (सं) ना. - पारंगत; विद्वान; पंडित; कृतकृत्य.
पारींद्र (पारींद्र) (सं) ना. - सिंह; नाग; आदिशेष; हत्तीचा
राजा; ऐरावत.

पारु (पारु) (क) धा. परीक्षणें; ज्ञान दृष्टीनें पाहणें; उडणें;
उडी मारणें; पळणें; अपेक्षिणें; आशा करणें; आकांक्षिणें.
(क) ना. - व्यभिचारी; होडी; नाव.

—व (व) (क) ना. - शानी; सूक्ष्म दृष्टीचा ब्राह्मण; उडणारा.

पारुवाण (वि) (पारुवाण [३]) (अ. दे) ना. - पोषाख;
आहेर; संभावना; व्यवहारी वर्तन; लोकाचार; हिरोबी वर्तन;
विरहताप; मरण.

पारुवळे (पारुवळे) (क) ना. - चक्र; सुदर्शन; उडती बांगडी;
उडती तवकडी.

पारुवे (वे) वे (पारुवे [२९०] डी) (क) ना. - शिकार;
मृगया; वन्य पशूंची हत्या.

पारुबोज (जं) (पारुबोज [३०] ग) (क) वि. आसक्त;
व्यभिचारी; उल्लू मद्यालजी; विटप; खलपुरुष.

पारुण्य (पारुण्य) (सं) ना. - कठोरता; काठिन्य; असंस्कृता;
अकुलीनता; रानटीपणा.

पारुवेकु (पारुवेकु) (क) ना. - पिंगळा; शकुंतपक्षी;
किलविला. 'आळिलु' पहा. खार.

पारे (पारे) (क) ना. - पहार; कणा; आस; पहारीसारखा वाण;
खडप.

पारेलु (पारेलु) (क) धा. - चिंबणें; अवमानित होणें; पळून
जाणें; पळ काढणें.

पार्थ (पार्थ) (सं) ना. - अर्जुन; पृथापुत्र.

—सारथि (पारुथि) (सं) ना. - कृष्ण.

पार्थि (पार्थि) (सं) ना. - पार्थपुत्र; अभिमन्यु.

पार्थिव (पार्थिव) (सं) वि. - पृथ्वीसंबंधी; कृत्रिम; राजासंबंधी
सार्वभौम.

(क) ना. - भूमीचा शासनकर्ता; राजेशाही; शेतकरी; मातीचे
भांडे.

—देह (देह) (सं) ना. - पांचभौतिक शरीर; मृणमयशरीर.

पार्व (पार्व) (क) ना. - उडणारा, वेदज्ञ ब्राह्मण.

पार्वण (पार्वण) (सं) ना. - पर्वकालिन विधि.

पार्वति (पार्वति) (सं) ना. - पर्वतकन्या; गिरिजा.

पार्विके (पार्विके) (क) ना. - ब्राह्मणी; ब्राह्मण वृत्ति; उड्डाण;
ज्ञानदृष्टि.

पार्विति (पार्विति) (क) ना. - ब्राह्मण स्त्री; ब्राह्मणी.

पार्थ (पार्थ) (सं) ना. - बाजू; सामीप्य; कुशीचा; शेजारी.

पार्थनाथ (पार्थनाथ) (सं) ना. - एक जैन तीर्थंकर.

पार्थवायु (पार्थवायु) (सं) वि. - पक्षाघात; अर्धोगवायु;
एक रोग.

पार्ष्णि (पार्ष्णि) (सं) ना. - सैन्याची पिछाडी.

पाल (लक) (पाल [०३]) (सं) ना. - रक्षक; यजमान; रक्षण
कर्ता.

पालकडलु (पालकडलु) (सं) ना. - क्षीरसागर; दूधसागर.

पालकी (पालकी) (क) ना. - पालखी; मेणा.

पालन (ने) (पालन [२]) (सं) ना. - संरक्षण; पोषण; भरण-
पोषण.

पालाश (पालाश) (सं) ना. - पळस; किशुक; पंचरत्न तरु.

पालि (पालि) (सं) ना. - कानाचा खालचा भाग; मनगट;
बाणाचे टोक; ओळ; पंक्ती; मर्यादा; तीळ; अंगावरील चिन्ह
सेतु; नाकाचा वरचा उंचवटा; नाकाची शीर; पाळी; बारी;
बावटा; निशाण; पालीभाषा.

पालिके (का) (पालिके [३]) (सं) ना. - रक्षिका; यजमानीण;
पालखी.

नगरपालिका (नगरपालिका) (सं) ना. - नगरसभा;

स्युनिसीपालिटी; पालिका.

पालिसु (पालिसु) (क) धा. - संरक्षिणें; पाळणें; पोषण करणें;
पाहणें; कार्यभाग उचलणें; नियम पाळणें.

पालु (पालु) (क) ना. - वाटणी; भाग; अंश; दूध.

—गार (गार) (क) ना. - भागीदार; वाटणीदार;

सौंगडी; सहकारी.

—गारिके (गारिके) (क) ना. - वाटा; व्यापारांतील
भागिदारी. कारभारांतील हिस्सा.

पालुमारिके (पालुमारिके) (क) ना. - आलस्य; अंगचोरपणा;
विलंब.

पाले (पाले) (क) ना. - कानाच्या पाळीतील भोक; कानटोचणी;
एक पक्षी.

पावक (पावक) (सं) ना. - अग्नि; विद्युत्प्रकाश; चित्रक;

विषयाचे झाड; झाड; तीनचा संकेत; पाढा; षण्मुख; ऋषि;
पवित्र पुस्तक; गावि; चिमटा.

—नेत्र, नयन (नेत्र, नयन) (सं) ना. - त्रिनेत्र; शिव.

पावकि (पावकि) (सं) ना. - अग्नीपासून जन्मलेला; षण्मुख;

पावकी (एक पाव पाव वगैरे.)

पावटिके (ने) (पावटिके [२]) (सं) ना. - सोपान; शिडी; पायरी.

पावड (डे) (पावड [३]) (क) ना. - डोक्याचा रुमाल;

पटका; फेटा; पांघरुण; झल; पोषाख.

पावडिंग (पावडिंग) (क) ना. - गारुडी; सर्प खेळविणारा; साप धरणारा.

पावन (पावन) (सं) वि. - पवित्र; शुद्ध; उत्तम; श्रेष्ठ; शुद्ध करणारा.

(सं) ना. - अग्नि; सिद्ध पुरुष; तप; गोमय; जातीय चिन्ह.

पावमानि (पावमानि) (सं) ना. - पवमान; वायुपुत्र; हनुमान; भीम; विशिष्ट वैदिक ऋचा; वायुस्तोत्र.

पावसे (पावसे) (क) ना. - अंतर्गंगा; शेवाळ. 'हावसे' पहा.

पावु (पावु) (क) ना. - सर्प; चिपटे; पावशेर माप; चतुर्थीश भाग.

पावुगे (पावुगे) (क) ना. - खडावा; पादुका; लाकडाचे पादत्राण.

पावुड (पावुड) (क) ना. - देणगी; रुमाल; झूल; पोषाख. 'पावड' पहा.

पाश (पाश) (सं) ना. - दोर; साखळी; पक्षी पकडण्याचे जाळे; गळफास; दुष्ट विद्यार्थी; संग्रह; सौंदर्य; आश्चर्य; समूह.

—क, -क्रीडे (क, -क्रीडे) (सं) ना. - ईर्ष्या; स्पर्धा; शर्यत; जिद्द; द्यूत.

—धर, -पाणी (धर, पाणी) (सं) ना. - वरुण; गणपती; यम;

पाशनं (पाशनं) (सं) ना. - जाळे; मृग पकडण्याचे साधन.

पाशि (पाशि) (सं) ना. - मरण; यम; फाशी; गळफास घालून मारणारा.

पाशव (पाशव) (सं) वि. - पशुसंबंधी; गट; कळप; दड्डी; कोंडवाडा; समाज.

पाशवीवृत्ति (पाशवीवृत्ति) (सं) ना. - पशुसारखे आचरण; विवेकहीनता.

पाशुपत (पाशुपत) (सं) ना. - पशुपति महादेवासंबंधी; एक शैव मत.

—अश्र (अश्र) (सं) ना. - त्रिशूल; पशुपतीचे हत्यार.

—व्रत (व्रत) (सं) ना. - शिवाच्या आराधनेचे एक व्रत.

पाश्चात्य (पाश्चात्य) (सं) वि. - पश्चिम देशासंबंधी; यूरोपीय; नंतरचे.

पाषंड (पाषंड) (सं) ना. - पाखंड; नास्तिक. चार्वाक मत; वेदविरोधी धर्ममत. साधुवेषाने लोकांना फसवणारा.

पाषाण (पाषाण) (सं) ना. - दगड; विष.

पासगे (पासगे) (सं) ना. - मल्लयुद्धातील एक डांव; द्यूत खेळणारा; कवडावेची. 'हासंगी' पहा.

पासटि (पासटि) (क) ना. - समानता; सारखेपणा; साम्य; संबंध. 'एणे' पहा.

पासरे (पासरे) (क) ना. - फरशी; सपाट दगड.

पासले (पासले) (क) अ. - समीप; जवळ; आजुबाजूला; शेजारीचे.

पासंगि (पासंगि) (क) ना. - कुस्तीतील एक पेच; द्यूत; जुगार.

पासाद (पासाद) (क) ना. - प्रासाद; राजवाडा; देवालय; तळघर.

पासले (पासले) (क) ना. - रांजण; माठ. 'बानी' पहा.

पासु (पासु) (क) धा. - पसरवणे; अंथरणे; बिछाना बालणे. (क) ना. - बिछाना, अंथरण; जमखाना;

कांबळे; पांजण; पाश; कुन्याचा पट्टा.

पासुगे (पासुगे) (क) ना. - अंथरण; बिस्तरा; शय्या; तलप.

पासुवोक्कु } (पासुवोक्कु)

पासुपोक्कु } (पासुपोक्कु) (क) वि. - ओतप्रोत भरलेले;

पूर्ण व्याप्त; आतबाहेर एक झालेले; अन्योन्य संबंधी.

पाहि (पाहि) (सं) क्रि. - 'पा' धातूचा आश्रय; संरक्षण कर.

पाळ (पाळ) (क) ना. - मैदान, ओसाड.

—आगु (आगु) (क) धा. - नष्ट होणे; नाश पावणे.

—मसगु (मसगु) (क) धा. - विध्वंसणे; नाश करणे.

पाळ (पाळ) (क) ना. - माल, कपाळ; निढळ.

पाळति (पाळति) (अ. दे) ना. - पाळत; पाळीचा पहरा; पाळी; बारी.

पाळय (ळय) (पाळय [ळय]) (क) ना. - सैन्य; सेनाविभाग; शिबिर; ठाणे.

पाळि (पाळि) (क) ना. - बारी; ओळ; क्रम; ध्वज; बावटा; माताचा गादा; खाचर; कागद; समूह; सैन्य.

पाळिसु (पाळिसु) (क) धा. - तुकडे जोडणे; मेळ घालणे; घुसवणे; समावेशणे.

पाळु (पाळु) (क) ना. - नाश; नष्टता; जीर्णत्व.

पाळे (पाळे) (क) ना. - कागद; माताचा गादा; वाफा; पातळ कागद; सुपारीच्या पेंदीवरील कोका; तुकडा; चूर.

पाळेय (पाळेय) (क) ना. - 'पाळय' पहा.

—गार (गार) (क) ना. - सेनाविभागाचा नायक; पाळेगार.

पाळनेल (पाळनेल) (क) ना. - पडजमीन; नापीक जमीन.

पिं (पिं) (क) अ. - पूर्वी; पहिल्याप्रथम; प्राचीनकाळी.

पिक (पिक) (सं) ना. - कोकिला,

—बंधु (बंधु) (सं) ना. - आम्रवृक्ष; कोकिलेचे आश्रयस्थान.

पिकासु (सि) (पिकासु [सि]) (अ. दे) ना. - दुतोंडी कुदळ. पिकाव; पीकंदर; पिकास.

पिकु (पिकु) (क) धा. - विचरणे; केस सोडवणे; गुंता उकलणे.

(क) ना. - जटा; गुंतवळ; केसाचा गुंता.

पिंकुलि (ॐ०८०६) (क) धा. - हंगविणें; टोचून बोलणें;
अवमानणें.

पिंग (ॐ०८०) (क) ना. पिंगट वर्ण; कंदी रंग.

पिंगचक्षु (ॐ०८०६००) (सं) ना. - दुय्योधन; कौरव.

पिंगल (ॐ०८०७) (सं) ना. - हळद; पिवडी; एक संवत्सर;
माकड; सरडा; मंगळग्रह; ऋषिनाम; एक राक्षस.

पिंगलि (ॐ०८०८) (सं) ना. - पिंगळा; किलबिला.

पिंगाक्ष (ॐ०८०९) (सं) ना. - दुय्योधन; शिव; परटीण पक्षी.

पिंगाणि (ॐ०८०९०) (क) ना. - काचेचें भांडें; चिनीमातीचें
भांडें.

पिंगु (ॐ०८०९) (क) धा. - नाश होणें; नाहीस होणें;

मागें सरणें; कमी होणें; वाळणें; निभावणें; सोडणें; दूर जाणें;
जिरणें; कोमेजणें; खचणें; परतणें.

—इसु (ॐ०८०९) (क) धा. - मागें ओढणें; निभावणें;
वाळणें; वाळवणें; दूर करणें.

पिंगोळ (ळ) (ॐ०८०९०० [६]) (क) ना. - मागचा भाग;
पश्चाद्भाग.

पिचकारि (ॐ०८०९००) (अ-दे) ना. - पिचनळी; द्रव पदार्थ
आत वेऊन बाहेर सोडण्याची नळी, चिपनळी, चिलकांडी.

पिचंडि (ॐ०८०९०) (क) ना. - मांडी; जंघा; ऊरु;
मागें बांधलेले हात.

पिचु (ॐ०८०९) (सं) ना. - कापूस; रू; दोन तोळ्यांचें वजन.

पिचुमंद (ॐ०८०९०००) (सं) ना. - निंब, कडुलिंबाचें झाड.

पिचुल (ॐ०८०९०) (सं) ना. - कापूस; रू; पिसासारखीं पानें
असणारें झाड; खेकडा; समुद्रकाक.

पिच्छ (ॐ०८०९०) (सं) ना. - पिसारा; मोरपीस; बाणाचे पीस.

पिच्छल (ॐ०८०९००) (सं) वि. - निसरणारे; निसरडा, बुळबुळीत;
घसरडा.

पिच्छिका (ॐ०८०९००) (सं) ना. - मोरपिसाचा कुंचा; मोचेंल.

पिच्छिल (ॐ०८०९००) (सं) वि. - घसरडा; बुळबुळीत; निसरता.

पिच्छिले (ॐ०८०९००) (सं) ना. - तांदळाची गंजी; कांजी; साईचें
दही.

पिच्छे (ॐ०८०९०) (सं) ना. - भाताची कांजी; शाल्मली वृक्षाचा
डिंक.

पिंचु (ॐ०८०९०) (क) धा. - मागें होणें; मागें सरणें;
मागेपुढें पाहणें.

पिंड (ॐ०८०९) (क) ना. - मोरपिसारा.

पिंज (ॐ०८०९) (सं) धा. - रंगविणें; रंग देणें; मुजवणें; झाकणें;
स्पर्श करणें; शृंगारणें; काढून देणें; प्रकाशणें; चकाकणें;
दुखवणें; जखम करणें; बलवान होणें; राहणें.

पिंज (ॐ०८०९) (सं) ना. - चंद्र; कापूस; कापूर; दुःख;
जखम; बळ; खून; हत्या.

पिंजर (ॐ०८०९०) (सं) ना. - तांबडा पिवळा रंग; पिंगट रंग;
सोनेरी रंग; सोने; चांदी; सापळा; अस्थिपंजर.

—आदि (ॐ०८०९) (सं) ना. - मेरुपर्वत; चंद्रगिरी; रजतगिरी.

पिंजरी (ॐ०८०९०) (क) धा. - मागे हटणें; पीछेहाट करणें;
भिणें; पळून जाणें; पाऊल मागें घेणें.

पिंजु (ॐ०८०९०) (क) धा. - गाळणें; घाण काढणें;
तुपांतील बेरी काढणें; पातळ करणें; विरळ करणें;
अडचण दूर करणें.

(क) ना. - कोवळे फळ; तोर; मिडी.

पिंजूष (ॐ०८०९००) (सं) ना. - कानातील मळ; केर; वाण;
'कृकणि' पहा.

पिंजे (ॐ०८०९) (सं) ना. - जखम; दुखणें; कापूस; रू.

पिट (ॐ०८०९) (सं) ना. - वर; माळी; माडी; बुट्टी; पेठारा; संदूक.

पिटक (ॐ०८०९) (सं) ना. - पुटकळी; पुरळ; फोड; बुट्टी; पेठारा;
रांजण; धान्यसंग्रह; इंद्राच्या निशाणाचे आभरण.

पिट्ट (टु) (ॐ०८०९ [६००]) (क) ना. - पीठ; पूड.

पिट्टर (रक) (ॐ०८०९ [८८]) (सं) ना. - पात्र; मडके; रवि.

पिडि (ॐ०८०९) (क) धा. - धरणें; हातांत घेणें; पकडणें; पकडून
आणणें.

(क) ना. - मूठ; मुष्टि; हत्तीण.

—आळु (ॐ०८०९) (क) वि. - मुठीत राहणारा; आधीन
असणारा; हातांतला.

पिडिकट्ट (ॐ०८०९००) (क) ना. - आवळून बांधण्यासाठी
दोराच्या शेवटचा लाकडी बंदाम. पिळकवणे.

पिडुगु (ॐ०८०९०) (क) धा. - थरथर कापणें. शिंपणें; पसरणें.

(क) ना. - वीज; अडचण; हरकत; सांसर्गिक रोग.

पिणिल (ळु) (ॐ०८०९ [७०]) (क) ना. - जटा; वेणी;
वशिड; कंकुद्. 'इणि' पहा.

पिण्याक (ॐ०८०९०) (सं) ना. - पेंड; तिळाची पेंड.

—देव (ॐ०८०९) (क) ना. - एक शिवशरण.

पिंड (ॐ०८०९) (सं) ना. - घास; कवळ; श्राद्धातील अन्नाचा
गोळा; देह; शरीर; मनाची घडण.

पिंडक (ॐ०८०९) (सं) ना. - सुवासिक द्रव्य; हत्तीचें गंडस्थळ;
लोह; लोखंड.

पिंडच्छेद (ॐ०८०९००) (सं) ना. - पिंडदान थांबवणूक.

पिंडज (ॐ०८०९) (सं) वि. - आईच्या पोटातून उत्पन्न झालेले;
देहज.

पिंडप्रदान (ॐ०८०९००) (सं) ना. - मृतांना श्राद्धकाळी
दिलेले दान. पिंडदान.

पिंडांड (पिंडा०००) (सं) ना. - प्राण्याचा देह, शरीर.

पिंडायस (पिंडा०००००) (सं) ना. - लोखंडाचा तुकडा; लोहखंड.

पिंडार (पिंडा००) (सं) ना. - बुद्ध संन्यासी; क्षपणक.

पिंडारि (पिंडा००) (अ. दे.) ना. - चोरांची टोळी; ठकांचा तांडा; पेंढार.

पिंडाशन (पिंडा०००) (सं) ना. - भिक्षुक.

पिंडि (पिंड०) (सं) ना. - शंकराचे लिंग; शालुंका; देवमूर्ति; गाठोडे; भिक्षेकरी; पिंडान्न स्वीकारणारा. 'अंडिगे' पहा.

पिंडिके (पिंड०००) (सं) ना. - सुज; फुगारा; फूग.

पिंडित (हिंदिद) (पिंड०००० [पिंड०००००]) (सं) वि. - पिळून काढलेले; पिळलेले.

(सं) ना. - सार; अर्क; रस.

—अर्थ (अर्थ) (सं) ना. - सारांश; गर्भितार्थ; रहस्य.

पिंडिवाळ (पिंड०००००) (क) ना. - शूरवीर; गर्भेश्रीमंत.

पिंडु (पिंड००) (क) धा. - पिळणें; रस काढणें; धारा काढणें; अर्क काढणें; वेढा देणें; पीळ भरणें.

(क) ना. - समूह; गट; कळप; थवा.

पित (पि) (पिंड [पिंड]) (सं) ना. - वडील; तात; पिता; बाप.

पितर (पिंड००) (सं) ना. - वडील; वाडवडील.

पितामह (पिंडा००००) (सं) ना. - आज्ञा; वडीलांचे वडील; विष्णु; ब्रह्मदेव; दीर्घजीवी.

पितृ (पिंड०) (सं) ना. - पिता; रक्षक; पालक; मातापिता.

—कानन-वन (कान०००, -वन) (सं) ना. - स्मशान; मसण; दहनभूमी.

पितृतीर्थ (पिंड०००००) (सं) ना. - पिंडदानाला योग्य तीर्थक्षेत्र; प्रयाग.

पितृदिन (पिंड००००) (सं) ना. - श्राद्धतिथी; पितरांचा मृत्युदिवस; मयंती.

पितृधन (पिंड००००) (सं) ना. - वडीलार्जित संपत्ती.

पितृपक्ष (पिंड००००) (सं) ना. - पक्ष पंथरवडा; भाद्रपदातील कृष्णपक्ष; वडिलाची श्राद्धतिथी.

पितृपति (पिंड००००) (सं) ना. - यमधर्म.

पितृभक्ति (पिंड०००००) (सं) ना. - मातापित्यावरील श्रद्धा; वडिलाविषयीची पूज्यबुद्धि.

पितृभोजन (पिंड००००००) (सं) ना. - श्राद्धाचें भोजन; उडीद.

पितृयज्ञ (पिंड०००००) (सं) ना. - तिळांजली.

पितृलोक (पिंड०००००) (सं) ना. - मृत पितरांचें निवासस्थान; चंद्रलोकावरील लोक; चंद्रलोकावरील वस्ती.

पितृव्य (पिंड००००) (सं) ना. - चुलता; काका; वडिलांचा भाऊ.

पितृशेष (पिंड००००) (सं) ना. - श्राद्धासाठी केलेल्या स्वयंपाकातील अवशेष.

पित्त (पिंड०) (सं) ना. - पित्ताशयांतील द्रव, त्रिदोषांतील एक.

पित्तकामाले (पिंड००००००) (सं) ना. - पांडुरोग; कावीळ.

पित्तनेत्तिगेरु (पिंड००००००००) (क) ना. - क्रोधाचा भडका; प्रकोप; अतिराग.

पित्तभ्रमे (पिंड००००००) (सं) ना. - पित्तानें होणारा भ्रम; वेरी; मोवळ; तिरमिर.

पित्तिल् (पिंड००००) (क) ना. - परसु; घराचा मागील

पित्तिल् (पिंड००००) भाग.

पि (पि)त्तिल् (पि [पि]त्तिल्)

पिधान (पिंडा०००) (सं) ना. - झांकण; आवरण; आच्छादन; बुरखा; पांघरूण.

पिनद्ध (पिंड०००) (सं) वि. - बांधलेलें; आवळलेलें.

पिनाक (पिंडा००) (सं) ना. - शिवधनु; रुद्राचें धनुष्य.

—धर, -पाणि (धर, -पाळी) (सं) ना. - शिव.

पिनाकि (पिंडा००) (सं) ना. - शंकर.

पितु (पिंड०००) (क) अ. - पूर्वी, प्रथमतः; आरंभी; मागील; पिछाडीकडील.

पिते (पिंड००) (क) अ. - प्रथमतः; पूर्वी; मागे.

पिन्नेणिके (पिंड००००००) (क) ना. - सिंहावलोकन; गतकाळचा विचार; पूर्वावलोकन.

पि (हि) नेले (पि [पि] नेली) (क) ना. - मागचा भाग; पार्श्वभूमी; संदर्भ; भूतपूर्व विचार.

पिन्नोयु (पिंड०००००००) (क) धा. - पश्चात्ताप होणें; अनुताप होणें.

पिन्नोवु (पिंड००००००) (क) ना. - पश्चात्ताप; अनुताप.

पिपासु (पिंडा०००) (सं) वि. - तहानलेला; पिण्याची इच्छा करणारा; तोंडाला कोरड पडलेला; मिळवू पाहणारा.

पिपासे (सा) (पिंडा००० [सा]) (सं) ना. - पिण्याची इच्छा; तहान; कोरड; मिळवण्याची इच्छा.

पिपीलिका (के) (पिंड००००० [के]) (सं) ना. - मुंगी; वाळवी. 'ओरळे' पहा.

पिपीलिकाशनि (पिंड०००००००) (सं) ना. - मुंगी खाणारा प्राणी; वाळवीभक्षक.

पिप्पल (पिंड०००) (सं) ना. - पिंपळ; अश्वत्थ; अंगरख्याची बाही; विनोद; पाणी.

पि (हि) प्पलि (पि [पि] प्पली) (सं) ना. - पिंपळी; औषधी; लांबट मिरा.

पिंबगल (लु) (पिंड००००० [लु]) (क) ना. - मागील दिवस; पूर्वं काल; तिसरा प्रहर; अपराहण; 'बय्यु' पहा.

पिंवडु (बिडु) (सि०बडु [बिडु]) (क) अ. — पूर्वी; त्या
आधी; प्राचीन काळी.

पिम्मेय (सि०मैय) (क) ना. — पूर्वजन्म; गतजन्म.

पिय (सि०य) (क) वि. — प्रिय; प्रीतीचे; आवडता; लाडका.

पिरंगि (सि०रंगि) (अ.दे) ना. — तोफ; बंदूक; शत्रुघ्नी; यूरोपीय.

पिर (रा) मिड (सि० [रा] मिड) (अ.दे) ना. — इजिप्त
देशातील प्राचीन थडगी; त्रिकोणाकृति समाधि.

पिरि (सि०) (क) धा. — हिसकावणे; बाहेर काढणे.

(क) वि. — मोठा; श्रेष्ठ.

(क) ना. — मांस; सुर्दा; शव; म्हातारपण.

पिरितिलि (सि०ति०) (क) ना. — राक्षस; पिशाच; खादाड; प्रेत
खाणारा, लाव.

पिरितिनियाणम (सि०ति०नियान्णम्) (क) ना. — पिशाचांचा
राजा; शिव.

पिरिदु (सि०दि०) (क) वि. — मोठा; श्रेष्ठ; विशाल.

पिरिदुं (सि०दि०) (क) अ. — अधिक होऊन; अति झाल्याने.

पिरिदुपाल (सि०दि०पाल) (क) अ. — सामान्यतया; प्रायशः.

(क) ना. — अमृत; विपुल दूध.

पिरिपिरि (सि०पि०) (क) अ. — मुकाटयाने; व्यर्थ; एकसारखे.

पिरुं (सि०गुं) (क) धा. — गर्वाने फुगणे; मोठे होणे; संकोच
वाटणे.

पिल्लिणे (सि०ल्लिणे) (क) ना. — गदा; परिध.

पिल्लि (ल्ले) (सि०ल्लि [ल्ले]) (क) ना. — जोडवी; मासोळी.

पिशंग (सि०शंग) (सं) वि. — पांढऱ्या तांबड्या रंगाचे.

पिशाच (सि०शाच) (सं) ना. — भूत; प्रेत; राक्षस; दानव.

पिशाटिका (किं) (सि०शाटिका [किं]) (सं) ना. — खाजाळू
वनस्पति; खाजकुलती; 'नसुगुणी' पहा.

पिशित (सि०शित) (सं) ना. — मांस

— अशन (अ०शन) (सं) नां. — मांसाहार; राक्षस; पिशाच.

पिशु (सु) न (सि०शु [सु] न) (सं) ना. — चहाडखोर;
हिसुण (सि०सुण) भांडण लावणारा; दुष्ट.

पिष्ट (सि०ष्ट) (सं) ना. — पीठ; धान्याची पृष्ठ.

पिसि (सि०सि) (क) धा. — वियोग करणे; संवेध तोडणे; फाडणे;
पसरणे; पाय वसरून पडणे; कुस्करणे; दडपणे; ओढणे; रुंद
करणे.

पिसुकु (सुंकु) (सि०सुकु [सु०सुकु]) (क) धा. — हिसकाहिसकी
करणे; गळा दावणे; दडपणे; वासणे.

पिसुण (सि०सुण) (क) ना. — 'पिशुन' पहा. अपवाद; चहाडी
निंदा; अपमान

पिसुण (सि०सुण) (क) ना. — पिशुन; चहाडखोर; निंदक; दुष्ट.

पिसुवुडि (सि०सुवुडि) (क) ना. — कानगोष्ट; कुजबूज; हितगूज.

पिस्तुल (लु) (सि०स्तुल [लु]) (अ. दे) ना. — लहान बंदूक.

पिहित (सि०हित) (सं) वि. — झाकलेले; आवरलेले;

आच्छादलेले; पडद्याआडचे.

पिलि (सि०लि) (क) धा. — पिळून काढणे; रस काढणे; पिळणे;

चोपणे; बडवणे; उकळणे; धीर सोडणे.

पिलिकिसु (सि०लि०सु) (क) धा. — भेदणे; वावरणे; भिवविणे.

पिलिगु (सि०लि०गु) (क) धा. — फोडणे; कठीण होणे; घट्ट होणे.

पिलिल् (सि०लि०ल्) (क) धा. — हिसकावून घेणे; फेकून देणे;
गाठ सोडणे.

पिल्लुकु (ल्लुकु) (सि०ल्लुकु [ल्लुकु]) (क) ना. — बाणाचा खालचा
भाग; तळभाग; पुंख; खोपट; खेडे.

पिल्लुगु (सि०ल्लुगु) (क) धा. — फुगणे; संतोषणे; तडा जाणे.

पिल्लुगोळवि } (सि०ल्लुगोळवि) (क) ना. — मुरली; वेणु; पांवा;
पिल्लुगोळवि } (सि०ल्लुगोळवि) मुरलीघर; कृष्ण.

पिल्लारि (सि०ल्लारि) (क) ना. — गणेश; गणपति.

पिल्ले (सि०ल्ले) (क) ना. — बालक; पिल्लू; अर्भक; वासरू; रेडकू;
शावक.

पी (सि०) (सं) धा. — पिणे; पान करणे.

पीकदानि (सि०कि०दानि) (अ. दे) ना. — पिकदाणी; थुंकण्याचे
भांडे; तस्त.

पीकलाट (सि०कि०लाट) (क) ना. — अडचण; हरकत; कष्ट;
उपद्रव; पीडा. 'उपटळ' पहा.

पीकु (सि०कि०) (अ.दे) धा. — कष्ट करणे; साहस करणे;

पीक काढणे.

(अ.दे) ना. — धान्याचे पीक; 'पैरू' पहा.

पीच (सि०कि०) (क) धा. — हनुवटी; दाढी.

पीचु (सि०कि०चु) (क) धा. — ओढणे; दुभंगणे; फुगणे; रुंद होणे.
(क) ना. — कोवळे फळ; तोर. 'हीचु' पहा.

पीठ (सि०कि०) (सं) ना. — आसन; गादी; पाट; कट्टा.

पीठपंक्ति (सि०कि०पंक्ति) (सं) ना. — प्रेक्षागृह; रंगभूमी पुढील
प्रेक्षकस्थल; आखाडा; हौदा; व्यायाम शाळा.

पीठमर्दन (सि०कि०मर्दन) (सं) ना. — राजाला सजवणारा;
वाक्चतुर; उपनायक; शृंगारमंत्री.

पीठिका (के) (सि०कि०का [के]) (सं) ना. — प्रारंभ; प्रस्तावना;
प्रारंभिक चार शब्द; आसन; गादी; उपोद्घात.

पीडन (सि०कि०डन) (सं) ना. — दडपण; मर्दन; धर्षण; हिसका-
हिसकी; अपाय; दुखणे.

पीडा (डे) (सि०कि०डा [डे]) (क) ना. — उपद्रव; बाधा; अडचण;

अनिष्ट; सांसर्गिक रोग; मरीआई, मसणी इ. पीडक देवता.

— कर (क०) (सं) वि. — त्रासदायक; पीडक; बाधक.

पीडित (पि०डि०) (सं) वि. - त्रस्त; अडचणीत आलेला;
दुःखाविष्ट; दुःखित; दुर्दैवाने पोळलेला.
पीडिसु (पि०डि०सु०) (क) धा. - त्रास देणें; दुःख देणें; दुःखविणें;
दुःखाला कारणीभूत होणें.
पीत (पि०डि०) (सं) वि. - प्यालेला; मद्यपी; दारु प्यालेला.
(सं) ना. - हळद; पिवळा रंग.
पीतदारु (पि०डि०द०रु०) (सं) ना. - देवदारु; सुचीपर्णी.
पीतधान्य (पि०डि०द०न्य०) (सं) ना. - पिवळा जोंधळा.
पीतराग (पि०डि०त०रा०ग०) (सं) ना. - पिवळा रंग; फिका पिवळा.
पीतल (पि०डि०त०ल०) (सं) ना. - पिवळा रंग; परात; पितळी.
पीतवास (पि०डि०त०वा०स०) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; पीतांबर; पिवळें
वस्त्र वापरणारा; पीतांबरधारी.
पीतांबर (पि०डि०त०अ०बर०) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; पीतवसन.
पीति (पि०डि०ति०) (सं) ना. - बोडा; अश्व; पान; हळद; छत्र;
पाणपोई; हत्तीची सोंड.
पीतु (पि०डि०तु०) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; कपड्याला लावण्याची
फीत; काठ; कळपांतील प्रमुख हत्ती.
पीथ (पि०डि०थ०) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; समय; पेय; पाणी.
पीन (पि०डि०न०) (सं) ना. - मस्त; पुष्ट; जाड; भरलेला; पूर्ण
वाढलेला; लढ.
पीनक (पि०डि०न०क०) (सं) अ. - योग्य रीतीने; विपुलगणें; बहुधा;
बाहुल्याने; अधिककरून.
पीनस (पि०डि०न०स०) (सं) ना. - पडसें; थंडी; सरदी; नाक गळणें.
पीपायि (पि०डि०पा०यि०) (क) ना. - पीप; बानी; रस साठवण्याचे
लोहपात्र; काहील.
पीथु (पि०डि०थु०) (सं) ना. - कावळा; चुबड; सूर्य; अग्नि; सोने;
समय; वेळ.
पीयूष (पि०डि०यू०ष०) (सं) ना. - अमृत; सुधा; दूध; चीक;
कोवळे दूध.
—रुचि (रु०चि०) (सं) ना. - चंद्र; कापूर.
—वर्ष (व०र्ष०) (सं) ना. - अमृतधारा; कापूर, चंद्र.
पीर (पि०डि०र०) (क) धा. - चाटणें; चोखणें; शोषणें; तोंडात
ओढून घेणें; लुचणें; विखुरणें; फेकणें.
पीलक (पि०डि०ल०क०) (सं) ना. - डोंगळा; मुंगळा; काळी मुंगी.
'गोह' पहा.
पीलि (पि०डि०लि०) (क) ना. - मोरपिसारा; 'पिंछ' पहा.
पीलु (पि०डि०लु०) (क) ना. - बाण; शर; पाणी; परमाणू;
कृमीकीटक; हत्ती; गज; एक राग; फूल; वृक्षविशेष.
पीवर (पि०डि०व०र०) (सं) वि. - फुगलेला; मस्त; पुष्ट; स्थूल; पीन.
(सं) ना. - अश्वगंध.
—स्तन (स०स्त०न०) (सं) ना. - पुष्टस्तनी; सुंदरी.

पीळिगे (पि०डि०लि०गे०) (क) ना. - पीठिका; संतती; बंधपरंपरा; पिढी.
पुंस् (पुं०स्) (सं) ना. - पुरुष; पुरुषप्राणी; पुष्टिग; मानवजात;
सेवक.
पुंश्चली (लें) (पुं०श्च०ली० [लें०]) (सं) ना. व्यभिचारिणी;
जारिणी; पुरुषाला हुडकत जाणारी.
पुंसवन (पुं०स०वन०) (सं) ना. - गर्भिणीला पुत्रप्राप्तीसाठी
केलेला एक संस्कार.
पुंस्कौकिल (पुं०स्कु०कौ०किल०) (सं) ना. - नर कोकीळ.
पुंस्व (पुं०स्व०) (सं) ना. - पुरुषत्व.
पुंलिग (पुं०लि०ग०) (सं) ना. पुरुषत्वदर्शक शब्द.
पुंनाग (पुं०ना०ग०) (सं) ना. - पुरुषश्रेष्ठ; पांढरा हत्ती;
पांढरा चांफा.
पुक्क (पुं०क्कु०) (क) वि. - पक्ष्याचीं पिसें; नपुंसक; हिजडा; भित्रा.
पुक्कटे (पुं०क्कु०टी०) (क) अ. - फुकट; निःशुल्क; मोफत; धर्मार्थ;
औचित्यपूर्ण.
पुक्कलु (पुं०क्कु०लु०) (क) ना. - अधीरत्व; भय; भीति; भेकडपणा;
घाबरटपणा.
पुक्कस (पुं०क्कु०स०) (क) ना. - नीच जातीचा; चांडाल; शूद्र.
पुगल् (पुं०ग०ल्) (क) क्रि. - जाऊ नको; आत येऊ नको.
(क) अ. - जाऊन; प्रवेश करून.
(क) ना. - कुटु ध्वनि; कूजन.
पुगिल् (लु) (पुं०ग०ल् [लु०]) (क) ना. - प्रवेशद्वार; दरवाजा;
महाद्वार.
पुगु (पुं०गु०) (क) धा. - जाणें; आत प्रवेशणें; घुसणें; शिरणें.
—ते (डि०) (क) ना. - प्रवेश; शिरकाव, गमन.
पुगुल् (लु) (पुं०ग०ल् [लु०]) (क) ना. - फोड; पुटकळी;
तोंडावरील मोडी; पडसें; छिद्र; समाधि.
पुगुगु (पुं०गु०गु०) (क) ना. - अहंकार; गर्व; सज्ज. 'कोम्बु' पहा.
पुंख (पुं०ख०) (सं) ना. - बाणाचा तळभाग. बाणाचें पंख.
शिकारी; ससाणा.
पुंखानुपुंख (पुं०ख०अ०नु०पुं०ख०) (सं) ना. - शरवृष्टि; बाणवर्षाव;
अनुस्यूतता; लांबण.
पुंगव (पुं०ग०व०) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; सुळी; बैल; वळ.
पुंगि (पुं०गि०) (क) ना. - गारुड्याचें वाद्य; भोपळ्याचे साह्यानें
फुंकून वाजवण्याचे एक सुरेल वाद्य.
पुच्छ (पुं०च्छ०) (क) ना. - शेपूट; पक्ष्याचे पंख; पिसारा.
पुच्छवण (पुं०च्छ०व०ण०) (क) ना. - परीक्षा; पौरुष; पुरुषत्व.
पुच्छलि (पुं०च्छ०लि०) (क) ना. - हानी; नाश; नष्टचर्य.
—इसु (अ०सु०) (क) धा. - वितळणें; विरघळणें; नाश पावणें.
पुच्छ (पुं०च्छ०) (सं) ना. - शेपूट; पिसारा; पक्षाची पिसें.
मागील भाग; पुष्ट.

पुंज (पुंज) (सं) ना. - जाडपण. साठ धाग्यांचा मागावरील ताणा; कोंवा; कोंबडा; समूह; गट; रास.

पुंजि (पुंजि) (सं) ना. - रास; समूह; परिमाण.

(क) ना. - गोळा; गुंडी; अल्पधनसंग्रह; शिष्टक; संचित. गांठ; धनसंचय.

—पूजक (पूजक) (क) ना. - कृपण; चिक्कू; कंजूप.

पुट (पुट) (क) ना. - उड्डाण; उडी; पांघरूण; पुरस्कार; उत्तेजन. (सं) ना. - झाकण; आवरण; पदर; पडदा; निरी; घडी; द्रोणाचा आंतील भाग; साल; करंडक. पुस्तकाचें पान; पाऊल; ओंजळ; अंजली.

—अंजलिपुट (अंजलिपुट) (सं) ना. - ओंजळ; शीर; पसा.

पुटगोसि (पुटगोसि) (क) ना. - कापड; लंगोटी.

पुटनेगे (पुटनेगे) (क) धा. - सारखे उडणें; टणटण उडी मारणें.

पुटपाक (पुटपाक) (सं) ना. - औषध तयार करण्याची एक पद्धति.

पुटभेदन (पुटभेदन) (सं) ना. - पट्टण; शहर.

पुटविडु (पुटविडु) (क) धा. - पेटविणें; अग्नि लावणें; जाळणें; प्रज्वलित करणें. पुटाला घालणें.

पुटवेलु (पुटवेलु) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; सावकाश उड्या मारीत धावणें.

पुटा (ट्टा) णि (पुट्टा [पुट्टा] णि) (क) ना. - डाले; भाजलेले हरभरे; फुटाणे.

पुटि (पुटि) (सं) ना. - थर; पदर;

(क) धा. - उडणें; उडी मारणें; खुपसणें; धुमधडम उडी मारणें; अविचाराने काम करणें; साहस करणें.

(क) ना. - कारंजा; फवारा; चेंडूची उशी; टप.

—उ (ड) (सं) ना. - नाचणे बागडणें; नर्तन; उड्डाण; उडी.

—इसु (असु) (क) धा. - उडणे; उडविणें; उशी घेणें; टप खाणें.

पुटिके (पुटिके) (सं) ना. - पानाचा द्रोण; वाटी; जोडलेले करपुट पुट (पुट्टु) (क) वि. - लहान; चिमुकले; खुजे; गिड्डु; कुबडा; बाळ.

पुट्टि (पुट्टु) (क) ना. - मोहोळ; मधाचें पोळें; बुट्टी.

पुट्टिगे (पुट्टुगे) (क) ना. - आभरण; अलंकार विशेष.

पुट्टिरुवु (पुट्टुरुवु) (क) ना. - नैसर्गिक जाणीव; उपजत बुद्धि; सहजस्थिति.

पुट्टु (पुट्टु) (क) धा. - उत्पन्न करणें; जन्माला घालणें; जन्म केंडणें; मान डोलावणें.

(क) ना. - जन्म; उत्पत्ति; सृजन.

पुडि (पुडि) (क) ना. - पूड; धूळ; कुटून बारीक केलेला पदार्थ; धान्यपीठ.

पुडिगड्डु (पुडिगड्डु) (क) ना. - पूड झालेला कडवू; मातीची मूठ.

पुडिवडे (पुडिवडे) (क) धा. - पूडपूड होणें; नाश होणें; नष्ट होणें.

पुडुकु (डुकु) (पुडुकु [डुकु]) (क) धा. - हुडकणें; शोधणें.

पुण् (पुण्) (क) ना. - व्रण; जखम; करट.

—कूर्तु (कूर्तु) (क) अ. - जखम चिघळून; ठणका लागून.

पुणि (णि) चे (पुणि [पुणि] छी) (क) ना. - चिंचेचे झाड; चिंच; आंबट फळ; तित्तिणी.

पुणुकु (पुणुकु) (क) धा. - कापड घासून चोळून धुणें; चुबकून धुणें.

पुणु (नु) गु (पुणु [नु] गु) (क) ना. - रानमांजराची कस्तुरी;

पटकूर मांजराची कस्तुरी; उदापासून मिळणारा सुगंधी पदार्थ.

पुणुंब (पुणुंब) (क) वि. - रेमेडोक्या; मंद; हुंब; मोठ्या सोवळ्याचा.

पुणुंबि (पुणुंबि) (क) वि. मूर्ख स्त्री; धडु स्त्री; अजाणती.

पुणुंबु (पुणुंबु) (क) ना. बाण; शर.

पुंड (पुंड) (सं) ना. परिचय; खूळ; चिन्ह.

(क) वि. दांडोवा; हुंब; मस्त; वांड; भंड; ठक; छटारू; वाटमाऱ्या; निर्भक.

पुंडरीक (पुंडरीक) (सं) ना. - श्वेत कमल; वाद्य; आग्नेय दिग्गज; कपाळावरील नाम; पुंड्र; पोपट; श्वेतछत्र; महाश्वेतेचा प्रियकर; राजछत्र.

पुंडरीकाक्ष (पुंडरीकाक्ष) (सं) ना. - कमलनेत्र; विष्णु; कृष्ण.

पुंडाट (टिके) (पुंडाट [पुंडाट]) (क) ना. - पुंडाई; गुंडगिरी; वांडपणा; छटमार; दांडगेपणा.

पुंड (पुंड) (सं) ना. - पांढरा रंग; पांढरा ऊस; गोपीचंदनाचा नाम; चित्र.

त्रिपुंड (त्रिपुंड) (सं) ना. - वैष्णवाच्या कपाळावरील तिरेवी नाम; उभे दुबोटी गंध.

पुणिमे (पुणिमे) (क) ना. - पूर्णिमा; पूर्णचंद्र तिथी; शुक्ल पक्षातील पंधरावी तिथी.

पुण्य (पुण्य) (सं) वि. - पवित्र; पावन; शुद्ध; चांगलें; सद्गुणी; न्याय्य; सुदैवी; अनुकूल; संतोषकारक; उत्साही.

पुण्य (पुण्य) (सं) ना. - सद्गुण; सत्त्वशीलता; यशःकृति; शुद्धता; शोधन.

—अहः(हन्) (अहः [हन्]) (सं) ना. - पुण्य दिवस; सण; उत्सवदिन.

—अहवाचन (अहवाचनं) (सं) ना. — पुण्य दिवसाचा
त्रिवार उच्चार; एक शुद्धतेचा धार्मिक संस्कार.
—उदय (उदय) (सं) ना. — भाग्यकाळाचा प्रारंभ;
भरभराट; मागील पुण्याचे फळ; पुण्याची फलप्राप्ति.
—काल (काल) (सं) ना. — सुमुहूर्त; शुभवर्त; पर्वणी.
—क्षेत्र (क्षेत्र) (सं) ना. — देवतांचे पवित्र स्थळ;
तीर्थस्थान; पावन ठिकाण.
—गृह (गृह) (सं) ना. — दानगृह; देवालय.
—जन (जन) (सं) ना. — सजन; राक्षस; भूत; यक्ष.
—तीर्थ (तीर्थ) (सं) ना. — क्षेत्रातील पवित्र जलाशय;
पावनजल.
—भू, भूमि (भू, भूमि) (सं) ना. — आयर्वर्त;
पुण्य लोक; स्वर्ग.
—श्लोक (श्लोक) (सं) ना. — स्तुती करण्याजोगा
पुण्यपुरुष; ज्याची स्तोत्रे गाण्याने पुण्य लाभते असा
सद्गुणी पुरुष.
पुत्र (पुत्र) (सं) ना. — नरक; निपुत्रिकाचा नरक; नरक विशेष.
पुत्त (पुत्त) (पुत्त [पुत्त]) (क) ना. — वारूळ; सापाचे वारूळ;
वल्मिक; भूक; 'होदरू' पहा.
पुत्त (पुत्त) लि (पुत्त [पुत्त]) (क) ना. — पुतळी; बाहुली;
शुद्ध सोन्याचे एक जुने नाणें.
पुत्तिके (पुत्तिके) (पुत्तिके [पुत्तिके]) (क) ना. — नकल; अवतरण;
बाहुली; वाळवी; कसर; गांवीलमाशी; उडपी स्वामीचा मठ.
पुत्र (पुत्र) (सं) ना. — कुमार; मुलगा.
—उत्सव (उत्सव) (सं) ना. — पुत्रजन्माचा आनंदोत्सव.
—काम (काम) (सं) ना. — पुत्रजन्माची इच्छा;
पुत्रकामेष्टी यज्ञ.
पुत्रक (पुत्रक) (सं) ना. — लहान मुलगा; बालक; बाहुली;
शरम; दुष्ट; बंचक; कोळी; आठ पायाचा पक्षी. केस.
पुत्रवति (पुत्रवति) (पुत्रवति [पुत्रवति]) (सं) ना. — पुत्र असलेली
स्त्री.
पुत्र (पुत्र) के (पुत्र [पुत्र]) (सं) ना. — कन्या; बाहुली;
लहान वस्तु.
पुत्रि (पुत्रि) (सं) ना. — पुत्रवती; पुत्र असलेली स्त्री.
पुत्री (पुत्री) (सं) ना. — कन्या; आत्मजा.
पुत्रवधु (पुत्रवधु) (सं) ना. — स्नुषा; सून; मुलाची पत्नी.
पुत्रहीन (पुत्रहीन) (सं) वि. — निपुत्रिक.
पुदकळ (पुदकळ) (क) ना. — गोघळ; गडबड; उसाभर.
पुदि (पुदि) (क) धा. — व्यापणें; भरणें; देणें; झांकणें; लपणें;
गुप्त राहणें; मिळून राहणें.
(क) ना. — पक्ष; बाजू; शेजार; सामीप्य; द्वार.

पुदु (पुदु) (क) ना. — साम्य; सारखेपणा; जुळणूक; प्रवेश;
परस्पर; अन्योन्य.
—बाल, बालु (बाल, बालु) (क) धा. — मिळून
राहणें; जुळवून घेणें; भागवणें.
पु (हो) दुकुळि (पु [हो] दुकुळि) (क) ना. — पांवरण;
आच्छादन; आवरण.
पुदुगिसु (पुदुगिसु) (क) धा. — मिसळणें; आंत घालणें; मिश्र
करणें; लपवणें; जुळवणें.
पुदुगु (पुदुगु) (क) धा. — संकोच करणें; मागे हटणें; लपणें;
दुमडणें; नेसणें. 'होदुगु' पहा.
पुदुल (पुदुल) (सं) वि. — सुंदर; शोभिवंत.
(सं) ना. — देव; आत्मा; शिवाचे नाव.
पुदुवट (पुदुवट) (क) ना. — अडचणीसाठी राखून ठेवलेला
पैसा; विशेष कामासाठी काढून ठेवलेला पैसा.
(क) अ. — वाटणीचा पैसा घेऊन; संकोचून.
पुदुवालु (कवे) (पुदुवालु [कवे]) (क) ना. — मिळून मिसळून
राहणें; एक होणें; संबंध जोडणें.
पुदुवु (पुदुवु) (क) ना. — वाटणी; हिस्सा; भाग; प्रवेश;
संबंध. 'होदुवु' पहा.
पुदे (पुदे) (क) ना. — झाकण; आवरण; कवच; काटा; मोड;
छप्पर; माता; घर; तळघर; कोनाडा.
पुदुल (पुदुल) (सं) वि. — चांगले; सुंदर; मनोहर.
(सं) ना. — परमाणु; शरीर; पंचमहाभुते, आत्मा; शिवाचा
अवतार.
पुनस् (र) (पुनस् [र]) (सं) अ. — पुनःपुनः; वारंवार;
अरतून परतून.
पुनरपि (पुनरपि) (सं) अ. — पुन्हा पुन्हा; आणखी आणखी;
वारंवार.
पुनरागमन (पुनरागमन) (सं) ना. — पुनः पूर्वस्थळी येणें;
पुनः परतून येणें.
पुनरावृत्ति (पुनरावृत्ति) (सं) ना. — पुनः पुनः तेच करणें;
पुनः घडणें; अभ्यास.
पुनरुक्ति (पुनरुक्ति) (सं) ना. — सांगितलेलेच पुनः सांगणें;
वारंवार तेच सांगण्याचा साहित्य दोष.
पुनर्जन्म (पुनर्जन्म) (सं) ना. — भावी जन्म.
पुनर्दर्शन (पुनर्दर्शन) (सं) ना. — पुनर्भेट, आणखी
झालेली भेट.
पुनर्नव (पुनर्नव) (सं) ना. — पुनः नव्याने वाढणें;
नख, केस, यांचे नवीन येणें.
—आसव (असव) (सं) ना. — पुनर्नव्याचे आसव;
पुनर्नवा वनस्पतीची दारू.

पुनर्भव (ಪುನರ್ಭವ) (सं) वि. - पुनः जन्मलेला; पुनर्जात.
(सं) ना. - नख, दात; पुनर्जन्म.
पुनर्भू (ಪುನರ್ಭೂ) (सं) ना. - पुनर्विवाहिता; पाटाची बायको.
पुनर्वसु (ಪುನರ್ವಸು) (सं) ना. - विष्णु; एक नक्षत्र.
पुनर्विवाह (ಪುನರ್ವಿವಾह) (सं) ना. - पुनर्लैप्र; पाट.
पुनश्चरणे (ಪುನಶ್ಚರಣೆ) (सं) ना. - पठण; सुखोद्गतता; मंत्रोच्चार.
पुनश्च (रपि) (ಪುನಶ್ಚ [ರಪಿ]) (सं) ना. - वारंवार; फिरून
फिरून; परत परत.
पुन (र) स्कार (ಪುನ [ರ] ಸ್ಕಾರ) (सं) ना. - पुनरावृत्ति;
संभावना; अग्रमान.
पुनीत (ಪುನೀತ) (सं) वि. - पवित्र; परिशुद्ध; निर्मल; पुण्यकर;
पावन; निष्पाप.
पुनगु (ಪುನಗು) (क) ना. - रानमांजराची कस्तुरी.
पुन्नाग (ಪುನ್ನಾಗ) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; पांढरा हत्ती;
राजहस्ती; गवा; प्रमुख; नायक; नागकेशर; सुरवृक्ष; सुरंगी.
पुन्नामनरक (ಪುನ್ನಾಮನರಕ) (सं) ना. - नरकविशेष. 'पुत'
पहा.
पुन्निके (का) (ಪುನ್ನಿಕೆ [ಕಾ]) (सं) ना. - कांचन; कांचनवृक्ष.
पुब्बु (ಪುಬ್ಬು) (क) ना. - भू; सुवई. 'पुर्बु' पहा.
पुब्बे (ಪುಬ್ಬೆ) (क) ना. - पूर्वा नक्षत्र.
पुष्टि (ಪುಷ್ಟಿ) (सं) ना. - पोषण; पुष्टता; माज; मांदा; लष्टपणा.
पुमन् (पुं) (ಪುಮನ್ [ಪುಂ]) (सं) ना. - नर; पुरुष.
पुंभाव (ಪುಂಭಾವ) (सं) ना. - पुरुषत्व; पुरुषपणा.
पुय् (पोय्) (ಪುಯ್ [ಪೋಯ್]) (क) धा. - मारणें; चोप देणें;
बडवणें; खून करणें; पळवणें.
पुय (य्य) ल् (ಪುಯ್ [ಯ್ಯ] ಲ್) (क) ना. - क्रोध; हाक;
आरडाओरड; गोंधळ; मारामारी; युद्ध; विनंती; कथन;
प्रार्थना.
—चु (छु) (क) धा. - आक्रोषणें; ओरडणें; हाक
मारणें; विरोधणें.
पुरः (रस्) (ಪುರಃ [ರಸ್]) (सं) अ. - पुढें; समक्ष; समोर.
पुर (ಪುರ) (सं) ना. - शहर; नगर; घर; शरीर; किल्ला; त्रिपुर;
राक्षसांचे शहर.
(क) ना. - कालवा; लहान प्रवाह; ओढा; झरा; नदी.
पुरतः (ಪುರತಃ) (सं) अ. - समोर; पुढ्यांत; पुढें; आधीं.
पुरद्वार (ಪುರದ್ವಾರ) (सं) ना. - वेश; नगरद्वार; महाद्वार.
पुरध्वंसि (ಪುರಧ್ವಂಸಿ) (सं) ना. - त्रिपुरासुराची नगरे
जाळणारा शिव.
पुरंदर (ಪುರಂದರ) (सं) ना. - शिव; इंद्र.
पुरंदरदास (ಪುರಂದರದಾಸ) (सं) ना. - एक कन्नड महाकवि;
हरिभक्त; हरदास.

पुरंधि (ध्री) (ಪುರಂಧ್ರಿ [ಧೀ]) (सं) ना. - पतिव्रता स्त्री;
मानिनी; वेरड स्त्री; गिरिजनयुवती. 'वेडिति' पहा.
पुरभित्ति (ಪುರಭಿತ್ತಿ) (सं) ना. - गावकोट; गावचा तट; प्राकार;
किल्ला.
पुरमईन (ಪುರಮದನ) (सं) ना. - त्रिपुरविनाशक शिव.
पुरश्चरण (ಪುರಶ್ಚರಣ) (सं) ना. - जप; नामजप; मंत्रसिद्धी.
पुरस्कार (ಪುರಸ್ಕಾರ) (सं) ना. - मान; मान्यता; गौरव; आदर.
पुरस्कृत (ಪುರಸ್ಕೃತ) (सं) वि. - गौरवित; आदरित; मान्यता
पावलेला.
पुरस्तात (ಪುರಸ್ತಾತ) (सं) अ. - पुढें; समोर; सन्मुख.
पुरस्सरं (ಪುರಸ್ಸರಂ) (सं) अ. - समोर ठेवून; पुढें सरकून;
समोर बसवून.
(सं) वि. - पुढें जाणारे; प्रारंभिक; पूर्वी आलेले.
पुरहर (पुंरहर) (सं) ना. - शिव
पुरा (पुंरा) (सं) अ. - पूर्वी; प्रथम; प्राचीन; फार काळापूर्वी;
पुराकृत (पुंराकृत) (सं) वि. - पूर्वी केलेले; पूर्वजन्मीचे.
पुराण (पुंराण) (सं) वि. जुनें; जीर्ण; वृद्धापकाळचे.
(सं) ना. - हिंदुधर्मीय कथाग्रंथ; प्राचीन काव्यग्रंथ; पुराणें.
पुराणपुरुष (पुंराणपुरुष) (सं) ना. - देव; विष्णु; परमेश्वर;
कुलदैवत; कुलपुरुष.
पुराणवैराग्य (पुंराणवैराग्य) (सं) ना. - क्षणिक वैराग्य;
वैताग; पुराण श्रवणपुरतीं आलेली विरक्ति.
पुराणिक (पुंराणिक) (सं) ना. - पुराण सांगणारा; कथेकरी;
प्रवचनकार.
पुरातन (पुंरातन) (सं) वि. - पूर्वकालीन; प्राचीन; सनातन.
(सं) ना. - पंडित; विद्वान. महानुभाव; पुराणपुरुष.
पुरारि (पुंरा) (सं) ना. - शिव.
पुरावृत (पुंरावृत) (सं) ना. - इतिहास; पुराण; इतिवृत्त.
पुरि (री) (पुं [री]) (सं) ना. - पट्टण; शहर; किल्ला;
जगन्नाथपुरी.
(क) धा. - भाजणें; गरम करणें;
(क) ना. - भाजलेला पदार्थ; भाजणी; पिळांची दोरी; हुरूप;
उत्साह; बळ; तूप सोडलेली पोळी.
पुरिनेण (पुंरिनेण) (क) ना. - पीळ असलेला दोर; वळीव दोरी.
पुरीष (पुंरीष) (सं) ना. - प्राण्यांचें मलमूत्र; शेण; लेंडी;
विष्टा. 'गंजळ' पहा. बुरशी; शेवाळ.
पुरु (पुंरा) (सं) वि. - अधिक; जास्तीचे.
(सं) ना. - सोनें; प्राचीन राजवंश.
पुरुकुत्स (पुंरुकुत्स) (सं) ना. - एक सूर्यवंशीय राजा.
पुरुगुट्ट (डु) (पुंरुगुट्ट [डु]) (क) धा. फुरफुरून जळणें;
जळतांना फुरफुरणें; झटकन जळणें; थरथरणें; कापणें; लटपटणें.

पुरुडु (पुरुडु) (क) ना. - सार; अर्क; प्रयोजन; सामर्थ्य; स्पर्धा; अस्त्र; मत्सर; पोटदुखी. तिरस्कार.
—इग (अग) (क) वि. - स्पर्धक; विरोधक; मत्सरी; ईर्ष्यावाज.
—इसु (असु) (क) धा. - स्पर्धा करणें. ईर्ष्या बांधणें; पोटदुखी करणें.
पुरुले (पुरुले) (क) ना. - कृमिकीटक; रानमैना; पक्षी.
पुरुष (पुरुष) (सं) ना. - नर; मनुष्य; आत्मा; ब्रह्म; शिव.
पुरुषकार (पुरुषकार) (सं) ना. - मानव प्रयत्न; उद्योग; पौरुष; शक्तीचा उपयोग.
पुरुषचव (पुरुषचव) (सं) ना. - पौरुष; पुरुषवणा; शौर्य.
पुरुषार्थ (पुरुषार्थ) (सं) ना. - मानवी जीवनाचें साध्य. जीवितसार्थक; धर्म; अर्थ; काम व मोक्ष हे चार पुरुषार्थ.
पुरुषोत्तम (पुरुषोत्तम) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; परमेश्वर; विष्णु.
पुरुहूत (पुरुहूत) (सं) ना. - देवेश.
पुरुळ (पुरुळ) (क) ना. - अर्थ; सार; रहस्य; मर्म; सामर्थ्य; बल; योग्यता; संपत्ति; द्रव्य.
पुरुळि (पुरुळि) (क) ना. - पोपट; मैना; लहान राघू.
पुरुवरव (वस) (पुरुवरव [वस]) (सं) ना. - बुध; इलादेवीचा पुत्र; उर्वशीचा प्रियकर; विक्रमोर्वशीय नाटकाचा नायक; पोरस.
पुरोग (पुरोग) (सं) ना. - पुढें जाणारा; नायक; पुढारी; नेता.
पुरोगति (पुरोगति) (सं) ना. - प्रस्तावना; अनुयायी; कुत्रा.
पुरोगमन (पुरोगमन) (सं) ना. - पुढें जाणें; प्रगति; विकास.
पुरोगामि (पुरोगामि) (सं) ना. - पुढें जाणारा; नायक; नेता; विकासशील.
पुरोडाश (पुरोडाश) (सं) ना. - यज्ञांतील आहुती; चरु.
पुरोव (धस) (पुरोव [धस]) (सं) ना. - कुलपुरोहित; कुलगुरु; राजपुरोहित; राजगुरु.
पुरोधिका (पुरोधिका) (सं) ना. - प्रिय पत्नी; भार्या.
पुरोभाग (पुरोभाग) (सं) ना. - पुढचा भाग; मुख्य भाग; मत्सर; अविवेक; धृष्टता; दोषक दृष्टि.
पुरोभागि (पुरोभागि) (सं) वि. - अविव्वासी; अप्रामाणिक; धृष्ट; मत्सरी; साहसी; अविवेकी.
पुरोहित (पुरोहित) (सं) ना. - मंगल कार्ये चालवणारा; धार्मिक दीक्षा देणारा.
पुर्कु (पुर्कु) (क) वि. - मित्रा; नंपूसक; मेकट; भीतिग्रस्त; तिरस्कृत.

पुर्कु (पुर्कु) (क) ना. - खुळेपणा; तोटा; नुकसान; अकल्याण; त्रास; ताप.
पुर्कु (पुर्कु) (क) ना. - भुवई; भू.
—इक्कु (अक्कु) (क) धा. - कपाळी आठ्या घालणें; भुवई चढवणें; भुवई चढवून भिववणें.
पुल (पुल) (क) ना. - गवत; करड.
(क) वि. - क्षुद्र; नीच; अप्रयोजक.
—कर्चु (अर्चु) (क) धा. - दाती तृण धरणें; पराभव मान्य करणें.
पुलक (पुलक) (सं) ना. - रोमांच; अंगावरील काटा.
पुलकित (पुलकित) (सं) वि. - रोमांचित; आनंदानें वेष्टान.
पुलस्य (पुलस्य) (सं) ना. - ब्रह्म देवाचा मानसपुत्र; सतर्फीपैकी एक ऋषि; रावणाचा आज्ञा.
पुलाक (पुलाक) (सं) ना. - पुलावा; खिचडी.
पुलि (पुलि) (क) ना. - वाद्य; व्याघ्र; एक तृणविशेष.
पुलि (लि) न (पुलि [लि] न) (सं) ना. - वाळु; वाळवंट; पुळणी; किनारा; नदीकाठ.
—वति (वति) (सं) ना. - तटिनी; नदी.
पुलिंद (लिंद) (पुलिंद [लिंद]) (सं) ना. - गिरिजन; शबर; बेरड; शबरवेषातील शंकर.
पुलिं (लिं) डी (पुलिं [लिं] डी) (सं) ना. - मिल्हीण; शबरी; बेरडीण; गिरिजन स्त्री.
पुल (पुल) (क) ना. - गवत; तृण; घास.
(क) वि. - अल्प; क्षुल्लक; थोडकें.
—मानिस (मानिस) (क) ना. - क्षुद्रजीव; नीच माणूस; वेकार.
पुलमनुज (पुलमनुज) (क) ना. - क्षुद्र मानव; क्षुद्र जात; अल्पात्मा.
पुलोम (पुलोम) (सं) ना. - इंद्राचा सासरा; शचीपिता.
—जित (जित) (सं) ना. - पुलोमाला जिंकणारा; इंद्र.
—जे, -जा (जे-जा) (सं) ना. - इंद्राणी; शची; पुलोमकन्या.
पुलगुं (पुलगुं) (क) धा. - दाती तृण धरणें; पराभव मान्य करणें.
पुलग (लक) डग (पुलग [लक] डग) (क) ना. - प्रतिज्ञाकंकण; पिंजराचा तोडा.
पुलोबरो (पुलोबरो) (क) धा. - कस्पदासमान मानणें; क्षुद्र लेखणें.
पुलमरु (पुलमरु) (क) ना. - क्षुद्र पिशाच; लहान भूत.
पुलमेवु (पुलमेवु) (क) ना. - गवतकाडी; चारा; वैरण; कडवा; वनचर प्राणी.
पुल (पुल) (क) वि. - विकसित; फुललेले; उमललेले.

पुल्लडिगिति { (पुल्लडिगिती) (क) ना. - फुलें विकणारी;
पुल्लवडिगिति { (पुल्लवडिगिती) फुलारीण; माळीण.
पुल्लशर (पुल्लशर) (क) ना. - पुष्पशर; मन्मथ; मदन; कामदेव.
पुल्लिगे (पुल्लिगी) (क) ना. - फुलका; पोळी; एक खाद्य.
पुल्लिंग (पुल्लिंग) (सं) ना. - पुरुषवाचक शब्द; पुरुषवाचक
चिन्ह.
पुल्ले (पुल्ले) (क) ना. - हरीण; मृग; चितळ; अमि. 'एरले'
पहा.
पुल्लेग (पुल्लेग) (क) वि. - थापाड्या; बडबड्या; गप्पाबाज.
पुष्कर (पुष्कर) (सं) ना. - सोंडेचें टोक; पाणी; कमळ;
आकाश; नगाऱ्याचें चामडें; हंस; खड्ग; आयुध; सुख; एक
द्वीप; पर्वताचे नांव; नळराजाचा धाकटा भाऊ.
पुष्करि (पुष्करि) (सं) ना. - हत्तीचे नांव.
पुष्करिणि (णी) (पुष्करिणी [ली]) (सं) ना. - सरोवर; पाण्याचा
साठा; बाणा; वाण्याचे सूत; पायऱ्याची विहीर; हत्तीण; मूठ.
पुष्कळ (पुष्कळ) (सं) वि. - अधिक; विपुल; खूब; श्रेष्ठ.
पुष्ट (पुष्ट) (सं) वि. - माजलेला; लठ्ठ; समृद्ध; संपन्न; भरलेला;
पूर्ण वाढ झालेला.
पुष्टि (पुष्टि) (सं) ना. - शक्ति; सामर्थ्य; बळ; मस्ती; समृद्धि;
पुष्टावयव; शरीरसौष्टव; आश्रय; सहाय्य.
पुष्टिगोलिसु (पुष्टिगोलिसु) (क) धा. - वाढ होणें; अंग धरणें;
अभिव्यक्त करणें; समर्थन करणें; पुष्ट होणें.
पुष्टिकारिसु (पुष्टिकारिसु) (क) धा. - बळ एकत्र करणें;
आधार देणें; बळ आणणें.
पुष्प (पुष्प) (सं) ना. - फूल; विकास; विटाळ.
—इसु (इसु) (क) धा. - विकसनें; फुलणें; उमलणें;
विटाळ जाणें; अंगावर जाणें.
—इत (इत) (सं) वि. - विकसित; फुललेले; ऋतुप्राप्त.
—माले (माले) (सं) वि. - फुलांची माळ; वेणी; गजरा.
—रस (रस) (सं) ना. - मध; मकरंद; फुलांतील
गोड रस.
—वति (ती) (वति [ती]) (सं) ना. - ऋतुमती; विटाळशी
—वंत (वंत) (सं) ना. - सूर्य; चंद्र.
पुष्पक (पुष्पक) (सं) ना. - देवलोकीचे विमान; कुबेराचे
विमान; एक विमान नाम.
पुष्पकैतन (पुष्पकैतन) (सं) ना. - काम; मन्मथ; मदन.
पुष्पचाप (पुष्पचाप) (सं) ना. - काम; मदन.
पुष्पदंत (पुष्पदंत) (सं) ना. - बायल्येचा दिग्गज; एक
जैनतीर्थंकर.
पुष्पदर्शन (पुष्पदर्शन) (सं) ना. - रजोदर्शन; पदर येणें;
ऋतुप्राप्ति.

पुष्पधन्व (वन्) (पुष्पधन्व [वन्]) (सं) ना. - पुष्पसायक;
कुसुमशर; मदन.
पुष्पबाण (पुष्पबाण) (सं) ना. - कुसुमायुध; सुमनसायक;
कामदेव.
पुष्पमास (पुष्पमास) (सं) ना. - वसंत मास; चैत्र महिना;
मधुमास.
पुष्पवाटिका (पुष्पवाटिका) (सं) ना. - फुलबाग; उद्यान;
उपवन.
पुष्पवृष्टि (पुष्पवृष्टि) (सं) ना. - फुलांचा पाऊस; कुसुमवर्षाव.
पुष्पांजलि (पुष्पांजलि) (सं) ना. - फुलें वाहणें; भक्तिप्रदर्शन;
नांदीतील पुष्पप्रदान; गौरव.
पुष्पिणि (पुष्पिणी) (सं) ना. - फुलें सुटलेली वेल, रजस्वला;
ऋतुमति, विटाळशी.
पुष्पित (पुष्पित) (सं) वि. - फुलें आलेली; फुललेली; ऋतुमती;
रजस्वला.
पुष्य (पुष्य) (सं) ना. - चांद्र मासाचें नांव; एक पर्जन्यनक्षत्र.
पुष्यराग (पुष्यराग) (सं) ना. - एक रत्न; पुष्कराग
पुसलायिसु (पुसलायिसु) (क) धा. - फुस लावणें; उत्तेजित
करणें; प्रेरणा देणें; हुरूप मरणें; पीळ देणें.
पुसलावणे (पुसलावणे) (अ. दे) ना. - फुसलावणी; लाड;
सलगी; प्रेम; प्रीति; हुरूप; उत्तेजन.
पुसि (पुसि) (क) धा. - खोटें बोलणें; चूक सांगणें; थापा देणें;
गप्पा मारणें.
(क) ना. - असत्य; चूक; बढाई; थाप; गप्प, व्यर्थालाप;
पुसिग (पुसिग) (क) वि. - खोटे बोलणारा; बढाई मारणारा;
थापेबाज; आत्मश्लाघी.
पुसिनगु (पुसिनगु) (क) ना. - वरपांगी हसे; गालातल्यागालांत
हसणें.
पुसिलजे (पुसिलजे) (क) ना. - खोटी लाज; लाजेचा बहाणा;
लज्जाभिनय; मुरका; ढोंगी लजा.
पुसिव (पु) डे (पुसिव [पु] डे) (क) ना. - माया; सैन्य;
कृतक सैन्य.
पुस्त (पुस्त) (सं) ना. - लेपन; सारवण; माखणें; चिखलातील
काम; पुस्तक; हस्तलिखित.
पुस्तक (पुस्तक) (सं) ना. - ग्रंथ; पोथी.
—कीट (कीट) (सं) ना. - पुस्तकांतील किडा; न समजतां
वाचत राहणारा; पांवरुण.
पुस्ति (पुस्ति) (अ. दे.) ना. - पुस्तक; आवरण; पांवरुण; किता
गिरवणी.
पुस्तिका (पुस्तिका) (सं) ना. - चोपडे; आवरण.
पुल्लक (पुल्लक) (सं) ना. - पुलक; रोमांच; अंगावरील केस.

- अभिषेक (अभिषेक) (सं) ना.—पूजेतील देवस्नान.
 —इसु (असु) (क) धा.—रोमांच उभे राहणें; अंगावर काटा येणें; पुलकित होणें.
 पुलि (पुल) (क) ना.—आंबट पदार्थ; कडू चव; आम्ल.
 पुलिंचु (पुलुंचु) (क) ना.—द्रवमर्दन; लेप; सारवण.
 पुलिन (पुलिन) (सं) ना.—वाळूची टेकडी; द्वीप; वाळूचा किनारा; वाळवंट.
 पुलिंद (पुलुंद) (सं) ना.—किरात; शबर; वन्यजमात.
 पुलिंदि (पुलुंदि) (सं) ना.—शबरी; मिळीण; बेरडीण.
 ‘वेडिति’ पहा.
 पुलिल् (पुलिल्) (क) ना.—झाडी; राई; वाळूची टेकडी; जमीन; चौक.
 पु (हु) लु (पु [ळु] लु) (क) ना.—कृमि; कीटक; क्षुद्र जंतु; जीवाणु.
 पु (हु) लुकु (पु [ळु] लुकु) (क) ना.—अडीअडचण; नड; अडीनडी; दोष; लेप.
 पुलुवानिस } (पुलुवानिस) (क) ना.—क्षुद्र मनुष्य;
 पुलुमानिस } (पुलुमानिस) कस्पटासारखा माणूस अल्पात्मा.
 पुल्लिग (पुल्लिग) (क) ना.—खीर; दुग्गी; पायस; गव्हाची खीर.
 पुल्लि (पुल्लि) (क) ना.—काठी; काटकी; क्षुद्रत्व.
 पुल्लिवातु (पुल्लिवातु) (क) ना.—क्षुद्र गप्पा; व्यर्थ चर्चा; कोरड्या चकाट्या.
 पुल्लुगु (पुल्लुगु) (क) धा.—जळणें; खाक होणें; राख होणें.
 पू (पुल) (क) धा.—फूल येणें; फुलणें; विकसित होणें.
 (क) ना.—फूल; तुरा; मंजिरी.
 —कोल (कौल) (क) ना.—मदन; काम.
 —गुडि (गुडि) (क) ना.—पुष्पगुच्छ; तुरा; मंजिरी; गोटा.
 —तंदल (तंदल) (क) ना.—पुष्पवृष्टि; फुलांचा पाऊस.
 —बलि; बलि (बलि-बलि) (क) ना.—फुलवेच; रांगोळी
 —बडिग (बडिग) (क) ना.—फुलारी; फुले विकणारा.
 —बडिगिति (बडिगिति) (क) ना.—फुलारीण; माळीण; फुले विकणारी.
 पूग (पुग) (सं) ना.—सुपारीचें झाड; समूह; रास. ‘कौंग’ पहा.
 पूरणेय (पुगणेय) (क) ना.—काम; पुष्पवाण; मदन.
 पूगीफल (पुगीफल) (सं) ना.—सुपारी.
 पूजक (पुजक) (सं) ना.—पुजारी; आराधक; अर्चक.
 पूजन (पुजन) (सं) ना.—पूजा; सेवा; अर्चना; आराधना.

- पूजनीय (पुजनीय) (सं) ना.—पूज्य; पूजार्ह; आदरणीय; मानदेण्यायोग्य.
 पूजारि (पुजारि) (सं) ना.—पूजा करणारा; अर्चक; ईशसेवक; आराधना.
 पूजार्ह (पुजार्ह) (सं) वि.—पूज्य; पूजनीय; पूजा करण्यायोग्य.
 पूजि (पुजि) (क) ना.—शून्य; पूज. चिन्ह;
 पूजित (पुजित) (सं) वि.—सन्मानित; आदरित.
 पूजिसु (पुजिसु) (क) धा.—पूजा करणें; सेवा करणें; आराधना करणें.
 पूजे (जा) (पुजे [जा]) (सं) ना.—देवतार्चन; देवसेवा; आराधना.
 पूज्य (पुज्य) (सं) वि.—पूजनीय; पूजा करण्यायोग्य. खूण; (क) ना.—खूण; पूज.
 पूज्यपाद (पुज्यपाद) (सं) वि. पुजनीय; चरणसेवा करण्यायोग्य.
 पूडु (पुडु) (क) धा.—जोडणें; जू ठेवणें; धनुष्याला बाण लावणें, संधान लावणें.
 पूण (पुण) (क) धा.—प्रतिज्ञा करणें; स्पर्धा करणें; पैज मारणें; चढाओढ करणें; भांडणें; मत्सर करणें.
 (क) ना.—मान्यता; कबुली; प्रतिज्ञा; शपथ; आणभाक.
 पूणके (णिके) (पुणळु [ळीक]) (क) ना.—आण; शपथ; पण; प्रतिज्ञा.
 पूणिग (पुणिग) (क) ना.—धनुर्धारी; प्रतिज्ञा करणारा; पण करणारा.
 पूत (पुत) (सं) वि.—पवित्र; परिशुद्ध; स्वच्छ; निर्मल; चोख.
 (क) वि.—फुललेला; मोहोरलेला.
 पूतनि (पुतनि) (सं) ना.—पूतना राक्षसी.
 पूति (पुति) (सं) ना.—दुर्गंधि; उकीरडा; कूज; शुद्धता; स्वच्छता; पवित्रता. ‘पुनुगु’ पहा.
 पूतु (तुरे) (पुतु [तुतु]) (क) अ.—बाप रे! वाहवा! बहुत अच्छा!
 पूदेंर (पुदेंर) (क) ना.—पुष्परथ; मन्मथ; मदन.
 पूदेंरु (पुदेंरु) (क) ना.—पुष्पक विमान; पुष्परथ.
 पूप (पुप) (क) ना.—अपूप; वडा; वारगा; अनरसा.
 पूय (पुय) (सं) ना.—दुर्गंध; कुजल्याची घाण.
 —मेह (मेह) (क) ना.—मधुमेह; पू गळणारा रोग.
 पूर (पुूर) (सं) वि.—पूर्ण; पूरा; भरलेला; सर्व; ओसंडणारा; भरपूर; मेहापूर.
 पूरक (पुूरक) (सं) वि.—पूर्ण करणारा; भरून देणारा; (सं) ना.—तृप्ति; प्राणायामांतोळ एक श्वसनक्रम.

पूरगाणिसु (पूरगाणिसु) (क) धा. -संपविणें; शेवटास नेणें.
 पूरण (पूरण) (सं) ना. -भरणपोषण; पूर्णतेला जाणें.
 (क) ना. -रहस्य; मतितार्थ; मर्म; पूरण; सारण.
 पूरयिसु (विसु) (पूरयिसु [विसु]) (क) धा. -संपविणें;
 शेवटास नेणें; पूर्ण करणें; भरविणें.
 पूरा (पूरा) (क) वि. -सर्व; सारा; पूर्ण; भरपूर.
 पूराय (पूराय) (सं) वि. -पुष्कळ; विपुल; मोठा; ऐसपैस.
 (सं) ना. -पूर्णता; समारोप; पूर्णशक्ति; अंत; समाप्ति; अलंभाव.
 पूरित (पूरित) (सं) वि. -पूर्ण केलेले; भरलेले; भरविलेले;
 संपलेले; शेवटास नेलेले.
 पूरिसु (पूरिसु) (क) धा. -भरणें; फुंकणें; उठविणें; प्रात
 करून घेणें; पूर्ण करून घेणें.
 पूरुष (पूरुष) (सं) ना. -पुरुष; नर; पुल्लिंग.
 पूरैसु (यसु) (पूरैसु [यसु]) (क) धा. -संपविणें;
 पूर्ण करणें.
 पूर्ण (पूर्ण) (सं) वि. -भरलेला; तडीस गेलेला; संपलेला;
 सारा; सर्व; समग्र; प्रात; मागला; तृत; बलशाली;
 (सं) ना. जन्मसाफल्य; सार्थक.
 —अभिलाष (अभिलाष) (सं) वि. -पूर्णकाम; इच्छापूर्ण
 झालेला; तृत.
 —आनक (अनक) (सं) ना. -नगरा; दुंदुभिरव; चंद्रकिरण.
 —इंदु (अंदु) (सं) ना. -पूर्ण चंद्र; पौर्णिमेचा चंद्र.
 —काम (काम) (सं) वि. -इच्छा पूर्ण झालेला; कृतार्थ;
 तृताश.
 पूर्णपात्र (पूर्णपात्र) (सं) ना. -तुपाची घागर; भरलेलें
 भांडें; संभावना; वक्षीस; बहुमान; पारितोषिक; मानाची वस्त्रें.
 पूर्णप्रज्ञ (पूर्णप्रज्ञ) (सं) ना. -आत्मानात्म ज्ञानी;
 वनपंडित; विद्वान्.
 पूर्णमान (पूर्णमान) (सं) ना. -पौर्णिमेस करावयाचा यज्ञ.
 पूर्णविराम (पूर्णविराम) (सं) ना. -पूर्ण विश्रांति; शेवटचा
 क्षण; वाक्यांतीचे विराम चिन्ह.
 पूर्णांक (ग) (पूर्णानंक [ग]) (सं) ना. -पूर्ण संख्या; एकूण;
 वट्ट; संवत्.
 पूर्णाहुति (पूर्णहुति) (सं) ना. -यज्ञांतील शेवटची
 आहुति; आत्मार्पण.
 पूर्णिमा (पूर्णमा) (सं) ना. -शुक्लपक्षीय पंधरावी तिथी;
 पौर्णिमा; पूर्ण चंद्राची तिथि.
 पूर्व (पूर्व) (सं) वि. -पूर्ण; सर्व; सारे; उरलेसुरले; आवृत;
 संरक्षित.
 (सं) ना. -वृत्ति; वाढ; अभिवृद्धि; प्रगति; योग्यता; धार्मिक
 स्वातंत्र्य.

पूर्ति (पूर्ति) (सं) ना. -भरपायी; समारोप; वृत्ति; निभावन;
 संतोष; तर्पण. 'तणिवु' पहा.
 पूर्व (पूर्व) (सं) वि. -समोर असलेला; आरंभीचा;
 पूर्वदिशेचा; प्राचीन; पूर्वकथित; पुराण; अनुचरित; अनुसरित.
 —अचल, -अद्रि (अचल, -अद्रि) (सं) ना. -उदयगिरी;
 पूर्वेकडील पर्वत.
 —अपर (अपर) (सं) वि. -मागचापुढचा; आद्यंत;
 परसंचद.
 —अर्जित (अर्जित) (सं) वि. -पूर्व संपादलेले;
 पूर्वजन्मीचें.
 —अर्ध (अर्ध) (सं) ना. -वरचा भाग; पहिला अर्धा
 भाग.
 —अहन् (अहन्) (सं) ना. -प्रातःकाळ; सकाळ;
 पूर्वाह्न.
 —कर्म (कर्म) (सं) ना. -पूर्वजन्मी केलेलें कृत्य;
 पहिलें काम.
 —कालिक (कालिक) (सं) वि. -प्राचीन काळचें; प्राक्कालीन
 —कोटि (कोटि) (सं) ना. -चर्चेच्या आरंभीचा विषय;
 पूर्वपक्ष; प्रथम आक्षेप.
 —ज (ज) (सं) ना. -वडीलधारे; वाढवडील; वडीलमाऊ.
 पूर्वी जन्मलेला.
 —जा (जा) (सं) ना. -वडील बहीण; पूर्वी जन्मलेली.
 —दिक्पति (दिक्पति) (सं) ना. -इंद्र.
 —पक्ष (पक्ष) (सं) ना. -प्रथम मांडलेली बाजू;
 शुक्ल पक्ष; वस्तुस्थिति; प्रारंभीची विचारसरणी.
 —रंग (रंग) (सं) ना. -नाट्यारंभीचा भाग;
 कीर्तनांतील पूर्वभाग.
 —रात्र (रात्र) (सं) ना. -पहिली रात्र.
 —स्थिति (स्थिति) (सं) ना. -पहिली स्थिति;
 पूर्वीची राहणी.
 पूर्वक (पूर्वक) (सं) वि. -पूर्वी असलेला; प्राचीन.
 (क) ना. -वडीलधारे; पूर्वज; पितर.
 पूर्वतः (पूर्वतः) (सं) अ. -पूर्वापासून; समोर; प्रथमतः
 पूर्वत्र (पूर्वत्र) (सं) अ. -प्रथमतः; आधीं.
 पूर्वभावि (पूर्वभावि) (सं) वि. -पूर्वीचें; प्रथमचें; अगोदरचें.
 पूर्वमीमांसे (पूर्वमीमांसे) (सं) ना. -जैमिनीने
 लिहिलेलें दर्शन, पूर्वमीमांसा.
 पूर्ववत् (पूर्ववत्) (सं) अ. -पूर्वीसारखें; होतें तसें;
 यथास्थित.
 पूर्वाश्रम (पूर्वाश्रम) (सं) ना. -ब्रह्मचर्याश्रम. पहिला
 आश्रम.

पूर्वि (पूर्व) (सं) वि. - पूर्वीचे; वडिलांच्या वेळचे;

संगीतातील राग.

पूर्विक (पूर्विक) (सं) ना. - वडीलधारे; पूर्वकाळचा मनुष्य; म्हातारेकोतारे.

पूर्वा (वे) (पूर्वा [वे]) (सं) ना. - एक नक्षत्र.

पूर्वोक्त (पूर्वोक्त) (सं) वि. - पूर्वकथित; प्रथमच सांगितलेले

पूर्वोत्तर (पूर्वोत्तर) (सं) ना. - ईशान्य दिशा; मागले पुढले.

पूर्वाद्वय (पूर्वाद्वय) (सं) वि. - पूर्वी जन्मलेला; पूर्वेकडील; पूर्वज्ञात.

पूलि (पूलि) (सं) ना. - ब्रह्मदेशातील देवालय (पंगोडा)

३॥ २. किमतीचे एक नाणे.

पूल (पूल) (अ. दे) ना. - समूह; गट; रास; जुडगा.

पूवडिग (वळ) (पूवडिग [वळ]) (क) ना. - फुलारी; फुलमाळी.

पूष (पूष) (पूष [पूष]) (सं) ना. - सूर्य; पूषा.

पूसर (पूसर) (क) ना. - फुलाची माळ; सुमनमाळा; कुसुमशर; मन्मथ.

पूस (पूस) (क) धा. - लेपणे; सारवणे; लावणे. 'तोडे' पहा.

पूळ (पूळ) (क) धा. - पुरणे; झाकणे; लपणे; डोळ्याआड करणे; माती देणे. 'हूळ' पहा.

पृ (पृ) (सं) धा. - उद्योगांत गुंतणे; कामाला कारणीभूत होणे; गुंतणे; सोडविणे; संतोषणे; पार होणे; गर्वाने फुगणे; जागणे; पुढे ढकलणे; जागृत राहणे; नियोजन करणे; नेमणे; थांबणे; ठेवणे; फेकणे; भरणे; संरक्षणे; वाढणे.

पृक्त (पृक्त) (सं) वि. - मिश्रित; समाविष्ट; जुळलेले; झाकलेले अन्योन्य.

(क) ना. - संपत्ति; पुंजी; मालमत्ता.

पृक्ति (पृक्ति) (सं) ना. - मिश्रण; प्रवेश; शिरकाव; सारखेपणा.

पृच् (पृच्) (सं) धा. - मिसळणे; मिलावणे; प्रवेशणे; संपर्क आणणे; विचारणे; पृच्छाकरणे;

पृच्छा (पृच्छा) (सं) ना. - प्रश्न; सवाल.

पृच्छापृच्छे (पृच्छापृच्छे) (सं) ना. - तर्कवितर्क; प्रश्नप्रतिप्रश्न; सवाल जबाब; कलगीतुरा.

पृतना (ने) (पृतना [ने]) (सं) ना. - सैन्य; युद्ध; रणकंदन.

पृथक् (पृथक्) (सं) अ. - वेगळे; शिवाय; खेरीज; विना.

पृथक्करण (पृथक्करण) (सं) ना. - वेगळेपणा; विभजन;

घटकफोड.

पृथक्जन (पृथक्जन) (सं) वि. - दुष्ट; सज्जनेतर; नीच.

पृथक्भाव (पृथक्भाव) (सं) ना. - वेगळेपणा; विभक्तता.

पृथगात्म (पृथगात्म) (सं) ना. - हृदय; आत्मा.

पृथा (थे) (पृथा [थे]) (सं) ना. - कुंती; पांडवांची आई.

—तनय, (तनय) (सं) ना. - पृथापुत्र; धर्म, भीम, अर्जुन, आदि.

पृथिवि (वी) (पृथिवि [वी]) (सं) ना. पृथ्वी; जमीन; भूमि.

—जा, - जे (जा, - जे) (सं) ना. - भूमिकन्या; सीता.

पृथु (पृथु) (सं) वि. - मोठा; विस्तृत.

(सं) ना. - एक सूर्यवंशीय राजा.

पृथुक (पृथुक) (सं) ना. - पोहे; कुटलेले भात; बालक; पिटू.

पृथुल (पृथुल) (सं) वि. - वेगळे; रुंद; मोठे; विस्तृत.

पृथ्वि (थ्वी) (पृथ्वि [थ्वी]) (सं) ना. - जग; जमीन.

—पति, - ईश (पति, - ईश) (सं) ना. - राजा; सम्राट.

—गर्भ (गर्भ) (सं) ना. - गणेश.

—गृह (गृह) (सं) ना. - गुहा; बीळ; गव्हर.

—ज (ज) (सं) ना. - वृक्ष; मंगळ.

पृथ्वीका (पृथ्वीका) (सं) ना. - वेल्दोडा; लहानमोठा.

पृदाकु (पृदाकु) (सं) ना. - विंचू; नाग; झाड; हत्ती.

पृक्षि (पृक्षि) (सं) वि. - कुब्ज; खुजा; गिड्डा; कोमल; दुर्बल. (सं) ना. - देवकी; कृष्णमाता; प्रकाशकिरण; भूमि.

—गर्भ (गर्भ) (सं) ना. - देवकीपुत्र; कृष्ण.

—वर, - भद्र (वर, - भद्र) (सं) ना. - कृष्ण.

—शृंग (शृंग) (सं) ना. - कृष्ण; गणपति.

पृषत (पृषत) (सं) ना. - जलविंदु; प्रवाही पदार्थाचा थेंब.

—अश्व (अश्व) (सं) ना. - वायु; हवा; शिव.

—पति (पति) (सं) ना. - वायु; हवा.

पृषत (पृषत) (सं) ना. - चितळ; ठिपक्याचे हरीण; जलविंदु.

पृषत्क (पृषत्क) (सं) ना. - बाण; शर.

पृषज्जल (पृषज्जल) (सं) ना. - जलविंदु; शिंतोडा; तुपार;

सुरसुर.

पृष्ट (पृष्ट) (सं) वि. - विचारलेले; प्रश्न केलेले.

(सं) ना. - पीठ; आसन; मागचा भाग. पाठ;

मागची बाजू; पुस्तकाचे पान; सूत्रविशेष; माडी; वरचा भाग.

—गोप, - रक्ष (गोप, - रक्ष) (सं) ना. - पाठीराखा;

अंगरक्षक.

—दृष्टि (दृष्टि) (सं) ना. - अस्वल; खेकडा.

—यान, - वाह्य (यान, - वाह्य) (सं) ना. - सवारी;

पाठकुळी; कोकरु; वर चढणे; मांड ठोकणे; पाठीवर चढणे.

पृष्टशृंगि (पृष्टशृंगि) (सं) ना. - रेडा; नपूसक; भीम; बोकड.

पृष्टिण (पृष्टिण) (सं) वि. - दुर्बल; क्षुद्र; खुजा; गिड्डा.

(सं) ना. - देवकी.

पेक्षण (पेक्षण) (क) ना. - प्रेक्षण; प्रदर्शन; दृश्य.

पेकळ (पैकळ) (क) ना. - गर्व; अहंकार; मस्ती; माज.

—इसु (असु) (क) धा. - गर्व करणे; अहंकार व्यक्त करणे; मिरवणे; सुसंढी मारणे; विचार न करतां कामाला हात घालणे.

पेगळ (पैगळ) (क) ना. - खांदा; भुज.

पेगु (पैगु) (क) वि. - मंदबुद्धि; मतिहीन; यब्बड; धड्ड; मूर्ख; भोळसट; अजाण; बुद्ध.

पे (हे) गडे (पै [ळ] ग [ळ]) (क) ना. - गावचा कुलकर्णी; पाटील; पुढारी; नेता; गावपंच; महाजन; वडील.

पेंकुळि (पैकुळि) (क) ना. - बेशुद्धि; भ्रम; वेड; बेमानता.

पेच्चु (चु) (पैचु [ळ]) (क) धा. - अधिक होणे; उत् येणे; फुगणे.

(क) ना. - आधिक्य; कमी केलेल्या मजूरीतील वाढ; भाबडेपणा; मूर्खपणा; धड्डता; भोळेपणा.

—ने (नै) (क) ना. - बहुत्व; आधिक्य; ऊत; फुगारा; उकळी; बदती.

—बडि (बडि) (क) धा. - घाबरे होणे; गोंधळून जाणे; बेखबर होणे; बेशुद्ध असणे.

पे (प) जे (पै [ळ] जे) (क) ना. - पाऊल; पाय; पद; पदपंक्ति; चरण; तळ; बूड; 'अडि' पहा.

—पिडि (पिडि) (क) धा. - अनुसरणे; अनुयायी होणे; पावलावर पाऊल ठेवणे; नकल करणे.

पेटळ (ल) (पैलळ [ळ]) (क) ना. - वसवस; राग; क्रोध; अंगावर येणे; झाडाझडती.

—उप्पु (उप्पु) (क) ना. - सोरा; सोरमीठ; स्फोटक क्षार; बंदुकीची दारू.

पेट्ट (ट्टि) (पैट्ट [ळ]) (क) ना. - मातीची वीट; मातीचा टीग; डेकूळ; डेपा.

पेट्टणि (णे) ने (पैट्टणि [ळ]) (क) ना. - धुमस; चोपणी.

पेट्टळ (ल) (पैट्टळ [ळ]) (क) ना. - पिस्तूल; लहान बंदूक; बंदूकीचे खेळणे.

पेट्टि (ट्टिगे) (पैट्टि [ळ]) (क) ना. - पेटारा; मंजूषा; करंडा; करंडक.

पेट्टिसु (पैट्टिसु) (क) ना. - घाव घालणे; चोपणे; जमीन बडवणे; आपटणे.

पेट्टु (पैट्टु) (क) ना. - मार; घाव; आपटी; धक्का; दुःख; धैर्य; पराक्रम; अहंकार; 'अदट्ट' पहा.

पेट्टुवेळ (पैट्टुवेळ) (क) धा. - पराक्रम दाखवणे; धक्का देणे; मारणे.

पेड (ड) (पैड [ळ]) (क) अ. - मार्गे; मार्गाच्या बाजूस.

पेडगगड्डु (पैडगगड्डु) (क) ना. - हात मार्गे करून बांधणे.

पे (हे) डगे (पै [ळ] डगे) (क) ना. - हारा; भोठी बुट्टी.

पेडतले } (पैडतले)

पेडंदले } (पैडंदले) (क) ना. - डोक्याचा मागील भाग.

पेडमुडि (पैडमुडि) (क) ना. - बुचडा; खोपा; 'तुरुब' पहा.

पेडमुरि (पैडमुरि) (क) धा. - मागे ओढणे; हातपाय जळवणे.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. करकचून बांधणे; पीळ देऊन बांधणे.

पेडमेड्डु (पैडमेड्डु) (क) धा. पाय मार्गे घेणे; पळून जाणे; पराजित होणे.

पेडसु (पैडसु) (क) वि. - खडबडीत; कर्कश; चिकट; मस्त; घट्टमुट्ट; अतिचपळ; वेगांत पळणारा.

—गार (गार) (क) वि. - अहंकारी; गर्विष्ठ; दाम्भिक.

—गाति (गाति) (क) वि. - अहंकारिणी; उद्धता.

पेडे (पैडे) (क) ना. - नागाची फडा; पिसारा.

—मणि (मणि) (क) ना. - सर्पमणी.

पे (हे) ण (णु) (पै [ळ] ण [ळ]) (क) ना. - बाई; स्त्री.

पे (हे) ण (पै [ळ] ण) (क) ना. - शव; प्रेत,

—नडेपेण (नडेपेण) (क) ना. - जीवन्मृत; अतिदरिद्री; मरतमरत जगणारा.

—कूळ (कूळ) (क) ना. - मृतात्म्याना दिलेला पिंड; काकपिंड.

पे (हे) णगु (पै [ळ] णगु) (क) धा. - प्रयत्न करणे; साहस करणे; कष्ट करणे; तंटा करणे.

—इसु (असु) (क) धा. - भांडल्याप्रमाणे करणे; भांडणाला कारण होणे.

पेणसु (पैणसु) (क) ना. - प्रवेश; मान्यता; जोडणी; जुडी; पेंडी; आलिंगन; अठी मिठी.

पेणे (पैणे) (क) धा. - मिसळणे; घालणे; विणणे; टाके घेणे; एकजीव होणे.

—इके (अकै) (क) ना. - प्रवेश; मिश्रण; सहकार; लहान तुकडा.

पेणेवक्कि (पैणेवक्कि) (क) ना. - चक्रवाक पक्षी.

पेंटे (पैंटी) (क) ना. - डेकूळ; बीज; डेपा; पांच संख्या; पाचुंदा; पंचोत्री; गाठोडे.

पेंड (पैंड) (क) ना. - स्त्री; बाई.

पेंडवास (पैंडवास) (क) ना. - राणीवास; अवरोध.

पेंडारि (पैंडारि) (अ. दे) ना. - लुटारु; दरोडेखोर; ठक.

पेंडिर (पैंडिर) (क) ना. - स्त्रिया; बाया 'पेंड'चे अनेक वचन

पेंडेय (पैंडेय) (क) ना. - चाल; पैजण; पादकंकण, तोडा.

पेण्णाने (पैण्णाने) (क) ना. - हत्तीण; करिणी.

पेण्णुग (पैण्णुग) (क) वि. - स्त्रीलंपट; बाईलवेडा; कासुक; अंगनासक्त.

पेण्डळ (पेंण्डळ) (क) ना. — स्त्रीसेना; कामसेना.
 पेण्डळ (पेंण्डळ) (क) वि. — स्त्रीलंपट; बाइलवेडा.
 पेदे (पेंदी) (क) ना. प्रत्यंचा; मौर्वी; ज्या.
 पेह (पेंह) (क) वि. — खुळा; मूर्ख; धड्ड; ठोंब्या; भरीव.
 पेंतडि (पेंतडि) (क) ना. — फाटके कापड; चिंधी.
 पेंपु (पेंपु) (क) ना. — मोठेपणा; घनता; महात्म्य; अवडंबर;
 ऐट; ख्याती; वैभव; उन्नति; श्रेष्ठता; प्रतिष्ठा.
 पेर् (पेंर्) (क) धा. — जन्म देणें; बाळंत होणें; प्रसवणें;
 मिळवणें; अनुभवणें; विरजणें; अस्तित्वात येणें.
 (क) वि. — वडील; मोठा; विशाल; विस्तृत.
 पेर् (पेंर्) (क) ना. — दुसरें; आणखी एक; इतर; अन्य.
 (क) अ. — गतकाळीं; प्राचीन; पुराणकाळांतील.
 पेर्गु (पेंर्गु) (क) ना. — बाजू; मागील बाजू; पार्श्वभाग.
 — तेने (तेंने) (क) ना. — पाय मागें घेणें; पळणें; पाय
 काढणें; पराजय होणें.
 पेर्गिडु (पेंर्गिडु) (क) धा. — मागें हटणें; पीछेहाट होणे;
 पराभव होणें; पळ काढणें.
 पेर्गु (तुक) (पेंर्गु [डुड]) (क) ना. — दुसरा; अन्य; इतर;
 आणखी एक.
 पेर्ते (दे) ने (पेंर्ते [दे] ने) (क) धा. — काढता पाय घेणें;
 मागें सरणें; अपयश घेणें.
 पेर्तोडु (पेंर्तोडु) (क) ना. — दुसरा; अन्य कोणी.
 पेर्पेर्गु (पेंर्पेर्गु) (क) अ. — फार पूर्वी; पुराणकाळी; कोणे
 एके समयीं;
 पेर्सार् (पेंर्सार्) (क) धा. — मागे हटणें; पराजित होणें; दूर
 उमैं राहणें.
 पेर् (पेंर्) (क) धा. — जन्मणें, प्रसवणें; विणें; विरजणें;
 अनुभवणें; जुळवणें.
 पेरे (पेंर्) (क) धा. — विरजणें; विरजण घालणें; साय येणें;
 (क) ना. — पांश्रुण; नागाची फणी; फडा; चंद्र.
 — कळे (कळे) (क) धा. — फडा काढणें; खवळून उठणें.
 पेरेदलेय (पेंरेदलेय) (क) ना. — चंद्रशेखर; चंद्रमौली; शिव.
 पेर्कळ (पेंर्कळ) (क) ना. — अधिक्य; पुष्कळता; बाहुल्य;
 ‘हेकळ’ पहा; श्रेष्ठता.
 पेर्कुडि (पेंर्कुडि) (क) ना. — मोठे घराणे; थोरकुल; महावंश;
 पुढारीपण.
 पेर्गंडे (पेंर्गंडे) (क) ना. — गावकरी; कुळकर्णी; पाटील; ग्रामनेता;
 गावपंच; महाजन.
 पेर्गवते (पेंर्गवते) (क) ना. — पंजा; बोटे; पसरलेला हात;
 फसवणूक; कपट; वंचना.
 पेर्गु (गुं) डि (पेंर्गु [गुं] डि) (क) ना. — मोठे मंदिर, महावंश.

पेर्गुडिक (पेंर्गुडिक) (क) धा. — दारुडा; निशाबाज; भंगड;
 कैफी; मद्यपी.
 पेर्गु (पेंर्गु) (क) धा. — अधिक होणें; उंटू जाणें; ओसंडणें;
 भरपूर होणे.
 (क) ना. — अधिक्य; ऊत; ओसंडी.
 —गे—चिगे (गें;—चिगे) (क) ना. — बाहुल्य; पुष्कळता;
 चंगळ; भरपूरत्व.
 पेर्गुबडि (पेंर्गुबडि) (क) धा. — मान हरणें; कसेतरी होणें.
 पेर्गोरे (पेंर्गोरे) (क) ना. — महाराजा; सम्राट.
 पेर्गुटे (पेंर्गुटे) (क) ना. — राजमार्ग; हमरस्ता; वाहता रस्ता
 पेर्गुडिके (पेंर्गुडिके) (क) ना. — वैभव; लावण्य; सौंदर्य;
 अभिवृद्धि.
 पेर्बल (पेंर्बल) (क) ना. — अफाट शक्ति; महासेना;
 अपर्याप्त सैन्य.
 पेर्गुलि (पेंर्गुलि) (क) ना. — महाव्याघ्र; टाण्या बाघ.
 पेर्मरवे (पेंर्मरवे) (क) ना. — मरण; मृत्यु; महाविस्मृति.
 पेर्मातु (पेंर्मातु) (क) ना. — महत्वाची गोष्ट; गंभीरवाणी.
 पेर्मे (पेंर्मे) (क) ना. — अहंकार; गर्व; माज; मस्ती; घनता;
 मोठेपणा.
 पेर्गिडि (पेंर्गिडि) (क) ना. — हत्तीण; करीणी.
 पेर्सर् (पेंर्सर्) (क) धा. — नाव होणें; प्रसिद्धी पावणें.
 (क) ना. — ख्याती; प्रसिद्धी; कीर्ति; नाव; धान्य.
 —कोळ (केंळ) (क) धा. — कीर्ति लाभणें; प्रसिद्ध होणें.
 —पेत्त (पेंत्त) (क) वि. — नामांकित; विख्यात; सुप्रसिद्ध.
 पेळगाल् (पेंळगाल्) (क) ना. — पांगळेपणा; लंगडेपणा;
 अपंगता.
 पेळगु (पेंळगु) (क) ना. — भय; भीति; गडबड; गोंधळ.
 पेळर् (रु) (पेंळर् [रु]) (क) धा. — भिणें; बाबरणें;
 हातपाय गाळणें.
 —इसु (असु) (क) धा. — भिवविणें; बाबरवणें; पळवणें.
 पेळव (पेंळव) (क) वि. — पंगु; लंगडा; अरुण.
 पेळवि (वे) (पेंळवि [वे]) (क) वि. — पांगळी; पाय नसलेली;
 लंगडी.
 पेळसु (पेंळसु) (क) वि. — खडबडीत; ओबडधोबड; कठीण;
 घट्ट.
 पेळ्वळ (पेंळ्वळ) (क) ना. — भीति; भय; थरकाप.
 —इसु (असु) (क) धा. — भिणें; बाबरणें; भीतीनें थरथरणें
 पेंकुणि (ळि) (पेंकुणि [ळि]) (क) ना. — पिशाच; राक्षस;
 आक्रोश; आवेश.
 पेंकुळिगोळ (पेंकुळिगोळ) (क) धा. — आवेश येणें;
 अतिक्रोध येणें; रागावणें.

पंचक (पै०५०८) (क) ना. — घुबड; आकाश; आभाळ; ऊं;

मंच; पलंग; हत्तीच्या शेपटाचा शेवट; अंत.

पंचाट (पै०५०९) (क) ना. — अडचण; पेच; कष्ट.

पंचाडु (पै०५०९) (क) धा. — अडचणीत येणे; धडपडणे; संकटांत पडणे.

पेंचु (पै०५१) (क) ना. — वेढा; कष्ट; अडचण; डाव; युक्ति.

पेंज (पै०५२) (अ. दे) ना. — तांदळाची गंजी; कांजी.

पेटिका (के) (पै०५३) (रुँ) (स) ना. — पेटी; संदूक; मंजूषा.

पेटा (मा) (पै०५४ [७०]) (अ. दे) ना. — तालुक्यापेक्षा लहान भाग; महाल; पेठा; फेटा; मुंडासे; रुमाल.

पेटे (पै०५५) (क) ना. — पेट; बाजार; गुजरी; मंडई; दुकान; व्यापारस्थल; क्रयविक्रयस्थान; शहर; पट्टण.

पेत (पै०५६) (क) ना. — प्रेत; शव; मुडदा; मुर्दा.

पेतु (पै०५७) (क) ना. — प्रेत; पिशाच; वावरटपणा; गोंधळ.

पेंदे (पै०५८) (अ. दे) ना. — शिपाई प्यादे; शिबंदी; पायदळ; सैनिक. तीळ.

पेंय (पै०५९) (स) वि. — पिण्यायोग्य; पिण्यासारखे.

(स) ना. — पाणी; पानक.

पेंर (पै०६०) (क) वि. — मोठा; विशाल; वडील.

पेंरु (पै०६१) (क) धा. — लादणे; डोक्यावर देणे; भार घालणे.

(क) ना. — धान्याचे एक माप; वजन.

पेंरडि (पै०६२) (क) ना. — पूज्यपाद; महास्वामी; मोठ्यापायाचा; उंट; कुत्रा.

—पेंर (पै०६३) (क) ना. — मोठा पाय.

पेंरणि (पै०६४) (क) ना. — नाच; नृत्य; लावणी; पेरा; लागवड; स्पर्धा; शर्यत; प्रवाह; पाण्याची ओढ.

पेंरणिग (पै०६५) (क) ना. — नट; नाचणारा; नर्तक.

पेंरणे (पै०६६) (क) ना. — प्रेरणा; उमेद; उत्साह;

कामांतील निमग्नता.

पेंरल (पै०६७) (क) ना. — पेरु; जांब; अमृतफळ.

पेंराने (पै०६८) (क) ना. — मोठा हत्ती; राजाचा हत्ती.

पेंरसे (पै०६९) (क) ना. — मोठी आशा; अत्यापेक्षा; अत्याशा; दीर्घाभिलाषा.

पेंरे (पै०७०) (क) ना. — घोड्याची चाल; घोडदौड.

पेंरीळे (पै०७१) (क) ना. — वाघूळ; कंबु फळ; कोहळा; दोडका.

पेंरु (पै०७२) (क) धा. — डोक्यावर देणे; ओझे लादणे.

—इसु (पै०७३) (क) धा. — मरणे; मरविणे; प्रेरणा देणे.

पेंरु (पै०७४) (क) ना. — मोठे पोटे; मोठी छाती.

पेंरुलि (पै०७५) (क) ना. — मोठा आवाज; आक्रोश; ओरड; उसाभर.

पेंरोडल (पै०७६) (क) वि. — गणपति; ढेरपोख्या; तुंदिल.

—आय्य (पै०७७) (क) ना. — शिव.

पेंलव (पै०७८) (स) वि. — मृदु; कोमल; लहान; सूक्ष्म.

पेंशल (पै०७९) (स) वि. — कोमल; सुंदर; मनोहर; मऊ.

पेंशि (पै०८०) (स) ना. — मांसपिंड; स्नायु; शरीरघटक.

पेंषण (पै०८१) (स) ना. — दळण; बोटाणी; वर्णन, खलन;

पूड; चवळण.

पेंषणि (पै०८२) (स) ना. — खलवता; उखळी; मुसळ;

पाटावरंटा; पीठ करण्याचे साधन.

पेंसु (पै०८३) (क) धा. — तिरस्कारणे; जुगुप्सा राखणे.

—इके (पै०८४) (क) ना. — तिरस्कार; घृणा; मलमूत्र.

पेंळ (ळु) (पै०८५ [५०]) (क) धा. — सांगणे, श्वास सोडणे आशा करणे; निरोप देणे.

पेंळिके (ळके) (पै०८६ [५०]) (क) ना. — निरोप; सांगावा; निरूपण, विवरण.

पेंळि (पै०८७) (क) क्रि. — सांगा; कळवा; 'पेंळ' चा आशार्थ.

(क) अ. — सांगून; कळवून.

(क) ना. — संबळी; पेठारा; करंडी.

पेंळिगे (पै०८८) (क) ना. — पेटी; मंजूषा; पेटिका.

पेंळगे (पै०८९) (क) क्रि. — सांगावे; कळवावे. 'पेंळ' धातूचा विध्यर्थ.

पै (पै०९०) (क) ना. — अति लहान नाणे; ३/४ आणा; शंभरांश रुपया.

(स) धा. — वाळणे; वळविणे.

पैगंबर (पै०९१) (अ. दे) ना. — इस्लाम-धर्म ग्रंथापक;

भविष्यवादी; महंमद पैगंबर; धर्म सांगणारा.

पैजण (पै०९२) (क) ना. — पैजण; चाळ; स्त्रियाच्या पायातील

दागिना; नूपुर; 'नेबुर' पहा.

पैजर (पै०९३) (स) वि. — रुपेरी; चांदीचे.

—आदि (पै०९४) (स) ना. — रजतगिरी.

पैडिक (पै०९५) (स) ना. — परान्नभोजी; मिश्रुक; संन्यासी.

पैतृक (पै०९६) (स) वि. — पितरासंबंधी; पितराजित;

श्राद्ध; वांटा; दायभाग,

पैरु (पै०९७) (क) ना. — धान्य, पीक; 'फसल' पहा.

पैशाच (पै०९८) (स) वि. — पिशाचासंबंधी; आसुरी

वृत्तीचा; क्रूर.

पैशुन (न्य) (पै०९९ [९५]) (स) ना. — चहाडखोरी;

चुगली; क्षुद्रता; दुष्टपणा.

पैसा (पै०१००) (अ. दे.) ना. — पैका; नाणे; धन.

—नयापैसा (पै०१०१) (स) ना. — शतांश रुपया;

तांब्याचे सर्वांत लहान नाणे.

पोकळि (पै०१०२) (क) ना. — कोकळ; कोयल.

पोषिक (पोषिक) (क) ना. - मायाविनी; वेश्या; कुत्री.

पोक्कळ (कु) (पोक्कळ [कु]) (क) ना. - बेंबी; नाभी.

पोगदि (दे) (पोगदि [दे]) (क) ना. - सारा; खंडणी.

पोगर् (रु) (पोगर् [रु]) (क) ना. - कांती; प्रकाश; कळा;
'होगरू' पहा.

—उगु, ओगु (उगु;—ओगु) (क) धा. - प्रकाशणें;
चकाकणें; झळकणें; झळाळणें.

पोगसु (पोगसु) (क) ना. - फुगारा; फुगवटा; विस्तार; दिवस;
प्रातःकाळ.

पोगळ (छु) (पोगळ [छु]) (क) धा. - वानणें; स्तुती करणें;
रंग देणें; प्रसिद्ध करणें; गुंडाळणें; 'कोंडाडु' पहा.

पोगळके (ळिके) (पोगळके [छु]) (क) ना. - स्तुती; स्तोत्र;
वर्णन; प्रसिद्धी.

पोगळते (पोगळते) (क) ना. - वाखाणणी; स्तवन; प्रख्याती.

पोगु (पोगु) (क) धा. - जाणें; प्रवेशणें; शिरणें; आंत जाणें.
ढकलणें.

—इसु (असु) (क) धा. - आत घालणें; ढकलणें;
बुसडणें; आंत पाठवणें.

पोंक (पोणक) (क) ना. - गर्व; उत्साह; ताठा; अहंकार; हुरूप.

पोंगळस (पोणगळस) (क) ना. - सोन्याचा कळस; सोनशिलर.

पोंगळु (पोणगळु) (अ. दे) ना. - साखरभात; खीर; पोळी.

—हळब (ळळु) (क) ना. - मकरसंक्रमण; संक्रांत;
पायस; खीर मधुरान्न; गव्हाची खीर; पक्वान्न.

पोंगु (पोणगु) (क) धा. - फुगणें; विकसणें; उमलणें; फट
पडणें; विस्तरणें; शिजवणें; हलविणें.

पोंगुळि (पोणगुळि) (क) ना. - पोळी; खीर; साखरभात.

पोंगे (पोणगे) (क) ना. - तमालवृक्ष.

पोच्च (पोळु) (क) वि. - नवीन; नूतन.

(क) वि. - स्वच्छ; कांतियुक्त;

(क) ना. - प्रवाह; नदी.

पोच्चर (पोळुरु) (क) वि. - प्रसिद्ध; नामवंत; स्फूर्तिदायक.

पोच्चर (पोळुरु) (क) धा. - समजणें; सुचणें; मनांत येणें;
दिसणें; गोचर होणें.

(क) ना. - गर्व; अहंकार.

पोच्चळि (पोळुळि) (क) ना. - कांती; शोभा; कळा; प्रकाश.

पोंचु (पोणचु) (क) धा. - युक्ति करणें; हिशेब घालणें; वेळेचें
मान राखणें; काम न बिघडवणें; सैपाक न नासणें.

(क) ना. - उपाय; युक्ति; योजना; तोड; व्यूह.

—हाकु (ळळु) (क) धा. - पहारा देणें; अनुकूल
काळाची वाट पाहणें.

पोंजरिगे (पोणजरिगे) (क) ना. - सोन्याची सरी; सोनसाखळी.

पोंजरिगे (पोणजरिगे) (क) ना. - सोन्याची सरी; सोन्याचा
चाक्र.

पोंजेळे (पोणजेळे) (क) ना. - सोन्याची छडी; सोन्याची लडी;
लगड.

पोट्टि (पोळु) (क) ना. - मुका; बोलतां न येणारा.

पोट्टण (ट्टण) (पोळुट्टण [ट्टण]) (क) ना. - द्रोण; सामानाचा
पुडा; कागदाची सुरळी.

पोट्टे (पोळुट्टे) (क) ना. - झाडाची ढोली; 'डोगरू' पहा.

पोट्टळ (पोळुट्टळ) (क) ना. - गर्व; मस्ती; माज; अहंकार; डौल;
दोंग; खोटी प्रतिष्ठा.

पोट्टळिसु (पोळुट्टळिसु) (क) धा. - गर्व करणें; मस्तीला येणें;
माज चढणें; ताळ्यानें मिरवणें.

पोट्टु (पोळुट्टु) (क) ना. - टरफल; फोल; कोंडा; भुसा; गवत;
कडवा; निःसत्व पदार्थ. 'टोळु' पहा.

—कुट्टु (कुळुट्टु) (क) धा. - काथ्याकूट करणें; व्यर्थ
श्रम घेणें.

पोट्टे (पोळुट्टे) (क) ना. - पोट; उदर; झाडांतील ढोली; कोय;
बाठ; 'होटे' पहा.

पोड (पोळ) (क) ना. - पुट; ओंजळ, पसा; रूप; देखावा;
स्फुट; स्पष्टता.

पोडकरिसु (पोळकरिसु) (क) धा. - स्पष्ट करणें; दिसणें;
प्रकाशणें; उतू जाणें; हलणें; स्फुरणें; सहणें; टिकणें; भार
वाहणें; विवेचणें.

पोडबलि (पोळबलि) (क) ना. - स्मशान; दहनभूमी; मसणवटी;
'हुळगाडु' पहा.

पोडमडु (पोळमडु) (क) धा. - साष्टांग नमस्कार घालणें;
पूर्ण शरण येणें; दंडवत घालणें; लोंटांगण घालणें.

पोडर (रु) (पोळर [रु]) (क) धा. - प्रकाशणें; उत्साह
दाखवणें; गर्व करणें; तळमळणें; हलवणें; स्फुरणें; अंगभरणें;
समर्थ होणें; सामर्थ्य दाखवणें.

पोडरु (पोळरु) (क) ना. - सामर्थ्य; बल; पराक्रम; तेज;
उत्साह; गर्व.

पोडवि (पोळवि) (क) ना. - पृथ्वी; भूमि; धरा; पालखी; पलंग;
मंच.

—जाणम (जाणम) (क) ना. - भूपति; राजा.

—प—पति (प, -पति) (क) ना. - पृथ्वीश; भूपाल; भूप;
महाराजा.

पोडविच (पोळविच) (क) ना. - भूमिपुत्र; मंगळ; चंद्र.

पोडे (पोळडे) (क) धा. - मारणें; टोला देणें; चोपणें; निवारणें;
मिळणें; ओतणें; ओतविणें.

(क) ना. — धनुर्धराच्या मनगटावरील चामड्याचा पट्टा; पोटा; कणीस; बाजू; शेजार.
 — अलर (अलर) (क) ना. — नाभी; कमल; विष्णु.
 — केडे (कैडे) (क) धा. — मारून आडवें पाडणें.
 — पडु (पडु) (क) धा. — दंडवत घालणें; साष्टांग नमस्कार घालणें.
 — मरळु (मरळु) (क) धा. — परत घेणें; उताणे होणें; कूस बदलणें; साप चावून उताणें पडणें.
 पोणर् (रु) (पोणर [रु]) (क) धा. — भांडण करणें; त्रास देणें; जोडीनें राहणें.
 (क) ना. — युद्ध; सहवास; जोडीदारी; साथ.
 पोणकें (पोणकें) (क) ना. — युद्ध; भांडण; झगडा; साथ; सहवास.
 पोणचुं (पोणचुं) (क) धा. — खुपुसणें; घालणें; साथ देणें; भांडण लावणें; द्वंद्व खेळणें; युद्ध करणें.
 पोणवकि (पोणवकि) (क) ना. — चक्रवाक पक्षी.
 पोणे (पोणे) (क) ना. — जबाबदारी; उत्तरदायित्व; जामीन; दंडपण; दबाव; वजन; जोखम; समानता.
 पोणमु (पोणमु) (क) धा. — निघणें; ओझे वाहणें; उत्पन्न होणें; उपजणें; जन्म पावणें; वाढणें; पसरणें; रुंद होणें; गुणगुणणें; झंकारणें; खवणें; पाझरणें; भरणें; फुगणें.
 पोत्तगे (पोत्तगे) (क) ना. — पुस्तक; ग्रंथ; पांघरूण; आवरण.
 पोत्तर (रे) (पोत्तर [रै]) } (क) अ. — पहाटे; प्रातःकाळीं;
 पोत्तारे (पोत्तारे) }
 सकाळीं; मल्या पहाटे; रामपारी.
 पोत्तिगे (पोत्तिगे) (क) ना. — जाळ; ज्वाळा; पेट; पुस्तिका; पोथी.
 पोत्तु (पोत्तु) (क) धा. — जाळणें; आग लावणें; पेटवणें;
 (क) अ. — वाहून; भार सहन करून.
 (क) ना. — सूर्य; समय; वेळ; प्रसंग.
 पो (हो) दकुळि (पो [हो] दकुळि) (क) ना. — चिंता; संकट; संताप; जखम; व्यथा; दुःख; उसाभर; गोंधळ.
 पोदके (पोदके) (क) ना. — आवरण; लपवणूक; पुढा.
 पोदर् (रु) (पोदर् [रु]) (क) ना. — दोली; राई; झाडी; काटेरी झुडप.
 पोदळ (पोदळ) (क) धा. — बाहेर घेणें; वाढणें; व्यापणें; प्रसिद्ध; होणें; प्रकाशित होणें; रुढ होणें; विकास पावणें; वर घेणें; शिरावरभार घेणें.
 पोदळइ (पोदळइ) (क) वि. प्रसिद्ध; बाहेर आलेले; व्याप्त; रुढ.
 पोदि (दि) के (पोदि [दि] कै) (क) ना. — आच्छादन; धुंगट; पांघरूण; पुढा; दडवणूक.

पोदे (पोदे) (क) धा. — पांघरणें; पांघरून घेणें; आच्छादन; झाकणें.
 (क) ना. — पांघरूण; आच्छादन; भाता.
 पोदुंकु (पोदुंकु) (क) धा. — लपणें; लपविणें; पांघरूण; घालणें; झाकणें; दृष्टिआड होणें.
 पोहु (हुं) (पोहु [हुं]) (क) धा. — जुळवणें; मिसळणें; समीप आणणें; जवळ करणें.
 (क) ना. — सोयरीक; नातें; संबंध; आसव्य; सामीप्य.
 — गो (गै) (क) ना. — प्रवेश; नातें; मिश्रण; संबंध.
 पोन् (हु) (पोन् [हु]) (क) ना. — सोने; कांचन; खत.
 पोन्ळ (हु) (पोन्ळ [हु]) (क) ना. — प्रवाह; वाहतें पाणी.
 — इडु (इडु) (क) धा. — वाहत राहणें; अखंड खवणें; सुसळधार ओतणें.
 पोन्न (पोन्न) (क) ना. — एक कन्नड जैनकवि; 'शांतिस्वर' काव्याचा कर्ता.
 पोन्नम्म (पोन्नम्म) (क) ना. — कन्नड कवयित्री.
 पीन्नयोग (पोन्नयोग) (क) ना. — सोन्याचीं काकणें; सुवर्ण कंकण; सलकडी; गोठ; तरवारीची मूठ.
 पोन्नु (पोन्नु) (क) ना. — सोने; सुवर्ण; कांचन.
 पोन्नुगुर (पोन्नुगुर) (क) ना. — सुवर्णमुद्रिका; सोन्याची अंगठी; विवाहकाली वराला घावयाची अंगठी.
 पोन्ने (पोन्ने) (क) ना. — कांचनवृक्ष; स्वर्गीय देववृक्ष; खैर; आपटा अशी सोनझाडें.
 पोंदावरे (पोन्दावरे) (क) ना. — सुवर्ण कमळ; पीत कमळ; सोनकमळ.
 पोंदु (पोन्दु) (क) धा. — जमवून घेणें; प्रवेशणें; मरणें.
 (क) ना. — साम्य; स्नेह; गट.
 — इके (इके) (क) ना. — जुळवणूक; साम्य; प्रवेश; जोड; मरण.
 पोंदुडिगे (पोन्दुडिगे) (क) ना. — सोन्याचा दागिना; सुवर्णालंकार.
 पोंदेरु (पोन्देरु) (क) ना. — सुवर्णरथ.
 पोंदोडु (पोन्दोडु) (क) ना. — सोन्याचा दागिना; अलंकार.
 पोंपुळि (पोन्पुळि) (क) ना. — रोमांच; पुलक; अंगावरील काटा; आधिक्य; चंगळ; मोठेपणा; अभिवृद्धि.
 — पोंगु (पोन्गु) (क) ना. — रोमांचे उभे राहाणें; गर्वाने फुगणें; आनंद लुटणें; सुख उपभोगणें.
 पोंबट्टु (पोन्बट्टु) (क) ना. — सोन्याचा पत्रा.
 पोंबसिर (पोन्बसिर) (क) ना. — हिरण्यगर्भ; ब्रह्म.
 पोंबळे (पोन्बळे) (क) ना. — सोन्याचे कंकण; प्रतिज्ञा कंकण.
 पोंबाळे (पोन्बाळे) (क) ना. — सोनकेळे; रसालें; रसकेळें.

अंडके बोंवाले (अंडकं बी०००वा०) (क) ना. — सुपारीचें फूल;
नारळीचें फूल.

पोंबिसिल् (लु) (पों००००० [७०]) (क) ना. — सोनेरी ऊन्ह;
कोवळें ऊन्ह; तिन्हीसांजचे ऊन्ह.

पोंवेडु (डु) (पों००००० [७०]) (क) ना. — सुवर्णगिरी; मेरु;
सोनपर्वत.

पोंवेसे (पों०००००) (क) ना. — सोनें तापवणें; सोन्याचा कस
काढणें; सुवर्णकस ल. वणें.

पोम्मदिल् (पों०००००) (क) ना. — सोन्याची मित;
सुवर्णप्राकार.

पोम्मरे (पों०००००) कांचनमृग; सुवर्णहरिण.

पोम्मिग (पों०००००) (क) ना. — सोनेरी काळवीट; सुवर्णमृग.

पोम्मिदर (पों०००००) (क) ना. — श्रेष्ठ; सन्मान्य पुरुष;
ज्ञानी.

पोय (यु) (पों०००० [७०]) (क) धा. — मारणें; बडवणें;
ओतविणें; ओतणें; प्रार्थना करणें;

(क) ना. — मार; धाव; ठोसा.

पोयिल् (लु) (पों०००० [७०]) (क) ना. — रीत; ठोसा; धाव.

पोर (पों००) (क) वि. — बाहेरचा; दूरचा; परस्थ.

पोरके (पों०००) (क) ना. — केरसुणी; झाडणी; साळाती; फड्या;
आशीर्वाद; शुभेच्छा.

पोरगागु (पों०००००) (क) धा. — टाळणें; विटाळशी होणें.

अपवाद नियम होणें; हिशोबी येणें.

पो (हो) रजे (पों [७०] रजें) (क) ना. — दोर; धोड्याचा
पायबंद; लगाम.

पोरबार् (पों००००) (क) ना. — 'पोरमार' पहा. हुंगण; नितंब.

पोरबिग (पों००००) (क) ना. — परस्थ; परकीय; अन्य.

पोरम (पों०००) (क) ना. — पौष्टिक आहार; सात्विक अन्न

पोरमडु (पों००००) (क) धा. — बाहेर निघणें; बाहेर पडणें;
प्रकाशांत येणें; उघड होणें.

पोरमा (वा) र (पों०००० [७०] र) (क) ना. — नितंब;
जघन; कटिपश्चाद्भाग.

पोरवलथ (पों०००००) (क) ना. — बाहेरचा भाग; घेरा;
परीघ; परिधी.

पोरविग (पों००००) (क) ना. — अन्य; परका; दुसरा.

पोरसु (होरसु) (पों०००० [७०] रसु) (क) ना. — बाज;
बाजले; लाट; नवारीचा पलंग; तरणोपाय.

पोरलि (पों०००) (क) अ. — फिरून; पलटून; परत.

(क) ना. — नासिकारंध्र; नाकपुडी; समूह; जमाव; लोटांगण;
लाडू; गोळा; लोळण. 'होरलि' पहा.

पोरल् (लु) (रं० [७०]) (क) धा. — फिरणें; परतणें; लोळणें.

पोरळ्चु (पों००००) (क) धा. — फिरवणें; वळवणें; लोळवणें;
लोटांगण घालणें; लोळणें.

पोरिगे (पों०००) (क) ना. — जबाबदारी; जिम्मेदारी; ओझे;
भार.

— वाळ (वा०) (क) ना. — मजूर; कुली; ओझेकरी;
हमाल.

पोरु (पों००) (क) धा. — ओझे वाहणें; वर उचलून घेणें;
कडेवर घेणें; वाहून नेणें; चोरणें; कपडे घालणें; आधारणें.

पोरे (पों००) (क) धा. — संरक्षिणें; पोसणें; वाढवणें; लेप देणें;
लावणें; पुसणें; दुजोरा देणें; प्रवेश करणें; निसटणें;
जमवून घेणें.

(क) ना. — ओझे; भार; बाजू; शेजार; जबाबदारी;
जिम्मेदारी; जमीन; पदर; निरी.

— बाळ (वा०) (क) ना. — शेजारी; मजूर; हमाल.

— अरु (वा०) (क) धा. — पीळ देणें; उमेदीत येणें;
उत्साहित होणें; वाढ होणें; ओझे होणें.

पोकुळि (पों००००) (क) ना. — सुरळी; अनुकूल स्थळ;
वंचना; अडचण; पीडा; भूमी; बात्री; लाट.

पोकुळ (पों००००) (क) ना. — बेंबी; नामी.

पोर्दु (पों०००) (क) धा. — जुळणें; प्रवेशणें; समीप येणें; मरणें.

— कार (वा०) (क) ना. — जोडीदार; मित्र; आत;
नातेवाईक.

— ने (वा०) (क) ना. — मैत्री; नाते; आसत्त्व; मरण; स्नेह.

पोल् (पों००) (क) धा. — जुळवणें; वेणी घालणें; मिसळणें;
प्रवेश करविणें; शिवणें; टाके घालणें; टिपणें.

(क) वि. — दुष्ट; नीच.

(क) ना. — दुष्टपणा; नीचता; अकल्याण; अहित.

पोल (पों००) (क) ना. — जमीन; क्षेत्र; गादा; मैदान; दिशा.

पोलति (पों०००) (क) ना. — महारीण; महारी; दुष्ट स्त्री.

पोलदि (पों०००) (क) ना. — व्यभिचारिणी; जारिणी.

पोल (लं) बु (पों०० [७०] बु) (क) ना. — मार्ग; रीत;
नीति; पद्धति; परिचय; ओळख; निवास.

पोलबुकाण (पों००००००) (क) धा. — मार्ग सांपडणें;
उपाय सुचणें; परिस्थितीची जाणीव होणें.

पोलबुदप्पु (पों००००००) (क) धा. — अनीतीनें वागणें;
आडमार्गानें जाणें; दिडमूढ होणें; आंधळें होणें; धावरणें;
'करोडु' पहा.

पोले (पों००) (क) ना. — विटाळ; अस्पृश्यता; सुतक; कूज; पाप.

— कलसु (लं०) (क) धा. — संकर करणें; नीचपणें वागणें.

— केलसु (लं०) (क) ना. — नीच कृत्य; अविवेकी
आचरण.

पोल्गे (पोल्गे) (क) ना. — शिवण; टिपण; टाका; साहस्य.

पोल्ह (पोल्ह) (क) अ. — योग्य नव्हे; न पटण्यासारखें.

(क) वि. — वाईट; दुष्ट; नीच.

(क) ना. — वाईटपणा; दुष्टपणा; नीचता.

—गेय (गैय) (क) धा. — अहित करणें; दूरवर विचार करणें.

—मे (मे) (क) ना. — अहित; अकल्याण; नीचता.

पोस (सतु) (पोस [सड]) (क) वि. — नवा; नवीन;

विचित्र; चमत्कारिक; वेगळा; आगळा.

पोसतिल् (पोसंतिल्) (क) ना. — उंहरडा; आसरा; अडणा. 'होसतिल्' पहा.

पो (हो) सब (पो [सब] सब) (क) वि. — अपरिचित; परका; नवा; अनोळखी; दुसरा.

पोसयिसु } (पोसयिसु) (क) धा. — मिसळणें; घालणें;
पोसयिसु } (पोसयिसु) (क) धा. — मिसळणें; घालणें;

जुळविणें; नवे करणें; तोडणें; मंथन करणें; घासणें; हलविणें.

पोसे (पोसे) (क) धा. — वेणी घालणें; पीळ देणें; पिळणें;

घासणें; किंवचणें; तोडणें; जोडणें; परेच्छानुवर्ति होणें;

चिंतन करणें; निदिध्यास करणें.

पोळकते (पोळकते) (क) अ. — एकदम; एकाएकी;

अकस्मात्; झटकन.

पोळ (ले) पु (पोळ [ले] पु) (क) ना. — चकाकी; कांती;

उजेड; प्रकाश; कृसपालट.

पोळल् (लु) (पोळल् [लु]) (क) ना. — पट्टण; नगर.

—इच (इच) (क) ना. — शहरवासी; नागरिक; पुरवासी.

पोळे (पोळे) (क) धा. — चकाकणें; मिरवणें; तळमळणें;

समजणें; अनुभवाला येणें; वळणें; कुशीला होणें; गडगडणें.

(क) ना. — नदी; ओढा; प्रवाह; पान्हा.

पोळेतु (वु) (पोळेतु [वु]) (क) ना. — प्रकाश; कांति; उजेड; ओप; चकाकी. झळाळी.

पोळतडे (रे) (पोळतडे [रे]) (क) अ. — प्रातःकाळीं; पहाटे; रामपारी. 'होत्तारे' पहा.

पोळतर (पोळतर) (क) ना. — समय; वेळ; सकाळ; प्रातःकाळ; रामपार.

पोळतु (पोळतु) (क) ना. — समय; वेळ; सूर्य; दिवस.

—कळे (कळे) (क) धा. — वेळ घालवणें; काळ कंठणें;

दिरंगाई करणें; आळस करणें.

पोळ्ळाट (पोळ्ळाट) (क) ना. — व्यर्थ परिश्रम; वृथा आयास.

पोळ्ळु (पोळ्ळु) (क) वि. — पोळळ; निःसार; दम नसलेलें.

—नुडि—मातु (नुडि—मातु) (क) ना. — बरळ; वरपांगी बोलणें; व्यर्थ बडबड; वांजभाषण; पोळळ बोलणें.

पो (पो) (क) धा. — जाणें; परतणें; पुढे सरकणें.

(क) अ. — धिक्; छिथू; धिःकारदर्शक उद्गार.

पोक (पोक) (क) वि. — जाणारा; पांथस्थ.

पोकरि (रिंग) (पोकरि [रिंग]) (अ. दे) ना. — उडाळ; वेकार; गुंड; खाऊन फिरणारा; दादालोक.

पोके (पोके) (क) क्रि. — जाऊ दे; सोडून द्या. दुर्लक्ष करा; 'पो' धातूचे विध्यर्थी रूप.

पोंगड (पोंगड) (सं) ना. — ५ ते १५ वर्षीपर्यंतचा मुलगा;

वयात येणारा तरुण; कोवळा पोर; खुजा; गिंडा

पोगु (गुह) (पोगु [गुह]) (क) ना. — गमन; पुरस्सरण; चलन; कंपन.

पोट (पोट) (सं) ना. — घराचा पाया; घर; भीरू; नपूसक; उदर; पोत.

(सं) वि. — आतील; उप (भाग); पोत (विभाग).

पोटक (पोटक) (क) ना. — सेवक; नोकर.

पोटगि (पोटगि) (अ. दे) ना. — उपजीवनार्थ दिलेले धन; निर्वाहसाधन; पोतखर्ची; वर्षासन; तैनात.

पोटल (टल) (पोटल [टल]) (अ. दे) ना. — मेंढरू; कोकरू; एडका.

पोटा (टी) (पोटा [टी]) (सं) ना. — मिशीदाढी असणारी स्त्री; पुरुषकामी स्त्री; स्त्री लक्षणी पुरुष; दासी; सेविका; कसबीण.

पोटापोटि (पोटापोटि) (क) ना. — स्पर्धा; अहमहमिका; चुरस; ईर्ष्या; शर्यत.

पोटि (पोटि) (सं) ना. — मगर; सुसर; साम्य; साहस्य.

पोटे (पोटे) (सं) ना. — स्त्री मजूर; दाढीमिशी असणारी स्त्री; कसबीण.

(क) ना. — ढोली; झाडी; काटेरी झुडूप.

पोडु (पोडु) (क) ना. — फोड; खुलसा; विभाजन; विभाग.

पोंडुगार (पोंडुगार) (क) ना. — लाकूडतोड्या; विभागणारा.

पोणिसु (पोणिसु) (क) धा. — ओवणें; जोडणें; जुळवणें.

माळ गुंफणें; मिसळणें; घालणें; ओतणें.

—इके (इके) (क) ना. — ओवणी; वीण; गुंफणी;

जुळवणूक.

पोत (पोत) (सं) ना. — नाव; होडी; जहाज; पिल्ल; शिशु; पुत्र; वस्त्रप्रावरण; शेळी, मेंढी; घराची जागा; संनिवेश.

—धारि (धारि) (सं) ना. — कतान.

—वणिक (ज) (वणिक [ज]) (सं) ना. — परदेशी व्यापार करणारा; सागरी व्यापार.

—वाह (वाह) (सं) ना. — नाविक; नावाडी; जहाज चालवणारा; वल्हे मारणारा; नौवालक.

पौतक (पौतक) (सं) ना. — प्राण्यांचीं पिलें; कोवळे रोप;
अंकुर; अंगणाची भित; संनिवेश; प्राकार,
पौत्र (पौत्र) (सं) ना. — नांगराचा फाळ; बराहाच्या तोंडाचा
पुढचा भाग; नौक; जहाज; बीज; वस्त्र.
— आयुध (पौत्र) (सं) ना. — बराह; रानडुकर श्रापद.
पौत्रि (पौत्रि) (सं) ना. — रानडुकर; सूकर; बराह.
पौष (पौष) (क) वि. — जाणारा; फिरणारा.
(अ.दे) ना. — ख्रिस्त धर्मीय महागुरु.
पौर (रु) (पौर [रु]) (क) धा. — भांडणें; भांडण काढणें.
(क) ना. — बीळ; दोली; भोंक; स्पर्धा.
— आडु (पौर) (क) धा. — भांडणें; तेंटा करणें.
— कुळि (पौर) (क) ना. — भांडखोरी; रणकंदन; युद्ध.
— के (पौर) (क) ना. — भांडण; तेंटा; स्पर्धा;
अहमहमिका.
पौर (पौर) (क) ना. — लहान बालक; भांडखोर पौर.
पौराट (टिके) (पौराट [टिके]) (क) ना. — मारामारी;
मारपीट; पोरकटपणा; पोरपणा.
पोल् (पोल्) (क) धा. — सारखे होणें; बरोबरीला येणें.
(क) ना. — साम्य; सारखेपणा; बरोबरी; समानता.
— इके (पोल्) (क) ना. — साम्य, सादस्य; समानता;
एकसारखेपणा.
पोलिके (का) (पोलिके [का]) (सं) ना. — आंबोळी; बावन;
पोळी; एक राक्षसीण.
— इहन (पोलिके) (क) ना. — होलिकादहन; होलिकोत्सव.
पोलु (पोलु) (क) वि. — समान शोभणारे; तुलनीय.
(क) ना. — नाश; नष्टता; व्यर्थव्यय; उधळपट्टि.
— माडु (पोलु) (क) धा. — नाश करणें; व्यर्थ खर्चणें.
पोषक (पोषक) (सं) वि. — वाढविणारे; वाढणारे; संरक्षक;
वृद्धिकारक.
पोषण (णे) (पोषण [णे]) (सं) ना. — रक्षण; वाढ; पालन;
सांभाळ.
पोषित (पोषित) (सं) वि. — रक्षित; वाढविलेले; पालित.
पोषिसु (पोषिसु) (क) धा. — रक्षण करणें; पालन करणें;
वाढविणें. 'सलपु' पहा.
पोष्य (पोष्य) (सं) वि. — पाल्य; संरक्षणीय.
(सं) ना. — रक्षणीय; संरक्षणाह.
पोळ (लु) (पोळ [लु]) (क) धा. — फाडणें; दुमंगणें; तुकडे
पाडणें; फोडणें; रचणें; व्यवस्था करणें.
(क) ना. — तुकडा; विभाग; खंड.
पोळिल् (ल) (पोळिल् [ल]) (क) ना. — झाडांतील दोली;
विभाग.

पौजु (पौजु) (अ.दे) ना. — फौज; सैन्य; दल; पोलीस तुकडी
— दार (पौजु) (अ.दे) ना. — फौजदार; पोलीस अमलदार.
पौडू (पौडू) (सं) ना. — भीमाचा शंख; एक जातीचा ऊस;
पोंडा ऊस; देशनाम.
पौडूक (पौडूक) (सं) ना. — पोंड्याऊस. मिश्रजात; पौडू देशीय.
पौत्तिक (पौत्तिक) (सं) ना. — मध; मधु.
पौत्र (पौत्र) (सं) ना. — मुलाचा मुलगा; नातू.
पौत्रि (पौत्रि) (सं) ना. — मुलाची मुलगी; नात.
पौनर्भव (पौनर्भव) (सं) ना. — पुनर्विवाहितेची संतती;
पाटाच्या नवऱ्याचीं मुलें.
पौर (पौर) (सं) वि. — नागरिक; शहरवासी; नगरविषयक.
— नीति (पौर) (सं) ना. — शहरी राहणी; नागर वागणूक;
सुधारलेली रीती; 'वर्तनपद्धति'.
पौरव (पौरव) (सं) ना. — पुरुवंशीय राजा; पौरस.
पौरस्य (पौरस्य) (सं) वि. — पूर्वदिशेचा; पूर्व देशीचा;
आघाडीचा; पुढे असणारा.
पौराणिक (पौराणिक) (सं) वि. — पुराणासंबंधी पूर्वकालीन;
जुना मित्र; म्हातारपणचा.
(क) ना. — पुराण लिहिणारा; पुराणसांगणारा.
पौरुष (पौरुष) (सं) ना. — पुरुषत्व; पुरुषपणा; पराक्रम;
शक्ति; बळ.
पौरोहित्य (पौरोहित्य) (सं) ना. — पुरोहिताचें काम.
पौर्णिमे (पौर्णिमे) (सं) ना. — पूर्णचंद्राचा दिवस; शुक्ल
पक्षीय पंधरावी तिथी.
पौलस्य (पौलस्य) (सं) ना. — पुलस्त्य ऋषींची मुलें; रावण;
कुंभकर्ण.
पौलोमि (मी) (पौलोमि [मी]) (सं) ना. — पुलोमकन्या;
शची; इंद्राणी.
पौष्टिक (पौष्टिक) (सं) वि. — पुष्टिदेणारे; बलवर्धक; सात्त्विक;
पौलि (पौलि) (क) ना. — प्राकार; आवाराची भित; संनिवेश.
प्यायन (प्यायन) (सं) ना. — वाढ; फुगारा; अभिवृद्धि;
नावीन्य.
प्यायित (प्यायित) (सं) वि. — वाढलेला; जाड; दाट; नवीन
केलेला; बलिष्ठ.
(सं) ना. — उपनामाचा प्रकर्ष दाखवणारा; सुरवात.
प्र (प्र) (सं) ना. — उपसर्ग.
प्रकट (प्रकट) (सं) अ. — उघड; स्पष्ट; सार्वजनिकपणें; व्यक्त.
(सं) वि. — स्पष्ट; सरळ; स्वच्छ; आतबाहेर
नसलेले; उघडें.
— आगु (प्रकट) (क) धा. — प्रसिद्ध होणें; स्पष्ट दिसणें;
उघडकीला येणें.

प्रकटन (ने) (ऌ, ऌ०३ [ऌ]) (सं) ना. — अफवा; प्रसिद्धी; जाहीरनामा; प्रसिद्धीपत्र; 'हुलुबु' पहा.
 प्रकटित (ऌ, ऌ०३) (सं) वि. — प्रसिद्ध झालेले; जाहीर केलेले; प्रत्यक्ष दाखवलेले.
 प्रकटिसु (ऌ, ऌ०३) (सं) धा. — प्रगट करणें; प्रसिद्ध करणें सर्वांना कळवणें.
 प्रकंप (पन) (ऌ, ऌ०३ [ऌ]) (सं) ना. — कंप; थरकाप; आदोलन; थरथर; वारा; वावटळ; हालचाल.
 प्रकर (ऌ, ऌ०) (सं) ना. — समूह; रास; संघ; गुच्छ; साह्य; मदत; शेजार; मित्रत्व; उपयोग; वापर; गौरव; मर्यादा.
 प्रकरण (ऌ, ऌ०३) (क) ना. — प्रसंग; संदर्भ; अध्याय; विभाग; विवरण; चर्चा; कार्य; संगती; प्रस्तावना; नाटकाचा एक प्रकार.
 प्रकरणि (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — प्रकरणाप्रमाणेंच असणारे एक नाटक.
 प्रकरिका (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — नाटकातील होणाऱ्या गोष्टीची सूचना देणारा भाग.
 प्रकरी (ऌ, ऌ०३) (सं) नाटकाची उपकथा; नाटकीय वेषभूषा; चव्हाटा; चौक; कडवें; पवाड्याचा चौक.
 प्रकर्ष (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — अभिवृद्धि; उन्नति; श्रेष्ठता; उत्कर्ष; रेलचेल; पूर्णता.
 प्रकर्षण (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — अपहरण; जबरीने नेणें; बाकी.
 (क) ना. — नांगरट; नागरणी; सहनशीलता; लांबी; हंदा.
 प्रकल्पने (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — निर्णय; निश्चय; ठराव.
 प्रकल्पित (ऌ, ऌ०३) (सं) (वि.) — निर्णित; योजिलेले; रचित; विरचित.
 प्रकांड (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — बुंधा; मूळ; टापी; शाखा.
 (सं) वि. — मोठा; महान्; अति.
 — देह (ऌ०३) (सं) ना. — भीमकाय; महाशरीर.
 प्रकामं (ऌ, ऌ०३) (सं) अ. — यथेच्छपणें; तृप्ति होण्याजोगें; आपोआप; मनःपूर्वक; अपेक्षाबाहेर; असंख्यात.
 प्रकार (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — इच्छा; संतोष; तृप्ति; रीत; मार्ग; बाजू; विविधता; आदर्श; साहस्य; समानता.
 प्रकाश (ऌ, ऌ०३) (क) अ. — सर्वांना; मोठ्याने; उघड; जाहीररीत्या.
 (सं) लि. — स्पष्ट; प्रसिद्ध; प्रख्यात; उघडे; प्रकट; फुगीर.
 (सं) ना. — उजेड; चकाकी; ओप; विस्तार; सूर्यप्रकाश; प्रतीति; कीर्ति; घनता.
 प्रकाशक (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — आरसा; प्रकाशणारा; अध्याय; वेद्या; व्यभिचारिणी.

प्रकाशिसु (ऌ, ऌ०३) (क) धा. — प्रकाशणें; उघड करणें; प्रगटणें.
 प्रकाशित (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — एक ज्वालाग्राही पदार्थ; द्रव्य; पुस्तक प्रकाशन; संशोधन.
 (सं) वि. — स्पष्ट; प्रसिद्ध; उघडे; प्रकट.
 प्रकीर्ण (ऌ, ऌ०३) (सं) वि. — पसरलेले; विखुरलेले; फेकलेले; प्रसिद्ध; मिश्र; अव्यवस्थित पडलेले.
 (सं) ना. — समूह.
 प्रकीर्णक (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — चवरी; चामर; घोडा; संमिश्रण; कांहीं विषय असेलेले प्रकरण; अध्याय.
 प्रकीर्तन (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — स्तुती; जाहीरात; डांगोरा; वाखाणणी.
 प्रकृत (ऌ, ऌ०३) (सं) वि. — समाप्त; मिरवलेले; आरंभित; नियोजित; खरे; निर्णित; चर्चा; महत्वाचे; मनोरंजक; आताचें चालू; या काळाचे. मूळ विचाराचें.
 प्रकृति (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — स्वाभाविक स्थिति; शरीर; देह; अवतरण; मूळ; निसर्ग; आदर्श; प्रजा; राज्यांग; स्त्रीस्वभाव; गुप्तेंद्रिय; आदिमाया; जन्मदात्री; पंचमहाभूतें.
 — कृपण (ऌ०३) (सं) ना. — महालोभी; जन्मकंजूष; विवेकहीन.
 — पुरुष (ऌ०३) (सं) ना. — क्रियाशक्ति व प्रयत्न; सृष्टिकारण; शक्तितत्व.
 — सुभग (ऌ०३) (सं) ना. — स्वभावसुंदर; जातीचा सुंदर.
 प्रकृष्ट (ऌ, ऌ०३) (सं) वि. — ओढलेला; ओढून काढलेला; मुख्य; उत्तम; चांगला.
 प्रकोष्ठ (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — मनगट; अंतर्गृह; चौसोपी; देवडी.
 प्रक्रम (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — पाऊल; दोन पावलांमधील अंतर; प्रारंभ; सुरवात; प्रसंग; नियमितपणा; व्यवस्था; माप; वाटा; भाग.
 — भंग (ऌ०३) (सं) ना. — आशाभंग; नियमाचें उल्लंघन; ओळ तोडणें.
 प्रक्रांत (ऌ, ऌ०३) (सं) वि. — प्रारंभित; गत; आघाडीवर गेलेला; शूर.
 प्रक्रिया (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — रीत; व्युत्पत्ति; वर्तन; आचरण; समारंभ; गौरव; पदवी; अध्याय; प्रकरण; हक्क; अधिकार.
 प्रक्षालन (ऌ, ऌ०३) (सं) ना. — धावन; धुणें; शुद्धता. शुचित्व; निर्मलन; निर्धूलन; स्नान.
 प्रक्षालित (ऌ, ऌ०३) (सं) वि. — धुतलेले; शुद्ध केलेले; सोवळे केलेले.

प्रक्षिप्त (प्रक्षिप्त) (सं) वि. - त्यक्त; अलक्षित; आत घातलेले.
समाविष्ट; जुळवलेले; नवीन घुसडवलेले.
प्रक्षुण्ण (प्रक्षुण्ण) (सं) वि. - रुढ; तुडवलेले;
पायाखाली घातलेले. खुपसलेले.
प्रक्षेप (पण) (प्रक्षेप [सं]) (सं) ना. - फेक; विस्तार;
विभागीय भांडवल; मागीदारी भांडवल.
प्रखर (प्रखर) (सं) वि. - तापलेले; जळणारे; तीक्ष्ण. तिखट;
खरबरीत; टणक; कठिण; तीव्र.
—कर (कर) (सं) ना. - सूर्य.
—ते (ते) (सं) ना. - काठिन्य; तीव्रता; तीक्ष्णता.
प्रख्यात (प्रख्यात) (सं) वि. - नामवंत; कीर्तिमान्; प्रसिद्ध.
—नाम (नाम) (सं) वि. - नावाजलेला. नामवंत;
नाव मिळवलेला.
प्रख्याति (प्रख्याति) (सं) ना. - कीर्ति; लौकिक; सुखसमाधान.
प्रसिद्धी.
प्रगल्भ (प्रगल्भ) (सं) वि. - वाढलेला; पिकलेला; प्रौढ; धीर;
आत्मविश्वासु.
(सं) वि. - शूर; उत्साही; दुरुपवान; प्रतिभावंत; वाक्पटु;
ब्रह्मपति.
प्रगल्भा (प्रगल्भा) (सं) ना. - प्रौढा; वयांत आलेली.
पतीला सुठीत ठेवणारी.
प्रगूढ (प्रगूढ) (सं) वि. - खोल; गंभीर. पुष्कळ; अतिशय;
वलिष्ठ.
प्रगृहीत (प्रगृहीत) (सं) वि. - पुढे धरून ठेवलेले. स्वीकृत;
मान्य; कबूल.
प्रगोपन (प्रगोपन) (सं) ना. - झाकून ठेवलेले. लपविलेले.
राखून ठेवलेले.
प्रग्रह (हण) (प्रग्रह [सं]) (सं) ना. - दोर; दोरी. कावू;
कैद; धरपकड; लगाम; देखरेख; प्रकाशकिरण. तराजूचे दोर.
ग्रहणारंभ
प्रघात (प्रघात) (सं) ना. - खून; हत्या; ठार; युद्ध; रूढी.
प्रघट (प्रघट) (सं) ना. - समारंभ; उत्सव.
प्रचंड (प्रचंड) (सं) वि. - आवेशपूर्ण; मयंकर; अत्यातुर.
शक्तिमान्; उग्र; असह्य.
प्रचयन (प्रचयन) (सं) ना. - मिश्रण; निवड; वेचा; रास.
प्रचर (प्रचर) (सं) ना. - मार्ग; रस्ता; रीत; पद्धति; रूढी;
वापर.
प्रचल (प्रचल) (सं) वि. - कंपित; हलणारा; रुढ; वापराचा.
चलनचलन करणारा.
प्रचलाक (प्रचलाक) (सं) ना. - धनुर्विद्या; मोरपिसारा; सर्प.
प्रचलित (प्रचलित) (सं) वि. - चालू; रुढ; वापराचा.

प्रचार (प्रचार) (सं) ना. - आगेकूच; निभावणी; व्यक्ता;
वापर; रूढी; उपयोग; वर्तन. क्रीडांगण; कुरण; रान; मैदान.
—अप्रचार (अप्रचार) (सं) ना. - गैरसमजाचा प्रसार;
दुर्लौकिक.
प्रचुर (प्रचुर) (सं) वि. - चोर; प्रसिद्ध; कीर्तिमान्.
(सं) वि. - पुष्कळ; विपुल; मुख्य; अतिशय.
प्रचेतस् (प्रचेतस्) (सं) ना. - वरुणदेव; एक मुनी.
प्रचोद (दन) (प्रचोद [सं]) (सं) ना. - आगेकूच;
उत्तेजन; दुरुप; कार्यमग्नता; साम्य; नियम; शासन; आज्ञा.
प्रचोदित (प्रचोदित) (सं) वि. - कार्यनिमग्न; उत्तेजित;
उत्साहित; पुढे चाललेला.
प्रच्छद (प्रच्छद) (सं) ना. - पांवरुण; झाकण; आच्छादन;
आवरण.
प्रच्छ (च्छन) (प्रच्छ [सं]) (सं) ना. - संशोधन;
विचारणा; प्रश्नोपप्रश्न.
प्रच्छन्न (प्रच्छन्न) (सं) अ. - गुप्तपणे; रहस्यमयतेने.
(सं) वि. - झालेला; लुप्त; गुप्त; लपलेला. लपवलेला.
(सं) ना. - गुप्तद्वार; खिडकी.
प्रच्छादन (प्रच्छादन) (सं) ना. - पांवरुण; आवरण; मुस्कट.
प्रच्छाय (प्रच्छाय) (सं) ना. - दाट छाया. गर्द छायेचे
ठिकाण.
प्रच्युत (प्रच्युत) (सं) वि. - खाली पडलेला; स्थानभ्रष्ट;
अधिकार गमावलेला; स्थान-भानरहित. निराधार.
प्रच्युति (प्रच्युति) (सं) ना. - पतन; अघोगति; स्थानभ्रष्टता.
प्रल (प्रल) (सं) ना. - नवरा; पति. मर्ता.
प्रजन (नन) (प्रजन [सं]) (सं) ना. - बाळंतपण; सृजन;
उत्पत्ति; प्रसव. निर्मिती.
प्रजल्प (ल्पन) (प्रजल्प [सं]) (सं) ना. - वेकार गप्पा;
वाचाळता; ओरड; जलद भाषण.
प्रजा (प्रजा) (सं) ना. - संतती; वंश; जनन; निर्मिती.
मूलब्राळ; मानवजात; राज्यशासनाखालील लोक.
—अंतक (अंतक) (सं) ना. - यश; प्रजेचा नाश करणारा.
—काम (काम) (सं) ना. - प्रजाकांक्षी; संततीची इच्छा
करणारा.
—नाथ, पति (नाथ, पति) (सं) ना. - राजा ब्रह्मदेव;
अग्निप्रमुख ऋषि; जावई; विष्णु; पिता,
—प्रतिनिधि (प्रतिनिधि) (सं) ना. - रायमारी; निवडून
आलेला मनुष्य.
—प्रभुत्व (प्रभुत्व) (सं) ना. - लोकशाही; लोकराज्य;
जनशासन.
—मत (मत) (सं) ना. - लोकमत; जनमत.

—शासन (शासन) (सं) ना. —लोकशासन; जनाधिकार.
 —सत्ता (सत्ता) (सं) ना. —लोकाधिकार; जनशासन.
 प्रजागर (प्रजागर) (सं) ना. —जागरण; निद्रानाश; जाग्रति;
 ध्यान; लक्ष; पालक; संरक्षक; कृष्णावतार.
 प्रजावति (प्रजावती) (सं) ना. —माता; लेकरवाळी; गर्भिणी.
 प्रजीवन (प्रजीवन) (सं) ना. —जीवनोपाय; निर्वाहसाधन.
 प्रज्ञ (प्रज्ञ) (सं) वि. —शाहाणा; निपुण; ब्रह्मज्ञानी; विद्वान्;
 पंडित.
 प्रज्ञप्ति (प्रज्ञप्ति) (सं) ना. —कबुली; मान्यता; करारपत्र;
 निमग्नता; शिक्षण; समजवणी; उपदेश; विचारणा.
 प्रज्ञा (ज्ञे) (प्रज्ञा [ज्ञे]) (सं) ना. —विवेक; विचार;
 शाहाणपणा; कुशलमति; बोध; ज्ञान; जाणीव; बुद्धि; निर्णय;
 युक्ति; शिक्षिता.
 —चक्षु (चक्षु) (सं) ना. —धृतराष्ट्र; अंध; मानसदृष्टि.
 —हीन (हीन) (सं) वि. —मूर्ख; धडु; अजाण.
 प्रज्वलन (प्रज्वलन) (सं) ना. —पेट; भडका; प्रकाश; वृद्धि.
 प्रण (प्रण) (सं) वि. —प्राचीन; जुना; पूर्वकाळचा.
 प्रणत (प्रणत) (सं) वि. —नम्र; विनीत; नमस्कृत; प्रवर
 बुद्धीचा.
 प्रणति (प्रणति) (सं) ना. —नमस्कार; नम्रता बुद्धीची; चमक;
 परिणति; पणती; 'हणती' पहा.
 प्रणय (प्रणय) (सं) ना. —प्रीती; प्रेम; ममता; लाड; सलगी;
 विश्वास; उपकार; दया; पूज्यता.
 —कलह (कलह) (सं) ना. —प्रेमाचे भांडण; क्षणिक भांडण.
 —कोप (कोप) (सं) ना. —धुसफूस; प्रेमाचा राग.
 —परिणय (परिणय) (सं) ना. —प्रीतिविवाह.
 —भंग (भंग) (सं) ना. —स्नेहहानी; प्रेमभंग.
 —विमुख (विमुख) (सं) ना. —निष्प्रेम; प्रेमहीन.
 प्रणयन (प्रणयन) (सं) ना. —प्रेमगुंजन; मार्गदर्शन; नेआण;
 निभावणूक; लिखाण; रचना; शासन.
 प्रणयि (प्रणयि) (सं) ना. —प्रेमी; पति; आवडता; नातेवाईक;
 प्रियकर.
 प्रणयिनि (नी) (प्रणयिनि [नी]) प्रेमपात्र; स्त्री; प्रिया; सुंदरी;
 पति.
 प्रणव (प्रणव) (सं) ना. —एक चर्मवाद्य; ढोल; परमात्मा;
 विष्णु; उक्कार.
 प्रणा (प्रणा) (सं) ना. —महाध्वनि.
 प्रणाम (प्रणाम) (सं) ना. —नमस्कार; वंदन.
 प्रणालि (लिका) (प्रणालि [लिका]) (सं) ना. —रीत; क्रम;
 रुढी; नलिका; प्रवाह; पाण्याचा पाट.
 प्रणिधान (प्रणिधान) (सं) ना. —ध्यान; आत्यंतिक भक्ति;

व्यवहार; अन्वय; उपयोग; भगीरथ प्रयत्न; प्रबल शक्ति;
 धरंदाजपणा; धार्मिक विचार.
 प्रणिधि (प्रणिधि) (सं) ना. —गुतचर; हेर; समजूत; विनंति;
 विज्ञापना; सहकारी; अनुयायी.
 प्रणिपतन (प्रणिपतन) (सं) ना. —साष्टांग नमस्कार; दंडवत;
 लोटांगण; प्रणिपात.
 प्रणीत (प्रणीत) (सं) वि. —लिहिलेलें; विरचित;
 सादरकेलेले; लिखित; कथित; मिश्रित; परित्यक्त; निभावलेलें.
 प्रणु (णु) त (प्रणु [णु]) (सं) वि. —प्रशंसित;
 स्तवन केलेले.
 प्रणेतृ (ता) (प्रणेतृ [ता]) (सं) ना. —नायक; शिक्षक;
 रचणारा; लेखक; निर्माता.
 प्रतत (प्रतत) (सं) वि. —विस्तृत; वाढलेला; रुंद झालेला.
 प्रतति (प्रतति) (सं) ना. —विस्तार; रुंदी; प्रसिद्धी; वेळी; दीग;
 रास.
 प्रतन (प्रतन) (सं) वि. —प्राचीन; जुने; पूर्वकाळचे.
 प्रतनु (प्रतनु) (सं) वि. —सूक्ष्म; अति लहान; पातळ;
 कोमल; न गण्य; दुहेरी अडचणीचे.
 प्रतान (प्रतान) (सं) ना. —अंकुर; पालवी; वेल.
 प्रताप (प्रताप) (सं) ना. —झळ; उकाडा; उष्णता; ऊन्ह;
 प्रकाश; मद; माज; वनता; गांभीर्य; उत्साह; शक्ति; मात्सर्य.
 प्रतापि (प्रतापि) (सं) ना. —पराक्रमी; सूर्य; भरीवपणा; प्रभाव.
 प्रतारक (प्रतारक) (सं) वि. —कपटी; वंचक; फसव्या; लफंग;
 भामटा.
 प्रतारण (प्रतारण) (सं) ना. —वंचन; फसवणूक; चेष्टा; विनोद;
 दुष्टपणा; दुरभिमान.
 प्रति (प्रति) (सं) अ. —(कड; बाजू; दिशा; विरोध) या अर्थी
 उपसर्ग.
 —अक्ष (अक्ष) (सं) अ. —प्रत्यक्ष; डोळ्यासमोर.
 —अंग (अंग) (सं) ना. —गौण अवयव; अध्याय;
 प्रकरण; शस्त्र; आयुध.
 —अनीक (अनीक) (सं) वि. —वैराचे; विरोधी.
 (सं) ना. —वैर; शत्रुत्व; विरोध; प्रतिकार.
 —आघात (आघात) (सं) ना. —जलट येणारा टोसा;
 प्रतिक्रिया.
 —आशा (आशा) (सं) ना. —निरीक्षण; प्रत्याकांक्षा.
 प्रतिकरिषु (प्रतिकरिषु) (क) धा. —प्रतिकार करणें; सूड घेणें;
 परत फेडणें; जशास तसें वागणें. प्रोहोचविणें.
 प्रतिकर्म (प्रतिकर्म) (सं) ना. —अलंकार, शृंगार; प्रसाधनविधी.
 प्रति (ती) कार (प्रति [ती] कार) (सं) ना. —प्रतिरोध;
 हरकत; विलंब; जशास तसें; वैर.

प्रतिकूल (प्रति०कूल) (सं) ना. — हरकत; आडकाठी; विरोध.
 प्रतिकृति (प्रति०कृति) (सं) ना. — नकल; प्रतिकृति; प्रतिमा;
 मूर्ति; चित्र; छायाचित्र; सदृशता; विरोध; प्रतिकार.
 प्रतिक्रिया (ये) (प्रति०क्रिया [यि]) (सं) ना. — क्रियेचा
 परिणाम; चिरपरिणाम.
 प्रतिग्रह (प्रति०ग्रह) (सं) ना. — स्वीकार; अंगीकार.
 प्रतिज्ञा (जे) (प्रति०ज्ञा [जि]) (सं) ना. — शपथ;
 अभिवचन; पैज; आण; भाक.
 प्रतिदिनं (प्रति०दिनं) (सं) अ. — नित्य; केव्हांहि; सदोदित.
 प्रतिध्वनि (प्रति०ध्वनि) (सं) ना. — पडसाद; प्रतिसाद; आवाजाचा
 प्रतिरव; उलट आवाज.
 प्रतिध्वनि (प्रति०ध्वनि) (सं) ना. — प्रतिध्वनि; पडसाद.
 प्रतिनायक (प्रति०नायक) (सं) ना. — खल नायक; नाटकातील
 नायकाच्या विरोधी पात्र; दुर्जन.
 प्रतिनिधि (प्रति०निधि) (सं) ना. — बदली; ऐवजी आलेला;
 प्रतिरूप; गौण; अभिनायक; गुमास्ता.
 प्रतिनंदन (प्रति०नंदन) (सं) ना. — अभिनंदन; आभार.
 प्रतिपक्ष (प्रति०पक्ष) (सं) ना. — विरोधी पक्ष; प्रतिवादी;
 कृष्णपक्ष; विरोध.
 प्रतिपत्ति (प्रति०पत्ति) (सं) ना. — समजूत; बुद्धि; ज्ञान; उपचार;
 सत्कार; लाम; लोभ.
 प्रतिपत् (द) (प्रति०पत् [द]) (सं) ना. — पाडवा; प्रतिपदा;
 पहिली तीथ.
 प्रतिपन्न (प्रति०पन्न) (सं) वि. — संपन्न; साठलेले; जमवलेले;
 स्वीकृत; बलशाली.
 प्रतिपादना (ने) (प्रति०पादना [नि]) (सं) ना. — समर्थन;
 सिद्धता; पुरावा; निरूपण; दान; चर्चा; विमर्श.
 प्रतिपादिसु (प्रति०पादिसु) (क) धा. — समर्थन करणे; वाद
 घालणे; पटवून देणे; सिद्ध करणे.
 प्रतिपाद्य (प्रति०पाद्य) (सं) ना. — प्रतिपादनाचा विषय; सिद्ध
 करण्याचा मुद्दा; समर्थनीय विचार.
 प्रतिपालक (प्रति०पालक) (सं) ना. — संरक्षक; पालनपोषण
 कर्ता; यजमान.
 प्रतिपु (पू) रुष (प्रति०पु [पू] रुष) (सं) ना. — प्रतिनिधी;
 बदली; सवाई पुरुष; गुमास्ता.
 प्रतिफल (प्रति०फल) (सं) ना. — कृतकर्माचें फळ; बिदागी;
 संभावना; कष्टाचें फळ; प्रयोजन; प्राप्ति.
 प्रतिबंध (प्रति०बंध) (सं) ना. — विरोध; हरकत; अडचण;
 कामातील व्यत्यय.
 प्रतिबंध (प्रति०बंध) (सं) ना. — प्रतिरूप; पडछाया;
 छायाचित्र; सादृश्य.

प्रतिबिंबिसु (प्रति०बिंबिसु) (क) धा. — समजून सांगणे;
 ठसवणे; रुजवणे; अनुरूप बनवणे; प्रतिकृति करणे.
 प्रतिबोध (प्रति०बोध) (सं) ना. — जागृति; सूचना; आशय;
 म्हणणे.
 प्रतिभट (प्रति०भट) (सं) ना. — विरोधी वीर; हाडवैरी; कडवा
 शत्रू.
 प्रतिभटने (प्रति०भटने) (सं) ना. — तीव्र विरोध; बोर हल्ला;
 हाडवैर.
 प्रतिभटिसु (प्रति०भटिसु) (सं) धा. — विरोध करणे; दंड
 थोपटून विरोधणे; हल्ला करणे.
 प्रतिभय (प्रति०भय) (सं) वि. — भयंकर; भीतिजनक;
 असाध्य.
 (सं) ना. — भय; संकट
 प्रतिभा (मे) (प्रति०भा [मि]) (सं) ना. — नवनवोन्मेषशालिनी
 बुद्धि; प्रत्युत्पन्नमति; हजरजबाबीपणा; नवकल्पनाप्रसवबुद्धि.
 — वंत, — शालि — (सं० ड-शालि) (सं) ना. — चतुरमति;
 चातुर्य.
 प्रतिभावान (प्रति०भावान) (सं) ना. — तेज; उजेड; कुशलमति;
 प्रतिभात्व.
 प्रतिभाषा (प्रति०भाषा) (सं) ना. — उत्तर; प्रत्युत्तर.
 प्रतिभू (प्रति०भू) (सं) ना. — जबाबदार; जामीन; तारण;
 गहाणवस्तु.
 प्रतिम (प्रति०म) (सं) वि. — समान; सदृश; प्रतिनिधित्व
 करणारा.
 प्रतिमा (मे) (प्रति०मा [मि]) (सं) ना. — मूर्ति; पुतळा;
 चित्र; छाया; बाहुली; सादृश्य; एक वजन; गंडस्थळ.
 प्रतिमुक्त (प्रति०मुक्त) (सं) वि. — श्रृंगारित; सजवलेले;
 नटवलेले; शस्त्रसज्ज; बद्ध; संग्रहित; परतलेला; क्षित;
 विमुक्त.
 प्रतियत्न (प्रति०यत्न) (सं) ना. — प्रयत्न; साहस; श्रम;
 सिद्धता; तयारी; पूर्णता; समारोप; आशा; निरोध; सूड;
 बंधन; उपकार.
 प्रतियोग (प्रति०योग) (सं) ना. — विरोध; प्रतिपक्ष; सहकार;
 उपाय; प्रतिपक्ष करण्याची तयारी.
 प्रतियोगिता (प्रति०योगिता) (सं) ना. — प्रतिकृति; विरोध;
 एक अर्थालंकार; सहकारिता.
 प्रतियोगि (प्रति०योगि) (सं) ना. प्रतिवादी; विरोधीपक्षाचा;
 सहकारी; नकल; सादृश्य.
 प्रतिरंभ (प्रति०रंभ) (सं) ना. — क्रोध; चीड; त्वेष;
 मनोविकार.

प्रतिरथ (प्रतिरथ) (सं) ना. - वैरी; समायुद्ध शत्रू; तुल्यबल विरोधक.

—अप्रतिरथ (अप्रतिरथ) (सं) ना. - महावीर अजात शत्रु.
प्रतिरव (प्रतिरव) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; पडसाद. 'मार्दनि' पहा.

प्रतिरूप (पु) (प्रतिरूप [रु]) (सं) ना. - प्रतिबिंब; पडछाया.

प्रतिरोध (प्रतिरोध) (सं) ना. - विरोध; निग्रह; हरकत; संकट; वेढा.

प्रतिलोम (प्रतिलोम) (सं) वि. - व्युत्क्रम; क्रमविरोध; उच्चवर्णी स्त्रीचा नीचवर्णी वराशीं विवाह; अदलाबदल.

—विवाह (विवाह) (सं) ना. - उच्चवर्णी स्त्रीने अधमजातीय पुरुषाशीं केलेले लग्न.

प्रतिवचन (प्रतिवचन) (सं) ना. - प्रत्युत्तर; उलट जबाब; आक्षेप.

प्रतिवातं (प्रतिवातं) (सं) अ. - विरुद्ध दिशेने जाऊन; उलट्या वाऱ्याने.

(सं) ना. - उलटा वारा.

प्रतिवादि (प्रतिवादि) (सं) ना. - प्रतिपक्षी; विरोधी; युद्धाला उभा ठाकलेला; सामनेवाला; शत्रु.

—भयंकर (भयंकर) (सं) ना. - शत्रुंजय; विरोधकांना धूल चारणारा.

प्रतिवार्ते (प्रतिवार्ते) (सं) ना. - प्रत्युत्तर; बातमी; समाचार.

प्रतिश्रय (प्रतिश्रय) (सं) ना. यज्ञशाला; यागभूमि; आश्रय; आश्रय; सभा; अभयवचन; साह्य.

प्रतिश्रव (प्रतिश्रव) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; समेट; अभिवचन.

प्रतिश्रुत (प्रतिश्रुत) (सं) वि. - प्रतिज्ञा; प्रतिज्ञित; अभिवचन दिलेला; अंगीकृत; स्वीकारलेला; कबूली दिलेला.

प्रतिषिद्ध (प्रतिषिद्ध) (सं) ना. - निषिद्ध; क्रमविरुद्ध; रीतिवाह्य.

प्रतिषेध (प्रतिषेध) (सं) ना. - निषेध; विरोध; अमान्यता; नाकबुली.

प्रतिष्ठा (प्रतिष्ठा) (सं) ना. - मोठेपणा; गौरव; कीर्तिमानता; स्थापना; उद्यापन; घनता.

प्रतिष्ठालु (प्रतिष्ठालु) (सं) वि. - प्रतिष्ठाप्रिय; गौरवपूर्ण; लौकिकवान.

प्रतिसंहार (प्रतिसंहार) (सं) ना. - विमोचन; संक्षेप; बलसंपन्नता; ज्ञातता; आधीनता.

प्रतिसंधान (प्रतिसंधान) (सं) ना. - जुळणी; संमिश्रण; संक्रांतसमय; आत्मनियमन; उद्देश; उपाय; स्तुति; ठोशास ठोस; योजना.

प्रतिसारण (प्रतिसारण) (सं) ना. - दूरीकरण; सुटका; वियोग; जखमपट्टी.

प्रतिसारित (प्रतिसारित) (सं) वि. - अलग केलेले; दूर सारलेले; मलमपट्टी केलेले.

प्रतिसृष्ट (प्रतिसृष्ट) (सं) वि. - बाहेर वातलेले; हाकललेले; तिरस्कृत; श्रृंगारित; उन्मत्त; परतून लावलेले.

प्रतिसृष्टि (प्रतिसृष्टि) (सं) ना. - विश्वामित्री सृष्टि.

प्रतिस्वर (न) (प्रतिस्वर [न]) (सं) ना. - प्रतिध्वनि; पडसाद.

प्रतिहत (प्रतिहत) (सं) वि. - विरोध केलेले; हरकत घेतलेले; दिलेले; पराभूत; अपमानित.

प्रति (ती) हार (प्रति [ती] हार) (सं) ना. - दरवाजा; प्रहरी; पहारेकरी; द्वारपाल.

प्रतिहारिणि (प्रतिहारिणि) (सं) ना. - 'प्रतिहार' पहा. वेत्रवती, चौकीदारीण; पहारेकरीण.

प्रतिहिंसे (प्रतिहिंसे) (सं) ना. - सूड; आकस; खुनशीपणा; जशास तसे.

प्रतीक (प्रतीक) (सं) ना. - चिन्ह; खूण; प्रतिनिधि; अवयव; प्रतिमा.

प्रतीकार (प्रतीकार) (सं) ना. - विरोध; प्रतिक्रिया; सूड; खुनशीपणा.

प्रतीक्षा (प्रतीक्षा) (सं) ना. - निरीक्षण; वाट पाहणे; आशाळदृष्टि; इच्छा; आकांक्षा; भावी स्वप्न.

प्रतीचीन (प्रतीचीन) (सं) वि. - प्रातीच्य; पश्चिमेकडील; पाश्चात्य; पाश्चिमात्य.

प्रतीति (प्रतीति) (सं) ना. - अनुभव; प्रचीति; समजूत; रुढी; भ्रूणणे; ख्याति; विश्वास; सत्यज्ञान.

प्रतीप (प्रतीप) (सं) ना. - उपमान व उपमेय यांची अदलाबदल; एक काव्यालंकार; प्रतिलोम; उलटापालट.

प्रतीहार (रि) (प्रतीहार [रि]) (सं) ना. - द्वारपाल; चौकीदार; पहारेकरी.

प्रत्न (प्रत्न) (सं) वि. - पुरातन; जुनेपुराणे.

प्रत्यक् (च) (प्रत्यक् [च]) (सं) अ. - पूर्वकालीन; प्राचीन; पूर्वांचा; पश्चिमेकडील; पश्चिमेचा.

प्रत्यक्षप्रमाण (प्रत्यक्षप्रमाण) (सं) ना. - डोळ्याला दिसणारा आधार; स्वतःसिद्ध संगति.

प्रत्यग्र (प्रत्यग्र) (सं) वि. - नवीन; नूतन; कोवळा; कोमल.

प्रत्यंत (प्रत्यंत) (सं) ना. - शेजारी देश; जवळचे राष्ट्र.

प्रत्यय (प्रत्यय) (सं) ना. - विश्वास; श्रद्धा; शपथ; निश्चय; कारण; अनुभव; अधीनता; रंभ; छेद; आकार; तद्रूप शब्द; कारक.

प्रत्यर्थि (प्र० ड० डी०) (सं) ना. - वैर; बैरी.

प्रत्यवाय (प्र० ड० वा० य०) (सं) ना. - विरोध; हरकत; पाप; वियोग.

प्रत्यह (प्र० ड० ह०) (सं) अ. - नित्य; रोजरोज; केव्हाहि; सदोदित.

प्रत्याख्यान (प्र० ड० आ० ख० य० न०) (सं) ना. - तिरस्कार; अवहेलना; निंदा; प्रत्यादेश; दूरीकरण.

प्रत्यादिष्ट (प्र० ड० आ० दि० ष्ट०) (सं) वि. - तिरस्कृत; अपमानित; निंदित; वियुक्त.

प्रत्याम्नाय (प्र० ड० आ० म्ना० य०) (सं) अ. - बहल; बदलन; ऐवजी.

(सं) ना. - प्रतिनिधी म्हणून झालेली निवड.

प्रत्याय (प्र० ड० आ० य०) (सं) ना. - कर; सारा; फाळा; जकात.

प्रत्यालीढ (प्र० ड० आ० ली० ढ०) (सं) ना. - शरसंधानाचा पवित्रा.

प्रत्यायन (प्र० ड० आ० य० न०) (सं) ना. - सूर्यास्त; सुनेचा गृहप्रवेश. विवाह.

प्रत्यावर्तन (प्र० ड० आ० व० र्त्त० न०) (सं) ना. - घरी परतणें; पुनरागमन.

प्रत्यासन्न (प्र० ड० आ० स० न्न०) (सं) वि. - लागूनचा; शेजारी; जवळचा.

प्रत्युक्ति (प्र० ड० आ० क्ति०) (सं) ना. - प्रत्युत्तर; उलट बोलणें; आक्षेप; तोंडाला तोंड.

प्रत्युत्तर (प्र० ड० आ० उ० त्तर०) (सं) ना. - उलट जबाब; प्रतिवचन; उलट बोलणें; प्रत्युक्ति.

प्रत्युत्थान (प्र० ड० आ० उ० त्थ० न०) (सं) ना. - स्वागत; मानवंदना; आदरानें उभें राहणें.

प्रत्युत्पन्नमति (प्र० ड० आ० उ० त्प० न्न० म० ति०) (सं) वि. - हजरजबाबी; प्रसंगोचित उत्तर देणारा; प्रसंगावधानी; चतुर; प्रतिभाशाली.

प्रत्युपकार (प्र० ड० आ० उ० प० क० ऋ०) (सं) ना. - उपकारानें केलेली फेड.

प्रत्यूष (प्र० ड० आ० यू० ष०) (सं) ना. - पहाट; प्रातःकाल; प्रभात; सकाळ; उजेडीसमय.

प्रत्यूह (प्र० ड० आ० यू० ह०) (सं) ना. - विघ्न; संकट; अडीअडचण; हरकत.

प्रत्येक (प्र० ड० आ० यू० क०) (सं) अ. - एकेकशः; वेगळेपणें; पृथक्कतः. (सं) वि. - एकेक; वेगवेगळे.

प्रथन (थ०) (प्र० ड० न० [थ०]) (सं) ना. - युद्ध; रणकंदन; सण; कीर्ति; आत्मस्तुति; बढाई; दंभ; विस्तार.

प्रथम (प्र० ड० म०) (सं) वि. - प्रधान; मुख्य; पहिला; श्रेष्ठ; अग्रिम.

प्रथा (थे) (प्र० ड० था [थे]) (सं) ना. - रूढी; शृंगार; कीर्ति; व्रता; पद्धति; वहिवाट.

प्रथित (प्र० ड० थि०) (सं) वि. - प्रसिद्ध; प्रख्यात.

प्रद (प्र० ड०) (सं) वि. - देणारा; दाता, दायक.

प्रदक्षिण (णा) (प्र० ड० द० क्षि० ण० [क्षि०]) (सं) ना. - देवस्थान, अश्वत्थवृक्ष, वगैरेभोवती घातलेली उजवी फेरी; वळण.

प्रदर्शन (प्र० ड० र्दर्श० न०) (सं) ना. - दाखवणी; सर्वानादिसण्याजोगी वस्तूची मांडणी; प्रेक्षणीय मांडणावळ; विवरण; सूचना.

प्रदर्शिसु (प्र० ड० र्दर्शि० सु०) (क) धा. - दाखवणें; प्रदर्शन करणें; उघडें मांडून ठेवणें; विवरण करणें.

प्रदान (प्र० ड० दा० न०) (सं) ना. - दान; समर्पण; संभावना; बहुमान संतोष; मान्यता; घरपोंच; 'मेचुगे' पहा.

प्रदायक (प्र० ड० दा० य० क०) (सं) वि. - देणारा; समर्पण करणारा.

प्रदारित (प्र० ड० दा० रि० त०) (सं) वि. - चिरलेले; फाटलेले; जीर्ण; टरकलेले; फाटके.

प्रदीप्त (प्र० ड० दि० प्त०) (सं) वि. - पुष्कळ काळ चकाकणारा; कांतिमान; पेटलेला.

प्रदेश (प्र० ड० देश०) (सं) ना. - स्थळ; आकाश; राज्य; राष्ट्र; भूविभाग; जमीन.

प्रदोष (प्र० ड० दो० ष०) (सं) ना. - तीन्हीसांज; सायंकाळ; प्रमाद; अपराध; अव्यवस्था; गडबड.

—काळ (का० ष०) (सं) ना. - रात्रीचा प्रारंभ; करकरीत संध्याकाळ.

प्रदोह (हन) (प्र० ड० दो० ह० [ह०]) (सं) ना. - दूध काढणें; दोहन; धारा पिळणें.

प्रद्युम्न (प्र० ड० द्यु० म्म०) (सं) ना. - मदन; मन्मथ; कामदेव.

प्रद्योतक (प्र० ड० द्यो० त० क०) (सं) ना. - सूर्य; प्रकाशणारा. (सं) वि. - कांतिमान; चकाकणारा.

प्रधन (प्र० ड० ध० न०) (सं) ना. - युद्ध; रण; नाश.

प्रधान (प्र० ड० धा० न०) (सं) ना. - मंत्री; मुख्य; मालक; त्रिगुणात्मक प्रकृति.

प्रपंच (प्र० ड० प० च०) (सं) ना. - अतिविस्तार; लोक; जगत्; संसार; विस्तार; नित्यबदल.

प्रपंचिसु (प्र० ड० प० च० शि० सु०) (क) धा. - विस्तारणें; सोडविणें; खुले करणें.

प्रपत्ति (प्र० ड० प० त्ति०) (सं) ना. - आधार मागणें, आश्रययाचना; स्वागत; आधार प्राप्ति.

प्रपद (प्र० ड० प० द०) (सं) ना. - पायाचा शेवटचा भाग.

प्रपन्न (प्र० ड० प० न्न०) (सं) वि. - आश्रित; शरणागत; शरणार्थी.

प्रपा (प्र० ड० पा०) (सं) ना. - पाणपोई; सराई; जलशाळा.

प्रपात (प्र० ड० पा० त०) (सं) ना. - जलपात; धवधवा; पर्वताचा कडा.

प्रपितामह (प्र० ड० पि० ता० मा० ह०) (सं) ना. - पणजोबा; आजोबाचे वडील. वडीलाचे आजोबा.

प्रपौत्र (प्रपौत्र) (सं) ना. - पणतु; नातवाचा मुलगा; मुलाचा नातू.
 प्रकुल (प्रकुल) (सं) वि. - विकसित; विस्तृत; उमलेले; रुंदावलेले.
 प्रबंध (प्रबंध) (सं.) ना. - रचना; बांधणी; सुसंबद्धता; विषयाची जुळणी.
 प्रबल (प्रबल) (सं) वि. - बलिष्ठ; समर्थ; शक्तिमान.
 प्रवाल (प्रवाल) (सं.) वि. - अतिकोमल; कोवळा; अंकुरलेला. (सं) ना. - अंकुर; मोड; विद्यार्थी; राणी; प्रवाल; तांबडा रंग. 'हवळ', पहा.
 प्रबुद्ध (प्रबुद्ध) (सं) वि. - प्रौढ; ज्ञानी; बुद्धिमान; जाग्रत; विकसित; विस्तारित.
 प्रबोध (धन) (प्रबोध [धन]) (सं.) ना. - ज्ञान; जाग्रति; उत्तेजन; बुद्धिमत्ता; चहाडी; लावालावी.
 प्रभ (भा) (प्रभ [भा]) (सं.) ना. - समानता; सादृश्यता; सारखेपणा; उजेड; कांति; प्रभा.
 प्रभंजन (प्रभंजन) (सं.) ना. मोडतोड; हवा; वावटळ; झंझावात
 प्रभव (प्रभव) (सं.) ना. - एक संवत्सर; उत्पत्ति; पराक्रम; बल; उत्पत्तिस्थान; जन्म.
 प्रभा (प्रभा) (सं.) ना. - तेज; कांति; शोभा; प्रकाश; उजेड.
 —आकर (अकर) (सं) ना. - सूर्य.
 —आवळि (अवळि) (सं) ना. - देवमूर्तीच्या मागील अलंकार; उजेड; तेजोवलय; सूर्यमंडल.
 —मंडळ (मंडळ) (सं) ना. - ग्रह, नक्षत्राभोवतीचे खळें; सत्पुरुषाभोवतीचे तेजोवलय.
 प्रभात (प्रभात) (सं) ना. - प्रातःकाल; सकाळ; उदयकाल.
 प्रभाव (प्रभाव) (सं) ना. - घनता; यश; वैभव; कीर्ति; सामर्थ्य; अधिकार; वर्चस्व; महिमा; तेज.
 प्रभावन (प्रभावन) (सं) वि. - शक्तिमान; बलिष्ठ; शासक.
 प्रभावना (ने) (प्रभावना [ने]) (सं) ना. - प्रगटन; महत्त्व; घनता; अफवा.
 प्रभास (प्रभास) (सं) ना. - मनोहरता; कांति; सौंदर्य; द्वारके जवळील एक यात्रास्थळ; अष्टावसुपैकी एक.
 प्रभासनं (प्रभासनं) (सं) ना. - उज्वलन; उजाळा; तेज संपादन; कांतिमानता.
 प्रभु (प्रभु) (सं) ना. - शक्तिमान; बलिष्ठ; सामर्थ्यवान; योग्यता; समानता; स्वामी; मालक; राजा; ब्रह्मा; विष्णु; महेश; यम.
 —ता, -त्व (ता, -त्व) (सं) ना. - मालकी; राजेपणा; हक्क शासन.

—सत्ता (सत्ता) (सं) ना. - राजाचा अधिकार; राजेशाही राजसरकार.
 प्रभूत (प्रभूत) (सं) वि. - पुष्कळ; अधिक; अगणित; पूर्ण; परिपक्व; उत्तम; श्रेष्ठ; लांब; उत्तुंगेलेले; आस्तित्वात नसलेले.
 —वय (वय) (सं) ना. - प्रौढ; वृद्ध; वयस्कर; आधिक्य.
 —वर्ष (वर्ष) (सं) वि. - अतिप्राचीन; फारपूर्वीचे, भरतखंड.
 प्रभूति (प्रभूति) (सं) ना. - आधार; शक्ति; बळ; युक्ति; आरंभ; अंगत्व; प्रमुखता.
 प्रभृति (प्रभृति) (सं) अ. आदीकरून; वगैरे. (सं) ना. श्रेष्ठ पुरुष.
 प्रभे (भा) (प्रभे [भा]) (सं) ना. - उजेड; कांति; तेज; प्रकाश; सौंदर्य.
 प्रभेद (प्रभेद) (सं) ना. - मोडतोड; चीर; सांध; व्यत्यास; वियोग; विभाग.
 प्रभ्रष्ट (छे) (प्रभ्रष्ट [छे]) (सं) ना. - पतित; नीतिभ्रष्ट; डोक्यावरून खाली लोंबणारी पुष्पमाला.
 प्रमत्त (प्रमत्त) (सं) वि. - मस्त; माजलेला; झिंगलेला; फुगलेला; प्रमाद असलेले; चुकलेले.
 प्रमथ (प्रमथ) (सं) ना. - शिवगण; शिवशरण; भक्त.
 प्रमथन (प्रमथन) (सं) ना. - चावा; खून; धाव; वध.
 प्रमथनाथ (प्रमथनाथ) (सं) ना. - शिवशरणाचा स्वामी; गणपति; शिव.
 प्रमद (प्रमद) (सं) ना. - प्यालेला; झिंगलेला; शुद्धीवर नसलेला; विकारवश; व्यग्रचित्त; अलक्षित.
 प्रम (भो) दवन (प्रम [भो] दवन) (सं) ना. - राजोद्यान; विलासाचे उपवन.
 प्रमदा (दे) (प्रमदा [दे]) (सं) ना. - स्त्री; सुंदरी; कामिनी; मानिनी.
 प्रमा (प्रमा) (सं) ना. - शुद्धज्ञान; निश्चितज्ञान; विवेक; समज; तर्क.
 प्रमाण (प्रमाण) (सं) ना. - माप; वजन; संख्या; गणना; सिद्धता; स्पष्टता; सत्यज्ञान; शास्त्र; कारण; कृतज्ञता; विश्वास; प्रतिज्ञा; मर्यादा; मिति.
 प्रमाणकोटि (प्रमाणकोटि) (सं) ना. - कौरवांनी भीमाला जेथे बुडविले तो डोह; तत्त्वज्ञानाचा अन्य सिद्धांत.
 प्रमाणिक (प्रमाणिक) (सं) ना. - अधिकृत; आधारयुक्त.
 प्रमातामह (प्रमातामह) (सं) ना. - आईचे आजोबा; मातृकुलांतील पणजोबा.
 प्रमातामही (प्रमातामही) (सं) ना. - आईची आज्ञा.

प्रमाथ (प्र०म०थ) (सं) वि. - अतिदुःखी; त्रास देणारा;
संकट देणारा; उत्तेजक; तोडणारा.

(सं) ना. - खून; वध; नाश; बलात्कार;

गोंधळ; गडबड; कोलाहल.

प्रमाथि (प्र०म०थि) (सं) ना. - हत्या; काटछाट; नाश;
संकटप्रस्तुता; चीरफाड; ओढाताण; एक संवत्सर; पीडादायक.

प्रमाद (प्र०म०द) (सं) ना. - चूक; दोष; भ्रम; उन्माद;
अजायति; विस्मरण; वेगुद्धि; बेमानता.

प्रमिति (प्र०मि०ति) (सं) ना. - माप, परिमाण; निश्चित ज्ञान;
प्रमाणोत्तर निर्णयबुद्धि.

प्रमीति (प्र०मि०ति) (सं) ना. - मृत्यु; मरण; नाश; नष्टचर्य.

प्रमीला (ले) (प्र०मि०ला [ली]) (सं) ना. - आळ; पैंग;
झोपळुत्व; स्त्रीराज्याची राणी; अर्जुनपत्नि.

प्रमुख (प्र०मु०ख) (सं) वि. - मुख्य; प्रधान; महत्वाचा; श्रेष्ठ;
प्रथमचा; समोरचा.

(सं) ना. - मुख्य; अखंड; नायक; मालक;

रास; गट; समूह; लेखनारंभ.

प्रमे (मा) (प्र०मे [मा]) (सं) ना. - शुद्धज्ञान; विवेक; समज.

प्रमेय (प्र०मे०य) (सं) वि. - शासित; तुळित; अनुभूत.

(सं) ना. - विषय; पेचप्रसंग; समस्या;

प्रश्न; सिद्ध करावयाची गोष्ट.

प्रमेह (प्र०मे०ह) (सं) ना. - मूत्रपिंडातील रोग; मधुमेह.

प्रमोद (प्र०मे०द) (सं) ना. - एक विलासोद्यान; संतोष;

आनंद.

प्रमोह (प्र०मे०ह) (सं) ना. - मुग्धता; भ्रांती; मूढता.

—इत्त (अड) (सं) ना. - मूढ; भ्रांतिष्ट.

प्रयत्त (प्र०य०त्त) (सं) वि. - परिशुद्ध; आत्मसंयम असलेला;

पवित्र; भक्तिपूर्ण; जितेंद्रिय; विनीत.

प्रयत्न (प्र०य०त्न) (सं) ना. - साधना; उद्योग; कष्ट; आदर;
उद्यमशीलता.

—इसु (असु) (क) धा. - कष्ट घेणे; उद्योग करणे;

साधना करणे.

प्रयण (प्र०य०ण) (सं) ना. - प्रयाण; प्रवास; प्रगति; अभियोग;
आरंभ; मृत्यु; मरण; परलोक प्रयाण; घोड्याची पाठ; प्राण्याचा
पुढा; प्रवासातील विश्रांति.

प्रयाग (प्र०य०ग) (सं) ना. - इंद्र; बोडा; यज्ञ; गंगायमुना
संगमाचे स्थान.

प्रयाण (प्र०य०ण) (सं) ना. - प्रस्थान; संचार; प्रवास; भ्रमण;
अभिवृद्धि; उन्नति; अभियोग; वेढा. 'प्रयण' पहा.

—इक (अक) (सं) ना. - प्रवासी; संचारी.

—क (क) (सं) ना. - प्रवास; चाल.

प्रयास (प्र०य०स) (सं) ना. - आयास; कष्ट; थकवा; श्रम.

प्रयुक्त (प्र०य०क्त) (सं) अ. - कारण मूलक; कारणाने.

(सं) वि. - मिसळलेले; प्रविष्ट.

प्रयुत (प्र०य०त) (सं) वि. - मिश्रित; दशलक्ष.

प्रयुत्सु (प्र०य०त्सु) (सं) ना. - युयुत्सु; युद्धाकांक्षी लढवय्या;
सैनिक; वारा; संन्यासी; इंद्र; बोकड.

प्रयोग (प्र०य०ग) (सं) ना. - वापर; परीक्षा; रूढी; प्रचीति;

प्रत्यक्ष कृति; दृष्टांत; निदर्शन; अनुष्ठान; वशीकरण.

प्रयोजक (प्र०य०जक) (सं) वि. - उपयुक्त; प्रेरक.

(सं) वि. - कामाला लावणारा; नियोजक; नेमणूक
करणारा.

—कर्तृ (कड्) (सं) वि. - कामात गुंतवणारा.

प्रयोजन (प्र०य०जन) (सं) ना. - लाभ; उपयोग; अनुकूलता;
उद्देश.

प्रयोज्य (प्र०य०ज्य) (सं) ना. - प्रेरणा दिलेला; गुंतवलेला.

—कर्तृ (कड्) (सं) वि. - दुसऱ्याच्या प्रेरणेने कार्यनिरत.

प्ररूढ (प्र०रू०ढ) (सं) वि. - वाढलेला; मोठा झालेला;

अंकुरलेला; वापरलेला.

प्ररोह (प्र०रू०ह) (सं) ना. - वाढ; अंकुर, उदय; उत्पत्ति.

प्रलपन (प्र०ल०पन) (सं) ना. - बडबड; बरळ; बकवा; रोदन;

असंबद्ध वाक्सरणी.

प्रलपिसु (प्र०ल०पिसु) (क) धा. - बडबडणे; प्रलापणे; रडणे;

बरळणे; असंबद्ध बोलणे.

प्रलंब (प्र०ल०ब) (सं) वि. - लोंबणारे; टांगते; नावाला कारण;
मंद; दाट.

(सं) ना. - आधार; अवलंबन; गळ्यात लोंबणारी

माळ; कंठाभरण; ऊर; सासरा; एक राक्षस.

प्रलंबन (प्र०ल०बन) (सं) ना. - प्रलंब राक्षसाला मारणारा;

बलराम.

प्रलंभ (प्र०ल०भ) (सं) ना. - लाभ; आदाय; वंचना; फसवणूक;
कपट.

प्रलय (प्र०ल०य) (सं) ना. - जगद्विनाश; सर्वनाश; ब्रह्मदेवाचा
एक दिवस; मरण; मूर्च्छा; भ्रम; मंत्र; रहस्य.

प्रलाप (प्र०ल०प) (सं) ना. - रोदन; रडे; दुःख; बरळ; बकवा;
गोंधळ; हाक.

प्रलोभ (प्र०ल०भ) (सं) ना. - अतिआशा; काम; दुराशा;

भोगापेक्षा; आकर्षण.

प्रवग (प्र०व०ग) (सं) ना. - माकड; कपि; बेडुक; प्लवंग.

प्रवचन (प्र०व०चन) (सं) ना. - अर्थविवरण; उत्तम भाषण;

योग्य निरूपण; वेदार्थज्ञान; उत्तम उपासना.

प्रवण (प्र०व०ण) (सं) वि. - वाकलेले; कललेले भक्तिपूर्ण; श्रेष्ठ;

मुख्य; विनम्र; आतुर; सिद्ध; वश; शेवटचा; झिजलेला; वापरलेला; मुक्त मनाचा.

(सं) ना. - चवाठा; चौक; हनुवटीच्या खालचा भाग.

प्रवर (प्रवर) (सं) वि. - श्रेष्ठ; उन्नत; मुख्य.

(सं) ना. - गोत्र; वंश; संतती; कुलपूर्वज; वंशातील प्रमुखव्यक्ति.

प्रवर्तक (प्रवर्तक) (सं) ना. - प्रेरक; गुंतवणारा; प्रारंभ करणारा; चालना देणारा; मूळपुरुष.

प्रवर्तन (प्रवर्तन) (सं) ना. - गुणधर्म; स्वभाव; प्रवाह; वार्ता; समाचार; पुढाकार; कार्यवाहन; कार्यस्वीकार.

प्रवर्धन (प्रवर्धन) (सं) ना. - वाढ; अभिवृद्धि; प्रगति.

प्रवर्धमान (प्रवर्धमान) (सं) वि. - वाढते; वाढावू; प्रगतिशील; पुरोगामी.

प्रवर्ष (षण) (प्रवर्ष [षण]) (सं) ना. - अतिवृष्टि; पावसाऱ्याचा प्रारंभ; पावसाची झड.

प्रवह (प्रवह) (सं) ना. - प्रवाह; वायु; सप्त मरुतांपैकी एक.

प्रवहण (प्रवहण) (सं) ना. - पडदा घातलेली पालखी; मेणा; रथ; गाडी; जहाज; वाहन.

प्रवहिसु (प्रवहिसु) (क) धा. - वाहणें; पुढें चालू होणें.

प्रवहि (ही) (प्रवहि [ही]) (सं) ना. - उखाणा; प्रहेलिका; कोडे; कूटप्रश्न; यक्षप्रश्न; गूढ; पेचप्रश्न.

प्रवाणि (णी) (प्रवाणि [णी]) (सं) ना. - विणकराच्या मागाचा आवाज.

प्रवाद (प्रवाद) (सं) ना. - उडत आलेली बातमी; बाजारगप्प; अफवा; ऐकीव बातमी; भविष्य कथन; संभाषण शब्द; ध्वनि; आम्हान.

प्रवादि (प्रवादि) (सं) ना. - भविष्यवादी; ज्योतिषी; देवकृषि.

प्रवाल (क) (प्रवाल [क]) (सं) ना. - पोवळे; विद्रुम.

प्रवास (प्रवास) (सं) ना. - संचार; दूरदेशी जाणें; पर्यटन; प्रयाण; परदेशगमन.

प्रवासन (प्रवासन) (सं) ना. - देशांतर; दूरदेशी राहणें; देशत्याग; हिंसा; खून.

प्रवासि (प्रवासि) (सं) ना. - प्रयाणिक; भटक्या; देशांतर संचारी; घुमकड.

प्रवाह (प्रवाह) (सं) ना. - जलस्रोत; पाझर; जलप्रवहन.

प्रवाहि (प्रवाहि) (सं) वि. - पाझरणारा; वाहतां; वाहणारा

—पदार्थ (प्रवाह) (सं) ना. - जल; द्रव; पातळ जिन्नस.

प्रविष्ट (प्रविष्ट) (सं) वि. - आंत घुसलेले; प्रवेश मिळालेले; शिरलेले.

—क (क) (सं) ना. - रंगभूमीवरील आगमन; पात्रांचा प्रवेश.

प्रवीण (प्रवीण) (सं) वि. - निपुण; कुशल; जाणता; मुरलेला; अनुभविक.

प्रवीर (प्रवीर) (सं) ना. - शूर; महावीर; योद्धा; नीलध्वजाचा पुत्र.

प्रवृत्त (प्रवृत्त) (सं) वि. - निवडलेला; निर्धारित; पसंत.

प्रवृत्त (प्रवृत्त) (सं) वि. - आरंभलेला; गुंतलेला; मिसळला जाणारा; सिद्ध; निर्विवाद; उद्देशित.

(सं) ना. - गोल आभरण; कंकणाकृति दागिना.

प्रवृत्ति (प्रवृत्ति) (सं) ना. - पुरोगमन; कल; प्रगति; उन्नति; दर्शन; प्रारंभ; संबंध; वर्तन; आचार; नियोजन; शब्द संयोजन; सुस्पष्टता; चळवळ; चिन्ह; आसक्ति; कौशल्य; समाचार; शासन संपर्क; दैव; मदस्त्राव; उजयिनी.

—ज्ञ (ज्ञ) (सं) ना. - गूढाचार.

प्रवृत्तिमार्ग (प्रवृत्तिमार्ग) (क) ना. - कर्ममार्ग; ऐहिक वस्तुसंपादनाचा उपाय.

प्रवृद्ध (प्रवृद्ध) (सं) वि. - पूर्ण वाढलेले; विस्तृत; संपूर्ण; खोल; अविनीत; उद्धट; हिंसक.

प्रवृद्धि (प्रवृद्धि) (सं) ना. - अभिवृद्धि; अभ्युदय; उन्नति; वाढ; उद्धार; उच्चता; संभावना; बहुमान.

प्रवेश (प्रवेश) (सं) ना. - शिरकाव; अंतर्गमन; रंगभूमीवरील आगमन; उत्पन्न; प्राप्ति; आदाय; संबंध.

—इसु (इसु) (क) धा. - आत जाणें; प्रवेशणें.

प्रवेशक (प्रवेशक) (सं) ना. - उपकथेतील पात्रांचा संवाद; रंगसूचना; नांदी; पूवरंग.

प्रव्रज्य (प्रव्रज्य) (सं) वि. - धर्मोपदेशार्थ संचार; देशयात्री; गावोगाव फिरणारा.

प्रव्रजक (प्रव्रजक) (सं) ना. - परिव्राजक; संन्यासी; धर्मोपदेशक; धर्मप्रचारक; महंत.

प्रशंसा (से) (प्रशंसा [से]) (सं) ना. - वर्णन; वाखाणणी; स्तुति; तारीफ; नावाजी.

प्रशंशिसु (प्रशंशिसु) (क) धा. - वाखाणणें; नांवाजणें; स्तवणें; वानणें.

प्रशम (मन) (प्रशम [मन]) (सं) ना. - शांति; समाधान; विराम; उतार; क्षीणता.

प्रशस्त (प्रशस्त) (सं) वि. - वाखाणलेला; स्तुत्य; अनुकूल; उत्तम.

प्रशान्त (प्रशान्त) (सं) वि. - अत्यंत शांत; स्तब्ध; नीरव; मृत; संयमित; समाप्त; शेवट गाठलेला.

प्रश्न (प्रश्न) (सं) ना. - विचारणा; चर्चा; वाटाघाट.

—अर्थक (अर्थक) (सं) वि. - प्रश्नसंबंधी; विचारणा करणारा.

—उत्तर (७७७७) (सं) ना. — संवाद; संभाषण.
 प्रश्रय (७७७७) (सं) ना. — औदार्य; विनय; आदर; प्रीति;
 धनता; शुद्धता; सूतक.
 प्रष्ट (७७७७) (सं) वि. — उत्कृष्ट; उत्तम.
 (सं) ना. — पुढारी; नेता.
 प्रसक्त (७७७७) (सं) वि. — आरंभित; मान्य; प्रस्तुत; आसक्त;
 संदर्भ; योग्य; जुळवून घेतलेला; स्वीकृत.
 प्रसक्ति (७७७७) (सं) ना. — विषयारंभ; प्रारंभ; संदर्भ; प्रसंग;
 आसक्ति; अनुमति.
 प्रसंग (७७७७) (सं) ना. — संदर्भ; समय; विषय; संगति;
 विवेचन; आपत्ति; संभाषण.
 —वश (७७७७) (सं) वि. — प्रसंगानुरूप; वेळेला जुळणारे;
 कालयोग्य.
 प्रसन्न (७७७७) (सं) वि. — स्वच्छ; स्पष्ट; निर्मल; चोख; तृप्त;
 संतुष्ट; दयामय; प्रेमळ.
 —चित्त (७७७७) संतुष्ट; आनंदी; हर्षित.
 —ता, —ते (७७७७) (सं) ना. — करुणा; दया; तृप्ति;
 समाधान; निर्मळता; उजेड.
 —मुख (७७७७) (सं) वि. — हास्यमुख; आनंदी चेहरा
 असलेला; हसतवदन.
 —सलिल (७७७७) (सं) ना. — झुळझुळणारे पाणी; शांत,
 लहरीदार, स्वच्छ, पाणी.
 प्रसभं (७७७७) (सं) अ. — वेगानें; आवेशानें; झटकन.
 (सं) ना. — तीव्रता; वेग; आवेश; बलात्कार.
 प्रसर (७७७७) (सं) ना. — दुकान; समूह; रास; विस्तार; रंदी;
 वेग; प्रवाह; प्रीति.
 प्रसरण (७७७७) (सं) ना. — विस्तार; उद्भव; फैलाव; पसारा.
 प्रसरिणि (णी) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — शत्रूला घातलेला
 वेरा.
 प्रसरिसु (७७७७) (क) धा. — पसरणें; वाढणें; विस्तारणें.
 प्रसव (वन) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — बाळंतपण; उद्भवन;
 प्रजनन; सृजन; फूल; विकास; उमलन.
 —वेदना (ने) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — वेणा;
 प्रसूतिवेदना; बाळंतपणाच्या कळा.
 —सुखप्रसव (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — सहज बाळंतपण;
 सुलभ प्रसूती.
 प्रसविसु (७७७७) (क) धा. — बाळंत होणें; जन्म घेणें.
 प्रसवित्री (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — जन्मदात्री; जननी; बाळंतीण;
 आई.
 प्रसह (७७७७) (सं) ना. — सहनशीलता; वन्य पशुपक्षी; विरोध;
 निरोध.

प्रसाद (७७७७) (सं) ना. — अनुग्रह; कृपा; थोरांचे उच्छिष्ट;
 प्रसाद म्हणून दिलेली देणगी; एक काव्यगुण.
 प्रसादने (७७७७) (सं) ना. — गुरुजनांची सेवा; अनुसरण;
 पूजा; शुद्धीकरण; उपकृति; समाधान; तृप्ति; शांति.
 प्रसादिसु (७७७७) (क) धा. — अनुग्रह करणें; दया
 दाखवणें; प्रसाद देणें.
 प्रसाधन (७७७७) (सं) ना. — अलंकार; शृंगार; थाटमाट;
 नटवेपणा; नट्यापट्टा.
 —विधि (७७७७) (सं) ना. — साजशृंगार; अलंकारक्रिया.
 प्रसाधना (ने) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — शृंगार; डामडौल;
 ऐट; अलंकार; अलंकरण; निर्मलता.
 प्रसाधित (७७७७) (सं) वि. — शुद्ध; निर्मल; अलंकृत;
 सुशोभित.
 प्रसार (७७७७) (सं) ना. — वाढ; प्रचार; पसारा.
 प्रसारण (७७७७) (सं) ना. — प्रदर्शन; पुरोगमन;
 वाचपड.
 प्रसिद्ध (७७७७) (सं) वि. — कीर्तिशाली; विख्यात; विश्रुत;
 लौकिकवान्.
 प्रसिद्धि (७७७७) (सं) ना. — प्रख्याति; कीर्ति; प्रगटन; साधना;
 अलंकृति; जय.
 प्रसूका (के) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — घोडी; अश्वी.
 प्रसूत (७७७७) (सं) वि. — जन्म दिलेली; बाळंत झालेली;
 जनित; हळजलेली.
 प्रसूति (तिका) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — बाळंतपण;
 जनन; वीण; निर्मिती; संतान; वंश.
 —गृह (७७७७) (सं) ना. — बाळंतघर.
 —वैराग्य (७७७७) (सं) ना. — क्षणिक वैराग्य; तात्पुरती
 निवृत्ति.
 प्रसूते (ता) तिके (७७७७ [७७७७] ७७७७) (सं) ना. — बाळंतीण;
 जननी; जन्मदात्री.
 प्रसून (७७७७) (सं) ना. — पालवी; कळी; फूल; फळ.
 प्रसूति (७७७७) (सं) ना. — अंजली; पसा; ओंजळ; पसरण.
 प्रसूत (७७७७) (सं) वि. — झिरपणारे; ढिबकणारे;
 गळणारे; पाझरणारे.
 प्रस्तर (७७७७) (सं) ना. — दगड; अस्तर; थर; पदर;
 अंथरण; शिखर; पाला; पुष्पशय्या; अमोल रत्न.
 प्रस्तरिसु (७७७७) (क) धा. — फेकणें; पसरणें.
 प्रस्तार (७७७७) (सं) ना. — संगीतातील लघुगुरु मात्रांचेभेद
 चिन्हित करणें; प्रसार; विस्तार; परिपाटी.
 प्रस्ताव (प) (७७७७ [७७७७]) (सं) ना. — आरंभ; पुरोगमन
 संदर्भ; प्रसंग; विचार; चर्चा; बातमी; ठराव.

- इसु (असु) (क) धा. —चर्वेला प्रारंभ करणें; विषयारंभ करणें.
- ने (ना) (नै [लु]) (सं) ना. —उपोद्धात; पीठिका; पूर्वनिवेदन; मृदुबोल.
- प्रस्तुत (प्रस्तुत) (सं) वि. —प्रारंभीचें; प्रासंगिक; चालू; आताचें; संदर्भानुसार; तात्कालिक.
- अंकुर (अंकुर) (सं) ना. —एक काव्यालंकार.
- प्रस्थ (प्रस्थ) (सं) ना. —मंगल कार्य; समाराधना; सार्वजनिक भोजनप्रसंग.
- प्रस्था (प्रस्था) (सं) ना. —पठार; पर्वतशिखरावरील सपाटी; शिखर; पाला; एक परिमाण; विस्तार; वजन.
- प्रस्थान (प्रस्थान) (सं) ना. —चाल; चालण्याची दब; रीत; पद्धति; रुढी; छोटगण; उच्चाटण; हल्ला; मृत्यु प्रयाणाचें सामान; क्षुद्र नाटक.
- प्रस्थापना (ने) (प्रस्थापना [नै]) (सं) ना. —सिद्धांत; पाया; ब्रीद; स्थापना.
- प्रस्थापित (प्रस्थापित) (क) धा. —सिद्ध करणें; पटवून देणें; निवर्णें; प्रतिष्ठापना करणें.
- प्रस्तुता (प्रस्तुता) (सं) ना. —वडील मुलाची पत्नी; वडील स्तन.
- प्रस्फुट (प्रस्फुट) (सं) वि. —अतिस्पष्ट; चोहीकडे पसरलेली; निश्चित.
- प्रसव (वण) (प्रसव [वण]) (सं) ना. —प्रसार; जलपात; धवधवा; प्रवाह; ओढा; लहान नदी.
- प्रसवेद (प्रसवेद) (सं) ना. —घाम; धर्म; श्रमविंदु.
- जल (जल) (सं) ना. —घामाची धार.
- प्रहर (प्रहर) (सं) ना. —तीन तासांचा अवधी; टोला; घाव; मार.
- प्रहरण (प्रहरण) (सं) ना. —घाव; टोला; आयुध शस्त्र;
- प्रहरि (प्रहरि) (सं) ना. —पहारेकरी; द्वारपाळ; देवडीवाला; पाळीचे पहारेकरी.
- प्रहर्ष (प्रहर्ष) (सं) ना. —अतिसंतोष; लिंगोत्थापन; एक राक्षस.
- प्रहर्षण (प्रहर्षण) (सं) ना. —आत्यंतिक तृप्ति; समाधान; आनंद.
- प्रहसन (प्रहसन) (सं) ना. —हास्यप्रधानरूपक; विनोदी नाटक; फास; हशा; प्रचंड विनोद.
- प्रहस्त (प्रहस्त) (सं) ना. —पसरलेला हात; रावणाचा सेनानी; मंत्री.
- प्रहार (प्रहार) (सं) ना. —मार; घाव; पेट; फेक.
- प्रहास (प्रहास) (सं) ना. —अट्टहास; कुचेष्टा; तिरस्कार; मर्माघात; नर्तक; नट; दर्शन उणीव; शिव; तीर्थ.

- प्रहित (प्रहित) (सं) वि. —ठेवलेले; पाठवलेले; विस्तृत; योग्य; रचित; नियुक्त; जुळणारे.
- प्रदुत (प्रदुत) (सं) वि. —बडबलेले; मारलेले; जखम केलेले; आहुति दिलेले.
- (सं) ना. —दैनंदिन यज्ञ; वैश्वदेव.
- प्रहृष्ट (प्रहृष्ट) (सं) ना. —अति संतुष्ट; संतुष्ट; संतुष्ट.
- प्रहृष्टक (प्रहृष्टक) (सं) ना. —काक; कावळा.
- प्रहेलिका (प्रहेलिका) (सं) ना. —समस्या; उखाणा; कोडे; कूट प्रश्न.
- प्रह्लाद (प्रह्लाद) (सं) ना. —प्रह्लाह; संतोष; आनंद; तृप्ति.
- प्रह्लाद (प्रह्लाद) (सं) ना. —संतोष; हिरण्यकश्यपूचा पुत्र.
- प्रलय (प्रलय) (सं) ना. —प्रलय.
- प्रांशु (प्रांशु) (सं) वि. —उन्नत; उंच; उंच मनुष्य.
- प्राक् (च) (प्राक् [च]) (सं) वि. —पूर्वीचा; मागील; जुना; (सं) ना. —पूर्व प्रथम.
- कृत (कृत) (सं) ना. —पूर्वजन्मी केलेले; प्राकृत.
- प्राकाम्य (प्राकाम्य) (सं) ना. —अष्टसिद्धीपैकी एक; इष्टार्थ प्राप्ति; प्रकृष्टता.
- प्राकार (प्राकार) (सं) ना. —आवार; तट; बई; पोवळी; कुंपण; कंशाडंड.
- प्राकृत (ता) (प्राकृत [ता]) (सं) वि. —मूलरूपी; स्वाभाविक; नीच; क्षुद्र; पामर; हलका; सामान्य; साधा; असंस्कृत; (सं) ना. प्राकृत भाषा; जनवाणी.
- अरि (अरि) (सं) ना. —जन्मशत्रु; शेजार; राष्ट्रावर सत्ता गाजवणारा.
- मित्र (मित्र) (सं) ना. —स्वभावमित्र; सहजस्नेही.
- प्राकृतिक (प्राकृतिक) (सं) वि. —प्रकृतिसंबंधी; नैसर्गिक; स्वाभाविक.
- प्राक्तन (प्राक्तन) (सं) वि. —पूर्वीचे; पूर्वकालीन; जुने; मागचें; प्राचीन; गतजन्मीचे.
- (सं) ना. —विधि; अदृश्य दैव.
- विमर्श (विमर्श) (सं) ना. —पुराणग्रंथांचें संशोधन.
- प्रागल्भ्य (प्रागल्भ्य) (सं) ना. —प्रगल्भता; प्रौढत्व; धीटपणा धैर्य; साहस; उत्साह; विश्वास; नैपुण्य; कौशल्य.
- प्राण्य (प्राण्य) (सं) वि. —अति गौरवार्ह; स्तोत्रार्ह; स्तुतिपात्र.
- प्राज्ञोत्पिष (प्राज्ञोत्पिष) (सं) ना. —नरकासुराची राजधानी; आसाम.
- प्राग्भाग (प्राग्भाग) (सं) ना. —शरीराचा पुढचा भाग.
- प्राप्र (प्राप्र) (सं) वि. —अत्युन्नत.
- सर (सर) (सं) वि. —सर्वोत्तम पुढचा; सर्वप्रथम.

- हर (ह०) (सं) ना. —मुख्य प्रधान.
- प्राघात (प्रा०घा०) (सं) ना. —युद्ध; रणांगण; रुढी; संबंध.
- प्राघुण (णि) क (प्रा०घु०ण [६०] णं) (सं) ना. —अतिथि; अभ्यागत; आगुंतुक; पाहुणा.
- प्रांगण (प्रा०ग०ण) (सं) ना. —अंगण; घराचा पुढील भाग; मैदान; एक वाद्य.
- प्रा (प्रां) च (प्रा० [प्रा०] च्) (सं) वि. —दृष्टिसमोरचा; पुढचा; संमुख; पूर्वीचा; मागचा; जुना; प्राचीन व्याकरणकार
- अग्र (अ०) (सं) ना. —पूर्वेकडे तोंड असलेला.
- अभाव (अ०भाव) (सं) ना. पूर्वी नसलेला; नास्तिकता; अनास्तित्व.
- अभिहित (अ०भि०) (सं) वि. —पूर्वकथित.
- अवस्थे (अ०व०स्थे) (सं) ना. —पूर्वस्थिती.
- कर्म (क०र्म) (सं) ना. —प्राचीन कर्म; पूर्वजन्मीचे पाप.
- कालीन (क०ाली०न) (सं) वि. —अतिप्राचीन; फार जुने.
- कृतं (क०ृत०) (सं) वि. —पूर्वजन्मी केलेले.
- चिरं (च०रं) (सं) अ. —योग्य वेळी; कालमर्यादा संपण्यापूर्वी.
- जन्म, —जाति (ज०न्म, —ज०ति) (सं) ना. पूर्वयोनी; पूर्वजन्म.
- भव (भ०व) (सं) ना. —वृहस्पति; गुरुग्रह.
- भार (भ०ार) (सं) ना. —पर्वत-शिखर; पुढचा भाग; शेवट; प्रवाह; रास.
- भाव (भ०व) (सं) वि. —श्रेष्ठ; उत्कृष्ट; पूर्वी असलेले.
- प्राची (प्रा०ची) (सं) ना. —पूर्व दिशा.
- पति (प०ति) (सं) ना. इंद्र.
- प्राचीन (प्रा०ची०न) (सं) वि. —पूर्वकाळचा; पूर्वसंबंधी; संचितफल; पूर्वकर्म; कुंपण; मित.
- तिलक (त०लक) (सं) ना. —इंद्र; शशी.
- पनस (प०न०स) (सं) ना. —बिम्बवृक्ष; वेलाचें झाड.
- प्राचीर (प्रा०ची०र) (सं) ना. —कुंपण; वई; आवार.
- प्राचुर्य (प्रा०च०र्य) (सं) ना. —वैपुल्य; अतिशयता; प्रचुरता.
- प्राचेतस (प्रा०चे०त०स) (सं) ना. —वाल्मिकी; वरुण.
- प्राच्य (प्रा०च्य) (सं) वि. —पूर्वदिशेचा; पूर्वकाळचा; पूर्वीचा.
- वस्तुसंशोधन (व०स्तु०सं०शो०ध०न) (सं) ना. —प्राचीन वस्तूंचा शोध घेणे; पुरातन वस्तु, ग्रंथ यांचे संशोधन.
- प्राज्ञ (प्रा०ज्ञ) (सं) वि. —अत्यंत बुद्धिमान; कुशलमति; जाणता; निपुण.
- प्राज्य (प्रा०ज्य) (सं) वि. —पुष्कळ; पुरेसे; अधिक; विशेष.
- प्रांजल (प्रा०ज०ल) (सं) वि. —निर्मल; स्पष्ट; स्वच्छ; पवित्र.

- मनस्सु (म०न०स्सु) (क) वि. —सरळ मनाचा; मोकळ्या अंतःकरणाचा.
- प्राण (प्रा०ण) (सं) ना. श्वासोच्छ्वास; जीव; प्राणवायु; प्रियवस्तु; ज्ञानेन्द्रिय; प्रतिभा; कुरूप; जीर्णता; कालावधी.
- अंत (अ०त) (सं) ना. —मृत्यु; मरण.
- अंकित (अ०ंक०त) (सं) ना. —मरण; जीवाला अपायकारक खून.
- अपाय (अ०पा०य) (सं) ना. —गडांतर; जीवावरील संकट.
- ईश्वर (ई०श्व०र) (सं) ना. —जीवस्वामी; जिवलग; प्रियकर; पति.
- ईश्वरी (ई०श्व०री) (सं) ना. —जीवितस्वामिनी; प्रिया; पत्नी.
- उत्क्रमण (उ०त्क्र०म०ण) (सं) ना. —मृत्यु; मरण.
- घातक (घा०त०क) (सं) ना. —जीव घेणारा; खुनी; हत्यारी; जीवकंटक.
- दान (दा०न) (सं) ना. —जीवितरक्षण; जीव वाचवणे; संकटविमोचन.
- धारण (धा०रण) (सं) ना. —जीवन; जिवंत राहणे.
- प्रिय (प०र्य) (सं) ना. —प्राणाइतका प्रिय; नातेवाईक; पति.
- प्राणक (प्रा०ण०क) (सं) ना. —जीवाणु; जिवंत प्राणी.
- प्राणकांत (प्रा०ण०का०त) (सं) ना. —प्राणनाथ; प्रियपति; नातला.
- प्राणत्याग (प्रा०ण०त्या०ग) (सं) ना. —मरण; जीव देणे; जीवसमर्पण; प्राण सोडणे.
- प्राणनाथ (प्रा०ण०ना०थ) (सं) ना. —पतिदेव.
- प्राणपदक (प्रा०ण०प०द०क) (सं) ना. —अत्यंत प्रिय वस्तु; मूलबाल; प्रिय स्त्री-पुरुष.
- प्राणयात्रे (प्रा०ण०या०त्रे) (सं) ना. —प्रपंच; संसार; जीवन; जीवित; जगणे.
- प्राणवायु (प्रा०ण०वा०यु) (सं) ना. —जीवनावश्यक वायु; ऑक्सीजन.
- प्राणसंकट (प्रा०ण०स०क०ट) (सं) ना. —गडांतर; प्राणावखल प्रसंग; जीव घेणारी विपत्ति.
- प्राणहानि (प्रा०ण०हा०नि) (सं) ना. —जीवितनाश; मरण.
- प्राणापहरण (प्रा०णा०प०ह०रण) (सं) ना. —जीव घेणे; वध; खून.
- प्राणायाम (प्रा०णा०या०म) (सं) ना. —श्वासनिरोध; एक योगसाधन.
- प्राणाहुति (प्रा०णा०हु०ति) (सं) ना. —देहसमर्पण; जीवनाचा होम; आत्मबलिदान; भोजनारंभीच्या पंचप्राणाहुती.

प्राणि (प्रा०णि) (सं) ना. — प्राण असलेला; कुमिकीटक; जीवजंतु.
प्राणिकोटी (प्रा०णि०कोटी) (सं) ना. — जीवसृष्टि; जगातील सर्व प्रकारचे जीवजंतु.

प्रातः (र्) (प्रा०ठः [०]) (सं) ना. — प्रातःकाळ; सकाळ; उजेड.

— काल (०७) (सं) ना. — पहाट; प्रभात; सकाळ.

प्रातःस्नान (प्रा०ठस्नान) (सं) ना. — पहाटेची अंघोळ.

प्रातःस्मरणीय (प्रा०ठःस्मरणीय) (सं) वि. — प्रभातीं स्मरण करण्यायोग्य; पूज्य; पवित्र.

प्रातिकूल्य (प्रा०ठिकूल्य) (सं) ना. — प्रतिकूलता; तडा; विरोध.

प्रातिपदिक (प्रा०ठिपदिक) (सं) ना. — नाम; विभक्ति प्रत्यय

लगणारा मूलशब्द; प्रत्येक पदाविषयी; पदापदासंबंधी.

प्राथमिक (प्रा०ठमिक) (सं) वि. — प्रारंभीचे; प्रथम; मूल.

— शाले (०७) (सं) ना. — देशभाषेतील अक्षरज्ञान देणारी आरंभशाळा; पहिली शिक्षण देणारी संस्था.

प्रादुर्भाव (प्रा०दुर्भाव) (सं) ना. — प्रकटीकरण; प्रदर्शन; उत्पत्ति; उदय; उन्नति.

प्रादेशिक (प्रा०देशिक) (सं) वि. — स्वप्रांत संबंधी; प्रांतिक; प्रदेशाविषयी; तद्देशीय.

— प्रांतभाषा (०७) (सं) ना. — प्रांतिक भाषा; तद्देशीय भाषा; प्रांताची व्यवहारभाषा.

प्राधान्य (प्रा०धान्य) (सं) ना. — प्रधानता; श्रेष्ठता; प्रमुखता.

प्रांत (त्य) (प्रा०ठ [०]) (सं) ना. — देशविभाग; काठ; शेवट; अंतर.

प्रांतर (प्रा०ठंतर) (सं) ना. — छायाहीन अरण्य; वाळवंट; मरुभूमि; उष्ण प्रदेश; 'बेंगाळ' पहा.

प्रांतीय (प्रा०ठीय) (सं) वि. — प्रादेशिक; प्रांताचे; देशविषयक.

प्रापंचिक (प्रा०ठपंचिक) (सं) वि. — प्रपंचासंबंधी; संसारविषयक; जीवनातील.

प्रापणिक (प्रा०ठपणिक) (सं) ना. — वाणी; व्यापारी; वणिक.

प्राप्त (प्रा०ठ) (सं) वि. — लब्ध; मिळालेले; सांपडलेले; अनुकूल; योग्य.

— वयस्क (प्रा०ठयस्क) (सं) ना. — वयात आलेला; तरुण; जवान; युवक.

प्राप्ति (प्रा०ठि) (सं) ना. — मिळकत; लाभ; अदृष्ट; दैव; पूर्वसुकृत; अष्टसिद्धीपैकी एक.

प्राबल्य (प्रा०ठबल्य) (सं) ना. — प्रबलता; शक्ति; उत्कर्ष; पुढारीपण; अधिकार.

प्राभव (प्रा०ठभव) (सं) ना. — श्रेष्ठता; पावित्र्य; प्रामुख्य; एक संवत्सर.

प्राभृत (प्रा०ठभृत) (सं) ना. — देणगी; पोषाख; लाच; शिरस्त्राण; पागोटे; रुमाल; पटका.

प्रामाणिक (प्रा०ठमाणिक) (सं) वि. — रीतीने वागणारा; शुद्धाचरणी; न्याय्यवर्तन करणारा; विश्वासु; सत्यवादी.

— तन (ठन) (सं) ना. — बोले तैसा चाले अशी वृत्ति; सत्यनिष्ठा; विश्वासूकपणा.

प्रायः (स) (प्रा०ठयः [०]) (सं) अ. — सामान्यतः; बहुतरुन; पूरा, या अर्थी एक प्रत्यय.

(सं) ना. — वय; यौवन; प्रयाण; मरण; बहुमत; विपुलता; आधिक्य; महद्भाग्य; प्रायोपवेशन.

प्रायण (प्रा०ठयण) (सं) ना. — प्रवेश; आरंभ; इच्छामरण; स्वयंप्रेरित मरण; आश्रय; प्राप्ति.

प्रायेण (यशः) (प्रा०ठयैण [०]) (सं) अ. — बहुतरुन; सामान्यतः; बहुतेक.

प्रायश्चित्त (प्रा०ठयश्चित्त) (सं) ना. — कृतकर्मांचे पापक्षालन; परिमार्जन; देहदंड.

प्रायस्थ (प्रा०ठयस्थ) (सं) ना. — वयात आलेला; तरुण; युवक.

प्रायिक (की) (प्रा०ठयिक [०]) (सं) वि. — वापराचा; रुढ; व्यवहारातला.

प्रायोगिक (प्रा०ठयौगिक) (सं) वि. — प्रयोगासंबंधी; प्रयोगावस्थेतील; करून पाहण्याचे.

प्रायोपगम (प्रा०ठयौपगम) (सं) ना. — प्राणांतिक

प्रायोपवेशन (प्रा०ठयौपवेशन) उपोषण; आमरण उपवास; बेमुदत आहारत्याग.

प्रागल्भ्य (प्रा०ठल्भ्य) (सं) वि. — सुरु केलेले; आरंभिलेले; हातीं वेतलेले.

(सं) ना. — दैव; नशीब; अदृष्ट; विधिलिखित.

प्रारंभ (प्रा०ठरंभ) (सं) ना. — सुरुवात; आरंभ; प्रथम; सैन्याचा अग्रभाग; आघाडी; 'चूणि' पहा.

इसु (असु) (क) धा. — हातीं घेणे; सुरुवात करणे; सुरु करणे; प्रारंभणे.

प्रार्थना (ने) (प्रा०ठर्नाना [०]) (सं) ना. — मागणी; विज्ञापना; इच्छा; अपेक्षा; विनंती; व्यथा; बांधव्य; आप्तव्य.

प्रार्थि (प्रा०ठर्थि) (सं) ना. — मागणारा; विनवणारा; इच्छा करणारा.

प्रार्थित (प्रा०ठर्थित) (सं) वि. — मागितलेले; विज्ञापित; अपेक्षिलेले; दुखविलेले; खून केलेला; टिकून राहणारा.

प्रार्थिसु (प्रा०ठर्थिसु) (क) धा. — मागणी करणे; विनवणे; निवड करणे; याचना करणे.

प्रालंभ (प्रा०ठलंभ) (सं) ना. — गळ्यातील हार; ऊर; स्त्रीची छाती.

प्रालेय (प्रालेय) (सं) ना. - हिम; धुकें; शीत; द्युति; कापूर.

—द्युति (द्युति) (सं) ना. - चंद्र; सौम्यतेज असणारा.

प्रावरण (प्रावरण) (सं) ना. - पांवरण्याचें वस्त्र; आच्छादन;

अंगाखांद्यावरील कापड; पांवरुण.

प्रावृत्काल (प्रावृत्काल) (सं) ना. - वर्षाऋतु; पावसाळा.

प्रावृत (प्रावृत) (सं) ना. - शिरोवस्त्र; रुमाल; फेटा; कांबलें;

आच्छादन; कातडें; उत्तरीय; अस्तर; आडवस्त्र. 'हचचड'

पहा.

प्राशन (प्राशन) (सं) ना. - खानपान; भोजन.

प्राशस्त्य (प्राशस्त्य) (सं) ना. - महत्त्व; अनुकूलता; आधिक्य;

अभिवृद्धि; वाढ; अहंकार. 'हेचचळ' पहा.

प्रास (प्रास) (सं) ना. - फेक; फेकीचे आयुध; यमक; पद्यातील

अक्षर जुळणी.

प्रासंगिक (प्रासंगिक) (सं) वि. - प्रसंगानुसार; प्रसंगानुरूप;

प्रसंगाला योग्य.

प्रासाद (प्रासाद) (सं) ना. - राजवाडा; भोंटें घर; माडीचें

घर; देवालय.

प्रास्ताविक (प्रास्ताविक) (सं) वि. - प्रथमचा; आरंभीचा;

प्रस्तावाचे चार शब्द; उपोद्घातासंबंधी.

प्राणह (प्राणह) (सं) ना. - पूर्वाह्न; दिवसाचा पहिला भाग.

प्रिय (प्रिय) (सं) वि. - लाडका; मनोहर; सुंदर.

(सं) ना. - पति; नाथ; नातेवाईक.

—तम (तम) (सं) ना. - प्रियपुरुष; मनपसंत; प्राणसखा.

—तमा (मे) (तमा [मे]) (सं) ना. - प्रिय स्त्री;

प्राणसखी.

प्रियदर्शन (प्रियदर्शन) (सं) वि. - देखणा; सुंदर; चांगला;

पंचतंत्रातील सापाचे नाव.

प्रियवंदे (प्रियवंदे) (सं) ना. - प्रियवादिनी; मधुरभाषिणी;

शकुंतलेची सखी.

प्रिया (प्रे) (प्रिया [प्रे]) (सं) ना. - प्रीतिपात्र स्त्री; पत्नि.

प्री (प्री) (सं) धा. - प्रेम करणें; संतोषणें; वृत्ति होणें.

प्रीत (प्रीत) (सं) वि. - संतोषित; वृत्त.

प्रीति (प्रीति) (सं) ना. - अनुराग; प्रेम; स्नेह; लाड; संतोष;

वृत्ति.

—इसु (इसु) (क) धा. - प्रेमकरणें; संतोषणें; वृत्त होणें.

—पात्र (पात्र) (सं) वि. - प्रेम करण्यायोग्य;

प्रेमसंपादित नातें.

प्रीत्यर्थ (प्रीत्यर्थ) (सं) अ. - संतोषार्थ; वृत्तीसाठी;

आनंदास्तव.

प्रेक्षक (प्रेक्षक) (सं) ना. - पाहणारा; साक्षी; निरीक्षक;

टेहळ्या.

प्रेक्षण (प्रेक्षण) (सं) ना. - प्रदर्शन; अवलोकन; निरीक्षण.

प्रेक्षिषु (प्रेक्षिषु) (क) धा. - पाहणें; अवलोकणें; निरीक्षणें;

प्रदर्शणें; दाखवणें.

प्रेक्षा (प्रेक्षा) (प्रेक्षा [प्रेक्षा]) (सं) ना. - पाहणी; अवलोकन;

दृश्य; समज; बुद्धि; बहिरंग दर्शन.

प्रेख (प्रेख) (प्रेख [प्रेख]) (सं) ना. - झोका; नर्तन; नृत्य;

कंप.

प्रेखत (प्रेखत) (सं) वि. - लोंबणारे; लोंबकळते; टांगलेले.

प्रेत (प्रेत) (सं) ना. - शव; मुर्दा; पिशाच; नरकजीवी.

—कर्म (कर्म) (सं) ना. - उत्तरक्रिया; मृताच्या

सद्गतीसाठी करावयाचा विधी.

—नदी (नदी) (सं) ना. - वैतरणी.

—वन (वन) (सं) ना. - स्मशान; मत्स्य; दहनभूमी.

—संस्कार (संस्कार) (सं) ना. - दहन किंवा पुरण्याची उत्तर क्रिया.

प्रेप्सु (प्रेप्सु) (सं) वि. - प्राप्तीची इच्छा करणारा;

लाभाकांक्षी; लाभेच्छु.

प्रेम (प्रेम) (सं) ना. - अनुराग; प्रीति; भक्ति; संतोष; दया;

स्नेह; नाते; लाड.

प्रेमि (प्रेमि) (सं) वि. - प्रेमल; प्रेम करणारा; प्रियकर.

प्रेमसि (प्रेमसि) (सं) ना. - अतिप्रिय स्त्री; प्रियतमा; दयिता.

प्रेरक (प्रेरक) (सं) वि. - उत्तेजक; कामाला लावणारा;

प्रचोदक.

—शक्ति (शक्ति) (सं) ना. - चेतना; प्रचोदन; उत्तेजक बल.

प्रेरण (प्रेरण) (प्रेरण [प्रेरण]) (सं) ना. - उत्तेजन;

हुरूप; उत्साह; स्फूर्तिदान; पुरस्कारण; प्रचोदना.

प्रेरित (प्रेरित) (सं) वि. - उत्तेजित; प्रचोदित; हुरूप भरलेला;

उत्साहित.

प्रेरिसु (प्रेरिसु) (क) ना. - उत्तेजन देणें; हुरूप देणें;

कामाला लावणें.

प्रेर्य (प्रेर्य) (सं) वि. - प्रेरणा देण्यास योग्य; हुरूपी; उत्साही.

प्रेरेपणे (प्रेरेपणे) (सं) ना. - उत्तेजन; हुरूप; स्फूर्ति.

प्रेरेपिसु (प्रेरेपिसु) (क) धा. - उत्तेजिणें; प्रेरणा देणें;

पुढें आणणें; हुरूप देणें.

प्रेषण (प्रेषण) (सं) ना. - पाठवणी; पुढे चालवणे.

प्रेषित (प्रेषित) (सं) वि. - पाठवलेला; पुढें चाललेला.

प्रेष्य (प्रेष्य) (सं) वि. - पाठवणारा; नियोजित.

(सं) ना. - सेवक; नोकर; अंगरक्षक.

—वधु (वधु) (सं) ना. - नोकरपत्नी; मोलकरीण; दासी.

प्रेष (प्रेष) (सं) ना. - पाठवणी; मार्गदर्शन; निरोप; सांगवा;

आज्ञा; हुकूम; आमंत्रण; गंडांतर; वेड; दडपण; रेटा.

प्रौक्त (प्रौक्त्) (सं) वि. - सांगितलेले; प्रगटकेलेले; निर्धारित.
 प्रोक्षण (प्रोक्ष्ण) (सं) ना. - शिंपण; सडा; फवारा; झड;
 मार्जन; यज्ञबली; सिंचन.
 —इसु (असु) (क) धा. - शिंपणें; सडा घालणें; फवारा
 देणें; सिंचन करणें.
 प्रोत (प्रोत्) (सं) वि. - भरलेले; शिवलेले; विणलेले; घट्ट
 आवळलेले.
 प्रोत्साह (प्रोत्साह) (सं) ना. - हुरूप; उत्तेजन; उल्हास;
 चैतन्य; प्रचोदन; दर्प; अहंकार.
 प्रोद्गम (प्रोद्गम) (सं) वि. - अनिर्बंध; श्रेष्ठ; कल्पनातीत.
 प्रोद्यत् (प्रोद्यत्) (सं) वि. - उदयोन्मुख; उठून दिसणारा;
 फुगलेला.
 प्रोषित (प्रोषित) (सं) वि. - वर सोडून गेलेला; विदेशी
 गेलेला; दूर राहणारा.
 प्रोषितमर्तुके (प्रोषितमर्तुके) (सं) ना. - विरहार्त
 शृंगारनायिका; वियोगिनी; विरहिणी नायिका.
 प्रौढ (प्रौढ) (सं) वि. - परिणत वयाचा; तरुण; युवक;
 अंगापिंडानें भरलेला; अनुभवी; विवेकी; चतुर; बांधेसुद्ध;
 भरीव; वळीव; निपुण.
 —तन (तन) (सं) ना. - मोठेपणा; यौवन; घनता.
 प्रौढि (प्रौढि) (सं) ना. - वाढ; अभिवृद्धि; परिपक्वता; चातुर्य;

नैपुण्य; वौरुष.

—मे (मे) (सं) ना. - महिमा; मोठेपणा; घट्टपणा; गर्भार्त;
 गौरव.

प्रौढे (ढा) (प्रौढे [ढा]) (सं) ना. - मध्यम वयाची स्त्री;
 (मुग्धा; मध्यमा; प्रौढा यांपैकी एक नायिका).

प्लक्ष (प्लक्ष) (सं) ना. - एक प्राचीन द्वीप; अंजीराचें झाड.

प्लव (प्लव) (सं) वि. - तरंगणारे.

(सं) ना. - तरंगिणी; नौका; वेडक; मंडक;

पाणकावळा; वल्हे.

प्लव (वं) ग (प्लव [वंग]) (सं) ना. - माकड; वेडक.

नावाडी; घोडा; एक संवत्सर.

प्लीह (प्लीह) (सं) ना. - अन्नकोषाजवळची एक ग्रंथी;

पाणथरी.

प्लुत (प्लुत) (सं) ना. - दीर्घध्वनि; स्वरोच्चारणाचा एक प्रकार.

(सं) वि. - उडालेला; उडी मारलेला; तरंगणारा; तरलेला.

प्लुति (प्लुति) (सं) ना. - उड्डाण; उडी; सामीप्य; घोड्याची
 दुडकी चाल.

—मंडकप्लुति (मंडकप्लुति) (सं) ना. - वेडकाची

उडी; व्याकरण सूत्रांतील अर्थ लावण्याचें विधान.

प्लुष्ट (प्लुष्ट) (सं) वि. - जवळलेले; घसरलेले; भरलेले;

कच्चे; हिरवे; अपक्व.

फ

फ (फ) (सं) ना. - पवर्गातील दुसरे अक्षर.

फकीर (फकीर) (अ. दे) ना. - सुसलमान बैरागी; अकिंचन;
 दरिद्री.

फक्कने (फक्कने) (क) अ. - लागलीच; अकस्मात; एकदम.

फक्कत (फक्कत) (अ. दे) अ. - केवळ; नुसते.

फजीति (फजीति) (अ. दे) ना. - अपमान; अडचण; धांदल.

‘फीकलाट’ पहा.

फटा (टे) (फटा [टी]) (क) ना. - सापाची फडा; फणी.

फडपोशि (फडपोशि) (अ. दे) ना. - जियें तिथें दवळादवळ
 करणारा; अनिमंत्रित; आगंतुक.

फणा (णे) (फणा [णी]) (सं) ना. - नागाची फडा.

फणारत्न (फणारत्न) (सं) ना. - नागाच्या फडीवरील मणी;
 नागमणि; फणिमणि.

फणि (फणि) (सं) ना. - फड असलेला; साप नाग.

—इंद्र-ईश (इंद्र, - ईश) (सं) ना. - शेष; आदिशेष.

—कटक, -कुंडल (कटक, कुंडल) (सं) ना. - नागभूषणें
 वापरणारा शिव.

—तल्प (तल्प) (सं) ना. - शेषशाई; विष्णु.

—वेणि (वेणि) (सं) ना. - नागवेणी घालणारी स्त्री; वेणीच
 शेपटा सोडणारी तरुणी; सुंदरी.

फणींद्रालय (फणींद्रालय) (सं) ना. - पाताळलोक; नागलोक;
 आदिशेषाचे वसतिस्थान.

फतवा (फतवा) (अ. दे) ना. - न्यायाधीशाचा निर्णय;
 बगलबेडी.

फरक (फरक) (अ. दे) वि. - कमी अधिक अंतर; अंतक;
 मृत्यु; तफावत.

फरारि (फरारि) (अ. दे) वि. - पळून गेलेला; पार झालेला;
 परागंदा.

फल (फल) (सं) ना. - प्रयोजन; लाभ; उपयोग; परिणाम;
 संभावना; कृति; ध्येय; उद्देश; ढाल; म्यान; बाणमुख.

- अन्वेषि (अन्वेष्) (सं) ना. — फलाकडे दृष्टि ठेवणारा.
- अपेक्षि (अपेक्ष) (सं) ना. — फलाकांक्षी; सकामकर्मी
- आगम (आगम) (सं) ना. — फळ येणे; ध्येयसाधन; उद्देशपूर्ति.
- आहार (आहार) (सं) ना. — फराळ; फलभक्षण.
- उदय (उदय) (सं) ना. — आशाळभूतपणा.
- पाक (पाक) (सं) ना. — फळात रस भरणे; सुपरिणाम.
- योग (योग) (सं) ना. — इष्टवस्तु; इष्टप्राप्ति.
- राज, वर्तुळ (राज, वर्तुळ) (सं) ना. — कलिंगडे.
- श्रेष्ठ (श्रेष्ठ) (सं) ना. — आंबा; आम्रवृक्ष.
- संवत् (द) (संवत् [द]) (सं) ना. — फलभार; विजयप्राप्ति.

- फलहारि (री) (फलहारि [री]) (सं) ना. — दुर्गा; कालिका.
- फलक (री) (फलक [री]) (सं) ना. — पाटी; फळा; बोर्ड; ढाल; कागद; तळहात; मांडी; ढुंगण; कमरेचा पृष्ठभाग.
- फलक विमान (फलकविमान) (सं) ना. — लहान प्रवासी विमान
- फलतः (फलतः) (सं) अ. — परिणामतः; शेवटीं; अर्थात.
- फलवत् (फलवत्) (सं) वि. — लाभदायक; फलद्रूप; फलपूर्वक; पिकाने भरलेले.
- फलश्रुति (फलश्रुति) (सं) ना. — परिणाम; सुक्तता; समारोप; अंत.
- फलाफल (फलाफल) (सं) ना. — लाभालाभ; प्रतिकूलता अनुकूलता;
- फलार्थि (फलार्थि) (सं) ना. — फलाकांक्षी; यशाची इच्छा करणारा; अशा घरणारा.
- फलित (फलित) (सं) वि. — पिकलेला; कार्य हातीं घेतलेला. (क) ना. — परिणाम; उत्तर; मोती.
- फलिसु (फलिसु) (क) धा. — पिकणे; लाभ होणे; यश पदरीं पडणे.
- फल्गु (फल्गु) (सं) वि. — असार; निरुपयुक्त; अयोग्य; लहान; सूक्ष्म; दुर्बल; अशक्त; पीळ नसलेला; वसंतऋतु; गयेजवळील एक नदी; फाल्गुनमास.
- उत्सव (उत्सव) (सं) ना. — होळी; फाल्गुनी सण.
- फल्गुन (फल्गुन) (सं) ना. — अर्जुन; इंद्र; होलिकोत्सव.

- फल्य (फल्य) (सं) वि. — फळ येण्यास योग्य कारण; फूल; सुमन.
- फसलु (फसलु) (अ. दे) ना. — पीक; धान्य; 'पैर' पहा.
- फाल (फाल) (सं) ना. — भाल; कपाल; डोक्यावरील ओझे; भारा; गाठोडे; 'नोसल' पहा.
- फालाक्ष (फालाक्ष) (सं) ना. — भालनेत्र; शिव.
- फाल्गुन (फाल्गुन) (सं) ना. — फल्गूचा पुत्र अर्जुन; फाल्गुनी; फाल्गुन नक्षत्रावर जन्मलेला; फाल्गुन महिना; अर्जुनसादवा.
- अनुज (अनुज) (सं) ना. — चैत्रवसंत; नकुल सहदेव.
- फाल्गुनि (नी) (फाल्गुनि [नी]) (सं) ना. — होळी पौर्णिमा.
- भव (भव) (सं) ना. — गुरुग्रह.
- फिर् (रसे) (फिर् [रसे]) (अ. दे) अ. — आणखी एकदा, पुनश्च; आणखी पुनः; वन्समोर.
- फिरंग (फिरंग) (सं) ना. — फिरंग्यांचा देश; युरोप.
- फिरंगी (फिरंगी) (सं) ना. — युरोपीय; टोपीकर; तोफ; बंदुक.
- फीनिक्स (फीनिक्स) (अ. दे) ना. — अरबस्थानातील एक पुराण-पक्षी; स्वतःच्या चितेपासून उपजणारा पक्षी.
- फुक् (फुक्) (सं) ना. — पक्षी.
- फुफ्फुस (फुफ्फुस) (सं) ना. — श्वासकोश; फुफूस.
- फुल (फुल) (सं) वि. — विकसित; उमललेले; फुललेले.
- नयन ([नयन]) (सं) ना. — उमललेल्या फुलाप्रमाणे डोळे असणारा; कमलनेत्र; विष्णु; हरिण.
- शर (शर) (सं) ना. — काम; मदन; पुष्पबाण.
- फूत्कार (फूत्कार) (सं) ना. — सर्पांचा फुस्कारा; फुसफूस.
- फेन (फेन) (सं) ना. — फेस; बुरबुरा; समुद्राच्या पाण्यावरील फेस; उष्टे; उच्छिष्ट.
- फेनिल (फेनिल) (सं) वि. — फेसाळ; बुरबुरा आलेला.
- फेरफार (फेरफार) (अ-दे) ना. — बदल; उलटापालट; व्यत्यास.
- फेर (रु) (रंड) (रव) (फेर [रु] [रंड] [रंड]) (सं) ना. — कोल्हा; वंचक; कपटी.
- फेरि (फेरि) (अ-दे) ना. — फेरा; प्रदक्षिणा; हेलपाटा; येरझार; फिरती; संचार.
- फैसलु (फैसलु) (अ-दे) ना. — निश्चय; निर्णय; निकाल.
- फौजु (फौजु) (अ-दे) ना. — सैन्य; शिपाईदल; पोलीस तुकडी.
- फौती (फौती) (अ-दे) ना. — मृत्यु; मृत; शव; प्रेत.

ब

- ब (ब) (सं) ना. — प वर्गातील तिसरें अक्षर.
 बक (बक) (सं) ना. — बगळा; एक राक्षस; कपट; दुष्टपणा.
 — अरि (अरि) (सं) ना. — भीम; कृष्ण.
 — ब्रत (ब्रत) (सं) ना. — कपट संन्यास; गोमुखी व्याघ्रवृत्ति.
 — ब्रति (ब्रति) (सं) ना. — कपट संन्यासी; स्वार्थसाधु.
 बकबक (बकबक) (क) अ. — गपगप; बकाबक; बकाणाभरून;
 घाईने; गडबडीने.
 बकुति (बकुति) (क) ना. — भक्ति; विश्वास; गुरुजनावरील प्रेम;
 देवताविषयीचा पूज्य भाव.
 बकुल (ल) (बकुल [क]) (सं) ना. — बकुळीचें झाड; बकुळीचें
 फूल; ओवळीचे फूल; पुन्नाग; देवतरु.
 बकबोरल (बकबोरल) (क) अ. — उलटेंपलटें होऊन;
 पालथे पडून.
 बकंबयल (बकंबयल) (क) ना. — काटे नसलेले मैदान;
 शून्यस्थळ; विशाल मैदान.
 बकट (बकट) (क) वि. — रिकामें; रितें; मोकळें; निःसार;
 नापीक.
 बकरी (बकरी) (क) ना. — जोंघळ्याची भाकरी; फुटलेले कौल;
 खार.
 बकुडे (बकुडे) (क) ना. — विस्मय; भीति; आतुरता; गडबड;
 घाई.
 बक्रे (कें) बलसु (बक्रे [कें] बलसु) (क) ना. — बरका
 फणस; रसाल फणस.
 बक्षि (बक्षि) (अ. दे) ना. — मुख्य नौकर; हुद्देदार; दरबारी.
 — इर्बार्बक्षि (इर्बार्बक्षि) (अ. दे) ना. — राजस्थानातील
 मुख्य अधिकारी.
 बक्षीसु (बक्षीसु) (अ. दे) ना. — संभावना; देणगी; इनाम;
 तृप्ति; संतोष; मान्यता.
 बगरगे (बगरगे) (क) ना. — पाण्याचा बुडबुडा; रुंद तोंडाचें
 भांडें; प्रवाहातील बेट.
 बगल (लु) (बगल [लु]) (क) ना. — काख; बाजू; कक्ष;
 बगल; शेजार.
 बगसे (सिगे) (बगसे [सिगे]) (क) ना. — ओंजळ; अंजली.
 बगि (बगि) (क) धा. — धूर निवणें; जळणें; तडा जाणें; उडी
 मारणें; बाहेर जाणें; पुढें येणें; उकरणें; खाजवणें.
 (अ. दे) ना. — धमणी; धमनी; सारवट; दोन माणसें
 बसण्याचें वाहन.
 बगुल (बगुल) (क) धा. — हुंकरणें; भकणें; तोंडाला येईल तसें
 बोलणें; तिरस्कार करणें.

- बगे (बगे) (क) धा. — समजणें; विचार करणें; आलोचणें;
 उकरणें; दुमंगणें.
 (क) ना. — इष्टार्थ; मन; प्रीति; अभिप्राय; क्रम.
 — काणु (काणु) (क) धा. — उपाय सुचणें; तोड सापडणें;
 मार्ग निवणें.
 — कुंदु, — केडु (कुंदु — केडु) (क) धा. — निराश होणें;
 असमाधान होणें; मन बिथरणें; अडचणीत येणें; दिङ्मूढ
 होणें
 — हरि (हरि) (क) धा. — मनाला पटणें; समजणें; संपवणें;
 संपणें; भागवणें.
 — हरिसु (हरिसु) (क) धा. — भागविणें; समारोप करणें.
 बग (बग) (क) ना. — वाघ; कमळ.
 बगड (बगड) (क) ना. — राड; चिखल; मातीची पेंड; गारा;
 बांगडा; एकजातीची मासळी; निरुपयोगी वस्तु.
 बगडिग (बगडिग) (क) ना. — रटाळ बोलणारा;
 अस्पष्ट बोलणार; निरर्थक भाषण करणारा.
 बगडे (बगडे) (क) ना. — अस्पष्टवाणी; बोवडे बोल;
 तोतरे भाषण.
 बगगे (बगगे) (क) ना. — कोकीळकूजन; कुहुगीत.
 बगदोबलुडेय (बगदोबलुडेय) (क) ना. — व्याघ्राजिन-
 धारी; वाघाचें कातडें पांघरणा शिव.
 बगारि (बगारि) (क) ना. — नरडें; ताल; मान; छातीचा सापळा.
 बगिसु (बगिसु) (क) धा. — कोकिलसारखा आवाज करणें;
 वाकविणें; नमविणें; गर्जणें; चिवचिवणें.
 बगु (बगु) (क) ना. — वाद्य; वाघरू; भाग्य; ऐश्वर्य; संपत्ति.
 (क) धा. — वाकविणें; नमविणें; न्हाऊ घालणें; चिवचिवणें.
 बगुबळि (बगुबळि) (क) धा. — बेदम मारणें; खरपून चोप
 देणें.
 बगे (गेगे) (बगे [गेगे]) (क) अ. — विचारपूर्वक; प्रीत्यर्थ;
 करिता; सार्थी; कारणें; विषयी.
 बंक (बंक) (क) वि. — वक्र; वाकलेले; मूळचे; कोपण्यांतील;
 (क) ना. घरापुढील चौकी; देवडी.
 बंकु (बंकु) (क) धा. — वाकणें; नमणें; वाकडेतिकडे होणें.
 (क) ना. — बांक; नम्रता; अकडी; धोटी.
 बंके (बंके) (क) ना. — डिक; राळ; धूप.
 बंगडे (बंगडे) (क) ना. — मासा; बांगडा.
 बंगार (बंगार) (सं) ना. — सुवर्ण; सोने.
 बंगि (बंगि) (क) ना. — हावभाव; सादृश्य; सारखेपणा; पात्र;
 भूमिका; बिन्हाड; वसती; निवास.

वच्च (वच्चु) (क) वि. — पिठपिठित; फुसके; पीक नसलेले; दाणा नसलेले; गाभा नसलेले; बोतरा; निरुपयोगी; पोक्कळ; वाईट.

(क) ना. — भीति; बागुल; बुजगावणे; वैश्य; व्यापारी.

वच्चवरिय (वच्चुवरिय) (क) वि. — फुसका; निरुपयोगी; शून्य; नष्ट.

वच्चर (जर) (वच्चुर [जुर्]) (क) ना. — वज्र; रत्न; मूल्यवान खडा.

वच्चरणे (वच्चुरणे) (क) ना. — कोंदण; रत्नजडण; रंगरंगोटी; खड्गाला धार लावणे.

वच्चल् (लु) (वच्चुल् [लु]) (क) ना. — स्नानगृह;

न्हाणीवर; न्हाणी; मोरी; पायखाना (चरंडी)

वच्चले (वच्चुले) (क) ना. — वत्सला; प्रियतमा; माता.

वच्चु (वच्चु) (क) धा. — लपविणे; आड होणे; गरीब होणे; क्षीण होणे; रोडणे; न दिसणे.

(क) ना. — भीति; विस्मय; ऊब.

—इडु (वच्चु) (क) धा. — दिसेनासें करणे; आड करणे; लपवणे; गूढ राहणे; न सांगतां ठेवणे.

वच्चैवोंगु (वच्चुवैवोंगु) (क) धा. — निष्फळ होणे; व्यर्थ होणे.

वजंतरि (वजंठरी) (क) ना. — वाजंत्री; वाजपी; वाद्य; सनई.

वजायिसु (वज्जायिसु) (क) धा. — निभावणे; आज्ञा देणे.

वापरांत आणणे; वापरणे; वजावून सांगणे.

वजार (वज्जार) (अ. दे) ना. — पेट; वाजार.

वजे (वज्जे) (क) ना. — उग्रगंधा वनस्पति.

वज्जर (वज्ज्जर) (क) ना. — वज्र; रत्न; माणिक; वीज; इंद्रायुध.

वंच (वंच्च) (क) ना. — वंश; कुळ; संतती.

(अ. दे) ना. — घोस; तुरा; गुच्छ.

वंचने (वंच्चने) (क) ना. — वंचना; कपट; फसवणूक.

वंचर (वंच्चर) (क) ना. — तंत्रीवाद्य; सतार; तंबोरा; वीणा.

वंचिसु (वंच्चिसु) (क) ना. — फसवणे; कपट करणे; वंचना करणे.

वंचरु (वंच्चरु) (क) वि. — नापीक; माळवट; ओसाड.

—भूमि (वंच्चुमि) (क) ना. — माळरान; नापीक जमीन;

लोणा; खार जमीन; दलदल.

वंचिसु (वंच्चिसु) (क) धा. — उलंघणे; ओलांडणे; उडी मारणे;

पार होणे; निसटणे; पिटाळून लावणे. मोडणे.

वंचे (वंच्चे) (क) ना. — वंध्या; वांश; टोणगी.

वंचेपडिसु (वंच्चेपडिसु) (क) धा. — निकामी करणे; खच्ची करणे; नाश करणे.

वट (वट्ठ) (क) ना. — भट; शूर सैनिक; योद्धा; लढवय्या.

वटु (वट्ठु) (सं) ना. — ब्रह्मचारी; बाळ; वामनमूर्त; खुजा; कुब्ज.

—वामन (वट्ठुमन) (सं) ना. — विष्णु.

वट्ट (वट्ठु) (क) वि. — गोल; वर्तुळाकार; वलयांकित;

नम्र; टक्कल पडलेला; बोडका; विनशिगी; मुंडा; नष्ट.

(क) ना. — भट्ट; आचार्य; स्वामी; विद्वान; क्षत्रिय व ब्राह्मण यांची मिश्र संतती.

वट्टगैदु (वट्ठुगैदु) (क) अ. — गोलकरून, वर्तुळाकारून, वेढून.

(क) ना. — सुदर्शनचक्र, बूमरंग; वर्तुळयुध, गोलाकारशस्त्र.

वट्टनंछु (वट्ठुनंछु) (क) ना. — चक्रायुध, गोलशस्त्र.

वट्टने (वट्ठुने) (क) अ. — लौकर, शीघ्र, लागलीच

गोलकरून; मंडलाकार.

वट्टनेय (वट्ठुनेय) (क) ना. — गोल; वर्तुळ; कंकणाकार.

वट्टवयलु (वट्ठुवयलु) (क) ना. — झाड वगैरे नसलेले

मैदान; मोकळा माळ.

वट्टलु (वट्ठुलु) (क) ना. — वाटी; लहान भांडे; जल्यान;

पाणी पिण्याचे भांडे.

वट्टितु (तु) (वट्ठुतु [तु]) (क) ना. — गोलाई, वर्तुळाकृति, मंडलाकार.

वट्टु (वट्ठु) (क) वि. — गोल; वर्तुळ; वाटोळे.

(क) ना. — बिंदु; थेंब; कुंभाराचे चाक. 'तिगरी' पहा.

वट्टे (वट्ठे) (क) ना. — मार्ग; रस्ता; कापड; वस्त्र; कपडा.

—विडु, मीरु (वट्टु-विरु) (क) धा. — रीत सोडून जाणे;

दुर्वर्तन करणे; आडमार्ग धरणे; नीती सोडणे.

—हिडि (वट्टि) (क) ना. — सन्मार्गावर येणे; वाट सुधारणे;

रस्त्याला लागणे.

वट्टेग (य) (वट्ठुग [य]) (क) ना. — वाटसरू; पांथस्थ;

मार्गाने जाणारा.

वट्टेगडु (वट्ठुगडु) (क) धा. — वाटचुकणे; दुरवस्था होणे;

आडमार्गाने जाणे; अनीतीने वागणे.

वड (वट्ठ) (क) वि. — वाकलेला; रोडलेला; क्षीण; घनहीन;

दरिद्री; नीच; खालच्या प्रतीचा.

—बुद्धि (वट्ठु) (क) ना. — कृपणता; चिकूपणा;

क्षुद्र विचार.

—व (वट्ठ) (क) वि. — निर्धन; अकिंचन; दरिद्री; वित्हीन.

वडक (कलु) (वट्ठक [कलु]) (क) वि. — रोड; क्षीण; दुर्बल;

मरतुकडा; 'पेत' पहा.

वडग (गलु) (गु), (वट्ठग) [गलु] (गु) (क) ना. —

उत्तरदिशा; उत्तर दिक्

वडगि (वट्ठगि) (क) ना. — काठी; सुतार; लाकूडकाम

करणारा.

वडनुडि (वट्ठनुडि) (क) ना. — क्षुद्रवचन; दीनपणा;

दीनपणाची मागणी; दुर्वचन; अमद्र भाषा.

वडप (वट्ठप) (क) ना. — प्रवाह; पाण्याची ओढ.

बडपायि (बडपायि) (क) ना. - गरीब; निराधार प्राणी;
असहाय जीव.
बडबड (बडबड) (क) अ - घाईनें; लौकर; शीघ्र;
एकसारखे.
बडबडि (बडबडि) (क) वि. - बडबड्या; चकाट्या पिटणारा;
भोंगळ बोलणारा.
बडबडिसु (बडबडिसु) (क) धा. - बडबडणें; बरळणें; भ्रम
होणें; निरर्थक बोलणें; आपल्याशींच पुटपुटणें.
—इके (अकै) (क) ना. - बडबड; चकाट्या; कोरडी चर्चा.
बडबायि (नल) (बडबायि [नल]) (क) ना. - बडबायि;
सागरातील आग; प्रलयाम्नि.
बडवा (वे) (बडवा [नै]) (क) ना. - घोडी, मजुरीवर
जगणारी स्त्री; ब्राह्मणी; मोलकरीण; सैपाकीण.
बडवानिस (बडवानिस) (क) वि. - गरीब; रोडका; क्षुद्रबुद्धी.
बडापि (बडापि) (अ-दे) ना. - बढाई; दंभ; आत्मस्तुति;
प्रोढी; गप्पा.
बडि (बडि) (क) धा. - मारणें; टोला देणें; चालविणें.
(क) ना. - टोला; मार; आघात; लाठी; काठी.
बडिगल्लु (बडिगल्लु) (क) ना. - अडाणी; अडणा; तिकाटणी
आडकाठी; धोंड; मार्गातील काटा.
बडिक (बडिक) (क) ना. - आशालभूत गरीब.
बडिदाड (बडिदाड) (क) धा. - टांगणें; लोंबणें; झोला खाणें.
बडिवार (बडिवार) (क) ना. - दंभ; बतावणी; अहंकार;
सोंगाडेपणा; अड्डाहास.
बडिश (लिश) (बडिश [लिश]) (सं) ना. - मासे धरण्याचा
गळ. 'गाल' पहा.
बडिसु (बडिसु) (क) धा. - टांगणें; लोंबत ठेवणें; जीवन
वाढणें.
बडि (बडि) (क) ना. - वृद्धि; व्याज; व्याजाचा पैसा.
बडिगे (बडिगे) (क) ना. - नाभी; बेंबी.
बण (बण) (क) ना. - पक्ष; उपपक्ष; गट; कुल; जात.
—कार (कार) (क) ना. - पक्ष उभारणारा; रयत.
—गार (गार) (क) ना. - रंगारी; रंगवणारा.
बणगु (बणगु) (क) वि. - अल्प; क्षुद्र; नीच; हिशेबात न
घेण्यासारखा; नगण्य.
—तन (तन) (क) ना. - क्षुद्रपण; नीचता; अल्पात्मता.
—नुडि (नुडि) (क) ना. - अपशब्द; शिवी; वाईट भाषण.
—मनुज (मनुज) (क) ना. - निरुपयोगी मनुष्य;
बेकार; क्षुद्र; निकामी.
बणजि (गंजि) ग (बणजि [गंजि]) (क) ना. - व्यापारी;
वाणी; वर्तक.

बणजु (बणजु) (क) ना. - व्यापार; व्यवहार; व्यवसाय;
क्रयविक्रय.
बणति (बणति) (क) ना. - रंगरंगोटी; आदर्श; नमुना.
बणवे (गंवे) (बणवे [गंवे]) (क) ना. - गवताची गंजी;
बणवी; गवताची रास.
बणिति (बणिति) (क) ना. - भाषा; वाक्; कथा; निवेदन;
म्हणणें. भणिति.
बंट (बंट) (क) ना. - वीर; योद्धा; सैनिक;
—उत्तर बंट (उत्तर बंट) (क) ना. - दक्षिणेकडील एक
जमात; दास; सेवक.
बंड (बंड) (क) ना. - भांडें; पात्र; वस्तु; द्रव्य;
(क) वि. निर्लज्ज; अविनीत; अपमानित.
बंडण (बंडण) (क) ना. - युद्ध; कलह; कंदन; भांडण.
बंडवल (वाल) (बंडवल [वाल]) (क) ना. - मूलधन;
भांडवल; ऐनमुद्दल; संपत्ति.
बंडाय (बंडाय) (क) ना. - बंड; दंगा; कोलाहल; क्रांति.
बंडारिसु (बंडारिसु) (क) धा. - निरुपयोगी होणें; निकामी
होणें; अडगळीत पडणें; कोपण्यात बसणें.
बंडिबोव (बंडिबोव) (क) ना. - बैलगाडी चालवणारा;
गाडीवान.
बंडु (बंडु) (क) ना. - मध; मकरंद; फुलातील रस; पराग;
अपमान; दुर्वर्तन; उद्धटपणा; निलाजरेपणा.
—अटु (अटु) (क) ना. - ओरडाओरड; निर्लज्ज वर्तन.
बंडुणि (बंडुणि) (क) ना. - मधुपान; मकरंद सेवन; भ्रमर;
मधमाशी;
बंडे (बंडे) (क) ना. - फरशी; मोठा दगड; अडणा;
असंस्कृत मनुष्य; अडाणी; हुंव.
बण (बण) (क) ना. - वर्ण; लाल रंग; रंग.
बणगूळ (बणगूळ) (क) ना. - फोडिणीचा भात; पेज
काढलेला भात.
बणगार (बणगार) (क) ना. - रंगारी; चित्रकार; कलाकार;
वर्णन करणारा; कवि; कथाकार.
बणने (बणने) (क) ना. - वर्णन; निरूपण; रंगवणूक.
बणबळि (बणबळि) (क) धा. - रंग देणें; तिखट मीठ लावून
वर्णन करणें; रसाळ कथन करणें.
बणवुर (बणवुर) (क) वि. - वर्णपूर. रंगीबेरंगी; चित्रविचित्र.
बणगाचार (बणगाचार) (क) ना. - वेड लावणारी गोष्ट;
अवास्तव स्तुति; बहारदार गोष्ट.
बणिके (बणिके) (क) ना. - वर्णन; स्तुति; खुशामत; चित्रण;
खुषमस्करी.
बत (बत) (सं) अ. - अहो; अय्या; अबब; ह. आश्चर्योद्गार.

बतेरी (बडै०) (अ. दे) ना. - बतेरी; तोफखाना; किल्यावर
तोफ ठेवण्याची जागा. 'कोत्तल' पहा.

बत्त (बड्) (क) ना. - भात; पिकाळ जमीन; गादा; गवताचें
बी; शिजवलेला भात. 'कळवे' पहा.

बत्तलु (ले) (बड् लु [०]) (क) वि. - नम्र; दिगंबर;
वस्त्रहीन; विवस्त्र.

बत्तळि (ळिके) (बड् ५ [५०]) (क) ना. - बाणाचा भाता.

बत्ताय (बड् ५५) (क) ना. - भत्ता; प्रवास खर्च;

पगाराशिवाय मिळणारा इतर पैसा.

बत्ति (बड् ५) (क) अ. - वाळवून; संकोच पावून; कोळपून.

(क) ना. - दिवा; वात; सुरंगाच्या दारूची बत्ती.

बत्तीसु (स) (बड् ५५ [५५]) (अ. दे.) वि. - तीसावर दोन;
बत्तीस संख्या.

बत्तु (बड् ५) (क) धा. - वाळणें; रसहीन होणें; सुकणें; निवणें;
कोमेजणें; संकुचित होणें.

बद (दे) ग (बड [५] १) (क) वि. - वंचक; नीच; फसव्या;
जार; व्यभिचारी; उद्धट. 'सितग' पहा.

बदगु (बडगु) (क) ना. - वंचना; फसवणूक; लुचेगिरी;
कुटिलता.

बदनामि (बडनामि) (अ. दे) ना. - दुर्लौकिक; अपकीर्ति;
अपयश.

बदनिके (बडनिके) (क) ना. - बंधनिका; बांडगुळ; ऋण;
वनस्पति.

बदरि (रिका) (बडरि [०४०]) (सं) ना. - बोरीचे झाड.

बदरिकाश्रम (बडरिकाश्रम) (सं) ना. - एक प्राचीन
ऋष्याश्रम.

बदलु (बडलु) (अ. दे) ना. - बहल येणारा; एका जागीं
दुसरा; व्यवस्था; विनिमय; बदल; क्रांति.

बदसु (बडसु) (क) ना. - कुटिलता; वंचना; फसवणूक;
लुचेगिरी.

बदि (बडि) (क) ना. - पक्ष; बाजू; शेजार; जवळीक; क्रूस;
पदर.

बद (दं) कु { (बड [५०] ५) (क) धा. - जिवंत राहणें;
जीवन घालविणें; जगणें; उरणें; पार होणें; जीव
धारण करणें.

बर्दु (डुं) कु { (बड ५ [५५०] ५) (क) ना - जीवन;
सांसारिक वस्तु; द्रव्य; उद्योग.

—इसु (असु) (क) धा. - जीव राखणें; वाचविणें; पार
करणें.

बदेग (बडैग) (क) ना. - वंचक; फसव्या; व्यभिचारी; जार;
उद्धट.

बद् (बड्) (क) वि. - बद्ध; बांधला गेलेला; भद्र; मंगल; घट्ट;
गाढ; गाढून मारलेला; सत्य. 'नन्नि' पहा.

बद्गण (वण) (बड्गण [५०]) (क) ना. - वर्धमान; एक
चर्मवाद्य; मंगलवाद्य; मुदंग. 'महल' पहा.

बद्दि (बड्दि) (क) ना. - वृद्धि; वैपुल्य; आधिक्य.

बद्दिके (बड्दिके) (क) ना. - कस; कसोटी; विपुलतेचा पडताळा;
अधिक झाले की काय पाहणें.

बद्दिगे (बड्दिगे) (क) ना. - वस्त्राचा शेवटचा भाग; दशा; कन्या;
विणाईतील ताण्याची सुतें.

बद्दिसु (बड्दिसु) (क) धा. - जास्तीचा भाग ध्यानीं घेणें;
कसोटी लावणें; कस पाहणें; जुळवून पाहणें.

बहु (हुं) (बड्हु [५५]) (क) ना. - प्रौढत्व; जाणीव; नैपुण्य;
मृत्यु; जमिनीतील बीळ; भेग; फट.

बहुगे (बड्हुगे) (क) ना. - विणाईतील सोडलेला शेवटचा भाग.
'बद्दिगे' पहा. कडदोरा; करदोरा; पट्टी.

बद्दे (बड्दे) (क) ना. - खरे बोलणारी; सत्यवती; प्रौढा;
ओटीपोट.

बद्देदलळ (बड्देदलळ) (क) ना. - वीराला वायाळ करणारा;
वीराधिवीर.

बद्ध (बड्द) (सं) वि. - बांधला गेलेला; जखडलेला; तुरंगात
अडकलेला; बंधनात पडलेला; सरळ; क्रमशुद्ध.

बद्धकंकण (बड्दकंकण) (सं) वि. - कंकण बांधून घेतलेला;
कामाला सिद्ध झालेला; दृढनिश्चयी; प्रतिज्ञाबद्ध.

बद्धमुष्टि (बड्दमुष्टि) (सं) वि. - मूठ वळलेला; मारामारील
तयार झालेला; हात आवरणारा; लोभी; कृपण.

बद्धवैर (बड्दवैर) (सं) ना. - हाडवैर; कडुवैर; कमी न
होणारे शत्रुत्व.

बद्धशिखि (बड्दशिखि) (सं) वि. - शेंडीची गाठ घातलेला; शेंडी
बांधलेला; अग्रिस्तंभन जाणणारा.

बद्धांजलि (बड्दंजलि) (सं) ना. - हात जोडून उभा असलेला;
नमस्कार.

बधिर (बडिरी) (क) ना. - किंवडा; बहिरा; ऐकू न येणारा.

बन (बड) (क) ना. - वन, अरण्य; बाग; मळा.

बंति (बडंति) (क) ना. - पंक्ति; ओळ; गट. 'हंति' पहा. दहा
संख्येचा समूह.

—तलेय (डंटीय) (क) ना. - दशकंड; दशशिर;

ओळीने दहा डोकी असलेला.

—तेर (डंटीर) (क) ना. - दशरथ.

बंते (बंते) (बडंति [५५००]) (क) ना. - जाड तक्क्या; लोड;
जटा; पारंब्या.

बंद (ब०द) (क) ना. - बंद; चौकट; नियम; ओझें; वुंद; समूह.
(क) वि. - आगत; जवळ आलेला; पिकलेला;

पक्क; पिका. हाती आलेला.

बंदगे (ब०दगी) (क) ना. - चौकट; निर्बंध; दास्य; सेवा.

बंदळिके (णिके) (ब०द०ळी [६०८]) (क) ना. - बांडगूल;

बंधनिका; ऋण (वनस्पति)

बंदरू (ब०दरू) (क) ना. - बंदर; जहाज थांबण्याचे ठिकाण.
'रेवु' पहा.

बंदी (ब०दी) (क) ना. - बाजुबंद; एक दागिना; कैदी; बंदी;
स्तुतिपाठक; भाट; चारण.

बंदिरा (ब०दिरा) (क) ना. - बांधलेला, कैदी, बंदी, स्तुतिपाठक.

बंदिसु (ब०दिसु) (क) धा. - बांधणे, बंधनांत टाकणे, कैद
करणे, अटकवणे, स्तुतिकरणे, बंदणे.

बंदुक (ब०दुक्) (क) ना. - स्तुतीवर जगणारा; भाट;
खुषमस्कन्या.

बंदुगे (ब०दुगी) (क) ना. - बंधुक, जास्वंद.

बंदूक (ब०दुक्) (अ. दे.) ना. - बंदूक, तोळ्याची बंदूक.
'कवि' पहा.

बंध (धन) (ब०द [६०८]) (सं) ना. - चौकट; नियम; आज्ञा;
शासन; निर्बंध; रचना; जोडणी; तुरंग; पाश; वश्यता.

बंधक (ब०दक) (सं.) वि. - विलेख लावणारा; हरकत करणारा;
वेळ गमावणारा.

(क) ना. - गहाण, तारण, ठेव, प्रतिज्ञा, जोडणी, रचना.

बंधकि (की) (ब०दकि [६०८]) (सं.) ना. - दासी; व्यभिचारिणी;
जारिणी.

बंधनालय (ब०दनालय) (सं.) ना. - कारागृह; बंदीखाना;
तुरंग; कैदखाना.

बंधिसु (ब०दिसु) (क) धा. बांधून घालणे; घट्ट बांधणे;
तुरंगात टाकणे.

बंधु (ब०दु) (सं.) ना. - भाऊ; आतेष्ट; नातेवाईक.

बंधुकृत्य (ब०दुकृत्य) (सं) ना. - परोपकाराचे काम; सत्कार्य.

बंधुत्व (ब०दुत्व) (सं.) ना. - बांधव्य, भाऊपणा, नातें,
आप्तत्व.

बंदुर (ब०दुर) (सं.) वि. - घट्ट; दड; आवळलेले; मनोहर;
संतोषदायक; कल्याणकारी; भद्र.

(सं.) ना. - गोमेधिक; बदक; 'बातु' पहा.

बंदूक (ब०दुक) (सं.) ना. - जास्वंद; लाल जास्वंद; रक्तपुष्प.

बन्न (ब०नु) (क) वि. - भग्न; भंगलेले.

(क) ना. - नाश; कष्ट; विपत्ति; अडचण; पीडा.

- पडिसु (पडिसु) (क) ना. - कष्ट सहन करणे; त्रास होणे;
भंगणे.

बन्नि (ब०नु) (क) क्रि. - यावें; आलों.

(क) ना. - शमीवृक्ष.

बप्प (ब०प्प) (क) वि. - येणारा.

(क) ना. - बर्फ

बफून (ब०फून) (अ. दे) ना. - विदूषक.

बबून (ब०बून) (अ. दे) ना. - गोरीला जातीचे माकड;

बब्बर (ब०बुर्) (अ. दे.) ना. - बर्बर देश; बब्बर-देशीय जन;
मूर्ख; मंद; धडु; असंस्कृत.

बबुर (लि) (ब०बुर् [६]) (क) ना. - चाभळ; काटे चाभळ;
बरबुर वृक्ष.

बभ्र (ब०भ्र) (सं) ना. - मुंगुस; शिव; विष्णु; अग्नि; एक
ऋषि; पिंगट रंग; भुरे केस; एक यादव; सोने; एक धातु.

- धातु (६०८)(सं) ना. - सुवर्ण; सोने.

बभ्रवाहन (ब०भ्रवाहन) (सं) ना. - मणीपुरचा राजा;
अर्जुनाचा (चित्रांगदेला झालेला) पुत्र.

बबल (ब०बल) (क) ना. - समूह; रास; घोस; गुच्छ. 'तोंगल'
पहा.

बबळ (ब०बळ) (क) ना. - आयास; श्रम; थकवा; संकट;
विपत्ति; वापर.

बंबु (ब०बु) (क) ना. - मोठी नळी; बांबू; पाणी काढण्याचे
डबरे; रहाटगाडगे.

बंभर (ब०भ्र) (सं) ना. - भ्रमर; मुंगा.

बंभरालि (ब०भ्रालि) (सं) ना. - माशी; धुंगुरटे; मशक.

बंभारव (ब०भ्रारव) (सं) ना. - भों डड आवाज; भोंगा;
कोलाहल.

बंभ्रमत् (ब०भ्रमत्) (सं) वि. - सारखे फिरणारे; सतत
फिरणारे.

बम्मरि (ब०म०) (क) ना. - मूर्च्छा; आळोखापिळोखा.

बय (ब०य) (क) धा. - पुरणे; लपवून ठेवणे; झाकून ठेवणे;
निक्षेपणे; अपशब्द वापरणे; शिवीगाळ करणे; घसरणे.

— गळ-गुळ (ग०, -ग०) (क) ना. - अपशब्द;

शाप; तिरस्कार, निंदा; शिवी.

— चु (च०) (क) धा. - झाकणे; लपवणे; डोळ्याआड
करणे.

बयके (ब०यके) (क) ना. - आज्ञा; इच्छा; मनोरथ; डोहाळे.

बयल्लु (ब०यल्लु [६]) (क) ना. - मैदान; बखळ; मोठी
खुली जागा; शून्य; व्यर्थ; ऊन; प्रकाश.

— आगु (अ०गु) (क) ना. - दिसेनासें होणे; हाताला न
येणे; व्यर्थ होणे; विंग फुटणे; रहस्यस्फोट होणे.

— आडंबर (अ०डंबर) (क) ना. - दंभ; कोरडा
अहंकार; धमंड; खोटी प्रतिष्ठा.

— ब्रह्म (ब्रह्म) (क) ना. — पायघोळ संत; कोरडे ब्रह्मज्ञान
संगणारा; दोंगी साधु.
बयलुग (बयलुग) (क) ना. — संसारी; प्रापंचिक. 'भवी'
पहा.
बयलदोरे (बयलदोरे) (क) ना. — मृगजळ; तेजाकर; प्रकाश
स्वामी; ऊनरूपी तेजी, उन्हाचा घोडा.
बयसु (बयसु) (क) धा. — आशा करणे; अपेक्षिणे; इच्छिणे;
मनोरथ करणे; कामना करणे.
बयके (बयके) (क) ना. — निक्षेप; आकांक्षा; शिवी, लपवून
ठेवलेली गाठ.
बयगु (बयगु) (क) ना. — अयराह; तीन्हीसांज; संध्या.
— म्पोळु (म्पोळु) (क) ना. — सायंकाळ; सांज.
बयगुळ (बयगुळ) (क) ना. — शाप; दुर्वचन;
निंदा; छी; थू; तिरस्काराचे शब्द.
बयतले (बयतले) (क) ना. — भांग; केस-विभागणी; केसछडी;
डोक्यावरील केसात मधोमध पडलेली रेखा.
बयतडु (बयतडु) (क) धा. — झांकून
ठेवणे; लपविणे.
बयते (बयते) (क) ना. — मनात दडलेली इच्छा;
मनोकामना; अंतर्वासना.
बयने (बयने) (क) ना. — तालवृक्ष.
बर (रु) (बर) (क) धा. — येणे; होणे; आगमन होणे;
संभवणे.
बर (बर) (क) ना. — वर; आशीर्वाद; अनुग्रह; पति.
— गाल (गाल) (क) ना. — दुष्काळ; आपत्काल;
दुर्भिक्षसमय.
बर (रेग) (बर) (क) अ. — पर्यंत; पावेतो; वेरी.
बरक (बरक) (क) ना. — निःसत्त्व; निरूपयोगिता; अवकाश;
दोरा; भूमि; इळानाडी; पोतें; जालें.
बरगु (बरगु) (क) धा. — ओढणे; विंचरणे; एकत्रित करणे.
(क) ना. — एक धान्य; बरगे
बरटे (बरटे) (क) ना. — बाठ; आंब्याची कोय.
बरडु (बरडु) (क) वि. — निःसत्त्व; निरूपयोगी; निष्प्रयोजक;
खोटी भूक.
बरणि (बरणि) (क) ना. — भरणी नक्षत्र; एक उभट भाडें; बरणी.
बरत (बरत) (क) वि. — वाळलेले; असार; नीरस; निर्जन.
बरति (बरति) (क) ना. — भरती; भरण; सैन्यभरती; समुद्रभरती.
बरपण (बरपण) (क) ना. — पोषण; लेखनपंडित; लेखणी-
बहादर; शाळाशिक्षक; उपाध्याय.
बर (रे) वणिगे (बर) (क) ना. — हस्ताक्षर;
लिखाण; हस्तलिखित.

बरवु (बरवु) (क) ना. — आगमन; येणे; वर; अनुग्रह;
परिणाम; आशीर्वाद.
बरवसे (बरवसे) (क) ना. — भरंवसा; विश्वास.
बरविग (बरविग) (क) ना. — आगंतुक; अतिथी; अभ्यागत;
पाहुणा; येणारा.
बरसिडिलु (बरसिडिलु) (क) ना. — पडणारी वीज; उत्पात;
दुष्काळ सूचक उन्हाळा; अवर्षण.
बरसु (बरसु) (क) वि. — ओढधोवड; सारहीन; कठिण;
उद्धट; खडबडीत.
बरसेळे (बरसेळे) (क) धा. — जोराने ओढून घेणे; आतुरतेने
आलिगन देणे.
बर (रे) ह (प) (बर) (क) ना. — लेख; लिखाण;
अक्षर; लिपी.
बरिदु (य) (बरिदु) (क) वि. — उबडा; व्यर्थ; निरर्थक.
बरि (बरि) (क) वि. — निरर्थक; उघडा.
बरिके (बरिके) (क) धा. — मोकळे करणे; खोलणे; रिते करणे.
(क) ना. — रिक्त हस्त; मोकळा हात; गरिबी; निष्फळ कार्य.
बरिगंडु (बरिगंडु) (क) ना. — व्यर्थ आशा; लाभ नसलेले
काम.
बरिगुलु (बरिगुलु) (क) ना. — व्यर्थ प्रयत्न; निरर्थक धडपड;
उगीच घेतलेला त्रास.
बरिदे (बरिदे) (क) अ. — व्यर्थ; निष्फळ; अलाभ; अकारण.
बरिदोरे (बरिदोरे) } (क) ना. — सुकलेला ओढा; राज्य
बरुदोरे (बरुदोरे) }
गमावलेला राजा; निष्कांचन नृप; पायउताराची नदी.
बरिबेट (बरिबेट) (क) ना. — व्यर्थ प्रेम; निष्कारण
कामुकवृत्ति; निष्फळ कामवासना;
बरिस (बरिस) (क) ना. — वर्ष; बारा महिन्यांचा काळ.
बरिसु (बरिसु) (क) धा. — बोलावून घेणे; आदरपूर्वक स्वागत
करणे, येईलसे करणे.
बरु (बरु) (क) धा. — येणे; आगमन होणे.
(क) वि. — मोकळे; रिते; व्यर्थ; निस्सार.
बरु (रु) बं (बरु) (क) वि. — अकिंचन; गरीब;
रिता झालेला.
बरुव (बरुव) (क) वि. — साह्यशून्य; निराश्रित; निर्वासित;
परदेशी; अनाथ; पोका.
बरे (बरु) (क) धा. — खूण करणे; संकेत दाखवणे; वाळणे;
निवणे.
(क) धा. — डाग देणे; भाजणे.
(क) ना. — चट्टा; तप्त लोहाने दिलेला डाग; खूण; दाणे;
पालापाचोळा; डोंगर झरा.

—प (ः) (क) ना. — लिखाण; लेखन; लिपी.
 —पअण (—पअण) (क) ना. — लेखनकामाठी; कर्णिक;
 कारकून; कर्मचारी.
 —व (ः) (क) ना. — हिशोबनीस; कारकून; लेखक.
 बर्क (कैजिके) (बर्क [कैजिके]) (क) ना. — एक जातीचा
 ससा.
 बर्चणे (बर्चणे) (क) ना. — रंग; वर्ण; राड.
 बर्चि (बर्चि) (क) ना. — मोसकण्याचे टोकदार आयुध; ईट.
 बर्चिसु (बर्चिसु) (क) धा. — चित्र काढणे; रंग भरणे;
 मनरंजन करणे.
 बर्द (बर्द) (क) वि. — जोपासलेला; माग्यवंत; प्रौढ.
 बर्दिल (बर्दिल) (क) ना. — स्वर्ग; देवलोक; अमरलोक.
 बर्दु (बर्दु) (क) धा. — मरणे; मृत्यु घेणे.
 (क) ना. — प्रौढत्व; नैपुण्य; मरण; स्वर्ग; आधिक्य.
 बर्दु (र्दु) कु (बर्दु [दु] कु) (क) धा. — जीवन कंठणे;
 जिवंत राहणे; जीव संभाळून राहणे.
 बर्दुग (बर्दुग) (क) वि. — पंडित; विद्वान; ज्ञानी; जाणता.
 बर्दुगे (बर्दुगे) (क) ना. — मरण; मृत्यु.
 बर्दे (बर्दे) (क) ना. — प्रौढ स्त्री; चतुर स्त्री; निपुण स्त्री.
 बर्प (ह) (बर्प [ह]) (क) वि. — आगामी; भविष्यकालीन;
 आगमन सुचवणारा.
 बर्पुदु (बर्पुदु) (क) अ. — येताक्षणीच; आल्याबरोबर.
 बर्फ (बर्फ) (अ.दे.) ना. — गारा; धुक्याचा थर; बर्फ.
 बर्बर (बर्बर) (सं) ना. — अनागरिक; अडाणी; रानटी;
 बर्बरदेशीय; बर्बरदेश.
 बर्बर (बर्बर) (क) ना. — बामूळ.
 बर्ह (बर्ह) (सं) ना. — पक्ष्याचे पर; मोरपीस.
 बर्हि (बर्हि) (सं) ना. — मोर; दर्भ; कुशगवत; जाळ; अग्नि.
 —बाहन (बाहन) (सं) ना. — कार्तिकेय; षण्मुखस्वामी;
 मोरावर बसलेला.
 बल् (बल्) (क) धा. — मोठे होणे; समर्थ होणे; बल संपादन करणे.
 (सं) धा. — श्वासोच्छ्वास करणे; जिवंत राहणे; दळणे; बेलणे;
 दुखवणे; खून करणे; पाहणे; पोसणे; ओळखणे; साह्य
 करणे.
 बल (बल) (सं) ना. — शक्ति; सामर्थ्य; सैन्य; पथक; साह्य;
 इंद्रशत्रु; एक राक्षस; बलात्कार; लडपणा; देह-रेत; डिक;
 कावळा; बलराम.
 (क) ना. — उजवी बाजू; दक्षिण बाजू.
 —कोळु (—कोळु) (क) धा. — प्रदक्षिणा घालणे; शक्ति
 संपादणे; बळवान होणे.

—बरु (बरु) (क) धा. — उजवे घालणे; प्रदक्षिणा
 घालणे; समर्थ होणे.
 बलक्षोभ (बलक्षोभ) (सं) ना. — सैन्यांतील दंगा; बंड; क्रांती
 बलज (बलज) (सं) ना. — शहराचे महाद्वार; वेस; क्षेत्र;
 धान्याची रास; युद्ध.
 बलद (बलद) (सं) ना. — बैल; खोंड; पाडा; बलिवर्द.
 बलदेव (बलदेव) (सं) ना. — बलराम; बळभद्र; बिजल
 राजाचा मंत्री; वायु; समर्थ.
 बलद्विष (बलद्विष) (सं) ना. — बलराक्षसाला मारणारा; देवेंद्र.
 बलभद्र (बलभद्र) (सं) ना. — शक्तिमान; बैल; बळराम; लोभ.
 बलभिद् (बलभिद्) (सं) ना. — बलराक्षसाला मारणारा; देवेंद्र;
 बलनिपूदन.
 बलमुरि (बलमुरि) (क) धा. — दुबळे करणे; शक्तिहीन होणे;
 बळ खची करणे; सामर्थ्य ठेचणे.
 बलराम (बलराम) (सं) ना. — कृष्णाचा भाऊ.
 बलल (बलल) (सं) ना. — इंद्र
 बलवंत (तिके) (बलवंत [तिके]) (क) ना. बलात्कार; दडपण.
 बलविन्यास (बलविन्यास) (सं) ना. — व्यूह; सैन्यरचना.
 सेनेची फळी उभारणे.
 बलविरोधि (बलविरोधि) (सं) ना. — देवेंद्र.
 बलहुरि (बलहुरि) (क) ना. — महाकाली; इंद्र; अजगर; दुर्गा;
 महामारी; मरीआई; पीडा; उपद्रव.
 बला (बला) (सं) ना. — विश्वामित्राने रामाला दिलेली अस्त्रविद्या;
 आपत्ति; संकट.
 बलाक (का) (बलाक [का]) (सं) ना. — बगळा; करकोचा.
 बलाग्र (बलाग्र) (सं) ना. — आषाढी; सैन्याचा पुढील भाग.
 बलाढ्य (बलाढ्य) (सं) वि. — शक्तिशाली; सामर्थ्यवान.
 बलात् (बलात्) (सं) अ. — बळजोरीने; जबरदस्तीने;
 जोरावरी.
 बलात्करिसु (बलात्करिसु) (क) धा. — दडपण आणणे;
 बलात्कार करणे. समर्थ करणे.
 बलात्कार (बलात्कार) (सं) ना. — दडपण; वजन; जबरदस्ती.
 बलान्वित (बलान्वित) (सं) वि. — बलवान; सामर्थ्यवान;
 शक्तिशाली.
 बलाबल (बलाबल) (सं) ना. — तारतम्य; दोन सैन्यांची
 तफावत; नूनाधिक शक्ति सामर्थ्य तुलना.
 —इके (इके) (क) ना. — शक्तीतील मोजमाप; सामर्थ्याचे
 तारतम्य.
 बलाह (बलाह) (सं) ना. — जल; पाणी.
 बलि (बलि) (सं) ना. — आहुति; मोजनापूर्वी ठेवलेला काकबली;
 बळवंत; बलिराजा; प्रल्हादाचा नातु; उंट; खोंड; सैनिक; पूजा;

आराधना: कर; देणगी; कोपरा; चवरीची मूठ; डुकर; एक जातीची मोगरी; बलराम; विनोद.

(क) धा. — वाढणें; जाड होणें; वयांत येणें; मोठे होणें; घट्ट होणें; दटावणें.

बलाहक (बलाहक) (सं) ना. — आनंद; मेष; पर्वत; गिरी; बक; विष्णूचा घोडा.

बलिकल्लु (बलिकल्लु) (क) ना. — काकबळी ठेवण्याचा दगड; बलिपीठ; रोजचा काकबळी ठेवण्याची जागा.

बलिके (बलिके) (क) ना. — वाढ; वृद्धि.

बलिकोड्डु (बलिकोड्डु) (क) धा. — बळी देणें; आहुति देणें;

ठार करणें; काकबळी ठेवणें.

बलित (बलित) (क) वि. — माजलेला; वाढलेला; मस्तीला आलेला.

बलिदान (बलिदान) (सं) ना. — आत्माहुति; देहसमर्पण; प्राणार्पण; बळी देणें.

बलिपाड्य (मि) (बलिपाड्य) [मि] (सं) ना. — बलिप्रतिपदा; कार्तिकमासातील प्रथम तिथी.

बलिपीठ (बलिपीठ) (सं) ना. — 'बलिकल्लु;' पहा. पूजेचें पवित्र स्थान.

बलिपुष्ट (बलिपुष्ट) (सं) ना. — कावळा; बलिभुक्; बळी खाऊन जगणारा.

बलिभुक् (ज) (बलिभुक् [ज]) (सं) ना. — कावळा; चिमणी; वकमधी.

बलिभोजन (क) (बलिभोजन [क]) (सं) ना. — कावळा.

बलि (ली) बर्द (बलि [ली] बर्द) (सं) ना. — बैल; खोंड.

बलिष्ठ (बलिष्ठ) (सं) ना. — बलवंत; सामर्थ्यवान.

बलिष्णु (बलिष्णु) (सं) वि. — तिरस्कृत; अपमानित; अवनत; नीचतेला पोचलेला.

बलिसु (बलिसु) (क) धा. — घट्ट करणें; वाढविणें; पोषण करणें.

बलिह (बलिह) (क) ना. — पकड; आवळणी; मगरमिठी; बल-संपादन.

बलिहरण (बलिहरण) (सं) ना. — बळी खाणें; बळीदान. काकबळी ठेवणें.

ब (व) ली मुख (ब[व]लीमुख) (सं) ना. — वानर; हुप्या; कपिनायक; माकड.

बलीयस् (बलीयस्) (सं) वि. — सामर्थ्यवान; शक्तिमान;

दांडगा; गोठ्या.

बलीयसी (बलीयसी) (सं) ना. — शक्तिशाली; बळवान.

बलु (बलु) (क) वि. — पुष्कळ; मोठा; श्रेष्ठ; महत्वाचा.

— करिसु (करिसु) (क) धा. — बलात्कार करणें; दडपण आणणें; रेटणें.

बलपु (लपु) (बलपु [लपु]) (क) ना. — सामर्थ्य; शक्ति; बळ; ताकद.

बलमे (बलमे) (क) ना. — शक्ति; सामर्थ्य; दडपण; नैपुण्य; चातुर्य.

बलुडु (बलुडु) (क) ना. — प्रतिष्ठा; गौरव; प्रमुखता; सामर्थ्य; बळजोरी.

बले (बले) (क) ना. — जाळे; पशू पकडण्याचा पिंजरा; फसवणूक; वंचना; अडचण; स्तुतीचा शब्द.

— गार (गार) (क) ना. — जाळें टाकणारा; कोळी; पारधी.

— ब्रीसु (ब्रीसु) (क) ना. — जाळें टाकणें; जाळें विणणें; कारस्थान रचणें; फसवणें; कथांत ठेवणें.

बलोद्वंध (बलोद्वंध) (सं) ना. — सामर्थ्य; बलात्कारानें घेतलेला ताबा; अत्याचार.

बलौव (बलौव) (सं) ना. — मोठे सैन्य; सेनासागर; सैन्याची रीध.

बलकणें (लगणें) (बलकणें [लगणें]) (क) ना. — बलवान बाण; तीक्ष्ण बाण; आपत्ति; महासंकट.

बलके (बलके) (क) ना. — दडपण; काठिन्य; समज; ज्ञान; समजूत; समजदारपणा.

बलगणि (बलगणि) (क) ना. — फास; मोठें जाळें; मोठी तलवार.

बलगरिके (बलगरिके) (क) ना. — जाणतेपणा; श्रेष्ठ कर्तृत्व; नैपुण्य.

बलगेय (बलगेय) (क) ना. — दंडांतील सामर्थ्य; शूर; पराक्रमी; आजानुबाहु.

बलडोरे (बलडोरे) (क) ना. — मोठा ओढा.

बलपु (बलपु) (क) ना. — सामर्थ्य; जबरदस्ती.

बलमु (लमे) (बलमु [लमे]) (क) ना. — शक्ति; सामर्थ्य.

बलमोळगु (बलमोळगु) (क) ना. — गोंगाट; गोंधळ; कोलाहल; नगारा; दुंदुभि; मेघगर्जना; गडगडाट; विजेचा कडकडाट.

बल (लं) (बल [लं]) (क) ना. — जाणता; ज्ञानी; अनुभविक; बलवंत; शक्ति; त्राण.

बलणि (बलणि) (क) ना. — पायदळ; पदाति.

बलतन (बलतन) (क) ना. — जाणतेपणा; पांडित्य; कौशल्य; शक्तिमानता.

बलंद (बलंद) (क) ना. — समजसता; विवेकशीलता; विवेक.

बलरिके (बलरिके) (क) ना. — जोराची मागणी; मुक्तकंठ प्रार्थना; निःसंकोच निंति.

बलव (बलव) (क) ना. — ज्ञानी; विद्वान; पंडित; जाणता.

(सं) ना. — आचारी; रांधपी; स्वयंपाकी.

बलविके (बल्लुविके) (क) ना. - समज; ज्ञान; शक्तिमानता;
समर्थपणा; स्वयंपाक; रांधण.
बलह (बल्लुह) (क) ना. - समर्थ; जाणता; हुंव; दांडगा; बलम;
स्वामी; पति.
बल्लु (बल्लु) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - वीर; धीर; धीट;
ग्रामप्रमुख; पुढारी; पंच.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - बल्लुवंशीय राजा; निकटचा
नोकर; अगाधपणा.
बल्लु (बल्लु) (बल्लु) [बल्लु] (क) वि. - वाढलेला; श्रेष्ठ;
मोठा; बलवंत.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - सामर्थ्यवान; श्रेष्ठ; जाणता; दांडगा;
निरोगी; श्रीमंत; योग्य.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - मोठा आवाज; महाशब्द; हाक;
प्रतिष्ठा.
बल्ले (बल्ले) (क) ना. - झाडांतील ढोली; झाडी.
(क) क्रि. - मला माहीत आहे.
बल्ले (ह) (बल्ले) [बल्ले] (क) ना. - माला; भोसकण्याचें
हत्यार; ईट.
बल्लेरिके (बल्लेरिके) (क) ना. - जोराची रेडारेटी; बळाची
ओढाताण.
बल्लु (बल्लु) (क) वि. - पुष्कळ; अधिक.
(क) ना. - बल्लुव्यता; सामर्थ्य; शक्ति.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - अतिवृष्टि; चिकार पाऊस; सतत
वर्षाव; सुसज्जधार पाऊस.
ब (बल्लु) (क) ना. - भव; संसार; प्रपंच; जन्म.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - भ्रमण; संचार; भ्रमंती; फिरती.
बल्लु (बल्लु) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - अडचण; कष्ट;
आपत्ति; कळकळ; भ्रमण; फिरती.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - युद्ध; संग्राम; लढाई.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - भ्रमरी; भुंग्याची मादी; वेढा;
डाळी; मोवरा; अंबूर; सामता; भोक पाडण्याचें साधन.
—गड्ड (गड्ड) (क) ना. - बारीक कापलेली दादी; पीळ
भरलेली दादी; पातळ दादी;
—गे (गे) (क) ना. - सामता; भोक पाडण्याचें यंत्र.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - सैनिक; योद्धा;
बल्लु (से) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - व्यवसाय; उद्योगधंदा;
योगक्षेम; प्रयत्न.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - आकांक्षा; इच्छा; अपेक्षा.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - भ्रमण; डोकें बांधणें; मूर्च्छा;
वेशुद्धि; बेमानता.

बल्लुविर (बल्लुविर) (क) धा. - गिरगिर फिरणें; गिरकी
वेणें; स्वतःभोवती फिरणें; काळ्यामाळ्या करणें.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - संसारी; भवी; गृहस्थाश्रमी; लिंगधारी
नसलेला.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - आधीनता; गुलामींत राहणारा; बळ;
शक्ति; त्राण.
बल्लु (दि) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - वसतीस्थान; गृह; जैनमंदिर.
बल्लु (सि) दु (बल्लु) [बल्लु] (क) वि. - धार लावलेला;
पाजळलेला; तीक्ष्ण; 'बल्लु'धातूचे भूतकृतं.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - वसन; वस्त्र; पोषाख; प्रावरण.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - वसंतऋतु; सुगीचा समय; हंगाम;
संगीतांतील एक राग; मदनमित्र.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - पशुपति; वृषभ; नंदीश्वर; वायु;
शिव; वीरशैव मत प्रचारक; बलेश्वर.
बल्लु (बल्लु) (क) धा. आधीनता टाळणें; गुलामगिरी
नाहींशी होणें; अशक्त होणें; नित्राण होणें; थकणें; दमणें.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - देवाची गाय; देवदासी; मुरळी.
—बीदबल्लु (बीदबल्लु) (क) ना. - वेद्या; बाजारबल्लु.
बल्लु (बल्लु) (क) धा. - ओतणें; पाणी उतरवणें; चाळणें;
गाळणें; ठिबकणें;
—कल्लु (कल्लु) (क) वि. - पिळलेलें; पाणी काढलेलें;
झिरपून गेलेले.
बल्लु (बल्लु) (क) वि. - तीक्ष्ण; धारदार; टोकदार.
बल्लु (रु) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - पोट; गर्भ; कूस.
बल्लु (सु) रि (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - गर्भवती; गाभण;
जन्म देणारी.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - पोटदुखी; अतिसार; आमांश.
बल्लु (रु) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - गर्भ; कूस; पोट.
बल्लु (बल्लु) (बल्लु) [बल्लु] (क) ना. - अतिसार; अमांश;
पोटदुखी; पोटशूल.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - स्त्री; पत्नि; कन्या; नणंद; गाय; वांझोटी;
हत्तीण.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - मज्जा; मेंदु; चरबी; स्निग्ध पदार्थ.
(क) धा. प्रसन्न होणें; हरवणें; वश होणें.
बल्लु (बल्लु) (क) ना. - वसती; गांव; जैनमंदिर; निवास.
बल्लु (बल्लु) (क) वि. - बर्फ; येणारा.
बल्लु (बल्लु) (क) वि. - बहुल; विपुल; अधिक; अतिशय.
बल्लु (बल्लु) (क) वि. - अधिकचे; आधीन; मर्यादातीत.
बहिः (हिस) (रु) (बल्लु) [बल्लु] [रु] (सं) अ. - बाहेर;
बाहेरील; बाहेरचा.
—करण (करण) (सं) ना. - ब्राह्म पंचेंद्रियें.

बहिःप्राण]

बहिःप्राण (बहिःप्राण) (सं) ना. - बाहेर दिसणारा प्राण;
 दामिक ममता; धन; द्रव्य.
 बहित्र (बहित्र) (सं) ना. - चूक; प्रमाद; जहाज; नाव; होडी;
 वाहन.
 बहिरंग (बहिरंग) (सं) ना. - बाहेरचा भाग; बाहेरची बाजू;
 बाह्यांग; जगजाहीर प्रगटन.
 बहिर्दि (दें) शे (बहिर्दि [दि] शै) (सं) ना. - गांवाबाहेरील
 गमन; मलविसर्जन; मैदानाला जाणे.
 बहिर्देश (बहिर्देश) (सं) ना. - गांवाबाहेरील मैदान; विसर्जन;
 उत्सर्जन; माळरान.
 बहिर्द्वार (बहिर्द्वार) (सं) ना. - बाहेरचा दरवाजा; वेशीचे
 दार; महाद्वार.
 बहिर्भूमि (बहिर्भूमि) (सं) ना. - बहिर्देश; मैदान;
 माळरान.
 बहिर्मुख (बहिर्मुख) (सं) वि. तोंड फिरलेला; बाहेरतोंडाचा;
 अनासक्त; विरागी; भौतिकवादी; प्रपंचदृष्टि असलेला.
 बहिर्यामि (बहिर्यामि) (सं) ना. - प्रतिभावंत; तेजस्वी.
 बहिर्यापि (बहिर्यापि) (सं) ना. - कूटप्रश्न व त्याचे उत्तर
 एकाच पद्यात असणारी रचना.
 बहिष्करिसु (बहिष्करिसु) (क) धा. - बाहेर घालणे; काढून
 टाकणे; बाळीत टाकणे; निषेध करणे.
 बहिष्कार (भ्रकरण) (बहिष्कार [भ्रकरण]) (सं) ना. -
 समाजांतून उठवण; लोकबाह्यता; सामाजिक संबंधतोड;
 समाजनिषेध.
 बहिष्ठे (घा) (बहिष्ठे [घा]) (सं) ना. - विटाळशी;
 रजस्वला; बाहेर बसलेली.
 बहिस्सरण (बहिस्सरण) (सं) ना. - वियोग; विरह; दूर
 प्रयाण; बहिर्गमन; दूर जाणे.
 बहु (बहु) (सं) वि. - पुष्कळ; विपुल; अधिक.
 -तर (डर) (सं) वि. - जास्तीचे; अधिकचे; बहुतकरून
 वेळोवेळी; प्रायः
 बहुधा (बहुधा) (सं) अ. - बहुतकरून; अनेकरीतीने;
 विविधतेने.
 बहुधान्य (बहुधान्य) (सं) ना. - संवत्सराचे नांव;
 विपुलधान्य.
 बहुनायकत्व (बहुनायकत्व) (सं) ना. - बारभार्डपणा;
 अव्यवस्थित शासन; अतिनायकी; अनागोंदी.
 बहुपद (दि) (बहुपद [दि]) (सं) ना. - पुष्कळ पाय
 असलेली; गोम; घोण.
 बहुभाषि (बहुभाषि) (सं) ना. - अति बोलका; अनेक
 भाषांपंडित.

बहुमान (बहुमान) (सं) ना. - संभावना; इनाम; पारितोषिक;
 गौरव.
 बहुरूप (बहुरूप) (सं) ना. - अतिरूपे असलेला; शिव;
 विष्णु; राक्षस; मायावी.
 बहुरूपि (बहुरूपि) (सं) ना. - सोंगाड्या; बहुवेषधारी; नट;
 नकल्या; कामरूप; राक्षस; पिशाच.
 बहुल (बहुल) (सं) वि. - पुष्कळ; अतिशय; अनेक; विपुल;
 कृष्णपक्ष; काळारंग; उदाहरणानुरूप नियम.
 बहुले (बहुले) (सं) ना. - गाय; गोधन.
 बहुवच (बहुवच) (सं) वि. - बहुभाषी; फार बडबडणारा;
 गप्पिष्ट; वाचाळ.
 बहुवचन (बहुवचन) (सं) ना. - अनेकवचन; अनेकसंख्य;
 मान्यतेची भाषा; सम्योद्धार.
 बहुविध (बहुविध) (सं) वि. - त-हेत-हेचे; नानाविध; पुष्कळ
 प्रकारचे.
 बहुव्रीहि (बहुव्रीहि) (सं) ना. - माताची रास; तांदुळाची
 रास; गव्हाचा ढीग; एक समासविशेष.
 बहुशः (बहुशः) (सं) अ. - फारकरून; सामान्यतः; प्रायः.
 बहुश्रुत (बहुश्रुत) (सं) वि. - पुष्कळ ज्ञान असलेला,
 अतिवाचन श्रवण असलेला; ज्ञानी; पंडित.
 बहुसूतिनि (बहुसूतिनि) (सं) वि. - बहुप्रसू; पुष्कळ मुलें
 असलेली; अनेक पिलांना जन्म देणारी.
 बह्वाशी (बह्वाशी) (सं) वि. - खादाड; आघाशी; खावा
 करणारा.
 ब (ब) (क) धा. - जिवंत राहणे; जीवन कंठणे; प्रपंच
 चालविणे; संसार करणे.
 बळकु (बळकु) (क) धा. - झुकांडणे; हलणे; वाकणे.
 बळ (ळ) कु (बळ [ळ] कु) (क) धा. - झुकांडी खाणे;
 लोंबणे; लंबकाप्रमाणे हलणे; झोके घेणे.
 बळके (बळके) (क) ना. - उपयोग; रूढी; रीत; समाधान;
 परिचय; सहनशीलता; साम्य; जुळणूक.
 बळग (बळग) (क) ना. - कुडंब; आसेष्ट; नातेवाईक; परिवार;
 सैन्य; गट; संघ.
 बळंकु (बळंकु) (क) धा. - 'बळकु' पहा. झोके घेणे; झुकांडी
 खाणे; लंबकाप्रमाणे हलणे; ओळंबणे.
 बळचु (बळचु) (क) धा. - तुडविणे; लेपणे; उकरून काढणे;
 कमी होणे; शेवट गाठणे; तडीला पोचणे; सांपडणे; कातरणे;
 - अंगावरून हात फिरवणे; गुळगुळीत करणे.
 ब(प)ळत (ब [प] ळत) (क) ना. - खाण; पेव; कोठार; धान्य
 ठेवण्याची जागा.
 बळ(ळि)दु (बळ [ळि] दु) (क) ना. - उतार; उतरती; उतरण.

बळप (बळप) (क) ना. - बळ; पाटीवर लिहिण्याची पेन्सिल; खड्ड.
 बळ(ळ)वे (बळ [४०] षी) (क) ना. - बणवी; गवताची गंजी; हुडा.
 बळल् (लु) (बळल् [७५]) (क) धा. - दमणे; थकणे; श्रमणे; कष्टणे; आयास घेणे; लोंबळणे; बेभान होणे.
 —इके (इके) (क) ना. - आयास; श्रम; दमन.
 —इसु (इसु) (क) धा. - कष्टविणे; दमविणे; लोंबवणे; अडचण आणणे.
 बळ(ळव)ळ (बळ [४५] ४०) (क) अ. - जास्तीचे; विशेषकरून अतिशयकरून.
 बळवि (बळवि) (क) ना. - वाढ; अभिवृद्धि; मोठे होणे; वैपुल्य; आधिक्य.
 बळसळ(लु) (बळसळ [७५]) (क) धा. - अवतीर्भवती राहणे; गोंडा बोळणे; भोवतीभोवती लुडबुडणे.
 बळसु (बळसु) (क) धा. - गुंडाळणे; प्रदक्षिणा घालणे; वेढाळणे; उपयोजिणे; भोवडणे.
 (क) ना. - गुंडाळी; वेढोळें; प्रदक्षिणा; उपयोग.
 बळसिके (बळसिके) (क) ना. - उपयोग; व्यय; खर्च; दूरान्वयाचे भाषण; बोळ; फेरा.
 बळह (बळह) (क) ना. - बळ; पेणसल; दगडीपेन; खड्ड.
 बळहरि(ळारि) (बळह [४०] ४०) (क) ना. - बळिमुक्क; कावळा; महासर्प; शेष; अजगर.
 बळि (बळि) (क) धा. - लेपणे; गुंतणे; रास घालणे; एकत्रित करणे; स्वच्छ करणे; निवडणे; घासून काढणे.
 (क) ना. - सामीप्य; वाजू; शेजार; रस्ता; वस्त्रालंकार; हाक; दूत; कळ; वंश; बहुमान.
 (क) अ. - नंतर; उचितपणे; तदुपरि.
 बळिक (के) (बळिक [४५] ४५) (क) अ. - त्यानंतर; पुनः; नंतर.
 बळिकोळु (बळिकोळु) (क) धा. - जवळ जाणे; जवळ राहणे; तयार ठेवणे; सिद्ध करणे; शपथ घेववणे.
 बळिदोत्तु (बळिदोत्तु) (क) ना. - कुटुंबात बरीच वर्षे असलेली मोलकरीण; अंतरंगदासी.
 बळिदोय्यु (बळिदोय्यु) (क) धा. - चालून जाणे; कांहीं न उरसे करणे; वाटून खाणे.
 बळिनीरु (बळिनीरु) (क) ना. - क्रम; संप्रदाय; काकस्नान; सुसळस्नान.
 बळियं (यिम्) (बळियं [७५] ७५) (क) अ. - नंतर; पुनः; त्यानंतर.
 बळियट्टु (बळियट्टु) (क) धा. - दूत पाठवणे; बोलावणे; आमंत्रिणे; बोलावून घेणे.

बळि (लु) बळि (बळि [४५] ४५) (क) ना. - बधुवरांना आईबापांनी दिलेला आहेर; घरची देणगी; निकटता.
 बळिविडि (बळिविडि) (क) धा. - क्रम अनुसरणे; पद्धत स्वीकारणे; ओळीत उभे राहणे; सहचर होणे; मार्गावरून न टळणे; चिकटून राहणे.
 बळिविडु (बळिविडु) (क) धा. - संगत सोडणे; दूर होणे; मार्ग सोडणे.
 बळिसळ (लु) (बळिसळ [७५] ७५) (क) धा. - जवळ जाणे; अनुसरणे; सहकारी होणे.
 बळिसंदु (बळिसंदु) (क) अ. - अनुसरून; जवळ येऊन; सहचारी बनून; योग्य होऊन.
 बळिसलु (बळिसलु) (क) धा. अनुसरणे; सहचारी होणे; जवळ जाणे. (क) ना. - अनुयायित्व; सामीप्य; आश्रय.
 —इ (ळ) (सं) ना. - सहकार; सहजीवन; आश्रय.
 बळु(ळु)कु (बळु [४०] ४०) (क) धा. - झोके खाणे; हलणे; वाकणे.
 बळुवु (बळुवु) (क) ना. - भार; वजन; भारा; ओझे; वापर; निर्मूलन.
 बळवे (बळवे) (क) ना. बणवी; गंजी; गवताचा हुडा.
 बळे (बळे) (बळे [४५] ४५) (क) धा. - अधिक होणे; अभिवृद्धि होणे; मोठे होणे; ओरडणे; शंख करणे; हाकारणे.
 (क) ना. - कंकण; मंडल; वर्तुळ.
 बळकुगेडे (बळकुगेडे) (क) धा. - स्तुती करणे; शोभवणे; गर्जणे.
 बळकुडि (बळकुडि) (क) ना. - भीति; भय; घाबरेपणा.
 बळकुंकु (बळकुंकु) (क) धा. - जगणे; जीवन घालवणे; उरणे; पार होणे; 'बडुकु' पहा.
 बळवळ (बळवळ) (क) अ. - अधिक होऊन; वाढून.
 बळवळिके (बळवळिके) (क) ना. - वाढ; आधिक्य.
 बळळ (बळळ) (क) ना. - एक मण; धान्य मोजण्याचे माप; पल्ला; कोल्हा.
 बळळवळिळ (बळळवळिळ) (क) ना. - विस्तार, वाढ, रुंदी.
 बळिळगुरुड (बळिळगुरुड) (क) ना. - अविचारी अनुकरण; गतानुगतिक्ता.
 बळिळगुरुळ (बळिळगुरुळ) (क) ना. - कुरुळे; कुरळे केस.
 बळिळमाड (बळिळमाड) (क) ना. - खोपट; कुंज; लताग्रह; गुंफा.
 बळिळवरि (बळिळवरि) (क) धा. - वाढणे; पुढे चालणे; वेळी सारखी वाढ होणे.
 बळिळवळिळ (बळिळवळिळ) (क) ना. - बधुवराना आईबापांनी दिलेला आहेर; घरची देणगी; वर; दान; निकटता.

बळळु (बळळु) (क) ना. — कोल्हा; कुत्रा.

बळळुगेडे (बळळुगेडे) (क) धा. — हूल उठणें; किचाळणें; शंख करणें.

बा (बा) (क) कि. — ये. 'बरू' धातूचा आशार्थ.

(क) धा. — फुगणें; संतोषणें; हर्षित होणें; फुगणें; स्थूल होणें.

बाकि (बाकि) (क) ना. — शिल्क; उरवणी; ओळ; इतरेजन.

बाकु (बाकु) (अ. दे) ना. — चाकू; सुरी; लांबट आसन.

बाकडे; बाक.

बाकुड (बाकुड) (क) ना. — पति; नवरा; प्रियकर.

बाकुळ (बाकुळ) (क) वि. — अति आशा करणारा; आशाळ-भूत; व्याकुळ.

बाकुळि (ळितन) (बाकुळ [५३८]) (क) ना. — अत्याशा; महत्वाकांक्षा.

बाग (बाग) (अ. दे) ना. — मळा; उद्यान.

बागरणि (बागरणि) (क) ना. — वैयाकरिणी; व्याकरणज्ञ; भाषाकोविद.

बागवान (बागवान) (अ. दे) ना. — भाजीपाला विकणारा; मळेकरी; फूलफळ विकणारा.

बागयत (ति) (बागयत [३]) (अ. दे) ना. — मळा; मळ्यांतील पाण्याचा पुरवठा.

बागि (बागि) (क) ना. — एक झाड.

बागिन (नण) (बागिन [८९]) (क) ना. — बायन; वाण; देणगी; पोषाख; देवतांना दिलेली देणगी.

बागु (बागु) (क) धा. — वाकडे होणें; वाकणें; बाक पडणें. नमस्कार करणें.

बागुह (बागुह) (क) ना. — बाक; वक्रता; वाकडेपणा.

बागुळ (बागुळ) (क) ना. — व्याकुळता; चिंता; दुःख; व्यथा; करकर.

बाचण (बाचण) (क) ना. — विंचरणी; वेणी; अलिंगन; मिठी.

—इके (३८) (क) ना. — कंगवा; फणी; विंचरण्याचे साधन.

बाचि (बाचि) (क) ना. — वाकस; तासणी.

बाचु (बाचु) (क) धा. — वाकणें; घट्ट धरणें; सोलणें; तासणें.

—इ (३) (क) अ. — तासून; विंचरून; अलिंगून.

(क) ना. — कवच; खण; चोळी.

बाज (बाज) (अ. दे) ना. — करणारा.

बाजने (बाजने) (क) ना. — वादन; वाज; वाजवणें.

बाजार (बाजार) (अ. दे) ना. — पेठ; दुकान; दुकानांची ओळ; गुजरी.

बाजिग (बाजिग) (क) ना. — वाद्य वाजवणारा; संगीतज्ञ; वाजंत्री

बाजु (बाजु) (अ. दे) ना. — पक्ष; कृष; शेजार; 'केल' पहा.

बाजुबंद (बाजुबंद) (अ. दे) ना. — दंडावरील दागिना; बंदी; वाकी.

बाड (बाड) (क) ना. — खेडे; ग्राम; चाळ; अग्रहार; वाडी.

बांड (बांड) (क) अ. — अतिशय; पुष्कळ.

बाडव (बाडव) (क) ना. — वडवानल; वणवा; ब्राह्मण; घोडा.

बाडवानल (बाडवानल) (क) ना. — वडवानल; वणवा.

बाडिगे (बाडिगे) (क) ना. — भांडें; कूली; मजूरी; जकातकर; सारा; फाळा; खंडणी.

बाडु (बाडु) (क) धा. — दडपणें; धुकें येणें; वाळणें; सुकणें; संकोचणें; निस्तेज होणें; कळाहीन होणें.

(क) ना. — मांस; शाकभाजी; लैकर नासणारा पदार्थ.

बाडुगे (बाडुगे) (क) ना. — निस्तेजता; दुःख; व्यथा; दडपण.

बाडुह (बाडुह) (क) ना. — वाळवण; कळाहीनता; जखम; ताप; त्रास.

बाडं (बाडं) (क) अ. — अतिशय; पुष्कळ.

बाण (बाण) (सं) ना. — शर; लोखंडी सळी; शलाका;

'कादंबरी' ग्रंथकर्ता; बाणासुर; पाचांचा संकेत.

बाणधि (बाणधि) (सं) ना. — भाता; तूपीर.

बाणस (बाणस) (क) ना. — सैपाकधर; स्वयंपाक; महानस; पाकगृह.

बाणसिंग (बाणसिंग) (क) ना. — स्वयंपाकी; आचारी; बल्लव; रांधपी.

बाणासन (बाणासन) (सं) ना. — बाणाला आधार देणारे; धनुष्य; धनुष्याची दोरी; शराधार.

बाणि (बाणि) (क) ना. — बाणी; भाषा; गोष्ट; सरस्वती देवी.

बातमी (बातमी) (अ. दे) ना. — वार्ता; हकीगत; खबर; वर्तमान.

—दार (दार) (अ. दे) ना. — वार्ताहर; बातमी आणणारा; निरोप्या; जासूद.

बातु (बातकोळि) (बातु [बातुकोळि]) (अ. दे) ना. — बदक; पाणकोंबडी.

बाते (बाते) (क) ना. — प्रयोजन; उपजीवन; संसार; प्रपंच; 'बाळते' पहा.

बादण (बादण) (क) ना. — वातायन; खिडकी; साणें; झरोका; उसासा; गवाक्ष; 'कंडि' पहा; खिड.

बादर (बादर) (सं) ना. — बोरानें झाड; बदरासंबंधी; बोरविषयक.

बादरायण (बादरायण) (सं) ना. — बदरिकाश्रमी; व्यासमुनी;

—संबंध (संबंध) (सं) ना. — संबंध नसलेला नातेवाईक; नाते नसलेला संबंधी.

बादशाह (शहा) (बादशाह [शहा]) (अ-दे) ना. -
पातशाहा; मुसलमान राजा; दिल्लीश्वर.
बादुम (भवे) (बादुम [दुम]) (क) ना. - बाहुली;
प्रतिमा.
बाध (बाध) (सं) ना. - जलम; दुःख; हरकत; अडचण;
विरोध; वैर; शत्रुत्व.
बाधक (बाधक) (सं) वि. - हानीकारक; अडचणीचे; पीडक;
हरकत घेणारा.
(सं) ना. - अडचण; पीडा; जलम; विरोध.
बाधे (धा) (बाधे [धा]) (सं) ना. - अडचण; हरकत;
विरोध; दुःख; जलम; कष्ट.
बाधिसु (बाधिसु) (क) ना. - हरकत घेणे; अडचण उत्पन्न
करणे; त्रास देणे; विरोधणे; हानी करणे;
बाध्य (बाध्य) (सं) वि. - त्रासदायक; बाधा उत्पन्न करणारा;
घोंड आणणारा; बडीलकी असणारा.
बाध्यस्थ (बाध्यस्थ) (सं) ना. - हक्कदार; जबाबदार; नातलग;
आत.
बान (बु) (बान [बु]) (क) ना. - आकाश; अवकाश;
आभाळ.
—पोळे (बुळे) (क) ना. - आकाशगंगा.
—बट्टे (बट्टे) (क) ना. - आकाशमार्ग; गगनपथ.
—पावु (पावु) (क) ना. - राहू; आकाश सर्प; दुष्ट प्राणी.
बानल (बु) (बानल [बु]) (क) ना. - मुस्कट; आच्छादन;
बुरला; अभ्राच्छादन.
बानवर् (बानवर्) (क) ना. - देवता.
बानाडि (बानाडि) (क) ना. - विहग; खग; पक्षी; विमान;
दिट्टिम; टिट्टी.
बानुलि (बानुलि) (क) ना. - आकाशवाणी; नभोवाणी;
अशरीरिणी; रेडियो.
बांदल (बांदल) (क) ना. - आकाश; आभाळ; बादल.
बांदोरे (बांदोरे) (क) ना. - आकाशगंगा; स्वर्गनि.
बांधव (बांधव) (सं) ना. - भाऊभाऊ; आत; नातेवाईक.
बांधव्य (बांधव्य) (सं) ना. - आतपणा; नाते; संबंध.
बाधविर (बाधविर) (क) ना. - शिव; लोम; केश.
बाधुडि (बाधुडि) (क) ना. - 'बानुली' पहा.
बान्मणि (बान्मणि) (क) ना. - सूर्य; दिनमणि.
बापु (बापु) (क) अ. - भले! वाहवा! बापर बाप!
(क) ना. - फुंकर; सज; वाखाणणी; स्तुति.
बापुरि (बापुरि) (क) ना. - वाकी; बाजुबंद; बंदी.
बाम (बाम) (क) ना. - वाम; डावी बाजू. अशुभ; विनय;
सौंदर्य; शोभा.

बांबोच (बांबोच) (क) ना. - आकाशगंगा; स्वर्गनि;
स्वर्गगा.
बांबोचदलेय (बांबोचदलेय) (क) ना. - गंगाधर; शिव;
मस्तकी गंगा ठेवणारा.
बांबोल (बांबोल) (क) ना. - आकाश; अवकाश; आभाळ.
बांबोलु (बांबोलु) (क) ना. - त्रिपुर; आकाशपट्टण;
नभोग्राम.
बांबोलुलुरिक (बांबोलुलुरिक) (क) ना. - त्रिपुरदहन;
त्रिपुरारी; शिव.
बांबोलेदलेय (बांबोलेदलेय) (क) ना. - स्वर्गगाधर;
शिव.
बाम्मणि (बाम्मणि) (क) ना. - ब्राह्मणी; सूर्य.
बाय (बाय) (क) धा. - फुंकणे; वारा भरणे; फुगणे;
अहंकाराने ताठणे; बडबडणे.
(क) ना. - तोंड; मुख; काठ; धारी; दरवाजा.
—बडि (बडि) (क) धा. - बोलणे उडवून लावणे; तोंडावर
फेकणे; तोंड गप करणे; बोलण्यात बोलणे नसणे.
—बिडु (बिडु) (क) ना. - तोंड फोडणे; उच्चारणे; बातमी
उठवणे; गौप्यस्फोट करणे; बकवा करणे; कुटणे; दीनवाणी
गळ घालणे.
—माडु (माडु) (क) धा. - तोंड करणे; खेकसणे; उद्धट-
पणे ओरडणे; मस्तीने बोलणे; तोंड वाजवणे.
बायलि बेरळिडु (बायलि बेरळिडु) (क) धा. -
बायलि बेरळु कच्छु (बायलि बेरळु कच्छु) बोट चावणे;
तोंडांत बोट घालणे; आश्चर्यचकित होणे.
बायलि (बायलि) (क) धा. - वाचा कुठणे; शंख करणे;
ओरडणे; आक्रोश करणे.
बायि (बायि) (क) ना. - मुख; तोंड.
—आरु (आरु) (क) धा. - तोंडाला कोरड पडणे; तहान
लागणे; तहानेजणे; उचकी लागणे; भान हरपणे.
—काणिसु (काणिसु) (क) धा. - आगाऊ सूचना देणे;
तोंडावरूनच कळणे; सुत्रेवर दिसणे; प्रथमच समजणे;
निर्धार करणे.
—केंलिसु (केंलिसु) (क) धा. - आज्ञा मानणे; हुकूम
पाळणे; बोलणे ऐकणे; सांगण्याप्रमाणे वागणे.
—तेरे (तेरे) (क) धा. - तोंड उघडणे; बोलणे.
(क) ना. - ओठ; अधर.
—बडक (बडक) (क) वि. - बोलण्यांत बोलणे नसणारा.
या बोटावरची थुंकी त्या बोटावर करणारा.
—बीग (बीग) (क) ना. - मौन; तोंडखिळी; दातखिळ
बसणे; अळीमिळी; कुलुप.

—गेबी गबडि (गैबिगबडि) (क) धा. —गप्प बसणें; तोंड मिटणें; मौन धारण करणें.
 —माड्ड (मोड्ड) (क) धा. —भिवविणें; गर्जणें; शंख करणें; किंचालणें; प्रतिज्ञा करणें.
 बायिगेबर (बायिगेबर) (क) धा. —तोंडाला येईल तसे बोलणें; भक्णें; थापा मारणें; संकटमुक्त होणें; असह्य ताप होणें.
 बायिन (बायिन) (क) ना. —वायन; वाण; 'बागिन' पहा.
 बायोडक (बायोडक) (क) वि. —रहस्यस्फोट करणारा;
 फाटक्या तोंडाचा; बटाईखोर; थापाड्या.
 बार (बार) (क) धा. —वाहून दूर नेणें; ओतणें; कातडे फाडणें; सोडविणें; गाळणें; शोधणें.
 (क) ना. —चामड्याची वादी; कातड्याचा तुकडा; चाबुक; कोरडा; कुंपण; मर्यादा.
 बार (बार) (क) ना. —दार; द्वार; दरवाजा.
 बार (बार) (क) क्रि. —'बरू' धातूचे तृ. पु. ए. व.
 निषेधात्मक रूप; येत नाही; येणार नाही.
 बारदान (बारदान) (अ-दे) ना. —वजन सारखें राखण्याकरतां वापरलेली वस्तु; बार; तरट.
 बारनेत्तु (बारनेत्तु) (क) धा. —वळ उठण्यासारखें मारणें.
 बारवणे (बारवणे) (क) ना. —भार; ओझे; भारा; प्रामुख्य; गौरव; वैपुल्य; आधिक्य.
 बारविसु (बारविसु) (क) धा. —ओझे होणें; कंटाळा येणें; नकोसे होणें.
 बारस (बारस) (क) ना. —बारसे; द्वादश दिन; बारा.
 बारसे (बारसे) (क) ना. —द्वादशी; बारावी तिथी.
 बारबल्लुति (बारबल्लुति) (अ-दे) ना. —खेड्यांतील बारा हकदार; बारा बल्लूते.
 बारि (बारि) (क) ना. —क्रम; पाळी; ओळ; साखळी; क्यू; आहुती; चामड्याचा तुकडा; मोटेचा उतार.
 बारिसु (बारिसु) (क) धा. —वाजविणें; वाद्य वाजवणें; जखम करणें; मारणें; बुकलणें; निवारणें; गमावणें; विलंब करणें; वेळ काढणें; भार होणें.
 बारु (बारु) (क) धा. —कंप पावणें; कापणें; झोला घेणें; झुकाडणें.
 (क) ना. —चामड्याचा तुकडा; लक्ष्मणरेषा; मर्यादा; वादी.
 —क्रोलु (क्रोलु) (क) ना. —चाबूक; चमाटा; कोरडा; चामड्याचा पट्टा; वादी.
 बारु (बारु) (क) धा. —गोळा करणें; रास घालणें; विंचरणें.
 बारें (बारें) (क) ना. —वार्ता; बातमी; वृत्तांत, जीवन.
 —गेय (गेय) (क) धा. —समाचार विचारणें; बातमी सांगणें; लक्ष देणें.

बारु (बारु) (क) ना. —कांतीहीनता; निस्तेजता.
 बाल (बाल) (सं) ना. —मूल; बालक; अर्भक; शेषूट; केस; प्रवेश; नुकतेच जन्मलेले मूल; मुग्ध; अज्ञ; वाळा; सुगंधी द्रव्य.
 —अग्र (अग्र) (सं) ना. —केसांची टोंकें; केसांची गांठ.
 —अरुण (अरुण) सकाळचा अरुण; तांबडें फुटणें.
 —अर्क (अर्क) (सं) ना. —बालसूर्य; सूर्याचें बिंब.
 —इंदु (इंदु) (सं) ना. —प्रतिपदेचा चंद्र.
 —कदली (कदली) (कदली [५९]) (सं) ना. —केळीचा कोंव; मोना; केळीचा रोप.
 —क्रीडनं (क्रीडनं) (सं) ना. —मुलाचा खेळ; मातकली.
 —ग्रह (ग्रह) (सं) ना. —आकडी; फेपरें.
 —चमू (चमू) (सं) ना. —बालसेना; स्वयंसेवक पथक.
 बालक (बालक) (सं) ना. —मुलगा; कोवळा पोर; नवकुमार.
 बालकेतु (बालकेतु) (सं) ना. —चांदणी; लहान नक्षत्र; धूमकेतु.
 बालकौलि (बालकौलि) (सं) ना. —लहान मुलाचा खेळ; बालक्रीडा.
 बालगोपाल (बालगोपाल) (सं) ना. —नंद गोकुळांतील कृष्ण; बालकृष्ण.
 बालधि (बालधि) (सं) ना. —केशसंभार; मुगपुच्छ.
 बालब्रह्मचारि (बालब्रह्मचारि) (सं) ना. —लहानपणापासून ब्रह्मचर्य पालन करणारा.
 बालभाव (बालभाव) (सं) ना. —बालपण; मूढता; चापल्य.
 बालभाषित (बालभाषित) (सं) ना. —बोबडी भाषा; मुलांची वाणी.
 बालव्यजन (बालव्यजन) (सं) ना. —चवरी; केसांचा पंखा.
 बालरक्षे (बालरक्षे) (सं) ना. —रज्जूमणी; ताईत; दृष्टीचा गंडा; मंत्रदोरा.
 बालविधवा (बालविधवा) (सं) ना. —बालपणी पति निवर्तलेली स्त्री; ऋतु प्राप्त होण्यापूर्वीच विधवा झालेली स्त्री.
 बालवीर (बालवीर) (सं) ना. —स्वयंसेवक.
 बालशय्ये (बालशय्ये) (सं) ना. —पाळणा; झोळी; अंगाई.
 बालसंन्यासि (बालसंन्यासि) (सं) ना. —लहानपणीच संन्यास घेतलेला; ब्रह्मचर्यातच संन्यासी असलेला.
 बालहस्त (बालहस्त) (सं) ना. —विपुल केस असलेली शेषूट; चवरी; चवरीमृग.
 बाला (बाला) (सं) ना. —बालिका; मुग्धा; मूळा; कुमारी.
 बालिश (बालिश) (सं) वि. —पोरकट; भोळसर; मूर्ख; केसाळ; नाजुक, सुकुमार.
 बालेंय (बालेंय) (सं) वि. —कोमल; अजाण; बालाई.
 बाल्य (बाल्य) (सं) ना. —लहानपण; पोरकटपणा; पोरखेळ.

वाव (वु) ट (वाव [वु] ठ) (क) ना. — निशाण; ध्वज; गुढी.
 वावन्न (वावन्न) (सं) ना. — चंदन; श्रीगंध.
 वावन्नदिगुडु (वावन्नदिगुडु) (क) ना. — चंदनाचें खोड.
 वावलि (वावलि) (क) ना. — बाळी; कर्णभूषण; वाधुळ; पाकोळी.
 वावलिमु (वावलिमु) (क) धा. — व्याकूल होणें; त्रस्त होणें;
 चिंता करणें.
 वावि (वावि) (क) ना. — विहीर; वापी; पाण्याचें भांडें.
 वावु (वावु) (क) ना. — सुज; फूगे; फुगारा.
 वावुग (वावुग) (क) ना. — बोका; गुंड; फटिंग.
 वावुट (वावुट) (क) ना. — निशाण; गुढी; ध्वज.
 वावुल (लि) (वावुल [लि]) (क) ना. — बाळी; वाधुळ, पाकोळी.
 वावप (वावप) (सं) ना. — वाफ; अश्रु; धूर; उष्णता.
 वास (वास) (क) ना. — वास; गंध.
 वासंगुळिगे (वासंगुळिगे) (क) ना. — एक प्रकारची चाल.
 वासण (वासण) (क) ना. — भाषण; प्रवचन; उपन्यास.
 वासणि (णिगे) (वासणि [णिगे]) (क) ना. — शाकण;
 आच्छादन; पांघरूण; आवरण.
 वासणिमु (वासणिमु) (क) धा. — शाकणें; लपवणें; पांघरूण
 घालणें.
 वासर (वासर) (क) ना. — वासर; वार; दिवस; अनाहतध्वनि.
 वासळ (वासळ) (क) ना. — चावकाचे वळ; वण.
 वासि (सिं) ग (वासि [सिं] ग) (क) ना. — विवाहचिन्ह;
 मुंडावळी; मंडोळी; पुष्पमाला; गण्पिष्ठ; विदूषक; गोड्डी.
 वासुगि (वासुगि) (क) ना. — वासुकी; सर्पराज; महारोष.
 वासुळ (ळु) (वासुळ [ळु]) (क) ना. — आघाताचे वळ; वण.
 वासुंडे (वासुंडे) (क) ना. — मार; माराचे वळ.
 वासे (वासे) (क) ना. — भाषा; गोष्ट; बोलणे; प्रतिज्ञा; शपथ.
 स्त्रीच्या पोटावरील केस; छातीवरील केस.
 वासेग (वासेग) (क) वि. — बोलवेवडा; बाताळ्या; थापेबाज;
 वाग्वीर.
 वासेगळ (गडुक) (वासेगळ [गडुक]) (क) वि. — वचन
 मोडणारा; प्रतिज्ञा भंगणारा; शब्दाला न जागणारा.
 वाह (वाह) (सं) ना. — हात; हातोपा; घोडा.
 वाहत्तरनियोगिगळ (वाहत्तरनियोगिगळ) (अ. दे.) ना. —
 वहात्तर अधिकारी.
 वाहपळिक (वाहपळिक) (क) ना. — लडू मारणें; आव्हान.
 वाहा (वाहा) (सं) ना. — बाहु; भुज; दंड.
 — बाहवी (बाहवी) (सं) ना. — द्रंद्रयुद्ध; हातधाईची
 लढाई; झटापट.
 वाहास्फालन (वाहास्फालन) (सं) ना. — दंड थोपटणी;
 शडू मारणें; आव्हान.

बाहिर (बाहिर) (सं) वि. बाहेरचा; बहिष्कृत; बाह्य.
 बाहीक (बाहीक) (सं) ना. — पंजाबदेश; बैल; पंजाबी.
 बाहु (बाहु) (सं) ना. — भुज; बाही; दंड.
 बाहुक (बाहुक) (सं) ना. — माकड; करकोटक; नळराजा.
 बाहुज (बाहुज) (सं) ना. — हस्तकौशल्य; कृत्रिम; हस्तलाघव.
 बाहुदंड (बाहुदंड) (सं) ना. — समर्थ हात; शक्तिमान
 भुज; बुक्की; वज्रमूठ; मुष्टियुद्ध.
 बाहुपाश (बाहुपाश) (सं) बगल; बगली; कुस्तीतील एक
 डाव.
 बाहुपोर (बाहुपोर) (सं) बाजबंद; वाकी; बंदी.
 बाहुग्रहरण (बाहुग्रहरण) (सं) ना. — कुस्ती; मह्ययुद्ध.
 बाहुमूल (बाहुमूल) (सं) ना. — खांदा; छाती; स्तन.
 बाहुयुद्ध (बाहुयुद्ध) (सं) ना. — द्रंद्रयुद्ध; मुष्टियुद्ध.
 बाहुर (बाहुर) (क) ना. — वाकी; बाजबंद.
 बाहुरके (बाहुरके) (क) ना. — बाहुरक्षा; भुजत्राण; दंडावरील
 कवच.
 बाहुरिके (बाहुरिके) (क) ना. — भुजत्राण.
 बाहुल (बाहुल) (सं) ना. — अशि; कार्तिकमास; गुणाकार;
 वैपुल्य; बाहुकवच.
 — ग्रीव (ग्रीव) (सं) ना. — मोर; मयूर.
 बाहुलेय (बाहुलेय) (सं) षण्मुख; कार्तिकेय; कृत्तिकेचा
 पुत्र.
 बाहुल्य (बाहुल्य) (सं) ना. — अतिशयता; वैपुल्य; आधिक्य;
 रास; समूह.
 बाहुधम्य (बाहुधम्य) (सं) अ. — दोन्ही हात वर करून;
 धंटाबोष करून.
 बाहे (बाहे) (क) वि. — बाहेरचा; बाह्य; परका; बाहेरील
 भागाचा.
 बाह्य (बाह्य) (सं) वि. — बाहेरचा; बाहेरील; विदेशी;
 अपरिचित; अतीत; बहिष्कृत; (समाजबाह्य; = समाजानें
 टाकलेले.)
 — मति (मति) (सं) ना. — जड वस्तूची पहाणी करणारा;
 बाह्यदृष्टी.
 बाह्यहक (बहिहक) (बाह्यहक [बहिहक]) (सं) ना. — पंजाब-
 जवळील एक देश; एक चंद्रवंशीय राजा; पंजाबी घोडा;
 हिंग; इंगुदि.
 बाळ (बाळ) (क) धा. — जगणें; जीवन घालविणें.
 बाळ (बाळ) (क) ना. — जीवन; जीवित्व; प्रपंच; खड्ड; तलवार.
 — मोदल (मोदल) (क) ना. — प्रपंचाचा आरंभ;
 संसाराचा श्रीगणेशा; खड्गाची मूठ; जन्म.
 — वे (वे) (क) ना. — संसार; प्रपंच; जीवन; जीवित.

वाळ (वाळ) (क) ना. —वाळ; कुमार; मुलगा; कगाळ; भाल; शेपूट; मृगपुच्छ; केस; बुचडा; किरीट; वाळा.

वाळक (वाळक) (क) ना. —कुमार; बालक; वाळवलेला; भाजीपाला.

वाळगोलेय (वाळगोलेय) (क) ना. —मुलें मारणारा; कंस.

वाळघारे (वाळघारे) (क) धा. —लझाची धार; पातें.

वाळवट्टे (वाळवट्टे) [क] ना. —जीवित विद्या; जीवनांतील रीतभात; जीवनमार्ग.

वाळबंद (वाळबंद) (क) ना. —वाळलेणें; लहान मुलांच्या कपाळावरील दागिना; बिंदी; बिजवरा.

वाळागम (वाळागम) (सं) ना. —सत्त्वविद्या; क्षात्रविद्या.

वाळि (ळ) के (वाळ [ळ] कै) (क) ना. —संसार; प्रपंच; जीवन.

वाळु (वाळु) (क) धा. —जीवन चालविणें; उपजीवन करणें; जिवंत राहणें.

—वे (वै) (क) ना. —जीवन; संसार; जीवित.

—ह (ळ) (क) ना. —जीवन; जीवित.

वाळुक (वाळुक) (क) ना. —बालक; कुमार; वाळवलेला भाजीपाला.

वाळुरि (वाळुरि) (क) ना. —जीवनज्योत; संसारशकट.

वाळुवेण (वाळुवेण) (क) अ. —जीवन घालवण्यासाठी; जगण्याकरतां; जिवंत राहण्याकरतां.

(क) ना. —मृतवत् जीवन जगणारा; दैन्य जीवन.

वाळे (वाळे) (क) ना. —केळे; एक मासा.

वाळतन (ळते) (वाळतन [ळते]) (क) ना. —उपजीवन; संसार; प्रपंच जीवित; प्रयोजन; काम.

वाळतेगेय (वाळतेगेय) (क) धा. —उपजीवन करणें; संसार चालवणें; लक्ष देणें.

वाळदले (वाळदले) (क) ना. —जीवंतिका; तरवारीचें पातें.

—पिडि (पिडि) (क) धा. —जीवंत धरणें; जीविताला धोका न आणतां पकडणें.

वाळवासे (वाळवासे) (क) ना. —द्वंद; खड्ग; युद्ध.

विकरि (विकरि) (अ. दे) ना. —विक्री; विकणें; जाहीर लिलाव; वेचन.

विकारि (विकारि) (क) ना. —भिकारी; भिक्षेकरी; याचक; भीकमाग्या.

विकट्टु (विकट्टु) (क) ना. —अडचण; संकट; पेच; कष्ट; श्रृंगापत्ति; खोडा; कचाटा.

विक (क) नासि (विक [क] नासि) (क) ना. —भटक्या; भिक्षेकरी; अनाथ.

विकलु (लिके) (विकलु [लिके]) (क) ना. —धाप; उचकी;

धपापा; श्वास निरोध; चाचरेपणा; बोवडी भाषा; बोलतांना लागणें.

बिक्कु (बिक्कु) (क) धा. —बोलतांना लागणें; अडखळत बोलणें; धापा टाकणें; बोवडे बोलणें.

बिक्कुलि (बिक्कुलि) (क) ना. —वांती; उचकी; ओकारी.

बिगड (बिगड) (क) वि. —बिकट; विचित्र; बिघडलेलें; नासलेलें (क) ना. —विभक्तता; वियोग; पृथक्करण; वेगळीक.

बिगडिसु (बिगडिसु) (क) धा. —विचित्र होणें; बिघडणें; हातचे सुटणें; दूर होणें; बिघडवणें; वाईट होणें.

बिगि (बिगि) (क) धा. —जोरानें बांधणें; बंधन करणें; चोपणें; आवळून धरणें.

(क) वि. —कठिण; जटिल; अडचणीचें; संकटग्रस्त.

(क) ना. —घडपणा; अहंकार; गांभीर्य.

बिगित (बिगित) (क) ना. —बंधन; चौकट; पक्कड; निर्बंधन; टोला; नियमन.

बिगु (गुबु) (बिगु [गुबु]) (क) ना. —अहंकार; गांभीर्य; ताडरपणा; ऐट.

बिगुर (बिगुर) (क) धा. —भिणें; कंप पावणें; भयभीत होणें; आश्चर्य करणें.

(क) ना. —भीति; भय; आश्चर्य; विस्मय.

बिगुरपरिज (बिगुरपरिज) (क) ना. —भयंकर आकाराचा; भैरव; यम.

बिघा, बिघे (बिघा, बिघे) (अ. दे) ना. —जमीनमोजणीचें परिमाण; विग्रह.

बिंक (बिंक) (क) ना. —कोरडा अहंकार; खोटी प्रतिष्ठा; गर्व; जंभ.

—गार (गार) (क) ना. —अहंकारी; ढोंगी; दंभाचारी.

—गाति (गाति) (क) ना. —सोंगलाडी; ढोंगी स्त्री.

बिंकण (णि) (णे) (बिंकण [णि] णि) (क) ना. —पंखा; व्यजन; सूप.

बिंकणगिविय (बिंकणगिविय) (क) ना. —सुपासारखे कान असलेला; गणपति.

बिंकु (बिंकु) (क) ना. —गर्भ; दंभ; कपट; फसवणूक; कुटिलता; वक्रता; दुष्टपणा; अप्रामाणिकत्व.

बिंग (बिंग) (क) ना. —भुंगार; भुंगा; भ्रमर.

बिंगार (बिंगार) भुंगार; सुवर्णपात्र; कांचेचें मांडें.

बिंगारि (बिंगारि) (अ. दे) ना. —भिगरी; गिरगिरणारी वस्तु; भोंवरा; पाणफेर; पाणचक्र.

बिंगु (बिंगु) (अ. दे) ना. —भिग; चमकणारी वस्तु.

बिच्च (बिच्च) (क) ना. —भिक्षा; मागणी; याचना; 'तिरूपे' पहा.

विचचटे (बिचुड) (क) ना. - मिश्राटन; मिश्रुकी; भिकेसाठीं प्रवास; भीक.

विचचत (बिचुड) (क) वि. - विस्तृत; विद्याल; रुंद; वाढलेले.

विचचतं (बिचुड) (क) अ. - बहुतेक; बहुत करून; उत्तम रीतीने.

विचचणिसु (बिचुणिसु) (क) धा. - विस्तारणें; रुंद करणें; पोषण करणें.

विचचने (बिचुणिसु) (क) अ. - वट्टपणें; वेगेवेगें; आवेशेंकरून; अभिनिवेशपूर्वक.

विचचरि (लि) के (बिचुणिसु [६] री) (क) ना. - विस्तार; आधिक्य; वाढ; वैपुल्य.

विचचरिसु (बिचुणिसु) (क) धा. - विस्तारणें; विवरण करणें; उघड करणें; फोडून सांगणें.

विचचलिसु (बिचुणिसु) (क) धा. - विस्तार करणें; पोषण करणें; विवरण करणें; रुंद करणें.

विचचलिके (बिचुणिसु) (क) ना. - विस्तार; वाढ; वैपुल्य. आधिक्य.

विचु (बिचु) (क) धा. - काढून टाकणें; सोडणें; निसरून पडणें; सोलणें; सोडविणें; झडणें; सैल करणें; रुंद करणें; विरळ करणें.

(क) ना. - मिश्रु; बौद्ध संन्यासी.

(अ-दे) ना. - विंचु; वृश्चिक.

विचुक (ग) ति (बिचुणिसु [१] री) (क) ना. - उपसलेली तलवार; म्यानातून बाहेर काढलेली तलवार.

विचुचे (बिचु) (क) ना. - मिश्रा; भीक; याचना; वांझ; वंध्या.

विचुचले (बिचुणिसु) (क) ना. - उघडलेलें पत्र; एक अलंकार.

विज (बिज) (क) ना. - समूह; गट; रास; गोकुळ; वज्र.

विजय (बिजय) (क) ना. - विजय; यश; आकांक्षापूर्ति.

विजमाडु (बिजयमाडु) (क) धा. - दया करविणें; येणें; आगमन होणें; येण्याची कृपा करणें.

विजयंगेय (बिजयंगेय) (क) धा. - चित्त देणें; लक्ष देणें; कृपा करून येणें; नम्रतेनें मागणें.

विजयंगेयसु (बिजयंगेयसु) (क) धा. - कृपा करून येणें; लक्ष देणें; नम्रतेनें बोलावून आणणें.

विजण (णिके) (बिजयंगेय [१] री) (क) ना. - व्यंजन; पंखा; वारा घालणारा.

विजमहादेवि (बिजयंगेयमाहादेवि) (क) ना. - एक शिवशरणा

विजळ (लु) (बिजयंगेय [१] री) (क) ना. - बाण; शरसंधान;

गौरव; मोठेपणा; गणितज्ञ; भास्कराचार्यांचें जन्मस्थान.

विजु (बिजय) (क) ना. - खादाड पक्षी; सत्यानास; नाश.

विज्जे (बिज्जे) (क) ना. - विद्या; वाचन; अभ्यास; चिंतन.

विज्जेवल (ळ) (बिज्जेवल [६] री) (क) ना. - विद्वान; पंडित; गणपति; विनायक.

विज्जोदर (बिज्जोदर) (क) ना. - विद्याधर; देववर्ग; किन्नर; गणपति.

विज्जोदरि (बिज्जोदरि) (क) ना. - विद्याधरी; अप्सरा; किन्नरी.

विंज (बिंज) (क) ना. - विंध्य; विंध्याचल.

विट्ठल (बिट्ठल) (क) वि. - मोठा; अधिक.

विट्ठि (बिट्ठि) (क) ना. - वृष्टि; व्यक्ति; वेठ; एक; विगार; विष्टी; निःशुल्क मजूर; जबरीनें करवलेलें काम.

विट्ठिकु (बिट्ठिकु) (क) धा. - ठेचून मारणें; बुकलणें.

विट्ठिर (बिट्ठिर) (क) धा. - पथारी पसरणें; वसती करणें; विन्हाड टाकणें.

विट्ठिर (बिट्ठिर) (क) ना. - बर्ची; माला; भोसकण्यांचें हत्यार; ईट.

विडदि (बिडदि) (क) ना. - अंथरुण; पथारी; विन्हाड; तात्पुरतें वसतिस्थान.

विडय (बिडय) (क) ना. - समूह; ढीग; भीड; दाक्षिण्य; विनय; क्रोध; स्पर्धा; कलह.

विडहु (बिडहु) (क) ना. - विश्रांति; मध्यंतर; सुट्टी.

विडा (बिडा) (अ. दे.) ना. - पानपट्टी; विडा; तांबूल.

विडार (बिडार) (क) ना. - तात्पुरती वस्ती; क्षणिक वास्तव्य; विन्हाड; वसेरा.

विडाल (बिडाल) (क) ना. - मांजर; माजूर; कामी.

विडि (डु) (बिडि [६] री) (क) वि. - एकटा; एकेक; प्रत्येक; वेगळाला.

विडिकु (बिडिकु) (क) ना. - वेगळे होणें; वियोग; त्याग; रंभ्र; फट; चीर.

विडिके (बिडिके) (क) ना. - सोडवणूक; उलगडा; विराम; विश्रांति; वेगळेपणा.

— गंडविडिके (गंडविडिके) (क) ना. - नवरा सोडणारी; त्यक्तभर्तृका. पतित्यागिनी.

विडिय (बिडिय) (क) ना. - दाक्षिण्य; संकोच; भीड; लाजाळपणा.

विडिसु (बिडिसु) (क) धा. - सोडविणें; सोडेलसें करणें; विस्तार करणें; चित्र रेखणें.

विडु (बिडु) त्यागणें; टाकणें; दूर होणें; कमी करणें; हिशोबांत न घेणें; वसती करणें; विन्हाड थाटणें.

(क) ना. - विराम; विश्रांति; मध्यंतर; सवलत; विन्हाड.

बिडुगडे (बिडुगडे) (क) ना. - सुटका; विमोचन; विमुक्ति; मोक्ष.

विडुगण्ण (विडुगण्ण) (क) ना. — देवता; सर्वसाक्षी; निलिप.
 विडुगे (विडुगै) (क) ना. — विराम; विश्रांति; मध्यंतर; सट्ट;
 मोकळीक; माफी.
 विडुगेल्स (विडुगैल्स) (क) ना. — रिकामपणची कामगिरी;
 विश्रांतीतील उद्योग; पूरक काम.
 विडुगोळु (विडुगोळु) (क) धा. — उलगडणें; अलग करणें;
 वादविणें; ओतणें; फेकणें.
 विडुदले (विडुदलै) (क) ना. — खाजरें डोकें; उघडें मस्तक;
 खाजवलेलें शिर; बोडकें; विंचरलेले केस; सोडलेली वेणी.
 विडुदि (विडुदि) (क) ना. — मोफत वसतिगृह; धर्मशाळा;
 विन्हाड.
 विडुदिन (विडुदिन) (क) ना. — विश्रांतीचा दिवस;
 आरामाचा वेळ; रजा; सुट्टीचा दिवस.
 विडुमुडि (विडुमुडि) (क) ना. — खाजवलेलें डोकें;
 उघडेबोडकें; विंचरलेले केस.
 विडुमडे (विडुमुडै) (क) ना. — खाजवलेलें मस्तक;
 उघडें डोकें.
 विडुवले (विडुवलै) (क) ना. — पश्याचें जाळें; पसरलेलें जाळें
 विडुवाय् (विडुवाय्) (क) ना. — उघडलेलें तोंड;
 सोडलेले तोंड; मांडणारे.
 विडुहु (पु) (विडुहु [पु]) (क) ना. — विश्रांति; विराम;
 मध्यंतर; अवकाश; सुट्टी.
 विडे (विडे) (क) ना. — लजा; भीड; व्रीडा; संकोच.
 (क) अ. — विशेषकरून; चांगल्या रीतीने; बहुतकरून.
 विडेनोडु (विडेनोडु) (क) धा. — निरीक्षण करणें;
 निहाळून पाहणें; लक्षपूर्वक पाहणें.
 विडेय (विडेय) (क) ना. — भीड; दाक्षिण्य; शक्ति;
 'बलुमे' पहा.
 विडौज (विडौज) (सं) ना. — इंद्र; शचीपति.
 विण् (विण्) (क) वि. — स्थूल; वजनदार; जाड; पुष्ट; लठ्ठ.
 — केचलु (केचलु) (क) ना. — गाईम्हशीची पुष्ट कास;
 सड; अचळ.
 — गोने (गोने) (क) ना. — केळीचा घड.
 विणिते (विणिते) (क) ना. — शक्ति; बळ; सामर्थ्य; कस.
 विण्णाण (विण्णाण) (क) ना. — विज्ञान; बुद्धिमत्ता;
 ठकबाजी; दामिक विनय.
 — गित्ति (गित्ति) (क) ना. — नाटकी बोलणें करणारी;
 दामिक स्त्री.
 विण्णितु (तु) (विण्णितु [तु]) (क) वि. — वजनदार; पुष्ट;
 मोठें; भरलेलें.

विण्णु (विण्णु) (क) ना. — ओझें; गौरव; पुष्टता; जाडी;
 भरीवपणा; घनता.
 विण्मिद (विण्मिद) (क) वि. — पसंत पडण्यासारखे; श्रेष्ठ; मोठा;
 पूज्य; मान्यता देण्यासारखें.
 वित्तने (वित्तने) (क) ना. — पेरणी; बीजारोपण; बी टाकणें;
 अफवा; लोकवार्ता; जाहिरात.
 वित्तर (वित्तर) (क) ना. — विस्तार; प्रसार; रुंदी; वियोग;
 फैलाव; विशालता; विवरण; निरूपण;
 — इसु (इसु) (क) धा. — विस्तारणें; निरूपणें; विवरणें;
 विवेचणें.
 वित्तरिने (वित्तरिने) (क) ना. — सिंहासन; पीठ; आसन; गादी.
 वित्ति (वित्ति) (क) ना. — मित; कूड.
 — चित्त (चित्त) र (चित्त [चित्त]) (क) ना. — भित्तिचित्र;
 भिंतीवर चिकटलेली जाहिरात.
 वित्ति (ते) ग (वित्ति [ते] ग) (क) वि. — प्रौढ; जाणता;
 पंडित; विद्वान.
 वित्तिने (वित्तिने) (क) ना. — पेरणी; बीजारोपण; बी टाकणें;
 प्रकटता.
 वित्तु (वित्तु) (क) धा. — पेरणें; बी टाकणें; रुजवणें;
 प्रगट करणें; सर्वाना कळवणें.
 (क) ना. — बी; बीज; दाणे.
 विदन (विदन) (क) ना. — विधान; शासन; पूजा; गौरव;
 टोचणी; दारिद्र्य; अतिथी; अभ्यागत.
 विदि (विदि) (क) ना. — विधी; ब्रह्मा; दैव; अट्ट; भाग्य;
 नशीब.
 विदिग (विदिग) (क) वि. — दैववादी; दैवावर विश्वास ठेवून
 चालणारा.
 विदिगे (विदिगे) (क) ना. — द्वितीया; पक्षातील दुसरी तिथी.
 विदिर् (रु) (विदिर् [रु]) (क) धा. — सोडविणें; उलगडणें;
 सैल करणें; उकरणें; फेकणें; खरबडणें; हलविणें; विखुरणें;
 उघडणें; विस्तारणें; पसरणें; नम्र होणें.
 (क) ना. — बांबू; चिवा; कळक; काटेरी झाड.
 विदिर्चु (विदिर्चु) (क) धा. — उलगडणें; सोडविणें; पसरणें;
 रुंद करणें; घाबरणें; भिणें.
 विदु (विदु) (क) ना. — विदु; चंद्र; शशी; हत्तीच्या गंडस्थ-
 लाचा मधला भाग.
 (क) वि. — मोठा; रुंद; विस्तृत; पसरलेला.
 विदुगल् (लु) (विदुगल् [लु]) (क) ना. — दुग्धमणि;
 स्फटिक; चंद्रकांत; अमृत शिला.
 विदुगु (विदुगु) (क) धा. — धार काढणें; दूध पिळणें; गाय,
 म्हैस पिळणें.

विदुर (रु) (बिदुर् [रु]) (क) धा. - सोडविणें; विस्तरणें; फेकणें; उधळणें; 'विदिर्' पहा.
 विद् (बिद्) (क) वि. - विद्; भोकें पाडलेला; वेज पाडलेला; कोरलेला; टोचलेला.
 विद्वन (ण) (बिद्दन् [व]) (क) ना. - आमंत्रण; आवतन; बोलाविणें; निमंत्रण; आतिथ्य.
 विद्दि (हु)न (बिद्दि [वु] न) (क) ना. - अतिथी; पाहुणा; आगतुक; आत; नातेवाईक; व्याही.
 विद्दु (हु)न (बिद्दु [वु] न) (क) ना. - मेजवानी; समाराधना; निमंत्रण; बोलावणें.
 विनद (बिन्द) (क) ना. - विनोद; आनंदाचा कालक्षेप; संतोष; खेळ; उत्सव; विलास.
 —इसु (असु) (क) धा. - आनंदणें; संतोषणें; खेळणें; क्रीडा करणें.
 विणुगु (बिणुगु) (क) वि. - नीच; हीन; खालच्या जातीचा; 'वणगु' पहा.
 —नुडि (नुडि) (क) ना. - हीन वचन; दुर्बचन; हलकें भाषण; फुसके बोलणें.
 बिंदलि (ले) (बिन्दलि [ली]) (क) ना. - बालक; मनगटी; हंसी.
 बिन्दु (बिन्दु) (क) ना. - हंस.
 बिंदिगे (बिन्दिगे) (क) ना. - कळशी; घडा; लहान घागर.
 बिंदु (बिन्दु) (सं) ना. - थेंब; शून्य; पाण्याचा हौद; खूण; ठिबकण; चांदणी; तारा; गंडस्थळ.
 —देव (देव) (सं) ना. - शिव.
 —फल (फल) (सं) ना. - मोती.
 बिन्नगे (ने) (बिन्नगे [नी]) (क) अ. - निःशब्द; नीरव; मौनपूर्वक.
 बिन्नण (बिन्नण) (क) ना. - विज्ञान; पांडित्य; विद्वत्ता; चापल्य.
 बिन्नणि (णिग) (बिन्नणि [णिग]) (क) ना. - विज्ञानी; वैज्ञानिक; भौतिकशास्त्र; विद्वान; पंडित.
 बिन्नप (ह) (बिन्नप [ह]) (क) ना. - विज्ञापना; विनंती; याचना; मागणी.
 बिन्नयिसु (बिन्नयिसु) (क) धा. - विनंती करणें; मागणी करणें; विनम्रपणें सांगणें.
 बिन्नवत्तळे (बिन्नवत्तळे) (क) ना. - विनंतीपत्र; विज्ञापन पत्रिका; मागणीपत्र; अर्ज.
 बिन्नविसु (बिन्नविसु) (क) धा. - विनवणें; प्रार्थणें; मागणें.
 बिन्नहमाहु (बिन्नहमाहु) (क) धा. - आदरानें बोलावणें; गौरवपूर्वक भोजनास आमंत्रणें.
 बिन्नाकल् (बिन्नाकल्) (अ. दे) ना. - गलबतावरील होकायंत्र पेटी.

बिन्नाण (बिन्नाण) (क) ना. - विज्ञान; सौंदर्य; शोभा; विलास; आरास.
 —गाति, -गिति (गाति, -गिति) (क) ना. - विलासवती; नटपट्टा केलेली.
 बिन्नाय (बिन्नाय) (क) ना. - विनंती; विज्ञापना; निमंत्रण.
 बिन्पंड (बिन्पंड) (क) ना. - पक्ष्याचा किलबिलाट; चिवचिव; कंटाळा आणणारी किंचाळी.
 बिन्पंडिसु (बिन्पंडिसु) (क) धा. - कंटाळा येणें; पिरपीर लावणें; कटकट करणें; भिववणें; निंदणें; बसरणें; चिवचिवणें.
 बिबोक (बिबोक) (क) ना. - धुसफूस; अनावर राग; रसवा.
 बिभिःसु (बिभिःसु) (सं) ना. - प्रवेशेच्छु.
 बिभिःसा (स्से) (बिभिःसा [स्से]) (सं) ना. - प्रवेशेच्छा.
 बिभीषण (बिभीषण) (सं) ना. - रावणाचा धाकटा भाऊ.
 बिंब (बिंब) (सं) ना. - प्रतिरूप; पडछाया; अवतरण; नकल; देह; शरीर; सूर्यमंडल; इंद्रधनु; आकाश; पाऊस; आर्द्रवस्त्र; तोंडलें.
 बिंबाधरे (वोष्टे) (बिंबाधरे [वोष्टे]) (सं) ना. - तोंडल्या-सारखे लाल ओठ असलेली; सुंदरी.
 बिंबिसु (बिंबिसु) (क) धा. - प्रतिबिंब पडणें; पडछाया येणें; पटवणें; बिंबवणें; पटवून देणें; पडसाद घालणें; प्रतिध्वनि येणें; समजून सांगणें.
 बिम्मगे (ने) (बिम्मगे [नी]) (क) अ. - चिकटून; लागून; दाटून; घट्टपणें; आवळून.
 बिम्मु (बिम्मु) (क) ना. - मौन; गांभीर्य; अहंकार; आधिक्य; श्रेष्ठता; मोठेपणा; गर्व; तोंडखीळ.
 बिम्य (बिम्य) (क) ना. - व्यय; खर्च; वेच; दान; उणीव; झीज; उणेपणा; न्यूनता.
 बियद (बियद) (क) ना. - व्याध; पारधी; शिकारी.
 बियदि (बियदि) (क) ना. - व्याधी; रोग; दुखणें; आजार.
 बियल (बियल) (क) ना. - व्याळ; सर्प; नाग.
 बिय्य (बिय्य) (क) ना. - व्यर्थ; खर्च; व्यय; नापीक जमीन; पडजमीन.
 बिय्यग (बिय्यग) (क) ना. - नातेवाईक; आत; बांधव; परिवार; कुटुंबातील मनुष्य; खर्चिक; उधळ्या.
 बिर (रि) कु (बिर [रि] कु) (क) ना. - फट; चीर; तडा; विकास; उमलन.
 बिरडे (बिरडे) (क) ना. - गुंडी; दावें; खीळ; तंबोऱ्याची खुंटी; बूच; 'वेणे' पहा.
 बिरने (भिरने) (बिरने [भिरने]) (क) अ. - वेगानें; शीघ्रपणें; धाईने; झटकन.
 बिरबिरने (बिरबिरने) (क) अ. - झटकन; लौकर; त्वरेने.

बिरयि (बि०यि) (क) ना. - विरही; वियोगी; दूर राहिलेला प्रेमळ पति.

बिरयिनि (बि०यिनि) (क) ना. - विरहिणी; पतीचा वियोग झालेली स्त्री; वियोगिनी.

बिरयिते (बि०यि०ते) (क) ना. - विरहिता; वियोगिता.

बिर (रु) सु (बि० [रु] सु) (क) वि. - विरस; कठिण; घट्ट; ओबडधोबड.

बिराड (बि०राड) (क) ना. - बिन्हाड; वस्ती; घर.

बिरि (बि०) (क) धा. - फाटणें; तडा जाणें; उमलणें; उलगाडणें; मिणें.

(क) वि. - कठिण; घट्ट; न समजण्यासारखें; गुंतागुंतीचें; अडचणीचे.

(क) ना. - आवळण्याचें साधन; भयाकुलता; भयदृष्टि; संकटग्रस्तता.

— कल्लु (कल्लु) (क) ना. - मोठा धोंडा; गोफणीनें मारलेला दगाड.

बिरिकु (बि०कि) (क) ना. - फट; तडा; चीर; विकास; उमलणें.

बिरिमुगुळु (बि०मुगुळु) (क) ना. - उमलतें फूल; कळा; मुकुळ.

बिरु (बि०) (क) धा. - मिणें; धाबरणें; कंपित होणें; लटपटणें; थरकाप होणें.

(क) वि. - भयंकर, विक्राळ; मोठें; खडबडीत.

बिरुकु (बि०कु) (क) ना. - फट, चीर, तडा, विकास.

बिरुगणे (बि०गळे) (क) ना. - वजनदार बाण; तीक्ष्ण बाण; मोठा वासा; बांबू.

बिरुगणु (बि०गळु) (क) ना. - लाल डोळे; क्रूरनेत्र; वाईट दृष्टि; काकदृष्टि.

बिरुगणके (बि०गळुके) (क) ना. - वाईट दृष्टि; पापी नजर; मोठी देणगी.

बिरुगालि (बि०गळी) (क) ना. - वावटळ; झंजावात.

बिरुगोलु (बि०गळे) (क) ना. - तीक्ष्ण बाण; वजनदार बाण; महा शस्त्र; लाठी; सोटा.

बिरुद (बि०द) (सं) ना. - ब्रीद; पदवी; प्रतिष्ठा.

बिरुदनि (बि०दनि) (क) ना. - मोठा आवाज; कर्कशध्वनि; किंकाळी; बांबू.

बिरुदावलि (बि०दावली) (सं) ना. - ब्रीदवंक्ति; पदव्यांची ओळ; अनेक प्रशस्तिपत्रें.

बिरुदु (बि०दु) (क) ना. - ब्रीद; बिरुद.

— बळे (बळे) (क) ना. - विजयकंठण; मानाचा तोडा; 'कच्चलि' पहा.

बिरुदोरे (बि०दोरे) (क) ना. - मोठा ओठा; महानाला; महापुरुष; मोठा राजा.

बिरुदु (बि०दु) (क) ना. - खडबडीतपणा; काठिण्य; प्राबल्य; आवेश; निष्ठुरता; निर्दयता.

बिरुमळे (क) ना. - अतिवृष्टि; मोठा पाऊस सुसळधार पाऊस.

बिरुवरि (बि०मु०) (क) ना. - जोरानें पळणें; त्वरेने जाणें; धाई धाईनें जाणें.

बिरुवोरलु (बि०वोरलु) (क) ना. - जोराचा टोला; खरपूस मार.

बिरुसर (बि०सर) (क) ना. - मोठा आवाज; कर्कश स्वर; बांबू; ओरड; किंकाळी.

बिरु (री) सु (बि० [री] सु) (क) वि. - कठीणपणा; घट्टत्व; बिरसता; भरीवपणा.

बिरु (बि०रु) (क) धा. - उलगाडणें; सोडवणें; उघडणें; रुंद करणें.

बिरु (बि०रु) (क) ना. - आमंत्रण; बोलावणें; आवतण; आतिथ्य; उपचार; सेवा.

बिरु (बि०रु) (क) ना. - अतिथी; अभ्यागत; आमंत्रित.

बिरु (बि०रु) (क) ना. - ना. - मेजवानी; खाना; समारंभ. (क) अ. - पडन.

बिरुडिसु (बि०रुडिसु) (क) धा. - पिरपिरणें; कंटाळणें; कटकट करणें; भिववणें; निंदणें; घसरणें; चिवचिवणें; किलबिलाट करणें.

बिल् (बिल्) (क) ना. - धनुष्य; कार्मुक; खर्चाची यादी; पट्टी.

बिल् बल्मे (बिल् बल्मे) (क) ना. - धनुर्विद्यानैपुण्य.

बिल् (बिल्) (सं) ना. - भोंक; बीळ; रंझ; गुहा; ढोली; इंद्राचा घोडा; उच्चैश्रवा.

बिल्वास (बिल्वास) (सं) ना. - उंदीर; सर्प.

बिल् (बिल्) (क) धा. - किंमत लावणें; विक्रीला ठेवणें.

बिल्शय (बिल्शय) (सं) ना. - सर्प; उंदीर; ससा.

बिल्दिरु (बिल्दिरु) (क) ना. - मौर्वी; धनुष्याची दोरी; धनुष्यप्राण.

बिल्पत्रे (बिल्पत्रे) (क) ना. - बिल्बदळ; बेलपान.

बिल्णि (बिल्णि) (क) ना. - धनुष्य; सेना.

बिल्तर (बिल्तर) (क) ना. - बाणाचा टप्पा; बाणफेकीचें अंतर.

बिल्लु (बिल्लु) (क) ना. - धनुर्विद्यानिपुण; तिरंदाज; धनुर्धर; नेम मारणारा.

बिल् (बिल्) (क) ना. - धनुष्य; खर्चाची यादी.

— गार (गार) (क) ना. - तिरंदाज; धनुर्धर.

— गारिके (गारिके) (क) ना. - धनुर्विद्या; शरसंधान विद्या; बाणप्रयोग; तिरंदाजी.

बिल्बेरगु (बिल्बेरगु) (क) ना. - महदाश्चर्य; अहो विस्मय; अत्याचंवा.

बिल्ले (बिल्ले) (क) ना. - बिल्ला; पदक; पैसा.

बिल्लेरेय (बिल्लेरेय) (क) ना. - धनुष्यस्वामी; धनुर्वेद पारंगत; द्रोणाचार्य.

बिल्लेसिंग (बिल्लेसिंग) (क) ना. - धनुर्धारी; तिरंदाज; बाण मारणारा.

बिल्लेसिंगे (बिल्लेसिंगे) (क) ना. - शरवृष्टि; बाणफेक.

बिल्लोवज (बिल्लोवज) (क) ना. - धनुर्विद्या शिकवणारा गुरु; द्रोणाचार्य.

बिल्लोज (बिल्लोज) (क) ना. - धनुर्वेद शिकवणारा; उपाध्याय; द्रोणाचार्य; (ओवज (ओज) = उपाध्याय)

बिल्व (बिल्व) (सं) ना. - वेल; वेलाचे झाड.

बिस (बिस) (क) ना. - पाणी; धुकें; कमलाचा देठ; मृणाल; कमलनाळ.

बिसकंट (बिसकंट) (क) ना. - विषकंट; नीलकंट; शंकर.

बिसगोरळ (बिसगोरळ) (क) ना. - विषकंधर; नीलग्रीव; शिव.

बिसज (बिसज) (सं) ना. - कमळ.

बिसजनाभ (बिसजनाभ) (सं) ना. - पद्मनाभ; विष्णु.

बिसजगर्भ (बिसजगर्भ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलोद्भव.

बिसजभव (बिसजभव) (सं) ना. - कमळांत जन्मलेला; ब्रह्मदेव.

बिसजालये (या) (बिसजालये [या]) (सं) ना. - कमला; लक्ष्मी; पद्मालया.

बिसजासन (बिसजासन) (सं) ना. - कमलासन; ब्रह्मदेव.

बिसद (दळ) (बिसद [दळ]) (क) ना. - आश्चर्य; विस्मय; अचंभा; उत्तेजन.

बिसप्रसून (बिसप्रसून) (सं) ना. - कमल; तावर.

बिसरुह (बिसरुह) (सं) ना. - कमल; जलरुह.

—बांधव (बांधव) (सं) ना. - सूर्य.

—वैरि (वैरि) (सं) ना. - चंद्र.

बिसवंद (बिसवंद) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; अचंभा.

बिससन (बिससन) (क) ना. - मारण; शिरकाण; कंदन; दुखवणे.

बिसाद (डु) (बिसाद [डु]) (क) धा. - फेकणे; मिरकाटणे; मिरकावणे, उघळणे; विखुरणे.

बिसि (बिसि) (क) ना. - उष्णता; झळ; ऊन; ज्वर; ताप; क्रोध. कोप.

—कण (कण) (क) ना. - अंगार नेत्र; शिव; जळते डोळे असणारा; उग्रनेत्र.

—कल्लु (कल्लु) (क) ना. - सूर्यकांत.

बिसिनि (नी) (बिसि [नी]) (सं) ना. - कमलिनी; कमल.

बिसिल् (लु) (बिसिल् [लु]) (क) ना. - सूर्यप्रकाश; ऊन्ह; उष्णता; संकट.

—कुदुरे, - तोरे (कुदुरे, - तोरे) (क) ना. - ऊन्ह;

मृगजळ; किरण; मरिचिका 'बयलदोरे' पहा.

बिसिलक्कि (बिसिलक्कि) (क) ना. - चक्रवाक पक्षी.

बिसु (बिसु) (क) धा. - उन्हांत घालणे; वाळवणे; जुळविणे; जोडणे.

(क) वि. - कदत; तप्त; उष्ण.

बिसुगण (बिसुगण) (क) ना. - तप्तनेत्र; शिव.

बिसुगदिर (बिसुगदिर) (क) ना. - सूर्य; तपन; उष्णकिरण.

बिसुगे (बिसुगे) (क) ना. - उष्णता; तपमान; शिरकाव; प्रवेश; जोडणी; सारखेपणा; अंबारी; हत्तीवरील चौकी; सायंसहल.

बिसुदंबर (बिसुदंबर) (क) धा. - आश्चर्याद्वारे काढणे; मनसोक्त भटकणे; स्वैर संचारणे; पसरणे; फैलावणे.

बिसुडु (डु) (बिसुडु [डु]) (क) धा. - सोडणे; फेकणे; मिरकाटणे; टाकणे; पाठवणे; दाखवणे.

बिसुपु (बिसुपु) (क) ना. - उष्णता; उकाडा; गरमा; ऊन्ह.

बिसुवंद (बिसुवंद) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; नवल.

बिसुसुर्यु (बिसुसुर्यु) (क) धा. - दुःखाने सुस्कारा सोडणे; उष्ण श्वास टाकणे.

बिसुल् (बिसुल्) (क) धा. - मिरकावणे; वाटेळ तसे फेकणे.

बिह (बिह) (क) ना. - व्यूह; सैन्याची विशिष्ट रचना.

बिळ (बिळ) लु (बिळ [लु]) (क) ना. - वडाची पारंबी; आंगठक मुळें; सुकलेले पान.

बिळिचु (बिळिचु) (बिळिचु [लु]) (क) धा. - पांढरें होणे; सफेद करणे.

बिळिदु (बिळिदु) (क) ना. - पांढरा रंग; शुभ्रवर्ण; सफेती.

बिळि(लु)पु (बिळि [लु] पु) (क) ना. - पांढरे कोड; चर्मरोग; शुभ्रता; चांदी फुटणे.

बिळिवेलगु (बिळिवेलगु) (क) ना. - चंद्रिका; चांदणे.

बिळुवक्कि (बिळुवक्कि) (क) ना. - बगळा; बदक; पारवल; कबूतर.

बिळकडि (बिळकडि) (क) ना. - आश्चर्य; भय; वाबरेपणा; भ्रम.

बिळके (बिळके) (क) ना. - भिक्षा; भिक्षुकी; पतन.

बिल्लिगे (बिल्लिगे) (क) ना. - लावणी; पेरणी; बीजारोपण.

बिल्लु (बिल्लु) (क) धा. - पेरणे; लावणी करणे; बी घालणे.

बिल्लवक (बिल्लवक) (क) ना. - शुक्लपक्ष; शुद्धपक्ष; चांदणी पंधरवडा.

बी (बी) (क) धा. - संपणे; संपविणे; झिजणे; नाहीसे होणे; रिकामे पडणे; व्यर्थ होणे.

बीकलु (बीकलु) (क) ना. - गाळ; चाळ; शेवटी राहिलेले; निरुपयोगी वस्तु.

बीग (बीग) (क) ना. - आत; नात्याचा; व्याही; कुलप.

बीगमुदे]

बीगमुदे (बीगमुदु) (क) धा. — कुलूप मोहोर करणें; सीलबंद करणें; शिकामोर्तब करणें.

बीगिति (ति) (बीगति [३]) (क) ना. — आत स्त्री; सासरची स्त्री.
बीगिवेरे (बीगिवेरी) (क) धा. — माजणें; मस्तीला येणें; फुगणें; गर्विष्ठ होणें.

बीगु (बीगु) (क) धा. — भरणें; भरून घेणें; फुगणें; सुजणें; गर्व वाहणें; अहंकारी होणें; हटणें; पाय मार्गें घेणें; हर्षभरित होणें; स्थूल होणें.

बीगुवेरे (बीगुवेरी) (क) ना. — पूर्णचंद्र; पौर्णिमा.

बीज (बीज) (सं) ना. — बी; दाणें; बियाणें; पेरणी; नाटकांतील कथारंभ भाग; पुंस्त्व.

— कोश (बीज) (सं) ना. — वीर्यकोश; अंड; बीजाशय.

बीजक (बीजक) (सं) ना. — पुंनाग वृक्ष; महाळुंगाचें झाड.

बीजसंत्र (बीजसंत्र) (सं) ना. — प्रणवमंत्र; ओंकारमंत्र.

बीजवाक्य (बीजवाक्य) (सं) ना. — मुख्य गोष्ट; सारांश;

बोलण्याचा आशय; मथितार्थ.

बीजाक्षर (बीजाक्षर) (सं) ना. — ओं; प्रणवाक्षर.

बीजावाप (बीजावाप) (सं) ना. — पेरणी; बीलावणी; बीज टाकणें.

बीडार (बीडार) (क) ना. — तात्पुरती वसती; जमीन.

बीडिडे (बीडिडे [३]) (क) ना. — मेग; जमिनीतील फट.

बीडिके (बीडिके) (क) ना. — तात्पुरती वसती; बिन्हाड;

ठिकाणा; स्थान.

बीडु (बीडु) (क) ना. — वस्ती; घर; एक लोह प्रकार; रास;

समूह; त्याग; नाश; सोडवणूक; दिवाळे; पडजमीन; पाळी.

— बिडु (बीडु) (क) धा. — बिन्हाड करणें; उतरणें;

जगून राहणें; निभावणें; तळ ठोकणें.

बीडुगलह (बीडुगलह) (क) ना. — गृहकलह; अंतःकलह;

घरचे भांडण; भाऊबंदी.

बीडुगणिके (बीडुगणिके) (क) ना. — नजरणा; राजोपहार;

राजाला दिलेली देणगी.

बीडुबॅक (बीडुबॅक) (क) ना. — गृह्याग्नि; शिविराग्नि;

(camp; fire) शिविराग्निपुढील कार्यक्रम.

बीडे (बीडे) (क) ना. — मेग; जमिनीतील फट; घरणीचा तडा.

— परि (बीडे) (क) धा. — मेग पडणें; फट सुटणें; तडा जाणें.

बीडेवण (बीडेवण) (क) ना. — पाडाला आलेलें फळ.

बीणे (बीणे) (क) ना. — वीणा; बीन; तंतुवाद्य.

बीत (बीत) (क) वि. — स्थूल; जाड; भरलेलें; विकसित; व्यर्थ;

नष्ट.

बीतु (बीतु) (क) अ. — संपून; आदोपून; शेवटास जाऊन.

(क) ना. = वैयर्थ्य; समारोप.

बीदि (बीदि) (क) ना. — गल्ली; रस्ता; दिशा; आश्रय.

— मगु (बीदि) (क) ना. — पोरका; परदेशी; आईबाप नसलेला.

बीदिवणिज (बीदिवणिज) (क) ना. — फेरीवाला; गल्लोगल्ली फिरून व्यापार करणारा; फिरस्ती व्यापारी.

बीदिवरि (बीदिवरि) (क) धा. — स्वैर फिरणें; स्वेच्छेनें पळणें; स्वैर वाहत जाणें; मिरकाटणें.

बीदिवेण (बीदिवेण) (क) ना. — अनाथ शव; वेवारशी प्रेत; निराश्रित मृत.

बीभत्स (बीभत्स) (सं) वि. — किळसवाणें; जुगुप्सा उत्पन्न करणारें; ओकारी आणणारें; नवरसांपैकी एक रस.

बीभत्सु (बीभत्सु) (सं) ना. — युद्ध नियम पाळणारा अर्जुन.

बीय (बीय) (क) ना. — व्यय; खर्च; वेच; वापराची वस्तु; निष्प्रयोजन.

(सं) ना. — अमृत; तांदूळ; भात; आहार.

बीर (बीर) (क) धा. — प्रगट करणें; उचकणें; हूल उठवणें; कंडी पिकवणें; अफवा पसरवणें.

बीर (बीर) (क) ना. — वीर; वीर्य; वीरता; पराक्रम; शौर्य; शूर; धीर; धारिष्ट; धैर्यवान.

बीरवरे (बीरवरे) (क) ना. — युद्धांतील रणवाद्य; भेरी; नगरा

बीरु (बीरु) (क) धा. — प्रगट करणें; जाहीर करणें; फेकणें; पसरणें.

बीवर (बीवर) (अ. दे) ना. — जमीन व पाणी यांवर संचार करणारा एक प्राणी. (याच्या केसाच्या टोप्या करतात.)

बीवु (बीवु) (क) ना. — (क) ना. — चर्म; कातडें; स्वयंपाकाचें भाडें; पुरुष.

बीसणिके (बीसणिके) (क) ना. — पंखा; व्यजन; वारा घालण्याचें साधन.

बीसर (बीसर) (क) ना. — अंत; शेवट; नाश; विध्वंस.

बीसाडु (बीसाडु) (क) धा. — मिरकाटणें; मिरकावणें; फेकणें; उघडणें; त्यागणें; टाकणें.

बीसालु (बीसालु) (क) ना. — मोठ्या व्यक्तिवाचा मनुष्य; थोर पुरुष.

बीसु (बीसु) (क) धा. — दळणें; पीठ करणें; हलणें; हलविणें; वारा लागेल असा झोका देणें; मागेपुढें हलणें; शस्त्र फेकून मारणें.

(क) वि. — लांब; रुंद; विस्तृत.

— कालु (बीसु) (क) ना. — लांब अंतराचें पाऊल;

टांग; टांग; लांब पावलाची चाल; वेगाची गति.

— बले (बीसु) (क) ना. — मासे पकडण्याचें जालें; मृग पकडण्याचा फासा.

बीळ (ळ) (बी० [५]) (क) धा. - जमीनदोस्त करणें;
स्थानभ्रष्ट करणें; अवनत होणें; घसरून पडणें; खालच्या
पायरीला येणें.

(क) ना. - पतन; विनाश; अयोग्यता; हीनता; आज्ञा;
व्यर्थपणा.

बीळळ (ळ) (बी० [५]) (क) ना. - पारंबी; लोंबती मुळें;
दापीची मुळें ('बीरु' धातूचे भावकृदंत रूप.)

(क) अ. - जाहीर करून; पसरवून; प्रगट करून.

बीळुकेडे (बी० [५]) (क) धा. - जमीन पड पाडणें; शेत
नासणें; मारपीट करून लोळवणें.

बीळुडिगे (ळुडे) (बी० [५]) (क) ना. - पारोसें वस्त्र;
एकदा नेसून सोडलेलें वस्त्र; न धुतलेलें जुने वस्त्र.

बीळुवचन (बी० [५]) (क) ना. - काथ्याकूट; बाष्कळ
बडबड; अश्लील बोलणें; व्यर्थ गप्पा; चकाट्या.

बीळुवेण (बी० [५]) (क) ना. - मृतवत् पडणारा; मेल्याचें
सोंग करणारा; मृतप्राय.

बीळक्रोडु (बी० [५]) (क) धा. - सामारें जाणें; गौरवानें
पाठवणी करणें.

बीळकोळ (ळळ) (बी० [५]) (क) धा. - स्वागत करणें;
प्रार्थिणें; सहज फेरी मारणें; फिरायला निघणें.

बीळतर (र) (बी० [५]) (क) धा. - खाली पडणें; पडून
राहणें.

बीळमाडु (बी० [५]) (क) धा. - वेड लावणें; सुलवणें;
शोभवणें; सौंदर्य आणणें.

(क) ना. - पडकें घर; डळमळित घर.

बुक्किटु (बु० [५]) (क) ना. - बुक्का; अबीर; काळ्या रंगाची
सुवासिक बुकणी.

बुग (गु) डि (बु० [५]) (क) ना. - स्त्रीच्या कानांतील
दागिना; अखंड सौभाग्यचिन्ह; बुगडीकाठ.

बुग (गु) रि (बु० [५]) (क) ना. - भोंवरा; भिंगरी; खेळणें.

बुगिळु (बु० [५]) (क) ना. - जाळाची फुरफुर; भय; भीति;
गर्भमल्लितता; गाळण. दिड्मूढता.

बुग्गे (बु० [५]) (क) ना. - झरा; कारंजा; पाण्याची उसळी;
उद्रेक; 'उठी' पहा.

बुजपत्र (बु० [५]) (क) ना. - भूर्जपत्र; भूर्जवृक्षाचें पान.

बुड (बु० [५]) (क) ना. - तळ; खालचा भाग; बूड; आदि;
आरंभ; पाया; पाऊल.

बुडकटु (बु० [५]) (क) ना. - मूळ; वंशारंभ; कुलपुरुष;
जनांग; संतति.

बुडकि (गि) तिग (बु० [५]) (क) ना. - समूळ
उच्चाटण; उत्पाटन; निर्मूलन; तळपट.

बुडबुडिके (बु० [५]) (क) ना. - कुडबुडे; कुडबुडे
बाळगणारा जोशी.

बुडुमेलु (बु० [५]) (क) अ. - उलटापलट करून; व्युत्क्रम
करून; खालचे वर करून.

बुत्ति (बु० [५]) (क) ना. - भुक्ति; खाद्यपदार्थ; दहीभात; पाषेय;
शिधोरी; पापपुण्याचें गाठोडें.

—बुळु (बु० [५]) (क) ना. - शेणकिडा; खतांतील किडा.

बुदणि(लि) के (बु० [५]) (क) ना. - तेलाची बुदली;
चामड्याची बुदली; चर्ममात्र.

बुदलिगे (णिगे) (बु० [५]) (क) ना. - बुदला; चर्मपात्र;
पखाल.

बुद (बु० [५]) (सं) वि. - ज्ञात; जागृत; ज्ञानी.

(सं) ना. - विद्वान; पंडित; भगवान् बुद्धदेव.

बुदुद (बु० [५]) (सं) ना. - बुडबुडा; फेस.

बुद्धा (बु० [५]) (सं) अ. - बुद्धिपूर्वक; हेतुतः; उद्देशानें.

बुद्धि (बु० [५]) (सं) ना. - ज्ञान; समाज; जागृति; निरीक्षण;
विमर्श; तर्क; कल्पना;

—केडि (के० [५]) (क) वि. - निर्बुद्ध; मतिमंद; मोळसट; अज्ञ.

—पूर्वक (बु० [५]) (क) अ. - उद्देशपूर्वक; मुद्दाम;

जाणूनबुजून; आवर्जून.

—बल (बु० [५]) (सं) ना. - ज्ञानशक्ति; बुद्धिवळाचा खेळ.

—अज्ञ (बु० [५]) (सं) वि. - वेडा; भ्रमिष्ठ; माथेफिरू; खुळा.

—वैतिके (बु० [५]) (क) ना. - जाणतेपणा; कौशल्य;

नैपुण्य; समजून; बुद्धिमानता.

—वाद (बु० [५]) (सं) ना. - समजावणी; ज्ञानदान; पदवणूक.

बुध (बु० [५]) (सं) ना. - विद्वान; पंडित; बृहस्पतिपुत्र; बुधग्रह;

जाणीव; ज्ञान.

बुधरत्न (बु० [५]) (सं) ना. - पंडितरत्न; पाच रत्न; मरकत.

बुध्न (बु० [५]) (सं) ना. - मांड्याचा तळ; बूड; बुंधा; झाडाचा

खालचा भाग.

बुनुगु (बु० [५]) (अ.दे.) ना. मागची बाजू; पार्श्वभूमी; छोटा
परिवार; प्रभावळ; वाजारबुणगे.

बुंदु (बु० [५]) (अ. दे.) ना. - काफीचें बीं; तळलेलें धान्य.

बुन्या (निया) दि (बु० [५]) (अ.दे.) वि. -

प्राथमिक; पूर्वकालचें; मागील.

(अ.दे.) ना. - पाया; आधार; आश्रय; मूळ रचना; पंचांग.

बुभुक्षा(क्षे) (बु० [५]) (सं) ना. - भूक; शुधा; हवेसें
वाटणें; आवश्यकता; अनुभवाची आतुरता.

बुभुक्षित (बु० [५]) (सं) वि. - भुकेला; अनुभवातुर;

खाण्याची इच्छा असलेला.

बुंभुक (बुंभुक) (सं) ना. - घोस; घड; गुच्छ; कुंचला.
 बुभुग (बुभुग) (क) ना. - फेस; फसफस; बुरबुरा.
 बुभुगल (बुभुगल) (क) ना. - भाजलेले तांदुळ; चुरसुरे;
 तुराठ्या; कावळकाठ्या; 'पुगल' पहा.
 बुभुज (बुभुज) (क) ना. - किल्याचा बुभुज; तटाचा डेरा.
 बुभुडि (बुभुडि) (क) ना. - बुभुड जातीची स्त्री; बुभुड्या,
 दुरड्या विकणारी.
 बुभुडि (डे) (बुभुडि [डि]) (क) ना. - गोल पोकळ वस्तु;
 गोलवस्तु; पोहण्याचा भोपळा; बुट्टी; असत्य पोकळ भाषा.
 बुभुडु (बुभुडु) (क) ना. - सुरळी; गुंडाळी; दिवा ठेवण्याची
 तिकटी; ठाणवई.
 बुभुदे (बुभुदे) (क) ना. - माती; राड; चिखल.
 बुभुल (बुभुल) (अ-दे) ना. - गाणारा पक्षी; मैना;
 एक तंतुवाद्य.
 बुभुयिषु (बुभुयिषु) (क) धा. -
 बुलै (लुचि) सु (बुलै [लुचि] सु) (क) धा. -
 पीळ भरणें; उत्तेजन देणें; हुरूप भरणें; उत्साहित करणें;
 स्तुती करणें; बनविणें; हरमण्याच्या झाडावर चढवणें.
 बुलवणे (बुलवणे) (क) ना. - उत्तेजन; उत्साह; हुरूप; उमेद;
 आधिवय; वैपुल्य.
 बुवरि (बुवरि) (क) ना. भवरा; भोवरा; भिंगरी.
 बुवि (बुवि) (क) ना. - भूमि; भूलोक; भूमीवर.
 बुसुगुड (बुसुगुड) (बुसुगुड [बुसुगुड]) (क) धा. - फुसफुसणें;
 मुसमुसणें; फुस्कारा सोडणें.
 बूट (टक) (बूट [बूट]) (क) ना. - झाकण; नजरबंदी;
 वंचना; जादू; जादूगार; हस्तचापल्य; हातचलाखी.
 बूटाटिके (बूटाटिके) (क) ना. - दिखाऊ प्रेम; लबाडीचें
 वर्तन.
 बूत (बूत) (क) ना. - भूत; पिशाच; प्राणी; भयंकरपणा.
 -बुडि (बुडि) (क) धा. - भूत लागणें; बाधा होणें;
 -बुडु (बुडु) (क) धा. - मद उतरणें; मस्ती जिरणें.
 बूताट (बूताट) (क) ना. - दांडगाई; धसमुसळपणा; ढोंग;
 सांग; बहाणा.
 बूत (बूत) (क) ना. - बंडपणा; धांगडधिंगा; दांडगाई;
 निर्लज्जता.
 बूतुग (बूतुग) (क) ना. - उद्धटपणा; निराजरेपणा.
 बूतुगेडे (बूतुगेडे) (क) धा. - निर्लज्ज बोलणें; दमदाटी देणें;
 दांडगाईचें बोलणें.
 बूदि (बूदि) (क) ना. - राख; भस्म; विभूति; राखेचा रंग.
 -कुंठळ (कुंठळ) (क) ना. - कोहाळा; एक जातीचा
 भोपळा.

बूदि (बूदि) (सं) ना. - भूति; ऐश्वर्य; संपत्ति; पदवी; उत्पादन;
 प्राप्ति.
 बूरुग (बूरुग) (क) ना. - शाल्मली वृक्ष; सावरीचें झाड.
 बूवि (बूवि) (क) ना. - भूदे; जमीन; भूमी; पृथ्वी.
 बूस (बूस) (अ-दे) ना. - भूस; कोंडा; धान्यतूस;
 टरफल; निरुपयोगी वस्तु.
 बूसण (बूसण) (क) ना. - भूषण; अलंकार; सौंदर्याचें मूळ;
 योग्यता; सौंदर्य.
 बूंहण (बूंहण) (सं) ना. - हत्तीचें ओरडणें; गर्जना.
 बूंहित (बूंहित) (सं) वि. - वर्धित; वाढलेलें; हत्तीचें डकरणें.
 बूंद (बूंद) (सं) ना. - बूंद; समूह; गट.
 बूंदारक (बूंदारक) (सं) ना. - देवता; अमर; देव.
 बूंडा (बूंडा) (सं) ना. - बूंडा; तुळस; जलंधराची पत्नी
 बूंडावन (बूंडावन) (सं) ना. - तुळशीची वाग; बूंडावन
 क्षेत्र; समाधी; तुळशीकटा; तुळशीचें झाड.
 बूहत् (बूहत्) (सं) वि. - मोठा; विशाल.
 -काय (काय) (सं) ना. - भीमदेह; धिण्याड देह.
 बूहतिके (बूहतिके) (सं) ना. - पांवरुण; प्रावरण; झाकण
 बूहदारण्यक (बूहदारण्यक) (सं) ना. - एक प्रसिद्ध
 उपनिषद्
 बूहदथ (बूहदथ) (सं) ना. - महारथी; रुद्र; शिव.
 बूहबडे (बूहबडे) (सं) ना. - नपूंसक वेषधारी
 अर्जुन.
 बूहस्पति (बूहस्पति) (सं) ना. - गुरु; देवगुरु; पंडित; ज्ञानी.
 एक नक्षत्र.
 बेकने (बेकने) (क) अ. - आश्चर्य वाटण्यासारखें; झटकन;
 अकस्मात्.
 बेकस (बेकस) (क) ना. - नवल; आश्चर्य; विस्मय.
 -बेरगु (बेरगु) (क) ना. - अत्याश्चर्य. चकितता.
 बेके (बेके) (क) ना. - परिताप; दुःख; जखम; अनुताप.
 बेगडु (बेगडु) (क) ना. - भय; आश्चर्य; भयचकितता;
 विस्मय.
 बेगर् (बेगर्) (क) धा. - भिगे; हदरणें; कांपणे;
 घाम सुटणें; अवाक् होणें; चकित होणें.
 बे (बे) (क) वि. - ऊन; तप्त; गरम.
 बेकि (बेकि) (क) ना. - तपन; विस्तव; जाळ;
 ज्वलन.
 बेकोळ (बेकोळ) (क) धा. - सोबतीने जाणें; बरोबर जाणें;
 संगतीने जाणें; पाठपुरावा करणें; पाठिंबा देणें.
 बेगडे (बेगडे) (क) अ. - पाठीकडून; माग हून; नंतर;
 पाठीमागून.

वेंगदिर (रु) (वेंगदिर [रु]) सूर्य; तप्तकिरण.

वेंगरे (वेंगरे) (क) ना. - सागरतीरावरील वाळवंट;

समुद्रकिनारा.

वेंगाडु (वेंगाडु) (क) ना. - उष्णप्रदेश; पाणी व सावली नसलेला प्रदेश.

वेंगापु (वेंगापु) (क) ना. - पाठ पुरावा; पाठिबा; अंगरक्षण; संरक्षण.

वेंगाल (वेंगाल) (क) ना. - उन्हाळा; वसंतमास.

वेंगावल (वेंगावल) (क) ना. - पाठ पुरावा; पाठिबा.

वेंगोडु (वेंगोडु) (क) धा. - पाठ दाखवून पळणे; युद्धातून पळ काढणे; नपूंसकाप्रमाणे पाठ फिरवणे.

वेंगोलु (लु) (वेंगोलु [लु]) (क) धा. - पाठीमागून येणे;

पाठी लागणे; अनुसरणे; पुढे घालवून येणे. बरोबर येणे.

वेंगोलु (वेंगोलु) (क) ना. - अन्यस्त्र; जळते बाण.

वेच्च (वेच्च) (क) ना. - बुजगावणे; बागुल; बुजग बाहुल.

वेच्चगे (ने) (वेच्चगे [ने]) (क) अ. - उबदारपणे; उब लागण्यासागळे.

वेच्चते (वेच्चते) (क) अ. - तापल्याप्रमाणे; स्थिरपणे.

वेच्चर (वेच्चर) (क) ना. - घाई; त्वरा; वेग; घाबरेपणा; भ्रम; आश्चर्य.

वेच्चरिसु (वेच्चरिसु) (क) धा. - घाई करणे; गडबड करणे; भ्रमाने तोल सुटणे.

वेच्चलिसु (वेच्चलिसु) (क) धा. - त्वरा करणे; गोघळणे; लगबगणे.

वेच्चु (वेच्चु) (क) धा. - भय वाटणे; घाबरणे; चकित होणे; विस्मय पावणे.

वेच्चुनीर (रु) (वेच्चुनीर [रु]) (क) ना. - गरम पाणी; तापलेले पाणी; भीतिनिवारक लोहाचे पाणी.

वेज (वेज) (क) ना. - वैद्य; आसव देणारा.

वेज्जर (वेज्जर) (क) ना. - भीति; भय; थरकाप.

वेजे (वेजे) (क) ना. - पांखराची पिलें; किलबिल; चिवचिवाट.

वेचे (वेचे) (क) ना. - जलस्रोत; ओहोळ; तळें; सरोवर; पाझर; पाण्याचे भांडें; दाताळें; शेतीचे अवजार; मांगोरें.

वेड (वेड) (क) वि. - मोठा; महान.

(क) ना. - टेकडी; पर्वत; गिरी.

वेडने (वेडने) (क) अ. - निबर होऊन; कठिणपणे;

ओवडधोवड होऊन.

वेडवेगे (वेडवेगे) (क) ना. - डोंगरपेट; वणवा; दावामि; पर्वतावरील आग.

वेडवेसगे (वेडवेसगे) (क) ना. - भर उन्हाळा; ऐन उकाड्याचा काळ.

वेडवेगे (वेडवेगे) (क) ना. - महाशत्रु; हाडवैरी; दुष्मन.

वेडवेगेय (वेडवेगेय) (क) ना. - पर्वत; शत्रु; इंद्र;

वेडि (वेडि) (क) ना. - भेट; संदर्शन; संधान; सूत; मीलन; निबर वस्तु.

वेडितु (वेडितु) (क) वि. - कठिण; निष्ठुर; टेकडी.

(क) ना. - मोठेपणा; निबरता; विशालत्व; घट्टपणा.

वेडिवेनक (वेडिवेनक) (क) ना. - पुष्कळ पाय असणारा प्राणी; गोम; घोण.

वेडु (वेडु) (क) धा. - मारणे; चोपणे; बी रुजणे; बी लागणे.

(क) ना. - गिरी; पर्वत; हाताचे बोट.

वेडग (डंग) (वेडग [डंग]) (क) वि. - ढोंगी; विलासी; ऐटवाज; पोषाखी.

---इरिव वेडग (वेडग [डंग]) (क) ना. - जाळयांत पकडून मारणारा.

वेड (डं) गि (वेड [डं] गि) (क) वि. - सोंगाडी.

साजशृंगार करणारी; ऐटवाज; चंगीमंगी.

वेड(डं)गु (वेड [डं] गु) (क) ना. - सोंग; अवडंबर;

विलास; डौल; तोरा; ऐट.

वेणचि (चु) (वेणचि [चु]) (क) ना. - धारेचा पांदरा दगड.

वेण(ळ)तिगे (वेण [ळ] तिगे) (क) ना. - निर्मळता; स्वच्छता; तांदूळ; सफेत तांदूळ.

---अक्कि (अक्कि) (क) ना. - पांदरे तांदूळ; न शिजवलेले तांदूळ.

वेणे (वेणे) (क) ना. - खीळ; वूच; खुंटा; मजबुतीचे साधन.

वेणेगळ (वेणेगळ) (क) ना. - नवनीतचोर; लोणी चोरणारा; कृष्ण; मांजर.

वेणे (वेणे) (क) ना. - लोणी; नवनीत.

वेडागु (वेडागु) (क) धा. - अति श्रम करणे; थकणे; कष्ट पडणे; वाळणे; मरणे; नित्राण होणे; शक्तिपात होणे.

वेडु (वेडु) (क) वि. - क्षुद्र; पातळ.

(क) ना. - निस्तेजता; निस्सारता; भेंड;

हलकेपणा; बेंडरोग.

वेडुमरळ (वेडुमरळ) (क) धा. - जडत्व येणे; क्षीण होणे.

(क) ना. - भेंडाचे फूल; भेंडीचे फूल.

वेते (वेते) (क) ना. - व्यथा; चिंता; दुःख; दुःखणे.

वेत्त (वेत्त) (क) ना. - वेत; वेत्र; छडी; चिवाटी.

वेत्तले (वेत्तले) (क) ना. - नम्र; दिगंबर; वस्त्रविहीन; विवस्त्र.

वेड(दे) (वेड [दे]) (क) वि. - उनऊन; उष्ण.

वेडकु (वेडकु) (क) धा. - हुडकणे; विचार करणे; ओरवडणे; बोचकारणे; टपली मारणे; चावणे.

वेदंडे (बिंदुंढे) (क) ना. - गीतरचना; पद; काव्याची

पद्यपद्धति.

वेदरट्ट (बिंदुंढे) (क) धा. - भिववून पळविणें; घाबरवून पाठवणें.

वेदरू (बिंदुंढे) (क) धा. - भेदरणें; मिणें; घाबरणें; थरकाप होणें.

(क) ना. - बुजगावणें.

वेदे (बिंदुंढे) (क) ना. - हंगाम; पेरणीचा समय; घात; मद;

स्त्रीपुरुष संयोग; ऋतुसमय; उष्णता.

वेनक (बिंदुंढे) (क) ना. - सपाट धोंडा; पाटा; गणपति; विनायक.

बेंतर (बिंदुंढे) (क) ना. - धनपिशाच; धनावरील भूत; व्यंतर.

बेन्नट्ट (बिंदुंढे) (क) धा. - पाठिवा देणें; पाठलाग करणें; तडीपार होईतो पिच्छा पुरवणें; पिटाळणें; सीमापार पळविणें.

बेन्नने (बिंदुंढे) (क) अ. - पाठीमागें; मागच्या बाजूस;

अविश्रांत; न थांबतां.

बेन्नमेले (बिंदुंढे) (क) अ. - तदनंतर; पश्चात्; त्याउप्पर.

बेन्नहिंदे (बिंदुंढे) (क) अ. - अनुसरून; अनुकृत्वा;

अनुसृत्य; जन्मल्यानंतर.

बेन्नारे (बिंदुंढे) (क) अ. - लागलीच; पाठोपाठ; मागोमाग.

बेनीरू (क) (बिंदुंढे) (क) ना. - ऊन पाणी; गरम पाणी.

बेन्नकट्ट (बिंदुंढे) (क) धा. - पाठपुरावा करणें; आधाराला उभें राहणें.

बेन्नबाळ (बिंदुंढे) (क) धा. - शरण जाणें; आश्रय घेणें; सामोरे जाणें.

बेन्नहत्तु (बिंदुंढे) (क) धा. - पाठलाग करणें; पाठी लागणें; पाठपुरावा करणें.

बेन्नेलु (बिंदुंढे) (क) ना. - पाठीचा कणा; आधार; पाठिवा; स्थैर्य; दृढता.

बेप्प (बिंदुंढे) (क) वि. - भिणारा; बेशुद्ध; बेमान; मूढ; दचकणारा.

बेप्पु (बिंदुंढे) (क) ना. - मूढता; खुलेपणा; घाबरगुंडी; बेमानता.

—तक्कडि (डकुंढे) (क) ना. वि. - बेतालपणा; बुद्धीचा तोल सुटलेला.

बेन्नने (बिंदुंढे) (क) अ. - माजून; मस्तीनें; अहंकारानें.

बेन्नर (बिंदुंढे) (क) ना. - भय; कोलाहल; गडबड; गोंधळ.

बेन्नरिसु (बिंदुंढे) (क) धा. - भय दाखवणें; गोंधळ माजवणें; भिवविणें;

बेन्नळे (क) (बिंदुंढे) (क) ना. - भय; घाबरेपणा; गोंधळ; कळवळा; बेमानता.

बेन्नेरु (बिंदुंढे) (क) ना. - अति नवल; अहो आश्चर्य; अचाटपणा.

बेम् (क) (बिंदुंढे) (क) धा. - भीतीनें घाम फुटणें; घाबरणें.

(क) ना. - घाम; स्वेद; धर्म.

—सुरिसु (सुंढे) (क) धा. - कष्ट करणें; अंग मोडून काम करणें.

बेम्सु (बिंदुंढे) (क) ना. - घाम गाळणें; घाम सुटणें; घामेजणें.

बेमे (बिंदुंढे) (क) ना. - भ्रम; विस्मय; आश्चर्य; धडपड; आशा. (क) धा. - घाम येणें; शरीराचें पाणी पाणी होणें.

बेंबत्तु (बिंदुंढे) (क) धा. - बरोबर येणें; पाठी लागून येणें; पावलावर पाऊल ठेवणें.

बेंबरि (बिंदुंढे) (क) धा. - पाय मागें वेऊन पळणें; युद्धांतून पळ काढणें.

बेंबल (बिंदुंढे) (क) ना. - सहाय्य; पाठिवा; पाठपुरावा; उत्तेजन; आधार; आश्रय.

बेंबळिग (बिंदुंढे) (क) ना. - अनुयायी; बरोबर येणारा.

बेंबळिसु (बिंदुंढे) (क) धा. - पाठपुरावा करणें; बरोबर येणें; अनुसरणें; पाठी लागून येणें.

बेबिडि (बिंदुंढे) (क) धा. - पाठी लागणें; आश्रय घेणें; शरण जाणें; आश्रयाला जाणें.

बेंबिडु (बिंदुंढे) (क) धा. - पाय मागें घेणें; मदत टाळणें.

बेंबीळु (बिंदुंढे) (क) धा. - आश्रयाला जाणें; आश्रय घेणें.

बेंबुडि (बिंदुंढे) (क) ना. - फोफाटा; झगरा; गरम राख.

बेरके (बिंदुंढे) (क) ना. - मिश्रण; मिसळ; विसाण; जमवणी; घुसडपट्टी.

बेरगु (बिंदुंढे) (क) ना. - विस्मय; आश्चर्य; अचंभा; मतिभ्रम; गडबड; त्वरा; दाक्षिण्य; भीड.

—आगु (अगुंढे) (क) धा. - दिड्मूढ होणें; चकित होणें; मतिभ्रम होणें.

बेरंजु (बिंदुंढे) (क) ना. - रास; मिश्रण; मिसळ; मेळ; सभूह.

बेर (रं) डु (बिंदुंढे) (क) धा. - चिमटणें; चिमटा काढणें; खाजवणें; ओरखडणें; 'परचु' पहा.

बेरडु (बिंदुंढे) (क) ना. - शिकार.

बेरणि (णे) (बिंदुंढे) (क) ना. - टपलीमार; ठेच; ठेचणी.

बेरतु (डु) (बिंदुंढे) (क) अ. - मिसळून; 'बेरे' धातूचे कृदंत.

बेरळ (ळु) (बिंदुंढे) (क) ना. - अंगुली; बोट; शेवट.

—मुरि (मुरिंढे) (क) धा. - बोटें मोडणें; चडफडणें; शाप देणें; अहित इच्छणें.

बेरसु (बैरसु) (क) धा. - मिसळणें; मिश्रण करणें.

(क) अ. - सहित; एकूण.

बेरे (बैरी) (क) धा. - प्रवेशणें; मिळणें; एक होणें; मिसळणें; घट्ट होणें; कोरडे होणें; अहंकार बाळगणें.

—के, इके (कै, - छकै) (क) ना. - मिश्रण; मिळवणी; मिसळणी; एकी.

बेरेडु (बैरीडु) (क) अ. - मिसळून; मिळवून.

बेरसु (बैरीसु) (क) धा. - रममाण होणें; संभोगणें.

बेरेसेडे (बैरीसैडे) (क) धा. - भिणें; धसका बसणें; भय खाणें.

बेर्नु (बैर्नु) (क) धा. - भिवविणें; वाबरवणें; गोंधळणें; आश्चर्य करणें.

(क) ना. - भय; आश्चर्य; बुजगावणें.

—नीरु (नैरु) (क) ना. - भीतिनिवारक पाणी; 'ओकुळि' पहा.

बेले (बैली) (क) ना. - क्रय; मोल; किंमत.

बेलेवेणु (बैलीवेणु) (क) ना. - विकत घेतलेली स्त्री; रांड; वेदया; गणिका; पण्यांगना.

बेलपत्त (बैलपत्त) (क) ना. - बेलपान; बिल्वपत्र; बेलाचें झाड.

बेवरु (बैवरु) (क) धा. - एकत्र करणें; गोळा करणें; सावडणें; आवरसावरणें.

(क) ना. - स्वेद; घाम.

बेवसाय (बैवसाय) (क) ना. - व्यवसाय; धंदा; शेती; शेतकी; कृषिकर्म.

—गार (गार) (क) ना. - शेतकरी; आरंभशूर; शेती करणारा.

बेवहार (बैवहार) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार; देववेव.

बेस (बैस) (क) ना. - विषमसंख्या; काम; सेवा; आज्ञा; परवानगी; संख्या; 'उळिग' पहा.

बेसकेयू (बैसकैयू) (क) धा. - आज्ञेप्रमाणें वागणें; हुकूम पाळणें.

बेसगणैय (बैसगणैय) (क) ना. - विषमशर; पंचबाण; मन्मथ; काम.

बेसगु (बैसगु) (क) धा. - मिसळणें; मिश्रण करणें; निंदणें; चहाडी सांगणें. 'बेरसु' पहा.

बेसगोळ (बैसगोळ) (क) धा. - नम्रतेने मागणें; विचार करणें; आज्ञा मिळवणें; आळवणी करणें.

बेसन (बैसन) (क) ना. - आज्ञा; परवानगी; काम; सेवा.

(सं) ना. - व्यसन; दुःख; वाईट सवय; चट; पतंग; टोळ.

बेसळ (बैसळ) (क) ना. - बाळंतपण; प्रसव; वीण.

बेसलागु (बैसलागु) (क) धा. - फळ येणें; प्रसूत होणें; बाळंत होणें; विणें.

बेसले (बैसली) (क) ना. - बाळंतपण; प्रसूती; वीण.

बेससु (बैससु) (क) धा. - आज्ञा देणें; परवानगी देणें; सांगणें; हुकूम करणें.

बेसळिगे (बैसळीगे) (क) ना. - शेंगडी; अग्निपात्र; अग्निहोत्र.

बेसु (बैसु) (क) धा. - मिसळणें; जोडणें; जुळणी करणें;

—गे (गै) (क) ना. - मिश्रण; मिळवणी; मिसळणी; जोडणी; जुळणी.

बेसे (बैसी) (क) धा. - मिसळणें; एक करणें; गर्व वाहणें; अहंकार करणें.

(क) ना. - टोला; पेट; मार; माज; मस्ती; मद; अहंकार; कापूस पिंपण्याची धुकली.

बेस्त (बैस्त) (क) ना. - नावाडी; जालें टाकणारा; कोळी; मासे मारणारा.

बेळ (बैळ) (बैळ [बैळ]) (क) ना. - भय; प्रेत पिशाच; भूत; खुळा; भोळसट; यबड; मूर्ख 'बिळिदु' पहा.

बेळकंडि (गंडि) (बैळकंडि [गंडि]) { (क) ना. - खिडकी; बेळकिं (गिं)डि (बैळकिं [गिं]डि) {

झरोका; साणे; उसासा.

बेळ (बैळ) तन (बैळ [बैळ] तन) (क) ना. - मूर्खता; मुग्धता; 'वेप्पु' पहा.

बेळकु (बैळकु [गु]) (क) धा. - जळणें; झळझळीत करणें; घासूनपुसून लख्ख करणें.

(क) ना. - प्रकाश; तेज; चकाकी; दीप; पहाट; प्रातःप्रभा.

बेळगिसु (बैळगिसु) (क) धा. - चकचकीत करणें; प्रकाशणें; झळझळीत करणें.

बेळतिगे (बैळतिगे) (क) वि. - पांढरा; शुभ्र; चकचकीत; झळझळीत.

—अकि (अकि) (क) ना. - न सडलेले तांदूळ; कच्चा भात; करड; असडी तांदूळ; न शिजवलेले तांदूळ.

बेळर (रु) (बैळर [रु]) (क) धा. - पांढरे होणें; कांती येणें; तेज चढणें.

(क) ना. - तेज; कांती; शुभ्रता; पांढरेपणा.

—पु (पु) (क) ना. - कांती; तेज; चकाकी.

बेळरवाय (बैळरवाय) (क) ना. - ओठ; अधर.

बेळ (बैळ) व बैळ [बैळ] (क) ना. - जंगली कवूतर; वन्य पारवा; एक जातीचा पक्षी; कवडा.

बेळवक्क (बैळवक्क) (क) ना. - शुक्लपक्ष; चांदणी पंधरवडा; शुद्ध पक्ष.

बेळवणिगे (बैळवणिगे) (क) ना. - वाद, अभिवृद्धि, उन्नति.

बेळवार (बैळवार) (क) वि. - हीन; नीच; मूर्ख.

बेळवल (बैळवल) (क) ना. - वेलफळ; कवठ; देश सीमा; शेवटची मर्यादा.

बेळवि (बेळ्वि) (क) ना. - वाढ; उन्नति; अभिवृद्धि; भरभराट.

बेळवेळगु (बेळ्वेळगु) (क) ना. - चांदणें; चंद्रिका; ज्योत्स्ना.

बेळसि (बेळसि) (क) ना. - रसपूर्ण धान्य; हुरडा.

बेळसु (बेळसु) (क) धा. - वाढविणें; मोठे करणें; पोसणें; पेरणें; घडविणें.

(क) ना. - धान्य; वाढ; उन्नति; 'पैर' पहा.

बेळु (ळ) (बेळु [ळ]) (क) वि. - पांढरें; शुभ्र; चकचकीत.

बेळुक (ग) वते (बेळुक [ग] वत) (क) ना. - वाटमारी; दिवसा दरोडा.

बेळुगाल (बेळुगाल) (क) ना. - थंडी; हिवाळा; रुक्ष ऋतु.

बेळुति (दि) गळु (बेळुति [दि] गळु) (क) ना. - शुक्लपक्ष; चंद्रप्रकाश; चांदणें.

बेळुनगे (बेळुनगे) (क) ना. - स्मित; गाल्हसे; हास्य; मुक्ताहास्य.

बेळे (बेळे) (क) धा. - वाढणें; वाढविणें; अभिवृद्धि होणें.

(क) ना. - पीक; वाढ; वृद्धि; उन्नति.

बेळकरू (बेळकरू) (क) धा. - भिणें; पाय मागे घेणें; हटणें, छाती फुटणें; धैर्य गळणें.

बेळकु (बेळकु) (क) धा. - धैर्य गळणें; भिणें; हटणें.

बेळगदिर् (बेळगदिर्) (क) ना. - शुभ्र किरण; चंद्र.

बेळगोडे (बेळगोडे) (क) ना. - श्वेतछत्र; राजछत्र.

बेळजस (बेळजस) (क) ना. - निर्मल यश; धवल कीर्ति.

बेळतन (बेळतन) (क) ना. - मृदता; मूर्खपणा; धडुपणा.

बेळपळ (बेळपळ) (क) ना. - भय; भीति; थरकाप; तळमळ; गोंधळ.

बेळपु (बेळपु) (क) ना. - पांढरेपणा; निर्मलता; शुभ्रपणा; पातळपणा.

बेळवळ (बेळवळ) (क) ना. - शुक्लपक्ष; शुद्धपक्ष; चांदणी पंधरवडा.

बेळवोगह (बेळवोगह) (क) ना. - स्वच्छ प्रकाश; निर्मल तेज; शुभ्रकांती.

बेळळ (बेळळ) (क) वि. - मृद; मित्रा; धडु; उपद्रवी.

बेळळकरिग (बेळळकरिग) (क) वि. - निरक्षर; असंस्कृत; अजाण; 'गाण' पहा.

बेळळडि (बेळळडि) (क) ना. - धनगर; बुरुड.

बेळळडिय (बेळळडिय) (क) ना. - शिव; ईश्वर.

बेळळगडि (बेळळगडि) (क) धा. - पूर ओसरणें; पाण्याची ओढ कमी होणे.

बेळळार (ळळवार) (बेळळार [ळळवार]) (क) ना. - मृग पकडण्यासाठी लावलेले जाळें; मृगफास; नाक; नासिका.

बे (बे) (क) धा. - पक्व होणें; जळणें; पेटणें; उकळणें;

उकडणें; तापानें किंवा भुकेनें तळमळणें; पोटादुखीनें कळवळणें. (क) ना. - मेंढराचे ओरडणें; बें, बें करणें.

बेकार (बेकार) (अ. दे) ना. - निरुपयोगी; निरुद्योगी; रिकामटेकडा.

बेग (बेग) (क) ना. - वेग; तीव्रता; ओढ; समय.

बेगडे (बेगडे) (क) ना. - छिद्र; रंग; भोंक; बिहाग राग; बेगडा; धातूचा चकाकणारा पत्रा.

बेगुदि (बेगुदि) (क) ना. - कायमची काळजी; चिरचिता; निरंतरची तळमळ; घोर; पोटातिडिक; प्राणसंकट.

—कोळ (बेगुदि) (क) ना. - उ्वलन; जाळ; उष्णता; ताप; संकट.

बेगे (बेगे) (क) ना. - उ्वलन; जाळ; उष्णता; ताप; संकट.

बेज (जा) रु (बेज [जा] रु) (क) ना. - कंटाळा;

उत्साहहीनता; उबग.

बेट (बेट) (बेड [बेड]) (क) ना. - संभोगेच्छा; मैथुनेच्छा; प्रणयदृष्टी; प्रेम; अनुराग; इंद्रियसुखापेक्षा; वियोग.

बे (बे) टे (बे [बे] टे) (क) ना. - मृगया; शिकार; सावज पकड्याचा खेळ; सावज.

—कार, -गार (बेट [गार]) (क) ना. - शिकारी; पारधी.

बेड (बेड) (क) अ. - नको; मान्य नाही; योग्य नाही.

(क) ना. - नपुंसक; नेमळा; मित्रा; शिकारी; शबर.

—आगु (बेड) (क) धा. - पुरेसे वाटणें; नकोसें होणें; जनसंपर्क टाळणें.

बेडित (बेडित) (क) ना. - मागितलेली वस्तु; इच्छित वस्तु.

बेडिति (बेडिति) (क) ना. - शत्रू; बेरडखी; पारधीण.

बेडु (बेडु) (क) धा. - विचारणें; मागणें; याचना करणें; प्रार्थणें; विनंती करणें; हात पसरणें.

(क) ना. - बेरड समाज.

बेडे (बेडे) (क) ना. - मृगया; शिकार.

बेताळ (बेताळ) (क) ना. - वेताळ; भूतविशेष; पिशाच.

बेयु (बेयु) (क) धा. - शिजणें; उकडणें; पकवणें; लुकवणें; संताप होणें.

बेर (रु) (बेर [रु]) (क) ना. - मूळ; मूळ कारण.

—परि (बेर) (क) धा. - मूळ धरणें; स्थिर उभे राहणें; खोल उतरणें.

—बिडु (बेर) (क) ना. - मूळ सुटणें; मूळ पक्के होणें; ताठ राहणें.

बेर (बेर) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार; क्रयविक्रय; वैर; मांडण; शत्रुत्व.

बेरडि (बेरडि) (क) ना. - फुटकें बांबूचें भांडें; फुटका खूर; गेल; गाई म्हशीचें नख.

बेरिंग (बीरिंग) (क) ना. - व्यापारी; शत्रु; बैरी.
 बेरंड (बीरंड) (क) ना. - दोन डोक्यांचा पक्षी; भेरंड.
 बेरु (बीरु) (क) धा. - तळ ठोकणे; स्थिर उभे राहणे;
 मूळ खोल जाणे.
 बेरंडु (बीरंडु) (क) धा. - वेगळे होणे; अलग होणे;
 विभक्त होणे.
 बेर्वेरसु (बीर्वेरसु) (क) अ. - समूळ; मुळासह; मुळापासून;
 आरंभापासून.
 बेल (बील) (क) ना. - बेलाचें झाड; बिल्ववृक्ष; कपित्थ वृक्ष.
 बेले (बीले) (क) ना. - बेला; समुद्रकिनारा; समुद्रसीमा; वेळ;
 समय; फुरसद.
 बेवस (बीवस) (क) ना. - व्याकुलता; उमळ; तळमळ; चिंता;
 श्रम; थकवा.
 —म्पडु (०म्पडु) (क) धा. - व्याकुळ होणे; तळमळणे;
 कंटाळणे; मागे सरणे; हटणे; पाऊल मागे घेणे.
 बेवारस (बीवारस) (अ.दे) ना. - अनौरस; ज्याला संबंधी
 नाहीं असा.
 —इ (अ.दे) ना. - आगापिच्छा नसलेला; एकाकी.
 बेसगे (बीसगे) (क) ना. - उन्हाळा; उकाडा; वैशाख.
 बेसर (र) (बीसर [र]) (क) धा. - मन काढणे; अश्रद्धा
 दाखवणे; थकणे; श्रमणे; दमणे; उबगणे; कंटाळणे;
 नको म्हणणे.
 (क) ना. - थकवा; कंटाळा; उबग; आयास; अश्रद्धा;
 मनस्ताप.
 —कळे (रुई) (क) धा. - थकवा घालवणे; श्रमपरिहार
 करणे; विनोद करणे.
 बेसरि (बीसरि) (क) धा. - अश्रद्धा दाखवणे; मन काढणे.
 (क) ना. - नथ; चमकी; सुगबट; नाकांतील खड्याचा
 दागिना.
 बेसरिसु (बीसरिसु) (क) धा. - कंटाळा दाखविणे; श्रम घेणे;
 अडचण करणे; करकर करणे.
 बेसरु (बीसरु) (क) ना. - उबग; कंटाळा; अनुत्साह; उद्वेग.
 बेसाय (बीसाय) (क) ना. - (क) ना. - व्यवसाय; शेतकी;
 कृषिकर्म.
 —गार (गार) (क) ना. - शेतकरी; शेतीवर उपजीवन
 करणारा; व्यवसायी.
 बेह (बीह) (क) वि. - हवें असलेला; मागणारा; अपेक्षा
 करणारा; सुख्य.
 बेहर (बीहर) (क) वि. - अतिचतुर; निपुण; कुशल.
 बेहवर (बीहवर) (क) ना. - याचक; मागणारा.
 बेहार (बीहार) (क) ना. - व्यवहार; व्यापार; क्रयविक्रय.

बेहु (बीहु) (क) ना. - संशोधन; हेरगिरी; ओळख; संज्ञा;
 खूण.
 —कार, -गार (कार-गार) (क) ना. - हेर; गुप्तचर;
 गुढाचार; पत्ता लावणारा.
 बेळ (लु) (बीळ [लु]) (क) धा. - मागणे; होम करणे; याग
 करणे; बळी देणे; आहुति देणे; किंचाळणे; ओरडणे;
 हळी देणे.
 (क) ना. - घाबरेपणा; गडबड; चिंता; भ्रम; मूर्खपणा.
 बेळगु (बीळगु) (क) धा. - मूढ होणे; भ्रम होणे; गोंधळ
 होणे; धाई होणे.
 बेळंब (बीळंब) (क) ना. - आकांक्षा; इच्छा; आतुरता;
 गडबड; विचार; प्रयत्न, अशुभ वार्ता; नरयज्ञ.
 बेळिडु (बीळिडु) (क) ना. - आश्चर्य दाखवणे; दुःखी होणे;
 चिंता करणे; चिंतन करणे.
 बेळु (लुवे) (बीळु [लुवे]) (क) ना. - गडबड; गोंधळ; भ्रम.
 बेळुनुडि (बीळुनुडि) (क) ना. - भोळसटपणा; रिकाम्या गप्पा;
 चकाट्या; व्यर्थ चर्चा; चन्हाट.
 बेळुबे (बीळुबे) (क) ना. - मोळेपणा; यज्ञ; बनवाबनवी.
 बेळेबेयु (बीळेबेयु) (क) धा. - डाळ शिजणे; काम होणे;
 इच्छित प्राप्त होणे.
 बेळप (बीळप) (क) वि. - मागणी करणारा याचक.
 बेळपनिनु (बीळपनिनु) (क) वि. - मागितलें तेवढें; मागणी-
 पुरतें.
 बैक (बीक) (क) ना. - मैश्य; भिक्षा; भिक्षुकी; दानधर्म.
 बैगु (बीगु) (क) ना. - तीनही सांज; अपराण्ह; सायंकाळ.
 बैठक (कि) (बीठक [कि]) (अ. दे) ना. - नृत्य-संगीताचा
 कार्यक्रम; मजलस; ठिय्या; ठाण; बसकण; थबकण.
 बैडालकवृत्ति (बीडालकवृत्ति) (सं) ना. - चोरटी वृत्ति;
 चोरटा स्वभाव; कपटभाव; मार्जारवृत्ति.
 बैतिडु (बीतिडु) (क) ना. - झाकून ठेवणे; लपवून ठेवणे;
 दिसेनासे करणे.
 बैतुकोळ (बीतुकोळ) (क) धा. - डोळ्याआड होणे;
 दृष्टीआड होणे; लपणे; न दिसेलसे होणे.
 बैत्र (बीत्र) (क) ना. - होडी; होडगे; नावं; वहित्र; 'तेप्प'
 पहा.
 बैरागि (बीरागि) (अ. दे) ना. - विरागी; संन्यासी; विरक्त;
 जोगी.
 बैरिगे (बीरिगे) (अ. दे) ना. - मोक पाडण्याचें यंत्र; सामना.
 बोक्क (बीक्क) (क) वि. - मोकळें; रिकामें; खालीं.
 —तले (डली) (क) ना. - टकल; खल्वाट; डोक्याचा
 गुळगुळीतपणा; केशहीनता.

- बायि (बाय्य) (क) ना. — बोलके; दंतहीनता; बोचरखिंड.
 —बोरलु (बोरलु) (क) अ. — उटलपलट होऊन;
 खालचे वर होऊन.
 बोक्कण (बोक्कण) (क) ना. — खिसा; पाकीट; जीभ; तोवरा;
 पोतें.
 बोक्कस (बोक्कस) (क) ना. — भांडार; पैशाची पेटी; गल्ला;
 तिजोरी; धनकोष.
 बोक्के (बक्के) (बोक्के [बक्के]) (क) ना. — फोड; मोडी;
 पुरळ; भोक; बीळ; समाधी; थडगें.
 बोगसे (बोगसे) (क) ना. — अंजली; ओंजळ.
 —ओड्डु (ओड्डु) (क) धा. — हात जोडून मागणी करणें;
 हात जोडून सांगणें.
 बोगुल्लु (बोगुल्लु) (क) धा. — भकणें; बरळणें; तिरस्कार करणें;
 भुंकणें 'बगुल' पहा.
 बोगु (बोगु) (क) धा. — वाकणें; ओणवे होणें; वाकडे होणें.
 (क) ना. — बाक; वक्रता; वाकडेपणा.
 बोगुबडि (बोगुबडि) (क) ना. — वर उठतां न येईतों मारणें;
 पाठ मऊ करणें; चामडी लोळवणें.
 बोंकु (बोंकु) (क) धा. — खोटें बोलणें; नकार देणें;
 नाकबूल करणें.
 बोच्चु (बोच्चु) (क) ना. — लोकर; मऊ केस; पक्षाचे पर.
 बोज (जं) ग (बोज [जं] ग) (क) ना. — भुजंग; सर्प;
 कामुक; विट.
 बोज (बोज) (क) ना. — भोज्य; समाराधना; भोज;
 उत्तरक्रिया.
 बोजार (बोजार) (क) ना. — नपुंसक; पौरुषहीन.
 बोज्जु (बोज्जु) (क) ना. — दोंद; डेरपोट;
 —ग (ग) (क) ना. — डेरपोट्या; दोंदिल.
 बोड्डु (बोड्डु) (क) ना. — अंगुली; तिलक; बिंदु; टिळा;
 तारा; चांदणी; बोंथट; मड्डु.
 —माड्डु (माड्डु) (क) धा. — बोट दाखवणें; दाखवून देणें.
 बोड्डि (बोड्डि) (क) ना. — वेश्या; रांड; बोडकी; दुष्ट स्त्री;
 अपवित्रा.
 बोंते (बोंते) (क) ना. — कंथा; कवंद; वाकळ; गोघडी;
 बोंदरिगे (बोंदरिगे) (क) ना. — गादी; लोड; शय्या; तक्क्या;
 अत्रा.
 बोंदि (बोंदि) (क) ना. — शरीर; वाकाची पेडी;
 दोराची मोट; भारा.
 बोप्प (बोप्प) (क) ना. — बाप; पिता; तात; वडील.
 बोप्पर (बोप्पर) (क) ना. — कुस्तीतील पवित्रा; डाव;
 द्वंदातील पवित्रा.

- बोब्बिड्डु (बोब्बिड्डु) (क) धा. — ओरडणें; किंचाळणें;
 शंख करणें; विरोध करणें.
 बोब्बुळि (बोब्बुळि) (बोब्बुळि [बोब्बुळि]) (क) ना. — बुद्बुद;
 बुडबुडा; फेस; बाभूळ; बाभूळवृक्ष.
 बोब्बे (बोब्बे) (क) ना. — बोंब; ओरड; शंखवाद्य; किंचाळीं.
 तिरुबोब्बे (तिरुबोब्बे) (क) ना. — अपप्रचार; उलटी बोंब.
 बोंबाळ (बोंबाळ) (क) ना. — आगडोंब; प्रज्वलन;
 बोंबाबोंब; पणति; खिंडार; खिडकी.
 बोंबुळि (बोंबुळि) (क) ना. — ढोल; नगारा; चर्मवाद्य.
 बोंबे (बोंबे) (क) ना. — खेळातील वस्तु; बाहुली; पुतळी;
 'पतिमे' पहा.
 बोम्म (बोम्म) (क) ना. — ब्रह्मा; परमात्मा; सृष्टिकर्ता.
 बोम्मांड (बोम्मांड) (क) ना. — ब्रह्मांड; विश्व; जगत्.
 बोम्मोति (बोम्मोति) (क) ना. — ब्रह्महत्या; ब्राह्मणवध;
 दैवब्रोह.
 बोरलु (बोरलु) (क) ना. — झाडणी; झाडू; केरसुणी;
 तुराटणी; तुराट्याचा झाडू.
 बोल्ल (बोल्ल) (क) ना. — एक जातीचा घोडा.
 बोल्लेग (बोल्लेग) (क) ना. — तोंडीं येईल ते भकणारा;
 बडबड्या; वंचक; फसव्या; गप्पिष्ट.
 बोहरिगे (बोहरिगे) (क) ना. — झाडणी; केरसुणी;
 बोल्लेतन (बोल्लेतन) (क) ना. — वंचना; फसवणूक; लफंगेपणा.
 बोकि (बोकि) (क) ना. — परटें; फुटके भांडे; खापर; परळ;
 दुर्दैव; फुटके नशीब.
 बोंगार (बोंगार) (क) ना. — जैनांतील उपजाति; शंखाची
 बांगडी करणारा; तांबट; तांब्याची भांडी करणारा; कासार.
 बोंगि (बोंगि) (क) ना. — भोगी; नाग; फडा असणारा साप;
 भोग भोगणारा; चैनी; सुखी; सुखवस्तु.
 बोंजळि (बोंजळि) (क) ना. — दुर्वर्तन; बदचाल.
 बोंणि (बोंणि) (बोंणि [बोंणि]) (अ. दे) ना. — बोनी; भवानी;
 व्यापाराचा प्रारंभ.
 बोंदि (बोंदि) (क) ना. — खांबावरील
 चौकोनी पाट.
 बोदु (बोदु) (क) ना. — माज; ढबू; फोपसा; बोदल्या.
 बोध (बोध) (बोध [बोध]) (क) ना. — शान; समजूत; समज;
 जागृति; प्रज्ञा; सांगावा; जाणीव.
 बोधक (बोधक) (सं) ना. — समजून सांगणारा; उपाध्याय;
 जागे करणारा; स्तुतिपाठक.
 बोधन (बोधन) (सं) ना. — बोध; शान; जागृति; समजूत.
 बोधित (बोधित) (सं) वि. — समजून सांगितलेला; विवरित;
 जागृत केलेला.

बोधिसत्त्व (बो०दि०स०डु) (सं) ना. - बौद्ध यति; अश्वत्थवृक्ष;
बुद्धाला ज्ञानप्राप्ति झालेले झाड.

बोन्न (बु) (बो०न [सु]) (क) ना. - मृगयेचा माचा.

बोन (बो०न) (क) ना. - अन्न; आहार.

—गिति (०३) (क) ना. - स्वयंपाकीण.

बोयि (बि) (बो०यी [३]) (क) ना. - मोई; मेणा अगर
पालखी वाहणारे.

बोयिति (बो०यी०३) (क) ना. - कोळीण; अंबीगिणी.

बोरल (लु) (बो०रल [७]) (क) अ. - उलथापालथ करून;
खालवर करून; खाली डोकें वर पाय होऊन.

बोरे (बो०रे) (क) ना. - बोर; बंदरिफल; पर्वत; टेकडी; उंच
जमीन.

बोव (बो०व) (क) ना. - सारथी; गाडीवान; नेता; मुखंड; मोई

बोसर (बो०सर) (क) ना. - खोटा विनय; तोंडपूजेपणा.

बोसरिसु (बो०सरिसु) (क) धा. - तोंडपूजेपणा करणें; खुशामत
करणें; फुगवणें; बनवणें; प्रेमाचा बहाणा करणें.

बोहरिगे (बो०हरिगे) (क) ना. - झाडणी; केरसुणी.

बोहरिसु (बो०हरिसु) (क) धा. - आवरणें; गुंडाळणें; वेदा देणें.

बोळ (बो०ळ) (क) ना. - टकल्या; खत्वाट; बोडका; मुंडण
केलेला संन्यासी; मृत्यु; मरण.

बोळयि (बि) सु (बो०ळयि [३] सु) (क) धा. - पीळ
बोळयु (बो०ळयु) घालणें; फुगवणें;

वारा भरणें; तोंडपूजेपणा करणें; गौरवणें; हुलळविणें.

बोळु (बो०ळु) (क) वि. - नम्र; बोडका; विनशिंगी; साधा;
मुंडा; निस्तेज; नष्ट झालेला.

बोळ्येबु (बो०ळ्ये०बु) (क) ना. - एक प्रकारचा बाण.

बोळ्येर (बो०ळ्ये०र) (क) ना. - देवता.

बोळ्येरोज (बो०ळ्ये०रोज) (क) ना. - सुरगुरु; बृहस्पती.

बौद्ध (बो०डु) (सं) ना. - बुद्धानुयायी; बुद्धिसंबंधी.

बौद्धिक (बो०डु०क) (सं) ना. - बुद्धीला योग्य; बुद्धीचें.

व्रत (बो०ड) (सं) ना. - व्रत; नियम; दीक्षा; आचरण; ठराव;
निश्चय. 'नोपि' पहा.

व्रति (बो०डि) (क) ना. - व्रत घेतलेला; दीक्षित; नियम पाळणारा;
चौकटीत वागणारा.

ब्रह्म (बो०डु) (सं) ना. - सृष्टिकर्ता; प्रजापति; आदिकवि; विधी;
धाना; ब्रह्मदेव; वेद; ब्राह्मण; मुक्ति; विश्वात्मा.

ब्रह्मकपाल (बो०डु०कपाल) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाची निर्मिती;
पोट; (लक्षण).

ब्रह्मकल्प (बो०डु०कल्प) (सं) ना. - युग; ब्रह्मदेवाची कालगणना.

ब्रह्मकूर्च (बो०डु०कूर्च) (सं) ना. - पंचगव्याचा आहार करून
जगण्याचे व्रत.

ब्रह्मकोश (बो०डु०कोश) (सं) ना. - वेदसमूह; वेदव्रात.

ब्रह्मघोष (बो०डु०घोष) (सं) ना. - वेदाचा मोठ्याने उच्चार;
मंत्र म्हणणें.

ब्रह्मचर्य (बो०डु०चर्य) (सं) ना. - आश्रमव्यवस्थेंतील

पहिली पायरी; विद्यार्जनकाळ; स्त्रीसंगराहित्य; स्त्रीसंगवर्ज्य.

—आश्रम (बो०डु०) (सं) ना. - चार आश्रमांपैकी प्रथम
आश्रम.

ब्रह्मचारि (बो०डु०चारि) (सं) ना. - विद्याध्ययन करणारा बटु;
अविवाहित.

ब्रह्मज्ञान (बो०डु०ज्ञान) (सं) ना. - वेदविषयक ज्ञान;
परमात्मज्ञान.

ब्राह्मण्य (बो०डु०ण्य) (सं) ना. - ब्राह्मणधर्म; विष्णु; पुण्याचरण.

ब्रह्मदाय (बो०डु०दाय) (सं) ना. - वेदाध्ययनोत्तर बटूला
मिळालेली राजाची देणगी.

ब्रह्मपुत्र (बो०डु०पुत्र) ब्रह्माचीं मुलें; मरीची; नारद; ब्रह्मपुत्रा
नदी.

ब्रह्मर्षि (बो०डु०र्षि) (सं) ना. - श्रेष्ठ ऋषि; ब्राह्मणऋषि.

ब्रह्मशिरोस्त्र (बो०डु०शिरोस्त्र) (सं) ना. - शंकरानें अर्जुनाला
दिलेलें ब्रह्मास्त्र.

ब्रह्मसूत्र (बो०डु०सूत्र) (सं) ना. - जानवें; यज्ञोपवीत; वेदांतसूत्र.

ब्रह्मस्व (बो०डु०स्व) (सं) ना. - ब्राह्मणाची संपदा; विद्या;
मालमत्ता.

ब्रह्मस्वापहार (बो०डु०स्वापहार) (सं) ना. - ब्राह्मणाची
मालमत्ता लुबाडणें; ब्राह्मणधनहरण; पापकर्म.

ब्रह्मणि (णी) (बो०डु०णि [३]) (सं) ना. - सरस्वति;
ब्रह्मदेवाची पत्नि.

ब्रह्मांड (बो०डु०ण्ड) (सं) ना. - विश्व; ब्रह्मदेवाची सृष्टि.

ब्रह्मार्पण (बो०डु०र्पण) (सं) ना. - परमात्म्याला समर्पण.

ब्रह्मोपदेश (बो०डु०पदेश) (सं) ना. - ब्रह्मज्ञानाचा उपदेश;
वेदांतज्ञान; आत्मज्ञान.

ब्राह्म (बो०डु०) (सं) वि. - परमात्म्यासंबंधीं.

ब्राह्मविवाह (बो०डु०विवाह) (सं) ना. - लग्नाचा एक प्रकार.

ब्राह्मण्य (बो०डु०ण्य) (सं) ना. - विप्रत्व; ब्राह्मणत्व;
अग्रहार; ब्रह्मपुरी.

ब्राह्मी (बो०डु०मी) (सं) ना. - एक वनस्पति; सरस्वतीवेल;
जीवन सुक्तावस्था; सतमुद्रपैकी एक मुद्रा; लिपी; ब्रह्माशीं

एकरूप स्थिति.

ब्राह्मी मुहूर्त (बो०डु०मुहूर्त) (सं) ना. -

सूर्योदयापूर्वीच्या दोन घटका; सुप्रभात; भली पहाट.

ब्रूमर् (बो०डु०मर्) (अ. दे) ना. - लोहशलाका, लोखंडी
सळी; पंजाबी पोषाख; लेहंगा; पायजमा.

भ

भ (भं) (सं) ना. - प वर्गातील चौथे अक्षर; नक्षत्र; तारका; मेषादि बारा राशी.

—गण (गण) (सं) ना. - नक्षत्रसमूह; छंदःशास्त्रांतील भ गण.

भक्ति (भंक्ती) (क) ना. - भक्ति; प्रीति; अनुराग.

भक्करे (भंक्करे) (क) ना. - जोधळ्याची भाकरी; भाकर.

भक्त (भंक्त्) (सं) ना. - गुरु व देव याची भावयुक्त सेवा करणारा; भाविक; श्रद्धालु; विश्वासु; पुजारी; भजक.

भक्तवत्सल (भंक्त्सल) (सं) ना. - भक्तावर प्रेम करणारा; भक्ताला आपला मुलगा समजून माया करणारा.

भक्ति (भंक्ती) (सं) ना. - सेवा; आराधना; अनुराग; श्रद्धा; विश्वास; आदर; पूजनीयाविषयीचें प्रेम; पूजा; भजन.

—भाव (भव) (सं) ना. - श्रद्धा; विश्वास; भाविकता.

—मार्ग (मार्ग) (सं) ना. - सेवा; उपचार;

ईश्वरप्राप्तीची वाट.

—योग (योग) (सं) ना. - ईश्वरप्राप्तीची भक्तीरिति.

भक्ष (भंक्त्) (सं) ना. - खाद्य; खाणारा; भरणपोषण; सेवन.

भक्षक (भंक्त्क) (सं) ना. - खाणारा; सेवा करणारा; संहारक; भोजक; सेवक.

भक्षण (भंक्त्खण) (सं) ना. - खाणें; गिळंकृति; भरणपोषण; जेवण; भोजन.

भक्षि (भंक्त्) (सं) ना. - खाणारा; भोगी; भोजक;

भक्षीसु (भंक्त्सु) (अ. दे) ना. - बक्षीस; इनाम; संभावना; पुरस्कार.

भक्ष्य (भंक्त्) (सं) वि. - खाद्य; खाण्यासारखें; भोज्य.

(सं) ना. - फराळाचे पदार्थ; आहारवस्तु.

—भोज्य (भंक्त्) (सं) ना. - खाण्याचे पदार्थ;

भग (भं) (सं) ना. - ऐश्वर्य; संपत्ति; श्रीमंती; कांती; सूर्य; चंद्र; नक्षत्र; शक्ति; प्रीति; ज्ञान; कीर्ति; दैव; वैराग्य; देव; धर्म नियम; स्त्रीचें गुहांग; जननेंद्रिय; निरण.

भगंदर (भंगंदर) (सं) ना. - राजव्रण; आधनव्रण; लाल; माणिक.

भगवत् (भंगवत्) (सं) ना. - परमेश्वर; ऐश्वर्यसंपन्न; देव.

भगवति (ती) (भंगवति [ती]) (सं) ना. - दुर्गा; पार्वती; ऐश्वर्य संपन्न स्त्री.

भगवद्गीते (भंगवद्गीते) (सं) ना. - गीताग्रंथ; भगवान् श्रीकृष्णानें अर्जुनाला सांगितलेली गीता.

भगवंत (भंगवंत) (सं) ना. - परमेश्वर; देव; ऐश्वर्य संपन्न.

भगवान (भंगवान) (सं) ना. भगवंत. ईश्वर.

भगिनि (नी) (भंगिनी [नी]) (सं) ना. - बहीण; सोदरी.

भगीरथ (भंगीरथ) (सं) ना. - इक्ष्वाकु वंशातील एक राजा; यानें स्वर्गांतून पृथ्वीवर गंगा आणली.

—प्रयत्न (भं, यत्न) (सं) ना. - अतिकष्ट; अतिश्रम.

भग्न (भंग्) (सं) वि. - फुटलेले; मोडलेले; नष्ट झालेले.

—मनोरथ (मनोरथ) (सं) वि. - निराश; असफल आकांक्षा.

—मानस (मनस) (सं) ना. - निरुत्साह; निराश मन.

भंग (भं) (सं) ना. - नाश; हानी; मोडतोड; कार्यहानी;

निराशा; फूट; अधःपात; पराजय; हीनावस्था; असत्य; वंचना; तरंग; लाट.

भंगि (मी) (भंंगि [मी]) (सं) ना. - हावभाव; अभिनय;

नटनाट्य; क्रम; विधान; वापर; लाट; तरंग; छेद; झाडूवाला.

भंगित (भंंगित) (सं) वि. - मोडलेला; भग्न; नष्ट; तुकडे पडलेला.

—मुखभंगित (मुखभंगित) (सं) वि. - अपमानित; अवमानित; थोबाड फोडलेला.

भंगिसु (भंंगिसु) (क) धा. - मोडणें; नाश करणें; निरुत्साही करणें.

भंगुर (भंंगुर) (सं) वि. - अशाश्वत; नाश पावणारे; चंचल; अस्थिर.

—क्षणभंगुर (क्षणभंगुर) (सं) वि. - अस्थिर; चंचल; क्षणिक; वक्र; वाकलेले.

—ते (ढी) (सं) ना. - नाश; चंचलपणा; अस्थिरता; अशाश्वती; भग्नता; संस्कार; सुधारणा; सिद्धता.

भजक (भंजक) (सं) ना. - भक्त; पूजारी; सेवक.

—दयालु (दयालु) (सं) ना. - भक्तवत्सल; परमात्मा; भक्तावर प्रेम करणारा.

भजन (ने) (भंजने [नी]) (सं) ना. - स्तुति; पूजा; सेवा; नामघोष; स्तोत्र; गुणकीर्तन.

—विभजन (विभजने) (सं) ना. - वाटणी; वेगळेपणा; पृथक्त्व.

भजिसु (भंजिसु) (क) धा. - पूजा करणें; स्तुति करणें; आराधना करणें.

भंजक (भंजक) (सं) ना. - मोडणारा; नाश करणारा; पीडक.

—मूर्तिभंजक (मूर्तिभंजक) (सं) ना. - मूर्ति फोडणारा.

भंजन (भंजने) (सं) ना. - नाश; विध्वंसन.

—दुःखभंजन (दुःखभंजन) (सं) ना. — दुःख निवारक देव; विघ्नहर्ता.

भट (भट्ट) (सं) ना. — वीर; शूर सैनिक; लढवय्या; धीट पुरुष. 'वंठ' पहा.

भट्ट (भट्ट) (सं) ना. — विद्वान्; पंडित; कवि; मालक; भर्ता.

भट्टाचार्य (भट्टाचार्य) (सं) ना. — श्रेष्ठ; विद्वान्; प्रकांड पंडित.

भट्टारक (भट्टारक) (सं) ना. — पूज्य; माननीय; सूर्य; स्तुतिपाठक; खुषमस्कृत्या.

भट्टिनि(नी) (भट्टिनी [२९]) (सं) ना. — स्वामिनी; मालकीण; यजमानीण; राजस्त्रिया.

भणितं (भणितं) (सं) ना. — कथन केलेली गोष्ट. कथा; कथन.

भणिति (भणिति) (सं) ना. — गोष्ट; कथन; वचन; सांगणे.

भंड (भंड) (अ-दे) ना. — निर्लज्ज; निलाजरा; बडबड्या; विदूषक; विनोद करणारा; गोड्डी.

(क) ना. — पात्र; भांडे; भांडवल; व्यापारांतील मूलधन; युद्ध.

भंडन (भंडन) (सं) ना. — रण; युद्ध; भांडण; संग्राम.

भं (बं) डार (भं [४०] ढार) (क) ना. — भांडार; कोश; खजिना; भंडागार; कोठार; कोठी; ओंजळ.

भंडिल (भंडिल) (सं) वि. — दैवानें मिळालेले; दैवशाली; भाग्यवान; (सं) ना. अभिवृद्धि; उन्नति; वार्ताहर; वातमीदार; कळकुशल.

भद्र (भद्र) (सं) वि. — मंगलकर; शुभ; चांगले; सुरक्षित; घट्ट; बलिष्ठ; मनोहर; सुंदर; श्रेष्ठ; उत्तम; निरुद्धवी.

—क (क) (सं) ना. — घट्ट करण्याचे साधन; अडणा; खिटि.

भद्रकालि (ली) (भद्रकालि [७९]) (सं) ना. — पार्वती; महादेवी; दुर्गा.

भद्रगज (भद्रगज) (सं) ना. — मंगलकर हत्ती; राजगज; राजाचा हत्ती.

भद्रमंथ (भद्रमंथ) (सं) ना. — मंगल कार्यासाठी वातलेला मांडव; विवाहमांडव.

भद्रश्री (भद्रश्री) (सं) ना. — चंदन; श्रीगंधाचे झाड; चंदनवृक्ष.

भद्रावति (भद्रावति) (सं) ना. — यौवनाश्च राजाची राजधानी; म्हैसूर राज्यातील लोखंड कारखान्याचा गांव.

भद्रासन (भद्रासन) (सं) ना. — मंगलपीठ; सिंहासन; राजगद्दी.

भद्रा (द्रे) (भद्रा [८८]) (सं) ना. — मंगला; एक नदी; सुंदरा.

भद्रभ (भद्रभ) (सं) ना. — राजहत्ती. मंगलकर हत्ती.

भय (भय) (सं) ना. — भय; भीति; धाबरेपणा; चाबटपणा.

—ग्रस्त (ग्रास्त) (सं) वि. — भीरु; भ्याड; भ्यालेला.

भयानक; भीतीने पळाडलेला.

भयंकर (भयंकर) (सं) वि. — भीतिदायक; भीकर; भीतिकारक.

भयभक्ति (भयभक्ति) (सं) वि. — क्रूर देवतेची भक्ति;

चंडिकापूजन; कालिकाराधन; विनीत अनुराग.

भयत्रस्त (भयत्रस्त) (सं) वि. — भयकंपित;

भयानें पीडलेला. भीत.

भयद्रुत (भयद्रुत) (सं) वि. — भीतीने पळणारा; पळपुटा; शेपुट घालून पळणारा.

भयभ्रांत (भयभ्रांत) (सं) वि. — भीतीने गांगरलेला.

भयानें भ्रमिष्ठ; गोंधळलेला.

भयस्थ (भयस्थ) (सं) वि. — भयभीत; भ्यालेला.

भयानक (भयानक) (सं) वि. — भयंकर; भीति उत्पन्न करणारा. (सं) ना. — राहू; वाघ.

भयार्त (भयार्त) (सं) वि. — भयपीडित; भीतीने घेरलेला.

भयावह (भयावह) (सं) वि. — भिवविणारा; भीतिदायक.

भर (भर) (सं) ना. — वेग; आवेग; तीव्रता; आधिवय;

भरपूरपणा; परिपूर्णता वाहक; धारक; त्राता; आशादायक; रक्षक; धारण करणारा.

भरण (भरण) (सं) ना. — पुरवठा; पोषण; रक्षण; निर्वाह; पगार; वेतन; भरपूरता.

भरण्य (भरण्य) (सं) ना. — भरण्याला योग्य; मजुरी; निर्वाहक; पोष्य; भाडे; वेतन; पगार.

भरत (भरत) (सं) ना. — नाट्यशास्त्राचा लेखक; जडभरत; दुष्यंतपुत्र; रामचंद्रबंधु.

भरतखंड (भरतखंड) (सं) ना. — भारतवर्ष; हिंदुस्थान; भारत; भरतभूमी; मातृभूमी.

भरतवर्ष (भरतवर्ष) (सं) ना. — भारत देश; हिंदुस्थान.

भरतशास्त्र (भरतशास्त्र) (सं) ना. — नाट्यशास्त्र; अभिनय शास्त्र.

भरद्वाज (भरद्वाज) (सं) ना. — एक ऋषि; द्रोणपिता; भारद्वाजपक्षी; नारायणपक्षी.

भरवस (से) (भरवस [८८]) (अ. दे) ना. — विश्वास; मान्यता; पाठिबा; श्रद्धा.

भरिकै (भरिकै) (सं) ना. — शूंडा; सोंड.

भरित (भरित) (सं) वि. — भरलेले; तुडुंब; पोसलेले; वाढलेले.

भर्ग (भर्ग) (सं) ना. — शिव; प्रकाश; ज्योति; प्रकाशमय वस्तु.

भर्त (तार) (भर्त [८८]) (सं) ना. — पोषक; पोषिदा; पति; यजमान; संरक्षक.

भर्ति (रति) (भर्ति [८८]) (सं) ना. — समुद्राची भरती; भरण्याची क्रिया.

भर्तृ (भृङ्गु) (सं) ना. — पोसणारा; पति; भर्ता.
 भर्तृणी (भृङ्गुणी) (सं) ना. — स्वामिनी; संरक्षिका;
 यजमानीण; मालकीण.
 भर्त्सन (ने) (भृङ्गुन [ली]) (सं) ना. — निंदा; मानखंडना;
 हंगवणूक; दचका; घसरगुंडी.
 भर्म (भृङ्गु) (सं) ना. — सोने
 भल (ला) (भृल [ल]) (क) अ. — गौरवोद्गार; वाहवा; छान;
 भले; चांगभला.
 भल (भृल) (सं) ना. — भाला; बरची; वीट; दान.
 — क (लूक) (क [लूक]) (सं) ना. — अस्वल; जांबवंत; रीस.
 भल्लातक (भृल्ल [ल]) (सं) ना. — बिबा; बिब्याचें झाड.
 भले (लेय) (भृल्ल [ली]) (क) ना. — माली; बरची; वीट.
 भव (भृव) (सं) ना. — संसार; प्रपंच; भूलोक; उत्पत्ति; स्थिति;
 जन्ममृत्यु; जन्मांतर; शिव; घर.
 भवक्षय (भृवक्षय) (सं) ना. — संसारनाश; जगप्रलय;
 जन्ममरणाचा फेरा चुकवणारा; ईश्वर; मोक्ष मिळवणारा.
 भवत् (भृवत्) (सं) वि. — होणारा; असणारा; जन्मणारा.
 (सं) ना. — आपण; पूज्यपाद.
 भवति (भृवति) (सं) क्रि. — होते; असते; राहते.
 (सं) ना. — आपण; पूज्यस्त्री; बाईसाहेब.
 भवदीय (भृवदीय) (सं) वि. — आपले; तुमचे; आपल्या-
 संबंधी; तुमच्याविषयी.
 भवदूर (भृवदूर) (सं) ना. — संसारापासून दूर ठेवणारा; देव;
 जननमरण चुकवणारा.
 भवन (भृवन) (सं) ना. — जनन; जन्म; घर; निवास; आलय.
 भवभूति (भृवभूति) (सं) ना. — एक संस्कृत नाटककार.
 उत्तररामचरित, मालतीमाधव, वगैरे नाटकांचा कर्ता; लौकिक;
 संपत्ति; भौतिक ऐश्वर्य.
 भवरोग (भृवरोग) (सं) ना. — जन्ममृत्यूचा रोग;
 जननमरणाची व्याधी.
 — निवारक (भृवरुच) (सं) ना. — ईश्वर.
 भवरोगवैद्य (भृवरोगवैद्य) (सं) ना. — ईश्वर; जन्ममरण
 चुकवणारा.
 भवानि (भृवानि) (सं) ना. — पार्वती; दुर्गा.
 भवि (भृवि) (सं) वि. — सांसारिक; प्रापंचिक; जीवी;
 लिंगधारण न केलेला.
 भवितव्य (भृवितव्य) (सं) ना. — दैव; पुढें होणारे; नशीब;
 भविष्य.
 — ता(ते) (ड [डी]) (सं) ना. — भावी गोष्ट; भविष्यता.
 भविष्य (भृविष्य) (सं) ना. — होणारे; पुढचे; भावी घटना;
 नशीब; अदृष्ट; दैव.

भविष्यत् (भृविष्यत्) (सं) वि. — भावी काळचे; पुढें होणारे.
 भविसु (भृविसु) (क) धा. — होणें; उत्पन्न होणें; अस्तित्वांत येणें.
 भव्य (भृव्य) (सं) वि. — होणारे; भविष्य; योग्य; सुंदर; शुभकर;
 मंगलकर; अव्यक्त; जैनधर्म.
 भव्येतर (भृव्येतर) (सं) वि. — अनागरिक; असंस्कृत; जैनेतर.
 भषक (भृषक) (सं) ना. — कुत्रें; ग्रामसिंह; सारमेय.
 भषण (भृषण) (सं) ना. — कुत्र्याचें सुकणें.
 भसित (भृसित) (सं) ना. — विभूति; राख; रक्षा.
 — अंग (भृसंग) (सं) ना. — भस्मधारी; बैरागी; शिव.
 भस्त्रा (भृस्त्रा) (सं) ना. — भाता; फुंकर; वायुरोधक
 योगपद्धति; परसाकडचा उपद्रव. 'तिदि' पहा.
 भस्म (भृस्म) (सं) ना. — राख; विभूति; भस्मासुर.
 — अंग (भृसंग) (सं) ना. — संन्यासी; शिवर.
 — लेपन (भृसलेपन) (सं) ना. — विभूतिलेपन; भस्मचर्चन;
 उध्दूलन.
 भस्मसात् (भृस्मसात्) (सं) अ. — जळून राख झालेलें; खाक.
 भस्मासुर (भृस्मासुर) (सं) ना. — एक लोककंटक राक्षस.
 भळिरे (भृळिरे) (क) अ. — वाहवा; भले रे भले.
 भा (भृ) (सं) ना. — प्रकाश; कांति; तेज.
 भाग (भृग) (सं) ना. — अंश; तुकडा; पुण्य; अदृष्ट; भाग्य;
 स्थळ; प्रासाद; राजगृह.
 भागधेय (भृगधेय) (सं) ना. — पुण्य; दैव; नशीबी आलेले.
 भागवत (भृगवत) (सं) ना. — भक्त; विष्णुपूजक;
 भगवत्संबंधी.
 भागवंदिग (भृगवंदिग) (क) ना. — भागकारकून;
 भागाधिकारी; वाटेकरी; जोडीदार; संवगडी.
 भागाकार (भृगाकार) (सं) ना. — विभाजन; वाटणी;
 भागपाडणी; भागकरण.
 भागादि (भृगादि) (सं) ना. — वारस; दायाद; सोदर.
 भागि (भृगि) (सं) ना. — वाटेकरी; दायाद; भागेली; पातीदार;
 पात्र.
 — पुरोभागि (भृगोभागि) (सं) ना. — दोषैक दृष्टि.
 भागिनेय (भृगिनेय) (सं) ना. — भाचा; बहिणीचा मुलगा.
 भागिसु (भृगिसु) (क) धा. — वाटणें; भाग करणें; विभागणें;
 तुकडे करणें.
 भागीरथि (भृगीरथि) (सं) ना. — भगीरथ
 प्रयत्नानें भूलोकी अवतरलेली गंगा नदी. गंगा
 भाग्य (भृग्य) (सं) ना. — संपत्ति; धन; ऐश्वर्य; दैव; अदृष्ट;
 पुण्य.
 भाजक (भृजक) (सं) ना. — विभागणारे; भागद्यावयाची
 संख्या.

द्विभाजक (द्विभाजक) (सं) ना. - दोन सारखे भाग पाडणारे उपकरण.

भाजन (भाजन) (सं) ना. - भाग पाडण्याची क्रिया; योग्य; पात्र; भांडे; आश्रय; आवार.

भाज्य (भाज्य) (सं) ना. - भाग पाडावयाची संख्या; विभागण्यास योग्य.

भाट (टक) (भाट) [भाट] (सं) ना. - भांडे; मजूरी; वेतन; पगार; राजस्थानी प्रजा; राजवंश वर्णन करणारा.

भाण (भाण) (सं) ना. - एकपात्री नाटक; रूपक प्रकार.

भांड (भांड) (सं) ना. - पात्र; घागर; वस्तु; सामान; गृहोपयोगी वस्तु.

भात (भात) (सं) ना. - चकचकीत; प्रकाशित; चकाकलेले; समजलेले; माहीत झालेले; अन्न; भात.

भाति (भाति) (सं) ना. - प्रकाश; चकाकी; जाणीव; समज.

भान (भान) (सं) ना. - झळक; प्रकाश; जाणीव; जागृति.

भानु (भानु) (सं) ना. - सूर्य; उजेड; मालक; स्वामी; राजा; वृक्षविशेष.

—ज (ज) (सं) ना. - यम; सुग्रीव; कर्ण.

—वार (वार) (सं) ना. - रविवार; आदितवार.

भापु (भापु) (क) अ. - भले; वाहवा; शाबास; धन्य.

भाम (भाम) (सं) ना. - क्रोध; कांति; सूर्य; भावोजी; साडू.

भामा (भामा) (सं) ना. - स्त्री; पत्नी; सत्यभामा.

भामिनि (भामिनि) (सं) ना. - स्त्री; सुंदरी; मानिनी;

‘भामिनी’ षट्पदी छंद (१४ व २३ मात्राची चरणावली)

भार (भार) (सं) ना. - ओझे; भारा; नको असलेले;

अधिकचे वजन; परिणाम; खून; भूसार; निरुपयोगी वस्तु.

भारक (भारक) (सं) ना. - ओझेकरी; भारवाहक; हमाल; ओझे; भार.

भारणे (भारणे) (सं) ना. - गौरव; आधिक्य; मुबलकता; ओझे; गुरुत्व.

भारत (भारत) (सं) ना. - भारतासंबंधी; अभिनयशास्त्रज्ञ; नट; हिंदू देश; भारत; महाभारत.

भारति (भारति) (सं) ना. - विद्यावती; सरस्वती; विद्वान; पंडित.

भारतीय (भारतीय) (सं) ना. - भारताचा रहिवासी; हिंदु. हिंदुदेशवासी.

भारद्वाज (भारद्वाज) (सं) ना. - द्रोणाचार्यांचे वडील; एक पक्षी.

भारवि (भारवि) (सं) ना. - एक संस्कृत महाकवि;

‘किराताजुनीय’ महाकाव्यकर्ता.

भारि (भारि) (सं) वि. - मोठा; जास्तीचा; गौरवान्वित.

(सं) ना. - वजनदार; लोहमंजूषा; तिजोरी; पेढी.

भारोद्धर (भारोद्धर) (सं) ना. - ओझे उचण्याची पुली; कप्पी; केन; यारी.

भारोद्धारक (भारोद्धारक) (सं) ना. - कलथा; उलथाने; ओझे उचलण्याची तरफ; यारी; केन.

भार्गव (भार्गव) (सं) ना. - भृगुवंशातील पुरुष; परशुराम; शिव; शुकग्रहसंबंधी.

भार्गवि (वी) (भार्गवि) [२९] (सं) ना. - पार्वती; लक्ष्मी; दूर्वा; हरळी; मूर्खकपि; भृगुप्रमाणे अविवेकी कृती करणारा.

भार्या (भार्या) (सं) ना. - पत्नी; बायको.

भाल (भाल) (सं) ना. - कपाळ; निढळ; निटिल. ‘नोसळु’ पहा.

—अंचक (अंचक) (सं) ना. - शिव; कपाळावर डोळा असणारा.

भाले (भाले) (सं) ना. - भाला; बरची; वीट; भोसकण्याचे आयुध.

भाव (भाव) (सं) ना. - अभिप्राय; इंगित; रहस्य; हावभाव; मौन; नटपट्टा; तर्कवितर्क; संकल्प; लक्ष्य; क्रिया; राहणी; सोंग; रसपोषक सामर्थ्य; भाट; चित्तवृत्ति.

—आवेश (आवेश) (सं) ना. - भावनावशता; ममता; तंद्री; वेभानता.

भाव (वु) क (भाव) [२९] (सं) वि. - सुंदर; इंगितज्ञ; रसज्ञ; पंडित; भक्त; भावनावश.

भावकि (भावकि) (सं) ना. - रसज्ञा; भक्ति; सुंदरी; भाविनी.

भावज (भावज) (सं) ना. - कामविकार; मदन; मन्मथ.

—अंतक (अंतक) (सं) ना. - शिव; कामसंहारक; कामाचे दमन करणारा.

भावज्ञ (भावज्ञ) (सं) ना. - भाव जाणणारा; इंगित ओळखणारा; रसानुभवी.

भावना (भावना) (सं) ना. - आलोचना; मनोधर्म; संकल्प; ध्यान.

—वशते (वशते) (सं) ना. - भावोत्कटता; भावनेनें भारून जाणे; वेभानता.

भाववित (भाववित) (सं) ना. - परेगित जाणणारा; रहस्यज्ञ; रसज्ञ.

भावशुद्धि (भावशुद्धि) (सं) ना. - चित्तशुद्धि; मनाचा निर्मलपणा; स्पष्टाभिप्राय.

भावांतर (भावांतर) (सं) ना. - वेगळे भाव; अन्य आलोचना; दुसरी भावना.

—इसु (इसु) (क) धा. - मन बदलणे; भाव पालटणे; विषयांतर होणे.

भावि (भा०) (सं) वि. भविष्यकालीन; पुढचा; होणारा.

—काल (का०) (सं) ना. —भविष्यकाळ.

भाविक (भा०) (सं) वि. —भावनावश; कोमल हृदयाचा; अंधभक्त; विश्वास ठेवणारा; श्रद्धालु.

भावित (भा०) (सं) वि. —समजून घेतलेला; मोजलेला; अनुमानित; गण्य; चांगला; जाणीवेचा.

भावुक (भा०) (सं) वि. —कल्याणकर; शुभ; मंगल; आस्तिक; श्रद्धालु; विश्वासुक; मृदु अंतःकरणाचा.

भाषण (भा०) (सं) ना. —गोष्ट; भाषा; गप्पा; वक्तृत्व; वक्तव्य; उपन्यास.

भाषांतर (भा०) (सं) ना. —तर्जुमा; अनुवाद; भाषा परिवर्तन; एका भाषेतून दुसऱ्या भाषेत आशय आणणे. भाषांतरित (भा०) (सं) ना. —अनुवाद करणें; तर्जुमा करणें; भाषांतर करणें.

भाषि (भा०) (सं) ना. —वक्ता; भाषण करणारा; उपन्यासक. भाषे (भा०) (सं) ना. —भाषण; बोलणें; शपथ; प्रतिज्ञा; विश्वासाचे बोल; वचन.

भाष्य (भा०) (सं) ना. —व्याख्यान; टीका; टिपण; कुलंकष विवरण.

—कार (का०) (सं) ना. —मूळ ग्रंथाचा टीकाकार; विमर्शक; आलोचक.

—महाभाष्य (भा०) (सं) ना. —पाणिनीच्या सूत्रावरील पंतजलीचें विवरण.

भाः (भा०) (सं) ना. —प्रकाश; कांति; चकाकी; दीप.

भास (भा०) (सं) ना. —उजेड; प्रकाश; किरण; दीप्ति; एक संस्कृत नाटककार; एकांकिका लेखक.

भासमान (भा०) (सं) वि. —दिसणारे; प्रकाशणारे; मनाला उमगणारे; भावणारे.

भासुर (भा०) (सं) वि. —चकाकणारे; प्रकाशणारे; भेसुर; भयंकर.

(सं) ना. भास्वरता; सौंदर्य; शोभा; शौर्य; कांति.

—तर (त०) (सं) वि. —अधिक कांतिमान.

—तम (त०) (सं) वि. —असाधारण तेजस्वी; श्रेष्ठ कांतीचे; अप्रतिम सौंदर्यशाली.

भास्कर (भा०) (सं) ना. —सूर्य; अग्नि; गणिताचार्य; भास्कराचार्य.

भास्वत् (भा०) (सं) वि. —चकाकणारे; प्रकाशणारे.

भास्वान् (भा०) (सं) ना. —सूर्य; भास्कर.

भाळ (भा०) (सं) ना. —भाल; कपाळ; निडळ.

—अंबक, नेत्र (अ०) (सं) ना. —शिव.

भिकारि (भ०) (सं) ना. —भिक्षुक; फिरस्ता; भटक्या.

भिक्षु (भ०) (सं) ना. —भिक्षु; बौद्ध सन्यासी.

भिक्ष (भा०) (सं) ना. —भिक्षु; भिक्षु; भिक्षु. गयावळ; भिक्षेकरी; याचक; भिक्षा.

भिक्षाटनली (भ०) (सं) ना. —भिक्षेसाठी फिरती; शिवभिक्षेवरील काव्य.

भिक्षु (भ०) (सं) ना. —भिक्षु मागणारा; संन्यासी; विरक्त.

भिक्षिवा (भा०) (सं) ना. —एक आयुध.

भित्ति (भ०) (सं) ना. —भित; चूर; तुकडा; भेदन.

भिद (भ०) (सं) ना. —फूट; चीर; फट.

भिद्य (भ०) (सं) वि. —फुटण्यायोग्य; भेद होण्यासारखे; चीरफाड होण्यायोग्य.

भिदपाल (भ०) (सं) ना. —एक फेकून मारण्याचें आयुध;

भिदमाल (भ०) (सं) ना. —एक फेकून मारण्याचें शस्त्र.

भिन्न (भ०) (सं) वि. —अलग; विरळ; फुटलेले; तुकडे झालेले; उमललेले; मदस्त्राव झालेला.

भिन्नभिन्न (भ०) (सं) वि. —वेगवेगळे; विविध; विभिन्न; तऱ्हेतऱ्हेचे.

भिन्नभेद (भ०) (सं) ना. —भिन्नत्वाची जाणीव.

भिन्नोदर (भ०) (सं) ना. —सावत्र भाऊ.

भिल्ल (भ०) (सं) ना. —शबर; शिकारी; किरात; वेरड; वनचर.

भिषक् (भ०) (सं) ना. —वैद्य; आसव देणारा; डॉक्टर.

भी (भ०) (सं) ना. —भीति; भय.

भीकर (भ०) (सं) वि. —भयंकर; भीतिदायक.

—ता (ते) (त०) (सं) वि. —भयप्रदता.

भीत (भ०) (सं) वि. —घाबरलेले; भ्यालेले; भिन्ना; भ्याड; भीरू.

भीति (भ०) (सं) ना. —भय; घाबरगुडी.

भीते (ता) (भ०) (सं) ना. —भ्याड स्त्री; भीरू; भित्री.

भीम (भ०) (सं) वि. —भयप्रद आकाराचा; बलशाली; कुंतीपुत्र; दमयंतीपिता भीमक; शिव.

भीमकाय (भ०) (सं) वि. —बळकट देह असलेला; वज्रदेही.

भीरु (भ०) (सं) ना. —भिन्ना; नपुंसक; तृतीय प्रकृती; अबला; भयभीत.

भीषण (भ०) (सं) वि. —भयोत्पादक; भयंकर.

भीष्म (भ०) (सं) वि. —भयंकर; घोर.

(सं) ना. —शंतनुपुत्र; देवव्रत; भीष्माचार्य.

—प्रतिज्ञे (प्र०) (सं) ना. —घोर प्रतिज्ञा; अटळपण.

भुक् (भ०) (सं) वि. —खाणारा; भोजन करणारा.

भुक्त (भुक्त्) (सं) वि. - खालेले; अनुभवलेले; भोगलेले.

(सं) ना. - आहार; अन्न.

—उज्झित (उज्झित) (सं) वि. - उच्छिष्ट; खाऊन उरलेले.

भुक्ति (भुक्त्) (सं) ना. - आहार; खाणेपिणे; खाद्यपदार्थ; अंशोळ; ज्योतिषातील गणित.

भुम (भुम्) (सं) वि. - वाकलेला; कलकेला; भग्न; तुटलेला; तिरवा.

भुज (भुज्) (सं) ना. - हात; बाहु; खांदा; हातोपा.

—बल (बल) (सं) ना. - बाहुशक्ति; दंडातील सामर्थ्य; रड्यातील रग.

भुजकिरीट (भुजकिरीट) (सं) ना. - भुजालंकार.

भुजकीर्ति (भुजकीर्ति) (सं) ना. - दंडप्राण; दंडावरील दागिना.

भुजबलि (भुजबलि) (सं) ना. - जैन तीर्थकरांचे नांव; बाहुबली.

भुज (जं) ग (भुज [जं] ग) (सं) ना. - सर्प; नाग; विट; कामुक.

—भूषण (भूषण) (सं) ना. - नागभूषण; सर्पाभरण; शिव.

—बलय (बलय) (सं) ना. - तोळवंदी; गुजरिया; वांकी. 'वंकी' पहा; शिव.

—वैरि (वैरि) (सं) ना. - गरुड; मोर.

—शयन (शयन) (सं) ना. - विष्णु.

भुजंगम (भुजंगम) (सं) ना. - राहू; साप; भुजग.

भुजादंड (भुजादंड) (सं) ना. - सोठ्यासारखे दणकट बाहु.

भुजास्फालन (भुजास्फालन) (सं) ना. - दंड थोपटणे; शडू; छडू.

भु (भु) जिमु (भु [भुं] जिमु) (क) धा. - जेवणे; खाणे; सेवन करणे.

भुलवणि (भुलवणि) (सं) ना. - संभ्रम; मोह; फुशारकी; फुंज.

भुलविमु (भुलविमु) (क) धा. - भुलविणे; भुरळ घालणे; मोह पाडणे; फुगवणे.

भुवन (भुवन) (सं) ना. - घर; सदन; लोक; जगत्; जनता; आकाश; पाणी; समुद्र; अरण्य.

—त्रिभुवन (त्रिभुवन) (सं) ना. - तीन लोक; त्रैलोक्य; (स्वर्ग; मृत्यु व पाताल)

—मोहिनी (मोहिनी) (सं) वि. - जगाला मोहविणारी; विश्वाला भुरळ पाडणारी; त्रिलोकसुंदरा; मोहिनी (विष्णुस्वरूपी).

भुवनकुक्षे (भुवनकुक्षे) (सं) ना. - पोटात त्रिभुवन सामावणारा; कृष्ण; विष्णु.

भुवननयन (भुवननयन) (सं) ना. - लोकवक्षु; सूर्य.

भुवनाभिराम (भुवनाभिराम) (सं) ना. - त्रिलोकसुंदर; कामदेव; मदन.

भुवर् (स) (भुवर् [स]) (सं) ना. - चौदा भुवनांपैकी एक; सतलोकांपैकी एक.

भू (भू) (सं) ना. - जमीन; पृथ्वी; भूलोक.

—मंडळ (मंडळ) (सं) ना. - गोलाकार पृथ्वी.

भूकंप (भूकंप) (सं) ना. - भूमिकंपन; जमिनीचा हादरा.

—दर्शक (दर्शक) (सं) ना. - जमिनीचा हादरा

—लेखक (लेखक) (सं) ना. - वस्त्याची व्याप्ति (स्थान व स्थिति) दाखवणारे यंत्र.

भूगत (भूगत) (सं) वि. - भूमिगत; गुप्त; जमिनीत पुरून ठेवलेले; गाडलेले; (धन).

—शत्रु (शत्रु) (सं) ना. - गुप्तशत्रु; हितशत्रु.

भूगोल, (चक्र) (भूगोल [चक्र]) (सं) ना. - भूमंडळ; भूमिदलय; पृथ्वीचा गोल.

भूचर (भूचर) (सं) ना. - जमिनीवर राहणारे.

—प्राणि (प्राणि) (सं) ना. - भूमीवर जगणारे प्राणी; जीव.

भूज (भूज) (सं) ना. - भूमीत जन्मणारे झाड, गवत वगैरे; मंगळ ग्रह.

भूजाता (ते) (भूजाता [ते]) (सं) ना. - भूमिकन्या; सीता.

भूत (भूत) (सं) वि. - होऊन गेलेले; झालेले.

(सं) ना. - पंच महाभूते (पृथ्वी; जल; तेज; वायु आणि आकाश); पिशाच; प्राणी.

—काल (काल) (सं) ना. - गतकाल.

—दया (दया) (सं) ना. - प्राणिमात्रावरील प्रेम; जीवदया.

भूतधात्रि (भूतधात्रि) (सं) ना. - भूलोक; पृथ्वी.

भूतनाथ (पति) (भूतनाथ [पति]) (सं) ना. - पार्थिव वस्तूचा मालक; शिव; परमेश्वर.

भूतपूर्व (भूतपूर्व) (सं) वि. - पूर्वी झालेले; मागे घडलेले.

भूतबलि (भूतबलि) (सं) ना. - प्राण्यांना घालण्याचे अन्न; प्राण्यांना दिलेला बळी.

भूतयज्ञ (भूतयज्ञ) (सं) ना. - प्राण्यांना दैनिक बलिसमर्पण क्रिया (वैश्वदेव; काकबळी वगैरे).

भूतल (ल) (भूतल [ल]) (सं) ना. - भूमि; भूमंडळ; पाताल.

भूतादिके (भूतादिके) (क) ना. - भूतचेष्टा; लबाडी; वंचना; फसवणूक.

भूतात्म (भूतात्म) (सं) ना. - परब्रह्म; परमात्मा.

भूति (भूति) (सं) ना. - ऐश्वर्य; संपत्ति; अभ्युदय; कीर्ति; यश; भस्म; विभूति; अष्टसिद्धि; जन्म; उत्पत्ति; राहणी; अधिकार; गौरव.

भूदार (भूदारा) (सं) ना. — जमीन फाटणें; भेग; दुभंगभूमी.
रानडुकर; नांगर.

भूदेव (भूदेव) (सं) ना. — ब्राह्मण.

भूदेवि (भूदेवि) (सं) ना. — भूमिदेवता; लक्ष्मी; विष्णुपत्नी.

भूधर (ध्र) (भूधर [ध्र]) (सं) ना. — पर्वत; गिरी; राजा;
आदिशेष.

भूप (पति) (भूष [पति]) (सं) ना. — राजा; भूमीचा मालक.

भूप्रदक्षिणे (भूप्रदक्षिणे) (सं) ना. — पृथ्वी प्रदक्षिणा;

सुदूर पर्यटन; पृथ्वीपर्यटन.

भूमर (भूमर) (सं) ना. — भूमिरक्षण; राज्यपरिपालन.

भूमार (भूमार) (सं) ना. — भूमीला ओझें होऊन राहणें;

पापाचें ओझें; खुशालचेंडू; खाऊनपिऊन भटकणारा.

भूमुज (भूमुज) (सं) ना. — भूमीचा उपयोग घेणारा; राजा.

भूमृत् (भूमृत्) (सं) ना. — भूमीचे पोषण करणारा; राजा;
पर्वत; विष्णु.

— वैरि (वैरि) (सं) ना. — इंद्र.

भूम (मि) (भूम [मि]) (सं) ना. — पृथ्वी; निमित्त; सबब;
मिष; आव.

भूमध्यरेखे (भूमध्यरेखे) (सं) ना. — भूमध्यातून जाणारी
काल्पनिक रेखा; विषुववृत्त; भूमीचा अक्ष.

भूमिके (भूमिके) (सं) ना. — पाया; पात्र; वेष; प्रस्तावना;
अंतस्थ; जमीन; कथावस्तु.

भूमिज (भूमिज) (सं) ना. — मंगळग्रह; नरकासुर; झाडवेली.

भूमिजाते (जे) (भूमिजाते [जे]) (सं) ना. — भूमिजा;
सीतादेवी.

भूयः (भूयः) (सं) अ. — पुनः; आणखी; फिरून.

भूयिष्ठ (भूयिष्ठ) (सं) वि. — पुष्कळ; अतिशय; अधिक.

भूयिष्ठं (भूयिष्ठं) (सं) अ. — अत्यंत.

भूरमे (मा) (भूरमे [मा]) (सं) ना. — वसुंधरा; भूलक्ष्मी;
भूदेवी.

भूरि (भूरि) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; मोठा.

(सं) ना. — सोने; शिव; चंद्र; विष्णु; ब्रह्मदेव; श्राद्धाचें
जेवण.

भूरिमाय (भूरिमाय) (सं) ना. — राक्षस; कपटी; कोल्हा;
मायावी.

भूरुह (भूरुह) (सं) ना. — वृक्ष, गवत, वगैरे (भूमीत
वाढणारे.)

भूलोल (भूलोल) (सं) ना. — राजा; भूमीला आनंद देणारा.

भूषण (भूषण) (सं) ना. — अलंकार; दागिता;

अंगाखांद्यावरील वस्तु; गृहभूषण; पुत्र; मूलबाल.

भूषित (भूषित) (सं) वि. — शृंगारित; अलंकृत.

भूषिसु (भूषिसु) (क) धा. — शृंगारणें; अलंकारणें; सजवणें;
भूषविणें; शोभिवंत करणें.

भूषे (षा) (भूषे [षा]) (सं) ना. — आभरण; अलंकार;
अंगाखांद्यावरील जडभारी.

भूसुत (भूसुत) (सं) ना. — मंगळग्रह; नरकासुर.

भूसुते (भूसुते) (सं) ना. — भूमिकन्या; सीता.

भूसुर (भूसुर) (सं) ना. — ब्राह्मण; भूदेव.

भृ (भृ) (सं) धा. — रक्षण करणें; भरणें; धारण करणें.

भृकु टि (टी) (भृकुटि [टी]) (सं) ना. — भुवई; भूमंगी;
भुवई चढवणारा; भुवई वाकडी करणारा.

भृगु (भृगु) (सं) ना. — एक ऋषि; गुरुग्रह; जलप्रपात.

भृंग (भृंग) (क) ना. — भ्रमर; भुंगा; मधमाशी;
डास; कलिंग पक्षी; जार; कामुक; एक वृक्ष.

भृंगार (भृंगार) (क) ना. — सोने; सुवर्णकलश; गिंडी.

भृंगि (भृंगि) (सं) ना. — भृंगी; शिवाचा द्वारपाल; शिवगणांपैकी
एक.

भृत (भृत) (सं) वि. — भरलेलें; पुष्ट; आवरलेले.

भृत्य (भृत्य) (सं) ना. — सेवक; चाकर; नोकर; दास;
अंतेवासी; पालन करण्यास योग्य.

भृशं (भृशं) (सं) अ. — जास्ती; अधिक; तीव्रतेने; घाईने.

भेक (भेक) (सं) ना. — वेडक; दुबळा; मित्रा.

भेकि (भेकि) (सं) ना. — वेडकी; दडुर.

भेद (भेद) (सं) ना. — फूट; वियोग; भाग; भिन्नता; तफावत;
अंतर; फरक.

— बुद्धि (बुद्धि) (सं) ना. — भेदभाव; वेगळेपणाची जाणीव;
फूट; माझेतुझेपणा.

भेदक (भेदक) (सं) वि. — भेद करणारा; व्यत्यास करणारा;
फूट पाडणारा; टोंचणारा; अंगावर येणारा.

— मर्मभेदक (मर्मभेदक) (सं) ना. — मर्मभेदणारे;
अंतःकरणाला मिडणारे; काळजाला झोंबणारे; जखम
करणारे.

भेदिसु (भेदिसु) (क) धा. — भेदणें; फोडणें; वेगळे करणें;
विभागणें; फाडणें; नाश करणें; उघडणें.

भेदि (भेदि) (सं) ना. — फोडणारा; फूटपाड्या; वंचक; रेचक.

भेद्य (भेद्य) (सं) वि. — फोडण्यास योग्य; चिरण्याजोगें;
फूट पाडण्यासारखें; वेगळे करण्याजोगें.

भेरि (री) (भेरि [री]) (सं) ना. — नगरा; ढोल; चर्मवाद्य.

भेरुंड (भेरुंड) (सं) ना. — दोन डोक्याचा पक्षी.

भैवज (भैवज) (सं) ना. — औषध; आसव; दारु; चिकित्सा.

भैरव (भैरव) (सं) ना. — शिवाचा संहारक अवतार;
संगीतातील एक राग; भयंकर.

भैषज्य (भैषज्य) (सं) ना. — दारु; आसव; औषध;
चिकित्सा.
भोक्त (क्त्) (भोक्त [क्त्]) (सं) वि. — उपभोगणारा; चव
वेणारा; फळ चाखणारा.
भोक्तव्य (भोक्तव्य) (सं) वि. — खाद्य; अनुभव घेण्यायोग्य;
भोगलेच पाहिजे असे; प्रारब्ध.
भोग (भोग) (सं) ना. — अनुभव; सेवन; सुखानुभूति; शरीर
सौख्य; स्त्रीसंग; सेवा; सुश्रूषा; सर्पांची फडा
— आसक्ति (भोक्त) (सं) ना. — सुखलोलुपता; ऐहिक
सुखाची आवड; शरीरसुखमग्नता.
भोगरति (भोगरति) (सं) ना. — नागलोक; पाताळ; पाताळगंगा;
भोगप्रीति; स्त्रीसुवासक्ति; मैथुन.
भोगलालसे (भोगलालसे) (सं) ना. — भोगासक्ति;
सुखलोलुपता.
भोगि (भोगि) (सं) ना. — फणा असलेला सर्प; सुखी;
अनुभविक; भोगणारा.
भोगिकटक (भोगिकटक) (सं) ना. — नागभूषण; शिव;
सर्पाभरण
भोगिनि (भोगिनि) (सं) ना. — सर्पिणी; भोगलेली स्त्री; संग
वडलेली स्त्री.
भोगिप (भोगिप) (सं) ना. — आदिशेष; महासर्प.
(क) वि. — भोग घेणारा; उपभोगणारा; अनुभवी.
भोगिभूषण (भोगिभूषण) (सं) ना. — सर्पाकृति भूषणें
वापरणारा; शिव.
भोगिशयन (भोगिशयन) (सं) ना. — शेषशायिन्; विष्णु.
भोज (भोज) (सं) ना. — धारा नगरीचा एक राजा.
भोजन (भोजन) (सं) ना. — खाना; जेवण; अन्नसेवन.
भोज्य (भोज्य) (सं) वि. — खाण्यायोग्य; खाद्य; सेवनीय;
(सं) ना. — आहार; सेवन.
भोर्गरे (भोर्गरे) (क) धा. — मोडकाडपरसणें; भोर्कार
काढणें; बुभुकारणें
(क) ना. — मोड मोड ध्वनि.
भौत (तिक) (भौत [तिक]) (सं) वि. — पंच महाभूतासंबंधी;
लौकिक; सृष्ट वस्तुसंबंधी.
— शास्त्र (भौत) (सं) ना. — सृष्ट वस्तुशास्त्र; प्रकृति शास्त्र.
भौम (भौम) (सं) वि. — भूसंबंधी.
(सं) ना. — मंगळग्रह; भौमासुर.
भ्रंश (भ्रंश) (सं) ना. — प्राणच्युति; पतन; नाश; नष्टता;

अधोगति; अवरोध; परागति; बडतर्फी.
भ्रम (मे) (भ्रम [मे]) (सं) ना. — भ्रवती गुंगळी;
भोगळपणा; भ्रांती; वेड; गैरसमज; विरुद्धविचार.
भ्रमण (भ्रमण) (सं) ना. — फिरती; हेलपाटा; फेरा; डोके-
फिरपणा; भ्रांती; उन्माद; उन्मत्तता.
भ्रमर (भ्रमर) (सं) ना. — भुंगा; भवरा; चिलट; धुंगुरटें;
मधमाशी; 'आरडि' पहा.
भ्रमरारि (भ्रमरारि) (सं) ना. — चाफ्याचे फूल; चाफा;
(चाफ्याचे वासानें भ्रमर मरतात.)
भ्रमिसु (भ्रमिसु) (क) धा. — भ्रमण करणें; खुळा होणें.
भ्रष्ट (भ्रष्ट) (सं) वि. — पतित; अनीतिमान; पदच्युत; दुर्वर्ती
दुष्ट; समाजबहिष्कृत.
भ्राज (भ्राज) (सं) ना. — चकाकी; कांती; शोभा; प्रकाश.
भ्राजत् (भ्राजत्) (सं) वि. — चकाकणारा; प्रकाशमान; डोळे
दिपवणारा.
भ्राजित (भ्राजित) (सं) वि. — प्रकाशित; चकचकित;
झळझळीत; दीप्त.
भ्राजिष्ट (भ्राजिष्ट) (सं) ना. — कांतिमान; नेत्रदीपक; अति
प्रकाशमान.
भ्रातृ (भ्रातृ) (सं) ना. — भाऊ; सोदर; सहोदर.
भ्रांत (भ्रांत) (सं) वि. — फिरलेला; प्रवास केलेला; भंग;
भोळसट; बावळट; वैलाड.
(सं) वि. — खुळा; मूढ; धाबरलेला; गांगरलेला.
भ्रांति (भ्रांति) (सं) ना. — उन्माद; भोवळ; डोकेफिरपणा;
मतिविकार.
भ्रामक (भ्रामक) (सं) वि. — भ्रमोत्पादक; गैरसमज उत्पन्न
करणारे; बुद्धीला चळ लावणारे; वेडगळ.
(सं) ना. — लोहकांत; चुंबक.
भ्रुकुटि (भ्रुकुटि) (सं) ना. — भुवई; 'भ्रुकुटि' पहा.
भ्रू (भ्रुकुटि) (भ्रू [भ्रुकुटि]) (सं) ना. — भुवई; भ्रुकुटी.
भ्रूण (भ्रूण) (सं) ना. — अर्भक; शिशु; बाल; गर्भस्थ मूल;
गर्भपिंड.
— हत्ये (ळडू) (सं) ना. — गर्भपात; गर्भस्त्राव; शिशुहनन;
मूल मारणें; गर्भपिंड पाडणें.
भ्रूमंग (भ्रूमंग) (सं) ना. — भुवई चढवणें; भ्रूवक्रता; भुवईने
खुणवणें; भुवईने रागातुघाग दर्शन.
भ्रूलता (ते) (भ्रूलता [ते]) (सं) ना. — रेखीव भुवई;
लतेसारखी दिसणारी भुवई.

म

म (म्) (सं) ना. — प वर्गाचें पांचवें व्यंजन; शिव; विष्णु; ब्रह्मदेव; यम; चंद्र; पाणी; विष; कल्याण; सुख; समय; वेळ.

(सं) वि. — संख्यावाचकाला क्रमवाचक करण्याचा प्रत्यय.

मकर (मकरं) (सं) ना. — मगर; सुसर; नक्र; एक प्रकारचा मासा; कुवेराचे एक भांडार; दहावा सौरमास; मकराशि.

— आकर (लघ) (अकंठ [७००]) (सं) ना. — समुद्र; मत्स्यालय.

— कुंडल (कुंडलं) (सं) ना. — कानांतील एक दागिना.

— केतन, (केतु) (कैटं [७००]) (सं) ना. — मदन; मनमथ; काम.

— तौरण (टौरणं) (सं) ना. — जाऊ तेथें नेतायेण्यासारखें तौरण.

मकरंद (मकरंदं) (सं) ना. — मध; पुष्परस; पराग; कोकिला; मधमाशी; मोगरी; एक फूल.

मकरपत्र (मकरपत्रं) (सं) ना. — छाती; मान; हातावर गोंदलेलें रंगीत चित्र.

मकरवृत्त (मकरवृत्तं) (सं) ना. — भूगोलावरील सूर्य दक्षिणेकडे कलल्याचें दाखवणारें वृत्त.

मकरसंक्रमण (मकरसंक्रमणं) (सं) ना. — सूर्यगति दक्षिणेकडून कर्कवृत्ताकडे झुकण्याच्या वेळचा सण; संक्रांत.

मकराश्व (मकराश्वं) (सं) ना. — वरुण; मकरवाहन.

मकरि (रिके) (मकरं [००]) (सं) ना. — प्राचीन काळी स्त्रीची छाती, मान वगैरेवर काढलेलें चित्र; मगरी.

मकुट (मुकुट), (मुकुटं [०००]) (सं) ना. — शिरोभूषण; किरीट.

— वर्धन (वर्धनं) (सं) ना. — राजा; सम्राट.

म (मे) कुर, (मु [००] कुरं) (सं) ना. — आरसा; दर्पण; कळी; बकुलवृक्ष; अरेवियन मोगरा; कुंभाराचे चाक फिरवण्याची काठी.

मकड (मकडं) (क) ना. — मर्कट; माकड; वानर; कपि.

मकरि (मकरं) (क) ना. — बांबूच्या वेळाची बुट्टी. फडा.

मका (मकां) (अ-दे) ना. — मुसलमानाचे पवित्र यात्रास्थळ.

मक (मकं) (क) ना. — दिव्याचा कोळी; जळकी वात; वातीची काजळी.

मक्षि (क्षी) का (मक्षी [००] कां) (सं) ना. — माशी;

मधमाशी.

— मल (मलं) (सं) ना. — मेण.

मख (मखं) (सं) ना. — यज्ञ; याग; ऋतु.

— अरि, — वैरि (अरि-वैरि) (सं) ना. — राक्षस; दक्षयज्ञाचा नाश करणारा शिव; वीरभद्र.

मगध (सं) ना. — बिहारच्या दक्षिण भागाचे प्राचीन नांव; पिंपळी.

मगमगि (मगमगि) (क) ना. — घमघमणें; सुगंध दरवळणें; सुगंधणें; सुवास सुटणें.

मगुड (मगुडं) (क) ना. — मुकुट; किरीट.

मगुळ (मगुळं) (क) धा. — मार्गे सरणें; हटणें; मार्गे फिरणें; अंगावर शेकणें.

मगुळे (मगुळें) (क) अ. — आणखी पुनः; आणखी एकदा; मार्गे फिरून.

मगुळचु (मगुळचुं) (क) धा. — पसरवणें; पुढें रेटणें; वळवणें; डोके खालीं करणें; पालथे घालणें.

मगुळटुं (मगुळटुं) (क) अ. — आणखी पुनः फिरून.

मगे (मगे) (क) ना. — मधा नक्षत्र; एक पावसाळी नक्षत्र.

मगा (मगां) (क) ना. — माग; विणण्याचें यंत्र; विणण्याचें साधन.

मगिगसु (मगिगसुं) (क) धा. — पीडा देणें; त्रास देणें; लपविणें; दृष्टि आड करणें; गमावणें; चालवणें; शमविणें

मगु (मगुं) (मगुं [००]) (क) धा. — थकणें; वापरणें; झिजणें; निस्तेज होणें; कोमेजणें; क्षीण होणें; नाश करणें; पूड करणें; ठार मारणें; वाकवणें.

मगुलु (मगुलुं) (मगुलुं [००]) (क) ना. — बाजू; पक्ष; पार्श्व; शेजार.

— आगु (अगुं) (क) धा. — फिरणें; बाजूला होणें; वाट सोडणें; जाऊ देणें.

मग्न (मग्नं) (सं) वि. — बुडलेला; बुडलेला; निरत; लीन.

मगव (मग्वं) (मग्वं [००]) (सं) ना. — इंद्र; देवेंद्र; ध्रुवड; व्यासमुनी.

मघात्रयोदशि (मघात्रयोदशि) (सं) ना. — भाद्रपद कृ. १३

— भव (भवं) (सं) ना. — शुक्र.

मंक (मंकं) (क) ना. — गैरसमज; खुळेपणा; (क) वि. भ्रमिष्ट; बेशुद्ध.

मंकु (मंकुं) (क) ना. — खुळेपणा; बेअकलीपणा; वेडा; भ्रमिष्ट; मूढता; जाड्य; भ्रंति; कांतिहीनता.

मंग (मंगं) (क) ना. — माकड; कपि; हुण्या; नावेचे टोक; अभीप्सित.

मंगमुष्टि (मंगमुष्टिं) (क) ना. — कपिमुष्टि; घट्ट धरणें.

मंगल (ल) (मंगलं [००]) (सं) वि. — शुभंकर; कल्याणकारक सुंदर; चांगले; मनोहर; सुलक्षणी; प्रगतिशील.

(क) ना. - मंगल नक्षत्र; अदृष्ट; सुदैव; कल्याण; आनंद; शुभसूचना; काव्यनाटकांच्या आदीचे वा अंतीचे पद.

मंगलकार्य (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - शुभ कार्य; (लग्न मुंज सारखे).

मंगलगौरि (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - पार्वती; शुभंकरी; मंगलगौरि.

मंगलाच्छाये (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - अतिशीतल छाया; थंड सावली.

मंगलपाठक (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - स्तुतिपाठक; राजाना स्वस्तिवाचन गाणारा; पुराणिक.

मंगलस्नान (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - शुभकार्यांरंभीचे स्नान.

मंगलसूत्र (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - पतीच्या नावाने विवाहांत बांधलेले मंगलसूत्र. विवाहमांगल्य.

मंगला (ले) (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - धर्मपत्नी; पतिव्रता; विनयवती स्त्री.

मंगलाक्षते (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - शुभकार्यातील रंगीत मंत्राक्षता; कुंकुममिश्रित मंगलाक्षता.

मंगलाचरण (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - काव्य नाटकांतील नांदीश्लोक.

मंगलारति (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - शुभसूचक आरति; शुभप्रसंगी लावलेली दीपज्योत; नीरांजन.

मंगलाष्टक (मंगलगणेश्वर) (सं) ना. - लग्नामुज्जीत म्हणावयाची आठ मंगलश्लोके; वधूवराच्या मांगल्यचित्तनाचीं पद्ये.

मचर्चिका (मचर्चिका) (सं) प्रत्यय - तमभाव दर्शक अंत्य प्रत्यय.

मच्च (चचे) (मचर्चिका) (क) ना. - अंगावरील मत्स्य; तीळ; खण; लासे; कस लावण्यासाठी उपयोगांत आणावयाचे सोन्या चांदीचे तुकडे.

मच्चर (मचर्चिका) (क) ना. - मत्सर; पोटदुखी; असुया; पीडा. - इग (अग) (क) वि. - द्वेष करणारा; मत्सरी.

मच्चु, मेच्चु (मचर्चिका, मचर्चिका) (क) धा. - मनाला येणे; मान्यता देणे; वाहवा मिळवणे.

(क) ना. - संभावना; मान्यता; पारितोषिक; झाडे तोडण्याची कुन्हाड; फरशी; प्रीति; आस्था; जोडणी.

मच्चु को (गो) डु (मचर्चिका) (क) धा. - पोषाख देणे; इनाम देणे; संभावना करणे.

मच्चुगति (मचर्चिका) (क) ना. - चिवे तोडण्याची लांबट फरशी.

मच्चुगार (मचर्चिका) (क) ना. - लोकांचे मन वळवणारा; लोकांना रमवणारा; ऐट करणारा; ओळखणारा.

मच्चुगति (मचर्चिका) (क) ना. - दुसऱ्याचे मन आकर्षणारी स्त्री. मायाविनी; नटपट्टा करणारी स्त्री.

मच्छ (मचर्चिका) (सं) ना. - मत्स्य; मीन.

मच्छयंत्र } (मचर्चिका) (सं) ना. - होकायंत्र;
मच्छयंत्र } (मचर्चिका) (सं) ना. - होकायंत्र;

दिक्चक्र; द्रौपदी स्वयंवरातील फिरता मत्स्य.

मजड (मजड) (क) वि. - मद्दड; बत्थड; मूर्ख; अज्ञानी.

मजभापु (मजडभापु) (क) अ. - भले; शाबास; वाहवा.

मजकूर (मजकूर) (अ.दे) ना. - बातमी; खबर; वार्ता; विषय.

मजा (मजड) (अ.दे) ना. - मौज; विनोद; विलास; चेष्टा.

मजूरि (मजड) (अ.दे) ना. - कूलि; भांडे; पगार;

रोजंदारी; रोजमुरा.

मज (जा) (जे) (मजड) (सं) ना. - मेघस; मजा; हाडांतील सत्त्व.

मजन (मजड) (सं) ना. - मार्जन; स्नान; आंधोल; झाडलोट; स्वच्छता; निर्मळपणा.

मज्जासार (मजडसार) (सं) ना. - वीर्य; माज; मेद; मेंदु; हाडातील रस; फोपसेपणा; वात.

मझ (भापु) (मजड) (क) ना. - वाहवा;

छान; भले; प्रशंसोद्धार.

मंचक (मचर्चिका) (सं) ना. - पलंग; खाट; बाज; उंचीवरील निद्रासन.

मंचिका (के) (ने) (मचर्चिका) (सं) ना. - माचा; पीक राखण्यासाठी बांधलेली माची; दागिना.

मंजर (मचर्चिका) (सं) ना. - फुलांचा तुरा; मोती; तिळवण; तिळाचे झाड; मांजर; कामी.

मंजरि (री) (मचर्चिका) (सं) ना. - घोस; गुच्छ; तुरा; कळी; मोहोर; मोती; ओळ; वेल; तुळस.

मंजरित (मचर्चिका) (सं) वि. - घोस असलेले; पालवी असलेले; शाखा फुटलेले.

मंजा (मचर्चिका) (सं) ना. - शेळी; बकरी; अजा; पुष्पगुच्छ; वेल.

मंजि (जी) (मचर्चिका) (सं) ना. - स्तबक; ताटवा; पुष्पगुच्छ; केळीचे झाड; वेल.

मंजिका (मचर्चिका) (सं) ना. - रांड; वेष्ट्या; राजनर्तकी.

मंजिम (मचर्चिका) (सं) ना. - सौंदर्य; लालित्य.

मंजीर (मचर्चिका) (सं) ना. - पायातील साखळी; पैजण; घागऱ्या; घुसळ खांब; मंथा.

मंजील (मचर्चिका) (सं) ना. - परीटाचे गांव.

मंजु (मचर्चिका) (क) ना. - हिम; धुके; बर्फ; शीत; कुंदपण; कांति हीनता; अंधार; तीव्रसांज.

—गड्डे (गड्डी) (क) ना.—बर्फ; हिम.

मंजु (मंजु) (सं) वि.—मनोहर; आल्हादक; रुचकर;

चांगले; गोड; शीतल.

—केशि (कैश) (सं) ना.—कृष्ण.

—गमन (गमन) (सं) ना.—हंस.

—गर्त (गर्त) (सं) ना.—नेपाळ.

—घोष (घोष) (सं) ना.—गोड आवाज; गोड भाषा.

—नाशी (नाशी) (सं) ना.—सुंदरा; दुर्गा; इंद्राणी.

—पाठक (पाठक) (सं) ना.—पोपट; राबु.

—प्राण (प्राण) (सं) ना.—ब्रह्म.

—भाषि, —वाक् (भाषि—वाक्) (सं) वि.—गोड बोल्या;
मंजुलवाची; मधुरभाषी.

—स्वर (न) (स्वर [न]) (सं) ना.—मधुरध्वनि; कोकिला.

मंजुल (ल) (मंजुल [ल]) (सं) वि.—मधुर; सुंदर.

(सं) ना.—लताग्रह; कुंज-मंडप; बुडबुडा; फुगा; कारंजा;
विहीर.

मंजूष (मंजूष) (सं) ना.—पेटी; संदूक; कपाट; करंडक;
दगड; पाषाण.

मट (आटमट) (मंढ [अटमंढ]) (क) ना.—फसवणूक;
बंचना; ठकाई; गडबड; धाई.

मट्ट (मंढ्यु) (क) ना.—प्रमाण; माप; सरळपण; समानता;
समभावना; माडी; स्थळ; मान.

मट्टस (मंढ्युस) (क) अ.—प्रमाणशीर; मावाला धरून.

मट्टि (मंढ्यु) (क) ना.—मृत्तिका; माती; गोपीचंदन; टेकडी;
चढाव; 'इल्लण' पहा.

मट्टिगे (मंढ्युगी) (क) अ.—पर्यंत; तोंवर; मात्र.

मट्टु (मंढ्यु) (क) ना.—माप; मर्यादा; योग्यता; परिमाण;
शक्ति; संगीतातील एक धाटी.

मठ (मंठ) (सं) ना.—भग्न मंदिर; देवस्थान; संन्यासी निवास;
अभ्यासगृह; पाठशाला; बैलगाडी.

मठपति (मंठपति) (सं) ना.—मठाचा स्वामी; महंत;
धर्माधिकारी; शवसंस्कार करणारा; जंगम.

मठर (मंठर) (सं) वि.—निशा; कैफ; अमल.

मठिका (मंठिका) (क) ना.—दुकान; पेठ; दुकानांची जागा;
झोपडी; लहान घर. 'मळिगे' पहा.

मड (मंढ) (क) ना.—टाच; पायाचा मागचा भाग; थर; पुट;
पाण्याचा पाट; मठ; टाकलेलें अन्न.

मडके (मंढके) (क) ना.—मडके; मातीचे भांडे; मटकी; एक
धान्य.

मड (डं) गु (मंढ [डं] गु) (क) धा.—लपविणे; झाकून
ठेवणे.

मडगूळ (ळु) (मंढगूळ [ळु]) (क) ना.—उष्टे; उच्छिष्ट;
आहार.

मडचु (सु) (मंढचु [सु]) (क) धा.—घाण होणे; चुंगळणे;
कंटाळणे; दुर्वासना धरणे.

मडदि (मंढदि) (क) ना.—स्त्री; पत्नी; बायको.

मडमुरि (मंढमुरी) (क) धा.—पाऊल मागे घेणे; पाठ
फिरवणे; मागे हटणे.

मडळ (ळु) (मंढळ [ळु]) (क) धा.—विस्तार पावणे;
फोफावणे; अधिक होणे; दाट होणे; फाटणे; फट पडणे.

(क) ना.—काथ्याची हतरी; चटई; काथ्या; झाडी.

मडलिड्डु (मंढलिड्डु) (क) धा.—अधिक होणे; उल्लंघणे;
विपुल होणे; जिकणे; पोटाचे सरपटणे; सावकाश चालणे; वृद्ध
होणे; त्रस्त होणे.

मडहु (मंढहु) (क) ना.—टाच; पायाचा घोटा; मठ; थर;
पुट. 'मड' पहा.

मडि (मंढि) (क) धा.—मरणे; मृत्यु पावणे; घडी पडणे;
वाकणे.

(क) वि.—धूत; शुद्ध; पवित्र.

(क) ना.—धूतबस्त्र; घडी; सोवळे; नेसण; गादा; जमीन;
मळी; मळई; वाफा; आळें; काटा.

मडिके (मंढिके) (क) ना.—'मडके' पहा; मातीची घागर;
कुंभ.

मडिते (मंढिते) (क) ना.—निरी; घडी.

मडिपु (मंढिपु) (क) धा.—ठार करणे; खुनाला कारण होणे.

मडिबक्के (मंढिबक्के) (क) ना.—मोडी; यौवनपीटिका;
पुटकुळी.

मडिल् (ळु) (मंढिल् [ळु]) (क) ना.—पोट; ओचा;
ओटी; ओथा.

मडिवळ (मंढिवळ) (क) ना.—परीट; घोबी.

मडिवळिति (मंढिवळिति) (क) ना.—घोबीण; कपडे धुणारी.

मडिवु (वुह) (मंढिवु [वुह]) (क) ना.—मृत्यु; मरण.

मडिसु (सु) (मंढिसु [सु]) (क) धा.—मरेलसे करणे; ठार
मारणे; घडी घालणे; निरी करणे.

मडु (डुडु) (मंढु [डुडु]) (क) ना.—पाण्याचा स्रोत;
डोह.

(क) धा.—फुलांची माळ गुंफणे; हार करणे.

मडुह (मंढुह) (क) ना.—खून; वध; घात; आवड;
जुळणी.

मडुहु (मंढुहु) (क) धा.—ठार करणे; मारणे. 'मडिपु'
पहा.

मडे (मंढे) (क) ना.—लहान बांध; बंधारा; धरण; उष्टे.

मडेय (म०डेय) (क) वि. — मूर्ख; खुळा; अजाण; आडमुठा; असंस्कृत; कच्चा.
 मड्ड (म०ड्ड) (क) वि. — माठ्या; मड; मूर्ख; गावडा; खेडवळ; अडाणी; माठ; धड्ड.
 मड्ड (म०ड्ड) (क) ना. — धड्डपणा; मूर्खता; अनागरिकता; राड; गाळ; चिखल; पुरणाचा गोळा; मूर्ख स्त्री; सुगंधी द्रव्य.
 मणक (म०णक) (क) ना. — पहिल्या बीताची गाय-म्हैस; वासरु; रेडकु.
 मणिल् (ल) (म०णिल् [ल]) (क) ना. — वाळू; फूल; वालुका प्रदेश.
 मणि (म०णि) (क) धा. — वाकणें; नमस्कार करणें; लवणें; वाकणें; पराजित होणें; मिणे; वश होणें; मागे होणें. 'एरगु' पहा.
 (क) ना. — पाट; आसन; वेदिका.
 (सं) ना. — रत्न; माणिक; खडा; भूषण; अलंकार; श्रेष्ठता; मनगट; जलपात्र.
 — खचित (खचित) (सं) वि. — रत्नजडित; पैलू पाडलेले. (रत्न)
 मणिकट्ट (म०णिकट्ट) (क) ना. — मणिवंध; मनगट.
 मणिकार (म०णिकार) (सं) ना. — रत्नपारखी; सराफ; जव्हेरी; रत्नाचा व्यापारी; पैलू पाडणारा.
 मणिकौकट्ट (म०णिकौकट्ट) (क) ना. — शाळेतील मण्याची चौकट; मुलानां अंक शिकविण्याकरतां केलेली मण्यांची चौकट.
 मणितारक (म०णितारक) (सं) ना. — सारस; बकपक्षी.
 मणिपुर (म०णिपुर) (सं) ना. — ब्रुवाहनाची राजधानी.
 मणिवंध (म०णिवंध) (सं) ना. — मनगटावरील दागिना; पोची; मनगट्या; बिंदल्या; मनगट.
 मणिमंच (म०णिमंच) (सं) ना. — रत्नखचित पलंग; राजशय्या.
 मणिय (ह) (म०णिय [ह]) (क) ना. — शासन; नोकरी; पदवी.
 मणियगार (म०णियगार) (क) ना. — ग्राम, देवस्थान वगैरेचा पंच; महाजन.
 मणिशिले (म०णिशिले) (सं) ना. — फरशी; रत्न; हिरा; खडा.
 मणिह (म०णिह) (क) ना. — बांक; नमस्कार; शरणागति; आधीनता; सेवा.
 मणिहार (म०णिहार) (सं) ना. — रत्नमाला; कंठा; कंठी.
 (क) ना. — राजवाड्यांतील व्यवस्थापक; राजगृहाधिकारी.
 मणे (णि) (म०णि [णि]) (क) ना. — आसन; गादी; पीठ.
 मणेंगार (म०णेंगार) (क) ना. — महाजन; गावपंच; ग्रामशासक
 मंटप (म०मंटप) (क) ना. — मंडप; छप्पर; मांडव; गुंफा; पर्णकुटी; कुंज; विश्रांतिस्थान.

मंटिके (म०मंटिके) (क) ना. — अंगठी; काचेची अंगठी.
 मंड (म०मंड) (सं) ना. — साय; स्निग्ध पदार्थ; राड; चिखल; श्रृंगार; अलंकार; वेडूक; एरंड; शिरीष वृक्ष.
 मं , (मंडिगे) (म०मंडिके; [म०मंडिगे]) (सं) ना. — मांडा; अतिपातळ साखरपोळी.
 मंडन (म०मंडन) (सं) ना. — अलंकार; विषयनिरूपण; समर्थन; विचारविन्यास; विवेचन.
 मंडनायोग (म०मंडनायोग) (सं) ना. — हत्तीची झुल.
 मंडप (म०मंडप) (क) ना. — मांडव; छप्पर; मंटप.
 मंडल (म०मंडल) (सं) ना. — वर्तुळ; वलय; खळे; संघ; गट; राष्ट्रक; छोटा देश; वेठेले वातलेला साप.
 मंडलाग्र (म०मंडलाग्र) (सं) ना. — औषधीसेवन सप्ताह; भुताटकी काढण्याचें आवार; ऋग्वेद भाग; सुदर्शन; सुगंध.
 मंडलाधिपति (म०मंडलाधिपति) (सं) ना. — मंडलेश्वर; मंडलेश; राष्ट्रकाचा अधिपति; प्रांताधिकारी.
 मंडलि (ली) (म०मंडलि [ली]) (सं) ना. — समूह; गट; संघ; एक सर्पजाति; मांजर; कुत्रें; झाडू; देशाधिकारी.
 मंडविगे (म०मंडविगे) (क) ना. — मंडपी; लहान मांडव; छपरी; झोपडी.
 मंडळ (म०मंडळ) (सं) ना. — चक्रव्यूह; वर्तुळ; चक्रवाक; चक्र.
 मंडळिसु (म०मंडळिसु) (क) धा. — गुंडाळणें; गुंडाळी करणें; सुरळी करणें; एकत्रित करणें.
 मंडि (म०मंडि) (क) ना. — वातरोग; गुंडाधीरोग; दुकान; पेठ; मंडई; 'मळिगे' पहा.
 मंडिगे (म०मंडिगे) (क) ना. — मांडा; पातळ साखरपोळी.
 मंडित (म०मंडित) (सं) वि. — मांडलेले; श्रृंगारलेले; अलंकृत; समर्थन केलेले.
 मंडिसु (म०मंडिसु) (क) धा. — मांडणें; मांडणी करणें; प्रस्थापणें; श्रृंगारणें; दृष्टिकोण बदलणें.
 मंडूक (म०मंडूक) (सं) ना. — वेडूक.
 — प्लुति (प्लुति) (सं) ना. — वेडकाची उडी.
 उड्या मारीत पळणें.
 मंडूर (म०मंडूर) (सं) ना. — लोहभस्म; लोखंडाचें कीट; जंग; एक रसायन. 'लुकु' पहा; एक रत्न.
 मंडे (म०मंडे) (क) ना. — डोके; मुंड; रंड; शिर.
 मंडोदरि (म०मंडोदरि) (सं) ना. — रावणपत्नि; सुंदरी; कामिनी.
 मण्णालु (म०मण्णालु) (क) ना. — सेवक; मजूर; पगारी नोकर; शेतकरी.
 मण्णिन मग (म०मण्णिन मग) (क) ना. — शेतकरी; रयत; भूमिपुत्र.
 मण्णुग (म०मण्णुग) (क) मा. — मौक्तिकादी; विज्ञानी.

मण्णुहुळ (मंण्णुहुळ) (क) ना. - काड्ड; गांडूळ; आमिप.

मत्त (मंत्त) (सं) ना. - माझे

मत (मंत्त) (सं) वि. - सुचलेलें; स्फुरलेलें.

(सं) ना. - अभिप्राय; आशय; पंथ; जाति; कबुली; अनुमती; आलोचना; मत; उद्देश.

—अंतर (अंत) (सं) ना. - पहिलें मत सोडून घेतलेलें दुसरें मात. अन्यपंथस्वीकार. अभिप्रायवदल.

—आचार (आचार) (सं) ना. - सांप्रदायांतील रीतमात. नियम.

—दान (दान) (सं) ना. - मत देणें; मतानें केलेली निवड.

—स्थ (स्थ) (सं) ना. - विशिष्ट पंथस्वीकार; विशिष्ट पक्ष घेणें.

मतंग (मतंग) (सं) ना. - हत्ती; मेघ; एक ऋषि.

मतंगज (मतंगज) (सं) ना. - हत्ती.

मति (मति) (सं) ना. - बुद्धि; समजूत; ज्ञान; निर्णय; मन; विचार; आलोचना; मान्यता; उद्देश; अभिप्राय; कल्पना; परिणाम; दृष्टि; युक्ति; निर्धार; निश्चय; आशा आकांक्षा; स्मरण; आठवण.

—पूर्व (पूर्व) (सं) अ. - बुद्ध्या; बुद्धिपूर्वक; उद्देशानें.

—प्रकर्ष (प्रकर्ष) (सं) ना. - बौद्धिक वाद; नैपुण्य.

—अम, - विअम (अम - विअम) (सं) ना. - बुद्धिभ्रंश; गैरसमज; गोंधळ.

—वत (वत) (सं) वि. - जाणता; बुद्धिवान; ज्ञानी.

—हीन (हीन) (सं) वि. - अजाण; मूढ.

मतिविकल (मतिविकल) (सं) वि. - निवृद्ध; अजाण.

मतीय (मतीय) (सं) वि. - मतासंबंधी; विशिष्ट मत आचरणारा.

मत्कुण (मत्कुण) (सं) ना. - डेकूण; चिलट; डास; लहान हत्ती; रेडा; सुळे न आलेला हत्ती.

मत्त (मत्त) (सं) वि. - माजलेला; फुगलेला; झिंगलेला; अमल चढलेला; अमिष्ट; चळ लागलेला; गर्विष्ठ.

(सं) ना. - माजलेला हत्ती; रेडा; मोर; घोतरा; धतुरा.

—आलंब (आलंब) (सं) ना. - आवाराचें कुंपण.

—इभ (इभ) (सं) ना. - मस्त हत्ती.

—काशिनि (नी) (काशिनि [२९]) (सं) ना. - सुंदरी.

—नाग, वारण (नाग - वारण) (सं) ना. - माजलेला हत्ती.

मत्तं (मत्तं) (क) अ. - आणखी पुनः.

मत्ति (मत्ति) (क) ना. - अर्जुनवृक्ष; तीळ; लासे; अंगावरील चिन्ह; तारा.

मत्तिन (मत्तिन) (क) वि. - दुसरे; बाकी; आणखी एक.

मत्तु (मत्तु) (क) ना. - उन्माद; भ्रम; बेमानता; कैफ; अहंकार.

(क) अ. - आणखी; आणि; तसेच; समुच्चयावचक अभ्यय.

मत्ते (मत्ते) (मत्ते [७२]) (सं) वि. - झिंगलेली; अमल चढलेली; कैफी; मस्त; माजलेली.

(क) अ. - त्यानंतर; फिरून; पुनः; नंतर.

मत्तेभविक्रीडित (मत्तेभविक्रीडित) (सं) ना. - मस्त हत्तीचा विलास; एक एकाक्षरी छंद.

मत्त (मत्त) (सं) वि. - ज्ञान; साधन; ज्ञानार्जनाचा उपाय.

मत्ततीत (मत्ततीत) (सं) वि. - बुद्धीच्या आढोव्यावाहेरचें; केवळ ज्ञानानें साध्य न होणारे.

(सं) ना. - ईश्वर; परमात्मा.

मत्तर (मत्तर) (सं) ना. - पोटदुखी; असुया; खड; लोभ.

—इसु (इसु) (क) धा. - द्वेष करणें; पोटदुखी करणें.

मत्स्य (मत्स्य) (सं) ना. - मासा; एक प्राचीन देश.

विष्णूचा पहिला अवतार.

—केतन (केतन) (सं) ना. - मन्मथ; मदन; काम.

—गंधी (धे) (गंधी [६१]) (सं) ना. - शतनूची द्वितीय पत्नी.

—बंध (धी) (बंध [६९]) (सं) ना. - कोळी; धीवर; मासे धरणारे.

—यंत्र (यंत्र) (सं) ना. - द्रौपदीस्वयंवरांतील मीनचक्र.

मत्स्यकन्ये (मत्स्यकन्ये) (सं) ना. - मनुष्यदेवधारी मीनकन्या.

मत्स्योदर (मत्स्योदर) (सं) ना. - विराट राजा.

मत्स्योदरी (मत्स्योदरी) (सं) ना. - सत्यवती.

मत्स्योदरीय (मत्स्योदरीय) (सं) ना. - व्यास.

मथन (मथन) (सं) ना. - तुकडा; खांडोळी; खून; नाश; मिश्रण; विषयमथन; खोल विचार; जखम; धर्षण; घोटणी.

मथनाग (मथनाग) (सं) ना. - मेरुपर्वत.

मथित (मथित) (सं) वि. - तोडलेला; खोल विचारपूर्वक अभ्यासलेला; ठार मारलेला.

(सं) ना. - रहस्य; तात्पर्य; सारांश.

मथितार्थ (मथितार्थ) (सं) ना. - विचारपूर्वक घेतलेला

निर्णय; सार; महत्त्वाची गोष्ट; शेवट; परिणाम; 'तीर्ण' पहा.

मथिसु (मथिसु) (क) धा. - तोडणें; चर्चिणें; खोल विचार करणें; खून करणें.

मद (मद) (सं) ना. - माज; गर्व; अहंकार; कैफ; विसर; कस्तुरी; मध; वीर्य; रेत; गंडस्थळांतील रस; इंद्रिय विकार; भ्रम; उन्माद.

- अंध (अंध) (क) वि. — मस्तीनें अंधळा झालेला;
कोणालाहि न जुमानणारा.
- अंधते (अंधते) (सं) ना. — वेफिकिरी; वेगुमानी.
- इसु (इसु) (क) धा. — मस्ती करणें; अहंकार धरणें.
- गज (गज) (सं) ना. — माजलेला हत्ती.
- गजगमने (गजगमन) (सं) ना. — मस्त हत्तीप्रमाणें
डुलत जाणारी; गजगामिनी.
- मदग (मदग) (क) ना. — जलाशय; मोठें तळें; सरोवर.
- मदजल (मदजल) (सं) ना. — मदस्त्राव; गंडस्थळांतून
स्त्रावणारा रस.
- मदड (मदड) (क) वि. — मड; मूर्ख; भोंगळ; खुळा; अजाण.
- मदडु (मदडु) (क) ना. — धडुपणा; मूर्खता; आलस्य;
चेंगटपणा.
- मदन (मदन) (सं) ना. — काम; मनमथ; व्यामोह; इन्द्रियप्रेम;
घोतरा; मादक पदार्थ; मधमाशीचें मेण.
- अरि, वैरि (अरि; वैरि) (सं) ना. — शिव.
- ध्वंसि-हर (ध्वंसि-हर) (सं) ना. — शिव.
- तात-पित (तात-पित) (सं) ना. — विष्णु.
- मित्र (मित्र) (सं) ना. — संपत्ति; धन.
- मदनलेख (मदनलेख) (सं) ना. — प्रणयपत्र; प्रेमपत्र.
- मदनि (मदनि) (सं) ना. — बटमोगरी; मोगरी.
- मदपु (मदपु) (क) ना. — अव्यवस्था; विद्रूपता; चीर;
एक प्रकारचें छियाचें वस्त्र.
- मदप्लव (मदप्लव) (सं) ना. — हत्तीचें मदोदक; मदस्त्राव.
- मदमुख (मदमुख) (सं) ना. — दुष्ट मनुष्य; दुर्भाषी; गर्विष्ठ.
- मदर (मदर) (क) ना. — संतोष; हर्ष.
- मदराग (मदराग) (क) ना. — मद्यपी; काम; कोंबडा.
- मदरंग (मि) (मदरंग [मि]) (क) ना. — मेंदी; मेंदीचें झाड.
- मदलिंग (लिंग) (मदलिंग [लिंग]) (क) ना. — वधु.
- मदवालि (मि) ग (मदवलि [मि]) (क) ना. — वर; लग्नाचा
मुलगा; उपवधु पुत्र.
- मदवलि (मि) मिति (मदवलि [मि]) (क) ना. — वधु;
लग्नाची मुलगी; उपवर कन्या.
- मदालसा (मदालसा) (सं) ना. — सुंदरी; मदनें सावकाश
चालणारी; तुमकणारी.
- मदिरा (रे) (मदिरा [रे]) (सं) ना. — मद्य; आसव; दारू;
शिंदी; शराव; होडगा; अमली पेय.
- मदिल् (लु) (मदिल् [लु]) (क) ना. — प्राकार; तट; मित.
- मदिसु (मदिसु) (क) धा. — माजणें; मस्तीला येणें; धुंदी
चढणें; निशा येणें.
- मदीय (मदीय) (सं) वि. — माझें; माझ्याशी संबंध असलेले.

मदु (मदु) (क) ना. — मध; मधु; मकरंद.

मदुमग (मदुमग) (क) ना. — लग्नाचा मुलगा; वर; नवरदेव.

मदुमगळु (मदुमगळु) (क) ना. — लग्नाची मुलगी; वधु;
नवरी.

मदुवर्कळ (मदुवर्कळ) (क) ना. — लग्नाचे वधुवर.

मदुचे (मदुचे) (क) ना. — लग्न; विवाह; परिणय.

मदोभ (मदोभ) (सं) ना. — मत्तगज; माजलेला हत्ती; मस्तवारण

मदोळकट (मदोळकट) (सं) वि. — अतिमत्त; मदांध.

मदोद्धत (मदोद्धत) (सं) वि. — माजलेला; पुंज चढलेला;
उन्माद झालेला.

मदोन्मत्त (मदोन्मत्त) (सं) वि. — मदोद्धत; उन्मत्त;
मदमस्त.

मदुगु (लुगु) (मदुगु [लुगु]) (क) ना. — एक पक्षी;
पाणकावळा.

मदुतु (तु) (मदुतु [तु]) (अ.दे) ना. — सहाय्य;
मदत; हातभार.

म(सु) हले (ले) (म [सु] हले [ले]) (क) ना. — मृदंग;
ढोलकें; दोन्ही बाजूनें वाजवावयाचें चर्मवाद्य.

मदुदु (मदुदु) (क) ना. — औषध; रोगनिवारक साधन; दारू;
बंदुकीची दारू.

म (मो) दूदु (म [मो] दूदु) (क) ना. — धडु; मड; मूर्ख;
धुकें; मूर्खत्व; मूढपणा.

मदुगुणिके (मदुगुणिके) (क) ना. — भोतन्याचें झाड;
धतुरबीज. भोतन्याचें बी; पिवळा धोतरा.

मद्य (मदुगु) (सं) ना. — मदिरा; सुरा; दारू; आसव.

—गोटि (मि) (गोटि [मि]) (सं) ना. — दारूच्यांचा
तांडा; दारुगुत्ता; दारूचा पिठा; अड्डा.

—पान (पान) (सं) ना. — दारू पिणें; सुरापान.

—पायि, —पी (पायि — पी) (सं) ना. — दारूडा;
पियकड; निशाबाज.

मद्यवाचि (मदुगुवाचि) (सं) ना. — उत्साहध्वनि; कोकिलरव;
कोमल शब्द.

मधु (मदुगु) (क) वि. — गोड; रुचकर;

(सं) ना. — मध; मकरंद; पुष्परस; ज्येष्ठमध; अमृत; पाणी;
अशोकवृक्ष; वसंतमास; आसव; रावणाचा मेहुणा;
एक राक्षस; उद्देश.

मधुकर (मदुगुकर) (सं) ना. — मधुव्रत; मधमाशी; भ्रमर;
मधुप.

मधुकरि (मदुगुकरि) (सं) ना. — मधमाशी; मक्षिका.

मधुकेश्वर (मदुगुकेश्वर) (सं) ना. — शिव; वनवासा येथील
कदंबांचे देवालय.

मधुदूति (मधुदूति) (सं) ना. — मधुमालती; कोकिल.
 मधुप (मधुप) (सं) ना. — भ्रमर; सुंगा; मधुपी; दारुड्या.
 मधुपर्क (मधुपर्क) (सं) ना. — वधुगृही स्वागतार्थ वराला
 दिलेले मधुमिश्रित पेय; थोरांचें आतिथ्य.
 मधुपान (मधुपान) (सं) ना. — मद्यपान; दारु पिणें.
 — गोष्टि (गोष्टि) (सं) ना. — दारुबाजांचा तांडा.
 मधुप्राशन (मधुप्राशन) (सं) ना. — मद्यपान; दारु पिणें.
 मधुप्रिय (मधुप्रिय) (सं) ना. — भ्रमर; मधमाशी; मधुप.
 मधुभृशुज (मधुभृशुज) (सं) ना. — वसंतराजा.
 मधुभृमीश (मधुभृमीश) (सं) ना. — वसंतराज; ऋतुराज.
 मधुमक्षिका (मधुमक्षिका) (सं) ना. — मधमाशी; मधुकर.
 मधुमंदिर (मधुमंदिर) (सं) ना. — मोहोळ; मधमाशांचें
 पोळें; मधुसंग्रह.
 मधुमहीश (मधुमहीश) (सं) ना. — वसंतराज.
 मधुमाधवि (मधुमाधवि) (सं) ना. — वसंतराजतुत बहरणारी
 माधवी लता.
 मधुमास (मधुमास) (सं) ना. — वसंतराज; चैत्र महिना.
 मधुमित्र (मधुमित्र) (सं) ना. — भ्रमर; सुंगा; मधमाशी;
 वसंत; शिव; बलभद्र.
 मधुमेह (मधुमेह) (सं) ना. — मूत्रांतून अधिक साखर
 जाणारा एक रोग; मृत्ररोग.
 मधुर (मधुर) (सं) वि. — गोड; रुचकर; स्वारस्यपूर्ण;
 मनोहर; प्रिय; आनंददायी; थंड
 (सं) ना. — गोड पदार्थ; एक कन्नड कवि.
 मधुरस (मधुरस) (सं) ना. — मध; ऊस; उसाचा रस.
 मधुराशन (मधुराशन) (सं) ना. — मिष्टान्न; पक्वान्न.
 मधुरिपु (वैरी) (मधुरिपु [वैरी]) (सं) ना. — मधुराक्षसाला
 मारणारा; कृष्ण; विष्णु.
 मधुरे (रा) (मधुरे [रा]) (सं) ना. — मधुरा; दक्षिण
 भारतातील एक प्रसिद्ध शहर.
 मधुरिमे (मधुरिमे) (सं) ना. — माधुर्य; मधुरता; रुचि;
 रुचकरपणा.
 मधुवन (मधुवन) (सं) ना. — मधुराक्षसाचें निवासस्थान,
 मदुरेजवळचें एक वन; वसंतोद्यान.
 मधुव्रत (मधुव्रत) (सं) ना. — मधुप; मधुकर; भ्रमर.
 मधुसूदन (मधुसूदन) (सं) ना. — कृष्ण; विष्णु.
 मधूच्छिष्ट (मधूच्छिष्ट) (सं) ना. — पोळ्याचें मेण.
 मध्य (मध्य) (सं) ना. — केंद्र; मधोमधची जागा; कमर.
 — गेह-मंदिर (गेह-मंदिर) (सं) ना. — गाभारा;
 गर्भीगार; मध्वाचार्यांचें जन्मस्थान.
 — म (म) (सं) वि. — मधला; केंद्रांत असणारा.

(सं) ना. — अर्जुन; संगीतांतील चौथा स्वर.
 — रेखा (खे) (रेखा [खे]) (सं) ना. — विषुववृत्त;
 डोकीवरील भांग.
 — वर्ति — स्थ (वर्ति-स्थ) (सं) वि. — मध्यावरचा; केंद्रीय.
 (सं) ना. — पंच; निर्णय देणारा; निवाडा करणारा.
 मध्यमा (मध्यमा) (सं) ना. — प्रौढा; मध्यम वयाची
 नायिका; प्रौढ स्त्री.
 मध्या (ध्ये) (मध्या [ध्ये]) (सं) ना. — मध्यमा नायिका.
 मध्यान्ह (मध्यान्ह) (सं) ना. — दोन प्रहर; सूर्य डोक्यावर
 राहण्याचा काळ.
 मध्ये (मध्ये) (सं) अ. — मधोमध; मध्ये, केंद्रस्थानी.
 मध्व (मध्व) (सं) ना. — मध्व; द्वैतमतप्रस्थापक मध्वाचार्य.
 — नवमी (नवमी) (सं) ना. — मध्वाचार्यांची जन्मतिथी;
 मध्वजयंती.
 मनः (नस्सु) (मनः [नस्सु]) (सं) ना. — चित्त; लक्ष;
 ज्ञान; अंतःकरण; चैतन्य.
 — क्लेश (क्लेश) (सं) ना. — मानसिक त्रास; वैमनस्य; कष्ट.
 मनकत (मनकत) (क) ना. — मनःक्षत; मनःक्षोभ; हृदयांतील
 कालवाकालव; व्यसन; संकट; दुःख; कोप; राग.
 मनका (गा) णु (मनका [गा] णु) (क) घा. — मान्य करणें;
 विश्वासणें; मनांत ठेवणें.
 मनकुं (गुं) दु (मनकुं [गुं] दु) (क) घा. — निराश
 होणें; हताश होणें; धैर्य गळणें; हटणें; मागे पाय ओढणें.
 मनःकषाय (मनःकषाय) (क) ना. — मनांतील काळेबेरें;
 कटुता, क्लृप्त मन, असमाधान; असंतोष.
 मनःकूट (मनःकूट) (सं) ना. — चित्तवृत्ति; कबुली; मान्यता;
 समाधान; संतोष.
 मनःपूर्वक (मनःपूर्वक) (सं) अ. — मुद्दाम; उद्देश पूर्वक;
 हेतुतः; बुद्ध्या; आवर्जून; एकचित्तानें; लक्ष लावून.
 मनःप्रसाद (मनःप्रसाद) (सं) ना. — मनाचें समाधान;
 आनंद; संतोष.
 मनःशैल्य (मनःशैल्य) (सं) ना. — मनाची शांतता; तृप्ति;
 शांति.
 मनःसाक्षी (मनःसाक्षी) (सं) अ. — समजून उमजून;
 विचारपूर्वक; निश्चयानें; अंतःकरणाला स्मरून.
 मनःस्थिति (मनःस्थिति) (सं) ना. — चित्तवृत्ति; मानसिक
 अवस्था.
 मन (ने) गोळु (मन [ने] गोळु) (क) घा. — मन
 ताब्यांत ठेवणें; चांगल्या रीतीने वागणें; मन रंजविणें.
 मनद्वज (मनद्वज) (क) ना. — मनाला रुचणारा; आवडणारा;
 प्रियकर; पति; प्रिय.

मनदत्ते (मनदत्त) (क) ना. — पत्ति; प्रिया; प्रियतमा.
 मनदेरक (मनदेरक) (क) ना. — प्रेम; लाड; मनपसंती;
 मान्यता; कबूली; वृत्ति; बहुमान; संभावना.
 मनन (मनन) (सं) ना. — चिंतन; पुनःपुनः केलेला विचार;
 ध्यान; आलोचना.
 मनबिचु (मनबिचु) (क) धा. — मन उघड करणें; मोकळे
 बोलणें.
 मनमुट्टु (मनमुट्टु) (क) धा. — मनांत समजून वेणें.
 मनवरि (मनवरि) (क) धा. — मनांत उमजणें; खात्री करून
 घेणें.
 — के (कै) (क) ना. — समजून; ज्ञान; खात्री; निश्चय.
 मनवि (मनवि) (अ. दे) ना. — प्रार्थना; विनंती; अर्ज; वर्दी.
 — दार (दार) (अ. दे) ना. — अर्जदार; प्रार्थक.
 मनविकु (मनविकु) (क) धा. — मन लावणें; निरुत्साह होणें;
 मनातून उतरणें.
 मनविलि (मनविलि) (क) ना. — निरुत्साह; निराशा; कुढणें.
 मनबुक्कु (मनबुक्कु) (क) धा. उत्साहित होणें; उत्तेजणें; दुकी
 येणें; आतुरणें; तलफ येणें; उर्मी येणें; लालसावणें; आशा
 उत्पन्न होणें.
 मनवेरगु (मनवेरगु) (क) ना. — आश्चर्य; विस्मय; तल्लीनता.
 मनवोलि (मनवोलि) (क) धा. — आसावणें; मन लागणें;
 संतोषणें; आशा करणें.
 — सु (सु) (क) धा. — मन वळवणें; आकर्षणें; आपलेसे
 करणें.
 मनस् (मनस्) (मनस् [मनस्]) (सं) ना. — चित्त; ध्यान;
 निग्रहेंद्रिय; निग्रहसाधन; इच्छा; आशा; अभिरुची; हृदय.
 मनस्शास्त्र (मनस्शास्त्र) (सं) ना. — मानसशास्त्र; मानसिक
 व्यापाराचे विवेचन करणारे शास्त्र.
 मनसिज (मनसिज) (सं) ना. — मदन; काम; मन्मथ.
 मनसिजारि (मनसिजारि) (सं) ना. — शिव; कामवैरी; ईश्वर.
 मनसोक्त (मनसोक्त) (सं) अ. — मनाला येईल तसे; वाटेल
 तसे; मन जो चाहे.
 (सं) वि. — लहरी; मनचंदी; तलफदार.
 मनसोलु (मनसोलु) (क) धा. — वश होणें; जाळ्यांत
 सांपडणें; मोहांत अडकणें; फलणें.
 मनस्ताप (मनस्ताप) (सं) ना. — मनोव्यथा; पोटदुखी;
 मानसिक खळबळ; संताप; खूड भावना.
 मनस्तोष (मनस्तोष) (सं) ना. — आनंद; हर्ष; वृत्ति.
 मनस्वि (मनस्वि) (सं) अ. — मन मानेल तसे; स्वेच्छापूर्वक;
 बहुत करून; वाटेल तसे.
 (सं) वि. — जाणता; विद्वान; आत्माभिमानी.

मनाक् (मनाक्) (सं) वि. — थोडे; स्वल्प; रतिमात्र; तीळभर.
 मनायि (मनायि) (अ. दे) ना. — हरकत; संकट; आडकाठी;
 मना; प्रतिबंध.
 मनीषि (मनीषि) (मनीषि [मनीषि]) (सं) ना. — पंडित; विद्वान्.
 मनीषे (मनीषे) (मनीषे [मनीषे]) (सं) ना. — आशा; इच्छा;
 आकांक्षा; योजना; समज; अभिप्राय; चिंता.
 मनु (मनु) (सं) ना. — मानवकुलाचा मूल पुरुष; एक
 स्मृतिकार; मनुमहर्षि; एक प्राचीन कालविभाग.
 मनुचरित (मनुचरित) (सं) वि. — सदाचरणी; सुशील;
 उत्तम वर्तन असणारा.
 मनुज (मनुज) (सं) ना. — मनुची संतती; मानव; मनुष्य.
 मनुजे (मनुजे) (मनुजे [मनुजे]) (सं) ना. — बाई; मनुची स्त्री;
 संतती.
 मनुष्य (मनुष्य) (सं) ना. — मनुवंशीय; बुद्धिमान.
 — त्व (त्व) (सं) ना. — माणुसकी; मानवता.
 मनुस्मृति (मनुस्मृति) (सं) ना. — मनु महर्षींनी लिहिलेले
 हिंदु शासनशास्त्र
 मने (मने) (क) ना. — वसती; निवास; आश्रयस्थान; ठिकाण;
 मंदिर.
 — तन (तन) (क) ना. — गृहस्थ; सोयरीक; आतपणा;
 कुल; घराणें.
 — तनस्थ (तनस्थ) (क) ना. — गृहस्थ; घरंदाज.
 — मारु (मारु) (क) ना. — गृहवस्तु; घरांतील संसारो-
 पयोगी जिनस; शेती, घर यांच्या उपयोगी उपकरणें.
 — मुट्टु (मुट्टु) (क) ना. — प्रपंचोपयोगी वस्तु.
 — मुरुक — हाल (मुरुक — हाल) (क) ना. — कुलकलंक;
 घरबुडवा; घरमोड्या.
 मनेयाके (मनेयाके) (क) ना. — गृहिणी; पत्नी.
 मनेवार्ते (मनेवार्ते) (क) ना. — घराकडील बातमी; केली
 भागलेली; झाली सवरलेली.
 मनेवाळते (मनेवाळते) (क) ना. — आपला संसार; घरप्रपंच;
 गृहकृत्य; कामधाम.
 मनोगत (मनोगत) (सं) ना. — मनातलें; ठरवून ठेवलेले.
 मनाचा अभिप्राय; मनीषा; हेतु; आशा.
 मनोगति (मनोगति) (सं) ना. — मनीषा; मनाचा वेग; पोंच;
 वृत्ति; कल; प्रवृत्ति.
 मनोज (मनोज) (सं) ना. — मन्मथ; मदन; काम.
 — अरि (अरि) (सं) ना. — शिव; मदनशत्रु.
 — मित्र (मित्र) (सं) ना. — वसंत; चैत्र; माघव.
 मनोज्ञात (मनोज्ञात) (सं) ना. — काम; मदन.
 — अरि (अरि) (सं) ना. — शिव.

मनोज्ञ (मनोज्ञः) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर; ज्ञानी; जाणता; बुद्धिवंत.
 मनोदत्त (मनोदत्तः) (सं) वि. - लक्ष दिलेला; चित्त लावलेला.
 मनोधर्म (मनोधर्मः) (सं) ना. - स्वभाव; अपेक्षा; मानसिक स्थिति.
 मनोनयन (मनोनयनः) (सं) ना. - अंतःचक्षु; ज्ञाननेत्र; अंतर्दृष्टि.
 मनोनिग्रह (मनोनिग्रहः) (सं) ना. - इंद्रियाचा आवर; संयम.
 मनोनिश्चय (मनोनिश्चयः) (सं) ना. - दृढनिश्चय; निर्धार.
 मनोनुराग (मनोनुरागः) (सं) ना. - मनःपूर्वक प्रेम; भक्ति.
 मनोभव (मनोभवः) (सं) ना. - काम; मन्मथ; मदन.
 मनोभीष्ट (मनोभीष्टः) (सं) ना. - मनातील इच्छा; आकांक्षा.
 मनोयातने (मनोयातने) (सं) ना. - व्यथा; चिंता; संकट; दुःख; पीडा; कष्ट; पोटादुखी.
 मनोरंजने (मनोरंजने) (सं) ना. - फरमणूक; खेळ; विनोद; विलास; एक हिरवे फूल.
 मनोरथ (मनोरथः) (सं) ना. - इच्छा; वांछा; आकांक्षा; —सृष्टि (सृष्टिः) (सं) ना. - हवेतील किल्ले; कल्पना साम्राज्य; स्वप्नसृष्टि; मनातील मांडे; हस्तीदंती बंगला; कादंबरी; कल्पित कथा.
 मनोरम (मनोरमः) (सं) वि. - मनाला आनंद देणारे; आल्हादक; रमणीय; सुंदर
 मनोरमा (मनोरमा) (सं) ना. - प्रियतमा; मनरंजविणारी.
 मनोराग (मनोरागः) (सं) ना. - वांछा; इच्छा; आशा; आवड; आनंद; संतोष
 मनोराज्य (मनोराज्यः) (सं) ना. - कल्पनासाम्राज्य; खपुष्प.
 मनोरोग (मनोरोगः) (सं) ना. - हृद्रोग. मनातल्या मनात कुठणें.
 मनोवाक्याय (मनोवाक्याय) (सं) ना. - काया वाचा मनाचे त्रिकुट; तनमनवाणीचे श्रम; प्रयत्न.
 मनोविकार (मनोविकारः) (सं) ना. - इंद्रियांचा खेळ; मनाचे थर; इंद्रियांचाळा.
 मनोवृत्ति (मनोवृत्तिः) (सं) ना. - स्वभाव; मनोभर्म; आंतला आवाज.
 मनोविष (मनोविषः) (सं) ना. - उद्विग्नमन; कलुषित मन; मनाचा गढूलपणा.
 मनोवेग (मनोवेगः) (सं) ना. - मनोजव; मनाची तीव्र गति.

मनोहर (मनोहरः) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर; रमणीय.
 (सं) ना. - सौंदर्य; मोहकता; प्रीति; चांगलेपणा.
 मनोह (हा) रि (मनोह [का] ०) (सं) ना. - सुंदरी, प्रिया; कामिनी; मनकवडी.
 मंतण (मंतणः) (क) ना. - मंत्रणा; आलोचना; मंथन; विचार; समजूत; रवि; घुसळणी.
 मंतु (मंतुः) (सं) ना. - अपराध; प्रमाद; समज; मंत्री; सल्ला देणारा; सचिव; प्रधान.
 (क) ना. - मंत्र; रवि; घुसळणी.
 मंत्र (मंत्रः) (सं) ना. - गूढवचन; पवित्र विचार; सल्ला; आलोचना.
 —अक्षते (अक्षते) (सं) ना. - मंत्रोच्चारपूर्वक टाकावयाचे कुंकुममिश्रित तांदूळ.
 —आलोचने (आलोचने) (सं) ना. - कानगोष्ट; महत्त्वाची बोलणी; नवयोजनेची सिद्धता.
 —आवास (आवासः) (सं) ना. - मंत्रालय; गुप्तचरचे स्थान
 —वादि (वादि) (सं) ना. - गारुडी; जादूटोणा करणारा; पंचाक्षरी; देवर्षि.
 —सचिव (सचिवः) (सं) ना. - गुप्त विचार सांगणारा; आप्तमंत्री.
 मंत्रतंत्र (मंत्रतंत्रः) (सं) ना. - मायाविद्या; ऐंद्रजाल; जादूटोणा.
 मंत्रि (मंत्रिः) (सं) ना. - राजाचा सल्लागार; शासनविचार सांगणारा; गुह्य विचार सांगणारा.
 मंत्रिसु (मंत्रिसुः) (क) धा. - सल्ला देणें; युक्ति सुचवणें; मंत्र सांगणें; विचार देणें.
 मंथ (मंथः) (सं) ना. - रवि; घुसळणी.
 —दंड (दंडः) (सं) ना. - रवि; मथनी.
 मंथन (मंथनः) (सं) ना. - घुसळण.
 —दंड (दंडः) (सं) ना. - घुसळकाठी; रवि.
 मंथनाद्रि (मंथनाद्रिः) (सं) ना. - मेरू पर्वत; मंदाराचल; सागर मंथनात उपयोजिलेला पर्वत.
 मंथर (मंथरः) (सं) वि. - जड; मूर्ख; मंद; विष्णु.
 मंथरे (मंथरे) (सं) ना. - कैकयीची खासदासी; दुष्ट स्त्री.
 मंथाचल (मंथाचलः) (सं) ना. - समुद्रमथनात रवीप्रमाणें उपयोगी पडलेला मंदार पर्वत.
 मंथु (मंथुः) (सं) ना. - शोक; दीनता.
 मंद (मंदः) (सं) वि. - सावकाश; हळु; जड; धट्ट; घुरकट.
 (सं) ना. - खुळा; वेडा; यम; शनिग्रह.
 —गति, -गमन (गति-गमनः) (सं) ना. - सावकाशपणा; धिमेपणा; शनैश्चरण.

मंदं (मू०द०) (सं) अ. — सावकाशीनें; हलुहलु.

मंदकारि (मू०द०क०) (सं) ना. — अपचन; अजीर्ण.

मंदगमने (मू०द०ग०म०ने) (सं) ना. — गजगामिनी; सुंदरी.

मंदगामि (मू०द०ग०मि) (सं) ना. — सावकाश जाणारा; धीरे धीरे प्रवास करणारा.

— नि (२) (सं) ना. — सुंदरी; गजगामिनी.

मंदज (मू०द०ज) (सं) ना. — कमल; पंकज.

मंदट्ट (मू०द०ट्ट) (क) धा. — पटवून घेणें; प्रकाश पडणें; समजून घेणें; चकाकणें.

(क) ना. — खात्री; उमज; स्फुरण; दृढाभिप्राय; सुचणें.

मंदपाल (मू०द०पाल) (सं) ना. — प्राचीन काळातील एक ऋषि.

मंदभाग्य (मू०द०भाग्य) (सं) वि. — दुर्भाग्यी; दुर्दैवी; दीन; दरिद्री; गरीब.

मंदमति (मू०द०म०ति) (सं) वि. — अज्ञाण; धडु; मूर्ख.

मंद मारुत (मू०द०मारु०त) (सं) ना. — झुकक; लहर;

झुलझुलणारा वारा; थंड हवा.

मंदर (मू०द०र) (सं) ना. — एकपर्वत; समुद्र

मंदरिगे (लिंगे) (मू०द०रि०गे [०रि०गे]) (क) ना. — गवती चटई; डाळी; चापी.

मंदवार (मू०द०वार) (सं) ना. — शनिवार

मंदवासर (मू०द०वास०र) (सं) ना. — शनिवार.

मंदस्मित (मू०द०स्मि०त) (सं) ना. — खुदकन हसे; स्मितहास्य; गालातल्या गालात हसें.

मंदहास (मू०द०हा०स) (सं) ना. — स्मित. खुदकन हसे.

मंदकिनि (मू०द०कि०नि) (सं) ना. — सावकाश वाहणारी नदी; गंगा; आकाशगंगा.

मंदाग्नि (मू०द०ग्नि) (सं) वि. — अजीर्ण; भूक नसलेला.

(सं) ना. — मंदविस्तार; झगरा; फोपाटा; धग.

मंदात्म (मू०द०आ०त्म) (सं) वि. — निर्बुद्ध; मुग्धमनाचा.

मंदानिल (मू०द०आ०निल) (सं) ना. — मंदमारुत; झुकक;

वातलहरी.

मंदार (मू०द०आ०र) (सं) ना. — मांदारपुष्प; रुई; अर्क;

देवलोकीचे पुष्प.

मंदासन (मू०द०आ०सन) (सं) ना. — देवासन; चौरंग; चौकी; पेटी.

मंदि (मू०दि) (क) ना. — लोक; पायदळ; शिपाईप्यादे; पदाति.

(अ. दे) ना. — भावातील उतार; धारण उतरणें.

मंदि (दे) (मू०दि [दी]) (क) ना. — कोंडवाडा; गोठा,

गुरचराईचे रान; पक्षी; जड; मूर्ख.

— तुरुमंदि (तुरु०म०दि) (क) ना. — कोंडवाडा; गावाबाहेर जनावरे उभी करण्याचें स्थान.

मंदिर (मू०दि०र) (सं) ना. — घर; भवन; वास; देवालय; आश्रय.

मंदिवाळ (मू०दि०वा०ळ) (क) ना. — अहंकार; मस्ती; माज;

गर्व; ताठा; उद्धृता; मूर्खता; धडुपणा.

मंदुर (मू०द०र) (सं) ना. — अश्वशाला; पागा; तबेला.

मंदे (मू०दी) (क) ना. — प्राणीसमूह; गोशाला; पशु थांबण्याचें ठिकाण; जनसाधारण. 'हट्टि' पहा.

मंदेव (वा) ल (मू०दी०व [वा०]) (क) ना. — गुराखी;

गोवळा. गुरे वळणारा.

मंदेह (मू०दी०ह) (सं) ना. — अंधार; काळोख; राहू; केतु; सूर्यशत्रु.

मंदै (दयि) सु (मू०दी० [द०दी०] सु) (क) धा. — एकत्रित होणें; जाड होणें; विरजणें; व्यापणें; घट्ट होणें.

मंदोष्ण (मू०दी०ष्ण) (सं) वि. — कोमट; निमगरम.

मंद्र (मू०द०) (सं) वि. — उतरलेले; थंड झालेले; खड्डा पडलेले; खालच्या दर्जाचें.

(सं) ना. — संगीतातील प्रथम सप्तकाचे सूर; गंभीर ध्वनि; धोगरा आवाज.

मन्त्रणे (मू०न्त्र०णे) (क) ना. — मान्यता; स्वीकार.

(सं) ना. — आदर; गौरव; सन्मान; सत्कार; मर्यादा.

— पेर (रु) (मू०न्त्र० [रु०]) (क) धा. — गौरव करणें; गौरवणें सत्कार होणें; मर्यादा लाभणें.

मन्त्रा (त्राय) (मू०न्त्र० [त्र०] या०) (अ. दे) ना. — मनाई; हरकत; संकट; प्रतिबंध; मना.

मन्त्रिसु (मू०न्त्रि०सु) (क) धा. — सहन करणें; मानणें; अनुमति देणें; गौरवणें; क्षमा करणें; औदार्य दाखवणें.

मन्त्रेय (मू०न्त्रि०य) (क) वि. — मान्य; योग्य; शूर; मुख्य; प्रधान.

(क) ना. — सेनानी; प्रतिष्ठित गृहस्थ; पहारेकरी; मांडलिक; पुढारी; नेता; अग्रणी.

मन्मथ (मू०न्म०थ) (सं) ना. — मदन; कामदेव; अनंग.

— विकार (मू०न्म०थ) (सं) ना. — मदनबाधा; इन्द्रियवासने मुळें झालेला बुद्धीचा चळ; विषयेच्छा.

मन्थ (मू०न्थ) (सं) वि. — ज्ञात; समजलेले; समजून घेण्यायोग्य; जाणता.

— पंडितमन्थ (मू०न्थ [पंडित०म०न्थ]) (सं) ना. — महामूर्ख; अहंकारी; स्वतःला पंडित समजणारे.

मन्थु (मू०न्थु) (सं) ना. — राग; क्रोध; दुःख; शोक; अश्रु; करुणा; इंद्रिय; यज्ञ; यज्ञसमाप्ति.

मन्थे (न्या) (मू०न्थि [न्या०]) (सं) ना. — सुजाण स्त्री.

(क) ना. — उंट; लांब मानेचा प्राणी; फणा; फडा; चेंडु; खांदा; पाठ.

मन्वंतर (मन्वन्तरे) (सं) ना.—चौदा मनूतील शासन काळ; संक्रमण स्थिती; ऋतुकाळ; एकानंतर दुसरी स्थिती येण्याचा समय.

मन्त्रिग (मन्त्रिग) (क) ना.—निशाचर; राक्षस; शम.

मन्त्रु (मन्त्रु) (मन्त्रु [मन्त्र]) (क) ना.—अंधार; संध्याछाया; संधिकाल; मूर्खपणा; भ्रम; जाड्य; मूढता; भ्रांति; भीति; बाबरेपणा.

मम (मम) (सं) वि.—माझे; मदीय.

—करिसु (करिसु) (क) धा.—मीपणा दाखवणे;

गर्व करणे; प्रेम दाखवणे.

ममकार (ममकार) (सं) ना.—अहंकार; माझेपणाचा दुरभिमान; मीपणाची भावना; स्वार्थ; ममत्व.

ममता (ते) (ममता [मम]) (सं) ना.—आपलेपणा; माझेपणाची जाणीव; आत्मीयता; प्रेम; वात्सल्य.

मम्म (मम्म) (क) ना.—नातू.

मम्मल (मम्मल) (क) अ.—विशेषकरून; बहुत करून.

(क) ना.—मानसिक अस्वस्थता; अतिदुःख.

ममल मरुगि (ममलमरुगि) (क) अ.—अतिश्रमाने; अतित्रासून.

मममलि (मममलि) (क) ना.—दुर्मरण; खांडोळी

—गेय (गेय) (क) ना.—विद्रूप करून केलेला खून.

मय (मय) (क) ना.—काजळ; वातीचा कोळी; तंबाखूची राख.

मय (मय) (सं) वि.—‘पूर्ण भरलेला’ या अर्थी एक प्रत्यय; (दयामय, करुणामय वगैरे)

(सं) ना.—मयासुर; दैत्यशिल्पी; उंट; मिश्र जातीय गाढव; खेचर.

मयण (मयण) (सं) ना.—मदन; काम; मेण; चिकट पदार्थ.

मयु (मयु) (सं) ना.—किन्नर; देवतांपैकी एक जात.

मयूख (मयूख) (सं) ना.—किरण; कांति; शोभा; लावण्य. चकाकी; थार; ऐट; ज्वाळा; जाळ.

मयूर (मयूर) (सं) ना.—मोर; एक प्रसिद्ध संस्कृत कवि. मराठी कवि मोरोपंत; देवतांपैकी एक; पुष्पदल.

मयूरतुल्य (मयूरतुल्य) (सं) ना.—ताम्रभस्म; मोरचूद. ‘तुत्ते’ पहा.

मयूरध्वज (मयूरध्वज) (सं) ना.—मणीपूरचा राजा.

मयूरवाहन (मयूरवाहन) (सं) ना.—षण्मुख स्वामी; कार्तिकेय.

मयूरासन (मयूरासन) (सं) ना.—शहाजहानचें तख्त; सिंहासन; मयूरपीठ.

मयूरी (रिके) (मयूरी [रिके]) (सं) ना.—लांडोर.

मय्द (मय्द) (मय्द [मय्द]) (क) ना.—लहान दीर; नवऱ्याचा लहान भाऊ; मेहुणा; भावोजी; देव्य.

मर (मर) (क) वि.—मोठा; खडबडीत.

(क) ना.—वृक्ष; मोठे झाड; निर्बुद्ध.

मरकट्टु (गट्टु) (मरकट्टु [गट्टु]) (क) धा.—स्तंभित होणे; चाट पडणे; बेमान होणे; स्पर्शज्ञान उडणे.

मरकत (मरकत) (सं) ना.—पाच; बुधरत्न.

—मणि (मणि) (सं) ना.—पाचेचा खडा; पन्नारत्न.

मरकालु (मरकालु) (क) ना.—कृत्रिम पाय; लांब पाय; लांबटांग.

मरकुटि (मरकुटि) (क) ना.—तास पक्षी; सुतारपक्षी.

मरकेंदु (मरकेंदु) (क) धा.—पेंगतां पेंगता झोप लागणे; न कळतां झोप लागणे.

मरगिविय (मरगिविय) (क) ना.—किंवडा; बहिरा.

मरगिवुड (मरगिवुड) (क) ना.—पूर्ण बहिरा; कानानें मुळीच ऐकू न येणारा.

मरगुलि (मरगुलि) (क) ना.—विसरालु; विस्मरण; विस्मरणशील.

मरगूळ (मरगूळ) (क) ना.—काष्ठभक्षी; जाळ; अग्नि;

मरगेरसे (मरगेरसे) (क) ना.—सूरपारबीचे खेळ; झाडमाकडाचा खेळ.

मरसु (मरसु) (मरसु [मरसु]) (क) धा.—मागे फिरणे; परत येणे, मागे हटवणे; पळवून लावणे; उलथापालथ करणे; खालबर करणे.

मरडि (मरडि) (क) ना.—उंचवटा; टेकडी; डोंगर.

मरणशासन (मरणशासन) (सं) ना.—मृत्युपत्र; मरणोत्तर व्यवस्थेचें कागदपत्र.

मरंद (मरंद) (सं) ना.—मध; पुष्परस; मकरंद.

मरळ (मरळ) (मरळ [मरळ]) (क) धा.—मागे फिरणे; मागे येणे; विकासणे.

(क) ना.—विकास; फूल; वाळू. ‘होयिगे’ पहा.

मरळुंदु (मरळुंदु) (क) धा.—न कळत झोप लागणे; पेंगतांना झोप येणे.

मरळु (मरळु) (क) धा.—मागे फिरवणे; मागे हटणे; पिटाळणे; उलथापालथ होणे.

मरवडु (मरवडु) (क) धा.—मुकें होणे; चाट पडणे; स्तंभित होणे; मान हरवणे; शक्ति गळणे.

मरवु (वे) (मरवु [वे]) (क) ना.—विस्मरण; बुद्धिभ्रम; मूर्च्छा; उन्माद; गर्व.

मरसु (मरसु) (क) धा.—लपविणे; दिसेनासे करणे; झाकून ठेवणे; रागाला येणे; विस्मरण होईलसे करणे.

(क) ना. - विस्मरण; पडदा; दृष्टिआड करण्याचे साधन;
 बुरखा; झाडावरील माची; माळा.
 मरसुत्तु (मरसुत्तु) (क) ना. - मळसूत्र; फिरकी; स्क्रू.
 मरसुंदु (मरसुंदु) (क) धा. - न कळत झोप लागणे.
 मर (रे) ह (मर [र]) (क) ना. - विस्मरण; अपलाय;
 असत्य; अपव्यय.
 मर(रे) हु (मर [र]) (क) ना. - विस्मरण; अपस्मृति;
 रहस्य; मर्म; अपलाप; भ्रम; प्रवाद.
 मरळ (ळ) (मरळ [ळ]) (क) धा. - फूल होणे; उमलणे;
 फुलणे; विकसन; मागे फिरणे; येणे; रक्षण करणे.
 (क) ना. - फूल; वालु; विकास. 'होविगे' पहा.
 मरळुगाडु (मरळुगाडु) (क) ना. - वालवंट; रण; वालुका
 प्रदेश.
 -हडगु (हडगु) (क) ना. - वालवंटीचे जहाज; उंट.
 मरळुचु (मरळुचु) (क) धा. - उलथापालथ होणे; खालवर
 होणे; परत फिरणे; मागे येणे; हटणे; पिट्याळणे.
 मराट (रहट) (मराट [रहट]) (अ. दे) ना. - महाराष्ट्र
 देश; मराठा.
 मराल (ळ) (मराल [ळ]) (सं) वि. - कोमल; कोवळे.
 (सं) ना. - हंसपक्षी; राजहंस; सुरमा; पाणकावळा.
 -गमने (गामिनी) (गमने [गामिनी]) (सं) ना. -
 हंसगती; सुंदरी.
 मराळिका (मराळिका) (सं) ना. - हंसी.
 मरि (री) च (मरि [रि]) (सं) ना. - काळी मिरा; एक
 मसाल्याचा पदार्थ; मिरची.
 मरीचि (चिके) (मरीचि [चिके]) (सं) ना. - किरण; कांति;
 चकाकी; उष्ण किरण; सूर्य, मृगजळ. 'बयल्दोरे' पहा.
 मरु (मरु) (सं) ना. - वालुका प्रदेश; नापीक भूमि.
 मरुक (मरुक) (क) ना. - दुःख; व्यथा; दया; कळवळा;
 प्रीति, ध्यान; व्याकुलता.
 -पडु (पडु) (क) धा. - कळवळा येणे; दया दाखवणे;
 मन विरघळणे.
 मरुकणिसु (मरुकणिसु) (क) धा. - पुनः परत येणे;
 पूर्वस्थितीवर येणे; रोग उलटणे.
 मरुकळिसु (मरुकळिसु) (क) धा. - आजार उलटणे;
 पूर्वस्थितीवर येणे.
 मरुकळि (मरुकळि) (क) ना. - कळवळा; व्यथा; रोगाची
 पूर्वस्थिति; बाबरेपणा; गोंधळ.
 मरुकळिसु (मरुकळिसु) (सं) धा. - दुखणे उलटणे;
 आजाराची पूर्वस्थिति येणे.
 मरुग (मरुग) (क) ना. - एक सुवासिक वनस्पति; पुदिना; मरवा.

मरुगु (मरुगु) (क) धा. - कळवळा येणे; द्रवणे; दया येणे;
 विरघळणे; संतापणे; जळणे; त्रास होणे.
 मरुचल (ळ) (मरुचल [ळ]) (क) ना. - द्वितीय संतती;
 अग्रेतर संतान.
 मरुजि (जे) (मरुजि [जे]) (सं) ना. - संजीवनी; मृताला
 जीव आणणारी वनस्पती; अमरवेल.
 मरुजेवणि (णिके) (मरुजेवणि [णिके]) (क) ना. - संजीवनी;
 अमरवेल.
 मरुत्त (त) (तु) (मरुत्त [त] [तु]) (सं) ना. - वायु;
 हवा; वारा; एक देवता.
 -डेसे (डेसे) (सं) ना. - वायव्य दिशा.
 मरुनंदन (मरुनंदन) (सं) ना. - सैकतक्षरी; वालवंटातील
 हिरवळ; फलमय प्रदेश.
 मरुबाळ (मरुबाळ) (क) ना. - पुनर्जन्म; पुनर्विवाह.
 मरुभूमि (मरुभूमि) (सं) ना. - वालुका प्रदेश; पाणी व
 सावली नसलेला प्रदेश; निःसार संसार (लक्षणा).
 मरुमातु (मरुमातु) (क) ना. - प्रत्युत्तर; रोखठोक जबाब.
 मरुमेय (मरुमेय) (क) ना. - पुनर्जन्म; पुढचा जन्म.
 मरुवडे (मरुवडे) (क) ना. - शत्रुसेना; विरोधक सैन्य.
 मरुवुडु (मरुवुडु) (क) ना. - पुनर्जन्म; पुढचा जन्म.
 मरुळ (ळ) (मरुळ [ळ]) (क) ना. - खूळ; भ्रम; उन्माद;
 मोह; पिशाच.
 -माडु (माडु) (क) धा. - खूळ लावणे; आपल्याकडे
 ओढणे; मोहविणे.
 मरुळ (मरुळ) (क) ना. - वेड; खूळ; भोळाभाव; भोळसटपणा;
 अज्ञान; मूर्ख; पिशाच.
 मरुळाडु (मरुळाडु) (क) धा. - वेडेचार करणे; खुळ्याप्रमाणे
 वागणे.
 मरुळुचु (मरुळुचु) (क) धा. - वेड लावणे; मोहविणे; वेडे करणे;
 बोट चालविणे; विस्मय वाटणे.
 मरे (मरी) (क) धा. - विखरणे; आठवण नसणे;
 (क) ना. - आश्रय; आधार; स्थान; रहस्य; मर्म;
 पांघरूण; पडदा; बुरखा; लपवणूक; हरण.
 -आगु (आगु) (क) धा. - आड येणे; मध्ये पडणे; पाठी
 घालणे; दृष्टिआड करणे.
 -त (त) (क) ना. - विस्मरण.
 -पिडि (पिडि) (क) धा. - आश्रय मिळणे; शाकणे; पडदा
 टाकणे.
 -पु (पो) गु (पु) (पु [पो] गु) (क) धा. - आश्रय घेणे;
 शरण जाणे; संरक्षण होणे.
 -माचु (जु) (माचु [जु]) (क) धा. - उद्देश पूर्वक

झाकून ठेवणें; अपलाप करणें; मुद्दाम विसरणें.
 —मातु (मातु) (क) ना. —तात्पर्य; सारांश; गुप्त
 ठेवण्याची गोष्ट.
 —मोस (मोस) (क) ना. —बेमालुम फसवणें; नजरबंदी
 करणें; वंचना; फसगत.
 —हो (हो) गु (हो [हो] गु) (क) धा. —शरण जाणें;
 आश्रय मिळवणें; करुणा भाकणें; दया मागणें;
 मकंठ (माकंठ) (सं) ना. —कपि; माकड; हुप्या; कोळी;
 अर्काचें झाड. मंदारवृक्ष.
 —चेष्टे (चेष्टे) (सं) ना. —माकड चेष्टा; वाकुल्या;
 अव्यापारेषु व्यापार. नसता उपव्याप.
 —ध्वज (ध्वज) (सं) ना. —कपिध्वज; अर्जुन.
 मर्चु (मर्चु) (क) धा. —खर्च करणें; मनाला येणें; मान्य
 करणें; अति परिचय होणें.
 मर्जि (मर्जि) (अ. दे) ना. —इष्ट; अभिमत; मानस; लहर;
 मार्ग; रीति; शोभा.
 मर्त्य (मर्त्य) (सं) ना. —मरणारा प्राणी; मरणयोग्य मनुष्य;
 जीवजंतू प्राणी.
 —लोक (लोक) (सं) ना. भूलोक; भूमी.
 मर्दन (मर्दन) (सं) ना. —वर्षण; चोळणें; तिंबणें; मालीश;
 हातपायचेपणें; नाश करणें; मऊ करणें.
 मर्दल (मर्दल) (सं) ना. —मृदंग; चर्मवाद्य. 'मदुले' पहा.
 मर्दानी (मर्दानी) (अ. दे) वि. —शौर्याचे; पराक्रमी;
 पौरुषयुक्त.
 मर्दिसु (मर्दिसु) (क) धा. —मऊ करणें; पूड करणें; हिंसणें;
 हिसकणें; मरती उतरवणें; नाश करणें;
 मर्दु (मर्दु) (क) ना. —मद्य; दारु; औषध.
 मर्दुगुणिके (मर्दुगुणिके) (क) ना. —घोतरा; उन्माद वृक्ष.
 मर्दु (मर्दु) (क) ना. —अज्ञान; अंधार. धुकें; आवरण.
 —कवि (कवि) (क) धा. —अंधार पसरवणें; अज्ञानाचे पटल
 पडणें.
 —हरि (हरि) (क) धा. —पहाटणें; जाग येणे; सकाळ होणें;
 बुद्धि येणें.
 मर्म (मर्म) (सं) ना. —जीवस्थान; सार; रहस्य; सत्यांश;
 उपाय; युक्ति; मान्याची जागा. जिह्वार.
 —ज्ञ (ज्ञ) (सं) ना. —मर्म जाणणारा; ज्ञानी; अनुभवी.
 —भेद (भेद) (सं) ना. —रहस्यस्फोट.
 —स्थान (स्थान) (सं) ना. —जिह्वाळ्याचे ठिकाण.
 जिह्वार.
 मर्मर (मर्मर) (सं) ना. —पाचोळ्याचा आवाज; पोकळ
 आश्वासन; फोल बोलणें,

मर्मस्पर्श (मर्मस्पर्श) (सं) ना. —जीवज्ञोवण ; जिह्वारी
 लागण; कसावीसी; जीवधाबरेपणा.
 मर्यादे (मर्यादे) (सं) ना. —सीमा; समारोप;
 अंत; हद्द; मिति; गौरव; मान; वर्चस्व; सभ्यता; आतिथ्य;
 उपचार; सच्छील.
 —कोडु (कोडु) (क) धा. —गौरवणे; आदरणें.
 —माडु (माडु) (क) धा. —सन्मानणें; बहुमान करणें.
 —बिडु (बिडु) (क) धा. —निलाजरे उभा राहणें; लाज
 सुटणें.
 मर्बु (मर्बु) (क) ना. —अंधार; अज्ञान; धुकें.
 मर्ब (मर्ब) (सं) ना. —सहकार; सहनशीलता
 मल (मल) (सं) ना. —लोखंडावरील गंज; कीट; मळ; घाण;
 दुर्गंधी; अपस्मार; कश्मल; पाप.
 —बद्धते (बद्धते) (सं) ना. —बद्धकोष्ठ;
 (क) वि. —दुसरें; नंतरचें; अधिकचे.
 —तम्म (तम्म) (क) ना. —सावत्र भाऊ.
 —ताई (ताई) (क) ना. —सावत्र आई.
 —मग (मग) (क) ना. —सवतीचा सुलगा.
 मलकु (मलकु) (क) धा. —घडी घालणें; गाठ मारणें; पीळ
 घालणें; वाकवणें; रवंथ करणें.
 (क) ना. —अडचण; संकट; गाठ; गळफास; रवंथ;
 साखळीची कोंडी; सुरकुती; आठी; शिरोभूषण.
 —कलकुमलकु (कलकुमलकु) (क) ना. —राड; गोंधळ;
 अडचण.
 मलगु (मलगु) (क) धा. —झोपणें; भोगणें; मरणें; वाकणें;
 संकोचणें.
 मलचल (मलचल) (क) ना. —शेंडेंफळ; शेवटचें संतान.
 मलत्रय (मलत्रय) (सं) ना. —वात-पित्त-कफ यामुळें येणारा
 शारीरिक मळ.
 मलष्ट्र (मलष्ट्र) (सं) ना. —पुस्तकाच्या आद्यंतीची कोरी
 पानें; पुस्तकाचा पुढा.
 मलमलं (मलमलं) (क) अ. —शोभण्यासारखें; चांगल्या
 रीतीनें; भरून घेऊन.
 मलमलने (मलमलने) (क) अ. —अतिशयें करून;
 आधिक्यतया; विशेषत्वानें.
 मलमलाडु (मलमलाडु) (क) धा. —शोभणें; टांगणें;
 लोंबत ठेवणें; भरून घेणें.
 मलमलु (मलमलु) (अ. दे) ना. —मलमल; पातळ मऊ कापड.
 मलमास (मलमास) (सं) ना. —अधिकमास.
 मलमूत्र (मलमूत्र) (सं) ना. —शारीरिक घाण; हागमूतमू;
 विष्टालव्ही.

- बाधे (बाधे) (सं) ना. —मलमूत्रमार्गातील रोग; मलमूत्र विसर्जनातील क्लेश; हागमूत होतांना होणारी पीडा.
- मलय (मलय) (सं) ना. —पश्चिम घाटातील डोंगरप्रदेश; मलबार; एक कुलपर्वत.
- अचल (अचल) (सं) ना. —मलय पर्वत; चंदनगिरी.
- मलयज (मलयज) (सं) ना. —मलयपर्वतावर उपजलेले; चंदन.
- मलयध्वज (मलयध्वज) (सं) ना. —चित्रांगदेचा पिता; मणिपुरचा राजा.
- मलयमाहत (मलयमाहत) (सं) ना. —मलयपर्वतावरून येणारा सुत्रकर वारा. दक्षिण दिशेचा वायु.
- मलर (रु) (मलर [रु]) (क) धा. —उमलणें; विसरणें; हळुवारपणें सोडवणें.
- (क) ना. —पुष्प; उमललेलें फूल.
- मलवैकि (मलवैकि) (क) ना. —भ्रमर; भुंगा; फुलपाखरें.
- मलवुडि (मलवुडि) (क) ना. —पराग; फुलांतील भुकटी; फुलांतील सुगंधी कण.
- मलसूत्र (मलसूत्र) (सं) ना. —दागिन्याची फिरकी.
- मलसूत्र प्रेरक (मलसूत्रप्रेरक) (सं) ना. —अटे फिरवण्याचे साधन; अटेपटारी; स्कूडायव्हर.
- मलार (लार) (मलार [लार]) (क) ना. —मल्हार राग; तुरा; गुच्छ; काकणांची माळ.
- मलिन (मलिन) (सं) वि. —वाणीचे; कलंकित; दूषित; पापी; मळलेले.
- (सं) ना. —पापी; अपराधी; कलंक; पाप.
- ते (ते) (सं) ना. —पाप; दोष; अपराध.
- मुख (मुख) (सं) ना. —काळतोंड्या; अग्नि; क्रूर; काळ्यातोंडाचें माकड; नीच.
- मलीमस (मलीमस) (सं) वि. —घाणेरडें; नासकें; डागळलेलें; कुप्रसिद्ध.
- मलुकु (मलुकु) (क) ना. —अडचण; संकट; गाठ; गळफास; सुरकुती; अठी; रवंथ; शिरोभूषण. 'मलुकु' पहा.
- हाकु (हाकु) (क) धा. —मोडून खाणें; रवंथ करणें; चवळून चावून खाणें;
- मले (मले) (क) धा. —विरोध करणें; गर्व करणें; धीटपणा दाखवणें; मस्तीनें फिरणें; शेवाळणें.
- (क) ना. —टेकडी; डोंगर; अरण्य; माज; मस्ती; धीटता; औद्धत्य; मद; गर्व; विरोध.
- कुडिय (कुडिय) (क) ना. —पश्चिम घाटांतील एक उपजाति-जन समाज.
- नाग (नाग) (क) ना. —महासर्प; जंगली हत्ती; एक कल्पित पक्षी.

- नाडु (नाडु) (क) ना. —डोंगराळ प्रदेश; अति पावसाचा प्रदेश.
- मलेत (मलेत) (क) वि. —माजलेला; फुगलेला; विरोध करणारा.
- मलेपु (मलेपु) (क) ना. —विरोध; धीटपणा; उद्धटता; अमर्यादा.
- मलमलु (मलमलु) (क) ना. —मलमल; मज पातळ कापड.
- (क) अ. —बहुतकरून; विशेषत्वानें; शोभण्यासारखें; चांगल्या प्रकारें.
- मलय (मलय) (क) ना. —मुख्य; श्रेष्ठ; नायक.
- मल्ल (मल्ल) (सं) ना. —कुस्तीगीर; पेहेलवान; शूर; साहसी; दांडगा.
- कालेग (कालेग) (सं) ना. —मुष्टियुद्ध; तुमुल युद्ध.
- रंग (रंग) (सं) ना. —तालीमखाना; आखाडा; कुस्तीचा फड; कुस्तीचा हौदा.
- शाळा (शाळा) (सं) ना. —व्यायाम शाळा; आरोग्य मंदिर; तालीमखाना.
- विद्ये (विद्ये) (सं) ना. —कसरत; कुस्ती; जुजुत्सु.
- मल्लडि (मल्लडि) (क) ना. —वांझोटी; निपुत्रिक स्त्री.
- मल्लणि (मल्लणि) (क) ना. —व्यथा; दुखणे; दुःख; ताप.
- मल्लठिके (मल्लठिके) (क) ना. —कमरपट्टा; मासपट्टा.
- मल्लतिके (ने) (मल्लठिके [ने]) (क) ना. —कमरपट्टा.
- मल्लयुद्ध (मल्लयुद्ध) (सं) ना. —कुस्ती; बाहुयुद्ध.
- मल्ललि (मल्ललि) (सं) ना. —गुंडाळी; विस्मय; भय; भ्रम; गोंधळ; भ्रमर; भुंगा; गर्दी; जमाव; स्वेच्छाचार.
- मल्लळिगार्ति (मल्लळिगार्ति) (क) ना. —स्वैरिणी; स्वेच्छाचरिणी; दुर्वर्तनी स्त्री.
- मल्लट (मल्लट) (क) ना. —कुस्ती; स्पर्धा; चर्चा.
- मातमल्लट (मातमल्लट) (क) ना. —वाक्स्पर्धा; वक्तृत्वाची चढाओढ.
- मल्लड (डु) (मल्लड [डु]) (क) ना. —तांबाळ जमीन; उखीर जमीन.
- (क) धा. —साहस करणें.
- मल्लामलि (मल्लामलि) (क) ना. —झोंबाझोंबी; रेडारेटी.
- मल्लार (मल्लार) (क) ना. —पुष्पगुच्छ; तुरा; मल्हारराग.
- मल्लारि (मल्लारि) (क) ना. —शिवाचा एक अवतार; मल्हारलिंग.
- मल्लि (ली) (मल्लि [ली]) (क) ना. —मोगरी; मोगरीचें फूल.
- मल्लिक (काक्ष) (मल्लिक [काक्ष]) (सं) ना. —हंस; पाय व चोच काळे असलेला हंस.
- मल्लिका (के) (मल्लिका [के]) (क) ना. —मोगऱ्याचे फूल; कोथिंबीर.

मल्लाकार्जुन (मल्लिकार्जुन) (क) ना. - शिव; श्रीशैल्य;
शिवलिंग.

चेन्नमल्लिकार्जुन (चेन्नमल्लिकार्जुन) (क) ना. - इष्ट देवता;
शिवशरण; अकमहादेवी.

मल्लिगे (मल्लिग) (क) ना. - मोगरा; कोथिवीर.

मशक (मशक) (सं) ना. - माशी; चिल्ट; डस; बुदला; पखाल.

मशकामिष (मशकामिष) (सं) ना. - गळ; मासे

पकडण्यासाठी गळाला लावलेले आमिष; (काडू; गांडूळ वगैरे)

मषि (षी) (मषि [३९]) (क) ना. - शाई; कोळी; काळा डाग.

मसक (मसक) (क) ना. - उत्साह; साहस; वेग; जांभई;

उद्रेक; काळोखी; घाण; उद्वेग; क्षोभ; क्रांति; घर्षण.

मसकु (मसकु) (क) ना. - मलिन; अस्पष्ट; काळोखी;
अंधार.

मसगु (मसगु) (क) धा. - वासणे; पुसणे; टांगणे; झटणे.

प्रयत्न करणे; उद्रेक होणे; जांभई देणे; उमलणे; चिडणे;
रागावणे; प्रकट करणे; विस्तरणे. 'केरळ' पहा.

—भाट (७४) (क) ना. - घर्षण; घासावीस; ओढाताण.

मसगे (मसगे) (क) ना. - अभिवृद्धि; आधिक्य; तेजस्विता;
अंधुकता; काळसर रंग; मासारंग.

(क) अ. - मांडून तंडून; ओढाताण करून.

मसण (मसण) (क) ना. - स्मशान; दहनभूमि; रुद्रभूमी.

—मनेय (मनेय) (क) ना. - स्मशानवासी. शंकर.

मसणि (मसणि) (क) ना. - दहनभूमीची देवता; पिशाच;
चांभुंडी; दुर्गा.

मसपु (मसपु) (क) ना. - जकात; स्पर्शास्पर्श; शिवाशिव.

मसलत (तु) (मसलत [३५]) (अ. दे) ना. - मसलत;
खलवत; योजना.

मसलु (लु) (मसलु [३५]) (क) धा. - निस्तेज होणे; काळे
पडणे; वाळणे; नाश होणे; उमलणे.

मससु (मससु) (क) धा. - वासणे; घर्षण करणे; झिजवणे.

मसार (मसार) (क) ना. - पाच; हिरवा खडा; पन्ना.

मसारे (मसारे) (क) ना. - तांबडी जमीन; तांबडी माती.

मसाला (ले) (मसाला [३५]) (अ. दे) ना. - मसाल्याचे
जिन्नस; फोडणीचे पदार्थ; मसाला; बोलण्यातील तिखटमीठ.

मसि (मसि) (क) ना. - शाई; कोळसा; कोळी.

मसीदे (मसीदे) (अ. दे) ना. - मशीद; मुस्लिम प्रार्थनामंदीर.

मसुकु (मसुकु) (क) ना. - काळोख; अंधार; प्रकाशहीनता;
घाण; पडदा; अस्वच्छता; कदीरंग.

—हरि (७०) (क) धा. - जाणीव करून देणे; जागृति येणे;
पडदा सरकवणे.

मसळ (लु) (मसळ [३५]) (क) धा. - काळोखी होणे;

अंधार पडणे; क्रांतिहीन होणे; काळवंडणे; विटणे; कोमेजणे;
विसरणे; व्यथा होणे; खिन्न होणे; संकोचणे.

—इसु (३५) (क) धा. - निर्मात्य करणे; काळवंडणे;
कोमेजवणे; कळा घालवणे; विटवणे; नाश होणे.

मसूदे (मसूदे) (अ. दे) ना. - कायदा; कानून; नियम;
हुकूम; आज्ञा; नकल; कचाखडा; आराखडा.

मसूरि (मसूरि) (मसूरि [३५]) (अ. दे) ना. - हिमालया
जवळील आरोग्य स्थान; मसूर धान्य.

मसृण (मसृण) (सं) वि. - स्निग्ध; विनयशील; कोमल;
चकचकीत; मऊ; मृदु; चिकट.

मसे (मसे) (क) धा. - घासणे; चोळणे; धार लावणे; भांडणे;
होरपळणे; दळणे.

(क) ना. - लहानशी जखम; चकाकी; कांती; धार; टोक;
उद्रेक; भांडण; घासावीस.

—पेर (६) (७० [३५]) (क) धा. - धार लावणे; सहाण
लावणे; सहाणेवर घासून चकचकीत करणे.

—त (३) (क) ना. - घर्षण; धार; स्पर्धा.

—पोगर (७० [३५]) (क) ना. - धारेची चकाकी.

मसेदक (मसेदक) (क) ना. - मारामारी; झोंबाझोंबी;
मुष्टियुद्ध; हातघाई; स्पर्धा.

मसेदाट (मसेदाट) (क) ना. - घासावीस; भांडण; ओढाताण.
शाणोळेख धार.

मस्कर (मस्कर) (सं) ना. - बांबू; चिवा; ज्ञान; चलन.

मस्करि (मस्करि) (सं) ना. - विरक्त; संन्यासी; ज्ञानी; मिश्रचंद्र;
उपहास; चेष्टा.

मस्तक (मस्तक) (सं) ना. - डोके; शिर; शिखर; माथा.

—झूलि (३५) (सं) ना. - डोकेदुखी.

मस्तिष्क (मस्तिष्क) (सं) ना. - मेंदु; मगज.

मस्लिन् (मस्लिन्) (अ-दे) ना. - मलमल; तलम कापड;
झिरझिरीत कापड.

महत् (महत्) (सं) वि. - ज्ञानी; मोठा; श्रेष्ठ; धन; विशाल;
शक्तिमान.

—त्व (३५) (सं) वि. - मोठेपणा; श्रेष्ठत्व.

महति (ती) (महति [३९]) (सं) ना. - विशालता; श्रेष्ठपणा;
मोठेपणा; नारदाच्या वीणेचे नाव.

महत्तम (महत्तम) (सं) वि. - अतिमोठे; श्रेष्ठ.

महत्तर (महत्तर) (सं) वि. - सामान्याहून वरचढ;
अधिक मोठे.

महत्त्वमापन (महत्त्वमापन) (सं) ना. - क्षेत्रमापन;
भूमीतीचे गणित.

महदेवि (महद्वी) (सं) ना. - महादेवी; पार्वती;
पट्टराणी.

महनीय (महनीय) (सं) ना. - मोठा माणूस;
महाशय; मान्यवर.

महंत (महंत) (सं) ना. - श्रेष्ठ मनुष्य; धर्माधिकारी.

महलोक (महलोक) (सं) ना. - सप्त लोकांपैकी एक.

महर्षि (महर्षि) (सं) ना. - श्रेष्ठ ऋषि; ब्रह्मज्ञानी ऋषि.

महलु (महलु) (अ-दे) ना. - महल; राजवाडा; प्रासाद;
मजलेदार इमारत.

महा (महा) (सं) वि. - मोठा; श्रेष्ठ; विशाल.

महाकाल (महाकाल) (सं) ना. - शिव; भैरव; विषम काळ.

महाकालि (महाकालि) (सं) ना. - दुर्गा;
पार्वती; भयकारी देवता.

महाकुष्ठ (महाकुष्ठ) (सं) ना. - महारोग; रक्तपिती.

महातळ (महातळ) (सं) ना. - समतळांतील पाचवा तळ.

महाजन (महाजन) (सं) ना. - सत्पुरुष; मोठा मनुष्य.

महात्म (महात्म) (सं) ना. - महात्मा; विभूति; श्रेष्ठ पुरुष;
पुण्यात्मा; महापुरुष; आचारविचार मोठे असलेला.

महादेव (महादेव) (सं) ना. - महादेव [महद्वी] (सं) ना. -
शिवसम्राट.

महादेवि (महादेवि) (सं) ना. - पार्वती पट्टराणी.

महानंदा (दे) (महानंदा [दे]) (सं) ना. - एक गणिका;
पार्वतीचा अंशवतार; वेश्या असूनहि कुलीनप्रमाणे
वागणारी स्त्री.

महानवमि (महानवमि) (सं) ना. - खांडेनवमी; नवरात्रांतील
नवमी.

महानस (महानस) (सं) ना. - सैपाकघर; पाकशाळा.

महानुभाव (महानुभाव) (सं) ना. - श्रेष्ठ; ज्ञानी; महात्मा;
मान्यवर; पुण्यश्लोक.

महांत (महांत) (सं) ना. - श्रेष्ठ व्यक्ति; धर्माधिकारी.

महाप्रस्थान (महाप्रस्थान) (सं) ना. - दीर्घ प्रयाण; मरण.
—पर्व (पर्व) (सं) ना. - महाभारतांतील १८ वे पर्व.

महाबळ (महाबळ) (सं) ना. - सर्वशक्ति; शिव; परमेश्वर.

महाभाग (महाभाग) (सं) ना. - पुण्यवंत; भाग्यशाली;
दैववान्; सुप्रसिद्ध.

महामंत्र (महामंत्र) (सं) ना. - मंत्रीप्रमुख-प्रधानमंत्री;
माहुत; हत्ती चालवणारा.

महामाये (महामाये) (सं) ना. - दुर्गा; पार्वती; आदि
शक्ति.

महामेरु (महामेरु) (सं) ना. - मेरु पर्वत. मोठा पर्वत.

महारथि (महारथि) (सं) ना. - रथांतून युद्ध करणारा योद्धा.

महाराज (महाराज) (सं) ना. - सम्राट्; मांडलीकावर सत्ता
गाजवणारा.

महालय (महालय) (सं) ना. - राजवाडा; राजप्रासाद;
प्रलयकाल; लोकक्षय समय; पितृपंथरवडा; पक्षपंथरवडा;

पितरांना पिंड देण्याचा महालयपक्ष.

महाशय (महाशय) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुरुष; महामना; उदार;
त्यागी; सत्पुरुष. बाघ.

महासरिस्वप (महासरिस्वप) (सं) ना. - इतिहास पूर्व
काळांतील सख्याच्या जातीचा महा प्राणी.

महि (ही) (महि [ही]) (सं) ना. - भूमि; जमीन.

—मंडल (मंडल) (सं) ना. - भूमंडल.

महिके (महिके) (सं) ना. - धुकें; बर्फ; हिम.

महित (महित) (सं) वि. - श्रेष्ठ; गौरवित; मोठेपणा आलेले.

महि (ही) घर (महि [ही] घर) (सं) ना. - पर्वत; राजा;
अधिपति; स्वामी; विष्णु

महिम (मे) (महिम [मे]) (सं) ना. - मोठेपणा; एक
सिद्धी; गरीमा-वैभव; गौरव; कीर्ति; सामर्थ्य; न्याय; बल.

उत्साह.

महिरावण (महिरावण) (सं) ना. - एक राक्षस.

महिष (महिष) (सं) ना. - रेव्याच्या आकाराचा राक्षस; रेडा.

महिषनाडु (महिषनाडु) (क) ना. - महिषप्रदेश; म्हैसूर.

महिषि (षी) (महिषि [षी]) (सं) ना. - म्हैसूर; पट्टराणी;
महादेवी.

महिळा (ळे) (महिळा [ळे]) (सं) ना. - महिला समाज;
स्त्रीजात; पत्नि; स्त्री.

—मौलि (मौलि) (सं) ना. - नारीरत्न; उद्धट स्त्री.

मही (मही) (सं) ना. - भूमि; जमीन.

(सं) वि. - मोठा; महान; विस्तृत.

—कांत-पति (कांत-पति) (सं) ना. - राजा; अधिपति;
स्वामी.

—भुज-रमण (भुज-रमण) (सं) ना. - भूपाल; राजा.

महीज (महीज) (सं) ना. - भूमीपासून निघालेलें; झाड;
मंगळ; नरकासुर.

महीतळ (महीतळ) (सं) ना. - भूतळ; पृथ्वी; भूलोक.

महीघर (महीघर) (सं) ना. - पर्वत; राजा; विष्णु; आदिशेष;
कूर्म.

महीघ्र (महीघ्र) (सं) ना. - भूघर; पर्वत; राजा; विष्णु.

महीभूत (महीभूत) (सं) ना. - पर्वत; राजा.

महीमंडल (महीमंडल) (सं) ना. - भूगोल; भूमंडल;
विश्व.

महीरुह (महीरुह) (सं) ना. - झाड; मंगळ.

महीसुर (महिसुर) (सं) ना. — भूदेव; ब्राह्मण.
 महेंद्र (महेंद्र) (सं) ना. — इंद्र; इंद्रावर सत्ता गाजवणारा;
 परमेश्वर.
 — जाल (जाल) (सं) ना. — इंद्रजाल; नजरबंदी; मायाविद्या.
 गारुड.
 महेश (श्वर) (महेश [श्वर]) (सं) ना. — देवतांचा स्वामी;
 शिव; परमेश्वर.
 म (मा) हेश्वरि (म [मा] हेश्वरि) (सं) ना. — दुर्गा;
 पार्वती.
 महेश्वर्य (महेश्वर्य) (सं) ना. — अतिसंपत्ति; अमर्याद
 वैभव; मुक्तिसंपदा; मोक्षधन.
 महोत्सव (महोत्सव) (सं) ना. — वैभवशाली उत्सव;
 मोठा सण.
 महोत्साह (महोत्साह) (सं) ना. — अत्यानंद; अतिहर्ष;
 हुरूप; आतुरता.
 महोदय (महोदय) (सं) ना. — महानुभाव; पुण्यशाली;
 अभ्युदय; श्रीमंती; अहंकार; प्रख्यात.
 महोदर (महोदर) (सं) ना. — मोठे पोटा; डेरपोटा; बोल्या;
 दोंद; भीम; डोलपोटा गणपति.
 महोपाध्याय (महोपाध्याय) (सं) ना. — महार्पणित;
 प्रध्यापक.
 महौषधि (महौषधि) (सं) ना. — उत्तम औषध; सुंद.
 मलय (मलय) (सं) ना. — मलय; पश्चिमवांटी प्रदेश.
 मलयमहीज (मलयमहीज) (सं) ना. — मलय पर्वतात
 वाढणारे; चंदन; श्रीगंध.
 मळ (ळ) (मळ [ळ]) (क) धा. — अंधेर होणें; धुकें
 पडणें; काळोख होणें.
 (क) ना. — अंधार; काळोख; धूर.
 मळि (मळि) (क) ना. — कालव; कासव; पिकळी; गोगलगाय.
 मळिगे (मळिगे) (क) ना. — पेठ; दुकान; बाजार; मठी.
 मळे (मळे) (क) ना. — पाऊस; वृष्टि.
 मळेबिल्लु (मळेबिल्लु) (क) ना. — इंद्र धनुष्य.
 मळगु (मळगु) (क) धा. — दिसेनासें होणें; गुप्त होणें;
 धुकटपणें; धुके पसरणें; पुसणें; नाश करणें; संहार करणें
 शक्ति येणें.
 — इसु (इसु) (क) धा. — नाश होणें; ठार मारणें; नाहीसें
 करणें; लपवणें; गमावणें; रंगविणें; शमविणें.
 मळित (मळित) (क) ना. — अर्जुन वृक्ष; मत्तीचें झाड.
 मा (मा) (सं) अ. — नको; न जुळतां.
 (सं) ना. — लक्ष्मी देवी; संपदा; संपत्तीची
 अधिदेवता; अंबा; महा; महान.

मांसल (मांसल) (सं) वि. — मांसपूर्ण; पुष्ट; ढबबू;
 हातीपायी भरदार.
 मांसाद (दि) (मांसाद [दि]) (सं) ना. — मांस खाणारा;
 हिंस; पिशाच; कावळा.
 मांसिक (मांसिक) (सं) ना. — काटक; खाटिक; प्राण्यांना
 ठार मारणारा.
 माकंद (माकंद) (सं) ना. — आम्रवृक्ष; आंबा.
 मा (मां) करिसु (मा [मां] करिसु) (क) धा. —
 गौण्यस्फोट करणें; मर्माघात करणें; विसरणें; अवहेलना करणें;
 अपमान करणें.
 माकालि (माकालि) (क) ना. — महाकाली; दुर्गा; पार्वती.
 माषिक (माषिक) (सं) ना. — मधमाशांनी गोळा केलेला मध;
 उडीद; उडदाचे पदार्थ.
 मागध (मागध) (सं) ना. — भाट; राजाचे स्तुतिपाठक;
 मगधदेशीय; क्षत्रिय व वैश्य यांच्या संक्राची संतति; पांदरें जिरें.
 मागधि (मागधि) (सं) ना. — प्राकृतभाषा; अर्धमागधी;
 भाटखी; स्तुतिपाठकी; शेवंती; मोगरा.
 मा (मां) गाय (मा [मां] गाय) (क) ना. — आंब्याची
 कैरी; कच्चा आंबा; कोयरी; कुयरी; एक दागिना; महागाई.
 मागायि (मागायि) (क) ना. — महागाई; कैरी; एक कैरीच्या
 आकाराचा दागिना.
 मागि (मागि) (क) ना. — माघ; हिवाळा; हंगाम; सुगीचा
 काळ; धान्य कापणीचा समय.
 मागु (मागु) (क) धा. — पिकणें; पक्व होणें; म्हातारे होणें.
 माघ (माघ) (सं) ना. — अकरावा महिना; माघमास;
 'शिशुपालवध' या महाकाव्याचा कर्ता.
 मांकरिसु (मांकरिसु) (क) धा. — उघड करणें; मर्माघात
 करणें; अवहेलणें; विसरणें.
 मांगल्य (मांगल्य) (सं) ना. — अभिवृद्धि; कल्याण;
 सहनशीलता; मंगलसूत्र; विवाह; मंगल समय; शुभमूर्त.
 मांगाय (मांगाय) (क) ना. — आम्रफल; आंबा; कच्चा
 आंबा; कैरी.
 माचिदेव (माचिदेव) (क) ना. — परीट जातीचा एक
 शिवशरण.
 माचु (चु) (माचु [चु]) (क) धा. — लपवणें; झाकणें;
 आवरण घालणें; घासणें; साफ करणें; रंधणें; पुसणें; पसविणें.
 माजन (माजन) (क) ना. — महाजन; सत्पुरुष; सज्जन;
 लोकसमूह; मार्जन; धुणें; झाडलेट.
 माजात (माजात) (सं) ना. — काम; मन्मथ; मदन; लक्ष्मीपुत्र
 माजाल (माजाल) (क) ना. — मार्जार; मांजर; महाजाल;
 महापाश; मोठे जाळे.

माजि (माजि) (अ. दे) वि. - भूतकालीन; गत; सेवानिवृत्त.

(क) ना. - लपून; झाकून; धासून.

माट (माट) (क) ना. - काम; घडण; करणी; पीडाकारक
मंत्रतंत्र; वंचना; फसवणूक; नजरबंदी; रचना; सौंदर्य; रीत.

—कूट (कूट) (क) ना. - उपसंहार; समारोप; अंत.

—गार (गार) (क) ना. - मंत्रतंत्र करणारा; जादूगार; ठक;
वंचक.

माड (माड) (क) ना. - माडी; माळी; तळघर; कोनाडा;
भिंतीतील खांच.

माडि (माडि) (क) ना. - माळा; माडी; जिना; सोपान.

(क) अ. - कलून; 'माडु' धातूचे भूतकृदंत.

माडु (माडु) (क) ना. - माडी; कोनाडा; पक्ष्याचे घरटे;
नीड; वसती.

(क) धा. - कामाला लागणे; कामांत गटणे; करणे.

माडुवेदु (माडुवेदु) (क) ना. - कृतकाद्रि; कृत्रिम डोंगर.
उंच धरण.

माण (ण) (माण [ण]) (क) धा. - सोडणे; त्यागणे;
थांबवणे; निवारणे; गूण पडणे; बरे होणे.

—इसु (इसु) } (क) धा. - सोडविणे; गुण आणविणे;
—बुदु (बुदु) }

दूर सारणे; टकलून देणे; निवारणे.

माणव (माण) (माणव [माण]) } (सं) ना. - ब्रह्मचारी;
माणवक (माणवक) } बटु; लहान मुलगा.

माणिक (क्य) (माणिक [क्य]) (सं) ना. - रत्न; माणिक;
लाल; पद्मरत्न.

माणिसु (माणिसु) (सं) धा. - सोडणे; त्यागणे; थांबवणे.
निवारणे; गूण येणे; बरे होणे.

माणु (माणु) (क) धा. - सोडवणे; गुण आणणे; गमावणे.

मांड (मांड) (सं) ना. - संगीतातील एक राग.

मांडलिक (मांडलिक) (सं) ना. - सामंत राजा; लहान
राज्याचा मालक.

मातंग (मातंग) (सं) ना. - किरात; शिकारी; मांग; हत्ती;
एक पर्वत.

मातंगि (मातंगि) (सं) ना. - एक देवता; महारीण; रामाने
मारलेली एक स्त्री.

मातरिश्व (मातरिश्व) (सं) ना. - वायु; महादेव.

मातलि (मातलि) (सं) ना. - इंद्राचा सारथि.

माता (तु) (माता [तु]) (सं) ना. - आई; जननी; जन्मदात्री.

मातामह (मातामह) (सं) ना. - आईचे वडील; आजोबा.

मातालि (मातालि) (क) वि. - बोलका; बडबड्या; वाचाळ;
गर्विष्ठ; चकाट्या पिटणारा; वाचीवीर.

मातु (मातु) (सं) ना. - वाक्चातुर्य; संगीत.

(क) ना. - बोल; बात; वचन; भाषा.

—अळिसु (अळिसु) (क) धा. - वचन मोडणे;

सांगितल्याप्रमाणे न वागणे.

—कोडु (कोडु) (क) धा. - वचन देणे; धीर देणे.

—माडु (माडु) (क) धा. - करार करणे; ठरविणे;
मान्यता देणे.

—हिडि (हिडि) (क) धा. - वचनाला जागणे; दुसऱ्याचे
दोष उघडून सांगणे; दोष बोलून दाखविणे.

मातुग (मातुग) (क) वि. - वाचाळ; बोलभांड; बडबड्या;
वाचीवीर.

मातुल (मातुल) (सं) ना. - मामा; आईचा भाऊ.

मातुलं (लुं) ग (मातुलं [लुं] ग) (सं) ना. -

महालुंगाचे फळ; महालुंगाचे झाड.

मातुलानि (मातुलानि) (सं) ना. - अत्या; आत; मामी.

मातु (ते) (मातु [ते]) (सं) ना. - आई; जननी; भूमि;
संपत्ति.

मातुके (मातुके) (सं) ना. - आदर्श; देवी; उपमाता; दाई;
सेविका; दासी; मूळाक्षरें.

मातुद्रोहि (मातुद्रोहि) (सं) ना. - आईचा द्वेष करणारा;
परशुराम.

मातुभक्त (मातुभक्त) (सं) वि. - आईची सेवा करणारा;
आईच्या वचनांत राहणारा.

मातुभक्ति (मातुभक्ति) (सं) ना. - आई विषयीचे आत्यंतिक
प्रेम, भक्ति.

मातुश्री (मातुश्री) (सं) ना. - लक्ष्मीच्या तोडीची माता;
बाई; मातु:श्री.

मात्र (मात्र) (सं) अ. - पर्यंत; पावेतो; वेरी; केवळ; तथापि.

मात्रा (मात्रा) (सं) ना. - छंद:शास्त्रातील अक्षर उच्चारण
काल; औषधी गोळी; औषध योजनेतील मोजमाप; घोट
(लघु; गुरु)

मात्रागण (मात्रागण) (सं) ना. - छंद:शास्त्रातील गण (य,
र, त, न, म, ज, स, म.)

मात्सर्य (मात्सर्य) (सं) ना. - पोटदुखी; पोटशूल; अस्या;
तिरस्कार.

माद (माद) (सं) ना. - अहंकार; दर्प; गर्व; मद; संतोष;
उत्साह; अमल; अमल चढविणारा पदार्थ.

(क) ना. - अस्पृश्य; हरिजन; अस्पृश्य; चन्नया शिवशरण.

मादक (मादक) (सं) वि. - मद चढवणारा; मान उडवणारा;
विस्मरण करविणारा.

—पेंय (पेंय) (सं) ना. - शिंदी; दारु; मद्य.

मादरि (मादरि) (क) ना. — आदर्श; अनुकरणीय गोष्ठ.
मादल (ल) (मादल [ङ]) (क) ना. — महालुंग. 'रुचक'
पहा.

मादुर (मादुर) (क) ना. — घोर युद्ध; रणकंदन.
मादश (मादश) (सं) वि. — माइयासारखा; मला शोभणारा.
मादेव (मादेव) (सं) ना. — महादेव; शंकर; परमेश्वर.
माद्यत् (माद्यत्) (सं) वि. — मादक; अमल चढवणारा;
माजलेला; मस्त. गर्विष्ठ.

माद्र (माद्र) (सं) वि. — मद्रदेशीय; मद्रासी.
(सं) ना. — मद्र देशाचा राजा; शल्य.

माद्रि (माद्रि) (सं) ना. — पड्डीची द्वितीय पत्नी; पांडव माता
(नकुलसहदेवांची आई)

माद्रैय (माद्रैय) (सं) ना. — माद्रीचे पुत्र; नकुल,
सहदेव.

माधव (माधव) (सं) वि. — गोड; मधुर
(सं) ना. — लक्ष्मीपति; विष्णु;

वसंत; दारू; मध; एक महिना.

माधवि (बी) (माधवि [२९]) (सं) ना. — मालती;
खडीसाखर; भूसि; कुंटण; मद्य.

माधुरि (री) (माधुरि [०९]) (सं) ना. — गोडी; रुचकरता.
माधुर्य (माधुर्य) (सं) ना. — मधुरपणा; रुचि; गोडी;
मनोहरता; कोमलता; थंडपणा.

माध्यंदिन (माध्यंदिन) (सं) ना. — दुपार; दिवसाचा
मध्यकाळ; यज्ञवेदाच्या वाजसनेय शाखेचा ब्राह्मण.
माध्यान्हिक (माध्यान्हिक) (सं) ना. — मध्यान्हिचे अर्घ्य;
दुपारची संध्यावंदना.

मान (मान) (सं) ना. — माप; संख्या; परिमाण; मर्यादा;
गौरव; आतिथ्य; उपचार; क्रोध; राग; आत्मप्रतिष्ठा; मतांतर.
— वंत (वंत) (सं) ना. — सन्मान केलेला; गौरवित; स्तुती
केलेला; वर्णित.

— मन्त्रणे (मन्त्रणे) (क) ना. — मानसन्मान; मान-
मान्यता; गौरव; महा प्रशस्ती.

मानदंड (मानदंड) (सं) ना. — लांबी रुंदी मोजण्याचें
साधन; माप; मोठेपणाचे चिन्ह.

माननिधि (माननिधि) (सं) ना. — आत्मामिमानि; स्वामिमानि;
गौरवधन; मनाला सर्वस्व मानणारा.

माननीय (माननीय) (सं) वि. — गौरवाह; स्तुतीस पात्र;
आदरणीय.

मानभंग (मानभंग) (सं) ना. — अपमान; मानहानी;
गौरवातील उणेपणा.

मानव (मानव) (सं) ना. — मनुष्य; मनुची संतती.

मानवति (मानवति) (सं) ना. — गौरवलेली स्त्री; स्वामिमानि
स्त्री; मान्यता मिळवलेली स्त्री.

मानवि (बी) (मानवि [२९]) (सं) ना. — मानुषी; माणुसकी
असलेली स्त्री.

मानस (मानस) (सं) वि. — मनासंबंधी.

(सं) ना. — मन; भाव; अभिप्राय; तात्पर्य;

हिमालयातील एक सरोवर; मनुष्य.

मानसपुत्र (मानसपुत्र) (सं) ना. — मानलेला मुलगा; काम.

मानसपूजे (मानसपूजे) (सं) ना. — निष्ठेने केलेली पूजा;
मनःपूर्वक केलेली आराधना; ध्यान; ध्यानस्थ बसून केलेली
पूजा.

मानससृष्टि (मानससृष्टि) (सं) ना. — कल्पना जगत्; केवळ
कल्पनेतील जग; इच्छामात्र जग.

मानसिक (मानसिक) (सं) वि. — मनासंबंधी; मनाजोगें;
मनविषयक.

— ते (ते) (सं) ना. — विलंब; उशीर; उदासीनता; बेजार;
थकवा.

— माडु (माडु) (क) धा. — विलंब करणें; उशीर
लावणें; तिरस्कारणें; कळवळा करणें.

मानसिके (मानसिके) (सं) ना. — गौरव; आत्मामिमान;
स्वामिमान; मनोभाव; चित्तवृत्ति; गांभीर्य; उदात्तता.

मानामि (मानामि) (क) ना. — महा नवमी; खांडेनवमी;
नवरात्रांतील नवमी.

मानाय (मानाय) (सं) ना. — मापाड्याची मजूरी; फसकी;
अडेसरी; पायली.

मानि (मानि) (सं) वि. — मान्यता पावलेला; मानधन;
स्वामिमानि; गौरवित.

मानित (मानित) (सं) वि. — पूज्य; गौरवित; विद्वान्; पंडित;
ज्ञानी.

मानिनि (नी) (मानिनि [२९]) (सं) ना. — गौरवलेली स्त्री;
पूज्य स्त्री; पतीवर रागावलेली स्त्री; अहंकारिणी; चढेल बाई.

मानिस (मानिस) (सं) ना. — माणूस; मनुष्य.

मानिसगळि (मानिसगळि) (क) वि. — पुरुषाला फसवणारी.

मानिसु (मानिसु) (क) धा. — मान्यता देणें; अभिप्राय देणें;
गौरवणें; मान देणें; योजना करणें; तोंड देणें; मानवणें.

मानुष (मानुष) (सं) वि. — मनुष्यासंबंधी; मानवी.
(सं) ना. — मानव; मनुष्य.

मानुषि (बी) (मानुषि [२९]) (सं) ना. — मानव स्त्री;
मनुष्यिणी.

— अमानुषि (अमानुषि) (सं) ना. — अमानवी;
अप्सरा; देवता.

मानोमि (ಮಾನ್ಯೋಮಿ) (क) ना. -महा नवमी; खांडे नवमी.
मांत्रिक (ಮಾಂತ್ರಿಕ) (सं) ना. -मंत्र घालणारा; गारुडी;

इंद्रजालज्ञ.

मांदु (ಮಾಂದು) (क) धा. -थांबवणें; प्रतिबंध करणें;
हरकत घेणें; ताब्यांत ठेवणें; घट्ट ओढून धरणें.

मांच (ಮಾಂಚ್) (सं) ना. -जडत्व; दौर्बल्य; अशक्तता;
मोंडपणा; आलस्य; चेंगटपणा.

मान्य (ಮಾನ್ಯ) (सं) वि. -गौरवार्ह; पूज्य; आदरणीय;
कीर्तिवंत; दान; मांडलिक; सामंत; थोराना लिहितांना
उपयोगण्याचा एक गौरव शब्द.

—काणिके (ಕಾಣಿಕೆ) (सं) ना. -संभारना; दक्षिणा;
गुरुजनांना आर्पिलेला उपायन.

मान्यगार (ಮಾನ್ಯಗಾರ) (क) वि. -मान्यता पावलेला;
माननीय; उपायन घेतलेला; दान स्वीकारलेला.

मान्ये (ಮಾನ್ಯೆ) (सं) ना. -कुलीन स्त्री; गौरविता; सन्मानिता;
मान्यवर स्त्री.

माप (पक) (ಮಾಪ) (सं) ना. -मोजण्याचें साधन;
मापणीचे उपकरण.

मापक (ಮಾಪಕ) (सं) ना. -बीज, गॅस वगैरे मोजण्याचे
साधन.

मापन (ಮಾಪನ) (सं) ना. -माप; मापणी; गणना; मोजणी.

मापळ (ಮಾಪಳ) (क) ना. -महाफळ; महाळुंग; नारळ.

मापुरुष (ಮಾಪುರುಷ) (क) ना. -महापुरुष; थोरपुरुष.

माबुदु (ಮಾಬುದು) (क) क्रि. -‘माण्बुदु’ चे रूप.

(क) वि. सोडण्यायोग्य; त्याज्य; टाकण्यासारखे.

माम (ಮಾಮ) (सं) ना. -मामा; व्याही.

मामक (ಮಾಮಕ) (सं) ना. -माझे आत; माझ्या संबंधाचें.

मामकीन (ಮಾಮಕೀನ) (सं) ना. -आमचे; आपले.

मामर (ಮಾಮರ) (क) ना. -आम्रतर; आंब्याचें झाड.

मामसक (ಮಾಮಸಕ) (क) ना. -कोपातिरेक; महाक्रोध;
अत्युत्साह; अतिसाहस; त्वरा; अतिषाई.

मामिडि (ಮಾಮಿಡಿ) (क) ना. -कैरी; आंब्याचे तोर.

माय् (ಮಾಯ್) (क) धा. -आड होणें; दिसेनासें होणें;
गुण येणें; माजणें; फुगणें; गर्व करणें; जखम भरणें.

माय (ये) (या) (ಮಾಯ [ಯ]ಯಾ) (सं) ना. -मोह;
भ्रम; भ्रांति; नजरबंदी; इंद्रजाल; विशिष्ट सुष्ठिशक्ति; लक्ष्मी;
बुद्धिमति.

मायकालि (ಮಾಯಕಾಳಿ) (क) वि. -लाड पुरवणारी;
मुलांचा थाटमाट करणारी.

मायगाति (ಮಾಯಗಾತಿ) (क) वि. -मुलाचें कौतुक करणारी;
लाड कणारी.

मायगार (ಮಾಯಗಾರ) (क) वि. -लाड पुरवणारा.

मायाजाल (ಮಾಯಾಜಾಲ) (सं) ना. -कपटजाल; वंचना;
फसवणूक; गारुड; इंद्रजाल; मायाविद्येचा खेळ.

मायादीप (ಮಾಯಾದೀಪ) (सं) ना. -जादूचा दिवा; पटदीप;
प्रकाश क्षेपक यंत्र.

मायावादी (ಮಾಯಾವಾದಿ) (सं) वि. -इंद्रजालिक; गारुडी;
संसार मिथ्या आहे असे म्हणणारा; अद्वैतवादी.

मायावि (ಮಾಯಾವಿ) (सं) वि. -मायाविद्या जाणणारा;
कामरूपी; राक्षस; मांजर; कोव्हा; लीलामय परमात्मा.

मायाविद्ये (ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆ) (सं) ना. -इंद्रजाल; जादू;
सुताटकी.

मायाविनि (नी) (ಮಾಯಾವಿನಿ [ನೀ]) (सं) ना. -माया
विद्या जाणणारी; राक्षसी.

मायिक (ಮಾಯಿಕ) (सं) वि. -माया विषयक; असत्य; कपटी.
(सं) ना. -वंचना; फसवणूक; भ्रम; ब्रह्म; अग्नि; शिव.

मायु (ಮಾಯು) (क) धा. -जखम भरून येणें; आड होणें;
गुत होणें; गुण येणें; बरें होणें.

माये (या) (ಮಾಯ [ಯಾ]) (सं) ना. -लक्ष्मी; संपत्ति;
अज्ञान; भ्रम; कपट; निसर्ग; प्रकृति; इंद्रजाल; दैवलीला; दुर्गा;
ममता.

माय्द (ಮಾಯ್) (क) वि. -गुण आलेला; जखम भरून
आलेला; लपलेला; दिसेनासा झालेला; मस्त; माजलेला;
फुगलेला.

मार् (रु) (ಮಾರ್ [ರು]) (क) धा. -विकणें; विनिमय करणें;
बदलणें; स्वाधीन होणें; विरोध करणें; हरकत घेणें.

मार (मारु) (क) ना. -चार हाताचे माप; वाव; विरोध; प्रत;
नक़ल.

(सं) ना. -मन्मथ; विघ्न; विलंब.

—अरि (७०) (सं) ना. -मदनांतक; शिव.

—मारण (मारण) (सं) ना. -शिव.

मारंक (मारुं) (क) ना. -विरोधक; शत्रु.

मारजित् (मारुजित्) (सं) ना. -शिव; कामाला जिंकणारा.

मार (रण) (मारु [रण]) (सं) ना. -खून; नाश; विघ्न;
हरकत; आडकाठी; जादूटोणा; गारुड; मंत्रतंत्र; देवर्षी.

मारमण (मारुमण) (सं) ना. -लक्ष्मीरमण; विष्णु.

मारव (मारुव) (सं) ना. -मारवाड; मरु प्रदेशाचा; मारवा
राग.

मारान् (नु) (मारुन् [नु]) (क) धा. -विरोध करणें;
हरकत घेणें; स्पर्थेला उभे राहणें.

मारांत (मारुंत) (क) वि. -विरोध करणारा; प्रत्युत्तर
देणारा; हरकत घेणारा.

मारांतु (मारांतु) (क) अ. - विरोध करून; स्पर्धा करून.
 माराळि (माराळि) (क) ना. - व्यापारी; लिंगायतातील पोटजात.
 माराळु (माराळु) (क) ना. - बदली मनुष्य; प्रतिनिधी;
 विरोधी; अन्यजन.
 मारि (री) (मारा [०१]) (सं) ना. - मृत्यूची अधिदेवता;
 दुर्गा; एक सांसर्गिक रोग; महामारी; पटकी; पीडा; उपद्रव.
 मारिष (माराळि) (सं) ना. - मुख्य मनुष्य; नाटकातील
 सूत्रधाराच्या बाजूचे पात्र; पार्श्वपात्र.
 मारु (मारु) (क) धा. - बदलणे; विकणे; स्वाधीन करणे;
 विरोध करणे.
 —आट (७४) (क) ना. - क्रयविक्रय; विक्री; विनिमय.
 मारुगोळु (मारुगोळु) (क) धा. - विक्रीला काढणे;
 विनिमय करणे; विरोधणे; खंडन करणे.
 मारुहोगु (मारुहोगु) (क) धा. - मन वळणे; मनाला
 आनंद देणे; भोळसट बनणे; वश होणे; आधीन होणे; दास
 होणे.
 मारुत (मारुत) (सं) ना. - वारा; हवा; वायुदेव.
 मारुति (मारुति) (सं) ना. - वायुपुत्र; हनुमंत; भीम;
 मध्वाचार्य.
 मारुत्तर (मारुत्तर) (क) ना. - प्रत्युत्तर; विरोध; विरोधी
 भाषा.
 मारुळि (मारुळि) (क) ना. - दुसरें काम; अन्यकार्य;
 विवाहकालचे एक विधान.
 मारुडु (मारुडु) (क) ना. - समोर उभे असलेले सैन्य.
 मार्कोळ (मार्कोळ) (क) धा. - विरोध करणे; विरोधाला
 उभे राहणे; तिरस्कारणे.
 मार्कोळ (मार्कोळ) (क) ना. - प्रतिशरसंधान; बाणाला
 बाणानेंच उत्तर; प्रति बाणप्रयोग.
 मार्ग (मार्ग) (सं) ना. - रस्ता; वाट; पथ; शोध; पाऊल;
 ओळ; साहित्याची शैली; सरणी.
 मार्गण (मार्गण) (सं) ना. - बाण; शर; शोध.
 मार्गणे (मार्गणे) (क) ना. - प्रतिबाण; शत्रूची शरवृष्टि;
 शत्रुपक्षीय बाण.
 मार्गदशन (मार्गदशन) (सं) ना. - उपाय प्रतिपादन; वाट
 दाखणे; पथप्रदर्शन; नीतिनियम.
 मार्गविद (मार्गविद) (सं) वि. - रीतमात जाणणारा;
 नीतिनियमज्ञ; सच्छील मनुष्य; मार्गज्ञ; वाटाड्या.
 मार्गस्थ (मार्गस्थ) (सं) वि. - पांथ; प्रवासी; वाटसरू;
 रस्त्याने जाणारा.
 मार्गयास (मार्गयास) (सं) ना. - प्रवासातील थकवा;
 प्रवासाने आलेला शीण; प्रवासश्रम.

मार्जन (मार्जन) (सं) ना. - वर्षण; धुणे; उजळणे; सफाई;
 स्वच्छता; शिंपडणे; स्नान.
 मार्जनि (नी) (मार्जनि [२१]) (सं) ना. - झाडणी; झटकणी
 स्वच्छता करण्याचे साधन.
 मार्जोर (ल) (मार्जोर [७]) (सं) ना. - मांजर; विडाल.
 मार्जारकिशोरन्याय (मार्जारकिशोरन्याय) (सं) ना. -
 मांजरी व तिची पिले या न्यायाने ईश्वर प्राण्याचे रक्षण करतो
 ही जाणीव.
 मार्जंड (तंड) (मार्जंड [७०००]) (सं) ना. - सूर्य;
 समय; वेळ.
 मार्दंगिक (मार्दंगिक) (सं) वि. - मृदंग वाजविणारा;
 मृदंगिया.
 मार्दनि (मार्दनि) (क) ना. - प्रतिध्वनि; पडसाद.
 मार्दव (मार्दव) (सं) ना. - मृदुत्व; कोमलता; मधुरता.
 कोवळेपणा.
 मार्द्वीक (मार्द्वीक) (सं) ना. - द्राक्षाचा घोस; द्राक्षासव.
 मार्नुडि (मार्नुडि) (क) ना. - प्रतिवचन; प्रत्युत्तर;
 प्रतिध्वनि; पडसाद.
 मार्पडि (मार्पडि) (क) ना. - समानता; बरोबरी; साचा.
 मार्पडु (मार्पडु) (क) धा. - पालटणे; बदलणे; संस्कार
 होणे; सुधारणे.
 मार्पांट (डु) (मार्पांट [८५]) (क) ना. - खाडाखोड;
 बदल; संस्कार; सुधारणा.
 मार्पु (मार्पु) (क) ना. - विक्री; क्रयविक्रय; विनियम;
 अदलाबदल; व्यत्यास; अंतर.
 मार्पांड (ळ) पु (मार्पांड [४] डु) (क) ना. - प्रतिबिंब;
 पडछाया; प्रतिमा; प्रतिकृति; प्रतिचित्र (फोटो).
 मार्पांडे (ळे) (मार्पांडे [४]) (क) धा. - प्रतिबिंब पडणे;
 उमटणे; पडछाया दिसणे.
 मार्बल (मार्बल) (क) ना. - शत्रुसेना; समोर उभे असलेले
 सैन्य. 'मारोडु' पहा.
 मार्म (मार्म) (सं) वि. - मर्मासंबंधी; अतिगुप्त; अतिरहस्य.
 (सं) ना. - शत्रुत्व; वैर.
 मार्मले (मार्मले) (क) धा. - मस्तीत फिरणे; ताड्याने
 चालणे; धुंदीने मिरवणे; विरोध करणे; हल्ला करणे.
 —त (ड) (क) ना. - हल्ला; विरोध; घमेंड; मस्ती; तारो.
 मार्मिक (मार्मिक) (सं) वि. - अतिगुप्त; सुंदर; रहस्यमय;
 मार्बल (मार्बल) (क) ना. - शत्रुसेना; रिपुसैन्य. 'मार्बल'
 पहा.
 मार्भ (मार्भ) (सं) ना. - मुख्य मनुष्य; सूत्रधाराच्या बाजूचे
 पात्र. पार्श्वपात्र.

माष्टि (मोष्ठी) (सं) ना. - शोभा; मार्जन; स्वच्छता; सफाई.
 मालक (मालक) (सं) ना. - निंबाचें झाड; बेलाचें झाड;
 खेड्याजवळचें जंगल; करवंटीचें मांडें; माला.
 (अ. दे) ना. - स्वामी; अधिपति.
 मालकि (मालकि) (क) (अ. दे) ना. - स्वामित्व; यजमानकी.
 धनीपणा.
 मालकुमि (मालकुमि) (क) ना. - महालक्ष्मी; संपत्तीची
 अधिदेवता; श्रीदेवी.
 मालकौस (मालकौस) (सं) ना. - संगीतातील एक राग.
 हिंदुस्थानी पद्धतीचा संगीत राग.
 मालगुंजि (मालगुंजि) (सं) ना. - हिंदुस्थानी पद्धतीचा
 संगीतातील एक राग.
 मालति (मालति) (सं) ना. - सुंदरपणा; रात्र; मालती वेली.
 मालव (मालव) (सं) ना. - माळवा देश; मालव देशीय.
 मालश्री (मालश्री) (सं) ना. - उत्तर हिंदुस्थानी पद्धतीचा
 एक राग.
 माला (माला) (सं) ना. - सर; हार; ओळ; पंक्ति; श्रेणी;
 अलंकारभेद.
 - कर, -कार (कर-कार) (सं) ना. - हार गुंफणारा;
 फुलारी.
 - दीपक (दीपक) (सं) ना. - एक काव्यालंकार.
 मालि (मालि) (क) ना. - माळ घातलेला; माळांनी शृंगारलेला.
 मालिक (मालिक) (सं) ना. - फुलारी; माळी; रंगारी; चितारी.
 मालिका (क) (मालिका [क]) (सं) ना. - हार; सर;
 अलंकार; फुलमाळ; गळितधान्य; अळशी; विकणे; वेस
 गुच्छ; गट; ओळ; धागा; परंपरा; मोगरा; कन्या; राजवाडा;
 सारस; एकपक्षी.
 मालिनि (नी) (मालिनी [नी]) (सं) ना. - एक अण्स्वरा;
 फुलराणी; स्त्री; सैरंध्री; एक काव्यवृत्त.
 मालिन्य (मालिन्य) (सं) ना. - मलिनता; घाण; राड; पाप;
 दोष; डाग; कूज.
 मालिसु (मालिसु) (क) धा. - वाकवणें; टरकें पाहणें; चोरटें
 पाहणें; कटाक्ष फेकणें; सहेतुक पाहणें; टक लावणें.
 (अ. दे) धा. - खरारा करणें; मर्दन करणें; मालीश करणें;
 तेल लावून चोळणें.
 मालु (मालु) (क) धा. - एका बाजूला कलणें; जमिनीशी
 समांतर असा मितीला रंगपट्टा देणें; अंधुक दिसणें; बेभान
 होणें; देहभान विसरणें.
 (अ. दे) ना. - सामान, शृंगार; मांडणी; शृंगारलेला मंडप.
 मालुगणु (मालुगणु) (क) ना. - अधोदृष्टि; टकें डोळे;
 वक्रदृष्टि.

माले (ला) (माले [ला]) (सं) ना. - सर; हार; ओळ; एक
 काव्यालंकार.
 मालेय (मालेय) (सं) ना. - फुलारी; गजरेवाला; हारकुशल.
 माल्य (माल्य) (सं) ना. - माळ; हार; सर; दांडा जाळी.
 माल्यवंत (माल्यवंत) (सं) ना. - एक पर्वत; सुकेतूचा पुत्र;
 राक्षस.
 माव (माव) (सं) ना. - सासरा; मामा.
 मावटिंग (मावटिंग) (क) ना. - माहूत; हत्ती चालवणारा.
 माव (वं) त (माव[वं] त) (क) ना. - माहूत.
 मावनि (मावनि) (क) ना. - करमणूकीचा कार्यक्रम; विनोद;
 कूट; उखाणा.
 मावु (मावु) (क) ना. - आम्रवृक्ष; आंबा.
 मावुलिंग (मावुलिंग) (क) ना. - जाळे टाकून प्राण्यांना
 पकडणारा पारधी; शिकारी.
 माष (माष) (सं) ना. - उडीद; एकधान्य; आठगुंजभाराचें
 वजन; मासा.
 मास (मास) (सं) ना. - महिना; तीस दिवसांचा काल.
 मासदिके (मासदिके) (क) ना. - निर्मलता; स्वच्छपणा.
 मासर (मासर) (क) ना. - महाध्वनि; मोठा आवाज;
 आधिक्य; कांजी; आधार; आश्रय.
 मासरसति (मासरसति) (क) ना. - महासरस्वती; शारदादेवी.
 मासलु (मासलु) (क) ना. - मालिन्य; कळाहीनता;
 मातकटपणा; घाण; कूज.
 मासवळ (ळ) (मासवळ [ळ]) (क) ना. - वीर; शूर; पुढारी.
 मासादि (मासादि) (क) ना. - महास्वार; घोडेस्वार; चतुर
 राजत.
 मासालु (मासालु) (क) ना. - वीर; शूर अनंग; मदन.
 मासिक (मासिक) (सं) वि. - महिन्यासंबंधी; मासिक श्राद्ध.
 - रजस्सु (रजस्सु) (सं) ना. - स्त्रियांचा मासिक विटाळ;
 मासिक पाळी.
 मासु (मासु) (क) धा. - मलिन होणें; घाण करणें; काळे
 होणें; रंग जाणें; विटणें; कुजणें; सडणें; कळा जाणें.
 (क) ना. - गर्भावरील आवरण; वार.
 मास्ति (सति) (मास्ति [सति]) (क) ना. - महासती; सतीची
 स्मारक शिला; महासतीचा दगड.
 माहात्म्य (माहात्म्य) (सं) ना. - मोठेपणा; वडीलपणा;
 कीर्तीला कारणरूप; रीतभात.
 माहेय (माहेय) (सं) वि. - महिलासंबंधी; भूमिविषयक;
 महाहेय; अति तिरस्कार्य.
 माहेश्वर (माहेश्वर) (सं) ना. - शिव; शिवासंबंधी.
 माहेन्द्रि (माहेन्द्रि) (सं) ना. - पूर्व दिशा; इंद्राणि; शची

माळ (माळ) (क) धा. - सोडणें; सोडविणें; विलंब लावणें; थांबविणें; गुण पडणें; जखम भरून येणें. 'माण्' पहा.
 माळ (माळ) (क) ना. - बोका; रानमांजर; ऊद; मिठागर; गाडीतळ; कोनाडा; उंचवटा; टेकडी; मैदान; रान; समुद्र तळ; महाळ; पक्ष.
 माळके (माळके) (क) ना. - करणी; रीति; वागणूक.
 (क) क्रि. - करूं दे.
 माळकोडु (माळकोडु) (क) धा. - सहाय्य देणें; मदत करणें.
 मिळ (मिळ) (क) ना. - रानडुकर; वराह.
 मिळ (मिळ) (क) वि. - बाकी; शिष्टक; उरलेलें; इतर; अन्य.
 मिळु (मिळु) (क) अ. - अधिकतर; जास्तीचे होऊन.
 (क) ना. - शेष; उरलेले; बाकी.
 मिग (मिग) (क) ना. - मृग; पशु; हरीण; कस्तुरी मृग; रान मांजर.
 मिगदें (मिगदें) (क) ना. - वायु देव.
 मिगिते (मिगिते) (क) ना. - बाकी; उरलेले; शेष; मर्यादातीतता.
 मिगिल् (मिगिल्) (क) ना. - आधिक्य; अति; श्रेष्ठत्व.
 मिगिसु (मिगिसु) (क) धा. - अधिक होणें; वाढणें; उरविणें; मर्यादेबाहेर जाणें; पार होणें; पैल पोचणें; स्पर्धा करणें.
 मिगु (मिगु) (क) धा. - वाढणें; उरविणें; सीमापार होणें. पैज मारणें.
 मिगे (मिगे) (क) अ. - चांगल्या रीतीनें; अधिक होऊन; उरवून; एक पादपूरक अव्यय.
 —ओगुमिगे (ओगुमिगे) (क) अ. - अती होऊन; मर्यादा ओलांडून.
 मिंचु (मिंचु) (क) धा. - चकाकणें; प्रकाशणें; स्वच्छ होणें; दाखवणें; समजणें; पाहणें; हातचे जाणें; पकड दिली होणें. अधिक होणे.
 (क) ना. - चकाकी; विद्युत्कांति; झळाळी
 —इसु (इसु) (क) धा. - चकचकीत करणें; ओप देणें; पांढरें करणें; हातचें घालविणें; संपविणें.
 मिंचुगारिके (मिंचुगारिके) (क) ना. - ऐट; डौल; चकाकी; ओप; तेज; झिलई; लेप.
 मिचकिसु (मिचकिसु) (क) धा. - डोळे मिचकणें; पापण्यांची उघडझाप करणें; डोळा मारणें.
 मिडकु (मिडकु) (क) धा. - डोळे मिचकणें; डोळा मारणें. पापण्यांची उघडझाप करणें.
 मिट्टे (मिट्टे) (क) अ. - दुःखानें; त्रासानें; मूक वेदनेमुलें; व्यथेकरून.

मिट्टिले (मिट्टिले) (क) वि. - लहान; चिमुकलें; कोवळें; गुळगुळीत.
 —बाळे (बाळे) (क) ना. - सोनकेळे; चिमुकलें केळें.
 मिट्टे (मिट्टे) (क) ना. - उंचवटा; टेकडी; दीग; रास; एक प्रकारचें आयुध; बाण; मुकुल; कळी.
 मिड (मिड) (क) ना. - शिव; परमेश्वर; व्यथा; जखम.
 मिडि (मिडि) (क) धा. - चिमटणें; उडविणें; किंवचणें; उरणें; स्पंदणें; हसणें; टणटकार करणें; झंकारणें; अश्रु गाळणें.
 (क) ना. - कोवळे फळ; तोर; कच्चे फळ; टाच; खोट; घोटा.
 मिडिगालु (मिडिगालु) (क) ना. - अंगुलि; बोट; टाच; खोट.
 मिडिचे (ते) (मिडिचे [ते]) (क) ना. - टोळ.
 मिडिते (मिडिते) (क) ना. - उड्डाण; चिमटा; टोळ.
 मिडिनागर (मिडिनागर) (क) ना. - लहान आकाराचा अति विषारी नाग साप.
 मिडु (मिडु) (क) धा. - झडणें; पान गळणें.
 (क) ना. - व्यथा; बल.
 मिडुकु (मिडुकु) (क) धा. - त्रास होणें; दुःख होणें; मन दुखणें; चिंता करणें; चालविणें; हालचाल करणें; कांपणें; कंप पावणें; दया येणें.
 (क) ना. - दुःख; व्यथा; दया; कळवळा; प्रेम; भक्ति; सत्त्वबल; कण्हणें.
 मिण (मिण) कु (मिण [कु] कु) (क) धा. - मंद प्रकाशणें; पांढरें फुटणें; पहाटणें; प्रातःकाल होणें.
 (क) ना. - काजवा; चमकी; नाकांतील सोन्याचा दागिना; भुगबट.
 मिणुकुडुळ (मिणुकुडुळ) (क) ना. - काजवा; खद्योत.
 मिणि (मिणि) (क) ना. - चामड्याचा दोर; समुद्रात बातमी पोचवण्याकरतां टाकलेली तार.
 मिणिमिणि (मिणिमिणि) (क) अ. - अति लहान होऊन; तेजहीन होऊन.
 मिटे (मिटे) (क) ना. - उंचवटा; टेकडी; रास; समूह; एक आयुध; कळी.
 मिंड (मिंड) (क) ना. - वयांत आलेला मुलगा; तरुण; प्रियकर; धगड; वीर; छातीवान.
 मिंडे (मिंडे) (क) ना. - वयांत आलेली मुलगी; तरुणी; प्रियपति; बलशालिनी.
 मिणगळे (मिणगळे) (क) धा. - नकार देणें; बडबडणें; दुर्लक्षिणें; घसरणें; कबूल न करणें.
 मिण (पणा) ने (मिण [पणा] ने) (क) अ. - टोकदार होऊन; पाय घसरून; निःशब्द होऊन.

मिणिण (मि०ळ्ळी) (क) ना. - फरशीचा दगड; गुळगुळीत गोटा; लहान तोंडाचे लोखंडी भांडे; चामड्याचा दोर.
 मित (मि०ड) (सं) वि. - मोजके; आवाक्यांत असलेले; हातचे; प्रमाणशीर; मर्यादित.
 मिति (मि०डि) (सं) ना. - माप; प्रमाण; मर्यादा; हद्द; पकड; निश्चितज्ञान; योग्यता; तिथी; दिनांक; तारीख;
 —कोळु (मि०डु) (क) धा. - कळ्यात राहणें; आटोक्यांत येणें.
 —मीरु (मि०रु) (क) धा. - मर्यादेबाहेर जाणें; हाताबाहेर जाणे; उल्लंघणें; हद्दपार होणें.
 मितभावि (मि०डभावि) (सं) ना. - कामापुरतें बोलणारा; मोजके बोलणारा; समयोचित भाषण करणारा.
 —णि (मि०ड) (सं) ना. - जरूर तेवढेच बोलणारी.
 मिचु (मि०डु) (क) ना. - मृत्यु; मरण; मृत्युदेव.
 मित्र (मि०डु) (सं) ना. - स्नेही; सोबती; संवगडी; जोडीदार; सूर्य; एक वैदिक देवता.
 मित्रघ्न (मि०डुघ्न) (सं) वि. - मित्रद्रोही; वंचक; विश्वासघातकी.
 मित्रभेद (मि०डुभेद) (सं) ना. - मित्रामधें फूट पाडण्याचे तंत्र.
 मित्रे (मि०डु) (सं) ना. - मैत्रीण; सखी; सहेली; जोडीदारीण.
 मिथिला (ले) (मि०डिला [लं]) (सं) ना. - जनक राजाची राजधानी.
 मिथुन (मि०डुन) (सं) ना. - जोडी; दंपती; सति-पति-स्त्री, पुरुष जोडी; जोडीदार; एक सूर्यराशी.
 मिथ्या (थ्ये) (मि०डुथ्ये [थ्ये]) (सं) वि. असत्य; माया; वंचना; कृत्रिम; खोटे; अनैसर्गिक.
 —वादि (मि०डु) (सं) वि. - खोटारडा; वंचक; फसव्या; जग मिथ्या आहे असें म्हणणारा; अद्वैती.
 —वादिनि (मि०डुनि) (सं) वि. - असत्य बोलणारी स्त्री; लबाड स्त्री.
 मिथ्यादृष्टि (मि०डुदृष्टि) (सं) वि. - नास्तिक; देवाचे आस्तित्व न मानणारा; चार्वाक.
 मिदि (मि०डि) (क) धा. - मर्दन करणें; तुडवणें; कुटणें; ठार मारणें; नाश करणें; उगाळणें; घासणें; मालिश करणे.
 मिदु (दुडु) (मि०डु [दुडु]) (क) वि. - मृदु; मऊ.
 (क) ना. - मार्दव; मऊपणा.
 मिदुगुलि (मि०डुगुलि) (क) ना. - तांदूळ करणें; मात भरडणे; गुदगुल्या करून ठार मारणारे; अस्वल.
 मिदुडु (डु) (मि०डुडु [डु]) (क) ना. - मेंदू; डोक्यातील स्निग्ध पदार्थ.

मिदिगे (मि०डिगे) (क) ना. - द्राक्षाचा वेल; द्राक्षाचा घोस; द्राक्षापाक; द्राक्षारस.
 मिदिगे (मि०डिगे) (क) ना. - कलिंगडे; कलिंगडाचा वेल.
 मिनुकु (गु) (मि०डुकु [गु]) (क) धा. - चमकून नाहीस होणें; मंद प्रकाशणें; मिणमिणणें; शोभणें; चांगलें दिसणें; रंजविणें.
 (क) ना. - स्त्रियांच्या नाकांतील दागिना; चमकी; सुगवट.
 मिरुगु (मि०डुगु) (क) धा. - प्रकाशणें; चकाकणें; रंजविणें; लकाकणें; उजेड पडणें.
 (क) ना. - चकाकी; कांति; प्रकाश; शोभा; संस्कार; लेप; मान्यता; मृग नक्षत्राचा पाऊस.
 मिरुपु (मि०डुपु) (क) ना. - चकाकी; कांति; सौंदर्य; शोभा.
 मिल (ळ) न (मि०ड [ळ] न) (सं) ना. - मिश्रण; मिसळ; संयोग; जुळणी; जोडणी; एकवटपणा; भेट.
 मिलित (ळित) (मि०डित [ळित]) (सं) वि. - मिश्रित; एक झालेले; जुळलेले; जोडीदार बनलेले.
 मिश्र (मि०डु) (सं) वि. - मिसळलेले; समाविष्ट; घुसळलेले.
 (सं) ना. - मिश्रण; समावेश; मिसळ; एकजीव.
 —जाति (मि०डु) (सं) ना. - संगीतातील एक ताल.
 —ण (मि०डु) (सं) ना. - मिसळ; समावेश; एकजीव.
 मिश्रवर्ण (मि०डुवर्ण) (सं) ना. - जातिसंकर; मिश्ररंगी मिश्रण.
 मिश्रित (मि०डुडित) (सं) वि. - मिसळलेले; घुसडलेले; जुळवलेले.
 मिष (मि०डु) (सं) ना. - निमित्त; सबब; ढोंग; सोंग; बहाणा; वंचना; स्पर्धा; असूया; डोळेझांक.
 मिष्ट (मि०डु) (सं) वि. - मधुर; गोड; रुचकर.
 मिष्टान्न (मि०डुमिष्टान्न) (सं) ना. - मधुर आहार; गोडघोड; पकान्न.
 मिसिसु (मि०डुमिसु) (क) धा. - स्नान करणें; अंग धुणें; अंधोळ करणें; चरणें; चारणें; चकचकीत करणे.
 मिसुकु (गु) (मि०डुकु [गु]) (क) धा. - हलणें; झोके खाणें; कापणें; थरथरणें; प्रकाशणें; चकाकणें; चालवणे.
 मिसुनि (मि०डुमिसुनि) (क) ना. - सुवर्ण; सोने; चकाकी; शोभा.
 —वेष्ट (मि०डु) (क) ना. - सुवर्णपर्वत; मेरुपर्वत.
 मिहिर (मि०डुमिहिर) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; वायु; चंद्र; विक्रमादित्याचा दरबारातील एक कवि.
 —सुत (मि०डु) (सं) ना. - सूर्यपुत्र; कर्ण; शनि; यम.
 मिहिराध्व (मि०डुमिहिराध्व) (सं) ना. - सूर्यचंद्राची भ्रमण कक्षा; आकाश; अवकाश; आभाळ.
 मिळि (मि०डु) (क) ना. - चामड्याचा दोर. 'मिणि' पहा.
 मिळिर् (रु) (मि०डुमिळिर् [रु]) (क) धा. - चालविणें; हलविणें; कंप पावणें; हकडे तिकडे हलणें; वाढणें.

—बु (बु) (क) धा. — चालविणें; हलविणें; झोकें देणें;
अभिवृद्धि पावणें.

मिळिळ (मिळ्ळी) (क) ना. — फरशीचा दगड; लहान तोंडाचे
लोखंडी भांडें; गुळगुळीत गोटा; चंबू.

मिळिळरि (मिळ्ळी) (क) धा. — चालविणें; हलविणें; झोके देणें.

मिळिळसु (मिळ्ळीसु) (क) धा. — चालविणें; उड्या मारणें;
बागडणें; हंसे पिकवणें; तरंगणें; तवंगणें.

मिळतु (मिळ्ळी) (क) ना. — मृत्यु; मरण; मृत्युदेवता.

मिळतुगोड्डु (मिळ्ळीगोड्डु) (क) ना. — अपायकारक भाषण;
दुसऱ्याला दुःख देणारी चर्चा; तापदायक भाषण.

मिळळे (मिळ्ळी) (क) ना. — लहान तोंडाचे लोहपात्र; गिंडी.
'मिणि' पहा.

मी (मी) (क) ना. — स्नान करणें; अंग धुणें; अंधोल करणें.

मींगुलिग (मींगुलीग) (क) ना. — मासेमारी करणारा; कोळी;
जाळें टाकणारा; जाळे करणारा; बक; 'कोक्करे' पहा.

मींचुळिळ (मींचुळी) (क) ना. — मासे धरणारा पक्षी; बक.

मी (मी) टु (मी [मी] टु) (क) धा. — चिमटणें; बोटानें
ढकलणें; हातानें उडवणें; उठणें; उठवणें; हसणें; पुढें ढकलणें.

(क) वि. — उत्तम; श्रेष्ठ; सुंदर; रंजक.

मीड (मीड) (क) ना. — कोंडी; कडी; अडणा.

मीड (मीड) (सं) ना. — युद्ध; रणकंदन.

मीण (मीण) (क) ना. — अंधोल; स्नान; अंगधुणें.

मीटु (मीटु) (क) धा. — चिमटणें; उठणें; उठवणें; उडणें;
उडवणें; हंसणें; ढकलणें.

मीन् (मु) (मीन् [मु]) (क) ना. — मासा; नक्षत्र;
'अरिल्' पहा.

मीन (मीन) (सं) ना. — मासा; एक सौर रास.

मीनकेंतच (केंतु) (मीनकेंतच [केंतु]) (सं) ना. — काम;
मदन; मकरध्वज.

मीनकोशबक (मीनकोशबक) (सं) ना. — आपल्याच रक्तावर
पिलांना पोसणारा; पाणकोळी.

मीनबुळु (मीनबुळु) (क) ना. — काजवा.

मीनाक्षि (मीनाक्षी) (सं) ना. — माशाप्रमाणें लांबट डोळे
असणारी स्त्री; सुंदरी; कुवेरकन्या; मदुरेची दुर्गा.

मीनांक (मीनांक) (सं) ना. — मीनध्वज; काम; मन्मथ.

मींचुळळे (मींचुळी) (क) ना. — पाणकोळी; मासे खाऊन
जगणारा पक्षी.

मीमांसे (सा) (मीमांसी [सा]) (सं) ना. — विचारमंथन;
तात्त्विक निर्णय; हिंदुधर्माचा तत्त्वग्रंथ; षडदर्शनांपैकी एक
दर्शन.

मींबडे (मींबडी) (क) ना. — नक्षत्र मार्ग; आकाश; आभाळ.

मींबळयिगेय (मींबळयिगेय) (क) ना. — मीनध्वज;
काम; मदन.

मींबळविगेय (मींबळविगेय) (क) ना. — 'मीनांक' पहा.

मींबुलिगु (मींबुलीगु) (क) ना. — एक पक्षी.

मींबुळु (मींबुळु) (क) ना. — काजवा.

मीयु (मीयु) (क) धा. — स्नान करणें; नाहणें, अंगधुणें.

मीरु (मीरु) (क) धा. — निघून जाणें; ओलांडून जाणें;
अधिक होणें; अभिवृद्धि होणें; माजणें; मस्तीला येणें;
उद्धट होणें.

—ह (ळ) (क) ना. — अतिक्रमण; उल्लंघन; तडीपार.

मीलन (मीलन) (सं) ना. — मिळणी; डोळे झांक; पापणीची
उघडझाप; लपणूक; उघडझाप.

मीसळ (ळ) (मीसळ [ळ]) (क) धा. — राखून ठेवणें;
सोबळ्यांत ठेवणें; विशेष हेतूसाठी ठेवणें.

मीसळिरिसु (मीसळीरिसु) (क) धा. — वेगळे ठेवणें;
राखून ठेवणें; न वापरतां ठेवणें.

मीसळुकट्टु (मीसळुकट्टु) (क) धा. — स्नान करणें; अंधोल करणें; धुणें;
अंधोल घालणें.

मीसु (मीसु) (क) धा. — स्नान करणें; अंधोल करणें; धुणें;
अंधोल घालणें.

मीसेगार (मीसेगार) (क) वि. — मिशाळ; छातीवान्;
धैर्यशाली.

मीसेडुरिमाडु (मीसेडुरिमाडु) (क) धा. — भांडण उकरून
काढणें; मिशीला पीळ देणें; विडा उचलणें; उत्तेजन देणें.

मीह (मीह) (क) ना. — स्नान; अंधोल.

मु (मु) (क) अ. — तीन या अर्थी. येणारा आदेश.

मुक (मुक) (क) ना. — मुख; तोंड; चेहरा; वदन.

मुकर (मुकर) (क) वि. — ध्वनि करणारा; मुखर.

(क) ना. — नाकातील दागिना; नथ; मुखडा;
चमकी.

मुकर (कुर) (मुकर [कुर]) (क) धा. — भरून घेणें;
समाविष्ट करणें; आवरणें; गुंडाळणें; वेढा देणें; आक्रमणें;
एकवटणें.

मुकुट (मुकुट) (क) ना. — किरीट; मुखवटा; शिरोभूषण;
ताळु; शिराचा वरचा भाग.

मुकुड (डु) (मुकुड [डु]) (क) वि. — सुग्घ; मूढ; सुंदर;
मोहित; आश्चर्यचकित; अज्ञानी; मंद; जड; सरळ स्वभावी.

मुकुति (मुकुति) (क) ना. — मुक्ति; मोक्ष; जन्ममरणापासून
सुटका.

मुकुंद (मुकुंद) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण; एक वाद्य.

मुकुर (मुकुर) (सं) ना. — आरसा; दर्पण; कळी.

मुकुल (मुकुल) (सं) ना. — मुकुर; कळी; झाकण; पांद;

निरंद मोकळी जागा; किंचित उबडलेलें.
 मुकुलित (मुळुळीळ) (सं) वि. - कळी सुटलेलें; फुलारलेलें;
 अर्धविकसित; झाकलेलें.
 मुकुलीकृत (मुळुळीकृत) (सं) वि. - अर्धोन्मीलित;
 कळीच्या आकाराचें; ओंजळीसारखें; झाकून राहणारे.
 मुक (मुळुळ) (क) वि. - मूर्ख; अज्ञानी; अविवेकी; विकल;
 नासलेले; फुटलेले; अपवित्र; उणीव असलेले.
 मुकडि (मुळुळी) (क) ना. - त्रिभाग; तीन तुकडे.
 —आगु (आगु) (क) धा. - यद्वातद्वा होणें; तुकडे तुकडे
 होणें; चूरचूर होणें.
 मुकण (मुळुळण) (क) ना. - त्रिनेत्र; शिव; त्र्यंबक;
 परमेश्वर; मूर्खशिरोमणी.
 मुकाल (मुळुळाल) (क) ना. - तीन चतुर्थीश; पाऊण;
 तिपाई; अडणी; लंगडा; तीन पायाचें.
 मुकु (मुळुळ) (क) धा. - गपागप खाणें; अधाशीपणें खाणें;
 कोंवणें; वाईतें गिळणें; वकावक खाणें; नाश करणें.
 (क) ना. - तुकडा; चूर; लहान भाग; अहंकार; गर्व; मस्ती;
 माज; जात्यातील घास; ओंजळ; दळणाचा घास; खुळेपणा;
 मूर्खता.
 —हाकु (हाकु) (क) धा. - थोडेथोडे घालणें; घास घालणें.
 मुकुडि (मुळुळी) (क) ना. - अपाय; आपत्ति; संकट;
 अडचण; त्रिशूल;
 मुकुरि (मुळुळी) (क) धा. - तुकडे होणें; आवरणें; गुंडाळणें.
 (क) ना. - जखम; व्यथा; दुःख; कण्हणें; विव्द्वता.
 मुकुरिकु (मुळुळीकु) (क) धा. - गुंडाळणें; आवरणें हल्ला
 करणें; आक्रमण करणें; विरोधणें.
 मुकुरु (कुरु) (मुळुळीरु) (क) धा. - आक्रमणें;
 विरोध करणें; हल्ला करणें; आवरणें.
 मुकुलिमु (मुळुळीमु) (क) धा. - चूळ टाकणें; पाणी
 खुळखुळून बाहेर थुकणें; खुळखुळून तोंड धुणें; चूळ भरणें.
 मुक्कोटि (मुळुळी) (क) ना. - तीन कोटी; एक पवित्र
 तीर्थ; त्रिशूल.
 मुक्त (मुळुळ) (सं) वि. - मोकळा; सोडलेला; संसार मोहातून
 बाहेर पडलेला; विरक्त; संन्यासी; मुक्त झालेला.
 मुक्तक (मुळुळ) (सं) ना. - लहान पद्य; स्फुट कविता; चुटका;
 मुक्त झालेला.
 मुक्तकेशि (शिनि) (मुळुळी) (सं) ना. - केस
 मोकळे सुटलेली; द्रौपदी.
 मुक्तच्छंद (मुळुळी) (सं) ना. - छंदाच्या चाकोरीतून
 सुटलेली कविता.
 मुक्तहस्त (मुळुळी) (सं) वि. - सडळ हाताचा; हात सैल

सोडून देणारा; दानशूर; कर्ण; फाटक्या हाताचा.
 मुक्ता (मुळुळ) (सं) ना. - मोती; मौक्तिक.
 मुक्ता (क्ते) (मुळुळी) (सं) ना. - मुक्त झालेली स्त्री.
 मुक्तादेवि (मुळुळी) (सं) ना. - एक शिवशरण स्त्री;
 भक्तीण; संन्यासिनी.
 मुक्ताकळ (मुळुळी) (सं) ना. - अत्युत्तम मोती;
 पाणीदार श्रेष्ठ मोती.
 मुक्ताय (मुळुळी) (सं) ना. - समारोप; परिसमाप्ति;
 उपसंहार.
 मुक्तावलि (ली) (मुळुळी) (सं) ना. - मोत्याची
 माळ; मोहनहार; पेंडे; पाणीदार मोती; रसिक बोल; रसाळ
 गप्पा.
 मुक्ति (मुळुळी) (सं) ना. - मोक्ष; जननमरणापासून सुटका;
 स्वातंत्र्य.
 मुक्तिकविके (मुळुळी) (सं) ना. - पार्वती; मुक्तिनामक
 स्त्री.
 मुक्तिमार्ग (मुळुळी) (सं) ना. - मोक्षमार्ग; सुटकेची
 युक्ति; मुक्तीचा रीतिरिवाज.
 मुख (मुळुळ) (सं) ना. - तोंड; चेहरा; पुढचा भाग; दिशा.
 नाटकाचा विषयोपन्यास; प्रारंभ; आदि; मूळकारण; देहाचे
 शिखर; मुख्य; प्रमुख.
 मुखंड (मुळुळी) (क) ना. - नायक; नेता; तत्त्वदर्शी;
 मुख्यस्थ. सूत्रधार.
 मुखत्र (मुळुळी) (सं) ना. - शिरस्त्राणातील हलवता
 येण्यासारखा भाग. मुखटोप.
 मुखदाक्षिण्य (मुळुळी) (सं) ना. - दयेचें दोंग; खोटी
 सहानुभूती; दिखाल कळवळा.
 मुखपाठ (मुळुळी) (सं) ना. - पाठांतर; तोंडपाठ.
 मुखभंग (मुळुळी) (सं) ना. - पडून तोंड फुटणें; अपमान;
 पाणउतारा; तोंडफोड
 मुखभंगित (मुळुळी) (सं) वि. - अपमानित; तिरस्कृत.
 मुखभर्त्सने (मुळुळी) (सं) ना. - उघडनिंदा; समक्ष
 केलेली निंदा; झोडपणी.
 मुखभाव (मुळुळी) (सं) ना. - चेहऱ्यावरील भाव;
 मुद्राभिनय; मनोभावनेचे चर्येवरील प्रतिबिंब; भावनाविष्कार.
 मुखमज्जन (मुळुळी) (सं) ना. - तोंड धुणें;
 मुखमार्जन.
 मुखमणि (मुळुळी) (सं) ना. - हारातील मुख्यमणी;
 मेरुमणी; मध्यरत्न.
 मुखमंडप (मुळुळी) (सं) ना. - सजा; इमारतीच्या
 दरीनी भागातील ओसरी; पडवी; ओठा; देलज.

—गेंडि (गेंडि) (क) ना. —आळशी; कुजका; घाणेरडा.

—नात, -वासने (नाड-वासने) (क) वि. - दुर्गंध.
 मुमु (मुमुगु) (क) धा. - झोले खात चालणें; झोल्यानें पडणें;
 अडखळणें; विषडणें.
 (क) ना. दुर्गंध घाण; खड्डा; कुबटपणा.
 —आगु (अगु) (क) धा. - घाण येणें; दुर्गंध पसरणें;
 कुबटणें; बुरसणें.
 मगगोल (मुमुगोल) (क) ना. - तरफ; तरफेखालचा टेकू.
 मुग्ध (मुमुगु) (सं) वि. - 'मुगुद' पहा. सुंदर; मूढ; अज्ञानी.
 मुग्धा (ग्धे) (मुमुगु [गु]) (सं) ना. - कोवळ्या वयाची
 युवती, एक नायिका; अनुभव नसलेली; अजाण सुंदरी.
 मुं (मुमु) (क) अ. - पुढें; समोर; नंतर; पुढचा; पहिला;
 पूर्वकाळचा.
 मुंकणिसु (मुमुंकणिसु) (क) धा. - पुढे चालविणें; पुढें चालू
 करणें.
 मुंकुडि (मुमुंकुडि) (क) ना. - बिनी; सैन्याची आघाडी;
 पथकाची पुढची फळी; समरसंमुखता.
 मुंकोळु (मुमुंकुळु) (क) धा. - पुढें जाणें; पुढें होणें.
 मुंगट्ट (मुमुंगट्ट) (क) ना. - पुढील छावणी; आतलें अंगण;
 सोपा; ओसरी; ओटा.
 मुंगड (मुमुंगड) (क) ना. - इसारा; संचकार; अगाऊ दिलेला
 पैसा; मुद्दल; भांडवल; मूलधन.
 मुंगडे (मुमुंगडे) (क) ना. - पुढचा भाग; समोरचा भाग.
 मुंगत्तले (मुमुंगत्तले) (क) ना. - संध्या समयीचा अंधार;
 सायंकालीन काळोख; धुक्याचा अंधार.
 मुंगाण (गु) (मुमुंगाण [गु]) (क) धा. - आधीं समजून
 घेणें; प्रथम माहिती घेणें; भविष्य सांगणें.
 —के (कै) (क) ना. - भविष्य ज्ञान; प्रथम दर्शन;
 भविष्यत्कथा.
 मुंगार (रु) (मुमुंगार [रु]) (क) ना. - आडवळे;
 मृगाचा पाऊस; नैर्ऋत्येकडील पाऊस.
 मुंगावळ (मुमुंगावळ) (क) ना. - रात्रीच्या पहिल्या प्रहराचा
 काळोख; करकरीत सांजेचा अंधार. 'मुंगत्तले' पहा.
 मुंगु ((मुमुंगु)) (क) ना. - कळी; मुकुल; मुकुर; मुगारा;
 मोड; अंकुर.
 मुंगुडि (मुमुंगुडि) (क) वि. - पूर्वीचा; आधीचा; पहिला;
 अग्रिम; समरसंमुख; नाक. 'मुंकुडि' पहा.
 मुंगुरि (मुमुंगुरि) (क) ना. - मुंगुस; नकुल.
 मुंगुरुळु (मुमुंगुरुळु) (क) ना. - कपाळावरील केस; छत्रपें.
 मुंगुलि (मुमुंगुलि) (क) ना. - 'मुंगुरि' पहा; मुंगुस; नकुल.
 मुंगेड (मुमुंगेड) (क) धा. - गर्भगळित होणें;
 वैर्य सुटणें; रेंगाळणें; मंदावणें.

मुंगेडे (मुमुंगेडे) (क) धा. - पुढें पडणें; उलटून पडणें;
 उलटणें; उलटापालट होणें.
 मुंगोळ (मुमुंगोळ) (क) धा. - पुढें चालू राहणें; पुढें होणें.
 मुंगोट्ट (मुमुंगोट्ट) (क) ना. - नावेचा पुढचा भाग.
 मुंगोप (मुमुंगोप) (क) ना. - शीघ्र कोप; झटकन येणारा राग.
 मुंगोपि (मुमुंगोपि) (क) ना. - क्षुल्लक गोष्टीला रागवणारा;
 चिडखोर; रागीट; शीघ्रकोपी.
 मुंगोल् (मुमुंगोल्) (क) ना. - सैन्याची आघाडी;
 समरमुख; पहिली गल्ली.
 मुच्चजे (मुमुच्चजे) (क) ना. - श्रीसंध्या; तिन्हीसांज;
 सूर्यास्तसमय; धुक्याचा अंधार.
 मुच्चणि (लि) के (मुमुच्चणि [लि] कै) (क) ना. -
 लेखीकार; तहनामा; सल्लासमेट; झाकण; पांवरूप.
 मुच्च (चु) क (मुमुच्च [चु] क) (क) ना. - झाकण;
 आवरण; झाकण्याचें साधन; भांड्याची झाकणी; दादरा.
 मुच्चालु (मुमुच्चालु) (क) ना. - चोर; भामटा; लबाड;
 लपून राहणारा.
 मुच्चु (मुमुच्चु) (क) धा. - लपविणें; आडकरणें; झाकणें;
 आवरणें; घडी घालणें.
 —मरे (मुंरै) (क) ना. - आतबाहेर; कपट; फसवणूक; मर्म;
 रहस्य.
 मुच्चे (मुमुच्चे) (क) ना. - मूर्च्छा; विस्मरण; फेपरे; बेभानता.
 मुंचव (मुमुंचव) (सं) वि. - त्यागी; सोडणारा; सैल; दिला;
 वसरणारा; मुकणारा; झडणारा; लोंबता.
 मुंचित (मुमुंचित) (क) वि. - पुढे गेलेले; पूर्वीचा.
 (क) अ. - प्रथमपासून; पहिल्यापासून.
 मुंचु (मुमुंचु) (क) धा. - पुढे होणें; अधिक होणें; मर्यादा
 ओलांडणें; उन्नति होणें; पुढें जाणें; पुढारणें.
 मुंचूणि (मुमुंचूणि) (क) ना. - सेनेची आघाडी; युद्धातील
 समोरासमोरील सेना; बिनी; पुढचाभाग; आरंभ.
 मुंज (मुमुंज) (क) ना. - मोळ; एक प्रकारचे चिवट गवत;
 कुश; लव्हाळा; धारा नगरीचा राजा.
 मुंजाने (व) (मुमुंजाने [व]) (क) ना. सकाळ; प्रातःकाळ;
 रामप्रहर.
 मुंजि (जिवे) (मुमुंजि [जिवे]) (क) ना. - मुंज; मौंजीबंधन;
 व्रतबंध.
 मुंजेरगु (मुमुंजेरगु) (क) ना. - पुढचे टोक; कापडाचा
 शेवट; पदर.
 मुट (मुमुं) (क) अ. - पर्यंत; पावेतो; जवळ.
 —कोळु (कैळु) (क) नां. - बहिष्कार; विनाश; हरकत;
 लूट.

मुद्रयि (वि) सु (मुळ्ळुयि [२] सु) (क) धा. - धावून येणें; अंगावर येणें.
 मुद्रले (मुळ्ळुली) (क) ना. - क्रयविक्रय; किंमत; रजोदर्शनकाल; विटाळाचे दिवस.
 मुद्राल (मुळ्ळुली) (क) ना. - दांडगा; हुंब; अडमुठा; घडु; मूर्ख; अंत्यावस्था.
 मुद्रि (मुळ्ळु) (क) ना. - मुद्रि; मूठ; वळवलेला पंजा.
 मुद्रिगे (मुळ्ळुगी) (क) ना. - चिता; सरण; मूठ.
 मुद्रु (मुळ्ळु) (क) धा. - पोहोचणें; स्पर्श करणें; शिरणें; जाणें; शिवणें; रवानगी करणें. 'सौकु' पहा.
 (क) ना. - स्पर्श; विटाळ; कूज; उपकरण; साधन; उपयोग; वैभव; प्रस्तावना; सामीप्य; शेजार; विलंब; हरकत; कांकु.
 मुद्रुगोल (ळ) (मुळ्ळुगीगोल [५]) (क) ना. - बहिष्कार; हरकत; विनाश; लूट.
 मुद्रुवळि (मुळ्ळुवळि) (क) ना. - खर्च; वेच; व्यय; पोहोच.
 मुद्रुडे (मुळ्ळुडे) (क) ना. - कंटक; कष्ट; आपत्ति.
 मुद्रुलिडु (मुळ्ळुलिडु) (क) धा. - बीजांकुर येणें; मोड फुटणें.
 (क) ना. - धान्याला मोड फुटण्याच्या वेळचा एक शेतसण.
 मुद्रह (मुळ्ळुह) (क) वि. - चतुर; युक्तिवाज.
 मुद्रि (मुळ्ळु) (क) धा. - धरणें; धारण करणें; जाळणें; वाकणें; संपविणें; होणें; कामाला येणें; शेवट लावणें.
 (क) ना. - वेणी; बुचडा; जटा; किरीट; धान्याचे माप; अंत; शेवट; कबरी.
 — सु (सु) (क) धा. - डोक्यावर घेणें; डोके श्रृंगारणें; दिवा लावणें.
 मुद्रिकट्टु (मुळ्ळुकिट्टु) (क) धा. - वेणी घालणें; केसाचे पेड बांधणें; पेंडी बांधणें.
 मुद्रिगे (मुळ्ळुगी) (क) ना. - नाश; बाधा.
 मुद्रिगिक्कु (मुळ्ळुगिक्कु) (क) धा. - वेणी सजवणें; कबरी श्रृंगारणें; बुचडा बांधणें.
 मुद्रि (डु) पु (मुळ्ळु [८] डु) (क) ना. - राखून ठेवलेली वस्तु; देणगी; प्रसाद; आशीर्वाद वस्तु; समारोप; शेवट; खांदा; भुज.
 मुद्रिवाळ (मुळ्ळुवाळ) (क) ना. - सुगंधी मुळाची वनस्पति; मोथा; नाग मोथा.
 मुद्रुकु (गु) (मुळ्ळुकु [१०]) (क) धा. - वाकडे होणें; तिरकस होणें; मुद्रणें; विकृत होणें; मिठी मारणें.
 मुद्रुपु (मुळ्ळुपु) (क) वि. - प्रसाद; देणगी; आशीर्वाद; भेटवस्तु; समारोप; खांदा; भुज.
 मुद्रुब (मुळ्ळुब) (क) वि. - लंगडा; पांगळा. लुळा 'हेळव' पहा.

मुद्रुबु (मुळ्ळुबु) (क) ना. - तोंडावरील मोडी; यौवन पीटिका; तारण्याचे दर्शक फोड; अठथा.
 मुद्रुडु (मुळ्ळुडु) (क) धा. - खांदा घेणें; खांद्यावर घेणें; जबाबदारी घेणें.
 मुणु (ळु) गु (मुळ्ळु [५] गु) (क) धा. - तळ गाठणें; बुडणें; पाण्यात डुबणें.
 — इसु (असु) (क) धा. - बुडविणें; दिसेनासा करणें.
 मुंड (मुळ्ळु) (सं) ना. - डोकें; मुंडकें; टक्कल असलेले मस्तक; भादरलेलें डोकें; बोडलेलें डोकें; वठलेले झाड; घड; कबंध; एक राक्षस.
 मुंडक (मुळ्ळुडक) (क) ना. लोबणारी डहाळी; डोकें; शिर; केवड्याचें बन; एक उपनिषद्.
 मुंडन (मुळ्ळुडन) (सं) ना. - क्षौर; बोडंती; भादरणी; डोक्याचा गुळगुळीत गोटा; चमनगोटा; अपमान; मानहानी.
 मुंडमोचु (मुळ्ळुडमोचु) (क) धा. - डोकें भादरणें; डोक्याचे केस काढणें; मुंडन करणें; क्षौर करणें.
 मुंडाट (मुळ्ळुडाट) (क) ना. - चुंबन; स्तोत्र; गुणकथन; कौतुक; लाड.
 मुंडाडु (मुळ्ळुडाडु) (क) धा. - चुंबणें; गोजारणें; कौतुक करणें; लाड करणें; मिठी मारणें; भादरणें; बोडणें.
 मुंडास (सु) (मुळ्ळुडास [५]) (अ. दे) ना. - रुमाल; टापरी मंदिर; फेटा.
 मुंडासन (मुळ्ळुडासन) (सं) ना. - शीर्षासन; डोक्यावर ताठ राहण्याचें आसन.
 मुंडिग (मुळ्ळुडिग) (क) ना. - क्षौरिक; न्हावी; चिलखत; लोहकवच.
 मुंडिगे (मुळ्ळुडिगी) (क) ना. - खुंटा; खांब; आधार; झाडाचा बुंधा; सोट; कठिण उखाणा.
 मुंडित (मुळ्ळुडित) (सं) वि. - भादरलेले; मुंडण केलेले; केस काढलेले; गुळगुळीत गोटा केलेले.
 मुंडु (मुळ्ळुडु) (क) ना. - चार हाती पंचा; मुंडकें; टक्कल; वठलेले झाड.
 मुंडे (मुळ्ळुडे) (क) ना. - नवरा मेलेली स्त्री; विधवा; विकेशा; सोवळी झालेली स्त्री.
 मुत्त (मुळ्ळु) (क) वि. - जुनें; म्हातारें; जीर्ण;
 — म्हादे (अय्यु) (क) ना. - म्हातारपणापर्यंत नवरा असलेली स्त्री; सौभाग्यवती.
 मुत्तव्हे (व्हे) (मुळ्ळुव्हे [५]) (क) ना. - आज्ञा; थोरली आई; मातामही; पितामही.
 मुत्तय्य (मुळ्ळुय्य) (क) ना. - आज्ञा; पितामह; मातामह.

मुत्तल (लु) (मुत्तल [लु]) (क) ना. - पळस; त्रिदल;
पळसाचे झाड, किशुक; वेदा; वेरा; आक्रमण.
मुत्तुग (मुत्तुग) (क) ना. - पळस; किशुक; त्रिदल; वेदा.
पलाशवृक्ष.
मुत्तिगे (मुत्तिगे) (क) ना. - वेरा; वेदा; हल्ला; चढाई.
मुत्तु (मुत्तु) (क) धा. - गुंडाळी करणे; वेदा घालणे;
हल्ला करणे; वेरा देणे; आवरणे
(क) ना. - चुंबन; मुका; पापा; मोती.
मुत्ते (मुत्ते) (क) ना. - वृद्धा; म्हातारी; वयस्कर स्त्री.
मुत्तैदे (मुत्तैदे) (क) ना. - म्हातारी सवाष्ण; सौभाग्यवती
वृद्धा.
मुत्सहि (मुत्सहि) (अ. दे) ना. - धूर्त; राजकारणी;
व्यवहारकुशल; दूर दृष्टीचा; चाणाक्ष; हिशोबी मनुष्य.
—तन (तन) (क) ना. - चातुर्य; चाणाक्षपणा; राजकारण;
दूरदृष्टि.
मुद (मुद) (सं) ना. - संतोष; आनंद; हर्ष;
—इसु (इसु) (क) धा. - संतोषणे; आनंदणे; हर्ष पावणे.
—अेरु —पेरु (अेरु—पेरु) अत्यानंद होणे; हर्षभरित
होणे.
मुद (दा) शु (मुद [दा] शु) (सं) ना. - आनंदाशु;
सुखाचे आसु.
मुदि (दु) (मुदि [दु]) (क) वि. - जुना; प्राचीन; वय
झालेला; म्हातारा; वृद्ध
मुदित (ते) (मुदि [ते]) (सं) वि. - हर्षभरित; आनंदित;
(सं) ना. - संतोष; तृप्ति; आनंद; हर्ष.
मुदिर (मुदिरी) (सं) ना. - ढग; मेघ; आकाश; प्रियतम;
विट; नायकनायिकेचे मनरंजन करणारा; विदूषक.
मुदु (मुदु) (क) धा. - जुनावणे; वृद्ध होणे; म्हातारे होणे.
(क) ना. - म्हातारपण; वृद्धावस्था.
मुदुगणगळ (मुदुगणगळ) (क) ना. - मंददृष्टि झालेले,
म्हातारे.
मुदुडु (मुदुडु) (क) धा. - झाकून घेणे; घडी घालणे;
गुंडाळणे; सुरळी करणे; संकुचित होणे; संकोचणे; लाजणे;
नेसणे; नेसवणे; कृश होणे; खुरटणे; लपणे.
मुदुप (मुदुप) (क) ना. - म्हातारा; वृद्ध.
मुदुपु (मुदुपु) (क) ना. - म्हातारपण; वृद्धत्व; उतारवय.
मुदुरु (मुदुरु) (क) धा. - दुमडणे; गुंडाळणे; संकोचणे;
नेसणे; लपणे; बाळणे; खुरटणे.
मुदुवळित (मुदुवळित) (क) ना. - म्हातारपण; मरण; मृत्यु,
मुदुइ (मुदुइ) (क) ना. - वृद्धावस्था; जरा; वार्धक्य;
पुरातनत्व; जुनाटपणा; सनातनत्व.

मुद्र (मुद्र) (सं) ना. - आच्छादन; कवच; पांवरुण शंख;
शिंप; मृग.
मुद्र (मुद्र) (सं) ना. - सोटा; लाठी; गदा; ठोसा; बुकी.
मुद्रात्र (मुद्रात्र) (सं) ना. - मुगाच्या डाळीची खीर;
खिचडी; गव्हाची खीर; हुग्गी.
मुद्रण (मुद्रण) (क) ना. - तोंडावर येणारी पुळी; मोडी;
यौवन पीटिका; 'रामाश्वमेध' काव्याचा कर्ता.
मुद्रत (मुद्रत) (अ. दे) ना. - अवधी; समय; वायदा; वेळ.
मुद्रले (मुद्रले) (क) ना. - 'मुरज' पहा, चर्मवाद्य; मृदंग.
मुद्रातु (मुद्रातु) (अ.दे.) ना. - मुदत; अवधी; समय;
वायदा.
मुद्रां (मुद्रां) (क) अ. - स्वतः, पाहिजे
म्हणून; उद्देशपूर्वक; जरूर; आवर्जन; अगत्यानं.
मुद्रिगे (मुद्रिगे) (क) ना. - मुद्रा; मुद्रिका; मोहोर; छाप;
खुणेची वस्तु; झाकण.
मुद्रिसु (मुद्रिसु) (क) धा. - प्रेम करणे; लाड करणे; चुंबणे;
पापा घेणे.
मुद्रु (मुद्रु) (क) ना. - मुका; चुंबन; प्रेम; आशीर्वाद;
अवघ्राण; गोंजारणे.
मुद्रुगेय (मुद्रुगेय) (क) धा. - प्रीति करणे;
मुका घेणे; पापा घेणे.
मुद्रे (मुद्रे) (क) ना. - तांदुळाच्या पिठाचा लाडू;
लाह्यापीठाचा लडू.
मुद्रा (मुद्रा) (सं) ना. - नाणें; नाण्याची
किंमत.
—व्हास (व्हास) (सं) ना. - नाण्याचा भाव उतार
वधार; अवमूलन.
मुद्रांकित (मुद्रांकित) (सं) वि. - ठसा उठविणे; चिन्हांकित;
मोहोरबंद; ओले केलेले.
मुद्राक्षर (मुद्राक्षर) (सं) ना. - ठशातील अक्षर; मोहोर;
अक्षराचा खिळा; टंक; टाइप.
मुद्रालय (मुद्रालय) (सं) ना. - छापखाना;
मुद्रणालय (मुद्रणालय) (सं) ना. - छापखाना;
मुद्रालेखनयंत्र (मुद्रालेखनयंत्र) (सं) ना. -
टंकलेख; टंकलेखन यंत्र; टाइप रायटर.
मुद्रिके (का) (मुद्रिके) (क) ना. - मोहोरेची अंगठी;
छापाची अंगठी; सांकेतिक ठसा; छाप; मुदी.
मुद्रित (मुद्रित) (सं) वि. - छापलेले; ठसा उठवलेले.
मुद्रिसु (मुद्रिसु) (क) धा. - छापणे; ठसा उठविणे; मुद्रित
करणे; ठसवणे; उमटवणे; झाकणे.
मुन (मुन) (क) अ. - प्रथम; आधी; पूर्वी; पुढे; अगाऊ.

मुन्पार (मुन्पार) (क) धा. - दूरदृष्टीने पाहणें; भविष्य सांगणें; पुढचें पाहणें.
 मुनसीफ (मुन्सिफ) (अ. दे) मुन्सफ; न्यायाधीश.
 मुनि (मुन्नि) (सं) ना. - ऋषि; यति; मौनी; साधू; अर्हंत; साताची संख्या; सूचक शब्द; सतऋषि.
 —ईश्वर (ईश्वर) (सं) ना. - ऋषिश्रेष्ठ; यतिवर.
 (क) धा. - रागावणें; कोपणें; रुसणें; मौन धरणें; मत्सर करणें; विरोधणें.
 मुनिपु (वु) (मुन्निपु [वु]) (क) ना. - राग; कोप; चीड; क्रोध; रुसवा.
 मुनिम (मुन्निमु) (अ. दे) ना. - व्यवस्थापक; अडता; गुमास्ता.
 मुनिषि (मुन्निषि) (अ. दे) ना. - कारकून; हिशोब लिहिणारा; गुमास्ता; भाषापंडित; मुनशी.
 मुनिसु (मुन्निमु) (क) ना. - राग; क्रोध; चीड; हेवा; मात्सर्य; वैर.
 मुंतागि (मुन्तागि) (क) अ. - इत्यादि; प्रभृति; वगैरे; समावेश करून; झाडून सारे.
 मुंतिट्टु (मुन्तिट्टु) (क) अ. - पुढें ठेवून; प्रत्यक्ष; समोर.
 मुंतु (मुन्तु) (क) अ. - प्रथम; पूर्वी; समोर; तोंडापुढें.
 मुंते (मुन्तु) (क) अ. - प्रत्यक्ष; समोर; साक्षात; प्रथमतः; आरंभी.
 मुंदण (मुन्दण) (क) वि. - पुढील समोरचा; नंतरचा.
 मुंदरि (द्वरि) (मुन्दरि [द्वरि]) (क) धा. - भविष्य जाणणें; पुढचें समजणें; अगाऊ कळणें.
 —इसु (इसु) (क) धा. - पुढें चालू ठेवणें; चालू करणें.
 मुंदले (मुन्दले) (क) ना. - कपाळ; डोक्याचा पुढचा भाग.
 मुंदले (मुन्दले) (क) धा. - पुढें चालू ठेवणें.
 मुंदु (मुन्दु) (क) अ. - समोर; तोंडासमोर; अगाऊ; नंतर.
 —काणु (काणु) (क) धा. - भविष्य समजून घेणें; मार्गदर्शन करणें; आश्रयणें; मार्ग सांपडणें.
 —केडु (केडु) (क) ना. - गोंधळ होणें; कळेनासे होणें; दिड्मूढ होणें; गर्त्यंतर नसणें.
 —केडिसु (केडिसु) (क) धा. - पेचात पकडणें; कात्रीत धरणें; गति नसणें; नाश करणें; गोंधळवणें; भ्रमविणें.
 —कोळ (कोळ) (क) धा. - पुढें होणें; पुढें चालू ठेवणें; पुढें जाणें.
 —परि (परि) (क) धा. - पुढें ठेवणें; पुढें चालविणें; पुढें जाणें.
 मुंदुरुवाय्तरु (मुन्दुरुवाय्तरु) (क) धा. - पुढें पळणें; शोक करणें.

मुंदोरु (मुन्दोरु) (क) धा. - भविष्याची सूचना मिळणें; भविष्य डोळ्यासमोर घेणें; अगोदर पाहणें.
 मुन्न (मुन्नु) (क) अ. - प्रथम; आधी; अगोदर; अगाऊ; पूर्वी.
 मुन्नमे (वे) (मुन्नुमे [वे]) (क) अ. - आधीच; प्रथमतःच; अगोदरच.
 मुन्निरुल् (मुन्निरुल्) (क) ना. - प्रदोष; सूर्यास्ताचा काळोख.
 मुन्नीर (रु) (मुन्निरुल् [रु]) (क) ना. - समुद्र; पावसाचें पाणी; पाऊस, ओत आणि ओढा यांचा त्रिवेणी प्रवाह.
 मुन्नगु (मुन्नुगु) (क) धा. - पुढे टकलणें; पुढें चालू ठेवणें; दांडगाई करणें; हुंनपणानें चालणें.
 मुन्नैसर (रु) (मुन्नुनैसर [रु]) (क) ना. - बालसूर्य; अरुणोदय; प्रातःकाल.
 मुन्नोट (मुन्नुनैरु) (क) ना. - दूरदृष्टि; भविष्यज्ञान; प्रथम दर्शन; पूर्वावगणन.
 मुन्नोटु (मुन्नुनैरु) (क) धा. - पुढचे पाहणें; अगाऊ समजून घेणें; दूरदृष्टि राखणें; भीतीने पळणें; रस्ता सोडणें.
 मुप्पाग (मुन्पुग) (क) ना. - तीन चतुर्थांश; पाऊण.
 मुप्पु (मुन्पु) (क) ना. - म्हातारपण; उतारवय; वृद्धत्व; जुनाटपण.
 मुप्पुर (मुन्पु.रु) (क) ना. - त्रिपुर; त्रिपुरासुराचीं आकाशातील तीन शहरें.
 —पनेय (पनेय) त्रिपुरासुरवैरी; शिव.
 मुप्पुरि (मुन्पु.रु) (क) ना. - तिहेरी दोर; तीन पिळाचा दोर; मजबूत दोर.
 —कोळ (कोळ) (क) धा. - एकवटणें; एकत्र होणें; मजबूत करणें.
 मुप्पोळल् (लु) (मुन्पु.ळल् [लु]) (क) ना. - त्रिपुरासुराचीं तीन शहरें.
 —उरिक (ग) (मुन्पु.ळ [ग]) (क) ना. - त्रिपुरजाळणारा; शिव.
 मुसुक्षु (मुन्मुसुक्षु) (सं) वि. - मोक्षाची इच्छा करणारा; मुक्ति इच्छिणारा.
 मुमुर्षु (मुन्मुसुक्षु) (सं) वि. - मरणाची इच्छा करणारा; मरणोन्मुख.
 मुं (मुन्नु) (क) अ. - पुढें; समोर; प्रथम; अगोदर, आधी.
 मुंथ (मुन्मुसुक्षु) (क) ना. - पुढचा मार्ग; पुढील गति.
 मुंबगल् (मुन्मुसुक्षु) (क) ना. - प्रातःकाल; रामपार; पहाट; दिवसाचा पहिला प्रहर.
 मुंबनि (मुन्मुसुक्षु) (क) ना. - मृगाचा पाऊस; अडवळ्याचा पाऊस; अगोट; प्रारंभीचा पाऊस.

मुंबरि (मु०००००) (क) ना. - उन्नति होणे; भरभराटणे; पुढें पुढें जाणे.

—परि (प०) (क) धा. - अति आतुरतेनें पळणे.

मुंबिग (मु०००००) (क) ना. - नेता; पुढारी नायक.

मुंडु (मु०००००) (क) ना. - पुढचा भाग; संमुख; आघाडी आरंभ. 'चूणि' पहा.

—हचु (ह०००००) (क) धा. - पुढाकार घेऊन आरंभणे; वळण घालून देणे; रीत लावणे.

मुम्मडि (मु०००००) (क) वि. - तिण्ट; तीन वेळा; तिहेरी.

मुम्मरि (मु०००००) (क) ना. - उष्ण निश्वास; तापलेली वाळू.

मुम्मळि (मु०००००) (क) धा. - ओळख न लागण्यासारखा केलेला खून. छिन्न विच्छिन्न हत्या.

मुम्मळिसु (मु०००००) (क) धा. - पुढे टकलणे; टकलून पुढें नेणे

मुम्मारु (मु०००००) (क) ना. - तीन वाव माप.

मुम्मारु वोगु (मु०००००) (क) धा. - प्रथम दर्शनीं प्रेम जडणे; मन बसणे; सुरवातीलाच पराभव होणे.

मुम्मेल (मु०००००) (क) ना. - पुढाऱ्याचा मेळा; लोकनाट्यांतील मुख्य पात्रे.

मुम्मोरे (मु०००००) (क) ना. - पुढचाभाग; समोरची बाजू; संमुख

मुय् (मु०००००) (क) ना. - सूड; पोषाख; रड्या; खांदा; हातोपा.

—पु (वु) (वु [वु]) (क) ना. - खांदा; पूर्वस्थितीवर आलेला रोग. सूड; पोषाख.

मुय्गोमुय् (मु०००००) (क) अ. जशास तसे; सूडबुद्धीने; टोशास टोसा या न्यायाने.

मुय्याडु (मु०००००) (क) धा. - विरोध करणे; उत्तर देणे; प्रत्युत्तर देणे; उलट बोलणे

मुय्यान् (मु०००००) (क) धा. - विरोध करणे; दंड ठोकून उभे राहणे; अहंकार बाळगणे.

मुय्यीरडि (मु०००००) (क) ना. - षट्पद; भ्रमर; मुंगा; षट्पदी छंद.

मुय्यु (मु०००००) (क) ना. - सूड; खांदा; पोषाख.

मुय्येळ (मु०००००) (क) वि. - तीन सप्तके; तीनवार; एकवीस वेळ.

मुय्यान् (मु०००००) (क) धा. - विरोधणे; गर्व वाहणे.

मुय्यांतु (मु०००००) (क) अ. - मस्ती करून; माजून; गर्व करून. अहंकाराने.

मुर (रु) (मु०००००) (क) ना. - चामड्याचा पट्टा; एक प्रकारची जमीन; कानानांतील दागिना.

(सं) ना. - मुरनामक राक्षस,

मुरकळि (कुळि) (मु०००००) (क) वि. - मोडलेले; नष्ट झालेले; नाश पावलेले.

मुर (रु) कु (मु०००००) (क) ना. - चूर; तुकडा; मोडतोड; तूटफूट.

मुरझ (मु०००००) (सं) ना. - मुरारी; श्रीकृष्ण; मुराक्षसाला मारणारा.

मुरज (मु०००००) (सं) ना. - चर्मवाद्य; मृदंग.

मुरजित् (मु०००००) (सं) ना. - कृष्ण; मुरासुराला जिंकणारा.

मुरड (रुड) (मु०००००) (क) धा. - घडी करणे; मुरळी करणे; गुंडाळणे; संकुचित होणे; संकोचणे.

मुररिपु (मु०००००) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.

मुरलि (ली) (मु०००००) (सं) ना. - बासरी; पावा; वेणु.

—धर (ध०) (सं) ना. - हातीं बासरी बाळगणारा; श्रीकृष्ण.

मुरहर (मु०००००) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.

मुरारि (मु०००००) (सं) ना. - श्रीकृष्ण; संस्कृतांतील एक उद्दाम कवि.

मुरि (मु००००) (क) धा. - मोडणे; तुकडे करणे; ठार करणे;

पराजित करणे; वाकविणे; वचन टाळणे; वेढणे; वापरणे; फिरवणे; वाकडे करणे; पीळ घालणे.

—इसु (इ०) तुकडे पाडणे; लहान करणे; चिडहर करणे; मोड करणे; छोटी नाणीं घेणे.

—कडे (क०) धा. - गहाण दागिना मोडणे.

—केडे (क०) धा. - निराधार करून पाडणे; मोडून पाडणे; कोलमडणे.

—पु (पु) (क) ना. - भ्रमण; मोडतोड; तूटफूट; अपजय; पुनरागमन.

—वळ, -वाळ (व०-व०) (क) ना. - पीळ; पीळ घालण्याचे साधन; ठणका; कळ.

मुरिकिल् (मु०००००) (क) वि. - चोर; असभ्य; अहित करणारा.

मुरिगडल् (मु०००००) (क) ना. - खवळलेला समुद्र; क्षीरसमुद्र.

मुरिगे (मु०००००) (क) ना. - दुमड; घडी; गुंडाळी; पथारी; पीळ; अंथरण; भ्रमंती; फिरती.

मुरु (रु) (मु०००००) (क) ना. - कर्णफुलें; कानांतील दागिना; कुडी.

मुरूक (कु) (मु०००००) (क) ना. - वक्रता; वाकडेपणा; तुकडा; चूर; मुटका; विलास; सोंग; बतावणी.

मुरूवु (मु०००००) (क) धा. - फिरवणे; अंथरणे; आच्छादणे. (क) ना. - फिरती; भ्रमंती.

मुरु (रुं) ड (मु०००००) (क) धा. - घडी घालणे; दुमडणे; संकुचित होणे.

मुखड (मूखरुड) (क) वि. - उद्धट; मस्तीचा; माजलेला; संकोचलेला; मुरकुतलेला.

मुखडि (मूखरुडि) (क) ना. - झाडाची टोली; काटेरी झाड; रोपटें.

मुखडिसु (मूखरुडिसु) (क) धा. - उपटून काढणें; उकरणें.

मुखडु (मूखरुडु) (क) ना. - उद्धटपणा; अविनीतता; 'मुखडु' पहा.

मुखह (मूखरुह) (क) ना. - मांस; मास, पिशित.

मुखहु (हु) (मूखरुहु [हु]) (क) ना. - वाकडेपणा; वक्रता; बाक; रवंथ; चर्वण; अंबोण; गाई-म्हशीचें खाणें.

मुखु (मूखरु) (क) धा. - झाकणें; आड करणें; दिसेनासें करणें; वळवणें; वाकणें; संकोचणें.

मुखकु (मूखरुकु) (क) धा. - कण्हणें; इवळणें; आजारानें आवाज बारीक होणें; उचकी लागणें; घाबरणें; घाबरें होणें; विलाप करणें; असह्य होणें.

मुखंगि (मूखरुंगि) (क) मुळा; मुळ्याची भाजी.

मुखवत्तु } (मूखरुवत्तु) (क) ना. - तीस; त्रिदश.
मुखत्तु } (मूखरुवत्तु)

मुखलिके (मूखरुलिके) (क) ना. - पाल; घोरपड; पालीच्या जातीचा प्राणी. 'गौळि' पहा.

मुखिर (मूखरु) (क) ना. - ग्रीष्मऋतु; उन्हाळा; गदा; मुद्रर; डबरी; कुंचला; ठोसा; सभा; ताक.

मुखित } (मूखरुखित) (सं) वि. - गमावलेले; चोरीला गेलेले;
मुष्ट } (मूखरुमुष्ट) (सं) वि. - गमावलेले; चोरीला गेलेले;
अपहृत; हिसकावून नेलेले.

मुखर (मूखरु) (अ दे) ना. - हट्ट; संप; सत्याग्रह.

मुष्टामुष्टि (मूखरुमुष्टामुष्टि) (सं) ना. - गुदागुदी; मुष्टियुद्ध; ठोसाठोसी; मारामारी; लढालढी.

मुष्टि (ष्टिका) (मूखरुष्टिका [ष्टिका]) (सं) ना. - मूठ आवळलेला. पंजा; बोटे वळलेला हात; गुदा; ठोसा.

—युद्ध (युद्ध) (सं) ना. - गुदागुदी; ठोसाठोसी.

मुष्टिक (मूखरुष्टिक) (सं) ना. - एक राक्षस; कृष्ण व बळराम यांच्याबरोबर मुष्टियुद्ध करणारा.

मुखल (मूखरुल) (सं) ना. - मुखळ; गदा; मुद्रर; कुटण्याचें साधन; बत्ता.

—घर (घर) (सं) ना. - बळराम.

मुखलि (मूखरुलि) (सं) ना. - लहान गदा; गदाधारी; बळराम.

मुखसुव (मूखरुसुव [सुव]) (क) ना. - काळ्या तोंडाचें माकड; पिंगालिक.

मुखसु (सु) कु (मूखरुसु [सु] कु) (क) धा. - घेरणें; वेढणें; गर्दी करणें; हल्ला करणें; लपवणें; झाकणें; आवरणें.

(क) ना. - पडदा; आच्छादन; पांघरूण; आवरण; गोषा; बुरखा.

मुखुडि (डु) (मूखरुडु [डु]) (क) ना. - चेहरा; चर्चा; तोंड; मुख; मुखवटा.

मुखुडि (मूखरुडु [डु]) (क) वि. - मित्रा; नपूंसक; आपल्या-पुरतेच पाहणारा; अनागरिक; भ्रशुंडी; हट्टी; त्रिशूल.

मुखुडु (मूखरुडु [डु]) (क) ना. - मुख; तोंड; मुस्कट; पडदा; पांघरूण; बुरखा.

मुखुर (रु) मूखरु [रु] (क) धा. - घेरणें; वेढणें; ओणवून झाकणें; पाठीं घालणें.

(क) ना. - गट; ढीग; कळप.

मुखुळ (ळु) (मूखरुळ [ळु]) (क) धा. - आवरणें; झाकणें; पांघरूण घालणें.

(क) ना. - आवरण; पांघरूण; वेशपालट; पडदा.

मुखुर (सु) मूखरु [सु] (सं) अ. - वरचेवर; वारंवार; वेळोवेळीं.

मुखुसुहु (मूखरुसुहु [सुहु]) (सं) अ. - वारंवार; हळूहळू; घडोघडी.

मुखुत (मूखरुत [सुत]) (सं) ना. - शुभ समय; चांगली वेळ; अल्पकाळ; क्षण.

—माडु (मूखरुमाडु) (क) धा. - मुखुत करणें; बसणें; राहणें; पारंभणें; सुरवात करणें.

मुखुतिक (मूखरुतिक [सुतिक]) (सं) ना. - ज्योतिषी; जोशी.

मुखि (मूखरु) (क) धा. - रागावणें; क्रुद्धणें; चिडणें; मत्सर करणें.

मुखिसु (मूखरुसु) (क) धा. - रागाला आणणें; चिडवणें; क्रोधाविष्ट करणें.

मुखु (ळ) (मूखरु [ळ]) (क) ना. - काटा; कंठक.

मुखुगिसु (मूखरुगिसु) (क) धा. - बुडवणें; तळ दाखवणें; डुबवणें; नाश करणें; पैसा उधळणें.

मुखुसुख (मूखरुसुख) (क) अ. - खालच्या आवाजांतील रड; अश्रु गाळणें.

मुखुवु (मूखरुवु) (क) मा. - हानी; नाश; नाशाचें मूळ.

मुखुवेलि (मूखरुवेलि) (क) ना. - काटेरी कुंपण; काटेरी वेल.

मुखुकु (मूखरुकु) (क) धा. - बुडणें; तल्लीन होणें.

(क) ना. - आसक्ति; तल्लीनता; मग्नता.

मुखुगु (मूखरुगु) (क) धा. - पडणें; आडवा होणें; नमस्कार करणें; कुबट घाण येणें; कंटाळणें; दुर्गंध येणें.

मुखुडि (मूखरुडु [डु]) (क) धा. - काट्यानें भरणें; काटेच काटे होणें.

मुखुलि (मूखरुलि) (क) ना. - घूस; रानडुकर.

मुळुगडि (मुळुगडि) (क) ना. - निखुरणे; काटा काढण्याचा चिमटा.

मुळुगळि (मुळुगळि) (क) ना. - काटेरी शेर; निवडुंग; काटेकळी; दुष्ट मनुष्य.

मुळुचमचे (मुळुचमचे) (क) ना. - कटाचमचा; जेवणाची विदेशी साधने.

मुळुबेलि (मुळुबेलि) (क) ना. - काटेरी कुंपण; वई.

मू (मू) (क) वि. - तीन; 'मूर' या शब्दाचें समासांतील रूप.

मूक (मूक) (सं) वि. - तोंड नसलेला; सुका; दरिद्री; गरीब.

(क). ना. नाक; मूक नांवाचा राक्षस.

मूकस्वम मूकस्वम (क) ना. - अवर्णनीय स्वप्न; मनोराज्य.

मूकांबे (मूकांबे) (सं) ना. - शक्तीचा अंशावतार; दुर्गा.

मूकि (मूकि) (सं) ना. - मुकी; बोलतां न येणारी; गाडीचा

पुढचा भाग; संसुल.

मूकोभाव (मूकोभाव) (सं) ना. - मौन; तोंड असून न

बोलणें; अबोलवृत्ति.

मूकति (मूकति) (क) ना. - नाकांतील आभरण; नथ; चमकी;

सुगबट.

मूकोरति (मूकोरति) (क) वि. - नकटी; बसक्या नाकाची;

नाक कापलेली.

मूकोरिय (मूकोरिय) (क) वि. - नाक कापलेला; फाटक्या.

नाकाचा.

मूग (मूग) (क) ना. - नाक; सुका; गरीब; न बोलणारा.

मूगारि (मूगारि) (क) ना. - सुंगूस; नकुल.

(क) धा. - नाक कापणें; नाक तोडणें.

मूगळ (मूगळ) (क) ना. - तीन कोळवी माप; धान्य

मोजणीचें माप.

मूगळे (मूगळे) (क) धा. - नाक कापणें; नाक छाटणें.

मूगळके (मूगळके) (क) ना. - नाकांतून पाणी गळणें; रडणें;

अतिव्यथा; पंचधारावाहणी.

मूगिरि (मूगिरि) (क) धा. - दुर्लक्ष करणें; कंटाळणें; मनावर न

घेणें.

मूगिलि (मूगिलि) (क) ना. - चुचुंद्री; नाकेला उंदीर.

मूगुति (मूगुति) (क) धा. - नाकांतील आभरण; नथ;

चमकी.

मूगुदार (ण) (मूगुदार) (क) ना. - वेसण; बैलाच्या

नाकांतील दोरी.

मूगुचि (मूगुचि) (क) वि. - नाक नसलेला; अपमानित.

मूगुवडु (मूगुवडु) (क) ना. - खुळा ठरणें; गोंधळणें;

विस्मरणें; अवाक् होणें; बेभान होणें.

—ह (ळ) (क) ना. - बावळटपणा.

मूगुसिर (मूगुसिर) (क) ना. - मुके प्राणी; पशुपक्षी वगैरे सारखे अबोल प्राणी.

मूकिरि (मूकिरि) (क) धा. दीर्घ श्वासोच्छ्वास करणें; धापा टाकणें; प्रयत्न करणें; साहस करणें; 'अेदु' पहा.

मूजग (मूजग) (क) ना. - त्रिलोक; जगत्रय; स्वर्ग मृत्यु पातळ हें त्रिभुवन.

मूटे (मूटे) (क) ना. - मोटलीं; गाढोडें; भारा; गढा.

मूड (डण) (मूड [डण]) (क) ना. - प्राची; पूर्वदिशा.

मूडल (ल) (मूडल [ल]) (क) ना. - सूर्योदयाची दिशा; पूर्व दिशा.

मूडावे (मूडावे) (क) ना. - उशी; गिरदी; लोड; कमलकंद; आधार; भार टाकण्याचें साधन; 'आनिके' पहा.

मूडिगे (मूडिगे) (क) ना. - भाता; कट; लड; पेंडी; जुडी.

मूडु (मूडु) (क) धा. - उदय पावणें; उमटणें; उद्भवणें;

उपजणें; जन्मणें; दाखवणें; ओळख होणें.

(क) ना. - पूर्वदिशा; उदयदिशा.

—बेट (बेट) (क) ना. - उदयगिरी; पूर्वांचल.

—वे (वे) णु (वे [वे] णु) (क) ना. - पूर्वदिश्वधु.

मूड (मूड) (सं) ना. - मूर्ख; खुळा; मड; गोंधळलेला; धडु.

मूत (मूत) (सं) वि. - बांधलेला; आवळलेला.

मूति (मूति) (क) ना. - मुस्कट; चेहरा; मुख; तोंड.

मूत्र (मूत्र) (सं) ना. - जलबाधा; मूत; लघ्वी; लघुशंका.

मूत्रपिंड (मूत्रपिंड) (सं) ना. - देहांतील मूत्र तयार

होणारें इंद्रिय.

मूदलिके (मूदलिके) (क) ना. - हंगवणी; हेटाळणी; तिरस्कार; आम्हान.

मूदलिसु (मूदलिसु) (क) धा. - हेटाळणें; हंगवणें; हीन लेखणें; वृद्धापणें; म्हातारे होणें.

मूदले (मूदले) (क) ना. - हंगवणी; हेटाळणी; तिरस्कार.

मूबदलु (मूबदलु) (अ. दे) ना. - पूर्वसंग्रह; विनिमय;

अदलाबदल; भांडवल; मुदल; मूलधन.

मूमे (मूमे) (क) वि. - तीनदा; तीन वेळाचा.

मूमोनेगुदु (मूमोनेगुदु) (क) ना. - त्रिशूल; तीन टोकें असलेलें आयुध.

मूरडिग (मूरडिग) (क) ना. - वामन; त्रिपाद; अग्नि.

मूरंबक (मूरंबक) (क) ना. - त्र्यंबक; त्रिलोचन; शिव.

मूरि (मूरि) (अ. दे) ना. - समूह; कुटुंब; दर्प; वाण; भयंकर स्वरूप; मरणाची देवता.

मूरिविडु (मूरिविडु) (क) धा. - फट सुटणें; आग ओकणें.

मूर (रा) बट्टे (मूर [रा] बट्टे) (क) ना. - अव्यवस्था;

नाश; स्वैरता; वाव्यावर जाणें.

मूहति (मूहति) (क) ना. — मूर्ति; देवाची प्रतिमा; विग्रह.
 मूरसंजे (मूरसंजे) (क) ना. — तीन्हीसांज; सूर्यास्ताचा
 अंधार.
 मूकोटि (मूकोटि) (सं) ना. — एक द्वादशी; तीनकोटी;
 त्रिशूल; एक तीर्थक्षेत्र.
 मूर्ख (मूर्ख) (सं) ना. — अविवेकी; अज्ञानी; अजाण;
 मस्तीचा; हट्टी; मोंड.
 मूर्छन (ने) (ना) (मूर्छन [न] ली) (सं) ना. — मूर्छा;
 वेशुद्धि; वेखबर; विस्मृति; थकवा; संगीतांतील आरोहावरो-
 हाचे आलाप.
 मूर्छा (छ) (मूर्छा [छ]) (सं) ना. — विस्मृति; मोवळ;
 वेशुद्धि; भ्रम; जाणीव हरपणे.
 मूर्छाविल (मूर्छाविल) (सं) वि. — विस्मृत; झिंगलेला;
 निशा चढलेला; मूर्छना आलेला.
 मूर्त (मूर्त) (सं) वि. — आकृत; आकाराला आलेला; स्वरूप
 असलेला; स्मृति गेलेला; झिंगलेला; वेशुद्ध.
 (क) ना. — मुहूर्त; क्षण; वेळ; समय.
 मूर्ति (मूर्ति) (सं) ना. — आकृति; रूप; प्रतिमा; बाहुली.
 मूर्तिमत् (न्त) (मूर्तिमत् [मूर्ति]) (सं) वि. — आकार
 असलेले; स्पष्ट; प्रत्यक्ष दिसणें.
 मूर्ध (मूर्ध) (मूर्ध [मूर्ध]) (सं) ना. — डोकें; शिर;
 टाळू; तोडाचा पुढचा भाग.
 —न्य (न्य) (सं) वि. — तालव्य; मेंदूशी संबंधित.
 मूर्धज (मूर्धज) (सं) ना. — केस; रोम.
 मूर्धाभिषिक्त (मूर्धाभिषिक्त) (सं) वि. — डोक्यावर अभिषेक
 झालेला; राजेपणाचा अभिषेक झालेला; न्यायानें राजेपणा
 आलेला.
 मूर्धाभिषेक (मूर्धाभिषेक) (सं) ना. — पट्टाभिषेक;
 मूर्धाभिषेचन (मूर्धाभिषेचन) (सं) धर्मन्यायानें आलेला
 राजेपणा.
 मूर्धे (मे) (मूर्धे [मे]) (क) वि. — तीनदा; तीन वेळाचा;
 तिसऱ्यांदा
 मूल (मूल) (सं) ना. — मूळ; पहिला; आदि; आरंभ; मूलधन;
 मुद्दल; भांडवल; अनुवर्शिक सेवक.
 —इग (इग) (क) ना. — पूर्वज; पूर्वीचें; मूलकारण.
 —तः (तः) (सं) अ. — पूर्वीपासून; तळापासून; प्रथमतः
 मूलक (मूलक) (सं) अ. — करितां; द्वारां; मुखांतरे.
 (सं) ना. — मुळ्या; मुळा; झाड; पाटीर
 मूलंगि (मूलंगि) (क) ना. — मुळा; मुळ्या.
 मूलद्रव्य (मूलद्रव्य) (सं) ना. — मूलधन; भांडवल; ऐन;
 मुद्दल; मूल घटक; पदार्थशास्त्रीय घटकद्रव्य.

मूलन (मूलन) (सं) ना. — किंमत; मूल्य; मोल; अवमूलन;
 नाणेंकिंमतीचा चढउतार; नाणें वधारसुधार.
 मूलनिवासि (मूलनिवासि) (सं) ना. — तद्देशीय; आदिवासी;
 प्रथम वस्ती करून राहिलेले.
 मूलभूत (मूलभूत) (सं) वि. पूर्वीचा; सुरवातीचा; पायाभूत;
 मूलकारण; नित्य.
 मूलाधार (मूलाधार) (सं) ना. — सर्वाधार; पाया;
 आधिकारण.
 मूलिक (मूलिक) (सं) ना. — वैद्य; चंद्र; वडीलबंधु; प्रमुख.
 मूलिका (मूलिका) (सं) ना. — मूळ; औषधी; वनस्पति.
 मूलिग (मूलिग) (क) ना. — मूलकारण; आदिवासी;
 वनस्पति विकणारा.
 मूलगु (मूलगु) (क) धा. — कण्ठणें; इवळणें; उचकी
 लागणें; असह्य होणें; घाबरें होणें; विलाप करणें.
 मूले (मूले) (क) ना. — कोन; सांद; सांदर; संग्रह; मोट.
 —माडु (माडु) (क) धा. — संग्रहणें.
 मूलेहिडि (मूलेहिडि) (क) धा. — निरुपयोगी होणें; मार्गें पडणें;
 व्यर्थ होणें; उबगणें; नकोसे होणें.
 मूल्य (मूल्य) (सं) ना. — किंमत; योग्यता; क्रय; दाम.
 मूलचु (मूलचु) (क) वि. — तीस.
 मूष (षि) क (मूष [षि] क) (सं) ना. — उंदीर; घूस; चोर;
 ठक; दरोडेखोर.
 —वाहन (वाहन) (सं) ना. — गणपति; उंदरावर स्वार
 होणारा.
 मूसिके (मे) (मूसिके [मे]) (क) ना. — अवघ्राण; हुंगणें;
 वास घेणें.
 मूसु (मूसु) (क) धा. — वास घेणें; हुंगणें; गंधिणें;
 अवघ्राण करणें.
 मूळ (मूळ) (क) वि. — किंवडा; बहिरा; कानफाट्या;
 अंगहीन; अजाण; धडु; असंस्कृत.
 मूळिगे (मूळिगे) (क) ना. — माता; लड; लडी; पेंडी; मोळी;
 भारा.
 मूळे (मूळे) (क) ना. — हाड; अस्थि.
 मूकंडु (मूकंडु) (सं) ना. — एक ऋषि; मार्कंडेयाचा पिता.
 मूग (मूग) (सं) ना. — पशु; हरिण; काळवीट;
 मृगशीर्षनक्षत्र.
 मृगण (मृगण) (क) ना. — मार्गण; बाण; शोध; तपास.
 मृगजल (मृगजल) (सं) ना. — जलाभास; जलभ्रांती.
 मृगतृष्णे (मृगतृष्णे) (मृगतृष्णे [मृगतृष्णे]) (सं) ना. — तहानेमुळें
 हरिणाला होणारा जलाभास; मृगाची तहान; मृगजल.
 मृगधर (मृगधर) (सं) ना. — चंद्र; शिव; पार्वती.

मृगनयने (मृगनयनै) (सं) ना. - हरीणाक्षी; सुंदरी;
हरीणाप्रमाणे मोठे डोळे असणारी.

मृगनाभि (मृगनाभि) (सं) ना. - कस्तुरी.

मृगपति (मृगपति) (सं) ना. - सिंह; केसरी; वनराजा.

मृगभेदन (मृगभेदन) (सं) ना. - बाघ; एक राक्षस.

मृगमद (मृगमद) (सं) ना. - कस्तुरी; मृगनाभि.

मृगया (यात्रे) (मृगया [यात्रे]) (सं) ना. - शिकार;
पारध.

—विहार } (विहार)

—व्यसन } (व्यसन) (सं) ना. - शिकारीचा छंद;

पारध करण्याचा नाद.

मृगयु (मृगयु) (सं) ना. - शिकारी; शिकार. पारध; पारधी.

मृगरिपु (मृगरिपु) (सं) ना. - सिंह; बाघ.

मृगलक्ष्म (मृगलक्ष्म) (सं) मृगांक; चंद्र.

मृगलांछन (मृगलांछन) (सं) ना. - शशांक; चंद्र.

मृगवाहन (मृगवाहन) (सं) ना. - वायुदेव; मरुत.

मृगव्य (मृगव्य) (सं) ना. - शिकार; मृगया; पारध.

मृगशिर (मृगशिर) (सं) ना. - मृगशीर्ष; मृगनक्षत्र; पावसाचे
एक नक्षत्र.

मृगशृंगधर (मृगशृंगधर) (सं) ना. - यज्ञकाळी हरिणाचें
शिग धरून राहणारा याज्ञिक.

मृगसार (मृगसार) (सं) ना. - कस्तुरी; मृगमद.

मृगाक्षि (मृगाक्षि) (सं) ना. - हरिणनयना; सुंदरी.

मृगांक (मृगांक) (सं) ना. - चंद्र; हरिणाचें चिन्ह असणारा.

—धर (धर) (सं) ना. - शिव; चंद्रमौली; चंद्रशेखर.

मृगादन (मृगादन) (सं) ना. - मृग खाणारे; बाघ; सिंह;
हिंस पशु.

मृगाराति (मृगाराति) (सं) ना. - मृगशत्रु; सिंह.

मृगारि (मृगारि) (सं) ना. - मृगशत्रु; बाघ; सिंह.

मृगि (मी) (मृगि [मी]) (सं) ना. - हरिणी.

मृगैद्र (मृगैद्र) (सं) ना. - मृगांचा राजा; सिंह; बाघ.

मृगोद्भव (मृगोद्भव) (सं) ना. - कस्तुरी; मृगनाभि.
मृगमद.

मृड (मृड) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.

मृडानि (नी) (मृडानि [नी]) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा.

मृणाल (मृणाल) (सं) ना. - कमलाचा देठ; नाल; धाट.

मृण्मय (मृण्मय) (सं) वि. - मातीमय; मातीने भरलेले;
मातट; मातीचें.

मृत् (मृत्) (सं) ना. - माती; मृत्तिका; धरणी; जमीन.

मृत् (मृत्) (सं) वि. - मेलेता; निर्जीव; व्यर्थ; सत्त्वहीन;
प्राण गेलेला.

मृतक (मृत्क) (सं) ना. - शव; मुडदा; प्रेत; मर्दे; सुतक;
अशौच.

मृतपत्र (मृत्पत्र) (सं) ना. - मृत्युपत्र; मरणांत व्यवस्थेचे
कागदपत्र; अंत्येच्छापत्र.

मृतस्नान (मृत्स्नान) (सं) ना. - शवसंस्कारोत्तर केलेली
अंबोळ; सुतकानंतरचें स्नान; उत्तरक्रियेसाठी स्नान.

मृत्ति (मृत्ति) (सं) ना. - मरण; मृत्यु; निर्वाण.

—पड्ड (पड्ड) (क) धा. - मरणें; मृत्यु येणें.

मृत्तिके (का) (मृत्तिके [का]) (सं) ना. - माती; जमीन; भूमी.

मृत्पिंड (मृत्पिंड) (सं) ना. - मातीचा गोळा; डेकूळ; डेपसा.

—बुद्धि (बुद्धि) (सं) वि. - निर्बुद्ध; डोक्यात माती
भरलेला; मूढ; मूर्ख.

मृत्यु (मृत्यु) (सं) ना. - मरण; यम.

—देवता (ते) (दैवता [ते]) (सं) ना. - यमधर्म;
मरणाची देवता.

मृत्युंजय (मृत्युंजय) (सं) ना. - शिव; मरणाळा
जिकणारा; कालांतक.

मृत्युमुख (मृत्युमुख) (सं) ना. - मरणाचा जवडा; मृत्यूचें
उदर; काळाचें तोंड.

मृदंग (मृदंग) (सं) ना. - एक चर्मवाद्य; तबला; पार्थिव
देह.

मृदु (मृदु) (सं) वि. - मऊ; कोमल; ललित; नम्र; शांत.

(क) अ. - सावकाश; मऊपणें.

मृदुपद (मृदुपद) (सं) ना. - कोमलाक्षर शब्द; कोवळे पाय;
कोमल चरण.

मृदुपदबंध (मृदुपदबंध) (सं) ना. - काव्यांतील कोमल
शब्दाची जुळणी. सौकुमार्य; लालित्य; एक काव्यगुण.

मृदुल (मृदुल) (सं) वि. - मऊ; ललित; कोमल; मनोहर.

मृदुस्मित (मृदुस्मित) (सं) ना. - मंदहास्य; गालांतल्या
गालांत हसणें; ओठावरील हसें.

मृद्री (द्रीका) (मृद्री [द्रीका]) (सं) ना. - द्राक्षाचा घोस.

मृषवाद (मृषवाद) (सं) ना. - मिथ्यावाद; मायावाद;
असत्यवाद.

मृषा (मृषा) (सं) अ. - खोटें; खोटेनाटें; व्यर्थ; असत्यपणें;
निष्प्रयोजकवें.

मृष्ट (मृष्ट) (सं) वि. - शुचि; स्वकर; पक्क; गोड.

—अन्न (अन्न) (सं) ना. - मिष्टान्न; पक्वान्न; गोड जेवण.

मेघ (मेघ) (सं) वि. - मेघ; [मेघ] (क) ना. - सौंदर्य;
योग्यता; पसंती; प्रशस्तपणा.

मेघु (मेघु) (क) धा. - मनाला येणें; मान्य करणें; होकार
देणें; प्रेम करणें; आसावणें; आशा धरणें.

(क) ना. — संभावना; बहुमान; पारितोषिक; इनाम; वक्षीस; पोषाख.
 — ने (नै) (क) ना. — तृप्ति; संतोष; मान्यता; देणगी; बहुमान; वस्त्रे.
 मेढ्रकि (मेढ्रकि) (क) ना. — वधुवरांनी विवाहात तुडवलेले तांदूळ.
 मेढ्र (ढि) लु (मेढ्र [ढि] लु) (क) ना. — जिना; सोपान; पायरी.
 मेढ्र (मेढ्र) (क) धा. — तुडवणे; पायांखालीं दडपणे; दाबून धरणे; पूड करणे; ठार मारणे; वर न उठू देणे; जाड लेप देणे.
 (क) ना. — पादुका; पादत्राण; खडावा.
 — आगिर (अगिर) (क) धा. — बाजूला ठेवणे; दूर ठेवणे.
 — आगु (अगु) (क) धा. — बाजूस सारणे; दूर सारणे.
 मेढरू (मेढरू) (क) ना. — जटा; वेणी; चटई; डाळी.
 मेणसु (मेणसु) (क) ना. — मिरी; मसाल्याचा पदार्थ.
 मेत्तगागु (मेत्तगागु) (क) धा. — मऊ होणे; पक्व होणे; खचणे; दुर्बल होणे; विनय दाखवणे.
 मेत्त (त्ता) ने (मेत्त [त्ता] ने) (क) वि. — मृदु; कोमल.
 मेत्तन्न (नेय) (मेत्तन्न [नेय]) (क) वि. — मऊमऊ; मृदु; कोवळे; कोमल.
 मेत्तिगे (मेत्तिगे) (क) ना. — झाकण; आवरण; लेप; गिलावा.
 मेत्तु (मेत्तु) (क) धा. — लिणें; गिलावा करणे; झाकणे; दावणे.
 मेत्ते (मेत्ते) (क) ना. — मऊ गादी; अंथरुण; उशी; तक्क्या.
 मेद (दु) ग (मेद [दु] ग) (क) वि. — मंद; धडु; स्थूल; फोपसा.
 मेदु (मेदु) (क) वि. — मृदु; मऊ.
 मेदुड (लू) (मेदुड [लू]) (क) ना. — मेंदु; ज्ञानग्राहक अवयव.
 मेदे (मेदे) (क) धा. — मऊ करणे; तिंत्रणे.
 (क) ना. — रास; गंज; गवताची गंजी.
 मेय् (यि) (मेय् [यि]) (क) धा. — खाणे; चरणे.
 (क) ना. — देह; शरीर; बाजू; शेजार.
 मेय्कट्टु (मेय्कट्टु) (क) ना. — शरीररचना; शरीरबांधा; ठेवण; अंगलट; अंगकाठी; यष्टि.
 मेय्गण (मेय्गण) (क) ना. — अंगभर डोळे असलेला; इंद्र.
 मेय्गरे (मेय्गरे) (क) धा. — लपणे; आड होणे; विस्मृति होणे.
 मेय्गलि (मेय्गलि) (क) वि. — बलशाली; शूर.
 मेय्गळळ (मेय्गळळ) (क) वि. — आळशी; सुस्त.

मेय्गगु (हु) (मेय्गगु [हु]) (क) ना. — अंगरक्षक; चिलखत; कवच; शरीरसंरक्षक; हुजुरात.
 मेय्गोडु (हु) (मेय्गोडु [हु]) (क) धा. — नापसंत करणे; असंमति दाखवणे; अंग झाडणे; नको म्हणणे.
 मेय्गोडु (मेय्गोडु) (क) धा. — कामाला जुंघणे; पुढे येणे; पत्करणे; अंगावर घेणे; साहाय्य करणे; जोखम घेणे; ओझे वाहणे; अनुकूल होणे; देह क्षिजवणे.
 मेय्गोळ (मेय्गोळ) (क) धा. — दाखवणे; प्रगट करणे; रूप देणे; आकार देणे.
 मेय्जोडु (मेय्जोडु) (क) ना. — चिलखत; कवच; अंगरक्षक; हुजुरात.
 मेय्दडु (मेय्दडु) (क) धा. — पाठीवरून हात फिरवणे; गोंजारणे; प्रेम करणे; लाड करणे.
 मेय्देने (मेय्देने) (क) धा. — विमुख होणे; पाय मागे घेणे; अंग काढणे; पळून जाणे.
 मेय्दोस (मेय्दोस) (क) धा. — आकार देणे; प्रगट करणे; दाखवणे.
 मेय्नेरे (मेय्नेरे) (क) धा. — वयांत येणे; तारुण्यांत येणे; जमवून घेणे; जोडीदार होणे; ऋतुमति होणे; विटाळशी होणे; विटाळशी वसणे.
 मेय्मरकु (मेय्मरकु) (क) ना. — विस्मृति; मूर्च्छा.
 मेय्मरे (मेय्मरे) (क) धा. — मूर्च्छा येणे; भान हरपणे; विस्मृति होणे.
 मेय्मसक (मेय्मसक) (क) ना. — शरीराचे साहस; उद्रेक; अत्यातुरता.
 मेय्मेयो (मेय्मेयो) (क) अ. — वेगळे होऊन; निराळेपणे; प्रत्येकी; एकेकशः.
 मेय्गानु (मेय्गानु) (क) धा. — श्रम करणे; राबणे; जबाबदारी घेणे; नमस्कार करणे.
 मेय्गि (मेय्गि) (क) ना. — मांडी; अंक.
 मेय्गिक्कु (हु) (मेय्गिक्कु [हु]) (क) धा. — नमस्कार करणे; आडवे पडणे; लोटगण घेणे; दंडवत घालणे.
 मेय्गिळि (मेय्गिळि) (क) धा. — गर्भेखाव होणे; पोटाचे पडणे; गर्भपात होणे; पोटा जाणे.
 मेय्गळि (मेय्गळि) (क) ना. — आधीनता; परवशता; तावेदारी.
 मेय्गेरु (मेय्गेरु) (क) धा. — आकार घेणे; रूप घेणे; प्रत्यक्ष होणे.
 मेय्गेरु (मेय्गेरु) (क) धा. — फुगणे; उत्साहित होणे; पीळ धरणे.
 मेय्गार (मेय्गार) (क) धा. — मागे सरणे; हटणे; समीप येणे.

मेक्सरि (मे००००००) (क) ना. - देहकांती; शारीरसौंदर्य; अंग

सौष्ठव; तनुश्री; शोभा; सौंदर्य.

मेखणिगे (मे०००००००) (क) ना. - मिरवणूक.

मेरट्टु (पु) (मे०००००० [०]) (क) ना. - शोभा; कांति; तेज लकाक्री.

मेरिनो (मे००००००) (अ. दे) ना. - स्पेनदेशांतील दुधाळ मेंढी.

मेरुगु (मे००००००) (क) ना. - ओव; लकाक्री; तेज; विनय.

मेरे (मे०००) (क) धा. - उठून दिसणें; प्रकाशणें; हलविणें.

—सु (सु) (क) धा. - प्रदर्शन करणें; मिरवणें; सर्वांना दाखविणें.

मेर्चु (मे०००००) (क) धा. - मनाला येणें; मान्य करणें; आशा करणें; प्रेम करणें.

(क) ना. - संभावना; बहुमान; वस्त्रालंकार पारितोषिक.

मेल (लु) (मे००० [००]) (क) धा. - रवंथ करणें; चघळणें; चर्वण करणें; सांगितलेले पुनः सांगणें.

मेलुकुहाकु (मे०००००००००) (क) धा. - खाणें; उकरणें; उडी मारणें; रवंथ करणें.

मेलकु (मे००००) (क) ना. - रवंथ; चर्वितचर्वण.

मेलनडे (मे०००००) (क) ना. - मंद गमन; गजगति. हुंसगति.

मेलनुडि (मे००००००) (क) ना. - गोड शब्द; साखरवोली; मधुर भाषण हितवचन.

मेलपु (मे०००००) (क) ना. - मार्दव; मृदुता; मवाळपणा; गरीब स्वभाव.

मेल्लितु (तु) (मे००००० [००]) (क) वि. - मऊ; कोमल; ललित; सुंदर; विनयशील.

मेल्लु (मे००००) (क) धा. - खाणें; उकरणें; उडी मारणें; रवंथ करणें.

मेल्वानु (मे००००००) (क) ना. - हितवचन; गोड भाषा मृदुवोल; साखरवोली.

मेल्वानु (मे००००००) (क) ना. - गादी; मऊ अंथरूण.

मेलसरि (मे०००००) (क) ना. - भुरभुर; पावसाची बारीक सर.

मेल (मे०००) (क) ना. - भ्रम; आश्चर्य; विस्मय.

—पडु (पडु) (क) धा. - आश्चर्यचकित होणें; फसणें; गोंधळणें; गडबडणें.

मेळे (मे०००) (क) ना. - झाडांतील दोली; झाडी; कळकाचें वेट.

मेळपडे (मे०००००) (क) धा. - भ्रांत होणें.

(क) ना. - टाळाटाळ; फसवे सैन्य.

मेळळ (मे००००) (क) वि. - आश्चर्यचकित; टरका; तिरळा; चकणा; काणा.

मेळळे (मे००००) (क) वि. - टरका; काणा; चकणा; वक्रदृष्टि.

—कण्णु (कण्णु) (क) ना. - चकणे डोळे; तिरवी नजर; टरकी दृष्टि.

मे (मे००) (क) अ. - वर; काठी.

(क) धा. - चरणें; खाणें.

(क) ना. - में-में करणें; मेंढीचे ओरडणें; मे महिना.

मेकरिसु (मे००००००) (क) ना. - में SS असे ओरडणें; मेंढीप्रमाणें ओरडणें.

मेकल (मे००००) (क) ना. - एक पर्वत; अमरकंटक पर्वत.

मेकलकन्थे (मे०००००००) (सं) ना. - नर्मदा नदी; मेखळ पर्वतांत जन्मलेली.

मेकु (गु) (मे०००० [००]) (क) ना. - स्पर्धा; चढाओढ; अहमहमिका.

मेके (मे०००) (क) ना. - शेळी; बकरी.

मेखले (ला) (मे०००० [००]) (सं) ना. - कमरपट्टा; कमरबंध.

मेगण (मे०००००) (क) वि. - वरचा; उंचीचा; शिखरावरील; श्रेष्ठ.

मेगरे (मे०००००) (क) ना. - फसवणूक; वंचना. ठकपणा; कंटाळा; उबग.

मेगाट (मे००००००) (क) ना. - मुख्य पहारा; मुख्य चौकी टेहळणी.

मेगावळ (मे००००००) (क) ना. - देखरेख; निरीक्षण; नजरेखाली ठेवणें; चौफेर नजर; देखभाल.

मेगालि (मे०००००) (क) ना. - वरून येणारा वारा.

मेगे (मे०००) (क) अ. - वर.

मेघ (मे००००) (सं) ना. - ढग; आकाश.

मेघडंबर (मे०००००००००) (सं) ना. - वीज; मेघमंडळ; छत्री; आतपत्र.

मेघनाद (मे०००००००) (सं) ना. - गडगडाट; इंद्रजित्; वरुण; घटोत्कचपुत्र.

मेघमाले (मे०००००००) (सं) ना. - ढगांची माळ; जलदावली; घनराजी.

मेघवाहन (मे०००००००) (सं) ना. - इंद्र.

मेघागम (मे०००००००) (सं) ना. - पावसाळा; वर्षर्तु.

वर्षा ऋतु.

मेघाडंबर (मे०००००००००) (सं) ना. - छत; छत्री; 'सत्तिगे' पहा. मेघमंडळ

मेचक (मे०००००) (सं) ना. - अतिनील वर्ण; काळोखी; अंधार; चांदणें; नील रत्न; सुरे डोळे. मेघ; ढग; किरात; पारधी

मेजवानि (मे००००००) (अ. दे) ना. - अतिथिसमारंभ; संतोष भोजन; थाटाचे जेवण; मेजवानी; पाहुणचार.

मेजु (मे००००) (अ. दे) ना. - मेज; घडवंची; टेबल.

मेडि (मे००००) (क) ना. - घडवंची; माची; मेढी; मोठेपणा; श्रेष्ठता; नांगराची मूठ; नागरखुंटी; नेता; पुढारी.

मैडु (मै०डु) (क) ना. — उंचवटा; कुबड. 'हिल्लिल' पहा.
मैड (ढका) (मै०ड[ढका]) (सं) ना. — मेघ; बोकड; बकरा.
मैडू (मै०डू) (सं) ना. — पुरुषाचें गुतेंद्रिय; शिस्न; बुद्धी; चोट.
मैण (ण) (मै०ण [ण]) (क) अ. — आणि; शिवाय;
आणिक.

मैण (मै०ण) (क) ना. — चिकट पदार्थ; स्निग्ध वस्तु; मेण.
मैणे (मै०ण) (क) ना. — मेणा; बंद पालखी.
मैत (मै०ड) (क) ना. — चारा; गवतकाडी; पशूचे खाद्य; कडवा.
मैद (दसु) (मै०द [दसु]) (सं) ना. — मैदु; चरबी; मांस;
दाट रक्त; गर्व.

मैद (दर) (दार) (मै०द [दर] दार) (क) ना. — बुरुड.
मैदिनि (नी) (मै०दि [नी]) (सं) ना. — भूमि; पृथ्वी.
— पति (पती) (सं) ना. — राजा; भूपाल.
— सुर (सु०र) (सं) ना. — भूदेव; ब्राह्मण; ज्योतिषपद्धति.
मैदुर (मै०दु०र) (सं) वि. — दाट; फुगलेले; संकलित; मिश्रित;
मृदु; सुंदर.

मैघ (मै०घ) (सं) ना. — यज्ञ; याग.
मैघा (मै०घा) (सं) ना. — बुद्धि; धारणाशक्ति; कुशाग्र मति.
मैघावि (मै०घा०वि) (सं) ना. — धारणाशक्ति असलेला;
गाढ स्मरणशक्ति असलेला; पंडित; विद्वान; प्रतिभाशाली;
चंद्रहास पिता.

मैध्य (मै०ध्य) (सं) वि. — यज्ञीय; यज्ञयागाहं; पवित्र; शुद्ध;
बुद्धि वाढवणारा.

मैनका (मै०नका) (सं) ना. — विश्रामित्राचा तपोमंग करणारी
अम्भरा; शकुंतलेची आई.
— आत्मजा (अ०डू ७७) (सं) ना. — शकुंतला; मेनकेची
कन्या.

मैने (मै०ने) (क) ना. — मेणा; बंद पालखी.
मैपोल् (मै०पोल्) (अ.दे) ना. — मे दिनाची गुढी;
वासंतिक मेळ्यात फुलांनी सजवलेला खांब.
मैय (मै०य) (सं) वि. — कळण्यासारखे; समजण्यासारखे.
— अनुमेय (अनु०मै०य) (सं) वि. — तर्ककरण्यासारखे.
— उपमेय (उप०मै०य) (सं) वि. — उपमा देण्याजोगें;
उपमा दिले जाणारे.

मैयु (मै०यु) (क) धा. — खाणें; चरणें; गवत खाणें.
मैरु (मै०रु) (सं) ना. — उत्तरेकडील एक पर्वत. सुरगिरी;
हारातील मेरुमणि; उत्तर ध्रुव; श्रेष्ठ पुरुष.
मैरवे (मै०रु०वे) (क) ना. — टोकदार रास; गोपुराकृति मंडप;
टेकडी.

मैरे (मै०रे) (क) ना. — सीमा; मर्यादा; अंत; शेवट; रीत;
पद्धति.

— परि (प०रि) (क) धा. — मर्यादा ओलांडणें; पात्राबाहेर
वाहणें; उर्ल जाणें; चौकटीतून बाहेर पडणें.
— मीरु (मी०रु) (क) धा. — सीमा उलंघणें; आज्ञेबाहेर
जाणें.

मैल् (लु) (मै०ल् [लु]) (क) अ. — वर; उत्तरेमधें; उपर.
(क) ना. — उन्नति; श्रेष्ठता; शुभगुण.

— आट (अ०ट) (क) ना. — स्पर्धा; चढाओढ.

— आड (अ०ड) (क) धा. — स्पर्धा करणें; चढाओढ होणें;
अहममहिका लागणें.

— पायु (पा०यु) (क) धा. — हल्ला करणें; गर्दी करणें;
वर पडणें.

मैल (लन) (मै०ल [लन]) (सं) ना. — मीलन; मेळ; जोड;
वाद्यमेळ; वादकाचा संच; मेळावा; यात्रेकरुंचा जमाव.

मैलाप (मै०ला०प) (सं) ना. — जमाव; गर्दी; मेळावा;
समावेश.

मैलिक्कु (मै०लि०कु) (क) धा. — वर पडणें; चढाई करून जाणें;
धावून जाऊन चोपणें; पाठीशी घालणें; पाठपुरावा करणें;
आव्हान देणें.

मैलुगडु (मै०लु०गडु) (क) ना. — लावून घेण्याचें वस्त्र.
टापरी.

मैलुडुपु (मै०लु०डुपु) (क) ना. — उत्तरीय; पदर; वर घेण्याचें
वस्त्र; उपरणें; कोट.

मैलुडु (मै०लु०डु) (क) ना. — अंगावर घेण्याचे वस्त्र; शेला;
ओढणी.

मैलुहोदिके (मै०लु०हो०दिके) (क) ना. — झगा; छाटी; पायघोळ
अंगरखा.

मैलुपंक्ति (मै०लु०पं०क्ति) (क) ना. — प्रथम श्रेणि; पहिली रांग;
वरची पंगत; आदर्श.

मैलुसिरु (मै०लु०सिरु) (क) ना. — सुस्कारा; धाप; फुगवटा;
उसासा.

मैलूर (रु) (मै०लु०र [रु]) (क) ना. — स्वर्ग; अमरलोक.

मैलेबीळु (मै०ले०बी०ळु) (क) धा. — वेढणें; घेरणें; हल्ला करणें;
अंगावर जाणें; विरोध करणें; चापणें; लढाईला ठाकणें.

मैलोगर (मै०ले०गर) (क) ना. — सार; सांबर; शेवटचा भात.

मैलगय (मै०लु०य) (क) धा. — वरचढ होणें; श्रेष्ठ होणें.

मैल्मे (मै०ल्मे) (क) ना. — आधिक्य; श्रेष्ठता; अहंकार;
उत्तमत्व.

मैवु (मै०वु) (क) ना. — गवतकाडी; चारा; कडवा; कोंडाभूस;
खाण्याचा पदार्थ.

मैवे (मै०वे) (क) ना. — पंचखाद्य; नैवेद्य; मेवा; मिठाई.

मैष (मै०ष) (सं) ना. — मैदा; बकरा; बोकड.

मेह (मेहळ) (क) ना. - चरणें; चराई; चारणी; एकरोग;
मधुमेह; मूत्ररोग.

मेहु (मेहळ) (क) ना. - चारा; कडवा; गवत.

मेळ (मेहळ) (क) ना. - मेळावा; जोड; वाद्यसंच; यात्रिकांचा जमाव.

मेळय (व) (मेहळय [ळ]) (सं) ना. - मिळाफ; प्रवेश; मिश्रण जोडणी.

मेळयि (वि) सु (मेहळयि [ळ] सु) (क) धा. - जोडीदार होणें; एकत्रित होणें; जमवून घेणें; खुसडणें; सिद्ध करणें; अनुकूल करणें.

मेळव (मेहळव) (क) ना. - भ्रमर; मधमाशी; मुंगा.

मेळाप (मेहळाप) (सं) ना. - समावेश; जोडणी; जोड; समूह.

मेळवणि (मेहळवणि) (क) न.; - संगीतयुक्त नृत्य.

मेळवणे (मेहळवणे) (क) ना. - संगीत नृत्य; संगीत नर्तन.

मै (मेय) (मेय [मेय]) (क) ना. - शरीर.

मैकट्टु (गट्टु) (मेयकट्टु [गट्टु]) (क) ना. - बांधा; अंगलट; अंगकाठी; शरीराची ठेवण.

मैगलि (मेयगळी) (क) ना. - बलवान; शूर; समर्थ; पराक्रमी.

मैगणु (मेयगणु) (क) ना. - इंद्र; अंगमर डोळे असलेला.

मैगरे (मेयगरी) (क) धा. - लपणें; आड होणें.

मैगावु (पु) (मेयगावु [ळ]) (क) ना. - चिलखत; कवच; अंगरक्षक; हुजुरात.

मैगुडिकट्टु (मेयगुडिकट्टु) (क) धा. - रोमांच उमे राहणें; अंगावर काटा येणें; शहारणें.

मैगुड (मेयगुड) (क) धा. - हातपाय भरणें; लढ होणें; मानणें; माजणें; फुगणें; मस्तीला येणें.

मैचलि (मेयचळी) (क) ना. - लाज; लज्जा; संकोच; भीति.

—विडु (विडु) (क) धा. - लाज सोडणें; भीड चेपणें;

निःसंकोच राहणें; धैर्य धरणें; निर्भीड होणें.

मैजोडु (मेयजोडु) (क) ना. - चिलखत रक्षा; कवच.

मैत्र (मेयत्र) (सं) ना. - मित्रासंबंधी; मित्रत्वासंबंधी;

अनुराधा नक्षत्र; मित्राला देव मानणारा.

मैत्रि (त्री) (मेयत्री [त्री]) (सं) ना. - मित्रपणा; मित्रत्व; दोस्ती; स्नेह.

मैत्रेय (मेयत्रेय) (सं) ना. - मित्र ऋषिपुत्र; ब्रह्मर्षि; नाटकातील नायकाचा मित्र.

मैत्रेयि (यी) (मेयत्रेयि [यी]) (सं) ना. - याज्ञवल्क्य ऋषीची पत्नी; एक वैदिक विदुषी.

मैदुन (मेयदुन) (क) ना. - लहान बहिणीचा नवरा;

नवऱ्याचा लहान भाऊ; दीर.

मैदान (मेयदान) (अ. दे) ना. - सपाट भूमि; विशाल प्रदेश.

मैदोडवु (मेयदोडवु) (क) ना. - अंगावरील पोषाख; आभरण.

मैन (ना) (मेयन [न]) (क) ना. - बोलका; पक्षी; मैना; साळुंकी; सारिका.

मैनाक (मेयनाक) (सं) ना. - मेनकेच्या पोटी आलेला एक पर्वत.

मैमसक (मेयमसक) (क) ना. - अत्यातुरता; उद्रेक; लालसा; आशाळभूतपणा.

मैमसे (मेयमसी) (क) ना. - फिरकोळ जखम; हुलहूल, कामुकता; चापल्य.

(क) धा. - शरीर झिजवणें.

मैमे (मेयमी) (क) ना. - महिमा; मोठेपणा; श्रेष्ठता; घनता.

मैयरि (मेययरी) (क) धा. - स्मृति येणें; जागत होणें; मूर्च्छा जाणें.

मैयलि (मेययली) (क) धा. - मरणें; मृत्यु येणें.

मैयिळु (मेययिळु) (क) धा. - नमस्कार करणें; दंडवत घालणें.

मैयुरि (मेययुरी) (क) ना. - पोटदुखी; मत्सर; अवहेलना; संकट.

मैलो (मेयली) (क) ना. - धाण; धाणेवरडेपणा; नेत्ररोग; देवीरोग; गोस्तन देवी.

मैवेरु (मेयवेरु) (क) धा. - रूप येणें; आकार येणें. मूर्ति तयार करणें.

मैवेत्तु (मेयवेत्तु) (क) अ. - जवळ; आसपास.

(क) ना. - अनुकरण; अनुयायित्व.

मैवेळगु (मेयवेळगु) (क) ना. - शरीरकांति; देहसौष्टव;

मोक्कळ (मोक्कळ) (क) ना. - बांध; दीग; रास; आधिक्य; श्रेष्ठता.

मोग (मोग) (क) ना. - मुख; चेहरा; वदन.

—केडिसु (केडिसु) (क) धा. - निंदणें; अपमान करणें.

—तोरु (तोरु) (क) धा. - तोंड दाखवणें; दिसणें; उदय पाणें. उत्पन्न होणें.

—पुगु (पुगु) (क) धा. - विरोध करणें; भांडण्यास उभे राहणें.

—पडे (पडे) (क) धा. - समाधान होणें.

—वाड (वाड) (क) ना. - पांवरुण; पडदा; तोंडावरील वस्त्र.

—सिरि (सिरि) (क) ना. - मुखश्री; वदनकांती; तोंडावरील कळा. चेहऱ्यावरील तेज.

मोगगोड्डु (मोगगोड्डु) (क) ना. - तोंड फिरवणें; नको म्हणणें; असंमति दाखवणें.

मोगंगिहु (मोगंगिहु) (क) धा. — पोटा भरणें; खाऊन खाऊन पुरे होणें; खाणें नकोसैं वाटणें.

मोगचु (मोगचु) (क) धा. — पालटणें; उलटणें; तळाचा भाग वर करणें. 'कविचु' पहा.

मोगदंडे (मोगदंडे) (क) ना. — बुरखा; पडदा; ओढणी; खोळ; झुल.

मोगदिरुवु (मोगदिरुवु) (क) धा. — तोंड फिरवणें; तोंड परतवणें; मागें हटणें; मिणें; कंटाळणें; कंटाळा करणें.

मोगरंब (मोगरंब) (क) ना. — झुल; हत्ती, घोडा वगैरेची झुल.

मोगरु (मोगरु) (क) वि. कोमल; कोवळा.

मोगव (वा) ड (मोगव [वा] ड) (क) ना. — बुरखा; ओढणी; खोळ; झुल.

मोगवरिके (त) (मोगवरीक [ड]) (क) ना. — तोंडओळख; ओळखीचा चेहरा; मुखपरिचय; ओझरते दर्शन.

मोगसाले (मोगसाले) (क) ना. — पटांगण; अंगण; सोपा; घरापुढील चौसोपी; आगाशी; चंद्रशाळा.

मोगसु (मोगसु) (क) धा. — उद्युक्त होणें; गुंतणें; झाकणें; प्रारंभणे.

(क) ना. — झाकण; आशा; इच्छा.

मोगे (मोगे) (क) ना. — प्रवाही पदार्थ भरून घेणें; पिणें; आक्रमणें; वर पडणें; जन्म देणें; वेढणें.

(क) ना. — लहान भाडें; मोवा; पडदा; मुस्कट.

मोग्गार (मोग्गार) (क) ना. — रास; ढीग; समूह; बांध.

मोग्गल (लु) (मोग्गल [लु]) (क) ना. — फरशी; तळाचा दगड.

मोग्गु (मोग्गु) (क) ना. — सुकुल; फुलती कळी; साध्य; अनुकूलता; वशता.

मोग्गे (मोग्गे) (क) क्रि. — साध्य आहे का ? शक्य आहे का ?

(क) ना. — उमलती कळी; सुकुल.

मोटकु (मोटकु) (क) वि. — मोंड; गिड्डा; अल्प; बांध.

मोट्टे (मोट्टे) (क) ना. — मापाला येणारे; सुंदरता; शोभा; योग्यता.

मोट्टेने (मोट्टेने) (क) अ. — पुसून जाण्यासारखें; नाश होण्याजोगें.

मोट्टे (मोट्टे) (क) ना. — भारा; मोट; मोटली; मोळी; अंडे.

मोट्टे (मोट्टे) (क) ना. — मोडी; पुटकुळी; यौवनपीटिका.

मोंड (मोंड) (क) वि. — हट्टी; आग्रही; हट्टवादी.

मोंडगळि (मोंडगळि) (क) ना. — निवडुंग.

मोंडु (मोंडु) (क) ना. — हड्डिपणा; धड्डपणा; बोथटपणा.

मोत्त (मोत्त) (क) ना. — रास; समूह; वट्ट; ढीग.

मोत्तमोदलु (मोत्तमोदलु) (क) अ. — सर्वप्रथम; सर्वांभीं; मूळारंभी.

मोदलुगु (मोदलुगु) (क) धा. — आरंभणें; सुरू करणें.

मोदलिडु (मोदलिडु) (क) धा. — आरंभ करणें; सुरवात करणें.

मोदलु (मोदलु) (क) वि. — प्रथमचा; श्रेष्ठ.

(क) ना. — आरंभ; मूळ; बुंधा; बुडवा; मूलकारण.

मोदु (मोदु) (क) ना. — धड्डपणा; मूर्खपणा; मंदबुद्धिख;

लाकडी तुळीं; बहाल; गोल होणे.

मोने (मोने) (क) वि. — चपट; तीक्ष्ण; प्रखर; धारदार.

मोने (मोने) (क) ना. — धैर्य; युद्ध; शेवट; टोक; तीक्ष्ण धार;

—आळु (आळु) (क) धा. — वीर; योद्धा; सैनिक.

—काणिसु (काणिसु) (क) धा. — टोचणें; मोसकणें; जखम करणें.

—गार (गार) (क) ना. — योद्धा; शूर सैनिक.

—गोडु (गोडु) (गोडु [गोडु]) (क) धा. — युद्धाला कारण होणें; युद्ध करणें.

—मातु (मातु) (क) ना. — बोचक बोलणें; कठोर भाषा; मनाला लागणारे बोल.

मोबलुगु (मोबलुगु) (अ.दे) ना. — मूल धन; मुद्दल;

मुबलक; ऐन.

मोब्बु (मोब्बु) (क) ना. — काळोख; मोंडपणा; भांडण;

निर्बुद्धता; मूर्खत्व.

मोम्म (मोम्म) (मोम्म [मोम्म]) (क) ना. — नातवंड; नातु.

मोर (मोर) (क) ना. — सूप; पाखडण्याचें साधन.

मोरकु (मोरकु) (क) धा. — गर्वांनं मान हलवणें; मस्तीने डोके हलविणें.

मोरगिविय (मोरगिविय) (क) ना. — सुपासारखे कान

असणारा; गणपती. हत्ती.

मोर (रं) गु (मोर [रं] गु) क ना. — गर्जना; मेघांचा

गडगडाट.

मोरडि (मोरडि) (क) ना. — उंच स्थळ; टेकडी; डोंगर.

मोरहु (मोरहु) (क) ना. — गर्जना; गडगडाट; क्रोध; कोप;

हाक; हरळी; शंखध्वनि; बोंब; उसाभर; 'गोजि' पहा.

मोरे (मोरे) (क) ना. — झंकार; व्यथा; भुंग्याचा गुंगारा;

जखम; धर्म; आतपणा; न्याय.

(क) धा. — आवाज करणें; हाक मारणें; विरोध करणें;

गर्जना करणें; किंचाळणें; विनवणें; प्रार्थिणें; निंदणें; अपमान करणें; चहाडी सांगणें; उडी मारणें.

—इडु (इडु) (क) धा. — आश्रय मागणें; दीनवाणें प्रार्थणें; दुःख भोगणें; विनवणें; गर्जणें.

—होगु (होगु) (क) धा. —आश्रय मागणें; शरणागत होणें; 'बैवीळु' पहा.
 मोलदंक (मोलदंक) (क) ना. —शशांक; चंद्र.
 मोले (मोले) (क) ना. —स्त्रियांचे स्तन; कुच.
 —कण्णु, —तोड्ड (कण्णु —डोड्ड) (क) ना. —स्तनाची बोंडी; चूचुक.
 मोलेकड्ड (मोलेकड्ड) (क) ना. —चोळी; स्तनबंध; कूर्पास काचोळी; 'रवके' पहा.
 मोलेकसु (मोलेकसु) (क) ना. —अंगावर पिणारे अर्भक; तान्हें मूल.
 मोलेमल्लिगे (मोलेमल्लिगे) (क) ना. —जाईचें फूल;
 मालती पुष्प; 'जाजि' पहा.
 मोलेयड्ड (मोलेयड्ड) (क) ना. —पाजणें; स्तनपान करविणें.
 मोले (मोले) (क) ना. —मोगरीचें फूल; बटमोगरा.
 मोलेग (मोलेग) (क) वि. —दरिद्री; गरीब; रंक; कंगाल.
 मोहर (मोहर) (अ-दे) ना. —मोहोर; मुद्रा; एक नाणें;
 ठसा; मोहोर करण्याचें साधन.
 मोळ (मोळ) (क) ना. —उंचीचे एक माप; एक हात लांबीचें माप.
 मोळक्य (कै) (मोळक्य [कै]) (क) ना. —एक हातमाप;
 अठरा इंच; कोपरापासून बोटापर्यंतचा भाग.
 मोळके (ळिके) (मोळकें [कै]) (क) ना. —अंकुर; मोड; कोंब;
 पालवी; कळी; रोप.
 —ओडे (ओडे) (क) धा. —अंकुर; फुटणें; मोड येणें;
 पालवी फुटणें; कळी धरणें.
 मोळगु (मोळगु) (क) धा. —आवाज करणें; गरजणें; गडगडाट करणें; विरोधणें.
 मोळे (मोळे) (क) धा. —मोड येणें; अंकुरणें; पालवी फुटणें;
 जन्मणें; दिसणें.
 (क) ना. —खुटा; मोड; अंकुर; आण; शपथ.
 —होम्मु —होरड्ड (होम्मु —होरड्ड) (क) धा. —मोड येणें; अंकुरणें; पालवी फुटणें.
 मोळमोळे (मोळमोळे) (क) ना. —उमारी असलेले स्तन;
 पुष्टस्तन; पीन स्तन; टोकदार थान.
 मोळगु (मोळगु) (क) ना. —वंदन; नमस्कार; नमन.
 (क) धा. —वाकणें; वंदिणें; नमणें; नमस्कार करणें.
 मोळु (मोळु) (क) ना. —वरचा भाग; पुढचा भाग.
 मोक्ष (मोक्ष) (सं) ना. —मुक्ति; विमोचन; जन्ममरणाच्या
 फेऱ्यातून सुटका; मरण.
 मोघ (मोघ) (सं) वि. —निरुपयुक्त; निर्फळ; व्यर्थ. निष्फळ.

मोच (चन) (मोच [चन]) (सं) ना. —सुटका; टाळणूक;
 पैरपारी; मुक्तता; मोकळीक.
 मोचक (मोचक) (सं) वि. —परिहार करणारा; सुटका
 करणारा; मुक्तता देणारा.
 मोजु (मोजु) (अ. दे.) ना. —खेळ; विनोद; मौज; मजा;
 आनंद लहर.
 मोड्ड (मोड्ड) (क) वि. —मोड; बोथट; अवयवहीन;
 विकल; गलितगात्र.
 मोडि (मोडि) (क) ना. —वटपणा; क्रोध; राग; अभिनय;
 भावभंगी रीत; क्रम; शैली; सरणी; जादूटोणा; इंद्रजाल;
 मायाविद्या; भानामती.
 मोद (मोद) (सं) ना. —संतोष; आनंद; सुगंध; खाण.
 —क (क) (सं) ना. —संतोषसाधन; मोदक; कडवू.
 मोदिसु (मोदिसु) (क) धा. —संतोषणें; आनंदणें; आनंदानें
 फुलणें.
 मोडु (मोडु) (क) धा. —आपटणें; बडवणें; तिंबणें; मऊ
 करणें; रुचि पाहणें; चाखणें; चर्वण करणें.
 (क) ना. —सूज; फूग; फुगवटा.
 मोन (मोन) (क) ना. —मौन; स्तब्धता; पडता काळ.
 मोणु (मोणु) (क) ना. —ईर्ष्या; असूया; तिरस्कार; मत्सर;
 इमारतीचें लाकूड; सामान; साधनसामुग्री.
 मोर (मोर) (क) ना. —मयूर; मोर; केका.
 मोरि (मोरि) (क) ना. —लांडोर; मयूरी; मोरणी; गटार;
 मोरी; सांडपाण्याचा चर.
 मोरैतिखु (मोरैतिखु) (क) धा. —मागें हटणें; परत जाणें;
 पाय मागें घेणें; तोंड फिरवणें; तिटकारा येणें.
 मोरैमाडु (मोरैमाडु) (क) धा. —पदर पसरणें; मागून घेणें;
 दोन मुख पसरणें; तोंड वेगाडणें; चिडणें; रागावणें.
 मोष (मोष) (सं) ना. —फसवणूक; चोरटेपणा; लूट; वाटमार.
 मोस (मोस) (क) ना. —कपट; वंचना; ठकपणा; ढोंग; अपाय.
 मोह (मोह) (सं) ना. —भ्रांती; प्रीति; मुग्धता; मूर्छा;
 परवशता; धाबरेपणा; गोंधळ.
 मोहन (मोहन) (सं) ना. —भ्रांती; भुरळ; भूलभुलवाई; मूर्छा.
 मोहनाख (मोहनाख) (सं) ना. —मूर्छा आणणारें अस्त्र;
 भ्रांती पाडणारें हत्यार.
 मोहपाश (मोहपाश) (सं) ना. —प्रेमजाल; मुरक्यांतील
 आकर्षण.
 मोहर (मोहर) (क) ना. —ढींग; रास; सैन्य; दंड.
 मोहळ (मोहळ) (क) ना. —तरवारीची मूठ.
 मोहि (मोहि) (सं) वि. —मोह पाडणारा; भुलविणारा; भ्रांति
 उत्पन्न करणारा.

मोहित (मोहिठ) (सं) वि. - मोहपाशांत सापडलेला; भ्रांत; भ्रमिष्ठ.

मोहिनी (नी) (मोहिनी [२९]) (सं) ना. - मोह पाडणारी; सुंदरी; विष्णूनें भस्मासुरवधार्थं वेतलेलें स्त्रीरूप.

मोहिनीविद्ये (मोहिनीविद्ये) (सं) ना. - नजरबंदी; मायाविद्या; गारुड.

मोहिसु (मोहिसु) (क) धा. - भुलणें; मोहित होणें; आश्चर्यचकित होणें.

मोहु (मोहू) (क) धा. - झांकणें; बांध घालणें; उचलून धरणें; शरीर मज्ज करणें; विरोध करणें; चोपणें; मारणें.

मोल (मोल्) (क) ना. - बीळ; भोक; विवर; ढोल.

मोळिगे (मोळिगे) (क) ना. मोळी; लाकडाचा भारा.

—मारण्य (मारण्य) (क) ना. - एक शिवशरण.

मोळु (मोळु) (क) धा. - कांतिहीन होणें; कळा घालवणें; कोमेजणें.

मौकुलि (मौकुलि) (सं) ना - डोमकावळा; रानकावळा; किरकावळा.

मौक्तिक (मौक्तिक) (सं) ना. - मोती; शिंपल्यांतील रत्न.

मौजी (मौजी) (सं) ना - मुंज; मोळाची दोरी; कडदोरा.

—बंधन (बंधन) (सं) ना. - मुंज बांधून ब्रह्मचर्यव्रत धारण करणें; उपनयन; व्रतबंध; मुंज.

मौढ्य (मौढ्य) (सं) ना. - मूढता; अज्ञान; गैरसमज; अजाणपणा; बालिशबुद्धि.

मौन (मौन) (सं) ना. - स्तब्धता; अबोलपणा; पडताकाळ.

मौनि (मौनि) (सं) ना. - मौनव्रती; मुनी; अबोलपणा स्वीकारलेला ऋषि; धानस्थमुनि.

मौरजिक (मौरजिक) (सं) ना. - मृदंगिया; मृदुंग वाजवणारा; तबलजी.

मौर्वि (वी) (मौर्वि [२९]) (सं) ना. - ज्या; प्रत्यंचा; धनुष्याची दोरी.

—क्रिण (क्रिण) (क) ना. - बाणाची दोरी ओढओढून पडलेला घट्टा.

मौर्वि (वी) क्रिणांक (मौर्वि [२९] (क्रिणांक) (सं) ना. मृगयासक्त; शिकारीचा छंद असलेला.

मौलि (लि) (मौलि [९]) (सं) ना. - शिर; कपाळ; शिखर; किरोट; जटा; केस; नेता; पुढारी; नायक.

मौलिक (मौलिक) (सं) वि. - मौल्यवाम्; श्रेष्ठ. (सं) ना. - मंत्री; नायक; पुढारी; नेता.

मौल्य (मौल्य) (सं) ना. - किंमत; दाम; मोल; योग्यता.

मौहूर्तिक (मौहूर्तिक) (सं) ना. - मुहूर्त सांगणारा; जोशी; ज्योतिषी.

म्लान (म्लान) (सं) वि. - कोमेजलेला; कळाहीन; निस्तेज; क्षीण; रोडलेला.

म्लानते (म्लानते) (सं) ना. - निर्मात्य; कोमेजणें; कळाहीनता; क्षीणता; म्लानता.

म्लेच्छ (म्लेच्छ) (सं) ना. - म्लेंछ; अव्यक्त भाषा-लिपी म्लेंछ (म्लेंछ) वापरणारा; म्लेंछदेशीय; अनार्य;

वेद न मानणारा; किरात; शबर.

य

य (य) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजनातील व्यंजन; चलवस्तु; हलता रथ; हवा; वारा; ऐक्य; कीर्ति; सातु; वाहन.

(सं) अ. - संस्कृतातील भावार्थक प्रत्यय.

यकृत् (यकृत्) (सं) ना. - पित्तकोष.

यक्कु (यक्कु) (क) धा. - मापणें; वारेमाप लूट करणें; पूड करणें; वाकडेतिकडे फाडणें.

यक्ष (यक्ष) (सं) ना. - देवतायोनी; कुबेर; भांडारी; एक पिशाच; जकण; पुराणोक्त शिल्पी; कुबेरसंतती.

—आवास (आवास) (सं) ना. - इंद्राचा राजवाडा.

—तरु (तरु) (सं) ना. - अंजीराचे झाड.

—पति, राज (पति-राज) (सं) ना. - कुबेर.

—रात्रि (रात्रि) (सं) ना. - दीपावली; दिवाळसण.

यक्षकर्म (यक्षकर्म) (सं) ना. - एक सुगंधी द्रव्य.

यक्षगान (यक्षगान) (सं) ना. - संगीतप्रकार; जानपद संगीत; लोकगीत.

यक्षवित्त (यक्षवित्त) (सं) ना. - महालोभी; धनपिशाच.

यक्षि (क्षी) (क्षिणी) (यक्षि [क्षी] क्षिणी) (सं) ना. - कुबेरपति; एक स्त्री देवता; दारुकामाची विद्या.

—दंड (दंड) (सं) ना. - जादूगाराच्या हातांतील यक्षिणीची कांडी.

यक्ष्म (यक्ष्म) (सं) ना - क्षय; खय; राजयक्ष्मा.

यजन (यजन) (सं) ना. - यज्ञ; याग; पूजन; हवन.

यजमान (यजमान) (सं) ना. - मालक; धनी; स्वामी; प्रभु; पति; यज्ञदीक्षित; वडील; यज्ञ करणारा.

—इके (इके) (क) ना. - वडीलकी; थोरपणा; नायकत्व; स्वामित्व; मालकी.

यजुर्वेद (यजुर्वेद) (सं) ना. - चार वेदांपैकी दुसरा वेद.
यज्ञ (यज्) (सं) ना. - याग; देवतेच्या नावाने बलिस्मर्पण;
नैवेद्य; पुजा; हवन.
यज्ञपुरुष (यज् पुरुष) (सं) ना. - यज्ञेश्वर; अग्नि; विष्णु.
यज्ञवाट (यज् वाट) (सं) ना. - यज्ञासाठी योजिलेले स्थळ.
यज्ञसूत्र (यज् सूत्र) (सं) ना. - ज्ञानवे; यज्ञोपवीत.
यज्ञारि (यज् आरि) (सं) ना. - शिव; राक्षस; षण्मुख.
यज्ञांग (यज् आंग) (सं) ना. - यज्ञ साधन; यज्ञभाग; खैराचे
झाड; वटवृक्ष; सोमलता.
यज्ञेश्वर (यज् ईश्वर) (सं) ना. - यज्ञपुरुष.
यज्ञोपवीत (यज् ओपवीत) (सं) ना. - यज्ञसूत्र; ज्ञानवे.
यत् (यत्सं) (यत् [यत्सं]) (सं) ना. - कोण? काय?
कोणते?
यति (यत्ति) (सं) ना. - इंद्रियसंयमी; ऋषि; सुनी; अर्हंत;
स्वाधीनता; पद्यांतील विरामस्थान.
यत्किंचित् (यत् किंचित्) (सं) अ. - थोडेसेंहि; तिळाएवढे;
स्वल्पदेखील.
यतिभंग (यत्ति भंग) (सं) ना. - पद्यरचनेतील विरामाचा
प्रमाद; सुनीचा व्रतभंग.
यत्न (यत्न) (सं) ना. - साधना; युक्ति; योजना; साहस; श्रम;
रावणुक.
यथा (यथा) (सं) अ. - जसे; याचप्रमाणे; असेंच.
यथाकाल (यथा काल) (सं) अ. - कालाला अनुसरून;
समयानुसारें; कालमानाप्रमाणें; योग्य वेळीं.
यथाक्रम (यथा क्रम) (सं) अ. - क्रमाला धरून; अनुक्रमें;
रीतीप्रमाणें; पद्धतशीर.
यथातथा (यथा तथा) (सं) अ. - पाहिजे तसें; योग्य; नीट.
यथापूर्व (यथा पूर्व) (सं) अ. - पूर्वी असेल तसें;
पूर्वीप्रमाणें; पूर्वपद्धतीला अनुसरून.
यथामति (यथा मति) (सं) अ. - बुद्धिप्रमाणें; समजाप्रमाणें;
समजुतीनें.
यथायोग्य (यथा योग्य) (सं) अ. - योग्य प्रकारें; जसें
हवें तसें.
यथार्थ (यथा र्थ) (सं) अ. - असेल तसें; सहजपणें;
वस्तुतः; अर्थानुसारें; सत्यज्ञानानें.
यथार्थ्य (यथा र्थ्य) (सं) वि. - वस्तुस्थिती जाणणारा;
ज्ञानी; पंडीत.
यथाशक्ति (यथा शक्ति) (सं) अ. - शक्तिसर्वस्व वेचून; सर्व
सामर्थ्यानिशी; बळाप्रमाणें.
यथास्थिति (यथा स्थिति) (सं) अ. - पूर्वी असेल तसें;
वस्तुस्थितीला जुळून; जसे होते तसे.

यथेष्ट (यथेष्ट) (यथेष्ट [यथेष्ट]) (सं) अ. - इच्छेप्रमाणें
मागणी प्रमाणें; वाटेला तेवढे.
यथोचित (यथोचित) (सं) अ. - योग्यतेप्रमाणें;
औचित्यपूर्ण; मर्यादेत राहून; योग्य रीतीनें.
यदा (यदा) (सं) अ. - जेव्हा; जसे; (यदा तदा = जेव्हा
तेव्हा)
यदि (यदि) (सं) अ. - एकादेवेळी; नंतर; जरी.
यदु (यदु) (सं) ना. - एका राजाचे नांव; चंद्रवंश;
श्रीकृष्णाचा आदिपुरुष; म्हैसूर राजाचा मूळ पुरुष.
यदुकुल (यदु कुल) (सं) ना. - यदूचे कुल; यादव वंश.
—अग्रि (अग्रि) (सं) ना. - यदुकुलातील श्रेष्ठ पुरुष.
—नंदन (नंदन) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.
—उद्भव (उद्भव) (सं) ना. - यदुकुलांत जन्मलेला;
यादव; कृष्ण.
यदुनाथ (राज) (यदु नाथ) (सं) ना. - श्रीकृष्ण.
यदुगिरि (यदु गिरि) (सं) ना. - बुरुजाकडील टेकडी.
यदुच्छा (यदु च्छा) (यदु च्छा) (सं) अ. - आपोआप;
वाटेल तसें; मनमानें; स्वेच्छनें.
(सं) ना. - स्वेच्छा; प्रकृति; प्रेरणा.
यदुच्छाप्रवृत्ति (यदु च्छा प्रवृत्ति) (सं) ना. - स्वाभाविकता;
स्वयंभूत्व; ओघाने आलेली पद्धति; सहज साधना.
यद्वातद्वा (यद्वा तद्वा) (सं) अ. - कसेतरी;
अव्यवस्थितपणें; विसंगतपणें हातीं येईल तसें.
यंत्र (यंत्र) (सं) ना. - पकड; वशता; अल्पश्रमानें अधिक
काम देणारें साधन; यंत्रतंत्राचे लेखन; छापखाना;
टाइप रायटिंग.
यंत्रचालक (यंत्र चालक) (सं) ना. - यंत्र चालवणारा;
यंत्राला गति देणारा; यंत्रभाग.
यंत्रधारामृह (यंत्र धारामृह) (सं) ना. - कारंजाचें घर;
गळंतिका; फवारा; लुघारसेचक.
यभन (यभन) (सं) ना. - भोग; संभोग; रतिक्रीडा.
यम (यम) (सं) ना. - इंद्रिय निग्रह; संयमन; सहनशीलता;
यमधर्म.
—ज, -तनय (ज-तनय) (सं) ना. - युधिष्ठिर; धर्मराज.
यमक (यमक) (सं) ना. - अक्षरानुवृत्ति; पद्यांतील एक
शब्दालंकार; जोड; आवळेजावळे.
यमनियम (यम नियम) (सं) ना. - इंद्रियनिग्रह; व्रतोपा-
सना; योगातील रीतिनीति.
यमयातने (यम यातने) (सं) ना. - क्रूरहिंसा, उग्र कष्ट;
नकांतील शिक्षा.
यमल (ळ) (यमल [ळ]) (सं) ना. - जोडी; आवळीजावळी.

यमलरु (यमलरु) (सं) ना. — बरोबर जन्मलेला; अश्विनी-
देवता; नकुलसहदेव.

यमि (यमि) (सं) ना. — इन्द्रियनिग्रही; तपस्वी; ऋषि; यति;
संन्यासी.

यमुना (यमुना) (सं) ना. — यमुना नदी; यमुना जमुना.

यव (वे) (यव [वै]) (सं) ना. — जव; सातु; हस्तसामुद्रिक
गव्हाचे चिन्ह.

यवन (यवन) (सं) ना. — परकीय लिपी व भाषा जाणणारा;
परस्थ; परदेशी; म्लेंछ.

यवनाल (यवनाल) (सं) ना. — जोंधळा; ज्वारी; एक
अन्नधान्य.

यवनि (नी) (यवनि [२]) (सं) ना. — यवनस्त्री.

यवनिका (के) (यवनिका [कै]) (क) ना. — जवनिका; पडदा;
गोषा; बुरखा. मुस्कट.

— पतन (पडल) (क) ना. — पडदा पडणे; आच्छादन.

यवल (यवल) (सं) ना. — बांबूचे बी.

यश, (शस्) (शस्सु) (यश [शस्] शस्सु) (सं) ना. — कीर्ति;
प्रकाश; उजेड; प्रसिद्धि; विख्याति.

यशोदुंदुभि (यशोदुंदुभि) (सं) ना. — जयनाद; विजयमेरी;
विजयवाद्य.

यशोवंत (यशोवन्त) (सं) वि. — कीर्तिमान्; प्रसिद्ध.

यशःपटह (यशःपटह) (सं) ना. — जयमेरी; यशोदुंदुभी.

यशस्वी (स्विन्) (यशस्वी [स्विन्]) (सं) वि. — विजयी;
सुप्रसिद्ध; सफल.

यष्टि (यष्टि) (सं) ना. — काठी; सोटा; माळेचा पदर; ओवलेले
सूत; वाढती वेळ; शरीरबांधा.

याग (याग) (सं) ना. — ऋतु; यज्ञ; याजन.

याचक (याचक) (सं) वि. — मागणारा; भिक्षेकरी; भीक
मागणारा; भटक्या; भिक्षु.

याचना (ने) (याचना [नै]) (सं) ना. — भिक्षा मागणी;
प्रार्थना; गाऱ्हाणे.

याचिसु (याचिसु) (क) धा. — भीक मागणे; विनम्र विचारणे;
प्रार्थणे; मागणे.

यांचा (यांचा) (सं) ना. — मागणी; प्रार्थना.

याजक (याजक) (सं) ना. — यज्ञ करणारा; यज्ञदीक्षित.

याजन (याजन) (सं) ना. — यज्ञक्रिया.

यावनाळ (यावनाळ) (क) ना. — जोंधळा; ज्वारी.

याज्ञ (याज्ञ) (सं) वि. — यज्ञासंबंधी

याज्ञवल्क्य (याज्ञवल्क्य) (सं) ना. — एक स्मृतिकार.

याज्ञसेनि (नी) (याज्ञसेनि [२]) (सं) ना. द्रौपदी.

याज्ञिक (याज्ञिक) (सं) ना. — यज्ञ करणारा; यज्ञासंबंधी.

यात (यात) (सं) वि. — गेलेला; चलित.

(सं) ना. — चालना; संचलना; पायदळ; अंकुशानें चालवणे.

यातना (ने) (यातना [नै]) (सं) ना. — हिंसा; ताप; विपत्ति;
कष्ट; वेदना; तीव्र संकट.

यातुधान (यातुधान) (सं) ना. — राक्षस; पिशाच.

यानु (यानु) (सं) ना. — पथिक; वाटसरू.

यात्रि (त्रिक) (यात्रि [त्रि]) (सं) वि. — तीर्थक्षेत्रे करणारा;
यात्रा करणारा; पुण्यस्थळीं जाणारा.

यात्रे (त्रा) (यात्रे [त्रा]) (सं) ना. — जत्रा, देवाच्या नावानें
चालणारा उत्सव; तीर्थक्षेत्रीं प्रयाण.

यादव (यादव) (सं) ना. — यदुकुलोत्पन्न; यदूची संतती.

यान (यान) (सं) ना. — साधन; वाहन; चलन; प्रस्थान.

यानपात्र (यानपात्र) (सं) ना. — जहाज; नाव; विमान.

यांत्रिक (यांत्रिक) (सं) वि. — यंत्र संबंधी; रूढ; वापरांत
असलेले; तांत्रिक नसलेले.

यांत्रिकतोफु (यांत्रिकतोफु) (अ.दे) ना. — यंत्रावर
उडणारी तोफ; मशिनगन.

याप्य (याप्य) (सं) वि. — कालक्रमणीय; शुद्र; शुल्क.

— यान (यान) (सं) ना. — पालखी.

यापन (यापन) (सं) ना. — विलंब; उशीर; चालढकल;
दिरंगाई; दवडणूक; गमावणूक.

याम (याम) (सं) ना. — रति; सुरतक्रीडा; संभोग; संयोग.

याम (याम) (सं) ना. — प्रहर; चलन; गमन.

यामल (यामल) (सं) ना. — जोडी; बरोबरी; सहवास.

यामवति (यामवति) (सं) ना. — यामा; रात्र; रजनी.

यामिक (यामिक) (सं) ना. — प्रहरी; पहारेकरी; चौकीदार;
देवडीवाला; रक्षक.

यामिनि (नी) (यामिनि [२]) (सं) ना. — रात्र; रजनी.

यामि (मी) (यामि [मै]) (सं) ना. — बहीण; रात.

यामीर (यामीर) (सं) ना. — चंद्र; शाशी.

याम्य (याम्य) (सं) वि. — यमासंबंधी; दक्षिणेचा.

— उत्तर (उत्तर) (सं) वि. — दक्षिणेकडून उत्तरेकडे
जाणारे.

यायि (यायि) (सं) वि. — जाणारा; चालवणारा.

याव (याव) (सं) ना. — यवासंबंधी; यव व गहू यापासून
उपजणारा; राळ; छाल.

यावक (यावक) (सं) ना. — कोणतें ? कोण ?

(सं) ना. — गव्हाची गंजी; जवस; अळसंदी; हुलगे. छाल;
माप (अलतगी)

यावज्जीवं (यावज्जीवं) (सं) अ. — जिवंत असे तों;
आमरण.

यावत् (त्सं) (य्वावत् [३०]) (सं) अ. - किती; केवढें.
—तावत् (तावत्) (सं) अ. - जेवढ्यास तेवढें; जितक्यास
तितकें; जेमतेम.

यावत्कालं (य्वावत्कालं) (सं) अ. - केव्हाहि;
मिळेल तेवढा वेळ.

यावत्तु (य्वावत्तु) (सं) वि. - केव्हाहि; सर्वदा; संपूर्ण काल;
पुरा.

यास्क (य्वास्) (सं) ना. - निरुक्ताचा लेखक; महामुनी.
युक्ति (युक्ती) (य्वाक्ती [युक्ती]) (अ. दे) ना. -
उपाय; युक्ति; योजना; तंत्र.

युक्त (य्वाक्त्) (सं) वि. - जुळलेलें; जमलेलें; योग्य; लायक.
युक्तायुक्त (य्वाक्त्तय्वाक्त्) (सं) वि. - योग्यायोग्य; चुकलामा-
कला; चुकभूल.

युक्ति (य्वाक्ती) (सं) ना. - योजना; उपाय; तोडगा; प्रवेश;
जोड; साहचर्य; चातुर्य; कौशल्य; तर्कबद्धता; सुसूत्रता.
युग (य्वाग) (सं) ना. - दीर्घकाल; विभाग; जोड; साहचर्य;
द्वंद्व; जू; दास्य; एक वाव माप.

युगपत् (य्वागपत्) (सं) अ. - लागलीच; एकंदरीनें; एकाच
कालातलें; समकालीन.

युगल (य्वागल) (सं) वि. - जोड; दोन; बरोबरीचा.

युगादि (य्वागादि) (सं) ना. - वर्षप्रतिपदा; पाडवा.

युगांत (य्वागांत) (सं) ना. - प्रलयकाल; युगाचा शेवट.

युगांतर (य्वागांतर) (सं) ना. - दुसरे युग; क्रांति;
कालव्यत्यास.

युगम (य्वागम्) (सं) वि. - जोडीचा; बरोबरीचा.

युत (य्वात) (सं) वि. - मिळालेलें; मिसळलेलें; समाविष्ट;
एकवट; एकत्र.

युति, (यूति) (य्वाति [य्वाति]) (सं) ना. - मिश्रण; समावेश;
एकत्रता; मिळवणी; समरसता; मीलन; संगीत

युधामन्यु (य्वाधामन्यु) (सं) ना. - पांडवपक्षीय राजा.

युधिष्ठिर (य्वाधिष्ठिर) (सं) ना. - धर्मराज; पांडवातील वडील.

युयुत्सु (य्वायुत्सु) (सं) ना. - युद्धाची खुमखुमी असलेला;
लढवय्या; योद्धा.

युयुधान (य्वायुधान) (सं) ना. - पांडवपक्षीय महारथी.

युवन्, युव (वक) (य्वावन् य्वाव [वक्]) (सं) ना. -
तरुण; वयात आलेला; संवत्सर.

युवति (य्वावति) (सं) ना. - तरुणी; वयात आलेली स्त्री.

युवराज (य्वावराज) (सं) ना. - राजाचा ज्येष्ठ पुत्र; पुढे
राज्यावर येणारा राजकुमार.

युवराणि (य्वावराणि) (सं) ना. - युवराजाची पत्नी; राणी
होणारी राजकन्या.

युष्मत् (त्सं) (य्वाष्मत् [३०]) (सं) ना. - आपण; तुम्ही.
यूक (य्वाक्) (सं) ना. - डोक्यातील कुमी; ऊ; लिखा.
यूथ (य्वाथ) (सं) ना. - कळप; गट; हत्तीचा कळप; झुंड;
सैन्य; संग्रह.

—पति (वति) (सं) ना. - गजराज.

यूथि (थिके) (य्वाथि [थिके]) (सं) ना. - शेवंतीचे फूल;
शेवंती.

यूप (य्वाव) (अ-दे) ना. - यज्ञपशु बांधण्याचा खांब; धारणा;
वाढादिवसाला मुलाला ज्या खांबावर चढवतात तो खांब.

योग (य्वाग) (सं) ना. - समावेश; मीलन; जुळणी; संधि;
अदृष्ट; निग्रह; संयम; उत्साह; हुरूप; सोंग; वेश; काम;
योग्यता; परिणाम; नशीब; दैव; चित्तैकाग्रता; तल्लीनता; दास्य;
ध्यान; नैपुण्य; राबणूक; इंद्रजाल; मायाविद्या; रुढी;
रीत; पद्धति.

योगक्षेम (य्वागक्षेम) (सं) ना. - चारितार्थ; सुस्थिति; उपचार.

योगनिद्रे (य्वागनिद्रे) (सं) ना. - योगसमाधि; मौन;

प्रलयकालीन देवनिद्रा.

योगासन (य्वागासन) (सं) ना. - योगाला बसण्याची पद्धति.

योगि (य्वागि) (सं) ना. - योगसाधक तपस्वी.

योगिनि (नी) (य्वागिनि [३९]) (सं) ना. - स्त्रीगणदेवता;

तपस्साधना करणारी; तपस्विनी; योगसाधक स्त्री; जोगिनी.

योगींद्र (य्वागिंद्र) (सं) मुनिश्रेष्ठ; तपस्वी; परमेश्वर.

योग्य (य्वाग्य) (सं) वि. - उत्तम; हितकर; अनुरूप.

योंचना (ने) (य्वागचना [३९]) (सं) ना. - चिंतन;

आलोचन; विचार.

योजन (य्वाजन) (सं) ना. - समावेश;

योजना (ने) (य्वाजना [३९]) (सं) ना. - समावेश;

शिरकाव; जुळणी; संधी; मीलन; मिश्रण; सिद्धता; शपथ;
नऊ मैलांचे माप.

योजिसु (य्वाजिसु) (क) धा. मिळवणें; जुळवणें; जोडणें;
योजणें; समावेश करणें; उपाय करणें.

यात्र (वि) (य्वात्र [३९]) (सं) ना. - योद्धा; भट; लढवय्या;
वीर.

योधन (य्वाधन) (सं) ना. - युद्ध; लढाई; रण; समर.

योनी (य्वायनी) (सं) ना. - मूलकारण; मूलस्थान; जन्मस्थान;
खाण; गर्भाशय.

योषा (षे) (य्वाषा [३९]) (सं) ना. - स्त्री. बाई; बाईल.
बायको.

योषित् (ता) (ते) (य्वाषित् [३९]) (सं) ना. - स्त्री;
बायको; बाई.

यौक्तिक (य्वाक्ती) (सं) वि. - योजनेसंबंधी; युक्तिसंबंधी.

यौगिक (०१७१८) (सं) वि. - योगासंबंधी; दुसऱ्याशी जमणारे; सांकेतिक अर्थ असलेला.
 यौतक (०१७३८) (सं) ना. - वधूवरांना द्यावयाचा चुडा; कंकण; संसाराची जोड; प्रपंच सामग्री. 'बळुवळि' पहा.
 यौवन (०१७४८) (सं) ना. - तारुण्य; युवावस्था; पंचविशीचे वय.

यौवनि (०१७४९) (सं) ना. - तरुणी; युवती; वयांत आलेली स्त्री.
 यौवराज्य (०१७४९०८८) (सं) ना. - युवराज पदवी; युवराज-पदाचा अभिषेक किंवा विधान.
 यौवराज्याभिषेक (०१७४९०८८९०८८) (सं) ना. - युवराजपदाचा अभिषेक; युवराजपदपट्टा.

र

र (०) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजनमालेपैकी २ रे व्यंजन; अग्नि; उष्णता; प्रीति; आशा; आकांक्षा; विवेक.
 रंह (हस) (हस्) (००८ [८८] ८८) (सं) ना. - आतुरता; आवेश; वेग; भर; तीव्रता; अभिनिवेश; श्रेष्ठता.
 रंहति (००८८) (सं) ना. - वेग; पलायन; स्पर्धा; शर्यत; पाण्याचा प्रवाह; ओढ; पूर.
 रकं (कसु) (००८ [८८८]) (अ-दे) ना. - रकम; पैसा; डबोलें.
 रकुत (००८८) (क) ना. - रक्त; तांबडा रंग; गढूळ पाणी.
 रकस (००८८) (क) ना. - राक्षस; असुर; दानव.
 रकसि (००८८) (क) ना. - राक्षसीण; दानवस्त्री.
 रक्के (००८८) (क) ना. - रक्षण; पालन; संरक्षण; जागरूकता; जायति; मंत्र तंत्र; जादूटोणा; ताईत.
 रक्त (००८८) (सं) वि. - आसक्त; अनुरक्त; प्रीतिबद्ध. रंगीत; तांबडेलाल; (सं) ना. रक्त; रुधिर.
 —क (८) (सं) वि. - लाल.
 —संबंध (८०८०८) (सं) ना. - बंध; आसव्य; बांधव्य.
 रक्तकोडुगे (००८८८८८८) (क) ना. - देहार्पण; राष्ट्रासाठी रक्तदान; सैनिक; रक्त देणारा.
 रक्तचंदन (००८८८८८) (सं) ना. - तांबडे; श्रीगंध; चंदन.
 रक्ततुंड (००८८८८८) (सं) ना. - लाल तोंड असलेला; पोपट; ताम्रमुख; माकड.
 रक्तपायि (पि) (००८८८८८ [८]) (सं) ना. - रक्त पिणारा; राक्षस; हिंस्र पशु; डेकुण.
 रक्तपुष्प (००८८८८८) (सं) ना. - तांबडे फूल; जास्वंद.
 रक्ता (००८८८) (सं) ना. - गुंजेचे झाड; लाख.
 रक्ताक्ष (क्षि) (००८८८८ [८]) (सं) ना. - एक संवत्सर; लाल डोळ्याचा रेडा.
 रक्तांग (००८८८८) (सं) ना. - डेकूण; मंगळ ग्रह; सूर्यचंद्रांचे तांबडे बिंब.
 रक्ताशय (००८८८८८) (सं) ना. - हृदय; काळीज;
 रक्तसंचयन करणारे इंद्रिय.

रक्ति (००८८) (सं) ना. - प्रीति; अनुराग; अत्याशा; सौंदर्य; शोभा.
 रक्ष (स्) (००८८ [८८]) (सं) ना. - राक्षस; दानव.
 रक्षक (००८८८) (सं) ना. - पालक; रक्षण करणारा; पहारेकरी; चौकीदार.
 रक्षणे (००८८८) (सं) ना. - रक्षण; संगोपन; पहारा; चौकीदार.
 रक्षसी (००८८८) (सं) ना. - राक्षसीण; असुर स्त्री.
 रक्षा (००८८८) (सं) ना. - रक्षण; पालन; पाहारा; राखी; गंडा; भस्म; मंत्रतंत्र.
 रक्षाकवच (००८८८८८) (सं) ना. - चिलखत; शरीररक्षक.
 रक्षापत्र (००८८८८८) (सं) ना. - पुष्टिपत्र; पुढा;
 वरचे पांघरुण; नियम.
 रक्षाबंध (००८८८८८) (सं) ना. - रक्षामणि; ताईत; यंत्र; पोथी; राखी; हातात बांधण्याचा गंडा.
 रक्षि (००८८८) (क) ना. - रक्षक; पालक.
 रक्षे (००८८८) (सं) ना. - पाहारा; रक्षण; चौकीदारी.
 रगटे (००८८८) (क) ना. - फाटकी चिंधी; वाकळ; लवतर; कामाचा रेटा; एक पद्यजाती.
 रगळे (टे) (००८८८ [८]) (क) ना. - कोरड्या गप्पा; नीरस गप्पा; एरंडाचे गुन्हाळ.
 —रामायण (००८८८८८८) (क) ना. - शेंडा बुडवा नसलेले रामायण कथन; चन्हाट बोलणे.
 रघु (००८८८) (सं) ना. - सूर्यवंशाचा प्रसिद्ध राजा.
 —ज (८) (सं) ना. - रघुवंशीय रामचंद्र.
 रघुवर (वीर) (००८८८८८ [८८८]) (सं) ना. - रामचंद्र.
 रघुदैव्य (००८८८८८८) (सं) ना. - रामचंद्र.
 रंक (००८८) (सं) ना. - दरिद्री; गरीब; मिश्रुक; कंगाल.
 रंकु (००८८८) (क) ना. - गरिबी; दारिद्र्य; एका जातीचे हरीण.
 रंग (००८८) (सं) ना. - वर्ण; रंग; रंगभूमि; रंगमंच; आखाडा; युद्धभूमि; कृष्ण; नर्तन; शोभा; सौंदर्य.
 रंगत् (००८८८) (सं) वि. - चालू; लहरी उत्पन्न करणारे.

—तरंग (ड०००) (सं) ना. — लाट; लाटांचा विंगणा; लहरी; उठाव.
 रंगनायकी (००००००००) (सं) ना. — लक्ष्मीचा अंशावतार; वैष्णवभक्ति.
 रंगभूमि (००००००००) (सं) ना. — नाट्यप्रदर्शन स्थल; सभामंडप; युद्धभूमि; आखाडा.
 रंगवलि (लि) (०००००० [०]) (सं) ना. — रांगोळी; रांगोळीची चित्रकला; दगडाचें पीठ; फुलांनी काढलेली चित्रकला.
 रंगार (रि) (००००० [०]) (अ.दे.) वि. — रंगविणारा; चित्रें काढणारा;
 रंगु (००००) (क) ना. — रंग; वर्ग.
 —इसु-माडु (००००००००) (क) धा. — रंगविणें;
 रंगात भिजवणें; रंग देणें.
 रंगोले (लि) (०००००० [०]) रांगोळी; चित्रलेखन.
 रचना (ने) (००००० [०]) (सं) ना. — आदर्श; उत्पत्ति; निर्मिति; नियम; प्रबंध; साहित्यनिर्मिति; व्यवस्था; शृंगार; अनुक्रम; सिद्धता.
 रचयिता (तृ) (०००००० [०]) (सं) ना. — रचणारा; निर्माण करणारा.
 रचयित्रि (०००००० [०]) (सं) ना. — रचणारी; रचना करणारी; निर्माती.
 रचित (००००) (सं) वि. — निर्मित; रचलेले; उत्पन्न केलेले.
 रचिसु (००००) (क) धा. — रचणें; निर्माण करणें; उत्पन्न करणें; लिहून काढणें.
 रच्चे (००००) (क) ना. — गप्पांचे गुन्हाळ; प्रगटीकरण; शिबीगाल; निंदा.
 रज (जस्) (०० [०००]) (सं) ना. — धूळि; धूळ; फोपाटा; राग; रजोगुण; तांबडेपणा; पांघरूण; स्पशं; काळोख; ओवळे.
 रजक (००००) (सं) ना. — परीट; कपडे धुणारा; घोबी.
 रजत (००००) (सं) ना. — चांदी; रुपें; पांढरी वस्तु.
 —परदे (००००) (सं) ना. — पांढरा पडदा.
 रजतगिरि (००००००) (सं) ना. — चंद्रगिरी; कैलास पर्वत.
 रजनि (नी) (०००० [००]) (सं) ना. — रात्र; काळोख.
 रजनीकर (००००००) (सं) ना. — चंद्र.
 रजनीचर (००००००) (सं) ना. — चंद्र; राक्षस; चोर; रात्री फिरणारा; डाकू; धरफोडी करणारा. धुबड; पिशाच.
 रजनीपति (कांत) (०००००० [००००]) (सं) ना. — चंद्र.
 रजनीमुख (००००००००) (सं) ना. — रात्रीचा आरंभ; सूर्यास्त समय; रात्रीचा पहिला प्रहर.
 रजपूत (००००००) (अ. दे) ना. — राजपुत्र; राजवंशीय; क्षत्रिय; राजस्थानी; राजस्थानप्रदेशाचा

रजस्वले (ला) (०००००० [००]) (सं) ना. — विटाळशी, ऋतुमति; बाहेरची.
 रजोगुण (००००००००) (सं) ना. — त्रिगुणांतील एक; स्वार्थ परार्थ साधणारा गुण.
 रजोरक्षक (००००००००) (सं) ना. — धूळरक्षक; पायबोळ झगा; मलवस्त्र; लाळेरें.
 रज्जु (००००) (सं) ना. — दोर; दोरी; सूत.
 रज्जुसर्पन्याय (००००००००००) (सं) ना. — दोरीला साप समजून मिणें; व्यर्थ भीति.
 रंचिके (००००) (क) ना. — झुल; अंबारी; हौदा.
 रंचे (००००) (क) ना. — बोडा व हत्ती यांवरील झुल; रक्षिका; अश्वरक्षक; रजरक्षक.
 रंजक (००००) (सं) वि. — मनोहर; सुंदर.
 (सं) ना. — चंदन; आशुक; प्रियकर; रंजन करणारा रंगारी; जारा (फास्फरस); स्फुर.
 रंजणिके (ने) (०००००० [०]) (क) ना. — रांजण; धान्य वगैरे साठ्याचे भांडें; बरणी; अत्तरदाणी; सुवासिक वस्तु ठेवण्याचा करंडा.
 रंजन (००००) (सं) ना. — रंगवणी; रंगभरणी; सौंदर्यवर्धन; आनंद; विनोद; उल्हास; शृंगार; रंग; शोभा.
 रंजिनी (००००००) (सं) ना. — निळा रंग.
 रंजिसु (०००००) (क) धा. — शोभा आणणें; संतोषणें; रंग देणें; उल्हास वाटणें.
 रंजिके (००००) (क) ना. — अंबारी; हौदा.
 रंजे (००००) (क) ना. — बोड्याचे पंख; गजपंख.
 रयत् (००००) (सं) वि. — आवाज करणारा; हाक मारणारा; किकाळणारा; पाठ करणारा.
 रयन (००००) (सं) ना. — हाक; किकाळी; आरडा ओरड; पठण; तोंडपाटीलकी.
 रट्टि (००००) (क) ना. — किकाळी; शंख; बोंब; रहस्य, नियम बद्धता; व्रत.
 रट्टिसु (००००००) (क) धा. — वेगळे करणें; मोडणें; फाडणें; चूक करणें.
 रट्टे (००००) (क) ना. — रट्टा; दंड; बाहु; हात; कोपरापासून बोटापर्यंतचा भाग; बाहुबल.
 —सुरि (००००) (क) धा. — अंग मोडून श्रम करणें; रट्टे राबवणें.
 रण (०००) (सं) ना. — युद्धभूमि; ध्वनि; युद्ध.
 —रंक (०००) (सं) ना. — हत्तीच्या दोन दातांमधील अंतर.
 —रंग (०००) (सं) ना. — युद्धभूमि; जंगमैदान; समरक्षेत्र.

रणकहळे (रणकळई) (क) ना. — युद्धाचे आव्हान; समरधुमाळी;
युद्धोन्मादक रणवादन.

रणकलि (रणकली) (क) ना. — युद्धवीर; लढवय्या; योद्धा;
जंगवहादूर.

रणदागडिग (रणदागडेग) (क) वि. — युयुत्सु; युद्धाची खुम-
खुमी असलेला.

रणदाणिग (रणदाणेग) (क) ना. — मार्गे पाऊल न घेणारा
योद्धा; जयापजयाची पर्वा न करणारा लढवय्या.

रणवीर (रणवीर) (सं) ना. — वीरसैनिक; रणेच्छु; शिपाई;
युयुत्सु.

रणभेरि (रणभेरी) (सं) ना. — युद्धाचा नगारा; ढुंढुमी.

णमैलार (रणमैलार) (क) ना. — रणपिशाच; युद्धसंचार;
लढाईचे भूत; रणमल्हार; समरमल्ल.

रणरण (रणरण) (क) ना. — डास; धुंगुरटे.

रणरणक (रणरणक) (सं) ना. — कामुकतेची तळमळ; प्रेम-
कातरता; प्रेमाभिलाषा.

रणवाद्य (रणवाद्य) (सं) ना. — रणभेरी; रणालगी; युद्धढुंढुमी.

रणहंडि (रणहंडी) (क) ना. — युद्धातून पलायन करणारा;
रणछोडदास; उत्तर कुमार; पौरुषहीन; रणभीरू.

रणांगण (रणंगण) (सं) ना. — युद्धभूमि; रणरंग; रणक्षेत्र.

रणग्न (रणग्न) (सं) ना. — समर संमुख; युद्ध; कंदन; लढाईचे
तोंड.

रणजिर (रणजिर) (सं) ना. — युद्ध; समर; लढाई; कंदन.

रणानक (रणानक) (सं) ना. — युद्धवाद्य; समरभेरी; नगारा.

रणित (रणित) (सं) वि. — ध्वनित; आवाज करणारा; स्वनित.

रंड (रणंड) (सं) ना. — निपुत्रिक; न रुजणारे झाड.

रंडेतन (रणंडेतन) (क) ना. वैधव्य; रांडपण; पतिनिधनोत्तर
होणारी पत्नीची परिस्थिती.

रत (रणत) (सं) वि. — आनंदित; संतुष्ट; आसक्त; मग्न.

(सं) ना. — रतिक्रीडा; सुरतप्रसंग.

— कील (किल) (सं) ना. — कुत्रा; कुत्तेकसी.

— ज्वर (ज्वर) (सं) ना. — कावळा.

रति (रणति) (सं) ना. — शृंगार; विलास; प्रीति; आनंद; वृप्ति;

स्त्रीपुरुषसंयोग; गुप्तद्विज; आसक्ति; कामदेवाची पत्नि.

रतिप (तीक्ष्ण) (रणति [तीक्ष्ण]) (सं) ना. — मदन; मन्मथ; काम;
रतीचा पति.

रतिसर्वस्व (रणतिसर्वस्व) (सं) ना. — अति आनंद; अनुपमेय
सौख्य.

रत्न (रणत्न) (सं) ना. — खडा; वज्र; माणिक; वस्तुजातामधे श्रेष्ठ.

— आकर (आकर) (सं) ना. — समुद्र; सागर.

— गर्भ (गर्भ) (सं) ना. — समुद्र.

— दीपिका (दीपिका) (सं) ना. — रत्नज्योत; रत्नप्रभा.

रत्नत्रय (रणत्नत्रय) (सं) ना. — ज्ञानी माणसांचे तीन गुण.
(सम्यक् ज्ञान; सम्यक् दर्शन आणि सम्यक् चारित्र्य) हे जैन
धर्मातील तीन सद्गुण.

रत्नसानु (रणत्नसानु) (सं) ना. — मेरुपर्वत.

रत्नाकरवर्णि (रणत्नाकरवर्णि) (सं) ना. — कन्नडभाषेमध्ये
भारतीय वैभव वर्णन करणारा महाकवि.

रत्नावलि (रणत्नावलि) (सं) ना. — ‘रत्नावली’ नामक संस्कृत
नाटिका (हर्षवर्धनाने लिहिली) रत्नहार.

रत्नि (रणत्नि) (सं) वि. — झाकलेली मूठ; एक हात माप.

रथ (रणथ) (सं) ना. — गाडी; शरीर; अवयव; अंशभाग; आनंद;
आशा, आकांक्षा.

रथकार (रणथकार) (सं) ना. — सारथी; रथचालक; रथ तयार
करणारा.

रथांग (रणथांग) (सं) ना. — चक्र; चाक; सुदर्शन; चक्रवाक.

रथि (थिक) (रणथि [थिक]) (सं) ना. — रथांत बसून युद्ध करणारा;
रथवीर; रथाचा मालक.

रथिनि (नी) (रणथि [नी]) (सं) ना. — सैन्य; सेना.

रथोत्सव (रणथोत्सव) (सं) ना. — रथ ओढण्याचा समारंभ;
जत्रा.

रथ्य (रणथ्य) (सं) ना. — रथाला जोडलेला घोडा; भाग.

रथ्या (थ्ये) (रणथ्या [थ्ये]) (सं) ना. — राजमार्ग; चव्हाटा;
पुष्कळ रथ; ज्यावरून अनेक रथ धावतात तो पथ.

रद (दन) (रणद [दन]) (सं) ना. — दात; दंत; दाढा; हस्तिदंत.

रदनि (रणदनि) (सं) ना. — हत्ती.

रदि (रणदि) (सं) ना. — सुळे असलेला हत्ती.

रहु (रणहु) (अ.दे) ना. — खाडाखोड; निरुपयोगित्व.

रंघ्र (रणंघ्र) (सं) ना. — भोक; फूट; छिद्र; न्यूनता; दोष;
पेवाचे तोंड.

रंघ्रान्वेषणे (रणंघ्रान्वेषणे) (सं) ना. — दोषैकदृष्टि.

रन्न (रणन्न) (क) ना. — एक कन्नड महाकवि; रत्न; गदायुद्धाचा
कर्ता.

रन्नगन्नडि (रणन्नगन्नडि) (क) ना. — मणिदर्पण; रत्नाचा
आरसा.

रन्नदेने (रणन्नदेने) (क) ना. — किल्ल्याच्या तटावरचा भाग.

रन्नवसर (रणन्नवसर) (क) ना. — रत्नाचे दुकान; सराफीदुकान.

रन्ने (रणन्ने) (क) ना. — खीरतन; सुंदरी; कामिनी.

रभस (रणभस) (सं) ना. — वेग; भर; आधिक्य; शक्ति; सामर्थ्य;
आतुरता; उत्साह; आनंद; शोभा; क्रोध; त्वेष.

रमण (रणमण) (सं) ना. — पति; प्रियकर; प्रेमी; प्रीतिपुरुष;
आशुक; क्रीडा; विलास.

रमणि (णी) (रमणी [रणी]) (सं) ना. - विलासिनी; मायुक;
प्रिया; प्रेयसी; कामिनी; कांता; रममाण होण्यासारखी स्त्री.
रमणीय (रमणीय) (सं) वि. - आल्हादकारक; मनोहर;
प्रियविलासयोग्य; लोकोत्तर.
रमा (मे) (रमा [मै]) (सं) ना. - लक्ष्मीदेवी; वैभव; श्रेष्ठता;
पत्नी.

—धव, -रमण (रमण-रमण) (सं) ना. - विष्णु.

रमिसु (रमिसु) (क) धा. - रमविणें; खेळविणें; विलास करणें;
सुखी करणें; संतोषणें; विहरणें; संभोगणें; मन वळवणें.

रंप (रंप) (क) ना. - गोंधळ; कोलाहल; आरडाओरड; पुकारा;
किंचाळी.

—बीदिरंप (बीदिरंप) (क) ना. - गल्लीभर केलेला
पुकारा.

रंपिने (रंपिने) (क) ना. - चांभार; चामडे कापण्याचें हत्यार;
रापी.

रंवाट (रंवाट) (क) ना. - दुःखाची बतावणी; कोलाहल;
गोंधळ.

रंमे (भा) (रंमे [भा]) (सं) ना. - केळीचें झाड; अप्सरा;
सुरलोकसुंदरी.

रम्य (रम्य) (सं) वि. - मनोहर; चित्तवेषक; सुंदर; क्रीडायोग्य.

रय (रय) (सं) ना. - शीघ्रता; त्वरा; वेग; प्रवाहाची ओढ;
आवेश.

रयिसु (रयिसु) (क) धा. - चांगलें दिसणें; चांगलें होणें.
शोधणें.

रय्य (रय्य) (क) वि. - रम्य; मनोहर; चांगलें; सुंदर.

रव (रव) (सं) ना. - भाषा; ध्वनि; शब्द; गडबड; उसाभर;
हाक; गर्जना; शोभा; सौंदर्य.

रवके (रवके) (क) ना. - चोळी; कंचुकी; काचोळी.

रवण (रवण) (सं) ना. - हाक; हरळी; ओरड; खुषी; साद;
फांदी; रावणाचा पिता; शाखा.

रवदि (रवदि) (क) ना. - चिपाडें; चवळ; कडव्याची पात;
क्षुद्र मनुष्य.

रवळि (रवळि) (क) ना. - गोंधळ; आरडाओरड; हाक; एक
वाद्य.

रवळिगे (रवळिगे) (क) ना. - रोवळी; बांबूची उभट बुट्टी;
रवळि; आवेश; भर; तीव्रता.

रवळिसु (रवळिसु) (क) ना. - ओरडणें; किंचाळणें; शंख करणें.

रवाना (ने) (रवाना [नै]) (अ. दे) ना. - पाठवणी;
बोळवण; रवानगी.

रवि (रवि) (सं) ना. - सूर्य; भास्कर; संपत्ति; १२ संज्ञेचा संकेत.

—कांतमणि (कांतमणि) (सं) ना. - सूर्यकांत

—कुमार—सुत (कुमार-सुत) (क) ना. - कर्ण;
सुग्रीव; यम; शनि; वैवस्वत मनु.

रविकुल (रविकुल) (सं) ना. - सूर्यवंश; रघुवंश; तारामंडळ
रशना (ने) (रशना [नै]) (सं) ना. - दोरी; कमरेची दोरी;
कमरपट्टा; कडदोरा; लगाम.

रशीति (दि) (रशीति [दि]) (अ. दे) ना. - पोच; पावती;
यादी.

रश्मि (रश्मि) (सं) ना. - किरण; कांती; प्रभा; दीप्ति; लगाम;
अनीन; पापणी.

रस (रस) (सं) ना. - द्रव; प्रवाही पदार्थ; पाणी; सत्त्व; अर्क;
सार; रहस्य; षड्रस; द्राक्ष; वीर्य; तृप्ति; ब्रह्मानंद; शैली;
शृंगारादि नवरस; विष; गरळ; रुचि; आशा; लालित्य;
सौभाग्य.

रसक (रसक) (सं) ना. - 'रस'; पहा.

रसज (रसज) (सं) ना. - साखर; गोड; रक्त.

रसज्ञ (रसज्ञ) (सं) ना. - रस जाणणारा; रसिक; विज्ञानी;
विद्वान्.

रसज्ञे (ज्ञा) (रसज्ञे [ज्ञा]) (सं) ना. - षड्रसांना जाणणारी
रसिकता.

रसदान (रसदान) (सं) ना. - विषयप्रयोग; स्त्रियांचा नंज;
वातरोग.

रसदाळि (रसदाळि) (सं) ना. - पांढरा मोठा उंस; फोंड्या ऊस.

रसना (ने) (रसना [नै]) (सं) ना. - जीभ; जिह्वा; बोंब;
ओरड.

रसभस्म (रसभस्म) (सं) ना. - पाण्याचें भस्म.

रसवत् (रसवत्) (सं) वि. - रसाळ; रुचकर; मनोहर.

रसवति (रसवति) (सं) ना. - रस करणारि; स्वयंराक्षस.

रसवाद (रसवाद) (सं) ना. - किमया; सामान्य वातूपासून
सोने करण्याची विद्या.

रससिद्धि (रससिद्धि) (सं) ना. - पारा शुद्ध करण्याचे क्रम.

रसा (से) (रसा [नै]) (सं) ना. - भूमी; पृथ्वी; जमीन.

रसातल (रसातल) (सं) ना. - भूमीच्या खालील लोक;
पाताळ.

रसान्न (रसान्न) (सं) ना. - मिष्टान्न; पक्वान्न; गोड भोजन;
गोडघोड.

रसाभास (रसाभास) (सं) ना. - शृंगारादि नवरसाचा परिपोष
न होणें; आनंद कमी होणें; विरस होणें; भीति; गोंधळ;
गडबड.

रसायन (रसायन) (सं) वि. - रुचकर; गोड.

(सं) ना. - मधुर पेय; खीर; चाटण; वस्तूचे गुणधर्म
बदलणारे; एकजीवकरण; विज्ञानशास्त्र.

रसारुह (रसार्हु) (सं) ना. — झाड; वेली; गवत; वगैरे
जमिनींत रुजणारे.

रसाल (रसाल) (सं) गोड आंबा; रसपूर्ण ऊस.

रसिक (रसिक) (सं) वि. — रसज्ञ; रुचि वेणारा; विलासप्रिय;
गोड बोलणारा.

— तन (डन) (क) ना. — रसज्ञता; विलास; सौंदर्यासक्ति;
सरस भाषण; रसपूर्ण वक्तव्य.

रसित (रसित) (सं) वि. — रसलित; मुलामा चढवलेलें; गिलिट
केलेलें; झिलाई दिलेलें.

(सं) ना. — शंख; ओरड; उसाभर; गोंधळ.

रस्य (रस्य) (सं) वि. — रसपूर्ण; गोड; रुचकर.

रह (इस्) (हः) (रह[ळस्] [ळः]) (सं) अ. — आश्चर्यानि;
गुप्तरात्या; एकांतांत.

रहस्य (रहस्य) (सं) वि. — न समजण्यासारखें; माहीत न
होण्यासारखें.

रहस्य (रहस्य) (सं) ना. — गुपित; कोडें; एकांत.

रहि (रहि) (सं) ना. — आश्चर्य; विनोद; निशा; अंमल; मद;
कैफी; गुंगी चढलेला.

रहित (रहित) (सं) वि. — नसलेला; सोडलेला; वगळलेला; त्यक्त;
त्यजित.

रहिवासी (रहिवासी) (अ.दे) ना. — राहणारा; वसति करणारा.

राका (राका) (सं) ना. — पर्वाकाळ; अमावास्या; पूर्णिमा.

— इंदु-चंद्र (अ०दु; अ०दु) (सं) ना. — पौर्णिमेचा चंद्र.

राक्षस (राक्षस) (सं) वि. — भयंकर; भीतिजनक;
अक्राळविक्राळ.

(सं) ना. — राक्षस; दैत्य; दानव.

— अरि (अ०) (सं) ना. — विष्णु; शिव.

— विवाह (विवाह) (सं) ना. — कन्या पळवून नेऊन
तिच्याशीं केलेला विवाह.

राग (राग) (सं) ना. — तांबडा रंग; आसक्ति; अनुराग; प्रीति;
संतोष; संगीतांतील स्वरालाप; क्रोध; विकार; रजोगुण.

रागि (रागि) (सं) वि. — राग असलेला; सांसारिक; मोहासक्त.
(क) ना. — एक आहारधान्य; नाचणी.

रागिसु (रागिसु) (क) धा. — प्रेम करणें; आसक्त होणें; रंग
देणें; रंगविणें; रमविणें.

रागद्वेष (रागद्वेष) (सं) ना. — प्रीति; अप्रीति; स्वार्थाच्या
आड येणारी असूया; मत्सर.

राघवेंद्र (छन) (राघवेंद्र[ळ] [ळः]) (सं) ना. —
रघुकुलोत्पन्न श्रीराम.

राज (राज) (सं) ना. — मालक; प्रजारंजक राजा; श्रेष्ठ पुरुष;
चंद्र.

— कार्य (कार्य) (सं) ना. — राजत्व; राज्यव्यस्था;
सरकार.

— निपुण-पटु (निपुण-पटु) (सं) वि. — शासक; ज्ञानी;
प्रशासक; मुत्सद्दी.

— निपुणते (निपुणते) (सं) ना. — मुत्सद्दीपणा; शासन
कौशल.

राजक (राजक) (सं) ना. — राजसमूह.

राजकन्ये (राजकन्ये) (सं) ना. — राजाची कन्या; राजघराण्याशीं
संबंध असलेली मुलगी.

राजकीय (राजकीय) (सं) वि. — राजत्वसंबंधी; शासनविषयक.
(सं) ना. — राजकारण; शासनशास्त्र; न्यायशास्त्र.

राजगृह (राजगृह) (सं) ना. — राजवाडा; राजप्रासाद;
भव्यभवन; बुद्धदेवाचें जन्मस्थळ; कपिलवस्तु.

राजत् (राजत्) (सं) वि. — चकाकणारा; प्रकाशणारा;
कांतिमान; तेजस्वी.

राजत (राजत) (सं) वि. — रुपेरी; चांदीचे.

राजदंड (राजदंड) (सं) ना. — प्रभुत्वदर्शक दंड; राजानें
हाती ध्यावयाचा रत्नखचित सुवर्णदंड.

राजद्वार (राजद्वार) (सं) ना. — न्यायालय; कोर्ट; राजवाडा;
वेस; राजवाड्याचें महाद्वार.

राजद्रोह (राजद्रोह) (सं) ना. — राजाचा द्वेष; शासन-
विरोध.

राजधर (राजधर) (सं) ना. — शिव; भालचंद्र.

राजधर्म (राजधर्म) (सं) ना. — राजाचें कर्तव्य; शासनाची
रीतमात.

राजनीति (राजनीति) (सं) ना. — राजकारण; शासनशास्त्र;
न्यायशास्त्र.

राजन्य (राजन्य) (सं) ना. — क्षत्रिय; युद्ध करणारा.

राजपट्ट (राजपट्ट) (सं) ना. — राजशाही.

राजपिंड (राजपिंड) (सं) ना. — राजघराण्यांत जन्मलेला.

राजपुत्र (राजपुत्र) (सं) ना. — राजाचा मुलगा; राजपूत
वंशांत जन्मलेला.

राजमार्ग (राजमार्ग) (सं) ना. — हमरस्ता; मुख्य रस्ता;
महापथ.

राजमुद्रे (राजमुद्रे) (सं) ना. — राजाचा सहीशिक्रा; सरकारी
शिक्रामोर्तब.

राजयोग (राजयोग) (सं) ना. — जन्मकुंडलींतील राजयोग
दाखवणारी ग्रहस्थिति; एक प्रकारचें योग-साधन.

राजराज (राजराज) (सं) ना. — सम्राट; चक्रवर्ती; कुबेर.

राजर्षि (राजर्षि) (सं) ना. — क्षत्रिय ऋषि; क्षात्रमुनी; राज्य
असून हि ऋषीप्रमाणें असणारा; विश्वामित्र; जनक.

राजवदने (राजवदने) (सं) ना. — चंद्र मुखी; सुंदरी.
 राजशासन (राजशासन) (सं) ना. — राजाची आज्ञा; सरकारी संदेश.
 राजशेखर (राजशेखर) (सं) ना. — शिव; वृषश्रेष्ठ.
 राजस (राजस) (सं) वि. — रजोगुणोत्पन्न; रजोगुणासंबंधी; धूलमिश्रित, मातीमय.
 राजसूयि (राजसूयि) (सं) ना. — चक्रवर्तित्वासाठी केलेला यज्ञ; राजसूय यज्ञ.
 राजहंस (राजहंस) (सं) ना. — कलहंस; हंसांतील श्रेष्ठ जाती; मराल; श्रेष्ठ राजा.
 राजांग (राजांग) (सं) ना. — राजमार्ग; महाद्वार.
 राजाज्ञे (राजाज्ञे) (सं) ना. — राजशासन; राजाचा हुकूम.
 राजार्क (राजार्क) (सं) ना. — चंद्र; सूर्य; राजा.
 राजावर्त (राजावर्त) (सं) ना. — नीलरत्न; नीलमणि.
 राजि (राजि) (सं) ना. — समूह; गुंफ; ओळ; श्रेणी.
 (अ. दे.) ना. — कबुली; संमती; एकी; संधान.
 राजित (राजित) (सं) वि. — शोभणारा; रंजन करणारा; मिरवणारा.
 राजिसु (राजिसु) (क) धा. — प्रकाशणें; चकाकणें; उजाडणें; शोभणें; मनोहर होणें.
 राजीनामे (राजीनामे) (अ. दे) — त्यागपत्र; राजीनामा.
 राजीव (राजीव) (सं) ना. — संस्कृत; वसंतकाल; नीळ कमळ; पाणी; मास; हरिणविशेष, कळप; टोळी.
 — नेत्र-नयन (नेत्र-नयन) (सं) ना. — कमलनयन; पद्मनेत्र.
 — मित्र-सखा (मित्र-सखा) (सं) ना. — सूर्य.
 राजेंद्र (राजेंद्र) (सं) ना. — महाराज.
 राजेश्वरी (राजेश्वरी) (सं) ना. — सम्राज्ञी; दुर्गादेवी.
 राजि (ज्ञी) (राजि [ज्ञी]) (सं) ना. — राणी; महाराणी.
 राज्यभार (राज्यभार) (सं) ना. — राज्यकारभार; राज्यशासन; कारभार.
 राज्यतंत्र (राज्यतंत्र) (सं) ना. — राजकार्य; राज्यकारभार; राजशासन; अधिकार.
 राज्यश्री (राज्यश्री) (सं) ना. — राज्यसंपदा; राज्यलक्ष्मी.
 राज्यांग (राज्यांग) (सं) ना. — राजाचा अधिकार; शासनाचा अधिकार विभाग; अर्थ विभाग; संरक्षणविभाग.
 राट् (राट्) (सं) ना. — राजा; धनी.
 राटण (टाल) (राटण [टाल]) (क) ना. — फिरणारा
 रहाट; फिरते चक्र; पाणरहाट; सुताराचें चाक.
 राटि (राटि) (क) ना. — चाक; चक्र; चरखा; सूत कातण्याचा रहाट.

राणा (राणा) (अ. दे) ना. — राजा; रजपूत; राजाचें ब्रीद.
 राणि (राणि) (अ. दे) ना. — राज्ञी; स्वामिनी.
 राणुचे (राणुचे) (क) ना. — सैन्य; सैनिक; शिपाई; पदाति.
 रात्रि (त्रि) चर (रात्रि [त्रि] [०] [०] [०]) (सं) ना. — रात्री फिरणारा; पिशाच; राक्षस; चोर; पहारेकरी; घुबड.
 राद्रांत (राद्रांत) (सं) ना. — सिद्धांत; वादनिर्णय; परिणाम; समारोप.
 राध (राध) (सं) ना. — हाक; आवाहन; दया; कृपा; कीर्ति; यश; वैशाखमास; वसंतऋतु.
 राधा (राधा) (सं) ना. — कर्णाची संरक्षकमाता; दूषमाता; दायी; अधिरथ राजाची पत्नी; श्रीकृष्णाची श्रृंगारनायिका; ऐश्वर्य; विजय; विशाखा नक्षत्र.
 राधेंय (राधेंय) (सं) ना. — कर्ण.
 राम (राम) (सं) वि. — मनोहर; सुंदर; काळारंग; बलराम; परशुराम.
 (सं) ना. — राम; सीतापति; जनकपुत्र.
 — दूत (दूत) (सं) ना. — आज्ञेय; हनुमान.
 रामठ (रामठ) (सं) ना. — हिंग.
 रामणीयक (रामणीयक) (सं) वि. — सुंदर; मनोहर.
 रामबाण (रामबाण) (सं) ना. — रामाचा अचूक बाण; अमोघ परिणामकारक बाण.
 रामवाक्य (रामवाक्य) (सं) वि. — निर्विवाद वचन; सत्यभाषण; एकच बोल; सत्यवाणी.
 रामा (मे) (रामा [मे]) (सं) ना. — पत्नि; भार्या; सुंदरी; कामिनी.
 रामानुज (रामानुज) (सं) ना. — रामाचे लहान भाऊ; विशिष्टाद्वैत मतप्रचारक आचार्य.
 रामायण (रामायण) (सं) ना. — रामचरित्रकाव्य; न संपणारी गोष्ट.
 राय (राय) (क) ना. — राजन्; स्वामी; मालक; राजा; कर्नाटकांतील आदरार्थी शब्द.
 रायस (रायस) (क) ना. — राजशासन; सरकारी संदेश.
 रायसिंग (रायसिंग) (क) ना. — सरकारी आज्ञा लिहिणारा व पोचविणारा अधिकारी.
 रायभारि (रायभारि) (सं) ना. — राजप्रतिनिधी.
 राराजिसु (राजिसु) (क) धा. — सुशोभित होणें; चकाकणें.
 राव (राव) (सं) ना. — हाक; आवाहन; ध्वनि; शब्द; ओरड; बहुमानाचा शब्द.
 रावण (रावण) (सं) ना. — जीवन; विश्वासूचा पुत्र; लंकेचा राजा.

रावणसंन्यासि (००००००००) (सं) ना. — कपटवेषांतील
 रावण; छद्मीसाधु; राखुडींतील रामोशी; ठक; वंचक.
 रावणि (००००) (सं) ना. — रावणपुत्र इंद्रजित.
 रावु (पु) (००० [००]) (क) ना. — आवेश; उद्रेक; भूतसंचार;
 विकारवशात; भीती; राहू.
 रावु (हु) त (००० [००]) (अ.दे) ना. — बोडेस्वार;
 घोडदळांतील सैनिक; घोडदळ.
 राशि (०००) (सं) ना. — समूह; संग्रह; कळप; मेषादि बारा
 राशी; अतिशयता; आधिक्य.
 राष्ट्र (००००) (सं) ना. — राज्य; विशाल देश; भूप्रदेश.
 —पति (०००) (सं) ना. — गणराजाचा अध्यक्ष.
 राष्ट्रिक (०००००) (सं) ना. — एका राजाची प्रजा; राज्यपाल.
 राष्ट्रि (ष्ट्री) य (०००० [००००] ०००) (सं) वि. — राष्ट्रसंबंधी;
 नाटकांतील राजाचा मेहुणा; देशीय.
 रास (०००) (सं) ना. — शब्द; गोंगाट; गोंधळ; एक नृत्यप्रकार.
 रासक (००००) (सं) ना. — एक लघुनाटक; नाटिका.
 रासक्रीडा (डे) (०००००००० [००]) (सं) ना. — गोपीकृष्णाचा
 विनोद खेळ.
 रासभ (००००) (सं) ना. — गाढव; गर्भभ.
 राहित्य (००००००) (सं) ना. — अभाव; उणीव; न्यून;
 अनुपस्थिति; रहितता.
 रासि (०००) (क) ना. — रास; राशि; समूह; संग्रह; कळप.
 राहु (००००) (सं) ना. — एक राक्षस; चंद्रसूर्याचा ग्रास घेणारा
 राहू; भीतिमूल; विष; एक ग्रह.
 राहुग्रस्त (००००००००) (सं) ना. — राहून पछाडलेला,
 गिळलेला; ग्रहण लागलेला; दुर्दैवी; दैवहत.
 राहुटि (०००००) (अ.दे.) ना. — बिन्हाड; डेरा; तंबू; गुडार.
 राहुत (०००००) (अ.दे.) ना. — राऊत; बोडेस्वार; घोडदळ
 सैनिक.
 राहुल (०००००) (सं) ना. — बुद्धदेवाचा पुत्र; गंडांतर; संकट.
 राळ (०००) (क) धा. — धूप; धूपार्चन; सुगंधी द्रव्य; सुवास;
 एका झाडाचा डिक.
 रिकापु (बु) (०००० [००]) (अ.दे) ना. — रिकीव.
 रिक्कट (०००००) (क) अ. — गुपचिप; सुकाट्याने; न बोलतां.
 (क) ना. — मौन; नीरवता; अबोलपणा.
 रिक्त (०००) (सं) वि. — मोकळे; सुटे; खाली; व्यर्थ; पोकळ;
 विभक्त; वियुक्त; रिकामें.
 (सं) ना. — मरुभूमि; अरण्या.
 —हस्त (००००) (सं) वि. — रिकाम्या हाताचा; गरीब; द्रिरीद्री.
 रिक्थ (०००) (सं) ना. — मरणकाळीं सोडून दिलेलें धन;
 पित्रार्जित सुवर्ण.

रिक्षा (००००) (अ.दे) ना. — नरवाहन; रिक्षा; मनुष्याने
 ओढण्याचे दुचाकी वाहन.
 रिंगण (०००००) (क) ना. — नाच; रांगणें; घसरगुंडी.
 रिण (०००) (क) ना. — ऋण; कर्ज; उपकार; ओझे.
 रिपु (०००) (सं) ना. — शत्रु; वैर; अमित्र. 'हगे' पहा.
 रियायति (००००००००) (अ.दे) ना. — सौलत; सहूलत; सवलत;
 सूट; अनुकूलता.
 रियाजु (०००००) (अ.दे) ना. — रुढी; वापर; पद्धति; क्रम.
 रिष्ट (००००) (सं) वि. — जखमी; दुखावलेला; दुर्दैवी.
 (सं) ना. — अडचण; संकट; ठणका; हानि; पाप; दुर्दैव; नाश;
 सुदैव; अभ्युदय.
 रिसि (०००) (क) ना. — ऋषि; मुनि; यति; योगी.
 रीति (०००) (सं) ना. — वर्तनक्रम; पद्धति; रुढी; साहित्यशैली;
 ('गौडी; वैदर्भी) मार्ग; संप्रदाय; पितळ; कंच; पितळी; जंग;
 गंज; पतन; वेग; ओढा; प्रवाह; सीमा; मर्यादा.
 —केडु (००००) } (क) धा. — मार्ग चुकणें.
 } (क) धा. — कुमार्ग धरणें; अनीतीनें वागणें.
 रीतिके (०००००) (सं) ना. — पितळी; कंच; गंज.
 रुकु (०००००) (सं) ना. — वेदांतील ऋचा. 'रुजे' पहा.
 रुक्म (००००) (सं) वि. — चकाकणारे; चमचमणारे; लकाकणारे
 (सं) ना. — सोने; सुवर्ण.
 रुक्मिणी (णी) (०००००० [०००]) (सं) ना. — कृष्णपत्नी.
 रुक्ष (००००) (सं) वि. — वाळलेले; कोरडे; सुकलेले; नीरस;
 उद्धट; असभ्य; अनागर.
 (क) ना. — अस्वल; मृगनक्षत्र.
 —कुलपति (०००००) (क) ना. — जांबुवंत.
 रुण (०००००) (सं) वि. — रोगी; मोडलेले.
 रुणयान (००००००००) (सं) ना. — आज्ञाच्याने नेण्याचे
 साधन; हातडोली; जखमी लोक नेण्याची गाडी; अँब्युलन्स.
 रुणालय (००००००००) (सं) ना. — रुणासाठी दवाखाना.
 रुचक (०००००) (सं) वि. — रुचकर; गोड; मधुर; सुखदायक;
 (सं) ना. — अमृत; मंगलद्रव्य; दात; डोंगर; मान; महालुंग.
 रुचि (००००) (सं) ना. — कांति किरण; प्रकाश; उजेड; शोभा;
 गोडवा; शृंगार; लालित्य; लावण्य; इच्छा; वांच्छित; अपेक्षा;
 अभिलाषा; रंग; भूक.
 —कर (०००) (सं) वि. — गोड; चवदार; मधुर; मनोहर;
 लज्जतदार.
 —कार (०००) (सं) वि. — रुचि जाणणारा; चाख्या; रसज्ञ.
 रुचिर (०००००) (सं) वि. — सुंदर; मनोहर; रुचकर.
 रुचिसु (००००००) (क) धा. — गोड लागणें; आवडणें; मान्य
 होणें; मनाला येणें.

रुज (जन) (रुज [जल]) (सं) ना. - रोग; आजार;
अस्वस्थता; काहिली; तलखली.

रुजु (रुजु) (सं) वि. - सरळ; सत्य; स्पष्ट.

—मातु-वातु (रुजु-वातु) (सं) ना. - स्पष्टीकरण;
खुलासा.

रुजवात (रुजवात) (अ.दे.) ना. - सही; साक्षरी; मुद्रा;
कवुली; दस्तगत; हस्ताक्षर.

रुजे (जा) (रुज [जल]) (सं) ना. - आजार; अस्वस्थता;
रोग; काहिली; श्रम; दुखणे; आघात.

रुंड (रुंड) (सं) ना. - मुंडके; उत्तमांग; मानेच्या वरचा भाग.

रुंडमाल (ला) (रुंडमाल [ल]) (सं) ना. - मुंडक्याची
माल;

—धर (रुंड) (सं) ना. - शिव; कालिदेवी.

रुत (ति) (रुत [ति]) (सं) ना. - शब्द; ध्वनि; आवाज;
चाहुल; गीत; गान.

रुतु (रुतु) (सं) ना. - ऋतु; वसंतादि कालभेद; विटाळ;
स्त्रियांची मासिक पाळी.

रुदन (रुदन) (सं) ना. - रड; आक्रोश; आक्रंदन

रुदित (रुदित) (सं) वि. - दुःखित; प्रलपित; अडचणीत
आलेले.

(सं) ना. - दुःख; आक्रंदन; दुखणे.

रुद (रुद) (सं) वि. - निरोधित; विलंबित; आडकाठी;
असलेला; दाबलेला; आवळलेला.

—रुद (रुद) (सं) ना. - दाटलेला आवाज; गहिंवर.

रुद्र (रुद्र) (सं) वि. - भयंकर; भयानक; आरडा ओरड
करणारा

(सं) ना. - शिव; परमेश्वर; भयानक; देवमूर्ति;

रुद्रनाटक (रुद्रनाटक) (सं) ना. - शोकांतिका;
दुःखपर्यवसायी नाटक; आविद्ध नाटक; ट्रेजेडी.

रुद्रभूमि (रुद्रभूमि) (सं) ना. - स्मशान; मसण; मसोटी;
दहनभूमि.

रुद्रवीणे (रुद्रवीणे) (सं) ना. - श्रेष्ठ वीणावाद्य.

रुद्रवीर्य (रुद्रवीर्य) (सं) ना. - पारा.

रुद्राक्ष (क्षि) (रुद्राक्ष [क्षि]) (सं) ना. - रुद्राच्या
नेत्राप्रमाणे असणारे. रुद्राक्ष फळ.

रुद्राणि (णी) (रुद्राणि [णी]) (सं) ना. - रुद्रपत्नी; पार्वती.
दुर्गा.

रुद्रावतार (रुद्रावतार) (सं) ना. - भयानक रूप; शिवाचा
अवतार.

रुधिर (रुधिर) (सं) ना. - रक्त; मंगळ ग्रह.

—आशान (रुधिर) (सं) ना. - राक्षस; पिशाच; हिंस्र पशु.

रुधिरपुष्प (रुधिरपुष्प) (सं) ना. - लाल जाखंद; तांबडी कण्हेर.

रुधिराक्ष (क्षि) (रुधिराक्ष [क्षि]) (सं) ना. - लाल नेत्र;

रागावलेली दृष्टि; एक राक्षस.

रुवु (रुवु) (क) धा. - खलणे; दळणे; घासणे; ठेचणे;

रंधा मारणे; सांपडणे; समजणे.

रुमाल (लु) (रुमाल [लु]) (अ. दे) ना. - फेटा; पटका;
पागोटें; हातरुमाल.

रुरु (रुरु) (सं) ना. - एक हरीण.

रुषा (ष) (रुषा [ष]) (सं) ना. - जखम; खून; क्रोध;
आवेश; रोष.

रुषित (रुषित) (सं) वि. - कुद; क्रोधित.

रुष्ट (रुष्ट) (सं) वि. - रागावलेले; कोपलेले.

रुह (रुह) (सं) वि. - उत्पन्न झालेले; वाढलेले; वर आलेले.

—भुरुह (रुह) (सं) वि. - झाड, वेल, वगैरे भूमीत
रुजणारे.

रुळि (रुळि) (क) ना. - पायातील सांखळी; पेंजण.

रुक्ष (रुक्ष) (सं) वि. - वाळलेले; मृदु नसलेले; कठोर;
नीरस; कोरडे.

रुक्षण (रुक्षण) (सं) ना. - द्रवीकरण; वातहारकता;

पातळपणा; देहाचे रोडपण; स्थूलत्व कमी करणे; लघ्वण
घालवणे.

रुळ (रुळ) (सं) वि. - वापरात असलेले; सांप्रदायिक; चालत
आलेले; ओळखीचा; निश्चित; शात; वाढलेला.

—नाम (रुळ) (सं) ना. - वापरात असलेले नाव;
विशेषनाम.

—मूल (रुळ) (सं) ना. - खोल गेलेले मूल; मूल
घरलेले; बद्धमूल; दीर्घकालीन.

—इसु (रुळ) (क) धा. - रुढ होणे; वापरात येणे; वाढणे;
उदय होणे; फळ येणे.

रुढि (रुढि) (सं) ना. - वापर; संप्रदाय; पद्धति; क्रम; प्रसिद्धि;
ख्याति; जन्म; प्रगति; जमीन; मूल.

रुढिपति (रुढिपति) (सं) ना. - जमिनीचा मालक; प्रख्यात
स्वामी; राजा.

रूप (रूप) (सं) ना. - प्रत्यक्ष पदार्थ; रीतमात; बिंबप्रतिबिंब;
साम्य; आदर्श; पूर्णांक; नाटक; रूपक; पशु; सोंग; विर्णय;
साधना; नेमणूक; ध्वनि; आकार; मूर्तित्व; सौंदर्य; देखावा;
सूक्ष्म निरीक्षण; आलोचन.

—इसु (रुळ) (क) धा. - रूपाला आणणे; मूर्ती बनवणे;
आकार देणे.

—करे (रुळ) (क) धा. - वेषांतर करणे.

—तोरु (रुळ) (क) धा. - प्रत्यक्ष होणे; दाखवणे.

रूपक (रुपक) (सं) ना. — एक अलंकार; सहा मात्रांचा हिंदुस्थानी दादरा, एक ठेका, नाटकादि दशरूपातील काव्य, अभिनयपूर्ण काव्यप्रसंग; प्रातिनिधिक चिन्ह; लक्षण; वजन; रूपाया.

रूपजीवा (विनी) (रुपजीवा [विनी]) (सं) ना. — रूपावर जगणारी; वेद्या; देवदासी.

रूपण (रुपण) (सं) ना. — विनंती; मागणी; प्रार्थना; नटवेपणा वशिला; सांगणी.

रूपता (ते) (रुपता [ते]) (सं) ना. — सौंदर्य; सुषमा; स्वरूपता.

रूपरेषे (रुपरेषे) (सं) ना. — आराखडा; विषयाची थोडक्यात ओळख.

रूपार (रुपार) (सं) ना. — सुंदर आकार; सौंदर्य; चेहरापट्टी.

रूपांतर (रुपांतर) (सं) ना. — सोंग; अन्यरूप, दुसरें रूप. शृंगार; संस्कार.

रूपाश्रय (रुपाश्रय) (सं) ना. — अतिसुंदर पुरुष; मदनचा पुतळा.

रूपित (रुपित) (सं) वि. — आकाराला आलेले, मूर्त.

रूपु (रुपु) (क) ना. — आकार; सौंदर्य; मूर्तत्व.

रूपोच्चय (रुपोच्चय) (सं) ना. — सुंदर आकाराचे संमिश्रण; अति सौंदर्य.

रूप्य (प्यक) (रुप्य [प्यक]) (सं) वि. — मनोहर; आकर्षक; सुंदर.

(सं) ना. — चांदी; चांदीचें नाणें.

रूवु (रुवु) (क) ना. — रूप; सौंदर्य; आकार.

रूढ (रुढ) (क) ना. — सुबक आकृति; सुंदर मूर्ति; सौंदर्य.

रेक्रेवरु (रेक्रेवरु) (क) धा. — पंखात शक्ति येणें; उत्साहित होणें; आपल्या प्रायावर उभे राहणें; माजणें.

रेंके (रेक्रे) (क) ना. — डुरकी; डरकाळी; खोंडाची डरकाळी.

रेंचे (रेक्रे) (क) ना. — रत्नगंधा; रत्नगंधीचे फूल; एक वनस्पति.

रेंचेय (रेक्रेय) (क) ना. — झल; खोगीर

रेंटे (रेक्रे) (क) ना. — नांगर;

— होडे (होडे) (क) धा. — नांगरणें; नांगर चालविणें.

रेप्पु (रेप्पु) (क) धा. — मारणें; चोपणें; बडवणें.

रेंवे (रेक्रे) (क) ना. — झाडाची फांदी; शाखा; विजय.

रेंकु (रेक्रे) (क) ना. — फुलाची पाकळी; कुसुमदल; पातळपत्रा; सोन्याचे पाणी; झिलई.

रेंके (रेक्रे) (क) ना. — रेखा; ओळ; आकार; व्यवस्था; आराखडा; पहारा; कपट; फसवणूक.

रेखा (खे) (रेखा [खे]) (सं) ना. — रेघ; रेखा; आकार; पहारा; कपट; फसवणूक; ओष्ठ; श्रेणी; आकृति; पूर्णता; वृत्ति.

रेखांश (रेखांश) (सं) ना. — दोन ध्रुवांमधून जाणारी अंशांशांची वर्तुळें.

रेखागणित (रेखागणित) (सं) ना. — भूमिति; महत्त्व-मापन.

रेखावृत्त (रेखावृत्त) (सं) ना. — दोन ध्रुवांमधून जाणारी वर्तुळें.

रेंगिसु (रेंगिसु) (क) धा. — क्रोध येणें; रागावणें; रागाला आणणें.

रेंगु (रेंगु) (क) धा. — रागेजणें; राग येणें; कोपणें.

(क) ना. — राग; क्रोध; कोप.

रेंचक (न) ने (रेंचक [न]) (सं) ना. — झाडा; पोट झाडणें; भेदक औषध; सारक; उच्छ्वास; वहिष्कार.

रेंगु (रेंगु) (सं) ना. — धूळ; पराग; मुकटी.

रेंगुके (रेंगुके) (क) ना. — जमदग्नि पत्नी; परशुराममाता; यल्लभमा.

रेंत (तस्) (रेंत [तस्]) (सं) ना. — पुरुषाचे वीर्य; शुक्र; पारा.

रेंवु (रेंवु) (क) ना. — बोटीचा धक्का; बंदर.

रेंवे (रेंवे) (क) ना. — रेव; गाल; वालु; रेती; बंदर; रेवानदी.

रेंशिमे (श्मे) (रेंशिमे [श्मे]) (क) ना. — रेशीम; किड्याचा कोषांतून येणारा धागा.

रेंषण (रेंषण) (सं) ना. — गर्जना; हरळी; साद.

रें (रें) (सं) ना. — संपत्ति; सोनं; कांति; प्रभा; शोभा.

रेंवत (रेंवत) (सं) ना. — संपन्न; श्रीमंत; मालक; स्वामी; द्वारकेजवळील एक पर्वत.

रोक (रोक) (क) ना. — रोख पैसा; रोकड; नगद.

रोचिगेळ (रोचिगेळ) (क) धा. — अती रागेजणें; रागाचा पारा चढणें; मत्सर करणें; उद्रेक होणें; संतापणें; चिडणें.

रोचु (जु) (रोचु [जु]) (क) ना. — डंख; सूड; मत्सर; त्वेष; खुनशीपणा. 'कुनसु' पहा.

रोचे (चे) (रोचे [चे]) (क) ना. — राड; चिखल; घाण; पाप.

रोडु (रोडु) (क) वि. — डावखुरा; डावखोर.

रोणकु (रोणकु) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; बागडणें.

रोडे (रोडे) (क) ना. — चिखल; राड; पंक; नितंबभाग.

रोप्प (रोप्प) (क) ना. — कोडवाडा; गावकुसु; पिंजरा.

रोप्पु (रोप्पु) (क) धा. — गर्जणें; हाक मारणें; हरळी देणें; भिवविणें; ओरडणें; वासणें; शंख करणें.

रोंक (रोंक) (सं) ना. — प्रकाश; किरण; रंघ; भोक; खडा.

रोंगनिदान (रोंगनिदान) (सं) ना. — रोग परीक्षा; रोग चिकित्सा; आजाराची छाननी.

रोंगिष्ठ (रोंगिष्ठ) (सं) ना. — रोगी; अस्वस्थ मनुष्य.

रौचक (रौ०००००) (सं) वि. - रुचकर; गोड; स्वादिष्ट; पक्व;
कांतिमान्; तेजस्वी; सुंदर; मनोहर.
(सं) ना. - भूक; क्षुधा.
रौचन (रौ०००००) (सं) ना. - रुचि; आवड; पक्वता; कांति;
उत्तेजन; भूक.
रौचि (चिस्) (रौ०००० [०००]) (सं) ना. - प्रकाश; कांति
किरण; प्रभा.
रौडाडु (रौ०००००) (क) धा. - उपहासणें; तिरस्कारणें; पाण-
उतार करणें; हिणवणें; हंगवणें; अंगविक्षेपानें उपहास करणें.
रौडिग (रौ००००) (क) वि. - निंदक; टोचून बोलणारा;
विदूषक; उपहासक; विडंबक.
रौडिसु (रौ०००००) (क) धा. - निंदणें; वेडावणें; तिरस्कारणें;
घसरविणें.
रौते (रौ००००) (क) ना. - चिखल; भिन्नेपणा; उकीरडा; वाणेरी;
गाईर.
रौदन (रौ००००) (सं) ना. - रडारड; आक्रंदन; हाक.
रौद (दस्) (दसी) (रौ००० [०००] [०००]) (सं) ना. -
आकाश; स्वर्ग.
रौदोविवर (रौ००००००००) (सं) ना. - भूमि आणि आकाश
यामधील पोक्ळी.
रौध (रौ०००) (सं) ना. - विलंब; गंडांतर; अडचण; विघ्न;
प्रतिज्ञा; वचनबद्धता.
रौधस् (रौ००००) (सं) ना. - काठ; तीर.
रौपण (रौ०००००) (सं) ना. - पेरणी; लागवड; लावणी; रोप
खोचणी.
—आरोपण (रौ००००००) (सं) ना. - ध्वज रोवणें; निशाण
लावणें.
रौपित (रौ००००) (सं) वि. - लावलेले; उमे केलेले;
चढविलेले; उडविलेले.
रौम (रौ०००) (सं) ना. - केस; लोकर.
—कूप (रौ०००) (सं) ना. - केशरंध्र; केसाचे छिद्र.
—रंध्र (रौ०००) (सं) ना. - केसाचे छिद्र.
—राजि (रौ०००) (सं) ना. - स्त्रीच्या ओटीवरील केशरेषा.
रौमश (रौ००००) (सं) ना. - अंगभर केस असलेला; अस्वल;
केसाळ मनुष्य.

रौमहर्ष (रौ०००००००) (सं) ना. - रोमांच; आनंदपुलक.
रौमंथ (रौ००००००) (सं) ना. - रवंथ; चर्वितचर्वण.
रौमांच (चन) (रौ०००००० [०००]) (सं) ना. - देहावर काटा
येणें; शरीरावरील केस ताठ होणें.
रौलंब (रौ०००००) (सं) ना. - माशी; भ्रमर; मधमाशी; चिरुट;
डास; धुंगुरटें.
रौष (षण) (रौ००० [०००]) (सं) ना. - क्रोध; चीड; राग;
कोप; त्वेष; खेकसणी.
रौषावेश (रौ०००००००) (सं) ना. - अति कोप; संताप; असह्य
राग.
रौसु (रौ००००) (क) धा. - कंटाळणें; असह्य होणें; नकोसे
वाटणें; नाकीं नऊ येणें.
रौहण (रौ०००००) (सं) ना. - आरोहण; उन्नति; बढती; वाढ.
रौहंत (रौ०००००) (सं) ना. - झाड; वृक्ष.
—ती (ती) (सं) ना. - वेळी; लता.
रौहिणी (रौ००००००) (सं) ना. - नाडी; तांबडी गाय; रोहिणी
नक्षत्र; गोधन; चंद्राची प्रिया; बलरामाची आई; १।१० वर्षे
वयाची कन्या; वीज.
—पति, प्रिय (रौ००००००) (सं) ना. - चंद्र; वल्लु; धुळी;
पोळ.
रौहित (ता) (रौ०००० [०००]) (सं) वि. - चढलेला; उन्नत;
वर गेलेला.
(सं) ना. - एक मासा; लाल कोल्हा; हरीण; रक्त.
—अश्व (रौ०००) (सं) ना. - अग्नि.
रौद्र (रौ००००) (सं) वि. - भयंकर; भीतिप्रद.
(सं) ना. - कोप; राग; रुद्रभक्त; एक रस; उग्रता; उष्णता; क्रौर्य.
रौप्य (रौ००००) (सं) वि. - चांदीचे; रुप्याचे.
(सं) ना. - चांदी.
—महोत्सव (रौ०००००००) (सं) ना. - रजतोत्सव;
पंचविसावा वाददिवस.
रौरव (रौ००००) (सं) ना. - एक भयाण नर्क; रुरु हरिणीचे
चामडे; मृगाजिन.
रौहिण्य (रौ०००००००) (सं) ना. - रोहिणीपुत्र; बलराम;
वासरु; बुधग्रह; वज्र.
रौहिष (रौ००००) (सं) ना. - हरिण; काशगवत.

ल

ल (०) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजनापैकी तिसरे व्यंजन, इंद्र;
छंदशास्त्रांतील लघु अक्षराची संज्ञा.
लक (००) (सं) ना. - कपाळ; भाल; अरण्य; भाताची लोबी.

लक लक (पक) (०००० [०००]) (क) ना. - चकचकीतपणा;
झकपक; नेत्रदीपकता; दैदीप्यकता; झगझगाट.
लकुड (००००) (क) ना. - लाकूड; काठी; सोटा; लगुड;

लकुमि (७८५५) (क) ना. — लक्ष्मी; लक्ष्मी देवी.
 लकोटे (७८५६) (अ. दे.) ना. — लखोटा; कागदाची
 लकोटे (७८५७) पिशवी; पुढा; कागदी पाकीट.
 लक्षण (७८५८) (क) ना. — लक्षण; कळा; चांगुलपण; सौंदर्य;
 कांति; चिन्ह; आठवण; साहित्यपद्धति; लक्षणा; लक्षमण.
 लक्कि (७८५९) (क) ना. — लक्ष्मी; एक वृक्ष.
 लक्तक (७८६०) (सं) ना. — लाख; तांबडा रंग; वृक्ष विशेष;
 मेंदी.
 लक्ष (७८६१) (सं) ना. — चित्त; शतसहस्र; उद्देश; ठकपणा;
 समजूत; जागृत ज्ञान; एक लाख संख्या
 — इरिसु-कोडु (७८६२-८६३) (सं) धा. — मन लावणें;
 ध्यान देणे.
 लक्षण (७८६४) (सं) ना. — स्वभाव; वैशिष्ट्य; विवरण; खूण;
 चिन्ह; साधना; ध्येय; योग्यता; शोभा; सौंदर्य; उद्देश;
 रोगलक्षण; व्याख्या; सारस पक्षी; देहावरील भाग्य चिन्ह;
 वेण्णार; ढोंग सोंग; बकपक्षी.
 — अन्विंत (७८६५) (सं) वि. — चिन्हें असलेला.
 — वंत (७८६६) (सं) वि. — दैववान्; भाग्यशाली.
 लक्षणे (णा) (७८६७ [८६८]) (सं) ना. — सांकेतिक अर्थ;
 कविसंकेत; तेजस्विनी; रूपवती; स्फुरद्रूपिणी.
 लक्षाधीश (७८६९) (सं) वि. — लाखोपति.
 लक्षावधि (७८७०) (सं) वि. — लाखो; लाखानी मोजण्या-
 सारखे; अमाप.
 लक्षिसु (७८७१) (क) धा. — लक्ष देणें, ध्यानांत घेणें; लक्षांत
 ठेवणें; गौरवणें; आठवणें.
 लक्ष्म (७८७२) (सं) ना. — ओळख; परिचय; चिन्ह; सूचना;
 उद्देश; अभिप्राय.
 लक्ष्मण (७८७३) (सं) ना. — श्रीमंत; धनिक; रामाचा भाऊ;
 सौमित्र; बकपक्षी.
 लक्ष्मि (क्ष्मी) (७८७४ [८७५]) (सं) ना. — विष्णुपत्नि; धनाची
 अधिदेवता; शोभा; कांति, सौंदर्य; लक्षण.
 — कान्त, रमण (७८७६-७८७७) लक्ष्मीपति, विष्णु.
 लक्ष्मीश (७८७८) (सं) ना. — विष्णु; लक्ष्मीकांत; कन्नड भारत
 लिहिलारा एक कवि.
 लक्ष्मीधर (७८७९) (सं) ना. — विष्णु; लक्ष्मण.
 लक्ष्य (७८८०) (सं) ना. — ध्येय; उद्देश; एक चित्त; ध्यान;
 दृष्टांत; उदाहरण; समजूत घेण्यासारखें; गणनीय.
 — साधन (७८८१) (सं) ना. — ध्येयपूर्तीचा प्रयत्न;
 ध्येयमार्ग.
 — सिद्धि (७८८२) (सं) ना. — ध्येयपूर्ति; दृष्टांताची
 अनुभूति; दृढीकरण.

लक्ष्यार्थ (७८८३) (सं) ना. — लक्षणेनें घेतलेला अर्थ.
 लगळि (७८८४) (सं) ना. — पखाल; माकण.
 लगामु (७८८५) (अ. दे) ना. — लगाम. वेस 'कडिवाण'
 पहा.
 लगु (७८८६) (क) वि. — लौकर; हलके; लघु.
 लगुड (७८८७) (क) ना. — सोटा; बडगा; लठ काठी.
 लगुबगे (७८८८) (क) अ. — घाईघाईनें; त्वरया; सत्वर; लौकर.
 लगुलगु (७८८९) (क) अ. — घाईनें; ताबडतोब; सत्वर.
 लग्गे (७८९०) (क) ना. — हल्ला; वेढा; चढाई; विविध वाद्यमेळ;
 लगोरीचा खेळ.
 — चेंडु (७८९१) (क) ना. — चेंडू लगोरी;
 — परे (७८९२) (क) ना. — लगोरी; वाद्य संमेलन; रणवाद्य.
 लग्न (७८९३) (सं) वि. — चिकटलेले; समाविष्ट; संबंधित.
 (सं) ना. — मेषादि राशीचा उदय; विवाह; शुभमुहूर्त.
 — काल (७८९४) (सं) ना. — शुभ घटिका; शुभ मुहूर्त.
 लग्नाह (७८९५) (सं) ना. — शुभ मुहूर्त,
 लविम (मे) (मा) (७८९६ [८९७]) (सं) ना. — अष्ट
 सिद्धींपैकी एक. हलकेपणा; भारहीनता; अल्पता; क्षुद्रपणा;
 नीचपणा.
 लघु (७८९८) (सं) वि. — तीव्र; त्वरित; दुर्बल; भिन्ना; अल्प;
 तुच्छ; हलका; लहान; कोवळा; सुलभ; लघुमात्रा.
 — तर-तम (७८९९) (सं) वि. — अति हलका; लहान.
 — त्व (७९००) (सं) ना. — तीव्रता; दुर्बलता; लहानपण.
 लघुशंके (७९०१) (सं) ना. — लघवी; मूत्र; मूत.
 लघुहस्त (७९०२) (सं) ना. — हातचलाखी; चोरी;
 हलका हात.
 लंकिणि (७९०३) (सं) ना. — लंकेची द्वारपालिका; राक्षसी.
 लंग (७९०४) (अ-दे) ना. — लेहंगा; स्त्रियांचा परकर; अंतर्वस्त्र.
 लंगर (रु) (७९०५ [८०६]) (अ-दे) ना. — जहाजाचा नांगर;
 साखळदंड.
 लंगोटि (७९०६) (अ-दे) ना. — कौपीन; लंगोट; लंगोटी.
 लंघन (७९०७) (सं) ना. — उडी; उड्डाण; हास्य; उपवास.
 लंघिसु (७९०८) (क) धा. — उडणें; उडी मारणें; पार होणें;
 अवज्ञा करणें.
 लल्लुमण (७९०९) (क) ना. — लक्ष्मण; सौमित्र;
 रामाचा भाऊ.
 लल्लुचण (७९१०) (क) ना. — लक्षण; चिन्ह; खूण;
 स्वभावनिरूपण; ध्येय; योग्यता; नांव; कळा; मत्स्य; कलंक.
 लल्लि (७९११) (क) ना. — लक्ष्मी देवी; गृहलक्ष्मी; स्त्री.
 लज्जा (जे) (७९१२ [८१३]) (सं) ना. — लाज; मनःसंकोच;
 अभिमान; गौरव; दाक्षिण्य; स्त्रीपुरुष गुप्तगें; भीड; विनय.

लज्जालु (लज्जालु) (सं) वि. - लाजरा; लाजाळू;

दाक्षिण्य असलेला; संकोची.

लज्जित (लज्जित) (सं) वि. - लाजलेला; विनीत; मर्यादशील.

लज्जिसु (लज्जिसु) (क) धा. - लाजविणें; अपमान करणें; श्रेष्ठ गुण दाखविणें.

लंच (लंच) (क) ना. - लाच; 'कैय्यासे' पहा.

लंच (च) गुळि (लंच [च] गुळ) (क) वि. - लाचखाऊ.

लंजे (जा) (लंजे [जा]) (सं) ना. - व्यभिचारिणी; दुर्वर्तनी; प्रवाह; लक्ष्मी; निद्रा.

लट (टक) (लट [लट]) (सं) ना. - मूर्ख; अविवेकी; दुरात्मा; फसवणूक; चोरी; दुष्टता.

लटकटिसु (लटकटिसु) (क) धा. - गोंधळणें; गांगरणें; गडबडणें; भान सुटणें; भिणें; भिन्नविणें; आतुर होणें; आसावणें; उ साह दाखविणें.

लटकसुरि (लटकसुरि) (क) धा. - बोटें मोडणें; अशुभसूचन करणें; शाप देणें; निंदणें.

लटकने (लटकने) (क) अ. - झटकन; लौकर; अचानक.

लटपट (लटपट) (क) अ. - चंचल होऊन; धाईवाईने; झुकांडी खात खात; किरकिरत; संशयग्रस्त होऊन.

लटापटि (लटापटि) (क) ना. - किरकोळ भांडण; झटापट; वादावादी; शब्दाल शब्द वाटणें;

लटणिगे (लटणिगे) (क) नां. - लाटणें.

लट (लट) (क) वि. - लट; जाड; स्थूल.

(क) वि. - दुष्ट; दुरात्मा; अविवेकी.

लटिसु (लटिसु) (क) धा. - लाटणें; छाट मारणें; उपटणें; गिळंकृत करणें.

लटु (लटु) (क) वि. - जाड; स्थूल; लट.

(क) ना. - सोटा; काठी; दंडा.

लट्टे (झा) (लट्टे [झा]) (क) ना. - निलाजरी; निर्लज्ज स्त्री.

लट्व (लट्व) (सं) ना. - संगीत; सामग्री; खेळ; लालफूल; दुराचारिणी; नाचापोऱ्या; घोडा; चिमणी.

लट्टु (डुक) (लट्टु [डुक]) (क) ना. - लाडू; गोडखाद्य.

लंड (डु) (लंड [डु]) (क) वि. - नीच; क्षुद्र; भांडखोर; मोड.

लंडेवेण् (लंडेवेण्) (क) ना. - भांडखोर स्त्री; भांडकुदळ स्त्री; कलहवादिनी; नीच स्त्री.

लता (ते) (लता [ते]) (सं) ना. - वेल; वेली.

—कुंज (कुंज) (सं) ना. - वेलीचा मांडव.

—गृह (गृह) (सं) ना. - कुंज; वेली वाढून झालेली खोली.

लतांगि (लतांगि) (सं) ना. - सडपातळ स्त्री; सुंदरी.

लतांत (लतांत) (सं) ना. - लतापुष्प; वेलीचे फूल.

लतिका (के) (लतिका [के]) (सं) ना. - लहान वेल. 'हंबु' पहा.

लत्ता (ते) (लत्ता [ते]) (सं) ना. - मार; ठोक; रड्डा; लाथ.

लत्ताप्रहार (लत्ताप्रहार) (सं) ना. - लाथ; दुगाणी; मार; तिघणी. पदाघात.

लपन (लपन) (सं) ना. - तोंड; चेहरा; मुख; भाषा; भाषण;

लपटायिसु (लपटायिसु) (क) धा. - गुंडाळणें; लपेटणें; गडबडगुंडाकरणें; बंडलमारणें; सुरळी करणें.

लपेट (लपेट) (अ. दे) ना. - फेरा; वेढा; वेरा; लपेटा.

लब्ध (लब्ध) (सं) वि. - मिळालेले; सापडलेले. प्राप्त.

(सं) ना. - उदाहरणाचें उत्तर; लाभ; प्रारब्ध.

—परिकर (परिकर) (सं) वि. - साधनसंपन्न; सामग्रीसह; साहित्ययुक्त.

लब्धकाम (लब्धकाम) (सं) वि. - इच्छापूर्ति झालेला; तृप्त; आशा सफल झालेला.

लब्धवर्ण (लब्धवर्ण) (सं) वि. - विद्वान; पंडित.

लब्धि (लब्धि) (सं) ना. - प्राप्ति; उत्तर; परिणाम; प्रारब्ध; ललाटेष्टा.

लभिसु (लभिसु) (क) धा. - प्राप्त होणें; मिळणें; सांपडणें; अस्तित्वांत येणें.

लभ्य (लभ्य) (सं) वि. - प्राप्तव्य; मिळण्यासारखे; पुण्यकर.

(सं) ना. - पुण्य; प्राप्ति; मिळकत; योग्यता; लायकी.

लंपट (लंपट) (सं) वि. - आसक्त; लोलुप; मम; कामुक; दुष्ट; विषयासक्त.

लंपटिके (लंपटिके) (क) ना. - आसक्ति; लोलुपता; लंपटता.

लंपु (लंपु) (क) ना. - दोंग; सोंग; वैभव; विलास; सौंदर्य.

लंब (बक) (लंब [बक]) (सं) ना. - लांब; लांबणारा;

सरळ रेषेस काटकोन करणारी रेषा; घड्याळ्याचा लंब; ओलंबा.

लंबकर्ण (लंबकर्ण) (सं) ना. - एक राक्षस; लांब कानाचा; गाढव.

लंबण (न) (ल) (लंबण [न]) (सं) ना. - लांबणारा;

लंबक; ओलंबा. लांबता गोडा; गळ्यातील हार; उपरणें; उत्तरीय अंगोळा.

लंबि (लंबि) (सं) वि. - आश्रय मिळवलेला; आधार सांपडलेला. टांगलेला; लांबणारा.

लंबिसु (लंबिसु) (क) धा. - लांब करणें; लांबकळत ठेवणें; टांगणें; रुंद करणें; विलंब लावणें; धोळणें.

लंबोदर (लंबोदर) (सं) ना. - ढेरपोऱ्या; गणपति.

लंभ (लंभ) (सं) ना. - प्राप्ति; आश्रय.

लय (७०५) (सं) ना. — नाश; तंद्री; निद्रा; ऐक्य; गुंतवणूक;
संगीतातील ताल; लीनता; विरघळा.

ललन (७७९) (सं) ना. — खेळ; क्रीडा; लळलळती जीम.

ललना (ने) (७७९ [९]) (सं) ना. — स्त्री; विलासिनी;
जिह्वा; जीम.

ललंतिके (७७०३८) (सं) ना. — बैत्रीपर्यंत घोळणारा हार.

ललाट (७७०४) (सं) ना. — कण्ठ; माल; तिडळ.

—नेत्र (९९३) (सं) ना. — भाललोचन; कणाळावर डोळा
असलेला; शिव.

ललाटेवे (७७०४९३) (सं) ना. — भाग्यरेषा; विधिलिखित.

ललाम (७७०५) (सं) वि. — श्रेष्ठ, सुंदर; भूषणभूत;

तिलकप्रभ.

(सं) ना. — खूण, ओळख, भूषण, ध्वजा, बोडा.

ललित (७७३) (सं) वि. — सुंदर; कोमल; मृदु; मनोहर;

निसर्गरमणीय, सरळ.

(क) ना. — श्रेष्ठ क्रिया; खेळ.

—कले (८८) (सं) ना. — मनोरंजक साहित्य; शिल्प, संगीत,
चित्र इत्यादि कला.

ललिता (७७३०) (सं) ना. — स्त्री; विलासिनी; दुर्गादेवी; एक
अलंकार.

ललितांग (७७३००१) (सं) ना. — सुंदर बांध्याची स्त्री.

रेखीव स्त्री; प्रमाणबद्ध देह असणारी स्त्री.

लळे (७७९) (क) ना. — प्रेमळ वर्तन; चुंबन; प्रीति.

—नेथ् (१००५) (क) धा. — पापा घेऊन बोलणें, गांजारून
बोलणें; रमविणें.

—मातु (१००५) (क) ना. — गोडबोल; मिठास भाषण;
प्रेमालाप; मोहवाणी; लाडाचे बोलणें.

लळैसु } (७७९५५)

लळैयिसु } (७७९५५) (क) धा. — प्रेम दाखवणें; मोहविणें;
प्रेमानें बोलणें.

लव (७७) (सं) वि. — स्वल्प; लहान; किंचित्.

(सं) ना. — कात्रण; कातरणी; चिंबी; लक्ष्तर; सीतापुत्र; रोम;
केस; लेकर; नाश.

लवण (७७९) (सं) ना. — एक राक्षस; मीठ; क्षार; ओढा.

लवणा (७७९०) (सं) ना. — कांति; सौंदर्य.

लवणांतक (७७९००३८) (सं) ना. — लवणासुराला मारणारा;
शत्रुघ्न.

लवणासुर (७७९००३८) (सं) ना. — मधूक राक्षसाचा पुत्र.

लवणिणे (७७९ [९]) (सं) ना. — कांति; शोभा; सौंदर्य;
अंगविन्यास; शृंगार; एक विशेष भावभंग; चकाकी;
चमत्कार.

—कार (८०८) (क) वि. — वीर; विलासी; शृंगारी; साज
शृंगार करणारा.

लवणोद्धि (७७९००३८) (सं) ना. — समुद्र; क्षीरसागर.

लवन (७७९) (सं) ना. — कातरण; कापणी; कोयता; कुन्हाड.

लवलविके (७७९०३८) (क) ना. — दुरूप; उत्साह; गडबड;

औत्सुक्य; आकांक्षा; चळवळ; व्यापार; आतुरता.

लवलविसु (७७९०३८) (क) धा. — आकांक्षिणें; दुरूप येणें;
आतुरणें; चडफडणें.

लवित्र (७७९) (सं) ना. — विळा; कोयता; कोयती; कुन्हाड;
परशु.

लवुड (डि) (७७९ [९]) (क) ना. — लाकूड; पोलादी द्रोण;
मूस; छोटी काहील.

लसुन (७७९) (सं) ना. — लसुण.

लष्कर (र) (७७९ [९]) (अ. दे.) ना. — सेना; दळ; सैन्य.

लसत् (७७९) (सं) वि. — झळकणारे; योग्य; शोभिवंत;

प्रकाशणारे; डोळ्यात भरणारे; चमत्कारिक; चतुर; चलाख;
उल्लसित; विनोदी.

लसित (७७९) (सं) वि. — चकाकणारा; शोभणारा; कांतिमान;
प्रकाशणारा; मिरवणारा; जाणता.

लहणि (७७९) (अ. दे.) ना. — आलाप; गायनातील

आरोहावरोह; तान; लंकेर; लहर; लाट; अडचण; पीडा;
लचांड; भानगड; हुंडीचा एक प्रकार; वायफळ बोल; गप्पा;
वाता.

लहरि (री) (७७९ [९]) (सं) वि. — कांतिमान; चकाकणारा.
(सं) ना. — मनाचा ओघ; प्रवाह; लाट; तरंग; सौंदर्य;
विलास.

लळि (७७) (क) ना. — दुरूप; उत्साह; कौशल्य; जाणतेपणा;
सामर्थ्य; लाट; आश्चर्य; चमत्कार; क्रोध; उत्साह.

लळिने (७७९) (क) ना. — नळी; फुंकणी.

लाकुट (७७९०३८) (सं) ना. — लाकूड; द्रोण; काठी; दंडा;
योगदंड; गदाधारी; पहारेकरी; संरक्षक.

लाकुड (ळ) (७७९०३८ [९]) (क) ना. — 'लाकुट' पहा.

लाक्ष (क्षा) (क्षे) (७७९ [९]) (सं) ना. — लाख.

लाक्षणिक (७७९ [९]) (सं) वि. — सांकेतिक अर्थ सांगणारा;
लक्षणने कळणारे.

(सं) वि. — लक्षण जाणणारा; शास्त्रज्ञ.

लाक्षागृह (७७९०३८) (सं) ना. — लाखेचे घर; पांडवांचा
नायनाट करण्यासाठी कौरवांनी बांधलेले घर.

लाख (७७९) (अ. दे.) ना. — शतसहस्र; शंभरहजार.

लाग (७७९) (क) ना. — गलाटी; कोलांटी; हातचलाखी; झोला;
वजन; लगाटी.

लागहाकु (लागहाकु) (क) धा. - विश्व प्रयत्न करणें; कोलांटी मारणें; उडी घेणें; लग्नी घेणें; पराजित होणें; वचन मोडणें.

लागिसु (लागिसु) (क) धा. - उडणें; उडी मारणें; कोलांटी मारणें.

लागु (लागु) (क) ना. - चारय; चलाखी; कौशल्य; वेग; तीव्रता; उड्डाण; वैपुल्य; विस्तार; सरळपणा; ध्येय.

लागुमोग (लागुमोग) (क) ना. - हस्तचापल्य; त्वरा; गडबड.

लागुळ (लागुळ) (क) ना. - लाकूड; द्रोण; काठी; दंडा 'लाकुट' पहा.

लाघव (लाघव) (सं) ना. - हलकेपणा; लघुत्व; सुलभता; उल्हास; कौशल्य; त्वरितता; पटुत्व; धुद्रता.

लांगल (लांगल) (सं) ना. - नांगर; औत.

लांगूल (लांगूल) (सं) ना. - रोपूट; पुच्छ; पिसारा.

—चालन (चालन) (सं) ना. - गोंडाघोळी; होयवावृत्ति; हांजीखोरपणा.

लाज (लाज) (सं) ना. - लाह्या; कळी; फूल. 'अरळ' पहा. (अ.दे) ना. - लजा; अपमान; विनय.

लाजा (जे) (लाजा [जें]) (सं) ना. - भाताच्या लाह्या; साळीच्या लाह्या.

लाजाहोम (लाजाहोम) (सं) ना. - विवाहातील एक हवनविधि.

लांछन (लांछन) (सं) ना. - खूण; चिन्ह; अंगावरील तीळ; गालबोट; कलंक; अपमान; दुष्कीर्ति; लाज; लज्जास्पदता.

लांछनास्पद (लांछनास्पद) (सं) वि. - लजा वाटण्या-सारखी; काळोखी फासणारी; डाग लागणारी.

लांछित (लांछित) (सं) वि. - अंकित; चिन्हित; अपमानित; लजित.

लाट (लाट) (सं) ना. - दक्षिण गुजरात; दक्षिणी गुर्जर.

लाभालाभ (लाभालाभ) (सं) ना. - नफातोटा; हिताहित; फायदाहानी; नफानुकसान.

लामंच (लामंच) (सं) ना. - वाळा; उशीर.

लांबि (लांबि) (अ.दे) ना. - लांबी; लुकण; उभे माप.

लावंच (लावंच) (क) ना. - वाळा; उशीर. 'लामंच' पहा.

लाय (लाय) (क) ना. - तवेला; पागा.

लायर (लैर) (लायर [लैर]) (अ.दे) ना. - वीणा; एक आंगलवाद्य.

लालकि (लालकि) (क) ना. - लहान पालखी.

लालन (ने) (लालन [लै]) (सं) ना. - पोषण; संरक्षण; लाड; प्रेम; पापा; अंगाईगीत.

लालस (लालस) (सं) वि. - अत्याशा करणारा; प्रेमळ; आसक्त.

लालसा (से) (लालसा [लै]) (सं) ना. - आसक्ति; उक्त इच्छा; अति आशा.

लाला (लाला) (सं) ना. - लाळ; सुखरस.

लालि (लालि) (क) ना. - अंगाईगीत; पाळणागीत; दोलागाणें.

लालित्य (लालित्य) (सं) ना. - मनोहारित्व; सौंदर्य; कोमलता; सरलत्व; शोभा; सुंदरपणा; मार्दव.

लालिसु (लालिसु) (क) धा. - ऐकणें; कान देणें; प्रेम करणें; कौतुकानें खेळवणें; प्रशंसणें; गुण गाणें.

लाव (लाव) (सं) ना. - कापणी; कातरणी.

लावक (लावक) (सं) वि. - कापणारा; कातरणारा; नाश करणारा; लावी पक्षी; नागाचा खेळ करणारा; चहाडखोर.

लावकि (लावकि) (क) ना. - लावी पक्षी; लावग पक्षी.

लावणि (लावणि) (क) ना. - लागवड; जमिनीची लावणी; खंड; फाळा; जानपदगीत पद्धति; लावणी; रास; संग्रह.

—कार-दार (कार-दार) (क) ना. - लावणी म्हणणारा; लागणीने शेत करणारा; शेतकरी; करद्या.

लावण्य (लावण्य) (सं) ना. - रमणीयता; लालित्य; सौंदर्य; शोभा; खारटपणा, क्षारत्व.

लावा (व्हा) (लावा [वा]) (अ.दे) ना. - ज्वालामुखी; अग्निरस.

लाविगे (वुगे) (लाविगे [वुगे]) (क) ना. - एक पक्षी; लावी.

लावुक (लावुक) (क) ना. - हानीकारक; गारुडी;

नाग खेळवणारा; लावी पक्षी; लावालावी करणारा.

लास (लास) नाच; नर्तन; दुरळ; उड्डाण; विलास; नर्तकी; साथीसह संगीत नृत्य; संगीत नाट्य.

लासिके (का) (लासिके [का]) (सं) ना. - अभिनयपूर्ण नृत्य; हावभावयुक्त नर्तन.

लास्य (लास्य) (सं) ना. - नर्तन; नृत्य; नाचणें; नटणें.

लाळ (लाळ) (सं) ना. - नाळ; नळी; देठ; ओळ; म्यान.

लाळविडिगे (लाळविडिगे) (क) ना. - जाड अडणा; बंद दार उघडू नये म्हणून दाराला घातलेला आडवा दांडा.

लाळि (लाळि) (क) ना. - धोटा; चिमटा; पक्कड; सांडस. 'तंडस' पहा.

लिकिलिकि (लिकिलिकि) (क) वि. - सैल; जीर्ण; विळखिले; जुनें. लिखित (लिखित) (सं) वि. - लिहिलेले; चितारलेले; (सं) ना.

चित्र; ललाटरेषा; कागदपत्र; प्राचीन ऋषि.

लिंग (लिंग) (सं) ना. - खूण; चिन्ह; शिवाचा मूर्तिविशेष; वीरशैव धर्माचे चिन्ह.

लिंगत्रय (लिंगत्रय) (सं) ना. - पुलिंग, स्त्रीलिंग व नपुंसक-लिंग ही व्याकरणांतील तीन लिंगें; इष्ट-गुरु-प्राण ही शैवांची तीन लिंगें.

लिंगदेह (७०८८६६) (सं) ना. — जीवात्म्याचा सूक्ष्म देह.
 लिंगधारि (७०८८७०) (सं) ना. — वीर शैव धर्माचा अनुयायी;
 लिंग धारण करणारा.
 लिंगवृत्ति (७०८८७३) (सं) ना. — ढोंगी सन्यास; वृथा सन्यास.
 लिंगवंत (७०८८८०) (सं) ना. — लिंग धारण करणारा;
 लिंगायत; वीर शैव.
 लिंगवेत्तिगे (७०८८९०) (क) ना. — उंबरा; डोईपट्टी.
 लिंगशरीर (७०८९००) (सं) ना. — आत्म्याने धारण केलेला
 सूक्ष्मदेह.
 लिंगायत (७०८९००) (सं) ना. — लिंगधारी; वीर शैव;
 लिंगवंत.
 लिंगि (७०८९) (सं) वि. — लिंग धारण करणारा.
 लिंगैक्य (७०८९००) (सं) वि. — मुक्त; निर्वाणाला गेलेला; मृत.
 लिपि (७०९) (सं) ना. — अक्षर; लेखन; चित्रण; रंगभरणी;
 शिलालेख.
 लिपिकार (७०९००) (सं) वि. — लेखक; नकलणारा; खड्डेघाशा;
 कर्णिक.
 लिस (७०९) (सं) वि. — वापरलेले; लावलेले; लेपलेले;
 माखलेले.
 लिसपाद (७०९००) (सं) ना. — जाळीसारखे चर्मावरण
 असलेला पाय; जाल पाय.
 लिप्से (७०९) (सं) ना. — आशा; मिळवण्याची इच्छा;
 प्राप्तीची आकांक्षा.
 लीढ (७०९) (सं) वि. — चाटलेले; चाखलेले.
 लीन (७०९) (सं) वि. — ऐक्य झालेले; समाविष्ट; मिसळलेले;
 मग्न; वितळलेले; नम्र; प्रविष्ट.
 लीला (७०९) (सं) ना. — क्रीडा; खेळ; विलास; लहर.
 लीलायित (७०९००) (सं) वि. — सहज झालेले; सुलभ;
 लाडाचे; प्रेमाचे; लीलेने आचरलेले.
 लीलावतार (७०९००) (सं) ना. — विशिष्ट कार्यासाठी
 घेतलेला अवतार; विनोदार्थ घेतलेला जन्म.
 लुंगि (७०९०) (अ.दे) ना. — पंचा; कमरेचे वस्त्र.
 लुंचित (७०९००) (सं) वि. — फाडलेले; सोडलेले; उपटलेले.
 लुठन (७०९०) (सं) ना. — लोटांगण; लोठण.
 लुंटाक (७०९००) (सं) ना. — लुटणारा; लुटारू; दरबडेखोर;
 घरफोड्या; डाकू.
 लुंठन (७०९००) (सं) ना. — अपहार; नाडणूक; नागवणूक;
 सोलवण.
 लुस (७०९) (सं) वि. — नाश पावलेले; अदृश्य झालेले; जखम
 भरून आलेले; गमावलेले; तुकडे केलेले; फोडलेले; चूर
 केलेले; अपहृत.

—मति (७०९) (सं) वि. — बुद्धिहीन; निबुद्ध.
 लुब्ध (७०९) (सं) वि. — मोहित; आशा
 केलेले; मागितलेले.
 (सं) ना. — लोभी; कृपण; चिक्कू; व्याध; व्याधाचा तारा.
 लुलाप (य) (७०९००) (सं) ना. — म्हैस. महिषी.
 लुलि (ळि) त (७०९) [७] ड (सं) वि. — उकरलेले; उखणलेले
 विखुरलेले; अस्ताव्यस्त केलेले, लोंबणारे, थकलेले, व्याप्त.
 लुळि (७०९) (क) ना. — हातचलाखी; वेग; त्वरा; चकाकी;
 कळकळ; निबडता; दाटपणा; झळक; चमक.
 लूटि (ट) (७०९) [७] (अ. दे.) ना. — घरफोडी; लूटमार;
 दरबडा.
 लून (७०९) (सं) वि. — कापलेले; कातरलेले; चिमटलेले;
 निवडलेले; शोधलेले; हुडकलेले.
 लूस (७०९) (सं) ना. — शेपूट; पुच्छ.
 लूलुक (७०९००) (सं) ना. — वेडूक; मंडूक.
 लेक (७०९) (क) ना. — हिशोब; मोजणी; गणित; संस्था;
 निवडणूक; गौरव; स्थानमान.
 लेकणि (णिके) (७०९) [७] (क) ना. — लेखणी;
 लिहिण्याचे साधन. कलम; पेन; टाक.
 लेकाचार (७०९००) (क) ना. — व्यवहाराचा धरून वर्तन;
 देणे घेणे; हिशोब.
 लेकिग (७०९) (क) ना. — कर्णिक; लिहिणारा; कुळकर्णी;
 कारकून; गणिततज्ञ; ज्योतिषी.
 लेकिसु (७०९००) (क) धा. — हिशोबांत भरणे; मोजणे; लेखणे;
 गणना करणे; लक्ष देणे; जोडणे.
 लेंक (७०९) (क) वि. — भक्तसेवक; तर; मग्न; क्षिगलेला.
 लेंकिग (७०९) (क) ना. — पगारी नोकर.
 लेंकित (७०९) (क) ना. — सेविका; दासी; स्त्रीनोकर.
 लेत्त (७०९) (क) ना. — सोंगट्याचा खेळ; दूत; जुगार.
 लेप्प (७०९) (क) ना. — लेप; लेपन; सारवण; सावडणी;
 गिलावा; झिलई; ओप; ठसा; छाप.
 ले. क. नि. (७०९.८.२.) (क) वि. — लेखक; कवि; निबंधकार.
 (लेखन यांचे संक्षिप्त रूप; क = कवि; नि = निबंधकार)
 लेख (७०९) (सं) ना. — लेखण; लिखाण; लिपी; शासन; करार.
 कागदपत्र; चित्र; शारदा.
 लेखक (७०९) (सं) वि. — लिहिणारा; साहित्यिक; प्रबंधकार.
 लेखन (७०९) (सं) ना. — लिखाण. 'लेख' पहा.
 लेखनि (नी) (७०९ [२९]) (सं) ना. — लेखणी; टाक;
 कलम.
 लेखिसु (७०९००) (क) धा. — लिहिणे; अक्षर उठवणे; चित्र
 काढणे.

लेखे (खा) (लै० [ख]) (सं) ना. - रेखा; रेखा; रेख; ओळ.
लेख्य (लै० [ख]) (सं) वि. - लिहिण्यास योग्य; लिहिले
जाण्यासारखे.

लेप (लै० [ख]) (सं) ना. - चमक; झळक; कल्हई वापरण्याची
वस्तु; लेप देण्याची वस्तु; मग्नता.

लेपन (लै० [ख]) (सं) ना. - गिलावा; सारवण; झिळई.

लेपिसु (लै० [ख]) (क) धा. - लावणें; चोवडणें; लेपणें; घासणें;
वापरणें.

लेलिहान (लै० [ख]) (सं) ना. - जिभल्या चाटणारा साप.

लेवडि (लै० [ख]) (अ. दे) ना. - अपहास; उग्रहास; परिहास.

लेवादेवि (लै० [ख]) (अ. दे.) ना. - देणेवेणें; विनिमय.

लेश (लै० [ख]) (सं) वि. - थोडें स्वल्प.

(सं) ना. - अणु; अंश; विभाग; तुकडा.

लेशमात्रे (लै० [ख]) (सं) अ. - थोडेदेखील; अत्यल्पहि.

लेसिंग (लै० [ख]) (क) वि. - कल्याणकर; हितकारी;

पराक्रमी; शूर.

लेसु (लै० [ख]) (क) अ. - हितकारी; योग्यप्रकारे; चांगले;
उत्कृष्टपणें.

(क) ना. - अभिवृद्धि; उन्नति; वाढ.

लेह (ह) (लै० [ख]) (सं) ना. - चाटण; चाटण्याची वस्तु.

लैग्य (लै० [ख]) (सं) वि. - लिंगासंबंधी; स्त्रीपुरुषाच्या
गुणैद्रियासंबंधी.

लैगिक (लै० [ख]) (सं) - वि. लिंगविषयक.

लोचगुट्टु (लै० [ख]) (क) धा. मिटक्या मारणें; लुचणें;
मचमचणें; चुकचुकणें.

लोचकुसुरि (लै० [ख]) (क) धा. - बोट मोडणें; शाप
देणें; अशुभ चिंतणें.

लोळोटे (लै० [ख]) (क) वि. - मोकळे; रिकामें;

लोळोळे (लै० [ख]) (क) वि. - मोकळे; फोल; खोटे.

लोक (लै० [ख]) (सं) ना. - जगत्; प्रपंच; जनांग; जनसामान्यता;
आकाश; आमाळ; गौरव; प्राणी; दृष्टि.

—त्रय (लै० [ख]) (सं) ना. - स्वर्ग-मृत्यु-पाताळ यांचे
त्रिकुट.

—बंधु (लै० [ख]) (सं) ना. - सूर्य.

—माता (लै० [ख]) (सं) ना. - पार्वती देवी; नदी.

लोकचक्षु (लै० [ख]) (सं) ना. - सूर्य; सर्व साक्षी.

लोकतंत्र (लै० [ख]) (सं) ना. - जगाचे व्यवहारज्ञान.

लोकन (लै० [ख]) (सं) ना. - पाहाणी; परिशीलन; दृष्टि.

लोकनायक (लै० [ख]) (सं) ना. - राष्ट्रनेता, पुढारी.

लोकनेत्र (लै० [ख]) (सं) ना. - जगचक्षु.

लोकवांधव (लै० [ख]) (सं) ना. - सूर्य.

लोकमातृ (लै० [ख]) (सं) ना. - जगन्माता; लक्ष्मी;
पार्वती.

लोकमान्य (लै० [ख]) (सं) ना. - लोकादरास पात्र
असलेला; श्रेष्ठ मनुष्य; टिळकांना जनतेने दिलेले गौरवपर नांव.

लोकमित्र (लै० [ख]) (सं) ना. - सूर्य.

लोकरूढि (लै० [ख]) (सं) ना. - परंपरेने आलेली रीति;
चारत आलेली पद्धति.

लोकवाद (लै० [ख]) (सं) ना. - लोकांत पसरलेली अफवा;
वार्ता; लोकवार्ता; अंधविश्वास; बाजार गण्य.

लोकवार्ता (लै० [ख]) (सं) ना. - लोकांत पसरलेली
वातमी.

लोकसाक्षि (लै० [ख]) (सं) ना. - परब्रह्म; वस्तु; देव;
ईश्वर; सूर्य.

लोकायत (लै० [ख]) (सं) ना. - नास्तिक; पाखंडमत;
निरीश्वरवाद. चार्वाकमत; नास्तिकता.

लोकालोक (लै० [ख]) (सं) ना. - पुराणांतरी प्रसिद्ध
असा दिव्य लोक.

लोकोक्ति (लै० [ख]) (सं) ना. - म्हण; वक्ताप्रचार;
सुभाषित.

लोकोत्तर (लै० [ख]) (सं) वि. - असामान्य; असाधारण;
जगांत क्वचित आढळणारा; अत्यंत श्रेष्ठ.

लौग (लै० [ख]) (क) ना. - लोक; सामान्यजन; जगत्; जनांग;
मानव.

लौगर (लै० [ख]) (क) ना. - जनसामान्य; अज्ञ जनता;
साधारण बुद्धीचा मनुष्य; विदेशीय; परका पुरुष.

लौचक (लै० [ख]) (सं) ना. - मोंड; कनीनिका; बुबूल;
डोळ्यांतील बाहुली.

लौचगुंडिगे (लै० [ख]) (क) ना. - कमंडलु; यतीचे
जलपात्र.

लोचन (लै० [ख]) (सं) ना. - डोळा; दृष्टि; दृष्टिक्षेप; कांति.
दोन वाचक शब्द.

लोचु (लै० [ख]) (क) ना. - केशलोचन; जैन धर्मरूढीप्रमाणें
केश उपटण्याची पद्धति.

लोटा (लै० [ख]) (अ. दे) ना. - थाली; वाटी; मोगा; तांब्या;
पाणी पिण्याचें भांडें.

लोडु (लै० [ख]) (अ. दे) ना. - उशी; तक्या; लोड; रेलण्याचे
साधन; व्यायामाचे एक उपकरण; करेळा; मुद्दल.

लोप (लै० [ख]) (सं) ना. - नाश; अदृश्यता; अभाव; उणीव;
कमतरता; विध्वंस.

लोपामुद्रा (त्रे) (लै० [ख]) (सं) ना. - अगस्ती
ऋषीची पत्नी.

लोपिसु (लो००००) (क) धा. — काढून टाकणें; सोडणें; त्यागणें; नाहीसे होणें.
 लोभ (लो००००) (सं) ना. — आशा; इच्छा; आकांक्षा; प्रेम; प्रीति; कृपणता; कंजूपणा; काम न करतां दाम मिळवण्याची वेडी आशा.
 लोभान (लो०००००) (क) ना. — धूप; धूपार्चन; सुगंधी द्रव्य; गुग्गुळ.
 लोभि (लो००००) (सं) वि. — लोभ असलेला; दुसऱ्याची वस्तु इच्छिणारा; ऐतखाऊ; कृपण; कंजूप.
 लोम (लो००००) (सं) ना. — रोम; रोमांच; अंगावरील केस.
 लामश (लो०००००) (सं) ना. — अंगभर केस असलेला; केसाळ; अस्वल; मेंढरू; कोल्हा; वानर.
 लोहमर्ष (लो०००००००) (सं) ना. — आनंदाचे रोमांच; आनंदाने अंगावरील केस उभे राहणें; प्रमोदपुलक.
 लोल (लो००००) (सं) वि. — दोलायमान; चंचल; अस्थिर; हलता; झुलता; महत्वाकांक्षी; मोठपणाची इच्छा करणारा.
 (सं) ना. — विलासी; कासुक; आसक्त; विनोदात काम करणारा. जीवन व्यर्थ चालवणारा.
 लोलक (लो०००००) (सं) ना. — किरणाचे पृथक्करण करणारी पैलूदार काच; कर्णभूषण; झूल; डमरू.
 लोलन (लो०००००) (सं) ना. — डोलन; चांचल्य; विलासप्रियता; खुशालचेंद्रपणा. 'अलेत' पहा.
 लोलुप (भ) (लो००००० [०]) (सं) वि. — अति आशा करणारा; अत्यासक्त; लोभी; महत्वाकांक्षी.
 — ता (ते) (डो [०]) (सं) ना. — आतुरता; आसक्ति.
 लोलुप्ति (लो००००००) (सं) ना. — दुराशा; दुराकांक्षा; दुरिच्छा.
 लोला (लो००००) (सं) ना. — चंचला; चपला; सुंदरी; कामिनी; भोगेच्छा असणारी.
 लोवे (लो००००) (क) ना. — छपराचे पाखें; छपराचा उतार; पडछप्पर.
 लोष्ट (ष्टु) (ष्टक) (लो०००० [०][०]) (क) ना. — मातीचा टिकळा; टेपसा; मातीची वीट.

लोह (लो००००) (सं) ना. — लोखंड; तांबें; एक तांबडी धातु; तांबडा रंग; रक्त; खड्ड; एक धातु.
 — मंजूषा (लो००००००) (सं) ना. — लोखंडी पेटी; खजिना; तिजोरी; लोखंडी कपाट.
 लोहकार (लो००००००) (सं) ना. — लोहार; विसाडी; लोखंडाचें काम करणारा.
 लोहकांत (लो०००००००) (सं) ना. — लोहचुंबक; आयसकांत; स्पर्शमणि.
 लोहचुंबक (लो००००००००) (सं) ना. — लोखंडाचें आकर्षण करणारी धातु; लोहकांत.
 लोहपट्टिका (लो००००००००) (सं) ना. — गज; लोखंडी कटांजन.
 लोहवक्त्रे (लो००००००००) (क) ना. — रिक्तीब; घोडेस्वाराची पाय ठेवण्याची लोखंडी पायराखी; 'पकरक्रे' पहा.
 लोहवर (लो००००००) (सं) ना. — धातुश्रेष्ठ; सोने.
 लोहित (लो०००००) (सं) ना. — रक्त; तांबें; तांबडा रंग; क्रोध; राग; कुन्हाड; आयुध.
 लोहिताक्ष (लो०००००००) (सं) ना. — कोकीळ; तांबड्या डोळ्याचा पक्षी; विष्णु.
 लोहितांग (लो००००००००) (सं) ना. — रक्तांग; मंगळ; संधिकालीन सूर्य.
 लोहिताश्व (लो००००००००) (सं) ना. — अग्नि; हरिश्चंद्रपुत्र.
 लोळे (ळि) (लो०००० [०]) (क) ना. — लाळ; थुकी; मुखरस; लालाजल. अंड्यातील बरक.
 लौकायतिक (लो००००००००) (सं) वि. — चार्वाक मताचा अनुषंग; नास्तिकवादी.
 लौकिक (लो००००) (सं) वि. — लोकसंबंधी; जनाविषयी; रूढ; ग्राम्य; प्रापंचिक; ऐहिक; ज्ञान संगत; तर्कशुद्ध; भौतिक.
 — वाद् (वा०) (सं) ना. — पांचभौतिक विज्ञान.
 लौल्य (लो००००) (सं) ना. — लोलुपता; अस्थिरता; चांचल्य; अत्यासक्ति; औसुक्य; आतुरता.

व

व (व) (सं) ना. — अवर्गीय मालेंतील चौथें व्यंजन; भविष्य कृदंत करतांना धातूला लागणारा प्रत्यय; वायु; वरुण; सुज; संबोधन; शुभ; क्षेम; महासागर; वस्त्र; राहु; वास.
 वं (वं) (सं) वि. — भविष्यकृदंताचा प्रत्यय.
 वंश (वं०) (सं) ना. — कुल; कुटुंब; संतती; घराणें; वेळु;

काकण; गट; ढीग; समूह; मेळा; सुरली, पावा; पाणी; शाल; सावरवृक्ष; ऊस; दहा हात लांबीचें माप.
 — ज (ज) (सं) ना. — वंशात जन्मलेला; आस; बांधव; बांबूपासून उत्पन्न झालेला.
 — धर (ध०) (सं) ना. — पर्वत; वेळूचें बेट.
 — नति (न०) (सं) ना. — विदूषक; हास्यकार.

—वृक्ष, वल्लि (वृक्ष-वल्लि) (सं) ना. —वंशविस्तार;
वाढती संतती; कुलपरंपरा; वंशावळ; पिढी.

—स्थ (स्थ) (सं) ना. —कुटुंबीय; पिढीचा; बांधव.

वंशक (वंशक) (सं) ना. —ऊस; बांबू; एक मासा.

वंशि (वंशि) (सं) ना. —वेणु; पावा; मुरली; बासरी.

वंशि (शी) क (वंशि [श्री] क) (सं) ना. —वंशविषयक; वेणु;
पावा.

वकालतु (वकालतु) (अ.दे) ना. —वकिली; वकिलाचा
व्यवसाय; पक्षकाराच्या वतीने बोलण्याचें काम.

वकील (वकील) (अ.दे) ना. —कायदापंडित; विधिज्ञ; रायभरी;
शासनांतील नियमांला धरून पक्षकारातर्फे भांडणारा.

वकुल (क) (वकुल [क]) (क) ना. —नागकेशर; बकुल;
करंजाचें झाड.

वकणिसु (वकणिसु) (क) धा. —विवरणें; खुलासा करणें; स्पष्ट
करणें; व्याख्यान देणें; सांगणें.

वकणे (वकणे) (क) ना. —व्याख्यान; विवरण; समजूत; सांगणें;
खुलासा; स्पष्टीकरण; टिप्पण; शैली; सरणी.

वकाणिसु (वकणिसु) (क) धा. —व्याख्यान देणें; टीका
करणें; वाखाणणें; खुलासा करणें; समजून सांगणें.

वक्तव्य (वक्तव्य) (सं) वि. —सांगण्यास योग्य; समजून
देण्यासारखें; वक्तृत्व; बोलकपणा; वाचाळता; उपदेश;
उपन्यास; निंदा.

वक्तार (वक्तार) (वक्तार [वक्तार]) (सं) ना. —वाचिवीर; वाक्पंडित;
बोधक; उपन्यास करणारा; वाक्चतुर.

वक्तृत्व (वक्तृत्व) (सं) ना. —भाषणचातुर्य; बोलण्याची
कला.

वक्त्र (वक्त्र) (सं) ना. —मुख; तोंड; चर्या; चेहरा.

वक्र (वक्र) (सं) वि. —वाकडे; तिरळे; वाकलेले; चिंबलेले;
गुंडाळलेले; वळलेले.

(सं) ना. —वक्रता; वाक; कुटिलता; अप्रामाणिकता; वंचना;
मंगळग्रह; शनिग्रह.

वक्रप्रीव (वक्रप्रीव) (सं) ना. —वाकडमान्या; उंट.

वक्रतुंड (वक्रतुंड) (सं) ना. —गणपति; पोपट; वाकडें तोंड
असलेला.

वक्रदृष्टि (वक्रदृष्टि) (सं) ना. —वाकडी नजर; टरकें; सूडबुद्धि;
अनादर; मत्सर; पोपटुली.

वक्रांग (वक्रांग) (सं) ना. —हंशपक्षी.

वक्रि (वक्रि) (सं) ना. —वाकडी वस्तु; वाकलेली वस्तु; पीठ
घातलेली वस्तु; कपटी; फसव्या.

वक्रोक्ति (वक्रोक्ति) (सं) ना. —व्यंगोक्ति; व्यंग्य; टोचून
बोलणें; बोचक भाषण; वाकडे बोल; एक काव्यालंकार.

वक्त्रीभवन (वक्त्रीभवन) (सं) ना. —वक्रता; वाकडेपणा.

—किरणवक्त्रीभवन (किरणवक्त्रीभवन) (सं) ना. —प्रकाश
घनपदार्थावरून जातांना होणारी किरणांची वाकडी गति;
किरणाची दिशापालट.

वक्ष (क्षस्) (वक्ष [क्षस्]) (सं) ना. —छाती; ऊर; छाताड.

वक्षस्थळ (वक्षस्थळ) (सं) ना. —छाती; छातीचा भाग.

वक्षोज (वक्षोज) (सं) ना. —स्तन; थान; छातीवर उपजलेले;
उरोज.

वखार (वखार) (अ.दे) ना. —पदार्थसंग्रहस्थळ; कोठी;
कोठार; 'उग्रान' पहा.

वंक (वंक) (क) वि. —वक्र; वाकडे; बाकदार.

वंकर (वंकर) (क) वि. —कुरूप; वक्र; कुटिल; अप्रामाणिक.

वंकि (वंकि) (क) ना. —वाकी; सुसळ.

वंग (वंग) (सं) ना. —बंगालदेश; बंगाली; शिसें; जस्त.

वंगड (वंगड) (क) ना. —पक्ष; पंथ; कुटुंबीय व्यक्ति;
'पंगड' पहा.

वंगार (वंगार) (क) ना. —सोने; भंगार; कांचन.

वंगीय (वंगीय) (सं) वि. —बंगालदेशीय; बंगालीबाबू.

वच (चस्) (चस्) (वच [चस्] [चस्]) (सं) ना. —
भाषा; गोष्ट; पोपट; सूर्य;

वचन (वचन) (सं) ना. —उक्ति; गोष्ट; वाक्य; संख्या;
दिलेलें वचन; प्रतिज्ञा; नियम; सूत्र; सुभाषित;
शिवशरणोपदेश.

—त्रय (त्रय) (सं) ना. —एक-द्वि-बहु अशी
व्याकरणांतील तीन वचनें.

—स्थ (स्थ) (सं) वि. —प्रतिज्ञा करणारा; बोलण्याला
जागणारा; विश्वासु.

वचनीय (वचनीय) (सं) वि. —सांगण्यास योग्य. निंद्य;
तिरस्करणीय. (उपरोधिक भाषेत)

वचनीयता (ते) (वचनीयता [ते]) (सं) ना. —निंदा; तिर-
स्कार; आवाद; अपवाद; चहाडी

वचसांपत्ति (वचसांपत्ति) (सं) ना. —बृहस्पति; उत्तम वक्ता;
बोलका.

वचस्वि (वचस्वि) (सं) ना. —चांगलें भाषण करणारा; वाचाळ;
बोलका.

वचा (चे) (वचा [चे]) (सं) ना. —वेखंड; तिखट मूळ;
सुंठ; 'वजे' पहा.

वचोलहरि (वचोलहरि) (सं) ना. —भाषणाचा ओघ;
वाक्प्रवाह; ओघवती भाषा.

वजा (वजा) (अ.दे.) ना. —वर्ज; उणे; वजाबाकी; त्याग;
कमती; वगळणी; कमी.

वजीर (वेज्जि०) (अ. दे.) ना. - मुख्य मंत्री; प्रधान.
 वज्र (वेज्ज) (सं) ना. - हिरा; माणीक; देवेंद्राचें आयुध;
 वीज; क्रूरता; कृष्णाचा नातू; चिकटपदार्थ; सरस; डिक.
 वज्रकवच (वेज्जकवचं) (सं) ना. - विलखत; अंगत्राण;
 सक्त पाहारा.
 वज्रकाय (वेज्जकाय) (सं) ना. - वज्राप्रमाणें कठीण देह
 असलेला; भीम; हनुमंत.
 वज्रदंत (ति) (वेज्जदंठ [३]) (सं) ना. - रानडुकर; उंदीर;
 कठिण दातांचा प्राणी; कोराटी.
 वज्रदेहि (वेज्जदेहि) (सं) ना. - हनुमंत; भीम; वज्रकाय.
 वज्रनिर्घोष (वेज्जनिर्घोष) (सं) ना. - विजेचा कडकडाट.
 वज्रपाणि (वेज्जपाणि) (सं) ना. - वज्रधारी; इंद्र.
 वज्रमुष्टि (वेज्जमुष्टि) (सं) ना. - कठीण मुठीचा; टणक मूठ;
 एक वनस्पति; एक आयुध.
 वज्रशुंठ (वेज्जशुंठ) (सं) ना. - अति मूर्ख; अतिमंद; ठोंब्या.
 वज्रांग (वेज्जांग) (सं) ना. - वज्रदेही; तारकासुराचा बाप.
 वज्रि (वेज्ज) (सं) ना. - वज्रायुध वापरणारा; देवेंद्र.
 वंचक (वेञ्चक) (सं) वि. - फसव्या; कपटी; धूर्त.
 वंचने (वेञ्चने) (सं) ना. - फसवणूक; कापट्य; धूर्तता; माया.
 वंचिसु (वेञ्चिसु) (क) धा. - फसविणें; ठकविणें; जादू करणें;
 वचन देऊन फसवणें; विश्वासवात करणें.
 वट (वेढ) (सं) ना. - वटवृक्ष; अश्वत्थ; घोळीची भाजी; गोळी;
 वटिका; वडी; धारगा; दोरा; बट; चिन्ह.
 — पत्र (वेढ) (सं) ना. - वडाचे पान.
 — वासी (वेढ) (सं) ना. - यक्ष; मूत.
 वटक (वट) (वेढक [वेढ]) (क) ना. - वडा; गोड पातळ
 वस्तु; बिल्ला.
 वटवट (वेढवेढ) (क) ना. - गुणगुण; बडबड; निरर्थक बोलणें.
 वटा (ठा) र (वेढा [ठा] र) (अ. दे) ना. - प्रशस्त जागा;
 घराभोवतीचें आवार; बखळ; बखळींतील घरें; वाडी.
 वटि (टी) टिक (वेढ [टी] टिक) (सं) ना. - गोळी; मात्रा;
 वडी; बिल्ला.
 वट्ट (वेढ) (सं) ना. - बट्ट; ब्रह्मचारी; मुंजा मुलगा; विद्यार्थी.
 वट्ट (वेढ) (अ. दे) ना. - दलाली; कमिशन; अडत; वटाव;
 बट्टा; (वटावणीचा पैसा.)
 वड (वेढ) (क) ना. - उपवन; उद्यान; मळा.
 वडवा (बा) मि (वेढवा [वा] मि) (सं) ना. - वणवा;
 वडवानल; समुद्राग्नि; घोडी.
 वडवास्त्र (वेढवास्र) (सं) ना. - अग्न्यस्त्र; प्रलयकारी शस्त्र.
 वडवे (वेढवे) (सं) ना. - वडवाग्नि; घोडी; विधवा; दासी;
 शेतकरीण; अश्विनीदेवता.

वडा (वेढा) (सं) ना. - खाण्याचा पदार्थ; गोड अगर तिखट
 वडा.
 वडि (वेढि) (क) ना. - झळ; ऊब; उष्णता; गर्म्य.
 वडिश (वेढिश) (सं) ना. - घाणा; चरक; गळ.
 वडे (वेढे) (क) ना. - 'वट' पाहारा; वड; वडी; वडा.
 वडुंति (वेढुंति) (क) ना. - वर्धती; जयंती; वाढदिवस;
 जन्मदिनोत्सव; जन्मदिन.
 वणिक (ज) (वेणिक [ज]) (सं) ना. - व्यापारी; वर्तक; वाणी.
 वणिग्वाट (वेणिकवाट) (सं) ना. - पेट; दुकानांची ओळ;
 बाजार; मंडई.
 वंट (ठ) (ड) (वेणं [ठ] ड) (सं) ना. - भाग; ब्रह्मचारी;
 एकलकोंडा; क्षुद्र; कुन्हाडीचा दांडा; विळ्याची मूठ; सेवक;
 व्यभिचारिणी; कुब्ज.
 वंटिसु (वेणंसु) (क) धा. - उपटणें; उपडणें; उखडणें; उसपणें.
 वत् (वेढ) (सं) प्र. - सटश; असे या अर्थी येणारा प्रत्यय;
 वान्
 वतन (वेढन) (अ. दे) ना. - पूर्वाजित जिंदगी; संपत्ति;
 इनाम जमीन; वंशपरंपरा चालणारी देणगी; ओझें; भार.
 वति (सी) (वेढि [३]) (सं) प्र. - असणारी या अर्थी प्रत्यय.
 वतंस (वेढंस) (सं) वि. - अवतंस; श्रेष्ठ; अधिकचा; बरेण्य.
 (सं) ना. - शिखर; भूषण.
 वत्स (वेढ) (सं) ना. - वासरु; मुलगा; पुत्र; पोर.
 वत्सक (वेढक) (सं) ना. - लहान लेकरुं; लहान वासरुं; वत्स
 असलेली गाय.
 वत्सनाभि (वेढनाभि) (सं) ना. - बचनाग; एक विधारी
 वनस्पति.
 वत्सर (वेढर) (सं) ना. - वर्ष; संवत्सर; बारा महिन्यांचा
 अवधि.
 वत्सल (वेढल) (सं) वि. - प्रिय; लाडका; प्रेमळ; आसक्त;
 दयाळु; कारुणिक; मायाळु; कृपाळु.
 वत्से (वेढे) (सं) ना. - कन्या; मुलगी; दुहिता; कुमारी.
 वद (वत्) (वेढ [वद]) (सं) वि. - बोलका; बोलणारा.
 वदन (वेढन) (सं) ना. - चेहरा; तोंड.
 वदान्य (वेढान्य) (सं) वि. - उदार; दाता; सढळ हातानें
 देणारा; दानशूर.
 वद्य (वेढ्य) (सं) वि. - सांगण्यास योग्य; कृष्णपक्ष; काळोखी
 पंधरवडा.
 वध (वे) (वेढ [३]) (सं) ना. - खून; हत्या; हिंसा.
 वधक (वेढक) (सं) वि. - वध करणारा; खुनी; हिंसक; ठार
 मारणारा.
 वधिसु (वेढिसु) (क) ना. - ठार मारणें; खून करणें.

वधु (धू) (वधू [धू]) (सं) ना. — उपवर कन्या; लग्नाची मुलगी; सून; नवपरिणीता स्त्री; पत्नि.
 वधूटि (टी) (वधूटि [टी]) (सं) ना. — वयात आलेली; युवति; तरुणी; स्त्रीसमूह.
 वधुवर (वधूवर) (सं) ना. — लग्नाऊ पतिपत्नि; विवाहेच्छु युवयुवति; पतिपत्नि.
 वध्य (वध्य) (सं) वि. — ठार मारण्यास योग्य; हत्या करण्यायोग्य.
 वन (वन) (सं) ना. — वन; मळा; जंगल; अरण्य; पाणी.
 वन (ने) चर (वन [ने] चर) (सं) वि. — जंगलांत फिरणारा रानटी; पारधी; शिकारी; पहाडी; जंगली; वन्य.
 वन (ने) ज (वन [ने] ज) (सं) ना. — कमळ; नीरज.
 — मुखी (मुखी) (सं) ना. — सुंदरी.
 वनजसंभव (वनजसंभव) (सं) ना. — कमलोद्भव; ब्रह्मदेव.
 वनजाक्ष (वनजाक्ष) (सं) ना. — कमलनेत्र; विष्णु; कृष्ण.
 वनदेवते (वनदेवते) (सं) ना. — अप्सरा; देवी; वनांतील देवी.
 वनधि (निधी) (वनधि [निधी]) (सं) ना. — समुद्र; अग्नि.
 वन (न्य) पशु (वन [न्य] पशु) (सं) ना. — श्वापद; मृग; जंगलांत निपजणारे पशु.
 वनप्रिय (वनप्रिय) (सं) ना. — कोकीळ.
 वनभृत् (वनभृत्) (सं) ना. — मेघ; ढग; पाण्याने भरलेले.
 वनभोजन (वनभोजन) (सं) ना. — मळ्यांत केलेले जेवण; सहलींतील सहभोजन.
 वनमहिष (वनमहिष) (सं) ना. — रानरेडा; गवा.
 वनमालि (वनमालि) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण; कुंजांत राहणारा.
 वनराजि (वनराजि) (सं) ना. — झाडी; अरण्य; वृक्षराजी.
 वनरुह (वनरुह) (सं) ना. — कमळ; जलज; पाण्यांत रुजणारे.
 वनवास (वनवास) (सं) ना. — अरण्यात राहणे; रानांतील जीवन; संकटकाल; आपत्काल; दुर्दिन.
 वनवासि (वनवासि) (सं) ना. — वनांत राहणारा; योगी; सुनी; रानटी जन.
 वनस्पति (वनस्पति) (सं) ना. — औषधी; तरुवेली; झाडझाडोरा.
 वनालिका (वनालिका) (सं) ना. — सूर्यफूल.
 वनि (वनि) (सं) ना. — इच्छा; अपेक्षा.
 वनिता (ते) (वनिता [ते]) (सं) ना. — बाई; स्त्री; पत्नि; प्रिया; मादी.
 — विलास (विलास) (सं) वि. — स्त्रियांचा शृंगार; विनोद.
 वनीय (प) क (वनीय [प] क) (सं) वि. — याचक; भिक्षेकरी; मागणारा; भिक्षुक.

वनौकस् (स) वनौकस् [स] (सं) ना. — वनवासी; माकड; सुनी; ऋषि; योगी; जंगली.
 वंतिगे (वंतिगे) (क) ना. — वर्गणी; पट्टी; कर; हुता;
 वंदन (ने) (वंदन [ने]) (सं) ना. — नमस्कार; स्तुती; प्रशंसा.
 वंदनमाले } (वंदनमाली) (सं) ना. — तोरण;
 वंदनमालिका } वंदनमालिका चौकीवर बांधलेली धान्यलेवी व आंब्याचीं पानें यांची माळ; मंगलमाळ.
 वंदनीय (वंदनीय) (सं) वि. — वंद्य; नमस्कार करण्यायोग्य; पूज्य.
 वंदारु (वंदारु) (सं) वि. — भक्त; वर्णन करणारा; भाट; स्तुतिपाठक.
 वंदि (वंदि) (सं) वि. — बंदी; भाट; स्तुतीपाठक; चारण; छपन्नपट्टी.
 वंदिसु (वंदिसु) (क) धा. — नमस्कार करणे; प्रशंसणे; पूजणे; स्तवणे.
 वंद्य (वंद्य) (सं) वि. — पूज्य; वंदनीय; स्तवनीय.
 वंध्या (ध्ये) (वंध्या [ध्ये]) (सं) ना. — बांझ; निपुत्रिक; निष्फल कार्य;
 वन्य (वन्य) (सं) वि. — वनासंबंधी; जंगली; हिंस्र; क्रूर
 वपन (वपन) (सं) ना. — क्षौर; हजामत; मुंडन; पेरणी; लावणी;
 वपु (पुस्) (वपु [पुस्]) (सं) ना. — देह; शरीर; काया; आकृति.
 वपे (वपे) (सं) ना. — रक्तसाव; खळगा; श्वासपटल (Diaphragm) 'कुणी' पहा.
 वपु (वपु) (सं) ना. — क्षौरिक; हजाम; न्हावी; नापित.
 वप्र (वप्र) (सं) ना. — टेकडी; उतारावरील पायवाट; डोंगर-उतार; कालवा; तीर; खंदक; बुरुज; नांगरलेली जमीन; अवयवहीनता; शिसे; पाप; पेरणी; आवार.
 — क्रीडा (क्रीडा) (सं) ना. — वाळूतील खेळ; वाळवंटीचे खेळ.
 वमन (वमन) (सं) ना. — वांती; ओकारी; उलटी.
 वय (यस्) (यस्सु) (वय [यस्] [यस्सु]) (सं) ना. — आयुर्मान; आयुष्य; जीवित; जीवनकाल.
 — रक (रकु) (सं) वि. — वयांत आलेला; तरुण; वृद्ध; वय झालेला
 वयन (वयन) (क) ना. — अनुकूलता; साधुत्व; हित; कल्याण.
 वयल् (वयल्) (क) ना. — मैदान; खुली विस्तृत जागा.
 वयस्य (वयस्य) (सं) ना. — बरोवरीचा; सखा; मित्र; समरयस्क; वारगीचा.
 वयिन (वयिन) (क) ना. — सुलभ उपाय; हित; कल्याण; साधुत्व.

वयोधर्म (वयोधर्म) (सं) ना. - वयोमानाप्रमाणे होणारी स्थितिगति.
 वयोवृद्ध (वयवृद्ध) (सं) ना. - वय झालेला; म्हातारा; वृद्ध.
 वय्यार (वय्यार) (क) ना. - संकोच; मुरका, विलास; सांग; बतावणी; दांग.
 वय्यारि (वय्यारि) (क) ना. - मुरकणारी; मुरका. मारणारी; विलासिनी; लजावती; अभिनेत्री; विलासवती.
 वय्याळि (वय्याळि) (क) ना. - घोड्याची रपेट; घोड्यावरी.
 वय्याळिग (वय्याळिग) (क) ना. - घोडेस्वार; घोड्यावरून रपेट करणारा.
 वर (वर) (सं) वि. - श्रेष्ठ; उत्तम; चांगला; अभीष्ट.
 (सं) ना. - इच्छा; आशिर्वाद; अनुग्रह; संभावना; दानधर्म; प्रियकर; पति; लग्नात तरुण. पावली, एक नाणे.
 — वर (वर) (सं) ना. - वर देणारा; अनुग्रह करणारा.
 — वर (वर) (वर) (सं) ना. - वर देणारी; अनुग्रह करणारी; एक नदी.
 — स्वयंवर (स्वयंवर) (सं) ना. - स्वतःच वर पसंत करणे; आपणच आपल्या पतीची निवड करणे.
 वरक (वरक) (वरक) (क) ना. - वरक; धातूचा अति पातळ पत्रा; झिलई; गिलीट.
 वरकवि (वरकवि) (सं) ना. - जन्मजात कवि; उपजत कवि; अनुभवी कवि; प्रतिभावान् कवि.
 वरट (वरट) (क) वि. - खडबडीत; विरूप; तुरट; काळजिरे; कडुजिरे.
 वरण (वरण) (सं) ना. - लेप; निवड; सेतु; एक झाड; आवार; उंट; वाड्निश्चय; आच्छादन; घेरा; वारणानदी.
 — माले (माले) (सं) ना. - लग्नात बहुवरांनीं परस्परांना घालावयाची माळ.
 वरदक्षिणे (वरदक्षिणे) (सं) ना. - बहुपित्यानें वराला दिलेला पैका; हुंडा.
 वरदि (वरदि) (क) ना. - वार्ता; बातमी; इतिवृत्त; वर्दी; समाचार.
 वरपूजे (वरपूजे) (सं) ना. - कन्यादानाचे वेळी केलेला वराचा सन्मान; सीमांतपूजन.
 वरोपचार (वरुपचार) (सं) ना. - वराला द्यावयाचा पोषाख.
 वरयित (वरयित) (वरयित) (सं) ना. - वर; कन्यार्थी; लग्नाचा मुलगा.
 वरवर्णिनि (नी) (वरवर्णिनि) (सं) ना. - गौरवर्णी; उत्तम रंगाची स्त्री.
 वरसे (वरसे) (क) ना. - शस्त्र पेलण्याची एक रीति; पवित्रा;

ओळ; पंक्ति; आवृत्ति; खेप; वेळ; वंश; घराणे; लय; नृत्य-लय; संगती; लहर.
 वरह (वरह) (सं) ना. - वराह; रानडुकर; सोन्याचें एक नाणें; चार रुपये किमतीचे नाणें.
 वराक (वरक) (सं) वि. - दुःखद; हीन; नीच; क्षुद्र; लहान; गरीब.
 वराकी (वरकी) (सं) ना. - दुर्दैवी स्त्री; दुःखिता.
 वरांग (वरंग) (सं) ना. - डोकें; श्रेष्ठ अवयव; हत्ती; मन्मथ; कामदेव.
 वराट (वरक) (वरक) (सं) ना. - दोर; कवडी.
 वराड (वरड) (अ.दे) ना. - कर; वर्गणी; पट्टी. 'वर्तिगे' पहा.
 वरात (वरत) (अ.दे) ना. - मिरवणूक; लग्नांतील वधुवराची मिरवणूक; आग्रहाची मागणी; जबरदस्ती.
 वरारोहा (हे) (वरारोहा) (सं) ना. - सुंदरी; कामिनी.
 वराल (वरक) (वरक) (क) ना. - हंस; मराळ.
 वराह (वरह) (सं) ना. - रानडुकर.
 — अवतार (अवतार) (सं) ना. - हिरण्याक्षाच्या वधासाठीं विष्णूनें घेतलेला श्रापदस्वरूपी अवतार; डुकराच्या केसाचा कुंचला.
 — मुद्रे (मुद्रे) (सं) ना. - विजयनगरराजाची दान पत्रावरील मुद्रा; शिक्का.
 वरि (वरि) (अ.दे) ना. - कर; जकात; सारा; फाळा; खंडणी.
 वरिवसित (वरिवसित) (सं) वि. - पूजित; सन्मानित; सेवा केलेला.
 वरिवस्ये (वरिवस्ये) (सं) ना. - सेवा; पूजा; भक्ति; दास्य.
 वरिष्ठ (वरिष्ठ) (सं) वि. - श्रेष्ठ; उच्च; उत्तम; वरच्या श्रेणीचा; विस्तृत; ताम्र.
 — अधिकारि (अधिकारि) (सं) ना. - वरचा अधिकारी.
 वरिसु (वरिसु) (क) धा. - लग्न होणें; विवाह करणें; वरणें; अपेक्षिणें; इच्छिणें; स्वीकारणें; निवडणें; पसंत करणें.
 वरुण (वरुण) (सं) ना. - वैदिक समुद्रदेवता; सूर्य; पाणी.
 वरुणानि (नी) (वरुणानि) (सं) ना. - वरुणपत्नि.
 वरुष (वरुष) (क) ना. - वर्ष; संवत्सर; बारा महिन्यांचा अवधी, वर्षाकाल; पावसाळा.
 वरुड (वरुड) (सं) ना. - रथ; गाडी; वाहन; ढाल; सैन्य; चिलखत.
 वरुधिनि (नी) (वरुधिनि) (सं) ना. - सैन्यसमूह.
 वरे (रेग) (रेगे) (वरि) (वरि) (सं) अ. - वेरी; पर्यंत; पावेतो.

वरे (रा) (वरै [०७]) (सं) ना. — स्वयंवर करणारी; उत्तम स्त्री; सुंदरी.

वरेकु (वरैकु) (सं) ना. — तंतुवाद्यांतील सूक्ष्म मिंड.

वरेण्य (वरैण्य) (सं) वि. — वरण्यास योग्य; श्रेष्ठ; मुख्य.

(सं) ना. — कुंकुम; कुंकु.

— गुरुवरेण्य (गुरुवरैण्य) (सं) ना. — मुख्याध्यापक;

श्रेष्ठ गुरु.

वर्ग (वर्ग) (सं) ना. — वस्तुजाति; समान वस्तूंचा गट; पट-गुणन; अध्याय श्रेणि; स्थानमान; परिच्छेद; बदली; सीमा;

क्षेत्र; स्थान; कुल; घराणें; पंथ; समाज; व्यंजन; विभाग.

वर्गणि (वर्गणि) (अ. दे.) ना. — कर; पट्टी, 'वंतिगे' पहा.

वर्गमूल (वर्गमूल) (सं) ना. — वर्गसंख्येचे मूल घटक;

ज्याचा वर्ग झाला ती संख्या शोधणें.

वर्गांग (ग्र) (वर्गांग [०५]) (सं) वि. — वर्गांचा;

वर्गासंबंधी, श्रेणीचा; जातीय; संवांत सामील असलेला.

वर्गोत्तम (वर्गोत्तम) (सं) ना. — अनुनासिकाक्षरें.

वर्चस् (स्सु) (वर्चस् [०५]) (सं) ना. — चकाकी; कांती;

प्रकाश; लक्षण; रूप; प्रभाव; वेग, आवेश; उत्साह; शक्ति;

प्रसार.

वर्चस्व (वर्चस्व) (सं) ना. — कांति; प्रभा; शक्ति.

वर्चस्वि (वर्चस्वि) (सं) वि. — शक्तिमान; तेजस्वी;

प्रभावशाली; बुद्धिमान.

वर्जन (वर्ज) (वर्जन [०५]) (सं) ना. — त्याग; सुटका;

सोडवणूक; अपाय; हानि.

वर्जनीय (वर्जनीय) (सं) वि. — त्याज्य; सोडण्यासारखा.

वर्जित (वर्जित) (सं) वि. — टाकलेले; त्यागलेले, सोडलेले.

वर्जिसु (वर्जिसु) (क) धा. — त्यागणें; सोडणें; टाकणें.

वर्ज्य (वर्ज्य) (सं) वि. — त्यागण्यास योग्य; त्याज्य;

टाकण्यासारखे; टाकाऊ.

वर्ण (वर्ण) (सं) ना. — रंग; चकाकी; शोभा; अलंकार;

कुठ; घराणें, पक्ष; पंथ; वर्ण; अक्षर; स्तुति; कीर्तिरूपी सुवर्ण;

वेषभूषागीत; कन्नड संगीतप्रकार.

— इसु (असु) (क) धा. — खुलासा घेणें; खुलासा करणें;

वादवून सांगणें.

— क (क) (सं) वि. — वर्ण्य; वर्णनीय काव्य; मुखवटा; रसमध.

वर्णधर्म (वर्णधर्म) (सं) ना. — भिन्न जातीय कर्तव्य,

वर्णाश्रमाची आज्ञा.

वर्णन (ने), (ना) (वर्णन [०५][०७]) (क) ना. — वर्णन;

प्रशंसा; खुलासा; स्पष्टीकरण, रंगरंगोटी.

वर्णसंकर (वर्णसंकर) (सं) ना. — वर्णांची भेसळ; वर्णांच्या

भेसळीने झालेल्या भिन्न जाती.

वर्णि (वर्णि) (सं) ना. — चित्रकार; रंगारी; ब्रह्मचारी; विद्वान्; पंडित.

वर्णिक (वर्णिक) (सं) ना. — नट; नर्तक; रंगरंगोटी; वेषभूषा.

शृंगारसाज; रंग कौशल्य.

वर्णिसु (वर्णिसु) (क) धा. — वर्णन करणें; विवरण करणें; रंग भरणें.

वर्ण्य (वर्ण्य) (सं) वि. — वर्णन करण्यास योग्य. रंग

भरण्यालायक; उपमेय; वर्णांचा गट.

वर्तक (वर्तक) (सं) ना. — व्यापारी; भटक्या; फिरस्ता;

अनुयायी; सहचारी; माप.

वर्तन (ने) (वर्तन [०५]) (सं) ना. — वर्तणूक; वागणूक; चाल;

रुढी; रीतिरिवाज; पगार; मजुरी; उद्योग; व्यापार; नौकरी;

सेवा; फिरती; भ्रमण; स्थिरता.

वर्तमान (वर्तमान) (सं) वि. — चालू; आजचा; आताचा;

उपस्थित.

(सं) ना. — बातमी; समाचार; वार्ता. चालू काळ.

वर्ति (ती) (वर्ति [०५]) (सं) वि. — अस्तित्वात असलेला;

चालू; जवळचा; संनिध असलेला.

(सं) ना. — दिव्याची वात.

वर्तिका (के) (वर्तिका [०५]) (सं) ना. — दिव्याची वात;

चित्रकाराचा कुंचला. कलम.

वर्तिसु (वर्तिसु) (क) धा. — चालणें; आचरणें; संभवणें;

फिरणें; अनुयायी होणें; उद्योगांत गटणें; गुंतणें.

वर्तुल (वर्तुल) (सं) वि. — वाटोळे; गोळाकार.

(सं) ना. — मंडळ; गोल; वृत्त.

वर्त्म (वर्त्म) (सं) ना. — रस्ता; मार्ग; पायवाट. 'अवे' पहा.

वर्धक (कि) (वर्धक [०५]) (सं) ना. — कांठी; सुतार.

(सं) वि. — वाढविणारा; अधिक करणारा.

— ध्वनिवर्धक (ध्वनिवर्धक) (सं) ना. — लाऊड स्पीकर;

कर्णातील आवाज.

वर्ध (ने) (वर्ध [०५]) (सं) ना. — आधिवय; वाढ; विस्तार;

उन्नति; विजय; अभिवृद्धि; कात्रण; तुकडेतोड.

वर्धति (वर्धति) (सं) ना. — वाढविस; जन्मदिनोत्सव; जयंति.

वर्धमान (वर्धमान) (सं) वि. — वाढता; अभिवृद्धि

पावणारा; उन्नत

(सं) ना. — महावीर; वाढ; अभिवृद्धि; जैन मुनी; राजवाडा;

एरंड; समस्या; विष्णु; आजचा बरदान जिल्हा.

— पुर (पुर) (सं) ना. — बरदान शहर.

वरित (वरित) (सं) वि. — वाढलेला; अभिवृद्ध.

वधिष्णु (वधिष्णु) (सं) ना. — भरभराटीची इच्छा करणारा;

अभिवृद्धि पावणारा.

वर्धिसु (वर्धिसु) (क) धा. - वाढणें; अभिवृद्धि पावणें;
भरभराटणें.

वर्म (वर्म) (सं) ना. - कवच; चिलखत; अंगत्राण;
देहरक्षणाचे साधन; वैर; उपकार बुद्धि; क्षत्रियत्व - सूचक
असा प्रत्यय.

वर्महर (वर्महर) (सं) वि. - कवच वापरणारा; वयात
आलेला.

वरिय (वर्य) (वरिय [वर्य]) (सं) ना. - श्रेष्ठ; उत्तम;
वरेण्य; निवडण्यास योग्य.

वर्ष (वर्ष) (सं) ना. - बारा महिन्यांचा अवधी; संवत्सर;
वर्षाऋतु; पावसाळा; (कुरु; हिरण्य; रम्यक; इलावृत्त; हरि;
केतुमूल; भद्राच; किन्नर; भारत) ही नव खंड पृथ्वी; मेघ; ढग;
—प्रिय (वर्य) (सं) ना. - भारतवर्ष; भारत.

वर्षांदि (वर्षांदि) (क) ना. - वर्सवणी जनावर; वर्षाला
विणारे जनावर.

वर्षण (वर्षण) (सं) ना. - वर्षा; पाऊस; वृष्टी.

वर्षधर (वर्षधर) (सं) ना. - मेघ; ढग; कंचुकी; राणीवसा.

वर्षधर्य (वर) (वर्षधर्य [वर]) (सं) ना. - अंतःपुररक्षक;
कंचुकी.

वर्षा (वर्षा) (सं) ना. - पावसाळा; पाऊस; जलम.

—काल (काल) (सं) ना. - पावसाळा.

वर्षासु (वर्षासु) (सं) ना. - वेडूक; गाडूळ; काडू; जानवे;
इंद्रगोप; काजवा.

वर्षामद (वर्षामद) (सं) ना. - मोर; मयूर.

वर्षासन (शन) (वर्षासन [शन]) (सं) ना. - वार्षिक
नेमणूक; उदर भरण्यासाठी प्रतिवर्षी मिळणारे धन; वार्षिक
तनखा.

वर्षित (वर्षित) (सं) वि. - पाऊस झालेली जमीन; मिजलेली
धरणी.

(सं) ना. - पावसाची झड; वृष्टि; सर; पाऊस.

वर्षिष्ट (वर्षिष्ट) (सं) वि. - म्हातारा; वय झालेला; बलशाली;
श्रेष्ठ.

वर्षीय (वर्षीय) (सं) वि. - जुनाट; वयोवृद्ध; म्हातारा.

वलं (वलं) (क) अ. - निश्चयपूर्वक; निर्भयपणें.

वल (वल) (क) ना. - शक्ति; सामर्थ्य; बळ.

वलक्ष (वलक्ष) (सं) वि. - श्वेत; पांढरे.

वलभि (भी) (वलभि [भी]) (सं) ना. - माळा; घराची माडी;
गच्ची; कोनाडा; सौराष्ट्रातील एक शहर.

वलय (वलय) (सं) ना. - कांकण; कडें; बटुळ; गोल;

पांवरुण; आवरण; भूभाग; पट्टी; दाब; दडपण.

वलल (वलल) (सं) ना. - बल्लव; भीम; विराटाचा आचारी.

वलवर (वलवर) (क) ना. - प्रीति; प्रेम; आनंद.

वलसे (वलसे) (क) ना. - शेती; स्थानांतर; 'गुळे' पहा.

—होगु (होगु) (क) धा. - स्थानांतर करणें; प्रवासास
निघणें.

वलि (ली) (वलि [ली]) (सं) ना. - पडदा; लाट; उर्मी; अडचण;
भानगड; तोंडावरील सुरकुती; कातडीवरील चुरम्या.

वलित (वलित) (सं) ना. - गुंडाळलेले; वाकलेले; आठ्ठा
पडलेले; सुरकुतलेले; चुरमडलेले.

वलियु (वलियु) (क) धा. - वाकणें; उतार होणें; चकाकणें.

वलिर (वलिर) (सं) वि. - तिरवा; टरका; काणा; चकणा.

वलीमुख (वलीमुख) (क) ना. - सुरकुतलेल्या तोंडाचा;
माकड; वानर; हुप्या.

वलक (वलक) (वलक [वलक]) (सं) ना. - झाडाची साल;

वाकाचें कापड; तागी छगडें; मीनचर्म; माशाचे कवच.

वलकवंत (वलकवंत) (सं) ना. - कवच असलेला घुशीच्या
जातीचा प्राणी.

वल्गन (ना) (वल्गन [ना]) (सं) ना. - उडी; भरारी;
फुशारकी; आत्मश्लाघा; घोडदौड.

वल्गफल (वल्गफल) (सं) ना. - डाळिंब.

वल्गा (ल्गे) (वल्गा [ल्गे]) (सं) ना. - लगाम; वेसन.

वल्मीक (वल्मीक) (सं) ना. - बारूळ; दोली; खबदाड.

वल्कि (वल्कि) (सं) ना. - मेणा; पालखी; दोन ताराचें एक
तंतुवाद्य.

वल्भ (वल्भ) (सं) ना. - स्वामी; यजमान; नायक; प्रियकर;
पति; आत.

वल्भमा (भे) (वल्भमा [भे]) (सं) ना. - प्रिया; पत्नि;
मालकीण; गृहिणी; प्रेयसी.

वल्हियसु (वल्हियसु) (क) धा. - पळणें; पाय मागें घेणें;
हटणें; निसटणें; पाय काढणें.

वल्हरि (री) (वल्हरि [री]) (सं) ना. - वेली; मंजरी; घोस;
तुरा; घड.

वल्हव (वल्हव) (सं) ना. - बल्लव; आचारी; 'बाणसिंग' पहा.

वल्हि (ल्ली) (वल्हि [ल्ली]) (सं) ना. - वेली; लता; जमीन;
भूमी.

वश (वश) (सं) वि. - साधु झालेला; सुधारलेला; उन्नत.

(सं) ना. - स्वाधीन; आधीन; आशा; शक्ति; अधिकार;
स्वामित्व.

—कोळिसु (कोळिसु) (क) धा. - स्वाधीन होणें;

आटोक्यांत आणणें; सुधारणें.

वशवर्ति (वशवर्ति) (सं) वि. - आज्ञाधारक; स्वाधीन; अंकित;
कह्यांत आलेला.

वशंवद (वशंवद) (सं) वि. — सांगितल्याप्रमाणें वागणारा;
आज्ञाधारक; नम्र सेवक.

वशा (शे) (वश [ड]) (सं) ना. — स्त्री; पत्नी; कन्या; नणंद;
वसु; गाय; वांझोटी; हरीण.

वशित्व (वशित्व) (सं) ना. — अष्टसिद्धीपैकी एक; ताबा;
आधीनता.

वशि (शिन्) (वशि [शिन्]) (सं) वि. — बलिष्ठ; संयमित;
स्वाधीन झालेला; आत्मसंयमी.

वशीभूत (वशीभूत) (सं) वि. — कक्षांत आलेला; ताब्यांत
गेलेला; आधीन झालेला.

वश्य (वश्य) (सं) वि. — कक्षांत राहणारा; ताबेदार; ताबीन;
आटोक्यातला.

वषट्कार (वषट्कार) (सं) ना. — आहुती देण्यासाठीं
म्हणावयाचा मंत्र.

वस (वस) (वस [वस]) (सं) ना.; — वश; ताबा; अंकितता;
स्वाधीनता.

वसति (वसति) (सं) ना. — घर; निवास; राहणी; ठिकाण;
वस्ती; वस्ती.

वसथ (वसथ) (सं) ना. — वसतिस्थान; गृह; निवास.

वसन (वसन) (सं) ना. — वस्त्र; कापड; पांघरूण; राहणी;
निवास.

वसंत (वसंत) (सं) ना. — पालवी फुटण्याचा काळ; काममित्र;
उत्तरेकडील एक संगीतांतील राग; परस्परावरचा रंग.

— दूत (दूत) (सं) ना. — कोकीळ.

— दूतिके (दूतिके) (सं) ना. — मुक्तिलता; मारुती; मोगरी.

वसंतोत्सव (वसंतोत्सव) (सं) ना. — वसंतकाळी करावयाचा
उत्सव; राजांचा शृंगारोत्सव.

वसर (हसर) (वसर [वसर]) (क) ना. — प्रसार; दुकान;
विक्रीस्थान.

वसारे (वसारे) (क) ना. — सोपा; घराचा पुढचा भाग; ओसरी;
देवडी; सुगंध.

वसि (वसि) (क) वि. — थोडें; स्वल्प; (क.) ना. — निवासी;
रहिवासी; वस्त्रप्रावरण.

वसित (वसित) (सं) वि. — धारण केलेलें; एकत्रित केलेलें;
वसति केलेले.

वसिष्ठ (वसिष्ठ) (सं) ना. — एक स्मृतिकार; ऋषि.

वसिसु (वसिसु) (क) धा. — राहणें; वसती करणें.

वसीलि (वसीलि) (अ. दे) ना. — थोरांचा आश्रय; प्रभावी
लोकांचे साह्य; वशीला.

वसु (वसु) (सं) ना. — कुबेर; शिव; अग्नि; झाड; संपत्ति; धन;
रत्न; सोने; किरण; प्रकाश; आडाचा संकेत; देवताचा एक

पोटभेद; धनिष्ठा नक्षत्र; (पाणी; ध्रुव; सोम; धरा; अनल;
अनिल; प्रत्यूष; प्रभास) या आठ वसु.

वसुदेव (वसुदेव) (सं) ना. — कृष्णपिता; देवकीपती; कुबेर.

वसुधा (धे) (वसुधा [धे]) (सं) ना. — भूमी; जमीन.

वसुंधरा (रे) (वसुंधरा [रे]) (सं) — ना. पृथ्वी; संपत्ति
धारण करणारी भूमि.

वसुमति (वसुमति) (सं) ना. — भूदेवता; भूमाता श्रीमती.

वसुषेण (वसुषेण) (सं) ना. — कर्णाचें ठेवलेलें नाव.

वसूरा (रे) (वसूरा [रे]) (सं) ना. — रासनर्तकी; वेद्या.

वसे (सा) (वसि [सा]) (क) ना. — चरबी; मेंदू; दाट रक्त.
'नेण' पहा.

वस्तु (वस्तु) (सं) ना. — पदार्थ; वस्तुस्थिती; सहजता; कथा
नाटक वगैरेचा मूल विषय.

वस्तुक (वस्तुक) (सं) ना. — चंपूकाव्य; सहजता; वास्तवता.

वस्तुवृद्धिदर्शक (वस्तुवृद्धिदर्शक) (सं) ना. — सूक्ष्म दर्शक
यंत्र.

वस्त्र (वस्त्र) (सं) ना. — कापड; वसन; पोषाख; कपडा.

वह (वह) (सं) वि. — पांघरण्याचें, घेऊन जाण्याचें,
वापरण्याचें, चालू ठेवण्याचें; धारण करणारा या अर्थी एक
प्रत्यय.

(सं) ना. — बैलाची मान; वाहन; घोडा; वायुमार्ग; नद.

वहणि (वहणि) (क) ना. — दंभ; वैभवाचा डौल; विलास;

अवढंबर; मोठेपणा; शोभा; उत्सव; लाटा; प्रवाह.

वहन (वहन) (सं) ना. — भार वाहणें; चालू ठेवण्याचें साधन;
धारण; सांगड; नांव; मार्ग; प्रवाह; ओघ.

वहि (वहि) (अ. दे) ना. — हिरोबाचें पुस्तक; वही; नोटबुक;
भार वाहणारा.

वहित्र (वहित्र) (सं) ना. — जहाज; नाव; सांगड; नदी तरून
जाण्याचें साधन.

वहिल (वहिल) (सं) ना. — आवेश; तीव्रता; त्वरा; रोग;
चपलपणा; चमत्कार; चमक; सळक.

वहिसु (वहिसु) (क) धा. — सिद्ध होणें; स्वीकारणें; चालू
ठेवणें; डोक्यावर घेणें; भार वाहणें; घेऊन जाणें; वाटणें.

वन्हि (वन्हि) (सं) ना. — विस्तव; अग्नि; निखारा; जाळ.

— सख (सख) (सं) ना. — अग्निमित्र; वायु.

वळ (वळ) (क) प्र. — त्यांतच व्यवहार करणारा या अर्थी एक
प्रत्यय. (उदा. मडिवाळ)

वळक्ष (वळक्ष) (सं) वि. — धीर; शूर; वीर.

वळन (लन) (वळन [लन]) (सं) ना. — गुंडाळी; चालना;
चालू ठेवणें.

वळय (लय) (वळय [लय]) (सं) ना. — कडें; गोल; कांकण.

वळावळि (व०००००) (क) ना. — आतुरता; गडबड; तळमळ;
कळवळ; चिंता; व्यथा.

वळि (व००) (क) ना. — निरी; बडी; लाट; ओळ; अडचण;
लिहिण्याची पद्धति; एक कुदंत प्रत्यय.

वळित (व०००) (सं) वि. — गुंडाळलेले; फिरलेले; वाकलेले.

वा (वा) (सं) अ. — अथवा; किंवा; नाहीतर; अगर.

वाहकण (वा००००) (सं) ना. — पाण्याचा थेंब; जलविंदु.

वाक् (कु) (वा०० [कु]) (सं) ना. — गोष्ट; वाचा.

वाकलह (वा०००००) (सं) ना. — बोलाचाली; भांडण;

तोंडातोंडी; वाग्युद्ध.

वाक्चातुर्य (वा००००००००) (सं) ना. — शहाणपणाचे
बोलणे; बोलण्यातील कौशल्य.

वाक्चापत्य (वा०००००००) (सं) ना. — बोलण्यातील

शहाणपण; अस्वलित भाषण.

वाक्पति (वा०००००) (सं) ना. — वाग्वीर; वक्ता; बृहस्पति.

वाक्य (वा००००) (सं) ना. — पूर्ण अर्थ देणारी शब्दरचना;

गद्यवचन; सूक्ति; सुभाषित.

वाक्यार्थ (वा००००००) (सं) ना. — वाक्याचा सरळ अर्थ; चर्चा;

वाद; सारांश; तात्पर्य.

वागाडंबर (वा०००००००) (सं) ना. — डौडाची भाषा; गर्वाची
भाषा; तोंडपाटीलकी; आत्मश्लाघा; निरर्थक बडबड.

वागीश (वा००००) (सं) ना. — वाचस्पति; बृहस्पती; वाक्पटु;
बोलण्यात चतुर.

वागीश्वरि (री) (वा०००००० [०००]) (सं) ना. — शारदा;
सरस्वती; वाग्देवता; वाणीदेवी.

वागु (वा०००) (क) ना. — मोठा मासा; प्रचंड मासा.

वागुरि (रिके) (वा०००० [०००]) (क) ना. — जालें; जाळी; पाश.

वागुरिक (वा०००००) (क) ना. — कोळी; शिकारी; पारधी.

वागे (वा००) (क) ना. — लगाम; वेसण; वाक्. 'कडिवाण' पहा.

वाग्जाल (वा००००) (सं) ना. — भाषापाश; भाषापांडित्य;
बोलण्यातील पेच; वाचामोहनी.

वाग्दत्त (वा०००००) (सं) ना. — वाचादत्त; वचनबद्धता;
वाचादत्तबधु; वाङ्मिश्रयानें दिलेली कन्या.

वाग्दान (वा०००००) (सं) ना. — वचन; कथन.

वाग्देवि (वी) (वा००००० [०००]) (सं) ना. — वागीश्वरी; सरस्वती.

वाग्मि (मिमन्) (वा००० [००००]) (सं) ना. — वाक्पटु;
बृहस्पति; भाषा मल्ल; वाचिवीर.

वाग्वाद (वा०००००) (सं) ना. — भाषेची चर्चा; वादविवाद;
प्रासंगिक वाग्युद्ध.

वाग्युद्ध (वा००००००) (सं) ना. — भाषेचे भांडण;
बोलभांडपणा; वादावादी.

वाग्विभव (वा००००००) (सं) ना. — भाषासौंदर्य; शब्दावडंबर;
भाषा पेलण्याचे सामर्थ्य.

वाघे (वा०००) (सं) ना. — लगाम; मुखाडकी; 'वागे' पहा.

वाङ्मिश्रय (वा०००००००) (सं) ना. — वचनबद्धता;
कन्यादानाची निश्चित भाषा.

वाङ्मय (वा००००००) (सं) ना. — भाषामय; वचनसाहित्य;
शास्त्रसंपत्ति.

वाङ्मात्रं (वा०००००००) (सं) ना. — केवळ बोलणे; कृतिशून्य
भाषा; सहानुभूतीची भाषा.

वाङ्मुख (वा००००००) (सं) ना. — भाषेचा आरंभ;
भाषेचा प्रस्ताव.

वाङ्मूल (वा००००००) (सं) ना. — लांब जीम काढून केलेले
भाषण; जबाब; अभिप्राय; करारपत्र.

वाक् (क) (वा००० [क]) (सं) ना. — गोष्ट; भाषा; बोलणे.

वाक्क (वा००००) (सं) वि. — सांगणारा; समजावून देणारा.

(क) ना. — भाषापांडित्य; विशिष्ट शब्द; संदेशवाहक.

वाचन (वा००००) (सं) ना. — पठण; भाषण; मंत्राचा पाठन
—घोष; स्वस्तिवाचन.

वाचस्पति (वा०००००००) (सं) ना. — भाषास्वामी; बृहस्पति.

वाचामगोचर (वा०००००००००००) (सं) वि. — अवर्णनीय;
अकथनीय; भाषेच्या टप्प्यापलीकडील.

(सं) ना. — परमेश्वर; ज्याचे वर्णन करता येत नाही असा;
वाग्विद्यापलीकडील.

वाचाल (ळ) (वा००००० [०००]) (सं) वि. — बडबड्या; अति
बोलणारा; निरर्थक बडबडणारा.

—ता—ते (ड०—ड) (सं) ना. — भाषेची लांबण; फोल
बोलणे; वेताळ बडबड.

वाचिक (वा००००) (सं) वि. — भाषेसंबंधी; बोलाविषयी;
(सं) ना. — बातमी; संदेश; नाटककार; संभाषण.

वाचिसु (वा००००००) (क) घा. — वाचणे; सांगणे; पठण करणे.

वाच्य (वा०००००) (सं) वि. — कथ्य; बोलण्यासारखे; सांगण्यासारखे
पठनीय; निघ;

—वज्र (व००००) (सं) ना. — कठोर भाषा; रांगडे बोलणे;
खडबडित शैली.

वाच्यार्थ (वा०००००००) (सं) ना. — शब्दाचा सरळ अर्थ; रुढार्थ;
शक्यतार्थ.

वाज (वा०००) (सं) ना. — शक्ति; सामर्थ्य; उत्साह; हुरूप; अन्न;
पाणी; तूप; यज्ञ; मंत्र; बाणपक्ष; पीस; पुच्छ; युद्ध; ध्वनि.

श्राद्धपिंड; लोणी; नवनीत.

वाजि (वा०००) (सं) ना. — बघन; वेगवान घोडा; पक्षी;
बाण, शत्रु.

वाजीकर (रण) (वाज्जिक्कं [रंज]) (सं) ना. - संमोहन;
कामुकता वादविणें; युक्तीनें केलेली कामवाद.
वांछा (छे) (वांछा [छे]) (सं) ना. - आकांक्षा; अपेक्षा;
अमीष्ट.
वांछित (वांछित) (सं) वि. - इच्छिलेले; मागितलेले,
अपेक्षित.
वांछिसु (वांछिसु) (क) धा. - मागणें; इच्छणें; अपेक्षा ठेवणें.
वाट (वाट) (सं) ना. - मार्ग; स्थळ; कर्मशाळा; सेवाक्षेत्र;
घर; आवार; मौली; पाण्याची वाट; कुंपण; परसु; आवरण;
मळा; अंगण; गल्ली.
वाटिके (वाटिके) (सं) ना. - फुलबाग; मळा; निवासस्थळ.
वाड (वाड) (क) ना. - उपवन; मळा; उद्यान.
वाडव (व) (वाडव [व]) (सं) ना. - वडवाभि; सागरांतील
अग्नि; दावानल.
वाडवाळ (वाडवाळ) (सं) ना. - अश्वत्थ; आग ओकणारे
शस्त्र; तोक.
वाडव्य (वाडव्य) (सं) ना. - ब्राह्मण समूह.
वाडि (डा) (वाडि [डा]) (सं) ना. - आवा; प्रासाद;
लहान गाव; मोठे आवार असलेली इमारत.
वाडिके (वाडिके) (क) ना. - रुढी; प्रथा; पद्धति; संप्रदाय;
लोकाचार.
वाड (वाड) (सं) वि. - घट्ट; कर्कश; ओबडधोबड; अतिशय.
(सं) ना. - बाण; शर.
वाणि (वाणि) (वाणि [वाणि]) (सं) ना. - सरस्वति; शारदा;
भाषा; गोष्ट; पाणी; तेली.
वाणिज्य (वाणिज्य) (सं) ना. - व्यापार; किराणा व्यापार.
वाणिय (ज) (वाणिय [ज]) (सं) ना. - वाणी; व्यापारी;
क्रयविक्रय करणारा; विनिमय; व्यापार.
वात (वाड) (सं) ना. - वायु; वारा; हवा; झुळुक.
(सं) वि. - वाहता; झुळुळणारा.
वातपूर्ण (वातपूर्ण) (सं) ना. - वारा भरणें; हवा भरणें;
शीड; बावटा.
वातापि (वातापि) (सं) ना. - एक राक्षस; बदामी शहर.
वातायन (वातायन) (सं) ना. - खिडकी; झरोका; गवाक्ष.
—उडंडो-वातायनो— खिडकी-गवाक्षो-भोक मितिचे.
वातायु (वातायु) (सं) ना. - हरिण; काळवीट.
वाताशन (वाताशन) (सं) ना. - हवेवर जगणारा; साप;
वाताहारि (वाताहारि) } सर्प; खिडकी; झरोका.
वात्या (वात्या) (सं) ना. - वावटळ; जोराचा वारा; झंझावात.
वात्सल्य (वात्सल्य) (सं) ना. - मुलावरील प्रेम; ममता;
आपलेपणा; खरे मित्रत्व; आत्मीयता.

वात्स्यायन (वात्स्यायन) (सं) ना. - कामशास्त्रलेखक;
कामसूत्रकार.
वाड (वाड) (सं) ना. - गप्पा; चर्चा; मतप्रदर्शन; सिद्धांत;
संभाषण
—प्रतिवाद (प्रतिवाद) (सं) ना. - वादावादी; तोंडाला
तोंड लागणें; वादविवाद; सवालजबाब; पूर्वपक्ष-उत्तरपक्ष.
वादन (वादन) (सं) ना. - वाद्य; वाजप; वाद्य वाजवणे.
वादि (वादि) (सं) ना. - वाद खेळणारा; मांडण; संगीतातील
रागाचा जीव स्वर-समर्थक; विद्वान्; पंडित
वादित्र (वादित्र) (सं) ना. - साथीचें तंतुवाद्य; चर्मवाद्य. संगीत
आवाज काढण्याचे उपकरण.
वाद्य (वाद्य) (सं) ना. - वाजवण्याचें साधन; आवाज
काढण्याचें साधन; चर्मवाद्य; तंतुवाद्य.
—शंख वाद्य (शंखवाद्य) (सं) ना. - शंख फुंकणें; बाँब.
वान (वान) (सं) वि. - वन संबंधी; वाळलेले; थंड झालेले
फुगलेले. (सं) ना. - सुके फळ; निवणें; फूग; अस्तित्व.
सुगंध; सुवासिक द्रव्य; काठ्याची रास; विणाई; चटई.
वानप्रस्थ (वानप्रस्थ) (सं) ना. - तिसरा आश्रम; वनांत
राहून ईश्वरचिंतनातील काळक्रमण.
वानर (वानर) (सं) ना. - माणसासारखा दिसणारा पाणी;
कपि; किन्नर; माकड.
वानरध्वज (वानरध्वज) (सं) ना. - अर्जुन; ज्याच्या निशाणावर
वानर आहे असा वीर; कपिध्वज.
वांति (वांति) (सं) ना. - ओकारी; उलटी; बमन.
वाप (वाप) (सं) ना. - पेरणी; लावणी.
वापि (पी) (वापि [पी]) (सं) ना. - विहीर; आड; जलाशय;
कोरण्याचें यंत्र; कापण्याचे उपकरण.
वापित (वापित) (सं) वि. - कापलेले; कोरलेले; कातरलेले;
भादरलेले.
वाम (वाम) (सं) वि. - विपरीत; विरुद्ध; प्रतिकूल; वाकडे;
वक्र; कुटिल; नीच; वंचक; कुब्ज; खुजा; सुंदर; मनोहर.
—मार्ग (मार्ग) (सं) ना. - डावा मार्ग; तांत्रिकाचा
अवैदिक मार्ग.
वामदेव (वामदेव) (सं) ना. - शिव; शिवाचें मुख; एक
ऋषि.
वामन (वामन) (सं) ना. - गिड्डा; खुजा; कुबडा; दक्षिण
दिगाज; बळीवधासाठी घेतलेला विष्णूचा अवतार.
वामलोचना (ने) (वामलोचना [ने]) (सं) ना. - सुंदर नेत्र
असलेली; सुंदरी; सुनेत्रा.
वामांग (वामांग) (सं) ना. - देहाचा डावा भाग; तांत्रिकाचा
वेदविरुद्ध आचार; पत्नि.

वामांगि (गिनी) (वामांगि [गिनी]) (सं) ना. - सुंदर देह
असगारी; बांधेसुद्ध देह असलेली; सुंदरा.

वामा (मे) (वामा [मे]) (सं) ना. - सुंदरा; रूपवती;
पार्वती.

वाय (वाय) (क) ना. - व्याज; निमित्त; असत्य; फसवणूक.

वायन (वायन) (क) ना. - व्रत वैकल्य किंवा समारंभ प्रसंगी
द्यावयाचें दान; उभायन; 'वागिन' पहा.

वायव (व्य) (वायव [व्य]) (सं) वि. - वायुसंबंधी; वायव्य
दिशेचें; वारा देणारा. (पंखा.)

वायवीय (वायवीय) (सं) वि. - वायुसंबंधी; वायव्य दिशेचें.

वायस (वायस) (सं) ना. - कावळा; काक.

वायिदा (दे) (वायिदा [दे]) (अ.दे) ना. - मुदत; कालावधि;
नियतकाल; मितिकार; 'गड्ड' पहा.

वायु (वायु) (सं) ना. - वारा; एक दिग्देवता; एक वैदिक
ऋषि.

—नंदन-सुत (नंदन-सुत) (सं) ना. - हनुमंत; भीम;
मध्वाचार्य.

—पंचक (पंचक) (सं) ना. - (प्राण; व्यान; उदान;
अपान; समान हे) पांच वायु; पंचप्राण.

—पथ (पथ) (सं) ना. - वायुमार्ग; आकाश; वातावरणाचा
भाग; गगन.

—भक्षक (भक्षक) (सं) ना. - सर्प; यति; ऋषि.

—वास (वास) (सं) ना. - वाय्यावरचा सुगंध; गुगुळ; धूप.

—वेग (वेग) (सं) ना. - वाय्याप्रमाणें धावणारा;
शीघ्र गति.

—खख (खख) (सं) ना. - वायूचा मित्र, अग्नि.

वायुगतिमापक (वायुगतिमापक) (सं) ना. - वाय्याची
गति दाखवणारें यंत्र.

वायुभारमापक (वायुभारमापक) (सं) ना. - वाय्याचे
दाब किंवा वजन दाखवणारें यंत्र, बॅरोमीटर.

वार् (वार्) (सं) ना. - पाणी, वारि.

वार (वार) (सं) ना. - समूह; सर; खेप; पाळी; समय; संदर्भ;
प्रसंग; दिवस; सप्ताह; हत्या; विघ्न; पडदा; विलंब; काठ;
वाटणी; उतार; आवरण; तीन फूट माप.

(क) ना. - उत्पन्न; भांगेलीचे उत्पन्न; वाटणीने येणारे वारसा
उत्पन्न.

वारंवारं (वारंवारं) (सं) अ. - वेळोवेळीं; पुनःपुनः;
वरचेवर; नेहमी.

वारक (वारक) (सं) ना. - विलंब लावणारा; गमावणारा; एक
बोडचाल; संभावना; देणगी; बहुवरांना त्यांच्या आईबापांनीं
केलेला आहेर; 'बळुबळी' पहा.

वारकरि (वारकरि) (सं) ना. - कुलदेवतेला प्रतिवर्षी जाणारा
उगासक; पंढरीचा यात्री; प्रत्येक एकादशीला विठ्ठलाचें दर्शन
वेणारा भक्त.

वारगिति (वारगिति) (क) ना. - दीराची पत्नि; जाऊ; आपल्या
वयाची; समवयस्क स्त्री; वारगीची; जोडीदारीण.

वारण (वारण) (सं) ना. - विलंब; विघ्न; निवारण; विरोध;
हरकत; हत्ती; मेघ; सरोवराचा घाट; आकाश.

वारनारि (री) (वारनारि [री]) (सं) ना. - वारयोषा; वेद्या;
रांड; ठेवलेली बाई; रखेली.

वाराणावत (वाराणावत) (सं) ना. - हस्तिनापूर; पांडवांची
राजधानी.

वाराणासि (वाराणासि) (सं) ना. - वरणा व आशी या
नद्यांचें संगमस्थान; काशी.

वारवनिते (वारवनिते) (सं) ना. - वेद्या; रांड; रखेली.

वारवाण (वारवाण) (सं) ना. - युद्धकवच; चिलखत; चोळी;
कंचुकी.

वारसति (वारसति) (सं) ना. - वेद्या; ठेवलेली बाई; पात्र;
वेळेपुरती वायको.

वारांगने (ना) (वारांगने [ना]) (सं) ना. - 'वार नारि'
पहा.

वाराशि (वाराशि) (सं) ना. - समुद्र.

वाराह (वाराह) (सं) वि. - वराहासंबंधी.

वाराहि (वाराहि) (सं) ना. - रानडुकर; शिवशक्ति;
सप्तमातृकांपैकी एक.

वारि (वारि) (सं) ना. - पाणी; सरस्वती.

(क) ना. - क्रम; रीत; पद्धति; हत्ती बांधण्याचा दोर;
हत्तीखाना; हत्ती पकडणें.

वारिज (वारिज) (सं) ना. - कमळ.

वारिजभव (वारिजभव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलोद्भव.

वारिजरिपु (वारिजरिपु) (सं) नां. - चंद्र.

वारिजाश्च (वारिजाश्च) (सं) ना. - कमलनयन; विष्णु; कृष्ण.

वारिजासन (वारिजासन) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलासन.

वारिजोद्भव (वारिजोद्भव) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलोद्भव.

वारित (वारित) (सं) वि. - निवारण केलेले; विलंब लागलेले;
गमावलेले.

वारिद (धर) (वारिद [धर]) (सं) ना. - जलधर; जलद; पाणी
देणारे; मेघ; दग.

वारिधि (वारिधि) (सं) ना. - समुद्र; जलसंचय; पाण्याचा
साठा.

वारिरुह (वारिरुह) (सं) ना. - जलांत वाढणारे; पाण्यांत
रुजणारें कमळ.

वारिवाह (वा०वा०) (सं) ना. — मेघ; दग; पाणी वाहणारे; आकाश.
 वारिसु (वा०वा०) (क) धा. — काढून टाकणें; निवारण करणें; थांबवणें; विरोधणें; गमावणें.
 वारुण (वा०वा०) (सं) वि. — वरुणासंबंधी.
 वारुणि (वा०वा०) (सं) ना. — वरुणपत्नि; पश्चिमा; पश्चिमदिगंगना; मघ; आसव; दारु.
 वारुव (वा०वा०) (सं) ना. — बोडा; अश्व; वारु.
 वार्तावह (वा०वा०) (सं) ना. — वृत्तपत्र; वातमीपत्र; निरोप्या; हेर्जाव; जायद; टपालाची-ने आण करणारा; पोस्टमन; डाकवाला.
 वार्ते (वा०) (वा०वा० [वा०वा०]) (सं) ना. — वर्तमान; समाचार; वातमी; वृत्त; वृत्ति; उद्योग.
 वार्धक (वा०वा०) (सं) ना. — अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य; म्हातारपण; वृद्धांचा संघ; एक षट्पदी छंद.
 वार्धक्य (वा०वा०) (सं) ना. — म्हातारपण; वृद्धत्व; जुनाटपणा.
 वार्धि (वा०वा०) (सं) वि. — समुद्र; वारिधि.
 वार्मानुषि (वा०वा०) (सं) ना. — जलकन्या; पाण्यात उत्पन्न झालेली; पाताळकन्या.
 वार्थ (वा०वा०) (सं) ना. — निवारण्यास योग्य; विलंब करण्यासारखे.
 वार्षिक (वा०वा०) (सं) वि. — वर्षासंबंधी; प्रतिवर्षी येणारे; पावसाविषयीचे; श्राद्ध; वर्षश्राद्ध.
 वाल (वा०) (क) ना. — मुक्तकेश; शिंजा; क्षिपरी; मोकळे केश; काळे लांब केश.
 वालक (वा०) (क) ना. — काकण; अंगठी; केश.
 वालधि (वा०) (सं) ना. — केसाची धुंधी; बुचडा; खोपा.
 वालु (वा०) (क) धा. — वाकणें; उतार होणें; चकाकणें.
 वालुका (क) (वा०वा० [वा०वा०]) (सं) ना. — वाळू; रेव; रेती; पुलिक.
 वाले (वा०) (क) ना. — पिसारा; ताळेपत्र; ताडपत्र; ताडपत्री. लेख.
 वाल्मीकि (वा०वा०) (सं) ना. — वारुळात जन्मलेला; वाल्मीकी कवि.
 वावदूक (वा०वा०) (सं) ना. — जल्पक; बडबड्या; गप्पीदास; वाद खेळणारा; विंतडवादी. वढाईखोर.
 वावि (वा०) (वा०वा० [वा०वा०]) (क) ना. — नाते; प्रेम; सोयरीक; संबंध; बांधव्य; साम्य; सारखेपणा.
 वासकार (वा०वा०) (सं) ना. — वेणु वाजवणारा; सुरली वाजवणारा; वंशीधर.

वास (वा०) (सं) ना. — राहण्याचें ठिकाण; घर; वस्त्रप्रावरण; सुगंध; वसतिस्थान.
 वासक (वा०) (सं) ना. — सुगंध देणारा; वास पसरवणारा; घर; कापड; विद्याना; अंथरूण.
 वासकसज्जिका (वा०वा०) (सं) ना. — अष्टविध नायिकांपैकी एक; शय्याश्रृंगारून प्रियकराची वाट पाहणारी युवती.
 वासगार (वा०वा०) (क) ना. — रहिवासी; गृहस्थ; पावा वाजवणारा; सुरली वाजवणारा.
 वासना (वा०) (सं) ना. — सुवास; सुगंध; परिमळ; पूर्व जन्मीची अपूर्ण इच्छा; कर्मफल; संस्कार
 वासनाफल (वा०वा०) (सं) ना. — कर्मफल; इच्छेचे फळ.
 वासंति (वा०वा०) (सं) ना. — एक जातीचा मोगरा; वसंतलता; एक प्रकारची मुक्तिवेल.
 वासर (वा०) (सं) ना. — दिवस; दिन; वार.
 —मणि (वा०) (सं) ना. — दिनमणि; सूर्य.
 वासव (वा०) (सं) ना. — ऐश्वर्यवान इंद्र;
 वासस्थ (वा०) (सं) वि. — ठाण मांडून बसलेला; वसतीकर; गृहस्थ; घरकरून राहणारा.
 वासस्थल (वा०वा०) (सं) ना. — ठिकाण; निवास; वसति; घर; राहण्याची जागा.
 वासि (वा०) (सं) ना. — गृहस्थ; रहिवासी; घर करून राहणारा.
 —नी (वा०) (सं) ना. — रहिवासिनी; गृहस्थिती; गृहवासिनी.
 (क) ना. — क्षेम; गुण; कपट; प्रतिज्ञा; हट्ट; अंशभाग; कीर्ति; स्थिति;
 वासिग (वा०) (क) ना. — सेवक; नोकर; अंतेवासी.
 वासित (वा०) (सं) वि. — राहिलेला; सुवासिक; सुगंधी.
 वासिवट्ट (वा०वा०) (क) ना. — गौरव; घनता; मान्यता; मर्यादा; हट्ट; जिह्म.
 वासिसु (वा०वा०) (क) धा. — राहणें; घर करणें; सुवास दरवळणें; सुगंधणें.
 वासुकि (वा०वा०) (सं) ना. — सर्पराज; आदिशेष.
 —शयन (वा०वा०) (सं) ना. — शोषशायी; विष्णु; अनंतशयन.
 वासुदेव (वा०वा०) (सं) ना. — वसुदेवाचा मुलगा; कृष्ण; विष्णु.
 वास्तव (वा०) (वा०वा० [वा०वा०]) (सं) वि. — खरें; सत्य; यथार्थ; सहज; स्वाभाविक.
 वास्तु (वा०) (सं) ना. — घर; मंदिर; पाया.
 वास्तुविद्ये (वा०वा०) (सं) ना. — घरबांधणीतील कौशल्य; गृहचरणाशास्त्र; स्थापत्य.

वास्तुशिल्प (वास्तुशिल्प) (सं) ना. - इमारती बांधण्याची कला; स्थापत्यकौशल्य.

वाह (वाह) (सं) वि. - वाहणारा; पुढे चालवणारा; घेऊन जाणारा वाहक.

(सं) ना. - वाहन; घोडागाडी; घेऊन जाण्याचें साधन.

वाहक (वाहक) (सं) वि. - जबाबदार; उत्तरदायी; ओझे

वाहणारा; मजूर; सारथी; स्वार; निरोप्या; जासूद.

वाहन (वाहन) (सं) ना. - प्रवाससाधन; स्थलांतराचे साधन.

वाहस (वाहस) (सं) ना. - अजगर; महासर्प.

वाहळितन (वाहळितन) (क) ना. - अश्वारोहण; घोडस्वारी.

वाहिक (वाहिक) (सं) ना. - नगरा; भेरी; बैलगाडी;

भारवाहक.

वाहित (वाहित) (सं) ना. - अतिभार; प्रचंड ओझे.

वाहिणि (वाहिणि) (सं) ना. - नदी; सैन्य;

सेनाविभाग; प्रवाह; द्रवपदार्थाचें वाहणें.

वाहिनीपति (वाहिनीपति) (सं) ना. - समुद्र; नदीपति;

सेनापति.

वाहुक (वाहुक) (सं) ना. - बाहुक; सारथी; नळ राजाचे नांव.

वाह्य (वाह्य) (सं) वि. - वाहण्यासारखें; अंगावर ओझे

घेण्यायोग्य; पुढे चालू ठेवण्यासारखें.

वाह्याळि (वाह्याळि) (सं) ना. - आश्वारोहण; घोड्यावर स्वारी;

राजतपणा. 'वहळितन' पहा.

वाळ (वाळ) (सं) ना. - आवाळू.

वाळि (वाळि) (क) ना. - घोड्यावर स्वार होणें; तिरस्कार;

नकोसा झालेला; अविवेक.

वाळते (वाळते) (सं) ना. - जीवन; प्रपंच; संसार; जगणें;

उपजीवन.

वि (वि) (सं) अ. - विशेष, विरुद्ध वेगरे अर्थानें शब्दाला

जुळणारा उपसर्ग; पक्षी.

विंशति (विंशति) (सं) वि. - वीस; दोनदशक.

विकच (विकच) (सं) वि. - विकसित; उमललेले; विस्तार

पावलेले; उघडलेले; केस गळलेले; टकल्युक्त.

विकट (विकट) (सं) वि. - कुरूप; विद्रूप; अस्ताव्यस्त; वक्र;

वाकडेतिकडे; भयंकर; अक्राळविक्राळ.

—कवि (कवि) (सं) ना. - विडंबक कवि; हास्यकर कवि.

—हास्य (हास्य) (सं) ना. - उपहास; हंसें; अपहास.

विकलंथन (विकलंथन) (सं) ना. - आत्मश्लाघा; आत्मस्तुति;

फुशारकी; घमंड; बढाई.

विकरण (विकरण) (सं) ना. - विद्रूपता; विकृति.

विकराल (विकराल) (सं) वि. - अति क्रूर; भयंकर;

अतिभयप्रद.

विकर्ण (विकर्ण) (सं) ना. - बाण; शर; धृतराष्ट्रपुत्र.

विकरिसु (विकरिसु) (क) धा. - विद्रूप करणें; उलटापालट

करणें; बदलणें; विरूपिणें.

विकर्तन (विकर्तन) (सं) ना. - सूर्य.

विकर्म (विकर्म) (सं) ना. - अयोग्य काम; नीतिबाह्य वर्तन;

करू नये ते काम.

विकल (विकल) (सं) वि. - घाबरट; वेष्टुद्ध;

कोमेजलेले; घडी पडलेले; अपूर्ण; उणीव असलेले. नष्ट.

विकल्प (विकल्प) (सं) ना. - अनुमान; संदेह; अनिश्चितता;

संदिग्धगणा; कुकल्पना; दुर्विचार; इष्टापत्ति; ऐच्छिक;

व्याकरणांतील विकल्प.

विकल्पिसु (विकल्पिसु) (क) धा. - गैरसमज करून देणें;

भलतेच समजणें; अन्यथा कल्पिणें.

विकसन (विकसन) (क) ना. - विस्तार; वाढ; विकास; प्रगटता;

चकाकी.

विकसिसु (विकसिसु) (क) ना. - उमलणें; फुलणें; विकसणें;

पसरणें; कांब येणें; प्रगटणें.

विकार (विकार) (सं) ना. - रूप विषडवणें; उलटापालट;

बदलावणी; अस्वाभाविक रूपांतर; विकृति; गोंधळ;

इंद्रियचांचल्य.

विकारि (विकारि) (सं) वि. - इंद्रिये चाळवलेला; विरूप झालेला;

विकृत मनाचा; एका संवत्सराचे नाव.

विकास (विकास) (सं) ना. - उमलण; उघडणूक; स्पष्टता;

प्रगटन; परिस्फोट; विशालता.

विकासवाद (विकासवाद) (सं) ना. - परिणामवाद;

उत्क्रांतिवाद.

विकासि (विकासि) (सं) वि. - प्रगटणारें; स्फुरणारें; उमलणारें;

पसरणारें; स्पष्ट होणारें.

विकासिसु (विकासिसु) (क) धा. - विकास होणें; प्रगट होणें;

वाढविणें; उमलवणें.

विकिरण (विकिरण) (सं) ना. - चौफेर विस्तार; फिस्करण;

विखरण; जिकडेतिकडे प्रसार.

—किरण विकिरण (किरणविकिरण) (सं) ना. - किरणविस्तार.

विकिरित (विकिरित) (सं) वि. - विखुरणारें; पसरणारें; वाढते;

विस्तृत.

विकीर्ण (विकीर्ण) (सं) वि. - फैलावलेले; प्रसृत; रुंदावलेले;

विस्कळित झालेले; फुटलेले; मरलेले; पर्याप्त.

विकुर्वाण (विकुर्वाण) (सं) ना. - अयोग्य काम करणारा;

दुष्कृत्य करणारा; विकर्मी.

विकृत (विकृत) (सं) वि. - विद्रूप; कुरूप; विकारी;

रूपांतरित.

विकृति (२८७३) (सं) ना. - विकार; कुरूपता; दुष्कर्म; बदल; दुखणें; आजार; एक संवत्सर.
 विकृष्ट (२८७४) (सं) वि. - चिरलेलें; ओढलेले; वाहात गेलेले; भयंकर; भीतिदायक; क्रूर.
 विक्रम (२८७५) (सं) ना. - सामर्थ्य; शक्ति; बल; पराक्रम; शौर्य; पाऊल; पाय; सर्वोपरि सामर्थ्य; सीमोलंघन; एका संवत्सराचें नाव.
 विक्रमशतक (२८७६) (सं) ना. - विक्रमशक; चालुक्य राजांची कालगणना.
 विक्रमादित्य (२८७७) (सं) ना. - प्राचीन उज्जयिनीचा सार्वभौम राजा.
 विक्रमि (२८७८) (सं) वि. - शूर; शक्तिशाली; पराक्रमी.
 विक्रय (२८७९) (सं) ना. - विक्री; विकणें; विनिमय; देववेव.
 विक्रयिषु (२८८०) (क) धा. - विकणें; किमतीनें देणें; मोबदला घेणें; पैशानें किंमत करणें.
 विक्रांत (२८८१) (सं) वि. - सीमा ओलांडलेला. अतिक्रमित; उल्लंघित.
 (सं) ना. - पराक्रमी वीर; जयशाली; पराक्रम; शौर्य; पाऊल.
 विक्रिया (२८८२) (सं) ना. - सुधारणा; प्रतिक्रिया; मंत्रतंत्रानें घडवलेला बदल.
 विक्लव (२८८३) (सं) वि. - कंप पावणारा; हलणारा; भ्यालेला; वेभान.
 विक्रिस (२८८४) (सं) वि. - फेकलेला; भिरकाटलेला; त्यक्त; गोंधळलेला; मनावरील तावा सुटलेलें; विमनस्क; तिरसट.
 विक्रिषे (२८८५) (सं) ना. - चालढकल; फेक; त्याग; सुटका; वेभानता; वेगुद्धि; बाबरेपणा.
 —कटाक्ष विक्रिषे (२८८६) (सं) ना. - डोळेमोड; दृष्टिक्षेप; नजरफेक.
 विक्रिषेण (२८८७) (सं) ना. - त्याग; हालचाल; वारा वाहणें.
 विख्यात (२८८८) (सं) ना. - प्रसिद्ध; नावाजलेला; कीर्तिमंत.
 विख्याति (२८८९) (सं) ना. - प्रसिद्धी; ख्याति; कीर्ति; मोठेपणा.
 विगड (२८९०) (क) वि. - विकट; क्रूर; भयानक; श्रेष्ठ; बिघडवणारा; दुष्ट; शत्रु; वेरड.
 विगडिषु (२८९१) (क) धा. - बिघडवणें; विघटणें; मनःपूर्वक विरोधणें; भिषविणें; वाकडे करणें; क्रूर होणें; दूर करणें.
 विगत (२८९२) (सं) वि. - होऊन गेलेले; गमावलेले; विलंबित; त्यागलेले; संपलेलें; विस्मृत; वगळलेलें; विहंग दृष्टीचें.
 विगलत् (२८९३) (सं) वि. - गळत असलेले; झिरपणारे; बसरणारे; ओतले जाणारे.

विगलित (२८९४) (सं) वि. - शिथिल; सैल; गमावलेलें; त्यागिलेले; निस्तृत; बसरलेले; वितळलेले; पाणी झालेले; ओतलेलें; गळलेलें.
 विगहण (णे) (२८९५) (सं) ना. - निंदा; चहाडी; शिवी; टीका; दुर्लौकिक.
 विगर्हित (२८९६) (सं) वि. - बसरलेले; तिरस्कृत; विरोधित; दुष्ट; निरुपयुक्त; हीन.
 विगुर्वणे (२८९७) (सं) ना. - भयप्रद कृति; चमत्कारिक वेष.
 विगुर्विषु १ (२८९८) (क) धा. - भीति दाखवणें; विगुर्विषु २ (२८९९) (क) धा. - भीति दाखवणें; वावरणें; वेषांतर करणें; बिनतोड कृति करणें.
 विग्रह (२९००) (सं) ना. - सामासिक पदविच्छेद; रूप; आकृति; विस्तार; प्रतिमा; देह; मूर्ति; सोडवणूक; भाग; अंश; युद्ध; प्रणयकलह; विराम चिन्ह; खास जाणीव.
 —आराधने (२९०१) (सं) ना. - मूर्तिपूजा; देवपूजन; सगुण देवतार्चन.
 विग्रहिषु (२९०२) (क) धा. - समासाची फोड करणें; सामासिक पदें वेगळी करून सांगणें; विरोधणें; त्रास देणें; मांडणें.
 विघट (टक) (२९०३) (सं) वि. - वेगळे करणारा; फोडणारा; मोडणारा.
 (सं) ना. - भेद; विरुद्ध जातीय घटक; भेदी; भंजक.
 विघटन (ना) (२९०४) (सं) ना. - वेगळेपणा; अलगाता; वियोग; भेद; फूट; नाश.
 विघटित (२९०५) (सं) ना. - भंग; भेदलेलें; विग्रहित; वेगळे झालेले; बिघडलेले.
 विघटिषु (२९०६) (क) धा. - वेगवेगळे करणें; पृथक्करण करणें; दूर करणें; भीति उत्पन्न करणें.
 विघन (२९०७) (सं) ना. - उधें; उच्छिष्ट; खाऊन उरलेलें.
 विघ्नाति (त) (२९०८) (सं) ना. - टोला; थप्पड; दणका; विरोध; हरकत; नाश; खून; वध.
 विघाति (तक) (२९०९) (सं) वि. - खुनी; नाश करणारा; विघ्न आणणारा; दुखवणारा; मारणारा; संहारक.
 विघूर्णित (२९१०) (सं) वि. - वाखाणलेले; नांवाजलेले; विकसित; विनम्र; गाजवलेलें.
 विघूर्णिषु (२९११) (क) धा. - गदगदा हलणें; कापणें; कंप पावणें; टांगणें; आश्चर्यचकित होणें.
 विघ्न (२९१२) (सं) ना. - संकट; बाधा; अडचण; हरकत; विरोध; विग्रह.
 —ईश्वर (२९१३) (सं) ना. - गणपति; दुरित हरण.

—विनाश (शन) (विनाश [शन]) (सं) ना. — गणपति;
संकट निवारणारा.

विंगड (विंगड) (क) ना. — विभक्तपणा; पृथक्त्व; अलगता.
विंगडिसु (विंगडिसु) (क) धा. — वेगवेगळे करणे; विवेचन
करणे; तारतम्य समजणे.

विचकिल (विचकिल) (सं) ना. — जाई; जुई.

विचक्षण (विचक्षण) (सं) वि. — खोलवर पाहणारा; चतुर;

प्रखर बुद्धीचा; तारतम्य ज्ञानी; विद्वान; अनुभवी.

विचक्षणे (विचक्षणे) (सं) ना. — कार्यकुशल स्त्री; चतुरमती;
जाणती स्त्री; चातुर्य.

विचय (विचय) (सं) ना. — शोध; पूसतपास; समेट;

पोरकटपणा.

विचल (विचल) (सं) वि. — हलणारा; अस्थिर; चंचल; कंपित.

विचार (विचार) (सं) ना. — योजना; आलोचना; परीक्षण;

तर्कसंगती; विमर्श; चिंतन; निर्णय; पृथक्करण.

विचारक (विचारक) (सं) वि. — विचार करणारा; निरीक्षक;

आलोचक; विमर्शक.

विचारणे (विचारणे) (सं) ना. — परीक्षा; समजूत घेणे; ज्ञान;

इच्छा.

विचारपर (विचारपर) (सं) वि. — चिंतनशील; विमर्शात्मक;

आलोचनापूर्ण.

विचारमूढ (विचारमूढ) (सं) वि. — अजाण; विचारांत

गडबडलेला; गोंधळलेला; दिडमूढ.

विचारशील (विचारशील) (सं) वि. — पूर्ण विचार करणारा;

समजूत घेणारा; स्थिरबुद्धि; मन शांत ठेवणारा.

विचारस्थ (विचारस्थ) (सं) वि. — ज्ञानी; अनुभवी; विचारवंत;

जाणीव असलेला.

विचारि (विचारि) (सं) ना. — तारतम्यबुद्धि असलेला; विमर्शक;

विचित (विचित) (सं) वि. — मन ताव्यांत नसलेला; भ्रमिष्ठ;

भलतीकडे मन गेलेला.

विचित्र (विचित्र) (सं) वि. — आश्चर्यकारक; गोंधळवणारा;

रंगीवेरंगी; सुंदर; चित्ररहित.

—तर-तम (तर-तम) (सं) वि. — अधिक विस्मयकर;

अति सुंदर.

विच्छिन्ति (विच्छिन्ति) (सं) ना. — कातरकाम; तोडप; फाडाफाड;

विमाजन; विलंब; नष्टत्व; नाश; सीमा; मर्यादा; यति;

अव्यवस्था; शोभा; सौंदर्य; रंगवणी.

—विशेष (विशेष) (सं) ना. — विशिष्ट शोभा.

विच्छिदुर (विच्छिदुर) (सं) वि. — फोडणारा; चिरणारा;

सोडवणारा.

विच्छिन्न (विच्छिन्न) (सं) वि. — फाटलेला; मोडलेला; तुकडे

पाडलेला; विलंबित; नष्ट; समाप्त; रंगवलेला; लपवलेला.

छिन्नविच्छिन्न (छिन्नविच्छिन्न) (सं) वि. — तुकडे तुकडे

झालेला; फाटकेतुकडे; मोडतोड झालेले.

विच्छुरित (विच्छुरित) (सं) वि. — आच्छादलेला; लेप लावलेला;

विच्छिन्न; अलगविलगलेला; फुटलेला.

विच्छेद (दन) (विच्छेद [दन]) (सं) ना. — हरकत; अंत;

शेवट; अंश; विभाग.

—विवाहविच्छेद (विवाहविच्छेद) (सं) ना. — घटस्फोट;

काडीमोड; सोडचिठी; लग्नभंग.

विजन (विजन) (सं) वि. — निर्जन; एकान्त; अलोक.

विजय (विजय) (सं) ना. — यश; जय; अर्जुन; वैकुंठीचा

द्वारपाल; आवळ्याचें झाड.

—दशमि (शमी) (दशमि [शमी]) (सं) ना. —

नवरात्रातील शेवटचा दिवस; दसरा.

विजयश्री (विजयश्री) (सं) ना. — विजयलक्ष्मी.

विजयि (विजयि) (सं) वि. — जयशाली; यशस्वी.

विययोत्सव (विययोत्सव) (सं) ना. — यशाच्या आनंदानें

केलेला उत्सव.

विज्ञात (विज्ञात) (सं) वि. — भिन्नजाति संकराने जन्मलेला.

विजाति (विजाति) (सं) ना. — मिश्रणाची जात; हीनजात;

पक्षाची जाति.

विजातीय (विजातीय) (सं) ना. — वेगळ्या जातीचा; संकरज;

भिन्न गुणधर्म असलेला.

विजिगीषु (विजिगीषु) (सं) वि. — विजयाची इच्छा करणारा;

जयाकांक्षी; जयिष्णु.

विजित (विजित) (सं) वि. — जिंकलेला; पराभूत; पराजित.

विजृम्भ (भण) (विजृम्भ [भण]) (सं) ना. — विकसन; जांभई;

तांडउघड; हूल उठावण; देखावा; प्रदर्शन; संभ्रम; शृंगार.

विजृम्भिसु (विजृम्भिसु) (क) धा. — उमलणे; विकसणे; विस्तरणे;

उकलणे; स्फुरणे; शोभणे; अधिक होणे.

विजेत (ता) (वृ) (विजेत [ता] [वृ]) (सं) ना. — जिंकणारा;

जयशाली.

विजेय (य्य) (विजेय [य्य]) (सं) वि. — जिंकण्यायोग्य;

जय मिळवण्याजोगे.

विज्ञप्ति (विज्ञप्ति) (सं) ना. — विनंती; मागणी; इच्छा.

विज्ञात (विज्ञात) (सं) वि. — प्रसिद्ध; सर्वश्रुत; भौतिक

शास्त्रासंबंधी.

विज्ञान (विज्ञान) (सं) ना. — विशिष्ट ज्ञान; विज्ञानाचें शास्त्र;

शुद्ध जाणीव; परमात्मबुद्धि.

विज्ञानि (विज्ञानि) (सं) वि. — विशिष्ट ज्ञान असलेला; भौतिक-

शास्त्र विशारद.

विज्ञापने (न) (विज्ञापन [न]) (सं) ना. - आकांक्षा; विनंति; प्रार्थना; अर्जी.
 विज्ञापिसु (विज्ञापिसु) (क) धा. - विनंति करणें; अर्ज करणें; विनम्र निवेदनें.
 विज्ञेय (विज्ञेय) (सं) ना. कळण्यायोग्य; समजण्यासारखें.
 विट (विट) (सं) ना. - नायक नायिकाच्या रंजनार्थ उपयोगिल्लें नाटकांतील संगीतादि कलावंत पात्र; मोसबें; साखरलिंबू; विदूषकाचा सहकारी; कामुक; जार; कलईस; विलासी; उंदीर; खैरवृक्ष.
 विटंक (विटंक) (सं) ना. - कवूतराचें घरटें; खुराडें; शिखर; कळस.
 विटप (विटप) (सं) ना. - वृक्ष; झाड; उंबराचें झाड; औदुंबर.
 विटाळ (विटाळ) (अ.दे) ना. - मालिन्य; शिवाशिव; अस्पर्श; रजोदर्शन; सूतक; अशौच; कलंक; अडचण.
 विट्टल (विट्टल) (सं) ना. - पंढरपूरची प्रमुख देवता.
 विडंग (विडंग) (सं) ना. - वावडिंग; कृमिघ्न वनस्पति.
 विडंब (वन) (विडंब [वन]) (सं) ना. - हास्य; चेष्टा; अपवित्रीकरण; वेषांतर; घाबरेपणा; निराशा; बेमानता; फसवणूक.
 विडंबिसु (विडंबिसु) (क) धा. - अनुकारणें; चेष्टा करणें; विडंबणें; परिहास करणें; हेंस करणें.
 विडाय (वि) (विडाय [वि]) (सं) ना. - अवडंबर; मोठेपणा; सामर्थ्य; आश्चर्य; जांबई; अचंभा; ओळ; समूह; निळाचें झाड; उत्सव.
 विडायिगेडु (विडायिगेडु) (क) धा. - शक्ति क्षीण होणें; कळा जाणें; निस्तेजणें.
 विडारक (विडारक) (सं) ना. - मांजर; विडालक; मांजर.
 विडूर (विडूर) (क) ना. - मांडखोरपणा; हिंसा; मुस्कटदाबी; पीडा; अडचण; हरकत.
 विडूरज (विडूरज) (सं) ना. - वैदूर्य रत्न.
 विडौजस (विडौजस) (सं) ना. - इंद्र; 'विडौज'; पहा.
 वितंड (विडंड) (सं) वि. - व्यर्थ; आडणा; अर्गला; हत्ती. - वाद (वाद) (सं) ना. - हट्ट; पोळळ चर्चा; तर्कदुष्ट विवरण; तर्काला सोडून केलेला वाद.
 वितत (विडंड) (सं) वि. - विस्तृत; रुंद; पूर्ण पसरलेले; एक तंतुवाद्य.
 वितति (विडंड) (सं) ना. - रास; घोस; घड; विशालता.
 वितथ (विडंड) (सं) वि. - व्यर्थ; पोळळ; असत्य; निरूपयुक्त.
 वितंतु (विडंड) (सं) ना. - विधवा; जिची जिविताशा संपलेली आहे अशी स्त्री; उत्तम जातीचा घोडा.

वितरण (णे) (विडरण [णे]) (सं) ना. - वाटप; उचित दान; तरून जाणें; परतीरगमन; अर्पण.
 वितर्क (विडर्क) (सं) ना. - कल्पना; इच्छा; संदेह; संशय; विरोधविचार; अनुमान.
 वितान (विडान) (सं) ना. - मांडव; छप्पर; समूह; विस्तार; विशालता; अंश; ओळ; यज्ञ; शून्य.
 विताळ (विडळ) (सं) ना. - विस्तार; प्रसार; आधिक्य; अभिवृद्धि; उपाय; गर्व.
 वित्त (विडु) (सं) वि. - समजलेले; प्रसिद्ध.
 (सं) ना. - पैसा; द्रव्य; वैभव; संपत्ति; लाभ; प्रयोजन.
 विचाधिप (धीश) (विडुधिप [धीश]) (सं) ना. - कुवेर; धनस्वामी.
 वित्ति (विडु) (सं) ना. - ज्ञान; लाभ; विचार; संपत्ति.
 वित्तेषण (विडुतेषण) (सं) ना. - संपत्तीची अभिलाषा; लाभाली इच्छा.
 विद (विड) (सं) वि. - जाणता; शानी; विद्वान; पंडित; निष्णात.
 विदग्ध (विडग्ध) (सं) वि. - जळून गेलेला; कष्टांत असलेला; कष्ट सहन केलेला.
 (सं) ना. - पंडित; विद्वान; निपुण; कुशल.
 विदग्धा (ग्धे) (विडग्धा [ग्धे]) (सं) वि. - चतुर स्त्री; विदुषी; पंडिता.
 विदग्धे (विडग्धे) (सं) ना. - वन्हाड प्रांत.
 - कन्या-जा (कन्या-जा) (सं) ना. - रुक्मिणी; दमयंती.
 विदर्भरीति (विडर्भरीति) (सं) ना. - एक काव्यशैली; वैदर्भी रीति.
 विदल (विडल) (सं) वि. - उधडलेले; उमललेले; विकसित; दळ नसलेले; अखंड.
 - (सं) ना. - तुकडा; भाग; चूर.
 विदलित (विडलित) (सं) वि. - फुटलेले; विकसित; उधडें; तुडवलेले.
 विदलिसु (विडलिसु) (क) धा. - तुकडे करणें; भाग पाडणें; फाडणें; फोडणें.
 विदारक (विडारक) (सं) वि. - फोडणारा; फाडणारा.
 (सं) ना. - विधुर; पति मृत झालेला.
 विदारण (णे) (विडारण [णे]) (सं) ना. - फाडाफाड; चीरफाड; मोडतोड; युद्ध; रण; भांडण; खून; शिरच्छेद; कंदन.
 विदारि (विडारि) (सं) वि. - फोडणारा; तुकडे पाडणारा; वेगळे करणारा.
 विदारित (विडारित) (सं) वि. - फाटकेतुटके; चिरलेले; ठार मारलेले; प्राणघातक.

विदारिसु (विदारिसु) (क) धा. - चिरणें; चूर करणें; लुटणें; उपटणें; फोडणें.

विदित (विदित) (सं) वि. - माहीत झालेलें; अनुभव घेतलेले; निवडलेले; सुप्रसिद्ध.

(सं) ना. - समजून; बुद्धि; भान; विचार; आलोचना.

विद्विग (विद्विग) (सं) वि. - सोललेले; फाडलेले; चिरलेले.

विदु (विदु) (सं) ना. - गंडस्थळामधील सखळ भाग; जाणता.

(क) ना. - महिना; चंद्र; विष्णु; विश्रांति; बिन्हाड.

विदुर (विदुर) (सं) ना. - विचित्रवीर्याचा पुत्र; धृतराष्ट्राचा लहान भाऊ.

विदुष (विदुष) (सं) ना. - विद्वान्; पंडित; ज्ञानी.

विदुषि (षी) (विदुषि [३१]) (सं) ना. - विद्यावती; पंडिता; विदग्धा.

विदूर (विदूर) (सं) वि. - फार दूर राहणारा; दूरस्थ; वगळलेला.

विदूरज (विदूरज) (सं) ना. - वैदूर्य रत्न.

विदूषक (विदूषक) (सं) वि. - चेष्टेखोर; विनोदी पात्र; नकल्या; हास्यकार; गोड्डी; वाक्यांगवेषविकारांनीं हसवणारा.

विदूषित (विदूषित) (सं) वि. - मलीन; अपवित्र; दोष असलेला.

विदेश (विदेश) (सं) ना. - अन्यदेश; परदेश; परकें राष्ट्र.

विदेह (विदेह) (सं) ना. - एक देशनाम; जनकाचें राज्य; देह नसलेला; काम; जनकराजा.

—जा—सुता (जा-सुता) (सं) ना. - सीतादेवी; जानकी.

विद्ध (विद्ध) (सं) वि. - घायाळ; जखमी; कोरलेले; भोंक पाडलेले; प्रविष्ट; विरुद्ध; फेकलेले; मारलेले.

(सं) ना. - जखम; घाय; व्रण.

विद्यमान (विद्यमान) (सं) वि. - ज्ञात; समजणारे; चालू असलेले; प्रचलित; हयात.

(सं) ना. - वर्तमान; बातमी; समाचार;

स्थितिगति; संगती.

विद्या (द्ये) (विद्या [८१]) (सं) ना. - सत्यज्ञान; शिक्षण; संस्कृति; समजून; लेखनवाचन.

—अधीश (अधीश) (सं) ना. - गणपति.

—अभ्यास (अभ्यास) (सं) ना. - शिक्षण; वाचन; मनन.

—अर्थि (अर्थि) (सं) वि. - शिकणारा; अभ्यासू; शिक्षण वेणारा.

—वंत (वंत) वि. - ज्ञानी; विद्वान्; पंडित.

विद्याधर (विद्याधर) (सं) ना. - विद्वान्; एक देवजाति; पंडित.

विद्याधरि (री) (विद्याधरि [०९]) (सं) ना. - विद्याधर जातीय स्त्री; गंधर्वकन्या; अप्सरा.

विद्यानाथ (विद्यानाथ) (सं) ना. - गणपति; 'प्रतापस्त्रीय' या काव्याचा कर्ता; विद्यापति.

विद्याविनोद (विद्याविनोद) (सं) ना. - कलाकौशल्य क्रीडा; रसिकांचा कालक्षेप.

विद्युत् (त्तु) (विद्युत् [३५]) (सं) ना. - वीज; प्रकाशशक्ती; विजेचा प्रकाश.

विद्युत्कवच (विद्युत्कवच) (सं) ना. - विद्युत्संरक्षक साधन. विजेचे आवरण.

विद्युत् व्यजन (विद्युत् व्यजन) (सं) ना. - विजेचा पंखा;

विद्युल्लते (विद्युल्लते) (सं) ना. - वीज; विजेची वेल.

विद्योत (तन) (विद्योत [३८]) (सं) ना. - धडाडती ज्वाला; प्रकाशमान.

विद्रव (वण) (विद्रव [३९]) (सं) ना. - वितळणी; प्रवाह; तळमळ; चिता; पलायन.

विद्रविसु (विद्रविसु) वितळणे; वितळून वाहणें; पळणें.

विद्राव (वण) (विद्राव [३९]) (सं) ना. - वितळण; प्रवहन पलायन; पाठलाग.

विद्रुत (विद्रुत) (सं) वि. - पळालेला; पाय काढलेला; तळमळ असलेला; चिता करणारा; दिसेनासा झालेला.

विद्रुम (विद्रुम) (सं) ना. - प्रवाळ; पोवळे; पालवी; अंकुर.

विद्वत् (विद्वत्) (सं) ना. - विद्वान्; पंडित; ज्ञानी.

विद्वत्ता (त्ते) (विद्वत्ता [३९]) (सं) ना. पांडित्य; ज्ञान; बुद्धिमानता.

विद्वत्त्व (विद्वत्त्व) (सं) ना. - शहाणपण; ज्ञान; पांडित्य.

विद्वस् (द्रांस) (विद्वस् [८०]) (सं) वि. - पंडित; ज्ञानी; विद्यावंत.

विद्वान (विद्वान) (सं) वि. - पंडित; जाणता.

विद्विष (विद्विष) (सं) ना. - वैरी; शत्रु; विरोधी.

विद्विष्ट (विद्विष्ट) (सं) वि. - शत्रुत्व केला गेलेला; विरोधलेला; द्वेष केला गेलेला.

(सं) ना. - शत्रु; वैरी; विरोधक.

विद्वेष (विद्वेष) (सं) ना. - विशेष भांडण; शत्रुत्व; बद्दकटाक्ष; हाडवैर; भांडण.

विद्वेषि (विद्वेषि) (सं) ना. - प्रबल वैरी; खडतर शत्रु; कटु भांडण.

विद्वेषित (विद्वेषित) (सं) वि. - वैरपात्र; शत्रुत्व पत्करलेला.

विध (विध) (सं) ना. - प्रकार, पद्धति; रीति; तन्हा; क्रम; रूप. (सं) वि. - अनेक रीतीचा.

विधर्मि (मिन्) (विधर्मि [८०]) (सं) वि. - अन्य धर्मांचा; वेगळ्या मतपंथाचा; दुसऱ्या संप्रदायाचा; अन्यजातीय.

विधर्मीय (विधर्मिय) (सं) वि. — भिन्न सांप्रदायी. अन्य पंथाचा.
 विधवते (विधवते) (सं) ना. — रांडावपण; वैधव्य; पतिनिश्चिंत स्थिति.
 विधवा (वे) (विधवा [नं]) (सं) ना. — मृतपति; रांड; विगतपति.
 विधा (विधा) (सं) ना. — आकार; रीति; प्रकार; पद्धति; आवृत्ति; हत्ती घोडा यांचा आहार; प्रवेश; पगार; मजुरी.
 विधात (ता) नृ (विधात [डा][डू]) (सं) ना. — विधी; ब्रह्मदेव; दानी; दाता; दैव; विश्वकर्मा; कामदेव; मदिरा.
 विधान (विधान) (सं) ना. — क्रम; पद्धति; व्यवस्था; नियम; रीत. निबंधन; चौकट; साधन; रचना; निर्माण; शैली.
 —सौध (सौध) (सं) ना. — म्हैसूर राज्याचे शासनसभा-भवन.
 विधायक (विधायक) (सं) वि. — सरळ जुळणारे; रचनात्मक; शासन करणारे; नियामक; व्यवस्थापक; नियम करणारा.
 (सं) ना. — नायक; पुढारी; अध्यक्ष.
 —कार्यक्रम (कार्यक्रम) (सं) ना. — रचनात्मक कामकाज.
 विधावंत (विधावंत) (सं) ना. — पगारदार; वेतन घेणारा; वेतनाधिकारी.
 विधि (विधि) (सं) ना. — ब्रह्मा; दैव; अदृष्ट; आज्ञा; शासन; नियम; क्रम; बंध; निबंध; भाग्य; वर्तन; कर्म; स्थिति; करार; सृष्टि; निर्मिती; गजाहार; विज्ञानी; वेळ; विष्णु.
 विधिज्ञ (विधिज्ञ) (सं) ना. — कर्मठ; ब्राह्मण; देव जाणणारा; भूतभविष्यज्ञानी; दैवज्ञ; ज्योतिषी.
 विधिप्रयोग (विधिप्रयोग) (सं) ना. — नियमपालन; नियमानुचरण; शासनानुकरण.
 विधिबिंदु (विधिबिंदु) (सं) वि. — शासनसंमत; शासनानुबंध. (Point of order)
 विधिवत (पूर्वक) (विधिवत [प्रारंभ]) (सं) अ. — नियमानुसार; यथाक्रम.
 विधिलिखित (विधिलिखित) (सं) ना. — नशीब; दैव; कर्मफल; कपाळी लिहिलेले; ललाटी रेवलेले.
 विधिसु (विधिसु) (क) धा. — आज्ञा करणे; परवानगी देणे; निश्चय करणे.
 विधु (विधु) (सं) ना. — चंद्र; महिना; विष्णु.
 विधुत (विधुत) (सं) वि. — हलते; झुंते; लोंबते; उपटलेले; टाकलेले.
 विधुधर (विधुधर) (सं) ना. — शशिधर; चंद्रमौली; शंकर.
 विधुतुद (विधुतुद) (सं) ना. — चंद्राला त्रास देणारे; राहुकेतू.

विधुमौली (विधुमौली) (सं) ना. — चंद्रशेखर; शिव.
 विधुर (विधुर) (सं) वि. — दूर केलेला; अलग केलेला; वेगळा झालेला; भार नसलेला; स्वतंत्र; पीडित.
 (सं) ना. — विगतपत्नी; पत्नी सेलेला.
 विधुरे (विधुरे) (सं) ना. — वियोगिनी; विरहिणी; विधवा; अडचणीत अडकलेली; कष्टासाठीच जगलेली.
 विधुवन (विधुवन) (सं) ना. — कंयन; हालचाल; आंदोलन.
 विधुहास (विधुहास) (सं) ना. — चंद्रहास; एक वैष्णवभक्त.
 विधुत (विधुत) (सं) वि. — हलविलेला; आंदोलित; लोंबत ठेवलेला; त्यक्त; टाकलेला.
 विधुत (विधुत) (सं) वि. — अलग केलेला; दूरीकृत; वियोजित; उद्धार केलेला; उचलून घेतलेला; धरलेला.
 विधेय (विधेय) (सं) वि. — नम्र; अंकित; आज्ञाधारक; आधीन.
 —ता-ते (डा, -डी) (सं) ना. — आधीनता; नम्रता; आज्ञाधारकत्व.
 विध्यर्थ (विध्यर्थ) (सं) ना. — इच्छा; आकांक्षा; परवानगी इत्यादि सूचित करणारे क्रियापद; विधीचा अर्थ; प्रयोजन; कार्याचा हेतु.
 विध्युक्त (विध्युक्त) (सं) वि. — वेदशास्त्रप्रणित; शासनादि नियमांत सांगितलेले; विधिविधानसंमत; कायद्याला धरून असलेले.
 विध्वंस (विध्वंस) (सं) ना. — संपूर्ण हानी; विनाश; बद्धवैर; सर्वनाश.
 विनत (विनत) (सं) वि. — वाकवलेले; वाकलेले; नम्र; नमस्कृत; अंकित; विनयपूर्ण; आधीन.
 विनता (विनता) (सं) ना. — गरुडाची माता.
 —आभज, सुत (उड्डुळ-सुड) (सं) ना. — गरुड; वैनतेय.
 विनति (विनति) (सं) ना. — विनय; नम्रभाव; बांक; मऊपणा; सद्गतन; सौजन्य; निरंकार; नमन; नमस्कार.
 विन (ना) द (विन [न] द) (सं) ना. — शब्द; आवाज; ध्वनि; विनोद; संतोष; विलास.
 विनमित (विनमित) (सं) ना. — अति नम्र; अति वाकलेला; लजून नमस्कार केलेला; विनम्र.
 विनय (विनय) (सं) ना. — नम्रता; सद्गतन; सौजन्य; नम्र वर्तन; अनुनय; नमस्कार; प्रणाम; आज्ञापालन; बौद्ध पीटकांतील विनयपीटक.
 विनयन (विनयन) (सं) ना. — निभावणी; संगतीने नेणे; शिस्त; व्यवस्था; शिक्षण; अंशत्व; आंधळेपण.
 विनष्ट (विनष्ट) (सं) वि. — नाश पावलेले; अदृश्य; न दिसणारे; विकृत.

विना (विना) (सं) अ. — शिवाय; खेरीज; बांचून; सोडून;
नसताना.

विनायक (विनायक) (सं) ना. — गणपति; पक्षिश्रेष्ठ; गरूड;
बुद्धदेव.

विनाश (विनाश) (सं) ना. — विपरीत हानी; विध्वंस; सर्वनाश.

विनिपात (विनिपात) (सं) ना. — अधःपात; घसरण; सर्वनाश;
नर्कप्राप्ति; दुर्गति; अशुभ; नाश; अवसान; प्राप्ति; जलम;
आघात; अमर्यादा.

विनिमय (विनिमय) (सं) ना. — देवघेव; आदानप्रदान;
अदलाबदल; पुरवठा; दडपण.

विनियम (मन) (विनियम [मन]) (सं) ना. — स्वाधीनता;

अंकितता; निग्रह; निरीक्षण; वेतन; नियम; वेतनश्रेणी.

विनियोग (विनियोग) (सं) ना. — खर्चवैच; व्यय; उपयोग;
सेवा; वांटणी; विभाजन; नियमन; व्यवस्था; निर्वासन; त्याग;
हरकत; विघ्न; कामांत गुंतलेल्या लोकांचा गट.

विनियोगिसु (विनियोगिसु) (क) धा. — खर्चिणें; गुंतणें;
व्यवस्था लावणें; दूर करणें; अलग करणें.

विनिर्मित (विनिर्मित) (सं) वि. — निर्मिलेलें; सृजन केलेलें;
कारणीभूत.

विनिवृत्त (विनिवृत्त) (सं) वि. — फिरविलेलें; फिरलेलें; परत
गेलेलें; थांबलेलें; कामांतून मुक्त झालेलें.

विनीत (विनीत) (सं) वि. — नम्र; विनयशील; सुसंस्कृत; सभ्य
वर्तनाचे; सुशिक्षित; सुंदर; निभावलेलें; मार्गदर्शन केलेला;
व्यवस्था लागलेला; बोलावून नेलेला; आत्मसंयमी; सरळ;
साधासीधा; पाळीव घोडा; व्यापारी.

विनुत (विनुत) (सं) वि. — स्तविलेला; स्तुति केलेला; वर्णित;
कीर्तित; प्रसिद्ध; भरीव.

विनुति (विनुति) (सं) ना. — कीर्ति; प्रशस्ती; स्तुती; वर्णन.

विनूतन (न) (विनूतन [न]) (सं) वि. — नवीन; नूतन;
नवपद्धतीचें.

विनेतृ (ता) (विनेतृ [ता]) (सं) ना. — मार्गदर्शक; नेता;
पुढारी; शासक; राजा.

विनेय (विनेय) (सं) वि. — नेतां येण्यासारखें; निभावण्यायोग्य
सुंदर; नम्र-

विनोद (विनोद) (क) ना. — आनंद; उत्साह; परिहास;
हास्य; कुचेष्टा; कालक्षेप; विलाससंभ्रम; खेळ.

विनोदवाहनचक्र (विनोदवाहनचक्र) (सं) ना. — आल्हाद-
चक्र; फिरत्या झोपाळ्याचें चक्र merry-go-round.

विनोदि (विनोदि) (सं) वि. — हसविणारा; विदूषक; गोड्डी;

विनोदिनि (विनोदिनि) (सं) ना. — हास्यप्रिया; विलासिनी;
संतोषिणी; हास्यविनोदांत काल कंठणारी.

विनोदिसु (विनोदिसु) (क) धा. — संतोषणें; आनंदणें; विलास
करणें.

विंध्य (विंध्य) (सं) ना. — मध्यभारतीय पर्वत; शिकारी.

वि (वि) व्रते (वि [वि] व्रत) (क) ना. — व्याकुलता; बेभानता.

वि (वि) ज्ञाण (वि [वि] ज्ञाण) (क) ना. — विशेष ज्ञान;
पांडित्य; मुरका; विलास; संकोच; हावभाव.

विन्यस्त (विन्यस्त) (सं) वि. — ठेवलेलें; रचलेलें; खचित;
दिलेलें; स्वाधीन केलेलें.

विन्यास (विन्यास) (सं) ना. — ठेवण; रचना; जोडणी; संग्रह;
संकलन; दृश्य; क्रम; अभिनय; हावभाव; आधार;
आश्रय वस्तु.

विपक्ष (विपक्ष) (सं) ना. शत्रुपक्ष; विरोधी दल; हेतुरहितता.

विपंची (ची) (विपंची [ची]) (सं) ना. — वीणा; खेळ; पडदा.

विपण (णन) (विपण [णन]) (सं) ना. — विक्री; विक्रय;
विनिमय; दे-घे; देवघेव; व्यापार; व्यवसाय.

विपणि (विपणि) (सं) ना. — दुकानाची ओळ; पेठ; बाजार;
मंडई; व्यापार कट्टा.

विपत्ति (विपत्ति) (सं) ना. — संकट; दुर्दैव; पीडा; कष्ट; दुर्दशा;
आपत्ति; अडचण; हरकत.

विपत्तु (दा) (विपत्तु [दा]) (सं) ना. — गंडांतर; संकट;
पीडा; कष्ट; विपत्ति.

विपद् (विपद्) (सं) ना. — विपदा; संकट; आपत्ति.

विपन्न (विपन्न) (सं) वि. — दुर्दैवी; कष्टी; पीडित; आपत्तीत
सापडलेली.

विपरीत (विपरीत) (सं) वि. — पूर्ण विरोधी; अपमानित;
अतिरिक्त; अतिशय; मनाला न रुचणारें; उलट;
पूर्ण गुंडाळलेलें; मन मानेल तसे.

विपर्यय (यांय) (विपर्यय [यांय]) (सं) ना. —
विपर्यास (विपर्यास)

विपरीत स्थिति; असंगति; विरोध; चूकभूल; अदलाबदल;
संकट.

विपश्चित् (विपश्चित्) (सं) वि. — विद्वान; पंडित; बुद्धिमान.

विपाक (विपाक) (सं) ना. — कर्मफल; परिणाम; फल; परिपाक;
अडचण; पीडा; दुखणें.

विपाटन (विपाटन) (सं) ना. — भेदन; चीरफाड; मोडतोड.

विपिन (विपिन) (सं) ना. — वन; अरण्य; जंगल.

विपुल (विपुल) (सं) वि. — अतिशय; पुष्कळ; विशाल; विस्तृत;
अगाध; खोल; घन.

विपुला (ले) (विपुला [ले]) (सं) ना. — पृथ्वी; भूमी.

विप्र (विप्र) (सं) ना. — ब्राह्मण; भूदेव; पंडित; ज्ञानी; किरण;
गवत.

विप्रकृत (विप्रकृत) (सं) वि. — अप्रस्तुत; प्रकृत नसलेले;
अडचणीचे; पीडित; अनमानित.
विप्रकृष्ट (विप्रकृष्ट) (सं) वि. — फोडलेले; हिरावून घेतलेले;
हिसकून घेतलेले; ओढून नेलेले; रुंद; विस्तृत.
विप्रतिपत्ति (विप्रतिपत्ति) (सं) ना. — गैरसमज; भ्रम; विरुद्धज्ञान;
आक्षेप; विरोध; स्पर्धा; कळवळा; तळमळ; चिंता; भीति.
विप्रतिषिद्ध (विप्रतिषिद्ध) (सं) वि. — निषिद्ध; विलंब लावलेली;
अतिरिक्त.
विप्रयुक्त (विप्रयुक्त) (सं) वि. — विरहित; दूर केलेले;
वियोग पावलेले.
विप्रयोग (विप्रयोग) (सं) ना. — वियोग; विरह; दूरंतरता.
विप्रलम्भ (विप्रलम्भ) (सं) ना. — विरह; वियोग; प्रिय माणसाचे
दूर जाणे; प्रियकरांचा विरही शृंगार; भांडण; कपट; ठकवणा.
विप्रलब्ध (विप्रलब्ध) (सं) वि. — वियुक्त; विरहित; निराश;
वंचित; फसविलेले; दुखविलेले.
विप्रलाप (विप्रलाप) (सं) ना. — व्यर्थ चकाट्या; विफल चर्चा;
गप्पा; वांझवार्ता; अतिदुःख.
विप्रलम्भ (विप्रलम्भ) (सं) ना. — क्रांती; बदल; प्रलय; नाश; युद्ध;
रण; भांडण; स्पर्धा; अहमहमिका; पीडा; उपद्रव; नाव; सांगड;
होडी; तरी.
विफल (विफल) (सं) वि. — निष्फल; फलरहित; पोकळ; व्यर्थ;
निरूपयुक्त.
विबुध (विबुध) (सं) ना. — पंडित; विद्वान्; ज्ञानी; जाणकार;
ब्राह्मण; देवता.
विबोध (विबोध) (सं) ना. — ज्ञान; जाणीव; समज; बुद्धि
मानता; ज्ञानहीनता; प्रज्ञाहीनता; जाणीवशून्यता.
विभक्त (विभक्त) (सं) वि. — वाटून दिलेला; वेगवेगळा; फुटीर;
वाटणी झालेला.
विभक्ति (विभक्ति) (सं) ना. — विभाग; वांटणी; भागाकार;
वांटप; नामाचे अन्यशब्दाशी संबंध दर्शन.
विभंग (विभंग) (सं) ना. — विस्मरण; नाश; विरोध; विघ्न;
अभिनय; हावभाव. भावदर्शन.
विभजन (ना) (ने) (विभजन [न] लं) (सं) ना. — पृथक्करण;
वाटणी.
— इसु (इसु) (क) धा. — पृथक् पृथक् करणे; वेगळे करणे;
वांटणी करणे; फोडणे.
विभव (विभव) (सं) ना. — घनता; श्रेष्ठता; शोभा; शृंगार.
वैभव; श्रीमंती; गौरव; एक संवत्सर.
द्रव्य; उत्साह.
विभाकर (विभाकर) (सं) ना. — सूर्य; रवि.
विभाग (विभाग) (सं) ना. — अंश; भाग; तुकडा; चूर; वाटणी.

विभाजक (विभाजक) (सं) वि. — भागणारा; पृथक्करण करणारा;
वाटणी करणारा; भूमीतीचे एक उपकरण.
विभाड (विभाड) (सं) वि. — पळविणारा; पराजय करणारा.
(सं) ना. — विजय; यश.
विभात (विभात) (सं) ना. — प्रभात; पहाट; सकाळ.
विभाव (विभाव) (सं) ना. — रसोत्पत्तीची आलंबन-उद्दीपनादि
कारणे; विरुद्ध भाव; विरोध; पृथक्करण; मित्रविवेक; निर्णय.
विभावने (न) (विभावने [न]) (सं) ना. — निश्चय; ज्ञान;
विवेक; कल्पना.
विभावरी (री) (विभावरी [री]) (सं) ना. — रात्र.
विभावसु (विभावसु) (सं) ना. — सूर्य; अग्नि; चंद्र.
विभास (विभास) (सं) वि. — चकाकणारे; प्रकाशणारे;
उगवणारे.
विभासा (से) (विभासा [सं]) (सं) ना. — प्रकाश; शोभा;
कांति; उजेड.
विभिन्न (विभिन्न) (सं) ना. — फुटलेले; चिरलेले; विविध;
अनेक तुकडे झालेले.
विभीषण (विभीषण) (सं) ना. — फार भयंकर; रावणाचा
लहान भाऊ.
विभु (विभु) (क) ना. — स्वामी; यजमान; प्रभु; ब्रह्मा; विष्णु;
महेश; राजा.
विभूति (विभूति) (सं) ना. — भस्म; राख; अतुल ऐश्वर्य;
आणिमादि अष्टसिद्धि; अतिमानवशक्ति; महापुरुष पराक्रम;
महिमा; गौरव; कल्याण.
विभूषण (विभूषण) (सं) ना. — अलंकार; आभरण; दागिना;
शृंगार.
विभेद (विभेद) (सं) ना. — व्यत्यास; पृथक्करण; न्यूनाधिक;
दूर करणे.
विभेदिसु (विभेदिसु) (क) ना. — आंत शिरून पाहणे;
डोकावणे; समजूत घेणे; विलग करणे; तारतम्य दाखविणे.
विभ्रम (विभ्रम) (सं) ना. — भ्रान्ति; गैरसमज; घाबरेपणा;
गोंधळ; भ्रमण; शोभा; आरास; प्रेमचेष्टा; शृंगाराविष्कार.
विभ्रमण (विभ्रमण) (सं) ना. — भ्रमंति; फिरती; हालचाल;
भ्रम; खूळ.
विभ्रमे (विभ्रमे) (सं) ना. — अत्यासक्ति; खुळेपणा; भ्रान्ति.
विभ्राजिसु (विभ्राजिसु) (क) धा. — प्रकाशणे; चकाकणे; शोभणे;
लकाकणे.
विभ्रान्त (विभ्रान्त) (सं) वि. — गोंधळलेला; भ्रमिष्ट; विस्मित;
उत्तेजित; कळवळा उत्पन्न झालेला.
विभ्रान्ति (विभ्रान्ति) (सं) ना. — अतिभ्रान्ति; बेमानता; 'तल्लण'
पहा.

विमग्न (विमग्न) (सं) वि. - गुंग; तल्लीन; आसक्त; बुडालेला; मग्न.

विमंडित (विमंडित) (सं) वि. - उत्तम; अलंकृत; शृंगारित; सजविलेला.

विमत (विमत) (सं) ना. - अन्यमत; विरोधी अभिप्राय; अन्यजाति.

विमनस्क (विमनस्क) (सं) वि. - उद्विग्न; उत्साहहीन; घाबरलेला; भ्रमिष्ट.

विमनस्सु (विमनस्सु) (सं) वि. - चित्तस्वास्थ्य नसलेलें; मन उडलेला; चळलेला; कळवळा.

विमर्दन (विमर्दन) (सं) ना. - पीडा; वर्षण; गळा दावणें; मारामारी; भांडण; कलह.

विमर्श (शें) (विमर्श [शें]) (सं) ना. - गुणदोष; कसोटी; तौलनिक परीक्षण; पर्यालोचन; परिशीलन; परीक्षा.

विमर्शक (विमर्शक) (सं) वि. - परीक्षक; टीकाकार; तुलना करणारा; पर्यालोचक.

विमल (विमल) (सं) वि. - स्वच्छ; स्पष्ट; पवित्र; शुद्ध; निर्दोष; निष्कलंक; निर्मल.

विमावृ (विमावृ [वृ]) (ते) (सं) ना. - सावत्र आई; दुसरी आई.

विमान (विमान) (सं) ना. - राजगृह; गोपुर; राजवाडा; आकाशयान; अंतराळयान; लिंगायताची प्रेतवाहक तिरडी; अपमान; तिरस्कार.

विमुक्त (विमुक्त) (सं) ना. मोकळें; सुटलेलें; हिसकावून घेतलेलें.

(सं) ना. - संन्यासी; विरक्त.

विमुक्ति (विमुक्ति) (सं) ना. - स्वातंत्र्य; जननमरणांतून सुटका; मोक्ष; विमोचन.

विमुख (विमुख) (सं) वि. - तोंड फिरवलेला; दुसरीकडे वळलेला. विरुद्ध; प्रतिकूल; उदासीन.

विमोचन (ने) (विमोचन [ने]) (सं) ना. - सुटका; मोकळीक; संकटमुक्ती; विखरण; हिसकावणी; भिरकटणी.

वियत (वियत) (सं) ना. - आकाश; आभाळ; मानु.

—चर (चर) (सं) ना. - पक्षी; आकाशांतून संचरणारे देव; गंधर्व वगैरे.

—गंगा (गंगा) (सं) ना. - देवगंगा; आकाशगंगा.

—मणि (मणि) (सं) ना. - सूर्य; सूर्यकांत मणी.

वियुक्त (वियुक्त) (सं) वि. - दूर झालेले; पृथकरण केलेले, वेगळे झालेले.

वियोग (वियोग) (सं) ना. - विरह; अलगता; हानी; मरण.

वियोगिनि (नी) (वियोगिनी [नी]) (सं) ना. - नवऱ्यापासून दूर झालेली; विरह पावलेली; विरहिणी.

विरक्त (विरक्त) (सं) वि. - अनासक्त; सुखदुःख समान मानणारा; अतृप्त; उदासीन; संसारावर आसक्ति नसलेला. (सं) ना. - बैरागी; संन्यासी; यती.

विरक्ति (विरक्ति) (सं) ना. - वैराग्य; सुखदुःखसमदृष्टि; संसाराविषयी उदासीनता; अनासक्ति; भाविकता; दैविक चिंतनाची आवड; निरिच्छता.

—मार्ग (मार्ग) (सं) ना. - अध्यात्ममार्ग.

विरचना (ने) (विरचना [ने]) (सं) ना. - मांडणी; आरास; व्यवस्था; थाटमाट; सिद्धता; निर्मिति.

विरचिसु (विरचिसु) (क) धा. - चांगली रचना करणें; उत्पन्न करणें; सृजिणें; निर्मिणें.

विरज (विरज) (सं) वि. - घाण नसलेलें; धूळ नसलेलें; निर्धूल; शुद्ध, ऋतुमती नसलेली; कामादि विकारांत न सांपडलेली.

विरंच (चि) (विरंच [चि]) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; प्रजापति.

विरड (विरड) (सं) वि. - विराट; लोकोत्तर; असाधारण; फार मोठा.

(सं) ना. - शरीर; देह, आकृति.

विरत (विरत) (सं) वि. - शेवटचा; अंत्य; संपलेला; थांबलेला; विलंबित; विश्रांत.

विरति (विरति) (सं) ना. - शेवट; अंत; समारोप; तिरस्कार; औदासीन्य; उपेक्षा; निष्काम; हरकत; विश्रांति; वैराग्य; निरिच्छता.

विरथ (विरथ) (सं) ना. - रथहीन; रथ काढून घेतलेला.

विरल (विरल) (सं) वि. - विरळ; पातळ; फट पडलेलें; दुष्प्राप्य; दुर्लभ; अत्यल्प; थोडका.

विरस (विरस) (सं) वि. - रुक्ष; नीरस; रस नसलेला; वाळलेला; शुष्क; अर्थहीन; निष्प्रेम; निरुत्साह.

विरह (विरह) (सं) ना. - वियोग; प्रियजनांचें दूर होणें; मनातील कालवाल्ब.

—अग्नि-ताप (अग्नि-ताप) (सं) ना. - प्रियजनवियोगानें होणारी तळमळ.

विरहि (विरहि) (सं) वि. - वियोग पावलेले; दूर झालेले; वियुक्त

विरहिणि (णी) (विरहिणी [णी]) (सं) ना. - प्रियकरापासून दूर झालेली; प्रियकरणे टाकलेली; ताटावट झालेली; नियोगिनी; परित्यक्ता.

विरळ (विरळ) (सं) वि. - दूरदूर; दुर्लभ; क्वचित मिळणारे; पातळ.

विराग (विराग) (सं) ना. - विरक्ति; वैराग्य; औदासीन्य.

विरागि (विरागि) (सं) ना. - बैरागी; संन्यासी; उदासी; ऋषी; संसाराविषयी अनासक्त.
 विराजमान (विराजमान) (सं) वि. - प्रकाशणारा; चकाकणारा; क्रांतिमान; शोभिवंत; ब्रह्मदेवाचा एक पुत्र.
 विराजिसु (विराजिसु) (क) धा. - प्रकाशणें; उजेड पडणें; शोभणें सुंदर दिसणें; चकाकणें.
 विराट् (विराट्) (सं) वि. - लोकोत्तर; असाधारण; विश्वव्यापी; फार मोठा.
 —पुरुष, -रूप (विराट्, -रूप) (सं) ना. - परमात्मा.
 विराट् (विराट्) (सं) ना. - मत्स्यदेशाचा राजा.
 विराध (विराध) (सं) ना. - रामानें मारलेला एक राक्षस.
 विराम (विराम) (सं) ना. - शेवट; अंत; विश्रांती; सुटका; मार्ग; अवकाश; 'तेरपु' पहा.
 विराव (विराव) (सं) ना. - मोठा आवाज; महाध्वनि; हाकारे; आरोळी; केका; पक्ष्यांचा आवाज.
 विरिंच (चि) (विरिंच [चि]) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; कमलासन.
 विरुत (विरुत) (सं) वि. - किंकाळी; फोडलेला; ओरडलेला.
 विरुति (विरुति) (सं) ना. - आक्रोश; आरोळी; आराव; किंकाळी; कलरव; झंकार.
 विरुद्ध (विरुद्ध) (सं) वि. - विरोधी; प्रतिपक्षीय; प्रतिकूल; विसुत, अवश; स्वाधीन न होणारा.
 विरूप (विरूप) (सं) वि. - कुरूप; विकृतरूप; अन्यरूप घेतलेला; आकारहीन.
 —अक्ष (विरूप) (सं) ना. - त्रिनेत्र शिव.
 विरूपि (विरूपि) (सं) वि. - कुरूप; विद्रूप; आकारदुष्ट.
 विरेंचन (विरेंचन) (सं) ना. - मलविसर्जन; मलशुद्धिकर; सारक.
 विरोचन (विरोचन) (सं) वि. - चकाकणारा.
 (सं) ना. - सूर्य; चंद्र; अग्नि; बळीचा बाप.
 विरोध (विरोध) (सं) ना. - वैर; भांडण; प्रतिकूलता; नापसंती; खंडन; विघ्न; हरकत.
 विरोधाभास (विरोधाभास) (सं) ना. - विरोध आहे असा भ्रम; श्लेषालंकाराची एक पद्धति.
 विरोधि (धी) (विरोधि [धी]) (सं) ना. - शत्रु; वैरी; भांडणारा; अडकाठी.
 विरोधिपु (विरोधिपु) (क) धा. - भांडण करणें; भांडणें; विरोधणें; प्रतिकूल राहणें; विरुद्ध जाणें; हरकत घेणें.
 विरुं (विरुं) (विरुं [विरुं]) (क) ना. - ब्रीद; आमंत्रण; बोलवणें; हाक.
 विल (विल) (सं) ना. - बीळ; गुहा; भोक; ढोली.
 विलक्ष (विलक्ष) (सं) वि. - आश्चर्यकारक; विलक्षण; नवपद्धतीचे; असामान्य; लोकोत्तर; लक्षण नसलेले.

विलग (विलग) (सं) वि. - अपवाद; अपकीर्ती; कष्ट; पीडा; अडचण; गंडांतर; विसंगती; अजोड.
 विलग्न (विलग्न) (सं) वि. - संबंधित; जुळलेले; जुळविलेले; बद्ध; बंदिस्त.
 विलंघन (विलंघन) (सं) ना. - अतिक्रमण; बहिष्कार; उलंघन.
 विलंघिसु (विलंघिसु) (क) ना. - पार होणें; अतिक्रमण करणें; उडून जाणें; 'नेगे' पहा.
 विलंब (बन) (विलंब [बन]) (सं) ना. - कालक्षेप; दिरंगाई; धिमेपणा; लांबणीवर पडणें.
 विलंबिसु (विलंबिसु) (क) धा. - सावकाशीनें करणें; काळ काढणें; वाढविणें; त्याग करणें.
 विलय (यन) (विलय [यन]) (सं) ना. - प्रलय; जगाचा नाश; वितळणी.
 विलस (सन) (विलस [सन]) (सं) ना. - कांति; शोभा; आरास; मिरवणूक.
 विलसत् (विलसत्) (सं) वि. - शोभणारें; चकाकणारें; प्रकाशणारें; सुंदर; मनोहर.
 विलसित (विलसित) (सं) वि. - चकाकणारें; लकाकणारें; सुंदर; विचित्र.
 (सं) ना. - कांति. विनोद; विलास; क्रीडा; 'चेष्टाट' पहा.
 विलाप (विलाप) (सं) ना. - रुदन; एक सुरांत रडणें; एकसुरी रड; मोठ्यानें दिलेली हाक.
 विलास (विलास) (सं) ना. - विनोद; उल्हास; खेळ; क्रीडा; शोभा; आरास; लावण्य; लकाकी; हावभाव; विज्ञान.
 विलासवति (विलासवति) (सं) वि. - मुरका मारणारी; अभिनेत्री; मुरडणारी; लाजाळू.
 विलासिनी (विलासिनी) (सं) वि. - चैन करणारी; विषय-लोळप; गुलहोशी.
 विलिप्त (विलिप्त) (सं) वि. - आसक्त; लेप दिलेले; झिलई केलेले; पाणी दिलेले.
 विलीन (विलीन) (सं) वि. - एकरूप झालेले; मिश्रित; समाविष्ट; बुडलेले; अदृश्य; वितळलेले.
 विलुप्त (विलुप्त) (सं) वि. - लोपलेले; दृष्टिआड झालेले; नाश झालेले.
 विलुलि (लि) त (विलुलि [लि] त) (सं) वि. - अव्यवस्थित; लोंबत ठेवलेले; हेलकावे खाणारें; गडगडलेले; अस्ताव्यस्त.
 विलून (विलून) (सं) वि. - कातरलेले; छिनलेले; तुकडे केलेले; कापलेले.
 विलेपन (विलेपन) (सं) ना. - लेप; माखणें; थर देणें; उटी; सुगंधी द्रव्य; उटणें; वापर.

विलेपित (वि०पि०) (सं) वि. - वापरलेलें; गुंतलेलें; लेपलेलें.
 विलोकन (वि०लो०क०) (सं) ना. - पाहणी; दृष्टि.
 विलोचन (वि०लो०च०) (सं) ना. - डोळा; नेत्र; सूर्य;
 आकाशनेत्र.
 विलोभन (वि०लो०भ०) (सं) ना. - आशा; मोहन; फसवणूक;
 सोंग.
 विलोम (वि०लो०म०) (सं) वि. - अपमानित; विरुद्ध; विपरीत;
 प्रतिकूल; टक्कल पडलेला; खल्वाट.
 -संतति (स०त०) (सं) ना. - उच्चवर्णी स्त्री व हीनयाती
 पुरुष यांची संतती.
 विलोल (वि०लो०ल०) (सं) वि. - चंचल; हलणारा; हुरळलेला;
 अत्यानंद झालेला.
 विलोलप (वि०लो०ल०प०) (सं) वि. - अत्याशा करणारा;
 अतिलोभी; अत्यासक्त.
 विवक्षा (क्षे) (वि०व०क्ष० [क्षे]) (सं) ना. - सांगण्याची इच्छा;
 बोलण्याची इच्छा; उद्देश; भाव; तात्पर्य.
 विवक्षित (वि०व०क्ष०) (सं) वि. - माहीत असलेला; सांगण्याची
 अपेक्षा करणारा.
 विवध (वि०व०ध०) (सं) ना. - पायवाट; पाऊलवाट.
 विवर (वि०व०र०) (सं) ना. - स्पष्ट कथन; स्पष्टीकरण; फोड;
 उलगाडा; खुलासा; रंघ; भोक; बीळ; दोली; दोष; छिद्र; गुहा.
 विवरण (णे) (वि०व०र०ण० [ण]) (सं) ना. - पेरणी; निरूपण;
 व्याख्यान.
 विवरिसु (वि०व०र०सु०) (क) धा. - विवरण करणें; विवेचिणें;
 कष्ट करणें; सोडविणें; विशद करणें, फोड करणें.
 विवर्जिसु (वि०व०ज०र०सु०) (क) धा. - सोडणें; दूर करणें; परित्याग
 करणें; काढून टाकणें.
 विवर्ण (वि०व०र०ण०) (सं) वि. - विटलेलें; रंग गेलेलें, कळाहीन;
 तेजरहित; खालव्या वर्णांशी संबंधित.
 विवर्त (वि०व०र०त०) (सं) ना. - परिवर्तन; बदल; नृत्य; माया; पद्धति.
 विवश (वि०व०श०) (सं) वि. - परवश; भान हरपलेले, बेभान;
 पराधीन.
 विवस्वत् (स्व०त०) (वि०व०स्व०त० [स्व०त०]) (सं) ना. - सूर्य;
 भास्कर; अरुण; अर्काचें झाड; एक काल्पानना; एक मनु.
 विवाद (वि०वा०द०) (सं) ना. - मांडण; तंटा; शब्दाशब्दी; तर्क;
 चर्चा.
 विवाल (वि०वा०ल०) (सं) ना. - विडाल; मांजर.
 विवाह (वि०वा०ह०) (सं) ना. - लग्न; कल्याण.
 विविक्त (वि०वि०क्त०) (सं) वि. - अलग; निर्जन; गुप्त; एका जातीचे.
 विविध (वि०वि०ध०) (सं) वि. - अनेक प्रकारचे; कित्येक जातीचे;
 हरतडेचे.

विवेक (वि०वे०क०) (सं) ना. - तोळून पाहण्याची बुद्धि; तारतम्य;
 गुणदोषपरीक्षणशक्ति; विमर्श; विचार.
 विवेचन (ना) (ने) (वि०वे०च०न० [न०]) (सं) ना. -
 गुणदोषविवेक; बऱ्यावाईटाची निवड.
 विशंका (के) (वि०श०ंका० [के]) (सं) ना. - संशय; संदेह; भय;
 भीति.
 विशद (वि०श०द०) (सं) वि. - स्पष्ट; विस्तृत; शुद्ध; स्वच्छ; निर्मल;
 पांढरें.
 विशल्य (वि०श०ल्य०) (सं) वि. - निष्कंटक; अडचण नसलेला.
 विशसन (वि०श०सन०) (सं) ना. - घात; खून; खड्ड; तलवार.
 विशाप (वि०श०प०) (सं) ना. - उच्छाप; शापमोचन;
 -त्रासांतून सुटका.
 विशारद (वि०श०र०द०) (सं) वि. - कुशल; चतुर; निपुण; विद्वान;
 पंडित.
 विशाल (वि०श०ल०) (सं) वि. - विस्तृत; मोठें; रुंद;
 विशिख (वि०श०ख०) (सं) ना. - शर; बाण; खल्वाट; शिखा
 नसलेला.
 विशिष्ट (वि०श०ष्ट०) (सं) वि. - असाधारण; असामान्य; नवीन
 पद्धतीचा.
 विशिष्टाद्वैत (वि०श०ष्ट०द्वै०त०) (सं) ना. - वैष्णव मत; रामानुज
 स्थापित मतपंथ.
 विशीर्ण (वि०श०ी०र्ण०) (सं) वि. - वाळलेला; रोड; फुटका; जखमी;
 नष्ट; खालावलेला; चूर झालेला.
 विशुद्ध (वि०श०ु०द्ध०) (सं) वि. - निर्मल; पवित्र; चोख; निष्कलंक.
 विशृंखल (वि०श०ृं०ख०ल०) (सं) वि. - स्वैर; मनाला येईल तसें
 वागणारा; अनियमित; नियमबद्ध नसलेला.
 विशेष्य (वि०श०ेष०्य०) (सं) ना. - आधिक्य; वैपुल्य; वरचढ;
 स्पर्धा; अहमहमिका; विशेषणाकडून वर्णिलेलें नाम; मेघं.
 विशेषण (वि०श०ेष०ण०) (सं) ना. - नामाचे गुणवर्णन करणारा
 शब्द; भेदक; अनेकांतून एकाचेंच वर्णन करणारा शब्द.
 विशेषिसु (वि०श०ेष०सु०) (क) धा. - वैशिष्ट्य दाखवणें; वाढवणें;
 वर्णन करणें.
 विश्र(श्र)म (वि०श्र० [श्र०] म०) (सं) ना. - विश्रांति; विराम;
 समारोप; अंत; शेवट.
 विश्रांति (वि०श्र०ा०ं०ति०) (सं) ना. - विराम; श्रमपरिहार;
 सेवानिवृत्ति.
 विश्रुत (वि०श्र०ु०त०) (सं) वि. - प्रसिद्ध; नामांकित; कीर्तिमान.
 विश्रुथ (वि०श्र०ु०थ०) (सं) वि. - सैल; दिलें; अनिर्बद्ध; सुटलेलें.
 विश्लेषक (वि०श्र०्ल०ेष०क०) (सं) ना. - विद्युत्प्रवाही तारेला आधारभूत
 मातीचें उपकरण.
 विश्लेषण (वि०श्र०्ल०ेष०ण०) (सं) ना. - पृथक्करण; वियोग; विघटन.

विश्व (विश्व) (सं) ना. - सर्व, सगळें जगत्; संसार; विष्णु.

विश्वकर्तृ (विश्वकर्तृ) (सं) ना. - ब्रह्मा; परमेश्वर.

विश्वकर्म (विश्वकर्म) (सं) ना. - देवशिल्पी; सृष्टिकर्ता; ब्रह्मदेव.

विश्वकेतु (विश्वकेतु) (सं) ना. - अनिरुद्ध.

विश्वतः (विश्वतः) (सं) अ. - कोठेंहि; सर्वत्र; दशदिशां.

विश्वदेव (नाथ) (विश्वदेव [नाथ]) (सं) ना. - परमात्मा; शिव; विश्वाचा स्वामी.

विश्वभर (विश्वभर) (सं) ना. - विश्वपालक; विश्वाचा रक्षणकर्ता; विष्णु सर्वसंप्राहक; hold all. प्रवासी विछाना.

विश्वभरा (विश्वभरा) (सं) ना. - जगाचा भार वाहणारी; भूमाता.

विश्वरूप (विश्वरूप) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण; ईश्वराचें विराट स्वरूप.

विश्वलोचन (विश्वलोचन) (सं) ना. - जगाचा डोळा; सूर्य.

विश्वसन (विश्वसन) (सं) ना. - विश्वास; श्रद्धा; प्रतिज्ञा; वचन.

विश्वसनीय (विश्वसनीय) (सं) वि. - विश्वास ठेवण्यायोग्य; विश्वसाह.

विश्वसृज (विश्वसृज) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विश्व उत्पन्न करणारा; सृष्टा.

विश्वस्त (विश्वस्त) (सं) वि. - विश्वासु; विश्वास आहे असा; धैर्यशाली; विश्वास ठेवण्यायोग्य.

विश्वस्ते (विश्वस्ते) (सं) ना. - विधवा; रांडमुंड.

विश्वानर (विश्वानर) (सं) ना. - अग्नि; सूर्य.

विश्वामित्र (विश्वामित्र) (सं) ना. - एक क्षत्रिय मुनी.

विश्ववासु (विश्ववासु) (सं) ना. - एक गंधर्व; एक संवत्सर.

विश्वास (विश्वास) (सं) ना. - भरंवसा; श्रद्धा; अमिबचन.

विश्वेश्वर (विश्वेश्वर) (सं) ना. - जगाचा मालक; परमात्मा; शिव; काशीतील शिवलिंग.

विष (विष) (सं) ना. - पाणी; गरळ; नंज; कडूपणा; कठोर भाषण; टोचून बोललेला शब्द; टोमणा.

-कंठ-कंधर (कंठ-कंधर) (सं) ना. - शिव; विषप्राशन केलेला.

—कन्निके (कन्निके) (सं) ना. - स्पर्शानें मरण आणणारी स्त्री; चाणक्यानें पर्वतराजाला पाठवलेली कन्या.

विषण्ण (विषण्ण) (सं) वि. - म्लान; उदासीन; खिन्न; दुःखी.

विषधर (विषधर) शिव; सर्प; मेघ.

-अरि, -अहित (अरि, -अहित) (सं) ना. - मोर; गरुड; चंद्र.

विषपुच्छ (विषपुच्छ) (सं) ना. - नांगीमध्ये विष असलेला; विंचू

विषमृत (विषमृत) (सं) ना. - मेघ; दग; सर्प; असभ्य; अरण्य; शिव.

विषम (विषम) (सं) वि. - असम; समान नसलेला; त्रासदायक; क्रूर; अक्रमिक; नीतिवाह्य; विरूप.

—सायक-शर (सायक-शर) (सं) ना. - कामदेव मन्मथ; मदन.

विषमाक्ष (विषमाक्ष) (सं) ना. - शिव; त्रिनेत्र.

विषय (विषय) (सं) ना. - विचार; अमिप्राय; वस्तु; गाव;

विचाराला कारणीभूत प्रसंग; काम; इंद्रियसुख.

विषसर्प (विषसर्प) (सं) ना. - भयंकर विषारी नाग; कालिया.

विषाण (विषाण) (सं) ना. - शिंग; हत्तीचा दांत; डुकराचा सुळा; कोंब.

विषाद् (विषाद्) (सं) ना. - दुःख; निरुत्साह; परिताप; भीति; औदासीन्य; विषप्राशन करणारा; शिव.

विषूचि (चिका) (विषूचि [चिका]) (सं) ना. - महामारी; पटकी; कौलरा.

विष्कंभ (विष्कंभ) (सं) ना. - नाटकांतील दोन अंक जोडणारा प्रवेश; अडणा; विघ्न.

विष्टप (विष्टप) (सं) ना. - विश्व; लोक; जगत्; संसार; प्रपंच.

विष्टर (विष्टर) (सं) ना. - गादी; आसन; सिंहासन.

विष्टरश्रव (वस्) (विष्टरश्रव [वस्]) विष्णु; कृष्ण.

विष्टे (घा) (विष्टे [घा]) (सं) ना. - मल; मैला; शेण; लेंडी.

विष्णु (विष्णु) (सं) ना. - त्रिमूर्तिपैकी एक; सर्वगामी; सर्वसंचारी.

विष्णुगुप्त (विष्णुगुप्त) (सं) ना. - चाणक्य; कौटिल्य.

विष्णुपद (विष्णुपद) (सं) ना. - आकाश; आमाळ; अंतरिक्ष.

विष्णुपदी (विष्णुपदी) (सं) ना. - विष्णूच्या पायापासून जन्मलेली; गंगा.

विष्णुवर्धन (विष्णुवर्धन) (सं) ना. - एक सुप्रसिद्ध होयसळ राजा.

विष्णुश्रवण (विष्णुश्रवण) (सं) ना. - नक्षत्र; तारका.

विष्वक् (विष्वक्) (सं) अ. - सर्वत्र; कोठेंहि; पहावें तिकडे; सर्वस्थळीं; दशदिशा; चौहीकडे.

विष्वक्सेन (विष्वक्सेन) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण;

वि (वि) स (वि [वि] स) (सं) ना. - पाणी; नंज; गरळ.

विसंचिसु (विसंचिसु) (क) धा. - पूड होणें; निर्बल होणें; अशक्त होणें.

विसटंबरी (विसटंबरी) (क) धा. - वाट फुटेल तिकडे पळणें;

चौफेर पसरणें; चहूकडे वाटणें.

विसंधि (विसंधि) (सं) ना. - विग्रह; विस्कळितपणा; विभक्तता.

विसप्रसून (विसप्रसून) (सं) ना. - कमल; पाण्यातील फूल; जलपुष्प.

विसंवाद (विसंवाद) (सं) ना. - विसंगत विधान; विग्रह; अमान्यता; चुकीचें बोलणें.
 विसर (विसर) (सं) ना. - रास; गट; समूह; प्रसार; वाढ; रुंदी.
 विसर्ग (विसर्ग) (सं) ना. - दान; त्याग; मोक्ष; प्रलय; नाश.
 विसर्ग संज्ञा (:) ; संस्कृत स्वरमालेतील अंत्यस्वर.
 विसर्ज (जैन) (विसर्ज [जर्ज]) (सं) ना. - त्याग; टकल; बहिष्कार; पाठवणी; उत्सव, समारंभ; सांगता; दान; देणगी; वर.
 विसर्जिसु (विसर्जिसु) (क) धा. - त्याग करणें; सोडणें; व्रताची सांगता करणें; दूर करणें; समाराधना घालणें; उद्यापन करणें.
 विसर्प (विसर्प) (सं) ना. - वाढ; प्रसार; पुरोगति.
 विसृत (विसृत) (सं) वि. - वाढलेले; पुढें आलेले; पसरलेले; रुंदावलेले.
 विसृति (विसृति) (सं) ना. - वाढ; प्रसार; पुरोगमन.
 विसृमर (विसृमर) (सं) वि. - उन्हा येणारे; उधाणाला आलेले; फेकणारा; शिरपणारा.
 विसृष्ट (विसृष्ट) (सं) वि. - टाकलेला; प्रेरणा लाभलेला; निर्मिलेला.
 विस्त (स्ता) र (विसृ [स्तृ] र) (सं) ना. - प्रसार; प्रचार; वाढ; विवेचन; अहंकार; विशालता; रुंदी.
 विस्तरण (विसृ रण) (सं) ना. - विस्तार; विवरण; वाढावा; व्याप्ति; वाढीव भाग.
 विस्तीर्ण (विसृ र्ण) (सं) वि. - विशाल; रुंद; वाढविलेला; अवळपघळ; लावरुंद.
 विस्तृत (विसृ र्त) (सं) वि. - पसरलेले; विस्तरलेले.
 विस्फार (विसृ र्ण) (सं) वि. - स्फुरण पावणारा; कंप पावणारा; फुरफुरणारा; चळणारा; झंकार; धनुष्टंकार.
 विस्फारित (विसृ र्णित) (सं) वि. - रुंद; पसरलेले; वाढलेले; उघडलेले.
 - नेत्र (नेत्र) (सं) ना. - उघडा डोळा; शिवनयनाप्रमाणें न मिटणारा.
 विस्फुलिंग (विसृ लिंग) (सं) ना. - ठिणगी; एकप्रकारचें विष.
 विस्फोट (विसृ फोट) (सं) ना. - स्फोट; दारूकाम; फोड; करट; पुळी.
 विस्मय (विसृ य) (सं) ना. - आश्चर्य; चमत्कार; अचंबा.
 विस्मरण (विसृ रण) (सं) ना. - विसर; विस्मृति; आठवण जाणें.
 विस्मित (विसृ मित) (सं) वि. - आश्चर्यचकित; चमत्कारिक; नवलचे.
 विस्मृति (विसृ मृति) (सं) ना. - विस्मरण; विसर.
 विश्रब्ध (विश्रब्ध) (सं) वि. - विश्वासाचें; निर्भीक; गुप्त; रहस्यपूर्ण; स्तब्ध; शांत; विनम्र; अवनत; प्रणयकलहाचें.

विश्रंभ (विश्रंभ) (सं) वि. - विश्वासपूर्ण; गुप्त; शांत; अमर्याद; खोल; प्रणयकलह; विनम्र; स्तब्ध.
 विश्रब्ध (विश्रब्ध) (सं) अ. - निर्भयपणें; आत्मविश्वासानें.
 विश्रस्त (विश्रस्त) (सं) वि. - दिलें; खाली घसरलेले; झडलेले; दुबळें.
 (सं) ना. - भिन्ना; नपुंसक.
 विह (विह) (सं) ना. - आभाळ; आकाश; सूर्य; वायु; वारा.
 विहग (हंगम) (विहग [हंगम]) (सं) ना. - आकाशसंचारी; पक्षी; देव; बाण; गंधर्व.
 विहगैद्र (विहगैद्र) (सं) ना. - गरुड; पक्षिराज;
 - वाहन (वाहन) (सं) ना. - विष्णु.
 विहरिसु (विहरीसु) (क) धा. - विहार करणें; खेळणें; मनोरंजन करणें; भ्रमणें; फिरणें; विनोद करणें; उडणें.
 विहति (विहति) (सं) ना. - मार; टोळा; पेट; वेग; तीव्रता; विरोध.
 विहाय (विहाय) (सं) अ. - सोडून; त्याग करून.
 विहायस (स्) (विहायस [स्]) (सं) ना. - आकाश आभाळ; पक्षी; सूर्य; वायु.
 विहार (विहार) (सं) ना. - संतोष; संचार; खेळ विनोद; उद्यान; उपवन; राजवाडा; बौद्धमत.
 विहित (विहित) (सं) वि. - हितकर; योग्य; सांगितलेले; नेमून दिलेले; क्रम घातलेला; समजावलेला.
 विहीन (विहीन) (सं) वि. - पूर्ण नाहीसे झालेले; परित्यक्त; गमावलेला; शिंयाय; खेरीज; विना.
 विहत (विहत) (सं) वि. - गमावलेला; काढून टाकलेला.
 (सं) ना. - शृंगाराची एक रीत; शृंगारपद्धति.
 विव्हल (विव्हल) (सं) वि. - बेशुद्ध झालेला; दुःखित; धायाळ; अडचणीत पडलेला.
 विव्हले (विव्हले) (सं) ना. - बेभान झालेली; दुःखिता; व्याकुला.
 विळ (ळ) व (विळ [ळ]) (सं) ना. - सावकाशता; उशीर वेळ; निभाव.
 विळय (यन) (विळय [यन]) (सं) ना. - विलय; वितळणी; मिश्रण; एकरूपता.
 विळास (विळास) (सं) ना. - विलास; चेष्टा; विनोद; शोभा; आरास; पत्ता; सरनामा.
 वीक्षण (वीक्षण) (सं) ना. - दृष्टि; पाहणी; टक; निश्चल दृष्टि.
 वीक्षिसु (वीक्षिसु) (क) धा. - पाहणें; टक लावणें; न्याहाळणें.
 वीचि (ची) (वीचि [ची]) (सं) ना. - तरंग; लाट; किरण.
 वीचु (वीचु) (क) धा. - मार्गे सरणें; मार्गे पाय घेणें; अदृश्य होणें.
 वीजन (वीजन) (सं) ना. - पंखा; व्यजन; वाऱ्याचा झोत.

वीटि (टी) (टिका) (वेङ्ग [४३] [४३०]) (सं) ना. - विडा;
तांबूल.
वीणा (गे) (वेङ्ग[४३]) सं. ना. - एक तंतुवाद्य; रुद्रवीणा.
वीणापाणि (वेङ्ग[४३]) (सं) ना. - शारदा; सरस्वती;
वीणावती.
वीटु (वे०४३) (क) धा. - फेकणें; भिरकाटणें; उधळणें;
हिसकावणें.
वीत (वे०४) (सं) वि. - त्यक्त; त्यागलेले; सोडलेले;
सौजन्यपूर्ण; विनीत; मऊ मनाचा; हळवा; मनपसंत.
वीतराग (वे०४००) (सं) ना. - रागद्वेष गेलेला; जिनयोगी.
वीतिहोत्र (वे०४००४) (सं) ना. - अग्नि.
वीतिहोत्रि (वे०४००४) (सं) ना. - यज्ञीय; अग्निरक्षक.
वीथि (थी) (वे०४ [४३]) (सं) ना. - गल्ली; बोळ; मार्ग;
रस्ता; ओळ; आळी.
वीप्सा (प्से) (वे०४ [४३]) (सं) वि. - प्रत्येक; एकेक;
संस्था; पाठ.
वीर (वे०४) (सं) ना. - शौर्य गाजवणारा; पराक्रमी; वीर्यशाली;
शूर; नवरसांपैकी एक रस; नट; अग्नि; पुत्र; मिरची; बाळा;
यज्ञाग्नि; पति; अश्वत्थ; औदुंबर; विष्णु; वेळु; चिवा.
—आसन (७४०) (सं) ना. - वीराची बैठक; रणरंग;
किल्ल्याची चौकी.
—कंकण (४०४०) (सं) ना. - शौर्यचिन्ह; पराक्रमाचें कडे.
वीरण (वे०४०) (सं) ना. - वाळा; लामंच; उशीर.
वीरधर (वे०४०४०) (सं) ना. - मोर; पशुशी भुंज.
वीरश्री (वे०४०४) (सं) ना. - शौर्यलक्ष्मी.
वीरस्वर्ग (वे०४०४०) (सं) ना. - युद्धमृतांचा स्वर्ग.
वीरा (वे०४०) (सं) ना. - वीरपत्नी; वीरमाता; एक सुगंधी द्रव्य;
कडक दारू; केळीचें झाड.
वीरुध (धा) (वे०४०४[४०]) (सं) ना. - वाढणारी वेल;
शाखा; फांदी; कोंब; झाडाची ढोल.
वीर्य (वे०४०४) (सं) ना. - शक्ति; पराक्रम; बल; सामर्थ्य;
पौरुष; उत्साह; सत्त्व; पीळ; प्रकाश; कांति; परिणाम; रेत;
पदवी.
वीरवध (वे०४०) (सं) ना. - भार; कावड; धान्यसंग्रह; मार्ग;
रस्ता.
वीरविक (वे०४०४) (सं) ना. - भारवाही; मजूर; कूली;
हेलकरी.
वीळ (ळे) य (वे०४[४३]) (क) ना. - विडा; तांबूल; पानपट्टी.
वृक (वृ०४) (सं) ना. - लांडगा; कोल्हा; कावळा.
वृकोदर (वृ०४०४०) (सं) ना. - देरपोख्या; खादाड; भीम.
वृक्ष (वृ०४) (सं) ना. - झाड; तरु.

वृक्षवाटिके (वृ०४[४३]) (सं) ना. - झाडी; तरराजी; वन;
मळा; उपवन.
वृजिन (वृ०४) (सं) ना. - पाप; पापकर्म; दुष्टता; वक्रता;
वाकडेपणा; कुरळे; शेंडी; शिखा.
वृत् (वृ०४) (सं) ना. - गोल; वेटाळे; गुंडाळी; आवर्त; निवड;
आवर.
वृत्ति (वृ०४) (सं) ना. - कुंपण; भित; आवरण.
वृत्त (वृ०४) (सं) वि. - गोलाकार; वर्तुळाकार; गोल; होऊन
गेलेले; अचर; स्थिर.
(सं) ना. - समाचार; बातमी; वर्तन; रुढी; संप्रदाय; कार्य;
काम; छांदस पदरचना; अन्वयार्थ.
—रेखक (४०४) (सं) ना. - वर्तुळ काढण्याचे साधन;
कंपास.
वृत्तांत (वृ०४०४) (सं) ना. - वर्दी; हकीगत; विषय;
समाचार; बातमी.
वृत्ति (वृ०४) (सं) ना. - उद्योग; काम; उपजीवनाचा व्यवसाय;
पोटाचा धंदा; उपजीवन; वर्तन; रीतमात; व्याख्यान; टिपण;
एक काव्य लक्षण; वेतन; पगार; विवरण; रुढी.
वृत्र (वृ०४) (सं) ना. - देवशत्रु; एक राक्षस.
—भरि-रिपु (७०-०४) (सं) ना. - देवेंद्र.
वृथा (वृ०४) (सं) अ. - व्यर्थ; फुकट; निष्फळ; वेकार
वृद्ध (वृ०४) (सं) वि. - वाढलेला; म्हातारा; जुना; अधिक.
वृद्धश्रव (वृ०४) (वृ०४) (सं) ना. - इंद्र;
सुरेंद्र.
वृद्धाप्य (वृ०४०४) (सं) ना. - म्हातारपण; जुनेपण;
वृद्धवास्था.
वृद्धि (वृ०४) (सं) ना. - वाढ; वाढावा; आधिक्य; उन्नति;
वरचढ; लाभ; प्राप्ति; व्याज; प्रस्तावना; कीर्ति; ऐश्वर्य;
कातरण; सुहेर; मोडतोड; ऋद्धि; एकसंधि.
वृंत (वृ०४) (सं) ना. - देठ; घाट; बोंड.
वृंताक (वृ०४०४) (सं) ना. - वांगे; काटे असलेले फळ.
वृंद (वृ०४) (सं) ना. - समूह; रास; ढीग; एकूण.
वृंदारक (वृ०४०४) (सं) ना. - देवता; मेघ; ढग; झाड;
वृक्ष; गज; हत्ती; अमिवृद्धि; प्रगति; अधिकता.
वृंदा (वृ०४) (सं) ना. - तुळस; एक गोपस्त्री; गोपी.
वृंदावन (वृ०४०४) (सं) ना. - मथुरेजवळील एक क्षेत्र;
तुळशीबाग; सन्याशाचे समाधिस्थळ.
वृंदे (वृ०४) (सं) ना. - तुळस; जलंधराची पत्नी.
वृश्चिक (वृ०४) (सं) ना. - विंचु; कृत्तिका नक्षत्र; एक
सौरमास. एक राशी.
वृष (वृ०४) (सं) ना. - वळु; बैल; पाडा; नंदी; धर्मराज; देवेंद्र.

वृषकेतु (वृषकेतु) (सं) ना. - कर्णाचा मुलगा; शिव.

व्याचे ध्वजावर बैल आहे असा.

वृषभ (वृषभ) (सं) ना. - पाडा; नंदी; वळू; बैल; पहिला तीर्थंकर; वृषभदेव; ज्ञानी; श्रेष्ठ; एक सौरमास; एका राशीचे नांव.

—ध्वज-वाहन (वृषभ-वाहन) (सं) ना. - शंकर; नंदीवर बसणारा.

वृषल (वृषल) (सं) ना. - शूद्र; सेवाजीवी; नोकर.

वृषली (वृषली) (सं) ना. - शूद्रस्त्री.

वृषाकपि (वृषाकपि) (सं) ना. - सूर्य; अग्नि; विष्णु; परमेश्वर; तलवार.

वृषांक (वृषांक) (सं) ना. - वृषध्वज; शिव; परमेश्वर.

वृष्टि (वृष्टि) (सं) ना. - वर्षाव; पाऊसधार.

वृष्टिण (वृष्टिण) (सं) ना. - यदुवंशीय राजा; किरण; पत्ता.

वे (वे) कस (वे [च] कस) (क) ना. - उत्साह; असंतोष; अतृप्ति.

(क) वि. - कठीण; क्रूर; ओबडधोबड; अतिशय.

—वेरगागु (वेरगागु) (क) धा. - स्तिमित होणे; चकित होणे; आश्चर्य वाटणे.

वेगळ (वेगळ) (क) ना. - अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य; श्रेष्ठता; प्रमुखता; मावोद्दीपन; मोठेपणा.

वेगळिसु (वेगळिसु) (क) धा. - उल्लंघने; अतिक्रमणे; पुरेसे होणे; प्रबल होणे, वाढणे.

वेच (वेच) (क) ना. - खर्च; व्यय.

वेचिसु (वेचिसु) (क) ना. - व्यय करणे; भाग करून देणे; वाटा देणे.

वेज (वेज) (क) ना. - भोक; वेध; वेज; रंध्र.

वेष्ट (वेष्ट) (क) ना. - पर्वत; वन; रान; अरण्य.

वेष्टे (वेष्टे) (क) ना. - उष्णता; ऊन; ऊन्ह; खडबडीतपणा.

वेडुयिसु (वेडुयिसु) (क) धा. - गुंडाळणे; वेढा देणे; घेरणे; हल्ला करणे; ठार करणे.

वेणिसु (वेणिसु) (क) धा. - गुंडाळणे; आवरणे; घेरणे; वेढणे; वाढणे.

वेरं (वेरं) (क) अ. - खरोखर; नीटपणे; स्पष्टपणे; निश्चयपूर्वक.

वे (वे) सन (वे [च] सन) (क) ना. - व्यसन; व्याकुलता; दुःख; आसक्ति; खोड; वाईट संवय; आज्ञा; परवानगी.

वेग (वेग) (सं) ना. - त्वरा; गडबड; आवेश; दडपण; जबरदस्ती; शीघ्रता.

वेगायिल (वेगायिल) (क) वि. - अतिवेगवान; शीघ्रगतिक.

वेगाळ (वेगाळ) (क) ना. - पादचारी; पायिक; जासूद.

वेडयिसु (वेडयिसु) (क) ना. - आवरणे; वेढा देणे; घेरा देणे; जुळवून घेणे.

वेडिके (वेडिके) (क) ना. - मनोरंजन; विनोद; मागणी; हावभाव; शोभा; विलास; खेळ; क्रीडा. 'विनाण' पहा.

वेडे (वेडे) (वेडे) (वेडे [वेडे] वेडे) (क) ना. - आवरण; वेष्टण; गुंडाळी; वेढा; घेरा. आवार; कुंपण; वर्तुळांत उभे केलेले घोडे.

—कोळ (कोळ) (क) धा. - गुंडाळणे; वेढणे; आवरणे.

वेणि (वेणि) (वेणि [वेणि]) (सं) ना. - डोक्याचे केस; जटा; केशपाश; बुचडा; प्रवाह; नदी; वेणी.

वेणीसंहार (वेणीसंहार) (सं) ना. - वेणीबंधन; एक संस्कृत नाटक.

वेणु (वेणु) (सं) ना. - वेळू; चिवा; मुरली; पावा.

वेणुगोपाल (वेणुगोपाल) (सं) ना. - कृष्ण.

वेतंड (वेतंड) (सं) ना. - गज; हत्ती. मतंग.

वेतन (वेतन) (सं) ना. - पगार; मजुरी. साह्यधन.

वेतस (वेतस) (सं) ना. - वेत; वेळू; चिवा.

वेतार (वेतार) (सं) ना. - महाभूत; पिशाच; द्वारपालक.

वेत्त (वेत्त) (वेत्त [वेत्त] [वेत्त]) (सं) ना. - ज्ञानी, विद्वान; जाणता.

वेत्र (वेत्र) (सं) ना. - वेत; चिवा; सोडा; बडगा; दंड.

वेत्रधर (वेत्रधर) (वेत्रधर [वेत्रधर]) (सं) ना. - पहारेकरी; द्वारपालक; दंडधर.

वेत्रवति (वेत्रवति) (सं) ना. - स्त्री पहारेकरी; राणीवशांतील पहारेकरी; दासी.

वेत्रासन (वेत्रासन) (सं) ना. - खुर्ची; वेताची खुर्ची.

वेद (वेद) (सं) ना. - ज्ञान; ज्ञान रहस्य; ऋक्; यजु; साम; अथर्व हे चार वेद.

वेदगर्भ (वेदगर्भ) (सं) ना. - ब्रह्मदेव.

वेदना (वेदना) (वेदना [वेदना]) (सं) ना. - ज्ञान; समज; जाणीव; दुखणे; चिंता; संकट; पीडा.

वेदबाहिर (वेदबाहिर) (सं) ना. - वेदमार्गाला सोडून असलेला पंथ; (जैन; बौद्ध; चार्वाक; इ.)

वेदव्यास (वेदव्यास) (सं) ना. - पराशर मुनीचा पुत्र; १८ पुराणांचा लेखक.

वेदांग (वेदांग) (सं) ना. - वेदसाहाय्यक शास्त्र; (शिक्षा; कल्प; निरुक्त; व्याकरण; जोतिष; छंद) ही षट्शास्त्रे.

वेदांत (वेदांत) (सं) ना. - वेदवाक्याचा शेवटचा भाग; वेदांचा अंत्यभाग.

- वेदि (दिक्के) (वेदि [दिक्]) (सं) वि. - जाणता; समजदार.
 (सं) ना. - जाणकार; ज्ञानी; गुरु; स्वामी; सभास्थानातील उच्चासन; चावडी.
 वेदिसु (वेदिस्) (क) धा. - निवेदन करणें; माहिती देणें; विनंति करणें; समजावून सांगणें.
 वेदी (वेदि) (सं) ना. - सभास्थानातील उच्चासन; पशूना बळी देण्याचे उंच ठिकाण; उंबरठा; घरापुढील चावडी.
 वेदिसु (वेदिस्) (क) धा. - निवेदन करणें; विनंति करणें; सजवून सांगणें.
 वेदे (वेदि) (क) ना. - टोचल्याचें दुःख; चिंताविषय; एकाच विषयाकडे लागलेला लय; मग्नता.
 वेद्य (वेदि) (सं) वि. - समजण्यास योग्य; समजलेले; समजण्यांत येणारे; अनुभवाला आलेले.
 वेद्य (वेदि) (सं) ना. - भोक; रंथ्र; टोचणी; ध्यानाचे आकर्षण; गृहणाचा वेध; पूर्वीचा समय.
 —गृह (गृह) (सं) ना. - प्रहांचा वेध वेण्याचे घर; वेधशाला.
 वेधस् (वेदि) (सं) ना. - ब्रह्मा; प्रजापति.
 वेधि (वेदि) (सं) वि. - टोचणारे; जखम करणारे; अचूक वाण मारणारा; विंशणारा; तिरंदाज; नेमवाज.
 वेपथु (वेदि) (सं) ना. - कंपन; थरथर; कंप; आंदोलन.
 वेम (वेदि) (सं) ना. - माग; एक आंघ्र कवि.
 वेमारु (वेदि) (सं) ना. - विस्मरण; विस्मृति; विसरारुपणा; वंचना.
 वेला (ले) (वेदि [ले]) (सं) ना. - वेळ; काळ; समय; प्रहर; संदर्भ; भरती-ओहोटीची सीमा; समुद्राची मर्यादा; सागरतीर.
 वेह्लित (वेदि) (सं) वि. - गुंडाळलेले; वक्र; वाकडे; वाकलेले; कंपित; थरथरणारे.
 वेश (वेदि) (सं) ना. - प्रवेश; गमन; वासस्थळ; बदललेले रूप; वेष्ट; सोंग; पोषाख; वस्त्रावरण; दरवाजा; द्वार.
 'बीडु' पहा.
 वेश्म (वेदि) (सं) ना. - वसति; निवास; घर; राहण्याचे ठिकाण.
 वेष (वेदि) (सं) ना. - पोषाख; सोंग; अलंकार; ठक; वंचना बहाणा.
 वेष्ट (ष्ट)न (वेदि [ष्टन]) (सं) ना. - आवरण; पांघरूण; मुस्कट; आड; लेप; रुमाल; बासन.
 वेष्टित (वेदि [ष्टित]) (सं) वि. - वेष्टिलेले; आवरलेले; पांघरूण घातलेले; झाकलेले; कपडे घातलेले.
 वेष्टिसु (वेदि [ष्टिसु]) (क) धा. - आभरण गुंडाळणें; गराडा घालणें; वेढा देणें.

- वेंसर (वेदि) (सं) ना. - खेचर; मिश्रजातीय गाढव.
 वेळे (वेदि) (सं) ना. - समय; काळ; वेळ; संदर्भ; सागरतीर.
 वेळकुं (वेदि) (क) अ. - 'योग्य' या अर्थी अव्यय.
 (क) क्रि. - पाहिजे.
 वैकर्तन (वेदि [वैकर्तन]) (सं) ना. - विकर्तनाचा पुत्र; सूर्याचा मुलगा; कर्ण.
 वैकल्पिक (वेदि [वैकल्पिक]) (सं) वि. - संशयवादी; विकल्पवादी; अनुमानाला जागा देणारे. ऐच्छिक; इच्छाधीन.
 वैकल्य (वेदि [वैकल्य]) (सं) ना. - विफलता; अडीअडचण; न्यूनता; कलंक. दोष; कळवळा; चिंता; तळमळ.
 वैकुंठ (वेदि [वैकुंठ]) (सं) ना. - विष्णुलोक.
 —यात्रे (यात्रे) (सं) ना. - मरण; मृत्यु; वैकुंठीगमन.
 वैखरि (वेदि [वैखरि]) (सं) ना. - शोभा; आरास; चांगुलपणा; वक्तृत्व; अर्थानुसार शब्दयोजना.
 वैखानस (वेदि [वैखानस]) (सं) ना. - कंदमुळावर उपजीवन करणें; वानप्रस्थाश्रम; एक ऋषि; तपस्वी; एक वैष्णव पंथ.
 वैचक्षण्य (वेदि [वैचक्षण्य]) (सं) ना. - जाणतेपणा; श्रेष्ठबुद्धि; समयसूचकता; सूचणूक; सूक्ष्मदृष्टि; निपुणता.
 वैचित्य (वेदि [वैचित्य]) (सं) ना. - चलबिचल; गोधळ; गडबड.
 वैचित्र्य (वेदि [वैचित्र्य]) (सं) ना. - विस्मय; आश्चर्य; हरतऱ्हा; परोपरी; अनेक रीति; विविधता.
 वैजयंत (वेदि [वैजयंत]) (सं) ना. - इंद्राचा राजवाडा; ध्वज; निशाण; बावटा; इंद्राचा ध्वज; अंबोली रंगाची फुलमाळ.
 वैजयंति (वेदि [वैजयंति]) (सं) ना. - तुळशीमाळ; विष्णुकटांतील माला; गेरूच्या रंगाची फुलमाळ.
 वैज्ञानिक (वेदि [वैज्ञानिक]) (सं) ना. - भौतिक शास्त्रज्ञ; विज्ञानी; विज्ञानपंडित.
 वैदूर्य (वेदि [वैदूर्य]) (सं) ना. - एक रत्न.
 वैणविक (वेदि [वैणविक]) (सं) ना. - वीणावादक.
 वैणिक (वेदि [वैणिक]) (सं) ना. - वीणा वाजवणारा.
 वैतरणी (णी) (वेदि [वैतरणी]) (सं) ना. - यमलोकीची एक नदी.
 वैतालिक (वेदि [वैतालिक]) (सं) ना. - भाट; स्तुतिपाठक; 'भट्टी' पहा.
 वैदग्ध्य (वेदि [वैदग्ध्य]) (सं) ना. - विदग्धपणा; पांडित्य; जाणतेपणा; विद्वत्ता.
 वैदभि (मी) (वेदि [वैदभि]) (सं) ना. - विदर्भराजाची मुलगी दमयंती; रुक्मिणी; एक काव्यशैली.
 वैदिक (वेदि [वैदिक]) (सं) ना. - वेद जाणणारा; पुरोहित; कर्मकांड-निपुण.
 वैदुष्य (वेदि [वैदुष्य]) (सं) ना. - बुद्धिमानता; विद्वत्स्थिति.

वैदेशिक (वैदेशिक) (सं) वि. - विदेशाचा; परदेशी.
 वैदेहि (ही) (वैदेहि [०९]) (सं) ना. - विदेहराजकन्या;
 जानकी; सीता.
 वैद्य (वैद्य) (सं) ना. - रोगचिकित्सा करणारा; नाडीपरीक्षक;
 'वेज्ज' पहा.
 वैद्युत (वैद्युत) (सं) वि. - विजेसंबंधी.
 वैधव्य (वैधव्य) (सं) ना. - विधवेचें जीवन; रांडपण.
 वैनतेय (वैनतेय) (सं) ना. - विनतादेवीचा पुत्र; गरुड.
 वैपरीत्य (वैपरीत्य) (सं) ना. - प्रतिकूलता; विरोध;
 विरुद्धपणा; उलटपलट; विपरीतपणा.
 वैभव (वैभव) (सं) ना. - शोभा; आरास; घनता; मोठेपणा;
 ऐश्वर्य.
 वैमनस्य (वैमनस्य) (सं) ना. - विरोधी भाव; वैर; मनस्ताप;
 विंता; दुःख.
 वैमानिक (वैमानिक) (सं) ना. - विमान चालविणारा.
 वैयाकरण (वैयाकरण) (सं) ना. - व्याकरणशास्त्रज्ञ.
 वैयाल्य (वैयाल्य) (सं) ना. - दांडगाई; आडदांडपणा; हुंवपणा.
 वैयालि (वैयालि) (सं) ना. - घोड्यावरून रपेट; घोडेस्वार;
 डौल; शोभा; पेट; विजृंभण.
 वैर (वैर) (सं) ना. - शत्रुत्व; भांडखोरपणा; सूड; मात्सर्य.
 वैरस्य (वैरस्य) (सं) ना. - विरसता; नीरसपणा; रसहीनत्व;
 निष्प्रेम; संकट; दुःखणें.
 वैराग्य (वैराग्य) (सं) ना. - सुख विलासाचा कंटाळा;
 संसारविषयी अनासक्ति; संन्यासवृत्ति; लौकिक गोष्टीसंबंधी
 अप्रीति.
 वैराण (वैराण) (सं) ना. - वाळवंट; निर्जन प्रदेश; मरुभूमि.
 वैरि (वैरि) (सं) ना. - शत्रु; विरोधक; भांडखोर.
 वैरोचन (वैरोचन) (सं) ना. - विरोचनाचा मुलगा; बळीराजा
 वैलक्षण्य (वैलक्षण्य) (सं) ना. - विलक्षणपणा; विचित्रता;
 नवपद्धति.
 वैवर्ण्य (वैवर्ण्य) (सं) ना. - रंग जाणें; विवर्णता; विटणें;
 फिकेपणा; जातिविवाड; सुरत प्रतिक्रिया; सात्त्विकता.
 वैवस्वत (वैवस्वत) (सं) ना. - एक मनु; युगपुरुष; शनिग्रह;
 यम.
 वैवाहिक (वैवाहिक) (सं) वि. - विवाहासंबंधी.
 वैशंपायन (वैशंपायन) (सं) ना. - कृष्णयजुर्वेदलेखक;
 पुंडलीक; मित्र.
 वैशाख (वैशाख) (सं) ना. - उन्हाळा; उकाडा; उन्हाळ्याचे
 दिवस; एक चांद्रमास.
 वैशिष्ट्य (वैशिष्ट्य) (सं) ना. - विलक्षणपणा; विशेषता;
 आधिक्य.

वैश्य (वैश्य) (सं) ना. - तृतीयवर्णी; व्यापारी.
 वैश्रवसु (वैश्रवसु) (सं) ना. - विश्रवसूचा मुलगा; कुवेर;
 रावण.
 वैश्वानर (वैश्वानर) (सं) ना. - अग्नि; आग; निखारा.
 वैषम्य (वैषम्य) (सं) ना. - कमीअधिक; अपमान; अप्रीती;
 संकट; अन्याय; असाम्य.
 वैष्णव (वैष्णव) (सं) वि. - विष्णुभक्त; विष्णूसंबंधी.
 वैशिक (वैशिक) (सं) ना. - ठक; फसवणूक; वंचना; लबाडी.
 वैहासिक (वैहासिक) (सं) ना. - विदूषक; गुड्डी; हास्यनट;
 थट्टेखोर; टोचून बोलणारा.
 वैहालि (वैहालि) (सं) ना. - घोडेस्वार; घोड्यांची ओळ.
 वोल् (वोल्) (वोल् [०९९०]) (क) अ. - असेंच म्हणून;
 जोडणी किंवा जुळणी याअर्थी अवयव; जोडून; जुळवून.
 व्यक्त (व्यक्त) (सं) वि. - निश्चल; प्रगट; ज्ञात; दिसणारे.
 व्यक्ति (व्यक्ति) (सं) ना. - समाजाचा घटक; मनुष्य; सूचना;
 स्पष्ट दर्शन; उठून दिसणें.
 व्यक्तित्व (व्यक्तित्व) (सं) ना. - मनुष्यत्व; माणुसकी; मानवता;
 स्वतःचा गुण; विशेषत्व.
 व्यग्र (व्यग्र) (सं) वि. - खिन्न, दुःखित, चित्तस्वास्थ्य नसलेला
 गोंधळलेला; कळवळा आलेला; उद्धिग्न; असक्त.
 व्यंग (व्यंग) (सं) वि. अवयव हीन. अडी अडचणीचा;
 विद्रूप; कुरूप.
 व्यंग्य (व्यंग्य) (सं) ना. - वाक्यार्थापेक्षा वेगळा अर्थ;
 वक्रोक्ति; परिहास; विडंबन; दुरुत्तर; वाकडे बोलणें; टोमणा.
 व्यंग्यचित्र (व्यंग्यचित्र) (सं) ना. विडंबक चित्र; हास्यचित्र;
 उपहास प्रतिमा.
 व्यजन (व्यजन) (सं) ना. - पंखा; वारा घेण्याचे साधन.
 'वीजन' पहा.
 व्यंजक (व्यंजक) (सं) वि. - भावसूचक; खोचक अर्थ
 सांगणारा; व्यक्तविणारा.
 व्यंजन (व्यंजन) (सं) ना. - अपूर्णोच्चार्य अक्षर; तोंडी
 लावणें; चटणी लोणचे वगैरे सारखे तिखट पदार्थ; स्पष्टीकरण.
 व्यंजित (व्यंजित) (सं) वि. - स्पष्ट; व्यक्त; डोळ्याला
 दिसणारे.
 व्यति (व्यति) (सं) वि. - अन्य; दुसरें; दूरचे.
 व्यतिकर (व्यतिकर) (सं) ना. - समूह; गट; मिश्रण; प्रसंग;
 संदर्भ; संबंध; विघ्न; विरोध; संकट; विपत्ति.
 व्यतिक्रम (व्यतिक्रम) (सं) ना. - उलटवून; तिरस्कार; दुर्लक्ष;
 गंडांतर; आपत्ति; संकट; पालट.
 व्यतिरिक्त (व्यतिरिक्त) (सं) वि. - बाहेर; शिवाय; विरुद्ध;
 वेगळे; विलंबित; मर्यादातीत.

व्यतिरेक (व्युत्तरैक) (सं) ना. — एक अलंकार; मर्यादातिक्रम;
उल्लंघन; व्यत्यास; वैशिष्ट्य; अभाव.

व्यतीत (व्युत्तीत) (सं) वि. — गमावलेला; गति लाभलेला;
मागे पडलेला.

व्यत्यय (व्युत्तय) (सं) ना. — हरकत; विघ्न; विरोध; बदल;
अन्य व्यवस्था; अडथळा.

व्यत्यस्त (व्युत्तस्त) (सं) वि. — विरुद्ध; बदललेला; मागेपुढें
झालेला.

व्यत्यास (व्युत्त्यास) (सं) ना. — कमीअधिकपणा; अंतर;
सादृश्यहीनता; उलटापालट

व्यथा (थे) (व्युत्था [थे]) (सं) ना. — दुःख; कळकळ; तळमळ;
चिंता; कळ; दुखणे; घात. 'वेदे' पहा.

व्यथित (व्युत्थित) (सं) वि. — दुःखित; कळवळलेला; पीडित;
संकटग्रस्त.

व्यधिकरण (व्युत्थिकरण) (सं) ना. — दुसरा आधार असलेला;
विशेष्य.

व्यंतर (व्युत्तर) (सं) ना. — पिशाच; भूत; वेताळ.

व्यपगत (व्युत्पगत) (सं) वि. — गमावलेले; नाहीसे झालेले;
नष्ट.

व्यपदेश (व्युत्पदेश) (सं) ना. — बहाणा; निमित्त; कारण;
आव; आडनांव.

व्यपाय (व्युत्पाय) (सं) ना. — अंत्य; शेवट; समारोप; मरण;
मृत्यु.

व्यपेत (व्युत्पेत) (सं) ना. — विरुद्ध; अपमानित; झडलेले;
गमावलेले; नाहीसे झालेले; विरहित; प्रतिकूल.

व्यभिचार (व्युत्थिचार) (सं) ना. — नीतिबाह्य संबंध; जारकर्म;
संबंध नसलेल्याशी ठेवलेला संबंध. 'हादर' पहा.

व्यभिचारिणी (व्युत्थिचारिणी) (सं) ना. — दुर्वर्तिनी; जारिणी.

व्यय (व्युत्तय) (सं) ना. — खर्च; नाश; न्यून; पालट; नष्टता.

व्यर्थ (व्युत्थर्थ) (सं) वि. — अर्थहीन; प्रयोजनहीन; निष्फळ;
नष्ट; कामाला न येणारा.

व्यर्थालाप (व्युत्थर्थालाप) (सं) ना. — कोरड्या गप्पा; पोकळ
वडबड; अप्रासंगिक वटवट.

व्यलीक (व्युत्थीक) (सं) ना. — अयोग्य काम; अकृत्य; वंचना;
कपट; दुखणे; पीडा.

व्यवकलन (व्युत्थकलन) (सं) ना. — चुकसान; हानी; घालवणे;
गमावणे; बनावट.

व्यवधान (व्युत्थवधान) (सं) ना. — अवकाश; विराम; हरकत;
बाधा; विरोध; संदर्भ; प्रसंग; ज्ञाकण; पांथरूप.

व्यवसाय (व्युत्थवसाय) (सं) ना. — शेती; कृषि; शेतकाम;
परिश्रम; उद्योग; वृत्ति; उत्साह; हुरूप.

व्यवस्था (व्युत्थवस्था) (सं) ना. — मांडणी; क्रमबद्धता; सुस्थिति;
नेटकेपणा; निर्णय.

व्यवस्थित (व्युत्थवस्थित) (सं) वि. — क्रमसिद्ध; ओळीत लावलेला;
मांडलेले.

व्यवहरण (व्युत्थवहरण) (सं) ना. — व्यवहार; उद्योग; वर्तन;
आचारविचार; विनिमय; देवघेव; रूढी; वापर.

व्यवहरिसु (व्युत्थवहरिसु) (क) धा. — आचरणें; वागणें;
जीवनांत उतरवणें.

व्यवहार (व्युत्थवहार) (सं) ना. — व्यापार; उद्योग; काम;
संप्रदाय; देवघेव; प्रदत्त; रूढी; भांडण; व्याजकर्म.

व्यवहारि (व्युत्थवहारि) (सं) वि. — व्यापारी; कार्यकुशल; लौकिक
काम करणारा.

व्यवहित (व्युत्थवहित) (सं) वि. — झाकून ठेवलेला; न दिसलेला;
गुप्त; निक्षिप्त.

व्यष्टि (व्युत्थिष्टि) (सं) ना. — व्यक्ति; एक; एकत्व.

व्यसन (व्युत्थसन) (सं) ना. — रूढी; जालें; मग्नता; संकट; चिंता;
दुःख; हानी; अहित; अकल्याण.

व्यसनि (व्युत्थसनि) (सं) वि. — अत्यासक्त; दुर्वर्तनी; दुःखी.

व्यस्त (व्युत्थस्त) (सं) वि. — अपमानित; दुःखित; विस्कळित;
गोंधळलेला; व्यात; प्रसृत; विविध; नियमबाह्य;

सम (गणित) च्या विरुद्ध.

व्याकरण (व्युत्थकरण) (सं) ना. — भाषेचे नियमन करणारे शास्त्र.

व्याकीर्ण (व्युत्थकीर्ण) (सं) वि. — विखरित; अव्यवस्थित;
विस्कळित; प्रसृत.

व्याकुल (व्युत्थकुल) (सं) वि. — चिंतामग्न; आतुर; दुःखित.

व्याकुलते (व्युत्थकुलते) (क) ना. — चिंता; दुःख; आतुरता;
तळमळ; गोंधळ; संकट; वेभानता.

व्याकुलित (व्युत्थकुलित) (सं) वि. — चिंतित; कळवळा आलेला.

व्याख्यात (व्युत्थख्यात) (सं) ना. — वक्ता; उपन्यासकार.

व्याख्यान (व्युत्थख्यान) (सं) ना. — उपन्यास; वक्तृत्व; टीका;
भाष्य.

व्याख्ये (व्युत्थख्ये) (सं) ना. — भाष्य; टीका; विवरण; सूत्रात्मक
विधान; निःसंदिग्ध विधान; थोडक्यात स्पष्टार्थता.

व्याघात (व्युत्थघात) (सं) ना. — पेट; मार; प्रतिकूल निर्बंध;
हरकत.

व्याघ्र (व्युत्थघ्र) (सं) ना. — वाघ; श्रेष्ठ; थोर.

व्याघ्री (व्युत्थघ्री) (सं) ना. — वाघीण; वाघमावी.

व्याज (व्युत्थज) (सं) ना. — कारण; प्रसंग; संदर्भ; स्मरण;
निमित्तकारण; लबाडी; वंचना; असत्य; खोटेपण.

व्याड (ळ) (व्युत्थड [ड]) (सं) ना. — सर्प; सर्पासारखा मनुष्य;
दुष्टस्वभावी.

व्याध (व्याध्) (सं) ना. - किरात; शिकारी; पारधी; वेरड.
 व्याधि (व्याधि) (सं) ना. - रोग; कंठाळा; अस्वस्थता.
 —ग्रस्त (ग्रास्ते) (सं) ना. - रुग्ण; रोगी; आजारी.
 व्यान (व्यान्) (सं) ना. - पंचप्राणातील एक वायु.
 व्यापक (व्यापक) (सं) वि. - विस्तृत; विशाल; भरलेला;
 व्यापणारा; वाढणारा.
 व्यापन (व्यापन) (सं) ना. - व्याप्ति; प्रसार; विशालता;
 विस्तार.
 व्यापादन (व्यापादन) (सं) खून करण्याची क्रिया; हिंसा; खून;
 घात.
 व्यापादित (व्यापादित) (सं) वि. - ठार केलेला; जखमी;
 हिंसित.
 व्यापार (व्यापार) (सं) ना. - चळवळ; क्रिया; देवघेव;
 विनिमय.
 व्यापारि (व्यापारि) (सं) ना. - क्रियाशील; देवघेव करणारा
 व्यापारधंदा करणारा.
 व्यापिसु (व्यापिसु) (क) धा. - भरणें; पसरणें; वाढणें; रुंद
 करणें; विशाल होणें.
 व्यास (व्यास) (सं) वि. - वाढलेला; पसरलेला; विशाल;
 विस्तृत.
 व्यासि (व्यासि) (सं) ना. - भरती; विस्तार; वाढ; व्याप.
 व्यावद्ध (व्यावद्ध) (सं) वि. - बांधलेलें; आवळलेलें; पुरलेलें.
 व्याम (व्याम) (सं) ना. - वाव; चार हाताचे माप; 'एक
 पुरुष' प्रमाण.
 व्यामोह (व्यामोह) (सं) ना. - आसक्ति; अतिलोभ; विमोह;
 गोंधळ; संकट.
 व्यायाम (व्यायाम) (सं) ना. - शरीरश्रम; मेहनत;
 शक्तिसाधना; देहकमावणी.
 व्याल (ल) (व्याल [ल]) (सं) ना. - साप; हिंस्रपशु; श्वापद;
 नीच; वंचक; माजलेला हत्ती.
 —माल (माल) (सं) ना. - शंकर; शिव.
 —शायि (शायि) (सं) ना. - विष्णु; शेषशयन.
 व्यालोल (व्यालोल) (सं) वि. - हलणारा; झोके खाणारा.
 व्यावहारिक (व्यावहारिक) (सं) वि. - व्यवहारासंबंधी;
 लौकिक.
 व्यास (व्यास) (सं) ना. - महाभारतकार; पुराणलेखक एक
 मुनी; रचना; योजना.
 व्यासपीठ (व्यासपीठ) (सं) ना. - गादी; उच्चस्थान; टेकडी;
 आसन.
 व्यासमापक (व्यासमापक) (सं) ना. - कैवार; सारख्या
 ढोकाचे; भाग पाडणारे उपकरण; गुण्या; गुणा.

व्यासंग (व्यासंग) (सं) ना. - उद्योग; अभ्यास; रुढी; प्रयत्न.
 व्युत्क्रम (व्युत्क्रम) (सं) ना. - क्रमविरुद्ध; उलटाक्रम;
 अतिक्रमण; उलंघन; क्रमभंग.
 व्युत्पत्ति (व्युत्पत्ति) (सं) ना. - जन्म; शब्दाचे मूळ; समजूत;
 ज्ञान.
 व्युत्पन्न (व्युत्पन्न) (सं) ना. - उत्पन्न झालेले; प्रचलित;
 वापरातील.
 —मति (मति) (सं) ना. - बुद्धिमान; ज्ञानी; विद्वान;
 प्रतिभाशाली.
 व्युदास (व्युदास) (सं) ना. - हिणकस; फेक; त्याग; बहिष्कार.
 व्युष्टि (व्युष्टि) (सं) ना. - अभिवृद्धि; वाढ; आधिक्य;
 परिणाम.
 व्यूढ (व्यूढ) (सं) वि. - पसरलेले; फुगलेले; रुंदावलेले;
 विस्तृत.
 व्यूह (व्यूह) (सं) ना. - रचना; युक्ति; योजना; सेना; सैन्य
 रचना; सेना रचनेची युद्धपद्धति.
 व्योम (व्योम) (सं) ना. - आकाश; गगन; आभाळ; सूर्य.
 व्योमकेश (व्योमकेश) (सं) ना. - शंकर; परमेश्वर.
 योमगंगा (गे) (व्योमगंगा [गं]) (सं) ना. - आकाशगंगा;
 तारकसरिता; स्वर्धुनि.
 व्योममार्ग (व्योममार्ग) (सं) ना. - आकाशमार्ग;
 नक्षत्रमार्ग.
 व्रज (व्रज) (सं) ना. - समूह; कळप; जागळ; टोळी; गोकुळ;
 हट्ट; मार्ग; वाट; मथुरेजवळील एक प्रांत
 व्रण (व्रण) (सं) ना. - फोड; करट.
 व्रत (व्रत) (सं) ना. - नियमन; साचा; नियम; शासन; विधि;
 यज्ञ; भक्ति; तपश्चर्या; पुण्य साधन; पूजा; 'नोपि' पहा.
 व्रतति (व्रतति) (सं) ना. - प्रसार; विस्तार; रुंदी; वेळी; लता.
 व्रतस्थ (व्रतस्थ) (सं) वि. - व्रत घेतलेला; नियमाप्रमाणे
 चालणारा; धर्मनिष्ठ; आचारशील.
 व्रति (व्रति) (सं) वि. - नियमाचे पालन करणारा; संन्यासी;
 यती.
 व्राजक (व्राजक) (सं) ना. - संन्यासी; भिक्षु; महंत; संचार
 करणारा संन्यासी.
 व्रात (व्रात) (सं) ना. - वाढता संघ; मजूर; श्रमिक;
 रोजंदारी करणारा. किरकोळ नोकरी. रोज मजदूरी.
 व्रातीन (व्रातीन) (सं) ना. - रोज मजुरीवर जगणारा; श्रम
 करून खाणारा; मजूर. श्रमिक.
 व्रात्य (व्रात्य) (सं) ना. - संस्कारहीन. शूद्र; नीच मनुष्य.
 व्रात्यस्तोम (व्रात्यस्तोम) (सं) ना. - बहिष्कृताच्या
 शुद्धिकरणाचा संस्कार; एक यज्ञ.

व्रीडित (व्रीडित) (सं) वि. - अपमानित; लज्जित. निर्लज्ज.
व्रीहि (व्रीहि) (सं) ना. - तांदूळ; भात; गहू.

—आगार (आगार) (सं) ना. - कोठार; अंगार; कणगा.
व्रीडा (व्रीडा) (सं) ना. - लजा; लाज. विनयशीलता.

श

श (श) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजन मालेतील पाचवें व्यंजन.
शः (शः) (सं) अ. - नामापुढे येणारा अव्ययकारी प्रत्यय.
(सं) ना. - विनाशक; शिव; एक शत्रु.
शं (शं) (सं) ना. - सुख; संतोष.
शंस (सन) (सने) (शंस [सं] [सं]) (सं) ना. - प्रशंसा;
स्तुति; कीर्ति कथन; आशीर्वाद.
शंसा (से) (शंसा [सं]) (सं) ना. - स्तुति; कीर्तन; प्रशस्ति.
शंसित (शंसित) (सं) वि. - प्रशंसित; गौरवित; कीर्तित.
शंसि (शंसि) (सं) वि. - प्रशंसक; कथक; भविष्यवादी; समजून
देणारा.
शक (शक) (सं) ना. - एक राजवंश; एक देश; एक समाज.
—अरि (अरि) (सं) ना. - विक्रमादित्य.
—अब्द (अब्द) (सं) ना. - शकवर्ष.
—कर्ता (कर्ता) (सं) ना. - शककालगणनेस प्रारंभ करणारा.
शकट (शकट) (सं) नां. - गाडी; रथ; एक राक्षस.
शकटिका (शकटिका) (सं) ना. खेळातील गाडी.
शकल (शकल) (सं) ना. - तुकडा; भाग; चूर; साल; फोलपट;
कवच; शिंपला; काटी.
शकुन (शकुन) (सं) ना. - बऱ्यावाईटाची सूचना; शकुंत पक्षी
पांढरा पक्षी.
शकुनि (शकुनि) (सं) कौरवांचा मामा; चिमणी; गिधाड; पक्षी;
पतंग; वावडी; अहितचित्तक; दुरालोचक.
शकुंत (तक) (शकुंत [तक]) (सं) ना. - पक्षिविशेष; शकुन
पक्षी.
शकुंतला (शकुंतला) (सं) ना. - दुष्यंतपत्नी; भरताची माता.
शकुत (कुत) (शकुत [कुत]) (सं) ना. - शेण; मल; पुरीष.
शक्त (शक्त) (सं) वि. - बलिष्ठ; सामर्थ्यवान; साहसी; दक्ष;
जाणता.
शक्ति (शक्ति) (सं) ना. - बल; सामर्थ्य; शौर्य; दुर्गादेवी; बर्ची;
नीट.
शक्तित्रय (शक्तित्रय) (सं) ना. - प्रभुशक्ति मंत्रशक्ति उत्साह-
शक्ति यांचे त्रिकूट; वाच्य, व्यंग्य व लक्षणा अशा तीन
शब्दशक्ति.
शक्तिधर (पाणि) (शक्तिधर [पाणि]) (सं) ना. - स्कंद; षण्मुख;
कार्तिकेय.

शक्य (शक्य) (सं) वि. - साध्य; होण्यासारखे; शब्दाचा
स्वाभाविक अर्थ.
शक्र (शक्र) (सं) ना. - इंद्र; घुबड; अर्जुनवृक्ष; ज्येष्ठा नक्षत्र.
शक्रगोप (शक्रगोप) (सं) ना. - इंद्रगोप; गांडूळ; पावसाळी
किडा; वर्षाकृमि.
शक्रचाप (शक्रचाप) (सं) ना. - इंद्रचाप; इंद्रधनुष्य; मदनबाण.
शक्रसुत (शक्रसुत) (सं) ना. - जयंत; अर्जुन; वाली; इंद्राचा
मुलगा.
शंकर (शंकर) (सं) ना. - सुख देणारा; शिव; परमेश्वर.
शंकरि (री) (शंकरि [री]) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा;
सुख देणारी.
शंका (क) (शंका [क]) (सं) ना. - संशय; संदेह; अनुमान;
भीति; पूर्वपक्ष; आक्षेप.
शंकित (शंकित) (सं) वि. - संशयित; संदिग्ध.
शंकिसु (शंकिसु) (क) धा. - संशय घेणे; संदेह बाळगणे;
मिणे; घाबरणे.
शंकु (शंकु) (सं) ना. - कोनशिला; कडी; खुंटी; म्यान;
बाग; बर्ची; शंकासुराचे झाड; अंकुर; मोड.
—आकृति (आकृति) (सं) ना. - गोपुराकृति; निमुळती होत
जाणारी आकृति.
—शिखर (शिखर) (सं) ना. - गोपुराचें शिखर; मास
भाजण्याची अंकडी.
शंख (शंख) (सं) ना. - कुबेराचा एक निधी; विष्णूच्या
हातातील एक आयुध; फुंकून वाजण्याचें वाद्य; गालाचें हाड;
शुभ्र वर्ण.
—ध्वनि, -वाद्य (ध्वनि, -वाद्य) (सं) ना. - शंख फुंकणे;
बोंब; आरोळी.
शंखपाल (शंखपाल) (सं) ना. - सर्पराज; कालिया.
शंखपाषाण (शंखपाषाण) (सं) ना. - एक कडू पदार्थ;
शखजिरे; संगजिरे.
शंखिनि (शंखिनि) (सं) ना. - चौथ्या प्रकारची स्वरूपसुंदर स्त्री;
असेस्कृत स्त्री.
शचि (ची) (शचि [ची]) (सं) ना. - इंद्रपत्नी; इंद्राणी.
—पति (पति) (सं) ना. - इंद्र.
शठ (शठ) (सं) वि. - नीच; उद्धट; फसव्या; ठक.

(सं) ना. - अविवेक; धूर्त; लोह; केशर; फसवणूक; धोतरा; मध्यस्थ. दवणा; दलाल.

शण (श०) (सं) ना. - सनक; ताग; अंबाडी; वाक.

शंड (ह) (श०ळ [ढ]) (सं) ना. - नपूसक; पौरुषहीन; बैल; पोळ; समूह; शिबिर; वसती; घर; बीड.

शत (श०) (सं) ना. - शंभर; पुष्कळ; शें; शेंकडा.

शतक (श०क) (सं) वि. - शेकडा; शतसंख्या; शंभर; शत पद्यांचे काव्य.

शतकुंभ (श०क०भ) (सं) - सुवर्णमेरू; सोने सापडणारा पर्वत.

शतकोटि (श०क०००) (सं) ना. - अनंत; माणिक; वज्र.

शतक्रतु (श०क०तु) (सं) ना. - शंभर यज्ञ करणारा; इंद्र.

शतक्षी (श०क्षी) (सं) ना. - शेकडोंना ठार करणारे अस्त्र; तोफ.

शततारका (श०त०र०का) (सं) ना. - एका नक्षत्राचे नाव; २४ वे नक्षत्र.

शतदल (श०द०ल) (सं) ना. - शंभर पाकळ्यांचे कमळ; गुलाब.

शतद्रु (श०द०रु) (सं) ना. - सतलज नदी.

शतधार (श०द०धार) (सं) ना. - वीज; इंद्राचें वज्र.

शतधृति (श०द०धृ०ति) (सं) ना. - इंद्र; ब्रह्मदेव; स्वर्ग.

शतपत्र (श०द०प०त्र) (सं) ना. - शतदल कमळ; गुलाब. मोर; बकपक्षी; पोपट.

शतपत्रलोचन (श०द०प०त्र०लो०च०न) (सं) ना. - कमलनयन विष्णु; शिव.

शतपत्रलोचने (श०द०प०त्र०लो०च०ने) (सं) ना. - कमलाक्षी; कामिनी; सुंदरी.

शतपद (श०द०प०द) (सं) ना. - शतपावली.

शतपदि (श०द०प०दि) (सं) ना. - शंभरपाय असणारा प्राणी; गोम. 'वैद्विनक' पहा.

शतपत्री (श०द०प०त्री) (सं) ना. - बांबू; चिवा; अश्विनी पूर्णिमा; दूर्वा; वीज.

शतभिष (षा) (श०द०भि०ष [ळ]) (सं) ना. - शततारका; २४ वे नक्षत्र.

शतमख (श०द०म०ख) (सं) ना. - शतक्रतु; इंद्र.

शतमन्यु (श०द०म०न्यु) (सं) ना. - इंद्र.

शतमान (श०द०म०न) (सं) ना. - शंभरांची गणती; शेकड्यांचा हिशोब; शतवर्षांचा काळ.

शतांग (श०द०अ०ंग) (सं) ना. - रथ.

शतानंद (श०द०अ०न०द) (सं) ना. - ब्रह्मा; विष्णु; विष्णूचा रथ. अहिल्या-गौतमांचा पुत्र. शतानंदक ऋषि.

शतायु (श०द०अ०यु) (सं) ना. - शंभर वर्षे आयुष्य लाभलेला; दीर्घायु; चिरजीव.

शत्रु (श०त्रु) (सं) ना. - विरोधी; वैरी.

शत्रुघ्न (श०त्रु०घ्न) (सं) ना. - शत्रूंचा नाश करणारा; रामाचा भाऊ; दशरथ पुत्र.

शनि (श०नि) (सं) ना. - एक ग्रह; एकवार; मंद; सूर्य आणि छाया; यांचा पुत्र.

शनीश्वर } (श०नि०श्व०र) (सं) ना. - मंदगामी; शनिग्रह.

शनैश्वर } (श०नै०श्व०र) (सं) ना. - मंदगामी; शनिग्रह.

शंतनु (श०द०न०नु) (सं) ना. - चंद्रवंशीय राजा; भीष्मपिता.

शपथ (श०द०प०थ) (सं) ना. - प्रतिज्ञा; पंथ; पण; जिद्द; शाप.

शपन (श०द०प०न) (सं) ना. - निंदा; शिवीगाळ; पंथ; प्रतिज्ञा.

शपिसु (श०द०प०सु) (क) धा. - शाप देणे; शिवी देणे; अहित चिंतिते.

शफ (श०द०फ) (सं) ना. - खुराचे गेळ; खुरपुट. 'गोरसु' पहा.

शफरि (री) (श०द०फ०रि [०९]) (सं) ना. - एका जातीचा मासा.

शबर (श०द०ब०र) (सं) ना. - भिल्ल; व्याध; शिकारी; किरात; पाणी; शिकार.

—शंकर (श०द०क०र) (सं) ना. - भिल्ल वेषधारी शंकर.

शबरि (श०द०ब०रि) (सं) ना. - भिल्लीण; एक हरीण; रामाच्या अनुग्रहाला पात्र झालेली शबरी.

शबल (श०द०ब०ल) (सं) वि. - चित्रविचित्र; रंगीबेरंगी; विभिन्न रंगाचे.

शबलि (ली) (श०द०ब०लि [०९]) (सं) ना. - कामधेनु; सुरभी; देवलोकीची गाय.

शब्द (श०द०ब्द) (सं) ना. - भाषा; पद; ध्वनि; अर्थबोधक अक्षर समूह; आवाज; चाहूल.

—अनुशासन (अ०नु०शा०स०न) (सं) ना. - कन्नड व्याकरण शास्त्र; शब्दाचे नियमन करणारे शास्त्र.

—अर्थ (अ०द०र्थ) (सं) ना. - भाषारहस्य; मथितार्थ; तात्पर्य.

—अलंकार (अ०ल०अ०कार) (सं) ना. - ललित शब्द प्रयोग.

—बल्लव-ज्ञ (ब०ल्ल०व०ज्ञ) (सं) ना. - वादकुशल शब्दशास्त्री.

—प्रधान (प्र०धान) (सं) ना. - वेद; आज्ञा; प्रभुसंमित साहित्य.

—ब्रह्म (ब०द्र०म्ह) (सं) ना. - वेद; वेदज्ञानी.

—मंजरि (म०ज०रि) (सं) ना. - अर्थकोश; शब्दसमूह.

—शास्त्र (शा०स्त्र) (सं) ना. - व्याकरण; भाषाशास्त्र.

शम (श०म) (सं) ना. - आत्मसंयम; मनोनिग्रह; इंद्रियदमन; शांति; विराम.

शमन (श०म०न) (सं) ना. - समाधान; शांतता; यम; मोकळीक समारोप; शेवट.

शमि (मी) (शंम [३०९]) (सं) वि. - सहनशील; शांत; आत्मसंयमी.
 शमिसु (शंमसु) (क) धा. - शांत होणें; मन आवरणें; समाधान पावणें; संयम राखणें.
 शंपा (पे) (शंम [३०९]) (सं) ना. - वीज; विद्युत्.
 शंब (शंम) (सं) ना. - इंद्राचे वज्र; वीज; जहाज;
 शंबर (शंमर) (सं) ना. - एक राक्षस; पाणी; मेघ; दग.
 शंबरारि (शंमरारि) (सं) ना. - शंबराचा वध करणारा राम; मन्मथ; कामदेव.
 शंबुक (शंमबुक) (सं) ना. - शूद्र; तपस्वी.
 शंबुक (शंमबुक) (सं) ना. - कालव; गांडूळ; काडू; लहान वेडूक.
 शंभु (शंमभु) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विष्णु; शिव.
 शय (शंम) (सं) ना. - निद्रा; अमिषाय.
 शयन (शंमन) (सं) ना. - अंथरुण; पलंग; वामकुक्षी; विश्रांति; शोप; निद्रा.
 शयनीय (शंमनीय) (सं) वि. - शोपण्यास योग्य; अंथरुण; पलंग; तलप; शय्या.
 शय्या (शंम) (शंम [३०९]) (सं) ना. - अंथरुण; पलंग; शोप; निद्रा.
 शय्यागृह (शंमगृह) (सं) ना. - निद्रास्थळ; शोपण्याची खोली; शयनमंदिर.
 शय्यावृत्त (शंमवृत्त) (सं) ना. - शय्यागृह सजवणारा; शयनगृहाचा अधिकारी; कंचुकी.
 शर (शंम) (सं) ना. - एक प्रकारचें गवत; बाण; सायक; पाणी.
 शरकोष (शंमकोष) (सं) ना. - माता; तुणीर; बाणसंग्रह.
 शरजन्म (शंमजन्म) (सं) ना. - स्कंद; षण्मुख स्वामी; शरवनांत जन्मलेला; कार्तिकेय.
 शरण (शंमर) (सं) ना. - आश्रय; आधार; संरक्षण; घर; वसती; पालक; रक्षक; शिवाचा भक्त; शैवसाधु.
 शरणागत (शंमरगत) (सं) वि. - आश्रयाधीन; तोंड वेगाडणारा; पराभूत; अगतिक.
 शरणागति (शंमरगति) (सं) ना. - आश्रयाची मागणी; आधीनता; परामवाची कबूली.
 शरणार्थी (शंमरार्थी) (सं) ना. - आश्रय मागणारा; आश्रयेच्छु लवून वाकून येणारा; वंदन.
 शरणु (शंमरनु) (क) ना. - नमस्कार; आधार; आश्रय.
 शरण्य (शंमरन्य) (सं) ना. - शरण जाण्यास योग्य. आश्रय देण्यालायक. संरक्षण देण्यास समर्थ; घर.
 शरणे (शंमरने) (सं) ना. - वीरशैव साध्वी; शरणम्मा; शिवभक्तीग.

शरत् (द) (शंमर [३०९]) (सं) ना. - शरदतु; वर्षाकाळातील शेवट.
 —इंदु (शंमर) (सं) ना. - शारदीय चंद्र; शरदातील चंद्र.
 शरधि (शंमरधि) (सं) ना. - बाणसमूह; माता; समुद्र.
 —शयन (शंमरन) (सं) ना. - विष्णु; क्षीरसागरी शोपणारा.
 —सुते (ता) (शंमर [३०९]) (सं) ना. - लक्ष्मी; समुद्रकन्या.
 शरनिधि (शंमरनिधि) (सं) ना. - शरधि; माता; समुद्र.
 शरपंजर (शंमरपंजर) (सं) ना. - वि. - बाणाची शय्या.
 शरपुंख (खे) (शंमरपुंख [३०९]) (सं) ना. - बाणाचा पिंजरा; पंख असलेला बाण.
 शरभ (शंमरभ) (सं) ना. - आठ पायांचा सिंहापेक्षा बलिष्ठ पुराणोक्त प्राणी. वीरभद्राचा अवतार.
 शरषट्पदि (शंमरषट्पदि) (सं) ना. - षट्पद्याचा अष्ट मात्रिक छंद; चौदा मात्रांची ओळ असणारा षट्पदीछंद.
 शरसंचान (शंमरसंचान) (सं) ना. - बाणप्रयोग; तिरंदाजी; बाणफेक.
 शरसंन्यास (शंमरसंन्यास) (सं) ना. - शस्त्रत्याग; युद्ध न करण्याची शपथ.
 शरारि (शंमरारि) (सं) ना. - शरकूट पक्षी; झाडपाला व गवत खाणारा पक्षी.
 शरासन (शंमरसन) (सं) ना. - माता; शरकोष; शरधि.
 शरासार (शंमरसार) (सं) ना. - शरवृष्टि; बाणांचा पाऊस; बाणांचा भडिमार.
 शरीर (शंमरर) (सं) ना. - देह; काया; वस्तूचे स्थूल स्वरूप.
 शरीरज (शंमररज) (सं) ना. - देहापासून उत्पन्न झालेला; काम; मदन.
 शरीरसंबंध (शंमररसंबंध) (सं) ना. - आतपणा; नाते; विवाह; सुरति; सुरत.
 शरीरि (शंमररि) (सं) ना. - देही; आत्मा; जीव.
 शरीष (शंमररिष) (सं) ना. - बाणराशी; बाणांचा ओघ.
 शर्करा (र) (शंमरर [३०९]) (सं) ना. - साखर; पिठीसाखर; सुरा; चिनी लिप्ता.
 शर्करावर्त (शंमररवर्त) (सं) ना. - वावटळ; धुळीचा स्तंभ. वातचक्र.
 शर्ध (शंमरध) (सं) ना. - सेना; पदाति; पायदळ; शक्ति.
 शर्म (शंमरम) (सं) ना. - ब्राह्मण नावांना लागलेला विद्वत्तादर्शक शब्द; सुख संतोष; आधार; आश्रय.
 शर्मिष्ठे (शंमरमिष्ठे) (सं) ना. - ययाति राजाची धर्मपत्नी.
 शर्व (शंमर) (सं) ना. - शिव; परमेश्वर.
 शर्वरि (सी) (शंमररि [३०९]) (सं) ना. - राज, रजनी.
 —पति (शंमररि) (सं) ना. - चंद्र.

शर्वाणि (णी) (शर्वाणि [६९]) (सं) ना. - पार्वती; शिवपत्नी.
 शल (लल) (शल [७७]) (सं) ना. - रानडुकराच्या अंगावरील
 केस. 'अँदुपंदि' पहा.
 शलभ (शलभ) (सं) ना. - काजवा; खद्योत; पतंग; दोळ.
 'मिडिके' पहा.
 शलाका (के) (शलका [८८]) (सं) ना. - काडी; सळी;
 दोचणारी काडी; चोय; बर्ची; फुलांतील मध्य केसर.
 शलादु (शलदु) (सं) वि. - पाडाचे; कच्चे.
 (सं) ना. - कच्चे फळ; चिमटा; चापटी; आधिक्य.
 शलक (शलक) (सं) ना. - साल; टरफल; शिंप.
 शल्य (शल्य) (सं) ना. - टोकदार आयुध; बर्ची; काटा; अडचण;
 गंडातर; मद्रदेशीय राजा.
 शव (शल) (सं) ना. - मृत शरीर; प्रेत; मडें.
 - संस्कार (शलसंस्कार) (सं) ना. - प्रेताची दहनक्रिया;
 मरणोत्तर देहसंस्कार.
 शश (शक) (शल [८८]) (सं) ना. - ससा; चंद्रावरील सशाच्या
 आकाराचा डाग. 'कुंदिली' पहा.
 शशधर (शलधर) (सं) ना. - चंद्र; ससा धारण करणारा.
 शशांक (शलशंक) (सं) ना. - चंद्र; शशधर.
 शशि (शल) (सं) ना. - चंद्र.
 - चूड, जूट (शलचूड, शलजूट) (सं) ना. - चंद्रशेखर;
 चंद्रमौली; शंकर; शिव.
 शशिकले (शलशिकले) (सं) ना. - चंद्रकला; चंद्रकोर; चंद्राच्या
 सोळा कलांपैकी एक.
 शशिकांत (शलशिकांत) (सं) ना. - चंद्रकांत मणि.
 शश्वत् (शलश्वत्) (सं) अ. - पद्मोपदी; पावलोपावली; सतत;
 निरंतर; वारंवार.
 शशकुलि (ली) (शलकुलि [९९]) (सं) ना. - एक खाद्यपदार्थ;
 कानाची पाळी; बाह्यकान.
 शष्प (शलष्प) (सं) ना. - कोवळेगवत; शेट; कूस; कस्पठ.
 शंसन (शलसंन) (सं) ना. - प्रशंसा; वर्णन.
 शसन (शलसन) (सं) ना. - पीडा; त्रास; मारपीट; शिक्षा.
 शस्त (शलस्त) (सं) वि. - वर्णित; कथित; प्रशंसित; जखम
 झालेला; क्षेम.
 शस्त्र (शलस्त्र) (सं) ना. - फेकून मारण्याचें आयुध; बाण;
 बर्ची.
 - अस्त्र (शलस्त्र) (सं) ना. - दारुगोळ्यासारखी आयुधे.
 - आगार (शलआगार) (सं) ना. - शस्त्रगृह; शस्त्राख्याचे
 ठिकाण; अस्त्रभांडार;
 - संन्यास (शलसंन्यास) (सं) ना. - शस्त्रास्त्रांचा त्याग.
 युद्धविराम.

शस्य (शलस्य) (सं) ना. - पीक; धान्य; दाणागोटा; (सं) वि.
 प्रशंसाकरण्यायोग्य. स्तुत्य; कीर्तनीय.
 शाक (शलक) (सं) ना. - फळभाजी; टरफल; उष्णता; गरमा;
 शक्तिसामर्थ्य.
 - आहारि (शलआहारि) (सं) ना. - धान्याचा आहार
 करणारा; मांस न खाणारा.
 - आहारिणी (शलआहारिणी) (सं) ना. - धान्याहार करणारी.
 शाकट (शलकट) (सं) ना. - शकटासंबंधी; गाडी रथ वगैरेना
 जोडण्याचें जनावर; बैल; घोडा वगैरे.
 शाकिनि (नी) (शलकिनि [१०१]) (सं) ना. - पिशाचिनी; दुष्ट
 देवता.
 शाक्त (कैय) (शलक्त [१०२]) (सं) वि. - शक्तीचा
 उपासक; शक्तिपूजक.
 शाक्य (शलक्य) (सं) ना. - गौतम बुद्धाच्या घराण्याचे नाव;
 बुद्धदेव.
 शाक्यमुनि (सिंह) (शलक्यमुनि [१०३]) (सं) ना. - शाक्य;
 गौतमबुद्ध.
 शाक्वर (शलक्यवर) (सं) ना. - बुळी; वळू; खोंड; बैल.
 शाखा (खे) (शलखा [१०४]) (सं) ना. - झाडाची टापी; शाखा;
 फादी; कोंब; उपपक्ष; पंथ; उपसंस्था; भाग; विभाग.
 शाखाचर (शलखाचर) (सं) ना. - माकड; वानर; वानरवंश.
 शाखाचरी (शलखाचरी) (सं) ना. - वानरी; मादीवानर.
 शाखामृग (शलखामृग) (सं) ना. - वानर; कपि.
 शाखासंगम (शलखामृग) (सं) ना. - रक्तवाहिनी;
 रक्तनाळ; रक्तवाहिनीचे जाळे; नदी.
 शाखि (शलखि) (सं) ना. - कोंबयुक्त झाड. शाखा असलेला वृक्ष;
 तरु.
 शाटि (टी) (शलटि [१०५]) (सं) ना. - संन्याशाची छाटी;
 उत्तरीय; गोणपाट; तरट.
 शाठ्य (शलठ्य) (सं) ना. - दुष्टपणा; द्रोह; उद्धटपणा; कपट;
 बंचना.
 शाड्वल (शलड्वल) (सं) ना. - शाद्वल; हिरवाचारा; ओले
 गवत. कुरण.
 शाण (शलण) (सं) ना. - सहाण; धारेचा दगड; (सं) धा.
 पाजळणें; सहाणेवर घासणें. पाणी लावणे.
 शाणाश्म (शलणाश्म) (सं) ना. - सहाणेचा दगड; जाते.
 शात (शलत) (सं) वि. - धार लावलेले; पाजळलेले; कोमल;
 पातळ; संतोषदायक; सुखकर. सुंदर.
 शातकुंभ (शलतकुंभ) (सं) ना. - चोख सोने. 'अपरंजि' पहा.
 शातन (शलतन) (सं) ना. - विभाजन; धारलावण्याची क्रिया;
 विषाड.

शाद (श०द) (सं) ना. — ओले गवत; चारणी; चरणावळ;
चिल्ल; राड.

शाद्वल (श०द्व०ल) (सं) ना. — 'शाडबल' पहा; हिरवा चारा;
कुरण; ओले गवत.

शानभा (भो) ग (श०न०भा [भ०न०] ग) (सं) ना. — कुलकर्णी;
सुनशी; कर्णिक.

शाने (श०नै) (सं) वि. — पुष्कळ; अधिक; भरपूर.

शांत (श००ड) (सं) वि. — समाधानी; धिमा; तृप्त; निःसंदेह.

शांतनव (श००ड०न०व) (सं) ना. शंततृचा मुलगा; भीष्माचार्य.

शांति (श०००) (सं) ना. — सहनशीलता; समाधान; स्तब्धता;
निःशब्दता; पीडापरिहार; उपशम; स्वस्थता.

शाप (श०ष) (सं) ना. — अशुभ वचन; तळतळाट; बोटे मोड;
शिबी.

शाव (वक) (श०व[व०क]) (सं) ना. — कोवळा अंकुर;
कळकाचा कोंब.

शावर (श०वर) (सं) ना. — शबरासंबंधी; शिकारी; एका
संहितेचे नांव.

शाब्दिक (श०ब्द०क) (सं) वि. — शब्दासंबंधी; तोंडी;
(सं) ना. — भाषाशास्त्रकोविद; व्याकरण पंडित.

शाम (श०म) (सं) ना. — सायंकाळ; तीन्हीसांज; संध्याकाळ;
शांति.

शामक (श०म०क) (सं) वि. — शांति देणारा; कमी करणारा;
गुणदायक.

शाबरि (री) (श००ब०रि[री]) (सं) ना. — मायाविद्या; इंद्रजाल;
नजरबंदी.

शांभव (श००भ०व) (सं) वि. — शैव; शंभुसंबंधी.

शांभवि (वी) (श००भ०वि[वी]) (सं) ना. — शंभूची पत्नी;
पार्वतीदेवी.

शायि (श०यि) (सं) वि. — शयन करणारा; झोपाळु; झोपणारा;
विश्रांति घेणारा.

शारद (श०र०द) (सं) वि. — शरदकालसंबंधी; पांढरें; शुभ्र;
स्वच्छ.

— शर्मोज (श००र्म०ज) (सं) ना. — श्वेतकमल; जहाज;
आकाश; चतुर मनुष्य.

शारदे (दा) (श०र०दे[दा]) (सं) ना. — सरस्वती; विद्यादेवी.

शारिके (श०रि०के) (सं) ना. — सारिका; मैना; सालुंकी. 'पुरुळि'
पहा.

शारीर (रक) (रि०क) (श०रि०क[रि०क]) (सं) वि. — शरीरा-
संबंधी; दैहिक.

शार्ङ्ग (श०ङ्ग) (सं) ना. — विष्णूचे धनुष्य; कामध्याचे धनुष्य.

— धर, — पाणि (— ध०र ०पा०णि) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.

शार्ङ्गरव (श०ङ्गर०व) (सं) ना. — शार्ङ्गधनुचा टणत्कार;
कण्वशिष्य.

शार्ङ्ग (श०ङ्ग) (सं) ना. — विष्णु; कृष्ण.

शार्दूल (श०द०ल) (सं) ना. — बाघ; दाण्यावाघ; सिंह; श्रेष्ठ;
एक छांदस वृत्त.

शार्वरी (श०र्व०री) (सं) ना. — एक संवत्सर; रात्रीसंबंधी. शक्ति;
भूमि.

शाल (श०ल) (सं) वि. — रुंद; विस्तृत; एक वृक्ष; किल्ला; शक्ति;
सामर्थ्य.

शालग्राम (श०ल०ग्रा०म) (सं) ना. — शालिग्राम; गंडकी
नदीतील काळगोटा.

शालभंजिका (के) (श०ल०भं०जिका [के]) (सं) ना. — पुतळा;
बाहुली; प्रतिमा.

शालावृक (श०ला०वृ०क) (सं) ना. — कुत्रे; ग्रामसिंह; कुक्कुर.

शालि (श०लि) (सं) ना. — साल; भात. 'नेल्लु' पहा. जवळ
असणे या अर्थी एक संस्कृत प्रत्यय.

शालिगळ (श०लि०गळ) (क) ना. — भाताचा गादा; भातशेत;
तांदुळपिकी जमीन.

शालिनी (श०लि०नी) (सं) वि. — शोभणारी; असणारी; शोभना;
स्वामिनी.

शालिवन (श०लि०वन) (सं) ना. — भातशेत;

शालिवाहन (श०लि०वा०ह०न) (सं) ना. — दक्षिण भारतांतील
एक राजा. एक शक.

शालीन (श०लि०न) (सं) वि. — विनयशाली; कोमल मनाचा;
लाजालु; संकोची स्वभावाचा; दाक्षिण्ययुक्त.

शालीनते (श०लि०न०ते) (सं) ना. — नम्रता; विनय; दाक्षिण्य;
मृदुता; कोमलता.

शालु (श०लु) (अ.दे) ना. — पांघरण्याचे वस्त्र; उत्तरीय.

शालेंय (श०लै०य) (सं) ना. — शालेसंबंधी; सालीचा;
भातशेत.

शाले (श०लै) (सं) ना. — विद्यामंदिर; शिक्षणसंस्था; उद्योग-
शाला; शाला; गृह; भवन; घर; मंदिर.

शालमलि (ली) (श०ल०म०लि[ली]) (सं) ना. — सावरीचे झाड.
'बुरल' पहा.

शाल्यन्न (श०ल०य०न्न) (सं) ना. — सालीचा भात; शिजवलेले
तांदूळ; भात.

शाव (वक) (श०व[व०क]) (सं) ना. — पिलू; पोत; पेटा; अर्मक.

शाश्वत (श०श०वृ०ड) (सं) वि. — स्थिर; अविनाशी; त्रिकालबाधित;
स्वर्ग; आकाश; परमेश्वर.

शासक (श०स०क) (सं) ना. — शास्ता; आज्ञा देणारा; भेरी;
दुंदुभि.

शासन (शासल) (सं) ना. - नियम; चौकट; आज्ञा; निरोप; व्यवस्था; शिस्त. 'ओरण' पहा. राजशासन; शिक्षा; दंड; 'रायस' पहा. कारभार; अधिकार; लेखी हुकूम; आधारभूत लेख. 'बलणिगे' पहा.

शासनसभे (शासलसभे) (सं) ना. - न्यायसभा; कायदेमंडळ.

शास्ति (शास्ति) (सं) ना. - अधिकार; शासन; आज्ञा; कारभार. शिक्षा.

शास्त्र (शास्त्र) (सं) ना. - नीतीनियम; रीतभात सांगणारा ग्रंथ; धर्मनीतीचे नियम निबंधन; आज्ञा; अनुज्ञा.

शास्त्रज्ञ (शास्त्रज्ञ) (सं) वि. - शास्त्र सांगणारा; शास्त्र जाणणारा.

शास्त्री (शास्त्री) (सं) ना. - शास्त्रवेत्ता; शास्त्रज्ञ.

शास्त्रीय (शास्त्रीय) (सं) ना. - शास्त्राशी संबंधित.

शास्त्रानुसार; वैज्ञानिक; शास्त्रपूत; क्रमयुक्त.

शिशप (शिशप) (सं) अशोक वृक्ष. 'असुके' पहा.

शिशुभार (शिशुभार) (सं) ना. - मकर; सुसर. 'नेगळु' पहा.

शिका (के) (शिकव[क]) (अ.दे.) ना. - मुद्रा. मोहोर.

शिक्य (शिक्य) (सं) ना. - शिके; शिकाले;

शिक्षक (शिक्षक) (सं) ना. - शिकवणारा; उपाध्याय; गुरु.

शिक्षण (शिक्षण) (सं) ना. - विद्या शिकणे; साधना; विद्याभ्यास; सुधारणा; शिकवणी; साक्षरता.

शिक्षा (क्षे) (शिक्षा [क्षे]) (सं) ना. - अक्षरज्ञान; अक्षराभ्यास; उपदेश; वेदांग; ग्रंथविशेष; दंडनीति; दंडना; सजा.

शिक्षिषु (शिक्षिषु) (क) धा. - शिकवणे; पाठ देणे; सुधारणे; अक्षरज्ञान देणे; शिक्षा करणे; दंड करणे.

शिखंड (शिखंड) (सं) ना. - केस; शेंडी; बुचडा; तुरा; मोरतुरा पिसारा. 'पीलि' पहा.

शिखंडि (शिखंडि) (सं) ना. - शेंडी असलेला; मोर; मोरतुरा; बाण; पांचाळ पुत्र; पौरुषहीन; नपुंसक.

शिखर (शिखर) (सं) ना. - शिर; शेवट; अंत; पर्वताचा वरचा भाग; सातु; कळस; शेंडा.

शिखरि (शिखरि) (सं) ना. - पर्वत; वृक्ष; भव्य इमारत; गोपुर; वन; अरण्य; टिटवी; टिट्ठिम; सोने; सुईचे नेडें.

शिखा (खे) (शिखा [खे]) (सं) ना. - शेंडी; डोक्याचे केस; बुचडा; डोकें; शिखर; अग्निज्वाला; किरणश्रेष्ठ; मंगळग्रह; केतु; अंत; देह; कमंडलु.

शिखामणि (शिखामणि) (सं) ना. - शिरोरत्न; श्रेष्ठ; अत्युत्तम.

शिखावल (शिखावल) (सं) ना. - मोर; मयूर.

शिखि (शिखि) (सं) ना. - मोर; अग्नि; ब्राह्मण; कृष्णसर्प; बाण; पर्वत; डोकें; शिरस्त्राण; किरीट; केतु; मंगळग्रह.

शिखिवाहन (शिखिवाहन) (सं) ना. - मयूरासना; षण्मुख; कार्तिकेय; मोरावर बसणारी शारदा.

शिखिनेत्र (शिखिनेत्र) (सं) ना. - शिव; अग्निनेत्र.

शिंजित (शिंजित) (सं) वि. - 'शुईड' असा गुंजारव करणारा झंकार; धनुशंकार; नुपुररव.

शिंजिनि (नी) (शिंजिनि [शे]) (सं) ना. - मोर्वा; धनुष्याची; दोरी; पायातील बाळे; नूपुर.

शित (शित) (क) वि. - काळ्या रंगाचे पातळ; निर्बल; झिजलेले; पाजळलेले; धार लावलेले.

शिति (शिति) (क) वि. - पांढरे; काळे; निळें.

शितिकंड (शितिकंड) (सं) ना. - नीलकंड; शिव; मोर.

शिथिल (शिथिल) (सं) वि. - सैल; दुर्बल; ठिसूळ; रोडलेले; नाश पावलेलें.

शिद्दिके (शिद्दिके) (क) ना. - 'शिविका' पहा. पालखी; मेणा; डोली.

शिपिविष्ट (शिपिविष्ट) (सं) ना. - खत्वाट; टक्कल पडलेला; चंपी केलेला; बोळभद्र.

शिबि (शिबि) (सं) ना. - प्राचीन दानशूर चक्रवर्ती शिबीराज्ञा.

शिबिका (के) (शिबिका [के]) (सं) ना. - पालखी; डोली; विमान.

शिविर (शिबिर) (सं) ना. - तात्पुरते बसतिस्थान; आश्रयस्थान; गूढागार. प्रासंगिक शिक्षालय.

शिरः(रस्) रस्सु (शिरः [रस्] रस्सु) (सं) ना. - डोकें; शेंडा.

शिरःकृतक (शिरःकृतक) (सं) ना. - केस कापण्याचे यंत्र. कातरी.

शिरसा (शिरसा) (सं) अ. - डोक्याने; विनयपूर्वक.

शिरस्त्र (स्त्राण) (शिरस्त्र [स्त्राण]) (सं) ना. - शिरोरक्षक; शिरकवच; रुमाल; टोपी.

शिरा (रे) (शिरा [रे]) (सं) ना. - नाडी; नस; रोहिणी; रक्तवाहिनी.

शिरीष (शिरीष) (सं) ना. - शिरसाचे झाड; शिरसलवृक्ष.

शिरोज (शिरोज) (सं) ना. - डोक्यावरील केस.

शिरोधर (शिरोधर) (सं) ना. - शिर धारण करणारा; गळा; कंड; मान; गर्दन.

शिरोधरे (शिरोधरे) (सं) ना. - मानिनी; विनीता; शीलवती.

शिरोमणि (शिरोमणि) (सं) ना. - शिरोरत्न; चूडामणि; श्रेष्ठ पुरुष; नायक. 'शिखामणि' पहा.

शिरोवेष्टन (शिरोवेष्टन) (सं) ना. - रुमाल; फेटा; पटका.

शिल (शिल) (सं) ना. - निवडलेले कणीस; वियासाठी राखलेले कणीस.

शिला (ले) (शिला [ले]) (सं) ना. - दगड; धोंडा; अश्म; वज्र; सहाणेचा दगड; उंबरठा.

शिलाघातु (शिलाघातु) (सं) ना. - शिलाजित्; कावेचा दगड; शक्तिवर्धक औषध.

शिलानदि (शिलांदि) (सं) ना. - दहिवर; थंडीनें गोठलेली नदी.

शिलालिपि (शिलालिपि) (सं) ना. - शिलालेख; स्थिरलेखन; ललाटेपत्र.

शिलावर्ष (वृष्टि) (शिलावर्ष [वृष्टि]) (सं) ना. - गारांचा पाऊस.

शिलाशासन (शिलाशासन) (सं) ना. - शिलालेखातील राजाशा.

शिलीध्र (शिलीध्र) (सं) ना. - कुत्र्याची छत्री; आळंबी; भुईफोड. 'अणजि' पहा.

शिलीमुख (शिलीमुख) (सं) ना. - बाण; भ्रमर; धुंगुरटें.

शिलुबे (शिलुबे) (क) ना. - येथु खिस्ताला फाशी दिलेले झाड; खिस्ताच्या खिले ठोकीचा खांब.

शिलोच्चय (शिलोच्चय) (सं) ना. - पर्वत; डोंगर.

शिल्प (शिल्प) (सं) ना. - दगडातील खोदकाम; मूर्तिकला; कोरकाम.

शिल्पक (शिल्पक) (सं) ना. - शिल्पशास्त्रज्ञ; खोदकाम करणारा; कोरीव काम करणारा; दगड कोरणारा. 'चिप्पिग' पहा.

शिल्पिगार (शिल्पिगार) (क) ना. - मूर्ति कोरणारा; कोरकाम करणारा.

शिल्पि (शिल्पि) (सं) ना. - खोदकाम करणारा; कोरकलाकुशल; मूर्तिकार.

शिव (शिव) (सं) वि. - मंगलकर; कल्याणकर; निरोगी; सुदैवी; सशक्त.

(सं) ना. - शंकर; रुद्र; परमेश्वर; वेद; मुक्ति; निर्वाण; ग्रहांचा शुभयोग; पुरुषेन्द्रिय; खुंटा; धोतरा; ब्रह्मानंद; पाणी; सैधव; टाकणखार; देवता; पारा; अभ्युदय; कल्याण; आशीर्वाद.

—अक्ष (अक्ष) (सं) ना. - रुद्राक्ष; रुद्राक्षफल.

—आलय (आलय) (सं) ना. - शंकराचें देऊळ;

शिवमंदिर; स्मशान; तुळस; सव्वा.

—इतर (इतर) (सं) ना. - दुदैव; अकल्याण.

—द्रुम (द्रुम) (सं) ना. - बेल; बिल्ववृक्ष; रुद्राक्षाचे झाड.

—द्विष्टे (द्विष्टे) (सं) ना. - केतकी; केवडा.

—पुर (पुर) (सं) ना. - काशी; स्मशान.

—रात्रि (रात्रि) (सं) ना. - माघ वृद्ध चतुर्दशी; महाशिवरात्र.

—लिंग (लिंग) (सं) ना. - शिवाची पिंड; लिंगरूपातील शिव.

—वल्लभ (वल्लभ) (सं) ना. - आम्रवृक्ष.

—शरण (शरण) (सं) ना. - वीरशैवभक्त; शिवपूजक.

—शेखर (शेखर) (सं) ना. - चंद्र; धोतरा;

शिवदीक्षा (क्षे) (शिवदीक्षा [क्षे]) (सं) ना. - शिव भक्त होण्यासाठी करावयाचे संस्कार; लिंगदीक्षा.

शिवा (वे) (शिवा[वे]) (सं) ना. - पार्वती; कोव्हा; निर्वाण; मुक्ति; शमीवृक्ष; आवळीचे झाड दूर्वा; हळद; पीतवर्ण.

—अराति (अराति) (सं) ना. - कुत्रा.

—प्रिय (प्रिय) (सं) ना. - मेंढी; शेळी.

शिवानि (नी) (शिवानि[नी]) (सं) ना. - पार्वती; दुर्गा.

शिविका (के) (शिविका[के]) (सं) ना. - मेणा; पालखी; डोली. 'अंदण' पहा.

शिवैक्यवागु (शिवैक्यवागु) (क) धा. - देह ठेवणें; मरणें; कैलासाला जाणें; शिवामधे विलीन होणें.

शिशिर (शिशिर) (सं) ना. - शीत; थंडी; गारठा; हिवाळा. दहिवर;

—ऋतु, —काल (ऋतु—काल) (सं) ना. - हिवाळा.

—कर—किरण—रश्मि (कर—किरण—रश्मि) (सं) ना. - चंद्र.

शिशिरोपचार (शिशिरोपचार) (सं) ना. - शीतोपचार; थंड पदार्थाची औषध योजना.

शिशु (शुक्र) (शिशु[शुक्र]) (सं) ना. - पुत्र; अर्भक; पिल्लु; तरु. रोपटे.

शिशुपाल (शिशुपाल) (सं) ना. - चेदी देशाचा राजा; चैद्य.

शिशुमार (शिशुमार) (सं) ना. - मकर रास; मगर. 'नेगळ' पहा.

शिष्ट (शिष्ट) (सं) वि. - उरलेले; शिल्पक; चालरीत जाणणारा. सुसंस्कृत; ज्ञानी; सभ्य; शिस्तप्रिय; पुण्यवान्; विनयशील; सौजन्यपूर्ण.

—संप्रदाय (संप्रदाय) (सं) ना. - सभ्यपणाची चालरीत.

शिष्टाचार (शिष्टाचार) (सं) ना. - योग्यवर्तन; सभ्यरीत.

शिष्टि (शिष्टि) (सं) ना. - सभ्यता; शिस्त.

शिष्य (शिष्य) (सं) ना. - विद्यार्थी; शिक्षणार्थी; गुरुची सेवा करणारा.

शिष्यवृत्ति (शिष्यवृत्ति) (सं) ना. - शिक्षण पूर्तीसाठी केलेली मदत; विद्यार्जनार्थ साध.

शिस्तु (शिस्तु) (अ.दे) ना. - व्यवस्था; क्रमबद्धता; चोखपणा. 'ओरण' पहा.

शीळीमुख (शीळीमुख) (सं) ना. - बाण; भ्रमर; मुंगा.

शीकर (शीकर) (सं) ना. - फवारा; शितोडणी; प्रोक्षण.

शीघ्र (शीघ्र) (सं) ना. - त्वरा; वेग; गडबड; घाई.

शीघ्रते (शीघ्रते) (सं) ना. - घाई; त्वरा. लगवग.

शीत (शीत) (सं) वि. - थंड; गार; हिमल.

(सं) ना. - औदासीन्य; पडसे; पाणी.

शीतक (शैडक) (सं) वि. - थंडपणा आणणारे; बर्फाचे यंत्र;
विद्युत्संग्राहक.

शीतकर (किरण) (शैडकर [शैडकर]) (सं) ना. - चंद्र.

शीतल (शैडल) (सं) वि. - थंडगार; हिमशीत.

—छाये (छाये) (सं) ना. - थंड सावली.

शीतला (ली) (शैडला [शै]) (सं) ना. - देवी रोग.

शीतवारि (अंबु) (शैडवारि [अंबु]) (सं) ना. - थंड पाणी.
गार पाणी.

शीतवीर्य (शैडवीर्य) (सं) ना. - अंजीराचे झाड.

शीतांशु (शैडान्शु) (सं) ना. - चंद्र.

शीताद्रि (शैडान्द्रि) (सं) ना. - हिमालय; हिमाचल.

शीथु (शैथु) (सं) ना. - एक प्रकारचे मद्य; सराई; शिंदी.
'कळलु' पहा.

—गांव (गंठ) (सं) ना. - बकुल वृक्ष.

शीर (शैर) (सं) ना. - सूर्य; नांगर; अजगर.

शीर्ण (शैर्ण) (सं) वि. - गळलेला; रोडलेल; क्षीण; कृश;
कोमेजलेली; जलमी; छिन्न; नष्ट.

शीर्ष (शैर्ष) (सं) ना. - डोके; मस्तक.

शीर्षक (शैर्षक) (सं) ना. - मथळा; शिरस्त्राण; रुमाल.

शील (शैल) (सं) ना. - स्वभाव; वर्तन; रूढी; सद्गुण; शेष.

शीला (ले) (शैला [शै]) } (सं) ना. - सदाचारिणी;
शीलवती (शैलवती) }

सद्वर्तनी स्त्री; शीलवती.

शीलवंत (शैलवंत) (सं) वि. - शीलवान; सभ्य; सुजन;
सदाचारी.

शीसक (शैसक) (क) ना. - शीर्षक; मथळा; शिरस्त्राण; रुमाल.

शुक (शुक्) (सं) ना. - पोपट; शुकमुनी.

—तरु-पुष्प-प्रिय, (डरु-पुष्प-प्रिय-शुक्) (सं) ना. -
शिरीष वृक्ष; पळसाचे झाड.

—नास (नास) (सं) वि. - पोपटसारखे नाक असलेला.

—वाह (वाह) (सं) ना. - काम; मन्मथ; मदन.

शुकवाणि (शुक्वाणि) (सं) ना. - पोपटपंथी; पोपटाचे बोल;
बोवडे बोल.

शुक्त (शुक्) (सं) वि. - कठोर; निर्दय; प्रकाशमान; शुभ्र;
परित्यक्त; सांधलेले; जुळलेले.

(सं) ना. - मांस; आंबट पदार्थ.

शुक्ति (शुक्ति) (सं) ना. - मोत्याचा शिंपळा; शिंप.

—उद्भव-जीव (उद्भव-जीव) (सं) ना. - मोती.

शुक (शुक्) (सं) ना. - एक ग्रह; दैत्यगुरु; एक नीतिशास्त्रकार;
चांदी; वीर्य; रेत.

—अंग (अंग) (सं) ना. - मोर.

शुक्रनीति (शुक्, २९३) (सं) ना. - शुक्राचार्यकृत राजनीतिग्रंथ.

शुक्राचार्य (शुक्, २९३) (सं) ना. - दैत्यगुरु.

शुकल (शुक्ल) (सं) वि. - चांदीचे; चंदेरी; पांढरें; शुभ्र.

(सं) ना. - वीर्य; रेतस; नेत्ररोग.

—पक्ष (पक्ष) (सं) ना. - शुद्धपक्ष; चांदणी रात्र असणारा
पंधरवडा; महिन्याचा पूर्वार्ध.

शुंग (शुंग) (सं) ना. - भाताचे तूस; भातकोडा; एक झाड;
एक कर्नाटकी राजवंश.

शुचि (शुचि) (सं) ना. - निर्मलता; शुद्धता; चोखपणा; पांढरेपणा;
सत्य; सद्गुण; पावित्र्य; मित्र; अग्नि.

शुचिर (शुचिर) (सं) वि. - पांढरें; शुभ्र.

शुचिकर (शुचिकर) (सं) वि. - शुद्धिकारक; निर्मल; पवित्र;
स्वच्छ.

शुचिभूत (शुचिभूत) (सं) वि. - सोवळा; स्वच्छ; पवित्र.

शुंठ (शुंठ) (सं) वि. - अज्ञानी; मोंड; मूर्ख; बुद्धिहीन.

शुंठि (शुंठि) (सं) ना. - सुंठ; आलें.

शुंड (डा) (शुंड [डा]) (सं) ना. - हत्तीची सोंड; हत्तीच्या
गंडस्थलातील मदसाव.

—दंड (दंड) (सं) ना. - सोंड.

शुंडाल (शुंडाल) (सं) ना. - हत्ती; गज.

शुद्ध (शुद्ध) (सं) वि. - कलंकरहित; पवित्र; चोख; सोवळें.

प्रामाणिक; केवल. 'शुकल' पहा.

शुद्धक (शुद्धक) (क) ना. - मूल वर्णमाला.

शुद्धाचार (शुद्धाचार) (सं) ना. - सद्वर्तन; सदाचार; चांगली
राहाणी; प्रामाणिक जीवन.

शुद्धांत (शुद्धांत) (सं) ना. - राणीवास; अंतःपूर.

शुद्धि (शुद्धि) (सं) ना. - स्वच्छता; पावित्र्य; निवड; चांगुलपणा;

सत्य; प्रामाणिकपणा; पुण्य; पापमोचन; दुर्गा; अधिकारी;

शुद्धीकरण; पतित परावर्तन; मतांतर; संस्कार; पुटपाक.

शुनःशेष (शुनःशेष) (सं) ना. - एक वैदिक ऋषि; आईबापांना
नकोसा झालेल मुलगा; अजगतांचा मुलगा.

शुनक (शुनक) (सं) ना. - कुत्रा; शुनि; एक ऋषि.

शुनाशिर (शुनाशिर) (सं) ना. - इंद्र; घुबड.

शुनि (शुनि) (सं) ना. - कुत्री.

शुभ (शुभ) (सं) ना. - क्षेम; मंगल; कल्याण; आनंद; सुदैव.

—अंग (गी) (अंग [गी]) (सं) ना. - सुंदर देहधारी.

—सुहृत् (सुहृत्) (सं) ना. - मंगल समय; कल्याणकर
घटका.

शुभ्र (शुभ्र) (सं) वि. - पांढरे; स्वच्छ; निर्मल;

झळझळीत.

शुभ्रदंति (शुभ्र, ८०३) (सं) ना. - इंद्राचा हत्ती; ऐरावत.

शुभवाहन (शुभवाहन) (सं) ना. - अर्जुन.

शुभांशु (शुभांशु) (सं) ना. - चंद्र.

शुभातपत्र (शुभातपत्र) (सं) ना. - पांढरी छत्री; श्वेत छत्र;
एक छत्र.

शुभं (शुभं) (सं) वि. - धड्डा; अज्ञानी; हुंब; राक्षस.; 'शुभ' पहा.

शुक्र (शुक्र) (सं) ना. - जकात; सारा; किंमत; वरदक्षिणा;
स्त्रीधन.

—कन्याशुक्र (कन्याशुक्र) (सं) ना. - हुंडा; वधुदक्षिणा.

शुक्ल (शुक्ल) (सं) वि. - रमणीय; सुंदर.

(सं) ना. - दोर; दोरी; ताम्र; तांबे.

शुश्रूषा (शुश्रूषा) (सं) ना. - ऐकून घेण्याची
इच्छा; सेवा; उपचार; नम्रता; परिचर्या; विधेयता.

शुष्क (शुष्क) (सं) वि. - वाळलेले; रसहीन; निरुपयोगी;
निष्प्रयोजन; व्यर्थ; निकामी.

—आलाप (आलाप) (सं) ना. - कोरड्या गप्पा; वाळली
बडबड; काथ्याकूट; निष्फळ चर्चा; स्नेहशून्य भाषण.

—उपचार (उपचार) (सं) ना. - मनांत नसता केलेले
अतिथ्य.

शुष्म (शुष्म) (सं) ना. - बल; सामर्थ्य; चकाकी; कांति.

शूक (शूक) (सं) ना. - धान्यावरील तूस; कोंडा; भूस.

शूकर (शूकर) (सं) ना. - सूकर; रानडुकर; वराह.

शूकल (शूकल) (सं) वि. - बोथट; मोंड; अडेल तटडु;
अडणारा घोडा.

शूद्र (शूद्र) (सं) ना. - चतुर्थवर्णीय; सेवा करून राहणारा;
उपनयन संस्कार नसलेला.

शूद्रक (शूद्रक) (सं) ना. - 'मृच्छकटिक' नाटकाचा कर्ता.

शूद्रा (शूद्रा) (सं) ना. - शूद्रस्त्री; शेतकरीण;
दुसऱ्याची सेवा करून राहणारी.

शूद्राणि (शूद्राणि) (सं) ना. - शूद्रस्त्री; शूद्राची
पत्नी.

शून्य (शून्य) (सं) वि. - मोकळे; पोकळ; रिते; रिकामे; फोल;
दुःखित; खिन्न.

(सं) ना. - शून्यचिन्ह; आकाश; हानी; मायाविद्या;

नास्तिकता; वंचना.

शून्यवादि (शून्यवादि) (सं) ना. - नास्तिक; निरीश्वरवादी;
चार्वाक.

शून्यसंपादने (शून्यसंपादने) (सं) ना. - श्रीप्रसुदेवाचा
'वचनग्रंथ'

शूर (शूर) (सं) वि. - धीर; धीट; वीर; पराक्रमी; बलिष्ठ;
समर्थ. 'आकेबाळ' पहा.

(सं) ना. - सूर्य.

शूर्प (शूर्प) (सं) ना. - 'गेरसे' पहा. सूप.

शूर्पक (शूर्पक) (सं) ना. - कामचैरी; एक राक्षस.

शूर्पकर्ण (शूर्पकर्ण) (सं) ना. - सुपासारखे कान असलेला
हत्ती. गणपति.

शूर्पनखि (शूर्पनखि) (सं) ना. - सुपलीसारखी नखे
असणारी; राक्षसी; रावणाची बहीण.

शूल (शूल) (क) ना. - कष्ट; दुःखणे; यातना; बर्ची; वीट;
सुळी देण्याचा खांब; त्रिशूल; सूळ.

शूलधर (पाणि) (शूलधर) (सं) ना. - त्रिशूल
धारण करणारा; शंकर.

शूलि (शूलि) (सं) ना. - शूल असलेला; परमेश्वर; शिव;
नळाश्रित वातरोग असणारा.

शूले (शूले) (सं) ना. - दुःख; ठणका; संघिवात; सूळ;
नळाश्रित वातरोग.

शूल्य (शूल्य) (सं) ना. - भाजलेले मांस; सुळावर भाजलेले
मांस.

शृगाल (शृगाल) (सं) ना. - कोव्हा; जंबुक.

शृंगला (ले) (शृंगला) (सं) ना. - साखळी; वेडी;
साखळदंड; दुवाजोड.

शृंगलाघटि (टी) (शृंगलाघटि) (सं) ना. - पोहरा;
रहाटगाडगे; पाण्याचा रहाट.

शृंग (शृंग) (सं) ना. - शिंग; शिंगाडा; शेंडा; शिखर;
पर्वतमाथा; एक वाद्य; प्रमुखता; मालक; एक ऋषि; उंची.

शृंगारि (शृंगारि) (क) धा. - शृंगारणे; अलंकारणे;
भूषविणे; सजवणे; सजवणे; नटणे; नटविणे; शिस्त करणे.

शृंगार (शृंगार) (सं) ना. - अलंकार; आभरण; रसराज;
नवरसातील प्रथम रस; रतिविलास; शोभा.

—चेष्टे (शृंगार) (सं) ना. - प्रेमसूचक हावभाव;
प्रणयाविर्भाव.

शृंगाट (टक) (शृंगाट) (सं) ना. - चवहाठा; चौक;
खूट; सेनाव्यूह.

शृंगारि (शृंगारि) (सं) वि. - शृंगार करणारी; नटणारी;
सुंदरी.

शृंगि (शृंगि) (सं) ना. - शिंगे असलेली; शिखर असलेली;
चितळ; ठिपक्याचे हरिण; मिश्रसुवर्ण; शिंगवण.

शृत (शृत) (सं) वि. - शिजवलेले; पाचित; उकडलेले;
स्वयंपाक झालेले.

शेखर (शेखर) (सं) ना. - श्रेष्ठ पुढारी; प्रमुख; नायक; नेता;
किरीट; बाशिग; बुचडा; वेणी; डोक्याचे केस.

शेखरिसु (शेखरिसु) (क) धा. - एकत्र करणे; संग्रहणे;
गोळाकरणे; दीग करणे.

शैतकि (शै०ड०) (अ.दे) ना. - कृषिकर्म. 'बैसाय' पहा.
 शैमुषि (सी) (शै०मु० [३१]) - (सं) ना. - ज्ञान; जाणीव;
 समजूत.
 शैवल (वाल) (शै०वल [३०७]) (सं) ना. - शेवाळ; गंजाळ;
 अंतर्गंगा; पाचू; सुगंधी लाकूड.
 शैव (शै०व) (सं) वि. - उरलेले; बाकी; शिल्लक.
 (सं) ना. - आदिशेष; बलराम; लक्ष्मण; एक हत्ती.
 — निरि (१०) (सं) ना. - तिरुपति पर्वत.
 शैवधर (भूषण) (शै०वध० [३०७]) (सं) ना. - सर्पाचा
 अलंकार करणारा; शंकर; नागभूषण.
 शैवशाधि (शै०वशा०) (सं) ना. - विष्णु.
 शैषा (षे) (शै०षा [३३]) (सं) ना. - कुंकुमाक्षता; मंगलाक्षता;
 प्रसाद; शैसभरण.
 शैषेतळे (शै०षै०ड०) (क) धा. - अक्षता लावणे; अक्षता टाकणे;
 आशीर्वाद देणे.
 शैक्षणिक (शै०कु० [३३]) (सं) वि. - शिक्षणासंबंधी.
 शैत्य (शै०ड०) (सं) ना. - थंडी; हुडहुडी; हिम; दव; धुके.
 शैत्योपचार (शै०शै०वध० [३०७]) (सं) ना. - वेशुद्धावस्था
 घालवण्यासाठी केलेले थंड उपचार.
 शैथिल्य (शै०थै०) (सं) ना. - दिलेपणा; दुर्बलता; सैलपणा.
 शैनेय (शै०नै०) (सं) ना. - शनिपुत्र; सात्यकी.
 शैल (शै०ल) (सं) वि. - दगडी; दगडाचे; दगडाने भरलेला.
 (सं) ना. - डोंगर; पर्वत.
 — अट (अ०ड०) (सं) ना. - वनवास; वनसंचार; रानात
 राहणारा; श्रापद.
 — धर (ध०र) (सं) ना. - कृष्ण; गोवर्धनधारी.
 — पत्र (प०ड०) (सं) ना. - बिल्वपत्र.
 — सार (सा०र) (सं) वि. - दगडासारखे घट्ट; कठीण;
 टणक; रथचक्राप्रमाणे कणखर.
 — ज्ञा-ज्ञे (ज्ञा०, - ज्ञे) (सं) ना. - पार्वती.
 — धन्वा-धन्वन् (ध०न्वा [३०७]) (सं) ना. - शिव;
 परमेश्वर.
 शैलादि (शै०ला०) (सं) ना. - नदीश्वर; शिवाचा अनुयायी;
 शीलदत्तपुत्र.
 शैलालि (शै०ला०) (सं) ना. - नट; नर्तक; नाचा.
 शैलिक्य (शै०लि०) (सं) वि. - दुरभिमानी; वंचक; फसव्या.
 शैली (लि) (शै०लि [३०]) (सं) ना. - छेदक; परिच्छेद;
 वितरणरीति; विवेचनप्रणाली; वर्तन; रीतिक्रम; काव्यरचनेची
 विशिष्ट पद्धत.
 शैल्य (शै०ला०) (सं) ना. - नट; नर्तक; गायक; नाटक; दुष्ट;
 बिल्वपत्र.

शैल्य (शै०ला०) (सं) ना. - शिलारस; शिलाजित; पर्वताप्रमाणे
 अचल; सिद्ध; सैधव; सुगंधी पदार्थ.
 शैव (शै०व) (सं) ना. - शिवासंबंधी; शिवभक्त; शिवपूजक.
 शैवल (वाल) (शै०वल [३०७]) (सं) ना. - शेवाळ;
 अंतर्गंगा.
 शैवलनि (नी) (शै०वलि [३१]) (सं) ना. - नदी; सरोवर.
 शैशव (शै०श०) (सं) ना. - बाल्य; बाळपण; शिशुत्व; कौमार्य.
 शैशिर (शै०शै०) (सं) वि. - शिशिरासंबंधी; हिवाळ्यातील.
 शोक (शै०क) (सं) ना. - दुःखणे; गंडातर; कळवळा; इवळणूक.
 विलाप; रड.
 — अग्नि (अ०ग्नि) (सं) ना. - दुःखाचा ताप; दुःखानल.
 — आकुल (अ०कुल) (सं) वि. - दुःखपूर्ण; दुःखविबुल.
 — आर्त (अ०आ०) (सं) वि. - दुःखी; दुःखपीडित; अभागी.
 शौचन (शै०शौ०) (सं) ना. - दुःख; विलाप; रडारड;
 शौचनीय (शै०शौ० [३०७]) (सं) वि. - दुःखदायक; वाईट.
 शौचिसु (शै०शौ०) (क) धा. - दुःख करणे; विचार करणे;
 विलाप करणे; रडणे.
 शौठ (शै०शौ०) (सं) वि. - दुष्ट; आळशी; वंचक.
 शौण (शै०शौ०) (सं) ना. - तांबडा रंग; किरमिजी वर्ण; अग्नि;
 रक्त; एक नदी.
 — उपल (उ०पल) (सं) ना. - माणिक; तांबडा खडा; पद्म;
 रक्त कमल.
 शौणित (शै०शौ०) (सं) ना. - रक्त; आर्तव; विटाल; किरमिजी
 रंग.
 शौणितपुर (शै०शौ० [३०७]) (सं) ना. - बाणासुराची राजधानी.
 शौथ (शै०शौ०) (सं) ना. - सृज; फुगवटा; फुगारा; फूग.
 शौध (शै०शौ०) (सं) ना. - तपास; हुडकणी; पत्ता; शुद्धकरण्याची
 क्रिया; गाळणे; ऋणमुक्ति.
 — इसु (अ०इसु) (क) धा. - हुकडणे; पत्ता लावणे; परिशीलन
 करणे.
 शौफ (शै०शौ०) (सं) ना. - सृज; फुगवटा; तीव्र बंधन.
 शौभन (शै०शौ०) (सं) ना. - शोभा; सौंदर्य; मांगल्य; आरास.
 शौभर (शै०शौ०) (सं) ना. - निर्मलता; स्वच्छता; चोखपणा.
 शौभा (शै०शौ० [३०]) (सं) ना. - सुंदरता; आरास;
 प्रकाश; कांति; अलंकार; आनंद झगझगाट; ओप.
 शौभायमान (शै०शौ० [३०७]) (सं) वि. - चकाकणारे;
 शौभणारे; शोभून दिसणारे.
 शौषण (शै०शौ०) (सं) ना. - नागवण; नाडणूक; जिरवणी;
 वाळवण; ओढ.
 शौच (शौ०च) (सं) ना. - स्वच्छता; निर्मलता; शुद्धता;
 सोबळेपणा; मलविसर्जन.

शॉड (श००८) (सं) वि. - समर्थ; श्रेष्ठ; निशाधुंद; उन्मत्त;
अत्यासक्त.

शॉडिक (श००८६) (सं) वि. - दारू विकणारा; गुत्तेदार;
अमली पदार्थ विक्रेता; आसवविकणारा.

शॉदोदनि (श००८६०) (सं) ना. - शुद्धोदनाचा पुत्र; बुद्धदेव.

शॉनक (श०८८) (सं) वि. - नैमिषारण्यातील एक ऋषि.

शॉरि (श०८) (सं) ना. - कृष्ण; विष्णु; शनिदेव.

शॉर्य (श०८६) (सं) ना. - पराक्रम; छातीडोकपणा; सामर्थ्य;
पीळ.

श्मशान (श०८८) (सं) ना. - मसण; प्रेतभूमि; दहनभूमि;
रुद्रनिवास.

—वासि (श०८८) (सं) ना. - शंकर; श्मशानांत राहणारा.

—विरक्ति (श०८८) (सं) ना. - तात्पुरतें वैराग्य; क्षणिक
विराग.

श्मश्रु (श०८८) (सं) ना. - दाढीमिशी.

श्याम (श०८८) (सं) ना. - काळा वर्ण; करकरीत तिन्हीसांज;
संख्याकाळ; नीळ; हिरवा रंग.

—घनश्याम (श०८८) (सं) ना. - कृष्ण.

—कर्ण (श०८८) (सं) ना. - अश्वमेधाचा घोडा.

श्यामला (ले) (श०८८) (सं) ना. - काळ्या वर्णाची
स्त्री; दुर्गा; पार्वती; यमुना नदी.

श्यामाक (श०८८) (सं) ना. - सावा धान्य; वरई; वरी.

श्यामांग (श०८८) (सं) ना. - कृष्ण; कृष्णा; कालिंदी.

श्याला (लक) (श०८८) (सं) ना. - पत्नीचा भाऊ;
मेहुणा; बहीणीचा पति.

श्येन (श०८८) (सं) ना. - ससाणा; शिकारी पक्षी; बहिरी
ससाणा; श्वेतपक्षी. 'गिडग' पहा.

श्रद्धा (दे) (श०८८) (सं) ना. - विश्वास; इच्छा;
मागणी; आदरबुद्धि; मान्यता; भक्ति.

श्रद्धालु (श०८८) (सं) वि. - विश्वासु; भक्तिमान.

श्रम (श०८८) (सं) ना. - थकवा; आयास; झीज; उद्योग;
प्रयत्न; रुढी; वापर; काम.

—इक (श०८८) (सं) वि. - कष्ट करणारा; कसणारा; घाम;
स्वेद; श्रमानें येणारे अंगांतील पाणी.

श्रमण (गक) (श०८८) (क) ना. - जैन संन्यासी;
बौद्ध संन्यासी; मिथु; सायासी; परिश्रम; कष्ट.

श्रय (श०८८) (सं) ना. - आश्रय; आधार; जमीन; घर.

श्रयणीय (श०८८) (सं) वि. - आश्रयघेण्यायोग्य.

आधार घेण्यासारखे; विश्राम्य.

श्रव (वण) (श०८८) (सं) ना. - ऐकणें; परिश्रुति.

—इंद्रिय (श०८८) (सं) ना. - कान; श्रोत्र.

श्राद्ध (श०८८) (सं) ना. - श्रद्धेनें करावयाचे पितृतर्पण;
वर्षांतिक; (सं) वि. श्रद्धावान; विश्वासु.

श्राद्धदेव (श०८८) (सं) ना. - यम; काळपुरुष.

श्रांत (श०८८) (सं) वि. - दमलेला; थकलेला; शिणलेला;
विश्रब्ध; शांत; स्वस्थ.

श्रावक (श०८८) (सं) ना. - ऐकणारा; श्रोता; शिष्य;
जैन धर्मी.

श्रावण (श०८८) (सं) वि. - कानासंबंधी.

(सं) ना. - श्रावण महिना; श्रवणाचा पुत्र.

श्राव्य (श०८८) (सं) वि. - ऐकण्यास योग्य. मधुर; मनोहर.

—काव्य (श०८८) (सं) ना. - मात्रा वृत्तातील काव्य; संगीत.

श्रित (श०८८) (सं) वि. - आश्रित; समाविष्ट; मानलेला;
उपचार केलेला.

श्री (श्री) (सं) ना. - लक्ष्मी; संपत्ति; ऐश्वर्य; कीर्ति; प्रमा;
उन्नति; वाढ; अलंकार; शोभा; मांगल्य; आशीर्वाद.

श्रीकंठ (श्री०८८) (सं) ना. - परमेश्वर.

श्रीकर (श्री०८८) (सं) वि. - मंगल; घनसाधक; कांतिप्रद.

श्रीकांत (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; लक्ष्मीपति.

श्रीकार (श्री०८८) (सं) ना. - 'श्री' या प्रथमाक्षराची ओळख.
आशीर्वचनात्मक लेखारंभीची श्री.

श्रीखंड (श्री०८८) (सं) ना. - चंदन; एक मधुर खाद्य; श्रीखंड.

श्रीद (श्री०८८) (सं) ना. - संपत्ति देणारा; कुवेर.

श्रीधर (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; लक्ष्मीधर.

श्रीनगर (श्री०८८) (सं) ना. - काश्मीरांतील प्रमुख शहर.

श्रीनंदन (श्री०८८) (सं) ना. - लक्ष्मीपुत्र; मदन; काम.

श्रीनिवास (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; निवारा घेणारी

श्री ज्याच्यावर राहते असा.

श्रीपति (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु.

श्रीमत् (श्री०८८) (सं) वि. - श्रीयुत; श्रीमंत.

श्रीमुख (श्री०८८) (सं) ना. - एक संवत्सर; गुरु वडीलधारे
याची चर्या; तेजस्वी चेहरा; देखणेपणा.

श्रीरंग (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; श्रीरंगपट्टण.

श्रीवत्स (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; विष्णूच्या
छातीवरील मत्स्य.

—अंक (श०८८) (सं) ना. - श्रीवत्सलांछन.

श्रीवत्सलांछन (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण;
श्रीवत्साची खूण असलेला.

श्रीवधू (श्री०८८) (सं) ना. - लक्ष्मी.

श्रीवर (श्री०८८) (सं) ना. - विष्णु; कृष्ण.

श्रीशैल (श्री०८८) (सं) ना. - मल्लिकार्जुन लिंगोद्भव स्थान;
पंडित आराध्याचे अवतार स्थळ.

श्रुत (श्रु, ड) (सं) वि. - ऐकलेलें; समजलेलें.

(सं) ना. - श्रुति; वेद; ज्ञान.

श्रुतपडिसु (श्रु, ड, ष, डिसु) (क) धा. - निवेदन करणें;

विनंती करणें; प्रार्थणें.

श्रुतकीर्ति (श्रु, ड, क, ई, र्ति) (सं) ना. - कीर्तिशाली; प्रसिद्ध;

नावाजलेला; जैनयति.

श्रुत (ति) देवि (श्रु, ड [डि] डी, २) (सं) ना; - शारदा;

सरस्वती.

श्रुति (श्रु, ड) (सं) ना. - कान; श्रोत्र; श्रवण; ध्वनि; नाद; वेद.

श्रोणि (णी) (श्रु, ण, णि [ळी]) (सं) ना. - बढती; उन्नति;

इयत्ता; ओळ; गट; समूह; सैन्यविभाग.

श्रेय (यस) (यस्सु) (श्रु, य, य [यस] [यस्य]) (सं) ना. -

कीर्ति; गौरव; सुदैव; क्षेम; मोक्ष; सुख.

श्रेयः प्रार्थने (श्रु, य, य [यस] [यस्य]) (सं) ना. - आशीर्वादाची

याचना; 'शुभं भवतु'ची अपेक्षा.

श्रेयोभिलाषा (श्रु, य, य [यस] [यस्य]) (सं) ना. - श्रेयाची इच्छा;

श्रेयः प्रार्थना.

श्रेष्ठ (श्रु, ष्ठ) (सं) वि. - उत्तम; योग्य; अग्रगण्य; वडील.

(सं) ना. - राजा; कुवेर; ब्राह्मण; विष्णु.

श्रेष्ठिन् (श्रु, ष्ठि, ण) (सं) ना. - व्यापारी; नायक; पुढारी; शेट.

श्रोण (श्रु, ण) (सं) वि. - लंगडा; पांगळा. 'हेळब' पहा.

श्रोणि (णी) (श्रु, ण, णि [ळी]) (सं) ना. - जघन; ढुंगण;

नितंब; मार्ग; वाट.

श्रोतव्य (श्रु, त, व, य) (सं) ना. - ऐकण्यासारखे; ऐकू

येण्यासारखे.

श्रोतृ (ता) (श्रु, त, र्ता [डा]) (सं) ना. - ऐकणारा; श्रोतृवृंद;

लक्ष देणारा;

श्रोत्र (श्रु, त्र) (सं) ना. - कान; हत्तीच्या सोडेवा शेंडा.

श्रोत्रिय (श्रु, त्र, य) (सं) ना. - वैदिकब्राह्मण; वेदपठण

केलेला; पंडित.

श्रौत (श्रु, त) (सं) ना. - वेदासंबंधी; वेदांत सांगितलेले;

वेदसंमत; कानासंबंधी.

श्लक्ष्ण (श्रु, क्ष, ण) (सं) वि. - चिकट; गुळगुळीत; स्निग्ध;

दलदलीची (जमीन).

श्लथ (श्रु, थ) (सं) वि. - ढिला; शिथिल; सैल; थलथलित.

श्लाघन (ना) (ने) (श्रु, ण, ण [डा] ली) (सं) ना. - स्तुति;

गौरव; वर्णन; तोंडपूजेपणा.

श्लाघा (घे) (श्रु, ण, ण [डा] ली) (सं) ना. - स्तुति; कीर्ति; वर्णन.

श्लाघिसु (श्रु, ण, ण [डा] ली) (क) धा. - स्तुति करणें; स्तवन करणें;

कीर्ति गाणें; वाखाणणें.

श्लाघ्य (श्रु, ण, ण [डा] ली) (सं) वि. - स्तुत्य; श्रेष्ठ; संभावित; सद्गृहस्थ.

श्लिष्ट (श्रु, ष्ठ, ण) (सं) वि. - मिसळलेला; जुळलेला; व्यर्थी; मिठी

घातलेला.

श्लेष (श्रु, ष, ण) (सं) ना. - मिश्रण; जुळणी; आलिंगन; एक

शब्दालंकार.

श्लेष्म (श्रु, ष, ण) (सं) ना. - कफ; त्रिदोषांपैकी एक.

श्लोक (श्रु, ल, क) (सं) ना. - पद्य; कवन; कीर्ति.

श्व (श्वन्) (श्रु, श्व [श्वन्]) (सं) ना. - कुत्रा; सारमेय; श्वान.

श्वः (श्रु, श्व) (सं) ना. - उद्या; भविष्यकाली.

श्वपच (श्रु, श्व, च) (सं) ना. - चांडाल; महार; अंत्यज.

श्वपाक (श्रु, श्व, पाक) (सं) ना. - चांडाल; महार.

श्वशुर (श्रु, श्व, शुर) (सं) ना. - सासरा.

श्वश्रु (श्रु, श्व, श्रु [श्रु]) (सं) ना. - सास.

श्वसन (श्रु, श्व, सन) (सं) ना. - श्वासोच्छ्वास; वायु.

श्वसित (श्रु, श्व, सित) (सं) वि. - श्वास; श्वासोच्छ्वास; दीर्घश्वास.

श्वान (श्रु, श्व, न) (सं) ना. - कुत्रा; शुनक. 'सोणग' पहा.

श्वापद (श्रु, श्व, पद) (सं) ना. - क्रूर मुग; हिंस्रपशु; वाघसिंह.

श्वाल (श्रु, श्व, ल) (सं) ना. - वारा; हवा; श्वासोच्छ्वास; दमा.

श्वालकास (श्रु, श्व, ल, कास) (सं) ना. - दमा; श्वसनांत होणारा

सुई सुई आवाज.

श्वालकोश (श्रु, श्व, ल, कोश) (सं) ना. - फुगुस.

श्वेत (श्रु, श्व, त) (सं) वि. - पांढरे; शुभ्र; सफेत.

—केतु (श्रु, श्व, त) (सं) ना. - बौद्ध संन्यासी; जैन साधु.

—छत्र (श्रु, श्व, त) (सं) ना. - पांढरी छत्री; राजछत्र;

अवदागिरी.

श्वेतक (श्रु, श्व, त, क) (सं) ना. - चांदी; रुपे; कवडसा; कवडा.

श्वेतगरुत (श्रु, श्व, त, गरुत) (सं) ना. - बदक. 'बातु' पहा.

श्वेतच्छद (श्रु, श्व, त, च्छद) (सं) ना. - बदक.

श्वेतद्वीप (श्रु, श्व, त, द्वीप) (सं) ना. - वैकुंठ.

श्वेतवर्णीय (श्रु, श्व, त, वर्णीय) (सं) वि. - यूरोपीय; गौरवर्णाचा;

गोरा.

श्वेतवाहन (श्रु, श्व, त, वाहन) (सं) ना. - चंद्र; अर्जुन.

श्वेतहय (श्रु, श्व, त, हय) (सं) ना. - इंद्राश्व; पांढरा घोडा;

उच्चैःश्रवा.

श्वेतवाही (श्रु, श्व, त, वाही) (सं) ना. - इंद्र; अर्जुन.

श्वेताद्रि (श्रु, श्व, त, आद्रि) (सं) ना. - कैलास पर्वत; रजतगिरी;

मेरुपर्वत.

श्वेतांबर (श्रु, श्व, त, आंबर) (सं) ना. - पांढरे कापड; शुभ्र वस्त्र;

पांढरे कापड वापरणारा जैनपंथ.

श्वेतांबर (श्रु, श्व, त, आंबर) (सं) ना. - शुभ्रवासना; जैनसंन्यासिनी.

- ष (ष) (सं) ना. - अवर्गीय ६ वें व्यंजन.
 (सं) वि. - श्रेष्ठ; उत्तम.
 (सं) ना. - नुकसान; अंत; बाक्की; नाश; स्वातंत्र्यसाधना.
 षष् (ष) (षः [षः]) (सं) वि. - सामासिक शब्दांत 'षू' चा 'ट्' होतो; सहा.
 षट् (ष) (सं) ना. - सहाचा गट.
 षट्क (षः) (सं) वि. - तिसऱ्यानें ऐकलेली गोष्ट;
 सहा कानांवर गेलेले; कर्णोपकर्णी गेलेले.
 षट्कर्म (षः) (सं) ना. - ब्राह्मणाची सहा कर्मे; (यजन;
 याजन; अध्ययन; अध्यापन; दान; प्रतिग्रह.) ब्राह्मणाच्या
 उपजीवनापुरतेच वाणिज्य; कृषिकर्म; शांति; वशीकरण;
 सहा योग.
 षट्कर्मि (षः) (सं) ना. - षट्कर्मि ब्राह्मण; ब्राह्मणाची
 योग्य कामे करणारा.
 षट्कोन (षः) (सं) ना. - सहा भुजांची आकृति.
 षट्चक्र (षः) (सं) ना. - शरीरातील सहा प्रकारची
 चक्रे.
 षट्चरण (षट्) (सं) ना. - सहा पायांचा
 मुंगा; भ्रमर.
 षट्पदि (षः) (सं) ना. - भ्रमर; एक कन्नड काव्यप्रकार.
 षट्स्थल (षः) (सं) ना. - वीरशैव धर्माचाराची सहा
 स्थाने.
 षडक्षर (षः) (सं) ना. - 'ॐ नमः शिवाय' हा षडक्षरी
 मंत्र; एक वीरशैव कवि.
 षडंग (षः) (सं) ना. - (कल्प; शिक्षा; व्याकरण; निरुक्त;
 छंद; ज्योतिष) ही वेदांची सहा अंगे.
 षडभिज्ञ (षः) (सं) ना. - बुद्धदेव.
 षडानन (षः) (सं) ना. - षण्मुख; कार्तिकेय.
 षडिंद्रिय (षः) (सं) ना. - मनासह पंचज्ञानेन्द्रिये.
 षड्वर्ग (षः) (सं) ना. - (तहान; भूक; दुःख; जरा; मरण;
 मोह) या सहा उर्मी; लाटा; इच्छा.
 षट्क्रतु (षः) (सं) ना. - वसंत; ग्रीष्म; वर्षा; शरद; हेमंत;
 शिशिर हे सहा ऋतु.
 षड्गुण (षः) (सं) ना. - क्षत्रियाचे सहा गुण; साध्वीस्त्रीचे
 सहा सद्गुण.

- षड्ज (षः) (सं) ना. - संगीतातील प्रथम स्वर; सा.
 षड्दर्शन (षः) (सं) ना. - सांख्य; योग; न्याय;
 वैशेषिक; मीमांसा व वेदांत ही सहा दर्शने; सौर; वैष्णव; शाक्त;
 शैव; वैनायक व स्कांद हे सहा दर्शनमार्ग.
 षड्रस (षः) (सं) ना. - मधुर; आम्ल; कटु; तिक्त; कषाय;
 व लवण हे सहा रस; सहा चवी.
 षड्रिपु (वैरि) (षः) (सं) ना. - काम; क्रोध;
 लोभ; मोह; मद; मत्सर हे सहा अंतःशत्रु.
 षड्वर्ग (षः) (सं) ना. - षड्वैरी; षड्रिपु.
 षंड (षः) (सं) ना. - समूह; बैल; नपूंसक.
 षंडक (षः) (सं) ना. - पौरुषहीनत्व; नपूंसकत्व;
 पौरुषहीन मनुष्य.
 षण्मत (षः) (सं) वि. - शैव; वैष्णव; सौर; गाणपत्य;
 शाक्त; कापालिक ही सहा धर्ममते.
 षण्मुख (षः) (सं) ना. - स्कंद; कार्तिकेय; कुमारस्वामी.
 षरायि (षः) (अ-दे) ना. - अंगी; विजार; शर्ट.
 षष्टि (षः) (सं) वि. - साठ.
 षष्ठ (षः) (सं) वि. - सहावा.
 षष्टिपूर्ति (षः) (सं) ना. - षष्ठ्यब्दिशांति; साठावी
 वर्षगांठ; षष्ठ्यब्दि समारंभ.
 षष्टि (ष्टि) (षः) (सं) ना. - सहावी तिथी; सहावी
 विभक्ति.
 षाड्गुण्य (षः) (सं) ना. - सहा सद्गुणांचा समूह.
 षाण्मातुर (षः) (सं) ना. - कार्तिकेय; कुमारस्वामी;
 षण्मुख.
 षाण्मासिक (षः) (सं) वि. - सहामाही; सहा महिन्याचे;
 सहामासासंबंधी.
 षिज्ञ (षः) (सं) वि. - स्त्रीलंपट; जार; कामुक.
 षोकि (षः) (अ-दे) वि. - विलासी; चैनी; (क.) ना. कामुकता;
 सौंदर्य.
 षोडश (षः) (सं) वि. - सोळा; सोळावा; एक श्राद्ध.
 षोडशोपचार (षः) (सं) ना. - अतिथी किंवा
 देव यांना अर्पण करावयाची १६ पूजाविधाने
 षोडासुख (षः) (सं) ना. - षण्मुख; कार्तिकेय.
 छीव(वन) (षः) (सं) ना. - थुंकी; पिक; पिक.

स

स (सं) (सं) अ. — अवर्गीय वर्णमालेंतील ७ वें अक्षर; एक उपपद; सहित; सम; सदृश; समान.

(सं) ना. — सर्प; वायु; पक्षी; संगीतांतील षड्ज स्वर; शिव; विष्णु.

संय (सं००३०) (सं) ना. — अस्थिपंजर; वळकटी; सुरळी; गुंडाळी.

संयत (सं००३०ड) (सं) वि. — वट्ट; विलंबित; आधीन; निबंधित सिद्ध; अटक झालेला.

(सं) ना. — युद्ध.

—चेत—मन (सं०३ड—सं०३) (सं) वि. — मनावर ताबा ठेवणारा.

संयतात्म (सं००३०३) (सं) वि. — इंद्रियें ताब्यांत ठेवणारा; योगी.

संयत्त (सं००३०ड) (सं) वि. — सिद्ध; सज्ज; रक्षक; पहारेकरी.

संयम (मन) (सं००३०३ [सं०३]) (सं) ना. — इंद्रियनिग्रह; मनाची आवरशक्ति.

संयमि (सं००३०३) (सं) ना. — इंद्रियें कष्टांत असलेला; ऋषि; मुनी.

संयुक्त (सं००३०३ड) (सं) वि. — मिश्रित; एकत्रित; वट्ट; एकूण; समाविष्ट.

संयुग (सं००३०३ग) (सं) ना. — युद्ध; रणकंदन; सादृश्य; मिश्रित; विसाण.

संयुत (सं००३०३ड) (सं) वि. — मिसळलेला; एकत्रित; एकजीव झालेला.

संयोग (सं००३०३ग) (सं) ना. — जुळणी; मिश्रण; समावेश; विसाण.

संयोजन (सं००३०३ज) (सं) ना. — जोडणी; मेळ; समावेश; मिश्रण.

संरक्षक (सं००३०३क) (सं) ना. — पालक; जबाबदार; उत्तरदायी; रक्षक.

संरक्षण (जे) (सं००३०३क [जें]) (सं) ना. — पालन; वाहन; जबाबदारी.

संरक्षिषु (सं००३०३क) (क) धा. — जबाबदारी घेणें; पालन करणें; जोडीदार होणें; साह्य करणें.

संरंभ (सं००३०३) (सं) ना. — वेग; आवेश; संभ्रम; उत्रेक; उत्साह; कळकळ; गोंधळ; गडबड; चीड; क्रोध.

संराव (सं००३०३) (सं) ना. — गर्जना; घोषणा; उद्घोष.

संरुद्ध (सं००३०३ड) (सं) वि. — प्रतिहत; भरलेला; विरुद्ध; वेढलेला; हल्ला झालेला; तिरस्कृत.

संरोध (सं००३०३ड) सं ना. — अग्रदूत; अडचण; संकट; विघ्न; पुरःप्रेषण.

संलभ (सं००३०३) (सं) वि. — चिकटलेला; एकजीव झालेला; एकरूप; कललेला.

—कोन (सं०३०३) (सं) ना. — लंगूनचा कोन.

संलाप (सं००३०३) (सं) ना. — सलगीचें भाषण; मोकळ्या वेळच्या गप्पा.

संवत्सर (सं०३०३ड) (सं) ना. — एक संपूर्ण वर्ष.

संवनन (सं०३०३ड) (सं) ना. — फसवणूक; भोळसटपणा; वेड.

संवर (रण) (सं०३०३ [रं०३]) (सं) ना. — झाकण; आवरण; दृष्टिआड करणें; सिद्धता; सेतु; बांध; संकोच; एक मृग;

शबरासुर; पाणी; बौद्धांचा एक धार्मिक संस्कार; आत्मसंयमन.

संवरणे (भरणे) (सं०३०३ड [रं०३ड]) (सं) ना. — सिद्धता; सज्जता; विस्तार; जबाबदारी.

संवरिसु (सं०३०३ड) (क) धा. — सिद्ध करणें; सज ठेवणें; रक्षिणें; पालन करणें; बांध घालणें.

संवर्त (तेन) (सं०३०३ड [रं०३ड]) (सं) ना. — प्रलयकाळचा मेघ; प्रवाहाची ओढ; डोह; प्रलयाग्नि; वडवाग्नि; बलराम.

संवर्तक (सं०३०३ड) (सं) ना. — दावानल; प्रलयमेघ; डोह.

संवर्धक (सं०३०३ड) (सं) वि. — चांगलें वाढणारें; स्वागत करणारा; आशयपूर्ण.

संवर्धिर (सं०३०३ड) (सं) वि. — पुष्ट; समृद्ध; विस्तृत; चांगल्या रीतीने वाढलेला.

संवसथ (सं०३०३ड) (सं) ना. — राहण्याचे ठिकाण; वसती; वाडी; लहान खेडें.

संवाद (सं०३०३ड) (सं) ना. — चर्चा; वादविवाद; संभाषण; बोलणें; तर्क; सादृश्य; मान्यता; बातमी; संगीतांतील संवादी स्वर; मतैक्य; विचारसादृश्य.

संवाहक (सं०३०३ड) (सं) वि. — मग्न असलेला; वर्षण करणारा; मर्दन करणारा; पाय चेंपणारा; भार वाहणारा; जबाबदार.

संवाहन (सं०३०३ड) (सं) ना. — पायचेंपणी; ओझें वाहणे; कार्यवाहकता.

संविचिं (सं०३०३ड) (सं) ना. — संवेदना; ज्ञान; जाणीव; समजूत; गणती; उल्लेख.

संविधान (सं०३०३ड) (सं) ना. — रचना; निर्माणकौशल्य; व्यवस्था; जोडणी; समावेश; संनिवेश; प्रसंग; शासन नियम.

संवीक्षण (सं०३०३ड) (सं) ना. — निरीक्षण; परीक्षण; संशोधन-संवृत (सं०३०३ड) (सं) वि. — झाकलेले; आवृत; भरलेलें; प्रात.

संवेग (संवेग) (सं) ना. - गडबड; त्वरा; धाई; वेग; आतुरता.

संवेद (दने) (संवेद [दने]) (सं) ना. - लागण; जाणीव; ज्ञान; मनाला पटणे; अनुभव; भावना; धारणा; बोध; ग्रहणशक्ति.

संवेश (संवेष्ट) (सं) ना. - सुखनिद्रा; विराम; विश्रान्ति; मग्नता.

संव्यान (संवायन) (सं) ना. - उत्तरीय; उपरणे; दुपेटा; शाल; पांघरूण.

संशय (संशय) (सं) ना. - देणगी; अनुमान; चूक; कल्पना; मानसिक आंदोलन.

संश्रय (संश्रय) (सं) ना. - आधार; असरा; पाठिंबा; आशय. संश्लिष्ट (संश्लिष्ट) (सं) वि. - आलिंगन दिलेला; अठीमिठी घातलेला.

संश्लेष (संश्लेष) (सं) ना. - दटालिंगन; मीलन; जवळीक.

संसक्त (संसक्त) (सं) वि. - अतिसमीप; निकट; चिकटलेला; लागूनचा; गाढ संबंधी.

संसत् (संसत् [संसत्]) (सं) ना. - महासभा; परिषद; बैठक; सभा; न्यायस्थान.

संसरण (संसरण) (सं) ना. - गमन; चलन; संसार; प्रपंच; क्रांति; युद्धारंभ; राजमार्ग; पुनर्जन्म; सैन्यसंचलन; धर्मशाळा; इहलोक; ऐहिक सुख; जन्म.

संसर्ग (संसर्ग) (सं) ना. - संपर्क; संबंध; जोडीदारी; सादृश्यता; वापर; संभोग; समावेश; खूण; परिचय; सहकार; सहजीवन.

संसाद (संसाद) (सं) ना. - संसद; महासभा; परिषद; न्यायालय.

संसार (संसार) (सं) ना. - प्रपंच; जीवन; कुटुंब; घराणे; पत्नि; चरितार्थ; जननमरणाचा फेरा; ऐहिक संबंध.

—गुरू (गुरू) (सं) ना. - मन्मथ; कामदेव.

संसारि (रिग) (संसार [रिग]) (सं) वि. - संसार करणारा; कुटुंबी; गृहस्थ; लौकिक विचारांत गुरफटलेला.

संसिद्धि (संसिद्धि) (सं) ना. - सिद्धि; पुरवठा; लाभ; पूर्णता; हातीं लागणे.

संसृति (संसृति) (सं) ना. - संसार; प्रपंच; लौकिक विचार; धर्म.

संसृष्ट (संसृष्ट) (सं) वि. - विराजित; जनित; समाविष्ट; मिश्रित; एकजीव झालेले.

संसृष्टि (संसृष्टि) (सं) ना. - मिश्रण; ऐक्य; पद्यसमस्या; अर्थालंकार; रचना; संग्रह.

संस्करण (संस्करण) (सं) ना. - दुस्स्ती; सुधारणा; व्यवस्था; आवृत्ति; संस्कार.

संस्कार (संस्कार) (सं) ना. - सिद्धता; व्यवस्था; रूपांतर; सुधारणा; कर्मफल; मतिविलास; धार्मिक विधी; व्यवहार; उत्तरक्रिया; पुट.

संस्कृत (संस्कृत) (सं) वि. - संस्कारित; व्यवस्थित; सुधारलेले; उत्तम; शिजवलेले; शृंगारित; विवाहित; चोल; स्वच्छ. (सं) ना. - गीर्वाणवणी; देववाणी.

संस्कृति (संस्कृति) (सं) ना. - सुधारणा; व्यवस्था; आचरणातील प्रगती; सभ्यता; सौजन्य; हृदयपरिवर्तन; हृदयशुद्धि.

संस्तर (रण) (संस्तर [रण]) (सं) ना. - पदर; थर; घडी; निरी; अस्तर; अंथरूण; शय्या; दर्भ; चटई.

संस्थान (संस्थान) (सं) ना. - राजकीय क्षेत्रविभाग; न्यास; ठेव; जहागीर; आकार; मठ.

संस्थानिक (संस्थानिक) (सं) ना. - संस्थानचा स्वामी; राजा; प्रजापालक.

संस्थापन (ने) (संस्थापन [ने]) (सं) ना. - पायाभरणी; देवतेची संस्थापना; संघसंस्थांचा प्रारंभ; शासनसंस्था; मतप्रसार.

संस्थिति (संस्थिति) (सं) ना. - सुस्थिती; उत्तम जीवन; क्षेम.

संस्था (स्थे) (संस्था [स्थे]) (सं) ना. संघ; समाज; बाजार; हाट; पेठ; लोकसमाज.

संहत (संहत) (सं) वि. - मारलेला; बडवलेला; बद्ध; नष्ट.

संहति (संहति) (सं) ना. - समूह; ढीग; एकी; एकता.

संहनन (संहनन) (सं) ना. - शरीर; दुखणे; मार; वध; खून.

संहार (हार) (संहार [हार]) (सं) ना. - खून; नाश; कंदन; एकत्रीकरण; एकवटता; समारोप; अंत; निर्नाम; वध; खोडणे; पुसणे.

संहारिसु (संहारिसु) (क) धा. - नाश करणे; ठार मारणे; संपवणे; शेवट लावणे; मार्गे घेणे; एकत्र करणे.

सहर्ष (सहर्ष) (सं) ना. - अतिसंतोष; परमानंद; रोमांच.

संहत (ता) (ते) (संहत [ता]) (सं) वि. - संग्रहित; ठेवलेले; एकत्रित.

(सं) ना. - शासनसंग्रह; मनसंहिता; भारतीय घटना; पदप्रक्रिया; व्यवस्था.

संहत (संहत) (सं) वि. - एकत्रित; संग्रहित; संक्षिप्त; मार्गे घेतलेले; उपसंहार केलेले.

संहति (संहति) (सं) ना. - संहार; वध; खून; समारोप; एकत्रिकरण.

सकर्मक (सकर्मक) (सं) ना. - कर्म असलेला; कर्म असलेला धातु.

सकल (सकल) (सं) ना. - सर्व; अखिल; पूर्ण; संबंध.

सकाम (सकाम्) (सं) वि. — इच्छायुक्त; आकांक्षापूर्ण; तृप्त; कांतियुत.

(सं) अ. — खरोखर.

सकाल (सकाल) (सं) ना. — योग्य समय; सुवेला; निश्चित वेळ; सुसुहूर्त.

सकुटुंब (सकुटुंब) (सं) ना. — कुटुंबासह; घरच्या लोकाबरोबर.

सकुति (सकुति) (क) ना. — शक्ति; बळ; सामर्थ्य; पीळ.

सकुल्य (सकुल्य) (सं) वि. — एकाच घराण्यातील; दूरचे आत.

सकृत् (सकृत्) (सं) अ. — एकदम; एकदां; एका सपाट्यांत; एकेवेळीं.

सकेश (शे) (सकेश [शे]) (सं) ना. — मुंडन न केलेली विधवा.

सक (सक) (सं) ना. — छकल; चूर; चकती; तुकडा; कण.

सकद (सकद) (क) ना. — गीर्वाणभाषा; संस्कृत; नागरीभाषा.

सकि (सकि) (क) वि. — साक्षी; डोळ्याने पाहणारा; प्रत्यक्ष पाहिलेला.

सक्त (सक्त) (सं) वि. — गुंतलेला; मग्न; मिश्र; एकजीव झालेला; बलवंत; कठीण; सक्तमजुरी.

सक्ति (सक्ति) (सं) ना. — जोडणी; मिश्रण; विसण; मग्नता; बल; शक्ति.

सक्तु (सक्तु) (सं) ना. — सातूचें पीठ; भाजणीचें पीठ.

सख (खाय) (सख [खाय]) (सं) ना. — मित्र; स्नेही; आत.

सखि (खी) (सखि [खी]) (सं) ना. — मित्र; मैत्रीण; सहेली; स्नेहिता.

सखे (सखे) (क) ना. — शिखा; जाळ; ज्वाळा; आग; उष्णता; संकट.

सखेद (सखेद) (सं) वि. — खेदसहित; दुःखित; संकटग्रस्त.

सखेदाश्रय (सखेदाश्रय [सखेदाश्रय]) (सं) ना. — दुःखमिश्र विस्मय.

सख्य (सख्य) (सं) ना. — मैत्री; मित्रत्व; दोस्ती; स्नेह.

सगर्भ्य (सगर्भ्य) (सं) ना. — सहोदर; सख्खे; एकाच आईच्या पोटेचे.

सगाटिके (सगाटिके) (क) ना. — सलग्नी; सख्यता; स्नेहाचार; गाढ मैत्री.

सगाढ (सगाढ) (सं) वि. — दाट; अति; घटमूट.

(सं) वि. — वेग; आवेश; प्रमुखता; आधिवय; शौर्य; साहस.

(सं) अ. — एकसारखे; न थांबतां.

— पेर (र) (सक [र]) (क) धा. — अती होणे; वाढणे; जास्त होणे.

सगाढिके (सगाढिके) (सं) ना. — आधिवय; दाटपणा; आवेश; वेग; शौर्य; पराक्रम.

सगुण (सगुण) (सं) वि. — गुणयुक्त; आकार असलेला; ओवलेले.

— उपासना (उपासना) (सं) ना. — मूर्तिपूजा; मूर्तीच्या ठिकाणी देवभाव कल्पून केलेली पूजा.

सगोत्र (सगोत्र) (सं) ना. — समान गोत्र; एकवंश; एकाच वंशाचें; एक ऋषी असलेले.

सग (सग) (क) ना. — स्वर्ग; इंद्राचें राज्य; देवलोक.

सगळे (सगळे) (सं) ना. — परवाल; भिस्त.

सगिग (सगिग) (क) ना. — स्वर्गांत राहणारे; देव; अमर.

सगिगर (सगिगर) (क) ना. — देवांचा राजा; इंद्र; सुरपति.

— आणम } (उष्ण)

— अरेय — ओडेय } (उष्ण — ७८०००) (क) ना. — स्वर्गाचा राजा अमरेंद्र.

सगिवट्टे (सगिवट्टे) (क) ना. — स्वर्गमार्ग; देवसंचारपथ; आकाश.

सगु (सगु) (क) धा. — ओढणे; कळांत ठेवणे; वश होणे; मुठींत राहणे; पंजांत अडकणे; वाकून येणे.

सघाट (ड) (सघाट [ड]) (सं) ना. — 'सगाढ' पहा.

संक (संक) (क) ना. — शंख; समुद्रशंख; पुंकण्याचा मोठा शंख; सेतु; पूल; नाकाच्यावरचें हाड.

संकट (संकट) (सं) ना. — आपत्ति; गंडांतर; दुखणे; व्यथा; दुःख.

संकर (संकट) (सं) ना. — मिश्रण; समावेश; भिन्नजातीय शरीरसंबंध; शास्त्रपूत नसलेले नातें; केर; धूळ.

संकर्षण (संकर्षण) (सं) ना. — ओढाताण; आकर्षण; नांगरट; नांगर; बलराम.

संकल (संकल) (सं) ना. — बेरीज; मिळवणी; मिश्रण; विसाण; जोडणी; जुळणी.

संकलन (ने) (संकलन [ने]) (सं) ना. — रास; संबंध; मिश्रण; एकत्रीकरण; बेरीज; कथासंकलन; बांबू.

संकलित (संकलित) (सं) वि. — एकत्रित; संग्रहित; संमिश्र; गृहीत; रास केलेले.

संकले (संकले) (क) ना. — शृंखला; साखळी; वेडी; 'कोळ' पहा.

संकल्प (संकल्प) (सं) ना. — इच्छा; आकांक्षा; निर्णय; उद्देश; ध्येय; विचार; आलोचना; मन; हृदय; प्रतिज्ञा.

संकल्पज (जन्म) (संकल्पज [जन्म]) (सं) वि. — संकल्पानेच जन्मलेले; काम; मदन.

संकयुक्त (संकयुक्त) (सं) वि. — चंचल; अस्थिर; शोकें खाणारा; बदलणारे; अचिर; दुष्ट; नीच; नेमळा; दुर्बल; नपुंसक.

संकाश (संकाश) (सं) ना. — सादृश्य; सामीप्य; जवळीक; शेजार; साम्य.

संकीर्ण (सं०क०१९९९) (सं) वि. — एकत्रित; मिश्रित; एकवटलेलें; अडचणीचें.

संकीर्तन (ने) (सं०क०१९९९ [न]) (सं) ना. — प्रशंसा; स्तुति; प्रार्थना.

संकु (सं०क०) (क) ना. — शंख; शिंप; फुंकण्याचा शंख; संकुचित (सं०क०१९९९) (सं) वि. — मिटलेलें; घडी पडलेलें; आखुड; लांडे; झाकलेलें; लहान; अल्पमनाचा.

संकुल (सं०क०१९९९) (सं) ना. — समूह; ढीग; कळप; युद्ध; भांडण.

संके (सं०क०) (क) ना. — शंका; अनुमान; संदेह; पूर्वपक्ष.

संकुलते (सं०क०१९९९) (क) ना. — बेभानता; कळवळ; गडबड.

संकेत (सं०क०१९९९) (सं) ना. — रहस्य; ओळख, चिन्ह; परिचय; संज्ञा; नियमबद्धता; कबुली; मान्यता.

संकोच (सं०क०१९९९) (सं) ना. — संदेह; अनुमान; घडी; सुरकुती; आखडणी; विनय; दाक्षिण्य; भीति; अधैर्य.

संकोले (सं०क०१९९९) (क) ना. — श्रृंखला; सांखळी; बेडी; आडदांडी; आडकांठी.

संकंदन (सं०क०१९९९) (सं) ना. — इंद्र; देवेंद्र; ओरड; शंख; बोंब.

— संदंन (सं०क०१९९९) (सं) ना. — अर्जुन.

संक्रम (सं०क०१९९९) (सं) ना. — प्रस्तावना; प्रगति; सोबत; संगत; मिळून जाणें; जोडीने जाणें.

संक्रमण (सं०क०१९९९) (सं) ना. — प्रगति; सूर्याचें एका राशीतून दुसऱ्या राशीत जाणें; (मकरवृत्तांतून सूर्याचें उत्तरेस प्रयाण.)

— मकरसंक्रमण (सं०क०१९९९) मकरवृत्तांतून सूर्याचें उत्तरेस प्रयाण.

संक्रमिसु (सं०क०१९९९) (क) धा. — पार करविणें; पुढें चालणें; आघाडीवर जाणें.

संक्रांति (सं०क०१९९९) (सं) ना. — मकरवृत्तांतून सूर्याचें उत्तरेस प्रयाण.

संक्लेश (सं०क०१९९९) (सं) ना. — अति दुःख; अति मोठी व्यथा.

संक्षिप्त (सं०क०१९९९) (सं) वि. — लहान केलेलें; थोडक्यांत आणलेले; सारांशानें सांगितलेलें.

संक्षेप (सं०क०१९९९) (सं) ना. — सारांश; तात्पर्य; लहान रूप; सारांश दिलेले.

संक्षेपिसु (सं०क०१९९९) (क) धा. — सारांश देणें; थोडक्यांत सांगणें; आटोपसर मांडणें; तात्पर्य काढणें.

संक्षोभ (सं०क०१९९९) (सं) ना. — तळमळ; चित्तचांचल्य; उद्वेग; काल्वाकालव; भीति; भय.

संख्या (ख्ये) (सं०क०१९९९) (सं) ना. — अंक; हिशोब; विचार; युद्ध.

संख्यात (सं०क०१९९९) (सं) वि. — प्रशासित; हिशोब केलेले; विचारपूर्ण.

संग (सं०क०) (सं) ना. — मैत्री; संबंध; साम्य; जोडणी; (क) ना. — संघ; संस्था; गट; पक्ष; समूह.

संगड (सं०क०) (क) अ. — मिळून मिसळून; बरोबरीने; एक होऊन; एकजीवपणें.

संगडिग (सं०क०) (क) ना. — जोडीदार; नातेवाईक; स्नेही; संगतीला असणारा.

संगडिसु (सं०क०) (क) धा. — जोडीदार होणें; स्नेह करणें; संगतीला राहणें; एकत्र होणें.

संगत (सं०क०) (सं) वि. — जोडीदार; मिश्रित; जुळलेला; एकजीव झालेला; कार्यकारणभाव असलेला; चकाकणारा.

संगति (सं०क०) (सं) ना. — मिश्रण; चलन; वर्तन; विषय; मैत्री; स्नेह; व्यवहार; प्रसंग.

संगम (सं०क०) (सं) ना. — रतिविलास; प्रवेश; दोन नद्यांचा प्रवाह मेळ; नद्यांचें मीलन.

संगर (सं०क०) (सं) ना. — युद्ध; भांडण; विपत्ति; प्रतिज्ञा.

संगळिसु (सं०क०) (क) धा. — घडविणें; जोडणें; अस्तित्वांत येणें; संभवणें; होणें; मिसळणें; संघटन होणें.

संगात (सं०क०) (क) ना. — सोबत; जोड; प्रवेश; स्नेह; मालकी; नातें; समूह; रास; ठोसा.

संगाति (सं०क०) (क) ना. — जोडीदार; सांगाती; सोबती; मित्र; स्नेही; नातेवाईक; आत

संगीत (सं०क०) (सं) वि. — गुणगान केलेला; पुष्कळ स्तविलेला.

(सं) ना. — गायन; नृत्य; वाद्य; यांचा संयोग.

संगोळिसु (सं०क०) (क) धा. — जुळवणें; जोडणें; प्राप्त करून घेणें; सिद्ध करणें; सज करणें.

संगोपन (सं०क०) (सं) ना. — जोपासना; साथ; जोडीदारी. — शिशुसंगोपन (सं०क०) (सं) ना. — मुलांचा

सांभाळ; शिशु संरक्षण.

संग्रह (हण) (सं०क०) (सं) ना. — रास; संचय; ढीग; संक्षेप; सार.

संग्राणिसु (सं०क०) (क) धा. — संग्रह करणें; गोळा करणें; समूह करणें; ढीग करणें; धारण करणें.

संग्राम (सं०क०) (सं) ना. — युद्ध; रणकंदन.

संग्रासि (सं०क०) (सं) वि. — विनाशक; सर्वभक्षक; ग्रासून टाकणारा.

संघ (सं०क०) (सं) ना. — संस्था; लोकसमूह; पक्ष; गट.

संघटना (ने) (सं०क०) (सं) ना. — जोडणी; प्रवेश; साम्य; अस्तित्व; संभावना; एकत्रीकरण.

संघटिसु (संघटिसु) (क) धा. - संघटना करणें; अस्तित्वांत येणें उतत्त होणें; संभवणें; प्राप्त होणें; जुळून येणें.

संघटन (संघटन) (सं) ना. - वर्षण; मारामारी; भांडण; झगडा.

संघर्ष (घर्ष) (संघर्ष [स्पर्श]) (सं) ना. - भांडण; स्पर्धा; चढाओढ; झगडा.

संघात (संघात) (सं) ना. - समूह; गट; ऐक्य; खून; हत्या; नर्कविशेष.

संचर (संचर) (सं) वि. - फिरणारा; भटकणारा.

संचराचर (संचराचर) (सं) ना. - स्थावरजंगम; फिरणारा न फिरणारा; स्थिरास्थिर; प्रपंच; संसार.

सचि (सचि) (सं) ना. - इंद्रपत्नि; शची; सखी; मैत्रिण; सलगी; नातें; मंत्री; सभासद.

सचिव (सचिव) (सं) ना. - मंत्री; प्रधान; सल्ला देणारा; विचार करणारा; आलोचक; मित्र.

सचेतन (सचेतन) (सं) वि. - जाणीव असलेला; चेतना असलेला; प्रज्ञावंत; बुद्धिमान.

संचेल (संचेल) (सं) वि. - वस्त्रसहित; अंगावर कपडे घातलेला. —स्नान (स्नान) (सं) ना. - सवस्त्र स्नान; कपड्यासह अंघोळ.

संचरित (संचरित) (सं) ना. - सद्गर्तन; सद्गुण; सदाचार; (सं) वि. कुलवंत; सुशिक्षित; सदाचारी.

सच्चिदानंद (सच्चिदानंद) (सं) ना. - ब्रह्मानंद; अस्तित्व, ज्ञान व आनंद यांची एकात्मता; परमात्मा.

सच्छील (सच्छील) (सं) ना. - सद्गर्तन; सदाचार (सं) वि. सदाचारी.

सजल (सजल) (सं) वि. - पाणी असलेले; भिजलेले; ठिबकणारे.

—नयन (नयन) (सं) ना. - अश्रुपूर्ण नेत्र; पाणावलेले डोळे.

सजा (सजा) (अ. दे) ना. - शिक्षा; बंदिवास.

सजाति (सजाति) (सं) वि. - एकच कुल - जन्मस्थान - वर्ग असलेला; एकच प्रकारचे.

सजातीय (सजातीय) (सं) वि. - एकच वर्णाचे; एकच जातीचे.

सजीव (सजीव) (सं) वि. - जिवंत; जीव असलेला; वाढता; वाढीच्या लक्षणाचा.

सज्ज (सज्ज) (सं) वि. - सिद्ध; तयार; अनुकूल; अलंकृत. (सं) ना. - सिद्धता; लड्डू; तयारी.

सज्जन (सज्जन) (सं) ना. - सभ्य; सुजन; संभावित; पाहारा; प्रतिज्ञा; पोषाख; धर्मपत्नि.

सज्जिके (सज्जिके) (क) ना. - सभ्यता; सुजनता; चांगुलपणा. सज्जरस (सज्जरस) (क) ना. - राळ.

सज्जिके (सज्जिके) (क) ना. - गव्हाचा सांजा; रवा; शिरा; सोजी. सज्जित (सज्जित) (सं) वि. - सिद्ध; तयार; प्राप्त; सज्ज.

सजीकरिसु (सजीकरिसु) (क) धा. - सिद्ध करणें; तयार करणें.

सजीकृत (सजीकृत) (सं) वि. - सिद्ध; तयार असलेले. सज्जु (सज्जु) (सं) ना. - सिद्धता; तयारी.

सज्जुक (सज्जुक) (क) वि. - नूतन; नवीन; सुग्ध. (क) ना. - कळी; सुकुल.

सज्जुगेय (सज्जुगेय) (क) धा. - सिद्ध करणें; अनुकूल करणें; नेम धरणें; प्राप्त करून घेणें.

स (से) जे (स [स] ज्ज) (क) ना. - शय्या; शय्यागृह; शयनमंदिर; अंथरुण; पलंग; विश्रांतिस्थान.

—वळ (वळ) (संघ [वृ]) (क) ना. - कंचुकी; शयन-गृहाधिकारी.

संच (संच) (क) धा. - उपाय; युक्ति; योजना; वंचना; कुशलता; संग्रह; समूह; रहस्य; गुप्तगोष्ट.

संचकार (संचकार) (क) ना. - आगाऊ दिलेला पैसा; इसारा; पूर्वालोचना; पूर्वयोजना.

संचन (संचन) (सं) ना. - युक्ति; योजना; फसवणूक.

संचय (संचय) (सं) ना. - संग्रह; समूह; रास; मिळकतीतील ठेवा; उत्पन्न.

संचयन (संचयन) (सं) ना. - साठा; संग्रह; गोळा; प्रेताची हाडें गोळा करणें.

संचर (संचर) (सं) ना. - मार्ग; संक्रमण; अरुंद रस्ता; पांद; संकुचित मार्ग; द्वार; प्रवेश; देह; खून; अभिवृद्धि.

संचरण (संचरण) (सं) ना. - संचार; चलन; आचरण; वर्तन.

संचरव (संचरव) (सं) वि. - जाणारा; संचार करणारा.

संचलन (संचलन) (सं) ना. - वेग; गति.

संचल (संचल) (सं) वि. - हलणारा; झोके घेणारा; चळवळ करणारा; विलोल.

संचार (संचार) (सं) ना. - प्रयाण; फिरती; भ्रमण; प्रवास; भ्रमंती.

संचारमापक (संचारमापक) (सं) ना. - वाहनातील गतिदर्शक यंत्र.

संचारि (संचारि) (सं) वि. - फिरता; अस्थिर; चंचल.

संचारिभाव (संचारिभाव) (सं) ना. - रसपोषक अनुकूलभावना; निर्वेद, रत्नानि वगैरे संचारी भाव.

संचालन (ने) (संचालन [न]) (सं) ना. - चलन; आंदोलन; कंपन.

सत्तम (सत्तम) (क) वि. — श्रेष्ठ; उत्कृष्ट.
 सत्तिगे (सत्तिगी) (क) ना. — छत्री; आतपत्र.
 सत्ते (त्ता) (सत्ते [त्ता]) (सं) ना. — अधिकार; मालकी; प्रमुख;
 यजमानकी; आस्तित्व प्रदर्शन; जीवन.
 सत्यथ (सत्तथ) (सं) ना. — सुमार्ग; चांगली चालरीत; पुण्यमार्ग.
 सत्यात्र (सत्तयात्र) (सं) वि. — योग्य; जुळण्यासारखा.
 —दान (दान) (सं) ना. — योग्य ठिकाणी केलेले दान.
 सत्पुरुष (सत्पुरुष) (सं) ना. — साधु; सदाचारी; सुज्ञानी;
 संभावित; सजन.
 सत्फल (सत्फल) (सं) ना. — चांगला परिणाम; मधुर फळ.
 सत्य (सत्त) (सं) ना. — खरे; यथार्थ; सौंदर्य; सत्यवत.
 सत्यवत (सत्तवत) (सं) वि. — प्रामाणिक; खरे बोलणारा;
 यथार्थ भाषी.
 सत्यव्रत (सत्तव्रत) (सं) ना. — वचन
 पाळणारा; खरे बोलणारा; भीष्माचार्य; सत्यवादी.
 सत्यार्थ (सत्तार्थ) (सं) ना. — खरा अर्थ; रहस्य; तात्पर्य.
 सत्र (सत्त) (सं) ना. — यज्ञ; यज्ञस्थळ; छत्र; धर्मशाळा;
 सदावर्त.
 सत्त्व (सत्त) (सं) ना. — बल; सामर्थ्य; पीळ; स्थिति; जीवन;
 सार; अर्क; रहस्य; प्राणी; जीव; जंतु.
 सत्त्वगुण (सत्तगुण) (सं) ना. — हितचिंतन; दुसऱ्याचे
 कल्याण इच्छिणे; सुस्वभाव; प्राण; श्वासोच्छ्वास; हृदय;
 आत्मा; आयुष्य; आकाश; पार्वती; घोडा.
 सत्त्वर (सत्तवर) (सं) ना. — तीव्रता; गडबड; घाई; शीघ्रता;
 लग्नग.
 सत्त्वशालि (सत्तशालि) (सं) वि. — पौरुषयुक्त; शूर; धीर.
 सत्त्वातिशय (सत्ततिशय) (सं) ना. — अंतिमबलशाली;
 सत्त्वाधिक (सत्तधिक) (सं) ना. — अंतिमबलशाली;
 श्रेष्ठ व्यक्तित्व; प्राणिश्रेष्ठ; पुरुषसिंह.
 सत्त्वात्मक (सत्तत्मक) (सं) वि. — बलशाली; सामर्थ्यवान;
 आत्मबलशाली.
 सत्संग (सत्तसंग) (सं) ना. — सजनसहवास; साधुसंगती;
 संभावितार्थी मैत्री; सुवृत्तींची सोबत.
 सद् (सत्त) (सं) ना. — सत्य; ज्ञान; पूजा.
 (सं) वि. — चांगले; उत्तम; प्रशस्त.
 सद्धकु (सद्धकु) (क) धा. — देह मऊ करणे; तिबणे; मर्दन
 करणे; मारून मऊ करणे.
 सदन (सद्धन) (सं) ना. — घर; निवास; विन्हाड; नाश; नष्टता;
 राखरांगोळी.
 सदमल (सद्धमल) (सं) वि. — सत्यशुद्ध; परिशुद्ध; पवित्र;
 निर्मल.

सदय (सद्धय) (सं) वि. — दयाशील; कोमल अंतःकरणाचा;
 उपकारबुद्धीचा.
 सदर (सद्धर) (क) वि. — हलका; सहज; सरळ; सलगीचा;
 लहान.
 (अ. दे.) ना. — सिंहासन; न्यायासन; दिवाणखाना.
 (अ. दे.) वि. — उपरि निर्दिष्ट; पूर्वोक्त; वर सांगितलेले.
 सदर्थ (सद्धर्थ) (सं) ना. — सत्यज्ञान; श्रेष्ठ; तात्पर्य.
 सदसत् (सद्धसत्) (सं) वि. — बरे वाईट; भलेबुरे; हिताहित;
 असले नसलेले.
 —विवेक (सद्धवेक) (सं) ना. — खऱ्या खोट्याचा विचार
 करणारी बुद्धि.
 सदस्य (सद्धस्य) (सं) ना. — सभासद; सभिक; सभाघटक.
 सदस् (सद्धस्) (सद्धस् [सद्धस्]) (क) ना. — सभा; संघ; वस्ती;
 समूह.
 सदळ (सद्धळ) (सं) वि. — सैन्यासह; सेनायुक्त; द्विदलधान्य.
 सदा (सद्धा) (सं) अ. — निरंतर; सतत; केव्हांहि; अखंड.
 सदागति (सद्धागति) (सं) ना. — कायम फिरणारा, नित्यसंचारी
 वारा; वायु.
 सदाचार (सद्धाचार) (सं) ना. — सद्गर्तन; सभ्यता; चालरीत.
 सदातन (सद्धातन) (सं) ना. — नित्यवस्तु; देव; चिरंतन;
 शाश्वत; परमेश्वर.
 सदाफल (सद्धाफल) (सं) ना. — नारळीचे झाड; महाफल;
 अश्वत्थ.
 सदार (सद्धार) (सं) ना. — समर्थ; बलवंत; सपत्नीक, पत्नीसह.
 सदावर (सद्धावर) (सं) ना. — अतिथींना अन्न देणारा.
 सदावर्त ठेवणारा.
 सदावर्त (वृत्ति) (सद्धावर्त, [सद्धावर्त]) (सं) ना. — अन्न संतर्पण
 अन्नछत्र; मुक्तभोजन.
 सदाशिव (सद्धाशिव) (सं) ना. — महादेव; परमात्मा.
 सदक्ष (श) (सद्धक्ष [श]) (सं) वि. — सारखा; जुळण्याजोगा;
 समान; योग्य; असला; या प्रकारचा.
 सदे (सद्धे) (क) धा. — आपटणे; ठेचणे; मारणे; बडबडणे.
 (क) ना. — घाण; कचरा; कैर.
 सदेबडि (सद्धेबडि) (क) धा. — नाश करणे; पूड करणे; ठार
 मारणे; वधणे.
 सद्गति (सद्धगति) (सं) ना. — मुक्ति; मोक्ष; चांगली गति.
 सद्गुण (सद्धगुण) (सं) ना. — सद्गर्तन; सदाचार.
 सद्दु (सद्धु) (क) ना. — आवाज; शब्द; चाहूल; ध्वनि; गोंधळ.
 ‘उलि’ पहा.
 सद्धर्म (सद्धर्म) (सं) ना. — न्यायनीतीने वागणे; नीतियुक्त
 वर्तन; चांगला धर्म.

सद्धर्मिणि (सद्धर्मिणी) (सं) ना. - धर्मपत्नी; धर्मकृत्यातील भागीदारीण.

सद्भाव (सद्धाव) (सं) ना. - सुचित; चांगली भावना; सुविचार.

सद्य (सद्धु) (सं) ना. - घर; ठिकाण; वस्ती देवालय.

सद्यः (सद्धुः) (सं) अ. - आतांच लगेच; या . णी.

सद्योजात (सद्धुज्जात) (सं) वि. - नुकताच जन्मलेला.

(सं) ना. - परमेश्वराचे एक मुख; वासरु; लोणी; नवनीत.

सद्धर्तन (सद्धर्तन) (सं) ना. - चांगली वागणूक; न्यायाचरण; सम्मार्ग.

सद्धृत्त (सद्धृत्त) (सं) वि. - सदाचारी; सद्धर्तनी.

सद्धृत्ति (सद्धृत्ति) (सं) ना. - सद्धर्तन; नीतीमार्ग.

सद्धर्मचारिणि { (सद्धर्मचारिणी) (सं) ना. - धर्मपत्नी;
सद्धर्मिणि { (सद्धर्मिणी) (सं) ना. - धर्मपत्नी;

गृहिणी; धर्मकार्यात भागीदार असणारी स्त्री.

सनक (सद्धक) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाचा एक मुलगा.

सनत्कुमार (सद्धकुमार) (सं) ना. - ब्रह्मदेवाचा पुत्र;
मानवांचा मूळ पुरुष.

सनदु (सद्धदु) (अ.दे) ना. - सनद; अधिकार पत्र; ब्रीद;
राजशासन. 'रायस' पहा.

सनातन (सद्धातन) (सं) वि. - प्राचीन; पुरातन; त्रिकालबाधित.
(सं) ना. - देव; परमेश्वर.

सनाथ (सद्धाथ) (सं) वि. - ज्याला मालक आहे असा; आश्रित.

सनाथे (सद्धाथे) (सं) वि. - सौभाग्यवती; पति असलेली.

सनादि (सद्धादि) (अ.दे) ना. - बाजंत्री; सनई; शहनाई.

सनिय (ह) (सद्धनिय) (क) अ. - जवळ; बाजूचा; समीप;
लागूनचे; शेजारील.

संत (सद्ध) (सं) ना. - सजन; साधु; सत्पुरुष; समाधानी; भक्त;

संत (सद्ध) (सं) अ. - सतत; केव्हाहि; शांतपणे; निष्कंटक.

संतत (सद्धत) (सं) अ. - अखंड; सदादित; निरंतर.

संतति (सद्धति) (सं) ना. - संतान; मुलेबाळे; वंश; पिढी;

कुल; गोत्र; समूह; पंक्ति; ओळ.

संततधारा (सद्धतधारा) (सं) ना. - अखंडधारा; अभिषेक.

संतधारा (सद्धधारा) (सं) ना. - संततधार; अखंडधारा;

अभिषेक.

संतपन (सद्धपन) (सं) ना. - संताप; चीड; क्रोध; राग; सूर्य.

संतपिसु (सद्धपिसु) (क) धा. - कळवळणे; संतापणे; रडणे;

रोडणे; वितळणे; लज्जित होणे; खजील होणे.

संतस (सद्धस) (सं) वि. - दुःखित; क्रुद्ध; तापलेला; रागेजलेला
जळणारा; कळवळणारा.

संतसि (सद्धसि) (क) धा. - आनंदात राहणे; गप्प बसणे;
मौन घेणे; निमूट राहणे; थंड बसणे; स्तब्धपणे.

संतयि (तै) सु (सद्धयि) (क) धा. - समाधान

पावणे; तृप्त होणे; शांतपणे; शांत करणे आनंद देणे.

संतयसु (विस्सु) (सद्धयसु) (क) ना. 'संतयिसु' पहा.

संतर्षण (सद्धर्षण) (सं) ना. - संतोष; तृप्ति, यात्रेचे मामदे;

यात्रा सुवासमाधानाने झाल्याबद्दलचे आनंदभोजन.

संतर्षिण (सद्धर्षिण) (क) अ. - तृप्ति होईतो; पुरे म्हणणेपर्यंत.

संतवणे (सद्धवणे) (क) ना. - शांतवन; सान्त्वन; समाधान;

मनोरंजन; संतर्पण.

संतविडु (सद्धविडु) (क) धा. - समाधान पावणे; संतृप्त होणे;
शांत होणे.

संतस (सद्धस) (क) ना. - संतोष, शांति; हर्ष; आनंद.

संतान (सद्धान) (सं) ना - पिढी; वंश; कुल; मूलबाळ;

कल्पवृक्ष; समूह.

संताप (सद्धाप) (सं) ना - कट्ट दुःख; पोटतिडीक, पश्चात्ताप;
महाब्वाला.

संतुष्ट (सद्धुष्ट) (सं) वि. - तृप्त; आनंदित; समुदित;

संतोषित; समाधान पावलेला.

संतुष्टि (सद्धुष्टि) (सं) ना. - समाधान; शांति; तर्पण; तृप्ति.

संतुप्ति (सद्धुप्ति) (सं) ना. - समाधान; शांति; संतोष.

संते (सद्धे) (क) ना. - संस्था; जनसमूह; बाजार; मंडई;

पेठ; व्यापारस्थल.

संत्रास (सद्धास) (सं) ना. - भय; भीति; हिंसा; बुजगावणे;
थरकाप.

संद (सद्ध) (क) वि. - नाव झालेला; प्रख्यात; भूतकालीन;

मृत; गति पावलेला.

संदधि (सद्धधि) (क) ना. - समूह; गट; जनसमुदाय; संधान;

साम्य; साहचर्य.

संदधि (सि) सु (सद्धधि) (क) धा. - गोळा करणे;

एकत्र करणे; सावडणे; सावरून घेणे; टीका करणे; जुळवणे.

संदध (सद्धध) (क) ना. - संदेह; अनुमान; विकल्प.

संदरिबु (सद्धरिबु) (क) ना. - समजूतदारपणा; ब्रह्मज्ञान;

योग्य जाणीव.

संदर्भ (सद्धर्भ) (सं) ना. - प्रसंग; अनुकूलता; योग्य समय;

संबंध.

संदर्शन (सद्धर्शन) (सं) ना. - भेट; मीलन; दर्शन; मुलाखत.

संदष्ट (सद्धष्ट) (सं) वि. - चावलेला; मुरगळलेला; चावा

घेतलेला.

संदाय (सद्धाय) (सं) ना. - परतफेड; व्रतधारण कंकण.

'सुलवलि' पहा.

संदि (सद्धि) (क) ना. - सांध; संधी; जोड; जोडणी; जुळणूक;

व्याकरणातील शब्दसंयोग; सांधमोड.

—इसु (असु) (क) धा. —जोडणें; जुळणें; शिवणें; समावेश होणें; घडवणें; संभवणें; मिसळणें; साम्य लाभणें; वालणें.
संदिग्ध (संदिग्ध) (सं) वि. —अनिश्चित; पुष्कळ वापरलेले; तर्कातीत; अंदाजाबाहेर
संदु (संदु) (क) ना. —गाठ; खिळा; खुंटी; चौकट; अनुकूलता; योग्यता; लोभ.
संदुक (दुक) (संदुक[दुक्]) (अ. दे) ना. —पेटी; पेटारा.
संदुकट्ट (संदुकट्ट) (क) ना. —सांधेजोड; कमानीतील कळीचा दगड; जमिनीवरील हद्दीचा दगड.
संदस (संदस) (सं) वि. —अतिशय माजलेला; अहंकारी; महामूर्ख.
संदेग (संदेग) (क) ना. —संशय; अनुमान; संदेह.
संदेय (संदेय) (क) ना. —विकल्प; अनुमान; संशय.
 ‘संदेग’ पहा.
संदेश (संदेश) (सं) ना. —बातमी; वार्ता; निरोप;
 —हर (हर) (सं) ना. —बातमीदार; निरोप्या; वार्ताहर;
 जासूद; अधिकारी; रायभारी.
संदेह (संदेह) (सं) ना. —संशय; अनुमान; विकल्प.
संदोह (संदोह) (सं) ना. —समूह; ढीग; समुदाय; दोहन; धारकाढणें.
संधान (संधान) (सं) ना. —समेट; शाखा; कोंब; टोकाची काठी; व्यवस्थित मांडणी; सुस्थिरता; बाण जोडणें.
संधि (संधि) (सं) ना. —जोड; जोडणी; लक्ष्य; ढीग; शब्दपद. संयोग; एकी; समेट; संधान; प्रसंग; संदर्भ; अध्याय; रंघ. नाटकातील पांच विभागांपैकी एक; विराम; विश्रांति; दरोडा; चोरीप्रकरण.
संधिविग्रह (संधिविग्रह) (सं) ना. —सामसंग्रामाची बोलणी; रायभारा.
संधिविग्रहि (संधिविग्रहि) (सं) ना. —युद्धमंत्री; रायभारी.
संध्या (धे) (संध्या [धे]) (सं) ना. —संधिसमयाची देवता; सायंकाल; उषासंधि; प्रकाश; मध्याह्नीची प्रार्थना.
संध्यावंदने (संध्यावंदने) (सं) ना. —संधिकालीन सूर्यप्रार्थना.
संध्याराग (संध्याराग) (सं) ना. —सायंकालीन तांबडे आकाश; सूर्याच्या रंगलटा; संध्येचा रक्तवर्ण.
सन्न (सन्न) (सं) वि. —दुर्बल, कृश, रोडावलेला, बसका, बिघडलेला; नष्ट.
सन्न (सन्न) (क) ना. —सिद्धता, सैनिकांचे चिलखत; कवच.
सन्नद्ध (सन्नद्ध) (सं) वि. —सिद्ध; सज्ज; आवळलेला; बांधलेला.
सन्न(ज्ञा)य (सन्न [ज्ञा] य) (सं) ना. —युद्धसिद्धता.
सन्न(ज्ञा)ह (सन्न [ज्ञा] ह) युद्धार्थ सिद्ध झालेले शस्त्रास्त्रयुक्त चिलखती सैन्य. ‘हूट’ पहा.

सन्नि (सन्न) (क) ना. —मतिभ्रम; खूळ; वेडेचार; बडबड.
सन्निकाश (सन्निकाश) (सं) वि. —समान; सारखा; जुळणारा; सदृश.
सन्निकृष्ट (सन्निकृष्ट) (सं) वि. —जवळ ओढून घेतलेला; खूप ताणलेला; शेजारी; जमवून घेणारा; जवळ राहणारा.
सन्नित (सन्नित) (क) वि. —जवळ राहणारा; शेजारी; मिळून मिसळून राहणारा.
सन्नियान (सन्नियान) (सं) ना. —सामीप्य; आश्रय; पूज्य व्यक्तींचा सहवास.
सन्निधि (सन्नधि) (सं) अ. —जवळ; समीप.
सन्नपात (सन्नपात) (सं) ना. —मतिभ्रम; भ्रमिष्टपणा; वात; रोगातील भ्रम; वेड; पतन; समूह; एकवटपणा; एकूण.
सन्निभ (सन्नभि) (सं) वि. —समान; सदृश; जुळणारा; सारखा.
सन्नवेश (सन्नवेश) (सं) ना. —संदर्भ; प्रसंग; अंतःप्रवेश; बसतिस्थान; घटना; पूर्वपीठिका.
सन्नहित (सन्नहित) (सं) वि. —जवळ असणारा; शेजारचा; समीपस्थ; जुळवून घेणारा; सिद्ध; सज्ज.
सन्नत (सन्नत) (सं) वि. —वर्णित; स्तविलेला; श्लाघ्य; श्रेष्ठ.
सन्नतांगि (सन्नतांगि) (सं) वि. —वाखाणण्यासारखी; प्रशंसनीय (स्त्री); रेखीव अवयव असलेली; (कामिनी).
सन्ने (सन्न) (सं) ना. —संकेत; खूण; सूचना; अंगविक्षेप; हावभाव.
 (क) ना. —कोळवे; यारी; भार उचलण्याचे साधन; लाट.
सन्नेवेळगु (सन्नवेळगु) (क) ना. —दीपगृह; दीपानुरोधी पाहारा; गोपुर.
सन्मत (सन्नत) (सं) ना. —कबुली; मान्यता; संमती; सदभिप्राय; योग्यता; औचित्य.
सन्मति (सन्नति) सुबुद्धि; योग्य जाणीव.
सन्मान (सन्नान) (सं) ना. —गौरव; मान्यता; आदर; पुरस्कार; योग्य मर्यादा.
सन्मानिसु (सन्नानिसु) (क) धा. —गौरव करणें; आदरणें; मान्यता देणें.
सन्मान्य (सन्नान्य) (सं) वि. —गौरवाह; पूज्य; आदरणीय; मान देण्यास योग्य.
 (सं) ना. —ज्ञानी; गुरु; बडीलधारे.
सन्मार्ग (सन्नान्य) (सं) ना. —पुण्यमार्ग; योग्य चालरीत; सदाचार.
सन्मुद (सन्मुद) (सन्नमुद [संमुद]) (सं) ना. —अत्यानंद; अतिहर्ष; संमोह.
सन्मोद (संमोद) (सन्नमोद [संमोद]) (सं) ना. —सात्त्विक आनंद; अतिहर्ष.

सन्मोहन (संमोहन) (संमोहणं [संमोहणं]) (सं) ना. —
 बनवा बनवी; भुरळ; मोहात पडणें; वेड लावणें.
 संन्यस्त (संन्यस्त) (सं) वि. — ठेवलेलें; टाकलेलें; अर्पित;
 त्यक्त; फेकलेलें; हिसकलेले; संन्यास घेतलेला.
 संन्यास (संन्यास) (सं) ना. — सर्वस्व त्याग; विरक्ति;
 मोहापासून अलितवृत्ति; त्याग.
 संन्यासि (संन्यासि) (सं) वि. — विरक्त; संसार सोडलेला.
 सपक्ष (सपक्ष) (सं) वि. — जोडीदार; सहाय्यक; संबंधी;
 आपल्या पक्षाचा; आपल्या बाजूचा; पंख असलेला.
 सपत्न (सपत्न) (सं) ना. — शत्रु; वैरी; प्रतिपक्षी; द्वेषी.
 सपत्नि (स्त्री) (सपत्नी [स्त्री]) (सं) ना. — सवत; नवऱ्याची
 दुसरी बायको.
 सपत्नीक (सपत्नीक) (सं) वि. — पत्नीसह; पत्नी असलेला;
 सहकुटुंब.
 सपदि (सपदि) (सं) अ. — लागलीच; तत्क्षणीं; ताबडतोब.
 सपर्ये (यो) (सपरी [परी]) (सं) ना. — सेवा; पूजा; अर्चना.
 सपाट (सपाट) (क) वि. — चपटा; समान भूमीचा; समपातळीचा.
 सपाद (सपाद) (सं) वि. — पादयुक्त; सव्वा; चतुर्थांश.
 — शतक (शतक) (सं) वि. — सव्वाशे; एकशे पंचवीस.
 सर्पिंड (सर्पिंड) (सं) ना. — सगोत्र; एकाच पिंडाचा; एककुलीन;
 शातिबंधु.
 सपुर (सपुर) (अ. दे) वि. — पातळ; कोमल; कोवळें;
 विनयशील; क्षीण; दुर्बल; रोड; वाळलेलें.
 सप्त (सप्त) (सं) वि. — सात.
 सप्तक (सप्तक) (सं) ना. — साताचा समूह; आठवडा; सात
 दिवसांचा काल.
 सप्तजिह्वा (व्हा) (सप्तजिह्व [जिह्व]) (सं) ना. — अग्नि; सात
 जिभा असलेला.
 सप्ततंतु (सप्ततंतु) (सं) ना. — यज्ञ; याग; सात पदरी हार.
 सप्तधातु (सप्तधातु) (सं) ना. — शरीरातील सात धातु. (रक्त;
 रक्त; मांस; मेद; मज्जा; हाड व शुक्र हे सात धातु).
 सप्तपदि (दी) सप्तपदि [पदि] (सं) ना. — वधूवरांनी सात
 पावलें चालण्याचा विवाहातील एक विधि.
 सप्त पाताळ (सप्तपाताळ) (सं) ना. — पाताळातील सात लोक.
 सप्तम (सप्तम) (सं) वि. — सातवा.
 सप्तमि (मी) (सप्तमि [मि]) (सं) वि. — सातवी तिथी;
 सातवी विमक्ती.
 सप्तर्षि (सप्तर्षि) (सं) ना. — (मरिचि; अंगिरस; अत्रि;
 पुलस्त्य; पुलह; कश्यप; वशिष्ठ) हे सात ऋषि. किंवा (वसिष्ठ;
 अत्रि; भरद्वाज; गौतम; विश्वामित्र; जमदग्नि; ऋतु) हे सात
 ऋषि.

सप्तव्यसन (सप्तव्यसन) (सं) ना. — (शिकार; मद्यपान;
 दुर्वाक्य; जुगार; व्यभिचार; दंड; शिक्षा) ही सात व्यसने.
 (श्रुत; मांसभक्षण; मदिरापान; वेश्यागमन; चौर्य; मृगया;
 परदारागमन) ही सात व्यसने.
 सप्तशति (सप्तशति) (सं) ना. — सातशे श्लोकांचे देवी महात्म्य;
 देवीस्तोत्र.
 सप्तसप्ति (सप्तसप्ति) (सं) ना. — सूर्य; सात घोडे असलेला रथी.
 सप्तस्वर (सप्तस्वर) (सं) ना. — षड्ज (सा); ऋषभ (रे);
 गांधार (ग); मध्यम (म); पंचम (प); धैवत (ध); निषाद
 (नि) हे संगीत शास्त्रातील सात स्वर.
 सप्तांग (सप्तांग) (सं) ना. — राज्याची सात अंगे (स्वामी;
 मंत्री; सुहृद; कोष; राष्ट्र; दुर्ग; सेना)
 सप्तार्चि (सप्तार्चि) (सं) ना. — अग्नि; सप्तजिह्वा; धूमकेतु.
 सप्ताश्व (सप्ताश्व) (सं) ना. — सात घोडे असलेला सूर्य.
 सप्ताह (सप्ताह) (सं) ना. — आठवडा; सात दिवसांचा काल.
 — इक (इक) (सं) ना. — आठवड्याचे वृत्तपत्र; साप्ताहिक
 पत्रिका.
 सप्ति (सप्ति) (सं) ना. — घोडा; अश्व; वाजी.
 सप्पणे (ने) (सप्पणी [पणी]) (सं) वि. — अळणी; वेचव; तिखट
 मीठ नसलेला; निरुसाह; मौनयुक्त; दुःखित.
 सप्पळ (छ) (सप्पळ [छ]) } (क) ना. — चाहुल; साद;
 सप्पुळ (छ) (सप्पुळ [छ]) } शुद्धध्वनि.
 सप्पे (सप्पे) (क) वि. — नीरस; वेचव; करुण; दुःखित;
 चेतनाहीन; चपटे.
 सफल (सफल) (सं) वि. — फलदायी; लाभकर; सार्थक; प्रयोजन
 युक्त; फल देणारे; इच्छापूर्ति करणारे.
 सब (सब) (क) ना. — शव; मुडदा; प्रेत; कलेवर.
 सबर (सबर) (क) ना. — घोडा, बैल वगैरेंच्या पाठीवरील
 ओशाची माकण; बैठक; जळणाचे लाकूड; सरण; पाया.
 सबल (सबल) (सं) वि. — समर्थ; बलशाली; सेनायुक्त; सत्सैन्य.
 सबळ (सबळ) (क) ना. — लाठी; काठी; वीट; बर्ची; आयुध.
 सबळिग (सबळिग) (क) वि. — बर्ची वापरणारा; शस्त्रधारी;
 आयुध हातीं धरणारा.
 सबुद (सबुद) (क) ना. — शब्द; ध्वनि; स्वर; आवाज; चाहुल;
 साद; सार्थ अक्षरसमूह.
 सब्ब (सब्ब) (क) ना. — सर्व; शंकर; शिव; परमेश्वर.
 (क) वि. — अखिल; सगळे.
 सब्बकि (सब्बकि) (क) ना. — शाबूदाणा.
 सब्बमंगळे (सब्बमंगळे) (सं) ना. — सर्वमंगला; पार्वतीदेवी.
 सब्बव (सब्बव) (क) ना. — हास्य; परिहास; मौज; तमाशा;
 वेश.

सब्बवकार (सब्बवकार) (क) ना. - सोंगाड्या; वेपधारी; विदूषक.

सब्बाणि (सब्बाणि) (सं) ना. - पार्वतीदेवी; गौरी; शर्वाणि. सत्तिगो (सब्बे) (सब्बुणि [सब्बु]) (क) ना. - झाडाची लहान फांदी.

सब्रह्मचारि (सब्बुळ्ळुळ्ळु) (सं) ना. - सहाध्यायी; वर्गबंधु; सहपाठी; सहधर्मी.

सभा (सब्बा) (सं) ना. - लोकसमूह; विद्वत्परिषद; आस्थान; प्रकाश.

सभाजन (सब्बाजन) (सं) ना. - सभ्यलोक; सभेतील श्रोतृगण; विनय; सौजन्य; वंदना.

सभाकंप (सब्बाकंप) (सं) ना. - सभाभीरुता; सभा संकोच.

सभापति (सब्बापति) (सं) ना. - अध्यक्ष.

सभापर्व (सब्बापर्व) (सं) ना. - भारत ग्रंथाचे एक पर्व; महाभारताचा एक भाग.

सभासद (सब्बासद) (सं) ना. - सभेत बसणारा; सदस्य; घटक. सभे (सब्बे) (सं) ना. - द्यूतगृह.

सभिक (सब्बिक) (सं) ना. - द्यूतगृहाचा मालक; सदस्य.

सभ्य (सब्बु) (सं) वि. - सभेचा घटक; सभासद; सुसंस्कृत; सद्गर्तनी.

सभ्यता (ते) (सब्बुता [ट्टी]) (सं) ना. - चांगुलपणा; विनयशीलता; सदाचार; सौजन्य; नागरिकता; श्रेष्ठपणा.

सम (सम्) (सं) वि. - सरळ; सारखा; भेदहीन; एकाच प्रकारचा; जुळता; नीटनेटका; योग्य; (सं) ना. - ठेका; तात; दोन संख्येने भाग तुटणारी संख्या.

समकट्ट (सम्कट्टु) (क) ना. - सादृश्य; सारखेपणा; साम्य; पात्रता; योग्यता; सजता; सिद्धता.

समकाळ (सम्काल) (क) वि. - एकदाच; एकवेळ.

समकालीन (सम्कालीन) (सं) वि. - एकाच काळी असणारे; एकावेळचे.

समक्ष (सं) (सम्क्ष [क्षुं]) (सं) अ. - डोळ्यासमोर; नजरेखाली; जवळजवळ; आसपास.

समगार } (सम्गार) (सं) ना. - चर्मकार; चांभार;
संमगार } (सम्गार) (सं) ना. - चर्मकार; चांभार;
कातड्याचे काम करणारा.

समग्र (सम्ग्र) (क) वि. - पूर्ण; पुरा; पूर्णपणे.

समचतुरस्र (सम्चतुरस्र) (सं) वि. - चौरस; चारी बाजू समान असलेला काटकोन चौकोन.

समज (सम्ज) (सं) ना. - प्राण्यांचा कळप; पशूंचा समूह.

समजाति (सम्जाति) (सं) ना. - एकजातीय; एकवर्णी; एकवर्गी.

समजायिसु (सम्जायिसु) (क) धा. - समजून सांगणे; रमविणे; सोपविणे; मन वळविणे; देणे; अर्पणे.

समजोळि (सम्जोळी) (क) अ. - समान; ठीक;

जुळण्यासारखे; बरोबरीने.

समंजस (सम्जस) (सं) वि. - योग्य; सरळ; पटणारे; तर्काला जुळणारे.

समतळ (सम्तळ) (सं) वि. - सपाट; समान; एका पातळीतील.

समतळिसु (सम्तळिसु) (क) धा. - सज ठेवणे; सिद्ध होणे; तयार राहणे; शपथ वाहणे; शिरणे; प्रवेशणे; जुळणे.

समता (ते) (सम्ता [ट्टी]) (सं) ना. - समानता; सरळपणा; साम्य; ऐक्य; चित्तस्वास्थ्य; योग्यता; कठोरमन; दुजाभाव नसणे; अभेद.

—गोष्टि (गोष्टि) (सं) ना. - सल्लगीचे बोलणे; गप्पासप्पा; प्रेमळसभा.

समदंडि (सम्दंडी) (सं) ना. - समानता; समतोलन.

समदर्शिन् (सम्दर्शिन्) (सं) वि. - भेदभाव न मानणारा; पक्षपातरहित.

समनंतर (सम्नन्तर) (सं) अ. - लागलीच; त्यानंतर; ताबडतोब; तत्क्षण.

समनिसु (सम्निसु) (क) धा. - अस्तित्वांत येणे; जमून येणे; प्राप्त होणे; मिळवणे.

समंतात् (सम्नन्तात्) (सं) अ. - सभोवार; पुरा; पूर्ण; आजूबाजूस.

समंतु (सम्नन्तु) (सं) अ. - उत्तम रीतीने; आणि; तसेच; या प्रकारे.

समन्वय (सम्नन्वय) (सं) ना. - जोडणी; साम्य; संबंध; आसव्य. प्रवेश; अर्थानुरोधाने शब्द जोडणे.

समन्वित (सम्नन्वित) (सं) वि. - जुळलेले; प्रविष्ट; सह; सहित; धरून.

समपाळि (सम्पाळी) (क) ना. - योग्य पद्धति; जोडीदार.

समभाव (सम्भाव) (सं) ना. - भेदभावरहित मन;

निःपक्षपाती बुद्धि.

समय (सम्पय) (सं) ना. - वेळ; संदर्भ; प्रसंग; अवकाश;

निर्णय; सिद्धांत; रूढी; संप्रदाय; प्रतिज्ञा; शपथ; समेट; संधि; कवळ; घास; संकेतखूण; धर्म; मत.

—अनुसार (अनुसार) (सं) वि. - कालोचित; वेळेनुरूप; प्रसंगयोग्य; गुणाला जुळणारे.

—उचित (उचित) (सं) वि. - प्रसंगानुसार; कालानुरूप.

समर (सम्पार) (सं) ना. - मांडण; युद्ध; मारांमारी; लढाळी.

—भूमि (भूमि) (सं) ना. रणरंग; रणांगण; युद्धक्षेत्र; लढाईचे स्थळ.

समरथ (संमरुथं) (सं) ना. - सारख्या योग्यतेचा योद्धा;
तुल्यबल वीर; समान आयुध असणारे.
समरस (संमरुसं) (सं) ना. - ऐक्य; एकरूपता; रसांचा मेळ;
मिश्रण, विलीनता.
समरांगण (संमरुणंगण) (सं) ना. - युद्धभूमि; रणक्षेत्र,
लढाईचें मैदान.
समरु (र) (संमरु[र]) (क) धा. - कातरणें; उपटणें; सपाट
करणें; ओळ लावणें; ओळीत उमे राहणें; क्रम लावणें;
व्यवस्था करणें; गोंजारणें; अंगावरून हात फिरणें; शांत करणें;
समर्थ (संमरुथं) (सं) वि. - बलशाली; शक्तिवंत; योग्य; चतुर;
अर्थपूर्ण.
—इसु (अस) (क) धा. - समर्थ होणें; पाठिंबा देणें;
अनुमोदणें.
—न (ल) (सं) ना. - पाठिंबा; निर्णय; सिद्धता.
समर्पक (संमरुपक) (सं) वि. - नीट; योग्य; युक्त.
समर्पण (संमरुपण) (सं) ना. - दान, सुपूर्त करणें; देणगी;
भक्तीनें समर्पण; उपायन.
समर्पिसु (संमरुपिसु) (क) धा. - देणगी देणें; भक्तीनें
अर्पणें; विनवणें; विनंती करणें; विज्ञापणें.
समवय (यस) (संमवय [यस]) (सं) वि. - एका वयाचे;
वर्गबंधु; मित्र; सारख्या वयाचे.
समवयस्क (संमवयस्क) (सं) वि. - समवयी; मित्र.
समवर्ति (संमवर्ति) (सं) ना. - मित्रांमित्रांशी सारखी वागणूक
ठेवणारा; यम.
समवसरण (संमवसरण) (सं) ना. - सुदैव; अदृष्ट; तीर्थकरांची
सभा.
समवाय (संमवाय) (सं) ना. - समूह; रसायनातील एक-
तानता.
समवायि (संमवायि) (सं) ना. - एकीकरण; सहचारित्र्य;
सहचारीपणा.
समवेत (संमवेत) (सं) वि. - मिश्रित; समाविष्ट; एकत्रित.
समष्टि (संमष्टि) (सं) ना. - नम्रता; एकूण; समाज; व्यक्तींचा
समूह.
समसप्तक (संमसप्तक) (सं) ना. - राक्षसांचे सैन्य; सात राक्षस
वर्ग यांनी अर्जुनाशी युद्ध केले.
सम(मे) सु (संम [सं] सु) (क) धा. - लहान करणें;
उगालणें; घासणें; झिजविणें
समस्त (संमस्त) (सं) वि. - पूरा; सर्व; सहित; सकल;
मिसळलेला.
समस्या (स्ये) (संमस्या [स्ये]) (सं) ना. - कोडे; उलाणा;
पेचप्रसंग; जटिल प्रश्न. 'मुडिंगे' पहा.

—पूति (पूति) (सं) ना. - कोडे सोडवणूक.
समळतरे (संमळतरे) (क) ना. - प्रातःकाल; उपःकाल;
उदयकाल; सूर्योदय समय.
समाकलित (संमोकलित) (सं) वि. - पूर्ण ताब्यात घेतलेला;
कढ्यात आणलेला.
समाख्या (स्ये) (संमोख्या [स्ये]) (सं) ना. - प्रसिद्धी;
कीर्ति; नावलौकिक.
समागम (संमोगम) (सं) ना. - मीलन; प्रवेश; भोग; रति;
साम्य; सहवास; ध्येयपूति; अनुगमन.
समाचार (संमोचार) (सं) ना. - बातमी; वार्ता; सदाचार;
एकाच प्रकारची वागणूक; संतोष. 'ओसगे' पहा.
समाज (संमोज) (सं) ना. - लोकसमूह; सभा; पक्ष; कुलजाति;
जमाव.
समाधान (संमोधान) (सं) ना. - शांति; सहनशीलता; तृप्ति;
प्रतिष्ठापना.
समाधि (संमोधि) (सं) ना. - निविध्यास; तल्लीनता; लय;
मनाची एकाग्रता; थडगें; वृंदावन; छत्री; आत्मविस्मरण;
मृताचे स्मारक.
—स्थ (स्ये) (सं) वि. - ध्यानमग्न; योगनिद्रा परवश; मेलले.
समान (संमोन) (सं) वि. - सरळ; योग्य; पात्र; एकसारखा;
सर्वांशी सारखी वागणूक असणारा; मानासहित; एक वायु.
—ता (ते) (ता [ते]) (सं) ना. - योग्य वर्तन; मान्यता;
प्राप्ति.
समानप्रतिपत्ति (संमोनप्रतिपत्ति) (सं) ना. - योग्य जाणीव;
योग्यतेप्रमाणे झालेला गौरव.
समानोद्देश (संमोनोद्देश) (सं) ना. - सहोदरत्व; बंधु-
बांधव; एकमातृत्व.
समाप्ति (संमोप्ति) (सं) ना. - समारोप; मुक्तता; अंत; शेवट;
मरण; पूर्णता.
सामान्याय (संमोमोय) (सं) ना. - वेदपठण; शास्त्रपठण;
एकूण; आणखी; समूह.
समारंभ (संमोरंभ) (सं) ना. - उत्सव; सोहळा; उत्तम
आरंभ; शुभारंभ.
समाराधन (ने) (संमोराधन [ने]) (सं) ना. - ब्राह्मण-
भोजन; तृप्ति; मेजवादी.
समारूढ (संमोरूढ) (सं) वि. - वर चढलेला; उच्चपदस्थ.
समारोप (संमोरूप) (सं) ना. - पूति; पूर्णता; शेवट; अंत.
समावर्तन (संमोवर्तन) (सं) ना. - गुरुगृहीं विद्याभ्यास
झाल्यावर बरीं परतणें; पुनरागमन; फेरफटका; प्रवास; भ्रमण.
समावेश (संमोवेश) (सं) ना. - एकजीव; साम्य; प्रवेश;
अंतःप्रवेश; रिवाव.

समाश्वास (संमोश्वास) (सं) ना. — अभिवचन; शब्द देणे; प्रतिज्ञा; पंथ; समाधान; शांति.
 समांस (संमोस) (सं) ना. — पदसंयोग; एकार्थक शब्द-जोडणी; संक्षेप निवेदन.
 समासारित (संमोसारित) (सं) वि. — जवळ आलेला; शेजारचा; जवळचा.
 समाहार (संमोहार) (सं) ना. — संग्रह; संक्षिप्तता; एकत्रिकरण.
 — द्वंद्व (द्व्यंद्वा) (सं) ना. — संग्रहात्मक वस्तुवाची एक समास.
 समाहित (संमोहित) (सं) वि. — संग्रहित; एकत्रित ठेवलेले; समाधान पावलेले; प्रतिज्ञा घेतलेले.
 समाहृत (संमोहृत) (सं) वि. — एकत्रित केलेले; स्वीकृत; संग्रहित.
 समाह्वय (संमोह्वय) (सं) ना. — नाव; नाम निमंत्रण; हाक; युद्ध.
 समिति (संमिति) (सं) ना. — सभा; समाज; संघ; समूह; संस्थाप्रवेश.
 समितु (त) (धे) (संमि०त्तु [७] [५]) (सं) ना. — लाकूड; जळण; यज्ञासाठी आणलेल्या उंबराच्या किंवा अश्वत्थाच्या काड्या.
 समीक (संमो०क) (सं) ना. — युद्ध; कलह; भांडण; मारामारी.
 समीचीन (संमो०चीन) (सं) वि. — मधुर; रुचकर; योग्य; लायक; सरळ; चकाकणारे; शोभणारे.
 समीर(रण) (संमो०र [००]) (सं) ना. — वारा; हवा; वायु.
 — मलय समीर (मलय०संमो०र) (सं) ना. — थंड हवा; सुगंधी वारा.
 समीहित (संमो०हित) (सं) ना. — अपेक्षा; आकांक्षा; इच्छा; अभीष्टित.
 समुख (संमो०ख) (सं) वि. — गोष्टीवेल्हाळ; वाचाळ; गप्पीदास एकमुखी.
 समुचित (संमो०चित) (सं) वि. — योग्य; उचित; मनाला पटण्यासारखे.
 समुच्चय (संमो०च्चय) (सं) ना. — मिश्रण; एकीकरण; जोडणी; संग्रह; समुदाय; संचय.
 समुच्छ्र(च्छा)य (संमो०च्छ्र [७] [५]) (सं) ना. — अभिवृद्धि; वाढ; वरचढपणा; स्पर्धा; मोठेपणा; विरोध; प्रतिकार; भांड्योरपणा.
 समुत्सारण (संमो०त्सारण) (सं) ना. — दूरगमन; चालढकल; वियोग.
 समुत्सारित (संमो०त्सारित) (सं) वि. — दूर केलेले; बाजूला सारलेले; दूर गेलेले; गमावलेले; पुढे ढकललेले; निघालेले.

समुद्य (संमो०द्य) (सं) ना. — छाप; ठसा; जन्म; उदय; दर्शन; गट; समूह; लावणी; लागण.
 समुदाय (संमो०दाय) (सं) ना. — गट; युद्ध; जन्म; जनन; जमाव; समूह.
 समुद्धत (संमो०द्धत) (सं) वि. — अति माजलेला; उद्दाम; मगरूर; अहंकारी.
 समुद्यत (संमो०द्यत) (सं) वि. — वर डोके करणारा; उदय पावणारा; बाहेर येणारा; उदयोन्मुख; पुढे येणारा.
 समुद्र (संमो०द्र) (सं) ना. — सागर; जलधी; ठसा उमटवलेला; मुद्रा केलेला; मोहोर केलेला.
 — जाते (जो०ते) (सं) ना. — लक्ष्मी.
 समुद्रमंथन (संमो०द्रमंथन) (सं) ना. — सागराची घुसळण; देवदानवांनी अमृतप्राप्तीसाठी केलेले सागरमंथन.
 समुद्रवसना(ने) (संमो०द्रवसना[ने]) (सं) ना. — पृथ्वी; समुद्राचे वसन नेसणारी; समुद्रांत राहणारी.
 समुक्षिप्त (संमो०क्षिप्त) (सं) वि. — सुंदर नेत्र असलेला; विकसित; प्रकाशणारा; शोभिवंत.
 समुल्लसित (संमो०ल्लसित) (सं) वि. — अत्यानंद झालेला; अत्युत्साही; कांतिमान.
 समुल्लास (संमो०ल्लास) (सं) ना. — अत्यानंद; मोठा हुरूप; अभिनिवेश; कांतिमानता.
 समूरु (संमो०रु) (सं) ना. — मृग; हरीण.
 समूल (संमो०ल) (सं) अ. — मूळासह; कुलंकष; थोडेसुद्धा न सोडता.
 समूह (संमो०ह) (सं) ना. — ढीग; रास; एकूण; मेळावा; जमाव.
 समृद्ध (संमो०द्ध) (सं) वि. — भरलेले; पूर्ण; पूर्ति पावलेले; संपत्तिमान; धनवान.
 समृद्धि (संमो०द्धि) (सं) ना. — वाढ; पूर्णता; श्री; संपत्ति; सुदैव; अतिशयता; वरचढपणा.
 समे (संमो०) (क) धा. — पुष्पमाला करणे; रचणे; निर्मिणे; गुफणे; क्षीण होणे; कृश होणे; सिद्ध होणे; हानी होणे.
 (क) ना. — उंचावरचा दिवा; ठाणवई.
 समेत (संमो०ेत) (सं) ना. — मिळलेला; सहित; जवळ आलेला; एकवटलेला; एकजीव झालेला.
 संपगे (संमो०गे) (क) ना. — चंपक; चाफा.
 संपत्ति (संमो०त्ति) (सं) ना. — धनधान्यसंग्रह; वैभव; अभिवृद्धि; सुस्थिति; ऐश्वर्य; आनंद; संपूर्णता; सिद्धि.
 संपत्तु (त) (द) (संमो०त्तु [७] [५]) (क) ना. — भाग्य; ऐश्वर्य; उन्नति; सुखसमृद्धि; धान्यधनवैपुल्य.
 संपन्न (संमो०न्न) (सं) वि. — युक्त; प्राप्त; सुदैवी; दैववान; सभ्य; सौजन्यपूर्ण.

संपन्नते (ता) (सं०सं० [उ०]) (सं) ना. - बलशालित्व;
सिद्धि; पराक्रम; बल; सभ्यता; सौजन्य.
संपर्क (सं०सं०) (सं) ना. - संबंध; जवळीक; स्पर्श; शिवाशिव;
वापर; विसाण; सानिध्य.
संपाति (सं०सं०) (सं) ना. - जटायूचा वडील भाऊ; एक ग्रंथ;
गिधाड.
संपादक (सं०सं०) (सं) ना. - मिळवणारा; संग्रह करणारा;
पत्रिकेचा लेखनसंग्राहक.
संपादन (ने) (सं०सं० [नं]) (सं) ना. - प्राप्ति; लाभ;
मिळकत; अनेक विषयांचा संग्रह
संपादिसु (सं०सं०) (क) धा. - मिळवणे; संग्रह करणे;
प्राप्ति करून घेणे; विषयांची जुळणी करणे; जोडणे.
संपालि (लि) सु (सं०सं० [५] सं) (क) धा. - नीट
संरक्षणे; विस्तारणे; पसरविणे; सोडविणे.
संपु (सं०सं०) (क) ना. - तृप्ति; सज्जता; वैभव.
संपुट (सं०सं०) (सं) ना. - ग्रंथविभाग; झाकणाचा करंडा;
बरणी; नियतकालिकाचा वार्षिक अंक.
संपूर्ण (सं०सं०) (सं) वि. - भरपूर; सर्व भरलेले.
संपृक्त (सं०सं०) (सं) वि. - एकवटलेले; जुळलेले; एकजीव
झालेले.
संप्रति (सं०सं०) (सं) अ. - आतां; सध्यां; वर्तमानकालीं;
प्रकृत; चालू.
संप्रतिपन्न (सं०सं०) (सं) वि. - प्राप्त; हस्तगत; मान्य;
समजून आलेले; अनुभूत.
संप्रदान (सं०सं०) (सं) ना. - दान; देणगी; देणे; देन;
आहेर.
संप्रदाय (सं०सं०) (सं) ना. - परंपरा; पूर्वापार पद्धति;
चालू; रूढी; तत्त्वज्ञानाची बैठक; विशिष्ट विचारप्रणाली.
संप्राप्त (सं०सं०) (सं) वि. - लाभयुक्त; मिळालेला; गवसलेला.
संप्राप्ति (सं०सं०) (सं) ना. - लाभ; फायदा; मिळकत.
संप्रीति (सं०सं०) (सं) ना. - अतिप्रेम; आसक्ति; ममता;
लाड.
संप्रोक्त (सं०सं०) (सं) वि. - चांगल्या रीतीने विवरण
केलेले; सुस्पष्ट; वाखाणलेले; शुद्ध केलेले.
संप्रोक्षण (सं०सं०) (सं) ना. - पाणी शिंपडणे;
शुद्धीकरण; पवित्री करण.
संप्लव (सं०सं०) (सं) ना. - निमज्जन; बुडी; प्रवाह; विध्वंसन;
नष्टचर्य; उलथापालथ.
संप्लुत (सं०सं०) (सं) वि. - पाण्यात बुडलेले; जलमय झालेले.
संबंध (सं०सं०) (सं) ना. - जोडणी; जुळणूक; नाते; बांधव्य;
स्नेह; मैत्री.

संबंधि (धिक) (सं०सं० [५]) (सं) ना. - आत; बंधु;
नातेवाईक; सोयरीक; दशातला; सुहेरसुतकाचा.
संबद्ध (सं०सं०) (सं) वि. - नीट; बंदिस्त; अति जवळचा;
संबंधी.
संब (बा) र (सं०सं० [५] रं) (क) ना. - संभार; सामग्री.
साहित्य; मसाला; साधन.
संबळ (सं०सं०) (क) ना. - पगार; वेतन; मजुरी; कूली; रोजसुरा.
संबळिंग (सं०सं०) (क) ना. - नोकर; सेवक; पगारी; पगार
वेऊन काम करणारा; मजूर.
संबळिंगे (सं०सं०) (क) ना. - संबळी; देव ठेणव्याची पेटी.
पाखें; भाग; सांकशी; बर्ची; वीट; भोसकण्याचे आयुध.
संबळिंगोळ (सं०सं०) (क) ना. - दुबळेके; फाटा
फुटलेली पांदा.
संबार (सं०सं०) (क) ना. - संभार; साधनसामग्री; सांबर.
संबारकागे (सं०सं०) (क) ना. - डोम कावळा; भारद्वाज.
'केंवूत' पहा.
संबाळिसु (सं०सं०) (क) धा. - रमविणे; समाधान करणे;
संरक्षणे; सांभाळणे; गप्प बसवणे; सहन करणे.
संबोधन (सं०सं०) (सं) ना. - जागृति; बुद्धिवाद; समजूत;
हाक; नाम विभक्ति.
संभव (सं०सं०) (सं) वि. - आगामी; पुढे होणारे; भविष्यत्.
(सं) ना. - उद्भव; जन्म; निपज; उपज; अस्तित्व.
संभविसु (सं०सं०) (क) धा. - होणे; जन्म पावणे; उत्पन्न
होणे; घटणे; दाखवणे.
संभार (सं०सं०) (सं) ना. - सामग्री; उपकरण; संग्रह;
सिद्धता.
संभावना (ने) (सं०सं०) (सं) ना. - मान्यता;
गौरव; प्रशस्ति; विदागी; तर्क; योग्यता; सामर्थ्य; पूजा; सेवा;
उपचार; घटना; कल्पना.
संभावित (सं०सं०) (सं) वि. - ज्ञात; तर्कित; अंदाजलेले.
(सं) ना. - सभ्य गृहस्थ; सज्जन; सद्गृहस्थ.
संभाविषु (सं०सं०) (क) धा. - गौरवणे; मान्यता देणे;
समजून घेणे; पारितोषिक देणे; आलोचना करणे.
संभाव्य (सं०सं०) (सं) वि. - घडण्यासारखे; होण्याजोगे;
तर्क करण्यायोग्य; कल्पनीय; संभवनीय.
संभाषण (णे) (सं०सं०) (सं) ना. - बोलणे चालणे;
संवाद; चर्चा; गप्पा.
संभिन्न (सं०सं०) (सं) वि. - फुटलेले; तुकडे झालेले; विकसित;
उमललेले; वेगळे झालेले.
संभूत (सं०सं०) (सं) वि. - जन्मलेले; उपजलेले; उत्पन्न
झालेले; प्राप्त.

संभृत (संभृ०) (सं) वि. — पूर्ण भरलेले; सुरक्षित;
शाकारलेले; शाकारणी केलेले; परतविलेले.

संभोग (संभ०ग) (क) ना. — आनंद; विलास; वृत्ति; सुरति;
उपभोग.

संभ्रम (संभ्र०म) (सं) ना. — कंपन; संचार; गडबड; हुरूप;
उत्साह; आनंद; उद्रेक; समारंभ; आरास; शोभा; सौंदर्य;
विजृम्भण.

सम्म (संम०) (क) ना. — चर्म; चामडें; कातडें.

—कार (क०र) (क) ना. — चर्मकार; चांभार; कातडकाम
करणारा.

सम्मत (संम०) (सं) वि. — कबूल केलेले; अनुमति दिलेले;
एकाच अभिप्रायाचे; सहमत.

सम्मति (संम०) (सं) ना. — कबूली; अनुमति; अनुकूलता;
मान्यता; आज्ञा; समेट; एकी.

सम्मर्द (संम०) (सं) ना. — जमाव; गर्दी; खेचाखेच; रेटारेट.

समर्दन (संम०) (सं) ना. — धर्षण; घासावीस; रेटारेट;
हातपाय रगडणें; चेपणें; पादसंवाहन.

सम्मान (संम०) (सं) ना. — सन्मान; गौरव; घनता;
मान्यता; उपचार.

सम्मानिसु (संम०) (क) धा. — मान देणें; गौरवणें;
आदरणें; मानणें; उपचार करणें.

सम्मार्जन (ने) (संम०) (सं) ना. — धुणें; धावन;
सोबळें; उजळा; स्वच्छता; निर्मळपणा.

सम्मार्जनि (नी) (संम०) (सं) ना. — झाडणी;
केरसुणी; शटकणी.

सम्मिश्र (संम०) (सं) वि. — एकवटलेले; मिसळलेले;
एकत्र केलेले.

सम्मुख (संम०) (सं) वि. — तोंडासमोर; डोळ्यादेखत;
समोर; जवळ; सामने.

—समरसम्मुख (संम०) (सं) ना. — युद्धसज;
युद्धारंभ; युद्धाची आघाडी; 'मुचोणि' पहा.

सम्मुद (संम०) (सं) ना. — अत्यानंद; हर्ष; प्रीति; ममता.

सम्मेल (लन) (संम०) (सं) ना. — देणगी; प्रवेश;
मेळावा; परिषद्.

सम्मोहक (संम०) (सं) वि. — मोह पाडणारे; भ्रम उत्पन्न
करणारे.

सम्मोहन (संम०) (सं) ना. — वेड; मोह; मुरळ; भ्रान्ति;
भ्रम.

—अस्त्र (संम०) (सं) ना. — मूर्छा आणणारे एक आयुध.

सम्यक् (संम०) (सं) अ. — चांगल्या रीतीने; सरळपणें;
लक्षपूर्वक; पूर्णपणें.

सम्राज् (संम०) (सं) ना. — चक्रवर्ती;
सार्वभौम; राजाधिराज.

सम् (संम०) (क) धा. — शांत होणें; थंड होणें; थांबणें;
निष्क्रिय होणें.

(क) अ. — हं! ठीक!

सय (संम०) (क) वि. — वेगवान्; अभिनिवेशपूर्ण; सरळ; नीट;
सावेश; अचूक; बरोबर; योग्य; आपलें.

सयंबर (संम०) (क) ना. — स्वयंवर; स्वतःच पति निवडणें.

सयगरे (संम०) (क) धा. — संतत धार धरणें; सारखें ओतणें;
वर्षणें.

सयगे (संम०) (क) ना. — संज्ञा; गुण; संकेत; चिन्ह.

सयगेडे (संम०) (क) धा. — आडवे पडणें; सांघांग नमस्कार
घालणें; लोळण घेणें; लोटांगण घालणें.

सयत (संम०) (क) वि. — सरळ भावी; आडपडदा न

ठेवणारा; लपवाछपवी न करणारा; कपट न करणारा; उघडा;
निष्कपट; वंचना न करणार.; प्रामाणिक.

सयतड्ड (संम०) (क) धा. — समाधान होणें; रमणें.

सयतु (संम०) (क) धा. — सही; होय; ठीक; अस्तु; विश्रान्ति;
विराम; क्षेम; उत्तम.

सयते (संम०) (क) ना. — निष्कपटता; रुजुता; प्रामाणिकपणा;
सरळपणा.

सयद (संम०) (क) वि. — प्रामाणिक; सरळ.

(क) ना. — ब्राह्मण.

सयदेगे (संम०) (क) धा. — सुंदर होणें; शोभिवंत होणें;
शोभणें.

सयपु (संम०) (संम०) (क) ना. — विश्रान्ति; मौन;
नीरवता; सरळपणा; निष्कपटता; नीति; न्याय; पुण्य; सुकृत.

सयप (संम०) (रि) (संम०) (क) धा. — पुढें जाणें;
पळणें; बरेंच पुढें सरणें; चांगले पुढें येणें.

सयवे (संम०) रगु (संम०) (क) ना. —
महदाश्चर्य; अचंभा; अहोविस्मय.

सर (संम०) (क) ना. — शर; बाण; काठी; फुलाची माळ; हार;
मोत्याचा पेंडा.

सर (रत्) (संम०) (सं) ना. — सरोवर; तळें; किनारा.
(सं) वि. — हलणारे; पुढें जाणारे.

सरकटिसु (संम०) (क) धा. — दूर जाणें; दकलत नेणें; पुढें
दकलणें; एकत्रित करणें; मिसळणें.

सरकार (संम०) (अ. दे) ना. — अधिकारी मंडळ;
शासनसभा; परंपरेने येणारी शासनसंस्था.

सरकु (संम०) (क) ना. — सामान; लक्ष; ध्यान; लगन;
एकचित्ता.

सरकूठ (सरकूठ) (क) ना.—सुतार पक्षी 'शरारि' पहा.
सर (रि) गुणिके (सर [०] गूळीचै) (क) ना.—सुरगाठ; फास;
एक प्रकारची गाठ.

सरगुद्दु (सरगुद्दु) (क) ना.—भगदाड; भोंक; खिडार;
किल्ल्यांतील चोरवाट; भुयार.

सरध (वा) (वे) (सरध [३०] ळै) (सं) ना.—भ्रमर; मुंगार;
षट्पद.

सरट (सरठ) (सं) ना.—सरडा; पाल; गणपत.

सरटसर्पन्याय (सरठसर्पन्याय) (सं) ना.—भ्रमानें
उद्धवलेलें भय; सरड्याला साप समजून वाटणारे भय.

सरण (सरण) (सं) ना.—चलन; हालचाल; गमन.

(क) ना.—शरण; रक्षण; आश्रय; प्रगमन; स्वागत; सामोरे
जाणें; चिता.

सरणि (सरणै) (सं) ना.—रीति; क्रम; पद्धति; मार्ग; ओळ;
पंक्ति; काव्यशैली.

सरणिकेडु (सरणैकैडु) (क) धा.—मार्ग चुकणें; वाट विसरणें;
शैली सुटणें; क्रम बदलणें.

सरतविमान (सरतविमान) (सं) ना.—संथ जाणारें विमान;
ग्लायडर (Glider)

सरति (दि) (सरति [८]) (क) ना.—बारी; पाळी; क्रम; खेप.

सरत्ति (सरत्ति) (सं) ना.—मुंडाहात; मुंडेमाप.

सरद (सरद) (क) ना.—शरद; शरदकाल; पावसाळा.

सरदार (सरदार) (अ. दे) ना.—नायक; पुढारी; मांडलिक;
जहागीरदार.

सरदि (सरदि) (अ. दे) ना.—थंडी; शैत्य; पडसें.

सरपणि (ळि) (सरपणि [९]) (क) ना.—सांखळी; शृंखळा.

सरमरिके (सरमरिके) (क) ना.—टडालिंगन; आनंदाची भेट.

सरमा (मे) (सरमा [१०]) (क) ना.—देवशुनि; कुत्रें;
देवलोकीचें कुत्रें; बिभीषण पत्नि.

सरळ (ळ) (ळ) (सरळ [१०] [९]) (क) ना.—बाण; पाणी.

सरळ (सरळ) (क) वि.—बाण असलेला.

—पसरळ (सरळ) (क) ना.—कामदेव; मन्मथ.

सरळ (सरळ) (सं) वि.—जवळचा; नीट; सरळ; निष्कपट;
सहज; सुलभ; आडंबररहित; प्रामाणिक.

(सं) ना.—देवदार; सुरतरु.

सरले (सरले) (सं) वि.—निष्कपट स्त्री; सद्गर्तनी स्त्री.

सरवि (वे) (सरवि [११]) (क) ना.—गवताचा दोर; धागा;
शिकार; शाखा; समुद्र.

सरस (सरस) (सं) वि.—रसासह; आनंद देणारा; भावपूर्ण;
आकर्षित करणारें; हलतें; चंचल.

(सं) ना.—हास्य; चेष्टा; सरोवर; तळें.

—गाति (गाति) (क) ना.—सदाचारिणी; कामिनी;
अभिनेत्री; विलासिनी; विलासवती.

सरसति (सरसति) (क) ना.—सरस्वति; शारदा; विद्यादेवी.

सरसि (सी) (सरसि [१२]) (सं) ना.—सरोवर; तळें; डोह.

सरसि (सी) ज (सरसि [१२] ङ) (सं) ना.—कमल; सरोवरांत
जन्मणारें.

—नाम (नाम) (सं) ना.—विष्णु; कृष्ण.

—नेत्र (नेत्र) (सं) ना.—कमलनेत्र; विष्णु.

—भव (भव) (सं) ना.—ब्रह्मदेव.

सरसिजात (सरसिजात) (सं) ना.—कमल; सरोवरांत उत्पन्न
झालेलें.

सरसिजांबक (सरसिजांबक) (सं) ना.—कमलनेत्र; विष्णु;
कृष्ण.

सरसिजासन (सरसिजासन) (सं) ना.—ब्रह्मदेव; कमलासन.

सरसि (सी) रह (सरसि [१२] ङ) (सं) ना.—कमल.

सरस्वत् (सरस्वत्) (सं) ना.—समुद्र; सागर.

सरस्वति (ती) (सरस्वति [१३]) (सं) ना.—विद्यादेवता;
शारदा; भाषा; वाणी.

सरस्सु (स) (सरस्सु [१४]) (सं) ना.—सरोवर; डोह;
मोठें तळें.

सरहद्दु (सरहद्दु) (अ. दे) ना.—सीमा; सरहद्द; सीमारेखा;
सीमांत.

सरळ (ळ) (सरळ [१५]) (क) ना.—बाण; शर; शलाका.

सरळ (सरळ) (सं) वि.—सरळ; सुगम; जवळचा; नीट; थेट.

—सरसरळ (सरसरळ) (क) ना.—देवदार; सुरवृक्ष;
पंचबाण; मदन.

सरळिसु (सरळिसु) (क) धा.—उडणें; उडी मारणें; धूम ठोकणें;
'नेगे' पहा.

सराग (सराग) (सं) वि.—प्रीतीनें; बांधलेलें; उत्सुक.

(क) वि.—सुलभ; जवळचा; शेजारचा; अविलंबित.

सराफ (सराफ) (अ. दे)—सोन्याचांदीचा व्यापारी; व्याजबट्टा
करणारा; नगदी कारकून.

सरि (रित्) (सरि [१६]) (सं) ना.—झरा; प्रपात; धवधवा.

सरि (सरि) (क) धा.—जागा सोडणें; बाजूला सरणें; जाणें;
चालू लागणें; चालविणें.

(क) वि.—ठीक; सम; सपाट; योग्य; न्याय्य; क्रमबद्ध.

(क) ना.—रास; डिक; सरस; चिकट पदार्थ; वाहवा ! भले !
उतार.

—इसु (इसु) (क) धा.—जागा देणें; खालीं ढकलणें; रेटणें.

—इक (इक) (क) ना.—समवयस्क; एक पातळींतील
स्नेही; बंधु.

—परि (सं०) (क) धा. —समान होणें; जुळणें; जोड होणें.
 सरिकतन (सं०कंडल) (क) ना. —समानता; समयोग्यता;
 नातें; आसत्य.
 सरिका (गा)ण (सं०कण [गण] ल्) (क) वा. —तुलना करणें;
 ताडून पाहणें; तापवून परीक्षणें.
 सरिगुणिके (सं०गुणिके) (क) ना. —सुरगाठीची वीण; साखळी
 टाका.
 सरिगे (सं०ग) (क) ना. —दागिना; गळ्यांतील सरी;
 फास; गाठ.
 सरित् (त्तु) (सं०त् [त्तु]) (सं) ना. —ओढा; प्रवाह;
 झरा; धागा सुत; दोरी.
 —पति (सं०) (सं) ना. —समुद्र; नदीपति.
 —सुत (सं०) (सं) ना. —भीष्माचार्य.
 सरिदोरे (सं०दोरे) (क) अ. —सम; योग्य.
 सरिद्वरा (रे) (सं०द्वरा [रि]) (सं) ना. —नदीमधील श्रेष्ठ
 नदी, महानदी.
 सरिमिडि (सं०मिडि) (क) ना. —समवयस्क मुलगी;
 अविवाहित कन्या.
 सरिल् (सं०ल्) (क) ना. —एक प्रकारचा मासा.
 सरिस (सं०स) (क) ना. —सामीप्य; समानता; युद्ध; रणकंदन;
 सरलता; समोर; बाजू.
 सरीसृप (सं०सृप) (सं) ना. —सर्प; विंचु; पाल; सरडा;
 सरपटणारा प्राणी.
 सरु (सं०रु) (क) ना. —गमन; चलन; मृगाचा माग; श्वापद
 फिरण्याचा जंगली रस्ता.
 सरूप (सं०रूप) (सं) वि. —रूपसहित; समरूप; रूपसाम्य;
 एकरूपता; सरूपता; चार मुक्तींपैकी एक.
 सरोज (सं०रोज) (सं) ना. —कमल.
 —निलय (सं०निलय) (सं) ना. —लक्ष्मीदेवी.
 —नेत्र (सं०नेत्र) (सं) ना. —कमलनेत्र; विष्णु; कृष्ण.
 —भव (सं०भव) (सं) ना. —ब्रह्मदेव.
 —रिपु (सं०रिपु) (सं) ना. —चंद्र.
 —सख —मित्र (सं०सख) (सं) ना. —सूर्य.
 सरोजिनि (नी) (सं०रोजिनि [नी]) (सं) ना. —कमलिनी.
 सरोधि (सं०रोधि) (सं) ना. —समुद्र; सागर.
 सरोरुह (सं०रोरुह) (सं) ना. —कमल. 'तावरे' पहा.
 सरोवर (सं०रोवर) (क) ना. —सर; महातळें; डोह.
 सर्क (सं०क) (सं) ना. —वारा; वायु; मन.
 सर्ग (सं०ग) (सं) ना. —अध्याय; प्रकरण; संधि; त्याग;
 सृष्टि; जनन; जन्म.
 सर्ज (जर्क) (सं०ज [जर्क]) (सं) ना. —शालवृक्ष; राळ.

सर्प (सं०स) (सं) धा. —पुढें चालणें; पुढें सरणें.
 (सं) ना. —सर्प; नागसाप.
 सर्पतुंडिक (सं०सतुंडिक) (सं) ना. —गारुडी; साप खेळवणारा.
 सर्पभूषण (सं०सभूषण) (सं) ना. —शंकर; एक कन्नड कवि.
 सर्पराज (सं०सराज) (सं) ना. —वासुकी; सापांचा राजा;
 आदिशेष.
 सर्पि (सिस्) (सं०सि [सिस्]) (सं) ना. —तूप; आज्य.
 सर्पिणि (णी) (सं०सि [सिणि]) (क) ना. —नागिणी; सर्पराणी;
 नागीण.
 सर्व (व्व) (सं०स [व्व]) (क) वि. —सर्व; सगळे; अखिल.
 (क) ना. —शिव; शर्व.
 सर्वव (व्वव) (सं०सव [व्वव]) (क) ना. —वेषधारी;
 बहुरूपी; सोंग घेणारा; थड्डेखोर; चेष्टेखोर.
 सर्वे (सं०स) (क) ना. —बदक; पाणकौबडी; 'बातुगोलि' पहा.
 सर्व (सं०स) (सं) वि. —सकल; अखिल; सगळे; वट्ट; पुरें.
 (सं) ना. —महादेव; विष्णु.
 सर्वसहा (हे) (सं०ससहा [हे]) (सं) ना. —सर्व सहन
 करणारी; भूदेवी; क्षमा; पृथ्वी.
 सर्वज्ञ (सं०सज्ञ) (सं) ना. —सर्व; महाज्ञानी; कर्नाटकांतील
 सर्वज्ञ महाकवि.
 सर्वतोभद्रे (सं०सतोभद्रे) (सं) ना. —नटी.
 सर्वतोमुख (सं०सतोमुख) (सं) वि. —सर्व प्रकारचा; पूर्ण.
 (सं) ना. —शिव; ब्रह्मा; अतिमानव व्यक्ति; ब्राह्मण; अग्नि;
 स्वर्ग.
 सर्वत्र (सं०सत्र) (सं) अ. —चोहोकडे; कोठेंहि; सर्व बाजूंस;
 अखंडपणें; सर्व संदर्भांमधें.
 सर्वथा (सं०सथा) (सं) अ. —सर्वप्रकारें; सुतराम्; खात्रीनें;
 निश्चयपूर्वक.
 सर्वदा (सं०सदा) (सं) अ. —केव्हाहि; सर्वकालीं; सदादित.
 (सं) ना. —सर्वानुग्रही; अन्नपूर्णा; पार्वती; शारदा.
 सर्वभक्षक (सं०सभक्षक) (सं) ना. —सर्वनाशी; अग्नि; निखारा;
 ज्वाळा.
 सर्वमंगला (ले) (सं०समंगला [ले]) (सं) ना. —पार्वती;
 सर्व मंगल करणारी.
 सर्वस्व (सं०सस्व) (सं) ना. —चीजवस्तु; संपत्ति; मिळकत.
 सर्वांगीण (सं०सर्वांगीण) (सं) वि. —सर्व देहाशीं संबद्ध;
 सर्व बाजूंनीं परिपूर्ण.
 सर्वाधिकार (सं०सर्वाधिकार) (सं) पूर्ण शासनस्वातंत्र्य; निरंकुश
 प्रभुत्व; संपूर्ण अधिकार.
 सर्वाधिकारि (सं०सर्वाधिकारि) (सं) ना. —निरंकुश सत्ताधारी;
 हुकूमशहा; संपूर्ण शासनाधिकार असलेला.

सर्वार्थसिद्ध (सर्वार्थसिद्ध) (सं) ना. - बुद्धदेव; सर्व पुरुषार्थ साधलेला.

सर्व (सु) प (सर्व [सु] प) (सं) ना. - मोहरी; फोडणीचे दाणे.

सर्वपमेरुन्याय (सर्वपमेरुन्याय) (सं) ना. - राईचा पर्वत; पराचा पारवा; अजगजांतर; जमीनअरमानाचें अंतर; अति असमानता.

सल (सु) (सल [सु]) (क) धा. - योग्य होणें; मनाला येणें; आवडणें; प्रवेशणें; स्पर्शणें; गळाठणें; थकणें.

सल (सल) (सं) ना. - पाणी; जल; हालचाल; गमन.

(क) ना. - बारी; पाळी; सरती; पट; समय.

सलके (सलके) (क) ना. - शलाका; सळी; लोहपट्टी; वेत; घाण काढण्याचे साधन. 'गोरुमणे' पहा; खोरे.

सलग (सलग) (क) ना. - हत्तीच्या कळपांतील प्रमुख हत्ती; महागज; ऐरावत; खोंड.

सलगु (सलगु) (क) ना. - शलाका; सळी; वेत; कांब; काठी; फुलाचा देठ.

सलगु (सु) (सु) (सलगु [सु] लु) (क) धा. - राखणें; पालन करणें; संगोपणें; जोपासणें.

सलहा (हे) (सलहा [लु]) (क) ना. - आलोचना; हितबुद्धि; हितवाद; अभिप्राय.

—गार (गार) (क) वि. - आलोचक; सल्ला देणारा; हितवादी.

सलाकि (के) (सलकि [के]) (क) ना. - शलाका; लोखंडी कांब; वेत; लाठीकाठी; फुलाचा देठ.

सलिंगे, (सलींगे) सलिंगी; परिचय; आवड; अग्नि; योग्यता; वापर; लाड; कौतुक; लालन.

सलिल (सलील) (सं) ना. - पाणी; जल; वारे.

सलिलज (सलीलज) (सं) ना. - कमळ; पाण्यांत जन्मणारे.

सलिसु (सलीसु) (क) धा. - शिवणें; पोहोचणें; संधान बांधणें; अर्पण करणें; वाहणें.

सलील (सलील) (सं) अ. - खेळतखेळत; सुलभतेनें; सहज; हलवारपणें; आनंदानें.

सलील (सलील) (सं) वि. - लीलयायुक्त; विनोदपूर्ण;

सलीसु (सलीसु) (क) वि. - सहज; सुलभ; प्रेमळ; समीपचें.

सलु (सलु) (क) धा. - योग्य होणें; कबूल करणें; प्रवेश करणें; आवडणें; मनाला येणें.

सलगु (सलगु) (क) ना. - स्नेहाचार; गाढ मैत्री; सलगी; अति परिचय.

सलुवळि (सलुवळि) (क) ना. - योग्यता; साम्य; समावेश; औचित्य; रूढी; वापर; संप्रदाय; विनिमय; वधुवरांची कुंडली जमणें.

सले (सली) (क) अ. - चांगल्या रीतीनें; नीट; अतिशयेंकरून.

(क) धा. - विकणें; विक्री करणें; विनिमय करणें; देवघेव करणें

सल्ल (सल्ल) (क) अ. - योग नव्हे ! नको ! नकारार्थी अव्यय.

सल्लिक (की) (सल्लिक [की]) (सं) ना. - एक वृक्ष; कवठाचें झाड; 'वेळवल' पहा.

सल्लित (सल्लित) (सं) वि. - अतिसुंदर; मनोहर.

सल्लाप (सल्लाप) (सं) ना. - सुखालाप; गप्पा; चर्चा; संलाप (संलाप) (सं) ना. - सुखालाप; गप्पा; चर्चा;

सलगीच्या गोष्टी.

सल्लु (सल्लु) (क) धा. - आवडणें; प्रवेश करणें; स्पर्शणें; वाकणें; कबूल करणें.

सल्ले (सल्ले) (क) धा. - शल्य; बर्ची; बाण; भोसकण्याचें आयुध; भाला.

सल्लेखनव्रत (सल्लेखनव्रत) (सं) ना. - जैनाचें प्रायोपवेशन; उपवास.

सव (सव) (क) वि. - सम; योग्य; सरळ; समान; बरोबरीचा. (क) ना. - शव; महें; प्रेत.

—तिलि (तिलि) (क) ना. - प्रेतभक्षक; राक्षस; पिशाच; लाव.

सवकट्टु (सवकट्टु) (क) ना. - व्यवस्था; सिद्धता; सपाट जमीन; समपातळी; सपाटी.

सवकळि (सवकळि) (क) ना. - झीज; धर्षण; परिणाम; वापर; चालचलन.

सवग (सवग) (क) ना. - कवच; चिलखत; अंगत्राण.

सवडि (सवडि) (क) ना. - जोड; साथ; जुळें; युग्म; आवळेजावळे.

सवडु (सवडु) (क) ना. - विश्रांति; विश्राम; मध्यंतर; जोडीदारी; सोवती; सांगाति.

सवण (सवण) (क) ना. - श्रवण; जैन यति; श्रमण; वस्ती; चिमटा; सांडस; सणशी; पकड; 'इक्कुळ' पहा.

—मने (मने) (क) ना. - वस्ती; जैनमंदिर.

सवणिसु (सवणिसु) (क) धा. - सावरणें; सारखें करणें; गोळा करणें; 'सवणिसु' पहा.

सवति (ते) (सवति [ते]) (क) ना. - सवत; सपत्ति; पतीची दुसरी बायको; वालुक; काकडी.

सवन (सवन) (सं) ना. - होम; यज्ञ; स्नान; सोमरस पिळून काढणें.

सवणिसु (सवणिसु) (क) ना. - होणें; संभवणें; घडून येणें; सिद्ध होणें; बरोबर करणें.

सवर (र) (सवर [र]) (क) धा. - कातरणें; उपटणें; लेपणें; लावणें; गुळगुळीत करणें; हातावर हात मारणें; शिस्त करणें; शेवटास नेणें; नियमन होणें.

सवरिसु (सं०००) (क) धा. — एकत्रित करणें; मिसळणें;
कातरल्यासारखें करणें.

सवर्ण (सं०००) (सं) ना. — समवर्ण; एकाच जातीचे; एकाच
ठिकाणाहून उच्चारले जाणारे वर्ण.

— दीर्घ (दीर्घ) (सं) ना. — सवर्णाक्षर दीर्घ करणारा
संधी.

सवसु (सं०००) (क) धा. — सिद्ध करणें; टोक करणें; क्षिजवणें.

सवळदे (ळवडे) (सं०००) (क) धा. — प्रातःकाल;

उषःकाल; सकाळ.

सवळिसु (सं०००) (क) धा. — संग्रह करणें; कौलें शाकारणें;
भरणें.

सवायि (सं०००) (अ. दे.) ना. — सवापट; काकणभर अधिक.

सवार (सं०००) (क) ना. — राऊत; स्वार; वाहनारूढ.

सवालु (सं०००) (अ. दे.) ना. — प्रश्न; म्हणणें; आव्हान;
पैज; शर्यत.

सवि (सं०) (क) धा. — चाखणें; रुचि पाहणें; अनुभव घेणें.

(क) ना. — रुचि; चव; गोडी; मधुरता; माधुर्य; स्वाद; सुवास;
मनोहरता.

सविगडलु (सं०००) (क) ना. — क्षीर सागर; दुग्धसमुद्र;
'इंगडल' पहा.

सविगाणु (सं०००) (क) धा. — अनुभव घेणें; चाखणें;
चव पाहणें.

सविगार (सं०००) (क) वि. — रुचि जाणणारा; चाखून
पाहणारा; वेषभूषा करणारा; रसिक; चाख्या.

सवितृ (तार) (सं०००) (सं) ना. — सूर्य.

सविदोह (सं०००) (क) धा. — चव दाखविणें; चाखवणें;
वाईट अनुभव घेणें.

सविनय (सं०००) (सं) वि. — नियमानुसार; विनम्र.

सविनोट (सं०००) (क) ना. — प्रेमदृष्टि; शृंगारदृष्टि;

डोकावणी; कामुक दृष्टि.

सविबेट (सं०००) (क) ना. — शृंगारचेष्टा; विलासी हावभाव;
मधुरमीलन.

सविथेरे (सं०००) (क) ना. — मिष्टान्नभोजन; गोड खाद्य;
पक्वान्नसेवन.

सविसु (सवेयिसु) (सं०००) (क) धा. — क्षिजणें;
क्षिजविणें; वाढणें; पंगत वाढणें; मासला दाखवणें; कष्ट घेणें.

सवुड (सं०००) (क) ना. पळी; चमचा; लाकडी पळी; डाव.

सवुसव (सं०००) (क) ना. — चांगुलपणा; परिमळ; सुवास;
शोभा; सौष्टव.

सवुते (सं०००) (क) ना. — काकडी; वाळूक.

सवुदे (सं०००) (क) ना. — समिधा; लाकूडफाटा; जळण.

सवुळ (सं०००) (क) ना. — खारट; मचुळ; सोडा; खार.

— कार (चठ) (क) ना. — सुताला रंग देण्याचा पदार्थ;
क्षार.

सवे (सं०) (क) धा. — सिद्ध करणें; टोक करणें; नाश होणें;
क्षीण होणें; क्षिजणें; उगाळणें; तिंवणें; वाण पडणें; टंचाई
भासणें.

सवेयिसु (सं०००) (सं) धा. — क्षिजणें; क्षिजवणें; पंगत वाढणें;
मासला दाखवणें.

सव्य (सं००) (सं) ना. — डावी बाजू; विरोध; मागची बाजू;
विरुद्ध बाजू.

सव्यसाचि (चिन्) (सं०००) (सं) ना. — डाव्या
हातानें बाण मारणारा; अर्जुन.

सव्वळि (सं०००) (क) ना. — लाटेची सुरळी; लाटेची गुंडाळी;
लहरीचें अंतर्वलन.

सशरीर (सं०००) (सं) वि. — सदेह; कायेसह.

ससन (सं००) (क) ना. — बलिदान; आलंब.

ससने (सं००) (क) वि. — स्थिर; स्पष्ट; नीरव; मूक; अचल;
न हलणारें; मौनयुक्त.

ससि (सं०) (क) ना. — शशि; चंद्र; सस्य; मोडाचें धान्य;
लहान तरु; रोपटें.

(क) धा. — विंचरणें; गुंता सोडवणें; अडचणीतून सुक्त करणें;
उपटणें; निवडणें.

ससिगल् (सं०००) (क) ना. — चंद्रकांत मणि; शशिकांत शिला.

ससिदलेय (सं०००) (क) शशिशेखर; चंद्रमौली; शिव.

ससिन (सं००) (क) अ. — सरळ; नीट; जवळपास; व्यवस्थितपणें;
उचितपणें.

ससिने (सं००) (क) अ. — जवळ; बाजूस; सरळ; चांगल्या
रीतीने; समानपणें.

ससिल् (लु) (सं०००) (क) ना. — एक जातीचा मासा.

ससूत्र (सं०००) (सं) वि. — दोरीसह; धागायुक्त; पदर
असलेला.

(सं) अ. — संकटाशिवाय; अडचणीखेरीज; सुलभतेने; प्रेमानें.

सस्य (सं००) (सं) ना. — वनस्पति; धान्य; दाणा; 'दवस' पहा.

सह (सं०) (सं) अ. — बरोबर; मिळून; संगतीने; एकंदरीने;
सोबतीने.

सहकरिसु (सं०००) (क) धा. — मदत देणें; सहकार करणें;
दान देणें; एकवटणें.

सहकार (सं०००) (सं) ना. — परस्पर साह्य; एकोप्याने काम
करणें; गोड आंवा; आम्रवृक्ष.

सहगमन (सं०००) (सं) ना. — सती जाणें; पतीच्या चितेवर
आत्मविसर्जन.

सहचर (सहचर) (सं) ना. — जोडीदार; सोबती; सवंगडी;
मित्र; अंतेवासी; अनुचर.
सहचरि (सहचरि) (सं) ना. — मैत्रीण; जोडीदारीण.
सहज (सहज) (सं) वि. — स्वाभाविक; बरोबर जन्मलेले; जुळे;
सरळ; सुलभ; अनायास; सत्य.
सहजते (सहजते) (सं) ना. — सरळपणा; स्वाभाविकता;
अकृत्रिमता.
सहजात (सहजात) (सं) ना. — जोडीने जन्मलेला; सख्खा
भाऊ.
सहणि (सहणि) (क) ना. — अश्वपालक; घोड्याला ताब्यांत
ठेवणारा.
सहदेव (सहदेव) (सं) ना. — पांचवा पांडव; सहोपासक;
एकाच देवाचे भक्त.
सहधर्मिणि (णी) (सहधर्मिणि [हं]) (सं) ना. — धर्म-
कार्यात समानाधिकार असलेली; धर्मपति; भार्या.
सहन (ने) (सहन [न]) (सं) ना. — सहनशीलता; शांति;
क्षमा; 'सैरणे' पहा.
सहपंक्ति (सहपंक्ति) (सं) ना. — एकपांक्त; एकत्र जेवणारे;
एकाच जातीचे.
सहभव (सहभव) (सं) ना. — भाऊ भाऊ; सहोदर.
सहवास (सहवास) (सं) ना. — मिळून राहणे; स्नेह; संगत;
सोबत; जोडीदारपणा.
सहस (स) (सहस [स]) (सं) ना. — दीर्घप्रयत्न; सामर्थ्य;
चैतन्य; हिवाळा; मार्गशीर्ष मास; शोभा; विजय.
सहसा (सहसा) (सं) अ. — लागलीच; तक्षणी.
सहसि (सिग) (सहसि [सिग]) (क) ना. — साहसी; धीर;
शूर; बलवान.
सहस्र (सहस्र) (सं) वि. — हजार; दशशत; पुष्कळ.
— पाद (सहस्र) (सं) ना. — विष्णु; सूर्य.
सहस्रकर (किरण) (सहस्रकर [कर]) (सं) ना. — सूर्य;
सहस्ररश्मी.
सहस्रदल (पत्र) (सहस्रदल [दल]) (सं) ना. — कमल;
पुष्कळ पाकळ्या असलेले.
सहस्रनयन (लोचन) (सहस्रनयन [नयन]) (सं)
ना. — विष्णु; इंद्र; मोर.
सहस्रक्षण (सहस्रक्षण) (सं) ना. — आदिशेष; अनेक
फडा असलेला; शेष.
सहस्रबाहु (सहस्रबाहु) (सं) ना. — बलशाली; हजार हात
असलेला; कार्तवीर्य; अर्जुन; बाणासुर.
सहस्रशिखर (सहस्रशिखर) (सं) ना. — विंध्यपर्वत.
सहस्रांशु (सहस्रांशु) (सं) ना. — सूर्य; रवि.

सहस्राक्ष (सहस्राक्ष) (सहस्राक्ष [सहस्राक्ष]) (सं) ना. —
इंद्र; विष्णु; मोर.
सहाध्यायि (सहाध्यायि) (सं) ना. — सहपाठी; जोडीदार.
— नि (२) (सं) ना. — जोडीने शिकणारी; सहवर्गिणी;
वर्गभगिनी.
सहानुभूति (सहानुभूति) (सं) ना. — दुसऱ्याच्या
सुखदुःखाशी भागीदार होणे; सहसंवेदना.
सहाय (य) (सहाय [य]) (सं) ना. — मदत; पाठिंबा;
आधार; अनुकूलता; जवळीक; मित्र.
सहायक (सहायक) (सं) ना. — आश्रयदाता; मदतगार;
आधार देणारा; पाठीराखा.
सहायिग (सहायिग) (क) ना. — पाठीराखा; पाठिंबा देणारा;
सवंगडी; मित्र.
सहि (सहि) (अ.दे) — हस्ताक्षर; सुद्रा; दाखल करणे.
सहित (सहित) (सं) अ. — बरोबर; लागलीच; एकूण; वट्ट.
(सं) वि. — हितकर; कल्याणप्रद.
सहिष्णु (सहिष्णु) (सं) वि. — सहनशील; सहन करणारा.
सहिसु (सहिसु) (क) धा. — सहन करणे; अनुभव घेणे;
तग धरणे; टिकाव धरणे.
सहदय (सहदय) (सं) ना. — रसिक; सज्जन; चांगल्या
मनाचा.
सहोदर (सहोदर) (सं) ना. — भाऊ; एकोदर.
सहोदरि (सहोदरि) (सं) ना. — बहीण; सख्खी बहीण.
सह्य (सह्य) (सं) वि. — सहन करण्याजोगे; सहनीय; सहन
करण्यायोग्य.
सह्याद्रि (सह्याद्रि) (सं) ना. — पश्चिम घाट; सह्यपर्वत.
सळि (सळि) (क) ना. — थंडी; हीव; थंडपणा; शलाका; लोखंडी
कांब.
सळेंह (सळेंह) (सं) ना. — शत्रु; प्रतिस्पर्धी; विरोधक.
सांयुगीन (सांयुगीन) (सं) ना. — युद्धासंबंधीचे; शूरसैनिक;
रणवीर.
साकल्य (साकल्य) (सं) ना. — सकलता; परिपूर्णत्व; सर्व बाजू.
साकार (साकार) (सं) वि. — देहुयुक्त; आकृतिसह; रूपवान्.
साकु (साकु) (क) धा. — संरक्षणे; पालन करणे; जोपासणे;
संगोपणे.
साकेंत (साकेंत) (सं) ना. — अयोध्या नगरी.
साक्षर (साक्षर) (सं) वि. — अक्षरज्ञानी; अक्षरओळख
असलेला.
(सं) ना. — शिकलेला; सुशिक्षित; पदवीधर.
साक्षरते (साक्षरते) (सं) ना. — अक्षरवाचन; लिहितां वाचतां
येणारा; शिक्षण; पठण.

साक्षात् (स०क० ७) (सं) अ. - प्रत्यक्ष; डोळ्यासमोर; निश्चल;
स्वाभाविक; उठून दिसण्यासारखे.

साक्षात्कारिसु (स०क० ७००००) (क) धा. - डोळ्यासमोर
आणणें; प्रत्यक्ष पाहणें; अनुभवणें; मन वळवणें; प्रतीति येणें.

साक्षी (क्ष्य) (स०क० [७०००]) (सं) ना. - डोळ्यानें पाहणारा;
प्रत्यक्ष पाहणारा; प्रतीति वेणारा.

सागर (स०ग०) (सं) ना. - समुद्र; महोदधी.

सागरांबरे (रा) (स०ग० ००००० [००]) (सं) ना. - पृथ्वी;
समुद्रवसना.

सागु (स०ग०) (क) धा. - पुढे जाणें; चालविणें; पाळणें.
(क) ना. - कृषि; शेती; तांदळाची पेज.

—माहु (स०ग०) (क) धा. - चालू ठेवणें; पुढें चालविणें;
मशागत करणें.

—वळि (स०ग०) (क) ना. - शेतकी; शेतीचा धंदा; क्रम; पुढे
चालवणें.

—वड (वाड) (स०ग० [०००]) (क) ना. - पाठवणीचा
खर्च; भागवणूक.

सांक्रमिक (स०ग० ०००) (सं) ना. - एकाला एक लागलेलें;
स्पर्शजन्यता; संसर्ग.

—रोग (स०ग०) (सं) ना. - सांसर्गिक रोग.

सांख्य (स०ग० ०००) (सं) ना. - कपिल ऋषीचे दर्शनशास्त्र; सांख्य
पंथ; सांख्यानुयायी.

सांग (स०ग०) (सं) वि. - संपूर्ण; विभागासह; सावयव.

सांगगोळिसु (स०ग० ०००००) (क) धा. - सर्व रीतीनें पूर्ण
करणें; सर्वांगानें सावरणें; सर्व बाजूंनी सरते करणें.

सांगत्य (स०ग० ०००) (सं) ना. - संगतीनें जाणें; जोडीनें जाणें;
एक पद्यजाति.

सांगोपांग (स०ग० ०००००) (सं) वि. - वेदवेदांगासहित;
अंगोपांगासह; सर्वबाजूंनी युक्त.

साचा (स०ग०) (अ. दे) वि. - खरे; सत्य; योग्य; सरळ;
निष्कपट; पक्व.

साचि (स०ग०) (सं) वि. - वाकलेला; वक्र; बाक आलेला.
(सं) ना. - तिरंदाज; सत्यसाची.

साज (स०ग०) (क) वि. - सहज; स्वाभाविक; सरळ.

साटि (स०ग०) (क) वि. - समान; योग्य; जुळण्यासारखें.

(क) ना. - साम्य; जोड; स्नेहसंबंध; संपर्क; बाजू; छाठी;
भगवी वस्त्रें.

साणिते (स०ग०) (क) ना. - चाळण्याचे साधन; छानी;
चाळण.

साणे (स०ग०) (क) ना. - सहाण; शाण; सहाणेचा दगड.

—कलु (स०ग०) (क) ना. - धारेचा दगड.

—हिडी (स०ग०) (क) धा. - घासणें; सहाण लावणें; धार
लावणें; पाजळणें; पाणी देणें; संस्कार देणें.

सात्यकि (स०ग० ०००) (सं) ना. - कृष्णाचा अनुयायी; बांधव.

सात्विक (स०ग० ०००) (सं) वि. - सत्वगुण प्रधान; सत्वगुणी;
साधुस्वभावाचा; सामर्थवान्; ऐनगाभ्याचा.

(सं) ना. - सत्वगुण; सभ्यगृहस्थ; सहृदय.

सात्यति (ती) (स०ग० ००० [००]) (सं) वि. - काव्यरचनेची एक
शैली; शिशुपालाची आई.

सादर (स०ग०) (सं) वि. - आदरयुक्त; गौरव पूर्ण; सप्रेम.

सादा (स०ग०) (क) वि. - सरळ; साधा; सुलभ; निष्कटक; साधु.

सादि (स०ग०) (सं) वि. - नाश करणारा; विध्वंसक.

(सं) ना. - माहूत; बोधेश्वर; राऊत रथिक; वाहनारोहि.

सादिलवार (स०ग० ००००) (अ. दे) ना. - किरकोळ खर्च;
चिछर सामान.

साहु (स०ग०) (क) ना. - तिलक; टिळा; सुगंधित वस्तु.

साहस्य (स०ग० ०००) (सं) ना. - साम्य; सारखेपणा; दृढांत;
उदाहरण. 'साटि' पहा.

साधंत (स०ग० ०००) (सं) वि. - पूर्ण; सुरवातीपासून अखेरपर्यंत;
उपक्रमापासून उपसंहारापर्यंत.

साधक (स०ग० ०००) (सं) वि. - अभ्यासक; प्रयत्न करणारा;

साधना करणारा; तपस्वी; प्रयत्नशील.

(सं) ना. - सहाय; परिणाम; अनुकूलता; योगी.

—बाधक (स०ग० ०००) (सं) ना. - अनुकूल प्रतिकूल परिणाम;
सहाय्यकविरोधक.

साधन (ने) (स०ग० ००० [००]) (सं) ना. - उपकरण; सामग्री; प्रयत्न

उपाय; मार्ग; सैन्य; दल; सिद्धि; यश; पीडा; हड.

साधारण (स०ग० ०००) (सं) वि. - सामान्य; सर्वसम;

मध्यप्रतीचा; एक संवत्सर; उभयानुकूल.

साधित (स०ग० ०००) (सं) वि. - साध्य झालेले, प्राप्त; मिळवलेले.

सिद्धि पावलेले; संप्रमाण; पूर्ण केलेले.

साधिसु (स०ग० ०००) (क) धा. - प्रयत्न करणें; सिद्धि मिळवणें;

जुळवणें; प्राप्त करणें; जिंकणें; संपवणें; वशकरणें.

साधियस् (धिष्ट) (स०ग० ००० [०००]) (सं) वि. - अधिक;
उत्तम; श्रेष्ठ.

साधु (स०ग०) (सं) वि. - चांगलें; सुंदर; उदार; कुलीन;

योग्य; पुरेसे; पूर्ण.

(सं) ना. - परहितबुद्धि; सज्जनता; शुद्धवाणी; पवित्रभाषा;

व्यापारी; संत; संन्यासी; श्रमण, कबुली, सूचन, अनुमति.

(सं) अ. - ठीक ठीक! बरें!

साधुवाद (स०ग० ०००) (सं) अ. - ठीक; ! छान ! चांगले !

(सं) ना. - तर्कशुद्धवाद; सत्यकथन.

साध्य (साध्य) (सं) वि. — योग्य; साधण्यासारखे; हातीं येण्याजोगें; जुळण्यासारखें; गुण येण्याजोगें; निर्वाह्य.
 — असाध्य (असाध्य) (सं) वि. — शक्याशक्य; साधकबाधक; जुळण्यानजुळण्यासारखे.
 साध्वस (साध्वस) (सं) ना. — भय; घाबरेपणा; थरकाप.
 साध्वि, (ध्वी) (साध्वि [ध्वी]) (सं) ना. — पतिव्रता; परहितकारिणी.
 सानि (सानि) (अ. दे) ना. — स्वामिनी; मालकीण; वेष्ट्या बाजार वसवी.
 सानु (सानु) (सं) ना. — शिखर; पठार; डोंगरउतार; शृंग; अरण्य; कोंब; पालवी; मार्ग; वाट; शेवट; झंजावात; सोसाटा; विद्वान; पंडित; सूर्य.
 — प्रदेश-भूमि (प्रदेश-भूमि) (सं) ना. — पठार; सपाटभूमी; पाचोळा; प्रस्थ.
 सानुकूल (सानुकूल) (सं) ना. — अनुकूलता; अनुग्रह; प्रीति; नम्रता.
 सानुभव (सानुभव) (सं) वि. — अनुभवासह.
 सानुभूति (सानुभूति) (सं) ना. — सहानुभूति; सहृदयता; दुसऱ्याच्या सुखदुःखाशी समरस होणें.
 सानुमत् (मत्) (सानुमत् [मत्]) (सं) ना. — पर्वत; टेकडी.
 सानुराग (सानुराग) (सं) वि. — प्रेमळ; सप्रेम; प्रेमपूर्ण; मनोहर; मोहक.
 सांतपन (सांतपन) (सं) ना. — उग्र तप; खडतर तपश्चर्या.
 सांव (खन) (सांव [खन]) (सं) ना. — मनोरंजन; शांतता; समाधान, शांति.
 सांडु (सांडु) (क) ना. — तिलक; टिळा; परिमळ द्रव्य; सुवास.
 सांद्र (सांद्र) (सं) वि. — निविड; भरीव; दाट; किरं; एकत्रित; मृदु; कोमल; गुळगुळीत; रास.
 सांनिध्य (सांनिध्य) (सं) अ. — समीप; जवळ; समोर; बाजूला.
 साप (साप) (क) ना. — शाप; शिवीगाळ; अकल्याणचिंतन; अपशब्द; तळतळाट.
 सापत्न (सापत्न) (सं) ना. — सवतीचा मुलगा, सावत्र पोर; वैरी; शत्रु.
 सापत्न्य (सापत्न्य) (सं) ना. — सवती मत्सर; भांडण; वैर; सवतीचा मुलगा.
 सापेक्ष (सापेक्ष) (सं) वि. — एकाच्या अनुरोधी; एकावर अवलंबित; अस्वतंत्र; अन्यतुलन; अन्येच्छा; अपेक्षायुक्त.
 सापेक्षे (सापेक्षे) (सं) ना. — अपेक्षासहितता; अन्याची इच्छा.

— वाइ (वाइ) (सं) ना. — सापेक्षतावाद; आइन्स्टाइनचा तत्त्वसिद्धांत (Relativity).
 सासपदीन (सासपदीन) (सं) वि. — सप्तपदीसंबंधीचे. (सं) ना. — सप्तपदी; स्नेह; सलग्नी.
 सासाहिक (सासाहिक) (सं) ना. — आठवडा; आठवड्याचें वृत्तपत्र.
 साफल्य (साफल्य) (सं) ना. — फलप्राप्ति; कृतार्थता; यश; इच्छापूर्ति.
 साबीतु (साबीतु) (अ. दे) ना. — घट्टमुट्ट; सरळ; सिद्ध. (अ. दे.) अ. — होते तसें.
 साम (साम) (सं) ना. — सामोपचार; चतुर्विध उपायांपैकी एक; सामवेद; समेट; सहनशीलता; कोंब; शाखा.
 सामग्री (सामग्री) (सं) ना. — उपकरण; उपयुक्त साहित्य; साधन.
 सामज (सामज) (सं) ना. — हत्ती; गज; सामवेदोद्भव; संगीत; गायन.
 सामति (सामति) (क) ना. — दृष्टांत; उदाहरण; म्हण; प्रहेलिका; उपमान.
 सामंत (सामंत) (सं) ना. — आधीन राजा; जहागीरदार; मांडलिक; संस्थानिक.
 सामयिक (सामयिक) (सं) वि. — सामाशी संबंध असलेले; नियतकालिक; क्रमबद्ध; ठराविक काळचा.
 सामरस्य (सामरस्य) (सं) ना. — समरसता; एकजीवत्व; तद्रूपता.
 सामर्थ्य (सामर्थ्य) (सं) ना. — शक्ति; योग्यता.
 सामाजिक (सामाजिक) (सं) वि. — समाजासंबंधी; समाजात राहणारा. (सं) ना. — सभिक; सदस्य; जनसामान्य.
 सामानु (सामानु) (अ. दे) ना. — वस्तु; पदार्थ; माळ; लक्ष; 'सरकु' पहा.
 सामान्य (सामान्य) (सं) वि. — साधारण; आधिक्य नसलेला; सर्वसंबंधी; सर्वानुलक्षी; अश्लील; क्षुद्र; पूरा. (सं) ना. — संघ; समाज; सार्वबांधव्य; सार्वजनिक कार्य; सामुदायिक विधान; एक अलंकार.
 — ज्ञान (ज्ञान) (सं) ना. — जागतिक परिस्थितीचें ज्ञान.
 — वनिता (वनिता) (सं) ना. — वेष्ट्या.
 — शास्त्र (शास्त्र) (सं) ना. — सामान्य नियम.
 सामीप्य (सामीप्य) (सं) अ. — जवळ; लागून; शेजारील; बाजूचें. (सं) ना. — मुक्तिविशेष; मोक्ष.
 सामुद्रिक (सामुद्रिक) (सं) वि. — समुद्रासंबंधीचें; समुद्रांत जन्मलेले.

(सं) ना. — तळहातावरील रेधा, मुखलक्षण वगैरेवरून भूतभविष्यकथन; हात पाहून भविष्य सांगणारा.

सामोद्धव (सामोद्धव) (सं) ना. — हत्ती; गज.

सामोपचार (सामोपचार) (सं) ना. — मृदु उपाय; गोड बोद्धन मन वळवण्याची रीति; सांत्वन.

सामोपाय (सामोपाय) (सं) 'साम' पहा.

सांप्रत (सांप्रत) (सं) वि. — आताचें; वर्तमान; उचित; सुस्पष्ट; सुसंबद्ध.

(सं) अ. लोच; योग्यतेप्रमाणें; उचितपणें; कालानुसार.

सांप्रदाय (सांप्रदाय) (सं) ना. — रूढि; परंपरा; पद्धति; वर्तन; नियम.

— इक (अक) (सं.) वि. रूढीनें आलेले; परंपराप्राप्त; वापरांतील; व्यवहारांतले.

सांब (सांब) (सं) ना. — शिव, एक यादव.

सांब्राणि (सांब्राणि) (अ. दे.) ना. — एक सुगंधी द्रव्य; रताळें.

साम्राज्य (साम्राज्य) (सं) ना. चक्रवर्ति राष्ट्र; मोठें राज्य.

साम्य (साम्य) (सं) ना. — सादृश्य; समानता; जोडणी; जुळणी; उपमा; सारखेपणा; जोड; स्नेह; संपर्क.

साय (साय) (सं) ना. — अंत; समारोह; सायंकाल; सामीप्य; बाण.

साय, (सायु) (सायु [सायु]) (क) धा. — मरणें; जीव जाणें; नाश होणें; निःशक्त होणें.

सायक (सायक) (सं) ना. — बाण; खड्ग; तलवार.

सायण (सायण) (सं) ना. — विद्यारण्याचे बंधु, बुकराय मंत्री; वेदभाष्यलेखक.

सायन (सायन) (सं) ना. — सूर्यसिद्धांतानुसार ज्योतिष पद्धति

सायं (सायं) (सं) ना. — सूर्यास्त; संध्याकाळ.

सायंकाल (सायंकाल) (सं) ना. — संध्यासमय; संध्या; 'बैगु' पहा.

सायंतन (सायंतन) (सं) वि. — सायंकालीन; संध्यासमयाचें; सायंकाळचें.

सायस (सायस) (सं) ना. — उपद्रव; अडचण; पीडा; संकट.

सायान्ह (सायान्ह) (सं) ना. — संध्याकाळ; संध्या.

सायुज्य (सायुज्य) (सं) ना. — एक मुक्ति; मोक्ष; परमात्म्याचे ठिकाणीं विलीन होणें; जीवशिवैक्य.

सार (रु) (सार [रु]) जवळ येणें; संनिध येणें; बाजूला सरणें; दूर होणें.

(सं) ना. जवळीक; सामीप्य; सांनिध्य.

सार (रु) (सार [रु]) (सं) वि. — श्रेष्ठ; अत्युत्तम; कल्याणकारक; रसभरित.

(क) ना. — माळा; माडी; पूल; शंख.

(सं) ना. — रहस्य, गाभा; तात्पर्य; मुख्यार्थ; बल; सामर्थ्य; मर्म, मतितार्थ; सत्य; अमृत; दूध; पाणी; निर्णय; सिद्धांत; संक्षिप्त विवरण; धार; द्रव्य; वस्तु.

सारक (सारक) (सं) वि. — ढकलणारा; पुढें लोटणारा; भेदक; रेचक.

— मलसारक (मलसारक) (सं) वि. — मलोत्सर्जक; झाडा होणारें; ढाळ होणारें; भेदक; रेचक.

सारंग (सारंग) (सं) वि. — ठिपक्याचा; मिश्ररंगी; बेरंगी.

सारंग (सारंग) (सं) ना. — ठिपके असलेलें हरीण; पडे असलेले मृग; हत्ती; सिंह; काळा भ्रमर; कोकीळ; करकोचा; चंदन; सारंगी; काम; मोर; फ्लेमिंग पक्षी; छत्री; मेघ; वस्त्र; केस; शंख; शिव; कमल; बाण; आभरण; सोने; माती; पृथ्वी; रात्र; काळोख; प्रकाश.

— धर (धर) (सं) ना. — चंद्र; शिव; सारंगधनुष्य वापरणारा; विष्णु.

सारंगि (गी) (सारंगि [गी]) (सं) ना. — एक तंतुवाद्य; भोपळ्याचें तंतुवाद्य; हरिणी.

सारंगिक (सारंगिक) (सं) ना. — शिकारी; पक्ष्याची शिकार.

सारण (सारण) (क) अ. — जवळ; समीप; बाजूचा; शेजारचा.

सारण (सारण) (सं) ना. — पुढें ढकलणें; विस्तार; ढाळ; झाडा.

सारणि (णी) (सारणि [णी]) (सं) ना. — प्रवाह; पाट; कालवा; चर; नियमितता; रीति; तीव्रता; वेग; झरा; खाण; खाणी.

सारणे (सारणे) (क) ना. — लेप; माखण; चालढकल; झाडणी; केरसुणी.

सारथि (सारथि) (सं) ना. — सूत; रथ चालवणारा; गाडीवान; म्होरक्या; गाडीहाक्या.

सारथ्य (सारथ्य) (क) ना. — रथ हाकणें; रथसंचालन; पाठिवा; म्होरकेपणा.

सारमेय (सारमेय) (सं) ना. — कश्यपपत्नि; सरमादेवीचा पुत्र; कुत्रा.

सारस (सारस) (सं) ना. — कमल; सरोवरासंबंधी; बक; पाणकोंबडा.

सारस्वत (सारस्वत) (सं) वि. — सरस्वतिदेवीसंबंधी; विद्याविषयक.

(सं) ना. — सरस्वत्युपासक; बोलवेवडा; विद्वान; पंडित; पंचगौडापैकीं एक.

सारांश (सारंश) (सं) ना. — तात्पर्य; मुख्य भाग; रहस्य; मथितार्थ.

साराय (सारय) (सं) ना. — मुख्यार्थ; तात्पर्य; आशय; एक प्रकारचें मद्य.

सारासार (सारसार) (सं) वि. — सत्वासत्त्व; सत्यासत्य.

—विचार (२१३००) (सं) ना. —युक्तयुक्त विवेक;
सत्यासत्यविचार.

सारि (२१०) (सं) ना. —सोंगटी; पगडें; नरद.

(क) अ. —जवळ जाऊन; पाळीने; बारीने; सरतीप्रमाणें.

सारिका (के) (२१००० [८]) (सं) ना. —साळुंकी; मैना;
'पुरुळि' पहा.

सारिगे (२१०१) (क) ना. —जमीनीची लागवड; एकाग्रता.

सारिसु (२१०२) (क) धा. —प्रसिद्ध करणें; डांगोरा पिटणें;
बोषणा करणें; समजून सांगणें; लेप देणें; लावणें; झाडणें;
केर काढणें; गुळगुळीत करणें.

सारु (२१०३) (क) धा. —प्रगट करणें; हूल उठवणें;
ओरडून सांगणें; जाणें; दूर होणें; जवळ येणें.

(क) ना. —आमटी; सांबारें; सार.

सारूप्य (२१०४) (सं) ना. —एक मुक्ति; सरूपता; इष्ट
देवतेमध्ये लीन होणें; एकरूपता; जुळणी.

सारे (२१०५) (क) अ. —जवळ; बाजूस; शेजारी; जवळ येऊन.
(क) ना. —भरती; पाळी; खेप; बारी; क्रम.

सारोद्धार (२१०६) (सं) अ. —थोडेहि न सोडतां; मुख्य
गोष्ट बाजूला न ठेवतां; पुरेसें; ध्यानांत येईलसें.

(सं) ना. —सार; निष्कर्ष.

सार्के (२१०७) (क) ना. —सामीप्य; सुदूरता.

(क) वि. —जवळ; लगत; सोबत.

सार्गळ (२१०८) (सं) वि. —आडकाठीचा; बंधनयुक्त; गुंतलेला;
बंधनांत सापडलेला.

सारु (२१०९) (क) धा. —दूर पाठविणें; सोडून जाणें; जवळ
करणें; प्रगट करणें.

सार्थ (२११०) (सं) वि. —अर्थासह; अर्थविवरणसहित;
सकारण; अनुकूल; संपत्तिमान.

(सं) ना. —व्यापारी संघ; वणिक् संघ.

सार्थक (२१११) (सं) वि. —प्रयोजनपूर्ण; सफल; हितकर;
कल्याणप्रद.

(सं) ना. —साफल्य; उत्तरक्रिया; श्राद्ध; समूह.

सार्थक्य (२११२) (सं) ना. —फलदायकत्व; परिणामकारिता;
यश; कृतकृत्यता.

सार्थवाह (२११३) (सं) ना. —अर्थविनिमय करणारा;
वर्तक; व्यापारी; व्यापाऱ्यांचा पुढारी.

सार्द्र (२११४) (सं) वि. —आर्द्रतेसह; ओला; कच्चा; दयाशील;
हिरवा; कोवळ्या मनाचा.

सार्व (२११५) (सं) वि. —सर्व; सकल; अखिल; सर्वासंबंधी.

सार्वजनिक (२११६) (सं) वि. —अखिल लोकासंबंधी;
सामाजिक; सार्वजनसंबंधी.

सार्वत्रिक (२११७) (सं) वि. —कोठेहि असणारा; सर्वव्यापी;
चोहीकडे असणारा; सर्वसामान्य; सर्वसंबंधी.

सार्वभौम (२११८) (सं) ना. —सर्वभूमीचा मालक;
सम्राट; चक्रवर्ती; महाराज; राजाधिराज; एक दिग्गज.

(सं) वि. —जागतिक; अखिल भूमिविषयक.

साल् (२११९) (क) धा. —पुरे होणें; समर्थ होणें; उपयोगी
येणें; कर्ज काढणें.

(क) ना. —ओळ; श्रेणि; पंक्ति; कर्ज.

—तेगे, (डैरी) (क) धा. —कर्ज काढणें; कर्जबाजारी होणें.

साल (२१२०) (सं) ना. —शालवृक्ष; सावरी; एक जातीचें झाड;
तट; कुंपण; वई; कूड; भित; एक मासा.

(क) ना. —श्यालक; मेहुणा; पत्नीचा भाऊ; ऋण; उसनवट;
दाक्षिण्य; उपकार; आधार; कर्ज; 'हंसु' पहा.

—इग (२१२१) (क) ना. —ऋणको; कर्जदार; कर्ज देणारा;
धनको; कोष्टी.

—वणिग (२१२२) (क) ना. —कर्जवाम करणारा; ऋणको;
ऋणाइत.

सालिग्राम (२१२३) (सं) ना. —विष्णुरेखा असलेला
शालिग्राम; गंडकीतील काळा गुळगुळीत गोटा.

सालदे (२१२४) (क) अ. —कर्जवाम न करतां; उसनवट न
करतां.

(क) क्रि. —पुरे झालें ना ?

सालभंजिके (२१२५) (सं) ना. —पुतळी; बाहुली;
कटपुतळी; 'शालभंजिका' पहा.

सालंकार (२१२६) (सं) वि. —अलंकारसहित;
(सं) ना. —वधूला सालंकृत देण्याचा विधी.

सालंकृतकन्यादान (२१२७) (सं) ना. —
वस्त्रभरणासहित वधू वराला देण्याची विवाहपद्धति.

सालिग (२१२८) (क) ना. —कर्ज देणारा सावकार; कोष्टी;
देवांग; विणकर;

सालु (२१२९) (क) धा. —पुरे होणें; समर्थ होणें; उपयोगी येणें.
(क) ना. —ओळ; पंक्ति; श्रेणि

साले (२१३०) (क) ना. —शाळा; पाठशाळा; विद्यालय;
शिक्षणसंस्था; कार्यकर्त्यांचा संघ; भात; साली.

सालेग (२१३१) (क) ना. —कोष्टी; साली; देवांग; विणकर;
'सालिग' पहा.

सालोक्य (२१३२) (सं) ना. —एक मुक्ति; सलोकता;
एकाच लोकात राहणारा.

सालुंग (२१३३) (क) अ. —पुरेसें; पुरे; भरपूर.

साल्व (२१३४) (क) वि. —पुरेसें.

(क) ना. —शाख राक्षस.

साख्विनेगं (साख्विनेगं) (क) वि. - पुरे होण्याइतकें; पुरेरें.

(क) अ. - भरपूर; पुरे होईतों.

साव (हु) (वु) कार (साव[वु]ळुं) (अ.दे.) ना. -

श्रीमंत; धनवान्; संपत्तिमान; व्याजबट्टा करणारा.

सावकाश (सावकाश) (सं) वि. - अवकाशसहित; जाग असलेला.

(सं) अ. - हळुहळु; बेतानें.

सावगिसु (सावगिसु) (क) धा. - सावरणें; नीट करणें;

व्यवस्थित करणें; सुधारणें; रेवेवर आणणें; गम्य बसणें.

सावधान (सावधान) (सं) ना. - तृप्ति; जायति; जागरण;

निस्तब्धता; अवधान; ध्यान; माया; जागा.

सावन (सावन) (सं) वि. - यज्ञासंबंधी; यज्ञाचा शेवटचा भाग.

(अ.दे.) ना. - श्रावण महिना.

सावंत (सावंत) (क) ना. - सामंत; जहागीरदार; मांडलिक;

खंडणी देणारा राजा; आश्रित राजा.

सावयव (सावयव) (सं) वि. - सांगोपांग; अवयवधारी;

प्राणी.

सावरिसु (सावरिसु) (क) धा. - सावरणें; नीट करणें;

टोक करणें; चेतवणें; समाधान करणें.

सावासि (सावासि) (क) ना. - सहवासी; अनुचर; जोडीदार;

ब्राह्मण; ब्राह्मणातील पोटजात. स्नेही; मित्र.

सावित्र (सावित्र) (सं) वि. - सूर्याविषयी; सवित्यासंबंधी;

सूर्याचा.

सावित्र संतति (सावित्र संतति) (सं) वि. - सूर्यवंश; रघुवंश.

सावित्रि (सावित्रि) (सं) ना. - सूर्य स्तोत्र; सूर्यस्तुति;

अश्वपतीची मुलगी; सत्यवान पत्नि.

साविराह (साविराह) (क) वि. - हजारों; असंख्य; पुष्कळ;

विपुल.

सावु (सावु) (क) ना. - मरण; निधन; नाश; अंत.

सावनोवु (सावनोवु) (क) ना. - मरणाचा कारण होणारें

दुखणें; महदाघात; कष्ट; कार्पण्य.

साष्टांग (साष्टांग) (सं) वि. - आठ अंगांसह.

(सं) ना. - नमस्कार; योग; रति; पूजा.

—नमस्कार (नमस्कार) (सं) ना. - दीर्घदंड नमस्कार;

लोटांगण; दंडवत; (गुडघा; हात; पाय; हृदय; मति;

डोके; मंत्र; दृष्टि ही आठ अंगां.)

सास (सास) (क) ना. - साहस; दीर्घप्रयत्न; श्वासोच्छ्वास; वायु;

पराक्रम.

सासिग (सासिग) (क) वि. - साहसी; परक्रमी; दीर्घ; कष्टालु;

संकटानें भरलेला; विचारशून्य.

सासिर (र) (सासिर [र]) (क) वि. - सहस्र; हजार.

सासिरगण (सासिरगण) (क) ना. - सहस्राक्ष; इंद्र.

सासिवे (वि) (सासिवे [वि]) (क) ना. - मोहरी; राई;

सासुवे (वि) (सासुवे [वि]) फोडणीचे दाणे. 'सर्षप'

पहा.

सास्ना (स्ने) (सास्ना [स्ने]) (सं) ना. - गाय, बैल वगैरेची

गळ्याखालील पोळी. 'गंगेडोगळु' पहा.

साहचर्य (साहचर्य) (सं) ना. - सहचलन; सहवास;

सहजीवन; संपर्क; संसर्ग; जोडीदार.

साहजिक (साहजिक) (सं) वि. - सहज; सुलभ; सरळ.

साहणि (णिग) (साहणि [णिग]) (क) ना. - घोड्यांना

शिकवणारा; घोड्यांचा बुजारेपणा घालवणारा.

साहस (साहस) (सं) ना. - दीर्घप्रयत्न; पराक्रम; धैर्य;

विचारहीन प्रयत्न; धीटपणा.

साहस (सिक) (साहस [सिक]) (सं) वि. - दीर्घप्रयत्नशील; पुढें

होऊन करणारा; जबाबदार.

साहस (साहस) (सं) वि. - सहसावधि; हजारो;

हजाराविषयी.

साहाय्य (साहाय्य) (सं) ना. - साह्य; मदत; आपलेपणा.

साहित्य (साहित्य) (सं) ना. - शब्दार्थ युक्तता; वाङ्मय; भाषा

भांडार; मनोरंजक काव्यनाटकादि रचना; साधनसामग्री;

उपकरण.

साह्य (साह्य) (सं) ना. - मदत; संग; सोबत.

साळ (साळ) (क) ना. - एक चर्मवाद्य.

साळव (ळव) (साळव [ळव]) (क) ना. - साळपक्षी; ससाणा;

विजयनगरचें राजघराणें.

सिंह (सिंह) (सं) वि. - श्रेष्ठ.

(सं) ना. - वनराज; एक शूर पशु; सिंहरास.

—पीठ-पिष्टर (सिंह) (सिंह) (सं) ना. - सिंहासन.

सिंहावलोकन (सिंहावलोकन) (सं) ना. - सिंहाची दृष्टी;

मागे वळून पाहण्याची प्रवृत्ति; गत जीवनाचा आढावा.

सिंहासन (सिंहासन) (सं) ना. - गादी; पीठ; राजपीठ;

समापीठ; राजासन.

सिंहि (ही) (सिंहि [ही]) (सं) ना. - सिंहीण; मादीसिंह.

सिंहिका (के) (सिंहिका [के]) (सं) ना. - राहूची आई.

सिकत (सिकत) (सं) ना. - वालु; वालुका; पुलिन; रेव.

सिके (सिके) (क) ना. - शिखा; ज्वाला; जाळ; मोरतुरा; शेडी;

केस.

सिकटि (सिकटि) (क) ना. - कंगवा; फणी.

सिक्कु (सिक्कु) (क) धा. - सापडणें; प्राप्त होणें; हाती येणें;

लामणें.

(क) ना. - गाठ; गुंता; जंजाळ; गळफास; धाण.

सिक्त (सिक्त्) (सं) वि. - ओले; हिरवे; कचे; चुरडलेले; कुस्करलेले; चिमटलेले.

सिक्थ (क्थक्) (सिक्त् [क्त्] (सं) ना. - मेण; मधमाशीच्या पोळ्याचें मेण; शिजवलेलें धान्य.

सिगडि (सिगडि) (क) ना. - पाण्यांतील किडे.

सिगि (सिगि) (क) धा. - फाडणें; दुभंगणें; तुकडे करणें; चिरणें.

सिगित (सिगित) (क) ना. - चीरफाड; मोडतोड; उड्डाण.

सिगु (सिगु) (क) धा. - प्राप्त होणें; लाभणें; हाती येणें. हात पोचणें.

सिगुर (रु) (सिगुर् [रु]) (क) धा. - जखम करणें; ओरबडणें; ओरखडणें.

(क) ना. - चोय; चोयटी; चूर; दोष; उणीव.

सिगुळ (सिगुळ) (क) ना. - तुकडा; फाक; संकोच; दाक्षिण्य; लाज; भीड.

—आळु (अळु) (क) वि. - दाक्षिण्यशील; लाजालु; भीड करणारा.

सिग्गळि (सिग्गळि) (क) ना. - संकोच करणारा; लज्जाशील. मुखदुर्बळ; अबोल; घुम्या.

सिगिग (सिगिग) (क) ना. - राक्षस; दानव; लाजरा.

सिगिलि (सिगिलि) (क) वि. - निलाजरा; लज्जाहीन.

सिगु (सिगु) (क) ना. - दाक्षिण्य; जुगुप्सा; लज्जा; लाज.

—आळि (अळि) (क) वि. - संकोचशील; लाजरा; लज्जाल.

सिंग (सिंग) (क) ना. - शृंग; शिंग; मोड; कोंब; मोळका; शिखर; सिंह; शार्दूल; मृगेंद्र.

सिंग (गा) डि (सिंग [गा] डि) (क) ना. - पोहण्याचा भोपळा; तरंगण्याचें साधन.

सिंगदेंरळ (सिंगदेंरळ) (क) ना. - सिंहवाहिनी; महालक्ष्मी. दुर्गा; पार्वती. चामुंडादेवी.

सिंग(गा)र (सिंग [गा] र) (क) ना. - शृंगार; शोभा; आरास; अलंकार; सौंदर्य; भूषण; एक काव्यरस.

सिंगली (ळी) क (सिंगली [ळी] क) (क) ना. - काळ्या तोंडाचें माकड; हुप्या.

सिंगवणे (सिंगवणे) (क) ना. - सिंहासन.

सिंगाडि (सिंगाडि) (क) ना. - धनुष्यबाण; इंद्रधनुष्य.

सि (हिं) गार (सि [हिं] गार) (क) ना. - सुपारीचें फूल; अलंकार; आभरण.

सिंगि (सिंगि) (क) ना. - शृंगी; शेळी; मेंढी; एक मुनि; एक शिवगण; सिंहीण.

सिंगाण (सिंगाण) (सं) ना. - लोखंडाचा गंज; 'तुकु' पहा.

सिंचन (सिंचन) (सं) ना. - शिंपण; प्रोक्षण; शितोडणी.

सिंजारव (सिंजारव) (सं) ना. - किण किणध्वनि;

पैजणाचा झणत्कार; धनुशंकार; गुंजारव.

सिंजित (सिंजित) (सं) ना. - टणत्कार; किंकिणीचा आवाज.

सिंजिनि (नी) (सिंजि [नी]) (सं) ना. - मौर्वी; ज्या; धनुष्याची दोरी.

—नाद (नाद) (सं) ना. - धनुशंकार.

सिद्ध (सिद्ध) (क) ना. - कोप; चीड; राग; क्रोध; मनःकलुषता.

सिडि (सिडि) (क) ना. - उडणें; दूर जाणें; चोपणें; दयावणें; बोट दाखवून दरडावणें.

(क) ना. - पूड; लोखंडी कडीकोडी; अडणा; हत्तीचा मदस्त्राव.

—को (गो) ळवे (को [गो] ळवे) (क) ना. - काडतुस.

—मिडि (मिडि) (क) ना. - तळमळ; कळवळा.

मिडिगोळ (मिडिगोळ) (क) धा. - तळमळणें; चडफडणें.

सिडित (सिडित) (क) ना. - जखम; चीरफाड; क्रोध; उड्डाण.

सिडिगुंड (महु) (सिडिगुंड [महु]) (क) ना. - स्फोटक

दारुगोळा; तोफ; सुरंग; दारुचा नळा; सुरनळा.

सिडिलु (सिडिलु) (क) ना. - गडगडाट; मेघगर्जना; वीज; वज्रायुध.

सिडिवले (सिडिवले) (क) ना. - एक जाळें; फेकण्याचें जाळें.

सिडिसु (सिडिसु) (क) ना. - शिरडणें; शिंपणें; प्रोक्षण करणें;

स्फोट करणें; झारीनें पाणी धारणें; सिंचिणें; थेंब पाडणें.

सिडिसोने (सिडिसोने) (क) ना. - पावसाची क्षिमक्षिम; पाऊस

सिडिंबु (सिडिंबु) (क) धा. - गडबड करणें; आतुरता;

दाखविणें; चिडणें; रागावणें.

(क) ना. - पाऊस; तिरंदाजाच्या मनगटावरील चामड्याचा पट्टा.

सिडुक (सिडुक) (क) वि. - दोषी; शीघ्रकोपी; रागीट; चिडका.

सिडुकु (सिडुकु) (क) ना. - क्रोध; चीड; निंदा; शिवीगाळ;

उद्रेग; चहाडी; कलंक; दुर्लौकिक; कोप.

सिडुंबु (बे) (सिडुंबु [बे]) (क) ना. - ढोली; पाऊस; काटेरी

झाड; काटे; देवीरोग.

सिंडरिसु (सिंडरिसु) (क) धा. - कंटाळणें; आळोखेपेळोखे देणें; तिरस्कार दाखवणें.

सिंडु (सिंडु) (क) ना. - दुर्गंधी; घाण; कुवास.

सित (सित) (सं) ना. - चांदी; शुक्र; पांढरेगंध.

सितग (सितग) (क) वि. - जार; व्यभिचारी; नीच; उद्धत.

सितगे (सितगे) (क) ना. - जारिणी; व्यभिचारिणी.

सितपक्ष (सितपक्ष) (सं) ना. - शुद्धपक्ष; शुक्लपक्ष; चांदण्याचा पंधरवडा; हंसपक्षी.

सितरोचि (सितरोचि) (सं) ना. - चंद्र; शिव; परमेश्वर.

सितवाहन } (सिडवाळन) (सं) ना. — श्वेताश्व; पार्थ; अर्जुन.
 सितहय } (सिडहय्य)
 सितांशु (सिडांशु) (सं) ना. — चंद्र; कापूर.
 सिताळ (सिडाळ) (क) ना. — नैवेद्य; पान (नैवेद्याचें पान).
 सितेतर (सिडैडर) (सं) वि. — काळें.
 सितोपल (सिडोपल) (सं) ना. — खडीसाखर; काल्पी साखर.
 सिदुगु (सिदुगु) (क) धा. — चाचपणें; चाचपडणें; हुडकणें;
 शोधणें; नखानें ओरखडणें.
 सिद्राय (सिद्राय) (क) ना. — खंडणी; फाळणी; फाळा; सारा.
 सिद्ध (सिद्ध) (सं) वि. — प्राप्त; अस्तित्वाला स्पष्ट; निर्णित;
 पूर्णत्वाला पोचलेले; निश्चित; जयशाली; यशस्वी.
 (सं) ना. सिद्धपुरुष; योगी; देवजाति.
 सिद्धपुरुष (सिद्धपुरुष) (सं) ना. — असामान्य शक्ति असलेला;
 योगी; मोक्षमार्गी. महात्मा.
 सिद्धरस (सिद्धरस) (सं) ना. — किमया; सुवर्ण बनवण्यासाठी
 योजिलेला पारा; अमृत.
 सिद्धांत (सिद्धांत) (सं) वि. — विवेकपूर्वक घेतलेला निर्णय;
 सत्यतत्त्व; प्रमेय.
 सिद्धान्ति (सिद्धांती) (सं) ना. — भूतभविष्य सांगणारा;
 ज्योतिषी; विज्ञानी; देवगृधि.
 सिद्धाय (सिद्धाय) (सं) ना. — फाळा; खंडणी; सारा.
 सिद्धार्थ (सिद्धार्थ) (सं) ना. — इष्टार्थ लाभलेला; सुदैवी;
 बुद्धदेव; अर्हंत; श्रीमंत.
 सिद्धि (सिद्धि) (सं) ना. — फलप्राप्ति; जय; हस्तगतता; संपूर्णता;
 अतिमानव शक्ति; निर्णय; निश्चितार्थ; प्राप्ति; योगसाधना;
 अष्टसिद्धि.
 सिद्धिविनायक (सिद्धिविनायक) (सं) ना. — गणपति;
 सिद्धिपति.
 सिद्धिसु (सिद्धिसु) (क) धा. — फल येणें; पुरेसें होणें; हातीं
 येणें; अस्तित्त्वांत येणें; पूर्ण होणें; संपणें; तडीला नेणें; शेवट
 गाठणें.
 सिद्धम (सिद्धम) (सं) ना. — शिवें; चर्मरोग; कुष्ठरोग.
 सिंधुर (धूर) (सिंधुर [धूर]) (सं) ना. शेंदूर; तांबड्या
 रंगाची पूड; कुंकुम; पुष्पपराग; एकवृक्ष; हत्ती; गज.
 एक राक्षस.
 सिंध (सिंध) (सं) ना. — पताका; निशाण; बावटा.
 सिंधु (सिंधु) (सं) ना. — समुद्र; पंजाबांतील एक नदी; एक देश.
 सिंधुपुत्र (सिंधुपुत्र) (सं) ना. भीष्माचार्य.
 सिंधुराज (सिंधुराज) (सं) ना. — सिंधुदेशाचा राजा; जयद्रथ.
 सिपायि (सिपायि) (अ-दे) ना. — शिपाई; चाकर; नोकर;
 जवान.

सिप्पु (सिप्पु) (क) ना. — शिंप; शिल्प; चीप; दगडाचा तुकडा;
 शुक्ति.
 सिप्पे (सिप्पे) (क) ना. — साल; फळाची साल; निःसत्त्व भाग.
 सिबळ (सिबळ) (क) ना. — देहावरील डाग; शिवें.
 सिबं (डबं) दि (सिबं [डबं] दि) (अ. दे ना. — नोकरवर्ग;
 पहारेकऱ्याचा वर्ग.
 सिबिके (सिबिके) (क) ना. — पालखी; मेणा; शिबिका; खोरें;
 पावडे.
 सिब्बु (सिब्बु) (क) ना. — चर्मरोग; शिवें.
 सि (से) ब्रा (सि [से] ब्रा) (अ-दे) ना. — झेब्रा; पट्यापट्याचा
 बोडा.
 सिमिसिमिगरे } सिमिसिमिंगरी (क) धा. — सुईSS असा
 सिमिसिमिसु } (सिमिसिमिसु) आवाज होत जळणें.
 सिंपडिसु (सिंपडिसु) (क) धा. — शिंपडणें; शिंपणें; झारीनें
 पाणी घालणें; प्रोक्षणें; फवारा मारणें; 'सिडिसु' पहा.
 सिंपिंग (सिंपिंग) (क) ना. — शिंपी; कपडे शिवणारा; दर्जी;
 शिल्पक.
 सिंपिंगि (सिंपिंगि) (क) ना. — ठिबकणी; प्रोक्षण; झारी.
 सिंपु (सिंपु) (क) ना. — मोत्याची शिंप; मोत्याचें कवच; शुक्ति;
 कालवाचें कवच.
 सिंबळ (सिंबळ) (क) ना. — श्लेष्माजळ; नाकांतील मळ; शेंबूड;
 मेकड.
 सिंबे (बि) (सिंबे [बि]) (क) ना. — चुंबळ; सापाचें वेटोळें.
 सिप् (सिप्) (क) वि. — गोड; रुचकर; मधुर; स्वादिष्ट;
 आमोददायी.
 सिय्यने (सिय्यने) (सिय्यने [सिय्यने]) (क) वि. — मधुर;
 सुवासिक.
 सिर (रस) (सिर [रस]) (सं) ना. — डोकें; शीर्ष; मुंड.
 (क) ना. — शिरा; घमनी; नाडी.
 सिरि (सिरी) (क) ना. — श्री; धन; पैसा; लक्ष्मी; ऐश्वर्य; वैभव;
 शोभा; सौंदर्य.
 सिरिकंड (सिरिकंड) (क) ना. — श्रीकंठ; शिव; परमेश्वर.
 सिरिकंड (सिरिकंड) (क) ना. — श्रीखंड; श्रीगंध; चंदन.
 सिरिनरे (सिरिनरे) (क) ना. — लहानपर्णीच केस पिकणें.
 सिरिमुडि (सिरिमुडि) (क) ना. — सुंदर चुचडा; देवमूर्तीचे
 कवरीबंधन.
 सिरियरस (सिरियरस) (क) ना. — विष्णु; कृष्ण.
 सिरियरसि (सिरियरसि) (क) ना. — संपत्तीची स्वामिनी;
 लक्ष्मी; देवी.
 सिरियोडु (सिरियोडु) (क) ना. — भाजकी कौलें.
 सिरिवर (सिरिवर) (क) ना. — श्रीवर; विष्णु; कृष्ण; लक्ष्मीपति.

सिस्वायि (ಸಿವಾಐ) (क) ना. — ओठ फाटलेलें तोंड;
श्रीमुख; गुरुजनांची पवित्र वाणी.
सिस्विणे (ಸಿವಿಣ) (क) ना. — लक्ष्मीदेवी.
सिस्सि (ಸಿವಿ) (क) ना. — शौर्य, पराक्रम, पौरुष; शिरीष;
शिरसाचें झाड.
सिस्विळु (ಸಿವಿಳು) (क) ना. — संध्यावदनाचे तीन मंगल
काल.
सिस्कु (ಸಿರ್ಕು) (क) ना. — अडचण; गाढाळपणा; संकट, कष्ट;
गंडांतर; संकोच; लाज; लज्जा.
सिलकु (ಸಿಕ್ಕು) (ಸಿಲಕ್ಕು [ಸಿಕ್ಕ]) (क) धा. — अडकणें; अडचणीत
येणें; पात्र होणें.
(अ. दे.) ना. — शिल्पक; बाकी; उरवणी.
सिलुवे (ಸಿಲುವೆ) (अ. दे.) ना. — फाशीचा खांब; खिस्तबधाचा
सुल.
सिलुवु (ಸಿಲುವು) (क) वि. — कोमल; पातळ; चपटा.
सिवंगि (ಸಿವಂಗಿ) (क) ना. — चित्ता; विव्यया; विव्या वाघ.
सिवडु (ಡಿ) (ಸಿವಡು [ಡಿ]) (क) ना. — चुंबळ; मांड्याखाळची
बैठक.
सिवदिडु (ಸಿವಿಡು) (क) धा. — 'उदो उदो' पुकारणें;
उद्धोषणा करणें
सिवरु (ಸಿವರು) (क) ना. — शिमशिम पाऊस; भुरभुर.
सिविके (ಸಿವಿಕೆ [ಸಿ]) (क) ना. — पालखी; मेणा; शिबिका;
डोली. 'अंदण' पहा.
सिसु (ಸಿಸು) (क) ना. — शिशु; मूल; बालक; तान्हुला.
सिहि (ಸಿಹಿ) (क) वि. — मधुर; गोड; रुचकर.
सिळ्ळे (ಸಿಳ್ಳೆ) (क) ना. — चीरफाड; चिपडें, डोळ्यातील मळ;
शाखा; कोंब; विभक्त स्थिति.
सी (ಸಿ) (क) धा. — जळून जाणें; काळे ठिकर होणें.
(क) ना. — माधुर्य; सौंदर्य; थंडपणा.
सीकरणे (ಸಿಕ್ಕರಣೆ) (क) ना. — शिकरण; आमरस; फळाचा
रस.
सीकर (ಸಿಕ್ಕರ) (सं) ना. — पावसाची लहान सर; शिमशिम;
शितोडणी; प्रोक्षण
सीकरि (ಸಿಕ್ಕರಿ) (क) ना. — जळून खाक; जळून झालेली राख;
कोळसा.
सीकरिवोगु (ಸಿಕ್ಕರಿವೊಗು) (क) धा. — जळून खाक होणें;
कोळसा होणें; नाश होणें.
सीग (गु) डि (ಸಿಗ [ಗು] ಡಿ) (क) ना. — एक पाणकिडा;
सरककिडा; निवळी.
सीगुरि (ಸಿಗುರಿ) (क) धा. — एका बाजूला वाकणें; कलणें.
(क) ना. — चौरी, चामर; सूर्यपान.

सीगुरिसु (ಸಿಗುರಿಸು) (क) धा. — वाकणें; बाजूला कलणें;
पालवी फुटणें; वाकविणें.
सीगे (ಸಿಗೇ) (क) ना. — शिकेकाई; घाण काढणें; स्वच्छता; धूलन.
— अण्णे-स्नेह (ಎಣ್ಣೆ-ಸ್ನೇಹ) (क) ना. — स्वाभाविक वैर;
हाडवैर
सीडु (सीडु) (ಸಿಡು [ಸಿಡು]) (क) धा. — पिळणें; पुसणें;
विचरणें.
सीतर (रु) (ಸಿಡರ್ [ರು]) (क) ना. — क्रोध; राग, चीड.
सीतळ (ಸಿಡಳ್) (क) वि. — थंडगार; शीत; हिमशीत.
(क) ना. — धुकें; दहिवर
सीता (ಸಿಡ) (सं) ना. — जानकी; रामपत्नी; नांगराचा तास;
एक प्रकारचे गवत.
सीताफल (ಸಿಡಫಲ) (सं) ना. — एक फळ.
सीतु (ಸಿಡು) (क) अ. — जळून; खाक होऊन; काळवंडून;
मधुरपणें; गोडी गुलबिनें.
सीदु (ಸಿಡು) (क) ना. — मद्य; दारू.
सीन् (नु) (ಸಿನ್ [ನು]) (क) धा. — शिकणें; शिकरणें.
(क) ना. — शिक; नाकानें घेतलेला श्वासोच्छ्वास.
सीवे (ಸಿವೆ) (क) ना. — पेरु; कवठ.
सीमन् (ಸಿಮನ್) (सं) ना. — सीमा; हद्द;
सीमंत (ಸಿಮಂತ) (सं) ना. — सीमारेषा; सरहद्द; सीमांची
खूण; केसांचा भांग; गर्भिणीचा संस्कार; भांग पाडण्याचा
विधी.
सीमंतपुत्र (ಸಿಮಂತಪುತ್ರ) (सं) ना. — तान्हें मूल; लाडका
लेक; वडील पुत्र.
सीमंतमणि (ಸಿಮಂತಮಣಿ) (सं) ना. — चूडामणी;
डोळ्यांतील दागिना.
सीमंतिनि (नी) (ಸಿಮಂತಿನಿ [ನೀ]) (सं) ना. — सुवासिनी;
सती; स्त्री.
सीमंतोन्नयन (ಸಿಮಂತೋನ್ನಯನ) (सं) ना. — सालीच्या
काट्यांनी प्रथम गर्भिणीचा भांग पाडण्याचा विधि.
सीमा (मे) (ಸಿಮಾ [ಮೆ]) (सं) ना. — सीमा; मर्यादा; हद्द;
क्षितिज; प्रदेश; अवधि; विदेश; औचित्याची मर्यादा.
— पूजन (ಪೂಜನ) (सं) ना. — सीमांतपूजन.
सीमोहधन (ಸಿಮೋಹಧನ) (सं) ना. — सीमेबाहेरील शमी
पूजन; सुखवगिरी; सोनं आणण्यासाठी महुंमकी.
सीयाळ (ಸಿಯಾಳ್) (क) ना. — शाहाळे; शाहाळ्याचें पाणी.
सीयु (ಸಿಯು) (क) धा. — जळणें; भाजणें; शिजणें.
सीर (रु) (ಸಿರ್ [ರು]) (क) धा. — चावणें; उडी मारणें;
भांडणें; ओरडणें; रागावणें; किंकाळणें;
(क) ना. — अत्यल्प; ऊ चें अंडे; लील.

सीर (सीर) (क) वि. - पातळ; लहान; त्रासदायक.

(सं) ना. - नांगर; हल; सूर्य; अर्काचें झाड.

सीरण (सीरण) (क) ना. - बाण; शर; पटाशी; तासणी.

सीरणगे (सीरणगे) (क) ना. - चिरणें; कंगवा; फणी.

सीरध्वज (सीरध्वज) (सं) ना. - जनकराजा; नांगराचे चिन्ह ध्वजावर ठेवणारा.

सीरपाणि (भृत) } (सीरपाळी [धुंङ्]) (क.) ना. -
सीरसीर } (सीरसीर)

बलराम; नांगर हातांत धरणारा.

सीरयोग (सीरयोग) (सं) ना. - नांगराला जोडलेले बैल.

सीरुडु (सीरुडु) (क) ना. - शिल्ली; शिष्टी; किरेड्ड असा

आवाज करणारा किडा; पतंग.

सीरुडुळाडु (सीरुडुळाडु) (क) धा. - चूळ भरणें; खुळखुळून चूळ टाकणें; चूळ फेकणें.

सीरुडुळु (सीरुडुळु) (क) ना. - चूळ; संततधार; थेंबाथेंबातें गळणें; ठिबकणी.

सीरे (सीरे) (क) ना. - साडी; लुगडें.

सीरपनि (सीरपनि) (क) ना. - शिंपणी; प्रोक्षण; शिडकावा;

फवारा; सीकर.

सीवट (सीवट) (क) धा. - चिपाड; रस काढल्यानंतर उरणारी चोय; चवळ; सोपट.

सीवन (सीवन) (क) ना. - शिवणकाम; शिलाई.

सीवनि (सीवनि) (क) ना. - सुई; सूची; दाभण.

सीवर (सीवर) (क) ना. - तिरस्कार; अवहेलना; हिणवणी; हंगवणी; विसंगति; ओकारी.

सीवरिसु (सीवरिसु) (क) धा. - हिणवणें; हंगवणें; तुच्छ लेखन; ओकारी करवणें.

सीवु (सीवु) (क) धा. - अलंकारणें; शृंगारणें; शिजणें; जळणें. (क) ना. - जळण; कळज; काळवंडणी.

सीसक (सीसक) (क) ना. - शीर्षक; शिरस्त्राण.

सीळ (ळ) (सीळ [ळ]) (क) धा. - फाडणें; तुकडे करणें; फट सोडणें; पूर्ण चिरणें.

(क) ना. - भाग; फाक; तुकडा; लड; चीत्कार; किंचाळी.

सु (सु) (सं) अ. - सत्, चांगलें, सुलभ, योग्य, या अर्थाचा शब्दार्भी येणारा उपसर्ग.

सुकर (सुकर) (सं) वि. - सुलभ; सोपा; अनुकूल; उदार.

सुकवि (सुकवि) (सं) ना. - श्रेष्ठकवि; कविवर.

सुकाल (सुकाल) (सं) ना. - अनुकूल समय; योग्यवेळ; सुगीचे दिवस; सुदैवाचा काळ.

सुकुमार (सुकुमार) (सं) वि. - सुंदर; कोमल; मधुर; ललित.

(सं) ना. - चांगला सुलगा; सुपुत्र.

—अक्षर (अक्षर) (सं) ना. - सानुनासिक अक्षर; मृदुवर्ण.

सुकुमारि (सुकुमारि) (सं) ना. - चांगली सुलगी; सुकन्या; कोमला; सुंदरी.

सुकुमारता (ते) (सुकुमारता [ड]) (सं) ना. - कोमलता; लालित्य; माधुर्य; सौंदर्य; काव्यातील मधुराक्षराची जडण.

सुकृत (सुकृत) (सं) ना. - पुण्य; भाग्य; सत्कृत्य; सत्कार्य.

सुकृति (सुकृति) (सं) ना. - सत्कार्य; पुण्य; दैव; अदृष्ट;

कृतकार्य; धर्मशील; पुण्यवान्; साहित्यिक; उत्तमसाहित्य.

सुकु (सुकु) (क) धा. - सुदडणें; खचणें; संकोच पावणें; झडणें; सांडणें.

(क) ना. - चमड्याची घडी; वळी; सुरकुती.

सुक्षेत्र (सुक्षेत्र) (सं) ना. - तीर्थक्षेत्र; पवित्र स्थान; अनुकूल स्थान.

सुख (सुख) (सं) ना. - हित; आनंद; उल्हास; हर्ष; अनुकूलता; विराम.

सुखद (प्रद) (सुखद [ड]) (सं) वि. - हितकर; अनुकूल; आनंद देणारे; संतोषदायक.

सुखरूप (सुखरूप) (सं) वि. - क्षेमकारक; सुलभ; हितावह.

सुखि (सुखि) (सं) ना. - सुखकारक; आनंदी; पुण्यवंत.

सुखिसु (सुखिसु) (क) धा. - सुख होणें; संतोष पावणें; भाग्यवान होणें.

सुगत (सुगत) (सं) ना. - बुद्धदेव.

सुगति (सुगति) (सं) ना. - सुदैव; सद्गर्तन. सद्गति; मोक्ष; सुस्थिति.

सुगंध (सुगंध) (सं) ना. - सुवास; परिमळ.

सुगंधि (सुगंधि) (सं) ना. सुवासिक पुष्प; मालिनी.

सुगम (सुगम) (सं) वि. - सुलभ; सुकर; हलकें; सहज; सोपें; प्रेमळ.

(सं) ना. - सुलभता; बालबोध; सुबोधता; धोपटमार्ग.

सुगि (सुगि) (क) धा. - मिणें; घाबरणें; मार्गें पाय घेणें; चिरणें; फाडणें; दुमडणें; घडी घालणें; कोमेजणें.

सुगुडि (डे) (सुगुडि [ड]) (क) ना. - पुरुषी स्त्री; हिजडी; स्त्रीदेहधारी नपुंसक. स्त्रीत्व नसलेली स्त्री.

सुगुडु (डुतन) (सुगुडु [डुडन]) (क) ना. - आशा; मोह; इच्छा; लालसा; आकांक्षा; आसक्ति.

सुगुण (सुगुण) (सं) ना. - सद्गुण; चांगले गुण; सद्गर्तन; सदाचारी मनुष्य.

सुगि (सुगि) (क) वि. - अधिक; पुष्कळ; जास्त.

(क) ना. - वसंत काळ; हंगाम; सुकाळ; सण; समृद्धि.

—गेळ्य (गेळ्य) (क) ना. - कामदेव; मन्मथ.

सुनिगवकि (सुनिगवकि) (क) ना. - कोकिला; कोयल; पिक.

सुग्रीव (सुग्रीव) (सं) ना. — भरदारकंठ; मधुरध्वनि;
किष्किंद्रेचा राजा सुग्रीव.

सुग्रीवाज्ञे (सुग्रीवाज्ञे) (क) ना. — उग्र शासन; कडक शिस्त;
क्रूर कायदा; उग्र विधि.

सुंक (सुंक) (क) ना. — कर; फाळा; जकात; धान्याचा कोंडा;
भुस्सा.

सुंकदकट्टि (सुंकदकट्टि) (क) ना. — जकातकट्टा; टोलनाका;
जकातनाका.

सुंकिग (सुंकिग) (क) ना. — जकातदार; जकात वसूल करणारा;
फाळा घेणारा.

सुंकु (सुंकु) (क) ना. — स्पर्शजन्यता; सांस्पर्गिकता;
सांस्पर्गिक रोग; शिवाशिव; स्पर्श. 'सुकु' पहा. निरी; सुरकुती.
सुचरित (सुचरित) (सं) ना. — सद्गर्तन; सदाचार; (सं) वि.
सद्गर्तनी; सदाचारी; कीर्तिवंत; ख्यातनाम.

सुचरिते (सुचरिते) (सं) ना. — पतिव्रता; सती; सद्गर्तनी स्त्री.
सुचरित्र (सुचरित्र) (सं) ना. — सुचरित; सद्गर्तन; सदाचार;
सुवृत्त; कीर्ति.

सुचित्त (सुचित्त) (सं) वि. — सहृदय (सं) ना. निःपक्षपाती
सद्गर्तन; सुप्रसन्न मन.

सुजन (सुजन) (सं) ना. — सज्जन; सद्गृहस्थ; सभ्य; सहृदय.
सुटि (सुटि) (क) ना. — हुपारी; चापत्य; रुढी; बापर; चतुरता;
जाणतेपणा; निपुणता; कच्चेपणा.

सुट्ट (सुट्ट) (क) वि. — भाजलेले; शिजलेले; तळलेले; नष्ट;
अवलक्षणी; निरर्थक.

सुट्टोरू (सुट्टोरू) (क) धा. — बोटानें दाखविणें; स्पर्श
करून दाखवणें.

सुट्टु (सुट्टु) (क) ना. — अंगुलीदर्शन; हस्तदर्शन; बोटानें
दिग्दर्शन.

सुट्टुवे (सुट्टुवे) (क) ना. — तर्जनी; निर्देशिकांगुली;
निर्देशिका.

सुट्टुरे (सुट्टुरे) (क) ना. — वावटळ; वातचक्र; भुतादीवारा.

सुडाळ (सुडाळ) (क) ना. — सुप्रभा; सुशोभा; सुकांति; सुदाळ;
डौल.

सुडुक (सुडुक) (क) वि. — जळके; जळते; जळत असलेले;
जाळणारा.

सुडुगाडु (सुडुगाडु) (क) ना. — प्रेते जाळण्याचे स्थान;
स्मशान; दहनभूमि; अवलक्षण; वाईटपणा.

सुटि (ट) ने (सुंठि [ठ] गी) (क) ना. — भाजलेले मांस; हृदय
सुंठिगेयडगु (सुंठिगेयडगु) (क) ना. — काळजाचें मांस.

सुंटरगाळि (सुंठिगेयडगु) (क) ना. — वावटळ; भूतवारा;
वादळ; झंजावात; सोसाट्याचा वारा.

सुं (सुं) डाल (सुं [सुं] डाल) (क) ना. — सोंड
असलेला; हत्ती; गज.

सुंढिलि (सुंढिलि) (क) ना. — चुचुंद्री; लांबट तोंडाचा उंदराच्या
जातीचा प्राणी.

सुंढु (सुंढु) (क) ना. — वाळवण; शिरपणी; जिरवण;
सुकती; थंडावा; निवणें.

सुंढे (सुंढे) (क) ना. — हत्तीची सोंड.

सुत (सुत) (सं) ना. — मुलगा; पुत्र; पोर; कुमार.

सुतरां (सुत०००) (सं) अ. — सर्वथा; सर्वतः; केव्हाहि;
बहुतरून पूर्णपणें; अगदीं.

सुता (ते) (सुता [ते]) (सं) ना. — मुलगी; कन्या; कुमारी.

सुति (सुति) (क) ना. — श्रुति; ध्वनि; स्वर; राग.

सुत्तमुत्तु (सुत्तमुत्तु) (क) आ. — चोहीकडून; कोठेहि;
आजुबाजूस.

सुत्ताले (सुत्ताले) (क) ना. — प्राकार; आवार; पवळी.

सुत्तिगे (सुत्तिगे) (क) ना. — फेरा; सुतळी; हातोडा; चिमटा;
चामड्याचा पट्टा.

सुत्तु (सुत्तु) (क) धा. — गुंडाळणें; आवरणें; सुरळी करणें;
वेढणें.

(क) ना. — प्रदक्षिणा; सुरळी; गुंडाळी; वंचना; पालवी;
अनुकूल स्थळ; मंदवारा; फिरती; आळस.

सुत्तुवरि (सुत्तुवरि) (क) धा. — प्रदक्षिणा घालणें; रक्ताभिसरण
होणें; रक्त सळसळणें; कागदपत्र देणें; प्रवृत्त करणें.

सुत्तुवळय (सुत्तुवळय) (क) अ. — कोटेंहि; चोहीकडे;
प्रदक्षिणा घालून; भोवती फिरून.

सुत्तोले (सुत्तोले) (क) ना. — परिपत्र; प्रसिद्धिपत्रक; जाहिरात.

सुत्ताम (सुत्ताम) (सं) ना. — इंद्र; देवेंद्र.

— लोक (लोक) (सं) ना. — स्वर्ग; इंद्रलोक.

सुदति (ती) (सुदति [ती]) (सं) ना. — दांत चांगले असलेली
स्त्री; कामिनी.

सुदर्शन (सुदर्शन) (सं) ना. — सुलक्षण; सुंदर पुरुष;

सौंदर्यसंपन्न; एक चक्रायुध.

सुदर्शनपाणि (सुदर्शनपाणि) (सं) ना. — हातात सुदर्शन
असलेला कृष्ण; विष्णु.

सुदर्शना (ने) (सुदर्शन [ने]) (सं) ना. — सुंदर स्त्री;
मनोहारिणी; रूपवती.

सुदाम (सुदाम) (सं) ना. — उत्तम कडदोरा; उबडी मूठ;

कृष्णमित्र; एक गरीब ब्राह्मण; जीर्ण वस्त्रे वापरणारा; समुद्र;
देरावत; गरीबीचें जीवन; दारिद्र्य.

सुदिन (सुदिन) (सं) ना. चांगला दिवस; पुण्यकाल; आनंदाचा
दिन.

सुदूरं (सुदूरं) (सं) अ. - फार दूर अंतरावर; हात न पोचण्यासारखें.

सुदैव (सुदैव) (सं) ना. - भाग्य; नशीब.

सुहगे (सुहगे) (सं) ना. - मूल वर्णमाला

सुद्धि (सुद्धि) (क) ना. - वाता; समाचार; प्रस्ताव; तंटा;

संबंध; संपर्क; विचार; आलोचना; उसाभर.

सुधन्व (न्वा) (सुधन्व) (क) ना. - वाक; तिरंदाज;

हंसध्वजाचा मुलगा; अनंत नामक सर्पराज.

सुधर्म (मां) (सुधर्म) (सं) ना. - देवताची सभा;

उत्तम धर्म; श्रेष्ठ धर्म.

सुधा (सुधा) (सं) ना. - अमृत; क्षीर; दूध; चुना; चूर्ण.

सुधांशु (धाकर) (सुधांशु) (सं) ना. - चंद्र;

अमृतकिरण.

सुधारण (णे) (सुधारण) (सं) ना. - संस्कार; अभिवृद्धि;

सुस्थिति; सुव्यवस्था; चुकीची दुरुस्ती; सुधारणा.

सुधारिसु (सुधारिसु) (क) ना. - संस्कार करणे;

व्यवस्था लावणे; पुढे चालू ठेवणे; समाधान होणे; सहन

करणे; सुधारणे.

सुधाशन (सुधाशन) (सं) ना. - अमृत खाणारे; देव; देवेंद्र.

—पति (सं) ना. - देवाचा स्वामी; इंद्र.

सुधासूति (सुधासूति) (सं) ना. - शुक्लपक्षांतील चंद्र;

चांदणे देणारा; शशी; सुधावृष्टि करणारा.

सुधि (सुधि) (सं) वि. - घनपंडित; अतिचतुर; कुशलमति.

सुधीर (सुधीर) (सं) ना. - अत्यंत बलशाली; महावीर.

सुधे (सुधे) (सं) ना. - सुधा; अमृत; दूध; चुना.

सुनासीर (सुनासीर) (सं) ना. - इंद्र; देवेंद्र.

सुनायास (सुनायास) (सं) वि. - सुकर; सुलभ; अडचण

नसलेला.

सुनीत (सुनीत) (सं) वि. - उत्तम मार्गदर्शित; सद्गतीनी;

सदाचारी; सुनीतगीत; सुश्लोक.

—छंदसु (छंदसु) (सं) ना. - सुनीत. Sonnet

सुनीति (सुनीति) (सं) ना. - सदाचार; सद्गतीन; ध्रुवमाता.

सुंद (सुंद) (सं) ना. - एक राक्षस.

सुंदु (सुंदु) (क) धा. - भोग करणे.

(क) ना. - अस्वस्थता; जाड्य.

सुपथ (सुपथ) (सं) ना. - चांगला मार्ग; सदाचार; सन्मार्ग.

सुपर्ण (सुपर्ण) (सं) ना. - उत्तम पान; गरुड; बाण; देवता;

नागकेशर.

सुपर्णैकु (सुपर्णैकु) (सं) ना. - गरुडध्वज; विष्णु; कृष्ण.

सुपर्णवाहन (सुपर्णवाहन) (सं) ना. - गरुडवाहन; विष्णु;

कृष्ण.

सुपर्ण (सुपर्ण) (सं) ना. - देवता; अमर; सुर; पोसलेला ऊस;

महाभारत; कलापूर्ण चंद्र.

सुस (सुस) (सं) वि. - गुप्त; लपलेला; झोपलेला; निद्रिस्त.

सुसचेतन (सुसचेतन) (सं) ना. - गुप्त सामर्थ्य.

सुसि (सुसि) (सं) ना. - निद्रा; पेंग; डुलकी; झोप.

सुप्पत्तिगे (सुप्पत्तिगे) (क) ना. - मऊ गादी; अंथरूण;

शय्या; तसप.

सुप्पल (लु) (सुप्पल) (क) ना. - एक भक्ष्य.

सुप्पाणि (सुप्पाणि) (क) वि. - चकाकणारे; कांतिमान;

लकलकणारे.

सुप्रतिष्ठे (सुप्रतिष्ठे) (सं) ना. - प्रख्याति; गौरव; घनता.

सुप्रतीक (सुप्रतीक) (क) ना. - आदर्श; ईशान्यदिग्गज.

सुप्रभात (सुप्रभात) (सं) ना. - मंगल प्रभात; प्रातःकाल.

सुप्रसन्न (सुप्रसन्न) (सं) वि. - प्रगट; संतुष्ट; लाडावलेले.

सुबुद्धि (सुबुद्धि) (सं) ना. - सुमति; सहृदय; सद्बुद्धि.

सुबेदार (सुबेदार) (अ-दे) ना. - सुभेदार; शिपायावरील

अधिकारी; इनामदार.

सुबले (सुबले) (क) ना. - स्त्रियांनीं म्हणावयाचीं मंगलगीतें.

सुभग (सुभग) (सं) वि. - गौरवास्पद; कल्याणप्रद; हितकर;

प्रेमल; लाडीक.

(क) ना. - वैभव; ऐश्वर्य; सुदैवी; भाग्यवान; सुंदरा; कामिनी.

सुभट (सुभट) (सं) ना. - योद्धा; वीर; पराक्रमी.

सुभद्र (सुभद्र) (सं) वि. - मंगलकर; क्षेमकर; सुखरूप;

धष्टपुष्ट.

सुभद्रा (द्वे) (सुभद्रा) (सं) ना. - कृष्णाची बहीण;

अर्जुनपति.

सुभद्राहरण (सुभद्राहरण) (सं) ना. - संन्यासी वेधांत

अर्जुनाने केलेले सुभद्रेचे अपहरण.

सुभातु (सुभातु) (सं) ना. - सूर्य.

सुभाषित (सुभाषित) (सं) ना. - सुवचन; सुक्ति; सिद्धान्तवचन.

सुभिक्ष (क्षे) (सुभिक्ष) (सं) ना. - धनधान्यसमृद्धि;

खाण्यापिण्याची चंगळ.

सुम (सुम) (सं) ना. - फूल; कुसुम.

सुमंगली (ले) (सुमंगली) (सं) ना. - सौभाग्यवती;

सुमंगला; सवाष्ण; सुवासिनी.

सुमति (सुमति) (सं) ना. - सुबुद्धि; बुद्धिमान; सदाचारी.

सुमन (नस) (नस) (सुमन) (सं) ना. - फूल;

अमर; देव; पंडित; विद्वान; ऐश्वर्य; वैभव; निर्मलन;

प्रसन्नचित्त.

सुमनोबाण (सुमनोबाण) (सं) ना. - पुष्पबाण; मदन;

मन्मथ; केशरीराजाचा आज्ञा; 'शब्दमणिदर्पण'कार.

सुमनोरत (सुमनोरत) (सं) ना. - भ्रमर; रसिक;
विद्वानाविषयीं प्रेम बाळगणारा.
सुमनोरथ (सुमनोरथ) (सं) ना. - सदिच्छा; सत्प्रयोजन;
चांगली आकांक्षा.
सुमनोहर (सुमनोहर) (सं) वि. - सुंदर; शाहीर;
पोवाडा रचणारा; फुलारी.
सुमबाण (शर) (सुमबाण [शर]) (सं) ना. - पुष्पबाण;
काम; मन्मथ.
सुमार (रागि) (सुमारु [रागि]) (क) अ. - सुमारे;
अंदाजे; सरासरी; थोडे कमीअधिक; साधारणतः; गैर.
सुमान (सुमान) } (क) ना - मौन; नीरवता; वृत्ति; संतोष.
सुम्मान (सुम्मान) }
सुमालि (सुमालि) (सं) ना. - कृष्ण; एक राक्षस.
सुमित्रा (त्रे) (सुमित्रा [त्रे]) (सं) ना. - लक्ष्मणाची आई;
दशरथपत्नी.
सुमुख (सुमुख) (सं) ना. - विद्वान; उत्तम उपन्यासकार;
सुंदर चेहरा असलेला; गणपति; विनायक.
सुमुखते (सुमुखते) (सं) ना. - आनंदाश्चर्याने 'आ' करणे.
सुमुखि (सुमुखि) (सं) ना. - चंद्रानना; सुवदना.
सुमेरु (सुमेरु) (सं) ना. - मेरु पर्वत.
सुंपुरे (सुंपुरे) (सं) ना. - स्तुती; प्रशंसा; धृवपद.
सुंबु (सुंबु) (क) ना. - सुंभ; काथ्या, मोळ, ताग वगैरेची
दोरी. 'सिंबळ' पहा.
सुंबुळ (सुंबुळ) (क) ना. - शेंबुड; श्लेष्मा.
सुंमगे (ने) (सुंमगे [ने]) (क) अ. गपचिप; मौनपूर्वक;
वेकार.
सुम्मान (सुम्मान) (क) ना. - आनंद; वृत्ति; सत्कार; मौन.
सुय (सुय) (क) धा. - श्वास सोडणे; श्वासोच्छ्वास करणे;
'सुईड' असा आवाज होणे.
सुयिधान (सुयिधान) (सं) ना. - संरक्षण; पाझर; पारा;
जागरूकता; योजना; लक्ष; गमन.
सुयिधानि (सुयिधानि) (सं) वि. - जागृत; जागणारा.
सुयिल् (लु) (सुयिल् [लु]) (क) ना. - श्वास; वारा; निश्वास.
सुयोधन (सुयोधन) (क) ना. - दुयोधन; सुयोद्धा; गौरव.
सुयंगु (सुयंगु) (क) ना. - श्वासगंध; श्वासातील सुवास.
सुयुगु (सुयुगु) (क) धा. - सुईड असा आवाज करणे;
दीर्घश्वास सोडणे; निश्वास सोडणे.
सुयदान (सुयदान) (क) ना. - संरक्षण; पहारा; जागृति.
सुयदानि (सुयदानि) (सं) वि. - जागरूक; जाणीव असलेला.
सुयुळ (सुयुळ) (क) ना. - श्वास; वारा; निश्वास.
सुर (सुर) (सं) ना. - देव; देवता; अमर.

—असुर (असुर) (सं) ना. देवदानव.
सुरकरि (सुरकरि) (सं) ना. - देवहत्ती; ऐरावत.
सुरकुज (सुरकुज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; देवतरु.
सुरगि (सुरगि) (सुरगि [रुगि]) तलवार; खड्ग; सुरा.
(क) ना. - सुरंगीचे झाड; देवतरु.
सुरगिरि (सुरगिरि) (सं) ना. मेरुपर्वत; देवगिरी.
सुरगुरु (सुरगुरु) (सं) ना. - देवगुरु; बृहस्पति.
सुरंग (सुरंग) (सं) ना. - चांगला रंग; आकर्षक वर्ण.
(अ. दे.) ना. - भूमार्ग; भुयारी रस्ता; खिडीतील वाट.
सुरचाप (सुरचाप) (सं) ना. - इंद्रधनुष्य; देवधनु; इंद्रचाप.
सुरटि (सुरटि) (क) ना. - सुरळी; वेढोळे; कर्नाटकी राग;
घडी; निरी; सुरकुती.
सुर(रु) ड (सुर [रु] ड) (क) धा. - घडी घालणे; सुरळी
करणे; निरी करणे; चुरमडणे; संकोचणे; सुरकतणे.
सुरत (सुरत) (सं) ना. - महदानंद; चांगले झालेले पाहून
होणारा आनंद; रतिक्रीडा; कामकेली.
सुरतरु (द्रुम) (सुरतरु) (सं) ना. - कल्पवृक्ष;
देवलोकीचे झाड.
सुरदल्लण (सुरदल्लण) (क) वि. - देवभीरु; दानव; श्रद्धालु;
भाविक.
सुरधनु (सुरधनु) (सं) ना. - इंद्रचाप;
इंद्रधनुष्य.
सुरधेनु (सुरधेनु) (सं) ना. - कामधेनु; देवलोकीची गाय;
सुरभि.
सुरनदि (दी) (सुरनदि [दि]) (सं) ना. - देवगंगा;
आकाशगंगा.
सुरनदीसुत (सुरनदीसुत) (सं) ना. - भीष्माचार्य;
गंगानदीचा पुत्र.
सुरप (पति) (सुरप [पति]) (सं) ना. - देवेंद्र.
सुरपणि (सुरपणि) (सं) ना. - पुत्राग वृक्ष.
सुरपुर (सुरपुर) (सं) ना. - देवचोक; अमरावती; कन्नडकवि
लक्ष्मीश यांचे गांव
सुरभि (सुरभि) (सं) वि. - सुंदर; मनोहर.
(सं) ना. सुगंध; सुवास; कामधेनु; गाय; वसंतऋतु.
—समीरण (समीरण) (सं) ना. थंड हवा; सुगंधी वारा;
मलयानिल.
सुरभूज (सुरभूज) (सं) ना. - कल्पवृक्ष; अमरपुरीत
जन्मलेले.
सुरभि (सुरभि) (क) ना. - पुत्राग; देवपुष्प.
सुररिषु (अरि) (सुररिषु [रिषु]) (सं) ना. - देवशत्रु; राक्षस.
सुरभि (सुरभि) (सं) ना. - देवमुनी; नारद.

सुरवर्धकि (सुरवर्धकि) (सं) ना. - देवलोकचा सुतार;
विश्वकर्मा.

सुरलोक (सुरलोक) (सं) ना. - देवलोक.

सुरवधु (धु) (सुरवधु [धु]) (सं) ना. - देवांगना;
अप्सरा; देवलोकची स्त्री.

सुरवधूटी (सुरवधूटी) (क) ना. - अप्सरा; देवस्त्री.

सुरवैरि (सुरवैरि) (सं) ना. - राक्षस; देवशत्रु.

सुरहोत्रे (सुरहोत्रे) (क) ना. - कल्पवृक्ष; पुत्रागवृक्ष.

सुर (रु) लि (सुर [रु] ९) (क) ना. - घडी; वळी; गुंडाळी;
निरी; 'सुकु' पहा.

सुरलि (ली) त (सुरलि [ली] ७) (क) वि. - सुललित; सरल;
अडचण नसलेले; सुसूत्र.

सुरा (सुरा) (सं) ना. - मद्य; शराब; पेय.

सुरांगना (ने) (सुरांगना [ने]) (सं) ना. - देवलोकची
स्त्री; अप्सरा.

सुराचार्य (सुराचार्य) (सं) ना. - बृहस्पति; देवगुरू.

सुराध्व (सुराध्व) (सं) ना. - देवमार्ग; आकाश; आभाळ.

सुरारि (सुरारि) (सं) - सुररिपु; देवशत्रु.

सुरि (सुरि) (क) ना. - एकसारखे गळणें; ओतणें; धार
लागणें; आवाज होईल असे ओतणें; सेवन करणें; देणें;
अखंड धार धरणें.

सुरिगिरित (सुरिगिरित) (क) ना. - खड्गाचा धाव.

सुरिगे (सुरिगे) (क) ना. - लहान तरवार; कट्यार.

सुरिवायि (सुरिवायि) (क) ना. - चाळणीचें नाळकें.

सुरु (सुरु) (क) ना. - लहान तरवार; सुरी; चाक्र.
(अ.दे.) ना. - आरंभ; सुरवात.

सुरुचिर (सुरुचिर) (सं) वि. - अति कांतिमान.

सुरुदु (सुरुदु) (क) धा. - घडी घालणें; गुंडाळणें;
निरी घालणें; सुरळी करणें.

सुरुळ (सुरुळ) (क) धा. - गुंडाळणें; सुरळी करणें; कोमेजणें;
संकोचणें; घाबरणें.

सुरुळि (सुरुळि) (क) ना. - गुंडाळी; भीति; घडी.

—कूदलु (कूदलु) (क) ना. - कुरळे केस.

सुरुळु (सुरुळु) (क) धा. - सुरळी करणें; गुंडाळणें;
घडी घालणें.

सुरुप (सुरुप) (सं) ना. - सुंदररूप; मनोहारिता.

सुरुपि (सुरुपि) (सं) वि. - सुंदर; चांगला; देखणा; सोन्या.

सुरुपिणि (सुरुपिणि) (सं) ना. - सुंदरी; देखणी; सोनी.

सुरे (रा) (सुरे [रा]) (सं) ना. - मद्य; शिंदी; माडी; दारु.

सुरेगुडक (हि) (सुरेगुडक [हि]) (क) ना. - मादक पेय
वेणारा; मद्यपी; निशाबाज; दारुड्या; कैफी.

सुरेंद्र (सुरेंद्र) (सं) ना. - देवेंद्र; देवांचा राजा.

सुरेभ (सुरेभ) (सं) ना. - देवाचा हत्ती; ऐरावत.

सुकु (कु) (सुरकु [कु]) (क) धा. - 'सुकु' पहा.

सुलक्षण (सुलक्षण) (सं) ना. - चांगले लक्षण; शुभचिन्ह;
शकुन.

सुलभ (सुलभ) (सं) ना. - शुभमुहूर्त; शुभसमय; चांगली
जोड.

सुलभ (सुलभ) (सं) वि. - सहज; निर्विघ्न; अनायास.

—उपाय (उपाय) (सं) ना. - सोपी युक्ति; सुलभ योजना.

सुललित (सुललित) (सं) वि. - मनोहर; अतिसुंदर; झळकदार.

सुलि (सुलि) (क) धा. - सोलणें; टरफल काढणें; घाण घालविणें;
लुटणें; नागवणें; उपटणें; नाडणें; अपहरणें.

(क) वि. - निर्मल; स्वच्छ.

सुलिगे (सुलिगे) (क) ना. - नाडणूक; लुबाडणी; लूट.

सुलिपल् (सुलिपल्) (क) ना. - स्वच्छ दांत.

सुलोचन (ना) (सुलोचन [ना]) (सं) ना. - चष्मा;
चाळशी; आरशी; उपनेत्र; उत्तम नेत्र असलेला; हरीण;
इंद्रजितपति; सुनेत्र.

सुवतान (सुवतान) (अ.दे) ना. - सुसलमान राजा; बादशाह.

सुवरिसु (सुवरिसु) (क) धा. - सावरणें; समाधान करणें;
सुधारणें; दुरुस्त करणें.

सुवर्ण (सुवर्ण) (सं) ना. - चांगला रंग; श्रेष्ठजाति, सोने;
उत्तम अक्षर; सुरण गड्डा.

सुवार्ते (सुवार्ते) (सं) ना. - क्षेमसमाचार; चांगली बातमी.

सुवासिनि (सुवासिनि) (सं) ना. - सवाष्ण; सौभाग्यवती;
सुमंगला; सुगंधा; पद्मिनी स्त्री.

सुविचार (सुविचार) (सं) ना. - युक्तायुक्त विचार; सद्बोधना;
सद्बुद्धि; सुविवेक.

—इ (७) (सं) वि. - सद्बिचारी; विवेकी.

सुविदान (सुविदान) (क) ना. - जागरूकता; चांगला कायदा;
योग्य विधान.

सुध्व (व्वा) ले (सुध्व [व्वा] ७) (क) ना. - डोहाळे;
सुध्व (सुध्व) (सुध्व) डोहाळ्यांची गाणी;

कालज्ञानवर्णनपर गाणे.

सुशिक्षित (सुशिक्षित) (सं) वि. - पंडित; बहुश्रुत; जाणकार;
विद्वान; पदीक; सुसंस्कृत; शिकलेला; साक्षर.

सुशील (सुशील) (सं) वि. - सद्गर्तनी; सदाचारी.

सुशीले (सुशीले) (सं) ना. - सदाचारिणी; प्रतिव्रता; सद्गर्तनी
स्त्री.

सुश्राव्य (सुश्राव्य) (सं) वि. - ऐकण्यासारखे; श्रवणीय.
(सं) ना. - मधुरध्वनि.

सुश्रुत (सुश्रु) (सं) वि. - ऐकलेले; पटलेले; जाणलेले.

(सं) ना. - शानी; वैद्यशास्त्रज्ञ; 'सुश्रुत' लेखक.

सुषम (सुषम) (सं) ना. - अति मनोहर; एक कालावधि; क्षण.

सुषमा (मे) (सुषमया [मै]) (सं) ना. - कांति; शोभा.

सुषिर (सुषिर) (सं) वि. - भोकाचे; सच्छिद्र; रंध्र असलेले.

(सं) ना. भोक; छिद्र; रंध्र.

सुषुप्ति (सुषुप्ति) (सं) ना. - गाढ निद्रा; देहभान विसरविणारी शोष.

सुषुम्ना (स्ने) (सुषुम्ना [मै]) (सं) ना. - इडा व पिंगला यांच्यामधील नाडी.

सुष्ठु (सुष्ठु) (सं) अ. - चांगल्या प्रकारे; ललितपूर्ण; अतिशयेकरून.

सुसर (सुसर) (सं) वि. - सरळ जाणारा; वळण चुकवणारा.

सुसिल् (सुसिल्) (क) ना. - सुरत; संभोग; प्रातःकाल; प्रभात.

सुसूत्र (सुसूत्र) (सं) अ. - निर्वेध; सरळपणे; नीट.

सुस्ति (स्तु) (सुस्ति [स्तु]) (अ. दे) ना. - कंटाळा; आयास; जाड्य; मोडपणा.

सुस्थ (सुस्थ) (सं) वि. - क्षेमकर; सुखी; कल्याणप्रद; निरोगी.

सुस्थिति (सुस्थिति) (सं) ना. - सौभाग्य, नशीब; सुदैव; सुवस्थिति.

सुहृत् (र) (हृद) (सुहृत् [हृद]) (सं) ना. - सभ्यगृहस्थ; मित्र; स्नेही; दोस्त.

सुळादि (सुळादि) (सं) ना. - एक पद्यजाति.

सुळि (सुळि) (क) धा. - फिरणे; चालविणे; चक्राकार फिरणे.

(क) ना. - फेरा; प्रदक्षिणा; सुरळी; वंचना; फसवणूक; पालवी; मंदवारा; अनुकूलस्थल; आलस.

सुळिगालि (सुळिगालि) (क) ना. - मंद वाहणारा वारा; थंड हवा; झेजावात; सोसाटा; सोसाटवारा.

सुळिगोलु (सुळिगोलु) (क) धा. - सभोंवार राहणे; घेरणे; कोडी करणे.

सुळिदेगे (सुळिदेगे) (क) धा. - वाढणे; वेल वाढणे; पान फुटणे;

सुळिवु (सुळिवु) (क) ना. - चलन; सुळसुळाट; सूचना; शोध; पाण्यातील भोवरा; पाणचक्र.

सुळपु (सुळपु) (क) ना. - पाण्याचा भवरा; पाणफेर जलवृत्त; प्रवाही वर्तुळ.

सुळवु (हु) (सुळवु [हु]) (क) ना. - संचार; सुळसुळाट; हलकेपणा; अनुकूलता; कोरीव काम; कातकाम;

सूकर (सूकर) (सं) ना. - रानडुकर; डुकर.

सूकल (ल) (सूकल [ल]) (क) ना. - अडेल तडू; भांडखोर; दुष्ट मनुष्य. 'सूकल' पहा.

सूक्त (सूक्त) (सं) वि. - नीट समजून सांगितलेले.

(सं) ना. - हितवचन; बुद्धिवाद; ऋचा; वेद; स्तोत्र.

सूक्ति (सूक्ति) (सं) ना. - हितवचन; बुद्धिवाद; बोधवचन; सुभाषित; नीतिबोल.

सूक्ष्म (सूक्ष्म) (सं) वि. - अति लहान; चिकणे; पातळ; गूढ; विनयशील; रहस्यपूर्ण; अतिचतुर; चपल.

सूक्ष्मदर्शकयंत्र (सूक्ष्म दर्शकयंत्र) (सं) ना. - अति लहान वस्तू मोठी करून दाखवणारे यंत्र.

सूक्ष्माणुजीवि (सूक्ष्माणुजीवि) (सं) ना. - सूक्ष्मजीवजंतु.

सूग (सूग) (क) ना. - नपूंसक.

सूग (गु) रिसू (सूग [गु] ० सु) (क) धा. - कळकळ वाटणे; धाबरे होणे; भान हरपणे; प्रदक्षिणा घालणे.

सूचक (सूचक) (सं) वि. - सूचना देणारा; कळवणारा; लक्षात आणून देणारा; सूचविणारा. प्रस्ताव मांडणारा.

सूचना (ने) (सूचना [ने]) (सं) ना. - सूचवणूक; सांगावा; सल्ला.

सूचि (ची) (सूचि [ची]) (सं) ना. - सुई; दामण; टोक; विषयानुक्रमणिका.

सूचित (सूचित) (सं) वि. - समजावलेले; सांगितलेले; कळविलेले.

सूचिसु (सूचिसु) (क) धा. - सांगणे; मार्गदर्शन करणे. सुचविणे.

सूचीशतपत्रन्याय (सूचीशतपत्रन्याय) (क) ना. - शंभर कमलपत्रे एकत्र करून ती क्षणात सुईने एकत्र करण्याची रीति. शीघ्रकार्यरीति.

सूच्य (सूच्य) (सं) वि. - सांगता येण्यासारखे; सांगण्यायोग्य.

सूजि (सूजि) (सं) ना. - सुई; शिवण्याचे साधन.

सूजिगल्लु (सूजिगल्लु) (क) ना. - लोहचुंबक; आयस्कांत.

सूटि (सूटि) (क) ना. - चतुरपणा; शक्ति; अनुभव; चापल्य; वेग; त्वरा; उपाय; युक्ति; विश्रंति; अवकाश; रजा; अंतर.

सूटे (सूटे) (क) ना. - हिलाल; पणतीचा दिवा; दिवटी; पंजु.

सूडग (सूडग) (क) ना. - कडे; तोडा; काकण.

सूड (सूड) (क) धा. - दुमटणे; चुरगळणे; पेटवणे; जाळणे; डाग देणे.

(क) ना. - पेंडी; ओझे; बोजा; भारा; बिंडा; बंडल.

सूत (सूत) (सं) वि. - जन्मलेला; व्यालेला.

(सं) ना. - लश्कारी देणारा; नंदी; कोळी; सारथी; गाडीवान; पौराणिक प्रवचनकार; पारा; पादरस.

—तनय (पुत्र) (तनय-सूत) (सं) ना. - कर्ण; राधेय.

सूतक (सूतक) (सं) ना. - जन्म; जनन, सूतक; सुहेर; विटाळ; ऋतु.

सूतकि (सूडडक) (सं) ना. — बाळंतीण; जन्मदात्री; व्यभिचारी; जार.

सूति (सूडड) (सं) ना. — जनन; जन्म; उत्पत्ति; सृजन; बाळंतपण; उत्तरदायित्व.

सूतिका (के) (सूडडक [क]) (सं) ना. — बाळंतीण; प्रसूति.
— गृह (गृह) (सं) ना. — बाळंतिणीची खोली; प्रसूतिगृह; बाळंतघर.

सूत्र (सूडड) (सं) ना. — नियम; निबंधन; शासन; विधी; सूत; धागा; रहस्य; सूक्ष्मविचार; संक्षिप्त नियम.

सूत्रधार (सूडड, धार) (सं) ना. — पुढारी; नायक; नाटकांतील सूत्रचालक.

सूत्रयंत्र (सूडड, यंत्र) (सं) ना. — सूतकातण्याचा रहाट; चरखा; शिवणयंत्र.

सूत्रिसु (सूडड, सु) (क) धा. — धागा ओवणे; दोरीने बांधणे सूत्र रचणे.

सूद (सूडड) (सं) ना. — खून; हिंसा; स्वैपाकी; बळव.
‘बाणसिंग’ पहा.

सूदन (सूडडन) (सं) ना. — संहारक; नाशकर्ता; वैरी; नाश; खून.

सून (सूडडन) (सं) ना. — फूल; कुसुम; सुमन.

सूनगि (सूडडगि) (क) ना. — टोकदार आयुध; सूळ; शूळ.

सूनु (सूडडनु) (सं) ना. — पुत्र; मुलगा; कुमार.

सुनृत (सूडडनुड) (सं) वि. — सत्य; सरळ; दयाशील; करुणामय;

सूनेगार (सूडडनैगार) (सं) ना. — खाटीक; कसाई; कसाब;
प्राण्याची हत्या करणारा;

सूप (सूडडड) (सं) ना. — सार; रस; वरण; पाकशास्त्रज्ञ; स्वयंपाकी.

सुय (सूडडय) (सं) ना. — रस पिळणे; रस गाळणे; यज्ञ; प्रेम; प्रीति; सोमरस काढणे.

सूर् (रु) (सूडडरु [रु]) (क) धा. — प्रकट करणे; डांगोरा पिटणे; जाहीर करणे.

(क) ना. — छपराचा उतार; घराचे पाखें.

सूर (सूडडरु) (सं) ना. — सूर्य; भास्कर.

सूरवीथि (सूडडरुवीथि) (सं) ना. — पूर्व पश्चिम असा सूर्यमार्ग.

सूरसूत (सूडडरुसूडड) (सं) ना. — सूर्यसारथि; अरुण;

(अन् + उरु = ज्याला मांडी नाही असा)

सुराडु (सूडडराडु) (क) धा. — डह्या मारणे; नागवणे; लुटणे; नाडणे; अस्ताव्यस्त फेकणे; उघळणे.

सूरि (सूडडरि) (सं) ना. — पंडित; विद्वान; सुसंस्कृत.

सूरिय (सूडडरिय) (सं) ना. सूर्य; भास्कर; रवि.

सूरु (सूडडरु) (क) धा. — प्रगट करणे; जाहीर करणे; सादवणे.
(क) ना. — छपराचा उतार.

सुरूळ (सूडडरुळ) (क) धा. — शपथ घेणे; अभिवचन देणे; प्रतिज्ञा करणे.

(क) ना. — शपथ; अभिवचन; प्रतिज्ञा.

सूरै (सूडडरै) (क) ना. — नागवण; लूट; अपहरण; पूर.

सूरैका (गा) र (सूडडरैका [गा] र) (क) ना. — लुटारू; नागवणारा; दरबडेखोर; उदार हृदयी; दाता; दानी.

सूरैगुडु (सूडडरैगुडु) (क) धा. — सडळ हाताने दान देणे; यथेच्छ देणे.

सूरैपान (सूडडरैपान) (क) ना. — सूर्यकमळ; सूर्यपान; एक अलंकार; ऊन्ह खाणे; सूर्यस्नान.

सूर्य (सूडडर्य) (सं) ना. — रवि; भास्कर; वेळ; समय.
‘नेसर’ पहा.

सूर्यकांत (सूडडर्यकांत) (सं) ना. — सूर्यकांतमणि; स्फटिक.

सूर्यतनय-पुत्र (सूडडर्यतनय-पुत्र) (सं) ना. — कर्ण; यम; सुग्रीव; शशी.

सूर्यपान (सूडडर्यपान) (सं) ना. — सूर्यकमळ.

सूल (सूडडल) (क) ना. — शूल; टोकदार आयुध. ‘कोलंब’ पहा, बरची; बाळंतरोग.

सूलगिति (सूडडलगिति) (क) ना. — सुईण; बाळंतपण करणारी; दाई.

सूलिके (सूडडलिके) (क) ना. — बर्ची; वीट; त्रिशूल.

सूलु (सूडडलु) (क) ना. — वेत; विण्याची खेप; निश्वास.

सूसक (सूडडसक) (क) ना. — बिंदी; बिजबरा; रत्नाचा तुगा; कपाळावरील दागिना.

सूसिके (सूडडसिके) (क) ना. — प्रदर्शन; वस्तुदर्शन; पहाण्यासाठी वस्तु मांडणे.

सूसु (सूडडसु) (क) धा. — मंरून वाहणे; फेकणे; फाडणे; पसरवणे; विखुरणे; पाणी घालणे; प्रगट करणे; फेकणे.

सडु (सूडडडु) (क) धा. — उठविणे; हुडकणे; शिकार करणे; पाठलाग करणे; पाठवणे; पळवणे; ढकलणे.

सूळ (लु) (सूडडलु [लु]) (क) ना. — पाळी; खेप; बारी; हाक; मोठा आवाज; किंकाळी; भांडण; कलकलाट.

—सरि (सूडडरि) (क) ना. — पावसाची सर.

सूळने (सूडडलुने) (क) अ. — लागलीच; त्याचक्षणी; तत्क्षणी.

सूळयिसु (रुसु) (सूडडलुयिसु [यिसु]) (क) धा. — मोठ्याने ओरडणे; वाद्यध्वनि करणे; भेरी वाजवणे; वादनाची टिपरी पडणे; बडवणे.

सूळविसु (सूडडलुविसु) (क) धा. — वाद्य वाजवणे; ओरडणे.
‘सूळयिसु’ पहा.

सूळयत (यत) (सूडडलुयत [यत]) (क) ना. — सादवणारा; डांगोरा पिटणारा; पहोरकरी; अंगरक्षक.

- सूळाल (सूळाल) (क) ना. - नोकर; आळीपाळीनें पहारा करणारा.
- सूळनगे (सूळनगे) (क) ना. - थांबून थांबून हंसणारा.
- सूळनुडि (सूळनुडि) (क) ना. - रहस्य सांगणें; तत्वाचे बोलणें; मुद्याचे भाषण; दर्प.
- सूळपाडु (सूळपाडु) (क) ना. - एकेकानें केलेला विरोध.
- सूळमातु (सूळमातु) (क) ना. - खुणेची भाषा; सांकेतिक भाषा.
- सूळ (ळदे) (सूळ [ळदे]) (क) अ. - क्षणाक्षणाला; सतत; संतत;
- सूक् (क) (सूक् [क]) (सं) ना. - माला; सर; कंठा
- सूक्च (सूक्च) (सं) ना. - तोंडाचा कडेचा भाग.
- सुग (सूग) (सं) ना. - एक तऱ्हेचा बाण; खुपसण्याचे बर्ची. सारखे आयुध.
- सुगाल (सूगाल) (सं) ना. - कोव्हा; जंबुक; एक राक्षस.
- सुजिसु (सूजिसु) (क) धा. - उत्पन्न करणें; तयार करणें; बाहेर सोडणें; टकलणें; उपजणें.
- सृणि (णी) (सूणि [णि]) (सं) ना. - अंकुश; कुन्हाड; परशु; शत्रु.
- सुत (सूत) (सं) वि. - पुढें सरकलेला; पडून गेलेला.
- सृष्ट (सूष्ट) (सं) वि. - जन्माला घातलेला; अस्तित्वात असलेला; बाहेर सोडलेला; टाकलेला; उत्पादित.
- वस्तु (सूवस्तु) (सं) ना. - स्वाभाविक तयार झालेल्या वस्तु; स्वयंमु वस्तु.
- सृष्टणे (सूष्टणे) (क) ना. - हातोटी; मानवनिर्मिती; कल्पना ग्रथित.
- सृष्टि (सूष्टि) (सं) ना. - प्रपंच; संसार; जगत्; उत्पत्ति.
- सृष्टिकर्ता (सूष्टिकर्ता) (सं) ना. - ब्रह्मदेव; विधाता; जग उत्पन्न करणारा.
- सेकळे (सूकळे) (क) ना. - उष्णता; शेक; ऊब; तहान; गरमपणा.
- सेकु (सूकु) (क) धा. - अडकणें; टोचून बोलणें; ठेचणें; भोसकणें; टोचणें
- सेगळि (ळिके) (सूगळि [ळिके]) (क) ना. - उष्णता; उकाडा; ऊब; धूर; तहान; कासव.
- सेगळगे (ळ) (सूगळगे [ळ]) (क) ना. - संताप; आग; तहान; वाफ; धूर.
- सज्जार (सूज्जार) (क) ना. - शय्यागार; शयनमंदिर.
- सेज्जे (सज्जे) (सूज्जे [सज्जे]) (क) ना. - शय्या; अंथरुण; पलंग; लिंगपेटी; रवा; सांजा
- सेज्जेवळ (ळ) (सूज्जेवळ [ळ]) (क) ना. - कंचुकी; शय्या गहाचा पाहरेकरी.

- सेटे (सूटे) (क) धा. - वाकविणें; रागावणें; चिडणें; ताड उमें राहणें; ताड्यानें राहणें.
- कोळु (सूकोळु) (क) धा. - रागाला येणें; रागांनें अबोल होणें.
- सेट्टि (सूट्टि) (क) ना. - श्रेष्ठी; व्यापारी; श्रीमंत; सुखंड; नायक.
- सेडकु (वु) (सूडकु [वु]) (क) ना. - राग; मौन; मद; मस्ती; दुरहंकार; मत्सर.
- सेडपु (सूडपु) (क) धा. - मौन स्वीकारणें; संकोचणें; ओढून धरणें; हट्ट करणें
- (क) ना. - ओढाताण; मद; माज; मत्सर.
- सेडे (सूडे) (क) धा. - भिणें; बाबरणें; कंप पावणें; ताड्यानें राहणें; संकोचणें; फुगणें; खळगा पडणें; वाकणें; माजणें; तोंड उघडणें; वट्ट होणें; अहंकारणें.
- सेणसाट (सूणसाट) (क) ना. - स्पर्धा; मांडण; मारामारी.
- सेणसु (सूणसु) (क) धा. - मत्सर करणें; मांडणें; स्पर्धा करणें.
- (क) ना. - मत्सर; क्रोध; राग.
- सेंडु (सूंडु) (क) ना. - चेंडू; गोळ वस्तु.
- सेंदु (सूंदु) (क) धा. - घासणें; उगाळणें; हिंसणें; नाशकरणें; ताडून पाहणें; बुळवणें. 'ओरे' पहा.
- (क) ना. - पीडा; खून
- सेंदुर (सूंदुर) (क) ना. - कुंकुम; रेंदूर; तांबडी पूड.
- सेरगु (सूरगु) (क) ना. - अडचण; आडकाठी; अपाय; त्रास; उत्तरीय; उपरणें; पदर; आधार; पालन; भय; संदेह; अंत; काठ; परिणाम.
- बडु (सूबडु) (क) धा. - दीनवाणें मागणें; काकूळतीनें मागणें; भिक्षा मागणें; तोंड वेंगाडणें.
- सेरंगु (सूरंगु) (क) ना. - उत्तरीय; प्रावरण; पांघरुण; उपरणें.
- सेरपु (सूरपु) (क) ना. - उपचार; सेवा; सुश्रूषा.
- सेरे (सूरे) (क) ना. - बंधन; आधीनता; दासड्याचे अंगविक्षेप; झिंगणें; फट; भेग; कैदी; बंदी; नाडी; धमनी.
- सेरुं (कु) (सूरुं [कु]) (क) धा. - सांपडवणें; घुसवणें; भरविणें.
- सेलदि (लंदि) (सूलदि [लंदि]) (क) ना. - कोळी; कीटक.
- सेलवु (सूलवु) (क) ना. अनुज्ञा; अनुमति; आज्ञा; कबूली; मान्यता.
- सेले (सूले) (क) ना. - क्षरा; वाहता जलौघ; प्रवाह; ध्वनि; प्रतिध्वनि; धबधबा; कारंजे; शिला; दगड. 'बुगे' पहा.
- सेलेह (सूलेह) (क) ना. - शय्य; भोसकण्याचे आयुध; शूळ; वीट; बर्ची.
- सेलवु (सूलवु) (क) ना. - आकर्षण क्षेपण; वस्त्र; उमळ; प्रवाहातील ओढ; ओघ.

सेलसु (सैलसु) (क) धा. — भांडणें; चढाओढ करणें; तंडणें; मत्सर करणें; तंटा करणें.

सेळे (सैलै) (क) धा. — ओढणें; उपटणें; फरपटणें; जोरानें ओढून नेणें.

(क) ना. — काठी; वेत; खांब.

सेळेगोंबु (सैलैगोंबु) (क) ना. — झाडाचा सोट; सरळ बुंधा.

सेळमंच (सैलमंच) (क) ना. — झोका; झोपाळा 'उय्वल्' पहा.

सेळेमिंचु (सैलमिंचु) (क) ना. — काजव्याची चमक.

सेळळुगुर (रु) (सैलळुगुर [रु]) क. ना. — लांब निमूळते नख.

सैक (सैक) (क) ना. — उष्णता; ऊब; झळ; शेक.

(सं) ना. — गळती; शिंपण; प्रोक्षण; ठिबकण; सीकर.

सैचन (सैचन) (क) ना. — शिंपण, प्रोक्षण; नाहणें; न्हाणें.

सैडु (सैडु) (क) ना. — सूड; मत्सर; क्रोध; भांडण; थंडीने येणारा कुंदपणा; संकोच; शैत्य.

— कोळ (सैडु) (क) धा. — कांकडणें; थंडीने संकोचणें; हट्ट चालविणें.

सेतु (सैतु) (सं) ना. — पूल; नाकाच्या वरचें हाड. 'संक' पहा.

सेंदु (सेंदु) (सैतु [सैंदु]) (क) धा. — शोषणें; पाणी वर काढणें; दीर्घ श्वास सोडणें; तमाखू ओढणें; छुरका मारणें.

सेंदे (सैतु) (क) ना. — स्वेद; घाम; घर्म; उकाडा श्रम; थकवा; कंटाळा.

सेय (सैय) (क) ना. — शेतकी; शेतकाम; शेताची मशागत; कसवटी.

सेनबोन (सैनबोन) (क) ना. — कर्णिक; कुलकर्णी; ग्रामधिकारी.

सेना (सैना) (सं) ना. सैन्य; शिबंदी; फौज; लष्कर.

सेनानि (सैनानि) (सं) ना. सेनापति; षण्मुख; कार्तिकेय.

सेर (रु) (सैर [रु]) (क) धा. — जमणें; जुळणें; समीप येणें; आवडणें; रुचणें; झाकणें; शिवणें; पोहोचणें.

(क) ना. — शेर; एक माप.

सेरुवे (सैरुवे) (क) ना. — जुळणी; व्यवस्था; ओळ; पंक्ति; चमक; कळप.

(क) अ. — जवळ; लागून.

सेरे (सैरे) (क) ना. — शीर; पसा; संपुट; ओंजळ.

सेरडे (सैरडे) (क) ना. — मिश्रण; जोडणी; जुळवणी.

सेले (सैले) (क) ना. — कापड; वस्त्र; शोला; सेवक; नोकर; वरिष्ठाचे काम करणारा.

सेवन (ने) (सैवन [नै]) (सं) ना. — अनुभव; उपभोग; भक्षण; खाणें; स्वीकार.

सेवाळ (सैवाळ) (क) ना. — शेवाळ; अंतर्गंगा.

सेवा (वे) (सैवा [वै]) (सं) ना. — उपचार; पूजा; आराधना.

सेविगे (सैविगे) (क) ना. — शेवई; शेवयाची खीर.

सेविसु (सैविसु) (क) धा. — सेवा करणें; खाणें; उपभोगणें; स्वीकारणें.

सेव्य (सैव्य) (सं) वि. — पूज्य; पूजनीय. सेवा करण्यायोग्य.

— सेवकभाव (सैवकभाव) (सं) ना. — देव आणि भक्त यांचा संबंध.

सेसे (सैसे) (क) ना. — अक्षता; कुंकुममिश्र तांदूळ; शेषा; मंगलाक्षता.

सै (सै) (क) ना. अ. — सही; सई ! ठीक ! अस्तु ! बरे ! होय.

— कुडु (सैडु) (क) धा. — मान्यता देणें; वर्णन करणें;

स्वीकारणें; सई देणें; खेळातील होकार देणें; कौतुकाने बालकाच्या कपाळाला कपाळ लावणें.

सैहिकेय (सैहिकेय) (सं) ना. — सिंहिकापुत्र; राहू.

सैकत (सैकत) (सं) वि. — वालुमय; वालवट; वालूची टेकडी.

सैगरे (सैगरे) (क) धा. — पावसाची झाड लागणें; पाऊस ओतणें; उदास होणें; हिरमुसणें; वाकडे करणें.

सैगेडे (सैगेडे) (क) धा. — आडवा पडणें; साष्टांग नमस्कार घालणें; दंडवत घालणें. 'अेरगु' पहा.

सैतने (सैतने) (क) अ. — चांगल्यारीतीने; शोभण्यासारखे.

सैतान (सैतान) (अ. दे) ना. — भूत; पिशाच; अनिष्ट शक्ति; देवचार.

सैतिडु (सैतिडु) (क) धा. — रमविणें; गप बसवणें; मार्गावर आणणें; व्यवस्था लावणें; शांत करणें.

सैतिरु (सैतिरु) (क) धा. — बोलत राहणें; जवळ राहणें; शेजारणें; गप्प बसणें

सैतु (सैतु) (क) अ. — चांगल्या रीतीने; सरळ; निमूटपणें; न बोलतां

सैद (सैद) (क) ना. — सरळ मनुष्य; प्रामाणिक इसम.

सैदेगे (सैदेगे) (क) धा. — सुंदर होणें; शोभिवंत होणें; विकसणें; वस्तु वाढणें; रुंद होणें;

सैनिक (सैनिक) (सं) ना. — शिपाई; पदाती.

सैन्य (सैन्य) (सं) ना. — सेना; लष्कर; दल; फौज; बल.

सैधव (सैधव) (सं) ना. — सिंधू देशाचा राजा; जयद्रथ; घोडा; समुद्रांत उत्पन्न झालेले; मीठ; चंद्र.

— लवण (लवण) (सं) ना. — सागरी मीठ.

सैपिडु (सैपिडु) (क) धा. — रमविणें; शांतविणें; मार्गावर आणणें; व्यवस्था करणें.

सैषु (सैषु) (क) ना. — सुकृत; सौंदर्य; चांगुलपणा; न्याय; कल्याण; खुले मन.

सैरगे (सैरुंग) (क) ना. - सहनशीलता; शांति; सद्यता; तग; टिकाव.
 सैरंग्रि (श्री) (सैरुंग्रि [सैरुंग्रि]) (सं) ना. - अंतःपुरांतील दासी; विराटच्या वाड्यातील दासी वेषातील द्रौपदी.
 सैरिभ (सैरुंग्रि) (सं) ना. - रानरेडा; गवा; यमाचे वाहन.
 सैरिसु (सैरुंग्रि) (क) धा. - सहन करणे; तग धरणे; साहणे.
 सैवडु (सैरुंग्रि) (क) धा. - सै-सई म्हणणे; होकार देणे; प्रशमणे; लाडीगोडी करणे.
 सैवरि (सैरुंग्रि) (क) धा. - जवळ जाणे; सरळ पळणे; थेट जाणे; उठून चालू लागणे.
 सैवेरगु (सैरुंग्रि) (क) ना. - आश्चर्य; अचंबा; विस्मय; वेभानता; दीर्घदृष्टि. 'निव्वेरगु' पहा.
 —आगु (अंगु) (क) धा. - चकित होणे; आश्चर्य करणे; विस्मयणे; स्तिमित होणे.
 सैळेंद्रि (सैरुंग्रि) (क) ना. - सैरंग्रि; दासी; दासी वेषांतील द्रौपदी.
 सोक (ग) (सैरुंग्रि) (क) ना. - सुख; शोक; हर्ष; आनंद; सुस्थिति; भाग्य; दैव; आल्हाद.
 सोगडु (सैरुंग्रि) (क) ना. - उग्रवास; दर्प; शिवाशिव; स्पर्श; मदत्ताव; हत्तीच्या गंडस्थळातील खाव.
 सोग (गयि) सु (सैरुंग्रि [गयि] सु) (क) धा. - शोभणे; चांगले दिसणे; चक्राकणे; लक्षाकणे.
 सोगसु (सैरुंग्रि) (क) ना. - सुख; शोभा; कल्याण; रुचि; माधुर्य; सौंदर्य; चांगुलपणा.
 सोंकिळ (ळ) (सैरुंग्रि [ळ]) (क) ना. - शिवाशीव; स्पर्श जवळीक; जवळपणा.
 सोंकु, (सोंकु) (सैरुंग्रि [सैरुंग्रि]) (क) धा. - शिवणे; जवळ जाणे; चिकटणे; पोहोचणे.
 (क) ना. - चिकटा; स्पर्श; शिवाशीव.
 —रोंग (रोंग) (क) ना. - सांसारिक रोग; स्पर्शजन्य रोग.
 सोट (सैरुंग्रि) (क) वि. - वक्र; वाकलेले; कुरूप; विरूप.
 (क) ना. - वाक; वक्रता; लेगडा.
 सोडबलि (सैरुंग्रि) (क) ना. - स्मशान; मरण; प्रेत जाळण्याची जागा.
 सोडर (रु) (सैरुंग्रि [रु]) (क) ना. - दीप; दिवा; दिवटी.
 सोडरकि (सैरुंग्रि) (क) ना. - ज्योतीतील कोळी.
 सोणग (सैरुंग्रि) (क) ना. - गुनक; कुत्रा; सारसेय.
 सोगे (सैरुंग्रि) (क) ना. - खुपणे; चावणे; गिळणे; बोटाने मारणे; बोटाने दाखवणे.
 सोट (सैरुंग्रि) (क) ना. - कमर; कटी; मध्यमा.

सोंडिलि (सैरुंग्रि) (क) ना. - चुचुंद्रि; लावट तोंडाची एक उंदीरजात.
 सोंडिलु (सैरुंग्रि) (क) ना. - हत्तीची सोंड; लांबट चेहरा.
 सोंडे (सैरुंग्रि) (क) ना. - लावट चेहरा; लांबट मुखवटा.
 उभट तोंडवळा
 सोत्तु (सैरुंग्रि) (क) ना. - स्वत्व; आपलेपणा; स्वतःची संपत्ति; चीजवस्त; मिळकत.
 सोदे (सैरुंग्रि) (क) ना. - सुधा; अमृत; दूध; मध; चुना.
 सोन (सैरुंग्रि) (क) ना. - स्वन; स्वर; ध्वनि; नाद; चाहुळ; आवाज; शब्द.
 सोने (सैरुंग्रि) (क) ना. - रस; वनस्पति, फळ वगैरेचा रस; पातळ द्रव; पिळून काढलेला अंगरस.
 सोंदि (सैरुंग्रि) (क) ना. - जारिणी; व्यभिचारिणी.
 सोन्न (झे) (सैरुंग्रि [झे]) (क) ना. - सुवर्ण; सोने.
 सोन्नगार (जार) (सैरुंग्रि [जार]) (क) ना. - सुवर्णकार; सोनार; सोन्याचे काम करणारा.
 सोन्ने (सैरुंग्रि) (क) ना. - शून्य; मोकळा; पोकळ; अनुस्वार; निष्फळता; पूज्य; पूज. यारी; ओझे उचलण्याचे यंत्र.
 सोप्पु (सैरुंग्रि) (क) धा. - निवारणे; टिकणे; तग धरणे; कमी करणे;
 (क) वि. - सैल; शिथिल; अस्पष्ट; अंधुक; मलिन.
 —आगु (अंगु) (क) धा. - सैल होणे; मळणे; काळंबडणे; निःशक्त होणे.
 सोप्पु हाकु (सैरुंग्रि) (क) धा. - भिणे; वावरणे; मानणे; गणणे; लक्ष देणे.
 सोप्पुळ (ळ) (सैरुंग्रि [ळ]) (क) ना. - ध्वनि; नाद; चाहुळ; आवाज.
 सोप्पे (सैरुंग्रि) (क) ना. - चारा; गवत; साल; भरड पदार्थ; सोपट.
 सोबग (सैरुंग्रि) (क) ना. - सुभग; सुंदर; सुरूपी; सौंदर्य
 सोबगि (सैरुंग्रि) (क) ना. - नटी; अभिनेत्री; भाग्यवती; सुदैवी; सुंदरी.
 सोबगु (सैरुंग्रि) (क) ना. - सौभाग्य; सौंदर्य; लालित्य; माधुर्य; शोभा; आरास.
 सोंपु (सैरुंग्रि) (क) ना. - सौंदर्य; शोभा; वैभव; मोहकता; मनोहरता.
 —तीवु—बीरु (३९७-४९७) (क) धा. - अति सुंदर होणे; खुलणे; चांगले दिसणे; शोभित होणे; सौंदर्य खुलणे.
 सोंब (सैरुंग्रि) (क) वि. - आळशी; भोंगळ; खुळा; मूर्ख; मूढ.
 सोंबतन (सैरुंग्रि) (क) ना. - मंदपणा; मूढता; धडुपणा.

सौबेरि (सौ०००००) (क) वि. - आळशी; सुस्त. चालढकल
करणारा.

सोभु (सौ०००००) (क) ना. - संपत्ति; वीजवस्त.

सोय (सौ००००) (क) ना. - आपण; स्वतः; जागृति; जागरूकता;
आपलेपणाची जाणीव.

सोयंवर (सौ००००००) (सं) ना. - स्वयंवर; स्वतःच केलेली
पतीची निवड.

सोर (सौ००) (क) ता. - सुर; देवता; स्वरध्वनि; आवाज; चाहुल.

सोरके (के) (सौ०००० [००]) (क) ना. - आत्मसंरक्षण;

स्वरक्षा.

सोरगु (रंगु) (सौ०००००) (र००००) (क) धा. - रोडणें; रोड होणें;
कोमेजणें; म्लान होणें; चिंता करणें; वाळणें; हडकुळे होणें.

सोर्ण (णे) (सौ०००० [००]) (क) ना. - स्मरण; आठवण;
स्मृति;

—कडे—नोडि (सौ००००—००००) (क) ना. - उपकार

विसरणारा; कृतज्ञ.

सोरहु (सौ०००००) (क) धा. - निरर्थक बडबडणें; गप्पा मारणें;
सांगणें; निवेदणें; मुंकरणें.

(क) ना. - बडबड; गप्पा; कुशता.

सोरे (सौ००) (क) धा. - दूधभोपळा; भोपळा.

सोर्कु (कु) (सौ०००० [००]) (क) धा. - माजणें; मस्तीला येणें;
गर्व करणें; धष्टपुष्ट होणें; लठ होणें;

(क) ना. - अहंकार; गर्व; लठ्ठपणा.

सोल् (सोळु) (सौ००० [००]) (क) धा. - बोलणें; सांगणें;
(क) ना. - बोल; गोष्ट; भाषा; शब्द.

सोळिसु (सौ०००००) (क) धा. - बोलणें; बोलविणें; सांगणें;
निवेदणें.

सोळिवन (सौ०००००) (क) अ. - बोलतांना; सांगतांना; सांगितों.

सोवडु (सौ००००) (क) ना. - उग्रवास; दर्प. 'सोगडु' पहा.

सोसे (सौ०००) (क) ना. - स्नुषा; सून; मुलाची पत्नी; बडील
भाऊ किंवा बहीण यांची मुलगी; आतेबहीण.

सोळे (सौ०००) (क) ना. - नाकपुडी; चिलट; डांस; हुंगुरटें.

—तेरे (डैरी) (क) ना. - स्त्रीनें नाकावर घेतलेला पदर.

सो (सौ००) (क) धा. - हुडकणें; शोधणें; पळवणें; घालविणें;
पाठविणें; ढकलणें; पाठलाग करणें; शिकार उठवणें. 'अडु'
पहा.

सोकु (सौकु) (सौ०००० [सौ००००]) (क) धा. - शिवणें;
स्पर्श करणें; लागणें.

(क) ना. - स्पर्श; शिवाशीव; उठाव.

सोगिल् (लु) (सौ०००० [००]) (क) ना. - ओचा; ओटी.

सोगु (सौ००००) (क) ना. - सोंग; कपटवेश; रूपांतर

—हाकु (ळळु) (क) धा. - सोंग घेणें; वेषांतर करणें; रूप
घेणें; हावभाव करणें; अभिनय करणें.

सोगे (सौ०००) (क) ना. - नारळाची शेंडी; मोर; मोरविसारा;
मयूरपुच्छ.

सोकिल् (लु) (सौ०००० [००]) (क) ना. - ओचा; ओटी.
'सोगिल्' पहा.

सोळु (सौ००००) (क) धा. - स्पर्शणें; शिवणें;
(क) ना. स्पर्श; शिवाशीव

सोजिग (सौ००००) (क) ना. - आश्चर्य; अचंबा; विस्मय;
आक्षेप.

—पडिसु (सौ००००) (क) धा. - आश्चर्य वाटणें; विस्मयणें;
स्तिमित होणें.

सोड (सौ०००) (सं) वि. - अनुभवलेले; सहन केलेले; धारण
केलेले; तग धरलेले.

सोदर (सौ००००) (सं) वि. - सख्खे; एकाच उदरातून आलेले.

—अत्ते (अत्ते) (क) ना. - आत; अच्या; बापाची बहीण.

—माव (माव) (क) ना. - मामा; आईचा भाऊ.

सोदरि (री) (सौ०००० [००]) (सं) ना. - सख्खी बहीण.

सोदर्थ (सौ०००००) (सं) ना. - बंधुभाव; बांधव्य; जुळे;
सहजातता; एकमातृकत्व.

सोदिसु (सौ००००) (क) धा. - शोधणें; हुडकणें; गाळणें; साफ
करणें; स्वच्छ करणें.

सोने (सौ०००) (क) ना. - पाऊस; पावसाची झड; वृष्टि.

सोपान (सौ००००) (सं) ना. - पायरी; जिना; शिडी.

सोबति (सौ००००) (अ. दे) ना. - मित्र; सांगाती; सोबती;
जोडीदार. 'ओडनाडि' पहा.

सोबान (सौ००००) (क) ना. - मंगलप्रसंगी स्त्रियांनी गाण्याचे
पद; शोभन.

सोम (सौ०००) (सं) ना. - चंद्र; शिव; उमामहेश्वर; एक मादक
पेय; अमृत; पाणी; रसकापूर; कुवेर; यम; वायु; संपत्ति;

सोमवार.

—धर (धर) (सं) ना. - शंकर; चंद्रशेखर.

—नाथ (नाथ) (सं) ना. - सोमेश्वर; शिव.

—याजि (याजि) (सं) ना. - सोमयाग करणारा.

—त्रीथि (त्रीथि) (सौ००० [००]) (सं) ना. - दक्षिणोत्तर
रस्ता.

सोमक (सौ००००) (सं) ना. - पांडव पक्षाकडील एक राजवंश.
वेद चोरून नेणारा राक्षस.

सोमज (सौ००००) (सं) ना. - सोमपुत्र; बुध ग्रह.

सोमधर (शेखर) (सौ०००००० [००००]) (सं) ना. - चंद्रशेखर;
सोमेश्वर; शंकर.

सोमारि (सोमोमो) (क) ना. - आळशी; सुस्त; अंगचोर; अंगराखून काम करणारा.

(सं) ना. - राहु; केतु.

सोमोद्भवा (वे) (सोमोमोद्भवो [वो]) (सं) ना. - नर्मदा नदी.

सोर (रु) (सोरो [रु]) (क) धा. - द्रवणें; गळणें; पाझरणें; झिरपणें; थेंबणें; ठिबकणें; बोलण्यात चुकणें.

सोरक (सोरोक) (क) वि. - झिरपणारे; गळणारे; द्रवणारे; ओतणारे; कारंजणारे.

—कड्डि (ठड्डि) (क) ना. - झरणी; द्रवलेखनी; फौटनपेन.

सोरलु (सोरोलु) (क) ना. - गळती; झिरपणी; स्त्राविणी. (क) अ. - झिरपून; गळताना.

सोरे (सोरो) (क) ना. - दूधभोपळा; बगळा.

सोर्चु (सोरोर्चु) (क) धा. - ओतणें; पाझरविणें; गाळणें; गुह्यस्फोट करणें.

सोर्मुडि (सोरोमुडि) (क) वि. - मुक्तकेश; मुक्तवेणी; केस मोकळे सोडलेली.

सोल् (लु) (सोरोल् [लु]) (क) धा. - पराजय होणें; मागे सरणें; आसक्ति दाखवणें; मोहांत पडणें; मान्यता देणें.

सोल (सोरोल) (क) ना. - पराजय; अपजय; माघार; पीछेहाट; मोह; आसक्ति.

सोले (सोरोले) (क) ना. - सापाची कात; मॅग; दोरी; पीळ; सोल.

सोवत (सोरोवत) (क) ना. - काकबळी; चरु; लूट; लाम.

सोवु (सोरोवु) (क) धा. - हुडकणें; उठवणें; शिकार शोधणें. पाठविणें; 'अड्डु' पहा.

(क) ना. संकेत; खूण; चिन्ह.

सोसु (सोरोसु) (क) धा. - शोधणें; गाळणें; समजून घेणें; तग धरणें; सहन करणें.

सोहंभाव (सोरोहंभाव) (सं) ना. - तोच मी हा भाव; परमेश्वर मीच ही भावना; असीम दुरमिमान.

सोडु (सोरोडु) (क) ना. - शोध; उठाव; पाठवणी; ओळख; चिन्ह. 'सोडु' पहा.

सोहे (सोरोहे) (क) ना. - पाठवणी; शोध; सूचना; शोभा; खूण; उद्देश; अभिप्राय; ध्येय.

सौकर्य (सोरोकर्य) (सं) ना. - सुलभता; सरळपणा; अनुकूलता; सहजता; सोपेपणा.

सौकुमार्य (सोरोकुमार्य) (सं) ना. - सुकुमारता; कोमलता; लालित्य; मार्दव; एक काव्यगुण; यौवन; तारुण्य.

सौख्य (सोरोख्य) (सं) वि. - हितकर; क्षेमकारक; सुखावह.

(सं) ना. - सुख; आनंद; अनुकूल स्थिति.

सौगंध (सोरोगंध) (सं) ना. - सुवास; परिमळ; सुगंधदेशवासी.

(सं) वि. - सुवासिक; सुगंधी; परिमळित.

सौगंध्य (सोरोगंध्य) (सं) ना. - सुवासप्रसर; सुगंधदरवळ.

सौजन्य (सोरोजन्य) (सं) ना. - सुजनता; चांगुलपणा; दयालुत्व; कारुण्य; औदार्य; घनता; मोठेपणा; सभ्यता; शील.

सौदाम (मि) नि (सोरोदाम [मि] २) (सं) ना. - वीज; विद्युत; चपला; अप्सरा.

सौदे (सोरोदे) (क) ना. - समिधा; लाकूडफाटा; जळण. 'सुबुदे' पहा.

सौध (सोरोध) (सं) ना. - राजवाडा; माडीचे घर; मजले असलेले घर; चुनेगच्ची माडीची इमारत; तळघर.

सौनंदक (सोरोनंदक) (सं) ना. - एक आयुध; हत्यार.

सौंदर (सोरोंदर) (सं) वि. - सुंदर; उत्तम; मनोहर; रूपवान.

—नंवि (नंवि) (क) ना. - एक शिवशरण; शिवभक्त.

सौंदर्य (सोरोंदर्य) (सं) ना. - सुंदरता; मनोहरता; सुरुपता.

सौस्तिक (सोरोस्तिक) (सं) ना. - सुस्तिकेसंबंधी; श्लोपेविषयी; रात्रीचे आक्रमण; महाभारतातील एक पर्व.

सौबल (सोरोबल) (सं) ना. - शकुनिमाळ.

सौबलि (ली) (सोरोबलि [ली]) (सं) ना. - गांधारी; धृतराष्ट्रपत्नी.

सौभ (सोरोभ) (सं) ना. - चोहीकडून विस्तार पावणारे शहर; शाखराजाची राजधानी.

सौभद्र (द्रैय) (सोरोभद्र [द्रैय]) (सं) ना. - सुभद्रेचा मुलगा; अभिमन्यु.

सौभद्रा (सोरोभद्रा) (सं) ना. - अर्जुनाची पत्नी; अभिमन्यूची आई.

सौभाग्य (सोरोभाग्य) (सं) ना. - सुभगता; श्रीमंती; संपत्ति. सवाष्णपण; सौभाग्य; सुदैव; सौंदर्य; मनोहरता.

—वति (ती) (सोरोवति [ती]) (सं) ना. - पत्नी; कुटुंब

सौमित्रि (सोरोमित्रि) (सं) ना. - सुमित्रापुत्र; लक्ष्मण; शत्रुघ्न.

सौम्य (सोरोम्य) (सं) वि. - मृदु; मऊ; उग्र नसलेले; कोमल; हितप्रद.

(सं) ना. - सोमपुत्र; बुध; एक संवत्सर.

—कर (ठठ) (सं) ना. - चंद्र

सौर (सोरो) (सं) वि. - सूर्य; सूर्यासंबंधी. सूर्यपुत्र शनिदेव.

—मान (मोरोन) (सं) ना. - ज्योतिषातील सूर्यकालारंभ पद्धति.

—मास (मोरोस) (सं) ना. - मेषादि राशी ओलांडण्यास लागणारा सूर्याचा काल.

सौरभ (भ्य) (सोरोभ [भ्य]) (सं) ना. - सुगंध; परिमळ; सुवास;

सौरभेयि (यी) (सोरोभेयि [यी]) (सं) ना. - सुरभी घेवूचे वत्स; वासर.

सौरभ (स०र०भ) (सं) ना. — उत्सव; संभ्रम; समारंभ.
 सौराष्ट्र (स०रा०ष्ट्र) (सं) ना. — गुजरात; एक कर्नाटकी राग.
 सौरि (स०रि) (सं) ना. — सूर्यपुत्र; कर्ण; शनि; सुग्रीव.
 सौलभ्य (स०ल०भ्य) (सं) ना. — सुलभता; सहजता; सुसाध्यता.

अनुकूलता.

सौवर्ण (स०व०र्ण) (सं) वि. — सुवर्णासंबंधी; सोन्याचे, उत्तम रंगाचे.

सौविद (दल) (स०वि०द [दल]) (क) ना. — कंचुकी;

अंतःपुरसेवक

सौशील्य (स०शी०ल्य) (सं) ना. — सुशीलता; सदाचार; सद्गुण.

सौष्टव्य (स०ष्ट०व्य) (सं) ना. — सौंदर्य; मनोहरता; चलाखी.

चतुरपणा; चापल्य; हलकेपणा.

सौसव (स०स०व) (सं) ना. — सुगंध; परिमळ; सुवास.

सौहार्द (हृद) (स०हृ०द [हृद]) (सं) ना. — मैत्री; स्नेह; सहृदयता.

स्कंद (स०क०द) (सं) ना. — कार्तिकेय; षण्मुख; शरीर; विद्वान्; पंडित; अभिवृद्धि.

—पुराण (स०प०रा०ण) (सं) ना. — अठरा पुराणांपैकी एक.

स्कंध (स०क०ध) (सं) ना. — खांदा; भुज; झाडाला फांदी फुटण्याची जागा; फांदी; ग्रंथाचे प्रकरण; परिच्छेद; सेना; पायदळ.

स्कंधावार (स०क०ध०वा०र) (सं) ना. — सैन्य; पायदळ; लष्कर; सेना विभाग; ठाणे.

स्कन्न (स०क०न) (सं) वि. — वसरलेले; गळलेले; पडलेले; खाली पडलेले.

स्कंभ (स०क०भ) (सं) ना. — खांब; पुरलेला खांब; आधार; तरफ; तीर.

स्खलत् (स०ख०लत्) (सं) वि. — वाकडे पाऊल टाकणारा; आडमार्गी; चूक करणारा; द्रवविणारा; ओतणारा; झोके घेणारा.

स्खलन (स०ख०ल०न) (सं) ना. — प्रसाद; प्रवाद; वसरणी; तोतरे बोल; झोला.

स्खालित्य (स०ख०लि०त्य) (सं) ना. — चूक; प्रमाद; तोतरेपणा; बोबडेपणा.

स्तन (स०न) (सं) ना. — थान; अचळ; सड.

—प—पायि (स०प०पा०यि) (सं) ना. — तान्हे; स्तनपान करणारे; मूळ.

स्तनधय (स०न०ध०य) (सं) ना. — तान्हुला; स्तनपान करणारा; बालवृद्धि; पोषण.

स्तनयित्तु (स०न०यि०त्तु) (सं) ना. — गर्जणारे मेघ; जलद दग;

स्तनित (स०नि०त) (सं) ना. — गर्जणारे; गडगडाट; मेघगर्जितें.

स्तन्य (स०न्य) (सं) वि. — स्तनाविषयींचे; दूध; अंगावरचे दूध
 स्तबक (स०त०बक) (सं) ना. — मंजिरी; समूह; झुबका; तुरा; बोस.
 स्तब्ध (स०त०ब्ध) (सं) वि. — गप्प; स्थिर; अचळ; मुग्ध; मोहित; वेभान.

—ता (ते) (डा [डी]) (सं) ना. — मौन; गूढता.

स्तंब (स०त०ब) (सं) ना. — गुच्छ; तुरा; धोस; झुबका; ढोल; पोकळी.

स्तंबेरम (स०त०ब०र०म) (सं) ना. — हत्ती.

स्तंभ (स०त०भ) (सं) ना. — खांब; आसरा; आधार; स्थैर्य; एक सात्त्विक भाव; भार घेण्याचे साधन. 'आनिके' पहा.

स्तंभगोपुर (स०त०भ०गो०पुर) (सं) ना. — मनोरा; निमूळता स्तंभ; छापण्यातील एक चिन्ह.

स्तंभचक्र (स०त०भ०च०क्र) (सं) ना. — शीड उभवण्याचा रहाट; सूत गुंडाळण्याचा रहाट.

स्तंभन (स०त०भ०न) (सं) ना. — नियमन; प्रतिबंध; निग्रह; अवरोध;

—अग्निस्तंभन (अ०ग्नि०स०त०भ०न) (सं) ना. — अग्नीचा अवरोध; भूक मंद करण्याचे साधन.

—जलस्तंभन (ज०ल०स०त०भ०न) (सं) ना. — तहान आवरणें; तहान मंद करण्याचे साधन.

स्तर (स०त०र) (सं) ना. — पदर; थंर; आवरण; अस्तर.

स्त्व (वन) (स०त०व [व०न]) (सं) ना. — स्तोत्र; स्तुति; प्रशंसा; वर्णना; गुणगान.

स्त्विसु (स०त०वि०सु) (क) धा. — स्तवणें; प्रशंसणें; वानणें; वाखाणणें; स्तुति करणें.

स्तिमित (स०ति०मि०त) (सं) वि. — स्थिर; अचळ; कोमल; मृदु; तुप्त; ओले झालेले.

—ता—ते (डा—डी) (सं) ना. — स्थैर्य; अचळता; धीरत्व; पूर्वस्थिति.

स्तुत (स०त०त) (सं) वि. — किर्ति पावलेले; वाखाणलेले; गौरवलेले.

स्तुति (स०त०ति) (सं) ना. — स्तोत्र; स्तवन; प्रशस्ति.

स्तुतिपाठक (स०त०ति०पा०ठक) (सं) ना. — माट; पवाडे गाणारा; कीर्ती गाणारा.

स्तुत्य (स०त०त्य) (सं) वि. — प्रशंसनीय; वर्णनीय; श्रेष्ठ; गौरवाह.

स्तूप (स०त०प) (सं) ना. — रास; ढीग; बौद्ध समाधि; अर्धगोलाकार समाधिचरणा; अशोकस्तंभ.

स्तूयमान (स०त०यि०मान) (सं) वि. — कीर्ति होत राहणारा; प्रसिद्धी पावणारा; लौकिक वाढणारा.

स्तेन (स०ते०न) (सं) ना. — चोर; लुटारू; वाटमार करणारा; हातचलाखी चोर.

स्तेय (स्ते०य) (सं) ना. - चोरी; चौर्य; लूट; नागवणूक;
चोरीची वस्तु.

स्तेयि (स्ते०य) (सं) ना. - चोरी करणारा; दरबंदखोर;
घरफोड्या.

स्तोक (स्तो०क) (सं) वि. - थोडे; अल्प; स्वल्प.

(क) ना. - वंश; संतान; मुले; चातकपक्षी.

स्तोत्र (स्तो०त्र) (सं) ना. - स्तुति; कीर्ति; प्रशंसा; वर्णन;
लौकिक; प्रार्थना.

स्तोम (स्तो०म) (सं) ना. - दीग; समूह; बली; नैवेद्य; अर्पण;
हवन; यज्ञयाग; प्रशंसा; कीर्ति.

स्त्रीधन (स्त्री०धन) (सं) ना. - स्त्रीचे धन; स्त्रीची माहेरची
संपत्ति; स्त्रीकडून मिळालेली चीजवस्त.

स्त्रैण (स्त्री०ण) (सं) वि. - स्त्रीसंबंधी; स्त्रीस्वभावी; स्त्रीलंपट;
कामुक; विलासी; ब्रायकोला भिणारा.

स्थगित (स्थ०गित) (सं) वि. - थांबलेले; झाकलेले; लपवलेले.

स्थंडिल (स्थ०डिल) (सं) ना. - यज्ञाची जागा; यज्ञभूमि.

स्थपति (स्थ०पति) (सं) ना. - शिल्पी; सुतार; राजा; स्वामी; पालक.

स्थल (स्थ०ल) (सं) ना. - स्थान; आश्रय; ठिकाण;
जमीन; ठाव; तळ; स्थळ; घर.

स्थली (स्थ०ली) (सं) ना. - स्थळ; स्थान; खळे.

स्थलीक (स्थ०लीक) (सं) वि. - गुहस्थ;

स्थानिक; स्थळाला चिकटून राहणारा.

स्थविर (स्थ०विर) (सं) ना. - वृद्ध; म्हातारा; वय झालेला.

स्थाणु (स्था०णु) (सं) ना. - खांब; अचल वस्तु; बर्ची; वीट;
शिव.

स्थान (स्था०न) (सं) ना. - स्थळ; निवास; योग्य रीत; देश;
देशपदवी; साम्य; प्रशस्ति.

स्थाननिधि (स्था०ननिधि) (सं) ना. - पुण्यस्थान.

स्थानभ्रष्ट (स्था०नभ्रष्ट) (सं) वि. - पदच्युत; स्थानापासून
ढळलेला; पाया नसलेला; जागा चुकलेला.

स्थानमान (स्था०नमान) (सं) ना. - स्थलमहात्म्य; पदगौरव;
क्षेत्रपात्रता.

स्थानांतर (स्था०नांतर) (सं) ना. - स्थलांतर; अन्य ठिकाण;
दुसरी जागा; परनिवास.

स्थानिक (स्था०निक) (सं) ना. - ठिकाणासंबंधीचे; स्थलीक;
तद्देशीय; देवस्थानचा सेवक; एक प्रकारचे प्रमाण.

—स्वराज्य (स्था०राज्य) (सं) ना. - नगरपालिका;

तालुकासमिती, जिल्हासमिती वगैरे स्थानिक संस्था.

स्थापक (स्था०पक) (सं) ना. - प्रतिष्ठापक; स्थापना करणारा.

स्थापत्य (स्था०पत्य) (सं) ना. - शिल्पशास्त्र; वास्तुशास्त्र;

ग्रहरचनाशास्त्र; सुतारकाम.

स्थापन (ना) (ने) (स्था०पन [न]) (सं) ना. - प्रतिष्ठापना;
व्यवस्था; निर्धार; प्रमाणयुद्धता.

स्थापित (स्था०पित) (सं) वि. - प्रतिष्ठित; पाया घातलेले;
निर्धारित; कृतीत आलेले.

स्थापिसु (स्था०पिसु) (क) धा. - पाया घालणे; निर्णय घेणे;
स्थापणे; मत मांडणे; सिद्ध करून दाखवणे.

स्थायि (यी) (स्था०यि [यि]) (सं) वि. - स्थिर; न हलणारे;
अचल; न लढवडणारे; संगीतातील सम; ठेका; जीव-स्वर-
स्थान.

स्थायीभाव (स्था०यीभाव) (सं) ना. - रसपोषक मनःसंवेदना.

स्थालि (ली) (स्था०लि [ली]) (सं) ना. - थाळी; लहान भांडे;
पात्र; पेला

स्थालीपुलाकन्याय (स्था०लीपुलाकन्याय) (सं) ना. -
शिंतावरून माताची परीक्षा; बोलण्यावरून व्यक्ति ओळखणे.

स्थावर (स्था०वर) (सं) ना. - स्थिर वस्तु; अचल वस्तु; न
हलविता येण्यासारखी मालमत्ता.

स्थासक (स्था०सक) (सं) ना. - सुगंधीलेप; उटी; उटणे.

स्थित (स्थि०) (सं) वि. - थांबलेले; स्थिर; न हलविता येणारे.

स्थितप्रज्ञ (स्थि०प्रज्ञ) (सं) ना. - स्थिरबुद्धि; आत्मज्ञानी;
सिद्ध.

स्थिति (स्थि०) (सं) ना. - अस्तित्व; अवस्था; संस्कार; संपत्ति;
योग्यता; चीजवस्त; स्थिरता; जीवितकाल.

स्थितिस्थापक (स्थि०स्थिस्थापक) (सं) ना. - लवचीकपणा;
बाह्य ताण सुटतांच पूर्वस्थितीवर येण्याचा गुण.

स्थिर (स्थि०) (सं) वि. - अचल; आहे त्याच ठिकाणी राहणारे;
शांत; चिरकालीन; चिरजीवी.

स्थिर (रं) जीवि (स्थि०रंजीवि) (सं) वि. - इच्छामरणी;
चिरजीवि; पुष्कळ काळ टिकणारे. पुत्र.

स्थिरा (स्थि०रा) (सं) ना. - भूमि; पृथ्वि; जमीन.

स्थिरास्ति (स्थि०रास्ति) (सं) ना. - जमीनजुलमा; स्थावर.
मिळकत; स्थिर संपत्ति.

स्थूना (ने) (स्थू०ना [नी]) (क) ना. - खांब; स्थाणु.

स्थूल (स्थू०ल) (सं) वि. - चढ; जाड; मोठे; ओबडधोबड;
सामान्य.

—देह (स्थू०देह) (सं) ना. - बोजड शरीर; जडकाया.

—रूप (स्थू०रूप) (सं) ना. - आराखडा; रूपरेषा; सामान्य
कल्पना.

—विचार (स्थू०विचार) (सं) ना. - सामान्य कल्पना; दोबळ
कल्पना.

स्थेय (स्थे०य) (सं) ना. - पंचायत; पंचाची बैठक; जमातीपुढे
मांडणे; महाजन विचार; दैव.

स्थैर्य (स्थैर्य) (सं) ना. - स्थिरता; वृद्धपणा; दार्व्य; धैर्य;
अचलता; सहनशीलता; छातीठोकपणा; 'सैरणे' पहा.
स्थौल्य (स्थौल्य) (सं) ना. - स्थूलता; जाडपणा; मोठेपणा;
ओझें; भार.
स्नपन (स्नपन) (सं) ना. - स्नान; अंग धुणें; अंधोळ;
सोवळेपण.
स्नात (स्नात) (सं) वि. - अंग धुतलेले; न्हालेले; विद्याभ्यास
पूर्ण केलेले.
स्नातक (स्नातक) (सं) ना. - पदवीधर; पारंगत; अधीतविद्य;
ब्रह्मचर्यव्रतानें अभ्यास केलेला.
स्नान (स्नान) (सं) ना. - अंधोळ; अंग धुणें;
— आतपस्नान (अतपस्नान) (सं) ना. - सूर्यस्नान; उन्हा
खाणें; धामानें अंग मिजणें.
स्नायु (स्नायु) (सं) ना. - नाडी; मांस; मांसखंड.
स्निग्ध (स्निग्ध) (सं) वि. - स्नेहपूर्ण; प्रेमळ; तेलयुक्त; ओलाव
असलेले; लाडीक; गुळगुळीत; मऊ; चिकट.
— ता-ते (ता-ते) (सं) ना. - प्रीति; प्रेम; सलगी.
स्नुषा (स्नुषा) (सं) ना. - स्न; मुलाची पत्नि; 'सोसे'
पहा.
स्नेह (स्नेह) (सं) ना. - प्रेम; प्रीति; मैत्री; दोस्ती; चिकटपणा;
चरबी.
— अतिस्नेह (अतिस्नेह) (सं) ना. - दृढमैत्री; गाढप्रेम.
स्नेहित (स्नेहित) (सं) ना. - मित्र; दोस्त; स्निग्धता;
'ओडनाडी' पहा.
स्पंद (स्पंद) (सं) ना. - स्फुरण; उड्डाण; कंपन.
— नेत्रस्पंद (नेत्रस्पंद) (सं) ना. - डोळा लवणें.
स्पर्श (स्पर्श) (क) ना. - स्पर्श; शिवाशीव. 'सोंकु' पहा.
स्पर्धा (स्पर्धा) (सं) ना. - चढाओढ; वरचढ;
ओढाताण; भांडण; मात्सर्य; कुस्ती 'मल्लट' पहा; चर्चा.
स्पर्धालु (स्पर्धालु) (सं) ना. - विरोधी; कुस्तीगीर; स्पर्धक;
ईर्ष्याबाज.
स्पर्धि (स्पर्धि) (सं) वि. - स्पर्धालु; स्पर्धक; कुस्तीगीर;
ईर्ष्याबाज.
स्पर्श (स्पर्श) (सं) ना. - स्पर्श; शिवाशीव.
— काल (काल) (सं) ना. - ग्रहणाचा आरंभकाल.
— मणि (मणि) (सं) ना. - परिस.
स्पर्शन (स्पर्शन) (सं) ना. - शिवणें; हातळावणी; वारा.
स्पृष्ट (स्पृष्ट) (सं) वि. - शिवलेले; जुळवलेले; सारखे
केलेले.
स्पृह (स्पृह) (हे) (सं) ना. - आकांक्षा;
इच्छा; आशा; अपेक्षा; अभीष्ट.

स्पृहता (स्पृहता) (सं) ना. - अपेक्षा; इच्छा;
अभीष्ट.
स्फट (स्फट) (सं) ना. - सापाची फडा;
फणा;
स्फटिक (स्फटिक) (सं) ना. - पारदर्शक दगड; पैलदार खडा
'पळीक' पहा.
स्फरण (स्फरण) (सं) ना. - कंपन; कांप; चिमटा; विकास.
स्फार (स्फार) (सं) वि. - जाड; स्थूल; अधिक; पुष्कळ.
(सं.) ना. - फुगारा; विस्तार; पसारा.
— लोचन (लोचन) (सं). ना. - दीर्घ दृष्टि; ठक.
स्फिका (स्फिका) (सं) लेंडी; 'हिके' पहा.
स्फीत (स्फीत) (सं) वि. - जाड पुष्ट; फुगलेले; स्थूल; विस्तृत.
स्फुट (स्फुट) (सं) वि. - स्पष्ट; उठून दिसणारे; विकसित;
मुक्त; शिंतोडा.
स्फुट विचार (स्फुट विचार) (सं) ना. - स्पष्ट विवरण; तुटक
लिखाण.
स्फुटण (स्फुटण) (सं) ना. - उकळ; विस्तरित; स्पष्टता.
स्फुटित (स्फुटित) (सं) वि. - विकसित; विस्तृत; नाश केलेले.
स्फुरण (स्फुरण) (सं) ना. - स्पंदन; कंपन; फुरफुर; लवणें;
चिमटणें; चमक; चकाकी; स्फूर्ति.
बाहुस्फुरण (बाहुस्फुरण) (सं) ना. - भुजा स्फुरण; दंडाची
सळसळ; हातखुमखुमी.
स्फुरत् (स्फुरत्) (सं) वि. - स्फुरणारा; उठून दिसणारा;
ठसठशीत.
— रूप (रूप) (सं) ना. - अति सुंदरता.
— रूपिणि (रूपिणि) (सं) ना. - अतिसुंदर; अप्सरा;
स्फुरिसु (स्फुरिसु) (क) धा. - स्फुरण पावणें; चमकणें;
समजणें; आपोआप ध्यानांत येणें; उडणें; चिमटणें; लवणें;
फुरफुरणें.
स्फुलिंग (स्फुलिंग) (सं) ना. - ठिणगी; अशिकण; विस्तवाचे
किडाळ.
स्फूर्ति (स्फूर्ति) (सं) ना. - सुचणूक; आवेश; उत्तेजन;
प्रतिभा; संचार.
स्फोट (स्फोट) (सं) ना. - उग्रडणूक; फुटणें;
— गौयस्फोट (गौयस्फोट) (सं) ना. - रहस्यभेद;
षट्कर्णता.
स्मय (स्मय) (सं) ना. - आश्चर्य; अचंबा; मेदस्मित;
ओठातल्या ओठांत हसणें; दर्प; मस्ती; माज.
स्मर (स्मर) (सं) ना. - काम; मदन; मन्मथ.
स्मरण (स्मरण) (सं) ना. - आठवण; चिंतन;
ध्यान; याचना.

स्वन (स्वन्) (सं) ना. - नाद; आवाज; चाहुल; ध्वनि;
ललकारी
स्वनत् (स्वन्त्) (सं) वि. - नादपूर्ण; ध्वनिकारक; ओरडणारे;
हाक मारणारे-नाद करणारे.
स्वप्न (स्वप्न) (सं) ना. - ध्यान; निद्रा;
—मंदिर (स्वप्न) (सं) ना. - मनोरथ; हवेंतील किल्ले;
मनांतले मांडे; कल्पनासाम्राज्य.
—राज्य (स्वप्न) (सं) ना. - स्वप्नांतील राज्य; असंभव
गोष्ट.
—सुख (स्वप्न) (सं) ना. - कल्पनेत अनुभवलेले सुख.
स्वभाव (स्वभाव) (सं) ना. - जन्मगुण; सहजगुण; प्रकृतिधर्म;
नैसर्गिक शील.
—आचारस्वभाव (स्वभाव) (सं) ना. - विचाराची
क्रमबद्धता.
स्वयं (स्वयं) (सं) अ. - आपोआप.
स्वयंभु (भू) (स्वयंभू [भू]) (सं) ना. - आपोआप
जन्मलेला; ब्रह्मा; विष्णु; एक मनु; निरक्षर; निर्बुद्ध.
—लिंग (स्वयं) (सं) ना. - आपोआप उत्पन्न झालेले लिंग;
बारा ज्योतिर्लिंगे.
स्वयंवर (स्वयंवर) (सं) ना. - एक विवाहपद्धति; स्वतःच
स्वतःचा पति निवडून त्याच्याशी विवाह करणे.
स्वर (स्वर) (सं) ना. - स्वर्ग; आकाश; प्रकाश.
स्वर (स्वर) (सं) ना. - ध्वनि; नाद; शब्द; श्वास; स्वयंपूर्णवर्ण.
वर्ण; पूर्णाचारी वर्ण; एक राग.
स्वरमंडल (स्वरमंडल) (सं) ना. - एक वाद्य.
स्वराज्य (स्वराज्य) (सं) ना. - आपले राज्य; जनराज्य.
लोकांनी चालवलेले राज्य.
स्वरित (स्वरित) (सं) वि. - बोललेले; ओरडून सांगितलेले;
वेदमंत्रपठणाचा मध्यमध्वनि.
स्वर (स्वर) (सं) ना. - सूर्यप्रकाश; यज्ञस्तंभाचा भाग; यज्ञ;
वीज; वज्र; बाण.
स्वरूप (स्वरूप) (सं) ना. - निजरूप. आकार; सौंदर्य.
स्वर्ग (स्वर्ग) (सं) ना. - सुरलोक; देवलोक; संतोष; सुख.
स्वर्गस्थ (स्वर्गस्थ) (सं) ना. - स्वर्गांत राहणारा; देवता;
अमर-मृत.
स्वर्गीय (स्वर्गीय) (सं) वि. - स्वर्गासंबंधी; सुखकर;
—सौंदर्य (स्वर्गीय) (सं) ना. - अनुपम सौंदर्य;
अतुल शोभा; दिव्य सुंदरता.
स्वर्ण (स्वर्ण) (सं) ना. - सुवर्ण; सोने; हळद; पिवडी;
पिवळेपणा.
—मृग (स्वर्ण) (सं) ना. - कांचनमृग

स्वर्णगिरि (स्वर्णगिरि) (सं) ना. - मेरुपर्वत; कांचनगिरी.
स्वर्णदि (दी) (स्वर्णदि [दि]) (सं) ना. - देवगंगा नदी;
स्वर्गीय नदी.
स्वर्णपुष्प (स्वर्णपुष्प) (सं) ना. - मंदारफूल; चाण्याचे फूल.
स्वर्धाम (स्वर्धाम) (सं) ना. - स्वर्ग; अमरलोक.
स्वर्धुनि (नी) (स्वर्धुनि [नी]) (सं) ना. - देवगंगा;
आकाशगंगा.
स्वर्भानु (स्वर्भानु) (सं) ना. - राहू
स्वर्मेणि (स्वर्मेणि) (सं) ना. - सूर्य; कवि.
स्वर्धैद्य (स्वर्धैद्य) (सं) ना. - देवधैद्य; अश्विनीकुमार.
स्वल्प (स्वल्प) (सं) ना. - थोडे;
स्वल्पिष्ठ (स्वल्पिष्ठ) (सं) ना. - कमी; त्यापेक्षा
कमी; अतिकमी.
स्वस्त (स्वस्त) (सं) ना. - बहीण; सहोदरी; ताईमाई.
स्वस्ति (स्वस्ति) (सं) ना. - कल्याण; आशीर्वाद; प्रेम;
शुभआशिर्वाचन.
—क (स्वस्ति) (सं) ना. - एक मंगलचिन्ह; ५ मंगलचिन्ह.
—वाचन (स्वस्ति) (सं) ना. - मंगल मंत्रपठण.
स्वस्थ (स्वस्थ) (सं) ना. - आत्मसंतुष्ट; निरोगी; सुखशांति-
कारक; निश्चित; स्थिरचित्त.
—चित्त (स्वस्थ) (सं) ना. - निश्चित मन; शांत मनस्वी.
स्वस्त्रीय (स्वस्त्रीय) (सं) ना. - भाचा.
स्वस्वरूपविवेक (स्वस्वरूपविवेक) (सं) ना. -
आत्मानुभूति; आत्मस्वरूपज्ञान; अव्यक्त ईश्वराला
ओळखण्याची एक पद्धति.
स्वहस्तलेखन (स्वहस्तलेखन) (सं) ना. - आपल्या हातचें
लिहिणें.
स्वागत (स्वागत) (सं) ना. - आवाहन; संतोषाचें निमंत्रण.
स्वातंत्र्य (स्वातंत्र्य) (सं) ना. - स्वतंत्रता-स्वेच्छानुवर्तन;
स्वच्छंद वागणूक.
स्वा (स्वा) (सं) ना. - रुचि; चव; गोडी; सुवास; 'कंपू'
पहा.
स्वादिष्ट (स्वादिष्ट) (सं) वि. - रुचकर; मधुर; गोड; चवदार.
स्वादिशु (स्वादिशु) (क) धा. - चव घेणें; खाऊन पाहणें; रुचि
पाहणें.
स्वादु (स्वादु) (सं) वि. - रुचकर; गोड; मधुर.
स्वादूदक (स्वादूदक) (सं) ना. - गोड पाणी; पिण्याचा सोडा.
स्वाधीन (स्वाधीन) (सं) वि. - आधीन; आत्मवश; आपल्या
हातचा.
स्वाधीनपत्रिका (स्वाधीनपत्रिका) (सं) ना. - अष्टशृंगार
नायिकांपैकी एक.

स्वाध्याय (स्वाध्याय) (सं) ना. - वेदाध्ययन; आपल्यापुरता अभ्यास; ग्रहपाठ.
 स्वान (स्वान) (सं) वि. - स्वरासंबंधीचें; ध्वनि; शब्द; हूल.
 स्वानुभव (स्वानुभव) (सं) ना. - आत्मानुभूति; स्वमत;
 स्वतःचा अनुभव.
 स्वानुभवि (भावि) (स्वानुभव [भावि]) (सं) वि. - स्वतः
 अनुभव घेणारा; महानुभावि.
 स्वानुभाव (स्वानुभाव) (सं) ना. - परमात्मविषयक स्वतःचा
 अनुभव.
 स्वांत (स्वांत) (सं) ना. - मनः अंतःकरण.
 स्वाप (स्वाप) (सं) ना. - निद्रा; झोप.
 स्वापहार (स्वापहार) (सं) ना. - संपत्तीची चोरी.
 —दत्तस्वापहार (दत्तस्वापहार) (सं) ना. - दिलेले दान
 परत घेणें.
 स्वाभाविक (स्वाभाविक) (सं) वि. - सहज; नैसर्गिक; प्राकृतिक.
 स्वामि (मिन्) (स्वामि [मिन्]) (सं) ना. - मालक; धनी;
 प्रभु; गुरु; ईश्वर; संन्यासी; मठाधीश.
 स्वामिनि (नी) (स्वामि [नी]) (सं) ना. - मालकीण;
 यजमानीण; संन्यासिनी; शिवशरणा.
 स्वाम्य (स्वाम्य) (सं) ना. - स्वामित्व, मालकी; अधिकार; हक्क.
 स्वाम्यविक्रांत (स्वाम्यविक्रांत) (सं) ना. - मालकाच्या
 संपत्तीचे अपहरण करणारा; परमपापी.
 स्वायत (स्वायत) (सं) ना. - आत्मानुशासन; शैव गुरुकडून
 घेतलेली प्राणलिंग दीक्षा.
 स्वायत्त (स्वायत्त) (सं) वि. स्वाधीन झालेले.
 स्वायंभुव (स्वायंभुव) (सं) वि. - ब्रह्मदेवासंबंधी;
 पहिला मनु.
 स्वारस्य (स्वारस्य) (सं) ना. - समयस्थिति; गोडी; रसिकता;
 रसात्मकता.
 स्वाराज्य (स्वाराज्य) (सं) ना. - देवराज्य; रामराज्य;
 उत्तम शासन; ब्रह्म.

स्वाजित (स्वाजित) (सं) वि. - स्वसंपादित; आपण मिळवलेले.
 स्वार्थ (स्वार्थ) (सं) ना. - स्वहित; आत्मलाभ; स्वप्रयोजन.
 स्वार्थि (थिन्) (स्वार्थ [थिन्]) (सं) वि. केवळ स्वतःपुरते
 पाहणारा, आत्मकल्याणच्छु; स्वहितसाधक.
 स्वास्थ (स्वास्थ) (सं) ना. - स्वस्थता, आरोग्य; क्षेम; शांतता.
 स्वाहादेवि (स्वाहादेवि) (सं) ना. - अग्निपत्नी; हविभक्षण.
 स्विन्न (स्विन्न) (सं) वि. - पाणी सुटलेलें; घाम फुटलेलें;
 शिजलेलें; वामेजलेले.
 स्वीकरिसु (स्वीकरिसु) (क) धा. - स्वीकारणें; काढून घेणें;
 कबूल करणें; अंगीकारणें; मोकळे करणें; रिकामे करणें;
 आपलासा करणें.
 स्वीकार (स्वीकार) (सं) ना. - ग्रहण; कबुली; मान्यता; अनुमति.
 स्वीकृति (स्वीकृति) (सं) ना. - स्वीकार; अनुमति; ग्रहण;
 मान्यता.
 स्वीय (स्वीय) (सं) वि. - आपला; स्वतःचा; विशिष्ट;
 स्वतःसंबंधी.
 स्वेच्छाप्रवृत्ति (स्वेच्छाप्रवृत्ति) (सं) ना. - आपल्या
 मनाप्रमाणे केलेलें वर्तन; स्वैरवृत्ति.
 स्वेच्छामरण (स्वेच्छामरण) (सं) ना. - इच्छेनुसार मरण.
 स्वेच्छामरण (स्वेच्छामरण) (सं) वि. - मनाला येईल
 तेव्हां मरणारा; भीष्माचार्य.
 स्वेच्छे (स्वेच्छे) (सं) ना. - स्वतःची इच्छा; स्वैरवृत्ति;
 मनःपूतवर्तन.
 स्वेद (द्वे) (स्वेद [द्वे]) (सं) ना. - घाम; धर्म;
 अंगातील पाणी.
 स्वैर (स्वैर) (सं) वि. - स्वेच्छाचारी; मनःपूत वागणारा;
 हेकेखोर; हटवादी; इच्छाचारी.
 स्वैरवृत्ति (स्वैरवृत्ति) (सं) ना. - अविवेकीवर्तन; स्वेच्छाचार.
 स्वैराचार (स्वैराचार) (सं) ना. - स्वैरवृत्ति; अनिर्बंधवर्तन.
 स्वैरिणि (णी) (स्वैरिणि [णी]) (सं) ना. - जारिणी;
 व्यभिचारिणी; मनसोक्त वागणारी.

ह

ह (ह) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजन मालेचे आठवे व्यंजन.
 प्राचीन कन्नड भाषेत 'अ' ऐवजी येणारा भावप्रत्यय.
 शिवाचे स्वरूप; पाणी; आकाश; प्रेम; तत्सम वा तद्रूप रूप
 करतांना येणारा आदेश.
 हः (हः) (क) अ. - प्राचीन कन्नडमधील 'प' ऐवजी नव
 कन्नडमध्ये होणारा आदेश; हास्यदर्शक चिन्ह.

ह (हुं) (हुं [हुं]) (क) अ. - संमतिदर्शक अव्यय.
 हंस (हंस) (सं) वि. - श्रेष्ठ (हस् धातूचा 'हंस' वाचक
 शब्द.)
 (सं) ना. - हंसपक्षी; सूर्य; परमात्मा; जीवात्मा; यति; विष्णु;
 पर्वत; वायु; काम; एक मंत्र.
 हंसक (हंसक) (सं) ना. - नूपुर; पैजण; तुंगुर.

हंसक्षीरन्याय (हंसक्षीरन्याय) (सं) ना. — दूध व पाणी यांच्या मिश्रणातून दूधच वेण्याचा गुण; चांगले तेवढे वेण्याचा गुण.

हंसगति (गमने) (हंसगति [गमने]) } (सं) वि. —
हंसगामिनी, (नि) (हंसगामिनी [२]) }
हंसाप्रमाणे चालण्याचा ढंग असलेली.

हंसतूल (हंसतूल) (सं) ना. — पक्ष्याचे पर; पिसातील केस.
— तल्प — तूलिकातल्प — (तल्प — तूलिकातल्प) (सं) ना.
— हंसाच्या पराची शय्या.

हंसध्वज (हंसध्वज) (सं) ना. — सुधन्वाचा बाप; चंपक नगरीचा राजा.

हंसपाद (हंसपाद) (सं) ना. — हंसाचा पाय; काकचिन्ह.
हंसरथ (वाहन) (हंसरथ [वाहन]) (सं) ना. — हंसावर बसलेला ब्रह्मदेव.

हंसाधिरूढ (हंसाधिरूढ) (सं) ना. — ब्रह्मदेव; हंसवाहन.
हंसि (सी) (सिके) सिका (हंसि [३९] [३८] [३७])
(सं) ना. — हंस पक्षी; हंस पक्षिणी.

— राजहंसी (राजहंसी) (सं) ना. — हंस पक्षिणी.

हकीकत (हकीकत) (अ. दे) ना. — बातमी; समाचार; व्यवहार स्थितिगति; परिस्थिति.

हकीम (हकीम) (अ. दे) ना. — वैद्य; बुनानी वैद्य.

हकरिके (हकरिके) (क) ना. — जीन; गाशा; थडी; हत्तीची झुल; एक पालाभाजी. 'हल्लण' पहा.

हकलु (हकलु) (क) ना. — पीक काढून घेतलेली जमीन; दगड- धोंडे वेचून काढलेले शेत; वारा दिलेले धान्य; विश्रांति; अंतर.
हकळे (हकळे) (क) ना. — वाळलेला शेंडा; कागद; पत्रा; फडा; फणा; मागचा भाग; अर्धचंद्र.

हकापकि (हकापकि) (क) ना. — पक्ष्याप्रमाणे भान उडून जाणे.

हकि (हकि) (क) ना. — पक्षी; उडणारा प्राणी.

हकिपकि (हकिपकि) (क) ना. — काहीं जातीचे पक्षी.

हकिवाळु (हकिवाळु) (क) ना. — खुशालछंदी जीवन; पक्ष्यासारखे जीवन.

हकु (हकु) (अ. दे) ना. — मालकी; अधिकार; योग्यता; बाध्यता.

हकै (हकै) (क) ना. — स्थळ; घर; निवास; गोठा; गवाण; बिछाना; अंथरण; कोंडवाडा. 'इबु' पहा.

हगरण (हगरण) (क) ना. — दंभ; कोरडा अहंकार; व्यर्थ बडबड; भांडण; कलह; निंदा; दीनपणा; प्रहसन; रूपक.

हगरणि (हगरणि) (क) ना. — नटपट्टा करणारी; नटवणारी; श्रृंगारणारी.

हगरणिन (हगरणिन) (क) ना. — वाळल गवई; गप्पीदास; नाटककार; अप्रामाणिक मनुष्य; बंचक; दोंगी.

हगरु (हगरु) (क) ना. — बांबूचा बुडळा; चिवा; उघडा हात; पसरलेला हात.

हगळ (हगळ) (हगळ [७]) (क) ना. — दिवस; दिन; सूर्योदयकाल.

हगळुदीप (हगळुदीप) (क) ना. — दिवसा दिवा लावून विद्वत्ता मिरवण्याची प्राचीन रीति; दिवसाउजेडी.

हगळुदीवटिगे (हगळुदीवटिगे) (क) दिवसा मशाल पाजळणे.
— हिडिसु (हिडिसु) (क) ना. — अतिप्रसिद्ध होणे; टेंभा मिरवणे.

हगह (हगह) (क) ना. — पेव; धान्य ठेवण्याचे भुयार.

हगिन (हगिन) (क) ना. — झाडाचा डिक; गोंद; चिकट रस.

हगुर (हगुर) (हगुर [७]) (क) वि. — हलके; क्षुद्र; नीच; बिनभाराचे.

हगे (हगे) (क) ना. — बैरी; वैर; अमित्र; शत्रु; पेव; भूमीतील धान्य कोठार.

— होरु (होरु) (क) धा. वैर राखणे; शत्रुत्व चालवणे.

हगेय (हगेय) (क) ना. — अमित्र; बैरी; शत्रु; पेव.

हग (हग) (क) ना. — दोरी; फास; जाळे; प्रग्रह.

— हाकु (हाकु) (क) धा. — दोरीने बांधणे; पाश टाकणे; कट रचणे; व्यूह रचणे.

हगु (हगु) (क) ना. — पेव; खालाटी; निम्नभूमि; सखल प्रदेश; फाल्गुन मास.

हंकार (हंकार) (क) ना. — ताळ्याने दिलेला 'हं' कार; अहंकार.

हंगिग (हंगिग) (क) वि. — ऋणी; ऋण खाणारा; उपकृत; उपकारांत बुडलेला; आश्रित; आश्रयाला राहिलेला.

हंगाम (हंगाम) (अ. दे) ना. — सुग्री; अनुकूल काल; योग्य समय.

हंगिसु (हंगिसु) (क) धा. — उपकाराने होरपळून काढणे; हंगवणे; हंगवणे; टोमणा देणे; टोचून बोलणे; तुच्छ करणे; पाणउतारा करणे; स्पर्धेसाठी आव्हान देणे.

हंगु (हंगु) (क) ना. — दाक्षिण्य; ऋण; उपकार; आश्रय; आधार.

हंगुलि (हंगुलि) (हंगुलि [७]) (क) ना. — लहान पाट; तिवई; लहान टेबल; चौपायी.

हचचड (हचचड) (क) ना. — पांथरण; उत्तरीय; चादर; वाकळ; पातळ बिछाना.

हचु (हचु) (क) धा. — लेपणे; लावणे; वापरणे; पुसणे; जुळवणे; एकसंध करणे; उगवणे; चूल पेटवणे; गुंतवणे.

हच्चे (हच्चे) (क) ना. — गोंदण; स्त्रीच्या हातावर गोंदलेले चित्र; गोंदणाची खूण.

हजाम (हजाम्) (अ.दे) ना. - क्षौरिक, कारागिरि; नापित.
 हजार (हजार) (अ.दे) वि. - सहस्र; दहशत; घरापुढील
 अंगण; सोपा; पडवी.
 हज्जे (हज्ज) (क) ना. - पद्धति; पाऊल; क्रम; रीत; शिक्षण.
 हज्जेहिडि (हज्जेहिडि) (क) धा. - अनुसरणें; पावलावर पाऊल
 ठेवणें; माग काढणें.
 हंचिकड्डि (हंचिकड्डि) (क) ना. - पत्रावळ लावण्याची चोय;
 चोयटी.
 हंचिके (हंचिके) (क) ना. - वाटय; वाटणी; दान; युक्ति;
 उपाय; योजना; सिद्धता.
 हंचिग (हंचिग) (क) ना. - माहूत; हत्ती चालवणारा.
 हंचु (हंचु) (क) धा. - वाटणें; भाग करणें; वाटणी करणें.
 (क) ना. - पाहरा; कौल; पन्हळ.
 हंचुहरि (हंचुहरि) (क) ना. - फुटक्या कौलाचा चूर;
 चक्काचूर; चकणाचूर.
 हंजमार (हंजमार) (क) वि. - क्षुद्र; नीच; लहान;
 क्षुद्र मनाचा.
 हंजर (हंजर) (क) ना. - घरटें; पक्ष्याचा पिंजरा; वेळु.
 हंजरगूळि (हंजरगूळि) (क) ना. - मासे मारण्याचा गळ.
 हंजि (हंजि) (क) ना. - पेळू; कापसाची वात.
 हट (हट) (क) ना. - हट्ट; छल; मोंडपणा; आग्रह.
 हटत् (हटत्) (सं) वि. - प्रकाशणारा; चकाकणारा.
 हट्ट (हट्ट) (सं) ना. - पेठ; यात्रा.
 —ताळ (हट्ट) (क) ना. - हरताळ; व्यवहार बंदी.
 —नारी-विलासिनि (हट्ट-विलासिनि) (क) ना. - वेश्या;
 रांड; रखेली.
 हट्टि (हट्टि) (क) ना. - गोशाळा; कोंडवाडा.
 हट्टिकार (हट्टिकार) (क) ना. - गुराचा मालक; गोवळा;
 गुराखी; गोपालक.
 हठ (हठ) (सं) ना. - आग्रह; जबरदस्ती; दडपण.
 —योग (हठयोग) (सं) ना. - कठीण तपपद्धति; उग्र तपश्चर्या.
 हठात् (हठात्) (सं) अ. - अकस्मात्; एकदम; जबरदस्तीनें.
 बळजोरीनें; जोरावरीनें.
 हड (हड) गु (हड [हड] गु) (क) ना. - नाव; नौका;
 सांगड.
 हडदि (दे) (हडदि [हडदि]) (क) ना. - राजाला द्यावयाचा दायभाग;
 बळता; पायबडी.
 हडप (हडप) (क) ना. - पानदान; विड्याचा डबा; चंची;
 हजामाची पिशवी; धोकटी.
 हडपगार (हडपगार) (क) ना. - क्षौरिक; नापित;
 धोकटीवाला न्हावी.

हडपवळ (हडपवळ) (हडपवळ [हडपवळ]) (क) ना. - राजवाड्यात
 पानपट्टी घेऊन उभा राहणाऱ्या हुजऱ्या; क्षौरिक.
 हडपिग (हडपिग) (क) ना. - पानदान देणारा; नापित.
 हडलिगे (के) (हडलिगे [हडलिगे]) (क) ना. - ताम्हन; तबक;
 पितळी; शिपतर.
 हडि (हडि) (क) ना. - दार; दरवाजा; सैन्य.
 हडिके (हडिके) (क) ना. - दुर्गंध; वाण.
 हडिल्लु (हडिल्लु) (क) ना. - पडजमीन; नापीक जमीन.
 हडे (हडे) (क) धा. - जन्म देणें; जुळणें; सहन करणें; प्रसवणें;
 संभोगणें. 'हेरु' पहा.
 हण (हण) (क) ना. - धन; पैसा; द्रव्य; संपत्ति; सोन्याचें वजन.
 हणकु (हणकु) (हणकु [हणकु]) (क) धा. - डोकावणें;
 निरीक्षण करणें; लपून पाहणें; चोरून पाहणें.
 —इक्कु (हणकु) (क) धा. - चोरट्या दृष्टीनें पाहणें.
 हणते (हणते) (क) ना. - पणति.
 हणाहणि (हणाहणि) (क) ना. - मारामारी; डोकेफोडी;
 हातघाईचे भांडण.
 हणि (हणि) (क) धा. - मारणें; ठोकणें; चोपणें; पात्र करणें.
 हणिगु (हणिगु) (क) धा. - आड राहून पाहणें; लपून पाहणें.
 युक्ति योजणें.
 हणिगे (हणिगे) (क) ना. - फणी; केळ्याचा फणा; मागाची फणी.
 हणित (हणित) (क) ना. - पेट; ठोका; नाश; मार.
 हणिद (हणिद) (क) वि. - ठोका मारलेला.
 (क) ना. - ठोसा; ठोका; टोला; तडाखा; मार; पेट.
 हणिदवाडु (हणिदवाडु) (क) धा. - चांगले सडकून काढणें;
 मारून मऊ करणें; चोपणें; धाव घालणें; ठोसा देणें.
 हणु (हणु) गु (हणु [हणु] गु) (क) धा. - युक्ति करणें;
 युक्ति योजणें; डोकावून पाहणें.
 हणे (हणे) (क) ना. - कपाळ; वन्य पशूचे राहण्याचे ठिकाण.
 हण्णरिचे (हण्णरिचे) (क) वि. - निःसत्त्व; वापरलेले.
 (क) ना. - जुने कापड; फाटके वस्त्र.
 हण्णु (हण्णु) (क) धा. - सिद्ध करणें; तयार ठेवणें; सज
 असणें; सुधारणें.
 (क) ना. - फळ; सुपरिणाम.
 हत (हत) (सं) वि. - दुर्दैवी; अगतिक; परदेशी; दुष्ट; अनाथ;
 पोरका.
 हतक (हतक) (सं) वि. - निराश; निरुत्साही; उदास.
 हताश (हतक) (सं) वि. - निराश; निरुत्साही; उदास.
 हताहति (हतक) (सं) ना. - खणाखणी; हातघाईचें भांडणें.
 हति (हत) (सं) ना. - पेट; मार; ठोसा; धाव; घात; हत्त्या;
 हिंसा; खून.

हतोटी (हॅटोटी) (क) वि. - हातीं आलेले; आवाक्यांत आलेले; मुठीत असलेले; आवीन.

(क) ना. - अधिकार; पकड; हस्तचापत्य;

हातचलाखी; जादू.

हत (हॅट) (क) ना. - सामीप्य; जवळपणा; शेजार; समावेश;

बाजू; हात; पक्ष.

हत्तकडकु (हॅट्टु कॅडकु) (क) ना. - कानातील दागिना;

कर्णभूषण; कुडी.

हत्तडि (हॅट्टु डी) (क) ना. - रंधा; लाकूड साफ करण्याचें उपकरण.

हत्तरि (हॅट्टु री) (क) ना. - रंधा; तासणी.

हत्तळ (हॅट्टु थॅ) (क) ना. - तळहात; हस्ततळ; तळवा.

हत्ताहत्ति (हॅट्टु हॅट्टु) (क) ना. - झोंबाझोंबी; हातघाईचे भांडण.

हत्तिग (हॅट्टु ग) (क) ना. - आस; नातेवाईक; संबंधी.

जुळणारा; जवळचा.

हत्ति(त्तर) (हॅट्टु [ट्टु] री) (क) अ. - जवळ; बाजू; समीप.

हत्तुगडे (हॅट्टु गॅडे) (क) ना. - एकी; जूट; नाते; स्नेह;

एकत्रीकरण.

हतु (हॅट्टु) (क) धा. - वर चढणें; उठणें; चिकटणें; जमवून

वेणें; आरंभणें; गुंतणें.

(क) ना. - दहासंख्या; नाते; आसपणा; जमवणूक.

हत्ते (हॅट्टु) (क) अ. - जवळ; लागून.

—सारू (हॅट्टु) (क) धा. - जवळ जाणें; लागून असणें;

लगत राहणें.

हत्तेह (हॅट्टु हॅ) (क) ना. - जवळचा संबंध; मित्रत्व; नाते;

बांधव्य.

हत्य(त्या)(त्ये) (हॅट्टु [हॅट्टु] हॅ) (क) ना. - खून; वध; नाश;

प्राणघात.

हद (हॅड) (क) वि. - धारदार; तीक्ष्ण; चपटा; निमूळता;

टोकदार.

(क) ना. - योग्य समय; योग्य स्थान; अनुकूलस्थिति; पाड;

पाडाचे फळ;

हदकार(गा) (हॅडकार [हॅडर]) (क) ना. - रुचि जाणणारा;

अनुभविक; जाणकार.

हदगाल (हॅडगाल) (क) ना. - अनुकूल समय; प्रयत्नाला यश

येण्याची वेळ; कार्यानुकूल काल; आवश्यकता.

हदगेडि (हॅडगेडि) (क) ना. - हातीं येणारें फळ

विषडविणारा; कुलकंटक.

हड्डु (हिरु) (हॅडडु [हिरु]) (क) ना. - हात, मनगट;

मणिबंध; कणा.

हदन (हॅडन) (क) - वि. धारदार; योग्य; उचित; साजेसा.

(क) ना. - बातमी; समाचार; रीति; प्रसंग; समय; धार.

हदनु (हॅडनु) (क) ना. - क्रम, परिस्थिति; अनुकूलता.

हदरु (हॅडरु) (क) धा. - सोडणें; उलगाडणें.

(क) ना. - अतिकोमल वस्तु; कोवळे फळ; तोर; मिडी; मनगट.

हदि (हॅडि) (क) धा. - खड्डा खणणें; खळगा करणें.

(क) ना. - पाया; आधार; पति.

—तळहदि (हॅडहॅड) (क) ना. - पाया; बुनियाद; आधार.

हदिटे (हॅडिटी) (क) ना. - प्रतिष्ठा; ; अहंकार; कीर्ति; स्थापना;

पाया भरणी.

हदिबदे (हॅडिबदे) (क) ना. - पतिव्रता; साध्वी.

हदिरु (हॅडिरु) (क) ना. - मनगट; उघडलेला हात; रीत;

पद्धत. तोर; मिडी; कोवळे फळ; हंगवणी; टोमणा.

हदुगु (हॅडुगु) (क) धा. - वाकणें; उपमा देणें; तुलना करणें;

मार्ग मोकळा करणें; दूर सरणें.

हदुळ (हॅडुळ) (क) ना. - सुख; क्षेम; कल्याण; शुभ.

—इरु (हॅडु) (क) धा. - सुखानें राहणें.

हदुळिसु (हॅडुळिसु) (क) धा. - आरामीने राहणें;

सुखात राहणें.

हदुळिग (हॅडुळिग) (क) ना. - आनंदांत राहणारा; सुखजीवि;

खुशालचेंडू; सुखवस्तु; घरचें पाहून राहाणारा.

हदु (हॅडु) (क) ना. - गृध्र; गिधाड; गरुड; तीक्ष्ण दृष्टीचा

पक्षी. 'पर्दु' पहा. सीमा; मर्यादा; सरहद्द; शीव.

—कण्णु (हॅडुणु) (क) ना. - तीक्ष्ण दृष्टि; आशाळभूताची

दृष्टि.

हनन (हॅडन) (सं) ना. - खून; वध; नाश; घाय; घाव; जखम.

हनसु (हॅडसु) (क) ना. - फणसाचे झाड; फणस; वेदातील

एक भाग; पद्य; कविता.

हनि (हॅडि) (क) धा. - पाणी सुटणें; पाझरणें; ठिबकणें;

ओले होणें.

(क) ना. - थेंब; बिंदु; ठिपका.

हनु (हॅनु) (हॅनु [हॅनु]) (सं) ना. - दाढी; हनुवटी.

हनुकु (हॅनुकु) (क) धा. - ठिबकणें; थेंबाथेंबानें पाझरणें;

गळणें; ओसरणें.

हनु (हॅनु) मत् (हॅनु[हॅनु]मत्) (सं) ना. - लांब हनुवटी

असलेला. आज्ञेय.

हनुमंत (हॅनुमंत) (सं) ना. - हनुमान; मारुती.

हंत (हॅड) (क) ना. - पायरी; सोयान; जिना; शिडी.

हंतक (हॅडक) (सं) वि. - खुनी; खून करणारा; वध करणारा.

हंतव्य (हॅडव्य) (सं) वि. - मारण्यास योग्य; वध्य; मृत्यू-

येण्याजोगा.

हंति (हॅडि) (क) ना. - पंक्ति; ओळ; जेवणाची पंगत;

पायऱ्या; जिना; सोपान.

हंतिकट्टु (हं०३३३३३) (क) धा. - त्रैलोक्यी ओळ लावणें.
 हंतिदेंर (हं०३३३३३) (क) ना. - दशरथ.
 हंत्तु (हं०३३३) (सं) वि. - खून करणारा; घातकी; ठार करणारा.
 हंते (हं०३३) (क) ना. - दर्प; दंभ; अहंकार.
 हंदर (र) (रु) (हं०३३ [३] ३) (क) ना. - मंडप; छप्पर.
 मांडव.
 हंदि (हं०३३) (क) ना. - डुकर; सूकर; बराह.
 हंदु (हं०३३) (क) धा. - हलणें; कंप पावणें. थरथरणें;
 चलन होणें.
 हंदे (हं०३३) (क) वि. - भीरु; भीक; नपुंसक; म्याड; नेमळा.
 हंदोगलु (बलु) (हं०३३३३ [३३३]) (क) ना. - ओलें
 चामडे.
 हन्निब्वरु (हं०३३३३३) (क) ना. - बारा लोक.
 हन्ते (हं०३३) (अ.दे) ना. - आठवडा; सात दिवस; जमिनीचा
 कर; भूमाडें; फाळा.
 हप्पळ (ळ) (हं०३३ [३३]) (क) ना. - पापड; पोपडा; कागद;
 फरशी.
 हप्पुकळ (हं०३३३३) (क) ना. - प्रेत खाणारे; गिधाड; रण-
 गिधाड.
 हव्व (हं०३३) (क) ना. - सण; पर्व; उत्सवकाळ; यात्रा; प्रसंग.
 हव्वू (हं०३३३) (क) ना. - विस्तार; प्रसार; परण; वाढ; संदी.
 हव्वूगे (हं०३३३३) (क) ना. - वाढ; पसरण; प्रसार; विस्तार.
 हंबल (लु) (हं०३३३ [३३]) (क) ना. - इच्छा; आकांक्षा;
 आतुरता; चिंता; आसक्ति; निदिध्यास.
 हंबु (हं०३३३) (क) ना. - वेळी; लता; वाढ; पडजमीन; नापीक
 भूमी.
 हमाल (हं०३३३३) (अ.दे) ना. - कुली; मजूर; ओझेकरी;
 भार वाहणारा; हेलकरी.
 हमालि (हं०३३३३) (अ.दे) ना. - मजूरी; मजूरीचें काम;
 मजूरीचा पैसा; कामाचें दाम.
 हम्मद (हं०३३३३) (क) ना. - प्रमाद; चूक; मूर्खा; भ्रम;
 विस्मृति.
 हम्मायिसु (सु) (हं०३३३३३ [३३३३]) (क) धा. - भान
 हरणें; विस्मृति होणें; मूर्छित होणें; इच्छिणें.
 हम्मि (म्मु) ने (हं०३३३ [३३३३] ३) (क) ना. - कांड्या
 भरण्याच्या रहाटाची फळी.
 हम्मु (हं०३३३३) (क) धा. - कामाला प्रारंभ करणें; सुरवात
 करणें; कामाला हात घालणें; दोर वळणें; विणणें.
 (क) ना. - मस्ती; माज; गर्व; अहंकार; दंभ; दर्प.
 हम्मुगे (हं०३३३३३) (क) ना. - दोर; पीळ घातलेली दोरी.
 हय (हं०३३३) (सं) ना. - अश्व; घोडा; एक वाद्य.

—ग्रीव-वदन (३३३३-३३३३) (सं) ना. - विष्णूचा
 अवतार; तुंगरु; दैत्य; गन्हाची खीर.
 हयन (नु) (हं०३३३ [३३३]) (क) ना. - गाईंम्हशीचें दूधदुभतें;
 गोरस; दुभतें जनावर.
 हयवल्लन (हं०३३३३३) (सं) ना. - बोड्याची चाल; अश्वगति
 विशेष.
 हयिल्ल (हं०३३३३) (क) ना. - चट; आसक्ति; ओढ; तल्लीनता;
 धावरेपणा; गोंधळ.
 हयकळ, (हैकळ) (हं०३३३३ [३३३३३]) (क) ना. - पोरबाळ;
 हयद (हैद) (हं०३३३३ [३३३३]) (क) ना. - पोर; बाळ; अज्ञ;
 खेडवळ; अशिक्षित; अडाणी.
 हर (हं३३) (सं) ना. - भक्ताचे पालन करणारा; शिव परमात्मा;
 अपहार करणारा; नेणारा; वाहणारा; उपटणारा.
 (क) वि. - रुंद; विस्तृत.
 हरकत्तु (हं३३३३३३) (अ.दे.) ना. - हरकत; आडकाठी;
 अडचण; विरोध; अगाय.
 हरकरिसु (हं३३३३३३) (क) धा. - एकत्रित होणें; एकवटणें.
 हरके (हं३३३३) (क) ना. - आशीर्वाद; शुभाशीर्वाद; प्रार्थना.
 —कट्टु (हं३३३३३) (क) धा. - प्रार्थणें; मानून घेणें; मागणी घालणें.
 —कोडु (हं३३३३३) (क) धा. - आशीर्वाद देणें; 'चांगलें
 होवो' असें म्हणणें.
 हरगण (हं३३३३३) (सं) ना. - शिवगण; शिवाचा सेवक; भक्त.
 हरगलु (गोलु) (हं३३३३३ [३३३३३]) (क) ना. - नदीपार
 होण्याचें साधन; सांगड; होडी.
 हरगु (हं३३३३३) (क) धा. - फेकणें; जमीन साफ करणें; मशागत
 करणें.
 ह (प) रचु (हं [३३] ३३३३) (क) धा. - हातानें खाजवणें;
 ओरवडणें; ओचकारणें; दृष्टिआड करणें.
 हरदु (हं३३३३३) (क) धा. - वेचव बोलणें; अर्थहीन बडवडणें;
 गप्पा मारणें; अहंकारानें बोलणें; गर्व करणें.
 हरटे (हं३३३३३) (क) ना. - गप्पा; व्यर्थ आलाप; पोचट भाषा;
 गोष्टीवेव्हाळपणा.
 हरड (डु) (हं३३३३ [३३३]) (क) ना. - पायाचा घोटा.
 हरडि (हं३३३३३) (क) ना. - करकोचा; हरडीकंकण नामक
 दागिना; एक खाद्यवस्तु.
 हरडु (हं३३३३३) (क) धा. - सोडवणें; रुंद करणें; वाढवणें;
 लावणें; बोटानें उकरणें; खड्डा पाडणें.
 हरण (हं३३३३३) (क) ना. - प्राण; जीव.
 (सं) ना. - उन्मूलन; अपहार; चोरी; खून; प्रवाहन
 हरताळ (हं३३३३३३) (सं) ना. - हताळ; पिवडी.
 (अ. दे) ना. - टाळेंबंदी 'हडताळ' पहा-

ह (प) रद् (ळ [ळ] रळ) (क) ना. — व्यापारी; वैश्य; वर्तक.
 हरदिके (ळरळिके) (क) ना. — व्यापार; वाणिज्य.
 हरदु (ळरळु) (क) ना. — व्यापार; व्यवहार; वाणिज्य.
 हरदे (ळरळी) (क) ना. — पत्नी; भार्या.
 हरबीज (ळरळीज) (सं) ना. — शिवभक्त; वीरशैव.
 हर(रे) य (ळर [र] य) (क) वि. ना. तारुण्य; वय; यौवन;
 वयांत आलेला.
 हरवडि (रि) (ळरळडि [रि]) (क) ना. — प्रदर्शन; प्रगटन;
 जमीन; निवास.
 हरवस (ळरळस) (क) ना. — मूर्ख; स्वाधीनता; प्रमाद;
 परतंत्रता; अत्याशा.
 हरवालिसु (ळरळलिसु) (क) धा. — होरपळणे; दुःखित होणे;
 भ्रम होणे.
 हरवि (ळरळि) (क) ना. — मातीची घागर; मातीचें भांडें; घडा.
 हरवु (ळरळु) (क) धा. — सोडणे; रंद करणे.
 (क) ना. — रंदी; विस्तार; चीरफाड.
 हरसु (ळरळसु) (क) धा. — आशीर्वाद देणे; वर देणे.
 हरहु (ळरळु) (क) धा. — वाहून जाणे; पुढे सरणे; चाचपडणे;
 रंद करणे; सोडणे.
 (क) ना. — रंदी; विस्तार; प्रवाह.
 हरळ (ळु) (ळरळ [ळ]) (क) ना. — खडा; गोटा; मणी.
 रत्न; एरंड.
 हराम (ळरळाम) (अ.दे) ना. — श्रम न करतां खाणे; आलस्य.
 हरि (ळरळ) (क) धा. — लोकर जाणे; पळणे; वाहणे; तुकडे करणे;
 चिरणे; फाडणे; उपटणे; आसावणे; घासणे; वापरणे.
 (क) ना. — विष्णु; ब्रह्म; इंद्र; सूर्य; चंद्र; यम; वायु; अग्नि;
 किरण; जल; समुद्र; सिंह; बोडा; सर्प; हंस; पोपट;
 वेडुक; सकाळ; सोने; पाट; बाण; भूखंड.
 हरिकथे (ळरळकथे) (सं) ना. — पुराणातील देवकथा; कीर्तन;
 विष्णुकथा.
 हरिकार (ळरळकार) (सं) ना. — बातमीदार; जासूद; गुप्तचर;
 अग्रदूत.
 हरिके (ळरळिके) (क) ना. — देवाजवळ मागणी; प्रतिज्ञा; इच्छा;
 आकांक्षा.
 हरिगडि (डियु) (ळरळगडि [डियु]) (क) धा. — प्रवाह;
 थांबणे; प्रवाहाला अडथळा येणे.
 हरिगवि (ळरळगवि) (क) ना. — क्षुद्र कवि; व्यर्थ गर्व करणारा.
 हरिगे (ळरळी) (क) ना. — ढालफलक; ढाल.
 हरिगोलु (ळरळीगोलु) (क) ना. — सांगड; तरी.
 हरिचंदन (ळरळचंदन) (सं) ना. — श्रीगंध; पिवळा रंग.
 हरिण (ळरळण) (सं) ना. — मृग; काळवीट; पांढरा रंग.

हरिणधर (ळरळणधर) (सं) ना. — चंद्र; मृगांक.
 हरिणांक (ळरळणान्क) (सं) ना. — चंद्र.
 हरिणाक्षि (ळरळणान्क्षि) (सं) वि. — सुंदरी; मृनमयना.
 हरिणाळिगे (ळरळणान्ळिगे) (क) ना. — प्रणालिका; पन्हाळी;
 हरिणि (णी) (ळरळणि [ळि]) (सं) ना. — मृगी.
 हरित (ळरळित) (सं) ना. — हिरवा रंग.
 (क) ना. — प्रवाह; पाणी भरणे; चीरफाड;
 (क) वि. तीक्ष्ण; टोकदार.
 हरितरु (ळरळितरु) (क) धा. — वेगाने पळत येणे; निभावून
 घेणे.
 हरिताल (ळरळिताल) (सं) ना. — हळद; पिवडी; पिवळा रंग;
 एक रसद्रव्य; अष्टगंध.
 हरिदश्व (ळरळितश्व) (सं) ना. — सूर्य.
 हरिदास (ळरळितदास) (सं) ना. — विष्णुभक्त; कीर्तन-कार.
 हरिदिक् (ळरळितदिक्) (सं) ना. — प्राची; पूर्व; उगवती; इंद्राची
 दिशा.
 हरिदिन (ळरळितदिन) (सं) ना. — एकादशी तिथि.
 हरिद्र (द्रा) (ळरळद्र [द्रा]) (सं) ना. — हळद; सुवासिनीचे
 चिन्ह; लेपनद्रव्य.
 — आकांक्षिणी (ळरळितक्षिणी) (सं) ना. — सौभाग्यकांक्षिणी;
 सुमंगला.
 हरिद्वार (ळरळितद्वार) (सं) ना. — गंगेवरील यात्रास्थान.
 हरिनेदन (ळरळितनेदन) (सं) ना. — इंद्रपुत्र; अर्जुन.
 हरिनील (ळरळितनील) (सं) ना. — इंद्रनील.
 हरिपद (ळरळितपद) (सं) ना. — आकाश; विष्णुपाद.
 हरिपीठ (ळरळितपीठ) (सं) ना. — सिंहासन
 हरिब (ळरळिब) (क) ना. — कार्य; संबंध; अडचण; युद्ध.
 हरिबकार (ळरळितबकार) (क) ना. — छातीठोक भांडणारा;
 समरपटु; युद्धवीर.
 हरिमथ (ळरळितमथ) (सं) वि. — सुवर्णमय; सोन्याचे केलेले.
 हरिमुनि (ळरळितमुनि) (क) ना. — शीज; क्षय; वापराने होणारी
 तृप्त.
 हरिमेखला (ले) (ळरळितमेखला [ले]) (सं) ना. — मायाविद्या;
 इंद्रजाल; सोन्याचा कमरपट्टा;
 हरियक्ष (क्ष) (ळरळितयक्ष [यक्ष]) (क) ना. — सिंह; केसरी.
 हरिय (या) ण (ळरळितय [या]) (सं) ना. — गंगाळ;
 ताम्हण; परडी.
 हरिवाण (ळरळितवाण) (क) ना. — 'हरियण' पहा. गंगाळ;
 परडी. ताहण.
 हरिविष्टर (ळरळितविष्टर) (सं) ना. — सिंहासन; राजपीठ; राजाचे
 "आसन.

हरिबु (हरिबु) (क) ना. — प्रवाह; रंदा; पुढें चाल; पुरोगमन.

विभाजन; चीरफाड; संबंध टाळणें.

हरिशिले (हरिशिले) (सं) ना. — मरकत; पाच; शालिग्राम.

हरिसु (हरिसु) (क) ना. — हर्ष; संतोष; आनंद; उत्साह;

उत्सव.

हरिसु (हरिसु) (क) धा. — अपहार करणें; उपटणें; लुटणें;

नागवणें; नकळत उचलणें; घेऊन जाणें; घाबरवणें; बसवणें;

सुटका करणें; पुढें जाण्यासारखे करणें.

हरिसुलिंगे (हरिसुलिंगे) (क) ना. — हल्ला करून केलेली लूट;

दरोडा.

हरिसूनु (हरिसूनु) (सं) ना. — इंद्रपुत्र; अर्जुन; जयंत; वाली.

हरिहय (हरिहय) (सं) ना. — देवराज; इंद्र

हरिहर (हरिहर) (सं) ना. — शिव, विष्णु यांची एकरूप देवता.

हरिहंचु (हरिहंचु) (क) धा. — तुकडे वाटणें; चूर होणें.

हरिक (हरिक) (क) वि. — वाहून गेलेले; गरीब; निराधार.

हरुगळ (हरुगळ) (क) ना. — नाव; होडी; सांगड; तरी.

हरुगोलु (हरुगोलु) (क) ना. — नाव; होडी; सांगड; तरी.

हरुवु (हरुवु) (क) ना. — मार्ग; वाट; युक्ति; योजना; माप; रंदा.

हरुष (हरुष) (क) ना. — हर्ष; संतोष; उत्साह; संभ्रम; आनंद.

हरै (हरै) (क) धा. — वाढणें; रंद होणें; पुढें सरकणें; भिणें.

(क) ना. — चर्मवाद्य; नगारा; भेरी; हुंदुभी; नाद; आवाज.

हरैगडि (हरैगडि) (क) धा. — उघळून लावण्यासाठी पाठलाग

करणें; मारून पळवून लावणें.

हरैगडिसु (हरैगडिसु) (क) धा. — माराच्या भयानें पळ काढणें;

रागाच्या भरांत अंगावर कोठेहि मारखात पळणें.

हरैतेगे (हरैतेगे) (क) धा. — पाय मागे घेणें; घाबरणें.

हरैय (हरैय) (क) वि. — तरुण; वयात आलेला; तारुण्याने

मुसमुसणारा.

हर्ता (हर्ता) (हर्ता [हर्ता]) (सं) वि. — अपहरण करणारा;

उपटून टाकणारा; हिसकावून घेणारा; विनाशक.

हर्म्य (हर्म्य) (सं) ना. — वाडा; राजवाडा; भुयार; रंगीत

भव्य घर.

हर्षक्ष (हर्षक्ष) (सं) ना. — सिंह; केसरी; मृगेंद्र

हर्ष (हर्ष) (सं) ना. — संतोष; आनंद; उत्साह; रोमांच;

अंगावरील काटा. एक उत्तरभारतीय कवि; सम्राट.

हर्षाश्रु (हर्षाश्रु) (सं) ना. — आनंदाश्रु.

हल (हल) (हल [हल]) (क) ना. — रदन; दंत; दात; अरा;

शिडीची पायरी; चक्राचा दुमडलेला कांड; धाक.

हल (हल) (सं) ना. — नांगर, औत; तीन तोळ्यांचे वजन;

नांगल

(सं) वि. — कित्येक; अनेक; पुष्कळ.

हलकु (हलकु) (क) धा. — झाडावर चढणें; वर चढणें.

(क) ना. — गालाचा खालचा भाग.

हलगे (हलगे) (क) ना. — फळक, फळी; फळा; मृदंग.

हलधर (हलधर) (सं) ना. — बळाराम; बैल; रामचंद्र.

हल (हल) (वर) (हल [हल] वर) (क) ना. — कैकजण;

कित्येक लोक; पुष्कळ जन

हलवंग (हलवंग) (सं) वि. — सांगोसांग; सर्व बाजूंनी विचार

केलेले.

हलवंद (हलवंद) (क) वि. — अनेक रीतीचे; हरतऱ्हेचे;

विविध प्रकारचे.

हलसिंग (हलसिंग) (क) ना. — विनोद करणारा; ढोंगी; विदूषक;

हलसु (हलसु) क. ना. — फणस; फणसाचे झाड.

हलायुध (हलायुध) (सं) ना. — बळाराम; रामचंद्र.

हलाहल (हलाहल) (सं) ना. — कालकूट; भयंकर विष.

हलि (हलि) (सं) ना. बळाराम; रामचंद्र

हलि (हलि) वुळि (हलि [हलि] वुळि) (क) धा. — गर्भपात होणें;

दिवस न भरतां बाळंत होणें.

हलु (हलु) (क) ना. — दात; दंत; रदन.

हलुहरचु (हलुहरचु) (क) धा. — दांत खाणें; दात चावणें;

रागावणें.

हलु (हलु) वु (हलु [हलु] वु) (क) धा. — एकाच गोष्टीचा

ध्यास धरणें; स्वप्न पडणें; स्वप्नांत बडबडणें; दया येणें;

कळवळा येणें; मन विरघळणें; रोडणें; दुःखित होणें;

जळपळणें.

हला (हला) (हला [हला]) (सं) ना. — अति जहर; तीव्र विष;

उत्तम मद्य; जल; भूमि.

हल्लक (हल्लक) (क) ना. — तांबडें कमल; सोनकमळ.

हल्लण (हल्लण) (क) ना. — घोड्याचे जीन; थडी; गाशा.

हल्लणिसु (हल्लणिसु) (क) धा. — जीन चढवून बैठकीला घोडा

वा हत्ती तयार करणें; चालू ठेवणें; पुढें चालणें.

हल्लन (हल्लन) (सं) ना. — झोपेत कूस बदलणें; लोळकण.

हल्लल्ले (हल्लल्ले [हल्लल्ले]) (अ. दे.) ना. — वेरा; वेढा; लूट

ह (ह) ल्लि (ह [ह] ल्लि) (क) धा. — दात असलेला; गवळण;

पाल.

हल्ल (हल्ल) (क) ना. — दात; दाता; चाकाचा अरा; शिडीची

पायरी; गाडीची धाव.

हवण (हवण) (हवण [हवण]) (क) ना. — प्रमाण; मिति;

सारखेपणा; अनुकूलता; योग्यता; योग्यसमज; पुरावा;

अनुकूल संदर्भ.

हवणिके (हवणिके) (क) ना. — युक्ति; आलोचना; आकांक्षा;

मागणी; शाकारणी.

हवणिगे (हवणी) (क) ना. - जुळणूक; दान; ओवणे.

हवणिसु (हवणीसु) (क) धा. - युक्ति योजणे; विचार करणे; उत्तेजणे; आलोचणे; आच्छादणे; वाट पाहणे; तयार ठेवणे; ओवणे.

हवणु (हवणी) (क) ना. - प्रमाण; माप; रीति; अनुकूलता; सिद्धता.

हवन (हवन्) (सं) ना. - यज्ञ; होम; याग; आहुति.

हवळ (हवळ) (क) ना. - प्रवाळ; तांबड्या रंगाचे रत्न; विद्रुम.

हवालि (हवळी) (अ.दे.) ना. - जामीन; प्रतिभू; जबाबदार; हवाला घेणारा.

हवि(विस्सु) विस् (हवि [विस्सु] विस्) (सं) ना. - यज्ञातील अग्नीत घालण्याची आहुति; हवी.

हविभाग (हविभाग) (सं) ना. - चरु; आहुति; यज्ञार्पित पदार्थ.

हव्य (हव्य) (सं) ना. - हवनीय वस्तु; नैवेद्य; तूप; सण

हव्यकव्य (हव्यकव्य) (सं) ना. - देव व पितर यांना अर्पिलेले अन्न.

हव्यवाह (हन) (हव्यवाह [हव्य]) (सं) ना. - अग्नि; आग —सख (सख) (सं) ना. - वायु

हव्यास (हव्यास) (आ) ना. - अत्याशा; चट; आकांक्षा; उत्कटेच्छा.

हव्चने (हव्चने) (क) अ - एकदम; बहुतेक; घाबरे होऊन.

—हारि (हारि) (क) अ. - भान हरपून; भ्रम होऊन.

हव्चने हारु (हव्चनेहारु) (क) धा. - घाबरणे; दचकणे; एकदम उठणे; वेरी येऊन पडणे.

हस (हस) (क) ना - स्वच्छता; निर्मलता; व्यवस्था; चांगुलपणा; सौंदर्य; निवसन; राहणी; पद्धति.

हसत् (हसत्) (सं) वि. - हसणारा; उपड्या मनाचा; वाढलेला.

हसन् (हसन्) (सं) वि. - हसत राहणारा.

—मुख (मुख) (सं) ना. - हास्यवदन; तेजस्वी चेहरा; कळा असलेले तोंड.

हसन (नु) (हसन [नु]) (क) ना. - मनोहरता; स्वच्छता; शिस्त; 'हस' पहा.

हसर (हसर) (क) ना. - प्रसर; पसारा; उपड्यावरील दुकान.

हसरिसु (हसरिसु) (क) धा. - प्रसरणे; वाढणे; फोफावणे.

हसले (हसले) (क) ना. - हिरवे गवत; कुरण; गवतराखण.

हसाद् (हसाद्) (क) ना. - प्रसाद अनुकरण; आज्ञा; वर.

हसि (हसि) (क) धा. - भूक लागणे; पोटात मोकळे होणे; पोटांत कावळे उठणे.

(क) वि. - अपक्व; कोवळे; कच्चे; ओले.

हसि (सु) ने (हसि [सु] ने) (क) ना. - वाटणी; वाटा; भाग. हसित (हसित) (सं) वि. - हसे केलेले; उमललेले; वाढलेले स्मित.

(सं) ना. - हास्य; हसे.

हसितले (हसितले) (क) ना. - संड; नुक्तेच कापलेले डोके; 'पंदले' पहा.

हसिचे (हसिचे) (क) ना. - प्रसेव; प्रसेवक; पोते; दुहेरी

पिशवी; पखाल; बुदला; भाता; ध्वनिवर्धक उपकरण.

हसिवु (हसिवु) (क) अ. - भूक; आवश्यकता; आकांक्षा; आतुरता; आसक्ति.

हसु (हसु) (क) ना. - गाय; वसु; पशु; बालिश बुद्धि.

(क) वि. - लहान; कोवळा; कोमल.

—कसु (कसु) (क) ना. - अर्भक; बालक; शिशु.

हसुकु (हसुकु) (क) ना. - ओलेपणा; कच्चेपणा; उग्रवास.

हसुगे (हसुगे) (क) ना. - एका दिवसाची धान्यरूपाने मिळणारी मजुरी; वाटणी; विभाग; वाटा.

हसु (सु) वे (हसु [सु] वे) (क) ना. - प्रसेव; प्रसेवक;

पोते; पिशवी; पखाल; बुदला; भाता; ध्वनिवर्धक उपकरण.

हसुळ (ळे) (हसुळ [ळे]) (क) ना. - तान्हुला; लहान मूल; बालक; पुत्र.

हसे (हसे) (क) ना. - अंथरण; हातरी; चटई; वधूवरांना बसण्यासाठी शृंगारलेले आसन; बोहलें; पलंग.

हसेनिल् (हसेनिल्) (क) वि. - बोहल्यावर चढणे; लग्नाला तयार होणे.

हसेमणे (हसेमणे) (क) ना. - चौरंग; वधुवरांनी बसण्याचा पाट.

—हत्तु (हत्तु) (क) धा. - बोहल्यावर चढणे; लग्नाला तयार होणे.

हस्त (हस्त) (सं) ना. - हात; सोंड; एक हाताचे माप; एक नक्षत्र; शेजार.

—चापहय (चापहय) (सं) ना. - चोरी; चौर्य.

हातचलाखी; इंद्रजाल; माया विद्या.

हस्तक (हस्तक) (सं) ना. - दैनंदिनी; वासरी; सांगकाम्या; आधीन राहणारा.

हस्तकौशल्य (ल) (हस्तकौशल्य [ल]) (सं) ना. हातचलाखी; चोरी; चौर्य.

हस्तगत (हस्तगत) (सं) वि. - हातीं आलेले; प्राप्त झालेले; मिळालेले.

हस्तत्राण (हस्तत्राण) (सं) ना. - हात मोजे; लोखंडी हात मोजे.

हस्तगुण (हस्तगुण) (सं) ना. - हातगुण; हाताला येणारे यश.

हस्तदोष (हस्तदोष) (सं) ना. - वाईट हात; अक्षरस्खलन;
हाताचे अपयश.

हस्तपरीक्षे (हस्तपरीक्षे) (सं) ना. - सामुद्रिक; हस्तरेषेवरून
सांगितलेले भविष्य.

हस्तप्रति (हस्तप्रति) (सं) ना. - हस्तलिखित; ग्रंथाची
हस्तलिखित प्रत.

हस्तलाघव (हस्तलाघव) (सं) ना. - हस्तकौशल्य; हस्तचापल्य.
हस्ताक्षर (हस्ताक्षर) (सं) ना. - हाताने लिहिलेले; करलेखन;
अक्षरवळण; हस्तलेख.

हस्तांतर (हस्तांतर) (सं) ना. - हातबदल, एका
हातातून दुसऱ्या हाती जाणे.

हस्ति (हस्ति) (हस्ति [हस्ति]) (सं) ना. - गज; हत्ती; सोड
असलेला; गणपती.

हस्तिदंत (हस्तिदंत) (सं) ना. - हत्तीचा दात.

हस्तिन (ना) पूर (हस्तिन [हस्ति] डोण) (सं) ना. - पांडवांनी
वसविलेले शहर; पांडवांची राजधानी.

हस्तिनि (नी) (हस्तिनि [हस्ति]) (सं) ना. - हत्तीण; रूपवती
स्त्रियांची एक जाती.

हस्तिप (क) (हस्तिप [हस्ति]) (सं) ना. - माहुत; हत्ती पाळणारे.

हस्तोदक (हस्तोदक) (सं) ना. - संतर्पणाच्या वेळी हातावर
सोडलेले पाणी; अपंग.

हस्त्यारोह (हस्त्यारोह) (सं) ना. - माहुत; गजारोही;
गजस्वार.

हळ (हळ) (हळ [हळ]) (क) वि. - जुना; प्राचीन; वृद्ध;
म्हातारा; दिवसगत झालेला; उतारवयाचा.

ह (प) लकु (ह [हळ] [हळ]) (क) ना. - स्फटिक; चूर; कण; तुकडा.
हळकिचे (हळकिचे) (क) ना. - उजेड; कांती; लकाकी; ओप;
झळाली; हळाल.

हळ (ळ) चु (हळ [हळ] [हळ]) (क) धा. - हळाल करून मारणे;
समोरासमोर मारणे; भांडणे; विरोध करणे; कंटाळणे.

ह (प) लमे (हळ [हळ] [हळ]) (क) धा. - जुनाटपणा, प्राचीनता;
वृद्धापकाळ.

हळयिगे (हळयिगे) (क) ना. - निशाण; बाहुटा; ध्वज;
रथावरील ध्वज.

हळवंड (हळवंड) (क) ना. - निदिध्यास; आकांक्षा;
तन्मयता; कळवळ; 'हळवेद' पहा.

हळव (ह) लिसु (हळव [हळ] [हळ]) (क) धा. - रडणे;
पश्चात्ताप करणे; आतुरणे; इच्छिणे.

हळवातु (हळवातु) (क) ना. - वेद; वगैरे पुरातन ग्रंथ.

हळवि (वि) ने (हळवि [हळ] [हळ]) (क) ना. - रथावरील;
निशाण; बावटा.

हळसु (हळसु) (क) धा. - कंटाळणे; दुर्वासना उत्पन्न होणे.
हळहळि (हळहळि) (क) ना. - पश्चात्ताप; हळहळ; आतुरता;
आकांक्षा.

हळि (हळि) (क) धा. - निंदणे; दोष देणे; हंगविणे; चहाडी
सांगणे; दुर्वच करणे.

(क) ना. - चाकाचा तुंबा; रेल रळ.

(सं) ना. - बलराम; हलधर.

हळिग (हळिग) (क) ना. - भुंगी; शिवगणातील एक.

हळिय (हळिय) (क) ना. - सेवक; चाकर; नोकर; मजूर.

हळिवु (हळिवु) (क) ना. - चहाडी; निंदा; दुर्वचन; दुष्कीर्ति;
कलंक; दुर्लौकिक.

हळुव (वु) (हळुव [हळु]) (क) ना. - जंगल; अरण्य; वन.

हळुवर (हळुवर) (अ.दे) ना. - सूक्ष्मता; कोमलता.

हळे (हळे) (हळे [हळु]) (क) वि. - जुनाट; प्राचीन;

दिवसगत झालेले.

हळेनुडि (हळेनुडि) (क) ना. - पुराण; वेद; प्राचीन ग्रंथ;
जुने वचन.

हळेनोग (हळेनोग) (क) ना. - दास; सेवक; नोकर.

हळेबातु (हळेबातु) (क) ना. - प्राचीन ग्रंथ.

हळिगाड (डु) (हळिगाड [हळु]) (क) वि. - असंस्कृत;
खेडवळ; अशिक्षित.

(क) ना. - कुग्राम; लहान गाव.

हां (हळ) (क) अ. - दम धरून; होकार; मान्यतादर्शक शब्द.

हाकु (हाकु) (क) धा. - पाणी देणे; ओतणे; नाहणे; वाढणे;
देणे; वाटप करणे; अन्न वाढणे; ठेवणे; धारण करणे;

—आट (हळ) (क) ना. - तोंडा तोंडी, बोलाचाली; भांडण.

—आडु (हळ) (क) धा. - भांडणे; बोलण्यावरून बोलणे
वाढणे.

हाग (हाग) (क) ना. - रुका; रुवा; दोन पै किमतीचे नाणे.

हागलहणु (हागलहणु) (क) ना. - कारलें; कोवळीक;
पक्कावस्था; म्हातारपण.

हागु (हागु) (क) अ. - आणि; तसेच; त्या प्रकारे; त्या रीतीने.

हाजर (हाजर) (अ.दे.) ना. - अस्तित्व; आगमन; उपस्थिति
हजर.

हाटक (हाटक) (सं) ना. - सोने; सुवर्ण.

हाडु (हाडु) (क) धा. - गाणे; पद म्हणणे; सुरावर म्हणणे;
आलाप घेणे.

(क) ना. - गति; पद; पद्य; स्थिति; अवस्था; पाडफळ;

परिणामाची पूर्वस्थिति.

—इके (इके) (क) ना. - संगीत; गीत-गायन; गीतगान;
चीजगायन.

हाडुग (हाडुग) (क) ना. — गृहस्थ; निवासी; विस्तरा
टाकलेला; गवई; गायक.
हाडुगार (हाडुगार) (क) ना. — संगीत शास्त्रज्ञ; चीज
बांधणारा; कवि; पद करणारा.
हाडेहगलु } (हाडेहगलु)
हाडुहगलु } (हाडुहगलु) (क) अ. — पूर्ण उजेडी; भर दुपारी.
हाणाहणि (हाणाहणि) (क) ना. — मारामारी; डोकेंफोड;
हातवाई; द्रंद्र.
हातोरे (हातोरे) (क) ना. — गडबड करणे; आतुर होणे; अति
आशा करणे.
हादर (हादर) (क) ना. — नर्तन; नाच; व्यभिचार; वेश्या-
व्यवसाय.
हादरि (हादरि) (क) ना. — वेश्या; व्यभिचारिणी; पाटलवृक्ष.
हादितप्पु (हादितप्पु) (क) धा. — नीति सोडणे; पाय घसरणे;
वाकडे पाऊल पडणे; दुर्भाग्य घेणे; भल्या वाटेला जाणे.
हादिहोरक (हादिहोरक) (क) ना. — वाटमान्या; लुटारू;
दरोडेखोर.
हादिहोरक (हादिहोरक) (क) ना. — यात्रेकरू; वाटसरू; पांथस्थ;
प्रवासी; भटक्या.
हान (हान) (सं) ना. — त्याग; विसर्जन; वियोग; सुटका.
हानि (हानि) (सं) ना. — तोटा; नाश; अकल्याण; घृष्टता.
हाय (यु) (हाय [यु]) (क) धा. — ओलांडणे; पलीकडे
जाणे; शिंगाने मारणे; चालून जाणे; टकलणे.
(क) अ. — आनंदून; प्रेमपूर्वक; निर्वेधपणे;
(क) ना. — शीड.
हायन (हायन) (सं) ना. — वर्ष; वत्सर; किरण; कर; अक्षता;
तांबडे तांदूळ
हायि (हायि) (क) ना. — नावेचे शीड.
हायिकु (यक) (हायिकु [यु]) (क) धा. — पाणी देणे;
नाहणे; वाटणे; वाटप करणे; देणे; वाढणे; ठेवणे; धारण करणे.
'हाकु' पहा.
हार (रु) (हार [रु]) (क) धा. — उडी मारणे; गगनविहार
करणे; उडणे; परीक्षणे; निरीक्षणे; इच्छिणे; आशा दाखवणे;
पार होणे.
हार (हार) (सं) ना. — सर; माला; अपहार; लूट; नागवणूक;
हिसकणी; पराजय.
हारक (हारक) (सं) वि. — अपहार करणारा; नाश करणारा.
'कोडोय' पहा.
(सं) ना. — चोर; दुष्ट; सर; माला.
हारयिसु (यसु) (हारयिसु [यु]) (क) धा. — आशा
धरणे; इच्छा करणे; अपेक्षणे; वाट पाहात राहणे.

हारयके (हारयके) (क) ना. — आशा; अपेक्षा; इच्छा;
आकांक्षा.
हारयिसु (हारयिसु) (क) धा. — इच्छिणे; आसावणे;
अपेक्षणे; प्रतीक्षा करणे. 'हारयिसु' पहा.
हारहाकु (हारहाकु) (क) धा. — माला घालणे; लग्न करून
घेणे; विवाह करणे.
हारहीरावलि (हारहीरावलि) (सं) ना. — सोन्यामोत्याचा
दागिना; कंठी.
हारि (हारि) (सं) वि. — अपहरण करणारा; नागविणारा;
मनोहर; तथ्य असलेला; सुंदर.
हारिणि (णी) (हारिणि [रु]) (सं) ना. — अपहरण करणारी;
मन आकर्षिणारी.
हारित (हारित) (सं) वि. — देणगी दिलेला; समर्पित; आकृष्ट.
(सं) ना. — एक जातीचा पारवा; हिरवा रंग.
हारिद्र (हारिद्र) (सं) ना. — पिवळा रंग; हळद; हळदुळा रंग;
कंदंबवृक्ष.
हारिसु (हारिसु) (क) धा. — उडवणे; वर पाठवणे; उडवून
लावणे, टोलवणे.
हारीत (तक) (हारीत [तक]) (सं) ना. — हिरवे पारवळ;
कवूतर; मैना; कवडा; धर्मशास्त्र लिहिणारा एक ऋषि; कपट;
फसवणूक; वंचना.
हारु (हारु) (क) धा. — हसणे; उडणे; आकाशसंचार करणे;
निरीक्षणे; मार्ग शोधणे; इच्छिणे; पार पडणे.
हारुव (हारुव) (क) वि. आकाशसंचारी; समजून घेणारा;
उडणारा.
(क) ना. — निरीक्षक; ज्ञानी; वेदपारंगत; विप्र; ब्राह्मण; पक्षी.
हारे (रेगोलु) (हारु [रु]) (क) ना. — जमीन
उकरण्याची पहार.
हार्द (हारद) (सं) वि. हृदयासंबंधी.
(सं) ना. स्नेह; प्रेम; सन्मान; इंगित.
हार्दिक (हारदिक) (सं) वि. — मनःपूर्वक; स्नेहाळ; हृदयसंबंधी.
— स्वागत (हारुगड) (सं) ना. — अंतःकरणपूर्वक सत्कार;
सुस्वागत.
हार्दिक्य (हारदिक्य) (सं) ना. — हृदिकाचा पुत्र; कुतवर्मा.
हार्प (हारप) (अ. दे.) ना. — वीणा; तंतुवाद्य
हाल (लु) (हाल [लु]) क्षीर; अमृत; रस; दूध;
हालवकि (हालवकि) (क) ना. — शकुंतपक्षी; शकुनपक्षी.
हालहवालु (हालहवालु) (अ. दे.) ना. — खबरवात;
अडीअडचण; परिस्थिति.
हाल (ला) हल (हाल [लु] लु) (सं) ना. — कालकूट विष;
महाविष; जहर.

हालुवेळिळ (हालुवेळिळ) (क) ना. — चोख चांदी; शुद्ध रुपें.
 हाले (हाल) (क) ना. — कानाची पाळी; एक वृक्ष; पातळ पत्रा.
 हाव (हाव) (सं) ना. — शृंगारचेष्टा; हावभाव; मुरका;
 अंगविक्षेप; प्रणयसंकेत.
 हा(पा) वडिंग (हा[वा]वडिंग) (क) ना. — साप खेळवणारा;
 गारुडी; सापेरा.
 हावभाव (हावभाव) (सं) ना. — अंगचेष्टा; मनोभाव
 प्रगटविणारे अंगविक्षेप; अभिनय; मुखाविर्भाव.
 हा (पा) वसे (हा [वा] वसे) (क) ना. — पाण्यांत वाटणारें
 शेवाल; अंतर्गंगा.
 हावलि (हावलि) (क) ना. — काट; त्रास; कटकट; पीडा;
 उपद्रव; हल्ला; रान उठणें.
 हावाडिंग (हावाडिंग) (क) ना. — गारुडी; सर्प खेळवणारा.
 हावुगे (हावुगे) (क) ना. — पाटुका; खडावा.
 हावुमीन (हावुमीन) (क) ना. — सर्पाकार मासा.
 हास (हास) (सं) ना. — हास्य; हसणें; संतोष; चेष्टा;
 हास्यरसाचा स्थायीभाव.
 (क) ना. — पाश; फास; बंधन; गळ्यांतील पट्टा.
 हासक (हासक) (सं) ना. — हसे पिकवणारा; विदूषक;
 चेष्टेखोर; थट्टेखोर.
 हासडिय (हासडिय) (सं) ना. — बदक; पाणकोंबडी.
 हासरे (हासरे) (क) ना. — फरशी; चिरा; 'पासरें' पहा.
 हासलु (हासलु) (क) ना. — बिछाना; अंथरुण; हशील;
 किंमत; वेच; क्रय.
 हासंगि (हासंगि) (क) ना. — झूत; झूतपट; पगडीपट; सोंगटी.
 हासि (सु) ने (हासि [सु] ने) (क) वि. — चटई; हातरी;
 डाळी; पलंग; बांबूचा प्रदेश; वेताचा प्रदेश.
 हासु (हासु) (क) धा. — पसरणें; सोडवणें; गाठ सोडणें;
 अंथरणें.
 (क) ना. — लांब धागा; पांजण; आडवा धागा; प्रोत.
 — गल्लु (गल्लु) (क) ना. — फरशी; चिरा.
 — बंडे (बंडे) (क) ना. — फरशी; लादी; 'पडुसिले'
 पहा.
 हासुगेय (हासुगेय) (क) धा. — वाटणें; पसरणें; विस्तरणें;
 सोडणें; दिले करणें.
 हासुहोक्कु (हासुहोक्कु) (क) ना. — गाढ संबंध; जिवश्च
 कंठश्च स्नेही; ताणाबाण्याचें स्तुत; अन्योन्य.
 हासुहोय्यू (हासुहोय्यू) (क) धा. — झुलवणें; न थांबतां
 झुलत राहणें; डोलणें; डुलवणें.
 हांसे (हांसे) (क) ना. — शेवाल; शैवाल; शेवाळी चिल्ल.
 हासे (हासे) (क) ना. — सुंदर पलंग; बैठक.

— मणे (मणे) (क) ना. — बिछायत; पलंग.
 हास्तिक (हास्तिक) (सं) वि. — हत्तीविषयक; हत्तीचा कळप;
 माहूत; 'हस्तिप' पहा.
 हास्य (हास्य) (क) ना. — हंसे; चेष्टा; थडामस्करी; विनोद;
 नवरसापैकी एक काव्यरस.
 हास्यका (हास्यका) (क) ना. — विदूषक;
 बहुरूपी; विनोद करणारा; गुड्डी.
 हाहाकार (हाहाकार) (क) ना. — 'अध्यो !' असा ध्वनि;
 गोंधळ; घोळ; प्रलाप; गडबड.
 हाहे (हाहे) (क) ना. — खुबूळ; डोळ्यांतील वाहुली;
 कनीनिका; पायातील तोडा; साखळी; शीड; बाहुली.
 हाळ (हाळ) (क) ना. — नाश; विध्वंस; वाळवंट; नापीक
 जमीन; गादा; शेतविभाग.
 हाळि (हाळि) (सं) ना. — पंक्ति; क्रम; फाळी; गादा; कागद;
 पातळ रंद फळी.
 हाळिहसुगे (हाळिहसुगे) (क) वि. — विवेक; विचार; योग्य
 वाटणी; रास्त वाटप.
 हाळि (ळ) त (हाळि[ळ] त) (क) वि. — मापाला येणारा;
 मान्यता पावणारा; पसंत पडण्यासारखे.
 हाळु (हाळु) (क) ना. — नाश; अकल्याण; भूमी; नापीक
 जमीन; निःसारता.
 हाळे (हाळे) (क) ना. — चपटी वस्तु; कागद; पत्रा; वाफा.
 हिं (हिं) (हिं) (क) अ. प्राचीन; पूर्वकालीन; मागचा.
 हिंस (हिंस) (सं) ना. — सिंह.
 हिंसक (हिंसक) (सं) ना. — त्रास देणारा; हासि करणारा;
 खुनी; वध करणारा.
 हिंसिसु (हिंसिसु) (क) धा. — हिंसा करणें; त्रास देणें; पीडणें;
 ठार मारणें.
 हिंसे(सा) (हिंसे[सा]) (सं) ना. — पीडा; उपद्रव; त्रास;
 कटकट; हिंसा; वध; खून.
 हिंस (हिंस) (सं) वि. — क्रूर; पीडक; त्रास देणारा; हत्त्यारी;
 खुनी; पशु; हिंसक प्राणी; श्रापद.
 — पशु, प्राणी (पशु-प्राणी) (सं) ना. — क्रूरतेनें ठार मारणारा
 वाध, सिंह वगैरेसारखे श्रापद.
 हिंकलु (हिंकलु) (क) ना. — खळगा; खड्डा; उडी; नर्तन;
 विचरण; पृथकरण; निवडण.
 हिंकल (हिंकल) (क) ना. — फुगारा; मोठेपणा; गर्व; अहंकार.
 हिंकलु (हिंकलु) (क) ना. — कालव्याचे फाटे; पाट; चर.
 हिंकु (हिंकु) (क) धा. — विचरणें; वेगवेगळे करणें; अलग
 करणें; सोडवणें.
 हिक्के (हिक्के) (क) ना. — लेंडी.

हिग्गालिसु (००गु०सु) (क) धा. - दूर करणें; उवडणें; फुगणें; गर्व करणें.

हिग्गलु (००गु०लु) (क) ना - गर्व; अहंकार; गौरव; फुगारा; फुज.

हिग्गु (००गु०) (क) धा - आनंदणें; हुरूप येणें; दूर होणें; वेगळे होणें;

हिग्गदु (००गु०दु) (क) ना - मागें बांधलेलें गाठोडें.

हिंकदु (००क०दु) (क) धा - पाठीमागें हातमिठी करणें; मागील बाजूस हातावर हात दुमडणें.

हिंंगरणे (००गु०रणे) (क) ना - पीछेहाट; पुच्छगति.

हिंंगार (००गु०ार) (क) ना - सुपारीचें फूल; सुपारीचा थाट.

हिंंगारु (रु) (००गु०ारु [रु]) (क) ना - ईशान्येकडील पाऊस; अडवळे; वळवाचे पाऊस.

हिं(पिं)गु (०० [पिं]गु) (क) धा. - मागें सरणें; कमी होणें; वाळून जाणें.

—इसु (००सु) (क) धा - अपमान करणें; हंगवणें; कमी लेखणें; अवहेलणें.

हिंगुरु (००गु०रु) (क) ना - पिंगळा; एक जातीचा पक्षी.

हिंगोटु (००गु०टु) (क) ना - होडीचे मागचें टोक; नावेचा मागील भाग.

हिचुकु (००चुकु) (क) धा - किमचणें; कीवचणें; दाबणें; घासणें; उगाळणें; शक्ति कमी होणें; वठणीवर आणणें.

हिजरिशक (००जि०रिशक) (अ.दे.) ना. - महंमदीयांची कालगणना.

हिंचु (००चु) (क) धा. - मागे राहणें; मागें होणें.

(क) अ. - मागें; पूर्वी; नंतर; त्यानंतर.

हिंचुमुंचु (००चु०मुंचु०चु) (क) अ. - मागेपुढें; कांक्र; टंगळमंगळ करून

हिंचे (००चे) (क) अ. - नंतर; त्यानंतर.

हिंजरि (००जि०रि) (क) धा. - मागे सरणें; पाय मागें घेणें; घेय सोडणें; खाली येणें.

हिं(हं)जि (०० [हं]जि) (क) ना. - पेळू; कापसाचे पेळू.

हिंजीर (००जि०रि) (सं) ना. - हत्तीच्या पायाला बांधण्याची साखळी; साखळदंड.

हिंजु (००जु) (क) धा. - कसर काढणें; साफ करणें; पिंजणें; विंचरणें; निवडणें.

हिंदु (००दु) (क) ना. - पीठ; पिष्ट; आहारपदार्थ; लाह्यपीठ; लाहीपीठ; भाकरी; मूद.

हिडलु (००डलु) (क) ना. - झाडणी; केरसुणी; साळोती.

हिडि (००डि) (क) धा. - धरणें; स्पर्शणें; थांबवणें; हातीं धरणें. (क) ना. - हत्तीण; मूट; खड्याची मूट; झाडणी.

हिडिकंड (००डि०कंड) (क) ना. - चूर; तुकडा.

हिडिके (००डिके) (क) ना. - सुष्टी; मूट; कप बरणी वगैरेसारख्या वस्तूचा कान.

हिडिलु (००डिलु) (क) ना. - केरसुणी; झाडणी; साळोती; फड्या.

हिडिवोडे (००डिवोडे) (क) धा. - बंधनांत सांपडणें; तुरुंगांत पडणें.

हिडिसु (००डिसु) (क) धा. - हातांत देणें; हातीं घेवणें; धरवणें; मिळण्यासारखे करणें; मनाला येणें; पसंत पडणें; समाविष्ट होणें; समजणें.

हिडिंबा(वे) (००डि०बा [वी]) (सं) ना. - भीमपत्नी; हिडबाची बहीण; घटोत्कचमाता.

हिडुवलि (००डु०वलि) (क) ना. - जमिनीची मालकी; स्वाधीनता.

हिडुवळिगार (००डु०वळिगार) (क) ना. - भूमालक; जमीनदार

हिडुहु (००डु०हु) (क) ना. - बाणफेक; अटक; धरपकड.

हिणि(णिल्)णिलु (००णि[णिल्][णिलु]) (क) ना. - वशिड ककुद्; बाणाची दोरी; मोर्बी; जटा; केशभार; मयूरपुच्छ.

हिंडलु (००डलु) (क) अ. - हुंवरून; हुंवारून; गाईला बोलवून (क) ना. - झड; पाऊस, झाडी.

हिंडु (००डु) (क) धा. - पिळणें; पाणी ओतणें; धार काढणें; दूध पिळणें; त्रास देणें; अडचण आणणें.

(क) ना. - समूह; कळप; थवा; जमाव.

हिंडुकुडु (००डुकुडु) (क) धा. - एकत्र होणें; जमणें; एकवटणें.

हिंडुवले (००डु०वले) (क) ना. - जाळ्यांची विविधता; अनेक प्रकारची जाळी.

हिंडे (००डे) (क) ना. - पिंड; भाताची मूद; श्राद्धान्न.

—कूळ (००कूळ) (क) ना. - श्राद्धाचें भोजन.

हित (००डि) (सं) वि. - ठेवलेले; घालून दिलेले.

(सं) ना. - कल्याण; क्षेम; लाभ; शुभ; मंगल; मान्यता; योग्यता.

हितशत्रु (००डि०शत्रु) (सं) ना. - वैरी; मैत्री दाखवणारा शत्रु; गोमुखी व्याघ्र; अस्तनीतील निखारा.

हितैषि (००डि०षि) (सं) ना. हितचित्तक; कल्याण इच्छिणारा; शुभेच्छु.

हितोपदेश (००डि०उपदेश) (सं) ना. - कल्याणकर बोध; संस्कृत बोधकथा संग्रह.

हिताळि (ळे) (००डु०[ळे]) (क) ना. - पितळ; जस्त व तांबें याचा मिश्रधातु.

हितिलु } (००डि०लु) (क) ना. - परसु; शेत.
पितिलु } (००डि०लु)

हिडुकु (००डुकु) (क) धा. - मुरगळणें; पिळणें.

हिताल (ळ) (हिंगळ [५]) (सं) ना. - तालवृक्ष.
 हिं (पिं) ते (हिंग [५]) (क) अ. - पूर्वी; प्राचीन काळी;
 प्रथम.
 हिंदिकिकोळ (हिंगडिकोळ) (क) धा. - मागें ठेवणें;
 रक्षण करणें; राखून ठेवणें; पाठीशी घालणें; तोंड देणें.
 हिंदुगळे (हिंगुगळे) (क) धा. - मागे सरणें; मागे रेटणें;
 पार होणें; ओलांडणें; निराकरणें; तिरस्कार करणें.
 'अलंगळे' पहा.
 हिंदुगोळ (हिंगुगोळ) (क) धा. - अनुसरणें; आश्रय देणें;
 साथ करणें; बरोबर जाणें.
 हिंदुमुंदुनोड (हिंगुमुंदुनोड) (क) धा. - अनमान
 करणें; संदेह करणें; संकोचणें; जागृत राहाणें; मागेपुढें
 पहाणें; कां कुं करणें.
 हिंदे (हिंगे) (क) अ. - मागें; मागून; पूर्वी; प्राचीन काळी; नंतर.
 (क) वि. - पुढें; नंतरचे.
 हिंदेगे (हिंगेगे) (क) धा. - मागे सरणे; पाय मागें घेणें;
 भिऊन पळणें.
 हिंदोल (हिंगोल) (सं) ना. - झोपाळा; झोका; छुरी;
 पाळणा; उत्तरदेशीय संगीत राग.
 हिन् (हिंग) (क) अ. - पूर्वी; प्राचीन काळी; या अर्थी
 'हिंदु' शब्दाचा सामासिक आदेश.
 हिन्नि (हिंगे) (क) ना. - मागचा भाग; बाणाचे पुच्छ.
 हिन्नेले (हिंगेले) (क) ना. - पूर्वपीठिका; पाया; पूर्व संदर्भ;
 पार्श्वभूमि.
 हि (पि) प्पलि (हिंग [५] प्पुळी) (क) ना. - एक मूळ; एक
 जातीचे रोप; धान्य रोप. पिंपळी.
 हिप्पे (हिंगे) (क) ना. - सोपट; साल; सत्व काढून घेतलेला चोथा.
 हिम (हिंग) (सं) ना. - धुकें; देव; थंडी; गारवा; शैत्य; रस-
 कापूर
 —किरण-कर (हिंग-कर) (सं) ना. - चंद्र
 —गिरि (हिंग) (सं) ना. - हिमालय.
 —इंधिति-प्रभ (हिंगे-प्रभ) (सं) ना. - चंद्र.
 —नग (हिंग) (सं) ना. - हिमालय.
 —वत् (हिंग) (सं) ना. - हिमशीत; गार; थंड; हिमालय.
 —वालुके (हिंगे) (सं) ना. - रसकापूर 'पचकपूर' पहा.
 हिमांशु (हिंगांशु) (सं) ना. - चंद्र; रसकापूर 'पचकपूर' पहा.
 —शेखर (हिंगे) (सं) ना. - चंद्रशेखर; शंकर.
 हिमानि (हिंगां) (सं) ना. - हिम नग; हिमगिरी.
 हिमिके (हिंगे) (क) ना. - दहिवर; धुके.
 हिंपु (हिंग) (क) ना. - अहंकार; मोठेपणा; महत्त्व; वैभव;
 आरास; शोभा.

हिंबल (हिंगल) (क) ना. - पिछाडीचे सैन्य; पाठिंबा; पाठवल;
 दुजोरा.
 हिंभुरि (हिंगुरि) (क) धा. - मागें हातमिठी करणें; पाठीकडे
 हातावर हात घेणें.
 हिंभेटु (हिंगेटु) (क) धा. - मागें सरणें; हटणें; पराजय होणें.
 हिंभ्याळि (हिंग्याळि) (क) वि. - क्षुद्र; नीच; तिरस्करणीय.
 हिंभ्याळिके (हिंग्याळिके) (क) ना. - तिरस्कार; तुच्छता; निंदा;
 दूषण; छी; थू.
 हिंभ्याळिसु (हिंग्याळिसु) (क) धा. - तिरस्कार करणें; वरचढ;
 दाखवणें.
 हिंरण (हिंगरण) (सं) वि. - सोन्याचे; सौवर्ण; कांचनमय.
 (सं) ना. - ब्रह्म;
 (क) ना. - हरिण; मृग.
 हिंणमय (हिंगणमय) (सं) वि. - सुवर्णखचित; सोन्याचे.
 हिंण्य (हिंगण्य) (सं) ना. - सोने; द्रव्य; संपत्ति; पिवळा धोतरा.
 —गर्भ (हिंगण्य) (सं) ना. - ब्रह्म; अज.
 —गर्भा (हिंगण्य) (सं) ना. - भूदेवी; वसुंधरा
 हिंरि (हिंगरि) (क) धा. - बाहेर काढणें; बाहेर ओढणें; फोडणें;
 नाश करणें; सोडणें; समूळ उपटणें; कुस्करणें
 (क) वि. - श्रेष्ठ; मोठा; वडीलधारा; वयस्कर.
 हिंरिमे (हिंगरिमे) (क) ना. - मोठेपणा, श्रेष्ठता; अहंकार; नळी;
 पिचकारी; पंप.
 हिंरिय (हिंगरिय) (क) ना. - वडिलधारा; वयस्कर.
 हिंलाल (हिंगलाल) (अ. दे.) ना. - मशाल; पलिता;
 मोठा दिवा; टेंभा; पोत.
 हिंलि (हिंगलि) (क) धा. - दडपणें; फोडणें; चिरणें; उडी मारणें;
 रुंद करणें.
 हिंसुकु (हिंगसुकु) (क) धा. - मुरगळणें; पिळणें; कुस्करणें;
 किवचणें; मर्दन करणें; पीडणें.
 हिं (पि) सुण (हिंग [५] सुण) (क) ना. - पिशुनता; चहाडखोर;
 निंदक; दुर्जन.
 हिंसुणिके (हिंगसुणिके) (क) ना. - निंदा; चहाडी; चोरी.
 हिंसुण (हिंगसुण) (क) वि. - चहाडखोर; निंदक;
 चोर.
 हिंसे (हिंगसे) (अ. दे) ना. वाटा; भाग; अंश; हिस्सा.
 हिंलु (हिंगलु) (क) ना. - त्रैलोक्ये वशिंड; 'हिणिलु' पहा.
 हिंलि (हिंगलि) (क) धा. - पिळणें; मुरगळणें; फाडणें; चिरणें;
 नाश करणें.
 हिंलिगे (हिंगलिगे) (हिंगलिगे) (क) ना. - बुडी; दोली;
 परडी; समळी; टोपली.
 हिंलुकु (हिंगलुकु) (क) ना. - मस्ती; माज; गर्व; धनुष्याची मूठ.

ही (ही) (क) अ. - छी; छे; हा; अय्यो; तिरस्कार; आनंद वा आश्चर्य दर्शक अव्यय शब्द.

हीगळे (हीगळे) (क) ना. - निंदा; टोचणी; हंगवणी; तिरस्कार.

हीचु (चु) (हीछा [छा]) (क) धा. - फुगणें; गर्व करणें; कष्ट करणें; अतिश्रम करणें.

(क) ना. - लहान; कचे फळ; तोर; मिडी; कोवळे फळ.

हीन (हीन) (सं) वि. - लहान; कमी प्रतीचा; वाण असलेले; टंचाईचे; उणें; टाकाऊ; नीच.

हीनयिसु (हीनयिसु) (क) धा. - कमी करणें; लहान करणें; तिरस्कारणें; निंदणें; अपमान करणें; न लेखणें; महत्त्व न देणें.

हीनाय (हीनाय) (सं) ना. - हीनपण, क्षुद्रपणा; अल्पत्व; न्यूनता; वाण; नीचपणा; लहानपण.

हीप (हीप) (क) ना. - वामभाग; डावी बाजू.

हीयाळि (हीयाळि) (क) वि. 'हीहाळि' पहा.

हियाळिसु (हीयाळिसु) (क) धा. - तुच्छ करणें; हिणवणें; तिरस्कारणें; बसरणें. 'तेगळु' पहा.

हीर (र) (मि) (हीर [र] [मि]) (सं) धा. - ओढून घेणें; हिसकावून घेणें; शोषणें; झुरका मारणें; तोंडांत ओढून घेणें; चोखणें.

हीर (हीर) (सं) ना. - वज्र; वज्रायुध; सर्प; सिंह; माळ.

हीरक (हीरक) (सं) ना. - वज्र; माणिक.

हीरा (राव) लि (हीरा [राव] लि) (सं) ना. - हिऱ्याचा हार; माणकाची माळ.

हीर (हीर) (क) धा. - चोखणें; ओढून घेणें; शोषून घेणें; झुरका घेणें.

हीलि, (पीलि) (हीलि [पीलि]) (क) ना. - मोरपिसारा; भेंड.

हीहाळ (हीहाळ) (क) ना. - संबध; संपर्क; कंटाळा;

अडचण; विचार; आलोचना.

हीहाळगेडिसु (हीहाळगेडिसु) (क) ना. - निंदणें; तिरस्कारणें; अपमान करणें.

हीहाळि (हीहाळि) (क) वि. - तिरस्कारणीय; तुच्छ; नीच.

हुकुं (कुमु) (हुकुं [कुमु]) (अ. दे) ना. - आशा; अनुज्ञा; हुकूम.

हुगि (हुगि) (क) धा. - पुरणें; गाडणें; दृष्टिआड करणें.

हुगिलु (हुगिलु) (क) अ. - जाऊ नको.

(क) ना. - कोरलेलें भोक; तुटलेला भाग; 'पुगिलु' पहा.

द्वार; प्रवेश; गमन.

हुगिलुकरे (हुगिलुकरे) (क) धा. - चिरणें; भोक पाडणें.

हुगिलुगळे (हुगिलुगळे) (क) धा. - चिरून टाकणें; फाडणें; चिरणें.

हुगु (पुगु) (हुगु [पुगु]) (सं) धा. - प्रवेशणें; आंत जाणें; घुसणें; ढकलणें.

हुगुळ (हुगुळ) (क) ना. - तोंडात आलेले फोड.

हुगिग (पुळिग) (हुगिग [पुळिग]) (क) ना. - गव्हाची खीर; खिचडी; पोळी; खीर; 'पोंगळु' पहा.

हुगिग (हुगिग) (क) ना. - मस्ती आलेला; माजलेला; शक्तिशाली; दुरहंकारी.

हुचु (हुचु) (क) ना. - बुद्धिभ्रम; अत्यासक्ति; अतिमोह; वेड; खुळेपणा.

हुचुहोळे (हुचुहोळे) (क) ना. - वेडा पूर; दुथडी वाहणारा प्रवाह.

हुचेदुहुरि (हुचेदुहुरि) (क) धा. - तोंडाला पाणी सुटणें अत्यातुर होणें; भ्रमिष्टाप्रमाणें करणें; निलाजरेपणें आशा करणें.

हुट्टि (हुट्टि) ने (हुट्टि [हुट्टि]) (क) ना. - वस्त्रप्रावरण; पोषाख; अंगावरील वस्त्र.

हुट्टु, (पुट्टु) (हुट्टु [पुट्टु]) (क) धा. - जन्म घेणें; उत्पन्न करणें; अस्तित्वात येणें; उत्पन्न होणें; अंकुरणें; कोंब येणें; संभवणें; घडून येणें; उमटणें; उगवणें; दिसून येणें.

(क) ना. - मोहोळे; मधाचे पोळें; नाव चालवण्याचे साधन.

लाकडाची पळी; डाव; उत्पत्ति; संभव.

हुट्टिसु (हुट्टिसु) (क) धा. - जन्म देणें; कल्पित कथा रचणें.

हुट्टुमेट्टु (हुट्टुमेट्टु) (क) ना. - जन्मकथा; जनन इतिहास; जन्मस्थळ; झाले सवरलेले.

हुट्टुवळि (हुट्टुवळि) (क) ना. - उत्पन्न; लाभ; आदाय; जन्मेवळ; जन्मवंश.

हुट्टुह (हुट्टुह) (क) ना. - जनन; उत्पत्ति; लाभ; उत्पन्न.

हुडि (पुडि) (हुडि [पुडि]) (क) ना. लहान कण; पूड; धूळ; फुलाचा पराग.

हुडिगुडु (हुडिगुडु) (क) धा. - मातीत मिसळणें; नाश पावणें; प्रयत्न व्यर्थ होणें.

हुडुकु (पुडुकु) (हुडुकु [पुडुकु]) (क) धा. - शोधणें; निरीक्षण करणें; शोभणें; 'पुडुकु' पहा.

हुडुकुळि (हुडुकुळि) (क) ना. - संशोधक; शोध लावणारा.

हुडुग (हुडुग) (क) ना. - मुलगा; पोरगा; पोर.

हुडुगाट (हुडुगाट) (क) ना. - पोरखेळ; पोरचेष्टा; पोरटकी;

हुडुगि (गे) (हुडुगि [गे]) (क) ना. - मुलगी; कन्या; लहान पोरगी.

हुडुगु (हुडुगु) (क) धा. - स्वच्छ करणें; झाडणें; साफ करणें; केर काढणें; लोडणें.

हुणिसे (पुणिचे) (हुणिसे [पुणिचे]) (क) ना. - चिंच; चिंचेचें झाड.

हुण्णिमे (वे) (हुण्णिमे [वे]) (क) ना. - पूर्णिमा; पौर्णिमा; पूर्णचंद्र दिसणारी तिथी.

हुत (हुड) (सं) वि. - हविलेले; आहुति दिलेले; हवन केलेले; निर्मंत्रित.

(क) ना. - आहुति; चरु; यज्ञात अर्पण केलेली वस्तु; यज्ञ.

—अशन (अशन) (सं) ना. - अग्नि; विस्तव; हविष्यान्न खाणारा.

—आत्म (अहं) (सं) ना. - आहुति देणारा; आत्मबलिदान केलेला.

—वह (वह) (सं) ना. - अग्नि.

—वहसख (वहसख) (सं) ना. - वारा; वायु.

हुत (हुत) (हुड) [हुड] (क) ना. - सापाचे बीळ; वारुळ; मुंग्यांचे वारुळ.

हुदि (हुदि) (हुदि [हुदि]) (क) ना. - मरणे; व्यापणे; शिरणे. घुसणे; दाट होणे; समृद्ध होणे; 'हुदि किरि' पहा.

हुदिल (हुदिल) (क) ना. - ओलाव्याची जमीन; दलदल; पाणथळभूमि; विखलाची जागा.

हुदु (हुदु) (क) ना. - वाटा; भाग; स्नेह; नाते; मिश्रण; जुळणी; संबंध; आवड; गट; समूह.

—हु (हु) (क) ना. - नाते; संबंध; स्नेह; वाटा; रास. भाग.

हुदुगु (हुदुगु) (क) धा. - लपणे; संकोचणे; लाजणे; लपून राहणे; आत घालणे; मिसळणे;

(क) ना. - प्रवेश; संरक्षण; अंतःप्रवेश.

हुदुगो (हुदुगो) (हुदुगो [हुदुगो]) (क) धा. - वाटणी घेणे; भाग घेणे; मित्रत्व वाढविणे.

हुदुवाळ (हुदुवाळ) (हुदुवाळ [हुदुवाळ]) (क) धा. - मिळून मिसळून राहणे; आनंदाने राहणे.

हुदे (हुदे) (अ. दे) ना. - पदवी; अधिकार; दर्जा; प्राप्ति.

हुदर (हुदर) (अ. दे) ना. - चातुर्य; युक्ति; कौशल्य.

हुब्बु (हुब्बु) (हुब्बु [हुब्बु]) (क) ना. - भुवई; भुकुटी; भू.

हुम्मस (हुम्मस) (हुम्मस [हुम्मस]) (क) ना. - हुरूप; उत्साह; अभिनिवेश; दर्प; अहंकार; पीळ; मांडण; कलह.

हुयलिडु (हुयलिडु) (क) धा. - शंल करणे; ओरडणे; हाक मारणे; आक्रोशणे; विलाप करणे; 'गोळिडु' पहा.

हुयि (हुयि) (हुयि [हुयि]) (क) ना. - ओरड;

आक्रोश; बोंब. गर्जना; मांडण; युद्ध.

हुयिलुगहळे (हुयिलुगहळे) (क) ना. - युद्धारंभीचे शंल वादन; युद्धवाद्यवादन.

हुयल (हुयल) (हुयल [हुयल]) (क) ना. - हाक; ओरड; मार; पेट.

हुयलिडु (हुयलिडु) (क) धा. - ओरडणे; हाक मारणे; मांडणे; आक्रोशणे.

हुर (हुर) (क) ना. - पट्टण; पूर; शहर.

हुरमंजि (हुरमंजि) (क) ना. - हुरमंज; काव;

हुरमंजु (हुरमंजु) (क) ना. - हुरमंज; गेरु. भगवा रंग

हुरि (हुरि) (क) धा. - तव्यावर भाजणे; राखणे; संभाळणे; टिकवणे

(क) ना. - उष्णता; झळ; पीळ; शक्ति; पाठीतील ज्ञानतंतु; साहस; उत्साह; पिळाचा दोर.

—कट्टु (कट्टु) (क) धा. - धैर्य धरणे; उत्साहित होणे.

(क) ना. - धैर्य; सामर्थ्य; कठोरपणा.

—तुंबिसु (तुंबिसु) (व) धा. - उत्तेजन देणे; पुढे ढकलणे; चेतवणे; चढवणे; शेपूट मुरगळणे.

हुरिगे (हुरिगे) (क) ना. - हुरूप; उत्साह; अभिनिवेश; हौस.

हुरिहुगिलु (हुरिहुगिलु) (क) ना. - फूट; फट; भेद.

हु (हु) रुडु (हु [हु] रुडु) (क) ना. - स्पर्धा; चढाओढ; पोटादुखी; रहस्य; मर्म; सार.

—इग (इग) (क) ना. - स्पर्धक; ईर्ष्याळ; पोटातिडीक असलेला.

—इसु (इसु) (क) ना. - स्पर्धा करणे; पैज मारणे. ईर्ष्या धरणे.

हुरूपलिसु (हुरूपलिसु) (क) धा. - होरपळणे; माजून काळवंडणे; जळून खाक होणे; तळमळणे; तडफडणे.

हुर (हुर) पु (क) ना. - उत्साह; उमेद; हुरूप; संभ्रम

हुरळ (हुरळ) (हुरळ [हुरळ]) (क) ना. - सत्त्व; मर्म; तत्त्व; रहस्य; सार; योग्यता.

हुरळि (हुरळि) (क) ना. - एक तप्तेचे धान्य; कुळीथ; हुलगे; मैना; मादी पोपट.

हुरलिमुख (हुरलिमुख) (क) ना. - किल्ल्यातील चोरवाट; भुयारी मार्ग.

हुल (हुल) (क) वि. - गवताप्रमाणे क्षुद्र; कस्पटासमान क्षुल्लक; तृणप्राय; निरुपयोगी.

हुलसु (हुलसु) (क) धा. - समृद्धि; वाढावा; वाढ; आधिक्य; सौंदर्य; शोभा; वैभव; 'सोपु' पहा.

—आगु (आगु) (क) धा. - वाढणे; समृद्ध होणे; अधिक होणे.

हुलुबन्नि (हुलुबन्नि) (क) ना. - रान; कुरण; गवताची राखणावळ; गवती सोने.

हुळे (हुळे) (क) ना. - मृग; हरिण; कुरंग; कृष्णमृग.

हुव्वाडिग (हुव्वाडिग) (क) ना. - फुलारी; माळी.

हुव्वाडगिति (हुव्वाडगिति) (क) ना. - फुलारीण; माळीण.

हु (पु) सि (हू[सु]) (क) धा. - खोटे बोलणें; बोलणें नाकारणें; बोललेले निवारणें; पार होणें; वसरणें; पाऊल चुकणें.
(क) ना. - असत्य; निराकरण.

(क) अ. - उगाच; खोटे; विनाकारण.

हुलि (हू[ल]) (क) ना. - मस्ती; माज; आम्लता; अंबटपणा.

हुलु (हू[लु]) (क) ना. - कीटक; कृमि; क्षुद्रजंतु.

हुलुक (हू[लुक]) (क) वि. - किडलेले; आंबलेले; कीड झालेले.

(क) ना. - छिद्रान्वेषी; अग्नि; कुशानु.

हुलुकड्डि (हू[लुकड्डि]) (क) ना. - चर्मरोग; इसब.

हुलुकु (हू[लुकु]) (क) ना. - दोष; लोप; न्यून; उणीव;

अभाव; अकल्याण; नाश; नीचपणा; क्षुद्रता.

हू (हू[सु]) (हू[सु]) (क) ना. - पुष्प; फूल; सुम.

हूगणे (णेय) (हू[गणे] [हू[गणे]]) (क) ना. - कुसुमायुध;

पुष्पशर; मदन; मन्मथ; काम.

हूजि (जे) (हू[जि] [हू[जि]]) (क) ना. - कूजा; जलपात्र; पाण्याचा माठ.

हूट (टे) (हू[ट] [हू[ट]]) (क) ना. जुपी; जोडणी; आरंभ;

सिद्धता; समावेश; व्यवस्था; युक्ति; योजना; 'सन्नध' पहा

हूडु (हू[डु]) (क) धा. - जोडणें; शरसंधान करणें; जुळवणें;

समावेशणें; आरंभणें; गुंतणें.

हूडे (हू[डे]) (क) ना. - किल्ल्याचा बुरुज; चौकी; बातेरी;

किल्ल्यावर तोफ ठेवण्याची जागा.

हूण (णु) (हू[ण] [हू[ण]]) (क) ना. - प्रतिज्ञा करणें; शपथ

वाहणें; शरसंधान करणें; बाण लावणें; घुसडणे; कोंबणें.

हूण (हू[ण]) (सं) ना. - यवन; मल्लच्छ; बर्वर; प्राचीन समाज.

हूणि (णिक्) (हू[णि] [हू[णि]]) (क) प्रतिज्ञा; शपथ; शौर्य;

साहस; बळ.

हूणिग (हू[णिग]) (क) ना. - प्रखर प्रतिज्ञा; पराक्रमी; साहसी.

हूणिसु (हू[णिसु]) (क) धा. - शपथ घेणें; प्रतिज्ञा करणें;

अभिवचन देणें; जोडणें; जुंपणें; जुळविणें; नेम धरणें; संधान

राखणें; लक्ष्य रोखणें.

हूणु (हू[णु]) (क) ना. - सिद्धता; सज्जता; 'हूळ' पहा.

हूणके (हू[णके]) (क) ना. - शपथ; प्रतिज्ञा; शक्ति; वीर; रण;

समर; युद्धभूमि.

हूणेहोगु (हू[णेहोगु]) (क) धा. - युद्धाला सज होणें;

रणकंदन माजणें.

हूतु (हू[तु]) (क) अ. - फूल येऊन; बहरून फुले वाहून; पुरून.

हून्य (हू[न्य]) (क) सत्कार्य; शुभकार्य.

हूर (हू[र]) (क) ना. - प्रवाह; नदी; ओढा; त्वरा; वेग.

हूरण (हू[रण]) (क) ना. - पूरण; कडबूतील सारण; गूळ व

हरमऱ्याची डाळ शिजवून वाटलेला पदार्थ.

हूरिगे (हू[रिगे]) (क) ना. - एक प्रकारचे भक्ष्य; पुरी.

हूलि (हू[ल]) (क) ना. - आरोळी; ओरड; भीतीने मारलेली

बोंब; प्लीहा; गुल्म.

हूव (वा) डिग (हू[व] [डिग]) (क) ना. - माळी; फुलारी;

फुलें विकणारा.

हूवडिति (हू[वडिति]) (क) - ना. फुले विकणारी; माळीण;

हूवाडगिति (हू[वाडगिति]) (क) फुलारीण.

हूवंब (हू[वंब]) (क) ना. - पुष्पधन्वा; मदन; कामदेव;

पुष्पनेत्र.

हूसर (हू[सर]) (क) ना. - फुलमाळ; पुष्पशर; मदन; काम;

मन्मथ.

हू (पु)सु (हू[सु] [सु]) (क) धा. - लावणें; लेप देणें; पुसणें;

कातरणें; तासणें.

हूहे (हू[हे]) (क) ना. - मूल; कूस; बाहुली; तर्क; अनुमान;

ऊहापोह; अमंक्र; शिशु; 'हसळ' पहा.

हूळ (ळु) (हू[ळ] [ळु]) (क) धा. - पुरणें; गाडणें; दृष्टि-

आड करणें; मातीत मुजवणें.

हूळेतुग (हू[ळेतुग]) (क) पाण्यांतील वस्तु वर काढणारें यंत्र.

हूळगाडु (हू[ळगाडु]) (क) ना. - स्मशान; मसण; दहनभूमी;

मसणवटी.

हृत् (हृ[त्]) (सं) ना. - हृदय; छाती; अंतःकरण; मन.

—कमल (कमल) (सं) ना. - हृदयकमल.

—करण (करण) (सं) ना. - छाती.

—शूल (शूल) (सं) ना. - अंतःकरणाचा टोचणारे शब्द;

अंतरीचें दुःख; हृद्रोग.

—समुद्भूत (समुद्भूत) (सं) हृदयांत उत्पन्न झालेले विकार;

काम.

हृत् (हृ[त्]) (सं) वि. - अपहार केलेले; उपटून टाकलेले;

लुटलेले; नागविलेले.

हृद् (दय) (हृ[द] [दय]) (सं) ना. - अंतःकरण; मन;

छाती; धैर्य; रहस्य; मर्म; सार; तत्त्व; भावना; कल्पना;

आत्मा; 'गुडिगे' पहा.

हृदयंगम (हृ[दयंगम]) (सं) वि. - मनपसंत; आकर्षक;

सुंदर; मनोहर.

हृदयभेदक (हृ[दयभेदक]) (सं) वि. - धैर्यहारक; मर्मावर

धाव घालणारे; मर्मभेदक.

हृदयवल्लभ (हृ[दयवल्लभ]) (सं) ना. - प्राणप्रिय; प्रियपति.

हृदयस्पर्शि (हृ[दयस्पर्शि]) (सं) ना. - मनाचा भिडणारें;

मन आकर्षणारें.

हृदयालु (हृ[दयालु]) (सं) ना. - दयालु; प्रेमळ; कोवळ्या

अंतःकरणाचा.

हृदयेश (श्वर) (हृदयेश [हृदयेश]) (सं) ना. - प्राणप्रिय;
प्रियतम; रमण; दयित.
हृदय (हृदय) (सं) वि. - हृदयांत असलेले; मनांत असलेले.
(सं) ना. - रहस्य; गुप्त गोष्ट; हितगूज.
हृदय (हृदय) (सं) ना. - मनोज; काम; मन्मथ.
हृदय (हृदय) (सं) वि. - मनोहर; मनमोहक; आल्हादकारक;
कल्याणप्रद; प्रिय; प्रियवस्तु.
हृदय (हृदय) (सं) ना. - चिंता; मनाला लागलेली व्यथा;
हृदयविकार.
हृषित (हृषित) (सं) वि. - हर्ष झालेला; विस्मित; रोमांचित.
हृषीक (हृषीक) (सं) ना. - ज्ञानेंद्रिय.
हृषीकेश (हृषीकेश) (सं) ना. - ज्ञानेंद्रियाला आकलन होणारा
कृष्ण; विष्णु.
हृष्ट (हृष्ट) (सं) वि. - आनंददायक; प्रमुदित; प्रसन्न.
हृष्टपुष्ट (हृष्टपुष्ट) (सं) वि. - शांति व स्वास्थ्य असणारा;
सुखरूप
हेकतु (हेकतु) (क) ना. - खड्गाची मागील बाजू; डोक्याचा
मागचा भाग; गळ्याचा मागील भाग; मान.
हेकळ (हेकळ) (क) ना. - आधिक्य; वडीलकी; श्रेष्ठत्व;
संतोष; उत्साह; गर्व; अहंकार; दंभ; कोरडी प्रतिष्ठा.
हेकळिसु (हेकळिसु) (क) धा. - अहंकार बाळगणे; मस्तीला
येणे; पावणे; मिरवणे.
हेकु (हेकु) (क) धा. - निवडणे; निवडून देणे; शोधून काढणे.
हेगल् (हेगल्) (क) ना. - खांदा; भुज; भुजा.
हेगलोड्डु (हेगलोड्डु) (क) धा. - खांदा देणे; अनुकूल होणे;
साह्य देणे; पाठिंबा देणे.
हेगडे (हेगडे) (क) ना. - पुढारी; अग्रणी.
पेगडे (पेगडे) (क) ना. - घूस; दुष्ट; पानवेल; आधार
तोडणारा; हुंवा; दांडोबा.
हेगणहत्तु (हेगणहत्तु) (क) धा. - झिजत जाणे; घूस
लागणे; नष्ट होत जाणे.
हेगत्तु (हेगत्तु) (क) ना. - लांब मान्या; उंट.
हेगळ (हेगळ) (क) वि. - अधिक; पुष्कळ; प्रचुर.
हेगळवायु (हेगळवायु) (क) धा. - अधिक होणे; वाढत
जाणे; चंगळ होणे.
हेगळिके (हेगळिके) (क) ना. - प्रशंसा; आत्मस्तुती; बढाई;
जंभ; चढेलपणा; विपुल मिळकत; अति लाभ.
हेगहळे (हेगहळे) (क) ना. - महाध्वनि; आरोळी; शिंगवाद्य.
—हेगाड्डु (हेगाड्डु) (क) ना. - घोरवन; दाट जंगल;
निविड अरण्य.

हेगाले (हेगाले) (क) ना. - आरोळी; महाध्वनि; शिंगवाद्य.
हेगिरि (हेगिरि) (क) ना. - हिमालय; महापर्वत.
पेगिरि (पेगिरि) (क) ना. - हिमालय; महापर्वत.
हेगुरि (हेगुरि) (क) ना. - एडका; मोठा मेंढा.
हेगुरुतु (हेगुरुतु) (क) ना. - मोठी खूण; मुख्य चिन्ह.
हेगोरे (हेगोरे) (क) ना. - महातडाग; मोठे सरोवर.
हेचळ (हेचळ) (क) ना. - 'हेकळ' पहा.
हेचळिसु (हेचळिसु) (क) फुगणे; संतोषणे; अभिवृद्धि होणे.
हेचु (हेचु) (क) धा. - अधिक होणे;
वाढणे; तुकडे करणे; कोरणे; फाकी करणे; चिरणे.
(क) वि. - पुष्कळ; अधिक; मोठा.
(क) ना. - वाढ; वैपुल्य; आधिक्य.
हेचुकड (हेचुकड) (क) मे (हेचुकड [हेचुकड]) (क) अ. - सुमारे;
अंदाजे.
(क) ना. - कमीअधिक; तारतम्य; अधिक उणे; तुलना; अंतर.
हेचु (हेचु) (क) ने (हेचु [हेचु]) (क) ना. - आधिक्य;
बढती; वैपुल्य.
हे (हे) (क) [हे] (क) ना. - पद्धति; पाऊल; शिक्षण;
संस्कृति; एका पावलाचे माप; १॥ फूट अंतर.
हेजेहाकु (हेजेहाकु) (क) धा. - चालणे; मापणे; नाचणे;
निरीक्षण; अंदाजणे.
हेजेहिडि (हेजेहिडि) (क) धा. - साथ करणे; अनुसरणे;
पाठिंबा देणे; ओळखणे.
हेजेनु (हेजेनु) (क) ना. - मोठ्या मधमाशाचा मध; उत्तममध.
हेड (हेड) (क) ना. - घट्ट झालेली वस्तु; दड्डु; घट्ट; बावळट;
बुद्धिहीन; मूर्ख.
हेडगे (हेडगे) (क) ना. - झाडाचा मोठा तुकडा.
हेडगे (हेडगे) (क) ना. - मार; शाबासकी; कोडकौतुक;
पाठथोपट; टाळी.
हेड्डु (हेड्डु) (क) धा. - टोचणे; बोचणे; दोसणे; भोसकणे; घुसडणे.
हेड्डुगे (हेड्डुगे) (क) ना. - मैत्रीण; सखी; बरोबरीची; रोमांच;
पुलक; अंगावरील काटा.
हेड (हेड) (क) [हेड] (क) अ. - बाजूस; मार्गे; पाठीमागे.
हेडकड्डु (हेडकड्डु) (क) धा. - मागच्या बाजूस हात गुंफणे.
हेडकु (हेडकु) (क) ना. - भुज; खांदा; मान; बाणाचे टोक;
घनुष्य कोटी; किल्ल्याचा मागील भाग.
हेडकुतड्डु (हेडकुतड्डु) (क) धा. - पाठ थोपटणे; कौतुक
करणे; उत्तेजन देणे.
हेडगुडि (हेडगुडि) (क) धा. - मागे
वळणे; परत येणे.
(क) ना. - पीछेहाट; माघार.

हेड (डि) (डे) ने (हैड [डि] [डि] गै) (क) ना. - हारा;
टोपली; पाटी.
पेडंदले (हैडंमंलै) }
हेडतले (हैडंमंलै) } (क) ना. - डोक्याचा मागचा भाग.
हेडंदले (हैडंमंलै) }
हेडमुगिगु (हैडंमंमंगळु) (क) ना. - 'हेडगुडि' पहा.
हेडंभूत (हैडंमंभूत) (क) ना. - अतिहरकत, असाध्य संकट;
महाभूत.
हेडलिने (हैडंलिनै) (क) ना. - केळीसारखे मोठे पान, फडा.
हेडसु (हैडंसु) (क) ना. - स्निग्धता; चिकटपणा; गर्व;
अहंकार; चरबी; म दा, गोठलेले रक्त, 'स्नेह.' पहा.
हेडे (हैडी) (क) ना. नागफडा.
हेड्ड (हैड्ड) (क) ना. मूर्ख, धडु; खेडवळ; मूढ.
हेड्डसु (हैड्डंयु) (क) धा. - तिरस्कारणें; हंगवणें; निंदणें;
टोचून बोलणें; 'जरें' पहा.
हेणगाट (हैणगाट) (क) ना. - वीण; विणार्ई; प्रयत्न; साहस;
भांडण; मारामारी करणें.
हेणगाड्ड (हैणगाड्ड) (क) धा. - प्रयत्न करणें; साहस करणें;
भांडणें; मारामारी करणें.
हेणगु (हैणगु) (क) धा. - साहस करणें; भांडणें; मारामारी
करणें; कष्ट करणें; दीर्घयत्न करणें.
हेणइत्त (हैणइत्त) (क) वि. - निरुपयोगी; मेल्यापेक्षां मेल
झालेला; मित्रा; घाबरट; हातून कांहीं न होणारा.
हेणिके (ने) (हैणिके [नै]) (क) ना. - जोडणी; बुळवणी,
विणार्ई; मंथन; मनःक्षोभ.
हेणिलु (हैणिलु) (क) ना. - वेणी; बुचडा, केशकलाप;
केशबंधन.
हेणे (हैणै) (क) धा. - विणणें; जोडणें; पीळ घालणें; मिळवणें;
एकात एक मिळवणें; वेणी घालणें.
हेंटेगोह (हैणंमंगळु) (क) ना. - एकप्रकारचा सरडा; डोंगळा;
मुंगळा.
हें (पें) ड (हैणं [पें] ड) (क) ना. - चोर; स्त्री; बाई
हेंड (डि) ति (हैणंमंलै) (क) ना. धर्मपत्नी; भार्या.
हेंड (डि) रु (हैणंमंलै) (क) ना. - स्त्री; स्त्रिया. संसार पेंडार.
पेंडिर् (हैणंमंलै) (क) ना. - स्त्री; स्त्रिया. संसार पेंडार.
हेणिण (णु) ग (हैणंमंलै) (क) वि. - हातून कांहीं न
होणारा; मित्रा; स्त्रीलोट; कामुक.
हेणुमरुळ (हैणंमंलै) (क) ना. - बाईलवेडा; लंपट;
कामुक.
हेत्त (हैट्ट) (क) (वि.) - जन्मदात्री; विरजलेले; वरची बाजू
जाड झालेले.

हेत्तवर् (रु) (हैट्टंमंलै) (क) ना. - आईबाप; जनक.
जननी; जन्मदाते.
हेत्तव्व (हैट्टंमंलै) (क) ना. - जन्मदात्री; जननी.
हेत्तात (हैट्टंमंलै) (क) ना. - जनक; पिता; तात; वडील;
आजोबा; आज.
हेडर् (रु) (हैट्टंमंलै) (क) धा. - भिणें; भय खाणें;
भयभीत होणें; थरकापणें; घाबरणें.
हेदे (हैडी) (क) ना. - मौर्वी, ब्या; तीर.
हेदुदु (हैड्डंमंलै) (क) ना. - धडु; अज्ञान; मोळा; जाणीव
नसलेला.
हेद्वारि (हैड्डंमंलै) (क) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता.
हेदुंबि (हैड्डंमंलै) (क) ना. - भ्रमर; भुंगा; खाऊन माजलेला.
(लक्षणा)
हेदेवरु (हैड्डंमंलै) (क) ना. - मोठी टेकडी; डोंगर.
हेद्वेगु (हैड्डंमंलै) (क) ना. - कळकाच्या जातीची वनस्पति.
हेद्वेरे, (पेरद्वेरे) (हैड्डंमंलै [पेरद्वेरे]) (क) ना. - मोठी
नदी; महानद; महाराजा.
हेंदु (हैणंमंलै) (क) धा. - चालविणें; हलविणें; मार्गें सरणें; कमी
होणें; वाकणें; संकोचणें; 'कुग्गु' पहा.
हेन्नर (नाळ) (हैणंमंलै [नाळ]) (क) ना. - महाधमनी;
रक्तवाहिनी.
हेन्नाग (हैणंमंलै) (क) ना. - महासर्प; कालिया; भयंकर नाग.
हेप्पलिसु (हैणंमंलै) (क) धा. - भिणें; घाबरणें.
हेप्पु (हैणंमंलै) (क) ना. - विरजण; बरचा विरलेला थर; साल;
साय; विरजणाचे दही; सापाची कात.
हेप्पुगुदु (हैणंमंलै) (क) धा. - विरजणें; दही होणें; घट्ट
होणें; जाड होणें.
हेवे (हैवी) (क) ना. - प्रकाश; उजेड.
हेव्वे (हैव्वे) (क) ना. - राजमार्ग; हमरस्ता; मोठा रस्ता.
हेव्वेदि (हैव्वेदि) (क) ना. - मोठे डुकर; वराह.
पेरपंदि (हैव्वेदि) (क) ना. - मोठे डुकर; वराह.
हेव्वर (हैव्वर) (क) ना. - दुष्काळ; अकाल.
पेरवर (हैव्वर) (क) ना. - दुष्काळ; अकाल.
हेव्वरे (हैव्वरे) (क) ना. - भेरी; नगारा; चर्मवाद्य.
पेर+पर (हैव्वरे) (क) ना. - भेरी; नगारा; चर्मवाद्य.
हेव्वल (हैव्वल) (क) ना. - मोठा दात; सुळा.
पेर+पेल (हैव्वल) (क) ना. - मोठा दात; सुळा.
हेव्वल (हैव्वल) (क) ना. - दात पुढें असलेला; दांतका; दांताडा.
हेव्वल (हैव्वल) (क) ना. - महासेना; अपर्याप्त सैन्य.
पेरबल (हैव्वल) (क) ना. - महासेना; अपर्याप्त सैन्य.

हेब्बागिल् (ळु) (हेंब्बागिल् [ळु]) (क) ना. - महाद्वार;
पुढचा दरवाजा; वेशीचा दरवाजा.

हेब्बावु (हेंब्बावु) } (क) ना. - मोठा साप; अजगर;
पेरुपावु (हेंब्बावु) } आदिशेष.

हेब्बाळ (हेंब्बाळ) (क) ना. - जीवन; सुखरूपता; मोठे खड्ड;
तरवार; श्रेष्ठ जीवन; 'हेब्बल' पहा.

हेब्बुलि } (हेंब्बुलि)
पेरुलि } (हेंब्बुलि) (क) ना. - टाण्यावाघ.

हेब्बेट्ट (हेंब्बेट्ट) (क) ना. - महानग; अंगठा; मोठा पर्वत.

हेब्बेरल् (ळु) (हेंब्बेरल् [ळु]) (क) ना. - अंगुष्ठ; 'हेब्बेट्ट'
पहा.

हेब्बेरळसु (हेंब्बेरळसु) (क) ना. - मोठी किंमत; भारी दाम;
मोल.

हेंडु (पेंडु) (हेंडु [पेंडु]) (क) ना. - मोठेपणा; श्रेष्ठता;
अहंकार; चढेलपणा; महत्त्व.

—अळि (अळि) (क) धा. - हौस मरणें; संकोचणें; अवनति
होणें; वाईट दिवस येणें; परिस्थिति खराब होणें.

हेंबेडि (हेंबेडि) (क) वि. - भीरु; भ्याड; मित्रा; धावरट.

हेम्मकळळु (हेंम्मकळळु [ळु]) (क) ना. - स्त्रिया; बाईमाणसें

हेम्मर (हेंम्मर) (क) ना. - महावृक्ष; मोठे झाड.

हेम्मरे (हेंम्मरे) (क) ना. - महामृग; काळवीट; मोठा आश्रय

हेम्मरि (हेंम्मरि) (क) ना. - महामारी; स्पर्शजन्य रोग;

सांसारिक रोग; संकट.

—बेने (बेने) (क) ना. - महामारी; पटकी; कॉलरा.

हेम्मीचु (हेंम्मीचु) (क) ना. - महामत्स्य; तिमिंगल.

हेम्मुगुळु (हेंम्मुगुळु) (क) ना. - एक वनस्पति.

हेम्मे (हेंम्मे) (क) ना. - मोठेपणा; आधिक्य; वैपुल्य; अहंकार
मस्ती; माज.

हेम्मोरडि (हेंम्मोरडि) (क) ना. - मोठी टेकडी.

हेर (हेंर) (क) ना. - परका; अन्य; बाहेरचा

हेरकु (हेंरकु) (क) धा. - निवडणें; मिळवणें; मिश्रण करणें;
हुडकणें; 'हेकु' पहा.

हेरगे (हेंरगे) (क) ना. - बाहेरचा; बाह्यस्थान; बाहेरील ठिकाण.

हेरतोलुगु (हेंरतोलुगु) (क) धा. - मागे सरणें; पाय मागे घेणें.

हेरळु (ळु) (हेंरळु [ळु]) (क) ना. - वेणी; जटा; बुचडा;
विंचरलेले केश.

हेरसागु (हेंरसागु) (क) धा. - मागे हटणें; नाहीसें होणें;
पुसले जाणें.

हेरसारु (हेंरसारु) (क) धा. - मागे जाणें; हटणें.

हेरिगे (हेंरिगे) (क) ना. - प्रसूति; बाळंतपण.

हेरु (हेंरु) (क) धा. - प्रसवणें; बाळंत होणें; विरजणें; जुळवणें.

हेरे, (पेरे) (हेंरि [हेंरि]) (क) ना. - सापाची कात; अर्धचंद्र;
मागची बाजू.

(क) धा. - उकरणें; पदर काढणें; विरजणें.

हेरेगोळु (हेंरिगोळु) (क) धा. - विरजणें; मागे पाय घेणें; हटणें.

हेरेदलेय (हेंरिदलेय) (क) ना. - जटाधारी शिव.

हेरेदेगे (सार) (हेंरिदेगे [सार]) (क) धा. - मागे सरणें;
हटणें; पाऊल मागें घेणें.

हेरेहिंगु (हेंरिहिंगु) (क) ना. - मागें घेणें; हटणें; कमी होणे;
वाण पडणे.

हेलिकाप्टर (हेंलिकाप्टर) (अ.दे) ना. - एक विदेशी पद्धतीचे
विमान.

हेल्णि (हेंल्णि) (क) ना. - नाश; विनाश; अकल्याण. दुःस्थिति.

हेरसरान्त (हेंरसरान्त) (क) वि. - अतिप्रसिद्ध; कीर्तिमान;
नावाजलेला.

हेसर (र) (हेंसर [र]) (क) ना. - नाव; प्रसिद्धि; ख्याति;
मूग धान्य.

हेळ (ळि) लु (हेंळ [ळि] लु) (क) ना. - वेणी; बुचडा;
केशबंधन; जटा.

हेळव (हेंळव) (क) ना. - लंगडा; पागळा; अंगहीन;
आश्रयहीन.

हेळे (हेंळे) (क) ना. - पंगु; लंगडा; सबब; निमित्त; मिष.

हेळगे (हेंळगे) (क) ना. - बुडी; दुरडी; पाटी; करंडी.

हेळळे (हेंळळे) (क) ना. - मातीचे ठेकूळ; ठेपसा; मृत्पिंड;
मातीचा गोळा.

हेकरिके (हेंकरिके) (क) ना. - घोड्याची खिकाळी; हें-हें-कार.

हेकरिसु (हेंकरिसु) (क) धा. - खिकाळणें; हें-हें-करणें.

हेकुळि (पेंकुळि) (हेंकुळि [पेंकुळि]) (क) ना. - मोठेपणा;
खुळचटपणा; मोंगळपणा.

हेंग (हेंंग) (क) वि. - अज्ञानी; अजाण; मूर्ख; मोळा; बावळा.

हेंगतन (हेंंगतन) (क) ना. - मोठेपणा; भ्रम.

हेटे (हेंटे) (हेंटि [हेंटि]) (क) ना. - कोंबडी.

हेडि (हेंडि) (क) ना. - घबराट; मित्रा; हातून कांहीं न
होणारा; 'हेंदे' पहा.

हेति (हेंति) (क) ना. - अग्निज्वाळा; सूर्यकिरण; प्रकाश; प्रभा;
शस्त्रास्त्र; खुनाचें कारण.

हेतु (हेंतु) (सं) ना. - कारण; निमित्त; आधार; सबब;
एक अलंकार.

—शून्य (शून्य) (सं) वि. - नि निमित्त; अकारण; वेकार.

हेंदे (हेंदे) (क) ना. - प्रेत; भूत; राक्षस; प्यादे; शिपाई;
शिवंदी; सैनिक.

हेन (हैन) (सं) ना. - निंदा; स्त्रियांची विलासचेष्टा.

हेम (हैम) (सं) ना. - सोने; सुवर्ण; काळाघोडा; बुध.

हेमकार (हैमकार) (सं) ना. - सुवर्णकार; सोनार.

हेमकूट (हैमकूट) (सं) ना. - मेरुपर्वत; हंपी जवळील एक पर्वत.

हेमगर्भ (हैमगर्भ) (सं) ना. - ब्रह्म; अज; एक रसायन मात्रा.

हेमगर्भा (हैमगर्भा) (सं) ना. - भूदेवि भूमि.

हेमनग (हैमनग) (सं) ना. - हेमाद्रि; मेरुपर्वत.

हेमांग (हैमंग) (सं) ना. - गरुड; सिंह; मेरु; ब्रह्मदेव; विष्णु.

हेमांबर (हैमंबर) (सं) ना. - पीतांबरधारी; विष्णु; कृष्ण.

हेय (हैय) (सं) वि. त्याज्य; तिरस्करणीय; असहनीय; तुच्छ; हीन; वाईट.

हेर (हैर) (क) वि. मोठा; वडील; विशाल श्रेष्ठ.

(क) धा. - घाव घालणे; टोला देणे.

हेर (र) (हैर) (क) धा. - भार टाकणे; भार घालणे; डोक्यावर ओझे देणे. घाव घालणे.

(क) ना. - भार; ओझे; वजन; बोजा.

हेरडवि (हैरडवि) (क) ना. - घोर अरण्य; महावन; घनदाट जंगल.

हेरंब (हैरंब) (सं) ना. - गणपति; रेडा.

हेरळ (हैरळ) (क) वि. - पुष्कळ विपुल; विशाल;

हेराने (हैराने) (क) धा. - महागज; ऐरावत; राजहत्ती.

हेरासि (हैरासि) (क) ना. - मोठी रास; ढीग; औदार्य; दानशूरता; वैपुल्य.

हेराळ (हैराळ) (क) ना. - महावीर; शूरसैनिक.

हेराळ (हैराळ) (क) वि. - अगाध; अतिखोल; पुष्कळ; विपुल.

हेरिट्टे (हैरिट्टे) (क) ना. - मोठी बर्ची; मोठी ईट.

हेरीळे (हैरीळे) (क) वि. - कंचीलंबु; ईडलंबु.

हेरु (हैरु) (क) धा. - डोक्यावर ओझे चढवणे; भार घालणे; टोसा देणे; घाव घालणे;

(क) ना. - ओझे; मोळी; भारा

हेल (हैल) (क) ना. - तिरस्कार; तुच्छता; हीनता; हंगवणी.

हेला (हैला) (क) ना. - शृंगारचेष्टा; विलासविभ्रम; प्रसंग; संदर्भ; वैभव; संपत्ति; तिरस्कार; लुगुप्सा.

हेव (हैव) (क) ना. - पंथ; स्पर्धा; तिरस्कार; लाज; लज्जा; दुःख; अभिमान. कंटाळा; मत्सर.

हेवगेडु (हैवगेडु) (क) धा. - लाजणे; संकोचणे

हेवरिसु (हैवरिसु) (क) धा. - लाजणे; कंटाळणे; तिरस्कार करणे; मागे पाय घेणे.

हेवे (हैवे) (क) ना. - स्पर्धा; चढाओढ; अहमहमिका; ईर्ष्या.

हेव (धा) (हैव) (क) ना. - बोड्याचे खिकाळणे; 'हे हे' कार.

हेवारव (हैवारव) (सं) ना. - खिकाळीचा आवाज.

हेवित (हैवित) (सं) ना. - बोड्यागाढवाची ओरड.

हेव्य (हैव्य) (सं) ना. - वाईट सूचना; दुर्लक्षण.

हेसरगत्ते (हैसरगत्ते) (क) ना. - खेचर; मिश्रजातीय गाढव.

हेसिके (हैसिके) (क) ना. - घाण; दुर्गंधी; लुगुप्सा; तिरस्कार; वीट.

हेसु (हैसु) (क) धा. - मागे सरणे; लाजणे; वीट घेणे.

हेळा (हैळा) (सं) ना. - शृंगारचेष्टा; विलासविभ्रम. 'हेला' पहा.

हेळिक (हैळिक) (क) ना. - संदेश; हाक; अभिप्राय कथन; निवेदन.

हेळिगे (हैळिगे) (क) ना. - समळी; टोपली; पेटारा; सापाची पेटी. 'हेळिगे' पहा.

हेळु (हैळु) (क) धा. - बोलणे; सांगणे; अभिप्राय देणे.

हे (है) (क) अ. - बाजूला हो ! ठीक ! हं; होकारार्थी अव्ययशब्द.

हेडिंब (हैडिंब) (सं) ना. - हिडिंबापुत्र; घटोत्कच.

हेडिंबि (हैडिंबि) (सं) ना. - घटोत्कचपुत्र, मेघनाद.

हेतिग (हैतिग) (क) ना. - पैतृक; पितरासंबंधीचे; मृतांना अर्पिलेले पिंडदान; देवीरोगाचा एक प्रकार.

हेद (हैद) (क) ना. - मुलगा; वालक.

हेन (हैन) (क) ना. - दुभते; दूधदुभते.

हेम (हैम) (सं) वि. - हिमसंबंधी; सुवर्णाचे.

हेमवत (हैमवत) (सं) ना. - हिमाचल; हिमवंत.

हेमवति (हैमवति) (सं) ना. - पार्वती; गंगा.

हेमांबर (हैमांबर) (सं) ना. - पीतांबरधारी विष्णु; कृष्ण.

हयंगवीन (हैयंगवीन) (सं) ना. - गाईचे तूप; लोणी.

हेरान (हैरान) (क) ना. - थकवा; कंटाळा; पराजय; आयास; कंगालस्थिति.

हेवान (हैवान) (अ. दे) ना. - पशु; भूत; जनावर.

हेहसाद (हैहसाद) (क) अ. - आद. णीयाना आनंदाने दिलेली अनुमति.

होकरणि (हैकरणि) (क) ना. - पुष्करणी; सरोवर; तळें.

होकरि (हैकरि) (क) ना. - ओकारी; उलटी; वांती

होळिसु (हैळिसु) (क) धा. - आकसाने बोलणे; दोचून बोलणे; लागेलसे बोलणे.

होक्कु (होक्कु) (क) ना. - मागावरील बाण्याचे सूत; विणाई
(क) अ. - प्रवेश करून; मिसळून जाऊन.

होक्कुळ (पोक्कुळ) (होक्कुळ [होक्कुळ]) (क) ना. -
नाभी; बेंबी.

होगरल्लु (होगरल्लु) (क) ना. - तरवारीचे धारदार पाते;
पाणीदार खड्ड.

होगर (पोगर) (होगर [होगर]) (क) ना. - कांति;
प्रकाश; उजेड; चकाकी.

होगरें (होगरें) (क) धा. - कांती चढणें; कळा येणें;
सौंदर्य वाढणें.

होगरेंळ (होगरेंळ) (क) धा. - प्रकाशणें; उजळणें;
प्रभा पसरणें; उरसाह वाटणें; हुस्प येणें; उत्तेजित होणें.

होगरोगु (होगरोगु) (क) धा. - उजेड पडणें; कांति पसरणे;
प्रकाशणें.

होगळ (छ) (होगळ [छ]) { (क) धा. - स्तवणें; कीर्तन
पोगळ (होगळ) } करणें; उत्तेजन देणें.

होगळते (ळिके) (होगळते [छ]) (क) ना. - कीर्तन; स्तवन;
स्तुति.

होगळितु (हु) (होगळितु [हु]) { (क) ना. - स्तुती करून;
पोगळितु (होगळितु) } वर्णन केल्यावर.

होगळते { (होगळते) (क) ना. - प्रशंसा; श्लाघा; वर्णन; कीर्ति.
पोगळते { (होगळते) }

होगु (पुगु) (होगु [पुगु]) (क) धा. - प्रवेशणें; आंत
जाणें; घुसणें.

होणे (होणे) (क) धा. - धूर होणें; धुमसणें; धूमणें; तोंड
वाजवणें; रागावणें.

(क) अ. - जाऊन; प्रवेशून.

(क) ना. - धूर; धूम; धूम.

—आहु (आहु) (क) धा. - आंतल्या आंत धुमसणें; द्वेष
साधणें.

होणेपाडु (होणेपाडु) (क) ना. - धुराडें; चिमणी.

होण्डुगे (होण्डुगे) (क) ना. - रथाच्या कण्यावरील
कमान; स्प्रिंग.

होणर (होणर) (क) ना. - एकाप्रकारचे झाड; कांचनवृक्ष.

होणरि (होणरि) (क) ना. - सोनेरी पिसारा; सुवर्णपंख.

हों (पों) गळस (होण [होण] गळस) (क) ना. - सोन्याचा
कळस.

होंगु (होंगु) (क) धा. - गर्व करणें; फुगणें; उतू जाणें;
जागता पहारा करणें; वेळ संभाळणें.

होंगाडु (होंगाडु) (क) ना. - झोक; एका बाजूचा बाक;
कळ; उतार; वळण. 'वाळु' पहा.

होंगे (होणगे) (क) ना. - तमालवृक्ष; एक जातीचे झाड.

होचहोस (होचहोस) (क) वि. - अति वृत्तन; आताच
जन्मलेले; नवजात.

होचु (होचु) (क) धा. - व्यापणें; मिसळणें; झाकणें;
लयणें; घालणें; ठेवणें.

होचु (होचु) (क) धा. - डोळ्यांत तेल घालून पाहणें;
लपून पाहणें; वेळ संभाळणें; दबा धरून बसणें; हेरणें; पालन
करणें.

होचुगार (होचुगार) (क) ना. - शिकारी; समयनिरीक्षक;
टीप साधणारा; संधि साधणारा; हेर.

होचुहाकु (होचुहाकु) (क) धा. - मागावर असणें; वाट
पाहणें; गुप्त प्रयत्न चालवणें.

होदु (होदु) (क) ना. - धान्याचा कोंडा; भुस्सा.

(क) वि. - पीळ नसलेले; निःसत्व; फोल; भुसार; टरफळ.

होदुकुदु (होदुकुदु) (क) धा. - कोंडा कुटणें;
काथ्याकूट करणें; चकाट्या पिटणें.

होदु (होदु) (क) ना. - उदर; पोटा; फुगलेली वस्तु.

होदुकुदु (होदुकुदु) (क) धा. - अर्धपोटी राहणें;
उपाशी पडणें.

होदुकिचु (होदुकिचु) (क) ना. - असुया; मात्सर्य;
पोटदुखी; पोटातिडिक.

होदुपाडु (होदुपाडु) (क) ना. - जीवनवृत्ति; जीवनसाधन;
वृत्ति; जीवनव्यवसाय; जीवित धंदा.

होदुबाक (होदुबाक) (क) वि. - बेसुमार खाणारा; खादाड;
खाण्याच्या आहारी गेलेला.

(क) धा. - पोट दुखणें; मनावर आघात करणें.

होदुसुरि (होदुसुरि) (क) ना. - पोटदुखी.

होदुयुरि (होदुयुरि) (क) ना. - संकट; असुया; मात्सर्य;
पोटातिडिक.

होदुहोरे (होदुहोरे) (क) धा. - पोट जाळणें; संसार
चालवणें; जिवंत राहणें.

होडकरिसु (होडकरिसु) (सं) धा. - दाखवणें; प्रगट होणें;
एकदम चमकणें; स्फुरणें; भांडणांत शिरणें.

होडकळ (होडकळ) (क) धा. - लोळण; लोटांगण.

होडकु (होडकु) (क) ना. - लड्डालड्डी; टोकाटोकी.

(क) धा. कातरणें; मोडणें.

होडके (होडके) (क) ना. - हत्तीला लागणारे गवत.

होडगु (होडगु) (क) ना. - बीळ; भोंक; ढोळी; छिद्र.

होडगुळ (होडगुळ) (क) वि. - विस्तृत; प्रसृत; रुंद.

(क) ना. - मार; धाव; धात.

होडचु, (पोडचु) (होडचु [पोडचु]) (क) धा. -

स्वच्छ करणें; झाडून झटकून स्वच्छ करणें; साफ करणें; अंथरणें.

होडहोम्मु (होडहोम्मु) (क) धा. - नमस्कार करणें;

आग्रहार्थ आडवे पडणें;

हो (पो) डे (हो [हो] डे) (क) धा. - टोकणें; मारणें.

(क) ना. - पीक पोटरस येणें; कणीस फुटणें; शेजार;

आजुवाजू.

होडेचेंडु (होडेचेंडु) (क) ना. - चेंडूफळीचा खेळ;

क्रिकेट.

होडेत (होडेत) (क) ना. - मार; घाव; पेट; घात; आघत.

होडेमंच (होडेमंच) (क) ना. - माची; धान्य वेगळे

करण्याचें साधन व भूस घडवंची; तिबडा.

होडेमरुलु (होडेमरुलु) (क) धा. - मागे वळणें; उताणें

होणें; पीक येणें.

होडेवोडु (होडेवोडु) (क) धा. - नमस्कार करणें; लवून

सुजरा करणें; वाकून वंदन करणें.

होणके (होणके) } (क) ना. - युद्ध; स्पर्धा; हल्ला; मार;

पोणके (पोणके) } सामर्थ्य; शक्ति.

होगे (होगे) (क) ना. - भार; जबाबदारी; उत्तरदायित्व;

जामीन.

होणेगार (होणेगार) (क) वि. - जबाबदार; हमी घेणारा;

उत्तरदायी; ग्वाही देणारा.

होत्तगे (होत्तगे) (क) ना. - पुस्तक; ग्रंथ; वही.

होत्तारे (होत्तारे) (क) अ. - सकाळीं; पहाटे; प्रातःकाळीं.

होत्तिगे (होत्तिगे) (क) ना. - पुस्तिका; पत्रिका.

होत्तु (होत्तु) (क) धा. - जळणें; जळून खाक होणें; पेट घेणें.

(क) ना. - सूर्य; समय; दिवस.

होदकुळि (होदकुळि) (क) धा. - दुःखी होणें; तळमळणें;

चिंता करणें.

(क) ना. - संकट; मनस्ताप; दुःख; रहस्य; मनस्ताप;

रहस्य; मर्म.

होद (दि) के (होद [दि] के) (क) ना. - आच्छादन; प्रावरण;

पांवरुण; झाकण; पांवरण्याची चादर; वाकळ.

होदगु (होदगु) (क) धा. - झाकणें; आवरण बालणें; झाकून

ठेवणें. 'हुदगु' पहा.

हो (पो) दर (हो [पो] दर) (क) ना. - झाडाची टोली;

भोक; बीळ; समूह; रास. 'संदणे' पहा.

होदरिक्कु (होदरिक्कु) (क) धा. - एकत्रित होणें; गोळा करणें.

होदरेदे (होदरेदे) (क) ना. - धैर्य; छातीठोकपणा; धीटता.

होदरेंलु (होदरेंलु) (क) धा. - एकत्र येणें; एकवटणें; एकी

होणें; अधिक होणें.

होदि (दि) के } (होदि [दि] के) (क) ना. - आच्छादन; कवच;
पोदिके } (होदि [दि] के) प्रावरण.

होदे (होदे) (क) धा. - पांवरणें; झाकणें; अंगावर बस्र घेणें.

(क) ना. - प्रावरण; कवच; टोली; माता.

होदिगे } (होदिगे) (क) ना. - जुळणी; एकत्रीकरण; नाते;

पोदिके } (होदिगे) स्नेह; एकी; कूट.

होदिरु (होदिरु) (क) धा. - सापडणें; अडकणें; जुळवून घेणें.

होदिसु (होदिसु) (क) धा. - मिसळणें; जुळणें; चिकटवणें.

होदु (पोदु) } (होदु [पोदु]) (क) धा. - जवळ जाणें; समीप जाणें;

} (होदु [पोदु]) जमवून घेणें.

(क) वि. - जवळ; समीप.

होदुगे, (पोदुगे) (होदुगे [पोदुगे]) (क) ना. - नाते;

आप्तव्य; जोडणी; जवळीक.

होन् (न्सु) (होन् [न्सु]) (क) ना. - सोने; कांचन; स्वर्ण;

सोन्याचे नाणें, पीतवर्ण.

होन (न्नि) ग (होन [न्नि] ग) (क) ना. - चित्ता; वाधाच्या

जातीचा एक प्राणी.

होनल् (लु) } (होनल् [लु]) (क) ना. - प्रवाह; ओढा;

पोनल् } (होनल् [लु]) लहान नदी; पाट.

—इडु (इडु) (क) धा. - वाहात राहाणें; अखंड वाहणें.

—किडि (किडि) (क) ना. - ठिणगी; स्फुडिंग; किटली; किटाळ.

होनहु (होनहु) (क) ना. - शोभा; सौंदर्य; ओप; शृंगार;

आरास; सुषमा.

होंत (होंत) (क) ना. - बल; धैर्य; सामर्थ्य; उपाय; युक्ति;

मार्ग; सडक; संच; उपकरण; मेळ.

होंतकार (होंतकार) (क) वि. - बलशाली; चतुर; युक्तिबाज.

होंतकारि (गारि) (होंतकारि [गारि]) (क) वि. - चतुरवीर;

सामर्थ्यवान.

होंते (होंते) (क) ना. - दिवटी; हिलाल; मशाल; पल्ला.

होंदळिगे } (होंदळिगे) (क) ना. - सोन्याचा पत्रा.

पोदळिगे } (होंदळिगे)

होंदावरे } (होंदावरे) (क) ना. - सुवर्णकमळ; पिवळे

पोदावरे } (होंदावरे) कमळ.

होंदिके (होंदिके) (क) ना. - प्रवेश; समूह; मरण; स्पर्श;

साम्य.

होंदिकोंदिरु (होंदिकोंदिरु) (क) धा. - आश्रय घेणें;

अवलंबून असणें; सामोरे जाणें, जुळवून घेणें.

होंदिग (होंदिग) (क) ना. - आप्त; नातेवाईक, मित्र;

संबंधिक.

होंदिसु (होंदिसु) (क) धा. - जोडणें; मिसळणें; साथ

करणें.

होंडु (हो०दु) (क) धा. - लाभ करून घेणें; स्पर्श करणें; मेळ करणें; मरणें.

(क) ना. मृत्यु, जलम; घोळ; घोटाळा.

हों (पों) हेरु (हो० [हो०] हेरु) (क) ना. - सुवर्णरथ; सोन्याचा रथ.

होंडोडवु (हो०दोडवु) (क) ना. - सोन्याचा दागिना.

होन्न (हो०) (हो० [हो०] (क) ना. - एक कन्नड महाकवि.

होन्नदण (हो०दण) (क) ना. - सोन्याची पालखी.

होन्नागर (हो०नगर) (क) ना. - मेरु पर्वत.

होन्नायुग (हो०नयुग) (क) ना. - तरवारीची मूठ.

होन्नाळु (हो०नळु) (क) ना. - मोल मजूर; पगारी नोकर.

होन्निहुळु (हो०निहुळु) (क) ना. - काजवा; कांचनवृक्ष.

होन्नु, (पोन्) (हो०नु [हो०] (क) ना. - सोने; सुवर्ण; एक सोन्याचे नाणें.

होन्ने (हो०न्ने) (क) ना. - पुंनाग वृक्ष.

—हुळु (हो०हुळु) (क) ना. - काजवा.

होप्पळ (हो०प्पळ) (क) ना. - मोडी; फोड; पुळी; पुरळ; पुटकुळी; नक्षत्र; तारका.

होप्पळिसु (हो०प्पळिसु) (क) धा. - फोड घेणें; पुळी घेणें; मोडी उठणें.

होप्पे (हो०प्पे) (क) ना. - फाक; फोड; तुकडा; कांचन वृक्ष.

होंपु (हो०पु) (क) ना. - ऊत; ओसंड; पाण्याची भरती.

हों (पों) पळि (हो० [हो०] पळि) (क) ना. - अत्यानंद; रोमांच.

—जेरु, -जेळु (हो०जेरु-जेळु) (क) धा. - रोमांच उभे राहणें; अंगावर कांटा घेणें.

हों (पों) वण (हो० [हो०] वण) (क) ना. - सोन्याचा रंग.

हों (पों) वसिर (हो० [हो०] वसिर) (क) ना. - हिरण्यगर्भ; ब्रह्म.

होंबळे (हो०बळे) (क) ना. - सोन्याची कांकणे; सोनबांगडी; सुवर्णाचा तोडा.

होंबळे (हो०बळे) (क) ना. - सोनकेळ.

पोंदळे (हो०दळे) (क) ना. - सोनकेळ.

होंब्रेट (हो०ब्रेट) (क) ना. - मेरु पर्वत; कनकगिरी; हेमाचल.

होंब्रेसवु (हो०ब्रेसवु) (क) ना. - सोन्याचा डाक.

होम्मराल (हो०मराल) (क) ना. - हंस; ब्रह्मदेव.

होम्मरि (हो०मरि) (क) ना. - सुवर्णमृग.

होम्मरे (हो०मरे) (क) ना. - कांचनमृग; मायामृग.

होम्मिग (हो०मिग) (क) ना. - सोनेरीमृग; सोनहरीग.

होम्मु (हो०म्मु) (क) ना. - उपजणें; कोंब घेणें; होणें; उत्तु जाणें; ओसंडणें.

होम्मूडिगे (हो०म्मुडिगे) (क) ना. - सुवर्णतूणीर; सोन्याचा भाता.

होय् (हो०य् [हो०य्]) (क) धा. - मारणें; बडवणें; चोप देणें; पाणी बालणें; न्हाऊ बालणें; मिजवणें; ओले होणें.

होय्कवि (हो०य्कवि) (क) ना. - मारण्याची काठी; छडी; सोटा; वेत.

होय्कय् (हो०य्कय्) (क) ना. - समानता; स्पर्धा; चढाई; भांडणतंटा.

होय्गे (हो०य्गे [हो०य्गे]) (क) ना. - समुद्र किनाऱ्याची वाळू; रेती; वालुका. 'मळळ' पहा.

होय्त (हो०य्त [हो०य्त]) (क) ना. - मार; चोप; पेट; वर्षाव; शिंपडण.

होय्तु (हो०य्तु [हो०य्तु]) (क) ना. - मार; चोप; आघात; प्रवाहाची ओढ; प्रवाहाचा वेग; साम्य; जोड; संबंध.

होर (हो०र) (क) वि. - बाहेरचा; दुसरा.

होरकुळि (हो०रकुळि) (क) वि. - परावलेबी; आश्रयी; दुसऱ्यावर विसंबणारा.

होरकै (हो०रकै) (क) अ. - बाहेर.

होरकै (हो०रकै) (क) ना. - बाह्य ठिकाण; बाहेरची बाजू.

होरगागु (हो०रगागु) (क) धा. - दूर राहणें; सोडून जाणें; विटाळशी बसणें; रजस्वला होणें; विटाळ जाणें.

होरचु (हो०रचु) (क) धा. - वेगवेगळे करणें; बलहीन होणें; झाडणें. 'होडचु' पहा.

होरजि (हो०रजि [हो०] (क) धा. - कासरा; दोर; नाडा. 'मिणि' पहा.

होरतु (हो०रतु) (क) अ. - त्याशिवाय; वाकीचे सोडून; नकोसे होऊन.

होरपडु (हो०रपडु) (क) धा. - प्रगत होणें; रहस्यस्फोट होणें; बिंग बाहेर पडणें.

होरपु (हो०रपु) (क) ना. - उघडीक; निरभ्रता; साल. 'हकळे' पहा.

होरबाह (हो०रबाह) (क) ना. - बाहेरचा भाग; बाहेर; बाह्य.

होरबिग (हो०रबिग) (क) ना. - परकीय; अन्य मनुष्य; अपरिचित.

होरमिंचु (हो०रमिंचु) (क) ना. - बाह्य झगझगाट; कुत्रिम सौंदर्य; खोटा डोल.

होरथिके (हो०रथिके) (क) अ. - बाहेर; बाहेरच्या बाजूस; अन्य बाजूला.

होरवडु (होरमडु) (होरमडु) (क) धा. - निघणें; बाहेर पडणें; मैदानांत येणें; विरोधाला उभे राहणें.
 होरवंट (होरमंड) (क) क्रि. - निवाला; निभावला.
 होरवंडिसु (होरमंडिसु) (क) धा. - बाहेर निघणें; बाहेर पडणें; बाहेर पाठवणें.
 होरसु (होरमसु) (क) धा. - माचा; माची; बाज; पारवा; कवूतर.
 होरसुसु (होरमसुसु) (क) धा. - उतूं जाणें; ओसंडणें; बाहेर फेकणें; मरून अधिक होणें.
 होरहूमसु (होरमहूमसु) (क) धा. - बाहेर येणें; फेकणें; प्रकाशांत येणें; मैदानांत येणें; उद्धरणें; कोब येणें; पालवणें.
 होरळि (होरमळि) (क) ना. - समूह; टीग; वट्ट; संच.
 होरळिगडु (होरमळिगडु) (क) धा. - एकत्रित येणें; रास करणें; गोळा करणें.
 होरळिगेडु (होरमळिगेडु) (क) धा. - पसरणें; विसकटणें; अस्ताव्यस्त होणें.
 होरळिसु (होरमळिसु) (क) धा. - बोलणें फिरवणें; बोलण्याचा इन्कार करणें; निसटणें; स्वतःची चूक दुसऱ्यावर लादणें.
 'होळिळसु' पहा.
 होरळु (होरमळु) (क) धा. - परतणें; परत येणें; वाट सोडणें; रस्ता देणें; परित्याग करणें; निवारणें. 'तोलु' पहा.
 होरळुगट्टे (होरमळुगट्टे) (क) ना. - तळ्याच्या पाण्याचा पाट; पाणी सोडण्याची मूस; तळ्यांतील पाण्याची मोरी.
 होरळे (होरमळे) (क) ना. - नाकपुडी; मोटवणाची मूस; मोटेच्या हौदाचे तोंड; भार; बोजा; गाठोडें.
 होरिके (मे) (होरमळे [मे]) (क) ना. - भारवाहन; हमी; जबाबदारी; दायित्व; हुरूप; उमेद; खुमखुमी; धीटपणा; चेव; वृत्ति; अधिकार; नीति; मार्ग. 'पदर' पहा.
 होरिगेव (वा) ळ (वळळ) (होरमळे [वा] ळ [वळळ]) (क) ना. - नोकर; सेवक; दास; मजूर; सेवेकरी.
 होरिसु (होरमसु) (क) धा. - भार देणें; ओझें लादणें; आपादन करणें; अपवादाचा कारण होणें.
 होरु (होरमरु) (क) धा. - ओझे उतरणें; धारण करणें; नेमणें; वापरणें; लादणें; जबाबदार होणें; भूमी कषणें; अपवाद लादणें.
 होरुकुळि { (होरमरुकुळि) (क) ना. - पाण्याचा झरा; पाट; लाट; तरंग.
 होरे (पोरे) (होरमरे [पोरे]) (क) धा. - रक्षणें; जोपासणें; लेप देणें; व्यापणें; भरणें.
 (क) ना. - उत्साह; धैर्य; भार; ओझे; सामीप्य, योग्यता.
 होरिगडि (होरमरिगडि) (क) धा. - वेडेवाकडे मोडणें.

होरिगुंदु (होरमरिगुंदु) (क) धा. - संकोच करणें; निरुत्साही होणें.
 होरेदाडु (होरमरेदाडु) (क) धा. - जबाबदारी घेणें; हमी देणें; भार वाहणें.
 होरेयेरु (होरमरेयेरु) (क) धा. - पुष्ट होणें; देह दणकट होणें; फुगणें; माजणें; संतोषणें; गर्वानें फुगणें.
 होरेहोरु (होरमरेहोरु) (क) धा. - भार वाहणें; ओझे वाहून नेणें; जबाबदार होणें.
 होरेहोरु (होरमरेहोरु) (क) धा. - भिडेल पडणें; दाक्षिण्य दाखवणें.
 होरुंगे { (होरमरुंगे) (क) क्रि. - जमवून घेऊ या. -
 पोडुंगे { (होरमरुंगे) (क) ना. - साम्य; सारखेपणा; संवंध; नाते; स्नेह; मैत्री; जवळीक; आत्तपणा. मीलन.
 होल् (होरमल्) (क) वि. - नीच; क्षुद्र; अयोग्य; धाण.
 होल् ((होरमल्)) (क) ना. - नांगरलेली जमीन; भूमी; क्षेत्र; नदीचे पात्र; आधार.
 होल्गेडिसु { (होरमल्गेडिसु) (क) धा. - रीत चुकवणें,
 होल्खुगेडिसु { (होरमल्खुगेडिसु) (क) धा. - रीत चुकवणें, क्रमभंगणें; रूढी मोडणें, संप्रदाय सोडणें.
 होल्ति (होरमल्ति) (क) ना. - चांडालकन्या; महारीण; रजस्वला; विटाळशी.
 होल्बु (होरमल्बु) (क) ना. - रीति; नीति; क्रम; मार्ग; पद्धति; संप्रदाय; परिचय; स्नेह
 -इग (अग) (क) वि. - रीत जाणणारा; व्यवहारचतुर; नीतिज्ञ.
 -केडिसु (होरमल्केडिसु) (क) ना. - रीत मोडणें; रस्ता चुकवणें, क्रम उल्लंघणें.
 होलि (होरमलि) (क) धा. - शिवणें; टाका घालणें; जोडणें.
 (क) ना. - धान्य रूपानें दिलेले व्याज; धान्य समृद्धि; उत्तम पीक.
 होले (होरमले) (क) ना. - सूतक; विठाळ; कलंक; दोष; मालिन्य.
 -युळ (युळ) (क) वि. - नीच; क्षुद्र; धाण; अयोग्य.
 'होल' पहा.
 होल् (होरमल्) (क) अ. - अयोग्य; योग्य नव्हे.
 होल्मे (होरमल्मे) (क) ना. - नीचत्व; अयोग्यता; अकल्याण; वाईटपणा; धाणेरडेपणा.
 होल् (ले) ह (होरमल् [ले] ह) (क) ना. - नीचता, निंदा; मालिन्य; अशुद्धता; शिबी; दूषण.
 (क) वि. - नीच; क्षुद्र; क्षुल्लक.
 होलेय (होरमलेय) (क) ना. - उणीव; न्यून; लोप; उणेपणा; उणीव.

होसतु (होसतु) (क) ना. — नावीन्य; वैशिष्ट्य; आधिक्य.

होसकु (गु) (होसकु [गु]) (क) धा. — रेटणें; तेवणें;

दावणें; वास देणें;

होसगे (सिंगे) (होसगे [सिंगे]) (क) ना. — संतोष; गर्व;

गर्भाधान; बातमी; समाचार; नावीन्य. 'ओसगे' पहा;

घर्षण; स्पर्धा.

होसतिलु } (होसतिलु) (क) ना. — उंबरा; उंबराटा; देवडी;

होसलु } (होसलु) सोपा; वास्तु; नवे घर; 'इल' पहा.

होसंतिलु (होसंतिलु) (क) ना. — उंबरा; देवडी; सोपा;

वास्तु; नवे घर. 'होसतिलु' पहा.

होसे (होसे) (क) धा. — घासणें; विणणें; वेणी घालणें;

घुसळणें; मंथन करणें; मनोमंथन आरंभणें.

होसेदाट (होसेदाट) (क) ना. — भांडण; घर्षण; वासावासा.

होसतिलु (होसतिलु) (क) ना. — 'होसतिलु' पहा. उंबरा;

देवडी; वास्तु; घर.

होळकु (होळकु) (क) ना. — प्रकाश; कांति; प्रभा.

(क) धा. — दाखवणें; निदर्शनाला आणणें.

होळके (होळके) (क) ना. — प्रकाश; कांति; प्रभा; छाया.

होळचु (होळचु) (क) धा. — टक लावून पाहणें; परीक्षण

करणें; हाताला येणें; पोहोचणें; 'एटकु' पहा. अंगठ्यावर

उभे होणें; शिवणें; पुरेसें होणें.

होळपु (होळपु) (क) ना. — चकाकी; कांति; उजेड; आरास.

हो(पो)ळलु } (हो[पो]ळलु) (क) ना. — पट्टण; नगर; शहर.

होळलु } (होळलु)

होळवु (होळवु) (क) ना. चकाकी; पहिला पाठ; प्रारंभ;

पायाभरणी सुरवात.

होळलिच (होळलिच) (क) ना. — नागरिक; शहरवासी;

शहरी राहणीत वाढलेला.

होळसु (होळसु) (क) धा. — लोळणें; लोळविणें;

लोळण घेववणे.

होळहु (होळहु) (क) ना. — चकाकी; कांति; प्रकाश; सुरवात.

आरंभ.

होळे (होळे) (क) धा. — दिसणें; वाटणें; समजणें;

बुद्धिगोचर होणें; प्रकाशणें; सुचणें; स्फुरणें.

(क) ना. — नदी; त्वरा; तीव्रता; वेग.

होळेवेळगु (होळेवेळगु) (क) ना. — चमक; वीज; क्षणदीप,

(flash light) प्रकाशझोत; विजेरी; क्षणप्रभा.

होळळ (होळळ) (क) ना. — फोल, पोकळ बोलणें; विसरणें.

होळळवळळ (होळळवळळ) (क) ना. — वचन विस्मरण;

बोलण्यात बोलणे सुटणें; चंचलता.

होळिलसु (होळिलसु) बोलणें फिरवणें; बोलणें नाकारणें;

बोलण्याचा इन्कार करणें; हातचे निसटणें; कचाट्यातून सुटणें;
आपली चूक दुसऱ्यावर लादणें.

होळळु (होळळु) (क) वि. — पोकळ; फोल; व्यर्थ; ढोली;

निःस्सार; निरुपयुक्त.

होळळु (ळळे) ग (होळळु [ळळे] ग) (क) वि. — निसटून

जाणारा; पळ काढणारा; भिन्ना; दुर्बल; धाबरट; आळशी.

होळळे (होळळे) (क) ना. — नाकपुडी.

होळळेदे (होळळेदे) (क) ना. — भिन्नेपणा; धाबरटपणा; बेहिम्मती.

होळळेदेय (होळळेदेय) (क) ना. — भिन्ना; धाबरट; पळपुट्या.

होळळेय (होळळेय) (क) वि. — न जुमानणारा; अयोग्य.

न शोभणारा.

(क) ना. — तिरस्कार; हंगवणी. 'तेगळिके' पहा.

हो (हो) (क) अ. — आश्चर्यसूचक अव्यय.

होळ (होळ) (क) ना. — जाणारा; वाटसरू; पांथस्थ.

'तब्बलि' पहा.

होळाल (होळाल) (क) ना. — मरणकाल; मृत्युसमय;

मरणघडी.

होळु (होळु) (क) ना. — गमन; नाश; हानी; नष्टचर्य.

हो (पो) कुं (हो [पो] कुं) (क) क्रि. — जात आहे.

हो (पो) के (हो [पो] के) (क) क्रि. — जाऊं दे.

(क) ना. — गमन; चलन; रस्ता; मार्ग.

होटी (होटी) (क) ना. — समानता; साम्य; बरोबरी; छाटी;

मालक; 'अणे' पहा.

होटे (होटे) (क) ना. — आंब्याची कोय; बाठ;

(क) वि. ओलावा नसलेला;

कठोर; निष्करण.

होत (होत) } (क) वि. — समान; सम.

पोलत (होत) } (क) ना. — अजा; कोकरू; मेंढरू.

होतार (तु) } (होतार [तु]) (सं) ना. — यज्ञदीक्षित;

यज्ञ करणारा; हवि देणारा;

हवन करणारा.

होत (ता) (होत [ता]) आहुति देणारा.

होतु, (होतु) (होतु [होतु]) (क) ना. — नोकर;

चाकर; कोकरू.

होत्र (होत्र) (सं) ना. — होम; हविष्य.

होत्रि (होत्रि) (सं) ना. — होम करणारा; यज्ञचार्य.

हो (पो) प (हो [पो] प) (क) ना. — पांथस्थ; यात्रेकरू.

होबळि (होबळि) (क) ना. — परगणा; महाळ; पेटा; लहान

तालुका.

होम (होम) (सं) ना. — यज्ञ; याग; अर्घात आहुति देणें.

— अग्नि (अग्नि) (सं) ना. — यज्ञार्थ तयार केलेला अग्नि.

—कुढे (कु००८) (सं) ना. — यज्ञकुंड.

होरेटे (हो००८) (क) ना. — भांडण; मारामारी; धकाबुकी; युद्ध.

होराडु (हो००८) (क) धा. — भांडणें; मारामारी करणें; झगडणें; प्रयास घेणें.

होरि (हो००८) (क) ना. — खोंड; घुळी; पोळ; भांडणारा; दांडगा बैल.

होरिडु (हो००८) (क) अ. — भांडून तंडून; मारामारी करून.

होरु (हो००८) (क) धा. — भांडणें; झगडणें; मारामारी करणें. (क) ना. — बीळ; रंध्र; ढोली.

—कुळि (कु००८) (क) ना. — भांडखोर; मल्ल; जेठी; योद्धा; भांडण; मारामारी; विरोध.

होरे (हो००८) (क) ना. — वृत्ति; उद्योग.

(क) अ. — भांडून; तंडून; झगडा करून.

होरे (रा) (हो००८) (सं) ना. — ज्योतिषांतील एक तास;

भविष्य; होराशास्त्र; ज्योतिषांतील एक कालमान.

होरेग (हो००८) (क) ना. — कार्यकर्ता; कामकरी; पगारी नोकर.

होर्के (के) } (हो००८) (क) ना. — कलह; भांडण.

पोर्के } (हो००८)

होर्लिके } (हो००८) (क) ना. — साम्य; सादृश्य; उपमा.

होर्लुविके } (हो००८)

हो (पो) ल, (हो) ल (हो००८) (क) ना. — सारखे दिसणें; उपमा देणें; सारखे होऊन राहणें.

धा. — सारखे दिसणें; उपमा देणें; सारखे होऊन राहणें.

होर्लुमे (हो००८) (क) ना. — उपमा; सादृश्य; सारखेपणा.

होर्ह, (पो) व (हो००८) (क) वि. — जाणारा; प्रवासी.

होर्ल (लु) (हो००८) (क) ना. — अंशभाग; तुकडा.

होर्लागु (हो००८) (क) धा. — तुकडा पडणें; वाट सोडणें;

दूर होणें.

होर्लि (ली) (हो००८) (सं) ना. — फाल्गुनातील कामदेवो-

त्सव; शिमगा; रंगखेळीचा सण.

होर्लिगे } (हो००८) (क) ना. — पुरणपोळी; पोलिका

(पोलिका) } (हो००८) नामक राक्षसी.

होर्लु (हो००८) (क) धा. — तुकडे करणें; विभागणें.

(क) ना. — भाग; अंश; तुकडा.

—इसु—कळे (इ००८) (क) धा. — खांडोळी करणें;

तुकडे तुकडे करणें; छिन्नविछिन्न करणें.

होर्दा (हो००८) (अ. दे.) अंबारी; कुस्तीचा आखाडा.

होर्म्य (हो००८) (सं) ना. — शुद्ध केलेले लोणी; होमासंबंधीचे.

होर्सु (हो००८) (क) ना. — दुरूप, आतुरता; आकांक्षा.

होर्हार (हो००८) (क) धा. — वेमान होणें; गोंधळणें;

वेशुद्ध होणें.

होर्ल, होर्ल (हो००८) (सं) अ. — काल, कालच्या दिवशी.

होर्लतन (हो००८) (सं) वि. — कालचे; कालच्या दिवसाचे.

होर्द (हो००८) (सं) ना. — खोल सरोवर; मोठा डोह; प्रकाशकिरण

होर्दग्रह (हो००८) (सं) ना. — मकर; सुसर; डोहात

राहणारा.

होर्दि (द) नि (नी) (हो००८) (सं) ना. — नदी;

वीज.

होर्दस्व (हो००८) (सं) वि. — लहान; खुजा; थोडा; कोवळा.

होर्दस्वगर्भ (हो००८) (सं) ना. — कुश; एक प्रकारचे गवत; मोळ.

होर्दस्वस्वर (हो००८) (सं) ना. — लहान आवाज; एकमात्रक अक्षर.

होर्द (हो००८) (सं) ना. — ध्वनि; आवाज; चाहूल; आनंद; आह्लाद.

होर्दिनि (नी) (हो००८) (सं) ना. — इंद्राचे वज्रायुध; वीज; नदी; वृक्षविशेष.

होर्दस (हो००८) (सं) ना. — नाश; क्षीणता; संकोच; उतरती कळा; कोमेजणें; अवनति; चाहूल; आवाज; कंठ.

होर्दी (दी) (सं) धा. — लाजणें; लाज वाटणें.

(सं) ना. — लजा; लाज.

होर्दीण (त) (हो००८) (सं) वि. — लजित; लाजलेला; लाजालु; दाक्षिण्ययुक्त; मिडस्त; संकोची स्वभाववाचा.

होर्दीषा (हो००८) (सं) ना. — घोड्याचे खिकाळणें.

होर्द (हो००८) (सं) ना. — आनंद; संतोष; हर्ष.

होर्दक (हो००८) (सं) वि. — आनंदी, संतोषित; संतुष्ट; प्रमुदित.

होर्दान (हो००८) (सं) ना. — संतुष्टपणा; आनंद; प्रमोद.

होर्दपड (हो००८) (क) धा. — आनंदणें; संतोषणें.

होर्दिसु (हो००८) (क) धा. — संतोषणें; आनंदणें; नाचणें; बागडणें.

होर्द (हो००८) (सं) ना. — आमंत्रण; हाक; संबोधन; आवाहन;

नाव; तिरस्कार; स्पर्धा; आव्हान; मागणी.

होर्द (हो००८) (सं) ना. — कंपनविह्वल.

होर्दान (हो००८) (सं) ना. — आव्हान; आवाहन; स्पर्धा; आमंत्रण; आवतण; आग्रहाचे निमंत्रण.

ळ

ळ (५) (सं) ना. - अवर्गीय व्यंजन मालेतील नववा वर्ण; 'ल' पहा.

(प्र) ळपन ([ळ] ५००) (सं) ना. - आक्रोश; रड; प्रलाप.

(वि) ळंबन ([ळ] ५००) (सं) ना. - विलंब; अवकाश; दिरंगाई.

(वि) ळंबिसु ([ळ] ५००) (क) धा. - विलंब करणे; दिरंगाई करणे; लोवत ठेवणे.

(प्र) ळय ([ळ] ५००) (सं) ना. - जगाचा नाश; प्रलय.

(वि) ळसत् ([ळ] ५००) (सं) वि. - तळपणारे; चकाकणारे; विलसणारे.

(वि) ळसित ([ळ] ५००) (सं) वि. - अति तेजस्वी; विलसित.

(सु) ळळित ([ळ] ५००) (सं) वि. - मनोहर; सुललित.

(प्र), (वि) ळाप ([ळ] [ळ] ५००) (सं) ना. - आक्रोश आक्रंदन; विलाप.

(वि) ळास ([ळ] ५००) (सं) ना. - चकाकी; शोभा; वैभव; विलास.

ळोल् (५००) (क) अ. - भों भों कार, - कुठ्याचे ओरडणे अनुसरून; मुकून.

ळोळोळे (५००) (क) ना. - निःसार; असार; ढेरपोट्या; दोंदील. (कानडीत 'ड' काराचा 'ळ' कार होतो.) 'डोळोळे' पहा.

(आ) ळोक ([ळ] ५००) (सं) ना. - दृष्टि; निरीक्षण; आलोक.

(वि) ळोचन ([ळ] ५००) (सं) ना. - डोळा; दृष्टि; वीज; विलोचन.

(आ) ळोचने (सं) ना ([ळ] ५००) (सं) ना. - विचार; चिंतन; आलोचना.

(वि) ळोल ([ळ] ५००) (सं) दि. - विलोल; चंचल; हलणारे; विलासी.

(वि + आ) ळोल ([ळ] ५००) (सं) वि. - लंबकाप्रमाणें हलणारा; डोलणारा; झोके खाणारा; व्यालोल.

क्ष

क्ष (६) हे जोडाक्षर क् व ष यांच्या संयोगाने झाले असल्याने त्याचे शब्द 'क' मध्ये पाहावेत.

ज्ञ

ज्ञ (७) हे जोडाक्षर (ज्ञ + ज्ञ) यांच्या संयोगाने झाले असल्याने त्यांतील शब्द 'ज' मध्ये पाहवेत.

